איזה מראה מקומות שמצאנו אחר הדפסת הספר

כח"א. בד"ה יהי אור. רחמים במעים (למעלה) עי' זח"ג קמ"א ב'. וענין שהרגשת והתפעלות הרחמים למטה במעים עי' בכוך תנ"ך (מאדמו"ר בעל ל"ל נ"ע) בירמי' סי' ל"א פ' כ' וז"ל ענין פטר רחם י"ל ג"כ שמשם נמשך לרחם בן בטנה מפני גודל האהבה כו':

בח"ב. בד"ה ראה נתתיך כו'. סימן לשטות מילין (בזח"ג קל"ג ב'):

שם. בד"ה בחדש השלישי. התורה נקראת עוז ותושי' עוז לנה"א ותושי' לנה"ב. בזהר חדש במדרש הנעלם בראשית ו' ע"ב. התורה נקראת תושי' בתחלה ואח"כ גבורה כו'. בתחלה מתשת כחו של אדם מפני שיש לו להלחם עם יצה"ר ולכתת כל גופו בבהמ"ד עד שירגיל אותו בתורה כיון שהוא רגיל בו' אז יש לו שמחה וגבורה כו' ע"ש:

שם. בד"ה ויקהל הא' (ועוד בכמה דוכתי) הקב"ה מתעטף בציצית. בילקוט בא (רמז קל"א) נתעטף הקב"ה בטלית מצויצת כו' ע"ש:

בח"ד. בד"ה והי' לכם לציצית הב'. אינו דומה שמיעה לראי'. במכילתא פ' יתרו (ע"פ אתם ראיתם כו') הובא בילקוט יתרו (רמז ש"ב) הפרש בין האדם רואה בין שאחרים משיחין לו פעמים לבו חלוק כו':

בח"ה. בד"ה תקעו הב' ד' ס' ע"ד. בענין ארץ כו' עיני הוי' אלקיך בה כו' למעליותא. וכתיב המביט לארץ ותרעד כו' יעו"ש. זהו מהספרי פ' עקב פיסקא מ' יעו"ש:

בהוספות. בד"ה כי מי נח. אתם נצבים כו' כל איש ישראל פי' הה"מ נ"ע כל איש שכולו איש. זהו באו"ת ר"פ תרומה:

שם. בד"ה אם ישראל עושין תשובה. בשם הה"מ נ"ע מה שכ"ע אוכם הוא כו' זהו יראה בושת כו'. זהו באו"ת ר"פ ויצא:

תקונים

דף	עמוד	שיטה	טעות	תיקון
		ח"א		
ט"ז	ד'	ל"א	ועי"ז	וע"ז
כ"ב	א'	ג'	מנחות ל"ט	כ"ט
כ"ה	ג'	י"ב	התבוננות	ההתבוננות
ל"ו	א'	יו"ד	ובתבונן	ובתבונה
מ"ג	ב'	ב'	ולעילא	לעילא
מ"ד	ב'	י"ד	ישועת	ישועות
		ח"ב		
י"א	ב'	מ"ד	ב"י	ב"ו
י"ד	ב'	ל"ד	היא	הוא
ט"ז	א'	י"ג	היא	הוא
כ"ב	ד'	ט'	סנהדרין כ"ו	כ"ו
ל"ז	ב'	ט"ז	המור	אמר
		ח"ג		
ל"ח	ד'	כ"ד	ארכה	ערכה
		ח"ד		
ב'	ד'	[illegible]	וזה	וזהו
כ"ו	ג'	[illegible]	הוא	הוה
כ'	ב'	[illegible]	סלא	סלה
		ח"ה		
ד'	ב'	ד'	ובפדר"א (פל"ג)	ובתד"א (סא"ז פ"א ובפדר"א פל"ג)
מ"ה	א'	א'	נתולע	לתולע
		ח"ו		
ד'	ב'	ל"ו	פי'	פרק
ו'	ד'	מ"ד	הפנימי	הפנימיות

בעזהשי"ת עסקנו בהגהת ותיקון הספר בכל האפשר ועשינו מלאכתינו באמת ואמונה. וב"ה שהספר יצא מוגה ומתוקן. בטוחים אנחנו שלא ימצא בו חסרון תיבה או יתיר וחליף. זולת איזה שגיאות אחדות שמצאנו לאחר ההדפסה שלא הי' אפשר לתקן בעת (כי מעשה ידי אדם לא ימלט משגיאה. שגיאות מי יבין כו'. ומרגלא בפומא דאינשי א"א לדפוס בלא טעות כו') השגיאות הוא רק באותיות והודות להשי"ת שהרגשנו בזה עתה ורשמנום פה. ובנקל יוכל כאו"א להתקן זה בפנים הספר. לגרור האות המשובשת ולהציג המתוקנת. ואי"ה כשידפיסו הספר פעם ב' יתוקן גם זה בפנים הספר. בטוחים אנחנו שהמביטים בעין טובה ידינו אותנו לכף זכות. וכן ידינו אותם ואותנו מן השמים לכף זכות. וזכות אדמו"ר נ"ע יגן עליהם ועלינו ועל כל ישראל:

ענין כ"ב גביעים וי"א כפתורים וט' פרחים. בד"ה וזה מעשה המנורה (בח"ד). ובד"ה בהעלותך (בהוספות):

ענין תכלת עמרא הוא. בד"ה והי' לכם לציצית הב' (בח"ד):

ענין תכלת ולבן שבציצית. בד"ה הנ"ל:

ענין שהבין הינוקא בריח בגדיהם שלא קראו ק"ש אע"פ שעסקו במצוה והיו פטורים מלקרות. בד"ה ויקח קרח (בח"ד):

ענין הטלית והציצית. בד"ה כל מחלוקת (בח"ד):

ענין מצות לייחדו. בד"ה וזאת המצוה (בח"ה):

ענין ברכת המצות פי' התיבות אמ"ה אקב"ו. בד"ה אעברה (בח"ה):

ענין עבודה תיקון החסרון למעלה. בד"ה ארי' שאג (בח"ה):

ענין יעקב נטל משכון מאליהו הוי"ו. בד"ה ארץ (בח"ה):

ענין חיי עולם וחיי שעה. בד"ה הנ"ל. ובד"ה ראשית עריסותיכם (בח"ד):

ענין מה שב"פ נאמר לא יעקב יאמר כ"א ישראל. בד"ה אחרי (בח"ה):

ענין ב"ק מכרזת בכל יום שובו בנים. בד"ה ראה הא' (בח"ה):

ענין שתשרי נקרא ירח האיתנים. בד"ה הנ"ל:

ענין שנקרא תפלה צלותא. בד"ה צדק (בח"ה):

ענין מ' סאה דמקוה. בד"ה ארע"ק אשריכם (ב

ענין חסיד שעבודתו לפנים משורת הדין. בד"ה ארי' שאג (בח"ה):

ענין מועדים לשמחה וימים נוראים. בד"ה הנ"ל:

ענין שלפני התחה"מ יהי יום הדין הגדול וגם ר"ה הוא יום הדין. בד"ה תקעו (בהוספות):

ענין חדש סתם וענין מה שנקרא ר"ה יום הזכרון. בד"ה תקעו הב' (בח"ה):

ענין תבואת הארץ ופירות האילן. בד"ה יו"ט של ר"ה (בח"ה):

ענין שייכות שק לתשובה. בד"ה שיר המעלות (בהוספות):

ענין שכללות המצות נקרא בשם צדקה. בד"ה שובה (בח"ה):

ענין חץ גימט' חנם. בד"ה את קשתי (בהוספות):

ענין קו ורשימו. בד"ה ויגש .גביע (בח"ה):

ענין מוריד הגשם שמתחילין לומר בשמע"צ. בד"ה וסוכה תהי' (בח"ה):

ענין הב' ימים של ר"ה. בד"ה ענין קי"ם (בח"ג:

ענין הנסירה בנפש בעבודה. בד"ה כי תשא (בח"ג). ובד"ה אם בחוקותי (בח"ג):

ענין ברית בין הבתרים. בד"ה יהודה בן תימא (בח"ג). ובד"ה ג"פ מ' יום (בח"ה):

ענין ירידת הנשמה לעוה"ז היא כמו עסקא פלגא באגרא כו'. בד"ה והייתם לי קדושים (בח"ג):

ענין אתה קדוש ושמך קדוש. בד"ה קול דודי (בהוספות):

ענין עמידה הילוך דילוג. בד"ה הנ"ל:

ענין שינה למעלה. בד"ה מי זאת עולה (בח"ו):

ענין תפלה קצרה. בד"ה טבעת קדושין (בח"ו):

ענין הג"פ קדוש. ג' פירושים בזה. בד"ה תער השבירה (בהוספות):

ע"י למען יזמרך כבוד ולא ידום עי"ז לעולם אודך. בד"ה הודו (בח"ו):

ענין מצה בלילה ראשונה חובה ובשביעי רשות. בד"ה כמים הפנים (בח"ו):

ענין קרבנות ותפלה. בד"ה מי עלה שמים (בח"ו):

פירוש המאמר לכה דודי לקראת כלה. בד"ה שאו את ראש (בח"ו). ובד"ה כל המשמח (בהוספות):

פירוש שנחלת יעקב נקרא נחלה בלי מצרים. בד"ה מי מנה הב' (בח"ו):

פירוש מ"ש בס"י הבן בחכמה וחכם בבינה. בד"ה ראה הא' (בח"ה:

פירוש ישר"מ לעלם כו'. בד"ה הנ"ל:

פירוש מה שישראל הם גוי אחד בארץ שאין כיוצא בו. בד"ה את ה' האמרת (בח"ה):

פירוש לשון הלכה. בד"ה וידבר (בח"ג). ובד"ה מזמור לתודה (בח"): ובד"ה שיר המעלות (בהוספית):

פירוש לשון בורא רפואות. בד"ה שבת שבתון הב' (בח"ה):

פירוש עושין רצונו של מקום. בד"ה גדול העונה אמן (בח"ו):

צדקה רק לעניים וגמ"ח בין לעניים ובין לעשירים. בד"ה מים שלנו (בח"ג). ובד"ה החדש עתיקא (בהוספות:

צמצם שכינתו בין שני בדי הארון. בד"ה ביום השני הקריב (בח"ד). ובד"ה ונתתם (סס):

קרח נתקנא על בחי' הזקן זקן אהרן. בד"ה ויקח קרח (בח"ד):

ר"ח אינו יום המעשה. בד"ה והי' מדי חדש (בח"ה):

שרש ענין איסור שחוטי חוץ. בד"ה ונתתם (בח"ד):

ששייך עבודה תיקון בכל הג' קוין תורה עבודה וגמ"ח. בד"ה אריה שאג (בח"ה:

תורה ומצות הם שני מאורות שמש וירח. בד"ה וזה מעשה המנורה (בח"ד):

פדר"א.

עד שלא נברא העולם הי' הוא ושמו הגדול בלבד. בר"ה לך לך הא' (בח"ה). ובר"ה ויגש. גביע (סס). ובר"ה כתונת (בח"ג). ובר"ה עולת תמיד הב' (בח"ד). ובר"ה היושבת בגנים (בח"ו). ובר"ה קול דודי (בהוספות):

בעשרה מאמרות נברא העולם וכללן בשלשה. בר"ה אמונת עהך (בח"ו):

אין עיט אלא בן דוד. בר"ה וירד העיט (בהוספות):

כף הקלע שמפילין מא"י לחו"ל. בר"ה ולא תטמאו (בח"ג):

ס' הבהיר.

נובלות בינה שלמעלה שכינה. בר"ה ויקהל משה הא' (בח"ב):

עמוד א' יש כו' וצדיק שמו והוא סובל העולם וכשיש צדיקים בעולם העמוד מתגבר. בר"ה ארי' שאג (בח"ה):

ע"י הקנאה שקנא אברהם לשם בן נח עי"ז נטע אשל (מדרש הובא בלורחות לדיקים סוף שער הקנאה). בר"ה ענין חנוכה (בח"ה):

מפתחות מאיזה ענינים שבספר זה

אותיות איתן משמשות לעתיד. בר"ה ראה הא' (בח"ה):

אתרוג ולולב תיקון לחטא עה"ד. בר"ה ארבעה קטני ארץ (בח"ה):

בכסה לשון זמן ולשון כיסוי. בר"ה תקעו הא' (בח"ה):

בר"ח כתיב זכרון ואין מזכירין של ר"ח בר"ה לפי שזכרון אחד עולה לכאן ולכאן. בר"ה תקעו הב' (בח"ה):

ביאור ענין הענן והקשת. בר"ה והר סיני (בח"ב). ובר"ה את קשתי (בהוספות):

ב' פירושים בדעת. בר"ה ארבעה קטני ארץ (בח"ה):

ג' מדריגות טהרה ופרישות וקדושה. בר"ה כי תשא (בח"ב):

גיא בקדושה וגיא בלעו"ז. בר"ה ולא תטמאו (בח"ג). ובר"ה טוב ילד (בח"ו):

ג' ברכות יברכך יאר ישא כנגד הג' רגלים. בר"ה ביוהשע"צ הא' (בח"ה)

ג' פירושים בפי' כל כחו. בר"ה כל העונה אישר"מ (בח"ו):

ד' מדריגות חסיד וצדיק ובינוני ורשע. בר"ה מטות הב' (בח"ד):

דעת ונבון וחכם. בר"ה מזמור לתודה (בח"ו):

הטעם שב"ש שהם מגבורה אומרים גבי לקט ג' לעני וכן בתרומה עין יפה א' משלשים. בר"ה ושלשת (בח"ד):

ההפרש בין אבות לשבטים בר"ה ושלשת הב' (בח"ד). ובר"ה מטות (בהוספות):

ההפרש בין נשמות ומלאכים. בר"ה הים ראה (בח"ג). ובר"ה כה תברכו (בח"ד):

ההפרש בין תפלה לברכה. בר"ה כה תברכו הנ"ל:

ההפרש בין פנים בפנים דבר ה' עמכם למ"ש במרע"ה אשר ידעו ה' פנים אל פנים. בר"ה הנ"ל:

ההפרש בין אחות לכלה. בר"ה ביום השני הקריב (בח"ד):

ההפרש בין ז' נרות דביהמ"ק לח' נרות דחנוכה כו' בר"ה וישב יעקב (בח"ה). ובר"ה בהעלהך (בח"ד):

ההפרש בין עולמות לג"ע. בר"ה זכור עמלק (בח"ב). ובר"ה אל מול פני המנורה (בח"ד):

ההפרש בין ק"ש לתפלה. בר"ה המלאך הגואל (בח"ה). ובר"ה ראשית עריסותיכם (בח"ד):

המא' שהביא רש"י שופטים ה'. גדול מה שנאמר בהר הכרמל יותר ממה שנאמר בהר סיני. בר"ה ונתתם (בח"ד):

ההפרש בין קרבנות לפרה אדומה שבקרבנות הי' העיקר העשן ובפרה האפר. בר"ה הנ"ל:

הפרש בלשון רז"ל בין בן עוה"ב לחלק לעוה"ב. בר"ה מי מנה (בח"ד):

החילוק בין כבש לכשב. בר"ה ואמרת להם הב' (בח"ד):

ההפרש בין שבט למטה. בר"ה מטות הא' (בח"ד). ובר"ה מטות (בהוספות):

ההפרש בין כוס לגביע. בר"ה ויגש. גביע (בח"ה):

ההפרש בין עכרת בשמחה לשמחו צדיקים בהוי' ומועדים לשמחה. בר"ה ושאבתם (בח"ה):

ההפרש בין הכריתות ברית שעם נח ושעם אברהם אע"ה וששם מרע"ה. בר"ה הנה אנכי כורת (בח"ב):

הפרש בין מטר וגשם למים. בר"ה אם בחקתי (בח"ג):

הררי קדש הררי אלף הר הזיתים הררי קדם. בר"ה שמח תשמח (בח"ה):

ההפרש במט"ט בין כשנקרא נער לכשנקרא שרו של עולם וזהו ג"כ ההפרש בין מיט"ט ביו"ד כו'. בר"ה מהרה ישמע (בהוספות):

הפרש למ"ש ביוסף בן שבע עשרה שנה והוא נער למ"ש אח"כ עוד יוסף בני חי וכי הוא מושל כו'. בר"ה הנ"ל:

התורה נקרא ראש ומצות נקרא רגל. בר"ה אמונת עהך (בח"ו):

ההפרש בין שיר למזמור. בר"ה מזמור שיר ליום השבת (בח"ה):

החילוק בין חביב אדם כו' לחביבין ישראל כו' בר"ה אם בחקתי (בח"ג). ובר"ה חביב אדם (בח"ד):

והחיות נושאות כו'. בר"ה שאו את ראש הא' (בח"ד):

ועינינו מאירות כשמש וכירח. בר"ה ועתה ישראל שמע (בח"ה). ובר"ה ביום השע"צ הא'(סס):

שמים בזרת כו' חצי אמה והתורה מ' על כ'. בר"ה מי עלה שמים (בח"ו):

חבקוק לשון חיבוק וגימט' ג"פ חסד. בר"ה מצה זו (בח"ג):

טעם שלא נמצא בשום מקום שמייחד הקב"ה שמו ומלכותו על מלאכים

ילקוט.

יהודה הרביעי לשבטים כו' וביום הרביעי נתלו המאורות וכתיב במשיח וכסאו כשמש נגדי. בר"ה ומותר האדם (כח"ג):

ויקחו להם איש זה הקב"ה כו'. בר"ה דודי לי (כח"ו):

כל פרקמטיא של משה לא היתה אלא באז. בר"ה אז ישיר (בהוספות:

ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל כו'. בר"ה ויסע מלאך האלקים (בהוספות). ובר"ה אז ישיר (סס):

ראוין היו ישראל לאכול בקדשים כו' משעשו העגל ניטול כו'. בר"ה ועתה אם שמוע כו' סגולה (בהוספות):

אלפי שנאן שאנן כמד"א שאנן מואב מנעוריו. בר"ה אנכי (כח"ב):

אספה לי שבעים איש כנגד שבעים ימים טובים שנתן להם הקב"ה. בר"ה יהי אור (כח"ח). ובר"ה ויטע אשל (סס):

תמימה זו מרי. בר"ה יהודה בן תימא (כח"ב):

כשהנער קטן רבו מכהו ומלמדו כו'. בר"ה אז ישיר ישראל (כח"ד

כבשים שהן כובשין עונותיהן של ישראל כו'. בר"ה ואמרת להם הא' והב' והג' (כח"ד):

שנים ליום אשר אני עושה סגולה. בר"ה ואמרת הג' (סס):

כשנתן הקב"ה לאברהם אבינו את הארץ כו' עמד אברהם והשביחה. בר"ה ויטע אשל (כח"ח):

כל מה שהי' משה מבקש בנא הי' מבקש כו'. בר"ה טבעת קרושין (כח"ו):

ומה שמים וארץ שלא נבראו אלא לכבודן של ישראל חיים וקיימים לעולם כו' ק"ו לצדיקים כו'. בר"ה כי כאשר השמים החדשים (כח"ד):

וישח אדם אלו ישראל כו' וישפל איש זה משה כו'. בר"ה כי תשא (כח"ב):

כשאתם עדי אני אל כו'. בר"ה ויקהל משה הא' (כח"ג). ובר"ה בזהר פנחס (כח"ה):

ושבעה נרותיה כנגד שבע מצות האמורות בתורה כו'. בר"ה אמונת עתך (כח"ו):

אשרי האיש זה נח. בר"ה לבאר ענין ספה"ע (בהוספות):

מתי אבא ואראה כו' אמרו ישראל רבש"ע אימתי אתה מחזיר לנו הכבוד כו' כשיגיע הקץ אתם עולים שם בכל חדש כו'. בר"ה והי' מדי חדש (כח"ה):

ערבים דברי דודים יותר מיינה של תורה. בר"ה ועתה עם שמוע כו' סגולה (בהוספות):

מדרש תהלים.

תינוקות שהיו בימי שאול היו יודעין לדרוש במט"פ כו' ואעפ"כ היו יוצאין למלחמה ונופלין כו' אבל דור אחאב כו' היו יוצאין ונוצחים כו'. בר"ה והקימותי (כח"ח):

כל זמן שזרעו של עמלק קיים לא השם שלם ולא הכסא שלם. בר"ה ענין סמיכת שבת (כח"ג). ובר"ה אמונת עתך (כח"ו):

היה מדליק את הנר בלילה והי' כבה ומדליקו וכבה אמר עד מתי כו'. בר"ה מצה זו (כח"ג):

אמר להם הקב"ה הנני שולח לכם את אליה הנביא כו'. הן עבדי אתמך בו לכך נאמר שלח אורך ואמיתך. בר"ה ארץ (כח"ה):

בני אדם זה אברהם כו' גם בני איש אלו בניו של נח כו'. בר"ה לבאר ענין ספה"ע (בהוספות):

חדשו מעשיכם שפרו מעשיכם ואני מכסה על עונותיכם. בר"ה תקעו (בהוספות):

אחד עשר מזמורים אמר משה כו'. מזמור שיר ליום השבת טוב להודות כנגד שבטו של יהודה. בר"ה ומותר האדם (כח"ג):

מפני מה מתפללין ישראל בעולם הזה ואינן נענין על ידי שאינן יודעין בשם המפורש. בר"ה ויחלום והנה סולם (כח"ח). ובר"ה המלאך הגואל (סס):

כל עיסקא דשבתא כפול כו'. בר"ה לך לך הא' (כח"ח). ובר"ה מזמור שיר ליום השבת (כח"ו):

הכל מקלסין להקב"ה כו' ואין קילוס גדול להקב"ה אלא קילוסן של ישראל. בר"ה יבא זה הא' (כח"ד):

אתה מבקש לראות את השכינה בעוה"ז עסוק בתורה בארץ ישראל. בר"ה הודו (כח"):

מדרש משלי.

רואים את שאינו נראה (היינו שהיו רואים את הנשמע) כו'. בר"ה כי תבאו (כח"ג). ובר"ה אמונת עתך (כח"ו):

כל המועדים בטלים לע"ל חוץ מפורים. בר"ה ויושט המלך כו' שרביט (כח"ב):

מדרש תנחומא.

המצות נק' שלוחים של מקום. בר"ה שבת שבתון הא' (כח"ה):

וכי מה איכפת לי' להקב"ה אם שוחט כו'. בר"ה ויגש. גביע (כח"ח). ובר"ה ועבדתם (בהוספות):

ספרי.

חנם בלא מצות. בר"ה ויגש. גביע (כח"ח). ובר"ה ראה נתתיך (כח"ב):

אליו ולא למדותיו. בר"ה ויחלום והנה סולם (כח"ח). ובר"ה המלאך הגואל (סס). ובר"ה כמה מעלות טובות (כח"ו):

ואהבת כו' למוד ד"ת שמתוך כך אתה מכיר לאהוב כו'. בר"ה באתי לגני (כח"ו):

ג' קניינים כו'. בר"ה וידבר דחה"ש (כח"ד)

תדב"א.

חטא אדם ונתחייב כו' הי' רגיל ללמוד דף אחד ילמוד כו'. בר"ה החדש הזה (בהוספות):

ויורע יצחק מה זרע צדקה כו'. בר"ה זכור הוי' מה הי' לנו (כח"ה). ובר"ה אמונת עתך (כח"ו):

אסתר רבה.

כל מקום שנאמר והי' שמחה. בר"ה בזהר פנחס (בח"ה):

הוא חמשה לטובה כו' אית לן חד דטב מכולהון כו'. בר"ה והוא עבר לפניהם (בח"ח). ובר"ה הודו (בח"ו):

משל לאדם שהיתה לו סייחה וחמורה כו'. בר"ה יהודא בן תימא (בח"ב):

יש ברית בבשרם כו' ויש ברית בפיהם כו' בר"ה כתונת (בח"ג):

ישנו עם אחד אותו שכתוב בו ה' אחד ישן לו מעמי. בר"ה יהודה בן תימא (בח"ב):

שיר רבה.

מה שעשת חכמה עטרה לראשה עשתה ענוה סנדל לעקבה. בר"ה אחת שאלתי (בח"ה):

כל המצות שעשו לפניך האבות ריחות היו כו'. בר"ה ומשה נגש (בח"ב). ובר"ה וידבר דחה"ש (בח"ד):

ממה שהשרית שבינתך בתוכינו כו' על שסלקת שבינתך מתוכינו כו'. בר"ה משכני (בח"ו). ובר"ה כי מי נח (בהוספות):

שחורה אני כל ימות השנה ונאוה אני ביוה"כ. בר"ה וסוכה תהיה (בח"ה):

כיון שהי' רואה משה שמן המשחה כו' הי' דומה עליו כאלו יורד על זקנו כו' לכך נאמר על הזקן זקן אהרן. בר"ה בהעלותך (בהוספות):

מה התפוח הזה הכל בורחים ממנו בשעת השרב כו'. בר"ה והקרבתם (בח"ד):

הביאני אל בית היין כו' זה סיני כו'. בר"ה כיצד מרקדין (בח"ו):

סמכוני באשישות אלו ההלכות המאוששות רפדוני בתפוחים אלו ההגדות. בר"ה סמכוני באשישות (בח"ו):

קומי לך בתו של אברהם דכתיב בי' לך לך כו'. בר"ה לך לך הא' (בח"ח):

הוא לי לאב כו' ואני לו לבן כו' בר"ה אני לדודי (בח"ה). ובר"ה דודי לי (בח"ו):

כשהי' לי דבר לא תבעתי אלא מידו כו' וכשהי' לו דבר לא תבע אלא ממני. בר"ה דודי לי הנ"ל.

אלא בבני אדם שלבם רך כשושנים. בר"ה יבא אריה (בהוספות):

עלוייה מן המדבר וסילוקה מן המדבר. בר"ה מי זאת עולה מן המדבר (בח"ו):

מיכאל שר של שלג וגבריאל שר של אש ולא זה מכבה זה כו'. בר"ה שליש פעמים הב' (בח"ה):

כמגדל דוד כו' מה שגידל אתכם דוד בספרו כו' לגוזר י"ם לגזרים. בר"ה אז ישיר (בהוספות):

ואכסך מישי ר' איבו אמר עשאן ממש בעולם. בר"ה ועשו להם ציצית (בח"ד):

לגני לגנוני כו'. בר"ה באתי לגני (בח"ו):

אני ישנה מבית המקדש ולבי ער לבתי כנסיות ולבתי מדרשות. בר"ה באתי לגני (הנ"ל):

פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודה של מחט כו'. בר"ה חגור חרבך (בח"ו):

תמתי כו' ר' ינאי אמר תאומתי. בר"ה הנה אנכי כורת (בח"ב):

מה יפיין לפעמייך שהיו נועלין בעד כל הצרות. בר"ה מי"פ בנעלים (בח"ו):

אומות העולם אין להם נטיעה אין להם זריעה אין להם שורש׳ בר"ה הבאים ישרש (בח"ב):

הלומד תורה בצער נוטל אלף כו' הלומד תורה שלא במקומו כו'. בר"ה אמונת עתך (בח"ו):

רות רבה.

שמע עמי ואעידה בך כו' אעפ"י שקראתי אתכם אלהים כו' אלהיך אנכי דעו שאנכי על גביכם. בר"ה כי הוי' אלקיכם (בח"ה):

איכה רבתי.

וקבל היהודים רבן של יהודים קבל. בר"ה יהודה בן תימא (בח"ב):

בת גלים מה גלים הללו מסויימין בים כך אבותיהם מסויימין בעולם. בר"ה יבא אדיר (בח"ג):

מצינו שויתר הקב"ה על עבודת כוכבים כו' ולא ויתר על מאסה של תורה. בר"ה עולת תמיד (בח"ד):

המאור שבה היה מחזירן למוטב בר"ה ויברך יעקב (בח"ח):

וזכור את בוראיך בימי בחורתיך כו' עד שברית בית המקדש קיימת. בר"ה זכור ה' מה הי' לנו (בח"ה):

בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מוסיפין כח בגבורה של מעלה כו'. בר"ה ויגש. גביע (בח"ח). ובר"ה ועבדתם (בהוספות):

אומות העולם אינן חוטאים אלא אע"פ כו'. בר"ה את ה' האמרת (בח"ה):

משל לרופא כו' עיני תבכה על עיני. בר"ה יבא אריה (בהוספות):

חטאו בכפלים כו' ולקו בכפלים כו'. בר"ה נחמו (בח"ה). ובר"ה שיר המעלות ממעמקים (בהוספות):

חלקי ה' אמרה נפשי כו' למלך שנכנס למדינה כו' היה פקח אחד לשם אמר אנא נסיב מלכא כו'. בר"ה את ה' האמרת (בח"ה):

ארבעה מלכים היו מה שתבע זה לא תבע זה כו' עמד חזקיהו ואמר אני אין בי כח לא להרוג כו' אלא אני ישן כו'. בר"ה תער השכירה (בהוספות):

קהלת רבה.

מחצתי מחיצה שעשיתי בין העליונים כו' אף אותה מחיצה אני חוזר ומרפא אותה. בר"ה לא הבית (בח"ד). ובר"ה ועבדתם (בהוספות):

אפילו צדיק חי העולמים באמונתו הוא חי. בר"ה לך לך הב' (בח"ח). ובר"ה ועשית ציץ (בהוספות):

אפילו גלגל חמה לא נברא אלא מן הארץ. בר"ה מי מנה הא' (בח"ד):

שמן הטוב מהלך מקיטון לטרקלין ושם טוב כו'. בר"ה כל מחלוקת (בח"ד):

מיכאל כו' מי כמוך וגו' אין כאל. בד"ה שאו את ראש הא' (כח"ד):

יעקב נתבוך בעפר הארץ. בד"ה מי מנה (כח"ד):

לא יצאו ישראל ממצרים אלא בזכות אהל מועד. בד"ה במדבר סיני (כח"ד):

ברא ארצות ובירר לו אחד מהם א"י כו' ברא אומית ובירר לו אחת מהם אלו ישראל. בד"ה לדוד מזמור (כח"ה):

משל למלך שהיו לו גרנות הרבה כו' והי' לו גורן אחת ראה אותה נאה כו'. בד"ה שאו את ראש הב' (כח"ד):

ותהלתי אחטם לך לפי שישראל נבראו לומר תהלתו של הקב"ה כו' חותמה לטובה כו' לבלתי הכריתך. בד"ה מזוזה מימין (כח"ח). ובד"ה כל מחלוקת (כח"ד):

סדר נשא.

שוקיו זה העולם כו' עמודי שש שהעמיד כל מע"ב לששה ימים. בד"ה מהרה ישמע (בהוספות):

הנה זה עומד אחר כתלינו אלו כותלי בתי כנסיות כו'. בד"ה ועשית ציץ (בהוספות):

כשהלך יעקב אצל פרעה לא יצא מאצלו עד שברכו כו' אף אני כו'. בד"ה ויברך יעקב (כח"ח):

אחד שאין כיוצא בו. בד"ה את הוי' האמרת (כח"ה):

ארגמן שיצרו הקב"ה לארוג מן לבריות. בד"ה אני בריתי אתך (כח"ח). ובד"ה נשא (כח"ד):

נוצר תאנה יאכל פרי' כו' למה נמשלה תורה כתאנה כו'. בד"ה חגור חרבך (כח"ו):

מה שמו כו' ה' צבאות שמו ומה שם בנו כי תדע בני בכורי ישראל. בד"ה כה תברכו (כח"ד). ובד"ה זכור הוי' מה הי' לנו (כח"ה). ובד"ה אחת שאלתי (שם):

את המשכן שהוא שקול כנגד העולם כו'. בד"ה בהעלותך (כח"ד):

מן היום הראשון שברא הקב"ה את העולם נתאוה לדור עם בריותיו בתחתונים. בד"ה לא הביט (כח"ד):

הקריב כאלו הקריב תחלה למה כן לפי שזכה בעצת נשיאים כו'. בד"ה ביום השני הקריב (כח"ד):

מלאה קטורת שתרי"ג מצות בלולות בהן כו'. בד"ה בכ"ה בכסלו (כח"ח):

תרי"ג אותיות יש מן אנכי עד אשר לרעך. בד"ה כי תבאו (כח"ג):

מלך הכבוד שחולק מכבודו ליראיו. בד"ה ראה נתתיך (כח"ב). ובד"ה מצה זו (כח"ג). ובד"ה נחמו (כח"ה):

למה נק' שמו דרבן שדר בינה בפרה. בד"ה יהי אור (כח"ח):

כי לא יראני כו' בחייהם אינם רואים אבל רואים הם בשעת מיתתן כו' אף היות הנושאות את הכסא אינן רואות את הכבוד. בד"ה הנה אנכי כורת ברית (כח"ב). ובד"ה זכור כו' עמלק (שם). ובד"ה אם בחקתי (כח"ג):

סדר בהעלותך.

אהרן לא הקריב עם הנשיאים כו' א"ל הקב"ה חייך שלך גדול כו'. בד"ה בהעלותך (בהוספות):

באור פני מלך חיים. בד"ה אל מול פני המנורה (כח"ד):

סדר קרח.

טלית שכולה תכלת מהו שתהיה פטורה מן הציצית כו' בית מלא ספרים כו'. בד"ה ויקח קרח (כח"ד):

מנצפ"ך האותיות כפילות כו' צ"ץ הנה איש צמח שמו כו'. בד"ה לך לך הא' (כח"ח):

סדר חקת.

הוא שמי שהתניתי ביני לבין עצמי הוא שמי שהתניתי ביני לבין בריותי. בד"ה ועבדתם (בהוספות):

וממדבר מתנה כו' למה ניתנה במדבר כו'. בד"ה במדבר סיני (כח"ד):

סדר פנחס.

את מוצא בחג ישראל מקריבין לפניך שבעים פרים על שבעים אומות כו'. בד"ה והקרבתם (כח"ד):

דברים רבה.

אלה הדברים כו' מה הדבורה הזאת כו'. בד"ה ומשה נגש (כח"ב). ובד"ה החדש הזה (בהוספות):

סדר ואתחנן.

משה שמו אף בחללו של עולם שנא' כו' אין עוד כו'. בד"ה יוצאת המצוה לייחדו (כח"ה):

אמר להם שמע ישראל אנכי כו' שאין אלוה אחר כו'. בד"ה תורה צוה (כח"ה):

הפיות שאומרים שתי רשויות יכרתו ויגועו. בד"ה ושלשת כו' (כח"ד):

סדר עקב.

אברהם נתן לבניו שני אריסין כו'. בד"ה החדש הזה (בהוספות):

סדר ראה.

מאליה הרעה באה על עושי הרעה והטובה באה לעושי טובה כו'. בד"ה ארדה נא (כח"ח):

סדר שופטים.

אם נעשה הדין למטה אין הדין למעלה. בד"ה שופטים (בהוספות):

למה"ד למלך שהיו לו בנים הרבה והי' אוהב את הקטן יותר כו' נותן אני מה שאהבתי לעם שאני אוהב. בד"ה הנ"ל:

סדר נצבים.

אם יהיו דברי תורה קרובים לכם אף אני קורא אתכם קרובים כו'. בד"ה אדם כי יקריב הא' (כח"ג):

סדר ברכה.

א"ר אבין מחציו ולמטה איש מחציו ולמעלה האלקים. בד"ה ראה נתתיך (כח"ב):

כל

בשעה שאמר הקב"ה למשה על עסקי המשכן אמר לפניו רבש"ע יכולים הם ישראל לעשותו א"ל אפי' א' יכול כו'. בר"ה במדבר סיני (בח"ד):

סדר כי תשא.

ויחל משה כו' חלה משה כשעשו אותו מעשה. בר"ה סמכוני באשישות (בח"ו):

ההחיל משה מהרהר בלבו ואמר המים הללו למה נבראו כו' א"ל הקב"ה כו' אמור כך עשה את המר מתוק. בר"ה ויאמר אם שמוע (בהוספות):

מה הגפן כו' עוקרין אותה ממקומה ושותלין אותה במקום אחר ומשבחת כך כו'. בר"ה מסעי הב' (בח"ד):

אין רנה של תורה אלא בלילה. בר"ה תורה צוה (בח"ה). ובר"ה כל המשמח (בהוספות):

סדר ויקהל.

בזכות מי נבראו אלה תולדות השמים והארץ כו'. בר"ה וספרתם (בח"ג):

סדר פקודי.

משל למלך שהי' לו בת יחידה והי' קורא אותה בתי לא זז מחבבה עד שקראה אחותי ועד שקראה אמי כך כו'. בר"ה כה תברכו (בח"ד):

ויקרא רבה.

כל ת"ח שאין בו דעת נבילה טובה הימנו. בר"ה מזמור לתודה (בח"ו):

עשרה נקראו יקרים כו'. בר"ה יהי אור (בח"ח):

כל מקום שנאמר לי אינו זז לעולם כו' במקדש כו'. בר"ה שלש פעמים הא' (בח"ה):

בודאי דיבורי בו. בר"ה במדבר סיני (בח"ד):

בשעה שקורין את המקרא הזה צפונה לפני ה' זוכר הקב"ה עקידת יצחק. בר"ה תפלת המנחה (בח"ח). ובר"ה מזמור לתודה (בח"ו):

הנפש הזו ממלאה את הגוף והקב"ה ממלא את עולמו. בר"ה בחדש השלישי (בח"ב). ובר"ה מי"פ בנעלים (בח"ו). ובר"ה קול דודי (בהוספות):

עלובה היא מדינתא דאסיא פורגרים. בר"ה בזאת כו' כהן משוח (בח"ג):

סדר צו.

הקריב נח קרבן וערב להקב"ה כו' הקריבו ישראל והי' ערב להקב"ה ואין אנו יודעים אי זה מהם ערב לו ביותר כו'. בר"ה עולת תמיד הב' (בח"ד):

ישועתו של הקב"ה ישועתן של ישראל. בר"ה ויגש. גביע (בח"ח):

קרבן תודה אינו בטל לע"ל בר"ה מזמור לתודה (בח"ו):

סדר שמיני.

חכמות בנתה ביתה ר"י בר אלעאי פתר קרא בברייתו של עולם. בר"ה מזוזה מימין (בח"ח):

סדר תזריע.

שאת זו בבל כו' ספחת זו מדי כו'. בר"ה הגליות מתכנשות (בח"ג):

סדר אחרי מות.

ישראל לא שמחו בעולמי כו' עתידין הן לשמוח כו' כביכול הקב"ה לא שמח בעולמו כו' עתיד הקב"ה לשמוח כו'. בר"ה והי' מדי חדש (בח"ה):

בזאת יבא אהרן כו' בזכות מילה זאת בריתי. בר"ה ויטע אשל (בח"ח). ובר"ה בזאת כו' כהן משוח (בח"ג). ובר"ה ראה הא' (בח"ה):

כפר בן בקר זה אברהם. בר"ה בזאת כו' קרן (בח"ג):

סדר קדושים.

משל לבני מדינה שעשו ג' עטרות למלך כו'. בר"ה והייתם קדושים (בח"ג):

וכי אפשר לב"ו להלוך אחר הקב"ה כו' אלא מתחלת ברייתו של עולם לא נתעסק הקב"ה אלא במטע תחלה כו' אף אתם כו'. בר"ה ומשה עלה (בח"ב). ובר"ה ארץ (בח"ה). ובר"ה יו"ט של ר"ה (סס):

סדר אמור.

אין מילה בלא שבת. בר"ה בזאת כו' כהן משוח (בח"ג):

באחד לחדש זה אברהם כו' מקרא קדש זה יעקב. בר"ה ובחדש השביעי (בח"ה):

כל השביעין חביבין לעולם. בר"ה היא אהרן ומשה (בח"ב). ובר"ה ובחדש השביעי (בח"ה):

שבע שמחות אלו שבע מצות שבחג. בר"ה תקעו הב' (בח"ה):

אמר הקב"ה יוקשרו כולם אגודה אחת כו' ואני מתעלה. בר"ה ועתה אם שמוע כו' סגולה (בהוספות):

אשר עשית גדולות אלו שני המאורות הגדולים כו' ואתה מתאוה לאורן של ישראל. בר"ה וזה מעשה המנורה (בח"ד):

הגלגל הזה של עין אין אדם רואה מתוך הלבן שיש בו אלא מתוך השחור אמר הקב"ה מה מתוך חשיכה בראתי לך אורה כו'. בר"ה יהי אור (בח"ח):

סדר בהר.

העני הזה יושב ומתרעם כו' ועמדת אתה ונתת לו חייך שאני מעלה עליך כאלו עשית שלום בינו לביני הה"ד או יחזק במעוזי יעשה שלום לי כו'. בר"ה והקימותי (בח"ח):

סדר בחקתי.

אשרי ואשריכם לכשתקיימו כל התנאים הללו כו'. בר"ה ראה הא' (בח"ה):

אברהם לא ניצול מכבשן האש אלא בזכות יעקב. בר"ה בהעלותך (בהוספות):

במדבר רבה.

הביאני אל בית היין בשעה שנגלה הקב"ה על הר סיני כו' התחילו מתאוים לדגלים כו'. בר"ה שאו את ראש הא' (בח"ד):

ימצאהו בארץ מדבר כו' מציאה גדולה מצא הקב"ה את ישראל. בר"ה יהי אור (בח"ח):

למה

שני גואי גוים בבטנך. בר"ה הללו (כח"ה):

הא שוא שבראתי בעולמי. בר"ה וא"ו דגחון (כח"ג):

בזמן שקולו של יעקב מצוי כו' אין הידים ידי עשו. בר"ה וא"ו דגחון (כח"ג). ובר"ה עולת תמיד הב' (כח"ד):

הנזיקים לבן ברשותן כו' דומין לבוראן. בר"ה ענין סמיכת שבת (כח"ג):

סדר ויצא.

מטרונה שאלה את ר"י כו'. בר"ה ויחלום והנה סלם (כח"ח):

הקב"ה מקומו של עולם ואין עולמו מקומו. בר"ה שלש פעמים הא' (כח"ה). ובר"ה ויסע מלאך (כהוספות). ובר"ה קול דודי (כס):

ר"י אמר י"ב אבנים נטל כו' שהוא מעמיד י"ב שבטים. בר"ה ואמרת להם הב' (כח"ד):

סולם זה הכבש מוצב ארצה זה מזבח. בר"ה ונתתם אותה אל אלעזר (כח"ד):

שם הגדולה לאה גדולה במתנותיה. בר"ה ענין חנוכה (כח"ח). ובר"ה ג"פ מ' יום (כח"ה):

לפי שכל דברים תלויין ברחל לפיכך נקראו ישראל על שמה כו' ועל שם בנה ובן בנה כו' בר"ה יהי אור (כח"ח):

יש שכר באהלי זבולון. בר"ה ביום השני הקריב (כח"ד):

סדר וישב.

בחבלי אדם אמשכם אלו ישראל. בר"ה משכני (כח"ו):

והנה גפן לפני אלו ישראל. בר"ה אוסרי לגפן (כהוספות):

סדר מקץ.

כדי שיחלום פרעה ויתגדל יוסף ע"י חלום. בר"ה בזאת כו' כהן משיח (כח"ג):

שמות רבה.

ויאמר הנני לכהונה ולמלכות א"ל הקב"ה אל תקרב הלום כו'. בר"ה הוא אהרן ומשה (כח"ב):

סדר וארא.

מלה"ד למלך שגזר ואמר בני רומי לא ירדו לסוריא כו' כך כשברא הקב"ה את העולם גזר ואמר השמים שמים לה' אח"כ כשבקש ליתן התורה בטל גזרה כו' וירד הוי' עה"ס וכתיב ואל משה אמר עלה. בר"ה כי ידעתיו (כח"ח)." ובר"ה ומשה עלה (כח"ב). ובר"ה ששת ימים הא'(כח"ג):

סדר בא.

הכבדתי שעשה הקב"ה את לבו ככבד הזה כו'. בר"ה ואכבדה (כח"ב):

ראשון הוא לכם כביכול הקב"ה שנקרא ראשון שנא' אני ראשון. בר"ה החדש הזה (כהוספות) :

המלאכים מתחדשים בכל יום כו' והן חוזרין לנהר אש כו' ושוב האלקים מחרשן כו'. בר"ה סמכוני באשישות (כח"ו):

משבחר הקב"ה בעולמו קבע בו ר"ח כו' וכשבחר ביעקב ובניו קבע בו ר"ח של גאולה. בר"ה החדש הזה (כהוספות):

העה"ז אירוסין היו כו' אבל ליטות המשיח יהי' נשואין כו'. בר"ה ויגש. ביאור הה"א (כח"ח). ובר"ה אנכי (כח"ב). ובר"ה אשה כי תזריע (כח"ג). ובר"ה ראה הא' (כח"ה). ובר"ה וירד העיט (כהוספות):

כתפוח בעצי היער למה נמשל הקב"ה לתפוח כו'. בר"ה וירח את ריח בגדיו (כח"ח):

אני עושה אתכם אגודה לעצמי כו'. בר"ה ועתה אם שמוע כו' סגולה (כהוספות) :

והגעתם אל המשקוף בזכות אברהם ואל שתי המזוזות בזכות יצחק ויעקב. בר"ה מזוזה מימין (כח"ח). ובר"ה ועבר ה' לנגוף (כח"ב):

מיכאל על מחנה אשור כו' והיו ישראל וחזקיה יושבין ואומרין את ההלל שהי' ליל פסח. בר"ה תער השכירה (כהוספות):

יהי לבי תמים בחוקיך זה חקת הפסח וחקת פרה אדומה. בר"ה זאת חוקת (כח"ד):

למה"ד לסוחר כו' בלילה עמד כו' ויצא לדרכו כו'. בר"ה מצה זו (כח"ג):

סדר בשלח.

ויסב שהקיפן הקב"ה. בר"ה יהי אור (כח"ח :

תפלה למשה כו' תפלה לעני כו' להודיעך שהכל שוין בתפלה בר"ה והי' לאות (כח"ג):

ר"ע אומר בזכות יעקב אני קורע להם את הים. בר"ה הים ראה (כח"ג). ובר"ה ענין ק"ס (כס):

מי גרם להקב"ה ליטול שבח וכבוד הזה לא פרעה שניערו. בר"ה ואכבדה (כח"ב):

אעפ"י שמעולם אתה לא נתיישב כסאך כו' עד שאמרו בניך שירה. בר"ה אז ישיר (כהוספות):

כל השירות שנאמרו בעולם לשון נקבות כו' אבל לע"ל כו' אומרים שיר לשון זכר. בר"ה אשה כי תזריע (כח"ג):

בעוה"ז אמרתם לפני פעם אחת זה אלי אבל לע"ל אתם אומרים ב' פעמים. בר"ה יבא זה הא' (כח"ד):

סדר יתרו.

אלוה אני על כל באי עולם אבל לא יחדתי שמי אלא עליכם. בר"ה אני לדודי (כח"ה):

אנכי הוי' אלקיך הה"ד ארי' שאג מי לא יירא. בר"ה ארי' שאג (כח"ה). ובר"ה יבא אריה (כהוספות) :

סדר תרומה.

כל מה שברא הקב"ה למעלן ברא למטן כו' ולא עוד כו'. בר"ה צו את קרבני (כח"ד):

בשעה

שהיה בורא עולמות ומחריבן כו'. בר"ה והוא עבר לפניהם (בח"ה):

ויקרא אלקים לאור יום אלו מעשיהן של צדיקים. בר"ה באתי לגני (בח"ו).

שמים לשון שומא ששמים מעשיהם של בריות. בביאור וידבר דתה"ש (בח"ד):

מתחלת ברייתו של עולם לא הי' קילוסו של הקב"ה עולה אלא מן המים. בר"ה יבא אדיר (בח"ג):

אותן אלף שנים כו' יהי' כל העולם כולו מים במים. בר"ה מזמור שיר ליום השבת (בח"ו):

למה נקרא שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה. בר"ה ששת ימים הב' (בח"ג):

ג' דברים נתנו מתנה לעולם כו'. בר"ה ועשית חג שבועות (בח"ד). ובר"ה יבא זה הב' (סס):

הנותן בים דרך מעצרת ועד החג. בר"ה ומשה עלה (בח"ב):

תוצא הארץ נפש חיה זו רוחו של אדה"ר כו' ורוח אלקים כו' זו רוחו של מלך המשיח. בר"ה לך לך הא' (בח"ח):

ב' אלפים שנה קדמה התורה לברייתו של עולם. בר"ה וידבר. כדרבונות (בח"ב):

אמת אמר אל יברא. בר"ה ונחך (בהוספות):

בנפשותן של צדיקים נמלך. בר"ה ראה הא' (בח"ה). ובר"ה זה היום (סס):

האדם רואה כמלאכי השרת. בר"ה כה תברכו (בח"ד):

משל למלך שעשו לו טבעת מה היתה חסירה חותם כו'. בר"ה ויכל (בח"ח). ובר"ה אחרי (בח"ה). ובר"ה ושמרו (בהוספות):

ויברך אלקים כו' ברכו באור פניו של אדם. בר"ה אדם כי יקריב הב' (בח"ג). ובר"ה ושמרו הנ"ל:

כל מה שנברא בששת ימ"ב צריכין עשיה כו' התורמוסים צריכין למתוק. בר"ה אני בריתי אתך (בח"ח). ובר"ה ועבדתם (בהוספות):

א"ל הקב"ה (לשבת) כנסת ישראל היא בן זוגך. בר"ה ציון הב' (בח"ה):

כל תולדת שנאמרו בתורה חסרין בר מן תרין אלה תולדות פרץ והדין. בר"ה הגליות מתכנשות (בח"ג). ובר"ה ענין סמיכת שבת (סס). ובר"ה אם בחקתי (סס). ובר"ה אמונת עתך (בח"ו):

למלך שהיו לו כוסות כו' כך אמר הקב"ה אם בורא אני את העולם במדת הרחמים הוי חטייה סגיאין כו' אלא הרי אני בורא אותם במדה"ד ובמדה"ר. בר"ה בחדש השביעי דר"ה (בח"ה). ובר"ה תקעו הא' (סס):

האדם הגדול בענקים זה אברהם. בר"ה ובחדש השביעי (בח"ה):

עץ חיים מהלך חמש מאות שנה. בר"ה ומשה עלה (בח"ב). ובר"ה יו"ט של ר"ה (בח"ה):

כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל. בר"ה ענין חנוכה (בח"ח). ובר"ה מזוזה מימין (סס):

נובלות העוה"ב שבת. בר"ה ויקהל משה הא' (בח"ב):

נובלות חכמה של מעלה תורה. בר"ה הנ"ל. ובר"ה ועשו להם ציצית (בח"ד). ובר"ה היושבת בגנים (בח"ו):

מפני מה ניתן לה מצות נדה כו' מצות חלה כו' מצות נר שבת כו'. בר"ה ראשית עריסותיכם (בח"ד):

ויתפרו עלה תאנה כו' קלקלת עובדך סב חוט וחייט. בר"ה ארבעה קטני ארץ (בח"ה). ובר"ה חגור חרבך (בח"ו):

הן האדם היה כאחד ממנו כו' ר"י בר סימון אמר כיחידו של עולם כו' רבנן אמרי כגבריאל כו'. בר"ה תורה צוה (בח"ה):

אז ראה ויספרה כו' ר' אחא אמר ד' פעמים אמרה כו'. בר"ה וכל העם (בח"ב). ובר"ה ומשה נגש (סס). ובר"ה כל המשמח (בהוספות):

כל אורה שנאמר באליהוא אינה אלא בירידת גשמים. בר"ה אם בחקותי (בח"ג):

סדר נח.

דרת חסר פרט לשני דורות דורו של חזקיהו ודורו של רשב"י. שלא היו צריכים לקשת. בר"ה ועתה ישראל שמע (בח"ה):

ג' הם שהיו להוטים אחר האדמה. בר"ה ארץ (בח"ה):

סדר לך לך.

א"ל הקב"ה את אמרת אם מחוט כו' חייך שאני נותן לבניך מצות ציצית כו' ועד שרוך נעל אלו פעמי רגלים. בר"ה מ"פ בנעלים (בח"ו):

ג' דברים מבטלין גזירות רעות ואלו הם תפלה וצדקה ותשובה. בר"ה שובה (בח"ה). ובר"ה מי עלה שמים (בח"ו):

חד אמר העוה"ז גלה לו כו' ואוחרנא אמר העוה"ב גלה לו. בר"ה הנה אנכי כורת (בח"ב):

אני אל שדי כו' אני הוא שאין העולם ומלואו כדי לאלהותי. בר"ה ואבברה (בח"ב):

אמר ר"ל האבות הן הן המרכבה. בר"ה וידבר כו' וארא (בח"ב). ובר"ה אנכי (סס). ובר"ה ויקהל משה הא' (סס). ובר"ה יבא זה (בח"ד). ובר"ה מטות (בהוספות):

סדר וירא.

אתה אמרת והשענו תחת העץ חייך שאני פורע לבניך כו' בסוכות כו'. בר"ה וסוכה תהי' (בח"ה):

סוד ה' כו' ע' נפש. בר"ה שמע"צ רגל בפ"ע (בח"ה):

ע"י המילה אני מעמיד ממך ע' נפש וע' זקנים. בר"ה אני בריתי אתך (בח"ח). ובר"ה ויטע אשל (סס). ובהערה לד"ה במדבר סיני (בח"ד):

שרה הוסיפה על המאורות. בר"ה בהעלותך (בח"ד):

מופת נתתי כו' כל מי שהוא מודה בשני עולמות יקרא לך זרע. בר"ה הודו (בח"ו):

אשל פונדק ואשל אהוית שאל כו'. בר"ה ויטע אשל (בח"ח):

אשל סנהורין. בר"ה הנ"ל:

סדר חיי שרה.

תוספתו של הקב"ה מרובה על העיקר. בר"ה אני בריתי אתך (בח"ח):

שני

מפתחות הש"ס

בן עשרים לרדוף. בר"ה שאו את ראש הא' (בח"ד):

בן ששים לזקנה בן שבעים לשיבה. בר"ה מהרה ישמע (בהוספות):

אל תקרי חרות אלא חירות. בר"ה תקעו הב' (בח"ה):

אין כבוד אלא תורה. בר"ה לדוד מזמור (בח"ה):

שמים וארץ קנין אחד כו'. בר"ה וישב (בח"א). ובר"ה וידבר דחה"ש (בח"ד):

בהמ"ק קנין אחד. בר"ה וישב הנ"ל:

כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו. בר"ה ומשה נגש (בח"ב):

הוריות.

יקרה היא מפנינים מכה"ג שנכנס לפני ולפנים. בר"ה החדש הזה (בהוספות):

זבחים.

קדשי קדשים שחיטתן בצפון. בר"ה תפלת המנחה (בח"א). ובר"ה בכ"ה בכסלו (סס):

העולה קדשי קדשים. בר"ה והי' לאות (בח"ב):

מנחות.

שלשה דברים היו קשין לו למשה כו'. בר"ה החדש הזה (בח"ב). ובר"ה אל מול פני המנורה (בח"ד):

שתוק כך עלה במחשבה לפני. בר"ה ומשה נגש (בח"ב):

הפיתת לא יפחות משבע והמוסיף לא יוסיף על שלש עשרה. בר"ה הללו (בח"ה). ובר"ה טוב ילד (בח"ו):

ציר ופשתים פוטרים בין במינן כו'. בר"ה ועשו להם ציצית (בח"ד):

סדין בציצית ב"ש פוטרין וב"ה מחייבין. בר"ה והי' לכם לציצית הא' (בח"ד):

מאה ברכות כו' מה הוי' אלקיך כו' קרי ביה מאה. בר"ה ולא תטמאו (בח"ג). ובר"ה אלה מסעי הא' (בח"ד). ובר"ה אחת שאלתי (בח"ה):

מעשה באדם אחד כו' שמע שיש זונה כו' באו ד' ציציותיו וטפחו לו על פניו. בר"ה ועשית ציץ (בהוספות):

כל המנחות באות מצה חוץ מחמץ שבתודה. בר"ה מזמור לתודה (בח"ו):

סמיכה כו' בשתי ידים. בר"ה אדם כי יקריב הב' (בח"ג):

הכהנים ששמשו בבית חוניו כו' הרי אלו כבעלי מומין. בר"ה ונתתם אותה אל אלעזר (בח"ד):

מיכאל שר הגדול עומד ומקריב קרבן (נשמותיהן של צדיקים). בר"ה אדם כי יקריב הא' (בח"ג):

חולין.

חמורו של רפב"י כו'. בר"ה והקימותי (בח"א):

פתח שר העולם ואמר יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו. בר"ה משכני (בח"ו):

עשתרות צאנך שמעשרות את בעליהן. בר"ה דודי לי (בח"ו):

אין העולם מתקיים אלא בשביל מי שמשים עצמו כמי שאינו. בר"ה מי מנה (בח"ד). ובר"ה מטות (בהוספות):

אחת אומרת קדוש כו'. בר"ה במדבר סיני (בח"ד):

ערכין.

כינור של מקדש של שבעת נימין היה כו' ושל ימות המשיח שמונה כו' של עוה"ב עשר. בר"ה הנה אנכי כורת (בח"ב). ובר"ה בזאת. כהן משוח (בח"ג). ובר"ה כי תבואו (סס):

ציץ מכפר על מעשה עזי פנים. בר"ה ועשית ציץ (בהוספות):

נדה.

נר דלוק לו על ראשו כו' ומלמדין אותו כל התורה כולה. בר"ה איש אמו ואביו תיראו (בח"ג):

משביעין אותו תהי צדיק כו'. בר"ה וספרתם הב' דחה"ש (בח"ד):

עוקצין.

עתיד הקב"ה להנחיל כו' ש"י עולמות. בר"ה הוא אהרן ומשה (בח"ב). ובר"ה הללו (בח"ה):

אדר"נ.

יכרסמנה חזיר מיאור כתיב כו' ואינו מזיק לבריות. בר"ה וא"ו דגחון (בח"ג):

גן עדן נקרא חיים. בר"ה וישב (בח"א):

עשרה דברים נקרא חיים כו' המים נק' מים חיים. בר"ה והייתם לי קדושים (בח"ג):

מפתחות המדרשים

בראשית רבה.

מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר. בר"ה ומשה נגש (בח"ב):

בראשית ברא אלקים ואין ראשית אלא חלה. בר"ה ראשית עריסותיכם (בח"ד):

והארץ היתה תהו כו' מתמיה ומשתומם בר"ה כי תבואו (בח"ג):

אמר הקב"ה עד מתי יהא העולם מתנהג באפילה תבוא האורה כו'. בר"ה ויגש הא (בח"א). ובר"ה את ה' האמרת (בח"ה):

והארץ היתה תהו זו מלכות בבל. בר"ה יהי אור (בח"א):

והארץ היתה תהו ובהו אלו מעשיהן של רשעים כו'. בר"ה ראה נתתיך (בח"ב). ובר"ה שופטים (בהוספות):

מהיכן נבראת האורה מלמד שנתעטף הקב"ה בשלמה כו'. בר"ה ועשו להם ציצית (בח"ד):

שהי'

אמר לי׳ ההוא אמגושא לאמימר מפלגך לעילאי כו׳. בר"ה ושלשת (בח"ד):

אלקיכם כהן הוא. בר"ה תורה צוה (בח"ה):

אותן שנים שעתיד הקב"ה לחדש כו׳ הקב"ה עושה להן כנפים כנשרים ושטין ע"פ המים. בר"ה מזמור שיר ליום השבת (בח"ו):

וה׳ עמו שהלכה כמותו בכל מקום. בר"ה וידבר. כדרבונות (בח"ב). ובר"ה מי מנה הב׳ (בח"ד). ובר"ה מזמור לתודה (בח"ו):

אם ישראל עושין תשובה נגאלין. בר"ה כי מי נח (בהוספות):

אדם לעמל נברא כו׳ איני יודע אם לעמל תורה אם לעמל שיחה. בר"ה וידבר דחה"ש ובהביאור (בח"ד):

נואף אשה חסר לב אמר ר"ל זה הלומד תורה לפרקים. בר"ה במדבר סיני (בח"ד):

כל העוסק בתורה לשמה משים שלום בפמליא של מעלה ובפשמ"ט. בר"ה והקימותי (בח"א). ובר"ה וא"ו דגחון (בח"ג). ובר"ה עולת תמיד הב׳ (בח"ד). ובר"ה ועבדתם (בהוספות):

רב אמר כאלו בנה פלטרין של מעלה ושל מטה. בר"ה וידבר דחה"ש (בח"ד):

עתיד הקב"ה ליתן לכל צדיק וצדיק מלא עומסו. בר"ה ראה הב׳ (בח"ה):

כאשה שהלך בעלה למדינת הים ודעתו לחזור אליה. בר"ה הגליות מתכנשות (בח"ג):

בכה תבכה בלילה שתי בכיות כו׳ אחד על מקדש ראשון והב׳ על מקדש שני. בר"ה יבא אריה (בהוספות):

אתם בכיתם בכיה של חנם ואני אקבע לכם בכיה לדורות. בר"ה הנ"ל:

דורשי רשומות אומרים כולן באין לעוה"ב שנא׳ לי גלעד כו׳. בר"ה ונתתם אותה אל אלעזר (בח"ד)׃

מכות.

הרבה תורה למדתי מרבותי כו׳ ומתלמידי יותר מכולן. בר"ה אנכי (בח"ב):

בא דוד כו׳ בא ישעיהו כו׳ בא חבקוק והעמידן על אחת כו׳. בר"ה כי ידעתיו (בח"א):

ומה לעוברי רצונו כך כו׳. בר"ה וישב (בח"א):

שבועות.

פלוגתא דר׳ יוסי ורבנן אם צבאות חול או קדש. בר"ה שאו את ראש הא׳ (בח"ד). ובר"ה שלש פעמים הב׳ (בח"ה):

שיר למי שהשלום שלו. בר"ה כיצד מרקדין (בח"ו):

כל שלמה שבשה"ש קדש חוץ מזה כו׳ האלף לך שלמה כו׳. בר"ה אני בריתי אתך (בח"א):

ע"ז.

מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת. בר"ה מי"פ בנעלים (בח"ו). ובר"ה ושמרו (בהוספות):

שלש ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה כו׳. בר"ה ענין חנוכה (בח"א). ובר"ה כל המשמח (בהוספות):

מיום שחרב בהמ"ק כו׳ ברביעיות מאי עביד יושב ומלמד תינוקות שב"ר תורה. בר"ה ענין חנוכה הנ"ל. ובר"ה מהרה ישמע (בהוספות):

רוכב על כרוב קל שלו ושט בי"ח אלף עולמות כו׳ רבותים אלפי שנאן א"ת שנאן אלא שאינן. בר"ה ויחלום והנה סולם (בח"א). ובר"ה אנכי (בח"ב). ובר"ה יהודה בן תימא (סס). ובר"ה מי מנה הב׳ (בח"ד). ובר"ה כל המשמח (בהוספות):

עונות שאדם דש בעקביו בעוה"ז מסובין לו ליום הדין. בר"ה מי"פ בנעלים (בח"ו):

אפי׳ שיחת חולין של ת"ח צריכא תלמוד. בר"ה וידבר דחה"ש (בח"ד):

וישרנה הפרות כו׳ בית שמש כו׳ שאמרו שירה כו׳ הודו לה׳ כו׳. בר"ה הודו (בח"ו):

אבות.

על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח. בר"ה בחדש השלישי (בח"ב). ובר"ה והייתם קדושים (בח"ג). ובר"ה במדבר סיני (בח"ד). ובר"ה וידבר דחה"ש (סס):

עשה רצונו כרצונך כו׳. בר"ה לך לך הב׳ (בח"א). ובר"ה וישב (סס). ובר"ה איש אמו ואביו תיראו (בח"ג). ובר"ה ענין סמיכת שבת (סס). ובר"ה ויסע מלאך האלקים (בהוספות):

דע מאין באת ולאן אתה הולך. בר"ה במדבר סיני (בח"ד):

נדרים סייג לפרישות. בר"ה מטות הב׳ (בח"ד):

סייג לחכמה שתיקה. בר"ה מהרה ישמע (בהוספות):

חביב אדם שנברא בצלם כו׳ חביבין ישראל שנקראו בנים. בר"ה אם בחקתי (בח"ג). ובר"ה מי מנה הא׳. (בח"ד):

אם אין חכמה אין יראה כו׳. בר"ה והי׳ לכם לציצת (בח"ד). ובר"ה ביום השמע"צ הא׳ (בח"ה):

אם אין קמח אין תורה. בר"ה ראשית עריסות כם (בח"ד).

כל שמעשיו מרובין מחכמתו כו׳ לאילן כו׳ ושרשיו מרובין. בר"ה הבאים ישרש (בח"ב):

ששכר מצוה מצוה. בר"ה זאת חוקת (בח"ד):

העובר עבירה אחת קונה לו קטיגור אחד. בר"ה ראה הא׳ (בח"ה):

הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים. בביאור וידבר דחה"ש (בח"ד). ובר"ה ועשית ציץ (בהוספות). ובר"ה מהרה ישמע (סס):

יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז כו׳. בר"ה ויהיו חיי שרה (בח"א). ובר"ה זכור כו׳ עמלק (בח"ב). ובר"ה החדש הזה (בהוספות):

בעשרה מאמרות נברא העולם כו׳ והלא במאמר אחד כו׳ לצדיקים שמקיימין כו׳. בר"ה ויקהל משה הא׳ (בח"ב). ובר"ה כי תבאו (בח"ג). ובר"ה אמונת עתך (בח"ו):

במאמר אחד יכול להבראות. בר"ה והי׳ לכם לציצית הא׳ (בח"ד):

וחלופיהם בגולם. בר"ה צהר (בח"א):

כתובות.

בתולה נשאת ליום הרביעי . בד"ה ומותר האדם (כח"ג) :

גדולים מעשה צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ. בד"ה לך לך הב' (כח"ה). ובד"ה וישב (פס). ובד"ה ועשו להם ציצית (כח"ד) :

כיצד מרקדין לפני הכלה כו' הרי שהיתה חגרת כו'. בד"ה ונחך (בהוספות) :

ב"ש אומרים כלה כמות שהיא ובה"א כלה נאה וחסודה . בד"ה ועתה ישראל שמע (כח"ה) :

מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול . בד"ה ויקהל משה הא' (כח"ב) :

ונתתי צבי בארץ חיים ארץ שצביוני בה מתיה חיים כו'. בד"ה ששת ימים הא' (כח"ג) :

נדרים.

ארבעה חשובין כמת כו' מצורע. בד"ה הגליות מתכנשות (כח"ג) :

א"ר יהודה א"ר לומר שאין מברכין בתורה תחלה . בד"ה אשה כי תזריע (כח"ג) :

ירושלמי נדרים פ"ג ה"ט . מצינו שהשבת שקולה כנגד כל המצות שבתורה . בד"ה ענין סמיכת שבת כו' (כח"ג) :

סוטה.

קשין לזווגן כקריעת ים סוף. בד"ה החדש הזה (כח"ב). ובד"ה הים ראה (כח"ג). ובד"ה אז ישיר (בהוספות) :

תלמיד חכם צריך שיהא בו אחד משמנה בשמיניה. בד"ה יבא אריה (בהוספות) :

בשר כתב ביה ונרפא אדם לא כתב ביה ונרפא. בד"ה והי' מדי חדש (כח"ה) :

שמשון על שמו של הקב"ה נקרא . בד"ה לך לך הא' (כח"ה) :

בי ברבר אשר זדו עליהם בקדרה שבשלו בה נתבשלו . בד"ה דרש עולא רבא (כח"ב) :

יש אומרין לא מת משה . בד"ה ארע"ק אשריכם (כח"ה) :

מפני מה נענש דוד מפני שקרא לדברי תורה זמירות כו'. בד"ה תורה צוה (כח"ה) :

יוחנן כ"ג כו' אף הוא בטל את המעוררין . בד"ה עולת תמיד הב' (כח"ד) :

וישח אדם וישפל איש שגורמין שפלות לשונאו של הקב"ה . בד"ה כי תשא (כח"ב) :

גיטין.

קטן לאו בר דעת הוא . בד"ה ארבעה קטני ארץ (כח"ה) :

קידושין.

אמר הקב"ה אוזן ששמעה קולי על הר סיני כו'. בד"ה מזוזה מימין (כח"ה) :

ושמתם סם תם. בד"ה וא"ו דגחון (כח"ג) :

שלשה שותפין הן באדם. בד"ה איש אמו ואביו תיראו (כח"ג). ובד"ה ענין סמיכת שבת (פס) :

הקדים הקב"ה מורא האם למורא האב. בד"ה איש אמו ואביו תיראו הנ"ל :

כיבוד מאכיל ומשקה . בד"ה הנ"ל :

אשר תשמרון זו משנה. בד"ה ושמרו (בהוספות) :

נענה ר' טרפון ואמר מעשה גדול כו' לימוד גדול שהלימוד מביא לידי מעשה. בד"ה וזה מעשה המנורה (כח"ד) . ובד"ה וזאת המצוה (כח"ה) :

עשה אברהם אבינו את כל התורה כולה עד שלא נתנה. בד"ה לך לך הא' (כח"ה). ובד"ה כי ידעתיו (פס). ובדרושי חה"ש (כח"ב בפ' יתרו וכח"ד) :

ב"מ.

הוא ארי בן ארי ואתה ארי בן שועל . בביאור וידבר דחה"ש (כח"ד) :

ר' זירא כי סליק לארעא דישראל יתיב מאה תעניתא דלשתכח גמרא בבלאה מיניה כו'. בד"ה ולא תטמאו (כח"ג). ובד"ה ועתה ישראל שמע (כח"ה):

קא מיפלגי במתיבתא דרקיעא אם בהרת כו' ספק הקב"ה אומר טהור כו'. בד"ה הגליות מתכנשות (כח"ג) :

עד אברהם לא הוה זקנה. בד"ה ויטע אשל (כח"ה). ובד"ה בחדש השביעי (כח"ה):

ב"ב.

כל הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות והמפייסו בדברים מתברך בי"א ברכות. בד"ה צדק (כח"ה). ובד"ה שובה (פס):

ר' אלעזר יהיב פרוטה לעני והדר מצלי. בד"ה צדק הנ"ל ובד"ה שובה הנ"ל :

קנאת סופרים תרבה חכמה. בד"ה ענין חנוכה (כח"ה):

ר' אבהו אמר שכינה במערב. בד"ה אלה מסעי הא' (כח"ד) :

פני משה כפני חמה כו'. בד"ה ועתה ישראל שמע (כח"ה). ובד"ה מהרה ישמע (בהוספות) :

עתידין צדיקים שנקראין על שמו של הקב"ה שנא' כל הנק' בשמי כו' עתידים צדיקים שאומרים לפניהם קדוש כו'. בד"ה כי תשא (כח"ב). ובד"ה והייתם קדושים (כח"ג). ובד"ה כי הוי' אלקיכם (כח"ה):

סנהדרין :

דיני ממונות בשלשה. בד"ה אמונת עתך (כח"ו) :

שלשה מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ כו'. בד"ה גביר כו' עמלק (כח"ב) :

צדיקי דאיקרי שתית. בד"ה וירד העיט (בהוספות) :

הושיט אצבעו קטנה ביניהם ושרפן. בד"ה יהי אור (כח"ז) :

ר' יצחק אמר מושך בערלתו היה. בד"ה חגור חרבך (כח"ו) :

אמר

תענית.

איזו היא עבודה שהיא בלב הוי אומר זו תפלה. בד"ה לא הביט (כח"ד) :

כשם שאי אפשר לעולם בלא רוחות כך א"א לעולם בלא ישראל. בד"ה שמח תשמח (כח"ו) :

כנסת ישראל שאלה שלא כהוגן כו' ויבא כגשם לנו. בד"ה ואמרת להם הב' (כח"ד). ובד"ה ראה הא' (כח"ה):

שמש בשבת צדקה לעניים. בד"ה החדש הזה. עתיקייא (בהוספות) :

ענין עג עוגה דחוני המעגל. בד"ה טבעת קדושין (כח"ו) :

ביום חתונתו זה מ"ת. בד"ה במדבר סיני (כח"ד) :

ירושלמי תענית פ"ד ה"ב. חזרנו על כל המקרא ולא מצאנו שנקראו ישראל ציון אלא זה ולאמר לציון כו'. בד"ה ציון הב' (כח"ה) :

מגילה.

אע"ג דאינהו לא חזו מזלייהו חזו. בד"ה ראה הא' (כח"ה) :

עד דלא ידע בין ארור המן כו'. בד"ה הנה אנכי כורת (כח"ב). ובד"ה ויושט המלך כו' שרבים (סס) :

אין בין כהן משוח בשמן המשחה למרובה בגדים אלא פר כו'. בד"ה בזאת כו' כהן משוח (כח"ג) :

רמה קרני ולא רמה פכי דוד ושלמה שנמשחו בקרן נמשכה מלכותן כו'. בד"ה ויטע אשל (כח"ה). ובד"ה ענין הנוכה (סס). ובד"ה אדם כי יקריב הא' (כח"ג) :

אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך. בד"ה אדם כי יקריב הב' (כח"ג). ובד"ה אלה מסעי הא' (כח"ד). ובד"ה ציון הא' (כח"ה) :

תולא בעידניה סגיד ליה. בביאור וידבר דהח"ש (כח"ד) :

מה ראו לומר קיבוץ גליות לאחר ברכת השנים דכתיב ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו כו'. בד"ה הגליות מתכנשות (כח"ג) :

למי נאה למלל גבורות ה' למי שיכול להשמיע כל תהלתו. בד"ה זה היום (כח"ה) :

ז' קרואים דשבת כנגד שבעה רואי פני המלך. בד"ה אדם כי יקריב הב' (כח"ג) :

ואהי להם למקדש מעט א"ר יצחק אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות. בד"ה ועשית ציץ (בהוספות) :

ירושלמי מגילה פ"ק. הלכות אינן עתידין ליבטל. בד"ה מזמור לתודה (כח"ו) :

מועד קטן.

בשעה שבקש שלמה להכניס ארון למקדש דבקו שערים זה לזה. בד"ה ביום השמיני שלח (כח"ה) :

חגיגה.

כדרך שבא לראות כך בא ליראות. בד"ה מי"פ בנעלים (כח"ו) :

המאבד מה שנותנים לו. בד"ה שמרו (בהוספות) :

במסתרים תבכה נפשי כו' מקום יש ל להקב"ה ומסתרים שמו : בד"ה יבא אריה (בהוספות) :

מפני גוה כו' מפני גאוותן של ישראל שנטלה מפני גאוותה של מלכות שמים שנטלה. בד"ה ואכברה (כח"ב). ובד"ה יבא ארי' (בהוספות) :

אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד. בד"ה מי"פ בנעלים (כח"ו) :

אני אל שדי אני הוא שאמרתי לעולם די. בד"ה הוא אהרן ומשה (כח"ב). ובד"ה ואכברה (סס) :

ב"ש אומרים שמים נבראו תחלה כו' וב"ה אומרים ארץ נבראת תחלה וחכ"א זה וזה כאחת נבראו. בד"ה ששת ימים הב' (כח"ג). ובד"ה הים ראה (סס):

עמוד אחד וצדיק שמו. בד"ה ארי' (כח"ה). ובד"ה החדש הזה. עתיקייא (בהוספות) :

כל העוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום בד"ה מי"פ בנעלים (כח"ו). ובד"ה כיצד מרקדין (סס):

ערבות שבו צדק כו' וחשך ענן וערפל מקיפין אותו. בד"ה ומשה נגש (כח"ב) :

מאי רצוא ושוב א"ר יהודה כאור היוצא מפי הכבשן. בד"ה והר סיני (כח"ב) :

תנא סנד"ל שמו כו' ועומד אחורי המרכבה וקושר כתרים לקונו מתפלתן של צדיקים. בד"ה צהר (כח"ה). ובד"ה לך לך הב' (סס):

למה יחזקאל דומה לבן כפר שראה את המלך ולמה ישעי' דומה לבן כרך שראה את המלך. בד"ה ענין מצרים מיצר ים (כח"ד) :

בזמן שאין בהמ"ק קיים כביכול שנתמעטו כנפי החיות. בד"ה מהרה ישמע (בהוספות) :

נהר דינור כו' מהיכן נפיק מזיעתן של חיות. בד"ה רפאני הוי' וארפא (כח"ג) :

כשאתם מגיעין אצל אבני שיש טהור אל תאמרו מים מים. בד"ה וכל העם (כח"ב). ובד"ה כי תשא (סס). ובד"ה לא הביט (כח"ד). ובד"ה כמים הפנים (כח"ו). ובד"ה ונחך (בהוספות):

אות הוא ברכבה שלו. בד"ה והי' לאות (כח"ב) :

יבמות.

פסוק זה שר העולם אמרו נער הייתי כו'. בד"ה ענין הנוכה (כח"ה). ובד"ה כמגדל דוד (כח"ו) :

איסור מצוה כו' איסור קדושה שניות מדברי סופרים. בד"ה ועתה אם שמוע כו' סגולה (בהוספות) :

א"ר יצחק מפני מה היו אבותינו עקורים מפני שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים. בד"ה טבעת קדושין (כח"ו) :

אמר רב לא ניתנה פריעת מילה לאברהם אבינו. בד"ה ועתה אם שמוע כו' סגולה (בהוספות) :

ויהי בחצי הלילה כו' הא קמל"ן דעת רצון מלתא היא. בד"ה ועבר ה' לנגוף (כח"ב) :

בתולה

מאמר השבטים ליעקב כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד. בד"ה אדם כי יקריב הא' (כח"ג). ובד"ה זאת חוקת (כח"ד):

משל לבת מלך שהריחה ציקי קדירה כו'. בד"ה דרש עולא רבא (כח"ב):

מלבא אמר נדיא יאי כו'. בד"ה נחמו (כח"ה):

כיצד צולין את הפסח מביאין שפוד של רימון. בד"ה וככה (כח"ב):

לא הגלה הקב"ה את ישראל לבין העכו"ם אלא כדי שיתוספו עליהם גרים. בד"ה וישב (כח"א). ובד"ה ויברך יעקב (כס):

יותר ממה שהעגל רוצה לינק כו'. בד"ה רפאני הוי' וארפא (כח"ג):

מה עני דרכו בפרוסה כו'. בד"ה מים שלנו (כח"ג):

מצה זו שאנו אוכלים ע"ש מה. בד"ה קול דודי (בהוספות):

עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם. בד"ה החדש הזה. עתיקיא (בהוספות). ובד"ה קול דודי (כס):

מה שביעי רשות. בד"ה ששת ימים הא' (כח"ג):

ירושלמי פרק ע"פ ה"א. כל האוכל מצה בע"פ כאלו בועל ארוסתו כו'. בד"ה מים שלנו (כח"ג). ובד"ה ששת ימים הא' (כס):

ירושלמי שקלים פ"א ה"ד. כל העובר על הפקודים כל דעבר על פקודייא כו'. בד"ה כי תשא (בהוספות):

יומא.

שהמאכל מביא השינה. בד"ה ולא תטמאו (כח"ג). ובד"ה עולת תמיד הב' (כח"ד):

מצות להביא מן ההדיוט. בד"ה שבת שבתון הא' (כח"ה):

לא משכחת צורבא מרבנן דמורי אלא דאתי משבט לוי אי משבט יששכר. בד"ה וידבר. כדרבונות (כח"ב):

הרהורי עבירה קשו מעבירה. בד"ה שופטים (כח"ה). ובד"ה שופטים הב' (בהוספות):

דם התמיד קודם להטבת שתי נרות והטבת שתי נרות קודמת לקטורת. בד"ה בכ"ה בכסלו (כח"א):

העשן הי' מתמר ועולה כמקל. בד"ה ויושט המלך כו' שרביט (כח"ב):

עבירה מטמטמת לבו של אדם. בד"ה ולא תטמאו (כח"ג):

חותמו של הקב"ה אמת. בד"ה ויכל (כח"א). ובד"ה וספרתם (כח"ג). ובד"ה אחרי (כח"ה):

ויזעקו בקול גדול כו' שההוירו עטרה ליושנה. בד"ה ג"פ מ' יום (כח"ה):

אתא משה אמר האל הגדול הגבור והנורא אתא ירמיה כו' אתא דניאל כו' אתו אינהו כו'. בד"ה כי תשא (כח"ב):

גבורת גבורתו שכובש את יצרו. בד"ה הורה צוה (כח"ה):

גד שדומה לאגדה שמושכת כו'. בד"ה נחמו (כח"ה):

עבר על מ"ע כו' עבר על ל"ת כו'. בד"ה שבת שבתון הא' (כח"ה):

שיהא שם שמים מתאהב על ידך. בד"ה כל מחלוקת (כח"ד):

גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם. בד"ה שבת שבתון הב' (כח"ה):

כיון שעבר אדם עבירה ישנה בה הותרה לו. בד"ה טוב ילד (כח"ו):

סוכה.

סוכה העשויה כבבשן. בד"ה והר סיני (כח"ב):

דבר גדול מעשה מרכבה דבר קטן הויות דאביי ורבא. בד"ה אנכי (כח"ב). ובד"ה ששת ימים הא' (כח"ג). ובד"ה ועשו להם ציצית (כח"ד):

ישראל מונין ללבנה כו'. בד"ה יבא זה הב' (כח"ד). ובד"ה ועתה ישראל שמע (כח"ה):

זמרא במנא ועיקר שירה בפה. בד"ה יבא זה הא' (כח"ד). ובד"ה אוסרי לגפן (בהוספות):

יצה"ר בתחלה דומה לחוט של בוביא כו' הוי מושכי העון כו'. בד"ה מ"פ בנעלים (כח"ו):

ביצה.

מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה כו' לך והודיע אותם. בד"ה ויקהל. ביאור הת"א (כח"ב):

נשמה יתירה נותן הקב"ה באדם ע"ש כו'. בד"ה הנ"ל:

ראש השנה.

באחד באלול ר"ה למעשר בהמה. בד"ה ג"פ מ' יום (כח"ה):

שמיני רגל בפ"ע לענין פז"ר קש"ב. בד"ה וישב (כח"א):

בר"ה בטלה עבודה מאבותינו במצרים כו' בניסן נגאלו. בד"ה החדש הזה. עתיקיא (בהוספות):

בפסח על התבואה בעצרת על פירות האילן. בד"ה ארץ (כח"ה). ובד"ה ביוהשע"צ הא' (כס):

אדם נידון בכל יום. בד"ה כל פטר רחם (כח"ד):

אמרו לפני בר"ה מלכיות כו' כדי שתמליכוני עליכם. בד"ה את הוי' האמרת (כח"ה). ובד"ה ובחדש השביעי (כס):

לשארית נחלתו ולא לכל נחלתו למי שמשים עצמו כשירים. בד"ה אחרי (כח"ה):

ענין הפלוגתא בר"ה אם מצות צריכות כונה. בד"ה הנ"ל:

שיתא אלפי שני הוי עלמא וחד חרוב. בד"ה במדבר סיני (כח"ד). ובד"ה סמכוני באשישות (כח"ו). ובד"ה מזמור שיר ליום השבת (כס):

כל מקום שנאמר בו זכרונות יהי' מלכיות עמהן. בד"ה תקעו הב' (כח"ה):

הני עשרה מלכיות כנגד מי ר' לוי אמר כנגד עשרה הילולים כו'. בד"ה אמונת עתך (כח"ו):

ירושלמי ר"ה פ"ד ה"ח. שמצות היום במוסף כו' קרייא אמר כן יום תרועה ועשיתם. בד"ה ובחדש השביעי (כח"ה):

איזו

אשה מזרעת תחלה יולדת זכר . בד"ה אשה כי תזריע (בח"ג). ובד"ה חקת התורה (בח"ד) :

כי שמע קול תרנגולא לימא ברוך כו'. בד"ה אלה מסעי הא' (בח"ד) :

ערב אחד אינו קורא דומה כמי שלא קרא ק"ש מעולם. בד"ה אם ישראל עושין תשובה (בהוספות) :

אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה. בד"ה ארע"ק אשריכם (בח"ה) :

ורב שלום בניך א"ת בניך אלא בוניך . בד"ה כי תבאו (בח"ג). ובד"ה אמונת עתך (בח"ו) :

ירושלמי ברכות פ"ק . שבע ברכות דק"ש ע"ש שבע ביום הללתיך . בד"ה וספרתם הב' דחה"ש (בח"ד) :

שם פ"ה. אם אין דעה הבדלה מנין . בד"ה וספרתם (בח"ג) :

פאה. אלו דברים שאדם אוכל פרותיהם בעוה"ז כו' כיבוד אב ואם . בד"ה דרש עולא רבא (בח"ב) :

ירושלמי ספ"ה דמע"ש . בא וראה כמה גדול כוחן של עושי מצוה שבל השקפה שבתורה ארורה וזה בלשון ברכה . בד"ה מי עלה שמים (בח"ו) :

שבת.

מאמר רבא לרב המנונא מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה. בביאור וידבר דחה"ש (בח"ד) . ובד"ה ראשית עריסותיכם (שם) :

כל דיין שדן דין אמת לאמיתו כו' מעה"כ כאלו נעשה שותף כו'. בד"ה שופטים (בהוספות) :

אבל אתה מבעיר במדורת בית המוקד . בד"ה רפאני הוי' וארפא (בח"ג) :

שור שהקריב אדם הראשון קרן אחת היתה לו במצחו . בד"ה בזאת כו' קרן (בח"ג) :

ישועות זה סדר נזיקין.בד"ה כי ידעתיו (בח"ח). ובד"ה אמונת עתך (בח"ו):

כל אדם שיש בו תורה ואין בו יראת שמים דומה לגזבר כו'. בד"ה וא"ו דגחון (בח"ג). ובד"ה שמע"צ הא' (בח"ה) :

הלכה כדברי המכריע . בד"ה וידבר כדרבונות (בח"ב) :

כל האומר ראובן חטא אינו אלא טועה כו' ומעה"כ כאלו שכב כו'. בד"ה מי חכם (בח"ו) :

מ"ט עיזי מסגן ברישא והדר אימרי. בד"ה ואמרת להם הב' (בח"ד). ובד"ה אמונת עתך (בח"ו) :

התנה הקב"ה עם מע"ב ואמר להם אם ישראל מקבלים התורה כו'. בד"ה לא הביט (בח"ד) :

בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע כו' קשרו להם שני כתרים כו'. בד"ה בחדש השלישי (בח"ב). ובד"ה ענין עין יפה (בח"ד). ובד"ה עולת תמיד הב' (שם) :

כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה יצתה נשמתן של ישראל כו' הוריד טל שעתיד להחיות בו מתים והחיה אותם . בד"ה כיצד מרקדין (בח"ו) :

פי' מארז"ל שהמלאכים בקשו התורה. בד"ה תורה צוה (בח"ה) :

הר סיני הר שירדה שנאה לעכו"ם עליו . בד"ה במדבר סיני (בח"ד) :

מדבר צין שנצטוו ישראל עליו מדבר קדש שנתקדשו ישראל עליו . בד"ה אלה מסעי הא' (בח"ד) :

גימל דלית גמול דלים. בד"ה נחמו (בח"ה) :

מאמר פתוח מאמר סתום . בד"ה במדבר סיני (בח"ד) :

אנכי נוטריקון אנא נפשי כתבית יהבית. בד"ה ויקח משה חצי הדם (בח"ב). ובד"ה יבא זה הא' (בח"ד) :

שתי שבתות כהלכתן. בד"ה לך לך הא' (בח"ח). ובד"ה ענין סמיכת שבת לכיבוד או"א (בח"ג) :

כל המתפלל בע"ש ואומר ויכולו מעה"כ כאלו נעשה שותף כו'. בד"ה ועשו להם ציצית (בח"ד) :

כל העונה אמן יש"ר מ בכל כחו קורעין לו גזר דינו . בד"ה הודו (בח"ו).

ומלאך אחד עומד בסוף העולם כו' ומקלעין נשמתן זה לזה . בד"ה ולא תטמאו (בח"ג) :

אין מזל לישראל. בד"ה והקרבתם (בח"ד) :

עירובין.

ביאור פלוגתא דרבה ורבא אם חלל סוכה תנן כו'. בד"ה וסוכה תהי' (בח"ה) :

גלוי וידוע לפני מי שאמר והי' העולם . בד"ה אדם כי יקריב (בח"ג). ובד"ה קול דודי (בהוספות) :

ר"מ הי' אומר על טמא טהור ומראה לו פנים כו'. בד"ה אדם כי יקריב (בח"ג). ובד"ה איש אמו ואביו תיראו (שם). ובד"ה כה תברכו (בח"ד) :

אלו ואלו דברי אלקים חיים הן והלכה כב"ה כו' מפני שנוחין ועלובי כו' . בד"ה וידבר. כדרבונות (בח"ב). ובד"ה מי מנה הב (בח"ד) ובד"ה מזמור לתודה (בח"ו) :

קווצותיו תלתלים כו' על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות . בד"ה בחדש השלישי (בח"ב) :

נכנס יין יצא סוד. בד"ה שמע"צ רגל בפ"ע (בח"ה). ובד"ה אוסר לגפן (בהוספות) :

פסחים.

כל העוסק בתורה לפני ע"ה כאלו בועל ארוסתו בפניו. בד"ה ששת ימים הא' (בח"ג) :

אור שיקר בעוה"ז וקפוי לעולם הבא . בד"ה ואכבדה (בח"ב). ובד"ה אנכי (שם) :

עליונים למטה והתחתונים למעלה. בד"ה ארבעה קטני ארץ (בח"ה) :

ושמו אחד מאי אחד אטו האידנא לאו אחד הוא כו' העוה"ז נכתב ביו"ד ה"י ונקרא באל"ף דלי"ת כו'. בד"ה אדם כי יקריב הא' (בח"ג). ובד"ה והי' כדי חדש (בח"ה). ובד"ה קול דודי (בהוספות) :

אנשי יריחו הי' כורכין את שמע. בד"ה בחדש השלישי (בח"ב) :

מאמר

ודטיב בעיניך .עשיתי שסמך גאולה לתפלה. בר"ה צהר (בח"א). ובר"ה המלאך הגואל (כס). ובר"ה כי תשא (בח"ב) :

לא תאכלו על הדם כו' קודם שתתפללו על דמכם. בר"ה כי תבואו (בח"ג):

בשחר ג' ברכות ובערבית ד'. בר"ה אדם כי יקריב הב' (בח"ג) :

מזכירין יציאת מצרים בלילות. בר"ה החדש הזה. עתיקייא (בהוספות) :

למה קדמה פרשת שמע לוהיה אם שמוע כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה כו'. בר"ה ראשית עריסותיכם (בח"ד). ובר"ה דודי לי (בח"ו) :

כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו. בר"ה ויהי הענן והחשך (בח"ב). ובר"ה כל העונה אישר"מ (בח"ו) :

כיון דאמליכתיה למעלה ולמטה ולד' רוחות כו' תו לא צריכה. בר"ה ויהי הענן והחשך (בח"ב). ובר"ה וספרתם (בח"ג) :

כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאלו מעיד עדות שקר בעצמו. בר"ה והי' לאות (בח"ב) :

ונפשי כעפר לכל תהי' פתח לבי בתורתך כו'. בר"ה מי מנה הא' (בח"ד):

ללומדיהם לא נאמר אלא לעושיהם. בר"ה ומשה עלה (בח"ב) :

העוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתיה. בר"ה ששת ימים הא' (בח"ג). ובר"ה ראה הא' (בח"ה). ובר"ה היושבת בגנים (בח" .

אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו שכינה. בר"ה הללו (בח"ה) :

קמאי הוו קא מסרי נפשייהו אקדושת השם כו'. בר"ה ביום השני הקריב (בח"ד) :

ישא ה' פניו כו' וכי לא אשא פנים לישראל כו' והם מדקדקים כו'. בר"ה כי הוי' אלקיכם (בח"ה) :

שער באשה ערוה. בר"ה והקימותי (בח"א) :

המתעטש בתפלתו מלמעלה סימן יפה לו. בר"ה צו כו' את קרבני (בח"ד) :

ריב"ח אמר תפלות אבות תקנום ריב"ל אמר תפלות כנגד תמידין תקנום. בר"ה נחמו (בח"ה) :

תפלת ערבית רשות. בר"ה תפלת המנחה (בח"א) :

הני י"ח כנגד מי כו' כנגד י"ח חוליות שבשדרה. בר"ה ראה נתתיך (בח"ב). ובר"ה לא הביט (בח"ד). ובר"ה שלש פעמים הא' (בח"ה):

אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש. בר"ה ואכבדה (בח"ב). ובר"ה כי תשא (כס) :

נחש כרוך על עקבו. בר"ה מי"פ בנעלים (בח"ו) :

אין עומדין להתפלל כו' אלא מתוך שמחה של מצוה. בר"ה כי תשא (בח"ב):

גדולה תפלה יותר ממעשים טובים. בר"ה ג"פ מ' יום (בח"ה) :

מיום שחרב בית המקדש נפסקה חומת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים. בר"ה ועשית ציץ (בהוספות) :

חסידים הראשונים היו שוהים ט' שעות ביום בתפלה. בר"ה ג"פ מ' יום (בח"ה) :

גדול מקדש שניתן בין ב' אותיות. בר"ה במדבר סיני (בח"ד) :

הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים. בר"ה אדם כי יקריב הא' (בח"ג). ובר"ה מי עלה שמים (בח"ו) :

אטו יראת שמים מילתא זוטרתא היא. בר"ה אמונת עתך (בח"ו) :

אין לו להקב"ה בבית גנזיו אלא אוצר של יראת שמים. בר"ה הנ"ל :

המלך כיון שכרע שוב אינו זוקף. בר"ה זכור כו' עמלק (בח"ב) :

מקום שבעלי תשובה עומדין. צדיקים גמורים אינם עומדין. בר"ה תקעו הא' (בח"ה). ובר"ה לדוד מזמור (כס):

מאמר ריב"ז על הקב"ר הוא דומה כעבד לפני המלך ואני דומה כשר לפני המלך. בר"ה אדם כי יקריב הב' (בח"ג). ובר"ה כה תברכו (בח"ד) :

קודש הילולים חילולים. בר"ה אני בריתי אתך (בח"א) :

אין אומרים שירה אלא על היין. בר"ה אוסרי לגפן (בהוספות) :

אין אביו אלא הקב"ה כו' ואין אמו אלא כנסת ישראל. בר"ה איש אמו ואביו תיראו (בח"ג) :

בזמן שישראל עושים רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים שנא' ועמדו זרים כו'. בר"ה לדוד מזמור (בח"ה) :

פרשה שניה נקרא אין עושין רצונו של מקום. בר"ה והי' לאות (בח"ב) :

פרשה ראשונה שנאמר בה בכל מאדך נקרא עושין רצונו של מקום. בר"ה אמונת עתך (בח"ו) :

אין הטבל מתחייב במעשר עד שיראה פני הבית. בר"ה הנ"ל :

אילן שאכל ממנו אדם הראשון כו' ר' יהודה אומר חטה היתה. בר"ה ראשית עריסותיכם (בח"ד) :

אין התינוק יודע לקרות אבא ואמא עד שיטעום טעם דגן. בר"ה ששת ימים הא' (בח"ג). ובר"ה קול דודי (בהוספות) :

כל ברכה שאין בה הזכרת השם כו' ושאין בה מלכות אינה ברכה. בר"ה אמונת עתך (בח"ו) :

שלש תכיפות הן כו'. בר"ה אדם כי יקריב הב' (בח"ג) :

בשלשה אומר נברך. בר"ה אמונת עתך (בח"ו) :

כוס של ברכה מגביהו מן הקרקע טפח. בר"ה ויגש. גביע (בח"א) :

גדול העונה אמן יותר מן המברך. בר"ה במדבר סיני (בח"ד) :

בכל מאדך בכל ממונך. בר"ה אמונת עתך (בח"ו) :

פתח במזבח וסיים בשולחן כו'. בר"ה מטות הא' (בח"ד) :

אל תקרי מורשה אלא מאורשה. בר"ה ביום השמיני שלח (בח"ה) :

לך הוי' הגדולה זו קריעת ים סוף והגבורה זו מכת בכורות והתפארה זו מתן תורה כו'. בר"ה כי תשא (בח"ב) :

אשה

המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו. בר"ה צו את קרבני (כח"ד). ובד"ה שלש פעמים הב' (כח"ה):

קין שם לחשך. בר"ה ולא תטמאו (כח"ג):

נתיב לא ידעו עיט. בר"ה וירד העיט (בהוספות):

אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה. בר"ה ומשה עלה (כח"ב):

אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה כו'. בר"ה וכל העם (כח"ב). ובד"ה אשה כי תזריע (כח"ג). ובר"ה כל המשמח את החתן (בהוספות):

כימי אלוה ישמרני. בר"ה ומשה עלה (כח"ב)

ומה אעשה כי יקום אל. בר"ה ועבר ה' לנגוף (כח"ב):

אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף. בר"ה ויהי הענן והחשך (כח"ב). ובר"ה מים שלנו (כח"ג). ובר"ה איש אמו ואביו תיראו (סס):

ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כו'. בר"ה כל פטר רחם (כח"ד). ובד"ה והקרבתם (סס). ובד"ה תקעו (בהוספות):

ויסך בדלתים ים. בר"ה אז ישיר (בהוספות). ובד"ה ועשית ציץ (סס):

ואם זרוע כאל לך כו' עדה נא גאון כו' והדוך רשעים כו'. בר"ה ענין חנוכה (כח"א). ובד"ה מזוזה מימין (סס). ובד"ה הוא אהרן ומשה (כח"ב):

דניאל.

יהב חכמתא לחכימין. בר"ה במדבר סיני (כח"ד). ובד"ה ושמרו (בהוספות):

ונהורא עמה שרא. בר"ה ארע"ק אשריכם (כח"ה):

לבושיה כתלג חור ושער רישי' כעמר נקא. בר"ה צהר (כח"א), ובד"ה וכל העם (כח"ב). ובד"ה ועשו להם ציצית (כח"ד).

ובד"ה לבאר ענין ספה"ע (בהוספות):

הטה אלהי אזנך כו' פקח עיניך כו'. בר"ה ויאמר אם שמוע תשמע (בהוספות):

והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע. בר"ה בחדש השביעי בעשור (כח"ה). ובד"ה כי תשא (בהוספות):

ומצדיקי הרבים ככוכבים. בר"ה כי תשא הנ"ל:

ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין. בר"ה ונחך (בהוספות):

נחמיה.

אתה הוא ה' לבדך את עשית את השמים. בר"ה שיביט (כח"ב). ובד"ה רפאני (כח"ג). ובד"ה כה תברכו (כח"ד). ובד"ה ביום השע"צ הב' (כח"ה):

ואת שבת כו' ומצוות כו' בשני ווי"ן. בר"ה ענין סמיכת שבת לכיבוד או"א (כח"ג):

דברי הימים א'.

ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה כו'. בר"ה אמונת עתך (כח"ו):

הודיעו בעמים עלילותיו כו' הבו לה' משפחות עמים כו' ויאמרו בגוים כו'. בר"ה והוא עבר לפניהם (כח"א):

ברוך הוי' כו' מן העולם. בר"ה כה תברכו (כח"ד):

דע את אלקי אביך ועבדהו כו'. בר"ה ארבעה קטני ארץ (כח"ה):

לך הוי' הגדולה כו' לך הוי' הממלכה. בר"ה הנה אנכי כורת ברית (כח"ב). ובד"ה אדם כי יקריב הא' (כח"ג). ובד"ה בהעלתך (כח"ד). ובד"ה עולת תמיד (סס):

מפתחות הש"ס

ברכות.

מפני מה לא נאמרה נו"ן באשרי. בר"ה כי מי נח (בהוספות):

מיכאל באחת גבריאל בשתים. בדרוש תער השבירה (בהוספות):

לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע. בר"ה וככה (כח"ב):

כל הקורא ק"ש על מטתו כאלו אוחז חרב של ב' פיות בידו. בר"ה ראה נתתיך (כח"ב):

מנין למתפלל שלא יהא דבר חוצץ בינו לבין הקיר. בר"ה ועשית ציץ (בהוספות):

פי' הקב"ה מניח תפילין. בר"ה לך לך הב' (כח"א). ובד"ה כה תברכו (כח"ד):

הני תפילין דמרי עלמא מה כתיב בהו כו' ומי כעמך ישראל כו'. בר"ה לך לך הב' (כח"א). ובד"ה כי תשא (כח"ב). ובד"ה ויקהל משה הא' (סס):

אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם. בר"ה את ה' האמרת (כח"ה). ובד"ה לדוד מזמור (סס):

כל הקובע מקום להפלתו אלהי אברהם בעזרו. בר"ה ויגש. ביאור הת"א (כח"א).

לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה. בר"ה והוא עבר לפניהם (כח"א):

הקב"ה מצלי יהי רצון כו'. בר"ה יהי אור (כח"א). ובד"ה לך לך הב' (סס). ובד"ה כיצד מרקדין (כח"ו):

בקש שלא תשרה שכינה רק על ישראל. בר"ה הנה אנכי כורת ברית (כח"ב):

כל הקובע מקום לתפלתו (ולחד גירסא לתורתו) אויביו נופלים תחתיו. בר"ה ויגש. ביאור הת"א (כח"א):

לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים בבית הכנסת ואח"כ יתפלל. בר"ה כל מחלוקת (כח"ד):

ראב"ע סבר חפזון דמצרים ור"ע סבר חפזון דישראל. (ובמכילתא פ' בא חפזון דשכינה). בר"ה מצה זו (כח"ג):

ענין זמן ק"ש משיכיר בין תכלת ללבן. בר"ה ויקח קרח (כח"ד):

רב ברונא זימנא חדא סמך גאולה לתפלה ולא פסיק חוכא מפומיה כוליה יומא. בר"ה המלאך הגואל (כח"א):

והטוב

לגוזר ים סוף לגזרים כו' והעביר ישראל בתוכו. בד"ה אז ישיר משה (בהוספות) :

הודו לאל השמים כל"ח. בד"ה ששת ימים הא' (בח"ג) :

אחור וקדם צרתני. בד"ה ומשה נגש (בח"ב). ובד"ה כי תשא (שס). ובד"ה מטות הא' (בח"ד) :

ימים יוצרו ולו אחד בהם. בד"ה כל פטר רחם (בח"ד) :

תכון תפלתי קטורת. בד"ה בכ"ה בכסלו (בח"א). ובד"ה צו כו' את קרבני (בח"ד) :

ארוממך אלקי המלך. בד"ה ויקהל הא' (בח"ב). ובד"ה ויקהל. ביאור התו"א (שס) :

גדול הוי' ומהולל מאד ולגדולתו אין חקר. בד"ה הוא אהרן ומשה (בח"ב) :

זכר רב טובך יביעו וצדקתך ירננו. בד"ה אחת שאלתי (בח"ה) :

טוב ה' לכל. בד"ה החדש הזה. קשה לזווגם (בח"ב) :

כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו להודיע כו' וכבוד כו'. בד"ה זכור כו' עמלק (בח"ב). ובד"ה תורה צוה (בח"ה) :

מלכותך מלכות כל עולמים. בד"ה מצה זו (בח"ג). ובד"ה קול דודי (בהוספות) :

עיני כל אליך ישברו. בד"ה ויהיו חיי שרה (בח"א) :

פותח את ידיך. בד"ה ועבדתם (בהוספות) :

קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת. בד"ה אדם כי יקריב הא' (בח"ג) :

אהללה ה' בחיי אזמרה לאלהי בעודי. בד"ה ביום השמע"צ (בהוספות):

אל תבטחו בנדיבים כו' שאין לו תשועה. בד"ה ויגש. גביע (בח"א). ובד"ה והי' אמונת עתך (בח"ו) :

מונה מספר לכוכבים. בד"ה כי תשא (בהוספות) :

לתבונתו אין מספר. בד"ה כל העונה אישר"מ (בח"ו) :

שבחי ירושלים כו' עד אחר הנותן שלג כצמר. בד"ה שופטים (בח"ה). ובד"ה יבא אריה (בהוספות) :

הללו את ה' מן השמים כו' במרומים מלאכיו צבאיו כו'. בד"ה אדם כי יקריב הא' (בח"ג) :

יהללו את שם הוי' כי הוא צוה ונבראו. בד"ה והר סיני (בח"ב) :

כי נשגב שמו לבדו הודו על ארץ ושמים כו'. בד"ה בכ"ה בכסלו (בח"א). ובד"ה החדש. עתיקייא (בהוספות) :

וירם קרן לעמו כו'. בד"ה בכ"ה בכסלו (בח"א). ובד"ה מזוזה מימין (שס):

הללוהו בתוף. בד"ה אוסרי לגפן (בהוספות). ובד"ה ועתה אם שמוע כו' סגולה (שס) :

משלי.

דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום. בד"ה ומשה עלה (בח"ב) :

וארח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום. בד"ה צהר (בח"א). ובד"ה וזה מעשה המנורה (בח"ד) :

רגליה יורדות מות. בד"ה מי"פ בנעלים (בח"ו) :

כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחת מוסר. בד"ה מצה זו (בח"ג). ובד"ה ולא תטמאו (שס) :

לי עצה ותושיה אני בינה לי גבורה. בד"ה ונחך (בהוספות) :

ואהי' אצלו אמון ואהי' שעשועים כו' משחקת לפניו בכל עת משחקת בתבל ארצו כו'. בד"ה וכל העם (בח"ב). ובד"ה אמונת עתך (בח"ו). ובד"ה כל המשמח את החתן (בהוספות) :

אשרי אדם שומע לי לשקוד כו'. בד"ה מזוזה מימין (בח"א) :

חצבה עמודיה שבעה. בד"ה לך לך הא' (בח"א). ובד"ה בהעלתך (בח"ד):

לכו לחמו בלחמי. בד"ה איש אמו ואביו תיראו (בח"ג) :

גומל נפשו איש חסד. בד"ה בחדש השביעי תענו (בח"ה) :

צדקה תרומם גוי. בד"ה רפאני הוי' וארפא (בח"ג) :

באור פני מלך חיים. בד"ה מזוזה מימין (בח"א) :

מגדל עוז שם הוי' בו ירוץ צדיק כו'. בד"ה ואבבדה (בח"ב) :

נר הוי' נשמת אדם. בד"ה מצה זו (בח"ג). ובד"ה ציון הא' (בח"ה):

חנוך לנער על פי דרכו כו'. בד"ה ענין חנוכה (בח"א):

בארך אפים יפותה קצין ולשון רכה תשבר גרם. בד"ה יבא ארי' (בהוספות) :

שמן וקטרת ישמח לב. בד"ה בכ"ה בכסלו (בח"א) :

ומודה ועוזב ירוחם. בד"ה יהי אור (בח"א) :

מי עלה שמים וירד. בד"ה אדם כי יקריב הא' (בח"ג) :

מי צרר מים בשמלה. בד"ה רפאני הוי' וארפא (בח"ג) :

מה שמו ומה שם בנו. בד"ה כה תברכו (בח"ד). ובד"ה זכור הוי' מה הי' לנו (בח"ה) :

תחת עבד כי ימלוך כו' ושפחה כי תירש גברתה. בד"ה ואם בשדה (בח"ה) :

תנו שכר לאובד כו' ישתה וישכח רישו. בד"ה אוסרי לגפן (בהוספות) :

חגרה בעוז מתניה. בד"ה ובכה (בח"ב). ובד"ה ונחך (בהוספות) :

נודע בשערים בעלה. בד"ה ויהיו חיי שרה (בח"א). ובד"ה שופטים (בח"ה):

איוב :

ויבואו בני האלקים להתיצב על הוי'. בד"ה והקרבתם (בח"ד) :

הלא צבא לאנוש עלי ארץ. בד"ה שאו את ראש הא' (בח"ד) :

אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש. בד"ה ושלשת (בח"ד). ובד"ה נחמו (בח"ה). ובד"ה יבא אריה (בהוספות) :

ושמים לא זכו בעיניו. בד"ה וידבר דחת"ש ובהביאור (בח"ד). ובד"ה ועתה אם שמוע כו' סגולה (בהוספות) :

ריבה ה' את יריבי. בר"ה ששת ימים הב' (בח"ג) :

כי עמך מקור חיים באורך נראה אור. בר"ה ומשה עלה (בח"ב) :

בטח בה' כו' ורעה אמונה. בר"ה ששת ימים הא' (בח"ג) :

נער הייתי כו'. בר"ה ענין חנוכה (בח"א). ובר"ה כמגדל דוד (בח"ו) :

עונותי עברו ראשי כמשא כבד כו'. בר"ה כי תשא (בח"ב) :

אך בצלם יתהלך איש. בר"ה והקרבתם (בח"ד) :

רבות עשית כו' נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אין ערוך. בר"ה במדבר סיני (בח"ד). ובר"ה אני לדודי (בח"ה). ובר"ה היושבת בגנים (בח"ו) :

אשרי משכיל אל דל. בר"ה צהר (בח"א). ובר"ה שובה (בח"ה) :

כאיל תערוג על אפיקי מים. בר"ה והי' לאות (בח"ב). ובר"ה במדבר סיני (בח"ד). ובר"ה נחמו (בח"ה). ובר"ה סמכוני באשישות (בח"ו). ובר"ה ועשית ציץ (בהוספות) :

היתה לי דמעתי לחם כו'. בר"ה בהעלותך (בהוספות) :

תהום אל תהום קורא לקול צנוריך. בר"ה מי חכם (בח"ו) :

יומם יצוה ה' חסדו. בר"ה בהעלותך (בח"ד) :

תפלה לאל חיי. בר"ה וספרתם הב' דהה"ש (בח"ד) :

כי הוא יודע תעלומות לב. בר"ה ומשה נגש (בח"ב) :

חגור חרבך על ירך גבור. בר"ה כתונת (בח"ג) :

שמעי בת כו' ושכחי עמך כו'. בר"ה כה תברכו (בח"ד) :

שמות בארץ. בר"ה ונחך (בהוספות) :

את גאון יעקב אשר אהב סלה. בר"ה ואכבדה (בח"ב) :

עלה אלקים בתרועה הוי' בקול שופר. בר"ה מי עלה שמים (בח"ו) :

מלך אלקים על גוים. בר"ה לך לך הב' (בח"א) :

גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו. בר"ה אני בריתי אתך (בח"א). ובר"ה הוא אהרן ומשה (בח"ב). ובר"ה הנה אנכי כורת (סס). ובר"ה במדבר סיני (בח"ד). ובר"ה נחמו (בח"ה) :

כי הנה המלכים נועדו. בר"ה תפלת המנחה (בח"א). ובר"ה ויקהל. ביאור הת"א (בח"ב) :

אל אלקים הוי' דבר ויקרא ארץ. בר"ה ויגש. גביע (בח"א). ובר"ה כיצד מרקדין (בח"ו) :

וחטאתי נגדי תמיד. בר"ה ראה הא' (בח"ה) :

לך לבדך חטאתי והרע בעיניך עשיתי. בר"ה ארדה נא (בח"א) :

מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה כו' צמאה לך נפשי. בר"ה בזאת קרן (בח"ג) :

אם זכרתיך על יצועי. בר"ה ושמרו (בהוספות) :

פלג אלקים מלא מים. בר"ה אלה מסעי הב' (בח"ד) :

הפך ים ליבשה בנהר יעברו ברגל. בר"ה החדש הזה. קשה לזווגם (בח"ב) :

לדעת בארץ דרכך. בר"ה ומשה עלה (בח"ב) :

סולו לרוכב בערבות ביה שמו. בר"ה ומשה נגש (בח"ב) :

מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושרות. בר"ה דודי לי (בח"ו) :

רכב אלקים כו' אד' בם סיני בקודש. בר"ה אנכי הוי' אלקיך (בח"ב) :

ואני תפלתי לך הוי' עת רצון אלקים כו' ענני כו'. בר"ה ששת ימים הב' (בח"ג). ובר"ה והי' אמונת עתך (בח"ו) :

צור לבבי. בר"ה כי מראש צורים (בח"ד) :

אותותינו לא ראינו כו' בר"ה ויכל (בח"א). ובר"ה נחמו (בח"ה):

זה ישפיל וזה ירים. בר"ה ויחלום והנה סולם (בח"א) :

ואומר חלותי היא שנות ימין עליון. בר"ה ועבדתם (בהוספות) :

בים דרכך ושבילך במים רבים ועקבותיך לא נודעו. בר"ה ומשה עלה (בח"ב) :

ויקם עדות ביעקב כו'. בר"ה ויקהל הא' (בח"ב) :

מה ידידות משכנותיך ה' צבאות. בר"ה שלש פעמים הב' (בח"ה) :

אשרי אדם עוז לו בך מסילות בלבבם. בר"ה ומשה עלה (בח"ב) :

כי שמש ומגן הוי' אלקים. בר"ה תפלת המנחה (בח"א). ובר"ה בחדש השביעי (בח"ה). ובר"ה היושבת בגנים (בח"ו) :

משכיל לאיתן האזרחי. בר"ה אל מול פני המנורה (בח"ד). ובר"ה ראה הא' (בח"ה) :

עולם חסד יבנה. בר"ה הוא אהרן ומשה (בח"ב). ובר"ה ולא תטמאו (בח"ג). ובר"ה כיצד מרקדין (בח"ו). ובר"ה בהעלתך (בהוספות) :

כי מי בשחק יערוך להוי'. בר"ה ואכבדה (בח"ב) :

אתה מושל בגאות הים בשוא גליו כו'. בר"ה יבא אדיר (בח"ג) :

אשרי העם יודעי תרועה. בר"ה זה היום (בח"ה) :

אשר חרפו עקבות משיחך. בר"ה מי"פ בנעלים (בח"ו) :

תפלה למשה איש האלקים. בר"ה כי במקלי (בח"א) :

כי מלאכיו יצוה לך לשמרך. בר"ה מהרה ישמע (בהוספות) :

טוב להודות להוי'. בר"ה ראה הא' (בח"ה) :

כי שמחתני ה' בפעליך. בר"ה וירד העיט (בהוספות) :

מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך. בר"ה הוא אהרן ומשה (בח"ב). ובר"ה וירד העיט (בהוספות). ובר"ה שיר המעלות ממעמקים (סס) :

צדיק כתמר כו' כארז בלבנון. בר"ה טיב ילד (בח"ו). ובר"ה החדש עתיקייא (בהוספות) :

נכון כסאך מאז. בר"ה אז ישיר משה (בהוספות) :

אל נקמות ה' כו' הופיע. בר"ה ביום השמע"צ (בהוספות) :

ה'

וצדקה כנהל איתן. בד"ה רפאני הוי' (כח"ג). ובד"ה ראה הא' (כח"ה):

מי יקום יעקב כי קטן הוא. בד"ה ענין חנוכה (כח"ה):

הבונה בשמים מעליותיו ואגדתו על ארץ יסדה. בד"ה ויקהל הא' (כח"ג). ובד"ה וידבר (כח"ד). ובד"ה ועתה אם שמוע (בהוספות). ובד"ה בהעלתך (סס):

יונה.

ויהי סער גדול בים כו' ויטלהו אל הים ויעמוד הים מזעפו. בד"ה תפלת המנחה (כח"ה):

מיכה.

כי הנה ה' יוצא ממקומו כו' ונמסו ההרים. בד"ה ולא הטנאי (כח"ג):

והאיתנים מוסדי ארץ. בד"ה רפאני (כח"ג). ובד"ה ראה הא' (כח"ה). ובד"ה ביום השמיני שלח (סס):

תתן אמת ליעקב. בד"ה ושמרו בנ"י את השבת (בהוספות):

חבקוק.

וצדיק באמונתו יחיה. בד"ה כי ידעתיו (כח"ה):

שמעתי שמעך יראתי. בד"ה בהעלותך (כח"ד):

הוי' פעלך בקרב שנים חייהו. בד"ה מצה זו (כח"ג):

כי תרכב על סוסיך. בד"ה יהודה בן תימא (כח"ג):

צפניה.

כי אז אהפוך אל עמים כו'. בד"ה אז ישיר משה (בהוספות):

חגי.

גדול יהי' כבוד הבית הזה האחרון. בד"ה הגליות מתכנשות (כח"ג). ובד"ה נחמו (כח"ה):

זכריה.

רני ושמחי בת ציון כו'. בד"ה ענין חנוכה (כח"ה):

אם בדרכי תלך כו'. בד"ה ומשה עלה (כח"ג):

ונתתי לך מהלכים כו'. בד"ה במדבר סיני (כח"ד). ובד"ה מי"פ בנעלים (כח"ו):

זה דבר ה' אל זרובבל. בד"ה בהעלותך (בהוספות):

שבעה אלה עיני ה' המה משוטטים כו'. בד"ה יהי אור (כח"ה). ובד"ה ארדה נא (סס):

והנה מגלה עפה. בד"ה מי עלה שמים (כח"ו):

והוי' עליהם יראה ויצא כברק חצו. בד"ה שבת שבתון הב' (כח"ה):

ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים כו' ומש חצי ההר צפונה. בד"ה כי מי נח (בהוספות):

והי' ביום ההוא לא יהיה אור יקרות וקפאון. בד"ה ואבכרה (כח"ג). ובד"ה אנכי (סס). ובד"ה וירד העיט (בהוספות):

והי' ה' למלך על כל הארץ. בד"ה הגליות מתכנשות (כח"ג). ובד"ה תורה צוה (כח"ה):

ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד. בד"ה כל העונה אישר"מ (כח"ו):

מלאכי.

אהבתי אתכם אמר הוי'. בד"ה משכני (כח"ו):

בריתי היתה אתו כו' ואתנם לו מורא ויראני כו'. בד"ה בזאת. כהן משוח (כח"ג):

כי אני הוי' לא שניתי. בד"ה ארדה נא (כח"ה):

שובו אלי ואשובה אליכם. בד"ה מטות (בהוספות):

בין עובד אלקים לאשר לא עבדו. בד"ה עולת תמיד הב' (כח"ד):

וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה. בד"ה כי ידעתיו (כח"ה):

הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא כו' והשיב לב אבות כו'. בד"ה דרש עולא רבא (כח"ג):

תהלים:

מי יתן מציון ישועת ישראל. בד"ה ויגש. גביע (כח"ה):

שובע שמחות את פניך. בד"ה ועבדתם (בהוספות). ובד"ה באתי לגני (סס). ובד"ה ונחך (סס):

אני בצדק אחזה פניך. בד"ה צדק (כח"ה). ובד"ה שובה ישראל (סס):

השמים מספרים. בד"ה אמונת עתך (כח"ו):

יום ליום יביע אמר. בד"ה כל פטר רחם (כח"ד):

והוא כחתן יוצא כו'. בד"ה כיצד מרקדין (כח"ו). ובד"ה מהרה ישמע (בהוספות):

תורת ה' תמימה. בד"ה ביום השע"צ הב' (כח"ה):

הוי' רועי כו' בנאות דשא כו' על מי מנוחות. בד"ה תפלת המנחה (כח"ה):

גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא כו'. בד"ה ונחך (בהוספות):

בך בטחתי כו' אל יעלצו אויבי לי. בד"ה אחרי (כח"ה):

סוד הוי' ליראיו. בד"ה אני בריתי אתך (כח"ה). ובד"ה אוסרי לגפן (בהוספות):

ובהיכלו כלו אומר כבוד. בד"ה אני בריתי אתך (כח"ה):

ה' יברך את עמו בשלום. בד"ה בחדש השלישי (כח"ג):

מה רב טובך אשר צפנת ליראיך. בד"ה צהר (כח"ה). ובד"ה אחת שאלתי (כח"ה):

רננו צדיקים בה'. בד"ה תפלת המנחה (כח"ה):

משמים הביט ה' כו' ממכון שבתו השגיח. בד"ה ארדה נא (כח"ה):

יראו את ה' קדושיו כי אין מחסור ליראיו. בד"ה אדם כי יקריב הא' (כח"ג). ובד"ה בזאת. קרן (סס). ובד"ה ואמרת הא' (כח"ד). ובד"ה והקרבתם(סס). ובד"ה אעברה נא (כח"ה):

בקש שלום ורדפהו. בד"ה שאו את ראש הא' (כח"ד):

בכל צרתם לו צר. בד"ה בחצוצרות (כח"ה). ובד"ה ועבדתם (בהוספות):

הבט משמים. בד"ה כה תברכו (כח"ד):

למה תתענו ה' מדרכיך כו' שוב כו'. בד"ה יבא זה הב' (כח"ד):

עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו. בד"ה ראה נתתיך (כח"ב). ובד"ה אריה שאג (כח"ה):

כי כימי העץ ימי עמי. בד"ה ומשה עלה (כח"ב):

יבא כל בשר להשתחות. בד"ה והי' לכם לציצית הב' (כח"ד):

ירמיה.

זכרתי לך חסד נעוריך כו' לכתך אחרי. בד"ה אז ישיר (כח"ד). ובד"ה בסוכות (כח"ה):

איה ה' כו' המוליך אותנו במדבר כו' ולא ישב אדם שם. בד"ה במדבר סיני (כח"ד). ובד"ה מי זאת עולה (כח"ו):

כי שתים רעות עשה עמי כו'. אותי עזבו כו' בד"ה ולא תטמאו (כח"ג). ובד"ה רפאני הוי' (כס):

אשר שמתי חול גבול לים. בד"ה ששת ימים הא' (כח"ג):

מי האיש החכם ויבן את זאת. בד"ה וזאת המצוה. ליהדו (כח"ה):

אל יתהלל חכם בחכמתו. בד"ה ואכבדה (כח"ב).ובד"ה יבא זה הא' (כח"ד):

והי' כעץ שתול על מים ועל יובל כו'. בד"ה ומשה עלה (כח"ב). ובד"ה יו"ט של ר"ה (כח"ה):

כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו. בד"ה זכור כו' עמלק (כח"ב). ובד"ה וידבר כו' במדבר סיני (כח"ד):

מקור מים חיים את הוי'. בד"ה במדבר סיני (כח"ד). ובד"ה סמכוני באשישות (כח"ו):

ארץ ארץ ארץ. בד"ה ויחלום והנה סולם (כח"א):

הנה סערת ה' חמה כו'. בד"ה רפאני (כח"ג). ובד"ה במדבר סיני (כח"ד):

מרחוק הוי' נראה לי ואהבת עולם אהבתיך כו'. בד"ה משכני (כח"ו):

בבכי יבאו ובתחנונים כו'. בד"ה והוא עבר לפניהם (כח"א). ובד"ה תפלת המנחה (כס):

קול ברמה נשמע כו' רחל מבכה כו'. בד"ה שבת שבתון הג' (כח"ה). ובד"ה משכני (כח"ו):

הבן יקיר כו' מדי דברי בו כו' המו מעי לו כו'. בד"ה יהי אור (כח"א). ובד"ה במדבר סיני (כח"ד):

וזרעתי את בית ישראל זרע אדם וזרע בהמה. בד"ה כה תברכו (כח"ד). ובד"ה בהעלותך (כח"ד):

עוד תעבורנה הצאן על ידי מונה. בד"ה שאו את ראש הא' (כח"ד):

והוא אסור בזיקים. בד"ה משכני (כח"ו):

נשבע הוי' צבאות בנפשו. בד"ה יבא זה הא' (כח"ד):

יחזקאל:

ואני בתוך הגולה על נהר כבר. בד"ה ושלשת (כח"ד):

חוברות אשה אל אחותה. בד"ה ויקהל הא' (כח"ב). ובד"ה היושבת בגנים (כח"ו):

ופני אריה כו' ופני שור כו'. בד"ה והוא עבר לפניהם (כח"א):

ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא נטוי כו'. בד"ה בחדש השלישי (כח"ב). ובד"ה והר סיני (סס). ובד"ה ויסע מלאך האלקים (בהוספות) ובד"ה ועשית ציץ (סס).ובד"ה לבאר ענין ספה"ע (כס):

כמראה אבן ספיר דמות כסא. בד"ה בהעלותך (בהוספות):

ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם. בד"ה וספרתם (כח"ג). ובד"ה שאו את ראש הא' (כח"ד). ובד"ה מי"פ בנעלים (כח"ו):

כמראה הקשת אשר יהי' בענן. בד"ה והר סיני (כח"ב). ובד"ה את קשתי (בהוספות):

והיא כתובה פנים ואחור. בד"ה מי עלה שמים (כח"ו):

ברוך כבוד הוי' ממקומו. בד"ה קול דודי (בהוספות):

ונתתי צבי בארץ חיים. בד"ה ששת ימים הא' (כח"ג). ובד"ה החדש עתיקא (בהוספות):

מארבע רוחות בואי הרוח. בד"ה שמח תשמח (כח"ו):

קח לך עץ אחד וכתוב עליו ליהודה כו' וקרב אותם אחד אל אחד. בד"ה הגור הרבך (כח"ו):

ובערו בהם אש שבע שנים. בד"ה ונחך (בהוספות):

שער החצר הפנימית הפונה קדים כו'. בד"ה איש אמו ואביו תיראו (כח"ג):

הושע.

והי' ביום ההוא כו' תקראי אישי כו'. בד"ה במדבר סיני (כח"ד):

וזרעתיה לי בארץ. בד"ה ויברך יעקב (כח"א):

יחיינו מיומים ביום השלישי יקימנו כו'. בד"ה ענין ק"ש (כח"ג): ובד"ה ראה הב' (כח"ה):

חסד חפצתי ולא זבח. בד"ה יבא אדיר (כח"ג):

כענבים במדבר מצאתי ישראל כו'. בד"ה יהי אור (כח"א):

קחם על זרועותיו. בד"ה הנ"ל:

קחו עמכם דברים כו'. בד"ה שיר המעלות ממעמקים (בהוספות):

אשר בך ירוחם יתום. בד"ה יהי אור (כח"א). ובד"ה יבא ארי' (בהוספות):

אני כברוש רענן. בד"ה שבת שבתון הא' (כח"ה):

ממני פריך נמצא. בד"ה יקוו המים (בהוספות).

כי ישרים דרכי הוי' כו' ופושעים יכשלו בם. בד"ה כי ידעתיו (כח"א). ובד"ה ומשה עלה (כח"ב):

יואל.

ומעין מבית ה' יוצא והשקה את נחל השטים. בד"ה הגליות מתכנשות (כח"ג). ובד"ה ויאמר אם שמוע (בהוספות):

עמוס.

הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחו. בד"ה שמח תשמח (כח"ו):

נפלה לא תוסיף קום. בד"ה כי מי נח (בהוספות). ובד"ה ונחך (סס):

וצדקה

ונר זאב כו׳ ואריה כבקר יאכל תבן כו׳ לא ירעו כו׳ . בד״ה והקימותי (בח״א). ובד״ה ציון הא׳ (בח״ה) :

והניף ידו על הנהר כו׳ והכהו לשבעה נחלים והדריך בנעלים. בד״ה וספרתם הב׳ דחה״ש (בח״ד). ובד״ה מי״פ בנעלים (בח״ו) :

ושאון לאומים כשאון מים כבירים. בד״ה שמח תשמח (בח״ו) :

הנה ה׳ רוכב על עב קל. בד״ה ועבר ה׳ לנגוף (בח״ב) :

מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק. בד״ה החדש הזה. עתיקייא (בהוספות) :

עצות מרחוק . בד״ה ונחך (בהוספות) :

ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה. בד״ה ויושט המלך כו׳ שרביט (בח״ב) :

זה הוי׳ קוינו לו. בד״ה יקוו המים (בהוספות) :

פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים. בד״ה כל העונה אישר״מ (בח״ו) :

נפשי אויתיך בלילה. בד״ה מים שלנו (בח״ג) :

בשובה ונחת תושעון . בד״ה מצה זו (בח״ג) :

ואור החמה יהי׳ שבעתים כאור שבעת הימים. בד״ה באתי לגני (בהוספות) :

אשריכם זורעי על כל מים. בד״ה מים שלנו (בח״ג). ובד״ה מי מנה הא׳ (בח״ד) :

מלאכי שלום מר יבכיון נשמו מסילות. בד״ה ומשה עלה (בח״ב). ובד״ה ועשית ציץ (בהוספות) :

ונגולו כספר השמים. בד״ה וידבר דחה״ש (בח״ד) :

ונגלה כבוד הוי׳ כו׳ כי פי הוי׳ דבר. בד״ה בהעלותך (בח״ד ובהוספות):

ושקל בפלס הרים. בד״ה ועתה ישראל שמע (בח״ה) :

היושב על חוג הארץ . בד״ה צו את קרבני (בח״ד) :

שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה כו׳ מרוב אונים כו׳. בד״ה וספרתם (בח״ג). ובד״ה לא הביט (בח״ד). ובד״ה אלה מסעי הב׳ (סס). ובד״ה בזהר פנחס (בח״ה). ובד״ה בהעלותך (בהוספות). ובד״ה ונחך (סס) :

קורא הדורות מראש. בד״ה ויגש. גביע (בח״א) :

ראשון לציון הנה הנם. בד״ה ציון הב׳ (בח״ה) :

בורא השמים כו׳ רוקע הארץ כו׳ נותן נשמה כו׳ . בד״ה יבא אדיר (בח״ג) :

כל הנקרא בשמי כו׳. בד״ה ויגש. ביאור הת״א (בח״א). ובד״ה הנה אנכי כורת (בח״ב) . ובד״ה וידבר כו׳ במדבר סיני (בח״ד). ובד״ה קול דודי (בהוספות) :

בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. בד״ה והי׳ לכם לציצית (בח״ד). ובד״ה מי״פ בנעלים (בח״ו) :

עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו. בד״ה מזוזה מימין (בח״א). ובד״ה יבא זה הא׳ (בח״ד). ובד״ה כל מחלוקת (סס). ובד״ה טוב ילד (בח״ו) :

אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך. בד״ה ראה הא׳ (בח״ה) :

אני ראשון כו׳ ומבלעדי כו׳. בד״ה וישב יעקב (בח״א). ובד״ה אעברה נא (בח״ה) :

מחיתי כעב פשעיך כו׳ שובה כו׳. בד״ה שיר המעלות ממעמקים (בהוספות) :

אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי. בד״ה ומשה נגש (בח״ב) :

ישראל נושע בהוי׳ כו׳. בד״ה לך לך הב׳ (בח״א) :

בי נשבעתי כו׳ כי לי תכרע כל ברך תשבע כל לשון. בד״ה וספרתם הב׳ דחה״ש (בח״ד) :

למען שמי אאריך אפי ותהלתי אחטם לך. בד״ה טבעת קדושין (בח״ו) :

בעת רצון עניתיך כו׳. בד״ה אמונת עתך (בח״ו) :

ושמחת עולם על ראשם. בד״ה ופדויי ה׳ ישובון (בח״ו). ובד״ה מהרה ישמע (בהוספות) :

ואשים דברי בפיך כו׳. בד״ה וידבר דחה״ש (בח״ד) :

כי עין בעין יראו . בד״ה יבא זה הא׳ (בח״ד). ובד״ה תורה צוה (בח״ה) :

הברו נושאי כלי ה׳. בד״ה מים שלנו (בח״ג) :

רני עקרה לא ילדה. בד״ה ויאמר אלקים יהי אור (בח״א) :

וכל בניך למודי הוי׳. בד״ה לך לך הב׳ (בח״א). ובד״ה ויקהל הב׳ (בח״ב):

כי לא מחשבותי מחשבותיכם. בד״ה במדבר סיני (בח״ד). ובד״ה ועשו להם ציצית (סס). ובד״ה קול דודי (בהוספות) :

שמרו משפט כו׳ כי קרובה ישועתי כו׳. בד״ה כי ידעתיו (בח״א). ובד״ה אמונת עתך (בח״ו) :

כשופר הרם קולך . בד״ה בזאת. קרן (בח״ג) :

והלך לפניך צדקך כו׳. בד״ה ביום השמע״צ הא׳ (בח״ה) :

אז תתענג על הוי׳. בד״ה זכור כו׳ עמלק (בח״ב) :

קומי אורי כי בא אורך כו׳ כי הנה החשך יכסה ארץ. בד״ה ענין חנוכה (בח״א) :

מי אלה כעב תעופינה. בד״ה ענין מצרים. ביאור מסעי (בח״ד). ובד״ה והי׳ מדי חדש (בח״ה) :

ועמך כולם צדיקים. בד״ה שאו את ראש הב׳ (בח״ד) :

בעתה אחישנה. בד״ה וירד העיט (בהוספות) :

וככלה תעדה כליה. בד״ה מים שלנו (בח״ג) :

כי כארץ תוציא צמחה וכגנה כו׳ כן אד׳ הוי׳ יצמיח צדקה. בד״ה הנה אנכי כורת (בח״ב) :

מי זה בא מאדום כו׳ מדוע אדום כו׳ וכל מלבושי אגאלתי. בד״ה ביום השני הקריב (סס) :

אני מדבר בצדקה. שם. ובד״ה וידבר דחה״ש (סס) :

בכל

כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם. בד"ה הוא אהרן ומשה (בח"ב):

ויתרון ארץ בכל היא מלך לשדה נעבד. בד"ה ויהיו חיי שרה (בח"א). ובד"ה וירח את ריח בגדיו (שם). ובד"ה ואם בשדה (בח"ה):

טוב שם משמן טוב. בד"ה ואכבדה (בח"ב). ובד"ה כל מחלוקת (בח"ד):

אדם אחד מאלף מצאתי ואשה בכל אלה כו'. בד"ה והי' מדי חדש (בח"ה):

עת אשר שלט האדם באדם. בד"ה וישב יעקב (בח"א). ובד"ה זכור ה' (בח"ה):

כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה. בד"ה בחדש השלישי (בח"ב). ובד"ה ועבדתם (בהוספות):

אשריך ארץ שמלכך בן חורין ושריך בעת יאכלו. בד"ה מים שלנו (בח"ג). ובד"ה אעברה נא (בח"ה):

והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה. בד"ה שיר המעלות ממעמקים (בהוספות):

סוף דבר כו' כי זה כל האדם. בד"ה ומשה נגש (בח"ב). ובד"ה אעברה נא (בח"ה). ובד"ה אמונת עתך (בח"ו):

יהושע.

ארון הברית אדון כל הארץ. בד"ה והקימותי (בח"א). ובד"ה ועשה לו כתונת פסים (שם). ובד"ה ביום השמיני שלח (בח"ה):

בעבר הנהר ישבו אבותיכם. בד"ה לך לך הב' (בח"א):

שופטים.

תירושי המשמח אלקים ואנשים. בד"ה שמע"צ רגל בפ"ע (בח"ה). ובד"ה אוסרי לגפן (בהוספות):

שמואל א'.

ואשפוך את נפשי לפני ה'. בד"ה ביום השמע"צ הב' (בח"ה):

כי אל דעות הוי' בד"ה ויקהל הא' (בח"ב). ובד"ה היום ראה (בח"ג). ובד"ה ציון הא' (בח"ה):

ויך באנשי בית שמש כי ראו בארון ה'. בד"ה בחדש השלישי (בח"ב):

ה' אשר עשה את משה. בד"ה לך לך הא' (בח"א). ובד"ה צו את בנ"י (בח"ד):

כי לא יטוש ה' את עמו בעבור שמו הגדול. בד"ה כל מחלוקת (בח"ד):

החפץ לה' בעולות וזבחים כשמוע בקול ה'. בד"ה ולא תטמאו (בח"ג):

הנה שמוע מזבח טוב. שם ובד"ה מזוזה מימין (בח"א):

יודע נגן בד"ה תורה צוה (בח"ה). ובד"ה אוסרי לגפן (בהוספות):

ונשא שה מהעדר. דהכתיב זה. בד"ה דודי לי (בח"ו):

ויאמר לו יהונתן מחר חדש ונפקדת, בד"ה יבא זה הב' (בח"ד):

וישבת אצל האבן האזל. בד"ה ושלשת (בח"ד). ובד"ה מי"פ בנעלים (בח"ו):

האשל ברמה. בד"ה ויטע אשל (בח"א):

כאשר יאמר משל הקדמוני. בד"ה במדבר סיני (בח"ד):

והיתה נפש אדוני צרורה כו' ואת נפש אויביך כו'. בד"ה ולא תטמאו (בח"ג):

שמואל ב'.

ודוד מכרכר בכל עוז כו'. בד"ה כיצד מרקדין (בח"ו):

אשר הלכו אלקים כו' ולשום לו שם. בד"ה ואכבדה (בח"ב). ובד"ה החדש עתיקא (בהוספות):

ובניהו בן יהוידע בן איש חי רב פעלים כו'. בד"ה ציון הא' (בח"ה):

מלכים א'.

והתפללו אליך דרך ארצם. בד"ה לך לך הא' (בח"א). ובד"ה כמגדל דוד (בח"ו):

לעשות משפט עבדו. בד"ה כי ידעתיו (בח"א). ובד"ה ציון הב' (בח"ה):

למען דעת כל עמי הארץ כו' אין עוד. בד"ה ארבעה קטני ארץ (בח"ה). ובד"ה ביום השמע"צ (בהוספות):

שש מעלות לכסא. בד"ה אז ישיר משה (בהוספות):

חי הוי' כו' אשר עמדתי לפניו. בד"ה אנכי (בח"ב):

אם הוי' האלקים כו' ואם כו'. בד"ה תפלת המנחה (בח"א):

ויהי בעלות המנחה. בד"ה הנ"ל:

ובדברך עשיתי את כל הדברים האלה. בד"ה ונתתם אותה אל אלעזר (בח"ד):

ואחר הרעש אש לא באש הוי'. בד"ה וכל העם (בח"ב):

מלכים ב'.

ועתה קחו לי מנגן כו'. בד"ה כיצד מרקדין (בח"ו):

ישעיה.

אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו כו'. בד"ה יבא אריה (בהוספות):

כי מציון תצא תורה. בד"ה והייתם קדושים (בח"ג). ובד"ה שופטים (בח"ה):

בית יעקב לכו ונלכה באור הוי'. בד"ה יבא זה הא' (בח"ד). ובד"ה ארע"ק אשריכם (בח"ה):

ונתתי נערים שריהם. בד"ה ענין חנוכה (בח"א). ובד"ה אעברה נא (בח"ה). ובד"ה כמגדל דוד (בח"ו):

והי' הנשאר בציון כו' קדוש יאמר לו. בד"ה והייתם קדושים (בח"ג):

וסוכה תהי' לצל יומם. בד"ה והר סיני (בח"ב):

בשתים יכסה פניו ובשתים כו': בד"ה ענין מצרים. ביאור מסעי (בח"ד):

וקרא זה אל זה. בד"ה דודי לי (בח"ו):

חתום תורה. בד"ה וספרתם. בהירות (בח"ג):

צהלי קולך בת גלים. בד"ה שמח תשמח (בח"ו).

ונחה עליו רוח הוי'. בד"ה הנ"ל:

והריחו ביראת ה'. בד"ה וזה מעשה המנורה (בח"ד):

נגר:

כי ידין ה' עמו ועל עבדיו יתנחם. בד"ה ציון הב' (בח"ה):

שבע רצון. בד"ה ועברתם (בהוספות):

עם נושע בהוי'. בד"ה כי במקלי (בח"ח):

אסתר.

בלילה ההוא נדדר שנת המלך ויאמר להביא ספר הזכרונות דברי הימים. בד"ה הודו להוי' (בח"ו):

ונבואה לפני המלך. בד"ה ונחך (בהוספות):

שיר השירים:

כי טובים דודיך מיין. בד"ה אוסרי לגפן (בהוספות):

לריח שמניך טובים כו' על כן עלמות אהבוך. בד"ה יבא אדי' (בהוספות):

כאהלי קדר כיריעות שלמה. בד"ה וסוכה תהי' (בח"ה):

הגידה לי שאהבה נפשי בד"ה אז ישיר (בח"ד). ובד"ה נחמו (בח"ה):

איכה תרעה כו' שלמה אהי' כעוטי' כו'. בד"ה נחמו הנ"ל:

אם לא תדעי לך היפה בנשים כו'. בד"ה נחמו הנ"ל:

לסוסתי כו' דמיתיך רעיתי. בד"ה ומשה נגש (בח"ב). ובד"ה החדש הזה׳ עתיקייא (בהוספות):

צוארך בחרוזים. בד"ה חגור חרבך (בח"ו):

כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים. בד"ה והקרבתם (בח"ד):

שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. בד"ה תפלת המנחה (בח"ח). ובד"ה בחדש השביעי (בח"ה). ובד"ה ונחך (בהוספות):

קול דודי הנה זה בא מדלג. בד"ה מצה זו (בח"ג). ובד"ה ששת ימים הב' (סס):

קומי לך רעיתי יפתי. בד"ה לך לך הא' (בח"ח):

סוב דמה לך דודי לצבי כו' על הרי בתר. בד"ה יהודה בן תימא. (בח"ב). ובד"ה היושבת בגנים (בח"ו):

מי זאת עולה מן המדבר כו' מקוטרת כו'. בד"ה ויושט המלך כו' שרביט (בח"ב):

הנך יפה רעיתי הנך יפה׳ בד"ה הוא אהרן ומשה (בח"ב):

ומדברך נאוה. בד"ה וידבר במדבר סיני (בח"ד). ובד"ה וידבר דחה"ש (סס):

לבבתיני באחד מעיניך. באחת קרי. בד"ה יבא זה הא' (בח"ד):

וריח שלמותיך. בד"ה ויקח קרח (בח"ד):

גן נעול אחותי כלה. בד"ה ביום השני הקריב (בח"ד):

אכלתי יערי עם דבשי. בד"ה יהי אור (בח"ח)׳ ובד"ה ראה הא' (בח"ה):

אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק׳ בד"ה ונחך (בהוספות):

אחותי רעיתי יונתי תמתי. בד"ה מי זאת עולה מן המדבר (בח"ו). ובד"ה החדש הזה. עתיקייא (בהוספות):

פשטתי את כתנתי איככה אלבשנה. בד"ה כתונת בד קדש (בח"ג):

עיניו כיונים כו' רוחצות בחלב. בד"ה ארדה נא (בח"ח). ובד"ה יבא אדיר (בח"ג):

מעיו עשת שן. בד"ה ויאמר אלקים יהי אור (בח"ח):

שוקיו עמודי שש. בד"ה ראשית עריסותיכם (בח"ד). ובד"ה מהרה ישמע (בהוספות):

שניך כעדר הרחלים שעלו מן הרחצה. בד"ה ואמרת הב' (בח"ד):

מה יפו פעמיך בנעלים. בד"ה אני בריתי אתך (בח"ח). ובד"ה בחדש השלישי (בח"ב):

ראשך עליך ככרמל. בד"ה ונתתם אותה אל אלעזר (בח"ד):

מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים. בד"ה החדש הזה. עתיקייא. (בהוספות):

מי יתנך כאח לי כו' אמצאך בחוץ. בד"ה שאו את ראש הב' (בח"ד):

רשפיה רשפי איש כו' מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה. בד"ה ארע"ק אשריכם (בח"ה):

אחות לנו קטנה. בד"ה בהעלותך (בח"ד):

ברח דודי ודמה לך לצבי כו'. על הרי בשמים. בד"ה ובכה. (בח"ב). ובד"ה יהודה בן תימא (סס). ובד"ה היושבת בגנים (בח"ו):

רות.

ליני הלילה והיה בבקר אם יגאלך טוב יגאל. בד"ה מים שלנו (בח"ג):

איכה.

רבה אמונתך. בד"ה בהעלותך (בח"ד):

טוב ה' לקויו׳ בד"ה החדש הזה. קשה לזווגם (בח"ב). ובד"ה יקוו המים (בהוספות):

יתומים היינו ואין אב אמותינו באלמנות. בד"ה הגלות מתכנשות (בח"ג):

קהלת.

מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש. בד"ה ארבעה קטני ארץ (בח"ה). ובד"ה חגור חרבך (בח"ו):

כל הנחלים הולכים אל הים. בד"ה ענין קי"ס (בח"ג). ובד"ה רפאני (סס). ובד"ה וידבר במדבר סיני (בח"ד):

וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כו'. בד"ה טיב ילד (בח"ו):

עת לחבק כו'. בד"ה אמונת עתך (בח"ו):

גם את העולם נתן בלבם. בד"ה ראה הא' (בח"ה):

מבלי אשר לא ימצא האדם כו' מראש ועד סוף. בד"ה בחדש השלישי (בח"ב):

ומותר האדם מן הבהמה אין. בד"ה והקרבתם (בח"ד):

ורוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת כו'. בד"ה תפלת המנחה (בח"ח). ובד"ה אדם כי יקריב הב' (בח"ג). ובד"ה בהעלותך (בח"ד):

יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו. בד"ה איש אמו ואביו תיראו. (בח"ג). ובד"ה היושבת בגנים (בח"ו):

כי

במראה אליו אתודע. בד"ה ומשה נגש (כח"ב) :

בכל ביתי נאמן הוא. בד"ה הנ"ל.

ועתה יגדל נא כח אד' כו' ארך אפים כו'. בד"ה ועבדתם (בהוספות). ובד"ה כי מי נח (סס) :

במדבר הזה יתמו ושם ימותו. בד"ה וידבר דחה"ש (כח"ד). ובד"ה אר"ע אשריכם (כח"ה) :

ועבד הלוי הוא. בד"ה תפלת המנחה (כח"א). ובד"ה ויושט המלך כו' שרביט (כח"ב) :

והזה אל נכח פני אהל מועד מדמה. בד"ה ונתתם אותה אל אלעזר (כח"ד) :

באר חפרוה שרים כרוה כו' במחוקק. בד"ה חקת התורה (כח"ד). ובד"ה כי בעליך (כח"ו) :

וממדבר מתנה וממתנה נחליאל. בד"ה ביום השני הקריב (כח"ד) :

את קרבני לחמי. בד"ה איש אמו ואביו תיראו (כח"ג) :

עולת שבת בשבתו על עולת התמיד. בד"ה ויקהל הב' (כח"ב) :

ובראשי חדשיכם. בד"ה בחדש השלישי (כח"ב). ובד"ה והי' מדי חדש (כח"ה) :

אשה כי תדור נדר כו' בבית אביה בנעורי'. בד"ה אז ישיר ישראל (כח"ד) :

ספר דברים

עלה ראש הפסגה כו' וראה. בד"ה ג"פ מ' יום (כח"ה) :

כי מי גוי גדול כו' כהוי' אלקינו בכל קראנו אליו. בד"ה לך לך (כח"ה). ובד"ה ויברך יעקב (סס) :

וההר בוער באש עד לב השמים חשך ענן וערפל. בד"ה ומשה נגש (כח"ב) :

כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא. בד"ה ועבדתם (בהוספות) :

ובקשתם משם כו'. בד"ה וישב יעקב (כח"א) :

כי שאל נא לימים ראשונים. בד"ה ויטע אשל (כח"א) :

אתה הראת לדעת כו'. בד"ה ששת ימים הא' (כח"ג) :

כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל כו'. בד"ה ויגש. גביע (כח"א) :

למען ינוח עבדך ואמתך כו'. בד"ה ויקהל. ביאור הת"א (כח"ב) :

קול גדול ולא יסף. בד"ה יהודה בן תימא (כח"ב) :

מי יתן והי' לבבם כו' ליראה. בד"ה אדם כי יקריב הא' (כח"ג) :

וזאת המצוה כו' לעשות בארץ. בד"ה אעברה נא (כח"ה). ובד"ה אמונה עתך (כח"ו) :

שמע ישראל הוי' אלקינו הוי'. בד"ה אשה כי תזריע (כח"ג). ובד"ה היושבת בגנים (כח"ו) :

ואהבת את הוי' אלקיך כו' והיו הדברים כו'. בד"ה בזאת. כהן משוח (כח"ג). ובד"ה איש אמו ואביו תיראו (סס). ובד"ה אם בחקתי (סס) :

ברוך תהי' מכל העמים. בד"ה כה תברכו (כח"ד) :

עד אבוד הנשארים והנסתרים מפניך כו' אל גדול ונורא. בד"ה ראה נתתיך (כח"ב) :

כי על כל מוצא פי הוי'. בד"ה איש אמו ואביו תיראו (כח"ג) :

מה הוי' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה. בד"ה זכור ה' מה הי' לנו (כח"ה). ובד"ה אחת שאלתי (סס) :

הן לה' אלקיך השמים כו' רק באבותיך חשק כו'. בד"ה אנכי (כח"ב):

ומלתם את ערלת לבבכם. בד"ה ראה הא' (כח"ה) :

אותו תעבוד ובו תדבק. בד"ה שיר המעלות ממעמקים (בהוספות) :
ובשמו תשבע. ג' פירושים. בד"ה וספרתם הב' דחה"ש (כח"ד) :

תמיד עיני ה' אלקיך בה. בד"ה תקעו הא' (כח"ה) :

כימי השמים על הארץ. בד"ה ומשה עלה (כח"ב) :

בנים אתם להוי' אלקיכם. בד"ה אשה כי תזריע (כח"ג). ובד"ה היושבת בגנים (כח"ו) :

תמים תהי' עם הוי' אלקיך. בד"ה ארע"ק אשריכם (כח"ה) :

כי האדם עץ השדה. בד"ה ויטע אשל (כח"א) :

שלח תשלח את האם כו'. בד"ה וככה (כח"ב) :

ולא אבה ה' אלקיך כו'. בד"ה כי מראש צורים (כח"ה) :

כי הוי' אלקיך מתהלך כו' להצילך כו' ולא יראה בך כו'. בד"ה וסוכה תהי' (כח"ה) :

ואתה עיף ויגע ולא ירא כו'. בד"ה אדם כי יקריב (כח"ג) :

השקיפה כו' מן השמים. בד"ה אדם כי יקריב הא' (כח"ג). ובד"ה כה תברכו (כח"ד) :

את הוי' האמרת כו'. בד"ה וידבר דחה"ש (כח"ד) :

ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך. בד"ה כה תברכו (כח"ד) :

ברוך אתה בעיר. בד"ה הנ"ל :

תחת אשר לא עבדת כו' בשמחה ובטוב לבב מרב כל. בד"ה ויהיו חיי שרה (כח"א). ובד"ה כי תשא (כח"ב). ובד"ה ארי' שאג (כח"ה) ובד"ה ושאבתם מים בששון (סס). ובד"ה תורה צוה (סס) :

הנסתרות להוי' אלקינו והנגלות כו'. בד"ה הים ראה (כח"ג). ובד"ה ועשו להם ציצית (כח"ד) :

ומל הוי' אלקיך כו' למען חייך. בד"ה ונחך (בהוספות) :

ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא. בד"ה ויושט המלך כו' שרביט (כח"ב) :

שחת לו לא בניו מומם. בד"ה ונתתם אותה אל אלעזר (כח"ד) :

יעקב חבל נחלתו. בד"ה ויחלום והנה סולם (כח"א) :

כנשר כו' הוי' בדד. בד"ה וירד העיט (בהוספות) :

כי

והר סיני עשן כולו. בד"ה ויהי הענן והחשך ויאר (בח"ב).

וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר: בד"ה בחדש השלישי (בח"ב).

אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך כו'. בד"ה ויהי הענן (בח"ב). ובד"ה ששת ימים (בח"ג): ובד"ה החדש עתיקייא (בהוספות):

לא יהי' לך אלקים אחרים על פני. בד"ה כי כאשר השמים (בח"ד):

זכור את יום השבת לקדשו. בד"ה אשה כי תזריע (בח"ג). ובד"ה ציון הב' (בח"ה):

ששת ימים תעבוד. בד"ה והי' מדי חדש (בח"ה):

כבד את אביך כו'. בד"ה איש אמו ואביו תיראו (בח"ג):

אזכיר את שמי כו'. בד"ה אנכי (בח"ב):

ובשר בשדה טרפה. בד"ה ויהיו חיי שרה (בח"א). ובד"ה ואם בשדה (בח"ה):

תעשה מעשיך. כאלו הוא ציווי. בד"ה והי' מדי חדש (בח"ה).

ועבדתם את הוי' אלקיכם וברך כו' והסירותי כו'. בד"ה ויאמר אם שמוע (בהוספות):

אשר כתבתי להורתם. בד"ה ושלשת (בח"ד):

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. בד"ה שלש פעמים הא' (בח"ה). ובד"ה כי בועליך (בח"ו):

והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש כו'. בד"ה אני בריתי אתך. (בח"א). ובד"ה ראה הא' (בח"ה):

ועשית בגדי קדש כו' ואתה תדבר אל כל חכמי לב ועשו כו'. בד"ה בזאת. כהן משוח (בח"ג):

ועשית חשן משפט. בד"ה כי ידעתיו (בח"א):

פעמון ורמון. בד"ה מ"פ בנעלים (בח"ו):

זה יתנו כו' מחצית השקל כו'. בד"ה הנה אנכי כורת (בח"ב):

לעשות את השבת. בד"ה ויקהל הא' (בח"ב). ובד"ה ציון הב' (בח"ה):

ששת ימים עשה ה' את השמים. בד"ה אמונת עתך (בח"ו):

שבת וינפש. בד"ה יבא זה הא' (בח"ד):

ויחל משה. בד"ה אני בריתי אתך (בח"א):

מזה ומזה הם כתובים. בד"ה יבא זה הא' (בח"ד). ובד"ה תקעו (בהוספות):

ונפלינו אני ועמך. בד"ה ענין סמיכת שבת לכיבוד או"א (בח"ג):

הראני נא את כבודך. בד"ה הוא אהרן ומשה (בח"ב):

כי לא יראני האדם וחי. בד"ה כי במקלי (בח"א). ובד"ה זכור עמלק (בח"ב):

ויעבור הוי' על פניו. בד"ה תקעו הא' (בח"ה):

וסלחת לעוננו כו' ונחלתנו. בד"ה הנה אנכי כורת (בח"ב):

כי קרן עור פני משה. בד"ה אדם כי יקריב הא' (בח"ג). ובד"ה בואה. קרן (שם):

ספר ויקרא

ולא תשבית מלח ברית כו'. בד"ה והייתם לי קדושים (בח"ג):

והוא עד או ראה או ידע. בד"ה ויקהל הא' (בח"ב):

ולהבדיל בין הקדש ובין החול כו'. בד"ה אני בריתי אתך (בח"א):

אך מעין ובור מקוה מים יהי' טהור. בד"ה הללו (בח"ה):

אשה כי תזריע כו'. בד"ה זאת חוקת (בח"ד):

כי ביום הזה יכפר כו' תטהרו. בד"ה אמונת עתך (בח"ו):

ואיש אשר יקח את אחותו כו' חסד הוא. בד"ה מים שלנו (בח"ג). ובד"ה ששת ימים הא' (שם). ובד"ה כל פטר רחם (בח"ד). ובד"ה החדש עתיקייא (בהוספות):

ושמרתם את כל חקותי כו' ועשיתם אתם. בד"ה איש אמו ואביו תיראו (בח"ג):

ולאחותו הבתולה הקרובה אליו כו'. בד"ה ביום השני הקריב (בח"ד):

והי' שבעת ימים תחת אמו. בד"ה אמונת עתך (בח"ו):

ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר. בד"ה שבת שבתון הא' (בח"ה):

כל האזרח בישראל ישבו בסוכות. בד"ה ראה הא' (בח"ה):

כי לי בני ישראל עבדים. בד"ה ועבדתם (בהוספות):

את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו. בד"ה ענין סמיכת שבת לכיבוד או"א (בח"ג):

ואכלתם לחמכם לשובע. בד"ה ועבדתם (בהוספות):

וזכרתי את בריתי יעקב מלא וא"ו ואף את בריתי יצחק. בד"ה הגליות מתכנשות (בח"ג). ובד"ה ענין סמיכת שבת לכיבוד או"א (בח"ג) ובד"ה תקעו הב' (בח"ה):

ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם כו' לכלותם כו'. בד"ה יהודה בן תימא (בח"ב):

ספר במדבר

ולא יבאו לראות כבלע כו'. בד"ה בחדש השלישי (בח"ב):

קדוש יהי' גדל פרע כו'. בד"ה בחדש השלישי (בח"ב):

ויהי המקריב ביום הראשון כו' נחשון כו' ביום השני הקריב נתנאל בן צוער. בד"ה וידבר כדרבונות (בח"ב):

בהעלותך את הנרות. בד"ה הוא אהרן ומשה (בח"ב):

וכי תבאו מלחמה כו' והרעתם בחצוצרות. בד"ה בחצוצרות (בח"ה):

נפשנו יבשה אין כל. בד"ה ששת ימים הב' (בח"ג):

אספה לי שבעים איש. בד"ה ויאמר אלקים יהי אור (בח"א). ובד"ה והקרבתם (בח"ד):

ובד"ה יבא ארי' (בהוספות):

ויגש יעקב ויגל את האבן כו'. בד"ה ולא תטמאו (כח"ג):

וללבן שתי בנות. בד"ה הגליות מתכנשות (כח"ג):

שם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל (כס). ובד"ה ענין חנוכה (כח"ה). ובד"ה ג"פ מ' יום (כח"ה):

ותקנא רחל באחותה. בד"ה חנוכה הנ"ל (כח"ה):

וישכב עמה בלילה הוא. בד"ה אדם כי יקריב הב' (כח"ג).

יוסף ה' לי בן אחר. בד"ה כה תברכו (כח"ד):

ויקח לו יעקב מקל לבנה. בד"ה כי במקלי (כח"ה). ובד"ה אז ישיר ישראל עלי באר (כח"ד):

ויאמר לבן ליעקב כו' עד הגל כו' אם אני לא אעבור כו'. בד"ה לבאר ענין ספה"ע (בהוספות):

וישכם לבן בבקר. בד"ה ויקח קרח (כח"ד). ובד"ה והקרבתם (סס).

וישב יעקב בא־ין כו'. בד"ה ויחלום והנה סולם (כח"ה):

תסבינה אלמתיכם ותשתחוין לאלמתי. בד"ה שלש פעמים הא' (כח"ה). ובד"ה והי' אמונת עתך (כח"ו):

חותמך ופתילך ומטך כו'. בד"ה ויכל (כח"ה):

ויוסף הורד מצרימה. בד"ה ראה נתתיך (כח"ג). ובד"ה כמה מעלות טובות (כח"ג):

ובגפן שלשה שריגים. בד"ה איסרי לגפן (בהוספות):

רק הכסא אגדל כו' ובלעדיך לא ירים כו'. בד"ה ויקהל הא' (כח"ג). ובד"ה את ה' האמרת (כח"ה):

בהתוודע יוסף אל אחיו. בד"ה ויגש הב' (כח"ה). ובד"ה שמע"צ רגל בפ"ע (כח"ה). ובד"ה מוריד הגשם (סס). ובד"ה תורה צוה (סס):

המלאך הגואל כו' יברך את הנערים כו'. בד"ה מהרה ישמע (בהוספות):

ואני נתתי לך שכם כו' אשר לקחתי כו' בחרבי ובקשתי. בד"ה ראה נתתיך (כח"ג):

לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו. בד"ה כי בועליך (כח"ו).

לישועתך קויתי הוי'. בד"ה כי במקלי (כח"ה):

מאשר שמנה לחמו. בד"ה ויהיו חיי שרה (כח"ה):

בן פורת יוסף. בד"ה חגור חרבך (כח"ו). ובד"ה באתי לגני (בהוספות).

בבקר יאכל עד. בד"ה כל פטר רחם (כח"ד):

איש אשר כברכתו ברך אותם. בד"ה כי ידעתיו (כח"ה). ובד"ה כה תברכו (כח"ד):

ספר שמות.

ואלה שמות בנ"י הבאים מצרימה. בד"ה הגליות מתכנשות (כח"ג):

ותתצב אחותו מרחוק לדעה כו'. בד"ה משכני (כח"ו):

וידע אלקים. בד"ה ויקהל הא' (כח"ג):

מי אנכי. בד"ה מצה זו (כח"ג):

כה תאמר כו' אלקי אברהם כו' זה שמי לעלם. בד"ה אנכי (כח"ג):

הבא נא ידך בחיקך כו' ואח"כ שבה כבשרו. בד"ה הגליות מתכנשות (כח"ג):

וידבר אלקים כו' וארא כו' באל שדי כו'. בד"ה הוא אהרן ומשה (כח"ג). ובד"ה ומשה עלה (סס). ובד"ה וידבר דתה"ש (כח"ד):

לכן אמור לבנ"י אני ה' והוצאתי כו'. בד"ה החדש הזה. עתיקייא (בהוספות):

ויקח אהרן את אלישבע. בד"ה אדם כי יקריב הב' (כח"ג):

אך ביום הראשון תשביתו שאור כו'. בד"ה וככה (כח"ג):

ופסח הוי' על הפתח. בד"ה קול דודי (בהוספות):

ויהי בחצי הלילה וה' הכה כו'. בד"ה ויברך יעקב (כח"ה). ובד"ה ועבר ה' לנגוף (כח"ג):

ליל שימורים כו' הוא הלילה הזה. בד"ה ועבר ה' לנגוף הנ"ל:

ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים כו' ויסב כו' דרך המדבר. בד"ה ונחך (בהוספות):

כי ברח העם. בד"ה מצה זו (כח"ג). ובד"ה זאת חוקת התורה (כח"ד):

ואתם תחרישון. בד"ה ויסע מלאך האלקים (בהוספות):

וידעו מצרים כי אני הוי'. בד"ה אז ישיר משה (בהוספות):

ויסר את אופן מרכבותיו. בד"ה מי"פ בנעלים (כח"ו):

וישב הים לפנות בוקר לאיתנו. בד"ה ראה הא' (כח"ה):

ובנ"י הלכו ביבשה כו' והמים להם חומה מימינם כו'. בד"ה ומשה עלה (כח"ג):

אשירה להוי' כי גאה גאה. בד"ה כי במקלי (כח"ה). ובד"ה שיר המעלות ממעמקים (בהוספות):

ימינך הוי' נאדרי בכח ימינך הוי' תרעץ אויב. בד"ה בחדש השלישי (כח"ג):

נצבו כמו נד כו'. בד"ה ויסע מלאך האלקים (בהוספות):

מי כמכה באלים הוי' מי כמכה נאדר בקדש. בד"ה יבא אדיר (כח"ג):

עם זו קנית. בד"ה יבא זה (כח"ד):

מקדש אד' כוננו ידיך. בד"ה שלש פעמים הא' (כח"ה). ובד"ה כי בועליך (כח"ו):

ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות כו' ויורהו ה' עץ. בד"ה ויאמר אם שמוע (בהוספות):

אכלוהו היום כו'. בד"ה ויאמר אלקים יהי אור (כח"ה):

כי יד על כס יה. בד"ה ראה הא' (כח"ה):

מלחמה להוי' בעמלק מדר דר. בד"ה זכור כו' עמלק (כח"ג). ובד"ה אז ישיר משה (בהוספות):

והייתם לי סגולה מכל העמים. בד"ה ושלשה (כח"ד):

והר

בראשית

את השמים ואת הארץ. בד"ה החדש. קשה לזווגם (בחלק ב'):

יהי רקיע בתוך המים. ויהי מבדיל בין מים למים ויעש כו'. ויבדל כו'. בד"ה בזאת כו'. כהן משוח (בח"ג). ובד"ה במים הפנים (בח"ו). ובד"ה ועבדתם (בהוספות):

תדשא הארץ דשא כו'. בד"ה בחדש השביעי בעשור תענו (בח"ה) ובד"ה יקוו המים (בהוספות):

ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים. בד"ה בהעלותך (בח"ד):

נעשה אדם בצלמנו כדמותנו כו' בצלם אלקים כו'. בד"ה וספרתם כו' בהירות (בח"ג):

ויכולו השמים והארץ. בד"ה ועשו להם ציצית (בח"ד). ובד"ה והי' אמונת עתך (בח"ו):

וישבות ביום השביעי. בד"ה איש אמו ואביו תיראו (בח"ג):

וייצר הוי' אלקים את האדם עפר מן האדמה. בד"ה מי מנה (בח"ד). ובד"ה מי"פ בנעלים (בח"ו):

ויפח באפיו נשמת חיים. בד"ה ויבל (בח"א). ובד"ה לך לך (שם):

ויטע הוי' אלקים גן כו' ויצמח כו'. בד"ה אשה כי תזריע (בח"ג). ובד"ה זאת חוקת התורה (בח"ד):

ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן כו'. בד"ה ששת ימים (בח"ג). ובד"ה אשה כי תזריע (שם). ובד"ה שאו את ראש (בח"ד). ובד"ה היושבת בגנים (בח"ו). ובד"ה יבא ארי' (בהוספות):

ויאמר האדם זאת הפעם עצם מעצמי כו'. בד"ה והי' לכם לציצית הב' (בח"ד):

לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה. בד"ה והי' לכם לציצית הנ"ל:

והיו לבשר אחד. בד"ה והי' לכם לציצית הנ"ל:

ויעש הוי' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור. בד"ה וירח את ריח בגדיו (בח"א). ובד"ה רפאני הוי' וארפא (בח"ג). ובד"ה ועבדתם (בהוספות):

ועתה פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים. בד"ה ג"פ מ' יום (בח"ה):

ויגרש את האדם. בד"ה נשא (בח"ד):

לשמור את דרך עץ החיים. בד"ה ונחך (בהוספות):

קין הביא זרע פשתן והבל מבכורות צאנו כו' וישע ה' אל הבל כו'. בד"ה משכני (בח"ו):

לפתח חטאת רובץ. בד"ה תקעו (בהוספות):

לא ידון רוחי באדם. בד"ה ציון הב' (בח"ה). ובד"ה שמח תשמח (בח"ו):

וירא אלקים את הארץ והנה נשחתה. בד"ה ארע"ק אשריכם (בח"ה):

שלש מאות אמה אורך התיבה. בד"ה והקימותי (בח"א):

ויאמר ה' אל לבו. בד"ה ענין סמיכת שבת לכיבוד או"א (בח"ג):

שופך דם האדם באדם. בד"ה ויברך יעקב (בח"א). ובד"ה זכור ה' מה הי' לנו (בח"ה):

וחם הוא אבי כנען. בד"ה וישב יעקב (בח"א):

ונעשה לנו שם. בד"ה הגליות מתכנשות (בח"ג):

ויאמר ה' אל אברם לך לך כו'. בד"ה כי ידעתיו (בח"א):

ויבן שם מזבח להוי' הנראה. ואח"כ כתיב לה' סתם. בד"ה בחדש השלישי (בח"ב):

ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה. בד"ה בחדש השלישי (בח"ב). ובד"ה אנכי (שם). ובד"ה ועשית ציץ (בהוספות). ובד"ה בהעלתך (שם):

ויעל אברם ממצרים. בד"ה ויהיו חיי שרה (בח"א). ובד"ה בחדש השלישי (בח"ב):

ואברם כבד מאד במקנה. בד"ה ואכבדה (בח"ב):

הרימותי ידי כו' אם מחוט כו'. בד"ה מי"פ בנעלים (בח"ו):

ידו בכל ותרגומו הוא יהא צריך לכולא. בד"ה ושלשת (בח"ד):

ואל הבקר רץ אברהם. בד"ה יהי אור (בח"א):

ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט. בד"ה כי במקלי (בח"א). ובד"ה ומשה עלה (בח"ב). ובד"ה ובחדש השביעי (בח"ה):

צחוק עשה לי אלקים. בד"ה הפלת המנחה (בח"א). ובד"ה בהעלתך (בח"ד):

ויקרא שם בשם הוי' כו'. בד"ה לך לך (בח"א):

וישכם אברהם בבקר. בד"ה ויקח קרח (בח"ד):

ופילגשו ושמה ראומה. בד"ה כתונת (בח"ג):

וירו אוחזות בעקב כו'. בד"ה והוא עבר לפניהם (בח"א). ובד"ה מי"פ בנעלים (בח"ו):

ויעתק משם ויחפור באר. בד"ה ונחך (בהוספות):

הקל קול יעקב. בד"ה ויחלום והנה סולם (בח"א). ובד"ה וישב יעקב (שם). ובד"ה חגור חרבך (בח"ו):

אך יצא יצא יעקב. בד"ה הים ראה (בח"ג):

בא אחיך במרמה. בד"ה וירח את ריח בגדיו (בח"א):

מלאכי אלקים עולים. בד"ה שבת שבתון (בח"ה):

ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש כו' והי' הוי' כו'. בד"ה שבת שבתון (שם):

עשר אעשרנו לך. בד"ה ומשה נגש (בח"ב). ובד"ה החדש עתיקיא (בהוספות):

והאבן גדולה על פי הבאר. בד"ה ולא תטמאו (בח"ג). ובד"ה תקעו (בהוספות):

ונאספו שמה כל העדרים וגללו את האבן. בד"ה תקעו (שם):

ויהי כאשר ראה יעקב את רחל כו'. בד"ה ועשו להם ציצית (בח"ד). ובד"ה

לוח הראשי תיבות

שש"פ (שביעי של פסח). שפ"ד (שפיכות דמים). שמ"צ (של מצוה). שש"מ (שמחה של מצוה). ש"ת (של תורה. שמחת תורה):

ת.

תב"כ (תפיסא בי' כלל). ת"ד (תיקוני דיקנא). תדב"א (תנא דבי אליהו). תושב"כ (תורה שבכתב). תושבע"פ (תורה שבעל פה). תומ"צ (תורה ומצות). תו"ע (תורה ועבודה). תו"מ (תפארת ומלכות). תומ"י (תיכף ומיד). ת"א (תורה אור. תרגום אונקלוס). ת"י (תרגום יונתן). ת"ז (תיקוני זהר). ת"ח (תא חזי). תחב"ם (תחלתן בסופן). תחה"מ (תחיית המתים). תמע"ב (תמיד מעשה בראשית). תנהי"מ (תפארת נצח הוד יסוד מלכות). תעה"פ (תענוג הפשוט). ת"ע (תפלת ערבית. תענוג עליון). תפ"ע (תפלת ערבית). תפהמ"נ (תפלת המנחה). תפ"ש (תפלת שחרית). תרדל"מ (תרין רעין דלא מתפרשין). תשומע"ט (תשובה ומעשים טובים). תשו"ע (תשובה עילאה). תשו"ת (תשובה תתאה). תשב"ר (תינוקות של בית רבן). תש"י (תפלין של יד). תש"ר (תפלין של ראש):

לוח הראשי תיבות

ל.

לבנח"ע (ל"ב נתיבות חכמה עילאה). לבנח"ת (ל"ב נתיבות חכמה תתאה). לה"ק (לשון הקדש. לשון הקבלה). ללמג"ב (לית לה מגרמה כלום). למחתב"ב (לית מחשבה תפיסא בי' כלל). למכאמא"ב (לאו מכל אינון מדות איהו כלל). למסו"נ (למסור נפשו). לעו"ז (לעומת זה). לפה"נ (לפי הנראה). לפושע"ד (לפום שיעורא דילי'). ל"פ (לא פסיק). לק"פ (לקבל פרס). ל"ש (לא שניתי):

מ.

מא"פ (מאה פעמים). מאו"א (מאורי אור). מ"ד (מיין דכורין). מדה"י (מדינת הים). מדה"ד (מדת הדין). מדה"ר (מדת הרחמים). מה"ת (מהיכי תיתי. מן התורה). מה"ט (מהאי טעמא). מה"ש (מלאכי השרת). מהוע"צ (מהותו ועצמותו). מהק"צ (מן הקצה). מו"ם (מותא סתימאה). מו"מ (משא ומתן). מזבה"ח (מזבח החיצון). מזבה"פ (מזבח הפנימי). מ"ח (מים חיים). מח"ז (מחשבות זרות). מחמ"ז (מחמת זה). מחו"ד (מחשבה ודבור). מחדו"מ (מחשבה דבור ומעשה). מחכ"נ (מחכמה נפקת). מחה"ק (מחשבה הקדומה). מחה"ש (מחלית השקל). מחא"ח (מחיל אל חיל). מח"ד (מאמר חיקור דין). מט"פ (מ"ט פנים. מ"ט פעמים). מטולמ"ט (מטי ולא מטי). מי"פ (מה יפו פעמיך). מכה"כ (מלא כל הארץ כבודו). מלמטלמ"ע (מלמטה למעלה). מלמעלמ"ט (מלמעלה למטה). מכ"ע (מלכות כל עולמים). ממכ"ע (ממלא כל עלמין). ממה"מ (מלך מלכי המלכים). מ"מ (מגיד מישרים). ממ"י (מגיד מישרים ישן). ממ"כ (ממלכת כהנים). מ"נ (מיין נוקבין). מ"ע (מים עליונים). מעהמ"צ (מעשה המצות). מע"ב (מעשה בראשית). מעומ"ט (מעלה ומטה). מעו"ע (מעולם ועד עולם). מצ"ע (מצד עצמו. מצד עצמם). מקו"ח (מקור חיים). מקוה"ת (מקור התענוגים). מקו"פ (מקום פנוי). מ"ק (מספר קטן). מק"מ (מקדים מלך). מ"ר (מים רוח). מ"ש (מלכות שמים). משוה"ד (משורת הדין). מ"ת (מים תחתונים. מתן תורה). מהנ"ח (מתנת חנם):

נ.

נבה"ע (נבראת העולם). נבעוה"ז (נבראת עולם הזה). נה"א (נפש האלקית). נה"ב (נפש הבהמית). נה"ש (נפש השכלית). נה"ח (נפש החיונית). נה"ד (נהר דינור). נהו"ע (נהורא עילאה. נהורין עילאין). נהו"ק (נהורא קדמאה). נהו"ת (נהורא תתאה). נהי"מ (נצח הוד יסוד מלכות). נו"ה (נצח והוד). נ"ח (נר חנוכה). נח"ר (נחת רוח). נחה"ק (נחש הקדמוני). נל"נ (נשמה לנשמה). נבובה"ח (נעוץ סופן בתחלתן). נס"ו (נצח סלה ועד). נפ"א (נפילת אפים). נש"צ (נשמותיהן של צדיקים) נתחב"ס (נעוץ תחלתן בסופן):

ס.

סדב"ס (סתימא דכל סתימין). סה"ק (ספרי הקבלה). סוכ"ד (סוף כל דרגין). סודכ"ד (סופא דכל דרגין). סוה"ע (סוף העולם). סוכ"ע (סובב כל עלמין). סומ"מ (סובב וממלא). סו"מ (סור מרע). סובת"ח (סופן בתחלתן). סוכה"ד (סוף כל הדורות). ס"י (ספר יצירה). סכ"ס (סוף כל סוף). ספד"צ (ספרא דצניעותא). ספה"ע (ספירת העומר). ספמ"ע (ספורי מעשיות). ס"ק (ספרי קבלה). ס"ר (ס' רבוא). סש"ב (ספר של בינונים):

ע.

עא"א (עילוי אחר עילוי). עאבו"כ (על אחת כמה וכמה). עא"ק (עד אין קץ). עא"ת (עד אין תכלית). עבמ"ח (עלה במחשבה). עבמחה"ק (עלה במחשבה הקדומה). עבר"צ (עלה ברצונו). עברצוה"פ (עלה ברצונו הפשוט). עבה"נ (עבר הנהר). עה"ד (עץ הדעת). עה"ח (עץ החיים). עה"ב (ערכו הכינויים. עם הכולל). עהכ"ס (על הכסא). עה"ע (עילת העילות). עה"ת (על התורה). עה"ם (על הר סיני). עו"ע (עילה ועלול). עומ"ש (עול מלכות שמים). עומ"צ (עול מצות). ע"ח (עץ חיים. עירובי חצירות. על חטא). עט"ב (עטרת בעלה). עטה"ק (על טהרת הקדש). ע"ט (עשה טוב). עת"י (עתיק יומין). עי"מ (עיבור יניקה מוחין). עיגוה"ג (עיגול הגדול). ע"ב (עשר כחות. עשר כתרין. עבד כנעני) עכ"פ (על כל פנים). עכדו"ד (על כל דבור ודבור). עלדאת"ג (עלמא דאתגליא). עלדאתכ"ס (עלמא דאתכסיא). עמה"מ (עמק המלך). ע"ע (עבד עברי). עפ"ק (על פי קבלה). ע"צ (על צד). עצמומה"ו (עצמותו ומהותו). ע"ק (עתיקא קדישא). ערצש"מ (עושין רצונו של מקום). עשה"ר (עשרת הדברות). עש"מ (עשרה מאמרות). ע"ת (עירובי תבשילין):

פ.

פ"א פנ"א (פני ארי'. פני אדם). פא"פ (פה אל פה. פנים אל פנים). פב"פ (פנים בפנים). פדר"א (פרקי דרבי אליעזר). פו"ר (פרי' ורבי'). פמשמ"ע (פמליא של מעלה). פמשמ"ט (פמליא של מטה) פסוד"ז (פסוקי דזמרה). פס"ט (פסיק טעמא). פע"ח (פרי עץ חיים). פר"א (פרצוף אדם). פר"נ (פרחה נשמתן). פרד"ס (פשט רמז דרוש סוד). פ"ש (פני שור):

צ.

צ"ג (צדיק גמור). צו"פ (צמר ופשתים). צו"ע (צורך עלי'). צי"ע צימו"ע (צדיק יסוד עולם). צי"א (צירופי אותיות. צירופי אלקים). ציא"א (צירופי אלהים אחרים). צלה"ק (צריך להקדים). צ"ע (צדיק עליון). צ"ת (צדיק תחתון):

ק.

קבעומ"ש (קבלת עול מלכות שמים). קבעומ"צ (קבלת עול מצות). קה"ק (קדש הקדשים). קדוה"ש (קדוש השם). (קה"ט (קליפות הטמאות). קוצש"י (קוצו של יו"ד). קו"ח (קו וחוט). קובה"ש (קודשא בריך הוא ושכינתי'). קושנבה"ע (קודם שנבראת העולם). קי"ס (קריעת ים סוף). ק"נ (קליפת נוגה). קצה"ש (קצה השמים). קצה"ע (קצה העליון). קצה"ת (קצה התחתון). קק"ק (קדוש קדוש קדוש):

ר.

רדל"א (רישא דלא אתיידע). רו"ג (רוחניות וגשמיות). רו"ש (רצוא ושוב). רוה"ט (רוח הטומאה). רוה"ק (רוח הקדש). רוה"מ (רום המעלות). רו"נ (רוח ונפש). רחו"ד (רחימו ודחילו). ר"ח (רב חסד. ראשית חכמה). רכ"ד (ריש כל דרגין). רמ"ע (רוח מים עפר). רע"ג (רעש גדול). רע"מ (רעיא מהימנא). רעו"ד (רעותא דליבא). רעדכ"ר (רעוא דכל רעוין). רצוה"ע (רצון העליון). רצוה"ת (רצון התחתון). רצו"פ (רצון פשוט). רצש"מ (רצונו של מקום). ר"ר (רחמים רבים). רת"ס (ראש תוך סוף):

ש.

ש"א (של אולם. של אדם). ש"ב (של בינה). שב"ע (שבת עילאה). שב"ת (שבת תתאה). שבה"כ (שבירת הכלים). שה"ש (שמי השמים). שו"א (שמים וארץ). שופ"ג (שופר גדול). שושדמ"ל (שושבינא דמלכא). שושדמט"ר (שושבינא דמטרוניתא). שוה"ד (שורת הדין). שחל"ח (שבק חיים לכל חי). ש"י (של יו"ד. של יד) שימ"ב (ששת ימי בראשית). שיה"ח (ששת ימי החול) שימהמ"ע (ששת ימי המעשה). שב"ע (שכינתא עילאה). שב"ת (שכינתא תתאה). שמ"ע (של מעלה). שמ"ט (של מטה). שנא"י (שונאי ישראל). שמע"צ (שמיני עצרת). שמח"ת ש"ת (שמחת תורה). ש"ע (של עולם). שע"ב (שערי בינה). שעה"נ (שער הנו"ן). שע"ט (שערי טומאה). שעה"ק (שער הקדושה). שעה"ת (שער התשובה. שער התפלה). ש"פ (של פסח).

שש"פ

לוח הראשי תיבות

א.

א"א (אריך אנפין). אא"כ (אלא אם כן). אא"ל (אי אפשר לומר. אי אפשר להיות). אב"א (אחור באחור). אבד"מ (אברי דמלכא). אבי"ע (אצילות בריאה יצירה עשי'). אדה"ג (אדם הגדול). אדה"ע (אדם העליון). אדה"ר (אדם הראשון). אדה"ת (אדם התחתון). א"ק (אדם קדמון. אין קץ). אר"ז (אדרא זוטא). אד"ר (אדרא רבא). אה"ז (אהבה זוטא). אה"ט (אהבה הטבעית). אהמ"ס (אהבה מסותרת). אה"ע (אהבת עולם. אמה העבריה). אה"ר (אהבה רבה). אהוי"ר (אהבה ויראה). אהק"צ (אל הקלה). או"א (אבא ואימא. אלו ואלו). או"ג (איהו וגרמוהי). או"מ (אור מקיף). או"פ (אור פנימי). או"ח (אור חדש. אור חוזר). או"י (אור ישר). או"כ (אורות וכלים). אוב"כ (אורות בכלים). אוה"מ (אהל מועד. אור המאיר). אוא"ס (אור אין סוף). או"ת (אור תורה). או"ש (ארץ ושמים. אכילה ושתיה). א"ז (אין זה). אח"פ (אזן חוטם פה. אחדות פשוט). אחה"פ (אחדות הפשוטה). א"ח (אשת חיל). אחשנ"ת (אחר שנתבאר). אחשנבה"ע (אחר שנברא העולם). א"י (אין יכול). אישר"מ (אמן יהא שמי' רבא מברך). אכמ"ל (אין כאן מקומו להאריך). א"מ (אין מובן. אמר מאיר). אמ"ה (אלקינו מלך העולם). אנכנה"ג (אנשי כנסת הגדולה). אסה"מ (אספקלריא המאירה). אסשא"מ (אספקלריא שאינה מאירה). אק"ב (אשר קדשנו במצותיו). ארה"ח (ארץ החיים). ארה"ע (ארץ העליונה). ארמ"ע (אש רוח מים עפר). א"ת (אין תכלית. אל תיקרי). אהדל"ע (אתערותא דלעילא). אהדל"ת (אתערותא דלתתא):

ב.

באמ"ח (באר מים חיים). באו"פ (באור פני). בב"א (בבת אחת). בב"ח (בשר בחלב). בבע"ג (בלתי בעל גבול). בבע"ת (בלתי בעל תכלית). בג"ה (בינה גבורה הוד). בה"ש (בין השמשות. בית השואבה). ביאוה"ד (ביאור הדבר). ביאוה"ע (ביאור הענין). בכה"מ (ברוך כבוד הוי' ממקומו). בכי"ת (בכל יום תמיד). בכ"מ (בכל מאדך). בכ"נ (בכל נפשך). בל"ג (בלי גבול). ב"מ (בר מינן). ב"נ (בר נש. בני נשא). בנה"א (בני האדם). בנ"ר (בורא נפשות רבות). בע"ג (בעל גבול). בעהמ"ח (בעל המחשבה). בעהר"צ (בעל הרצון). בע"ת (בעל התכלית). בפו"מ (בפועל ממש). ב"פ (ב' פעמים. ב' פרשיות). בוצד"ק (בוצינא דקרדוניתא). ב"ר (בית ראשון). ב"ש (בית שני). בשכמל"ו (ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד):

ג.

ג"א (ג' אלפים). ג"ד (ג' דברים). גונה"ב (גוף ונפש הבהמית). גז"ד (גזר דין). גז"ש (גזרה שוה). ג"י (ג' יסודות). געה"ע (גן עדן העליון). געה"ת (גן עדן התחתון). גפ"ק (ג' פעמים קדוש). גקה"ט (ג' קליפות הטמאות). ג"ר (ג' ראשונות):

ד.

ד"א (ד' אותיות. ד' אמות). דא"ח (דברי אלקים חיים). דבו"ע (דבור עליון). דב"ט (דברים בטלים). דבת"ח (דירה בתחתונים). דה"ט (דרך הטבע). דה"י (דברי הימים). דו"נ (דכר ונוקבא). דחו"ר (דחילו ורחימו). ד"י (ד' יסודות). ד"כ (דרך כלל. ד' כנפות). דכ"ד (דכל דרגין). דכ"ט (דכל טמירין). דכ"נ (דכל נהורין). ד"מ (דיני ממונות. ד' מראות). ד"נ (דבר נפרד. דיני נפשות). ד"ע (דעת עליון). ד"פ (דרך פרט. ד' פעמים. ד' פרשיות). דצח"מ (דומם צומח חי מדבר). ד"ר (ד' רוחות). דרה"ע (ד' רוחות העולם). דרו"ש (דרועא שמאלא). ד"ת (דעת תחתון). דת"י (דעת תפארת יסוד):

ה.

ה"א (הוי' אלקים. הוי' אלקיך). הבוי"ת (הבורא יתברך). ה"ג (ה' גבורות). הו"ר (הופעה רבה). ה"ח (ה' חסדים). ה"י (ה' ישמרני). הללמ"מ (הלכה למשה מסיני). ה"ס (הר סיני. הוא סוד). העמ"נ (העלאת מיין נוקבין). השוה"א (השמים והארץ):

ו.

והא"ש (והי' אם שמוע). והד"נ (והדר נאורא). והמ"י (והמשכיל יבין). והרי"ע (והוא רחום יכפר עון). ו"מ (ו' מדות). ומ"ש (וכל מאמינים שהוא). ו"ס (ו' ספירות). וע"ד (ועל דא. ועל דרך). ו"ק (ו' קצוות):

ז.

ז"א (זעיר אנפין). זא"ז (זה אל זה. זה אלל זה. זה אחר זה). זב"ז (זה בזה). זו"ז (זה וזה. זולת זה). זה"ח (זהר חדש). זה"י (ז' הימים). זה"ק (זהר הקדוש). זו"נ (זעיר ונוקבי'. זכר ונקבה). זל"ז (זה לזה). זלעו"ז (זה לעומת זה). ז"מ (ז' מדות). זמ"ז (זה מזה). זמה"ב (זמן הבית). זמה"ג (זמן הגלות). זמה"ז (זמן הזה). זמל"ק (ז' מלכין קדמאין). ז"ס (זה סוד. ז' ספירות). ז"ר (ז' רקיעים). ז"ת (ז' התחתונות):

ח.

ח"ב (חד בהון). חב"ד (חכמה בינה דעת). חגת"מ (חסד גבורה תפארת מלכות). חה"ש (חוטא השדרה. חילול השם. חג השבועות). חה"ס (חג הסוכות). חה"פ (חג הפסח). חהמ"צ (חג המצות). חו"ב (חכמה ובינה). חו"ג (חסד וגבורה). חו"כ (חתן וכלה). חוה"מ (חול המועד). חוש"מ (חולו של מועד). חו"צ (חומר וצורה). ח"ח (חפץ חסד. חד חרוב). חח"נ (חכמה חסד נצח). ח"י (חי' יחידה). חיוה"ק (חיות הקדש). חב"ע (חכמה עילאה). חב"ת (חכמה תתאה). ח"ס (חכמה סתימאה). חס"ע (חסד עולם. חסד עליון). חס"ל (חסד לאברהם). ח"ע (חכמה עילאה. חיי עולם). ח"ש (חיי שרה). חשל"נ (חשוכא לנהורא). ח"ת (חכמה תתאה):

ט.

טה"ע (טהירו עילאה). טה"ת (טהירו תתאה). טה"ק (טהרת הקדש). טו"ד (טעם ודעת). טוד"פ (טורי דפרודא). טו"ר (טוב ורע). טמרב"ט (טמירא דכל טמירין). טנת"א (טעמים נקודות תגין אותיות):

יו"ד.

יב"ב (י"ב בקר). יבג"א (י"ב גבולי אלכסון). יב"ח (י"ב חדש). יב"צ (י"ב צירופי). יב"ש (י"ב שבטים). יגמה"ר (י"ג מדות הרחמים). יגת"ד (י"ג תיקוני דיקנא). יה"ר (יהי רצון). יוה"ד (יום הדין). יחו"ע (יחוד עליון. יחודא עילאה). יחו"ת (יחודא תתאה). יח"ס (יחידי סגולה). ילה"ק (יש להקדים). ימו"ע (ימות עולם). ימ"ב (ימי בראשית). ימוהמ"ש (ימות המשיח). ימוה"ח (ימות החול). יסו"א יסוא"ב (יסוד אבא). יסוא"י (יסוד אימא). יסו"ע (יסוד עולם). יצי"מ (יציאת מצרים). יר"ע (יראה עילאה). יר"ת (יראה תתאה). ירושמ"ט (ירושלים של מטה). ירושמ"ע (ירושלים של מעלה). יש"ז (ישראל זוטא). יש"ס (ישראל סבא). ישסו"ת (ישראל סבא ותבונה):

כ.

כבו"ע (כבוד עילאה). כבו"ת כ"ת (כבוד תתאה). כה"ד (כל הדברים). כה"י (כל היום). כלוה"נ כה"נ (כלות הנפש). כה"ע (כל העולם). כה"ק (כף הקלע). כה"ר (כהנא רבא). כה"ש (כל השנה). כ"ח (כל חי. כולא חד. כל חד). כחו"ח (כל חד וחד). כחב"ד (כתר חכמה בינה דעת). כל"ח (כלא חשיב. כי לעולם חסדו). כמרא"ד (כמראה אדם). כנס"י (כנסת ישראל). כסה"כ (כסא הכבוד). כער"ז (כן על דרך זה). כעד"מ (כן על דרך משל). כ"ע (כתר עליון. כתרא עילאה). כעמ"נ (כעמר נקא). כקכל"ח (כולא קמי' כלא חשיבי). כר"ב (כריתות ברית):

לבנת"ע

כו'. פי' שהמשל לזה הוא מאור הנר שרואין בה כמה גוונין שמתפשטת לכמה עמודים אך כשמסתכלים בעצם אור הנר אז אין רואים כ"א נהורא חדא. וזהו מה שכת"ל דבחי' א"א נק' הדר שהוא בחי' הסידור של הכלים היינו ששם הם בתכלית ההתכללות זהו הסידור שלהם. ובחי' הוד הוא בחי' עת"י הוא בחי' הסידור של האורות כי האורות המתלבשים בהכלים דהע"ם הגם שהם פשוטים אך כיון שהם מתלבשים בהכלים נעשה תמונה גם בהאורות והוא להאצלה איך מתנהג עלמא. אך מ"מ נעשה בהם תמונה כמשל המים כשנותנים אותם בכלים צבועים כו'. אבל האורות כמו שהן כלולים בשרשן הוא בחי' עת"י שם הוא פשוט בתכ"פ ואין שייך שם אפי' בחי' להאצלה כו'. וזהו בחי' הסידור של האורות. והנה אי' בכהאריז"ל שבבחי' עת"י יש בחי' חיצוני' עת"י ובחי' פנימי' עת"י. ובחי' הוד שבהוד הוא בחי' פנימי' עת"י. והנה משה זכה להוד והו"ע כי קרן עור פניו קרני הוד. והענין כי ע"י משה הי' מ"ת בחי' גלוי' שבתורה. וכל הגילויים דעכשיו הוא רק מחיצוניות עת"י כי פנימיות עת"י אינו מתגלה עכשיו. אבל ע"י משיח יתגלה פנימי' התורה כמ"ש כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות היינו שאז יהי' הגילוי מבחי' פנימי' עת"י הוא בחי' הוד שבהוד. והיינו ע"י עבודתינו עכשיו במשך הגלות להפוך מבחי' דוה לבחי' הוד הנה ע"י הבירור שמדוה יהפך להוד עי"ז יתגלה בחי' הוד שבהוד. והנה רשב"י בירר זה הבירור בתכלית מה ששייך לשרש נשמתו. ומדרגה זו אינה בכל הצדיקים רק בדניאל כתיב ואתה לך ותנוח לקץ הימין היינו שבשרו שהוא גמר הבירור בתכלית ולא יצטרך לבוא עוד בזה העולם אבל כמה צדיקים יש שלא גמרו הבירור בתכלית ולכן יצטרכו לבוא עוד בזה העולם ע"י גלגול או בסוד העיבור. והנה רשב"י גמר ג"כ הבירור בתכלית ולכן איתא באדרא שבעת הסתלקותו יצא ג"כ כרוז ואמר ואתה לך לקץ ותנוח כו'. והנה עיקר הבירור שלו הי' ג"כ לתקן את בחי' הסוד. וזהו שאמר קודם שהתחיל לגלות הרזין עד מתי ניתיב בקיומא דחד סמכא. היינו כי נו"ה נק' תרין סמכין דקשוט. והפגם הי' באלו התרין סמכין כנ"ל בענין יעקב. והנה בחי' נצח תיקן שמואל הנביא ע"י שאמר וגם נצח ישראל לא ישקר. ובחי' הוד נשאר פגום ומזה נמשך הגלות. ולכן אמר רשב"י עד מתי ניתיב בקיומא דחד סמכא הוא בחי' נצח והתחיל לתקן גם בחי' הוד ובל"ג בעומר נשלם הבירור כנ"ל (מכי"ק. להעיר מענין חנוכה ג"כ תיקון דהוד כמ"ש בפע"ח. ע"י שמן ואור הנמשכת התורה ממקורה שלמעלה מהשכ' נגלות התורה. והתיקון דרשב"י בל"ג בעומר ע"י פנימי' התורה כמ"ש בסידור) לכן הי' אז הסתלקותו שבעת הסתלקותו האיר משרש נשמתו שהוא בחי' קדה"ק. ולכן כייס האדרא בקה"ק. ולכן הי' הסתלקותו בספי' הוד שבהוד שנתגלה בו מעין דלע"ל כיון שגמר הבירור דבחי' הוד מה ששייך לשרש נשמתו ומבו"ל דלע"ל כשיושלם הבירור דדוה שיתהפך להוד אזי יתגלה בחי' הוד שבהוד. ולכן כיון שהוא גמר הבירור נתגלה לו בחי' הוד שבהוד בחי' פנימי' עת"י. ולכן אי' באדרא שאחר הסתלקותו ראו פניו חייכין היינו מצד התגלות התענוג. ולכן נק' הסתלקותו בשם הילולא בחי' יחוד. כי העוה"ז הוא בחי' אירוסין כיון שהגילוי רק מבחי' חיצוניות עת"י. אבל לע"ל יהי' בחי' נשואין כמ"ש כי בועליך עושיך הוי' צבאות שמו. ולרשב"י בעת הסתלקותו האיר ג"כ מעין דלע"ל שהוא בחי' פנימי' עת"י כנ"ל לכן נק' בשם הילולא. ומה שנקרא בשם הילולא רבא הוא כי יש בחי' טוב ויש בחי' ורב טוב כמ"ש ורב טוב לבית ישראל ועיקר התגלות דבחי' ורב טוב יהי' לע"ל כמ"ש מה רב טובך אשר צפנת ליראיך. ולכן כיון דבעת הסתלקות דרשב"י האיר ג"כ מעין דלע"ל כנ"ל. ולכן נק' הילולא רבא:

סליק חלק שביעי וסליק ספר מגן אבות בעזהשי"ת

כי ענין הטבילה נת"ל בשם הזהר שהוא בנהר היוצא מעדן יובל שמו. יובל הוא שנת החמשים הוא בחי' שעה"כ דבינה ושעה"כ הוא מחבר חו"ב (עי' לקו"ת ביאור וספרתם דהה"ם) וע"י המשכת בחי' הב' בהמדות עי"ז יהי' שלא יומשך יניקה מן המדות כמ"ש ימותו ולא בחכ'. וזהו"ע הטבילה להמשיך בחי' ביטול דהב' בהמדות. בענין ספה"ע הוא המשכת מ"ט שע"ב שעל ידם הוא בירור וזיכוך המדות ויכול להיות עדיין בחי' יניקה כידוע שיש בחי' צדיק ורע לו כו'. אבל ענין הטבילה הוא המשכה מבחי' שעה"כ ונמשך בנפש בחי' ביטול דהב' ולכן טבילה הוא אותיות הביטול ועי"ז לא יומשך יניקה מן המדות. וכמו שמצינו שביובל יוצאים עבדים לחירות. פי' עבדים נק' נשמות הפגומים שנתקשרו מאד ברע עד שבעצמם אינם יכולים להפרד מן הרע בשום אופן כמו העבד שאין יכול בעצמו ליצא לחירות רק כשהאדון משחרר אותו כן עד"ז הוא הנשמות הנ"ל כמ"ש ובאו האובדים בארץ אשור כו'. פי' אובדים הוא שמאבדים עצמם לדעת ע"י ההתקשרות בתענוגי עוה"ז בחי' אשור. היפך בחי' אשר קדשנו כו'. וע"י בחי' יובל הוא שעה"כ יוצאים לחירות. ועפי"ק הוא כי בשעה"כ דבינה הוא מחבר ב' השמות ע"ב ס"ג. ועפ"י לשון החסידות הוא שהאה"ר נעשית בחי' אהבה בתענוגים וכיון שיש לו תענוג מאלקות ממילא הרע הללו שנאוי ומאוס בתכלית כמ"ש אוהבי הוי' שנאו רע. וכמ"ש דוד תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי חקרני אל ודע לבבי. כו' זהו"ע הטבילה שבליל ראשון דשבועות. ואח"כ ביום שבועות נעשה בחי' זווגא דקוב"ה עם כנס"י כמ"ש ביום חתונתו זה מ"ת:

והנה כל הנ"ל הוא הקדמה להבין ענין הסתלקות דרשב"י דוקא בל"ג בעומר בספי' הוד שבהוד. דהנה כתיב כל היום דוה פי' כל היום קאי על משך הגלות דעכשיו הוא דוה היינו שבזמה"ג נק' כנס"י בשם דוה כמ"ש ואשה כי תזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדתה. ופירשו בזהר ג"כ דקאי על אריכות הגלות דעכשיו. ומה שנק' כנס"י בשם דוה הוא כנ"ל בענין גלות מצרים. דבזמה"ג אין היחוד דקוב"ה וכנס"י בשלימות כמ"ש על משכבי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי בקשתיו ולא מצאתיו. פי' בלילות הוא זמן הגלות כתיב בקשתיו ולא מצאתיו. והנה דוה הוא אותיות הוד והיינו כי כתיב ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו שהפגם הי' בירכיו והעיקר בירך השמאלי הוא בחי' הוד ומזה נמשך הגלות שנהפך מהוד לדוה כמ"ש והודי נהפך עלי למשחית (מכי"ק. והעפ"י דדוה קאי על המל' צ"ל משום דאיהי בהוד). וזהו שחורבן בהמ"ק הי' בחדש אב שהוא בהוד כידוע דתמוז ואב הם נו"ה. והנה לזה כל עיקר העבודה הוא במשך הגלות לתקן זאת שיהפך מדוה להוד. והנה בל"ג בעומר נשלם הבירור בעיקר המדות שעיקר המדות הוא עד הוד. כי יסוד ומל' הוא לבר מגופא כו'. ולכן בל"ג בעומר שהספי' הוא הוד שבהוד נשלם הבירור בעיקר המדות. ולכן הי' הסתלקות דרשב"י בל"ג בעומר. ולהבין זה צ"ל מתחלה פי' הוד שבהוד. והנה בסידור פי' הוד הוא בחי' הודאה והוד שבהוד הוא בחי' הודאה דהודאה והוא בחי' מודים דרבנן. והנה לפ"ז הוד שבהוד למטה ממדרגת הוד. אך יש עוד פי' דהוד הוא לשון זיו ואור כמ"ש הודו על ארץ ושמים, וכתיב על אלוה נורא הוד. כסה שמים הודו. הוד מלכות. ולפ"ז פי' הוד שבהוד הוא פנימי' האור והזיו והוא בחי' עליונה יותר מן בחי' הוד עצמו. והנה יש בחי' הדר שהוא למטה במדרגה מן בחי' הוד כמ"ש במשה ונתת מהודך עליו ואחז"ל מהודך ולא כל הודך היינו שליהושע לא נמשך רק בחי' הדר כמ"ש בכור שורו הדר לו ופירש"י דקאי על יהושע שבא מאפרים כו'. הרי שבחי' הדר הוא למטה מהוד וכמ"ש הדר כבוד הודך. ולהבין ענין המדרגות האלו דהוד והדר והוד שבהוד. הנה כתיב הוי' אלקי גדלת מאד הוד והדר לבשת. פי' הוי' הוא בחי' אוא"ס בעצמו שלמעלה מהקו וכו'. אלקי הוא בחי' הארת הקו שמאיר ע"י לצמצום. אעפ"כ גדלת מאד היינו שהארת הקו מתפשט עד א"ס. הוד והדר לבשת היינו שבחי' הוד והדר הוא בחי' לבוש שמלבים לבחי' אוא"ס. ואיתא בכהאריז"ל שבחי' לבוש הראשון שמלבים לבחי' אוא"ס הוא בחי' כתר כי למעלה מבחי' כתר הוא בחי' א"ס ממש ואין שייך שם לומר ענין הלבשה. והנה בחי' כתר הוא ממוצע בין המאציל לנאצלים וכל ממוצע כלול מב' הבחי' היינו מבחי' תחתונה שבעליון ומבחי' עליונה שבתחתון. ובכתר הוא בחי' עת"י וא"א שבחי' עת"י הוא בחי' תחתונה שבמאציל ובחי' א"א הוא שרש הנאצלים. והוא ג"כ ב' הבחי' דהוד והדר. דבחי' הדר הוא בחי' א"א שהוא בחי' הסידור דכלים כי בחי' א"א הוא שרש הכלים. ובחי' הוד הוא בחי' עת"י הוא בחי' הסידור דהאורות כי בחי' עת"י הוא שרש האורות כמ"ש יפת תואר ויפת מראה פי' יפת תואר היינו שתיקון האברים הוא בתכלית היופי כמ"ש ספיר גזרתם. ויפ"מ הו"ע שהמראה והחיות והתנועה הוא בתכלית היופי. והנה ענין הסידור של הכלים הוא דהנה ע"ס דאצי' הגם שהם בטלים ומתייחדים באוא"ס כמאמר איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד אעפ"כ שייך בהם התחלקות שהם עשר בחי' רק שהם מתיחדים ובטלים בתכלית לאוא"ס כמ"ש לך הוי' הגדולה כו' והוא בחי' אחד כו'. ומ"מ הם בחי' מחולקו' כנ"ל. אבל בשרשן הוא בחי' א"א שהוא שרש כל הכלים דאצי'. הגם שיש שרש לכל העשר בחי' כידוע שיש בחי' חסד שבא"א וכו'. אך אין שייך שם התחלקות כלל רק שהם מיוחדים שם בתכלית האחדות. וע"ז נאמר אין עוד מלבדו. והוא כמו למשל שיש ד"י ארמ"ע ויש בחי' חומר ההיולי שהוא המקור לכל הד"י הנ"ל אך שם הם בתכלית ההתכללות עד שאין שום מציאות התחלקות יסוד פרטי כמו אש או רוח וכדומה רק שבחי' חומר ההיולי הוא המלבים לצורת האש וכה"ג. או כמו למשל צור החלמיש שמוציאין ממנו אש שהוא רק מקור לאש אבל אין שם מציאות אש. וכן הוא עד"מ ההתכללות של הכלים דע"ס דאצי' בשרשן הוא בחי' אריך כנ"ל. וז"ש באידרא וז"ל עתיקא דעתיקין אפיק ע' נהורין דאינון מתפשטין ומתבדרין לכל סטר ועיבר ואתהדרן ואתכללן למהוי חדא כהדא נהורא דאתפשט לכמה גוונין וכד אתקריבו למנדע לית כאן אלא חדא נהורא. פי' עתיקא דעתיקין אפיק ע' נהורין היינו שבחי' עת"י הוציא ע"ס דא"א דאינון מתפשטין כו' לכל סטר ועיבר היינו כשנמשכים בעולם האצי' אזי הם מתפשטין ומתבדרין כו'. ששם הוא התחלקות לג' קוין כו'. ואתהדרן למהוי חדא היינו בשרשם הוא בחי' א"א שם הוא חדא כנ"ל. כהדא נהורא

כלולה מנשמות מרע"ה וגם מנשמות נביא כדאי' בזהר (ח"ג קל"ב ב') דאר"ש ע"ע המילא אנפאי נהירין כנהורא דשמשא ואנא אמי השתא מה דלא אמי ב"נ מיומא דסליק משה זימנא תניינא לטורא דסיני. הרי שהי' בו מדרגת משה. וגם איתא בזהר שאמר דרא דא כדרא דמלכא משיחא. הרי שהי' בו גם מדרגת משיח. והענין כי ע"י משה הי' התגלות דגליא דתורה שעל ידו נתנה התורה כמ"ש תורה צוה לנו משה. וע"י משיח יתגלה פנימיות התורה. ור"ש הי' בו ב' המדרגות שהי' מקור תושבע"פ כמאמר שכולא שבת הלכתא כר"ש (וסתם ספרא ר"ש) וגם הסתים שבתורה שנתגלה לנו עכשיו הוא הכל ע"י ר"ש כי בכל הזהר והתיקונים נזכר רק ר"ש ולא נזכר לא ר"ע אף שהי' רבו ולא ריב"ז כו'. הרי שנשמתו היתה נשמה כללית וא"כ לא שייך לומר שהסתלקותו בל"ג בעומר הי' דרך מקרה אלא ודאי יש לזה שייכות ענין הסתלקותו לל"ג בעומר שהוא שבפי' הוד שבהוד. ולהבין זה יל"ע בקצרה ענין גלות מצרים ויצימ"ל וספה"ע. הנה בזהר (ח"ג צ"ז א') המשיל ענין גלות מצרים לטומאת אשה נדה ויצימ"ל לענין טהרתה מנדתה. ולהבין ענין נדה למעלה כי הנה ארז"ל ה' דמים טמאים באשה ולמעלה הו"ע ה"ג קשות שבמל' כי במדת המל' יש ה"ג קדושות אשר מהם הוא כל השפעות קדושות ומן הפסולת של ה"ג קדושות הנ"ל נעשו ה"ג קשות אשר מהם נמשך אחיזת החיצונים ביותר והו"ע טומאת נדה למעלה כי נדה הוא נד ה' והיינו שבחי' ה' תתאה דשם הוי' נבדל ונתרחק מן הוי"ו דשם הוי' היינו שאינה מקבלת מן פנימיות המדות עליונות. וזהו מ"ש נאלמתי דומי' החשיתי מטוב ר"ת נאלמתי דומי' החשיתי הוא נדה היינו שע"י בחי' נדה למעלה הו"ע אחיזת החיצונים שמה"ג קשות הנ"ל ע"ז נעשית החשיתי מטוב. טוב הוא כמ"ש אמרו לצדיק כי טוב. טוב הוי' לקויו. הוא בחי' יסוד שעל ידו הוא השפעת פנימי'. וע"י בחי' נדה נעשה החשיתי מטוב שאינה מקבלת מן בחי' טוב הנ"ל. זהו"ע נדה למעלה. ובנפש הו"ע שהמדות דנה"ב המה אחוזים וקשורים ברע היינו שכח המתאוה דנה"ב הוא מתאוה לדברים האסורים וגם המח' הוא בדברים האסורים הרהורים והרהורי עבירה קשים מעבירה עצמה. וכמ"כ כשבא לידי דיבור לדבר דיבורים אסורים וכמ"כ כשבא לידי מעשה. ואיסור הוא שהוא אסור וקשור בידי החיצונים שאינו יכול להתברר ולהעלות ונק' זה בשם נדה כמ"ש בס' יחזקאל כטומאת הנדה היתה דרכם לפני. והו"ע גלות מצרים כי מצרים נק' בשם ערות הארץ כמ"ש כי ערות הארץ באתם לראות הוא בחי' יסוד דנוק' דקליפה. וישראל שהיו בגלות מצרים היינו שס"ר נשמות נפלו בנוק' דקליפה מ"ט שע"ט. וגם עכשיו בכל דור ודור יש בחי' גלות מצרים הו"ע ההתקשרות לדברים האסורים כנ"ל. וענין יצימ"ל הוא כמשל אשה נדה שמתחלת ליטהר היינו שנפסקו ממנה הדמים טמאים וכן עד"מ בנפש הוא שמוציא ומפריד המדות דנה"ב מן הרע. הן כח המתאוה דנה"ב שלא לימשך אחר דברים האסורים וכן בכל המדות כמו גאוה והתפארות וכעס וכו' וכן במחדו"מ להפריד אותם מן הרע כמ"ש יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו. ואחר יצימ"ל מתחיל ספה"ע והוא למשל כמו באשה שסופרת ז' נקיים. אך מקודם צ"ל הפסק טהרה.

ובנפש הו"ע החרטה על העבר שיתחרט על עונותיו שהי' קשור ברע עד הנה וקבלה על להבא בלב שלם ואח"ז הוא ספה"ע. וענין ספה"ע בנפש הוא כי ענין יצימ"ל הי' רק להפריד המדות מן הרע היינו שלא יתלבשו בהלבושים מחדו"מ אבל המדות שבלב הם עדיין בתקפם ולא נתהפכו עדיין כלל כמאמר איזהו גבור הכובש את יצרו היינו שהיצה"ר הוא בתקפו רק שכובש אותו ואינו מניחו להתלבש בלבושים. אבל ענין ספה"ע הוא להפך את המדות דנה"ב מרע לטוב היינו שאותו כח המתאוה דנה"ב שהי' נמשך ברשפי אש זר לדברים אסורים יתהפך להיות רשפי אש אהב' לאלקות וכן בכל פרטי המדות כולם יהופכו לטוב בכל פרטיהם. ולכן סופרים כל מדה שבוע שלימה כדי להפך את המדה בכל פרטיה. וזהו מ"ש מי יעלה בהר הוי' כו' נקי כפים ובר לבב. פי' הר הוי' לפי פשוטו קאי על הר סיני ואמר שכדי לעלות להר הוי' לקבל את התורה צריך להיות נקי כפים ובר לבב כו'. פי' נקי כפים. כפים הם המדות כמאמר חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא והו"ע חיצוניות המדות המתלבשים בלבושים מחדו"מ. ונקי כפים היינו שלא יתלבשו בלבושים של איסור כנ"ל בענין יצימ"ל. ובר לבב היינו פנימי' המדות יהי' בר וזך. היינו לא מבעיא שלא יהי' בהאהבה לאלקות תערובות אהבה זרה ח"ו אלא שגם האהבה יהי' בר וזך בלי שום תערובות יש ולגרמי' ואיזה פני' כו'. וזהו"ע ספה"ע בירור וזיכוך המדות כי ספירה הוא ל' בהירות. וזהו שכדי לבוא לקבלת התורה שהו"ע העלי' בהר הוי' הוא הר סיני צ"ל נקי כפים הו"ע יצימ"ל. ובר לבב הו"ע ספה"ע. ואשר לא נשא לשוא נפשו (עי' בד"ה בדרך עדותיך). והנה באשה נדה אחר שספרה ז' נקיים עדיין היא בנדתה עד שתטבול א"ע במקוה דוקא אז נעשית טהורה לבעלה. כן עד"מ בנפש אחר ספה"ע צ"ל טבילה כמ"ש בזהר שהטבילה היא בליל ראשון דשבועות פועלי צדק מובילין לה למטרוניתא כו'. והטבילה היא בנהר היוצא מעדן יובל שמו. ולהבין ענין הטבילה בנפש מה ענינה ולמה צריכים עוד לטבילה כיון שהי' יצימ"ל וספה"ע שנהפכו המדות מרע לטוב ולמה צריכים עוד לטבילה. אך הענין דענין ספה"ע הגם שהו"ע בירור וזיכוך המדות כנ"ל אעפ"כ כיון שמתחלה היו קשורים ברע לכן אפי' אחר התהפכותם לטוב צריכים שמירה שלא יומשך מהם יניקה לחיצונים. ודוגמא לזה אי' בע"ח ע"פ ועשית מעקה לגגך כי יפול הנופל ממנו. ופי' הנופל היינו שנפל פעם א' לכן הוא קרוב ליפול פעם אחרת. וקאי על ניצוצי תהו שנפלו בשבה"כ ואח"כ נתקנו ע"י עולם התיקון וכיון שהיו מתחלה בנפילה צריכים שמירה שלא יחזרו ויפלו וזהו"ע המעקה שהו"ע השמירה והוא מבחי' חשמל כמבואר בע"ח. וכן ע"ד דוגמא זו הוא ג"כ כאן בענין המדות דנה"ב שהיו מתחלה אחוזים וקשורים ברע לכן אפי' אחר בירורם יכול לימשך מהם יניקה. ואפי' מן מדות דתיקון נמשך יניקה כידוע בענין אברהם שיצא ממנו כו' ויצחק שיצא ממנו כו'. וכן אנו רואים שמחסידים נמשכו הצפרנים שהם מותרות וצריכים לחתכם. וענין השמירה שלא יומשך מהם יניקה הוא ע"י הטבילה

גבורות גבורתו שכובש את כעסו כו'. ויש גרסא את יצרו. וכן למטה ארז"ל (אבות פ' ד') איזהו גבור הכובש את יצרו. וע"ז נאמר (תלים ק"ו) מי ימלל כו'. וזהו שנמשכים ממו"ס שמלובש שם גבו' דעת"י. שא"ז דין ח"ו כ"א תגבורת החסד והכח לכפות כל דינים ולמתקן. ובזה מובן מה שלבושי' כתלג חיור. שהוא תוקף הלבנוני' ע"ד עזה כשלג. ושער רישי' רק כעמר נקא. אע"פ ששער רישי' יותר עלמיות מבחי' לבושי'. היינו כנ"ל לפי ששער רישי' הם רצינן ושיעין שנמשך מהם מוחין דגדלות בכל סדר השתל'. אבל אין שייכים לכפיית דינים כלל לכן אין בהם תוקף הלבנוני' כ"כ. ויגת"ד שמהם כפיית כל הדינים הם לבנים ביותר. היינו תגבורת החסד לכפות כל הדינים כנ"ל. אך הנה כתי' (תלים קמ"ז) הנותן שלג כצמר. והענין שבבחי' הפרסא והלבוש דשלג יאיר מבחי' שלמעלה מהפרסא. דהיינו מבחי' ושער רישי' שהם מעצמיו' ממש. והו"ע ב' פיאות הראש שמחברי' שערות הראש עם שערות הזקן. ולמעלה זהו ב' שמות הוי' שלפניי"ג מדה"ר. וע"פ כהאריז"ל הם ב' שמות מצפ"ך שמחברים כו':

ועתה יובן ענין ספה"ע מה ששייך לבחי' עומר לגלגולת דהיינו גלגלתא ושער רישי' כעמר כו'. וגם מה שאח"כ הוא מ"ת.

דהנה כלל ענין ספה"ע הוא לברר ולהפך המדות דנה"ב מחשוכא לנהורא שלכן הם ז' שבועות כנגד ז' מדות שכל א' כלולה מז'. כדי לברר ולתקן המדות בשלימות. וענין הבירור ידוע שאין המכוון שמי שיש בו חום הטבעי וכח המתאוה לדבר מה שיהפכו שלא יהי' בו. שזה א"א כידוע שדבר רוחני אינו כלה. כ"א הכוונה ליתן לו מקום בקדושה. שיהי' התלהבות ורשפי אש אש לה'. כמו למעלה ארי' שואג ושור נוגח. והו"ע העלאת המדות דנה"ב. ויש בזה מדרגות. תנופת העומר ואח"כ ספה"ע. והכל לאכפיי' ולאהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למתיקו. דהיינו סיגי הגבורות דתהו שנפלו בק"נ. להעלותן לשרשן בהמה דקדושה גבורות קדושות. ולהיות גבור הכובש את יצרו. והרי מובן שכלל ענין ספה"ע הו"ע העלאת ומיתוק הג' בשרשן. ושרש הראשון לבחי' מיתוק הג' הוא מבחי' גבו' דעת"י שמלובש במו"ס. שמשם נמשך בחי' לבושי' כתלג כו' ויגת"ד שהם תקיפי תקיפין למתק גם גבו' קשות דנה"ב כו' גבורות גבורתו כו'. ולפי ששערות קשין דדיקנא שנק' שלג יש בהם הארת שער רישי' כעמר נקא כנ"ל בפי' הנותן שלג כצמר. לכן זהו מ"ש בפע"ח שבימי העומר מתעוררים בחי' ושער רישי' כעמר כו'. ואח"כ בכלות כל הבחי' דהמתקת הג' בשרשן במ"ט ימי העומר. מתגלה אח"כ הבחי' דעמר נקא המלובש בהן. ומשערות אלו שהם רצינן ושיעין נמשכים מוחין דגדלות היותר עליונים דהיינו ההמשכה מח"ס עילאה דעת"י להמדות דז"א דאצי'. ומהמשכה זו נמשך מ"ת בחה"ש. כי התו' היא המשכת מוחין דגדלות בכל סדר ההשתל' עד למטה ממש וירד ה' על הר סיני השפעת חכמתו ורצונו ית' למטה. והו"ע מיתוק הג' בחסדי' ע"י יחוד מדותיו ית' זב"ז ממש. להיות גילוי ויחוד אור א"ס למטה כו':

ועפ"ז הנ"ל יובן ג"כ ענין בעצרת על פירות האילן. דהנה כתי' אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים כו' כ"א בתורת ה' חפצו כו' והי' כעץ כו'. ובדרז"ל (ילקוט תלים רמז תרי"ד) אשרי האיש זה נח שראה ג' דורות דור אנוש ודור המבול והפלגה ועמד בצדקתו ולכן נק' איש. כאיש גבורתו גבור כאיש. וע"פ גם בני אדם גם בני איש כו' ארז"ל (במד"ת סי' מ"ט) בני אדם זה אבינו שנק' האדם הגדול כו' בני איש זה נח איש צדיק. ושרש הענין כי איש הוא יסוד. כמ"ש איש צדיק תמים. בן איש חי. ולכן נק' נח איש. שהי' שלם בשמירת הברית. מה שדור המבול השחית כל בשר דרכו כו'. ומיסוד נמשך במל' הכח על העלאת הבירורי'. וזהו יודע צדיק נפש בהמתו. תיקון ובירור שם ב"ן כו'. ולמטה תיקון ובירור נה"ב. והוא הכל ענין מיתוק הגבו' בשרשן. שמבחי' לבושי' כתלג כו'. ואדם הוא בחי' ת"ת כמ"ש כתפארת אדם כו' ונק' עץ השדה. בחי' עץ החיים המשכת מוחין דגדלות מלמעלמ"ע מבחי' ושער רישי' כו'. וזהו אברהם שקיים כל התו' כו' שנק' אדם. משא"כ על נח לא נז' כן. וזהו אשרי האיש אשר לא הלך כו'. שהו"ע גבור כאיש לאכפיי' כו' מיתוק הג' קשות דנה"ב וסיגי הג' דתהו שנפלו בק"נ כו' בשרשן גבורות דקדושה. ששרשם הוא מבחי' לבושי' כתלג כו' והנותן שלג כצמר כנ"ל. לכן אח"כ והי' כעץ כו' עה"ת. המשכת מוחין דגדלות ע"י מה שבתורת ה' חפצו. והנה ספה"ע בחי' איש כאיש גבורתו לאכפיי' ולאהפכא כל המדות דנה"ב כו' כנ"ל. ואח"כ מ"ת נדמה להם כזקן כו' היינו להיות בחי' אדם שלמעלה מבחי' איש. אדם נק' מוחין דגדלות היותר עליונים. וגם אדם כללא דדו"נ כדכתי' (זח"ג קמ"ה ע"ב) זו"נ בראם ויקרא שמם אדם. יחוד מ"ה וב"ן ביום חתונתו. גם אדם מדבר ודברי אשר שמתי בפיך כו' שכ"ז הו"ע והי' כעץ כו' עה"ת תורה כו' ולכן בעצרת על פירות האילן עה"ת. ולכן מתחלה צ"ל איש בספה"ע. ואח"כ בחי' אדם בחה"ש מ"ת כו':

ענין הילולא דרשב"י ול"ג בעומר

עי' זהר פ' ויחי דרי"ח סע"א בהילולא רבא דר"ש.

להבין מה דהסתלקות דרשב"י נק' בשם הילולא שהו"ע חתונה כמאמר האי עלמא דאזלינן מיני' כהילולא דמיא. מה שייך לקרות הסתלקותו בשם הילולא. וגם הילולא רבא. גם להבין הטעם למה הי' הסתלקותו בל"ג בעומר דוקא. והנה נשמת רשב"י לא הי' נשמה פרטי' רק נשמה כללי' דאיתא במד"ר פ' וירא דר"ש התדמה א"ע למדרגת אאע"ה. דאיתא התם דאברהם אמר שהוא יכול לקבל ע"ע כל העונות שמן ברוא אדה"ר עד אברהם ור"ש אמר שהוא יכול לקבל ע"ע העונות שמן אברהם עד ר"ש. גם מצינו שנשמתו היתה כלולה

ממנו שום השפעה לעלול שלמטה ממנו. וזהו נק' גליד וקרח. וכמשנ"ת בבה"ז בפי' פלגותא דמיא אגלידו דהיינו בחי' העליונה של העלול הדבוק בעילתו כו'. וכמ"כ בחי' ח"ע אז בבחי' ביטול עצמותה לגמרי לקבל שפע ואור מהכתר כו'. והיינו העדר התפשטות והמשכת ח"ע שא"י להיות שום המשכה מהכ' למטה כלל. וזהו קרח הנורא כדפי' הפרד"ס קרח מהשוא נורא. דהיינו מחמת התחברות בחי' יר"ע דהכ' לבחי' נורא דכ"ע נעשה קרח וגליד בבחי' מים דח"ע כו'. והנה כמ"כ גם הרקיע שהיא הפרסא שמסיומי' בינה היא ג"כ כענין הקרח הנורא. שמצד אור הכתר שמלובש בהעלם בהפרסא נעשה ג"כ בההכ' ביטול עצמותה לגמרי. כמו כשח"ע היא במקומה באצי' ומתקרבת לאור הכתר שזהו הקרח הנורא כו'. כמ"כ הרקיע היא ג"כ כענין הקרח כו'. וזהו אשר לא ימצא האדם את המעשה אשר עשה האלקים מראש ועד סוף (קהלת ג' י"א):

נטוי על ראשיהם מלמעלה. פי' דכמו שהרקיע לפי שהוא כענין הקרח כו' הוא גורם ביטול עצמותה בח"ע דאצי' שלא תהא נמשכת ומאירה מאצי' לבי"ע מלמעלמ"ע כנ"ל. כמ"כ הרקיע גורם פחד וביטול עצמותם כו' בחיות המרכבה דבי"ע שלא יכולים בהרצוא שלהם לעבור את הפרסא מלמטלמ"ע ולהסתלק מבריאה וליכלל באצי'. שמצד פחד הרקיע מתבטלים מהרצוא שלהם להיות בחי' ושוב למטה בבריאה כו'. וכמשנ"ת במ"א בפי' מתעלפות מפחד רם יושב על כסא כו'. וע' במ"א בפי' ויאמר לבן כו' (לובן העליון שלמעלה מאצי') עד הגל כו' (הפרסא שבין א"ס לאצי') אם אני לא אעבור אליך כו' (מלמטלמ"ע) שיתבטל במציאות מגדר או"כ. ואם אתה לא תעבור אלי (מלמטלמ"ע) ליכלל וליבטל. וכמ"כ יובן בהפרסא שבין אצי' לבריאה. שהנה מהכתר שמלובש בהפרסא הוא גורם שלא תוכל אור הכ' דאצי' לימשך מלמעלמ"ע מאצי' לבריאה. ושלא יוכלו חיות המרכבה דבי"ע ע"י הרצוא שלהם לעלות מלמטלמ"ע מבריאה לאצי'. וזהו שבחי' וענין הרקיע שהוא כענין הקרח הנורא נטוי גם על ראשי החיות דבריאה כו'. ופי' מלמעלה היינו למעלה מהדעת וההשגה. משא"כ ח"ע דאצי' מתקרבת בהפרסא לאור הכתר ממש. ועתה מבאר הפסוק ודמות כו' רקיע כו' (והיינו גם לפי' הידוע בראשי החי'. דקאי על חיוון עילאין הג"ת דאצי' והרקיע שעליהם מפסיק בין ג"ר לז"ת. הנה רקיע זה הוא ג"כ בחי' קרח כמו הרקיע והפרסא שבין אצי' לבי"ע. והו"ע מ"ש מבטן מי יצא הקרח. כי אע"ג שהכל ע"ס דאצי' ג"ר וז"ת. מ"מ ריחוק הערך ביניהם כמו מאצי' לבי"ע). דכמו עד"מ המדות שבאדם רחוקים הם ממהות שכל שאינם מעין וסוג השכל כלל. שענין המדות הם התפעלות שזה יש גם בבהמה רצון וכעס כו' משא"כ שכל זהו השכלה רוחני'. וא"כ השכל דק ורוחני יותר הרבה מהמדות. עד שהמדות הם בהגשמה לגבי השכל. כמו גשמיות לגבי רוחניות. ולמעלה ריחוק הערך הרבה יותר שהמדות הם בבחי' מדה וגבול ושייכים רק לעולמות כו'. שאם אין עולמות אין שייך כלל ענין המדות חסד ודין. משא"כ ג"ר הו"ב הם בל"ג ומיוחדים עם אוא"ס ב"ה כמו שהוא לבדו הוא טרם שנבראו העולמות. ולכן כתי' (ישעי' מ' כ"ו) מי ברא אלה. שהמדות לגבי הו"ב כערך הבריאה לגבי אצי'.

ולכן נ"ל פרסא שנק' קרח בין ג"ר לז"ת כמו הפרסא שבין אצי' לבריאה. שבשני פרסאות אלו נק' קרח שהוא גליד קשה הרבה יותר משלג כו'. אבל הפרסא שבין א"ס דהיינו עת"י לעולם האצי' נק' שלג שאינו גליד גמור כמו קרח. ובמ"א ע"פ כי תשא כו' נת' שזה"ע כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים כו' זהו הפרסא המבדלת בין מים למים. היינו בין עתיק (הוי' דלעילא) לז"א דאצי' (הוי' דלתתא). ולכן נק' אבני שיש לומר שאין זו הבדלה גמורה כלל דכולא חד ואין הפרסא מפסיק כ"כ אלא ע"ד אבני שיש שגם הם נראים כמים כו'. ועד"ה ענין מים שלנו שם נת' היטב ענין שמ"ע ומ"ת הם הוי' דלעילא והוי' דלתתא. והפסיק ועצמו כו' הו"ע הרקיע שנק' שלג ואבני שיש כו'. וזהו לבושי' כתלג כו'. י"ג ת"ד. שהשערות הם לבוש להיניקה מהמוח שנמשך בתוך חלל השערות. וידוע שהפנימי' של הי"ג ת"ד נמשך ממו"ס ומגבו' דעת"י. וא"כ י"ג ת"ד נק' לבושי'. דהיינו הלבוש והמסך והפרסא שבין עתיק לאצי'. ושער רישי' כעמר נקא (שהם למעלה מבחי' לבושי' כמש"ל. וית' בסמוך) זהו למעלה מהפרסא שבין א"ס לאצי'. ועתה מבאר ההפרש בין לבושי דיקנא לבחי' שער רישי' (ר"ל בענין ההמשכה והגילוי מהם). דהנה באד"ר (נשא קל"א ב') נימין דדיקנא לא אריכן כולא האי וקשיין. ואילין דרישא לא קשיין אלא שעיעין. ושם דמה ששער רישי' אריכן ורכיכן ושעיעין לפי שעל ידם נמשך המשכת מוחין ממוחא עילאה סתימאה דעתיק לתוך המוחין דז"א וכמשנ"ת במ"א שבבחי' כמו"א שערות הזקן מעולים הרבה יותר משערות הראש. שבשערות הזקן הם מותרי מוחין דגדלות. ושערות הראש הם מותרי מוחין דקטנו'. אבל בבחי' כי לא אדם הוא דהיינו בע"י שם שער רישי' הם גבוהים יותר משערות דדיקנא כו'. וזהו"ע אריכן דהיינו אריכת ההמשכה ממו"ס לכל המדות דאצי' דהיינו עד סוף עולם האצי' (משא"כ שערות דדיקנא לא אריכן כ"כ. לפי שענין ובחי' השערות. דהיינו מה שנמשך לתוכן יניקה ממו"ס. הנה המשכה זו אין מתארך ע"י ת"ד למדות דז"א כ"א רק עד בחי' הו"ב דאצי' לבד. כידוע בפי' אבא יונק ממזלא מזל השמיני ונוצר. ובינה ממזל הי"ג ונקה. שהו"ע יניקה והגדלה וריבוי דהיינו המשכת מוחין דגדלות שנמשך להו"ב ממו"ס ע"י המזלות שהם שערות דדיקנא וע' ביאור דוהניף הכהן פ"ה יעו"ש). אבל אם היו קשין לא הי' יכול להיות נמשך על ידם השפעת הא"ס כו' כמו עד"מ אדם קפדן ורגזן אין יכול ללמד הב' להאריס (אע"פ שלעצמו הוא חכם גדול) וכמאמרז"ל (אבות פ"ב) ולא הקפדן מלמד. וע"ד (קהלת ט' י"ז) דברי חכמים בנחת נשמעים. משא"כ כשמדבר בזעקה וקול גדול אין הכ' מתיישבת אצלו. זהו מעלת אריכן ושעיעין שאין בהם גבורות כלל. ונמשכים מגלגלתא דא"א שמלובש שם חסד דעתיק שהוא חסד פשוט אבל הי"ג ת"ד הנה הפעולה וההמשכה מהם בז"א אינו המשכת מוחין (ולכן אינן אריכן) כ"א שמהם כפיית הדיני' דז"א. ולכן הם קשין תקיפי דתקיפין לתברא ולאכפי' כל גזרי דינין דלתתא (עכ"ל). כי כדי לכפות מדה"ד צריך לזה גבו' וכח גדול. כי מדה"ד שלמעלה היא א' ממדותיו ית'. ונק' דין אמת כו'. וע"ז אחז"ל (יומא ס"ט ע"ב)

גבורות

המסכה וגילוי זה. ויש להעתיק בקצרה מ"ש בסידור ע"פ הנותן שלג כצמר. דהנה כתי' לבושי' כתלג חיור ושער רישי' כעמ"נ (דניאל ז' ט'). ומשמע והלי דשער רישי' גבוה מלבושי'. כי עד"מ למטה הלבוש הוא נבדל ונפרד מגוף האדם. והשער צומח מגוף האדם. שבשמושכים השערה מרגישים כאב. וא"כ מדוע לבושי' כתלג חיור ושער רישי' כעמר נקא. הלא לבנונית השלג היא עזה יותר מלבנונית הצמר. ובפרט כי שער רישי' שרשו מחסד דעת"י ולבושי' כתלג חיור זהו י"ג ת"ד (שהם י"ג מדה"ר שנק' לבושו. כמ"ש וילבש צדקה. לובש צדקות עננו) ששרשם מגבו' דעת"י. וא"כ הרי כמו בהאי' גוון לבן הוא רק בחסד כמ"כ צ"ל בבחי' שער רישי' ששרשם מחסד כו' הלבנוני' ביותר. ואיך נאמר בהיפך. ויל"ק לבאר ענין שלג וקרח שהם מים הנקרשים ונגלדים. דהנה המים הם ניידי ואזלי שמתפשטים לכל צד ויורדים מגבוה לנמוך. וע"י אויר קר הם נגלדים. שמתצמצמים ומתכווצים בעצמותן ונעשים קרח או שלג. והשלג גילודו קל הרבה יותר מן הקרח כי הוא גליד דק קלוש ותלוש. לא נתרחק עדיין ממהות המים לגמרי. ובמעט חום אפשר להפשירו שימס ויחזור למים. משא"כ הקרח הוא גליד עב קשה וחזק שאפשר להוליך עליו אפי' משא כבד ביותר. וגם צריך ריבוי חום ושיהוי זמן להפשירו. שנתרחק ממהות המים לגמרי. עכ"פ הרי בהשלג והקרח מתעלם מהות המים לגמרי כו'. ממה שטבעם להיות ניידי ואזלי כו' נעשה בהם טבע הדומם העדר ההתפשטות לגמרי. והענין למעלה (ל' רבינו נ"ע) שהח"ע נק' מים. כמו מים שאין להם גוון כך חכ' כח מה ביטול בתכלית לא בחכ' ידיעה. גם כמו מים יורדים ונמשכים מלמעלמ"ע ומתפשטים לכל צד כו'. כמ"כ בחי' חכ' נמשך בכל סדר השתל' כמ"ש (תלים ק"ד) כולם בחכ' עשית (וכמ"ש במ"א בענין מה שמכל הדברים מוציאים שמן). וענין הגלידו מיא היינו כשנתצמצם ונתעלם אור החכ' בעצמותה. שאין נמשך ממנה גילוי חכ' למטה. וזהו מצד ביטול החכ' לעצמות המאציל. היינו כשמתגלה אור הכ"ע בחכ' שלא על ידי צמצום שאזי החכ' היא בתכלית הביטול לקבל שפע לעצמה. ועל כן אין יכול אז להיות השפעה מחכ'. ע"ד אידי דטריד למבלע כו'. וע"ד משה ונחנו מה בחי' חכ' כח מה הי' כבד פה כו'. ובחי' צמצום והעלם החכ' עד"ז נק' שלג וקרח כו'. ומה שאח"כ נתהווה בחי' חכ' למטה (כמו שהקרח נמס והי' למים. שהמים באים ע"י שינוי והעלם מהות המים תחלה בהשלג וקרח כו') זהו בחי' ירידת המדרגה שאין דומה כלל לבחי' החכ' עצמותה ומהותה כמו שהיא קודם הצמצום וההעלם כו'. ובחי' צמצום והעלם זה דבחי' קרח הו"ע פרסא. ולכן בריבוי ירידות המדרגות דמסכים ופרסות רבות מתהווה גם חכמות חיצוני' כו'. וצ"ל משכ"ת בסידור שכל הנ"ל דשלג וקרח זהו פרסא כו'. ולכאו' אין זה מובן כלל דכיון שמבואר שבחי' קרח זהו מצד ביטול החכ' לגבי המאציל כו'. א"כ אין זה ענין כלל לבחי' פרסא שנת' בע"ה שענין הפרסא הוא לבוש ומסך מחיצוניות בינה שמפסיק בין אצי' לבריאה. ולכן החכ' מסתיימת באצי' שבכל האצי' מאיר ח"ע. אך בבריאה נמשך החכ' ע"י התלבשותה בהמסך ולבוש שמחיצוני' בינה. ולבוש זה מעלים על אור החכ' שלא תהי' מאירה בבריאה. וא"כ ענין הגלידו מיא דח"ע זהו מצד העלם הפרסא ואיך אומר שזהו מצד ביטול החכ' לקבל מהמאציל. שמחמת זה מתצמצמת ומתעלמת אור החכ' בעצמותה כו' שאין זה ענין כלל להפרסא. ובאמת בחי' זו שייך באצי' שבשמתקרבת החכ' לגבי כתר כנ"ל אזי נעשי' בחי' קרח. וזהו קרח אותיות הרק ביטול למקורה כו'. וזהו פי' קרח הנורא כמ"ש הפרד"ס קרח מהוא נורא. מחמת התחברות בחי' יראה עם נורא נעשה בחי' קרח (וידוע שכמו שהמל' נק' יר"ה ות"ת נק' נורא כמ"כ ח"ע נק' יראה עילאה וכ"ע נק' נורא כו'). וכמ"כ שייך בחי' זו דקרח בכל הספי' דאצי' מחמת ביטול פרצוף התחתון לקבל שפעו מהעליון. וכמשכ"ת בבה"ז פ' בשלח בפי' התוספתא פלגותא דמיא אגלידו ופלגותא דמיא אשתקעו. שזה שייך בענין עו"ע עד רום המעלות יעו"ש. גם צ"ל מ"ש (יחזקאל א' כ"ב) ודמות על ראשי החי' רקיע כעין הקרח הנורא. דמהו הלשון כעין כו' דמזה משמע שיש בחי' קרח הנורא מבלעדי הרקיע. והרקיע הוא כעין הקרח כו'. גם משמע שבחי' קרח הנורא הוא למעלה הרבה מבחי' רקיע. כי מי נתלה במי הרי קטן נתלה בגדול. ואפ"ל לפע"ד דלכאו' צ"ל איך תוכל הפרסא שמחיצוני' בינה להעלים על אור החכ' דאצי'. שלא תהי' מאירה בבריאה. הלא החכ' היא גבוה הרבה יותר מהבינה כידוע. וא"כ הי' החכ' יכולה לבקוע המסך דבינה ולהאיר בבי"ע. והענין דמבואר במ"א בפי' השמים כסאי. כסא כס א' זהו הפרסא שבין אצי' לבריאה. שפרסא זו היא כיסוי והסתר על בחי' א' האלף הכ' דאצי'. ושרש בחי' פרסא זו הוא מבחי' מקיף דכתר שנק' שמים (כמו השמים מקיף ד"י הרמ"ע. כמ"כ הכתר מקיף ד"א הוי') וזהו השמים כסאי. והיינו שבהפרסא מלובש בהעלם הכח מאור הכתר ממש שלמעלה מעלה מהחכ' דאצי'. ולכן כשנמשך ומתלבש ח"ע דאצי' בהפרסא מתגולל בה אור הכ"ע שמלובש בהפרסא (דאע"פ שבהפרסא מלובש בבחי' העלם כו' אבל בבחי' ח"ע שמתלבשת בהפרסא מתגולל ומתגלה אור הכתר שבהעלם בהפרסא) דהיינו שמתקרבת שם לבחי' הכתר ממש כו'. ומחמת זה מתבטלת בחי' חכמה עילאה ממציאותה. דהיינו ביטול עצמותה לגבי אור הכתר שמלובש בהפרסא. ומתצמצמת ומתעלמת אורה בעצמותה להיות העדר התפשטות והמשכת החכ' למטה בבי"ע. כמשל צמצום וכווץ המים בשלג וקרח כו'. וזהו ודמות כו' רקיע כעין הקרח הנורא. פי' קרח הנורא היינו עצמיות ח"ע דאצי'. כמו שהיא באצי' ראשי' החי' כשמתקרבת לגבי אור הכתר דהיינו כשמתגלה ומאיר אור הכתר שלא ע"י צמצום הדיקנא שבסדר השתל'. שכפי סדר השתל' כתי' (איוב כ"ח י"ב) והחכ' מאין תמצא. כמו מציאה שאין מושג המקור ממי באה כו' כמ"כ בחי' המקור דח"ע. שהוא אור הכתר. אין מושג כלל בחכ' עד שנק' אין כו' לרוב העלמו. ומחמת זה נק' ח"ע ראשית ההשתל'. דהיינו בחי' משפיע. אבל כשמתגלה אור הכ"ע בח"ע למעלה מהצמצום דת"ד כו' אזי נעשה הח"ע בחי' מקבל לגבי הכתר. ע"ד העלול לגבי העילה. שהעלול קרוב להעילה שלו ומשיג העילה שלו. ואזי דהיינו כשהעלול דבוק ובטל לגבי העילה שלו אין יכול להיות

ממנו

הפי' הד' יניח ל' מנוחה. והענין דכתי' ששת ימים תעבוד ועשית (שמות כ'). ואח"כ יום השביעי שבת ומנוחה. כמ"כ שית אלפי שני דהוי עלמא ע"ז כתי' (תלים ק"ד) יצא אדם לפעלו ולעבודתו כו' ואח"כ אלף הז' יום שכלו שבת ומנוחה. וז"ש (דברים ז') היום לעשותם. ולא למחר לעשותם. היום לעשותם ולא היום לקבל שכרם. היום לעשותם. ולמחר לקבל שכרם. וביאור ל' יניח דלכאורה הלא ארז"ל (ברכות ס"ד ע"א) צדיקים אין להם מנוחה בעוה"ב שנא' (תלים פ"ד) ילכו מחיל אל חיל. אך הענין שזהו בעוה"ב דהיינו ג"ע שהוא עליות מלמטלמ"ע. וזהו שבין מדרגה למדרגה יש כה"ד ועמוד. שהו"ע ביטול שמתבטל לגמרי. כי מיש א"א להיות יש. כ"א שצריך לבא לאין תחלה. ואח"כ יצמח יש יותר מעולה. וז"ע שאין להם מנוחה. שבשעה שמתבטל ממדרגה הראשונה. וקודם שבא למדרגה השני' העליונה. ה"ז אין להם מנוחה. אבל לע"ל בתחה"מ כתי' (עמוס ה') לא תוסיף קום שלא יהי' בחי' עליות מלמטלמ"ע. כ"א שיהי' הגילוי היותר גבוה מלמעלה למטה. ולכן אף על פי שיהי' אז ג"כ גילויים בעילוי אחר עילוי. אבל הכל בדרך מלמעלה למטה. ולא יצטרכו להתבטל בין מדרגה למדרגה. ולכן נק' זה מנוחה. וזהו כמ"ש בדניאל (י"ב) ותנוח כו' שהובטח שלא יצטרך לבא בגלגול ועבור. ונק' זה ותנוח מנוחת הנפש. כמ"כ אנו מובטחים לזמן תחה"מ ועצמותיך יחליץ. יניח. שיהי' גם מנוחת הגוף. אע"פ שיהי' בו גילויים היותר גבוהים. עכ"ז לא יצטרך להתבטל כלל ממהותו כ"א שיהי' כלי לקבל הכל:

ולתוס' ביאור בענין פי' השני דיחליץ יזיין ל' חוזק וכח ע"פ מאחז"ל (ילקוט יואל) ע"פ כי עצום עושי דברו (יואל ב') הקב"ה מעלים כחן של עושי דברו. וצ"ל מה צריך להעלים כחן של עושי דברו. והענין דכתי' (דברים ל') ומל הוי' אלקיך כו' למען חייך. ולכאורה תמוה דלמען חייך הוא רק מדרגת מילוי' הלב. שהיא האה' לבחי' אלקות שהוא חיי החיים של כל העולמות. ומ"ש ומל ה"א את לבבך דקאי על לע"ל זהו ודאי שיתגלה פנימי' הלב כו'. וא"כ איך נא' ע"ז למען חייך. והענין כי יש בחי' ומדרגת למען חייך שגבוה מאה' אפי' מאה"ר ואפי' מבחי' ביטול. שביטול גבוה מאה' כנודע. עכ"ז אין שייך ל' ביטול כ"א כשהוא דבר ואדם בפ"ע. אבל פי' למען חייך דלע"ל היינו שאלקותו ית' עצמו יתלבש בגוף ממש להיות כנשמה לגוף. והרי עד"מ הנשמה והגוף זהו עצם אחד. וכמו באדם א' בהגוף להיות הנשמה שבו אין שייך ל' ביטול. אע"פ שהרגל עד"מ נשמעת ובטלה למה שעולה במח' ורצון שבראש מ"מ אין שייך ע"ז ל' ביטול. שהרי זה הוא בעצמו. ומה יתכן לומר שבטל אל עצמו כיון שהוא הוא עצמו. עד"מ זה יובן למעלה ג"כ דהנה ע"ס דאצי' איהו וחיוהי וגרמוהי חד בהון. ומ"מ יש בהם ביטול אל המאציל ב"ה כמ"ש לך הוי' הגדולה כו'. וכש"י ולפני כסאו הם מתהוים. והביטול שלהם אינו כלל ח"ו כמו הביטול של מלאך מיכאל שבעולם הבריאה. שהוא בחי' נברא כו'. וה"ה יש ובטל. ושו יתכן המשל כביטול העבד אל אדוניו שהוא אדם בפ"ע ובטל לגמרי. וגם לא אפי' כמו הביטול של נשמות דאצי'. לפי שהם רק מעין אלקות כו' ואין ערוך כלל להספירות דאצי'. וכמו שאמר אאע"ה (בראשית י"ח) ואנכי עפר ואפר. ע"כ יתכן בהם ג"כ ענין הביטול. כיון שאינן אלקות ממש. אבל הע"ס דאצי' ה"ה אלקות ממש. ורק לפי שנק' גופין לגבי האור ע"כ יש בהם ביטול. א"כ הביטול שלהם זהו עד"מ הגוף עם הנשמה שבו. שאין שייך לומר שבטל אל עצמו. וכמ"כ למעלה הכל א'. ובאמת בהאדם שייך אעפ"כ קצת ל' ביטול. לפי שאינו משיג מהות הנשמה שבו כ"א מציאותה. וכמ"ש (שה"ש ו') לא ידעתי נפשי. ולכן שייך קצת ל' ביטול כמ"ש (ישעי' כ"ו) נפשי אויתיך. אבל הע"ס דאצי' בהם אלקות ממש. ונק' ספי' ל' בהירות שמושג בהם מהות האור ואיהו וגרמוהי חד. א"כ הביטול שלהם אינו נופל ושייך ע"ז ל' ביטול כלל. כ"א שכולא חד. ומה שאעפ"כ אומרים בהם ל' ביטול זהו באמת רזא דמהימנותא. וזהו בחי' ומדרגת למען חייך שגבוה מאה' ואפי' מביטול כו'. ובחי' זו יהי' לע"ל באדם (מה שעכשיו אינו כ"א בע"ס דאצי'. ואפי' בנשמות דאצי' א"ז כנ"ל) ועוד גבוה יותר מזה כנ"ל בהפרש שבין כל הע"ס לא"ס. שזהו מ"ש והשביע בצחצחות נפשך. שהעבר בחי' של הנשמה יהי' כמו ע"ס שבא"ס שנק' צחצחות כנ"ל. ושה"ע נק' חיוהי ואא"ס ב"ה הוא חיי החיים. ונשמה זו יהי' חיות בגוף גשמי. ועז"כ ומל כו' למען חייך. וע"כ כדי שהגוף גשמי יהי' כלי בית קיבול לחיים עליונים כזו. היינו לבחי' איהו וחיוהי חד. זהו שהקב"ה מעלים כחן של עושי דברו וזהו ג"כ ועצמותיך יחליץ יזיין. וזהו ונחך הוי' תמיד בהאי עלמא. ובעלמא דאתי עוה"ב ג"ע עולם הנשמות. ואח"כ והשביע כו' ועצמותיך יחליץ בתחה"מ בב"א:

ספה"ע ומ"ת

לבאר ענין ספה"ע ואח"כ מ"ת. הנה בפע"ח שער ספה"ע פ"ז שבימי העומר מתעוררים בחי' גלגלתא דא"א ושער רישי' כעמר נקא. כי עומר הוא כמו עמר נקא. וז"ש גבי מן (בשלח ט"ז ט"ז) עומר לגלגולת. דפי' לגלגולת זהו גלגלתא דא"א והעומר לגלגולת זהו בחי' ושער רישי' כעמר נקא. ולכן הי' המן יורד עם הטל כדכתי' (בהעלותך י"א ט') וברדת הטל כו' ירד עליו המן. דהיינו כמ"ש (שיר ה' ב') שראשי נמלא טל. וזהו הטעם שבימי העומר אסור לגלח השערו' וכדאי' שם בפע"ח שהאריז"ל לא הי' מסתפר מערב פסח עד ערב שבועו' כלל ועיקר. לא בר"ח ולא בל"ג בעומר. כי זה שהשערות צריכים גילוח והעברה הוא לפי שהם דין וקטנות. אבל שערות אלו ה"ה מקור הרחמי' כו' וכמ"ש במ"א. ולכן אסור לגלחם. ויש סמך לזה (שיש שייכות להעומר עם עומר לגלגולת דמן) במד"ר (אמור פ' כ"ח) א"ר ברכי' כו' עומר לגלגולת כו' והבאתם את העומר יעו"ש. וצ"ל השייכות דימי העומר לבחי' שער רישי' כו'. וגם מהו"ע

המנחה

ושובע שמחות הוא את פניך דוקא. חכמת אדם תאיר פניו. וע"כ כתי' והשביע בצחצחות נפשך. זה מדבר בשבת ומעלת הנפש בתחה"מ. ואח"כ אומר במעלת הגוף בתחה"מ ועצמותיך יחליץ. והענין דהאי' שלע"ל יהי' עצו ופריו שוה. מה שעכשיו לא הוציאה הארץ עץ פרי כו'. וכמ"ש כתי' (דברים כ' י"ט) כי האדם עץ השדה. ועכשיו הגוף הוא הבך והסתר שמעלים ומסתיר על אור הנה"א. וכמאמר כי אין עצו ופריו שוה. אבל לעתיד בתחה"מ יהי' עצו ופריו שוה. שהגוף יהי' קרוב ושוה למעלת הנשמה. וממילא לא יעלים ויסתיר כלל על אור הנשמה. ואע"פ שהנשמה גבוה מהגוף זהו כמו בכוורה"ד דאצי' שהוא ג"כ בחי' או"כ שהם גוף ונשמה וכמ"ש וכמה גופין כו' חסד דרועא ימינא כו' ואנת הוא נשמתא כו' ועכ"ז הם שפי' בהירות כנ"ל ואיהו וגרמוהי חד. כן יהי' בתחה"מ הגוף עם הנשמה שוו. ועז"כ ועצמותיך יחליץ. ויש במד"ר (פ' נשא פל"ד) ד' פי' ע"ז. הא' יחליץ ישמיע כמו (דברים כ"ד ט') וחלצה נעלו. הב' יזיין כמו (דברים ג') חלוצים תעברו שהו"ע חוזק וכח. הג' ישזיב ל' פדי' כמו (תלים ק"מ) חלצני מאדם רע מאיש חמסים תנצרני. הד' יניח ל' מנוחה. מכאן קבעו חכמים לומר רצה והחליצנו בשבת. וי"ל ענין כל הד' פי'. הפי' הא' יחליץ ישמיע כמו וחלצה נעלו. הענין כי עתה תחלת הוויות הגוף הוא מתאוה. שזהו התגלגלות דהע"ה (תלים נ"א) הן בעון חוללתי כו' ועיקר בנין הגוף הוא מהילה"ר שהוא ס"א וקליפה. ק"נ. שכל המאכלים ומשקים הם מק"נ. וע"כ הגוף מעלים ומסתיר כנ"ל. ועז"כ (שה"ש ו') אל גנת אגוז ירדתי. שכמו באגוז הקליפה מעלים ומכסה על מוחא דאגוזא וצריך לשבר הקליפה. כן הגוף מעלים ומכסה על הנה"א וצריך שבירת קליפת הגוף. גופא דלא כליק כו'. ולע"ל יהי' ועצמותיך יחליץ ישמיע שיופשט הגוף מלבושי נוגה. לפי שלע"ל תצא ק"נ מהצאתה וטומאתה כו' שהטוב שבה יובדל ויופרד מהרע ויתברר ויתעלה. והרע לגמרי יתבער ויכלה כדכתי' (זכרי' י"ג) ואת רוה"ע אעביר. והרשעה כולה בעשן תכלה. בלע המות לנצח (ישעי' כ"ה). וע"כ גם הגוף יהי' כולו טוב וקדש. וזהו יחליץ כמו וחלצה נעלו שהנעל הוא מעור. שהו"ע מה שע"י חטא עה"ד נעשה כתנות עור בע' ועור הוא אותי' רע. והו' שבאמצע זהו החיות מהקדושה שמובלע ברע. ולע"ל כשיתברר ויתעלה. וע"כ גם הגוף יופשט מלבושי נוגה. ה"ז כמו חליצת הנעל של עור. ואזי יהי' גם כפי' הב' יזיין ל' חוזק וכח. כי עכשיו בנין הגוף הוא מק"נ. וק"נ נק' חול. לפי שהיא ס"א שאינו קדושה. וגם חול ל' חולי. שהו"ע שינוי וגרעון הליסות וחולי עד שיכול להיות גם מות. אבל כשיהי' ועצמותיך יחליץ ישמיע. שיופשט מלבושי נוגה. ויהי' הגוף כולו טוב וקדש ולא חול. וגם לא יצטרך כלל לאו"ש גשמיי' כמש"א (ברכות י"ז א') העוה"ב אין בו אכילה ושתי'. צדיקים יושבים ונהני'. שיהי' ניזון מאלקות. אזי ממילא יזיין. שיתחזק. שלא יהי' בו שינוי וגרעון ולא חליסות וחולי ומות כו'. וז"ע החוזק והכח כמ"ש (ישעי' מ') שאו מרום עיניכם וראו כו' מרוב אונים ואמיץ כח איש לא נעדר. דקאי על אישי השמים שאין בהם שינוי וגרעון ולא נאלם כחם ומאז נבראו אפי' משהו. כמש"א כלום שינתה גלגל חמה מדתה. אע"פ שזה ה' אלפים ותר"כ שנה מסנתלה ברקיע לא נגרע ולא נאלם כחו אפי' משהו. לבד שמש בגבעון דום. וגם הם נצחיים כמ"ש (תלים קמ"ח) ויעמידם לעד לעולם. שמה שיהי' וחד הרוב זהו ברצון הבורא ב"ה. אבל מצד כח הניתן בהם בשעה שנבראו יכולים להתקיים נצחיי'. ועז"כ כח וגבו' נתן בהם כו'. ואע"פ שהם בע"ג שהשמש הוא ק"ע פעמים כמו הארץ. וכל שהוא מוגבל הוא הוה ונפסד. כמו אישי הארץ שיש בהם הפסד וכליון ומיתה. ומ"מ אישי השמים קיימים לעד. וזהו מרוב אונים ואמיץ כח. היינו כח הא"ס ב"ה. וזהו שהודיע הנביא ע"ה שאו מרום עיניכם וראו כו' שבהסתכל בגשמיות עוה"ז יש לראות ג"כ כח הא"ס ב"ה. ועד"ז הו"ע ועצמותיך יחליץ יזיין. יתן בהם כח וחוזק שיהיו קיימי' לעד כאישי השמים. ולא כעכשיו שהגוף כלה ונפסד. והיינו מפני שבנין הגוף הוא מק"נ. אבל כשיהי' יחליץ ישמיע היינו שיתפשט מלבושי נוגה ויהי' כולו טוב וקדש ויהי' ניזון מאלקות אזי גם כן יזיין יתחזק:

הפי' הג' ישזיב כמו חלצני מאדם רע מאיש חמסים. הענין כי עתה אפי' לצדיקים גמורים כהאבות ומרע"ה שאין בגופם שמץ רע כלל. מ"מ יש להם מלחמה מצד הבירור שמבררי' על ידי מזון לבוש בית שמשתמשי' לצורך קיום גופם. וז"ש בזה"ק (ח"ג קפ"ח ב') מאן דבעי למיכל נהמא אפיס חרבא יאכל. שלחם הוא ל' מלחמה כמ"ש (שופטים ה') אז ירד להם שערים. וכן מצד קיום המצות שהם מדברים גשמיים שמנוגה למר הציצית וקלף התפילין כו' שכ"ז הו"ע בירור. וה"ז מלחמה עם הס"א. והרי אפי' למעלה יש מלחמה כידוע שבעשי' רובה רע ובילי' חצי' רע ובבריאה ג"כ מיעוטה רע. והמל' דאצי' שיורדת לברר ה"ז מלחמה. וז"ש דהע"ה שהי' מרכבה למדת המל' מלמד ידי למלחמה כו' ונחתה קשת נחושה (ז"ע נחה"ק) זרועותי. תכריע קמי תחתי (תלים י"ח). ומחמס תושיעני (ש"ב כ"ב). וזהו ג"כ מ"ש (תלים כ"ג) מזמור לדוד כו' גם כי אלך בגיא צלמות כו' דקאי על ירידת המל' בהיכלות דנו"כ דנוגה דבי"ע. שנק' גיא צלמות. מות הוא הנוק' דקליפה והדכר נק' צלמות (זה"א ק"ס ב'). ועכ"ז לא אירא רע לפי שאתה עמדי. בגין דעה"ה סדר לה היין (זח"ג מ"כ ב'). וגם למעלה יותר כתי' (ש"א ב') הוי' יחתו מריביו. קומה הוי' ויפוצו אויבך (במדבר י"ד). ומפני כ"ז אפי' צ"ג שאין בגופם שמץ מקצת רע מ"מ יש להם מלחמה. וז"ע שעת צלותא שעת קרבא. לפי שבתפלה הוא עליית הבירורים שמבררים בכה"י. אבל לעתיד יהי' יחליץ ישזיב. פי' יפדה. שלא יצטרך למלחמה כלל. וזהו חלצני מאדם רע מאיש חמסים הוא הס"מ כללות הס"א. שיתבער מן העולם כמ"ש כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ. ממשלה הוא הנוק' דקלי' וזדון הוא הדכר. ויהי' קוב"ה ושכינתי' לבד. וזהו ותמלוך אתה" הוי' לבדך. קוב"ה ושכינתי'. וממילא לא יהי' צריך מלחמה. וזהו שלע"ל יתבטלו הז' מיני כלי זיין שיש בעולם. שהו"ע הז"מ רעות. וז"ש (יחזקאל ל"ט) ובערו בהם אש שבע שנים:

מתפרש ג"כ על ההילוך שבעבודת ה'. והענין דכתיב (בדה"א ד' כ"ב) והדברים עתיקים. ואי' במד"ר (רות פ"ב סי' ג') הדברים הללו נאמרו ממעתיקו של עולם כמ"ד ויעתק משם. ואפ"ל ע"ד מש"ש תחלה בפי' והדברי' עתיקי' זה דוד ושלמה כו' ע"ש ופי' המ"כ ולפיכך נק' עתיקים שהקב"ה נק' עת"י. וכמ"כ י"ל פי' ויעתק משם. והיינו לפי שע"י ויעתק משם יצחק ויחפור באר כו' נקשר נפש יצחק בבחי' עת"י ממש. והענין שבנשמה יש ג"כ בחי' עתיק. והיינו כידוע שד' בחי' נרנ"ח הם כנגד ד' אותיות הוי'. ויחידה הוא כנגד קוצו"י שהוא בחי' כתר ועת"י. וביאור ענין מה שבנשמה יש בחי' עתיק יובן בביאור ל' עתיק הנאמר על א"ס ב"ה שהוא מלשון המעתיק הרים. שזהו פי' עתיק יומין שנעתק ונבדל מבחי' יומין עילאין. דהיינו המדות עליונות דאצי' שנק' ימו"ע. כי מה שמאיר א"ס במדות הוא רק בחי' הארה דהארה מהקו. שזהו מה שנק' חסיד בחסד וגבור בגבו' כו'. אבל עצמיות א"ס הוא לאו מכא"מ כלל המתגלה מימו"ע. וכמ"כ בחי' יחידה שבנפש הוא בחי' אה"ר דבכל מאדך בל"ג שאין שום כלי לא הלב ולא המוח מכיל ומחזיק אותה. לפי שאומר מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ. ארץ הוא געה"ת. ושמים געה"ע. ואפי' אצי' ג"כ לא יחפוץ לפי שזהו עמך מה שטפל ובטל וכל"ה. כ"א כלה באהרי כו' למהו"ע א"ס אליך הוי' נפשי אשא. אליו ולא למדותיו. למש"כ באחד. אנת הוא חד כו'. והו"ע נקודת פנימי' עצמיות הלב. עומק ותעלומות לב. ולכן בחי' זו היא בחי' עתיק שבנפש שנעתק ונבדל מכל ס' ההשתל'. שאינו חפץ אפי' אצי'. וז"ע מתרפקת על דודה (שיר ג'). על הוי'. לפי שרק שפתיה נעות וקולה לא ישמע. שהו"ע עומק ותעלומות לב. וז"ש (אסתר ט' כ"ה) ובבואה לפני המלך. דכתי' (תלים מ"ו) אשר שם שמות בארץ. א"ת שמות אלא שמות. שגם בחי' והד הרוב אלף הז' וכל השמיטין ויובלות הם רק בבחי' שמות. משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול. מלכותך מכ"ע. כל גימט' נו"ן. אבל ובבואה בבחי' העמ"כ דיחידה זהו לפני המלך ולמעלה מבחי' שמות. וזהו ויעתק משם יצחק ויחפור באר. שבאר מ"ח יש בו ד' דברים. שנובע ממקור רוחני שבלתי מוגבל. ונובע בתמידית שאינו נפסק. והנביעה היא מתתא לעילא. ולא ככל מים שיורדים מגבוה לנמוך. והם בוקעים עובי כדור הארץ. וכמ"כ בחי' אה"ר דבכל מאדך הנ"ל היא בחי' באר מ"ח בנפש. שנובע ממקור שבלתי מוגבל דהיינו בחי' יחידה שבנפש. מזלי'. והיא נביעה תמידית שאינו נפסק כהאה' שע"פ שכל וטעם שיש בה שינוי והפסק. והיא נביעה מתתא לעילא. לצאת מכל גבול ההשתל' כנ"ל שאפי' ועמך לא חפצתי. והיא בוקעת המך הגוף ונה"ב. לפי שאין לעומ"ז נגד בחי' זו. כי בבואה דבבואה לית להו. ועי"ז נקשר יצחק בבחי' עת"י ממש. וזהו שהקדים ר"ה ע"ז הפ' ונחך הוי' תמיד ומפרש זה על תמיד של בין הערבים. שהוא בחי' שמאלו תחת לראשי (שה"ש ב') דאתתקף תחות דרועא דיצחק. ופי' תחת לראשי כי יש בחי' יעקב וישראל. יעקב הוא בחי' נר"נ שמלובש בגוף. וישראל לי ראש. בחי' גלגלתא מקיף דנשמה. משא"כ וימינו תחבקני הוא בחי' קירוב הה' הנמשכת כמים. אך כדי שיוכל האדם לבוא לבחי' זו צ"ל ונחך הוי'. שהאדם בעצמו א"א לו

לבוא לזה כ"א ע"י המשכת כח מלמעלה. כמ"ש בת"א בפי' כריח שדה אשר ברכו הוי'. שיש העמ"כ לבחי' פנימי'. שז"ע באהרה של נוריס שנעשה מעצמו. אבל ההעמ"כ לבחי' מקיף שז"ע כריח שדה צ"ל אשר ברכו הוי'. וכמ"כ כאן צ"ל ונחך הוי':

והשביע בצחצחות נפשך ועצמותיך יחליץ. האי קרא לאו ריהטי' כיפי'. ר"ל דלכאורה והשביע בצחצחות כו' קאי ג"כ בג"ע ועוה"ב. וא"כ איך כתי' ועצמותיך יחליץ. והרי ג"ע הוא עולם הנשמות בלא גופים. ואיך שאים העצמות לשם. אלא קאי בתחה"מ. ר"ל דוהשביע בצחצחות נפשך ועצמותיך יחליץ. קאי הכל בתחה"מ ופי' והשביע בצחצחות נפשך. דאתנהרא מגו אספקלריא דנהרא. פי' אספה"מ הוא שבה רואים מהות הדבר ממש. אספא"מ אין רואים בה כ"א דמות ולא מהות הדבר כלל. ובתחה"מ תהי' הנשמה מאירה מגו אספקלריא דנהרא. וזהו והשביע בצחצחות נפשך. והענין שהחכ' היא בחי' ראי'. שלכן נק' חכמים עיני העדה. וכדכתי' (דברים ל"ג כ"א) וירא ראשית לו. וע"כ החכ' היא בחי' אספה"מ. וע"ש שבחכ' נק' צחצחות. ובתחה"מ יהי' הע"כ של הנפה"א של כ"א מישראל. דהיינו ג' שכליים וז' מדות. כמו הע"ס שבח"ע דאצי' שנק' צחצחות. וע"כ כתי' והשביע בצחצחות נפשך. כן פי' בשה"ז. ולכאו' י"ל מה שפי' שדוקא ע"ס שבחכ' נק' צחצחות. והלא ידוע שכל הע"ס דאצי' נק' ספי' מלשון כמראה אבן ספיר. בהירות. שמאיר בהם מהות אוא"ס ממש. וא"כ כל הע"ס דאצי' הם בחי' אספה"מ. ורק המל' היא בחי' אספא"מ. לפי שמלובשת בבי"ע. ושם אין מושג מהות א"ס. הידוע מגילוהו כו'. הסתר הבורא מהנברא. אבל אצי' בכולו מושג מהות א"ס ונק' אספה"מ. ולמה פי' שדוקא ע"ס שבחכ' נק' צחצחות. והענין כי אמת שבכל הע"ס מושג מהות האור המלובש בהם. אבל זהו רק כפי שהשכלי יוכל להשיג מהות אור אין סוף ב"ה. ולא כמו שהוא בעצמותו ומהותו ממש. אבל בחכ' מושג מהות אור אין סוף בעצם מהו"ע ממש. והיינו לפי שהחכ' היא כח מה ביטול בתכלית. ואינה בחי' כלי כלל. שלכן נק' חיותי שהיא בחי' אור וחיות. שהכלי קרוב ושוה למעלת האור. וע"כ מושג בה מהות א"ס בעצם מהו"ע ממש. וע"כ עיקר בחי' אספה"מ באצי' זהו החכ'. וזהו דאי' בת"ז (בהקדמה ובנוספים תיקון ה') שגם בינה נק' כה כ"ה אתוון דיהודה. שבה הוא בחי' כדמותנו אספא"מ. והיינו כי לגבי בי"ע כל הע"ס דאצי' הם בחי' אספה"מ. אבל לגבי הח"ע דאצי' נק' גם הבינה (שהיא בחי' גרמוהי אותיות וכלים) כה אספא"מ. ועיקר בחי' אספה"מ הוא ע"ס שבחכמה. וז"ע צחצחות. לא אחד לה (כמו קדה"ק. שבת שבתון. חיי החיים). ובתחה"מ יהי' ע"כ הנפש כמו ע"ס שבחכ'. שיאיר בהם א"ס בעצם כמו שמאיר בח"ע. וזהו והשביע כו' כדכתי' (תלים ט"ז י') שובע שמחות את פניך וכתי' (קהלת ח') חכמת אדם תאיר פניו. והיינו כי הבינה היא כלה עילאה כמבו' בלקו"ת ד"ה שה"ש. שאע"פ שהיא בחי' אה"ר וכמעלת הזהב על הכסף. מ"מ היא בחי' רשפי אש וצמאון. ואפי' אה"ר בתענוגים. שמבו' בתו"א בדרוש הכלולי' שהוא מבחי' יחוד ע"ב ס"ג. זהו ג"כ רק הארה. וע"כ אין זה שובע.

ושובע׳

העלות שצ"ל בההשפעה גבוה מעלת ההשכלה. וע"כ יכול להיות שאעפ"י שהוא חכם לעצמו. מ"מ לא יוכל להשפיע לזולתו. רק מי שהוא חכם גדול ביותר כמ"ש בשלמה (מ"א ה') וידבר ג' אלפים משל. שהי' יכול להוריד ולהשפיל חכמתו ג"א מדרגות זו למטה מזו. מפני עומק חכמתו. שמשם נמשך כח ההשפעה שלמעלה מעלת ההשכלה. וכמ"כ למעלה. בין בענין המשכת חיצוני' החיות בעולמות. ובין בענין גילוי אלקות בפנימי' העולמות. צ"ל עצות איך שיומשך שפע וחיות העולמות. וז"ע כו"ח דאצי' שנק' כליות יועצות. כי הסוד הוא ענף הגבו' והוא העצה מה להעלים לפי שא"א להתקבל בנבראים. וגלא ענף החסד הוא העצה מה להשפיע. וגם איך להשפיע באיזה צירופי אותיות. לכ"א לפ"ע. ושרש עצות אלו דכו"ח דאצי' שהוא כדי להיות גילוי שפע וחיות לנבראים (עד"מ לזולתו) הוא ג"כ מלמעלה מהח"ע דאצי'. וזהו ארוממך כו' עצות מרחוק. וכידוע בענין אל עליון גומל חסדים טובים. ששרש נה"י מכתר. וז"ש המגביהי כו' המשפילי כו'. וז"ש (משלי ל"א) חגרה בעוז מתניה. דקאי על אשת חיל שהיא בחי' המל' דאצי'. ומתניה הם בחי' נה"י דמל' שהם בחי' מתנים ורגל כמ"ש (זכרי' י"ד) ועמדו רגליו. ותחת רגליו (שמות כ"ד). הדום רגלי (ישעי' ס"ו). שכמו המתניים והרגל מעמידים הגוף וגם מוליכים אותו ממקום למקום. כן ע"י בחי' נה"י דמל' הוא הילוך והשפעת החיות בבי"ע. וצ"ל חגרה בעוז מתניה. והו"ע תשבע"פ שהם התגלות רצה"ע ב"ה יותר מבתושב"כ. והכח בבחי' נה"י דמל' להוליך ההשפעה מאצי' לבי"ע הוא דוקא מבחי' רצה"ע שלמעלה מהשכ'. וזהו שהתורה משבחת עצמה לי עצה ותושי'. אני בינה לי גבורה שתשב"כ היא בבחי' בינה עילאה כידוע שז"ע ה' חומשי תו' מה שבינה עד הוד אתפשטת (זח"ג רכ"ג ב') ובבינה הוא התגלות עתיק שהוא בחי' כוכ"ע המתנשא מימו"ע. וע"כ לי גבורה דהיינו העצה והכח להיות ההשפעה למטה. וז"ע מעלי הלבנון בעצת התורה המלובשת בדברים. בחי' לובן העליון. שלמעלה מהשכ'. והמצות הם ג"כ עצי הוי'. ל' עצה. וזהו בעצתך תנחני. כמו לנחותם הדרך. וה"ע הילוך בעבודת ה' שמלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט. מלמטלמ"ע זהו כמ"ש באברהם (בראשית י"ב ט') הלוך ונסוע הנגבה. שנתקרב מלמטלמ"ע ממדרגה לדרגה מאה' לאה' יותר עליונה עד שבא לבחי' נגבה שהיא בחי' אה"ר. שירותא דעצמות עילאה. הילוך זה צ"ל בעצתך דוקא. כמ"ש בתו' אחר יצי"מ ולא נחם אלקי' דרך ארץ פלשתים כו' ויסב כו' דרך המדבר (שמות י"ג י"ז) וענין מצרים ברוחני' בנפש הו"ע מצרים וגבולים דמהדו"מ של היסור שז"ע מצרים ערות הארץ מ"ע שע"ע דנוק' דקליפה. ויצי"מ הוא לעקור ולהוציא את הכח המתאוה מן המהדו"מ של היסור. שהו"ע כו"מ בתכלית. ומיד אחר יצי"מ הה"ל עדיין בחי' ארץ פלשתים שבקדושה שהו"ע שמחת הנפש באלקות ופתיחת הלב. שמחו צדיקים בהוי'. ורננו צדיקים בהוי'. כ"א שצ"ל תחלה דרך המדבר בחי' לכתך אחרי במדבר קבעומ"ש אתכפיא וביטול היש כו'. ואח"כ באים לא"י שהיא ארץ זבת חלב ודבש. אה' בתענוגים. הרי שההילוך שמלמטלמ"ע צ"ל בעצת התו' דוקא. וכן ההילוך מלמעלמ"ט שהו"ע התגלות יחודו האמיתי דא"ס ב"ה בבחי' רצוי' הושי' בנפש האדם ויתקיים בו צ"ל עצות לזה. וכ"ז הוא ענין בעצתך תנחני. וזהו ונחך הוי'. שהנהגת האדם בעוה"ז. בין בחיצוני' וגשמיות דהיינו בחיי ומזוני ובני. ובין בפנימי' ורוחני' בעבודת ה' שהשני בחי' הילוך. הוא הכל מהוי' ב"ה וע"י קיום התומ"צ שהם תורת הוי' ומצות הוי'. שאזי ונחך הוי':

וה"ז הוא בהאי עלמא. ובעלמא דאתי ז"ע עוה"ב ג"ע. דאי' (ברכות ס"ד ע"א) צדיקים אין להם מנוחה שנא' ילכו מחיל אל חיל. שהו"ע עליות מדרגות תמיד בעילוי אחר עילוי. ועז"ז כתי' (תלים קמ"ז ה') ולתבונתו אין מספר כו'. וידוע שיש למעלה אורחין ושבילין כו' כמ"ש כל ארחות הוי' (תלים כ"ה י'). כי ישרים דרכי הוי' (הושע י"ד י'). שבהם הוא הילוך ועלי' הנשמה מעולם ועד עולם. וכמו הדרך שהולכין מעיר לעיר. וזהו שבקש מרע"ה (שמות ל"ג י"ג) הודיעני נא את דרכך וכתי' (תלים ק"ג ז') יודיע דרכיו למשה. והנה עד"מ למטה איש הדיוט שצריך ליכנס בהיכל המלך. נעלמו מאתו דרכי ההיכל ואופן ההילוך בהם. וצריך למי שיודע דרכי ההיכל ויודע איך מהלכים בהם שיוליכנו שם. כמ"כ צ"ל ונחך הוי' כמ"ש לנחותם הדרך. דהיינו בבחי' דרכי הוי'. והענין כדכתי' כי ישרים דרכי הוי'. ומ"מ רק צדיקים ילכו בם. אבל ופושעים יכשלו בם. אך לכאורה קשה פושעים איך באים כלל בדרכי הוי'. ופי' בשה"ז (פ' וישלח) דקאי על העוסקי' בתו' שלא לשמה ויוהרא ופניות. וכ"ש לקנטר. וכן בקיום המצות בשהוא בישות ויוהרא. ולאחר צאת הנפש מן הגוף. לפי שעסקו בעוה"ז בתומ"צ. והנפש מחשב ומהרהר באותיות התו' ובענין המצות שקיימו. הם מתחילים להלוך בדרכי הוי'. ורק שנכשלים בהם. והענין דאי' בכתאריז"ל דרך גימט' ב"פ יב"ק. והו"ע יחוד הוי' ואלקי' שעולה מספרם יב"ק. וידוע שיש יחוד ושילוב הוי' באלקי' מלמעלמ"ט. ויחוד ושילוב אלקי' בהוי' מלמטלמ"ע. וזהו הדרך למעלה. והנה על הדרך יש אורבים. והו"ע מ"ש (בראשית ג' כ"ד) ואת להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עה"ח. פי' דרך עה"ח הו"ע ההמשכה והגילוי מבחי' היחוד דהוי' ואלקי' שבאצי' בג"ע עליון ותחתון. ולהט החרב כו' זהו ק"נ שומר על הדרך. שכשהנשמה מהלכת שם ע"י אותי' התורה שמחשבת ממה שעסקה בעוה"ז או מקיום המצות (שעי"ז נעשה היחוד דהוי' ואלקי' ודרך עה"ח בג"ע). אם הי' בהם איזה ישות ויוהרא כו' אזי רצונה להאחז בהנשמה ולינק ממנה. ואח"כ מפלת הנשמה בהיכלות הטומאה וזהו יכשלו בם. וע"כ צ"ל ונחך הוי'. כי ש' הוי' ב"ה הוא חרב בקדושה כדאי' בזהר (ח"ג ער"ב ע"א) ובת"ז (תיקון כ"א) ומכרית כל אחיזת ויניקת החיצוני' וכדכתי' (ש"א ב') הוי' ממית ופי' בזה"ק (פ' בלק ר"ה ע"א) ממית לס"א. וע"כ כשמתנוצץ איזה זוהר ואור משם הוי' ב"ה על הנשמה אזי בורח ונדחה ממנה הלהט החרב כו':

ועו"ש בזהר בפי' תמיד. דא קרבן התמיד. פי' שמדייק עוד תיבת תמיד שהי' א"ל לעולם. ולכן פי' שרומז עוד לקרבן תמיד. ומפרש שם על תמיד של בין הערבים דוקא. והיינו כי ר"ת פתח בפסוק זה ונחך הוי' תמיד לבאר ע"פ (בראשית כ"ו כ"ב) ויעתק משם יצחק ויחפור באר אחרת. ואין מבואר שם השייכות. והמכוון שבזה שמפרש תיבת תמיד על קרבן תמיד של בין הערבים מתפרש הפ' ויעתק כו'. והיינו כי פ' ויעתק ויחפור באר כו'

מתפרש

לפי שההמשכה הוא מלמעלה מהשתלשלות וכמ"ש עד מהרה ירוץ דברו. משא"כ גבריאל בשתים לפי שההמשכה שעל ידו הוא מסדר השתל' צ"ל ע"י כמה מדרגות. וזהו אני ישנה כו' שראשי נמלא טל. אני הוא כנס"י. שבגלות היא בבחי' שינה שאין בה אתעדל"ת. ואזי דוקא שראשי נמלא טל שנמשך בה אתעדל"ע מעצמות אוא"ס ב"ה שלמעלה לגמרי מהשתלשלות לעורר אותה בבחי' אתעדל"ת. וזהו כי נפלתי קמתי כו'. וכמ"ש בתו"א בד"ה כי אברהם לא ידענו ע"ש :

ונחך הוי' תמיד וגו' (ישעי' נ"ח י"א). בזה"ק (ח"א קמ"א ע"א) ע"פ זה. בהאי עלמא ובעלמא דאתי. והיינו שהזהר מדייק תיבת תמיד דכיון דכתי' ונחך הוי'. ולא כתי' על זמן. ממילא מובן שהוא לעולם. ולמה צ"ל תמיד. וע"כ מפרש דקאי גם לעלמא דאתי. ובמד"ר (שה"ש פ"א סי' כ"ג) ע"פ הוא ינהגנו עלמות (תלים מ"ח) מפרש ג"כ ב' עולמות. בשני עולמות בעוה"ז ובעוה"ב. עוה"ז דכתי' כי ה' אלקיך ברכך (דברים ע"ו) עוה"ב דכתי' ונחך הוי' תמיד. ומפרש המד"ר ונחך ל' הנהגה כמו ולא נחם אלקי' (שמות י"ג) לנחותם הדרך (שם) והיינו שכללות הנהגת האדם מישראל בעוה"ז ועוה"ב הוא הכל מהוי' ב"ה בעצמו. וההנהגה בעוה"ז הוא בין בחיצוני' וגשמיות דהיינו בחיי ומזוני ובני. ובין ברוחני' ופנימי' דהיינו גילוי אלקות בנה"א הכל מהוי'. והענין דכתי' אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק (שיר ה'). ובזהר (ח"ג נ"ה ע"א) אני ישנה בגלותא. שבזמה"ג כנס"י היא בבחי' שינה. כי אני הוא בחי' מל' כנודע. וכדכתי' (תלים קכ"ו א') בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים. ולבי ער זה הקב"ה. שהקב"ה נק' לב כדאי' במד"ר (שה"ש פ' ה' סי' ב') ע"פ צור לבבי כו' (תלים ע"ג). קול דודי דופק פי' שם בזהר דא קוב"ה. וצ"ל הכפל. שבתחלה כתי' ולבי ער על הקב"ה. ואח"כ קול דודי דופק. ג"כ זה הקב"ה. והענין עד"מ למטה באדם התחתון יש שני בחי' דפיקו דלבא ודפיקו דידא. דפיקו דלבא זהו ממה שהמאכל מתברר בקיבה וכבד ומובחר הדם עולה ללב ע"י נקב שיש בלב. וכשנכנס בו הדם נסגר הנקב. ואח"כ נפתח ומשתלח הדם מהלב אל כל האברים. וכן הוא תמיד נסגר ונפתח. וז"ע הרו"ב ודפיקו דלבא. ומובן שזהו פנימי' החיות. שבע"ז תלוי כל חיי האדם. שאם יפסק אפי' רגע ימות. וז"ש במד"ר (בראשית פי"ד סי' י"א) על כל נשימה ונשימה כו' צריך לקלס לבוראו ית'. כל הנשמה תהלל יה. כל הנשימה כו'. ודפיקו דידא הו"ע חיצוני' החיות שהרי גם בלא יד אפשר לחיות ולהתקיים. וכמ"כ יובן למעלה שיש ג"כ שני בחי' שז"ע לבי ער וקול דודי דופק. קול דודי דופק זהו המשכת והשפעת חיצוני' החיות בנס"י בגשמיות בבני חיי ומזוני שבישראל כ"ז הוא מש' הוי' ב"ה. כי נס"י נק' אדם. ע"ש אדמה לעליון. וכל הכחות וענייני' גשמי' של ישראל הם דוגמא לשל מעלה. ומעורר למעלה. וזהו שמברכים עכ"ד גשמי כמו ברכת מלביש ערומים על לבישת הבגדים. והיינו כי למעלה יש ג"כ לבושים כמ"ש (דניאל ט') לבושי' כתלג חיור כו' וילבש צדקה כו' (ישעי' נ"ט). לבושו צדקה. ישראל למטה לובש מלבושיו זהו דוגמא למעלה ומעורר למעלה להמשיך בחי' לבושי' הנ"ל. וכן ברכת שעשה לי כל צרכי על מנעלים. כי יש ג"כ בחי' נעלים דשכינתא. שהם מט"ע וסנד"ל. שעז"כ (שיר ז') מה יפו פעמיך בנעלים. וכן כלה בלא ברכה אסורה (מס' כלה) שצריך לברך מקודם ז' ברכות. והיינו כי למעלה יש ג"כ חו"כ. שהו"ע קוב"ה ושכינתי'. וצ"ל לכה דודי לקראת כלה שהוא ענין המשכה מכל הז' מדות אל המל' שהיא הכלה. וז"ע השבע ברכות למעלה. והחו"כ שבישראל למטה הם דוגמא לשל מעלה ומעורר למעלה. ולכן כלה בלא ברכה אסורה. ועד"ז בכל עניני' הגשמיי'. וזהו שאומרים הוי' אלקינו. פי' שהוא כחינו וחיותינו בגשמיות ממש. ולא כעולמות ומלאכים שחיותם מש' אלקי'. והע"ש של אוה"ע מקבלים רק ממ"ח צירופי' האחרוני' של ש' אלקי'. וז"ש מלך אלקים על גוים. אבל נס"י הם חלק הוי' עמו. ולכן הוי' אלקינו שכל כחות ועניניס גשמיי' שלנו הוא מש' הוי' ב"ה וזהו קול דודי דופק שהוא עד"מ הדופק שעל היד שהוא חיצוני' החיות. דהיינו השפעת גשמיות בני חיי ומזוני. הוא ג"כ מבחי' דודי דא קוב"ה. ולבי ער זהו על המשכה הפנימי' גילוי אלקות בנש"י. דהנה ארץ העליונה נק' ארץ החיים. כמ"ש (תלים קט"ז) אתהלך לפני הוי' בארצות החיים. והיינו כי כמו ארץ הלזו הגשמיות. ממנה יצא להם שהוא מזון וחיים לכל הברואים חי ומדבר. ועז"כ (קהלת ה') ויתרון ארץ בכל כו' אפי' מלך לשדה נעבד. כן ארץ העליונה נק' ארה"ח לפי שממנה יצא להם ומזון לנש"מ. דהיינו אמונה שנק' חיים כדכתי' (חבקוק ב') וצדיק באמונתו יחי'. ויראת ה' לחיים (משלי י"ט). וכתי' (תלים ס"ג) כי טוב חסדך מחיים. חסד הוא אה'. והחכמה תחי'. שהו"ע מוחין השגה והבנה באלקות. כ"ז נשפע מארה"ע בנס"י. וכתי' (תלים כ"ד א') להוי' הארץ ומלואה. שהארץ מל"ע לית לה מג"כ. ורק להוי' הארץ כו'. וזהו אני ישנה בגלותא עכ"ז ולבי ער. וקול דודי דופק. וזהו ונחך הוי'. שכל הנהגת האדם מישראל בעוה"ז בין בחיצוני' וגשמיות בני חיי ומזוני בין בפנימי' ורוחני'. דהיינו אמונה ואהוי"ר ומוחין הבנה והשגה כ"ז הוא מהוי' ב"ה. והיינו ע"י קיום התומ"צ. שהם תורת הוי' ומצות הוי'. ובקיומם אזי ונחך הוי'. וז"ש בעצתך תנחני (תלים ע"ג). שזה שונחך הוי' הוא בעצתך. היא התורה כמ"ש (משלי ח') לי עצה ותושי' אני בינה לי גבורה. שהתורה משבחת עצמה לי עצה כו'. וע"פ (שיר ג') אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון. פי' במד"ר (נשא פי"ב סי' ד') אפריון זה העולם. מלך שלמה זה הקב"ה מלך שהשלום שלו. מעצי הלבנון בעצת התו' המלובנת בדברי'. ותרי"ג מצות התורה נק' עיטין בזה"ק (ח"ב פ"ב סע"ב). ועז"א ישעי' הנביא ע"ה הוי' אלקי כו' עצות מרחוק (כ"ה א'). והענין עד"מ למטה רב המשפיע שכל לתלמיד. צריך הרב לשית עצות בעצמו בענין ההשפעה. ובהעלה צ"ל ב' קוין הו"ג. שהגבו' הו"ע העלם מה להעלים מהתלמיד. לפי שלא יוכל לקבל. והחסד הו"ע העלה מה להשפיע שמודד ומשער בשכלו שזה יוכל לקבל. ואח"כ צ"ל עצות איך להשפיע. היינו באיזו צירופי אותיות ומשלים יאמר לו זה. והנה אנו רואים שיש מי שהוא חכם לעצמו. עכ"ז לא יוכל להשפיע לזולתו. ומי שהוא חכם יותר ממנו יוכל להשפיע גם לזולתו. והיינו לפי שכח ההשפעה דהיינו

דבולא הד כו'. ולכן ישחק מה שעושים זאת לב' בחי' כו'. וזהו ענין גילוי השערות דקלי' דמלך אשור שלא יהי' יכול לינק ע"י השערות שלו שפע מלמעלה מהשתלשלות כ"א שיהי' ההמשכה משם הוי' דוקא יש"י ארץ החיים וכמ"ש כי אני ה' בקרב הארץ. ולכן לא עשה הקב"ה כן לכל מלך ממלכי הגוים לפי שסנחרב הוא עתיק דקליפה שהם הו"ע השערות דקליפה. והנה כתי' וגם את הזקן תספה. כי הזקן הוא שערות דמוחין דגדלות דקליפה מלך זקן כו' ולכן תספה לגמרי כמ"ש רש"י בגמ'. והיינו ע"י אש (כמ"ש (יחזקאל ט"ו) מהאש יצאו והאש תאכלם) ע"ד אין ביעור חמץ אלא שריפה כליון הגבורות קשות לגמרי ע"י בוצינא דקרדוניתא גבורה דעת"י שבמו"ס:

והנה הנס דסנחרב הי' בלילה. שהוא ליל א' דפסח. והמלאך הי' מכאל (רבות בא פי"ח סי' ה'). והיינו כי פסח הוא כנגד אברהם כידוע. וכן כאן כשנהרב הי' הנס בליל א' דפסח וע"י מלאך מכאל שהוא כמו אברהם. רק שאברהם באצילות ומכאל בבריאה. ולהבין למה הי' הנס דוקא בלילה. נ"ל ענין יצי"מ. שהי' ג"כ הגילוי דג"פ קדום שהוא המשכה מלמעלה מהשתלשלות. וזהו הג' דברים פסח מצה ומרור. שיהי' הגילוי בכל הג' קוין כו'. דהנה כתיב אנכי כו' מאמ"ל. וידוע קושי' המפרשים למה לא נאמר בריאת שמים וארץ שהוא פלא יותר. והענין כי יצי"מ אין הענין רק המופתים. כי מצרים הו"ע מצרים וגבולים דסדר השתלשלות העולמות שי"ע שנתהוו בגבול ומדה. כידוע שהם בחי' יחידות עשירות מאות כו"כ. שמעולם העליון לעולם שלמטה ממנו נמשך רק בחי' מעשר לבד. וזהו ענין המיצר וגבול כו'. והטעם לזה כי ענין הבריאה הוא יש מאין פי' שמקור ההתהוות הוא רק הארה בעלמא מלכותך מכ"ע. וכתיב בי"ה הוי' צור עולמים. ב' אותיות לבד (עד"ה אחרי כו' כארי' כו' ענין שהמל' נק' י"ה). ולכן מצד הארה זו נמשך התהוות העולמות בגבול ומדה כו'. אבל יצי"מ היינו שיהי' התגלות מהוע"ל אור א"ס ב"ה הבלי גבול בחי' סוכ"ע שלמעלה מעלה מהשתלשלות. וזהו אנכי כו' מאמ"ל. מי שאנכי כו'. וזהו קול דודי מדלג. שהדילוג היינו ההתגלות מלמעלה מהשתלשלות. ובמורא גדול כו'. נגלה עליהם ממה"מ כו' מל' דא"ס. וזהו ענין פסח ל' דילוג שהוא ההתגלות מלמעלה מסדר השתלשלות לגמרי כו'. ופסח ה' על הפתח. ומה שצריכים לאכול מצה היינו שיהי' בחי' כלי להתגלות שמלמעלה מהשתלשלות. כי מצה אין בה טעם כלל. משא"כ חמץ יש בו טעם. והיינו כי מצה נמשכת מהחכמה כח מ"ה ביטול ההשגה לגמרי בלי טעם כו' והחמץ נמשך מבינה שהוא השגה שמשיג אלקות ויש בזה טעם ותענוג. טעמו וראו כו'. והנה במדות הי' השבירה וגם בז"ת דאימא. וע"כ כדי שיוכלו לקבל הדילוג שלמעלה מהשתלשלות היו צריכים לאכול מצה דוקא שהוא רק ביטול לבד. גם כי מצד עצמותו ומהותו הכל יכולים לקבל. וכדי שיהי' הפסיחה והדילוג על הפתח בשערא דקדושה לזה הי"ע המצה. וזהו"ע ההפרש שבין חמץ למצה בין חי"ת לה"א אשר בה' יש פתח קטן ברגל השמאלי פתח צר של תשובה דהיינו אתכפיא וביטול היש לגמרי. וע"ז כתי' פיה פתחה בחכמה. וע"ז ארז"ל (מד"ר שה"ש) פתחו לי פתח צר של תשובה כחודה של מחט ואני אפתח לך כפתחו של אולם. והיינו שבזה הפתח צר של הה"א דמצה הוא ההתגלות שלמעלה מהשתל'. וזהו ופסח ה' על הפתח. שהדילוג הוא בפתח קטן דה"א של מצה. וזהו ענין פסח ומצה. גם ענין ופסח ה' על הפתח. היינו כדי שיהי' בחי' פתח. כי הפתח משמש כניסה ויציאה. כניסה הו"ע האתעדל"ת והעלאה שמלמטה למעלה ליכלל באלקות. ויציאה הוא האתעדל"ע והמשכה שמלמעלמ"ע. וכל האתעדל"ת והאתעדל"ע הכל הוא ע"י המל'. ולכן נק' המל' פתח. וכדי שיהי' בכנס"י בחי' אתעדל"ת ואתעדל"ע. הי' צריך להיות תחלה מלמעלה למטה. מלמעלה מהשתלשלות בחי' אתעדל"ע מצד עצמו כו'. וזהו ופסח ה' על הפתח וכנ"ל. וזהו דהי' בת"י ע"פ ויהי כי זקן יצחק אמר ביום א' דפסח נפתחים אוצרות של טל. ויובן עפ"י מארז"ל (תענית ד' ע"א) כנס"י שאלה שלא כהוגן ויבא כגשם לנו והקב"ה השיבה כהוגן אהי' כטל לישראל. כי גשם יורד ע"י שעולים תחלה עננים מלמטלמ"ע ואד יעלה כו'. והיינו האתעדל"ע שנמשך ע"י אתעדל"ת דוקא. אבל הטל יורד מאליו מלמעלמ"ע ואינו נעצר לעולם. והיינו אתעדל"ע שמעצמו. מה שאינם יכולים להמשיך ע"י אתעדל"ת כלל. וזהו ענין פסח. כי כל המועדים הוא רק ע"י אתעדל"ת בתחלה כמו שבועות יום החמשים מ"ת ע"י מ"ט ימי הספירה תחלה. וכן סוכות שמקודם ר"ה ויוהכ"פ. גם שבת ע"י העבודה בששת ימי החול של"ע מלאכות ומי שטרח בע"ש כו'. אבל בפסח לא הי' שום אתעדל"ת תחלה. ורק שנגלה עליהם ממה"מ בבחי' דילוג מעצמו מצד אתעדל"ע לבד כו'. והיינו שהוא ממקום גבוה מאד שלמעלה מאתעדל"ת ונמשך מאליו. וזהו בחי' טל שנפתחים אוצרות של טל בפסח. וענין המשכה זו הוא כדי לעורר ולעשות אתעדל"ת בכנס"י. וזהו ופסח ה' על הפתח וכנ"ל. ובזה יובן מה שהי' הנס דיצי"מ בלילה והיינו לפי שגלות נק' לילה דהיינו בחי' שינה בכנס"י כמ"ש אני ישנה ואז אין יכול להיות אתעדל"ת כלל. וע"כ צ"ל המשכת אתעדל"ע מצד עצמו דוקא. ולכן הי' הנס דוקא בלילה. וכמו הטל שאינו יורד אלא בלילה דוקא. משא"כ גשם יורד ביום ע"י העננים העולין מהארץ ע"י חום השמש המכה בארץ (וגם מה שיורד בלילה הוא ע"י העננים שמכח השמש דיום כידוע):

ובזה יובן ג"כ מה שאמר חזקי' אני אין בי כח לא לרדוף ולא להרוג ולא לומר שירה אלא אני ישן על מטתי ואתה עושה. והיינו כי חזקי' הי' בשעת התחלת הגלות כמארז"ל בקש הקב"ה לעשות חזקי' משיח. ובשעת הגלות הוא בחי' לילה ושינה שאין יכול להיות אז אתעדל"ת כלל. וצ"ל אתעדל"ע שמצד עצמו דוקא וזהו אני ישן כו' ואתה עושה. משא"כ דוד אמר ארדוף כו' לפי שאז לא הי' גלות כלל והי' אתעדל"ת כו'. ולכן הי' הנס דמפלת סנחרב ג"כ בלילה דוקא כמו נס דיצי"מ. וגם ע"י מלאך מכאל. שבחי' גבוה מאד בבחי' אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת. כידוע בענין מכאל אמר שהם. בחי' יוסף ל"ע מלמעלמ"ע. וכתי' אבר פס הבדולח ואבן השהם. והנה הטל הוא עלא דבדולחא. כמ"ש בזהר (ח"ג מ"ט ע"א). וזהו מכאל בלחת. שיורד בבחי' מהירות מאד והיינו

לפי

בענין שלשלת ותרומתך לבחי' ושער רישי'). היוצא מכ"ז אשר ענין השערות בקדושה הוא המשכה מלמעלה מהשתלשלות דוקא. ולכן למטה אנו רואים ג"כ שהשערות הזקן צומחים דוקא לאחר כ' שנה שיש בו מוחין דגדלות שאזי נמשך המותרי מוחין כו' וכמשל הבית המלאה ביותר שמה שנשפך הוא מעט אבל הוא בא מתוקף הריבוי. ולכן אשה אין לה זקן מפני שדעתה קלה וגם קטן אין לו מוחין גדולים וזקן. וזהו מ"ש בזה"ק קדושה תלי בשערא. דגבי כהנים דכתיב וקדשת כו' יש להם שער. משא"כ בלוים בחי' וטהרת ל"ל והעבירו תער. ואיש כי ימרט כו' טהור כו'. ולכן הנזיר יש לו שער כמ"ש קדוש יהי' כו'. כי לפי שמזיר עצמו מן היין קו השמאל. גם עה"ד אשכול ענבים כו' וממנו נמשך כעת הילה"ר והו"ע אתכפיא וביטול היש. עי"ז ממשיך מבחי' קדוש שלמעלה מהשתלשלות ולכן יש קדושה בשערותיו. גם בשמשון הגבור הי' הגבורה שלו מן השערות לפי שהי' נזיר אלקים מן הבטן. והיינו ע"ד ועתה יגדל נא כח אד' מל' דא"ס אשר משם שרש הכח והחוזק בבחי' בלי גבול והמשכה זו ע"י שערות דוקא. וכן גם בתורה יש ג"כ כח ר"ת כתר חכמה. כמ"ש קול ה' בכח. ימינך כו' בכח. והנה למטה אנו רואים אשר שערות הזקן מעולים יותר משערות הראש. כי שערות הראש ישנם גם בתינוק בן יומו. אבל שערות הזקן לאחר כ' שנה כנ"ל. והיינו כי גם למעלה בבחי' אדם ז"א דאצילות שיש בו קטנות וגדלות הנה שערות הזקן הם מבחי' מוחין דגדלות דז"א ושערות הראש מבחי' מוחין דקטנות (עד"ה ביאור מאמה"ז בענין ואיש כי ימרט). אבל למעלה יותר בבחי' עתיק דכתיב ביה אני הוי' לא שניתי אדרבה שם שערות הראש גבוהים יותר כמ"ש לבושי' כתלג. ושער רישי' כעמר נקא. ולמר למעלה משלג כמ"ש הנותן שלג כצמר כידוע. ע"ד ההפרש בין בחי' לבוש נפרד לגמרי לבחי' שער כו'. (אבל מ"מ גם בעת"י י"ל שהפנימיות דדיקנא גבוה מבחי' ושער רישי' כו'. כמ"ש בביאור ע"פ כי כארץ בענין שהדיקנא מתקן כל הפגמים שבגלגלתא ומוחא סתימאה התומ"ל):

והנה כתיב זלעו"ז עשה אלקים. שגם בלעו"ז יש בחי' שערות כמ"ש עשו אחי איש שעיר. וזהו ענין הזקן דמלך אשור כו'. והענין צריך להקדים מ"ש בע"ח שער הקלי' פ"ג שגם בקליפות יש אבי"ע. והיינו שגם באצילות דקדושה יש להם קליפה נגד ז"א. אדם בליעל נגד כמר"א דקדושה. ויש אשר שלט האדם באדם והו"ע עשו אחי יעקב. אך לא למעלה יותר. כי בינה נק' דרור עלמא דחירו. ובבריאה יש להם קליפה גם נגד בינה. וביצירה נגד חכמה. ובעשיה נגד א"א ועתיק. שיש גם עתיק דקליפה דעשיה. וזהו פרעה אותיות הערף. התנים הגדול. אריך דקליפה. ולבן הארמי. ההיפך מבחי' לובן העליון. עתיק דקליפה. וזהו כפי מה שצ"ל מצד הבריאה שהקליפות הם בשפל המצב. אך כשגורם חלילה עונות ישראל אזי הם מגביהים א"ע לתקן להם בחי' אריך גם באצילות שלהם. וזהו ענין אם תגביהי כנשר היינו שרצו לתקן גם באצילות בחי' אריך נגד א"א דקדושה. אך משם אורידך כו'. כמשי"ת:

והענין דהנה מצינו גם בקליפות קבלת יראה משם הוי' ב"ה. הגם שאין בהם ביטול כלל והם בתכלית הפירוד. כמו שאמר בלעם לא אוכל לעבור את פי ה' כו'. והיינו שהם מודים בשם הוי' שעיקר וראשית התהוות העולמות הי' משם הוי' דוקא וע"י ההתלבשות בארץ החיים כו'. ורק שאומרים שאח"כ עזב ה' את הארץ וניתנה ביד השרים העליונים. וכל השפע נמשך רק מהשרים העליונים. וקרו לי' רק אלקא דאלקייא בבחי' ריחוק ורוממות כמ"ש רם על כל גוים ה' כו'. ולכן הם בתכלית הפירוד והישות כי לפי דעתם אין נצרכי' לקבל עוד משם ה' כנ"ל והיינו כי יש פרסא מפסיק בין הקדושה לבע"א והו"ע המבדיל בין קדש לחול ולכן הם בחי' נפרדים לגמרי כנ"ל מצד שההשפעה הנמשך בהם מתעלם בהפרסא כו'. אבל מ"מ הם מודים שהתחלת ההתהוות הי' רק מש' הוי'. ולכן יש להם קבלת יראה משם הוי'. אבל יש מן העמים הקדמונים שכפרו לגמרי בשם הוי' ב"ה כמו שאמר פרעה לא ידעתי את הוי'. מי הוי' כו'. וסנחריב אמר מי בכל אלהי הארצות כו'. כי יציל אלקי ישראל את ירושלים מידי. הרי שהשוה כו' וכפר לגמרי כו'. והיינו לפי שקבלו ההשפעה ע"י שערות דקליפה. ולפי שההשפעה הנמשכת בקליפות כשנמשכת דרך שערות שהוא למלוס עלוס והעלם גדול ביותר מהפרסא המבדיל בין קדש לחול מחמת זה נעשה כופר ומורד לגמרי כו'. ולכן הבעש"ט ז"ל לא רצה ליסע עם גוי שאינו כו'. (עיקר ההפרש בין פרסא לשערות בלעו"ז. כי בפרסא נמצא העלמות כנ"ל שההתעלמות הוא התלבשות כנ"ל ולכן אפי' בפרסא שמבדיל בין קדש לחול שמעלים לגמרי על האור והיות אלקות שמהוה ומחי' כו' עד שאומרים רם הוי' כו' כנ"ל. אבל מ"מ על עלם מציאות אלקות אין הפרסא מעלמת וכנ"ל שהעלם נמצא בהפרסא כו' ולכן קרו ליה אלקא דאלקייא. ואינן כופרים לגמרי באלקות. אבל בשערות אין נמצא מעלמות המוחין כלום. וזהו ענין השערות והזקן דמלך אשור). והנה סנחרב הוא ג"כ גוג ומגוג ועליו נאמר יתיצבו כו' נוסדו יחד על הוי'. וכן בעמלק כתי' ג"כ מלחמה להוי' בעמלק. שעיקר מלחמתם הוא רק עם שם הוי' ב"ה. ולכאורה אין זה מובן כלל איך שייך זאת כו'. והענין כי שם הוי' הוא ז"א דאצי' שהי"ע הלמ"ס שמלמלם א"ע אור א"ס ב"ה שיומשך רק בספירא דקדושה במקום שיש ביטול דוקא. ולכן מבחי' זו א"א להם לקבל כלל רק המותרות כו'. כי בשם הוי' שבז"א כתי' ואוהב את יעקב ואת עשו שנאתי. ולכן רוצים הם לבטל בחי' זו ושיומשך השפע מעלמותו ומהותו ית' שלמעלה מהשתלשלות אשר שם כחשיכה כאורה כו'. ונתבאר שמעלמותו א"א לימשך כ"א ע"י שערות דוקא. והנה בקליפה באריך דקליפה יש ג"כ השערות. דכמו השערות שבקדושה הוא המשכה שלמעלה מהשתלשלות. כמו"כ גם בבע"א ענין השערות שלהם שבבחי' אריך שלהם הוא שמגביהים עצמם בהולפא לנגד ש' הוי'. לקבל מלמעלה יותר כנ"ל. דהיינו שע"י השערות דא"א דקליפה יקבלו מבחי' ושער רישי' דע"י. וזהו אשור לשון תענוג ההפך מבחי' אשר קדשנו כו' כ"א האובדים בארץ אשור עתיק דקליפה דעשיה. ואשרה היא הנוק' דיליה כו' (זה"א מ"ע ע"א). ולכן ע"ז נאמר משם אורידך נאום הוי'. וכתי' יושב בשמים יצחק. שמים הוא ז"א ויושב בשמים הוא עתיקא שמלובש בפנימיות ז"א

דכולא

שהם יגמדה"ר שהם מחילת וסליחת העונות. מ"מ הם ג"כ על תנאים. כמו נושא עון ועובר על פשע. למי נושא עון למי שעובר על פשע. ולמי שמטיב א"ע כשיריים. והרי יש בזה הרבה מדרגות חלוקות מאד. שיש מי שמעביר על מדותיו רק לפרקים ועתים אבל פעם לא. ויש שמעביר תמיד. ויש שהוא בכפיי' שכופה א"ע. ויש שהוא בלב שלם ושמח. וכמו"כ בבחי' מטיב א"ע כשיריים. ודאי יש מדרגות רבות מאד. יש שהשפלות הוא רק בחיצוניות. ויש שהשפלות הוא בפנימיות ממש. והוא ותמיד. ובבחי' יגת"ד דא"א אין מדקדקים כלל. רק אם עובר על פשע ומטיב א"ע כשיריים נמחל לו. וז"ש כי אתה הוי' טוב וסלח ורב חסד לכל קוראיך. יהי' מי שיהי' רק אם קורא כו'. אבל בבחי' ת"ד דז"א מדקדקים. איך הוא עובר על מדותיו אם בתמידיות ואם בלב שלם. ואיך הוא השפלות אם הוא רק בחיצוניות או גם בפנימיות. ולפ"ע זה הוא המחילה כמ"ש סלחתי כדברך. ועיקר ענין הדין דשערות שחורות דז"א הוא שכדי להיות המשכת הגילוי בבחי' התחלקות דששה מדות דאצי' שהם התחלקות ו"ק שיהי' אחד כנודע. זה צריך להיות ע"י גבורות. כמ"ש אתה פוררת בעזך ים. וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק דוקא. משא"כ ההמשכה דאשונה בהו"ב אין צ"ל ע"י גבורות. לפי שהו"ב אינן בבחי' התחלקות כלל עדיין. כידוע בענין עשרים שנה ל' יחיד. ושבע שנים ל' רבים. והיינו כמו בבי"ע שבריאה הוא העלם היש עדיין. ובהעלם אין שייך התחלקות כ"כ. ויצירה שהיא גילוי היש הוא בהתחלקות גמור. כן תו"ב בריאה שבאצי' העלם היש דאצי' אינן בבחי' התחלקות כלל. אעפ"י שיש ג"כ ע"ס בחכמה ושבבינה. אבל הם אחדות והתכללות אחד. אבל ששה מדות יצירה שבאצילות גילוי היש דאצי' הם בחי' ענפין מתפרדין כו'. ולכן כדי להיות המשכת תיקונין ומוחין דגדלות בבחי' התחלקות זה צריך להיות ע"י שערות שחורות כו'. וזהו"ע הקדוש הב'. והקדוש הג' הוא ג"כ מבחי' ושער רישי' דעתיקא שמל' מקור בי"ע כדי להיות גילוי שפע אלקי והענוג בנשמות ומלאכים דבי"ע. צ"ל ע"י שערות אדומות שאדום מורה על דין ביותר. כי באצילות אעפ"י שאומרים שהוא התחלקות מדות. אבל הוא אלקות ממש. ואין זה התחלקות גמור. אבל בבי"ע שהוא יש ופירוד גמור וגם ריבוי ההתחלקות ביותר כידוע שאלף אלפים ורבוא רבבן שבבי"ע הוא באצי' בבחי' נקודה א'. ואלף שנים שבעולם הבריאה הוא יום אחד באצי'. לכן כדי להיות המשכת וגילוי שפע אלקי ותענוג בבחי' ריבוי ההתחלקות דבי"ע הוא ע"י גבורות ביותר. וגם כי בבי"ע יש יראה מיניקת החיצונים כידוע שבבי"ע הוא ע' שרים הסובבים את הכסא. וצ"ל ג"כ גבורות כדי לדחות יניקת החיצונים. ולכן ודלת ראשך כארגמן שהוא אדום. היוצא מזה שענין ג"פ קדוש לפי פירוש הזהר שעולה ג"כ בקנה א' עם פירוש רבינו ז"ל הו"ע המשכת

תוס' אורות ומוחין דגדלות בכל סדר ההשתל':

ויש להבין ע"י מה ממשיכים זה. (מכאן עד סוף הדרוש הוא מכי"ק) הנה זהו ע"י עסק התורה שהיא ג"כ בחי' נימין ושערות כמ"ש סלסלה ותרוממך. ויג"מ שהתורה נדרשת בהן הו"ע יגת"ד. והיינו כמו ענין השערות שהם יניקה מהמוח ורק שנתגשם להיות שערה. כמו"כ ענין התורה יש למעלה בג"ע באופן אחר לגמרי. כמו ענין לימוד התורה למעלה בג"ע הוא שלא יהי' יניקת החיצונים מבחי' עור דאדם העליון לד' מראות נגעים דס"מ כו'. ונמצא שהוא המשכת ח"ע שירדה בגשמיות לבן נק' שערות. וכשירדה התורה למטה הו"ע גשמי לגמרי. והנה התורה נתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה והו"ע מ"ע ומל"ת וזהו ענין שערות לבנות ושערות שחורות והכל בתושב"כ גופא (ע' ביאור דשחורה מענין ל"ת). ותשבע"פ הוא רק חומרות גדרים וסייגים על תושב"כ ע"כ זהו ענין שערות אדומים שבמל' (ע' בלקו"ת ד"ה זאת תהי' תורת המצורע מענין כי כל ביתה לבוש שנים) נימין דכלה. והנה להבין ענין ודלת ראשך כארגמן שהוא למעליותא גדולה. כי הר"ת של ארגמן הוא ד' חיות הנושאות הכסא כו' כידוע. והלא פעם אמרו שער באשה ערוה. שמשערות דנוק' יש יניקת החיצונים למאד. והענין כי יש שני בחי'. השתלשלות. ולמעלה מהשתלשלות. סדר השתלשלות הוא ההמשכה מחכמה ולמטה. כמו שכל ומדות ומהדו"נ. אבל למעלה מהשתלשלות הוא ההמשכה מלמעלה מהחכמה. ודוגמא לזה מענין החילוק שבין משה מפי עצמו אמרן ומפי הגבורה. כי מפי עצמו הוא ג"כ מחכ"ע אבל מהאור המלובש בחכמה. אבל מפי הגבורה הוא ההמשכה מעצמות אוא"ס שלמעלה מהחכמה ורק שנמשך דרך מעבר ע"י ח"ע כו'. והנה בההמשכה שמחכ"ע שהוא סדר השתלשלות. כשיהי' המשכה זו ע"י שערות וצמצומים יוכל להיות יניקת החיצונים. אבל ההמשכה מלמעלה מהשתלשלות דהיינו מאור א"ס שלמעלה מהחכ' צ"ל דוקא ע"י שערות. והנה מה שמבואר לפעמים שמשערות דנוק' יש יניקת החיצונים ביותר. היינו בההמשכה שעפ"י השתלשלות. וצ"ל שערך כעדר העזים שגלשו כו' (עד"ה ונקדשתי). אבל השערות דתשבע"פ שבמל' הם המשכה מלמעלה מהשתלשלות היינו מבחי' ושער רישי' כעמר נקא (לבנות) מהמת כי נעוץ תחלתן בסופן דוקא. ולכן בשערות תלוי קדושה עצומה. וזהו כארגמן שנושאים את הכסא ובחי' כמראה אדם לבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' אדם וסדר השתלשלו' כך ודלת ראשך שהו"ע השערות אדומים דתושבע"פ שבמל' מגביהים ג"כ לבחי' ושער רישי' כנ"ל. (מענין אדרת י"ג ת"ד דא"א במל' ע' בדרוש שע"פ מאמר הזהר כשושנה בין החוחים. בענין מה שושנה אית בה תליסר עלין. אוף הכי כנס"י אית בה תליסר מכילן דרחמי. ובביאור ע"פ אני לדודי הא' שבלקו"ת שלא נדפס). וזהו סלסלה ותרוממך שע"י פלפול הלכות בתורה כנודע (עד"ה כי ביום הזה יכפר) עי"ז ותרוממך לבחי' שלמעלה מהשתלשלות. גם כי הנשמה למטה היא בבחי' נפרד כמ"ש ויפח באפיו. ואף דמאן דנפח מתוכיה כו' הבל פנימי אבל מ"מ נעשה נפרד. ואפי' נשמה גבוה ביותר. כמו ענין ההבל שיוצא לחוץ כו'. אבל התורה אורייתא וקוב"ה כולא חד. וכמשל השערות הלא הם קשורים ומיוחדים גם בעצמיות המוחין כו'. ולכן ע"י עסק התורה יתאחד הנשמה ג"כ באוא"ס ב"ה (עד"ה ביאור דולא תבנית. גם כענין המבואר ד"ה האזינו הא' פ"א ענין והרוה תשוב כו' להביא ההבל לשרשה ומקורה מזלא עילאה ונוזלים מן לבנון שלמעלה משם הוי' אשר משם נמשכה ע"י ד' אותיות הוי' ויצאתה בבחי' הבל להיות נפרד. יובן שעלי' זו ע"י תושבע"פ כנ"ל

בענין

אורה. לפי שהוא גילוי ד' פרצופים הכוללים ע"ש. ויובן יותר ע"פ מה שמבואר במ"א בפי' הפסוק לפני לא נוצר אל ואחרי לא יהי'. דס"ד. ומאי למימרי'. ונת' שם דלמעלה מאצי' שאין שם כלים אין שייך לומר גם התגלות אורות. כ"א באצי' שיש שם התגלות כלים שייך לומר גם גילוי אורות בהכלים. וז"ש מכון לשבתך פעלת הוי'. שהכלים דע"ס דאצי' הם כלים מוכנים לגילוי האורות. וזהו לפני דהיינו לפני האצי' לא נוצר אל. שאין שייך התגלות אורות. ואחרי לא יהי' לפי שבבי"ע הוא ומשם יפרד. ועכ"פ מבואר שעל אצי' נופל ל' יצירה. כלשון הפסוק לפני לא נוצר כו'. ובי"ע הם עשי' לפי שעשי' הוא תיקון וכנ"ל. דהיינו גמר ושלימות הדבר כמו שעלה בתחלת הכוונה והרצון. וזהו בי"ע בכלל. ובפרט עשי' ועוה"ז. שיומשך דירה בתחתונים כו'. והחילוק בין לשון זה לפי' רבינו ז"ל הוא כי יש ב' מדרגות בהמשכת הקו"ח בס' ההשתל'. מה שנק' גילוי הקו שזה מסתיים באצי'. ומה שנק' התפשטות הקו שזהו עד סוף עולם העשי' ועה"ז הגשמי'. כידוע שרגלי א"ק מסתיימים בעשי'. וכמ"ש בע"ח שאור והיות כדור הארץ החומרי הוא ממל' דמל' דעשי' שבתוכה כו' עד שבתוך כולן הוא הקו"ה מאא"ס ב"ה. ורבינו מפרש על גילוי ויחוד הקו שהוא רק באצי' דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד בהון. וכ"ש למעלה מאצי' ששם היחוד נעלה ביותר. אבל בבי"ע הוא ומשם יפרד דלאו איהו וגרמוהי חד בהון. ולכן אמר שהג"פ קדוש הם נגד ג' מיני אדם. אבל אצי' הוא אדם דעשי' ושם מסתיים גילוי ויחוד הקו. וללשון זה יתפרש על התפשטות הקו. שזהו עד סוף עולם העשי'. ולכן נאמר שהם נגד תלת עלמין. אך כדברי רבינו נראה יותר לפי משנ"ת פי' וענין קדוש שהיא קדש ו' כנ"ל בהאריכות שזהו רק עד אצי'. משא"כ מאצי' ולמטה הוא רק משכים ופרסאות. שאין זה ענין קדוש. וללשון זה צריך לומר שזהו"ע מה שגם בבי"ע הם מעריצים ומקדישים כו' שיש בהם רצוא ותשוקה לבחי' קדוש כו'. והנה בזהר מפרש כל הג' פעמים קדוש באצילות לבד. ופי' הזהר עולה ג"כ מכוון לכוונת ופי' רבינו ז"ל שפירש על ג' מיני אדם שהם בי"ע דכללות כנ"ל. וכמו"כ יתפרש לפי' הזהר על בי"ע שבאצי'. שהו"ב הם בריאה שבאצי'. כמ"ש והחכ' מאין תמצא. לבחי' יש. וב"פ קנה גימט' יש. וז"א יצירה שבאצי'. ומל' עשיה שבאצי'. וזהו כלל שכל התיקונין שבאצי'. דהיינו תוס' אורות ומוחין דגדלות הכל הוא מבחי' עתיק שהוא המאציל כל האצילות. וכמ"ש והוי' הנה לא ינום ולא יישן. שהוא בחי' עינא פקיחא דעתיקא. המעורר ישנים (דקאי גם למעלה מ"ש למה תישן הוי') והמקיץ נרדמים (מ"ש ויפל ה"א תרדמה על האדם דלעילא) זהו תיקון הז"א. שבשבת הוא החזרת המוחין. והמשיח אלמים (מי כמוך באלמים הוי') זהו תיקון המל'. להיות כי פי הוי' דבר. ודבר אלקינו יקום לעולם. והמתיר אסורים (מלך אסור ברהטים. ואני אסור בזיקים כפי' אני והוא). והסומך נופלים (סוכת דוד הנופלת. ותפול לפני רגליו). והזוקף כפופים (ויבא אדם כו'. כי שחה לעפר נפשינו). לך לבדך כו'. וזה ג"כ כלל ידוע שבכל הזהר אינו מדבר למעלה מבחי' עתיק רק שאומר כמה בחי' עת"י ועתיקא קדישא ועתיקא סתימאה ועתיקא

דעתיקין ולכן מפרש הזהר כל הג"פ קדוש על התיקונין שמעתיק בכל עולם האצי'. ומעתיק א"א להיות שום המשכה וגילוי כ"א ע"י שערות כתשכ"ת. ומה שנמשך ע"י מזלות דשערות זהו"ע קדוש כנ"ל. ויש בזה ג"פ קדוש באצי'. הו"ע מה שמצינו נזכר בפסוקים ג' מיני שערות. כתיב ועת"י יתיב כו'. ושער רישי' כעמ"נ. וכתי' קווצותיו תלתלים שחורות כעורב. וכתי' ראשך עליך ככרמל ודלת ראשך כארגמן. שהוא אדום. והסימן ע"ז אבל ר"ת אדום שחור לבן. ויובן ענין ג' מיני שערות אלו עד"מ למטה שערות לבנות הם בימי הזקנה ושיבה שמתלבנים אז השערות. והיינו שאז הוא תכלית העילוי והשלימות דמוחין דגדלות באדם. מה שא"א עוד יותר. וגם אז הוא זמן הרחמים באדם. כמו שאמרו כזקן מלא רחמים. וזהו"ע ליבון השערות. שגוון לבן מורה על אור. כמו שאמרו גבי עיזי מסגי ברישא כו' ברישא חשוכא והדר נהורא. ובפירש"י שם שהם אימרי לבנות. ומוחין דגדלות זהו בחי' גילוי אור באדם. וגם גוון לבן הוא מדת החסד והרחמים. וכמו"כ יובן למעלה שמה שנמשך מעתיק להו"ב דאצי' אעפ"י שהוא רק מותרי מוחין דמו"ס ע"י מזלות דשערות. אבל הוא בחי' ושער רישי' כעמ"נ. שערות לבנות היינו שהם מותרי מוחין דגדלות שלמעלה מהשתל' לגמרי. שהרי מו"ס הוא תכלית העילוי והשלימות דמוחין דגדלות שלמעלה מהשתל'. שלכן לא מתפתחא כלל לל"ב שבילין. וגם עתיקא הוא מקור הרחמים והחסד דלית שמאלא בהאי עתיקא קדישא. שכל ענין יוכ"פ הוא שם בבחי' יג"ת"ד נושא עון ועובר על פשע. וזהו"ע שערות לבנות שלבנונית מורה על אור וגילוי היינו שיגת"ד הם בחי' נהורין. שאין שם התגלות הגבלת כלים כלל. וגם הם רחמים וחסדים כו'. וזהו"ע הקדוש הא' כו' כנ"ל. והקדוש הב' הוא ג"כ המשכה מעתיקא ע"י הו"ב בז"א שהוא בחי' יצירה שבאצי'. ומה שהם שערות שחורות. אשר שחרות רמז להסך והסתר. זהו לפי שזהו המשכת תיקונים בז"א. והתיקונים דז"א הם בחי' חיצוניות לגבי הת"ד דא"א שהם בחי' פנימיות. והחיצוניות הוא בחי' לבוש והעלם לגבי הפנימיות. ועוד דאיתא בפע"ח בכוונת הלל הגדול שהדיקנא דז"א נמשכת ע"י הו"ב. כמו שלמטה למיחת הזקן עפ"י רוב הוא לאחר עשרים שנה שנגדלו בו המוחין שלכן ולמכור בנכסי אביו עד שיהי' בן עשרים. כמו"כ למעלה הדיקנא דז"א הוא כאשר נכנסים בו מוחין דאבא דוקא. וז"ש הפסוק עטרת זקנים בני בנים דוקא. שכמו בא"א יש דיקנא כן בנכדו ז"א. משא"כ באו"א אין דיקנא. ומ"מ ותפארת בנים אבותם לפי שהדיקנא דז"א באה ע"י או"א. וכיון שההמשכה היא ע"י הו"ב דאצי' שהוא בחי' המוחין שבס' השתל'. לכן הוא שערות שחורות. היינו שאינן בחי' נהורין כו' וגם שהשחרות מורה על דין כו'. והיינו כי אעפ"י שהו"ב הם ג"כ מוחין דגדלות אב הרחמים כו'. אבל אינו כמו המוחין דגדלות שלמעלה מהשתל' שאין שם בחי' דין כלל כנ"ל דלית שמאלא כו'. אבל מוחין דגדלות דהו"ב שבס' השתל' הו"ע שגבלות לגבול גם כל מנגד והיפך כו' שעכ"פ ראוי לעונש ודין וזק בסובל כו'. ואפשר להבין מעט מזעיר ההפרש בין התיקונים דז"א שנמשכים ע"י או"א לתיקוני א"א עד"ז. דהנה גם ת"ד דא"א

שהם

הקו בא"ק שהוא ע"י הצמצום באוא"ס שנסתלק האור אל הצדדין ונעשה חלל ומקו"פ לגמרי. שהו"ע התעלמות האור והעדרו. ואח"כ נמשך קו"ח וראשית ההתלבשות הוא בא"ק. וזהו קדוש קדש ו'. ומ"מ הוא ג"כ קדוש שפי' מובדל כנ"ל שמה שא"ק מלביש להקו הוא רק בחי' חיצוניות הקו ע"ד שבאצי' הוא לאחוזה. אבל בבחי' פנימיות הקו כתי' וכל קומה לפניך תשתחוה. שפי' אפי' קומת א"ק בטל במציאות לגבי פנימית הקו. והקדוש הב' הוא נגד א"א ועת"י דאצי'. היינו שמבחי' הקו שמלובש בא"ק יומשך אח"כ עת"י וא"א דאצי' הוא ג"כ בחי' קדוש קדש ו'. והו"ע צמצום א"ק. ויובן ע"ד שבעולמות בי"ע. מל' דבריאה נעשית עתיק ליצירה. ופי' מל' ידוע שהוא בחי' סופא דכל דרגין שבעולם הבריאה. וגם לא בחי' עצמיות המל' דבריאה נעשית עתיק כ"א בחי' אחרונה ממנה שהו"ע מל' דמל'. וג"ז הוא רק עתיק ליצירה. שאינו עדיין עולם היצירה. כ"א מקור וכללות החיות דיצירה. וכידוע דפי' עתיק הוא מלשון המעתיק הרים שנעתק ונבדל עדיין. וכמו"כ יובן בכללות שממל' דא"ק שהוא בחי' בריאה דכללות נעשה עתיק ליצירה דכללות. והו"ע מ"ש באד"ר תי"ו רשים רשימו לעת"י. פי' כמו בענין הצמצום שהי' באוא"ס שנת' עפ"י קבלת מהר"י סרוג שהו"ע הסתלקות האור מבחי' אותיות דעולם המלבוש שנק' אותיות הרשימו ונשארו האותיות כמו שהם בלי גילוי אור. ומבחי' הרשימו שלאחר הצמצום הוא התהוות א"ק. וג"ז לא מכללות אותיות הרשימו שהוא בחי' רל"א שערים א"ב כו' כ"א מבחי' יו"ד אחרונה שבשם ס"ג. כמו"כ יובן שמל' דא"ק הוא בחי' אותיות ותי"ו הוא בחי' אחרונה שבהאותיות. ובחי' זו הוא רשים רשימו לעת"י. פי' רשים רשימו ע"ד הבנאי שעושה רושם על לוח מהבנין שרוצה לבנות. שהרשימה שעל הלוח הוא רק בחי' רמז בעלמא לגבי הבנין. ורחוק לגמרי מהבנין. כן זה שבבחי' מל' דא"ק נעשה מקור ושרש על בחי' עת"י וא"א שהוא כתר דאצי' הוא רק כמו רמז בעלמא שרחוק עדיין לגמרי מבחי' עת"י. וכנ"ל בבי"ע שבחי' עת"י דיצירה הוא למעלה עדיין מעולם היצירה. כן בכללות כתר דאצי' א"א ועת"י הוא בחי' יצירה דכללות. ומה שנחקק בבחי' מל' דא"ק מקור ושרש על בחי' א"א ועת"י אדם דיצירה דכללות הוא רק כמו בחי' עתיק עדיין לבחי' זו. וגם פי' רשים רשימו כו' כמ"ש בד"ה ותכתוב אסתר. (ואח"כ כשנמשך ומתלבש בעת"י מ"מ הוא ג"כ קדוש כו' כמ"ש במ"א בפי' ויהי בישורון מלך ע"פ תורה צוה). והקדוש הג' הוא נגד המסכת הקו"ח בבחי' אדם דעשי' שהוא עולם האצי' הוא ג"כ בדרך קדוש קדש ו'. כמשכ"ת שהצמצום דשערות דומה להמסכת הקו"ח ע"י צמצום. וכל גילוי הקו באצי' הוא רק מה שע"י הפסק ולבוש דגלגלתא כדהק ונתצמצם מותרי מוחין שאין נוגע כלל. אבל מעצמיות מו"ס דעתיקא אין שום שייכות כלל. ולכן כתי' עושה פלא. שאפי' בחי' ל"ב נתיבות פליאות חכמה הוא בחי' עשי' לגבי המאציל. כי אעפ"י שהכ' דאצי' היא בחי' לא בהכ' ידיעה. מ"מ היא מקור ושרש לבחי' הכ' ידיעה כנ"ל שמהתלבשות והתעלמות ה"ע בהפרסא נעשה התהוות הכ' דבריאה כו'. וזהו"ע קדוש קדוש הוי' צבאות. זהו מה שהקו מתייחד עד סוף עולם האצי' הוא ע"י ג"פ קדוש.

ואח"כ מכה"כ כבוד הוא לבוש כמו ר"י קארי למאני מכבדותא. היינו שמאצי' ולמטה הוא ש' השתל' ע"י לבושים ומסכים ופרסאות. ובכ"ז יובן מה שמבואר בכל הדרושים שיותר משאין ערוך הכ' דעשי' לחכ' דאצי' אין ערוך חכ' דאצי' לגבי המאציל. דלכאו' תמוה. שחכ' דעשי' נתהווה ע"י מסך ופרסא שבין יצי' לעשי'. והרי מפסיק כל עולם היצירה. ובין יצי' לבריאה ג"כ פרסא. וכל עולם הבריאה עד הפרסא שבין אצי'. והכ' דאצי' לגבי המאציל ה"ז הוא בחי' עתיק של בחי' הכ' זו דאצי'. ואיך הוא יותר אין ערוך. אלא שהחילוק במאצי' ולמטה כיון שהכל פרסאות א"כ הכל הוא ערך. אבל החכ' דאצי' מעתיק שהוא ע"י הצמצום דשערות שדומה להמסכת הקו ע"י צמצום אין ערוך כלל. וז"ש כי מי בשחק יערוך להוי' ידמה להוי' כו'. דלכאורה א"מ הלשון שערך הוא אפי' כמו טפה בים אוקיינוס הוא ג"כ ערך. ודמיון הוא דמות ממש. וכיון שאין ערוך כו' כ"ש שאין דמיון וכמו שאומרים בתפלה מי ידמה כו' מי יערך. אך הענין כי ערך ודמיון הוא שני ענינים ואין שייכים כ"א בש' השתל'. שערך זהו כמו שהוא מצד ש' ההשתל'. שכל עולם התחתון הוא מעשר מעולם העליון. וזהו אי"ק בכ"ר יחידות עשירות מאות שהוא ערך. ודמיון הוא מה שיש עליות העולמות ע"י הזדככות שעולם התחתון מזדכך ומתעלה להיות כלי לכל האורות שבעולם העליון. כמו בשבת שעולם העשי' מלבים לאורות דיצי' כו'. ה"ז דמיון ממש. אך כ"ז אין שייך כ"א בש' ההשתל' שמחכ' ולמטה. אבל לגבי המאציל שלמעלה מהשתל' שבש הו"ע צמצום כו' כנ"ל אין שייך כלל לא ערך ולא דמיון. וזהו אין ערוך לך כו' ואין דומה לך כו' לתחיית המתים שיהי' תכלית עליית והזדככות העולמות אעפ"כ ואין דומה. וכמ"ש ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש:

והנה זהו פי' רבינו ז"ל בדרוש זה ענין ג"פ קדוש נגד המסכת הקו"ח בג' מיני אדם כו'. בלשון אחר אפשר לפרש ענין ג"פ קדוש ע"פ מאמר הזהר פ' שלח לך. תלת עלמין אית לי' לקוב"ה שהם בי"ע ואצילות ועולמות הא"ס שלפני האצי'. והם בחי' בי"ע דכללות. שכללות עולמות הנבראים דבי"ע נחשבים לעולם אחד. לפי שהם שווים במה שהם נבראים מאין ליש ונפרדים ובע"ג ע"כ הם נחשבים בכלל לעולם אחד. עשי' דכללות. ואצילות יצירה דכללות. ועולמות הא"ס שלפני האצי' בריאה דכללות. ונגדם הוא ג"פ קדוש. ואפשר לכוון זה ג"כ עם משכ"ת. כי אעפ"י שלפי מה שנת' שהג"פ קדוש הם נגד ג' מיני אדם. נמצא כי עת"י וא"א שהוא מעולמות הא"ס שלפני האצי' הוא בחי' אדם דיצירה. ואצי' הוא אדם דעשי'. וכשנפרש נגד התלת עלמין יהי' עת"י וא"א כתר דאצי' מבחי' בריאה דכללות. ואצי' יצי' דכללות. ובי"ע עשי'. אך זה יובן עפ"י משכ"ת שבי"ע הם חומר וצורה ותיקון. וידוע מ"ש הרמב"ן ז"ל בפי' החומש שעיקר בריאה יש מאין הוא החומר ההיולי. והד' צורות הם מהעלם אל הגילוי מן חומר ההיולי. וא"כ בשרש וכללות הכל שמא"ק עד אצי' נחשב בחי' כתר לגבי ע"ס דאצי' שהם ד' פרצופים שרש דשרש הד"י. א"כ נק' הכתר תהו שהוא עד"מ כמו חומר ההיולי לצורת הד' פרצופים דאצי'. ונק' בריאה בכללות. ואצי' נק' יצירה ל'

צורה

מקור להתהוות. כ"א יש מאין ממש. וזהו לא כמו התעלמות עצמות ח"ע דאצי' בהפרסא שהיא גופא גורמת התהוות חכמה דבריאה וכנ"ל שהתעלמות ח"ע דאצי' בהפרסא זהו גופא מקור להתהוות חכ' דבריאה. משא"כ התעלמות האור בחלל. אין לו שום שייכות כלל להעולמות שנתהוו תוך החלל. ולכן התעלמות ח"ע דאצי' בהפרסא נקרא התלבשות בע"ח שער מ"א פ"א יעו"ש. אבל התעלמות האור בהחלל נקרא הסתלקות בע"ח בתחלתו יעו"ש כידוע. ולכן אין ערוך כלל אצילות אל אוא"ס ב"ה:

ב **והנה** יש למצוא גילוי לענין הצמצום והמסכת הקו"ת גם בזה"ק באד"ר דפ' נשא (קל"ד ע"א) על המאמר הכל תלוי במזל אפי' ס"ת שבהיכל. שפירשו שם בזהר. ס"ת ח"ע דאצי' וההיכל בינה. ותלוי במזל השמיני ונוצר חסד. והאי איהו חד חוטא יקירא קדישא דביה תליין כל שערין. פי' חד חוטא הוא כלשון קו והוא שבע"ת. ואמרו דביה תליין כל שערין. היינו שענין בחי' השערות למעלה יש להם דמיון להמסכת הקו. דהיינו שצמצום השערות הוא כענין המסכת הקו ע"י צמצום כו'. וביאור הדברים נ"ל למטה המפרש שבין שערות לאברים. הנה כל האברים מקבלים חיות מהמוח כידוע שגידי המוח נמשכים ומתפשטים בכל האברים. ולכן כשחותכים איזו אבר אפי' לפורני הרגל מרגישים תומ"י כאב גדול כו'. והנה השערות צומחים מהראש. ומקבלים ג"כ יניקה מהמוח כידוע שהשערות הם חלולים שהשערה עצמה מלבשת החלל שבה ובחלל השערות נמשך הכל ויניקה מהמוח. ומ"מ אנו רואים שיכולים לחתוך השערות לגמרי ואין מרגישים שום כאב כלל. והטעם לזה לפי שהשערות צומחים מהראש ע"י הפסק עצם הגלגלת דהיינו שאחרי שהגלגלת חופף ומפסיק על עצמות המוחין שבראש שלא יומשכו כלל אזי נדחק ומתצמצם רק מותרי מוחין דרך נקבי הגלגלת וזהו היניקה מהמוח שנמשך בפנימיות השערות. ולכן שערות אין דומה לענין משל. כי המשל אעפ"י שהוא לבוש והעלם גדול על הנמשל כנ"ל. מ"מ מלובש בו בהעלם כל עצמות הנמשל. אבל שערות לבד מה שהן לבוש והעלם על היניקה מהמוח שמלובש בתוכן (שהרי השערות אינן מעין וסוג המוח כלל) כהעלם המשל על הנמשל. עוד זאת שאין מלובש בהם מעצמות המוחין כלום. כ"א רק מותרי מוחין. וכעד"ז יובן למעלה שהשערות הם צמצום עצום יותר מפרסא. כי בפרסא מלובש כל העצמות. רק שמתעלם בהפרסא. אבל השערות לבד מה שחיצוניות השערות עצמן הם לבוש והעלם על הפנימית שמלובש בתוכן (כהעלם המשל ופרסא. ולכן נתבאר במ"א שהשערות הם שרש הלבושים ומסכים ופרסות. ולכן איתא בכהאריז"ל שמהשערות עצמן נמשך בינה ומהפנימיות נמשך חכמה. וידוע שהו"ב הם נקודה בהיכלא שההיכל מעלים על הנקודה) אך גם הפנימיות שמלובש בהשערות הוא רק מותרי מוחין ממוחא סתימאה. אבל מעצמות מו"ס דכתר אין נמשך כלל בהשערות. ולכן צמצום השערות דומה לענין צמצום דקו"ת. שאחר שנסתלק עצמות האור אל הצדדים ונעשה חלל ומקו"פ לגמרי. אזי דוקא נמשך אח"כ הקו"ת שהוא רק הארה לבד כו'. וכמו"כ ענין השערות הוא ג"כ צמצום. שאחרי בהגלגלתא חפיא על מוחא סתימאה לגמרי שלא יומשך מעצמות מו"ס דכתר כלל. אזי דוקא נתצמצם ונמשך אח"כ מותרי מוחין מו"ס שזהו האור הנמשך ומלובש בפנימיות השערות. וז"ש בזהר האי חוטא כו' דבי' תליין כל שערין. וזהו ענין קדוש שהוא מורה על ההמשכה שע"י צמצום דוקא. או צמצום הקו"ה. או על צמצום השערות. כי קדוש הוא קדש ו'. והיינו כי קדש מלה בגרמיה שהוא בגדר עצמו לגמרי שאין להאור שום שייכות להעולמות כלל שהו"ע התעלמות האור והעדרו לגמרי שנק' הסתלקות דהיינו הצמצום. ואח"כ דוקא נמשך הוי"ו שהוא המשכת הקו"ה. דהיינו אחר בחי' קדש שהוא מורה על התעלמות האור לגמרי (ע"כ מכי"ק). וגם בהוא"ו עצמו נרמז איך שהוא המשכה ע"י צמצום. כי הוא"ו יו"ד בראשו. ויש חילוק בין אות יו"ד לכל האותיות שבכל האותיות עושים תחלה נקודה שהיא יו"ד. וממנו ממשיכים האות. א"כ יש קודם כתיבת האות דבר מה. ובאות יו"ד שהוא נקודה קטנה ואפי' חלק קטן א' מאלף מגרגיר חרדל הכל הוא יו"ד. א"כ קודם כתיבת היו"ד אין שום תפיסת דבר מה. וכמו"כ הוא ברזא דאתוון קדישין שהם המשכות עליונות שכל האותיות הם המשכות דרך השתל'. משא"כ היו"ד הוא המשכה שע"י צמצום. וזהו"ע הוי"ו שיש יו"ד בראשו. שהוי"ו הוא אורך הוא עצם השערה. והיו"ד שבראשו הוא היניקה שבתוכה. כי מו"ס הוא ודאי יו"ד. וכמו"כ הקו"ה הוא בחי' ו' וראשית הקו כמו שדבוק לעיגול הגדול הוא בחי' יו"ד. וענין יו"ד הוא שמקודם אין שום דבר מה. היינו שעצמיות האור אין לו שום שייכות. נמצא שקדוש מורה על המשכה שע"י צמצום דוקא. וגם המשכה זו היא קדוש ומובדל שאעפ"י שמתלבש בבחי' פנימיות מ"מ הוא קדוש ומובדל כמ"ש אין קדוש כהוי'. שהוי' הוא הוא"ס שמלובש בע"ס. ומ"מ נק' קדוש. היינו כידוע שבהאורות אעפ"י שמלובשים בהכלים אין שום שינוי קנוי באמיתי' כ"א כמשל המים שמשתנים לפי גוון הכלים כמ"ש בפרד"ס. וכמו"כ אעפ"י בראשית התלבשות הקו"ה הוא בבחי' א"ק. מ"מ הוא קדוש ומובדל מבחי' א"ק. כי א"ק מלביש רק לבחי' חיצוניות הקו. אבל עצמיות הקו קדוש ומובדל ממנו:

ועתה יובן ג"כ ענין ג"פ קדוש. דהנה כתי' ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. בריאה מחשבה הוא בחי' העלם היש. כי ראשית התהוות היש מאין הוא בבחי' העלם עדיין. ויצירה דיבור גילוי היש. ועשי' גילוי גמור. והוא ג"כ ענין חומר וצורה ותיקון. שבריאה העלם היש הוא עד"מ חומר ההיולי. ויצירה גילוי היש. זהו צורה. ועשי' תיקון. כי תיקון הוא גמר ושלימות הדבר על מכונו. כמו שעלה בתחלת המחשבה והרצון. וזהו עשי' שהוא תכלית ועיקר כוונת הבריאה. וכדכתי' ישמח הוי' במעשיו דוקא. וכמו"כ הוא בכללות ההשתלשלות יש ג' מיני אדם בכלל. אדם קדמון הוא אדם דבריאה. ועת"י וא"א אדם דיצירה. ואצילות אדם דעשי'. וענין ג"פ קדוש הוא נגד המסכת והתלבשות הקו"ה בג' בחי' אדם אלו. שכ"ז הוא ע"י צמצום באופן שעצמיות האור הוא קדש שאין לו שום שייכות כו'. וזהו"ע ג' מיני צמצומים הנזכרים בתניא כוד הצמצום באוא"ס וצמצום א"ק כו'. הקדוש הראשון הוא נגד ראשית התלבשות

הקו

היינו בחי' גבו' דעתיק שמלובש במו"ס דשם הגבורות הו"ע הגבורת החסדים להתגבר ולכפות כל הדינין תקיפין. וז"ש ויבא לו יין. לו היינו ליצחק שהוא בחי' גבו' שבהשתל' וע"י היין שהמשיך לו נמתקו כל הגבורות ודינין שבהשתל'. וקיבל ממנו כל הברכות כמ"ש ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ כו'. ובחי' יין הזה יתגלה לע"ל בחי' יין הטוב יין לבנון. וזהו ממשתה נגינתם שהמלאכים יתעלו בבינה שזהו שרשם. כי המלאכים מקבלים מאתוון זעירין כנ"ל. וגם דיש ג' מיני אותיות ואתוון זעירין הוא במל' ובינונים בז"א ואתוון רברבן בבינה. ע"כ המלאכים שרשם עד בחי' אתוון רברבין דבינה שרש האותיות. ולמעלה מהבינה הוא למעלה מבחי' אותיות כי בחי' חכ' למעלה מבחי' אותיות ונק' חיוהי והתחלת גרמוהי כלים ואותיות הוא בבינה. ולע"ל שיהי' העלי' לנשמות ומלאכים יתעלה כל א' בשרשו. וגם"י ששרשם בחכ' יתעלו בבחי' חכ' ובבחי' המקיף דחכ' וזהו נגלות חתנים מחופתם. והמלאכים יתעלו בשרשם בבינה ובבחי' מקיף דבינה בחי' יין הטוב כנ"ל וזהו ממשתה נגינתם:

ישעי'

לשון אדמו"ר נ"ע.

ביום ההוא יגלח אד' בתער השכירה בעברי נהר במלך אשור את הראש ושער הרגלים וגם את הזקן תספה. ישעי' סי' ז'. הנה ידוע מארז"ל ע"ז בפ' חלק דצ"ו ע"א ע"ש. וצ"ל מהו ענין ההוכאה בזה. ובס' תורת חיים פי' ע"ד מארז"ל (שם צ"ד ע"א) בקש הקב"ה לעשות חזקיה משיח וסנחריב גוג ומגוג. אלא שלא זכה לזה מפני שלא אמר שירה כו'. והנה על גוג ומגוג נאמר המזמור למה רגשו גוים כו' על ה' ועל משיחו כו' יושב בשמים ישחק. ולכן זהו ענין הגילוח וההוכאה כו'. אך זה גופא צ"ל דמהו ענין ההוכאה. הנה הנס דסנחריב הי' בלילה כמ"ש ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור (מלכים ב' י"ט) גם נס דמכת בכורות הי' ג"כ בלילה כמ"ש ויהי בחצי הלילה. ואיתא הקושיא בזהר (בא ל"ו ע"ב) למה היו הנסים בלילה דוקא. הלא הי' יותר פרסומי ניסא כשהיו ביום. והענין יובן עפ"י מארז"ל במד"ר איכה ע"פ לא האמינו כל מלכי ארץ. ארבעה מלכים נה בהבע זה לא תבע זה. דוד אמר ארדוף אויבי ואשיגם כו' עד הזקי' אמר אני אין בי כח לא לרדוף ולא להרוג ולא לומר שירה. אלא אני ישן על מטתי ואתה עושה. ע"ש. והיינו דכתי' אני ישנה כו' ופי' בזהר (אמור צ"ה ע"א) בגלותא שאזי הוא בחי' שינה ונק' לילה. וזהו אני ישן כו'. ולכן היו הנסים בלילה. ולהבין זאת. צריך להבין תחלה ענין השערות בקדושה. צ"ל תחלה ענין ג"פ קדוש והו ג' פעמים דוקא. הנה יש קדש וקדוש. וידוע הפירש עפמ"ש בזה"ק (אמור צ"ד ע"ב) קדש מלה בגרמיה. והיינו דפי' קדוש הוא מובדל. וא"כ שייך לומר שיש עולמות ורק שהוא ית' מובדל מהם. אבל קדש זהו בעצם וזהו מלה בגרמיה. והיינו עצמות אור א"ס ב"ה שאינו בגדר עלמין. שאין שייך קמיה מציאות השתלשלות העולמות כלל. כ"א שהוא לבדו הוא ואפס זולתו אתה הוא עד שלא נברא העולם ומשנברה"ע כו' הכל שוה לגמרי. כי רק ההארה שנמשך ממנו ית' להיות סוכ"ע וממכ"ע זהו בגדר עלמין. אבל למעלה מבחי' סובב שהוא או"ס עצמותו אינו בגדר עלמין כלל ונק' קדש מלה בגרמיה. והנה כדי שיהי' התהוות העולמות מאוא"ס ב"ה שהוא קדש עליון כנ"ל מבואר בע"ח שהוצרך להיות צמצום בהאור שנסתלק אל הצדדין עד שנעשה חלל ומקו"פ לגמרי. ואח"כ נמשך מהאור רק קו וחוט לבד. להאיר בתוך החלל. ואור הקו הזה הוא מקור המשכת החיות לכל העולמות הנמצאים תוך החלל מראשית א"ק עד סוף עוה"ז הגשמי. וצ"ל למה הי' צריך להיות תחלה צמצום שהוא הסתלקות האור לגמרי. ואח"כ דוקא נמשך הקו (ולמה לא הי' אפשר שיאיר מתחלה קו"ה מהאור). גם צ"ל מה שבין אצילות לבי"ע רק פרסא מפסיק ובין א"ס ב"ה לאצי' הוצרך להיות צמצום דוקא. והענין כי ההילוק שבין צמצום לפרסא. כי פרסא הגם שהוא מסך העלם והסתר מ"מ הרי ח"ע דאצילו' מהותה ועצמותה מתלבשת בהפרסא וגורמת התהוות חכמה דבריאה. והרי חכמה דבריאה אעפ"י שהיא אור חדש. כיון שהתהוותה הוא מהפרסא שהוא לבוש והפסקה על הכמה. כמו המשל שהוא דברים זרים פשוטים שאינן מסוג השכל עמוק כל הנמשל. א"כ זהו לבוש והפסק על שכל כו'. וע"כ מה שמתהוה מהפרסא חכמה דבריאה זהו התהדשות. ונקרא אור חדש. וזהו לגבי בריאה. וכמו כן לגבי אצי'. שחכמה עילאה דאצי' היא הבינה ולא בחכמה ידיעה. ובבי"ע מתהווה הכמה ידיעה. וא"כ הכמה ידיעה דבריאה לגבי לא בהכמה ידיעה זהו התחדשות. כמו או"ח. ומ"מ כיון שהתלבשות והתעלמות עצמות ח"ע דאצי' בהפרסא גורמת התהוות חכמה דבריאה דהיינו שהתעלמותה בהפרסא זהו גופא ההתחלה והמקור להתהוות חכמה דבריאה. ע"כ יש להכמה דבריאה ערך להכמה עילאה דאצילות. ואפי' חכמה דעשי' ושכל אנושי גשמי יש להם ג"כ ערך ויחס לח"ע דאצי'. והמשל לזה כמו הערך שיש למתיקות גשמי של תפוח לגבי שרשו מתיקות רוחני במזל. וזהו לפי שהתהוות הכמה דעשי' ושכל אנושי מח"ע דאצי' הוא רק דרך פרסות. ואף שיש כמה בחי' פרסא מ"מ כיון שהכל הוא רק דרך פרסא ע"כ שייך לומר ערך כו'. אבל ענין צמצום שכתוב אצלנו בע"ח שנסתלק האור אל הצדדין ונעשה חלל ומקו"פ לגמרי. זהו ענין התעלמות האור והעדרו לגמרי. אעפ"י שאין הצמצום כפשוטו. כ"א שהוא ית' נמצא תוך החלל לאחר הצמצום כמו קודם הצמצום. אבל הו"ע התעלמות האור לגמרי והעדרו. פי' שאין להאור שום שייכות כלל עם העולמות (שנתהוו בהחלל) כ"א ההתהוות הוא יש מאין ברצונו ית'. לא שהתעלמות האור בהחלל הוא הגורם את ההתהוות. דהיינו שאין שייך לומר עליו שהוא סיבה והתחלה או

מקור

שבקש שבשעת לימוד התורה יהי' יכול להביט ולראות הנפלאות שבתורה וכמ"ש בפקודיך אשיחה ואביטה אורחותיך היינו האורחין ושבילין ונתיבות שעל ידם הילוך השפע דאורות עליונים וזהו"ע הלכה לשון הילוך כו' וזהו נשמתא דאורייתא. ובחי' נשמתא לנשמתא היינו רזי דרזין כדאי' בזהר דיש רזין ורזי דרזין סתרין וסתרי דסתרין. ולע"ל יהי' הגילוי דבחי' סתים דתורה. נשמתא ונשמתא לנשמתא. וזהו היחוד דפנימי' תושב"כ עם תושבע"פ וזהו"ע קול חתן וקול כלה שיהי' לע"ל:

ז **קול** מצהלות חתנים מחופתם. חתנים הם נש"י. ונק' חתנים מחמת ב' טעמים. הא' כי חתן כפשוטו ל' חות דרגא. ונש"י שרשם גבוה מאד עלו במחשבה. וירדו ונתלבשו למטה בגוף ונה"ב שמושכים את האדם אחר תאוות ותענוגים גשמי' דהבלי העוה"ז וה"ז ירידה גדולה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא. וע"כ נקראים חתנים לשון חות דרגא. שדוקא נשמות יכולים לירד כ"כ ואעפי"כ יהי' סור מרע וע"ט ולומר אחד ואהבת כו' אבל מלאכים אין יכולים לירד למטה כי נופלים ממדרגתם לגמרי כמ"ש הנפילים היו בארץ. ועוד הטעם שנק' נש"י חתנים מצד התורה. כי תורה כו' מורשה וא"ת מורשה אלא מאורסה בחי' כלה והיינו תושבע"פ. ונש"י משפיעים בתורה שממשיכים מתושב"כ בתושבע"פ שהם מייחדים את התורה כמ"ש (מיכה ו') והאיתנים (אותיות תנאים) מוסדי ארץ שהם מייחדים תושבע"פ ע"כ נק' חתן לגבי תושבע"פ שנק' כלה. טעם הג' שנק' חתן דכמו החתן הו"ע השפעת הטפה ממוח כו' כך נשמות ישראל נמשכו ממחשבתו וחכמתו ית'. וזהו שדומין לבוראן כמ"ש (משלי ל') מה שמו ומה שם בנו. וזהו"ע שעלו במחשבה בחי' חשב מ"ה כמו חכמה כח מ"ה. וע"כ נק' נש"י חתנים. שזהו מצד בחי' חכמה שנמשכו מחכ' וממחשבתו ית'. ומצד שמשפיעים בתורה שמחכ' כו'. והנה לע"ל שיהי' תכלית העלי' דנש"י עז"א קול מצהלות חתנים מחופתם. חתנים הם נש"י מצד שרשם בחכ' וקול הו"ע המשכה וגילוי מבחי' חופתם. היינו הבחי' מקיף עליון בעל בחי' הכ' וכמארז"ל (אבות פ"ג) סייג לחכ' שתיקה. סייג הוא בחי' גדר ומקיף בעל הכ' כי הכ"ע הוא בחי' יראה עילאה כידוע בענין הד"א דשם הוי' דו"ר רו"ד. ויראה לשון נוקבא מקבל מבחי' מקור היראה שלמעלה מבחי' הכ'. וזהו שהחכ' נק' ראשית ל' נוק' שמקבל מבחי' והנורא אל עליון בחי' כ"ע שנק' נורא מקור דבחי' יראה דחכ'. ועז"כ ואתן לו מורא ויראני כו'. וזהו סייג לחכ' שתיקה שגם בבחי' ח"ע אין מושג הבחי' נורא כ"א הוא בבחי' מקיף על החכ'. וז"ש כי על כל כבוד חופה. כבוד גימט' ל"ב בחי' ל"ב כ"ה ויש ב' בחי' כבוד עילאה ותתאה. וזהו כי על כל כבוד גם על בחי' כבוד עילאה דח"ע יש בחי' חופה ומקיף. וז"ש והוא כחתן יוצא מחופתו. ואי' בזהר (ח"ב קל"ז א') מאן חופתו דא עדן ורזא דא ונהר יוצא מעדן. בחי' עדן עילאה שע"ז נא' עין לא ראתה כו'. כי בחי' עדן תתאה זהו בחי' חכ' דאצי' דאתפתחא לל"ב שבילין. ועדן עילאה זהו בחי' הכ' סתימאה דלא אתפתחא כו' ונהר יוצא מעדן זהו המשכת החכ' דאצי' מה"מ כו'. וזהו בחי' והוא כחתן יוצא מחופתו. וזהו"ע קול מצהלות חתנים מחופתם. מצהלות לשון שמחה כמ"ש והעיר שושן צהלה ושמחה. והשמחה יהי' מחמת גילוי מחופתם שבחי' המקיף דחכ' יומשך בבחי' גילוי וכמו והוא כחתן יוצא מחופתו. וז"ש אח"כ ישיש כגבור לרוץ אורח שיש בזה ב' פי'. פי' הא' לשון שמחה. ופי' הב' כמו בישישים חכמה וכמ"ש (איוב ט"ו יו"ד) גם שב גם ישיש. וזהו בחי' שיבה שלמעלה מזקנה וכמארז"ל (אבות ספ"ה) בן ששים לזקנה בן שבעים לשיבה. והענין כי זקן הוא מצד בחי' חכ' כמארז"ל (קדושין ל"ב ב') זקן זה קנה חכ' וכמ"ש והדרת פני זקן. ואחז"ל שם אפי' ינוק וחכים מאחר שיש בו חכ' נק' זקן. ושיבה היינו בחי' מקיף דחכ'. והענין כי מה שנתגלה עכשיו חכ"ע בתורה זהו רק מל"א נתיבות חכ' וכמ"ש וממדבר מתנה (היינו התורה שנתנה מתנה במדבר) וממתנה נחליאל נחלי אל היינו ל"א כ"ה. אבל נתיב הל"ב דחכ' לא נתגלה עכשיו ועז"כ נתיב לא ידעו עיט ולא שזפתו עין איה שזה לא יוכל להתגלות כעת עד לע"ל. וכמו"כ התגלות מבינה הוא רק מ"ט שע"ב וכמארז"ל (ר"ה כ"א ב') מ"ט שע"ב נמסרו למשה כו' ושער הנו"ן יתגלה לע"ל. וע"ז נא' כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות נו"ן פלאות היינו שער הנו"ן דבינה שהוא מופלא ונעלם כעת. ולכן כתיב במשה ולא ידע איש את קבורתו כי קבורת משה בשער הנו"ן דבינה הר נבו נו"ן בו שער הנו"ן דבינה שזה אין מתגלה כעת ע"כ לא נודע קבורתו. ולע"ל שיהי' גילוי פנימי' וסתים דתורה זהו אראנו נפלאות נ' פלאות שע"כ דבינה ונתיב הל"ב מפליאות חכ' וזהו הבחי' שיבה שלמעלה מזקנה וזהו"ע ישיש. וגם ישיש הוא ב"פ יש כי קנה חכ' קנה בינה ב"פ קנה בגימ' יש וזהו יש התחתון בחי' גליא דתורה שמהל"א נתיבות שכ"ה כלול מעשר בגימט' ש"י ובחינת ש"י העליון זהו בחי' פנימי' הו"ב נתיב הל"ב דחכ' ושע"כ דבינה וזהו פנימי' התורה שיתגלה לע"ל וזהו ישיש שלע"ל יהי' הגילוי גם מבחי' יש העליון. וזהו מצהלות חתנים מחופתם מצד גילוי פנימי' התורה יהי' הגילוי מבחי' החופה ומקיף דחכ' בנשמות:

ח **ונערים** ממשתה נגינתם. נערים הם מט"ע וכנד"ל. יתעלו גם הם לע"ל כשיהי' עליות דנש"י. ועלייתם יהי' ממשתה נגינתם בחי' יין והו"ע יין המשמח אלקים בחי' בינה דאצי' ועי"ז יומשך בהם גילוי שיהי' נכנס יין יצא סוד בחי' סוד ה'. והגם שנת' בענין מט"ע ששמו כשם רבו מט"ע בגימט' שדי שבו נמשך היחוד דהוי' אד'. אך זהו מבחי' הוי' שמלובש במדות דאצי' ולע"ל שיהי' גילוי היין הוא מבחי' בינה עילאה שלמעלה מהמדות. אך עיקר ענין העלי' דלע"ל הוא למעלה יותר. והענין כי היין דעכשיו הוא בירורי' חדוה וסופי' עכירו (זח"ג ל"ט א') והיין מביא תקלה כו' וכמ"ש בנח וישת מן היין וישכר ויתגל כו'. והענין למעלה בחי' יין הוא בבינה בחי' שמחה כמ"ש אם הבנים שמחה עכ"ז סופי' עכירו כמא' בינה מינה דינין מתערין (זח"ג ס"ד סע"א) שנמשך סיגים ופסולת והם דינין וגבורות כו'. אבל לע"ל יומשך בחי' יין גבוה יותר בחי' יין הטוב שבירורי' חדוה וסופו חדוה שאין בו עכירו כלל שאין בו שמרים ופסולת כלל וזהו היין שהמשיך יעקב ליצחק אביו וכמ"ש בזהר (ח"ג קפ"ט א') ע"פ ויבא לו יין כו' ההוא יין משיך לי' יעקב מאתר רחוקה (ה"ז) יין

על מדרגת עי"ז. והענין דבחי' טוב זהו בחי' טוב ה' לכל כמשנ"ת בהו"ע השפעת חיות אלקות בעולמות הקב"ה יושב וזן כו' ובטובו מחדש כו' אבל השפעת חיות העולמות נמשך ומתלבש ע"י אתוון זעירין כנ"ל שמלבישים ומגבילים כו'. אבל בחי' ח"י הוא כמ"ש (במדבר י"ד) ואולם חי אני וימלא כבוד ה' את כל הארץ שע"י בחי' חי נמשך התגלות אלקות בעולמות למטה כמו למעלה ממש שיהי' להקב"ה דירה בתחתונים שגם השמים והארץ הגשמי' לא יסתירו על אלקות וכמא' נשמת כל חי ופי' בזהר (ח"ב קל"ח א') נשמתא דפרחא מההוא חי העולמים תברך את שמך וכמא' יחיד חי העולמים מלך דבחי' חי העולמים ממשיך מבחי' יחיד בבחי' מלכות. וכמש"א דהע"ה ואני תפלה. אני זהו בחי' מל' שעי"ז נמשך השפעת חיות העולמות היא בבחי' תפלה לבחי' ח"י כמ"ש תפלה לאל חיי וכתיב (יהושע ג' יו"ד) בזאת תדעון כי אל חי בקרבכם. וזהו מדרגת יוסף שנתעלה בבחי' חי ועי"ז אמר וכי הוא מושל בכל ארץ מצרים. והו"ע המצרים וגבולים שבקדושה שמעלימים על החיות אלקות. ובחי' חי מושל על ארץ מצרים דקדושה שיהי' התגלות אלקות בעולמות וזהו בחי' טוב ה' לקוין שלמעלה מבחי' טוב ה' לכל. והנה בחי' ח"י זהו בחי' חתן כמארז"ל (אבות פ"ה) בן שמונה עשר לחופה בחי' ח"י וע"כ נק' ישראל חתנים ע"י התורה. אתוון בינונים. שעל ידם נמשך התגלות אלקות בעולם וזהו בחי' ח"י ובחי' חתן:

ה **ונצ"ל** מה שאומרים קול מצהלות חתנים כו' ונערים כו' מהו השייכות דנערים מלאכים לחתנים נשמות ישראל. הענין דהנה כתיב (שמות כ"ג) הנה אנכי שולח מלאך לפניך לשמרך כו' וכתיב (תלים צ"א) כי מלאכיו יצוה לך לשמרך כו' שהמלאכים הם שומרים לישראל. והענין כי המלאך זהו מט"ט שרו ש"ע כי שמי בקרבו ששמו כשם רבו מט"ט בגימ' שדי ונת' שבו נמשך הגילוי מבחי' הוי' אד' וזהו ג"כ מלאך בגימט' הוי' אד'. שזהו בחי' יסוד כנ"ל. ונש"י ג"כ יש להם התקשרות לבחי' יסוד ע"י מצות מילה ושמירת הברית כו' כמא' יסוד סיומא דגופא אות ברית קדש וכמ"ש (ישעי' ס') ועמך כולם צדיקים. וע"כ המלאכים הם שומרים לישראל כמ"ש כי הנה מלאכי ילך לפניך. כי מלאכיו יצוה לך לשמרך. שהם שייכים לנש"י. וע"כ מצינו שהמלאכים מתעלים ג"כ ע"י עליות דנש"י כמ"ש סולם מוצב ארצה. ופי' בזהר (בהעלותך ה"א) סולם דא צלותא ומלאכי אלקים עולים ויורדים בו שע"י התפלה מתעלים המלאכים ג"כ דארז"ל (חגיגה י"ג ב') מט"ט קושר כתרים לקונו מתפלותיהן של ישראל שהוא מעלה התפלות של ישראל לאלקות ועי"ז מתעלים הם ג"כ. וז"ש (זכרי' ג') ונתתי לך מהלכים בין העומדים מהלכים הם נש"י ועומדים הם מלאכים. ונש"י ממשיכים בהמלאכים בחי' הליכה ג"כ וזהו מהלכים בין העומדים. וכן מצינו להיפוך שכאשר כנ"י הם בירידה ח"ו אזי המלאכים ג"כ בבחי' ירידה דארז"ל (חגיגה שם) כתוב א' אומר שש כנפים כו' וכתוב אחד אומר וארבע כנפים כו' כאן בזמן שביהמ"ק קיים אזי הם שש כנפים. ומשחרב ביהמ"ק וארבע כנפים. נתמעטו כנפי החיות. והענין דכתיב שוקיו עמודי שש ואיתא במדרש (במדבר רפ"י) שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לברוא אותו. וזהו בזמן שביהמ"ק קיים שאז הי' תשוקתו של הקב"ה אל העולם וכדכתיב אני לדודי ועלי תשוקתו. אז עמודי שש שנמשך הגילוי בעולם מכל הששה מדות דאצי' חג"ת נהי"י שזהו בחי' יום ואור גילוי אצי' ונמשך זה בכל העולמות וע"כ במרכבה הי' שש כנפים לאחד מהם. וזהו בזמן שביהמ"ק ע"י הקרבנות. וע"כ בקרבנות הלילה הולך אחר היום דכולו יום כו'. ומשחרב ביהמ"ק אין נמשך כ"א מהד' ספירות נהי"מ שהם בחי' אחוריים והילוכי' המדות ומזה נמשך במרכבה ג"כ רק ד' כנפים כביכול נתמעטו כנפי החיות. ומכ"ז מבואר שהמלאכים שייכים לנש"י. וע"כ לע"ל כשיתעלו נשמות ישראל אזי יתעלו המלאכים ג"כ:

ו **ועתה** נבוא לפירוש לשון הברכה מהרה ה' אלקינו ישמע בערי יהודה כו'. דקאי אלע"ל. קול ששון וקול שמחה. ופי' ששון ושמחה זהו יסוד ומל'. דהנה בזמה"ג נק' יסוד ומל' יתום ואלמנה. יסוד בחי' יוסף יתום מאמו. ומל' נק' אלמנה כמ"ש היתה כאלמנה וארז"ל (מ"ר איכה פ"א) כאשה שהלך בעלה למדה"י. וזהו בחי' עלב למעלה כביכול. ולע"ל יתעלו ויהיו בבחי' ששון ושמחה דכתיב ביום ההוא יהי' כ"פ י"ה שגם ו"ה יהי' במדרגת י"ה. דכמו יחוד י"ה חו"ב יחודם תמיד תרדל"מ. כן יהי' היחוד דו"ה תמיד. וז"ש אלע"ל ושמחת עולם על ראשם. שמחת עולם זהו בחי' בינה אם הבנים שמחה. יהי' על ראשם שיומשך כתר אחד לזו"נ לשניהם בשוה. כי עתה מת"ת דאימא נעשה כתר לז"א אבל במל' חסרון ובחי' מיעוט הירח כו' ולע"ל יהי' כתר ה' לשניהם. וזהו שמבקשים בר"ה שמחה לארצך וששון לעירך וזה יהי' לע"ל קול ששון וקול שמחה. קול הו"ע המשכה וגילוי שיהיו בבחי' ששון ושמחה. קול חתן וקול כלה קאי על התורה תושב"כ ותושבע"פ שלע"ל יהי' היחוד דתורה שבכתב עם תשבע"פ. שיהיו בבחי' חו"כ. והגם שגם כעת הוא היחוד דתושב"כ עם תושבע"פ. דתושבע"פ מקבלת מתושב"כ כמארז"ל מנה"מ דאמר קרא כו' ומהו היחוד שיהי' לע"ל דוקא. הענין כי בתורה יש ד' מדרגות לבושא דאורייתא גופא ונשמתא ונשמתא לנשמתא (זח"ג קנ"ב א'). לבושא הם הסיפורי מעשיות שבתורה כמו ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום. וכן ותמנע היתה פילגש כו' שמלובש בזה רזין וסודות עליונים גבוהים מאד נעלה רק שמלובשים בדברים זרים כו'. וכדאיתא ברמב"ם אין הפרש בין ותמנע היתה פילגש שבתורה ובין ה' אחד שבתורה דאם חסר אות א' בפסוק ותמנע כו' פסולה הס"ת כו'. וגופא דאורייתא הן כל הלכות שבתורה כמ"ש במשנה (ספ"א דחגיגה) הן הן גופי תורה וזהו גליא שבתורה. ומבחי' זו הוא היחוד כעת בתושבע"פ. כי בתושב"כ נכתב הכל בקיצור כמו לא תעשה כל מלאכה דגבי שבת ואינו מבואר מהו מלאכה. ובתושבע"פ נתבאר באריכות ונפרטו ל"ט מלאכות אבות ותולדות ושבותים כו' ונעשה מס' שבת וכיוצא בכל הלכות התורה. וז"ש (איוב כ"ח) וגם חקרה דזהו תושבע"פ כו'. ונשמתא דאורייתא היינו פנימי' התורה דכל הלכות התורה לומדים ג"כ למעלה בג"ע. וזהו אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו. ילאות השבת כו' בהדת כו'. רק ששם הלימוד בפנימי' וסודות ההלכות שהם אורות עליונים. וזהו שבקש דהע"ה גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך

הו"ק דמדות דילי' ונק' נער וגם נק' שרו ש"ע דילי'. והמדרגה שנק' נער הוא למעלה ממדרגת שרו של עולם. והענין דמצינו דפעמים נק' מיט"ט ביו"ד ולפעמים מט"ט חסר יו"ד. והוא כי יו"ד זהו בחי' הכמה. וזהו יו"ד דהוי' ויו"ד דאד' בחי' הכ' עילאה וחכ"ת חכ' בראש וחכ' בסוף. ומה שהכ' היא בחי' יו"ד הענין דחכ"ע נק' יו"ד שכוללת כל הע"ס דאצי'. ועד"מ ראש האדם שכולל החיות של כל רמ"ח איברי הגוף. כמו"כ ח"ע דאצי' ראשית האצי' היא כוללת כל הע"ס ע"כ היא בחי' יו"ד. ומדת מל' חכ"ת נק' יו"ד לפי שבה נמשך השפעת כל הע"ס ועז"כ ליון המצויינת קדה"ק שנמשך בה כל המדות והמוחין דאצי'. ועז"כ ומקדשי תירא. מקדשי זהו מדת המל'. תירא שבה נמשך השפעת כל הע"ס עליונות דאצי'. וזהו"ע עשרה דברים נאמרו בכוס של ברכה. כוס ש"ב זהו מל'. ועש"ד זהו הגילוי מכל הע"ס וזהו ג"כ יו"ד. והנה מיט"ע ביו"ד זהו כשמאיר ומופיע בו אור השכינה שכוללת השפעת כל הע"ס וזהו הבחי' שנק' נער. ומט"ע חסר יו"ד זהו כשנעשה שרו ש"ע בילי' ומשפיע החיות בילי' אז הוא חסר יו"ד . והגם שאז הוא מקבל ג"כ אור השכינה ועי"ז הוא השפעת החיות בעולם. אך ההפרש הוא בין בחי' מעבר להתלבשות שהבחי' נער הוא בנמשך בו אור השכינה בדרך מעבר ואזי אינו מסתיר כלל. אבל כשנמשך בו בדרך התלבשות ואז הוא לבוש ומסך המסתיר ע"ז וע"כ הוא חסר יו"ד. והרי הבחי' דמט"ע שנק' נער הוא למעלה מבחי' שנק' שרו ש"ע בילירה:

והנה שרש דכל הבחי' נערים הנ"ל הוא יוסף שנק' נער כמ"ש יוסף בן שבע עשרה שנה כו' והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה. שבע עשרה בגימ' טוב. וזהו בחי' טוב שבמשפיע כי ההשפעה מהמשפיע אל המקבל הוא ירידה לגבי המשפיע שהרי המקבל למטה במדרגה הימנו. והגורם לירידה זו דהמשפיע זהו מדת הטוב שבמשפיע. וכל שההשפעה הוא למקום היותר נמוך נ"ל מדת הטוב שבמשפיע מרובה יותר. ולמעלה זהו מדת הטוב שבאלקות להשפיע חיות בכל העולמות כמ"ש טוב ה' לכל. דמה שהקב"ה יושב וזן מקרני ראמים עד ביצי כנים הוא מצד טוב ה' וכמא' ובטובו מהדם בכ"י תמיד מע"ב. וזהו מדת היסוד כמ"ש (ישעי' ג') אמרו צדיק (בחי' צדיק יסוד עולם) כי טוב. וזהו מ"ש את השמים ואת הארץ דהר"ת הוא שם הוי"ה (כ"ה בז"ה ובהשמטות זה"א) שבגימ' טוב ואיתא דא היסו גושפנקא דבי' חתים שמיא וארעא דשם זה הוא המקיים השו"א א' ה' הוא הקיום דשמים ו"ה הקיום דארץ. ואם הי' מסתלק ת"ו שם זה מהשו"א היו חוזרים להיות אין ואפס והגימט' משם זה טו"ב שזהו הקיום דשו"א. וזהו מ"ש ביוסף בן שבע עשרה שהוא בחי' טו"ב עליון שבמשפיע בחי' קוב"ה ואזי והוא נער את בני בלהה כו' בני השפחות. דהאמהות הם באצי' והשפחות הם בבריאה. וזהו והוא נער את בני בלהה כו'. היינו השפעת החיות בעולמות בי"ע זהו כאשר יוסף בן י"ז בחי' טוב. ולכן הוא השרש של הבחי' נערים הנ"ל. והנה מה שיהושע בחיי משה הי' בחי' נער מקבל מדרגת משה כנ"ל זהו בחי' ומדרגת נער דיוסף שהוא נער באצי'. והענין דכתיב ויקח משה את עצמות יוסף. והיינו דהנה כתיב אלה תולדות יעקב יוסף. יעקב הוא בחי' קו האמצעי מדת הת"ת דאצי'. ופי' תולדות יעקב היינו התגלות בחי' ומדרגת יעקב זהו יוסף דוקא. בחי' יסוד. על ידו דוקא הוא התגלות בחי' יעקב. שהם במדרגה אחת. וזהו הוא"ו דהמילוי הוא ג"כ. ו' וזהו יעקב ויוסף. והנה משה מלגאו ויעקב מלבר דמשה ויעקב הם מדרגה א' וע"כ ויקח משה את עצמות יוסף. וע"כ מדרגת יהושע כשהי' בחיי משה בחי' נער ומקבל ממשה זהו כמדרגת יוסף בחי' נער עליון שבאצי':

ג **נמצא** נת' שרש דהנערים למעלה באצי' הוא יוסף. ומלאך מט"ע נק' נער שבעולם היצי'. והנה נערים תרין היינו מט"ע שביצי' ומלאך סנד"ל שהוא שרו של עולם העשי' נק' ג"כ נער. וזשארז"ל (ע"ז ג' ב') בזמן בהמ"ק הי' הקב"ה יושב ומשחק עם לויתן כו' ומשחרב ביהמ"ק מלמד תורה עם תינוקות של ב"ר והם מט"ע וסנדל. וז"ש המלאך הגואל כו' הוא יברך את הנערים. המלאך הגואל דיעקב היא השכינה מדת מלכותו ית'. יברך את הנערים הם מט"ע וסנד"ל. ויקרא בהם שמי ושם אבותי. האבות הם היוון עילאין מרכבתא עילאה דאצי' ומשכו בהנערים שהם היוון תתאין מרכבתא תתאה כו'. והטעם שנק' בשם נערים. כי ההפרש בין נער לאדם הגדול שבנער יש כל האברים כמו באדם גדול רק שבאדם גדול האברים גדולים ובנער האברים קטנים. והנה למעלה יש ג' מיני אתוון. זעירין ובינונים ורברבין (זה"ב ק"פ ע"ב קל"ב א'). אתוון זעירין על ידם המשכת חיות העולמות וכמ"ש אלה תולדות השו"א בהבראם בה' בראם והה' זעירה. דענין האתוון זעירין הו"ע קטנות וצמצום שמצמצמים את החיות אלקות שהוא בבחי' ה' ב ובל"ג שיומשך בבחי' צמצום וגבול ומדה. והמלאכים הנ"ל מט"ע וסנד"ל שרים של עולם היצי' ועשי' שעל ידם נמשך החיות אלקות ביצי' ועשי' הם מקבלים מאתוון זעירין הנ"ל ע"כ נק' נערים. ואתוון בינונים הן אותיות התורה דכל התורה נכתבה באתוון בינונים שעל ידם המשכת התגלוי אלקות. כמו שהוא בבחי' א"ס ובל"ג. בעולמות. ויש בתורה גם אתוון רברבין שעז"כ (שיר ה' יו"ד) אני חומה ושדי כמגדלות שהו"ע גילוי היותר נעלה כו'. ומה שבתורה יש גם הא"ב דאתוון זעירין שעל ידם הוא רק צמצום והגבלת החיות אלקי. הענין הוא כדי שגם הנערים הנ"ל שעל ידם השפעת חיות העולמות שמקבלים מאתוון זעירין יהיו משועבדים להנהגת התורה דוקא כמ"ש אם בחקתי תלכו כו' ונתתי גשמיכם כו'. גם הענין שע"י התורה יומשך תוספת ברכה בהשפעת חיות העולמות כמו שיש שנה ברוכה ויש להיפך כו'. והעיקר שהנער שהוא שרו של עולם שרש הנהגת הטבע יהי' משועבד לתורה שיהי' ג"כ נסים למעלה מהטבע כו':

ד **חתנים** הם נש"י ע"י התורה כמ"ש ביום חתונתו זה מ"ת ונש"י שקיבלו התורה נק' חתנים. והענין כי הנה יוסף כשנפטר מיעקב כתיב בו יוסף בן י"ז שנה והוא נער שהי' במדרגת טו"ב ונער. ואח"כ כשהי' במצרים והי' לו מס"כ על שמירת הברית כו' אז אמר יעקב עוד יוסף בני חי וכי הוא מושל בכל ארץ מצרים שנתעלה מבחי' טו"ב לבחי' ח"י. והגם שבמספר היתרון בח"י על טו"ב רק באחד. אבל במעלה ומדרגה ח"י הוא למעלה באין ערוך

על

והיות דשם הוי' מהוה העולמות ונבראים בבחי' יש ודבר נפרד. ויש ק"כ צירופי אלקים צירוף אחר צירוף. הוא הסתר אחר הסתר. עד שבצירופים האחרונים נעשה למטה הסתר אלקות לגמרי שנדמה ונראה טבע. עולם כמנהגו נוהג. אלקים בגימט' הטבע. אבל הוי' הוא גדול על כל אלקים שהוא שליט ומושל על כל הק"כ צירופים דשם אלקים. דזה שהצירופי אלקים מעלימים ומסתירים הוא רק על הארה בלבד משם הוי' אבל כשמתגלה עצמות שם הוי' ב"ה אזי אין מעלימים כלל. וזהו מדרגת משה בחי' שמש גילוי עצמות שם הוי'. וכמ"ש משה איש האלקים ופי' איש כמו איש נעמי איש ירושלים דפי' מארי ורבון. שהוא שליט ומושל על הצמצומים וההסתרים דשם אלקים. וכדאי' בזהר (ח"א כ"א ב') דמשה בעלה דמטרוניתא כו'. ובימי משה הי' כל ההנהגה שלמעלה מהטבע גילוי נסים ואותות ומופתים מופלאים היוצאים מהטבע לגמרי וכל הארבעים שנה שהלכו במדבר הי' הולך עמהם עמוד אש ועמוד ענן והמן והבאר כו'. שכל זה הוא מחמת גילוי שם הוי' עצמו שלמעלה משם אלקים. והנה יהושע כשהי' באהל משה קבל כל מדרגת משה בחי' שמש הוי'. וגם הנה כתיב והוא יושב פתח האהל כחום היום. חום היום. פי' תוקפא דשמשא כשמאיר תוקף תגבורת אור השמש. ולמעלה הו"ע תוקף תגבורת גילוי אור דשם הוי' בשם אלקים שאזי אינו מעלים ומסתיר ע"ז. והו"ע יחוד הוי' והאלקים. זהו"ע כחום היום. וע"ז נא' והוא יושב פתח האהל. והוא פי' בזהר (ח"ג קע"ז ב') מאן דכתיב בחי' עלמא עילאה עלמא דאתכסייא בינה עילאה. בחי' על הוי' ופי' בזהר (ח"ג ע"ט ב') דהיינו למעלה משם הוי'. וכ"ז נתגלה ליהושע כשהי' בתוך האהל דמשה גילוי שמש הוי' ובחי' על הוי' אבל אחרי מות משה שנעשה יהושע דבר בפ"ע ומשפיע ומנהיג את ישראל ירד ממדרגתו הראשונה עד שהי' מתיירא גם מהשר צבא ה' וכנ"ל:

וזשארז"ל במשנה (אבות פ"ד) הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים וזה המאמר קאי על מדת מל' ית' דאצי'.

וענין אריות הם הע"ס דאצי' דארז"ל במד"ר (יתרו פכ"ט סי' ז') ע"פ אנכי הוי' אלקיך הה"ד ארי' שאג כו'. וכמו"כ כל הדברות נק' אריות. והעשה"ד הם כנגד ע"ס דאצי'. וע"ס דבי"ע נק' שועלים. דהנה ההפרש בין ארי לשועל. שהארי יש בו גבורה יתירה משועל. וגם הוא גדול ביותר משועל. והשועל חלש וקטן כו'. והענין למעלה שהע"ס דאצי' הם אלקות ממש והם בבחי' א"ס ובל"ג. החסד הוא א"ס כמ"ש וחסד ה' מעו"ע. וכן הגבורה בבחי' א"ס כמא' אתה גבור לעולם אד' וגם שהע"ס דאצי' מתייחד א"ס ב"ה דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד בהון וזהו שנק' אריות דארי' בגימט' גבורה ובגימט' עומק. והיינו העשרה עומקים שלמעלה מהאצי' וכל ספירה דאצי' יש לה רום ועומק שלמעלה מאצי'. והע"ס דבי"ע נק' שועלים. שהם נבראים ולא בחי' אלקות והם בבחי' גבול ומדה ולכן נק' שועלים בערך אצי'. והנה מדת מל' דאצי' כמו שהיא באצי' הנה שהיא בחי' האחרונה שבכ"ד אמנם היא מתאחדת עם כל הע"ס. ומתייחד בה א"ס בבחי' איהו וגרמוהי חד כו'. אבל כשיורדת בבי"ע ונעשית ראש ומקור לבי"ע אזי היא ראש לשועלים בחי' נבראים בע"ג ומשם יפרד דשם לאו איהו וגרמוהי חד כו'. וע"כ אמרו ע"ז הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים. וכמו"כ הוא ביהושע שמדרגת נער הוא למעלה מהמדרגה שהי' אח"כ. שמדרגת נער הי' מקבל ממדרגת משה בחי' שם הוי' ובחי' על הוי' ולא הוה דחיל. ואח"כ הי' מתיירא מהשר צבא ה' שהוא המלאך ה' דכתיב במשה כנ"ל:

וצ"ל מ"ש במשה הנה אנכי שולח מלאך לפניך. ויש מפרשים שזהו המלאך הגואל דיעקב בחי' שכינה מלאך הברית. ומשה הוא מדרגת שם הוי' שלמעלה מבחי' המלאך הגואל. ובגמ' (סנהדרין ל"ח ב') פי' שהוא מלאך נברא בחי' מט"ט שר הפנים שרו של עולם. וכן פירש"י בחומש עמ"ש כי שמי בקרבו זה מט"ט ששמו כשם רבו מטטרו"ן בגימט' שדי. שם שדי הוא בספי' יסוד שמייחד הב' שמות הוי' אד'. והמלאך מט"ט גבוה יותר משארי המלאכים שכולם מקבלים משם אלקים. ונק' בני אלקים. וז"ש הודו לאלקי האלקים. אלקים הם המלאכים שנק' אלקים בדרך השאלה. ואלקי אלקים זהו שם אלקים. וז"ש כי הוי' אלקיכם הוא אלקי האלקים כו' וז"ש ומלאכי אלקים כו'. אבל מלאך מט"ט מקבל משם שדי שלמעלה משם אלקים כי בברה"ע נא' אלקים. בראשית ברא אלקים. ושם שדי נתגלה לאאע"ה ע"י מצות מילה כמ"ש אני אל שדי התהלך לפני והי' תמים כו'. וז"ש וארא אל אברהם כו' באל שדי כו'. והוא המייחד הב' שמות הוי' אד' (ושם הוי' עצמו הוא למעלה יותר ונתגלה במ"ת כו') ומזה מקבל מלאך מט"ט וזהו שנק' שר הפנים שבו נמשך הבחי' פנים דשם הוי' ודשם אד'. וע"כ נא' כאן השמר מפניו אל תמר בו. ופי' במדרש (משפטים פל"ב סי' ד') אל תמירני בו והיינו לפי שבו נמשך היחוד דהב' שמות כנ"ל אפשר לטעות ח"ו כדאי' באלישע אחר שראה מט"ט יושב וכותב כו' אמר שתי רשויות יש ח"ו ולכן נא' בו האזהרה אל תמירני בו. שצריך לידע כי הוא רק שליח השפע ואין לו בזה שום דעת ובחירה ורק כגרזן ביד החוצב בו. ומשה לא רצה לקבל זה המלאך ואמר אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה והוא מחמת ב' טעמים. הא' כי זהו רק המשכת הארה מגילוי שם הוי' ומשה הוא כפני חמה שקבל מעצמות שם ה'. וטעם הב' כי המשכה זו הוא כמו שהוא מתלבש במלאך נברא כו' ולמשה הי' גילוי שם הוי' דאצי' עצמו בלי לבוש והעלם. ואח"כ בא ליהושע כי דבורו של הקב"ה אינו חוזר ריקם ונתקיים בימי יהושע. וז"ש ויאמר כו' כי אני שר צבא ה' עתה באתי שאמר לו משה רבך לא קבלני עתה באתי וכתיב בי' ויפול יהושע על פניו וישתחו והיתה בזה הוה דחיל מיני' ולא הוה יכול לאסתכלא בי' מה שבחיי משה קבל יהושע ממדרגת משה בחי' ה' ובחי' על ה'. והיה מסתכל ולא הי' מתיירא כלל. ואח"כ הוה דחיל גם מהמלאך הוי'. הרי שמדרגתו בבחי' נער הי' למעלה ממה שהי' אח"כ בפ"ע משפיע בישראל כו':

ב **והנה** מצינו ג"כ דמט"ט נק' נער כמ"ש נער הייתי גם זקנתי וארז"ל (יבמות ט"ז ע"ב) פסוק זה שרו של עולם אמרו.

והנה מלאך מט"ט היא בו"ק דיצירה והוא למעלה מכל המלאכים שהם בחי' אור המתיילד מהשפי'. אבל מט"ט הוא בגוף ועצם

הו"ק

שנגד הנה"ב בבחי' רצוא ותשוקה ליכלל באלקות. וכדי שתוכל להתעלות מלמעלמ"ע מירידתה בבי"ע ותעשה בחי' כלי המעלה מ"ן ליחוד עליון נמשך לזה הכח מבחי' קוב"ה בחי' חתן חות דרגא שהו"ע ירידה גדולה מבחי' קוב"ה בבחי' המל' כמו שהיא בירידה למטה מאד כו'. וזהו לכה דודי המשכת בחי' אה"ר מלמעלה. מבחי' דודי כו'. כדי להיות כלה כלתה נפשי. וכמ"ש אהבתי אתכם אמר הוי' (עי' בפ' שלח בדרוש למען תזכרו בענין כי מאים לוקחה זאת כו') וכמו עד"מ האב שמשתעשע בבנו הקטן שתחלה מגביהו מהארץ למעלה ואח"כ משתעשע עמו כו'. ואח"כ פני שבת נקבלה דקאי על שניהם החתן וכלה ששניהם מקבלים מבחי' היותר עליונה מהם. והענין כמ"ש בזהר שכבים יחוד דו"כ מאיר בחי' עליונה מבחי' אנת הוא שלימותא דכולא כמ"ש זכר ונקבה בראם ויברך אותם שנמשך ברכה לשניהם. וכתיב צאינה וראינה כו' במלך שלמה (הקב"ה מלך שהשלום שלו) בעטרה שעטרה לו אמו. ביום חתונתו בחי' יחוד עליון שאז נמשך בחי' מקיף עליון בבחי' קוב"ה כו'. וזהו פני שבת נקבלה שגם בחי' קוב"ה מקבל מלמעלה יותר. וזהו כל המשמח את החתן שצריכים לשמחו. היות שבחי' חתן חות דרגא הוא ירידה גדולה להאיר בבחי' מקור הנבראים בע"ג כו' צריך להמשיך בו שמחה. והשמחה הוא ע"י בחי' העליונה משניהם בעטרה שעטרה כו' בחי' גילוי ענג עליון וזה גורם הירידה והמשכה דבחי' חתן. וזהו כמו בנת"ל בענין מעלת עסק התורה בלילה דלהיות ירידת והמשכת גילוי האור בלילה זמן ההסתלקות כו' נמשך הגילוי מלמעלה יותר מבחי' ענג עליון דעתיקא בחי' טעמי תורה רזא דאורייתא וכמו"כ הו"ע כל המשמח את החתן כו':

ועתה צ"ל ענין זוכה לתורה שנתנה בה' קולות. הנה אי' במד"ר ע"פ אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ויאמר לאדם. ד' פעמים אמר הקב"ה את התורה בינו לבין עצמו ואח"כ ויאמר לאדם. ופי' אז זהו התורה כמו שהיא בשרשה ומקורה שלמעלה בחי' המלך המרומם לבדו מאז וכמ"ש מאז ומקדם. וכתיב ה' קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז. ראה זהו המשכה הראשונה דתורה משרשה בבחי' הכ"ע דאצי' שנק' ראי' כמאמר איזהו חכם הרואה כו'. ובמשה בחי' הכ' כתיב וירא ראשית לו. והחכמים נק' עיני העדה. ויספרה זהו המשכה בחי' דתורה בבינה עילאה דאצי'. כי הג' ספרים בשס"י סופר בחכמה ספר בבינה וסיפור במל'. ונק' הבינה ספר כמו הספר שנכתבים בו אותיות כו' כמו"כ בבינה עיקר התגלות האותיות וכליש בחי' גרמוהי כו'. ובספר תורה יש חמשה חומשי תורה כנגד בינה עד הוד אתפשטת. הכינה זהו המשכת והתלבשות התורה במדות דאצי' כמ"ש חצבה עמודיה שבעה אלו ז' ספרים דאורייתא. כי במדבר נחלק לשלשה כו'. כנגד ז"מ דאצי'. ונק' הכינה כי המצות בפרטן הם רמ"ח והם בפרטי המדות רמ"ח אבד"מ וכל מצוה מוסרבת באבר פרטי. לכן נק' הכינה. כמשל בעה"ב שמסדר כליו שבביתו שכל כלי תהי' במקומה המיוחד לה. כמו"כ המצות כל מצוה באבר פרטי כו'. וגם חקרה הוא בחי' מל' כי מל' פה תושבע"פ קרינן לה שבה הוא חקירת הדברים. כי בתושב"כ הכל הוא בכלל ובקיצור ובתושבע"פ נת' הכל בפרטי'. וזהו חקרה הוא במה' כמ"ש לב מלכים אין חקר. וזהו בחי' הרהור שמהשב אין לדבר כו'. ואח"כ ויאמר לאדם זהו גילוי עשה"ד כמ"ש וידבר אלקים כו'. וזהו ג"כ ענין הפסוק ואהי' אצלו אמון כו'. ופי' במד"ר אמון מכוסה אמון מוצנע זהו שרש התורה בעצמות המאציל בחי' אז כנ"ל. ואח"כ כתיב ואהי' שעשועים יום יום זהו המשכת התורה בחו"ב בחי' אלפים שנה דחו"ב כמ"ש ואאלפך חכמה ואאלפך בינה. וזהו ראה ויספרה. משחקת לפניו בכל עת היינו המשכת התורה בהמדות כי המדות הם ב' הו"ג ומהם נמשך הכ"ח עתים י"ד עתים לטובה מבחי' חסד וי"ד להיפוך מגבורה. ומצד המשכת התורה משרשה בחי' שעשועים עליונים בהמדות. שזהו הכינה. זהו"ע משחקת בכל עת שכל העתים הם לטובה דגם הי"ד עתים דלרעה נמתקים ומתהפכים לטובה ולברכה. ואח"כ משחקת בתבל ארצו זהו מדת מל' זהו"ע חקרה. עד ושעשועי את בני האדם המשכת גילוי שעשועים וענג עליון גם בעולמות בי"ע עד לבש"י למטה. וזהו"ע ה' קולות דתורה. וזהו כל המשמח את החתן שממשיך שמחה בחתן להיות חות דרגא וירידה כו'. עי"ז זוכה לגילוי התורה משרשה ומקורה בלמעלה מאצי' בבחי' שעשועים כנ"ל שנתנה בה' קולות ה' המשכות הנ"ל:

מהרה ה' אלקינו ישמע וכו' קול מצהלות חתנים מחופתם ונערים ממשתה נגינתם. וצ"ל ענין החתנים ונערים. הנה כתיב ומשרתו יהושע כו' נער לא ימיש מתוך האהל. ואחז"ל (ב"ב ע"ה ע"א) פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה. והנה בלבנה יש ב' מדרגות. הא' בשעת מולד הלבנה שהיא בתכלית הביטול נקודה קטנה ומקבלת אור השמש. ומדרגה הב' היא כשנעשית מאור בפ"ע להאיר אור בלילה. וכן ביהושע שכפני לבנה הי' ב' המדרגות הא' מדרגת יהושע בחיי משה. נער לא ימיש מתוך האהל. הי' מקבל מדרגת משה. דפני משה כפני חמה. וכמו שבשמש נא' לשמש שם אהל כו' שהשמש יש לו אהל שהוא הנרתק שלו כי בלא האהל לא הי' יכול להתקבל אור השמש בעולם. כמו"כ כ' ומשה יקח את האהל. ויהושע לא ימיש מתוך האהל שע"י האהל קבל מדרגת משה כפני חמה. ואחרי מות משה שנעשה דבר בפ"ע משפיע ומנהיג על כל ישראל זהו מדרגה הב'. והנה באמת מדרגת יהושע כשהי' נער לא ימיש מתוך האהל זהו למעלה יותר ממדרגתו שהי' אח"כ משפיע ומנהיג על ישראל. ולכן מצינו ביהושע כשבא אליו המלאך ואמר לו שר צבא ה' אני עתה באתי הי' ירא מפניו. וזה המלאך הוא מ"ש במשה הנה אנכי שולח מלאך לפניך כו' ולא רצה משה לקבלו. ויהושע בחיי משה הי' מקבל כל מדרגת משה שלמעלה מהמלאך כו'. ואח"כ נתיירא מהמלאך ויפול על פניו ואיתא בזהר (ואתחנן רס"ט ע"א) הוה דחיל מיני' ולא הוה יכול לאסתכלא ביה. והנה להבין ענין פני משה כפני חמה מהו"ע השמש למעלה. הנה כתיב (תלים פ"ד) כי שמש ומגן הוי' אלקים. הוי' נק' שמש. וכתיב (שם קל"ה) כי גדול הוי' ואדונינו מכל אלקים. אלקים הוא מדת הצמצום והדין במצמצם ומעלים ומסתיר על האור

והסתלקות קוב"ה למעלה בבחי' העלמות אור הסוכ"ע ולא להאיר למטה במקור עולמות הנבראים. וכל העולמות מקבלים השפעתם רק מהילוכי' הלכות שבחי' זו היא מקור עולמות הנבראים. והנה כנגד זה תקנו חז"ל ח"י ברכאן דצלותא כי עד"מ המשכת הטפה מן המוח הוא דרך ח"י חוליות השדרה. וכך המשכת בחי' קוב"ה בבחי' גילוי מלמעלמ"ע היא ג"כ ע"י ח"י כו'. וזהו יחיד חי העולמים מלך שהמשכת וגילוי בחי' יחיד במדת מלכותו הוא ע"י חי העולמים:

ובזה יובן גודל מעלת ושבח עסק התורה בלילה דוקא. כי הנה נת"ל שיום למעלה הוא התגלות אוא"ס ולילה הוא בחי' העלם והסתר אוא"ס כו'. והנה כשממשיכים אור בבחי' יום הו"ע תוס' אורות כי ביום בלא"ה הוא בחי' אור וגילוי הקב"ה יושב ועוסק בתורה ורק שישראל ע"י עסק התורה שלהם ממשיכים תוס' אורות כמארז"ל בזמן שיושבין ועוסקין בתורה שכינה שרויה ביניהם שנאמר אז נדברו יראי הוי' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע כו'. משא"כ בלילה שבלא"ה הוא בחי' חשך והסתר בעולם הסתלקות האור לגמרי וע"כ כשישראל עוסקים אז בתורה וממשיכים אז גילוי אור כמ"ש כי נר מצוה ותו"א נמשך מזה גודל נח"ר למעלה. וזהו כמו עד"מ למטה כשאדם יושב בלילה ונר דלוק לפניו ומביאים לו עוד נר א' נתוסף לו אור ויש לו מזה נח"ר עכ"ז אינו דומה למי שיושב בחשך לגמרי ומביאים לו נר שהנח"ר והשמחה והעונג שלו גדולה מאד באין ערוך כו'. כמו"כ הו"ע מעלת עסק התורה בלילה על עסק התורה ביום. ועיקר הענין יובן ע"ד שארז"ל במקום שבע"ת עומדים צ"ג אין יכולים לעמוד שם. והטעם הוא לפי שהבע"ת ע"י שפגם בתומ"צ עי"ז גרם הסתלקות האורות וע"ד קוב"ה בגלותא סליק לעילא לעילא. ואח"כ ע"י התשובה שממשיך ההארת האור הוא ממקום עליון יותר דהיינו מבחי' לעילא לעילא שלשם נסתלק האור וכמו"כ הו"ע עסק התורה בלילה שאז הוא ההסתלקות דבחי' קוב"ה ברצוא"ע שלמעלה מהשתל' וע"י עסק התורה ממשיכים הגילוי משם מבחי' ח"י אלף כנ"ל וה"ז למעלה יותר מעסק התורה ביום שהוא רק המשכת הכ"ע דאצי' לבד. ובאמת עיקר ההמשכה שע"י עסק התורה בלילה הוא מלמעלה גם מבחי' ח"י אלף. כי בחי' ח"י אלף אי' בע"ח שהם בע"ס דמדות דא"א שהם מלמעלמ"ע ומלמטלמ"ע ע"כ הם ח"י אבל ג"ר דא"א שם הוא הסוד דרבבות. וזהו רכב אלקים רבותים (עם האלפי שאנן) שהם בג"ר. ובבחי' זו הוא שרש התורה כמ"ש בתורה ואתא מרבבות קדש. ולכן על התורה כתיב כי תרכב על סוסיך. פי' סוס ב"פ ס"ג וזהו שרש המשכת התורה וזהו למעלה מבחי' רוכב על כרוב קל כרבי' בחי' אדם אותיות דשם מ"ה שעי"ז העלי' רק במדות דא"א אבל בחי' סוס שם ס"ג זהו בבחי' האלפי שאנן וע"י עסק התורה בלילה ממשיכים גילוי התורה משרשה בחי' רבבות הנ"ל. ולכן רנה של תורה בלילה דוקא. שכדי להאיר למטה במדת לילה הוא ע"י המשכה ממקום עליון מאד. כי יש ד' בחי' טנת"א שטעמים הם ג"כ אותיות דיש אותיות השכל ואותיות הרצון ואותיות התענוג וזהו הטעמים הם אותיות התענוג שלמעלה מכל הבחי' אותיות. שעל ידם המשכת תענוג עליון מעתיקא. וזהו"ע רנה של תורה טעמי תורה המשכת ת"ע בהש' כמ"ש ובלילה שירה עמי שר י"ה כו'. (עי' ע"פ וממעין מבית הוי' יצא והשקה את נחל השטים כו' בד"ה שטים שמה מלכות ובד"ה שאינו הג' שבלקו"ת בענין בכה"מ שאומרים האופנים. וע"פ דרשו כו' מענין גדול העונה אמן יותר מהמברך כו' ע"ש. שמכ"ז יובן איך שלהיות המשכה וגילוי למטה בבי"ע צ"ל שרש ההמשכה ממקום עליון יותר). וזהו"ע רנה של תורה בלילה דוקא. כי יש תענוג המלובש בח"ע משא"כ רנה של תורה המשכת עצמות התענוג מקור התענוגים כמ"ש אני תורתך שעשעתי כו'. שזה ממשיכים ע"י עסק התורה בלילה דוקא. כי אז זמן השינה המפיל חבלי שינה על עיני כו'. וכשהאדם מנדד שינה מעיניו ועוסק בתורה עי"ז מעורר למעלה בבחי' עינא פקיחא כו'. כי למעלה יש ג"כ בחי' שינה כנ"ל אך זהו רק בבחי' כמרא"ד התלבשות אורות בכלים דע"ס דאצי' אבל למעלה בבחי' עתיקא עינא פקיחא דלא נאים ולא אדמיך לעלמין וכמ"ש הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל. ישראל דלעילא זהו בחי' שם הוי'. ושומר ישראל הבחי' מקיף שלמעלה משם הוי' בחי' עתיקא שם אין שייך שינה כו'. וע"י שהאדם מנדד שינה מעיניו בלילה עי"ז מעורר למעלה בבחי' עינא פקיחא וזהו בחי' רננא דאורייתא טעמי תורה כו':

ועתה יובן ענין כל המשמח את החתן. כי חתן וכלה הם ג"כ ענין יום ולילה. כי כלה הוא כלתה נפשי וקאי על בחי' מל' כי יש עש"נ ונפש הוא בחי' מל' שיורדת ע"י גבורות וצמצומים העלמות והסתרים להחיות עולם ושנה להיות מקור לזמן ומקום דעולמות הנבראים. כמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים בחי' מקום וממשלתך בכל דור ודור בחי' זמן מלך מלך ימלוך כו'. וא"כ בחי' נפש זהו הירידה במדת לילה דבי"ע. ולכן היא בחי' כלה כלתה נפשי העלאת והשתוקקות בחי' נפש לצאת מהגבורות וצמצומים דבחי' עולם ושנה מדת לילה ליכלל באצי' אוא"ס ב"ה שלמעלה מגדר זמן ומקום הי' הוה ויהי' מדת יום כו'. והחתן זהו בחי' קוב"ה ז"א דאצי' מדת יום. ונק' החתן מלשון חות דרגא ירידה והמשכה מלמעלמ"ע מבחי' קוב"ה בלילא שט בח"י אלף. ע"ש דה"א. להתייחד עם בחי' כלה כלתה נפשי מדת לילה. שיהי' במדת לילה גילוי אור כמו במדת יום כו'. והמשכה ויחוד זה נעשה ע"י התורה וזהו ביום חתונתו זה מ"ת. ועי"ז נמשך שמחה בהחתן כמו רנה של תורה בלילה דוקא טעמי תורה אותיות התענוג המשכה מבחי' רבבות קדש שלמעלה מבחי' ח"י אלף כו'. וזהו כל המשמח את החתן שצריכים לשמחו. ויובן זה מענין שבת כי בשבת אנו אומרים לכה דודי לקראת כלה פני שבת נקבלה. דהנה עיקר בחי' כלה כלתה נפשי זהו במעלי שבתא שאז עיקר עליית המל'. כי בשימו"ה הוא ירידת המל' בנה"י להחיות בי"ע ע"י התלבשות בלבושים וצמצומים והעלמים והיא מקושרת למטה בעולם הפירוד וא"א לה לבוא בעצמה לבחי' כלה כלתה נפשי כו'. ובשבת מפשטת א"ע מכל הלבושים והצמצומים ומתעלית למעלה באצי'. וזהו במעלי דשבתא. ואז נק' כלה כלתה נפשי. וכמו"כ בנפש האדם כל נשמה מישראל מלובשת בגוף ונה"ב ובחול הוא התלבשות הנה"א בתאוות ורצונות זרות דהבלי עוה"ז שמצד הגוף ונה"ב. אבל בשבת הנה"א מפשטת א"ע מהלבושים ורצונות זרות

שמצד

כחות הפנימי' היינו שכל ומדות מח' ודיבור וכל החושים ראי' ושמיעה וכח המעשה ביד וכח הילוך ברגל והשפעה מאדם לחבירו וכל משא ומתן. וגם עבודה ומלאכה כמ"ש יצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב. אבל בלילה הוא עת השינה והסתלקות הפנימיות בעלם הנפש שנסתלק השכל ונשאר רק כח המדמה. ומן שארי הכחות נשאר רק קיסטא דחיותא בחי' הילוכיות שיהי' קיום הגוף והגוף מונח כאבן דומם ולכן שינה א' מששים במיתה. וכעד"ז למעלה איתא בזה"ק (ר"פ בהר וכ"ד) בלילא תרעין דג"ע אסתימו. וכמו שבבהמ"ק היו השערים ננעלים בלילה. ומ"ש ותקם בעוד לילה (דקאי על הא"ה כנס"י מדת מל' דאצי') ותתן טרף לביתה (פי' בזהר אוכלסין דילה נשמות ומלאכים דבי"ע) וחוק לנערותיה (ז' היכלות דבריאה ז' הנערות דאסתר). היינו בחי' מזון וחיות לעולמות שאין לך עשב מלמטה כו' והשפעה זו הוא מבחי' הילוכיות אלקות ולכן בלילה דוקא. וכמו עד"מ למטה באדם הגם שבלילה בעת השינה מסתלקים כחות הפנימי' עכ"ז אנו רואים שיש כחות שפועלים פעולתם בלילה דוקא. והיינו כח העיכול וכח הזן וכח הצומח בימי הגידול וכח הדוחה כולם עיקר פעולתם בלילה דוקא. וכ"ז מפני שביום כשמאירים כחות הפנימי' אזי כחות הילוכים בטלים לגבי כחות הפנימיים ע"ד שרגא בטיהרא כו'. אבל בלילה כשמסתלקים כחות הפנימיים אזי הכחות הילוכים פועלים פעולתם. וכמו"כ יובן למעלה שהשפעת חיות הילוכי' ע"י כלים הילוכים דמל' זהו בלילה דוקא כשמסתלק בשע הפנימי' דאו"ס. וזהו ותקם בעוד לילה ותתן טרף כו' כנ"ל. ועוד פי' ותתן טרף בגימט' רפ"ח עס"כ זהו הבירור דרפ"ח ניצוצין שנפלו בהיכלות דנוגה דבי"ע וכשהמל' יורדת בלילה להשפיע חיות העולמות אזי היא מתלבשת גם בהיכלות דנוגה דבי"ע לברר בירורים. וזהו ג"כ בלילה דוקא. ועד"מ באדם שכח העיכול שהו"ע בירור המאכל שהפסולת יודחה לחוץ והטוב ומובחר שבמאכל מתברר ומתהפך ונכלל בגוף האדם ושב להיות דם ובשר זהו העיקר בלילה. וכמו"כ למעלה. מה שהמל' מברר בירורי נוגה שהטוב יתברר מהרע שהרע נדחה והטוב מתעלה ונכלל באלקות זהו ג"כ בלילה דוקא. אבל תרעין דג"ע אסתימו בלילה. כי ג"ע הוא תענוג עליון מה שנהנין מזיו השכינה גילוי אור מא"ס ב"ה פנימיות אלקות שזהו ע"י התרעין שערים וצינורות וכלים הפנימיים כו' זה נסתם ונסגר בלתי מאיר בלילה. זהו"ע הלילה למעלה. ובחי' יום הו"ע התגלות אצי' בבי"ע באצי' היא בחי' יום ואור כי בחי' אצי' שבעשי' הוא למעלה יותר גם מבחי' בריאה שבבריאה וזהו בחי' יום. ובזה יובן מאמרז"ל בגמ' (חגיגה י"ב) מעון שבו כתות של מה"ש שאומרים שירה בלילה וחשות ביום מפני כבודן של ישראל. והענין כי נש"י עצמ"ה בחי' פנימי' הכלים ונק' בחי' יום. ומלאכים נמשכו מחיצוניות הכלים בחי' דיבור וכמ"ש במד"ר ע"פ ועוף יעופף ועוף זה מיכאל יעופף זה גבריאל. ולכן כל עבודתם הוא בלילה דוקא בעת הסתלקות הפנימיו'. אבל ביום שמאיר בחי' פנימי' זה שייך לנש"י דוקא ולכן חשות ביום מפני כבודן של ישראל שאין השירה שלהם נחשב כלל. וע"ד הכם אינו מדבר בפני מי שגדול ממנו כו'. וזהו"ע מארז"ל בביום בג' שעות ראשונות הקב"ה יושב ועוסק שבתורה שהו"ע המשכת מוחין עליונים מחכ"ע דאצי'. שניות יושב ודן כו' זהו כשנמשך המוחין דתורה אז הוא דן עפ"י התורה וזהו ההמשכה בהמדות כו'. בלילא מאי קעביד קוב"ה. פי' קוב"ה הנה קדש הוא מובדל ולמעלה מבחי' גילוי הוא עצמות או"ס ב"ה שמובדל לגמרי מהעולמות שהוא למעלה מגדר אור וחיות לעולמות בחי' קדש מלה בגרמי' וזהו האו"ס כמו שמלובש בחכ"ע בחי' סוכ"ע. וברוך הוא המשכה וגילוי להאיר בבחי' ממכ"ע וזהו ברוך מלשון המבריך את הגפן כו' והיינו כאשר נמשך בחי' קדש עליון ומתלבש במדות עליונות שאזי יכול להיות בחי' גילוי כו' ונק' המשכת סוכ"ע בממכ"ע. והנה לילה הוא זמן השינה ולמעלה יש ג"כ בחי' שינה כביכול כמ"ש עורה למה תישן הוי' ויקץ כישן הוי'. שהו"ע הסתלקות הפנימי' דאו"ס מהעולמות. ולמעלה ענין ההסתלקות אין זה כמו השינה באדם שהוא הסתלקות כחות הפנימיים בהעלם עלם הנפש כמו הסתלקות השכל בעלמות כח המשכיל כו'. אבל הגוף נשאר קיים. אבל למעלה ח"ו לומר כן שההסתלקות בהאור לבד והכלים נשארים אלא שגם בחי' הגוף והכלים עולים ומסתלקים עם האור. וזהו לשון הגמ' בלילא מאי קעביד קוב"ה בחי' האור והכלים. והתשובה רוכב על כרוב קל שלו ושט בח"י אלף עלמין. וכדכתיב וירכב על כרוב ויעוף. הכרוב זהו מלאך מט"ע שר הפנים ונק' כרוב כרביא אנפי זוטרי. וכרוב קל היינו שמקטין א"ע לגבי קוב"ה והו"ע בחי' ביטול לגבי קוב"ה וכמארז"ל מט"ע אע"ג דאיהו שרו ש"ע לגבי מארי הדיוט אתקרי. וזהו כענין המס"נ דישראל בק"ש למסור נפשו באחד כו'. וענין קוב"ה רוכב כו' היינו עליית בחי' קוב"ה בבחי' רצוא"ע שלמעלה מהחכ' וע"ד והחיות נושאות את הכסא שחיות המרכבה ע"י תוקף התגבורת הרצוא שלהם הם מגביהים ומעלים את הכסא עם בחי' כמרא"ד לבחי' או"ס עצמותו דכי לא אדם הוא. כמו"כ ע"י הכרוב קל בחי' הקטנות וביטול דמלאך מט"ע עי"ז הוא עליית בחי' קוב"ה או"ס שמלובש במדות דאצי' לבחי' שרש שרשן של המדות כמו שכלולים ברצוא"ע שלמעלה מהחכ'. והענין דהגם שתולדת המדות הוא מהשכל אבל באמת השכל אינו מקור האמיתי להמדות כי שרשם מלמעלה מהשכל ולכן אנו רואים שבהתגלות המדות בלב אז הם בתוקף גדול שגם השכל לא יוכל למנוע ולהסיר (בל"א אפ ווענדין) המדה. להיות ששרש המדה מלמעלה מהשכל והשכל הוא רק מעורר לגילוי המדה. וכמו"כ יובן למעלה ששרש המדות דאצי' הם בעצמות רצוא"ע שלמעלה מהחכ'. ובזה יובן ענין ושט בח"י אלף עולמות. הח"י אלף עולמות הם למעלה מעלה באצי'. כי עיקר המדות הם ג' חג"ת וכל א' כלולה מששה והם ג' ווי"ן מהג' פסוקים ויסע ויבא ויט כנגד הג' אבות אברהם יצחק ויעקב וג"פ וא"ו בגימט' ח"י. ושרש המדות ברצוא"ע הם ח"י אלף כי המספרים הם יחידות עשירות מאות אלפים ורבבות. יחידות במל' ועשירות בז"א. וזהו בחי' ח"י. ומאות בחו"ב ואלפים בכתר כו'. וזהו ח"י אלף הם שרש המדות ברצוא"ע שלמעלה מהחכ'. ושט בח"י אלף בלילה הוא עליית בחי' קוב"ה בעצמות רצוא"ע שלמעלה מהחכ'. וזהו אלפי באאין בחי' אין וביטול מ"ש והחכ' מאין תמצא. והיינו עליות

והשתוקקות

רוב המעלות. ורק בזה אין שייך יחוד כידוע. כ"א שמאוא"ס שלמעלה ממל' דא"ס נמשך תוס' אור במל' דא"ס והקו"ח. וכ"ז הוא דיקא ע"י אחותי כלה. אחותי נק' המל' כמו שהיא באצי' כנ"ל. וכלה היא כמו שיורדת לבי"ע. שאזי יש בה העמ"נ והמשכת מ"ד. שהו"ע בירור והתהפכא מחשוכא לנהורא. שעי"ז נמשך מבחי' בריבא חשוכא לבחי' והד"נ שזה"ע באתי לגני. וזהו כוונת ופשט הפסוק באתי לגני הוא ע"י שאחותי נעשית כלה דוקא. וכמ"כ בנפש האדם. אחותי נק' הנשמה קודם בואה לגוף שאהבתה היא אהבה טבעית הנ"ל. וכשבאה לגוף נעשית כלה. שנתגלה האה' מסותרת הנ"ל. ומתהפך חשוכא דנה"ב לנהורא. ועי"ז באתי לגני. והנה כלה זהו המ"ן ומ"ד דתומ"צ מדרגת צדיקים. אריתי מורי. זהו ריח בוגדיו בחי' בע"ת שמתעוררים למעלה יותר להיות באתי לגני:

לחתונה

כל המשמח את החתן זוכה לתורה שנתנה בה' קולות. להבין מהו ענין שצריך לשמח את החתן. ומה שייך זה לתורה. ומהו"ע הה' קולות. כתיב (איכה ב') קומי רוני בלילה ואחז"ל (במד"ר תשא פמ"ז) אין רנה של תורה אלא בלילה. וע"פ יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה כו' ארז"ל (חגיגה י"ב) כל העוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום. וכן בזהר בכ"מ מפליג בשבח מעלת עסק התורה בלילה. וצ"ל מהו המעלה דעסק התורה בלילה דוקא הלא לכאורה היום מעולה יותר מהלילה כי יום הוא אור ובחי' חסד כו'. והענין דהנה ארז"ל (ע"ז ג') י"ב שעות הוי היום שלש שעות ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה שניות יושב ודן שלישית יושב וזן כו'. בליליא מאי קעביד קוב"ה רוכב על כרוב קל שלו ושט בח"י אלף עולמות שנאמר רכב אלקים רבותים אלפי שנאן א"ת שנאן אלא שאינן (עי' ביאור מאמר זה בת"א פ' יתרו בד"ה האבות הן המרכבה. ובמגלת אסתר בביאור ע"פ יביאו לבוש מלכות). והענין דהנה כל השתלשלות העולמות מקבלים ההשפעה מבחי' חיצוניות. כי זהו הכלל בענין השתלשלות שהו"ע שבחי' חיצוניות שבעליון נעשה פנימיות לתחתון אבל פנימיות דעולם העליון אין נמשך אל התחתון. וכמו עד"מ למטה מה שיכול להיות התגלות מאדם לחבירו הוא ע"י הדיבור דוקא שהדיבור הוא חיצוניות ובחי' אחרונה שבמשפיע אבל השכל והמדות אינם מתגלים כי יש מה' מדות ושכל שהם למעלה מהדיבור ואינם בגדר גילוי כלל. כ"א ע"י אותיות הדיבור. ומהדיבור של הרב שהוא בחי' חיצוניות שבמשפיע נעשה בחי' פנימי' בשכל ומחשבה של התלמיד. וכך הוא בהתגלות הנשמה בגוף שרק בחי' חיצוניות הנשמה נמשכת להתלבש בגוף ולא עצמות הנשמה. כי מלאך עומד בשליש העולם והנשמות גבוהים יותר ממלאכים ואיך תוכל הנשמה להתלבש בגוף קטן כו'. אלא שמה שמתלבש בגוף הוא רק חיצוניות ובחי' עקב מעצמיות הנשמה שנשארת למעלה בבחי' מקיף כמאמר ואתה משמרה בקרבי. וזהו בחי' יעקב וישראל שבנשמה. יעקב יו"ד עקב זהו הנשמה המלובשת בגוף. וישראל לי ראש זהו בחי' גלגלתא מקיף דנשמה. וכמו שאין ערוך עקב הרגל לגבי הראש. כן אין ערוך הארת הנשמה בחי' יו"ד עקב לגבי עצמות בחי' המקיף דנשמה כו'. ולכן איתא בספרים שהתגלות עצמות הנשמה הוא יותר גבוה מבחי' רוה"ק וגילוי אליהו ז"ל. וכעד"ז הנה כללות השתלשלות העולמות מקבלים השפעתם מבחי' חיצוניות אלקות. כן בהמשכת אור וחיות מהמאציל ית' בנאצלים וכן המשכת החיות מאצי' בבי"ע הכל הוא רק הארה בחי' חיצוניות שהמשכת האור מאוא"ס ב"ה בע"ס דאצי' זהו רק הארה מאוא"ס אבל עצמיות אוא"ס ב"ה הוא למעלה מגדר התלבשות בע"ס. וזהו והנורא אל עליון שהוא עליון על כל הע"ס. ועז"נ כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא. כמו אש שבטבעו להסתלק למעלה היפך המים שיורדים מלמעלמ"ט. וזהו כענין התלבשות הנשמה בגוף שהוא רק חיצוניות הנשמה כנ"ל. כמו"כ הע"ס דאצי' נק' גופין כמ"ש בת"ז וכמה גופין כו' חכמה מוחא בינה ליבא חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא ת"ת גופא. ואוא"ס ב"ה המלובש בהע"ס זהו הנשמה כמאמר אנת הוא נשמתא לגופא. רק שבזה אין המשל דומה לנמשל. כי למטה הגוף אין משיג כלל מהות הנשמה שמלובש בו. אבל למעלה בהכלים דע"ס דאצי' מתגלה ומושג מהות אוא"ס ב"ה עד שמיוחדים לגמרי עם האור כמאמר איהו וחיוהי וגרמוהי חד בהון. אך כ"ז הוא רק הארת אוא"ס מתלבש ומתגלה בהע"ס אבל עצמיות אוא"ס ב"ה הוא למעלה מגדר התלבשות בע"ס. וכמו"כ הוא מאצי' לבי"ע. כי הנה כתיב ששת ימים עשה ה'. שהבריאה היא ע"י השבעה מדות דאצי'. ואחז"ל בעש"מ נבה"ע בחי' דיבור עליון. והענין כמו עד"מ באדם התהוות הדיבור הוא מהמדות. כי מקום משכן המדות בלב. והקול יוצא מהלב נעשה קול ודיבור האדם. וזהו רק מחיצוניות המדות שבלב זה נמשך בהבל הדיבור ולא מפנימיות המדות. ולכן אנו רואים בשעת התגלות פנימיות ועצמיות המדות אזי אין יכול לדבר כלל כמו בעת כעס עצום או שמחה עצומה כו'. וכמו"כ יובן למעלה מה שנמשך מהמדות דאצי' חיות להתהוות הדיבור עליון דעש"מ זהו רק בחי' הבל וחיצוניות המדות הארה בעלמא. וז"ש הבל הבלים כו'. ואי' בזהר ז' הבלים דעלמא אתקיים עלייהו. וזהו בחי' הבלים והארות חיצוניות מהז"ת דאצי' שנמשך להיות מקורים להתהוות הדיבור עליון. וזהו וימי חייהם הבל לפניך. וזהו מ"ש אחרי הוי' בחי' מל' דבו"ע דעש"מ הוא בחי' אחוריים וחיצוניות אוא"ס שבמדות דאצי'. וזהו בחי' מקור המשכת החיות מאצי' בבי"ע:

וכ"ז הוא הקדמה להבין מהו למעלה ענין יום ולילה. דהנה עד"מ למטה אנו רואים ההפרש בין יום ללילה באדם. שביום בנ"א ניעורים ואז מאיר ומתגלה הפנימיות ועצמיות של הנשמה. כי בבחי' הנשמה שמלובשת בגוף יש ג"כ חיצוניות ופנימיות. וביום מתגלים כל

כחות

להיות תשוקה בהתלמיד מצ"ע. ב' שהתלמיד מקבל שפע בכל הדם גם מבחי' רשימו זו גופא. ע"ד לא קאים איניש אדעתא דרבי' עד מ' שנין (ע"ז ה' ע"ב) וכת' זה במ"א. גם בעבודה כת' באגה"ק סי' כ"ז בפי' ל' רז"ל שבק חיים לכל חי. שהאוי"ר והאמונה שקבל מרבו מכבר בעודו בחיים היותו בעוה"ז. הנה עושה גידולין וגידולי גידולין גם לאחר הסתלקותו כו' יעו"ש. ועד"ז יובן למעלה בענין אור זרוע לצדיק. שמבחי' צי"ע נמשך אור זרוע במל'. הוא שני ענינים. א' שגורם ועושה בבחי' מל' העמ"כ לבחי' סוכ"ע (שאין זה בכח המל' מצ"ע). לפי שהאור זרוע הוא מבחי' ור"ח שגנוז שהוא סוכ"ע כמשנת"ל. ומזה נמשך אור הגנוז בכל נה"א שיהי' בו אה"ר המסותרת לעצמות אא"ס ב"ה הסוכ"ע שלמעלה מבחי' חיי החיים של הנשמות כנ"ל. הב' שמבחי' אור זרוע זה יוכל להיות יחודים וגילויים חדשים בעילוי אחר עילוי עד אין קץ. וזהו כל היחודים שבזמה"ג. ועפ"ז יובן מאמרז"ל (בספרי) ע"פ והשבת כו' והיו הדברים האלה כו' למוד ד"ת שמתוך כך אתה מכיר לאהוב כו'. והענין כי האהמ"ס אור הגנוז שבנה"א זהו מבחי' פי' הב' דאור זרוע לצדיק. מה שמבחי' צדיק יסוד נמשך אור זרוע בכנ"י מל'. ותורה אשר אור זה"י גנוז בתו' כו' זהו בחי' פי' הא' דאור זרוע לצדיק דהיינו מה שהאור דבחי' ור"ח גנוז וזרוע בבחי' צדיק יסוד עצמו. ולכן ע"י לימוד התו' נמשך מהדם בחי' אור זרוע לצדיק לבחי' כנ"י. אך בזמה"ג המשכה זו שמהדם הוא רק בבחי' מקיף וכמ"ש בפרד"ס הלבון שמך ושעד כו' לעורר הרוחא דבדי בגווה. שבחי' האור זרוע שבה מכבר שיתגלה ויצא האהמ"ס מהעלם אל הגילוי. וכמשנ"ת בת"א ד"ה הכלילי ל' רז"ל נכנס יין יצא סוד כו':

והנה צ"ל דלפי משנ"ת ב' בחי' אלו דאור זרוע. שיהי' בכנ"י העמ"כ לסוכ"ע ושיומשך גם יחודים מאור הזרוע מכבר. הנה זהו רק תועלת וגילוי לכנ"י. אך פשטיות הפי' דאור זרוע כו' זהו כדי שיהי' צמיחה בהאור עצמו ע"י הזריעה בכנ"י בחי' גנתא. כמו בגן נעשה צמיחה בתוס' מרובה. והענין שע"י מ"ן ומ"ד שנעשה בכנ"י ע"י האור זרוע (וזהו כי ממך הכל ומידך נתנו לך. שבין המ"ן ובין המ"ד הכל ממך). עי"ז מתבררים ע"י כנ"י שבה"כ דתהו ע"י קיום תומ"צ גשמיים. שקוטב ענין הבירורים הוא אתהפכא חשוכא לנהורא. ועי"ז מאיר ומתגלה ישת חשך כו' החשך העליון. דהיינו בחי' ברישא חשוכא שלמעלה מבחי' והדר נהורא כנ"ל באריכות. וא"כ זה"ע צמיחה בהאור עצמו. ורק זהו מעלת המל' שנק' גנתא. שבה דוקא הוא כח הצומח. וכמו שנת' בת"א בביאור דהבאים ישרש. שלכן נק' המל' בשם ארץ ובשם אשה כו' שיש בה כח המוליד שהולד הנולד ממנה יכול להיות מעולה הרבה ממנה. ולפי' אדם גדול כמרע"ה הי' ילוד אשה. וכמ"כ ע"י העמ"כ וההמשכת מ"ד שבמל'. שהוא הכל בירור ואתהפכא מחשוכא לנהורא. עי"ז נמשך מבחי' ברישא חשוכא שבחי' והדר נהורא. ושרש הראשון והדר נהורא זהו הקו"ה שמאיר לתוך החשך דחלל ומק"פ. וברישא חשוכא זהו עיגול הגדול (שעז"א בברכת מעריב ערבים גולל אור מפני חשך וחשך מפני אור). וע"י אתהפכא מחשך היותר תחתון דעוה"ז. עי"ז נמשך ומאיר טוב' אור מהחשך שיותר עליון דעיגול הגדול שבחי' והדר נהורא דהקו"ת.

וזהו באתי לגני. דאיתא בת"א ד"ה וילקט יוסף שכללות הקו שנמשך ממל' דא"ס מראשיתו עד סיומו נק' גנתא. ויובן זה בשני אופנים. הא' ע"פ מ"ש בזהר שלח (קנ"ט ע"א) תלת עלמין אית לי' לקוב"ה. ופי' הרמ"ז ז"ל שהם עולמות הא"ס שלפני האצי'. זהו מא"ק עד כתר דאצי' נק' עולם הא"ס לפי שאין שם גילוי ע"ס ואין שייך שם יחודים. ועולם האצי'. שיש שם גילוי ע"ס והתחלקות קוין רק שהוא עולם האחדות איהו וגרמוהי חד. ועלמא תתאה דבי"ע דאתקרי עלמא דפרודא. כגוונא דא בצלם אלקים עשה את האדם. כדין אית לי' תלת עלמין. העולם הראשון מיד שנולד הוא העוה"ז. ואח"כ געה"ת שאם האדם הוא צדיק בצלמנו כדמותנו שאינו פוגם מאומה אזי מיד שיצא מעוה"ז נכנס לגעה"ת. זהו עולם שני. ואח"כ געה"ע עולם שלישי. ויותר אין עתה. שמה שאיתא בתניא שהאבות מדורם באצי' זהו ג"כ אצי' שבבריאה. אך אין דומה הנמשל למשל. שהאדם מקבל חיות מהעלמין. שמתקיים מאויר עוה"ז. וניזון מאומה וחי. ובג"ע הוא נהנה ומתענג. ותלת עלמין דאית לי' לקוב"ה. הוא משפיע חיות ותענוג בהם. וחלילה שהוא ית' מקבל מהם מאומה. ועכ"פ מבואר ומובן מזה. שעולם הא"ס ועולם האצי' הם דוגמת געה"ע וגעה"ת. והענין שכמו שבתלת עלמין של האדם. העוה"ז הוא עולם חשך ואפל. וגעה"ת וגעה"ע הם בחי' יום ואור שמחה ותענוג משגת אלקות. כמ"כ בתלת עלמין דאית לי' לקוב"ה. עולמות הנבראי' דבי"ע הם מדת לילה חשך והסתר אלקות ויש שם רע שמחמת זה שייך עצב ועצבון. והאצילות ועולמות הא"ס מדת יום ואור. ולא יגורך רע. שאין שם עצב ועצבון כלל כ"א עוז וחדוה במקומו. ולכן הם דוגמת געה"ע וגעה"ת שבאדם. וזהו כוונת הת"א שכללות הקו מראשיתו עד סיומו דהיינו מה שבמל' דאצי' מסתיים גילוי ויחוד הקו נק' זה גנתא. ועוד יובן כמו שהמל' דאצי' נק' גני. והיינו בחי' המל' כמו שנעשית עתיק לבריאה. ונק' אז שכינה. פי' מה שאלקות שורה ומתגלה על נבראים עד שמתבטלים כביר שלהם כידוע. נק' זה גני. כמו בגן הוא צמיחת ענג מערוגות הבושם. כמ"ש כתיב (שיר ה') לחייו כערוגת הבושם. שדוקא מבחי' זו הוא עיקר הצחוק ותענוג עליון למעלה. כדכתיב צחוק עשה לי אלקים. כמ"כ בכללות נק' א"ק אדם דבריאה. והקו שבורא ומלובש בא"ק הוא כמו שכינה שורה על נבראים. מה גם שהמשכתו ממל' דא"ס להתלבש בא"ק יש שם ג"כ דוגמת עתיק כדאי' בכתאריז"ל לכן נק' זה גני. שמזה הוא עיקר הענג ושעשועים למעלה שהמאציל א"ס ב"ה. ופי' באתי לגני. הוא כמו והבאת אליה. בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך. שהו"ע יחוד עליון. והיינו כי יחוד קוב"ה יש עד רום המעלות. באצי' נק' המל' שכינה כנ"ל. וקוב"ה הוא העלם העצמות דע"ס האצי'. ושכינת מל' דא"ס שמשם נמשך הקו להיות שורה ומלובש בא"ק, שנק' אדם הבריאה נק' ג"כ שכינה. וידוע שבאמת אין שייך שם ח"ו ציור ודמות כפי'. רק שהוא בחי' היותר אחרונה ושפלה שבכל האפשר שבא"ס. ומובן שהבחי' שלמעלה ממל' דא"ס שהיא הבחי' האחרונה נק' עד"מ קוב"ה. וזהו באתי לגני הוא יחוד קוב"ה עד

כלל. ולמטה בנפש האדם זהו מ"ש אור זרוע לצדיק ולישרי לב. שיש צדיקים וישרים. וישרים עדיפי מצדיקים כדאי' במד"ת (פי' י"א) שיש ז' כתות ומעלה שבכולם ישרים. וההפרש ע"פ פשוט הוא כך. שצדיק הוא ג"כ שמקבל הכל באהבה אבל מ"מ אינו דומה אצלו לגמרי מדה"ד ומדת החסד. אבל ישר הוא שהגיע ובא למדת ההשתוות שמדת דינו של הקב"ה ומדת חסדו שוים אצלו לגמרי. וכדכתיב באלקים אהלל דבר בהוי' אהלל דבר. וע' בהגהות לד"ה להבין ענין הברכות שזהו פי' מ"ש אחד הי' אברהם. שהי' מברך בשמחה על שמועות הרעות כמו על שמועות טובות. ועי"ז המשיך בחי' הוי' אחד. שהוא הבחי' דלית שמאלא כו' ע"ש. וז"ש דהע"ס חסד ומשפט אשירה כו' אשכילה בדרך תמים כו'. תמים הוא אברהם כנודע. וע"פ הסודות ההפרש. שצדיק הוא שמקבל מעולם ועד עולם להיות פנימי' ועצמיות העליון גילוי לתחתון. ומ"מ לא נעשה התחתון כהעליון ממש. כמו שאומרי' גילוי אלקי' בבי"ע. שהוא גילוי אלקי' ממש. אבל מ"מ לא נעשה בריאה כמו אצי'. וישר הוא שהגילוי למטה כמו למעלה ממש. וכדכתי' ישרים דרכי הוי'. פקודי הוי' ישרים. וזהו ולישרי לב שמחה. דכתיב (תלים ט"ז) שובע שמחות את פניך. פי' שובע שמחות שיהי' בהשמחה מגילוי אא"ס ב"ה שביעה שלא יהי' שייך עוד רצוא ותשוקה. זהו דוקא מגילוי פניך ממש (ג"ר דעת"י הנ"ל) שכ"ז שאין גילוי פניך ממש. כ"א רק מבחי' אור שהוא האחור. שייך רצוא ותשוקה וצמאון (וכמ"ש במ"א בפי' כולו מחמדים). ופניך ממשיך ישר. כדכתי' (תלים ק"מ) אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך וכתיב (שם י"א) צדיק הוי' כו' ישר יחזו פנימו. וזהו בפי ישרים תתרומם. זהו שילוב אד' בהוי'. שהוי' גובר. גילוי יהו"ע ממש. ובשפתי צדיקים תתברך. שילוב הוי' באד'. אין הגילוי הוי' כמו שהוא בעצמותו. אך כ"ז הוא דוקא ע"י גניזת וזריעת האור בתומ"צ גשמיים למטה בעוה"ז. שעי"ז יתגלה ב' צמיחות הנ"ל בהאור. והטעם כמ"ש (קהלת ב') יתרון האור מן החשך. וכתיב (איוב י"ב כ"ב) מגלה עמוקות מני חשך. ובדניאל הוא גלה עמיקתא ומסתרתא ידע מה בחשוכא. והיינו שדוקא ע"י בירור ואתהפכא חשוכא לנהורא. מהחשך היותר אחרון שבעוה"ז. עי"ז דוקא מתגלה ומאיר אור מתוך החשך היותר עליון שלמעלה לגמרי מגדר גילוי אור. בחי' ברישא חשוכא שלמעלה מוהדר נהורא. וז"ש יוצר אור ובורא חשך עושה שלום. שעירב וחיבר אור וחשך יחד. ועי"ז ובורא הכל. הוא העוה"ב כידוע. ומכ"ז יש להבין הפסוק בן פורת יוסף בן פורת כו'. ותרגומו ברי דסגי יוסף. כי יוסף הוא צדיק יסוד עולם. ובו אור זרוע לצדיק. שגנוז בו נהו"ק ור"ת. והזריעה בשביל צמיחה. והנה הבחי' הא' של הצמיחה הוא תוס' וריבוי בהאור שבעתים כאור ז' הימים. וזהו בן פורת הא'. ברי דסגי ל' רבוי' וצמיחה. וזהו הצמיחה דבחי' אור זרוע לצדיק. אמנם הצמיחה הב' דבחי' ישרי' ולישרי לב שמחה. שהצמיחה הוא למעלה מגדר וסוג האור זרוע. שגם מהבחי' ברישא חשוכא יתגלה בחי' אור. ונק' שהאתעדל"ע לא בערך האתעדל"ת כלל. וזהו בן פורת הב' דכתי' בו עלי עין. דהיינו למעלה מבחי' כי עין בעין אתעדל"ע לפ"ע האתעדל"ת כמשנ"ת הפי' בד"ה בן פורת יעו"ש. והנה יוסף הוא צדיק. ועי"י ירידתו למצרי' נעשה בחי' ישר שלמעלה מבחי' צדיק. ישר הוא מדות ההשתוות כנ"ל. והיינו שהי' שוה אצלו צדקתו בין כשהי' אצל יעקב בחיר שבאבות ובין כשהי' אח"כ ויוסף הורד מצרימה ערות הארץ ובבית פוטיפר. ותשא אשת אדוניו כו'. ולא נשתנה מצדקתו ועבודתו כו'. והנה הצמיחה של האור זרוע הוא דוקא כשנזרע למטה דוקא בחשך העוה"ז כנ"ל. וכמ"כ יוסף שהוא בחי' אור זרוע לצדיק כתי' ויוסף הורד מצרימה בחשך דערות הארץ. ושם דוקא נעשה הצמיחה להיות ב' פעמים בן פורת. ועו"ל פי' עלי עין כי יש ע' שהם הוא ז' מדות דאצי'. שמהם נמשך אור השמש דעכשיו. ויש ע' רבתי ז"מ דא"א ור"ת. שזהו אור זה"י. הכל בחי' אור. אמנם עלי עין היינו למעלה גם מבחי' ע' רבתי אור זה"י. שהצמיחה דבן פורת הב' הוא הגילוי מבחי' ברישא חשוכא שלמעלה מבחי' אור זה"י:

והנה בזהר תרומה (קס"ו ב') מפרש אור זרוע לצדיק היינו שמבחי' צדיק נמשך להיות אור זרוע. והענין כי לי"ע נק' גנתא. וכנ"י מדת מל' נק' גנתא. ולכן מבחי' צדיק נמשך להיות אור זרוע בבחי' מל'. וב' הפי' אמת שהאור שנברא ביום ראשון ור"ה שגנוז וזרוע בבחי' צדיק נמשך אח"כ מבחי' צדיק. ונזרע אור זה בכנ"י בחי' מל' מקור נש"י. דמה שהאור זרוע בבחי' צדיק. זהו לפי שהוא בחי' גננא. שזורע האור בגנתא כנ"י. שאזי דוקא נעשה הצמיחה בהאור. וענין בחי' זו למטה בנש"י ידוע שבחי' ור"ת הוא שרש אה"ר. ולכן יש בנשמות ישראל אהמ"ס שהיא אה"ר ונק' אור הגנוז שבנה"ת. וזהו למעלה מאה' הטבעי'. כי אה"ע הוא לבחי' שרש ומקור חוצבה של הנשמה. דהיינו לבחי' חיי החיים דנשמות. ואה"ר הוא לעצמות אא"ס ב"ה שלמעלה מגדר חיי החיים כו'. וא"כ מאין יהי' בהנשמה אה"ר כזו. אלא שזהו מבחי' האור זרוע לצדיק שנמשך ונזרע בכנ"י כו'. ופי' אור זרוע פי' שם בזהר זרוע תדיר ועביד איבין כו'. וה"ע הספיחים שמוזרע שנזרע מכבר בארץ נעשה גידולין וגידולי גדולין כו'. והנה בזמן ביהמ"ק הי' נמשך בכי"ו מהדם אור זרוע מבחי' צדיק לבחי' צדק כנס"י. ובזמה"ג ונהר יחרב כו' ויצא כו' כל הדרה זה הקב"ה ויסוד בנק' הדר יוסף יפה מראה כו'. וכל היחודים הוא מאור הזרוע מכבר. ובכהאריז"ל שמבחי' רוחא דשבק בה בעלה נעשה כל היחודי' בזמה"ג. ולבאר זה. יש ב' משלים. א' ממה שהאיש מניח רוחו באשתו בביאה ראשונה. ועז"א רז"ל (סנהדרין כ') אין האשה כורתת ברית כו'. וענין זה לעורר ולעשות בה העמ"כ. כי יש העמ"כ מצד המקבל בעצמה. ואל אישך תשוקתך. אך אין זה תשוקה עצמיות. כ"א תשוקה מגוף נפרד כו'. משא"כ רוחא דשדי בגווה הנה תשוקת רוח זה ליכלל במקורו שממנו לוקח. וזהו תשוקה עצמיות ממש. ע"ד שהנר נמשך למעלה ליכלל במקורו אש היסודי. וכן כ"ד שנפרד ממקורו הנה תשוקתו ליכלל במקורו ועצמותו שממנו לוקח זהו תשוקה עצמיות. משל ב' מרב ותלמיד. שבהשפעת שכל מרב לתלמיד נמשך ונשאר רשימו בהתלמיד (וזהו לבד השגתו את השכל בשעת ההשפעה) וענין רשימו זו הוא בחי' רוחא דשדי בגווי'. וגורם שני דברים. א' שמעורר תמיד תשוקה נפלאה בהתלמיד על קבלת שפע מהרב. למעלה מעלה ממה שיכול
להיות

באתי לגני אחותי כלה וגו'. הנה בזהר בכ"מ מפרש גני על מל'. וזהו גן נעול אחותי כלה. והטעם כי כמו הגן הוא מקום זריעה. ויש בו כח הצומח להצמיח בתוס' וריבוי. כן בחי' המל' שהיא כנס"י כללות ומקור נש"י נזרע בה אורות עליונים. ובכנס"י יש כח הצומח להצמיח בתוס' מרובה על העיקר. והנה אחותי כלה הוא ג"כ המל'. כי במל' יש שני מדרגות. האחד שלעולם באצי' ואינה יורדת כלל לבי"ע. נק' אחותי ל' איחוי וחיבור. שמחוברת תמיד עם א"ס שבע"ס דאצי'. והב' שיורדת להיות עתיק לבריאה. נק' כלה ל' כלתה נפשי. כלה שארי כו'. לפי שיש בה רצוא ותשוקה וצמאון. שהו"ע העט"ר. ועי"ז מקבלת אח"כ המשכת מ"ד. כמו כלה שמקבלת טפת מ"ד. וצ"ל דפשט הפשוט מהפסוק זהו מאמר אל אחותי כלה. באתי לגני. ולפי האמור דגני הוא מל'. ואחותי כלה ג"כ במל'. א"כ איך הוא המשך המאמר. ויש לבאר תחלה מה שהמל' נק' גני לפי שיש בה זריעה וצמיחה. כתיב (תלים צ"ז) אור זרוע לצדיק. ובמד"ר (תרומה ר"פ ל"ה) מפרש זה על אור שנברא ביום ראשון. שהי' אדם מביט בו מסוף העולם ועד סופו. ראה שאין העולם כדאי גנזו לצדיקים לע"ל. והיכן גנזו בג"ע. ועז"נ (ישעי' ס"א) וכגנה זרועיה תצמיח. ועוד יש לשון שגנזו בתורה. וזהו אור זרוע לצדיק. שהתומ"צ נק' צדקה כדכתיב (דברים ו') וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה. ומי שמקיים התומ"צ נק' צדיק. ולהדעה שגנזו בג"ע. היינו בג"ע הוא ג"כ מקיום התומ"צ כדכתיב (בראשית ב') ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה. ופי' בזה"ק (ח"א כ"ז א') לעבדה בפקודין דעשה כו'. ומלשון הפסוק אור זרוע כו' מתבאר שהגניזה האמורה בל' רז"ל. אין זה גניזה לבד. כסתם גניזה. שכמו שמכניס כך מוציא בלי תוס' ומגרעת. כ"א שהיא זריעה להצמיח בתוס' וריבוי. ועוד טעם על ל' זרוע לפי שהמשכת והשתל' האור למטה הוא ע"י ג' בחי' אור מים רקיע כמו סדר המשכת הטפה זרעית (כמ"ש באריכות בדרוש מוריד הגשם) ע"כ נק' אור זרוע ממש. ומהו האור שנברא ביום ראשון. מבואר בזהר תרומה (קס"ו ב') דנהורא קדמאה הוא בחי' ורב חסד שלפני האצי'. והיינו כי שרש אור וחסד למעלה הוא בשני מדות חו"ג. וא"כ נהו"ק הוא בחי' ורב חסד. וכשנגנז אור זה ונשאר אח"כ השמש להאיר על הארץ הוא מבחי' חסד עולם דאצי'. וצ"ל דהאור שנברא ביום ראשון הי' אדם מביט בו מסוף העולם וע"ס כנ"ל והאור דעתה שמהשמש אין רואים כ"א תחום שבת או ב'. ולמה הריחוק הערך כ"כ. ויובן ע"פ הידוע (זח"ג רכ"ה א' וכ"ד) שיש ב' בחי' ממכ"ע וסוכ"ע. ונת' בתניא (פמ"ח) הפי' שממכ"ע הוא אור וחיות שמלובש ומאיר בעולם. ונמשך ע"י צמצום שהוא העלם והסתר הא"ס ב"ה. ונמשך רק הארה מועטת. ובהארה זו יש לנבראים תפיסא והשגה. שמלאכים ונשמות דבי"ע משיגים האור והחיות. ומה שבשכל נברא תופס ומשיג נק' זה התלבשות. ועצמות הא"ס ב"ה הוא בחי' סוכ"ע למעלה מגדר דעת והשגת הנבראים. ומובן שבחי' ממכ"ע שנצמצם להאיר בבחי' מדה וגבול לגבי סוכ"ע. שזהו כמו שהוא בבחי' עצמותו שהוא א"ס ובל"ג. אין ערוך כלל. כמו במספרים שמספר המועט הוא ערך לגבי מספר היותר מרובה.

אבל לגבי למעלה מן המספר שהוא מספר המועט והמרובה כא'. כי אין ערוך כלל כמש"ש בתניא. והנה זהו שני הבחי' חסד עולם ור"ח. חס"ע דאצי' הוא בחי' ממכ"ע. ור"ח שלפני האצי' הוא בחי' סוכ"ע. והנה קודם חטא עה"ד היו העולמות על אופן היותר שלימות. וראי' שמה שעכשיו הוא קיבול שכר. הי' אז מדור לאדה"ר. שגעה"ת הוא עתה קיבול שכר. כמארז"ל (חגיגה) מוטב דלידייני' וליתי לעלמא דאתי. ולאדה"ר הי' זה מדור. כדכתי' (בראשית ב') ויטע ה' אלקים גן בעדן כו' וישם שם את האדם אשר יצר. וגעה"ת הוא ביצירה. אשר מל' דיצי' נעשית כתר לעשי'. שזהו בחי' סובב אצלינו. ולאדה"ר הי' זה מדור. הרי שמה שעכשיו הוא סובב הי' אז בבחי' ממלא. ולכן האור שנברא ביום ראשון שהי' מבחי' ור"ח שהוא סוכ"ע הי' אדם מביט בו מסוף העולם וע"ס. והשמש שמאיר עתה ששרשו מחסד עולם ממכ"ע שמוגבל ע"כ הראי' ג"כ מוגבל. ובס' הבהיר איתא שמ"מ חוט מהאור זרוע לצדיק מאיר גם עתה. והו"ע עמוד א' יש בעולם וצדיק שמו שנאמ' (משלי יו"ד) וצדיק יסוד עולם. ויסוד הוא יו"ד סוד. סוד הוא אור הגנוז. סוד ה' ליראיו. מה רב טובך אשר צפנת כו'. ויו"ד הוא נקודה וטפה המאיר גם עתה ע"י צדיק. ולמטה שנגנז האור בתורה ג"כ ארז"ל (חגיגה י"ב) כל העוסק בתו' בלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום. הרי אע"פ שעצם האור גנוז בתורה מ"מ חוט ממנו מאיר ע"י עסק התורה בלילה:

ועתה יש לבאר מהו הצמיחה בהאור ע"י שנזרע. הנה בגשמיות יש שני צמיחות מזריעה ונטיעה. הצמיחה מזריעה הוא מאותו המין. שזורעים גרעינים חטים או שעורים וצומח ג"כ חטים ושעורי'. רק שהוא בתוס' וריבוי. ואינו משתהה כ"א איזה חדשים. והצמיחה מנטיעה הוא מופלא ומשונה שלא ממהות וסוג הזריעה. שזורעים גרעין וצומח פרי שיש בה טוב טעם. תפוח או אתרוג ורימון. ומשתהה הרבה. יש לע' שנה שעז"נ צדיק כתמר יפרח. ויש בפחות מזה. אבל כמה שנים. ולמעלה הצמיחה בהאור שהיא עד"מ מזריעה הוא מ"ש (ישעי' ל') ואור החמה שבעתים כאור שבעת הימים דהיינו האור ור"ח כנ"ל. והצמיחה שיתגלה בו מבחי' בינה דא"א. שהוא מ"ט פעמים גדול יותר. כי כמו באצי' יש ז"ת שכל מדה היא א'. והבינה יש בה נ' שע"ב מ"ט ושעה"נ. א"כ בינה דאצי' היא מ"ט פעמים יותר לגבי החסד דאצי'. כמ"כ וכ"ש לפני האצי' שהבינה דא"א היא מ"ט פעמים יותר לגבי ור"ח כו'. והנה אף שצמיחה זו היא ג"כ מבחי' בריאה חדשה שלמעלה מבחי' והדר נהורא. כי הנ' (אור) מלבים רב חסד (נהו"ק). אבל ג"ר דא"א נק' חשך לגבי ח"ע דאצי'. ולכן גם צמיחה זו א"א כ"א כשנזרע האור למטה בחשך העוה"ז. עכ"ז לגבי האור שנברא ביום ראשון גופא. בחי' ור"ח. אין זה נק' חשך. כמו שבאצי' הג"ר הם אור וגילוי לגבי ז"ת. לכן מה שמתגלה בהאור הגנוז. שהוא בחי' ור"ח דא"א. בחי' בינה וג"ר דא"א נק' זה צמיחה ממהות וסוג הזריעה. הכל אור. והצמיחה שהיא עד"מ מנטיעה למעלה. זהו שיתגלה גם בחי' עתיק בחי' התענוג שבמאציל. ומכ"ש הגילוי שמג"ר דעת"י רדל"א. שזהו בחי' חשך לגבי האור גופא. זהו צמיחה שלא ממהות וסוג הזריעה

כלל

וכתיב וזה שער השמים. שמים הם המדות דאצי' כמ"ש השמים שמים לה'. שהם בחי' תיקון. והארץ היא המל'. נתן לבנ"א לתקן. ושער השמים הוא הבחי' ומדרגה שממנו נשפע השפעה עלמי' מהמדות דאצי' הנק' שמים במל' הנק' ארץ. והוא היסוד כנודע. וע"כ כתיב וזה שער השמים. זה מורה על מהוע"ל הדבר כידוע בענין כל הנביאים נתנבאו בכה כו' ומשה נתנבא בזה. ויש כמה בחי' זה כמ"ש בלוחות מזה ומזה הם כתובים. וכתיב וקרא זא"ז. ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו' זה הוי' כו'. היינו יסוד דעתיק יסוד אבא יסוד אימא ויסוד ז"א. והנה כל המשכה עלמי' היא מיסוד. וראשית ההמשכה מיסוד דעתיק ומתלבש ביסודות דס' השתלשלות כו'. וכאן נאמר פ"א זה לפי שהי' גילוי ממה"מ ע"י יסוד דעתיק. ופי' מדלג הוא כי יש ג' מדרגות עמידה והילוך ודילוג בעבודה וכמו"כ למעלה. והענין כי נשמות קודם בואם לעוה"ז הם בבחי' עומדים כו' כמ"ש במ"א. ובעוה"ז ע"י תומ"צ נעשו מהלכים מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט. ויש מצות שהם בחי' העלאה קרבנות תרומות ומעשרות וכן צדקה. ויש שהם בבחי' המשכה ציצית ותפילין. ומ"מ הילוך הוא בסדר והדרגה. אבל תשובה הו"ע דילוג בחילא יתיר שמרשע גמור נהפך להיות צ"ג. וה"ז כמו עד"מ בגשמי' הילוך יכול כל א' אפי' חולה וזקן. אבל לדלג צ"ל בחור וגבור כו'. וכמו"כ ההמשכה מלמעלמ"ט ע"י תומ"צ הוא מאצי' שרמ"ח פיקודין אינון רמ"ח אבר"מ. ואצי' ובי"ע הם ס' השתלשלות. אבל תשובה צריך לתקן מה שפגם באצי'. צ"ל המשכה מלמעלה מס' השתלשלות. וזרקתי עליכם מים טהורים כו'. ולכן תומ"צ תלוים בימים. ימים יוצרו. ותשובה קונה עולמו בשעה א'. מה שהצדיק צריך לזה שבעים שנה. ה"ז ג"כ בחי' דילוג מלמטלמ"ע. ומלמעלמ"ט ההעלאה ג"כ בעילוי אחר עילוי כו'. כמ"ש והחזירנו בתשובה שלימה לפניך. וגם אפ"ל ענין הדילוג עדמ"ש והי' הוי' לי לאלקים שאמר זה יעקב אבינו ע"ה. רק שהוא אמר כס' המדרגות. ונתן לי לחם לאכול זהו לחמו של תורה. ובגד ללבוש זהו הלבושים דמצות. ואח"כ והי' הוי' לי לאלקים. ובע"ת הוא כעני שאין לו מזון ולבוש דתומ"צ. ומ"מ כתיב שובה ישראל עד הוי' אלקיך כו' ה"ז דילוג. וענין ג' מדרגות אלו דעמידה והילוך ודילוג הוא ג"כ עזרה וקודש וקה"ק. כי הנשמה קודם בואה לעוה"ז היא בעולם הבריאה. שזהו כסא ורוב הנשמות. ובינה מקננא בכורסייא ובינה היא בחי' עזרה כידוע בפי' כזהר הרקיע. כעצם השמים לטוהר. וז"ש נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראת ואח"כ יצרת נפחת בי. ובעוה"ז ע"י תומ"צ אשר קדשנו במצותיו באה לבחי' קדושה שלמעלה מטהרה כידוע בענין כהנים ולוים. וזהו ב' המדרגות דעמידה והילוך. ותשובה דילוג זהו קה"ק. ולכן ביוכ"פ הי' כה"ג נכנס לבית קה"ק. וכפר על הקדש כו'. והנה לפי שבילימ"ל הי' קול דודי הנה זה" בא. ע"כ נאמר ע"ז מדלג. וכמבואר ג"כ בפע"ח שבליל א' דפסח נכנסים כל המוחין בבת אחת קטנות וגדלות ראשון ושני שעז"כ ותרבי ותגדלי כו'. ורק שמסתלק אח"כ וחוזרים וממשיכים זה לאט לאט ע"י ספה"ע ימים ושבועות כו'. וענין מקפץ יובן ג"כ בין מלמטלמ"ע ובין מלמעלמ"ט. מלמטלמ"ע דילוג זהו תשובה בחילא יתיר. וידוע שיש כמה מדרגות. תשו"ת הוא עפ"י שכל וטעם ונק' חיצוניות הלב. ותשו"ע הוא מהתבוננות יותר גבוה בעלמיות אוא"ס אני הוי' ל"ש אתה הוא עד שלא נבה"ע כו'. שאין העולמות תופסים מקום כלל דכולא קמי' כל"ח. מזה מתגלה פנימי' הלב אה"ר שלמעלה מהשכל שאין הלב והשכל מכיל כלל ואינו מתגלה בדיבור כ"א בצעקת קול פשוט. וזהו בינה ליבא. והיינו ע"י עומקא דליבא. ומה שה' במילוי יו"ד זהו תעלומות הלב שנעשה כמתעלף כו' כמבואר בכ"מ (ע"ד ההפרש בין שמיעה לראי' כו'). והנה כשהתשובה היא רק בבחי' עומק הלב עומק א' נק' דילוג ברגל א'. וכשהיא ממעמקים כו' אזי נק' קיפוץ בשתי רגליים (גם י"ל דילוג ברגל א' קו אחד אה' לבד. וקיפוץ בשתי רגליים אהוי"ר). וכמו"כ מלמעלמ"ט התגלות זו דממה"מ הוא ע"י בחי' הכתר. וידוע שיש בו שני בחי' א"א ועת"י. וכשהגילוי הוא מא"א לבד נק' דילוג. וכשהגילוי גם מעתיק (דרך מעבר א"א) נק' מקפץ. וזה הי' בקשת מרע"ה בתפלתו בחטא המרגלים. יגדל נא כח אד'. אד' הוא המל'. וכח זהו העלם המל' ממל' דא"ס ע"י א"א לבד. והוא בקש יגדל כו' ע"י עתיק ג"כ. והנה מדלג על ההרים הרים אלו האבות וגבעות אלו האמהות חג"ת נהי"ם. שהגילוי הזה דבחי' קול דודי הוא מתגלה בהרים וגבעות. הרים הם חג"ת שמקנן ביצירה וגבעות הם נה"י שמקנן בעשי'. וכשהוא רק דילוג ברגל א' אזי הגילוי רק ביצי' ולא בעשי' דאף הפסיק. אבל כשהוא קיפוץ בשתי רגליים אזי הגילוי גם בעשי'. כמו ההפרש בין ראי' לשמיעה. שזה תופס רק קול ודיבור שהוא רוחני' וזה תופס גם גשמי'. כי הגבוה יותר יוכל ליפול ולימשך למקום נמוך יותר. וזהו מדלג על ההרים ומקפץ על הגבעות. ועוד פי' מדלג על ההרים שהדילוג והמשכה זו הוא למעלה מבחי' הרים וגבעות הג"ת נהי"ם (ביאור זה היינו ע"ד שנת' בביאור ע"פ כי כארץ וכד"ה יפה שיחתן. כי האבות חג"ת דאצי'. ושרשן הוא בחג"ת דעת"י המתלבשים בגלגלתא ומוחא דא"א וכמ"ש בביאור ע"פ בחקתי בענין בעבה"נ ישבו אבותיכם כו'. והנה דילוג זה הוא מעלמי' מל' דא"ס ג"ר דע"י רדל"א שאינו מתלבש בשום בחי'. והוא למעלה אין קץ מבחי' ז"ת דעת"י המתלבשים בא"א להיות סדר השתלשלות או"כ. עי' ביאור ע"פ אני ישנה בענין שראשי נמלא טל בענין שג"ר דע"י הוא מגולה כו'. וזהו מדלג על ההרים למעלה מבחי' הרים וגבעות דעת"י). והנה בתורה כתיב ופסח הוי' על הפתח (שמות י"ב כ"ג) פי' פתח הוא מ"ש זה השער להוי' וכתיב פתחו לי שערי צדק. כי ענין הפתח הוא שעל ידו עולים ונכנסים מהחוץ לבית. והיינו בחי' מל' דאצי' שעל ידה עולים כל הנשמות (וגם כל הבירורים) מבי"ע ונכללים באצי' כו'. ולמטה בעבודה הו"ע יראה וקבעומ"ש בבחי' אתכפיא דוקא כנודע שראשית העבודה להיות התקשרות האדם באלקות ית' צ"ל ע"י יראה דוקא בזאת יבוא אהרן כו'. והנה דילוג והמשכה העליונה שלמעלה מהשתלי' הי' בבחי' מל'. וזהו ופסח הוי' על הפתח. והיינו כדי שיהי' עליית המל' מהסט"א ויתפרדו כל פועלי און. וזהו מארז"ל כאלו עצמך פדית כו':

מאלקות שעי"ז בא לבחי' לב נשבר ונדכה ועי"ז גורם הכנעת הדינים. דהיינו שהילוכיות השערות שהם בחי' דין לא יהיו בחי' העלם והגבלה כלל על גילוי בחי' הפנימי' כשמן הטוב כו'. כמ"ש זבחי אלקים רוח נשברה לב נשבר כו'. כי קרבן בהמה הוא לשם הוי'. וזבחי אלקים העברת הדינים הוא ע"י לב נשבר כו'. נמצא שע"י המרור הוא המשכת בחי' הילוכיות השערות כי מ"מ מרור הוא בחי' גבורות דקדושה ועי"ז הוא המשכת בחי' הילוכיות השערות שהוא בחי' לבוש השערות מקור מציאות אימא עילאה. אשר בינה היא ג"כ בחי' גבורות כו'. רק שע"י המרור הוא הכנעת הדינין שלא יהי' בחי' הילוכיות השערות בחי' דין והגבלה כו'. וע"י המצה הוא המשכת בחי' פנימי' השערות בחי' כשמן הטוב שמשם מציאות אבא בחי' מצה כנ"ל. ובמ"א מבואר אשר יגמה"ר נק' שנים זיתים. כי כמו שהזיתים הם לומה והם מרים ובתוכם אגור שמן. כמו"כ יגמה"ר בחי' שערות הרי הם בחי' לומה והם מרים היינו שנחשבים לבחי' דינים כנ"ל. אך בתוכם אגור שמן הטוב כשמן הטוב כו'. והנה כמו שע"י כתישת ודריכת הזיתים עי"ז יוצא מהן השמן שבתוכם כמו"כ ע"י מרור מרירות דקדושה שהוא בחי' ביטול הכנעת הגוף אטו דלא סליק בי' נהורא מבטשין לי' כו' זהו כמו כתישת ודריכת הזיתים ועי"ז ע"י המצה יוצא ונגלה בחי' כשמן הטוב שבפנימיות השערות. והנה מרור בחי' גבו' דקדושה כי מבואר בתניא שהמרירות הוא תגבורת החיות כי ענין המרירות הוא כשמתבונן איך שהוא רחוק מאלקות כאשר ידע איש בנפשו' כל מה שפגם כל ימיו ח"ו בל"ת ובביטול תורה ותפלה ובתאוות היתר ועי"ז בא למרירות עצומה כשמתבונן איך שרע ומר עזבו את הוי' ונעשה לב נשבר ונדכה נבזה בעיניו נמאס והיינו אינו חיים ממש ועי"ז הוא תגבורת החיות שמתגבר להיות סור מרע בתכלית וגם להיות מרוחק ממותרות היתר קדש עצמך במותר לך ומקבל עליו עול תורה ותפלה. זהו גבורות. כי זהו גבורה עצומה להיות ומלתם את ערלת לבבכם כמ"ש כל בית ישראל ערלי לב שהוא בחי' אוטם וכיסוי הלב על הנה"א. וע"י מרירות דקדושה שנעשה לו לב נשבר ונדכה ומלתם את ערלת לבבכם וערפכם לא תקשו עוד ה"ז בחי' גבו'. וגם מזה נעשה אח"כ התגברות בעבודה כנ"ל. אך יש בחי' עצבות שהוא ג"כ בחי' גבו' דהיינו גבו' קשות דנוגה כי מעצבות יבוא לעצלות וכבדות שאינו יכול לעשות מאומה בתורה ותפלה ועי"ז נעשה כאסקופה הנדרסת וזהו בחי' מעבר שמוריד ומעביר ח"ו את האדם מהיכלות הקדושה להיכלות הטומאה והוא מקור לכל מיני רע ה' ישמרנו כי ק"נ נק' להט החרב המתהפכת. לפעמים נכללת בקדושה ולפעמים בנקה"ע לכן זהו בחי' גבו' דקליפה. וז"ש במשנה ואלו ירקות שאדם יוצא בהם ידי חובתו בחזרת בעולשין בתמכא ובחרחבינא ובמרור ה' מינים דוקא. אבל בלענה אין יוצאין י"ח מרור כי לענה הוא בחי' עצבות גבו' דק"נ. וז"ש במד"ר ע"פ השביעני במרורים הרוני לענה. השביעני במרורים ליל א' דפסח הרוני לענה בליל ט"ב. הרי שלענה הוא ט"ב בחי' חורבן כו'. וכתיב פן יש בכם" שרש פרה ראש ולענה. והיינו בחי' עצבות כנ"ל. והסימן בעבודה הוא. אם אחר המרירות יש אצלו תגבורת החיות תגבורת הקדושה קבעומ"ש כו' זהו הוראה שהוא מרירות בחי' גבו' דקדושה. אבל אם אין לו תגבורת החיות אח"כ זהו הוראה שלא הי' לו בחי' מרירות כ"א עצבות כו' וצריך לדחותה. אך המרירות שהוא גבו' דקדושה זה צריך להיות שעי"ז נעשה לב נשבר ונדכה ונעשה עי"ז הכנעת הדינים. והנה כ"ז הוא מצה הא' שקודם חצות ובחי' קטנות זה צריך שמירה ולזה נצרך בחי' מרור. אבל מצה הב' דאחר חצות שנגלה עליהם ממה"מ בבחי' מורא גדול הוא בחי' יר"ע וביטול במציאות לגמרי באוה"ס ב"ה זה א"צ שימור ונק' מצה עשירה מיין ושמן ודבש כו'. ולכן לא הספיק להחמיץ. אך מצה הא' היא הכלי למצה הב'. וזהו מצה זו כו' שהוא מצה הא' ע"ש שלא הספיק שהוא מצה הב'. והנה במצה הב' שהוא יר"ע וביטול אמיתי דת"ע בבחי' ביטול זה נגלה עליהם מלך מלכי המלכים שהוא עצמות מל' דא"ס ב"ה. ועו"ד הנ"ל שבחכמה הוא קירוב מקום ועל ידי גילוי זה הי' יציאת מצרים כנ"ל שהוא יציאות והתגלות שם הוי' מכל המצרים וגבולים דההיכלות:

ו **והנה** מה שנק' בהגדה ובדרז"ל נומה"מ נק' זה בפסוק בשם קול וזהו קול דודי וגו'. דהנה במ"ת כתיב (דברים ד') ותמונה אינכם רואים זולתי קול כי במרע"ה כתיב (במדבר י"ב) ותמונת הוי' יביט. פי' תמונה הו"ע הגבלה וציור להיות נראה באופן פרטי. ויש הגבלה והצטיירות בבחי' גבול גמור. והיינו מ"ש עיני ה'. אזני ה'. תהיינה אזניך קשובות כו'. וזה קאי על המלאכים דבי"ע כידוע שיש מארי דעיינין ומארי דאודנין. אך פי' ותמונת הוי' היינו בהתלבשות אוה"ס ב"ה ע"י צמצומים רבים בהכלים דע"ס דאצי'. כי אעפ"י שהאור מא"ע הוא פשוט בתכלית ולמעה"מ כו'. מ"מ מצד התלבשותו בהכלים נעשה בחי' תמונה בהאור להיות מתראה ומתגלה כפי מהות הכלי המגבילו אור החכמה אור החסד (עי' ע"פ מאמר הזהר בלק ע"פ שחורה אני כו' ובביאור שע"פ שחורה הב' בתחלתו). והנה הוי' הוא אורות דאצי' פי' אוה"ס המלובש בפנימי' הספי' דאצי' וזהו ותמונת הוי' יביט. וידוע דכל מה שמלובש בע"ס אינו אלא הארה וע"י צמצומים עצומים כו' וכנ"ל. אבל עצמיות אוה"ס ב"ה שאינו מתלבש כו' הוא פשוט בתה"פ ואין שייך עליו לומר שום מהות ולכן נק' אין לרוב העלמו ולכן נק' בשם קול. כי ענין הקול הוא הבל היוצא מהלב והוא פשוט עדיין בלי שום התחלקות ואח"כ נמשך הקול ומתלבש ומתחלק בה' מוצאות הפה אחה"ע מהגרון כו' ולכן עצמות האור כו' שאינו מתלבש בהע"ס ואינו מתחלק כו' רק פשוט בתכלית נק' בשם קול. ובמ"ת כתיב אנכי הוי' כו' שהוא המשכת עצמות האור כו' הפשוט בתכלית ולכן כתיב ותמונה אינכם רואים זולתי קול. ולכן ביצי"מ שנגלה עליהם ג"כ ממה"מ שהוא עצמי' מל' דא"ס ג"ר דע"י רדל"א שאינו מתפשט כלל להיות או"כ כי אינו בגדר עלמין כלל. פשוט בתכלית. ורק כלול ובטל במהוע"ל הא"ס כו'. ע"כ נק' המשכה זו ג"כ בשם קול. וזהו קול דודי מדלג. דילוג הוא שלא כסדרי ההשתלשלות. וגם דילוג ברגל הו"ע האותיות בחי' ההרונה (עי' בהגהות ע"פ ואתה תצוה בענין ועמדו רגליו). ופי' הנה זה בא. זה הוא בחי' יסוד כמ"ש בנח שהי' איש צדיק זה ינחמנו.

וכתיב

בין המן למלה. כי המן הוא בבחי' התרחבות והתפשטות לכל לד. וגם בבחי' הגבהה שתופח ועולה מלמעלה"ע. ובעבודה בחי' המן לאחר הבירור הו"ע ההתבוננות והשגה באלקות באורך ורוחב כו' ונמשך ונולד מזה רשפי אש והתלהבות האהבה מלמטלמ"ע כו' שכ"ז הוא בחי' יש שהרי יש מי שמשיג ויש מי שמתפעל כו'. וע"כ מובן שבבחי' זו אין יכול להיות התגלות עלמות א"ס ממש שאינו מתגלה בהשגה כלל. וע"ד שבבינה הוא ריחוק מקום. משא"כ המלה שאין בה שום תוס' התרחבות והתפשטות לכל לד וגם לא בבחי' הגבהה מלמטלמ"ע. ובעבודה הו"ע ביטול ההשגה וביטול במציאות לגמרי באוא"ס ב"ה. הרי שבבחי' זו יכול להיות התגלות מהוע"ל א"ס שלמעלה מסדר ההשתלשלות כו'. וע"ד הנ"ל שבחכמה הוא קירוב מקום. אך יש ב' בחי' מלה. הא' מלה שקודם אלות שהו"ע דעת והכרה לבד (בבחי' יהו"ע) ונק' המוגה זכה וטהורה. ובכלל ביטול היש יהשב. ולכן נ"ל ושמרתם כו'. ונק' מלה שמורה:

מכאן עד אות ו' הוא מרשימה

והענין כי מבואר לעיל שהגילוי הוא רק בבחי' קטנות. ולכן הגילוי רק בנה"א. אבל הנה"ב עדיין בתקפו כתולדתו. וא"כ יכול להיות התגברות כחות הגוף ונה"ב ורצונות זרות. ולכן צריך שימור מהימוץ הגבהה והתנשאות. ויש ב' ענינים בהשמירה. הא' מ"ש כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות דהי' בזהר מה שושנה אית לה תליסר עלין דסחרין לה אוף הכי כנס"י אית לה תליסר מכילן דרחמי דסחרי לה. והיינו כי גידול השושנה הוא בין החוחים ויכולין החוחים לעקוץ להשושנה ולקלקלה לכן יש לה תליסר עלין דנטרין לה. וכ"ה רעיתי בין הבנות. רעיתי היא כנס"י מל' דאצי' שיורדת ומתלבשת בבי"ע ויוכל להיות יניקת החיצונים ח"ו כמ"ש סביב רשעים יתהלכון הם ע"ש שסובבים את הכבא בסוד רשע מכתיר את הצדיק כו' וע"כ נמשך לה בחי' שמירה מבחי' י"ג מכילן דרחמי דסחרין לה שיג"מ הוא המשכת מקיפים בחי' כתר והמקיף מכמא עיני החיצונים. וכמ"ש תרום ידך כו' וכל אויביך יכרתו. וכתר אותיות כרת. ועד"ז יובן בענין המלה שהוא הגילוי בנה"א לבד והנה"ב הוא בתקפו כתולדתו והנה"א מלובש בנה"ב ויכול להיות התגברות הנה"ב ח"ו וע"כ צריך שמירה מהימוץ כנ"ל. וענין הב' בהשמירה עדמ"ש גבי שבת את שבתותי תשמרו ושמרו בנ"י את השבת. דהנה ארז"ל שבת מיקדשא וקיימא. מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה לך והודיעם שהגילוי דשבת הוא בחי' המשכת אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת וצריך שמירה מהמונעים ומקלקלים את הגילוי. ומבואר בזהר פ' יתרו שסקר וגסות הם בחי' המנגד להגילוי וצריך לשמור מהמנגד. וזהו ע"ד לעבדה ולשמרה שארז"ל לעבדה זו מ"ע ולשמרה זו מלות ל"ת. כי מ"ע המשכת אוב"כ רמ"ח פיקודין רמ"ח אבר"מ בחי' עשיית הכלים ולשמרה שס"ה ל"ת שהם בחי' אורות עליונים מאד נעלה שא"א להמשיכם ע"י עשיית הכלים כ"א ע"י מל"ת שהוא שמירה מדבר המנגד לא תאכל חלב לא תאכל דם ולא תתורו אחרי לבבכם כו' בזה הוא הכלי לגילוי זה. עדמ"ש בארך לא זרועה היינו שהזריעה היא בחי' לא. וכמו"כ הוא ילימ"ל נגלה עליהם ממה"מ שהוא אתעדל"ע מלמעלה שלא ע"י אתעדל"ת כמ"ש קול דודי הנה זה בא כו'. וע"כ צריך שמירה מדבר המנגד לגילוי זה דהיינו בחי' שאור ומחמלת. כי הנה ההמשכה שמלמעלה הוא ג"כ בחי' שמירה והשמירה הוא גבוה מאד נעלה דהיינו מ"ש הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל. והיינו כי בבחי' כמרא"ד שייך בחי' שינה כמ"ש עורה למה תישן כו' ויקץ כישן הוי'. והיינו כי בבחי' כמרא"ד יש ב' בחי' ענינים שהוא ב' בחי' השגחות אשגחותא של חסד ואשגחותא דדינא. וע"כ לפעמים יש העלאת המקטרגים שמקטרגים ומעלים דין ונעשים בחי' גבינין דמכסיין על עינא להיות ח"ו סילוק ההשגחה כמ"ש ואנכי הסתר אסתיר פני כו' אסתירה פני מהם. אבל מ"ש הנה לא ינום ולא יישן היינו בבחי' עתיקא דלית שמאלא כו'. ושם הוא תרין עיינין דאתהדרו לחד. עין הוי' אל יראיו עין אחת. שאין שם השגחה לדין כלל כ"א בחי' חסד לכן אין שם בחי' שינה וסילוק ההשגחה חלילה לכן נק' עינא פקיחא דלא נאים ולא אדמוך לעלמין. וזהו שומר ישראל כו'. בחי' השמירה שלמעלה. וכיון שהשמירה שלמעלה הוא בחי' חסד לכן למטה צריך לשמור משאור ומחמלת שהוא בחי' המנגד כי הם בחי' גבורה כו' וזהו"ע השמירה במלה. והנה כתיב על מלות ומרורים יאכלוהו שלבוא לבחי' ביטול וגילוי זה הוא ע"י מרירות והתעוררות רחמים וזהו"ע המרור. ויובן זה עדמ"ש בלקו"ת בענין המרור באמלע דקשה הלא מרור הוא בחי' גבו' (קו השמאל). ותירץ שע"י מרור הוא המשכת יגמה"ר לכן הוא בקו האמלעי (רחמים). והנה ידוע שכל המשכה וגילוי מאוא"ס ב"ה מלמעלה הוא ע"י יגמה"ר דוקא דהינו ע"י בחי' שערות ורק כשהגילוי הוא ממקום גבוה יותר מהם נק' זה אוקיר לדיקנא אבל מ"מ ההמשכה הוא רק ע"י בחי' דיקנא דהיינו בחי' שערות ולמלומים. והנה בהיג"מ שהוא בחי' שערות יש ב' בחי'. בחי' חילוניות. ובחי' פנימי'. והפנימיות הוא המוח שבתוך הלל השערה. ולמעלה היינו בחי' כשמן הטוב שיורד על הזקן כו' שהוא בחי' פנימיות השערות. ובחי' חילוניות השערות הוא הלבשה על בחי' זו. והנה מבואר בע"ח אשר חילוניות השערות נחשב לבחי' דינין קלא לגבי בחי' פנימיות השערות. וזהו"ע שהן קשישן. אך להבין איך שייך לומר בהם בחי' דין שהרי הם בחי' לבנים כמ"ש לבושי' כתלג חיור כו'. אך הענין שמה שהם נחשבים לבחי' דינין זהו מה שהם נק' בשם מדות דהיינו שנותנים מדה והגבלה בהרחמים עליונים ע"ד למי נושא עון למי שעובר על פשע לשארית נחלתו ולא כל נחלתו אליה וקוץ בה למי שמשים עלמו כשיריים ומותרות דוקא. וכתיב סלחתי כדבריך שהסליחה הוא לפ"ע ההעלאה מ"כ בל התשובה. הגון המרבה לסלות ריבוי בחי' סליחה. והגם שהוא בחי' רחמים מ"מ ההגבלה והמדה זהו נחשב בחי' דינין לגבי פנימיות השערות שהוא בחי' כשמן הטוב רחמים פשוטים. וכדאי' בכהאריז"ל שמחילוניות השערות נאלל כפי' הבינה מקור קו השמאל. בינה מינה דינין מתערין. ומפנימיות השערות נאלל כפי' החכ' מקור קו הימין. והנה ע"ז נלטווינו לאכול מרור שהמרור הו"ע מרירות דקדושה על ריחוקו

מאלקות

ה **ולהבין** מה שייך גילוי זה לאכילת מלה וביטול הנ"ל. ילה"ק ענין אחד. דהנה איתא בע"ח (שמ"א פ"א) והובא בתניא (פל"ה) שאין אוא"ס ב"ה שורה בכל עולם האצי' אלא ע"י החכמה ולכן נק' החכ' אמת לפי שבה שורה אוא"ס אחד האמת ואני הוי' ל"ש. ועוד איתא בע"ח שבחכ' מאיר האור בקירוב מקום. ובבינה מאיר ג"כ האור אך בריחוק מקום. ומבינה למדות הוא ע"י הלון כו'. וצ"ל איך שייך לומר בא"ס ב"ה שלמעלה מהזמן ומקום ענין קירוב מקום וריחוק. שזה שייך לומר רק במה שהוא תחת המקום. הנה כתיב (יחזקאל ג' י"ב) ברוך כבוד הוי' ממקומו. דקשה ג"כ מהו מקומו. אך ידוע מארז"ל (במד"ר ויצא פס"ח) ע"פ הנה מקום אתי (שמות ל"ג כ"א) הוא מקומו ש"ע ואין העולם מקומו. וזהו ברוך המקום. כמלא שדוקא עצמות א"ס שאינו בגדר מקום כלל וזהו ואין העולם מקומו. הנה הוא דוקא נק' מקום ע"ד הוא מקומו ש"ע (עי' בד"ה והתהלכתי בתוככם הובא שם בשם עמה"ת שפי' מארז"ל הוא מקומו ש"ע כו' דהיינו העיגול הגדול שבתוכו החלל ומקו"פ והרשימו והקו כו'. ולפ"ז מקום הוא אמיתי' המקיף עליון המקיף לכל העולמות כמו כו' ע"ש. וא"כ הביא שם בשם הפרדס שכתר עליון נק' ג"כ מעון ומקום ע"ד הנ"ל. והיינו לפי שהוא ג"כ מקיף לד' עולמות אבי"ע שלמטה ממנו. ועד"ז יובן ג"כ שגילוי העצמות שבחכמה נק' ג"כ מקום ע"ד הוא מקומו ש"ע לפי שהוא מקיף לאבי"ע שלמטה ממנו. עוד הביא שם ב' דעות בשם ס' העיקרים. שי"א שהמקום הוא הדבר המקיף את הגשם מבחוץ. והעיקרים עצמו סובר שהמקום הוא הפנוי והריקות שיכנס בו הגשם כו'. וי"א הוא כפי' עמה"מ. משא"כ דעת העיקרים הוא הלקו"ת מהאריז"ל שהובא שם). והנה יש ב' בחי' כבוד. כבוד עילאה וכבו"ת. כי כבוד בגימט' ל"ב. ל"ב נתיבות חכ'. ויש ל"ב נתיבות הכ"ת המתפשטים למטה בבי"ע ונק' כבו"ת חכמת שלמה שהוא בחי' יהו"ת יש ובטל. ויש לבכח"ע אשר הם בתכלית הביטול ומיוחדים בעצמות אוא"ס ב"ה ונק' כבו"ע. וע"ז בקש מרע"ה הראני נא את כבודך (שמות ל"ג י"ח). וזהו פי' ברוך כבוד הוי' ממקומו שיומשך ברכה והמשכה וגילוי בבחי' כבוד הוי' שהוא כבו"ת. ממקומו שרשו ומקורו בחי' כבו"ע. ומה שנק' כבו"ע מקומו (לגבי כבו"ת) הוא לפי שבכח"ע הוא גילוי אור עצמות א"ס מקומו ש"ע שמקיף לכל אבי"ע שלמטה ממנו (עי' מענין בכה"מ בלקו"ת פ' ויקרא בתחלתו ובד"ה האזינו הג' ובד"ה כי על כל כבוד חופה ובהביאור. גם בד"ה והתהלכתי הנ"ל נז' ענין בכה"מ ע"ד שפי' כאן והוא לפי' הי"א שבעיקרים והעמה"מ ע"ש). וזהו פי' הע"ח שבחכ' מאיר האור בקירוב מקום פי' שעצמות הא"ס ב"ה הנק' מקום הוא מאיר בקירוב וגילוי גמור בחכ'. משא"כ בבינה מאיר האור בריחוק מקום. ר"ל שעצמות א"ס הנק' מקום מקומו ש"ע אינו מאיר בקירוב וגילוי בבינה. כ"א בריחוק שהוא העלם והסתר. אך להבין הטעם מה שבחכ' הוא בקירוב ולא בבינה. נמשיל משל לזה כמו האדם הלומד איזה שכל עמוק מאד ומייגע את שכלו הקטן להשיג בשכל העמוק. הנה יש כאן ב' בחי'. שעצמות שכל העמוק כמו שהוא בעצם הוא מובדל בפ"ע. ויש מהשכל העמוק שנמשך ונתגלה לו בהשגת שכלו הקטן. וכמו עד"מ שלומד איזו מסכת הנה עצם חכמת המסכת היא מובדלת בפ"ע. ויש מהכמת המסכת שנמשך ומתגלה לו בשכלו הקטן. והנה מה שנמשך ומתגלה לו מחכמת המסכת הוא רק הארה לבד ולא עצמיותה. והראי' ע"ז מב' וג' ת"ח הלומדים מסכת אחת שזה ישיג באופן זה וחבירו באופן אחר. והנה עצם חכמת המסכת אחת היא בלי יש עוד ב' וג' דרכים. ואם הי' עצם חכמת המסכת כמו שהשכילה אותו תנא והאמורא נמשכת ומתגלית לת"ח הלומדים (ולא לפ"ע שכלם) היו הכל משיגים באופן א' ממש כמו שהשכילה אותו תנא והאמורא. אלא ודאי שעצם חכמת המסכת אינו נמשך כלל בהשגת לת"ח הלומדים אותה בשכלם הקטן כ"א רק הארה ממנה. ויוכל להיות בזה כמה דרכים שונים כאו"א משיג לפ"ע שכלו ודעתו. ובכלל כל מה שתלייר ענין הבנה והשגה שהוא גילוי שכל גדול ועמוק בתלמיד ששכלו קטן לא יבלר מבני בחי' אלו הנ"ל (והטעם פשוט ומובן בהיות ששכל העמוק הזה הוא למעלה מעלה אין קץ על שכל קטן של ת"ח הלומדים אותה. ואם השכילה אותו תנא והאמורא ששכלו ודעתו הי' בתכלית הגדלות מאד מאד ובמוחין שלו הי' יכול השכלה זו להתגלות. אבל איך יתגלה כל עצמות השכלה זו בשכל הקטן של ת"ח הלומדים. ומה שמתגלה להם בהשגתם הוא רק הארה לבד). ועד"ז יובן למעלה בבינה עילאה דאצי'. שהוא הבנה והשגה ותפיסא בהאור מא"ס ב"ה. כי מהו גילוי אוא"ס בבינה היינו מה שנמשך ומאיר בהשגה עד שכלי הבינה תופסים ומשיגים האור מא"ס ב"ה. וא"כ כיון שענין הבינה הוא רק להשיג באוא"ס מוכרח לומר ב' ענינים שמהוע"ל דאוא"ס הוא מובדל ולמעלה מהשגה ורק שנתלבש זיו והארה בעלמא להיות מושג בבינה (כי איך אפשר שעצמות דאוא"ס המתגלה בכ"ע יהי' כל התגלות זו בבינה שאין כלי הבינה ערוך לאור כ"ע). אבל החכמה שהיא כח מ"ה וביטול. העדר השגה. והיינו שנבטלת ממהות הכמה לגמרי ולהיות פשוט בתכלית עד שנכללת באוא"ס ב"ה הפשוט. ובדרך ביטול והתכללות יוכל להיות אפי' בעצמו' ממש. ולכן בחכ' הוא גילוי העצמות. וזהו נק' קירוב מקום. משא"כ בבינה אינו מאיר גילוי העצמות. וזהו נק' ריחוק מקום. ועוד טעם מה שבחכ' הוא גילוי העצמות ולא בבינה. כי בינה היא הבנה והבנה והיא מקור לג"ע שסם נשמות יושבין ונהנין מזיו כמ"ש (בראשית ב' יו"ד) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. וכל הבנה והשגה היא בחי' יש שהרי יש מי שמשיג. וע"כ א"א להיות בבינה גילוי עצמות א"ס. כי מהו גילוי א"ס הוא איך שהוא אחד האמת שאין עוד מלבדו כלל ובינה היא בחי' יש. אבל החכ' כח מה וביטול מהות החכמה לגמרי בהאור. ולכן היא דוקא כלי לגילוי העצמות דוקא. וזהו בכה"מ. הרי שחכ"ע נק' מקומו. ויש ב' פירושים. א' מקומו עצמיותו ע"ד הוא מקומו ש"ע. הב' מקומו היכלו. והיינו כמ"ש בזהר (ח"ב ר' ע"א) אורייתא היכלא עילאה דקוב"ה כמשל מלך בו"ד בהתפשטותו על המדינה א"ז עצמותו כלל משא"כ בהיכלו הוא התפשטות והתגלות עצמיותו כן הוא למעלה שגילוי אוא"ס ב"ה בכל הע"ס א"ז רק הארה לבד משא"כ בחכמה הוא גילוי עצמות ולכן נק' מקומו והיכלו של א"ס. והנה ההפרש שבין חכ' לבינה זהו ג"כ ההפרש

אלהותו ית' כמ"ש כי הוא חייך כו'. וזה נק' מצרים. מצרים וגבולים. והטעם כזה הלא הוא הארת אוא"ס הבל"ג. יובן ע"פ מארז"ל (פסחים ספ"ג) ע"פ זה שמי וזה זכרי. לא כשאני נכתב אני נקרא. נכתב בשם הוי' ונקרא באד'. והיינו שלמעלה בעולם האצי' הוא התגלות שם הוי' שהוא הארת אוא"ס הבל"ג. ולכן אין שם גבול כלל. והכל בבחי' ביטול אמיתי דיחו"ע כמ"ש לך הוי' הגדולה והגבורה. אבל ההמשכה והתגלות מאצי' למטה בבי"ע הוא ע"י שם אד' שהוא כינוי ולבוש לשם הוי'. והנה אד' כחשבון היכל והיינו שהוא היכל ולבוש על שם הוי' כמ"ש (חבקוק ב' כ') והוי' בהיכל קדשו כו'. וענין ההיכל ידוע שהוא מעלים ומסתיר לגמרי על האור שבתוכו עד שיהי' מאיר האור בבחי' גבול ומדה ובבחי' יחו"ת שהוא יש ובעל (ולא כמו שהאור הוא בעצמו בל"ג ויחו"ע). והנה שם אד' הוא שרש ההיכלות שממנו משתלשלים היכלות היותר מעלימים ומסתירים עד שנשתלשלו ז' היכלות דעשי' וז' רקיעים דעוה"ז הגשמי שהנה מעלימים ומסתירים לגמרי על אלהותו ית' המהווה ומחי' כנ"ל. והנה כל העולמות מקבלים חיותן ע"י ההיכלות שבתוכן מתלבש ומתעלם החיות אלקי וע"י העלם ההיכלות נמשך אח"כ בעולם הזה (עי' בלקו"ת פ' שלח לך ע"פ טובה הארץ מאד מאד). ולכן אעפ"י שהארה זו המהוה ומחי' הוא שם הוי' אך לפי שנתעלם בההיכלות ולבושים נמשך מזה ההתהוות בגבול ומדה ובבחי' יש כו'. וזהו שמצד מלכות כ"ע נמשך מצרים שהוא מה שהארת אוא"ס הוא מוגבל בההיכלות כו'. וענין יצימ"צ הוא לצאת מכל המצרים וגבולים דהיכלות ושיהי' התגלות שם הוי' בעצמו הבל"ג וממילא שיהי' הכל בבחי' ביטול אמיתי דיחו"ע למטה כמו למעלה:

ד **והנה** כדי שיהי' יצימ"צ. הלא נת' שעל שם הוי' שהוא הארת אוא"ס ב"ה יש היכלות ולבושים המגבילים ומסתירים. הנה זהו דוקא ע"י התגלות עצמי' הארה הנ"ל כמו שהיא בעצם וכלולה עדיין במהוע"ל א"ס ממש ב"ה ונק' מלכותך עצמי' מל' דא"ס שלמעלה מכל סדר השתלשלות העולמות. ולכן מצד התגלות זו יוכל להיות שידוד והריסת כל השתלשלות. ויציאת שם הוי' מכל המצרים וגבולים ע"י ביטול העלם ההיכלות כו'. עד שלמטה בעוה"ז הגשמי יתגלה ג"כ איך דכולא קמי' כלא כו'. וממילא יתהפך הנה"ב ג"כ לאהבת ה'. וזהו מארז"ל עד שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה וגאלם. פי' כי מלך סתם הוא מלכות כ"ע. אבל ממה"מ הוא בחי' מלכותך מל' דא"ס ממש (ומזה יובן תוס' ביאור על מ"ש בירושלמי (סוכה פ"ד ה"ג ע"ש) ע"פ אשר הוצאתיך מאמ"צ כאלו הוציא א"ע. ולאמר אשר פדית גוי ואלהיו כו'). וביאור הענין מה שנק' גילוי עצמי' ההארה כו' בשם ממה"מ. הענין כי מלכים הם ו"ה דשם הוי' ז"א דאצי'. כי שמה מלך העולם שאומרים בכל הברכות זהו מל' דאצי' כי עיקר וסתם עולם הוא רק עולמות הנבראים דבי"ע. כי עולם ל' העלם. והם העלם על יחודו ואחדותו האמיתי דאצי'. שבה איהו וגרמוהי חד ואין שום דבר נפרד כו'. וע"כ נק' עולם. ומדת המל' נק' מלך העולם. כי מצד רוממות והתנשאות מדה זו עליהם הוא התהוותם וקיומם וחיותם תמיד. ואם הי' מאיר מעט גילוי יותר היו מתבטלים כו'. והנה ידוע שהמל' היא דיבור עליון. וכמו באדם הדיבור מקבל מהבל הלב שהוא משכן המדות. כן הדיבור עליון מקבל מבחי' המדות עליונות שהוא ו' דשם הוי' ז"א דאצי'. ע"כ נק' הוא ג"כ מלך לגבי בי"ע. מלכא קדישא. ושניהם יחד נק' מלכים. וי"ה דשם הוי' חו"ב נק' מלכי המלכים. כי באצי' גם המדות הם גדר עולם. שהם ו"ק באלקות. והם מקור ושרש הזמן. ואינם שייכים כ"א כשיש עולם. עולם חסד יבנה. וכמו שעולמות הנבראים הם העלם על יחודו האמיתי שבמדות דאצי'. כן המדות הם העלם על יחוד האמיתי שבחו"ב יחיד שלמעלה מאחד. וע"כ יש פרסא ביניהם כו'. וכמו שרוממות המל' על בי"ע גורם התהוות וקיום בי"ע. כן מה שבינה מרומם מהמדות דאצי' זהו קיום מציאותם. ע"כ נק' הבינה ג"כ מלך העולם באצי'. וז"ש בזהר (ח"ב ס"ז) אית מלך לעילא כו'. והנה בינה היא בחי' מקבל מחכ'. אעפ"י שהם תרדל"מ מ"מ הם משפיע ומקבל. ונק' נקודה בהיכלא (ת"ז תיקון כ"ה) וידוע שמהנקודה מתפשט כל ההיכל. וע"כ נק' החכ' ג"כ מלך. מלך הכבוד. כבוד בגימט' ל"ב וזהו מלכי המלכים. ועצמיות מל' דא"ס נק' ממה"מ. ועז"כ ויהי בישורון (בחי' ראי' דחכ') מלך. כי יותר מרוממות מל' דאצי' על בי"ע הוא רוממות מל' דא"ס על החכ' עד שהחכ' מאין תמצא וכידוע שיותר משאין ערוך בי"ע לגבי אצי'. אצי' לגבי עצמות המאציל הוא אין ערוך ביותר. כי בי"ע הוא ע"י פרסא ואצי' ע"י למצוס הדיקנא כו' וע"כ נק' זה ממה"מ. והנה כדי להיות יצימ"צ בנפשי' וברוחניות שתצא הנה"א ממאסר הגוף ונה"ב שע"ז נאמר אל גנת אגוז כו'. היינו שכמו באגוז א"א לבוא אל המוח ופרי אם לא שיוסרו וישברו תחלה הד' קליפין דאגוזא. כמו"כ א"א להיות התגלות קדושת נה"א כמו שהיא בבחינתה ועצמותה אם לא בהסיר כל המסכים והעלמים שבס' השתלשלות. ואזי יכול להיות העלאת הנה"א. ע"ד ויעל אברם ממצרים הוא ואשתו. הם כל המקבלים ממנו. וכל אשר לו. הם הנגררים אחריו. ולוט הוא לשון לטותא. היינו כל ניצוצי הקדושה המתבררים מק"נ. וכדי להיות כן העברת כל הצמצומים ומסכים שבס' השתלשלות. צ"ל הגילוי מבחי' ממה"מ דוקא כנ"ל שעל בחי' זו אין הצמצומים ומסכים שבס' השתלשלות מעלימים כלל כנ"ל. והנה בכדי שיהי' הגילוי הגדול הזה אנו צריכים לאכול מצה. וענין אכילת מצה. הוא ע"ד מארז"ל (ברכות מ' סע"א) אין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן. וענין דעת זה אינו השגה במהות אביו איך שהולידו ואיך שמתנהג עמו באב בחסדו ורחמנותו עליו כו'. שכ"ז אין התינוק משיג כלל. רק הו"ע דעת דקטנות והכרה והרגשה חזקה איך שהוא אביו. ואין יכולים לדברו היפוך זה כו'. ודעת זה נמשך בו ע"י הלחם כי עה"ד חטה כו' (שם בגמרא). וגם להם מחכמה. וחב"ד כלולים יחד. והנה בצאת ישראל ממצרים היו בבחי' קטנות שהוא רק האמונה לבד. וע"י אכילת מצה באו לבחי' דעת שהוא הכרה והרגשה איך שהוי' אחד וכולא קמי' כל"ח לגמרי (ואעפ"י שאין משיגים המהות של ביטול זה איך שאין עוד כו'). וע"י אכילת מצה וביטול זה יוכל להיות בהם התגלות עצמות אוא"ס ב"ה כדי שיהי' יצימ"צ כנ"ל:

ולהבין

שתוכל להיות חיות להעולמות הוא רק אחר שנשה"ע. אבל קודם שנשה"ע הי' שמו והארה כללית הנ"ל כלולה במהוע"ל ית' ואז הי' הארה זו למעלה משום גילוי וחיות לעולמות כיון שהי' כלולה במהוע"ל כו'. וכמו עד"מ למטה יש עלם מאור השמש ואור המתפשט ממנו להאיר (והם ב' מהותים מחולקים לגמרי כנ"ל שעלם מאור השמש אינו מאיר כלל). והנה אור השמש מאיר מהשמש שלא ע"פ רצון שבחירה נהשמש כלל. שנברא כך ומוכרח הוא להאיר. אבל כשהי' יכול לצייר שלא יתפשט ויאיר· האור היכן הי' נמצא. הרי שהי' כלול בגוף ועלם מאור השמש (ואעפ"י שהאור אינו בערך ומהות השמש כלל כנ"ל שהשמש אינו מאיר ואיך אפשר להיות האור כלול בו. אך זהו דוקא בהתפשטות האור והתגלותו להאיר אבל כשהוא כלול בשמש אז נתעלם לגמרי ואינו עולה בשם אור ומצד זה יוכל להיות כלול בשמש). והנה למעלה הכל הוא דוקא כשעבר"ל כו' וא"כ קודם שעבר"ל הי' האור כלול במאור שהוא מהוע"ל א"ס ממש. ואז לא הי' עולה בשם אור וגילוי וחיות כלל כו'. וזהו הי' הוא ושמו בלבד. ששמו הי' כלל בעצמותו כו'. ורק כאשר עבר"ל אזי נתגלה אור וזיו הנ"ל להיות חיות לעולמות. והוא הקו"ת שנז' בע"ח. והתגלות הארה זו מעצמותו ית' אינו עפ"י יגיעה והתפעלות ח"ו רק כמו עד"מ המבדיל כו' התגלות האור מהשמש שהוא ממילא שלא עפ"י יגיעה כו'. אלא שבשמש הוא שלא עפ"י רצון ובחירה כו'. ולמעלה הוא כשעבר"ל. והנה מה שנתגלה הארה זו להיות חיות לעולמות קרא אדה"ר לגילוי אור וחיות זה בשם הוי' שבשם זה מורה על התפשטות אוא"ס ב"ה להיות העולמות ע"י צמצום והתפשטות המסכה והתפשטות. ימ"מ אפשר לפרש מ"ש בפדר"א הוא ושמו בלבד גם על שם הוי' כמו שיש כן דעה במקובלים. כי בשם הוי' יש שני כוונות. הא' מה שמהוה כו'. והב' כנקודתו שמורה שהוא הוה תמיד. היינו מלוי ראשון ומחוייב המציאות. וזה והאי בייך גם קודם הבריאה:

ג והנה על ב' בחי' שבהארה זו בהו"ע עלמי' ההארה והילוניותה ע"ז כתיב (תלים קמ"ה) מלכותך מלכות כל עולמים (שנק' בל' הכתוב ג"כ בשם מל'). מלכותך זהו עלמי' ההארה כמו שכלול ומיוחד בעצמותו ב"ה. ומלכות כל עולמים זהו חילוניות ההארה מה שנמשך להיות כל סדר ההשתלשלות. ופי' כל עולמים. דהנה כתיב (ישעי' מ"ג ז') כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. פי' בראתיו הוא עולם הנשמות עולם המח'. והנה אותיות המח' הם בהעלם עדיין במוח. וכך בחי' עולם זה נק' עלמדאתכ"ס לפי שאין עולם זה מתגלה בבחי' יש ודבר רק כל הנשמות ומלאכים עליונים שבעולם זה הם בתכלית הביטול (ואעפ"י שנבראו בבחי' יש אך מ"מ משיגים ג"כ האין ולכן אין ישותם מתגלה לגמרי) וזהו פי' עלמדאתכ"ס. ומקבל חיות מבחי' מה"ע שהוא ביטול לגמרי. ומה שנק' עולם זה והיותו בחי' מח' עילאה בשם בריאה. יובן ג"כ ממשל המח' שלמטה. דהנה אעפ"י שאותיות המח' הם בהעלם ואינם מתגלים כלל. מ"מ למעלה ממח' לא שייך שום גילוי ומציאות אותיות כלל אך לא בהעלם ורק שנתגלו מאין ליש. וכמו"כ יובן גם למעלה שעולם זה אעפ"י שנק' עלמדאתכ"ס מ"מ הרי הוא בריאה יש מאין ורק שאין היש מתגלה (יא"ז צריך לבחי' הביטול דיחו"ע שבאצי'. כי בעולם האצי' הוא הביטול מצד עצמות אוא"ס שלמעלה ממקור ההתהוות. ולכן הוא בחי' ביטול במציאות לגמרי. משא"כ בעלדאתכ"ס הוא הביטול מצד מקור ההתהוות מצד שרואים ממש איכות ומהות ואופן ההתהוות מאין והפס המוהלט ליש וזהו בכל רגע כו'. ולכן נק' ביטול זה ביטול היש. ורק שהוא ביטול היש לגמרי שאין היש מתגלה כלל. ואין כאן מקום ביאורו כו'). ולכן נק' עולם הבריאה וזהו בראתיו. יצרתיו הוא עולם המלאכים עולם הדיבור. כמו אותיות הדיבור הרי הם בהתגלות ונראים ליש ודבר כו'. כך נק' עולם זה עלדאת"ג שכל הברואים מתגלים בבחי' יש ודבר ממש רק שבטלים לרצוה"ע ב"ה ונק' ביטול היש. והנה המסכת עולם זה מעולם שלמעלה ממנו שנק' עלדאתכ"ס הוא רק מהעלם אל הגילוי (וכמו דיבור ממח')[.] כי למעלה ממנו הוא ג"כ יש. רק שאינו מתגלה. וזהו פי' יצרתיו ל' צורה שהוא רק התגלות החומר כו'. אף עשיתיו הוא עולם התחתון דעשי' שבו הפירוד והיש יותר גדול והביטול מועט. ומ"מ אף מרבה בחי' רביעית. כי בי"ע הם מרכבה. פי' שמרכבה דבריאה הוא להעלות ולקשר מוחין של הנבראים לאלקות. ומרכבה דיצירה הוא להעלות מדות של הנבראים לאלקות. ומרכבה דעשי' הוא להעלות ולקשר כל בחי' המעשה ג"כ לאלקות שזהו"ע האופנים דעשי' הביטול בחיצוניות ומעשה. ולהביא ביטול בעשי' ביותר צריך צ"ל כח לזה ממקום עליון יותר. וזהו שאף מרבה בחי' רביעית זהו אצי' שמשם הכח לבטל גם את בחי' המעשה כמ"ש במ"א. והנה מה שמנה כאן רק ג' עולמות בי"ע זהו בכלל. אבל בפרט יש עולמות עד אין מספר כו'. והנה התהוות עולמות אלו וקבלת חיותן הוא מבחי' שם והארה שנתגלה ממהוע"ל ית'. וזהו כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו כו'. אך שם והארה זו היא חיצוניות ההארה שהיא בבחי' גילוי וחיות להעולמות ממש. וזהו מלכות כל עולמים שהוא התפשטות והתלבשות הארה זו בבחי' ממכ"ע תוך כל עולם ועולם לפי ערכו כו'. אבל עלמי' ההארה שהיא בבחי' העלם ומובדל עדיין מכל גילוי רק כלולה ובטלה בעצמיותו ממש היא למעלה מכל סדר ההשתלשלות. וזהו מלכותך שהוא מדת מל' הבטלה וכלולה בעצמותו ממש. והנה מצד בחי' זו דמלכות כל עולמים נמשך בחי' מצרים. מצרים וגבולים. כמו עוה"ז הגשמי הרי מהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה. ואף גם עולם המלאכים הוא ג"כ בגבול ומדה כי כל מלאך הוא מהלך ת"ק שנה. וכן למעלה מזו שהוא עולם הנשמות הוא ג"כ בגבול ומדה שכל השגתם שמשיגים בג"ע הוא כמדד בגבול ומדה עד שכאו"א נכוה מחופתו של חבירו כו'. והנה הארה זו היא הארת אוא"ס ב"ה הבל"ג (וגם הוי' אחד שקמי' כל"ח ובטלים במציאות לגמרי) ומ"מ מהוה ומחי' רק בגבול ומדה ושיהיו העולמות נראים ליש ודבר בפ"ע כו' עד שנתהוה עוה"ז הגשמי וכן הגוף ונה"ב שמגבילים ומסתירים לגמרי להיות נראה לעיני בשר שעולם כמנהגו נוהג (וכאלו אין מתהדשים בכל רגע כו') וז"ש אתה אל מסתתר. ומצד זה נמשכים אחר רצונות זרות שהמה תענוגי עוה"ז וכיסופין בטלין דילה כו'. ואין רואים איך שמהדש בכ"י תמיד מע"ב. והגשמי הוא מות ממש ואין חיים אלא

אלהותו

מחשבותיכם. דלאלו"ה תמוה מה זה שבח שאין מחשבת הנבראה כמחשבת הבוי"ת. הלא גם בנבראים עצמם אין דומה כלל מח' אדם גדול למח' אדם קטן. והקטן אינו יכול להשיג כלל מח' הגדול. אך הכוונה הוא כי באדם המח' מלבשת לעצמיות הנפש שנתפסת במח' זו שא"א לו להשוב אז מח' אחרת או להשכיל השכלה אחרת כ"א היא מלובשת ונתפסת במח' והשכלה זו. אבל למעלה בו ית' אעפ"י שיש ג"כ בחי' שנק' מח' עד"מ מ"מ אינה כמחשבותיכם שאין המח' מלבישתו כלל ואינה גורם בו שום שינוי והתפעלות. ועל ענין זה אחז"ל באמת לבורא גלוי וידוע לפני מי שאמר והי' העולם (עירובין י"ג ב'. חולין ס"ג ב'. ועוד בכ"ד) פי' ל' גלוי וידוע כמו ידוע ממילא. שאין ידיעתו ית' כדמיון ידיעת האדם איזו דבר שהוא עצמו נתפס ומתאחד בדבר הידוע לפי שהדבר הידוע הוא דבר שחוץ ממנו ובשרוצה לידע איזה דבר צריך להתקרב שכלו ומחשבתו לאותו דבר. ועי"כ נק' יודע שדעתו השיג הדבר ומתחלה לא ידעו. וכשיודע הדבר הרי דעתו מלובשת בידיעה זו ונח' זו שנותן דעתו להשיגה וקודם ידיעתו הי' דעתו פנוי וה"ז שינוי והתפעלות (ר"ל מצד ההתלבשות). אבל למעלה שאין דבר חוץ ממנו אין שייך כ"ז. וידיעתו ית' שיודע כל העולמות ופרטיהן אין הענין שדעתו מתלבשת ונתפשת בזה אלא ע"ד גלוי וידוע שהכל גלוי וידוע לפניו ית' ממילא וא"צ להתלבש בדבר לידע כו' (עי' בת"א פ' וירא ד"ה אדם כי). וזהו פי' שם הקב"ה שהודיעו לנו הז"ל שהוא ית' קדוש ומובדל מגדר עלמין ואינו מתלבש כלל (עי' מזה בלקו"ת פ' תזריע בד"ה קא מפלגי במתיבתא דרקיע):

ב **אך:** נ"ל והלא פעם מבואר בדרז"ל להיפך באמרו (במדרש תלים סי' ק"ג ובויק"ר פ"ד סי' ח') מה הנשמה ממלאה את הגוף כך הקב"ה ממלא את כל העולם כולו. והרי הנשמה שממלא הוא בהתלבשות ועד"ז הקב"ה ממלא כל העולם כולו ג"כ ע"י התלבשות. ולעיל נת' שלכן קראו לו הקב"ה לפי שהוא קדוש ומובדל ואינו מתלבש כלל בעולמות. והענין כי באמת הוא שנמשך ונתגלה ממהוע"ל ית' זיו והארה אשר זיו והארה זו שייך לעולמות להחיותם כי מהוע"ל ית' הוא א"ס ממש פשוט בתכלית מופלא מכל גדר מהות וגילוי ונק' אין לרוב העלמו. ע"כ אין יכול להיות ממנו ית' שום גילוי כדי להיות חיות להעולמות כי כל העולמות הם בבחי' גילוי ומהות מוגבל עכ"פ. שהעוה"ז הוא גבול גמור. וגם מלאכים יש שבשלים עולם עומד ויש מהלך ת"ק שנה. וגם ג"ע שהוא מה שהנשמות נהנין מזיו השכינה הרי אמרו כל א' נכוה כו' (ב"ב ע"ה א') וכדאי' בשמ"ב (פמ"ה) שיש גבול להשגתן. ואפי' הע"ס דאצי' כיון שהכ' אינו חסד כו' ה"ז מוגבל מה שזה הכ' וזה חסד. וגם האור מא"ס ב"ה המלובש בפנימי' הספי' אעפ"י דלמכאמח"כ שמצ"ע הוא פשוט וכמ"ש בפרדס המשל ממים בכלים צבועים כו' מ"מ נעשה בהאור איזו תמונה וגילוי שמתראים כפי גוון הכלים. ונק' אור החכ' או אור החסד כו'. וכ"ז אין שייך במהוע"ל א"ס הפשוט בתה"פ ומובדל מכל גדר מהות מה. וע"כ אינו יכול להיות ממנו גילוי כזה ולהיות חיות לעולמות רק שנתגלה זיו והארה לבד שאינו נוגע כלל למהוע"ל ית'. ובחי' גילוי הזיו והארה יוכל להיות חיות להעולמות שהו"ע אוא"כ כו'. והנה על גילוי הארה זו כתיב (תלים קמ"ח) יהללו שם הוי' כי הוא צוה ונבראו. דצוה ונבראו קאי על שם הוי' שמגילוי שם הוי' הוא התהוות העולמות וחיותן. ונק' שם כמו עד"מ למטה באדם ששכל ומדות נק' עצמיות ואפי' כשהוא לבדו א"א לו בלעדן. משא"כ השם הוא הארה חיצוניות שאינו נוגע כלל לעצמותו ורק שעל ידו הוא ההתגלות לזולתו. כך גם מה שנתגלה ממהוע"ל ית' איזו הארה וגילוי שיוכל להיות חיות לעולמות הוא רק הארה חיצוניות שאינו נוגע כלל למהוע"ל ית'. ולכן נק' הארה וגילוי זה שם הוי' (עי' בביאור ע"פ שחורה אני הב' כו' ענין הוי' דעתיק ג"ר י"ה וז"ת ו"ה. וכן בביאור ע"פ שימני כחותם. ומזה יובן אעפ"י שגילוי הארה זו הוא מל' דא"ק מ"מ נק' הארה זו שם הוי'). והנה זהו בלשון הפסוק. ובלשון ספרי הקבלה נק' הארה זו בשם אור והו"ע אוא"ס ב"ה הנז' בספרי הקבלה. והכל מכוון א'. כמו אור המתגלה מהשמש ומתפשט להאיר לארץ ולדרים עליה הוא רק זיו והארה חיצוניות שאינו נוגע כלל למהות ועצמות מאור השמש ולכן אינו פועל תוס' וריבוי בגוף מאור השמש בהתכללו שם ע"י עננים המחשיכים ולא חסרון בהתגלותו והתפשטותו להאיר כו'. והיינו לפי שאינו בערך מהות השמש כלל. כי עצם מאור השמש אינו מאיר כלל ואין יכול להיות ממנו אור בעולם (עי' כה"ג מענין אש היסודי בביאור ע"פ וקבל היהודים) משא"כ אור וזיו השמש הרי מהותו רק להאיר אורה בעולם. והרי שמהם מהותים נבדלים זמ"ז ולכן אין שייך רבוי בהתכללו כי לא נתרבה מהות השמש כלל ולא חיסרון בהתפשטותו מהשמש. משא"כ אלו היו מהותים שוים בודאי שהי' שייך ריבוי ומיעוט כו' (עד"מ מים שכשנמשכים ומתפשטים לאיזה מקום נחסר במקור כו' כי המים הם המשכה מעצמיות כו'). ועד"ז המבדיל הבדלות לא"ק יובן ג"כ למעלה שמה שנתגלה ממהוע"ל ית' זיו והארה להיות חיות לעולמות הוא רק חיצוניות שאינו נוגע כלל למהוע"ל א"ס ב"ה מאחר שהארה זו היא בבחי' גילוי עד שתוכל להיות חיות לעולמות (שהו"ע גילוי או"כ) ומהוע"ל א"ס הוא פשוט בתכלית ומופלא מכל גדר גילוי לגמרי. ע"כ ממילא מובן שהוא רק התגלות הארה לבד שאינו שייך למהוע"ל א"ס ב"ה ולכן אין פועל שינוי בהתכללות הארה זו קודם שנבה"ע ובין התגלות הארה זו כשעבר"ל לברוא העולם כו'. וע"כ נק' הארה זו בשם אור כו' ונק' בלשון הפסוק שם והכל כוונה אחת כו':

והנה ידוע המאמר אתה קדוש ושמך קדוש. שכמו שאתה מהוע"ל ית' בודאי קדוש ומובדל מגדר עלמין ואינו מתלבש כלל. כן גם שמך שהוא ההארה וההתגלות ממהוע"ל ית' ג"כ קדוש ומובדל. והיינו כי בהארה זו יש שני בחי'. עצמי' ההארה וחיצוניות ההארה. והנה עצמיות ההארה אינה מתלבשת בעולמות כלל לפי שהיא למעלה מבחי' גילוי ונק' סוכ"ע. וחיצוניות הארה זו היא בחי' גילוי עד שמתלבשת בעולמות בבחי' ממכ"ע. ובזה יובן מאחז"ל עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד. פי' שמו הוא ההארה שנמשך ונתגלה ממהוע"ל להיות חיות לעולמות. ומצד שהיה רק הארה בעלמא שאינו נוגע למהוע"ל נק' שמו כנ"ל בשכל כו'. אך התגלות הארה זו עד שתוכל

נמצא דהכל אחד דשמו הוא מל׳ וגם רצון. דהיינו הרצון להיות גילוי למטה. ומובן ששייך לומר בעל השם ובעל הרצון. והוא ענין אתה קדוש ושמך קדוש. וזהו ענין מקדשי שמך שממשיכים מבחי׳ בעל השם בהשם. וזהו ג״כ ענין עושים רצונו של מקום. שעושים וממשיכים מבחי׳ בעל הרצון בהרצון. דהיינו מבחי׳ אתה קדוש בבחי׳ ושמך קדוש. וזהו ישראל מקדשי שמך ע״י תשובה ותורה ומצות. וזהו ענין כל העוסק בתורה לשמה. פי׳ כי תורה שבעל פה היא בחי׳ מלכות פה. שהששה סדרים הם בששה מדות דמל׳. סדר זרעים בכלי החסד דמל׳ סדר מועד בכלי הגבורה כו׳. וכן המצות הם בחי׳ אברים וכלים. שיש מצוה שבכלי וספי׳ זו ויש מצוה בספי׳ זו. וע״י עסק התורה בבחי׳ ביטול ממשיכים האור בהשם דמלכות מבחי׳ בעל השם. וזהו ענין כל הקורא בתורה כאלו קורא בשמותיו של הקב״ה. דהיינו שקורא וממשיך מבעל השם בהשמות והכלים. אך אעפ״י שהאדם העוסק בתורה ומצות הוא קורא וממשיך האור בשמותיו של הקב״ה. מ״מ התורה ומצות שהם בחי׳ הכלים מסייעים לו ג״כ. וז״ש הבא לטהר מסייעים לו. פי׳ לטהר ולזכך הכלים. שבעל הכלים שייך לשון לטהר שהם כעצם השמים לטוהר. ונק׳ ספירות לשון בהירות. והבא לטהר ע״י המשכת האור בהם. הם עצמם מסייעים לו. והיינו כידוע שהכלים נקראים בחי׳ אברים דמלכא והוא עד״מ האברים שממשיכים חיות הנפש. כמו שרואים שכשמתקלקל העין מסתלק הראי׳ בהעלם עצם הנפש. וכשמרפאים העין חוזר לראות. ומי הוא שהחזיר הראי׳ בעין. אלא שזהו לפי שהאברים ממשיכים חיות הנפש. כמו״כ למעלה הכלים הם אברים שממשיכים האור בתוכם. כי תשוקת האור הוא לשרות ולהאיר בהכלים. מפני שני טעמים. האחד לפי ששרש הכלים למעלה מהאור כידוע שהאורות הם מהקו שהוא קו והוא דק והכלים הם מהרשימו שהיא רשימו מכללות האור. ועיקר הטעם לפי שהכלים מגלים האור. שגילוי האור הוא ע״י הכלים דוקא. וזהו עיקר המכוון. שנתאוה הקב״ה להיות לו דירה בתחתונים. א״כ עי״ז נשלם פנימי׳ כוונת וחפץ המאציל ב״ה. וזהו הבא לטהר ע״י תשובה ותורה ומצות מסייעים לו הכלים. וז״ש קרוב ה׳ לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת ופירשו רז״ל (ברכות ה׳ ע״ב) אין אמת אלא תורה. והיינו נגד הכלים. כי אעפ״י שע״י רעותא דלבא מגיעים ומעוררים האור. אבל איך הוא נמשך ונגלה למטה רק ע״י הכלים. ולכן צ״ל תורה ומצות. שהם בחי׳ אברים וכלים. וז״ש שובה כו׳ וא״כ קחו עמכם דברים שהם תורה ומצות. וזהו שקודם מתן תורה הקדימו ישראל נעשה לנשמע. לפי שרצו להמשיך יחוד קוב״ה ושכינתי׳ ממקורא ושרשא דכולא. ולכן הקדימו נעשה שהוא ענין הביטול לבעל הרצון. שכיון שלא שמעו עדיין א״כ מהו נעשה. אלא שזהו הביטול לבעל הרצון ובעל השם. אך הגילוי הוא ע״י השם דוקא. לזאת אמרו ונשמע שהוא ענין הביטול לבחי׳ הרצון והשם כו׳. וזהו ענין ר״ה ויוה״כ עשי״ת. ואח״כ חג הסוכות. וביום השמיני עצרת קליטה בכלים דוקא:

שיר השירים

לשון אדמו״ר נ״ע

קול דודי הנה זה בא מדלג וגו׳. פסוק זה קאי על יצימ״צ כמ״ש במד״ר (שה״ש פ״ב סי׳ כ״ג). והנה ארז״ל נגלה עליהם ממה״מ הקב״ה וגאלם (כ״ה בהגדה. ועי׳ ברא״ש פ׳ ע״פ שגורס כן בהמשנה) ובלשון הפסוק הוא קול דודי כו׳ מדלג כו׳. והנה להבין ענין ממה״מ כו׳ ומה שבלשון הפסוק נק׳ בחי׳ זו בשם קול. הנה אנו אומרים בהגדה מצה זו שאנו אוכלים ע״ש מה ע״ש שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם ממה״מ כו׳ שנאמר כו׳ כי גורשו כו׳. דלכאורה אינו מובן הנתינת טעם כי גורשו כו׳ דמשמע הא לא גורשו והספיק להחמיץ היינו אוכלים חמץ. והלא כבר נצטוינו בערב תאכלו מצות (שמות י״ב י״ח) ועוד דמה שלא הספיק כו׳ עד שנגלה כו׳ הי׳ זה אחר חצות. ומצה שאנו אוכלים הוא קודם חצות דוקא. ולהבין כ״ז. הנה אי׳ בפדר״א (פ״ג) עד שלא נבה״ע הי׳ הוא ושמו בלבד. וצ״ל איך שייך בחי׳ שם קודם שנבה״ע. כי למטה אנו רואים ענין השם שהוא כדי שיפנה ויתגלה לזולתו ע״י שיקראנו בשמו. וכשהוא לבדו אין שייך כלל ענין השם. וא״כ צ״ל כי עד שלא נבה״ע שלא הי׳ עדיין שום נאצל ונברא מהו״ע השם ומי קראו בשמו. והנה במד״ר (פ׳ בראשית פי״ז סי׳ ה׳ ובפ׳ חוקת פי״ט ע״ש) איתא להיפך שקריאת שם הוי׳ הוא לאחר בריאת העולם. וז״ל א״ל הקב״ה ואני מה שמי. א״ל לך נאה להקראות אד׳ שאתה אדון לכל בריותיך. א״ר אחא אני הוי׳ הוא שמי שקרא לי אדה״ר. עכ״ל המדרש. ולכאורה ה״ז היפך מהפדר״א שהי׳ השם עד שלא נבה״ע. ויש להבין תחלה פי׳ קריאת שם הקב״ה שקראו בו חז״ל בעלי המשנה וגמ׳ את הבוי״ת. והלא יש כמה שמות בתנ״ך אד׳ צבאות כו׳ ומדוע בחרו לקרוא את הבוי״ת בשם זה דוקא. והענין דפי׳ קדוש הוא מובדל והיינו שמהוע״ל ית׳ הוא קדוש ומובדל מכל סדר ההשתלשלות העולמות דאבי״ע להיות שאינו בגדר עלמין כלל ואינו מתלבש בעולמות כלל. ולא כמו שהנשמה מחי׳ את הגוף הרי עצמות הנשמה מתלבשת ונתפסת בגוף (בל״א איין גיהיילט). אעפ״י שהחיות המתחלק להתלבש ברמ״ח אברי הגוף הוא רק התגלות הארה לבד ולא עצם הנפש (עי׳ בתו״א פ׳ וירא בד״ה פתח אליהו) מ״מ מוכרח הנפש עצמו ממש להתלבש ג״כ בגוף ואזי יוכל להיות התגלות הארה ממנה להתחלק ולהתלבש ברמ״ח אברי הגוף ואם לא תתלבש בעצמה בגוף לא יהי׳ התגלות ההארה ממנה (כמבואר זה בד״ה להבין מ״ש באוה״ת). ולפי שהנפש עצמה מלובשת בגוף לכן היא מתפעלת ממקרי הגוף ויש בה שינויים. אבל למעלה אינו כן כי מהוע״ל ית׳ הוא קדוש ומובדל ואינו מתלבש בעולמות כלל ולכן אני הוי׳ ל״ש ואתה הוא עד שלא נבה״ע ואתה הוא משנבה״ע הכל שוה בלי שום שינוי כלל. וז״ש (ישעי׳ נ״ה) כי לא מחשבותי

מחשבותיכם

ועי"ז הוא שבירת קליפת הגוף ונה"ב לגמרי. וביותר ממה שנתבאר לעיל שהוא רק לפי שעה כו'. אבל ע"י יחוד האור מקיף עם האור פנימי שנעשה אחדות הכלי לגמרי. עי"ז נעשה הקליטה בפנימיות מאד ונעשה עצמיות ממש. שהרע דנוגה דנה"ב נדחה והטוב נתברר ומתעלה ונכלל בפנימיות בנפש"א. והוא כנ"ל בהמשל כשנעשה מהשרים הרואים פני המלך שנהפך המוחין ומדות שלו להיות מוחין ומדות של המלך. וז"ש למען דעת כל עמי הארץ כי הוי' הוא האלקים אין עוד. עמי הארץ הם הגוף ונה"ב ודעת הוא לשון שבירה כמ"ש (שופטים ח' ט"ז) וידע בהם אנשי סוכות והוא מפני כי הוי' הוא האלקים. פי' דכתיב הודו לאלקי האלקים. וקאי על שם הוי' הנזכר תחלה. שהוא אלקי האלקים. והענין כי הוי' ואלקים הם בחי' אורות וכלים. הוי' הוא בחי' אורות. ואלקים הוא בחי' אותיות וכלים. והוא ענין ק"כ צירופי אלקים. שהם בחי' כלים המעלימים ומסתירים. עד שמ"ת צירופים שאחרונים נק' אדמת בני חם. שהם גבורות קשות. שמהם אחיזת ויניקת החיצונים. ונק' גם כן מצולות ים כו'. ומהם מתהוה ג"כ הגוף ונה"ב באדם. והנה"א היא מבחי' שם הוי' ב"ה. וז"ש הללה להוי' בחיי זהו הנה"א שפרשה משם הוי'. אזמרה לאלקי בעודי זהו גוף ונה"ב שהם בחי' עוד. דהיינו כלי המסתיר ומלביש להנה"א. והיינו לפי שפרשה משם אלקים שהוא בחי' כלים המעלימים על שם הוי'. אך זהו כאשר השם הוי' מסתתר ומתעלם באותיות וכלים דשם אלקים. אבל כאשר הוי' הוא האלקים דהיינו יחוד הוי' ואלקים אזי מתבטל מדרגת הכלים דשם אלקים ונכלל בשם הוי' ב"ה ע"ד יחוד ושילוב שם אלקים ואד' בהוי': וזהו אלקי האלקים שבולע ומושל על הצמצומים והסתרים דשם אלקים. ואזי כי לעולם חסדו. שנמשך גילוי אלקות למטה מטה. ואזי אין עוד. שהגוף ונה"ב אינם בבחי' עוד המעלים ומסתיר. כ"א שנעשים ג"כ כלים לאלקות. וזהו עוד פי' למען דעת כל עמי הארץ כפשוטו. שנמשך בהם ג"כ דעת והכרה ממש באלקות:

אך צריך להבין כיון שהמקיפים דלי' ה"ס מקיפים באצילות לבחי' בינה עילאה. איך הם נשפלים כ"כ להיות עצרת וקליטה לבם בבחי' מל' ונשמות ישראל כו'. וגם למה נקרא זה יחוד קוב"ה ושכינתי' כו'. והענין דיש יחוד קוב"ה ושכינתי' עד רום המעלות. לגבי בריאה נק' שכינה מדת המל' דאצי'. כי פי' שכינה הוא מה שאלקות שורה ומתגלה על איזה דבר. שהיינו אלקות. וזהו המל' דאצי' כשמתלבשת בהיכל קד"ק דבריאה. ושורה בהתגלות על חיות המרכבה דבי"ע ונשמות ומלאכים דבי"ע. אזי נקרא שכינה. וקוב"ה הוא עצמיות המדות דאצילות שלמעל' מהמל'. ויחוד קודב"ה ושכינתי' הוא כשמתגלה פנימיות ועצמיות המדות דאצילות ע"י המל' בבי"ע. ועפ"י קבלה זהו יחוד זו"נ. ובאצילות נקרא שכינה בינה עילאה דאצילות שכינתא עילאה. שכמו שהמל' שוכן על חיות המרכבה דבי"ע חיון תתאין כן הבינה שוכן על חיון עילאין חג"ת דאצי'. וידוע דאין ערוך כלל בין בינה להמדות. כי המדות הם מקור חיות העולמות. וכדכתיב רחמיך וחסדיך כי מעולם המה. ובבינה הוא גילוי אור א"ס שלמעלה מגדר עלמין. ולכן כתיב מי ברא אלה. ויש פרסא מפסיק בין בינה למדות. כמו שיש פרסא בין אצילות לבריאה. ולכן נקרא הבינה ג"כ שכינה. וקוב"ה זהו חכמה עילאה ששורה בה אור א"ס עצמותו ב"ה שלמעלה לגמרי מגדר השגה ולית מחשבה תפיסא בי' כלל. ויחוד קוב"ה ושכינתי' באצילות זהו כשנמשך גילוי אור א"ס שבחכמה ע"י הבינה במדות דאצי'. ובכללות יותר נקרא המל' דא"ק שנעשה עתיק לאצילות בשם שכינה. כי עתיק הוא בחי' אורות כידוע שמעתיק נמשכים האורות בהכלים דע"ס דאצי'. והכלים אינן ערוך כלל להאורות שנק' בשם גופין והאורות הם בחי' ואנת הוא כנשמתא לגופא. ומה שלמעל' ממל' דא"ק נקרא קוב"ה כו'. ועוד בכללות יותר נק' מל' דא"ס שממנה נמשך הקו"ח בשם שכינה. כי כמו שהמל' דאצילות כשנעשית עתיק לבי"ע אזי שוכן האורות בג' עולמות בי"ע. כן הקו"ח שנמשך ממל' דא"ס הוא דוגמת עתיק ששוכן האורות בבחי' בי"ע דכללות א"ק שנקרא אדם דבריאה. ועקודים נקודים יצירה דכללות. ואצילות עשי' דכללות. והקו מאיר בהם עד מל' דאצילות שמסתיים גילוי ויחוד הקו כו'. לכן נקרא המל' דא"ס בשם שכינה. וקוב"ה הוא עצמית א"ס ב"ה שלמעלה ממל' דא"ס שלא נגע בו הצמצום. ויחוד קוב"ה ושכינתי' הוא תוספת אורות מעצמות א"ס ב"ה במל' דא"ס והקו כו'. והדוגמא לזה הוא דאיתא בזהר (ח"ג קנ"ג ע"ב) שחכמה נקרא אתה שהוא לשון גילוי לנוכח ממלא כל עלמין וכתר נק' הוא. ובמקום אחר איתא דבינה נקרא הוא. ואתה הוא חסד. אתה כהן לעולם על דברתי. ולך אד' חסד כי אתה כו'. והיינו ג"כ כנ"ל שלגבי בי"ע נק' החסד אתה שהוא גילוי לנוכח. עולם חסד יבנה. ובינה נקרא הוא בחי' מקיף שנסתר ונעלם. וחכמה הוא למעלה גם מבחי' הוא לגבי בי"ע. ובאצילות נקרא גם החכמה אתה גילוי לנוכח. וכתר הוא בחי' הוא. והנה כל היחודים עליונים דקוב"ה ושכינתי' שממשיכים ע"י קיום התורה ומצות כשאינו פוגם. השרש לזה הוא תוספת אורות ממל' דא"ס בהקו. ומהקו הוא כל היחודים שבהשתלשלות. אבל ע"י תשובה שמגיע בבחי' לפני הוי'. ממשיכים היחוד היותר עליון דקודב"ה ושכינתי'. דהיינו מעצמות א"ס ב"ה שלמעלה ממל' דא"ס במל' דא"ס והקו כו'. ועי"ז נעשה שינוי בכל סדר ההשתלשלות. ויכול להיות שהמקיפים דלי' נעשים עצרת וקליטה במל'. דהיינו שהיחוד קוב"ה ושכינתי' שבאצי'. שהוא יחוד זו"נ כנ"ל. מתגלה ע"י המל' בבי"ע ג"כ (ואולי זהו ע"ד ביום ההוא יהיה):

וזהו ביום השמיני עצרת תהיה לכם. שמיני הוא בינה. תמינאה. ושמיני הוא מענין שמן. דהיינו שמן משחת קדש דחכמה עילאה. והוא ענין יחוד קוב"ה ושכינתי' שבאצילות. יהיה עצרת וקליטה לכם במל' מקור נשמות ישראל דבי"ע כו'. וז"ש וישמחו בך ישראל מקדשי שמך. דהנה בספרי מקובלים הראשונים איתא דשמו הוא כתר שנקרא רצון העליון ב"ה. כי שמו גימטריא רצון. ובכתבי האריז"ל איתא דשמו הוא מלכות. והענין דשניהם אמת. וכידוע שהמל' דאצילות נעשה כתר לבי"ע. שהוא ענין הרצון להיות גילוי בבי"ע. וכמו כן בבחי' מל' דא"ס שהוא בחי' הוא ושמו בלבד. הוא שעלה ברצונו הפשוט להאציל כו' ולהיות צמצום ומקו"פ והמשכת הקו והוט כו'.

נמצא

וזהו מצד הבושה דוקא. שאי אפשר לסבול כלל. משא"כ צער הוא רק שמצטער ויכול עדיין לסבול. והנמשל מזה הוא כשהאדם הוא בתכלית השפלות אצל הגוף ונה"ב שממשכא דחויא שמקיפים ומלבישים אותו שהוא כמו צרעת ממארת כמ"ש בת"ז (תכ"א) תמן אחזו לי' דגופא דב"נ בהאי עלמא איהו צרעת ממשכא דחויא ע"ש. וגם נכשל בעונות ה"י. והקב"ה רוצה להגביהו. אזי נותן לו לב לשוב. ומשפיע בו בתחלה אמונה זכה וטהורה. ואח"כ משפיע בו גם מדות נה"י נצח והודיה. ואזי הוא מצטער מאד על הריחוק שבתחלה. ואח"כ משפיע בו גם מדות אהבה ויראה ורחמים בהתגלות לבו. ואח"כ משפיע בו גם מוחין חב"ד. וזהו עד"מ הקירוב להיות משרים הרואי פני המלך ומשנה למלך. ואז הוא הבושה גדולה למאד. שאובד את עצמו לגמרי ואינו מוצא מקום לעצמו. והתוכן שבטל לגמרי במציאות עד שנהפך המוחין ומדות שלו להיות מוחין ומדות דאלקות ממש. ולא שהוא יש בפני עצמו בפרצוף שלם דמוחין ומדות של עצמו ורק שבטל. כ"א שנהפכים המוחין ומדות שלו לאלקות ממש. וזהו אל נקמות הוי' שנקמה כזו היא מבחי' חסד. ובתחלה כשנשפע בו רק אמונה ונה"י וחג"ת. שאזי הוא רק צער שאפשר לסבול. על זה נאמר אל נקמות הראשון. וכשנשפע בו גם מוחין חב"ד שזהו עד"מ הקירוב מרואי פני המלך ומשנה למלך. והבושה שמתבטל לגמרי ונהפך לאלקות. ע"ז נאמר אל נקמות הופיע. שהוא ענין ריבוי גילוי אור:

והנה שבירת קליפת הגוף ונה"ב ע"י ב' מדרגות דהו"ג בעבודת האדם זהו ענין חדש תשרי שהוא ראשית השנה ובו נמשך הכח על כל השנה להיות שבירת קליפת הגוף ונה"ב ע"י ב' מדרגות הנ"ל. דהנה ר"ה ויו"כ הוא בחי' שמאלו תחת לראשי כידוע. והוא ענין הוידוים שאומרים בעשי"ת אשמנו כו'. ובסליחות אין לנו פה להשיב כו'. בושנו וגם נכלמנו כו'. ולנו בושת הפנים. וכדכתיב ביואל כל פנים קבצו פארור. וכתיב (איוב י"ד כ') משנה פניו ותשלחהו משנה פניו זהו כשפוגם כו'. וביו"כ מרבים בוידוים. ומסיימים הריני לפניך ככלי מלא בושה וכלימה כו'. והיינו כשמחשב א"ע ומוצא א"ע גרוע מבע"ה הטמאים ומשקצים ורמשים כדאיתא בתניא פכ"ט כו'. ותוכן הענין שמבטל ומשפיל ומכניע את עצמו מאד שנבזה בעיניו נמאס ונעשה לב נשבר ונדכה. וזהו ג"כ ענין התקיעות שברים תרועה בכיה והתעוררות רחמים גנוחי גנח וילולי יליל כו'. ועי"ז נשבר קליפת הגוף ונה"ב. והעיקר מצד הארת י"ג מדות הרחמים מלמעלה דאיתא בזהר דהם מתברין ומעברין כל קליפין דאגוזא. וזהו ענין תרועה ע"ש תרועם בשבט ברזל. והם נותנים כח להאדם לבא ללב נשבר ונדכה. ועי"ז מתגלה אור הנשמה גם כן בבחי' גבורות שהוא ענין תשובה מעומקא ורעותא דלבא וכמ"ש לך אמר לבי בקשו פני פנימי' הלב ואור הגנוז שבנשמה. ועי"ז את פניך הוי' אבקש. פי' פניך הוי' הוא בחי' הפנימי' של שם הוי' ב"ה. דהיינו בחי' לפני הוי' תטהרו. וכמ"ש (הושע ו' ב') ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו. ואח"כ בחה"ס הוא בחי' וימינו תחבקני. דכתיב חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים. בסוכות תשבו שבעת ימים. וידוע דהוא ענין ז' חסדים מקיפים דאימא שנמשכים בז' ימי הסוכות. יום ראשון מאיר המקיף דחסד שבחסד דאי'. ויום ב' המקיף דחסד שבגבורה כו'. עד יום הז' שמאיר המקיף דחסד שבמל' דאי'. וענין המקיפים דבינה. היינו שהם בחי' מקיף והעלם אפי' באצילות לגבי המדות דאצי' ולמעלה יותר. ובחג הסוכות נשפלים ונמשכים למטה להיות מקיפים ממש לנשמות ישראל בבחי' מקיף הקרוב ואור מקיף שפועל בהאדם. והוא ענין וימינו תחבקני. כמו מי שחובק את חברו שאינו מניחו ליפרד. כמו כן בחי' מקיף זה פועל באדם שמושך אותו לאלקות כמ"ש משכני כו' שאינו רוצה ואינו יכול להיות נפרד מאלקות. ועי"ז נשבר ג"כ קליפת הגוף ונה"ב. וכידוע שהמקיף מסמא עיני החיצונים. שלכן אחוריהם אל המקיף. והענין כידוע שהבינה היא אם הבנים שמחה. ונק' נועם הוי'. עוה"ב. עלמא דאתי. דהיינו בחי' שמחה ותענוג מהבנת והשגת אוה"ס ב"ה. ולכן ע"י שנשפלים ונמשכים מקיפים דבינה להיות מקיפים לנשמות ישראל פועל בהם ג"כ להיות בבחי' שמחה ותענוג מאלקות. ורק שהוא מקיף. פי' שאינו משיג מהות השמחה במות. וגם אינה בגילוי בלב. כ"א ששמח ומתענג מכלל ענין אלקות ואינו יודע כלל מאין באה לו השמחה. ומ"מ שמחה זו מקפת אותו מכל צד שאינו יכול ליפרד כלל מאלקות. כמו בגשמיות כשאדם שמח ומתענג מאיזה דבר שאינו יכול ליפרד ממנו. וגם ע"י שמחה זו מאלקות הוא מרוחק מכל תאות. כמו אור שדוחה החשך. וכמו שקר אין לו קיום בפני אמת. והקליפה היא רק כקוף בפני אדם. והרי זה כמי שעושה איזה שקר ואחיזת עינים. וכשנגלה האמת בטל השקר ממילא ונעשה אין. כן ע"י שמחת הנפש באלקות. נדחה ונשבר השקר דקליפת הגוף ונה"ב. וזהו ענין זמן שמחתינו דנתבאר הפי' בלק"ת ב' שמחות ישמח הוי' במעשיו וישמח ישראל בעושיו. והענין עד"מ המלך שלא בעת שמחתו הוא ספון וסגור בהיכלו. ובעת שמחתו מתראה ומתגלה לעין כל. כן בחי' מקיפים אלו שהם מקיפים באצי'. כשנשפלים למטה בסכך גשמי דסוכה להיות מקיפים לנשמות ישראל היושבים בצל וסכך הסוכה. הרי זה ענין שמחה וגילוי ההעלם. וזהו ישמח הוי' במעשיו. שהשמחה גדולה כ"כ שנשפל בעשי' גשמיות. ועי"ז ישמח ישראל בעושיו. וכדכתיב ושמחתם לפני הוי' כו':

וכל זה הוא ענין ז' ימי הסוכות. ואח"כ ביום השמיני עצרת. ואין מובן לכאורה. דשמיני הוא ודאי בינה שהיא תמינאה מלמטה למעלה. ונתבאר דז' ימי הסוכות הם ג"כ מקיפים דאי'. וא"כ מהו ענין שמע"צ. והענין דהחידוש הוא מה שהשמיני שהוא בינה הוא עצרת פי' קליטה בבחי' פנימיות ממש. מה שבז' ימי הסוכות הי' רק מקיפים. והוא ענין זווג מקיף ופנימי. וזהו ג"כ יחוד קוב"ה ושכינתי'. כי שכינה הוא מה ששוכן ומתלבש בפנימיות. וקוב"ה הוא מה שקדוש ומובדל בחי' מקיף. ויחוד קוב"ה ושכינתי' הוא ענין יחוד מקיף ופנימי. ועי"ז הוא לאלות הכלי לגמרי. כידוע שהאור פנימי מחלחלת את הכלי מבפנים. והאור מקיף מחלחלת את הכלי מבחוץ. וענין זה בנפש האדם מה שהמקיף מחלחלת את הכלי שמבחוץ נתבאר לעיל ענין השמחה דז' ימי הסוכות. ומה שהאור מקיף מחלחלה את הכלי מבפנים. הוא ענין כשהשמחה מרובה עד שבוקע הכלי שאינו יכול להכיל כלל בפנימי'.

ועי"ז

עד"מ לבוש האדם שהוא נפרד ממנו ומעלים לגמרי עליו. וזש"ש בזהר שאעפ"י שבינה היא ג"כ גבוה מאד כו' אבל לאו איהו דקיק כו' כמו החכמה. וזהו שהו"ב נק' נקודה בהיכלא. שהוא עד"מ ההיכל שמעלים לגמרי על האדם. וכן מבינה למדות דאצילות אין מתגלה כ"א הארה והילוכי' כידוע (בא"ד ז רנ"א ע"א) בתבונה הוא אותיות בן ובת. דהיינו בחי' מ' דבינה שהוא ד' ספירות ההתהוות תנה"י נעשי' מוחין וכתר לז"א. אבל פנימיות בינה אינו מתגלה בז"א וכידוע שנק' עלמא דאתכסייא ויש פרסא מפסיק כו' כמו שיתבאר. וכמו כן מז"א למל' ידוע דרק נה"י דז"א נעשי' מוחין לנוק'. וזהו מרים רזא דנקודה כו' עד סופא דכל דרגין דא לבושא כו'. והנה המובן מזה אשר עיקר ואמיתית בחי' פנימי' שבכל סדר השתלשלות הוא בחי' פנימי' חכמה לבד. לפי שהיא ראשית ההשתלשלות. ופנימי' שלה אינו נעשה אורייס והילוכיות להלבים שום בחי' שבסדר ההשתלשלות. ומה שהיא ג"כ מקבל מלמעלה זהו מלמעלה מסדר ההשתלשלות כמ"ש והחכמה מאין תמצא. משא"כ בחי' פנימי' ז"א או פנימי' בינה אעפ"י שהם פנימי' בערכם מ"מ הם נעשים אורייס והילוכי' להבחי' שלמטה מהם. ולכן עיקר ואמיתית בחי' פנים הוא פנימיות חכמה. ועל זה נאמר למרע"ה ופני לא יראו בהוא בחי' אור הגנוז בכל סדר ההשתלשלות. וזהו פנימי' אבא שהשוב כמו פנימי' עתיק:

ובזה יובן ענין פנימי' ואור הגנוז שבנשמה. דהנה בהנשמה יש ב' בחי' פנימיים ומקיפים. דהיינו נר"ן שמלובש בגוף. כנשמה במוח ורוח בלב נפש בכבד. זהו בחי' אורות פנימיים. וכנשמה לנשמה הוא בחי' מקיפים דחי' יחידה. והם בחי' יו"ד וקוצו של יו"ד שהם היבור א' חכמה והאין שממנו תמצא. וכמו כן בנפש חיה יחידה. ולמעלה ג"כ יחיד הי העולמים. וזהו בחי' הפנימי' ואור הגנוז שבנפש האלקית. והנה ע"י שבירת קליפת הגוף ונפש הבהמית דהיינו ע"י סור מרע ועשה טוב קיום רמ"ח מ"ע ועניפיהן ושמירת שס"ה ל"ת וכל דקדוקי ואיסורי ד"ס. שזהו הכל אתכפיא סט"א. ומתפשט ומתגלה אור הנשמה במוח ולב וג' לבושים. שזהו שינוי ודבר הדש שלמעלה לא יש ענין שבירת הקליפה. וכמו שנתבאר דדא לבושא לדא עד דאשתכח דא קליפה כו' ככ"ל. ורק שלמטה הוא כן. עי"ז נעשה שינוי ג"כ בכל סדר ההשתלשלות. שנקרע כל המסכים ולבושים ומתגלה פנימי' שבעליון להתחון. ועוד זאת שמתגלה פנימי' היותר עליון. דהיינו פנימי' הכמה שהיא אור הגנוז שבכל סדר ההשתלשלות. והטעם כי כמו עד"מ בהאגוז ידוע שבכל זמן שהקליפה רכה אינו עדיין גמר הפרי. כי אם כשמתקשה הקליפה לגמרי אזי נגמר הפרי בשלימות. כמו כן יובן שאעפ"י שבכל סדר ההשתלשלות דא קליפה לדא. הוא רק עד"מ כמו שהקליפה רכה שהרי הכל קדושה. ואפי' מה שיש השתלשלות דקליפה. נוגה דבי"ע. הנה בעולם הבריאה רק מיעוטי רע. וביצירה ג"כ חציו טוב. וזהו ענין שטן ופנינה לשם שמים נתכוונו (ב"ב ט"ז ע"א) ורק למטה נתן עיניו במקדש והחריבו. ובעשיה רובו רע. ובעוה"ז רובו ככולו רע והוא שמרי הקליפות הגסות. ולכן כל מעשה עוה"ז קשים ורעים כו' כמ"ש בתניא. ולכן הגוף ונה"ב שמגושה דעשיה ובעוה"ז וזהו עד"מ שמתקשה הקליפה יותר מלאי ועי"ז הוא גמר הפרי שכששבירת קליפה זו הוא שמעביר ההעלם היותר תחתון שאין למטה ממנו שזהו בחי' חילוקי' שאין עוד חילוקיות למטה מזו ואין נעשה פנימי' לשום דבר שלמטה ממנה לכן עי"ז מתגלה הפנימי' היותר נעלה שאין נעשה חילוקיות לשום בחי' ככ"ל. דהיינו פנימי' חכמה אור הגנוז שלמעלה ושבנפש. משא"כ כמו שהנשמה למעלה אפי' בעולם הבריאה וג"ע העליון. אין מתגלה בה בחי' זו וכידוע שבינה מקננא בכורסייא. והרי נתבאר שבינה היא לבוש והסתר על פנימי' חכמה. וזהו ענין שאגוז גימט' חטא וגם גימט' טוב. היינו שהגוף ונה"ב שהם עד"מ קליפת האגוז כמו שהם מק"נ הם חטא למטה. כי תאות היצר שמק"נ הם ג"כ חטא כמ"ש ולא תתורו כו' אשר אתם זונים. ועד"מ באכילה כשאוכל לתיאבון ולמלאות תאותו הרי זה חטא וכדכתיב וישמן ויבעט כו' ועד"ז בכל התאוות רק שמתברר בקל. מיד בשובו לה' ולתורתו ועבודתו כדאי' בתניא. וכשמשברים קליפת הגוף ונה"ב ע"י שבירת התאוה אזי מתגלה האור הגנוז ככ"ל. וזהו שאגוז גימט' טוב. דהיינו בחי' האור כי טוב לגנוז. ובזה מתורץ ומובן מה שאעפ"י שהאדם מישראל העושה המצוה הוא ממשיך תוספת אורות ואורות בכלים בכל העולמות אצילות ובי"ע. מ"מ אין מאיר הגילוי בנפשו למטה להיות נתפעל באהבה ויראה. שזהו לפי שקליפת הגוף ונה"ב מקיפים ומלבישים את הנפש האלקית כולה מראשה ועד רגלה. והא"ל גילוי אור הנה"א א"ל ע"י שבירת קליפת הגוף ונה"ב:

והנה שבירת קליפת הגוף ונה"ב הוא בשני אופנים ע"י גבורות וע"י חסדים. ע"י גבורות זהו מ"ש בזהר (פ' שלח קס"ה ע"א) דדריש רב מתיבתא בג"ע הטא דלא סליק בי' נהורא כו'. גופא דלא סליק ביה נהורא דנשמתא מבטשין לי' וינהיר ביה נהורא דנשמתא. והוא ענין מדת שמאל דוחה שלמעלה. וע"י חסדים זהו מ"ש אל נקמות הוי' אל נקמות הופיע. וידוע דשם אל הוא בחסד. והקושיא איך הוא נקמה מחסד. וגם מ"ש נקמות הופיע. שהופעה הוא ענין ריבוי גילוי אור. כמ"ש במתן תורה הופיע מהר פארן. ובקול שופר עליהם הופעת. ונקמה הוא ענין גבורה ודין קשה. קנא ונוקם. נוקם ה' ובעל חמה. ואיך שייך ע"ז לשון הופיע. ואיתא בתולדות יעקב יוסף ובספר הוא"מ בשם הבעש"ט נ"ע משל ע"ז. מאיש מגושם ומורד שאין מרגיש איקונין של מלך בפניו. ורצו שרי המלוכה לדונו להריגה מיד. והמלך אמר להם שיעשה בו דין קשה יותר מזה. מה עשה בתחלה לוה לרפאותו מנגעו וצרעתו. ואח"כ עשה אותו שר קטן ואח"כ הגביהו יותר לעשותו שר גדול. ואח"כ קרבו עד להיות מבני רואי פני המלך. עד שעשאו משנה למלך. וכל מה שגדלו ונשאו יותר היה מצטער ביותר שזה המלך מטיב עמו כ"כ והוא רגש איקונין שלו בפניו. וזהו נקמה מחסד כו'. ובאמת אין מבואר בספרים הנ"ל המשל במכוון. ובחסידות מבואר המשל במכוון יותר. היינו שבתחלה הי' מצטער. ואח"כ כשקרבו ונשאו להיות מרואי פני המלך ומשנה למלך היה מתבייש מאד עד שאינו מוצא מקום לעצמו מפני הבושה. ומחמת זה הוא מתבטל לגמרי עד שנהפך מוחין ומדות שלו להיות מוחין ומדות של המלך.

וזהו

באורות דאצילות. וזהו שמצוה היא שם הוי' ב"ה. כי מ"ל בא"ת ב"ש י"ה כידוע. והיינו שע"י המצוה ממשיכים אורות שהם שמות הוי' וגם תוספת אורות בכלים דאצי'. עד גם בכלים דע"ס דבי"ע. וידוע ג"כ ההפרש בין מלאכים לנשמות. שמלאכים הם מחיצוניות הכלים. ונשמות הם מפנימיות הכלים. וע"כ נשמות ישראל פועלים הילוך במלאכים כידוע בפי' מהלכים בין העומדים. וא"כ האדם מישראל העושה המצוה שהוא הממשיך תוספת אורות ואורות בכלים דע"ס דאצילות ודבי"ע בפנימיות הכלים וחיצוניות הכלים. אם כן צריך להיות בודאי גילוי המשכה זו בנפש האלקית שלו להיות מתפעל. אם באהבה שהוא התלהבות והתלהטות אהבה רבה כרשפי אש בוערה מתלהבת ומתלהטת שלהבת י"ה. או במדת יראה ופחד ה'. לפי אופן המשכת האור שע"י המצוה שעשה אם בכלי החסד או בכלי הגבורה וכדכתיב ושמך נורא על כל מה שבראת. וכיון שממשיך ע"י המצוה שם הוי' ב"ה כנ"ל. הרי שמך נורא כו'. ואעפ"כ אנו רואים שאינו כן שאין האדם מתפעל כלל ממעשה המצות. והטעם לזה בכלל הוא. לפי שהנשמה דהיינו הנפש האלקית מלובשת בגוף ונפש החיונית הבהמית. והנה"ב מקיף ומלביש להנה"א מכל צד. כמו רשע מכתיר את הצדיק. והיא מוקפת ממנה לגמרי. והיא לזאת הנה"ב חוצץ ומפסיק בין אור האלקי הנ..שך ע"י המצוה להנה"א. שאעפ"י שנמשך תוספת אור בכל העולמות כנ"ל. אבל אין נתגלה למטה בהנה"א להיות מתפעל כו'. וע"ז כתיב אל גנת אגוז ירדתי. ואיתא בזהר (פקודי רל"ג ע"ב) שזהו משל על ירידת והתלבשות הנשמה בגוף ונפש הבהמית. שכמו עד"מ קליפת האגוז מעלים ומכסה לגמרי על המוח והפרי שבתוכו. וא"א לבא אל הפרי אם לא בשבירת הקליפה. כמו"כ הגוף ונה"ב שהם מהקליפה ושע"א ק"נ כדאיתא בתניא. והם מקיפים ומלבישים לגמרי את הנפש האלקית. הרי זה כמשל קליפת האגוז שאי אפשר להיות גילוי אור הנשמה אם לא ע"י שבירת קליפת הגוף ונה"ב. ע"י לב נשבר ונדכה. וכדכתיב זבחי אלקים רוח נשברה וכמש"ת. וזהו תכלית ירידת הנשמה לעוה"ז שהיא ירידה צורך עליה כידוע. היינו מה שבכאן מתלבשת בגוף ונה"ב שהוא עד"מ קליפת האגוז. ומשברת הקליפה כו':

וביאור זה דהנה כתיב (ישעיה מ"ג) ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. בראתיו הוא עולם הבריאה. וגן עדן העליון. מחשבה. יצרתיו הוא עולם היצירה. דבור, עשיתיו הוא עולם העשי' ועוה"ז. ובעשי' כתיב אף עשיתיו שמרבה בחי' רביעית. שלמעלה גם מבראתיו שהוא עולם הבריאה וג"ע העליון. שכמו שהנשמה שם בג"ע העליון אין בה בחי' זו כ"א דוקא בעשי'. והוא ענין עומקא ורעותא דלבא שהוא בחי' רצון פשוט שלמעלה מהשכל והטעם. שלזה באה דוקא ע"י שבירת קליפת האגוז דהיינו הגוף ונה"ב שהם מק"נ. והרי זה בירור משבירת הכלים וניצוצות דתהו שנפלו בק"נ. ותהו הוא בחי' גבורות כידוע. היינו שהי' בהאורות תוקף ותגבורת הרצוא שלא הכילוהו הכלים. עד שנסתלקו האורות מהכלים. ולכן ע"י בירור הניצוצות דתהו אזי הם כמו בשרשם תוקף תגבורת הרצוא. שהוא בחי' רעותא דלבא אהבה רבה דבכל מאדך בלי גבול. וזהו ענין מאמרז"ל (מד"ר בראשית פ"ט סי' ט') מאד זה יצר הרע. היינו שע"י שבירת היצה"ר ונה"ב באים לבחי' מאד. ועוד טעם כמו עד"מ בהאגוז שהמוח והפרי מכוסה ונעלם בתוך הקליפה. וע"י שבירת הקליפה מתגלה הפרי. כן ע"י שבירת קליפת הגוף ונה"ב. שהוא עד"מ קליפת האגוז. מתגלה ג"כ המוח והפרי שהוא בחי' הפנימי' ואור הגנוז שבנשמה. וביאור זה עפ"י מאמר הזהר (בפ' בראשית די"ט) מרים רזא דנקודה עילאה עד סופא דכ"ד כולא דא לבושא לדא כו' עד דאשתכח האי קליפה להאי (פי' מה שאני אומר לבושא. ר"ל קליפה ממש. כמו שיתבאר) ואע"ג דדא איהו לבושא אתעביד מוחא לדרגא אחרא מיניה כו' ע"ש. ונתבאר זה בכתבי האריז"ל וע"ח. דהמכוון הוא שכל סדר ההשתלשלות וכל הפרצופים הם בחי' חיצוני' ופנימי'. שהחיצוני' הוא בחי' לבוש לגבי הפנימי'. והחיצוני' שבעליון נעשה מוחין ופנימי' לתחתון. אבל פנימי' שבעליון אינו מתגלה לתחתון. וכדכתיב ופני לא יראו. ויובן עד"מ מעשר כחות הנפש. שבחי' חכמה שהוא עצם מהות כח השכל שנקרא משכיל בתניא היא למעלה מבחי' גילוי בהבנה והשגה. ומה שמתגלה בהבנה והשגה הוא רק הארת ובריקת השכל. שהוא בחי' הארה וחיצוני' ממהות כח השכל זהו מתפשט לאורך ורוחב בהבנה והשגה דבינה. אבל פנימי' ועצם כח החכ' אינו מתגלה כלל בהשגה דבינה. וכמו כן מבינה למדות אינו מתגלה כ"א הארה. שבעת גדלות ההשגה א"א כלל להתפעל. ואם עצם ההשגה דמות בינה מתפשט בלב אזי הוא כלוה"כ לגמרי. ולכן מה שמתגלה מבחי' בינה במדות שבלב הוא רק בחי' אחרונה וחיצוני' בינה. וז"ש ירכותיה מלטננות בעת הלידה. והוא ענין מי שממית עצמו כו'. וכן ממדות לדבור אין מתגלה כ"א חיצוני'. ופנימי' המדות א"א כלל להתגלות בדבור כמו שרואים שכשהוא בהתפעלות מכעס ושמחה אינו יכול לדבר. וכן ממחשבה לדבור. עצם ההשגה כמו שהיא אצל המשפיע אי אפשר לבא בדבור. שלכן לא קאים איניש אדעתי' דרבי' כו'. והנה כתיב ומבשרי אחזה אלוה. ויובן כמו כן למעלה בכל סדר ההשתל' שרק בחי' חיצוני' שבעליון נעשה פנימיות לתחתון. וז"ש בזהר מרים רזא דנקודה עילאה כו' הוא בחי' יו"ד דשם הוי' ב"ה. בחי' חכמה עילאה דסתים ולא בחכמה ידיעא עין לא ראתה כו'. הנה פנימיות ועצמיות בחי' זו אינו מתגלה כלל אפי' בבינה עילאה דאצי'. כ"א רק בחי' הארה וחיצוניות. ועפ"י קבלה זהו בחי' נה"י דאבא. שהוא בחי' חיצוניות חכמה נעשה פנימי' מוחין ואור לבינה דאצילות. וחיצוני' חכמה היא לבוש לגבי הפנימיות שלה. וא"כ בינה בכללה היא לבוש וחיצוניות לגבי פנימיות חכמה. וזהו דא לבושא לדא. ופי' עד דאשתכח דא קליפה לדא. ר"ל דלא תאמר מה שאומרים לבושא. שהוא עד"מ לבושא שעל ידו משיגים הפנימי'. כמו לבוש המשל שעל ידו משיגים השכל ממש. או עד"מ לבושי הנשמות בג"ע שממעשה המצות שנק' אספקלריא המאירה. וכמו ויבא משה בתוך הענן. שע"י הענן הי' כמ"ש וכבוד ה' נראה בענן. ונגלית עליהם בערפלי טוהר. כ"א עד דאשתכח האי קליפה להאי. שהוא עד"מ קליפת הפרי כמו אגוז ורמון עד"מ שהם מעלימים ומסתירים לגמרי על הפרי שבתוכם. כן בחי' בינה כולה עם הפנימי' שבה היא בחי' העלם והסתר ממש על פנימיות חכמה. ומה שנק' לבושא זהו

עד"מ

שק לתשובה. והענין לידוע שיש בקדושה בחי' מ"ש ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר. ובזהר (ח"ג רפ"ח ע"א) ת' עלמין דכסופין כו'. פי' עלמין דכסופין היינו עולמות גבוהים מאד שמתגלה בהם נועם ה' בבחינת הרבה מבחי' נועם ה' שבג"ע העליון. וזהו פי' עובר לסוחר. סוחר הוא לשון סחור בחי' מקיף עליון. ועובר לסוחר זהו למעלה גם מבחי' מקיפים עליונים. ונמשכים לצדיקים ובע"ת. וזה לעומ"ז יש ארבע מאות איש שעם עשו. וזהו ת"ו תהי' ת"ו תמות. וזהו אלבים שניס קדרות ושק אשים כסותם. דפי' שק כו' הוא שמחשיך ומסתיר לגמרי. וע"י השק דתשובה הוא מעביר החשך וההסתר. ומגיע בבחי' ת' עלמין הנ"ל שהם עובר לסוחר כנ"ל. ומשם נמשך למלאות כל החסרון. וע"ז כתיב ממעמקים קראתיך ה'. דהפי' שמבחי' ממעמקים קוראים וממשיכים שם הוי' ב"ה מחדש (מה שע"י החטא גורמים להיות למה הוי' תעמוד מרחוק תעלים כו'):

וביאור ענין ממעמקים. וגם ההפרש לבחי' בכל לבי דרשתיך. הנה בזהר שם (ח"ב ס"ג ע"ב) כד עתיקא סתימא דכ"ם בעא לזמנא ברכאן לעלמא אברי והכליל כולא בהאי עמיקא עילאה. ומהכא שאיב ואתנגיד בירא דנהלין ומבועין אתנגידו מיני'. ולגיל מיני' אמר ודא אקרי ממעמקים עומקא דכולא עומקא דבירא כו' ע"ש. פי' עתיקא סדכ"ס. הוא כמ"ש כי גאה גאה. פי' גאה זהו בחי' המקיפים שבסדר השתל'. שכל מקיף הוא בבחי' גיאות ורוממות שאינו מאיר בפנימיות. ויש כמה בחי'. ה' מלך גאות לבש. הגאוה והגדולה לחי העולמים. וזהו בחי' מקיפים פרטים. שבכל עולם ובכל ספי' בפרט. הוא רק פ"א גאה. כי מה שבזה הוא בבחי' גיאות ורוממות כו' בעליון הימנו מאיר בפנימיות ואין זה אמיתי' גאה. ויש מקיף העצמי והכללי הוא בחי' כתר דא"א שמקיף לכל ההשתלשלות אצילות ועשי' כאחת. ובו מלובש עצמיות המאציל ב"ה. זהו בחי' כי גאה גאה. ובחי' זו קורא בזהר עתיקא סתימאה דכ"ס. וכד עתיקא סתימאה דכ"ס בעא לזמנא ברכאן כו' כי הוא בעל הברכות וכל הברכות וטובות וישועות ונחמות הכל ממנו ית'. וכל התיקונים שבכל סדר ההשתלשלות. היינו מ"ש המעורר ישנים כו' לך לבדך כו'. אברי והכליל כולא בהאי עמיקא עילאה. זהו החכמה עילאה שנקרא כן לפי שאינה בבחי' גילוי ומהות מושג עדיין ויצא כברק הנ"ו. ועוד לפי שבה בורא הוא"ס כנ"ל בפי' עמקו מחשבותיך. ע"כ נק' עמיקא עילאה. ופי' אברי והכליל. שבחכמה נמשך בבחי' כלל עדיין (כמו עד"מ שבמוח שבראש נמשך חיות הנפש בבחי' כלל). ומהכא שאיב בירא כו' זהו בינה עילאה. שמה שבחכמה הוא בבחי' כלל (כמו נקודה וטפה) נמשך ומתפשט לאורך ורוחב בהשגה דבינה. וכמו הבאר שאיב ומושך מים מן המעין. וע"כ נקראת הבינה עמיקא דבירא. וז"ש שם ודא אקרי ממעמקים כו'. ומשם קוראים שם הוי' ב"ה מחדש שיתמלאו כל החסרונות אך איך מגיעים לשם זהו כפי' הפסוק דממעמקים. דקאי על האדם שיש בו ג"כ ב' עומקים היינו עומק הלב ותעלומות הלב שבהעלם בעומק הלב:

וביאור ענין ב' בחי' אלו. הנה בלב יש בכלל חיצוני' ופנימי' והוא ענין כל וכלה כמבואר זה בלק"ת (מטות) ע"ש. ותוכן הענין בקצרה כשההשגה וההתבוננות שבמוח לא נקלט בתוכיות ופנימיות לבבו. אזי הוא רק חיצוני' הלב. ונק' ג"כ ארוסה עד"מ. וכשההשגה וההתבוננות שבמוח נכנס ונקלט בתוכיות ופנימי' לבבו ממש. אזי מתגלה פנימיות הלב. ונקרא אז כלה. היינו שהוא בבחי' כלתה נפשי ולמאה לך נפשי כמה לך בשרי. וע"ז כתיב צעק לבם כו' שהלב צועק בצעקת קול פשוט. שאינו יכול לבא כלל בדבור. וזהו בחי' בכל לבי דרשתיך. ולא בבחי' חיצוניות הלב לבד. אך מ"מ גם בחי' אהבה רבה זו שמפנימי' הלב כיון שמורגשת עד שיוצאת בצעקת קול פשוט עכ"פ. ה"ה בחי' יש עדיין. וכמו עד"מ שני אנשים שאוהבים זה את זה באהבה רבה כו'. מ"מ כ"א מציאות בפני עצמו. אבל בחי' תעלומות לב זהו מה שבהעלם בתוך עומק הלב. היינו שאינו נרגש כלל. ואפי' בצעקת קול פשוט א"י לצאת. ולא מפני שאין אלו האהבה רבה הנ"ל. כ"א אדרבה שהיא בתוקף ותגבורת גדול ותכלית הגדלות. ומ"מ אינו נרגש כלל. כ"א שהלב קלייטע בתוכו ותוך תוכו ועז"כ כי הוא יודע תעלומות לב כו'. וזהו בחי' ממעמקים שגבוה גם מבחי' בכל לבי דרשתיך. ובחי' זו צריך להיות בכל אחד בעשי"ת. שאז צריך למלאות כל החסרונות שנעשה בכל השנה. וכדי למלאות החסרון צריך להמשיך מבחי' עתיקא סדכ"ס שממנו כל הברכות והתיקונים שבכל סדר ההשתלשלות. והוא אברי והכליל כולא בהאי עמיקא עילאה ועמיקא דבירא. ממעמקים שלמעלה. וע"כ צריך להיות מלמטה מהאדם ג"כ ממעמקים. והיינו כנודע שד' מדרגות דו"ר רו"ד הם כד' אותיות שם הוי' ב"ה. דהילו הראשונה שהוא בחי' יראה תתאה בה' אחרונה. ורחימו הראשונה הה' זוטא בוי"ו. ורחימו שני' אה"ר בה' ראשונה. ודחילו שני' ביו"ד. נמצא כי כדי להגיע לבחי' עמיקא עילאה. צריך להיות בחי' יראה עילאה ויראה בושת שלמעלה גם מאה"ר כו'. וזהו ענין תשוב ה"י במילוי יו"ד. וז"ש אח"כ שמעה בקולי. היינו מה שבהעלם ובפנימיות הקול. כי גם הקול אינו נרגש ונשמע כנ"ל שרק הלב קלייטע. והיינו מפני כי עומק התפלה. שבתפלתה צריך להיות מבחי' עומק ממש. יחיל דיקא יפדה את ישראל מכל עונותיו. ע"כ צ"ל ממעמקים קראתיך ושמעה בקולי:

לשמיני עצרת

ביום השמיני עצרת תהי' לכם. בתחלה הוא ז' ימי הסוכות. ואח"כ יום השמיני הוא עצרת. זהו החג מה שהוא עצרת. והענין בכלל שמיני עצרת הוא גמר ותכלית התיקון מכל הכ"ב יום שמר"ה ויוכ"פ וז' ימי הסוכות. ושמע"צ הוא הגמר והתכלית ממה שהוא כל המכוון בכל הכ"ב יום הללו. וביאור זה יש להקדים להבין. דהנה ידוע שע"י קיום התורה ומצות ממשיכים תוספת אורות למעלה באורות

ונמשה אותו שאינו כפרד עליון בזה. לו אחטא ואשוב. וכדאי' בזה"ק (ח"ב ר"ג ע"ב) בהאי נוגה מפתי להאי איתתא. וגם עבירה היא לשון עברה. שעי"ז נעשה מדה"ד נטוי ומתוח עליו להעניש בגיהנם. ועברה הוא ג"כ מענין מעברה. כי איתא בזהר (ס"פ ויגש) אית רתיכין דימינא ואית רתיכין דשמאלא. והיינו שכל שע' דקדושה הוא מקו הימין ושע"א הם שע' דשמאלא. וישראל אשר בך אתפאר. שהם מקו האמצעי. נוטים תמיד אל הימין. וכיון שע"י עבירה עובר אל השע"א שהוא שע' דשמאלא. ממילא נעשה העברה ומדת הדין מתוח עליו. כנודע מבואר איך עבירה היא במכוון היפך בתכלית לגמרי ממצוה. שמתקשר ומתאחד ונעשה מרכבה להיכלות הטומאה והס"א. וז"ש והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים כו'. ואת נפש אויביך יקלענה. והנה איתא בתניא בהגה"ת כי לא די מה שהאדם מוריד ומעביר א"ע מהקדושה אל הסט"א. אף גם זאת כי האדם הוא ניצוץ מבחי' שכינה כמ"ש כי חלק הוי' עמו. ובירידתו ונפילתו גורם ירידת ונפילת גם מקור ושרש נפשו שהוא בחי' שכינה ה' אחרונה של שם הוי' ב"ה. כי יעקב חבל נחלתו כנודע. והיינו שגורם תוספת שפע וחיות בקליפה וסט"א. שנגבהים ומתחזקים. וז"ש הל"ת דלא תרצח. שהוא ענין שופך דם האדם באדם. פי' ששופך דם וחיות מהאדם דקדושה באדם בליעל דלעומ"ז. וע"ז נאמר כי שתים רעות עשה עמי כו'. היינו אחת וקשה כשתים. והנה ארז"ל ע"פ חטא חטאה ירושלים חטאו בכפליים. והענין כי בר מן כל דין היינו מה שמעביר את עצמו והשפע שממקור ושרש נפשו דהיינו ה' אחרונה להיכלות הקליפה וסט"א. וה"ז עד"מ שמתענף ומתלכלך ממש. עוד זאת בנפשי' הטיא שהיא מקור ושרש הנשמה או הל"ת שעובר הוא גורם ג"כ פגם דהיינו מיעוט וגרעון האור או הסתלקות כמאמר כד אגת תסתלק כו' והוא ענין וסוד צור ילדך תשי. יו"ד זעירא. כמ"ש בכמה מקומות. וזהו חטאו בכפליים. אחת שקשה כשתים (וגם ידוע ענין וסוד הכפל על מארז"ל כל עסקא דשבתא כפול. וי"ל שזהו פי' הע"ה שהטאנו לפניך בנבך ובמרבית. שהאדם בליעל עושה הגדלה וריבוי. הגדיל אויב. ובאדם דקדושה נוסך):

והנה כשבא האדם לעשות תשובה צריך לתקן הכל. היינו להשיב נפשו ומקור ושרש נפשו כו'. וגם למלאות החסרון שגרם כנ"ל. וזהו ענין ב' מיני תשובה הנזכר בספרי' תשובה תתאה תשוב ה' תתאה מירידתה ונפילתה ותשובה עילאה תשוב ה' עילאה לשרות על הבנים. וזהו שכ' מחיתי כעב פשעיך כו' שובה אלי כו'. דלכאורה לאחר שמחיתי כו' מה צריך להיות עוד שובה כו' אלא שזהו תשובה עילאה למלאות חסרון האור. וביאור ב' בחי' תשובה אלו. תשובה תתאה הוא ענין וידוי והרטה. הוידוי מוזכר בתורה איש או אשה כי יעשו כו' והתודו כו'. והייגו כי ע"י הוידוי שמתודה ומזכיר שם החטא שעשה אשמנו בגדנו כו' עי"ז הוא משיב נפשו אל הקדושה ומעלה את בחי' דבר ה' שהוא הה' אחרונה שהוריד והשפיל כו'. וזהו פי' קחו עמכם דברים דר"ל עם זה שמשיב א"ע אל ה' הוא משיב גם הדברים מדבר ה' כו'. אך זהו דוקא כשהוידוי הוא עם הרטה באמת. והטעם כי היות הדבור הוא המדות והרצון. וגם מתהווה מהבל הלב שבמקום משכן המדות. ע"כ כשהוידוי שמדבר בפיו הוא עם הרטה ועקירת הרצון שזהו החיות של הדבור. אזי הוא מעלה את בחי' דבר ה'. היינו מה שגרם תוספת חיות וחזוק בסט"א. אבל אם הוידוי הוא רק בפה ובלא לב ידבר לא יוכל להעלות החיות מדבר ה'. והדוגמא מענין התרת נדרים שהחכם מתיר הנדר בדבריו. אך זהו כשהנודר מתחרט דוקא. והיינו כי הנודר בדבורו שנדר המשיך איסור עליו באיזה דבר. וע"כ דוקא כשמתחרט שעוקר ומוציא החיות מהדבור. אזי יוכל החכם להתיר בדבורו. וכמו כן דוקא כשדבור הוידוי הוא עם הרטה אזי הוא מעלה הדבור עליון. וא"ל לא יוכל להעלות. אך איך יוכל האדם לבא לבחי' הרטה ועקירת הרצון באמת. זה מבואר בהגה"ת שצריך להיות ממארי דחושבנא איך שירד מאיגרא רמא לבירא עמיקתא. ועי"ז מעורר רחמים על עצמו. וכדכתיב וישוב אל ה' וירחמהו כו' כמ"ש. וגם שצריך לבטש את עצמו מאד עד שיהי' לב נשבר ונדכה ונבזה בעיניו נמאס כי רע ומר לו מאד כו' עד שמואס בחייו כו'. וכתיב זבחי אלקים רוח נשברה. היינו שעי"ז נשבר רוח הקליפה וסט"א ונבדל ונפרש מהאדם. כי הסט"א כל מציאותה הוא גאוה וגסות הרוח. וע"י הכנעת וביטול הנפש הוא מיתתה וביטולה כו'. ואזי יוכל לבא לחרטה באמת. כנודע כי ע"י ד' דברים אלו. הכנעת וביטול הנפש. והתעוררות רחמים עליונים. והרטה עם הוידוי דברים. הוא משיב את נפשו וגם את מקור ושרש נפשו שהוא הה' אחרונה מהקליפה וסט"א אל הקדושה. וזהו פי' תשובה תשוב ה'. והנה המרירות הנ"ל והדאגה זהו מבחי' טוב שבנוגה. והיא המעברה שמעברת ומחזרת את האדם מהיכלות הטומאה והסט"א אל הקדושה. ונעשה מחיתי כעב פשעיך כו'. אך כדי למלאות החסרון מה שצור ילדך תשי. ע"ז נאמר שובה אלי. ר"ל בבחי' תשובה עילאה. והוא כמ"ש והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה. וביאור הענין. כנודע שנשמות ישראל עלו במחשבה ומחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר. הוא בחי' מחה"ק. וגם שם עלו להיות תחלת המחשבה כו'. והוא בחי' יחידה שמקבלת מיחיד ממש. וזהו בעבר הנהר ישבו אבותיכם. וכשצריכה לבא לעוה"ז להתלבש בגוף. יש בכלל ד' ירידות. והוא ענין מ"ש נשמה שנתת בי. זהו בחי' חי' שמחכמה כמ"ש והחכמה תחי'. ואח"כ בראת זהו בחי' נשמה שמבינה כמ"ש ונשמת שדי תבינם. יצרת בחי' רוח. נפחת בי בחי' נפש. והוא נגד ד' אותיות שם הוי' ב"ה או ד' עולמות אבי"ע ד"י רותניים. והנה ידוע כי לא כל הנשמה מתלבשת בגוף כ"א הארה והלק ממנה. ועצמיות הנשמה נשאר בשרשה ומקור חוצבה. והוא בחי' מזלי' ונוזלים מן לבנון. ופי' והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה. זהו למעלה מבחי' נשמה שנתת בי. היינו להשיבה למקורה ושרשה בבחי' יחידה כו'. וזהו כמ"ש עד יעבר עמך הוי'. פי' למעלה מבחי' שם הוי'. וזהו ג"כ מעברה שמעביר אותו למעל' מהשתלשלו'. היינו שקופץ ומדלג על כל סדר השתלשלות. וזהו תשובה קדמה לעולם. עולם הוא ד"י הנ"ל. ובזה יובן מ"ש בדניאל ואתפלל אל ה' בצום ושק ואפר. דיש שייכות

שהם בבחי' שקיעה והלבשה בכלים. והותם בולט הוא בחי' אורות שלמעלה מגדר התלבשות בכלים. והו"ע בחי' עתיק יומין המתנשא מימות עולם (עד"ה ראה). ולכן ע"י תשובה זו משלימים ומתקנים הפגמים בהימים ולבושים שממעשה המצות. כי שרש הלבושים הוא מבחי' יומין עילאין דאצי' שהם בבחי' ספירות ובהירות. וגם הם מקור ושרש הזמן. ולכן השלמת הלבושים תלוי בזמן. אבל ע"י תשובה זו שממשיכים הותם בולט בחי' עת"י והמתנשא מימו"ע. אזי אין תלוי בזמן. וכדאיתא בזהר פח"ש זכאין אינון מארי דתיובתא כו' בשעתא חדא. וכן בגמ' בכה רבי ואמר יש קונה עולמו בשעה אחת:

שיר המעלות ממעמקים קראתיך וגו'. בזח"ב (ס"ג סע"א) ע"פ זה. שיר המעלות סתם ולא פריש מאן אמר. אלא דזמינין כל בני עלמא כו' למימרי' לדרי עלמא. ור"ל מה שנתקן לומר מזמור זה בעשי"ת. ועוד שם בזהר ומי אמר דוד הכי והכתיב בכל לבי דרשתיך. ודא קרא הכי כו' ע"ש. מובן מזה שממעמקים קראתיך הוא בחי' ומדרגה עליונה וגבוה יותר מבחי' בכל לבי דרשתיך. והיינו כי בכל לבי עכ"פ הלב נרגש. וממעמקים זהו כשגם הלב אינו נרגש. וממה שנתקן לומר זה בעשי"ת מבואר כי בעשי"ת צ"ל דוקא בחי' זו דממעמקים שגבוה מבכל לבי. וביאור זה. יש להקדים בשרש ענין מצות ועבירות. הנה באדם יש ג' בחי' מחשבה דבור ומעשה. נגד בחי' נר"נ. בנשמה שבמוח נמשך מחשבה. ומרוח שבלב נמשך דבור. ומנפש מעשה. והנה למעלה יש ג"כ בחי' מחשבה כמ"ש כי לא מחשבותי מחשבותיכם. והוא ענין מ"ש מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך. פי' מה גדלו זהו כללית המשכת הוית העולמות עליונים ותחתונים שאין שיעור מ"מ הוא רק מעשיך (דבורו של הקב"ה החשוב מעשה). ומחשבותיך קאי על תורה שהיא מחשבתו וחכמתו ית'. כי אורייתא מחכמה נפקת (שם קכ"א א') וכמ"ש מוסר אביך הוא תושב"כ. אבא עילאה. ותורת אמך תושבע"פ. אימא עילאה. כי אם לבינה תקרא. ונקראים מחשבותיך כמו המח' שנעלם כו' כן זהו למעלה מבחי' מה גדלו. ובתורה כתיב ונעלמה מעיני כ"ח. וא"כ כשאדם מישראל עוסק בתורה שמקשר מחשבתו ודבורו בעסק התורה לשמה. הרי הוא מתקשר ומתאחד במחשבתו וחכמתו ית'. והרי זה קרבת אלקים ממש. וכמו שנים המתחבקים בטלית אחד. ופי' מאד עמקו כו' היינו עד"מ באדם שכל הוא בחי' גילוי מהנפש. ועצם הנפש הוא למעל' מבחי' גילוי בגוף כי היא פשוטה שלמעלה מהתחלקות. ומ"מ עצם הנפש נתפס ומתאחד עם השכל. שנק' נפש המשכלת. כן למעלה חכמה עילאה היא ראשית הגילוי כנודע. ואוא"ס הוא למעלה מגדר גילוי. ומ"מ אוא"ס שורה ומתאחד בחכמה עילאה. כלשון הזהר אורייתא מתקשרא בקודב"ה. וזהו מאד עמקו כו' שעומק הוא בחי' א"ס שאינו מושג ולית מחשבה תפיסא בי'. ומאד הוא ג"כ בל"ג. וא"כ כשאדם מקשר השכל ומחשבה שלו בלימוד התורה ולשמה. הרי הוא מתקשר ומתאחד במחשבתו וחכמתו ית'. וגם באוא"ס ב"ה ממש. בחי' מאד עמקו מחשבותיך. זהו בחי' מחשבה ודבור של האדם.

ומעשה זהו קיום המצות. ועל ידה הוא ג"כ התקרבות ודביקות הנפש באלקות. כמ"ש ואותו תעבודו ובו תדבקון. תעבודו הוא במעשה בפו"מ כעבד לאדוניו. ועי"ז ובו תדבקון. וע"ז רומז הנו"ן פשוטה שמתארך ומתמשך אוא"ס ב"ה לשרות על נפש האדם העושה המצוה. וגם ארז"ל (קדושין ספ"א) מעשה גדול מתלמוד. וגדול תלמוד שמביא לידי מעשה. והיינו כי רמ"ח מ"ע הם רמ"ח אברים דמלכא (ת"ז תיקון למ"ד). וכמו עד"מ באדם האברים החיצונים מקושרים עם הגלגלת החופף ומקיף על המוחין שבראש. כמו כן המצות כיון שהם אברים דמלכא. א"כ שרש שרשם בבחי' גלגלתא עלמיות דא"ע ב"ה שלמעלה ממוחין דתורה. וז"ש הדברים האלה אשר אנכי מצוך כו'. וזהו ענין וסוד מארז"ל (ברכות ח' ע"א) אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה. דפי' לשון הלכה הוא מענין הילוך. וענין הילוך ברוחני' הוא המשכה והתפשטות כמ"ש ויהי קול השופר הולך. דר"ל שנתפשט. וכמו כן הוא ענין מ"ש קול ה' אלקים מתהלך בגן כו'. והתהלכתי בתוככם. הכל הוא ענין המשכה והתפשטות. וכמו כן הוא פי' וענין הלכה. מה שנמשך ונתפשט אוא"ס על נפש האדם. וז"ש הליכות עולם לו. שבעולם נעשה המשכה והתפשטות אלקות. ובאמת עיקר ענין הילוך אינו לבד כמ"ש הרמב"ם והמפרשים שהוא ענין התפשטות. כ"א כנודע ההפרש בין עומדים למהלכים. שעומדים הוא מצד בחי' ממכ"ע שהוא האור פנימי שמוגבל בכלים. ומהלכים הוא מצד בחי' סוכ"ע שאינו מוגבל. שנמשך אור חדש ממש שזהו כמו ההילוך שיכול לילך לאין שיעור. וזהו עיקר המכוון מלשון הלכה ע"ש התוספת אור חדש שנמשך ע"י תומ"צ מבחי' סוכ"ע. שהוא בחי' עמקו מחשבותיך שלמעלה ממה גדלו כו'. והוא ענין וסוד תוספתו של הקב"ה שמרובה על העיקר. כמאמר כללו וקלרו של דבר שע"י תומ"צ מתקשר ומתאחד האדם עם אלקות ואוא"ס. שנעשה מרכבה לכל ההיכלות והספי'. ומהם ועל ידם נמשך לו גילוי אוא"ס ב"ה. וזהו ענין מצוה לשון צוותא וחיבור שאעפ"י שאין ערוך אליו. מ"מ נעשה צותא וחבור עם האדם. ועבירה הוא בהיפך לגמרי מכ"ז. לשון עבירה הוא כמ"ש לא עברתי ממצותיך. ובשאול כי עברתי את פי ה' כו'. ובדניאל עברו תורתך. ופי' הלשון הוא כמ"ש ביהושע מעברות הירדן. ובישעי' עברו מעברה. מעבר יבוק. שבגשמיות המעברה הוא שבו עוברים ממקום למקום. מצד זה לצד אחר. וכמו"כ הוא ענין עבירה. שעל ידה עובר האדם מקדושה אל הסט"א. כנודע שיש היכלות דקדושה שמהם נשפע באדם כל מחשבות קדושות כמו הרהורי תשובה. ומחשבת עיון התורה בגליא וסתים. והגות והתבוננות ברוממות גדולת א"ס ב"ה בתפלה. ויש היכלות דקליפה וסט"א שמהם נשפע כל מחשבות טמאות הרהורי עבירה וזנות לה"ר גזל. וכשאדם עובר עבירה היא מעברת אותו מהקדושה להיכלות הטומאה שמהקליפה וסט"א. וידוע שסט"א הם ג' קליפות הטמאות לגמרי. שמהם קיום והיות כל מהדו"מ של איסור. וקליפה הרביעית היא ק"נ שממוצע בין הקדושה לסט"א. והיא מעורב טו"ר. והרע דנוגה הוא המעברה שעל ידה עוברים מהקדושה להסט"א. כי זהו מה שאין אדם עובר עבירה אלא א"כ נכנס בו רוח שטות. במפתה

ומעשה

מתבייש מאד עד שאינו מוצא מקום לעצמו כלל והכל לפי המבייש והמתבייש ולפי הדבר שנתבייש בו. וכמו"כ הענין בעבודה זהו כשיהי' האדם ממארי דחושבנא מכל מהדו"מ שעברו עליו איך בהבל בא ובחשך ילך וכשיאריך בזה במחשבתו ויעמיק היטב אזי ידע ויכיר מאד פחיתותו ושפלותו. אך זה אינו נקרא עדיין בושה כמו עד"מ בגשמיות כשהוא רק לעצמו יודע השטות שעשה אינו מתבייש כלל כ"א כשרואה שעומד עליו אדם גדול אזי הבושה גדולה למאד כו'. וכמו"כ צ"ל בעבודה לאחר שיהי' ממארי דחושבנא כנ"ל יתבונן תומ"י ברוממות הא"ס ב"ה איך שהוא לבדו הוא ואפס זולתו כי אני הוי' לא שניתי ואיהו תפיס בכולא עלמין ולית מאן דתפיס בי' כמ"ש השמים ושמי השמים לא יכלכלוך. והנה ה' נצב עליו ורואה במעשיו וצופה מחשבותיו וכמ"ש ה' יודע מחשבות אדם כי המה הבל ולכאורה הרי יש גם מחשבה מתומ"צ. אלא המכוון כך. שכמו שיש הבל שהוא מקור הדיבור כן יש הבל פנימי שהוא מקור המחשבה וה' יודע מחשבות אדם בעודם הבל שהוא מקור המח' כו'. וז"ש כי רם ה' ושפל יראה. כשישים כל זה ללבו היינו דלות ושפלות מעשיו ופחיתות עצמו וגם רוממות הא"ס ב"ה שיאיר בו בגילוי. אזי יכלם ויבוש מאד שלא ימצא מקום לעצמו כלל. וזהו"ע תשוב אותיות בושת. וזהו כוונת רז"ל (ברכות י"ב ע"ב) כל העושה דבר עבירה ומתבייש בה מוחלין לו. אין הפי' שמתבייש בה מבני אדם כו' כ"א כנ"ל כו' ולכן מוחלין לו. והנה בושה זו יש לה כמה בחי' ומדרגות עד רום המעלות כי זה שנת' הוא בבעל עסק ובמי שמהדו"מ שלו מונחים בהבלי עוה"ז ובאמת אפי' הבינונים שכל מהדו"מ שלו מונחים כל היום בתומ"צ ואין מפסיק אפילו רגע שייך ג"כ בושה. דהנה כל התומ"צ הוא כדי להיות דביקות והתקשרות הנפש באלקות ישראל מתקשרין באורייתא ואורייתא בקוב"ה וכן לדבקה בו בקיום מצותיו ולכן אם פנה לבו ומחשבתו רגע מדביקות באלקות. היינו שאינו דבוק באלקותו ית' ע"י התורה שלמד או המצוה שעושה שייך ע"ז בושה. ואדרבה אינו דומה מי שהוא חוץ לפלטרין של מלך והוא נפרד כו' כי אורייתא היכלא עילאה דקוב"ה. ואפי' צדיק גמור שקשור כל היום בהשגות ודביקות באלקות באהוי"ר שייך בו יותר בושה. דכתי' בחקתי תלכו. ונתתי לך מהלכים. וההילוך הוא שבכל יום ויום נמשך בו מוחין חדשים יותר עליונים ומשיג השגה גדולה יותר ביחודו ית' האמיתי שלגבי השגה זו הי' כל עבודתו ודיבור התפלה שלו של עבר כמו בלא דעת ידבר. ועד"ז כל אחד נכוה מחופתו של חבירו (שמה שלזה הוא בבחי' השגה ותענוג ואצלו אין מתיישב כו' נק' נכוה כו') אוי לה לאותה בושה כו'. ושרש בושה זו למעלה ג"כ גבוה מאד. והו"ע מה שהי' בת"ז כ"ע אע"ג דאיהו אור לא כו' אוכם הוא קדם עה"ע. והיינו מפני שבכל הקרוב יותר קמי' יותר נחשב כלא וכאין. ובשם הה"מ נ"ע אי' שזהו"ע יראה בושת שכמו מראה שחור אין נגבה כו' שנדחה מן העין ולא כמראה לבן כשלג ובדומה שיוצא ממנו זהרורית ונגבה כו'. כך הכתר אוכם והבך שאין נגבה נגד א"ס מצד בושה כו'. היינו כי כתר עליון לגבי הע"ס דאצי' הוא כמו חומר ההיולי לגבי ד"י אדמ"ע שהחומר הוא פשוט עדיין בערך התחלקות הד"י כו'. כמו"כ כ"ע נקרא א"ס ואא"פ נגד התחלקות הכלים דע"ס דאצי'. אבל מ"מ לגבי הא"ס ב"ה מתבייש ומשפיל מהותו. כיון שהכתר הוא שרש הנאצלים וכלול בו ע"ס בהעלם ודקות גדול. ע"כ אין ערוך הכ"ע לגבי א"ס ב"ה בשוה כמו הע"ס דאצי'. ולכן מחמת הבושה שמתבייש הכתר נגד המאציל כו' נעשה אוכם שאין נגבה דהיינו כנ"ל מחמת הבושה נעשה השפלת וזריקת המהות לגמרי. דהיינו שלגבי א"ס ב"ה אינו גבוה במעלה יותר מהע"ס כ"א שניהם אין ערוך בשוה. ולכן אעפ"י שלגבי הע"ס נקרא כ"ע כנ"ל ונקרא אל עליון שהוא למעלה מהספי' כמ"ש בד"ה אתם נצבים. אבל לגבי הא"ס אין שייך לקרות בשם כ"ע על הספי' כ"א שוה עם הע"ס ששניהם אין ערוך (וכמ"ש הרמב"ן דעיקר בריאה יש מאין שייך דוקא על החומר ההיולי). והנה לכאורה ענין אוכם הוא רק שפלות ואיך מפרש המגיד כ"ע יראה בושת. הענין כי ההפרש בין בושה לשפלות הוא כנ"ל. שפלות כשהוא רק בעצמו יודע. ובושה הוא כשעומד אצלו אדם גדול שרואה פחיתותו כו'. ועד"ז בעבודה כשמאיר רוממות הא"ס בבחי' גילוי בנפשו שאזי דוקא הבושה גדולה מפחיתותו ושפלותו כו'. ועד"ז יובן למעלה בכ"ע. דהנה אעפ"י שלגבי המאציל שוה הכ"ע עם הע"ס ושניהם אין ערוך בשוה כו'. אבל מ"מ הרי הכתר קרוב יותר לאוא"ס (לא במעלה כ"א במדרגת הגילוי) שמאיר בכ"ע בגילוי רב יותר מבכל הע"ס שהרי בחי' האחרונה שבמאציל עם שרש הנאצלים שניהם בחי' א' דהיינו כתר א'. ולכן ענין אוכם מה שמשיג שפלותו איך שהוא שוה עם הע"ס והוא קרוב בגילוי להמאציל ה"ז ענין יראה בושת ולא רק שפלות לבד. ומה ששייך ליראה הוא כי יראה ובושה הוא גדר אחד תנועת הריחוק והשפלת המהות. כמ"ש וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק. וכתיב ובאו במערות צורים כו' מפני פחד הוי'. ובדרז"ל (נדרים כ') ע"פ למען תהי' יראת ה' על פניכם לבלתי תחטאו זו הבושה. וכמו היראה מסלקת הדמים כן בבושה אזיל סומקא ואתא חוורא. ולכן נק' יראה בושת. וזהו שמבקשים וטהר לבנו לעבדך באמת. פי' וטהר הוא כמו עצם השמים לטוהר בהירות שלא יהי' שום העלם והסתר על הא"ס עצמותו. וזהו לעבדך ממש. זה צ"ל מלמעלה כי אפי' צדיק א"א להיות כן. וזהו ג"כ שאומרים ויחד לבבנו כו' ולא נבוש לעולם ועד. כדי שלא נבוש לעולם ועד צ"ל יחוד הלב בו ית' ממש היינו בא"ס עצמותו ואזי דוקא אין שייך בושה. כי אעפ"י שגם בהע"ס דאיהו וגרמוהי חד בהון שייך בושה וגם בבחי' הכ"ע מ"מ זהו רק עד הכתר ועד בכלל. אבל למעלה מהכתר דהיינו למעלה גם משרש הנאצלים לא שייך בושה כי למעלה מהכתר הא"ס ב"ה. ולכן כדי שיהי' ולא נבוש צ"ל ויחד לבבינו מלמעלה להיות במס"נ ליכלל וליבטל במהו"ע הא"ס ב"ה אעפ"י שיהי' אין ואפס מכל עשר כחות הנפש אזי אין שייך בושה. ומה שבכ"ע שייך בושה זהו מצד היותו שרש הנאצלים ולא מצד יחודו באוא"ס ב"ה המאציל העליון:

והנה בחי' בושה זו הו"ע חותם שוקע מלמטה למעלה כמו שנת' שהו"ע שקיעה וביטול המהות לגמרי. ועי"ז נמשך חותם בולט מלמעלה למטה. פי' למעלה ענין חותם בוקע הוא בחי' אורות

שהם

בא בימים ופי' בזהר (ויחי רכ"ד א') שבאו כמ"ש ימים יוצרו ולו אחד בהם. פי' שיש ימים שיש בהם המשכת והתגלות בחי' הוי' אחד. והו"ע הלבושים ממעשה המצות מה שע"י עסק התומ"צ נעשה לבושים לנה"א. כמו שהלבוש מקיף ומלביש להגוף כן ע"י עסק התומ"צ נעשה לבושים שמקיפים את הנה"א כולה מראשה ועד רגלה. וענין לבוש ומקיף זה לנה"א לנשמה בעוה"ז הוא שעל ידו יוכל להיות בתפלה העלאת הנפש מלמטלמ"ע באה"ר וכלות הנפש ליכלל וליבטל בבחי' הוי' אחד וכמ"ש אליך הוי' נפשי אשא. כמו עד"מ בגשמיות כשהאדם בלבוש שלם אפשר להעלותו ע"י הלבוש ממקום נמוך ביותר לרום. כמו"כ המקיפים עושים העלאת הנפש כו' שכל בחי' מקיף פועל העלאה. ואח"כ כשעוסק בתומ"צ לאחר התפלה אזי מתעלית הנה"א לאשתאבא בגופא דמלכא ממש כי התומ"צ הם חכמתו ורצונו ית' ורמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא. והיינו שמאיר ומתגלה יחוד אמיתי דאוא"ס ב"ה בחי' הוי' אחד בנפש האדם בבחי' ראיה כו' עד שבא לבחי' מ"ה וביטול אמיתי שהוא ביטול בעצם שלמעלה מהתפעלות מדות. רק שמתחלה צ"ל העלאת הנפש בתפלה שהוא הרצון לזה ואזי אח"כ ע"י עסק התומ"צ מאיר ומתגלה יחוד אמיתי כו'. וזהו ימים יוצרו ולו אחד בהם שהלבושים שממעשה המצות נקרא ימים כי יום הוא אור כמ"ש ויקרא אלקים לאור יום. והספי' דאצילות נקרא יומין לפי שהם בבחי' ספירות ובהירות מנהרי ומנצצי. ואצילות בכלל נקרא מדת יום כמ"ש להגיד בבוקר חסדך כו'. ולכן גם הלבושים הנמשכים לנה"א ע"י מעהמ"צ נק' ימים לפי שהם אספה"מ שיוכל לחזות על ידם בנועם הוי' ממש. וז"ש מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב. טוב הוא בחי' האור והוא בחי' טעמו וראו כי טוב הוי' וגם הוי' במ"ק הוא טוב. והטעם שאפשר להיות כן ע"י התומ"צ גשמיי' הוא מפני שהתומ"צ הם ממוצעים שיוכל להיות על ידם התחברות הנשמה בחי' נברא ובע"ג להיות אחדות א' עם אלקות ואא"ס (ולא כדעת החוקרים שהעיון במושכלות הוא הפועל התחברות אלקות עם נבראים) כי זהו כל ענין התומ"צ גילוי אורות שבאצי' למטה בעשי' וזהו כל קוטב ויסוד מ"ת להיות קישור וחיבור אצי' עם עשי' כמ"ש וירד הוי' על הר סיני. והיינו מפני ששרש התורה הוא בבחי' המקיף דכ"ע שמקיף אצי' ועשי' בשוה. וכמ"ש בד"ה ואהי' אצלו אמון בתחלתו שהתורה משבחת עצמה במעלתה שיכולה לירד למטה להיות אמון פדגוג כו'. משא"כ משה אמר כי תאמר כו' כאשר ישא האומן כו' מאין לי בשר שאין יכול לירד ולהשפיל עצמו למטה כו'. וביאור זה בלקו"ת פ' עקב בד"ה ואכלת ושבעת לפי שמשה הוא רק מה"ע לבד. אבל אורייתא דמה"ע נפקת מתלבש בה אור הכתר ג"כ ולכן ירדה למטה מטה להתלבש בגשמיות. ולכן יכולי' התומ"צ לחבר ג"כ נשמה שהיא בחי' נברא ומלובש בגוף גשמי לאשתאבא בגופא דמלכא. וכ"ש לאחר צאת הנשמה מהגוף בג"ע שתוכל לחזות בנועם הוי' ע"י הלבושים. וכ"ש בימות המשיח ותחה"מ שיהי' ועצמותיך יחליץ שיזדכך הגוף ביותר כו'. וזהו ואברהם זקן בא בימים. פי' אברהם הוא מדת האהבה בנפש כמ"ש אברהם אוהבי והיינו בחי' אה"ר וכלות הנפש לבחי' הוי' אחד כנ"ל. זקן היינו שקנה חכמה בחי' מ"ה וביטול אמיתי הנ"ל. ופי' שקנה היינו שהבחי' מ"ה וביטול אמיתי נקנה אצלו בבחי' עצמיות ממש. כל זה הוא ע"י שבא בימים היינו מ"ש ימים יוצרו ולו אחד בהם. והנה ולו אחד הוא קרי. וכתיב ולא באל"ף. ולפמשנ"ת דקאי על הלבושים שממעשה המצות א"ז מובן. אך הענין כי יש עוד טעם מה שלבושים אלו נקרא ימים לפי שהשלמת ותיקון אלו הלבושים תלוי בימים דוקא ע"י שיקיים האדם בכל יום ויום מצות ק"ש ותפלה וציצית ותפילין צדקה ות"ת כנגד כולם וזהו מה שנקצב לאדם שיעור ימי חייו ע"פ מה ששיערה חכמתו ית' בכל אדם כמה ימים הוא צריך להשלמת ותיקון לבוש זה. ולכן מי שהוא בעל עסק ואינו יכול להשלים צרכי מזונו כ"א בריבוי עסק כל היום די לו בפרק א' שחרית כו'. ויושב אהל צריך לקיים לא ימיש כו' והגית בו יומם ולילה. כי זהו הוראה שכך שיערה חכמתו ית' באדם זה כמ"ש באריכות בתו"א בדרוש פורים. ולכן אם הימים שלמים שבכל יום ויום קיים כל המצות השייכים בו ק"ש ותפלה כו' אזי הוא כמ"ש ולו אחד בהם ולו בוי"ו. אבל אם פוגם באיזה יום אזי הוא ולא אחד בא'. וזהו שארז"ל (ברכות ס"ג) מי שלא קרא ק"ש פ"א דומה כאלו לא קרא ק"ש מימיו. ולכאורה זה תמוה ביותר למה לא יועיל שיקרא למחר פעמיים. ועכ"פ כל הימים שקרא היכן הם. אלא הענין שבאמת מכל המצות שעושה האדם בכל שיעור ימי חייו נשלם רק לבוש א' שלם להנשמה וזהו ימי שנותינו בהם שבעים שנה ויש בזה תרי"ג אלף שעות (ועוד) והיינו כי כמו שיש תרי"ג אברי הגוף רמ"ח אברים ושס"ה גידים כן יש תרי"ג אברי הנה"א. ולכן נמדד בכלל שיעור ימי חייו של אדם ע' שנה כדי להשלים בהם תיקון הלבוש לכל תרי"ג אברי הנה"א שיש בו תרי"ג אלף חלקים פרטיים. ולכן צ"ל כל הימים בשלימות שלא יחסר מהם אפילו שעה א' שאזי נגמר ונשלם התיקון שאזי הלבוש שלם. אבל אם מחסר כו' אזי כל הלבוש חסר ופגום וא"א להשיג ע"י לבוש זה. כמו כהן בעל מום באבר א' שפסול לעבודה. וכן בקרבן מום בו לא ירצה. כ"א שצ"ל תמים. כמו"כ באדם צ"ל תמים תהי' עם הוי' כו'. והנה לא כל אדם זוכה להיות כל ימיו בשלימות שזהו רק מעלת האבות שהיו מרכבה עליונה. וז"ש באברהם בא בימים. וביעקב ויקרבו ימי ישראל. וכן בדוד שהי' רגלא רביעאה דמרכבה והמלך דוד זקן בא בימים. ויקרבו ימי דוד. ובזהר שם אקריבו ואשלימו יומין דלהון לגבי מלכא. אבל שארי צדיקים אפי' גדולים א"א שיהיו כל הימים בשלימות ולא יחסר כו' וכמ"ש כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב (אוהב ימים לראות טוב הנ"ל) ולא יחטא. ובזה מתורץ הקושי' ואם לאו אין נגאלים דמשמע אפי' לא יהי' חטא צריך ג"כ תשובה והיינו לא חטא ממש כ"א מה שהימים לא היו בשלימות וזהו אפי' בצדיקים ולכן תלוי בתשובה דוקא אפי' כשיהיו במדרגת צדיקים. וזשארז"ל (שבת ס"פ שואל) ונמצא כל ימיו בתשובה. דר"ל שכדי שיהיו כל ימיו בשלימות לא סגי בלא תשובה:

ומהו התשובה ואיך נשלם החסרון והפגם ע"י תשובה. הנה שובה אותיות בושה תשוב אותיות בושת. ולכאורה הרי תשובה היא לצעקה כמ"ש צעק לבם כו'. געה בבכיה. ומה שייך לבושה. ויובן עד"מ בגשמיות כשהאדם עושה דבר שטות ופתאום יראה שעומד עליו גדול ונכבד אזי הוא

מתבייש

שהוא העלה שנתן הש"י לעמו ישראל להיות עי"ז העברת הקטרוגים שמתעוררים בר"ה מחמת התעוררות דין דקדושה כנ"ל. כי תקיעה תרועה תקיעה שבשופר הוא נגד ג' אבות אברהם יצחק יעקב כידוע. וקול האדם שבשופר הוא ג"כ כלול מאש מים רוח. שהו"ע ג' מדות חג"ת. כי אש מלמעלמ"ע גבורה. ומים מלמעלמ"ע חסד. ורוח התכללות הו"ג ת"ת. וכשיהי' ג"כ חדשו מעשיכם ושפרו מעשיכם שהו"ע תשובה. שבתשובה יש ג"כ התכללות חג"ת. כי עיקר התשובה היא מאהבה שירצה להתקרב אל הש"י ולצאת מן היפוך ולא מיראה. וגם צריך להיות יראה מפני העבר שהי' נגד רצון ה'. והתעוררות רחמים שיקבלו תשובתו. וא"כ מצד התכללות הג' מדות אהוי"ר ורחמים שייך כל ג' טעמים הנ"ל שמבטלים הדין. אך עדיין צריך להבין למה צריך כלל לשופר גשמי ולא די בתשובה לבד. והענין כי קול האדם לבד מצ"ע הי' מעורר למעלה ג"כ רק בבחי' אדם שהו"ע ת"ת גופא. והתכללות המדות שמצד ת"ת לבד אין זה התכללות אמיתית. אבל ע"י השופר נמשך התכללות אמיתי' בהמדות. וביאור הענין הוא כי בתהו הי' נקודות זת"ז בלא הי' התכללות כלל שחסד הי' לבד וגבורה לבד. ובתיקון נעשה ספי' ופרצוף שהו"ע התכללות. אך זהו התכללות שמצד המוחין דאצי' עצמם. וההתכללות הוא שיהי' גבורה כלול ג"כ בחסד אבל מ"מ עיקר הגילוי הוא מדת החסד. וכן חסד הכלול בגבורה הגילוי הוא גבורה רק שהחסד כלול ג"כ. וע"ד אברהם ויצחק. שאברהם שהי' חסד הי' בו ג"כ יראה בהעלם כמ"ש עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה. וכן יצחק. אבל יש התכללות שמצד בינה שבה התגלות עת"י שהוא בחי' כי לא אדם. עי"ז נעשה התכללות אמיתי' ממש. ותוכן החילוק הוא שבהתכללות שמצד המוחין הגבו' רק כפוף אל החסד. אבל עכ"פ יש מציאות למדת הגבורה. אבל ההתכללות שמצד עתיקא קדישא שבבינה הוא שאין שייך לחלק כלל בין גבורה וחסד ע"ד עקודים בכלי א'. וכמ"ש בס"י לפני אחד מה אתה סופר. אחד הוא בבחי' המדות. ולפני אחד עת"י שבבינה מה אתה סופר גם בבחי' המדות. שאין שייך כלל מספר. וענין הגבורה שאחר התכללות זו הוא אדרבה הגבורת היות וההשפעה כי גבורה גימט' ג"פ חסד. וזהו הטעם שצריך לשופר גשמי. שהשופר נק' יובל שהוא בבינה. וזהו מאהבת הש"י את עמו ישראל שהיא אהבת עולם ואהבה עצמיי' כמ"ש אהבתי אתכם אמר ה'. וכתי' כי עזה כמות אהבה. נתן עצה להעביר הקטרוגים שמתעוררים בר"ה מצד מדה"ד דקדושה שצריך המשכת מוחין חדשים כנ"ל. את השופר:

ואחר תקיעת שופר אומרים באור פניך יהלכון. פניך הוא המוחין כמ"ש חכמת אדם תאיר פניו. שנמשך מוחין חדשים יותר עליונים מכל ג' בחי' הנ"ל ברכאן וקידושין וכוליכן. ביטול בע"פ השגה ושלמעלה מהשגה ורצון פשוט שלמעלה מהשגה ועו"ד:

לשבת שובה

אם ישראל עושין תשובה נגאלין ואם לאו אין נגאלין. וצריך להבין דלכאו' ואם לאו משמע דלא סגי בלא"ה שאעפ"י שיהיו כל ישראל צדיקים ממש מ"מ אם אין עושין תשובה אין נגאלין ואין זה מובן. הן אמת שתשובה שייך אפי' כשאין חטא ועון כלל וכדאי' שמשיח אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא. אבל מה שמעכב גאולה לכאורה הוא רק חטא ממש. והענין דכתי' וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח פי' חשב מחשבות למעלה הענין שנתחכם בעצה. כמו עד"מ באדם שבמחשבה הוא מתחכם ומתייעץ איך להוציא דבר לפועל. וגם כי ענין העצה שנתחכם על כי לא ידח כו' זהו סוד הגלגול שכשנשמה יוצאת מזה העולם ופגמה כאן ויש דברים שאין מועיל להם גיהנם כו' וע"ז הוא העצה מהמאציל ב"ה להביא הנשמה עוד לעוה"ז וכמ"ש הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש כו' ודוקא כאן בעוה"ז תוכל הנשמה בעצמה לתקן א"ע מה שבעולמות הרוחני' ע"י העונשים רוחני' א"א לה להתתקן. וה"ז כמו ענין עולם התיקון שהוא מה שנתקן משבה"כ דעולם התהו ע"י שם מ"ה דחכמה כי בחכ' אתבריר. וכמו"כ עצה ותיקון זה שתוכל הנשמה עצמה להתתקן דוקא בעוה"ז זהו מחכ'. וזהו וחשב מחשבות. מחשבה הוא חשב מ"ה כמו חכמה כח מ"ה. כי כמה מחשבתין איכון לעילא (בת"ז תס"ט) ויש מה שבינה נקרא מחשבה וגם חכ' נק' מחשבה ויש בחי' מחשבה עילאה סתימאה (שהוא מקור ושרש עולם התיקון ושם הוא העצה עמוקה של המאציל ב"ה על תיקון הנשמה ע"י גלגול). ופי' ממנו נדח ממנו דוקא שבסוף כל סוף עתידים כל הנשמות אפי' נפשות נמוכות שמבחי' עקבי' ונק' עקבות משיחא לאשתאבא בגופא דמלכא. פי' כמו עד"מ למטה הגוף הוא אחדות א' עם הנשמה. ולא כמו הלבוש שהוא נפרד ואפי' לבוש הפנימי ג"כ פושט ולובש. אבל הגוף מתאחד בתכלית עם חיות הנשמה. כמו"כ למעלה גופא דמלכא זהו הע"ס שנק' בשם גופין כו' והם אלקות ממש היינו מה שנתלמלם אוא"ס ב"ה להאיר ולהשפיע חיות בבחי' מדה וגבול. ואוא"ס כמו שהוא בבחי' עצמותו שהוא א"ס ובלי גבול הוא כנשמתא לגופא. ואי' בת"ז דאיהו וגרמוהי חד בהון. וא"כ פי' וענין לאשתאבא בגופא דמלכא היינו שיהי' הנשמה אחדות א' עם אלקות ואא"ס ב"ה ממש (וזהו כל עיקר תיקון הנשמה להיות מתאחד עם אוא"ס כמו ע"ס דאצילות שנקרא עולם התיקון. ובי"ע לא נתקן עדיין). וז"ש כי נשבעתי יצא מפי צדקה דבר ולא ישוב כי לי תכרע כל ברך. ברכיים הם בחי' נה"י. ופי' לי תכרע כל ברך זהו נשמות נמוכות שמבחי' רגל ועקביים שעבודתם רק בבחי' נה"י אמונה והודאה והשתחואה חיצוניות אעפ"כ לי תכרע כו'. כ"מ שנאמר לי אינו זז לעולם. היינו עצמות אוא"ס ב"ה אשר אני ה' לא שניתי:

אך להבין איך תוכל הנשמה שהיא בחי' נברא ובעלת גבול להיות אחדות א' עם אלקות ואוא"ס (ועכ"ז לא תחזור לאין ואפס כו' שהרי הושיע הקב"ה אגבעו כו'). יש להקדים מ"ש ואברהם זקן

הוא מאירה. שאור הלבנה הוא הירח שבלעדה הי' חשך לגמרי. וגם ממגד גרש ירחים כל מה שהשמש פועל בהם ביום הירח פועל בהם בלילה. וכמו"כ למעלה מדת יום הוא עולם האצילות שמאיר שם שמש הוי'. וכל המשכות בין חיצוניות בין פנימיות שהוא אור וחיות הכל הוא משם הוי' ב"ה. ומדת לילה הם עולמות בי"ע ומאיר שם סיהרא שם אד'. וכל המשכות בין חיצוניות חיות העולמות בין פנימיות שהו"ע לידת נשמות ומלאכים וגם בחי' אור שהוא מוחין. הכל נמשך בבי"ע מבחי' ש' אד'. שהוא סיהרא. וזהו להגיד בבוקר עולם האצי' חסדך הוי' דז"א שרובו חסדים. ואמונתך בחי' מל' בלילות בי"ע. ופי' דהפיין לסיהרא היינו שמונעים ומעכבים כל השפעות שמסיהרא לבי"ע בין בחיצוניות שיהי' בצמצום מאד. והעיקר הוא בפנימיות ובבחי' האור והחיות. והטעם שיוכלו המקטרגים לכסות הסיהרא שהוא אלקות. הוא כי המל' נק' עין משפע שבינה מהגבורות. וע"י שמעלים העונות ומעוררים ותובעים דין עי"ז נתמלאה המל' גבורות ודינים ומתעכב השפע. וזהו מ"ש לפתח חטאת רובץ. פתח הוא בחי' המל'. כי כמו הפתח משמש כניסה ויציאה. כן כל העליות שמבי"ע לאצי' וכל המשכות מאצי' לבי"ע הוא ע"י המל'. וז"ש פתחו לי שערי צדק. ולפתח חטאת רובץ. כי יש חטא וחטאת. חטא הוא דכר דקליפה. וחטאת נוק' דקליפה. והיא רובץ על הפתח להעלות העונות ולתבוע הדין ולסתום הפתח. וזהו ג"כ ענין מ"ש והאבן גדולה על פי הבאר ונאספו שמה כל העדרים וגללו כו'. באר היא המל' שנק' באר שבע. שנובעת מז' מדות עליונות. כי המל' נק' כוס ישועות שמקבלת מכל המדות דאצי'. ולכן נק' ג"כ אתרוג שסובל ב' הפכים חו"ג. וזהו מעלת המל' שאין בכל המדות. וגם היא באר שמשקה שבע היכלות דבריאה. שכל מה שמקבלת מאצי' משפעת לבי"ע. ופי הבאר הוא יסוד שבמל'. שכמו מפי הבאר שואבים המים. כן מיסוד שבמל' נמשך כל ההשפעות. וכמ"ש כי שם צוה ה' את הברכה. שכל הברכות והטובות וישועות ונחמות הכל נמשך משם. והאבן כמה דתימא אבן נגף ולצור מכשול דבה כשלין ב"נ (זח"א קנ"א ע"ב) היא בחי' לילית ימ"ש נוק' דקליפה שמפתה בנ"א להכשילם בהרהורים ומחשבות רעים ה"י. ומן המחשבה נמשך בדבור ומעשה הלילה. וכך הוא דרכו של שטן יורד ומסטין עולה ומקטרג. שיורד ומפתה להחטיא ולהכשיל במהדו"מ הלילה ה"י למי שאינו נשמר א"ע ממנה. ועולה ומקטרג ומעלה החוב ותובע דין ורוצה לסתום את פי הבאר למנוע חלילה כל השפעות הנ"ל הנמשך משם. ולכן נק' אבן מבחת אבן אפל וצלמות. שרוצה להפסיק האור הנמשך מפי הבאר. והעצה היא ונאספו כל העדרים כו' ומפרש בזהר ויצא (קנ"ב ע"א) משריין קדישין לעילא ומשריין קדישין לתתא אילין בשירין ותושבחן ואילין בצלותא וברחמי ואזי וגללו כו'. משריין קדישין לעילא הם נשמות ומלאכים שלמעלה ע"י השיר והזמרה שלהם הם ממשיכים תענוג עליון ומחמת התגלות התענוג נמתק הדין. כמ"ש ברן יחד כל כוכבי בקר שקאי על ק"ש שע"י שאומרים נש"י למטה ק"ש אומרים המלאכים למעלה שירה. ועי"ז ויריעו מלשון תרועם בשבט ברזל. כל בני האלקים הם כחות הדין. ומשריין קדישין לתתא נש"י למטה בצלותא וברחמי ע"י תשובה ותפלה כאשר ידע איש בנפשו מה שנכשל באבן נגף נוק' דקליפה במה' או דומ"ע הלילה. ועי"ז נפתח פי הבאר השייך לפרט זה. וע"י תשובה וצעקה מעוררים רחמים עליונים ומתבטל ג"כ הדין:

ועיקר פירוש ונאספו כל העדרים כו' קאי על ג' עדרי צאן האמורים תחלה בפרשה. שאיתא במד"ר באר בשדה זו ציון. וג' עדרי צאן אלו ג' רגלים. או ג' בחי' כהנים לוים ישראלי'. או ג' אבות. וע"ז אומר אח"כ ונאספו כל העדרים והו"ע אסיפה והתכללות מהג' אבות שהם ג' מדות חג"ת. ועי"ז וגללו כו'. ויש בזה ג' טעמים. הא' שע"י התכללות חג"ת שורה עליהם אור הבינה שבה התגלות עתיקא קדישא. ומבטל הדין כנ"ל. וראיה לזה מברכת הזימון שבשלשה אומר נברך. פי' שממשיכים מבחי' בריכה העליונה שהיא בחי' בינה כידוע שיש מקור מעין ובריכה כנ"ל בענין מקור מעין נהר. ונהר ובריכה הכל א' שהוא המשכת מים מן המעין. וכשיש אגודה והתכללות ג' אומרים נברך שממשיכים בריכה העליונה בינה. וכמו"כ ע"י התכללות חג"ת שורה עליהם בינה ובה התגלות ע"ק וממתיק הדין. הב' כי התכללות חג"ת הוא ע"י תגבורת מדת הרחמים. ותגבורת מדה"ר מעורר בבחי' רחמים רבים ורחמים פשוטים שלמעלה מהשתל' ועי"ז מתבטל הדין לגמרי. וכמ"ש ויהי כאשר ראה יעקב את רחל וישא את קולו ויבך. ופי' בתניא וישא את קולו למעלה למקור הרחמים העליונים הנק' אב הרחמים ומקורם. ויבך לעורר ולהמשיך משם ר"ר כו'. ועי"ז ויגל את האבן הוא בעצמו מה של"ל ע"י ונאספו כל העדרים. ועי"ז מתבטל הדין ביותר ממה שע"י הארת בינה נמתק הדין. וזהו ע"י רחמים רבים דוקא. שמדת הרחמים דאצילות נותן מקום גם למדת הדין שאהוי לדין ועונש רק שברחמים אעפ"כ. ורחמים פשוטים דכתר אין שם דין כלל. וטעם ג' הוא מצד זה גופא שע"י התכללות חג"ת א"כ שמאלא אתכלל בימינא. ועי"ז מתבטל הדין. כי קיום הדין הוא מגבורות דקדושה כמ"ש בזהר ומההוא דינא אתתקף כו'. וכאשר שמאלא אתכלל בימינא שאין מקום ליניקת הדינים ממילא נופלים המקטרגים. ודוגמא לזה ממ"ש בזח"א די"ז שביום ב' למע"ב שהאיר מדת הגבורה. שיום ראשון הוא מדת החסד ויום ב' גבורה. וקודם יום ג' שלא הי' עדיין התכללות חו"ג כלל. לכן הי' ביום ב' הבדלה בין מים עליונים למ"ת. ואתער גיהנם לעילא. היינו שהי' הגדלה והגבהה והרחבה לבחי' הגיהנם. והיינו מצד יום ב' שהוא מדת הגבורה שנחלק ממדת החסד. והגיהנם הוא גבורות קשו' דנוגה. ומקבל מגבורות דקדושה מסיגי הגבו'. כמ"ש סער מתחולל על ראש רשעים יחול. לכן אתער אז הגיהנם לעילא. שנמשך תוס' יניקה לגבו' קשות דנוגה. ולכן לא נאמר בו כי טוב. וביום ג' שהאיר מדת הת"ת והי' התכללות חו"ג. אזי נחית גיהנם לתתא. שנשפל ונתמעט ונתקרר. והיינו שהועבר התוס' יניקה שנמשך לגבורות דנוגה מגבו' דקדושה. שהי' מצד שלא הי' התכללות. ולכן נאמר בו ב"פ כי טוב. והרי זה דוגמא שכאשר שמאלא אתכלל בימינא לגמרי. שאין מקום כלל ליניקת כחות הדין. שמתבטלים לגמרי ונופלים. ובכל זה יובן ענין השופר

שהוא

כ"ע. ולכן ג"ר חשובים כחד. סגולתא. צרור החיים. אין צרור פחות מג'. והיינו כי בבינה מאיר גילוי אור הכ"ע ע"י יסוד אבא. לכן מינה נהרין כל בוצינין וכל קידושין כו'. וענין ג' בחי' אלו בעבודה בנש"י למטה. ובנשמות ומלאכים דבי"ע למעלה היינו. ברכאן דבינה זהו הביטול שע"פ השגה. קידושין דח"ע זהו הביטול שלמעלה מהטו"ד. שא"א לו להיות נפרד מה' למעלה מהטו"ד ומזה נמשך מס"נ לגמרי. ובחי' בוצינין ונהורין דכ"ע זהו רצון פשוט שלמעלה מהשכל. בחי' רעו"ד ליכלל וליבטל לגמרי באוא"ס. (והביטול דהכ' שלמעלה מהשגה. אין מגיע כ"א בלבושי הנפש כו' כמבו' במ"א):

וכד מטי זימנא להדתותי ברכאן וקידושין לאנהרא. פי' שכשמגיע הזמן שצריך להתחדש מוחין בעולמות. ועיקר בחי' זו הוא בר"ה. כי בליל ר"ה מסתלקים המוחין משנה שעברה כמ"ש מרבית השר א' בחי' אאלפך חכ' כו'. וז"ש בע"ח שבר"ה ז"א הוא בבחי' דורמיטא שהו"ע שינה הסתלקות המוחין. בסוד הפ' ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם. והשופר מעורר משינה כמו שאיתא עורו ישנים מתרדמתכם. היינו שנמשך מוחין חדשים יותר עליונים מכל ג' בחי' הנ"ל. וכדין בעא לאשגחא על תיקונין דעלמין כולהו. פי' תיקונין הם המוחין כמשכ"ת ע"פ ויכולו בענין בריאה ושכלול. שיש בכ"ד חומר וצורה ותיקון. הו"ל זה בא בסוד שרש. והתיקון שהו"ע שכלול בא בסוד תוס'. דהיינו המוחין ג"ר שבאים בסוד תוס' בעולמות. משא"כ המדות ו"ק מוכרח להיות בעולמות כדי שיתהווה מקום. וזהו כשם שא"א לעולם בלא רוחות כו'. אבל מה שנמשך המוחין בכל העולמות זהו בחי' תוס'. וזהו אתה חונן לאדם דעת כו' חננו. ומה שבא בסוד תוס' נק' תיקון. ופי' לאשגחא על תיקונין דעלמין כולהו ר"ל בנשמות ומלאכים דבי"ע. ובנש"י למטה. דהיינו השגחה יתירה על בחי' המוחין ג"ר כח"ב של הנבראים עצמן. דהיינו על ההשגה שלהן שנמשך מהבינה. ועל בחי' ביטול שלמעלה מהשגה שנמשך מח"ע. ועל בחי' הרעו"ד והרצון פשוט שלהם שנמשך מהכ"ע. איך הוא. ומה צריך לחזקם ולתקנם ע"י המשכות ג' אלו מהמקור. וכמה אפשר להגביה ולהעלות המוחין. שיהיו יכולי' לסובלם. וכל אינון תיקונין לאתקיימא כולא סלקין מגו תהלה. ר"ל שכל המוחין של כל העולמות עליוני' ותחתונים. תלויים הכל על המוחין של האדם התחתון שבעוה"ז. כי עוה"ז היא נקודה האמצעית שעליה עומדי' כל העולמות וכמ"ש (ישעי' מ') היושב על חוג הארץ. שהארץ היא הנקודה שעליה סובבים ז' רקיעי' וז' היכלות וכל העולמות. ובכ"ז מתורץ מה שר"ה הוא יום הדין מב' טעמים. א' כי ההשגחה בעולמות בכל תיקונין דעלמא הנ"ל צ"ל ע"י המדות. שבעה אלה עיני ה'. משמים ז"א הביט ה'. ב' כי ההמשכה מהבינה לעולמות צ"ל נמשך ע"י המדות. ולכן מבחי' דרועא שמאלא מדת גבורה שהוא מדה"ד. מתעורר הדין אם ראויים התחתוני' להמשכות גבוהות אלו שמהבינה כו'. (מכאן ע"ס הדרוש הוא מרשי') כי אם בשנה העברה שלבש המוחין בהבלי עוה"ז עי"ז נעלם למעלה ג"כ המוחין. וגם אפי' מי שלא פגם מ"מ ההשגחה היא אם נשתמש בכל כח המוחין שלו באלקות בעבודה. היינו להתבונן בכל מה שאפשר להשיג בממכ"ע וסוכ"ע ודכולא קמיה כלא. ומה שלמעלה מהשגה יהי' בטל למעלה מהטו"ד. ובחי' רצון פשוט שלמעלה מהשגה. כי אם לא עשה כן הו"ע רפיון בעבודה. וכמ"ש נרפים אתם. ואין ראוי להמשכת מוחין חדשים. ועוד טעם על הדין שבר"ה הוא ע"ד שלפני תחה"מ יהי' יום הדין הגדול כמ"ש לפני בא יום ה' הגדול והנורא. והיינו כי בתחה"מ יהי' גילוי בחי' סוכ"ע למטה. וגילוי כזה א"א להיות כ"ז שיש שמץ מקצת רע. ולכן צ"ל ובערת הרע. ואת רוה"ט אעביר כו'. ולכן הוא יום הדין הגדול. ועד"ז בר"ה שנמשך מוחין מג' בחי' הנ"ל שהוא מבחי' סוכ"ע ועוד למעלה מסובב לכן צ"ל דין לדחות ולהעביר הרע. רק שבתחה"מ שיהי' הגילוי בכללות העולם בחיצוניות ג"כ צ"ל העברת הרע שהוא ס"מ ונוקבי' מן העולם לגמרי. ויהי' ונשגב ה' לבדו כו'. ובר"ה שההמשכה רק בפנימיות העולמות צריך לדחות ולהפריד הרע הנאחז בבחי' הפנימי' היינו בנש"י למטה ובכנס"י למעלה. וזהו"ע ג' ספרים נפתחים בר"ה רשעים גמורים נידונים לאלתר ואין מובן מהו החפזון כ"כ שנידונין לאלתר. אך הענין כי רשעים גמורים הוא שאינם חרדים מיום הדין ואינם עושים תשובה כלל. והם הנק' רשעי ארץ. סיגים השבת כל רשעי ארץ. ומ"מ אעפ"י שחטא ישראל הוא ויש בו ניצוץ משכינה. ולכן יש לו אחיזה בכנס"י למעלה. וגורם אחיזת החיצונים וסיגי הגבורות בכנס"י. ומונעים ומעכבים היחוד עליון. כי היחוד הוא המשכת פנימי' אוא"ס בר"ה בגילוי גמור והו"ע מיתוק הגבורות בחסדים כמ"ש במ"א. וסיגי הגבו' ודינים הקשים אינם מקבלים מיתוק. לכן נמשך עליהם הדין לאלתר בכדי להפריד אחיזת סיגי הגבורות מכנס"י ויומשך היחוד עליון ומוחין חדשים מג' בחי' הנ"ל. ומ"מ כל ישראל שמחים בר"ה ואינם יראים כ"כ מן הדין כי ועמך כולם צדיקים ע"י מצות מילה וע"י שמירת הברית כי מאן דנטיר ברית אקרי צדיק. וכ"ז הוא הטעם על הדין שבר"ה שאינו מובן לכאו' הלא ר"ה הוא יו"ט גבוה שאומרים מלכיות זכרונות שופרות ובפסוק נקרא חדות ה'. ולמה הוא יום הדין. והתירוץ כי הוא מה"ט גופא לפי שבר"ה המשכות עליונות שאינם בכל יו"ט צ"ל דין להעביר הרע:

אך כ"ז הוא דין דקדושה. כי מדת הדין שלמעלה הוא אחת ממדותיו ית' ונק' אלקים שופט כו'. ומההוא דינא עילאה אתתקף כ"ה ואתערת מקטרגא. פי' שמצד התעוררות מדה"ד דקדושה עי"ז מתגברים החיצונים ומגביהים א"ע המקטרגים להעלות את עוונות וחובות רשעי ישראל ותובעים דין. והם אינם מכוונים כלל לתכלית הדין כ"א שנהנים מעצם הדין. ונק' קץ כל בשר. ולכל תכלית הוא חוקר. דמתמן כל קץ וכליה באה. וזהו קץ כל בשר בא לפני לקטרג. ועז"נ ויבאו בני האלקים שהם כחות הדין להתיצב על ה'. ואי' בזהר (עזה"נ ר"פ בא) כמה דתימא הנועדים על ה'. היינו שהם נגד הוי' לגמרי. כי הוי' הוא חסד. והדין תכליתו חסד. והם רק נהנים מעצם הדין. ופסוק זה קאי על ר"ה. וזהו"ע בכסה ואיתא בזהר (ע"ש) דהפיין לסיהרא. והענין כי למטה יש שמש וסהרא. וכל השפעות שביום הוא מהשמש שמאיר לארץ ולדרים שזהו עיקר יום. וגם השמש מגדל כמ"ש ממגד תבואות שמש. והוא מחמם האויר ומייבש ומתיק וגם מרפא כמאמר אידלי יומא אידלי קצירא. וכל השפעות שבלילה

הוא

נמשך ויתור ולמחול על הכל. וע"ד אברהם איש החסד אמר לו ישמעאל יחי' כו'. וכ"ש לישראל. וגם מלך החסדים והמשכת גילוי אלקות בחי' יהו"ע איך קמי' שלמטה אין וכל"ח. לכן אין מעשה התחתונים תופסים מקום לדקדק כלל:

והנה בין לרבנן ובין לר"ב צ"ל חדשו מעשיכם. ולהבין זה. הנה ארז"ל סוף מס' ר"ה. אמר הקב"ה אמרו לפני מלכיות בר"ה כדי שתמליכוני עליכם פי' שבר"ה צריך לקבל עומ"ש מחדש להיות העול בבחי' שמחה יותר מכל השנה שעברה. וכמ"כ צ"ל התחדשות בבחי' האהוי"ר. דכמו שגם בכ"י ויוה"כ צ"ל ואתהלכה ברחבה. כ"ש בר"ה כללות שנה הבאה שצ"ל התחדשות אהוי"ר שיהיו רחבים וגדולים יותר משנה העברה כו'. וב' בחי' אלו ישנם בעבודה בכה"ש בכי"ו. ורק בר"ה שהוא כללות השנה דלהבא צ"ל חדשו כו'. והעיקר כי בר"ה מלך שמאלו תחת לראשי יוכל להיות העבודה בבחי' ישראל לי ראש. עצם הנשמה. יחידה גלגלתא רצון פשוט שלמעלה מהדעת. משא"כ בכל ימי השנה העבודה רק בבחי' יעקב. בחי' רגל כו' וזהו עיקר ענין חדשו מעשיכם. והטעם שצ"ל כ"ז בר"ה. הוא ע"פ מ"ש במד"ר אמור שפכ"ע שבכל מוספים נאמר והקרבתם ובר"ה ועשיתם. א"ל הקב"ה לישראל בני מעלה אני עליכם כאלו היום נעשיתם לפני בריה חדשה. פי' שר"ה הוא יום ברוא אדה"ר. שנשמת אדה"ר היא כללות כל הנשמות. ובכל ר"ה מתחדש נשמת אדה"ר כללות כל הנשמות. ע"כ צ"ל בעבודה ג"כ התחדשות בכל ג' בחי' הנ"ל. אך הנה כ"ז הוא רק דרש על בחדש שופר חדשו כו'. אך הפי' הפשוט היינו לתקוע בחדש שופר. וא"כ צ"ל למה כתיב רק חדש סתם. ולא נכתב בפי' חדש השביעי. ויש ב' טעמים ע"ז. א' כי למעלה נק' הי"ב דבריאה י"ב חדשים. ובחי' והיה עליהם מלמעלה דהיינו מל' דאצי' כללות ומקור הי"ב בקר דבריאה נק' שנה כללות יב"ח. וא"כ תשרי ר"ה זהו בחי' והיה כו' לכן אין שייך לקרותו בשם חדש פרטי חדש השביעי. כי הרי הוא שנה. כ"א שנק' חדש סתם. כידוע שכנ"י (אשתו) נק' חדש. ע"ש בכ"י יהיו בעיניך כחדשים. יונתי. בתולה. היחוד בכל פעם כמו דבר חדש כו'. וטעם הב' כי זהו יחוד בחי' והיה כו' כללות הי"ב. דהיינו שמתחדש השנה עצמה כללות יב"ח. ולכן נק' חדש סתם יחוד כללי. ולא חדשי השנה. שהוא שמהשנה נמשך ומתחדש חיות על חדש א' לבד. אבל זהו התחדשות חיות כללות השנה. והתחדשות זו דהיינו מה שמתחדש בחי' מל' כללות יב"ב דבריאה צ"ל מהמקור בינה. כי כאמה בתה. דכמו הבינה אימא עילאה כללות י"ב ג"א דז"א כן המל' אימא תתאה כללות יב"ב דבריאה. ולכן צ"ל ע"י שופר שנק' יובל בינה כו'. וקשר וחיבור הדרש דחדשו כו' שפרו כו' להפי' הפשוט. היינו שע"י חדשו מעשיכם ושפרו מעשיכם כו' דהיינו בחי' תשובה. יתקעו בחדש שופר. וא"כ הדרש מבאר שתקיעת שופר בחדש השביעי יהי' עם בחי' תשובה דחדשו מעשיכם דוקא:

ולהבין ביאור הענין מה שהתחדשות החיות בשנה. בחי' והיה כו' כללות בחי' יב"ח. שצ"ל מהמקור דוקא איך זהו מהבינה. דלכאורה מקור הוא חא"ס ב"ה וכתר הוא הרצון המלביש להקו"ה מהא"ס ב"ה. אבל איך היא הבינה במדרגה גבוה כזו. אבל ההתחדשות שמהמקור יומשך זה מבינה כו'. גם צ"ל למה נצרך שופר להתחדשות ההמשכה מהמקור. דבשביל שבינה נק' יובל ושופר נק' יובל אין זה מספיק. וכדי להבין כ"ז צריך להקדים מאמר הזהר (ח"ג קפ"ד ע"א) פתח ההוא סבא ואמר תקעו בחדש שופר בכסה כו'. ורזא הכא ואתגניז לן במדברא. אמאי אתר דינא עילאה ביומא דא. אלא כל רזין וכל קדישין יקירין כולהו תליין בשביעאה. וההוא שביעאה עילאה עלמא עילאה מיני' נהרין כל בוצינין וכל קדישין וכל ברכאן. פי' כוונת הסבא לתרץ למה ר"ה הוא יום הדין. ויאמר כי חדש השביעי הוא בינה שנק' שביעאה עילאה. כי שביעאה סתם היא המל'. ושביעאה עילאה היא הבינה. ונק' עלמא עילאה. ומבואר בזהר ויצא שמקבל מהוי' דלעילא. ע"כ מיני' נהרין כל בוצינין כו'. היינו שמבינה נמשך מוחין בכל העולמות עליונים ותחתונים. ולהבין ענין ג' בחי' אלו בוצינין וקידושין וברכאן (שסדרן מלמעלמ"ט). הנה ידוע בפי' ענין ברכה שהוא רק המשכת גילוי השרש למטה. כמ"ש במ"א בפי' איש אשר כברכתו ברך אותם. והנה התהוות העולמות הוא מהמדות שנק' ז' ימי הבנין כו'. ובינה נק' אם הבנים מקור ושרש המדות. לכן איתא שמוחין דאימ' מתחיל ש' השתל'. רק שהבינה נק' הוא ונק' מי ל' נסתר עלמא דאתכסיא. שהיא ההעלם של המדות וש' השתל'. והמדות נק' אלה ל' גילוי. כי בבינה מאיר האור בבחי' השגה והבנה ממש. משא"כ בהמדות. וא"כ פי' ברכה גילוי השרש למטה. היינו שבחי' השגה דבינה יומשך ויתגלה בהמדות וגם בעולמות בי"ע כו'. ובכלל זהו המשכת גילוי בחי' ממכ"ע או"פ. כי אעפ"י שמלובש אך בבחי' העלם. וע"ד הנשמה שממלא כל הגוף זהו בבחי' העלם שאין מושג המהות. וזהו ברכות גילוי בחי' ממכ"ע בבחי' השגת המהות ממש. כמו שמושג בבינה כו'. זהו פי' ברכאן. ופי' קידושין ידוע שסח"ע נק' קדש העליון (זח"ג ס"א א') קדש מלה בגרמי' (שם צ"ד ב') מובדל לגמרי מכ' ההשתל' כמשכ"ת בד"ה להבין מ"ש בהגדה. איך שמוחין דאבא הם למעלה מש' השתל'. ונק' בחי' סוכ"ע שלמעלה מהשגה דבינה. ולית מחשבה דבינה תפיסא בי' כלל. ע' בביאור דפקודי. ופי' בוצינין היינו נהורין. הנה ידוע בפי' אור מים רקיע. אור הוא בכ"ע ונק' אור שאין עליו שום הגבלת כלי כלל. וכמו אור א"ס כו'. ובאד"ז (רפ"ח ע"א) עתיקא דעתיקין כו' אפיק ט' נהורין כו' כבוצינא דאתפשטין מיני' נהורין כו' כך הוא ע"ק הוא בוצינא עילאה ע"ש. ונת' במ"א דהיינו ע"ס דא"א. והנה ח"ע היא בחי' סוכ"ע לגבי בי"ע כמ"ש בהגהו' לד"ה כי אברהם לא ידענו וא"כ כ"ע הוא למעלה גם מבחי' סוכ"ע. לגבי אבי"ע שלמטה מהכ' (אעפ"י שלגבי הא"ס עצמה הוא בחי' כתר ומקיף). ופי' הרמ"ז שפירש דבוצינין הם הכלים וקידושין מפרש הו"ב הוא דחוק קצת שאין מורה ע"ז כדר ל' הזהר. דלפירושו אין הסדר לא מלמטלמ"ע ולא מלמעלמ"ט. וכל ג' המשכות אלו נמשך הכל מהבינה כי בינה נק' נהר היוצא מעדן (זח"ב קכ"ג ב' ואד"ז ר"צ ע"ב). וכמו עד"מ למטה הנהר נמשך מהמעין והמעין נובע מהמקור. והכל חיבור אחד. כמ"כ הבינה נק' נהר שנמשך ממעין דחכ'. והחכ' נובע מהמקור

כ"ע

יתי' ג"כ ג' מדרגות. שעליהם נאמר וחסדי כו' וברית שלומי ולאמר מרחמך כו'. והוא ג"כ שרש שרשם של האבות שלמעל' מהאצי' וכמ"ש בעבר הנהר ישבו אבותיכם. וז"ש הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד. ופי' בזהר (ח"א קפ"א ע"ב) ישכיל כמאן דארח ריחא כו'. זהו בחי' מו"ס. שבבחי' ח"ע דאצי' שייך שינה עד"מ הסתלקות השכל בעלם וכח השכל. אבל מו"ס הוא כמאן דארח ריחא כו'. כמו ריח חזק המעורר משינה וממשיך גילוי השכל מההעלם כו'. ירום מבחי' דנהורא עילאה דכל נהורין זהו בחי' גלגלתא. כתר דא"א נק' נהו"ע דכ"נ. שיש כתרי' פרטים דבינה וזו"נ. וזה הוא כתר הכללי. ונשא מבחי' דאברהם. חסד דעתיק. וגבה מבחי' דיצחק. גבורה דעתיק. מאד מבחי' דיעקב. ת"ת ודעת דעת"י כו'. וזהו"ע ברית אבות שלמעל' מזכות אבות. דאפי' למ"ד תמה זכות אבות ברית אבות לא תמה. זכות אבות זהו שרשם בחג"ת דאצי'. אבל ברית אבות זהו שרש שרשם למעלה מאצי' בחג"ת דעת"י. וזהו וחסדי מאתך לא ימוש. הוא בחי' חסד דעתיק. אברהם שבא. וברית שלומי לא תמוט הוא בחי' גבורה דעתיק. כי ואת בריתי אקים את יצחק. אמר מרחמך הוי'. הוא בחי' ת"ת דעתיק. בחי' יעקב:

וזהו ענין סמיכות ושייכות הפסוקים. כי מי נח כו'. שזהו הכריתות ברית על קיום העולמות בהילוני' שג"כ צ"ל נמשך ממקום גבוה מאד. כאשר נשבעתי כו'. כן נשבעתי מקצוף עליך. זהו הכריתת ברית על גילוי פנימי' אוא"ס ב"ה בעולמות לע"ל. עוד ממקום גבוה יותר. וזהו כי ההרים ימושו כו' וחסדי מאתך לא ימוש:

ובזה יובן ענין עשי"ת. דהנה כתיב אתם נצבים היום כולכם. כ"מ שנאמר היום קאי על ר"ה שאז אתם נצבים היפך מבחי' נופלים וכפופים. וזהו שפרט כאן עשר מדרגות כנגד ע"כ הנפש שכולם הם לה' לבד. וזהו כל איש ישראל ופי' הה"מ נ"ע שיהי' כולו איש. והכוונה שבאדם יש נה"א ונה"ב שהוא ענין אדם ובהמה. וכולו איש זהו כשמהפכים הנה"ב ג"כ לאלקות. לעברך בברית זהו בחי' ברית אבות הנ"ל. שבר"ה הוא בחי' חשף הוי' את זרוע קדשו. זהו בחי' יצחק. ויוה"כ זכות אזרח גם יפרח לשושנה. הוא בחי' אברהם שבא. וסוכות בחי' יעקב כו'. וזהו דרשו הוי' בהמצאו. הוי' הוא ע"ס דאצי' שהם רזא דשמא קדישא. בהמצאו הוא מקור מוצא הע"ס. הם עשר עומקי' ע"ס דעתיק. קראוהו בהיותו קרוב. זהו כשנמשכים ע"י בינה עילאה שאז הוא קרוב לעולמות ולנו. ולכן הוא בעשי"ת שהם ימי בינה. וע"כ נקל יותר אז לבא לתשובה והתשובה מתקבלת יותר:

וזהו ג"כ ענין שאחר עשי"ת הוא חה"ס. הסוכה הוא בחי' מקיפים דבינה זהו הסמך להיות סומך לכל הנופלים. והד' מינים דלולב הם המ"ס. וזהו שהם המשכת הדעת בז"א. וע"כ זהו זוקף לכל הכפופים:

לראש השנה

תקעו בחדש שופר בכסה וגו'. במד"ת סי' פ"א ע"פ זה. רבנן אמרי חדשו מעשיכם שפרו מעשיכם ואני מכסה על עוונותיכם שנאמ' (תלים פ"ה) נשאת עון עמך כסית כל חטאתם סלה. מפרשים חדש ל' חדשו ושופר ל' שפרו ובכסה ענין כיסוי. ולומדי' מפ' כסית כל חטאתם. שאני מכסה על עוונותיכם. ופי' כסית כל חטאתם סלה. דידוע שכ"מ שנאמר נס"ו אין לו הפסק. היינו שמכל החטאים ועוונות של ישראל לא יתעורר שום דין וקטרוג לעולם. וזהו מבחי' סלה דמפרש בזהר ויקרא (כ' ע"א) לעילא לעילא אתר דע"ק שריא. פי' לעילא הא' הוא בינה. ולעילא השני הוא כתר. וידוע שהו"ב הם תרדל"מ. שתמיד נמשך האור והיות מהכ' לבינה ול"פ לעלמין כמ"ש ונהר יוצא כו'. יוצא תדיר. וזה שלא יהי' נפסק לעולם צ"ל נמשך מעלמות אא"ס ב"ה. כ"מ שנאמ' לי אינו זז לעולם. וזהו אתר דע"ק שריא. שממנו הוא הכח שלא יהי' נפסק לעולם. ומשם הוא ג"כ כסית כל חטאתם סלה. שלא יתעורר שום דין וקטרוג כלל לעולם. ועוד שם במד"ת ר' ברכי' בשם ר"א שפרו מעשיכם וחדשו מעשיכם ומה שופר זה תוקע מזה ומוציא מזה כך כל קטגורין שבעולם מקטרגים לפני אני שומע מזה ומוציא מזה. ר"ל כמו בשופר נכנס הקול מצד א' הוא הצד הקצר. ויוצא מצד השני הרחב. שאין נשאר הקול בשופר. כך כו'. נמצא ב' הדעות סוברים שע"י שופר היא העברת הקטרוגים. ורבנן לומדים זה מבכסה ור"ב לומד זה מענין השופר שתוקע מזה כו'. וי"ל פי' שומע מזה כו'. הנה שאותיות כתיב מזה ומזה הם כתובים. ומפרש בזהר עקב (רע"א ב') שזה א' הוא ש' הוי'. כי זה גימט' י"ב. תריסר אנפין דאינון יברכך הוי' כו'. ובש' הוי' עצמו יש ג"כ יב"ל. זה תנייאנא אד'. שיש בו ג"כ י"ב אותיות עם המילוי. והנה ידוע שאד' הוא ל' אדון. בחי' מל'. ובנין המל' מהגבורות. שה"ע לצמצומים להעלים ולהסתיר שיהי' התהוות מאין ליש. בחי' יש ודבר נפרד. ורק ביטול היש. והוא בחי' יהו"ת. והוי' ב"ה הו"ע החסדים. היינו המשכת התגלות אלקות בעולמות בחי' יהו"ע שנעשה בהם ביטול אמיתי. מצד הגילוי איך שהוא יש האמיתי וכולא קמי' כלא וכאין. ועז"כ מזה אחד ומזה אחד. בשני הבחי' הם אחד. ע"ד מה שאמרו השבטים כשם שאין בלבך אלא אחד כו' (פסחים ס"פ מקום שנהגו). אחד דיעקב הוא בחי' יהו"ע ואחד דשבטים הוא בחי' יהו"ת. ולכן הוא כך בכ"ף הדמיון. ועד אלופי אתון אחד (זח"ב תרומה קל"ד א' ב'). וז"ע וקרא זה אל זה ואמר קדוש. זה הוא י"ב חיות המרכבה. שמקבלי' מי"ב אותיות דמילוי אד'. וכל עבודתם הוא שהם בתשוקה ולמאון להמשיך התגלות מבחי' זה יב"ל הוי'. וז"ע כל הקטגוריא כו' אני שומע מזה. ר"ל שבזה דשם אד' נכנס הקטגוריא ונשמע שם. והיינו כנ"ל שאד' ה"ע גבורות ולצמצומי' בחי' יהו"ת. ומצד הגבורה ה"ז בחי' דין. וגם מצד שמתלבש בבחי' יהו"ת שלמטה יש כו' לכן העון תופס מקום כו'. ויוצא מזה יב"ל הוי' החסדים שמשם

פרי. ופי' בזהר (ה"כ פ"ג ע"א) מ"ע לא ימיש בגין דעל יובל ישלח שרשיו. והענין כי עץ הוא בחי' עץ החיים. ולמעל' עץ הוא לומת הוא בחי' מדות כנודע. והיים הם הו"ב. והחכ' חחי'. ובינה אלקים חיים. והיינו כשהמדות שהם עץ מתעלים להיות במדרגת חו"ב דאצי'. אזי הם נק' ע"ח. ואזי מקבלים ג"כ ממקום שמקבלים חו"ב דאצי'. וזהו ועל יובל ישלח שרשיו. יובל הוא שעה"כ דבינה שמחבר חו"ב. לפי שהוא במדרגת כ"ע. ואזי העץ הוא ג"כ בבחי' ומדרגת לא ימיש מעשות פרי. ובזה יובן עוב טעם למה שמלות למוד התורה הוא לא ימוש כו' והגית בו יום ולילה. שלא מלינו כן בשום מלוה. עד"מ תפילין מכשהניחן והיו עליו שעה אחת אינו מחויב יותר. וכן לולב כשנענע בו או שופר כשתקע בו ילא י"ח וא"ל עוד. ולמה עסק התורה הוא לא ימוש. אך זהו לפי שהתורה היא בחי' ע"ח. והע"ח לפי שעל יובל ישלח שרשיו ע"כ מתהדש בו תמיד מוחין חדשים בעא"ע עד אין שיעור. לפי שהוא מא"ס כמו המעין שנובע תמיד מים חדשים מהמקור. ולכן כמו"כ למטה צ"ל עסק התורה בבחי' זו לא ימוש כו'. רק מי שהוא בעל עסק יולא י"ח בפרק א' שחרית ופרק א' ערבית. שכיון שמחבר יום ולילה ויום נק' זה תמיד. אבל מי שאינו בעל עסק לריך לקיים כמשמעו. ומ"מ כתיב שכל טוב לכל עושיהם. שכל טוב הוא בחי' ע"ח כי עה"ד הוא טו"ר. והע"ח הוא רק שכל טוב בלא רע. והוא לכל עושיהם דוקא. זהו כמארז"ל (אבות פ"ג) כל שמעשיו מרובים מחכמתו למה הוא דומה לאילן ששרשיו מרובים. הרי שבחי' ועל יובל ישלח שרשיו זהו דוקא ע"י מעשיו מרובים. והיינו כי כדי לעורר רלה"ע ב"ה זהו ע"י מעשה דוקא. ואח"כ כדי להיות ההמשכה בהכ' ומדות זהו ע"י לימוד התורה. ובלימוד התורה יש ג"כ בחי' מעשה. ללמוד ע"מ לעשות. גדול תלמוד שמביא לידי מעשה. כלה דורש וכלה מקיים. ושונה פרקו מאה פעמים ואחד :

והפי' הב' בהפסוק כי ההרים ימושו והגי' כו'. זה קאי על לע"ל.

והענין שלע"ל יהי' ההנהגה באופן אחר מכמו שהוא עתה. שעתה לכל המשכה והשפעה מלמעלה צ"ל אתעדל"ת והעלאה מלמטה. והוא מפני ב' טעמים. הא' כדי לעורר ההמשכה מלמעלה. והב' שההעלאה מלמטה הו"ע הזדככות כדי להיות כלי להמשכה. ולעתיד יהי' רק בדרך המשכה מלמעלה למטה אעפ"י שלא יהי' העלאה מלמטלמ"ע. וז"ש (זכרי' י"ד ד') על לע"ל ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים ונבקע כו' ומש חצי ההר לפונה וחציו נגבה. פי' עד"מ באדם הרגל מוליך את האדם מגבוה לנמוך ומנמוך לגבוה. כן בכל סדר השתל' ההשפעה מעולם עליון לתחתון. וכן בעולם א' מפרלוף עליון לתחתון הוא רק מבחי' רגל שבעליון דהיינו נה"י שבו. וע"כ נק' נה"י רגליו. ומ"מ יש גם המשכה מלמעלה מבחי' נה"י ג"כ בהתחתון כמו חסד דעתיק מלובש בגלגלתא. וגבו' במו"ס. הרי זהו עלם החו"ג. וכן באצי' הו"א מלבישים לזרועות דא"א. הכ' מלבים לבחי' ור"א. וז"ש פיה פתחה בחכמה ותורת חסד כו'. ובינה מלבים לגבורה דא"א כמ"ש אני בינה לי גבורה. אך זהו כן בכל סדר השתל' אבל בא"ק שהוא מחה"ק וכתר הכללי כל ההמשכות הוא רק מבחי' רגליו שהוא נה"י שבו ולא מלמעל' מהם כלל. וזהו ועמדו רגליו. אך כמו שבאצי' בחי' הגלה שרשו גבוה מאד. ויכול להיות נמשך על ידו מבחי' כי לא אדם כמ"ש וגם נלח ישראל כו' כי לא אדם הוא. והוא עד"מ במלך בו"ד שמפני מדת הנלח כדי לנלח מלחמה הוא מבזבז אולרותיו היקרים וסתומי' והתומים כו' כמו"כ למעל' כו'. וכמ"ש ע"פ והנלח זו בנין ירושלים. כמו"כ וכ"ש שבא"ק הוא ג"כ כן שע"י הנלח שבו יהי' גילוי מפנימיות הקו שלמעל' מהגלגלים כו'. ומחמת זה יהי' שינוי ההנהגה לע"ל. כי עכשיו כל הגילוי' הם מבחי' חילוניות הקו שהוא האלה והאלה דהאלה. שמזה נעשה השתל' והתחלקות מדרגות מעומ"ע. ומלד בחי' זו לכל המשכה והשפעה מלמעל' צ"ל אתעדל"ת והעלאה מלמטה תחלה. כדי לעורר ההמשכה ולהיות כלי כנ"ל. וזהו מה שהרים שהם האבות הם מגביהים ומרוממים כנס"י כו'. שהוא כמו בגשמיות הרים הגבוהים עד לשמים מחברים ארץ ושמים כן זהו התחברות אתעדל"ת ואתעדל"ע. וזהו ג"כ סולם מולב כו' שהו"ע הג' תפלות כו'. ויכול להיות שימושו כשאין אתעדל"ת כדבעי כו'. אבל כשיהי' גילוי ע"י נלח דא"ק מפנימית הקו שלמעלה מהגלגלים כו' אזי אין שייך אתערותא דלתתא לעורר משם. וגם אין שייך העלאה והזדככות להיות כלי כמ"ש השמים ושמי השמים לא יכלכלוך. וכתיב כי מי בשחק יערוך כו'. ידמה. ורק מלד שהוא כל יכול יומשך בדרך מלמעלמ"ע אעפ"י שלא יהיו כלי. וזהו ומש חצי ההר לפונה. לפון הוא גבורה בחי' ההעלאה מלמטלמ"ע. אתעדל"ת. וחצי ההר נגבה. נגבה הוא דרום חסד בחי' אתערותא דלעילא וההמשכה שע"י האתערותא דלתתא שמלמטה למעלה. שיתבטל כ"ז ויהי' הכל רק בדרך מלמעלמ"ע. וזהו אלקי כל הארץ יקרא. וז"ש ולא תוסיף קום. שלא יהי' בבחי' קימה כו'. וזהו כי ההרים ימושו ודאי והגבעות תמוטינה ודאי. וחסדי הוא בחי' ורב חסד והפך חסד חסד דעתיק (מה שלעילא מגולגלתא דא"ק יש דוגמת עתיק) לא ימוש :

וברית שלומי לא תמוט. כתיב גאינה וראינה כו' במלך שלמה. ופי' רז"ל במלך שהשלום שלו. פי' מלך שהשלום שלו זהו בינה שנק' מלך כנ"ל בפי' מלך העולם. והשלום הוא יסוד אבא. שיסוד נק' שלום לפי שעל ידו הוא התקשרות המשפיע ומקבל. ובינה הוא מלך שהשלום שלו תמיד. כי בבחי' יסוד ז"א יש שינוים שפעם כתיב ונתתי שלום בארץ. ופעם כתיב ותזנח משלום נפשי. אבל בינה הוא מלך שהשלום שלו תמיד. כנ"ל בהפרש שבין י"ה לו"ה. וז"ש על לע"ל למרבה המשרה ולשלום אין קץ. משרה לשון שררה הוא בחי' מל' ולמרבה המשרה הוא ענין הגדלת ועליית המל'. וזהו ענין מ"ס סתומה שבלמרבה. שהמ' שהיא בחי' מ"ס פתוחה נעשה גן נעול מעין התום. כמו מ' סתומה דבינה עילאה. שהוא יין המשומר כו'. והוא ענין מ"ש ביום ההוא יהיה וכמ"ש בזהר (ה"ג קע"א ע"א) בפי' ההוא דא הוא רזא דאחיד שירותא וסיומא כהדא. ואזי ולשלום אין קץ שגם במל' יהי' היחוד בקביעות כמו בבינה. וזהו וברית שלומי לא תמוט :

אמר מרחמך הוי' זהו מדרגה ג'. כמו ההנהגה דעכשיו הוא ע"י ההרים שהם ג' מדרגות דהיינו ג' אבות כן כאשר ההרים ימושו,

במלואתיו. פי' קדשנו. כי הוא ית' קדוש ומובדל ורם ונשא מגדר עלמין. לאו דאית לך צדק ידיעא כו' ולאו מכא"מ. וכמו"כ הוא רם ומתנשא גם מבחי' ח"ע כמ"ש בחכמה עשית שנחשבת כעשי' כו'. ורק במקום גדולתו שם ענותנותו. להיות נמשך בבחי' חכמה ומדות. המשפילי לראות בשמים ובארץ. שמים הוא ח"ע. וארץ ח"ת. והשפלה זו היא ע"י שמים תושב"כ וארץ תושבע"פ. ובכלל ע"י ג"ד שהעולם עומד עליהם תורה ועבודה וגמ"ח. שממליכים אותו ית' להיות אלקי אברהם כו' ג"ר. ואח"כ בג' קוין הגדול הגבור והנורא. וזהו אשר יעשה אותם האדם. אתם כתיב. כאלו עשאני. הו"ע תיקון ועשיית הכלים. והי' בהם הוא המשכת האורות. וזהו ג"כ ערש"מ. מקום הוא ו"ק. ורצונו של מקום הוא המשכת האור בו"ק. ועי"ז ואתה נותן להם את אכלם בעתו. בעתו של המאכל. פי' כי המשכה זו בחכמה ומדות זהו"ע רעיתי מפרנסתי. ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים (זח"ג ז' ע"ב). ועי"כ הם זוכים ג"כ בזה להיות נותן להם את אכלם (כנודע בפי' שאו ידיכם קדש וברכו את הוי'. ואח"כ יברכך הוי'). וזהו בעתו של המאכל. היינו כשממשיכי' זה למעלה אזי נמשך להם אח"כ וכמ"ש לכו לחמו בלחמי. פותח את ידיך כו'. זהו כדי להיות ההמשכה מג"ר בז"ת שג"כ אין ערוך ביניהם. צ"ל פותח את יודי"ן הם צמצומים. ומשביע לכל חי. בחי' צדיק חי עלמין. ואזי צדיק הוי' בכל דרכיו. להיות גילוי גם בבי"ע. עד אשר רצון יראיו יעשה. כמ"ש כ"ז בלקו"ת ע"ש. וזהו שאומרים בשבת קדשנו במצותיך. כי העלי' מתומ"צ של כל שיש"ח הוא בשבת. פי' קדשנו הוא כענין קדושין. שהאשה נבדלת ונפרשת מכל העולם ומיוחדת לו. כן ע"י המצות נבדל ונפרש האדם מכל רצונות עוה"ז. ומיוחד הרצון לאלקות. וז"ש טבעת קדושין שהוא עיגול ומקיף. היינו הסמך והסעד מבחי' סמך סוכ"ע הנמשך ע"י מעשה המצות. וזהו"ע ברכת המצות בא"י אמ"ה אק"ב. וידוע מהזהר (שלח ק"ג ע"ב) כי אתה הוא בחסד כמ"ש אתה כהן. הוי' ת"ת. אלקינו גבורה. היינו הג' קוין. מלך העולם הוא בינה. כי עולם הוא ו"ק ומלך הוא בינה. לית מלך לעילא. אק"ב. קדש עליון שנמשך ע"י הבינה בהג' קוין להיות סומך לכל הנופלים כו':

ומ"ש ארז"ל אם ישראל עושים תשובה נגאלים. ואם לאו אין נגאלים. דמשמע שאפי' כשלא יהי' חטא ועון מ"מ אין נגאלים בלא תשובה. וצ"ל למה. והענין כי זה שבזמן ביהמ"ק הי' הקב"ה וכנס"י פנים בפנים. הי' זה ע"י שהיו כהנים בעבודתם ולוים בדוכנם וישראל במעמדם. שהיו כולם אגודה אחת. ועי"ז גרמו בשרשם למעלה. שהם הג' קוין דאצי'. להיות אגודה והתכללות אמיתי. ועי"ז הי' שורה בהם אוא"ס ב"ה. מה שהוא שלימותא דכולא. מבחי' היותר עליונה. וכמ"ש ע"פ ועתה אם שמוע (בפ' יתרו) בפי' השוכן בשמים מעלותיו. מבחי' על שמים ועל הוי'. בזמן שאגודתו על ארץ. ומזה הי' נמשך הגילוי בעולמות ובכנס"י למטה בבחי' גילוי בפנימיות ממש. והי' קומה שלימה עד שהי' פב"פ. אבל בזמה"ג ישראל הם מפוזר ומפורד. ומהיות כן גם למעלה הם ענפין מתפרדין. וקוב"ה סליק לעילא. ואע"פ שע"י המצות ערש"מ כנ"ל מ"מ אינו נמשך מבחי' עליונה כ"כ. היינו שאינו נמשך מהמקום דסליק כו'. ועי"כ אינו נמשך בפנימי' ממש בכנס"י. רק בבחי' סמך וסעד כנ"ל. וא"ז קומה שלימה. ועי"כ צ"ל תשובה. שע"י תשובה יהי' כמ"ש (ישעי' נ"ד) וברחמים גדולים אקבצך. פי' שיש שתי רחמים דאצי' שיש בהם כלים המגבילים. אבל רחמים גדולים הוא שאין בו כלים להגביל. ועי"ז אקבצך. וכמ"ש (דברים ל"ד) אם יהי' נדחך כו' משם יקבצך כו'. בהתאסף ראשי עם יחד. היינו שישוב להיות האגודה כמו בזמן ביהמ"ק. ועי"ז יהי' קומה שלימה והחזרת פב"פ:

ועתה נבא לביאור הפסוק כי ההרים ימושו. הפי' הא' הוא שיכול להיות שימושו כו'. הענין כי הרים הם האבות שהם חג"ת דאצי'. והם מגביהים ומרוממים את הארץ חפץ דכנס"י וכנ"י ע"י שנשפע מהם גילוי אוא"ס בכנס"י למעלה. ונמשך הגילוי בעולמות בי"ע עד למטה בכנ"י שבעוה"ז שיהי' בהם מדות אהוי"ר לאלקות. וה"ז יחוד ו"ה. וידוע שיחוד זה נפסק לפעמים כו' כמ"ש בזהר (ויקרא ד' א'. ודר"ל סע"ב). ועי"ז אמר דהע"ה כי אמרתי עולם חסד יבנה. ואתה זנחת ותמאס. פי' שהי' סבור שהחסד ובנין ביהמ"ק יהי' לעולם שלא יופסק. אבל ואתה זנחת כו'. וזהו כי ההרים ימושו מלשון הסרה כמ"ש נער לא ימיש. יכול להיות שימושו כמו שיתבאר. אבל וחסדי הוא חסד דלגאו חסד דקשוט בחי' ורב חסד וגדל חסד חפץ חסד. ודאי לא ימוש. דאני ה' לא שניתי בעתיקא אתמר כ"מ שנאמר לי אינו זז לעולם. וביאור הענין מה שיחוד ו"ה נפסק לפעמים. הוא ע"פ מ"ש בזהר (אחרי ע"ז ע"ב) או"א חיבורא דלהון במזלא תליא. או"א הם י"ה של שם הוי' ב"ה. והטעם שהם ג"כ שני הפכים. כי היו"ד הוא חכמה שהוא כח מה ביטול שלמעלה מבחי' הבנה והשגה שאינו בבחי' מהות מושג. וה"ה אין לגמרי. וה' הוא בחי' בינה שהיא הבנה והשגה. בחי' יש. וכמ"ש להנחיל אוהבי יש. מ"מ הם תרדל"מ שאין נפסק יחודם בשום פעם כמאמר המחדש בטובו בכל יום תמיד מע"ב. בראשית הוא חכמה ומעשה הוא בינה כמ"ש בזהר (תזריע מ"ג ע"א) בפי' כולם בחכמה עשית בבינה. והטעם לזה הוא לפי שחיבורא דלהון במזלא תליא. מזל הוא מה שלמעלה מהחכ'. כמא' בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא אלא במזלא. דפי' זכותא הוא מה שהאדם זוכה עפ"י החכמה שמחייב כן. אלא במזלא שהוא למעלה מהחכמה. ואין מגיע זכות לשם. לפי שהוא למעלה מאתעדל"ת. וזהו"ע השני מזלות ונוצר ונקה שמהם מקבלים חו"ב דאצי'. והוא בחי' כתר שמלובש בו בחי' תתאה שבמאציל שהוא קדמון ונלאי דכל טיבו כו' לא פסיק מנה לעלמין. ונק' אוצר מתנ"ח. ע"כ אין נפסק לעולם. אבל יחוד ו"ה ההמשכה רק מחכ"ע. והחכמה מחייב קצת דין. ע"כ תלוי דוקא באתעדל"ת וביהי' האתעדל"ת בשלימות כדבעי למהוי. אבל כשאין אתעדל"ת כלל או גם שאינה כדבעי אזי נפסק. רק בזמנים הקבועים כשבתות ומועדי' ור"ח וכל עמידה דשחרית. וזהו מה שההרים יכול להיות שימושו. אבל וחסדי שהוא בחי' ור"ח שלמעלה מהחכ' לא ימוש בודאי. לפי שהוא אתעדל"ע שלמעל' מאתעדל"ת. וע"ד הטל דלא מיעצר. וכמ"ש אשר לא ייחל כו'. וזהו שכ' והי' כעץ כו' ועל יובל ישלח שרשיו ולא ימיש מעשות

דאצי'. ביש בה שני בחי'. והוא מה שנק' בל' הפ' בשם בינה ותבונה. והו"ע ד' כפי' האחרונות כ"א מהם כלול מיו"ד הם מ'. ומ"ם הוא מרובע בהוא התיישבות. היינו בחי' ממכ"ע. וו' ספי' ראשונות כ"א מהם כלול מיו"ד הם ס'. שהוא עיגול ומקיף היינו בחי' סוכ"ע. וב' בחי' אלו נק' בינה ותבונה. וזהו פי' בכהאריז"ל שתבונה הוא שרש הגילוי שבג"ע. היינו כי תבונה הוא ד"ס האחרונות דבינה שנעשים מוחין לז"א. ונמשך מהם מוחין בנשמות ומלאכים דבי"ע שישיגו מהות אלקות שבג"ע. ובינה הוא שרש הגילוי דלע"ל בתחה"מ. היינו כי ו"ס ראשונות דבינה הם ס' שהם בחי' סוכ"ע. וזהו ג"כ טעם ההפרש שג"ע הוא עולם הנשמות לבד. וכתיב מי יעלה כו'. שהוא ע"י הזדככות דוקא. כמה בחי' נה"ד וכמה בחי' עמודים. לפי שהוא מבחי' ממכ"ע. ותחה"מ הוא בעוה"ז דוקא לנשמות בגופים. וכל ישראל יש להם חלק לעוה"ב. לפי שהוא מבחי' סוכ"ע. שקמי' שוה מעלה ומטה. והלי' ועשי'. וע"כ מבחי' סמך שהוא סוכ"ע נמשך סמך וסעד גם לבחי' נופלים. וז"ש בזהר פ' ואתחנן רס"ו ע"ב ע"פ והי' ביום ההוא יתקע בש"ג מאי לן אם הוא רב או זעיר. אלא ההוא שופר עילאה דבי' נפקין עבדין לחירו תדיר והאי איהו יובלא דיובלא עילאה ורברבא הוא. שאמר הזהר דמ"ש שופר גדול. אין המכוון בגשמיות. דמאי נ"מ בזה אלא כו'. היינו כי קול השופר הוא מאמ"ר. ושופר סתם הוא בת"ת דאצי' (זח"ג רפ"ג א'). ושופר גדול הוא כמ"ש קול גדול ולא יסף. שהוא בחי' ה' עילאה (שם רס"א ע"א) בינה עילאה שנק' יובל. ובי' נפקין עבדי' לחירו תדיר. עבדי' הם נשמות פגומי' שנטבעו בעמקי הקליפות ע"י מהדו"מ של איסור שא"י להרגיש שום בחי' אלקות. וא"י לבא להרהור תשובה ולחרטה ועקירת הרצון. כמו העבד שאינו יכול לשחרר א"ע. מ"מ ע"י התגלות משם גם הם יוצאים לחירות. וזהו ענין ובאו האובדים בארץ אשור. אשור הוא היפוך אק"ב. שמאבד א"ע לדעת ע"י תענוגים גשמיי'. וזהו"ע שנזכר יצי"מ בתורה נ"ן פעמים. כי בגלות מצרים היו עבדי פרעה. שהיו שקועים במ"ט שע"ט. וע"כ היציאה משם הוא ע"י נשע"ב. שעה"כ הוא בחי' נ"ע. אנכי אשר הוצאתיך מארץ מצרים. וכמו שע"י שופר גדול דבינה ובאו האובדים וכן יציאת מצרים הי' משם. כמו"כ משם הוא הסמיכה להנופלים. וזהו ענין הפסוקי' כי אין במות זכרך כו'. היודע כו'. וכתיב גם חשך כו'. שזהו מצד בחי' ממכ"ע וסוכ"ע. כמבואר בכ"מ. ולתוספות ביאור הנה בחטאת המרגלים אמר מרע"ה ועתה יגדל נא כח אד' כו'. א"א נושא עון ועובר על פשע. הזכיר כאן ג' מדרגות. אד'. וכח אד'. ויגדל נא כח אד'. והוא כדי להיות נושא עון כו'. פי' פשע הוא גוף מעשה העבירה. ואם הוא רק במחו"ד. אותיות המח' וההרהור. או אותיות הדבור. הם הפשע שא"י להתברר כ"א שיהי' להם כליון והעברה. וזהו עובר על פשע. ועון הוא מלשון העוה דרכו. וקאי על עצם כח המתאוה שיכול להיות בקדושה וטוב כמ"ש בכל לבבך בשני יצריך. וכשמלבישו בהיפוך נק' עון. שמעותו מדרך הטוב והישר כו'. וכדי להיות נושא עון צ"ל יגדל נא כח אד'. אד' הוא בחי' מל' אדון עולם. וכח אד' הוא כח ההעלם דבחי' מל'. וז"ש מלכותך מלכות כ"ע. דהיינו שרש המל' במחשבת

אנא אמלוך. מל' דא"ס. וכמו עד"מ באדם כח היד הוא בהעלם בהיד. וכשמוציאו לידי גילוי בזריקת אבן עד"מ הכח הזה מקיף את האבן עד שמגביהו ונושאו למעלה מעלה היפך טבעו. כן כשאיש ישראל עושה מצוה בקבעומ"ש שלימה כמ"ש אשרי איש שישמע למצותיך. אשרי אדם שומע לי. שמוע מזבח טוב. אזי נמשך עליו מבחי' כח אד' שהוא ההעלם דמל' דא"ס (וכמ"ש במ"א בפי' כי לי בני ישראל עבדים. בדרוש קי"ם ע"ע) בחי' מקיף שמגביהו ומעלהו ונושאו למעלה מעלה. שאע"פ שהוא בעוה"ז ומלובש בגוף ונה"ב כו' וה"ה כמו האבן שטבעו לירד למטה. וכמו"כ רוח הבהמה היא היורדת למטה כו'. מ"מ מקיף עליון זה מגביהו שיוכל להיות העלאת הנפש מלמטלמ"ע באהבה ותשוקה לאלקות. למאה לך נפשי כו'. וז"ש וכבוד הוי' יאספך. ועז"כ והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים כו'. דקאי על המצות שעל ידם נעשה הנפש צרורה כו' כצרור אבן במרגמה להתעלות מעלה מעלה. אך זהו כשאין פוגם ע"י חטא ועון. אבל כדי להיות נושא עון צ"ל יגדל נא כח אד' שהו"ע תוס' גילוי אור בבחי' זו. כי זהו מל' דא"ס ושייך שם מדרגות גבוה מעל גבוה בעא"ע עד אין שיעור. ואזי הוא מגביה ומעלה גם את העון שהוא הכח המתאוה שנפל ברע להיות ג"כ לאלקות. בכל לבבך בשני יצריך. וגם טוב מאד זה יצה"ר שבא לבחי' אה"ר ורעו"ד בכל מאדך כו'. וזהו ארך אפים נושא עון. שהפנים עליונים מתארך ומתמשך למטה מטה מאד כדי להגביה ולהעלות העון. וזהו ג"כ מ"ש וימינך פשוטה כו'. והנה המשכה זו דיגדל נא כח אד' להיות נושא עון צ"ל ע"י בינה עילאה דאצי'. כי מל' דא"ס עצמה היא למעלה מהיות נמשך משם בחי' מקיף על האדם. וכשנמשך ע"י בינה אזי יכול להיות נמשך בבחי' מקיף על האדם. וז"ש קראוהו בהיות קרוב היינו בעשי"ת שאז מאיר בינה. וזהו סומך ה' לכל הנופלים הסמיכה היא מבחי' סמך. וזוקף לכל הכפופים הוא גם מבחי' מ"ס. כי מ"ס הוא ד' ספי' האחרונות דבינה שנמשך מהם מוחין לזו"נ. ומהם נמשך מוחין חדשים בעולמות עד למטה בנפש האדם שמתחדש בו מוחין יותר גבוהים לאלקות. ועי"ז יוצאים המוחין המלובשים בהבלי עוה"ז בהיתר לבד. אבל הסמיכה לנופלים צ"ל מהסמ"ך דוקא. וזהו ענין וסוד נוני"ן הפוכי' בפ' ויהי בנסוע. כדי להבדילו להיות ספר בפ"ע. היינו כי בפ' זו נרמז מה שהוא קוטב ויסוד כל התורה כולה. שהוא להיות העלאת מ"ן והמשכת מ"ד ע"י בירורי נוגה בקיום התומ"צ. ובפ' זו הוא כללות ענין זה. שזהו מ"ש בפסוק ראשון קומה הוי' ויפוצו אויביך. זהו הבירור ראשון דהעמ"כ ע"י המסעות במדבר העמים. ואח"כ ובנוחה יאמר שובה כו' זהו בירור שני דהמשכת מ"ד שמתהפך מחשוכא לנהורא. והכח לזה הוא מבחי' ס' דבינה. וע"ז בא הרמז בנוני"ן שהוא שער"כ דבינה (שהוא במדרגת כ"ע. ובכתר יש שני בחי' ע"כ הם ב' נוני"ן. ע' בדרוש גדולה תשובה בענין זוכה תורה יכבדנו) והם הפוכים שעל ידם מתהפך מחשוכא לנהורא כמו ונהפוך הוא כו':

והנה אח"כ כתיב עיני כל אליך ישברו כו'. פי' שעדיין אנו מקוים ומיחלים ומצפים לישעו ית' להיות החזרת פב"פ ע"י הסמך וסעד שבזמה"ג והוא על ידי קיום המצות. אבל קדשנו במצותיו

כי מי נח זאת לי וגו' כי ההרים ימושו וגו' (ישעי' נ"ד ט"ו).

להבין שמיכות ושייכות שני פסוקים אלו זל"ז. הנה הרים הם האבות כמ"ש שמעו הרים את ריב ה' כו' (מד"ר בא פט"ו סי' ה'). והענין כמו עד"מ בגשמיות הארץ הוא מישור ושטח שוה והרים הם בליטה והגבהה מהארץ המישור למעלה מעלה. ויש הרים גבוהים מאד כמ"ש ויכוסו ההרים אשר מתחת השמים. כמו"כ כנס"י נק' ארץ כמ"ש כי תהיו אתם ארץ חפץ (מלאכי ג'). והאבות הם מגביהים ומעלים את כנס"י עד רום שמים. היינו שאפי' כמו שהנשמות הם למטה בעוה"ז ומלובשים בגוף ונה"ב יהיה בהם רצוא והעלאה לאוא"ס ב"ה. כמ"ש (ש"ב ז' כ"ג) ומי כעמך כישראל גוי א' בארץ. שגם בארץ יש בהם רצוא ותשוקה לאחדות הפשוטה דא"ס ב"ה. והנה בפי' הפסוק כי ההרים ימושו כו' יש שני פי'. הא' שהוא אפשר היינו שההרים יכול להיות שימושו וכן הגבעות יכול להיות שתמוטינה. אבל וחסדי מאתך לא ימוש בודאי. וה"ז כענין הפסוק התשכח אשה עולה כו' גם אלה תשכחנה. דר"ל התשכח אשה עולה שזהו רחוק המציאות. מ"מ גם אלה תשכחנה. פי' שהוא אפשר המציאות. אבל ואנכי ודאי לא אשכחך. וכמו"כ הוא ענין פסוק זה. כי ההרים יכול להיות שימושו אעפ"י שהוא דבר רחוק אבל עכ"פ אפשר. וחסדי מאתך ודאי לא ימוש. והפי' הב' כי ההרים ודאי ימושו כו'. ואז וחסדי מאתך לא ימוש. וביאור הענין יש להקדים מאחז"ל (ברכות ד' ע"ב) מפני מה לא נאמר נו"ן באשרי מפני שנאמר בה מפלתן של שנא"י. ואעפ"כ חזר דוד וסמכן ברוה"ק סומך ה' לכל הנופלים. והענין שבזמה"ג כנס"י היא בבחי' נפילה כמ"ש (איכה ה') נפלה עטרת ראשנו. וכתיב (אסתר ח') ותפול לפני רגליו. וענין הנפילה למעלה אין די באר. שבשכל אנושי אין יכול להשיג מהות הנפילה. ורק למטה בנש"י אפשר להבין ענין הנפילה היטב. דהנה במ"ת כתיב (דברים ה') פנים בפנים דבר ה' עמכם. שהי' הקב"ה עם נש"י פב"פ. וכן הי' כל משך זמן בית ראשון. וענין שהי' הקב"ה עם נש"י פנים בפנים יובן עד"מ שאנו רואים בגוף האדם. שפנים הוא מה שבו מתגלה פנימי' ועיקר החיות מהנפש כו' כנודע. ואחור הוא העורף שבו רק חיות מועט. כן הוא ג"כ בנפש יש ג"כ פנימי' וחיצוניות. פנים נק' מה שבו עיקר רצון האדם וחפצו ותשוקתו האמיתי. ואחור הוא מה שהוא בדרך הכרח ואגב גררא וחיצוני'. וזהו שבזמן הבית הי' הקב"ה עם כנס"י פב"פ. היינו שבנש"י הי' עיקר רצונם וחפצם האמיתי ותשוקתם רק לאלקות לבד. ומה שהיו עוסקים בצורכי הגוף כאכילה ושתי' ושינה ופרנסה הי' רק בחיצונית ודרך טפל אגב גררא. ואיך הי' זה. זהו כמ"ש (שיר א') משכני אחריך נרוצה. ופי' רז"ל (שהש"ר פ"א סי' כ"ה) ממה שהשרית שכינתך בתוכינו אחריך נרוצה. פי' שכינה זהו בחי' אלקות ששוכן ומתלבש בעולמות הנבראים דבי"ע. ועיקר גילוי בחי' זו הוא בעולם הבריאה בהיכל קה"ק כתב"ד דבריאה שנק' כסה"כ. וכתיב אד' יושב על כסא. וכתיב מכון לשבתך פעלת כו' שהיכל קה"ק שלמטה הי' מכוון כנגד היכל קד"ק שבעולם הבריאה. היינו שהי' שורה ושוכן בהיכל קד"ק שלנו בחי' שכינה כמו בהיכל קד"ק דבריאה (וגם קודב"ה הי' מתייחד עם בחי' שכינה שם. שזהו ענין הכרובים ופניהם איש אל אחיו). וענין בחי' שכינה מהו"ע בחי' זו. הו"ע רצוא ותשוקה ליכלל וליבטל באוא"ס ב"ה. כי זהו האש כנודע וכל האש משתוקק למקורה היינו המאור שממנו נמשך בבחי' האש. עד"מ אור הנר שמתנענע תמיד ליכלל במקורו אש היסודי. ועוד מפני שזהו ירידה והשפלה לבחי' שכינה להתלבש בנבראים בע"ג ויש וד"ג. וע"כ תשוקתה ליכלל בבחי' שהוא עולם האחדות איהו וחיוהי וגרמוהי חד. וז"ש יזמרך כבוד ולא ידום. ובזהר (ח"ב ק"מ רע"א) לדך קארי תדיר לגהו"ע ולא שכיך כו'. ורצוא זה בשכינה הוא עצמיות כי היא אלקות כו'. ובבוא כל ישראל בשלש רגלים לראות ולירא את פני ה' אלקיך כדרך שבא ליראות כו' היו נכללים בבחי' הרצוא דשכינה. היינו שהי' בהם ג"כ רצוא ותשוקה לאהבה את ה' ולדבקה בו. כי כל נשמה היא ניצוץ פרטי מבחי' שכינה. וה"ז עד"מ כשיש אבוקה בבית ומכניסי' לתוכה נרות האבוקה מושכת הנרות אליה כו'. כן שם הוי' ב"ה הוא אור כמ"ש ה' אורי. הוי' אור לי. עד"מ אבוקה. ובשכינה יש ג"כ שם הוי'. ופרטי הנשמות הם כמו נרות. וע"כ היו מתכללים ומתבטלים לגבי שכינה כנר באבוקה. וזהו שאנו אומרים בנוסח מוסף דיו"ט ואין אנו יכולים לעלות ולראות ולהשתחוות לפניך כו' דלכאורה א"מ בשלמא לעלות ולראות א"א עתה. אבל להשתחוות זה אפשר בכ"מ. אך הענין כי יש השתחואה פנימי' וחיצוני'. שכשהאדם עומד הגוף למעלה מהרגל והראש למעלה מהגוף. וכשמשתחוה בפישוט ידים ורגלים הרי הראש וגוף ורגל בשוה. וכמו"כ בקומת הנפש. רגל הוא בחי' מעשה. ומדות הם עד"מ הגוף שלמעלה מהרגל. והשכל למעלה מהמדות. והשתחואה פנימי' זהו ביטול כל ע"כ הנפש ע"י שבאים לבחי' רעו"ד ורצו"פ שלמעלה מהשכל. וזה א"א"ל כ"א מצד הבראת וגילוי שכינה שהי' בהיכל קד"ק. וע"כ אין אנו יכולים גם להשתחוות. ובכ"ז מבואר איך שבזמן הבית הי' בחי' פנים של נש"י להקב"ה (וכמו"כ הי' מהקב"ה לנש"י כמ"ש יאר ה' פניו אליך. יאר פניו אתנו. שהי' נבואה ואותות ומופתים. ובכלל הי' הנהגה למעלה מדה"ט). ובזמן הגלות כתיב נזורו אחור. שכל פנימיות הנפש הוא רק בצורכי גופו וב"ב ובזה הולך כל היום מקומו עד שכבו. ומה שפנו אלי בתו' ותפלה הוא רק עורף. שאע"פ שמעורר בתפלה איזה אהבה לאלקות הוא ביגיעת נפש ויגיעת בשר. וכמ"ש לעשותה לאהבה. לשון עישוי וכפי' שכופה א"ע. והיינו מפני שפנימי' רצונו הוא רק בצורכי גופו. וז"ש מאחז"ל לא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים. שבלעו"ז הוא קומה שלימה מע"כ מוחין ומדות. ובקדושה הוא רק נקודה א' היינו אמונה לבד וקבעומ"ש. וגם זה כמעט מלות אנשים מלומדה. וזהו גדע בחרי אף כל קרן ישראל. וכדאי' במד"ר (איכה פ"ב סי' ז'). זהו"ע הנפילה בזמה"ג. ויש בזה נופלים וכפופים כמ"ש בלק"ת ע"פ כי ההרים ע"ש. והנה סומך ה' לכל הנופלים כו' הוא מבחי' אות ס'. כי סמך הוא מענין סמך וסעד. שממנו הסעד והסמך גם להנופלים. וזוקף לכל הכפופים הוא מבחי' אות מ"ם:

וביאור הענין הוא עפמ"ש בזה"ק (תרומה קכ"ז ע"א) ברזא דאתוון קדישין ששני אותיות אלו מ' וס' הם בספי' בינה עילאה

דאצי'

ולבוש שמא לנפש הוא מתקיים ביותר. אפי' בשעה שאינו מחשב. וזהו כנ"ל שופטים בכל שעריך להיות כל מח' והרהורי עבירה כו' לו כפיקות באמונה והשגחה ובטחון כו'. ושיהיו השערים של הנפה"א דהיינו נו"ן שערי בינה דקדושה. התקשרות המחשבה בהתבוננות והשגת אוא"ס ב"ה:

ועוד יש פי' שעריך. עפ"י מה דאיתא בספר יצירה שבע כפולות בג"ד כפר"ת. יצר בהם כוכבים בעולם. ז' כוכבי לכת. וימים בשנה. ז' ימי השבוע. וז' שערים באדם. זהו מה שיש באדם ז' שערים פתוחים. תרין עיינין. תרין אודנין. ב' נקבי האף והפה. וצריך להיות בהם שופטים. שידע האדם שהעולם אינו פנוי ח"ו בלא שופט כ"א כמאמרז"ל באבות דע מה למעלה ממך עין רואה כו'. ועי"ז יעשה משפט בכל הז' שערים בין בסו"מ ובין בוע"ט. בהעיינין המשפט בסו"מ הוא להיות כמ"ש ולא תתורו כו' עיניכם כו'. עוצם עיניו מראות ברע. ובוע"ט כמ"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה (איזהו חכם הרואה את הנולד מאין ליש) לאסתכלא ביקרא דמלכא. ובהאודנין בסו"מ כמ"ש ויתד תהי' לך על אזניך שלא יכנסו דב"ע באזניו. ובוע"ט שמע ישראל. ובאף ליזהר מכעס שלא יהי' עורף כעסו באפו. ובפה ליזהר מדיבורי' מהד' כתות שאינן מקבלים פני שכינה. וגם יש לפרש כ"ז על שערים דנה"א שצ"ל ג"כ שופטים. דאיתא בת"ז סוף תיקון המיני גבי דגש ורפה. בשין אינון והויות רו"ש. רצוא בדגש ושוב ברפה. והיינו כי דגש הוא גבורה שהוא ענין עלי' כו'. ורפה חסד שוב והמשכה. וכמו כן בהז' שערים שבאדם שנכללים בד' מדרגות אלו ראי' שמיעה ריח דבור. יש בהם דגש ורפה רו"ש. וצ"ל שופטים באדם שלא להיות קו אחד לבד רצוא או שוב כ"א להיות חבור ב' המדרגות יחד רצוא ושוב. וביאור זה בכל הד' מדרגות. בראי' זהו מ"ש עיניך יונים. כמו יונים שמסתכלים תמיד זה בזה ויש להם תענוג מההסתכלות. והתענוג הוא בגבורה וכפי אש שמתאדמים העינים. כמו כן בנפש בחי' לאסתכלא ביקרא דמלכא וגדולת אא"ס ב"ה שמתענג מזה תענוג נפלא והתענוג הוא בהתלהבות והתלהטות רשפי אש שאינו מכיל כלל התענוג. שכמו ברצון אי' בתניא שיש אהבה רבה ולמאון והולך אהבה עד שבא לכה"כ כלה שהרי בזהו מלך למאון. כמו כן הוא בתענוג שכלתה נפשו לפי שאינו מכיל כלל התענוג. וזהו חכלילי עינים מיין. ועז"כ הסבי עיניך כו'. זהו גבורה שבתענוג. ובחי' רצוא שבעין. ויש בחי' שוב היינו חסד שבתענוג שהתענוג הוא בנחת ובקרירות שמתיישב בכלי הנפש. וע"ד מ"ש על לע"ל כי עין בעין יראו. באורך נראה אור. וכמו במרע"ה ותמונת הוי' יביט. כאשר ידבר איש אל רעהו. וזהו ענין מנחה דשבת מנוחת שלום השקט כו'. וכמו"כ בשמיעה יש רו"ש. שמע ישראל שמתבונן בסוכ"ע וממכ"ע. וכולא קמיה כלא. ומזה בא לואהבת בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך כו'. רצוא והעלאת הנפש. ויש שמיעה דבחי' שוב. כמ"ש שמוע מזבח טוב. אשרי איש שישמע למצותיך. שבוהר לו להיות תמיד בבחי' שמיעה וקבלת הלוויים בפו"מ. ובריח זהו ריח ניחוחי קרבנות שהוא העלאה מבחי' מקיף שבנפש. כי רצוא הנ"ל דשמיעה הוא עדיין או"פ. וזהו ריח בחי' מקיף למעלה מכדי שתוכל נפשו שאת. ויש ריח בגדיו. ריחא דלבושייכו. ג"כ מקיף רק מלמעלמ"ע. והו"ע שמחה של מצוה בשמחה וטוב לבב מרב כל. שהם ושמה תענוג נפלא לא"ק ואין תכלית לא לפי השגתו ולמעלה משרש נפשו. כ"א בבחי' מקיף עליו. אך מקיף זה הוא מלמעלמ"ע. ובדבור זהו אתוון נוקבין ואתוון דוכרין. ובכלל זהו תפלה ותורה. שהתפלה היא העלאת הנפש מלמטלמ"ע ותו' הוא אתוון דוכרין מלמעלמ"ע כמ"ש וירד הוי' על ה"ס. ודברי אשר שמתי בפיך תען לשוני כו'. וצ"ל בכ"ז שופטים שיהי' חיבור רו"ש ולא כבתחו שהי' רק רצוא לבד ולא נתקיים. ואזי הוא ושפטו את העם הם רמ"ח אברי הגוף. כמו שאמרו עיר קטנה זה הגוף ואנשים בה מעט הם רמ"ח אברים. משפט צדק זהו החיבור דרו"ש. צדק הוא רצוא כמ"ש צדקתך כהררי אל. וצדקתך ירננו. ומשפט הוא שוב כדכתיב משפטיך תהום רבה. שנשפל למטה מאד להמתיק כל הדינים. וז"ש את"כ אדם ובהמה תושיע. אדם זהו הנה"א שלום בפמ"ע. ובהמה זהו הנה"ב שלום בפמ"ע:

והנה במד"ר (שופטים סי' ד') איתא כשיש דין למטה אין דין למעלה כו'. הכוונה כי ימים נוראים ר"ה ויוהכ"פ והו"ר הם ימי דין לפי שבימים אלו יש התעוררות גבורות למעלה (וזהו לצורך כמבואר במ"א) ובגבורות יש מדרגות. שעלם הגבורות אע"פ שהם גבורות קדושות מ"מ יש בהם תוקף גדול כדכתיב מי ימלל כו'. ויש גבורות ממותקות. ובהמיתוק יש שהוא ע"י חסדי' דאצי'. ויש מיתוק עפ"י חסדים פשוטי' דכ"ע. שמיתוק זה טוב מאד. וזהו אד' כו'. שמיתוק הדין דאד' הוא ע"י האלף דפלא כו' חסדים פשוטים שטוב מאד. וזהו כוונת המד"ר כשיש דין. כשהאדם מתנהג בכה"ס ע"פ משפט הנ"ל. אזי אין דין היינו שבימים נוראים שצ"ל התעוררות גבורות. הגבורות הם רק עפ"י מיתוק היותר מעולה. דהיינו חסדים פשוטים דכ"ע שטוב מאד. ורק הגבורה היא להיות למלוא אא"ס ב"ה במקום הראוי. כנ"ל. ולהיות ואת עשו שנאתי כו'. וזהו יעלוז שדי כו' מלפני הוי' כי בא לשפוט כו'. וזהו צדק צדק תרדוף. למען תחיה כו' בר"ה שיהי' זכרנו לחיים כו'. אבל כשלא קיים בחי' שופטים כו' תתן לך כו' אזי העצה תשובה היינו להיות נכנע ונרתע מיוה"ד כמאמ' זוחלים ורועדים כו' מעברת משאיך. ועי"ז מדה"ד נדחה מפניו. דהיינו שהדין נכנע למדת החסד ומקבל מיתוק. וזהו ולשון רכה תשבר גרם. דבר קשה דהיינו תוקף מדה"ד. וגם ע"י בכי' והתעוררות רח"ר. וזהו תקעו כו' שופר גנוחי גנח וילולי יליל כו' לפי כי משפט לאלקי יעקב. כי צדיקים א"צ ליפחד כ"כ מהדין כמ"ש שפטני אלקים. מלפניך משפטי יצא כו'. וזהו ציון בצלמנו כדמותנו. צדיקים. גם במשפט תפדה כו'. ושביה בצ"ת בצדקה ע"י התעוררות ר"ר:

ועוז מלך הוא מלכות דא"ס. ובין התחברות מל' דאצי' להיות עתיק לבריאה ובין התחברות מל' דא"ס להיות עתיק וכתר לאצילות הכל הוא ע"י משפט. ומטעם זה כל ההעלאות וכל ההמשכות שע"י מצות התורה הם הכל עפ"י משפט דוקא. ויתבאר כאן בדוגמא ב' מצות שא' היא העלאה וא' היא המשכה. ושניהם הם ע"י משפט. מצות קידוש החדש היא העלאה. כי חדש הוא מל' כידוע. וקידוש החדש הוא עליית המל' בחכמה. כדי שבר"ח תוכל המל' לקבל אור החכמה שלא ע"י ז"א. כמ"ש בסידור בדרוש והיה מדי חדש. צריך להיות תחלה עליית המל' בחכמה. וזהו ענין קידוש החדש. והיה צ"ל ע"פ ב"ד דוקא שראש ב"ד אומר מקודש. אשר ב"ד הם סמוכים איש מפי איש עד מרע"ה. שמשה גימט' ונצר. שהוא מזל הח' מת"ד שנמשך ממו"ס שמלובש בם גבורה דעת"י. וממנו יונק הכה"ע כו'. לכן בהם יש כח לעשות עליית המל' אל החכמה. והיינו כי כל העלאה הוא התחברות עם או"א. והתחברות צ"ל דוקא ע"י משפט כנ"ל. וכמו כן בהמשכה זהו מצות תקיעת שופר שמן התורה צריך להיות בשבת. וחכמים דחו מ"ע זו מפני גזירה דרבה כו'. והתקין ריב"ז שיהיו תוקעים בכל מקום שיש ב"ד. כי המשכה זו דשופר שגבוה ממעלת השבת א"א להמשיך ושלא יצטרך לירא מיניקת החיצונים. כי אם בכל מקום שיש ב"ד סמוכים. שהם עושים המשפט שלא יומשך למקום שאינו ראוי. ובכ"ז מבואר מה שהקב"ה נתן המשפט שאוהב לישראל שאוהב. זהו רק מפני שהם עד"מ בן קטן. כי זהו ממש הכל א' שענין קטן נתבאר לעיל שהוא מה שפנימי' או"א יומשך ע"י לצלם בבחי' גילוי בפנימי' ואזי הוא קטן ביטול הכלי בתכלית וזהו ג"כ ממש ענין המשפט הנז' ולצלם שפנימי' או"א לא יומשך כי אם במקום שיש ביטול:

לשבטיך. י"ב שבטים הם נגד י"ב גבולי אלכסון. שהמדות הם ששה. ויש התכללות ע"י האלכסונות. שיש אלכסון מחסד אל הוד ומגבורה לנצח כידוע. והם י"ב גבולי אלכסון. וכל שבט הוא אלכסון אחד. היינו בחי' מדה א'. וצ"ל שופטים לשבטיך היינו המשכת מוחין במדות. שהמוחין מנהיג ומתקן המדות. כי המדות אפי' דקדושה שייך בהם לעו"ז שמאהבה דקדושה יוכל להסתעף אח"כ אהבה זרה. והטעם לפי שעיקר שה"ב הי' במדות ולכן הם צריכים שמירה מעולה כמ"ש במ"א בענין כי יפול הנופל כו' והשמירה זהו ע"י המשכת מוחין במדות (וכענין המבואר במצות נט"י וע' מזה ע"פ ועשית כיור). כי בחכמה אתבריר שע"י המוחין הוא בירור ותיקון המדות. להיות כמ"ש ושם דרך. כל השם אורחותיו. שכשיש לו איזה מדה מאלקות השכל מבחין בה באם היא לשם שמים לגמרי אזי טוב. ואם יש בה איזה יבות או לגרמי' צריך לדחות זה. וזה ענין הללויה. שהלול ושבח הוא התפעלות מדה. וצ"ל מחוברים עם י"ה דהיינו מוחין. וזהו ג"כ מ"ש ששם עלו שבטים שבטי י"ה. שהשבטים שהם המדות צ"ל מחוברים עם י"ה שהוא המוחין. דהיינו התבוננות בגדולת הבורא והשגת אוה"כ. שאזי הוא בירור ותיקון המדות. זהו ענין שופטים כו' לשבטיך:

ושוטרים פירש"י המכים ורודים בעם ע"פ צווי השופט. כשאין ציית להשופט. ובנפש זהו מ"ש בדברים לא יוסר עבד. בשבט הכהו. וכתיב ואיש כי יכה את עבדו כו' בשבט. אולת קשורה בלב נער שבט מוסר ירחיקנה. עבד זהו כשמתגבר היצה"ר ונה"ב בגוף להיות כל היום או רובו קשור ברצונות זרים ותאות גשמיים אפי' של היתר. אזי אין פועל בו המוחין דנה"א לפי שקשיות ועביות של הגוף ונה"ב שממשכא דחויא דק"נ מונעים ומעכבים שלא יפעלו בו המוחין. וזהו בדברים לא יוסר עבד. שדברים מועילים רק לנה"א כמ"ש שמע ישראל כו' לפי שיש לה בחי' אזן שומעת. אבל כשמתגבר היצה"ר ונה"ב בגוף. שזהו מ"ש אולת קשורה בלב כו'. אזי אין מועיל הדברים דשמע ישראל כ"א צריך להיות בשבט הכהו. והענין כדדרש רב מתיבתא בג"ע אעא דלא שליק ביה כו' גופא דלא שליק ביה נהורא דנשמתא מבטשין לי' כו' ונתבאר זה באריכות ע"פ אז ישיר ע"ש. ותוכן הענין דכשאין מועיל ההתבוננות בגדולת הבורא ב"ה אזי צ"ל מארי דחושבנא מכל מחשבה דבור ומעשה שעברו כו' עד שנשבר ונדכא ונבזה בעיניו נמאס כו' ועי"ז נופל הרע דנה"ב כדאיתא בתניא. וגם כמארז"ל (ברכות פ"ק) יזכיר לו יום המיתה. שהוא יראת העונש כפשוטו בגשמיות. ועונשים רוחניים שלאחר מיתה. וזהו שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך. דכתיב נודע בשערים בעלה. פי' בשערים הם נשע"ב. ופי' שערי בינה שיש עלם מוח הבינה שהוא תפיסת והבנת והשגת הדבר לעצמו. ושערי בינה זהו מחשבה יש מחשבה שהיא בחיצונית והעברה בעלמא. ויש פנימי' המחשבה שבהעמקה והתקשרות. שמחשבה זו היא בבחי' המשכה והתפשטות אל הלב לגרום התפעלות המדות. וזהו הרהור הלב. וזהו שערי בינה כמו השער משמש כניסה ויציאה. כן ע"י המחשבה נכנס אור הבינה בלב. וגם על ידה התחברות המדות בבינה. ולכן הם נשע"ב כי המדות הם ז' כלול מז' מ"ט ושער הנו"ן כוללם. וזה לעומ"ז עשה אלקים יש נשע"ט דקליפה. היינו ג"כ כנ"ל. שיש עלם מוח בינה דקליפה. ויש שע"ב שהם התקשרות המחשבה בתאוות ורצונות זרות. שהיא מקור כל הז' מדות רעות. שזהו ענין ז' שמות שיש ליצה"ר. וז' מדורי גיהנם וז' היכלות הטומאה. ובזה יובן מה דאיתא בגמרא יומא הרהורי עבירה קשים מעבירה. וסי' ריחא. דלכאורה אינו מובן כלל. שההרהור לבד כשאינו עושה המעשה הוא דק ביותר לגבי המעשה. ואפי' בקדושה אמרו הרהור לאו כדבור דמי וכ"ש שאינו כמעשה (אעפ"י שאמרו מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה. וכ"ש בעבירה דהרי אמרו שמחשבה רעה אינה כמעשה. כ"א בע"ז כידוע) ואיך הוא קשה. ומובן עפ"י הנ"ל (דאעפ"י שאינו נענש עליה בפו"מ מ"מ הוא גרוע וקשה כו') לפי שזהו המקור שממנו נמשך כל המדות רעות. שהם גוף המעשה שהיא התאוה רעה. אבל ההרהורי עבירה זהו מקור כל המדות רעות. ועוד יובן כמו שאמרו שם בגמרא וסי' ריחא. כי ההפרש בין טעם לריח שטעם הוא מעצמיות וגוף הדבר ונכנס בפנימיות וריח הוא האור שאינו נוגע לגוף הדבר. והוא מקיף לבד. ולכן טעם כלה והריח מתקיים שמריח וחוזר ומריח. כמו"כ בנפש המחשבה והרהורי עבירה לפי שזהו בחי' מקיף. וז"ש עבירה מלפפתו שנעשה ממנה מקיף ולבוש

צ"ה שהוא ע"י לצלום דוקא שזהו ענין קטן. ונתבאר שזה שהקב"ה אוהב את ישראל הוא דוקא מפני שהם עד"מ בן קטן :

ועתה יובן מה שהקב"ה אוהב את המשפט. דאיתא בזהר וארא (כ"ב ב') עלמא בדינא אתברי ועל דינא אתקיים עלמא. ובמד"ר בראשית (פי"ב סי' ט"ו) שתף מדת הרחמים עם מדה"ד. וזהו ענין המשפט. כי משפט אינו דין לבד. כ"א כשהדין נמזג ומתמתק מהחסד ע"י הרחמים זהו משפט. וכמאמר אליהו ז"ל משפט דאיהו רחמי. ולכן משפט הוא בשלשה. אחד מזכה ואחד מחייב והג' מכריע דעת המחייב שיסכים לדעת המזכה שהוא ענין מיתוק הדין בחסד ע"י רחמים. נמצא כי משפט הוא גבורות ממותקות וממוזגות מחסדים. ומטעם זה איני אוהב אלא המשפט. כי כללות התחברות אלקות והוא"ס עם עולמו' אינו אלא ע"י משפט. וביאור הענין דכתיב כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו ונתבאר ע"ז בכתבי האריז"ל שבנין המל' מהגבורות והוא ענין צמצומים המעלימים ומסתירים על אוא"ס כדי להיות התהוות נבראים בע"ג שנראים יש ודבר נפרד. אך מ"מ אין גבורות אלו מעלימים ומסתירים לגמרי. כ"א שמאיר על ידם גם גילוי אלקות בנבראים שישיגו איך שמתהווים מאין ליש והתהדשות ההתהוות תמיד בכל רגע. ומחמת זה הם בטלים ביטול היש לאין. ואזי מתגלה מדת מלכותו ית'. ומורלך עליהם. וזהו שבנין המל' הוא מהגבורות. דהיינו גבורות ממותקות מחסדים כדי להיות מלך על עם. והעם בטלים כו'. שמחסד לבד דהיינו המדות דז"א ברובם חסדים. אשר ענין החסד הוא התפשטות והתגלות האור והחיות בבחי' קירוב וגילוי שמפני זה נמבל החסד למים כידוע. לא הי' יכול להתהוות נבראים כ"א כמו אצילות כו'. ומגבורה לבד הי' היש המתהווה נפרד לגמרי. וכאשר הגבו' ממוזג וממותק מחסד שהו"ע משפט דאיהו רחמי אזי מתהווה נבראים ויש בהם ביטול ג"כ כו'. וזהו שאומרים בנשמת המנהג עולמו בחסד ובריותיו ברחמים. פי' עולמו זהו עולם האצי' הוא בחסד לבד. כי כל מה שהוא באצילו' הוא ביטול בתכלית. שזהו מצד החסד שמהי' בבחי' קירוב כו'. וגם באצילים אין שייך חטא כלל. שנשמה דאצי' רחוקה מכל נדנוד חטא כו'. וא"כ אין שייך התעוררות דין. וממילא אינו צריך לרחמים להמתיק הדין. אבל ובריותיו דבי"ע הוא ברחמים דוקא. כדי שיתהוו מאין ליש. ויהי' בהם ביטול היש. וגם בנבראים אפי' היותר עליונים שייך חטא. כמו אפקוהו למע"ע. וע"י חטא מתעורר דין. ומדת הדין מי יוכל לקבל דכתיב ולפני זעמו מי יעמוד ומי יקום בחרון אפו. ולכן צריך לרחמים להמתיק הדין. הנה נתבאר איך שכל התחברות אצילות עם בי"ע הוא רק ע"י משפט דאיהו רחמי. וכמו כן גם התחברות המאציל עם כללות האצילות הוא ע"י משפט דוקא. וזה שמנהג עולמו בחסד הוא כאשר נתהווה חכמה. שעולמו הוא ז"א כידוע. אבל התחברות המאציל עם כללות וראשית האצילות אינו ע"י חסד לבד. כ"א ע"י משפט כו'. ויובן זה ע"פ מ"ש במד"ר (בראשית ס"פ ב') ע"פ והארץ היתה תהו ובהו וחשך אלו מעשיהם של רשעים ויאמר אלקים יהי אור אלו מעשיהם של צדיקים. ועדיין איני יודע באיזה מהן חפץ. כשהוא אומר וירא אלקים את האור כי טוב הוי חפץ הוא במעשה הצדיקים ואינו חפץ במעשה הרשעים. דלכאורה תמוה איך יתכן דס"ד שחפץ במעשה הרשעים. מה גם שהמד"ר עצמו ממשיל זה לאור וחשך. אך הענין דכוונת המד"ר והארץ היתה תהו כו' אלו מעשה הרשעים. שסרש דסרש יניקת הרשעים הוא מעולם התהו שקדם לתיקון. שמפני זה הי' עשו בכור ליעקב בסוד קליפה קדמה לפרי. ועולם התהו הוא מקום ששם נחשכה האורה. לכן זה שרש דשרש ליניקת הרשעים. ויהי אור שהוא בחי' עולם התיקון זהו שרש מעשה הצדיקים נשמות ישראל וקיום תומ"צ. ובבחי' התיקון ודאי הוא חפץ במעשה הצדיקים ואינו חפץ כלל במעשה הרשעים. אבל מצד עולם התהו שקדם לעולם התיקון שייך לומר ועדיין איני יודע כו'. אך כשהוא אומר וירא אלקים את האור כי טוב. פי' אלקים הוא לשון דין וצמצום. היינו הצמצום שיש בפנימיות אוא"ס ב"ה שלמעלה מהשתלשלות שלא יומשך כי אם במקום הראוי. דהיינו בכל מדרגות דקדושה שיש שם ביטול. הוי במעשה הצדיקים הוא חפץ. דהיינו נש"י וקיום התומ"צ. ומצד זה הוא אהבתי אתכם אמר הוי'. ואוהב את יעקב כו'. כי זה שלמעלה מהשתלשלות יש שרש ליניקת עשו ואומות העולם זהו רק בבחי' חיצוניות. אבל בבחי' פנימיות אוא"ס ב"ה שלמעלה מהשתלשלות כתיב יאר הוי' פניו אליך כו'. ועפ"י קבלה זהו בחי' גבורה דעתיק שמלובש במו"ס. והענין דמו"ס הוא מקור התורה כידוע דאורייתא מחכמה נפקת. וא"כ מו"ס שהוא מקור החכ' הוא ג"כ מקור התורה. ועתיק הוא בחי' תחתונה שבמאציל. המתנבא מימות עולם כו'. וגבורה דעת"י זהו הצמצום שיש בעצמות המאציל שיומשך פנימיות אוא"ס ב"ה בבחי' גילוי בפנימיות. וזה מלובש דוקא במו"ס מקור התורה. פי' שלא יומשך כ"א בכל מקום שיש ביטול ובנשמות ישראל בקיום התומ"צ. וזהו שנאמר על לע"ל עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה כו'. דקאי על תחה"מ ואלף הז'. שעל זה נאמר עין לא ראתה כי כל הנביאים לא נתנבאו אלא לימות המשיח. ונאמר ע"ז אלקים זולתך יעשה. שהגילוי שבתחה"מ יהי' ג"כ עפ"י בחי' אלקים לצמצום שלא יומשך כ"א במקום הראוי (ועל זה נאמר מה יקר חסדך אלקים. שזהו באמת תכלית הטוב והחסד. כשהגבורות נתמתקים בחסדים). וזהו דאיתא בזהר (ר"פ ויגש) שברה"ע הי' בב' שמורה על ברכה. ולא באל"ף לפי שהיה יכול להיות יניקה להיפוך שנק' ארור. והענין כי הבי"ת הוא חכמה כדכתיב בחכמה יבנה בית. ואיתא בהייט שהחכמה יש בה דין. והוא ענין אבא יונק ממזלא שנמשך ממו"ס שמלובש שם גבורה דעתיק. שזהו הדין והצמצום שלא יומשך פנימיות אוא"ס כ"א בחכמה כו'. וזהו שנבראת בב' שמורה על ברכה. ובזה יובן מה שאמרו רז"ל (שבת יו"ד ע"א) כל דיין שדן דין אמת לאמיתו. כאלו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית. והענין כי אמת זהו החכמה עילאה שנקרא חותמו של הקב"ה אמת. ואמיתו של אמת זהו מו"ס מקור החכמה. וכשדן דין אמת לאמיתו זהו עפ"י גבורה דעת"י שמלובש במו"ס כו'. לכן זהו ממש כאלו נעשה שותף כו' שהי' בב' כדי שיהי' סימן ברכה. נמצא מבואר איך בהתחברות המאציל עם כללות וראשית האצילות הוא ג"כ ע"י משפט ודין דוקא. וזהו ועוז מלך משפט אהב. מלך הוא מלכות דאצילות.

ועוז

והנה בהשפעה רבה הוא גמר כניסת כל המקיפים מה שבסגולת הימים עצמן ומה שנמשך ע"י סכך הסוכה והדפנות הכל נשלם בהשפעה רבה. וזהו שבהשפעה רבה מתגלה ג"כ בחי' אריה. וכ"ז הוא כאשר נכנס תשבה בחדש אב. אזי יבא ארי' באלול ר"ה יוהכ"פ והושענא רבה. ובשמע"צ הוא היחוד עליון מעין מה שיהי' לע"ל בב"א יבא ארי' כו' ויבנה אריאל כו':

פרשה שופטים

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך לשבטיך. ובמד"ר דברים על פסוק זה סימן ז' א"ר לוי למה"ד למלך שהי' לו בנים הרבה והיה אוהב את הקטן יותר מכולן. והיה לו פרדס אחד והיה אוהבו יותר מכל מה שהיה לו. אמר המלך נותן אני את הפרדס הזה שאני אוהבו מכל מה שיש לי. לבני הקטן שאני אוהבו מכל בני. כך אמר הקב"ה מכל האומות שבראתי איני אוהב אלא לישראל. שנאמר (הושע י"א) כי נער ישראל ואוהבהו. מכל מה שבראתי איני אוהב אלא את הדין שנאמר (ישעי' ס"א) כי אני הוי' אוהב משפט. אמר הקב"ה נותן אני מה שאהבתי לעם שאני אוהב הוי שופטים ושוטרים כו'. ויש להבין המשמעות המדרש הזה שנתן הקב"ה המשפט שהוא אוהב לישראל שאוהב. והי' דיקא מפני שהם עד"מ בן קטן. והענין שיעקב נקרא קטן כדכתיב (עמוס ז') מי יקום יעקב כי קטן הוא. ועשו נקרא בנה הגדול והיינו לפי שמקבל מאוא"ס ב"ה שלא ע"י צמצום ומדה כלל. שנשפע להם ריבוי עושר וכבוד ושלוה שלא ע"פ טעם ודעת כלל. מבחי' כמה ארך אפים לפניו ורב חסד וגדל חסד. ולכן נקרא גדול שמקבל מבחי' וגדל חסד. אך זהו רק מבחי' חיצוניות ורב חסד וג"ז בדרך נפילה ושבירת הכלים שהוא ענין הסתר והעלם האור והחיות לגמרי עד שיכולים לומר לי יאורי כו'. וזהו גריעותא שאעפ"י שמקבלים ממקום גבוה כו' אבל רק בחי' חיצוניות ודרך שבירת הכלים. אבל יעקב נשמות ישראל נק' קטן לפי שמקבלים מאוא"ס ב"ה ע"י צמצום ובמדה דוקא. אבל המעלה בזה שמקבלים מפנימיות אוא"ס ב"ה ובבחי' גילוי בפנימיות ממש. ושיאיר פנימי' אור א"ס בגילוי ממש אי אפשר להיות כי אם ע"י צמצום שאין הצמצום העלם והסתר כלל כ"א הדרגה שמתצמצם כדי להאיר דוקא בבחי' גילוי בפנימי' ממש. וכמו שארז"ל (מ"ר תרומה פל"ד וש"פ נשא) צמצם שכינתו בין שני בדי הארון. והרי היה שם השראת השכינה בגילוי ממש. ואמרו ע"ז צמצם כו'. ויובן ענין צמצום זה עד"מ שארז"ל (פסחים ג' ב') לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה. שאין המכוון שלא יאמר לו הכל. כ"א שיאמר לו כל השכל במלות קצרות. שמתוך זה יוכל התלמיד לעמוד על כל אריכות ועומק השכל ונקרא מיעוט המחזיק את המרובה. ועד"ז הוא ענין מה שנש"י מקבלים ע"י צמצום שהוא דוקא כדי להיות גילוי אור בפנימיות וזהו שנקרא קטן כו'. ומפני זה איני אוהב אלא ישראל. כי זהו כל עיקר המכוון להיות גילוי אוא"ס כמו שארז"ל (מ"ר נשא פי"ג סי' ו') נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים. ופי' נתאוה הוא פנימיות האהבה. היינו שזהו עיקר המכוון. ועוד טעם מה שנק' קטן. מפני שהם בבחי' ביטול בתכלית. וזהו מי יקום יעקב כי קטן הוא. יעקב הוא יו"ד עקב. שהיו"ד קטן מכל הכ"ב אותיות. והענין עד"מ שהכוכבים נראים קטנים. ובאמת יש כוכבים שגדולים מהשמש. ואין כוכב שקטן מהירח. ולמה נראים קטנים. ואין לומר לפי שהם למעלה מהשמש וירח שהם ברקיע שמינית שהרי יוצאים להאיר למטה. כמ"ש (שופטים ה') הכוכבים ממסילותם. ולמה נראים קטנים. אך הענין לפי שהם ברקיע שמינית הם קרובים יותר לאלקות לכן הם בבחי' ביטול ביותר. ומצד זה נראים קטנים. וז"ש (ישעי' כ"ד) על לע"ל וחפרה הלבנה ובושה החמה. ובמד"ר (במדבר פ"ב סי' י"ב) אבל הכוכבים אינם בושים. וזהו ג"כ מ"ש (דניאל י"ב) והמשכילים יזהירו כו' ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד. ולא נאמר כחמה ולבנה. לפי שהם בושים לע"ל. אבל הכוכבים אינם בושים. ועד"ז הוא ענין היו"ד שקטן מכל האותיות. שהוא אות הא' דשם הוי' וה"ה גבוה מן הג' אותיות ה'ו'ה'. ומ"מ הוא קטן מהם. לפי שרומז לחכמה עילאה שהיא כח מ"ה ביטול הכלי בתכלית. ר"ל אעפ"י שיש בחכמה ע"ס ובהע"ס דחכמה והאי יש ריבוי אור וחיות וכח כדי להיות מהם אצילות והתהוות כלים הרבה יותר מבינה וזו"נ דאצי'. מ"מ כל ריבוי התהוות הכלים שאפשר להיות מהע"ס דחכמה כלול בה בהעלם וביטול בתכלית עד שאין נתגלה רק נקודה אחת. וכמו כן הוא ענין יו"ד דשם הד'. והוא ענין מ"ש אחות לנו קטנה ופעם כתיב רבה המובהק. והענין כי המל' היא ג"כ פרצוף שלם מע"ס והיא בחי' דבר ה' שיש בה ריבוי התחלקות צירופי אותיות וכלים כו' לאין שיעור כדי להיות ריבוי התחלקות נבראים. ואזי נקרא רבה המובהק. וזהו שלא נזכר כן על שום ספירה שהיא רבה. רק על המל'. וזהו שינק בריאות בחשבון כידוע. אך זהו כאשר ירידת המל' להיות ריבוי התחלקות הנבראים אבל כאשר עליית המל'. שכמו שבבחי' ירידה היא מבונה ביורדת למטה מאד כמו כן בבחי' עליות יכולה לעלות בעילוי אחר עילוי עד עצמות המאציל ממש. ואזי היא בבחי' אחות לנו קטנה. שכל ריבוי הכלים שיש בה כמו שהיא בבחי' ירידה והתפשטות למטה נכלל בנקודה אחת. כדאיתא בזהר בלק בפי' שאומרים אני הזעירא גרמא כנקודה חדא כו'. ועיקר הענין. קטן נקרא כשהביטול הוא לבחי' יחודא עילאה דעת עליון דאצי'. וזהו שנקרא ישראל קטן מפני הביטול שיש בהם. וזהו ענין דוד הקטן. שמואל הקטן. קטנותן של הבדים. וב' הפי' בקטן אמת. היינו מצד האור ומצד הכלי. הפי' הא' הוא מצד האור. שכדי להאיר בבחי' גילוי בפנימי' הוא ע"י צמצום. וזהו ענין צמצם שכינתו כו' שכינה הוא בחי' אור. וכשהאור מאיר בפנימי' בהכלי אזי הכלי היא בבחי' קטן ביטול בתכלית. וזה שישראל נקראים קטן הוא מפני ביטול הכלי שבהם הם כלים לגילוי פנימי' אוא"ס

עלינו כו' והמל' היא בחי' מקבל. כמלא כל תפלה מקומה היא בבחי' המל' בכל מקום שהיא אם במל' דאצי' או דבריאה או דיצירה כו'. אבל תפלת הרשע קודם שעשה תשובה היא לחטאה שנדחית במל' דקליפה שנק' חטאה כו' כידוע. ופקודתו רמ"ח פקודין כו' שהוא בבחי' ז"א דקדושה שנעשה בו תיקון והגדלת הכלים. ואלו יקח אחר אל אחר ז"א דקליפה והיינו שעי"ז ממשיך תוס' חיות בקליפות כו'. ועז"כ מחי' מתים בר"ר. שנמשכים ר"ר שלמעלה מהשתל' להחיות גם מתים אלו כו'. וז"ש ועונה ומרחם בכל עת צרה וצוקה. פי' עונה הוא כשקוראים. ומרחם הוא גם כשאין קורא כלל לפי שנתעלם כ"כ ברע שנעשה לו חיות עצמי שאין מרגיש כלל הרחמנות שעליו ואין מתעורר לקרוא לה'. מ"מ מרחמים עליו. ועת צרה וצוקה הוא נוק' דקליפה כמ"ש במ"א. וזהו אשר בך ירוחם יתום והו"ל תרחם יתום. אלא שאם הי' אומר כך הי' משמע שמרחם את היתום אבל הוא נשאר יתום אבל ירוחם יתום היינו שירוחם ברחמים עד שלא יהי' יתום. והענין כי יתום הוא כמ"ש כי אבי ואמי עזבוני כו'. אבי הוא תושב"כ מוסר אביך. ואמי תושבע"פ תורת אמך. הם עזבוני מחמת שפגם בהם ועי"ז נעשה יתום מאביו ואמו. ובך ירוחם יתום שמחמת גילוי מהותו ועצמותו נמשך שירוחם יתום. והוא כמ"ש מודה ועוזב ירוחם. מודה הו"ע וידוי דברים. ועוזב הוא עזיבת החטא שלא יהי' ח"ו ככלב שב על קיאו שע"ז אומרים על חטא שחטאנו לפניך בוידוי פה שהתוודנו וחזרנו עליהם. אבל כשהוא מודה ועוזב עי"ז ירוחם שלא להיות עוד יתום כמ"ש והוי' יאספני וכמ"ש אבינו מלכנו כו'. וזהו ג"כ ענין מ"ש שובה ישראל עד ה"א. שובה ב' פירושים לשון משובה ישראל. שובב בדרך לבו כו'. ושובה לשון תשובה עד שהוי' יהי' בבחי' אלקיך. וזהו"ע גילוי בחי' אחרי' אנכי כו' כנ"ל. ועי"ז ישוב לקבל מקדושתו ית'. ובזה יובן ג"כ מה שנראה לכאורה סתירה בכתובים פעם כתיב היודע בחשך פלאך וצדקתך בארץ נשיה כי אין במות זכרך בשאול מי יודה לך שאין שם שום הודאה וביטול וכתיב היסופר בקבר חסדך אמונתך באבדון שגם בחי' אמונה אין שם. ופעם כתיב אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך. גם שם ידך תנחני ותאחזני ימינך. גם חשך לא יחשיך ממך ואציעה שאול הנך. אלא הענין שמצד סדר השתלשלות דממכ"ע הנה בחי' שאול וחשך שם אין שום גילוי אלקות ושום ביטול כי שם הוא תכלית ההסתר והצמצום היותר אחרון כו'. אבל כשנמשך מבחי' סוכ"ע ובחי' עומק עילאה גבורה עליונה אז מתגבר גם על הצמצומים היותר אחרונים שגם בשאול הנך וגם שם ידך תנחני כו' וחשך לא יחשיך כו' כי שם כחשיכה כאורה שוין כו'. היוצא מזה שענין יגמה"ר שבעשי"ת הוא לעורר את האדם ולהעלותו מן הסיפוך גם כשעבר על כריתות ומיתות ב"ד ח"ו. משא"כ יגמה"ר שבאלול הם רק כשנופל בתאוות היתר כנ"ל. ואח"כ ביוכ"פ הוא סליחת העוונות. וכתיב אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו אם יאדימו כתולע כצמר יהיו. ההפרש בין שנים לתולע ובין שלג לצמר הוא כמ"ש לבושי' כתלג חיור ושער רישי' כעמר נקא. פי' לבושי' הם יגמה"ר שהם יגת"ד שנק' לבושו. כמ"ש לובש צדקות עננו. לבושו צדקה. הם כתלג חיור שהם תוקף הלבנונית היינו תוקף החסד שבהם לכפות כל הדינים ולהיות גם כמשפיע חיים. וז"ש באד"ר (קל"א ע"ב) דשערות דדיקנא קשישין אינון היינו תוקף הכח שבהם לכפות כל הדינים. משא"כ שערות דרישא רכיכין ושעיעין שאין מהם כפיית הדינים. ומ"מ הם עצמיות יותר מבחי' יגת"ד שנק' רק לבושים. וכמו בגשמיות הלבוש הוא נבדל לגמרי מהאדם. משא"כ השערות יש להם חיבור אל הגוף שאם ימשכו אותם ירגיש כאב (ומה שנק' ת"ד שהם שערות הזקן זהו לגבי האצי' כמ"ש במ"א). והיינו כי יגת"ד הם מבחי' גבו' דעתיק שמלובש במו"ס שהוא המשכה בבחי' פנימיות וכיון שכן א"א להיות כ"א הארה ולא עצמיות. משא"כ שער רישי' הוא מבחי' חסד דעתיק שמלובש בגלגלתא שהוא המשכה בבחי' מקיף לכן יכול להיות מעצמיות יותר. וזהו כוונת הפסוק אם יהיו חטאיכם כשנים שהוא גוון צבוע ואינו עצמיות אעפ"י שנקלט בתוכו ובכולו. מ"מ כשלג ילבינו ע"י בחי' לבושי' כתלג חור. וגם אם יאדימו כתולע שהוא אדום מתחלת ברייתו. ובנמשל שכ"כ נתעלם ברע מעודו עד שנעשה לו חיות עצמי ממש שאין מספיק לזה הגילוי מבחי' יגמה"ר שהם רק לבושים ואינם עצמיות בערך שער רישי'. בכ"ז ג"כ כצמר יהיו ע"י בחי' ושער רישי' כעמ"נ. אך הרי נימין דרישא רכיכין ושעיעין ואין מהם כפיית הדינים לפי שהם בבחי' מקיף. הנה עז"כ הנותן שלג כצמר שזהו חסד המאציל עליון ב"ה. שנותן את השלג שהוא בחי' לבושי'. כצמר שהוא בחי' שער רישי'. היינו שבחי' שער רישי' שהוא עצמיות רק שהוא בבחי' מקיף. יאיר בבחי' פנימיות ביגמה"ר. ואז הרי השלג הוא כצמר ואזי גם אם יאדימו כתולע כצמר יהיו. וזהו"ע האריז"ל שביוכ"פ שהו"ע תוקף הגבורה והכח להיות נותן שלג כצמר כדי שגם אם יאדימו כתולע כצמר יהיו. ועוד יובן ענין האריז"ל שביוכ"פ ממה שיוכ"פ הוא מעין עוה"ב שאין בו אכילה ושתיה. וא"כ ה"ז דוגמת ומעין מה שיהי' לע"ל בב"א היחוד עליון מבחי' אריה שהוא אור שלמעלה מהגבלת הכלים. מעין זה הוא ביוכ"פ ג"כ. רק שביוכ"פ הוא בחי' ועניתם את נפשותיכם ולע"ל יהי' בבחי' חיות ועונג. ולכן ביוכ"פ אסור בתשמיש כי היחוד גשמי הוא בדרך אור מים רקיע (עד"ה אשה כי תזריע) ולמעלה היחוד בכנס"י הוא מבחי' אריה שהוא בחי' אור לבד:

והנה כ"ז הוא כמ"ש הסירו הבגדים הצואים שהו"ע יגמה"ר שבאלול ובעשי"ת לעורר את האדם בתשובה להשיבו להשי"ת מאיסור ומהיתר ואח"כ ביוכ"פ סליחת העוונות. ואזי אח"כ הוא כמ"ש והלבש אותך מחלצות. והיינו בחה"ס שנמשכים הרחמים בבחי' חיבוק ומקיף לנש"י שכמו עד"מ האדם שחובק את חברו אפי' מאחוריו שא"א לו ליפרד ממנו. כן נמשך החיבוק לנש"י אפי' בבחי' אחוריים. היינו בשעה שעוסקים במו"מ בעניני העולם שעכ"ז לא יהי' נפרד מאלקות כמ"ש חבוקה ודבוקה בך שימני כחותם כו' אע"ג דאזיל הכא והכא דיוקנא אשתאר בך (זה"ב קי"ד) כמ"ש במ"א. וזהו והלבש אותך מחלצות הוא מלשון החלצו שהו"ע זירוז להתחזק. וגם מלשון ועצמותיך יחליץ שהו"ע זיכוך. והמכוון א' שיהי' הזדככות הגוף שגם בעסקו בעניני העולם יוכל להתחזק שלא להיות נפרד ממנו ית'.

והנה

שומע לה אזי נעשה לבו קשה כאבן שאין נכנס בו שום יראה וביטול לאלקות ועז"כ מכף רגל ועד ראש אין בו מתום כו' ולא רוככה בשמן (שלא נתרכך ע"י שמן משחת קדש הכ' דתורה). והנה בשביל זה הוא התגלות יגמה"ר שבאלול שזהו"ע הרועה בשושנים מה שושנה אית בה תליסר עלין אוף כנס"י אית בה י"ג מכילן דרחמי כדי לעורר האדם בתשובה. ועז"כ (משלי כ"ה ט"ו) בארך אפים יפותה קצין פי' קצין הוא בחי' רצון עלמין ומארי עלמא אור אין סוף שבז"א. ויפותה קצין הוא להיות נמתק מדה"ד שבז"א. ולשון רכה הוא לבון התפלה שהיא ברכות הלב שנכנס בלבבו מה שאומר הוי' אחד להיות מתפעל שיהי' ואהבת כו' תשבר גרם שנעשה שבירת הדינים. וזהו ג"כ מ"ש (שה"ש א' ג') לריח שמניך טובים כו' ע"כ עלמות אהבוך. שמן הוא מו"ש וריח שמניך הו"ע יגמה"ר שנמשכים ממו"ש (ונק' הרי בשמים) שכשמתגלים אזי עלמות אהבוך אפי' מי שלבו אטום כבתולה נעשה רך שיהי' בו אהבה לאלקות. וז"ש מלפני אלוה יעקב ההופכי הצור כו' פי' יעקב הוא מדה"ר. ואלוה יעקב הוא יגמה"ר שלפני האצי' ע"ד תתן אמת ליעקב עי"ז ההופכי הצור שאפי' מי שלבו קשה כאבן נעשה רך כשושנה. וזהו"ע ארי' המתגלה באלול שהו"ע התוקף והגבורה כארי שיש ביגמה"ר לעורר את האדם בתשובה. וז"ש בזהר שיש עלין תקיפין דשארין לשושנה. והוא מבחי' גבורה דעתיק כמ"ש במ"א שביגמה"ר יש שני בחי' יודי"ן ווי"ן היינו שלש השערות הם ווי"ן. ומקום יניקתן מהמוח ע"י גומא שיש לכ"א הוא כמו יו"ד. והיניקה מהמוח שנמשך ע"י הגומא לתוך חלל השערה הוא מבחי' גבו' דעתיק שמלובש במו"ס. זהו בחי' ארי'. וזהו ס"ת ד' יודי"ן. שבאלול נפתחים יודי"ן הנ"ל. וכמ"ש פותח את ידיך יודי"ך כו':

ובחי' ארי' שבר"ה הוא כמ"ש חשף הוי' את זרוע קדשו (ישעי' נ"ב י"ד) זרוע הוא בחי' גבו' כמ"ש ימינך וזרועך. וזרוע קדשו הוא גבורה דעתיק. וקאי על ר"ה כמ"ש בזה"ג (רי"ד ב') כמה דחילו סגי שריא בעלמא פי' דחילו הוא תוקף היראה שא"א לבלי הלב והמוח להכיל כלל וכמ"ש במלאכים ואימתך עליהם למעלה מהדעת שלהם. וכתיב זעות מחיל ככא כאדם שמזדעזע מפני פחד עצום שאינו מכילו. וגם פי' זעות כאדם שמזיע מפני משא כבד שלא לפי ערך כחו וזהו שמתרגם מטולא דשכינתא. וזהו בחי' אימה ופחד שלמעלה מבחי' יראה שהיא מוגבלת בכלים ואפשר לסובלה. ואפי' ביטול דהשתחוואה הוא ג"כ יראה וביטול לפ"ע הכלים שמתיישב במוח ולב. אבל האימה הוא שאינו מוגבל כלל בכלים שמתבלבל לגמרי. וז"ש באיוב ואימתך אל תבעתני. וזהו שאומרים בתפלת ר"ה ובכן תן פחדך כו'. ואימתך כו'. מעשיך הוא נשמות דעשי' יומשך הפחד מהוי' אלקינו. ואימתך שלמעלה משם הוי' על כל מה שבראת שהם ראשית ההתהוות מאין ליש והם בקירוב אל האין המהווה ולכן בהם הביטול גדול יומשך אימתך שלמעלה משם הוי' כו' ויראוך כו' וישתחוו היינו שיתגלה האימה ופחד בבחי' פנימיות בכלים שיהי' יראה והשתחוואה וזהו מפני בחשף ה' זרוע קדשו גבו' דעתיק שהוא בחי' ארי':

והאריה שביוכ"פ. יש לבאר תחלה ההפרש שבין יגמה"ר שמאירים באלול ובין יגמה"ר שמאירים בעשי"ת. ויובן עפמ"ש רחמיך רבים ה' כמשפטיך חייני. פי' כמשפטיך הוא תכלית תוקף הדין הקשה. שכשאדם נכשל בעבירות המורות מחייבי כריתות ומיתות ב"ד ח"ו אזי כתיב פני ה' כו' להכרית מארץ זכרם. וכתיב ויעשם ה' כו' וישליכם אל ארץ אחרת. וזהו"ע הכרת. והענין שהמל' נק' ארץ החיים כמ"ש (ישעי' ל"ח י"א) אמרתי לא אראה י"ה י"ה בארץ החיים. בארצות החיים. לפי שממנה נשפע בנס"י חיים באלקות. היינו אמונה שנק' חיים כמ"ש צדיק באמונתו יחי'. ויראה שנק' חיים כמ"ש יראת ה' לחיים. ואהבה שנק' חיים כמ"ש כי טוב חסדך מחיים ור"ל אמונה והוי"ר בעלמיות אוא"ס ב"ה בחי' יחודו האמיתי כמו שהוא לבדו הוא. כי בבחי' כח וחיות אלקי שמחי' ומהווה א"ל אמונה שעז"כ שאו מרום עיניכם וראו כו' כי אין הדבר עושה א"ע כו'. ועוד נק' המל' ארץ החיים שמקבלת מיסוד שנק' אל חי לפי שבו נמשיים גילוי ויחוד הקו"ת מאוא"ס ב"ה שהוא בחי' כנשמתא לגופא דאיהו חיים. והמל' מקבלת היחוד מיסוד. ומשפעת גילוי החיים בנס"י (וזהו שרש ענין שיש בה הכח להשפיע בחי' חיים מבחי' יהו"ע). וז"ש ביהושע בזאת תדעון כי אל חי בקרבכם זאת היא המל'. וע"י שהאדם מקבל א"ע בבחי' זאת שהוא המל' ע"י קבעומ"ש וכו"מ וע"ע אזי תדעון כי אל חי בקרבכם. וכשהאדם עובר על כריתות ומיתות ב"ד ח"ו אזי פני ה' בעושי רע להכרית מארץ זכרם ואזי וישליכם אל ארץ אחרת שהיא ארץ גזירה ארץ אפל וצלמות ארץ נכיה נש י"ה שנשכח שם יראה וביטול אלקות לגמרי. והיא נוק' דקליפה. וז"ש נאום פשע לרשע כו'. פשע הוא נוק' דקליפה שממנה קיום וחיות כל הפשעים. וכל הנאום של הפשע לרשע שנקשר בה להיות אין פחד אלקים לנגד עיניו. וע"ז הבקשה רחמיך רבים הוי' שמבחי' ר"ר שלמעלה מהשתל' אזי גם כמשפטיך חייני שיהוב לקבל חיות מקדושת שמו ית'. וז"ש אתה נותן יד לפושעים וימינך פשוטה לקבל שבים כו' שהיא פשוטה בלי שיעור לקבל בתשובה כו'. וז"ש מכלכל חיים בחסד מחי' מתים בר"ר. פי' חיים הם הצדיקים שאף במיתתן קרויין חיים כו' להם ג"כ מכלכל בחסד דהיינו כי כדי שבאתעדל"ת יהא אתעדל"ע ע"י תפילין יהי' הקב"ה מניח תפילין המשכת ד' מוחין וע"י ציצית המשכת לבכ"ת כו' זהו ג"כ חסד עליון כי באמת אין ערוך כלל כו' לכך נק' התורה תורת חסד. וגם חסד גדול מזה היינו מה שנמשך אתעדל"ע לעורר אתעדל"ת כו'. ומחי' מתים בר"ר. מתים הם הרשעים. ופי' בחייהם היינו ב' פירושים. א' במה שהוא מות ורע הוא אצלם לחיות וכמ"ש שמים מר למתוק כו'. והב' בגם מה שהוא בחי' חיים כמו תורה שנאמר בה עץ חיים כו'. והרשע שעושה תומ"צ קודם שעשה תשובה ממשיך עי"ז תוס' יניקה בקליפות לכך כתיב ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי כו'. וכתי' פקודתו יקח אחר ותפלתו תהי' לחטאה כו'. ואי' בספרים שפי' בתפלתו דרשע קודם שעשה תשובה הוא לחטאה מל' דקליפה. כי תפלה היא במל' מארת הסר מיעוט הירח (והתפלה הוא ביתמלא הברוגה כו'). וגם כי תפלה הוא מבחי' מקבל שמבקש רפאני ברך

עלינו

היחוד עליון אינו בתמידיות כ"א בשבתות ומועדים כו'. אבל לע"ל יהי' היחוד בכנס"י בתמידי'. וכח זה שלא יהי' הפסק הוא מבחי' גבורה דעת"י שהוא כח של כל יכול. וז"ש על לע"ל כי ההרים ימושו כו'. וחסדי הוא שפע המ"ד מאתך לא ימוש. וברית שלומי הוא יסוד דעתיק לא תמוט. וזהו ג"כ מ"ש עיניך תחזינה ירושלים נוה שאנן. ופי' בזהר (ח"ג קל"ו סע"א) נאוה שאנן בעת"י אתמר שהוא בחי' אני הוי' לא שניתי. ועוד הוא הגבורה מה שיהי' אז ואת רוה"ט אעביר מן הארץ והרשעה כולה בעשן תכלה שזהו ג"כ מצד כחו של כל יכול. כמ"ש תרום ידך על צריך וכל אויביך יכרתון. כתר אותיות כרת שמשם נמשך להכרית לגמרי. משא"כ בחכמה רק אתברירו. והו"ע מ"ע ומצות ל"ת אשר ל"ת הוא ג"כ רק דחיית הרע אבל לא כליון והעברה לגמרי כו' כמ"ש במ"א. נמצא נת' ד' טעמים מה שהיחוד דלע"ל הוא מבחי' אריך ושהוא למעלה מבחי' מ"ה וב"ן דעכשיו שהם בחי' אדם. ועכשיו א"א להיות גילוי מבחי' זו בקדושה בבחי' ביטול כ"א ע"י תשובה גדולה מעומקא דליבא ורעו"ד ביותר כמו דאב"ד שגעה בבכיה כו' וכן בחזקי' ויבך בכי גדול (מלכים ב' כ' ג') שעי"ז ביטל הגזרה שאמר לו ישעי' כה אמר ה' צו לביתך וגו' והיינו כמ"ש ראיתי דמעותיך פי' ראיתי שנמשך מבחי' ראי' דעינא פקיחא כו' ועי"ז נעשה לו נס שהוסיפו לו ט"ו שנים על ימיו הקצובים כו' ועוד כמה נסים צל המעלות דבלת תאנה ונס דסנחרב כו'. וכן בכה רבי ואמר יש קונה עולמו כו' הי' לו ג"כ בכיה זו. אבל שלא במדרגה כזו א"א להתגלות בקדושה כ"א בדרך נפילה ושבירה כו'. ולכן ארי' למטה חי' טמאה. והו"ע נבוכדנצר שנק' ארי' כמ"ש עלה ארי' מסובכו. וז"ש כי באש הצתה כו'. שזהו מה שמבחי' אש שלמעלה נפל בשב"כ להיות עלה ארי' כו' ובאש אתה עתיד לבנותה שיהי' גילוי בחי' אש בקדושה בבחי' ביטול וכמ"ש ביום ההוא תקראי לי אישי. וז"ש ואני אהי' לה נאום ה' חומת אש (זכרי' ב' ט'). וכ"ז הו"ע יבא ארי'. ואזי יהי' כנס"י המקבלת היחוד נק' אריותא. והיינו כמו שארז"ל (ברכות מ"ב ב') ע"פ כרע שכב כארי שקאי על ק"ש. והעיקר הוא פ' ראשונה דק"ש שנאמר בה בכל מאדך שנק' עושין רצונו ש"מ שבחי' זו נמשל כארי היינו שהוא למעלה מהגבלת כלי הנפש. שבחי' בכל לבבך ובכל נפשך אעפ"י שהוא ג"כ אה"ר בתשוקה נפלאה ובשבי יצריך. שאין לו רצון אחר כלל. וגם בכל נפשך למעלה מגילוי התפשטות החיות בגוף מ"מ הוא מוגבל בכלי הנפש שיכולים להכילה ולסובלה. אבל בכל מאדך הוא בחי' בל"ג שבנפש והוא בחי' יחידה שמקבלת מבחי' יחיד ממש. ובחי' זו אפי' בזמן הבית לא הי' כ"א ביחידי סגולה וג"ז רק לפרקים. וזהו שנסתפק ריב"ז ואמר ואיני יודע באיזה דרך מוליכין אותי לפי שהי' מסופק מפני עולם בקידתו בתורה אם הוציא כל בחי' יחידה שבנפשו לגילוי. ולע"ל יהי' בחי' זו בכללות כנ"י בבחי' קביעות ובתמידיות. וזהו שנק' ג"כ אריותא שהנוק' המעלה מ"נ להמשכת היחוד הוא ג"כ בחי' אריה. והנה כתיב על לע"ל בבכי יבאו כו'. פי' שהגילוי יהי' בבחי' בכיה. כי כמו שיש בכיה של צער שהו"ע דחיקת המוח מפני עוצם הצער שא"א לסובלו ולהכילו יוצא מותרי דמעות כן יש בכיה של שמחה כאשר השמחה אינה מוגבלת כלל וא"א להכילה נדחק כמו"כ המוח אל עצם הגולגולת ויוצא דמעות. שיש שמחה שגורם מוחין דגדלות ביותר כמו שמועה טובה תדשן עצם (משלי ט"ו ל') היינו מפני שגורם רבוי לחלוחית המוחין שמהם גידול העצמות. וזהו כאשר השמחה מוגבל בכלי המוח עכ"פ. ולע"ל יהי' השמחה עצומה ביתר שאת שלא יוכלו להכילה כולה בבחי' פנימיות במוחין דגדלות ג"כ כ"א בבחי' בכיה. וכמו שאי' במדרש הנעלם פ' וירא ברע"ק ששמע כשהי' ר"א הגדול דורש קודם הסתלקותו ברזין דאורייתא בבהרת ובשה"ש הוו עייני דרע"ק נחתין מיא. מרוב השמחה. וכשהגיע לפסוק סמכוני באשישות לא יכיל למיסבל רע"ק וארים קלי' בבכייתא וגעה בבכיה. וזהו בבכי יבאו כו'. וזהו והפכתי אבלם לששון (ירמי' ל"א י"ב) שהאבל עצמו יתהפך לששון היינו מה שעכשיו הוא בכי' של צער יהי' לע"ל ג"כ בכיה אבל של שמחה. ונחמתים ושמחתים מיגונם שמהיגון עצמו הוא הנחמה שיהי' בב"א:

והנה הקדמונים נתנו סימן אריה שאג מי לא יירא. ארי"ה ר"ת אלול ר"ה יוהכ"פ הושענא רבה. והכוונה שבזמנים אלו מתגלה מבחי' ארי' שלמעלה. כי הנה כתיב אני לדודי ודודי לי ר"ת אלול וס"ת ד' יודין. הרועה בשושנים. שבאלול הקב"ה מפרנס לכנ"י בשושנים. ובמד"ר (שה"ש פפ"ב) צדיקים לבם רך כשושנה. פי' שדבר רך כמו שושן קולט לתוכו משקה כמו מים ויין ושמן. וצדיקים לבם רך היינו שהשתוקקות שמשיגים ביחודו ואחדותו ית' שזהו"ע יין ומים ושמן שהם בחי' מוחין בכלל נקלט בתוכיות ופנימיות לבבם שיהי' להם אה"ר כו' ופחד הוי' בלבם מבחי' יהו"ע. וגם פי' שושנים ששונים בהלכות. וזהו נוסף על מעלת נה"א מצ"ע שהיא רק ניצוץ א' מאלקות ואינה ערך כלל להספי'. וכמו שאמר אאע"ה ע"ע לגבי מדרגתו מדת החסד שבאצי' ואנכי עפר ואפר כי הנשמות הם רק מעין אלקות בצמצום עצום ולכן אין בכחה לבד לפעול רצות בגוף ונה"ב. רק שע"י ששונים בהלכות שהתורה היא חכמתו ורצונו ית' היא נותנת כח בנה"א לפעול רצות בגוף ונה"ב. וז"ש במד"ר (וישלח פ' ע"ח) ע"פ והילדים רצים זה משה ואהרן שהם נשמות מבחי' התיקון שהוא בחי' רך כקנה. ונתנה תורה על ידם שעי"ז מבררים מה שנפל בשבה"כ מעולם התוהו שנק' קשה כארז. אך זהו דוקא מעלת הצדיקים אשר לבם ברשותם ומושלים ביצרם שאין נמשכים אחר הגוף ונה"ב. ומקדשים א"ע גם במותר. אבל שאר כל אדם שנמשכים אחר הגוף ונה"ב למנהגית ההוותם אפי' בהיתר לבד אזי נעשה לבם קשה כאבן והו"ע טמטום הלב שאעפ"י במשיג ומבין אלקות בשכלו אינו נכנס בלבבו לפעול בו מורך לאכפיי' לגוף ונה"ב וה"ז כמשל האבן שאפי' ישפכו עליו כל מימות שבעולם אין נכנס בתוכו כלום. וז"ש באר בשדה כו' והאבן גדולה ע"פ הבאר (ויצא כ"ט) באר הוא הנה"א באמ"ה. שלהבת העולה מאליה כמ"ש נר הוי' נשמת אדם. בשדה הוא הגוף ונה"ב. והאבן כו' הוא אבן נגף וצור מכשול אבן אפל וצלמות דבה כשלין ב"נ (זח"א קג"א ב') בחי' נוק' דקליפה שמפתה ומושך האדם אחר צורכי הגוף ועניני עוה"ז וכשהאדם

בוטע

להפור בעומק יותר מהמקור כו'. ואעפ"י שרחמים דאבי' הם מבחי' אדם ואיך מגיעים בבחי' הרחמים גדולים שלפני האבי' שהוא בחי' כי לא אדם. הנה זהו גודל מעלת ויקרת ערך התיקון על התהו מה שנאצל בבחי' קוין. שקו האמצעי דת"י עולה עד הכתר. וע"ז אמר שהע"ה שלשה אלה נפלאו ממני דרך הגבר בשמים כו'. אבל עכ"פ כך הוא רצון המאציל ב"ה. ושרש הענין דאיתא בספד"צ רפ"ד (זח"ב קע"ח א') ז"א אתגליא ולא אתגליא. ופי' האריז"ל אתגליא מצד חיצוניותו שהוא עצם המדות שהם מקור המשכת והתפשטות החיות בבי"ע. ולא אתגליא מצד הפנימיות שבו שהוא בחי' עתיקא ממש (עד"ה בהצוצרות שזהו מצד המוחין דז"א שהו"ע גילוי יחודו ואחדותו בעולם שכח זה הוא מעתיקא ממש. יעו"ש). ומה שקוב"ה בגלותא סליק לעילא זהו פנימיות ז"א (דהיינו המוחין כנ"ל) ובו הוא הבכי'. ע"כ יוכל לעורר בבחי' עינא פקיחא דעתיקא. ומזאת כן מובן ג"כ שכדי לעורר הבכיה בקוב"ה שהוא פנימיות ז"א שהוא ע"י הבכיה שבכנס"י למטה. צ"ל דוקא מבחי' פנימיות נקודת הלב ממש:

והנה ארז"ל (סנהדרין ק"ד ב') ע"פ ויבכו בלילה ההוא הם בכו בכיה של חנם ואני קבעתי להם בכיה לדורות. ולכאורה תמוה מאד איך יתכן בכיה לדורות הלא כתיב אני ה' בעתה אחישנה (ישעי' ס' כ"ב). וכתיב כי לא לעולם אריב ולא לנצח אקצוף (שם נ"ז ט"ז) ובכל יום ויום מברכים וחותמים גואל ישראל. גם מהו פי' בכיה של חנם. ויובן עפמ"ש בסידור האריז"ל בפי' לדור ודור המליכו לאל שלכאורה הי' צ"ל בכל דור. והי' שם הפי' שלדור ודור הם ב' ההי"ן בינה ומל'. שבינה אימא עילאה אם הבנים דאבי' היא דור א'. ומל' אימא תתאה דור שני. וגם פי' דור מלשון דירה. שאימא עילאה נק' שכינתא עילאה שמשכנת ג"ר בז"ת. ואימא תתאה נק' שכינתא תתאה שמשכנת ז"ת דאבי' בבי"ע. והיינו גילוי יחיד ואחד. ולדור ודור שהם ב' ההי"ן שהם ב' נוקבין שמקבלים ההמשכה מהיו"ד והוא"ו גילוי זה כנ"ל המליכו מבחי' מל' דא"ס. לאל נהירו דחכמתא יו"ד של שם הוי' ב"ה. כי הוא לבדו כו'. וכמו"כ יובן פי' בכיה לדורות שהבכיה הוא בהשני דורות שהם ב' ההי"ן של שם הוי' ב"ה על שנסתלק מהם היחודים מהיו"ד ומהוא"ו. והגורם לזה הוא מה שבכו בכי' של חנם פי' היפך מבחי' השיר שהו"ע שמחה וגם הו"ע העלאה בבחי' ביטול לגמרי כידוע בענין כל בעלי השיר יוצאין בשיר והיינו שהביטול הוא בבחי' שמחה ועונג והיות רב. והיפך מזה בכיה של חנם הו"ע קמיעו ועצב על הביטול שנחשב אצלו לעול ולמשא. והיינו לפי שהחיות והעונג הוא בצורכי הגוף ועניני עוה"ז. וזהו של חנם ע"ד חנם בלא מצות מחמת פריקת עול. והנה שבאמת א"א לאיש יהודי שיהי' כל החיות והעונג שלו מההיפך לבד כמ"ש (יחזקאל סי' כ') היו לא תהי' אשר אתם אומרים נהי' כגוים כו' אם לא ביד חזקה כו' אמלוך עליכם. רק שמ"מ ע"י שהי' אז בכי'. בכיה של חנם. עי"ז גרמו בכיה לדורות הסתלקות הוא"ו מהב' דורות. וגם פי' קבעתי בכי' לדורות שהעלה והתיקון להחזרת היחודים בהדורות הוא ע"י בכיה כנ"ל בענין בכה תבכה. ועוד שהתגלות היחוד שיהי' לע"ל בב"א יהי' בבחי' בכיה שזהו הכלי לגילוי ההוא. וזהו וישא את קולו כו' כנ"ל ואח"כ ויבך הוא ההמשכה מלמעלה למטה ג"כ בבחי' בכיה כו':

ועתה יש לבאר ענין יבא ארי'. הנה במד"ר יתרו פכ"ט ע"פ וידבר אלקים כו' אנכי כו' הה"ד ארי' שאג מי לא ירא. מובן מזה שארי' הוא בחי' אנכי כ"ע. והיינו כמ"ש גבור כארי (אבות פ"ה) וכתיב טוב ארך אפים מגבור (משלי ט"ז ל"ב) וארי' הוא מלך שבחיות היינו תוקף הגבורה. ולמעלה הוא בחי' גבורה דעת"י. וענין גבורה זו הוא תגבורת ורבוי גילוי אוא"ס ב"ה שלמעלה מעלה מגדר התלבשות והגבלה בכלים דע"ס כ"א כמו שמאיר בכתר כו'. ולע"ל יהי' היחוד בכנס"י מבחי' זו. וז"ש ביום ההוא תקראי לי אישי כו' ונת' בד"ה סמכוני בהג"ה הפי' שיהי' גילוי היחוד מבחי' אש. ולא כמו עכשיו שאעפ"י שהיחוד עליון הוא המשכת גילוי מעצמות אוא"ס ב"ה. אבל הוא כמו עד"מ בגשמיות שאעפ"י שהטפה נמשכת מעצמיות כח השכל והתענוג אבל נמשכת דרך ח"י חוליות השדרה עד שמתגשמת. כמו"כ למעלה ההמשכה הוא ע"י ע"ס דז"א מלמעלמ"ע ומלמטלמ"ע הוא ח"י. וזהו כידוע שכל המשכות וגילויים שבסדר ההשתלשלות עכשיו ואפי' מה שנק' יחוד עליון הוא בדרך אור מים רקיע. פי' אור הוא בחי' כ"ע שהוא אור שאין עליו הגבלת שום כלי. ומים הוא חכ' כי גילוי ברק המבריק הוא מהות מה רק שאינו גילוי גמור עדיין זהו כמו מים דניידי ואזלי. ורקיע הוא כאשר כבר אגלידו מיא זהו כשבא השכל לידי הבנה והשגה באורך ורוחב אז הוא בחי' גילוי גמור. ויש ב' בחי' רקיע כמ"ש השמים שמים כו' היינו בינה ויסוד. וה"ז כמו עד"מ המשכת הטפה דרך ח"י חוליות עד שמתגשמת. אבל לע"ל יהי' ביום ההוא תקראי לי אישי שיהי' גילוי היחוד בכנס"י מבחי' אור ואש שאין עליו הגבלת שום כלי כ"א כמו שהוא. וזהו בחי' גבורה דעתיק שנקרא ארי' ע"ש הגבורה. ועוד יובן ענין גבורה זו שהוא הכח של כל יכול להיות הגילוי למטה מאד. שהרי לע"ל יהי' גילוי זה בנשמה בגוף בעוה"ז אחר התהוות עוה"ז וגוף הגשמי הוא ע"י רבוי מיני צמצומים והסתרים עד א"ק ממש. ומ"מ יאיר בהם אא"ס עצמותו שלמעלה לגמרי מגדר התלבשות בכלים. א"כ הו"ע יחוד הצמצומים עם אא"ס ב"ה שלא יסתירו כלל. וזהו רק כחו של כל יכול. וזהו שמבקשים בתפלת ר"ה והופע בהדר גאון עוזך על כל יושבי תבל. פי' עוזך הוא מדת הגבורה והצמצום. וגאון עוזך הוא תוקף כח ועוז של הצמצומים. שהוא כח של כל יכול. כי כמו במדת חסדו שהוא התגלות יחודו ואחדותו הוא כחו של כל יכול. כן גם מדת גבורתו שמצמצם ומעלים ומסתיר להיות נדמה ונראה ליש ודבר הוא גם כן כח של כל יכול. ואדרבה זהו כח נעלה יותר. כי גילוי יחודו ית' הרי זהו האמת כמו שהוא קמי' ית' שבאמת הוא לבדו הוא. משא"כ זה שיהי' נדמה ונראה ליש ודבר הוא היפוך האמת. וא"כ יש בזה כח של כל יכול ביותר. והדר גאון עוזך הידור של הצמצומים הוא איך שכולם מיוחדים באמת עם אוא"ס ב"ה כמו שהי' הוא ושמו בלבד. וזהו לראות מהרה בתפארת עוזך. ועוד הוא הגבורה שלא יהי' נפסק היחוד. בעכשיו

ז"ח דאצי' נק' מלך או מלכא קדישא. ההפרש שבין מלכה למלכות. מלכות הוא התפשטות רוממותו והתנשאותו על המדינה. ומלכה הוא עצם גוף המלך בעצמו. ולכן אוא"ס ב"ה כשמאיר ומלובש בהמדות דז"א דאצי' נק' מלכא. ובחי' מלכות הוא רוממותו והתנשאותו ית' על הנבראים. וזהו ויבא מלך הכבוד דהיינו ז"א דאצי' כשמלובש בבחי' לבנ"ה תתאה דמל' בגימט' כבוד. כבוד מלכותך כו'. אבל בגלות שאין התגלות בחי' מלכות דקדושה. אזי כביכול לאו איהו מלכא וכמ"ש בזהר (ויקרא ה' א') ע"פ גדול הוי' בעיר כו' מלכא בלא מטרוניתא לאו איהו מלכא. ולאו איהו גדול כו'. ולכן קוב"ה מלכא קדישא בוכה במסתרים מפני גוה כו' מפני גאותה של מ"ש שנטלה. ופי' מפני גאותן של ישראל שנטלה כו'. היינו שכשמתגלה רוממות והתנשאות מדת מלכותו על ישראל זהו גאותן של ישראל כמ"ש על ישראל גאותו (תלים ס"ח ל"ה). והענין כמ"ש בתניא בפי' כה אמר הוי' מלך ישראל כו'. שהניח הקב"ה העליונים והתחתונים ומייחד מלכותו על עמו ישראל למטה דוקא. וזהו גאותן של ישראל. שהבחי' רצון ועונג בעצמ"ת הנה אמלוך אין נשלם לא ע"י עולם האצי' ולא ע"י בי"ע כ"א ע"י נש"י למטה דוקא. וממילא הי' גאותן של ישראל גם בגשמיות. דהנה משה אמר אם אין פניך (היינו שכינה מל') הולכים אל תעלינו מזה (שמות ל"ג ט"ו) והקב"ה השיבו פני ילכו והניחותי לך וכתיב (דברים כ"ו י"ח) והוי' האמירך היום (היינו שמסרה בך גילוי בחי' אמירה שלו דבור עליון מל') ולתתך עליון על כל הגוים כו'. ולכן על זמן הגלות כתיב והסתרתי פני מהם והיו לאכול (שם ל"א י"ז). והנה ענין במסתרים תבכה נפשי. כפי פשט לשון הגמ' שקוב"ה בוכה במסתרים. זהו ענין תבכה עיני על עיני. וע"י הבכיה דבחי' עין הרחמים דת"ת דאצי' מתעורר עי"ז ר"ר מבחי' עינא פקיחא דלא נאים. והענין דהרז"ל (ברכות ז' א') קוב"ה מצלי יהי רצון מלפני כו'. ובודאי דענין במסתרים תבכה נפשי כו'. קוב"ה בוכה כו'. זהו גבוה יותר מבחי' קוב"ה מצלי. וכמו שלמטה דמעה למעלה מתפלה. שאעפ"י ששערי תפלה ננעלו. שערי דמעה לא ננעלו. וכמו"כ יובן גם למעלה. והענין כי מה שקוב"ה מצלי יה"ר כו' זהו המשכת רצוה"ע שלמעלה מעלה מהחכמה. ונק' ארך אפים נושא עון כו'. אבל ע"י קוב"ה בוכה תבכה עיני על עיני. עי"ז מתעורר למעלה יותר מבחי' רצוה"ע דהיינו בחי' עינא פקיחא דעת"י. דכמו עד"מ למטה כח הראיה הרוחני' שבנפש מלובש רק בהשחור שבעין שנק' אישון בת עין. והרי השחור שבעין הוא רק כלי לבד לכח הראי' הרוחני' שבנפש. כמו"כ למעלה ענין אישון עינו שחור שבעין זהו בחי' ישת חשך סתרו עצמות הרצה"ע שלמעלה מגדר התלבשות והגבלה בחכ"ע. כ"א שהוא בבחי' מקיף והעלם לגבי החכמה ע"כ נק' חשך העליון שלמעלה מבחי' גילוי אור. ובפנימיות הרצה"ע מלובש ענג העליון דאוא"ס ב"ה בחי' מקור התענוגים ונק' עתיקא ונק' ג"כ רעדל"ר. וזהו עיקר בחי' עינא פקיחא דלא נאים שהוא הראי' העליונה דעת"י שמלובש בבחי' ישת חשך סתרו. ע"ד אין אדם רואה כו' אלא מתוך השחור שבעין. שאין נמנע טוב נין שלו ית' לעולם :

וביאור הענין להבין מעט מזעיר איך ע"י הבכיה דתבכה עיני על עיני. שהוא הבכיה דבחי' עין הרחמים דכמראה אדם דאצי'. איך מתעורר עי"ז ר"ר מבחי' עינא פקיחא דעת"י שהוא בחי' כי לא אדם הוא. ולמעלה מסדר השתלשלות לגמרי. ויובן בהקדם ביאור ענין הכתוב (בראשית כ"ט יו"ד) ויהי כאשר ראה יעקב את רחל כו' וישא את קולו ויבך (ע"כ לשון אדמו"ר נ"ע). כי רחל נק' כנס"י כמ"ש בזהר (ח"ב כ"ט ע"ב. ח"ג כ' ע"ב). ובזמן הגלות היא עקרה שאין לה בנים אהוי"ר. וגם אין לה ולד שאפי' בית ולד אין לה. היינו שאפי' במוחין אין שום הרגשת אלקות להיות מודה שאליו יאתה שתהלה ותכסוף נפש כל חי. וגם כרחל לפני גוזזיה נאלמה (כמ"ש בזה"ג) והו"ע מ"ש על זמן הגלות אותותינו לא ראינו. כי שערות ואותיות הם ענין א'. ופי' אותותינו לא ראינו היינו האותיות דעש"מ שמהי' ומהווה אינן בהתגלות ומהמת זה נדמה ונראה העולם ומלואו ליש ודבר. שבזמן הבית הי' גילוי הדבור עליון. וממילא הי' כל נברא בטל בתכלית בהיות אלקי שמהי' ומהוה כמ"ש בתניא אלו נתנה כו'. וגם הי' גילוי איך שפי הוי' דבר שמהי' ומהוה רק כמו זיו השמש בשמש כו'. אבל בזמה"ג אותיותנו לא ראינו. וגם אותותינו הוא אותות ומופתים על נסיך שבכל יום עמנו ועל נפלאותיך כו' ג"כ לא ראינו. שאין בעל הנס מכיר בנסו. וזהו נאלמה שאין הדיבור בגילוי. וגם גוזזיה שמפרידים השערות שהם האותיות מהמקור לגמרי לאמר כחי ועוצם ידי כו'. וזהו ויהי לפנינה ילדים ולחנה אין ילדים (שמואל א' א' ב'). ופי' הבעש"ט נ"ע שפנינה היא ק"נ לה יש ילדים היינו מדות בלעו"ז אהבות זרות ויראות זרות פן יחסר לחמו וכדומה. ולחנה מל' דקדושה אין ילדים שהם אהוי"ר. והנה כתיב ויאהב יעקב את רחל ויאמר אעבדך שבע שנים ברחל שכל עיקר עבודת יעקב בעל עולם התיקון עם לובן העליון הי' ברחל. שהוא ענין ההמשכה בבחי' הדיבור עליון כדי להיות גילוי בבי"ע. וזהו ויאהב גם את רחל מלאה. שהיא בחי' מח' שעל ידה ההמשכה בעולם האצי'. שא"ז עיקר המכוון. וכמו"כ למעלה יעקב אותיות יבקע הוא בחי' הקו"ת. שכל עיקר המכוון מה שנתלמלם אוא"ס ב"ה להאיר בבחי' קו"ת ונמשך בכל סדר ההשתלשלות הוא כדי להיות ההמשכה בבחי' דיבור העליון ולהיות גילוי בבי"ע. ולזאת ויהי כאשר ראה יעקב את רחל בזמן הגלות אשר תחת היותה יפ"ת ויפ"מ תשך משחור תארה. וכרחל לפני גוזזיה נאלמה. אזי וישא את קולו שהעלה מדרגתו מדה"ר דאצי' לבחי' רחמים גדולים ורחמים רבים שלפני האצי'. ועי"ז ויבך המשכת ר"ר רחמים פשוטים דעתיקא להגביהה ולהוציאה מבחי' יש ופירוד ולייחדה בקדושה כו'. והטעם שהי' צריך להגביה את מדתו לבחי' ר"ר שלמעלה ולא די לו במדתו מדה"ר דאצי' הוא כי הרחמים דאצי' עצמם אין בכחם להמתיק תוקף הדין הקשה שבזמה"ג. ועוד שע"י הרחמים דאצי' עיקר היחוד וזווגי המדות להיות מיתוק הגבורות בחסדים הוא באצי'. ובבריאה מתעלם ומתמעט כו'. אבל ע"י הרחמים שלפני האצי' הגילוי למטה כמו למעלה כו'. ועוד טעם כי ענין הגלות הוא מ"ש ונהר יחרב ויבש. וה"ז כמו עד"מ בגשמיות כשיבש הנהר אין די לחפור במקומו כ"א שצריך

לחפור

כל"ח. כלא בכף הדמיון ולא לא ממש. א"ז עיקר בחי' יש האמיתי כו'. ולכן בחי' מל' דא"ס ב"ה שנק' יחיד כו' שהוא עיקר בחי' יש האמיתי זהו בחי' גאות האמיתי דקדושה וזהו גאוותה של מ"ש. וכיון שבחי' זו שורה בי"ה. לכן גאוה גימט' י"ה. גם עוד יובן ענין גאותה של מ"ש וגאוה גימט' י"ה. היינו הגאות והרוממות על רשעים להשפילם. כמ"ש תרוס ידך על צריך כו' (מיכה ה' ח'). וכתיב כי גאה גאה. ותרגומו גאה על גיוותניא. דהיינו למנוע כל מיני שפע מהרשעים ולהשפילם. ובחי' זו דוקא מצד הארת פנימיות רצוה"ע והוא"ס ב"ה בבחי' י"ה דוקא כמשנ"ת במ"א בפי' ויוציאנו הוי' אלקינו ביד חזקה כו' הו"א שהלבישו לזרועות דא"א יעו"ש. והנה בזמן הגלות שנאמר יחרב בבית ראשון. ולא אבא בעיר. אפי' בירושמ"ע. שנמנע ונסתלק שפע הפנימיות מאוא"ס ב"ה מבחי' י"ה ולכן נפסק יחוד פנימי דהו"ב. וא"כ זהו הסתלקות הארת מל' דא"ס מבחי' י"ה. שאין מאיר בי"ה בזמן הגלות בחי' גאותה של מלכות שמים. ולכן במסתרים (דוקא בחי' י"ה) תבכה נפשי מפני גוה מפני גאותה של מ"ש שנטלה מבחי' י"ה שנק' מסתרים :

ועתה צ"ל פי' ר"ש בר יצחק מפני גוה. מפני גאוותן של ישראל שנטלה. ויובן ע"ד מ"ש בכתאריז"ל בפי' גאון יעקב שזהו המוחין דזו"נ דאצילות (מא"ת ג' ג'). והענין כי מהארת אוא"ס ב"ה בחי' גאותה של מלכות שמים בבחי' י"ה להיות יחוד פנימי די"ה עי"ז נמשך מוחין לזו"נ לצורך לידת הנשמות (כמשנ"ת בלקו"ת בד"ה שוש אשיש יעו"ש). והיינו שיומשך מוחין דגדלות גם בנש"י למטה בעבודה. להיות גדלות ההשגה והתבוננות באוא"ס ב"ה בתפלה ולהשיג השגות גדולות בסודות ורזין דאורייתא. וכמו"כ גדלות ההשגה בנגלות התורה. ובחי' מוחין דגדלות אלו נק' גאון יעקב. ולכאורה א"ז מובן כי מוחין דקדושה הם ביטול בתכלית (ההפך מהכ' דקליפה שנק' בעלי במות אדון שהחכמה עושה אותו ליש ודבר דוקא) וכל שיש מוחין דגדלות יותר יהי' הביטול יותר. וא"כ איך נק' גאון יעקב לשון גאוה כמ"ש גאה וגאון כו' (משלי ח' י"ג). והענין ע"ד ת"ח צ"ל בו שמינית שבשמינית (סוטה ד"ה ע"א) בחי' א' משס ס"ג. שהוא בחי' יש דקדושה בעבודה. כמ"ש ויגבה לבו בדרכי ה' (דה"י ב' י"ז). בהוא הגבהת הנפש בבחי' גיאות ויש דקדושה שיהי' נחשב אצלו השפלה ובושה גדולה להשוב בגשמיות הבלי עוה"ז ורצונות גשמים אפי' דהיתר. ובחי' זו נמשך דוקא מצד מוחין דגדלות. דהנה ידוע המאמר מרובים צרכי עמך ודעתם קצרה שכשהדעת באלקות מתקצר. בחי' קטנות הדעת בעבודה. אזי מרובים צרכי עמך שיש רבוי רצונות זרות כו'. אבל כשהדעת באלקות הוא בהתרחבות וגדלות הדעת שמשיג היטב במוח איך שאני הוי' לא שניתי וכולא קמי' כל"ח ויכול לקשר דעתו בחוזק להכיר ולהרגיש זאת בתוך תוכו ופנימיותו ממש. אזי אין שייך שום רצון כלל בגשמיות שאין רוצה כלום. רק רצון ה' ליכלל ביחודו ית'. ויבוש להשפיל עצמו במחשבות ורצונות גשמיים. וזהו שהמוחין דגדלות נק' גאון יעקב שמצד דעת דגדלות באלקות נמשך הגבהת הנפש בעבודה בבחי' גיאות ויש דקדושה שלא להשפיל עצמו בגשמיות כלל. משא"כ כשאין בו מוחין דגדלות בעבודה רק מוחין דקטנות הרי אזי מרובים צרכי עמך שיש רבוי רצונות גשמיים כו'. וזהו מפני גאוותן של ישראל שנטלה מהן דהיינו בחי' גאון יעקב הנ"ל. ומחמת זה מסתעף השפלה במחשבות ורצונות גשמיים כו' כנ"ל. והנה ב' הפירושים בפי' מפני גוה עולים בקנה א' דמחמת גאותה של מ"ש שנטלה שהוא הסתלקות הגילוי דבחי' מל' דא"ס מבחי' י"ה ונפסק יחוד הפנימי דהו"ב ממילא אין נמשך מוחין דגדלות לזו"נ לצורך לידת הנשמות. בחי' גאון יעקב. וזהו מפני גאוותן של ישראל שנטלה. והא בהא תליא :

וב"ז הוא הפי' שהבכיה הוא בבחי' מסתרים גופא דהיינו י"ה הו"ב שהם בוכים מפני גוה. אמנם כפי פשט לשון הגמ' מקום יש לו להקב"ה ומסתרים שמו. משמע שהבכיה הוא בקוב"ה. שקוב"ה בוכה ורק שבוכה במסתרים. והענין כי קוב"ה בגלותא סליק לעילא לעילא כמ"ש בזהר (ח"ג כ' ע"ב). ופי' במק"מ לעילא הא' בבינה. לעילא הב' בחכמה. ופי' קוב"ה היינו המוחין דז"א. ופי' מוחין הוא ההארה וגילוי אא"ס ב"ה בהמדות. ולכן נק' קוב"ה. כי המוחין שורש קדש עליון שמובדל מהעולמות. ונמשכים בהמדות להיות מאיר בעולמות וזהו קודשא בריך הוא. ובזמן הגלות מסתלק ההארה (שהוא המוחין) מהמדות לעילא לעילא. וא"כ בזמן הגלות הוא עליות והסתלקות האור והמוחין של המדות לבחי' חו"ב שנק' מסתרים. וזהו מקום יש לו להקב"ה ומסתרים שמו דהיינו בחי' הנה מקום אתי ופי' בזהר (ויקהל ר"ז א') מקום טמיר וגניז שהוא בינה עילאה שהם עולה ומסתלק בזמן הגלות. וזהו במסתרים תבכה נפשי. פי' נפשי היינו האורות ומוחין דז"א שנק' נפש של גוף הו"ק דז"א. ולפ"ז צ"ל פי' מפני גוה מפני גאותה של מ"ש או מפני גאוותן של ישראל באופן אחר. פי' מפני גאותה של מלכות שמים שנטלה. היינו כי עבמ"ח אנא אמלוך ואין מלך בלא עם שיתהוו נפרדים ויהיו בטלים ומקבלים עליהם עומ"ש. ולכן כשהשראת השכינה הוא על ישראל שהם בבחי' ביטול ומקבלים עליהם עומ"ש אזי יש התגלות בחי' גאות דקדושה כמ"ש ה' מלך גאות לבש. דהיינו שמתגלה רוממות והתנשאות מדת מלכותו ית'. אבל בזמן הגלות שהשכינה מלובשת ומסתתרת בבחי' גלות בהע"ש כמ"ש ובפשעכם שולחה אמכם (ישעי' נ"ן א') נפלה עטרת ראשינו (איכה ה' ט"ז) וכתיב גדע בחרי אף כל קרן ישראל (שם ב' ג') ואחז"ל (במד"ר שם) אלו עשר קרנות שנגדעו מישראל וניתנו לאוה"ע שהוא התלבשות הע"ש דמל' בקליפות. לא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים. וע"ז כתיב ותרד פלאים (שם א' ט') שבחי' מלכות משפיע בזמן הגלות ריבוי שפע לע"ש והם נוטלים הים לעצמן שאומרים ידינו רמה ולא ה' פעל כל אלה וכמו שאמר פרעה לי יאורי ואני עשיתני הרי היש והגאות דקדושה דהיינו רוממות והתנשאות מדת מלכותו ית' אין מתגלה כלל בזמן הגלות כ"א אדרבה בבחי' גלות ונפילה וזהו מפני גאותה של מ"ש שנטלה. ועולה בקנה א' עם משנת"ל בפי' גאותה של מ"ש שהוא מל' דא"ס ב"ה. כי שרש המל' הוא במל' דא"ס ממש עבמ"ה הקדומה אנא אמלוך וזהו כי המלכות שלך היא. ולכן קוב"ה שהוא המוחין והאור שמאיר בז"א בוכה ע"ז. כי קוב"ה

בחי' הבל דקדושה שנסתלקו כנ"ל. והנה לפי' הגמ' הב' בכיות דבכה תבכה הוא על ב' בחי' נהר שנחרב ויבש בב"ר ובב"ש. ולפי' האריז"ל הב' בכיות על הסתלקות הב' בחי' הבל. הבל העליון שמת"ת דבינה להיות מקור בחי' מקיף וכתר להמדות. והבל הב' שנמשך מת"ת דז"א להיות מקור בחי' מקיף וכתר לבחי' מלכות דיבור עליון. וההפרש בין ב' הפירושים הוא. כי נהר הוא עצם היחוד עליון דהיינו המשכת שפע המ"ד בבחי' גילוי בפנימיות בהמקבל. וזהו כהשקות את הגן להשקות זהו גילוי בפנימיות. כמו הגשם שמשקה את הארץ נק' זה רביעה של גשמים. מטרא בעלא דארעא. וכמו"כ למעלה כי נהר היוצא מעדן להשקות את הגן געה"ע בינה זהו היחוד דהו"ב יחוד י"ה. ונהר שנמשך בגעה"ת מל' זהו יחוד זו"נ. אבל הבל הוא רק בחי' מקיף וכתר דהיינו רק בחי' רצון על הגילוי במדות או רצון על היחוד והגילוי בדיבור עליון ואח"כ נמשך הנהר להשקות את הגן שהוא עצם היחוד עליון. ובזמן הגלות נסתלק גם בחי' הבל דהיינו שגם הרצון בחי' כתר נסתלק וממילא ונהר יחרב ויבש. וא"כ לפי' האריז"ל שהב' בכיות הוא על הסתלקות הב' בחי' הבל. הוא בכיה עמוקה יותר שגם בחי' הבל שהוא הבחי' כתר ורצון על היחוד נסתלק. וממילא נפסק היחוד שהו"ע ונהר יחרב:

והנה ארז"ל (בגמ' ב"מ דנ"ט א') אעפ"י ששערי תפלה ננעלו שערי דמעה לא ננעלו. ונתבאר הטעם בלקו"ת פ' בהעלותך ע"י שהדמעה היא בעינים גורם כן למעלה בחי' ראיה בחי' פקח עיניך וראה. עינא פקיחא דלא נאים. ששם לעולם בחי' ראיה לפי שאין שם דין כלל. דלית שמאלא בהאי עתיקא. ונק' עין ה' כו' עין א' לפי שאין שם התחלקות חו"ג כלל. והוא מקור החסד והרחמים כו'. וצ"ל שהרי הדמעה שמהעינים של האדם יכול רק לעורר בבחי' עיני ה' דבחי' כמראה אדם דאצי' ששם הוא תרין עיינין. עין דימין הוא אשגחותא דרחמי וחסד. ועין דשמאל הוא אשגחותא דדינא. והרי מדה"ד יוכל לעכב. והבחי' עינא פקיחא הוא בבחי' כי לא אדם הוא שלמעלה מסדר השתלשלות לגמרי ואיך יכול לעורר שם. והענין דארז"ל במד"ר (איכה א') ע"פ עיני עיני יורדה מים. משל לרופא שחשש על עינו אחת. אמר תבכה עיני על עיני. כך כנס"י נק' אישון עינו של הקב"ה כמ"ש יצרנהו כאישון עינו (האזינו ל"ב יו"ד) ובזמן הגלות כנס"י בבחי' נפילה כמ"ש ותרד פלאים כו' (איכה א' ט'). ויש למעלה בקוב"ה עוד עין הרחמים דהיינו מדת תפארת דז"א דאצי' שבחי' זו לעולם באצי' ואין שייך שם ירידה כלל אפי' בזמן הגלות. וזהו עיני עיני. תבכה עיני על עיני היינו עין הרחמים דאצי' על כנס"י בחי' יצרנהו כאישון עינו. והנה ע"י הבכיה שלמטה מעוררים למעלה עין הרחמים דכמראה אדם דאצי' להיות תבכה עיני על עיני. וביאור הדבר. הנה כתיב במסתרים תבכה נפשי מפני גוה וארז"ל (פ"ק דחגיגה דף ה' ע"ב) מקום יש לו להקב"ה ומסתרים שמו. והענין דכתיב הנסתרות להוי' אלקינו והנגלות לנו כו' (נצבים כ"ט כ"ח). והנגלות ו"ה נגלות (ת"ז תיקון יו"ד). ו"ה הם ז' מדות דאצי' ששייכים לעולמות והם שרש ומקור היות העולמות. שהרי אין שייך לומר מדות חסד דין ורחמים כ"א כשיש עולמות על מי שיחול מדות אלו. וע"כ נק' והנגלות. אבל י"ה הו"ב נק' הנסתרות כו' שאין שייכים כלל לעולמות. כי ח"ע הכים ולא בחכמה ידיעא הוא כמו שאוא"ס ב"ה הוא לבדו הוא ואפס זולתו כו'. ולכן בחי' י"ה נק' מסתרים ושם הוא הבכיה מפני גוה. מאי מפני גוה. רב שמואל בר יצחק אמר מפני גאוותן של ישראל שנטלה מהן כו'. ור"ש בר נחמני אמר מפני גאוותה של מלכות שמים שנטלה. וצ"ל תחלה פי' וענין מפני גאוותה של מ"ש כו' מהו ענין גאוותה של מלכות שמים. ולמה הבכיה ע"ז בבחי' מסתרים דהיינו בבחי' י"ה. הנה גאוה גימט' י"ה בעו"י הגאים פוגמים בי"ה (מאו"א אות הגימ"ל ג'). והענין כי גאוה הו"ע רוממות שמתרומם ומתנשא על זולתו. ובחי' זו היא שייך רק למעלה. הגאוה והגדולה לחי העולמים. והיינו רוממות והתנשאות אוא"ס ב"ה על העולמות שאין העולמות יכולים לקבל ולהכיל הגילוי מאא"ס עצמותו בבחי' פנימיות כמ"ש השמים ושמי השמים לא יכלכלוך (מלכים א' ח' כ"ז) שאינם בבחי' כלי כלל. כ"א שהוא רם ומתנשא עליהם בבחי' מקיף לבד וכמאמר המתנהג על היות הקדם דהיינו מה שהוא ית' קדוש ומובדל מהם נק' זה המתנהג כו'. והנה בחי' ו"ה נגלות. כמו שהילוכות ו"ה הוא מקור שרש היות העולמות כמו"כ מבחי' פנימיות ו"ה יוכל להיות נמשך ומאיר גילוי אור בעולמות בבחי' פנימיות. אבל בבחי' י"ה שנק' הנסתרות שהם למעלה מבחי' עולמות. שורה שם עצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' התלבשות בעולמות. ולכן בינה מקור כל המקיפים כידוע. וח"ע למעלה גם מבחי' מקיף וסובב לבי"ע. וזהו גאוה גימט' י"ה שבחי' רוממות אוא"ס שלמעלה מגדר התלבשות בעולמות שורה בבחי' י"ה. וזהו פי' וענין גאוותה של מלכות שמים שמים מקיף את הד"י ארמ"ע. ושרש הד"י הוא ד"א הוי'. ובחי' כתר עליון נק' שמים שמקיף את הד"א הוי' שרש הד"י בהשוואה א'. ומלכות שמים זהו מל' דא"ס שממנה נמשך בחי' עתיק וכתר לאצי'. ופי' גאוותה של מלכות שמים הוא מה שמל' דא"ס הוא למעלה מגדר התלבשות והשפעה בעולמות כמ"ש כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא (ואתחנן ד' כ"ד) פי' כטבע האש שמסתלק למעלה עד"מ ואינו יורד ומתפשט. כי הנה כל השפעה והמשכה מאוא"ס ב"ה בעולמות הוא בחי' ירידה והשתלשלות ממקום גבוה למקום נמוך. בחי' מים שיורדים ונמשכים מלמעלמ"ט ולא שייך זה אלא אחר כמה מיני צמצומים והתלבשות האור במדרגות שונות. אבל באוא"ס ב"ה עצמו לא שייך שום השפעה כלל לא בגדר ממלא ולא בגדר סובב ולכן נק' אל עליון כלומר שהוא רם ונשא מגדר השפעה. וכמ"ש אש אוכלה הוא. וזהו גאוותה של מלכות שמים. והשראה מבחי' זו הוא בי"ה שנק' הנסתרות. ולכן גאוה גימט' י"ה. גם עוד יובן ענין גאוה גימט' י"ה וענין גאוותה של מלכות שמים. כי עיקר בחי' הגיאות דקדושה כמ"ש כי גאה גאה (שמות ט"ו א') היינו מה שאוא"ס ב"ה הוא יש האמיתי וכל סדר השתלשלות העולמות הוא כל"ח ואין ואפס ממש. והנה בי"ה שורה אוא"ס עצמותו בחי' יחיד (שלמעלה מבחי' אחד) שבבחי' זו העולמות הם אין ולא ממש ואפס זולתו. וזהו עיקר בחי' היש האמיתי. משא"כ הגילוי שבבחי' ו"ה שהוא בחי' אחד דכולא קמי'

כל"ה

מהמדות שבלב ומרבה לדבר דברים כו' כי ההבל הוא מקור להדבור שמהווה הדיבור. ועפ"י קבלה נקרא כתר דנוקבא. וביאור הענין הנה איתא בזהר (פ' תזריע דמ"ו ב') הבל אפיק קלא ברוחא ומיא דביה ולית קלא בלא הבל וכו'. ותאנא בז' הבלים אתקיימו עילאין ותתאין כו' עד והאי הבל דמתקיים בי' עלמא מהבלים דלעילא קאתי כו'. והענין דיש ב' מיני הבל. א' הבל חיצוני. והב' הבל פנימי. הבל החיצוני הוא הבל הפה דאפיק לקלא. דהנה אנו רואים בחוש שהקול מורכב מג' דברים אש מים רוח גשמיים ולכך אם יגבר יסוד האש יהי' הקול בלתי נשמע כמ"ש נחר גרוני. ואם יהי' תגבורת יסוד המים יהיה הקול נשמע בצלילות גדולה. והרי בהכרח שגם ההבל שממנו נמלא מליאת הקול ודבור שיש בו ג"כ מג' אלה יחד אש מים רוח. אך הרכבה זו דהבל רוחניית יותר מהרכבה דקול המורגש כי ההבל בלתי מורגש כנודע. והיינו לפי שההבל שיוצא מהלב הוא נמשך ומתפשט מהמדות. אשר עיקר המדות הם חג"ת שנק' ג"כ אש מים רוח ברוחניות כו'. ומאחר דלית קלא בלא הבל הרי הבל הדבור הוא מקור הדבור ממש דהיינו שמהווה להדבור. והבל זה נק' הבל חיצוני והבל התחתון שנמשך מהמדות להיות מקור להתהוות הדבור. וכמו"כ יש הבל פנימי הבל העליון שנמשך מבחי' בינה להיות מקור שיתהוה התפעלות מדות בלב אהוי"ר כו'. והבל זה הוא קלא פנימאה דלא אשתמע כמ"ש אין אומר ואין דברים בלי נשמע קולם כו'. וכמו"כ יובן למעלה שיש הבל התחתון שנמשך מהמדות עליונות דאצי' והבל זה הוא מקור להתהוות בחי' דבור עליון דמלכות דאצי'. ונק' עפי"ק כתר דנוק'. דהיינו הרצון והמקור שיתהווה בחי' מל' דבור עליון. ולפי שבבחי' מל' דבור עליון יש ז' מדות ע"כ יש ז' הבלים שנמשכים מז"מ דז"א והם מקורים להתהוות ז"מ דמל' ונק' כתרים לבחי' ז' מדות דמלכות. וזהו ז' הבלים דעלמא (בחי' מל' מקור דבי"ע) אתקיים עלייהו כמ"ש הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים כי הכל הבל. ונק' ז' הבלים דלתתא שנמשכים מת"ת דז"א (שנק' הוה דז"א) להיות כתרים לז' מדות דמל' דבור עליון. ומה שנק' הבלים היינו כמו ההבל למטה שאין בו ממש. כמו"כ מקור היות העולמות הוא רק הארה בעלמא דבר שאין בו ממש. כידוע בפי' בריאה יש מאין שהמקור הוא אין ואפס הארה בעלמא. וז"ש תולה ארץ על בלי מה (איוב כ"ו ז'). וכמו"כ יש הבל העליון שנמשך מת"ת דבינה להיות מקור וכתר להתהוות בחי' ז' מדות דז"א דאצי' והם ג"כ ז' הבלים שהם כתרים של הז"מ דז"א כו' ונק' ז' הבלים דלעילא. וא"כ מובן שבחי' הבל התחתון שנמשך מהמדות להיות בחי' מקור וכתר להדבור הוא תלוי בהבל העליון שנמשך מהבינה להיות בחי' מקור וכתר להמדות עצמן כו'. וז"ש בזהר והבל דמתקיים בי' עלמא מהבלים דלעילא קאתי. ומ"מ והאי שעיקר המשכת והתפשטות ריבוי הבל מת"ת דז"א להיות מקור לדבור הוא דוקא מצד יסוד דאימא המסתיים בחזה דז"א. כי הבל העליון הנמשך מת"ת דבינה הרי הוא רק בחי' כתר ומקיף להמדות. אבל יסוד דאימא היינו השפעת שכל והתבוננות בבחי' גילוי בפנימיות בהמדות שהוא השכל והטעם שנמשך בפנימיות המדות שגורם התפעלות המדות אהבה ושמחה

בלב שאזי דוקא הוא פתיחת הלב שמתפשט רבוי הבל מהלב ומרבה לדבר כו'. וכמו"כ יובן גם למעלה שדוקא מבחי' יסוד דבינה שנמשך מוחין דז"א שהוא גילוי אור מבחי' בינה בפנימיות המדות ומסתיים בחזה אזי דוקא נמשך הבל מהמדות להיות בחי' מקיף וכתר להדבור עליון. וזהו הענין שהבל גימט' ל"ז כמו מילוי שם ס"ג דבינה. והיינו כי מילוי הוא גילוי ההעלם. דהיינו מה שנמשך מבחי' בינה גילוי מוחין ואור בפנימיות ת"ת דז"א שזהו מבחי' יסוד אימא דוקא. ואזי דוקא נמשך מת"ת דז"א בחי' הבל להיות בחי' מקור וכתר להדבור עליון כו'. ובזה יובן מה שיוסף נתן לדוד ל"ז שנה (זח"א קס"ח ב') כי דוד הוא בחי' מל' דבור עליון. ול"ז שנה גימט' הבל מקור הדבור. וע"י בחי' יוסף צדיק יסוד עולם נמשך ההבל מת"ת להיות מקור לדיבור כו'. והנה בזמן הגלות נסתלקו הב' בחי' הבל אלו שנסתלק הבל התחתון שהוא הסתלקות בחי' מקיף וכתר דמל'. והבל העליון הוא הסתלקות בחי' מקיף וכתר דז"א שמת"ת דבינה. וז"ש על אלה אני בוכיה (איכה א' ט"ז) ואמרו במד"ר (איכה פ"א סי' נ"ה ועי' פתיחתא סי' י"ח) על אלה מועדי הוי'. כי מועדים לשמחה. בחי' אם הבנים שמחה. כידוע שיו"ט הוא התגלות מוחין דאימא. דהיינו התגלות תוס' ורבוי אור מהבינה בזו"נ שהבינה הוא בחי' שמחה ותענוג מהשגת אא"ס. וכיון שמתגלה בחי' זו בגילוי רב בהמדות אזי מתפשטים ונמשכים הב' בחי' הבל הנ"ל ברבוי מאד שגם מהמדות נמשך רבוי הבל להיות בחי' מקיף וכתר דגדלו' לבחי' דיבור עליון. וכנ"ל במשל שהשמחה שבלב גורם פתיחת הלב כו'. משא"כ בגלות שנסתלק הב' בחי' הבל לכן על אלה אני בוכיה כו'. גם י"ל אלה עם הכולל ל"ז גימט' הבל. וכיון שמסתלקים הבלים דקדושה שעליהם קיום העולם. יונקים ושולטים תמורתם הבלים בישין דלעו"ז שהם סתירו דעלמא כמ"ש בזהר. והם ג"כ בכלל ב' בחי' הבל בלעו"ז. כמ"ש זה הבל וחולי רע (קהלת ו' ב') זה הבל ורעות רוח (שם פסוק ט'). פי' זה הבל וחולי רע. י"ל שזהו הבל הפנימי דלעו"ז המקור להתהוות מדות רעות דילה"ר שנק' חולי רע. כמו החולי שהוא אש זר במקום שא"ל להיות וע"כ מזיק מאד. כמו"כ המדות רעות דילה"ר הוא אש זר בתאוות גשמיות וגם בתאוות איסור ה"ו ה' ישמרנו ולכן נק' חולי רע. ויש הבל דקליפה המקור לזה וזהו זה הבל וחולי רע. זה הבל ורעות רוח י"ל שזהו הלעו"ז של הבל התחתון דקדושה. דהיינו הבל הנמשך מהמדות רעות להתהוות דבור דקליפה דהיינו ד' כתות שאינם מקבלים פני שכינה שבכולם הפגם בדיבור כת שקרנים כת לצים כת חנפים כת מספרי לה"ר. ולכן אינן מקבלים פני שכינה בחי' מל' דיבור העליון דקדושה. גם שחוק וקלות ראש שמרגילים את האדם לערוה זהו והאי דיבור דקליפה. ובחי' הבל דקליפה המקור לזה נק' זה הבל ורעות רוח. ולכן הבלים אלו והאי הם סתירו דעלמא. ובזמן הגלות שנסתלקו הב' בחי' הבל דקדושה יונקים ושולטים תמורתם הב' הבלים בישין דלעו"ז. אך הם מתבטלים ע"י הבל התורה כמ"ש מרפא לשון עץ חיים. וכתיב רפאות תהי לשרך ולכל בשרו מרפא. ובכללות הם מתבטלים ע"י הבל התורה של תינוקות של בית רבן שהוא הבל שאין בו חטא. וזהו בכה תבכה. בכיה גימט' הבל. וב' בכיות הוא על ב'

בחי'

בטלים במציאות לגמרי ליחודו האמיתי וכלא חשיבי קמי'. ג"ז אין שייך לומר. כ"א לא ממש ואפס זולתו. והיינו כי בחכמה לא ניכר עדיין התחלקות בחי' מדות. שהם ו"ק. כלל. עד"מ כמו בסקירת ובריקת השכל לא נצטייר עדיין שום התחלקות מדות כלל. ורק אח"כ כשמתפשט לאורך ורוחב במוח בינה שם מצטיירים מדות שכליים ויש התכללות מדות בהעלם בשכל כו'. ועוד משל גשמי כמו בהטפה שממוח האב לא יש עדיין שום ציור והתחלקות רמ"ח אברים ושס"ה גידין כלל. ועד"ז מובן גם למעלה שבבינה מצטיירים בחי' ששה מדות בהעלם שנק' ו"ק וכמ"ש בזהר בינה ליירא ליורין. אבל ח"ע היא למעלה מבחי' אלו שאין שייך כלל בח"ע התחלקות ששה מדות אפי' בהעלם כו'. וע"כ גילוי הביטול שבח"ע הוא בחי' יחיד שלמעלה מבחי' אחד. וכ"ז הוא ההמשכה הא' מאוא"ס ב"ה דהיינו ראשית הגילוי שבח"ע שע"ז מורה אות יו"ד דשם הוי'. וענין ההמשכה הב' להתלבש בהמדות להיות לך הוי' הגדולה היינו שיומשך התגלות יחודו ית' גם בבחי' התחלקות המדות ו"ק שיהיו בטלים במציאות לגמרי ליחודו האמיתי ית' שגם ההתחלקות דו"ק גופא א"ז התחלקות כלל כ"א כלא חשיבי קמיה וכמ"ש לך ה' הגדולה כו' שהגדולה בטלה במציאות לגמרי שאינה בשם גדולה כלל וכמו"כ כל המדות כו'. ובחי' ביטול ויחוד זה נק' אחד וע"ז אנו אומרים בק"ש הוי' אחד. והמשכה זו הב' להיות אחד גם בהתחלקות דו"ק זהו ענין אות ו' דשם הוי':

והנה לב' בחי' המשכות אלו מאוא"ס ב"ה בחי' יו"ד ובחי' ו'. יש ב' בחי' מקבל. והיינו ב' ההי"ן דשם הוי'. כי כל ה' מורה על נוק' בחי' מקבל השפע. כי עלה השפע כמו שנשפע מהמשפיע הוא בצמצום ובקיצור ואח"כ כשמתקבל בהמקבל מתפשט שם לאורך ורוחב ולכן הנקודה דבחי' יו"ד כשמתקבל בבחי' ה' עילאה מתפשטת שם לאורך ורוחב בהבנה והשגה דמוח בינה. וההמשכה דבחי' ו' מתפשט לאורך ורוחב בבחי' ה' תתאה. והנה גע"ת בשרשו הוא בחי' מלכות ה' תתאה דשם הוי' שלמטה מהוי"ו ומקבל מהוי"ו ולכן נק' ג"ע התחתון. ולכן הנהר שנמשך להשקות גע"ת הוא בחי' ו' דשם הוי'. וגע"ע בשרשו הוא בינה ה' עילאה שלמעלה מהוי"ו. ונק' על שמים על הוי'. וזהו פי' ג"ע העליון. וא"כ הנהר שנמשך בגע"ע הוא יו"ד דשם הוי'. ועפ"ז יובן שרש ענין בית ראשון ובית שני. בית ראשון זהו ה' ראשונה דשם הוי' שהוא בית וכלי לראשית הגילוי מאוא"ס בחי' יו"ד בחי' יחיד כנ"ל ולכן נק' בית ראשון. ובית שני זהו ה' שניה דשם הוי' שהיא בית וכלי להמשכה הב' שהוא בחי' ו' דשם הוי' בחי' אחד כנ"ל ולכן נק' בית שני. והנה בזמן הגלות כתיב ונהר יחרב ויבש (איוב י"ד) ואחז"ל (זה"א ד"ו ע"ב כ"ו ב') יחרב בב"ר ויבש בב"ש. פי' יבש בב"ש היינו שנפסק ההמשכה והגילוי דבחי' ו' דשם הוי' מבחי' ה' תתאה. שנפסק היחוד דבחי' ו"ה. והיינו שאין מתגלה יחודו ואחדותו ית' בעולמות. בחי' הוי' אחד. ואזי מתראים העולמות ליש ודבר נפרד. וז"ש רחל מבכה על בניה כי איננו (ירמי' ל"א ט"ו) ופי' בזהר (ח"א ר"י ע"א. ח"ב כ"ט ב') כי איננו בגו בנהא דקאי על קוב"ה דסליק לעילא. שהוא הסתלקות הוי"ו מהה"א. ופי' יחרב בב"ר היינו שנסתלק הגילוי דבחי' יו"ד מה"א עילאה. שנפסק יחוד י"ה. דהיינו שאין מאיר הגילוי מבחי' יחיד (שלמעלה מאחד כנ"ל). וזשארז"ל (תענית ה' א' ובזה"ג קמ"ז ב') ע"פ ולא אבוא בעיר (הושע י"א ט') נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלים של מעלה עד שיכנס בירושלים של מטה תחלה. וירושלים שלמעלה זהו בינה. הרי שגם מבחי' בינה ה' עילאה נפסק היחוד והגילוי דבחי' יו"ד. וזהו ונהר יחרב בבית ראשון. ואעפ"י שיחוד חו"ב הוא תמיד ונק' תרדל"מ זהו זווג החיצוני שלהחיות העולמות. אבל יחוד הפנימי דחו"ב אינו תמיד. ונפסק בזמן הגלות. והיינו שנמנע ונסתלק מבחי' י"ה פנימיות השפע מאוא"ס ב"ה. וזהו בכה תבכה ב' בכיות דהיינו על הב' בחי' נהר שנחרב ויבש. שנפסק יחוד י"ה ואין מאיר הגילוי דבחי' יחיד. ונפסק ג"כ יחוד ו"ה ואין מאיר הגילוי דבחי' הוי' אחד בעולמות. שאין מתגלה יחודו ואחדותו ית' כלל בעולמות בזמן הגלות. והנה בכה תבכה. והלא. דודאי יש לבכות ע"ז. דהנה כתיב עוברי בעמק הבכא מעין ישיתוהו (תהלים פ"ד ז') ודרז"ל (עירובין י"ט א') עוברי אלו עוברי רצונו. בעמק שמעמיקין להם גיהנם. הבכא מעין ישיתוהו שבוכים ומורידין דמעות כמעין של שיתין. ואם הם בוכים על הסתלקות ענג עוה"ב מהם שהוא רק זיו השכינה. א"כ כ"ש וק"ו שיש לבכות על הב' בחי' נהר שיחרב ויבש. שנפסק יחוד י"ה ויחוד ו"ה אשר יחודים אלו הם המשכות פנימיות השפע מאור א"ס עצמותו מקור התענוגים. והנה הבכיה דבכה תבכה הוא עלה ותיקון להגלות שתביא הגאולה. שיחזור ויומשך יחודים אלו בבחי' יותר נעלה. כי ההסתלקות דבחי' יו"ד ו' דשם הוי' לעילא לעילא היינו לבחי' על הוי' עצמות אוא"ס ב"ה שלמעלה משם הוי'. וע"כ כדי לעורר ולהמשיך מלמעלה משם הוי' להיות יחוד י"ה ויחוד ו"ה הוא רק ע"י בכיה דוקא. כמ"ש בחנה ותתפלל על הוי' ובכה תבכה (ש"א ב' א') שע"י בכיה שהוא בחי' ומדת התעוררות רחמים התפלל על הוי' למעלה משם הוי' דהיינו להמשיך יגמה"ר שלמעלה משם הוי' וכמ"ש חנון ורחום הוי' שע"י מדת חנון ורחום נמשך להיות גילוי שם הוי':

ובכ"ז הוא לפי' הגמ' שהב' בכיות דבכה תבכה הוא על ב' בחי' נהר יחרב ויבש. אמנם בכתבי האריז"ל איתא (במא"א ב' כ"ב) בכיה גימט' ל"ז מילוי שם ס"ג דבינה. כי בזמן הבית היו מאירים אורות דבינה במל'. וזהו מילוי שם ס"ג. ובזמן הגלות נחרבו ונסתלקו אורות דבינה מהמל' וע"ז הוא הבכיה בכנס"י. ולכן בכיה גימט' ל"ז שהבכיה הוא על מילוי שם ס"ג דבינה שנסתלק כו'. ולהבין זאת. גם לפ"ז מהו בכה תבכה. ב' בכיות. הנה איתא ע"פ ויהיו חיי שרה שעיקר שנותיה של שרה הי' ל"ז שנה (גימט' ויהיו) משנולד יצחק כמ"ש בבעל הטורים שם. והענין כי שרה הוא לשון שררה ומטרוניתא בחי' מל' דבור עליון. והדיבור מקבל מהשכל הלב. ובחי' השכל ג"כ גימט' ל"ז. כמו מילוי ס"ג דבינה. והיינו כי יסוד אימא מסתיים בחזה דז"א שמשם נמשך השכל הלב. פי' יסוד אימא הו"ע השפעת השכל והתבוננות מן מוח בינה שבמוח אל הלב שיהי' התפעלות מדות שבלב אהבה ושמחה כאמרם (בת"ז) הלב מבין. וכשיש התפעלות מדות שבלב אהבה ובמוחה אזי הוא פקיחת הלב שנמשך ומתפשט רבוי השכל

מהמדות

שבועה שלמעלה מהחכמה. ושבועה זו היא בחודש השביעי (שאז נתנו לוחות אחרונות). ושבועת השבעים מתגלי' בחדש אלול כי אלול הוא חדש הששי ולכן הוא מוכן לתשובה ע"מ"ש ושי' ביום הששי והכינו כו' שכדי שלא יכנס אדם מעונש ומלוכלך ליום הדין לכן מאירים בחדש אלול יגמה"ר לעורר את האדם לתשובה אמיתית בבחי' רעו"ד. והנה כמו שבע"ת גבוה מל"ג כן שבועת השבעים למעלה משבועת האבות. והיינו כמשכ"ת בלקו"ת בביאור ע"פ כי כארץ כו' בענין שופר שממשיך יגמה"ר למלאות כל הפגמים והחסרונות שע"י תומ"ל שמבחי' גלגלתא ומו"ס. והגם שיגמה"ר הם יגת"ד שנמשכים ממו"ס ואיך אפשר להיות עי"ז מילוי הפגמים. אך זהו מפני שפעמים נמשך ומאיר בי"ג ת"ד מבחי' שלמעלה ממו"ס וגלגלתא. והיינו מבחי' מל' דא"ס שמלובש בג"ר דעת"י. וזהו"ע המלך הקדוש שאומרים בעשי"ת. ובחי' זו הוא למעלה מז' תיקונין דגלגלתא שהוא מבחי' ז"ת דעת"י שמתלבשים בא"א :

פרשה ואתחנן

נאמר בשבת נחמו ואח"כ בשבת שובה

לשון אדמו"ר נ"ע

בילקוט ירמי' קפיטל ה' סי' רכ"ע. יבא ארי' במזל ארי' ויבנה אריאל. יבא ארי' זה הקב"ה דכתי' (עמוס ג') אריה שאג מי לא יירא. במזל ארי' זה חדש החמישי אב שמזלו אריה. ויבנה אריאל זה בהמ"ק דכתי' (ישעי' כ"ט) הוי אריאל אריאל קרית חנה דוד. והכוונה שסבית דלעתיד יהי' בו הגילוי מבחי' אריה. וזהו כמ"ש בזה"ג (דף ע"ר סע"א) על הגאולה דלע"ל כד יתבע אריה רברבא לאתחברא בנוקביה כל שכן בשעתא דיזדווגון כחדא על השיא בעתא כתיב אריה שאג מי לא יירא עכ"ל. מבואר הכוונה שהיחוד דלע"ל יהיה מבחי' אריה דוקא. וזהו למעלה יותר מהיחודים שהי' בזמן בית ראשון ובית שני שהיו רק מבחי' כמראה אדם יחוד מ"ה וב"ן. ולהבין זאת ע"י מה יומשך בהבית דלע"ל היחוד מבחי' אריה שלמעלה יותר מהיחוד שהיו בב"ר וב"ש. יש להקדים תחלה הפסוק בכה תבכה בלילה. ובגמ' סנהדרין (דק"ד ע"ב) בכה תבכה ב' בכיות א' על מקדש ראשון וא' על מקדש שני. ול"ל שרש ענין בית ראשון ובית שני. הנה כתי' ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. וידוע שבכלל יש ב' בחי' גן גע"ת וגעה"ת. וא"כ יש ב' בחי' נהר ג"כ. והענין שכדי שיומשך מהמאציל העליון אור א"ס ב"ה גילוי אור בעולם אפילו בעולם האצי' (ר"ל מה שבאצי' נק' עולם) וכש"כ בעולמות הנבראים בי"ע. יש שני בחי' המשכות בדרך כלל. הא' ראשית הגילוי התלבשות אוא"ס ב"ה לעיות אגת היא הכיס. וזהו בחי' יו"ד דשם הוי'. והב' הוא המשכת והתלבשות אוא"ס ב"ה במדות כמ"ש לך הוי' הגדולה וזהו בחי' ו' דשם הוי'. וביאור ענין ב' המשכות אלו בחי' יו"ד ובחי' ו'. הנה בין אות יו"ד לאות ו' יש ג' הבדלים. הא' שהיו"ד נקודה קטנה מאד מורה על [illegible] מועט מאד ולא גילוי גמור. והוי"ו שהוא ארוך מורה על ההמשכה וההתגלות יותר כו'. הב' שהיו"ד נקודה קטנה עגולה ואין בה אורך. אין שייך בה מעלה ומטה כלל שהרי כל הנקודה נעשית בבת אחת ואין קדימה לקצתה על קצתה בבנס שהיא עגולה. משא"כ הוי"ו שהוא ארוך קו ארוך הרי תחלה עושה ראש הוי"ו ואח"כ ממשיך האמצע ואח"כ נעשה המטה והסוף. ונק' ראש תוך סוף. הג' שהוי"ו מורה על התחלקות בשם קצוות משא"כ היו"ד נקודה עגולה כו'. והענין בנמשל למעלה. היינו כי ראשית הגילוי מאוא"ס ב"ה בחכמה הוא כמ"ש וה' עליהם יראה ויצא כברק חצו' (זכרי' ט' י"ד). כמו ברק המאיר מתוך חשך הענן אעפ"י שרואים איזו אור אבל אין אנו משיגים כלל מהו. כמו"כ הגילוי מאוא"ס ב"ה בח"ע הינו בבחי' השגה ממש כ"א בבחי' ביטול השגה דוקא (כמ"ש בלקו"ת בד"ה מלה זו ובד"ה אלה פקודי פ"ג ובהביאור פ"ב יעו"ש). ועי"ז מורה אות יו"ד נקודה קטנה מלומלמת שאין זה גילוי גמור עדיין. וענין הב' באות יו"ד מה שאין בו אורך כלל. הענין כי אורך מורה על סדר השתלשלות עו"ע שיש מעלה ומטה שהעלול למטה מהעילה והעילה היא למעלה וכמ"ש בע"ח שד' עולמות אבי"ע הם כד' בתים זו על גב זו. והרי זה בחי' אורך. שיש מדרגות מעלה ומטה ואמצע כו' וזהו אורך ברוחניות (ועי' בהוספות ללקו"ת בד"ה להבין מ"ש באוא"ח פ"ו יעו"ש) וזהו אות וי"ו שהוא המשכה בבחי' אורך קו ארוך. אבל היו"ד נקודה קטנה עגולה שאין בה אורך כלל. מורה שאין שייך עדיין סדר השתלשלות מעלה ומטה כלל. והיינו כמשכ"ת בד"ה מלה זו שממוחין דאימא מתחיל סדר השתלשלות ומוחין דאבא הם למעלה מסדר השתל'. ונת' ביאור הענין במ"א (על מאמר הזהר פ' נח. ובהגהות לד"ה והגדת לבנך שבסידור שער הגהמ"ל) כי סדר השתלשלות עו"ע שייך לומר בהקו"ח וזהו הענין מה שהוא נק' עד"מ קו ארוך (וכמ"ש בסד"ה להבין מ"ש באוא"ה) ונק' עילת העילות. אבל אא"ס ב"ה עצמותו שלמעלה מהקו במקיף כל ההשתלשלות בהשוואה א' הוא למעלה מסדר השתלשלות לגמרי. ושם מעלה ומטה שוין ממש ונק' סיבת הסבות. וא"כ כיון במוחין דאבא הם למעלה מסדר השתלשלות היינו שמורה שם הגילוי מלמעלה מהקו (כי מוחין דאבא הם גבוהים מאד ולמעלה מעלה מסתם הכמה) אשר בבחי' זו אין שייך כלל מעלה ומטה. והיינו שהגילוי שבבחי' ויצא כברק חצו דהיינו בבחי' ביטול ההשגה אין שייך בגילוי זה מעלה ומטה כלל. שאפי' למעלה דהיינו בראשית האצי' אין יכול להיות מושג. ובבחי' ביטול השגה יוכל להתגלות אפי' למטה בעשי' כו'. וענין הג' שבאות יו"ד אין שייך לומר ששה קצוות והוי"ו מורה על התחלקות ו"ק. הענין כי התגלות אא"ס בח"ע בבחי' ביטול ההשגה ושאין שייך בגילוי זה מעלה ומטה. מהו ענין גילוי זה. הוא איך שהוא ית' יחיד ומיוחד ואפס זולתו לגמרי שאין שייך כלל לומר שיש בחי' עולם ו"ק והם

במותר שפורש א"ע ממותרות מצד השפלות דוקא איך שהוא המטה והסוף של כל ההשתלשלות כנ"ל באריכות שזהו"ע שנדחה בתחתית העיגול. עי"ז הוא מגיע בבחי' אמיתיות סוכ"ע הסובב הכל בהשוואה כי ע"י שפלות זו הוא יוצא מגדר ההשתלשלות ונעשה אין כפשוטו לכן הוא מגיע בבחי' אין האמיתי. אבל כשהוא באמצע אף שיש לו מוחין והשוי"ר אינו כלי לזה כלל. והנה ידוע שמה שבשרש הוא העיגול הגדול והקו. באצי' זהו חכמה וכתר. כי הכ' ראשית הגילוי באצי' זהו כמו בחי' הקו"ת. וכתר הוא מלשון כותרת ומקיף בחי' אין שהכ' תמצא מאש זהו בחי' סוכ"ע כו'. וזהו תוכן ענין ירידה צורך עלי' מבחי' שבט לבחי' מטה כו'. שבהיותה למעלה בבחי' שבט יבג"א דז"א דאצי' מאיר בה רק אחוריים דאבא. אבל ע"י ירידתה בעוה"ז להיות בבחי' מטה מקבלת הגילוי מבחי' פנימיות ח"ע ע"י בחי' תשובה כפי' הראשון בקדש עלמך כו'. וע"י תשובה כפי' הב' מקבלת הגילוי מבחי' כ"ע שלמעלה מהחכמה כו':

ועתה צ"ל איך מרומז המשכות אלו דח"ע וכ"ע במטה דוקא ולא בשבט. הענין דהי' בכתאריז"ל אשר שבט ומטה הם ב' ווין. כי השבט והמטה הם בתמונת ו' שהוא קו מטה הוא ציור ו' רברבא. ושבט ו' זעירא. והענין ו' זעירא הוא שאין יו"ד בראשו והוא בחי' מ"ש (עמוס ז') מי יקום יעקב כי קטן הוא. ובחי' ו' רברבא הוא שיש יו"ד בראשו ולכן הוא כמשל המטה שהוא עב וקשה והוא בחי' ישראל. וענין בחי' אלו למעלה. הנה ו' הוא בחי' המדות עליונות. וכשאין יו"ד בראשו מורה שהוא רק מדות לבד ו"ק שאין מאיר בהם מוחין כ"א כפי צורך לקיום והיות המדות לבד. דהיינו מוחין דקטנות שנק' מוחין דיניקה. כמו תינוק היונק שהחלב מגדל רק בשר וגוף הולד. לא כמו הפת שמצדו יודע לקרות אבא כו'. ולמעלה הו"ע הגדלת המדות להיות התכללות עפ"ע ורת"ש. אבל אין ניכר כ"א המדות. ובעבודה הוא שהמוחין שהם ההתבוננות הוא רק מה שיוכל להיות מזה התפעלות אהוי"ר. וההתבוננות מובלע ומכוסה לגמרי בתוך ההתפעלות. שאין ניכר כ"א ההתלהבות כו' ולא הביטול דמוחין. וזהו בחי' ו' זעירא שבתחלה עשייתו עושים נקודה תמונת יו"ד ואח"כ כשממשיכין הקו אין ניכר יו"ד בראשו. אבל ו' רברבא הוא שיש יו"ד בראשו שניכר עביות וממשות היו"ד. ולמעלה הו"ע מוחין דגדלות דאבא שמאירים בז"א. ובעבודה הוא גדלות ההשגה בהתבוננות הוא"ס ב"ה. שאף לאחר שנמשך התפעלות גילוי מדות בלב אהוי"ר. מ"מ הם בתכלית הביטול אל השכל וההתבוננות מצד גדלות ההשגה. וכמו שהיו תחלה סתומים ומכוסים בתוך השכל כן גם לאחר שנמשכו בגילוי בלב הם בטלים אל השכל. זהו כמשל ו' רברבא שיו"ד בראשו שניכר עביות וממשות היו"ד והקו הוא דק. ובכלל זהו ההפרש בין מוחין דאימא למוחין דאבא. כי מוחין דאימא הוא מוחין דיניקה כמ"ש מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי ומוחין דאבא הוא מוחין דגדלות. והנה בזה יובן מ"ש במד"ר (לך פמ"ז סי' ו') כל אלה שבטי ישראל כו' אלו מטות כו' יעו"ש. ופי' המת"כ חזקים כמטה הזה. שמטה הו"ע חוזק. והיינו כמ"ש במ"א בפי' משכיל לאיתן האזרחי. שאיתן חזק הוא מצד בחי' משכיל דוקא. כי מצד שכל הגלוי יש

הילוק שבעת גדלות ההתבוננות הביטול ביותר. ואח"כ נתמעט הביטול כו'. אבל מבחי' משכיל נמשך להיות איתן חזק והו"ע ביטול שלמעלה מהטעו"ד שלא להיות נפרד מיחודו ית' במחדו"מ כלל. שאין יכול לקבל מה' של איסור וכש"כ דו"מ. ומזה נמשך גם מס"נ בפו"מ על קדוה"ש. וזהו ג"כ ענין מטה שהוא יו"ד בראשו שהוא עלם חכ"ע בחי' משכיל לכן הוא חזק. וזהו ג"כ שמטה הוא בחי' ישראל. כי ישראל הוא מלשון כי שרית כו' שהוא לשון השתררות כו'. וכן במטה כתיב מטה עוזך וקאי על מלך המשיח. והנה בהיו"ד יש קוצו של יו"ד רצוה"ע כ"ע וזהו"ע שבועות מטות כו' (שית' בסמוך). ובזה כת' ב' המשכות דח"ע וכ"ע איך מרומז במטה דוקא. המשכת הגילוי שע"י תשובה הא' מרומז במטה כי ההמשכה הוא מבחי' פנימיות ח"ע שזהו"ע יו"ד שבראש הוא"ו שנרמז במטה. וההמשכה הב' שע"י תשובה הב' מלמעלמ"ע שהוא מבחי' כתר מרומז ג"כ במטה. כי ביו"ד יש ג"כ קוצו ש"י שהוא בחי' כתר. ובעבודה ה"ע רצו"פ ליכלל בעצמות א"ס ב"ה להיות כלה שארי ולבבי ממש. והו"ע ביטול עשר כחות הנפש שנעשה מהם אין ואפס לגמרי בחי' ושם ימותו. ולכן מצד בחי' היו"ד שבמטה נמשך חכמת התורה ע"י מטה דאורייתא מח"ע נפקת. מטה לה"ש. וזהו"ע מקלו של ר"מ כו'. ודוקא של ר"מ שהי' אומר על טמא טהור ומראה לו פנים פנימי' ח"ע שלמעלה מהתלבשות בהמדות. כי התורה היא מבחי' מדות עליונות כשר ופסול טמא וטהור אסור ומותר כו' וזהו"ע מזוקק שבעתים מט"פ טמא ומט"פ טהור. אבל ר"מ הי' מראה פנים מבחי' פנימי' ח"ע לכן הי' אומר על טמא טהור ולכן מקלו הי' בחי' מטה ו' רברבא יו"ד בראשו כו'. ומצד בחי' הקוצו"י שבמטה כ"ע סוכ"ע משם נמשך תחה"מ כמשנ"ת בתו"א בד"ה האבות הן המרכבה יעו"ש שהגוף יהי' ניזון מאלקות לבד זהו דוקא מצד בחי' סוכ"ע דהיינו קוצו"י שבמטה לכן יהי' תחה"מ ע"י מטה דוקא ואיש משענתו בידו כו':

והנה עפמשנ"ת בדרוש זה אפשר לבאר ענין י"ג מדת הרחמים שמאירים באלול כמ"ש ע"פ אני לדודי ודודי לי שהוא ר"ת אלול ואז הרועה בשושנים שהוא י"ג מדת הרחמים כמ"ש בזהר (ריש הקדמה) מה שושנה אית בה תליסר עלין כו' אוף כנסת ישראל אית בה י"ג מכילן דרחמי. והענין דהי' במד"ר (נשא ספי"ג) כשם שנשבע הקב"ה לאבות שנאמר אשר נשבעת לאבותינו כך נשבע לשבטים שנאמר שבועות מטות כו'. ובמד"ר אמור (פכ"ט) ע"פ בחדש השביעי בירחא דשבועתא באחד לחדש זה אברהם כו'. מבואר שהשבועה שלאבות הוא בר"ה והדש תשרי והשבועה שלשבטים הוא בחדש אלול. ושרש השבועה הוא מלמעלה מההכ'. כמשל ב' בנ"א שעושים ברית התקשרות האהבה ע"י שבועה שלא יופסק ע"פ הכ'. והו"ע יגמה"ר שלמעלה מההכ' כי י"ב שבטים ושבט לוי הם י"ג. והשבועה שלאבות הוא מבחי' ז"ת דגלגלתא ג' אבות וד' אמהות הם ז'. וזהו אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם. והנה השבועה של האבות הוא על ענין התומ"ל כמ"ש תתן אמת ליעקב הוא בחי' תורה. חסד לאברהם הוא בחי' מצות. והו"ע באתדל"ת אתעדל"ע אשר באמת אין ערוך לאתעדל"ת גשמי' לעורר המשכות עליונות. אך זהו ע"י

שבועה

מעלה שגם הגילוי היותר עליון מצד הקו כנ"ל. ובעוה"ז הגשמי הוא מטה שאין כאן שום גילוי שאפי' מעולם הגלגלים א"א להיות כאן גילוי שהגלגלים מגיעים כח המניע אותם ולכן הם מסבבים במהירות עצומה ממזרח למערב שהו"ע השתחוואה לפי ששכינה במערב. אבל מצד עצמות אוא"ס ב"ה הסובב ומקיף את החלל ומקו"פ והקו כולו אין שייך מעומ"ע כי הוא נעלם בשוה מכתר דא"ק כמו ממל' דמל' דעשי' כנ"ל. וזהו הלשון שאיתא בזה"ת (פ' יתרו) אוא"ס ב"ה למעלה עד א"ק ולמטה עַד אין תכלית. ולכאורה תיבת למעלה קאי על האור ואין זה מובן איך שייך באוא"ס מעומ"ע. אבל באמת הכוונה על הקו"ח בו שייך מעומ"ע שכתר דא"ק הוא מעלה לפי שאין שייך גילוי יותר עליון. אך זהו מצד הקו אבל מצד בחי' אוא"ס יכול להיות למעלה גילויים בעילוי אחר עילוי עד א"ק. וא"כ המעלה אינו מעלה כלל. ולמטה הוא בעוה"ז לפי שעפ"י סדר השתלשלות הקו בעוה"ז א"א להיות שום גילוי אבל מצד אוא"ס יכול להיות גילויים עד אין תכלית כמו בכתר דא"ק ממש וא"כ המטה אינו מטה כלל. נמצא שאוא"ס הסוכ"ע הוא שוה בכל בין בבחי' ההעלם שהוא נעלם מהכל בשוה מכתר דא"ק כמו ממל' דעשי' בין בבחי' הגילוי מה שיכול להיות מעצמות א"ס ב"ה הוא ג"כ בשוה למטה בעוה"ז כמו בכתר דא"ק ממש. ועז"כ השוה ומשוה כו':

והנה איך אפשר להגיע ולעורר איזה מאיזה גילוי מעצמות א"ס ב"ה הסוכ"ע הוא בשני אופנים ע"י מדרגה היותר גבוה וע"י מדרגה היותר נמוך. היותר גבוה יובן מענין ודוגמא מאמרז"ל (ע"ז ג' ע"ב) ע"פ רכב אלקים רבותים אלפי שנאן. שט בח"י אלף עלמין תרי אלפי שאינן. ולכאורה אינו מובן דא"כ הול"ל רכב אלקים ח"י אלף כו'. אך הענין כי באמת הם רבותים. כי ההשתלשלות הוא מהע"ס מכל ספירה ב' אלפים מלאכים. ויש ע"ס דאו"י וע"ס דאו"ה הם ב' רבות. אך אלפי שאינן הם ב' אלפים שמכתר. כי פי' רכב אלקים הוא מה שנשפע על ידם התגלות אלקות בעולמות שזהו"ע קוב"ה שט בח"י אלף עלמין. והב' אלפים שמכתר אינן שייכים לענין השפעה למטה כי הם בבחי' שאינן. היינו שהם בבחי' רצוא ותשוקה ליכלל וליבטל בעצמות אוא"ס ב"ה הפשוט אחד ולא בהושבן ולמכהמ"כ. והוא בחי' אין האמיתי. וע"י שהרצון שלהם הוא בבחי' זו לכן הם כמו שהם שם. כי במקום שהרצון הוא שם הוא. ועד"ז כשיהי' בנפש האדם רצון פשוט ליכלל בעצמות אוא"ס ב"ה מה שאחד ולא בהושבן כו' שאז הוא ביטול כל עשר בחי' הנפש שנעשה מהם אין ואפס א"כ הוא בבחי' אין ממש. לכן הוא כלי לבחי' אין האמיתי בחי' סוכ"ע. אך לא כל אדם זוכה לעורר בחי' רצון כזה בנפש שהוא התגלות בחי' יחידה וניצוץ אלקות שבבחי' יחידה שבנפש. הנה יש עוד דרך להגיע לבחי' אין האמיתי והוא היותר נמוך והיינו שישים עצמו כמי שאינו. פי' כמו אין האמיתי שהוא בלי מהות לגמרי כן יהי' האדם ג"כ אין כפשוטו היינו שלא יתפוס מקום בעיניו כלל וכלל ויהי' בלי מה ובלי מהות לגמרי. הגם שהוא באמת מהות יש ודבר ואדרבה שאין לו שום השגה באלקות ולא אהוי"ר. אבל אעפ"כ הוא אינו תופס מקום כלל ונחשב בעיניו בלי מהות כלל. וזהו בחי' אין כפשוטו.

ועי"ז ג"כ יכול להגיע ולעורר בחי' אין האמיתי. וזהו כמ"ש בלקו"ת סד"ה מי אל כמוך בפי' לשארית נחלתו למי שמשים א"ע כשיריים. שהכוונה שמשים עצמו כשיריים שמלמעלמ"ע. ומה הם השיריים שמלמעלמ"ע הוא מ"ש והי' שארית יעקב. יעקב אותיות יבקע הוא בחי' הקו"ח שכמו השחר בוקע חשך הלילה. כן הקו"ח בוקע החשך של הצמצום ומקו"פ ומאיר בגילוי בפנימיות. וראשית הגילוי בא"ק. אך לא הכל יכול לימשך בפנימיות כי לא יוכל הכלי לקבל מפני עוצם בהירות הקו ונשאר בבחי' מקיף ונק' עיגולי א"ק. וז"ש בע"ח שהקו נמשך ומתעגל כו' היינו מה שא"א להכלים להגביל. וזהו"ע שארית יעקב. וע"י שהאדם משים א"ע כשיריים וכמותר בעולם שאינו מועיל שום תועלת בעבודתו והכל טובים ממנו שזהו"ע שיריים שלמטה עי"ז הוא ממשיך מבחי' שיריים שלמעלה שהוא בחי' מקיפים דקו"ח עגולי א"ק שגבוה מאד. ועד"ז הוא במי שמשים א"ע כמי שאינו שהו"ע אין כפשוטו שאינו תופס מקום כלל בעיניו כנ"ל עי"ז הוא מגיע בבחי' אין האמיתי בחי' סובב הכללי. וזהו כוונת רז"ל באמרם אין העולם מתקיים ר"ל קיום בבחי' א' בקביעות. שזהו דוקא מעצמות א"ס ב"ה הסוכ"ע שלמעלה מהקו. כי מצד הקו יש שינוי וגרעון ולפעמים הסתלקות לגמרי ח"ו כמ"ש וכד אנת תסתלק כו'. והאור הסוכ"ע ומקיף הוא המקיים האו"פ שמהקו שלא יסתלק. וזהו דוקא ע"י מי שמשים א"ע כמי שאינו. שנאמר ומתחת כו' כפירש"י שנדרס תחת הכל היינו שהם שפלים ונמוכים כאסקופה הנדרסת לכל על ידם הוא זרועות עולם היינו תוקף חוזק קיום העולם בלי שינוי וגרעון. ועפי"ז יובן ג"כ הפסוק כי רם ה' ושפל יראה. פי' רם הוא בחי' רוממות א"ס הסוכ"ע ולכן דוקא בבחי' שפל יראה אבל שלא בבחי' שפל לגמרי אף מי שיש לו מוחין השגה ואהוי"ר לאלקות א"א להיות בו השראת הרוממות מא"ס ב"ה. כי הרי הוא בחי' אין שאינו מושג. כ"א דוקא בבחי' שפל שהו"ע אין כפשוטו. ובזה יובן ג"כ מארז"ל (סוטה ה' א') ע"פ הקיצו כו' שוכני עפר כו' מי שנעשה שכן לעפר בחייו עפרו ננער בתחה"מ ומי שהי' בו גסה"ר אין עפרו ננער כו' שלכאורה הוא תמוה מאד. שהלא משנה שלימה היא כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב אפי' חייבי כריתות ומיתות ב"ד לבד המנויים שם במשנה. ואיך מי שיש בו גסה"ר אין עפרו ננער בתחה"מ. אך הענין כי תחה"מ הוא שגוף גשמי יהי' ניזון מאלקות ולא יצטרך למזון גשמי. והוא דוקא מצד גילוי א"ס ב"ה הסוכ"ע. כי מצד הקו הוא הגבלת האור לפ"ע הכלי דוקא וא"כ עפ"י סדר השתלשלות שמהקו גוף גשמי צ"ל ניזון מלחם גשמי. תדע שהמן הי' ג"כ מתגשם בירידתו למטה. ובתחה"מ שיהי' גוף גשמי ניזון מאלקות כמו עתה מלחם. א"כ א"א זה כ"א מצד אמיתות בחי' סובב הכללי. ולכן הכלי לגילוי והשראה זו הוא דוקא מי שנעשה שכן לעפר בחייו כנ"ל. אבל גסה"ר הוא תכלית המנגד לגילוי זה. כי תחה"מ הוא בגמר בירור ניצוצות זמל"ק דתהו שהי' שבה"כ ומיתת המלכים דתהו. וזה הי' בבחי' גס ס"ג. ומי שיש בו גסה"ר שהוא אותיות ס"ג מורה שלא נגע כלל בבירור ותיקון מיתת הזמ"ל דתהו לכן אין עפרו ננער בתחה"מ. והנה בכ"ז יובן איך שע"י קדש א"ע

מכל הנותר. וא"כ ה"ז מגשם הגוף ומחשיך אור הנה"א כנ"ל. ולכן הוא פורש א"ע לגמרי. וענין הנדרים הוא שיאמר על בשר חולין או כיוצא ה"ז כעולה או כשלמים וכאשם. ור"ל כמו עולה שכולה קדש לה' ואסורה לזרים וכן אמורי השלמים הם קדש כן יהי' גם החולין לגבי הנודר כמו קדש. ויש להבין מאין הכח לו לעשות מחול קדש ע"י הדיבור אפי' לגבי עצמו. הנה זהו"ע מה שז"ל תיבות אלו ה"ז עלי שהכוונה בזה כי שרש המאכל גבוה משרש האדם. כי נשמת האדם שרשה מעולם התיקון אבל שרש נפשות כל הדצ"ח הוא מעולם התהו. אשר מיעוט האור שבעולם התיקון אינו ערך כלל לרבוי אור שבעולם התהו וכמ"ש אחור וקדם צרתני. וע"י שמזכיר זה בדיבור הוא ממשיך משרש המאכל מקיפים דתהו בחי' מקיף על המאכל שמגביה אותו בחיצוניות שנעשה לגבי הנודר כקדש. וכמו הקדש פה שבקדשים שנעשה ג"כ ע"י אמירת האדם ה"ז עולה. וא"כ המובן מזה שתוכן ענין הנדרים הו"ע שפלות שכשהאדם מתבונן שהוא המטה וסוף שבכל ההשתלשלות. וכמארז"ל ע"פ אחור וקדם צרתני אחור למע"ב שאפי' יתוש קדמך (סנהדרין ל"ח). לכן הוא נודר לפרוש א"ע ממותרות. ועד"ז הוא ג"כ אם אינו נודר רק מצד בחי' תשובה הנ"ל שמפני שאינו יכול להעלות המאכל והדרבה המאכל מגשם אותו והוא מוריד חיות המאכל עי"ז הוא פורש א"ע מהמותרות. א"כ הרי זה ענין שפלות. ועי"ז הוא ממשיך תבו"ע מלמעלמ"ע גילוי אמיתיות סוכ"ע שלמעלה מעלה מהמשכת פנימיות ה"ע שע"י תשובה הא' שבפי' קדש עצמך במותר שהוא רק בחי' סוכ"ע לגבי אבי"ע שלמטה מהאצ' וא"ז אמיתיות בחי' סובב שאין מלובש כלל שהרי האלוקיות והאורייס דאו"א מלובש בסדר השתלשלות. אבל ע"י קדש א"ע כפי' הב' שהוא מצד השפלות הגם שהוא קל יותר בעבודה אבל עי"ז ממשיך אמיתיות סוכ"ע סובב הכללי שמקיף לכל סדר ההשתלשלות בהשוואה א' (שכולו פנים שאין מלובש ממנו שום בחי' בסדר השתלשלות). והטעם כי סוכ"ע נק' בע"ח עיגולים. וסובב הכללי נק' עיגול הגדול. כי כמו בגשמיות העיגול מקיף את הדבר הנקף בהשוואה א' מכל צד. וכמו השמים המקיפים את הכדור הארץ הם מקיפים אותה בהשוואה א' מכל צד. כמו"כ למעלה בחי' סוכ"ע הוא מחה"ק הכללית שבידיעת עצמותו יודע כל הנמצאים שבסדר ההשתלשלות מרכ"ד עד סוכ"ד וכולם נסקרים לפניו בסקירה א'. הנה במח' זו אין שום קדימה ויתרון מעלה לעולם האצי' על עולם העשי'. שידיעה זו היא בחי' מקיף וכנאמר גלוי וידוע וא"כ אין שייך לומר שבידיעה זו עולם האצי' ידוע יותר מעולם העשי' זהו בחי' סובב הכללי שמקיף כל ההשתלשלות מראשית הקו עד רגליו המסתיימים בעוה"ז הגשמי. והנה עד"מ בגשמיות אם יהי' דבר מונח באמצעי' העיגול הוא רחוק מן העיגול. ואם יהי' נדחה לתחתית העיגול שהוא המטה ה"ה מתקרב אל העיגול והוא ג"כ למעלה כי הרי בעיגול אין שייך מעומ"ע. ועד"ז יובן שע"י שהאדם משפיל א"ע איך שהוא המטה וסוף של כל ההשתלשלות אזי הוא מתקרב לתחתית העיגול הסובב מלמטה. וה"ס באמת למעלה:

וביאור הענין להבין זה היטב. דלכאורה אין הנמשל דומה למשל בגשמיות העיגול הוא מקיף מבחוץ ולכן אם יהי' באמצע העיגול יהי' רחוק מהעיגול. וכשנדחה למטה הוא מתקרב יותר. אבל בנמשל אין הפי' שסובב ומקיף מבחוץ כי הלא את השמים ואת הארץ אני מלא ולית אתר פנוי מיני'. ובזהר פ' בהר (ק"ט ע"ב) אנת לבר מכולא ולגו מכולא ולכל סטרא ולעילא מכולא ולתתא מכולא כו'. ואנת בכל ספי' בארכא וברחבא עילא ותתא ובין כל ספי' וספי' ובעובי דכל ספי' וספי' כו'. ע"ש. ופי' סובב הוא לענין העלם וגילוי. וא"כ איך שייך לומר שכשהוא באמצע עד"מ בעולם הבריאה הוא רחוק מבחי' סוכ"ע. וכשמשפיל א"ע ונדחה למטה הוא מתקרב יותר. וכן י"ל מ"ש רם ה' ושפל יראה ומשמעות הכתוב הוא שדוקא שפל יראה אבל שאינו שפל אינו מביט. ואין זה מובן ששייך לומר רבותא שגם שפל יראה אבל דוקא שפל מה טעם. וכן הקושיא בפסוק מרום וקדוש אשכון. שמרום הוא רוממות אוא"ס ב"ה וקדוש ג"כ מובדל שהוא הבדלה אחר הבדלה ומסיים אשכון את דכא כו' אל זה אביט אל עני כו'. ולהבין כ"ז ילה"ק מארז"ל (חולין פ"ט א') אין העולם מתקיים אלא על מי שמשים א"ע כמי שאינו. שנאמר ומתחת זרועות עולם. ופירש"י מי שנדרס תחת הכל הוא זרועות עולם פי' שאותם אנשים שהם מתחת הכל כאסקופה הנדרסת לכל שהם שפלים ונמוכים על ידם הוא תוקף חוזק קיום העולם. ויש להבין הלשון משים עצמו כמי שאינו מי הוא האינו שישים האדם א"ע כמי שאינו. הנה אוא"ס ב"ה הוא פשוט בתכלית הפשיטות מופלא מכל גדר גילוי ומכל גדר מהות מושג בלי מה בלי מהות. ונק' אין האמיתי. פי' אין הוא שאינו מושג. ואין האמיתי הוא שאינו מושג לכל בשוה כמו שהוא נעלם ממל' דעשי' כן הוא נעלם ג"כ מכתר דא"ק. וכאשר רצה השי"ת להיות איזה גילוי מאורו הפשוט נתצמצם והמשיך קו דק שהוא מאיר בגילוי בפנימיות והוא הנק' קו"ה. וראשית גילוי הקו הוא בבחי' כתר דא"ק ששם מאיר עצמיות הקו ולכן הוא בחי' מעלה ששם הגילוי שאין גילוי עליון יותר מצד אלוקיות הקו. ואח"כ נמשך הקו"ה באצי' ושם אין מאיר עצמיות הקו כ"א הארת הקו. אבל הוא מאיר בגילוי ומתייחד שם עד שמושג להם מהות הארת הקו ולכן איהו וחיוהי וגרמוהי חד. ואח"כ במל' דאצי' מסתיים יחוד וגילוי הארת הקו. ובעולם הבריאה נמשך דרך הפרסא. ושם אין מושג המהות כלל כי הם נבראים בע"ג ואם הי' מושג להם מהות הארת הקו היו בטלים ממציאותם. כ"א בגעה"ע מושג מהות הארת הקו שממשיכים זה ע"י תומ"צ ונק' גילוי אצי' בבי"ע. אבל בבי"ע גילוי הקו הוא בדרך ידיעת המציאות לבד ולא השגת המהות ונק' אוא"ס הידוע מציאותו ולא מהותו. ובאופן גילוי ידיעת המציאות שבבי"ע יש ג"כ התחלקות מדרגות. שבעולם הבריאה הגילוי הוא במוחין והשגה שרפים אומרים קדוש ולכן שם הביטול ביותר. ובעולם היצירה הגילוי במדות אהוי"ר והחיות בוערות כמראה הלפידים. ובעולם העשי' רק הודאה ולבא השמים לך מבהמים. עד שבעוה"ז הגשמי העלם והסתר לגמרי חשך כפול ומכופל שאפי' החיות שבהי' ומהוה אין נראה כ"א מנהגו ש"ע כשזורעים לונה. ונמצא שמצד הקו שייך מעומ"ע שכתר דא"ק נק'

מעלה

שהוי' אחד הרבה יותר מכמו שהי' לה אהוי"ר בגעה"ע כו'. והטעם הוא לפי שהטוב שבמאכל שרשו קודם שנפל בשבירה גבוה הרבה יותר מנפש האדם כמ"ש במ"א בענין לפני מלך מלך לבנ"י כו' ועי"כ המאכל מחי' את האדם כו'. וזהו סיבת תוספת הדביקות בה' ע"י הצעקה מן חשך המאכל דוקא והיינו כאמרם בזהר דמשכין לי' בחילא יתיר והפי' בכח גדול שהושפל למטה במאכל שגבוה הוא מן הנפש עד שתעלהו למדרגה יותר נעלה מכמו שהיתה בתחלה כו'. והנה זהו העלי' בבחי' מלמטלמ"ע. דהיינו בבחי' אהבה שהיא יותר גדולה ממדרגת אהבה שהי' בהנשמה למעלה כו' בחי' בכל מאדך כו'. אך להבין העלי' בבחי' מלמטלמ"ע דהיינו המשכת גילוי אוא"ס ב"ה שע"י ירידתה בגוף להיות בבחי' מטה מקבלת גילוי היותר גדול מהיותה למעלה בהי' שבע כו'. הנה ידוע מארז"ל (יבמות כ' ע"א) קדש עצמך במותר לך כו' (עד"ה ולא אבה). ויש בו ב' פי'. הא' כפשוטו שאין הכוונה שיפרוש א"ע לגמרי מן המותר כ"א שיסלק הרצון ממנו. והיינו שבכל צרכי הגוף כמאכל ומשתה והנאת עניני עוה"ז יסלק פנימיות רצונו מזה אף שעושה אותם. והכח לזה הוא כמ"ש בכל דרכיך דעהו שע"י דעת והכרה בא"ס ב"ה שמהשכ' והדעת היינו שהמוחין שלו יהיו בהתבוננות אלקות בתפלה או גם בידיעת סדר השתלשלות תהו ותיקון עקודים כו' ואף גם בגליא שבתורה עי"ז אפשר שיעשה אדם צרכי הגוף ולא יהי' פנימיות רצונו בהם. אבל אם עבודתו במדות אהוי"ר לבד א"א להיות שני הדברים כאחד שיעשה המותר ויסלק רצונו ממנו כ"א דוקא ע"י עבודה שבמוחין והדעת והכרה במשכ'. וזהו שקדש בחכמה שע"י החכמה יכול לפרוש א"ע ולסלק רצונו מהמותר. והנה בחי' זו הו"ע תשובה. כי הנה כתיב שובו אלי ואשובה אליכם. וידוע הקושיא איך שייך ואשובה אליכם. והלא את השמים והארץ אני מלא. אך הענין שהוא כמשל ב' בנ"א בעומדים זא"ז אבל הם אב"א אז הם נק' רחוקים זמ"ז. אבל אם הם עומדים פב"פ באהבה ואיבה נק' קרובים זל"ז. וזהו פי' שובו אלי להיות החזרת פנים אל השי"ת. והיינו כי בהיות האדם פנימיות רצונו בצרכי הגוף ועניני עוה"ז. עז"כ כי פנו אלי עורף פי' הגם כי פנו אלי שמייגע א"ע בתפלה לעורר אה' לה' אבל הוא יגיעת נפש ויגיעת בשר ועדמ"ש לעשותה לאהבה שהוא בכפי' והכרח ואחר התפלה הולף ועובר. וכן עסק התורה כל היום הוא בקרירות. וקיום המצות ע"ד מצות אנשים מלומדה. וזהו כי פנו אלי בתורה ותפלה אבל זהו רק עורף לפי שהפנים מלובש בעניני עוה"ז. והתשובה הוא להיות החזרת פנים שיהי' כל פנימיות רצונו לה' לבדו וצרכי הגוף אף שיעשה אותם יהי' בכפי' והכרה. וזהו בחי' קדש עצמך במותר לך לסלק רצונו מהמותר. ועי"ז ואשובה אליכם ג"כ החזרת פנים. וכמ"ש לך אמר לבי בקשו פני את פניך הוי' אבקש. וכתיב יאר הוי' פניו אליך שבשם הוי' ב"ה נק' פנים לפי שאינו מלובש בעולמות כלל כמ"ש אני הוי' ל"ש. והיינו בחי' פנימיות הכ"ע כידוע שהוי' בחכ'. והיינו כידוע בע"ח שכך הוא בסדר השתלשלות חיצוניות עליון מתלבש בתחתון חיצוניות ז"א מלובש במל' וחיצוניות בינה בז"א וחיצוניות חכ' בבינה. ולכן נק' פנימיות חכ' פנים ושם הוי' אבר לא שניתי. והנה כי גם פנימיות בינה אינו מלובש בז"א ופנימיות ז"א אינו מלובש במל'. וא"כ למה דוקא שם הוי' שבפנימיות חכ' נק' פנים. והענין הוא כי פנימיות ז"א הגם שאינו מתלבש במל' אבל נעשה הוא בחי' אחוריים לגבי בינה לפי שפנימיות ז"א מלביש רק אחוריים דאימא. ופנימיות בינה מלביש רק אחוריים דחכמה. משא"כ חכ"ע שהיא ראשית ההשתלשלות א"כ פנימיות ח"ע אין מלביש שום בחי' בסדר השתלשלות. ולכן פנימיות חכמה אין נעשה בחי' אחוריים בסדר השתל' לגבי בחי' שלמעלה מהחכמה. כי אין שום דבר למעלה מהחכמה בסדר השתל' (ואעפ"י שגם פנימיות חכמה מלביש רק אחוריים דכתר (כמ"ש במ"א בפי' ותכס באהור כו') הרי כתר למעלה מסדר השתלשלות אבל בסדר השתלשלות אין נעשה פנימי' הכ"ע אחוריים לשום בחי' כלל כו') ולכן שם הוי' דוקא בחכמה (פנימיות חכמה) נק' פנים לפי שאין נעשה אחוריים לשום בחי' בסדר השתלשלות. ועליו נאמר לא שניתי כי הוא בחי' סובב ומקיף לאבי"ע שלמטה מהחכמה. והנה ע"י תשובה מלמטלמ"ע החזרת פנים שמסלק פנימיות הרצון מתאוות גשמיות כו' עי"ז ואשובה אליכם החזרת פנים מלמעלה גילוי שם הוי' שבחכמה פנימי' חכ"ע אשר ופני לא יראו בסדר השתלשלות. וגילוי זה דוקא בבחי' מטה ולא בבחי' שבע. כי יבג"א דז"א דאצי' ואפי' בעלמיות המדות דאצי' נמשך ומאיר בהן רק אחוריים דאו"א כמ"ש ופני לא יראו. וז"ש וארא אל אברהם כו' באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם. משא"כ כשיורדת הנשמה למטה בעוה"ז ונעשה בחי' מטה. ע"י תשובה החזרת פב"פ מקבלת הגילוי מבחי' שם הוי' פנימיות חכ"ע בחי' ופני לא יראו כו':

אך הנה בחי' תשובה זו היא בנשמות שאין נמוכות כ"כ. כמו נשמה דבריאה או רוח דילי' ואף גם נפש דעשי' מבחי' ומדרגות העליונות שבעשי' חב"ד וחג"ת. שבנשמות אלו הטוב שבמאכל מסייע להנה"א לעורר מרירות וצעקה על הירידה ולהיות קדש א"ע במותר ע"ד הנ"ל לסלק רצונו מכל צורכי הגוף בקביעות אבל הנשמות הנמוכות לגמרי מנה"י דעשי' בחי' עקביים כאשר באים לגוף ונפש הבהמי' הם נכרכים ונדבקים בגוף ונפש הבהמי' וברע"מ נק' זה סרכות הריאה. כמו הריאה הסרוכה לדופן אין כנפי הריאה יכולים לרחף על הלב. כן נשמות אלו בירידתם למטה אובדים את האהוי"ר שהי' להם שהם הגדפין לפראה לעילא (ועז"כ יונתי בחגוי הסלע) ולכן גם הטוב שבמאכל אין מועיל להם להוסיף כח ואומץ בנה"א להיות במרירות וצעקה על הירידה ולהיות תשובה הנ"ל אלא בבחי' קביעות כ"א בעת מן העתים ע"י הכרוזים שמלמעלה שפועלים בבחי' מזליי' יחידה שבנפש. הנה העצה היעולה לנשמות אלו הוא מה שיש עוד פי' במארז"ל קדש א"ע במותר. היינו שיפרוש לגמרי מן המותר. ואין הכוונה להתענות כ"א שיפרוש ממותרי היתר כמו בשר ויין ושמן וכיוצא. ועד"ז בכל צורכי הגוף כ"א מה שמוכרח לצורך קיום והיות לגוף לבד ועל קיטוב יסוד זה הוא שנאמרה פ' נדרים בתורה שאמרו בירושלמי (נדרים פ"ט ה"א) לא דייך מה שאסרה לך התורה כו'. אלא שהמכוון הוא בשביל נשמות נמוכות אלו. שברצות האדם כי לא יוכל לסלק רצונו

בכלות הנפש מ"מ עדיין לא נתפשטו מלבושי נוגה לגמרי כ"א רק רוצה לצאת מכל הרצונות זרות אבל לא יצא עדיין לגמרי שנשאר קצת רצון בגשמיות (שאחר התפלה שמסתלק גדלות האהבה יוכל להתעורר איזו רצון בגשמיות כו') ויש בזה רבוא רבבות מדרגות בענין ביטול הרע במיעוטו כמ"ש בתניא פ' יו"ד בפי' צדיק ורע לו כו'. ולכן אפי' בשעת שיש בהם גדלות האהבה לה' ליכלל וליבטל כו' הרי אהבה זו מלובשת עדיין בקשיות הנה"ב כו' כיון שנשאר קצת מעט רצון חלק אחד מני אלף בגשמיות שמצד זה הוא קשור עדיין ברצונות זרות כו'. לכן א"א לו ליכלל וליבטל לגמרי באמת ורק רוצה ליפרד מהפתילה כו' אבל לא נפרד עדיין. וא"כ אפי' בשעת גדלות האהבה הינה מופשטת מקשיות דנה"ב. משא"כ השבטים היו בתכלית ההפשטה כנ"ל לכן נק' שבט שהוא רך כו'. והיינו מצד שמחוברים לגופא דאילנא דחיי דאצי'. והיו נשמות דאצי' ממש. פי' שהאוי"ר שלהם הי' אוי"ר אלקית כנ"ל. ולגבי נשמות דאצי' אין העולם מסתיר כלל וכמ"ש בהגה"ק בד"ה איהו ואיהו חד שאף גם לאחר שירדו הנר"ן דאצי' לעוה"ז כו' לא נשתנה מהותן כלל להיות דבר נפרד מאלקות עכ"ל. ולכן השבטים גם כשהיו למטה בגופים הי' האוי"ר שלהם בתכלית ההפשטה מרצונות זרות דקשיות הנה"ב כמו שהיו למעלה באצי' באין הבדל כלל. וזהו חיבור ב' הענינים בשבט שמפני חיבורו ויניקתו מגוף האילן לכן הוא רך מאד (שאין נסרך ונדבק כלל לקשיות הנה"ב):

עוד ענין ב' מה שהשבט רך שמופשט גם ממה שיש קשה בקדושה. כי גם בקדושה שייך קשה ורך. כידוע ההפרש שבין עולם התיקון לעולם התהו שהוא ע"ד לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהי קשה כארז. כמשנ"ת בלקו"ת בביאור ע"פ והניף באריכות. שמצד היש של המדה בא המדה בתוקף וחוזק ההתגלות עד שמדת חסד והאהבה אינה יכולה להתכלל ממדת גבורה ויראה כו'. וזהו קשה כארז. אבל רך כקנה היינו שיהי' רכות במדת האהבה להיות כלולה מיראה ורחמים כו'. וזהו מעלת התיקון. והיינו מצד שם מ"ה מלגאו כו' דאיהו בקיו דאילנא. כמיא דאשקי לאילנא כו'. ומים מדבק להיות התכללות ואחדות אמיתי בהמדות. ולכן השבט מצד שמחובר לאילנא דחיי ויונק מאלהותית שם מ"ה וביטול אמיתי שקיו דאילנא. לכן הוא רך להיות התכללות המדות אוי"ר (שכמו האבות אברהם אוהבי נאמר בו עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה ויעקב אמר אלקי אבי אברהם ופחד יצחק הי' לי כו'. כן בשבטים ראובן שהוא אהבה הי' כלול בו גם מדרגת שמעון שהוא יראה ולוי שהוא רחמים כו'):

עוד ענין ג' מה שהשבט רך. עדמ"ש בס"י ז' כפולות בג"ד כפר"ת תבנית רך ותבנית קשה דגש ורפה דין וחסד. ולפ"ז ענין רכות השבטים היינו שיכולים להמתיק דינים ע"ד צדיקים שמהפכים מדה"ד למדה"ר ויזכור אלקים את נח כו' ועושים מקשה רך כו'. והכל רק מצד שהשבט מחובר להאילן אילנא דחיי. ונשמות דאצי' דוקא הם יכולים להמתיק דינים ביותר מנשמות דבריאה שיכולים ג"כ. אך לא כל הדינים (כ"א כאשר הדין הוא מצד היכל הזכות שבעולם הבריאה) ולא בכל העתים. והטעם כמ"ש בזהר ואתחנן (רס"ז ע"ב) שכל האצי' אתקרי אהבה דהיינו שכל הספי' והמדות כלולות ומיוחדות זו עם זו ואין ביניהם שום קילוץ ופירוד כלל. ולכן ארז"ל (במד"ר שמות פ"א) ע"פ וימת יוסף וכל אחיו כו' ויקם מלך חדש שכל זמן שהי' א' מהשבטים קיים לא הי' יכול להתחיל הגלות כלל. והיינו לפי שהשבט רך וממתיקים כל הדינים כו' לחסדים ורחמים כו' ולכן אי' בכהאריז"ל שהוי' של אש לבנה רומז על אצי' לפי שכל האצי' בכלל הוא חסד כו' מחמת יחודי המדות זע"ז כו':

ומעלה הג' בשבט שראש למיחתו למעלה שגם למטה הם בבחי' רוח האדם העולה כו' שמצד הארת שם מ"ה שבנשמה דאצי' היא עולה תמיד למעלה ליכלל וליבטל באוא"ס ב"ה. ובהיותה בעולם הבריאה לא נתעלמה עם היש דבריאה וכן ביצירה עד עוה"ז הגשמי לא נתעלמה כלל בבחי' יש ופירוד דעוה"ז ולא נשתנית ממהותה שבאצי'. וזהו נוסף על מעלת רך שהיא מופשטת מן קשיות הגוף ולבושי נוגה. ומעלת ראש למיחתו למעלה הוא שגם במהות יש דיצירה ובריאה לא נתעלמה כלל:

והנה כ"ז בנשמות כללים ראובן שמעון כו' שגם בירידתן למטה לעוה"ז היו בבחי' שבט וכנ"ל. אבל מה שמתחלקים לנשמות פרטיים ס"ר אזי בירידתם למטה בעוה"ז נק' מטות. כמו מטה שנכרת מהאילן. כמו"כ רוב הנשמות כשנמשכו מאצי' לבי"ע נעשים ומתהווים בריאה מאין ליש. דבר נפרד מאלקות דבחי' אילנא דחיי דאצי'. וממילא האוי"ר שלהם מלובש בקשיות דגוף ונה"ב וכנ"ל באריכות. וכמו המטה שראש למיחתו למטה לארץ כמו"כ הם בחי' רוח הבהמה היורדת למטה לארץ שמתעלמים בבחי' יש ופירוד דעוה"ז ולימשך אחר רצונות גשמיים כו'. והנה כל נשמה פרטי' כשהיתה כלולה בשרשה נשמת ראובן או שמעון היתה בבחי' שבט ומשם ירדה להיות בחי' מטה. א"כ הירידה גדולה עד למאד. אך הירידה צורך עלי'. והעלי' לבוא לבחי' תשובה ובמקום שבע"ת עומדים כו' שע"י התשומע"ע תתעלה במדרגה גבוה יותר מכמו שהיתה. והענין הוא כנזכר בזהר (חי' קכ"ט ע"א) על בע"ת דמשכין לי' בחילא יתיר כו' לכך גדולים מצ"ג. וביאור"ד דכתיב ויצעקו אל הוי' כו' וכל צעקה מחמת מרירות גדולה מדבר המנגדו מאד כו'. והיינו כשהנה"א בחומר הסכי הגוף תאוות עוה"ז כמו האכילה וכיוצא בה שמחמת גסות שמאכל מתגשם הגוף מאד ומחשיך אור הנפש עד שנדמה כבהמה ממש לילך אחר תאוות מגושמים כו' ונשכח מאתו אור האלקי לידבק בהוי' אחד שמפני גודל התגשמות גופו מהמאכל נתגשם ג"כ האור האלקי ונתעלם מאד כו' ואזי יצעק האור האלקי מתוך החשך הגס במר נפשו מאד כי הלא המה ב' הפכים ממש כאש ומים כו'. וזהו ויצעקו אל הוי' פי' במרירות עצום שבנה"א שצר לה מאד החשך וגסות הגוף מן המאכל שאכל לתיאבון כבהמה ממש כו' (ועמ"ש מזה בת"א פ' נח בד"ה מים רבים). והנה במאכל הגשמי יש טו"ר מצד עה"ד טו"ר כידוע. והרע שבמאכל הוא המחשיך ומגשם הגוף והנפש כו' אבל הטוב שבו הוא המוסיף כח ואומץ להנה"א להתמרמר מחשך זה ולהיות שב בתשובה להוי' בצעקה גדולה הנ"ל והרי בצעקה זו הנפש נגבהת במעלה ומדרגה באהוי"ר בהוי'

וידבר משה אל ראשי המטות לבנ"י וגו' איש כי ידור נדר להוי' וגו'. ויש להבין ההפרש בין שבטים למטות. ולמה כאן בפ' נדרים קוראם בשם מטות. הנה שבט הוא ענף מהאילן שאינו עצם האילן כ"א השתעפות המשכה והתפשטות מהאילן ע"ד כוכבא דשביט שהוא כוכב הנמשך ומתפשט ברקיע. והנה שבט יש בו ג' דברים למעליותא א' שמחובר לגוף האילן ויונק מלחלוחית האילן. ב' שהוא רך והיינו מצד חיבורו ויניקתו מלחות האילן. ג' ראש מגמתו למעלה שצומח ועולה מלמטלמ"ע. ומטה בהיפך בכל הג' דברים. א' שנכרת ונפרד מהאילן. ב' שהוא קשה. ג' ראש מגמתו למטה לארץ. וא"כ שבט גבוה ממטה. ומ"מ מצינו מעלה ומדרגה רמה ונשגבה במטה דוקא: כמ"ש באלישע וקח משענתי כו' ושמת משענתי על פני הנער ששלחו אלישע להחיות מת ע"י המטה ולולא ששינה גחזי הי' כן באמת. וכן דרז"ל (פסחים ס"ח א') עתידין צדיקים שיחיו מתים שנאמר עוד ישבו זקנים כו' ואיש משענתו בידו כו' וכתיב ושמת משענתי כו'. הרי שתה"מ הוא ע"י מטה דוקא ובירושלמי (פ"ט דנדרים ה"א) מקלו של ר"מ היתה בידי והיא מלמדת לי דעת. הרי שע"י מטה נמשך חכמת התורה דמחכ"ע נפקת כו'. וזהו ג"כ ענין מטה משה ואת המטה הזה תקח בידך אשר תעשה בו את האותות שהם למעלה מהטבע. שכ"ז במטה דוקא ולא בשבט. ומהמשל מוכח להיפך. ויש להבין זה. הנה ארז"ל (ב"ר פמ"ז סי' ח') האבות הן הן המרכבה. והיינו שהיו מרכבה לעצמיות המדות דאצי' חג"ת. אברהם אוהבי הי' מרכבה לעצמיות מדת החסד. ויצחק פחד יצחק הי' מרכבה למדת הגבורה. ויעקב (איש תם) מדרגת רחמים הי' מרכבה לעצמיות מדת הת"ת. ולכן נק' גופא דאילנא דחיי בחי' כי האדם עץ השדה כו'. ומה שהע"ס דאצי' נק' אילן נת' במ"א (בביאור ע"פ צו כו' את קרבני כו') שהע"ס דתהו שהם רק נקודות ומהם נתתקן אח"כ ע"ס דתיקון שנק' ספי' (ו"ק) ופרצוף שכ"א כלולה מכל היו"ד כו' זהו כמו שבגרעין אין שום התחלקות כלל רק גרעין א'. ומזה נצמח אילן בהתחלקות עליו וענפיו ופירותיו כו'. כמו"כ מבחי' נקודות דתהו שכל ספי' רק נקודה נצמח אח"כ ע"ס דאצי' דתיקון להיות כל ספי' בחי' פרצוף כ"א כלול מיו"ד. ולכן ג"כ נק' אילנא דחיי שמאילן זה נמשך חיים לכל סדר ההשתלשלות דאבי"ע כו' ונק' נרורא דלעילא (קשר הע"ס דז"א) דבי' חיי כולא כו'. וזהו שהאבות שהיו מרכבה לעצמיות המדות חג"ת נק' גופא דאילנא. והי"ב שבטים היו ג"כ מרכבה שהרי נק' שבטי י"ה (כמו כי יעקב בחר לו י"ה) אך לא לעצמיות המדות דאצי' כ"א להי"ב ג"א דז"א דאצי' ענפי אילנא דחיי כמו ענף שהוא רק המשכה והתפשטות מעצם האילן אבל לא עצם האילן. כמו"כ הו"ע יבג"א לגבי עצמיות המדות. דהיינו שמאלכסון הנמשך מחסד אל הוד משתתף מזה בחי' אהבה שיהי' כלול חסד בהוד. ואין זה דומה לעצמיות מדת החסד. ובעבודה היינו כי חסד דאצי' עצמו זהו אהבה עליונה אלקית מבחי' אצי' שהאהבה היא ביטול בעצם ומתאחדת עם אוא"ס ב"ה ממש. ופי' וענין שאוא"ס מתייחד בהאוי"ר שמבחי' אצי'. היינו ע"ד יחוד אוא"ס בהספירות. כי השפעת החיות מאוא"ס בעולמות ע"י הספי' והמדות שיתהוה זמן ומקום א"ז נק' יחוד כ"א רק שאוא"ס מתלבש ומתעלם עצמו בהמדות כפי אופן המדות שיומשך ויתהוה סדר השתלשלות בבחי' זמן ומקום. אבל יחוד אוא"ס בהמדות היינו שיתגלה ע"י המדות אוא"ס שלמעלה מהשתלשלות לשנות סדר השתלשלות דהיינו גילוי יחודו האמיתי בבחי' זמן ומקום איך שהזמן ומקום בטל במציאות לגמרי כו'. וכמו"כ בגדולי הצדיקים שיש בהם נשמה דאצי' ממש והאוי"ר שלהן היא אהבה אלקות דאצי' ממש. אזי מתייחד אוא"ס ב"ה בהאוי"ר שלהן להיות שינוי בסדר השתלשלות. כמו רחב"ד כשהי' מתפלל על החולה הי' פועל שיתרפא החולה. אף שעפ"י סדר השתלשלות והכ"ע נפסק דינו למיתה. וכמאמר ריב"ז אלמלי השיח בן זכאי ראשו כל היום כולו לא הי' נענה. או כמו שאמר רחב"ד מי שאמר לשמן וידלק יאמר לחומץ וידלק כו'. וכמו רפב"י גגאי נהרא כו'. וזוטרי דבכו מחי' מתים כו'. שהיו פועלים נסים ונפלאות שלא כסדר השתלשלות. ואפי' הדיבור שיצא מהם שלא בכוונה הי' פועל נפלאות כמו שאמרו בגמ' הואי כשגגה שיצא מלפני השליט ונח נפשי' כו'. וזהו בחי' ותגזור אומר ויקם כו' צדיק מושל כו'. והיינו ע"י שאוא"ס ב"ה מתייחד בהאוי"ר שלהן ולכן יכולים לשנות סדר השתלשלות כו'. ואין זה מערך ודמיון למה שיש אהבה בנבראים. כמו מלאך מיכאל שכמו שגופו וחומרו הוא נברא מאין ליש. כמו"כ האהבה שלו ג"כ נברא יש מאין. ואפי' אם הי' רבוא רבבות השתלשלות מדרגות עו"ע לא הי' באפשר שמבחי' אהבה אלקית דאצי' יומשך וישתלשל האהבה דמלאך מיכאל. כ"א שהאוי"ר דמלאכים נבראו ונתחדשו יש מאין ע"י הפרסא שמפסיק כו'. ולכן אין אוא"ס ב"ה מתייחד בהאוי"ר שלהן כמו בהאוי"ר עילאין דאצי'. והנה אברהם שהי' בו הא' עליונה האלקית שמבחי' חסד דאצי' נק' גופא דאילנא. אך ראובן בן יעקב נק' שבט וענף שנמשך מגופא דאילנא דחיי היינו שהאהבה שלו הי' מהאלכסון ההולך ונמשך מחסד אל הוד. כי האהבה דבחי' חסד עצמו זהו מצד השגה דבינה או ראי' דחכמה איך שאין עוד כו' אך מדרגה שלמטה מזו היינו שאין יכול לבוא לבחי' האהבה מצד השגה וראי' דהו"ב (כי אין מאירים בו כו') כ"א ע"י ההוד שמודה שאליו ית' יאתה שתכלה נפש כל חי וההודאה היא בבחי' גילוי בנפשו עד שמבחי' הודאה זו בא אח"כ באמת לבחי' אהבה בגילוי ממש. אך כיון שבא לבחי' אהבה זו ע"י ההודאה ולא מצד השגה וראי' דהו"ב כמו בחסד כו' א"ז דומה לבחי' אור האהבה דחסד עצמו. ולכן נק' רק ענף והתפשטות מעצם אילנא דחיי כו'. ומ"מ הענף מחובר לאילנא דחיי בהכל אצי' ממש. שגם האהבה דבחי' ראובן היא בחי' אהבה אלקית דאצי' שמתאחד עם אוא"ס ב"ה:

ועתה י"ל מעלה הב' שבשבט שהוא רך מהו בעבודה. הענין שגם כשהיו מלובשים למטה בגופים הי' האהבה אצלם בתכלית ההפשטה מקשיות ועביות דגוף ונה"ב שנתפשטו מלבושי נוגה לגמרי (ובתניא נק' צאת הנפש מנרתקה) פי' שהאהבה הי' בשלימות רק להוי' לבדו ולא נשאר שום שמץ קצת דקצת רצון ואהבה בגשמיות (תאוות עוה"ז) כי יש לצדיקים אעפ"י שיש להם אהבה עזה לה'

הזלוק שבין גביע לכוס. שהגביע הוא כוס גדול שממנו שופכים לתוך הכוס. והנה דוד אמר כוס ישועות אשא וגו'. כוס גימט' אלקים. ובכוס נותנים יין. כי נכנס יין יצא סוד. בחי' סוד הוי' כו'. ולכן יין מבשמח אלקים לפי שממשיך גילוי בחי' סוד הוי'. והנה דוד אמר כוס ישועות אשא. שהיא בחי' העלאה מלמטלמ"ע. אבל גבי יוסף כתי' ואת גביעי גביע הכסף תשים בפי אמתחת הקטן. כי יוסף הוא בחי' לדיק עליון שממשיך התגלות תוס' אורות בבחי' מל' ש' אלקי' מלמעלמ"ט. וזהו בחי' גביע גימט' ה"פ טוב כנגד ה"פ אור כו' המשכת ה"ח שנמשכים ע"י היסוד. והנה כ"ב גביעים הם כ"ב אותיות התורה. כי כ"ב אותיות התורה הם למעלה מבחי' כ"ב אותיות שנבראו בהם שו"א שהם אתוון זעירין. וזהו בהבראם ה' זעירא. אבל אותיות התורה הם אותיות גדולות שממשיכים התגלות אלקות בעולמות מלמעלמ"ט. ולכן נק' כ"ב גביעים שהגביע גדול מהכוס ככ"ל. וי"א כפתורים כפתור הוא מקום התחברות ההעלאת מ"ן עם המשכת מ"ד. יחוד משפיע ומקבל. כמ"ש באריכות ע"פ ויקהל משה ע"ש. וט' פרחים הוא ההמשכה והגילוי שמלמעלמ"ע. בחי' לדיק כתמר יפרח. והכל שם מ"ב. הנה שם מ"ב היתה בספרים שהוא כ"ב אותיות התורה ועמ"נ ועשה"ד. והיינו שכ"ב אותיות התורה מחברים עשה"ד עם עמ"ת כמ"ש במ"א ע"פ עברה עברה הכף כו'. כי עמ"ת נתהווה מהם העולמות להיות יש ודבר נפרד. אבל עשה"ד הוא להיות גילוי אלקות בעולמות וזהו אנכי הוי' אלקיך. ולכן עמ"ת מתחילים בבי"ת ועשה"ד באלף. וע"י עסק התורה נעשה התחברות עשה"ד עם עמ"ת. ולכן כתיב גבי מנורה דבר ואמרת דהיינו לחבר הדיבור עם בחי' אמירה עשה"ד ועמ"ת :

ועם ז' קנים עולה מ"ע. וג"ל תחלה ענין אל מול פני המנורה. דאיתא במד"ר (נשא פי"ב סי' ע"ז) כל מה שיש בעולם יש במשכן. בעולם יהי מאורות. ובמשכן מנורה כו'. והנה אור זה"י שלמעלה מהמאורות (כי היו רואים בו מסוף העולם ועד סופו) גנזו. והגניזה בעלמא דאתכסיא (בחי' י"ה שלמעלה מהמאורות שהם ו"ה). והנה לע"ל כתיב (ישעי' למ"ד) והי' אור הלבנה כאור החמה. ואור החמה יהי' שבעתים כאור שבעת הימים. ופירש"י ז"ל שבעתים היינו זפ"ז שהוא מ"ט ואזי יהי' כאור זה"י כו'. ולכן כללות המנורה הוא מ"ט היינו להמשיך גילוי אור זה"י שהוא שבעתים על אור החמה כל עכשיו. דהנה יש כמה בחי' שבע כמ"ש בזה"ק (מקץ ר"ד ע"ב) ע"פ שבעה ושבעה מולקות כו' ז"מ דז"א וז"מ דבינה שנק' ע' רברבא כו'. ויש עוד למעלה יותר. וזהו אל מול פני המנורה יאירו ז' הנרות. דהיינו שז' נרות המנורה יהיו מאירים וממשיכים גילוי אור מבחי' מול פני המנורה שהוא אור זה"י שיתגלה למטה ממש. כמ"ש באורך נראה אור. באורך ממש שלמעלה מהמאורות. וזהו בהעלתך את הנרות. נרות נק' כש"י ע"ש כי אתה נרי הוי'. הוי' אורי כו'. ופי' בהעלתך כו' להעלות את הנרות ואור הוי' למעלה יותר. היינו בבחי' אור לדיקים ישמח כו'. שהו"ע אור זה"י שלמעלה משם הוי' שנק' שמש. אך זהו שייך בנשמות דאצילות. אמנם בנשמות דבי"ע ענין בהעלתך את הנרות זהו ע"ד רוח האדם העולה כו' כמ"ש בלקו"ת בדרוש הראשון ע"פ זה. וכ"ז הוא בחי' אהרן מלמטלמ"ע. אך תחלה נ"ל בחי' אברהם אוהבי מלמטלמ"ע שהוא מסירת הרלון והתשוקה ללאת מהמקום וזמן כנ"ל באריכות. ואח"כ יכולים להמשיך ע"י תומ"ל הגילוי מלמעלמ"ט שהוא בחי' הנרות קיימים לעד כנ"ל :

ובב"ז יובן ענין אספה לי שבעים איש מזקני בנ"י. ואחז"ל ברבות (בהעלתך פ"ט סי' י"ד) פי' אספה לי שיהיו בבחי' התכללות ואגודה אחת. דכתיב (עמוס ט') הבונה בשמים מעליותיו ואגודתו על ארץ יסדה. משל למלך שבנה פלטרין ע"ג ספינות. בזמן שהספינות קשורות הפלטרין עומד ומתקיים. אבל כשהספינות מתפרדין אזי נופל הפלטרין. כך אימתי הבונה בשמים מעליותיו. בזמן שאגודתו על ארץ כו'. וג"ל מהו ענין מעליותיו. שאחז"ל (מד"ר אמור פ"ל סי' י"ח) הקב"ה מתעלה כו'. הנה כתי' בהגה ותתפלל על הוי'. הוי' יו"ד הכמה ה' בינה כו'. שמהווה ומחיה. אבל על הוי' זהו עלמות אוא"ם שלמעלה מש' הוי'. וזהו שלפעמים כתיב כי גדול עד שמים חסדך. ולפעמים כתיב כי גדול מעל שמים חסדך. והיינו כי גדול עד שמים חסדך זהו חסד דז"א שנק' חסד עולם. אבל כי גדול מעל שמים חסדך זהו חסד דא"א בחי' ורב חסד. שהוא בחי' על שמים כו'. וזהו הבונה בשמים (מדות דז"א) מעליותיו. להמשיך בהם הגילוי מבחי' על הוי'. על שמים חסדך. וזהו הקב"ה ז"א מתעלה לבחי' על הוי' כו'. וע"ז כתיב הרעיפו שמים ממעל. מבחי' על הוי' כו'. ואזי כתיב השמים מספרים כבוד אל. ופי' בזהר (תרומה קל"ו ע"ב) מנהרין ומנללין. והיינו שכאשר השמים שהם המדות דז"א מקבלים הגילוי מבחי' על שמים ורב חסד כו'. אזי דוקא הם מאירים גילוי אלקות למטה בבי"ע כמו למעלה באצי'. וזהו פי' מנהרין ומנללין כו'. והיינו כמבנת"ל שמבחי' ורב חסד שמעלה ומטה שוין נמשך הגילוי למטה כמו למעלה. אך אימתי הבונה בשמים מעליותיו בזמן שאגודתו על ארץ. כשיש למטה ביטול והתכללות ע"ד ויחן ישראל כאיש אחד. קוב"ה לא שרי' אלא באתר שלים (זה"א רט"ז ע"ב). וע"י התכללות נמשך המשכה עליונה מאד כנעלה. ע' ביאור דוהניף ובד"ה הן עם אחד בפ' נח. וזהו אספה לי שבעים איש. שע"י האסיפה וההתכללות עי"ז יהיו השבעים איש (שמבחי' ז' מדות) לי דהיינו לעלמות אור א"ס. ואזי נק' זקני בנ"י. ע' זקנים. והיינו כי זקן שקנה חכמה. קנין הוא ע"י משיכה וכסף. העלאה והמשכה. תחלה העלאה בהעלתך את הנרות אה"ר דאהרן כנ"ל. ואח"כ נקנה ונמשך בה בחי' ח"ע שמן הטוב כנ"ל ואזי נק' זקני בנ"י. והיינו שהשבעים איש שמבחי' ז' מדות יהיו ג"כ זקנים שיומשך בהם גילוי ח"ע שמן הטוב. ולכן אחז"ל (שם במד"ר ס"פ בהעלתך) שחביב לפני הקב"ה יום מינוי זקנים כיום מ"ת לכל ישראל. פי' שענין התורה הוא שיומשך הגילוי למטה ממש כמו למעלה :

—

הגילוי מבחי' ממכ"ע. ולא כמו שמלובש בבחי' העלם והסתר בעולמות. כ"א שיתגלה החיות אלקות דבחי' ממכ"ע. וכמו"כ יהי' ע"י שכינה הגילוי מבחי' קוב"ה סוכ"ע שלמעלה מהזמן ומקום. וזה נק' יחוד קובה"ו. היינו כנ"ל שאוא"ס כמו שהוא למעלה מגדר זמן ומקום יתגלה בבחי' שכינה מקור הזמן ומקום. ולמטה ענין היחוד הוא כמ"ש והאדם ידע המשכת הטפה ממוח הדעת. ולמעלה היינו דכתיב כי אל דעות הוי'. ד"ת מאין ליש זהו בבחי' מל'. כי מלוכה שייך דוקא על נפרדים. וד"ע איך קמיה כל"ח זהו בבחי' קוב"ה שלמעלה מבחי' שכינה כו'. ולכן ענין יחוד קבהו"ש הוא שיומשך גילוי ד"ע בבחי' שכינה מל' ד"ת. והנה אברהם לא הי' ממשיך יחוד זה דקבהו"ש. כי בחינתו הי' מלמטלמ"ע כנ"ל. גם בהיחוד צ"ל תחלה שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. ואח"כ עצם היחוד נמשך מקו האמצעי דוקא. גוף וברית כהדא כו' (זח"ג רכ"ג ע"ב רפ"ג א'). והנה יצחק בחי' שמאלו תחת לראשי. ואברהם בחי' וימינו תחבקני. חיבוק הוא רק בחי' מקיף לבד. אבל יעקב קו האמצעי שממנו דוקא נמשך היחוד דקבהו"ש. וזהו יעקב אותיות יבקע כשחר אורך. כמו השחר שבוקע חשך הלילה כו'. כך מדת יעקב בוקע החשך דמדת לילה דבי"ע לפי שממשיך היחוד דקובהו"ש. שגם בזמן ומקום דבי"ע יתגלה אוא"ס ב"ה כמו שמאיר באצילות כו'. ולכן יעקב דוקא הוליד י"ב שבטים שהם מרכבה תתאה דבריאה. וזהו שבטים ל' כוכבא דשביט. שהוא המשכה וגילוי מבחי' אילנא דחיי שבאצילות להאיר למטה בבי"ע כו'. וזהו ענין שהאבות לא זכו למ"ת. והיינו שלא המשיכו היחוד עליון דקובה"ו כי כל המשכתם הי' רק למעלה באצילו' ולא בבי"ע. ומ"ש וארא אל אברהם יצחק ויעקב באל שדי כו'. דמשמע שהמשיכו הגילוי למטה ע"י אל שדי. מל'. זהו רק מעט מזעיר ולא לפי ערך הגילוי שהמשיכו למעלה באצילות. כמ"ש בת"א בד"ה משה ידבר בהביאור. וז"ש ושמי הוי' בעצם לא נודעתי כו'. אבל יעקב הי' התחלה למ"ת כמ"ש ויקם עדות ביעקב וכו'. ואח"כ ע"י הגלות מצרים וכשנעשו ס"ר קבלו התורה שהוא בחי' יחוד קובה"ו. שכל המשכות אא"ס ב"ה כמו שמאיר למעלה באצי' יתגלה ע"י בחי' שכינה למטה בבי"ע. וזהו ביום חתונתו זה מ"ת. וזהו המשל שבמד"ר בתו נשאת למלך כו'. שהרי נק' ביום חתונתו. והנה כמו שיעקב גדול בבחי' זו מאברהם. כמו"כ אהרן שהוא מצות כהונה עפ"י תורה. לכן ממשיך מלמעלמ"ע שגם במקום וזמן יתגלה עצמות אוא"ס ב"ה שאינו בגדר מקום וזמן. בחי' יחוד קובהו"ש. וזהו שענין המנורה הוא זה דבר ה' כו'. שבחי' זה יתגלה בבחי' דבר ה'. ולכן צ"ל תחלה מרירות להיות מ"ת בוכים שהוא העלאת מ"ן להיחוד כו'. גם כי בכיה ומרירות מעורר רחמים ורחמים הוא בקו האמצעי שמשם נמשך היחוד כנ"ל. וזהו בכינו בזכרנו את ציון. כי ציון הוא מחבר בחי' בצלמנו עם כדמותנו. כמ"ש בביאור ע"פ רני ושמחי הנ'. וזהו היתה לי דמעתי כו' באמרם אלי כל היום איה אלקיך. הדמעה הוא על מה שאלקיך מסתלק בבחי' איה. ג"ר כח"ב. כי כשמאיר הארתו ית' ע"י המדות שהם סדר זמנים מזה נמשך להיות גם בבחי' זמן ומקום התגלות אוא"ס ב"ה כנ"ל. אבל כשנסתלק הארתו מהמדות לבחי' איה וכו"ע קוב"ה סליק לעילא כו'. מזה נעשה בעולמות חשך והסתר אלקות כו'. וזהו היתה לי דמעתי לחם. שע"י הדמעה והמרירות זוכה ללחם שהוא עסק התורה שיומשך גילוי אלקות בנפשו כמ"ש בלקו"ת. והיינו כנ"ל שע"י המרירות באים לבחי' אה"ר דאהרן מלמעלמ"ע. להיות באורך נראה אור. וזהו ענין הנרות קיימין לעולם. היינו ע"י עסק התורה. כמ"ש כי נר מצוה ותורה אור המצות בחי' נר ותורה המשכת האור. שע"י התומ"צ ממשיכים התגלות אא"ס ב"ה מלמעלמ"ע יחוד עליון כמו ע"י נרות דאהרן. ולכן ו' קני המנורה עם קנה האמצעי הוא ש"ס משנה ותושב"כ שהוא בחי' יחוד קבהו"ש ממש כו'. ואיך ממשיכין ע"י התורה הוא כמ"ש כשמן הטוב כו'. כמ"ש בלק"ת באריכות. שהשערות שרש ההעלמים והלבושים המסתירים. אבל ע"י המשכת גילוי שמן הטוב שעל הראש בהשערות כו' מזה נמשך להיות גילוי אוא"ס שלא יסתירו הלבושים והמסכים שבסדר השתלשלות כו':

והנה ג' שמנים היו. והראשון היותר טוב הי' למנורה והשני למנחות. אעפ"י שמנחות היו לאכילה. אך לפי שנרות המנורה הם להמשיך גילוי אלקות למטה ע"כ צ"ל שמן הגבוה יותר בחי' כשמן הטוב על הראש כו' שהוא בחי' חכמה דאור א"ס ממש חכמה דא"ק. ופי' יורד על הזקן זקן אהרן. ב"פ זקן. אמרו ברכות (סה"ש פ"א סי' כ"א) שהראשון רומז על זקנו של משה שהי' שמה כאלו הי' יורד על זקנו כו'. והענין שיש ב' בחי'. דיקנא עילאה ודיקנא תתאה. וכמ"ש בזהר (ח"ג קל"ב רע"א) כתי' לבושיה כתלג חוור ושער רישי' כעמר נקא. וכתי' קווצותיו תלתלים שחורות כעורב. לא קשיא הא בדיקנא עילאה הא בדיקנא תתאה. והנה השערות הם גשמיים אך הם לבושים שבתוכם נמשך יניקה מהמוח. וכמו"כ התורה נק' משל הקדמוני. עוטה אור כשלמה. בחי' שערות ולבושים לאור א"ס ב"ה. והנה אנו אומרים בברהמ"ז ועל תורתך שלמדתנו. תורתך זהו התורה כמו שהיא למעלה. מה שהקב"ה מקיים מצות שבת ותפילין כו'. שלמדתנו כמו שנמשכה למטה בבי"ע עד עוה"ז הגשמי. ע' בלקו"ת בד"ה ביום השמע"צ הראשון בסופו. וזהו דיקנא עילאה הוא שיומשך ויתהוה בחי' תומ"צ למעלה באצילות. ודיקנא תתאה הוא כדי שיומשך גילוי התורה למטה בבי"ע. והנה משה הוא מוחין דאבא מקבל מבחי' דיקנא עילאה יגת"ד דא"א. ונוצר חסד מזלא דנשא כו'. אבל זקן אהרן זהו דיקנא תתאה דז"א שעל ידה נמשך הגילוי למטה. ע' מענין ב' בחי' דיקנא אלו בלק"ת פ' עקב ד"ה ואכלת ושבעת פ"ד. וזהו כשמן הטוב כו' יורד על הזקן דיקנא עילאה כדי שיומשך באצילות זקן אהרן דיקנא תתאה. כדי שיומשך הגילוי גם למטה בבי"ע כמו למעלה. וזהו ענין השמן של המנורה. וזהו אל מול פני המנורה יאירו ז' הנרות. כי המנורה הוא להמשיך הגילוי למטה כמו למעלה. וע"כ הם מאירים אור במאמר יהי מאורות שהוא מול פני המנורה שלא יהי' מארת חסר כ"א שיהיו שני מאורות הגדולים:

והנה במנורה הי' כ"ב גביעים. וי"א כפתורים. וט' פרחים. הכל מ"ב כנגד שם מ"ב. ועם ז' קנים מ"ט. ועם כללות המנורה נו"ן.

החילוק

שנעשה מקור ושרש החיות לבחי' מקום וזמן ה"ה משתנה ומתחדש ממש וכמו אור של תולדה שהוא ריחוק הערך ושינוי המהות. וכמו בריאה מאין ליש. וזהו שבין בינה למדות יש פרסא מפסיק. מבטן מי יצא הקרח. שהוא בחי' רקיע כעין הקרח. שעל ראשי חיון עילאין. שזהו כמו שבין אצי' לבי"ע יש פרסא מפסיק. ובשביל זה אומרים המחדש בטובו כו'. וכמו"כ הו"ע מי ברא אלה. אך כמו שבעולמות עולם הבריאה שהוא עולם הראשון שנתהווה יש מאין מאצי' ה"ה בקירוב מאד אל האצי' ומשיג האין המהווה. ולכן שם שרפים שאומרים קדוש. כן הוא ג"כ בבחי' ששה מדות שנאמר עליהם מי ברא אלה. הנה החסד שהוא המדה הראשונה שנתהווה מאא"ס ב"ה דלאו מכל אינון מדות. שבבינה. ה"ה ג"כ בבחי' קירוב מאד אל הבינה ומשיג האין. היינו שמשיג שזה שנמשך בו אא"ס הוא בדרך ריחוק הערך ושינוי המהות מה שנשתנה ונתחדש כנ"ל. כדי להיות מקור החיות לבחי' זמן ומקום. ועצמות אא"ס כמו שהוא בבינה ה"ה למעלה לגמרי מגדר הוית מקום וזמן. וזהו כוונת הזהר על נגבה שהוא דרום חסד שהוא שירותא פי' התחלה דעלמא עילאה בינה. פי' שמשיג האין דבינה כנ"ל ויש לו התקשרות עם הבינה. וכמו שהוא בבחי' ההמשכה מלמעלמ"ט. שבחסד נמשך ומושג יותר אא"ס שבבינה. ומפני זה הוא שירותא כו'. כן הוא ג"כ בבחי' ההעלאה מלמטלמ"ע. שעלי' והתכללות המדות דאצי' באא"ס שבבינה. כמ"ש לך הוי' הגדולה כו'. וכדאיתא בזהר (תרומה קל"ה סע"א) כגוונא דאינון מתייחדין לעילא באחד. דהפי' אינון הם הו"ק דאצי'. מתייחדין לעילא זהו בבינה שהיא לעילא מן המדות. באחד הוא התגלות עתיקא שבבינה. זהו ג"כ ע"י החסד. (שהוא בחי' כהן דמשמש תחות מלך דלעילא. ע' בלקו"ת) וזהו דאי' תוקפא דשמשא בדרום איהו. כמו עד"מ בדרום אין ישוב העולם מפני תוקף זריחת השמש שם ביותר. והיינו מפני שימין המקבל הוא בבחי' קירוב אל המשפיע. כן למעלה ג"כ החסד שהוא בחי' ימין המקבל הוא בבחי' קירוב אל המשפיע דהיינו אא"ס שבבינה. ומפני זה אין בו ישוב העולם. היינו שבו הוא שלימות מדרגת האה"ר לעלות ולהתכלל מלמטלמ"ע באא"ס ב"ה לך הוי' הגדולה (ע' ע"פ ובא לו לקרן). וכל המדות עלייתם ג"כ ע"י החסד דוקא. וזהו ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה שנתקרב ונתעלה בעלוי אחר עלוי עד שבא לשלימות מדרגת האה"ר לצאת מכל גדר עולם וליכלל וליבטל באא"ס ב"ה כו'. כמו שהוא בבחי' הנגבה. שלפי שהוא שירותא דעלמא עילאה. לכן תוקפא דשמשא בדרום ואין בו ישוב העולם כנ"ל:

היוצא מכ"ז שאהבה דאברהם היא מלמטלמ"ע. דהיינו שרוצה לצאת מכל גדר עולם שהוא זמן ומקום וליכלל וליבטל באא"ס ב"ה שלמעלה מגדר עולם כו'. אבל העולם דהיינו הזמן והמקום נשאר במקומם. ר"ל שהם העלם על אא"ס ב"ה. וזהו"ע אהבת עולם כו' כידוע ומבואר בכמה מקומות. אבל אהבה דאהרן כהנא רבא היא בחי' אה"ר. והיא מלמעלמ"ט. שרוצה שיומשך גילוי אא"ס שלמעלה מגדר זמן ומקום בזמן ומקום עד שגם הם לא יסתירו על אא"ס. וענין גילוי אא"ס בבחי' מקום. זהו כמו שארז"ל (מגילה י"ד ע"ב) מקום ארון אינו מן המדה. אעפ"י שלעצמו הי' תופס מקום אמתייב והאי. ובכותל מערבי לא הי' תופס מקום. הרי שיש מקום ומ"מ הוא בטל במציאות לגמרי שאינו תופס מקום כלל. ובזמן זהו כמו שארז"ל (מד"ר בראשית פכ"ד סי' ב') הראהו הקב"ה לאדה"ר דור דור ומנהיגיו עד סוף כל הדורות. הרי ראה בעתיד כמו בהוה. אעפ"י שהי' תחת הזמן כמונו. או כמו שאיתא בפע"ח שהאריז"ל השיג ברגע שעה מה שצריך לומר בדיבור פ' שנה. וזהו שנק' אהרן איש חסידך. וכדפי' בתיקונים (ובזה"ג רפ"א ע"א) איזהו חסיד זה המתחסד עם קונו כו' לייחדא קוב"ה ושכינתיה בתחתונים (ע' באריכות ע"פ בסוכות תשבו). ושרש ההפרש הוא כי אית חסד ואיקרי חסד עולם. והמוחין הם מבחי' תבונה כדכתי' כונן שמים בתבונה. והבינה היא בחי' שמיעה. שהוא כמו עד"מ מי ששומע מציור בנין מפואר כל שמשיג יותר מתגדל אצלו האהבה ותשוקה לראותו. וזוהי מדרגת אברהם איש החסד ונק' אוהבי מלמטלמ"ע ליכלל וליבטל. אבל אהרן הוא אותיות נראה. דהיינו בחי' ראיה דחכמה שלמעלה מבחי' שמיעה דבינה. ובבחי' ראיה אין שייך עוד רצוא ותשוקה כ"א מ"ה וביטול בעצם. או תענוג. ורק שהרצון והתשוקה הוא להיות גילוי זה בעולם ג"כ. ולפי שבבחי' החכמה מלובש חסד דלגאו שהוא בחי' ורב חסד שלמעלה מהחכמה. והוא בחי' חד אריך. שמתארך ומתמשך למטה מטה. לכן יכול להיות הגילוי למטה כמו למעלה. (מכאן ע"ס הדרוש הוא ל' רבינו נ"ע). וכדי לבא לאה"ר דאהרן. הוא ג"כ ע"י אותה התבוננות עצמה דבחי' אברהם כו' כנ"ל. ורק שצ"ל מרירות על החשך והסתר המקום וזמן כו'. כענין אין מוסרים רזי תורה אלא למי שלבו דואג (חגיגה י"ג ע"א). דפי' דואג הוא לפי שמשיג בחי' קדוש ואני הוי' לא שניתי. ולמטה א"א להתגלות מצד החשך המסתיר כו' ולכן דואג:

ולהבין יותר למה צ"ל לבחי' אה"ר דאהרן. שהוא מלמעלמ"ט. מרירות בתחלה. גם צ"ל איך אהרן גדול יותר מאברהם. הלא כתיב אחד הי' אברהם. ובתפלה חותמין רק מגן אברהם. אך כה"ג מצינו ג"כ בענין מ"ת שארז"ל (סוף קידושין) קיים אאע"ה כל התורה כולה עד שלא נתנה. ומ"מ כתיב ושמי הוי' לא נודעתי להם. הרי שיש יתרון מעלה למ"ת שנתנה לנו על מדרגת האבות. ולבאר הדברים צ"ל מ"ש במד"ר פ' בחוקתי (פל"ו סי' ד') ע"פ כה אמר ה' לבית יעקב אשר פדה את אברהם (ישעי' כ"ט). משל לאחד שיצא דינו לפני השלטון לישרף. ראה באצטרלוגין שלו שעתיד להוליד בת שנשאת למלך. אמר כדאי הוא להנצל בשביל בתו שנשאת למלך. כך אברהם ניצול משריפה דנמרוד בשביל יעקב. וצ"ל מה שניצול אברהם רק בזכות יעקב דוקא. וגם מהו בנמשל ענין בתו נשאת למלך כו'. צ"ל תחלה מה שאומרים לפני כל מצוה לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה. שכינה ל' ושכנתי בתוכם ששורה ומלובש בעולמות ונק' ממכ"ע. מה הנשמה כו' כך הקב"ה ממלא את כל העולם. והיינו שמלובשת בתוכיות ופנימיות העולמות. כי שכינה היא בחי' מל' שרש ומקור הזמן מלך מלך וימלוך. וגם שרש בחי' מקום. וזהו מלכותך מכ"ע. בחי' מקום. וממשלתך בכל דור ודור. בחי' זמן. אבל קוב"ה הוא בחי' אור א"ס הקדוש ומובדל מגדר זמן ומקום כו' סוכ"ע. ועיקר פי' שכינה זהו

הגילוי

לבאר כל הנביאים. שכל הנביאים נתנבאו בכה שהוא בחי' כדמותנו. היינו הדיבור עליון דאצי' כמו שמאיר ומלובש בבי"ע. שהוא רק דמות כנ"ל. אבל מוסיף עליהם משה שנתנבא בזה. זה הדבר. היינו עצמיות הדיבור עליון כמו שהוא באצי' שהוא בחי' בצלמנו. וגם כמו שבבחי' הדיבור עליון שבאצי' מאיר מעצמיות כל הספירות עליונות שלמעלה מבחי' הדיבור. דהיינו כמ"ש כי פי הוי' דבר. וז"ש במשה פה אל פה אדבר בו. ולכן הי' החטא בלור גדול מאד. על אשר מריתם את פי כו'. וזהו ג"כ ענין המנורה היא בחי' זה דבר. דהיינו עצמיות הדיבור עליון כמו שהוא באצילו'. וגם כמו שמאיר בו מהבחי' שלמעלה שנק' פי הוי' כו'. וזה דבר הוי' אל זרובבל. שתכלית המכוון מזריעת ישראל בגלות כמ"ש וזרעתיה לי כו'. הוא שיהי' התגלות בחי' זה דבר כו'. וז"ש (שמות כ"ט) בכהנים וזה הדבר אשר תעשה כו'. וכדכתיב (תלים ק"י) אתה כהן לעולם על דברתי. דברתי זהו עצמיות הדיבור כמו שהוא באצי'. וגם דברתי דברת יו"ד. דהיינו בחי' כי פי הוי' דבר כו'. וכ"ז הוא עבודת ומדרגת הכהן. אתה כהן לעולם על דברתי:

וביאור הענין יש לבאר בקצרה ההפרש בין אברהם אע"ה. שהי' איש החסד ונק' אוהבי. ובין אהרן כהנא רבא שנק' ג"כ איש חסידך. והי' מדליק את הנרות. שהו"ע המשכת אהבה בנש"י. הנה באברהם כתיב (בראשית י"ב) ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה. שזהו תכלית השלימות של מדרגת אהבת אאע"ה שנתעלה ונתקרב לבחי' נגבה. שהוא דרום חסד עליון. ובזהר (ח"א פ"ד ע"א) פי' הנגבה שירותא דעלמא עילאה דרגא עמיקא וסתימא לעילא עד א"ס כו'. וי"ל מה שנגבה שהוא חסד מפרש הזהר שהוא שירותא דעלמא עילאה. שהיא בינה כו'. כתיב ואהבת את הוי' אלקיך. ואהבת הוא מלשון אבה. שפירושו רצון. והוא פנימיות המדות ותיותם. שהילוכיות המדות זהו התגלות המדות שבלב. והרצון הוא פנימי' המדות שבלב וחיותם. ולמעלה זהו בחי' כתר מל'. והו"ע מול פני המנורה כמ"ש בלקו"ת. ופי' ואהבת הוא שלא יהי' לו רצון אחר זולת אלקות. והיינו ע"י התבוננות שמע ישראל כו' הוי' אחד. פי' החי"ת הוא ז' רקיעים וארץ. והד' הוא ד"ר העולם. שבטלים במציאות לגמרי לבחי' האלף שהוא אלופו ש"ע. והיינו שכללות העולמות שגדרם הוא מקום וזמן בטלים במציאות לגמרי לאוא"ס ב"ה שלמעלה מגדר מקום וזמן. ויובן זה יותר מענין הזמן. כי במקום אעפ"י שהאמת הוא שהוא מוגבל. אבל אין זה נראה לעין. מפני גודל המקום. והזמן נראה יותר לעין איך שהוא מוגבל. כי ענין משך הזמן אין שייך כ"א כשתעריך איזה שיעור מעתה עד איזה משך (אם בעבר. או בעתיד. כי ההוה הרי הוא אין) וא"כ כל מה שתתפוס איזה עתה שיהי' עד"מ מנה עד משך היותר ארוך דהיינו כל משך שית אלפי שני דהוי עלמא וימות המשיח ותחה"מ ואלף הז' שהוא שמיטה א'. וז' שמיטות הם יובל. עד כ' אלפים יובלות. שכל יובל הוא נ' אלף שנה. עכ"פ הרי זה בחי' גבול. שהרי לא תוכל לומר שעברו ימים ושנים בל"ג. כל שתגדיר הזמן מעתה עד איזה עת שתרצה. לא תוכל לומר שעברו ימים ושנים בלי מספר. ורק שברצון הבורא ית' יכול להיות נצחיות בזמן שלא יופסק לעולם (ועז"כ ואתה הוא ושנותיך לא יתמו). אבל כשתאמר מעתה עד כו' אפי' מאדה"ר עד כ' אלפים יובלות. א"א שיהי' זמן בל"ג. וכיון שהוא מוגבל. ואא"ס ב"ה הרי הוא בלי גבול. וא"כ גבול לגבי בלתי בע"ג אין ערוך כלל ובטל במציאות לגמרי. ועד"מ שבדבר שבגדר מספר שייך חשבון וערך א' ואלפי אלפים. אבל לגבי דבר שאינו בגדר מספר כלל. שוה א' עם אלפי אלפים. שכיהם אין ערוך בשוה. והרי מובן היטב איך שלגבי אוא"ס שלמעלה מגדר זמן הזמן בטל במציאות לגמרי ואין ערוך כלל. אפי' כמי טיפה א' בים אוקיינוס. שאמרו (הוריות יו"ד ע"א) על ר' יוחנן בן גודגדא שהי' יכול לשער כמה טיפין יש בים. וכמו שזה מובן ונראה בבחי' הזמן. כן הוא באמת גם בבחי' המקום. כיון שידוע לנו שהוא מוגבל הרי הוא בטל במציאות לגמרי לגבי אוא"ס שלמעלה מגדר מקום. וזהו ההתבוננות באחד שהח' וד' שהוא בחי' המקום וזמן של כללות העולמות בטל במציאות לגמרי לבחי' אלופו ש"ע. וזהו"ע שמע ישראל. פי' הסכת ושמע שיתבונן ויעמיק דעתו בזה עד שיכנס לתוכו ותוך תוכו עד פנימיות נקודת לבבו. אזי יהי' ואהבת כו' שיאמר מי לי בשמים כו' כלה שארי כו' לצאת מכל גדר מקום וזמן וליכלל וליבטל באא"ס ב"ה שלמעלה מגדר מקום וזמן. והנה שרש והתחלת התהוות בחי' זמן ומקום הוא הז' מדות דאצי'. וזהו שהתחלקות המקום הוא הכל על ז'. ז' היכלות וז' רקיעים. וכמו"כ התחלקות הזמן. ששת ימים ויום השביעי שבת. שש שנים והשביעית שמיטה. שבע שבתות שנים ויובל. שבעה שבועות כו'. ובינה עילאה שהיא אם הבנים היא למעלה מגדר זמן ומקום. וזהו תשובה (דקאי על ספי' הבינה שמקובלים הראשונים קוראי' לה תשובה) קדמה לעולם. היינו שהיא למעלה מגדר עולם מקום וזמן. ועתה יובן מה שמפרש הזהר על נגבה שהוא שירותא דעלמא עילאה. והענין דכתי' כי אמרתי עולם חסד יבנה. יבנה הוא אותיות בינה שהחסד נבנה מהבינה. ול"ל מה שייכות להחסד עם הבינה. שיהי' צ"ל נבנה ממנה. והענין כמשנ"ת בשרש התהוות עולם מקום וזמן הוא מבחי' המדות. והרי באמת אין זה מהמדות עצמם. שהם המהווים ח"ו. כ"א שאוא"ס ב"ה הוא המהווה. ורק שמהווה ע"י המדות. והם כגרזן ביד החוצב בו. ואוא"ס ב"ה שלמעלה מגדר מקום וזמן הרי הוא בבינה כנ"ל בפי' תשובה קדמה לעולם. והו"ע התגלות עת"י שבבינה. וא"כ צ"ל נמשך אוא"ס מהבינה אל המדות להוות על ידם העולם. וע"כ עולם חסד יבנה שהחסד שהוא המדה הראשונה מהז"מ הוא נבנה מהבינה. דהיינו שנמשך בו אא"ס שבבינה כדי להיות בנין העולמות. אך ע"ז כתיב (ישעי' מ') מי ברא אלה. מי גימט' נ' זהו נשע"ב. ואלה זהו הששה מדות שכ"א כלול מששה גימט' אלה. וכתי' ע"ז ל' ברא. ולכאו' אינו מובן שמהכמה עד המל' הלא הכל אצילות ולא בריאה כו'. והענין שעלם המדות הם ודאי אצי' מהו"ב. אבל אא"ס שנמשך מבינה למדות עז"נ ברא. כי כשנמשך אא"ס במדות ה"ה מקור ושרש ההיות דבחי' מקום וזמן. וכמו שהוא בבינה עילאה ה"ה למעלה לגמרי מגדר היות למקום וזמן. עתיק יומין המתנשא כו'. וא"כ הרי כשנמשך האור מבינה למדות

שנעשה

ישבעך. וז"ש (תלים ס"ג) אם זכרתיך על יצועי פי' בעת השינה. באשמורות ר"ל בקומו בבוקר ומתלבש בטלית ותפילין. הכל שוה אצלו. אהגה בך. וזהו ענין ג' בחי' ושמרו שיהי' קליטה. כי אעפ"י בנת"ל שבשבת נמשך הגילוי אמת הוי' בפנימיות. מ"מ יכול להיות שינויים. אבל זהו שלא יהי' שינוי כלל :

וענין ושמרו בני ישראל את. פי' בזהר (ויקהל דר"ד ע"ב) את לאסגאה ההוא רוחא דשארי על כולא. ולעיל מניה שם האי רוחא איהו אתפשטותא דהאי נקודה כו'. ומבואר שם שיש נקודה עילאה ונקודה תתאה והוא ענין יו"ד של שם הוי' ב"ה ויו"ד של שם אד'. שכמו שמהמאציל לנאצלים אי אפשר להיות שום גילוי כ"א ע"י צמצום כו'. כן מאצי' לבי"ע צריך להיות ג"כ צמצום שלא יתגלה רק נקודה וזהו נקודה תתאה. והאי רוחא ר"ל מה שאמר לעיל מיניה שמתוסף רוח נשמה יתירה בכל אדם מישראל בכניסת שבת הוא אתפשטותא דהאי נקודה תתאה. היינו שמבחי' מל' מתפשט ונמשך הרוח נשמה יתירה על ישראל. ולקמן שם אומר והאי רוחא נשיב מעתיקא קדישא דכל עתיקין. ויובן ע"ד מ"ש בקרי"ס ויולך ה' את הים ברוח קדים כו' מקדמונו של עולם. וכמו שאיתא (בזהר ח"ב נ"ב ע"ב) דקי"ס בעתיקא תליא. והיינו כדי להיות הפך ים ליבשה. וכמו"כ כתיב בשבת (יחזקאל מ"ו) שער החצר הפנימית הפונה קדים כו'. והיינו כידוע שהמל' בהיותה בעולם הבריאה היא בבחי' יבשה וארץ. וכשהיא באצילות היא בחי' ים. וע"כ במעלי שבתא שהוא עליית המל' מבריאה לאצי'. הרי זה חיבור ים וארץ כמו בקרי"ס. וע"כ צריך להיות הכח לזה מבחי' רוח קדים. וז"ש וההוא רוחא נשיב מעתיקא כו' בההוא נקודה. ומשם מתפשט ושארי על כולא. וענין גילוי זה בנפש האדם הוא בחי' תענוג שלמעלה גם ממוחין חב"ד. וכמ"ש ישבעו ויתענגו. וקראת לשבת עונג. אז תתענג על הוי'. ובכל סעודות שבת מזכירים עתיקא קדישא. ובמעלי שבתא אומרים דא היא סעודתא דחקל תפוחין ועתיקא קדישא כו'. (וז"ש אשר פריו יתן בעתו. פריו הוא נשמות כמ"ש בזהר (פקודי רכ"ג ע"ב) ע"פ ממני פריך נמצא. ובזהר (לך לך ע"ו ע"א) בשעתא דרוחא דכל רוחין אריק בסימו דנשמתא). ולפי שאז הוא הגילוי במל' שמשם מתפשט הרוח לכל ישראל. ע"כ בתפלת מעלי שבתא נקל יותר לעובדי ה' להגיע לבחי' תענוג גם מבתפלת היום. וזהו ושמרו בני ישראל את לאסגאה ההוא רוחא כו' שלפי שהוא ממקום גבוה מאד. ע"כ צריך להיות השמירה ביותר גם אפי' מדבר קל מאד. וכמו אדם גדול ביותר צריך לשמור את עצמו יותר מאיש פשוט כמו שאמרו בגמ' (יומא פ"ו ע"א) היכי דמי חילול השם כגון אנא דמסגינא ד"א בלא תורה ותפלין. והחטא קל של אדם גדול פוגם יותר מעון חמור של איש המוני. וז"ש כי הוי' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך כו' וע"כ צריך להיות מחניך אלו הרמ"ח אברים שלו קדוש. ולא יראה בך ערות דבר אפי' דבור קל כו'. וזהו ביני ובין בני ישראל אות היא. ביני זהו הקו והוט מאור א"ס ב"ה. ובין בני ישראל שלמטה אות היא זהו המל' שבה נשיב הרוחא מעתיקא קדישא וממנה מתפשט ושארי על כולא :

פרשה בהעלתך

דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנרות וגו'. להבין הכפל לשון דיבור ואמירה הנאמר במנורה. גם להבין מה שאיתא (רש"י בחומש. וכ"ה במד"ר בהעלתך פט"ו סי' ה' בשינוי לשון) שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה דעתו. אמר לו הקב"ה שלך גדול משלהם. שקרבנות הנשיאים הם רק לשעה ואתה מדליק ומטיב את הנרות. שהם קיימים לעד כו'. דתמוה לכאורה שהלא עכשיו שאין ביהמ"ק ומנורה גם הנרות אין. והענין דכתיב כי נר מצוה ותורה אור. שהמצות הם בחי' נר המאיר. והיינו בחי' שמן שהוא עיקר המאיר כמשי"ת. והתורה היא בחי' אור. וא"כ מה שהי' בנרות המנורה שמן ואור. זהו עכשיו נר מצוה ותו"א. וזהו שהנרות קיימים לעד. ולהבין זה גם להבין מ"ש אל מול פני המנורה. ופירש"י דקאי על קנה האמצעי. וא"כ הול"ל יאירו שש הנרות. הנה כתיב (זכרי' ד') ראיתי והנה מנורת זהב כו' ויאמר זה דבר ה' אל זרובבל. שהמנורה היא בחי' זה דבר. ויובן עפ"י הידוע שיש שני מדרגות כה וזה. כמו שארז"ל (בספרי מטות) כל הנביאים נתנבאו בכה מוסיף עליהם משה שנתנבא בזה. והו"ע צלמנו כדמותנו. עד"מ למטה שעצמיות האדם זהו צלמנו. ומה שכשמסתכלים במראה נתראה ג"כ אדם. זהו רק דמות אדם. שאינו עצמיות אדם כלל. וגם באמת הוא רק שנדמה ונראה כן. אבל באמת הוא אין לגמרי. וכמו"כ למעלה כתי' (יחזקאל א') כמראה אבן ספיר דמות כסא. שיש בחי' מראה ודמות. והיינו כי יש שמים וארץ עילאין באצילות. והם בחי' צלמנו. שהם עצמיות ממש. אעפ"י שהם ג"כ ו"ק (והרי נאצלו ונתהוו) אבל מפני יחוד או"ס ב"ה שבהם הרי הם בטלים במציאות לגמרי עד שאינם התחלקות כלל. וה"ה מציאות אמיתי. ויש שמים וארץ תתאין דבי"ע. עד שמים וארץ שלנו שבעוה"ז. ה"ה רק דמות מבחי' שמים וארץ עלאין דאצילות. שהרי הם נבראים בע"ג ונפרדים. וגם שבאמת הוא רק שנראה ונדמה כן אבל קמיה ית' הרי כולא כלא חשיב. ואני הוי' לא שניתי. וכמאמר אתה הוא עד שלא נברה"ע כו'. וזהו כמראה אבן ספיר דמות כסא. שמל' היא המראה שעל ידה מתהווה שמים וארץ דבי"ע. כידוע שאין מלך בלא עם דוקא. וכמו שהוא בעולמות. כן הוא ג"כ בבחי' הדיבור עליון דמדת מלכותו ית'. שעצמיות הדיבור עליון כמו שהוא באצילות זהו בחי' צלמנו שהוא עצמיות. וכמו שמאיר ומלובש בבי"ע הוא רק בחי' כדמותנו עד"מ שמציירים על לוח ציור אדם. אע"פ שמציירים גם הרוחניות והחיות אדמומית הלחיים כו' מ"מ הוא רק דמות שאין ערוך כלל לגבי עצמיות האדם. וזהו ההפרש בין משה

לבא

מאין ואפס המוחלט מלא הי' אל הי'. ומפני זה צריך להיות התחדשות התהוותם תמיד בכל עת ורגע. והי' לזאת הם בטלים במציאות לגמרי לגבי החיות אלקות שמהוה ומחיה דהיינו הצירופי אותיות מהעשרה מאמרות המלובשים בהם להיותם כביטול זיו השמש. וכמ"ש בתניא שאלו נתנה רשות לעין לראות כו'. וזהו אל עולם כנודע. אבל עכ"פ מצד החיות אלקות עצמו שייך ג"כ מציאות התחלקות דהיינו צירופי אותיות אבן או שור וארי' עד"מ. וזהו מוחין דנוק' שהוא בחי' יהודה תתאה ודעת תחתון. ודעת זו ג"כ אמת מצד בחי' זו דאלקית דמל'. ויש בזה ד' פעמים אמת. דהיינו ד' מוחין כנ"ל. וזהו הד' פרשיות דתפילין של יד. ותפילין של ראש שזהו מה שהקב"ה מניח תפילין דהיינו עלמיות המוחין ג"ר חב"ד דאצילות או כחב"ד שזהו ענין שי"ן של ג' ראשים ושל ד' ראשים שבתפילין של ראש. הוא גילוי דעת עליון איך שהוא ית' יש האמיתי וכולא קמיה כלא וכאין. שגם החיות אלקות שמהוה ומחיה עצמו כלול ובטל בתכלית לגמרי כביטול זיו השמש בשמש. שאין שייך שום מציאות התחלקות כלל. והנה באמת אתה חונן לאדם דעת. בחכמה ומתנה ומשפיעים הנגו כו'. אך מ"מ כתיב (דניאל ב' כ"א) יהיב חכמתא לחכימין כו'. שהחכמה תתאה הוא כלי לגילוי חכמה עילאה ודעת התחתון הוא כלי לגילוי דעת עליון (וכמארז"ל אי לאו דעביד לי' כייל לא הוה יהיב לי'). וע"כ כשהאדם מייגע את עצמו כמה שאפשר לו מצד עצמו להשיג אמת הוי'. שזהו ענין ד' פעמים אמת שקודם עזרת. אזי נמשך לו אח"כ מלמעלה גילוי דעת עליון שזהו הד' פעמים אמת שלאחר עזרת (עי' בלק"ת בד"ה ושבתה פ"א בהג"ה). וזהו ג"כ ענין תפילין של יד ותפילין של ראש. אך בכל השבוע אעפ"י שנמשך לו מלמעלה גם גילוי דעת עליון. אבל הוא רק בבחי' מקיף שזהו ענין תפילין של ראש שהוא בבחי' שליטה על הראש. אבל בשבת נמשך ומאיר בבחי' גילוי בפנימיות באדם. ומפני זה שבת לאו זמן תפילין כו'. וזהו ג"כ מ"ש במד"ר (בראשית ר"פ י"א) על פסוק ויברך אלקים את יום השביעי ברכו במאור פניו כו'. לפי שחכמת אדם תאיר פניו. וזהו התן אמת ליעקב. יעקב יו"ד עקב הוא בחי' יהודה תתאה ודעת תחתון. והוא רק שפת אמת. ותתן אמת זהו גילוי דעת עליון. אמת לאמיתו. וזהו שאמר ר"י בזהר כמ"ד ושמרו בני ישראל את השבת. שבשבת הוא גילוי בחי' אמת זהו בפנימית ממש וכנ"ל. וזהו ג"כ מ"ש במד"ר (שם פ' יו"ד) ע"פ ויכל אלקים ביום השביעי. למלך שעשה לו טבעת מה היתה חסרה חותם. כך מה הי' העולם חסר שבת שהיא עד דרך משל חותם להטבעת. והיינו גילוי בחי' חותמו של הקב"ה אמת כו'. וזהו פי' ושמרו מלשון ואביו שמר כו' שהמקבל ממתין ומצפה כו' לפי שהוא כלי מוכן. דהיינו ע"י העבודה והיגיעה בששת ימי החול כמה שאפשר מצד עצמו להשיג אמת הוי'. ועי"ז נמשך עליו מלמעלה בבחי' מקיף עכ"פ גילוי אמת הוי'. ואזי הוא כלי מוכן להיות מאיר בו בפנימיות בשבת הבאה:

והנה בתיבת שבת עצמו מרומז ג"כ גילוי זה דאיתא ברע"מ פ' פנחס דרג"ז ע"א שכינתא אתקריאת שבת מסטרא דתלת דרגין עילאין דאינון ש. תלת כתרין כת"ב. דהיינו ג' יודין שבראש השי"ן. ואיהי בת רביעאה לון שית יומין מחסד עד יסוד בהון תעשה מלאכה בגין דבגיינא מתחיל מחסד. אבל מבינה ולעילא איהו מנוחה ועונג ושביתה לכל עובדא עכ"ל. והכוונה בת היא המל' כידוע בפי' בת ציון. בת הי' לו לאברהם. וכשהמל' מקבלת מהששה מדות עליונות שמחסד עד יסוד אז הוא ששת ימי החול וששת ימי המעשה. בהון תעשה מלאכה בגין דבגיינא מתחיל מחסד. שהמדות שייכים לעולמות כמ"ש רחמיך וחסדיך כי מעולם המה. עולם חסד יבנה וכתיב ששת ימים עשה כו' שהששה מדות יורדים ונשפעים בבחי' הדבור עליון דעשרה מאמרות להוות ולהחיות ע"ד העלם והסתר. וזהו נקרא מלאכה למעלה כמ"ש באריכות ע"פ והי' מדי חדש. וע"כ למטה ג"כ מותר עשיית מלאכה. אבל כשהמל' מקבלת מג' דרגין עילאין דהיינו ג"ר כת"ב או חב"ד אשר אינן שייכים להעולמות כלל. שהכים ולא בחכמה ידיעה הוא גם כשאין שום מציאות עולמות. ובהם אין שייך מלאכה. וזהו שנא' שם דהא מבינה ולעילא איהו מנוחה ועונג ושביתה לכל עובדא. וע"כ גם למטה אסור בשבת עשיית מלאכה. עכ"פ מבואר מזה שתיבת שבת שי"ן בת זהו כשהמל' מקבלת המוחין מעלמיות ג"ר חב"ד או כת"ב שזהו עצמו מה שנתבאר עפ"י מאמר ר"י שבשבת הוא תתן אמת ליעקב. וז"ש וקראת לשבת עונג ר"ת עדן נהר גן. עדן הוא עלמיות ח"ס שלמעלה מהאלמנוס דת"ד (בחי' אמת ואמת לאמיתו). ונהר הוא יס"א (חותמו של הקב"ה אמת). וגן הוא בינה. ובכ"ז יובן הטעם מה שהשמירה היא משקר וגנות דוקא לפי שבשבת הוא גילוי בחי' אמת הוי'. ועל כן צריך להיות השמירה משקר שהוא היפוך האמת. והוא ענין מה שאמר רע"ק לתלמידיו כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים משום שנאמר דובר שקרים לא יכון. וידוע ומבואר בכמה מקומות וכן גנות מונע גילוי זה כי הרי גילוי זה הוא ביטול האמיתי מצד יחודו האמיתי ב"ה. ועוד יש פי' ושמרו ע"ד שארז"ל (קידושין ל"ז ע"א) שמור זו משנה. והענין כדאי' בזה"ק (יתרו צ"ב ע"א) שמור איהו לנוק'. היינו שבבחי' נוק' צריך להיות שמירה. והיינו עד"מ בגשמיות בנוק' צריך להיות שמירה שיהי' קליטת הזרע ושיהי' עיבור ולידה ושלא יהי' נפל. כמו כן למעלה בבחי' נוק' שהיא המל' נמשך כל אורות עליונים מכל הספירות. וז"ש ביום השמיני עצרת. שמיני היא המל' כשמתחילין מבינה. ובה הוא עצרת וקליטה לכל ההמשכות חסדים פנימים ומקיפים דבינה. וחסדים פנימים ומקיפים דדעת. וצריך שמירה שיהי' עיבור ולידה ושלא יהי' נפל כמ"ש הנפילים היו בארץ. שלא נקלטו במל'. וזהו שאמר שלמה המלך ע"ה לא נפל דבר מכל דברו הטוב. וזהו שמור זו משנה שהוא תושבע"פ. ומל' פה תושבע"פ קרינן לה. וצריך להיות בה שמור. וענין השמירה למטה באדם הוא כמאמר רז"ל (חגיגה ד' ע"א) איזהו שוטה המאבד מ"ה שנותנין לו כידוע שבכל נשמה בירידתה למטה מערבין בה מעט משם מ"ה שהוא המברר כדי לתת כח על בירור הגוף ונה"ב ומזון לבוש בית וכל המצות מעשיות. וצריך שמירה שלא לאבד המ"ה. והקליטה שלא יהי' נפל הוא בעבודה שיתגלה בו אלקות כ"כ שיהי' עלמיות ממש שלא יהי' שייך שכחה ושיכחת הדעת כלל כמאמר אשרי איש שלא

ישכחך

בחי' טוב עין הנ"ל שכלי לזה הוא הצדקה כו' כנ"ל. וענין מחצית השקל הוא עשרה גרה היינו שהצדקה צריך ליתן בכל עשר כחות הנפש במוחין ומדות וכמ"ש ולא ירע לבבך בתתך לו רק בנדיבות לב ובגלל הדבר הזה יברכך ה' בבחי' טוב עין הוא יבורך כנ"ל :

ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת וגו'. צריך להבין והלא שבת מקדשא וקיימא. ומפני זה אין אומרים מקדש ישראל והשבת כמו שאומרים ביו"ט מקדש ישראל והזמנים. לפי דישראל קדשינהו לזמנים. אבל שבת מקדשא וקיימא. וא"כ מהו לעשות את השבת. ומלשון הפסוק עצמו. ושמרו בני ישראל את השבת. משמע ג"כ שרק מלוה ומזהיר על השמירה כו' ומהו שמסיים לעשות. גם להבין מהו ביני ובין בני ישראל כו'. הנה ארז"ל (ע"ז ג' ע"א) מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת. חול מכין לשבת. והיינו שע"י העבודה שבששת ימי החול בתפלה ובעסק התורה ובקיום המצות מכינים לשבת הבאה. והענין כי קוטב ויסוד כל אלו הג' דברים הוא ביטול היש לאין שבתפלה העיקר לבוא למס"נ באחד. דהיינו ליכלל וליבטל באחדות הפשוטה דאור א"ס ב"ה אנת הוא חד כו'. אליו ולא למדותיו. שאי אפשר להתקיים במציאות עשר כחות כ"א שמתבטל לגמרי כביטול זיו השמש ונעשה אין לגמרי. ועכ"פ מי שאינו יכול לבא לזה. צריך עכ"פ לייגע את עצמו ולהלביש מחשבתו וכונתו בהתיבות עד שישכים ויתרצה בהסכם חזק והאמיתי ויודה שיאתה להיות כן. וכן עסק התורה צריך להיות בבחי' ביטול דוקא כמו שארז"ל (ברכות כ"ב ע"א) מה להלן באימה ויראה כו'. וכל האומר אין לי אלא תורה (יבמות ק"ט ע"ב) שהוא בחי' יש ודבר אפי' תורה אין לו. וזהו הריעו לה' כל הארץ ר"ת הלכה ופי' הבעש"ט דר"ל שצריך לשבר כל הארציות כו' ואזי הוא הלכה. הילוך והמשכת אוא"ס ע"י הלימוד. וגם כי אורייתא מחכמה נפקת. והחכמה היא כח מה ביטול כו'. וכמו כן מעשה המצות העיקר צריך להיות בבחי' שמוע מזבח טוב. וכמאמר אשרי איש שישמע למצותיך. לא בשביל טעם ותענוג כו'. זה הדבר אשר צוה ה' תעשו ואזי וירא אליכם כו'. ולכן ע"י עבודה זו מגיע ומעורר בבחי' אין האמיתי. שהוא מ"ש והחכמה מאין תמצא. שחכמה היא ראשית ההשתלשלות והיא בחי' יש ומהות מושג שכל הע"ס הם מהות מושג חו"ב וחסד כו'. אבל אוא"ס עצמותו ב"ה שלמעלה מהחכמה הוא למעלה מהשתלשלות והוא בלי מה בלי מהות מושג. ולכן נקרא אין. פי' שאינו מושג לרוב העלמו. וע"י העבודה בששת ימי החול בתפלה ועסק התורה וקיום המצות בבחי' אין כנ"ל. עי"ז מגיע ומעורר בבחי' אין האמיתי דאור א"ס ב"ה שלמעלה מהחכמה. וזהו לעשות את השבת. שבזה עושים את השבת הבאה. כי זה ששבת מקדשא וקיימא הוא שהיא בחי' חכמה. כמ"ש כי קדש היא לכם. שחכמה נקראת ראשית לשון נוק'. ויש בחי' ראש וראשון. דהיינו האין שלמעלה מהחכמה. ונשמות ישראל בעבודתם בששת ימי החול בג' דברים הנ"ל ממשיכים האין שלמעלה מהחכמה בהחכמה. וזהו לעשות את השבת. ומ"ש ושמרו בני ישראל את השבת. היא כי הכח לזה שיוכל להיות העבודה בששת ימי החול בבחי' ביטול היש לאין צריך לקבל מלמעלה כמאמר (קדושין למ"ד ע"ב) הקב"ה עוזרו. ואלמלא עוזרו כו'. (וזהו שנקרא הקב"ה עמיתך שהוא אתך בתומ"צ. ולכן ולך אד' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו כו'). והיינו משבת שעברה. כידוע שיש נשמה יתירה בשבת והארה ממנה מאיר באדם בתפלות של ששת ימות החול. והארה זו היא הכח העוזר לאדם שיוכל להיות העבודה שלו בבחי' ביטול היש לאין. וע"ז בא האזהרה והצווי ושמרו כו' שצריך לשמור הארה זו שיהי' לה קיום שלא תופסק ממנו. ובשבת עצמו השמירה היא השביתה מכל הל"ט מלאכות דאורייתא ושבותים שמדבריהם. ואח"כ בחול צריך להיות השמירה משקר וגסות כמו שיתבאר. וזהו ושמרו כו' לדרתם לשון דירה שהשמירה היא כדי שיהי' הארת הנשמה יתירה משבת שעברה דר ושוכן בהאדם כל ששת ימות החול שאח"כ :

ועוד פי' ושמרו מלשון ואביו שמר את הדבר. שהוא לשון המתנה. וזה שייך בבחי' מקבל שהוא ממתין ומצפה על קבלת השפע מהמשפיע. אך אין שייך זה כ"א כשהמקבל הוא כלי מוכן אל שפע המשפיע ואין מצדו שום מניעה ועיכוב לקבל השפע. ורק חסר גילוי השפע מהמשפיע אזי הוא ממתין ומצפה כו' :

וביאור הענין הנה בזהר ח"ב יתרו דף נ' כע"א אר"י מהו דכתיב תתן אמת ליעקב כמ"ד ושמרו בני ישראל את השבת. מפרש ר"י שבת הוא אמת. ואומר שם עוד שהוא סהדותא דקשוט. ועפ"י פשוט ג"כ השבת הוא עדות על חידוש העולם. ורק ר"י מפרש שהוא סהדותא דקשוט. והענין כי תיקון השביעי מהי"ג ת"ד הוא ואמת. והטעם כי שאר התיקונים הם למלוים עד"מ שערות שהם מותרי מוחין כו' והתיקון השביעי הוא עד"מ התרין תפוחין שבלחיים והפנים שפנוי משערות. וע"כ נק' ואמת. לפי שבו הגילוי אמיתית אוא"ס עצמותו ב"ה כו' כמ"ש בכ"ד באריכות. ושבת הוא יום השביעי. וע"כ מאיר בו תיקון השביעי שנק' ואמת. וזהו השייכות שבת לאמת. והנה בתפלה יש ח"פ אמת. ד' קודם עזרת. וד' לאחר עזרת. ואיתא בכהאריז"ל שד' פעמים אמת הם כנגד המוחין חו"ב ודעת הנחלק לחו"ג. והיינו שחכמה היא בחי' משכיל שלמעלה מהשגה להשכיל באמת הוי'. ובינה היא בחי' ההבנה והשגה כו'. ואח"כ דעת נחלק לחו"ג. היינו ג"כ מוחין ולא מדות. כ"א הבנה המביא לאהבה והשגה המביא וגורם ליראה. שבהמוחין חו"ב לא יש עדיין התחלקות זו. רק אח"כ בהדעת נעשה ההתחלקות נטיה לאהבה או ליראה. אך להבין מהו שני פעמים הד' פעמים אמת לפני עזרת ולאחר כו'. הענין שהד' פעמים אמת הראשונים זהו מהאדם בעצמו. פי' מה שהאדם בעצמו יכול להשכיל ולהשיג באמת הוי' כו' והד' פעמים אמת השניים זהו מה שאח"כ נמשך לו מלמעלה מאלקות מוחין אלו כו'. וזהו ענין תפילין של יד ותפילין של ראש שבכ"א יש ד' פרשיות. ואי' בכתבי האריז"ל שד' פרשיות דתפילין של יד זהו מוחין דנוק'. וד' פרשיות דתפילין של ראש זהו מוחין דדכורא מה שהקב"ה ז"א מניח תפילין. וביאור זה מוחין דנוק' זהו מה שנבראים יכולים להשיג ביטול ויחוד העולמות לגבי האלקות שמחיה ומהוה כידוע שמתהוים מאין ליש.

מאין

יתעלו הנכמות להשתאבה בגופא דמלכא כנ"ל ובקי"ס בעת מעשה הי' זה שנתגלה שרשן שבאצי' בנש"י המלובשים בגופים. לכן אח"כ הי' יכול להיות מ"ת. וזשארז"ל ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל כו'. דהנה כל הנביאים נתנבאו בכה הוסיף עליהם משה שנתנבא בזה ובקי"ס אמרו כולם זה אלי. והיינו כי נבואה הוא מבחי' מל'. והגם שהוא הארת אצי'. אבל הוא רק דרך בקיעה. אבל בקי"ס הרי נקרע הים ונתגלו אורות דאצי' ממש למטה. וזהו בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לועז. שישראל דלעילא יצא מבחי' מיצר הגרון וגם בנ"י למטה יצאו ממצרים כו'. ועי"ז הי' יכול להיות אח"כ מ"ת. ולזה הי' המספר שיהיו מכוונים להמספר שלמעלה כנ"ל ויהיו בבחי' מרכבה לבחי' ישראל דלעילא. וזהו ומספר את רובע ישראל. ישראל דלעילא:

טעם הד'. דל"ל דמה שנת"ל א"ש רק מה שאין יכול להיות ברכה בדבר המנוי כי בעלדאת"ג אין יכול להשתנות. אבל אינו מובן עדיין למה יש עוד גריעותא הסרון והיזק בדבר המנוי שיתמעט עוד יותר מכמו שהי' וכמ"ש ולא יהי' בהם נגף כו' מאין בא זאת ה"ו. והענין שבדבר המדוד ומנוי שהוא בחי' אתגליא ממש יש יניקה לבחי' רע עין כמ"ש נבהל להון רע עין וכמארז"ל עין הרע וילא"ר מוציאין כו' והסיר ה' ממך כל חולי זה עין הרע. דל"ט מתים מעין הרע. והנה רע עין הוא הס"מ דעין עה"כ גימט' קל"א כמנין ס"מ ורע הי' ג"כ בס"ק דיש שמות בבחי' אהוריים שעולה המספר רע כו'. ועי"ז שרואה בהדבר הוא מקטרג ומעורר דין ועז"כ תהשכנה עיניהם מראות. וכמאמר מראות עיניהם של רשעים מוריד אותם לבאר שחת כמ"ש ויראו בני האלהים את בנות האדם כו' וירא חם אבי כנען וירא המן כו'. וזהו"ע היזק ראי' הנז' בגמ'. משא"כ בעלדאת"כ אין יכול לראות. והענין דפעולות העין הוא ב' דברים. הא' שכשהאדם מסתכל היטב באיזה דבר נרשם ונחקק ונצטייר אותו דבר המוטבע באישון בת עין המביט. והב' שנשלה נילולי אורות מן העין המביט שהוא מעצמות הנפש ונרשמים בדבר המוטבע וע"כ אם הוא רע עין מזיק בראייתו. והנה אי' בגמ' דאר"י אנא מזרעא דיוסף קאתינא ולא שלטא בי עינא בישא שנאמר בהם וידגו לרוב בקרב הארץ מה דגים שבים אין עין הרע שולטת בהם כו'. והטעם שבדגים לא שלטא עינא בישא הוא כי הדגים העינים שלהם הוא עינא פקיחא ולית להון גבינין דמכסיין על עיינין. וכמו"כ ביוסף אי' בס"ק שזכה שיומשך עליו ההשגחה מבחי' טוב עין עינא פקיחא היורא דכל היורין. ושרש הענין דלמעלה בבחי' כמרא"ד יש ב' בחי' עינים שמהם נמשך ב' מיני השגחות. מעין ימין נמשך השגחה לחסד אשגחותא דרחמי ומעין שמאל נמשך השגחה לדין. ובאלו העינים יש בחי' גוונים חיור סומק ירוק. ויש בחי' עין אחת הוא בבחי' עתיקא שאין שם בחי' דין כלל לית שמאלא כו' והגבו' דשם הוא הגבורת החסדים ולהתגבר על הדינים ולאכפיי' לון. והנה בבחי' העינים אבר בבחי' כמרא"ד שייך בחי' שינה כמ"ש עורה למה תישן. פקח עיניך. שיש בהם בחי' גבינין וכיסויין דמכסיין על עיינין. וענין השינה למעלה הו"ע סילוק ההשגחה ח"ו שכשיש למטה פגמים ח"ו ע"י עוונות ישראל גורמים למעלה בחי' שינה עינים סגורות כביכול סילוק ההשגחה ואז נאמר והסתרתי פני מהם ומצאוהו כו' והי' לאכול כו'. אבל בבחי' עתיקא שם אתהדרי תרין עיינין להד ששם הוא בחי' עין א' כנ"ל. וזהו שפעמים נאמר עיני ה' אל לדיקים ופעמים נאמר עין ה' אל יראיו בחי' עין אחת הנ"ל. ובחי' טוב עין זה אינו נמנע לעולם. והנה הרע עין הנ"ל כשרואה איזה דבר הוא מקטרג ומעורר דין בבחי' עין שמאל ששם הוא דינים וגם שרשו של הרע עין הוא משם כמו שמילהק יצא עשו כולו אדמוני כו'. וכמו היין כשעומד בפרדים ממנו השמרים דורדייא דחמרא כן מפסולת הגבו' דקדושה יוצא בחי' רע עין הנ"ל לכן יכול לעורר שם דין בקטרוגו. אבל בבחי' עינא פקיחא שם אין שום דינים כלל וגם הרע עין אין יכול להגיע לשם כלל. אדרבה הוא נדחה משם עד"מ השמש מכהה הראות שכשמסתכל האדם בהשמש מתקלקל העין כן עד"מ אור הבהיר דעתיקא דוחה החיצונים וכידוע דהמקיף מסמא עיני החיצונים. והנה בעלדאתכ"ם מאיר בחי' עינא פקיחא הנ"ל לכן בברואים שבים אין גבינים כו' לכן אין שולט בהם הרע עין. והנה ביוסף כתיב ויכלכל יוסף את אביו ואת אחיו. וגמל להייבים טובות שהשפיע להם בלב שלם כו'. ויוסף הוא המשביר כו' שהי' טוב עין. וכתיב טוב עין הוא יבורך וארז"ל א"ת יבורך אלא יברך היינו שממשיך בחי' טוב עין שלמעלה גם בעלדאת"ג. וע"כ זכה שנמשך עליו ההשגחה מבחי' טוב עין הנ"ל שהוא בחי' עינא פקיחא היורא דכל היורין דכל ברכאן וכל הידו וכל עינוגין הוא משם. לכן לא שלטא עינא בישא בזרעו הגם שהם ביבשה בעלמדאת"ג מפני ב' טעמים. הא' שלשם אין מגיע שום קטרוג כנ"ל. והב' מפני שנמשך בחי' נילולי אורות מטוב עין שלמעלה במכש"כ מן העין שלמטה וכמ"ש אם יוצא עין הלא יביט כו'. והוא מונע שליטת הרע עין במכש"כ מהשמש כנ"ל. וגם מפני שמנע עיניו מלהסתכל באשת אדוניו עי"ז זכה לזה. וז"ש עוצם עיניו מראות ברע מלך ביפיו תחזינה עיניך. היינו ע"י שהאדם שומר את עיניו מלראות ברע עי"ז נמשך עליו מבחי' שע"ס נהורין דעתיקא וזהו מלך ביפיו. וכמ"ש זה אלי ואנוהו כו'. וז"ש עין הוי' אל יראיו למיחלים לחסדו. כי בענין העין יש שני דברים. הא' להיות סור מרע וזהו ליראיו כי יראה היא השרש לסור מרע. והב' הוא בוע"ע והו"ע למיחלים לחסדו ע"י לדקה וגמ"ח שנעשה בעין טובה כנ"ל. והנה ע"י שבנ"י הלכו ביבשה בתוך הים נמשך עליהם ההשגחה מבחי' טוב עין הנ"ל שיהיו מושגחים מבחי' טוב עין הוא יברך שלשם אין יכול הקטרוג דרע עין לעורר דין כלל כי שם הוא מקור הטוב והחסד. לכן הי' יכול להיות המספר דגופים שלא יהי' הסרון בהמספר והדרבה יהיו מעלה להם כנ"ל. דמה שנת' ע"פ הטעמי' דלעיל שנתעלו בבחי' הביטול דבחי' ירלו את הוי' שהמספר בטל לאח"פ דש' הוי' שלמעלה מגדר מספר. זהו רק בנפש. אבל מצד הגופי' הרי הי' ס"ר גופים מחולקים לגמרי. וע"פ הטעם הד' שנמשך עליהם ההשגחה מבחי' טוב עין לכן הי' יכול להיות המספר דגופים כנ"ל. וז"ש הירושלמי מאן דעבר על ימא. אך מ"מ כתיב ונתנו איש כופר נפשו מחצית השקל לצדקה כי מה שנמשך עליהם השגחת

שנא הרהר תשובה. הרי שע"י הרהור א' ברגע א' נעשה מרשע גמור צ"ג וכמארז"ל גבי ראב"ד בכה רבי יש קונה עולמו בשעה אחת. והוא מפני שעוה"ז הוא עולם התערובות שמעורב טו"ר ובו מאיר אור הסוכ"ע שהוא אור כללי אשר קמי' כחשיכה כאורה וגם הבך לא יחשיך והגיעה שאול הבך כו'. לכן יכול להתהפך מחשיכה לנהורא. ועד"ז יובן בענין הברכה שהי"ע שיתרבה הדבר ויתוסף ויתרבה מכמו שהי' הוא דוקא ע"י כח הסוכ"ע שהוא דוקא בעלמדאתכ"ם. וע"כ גם למטה בדבר הסמוי מן העין שהוא בחי' עלדאתכ"ם יש בו ברכה שיתוסף הרבה מכמו שהי' שיהי' בחי' אין מספר. משא"כ בדבר המנוי שהוא מבחי' עלמדאת"ג שהוא מבחי' ממלא אין בו ברכה ותוס' רק כל דבר כמו שהוא ולא יתוסף בה כלום. ובזה יובן שע"י שעברו בים עי"ז הי' יכול להיות המספר ושיהי' ברכה בהמספר. דהנה בקי"ס כתיב הפך ים ליבשה שבחי' ים עלדאתכ"ם נתהפך ונעשה בחי' עלדאת"ג שכל הנעלם דבחי' ים נתגלה ונעשה בבחי' יבשה וממילא נתגלה סוכ"ע גם בעלדאת"ג. וזהו"ע שקי"ס הי' הכנה למ"ת כי ענין מ"ת הוא שיהי' יחוד סובב וממלא דירה בתחתונים. ובקי"ס נמשך ג"כ בחי' סובב בממלא. עי"ז נמשך לישראל בחי' ברכה בהמספר שיהי' המספר בחי' את שדרכו למנות היינו שיהיו בבחי' אין מספר כמ"ש והי' מספר בנ"י כחול הים אשר לא יספר כו' (שיתייחד בהם או"ס כמו בהכלים דע"ס כנ"ל) זהו טעם ה':

ומעם הב' כי כל הנ"ל הוא מצד המשפיע וכמו"כ צ"ל מצד המקבל שצריכים ישראל להיות כלים לזה היינו שיהיו בבחי' את הוי' כנ"ל והוא ג"כ ע"י קי"ס. כי בעת קי"ס כתיב וירא ישראל את היד הגדולה וייראו העם את הוי'. פי' ישראל הם נשמות הגבוהות ראשי אלפי ישראל. והעם ל' עוממות הם נשמות נמוכות ופחותי הערך הם ג"כ באו לבחי' יראו את הוי'. והוא ע"י שעברו בים ונעשו בחי' נוני ימא. דהנה ההפרש בין יש ליבשה שהברואים שביבשה הגם בניזונים מלמטה הארץ מ"מ הם נפרדים מן הארץ. והברואים שבים כמו הדגים הם מובלעים ומכוסים בתוך הים ואינם נראים כלל שהים מכסה עליהם ואינם יכולים ליפרד מהים שהוא היותם דכשפורשים מן הים כרגע מיד מתים. כן עד"מ למעלה נוני ימא הם המלאכים והנשמות שבעלדאהכ"ם שהם בטלים וכלולים בהויות אלקי המהי' ומהוה אותם בכל רגע עד שאינם נראים ליש כלל. רק ההויות אלקי הוא היש. והנברא מל"ע הוא אין ואפס ולכן מצד ביטולם הם בבחי' ההודות והתכללות ושורה עליהם אור הסוכ"ע שהוא אור כללי. ובעת קי"ס שהים נמשך בבחי' עלדאת"ג. נמשך גם בעלדאת"ג בחי' סובב כו' כנ"ל. והי' זה ע"י רוח קדים מבחי' קדמונו ש"ע שלמעלה גם מבחי' סובב שעי"ז יכול להיות הגילוי סובב בממלא. והנה ע"י שבנ"י הלכו ביבשה בתוך הים באו כל ישראל לבחי' יראו את הוי'. היינו שהי' הביטול שלהם לשם הוי' עד שלא הי' להם שום רצון אחר ולא יכלו להיות נפרדים משם הוי'. נמצא שנעשו ישראל אז בבחי' נוני ימא שבאו לבחי' הביטול דעלדאתכ"ם והוא כמ"ש במשה כי מן המים משיתהו שמשה הי' תמיד בבחי' זו ויבראל זכו למעין מדרגה זו בעת קי"ס וזהו אז ישיר משה ובנ"י שנתחבר בחי' משה עם בחי' ישראל וכמאמר משה ובנ"י לך ענו שירה כו'. ועי"ז נמשך עליהם אור הסוכ"ע שהוא אור כללי. ועי"ז זכו לבחי' המספר הנ"ל שיהי' ברכה בהמספר והי' מספר בנ"י כחול כו' אשר לא יספר. וזהו לפי שבאו לבחי' יראו את הוי' ע"ד שהספי' נק' את הוי' מפני ביטולם להוי' שהוא האור ולכן נאמר ע"ז מי מנה עפר יעקב כידוע ההפרש בין חול לעפר וכמ"ש בלקו"ת עפ"ז. כן עד"ז הי' הביטול בישראל. והביטול הי' לבחי' יחידו ש"ע בחי' הוי' אחד ויחיד שהוא למעלה מגדר מספר בחי' אגת הוא חד ולא בחושבן אחה"פ. ונמשך עליהם בחי' זו. לכן הי' ברכה בהמספר. והמספר הי' צ"ל כדי שיהיו מכוונים להמספר שלמעלה בחי' ישראל דלעילא כנ"ל וכמבי"ת:

טעם הג' הוא שע"י שעברו בים עי"ז יכלו להיות בבחי' מרכבה לבחי' ישראל דלעילא. כי הנה כתיב לגוזר ים סוף לגזרים שהים נקרע לי"ב גזרים נגד י"ב שבטים כדי שכל שבט יעלה במסילה בפ"ע. ולהבין הטעם למה היו צריכים לזה שכל שבט יעלה במסילתו דוקא. אך הענין דכתיב ששם עלו שבטים שבטי י"ה. פי' שבטים כתם הם בעולם הבריאה נגד י"ב בקר היות המרכבה. וז"ש בים של שלמה י"ב בקר והים עליהם מלמעלה. שהי"ב בקר הם נגד היות המרכבה וי"ב שבטים שבעולם הבריאה. ונק' בקר לפי שהדעת שבעולם הבריאה נחשב לבחי' בהמה לגבי הדעת שבעולם האצי' ד"ע וזהו שם ב"ן גימט' בהמה. והים עליהם מלמעלה הוא עלמי' מל' דאצי' שהיא למעלה מן הדעת שלהם היינו מן הדעת המאיר בהם כי מלוכה הו"ע רוממות והתנשאות שהיא בבחי' מקיף עליהם. ושבטי י"ה הוא ברכה שבעולם האצי' שהוא יבג"א וי"ב צירופי הוי'. והנה בחי' שבטים כתם מל"ע הם רחוקים משרשם שבטי י"ה כריחוק הבריאה מאצי' כי הים מפסיק ביניהם. דהנה אורות דאצי' מל"ע כמו אור החסד ואור הגבורה היו מתפשטים ומאירים בקירוב וגילוי גמור בבי"ע כי טבע המדות הם בבחי' התפשטות. ובפרט שבהמדות גוברים החסדים כי ז"א רובו חסדים. והחסד הוא יומם דאזיל עם כולהו יומין. והחסד נמשל למים שיורדים מגבוה לנמוך. כן המדות דאצי' היו מתפשטים ויורדים עד למטה מטה. אך מפני שהאורות נמשכים ויורדים ומתלבשים בבחי' המל' כמ"ש כל הנחלים הולכים אל הים. וענין המל' הוא בחי' רוממות והסתלקות בבחי' ריחוק. לכן גורם המל' גם בהאורות דאצי' היפך טבעם שיהיו ג"כ בבחי' ריחוק והסתלקות מבי"ע. ולכן נק' המל' מסך כמ"ש ויסך בדלתים יה. כמו המסך מסתיר על האור. כן המל' מסתרת על האורו' דאצי'. וכמו הים שמכסה ומסתיר על הברואים שבתוכו. והנה בעת קי"ס שנקרע הים והוסר המסך וממילא נתגלו אורות דאצי' בבי"ע ונתגלה הפרש של השבטים שבאצי' עד השבטים שבבריאה ועד כ"י למטה המלובשים בגופים שהם הלכו בתוך הים. וכמאמר אתה בראת ילדת נפחת בי. וז"ש בקי"ס עד יעבור עמך הוי' שנתחברו הנשמות שבגופים עם בחי' מזליי' מקור ושרש הנשמה ולכן הי' זה הכנה למ"ת שענין מ"ת הוא שע"י קיום התומ"צ

יקבלו

ועתה צ"ל ענין כי תשא את ראש בנ"י. מהו את דהול"ל כי תשא ראש בנ"י. הנה בשל"ה הקשה בענין המספר. דלפעמים מצינו שהמספר הוא מעלה כמ"ש כי תשא את ראש בנ"י. ולפעמים מצינו שהמספר הוא חסרון כמארז"ל אין הברכה שורה לא בדבר המדוד ולא בדבר המנוי אלא בדבר הסמוי מן העין כמ"ש יצו ה' אתך את הברכה באסמיך. ועיקר הברכה הו"ע השראת השכינה הוא דוקא בדבר הסמוי מן העין. וא"כ מהו המעלה של המספר. ותירץ שם שיש ב' מיני מספרים דכשהמספר הוא בעניני עוה"ב היינו ענינים רוחניים כמו השגות שבג"ע אז המספר הוא מעלה. אבל כשהמספר הוא בעניני עוה"ז אז המספר הוא חסרון. וזהו"ע כל שדרכו לימנות ואת שדרכו לימנות. כל שדרכו לימנות הוא עניני עוה"ז ואת שדרכו לימנות הוא עניני עוה"ב. ובאוה"ד דעניני עוה"ז נק' כל כו' דמלת כל כולל הכל. דהנה כתיב (ישעי' מ"ה) יוצר אור ובורא חשך כו' ובורא רע. ואנו אומרים ובורא את הכל. הרי שהכל כולל גם רע. וכן ארז"ל וה' ברך את אברהם בכל שהשליטו ביצרו. וע"פ ויתרון ארץ בכל היא ארז"ל שאפי' דברים הנמוכים כמו זבובים ויתושים ופרעושים יש להם צורך בעולם. הרי דבכל כולל אפי' דברים הנמוכים כו'. וכן הנשים שהיו מבכות את התמוז אמרו ומעת חדלנו לקטר למלכת השמים חסרנו כל דקאי על השפעות עוה"ז. זהו שכל שדרכו לימנות הוא עניני עוה"ז ואת שדרכו לימנות הוא המספר של אותיות התורה מאל"ף עד תי"ו. והוא המספר שבעניני עוה"ב ובזה שורה ברכה. כן תירץ בשל"ה. ובאוה"ע הנה כתיב יראו את הוי' קדושיו וצ"ל וכי קדושיו בלבד יראים מהקב"ה הלא כתיב ייראו מה' כל הארץ וכתיב מי לא יראך מלך הגוים כו'. אך הענין דכאן כתיב יראו מהוי' היינו דהיראה מרוממות שם הוי' שהוי' הוא מרחוק אצלם לכן היראה היא ג"כ מרחוק היינו בבחי' מקיף. וכמו וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק כו'. שבדבר שאין נוגע לו כ"כ הוא ירא. אבל בדבר שנוגע לו אינו מבטל א"ע מפני היראה. ועל בחי' יראה זו כתיב יראו מהוי' כל הארץ שזו היראה ישנה בכולם אפי' במזיקין ואפי' בקליפות כמ"ש בלעם לא אוכל לעבור את פי הוי' כו'. אבל יראו את הוי' הוא ע"ד את בשרו את הטפל כו' שהוא בחי' את וטפל להוי' שאין לו רק רצון א' ליכלל וליבטל באוא"ס ב"ה ועמך לא חפצתי כו'. והיראה היא בפנימיות. זהו דוקא קדושיו ישראל שנק' קדושיו ע"י קיום המצות כמאמר אק"ב. כי עם קדוש אתה כו'. וזהו את שדרכו לימנות היינו כשישראל הם בבחי' את כנ"ל אז המספר הוא מעלה להם שהם בבחי' את הוי' עדמ"ש ברכו את הוי'. פי' את הוי' הוא בחי' הכלים דע"ס שהם בחי' את וטפל להוי' שהוא האור המלובש בהם. וכידוע ששם הוי' נק' שם העצם והוא בחי' העצמות המלובש בהכלים ואיהו וגרמוהי חד בהון וכמ"ש לך הוי' הגדולה כו' שגדולה היא עולה בשם גדולה כו' וז"ש לאהבה את הוי' ליראה את הוי' כו'. וכשישראל הם בבחי' יראו את הוי' שהיראה אצלם בפנימיות כמ"ש למען תהי' יראת הוי' על פניכם. לא כמ"ש ויעמדו מרחוק. אז הם נכללים בהכלים דע"ס ונעשו ג"כ טפלים להוי' כנ"ל שאוא"ס מתייחד עמהם כמו בהכלים. ולכן נאמר בהם שבעים נפש ל' יחיד וכתיב ויחן ישראל. וקבל היהודים. ע"ד שלמעלה נק' ג"כ רס"י אז המספר להם מעלה שנכללים במספר העליון ו"ק דאצי' וזהו כי תשא את ראש בנ"י היינו כשהם בבחי' את אזי המספר הוא להם העלאה והרמת ראש:

ובזה יובן הירושלמי כל העובר כו' מאן דעבר על ימא כי ע"י שהלכו בנ"י בתוך הים עי"ז נעשה להם המספר מעלה.

ויש בזה ד' טעמים כמשי"ת. ומתחלה צריך לבאר הגמ' הנ"ל דתענית שאין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין כו'. והטעם הוא דכיון שהוא סמוי מן העין הוא מבחי' עלמדאתכ"ס ושם הוא הברכה. כי עלמדאת"ג הוא כמ"ש והנגלות ו"ה נגלות. ועלדאתכ"ס הוא כמ"ש הנסתרות להוי' אלקינו י"ה הו"ב ששם הוא ברכה כמאמר איהו (יסוד אבא) ברוך ואיהי (יסוד אימא) ברכה. כי בינה נק' בריכה כידוע בענין ברכת הזימון בשלשה אומר נברך שמפני שהם שלשה ג' קוין ממשיכים מבחי' בריכה עליונה בינה. וכמ"ש ונהר יוצא מעדן נהר הוא בינה דכמו שהנהר נמשך מן המעין בתמידיות מפני שהמעין נובע מהמקור שהוא כח רוחני בלתי מוגבל כעד"מ התחדשות האור והחיות ונהכ' לבינה נמשך תמיד שיהי' התהוות מאין ליש כמאמר ובטובו מחדש בכ"י מע"ב ונק' תדל"מ זהו"ע שבינה נק' בריכה כמו נהרא מכיפי' מבריך. וז"ש ולתבונתו אין מספר כי בז"א דאצי' יש מספר כנ"ל בענין שיעור קומה כו' משא"כ בבינה. והטעם לזה ששם הוא ברכה הוא מפני ששם מאיר אוא"ס הסוכ"ע כמ"ש יושב בסתר עליון שבסתר הוא עלמדאתכ"ס שם יושב בחי' עליון אוא"ס הסוכ"ע וכידוע דבחכ' הוא השראת עתיק ובבינה הוא התגלות עתיק וסוכ"ע הוא מקור הברכות וכידוע ההפרש בין סובב לממלא שבממלא הוא שהאור נמשך בבחי' גילוי והתחלקות. שמאיר בכל עולם ובכל נברא לפי ערכו. ומחמת אור זה א"א להיות שינוי וברכה עד"מ מהיות הנפש המלובש באברי האדם שא"א להיות מרגל יד כו'. כן כתיב ועל דמות הכסא דמות כמרא"ד כו' הוא מראה דמות כבוד הוי' שהוא בחי' ממכ"ע. וא"א להיות שינוי מכפי האור הנמשך בכל עולם ובכל נברא. וזהו הטעם שבעוה"ב אינו מועיל תשובה אם יצאה הנשמה מלוכלכת בעונות הגם שהנשמה רואה שם הרבה יותר ומתחרטת הרבה מאד על העבירות כמארז"ל ע"פ עוברי בעמק הבכא מעין ישיתוהו שמורידין דמעות כמעין של שיתין אעפ"כ אינו מועיל שם החרטה רק צריך לעונשים גיהנם ונה"ד שעי"ז מלבנים הנשמה ומצרפים אותה ומפרידים הרע ממנה. אבל הנשמה עצמה א"א לה לשנות א"ע. והטעם לפי שבעוה"ב מאיר בחי' ממכ"ע ונק' עולם ברור שכל דבר הוא על מקומו ואינו מעורב. היכלות הקדושה הם שם בפ"ע והיכלות הטומאה בפ"ע. לכן אם האדם מושקע ברע שהפיל א"ע בהיכלות הטומאה ע"י חטא ועון כמ"ש ואת נפש אויביך יקלענה כו' א"א לו להוציא א"ע משם כו'. משא"כ בעוה"ז יכול האדם לשנות ולהפך א"ע מן ההיפך אל ההיפך לגמרי מרשע גמור לצדיק גמור כמרז"ל המקדש את האשה ע"מ שהוא צ"ג אעפ"י שהוא רשע גמור ה"ז מקודשת שמא הרהר תשובה. שאם אינו צדיק גמור הינה מקודשת. ואעפ"כ מקודשת

שמא

קמי' הוא יותר בבחי' ביטול כו'. והנה ע"ש דאצי' קרובים אל המאציל יותר מכל הנאצלים לכן הם רק עשר ולא יותר. הנה שנת"ל בשם הזהר שיתין רבוא כו' היינו ענפים וגילוי התפשטות הספי' בבחי' גילויים כו'. אבל עצם הספי' שמאיר ומתייחד בהם הקו"ח מאוא"ס הם רק עשר. ולכן חשובים וחביבים יותר ומפני עוצם חשיבותם לפני המאציל הוא סופר ומונה אותם תמיד. היינו שתמיד ממשיך להם מוחין חדשים לתקנם ולזככם. והנה נת"ל שבאצי' יש כלים ולבושים ושרש נש"י הוא מהלבושים כמאמר לבושין תקינת לון דמינייהו פרחין נשמתין כו'. וזהו"ע מארז"ל ישראל עצמ"ת שהוא לבוש להע"ס. והעלי' שלהם הוא לאשתאבא בגופא דמלכא שהוא בהכלים דע"ס והוא עלי' גדולה להם. דהגם שבחי' מה' הוא לבוש הקרוב ודבוק להע"ס ולכן כתיב בישראל ואתם הדבקים בהוי' אלקיכם שהוא האור המלובש בזו"נ דאצי' ולכן נק' אחותי. מ"מ הוא רק בחי' לבוש שאין ערוך להכלים כי הכלים הם עצם אלקות ונק' מדותיו ית' מדת חסדו ומדת גבורתו ונק' גופין כמאמר וכמה גופין תקינת לון. עד"מ הגוף הוא עצם האדם. כעד"מ הכלים דאצי' הם עצם אלקות והם אצי' מהמאציל. ובחי' לבושים הם למטה במדרגה עד"מ הלבוש באדם אינו עצם האדם. ונק' מעין אלקות בצמצום רב ועצום והם אצי' מהכלים. ובכהאריז"ל נק' אור המתיילד מן הספירות. ועוד יש הפרש בין הספי' להלבושים שבהספי' מלובש הקו"ח מאוא"ס ומתייחד עמהם עד"מ באדם הנשמה מתייחדת עם הגוף. כעד"מ למעלה כמאמר אנת הוא כנשמתא לגופא דאיהו חיים כו' דאיהו וגרמוהי חד בהון. משא"כ בהלבושים אינו מלובש הקו"ח ולאו איהו וגרמוהי חד בהון. והעלי' של הנשמות הוא שנכללים בגופא דמלכא שנעשים עצם אלקות כמ"ש אני אמרתי אלקים אתם. וגם שמתעלים ביחוד דאוא"ס עם הספי' שאוא"ס מתייחד עמהם כמו עם הספי'. וז"ש וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו. פי' ממנו היינו מעצמות אוא"ס ממש כי סוף כל סוף יתעלו בעצמות אוא"ס ממש כל הנשמות אפי' הנמוכות מאד של פחותי הערך נפש דנפש דעשי' כו'. והעלי' הוא ע"י תומ"צ. שע"י צדקה וגמ"ח נכלל האדם בבחי' חסד דרועא ימינא. וע"י איזהו גבור הכובש את יצרו נכלל בבחי' גבורה דרועא שמאלא. וע"י לימוד התורה נכלל בבחי' ת"ת גופא כמארז"ל ות"ת זה מ"ת. וגם בבחי' חכ'. ובד"כ רמ"ח מ"ע נכללים כולם בצדקה כמ"ש וצדקה כו' לעשות את כל המצוה. שכולם הם מקו הימין. וע"י שמקיים האדם כל המצות שאפשר לו לקיים הוא נכלל למעלה בקו הימין. וע"י השמירה מל"ת דאורייתא והיסורים דרבנן נכלל בקו השמאל. וע"י עסק התורה בת"ת כנ"ל. וזהו המעלה של המספר דישראל שיתעלו בבחי' המספר העליון מדות דאצי' שהם ששה והם כפולות יבג"א וכלולים מס"ר וכן נש"י הם ס"ר וי"ב שבטים כו'. והעלי' הוא ע"י תומ"צ כנ"ל. והנה לזה צריך ג"כ תפלה כי כדי שיתעלו מבחי' לבוש לבחי' גוף. שלמטה א"א זה להיות בגשמי' שמלבוש יתהוה גוף. צריך שיומשך לזה הכח מבחי' שגבוה מבחי' לבושא וגופא והוא מבחי' כי לא אדם. וזהו ע"י התפלה שהנה"א מברר הנה"ב ששרשו מעולם התהו עי"ז יכול להיות העלי' של נה"א ע"ד והחיות נושאות את הכסא כו'. והיינו כי תפלה במקום קרבנות. דכמו בקרבנות שהיו מקריבין בהמה ע"ג המזבח הי' נפש הבהמה מתעלה במרכבה דפני ארי' ופ"ש כו' ועי"ז היו החיות נושאות את הכסא עם כמרא"ד שעל הכסא לבחי' כי לא אדם. כן בתפלה מקריב האדם נה"ב שלו שמהפך כל התאוות וכל הרצונות שיהי' לו רק רצון ה' להוי' כמ"ש ואהבת כו' בכל לבבך בשני יצריך. ועי"ז גורם ג"כ שיהיו החיות נושאות כו' לבחי' כי לא אדם הוא (שלמעלה מבחי' גופא) ואז תוכל הנשמה להתעלות מבחי' לבוש לבחי' גוף שהו"ע המספר כנ"ל וזהו תכלית ירידת הנשמה בגוף בשביל זו העלי'. וזהו שהמספר נק' בשם נשיאות ראש שהוא העלאה ורוממות לנש"י. דכיון שיתעלו לאשתאבא בגופא דמלכא דהיינו שיוכללו במדרגת עצם הספי' דאצי' ממש ויתייחדו עם אוא"ס ב"ה כמו הספי' ממש. א"כ יהיו ספורים מעצמות המאציל ממש כמו הספי' שנת"ל. ולכן יהיו למעלה יותר מהכוכבים שהם ספורים ומושגחים מו"ק דאצי'. וז"ש במד"ר אלה תולדות השמים והארץ בזכות מי הם עומדים בזכות ואלה שמות בנ"י שנש"י הם למעלה יותר מהכוכבים. והנה מ"ש על לע"ל והמשכילים יזהירו כו' ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד דמשמע שלע"ל יהיו ככוכבים ולא עכשיו. הענין כי מה שספרו אותם עכשיו הוא שע"י תומ"צ ממשיכים בחי' זו. ועוה"ז הוא רק עולם המעשה היום לעשותם. ובצאת הנשמה מהגוף גם עכשיו בגעה"ע שנהנין מזיו תורתן ועבודתן שהוא התגלות הארת אצי' בגעה"ע מתעלה הנשמה קצת מעין בחי' לאשתאבא בגופא הנ"ל (לבד גדולי הצדיקים שגם עכשיו המדור שלהם באצי' ממש כמ"ש בתניא). ועיקר עלי' זו יהי' לע"ל ולכן כתיב אלעתיד ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד. וענין המשכילים אי' בזהר דנו"ה נק' משכילים דמסתכלי בסוכלתנא עילאה. סוכלתנא הוא תרגום של תבונה שהוא בחי' נה"י דבינה שמנה"י דבינה נמשכים נה"י דז"א. ופי' מסתכלי בסוכלתנא הוא שממשיכים שיאיר בהם בחי' תבונה. ומשכילים הוא ל' מפעיל כמו משכיל אל דל משכיל על דבר. היינו שממשיכים המשכת בחי' תבונה ומשפיעים במל' וגם בעולמות בי"ע שהנשמות ומלאכים דבי"ע יהי' להם תבונה והבנה באלקות. וזהו משכיל אל דל כי מל' נק' דל בחי' סיהרא ועני דלמג"כ. וזהו ג"כ משכיל על דבר שדבר הוא ג"כ מל' כידוע. ונק' בזהר תרין סמכי קשוט שהם סומכים את מדת המל' כמ"ש ויקם משה את המשכן ויתן את האדנים. וזהו בחי' משכילים למעלה. ולמטה הוא ראשי ישיבות הממשיכים דעת לנב"י שלומדים תורה עם ישראל גליא וסתים. ומצדיקי הרבים אי' בגמ' ב"ב פ"ק דקאי על מלמדי תינוקות. וגם קאי על אלו המדריכים את ישראל בדרך ישרה שיהיו שלמים במעשה בסו"מ וע"ט. וענין כזהר הרקיע אי' בזהר שהוא ת"ת דאימא. וז"ש שם זהר סתים וגניז כו' ע"ש אשר כעת אין נמשך מוחין מת"ת דאימא אפי' להג"ת כי ת"ת דאימא נעשה כתר לז"א. והקיבול שכר יהי' שלהמשכילים יומשך להם מוחין מת"ת דאימא ומצדיקי הרבים ככוכבים היינו כוכבים שבזהר הו"ע נצוצי החסדים דאבא שמתגלים בבחי' זהר הרקיע הנ"ל. וזהו בחי' גבוה מהכוכבים שנת"ל:

ועתה

כמו שאדם שהאצבעות מחלקים כ"ד. וכמו כתיבה כו'. וז"ש בזהר ברא"בית (כ' ע"א) שיתין רבוא איגון דקיימין כהדא ואפיקו חיילין לזייניהו דלית לון חושבנא. פי' שיתין רבוא הם ששה מדות דאצי' שכלולים מס"ר בחי'. כי המדות הם ו' של ש' הוי' ב"ה ומקבל מהיו"ד ע"י הה' לכן החשבון ס"ר. כי הוא כלול מיו"ד ה"פ. פעם ראשון ו"פ יו"ד הוא ס'. ופ"ב ופ"י הוא שש מאות. פעם ג' ופ"י הוא ששת אלפים. פעם ד' ששים אלפים. פעם ה' ופ"י הוא ו"פ מאות אלפים. ס"ר. ואפיקו חיילין דלית לון חושבנא. היינו שנמשך מהם בבי"ע מלאכי' ונשמות לאין מספר. ויובן זה ממה דאי' בגמ' חגיגה (י"ג ע"ב) דאלף אלפי' ורבוא רבבן מספר גדוד א' ולגדודיו אין מספר. דלכאו' אין מובן הטעם דכל גדוד יש לו מספר. ורבוי הגדודי' אין להם מספר. ויש בזה ב' פי' ושניהם אמת. הפי' הא' הוא דכל גדוד נמשך מבחי' פרטיות שבהמדות דאצי' עד"מ מחסד שבחסד. וכשנמשך זו הבחי' ומתלבש במל' דאצי' ומתחלק ע"י הצירופי אותיות נעשה מזה בבי"ע גדוד של אלף אלפים כו'. והנה המדות יש בהם בחי' פרטיות עד אין מספר. כמו עד"מ חסד שבחסד מתחלק ג"כ לעשר בחי'. ויש חסד שבחסד שבחסד וכה"ג לכן נמשך ריבוי הגדודי' עד אין מספר. זהו פי' א'. ופי' ב' י"ל שגם ממדה א' פרטית דהיינו מחסד שבחסד יוכל להיות נמשך ריבוי גדודים מלאכים עד אין מספר. כי לפ"ד הפרד"ס שהכלים הם א"ס. וגם לפ"ד הע"ח י"ל שיליבא מילתא בפנימי' ואמצעות הכלים. הרי במדה א' פרטיות יוכל להיות עליות עד א"ס. וכמ"כ המשכות גבוהות יותר בעילוי אחר עילוי עד א"ס. דהיינו שיתהוו גדודים גבוה מעל גבוה בהשגות אלקות ואהוי"ר בעילוי אחר עילוי עד אין קץ. ואע"פ שכל הגדודים יהיו ממהות מדרגה א'. ד"מ מבחי' הה' כשיתהוו מחסד שבחסד. אבל כל גדוד יהי' יותר גבוה בהה'. וכמ"כ יוכלו להתהוות ריבוי גדודים גבוה מעל גבוה בבחי' הה' עד אין מספר ממש. ובזה יהי' מדוקדק יותר ל' הזהר. דלפי' הא' שמהתכללות מזיגת מדה פרטי' מתהווה רק גדוד א'. א"כ מס"ר בחי' התכללות צריך להתהוות רק ס"ר גדודים. לא יותר. וגלטרך לפרש ע"ד מספר ס"ר נשמות. שזהו רק ס"ר שרשיים. וכל שרש מתפשט ומתחלק לכמה ניצולים. דכמ"כ הוא בע"ס. וא"כ אין מדוקדק ל' הזהר איך מס"ר יומשך חיילין דלית לון חושבנא. משא"כ לפי' הב' הרי אפילו ממדה א' פרטיות יתהוו גדודים אין מספר. ומה שאומר ס"ר זהו לפי שכוונת הזה"ק להזכיר החשבון שבהע"ס דאצי' שע"פ אמת הם ס"ר ואפיקו חיילין דלית לון חושבנא:

ועתה יובן פי' הפסוק מונה מספר לכוכבים. ופי' בזהר משפטים (ק"ה ע"ב) דמספר העליון הוא המונה לכוכבים. היינו שהוא ממשיך להם אור וחיות ושפע. ולכאורה צ"ל דידוע שבחי' מל' היא מקור דבי"ע וכמ"ש מלכותך מכ"ע. וא"כ כל הנבראי' דבי"ע מקור השפעותם הוא מבחי' מל'. ולמה בכוכבים דוקא נמשך השפע והאור מבחי' ו"ק דאצי' שהם בחי' יהו"ע ביטול אמיתי. ויובן ע"פ מ"ש בישעי' וחפרה הלבנה ובושה החמה. ואי' במ"ר במדבר (פ"ב סי' י"ב) אבל הכוכבים אינן בושים. והטעם לזה. כי הנה הכוכבים נראים קטנים. ואינו מובן למה. שהרי יש כוכבים גדולים כמו השמש ואין כוכב שקטן מגלגל הירח. וא"כ למה נראי' קטנים. ואין לומר לפי שגבוהי' יותר מהשמש וירח. שהם ברקיע תמינאה. שהרי יוצאי' להאיר למטה תחת כיפת הרקיע. אך שזהו מצד הביטול שלהם. כמו שהצדיקים נק' קטן יעקב ודוד. והיינו כי כולא קמי' כל"ח. וכל הקרוב יותר קמי' הוא יותר בטל. ולכן הכוכבים שהם ברקיע תמינאה שמאיר שם בינה שהו"ע ההבנה והשגה בד"ע איך שלמעלה היש כו'. ע"כ הם בבחי' ביטול ונראים קטנים. אבל חמה ולבנה שהם זו"כ דילי' ועשי' שהם רק גילוי ד"ת לכן הם גדולים. ומהם מקבלים הע"ש שהם יש ופירוד גמור. וע"כ הם בושים לע"ל. והכוכבים אינן בושים. וזהו שהמספר העליון שהוא המדות דאצי' הוא המונה אותם. היינו שממשיך להם אור וחיות ושפע. והנה בתלים כתיב רק שהמונה וסופר הכוכבים הוא ו"ק דז"א דאצי'. ובישעי' כתיב על כוכבים יותר גבוה. המוציא במספר. דו"ק דאצי'. כו'. מרוב אונים ואמיץ כח. שעלם השפע נמשך מג"ר כח"ב שבהם השראת אא"ם ב"ה. ומזה נמשך בהם הנצחיות ושלא יהי' בהם שום שינוי וגרעון כל שהוא. שזהו כח הא"ס הבלי גבול שמלובש בבע"ג. וא"כ הכוונה שהמונה וסופר דהיינו שיומשך השפע בבחי' התחלקו' לכל כוכב לפ"ע ומדרגתו זהו מו"ק דז"א. אבל עלם השפע והאור נמשך מג"ר. (משא"כ בשאר אישי השמים נמשך בהם הנצחיות מג"ר. אבל ע"י התלבשות במל' ובהע"ם דבי"ע). ופשטי' דקרא מונה מספר לכוכבים משמע דהמעלה הוא ההשגחה פרטי' על כל כוכב בפ"ע. ולכאורה הרי השגחתו ית' על כל פרטים אפי' על נמלה קטנה. והענין שההשגחה פרטיו' שעל כל הנבראים הוא ע"י ההתלבשות בהע"ם דבי"ע ובמלאכים שנק' עיני ה'. ולכן ההשגחה היא מסותרת. משא"כ הכוכבים מושגחים מן המספר העליון עצמו שמו"ק דאצי' עצמו נמשך השגחה פרטיות על כל כוכב בפ"ע. ובכ"ז יובן ג"כ ענין שאו את ראש בנ"י. שההעלאה והרוממות של כנ"י הוא שיהיו מרכבה ויוכללו במספר העליון שהוא ו"ק דאצי' ע"ד המספר דכוכבים. וביאור ענין העלי'. הנה לבד מה שנת"ל בפי' כפי' ל' מספר וגבול. לפי שמהם מתהווה מספר וגבול בבי"ע. וגם כיון שהם בחי' מחולקות נופל עליהם מספר ו"ק. י"ב ג"א. ס"ר. עוד יש טעם בפי' כפי' ל' מספר למעליותא. היינו שמחמת גודל חשיבותם ויקרת ערכם המאציל העליון סופר ומונה אותם תמיד. ע"ד שנת' בפי' מונה מספר לכוכבים כנ"ל שהוא מחמת גודל חשיבותם. ועד"מ למטה בגשמיות דבר שהוא חשוב הרבה מונים אותו. וזהו טעם הדין דדבר שבמנין לא בטל. שזהו מחמת חשיבות. דהנה אנו רואים למטה שכ"ד שמציאותו בעולם יותר מועט הוא יקר יותר. כמו הכסף ביוקר יותר מהנחושת. והזהב מהכסף. והאבנים טובות שמציאותם במיעוט יותר יקרים גם מזהב כו'. והנה ע"ש דאצי' החשובים והחביבים לפני המאציל יותר מכל הנמצאים שבהשתלשלות כי בהשתלשלות כל שלמטה יותר נתרבה החשבון היינו הכלים והאותיות ומה שלמעלה מתמעטים הכלים מפני שכל הקרוב קרוב

קמי'

כתובים בדיו על הקלף. והדיו מסתיר הקלף. והנה הקלף הוא נושא ומקבל את האות כי הוא תחת הדיו וגם הוא מקיף את האות שכל אות שאין מוקף גויל מד' רוחותיו הוא פסול. והענין כי כל דבר הקיום שלו הוא ע"י היות פנימי ומקיף. וזהו הקלף שתחת האות הוא כמו החיות פנימי. ושסביב האות הוא כמו מקיף. והוא כמו עד"מ השערות באדם שמחוורתא דגלגלתא נפקי' שערות שחורות או לבנות עד"מ. שבחלל השערה נמשך חיות פנימי מהגלגולת. שכל שערה יש לה גומא בפ"ע שמשם היא יונקת וחוורתא דגלגלתא מקפת אותה. וידוע השערות ואותיות ענינם א'. וכמ"כ יובן למעלה בהכלים דע"ס שהם ג"כ כמו הדיו ע"ג הקלף עד"מ. כי המאציל העליון ב"ה עליו נאמר לבושי' כתלג חוור כו' והכלים הם כמו הדיו עד"מ. שכמו הדיו מסתיר הקלף כן הכלים הם בחי' שחרות לגבי המאציל שהוא פשוט בתכלית והם מהותים מחולקים ועושים תמונה בהאור. וכמו שבמשל הקלף הוא נושא ומקבל את האות. כן המאציל ב"ה הוא מחי' ומקיים את הכלים ע"י או"מ ואו"פ כידוע דאו"מ מאירה אלי הכלי מבחוץ ואו"פ מאירה אלי הכלי מבפנים. ומה שנת"ל שהכלים הם ספי' בהירות. וכאן אומרי' שהם שחרות. הכוונה שלגבי המאציל הם שחרות. ולגבי נאצלים הם בבחי' בהירות שמגלים כל האור שמלובש בהם ואינם מסתירים עליו. והפי' הה' דספי' ל' ספר שהו"ע תחום. הוא כמו תחום שבת עד"מ שהוא עד פה תבא ולא תוסיף. הענין כי הא"ס ב"ה מתייחד בהע"ס דאצי' איהו וגרמוהי חד בהון. ויחוד זה מסתיים במל' דאצי' שבבי"ע הוא ומשם יפרד דלאו איהו וגרמוהי חד בהון. וא"כ ה"ה כמו ספר ותחום כו'. וזהו מלמעלמ"ע. וכמו"כ שייך זה מלמטלמ"ע. כי רק בע"ס דאצי' יש יחוד כו'. מפני שהם או"כ ע"כ שייך לומר יחוד האו"כ דאיהו וגרמוהי חד בהון. וכמו יחוד גוף ונשמה. כן הע"ס הם בחי' גופין עד"מ. והאורות הם כנשמתא לגופא. אבל למעלה מאצי' אין שייך כלל לומר יחוד. כי אין שם שום התחלקות דאו"כ כלל כ"א פשוט כו'. וא"כ הם כמו ספר ותחום לגבי המאציל ולגבי נבראים. ע' בהה"ז קדושים ובכתבים ע"פ לפני לא נוצר אל ואחרי לא יהי' ונת' אצלינו בדרוש ע"פ תער השכירה ע"ש. וע' בפרד"ס בשער מהות והנהגה פ"ב שכ' וז"ל ויש שפי' מלשון ספר כו' והכוונה שהם מגבילות מה שאינו גבול כלל עכ"ל ע"ש. ומה שנת' כאן. הוא פי' גבוה ונעלה יותר. והנה באצי' יש ג"כ בחי' לבושים והם למטה במדרגה מהכלים. שהם מלבישי' ומעלימים את האור. ומהם שרש הנשמות כמאמר אלי' ז"ל לבושין תקינת לון דמינייהו כו'. והגם שהם ג"כ באצי'. אבל הם אצי' מהכלים והכלים הם אצי' מהמאציל. ובע"ח נק' הלבושי' אור המתיילד מהכלים. אור מחצב הנשמות. ובאגה"ק שהנשמות הם מעין אלקות בצמצום רב כו'. וז"ש אאע"ה ואנכי עפר ואפר לגבי מדת חסד עליון דאצי' (כמ"ש ע"פ והקימותי ע"ש):

והנה עתה יובן היטב איך כללות הע"ס אין ערוך כלל לגבי הא"ס ב"ה שהוא א"פ בתכלי' הפשיטות. בלי מה. והם כבר בחי' מחולקים. וז"ש נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אין ערוך אליך. נפלאותיך הם שלשי' ושתים נתיבות פליאות חכ'. ומחשבותיך בינה עילאה. זהו הכל רק אלינו. אבל אין ערוך אליך כו'. וזהו ג"כ מ"ש כי מי בשחק יערוך לה'. דקאי על כללות הע"ס דאצי' שהוא רק לאחר הצמצום דחלל ומק"פ והמסכת קו"ח דק כנודע. וביאור הענין. דהנה א"ס ב"ה הוא אחד משני אלה. דכמו שהוא בעצמותו א"ס ופשוט בתכלית. אין שייך לומר בו שם וענין ספי' כלל לא עשר ולא רבוא רבבות רק אחד פשוט. ומצד הכח ויכולת שיש בא"ס להאציל ספירות כדי שיהי' השפעה בבחי' גבול ותכלי' (כי א"ס ב"ה הוא כל יכול כמשנ"ת במ"א בשם עה"ק) וכח זה הוא רק בחי' האחרונה והיותר שפלה מכל האפשר מהאור. וזהו פי' עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו הגדול בלבד. הוא היינו עצמות הא"ס. ושמו זהו בחי' האחרונה שבהאור. דהיינו הכח ויכולת להאציל ספי'. הנה יש בכח זה להאציל ספי' אין קץ ממש. כמו עכשיו שנאצלו ע"ס ה"ה בחי' מחולקות ושונות זו מזו. כמ"כ יש בכח זה להאציל רבוא רבבות ספי' מחולקות זמ"ז עד אין קץ. והיינו לפי שכח זה זהו מה שיש בא"ס ב"ה הכח שיומשך ויתהוה התחלקות ספי'. א"כ יהי' ההתחלקות ג"כ א"ס ממש. וזהו פי' אנת הוא חד ולא בחושבן. היינו דכמו שהוא בעצמותו הוא חד. אחד פשוט. ומצד בחי' האחרונה שבאור שזהו הכח ויכולת להאציל ספי' הוא לא בחושבן כלל שיכול להיות נמשך ונאצל רבוא רבבות ספי' עד אין קץ שלא יהיו בגדר חשבון ומספר כלל. וזהו לפני אחד מה אתה סופר. כ"א או שאינו שייך התחלקות ספי' כלל או שיהי' ספי' אין קץ. וא"כ מה שנאצלו רק ע"ס זהו משום שכך עבר"ל כו'. ומכ"ז יובן היטב איך שהע"ס אינן ערוך כלל לגבי הא"ס ב"ה. שלגבי הא"ס כמו שהוא בעצמותו הא"פ ודאי אינן ערוך כלל. כי איזה יחס וערך יש לבעלי התחלקות ומהותים מוגבלים להאחדות פשוט. וגם לגבי בחי' האחרונה מהאור שהוא הכח ויכולת להאציל ספי'. הרי יש בכח זה להאציל ספי' אין קץ ממש. וא"כ אצי' הע"ס אינן ערוך כלל לגבי כח זה כמו שלגבי מה שלמעלה מגדר מספר אין ערוך בשום א' עם אלפי אלפי' ורבוא רבבות כו'. וזהו אנת הוא חד ולא בחושבן. אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין כו' כדי לאנהגא בהון עלמין. שכדי שיתהוה ריבוי התחלקות עולמות ונבראים על אופן שהם עכשיו זהו ע"י שנאצלו ע"ס. והשפעת החיות מא"ס נמשך ע"י ע"ס דוקא. וכמ"ש מה רבו מעשיך ה' כולם בחכ' עשית. פי' כדי שיהי' מה רבו מעשיך שהו"ע ההתחלקות הוא ע"י שא"ס מתלבש בחכ' שהוא ראשי' הע"ס. וא"כ מתלבש בהמדות ומהם נמשך ההתחלקות כי המדות הם ענפין מתפרדין. כי חו"ג הם שני הפכיים. ות"ת הוא בחי' שלישית שהיא כלולה מב' המדות עד"מ גוון ירוק שכלול מאודם ולובן. וכן ענפי המדות. לכן נמשך מהם ההשפעה למטה ג"כ בבחי' התחלקות כמו מחסד נמשך אור ומים ומגבו' רקיע כו'. וכן יש ג"כ ז' כוכבי לכת שהם ג"כ הפכיים זל"ז. שכוכב צדק מחי' לכל ומאדים מכלה כו'. וכל המדות הם כפולות והו"ע י"ב ג"א. ובעולם הוא י"ב מזלות. ובשנה יב"ח. ובנפש י"ב כחות. כמ"ש בס"י. וז"ש כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך. כי ההתחלקות נמשך מהספי' והם נק' בס"י אצבעות חמש כנגד חמש.

כמו

כי תשא את ראש בנ"י. וכתיב שאו את ראש וגו'. צ"ל מה שהמנין ומספר נק' נשיאת ראש. דמשמע שזהו העלאה ורוממות לבנ"י שיהיו ספורים. ולכאו' מהו המעלה בזה. ואדרבה במנין יש חסרון וכמ"ש כאן ולא יהי' בהם נגף כו'. והענין י"ל ע"ד מארז"ל (מ"ר ר"פ שמות סי' ג') שקולים ישראל כצבא השמים כו' ע"ש. וזה"ע הרוממות שיהיו ספורים ומנוים ככוכבים כו'. וז"ש באברהם וספור הכוכבים כו' כה יהי' זרעך. ותחלה צ"ל ענין המספר ומנין מאיזה מקום הוא נמשך מלמעלה. הנה ע"ס. יש כמה פי' בספי' וא' הוא ל' מספר. ולהבין זה צריך להקדים להבין המאמר דאלי' אנת הוא חד ולא בחושבן. אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין וקרינן להון ע"ס לאנהגא בהון עלמין. הנה בספי' ספי' יש חמשה פי'. הא' הוא ל' בהירות כמ"ש כמראה אבן ספיר. והב' ל' סיפור והגדה כמ"ש למען תספר באזני בנך. השמים מספרים. וגדולתך אספרנה. לספר ביל"מ. והג' הוא ל' מספר כמ"ש וספרתם לכם. תספרו חמשים יום. והד' ל' ספר כמ"ש זה ספר תולדות אדם. ספר התורה. ועל ספרך כולם יכתבו. וכמאמר שלשה ספרים נפתחים. בשלשה ספרים ברא הקב"ה כו'. והה' הוא לשון ספר. שה"ע תחום וגבול שבין מדינה למדינה. ושייך פי' זה בין מלמעלמ"ע ובין מלמטלמ"ע. והנה זה ידוע דע"ס קאי על הכלים ולא על האורות. לפי שהאורות אפי' כמו שמלובשים בהכלים הם פשוטים ואין שייך למנותם עשר בחי'. וא"כ כל הה' פי' הנ"ל הם בהכלים. וענין שפי' ל' בהירות הוא שהאור אע"פ שמלובש בהכלי אינו מוסתר בה. שהכלי אינה מסתרת על האור. רק כמו שהוא בהכלי כן הוא מתגלה חוץ ממנה. בכל עולם האצי'. עד"מ זכוכית בהירה בתכלית שאור השמש מאיר על ידה בבית כמו בחוץ. ופי' הב' ל' סיפור דברים הוא כמו עד"מ באדם הדיבור הוא מגלה העלם המח'. שהמח' נעלם מזולתו ורק ה' יודע מחשבות אדם. ומכ"ש כשהוא מחשב איזה שכל עמוק שהוא נעלם לגמרי מחברו. והדיבור מגלה אותה. וכן כתיב יוצר אור ובורא חשך. וידוע שעולם הבריאה הוא עד"מ מחשבה. ונק' חשך והעלם. ואצי' שהוא עד"מ דיבור נק' אור וגילוי. כן עד"ז הו"ע ספי' ל' סיפור דברים. היינו שהכלים דע"ס הם המגלים את האורות. כי בלעדי הכלים היו האורות נעלמים בשרשם ומקורם שהוא בחי' העלם ישת חשך סתרו. וע"י הכלים דוקא מתגלים האורות. והנה אנו צריכים לב' הפי' כדי להבין על ידם ענין ע"ס למעלה. כי הפי' דבהירות לבד אין מספיק. כי אינו דומה המשל דזכוכית בהירה שהיא אינה ממשכת אור השמש. שהשמש מאיר בכ"מ רק שהזכוכית אם היא בהירה אינה מסתרת. אבל למעלה הרי הכלים דע"ס ממשיכים האור. שזהו נק' ג"כ בשם אברים כמו שהאבר ממשיך חיות הנפש. וכמו הדיבור שמביא העלם המח' לידי גילוי. והפי' דדיבור לבד ג"כ אין מספיק לענין הספי'. כי אותיות הם לבושים ודיבור הוא לבוש האמצעי. ומעלים קצת על השכל. שהרי לא קאים איניש אדעתא דרבי' עד מ' שנין אע"פ ששומע ומבין כו'. והיינו מפני שלא כל השכל מתגלה ע"י הדיבור. וזהו שבני בנ"א שומעים שכל א' זה משיג באופן זה וזה משיג באופן אחר. ולמעלה בהכלים דע"ס אין מעלימים כלל שמאיר ומתגלה על ידם כמו בתוכם. ע"כ צריכי' ג"כ לפי' דבהירות. והפי' הג' ל' מספר ע"פ פשוט הוא מפני ששייך למנותם עשר כו'. משא"כ למעלה מהם. והנה יש שני דעות בענין הכלים דע"ס ושניהם אמת. דעת הפרד"ס (בשער מהות והנהגה פ"ב) שהכלים הם א"ס ממש כמו כלי החכ' שייך בה עליות עד א"ס. וכמ"כ יכול להיות ממנה המשכות עד א"ס. וכן כלי החסד נמשך ממנה המשכת חיות להחיות עולמות ונבראים עד אין קץ. ומה שנק' בשם ספי' מלשון מספר וגבול הוא מב' טעמים. הא' הוא דלגבי המאציל שהוא פשוט בתכלי' הפשיטות. והם ה"ה מהותים מחולקים. שכלי החכ' אינו לא חסד ולא נלא כו'. לכן נק' ל' מספר וגבול. טעם הב' הוא מפני שעל ידם מתהווה בבי"ע מספר וגבול ממש עד מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה. ע"כ נק' גם הע"ס ע"ש זה ל' מספר כו'. ודעת הע"ח (שער מ"א הוא שער דרושי אבי"ע רפ"ב) הוא שבהכלים עצמן שייך מספר וגבול. שעז"א בפ"ה שיעור קומה של יוצר בראשי' רל"ו אלפי' כו'. יוצר בראשי' הוא בחי' ז"א דאצי' שהוא בחי' יצירה שבאצי'. הרי נאמ' שכלים דו"ק דאצי' יש להם מספר זה דרל"ו אלפי' רבבות פרסאות. הגם שהוא מספר גדול. אבל עכ"פ זהו מספר וגבול. ולפ"ד הפרד"ס צ"ל שאין זה בהכלים עצמן כ"א שמתהווה מהם בבי"ע כן. ופי' פרסא הוא מל' פרוס פריסת מלכותך. שהו"ע בחי' ומדרגות המשכת החיות מדרגה אחר מדרגה. והאמת כי ב' הדעות אמת. כי בכל ספי' יש ג' בחי' והסי' סת"ר ר"ת סוף תוך ראש. והוא פנימי אמצעי חיצון. והנה מצד בחי' אמצעי וכ"ש מצד פנימי' הכלים הם בחי' א"ס ממש כדעת הפרד"ס. ומצד בחי' חיצוני' הכלים שייך בהם מספר כדעת הע"ח. וענין ג' בחי' אלו הוא שבכל עילה יש ג' מדרגות. הא' בחי' עליונה שבה. שדבוקה בעילה שלמעלה הימנה לקבל שפע וחיות לעצמה. הב' הוא התגלות העילה בבחינתה לעצמה. הג' הוא בחי' האחרונה שעל ידה היא משפעת לשלמטה הימנה. והו"ע הב"ד חג"ת נה"י שבכל ספי' (עד"ה וירד הע"ע). וזהו שמצד בחי' פנימי' ואמצעי' הכלים שהם הב"ד והג"ת הם בבחי' א"ס כדעת הפרד"ס. ומצד בחי' חיצוני' שהיא בחי' נה"י שהו"ע ההשפעה כנ"ל שייך בהם גבול ומספר. וגם הפרד"ס יסבור כן. והנה המובן לכאו' דהפי' דמספר אינו שייך כ"א בנה"י. והפי' דבהירות אינו שייך כ"א בחב"ד וחג"ת. ובאמת אינו כן שייך ב' הפי' בכל הספי'. והפי' דמספר שייך גם בחב"ד. ויובן זה עד"מ מאדם התחתון. שחיות הנפש המתלבש בגוף מתחלק לתרי"ג כחות מחולקים. ובמוח שבראש כלול אלו התרי"ג כחות בבחי' כלל. הנה באמת הם שם אחדות והתכללות אחד שאין שייך בהם שום התחלקות. אך מ"מ הוא כלול מתרי"ג כחות לא פחות ולא יותר. היינו שהוא חיות כללי שכשיומשך בגילוי יהי' ממנו גילוי התחלקות תרי"ג כחות דוקא. לכן אנו אומרי' שהוא כלול מתרי"ג. וכמ"כ יובן למעלה. דמנה"י נמשך ההשפעה בבי"ע בבחי' מספר וגבול. ונה"י הי' כלול תחלה בחב"ד. לכן שייך גם בחב"ד הפי' דמספר. וכמ"כ שייך בנה"י הפי' דבהירות. מפני שעל ידם נמשך היחוד עליון כו'. והפי' הג' הוא ל' ספר התורה. דענין הספר הוא שהאותיות

כתובים

וז"ש הפ' כי אבן מקיר תזעק). והנה קיר זה זהו ג"כ מ"ש באלישע נעשה נא עלית קיר קטנה. והענין כמ"ש שם הקטנה רחל. ה' קטנה. ופי' שנק' קטנה עד"מ בנש"י כי אתם המעט מכל העמים ופי' רז"ל (חולין פ"ט ע"א) שממעטים א"ע להיות בבחי' ביטול בתכלית ומפני זה הם כלים לגילוי והשראת אוא"ס ב"ה שאינו שורה אלא במה שבטל כו'. וכמו"כ נק' המל' כנס"י קטנה מפני הענוה והביטול שיש בה ביותר. ולכן היא ג"כ בחי' כלי לבחי' יחודים וגילוים היותר עליונים. וגם מפני שיש בה שלימות הביטול של בחי' מקבל לפי דל"ל מגרמה כלום כידוע והו"ע עוני דלבנה. וכמו שאמר דוד שהי' מרכבה למל' כי עני ואביון אני אעפ"י שהי' ראש לבעלי רוה"ק ואמר כל ס' תהלים בא"ר וכלוה"כ כו' מ"מ הי' בבחי' ביטול בתכלית כו' וז"ש ואנכי תולעת כו'. ה' לא גבה לבי כו' נפשי כגמול כו'. ונקלותי עוד מזאת והייתי שפל כו'. כי ממך הכל ומידך כו'. וזהו ג"כ ענין ישראל מונין ללבנה כו' כמ"ש במ"א. וזהו אפי' בנשמות פרטי'. כ"ש כללות מדת המל' עצמה שיש בה שלימות ביטול זה. וזהו שאי' בר"ה שענוה הוא בכתר ובמל'. כתר לפי שהוא המלבוש הראשון להקו"ת מאוא"ס ב"ה וזהו כ"ע כו' אוכם הוא. ופי' הס"מ כ"ע שהו"ע יראה בושת. והמל' מפני הביטול דבחי' מקבל. אך מפני זה גופא שיודעת שהיא רק בחי' מקבל ויש בה הביטול לכן היא בחי' כלי קיבול לקבל הכל מכל הע"ס מז"ת וגם מג"ר ומאוא"ס ב"ה. וזהו פי' קיר קטנה כמו עיר קטנה כו' ובא אליה מלך גדול כו'. ובמד"ר (נה פל"ג סי' ב') מלך גדול זה הקב"ה. וזהו לפי שהיא עיר קטנה לכן דוקא בא אליה מלך גדול כו'. וכן הקיר לפי שהיא קטנה דוקא לכן היא קרית מלך רב. והיינו במה שסיהרא מל"ע ל"ל מג"כ בחי' עני שאין לו חיים נמשך בה חיים עליונים. וכמ"ש (משלי ל"א) גמלתהו טוב כו' כל ימי חייה. בגין דעה"ה שדר לה היין (זח"ג מ"ב ע"ב) והיינו מכללות ג"ר שנק' צרור החיים כמ"ש במ"א. וז"ע שדוד שהי' לו נפש מבחי' מל' לא הי' לו חיים (זח"ב רל"ה א') ונק' בר נפלי עד שנתן לו אדה"ר ע' שנה משנותיו. וכן חבקוק הי' נשמתו מעלמא דנוק' לא הי' לו חיים עד שהמשיך לו אלישע (זהר ר"פ בשלח). וז"ש (חבקוק ג') הוי' פעלך בקרב שנים חייהו. וכשנמשך החיים עליונים במל' אזי ממנה נשפע שפע חיים בכל הנבראים דבי"ע כו' וכמ"ש (תלים קל"ג) כטל חרמון שיורד על הררי ציון כי שם צוה ה' את הברכה חיים. וזהו ויסב חזקי' פניו אל הקיר כו' ויאמר כו' זכור נא את אשר התהלכתי לפניך באמת ובלב שלם. פי' שהמשיך יחוד עליון במל'. והטוב בעיניך עשיתי אז"ל (ברכות י"ד ע"ב) שסמך גאולה לתפלה גאולה דא הוא המלאך הגואל. היינו ג"כ המשכת היחוד במל'. אשר בכלל זהו המשכת שפע חיים בה. ולכן כשאמר לו ישעי' לו כו' ולא תחי' התפלל ותבע שעפ"י דין ראוי הוא לחיים שהרי הוא המשיך החיים בבחי' המל'. מקור השפעת החיים בבי"ע. וזהו ויסב פניו אל הקיר כדי להמשיך משם החיים עליו. ופעל כן שנאמר לו הנני מוסיף על ימיך כו':

נמצא נת' ענין קיר בקדושה. שמשם המשכת החיים כו' כנ"ל. ושהיא קיר קטנה זהו בחי' הענוה והביטול בתכלית. וגם הביטול מפני שהוא רק בחי' מקבל. ומחמ"ז היא כלי לגילוי' היותר גבוהי'. ולעו"ז קיר ברזל בהיפך בכל הנ"ל. והו"ע נוק' דקלי'. שכמו הברזל נברא לקצר כו' כן מנוק' דקליפה הוא כל מיני תכלה בר מינן. ונק' קץ כל בשר. דכל קץ וכלי' משם. וגם ברזל קשה ביותר והו"ע ההתקשרות בלעו"ז שא"י לזוז א"ע לא בשכל ולא במדות ואפי' בלבושי הנפש לדחות שום הרהור וזהו ונתן עול ברזל על צוארך אז"ל (בירושלמי פ"ד דשבת ה"ג) זה הרעיון. וגם ברזל גימט' עמלק שהוא תכלית היש שלא יוכל לסבול כלל מי שגדול ממנו כו'. והיפך מבחי' הענוה והביטול דבחי' מקבל. והוא ג"כ גימט' ב"פ ק"כ זהו מה שמגביהים א"ע הק"כ ליא"ת דלעו"ז להתאחז ולינק מכל הק"כ צי"ת דקדושה כמו שהתהלתם ושרשם הוא למעלה מהשכ'. וז"ש מלאכי שלום מר יבכיון. מר הוא אותיות רם. היינו שכשרוממות אא"ס ב"ה מאיר ע"י השכ' ובינה נק' מלאכי שלום ונמשך מוחין דגדלות ראשון ושני אזי אא"ל שום יניקה כו' אבל כשמסתלקים המוחין בבחי' רם כו' אזי הם מגביהים א"ע לקבל יניקה. וזהו מר הוא היניקה שמבחי' רם כו'. ולכן מלאכי שלום מר יבכיון (ע' ע"פ יבא אדי' בפי' במסתרים תבכה נפשי). וז"ש בעוג הנה ערשו ערש ברזל. ערשו הוא נוק' דקליפה (שהיפך ממה שביהמ"ק נק' הדר המטות). ברזל ר"ת בלהה רחל זלפה לאה היינו ד' מראות נגעים דקלי'. כמו שבקדושה יעקב בעל עולם האצי' הי' לו ד' אמהות. לאה ורחל ב' ההי"ן מהו"ד והשפחות זהו מילוי ההי"ן. וכמ"כ בלעו"ז מה' והרהורין בישין והדבורים מד' כתות שאינן מקבלים פני שכינה. והנה קיר אותיות יקר וגם אותיות קרי. והיינו שבחי' קיר דקדושה זהו מה שנמשך בה שפע הפנימי' מפנימי' אוא"ס ב"ה בבחי' גילוי בפנימי' ממש. זהו נק' יקר. וקרי הוא לשון טומאה כמ"ש תלכו קרי כו' בחמת קרי. זהו מה שנמשך מבחי' חיצוני' אלקות השפעה חיצוני' בגשמיות ע"ד העלם להיות תענוגי' גשמיי' זה נק' קרי. והנה בבלעם כתיב ויקר כו'. ואז"ל (מד"ר בראשית פ' נ"ב סי' ז' ויקרא פ"א סי' י"ג) אין ויקר אלא לשון טומאה כו'. ובמרע"ה נא' ויקרא ובזהר (ר"פ ויקרא ג' ע"א) אוקיר אנוש מפז זה מרע"ה שנא' בו ויקרא. היינו כי ויקרא אותיות אוקיר. והמכוון שהא' הוא בחי' פלא עליון שנמשך ע"י הו' בהקיר דקדושה. וז"ש אוקירו לנשייכו כו'. פי' שיהי' ההשפעה ע"ד ואופן שהוא יקר. היינו לקדש א"ע במותר כו'. משא"כ בבלעם שנאמר ויקר הוא לשון קרי וטומאה. והנה בביהמ"ק שהיו בא' כו' לראות את פני הוי' כדרך שבא לראות כך בא ליראות. שהי' אז כמ"ש ישר יחזו פנימו. לכן כתי' כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנותו (ר"ל בהיותו בבנינו) אבל בחורבן ביהמ"ק אזי מהילה וחומת ברזל מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים (מוחין דז"א. וז"ע כס י"ה. ולכן כל העונה איש"ר כו'. ואולי זהו ג"כ ענין מה שעכשיו מקלסין בשתי אותיות הללוי"ה). ומ"מ הנה זה עומד אחר כתלנו. משגיח כו' מציץ כו'. ז"ע הרהורי תשובה שנופלים לאדם כו' כמ"ש בת"א. וז"ע מ"ש בזהר בחקותי (קי"ד ע"ב) ע"פ דומה דודי לצבי כליה הגרין כו' מבין נקבי וקבעי כותלא אבגה עלייהו כו':

לפי' הראשון. כי הענין שאין הוא חיבור ויחוד חכמה עם בינה. בחי' וחכם בבינה. וזהו"ע אין זהב. שזהב הוא בבינה כידוע. ואין יש"א היינו הארת יש"א בבינה. ועתה יובן ענין האין בעבודה בנפש האדם. ע"פ משנ"ת בת"א ע"פ זה. שהוא בחי' אור הא"ר הבא מלמעלה. וזה מכוון לפי' הראשון דרע"מ שהוא בחי' עטרה דבינה. ואה"ר הוא בבינה. כידוע בענין הג' אהבות בכל לבבך במל' וכ"כ בז"ח. ובכ"מ שהוא בחי' אה"ר למעלה מהטעם הוא בבינה. וגם ד' מדרגות דו"ר רו"ד שהם בד' אותיות הוי'. הרי רחימו בה' עילאה שהוא בחי' בינה. ולפי' הב' דכהאריז"ל יובן ג"כ. כי חכמה היא למעלה מהשכל והשגה. וא"כ חסד דאבא ה"ה אהבה שלמעלה מהשכל. וההפרש שבין בחי' אה"ר דבינה לאה"ר שמבחי' חסד דאבא מובן ומבואר היטב ע"פ משנ"ת במ"א (עד"ה בהעלותך ובד"ה בסוכות) ההפרש בין אה' דאברהם לאה"ר דאהרן שאה' דאברהם היא מבחי' שמיעה דבינה. ואה"ר דאהרן היא מבחי' ראי' דחכמה (ע"ש באריכות). וא"כ לפשנ"ת כאן שאין הו"ע יחוד וחיבור חו"ב בחי' וחכם בבינה. זהו כשאלקות מתקרב בשכל והשגה כאלו רואה. שאז הוא בחי' אה' בתענוגים. ויש בה ג"כ רשפי אש גבורה שבתענוג שעל זה נאמר חכלילי עינים מיין. היינו שאינו מכיל התענוג עד שבא לכלוה"כ. שכמו שיש כלוה"כ מחמת צמאון ותשוקה כן יש כלוה"כ מחמת תענוג שאינו מכיל כו'. ובזה מובן מה שאין שהוא בחי' אה"ר בתענוגים דוחה בחי' מלא אשה זונה. היינו כמו שנת' בתניא של"ג שעבודתו בבחי' אה"ר בתענוגים אזי הרע שנאוי ומאוס אצלו. וממילא שלא יוכל הרע ליקרב אליו כלל. וזהו ג"כ ענין לילית שמקבל מאין. היינו שבחי' שמחה ותענוג שבבחי' בינה עילאה מהתגלות עתיק שבה מאיר בכנס"י למעלה ובנה"א למטה. אזי הוא ג"כ דוחה בחי' אשה זונה דק"נ ויאה"ר שבאדם:

והנה כתיב (שיר ב' ט') הנה זה עומד אחר כתלנו משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים. מובן מזה שענין האין הוא אור הבוקע דרך נקבים וחלונות. ויובן עפמ"ש (יחזקאל א') ודמות על ראשי החי' רקיע כעין הקרח. ופי' ראשי החי' היינו חיוון עילאין חג"ת דאצי' והרקיע שעליהם זהו בחי' רקיע ופרסא המפסיק בין ג"ר חב"ד לז"ת. וז"ש מבטן מי יצא הקרח היינו מת"ת דאימא כנודע הרקיע כעין הקרח להפסיק בין ג"ר לז"ת. ואעפ"כ שתחת הפרסא הוא ג"כ קדושה עצומה. מ"מ האור כמו שהוא לפני הפרסא אין מאיר תחת הפרסא. וענין האין שהיא נזר ועטרה דבינה בראש הכהן איש החסד כו'. הו"ע בקיעת הרקיע והפרסא להיות האור שלמעלה מהפרסא ממש מאיר תחת הפרסא ג"כ. ושרש בקיעה זו הוא ממקום גבוה מאד היינו מבחי' א"פ דא"ק. כי א"ק נק' א"ס בדרך השאלה ומל' דא"ק בו הי' נאצלים (כמ"ש בתניא ח"ב פ"ט בהג"ה). והוא שרש לכל מיני נאצלים ומסכים ופרסאות שבכל סדר השתל'. והאורות הבוקעי' ויוצאים מא"פ דא"ק הו"ע אורות שלמעלה מכל הנאצלים. שאין שום עולם ונאצל יכול להעלים עליהם. ומשם הוא שרש בקיעה זו דבחי' אין כו':

ובמד"ר (נשא פי"א סי' ג') היתה אחר כתלנו אלו כותלי ביהכנ"ס. והענין כי ביהכנ"ס נק' מקדש מעט כמארז"ל (מגילה כ"ט ע"א) ע"פ ואהי להם למקדש מעט כו' (יחזקאל י"א ט"ז) וכמו שבביהמ"ק שבו כל ישראל לראות כו' היו באים לבחי' אה"ר ברעו"ד והשתחוואה כו'. כמו"כ בביהכנ"ס ע"י הג' תפלות שהם כנגד ג' אבות כמו השלש רגלים. באים ג"כ לבחי' אה"ר כו'. וזהו עומד אחר כתלנו. כותלי ביהכנ"ס. משגיח כו' להזריח בהם אור האה"ר כו'. ושרש הענין למעלה הוא. ביהמ"ק הוא בבחי' מל'. כי עשר קדושות הם ע"ס שבמל'. וקה"ק זהו בחי' כתר או יסוד דמל'. וכמו"כ ביהכנ"ס שנק' מקדש מעט הוא ג"כ בבחי' מל'. וזהו פי' ביהכנ"ס כמו כנס"י כו' כמ"ש בת"א. ועשרה אנשים שבביהכנ"ס זהו ע"ס דמל'. וענין כותלי ביהכנ"ס. כותל הוא כ"ו תל. כ"ו הוא גימט' שם הוי'. ותל הוא בחי' מל' שנק' תל תלפיות שכל פיות פונים אלי'. שכל התפלות הם במל'. והיא בחי' תפלה לעני. תפלה לדוד. תפלה לאל חיי. ופי' כ"ו תל. היינו כידוע שהמל' היא בחי' לבוש. כמ"ש יביאו לבוש מל'. ה' מלך גאות לבש. היינו שהיא בחי' לבוש להעלים על שם הוי' כדי להיות עולם לשון העלם. והו"ע כי שמש ומגן הוי' אלקים. וגם תל גימט' ה"פ אלקים הו"ע ה"ג דמל' להעלים על שם הוי'. וז"ש (איוב ל"ח ח') ויסך בדלתים ים. שבחי' מל' שנק' ים סוף היא בחי' מסך ולבוש. והיינו שמעלמת על כל האורות דאצי' שלא יתגלו בבי"ע. וזהו"ע כותלי ביהכנ"ס. ולפ"ז ענין עומד אחר כתלנו משגיח כו' מציץ כו' ה"ע בקיעת המסך והפרסא שבין אצי' לבי"ע. להיות כל האורות דאצי' מתגלים בבי"ע ג"כ. (והכל עולה לכוונה א'. כי לילית שמקבל מאין כנ"ל אזי נבקע גם המסך והפרסא שבין אצי' לבי"ע.) ועוד יש פי' בענין עומד אחר כתלנו ע"פ מארז"ל (ברכות ל"ב ע"ב) מיום שחרב ביהמ"ק נפסקה חומת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים. ולמדו זה מפסוק ואתה קח לך מחבת ברזל ונתת אותה קיר ברזל בינך ובין העיר. ולהבין ענין קיר ומחיצה של ברזל. הנה כתיב בחזקי' ויסב חזקי' פניו אל הקיר ויתפלל. ומכאן למדו רז"ל (ברכות ה' ע"ב) למתפלל שלא יהא דבר חוצץ בינו לבין הכותל. ובזהר ויחי רכ"ח ב' בגין דתשרי עלי' שכינתא רזא דקיר. קיר דא הוא אדון כל הארץ ודא שכינתא כו'. קיר כד"א מקרקר קיר ושוע. קרקורא ונהימא דקיר. מפרש הזהר שקיר הוא מל' מב' טעמים. הא' שקיר הוא כמו מקרקר קיר ושוע וזהו"ע צעקה ותפלה. וזהו במל' כידוע שכל תפלות וצעקות ושועות הם במל' וכנ"ל. וטעם הב' כי קיר בל' ארמי הוא אדון. ובחי' המל' היא אדון עולם לשון העלם שיורדת להחיות בי"ע שהם בע"ג ופרדים וה"ז ירידה גדולה כמ"ש (איכה א') ותרד פלאים. ולכן היא בבחי' צעקה ושועה. וכמ"ש (תלים ל') למען יזמרך כבוד ולא ידום וכתיב (שם מ"ב) כאיל תערוג על אפיקי מים. פי' מ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. עדן הוא חכמה שהוא בחי' מ"ה וביטול אמיתי. ונהר היוצא מעדן הוא המשכת ביטול אמיתי דחכמה בכל עולם האצי' עד הגן מל' כמו שהיא באצי' אבל כשיורדת להחיות בי"ע אזי נפסק הביטול אמיתי דאצי' כו'. ולכן תערוג על אפיקי מים דחכ'. וזהו הוי זנב לאריות. זהו כמו שהמל' באצי' באצפ"י שהיא סופה דכ"ד מ"מ מאיר בה בחי' ראי' דחכ' שזהו ארי' אותיות ראי' כו'. (ע' בס' ע"מ מה"ד בפי' מארז"ל ג"ד מזכירים עוונותיו ס"א קיר נטוי כו' ע"ש.

על עזות פנים. כדאיתא בגמרא (ערכין ט"ז ע"א). ובזהר ויקהל (ר"ח ע"ב) כל אינון תקיפי מצחא דהוו בהו בישראל כד הוו מסתכלי בההוא ציץ הוה מתברי לבייהו כו' וע"ד ציץ מכפר על אינון תקיפי אנפין. ופי' וענין תקיפי מצחא זהו מ"ש (ירמי' ג' ג') ומצח אשה זונה הי' לך. והענין כי יש רצון שהוא ע"פ טעם ויש רצון שנשכח הטעם ממנו. רק מחמת שזוכר שכך נשאר אצלו ההסכם להיות רצון זה. ורצון הזה שהוא שלא מחמת הטעם כ"א מצד ההסכם כו' נק' מצח שהוא גילויא דרישא. שכל הגלגלת היא מכוסה בשערות והמצח הוא ג"כ מגלגלתא רק שפנוי משערות. ולמעלה גלגלתא זהו בחי' רצה"ע. ומו"ס הוא טעם הכמוס לרצון. ומצחא דע"ק הוא גילוי הרצון. ולמטה בנפש האדם כשמתבונן ברוממות גדולת א"ס ב"ה איך שאין ערוך כו' עד שמתפעל ברצון לאלקות זהו רצון שעפ"י טעם. ולאחר התפלה כשמתעלם ונשכח ההשגה והטעם רק מפני שזוכר ההסכם שבתפלה הוא סו"מ וע"ט זהו בחי' מצח דקדושה. ולעומ"ז מצח אשה זונה הו"ע הרצון וההסכם על פריקת עומ"ש ולימשך תמיד אחר תאות הגוף ועניני עוה"ז למעלה מהטעם בבחי' חוצפא בלא תגא וכמ"ש (משלי ז') העיזה פניה כו'. והציץ הי' דוחה מצח אשה זונה וכמשי"ת. וזהו ג"כ ענין ציצית דאיתא בגמ' (מנחות מ"ד ע"א) באחד ששמע שיש זונה בכרכי הים כו' באו ד' ציצית וטפחו לו ע"פ כו'. הרי הציצית דוחים אשה זונה. וגם מקרא מפורש הוא בתורה (במדבר ט"ו) וראיתם כו' ולא תתורו כו' אשר אתם זונים. שע"י מצות ציצית יפרוש האדם מאשה זונה. והיינו כי ציצית לשון נוק' זהו שמקבל מבחי' ציץ והוא הי' דוחה בחי' מצח אשה זונה. ולכן כמו"כ הציצית דוחים בחי' אשה זונה. והענין כי ציצית הוא נוק' דקדושה. מל' דקדושה. ואשה זונה היא נוק' דקליפה. מל' דק"נ. כי תרגום זונה הוא נפקת ברא. וזהו ק"נ שמעורבת טו"ר. והטוב שבה יכול להתעלות וליכלל בקדושה. ואזי הרע נבדל ונפרד ונדחה כו' וכמ"ש בתניא בענין המאכל שכשאוכלים אותו לש"ש אזי מתחזק המוחין להיות משכיל ביותר בתורה ובהרחבת התבוננות והשגת אלקות בתפלה וכמאמר (סנהדרין ע' ע"א) חמרא וריחני פקחין. עד לא שתינא רביעתא דחמרא לא צלילא דעתאי. האי דלא אמרית לך מאורתא משום דלא אכילנא בישרא דתורא. ולהיפך כשאוכל לתיאבון אזי יורד החיות מהמאכל לפי שעה ברע ומגשם הגוף ומחשיך אור הנה"א. וכדכתיב וישמן כו' עבית כשית ברוב שומן הלב מכסה ומסתיר שלא יוכל לפתוח לבו בתפלה. ולכן נק' ק"נ אשה זונה שהיא נפקת ברא שכיון שאפשר לה להתעלות וליכלל בקדושה ומתחברת ברע גמור. ה"ז נפקת ברא שיוצאת חוץ מגבול הקדושה לגמרי. ובנפש זהו היצה"ר שהוא חוש הטבעי וכח המתאוה לכ"ד בין בהיתר כו'. וכשמלבישים אותו במחדו"מ כו' אזי נק' זונה. ומל' דקדושה כנס"י שנאמר בה גן נעול כו' גל נעול כו' (שיר ד' י"ב) וכן הנה"א שהיא רק רצון א' לאלקות ליכלל וליבטל ביחודו האמיתי ב"ה כמ"ש (תלים ע"ג) ועמך לא חפצתי. הרי זהו בחי' ציצית שדוחים בחי' אשה זונה דק"נ ויצה"ר שבאדם. ויובן יותר מה שנק' ציצית דאי' בכהאריז"ל ונת' בסידור שער הציצית שהד' ציצית הם בחי' ד' חיות המרכבה כמ"ש (שיר ג' יו"ד) מרכבו ארגמן. והו"ע מ"ש (שם ד' א') הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך יונים. פי' שהיופי הוא מהתכללות גוונין דוקא. ובנפש הו"ע התכללות המדות להיות אה' וכלוה"נ ליכלל וליבטל ביחודו האמיתי ב"ה. וכן פחד ה' בלבו על שהוא יש ודבר בעיניו. והתעוררות רחמים על שרחוק מיחוד זה. ומקודם כ"ז צ"ל קבעומ"ש. זהו"ע הנך יפה רעיתי. ועיניך יונים הו"ע להסתכלא ביקרא דמלכא ובבחי' תענוג מההסתכלו' כו' ולמע' זהו"ע ד' חיות המרכבה פני אריה אה' כו'. וזהו"ע הד' ציצית שהו"ע ד' מדרגות אוי"ר ורחמים וקבעומ"ש הבאים מבחי' עיניך יונים דכנס"י. וזהו שנוק' דקדושה שהיא מל' דקדושה נק' ציצית. אך את זלעו"ז עשה האלקים. שכמו"כ בבחי' אשה זונה דנוק' דקליפה והיצה"ר יש אה' זרות ויראות זרות והתפארות ופריקת עול. וגם יש הסתכלות ותענוג דלעו"ז. כמ"ש עיניכם אשר אתם זונים. והגם שיש יתרון לקדושה על שע"א כיתרון האור כו'. אבל מ"מ ה"ז מלחמה עצומה כו'. וע"י שציצית מקבל מציץ שהו"ע התגלות עתיק שבבחי' בינה שהוא בחי' כי לא אדם הוא. שאין לעומ"ז לגבי בחי' זו כלל. אזי נדחה ממילא בחי' אשה זונה לגמרי. וענין גילוי זה דציץ בציצית הוא כמ"ש (תלים י"א) ישר יחזו פנימו. פי' שבחי' פנים דעתיקא שאינו מאיר בעלם כ"א בג"ר. שלכן נק' גם הג"ר פנים כמ"ש (קהלת ח' א') חכמת אדם תאיר פניו. משא"כ ז"ת נק' ז"א. וכשע"י הג"ר מאיר ומתגלה פנים דעתיקא בזו"א אזי הוא ישר. וזהו בחי' ציץ שהוא נזר ועטרה דבינה שבה התגלות עתיק ברא"ש כה"ג איש החסד כללות המדות וגם ציצית לשון נוק' היינו מל' דקדושה מקבלת ג"כ מציץ. ה"ז כמ"ש ישר יחזו פנימו. ופנים זה הוא פנים דקבוע כמ"ש (מיכה ז') תתן אמת ליעקב והו"ע ופני אדם לארבעתן וכתיב (ישעי' מ"ד י"ג) כתפארת אדם כו'. ות"ת הוא אות ו' של שם הוי' ב"ה שנק' בזהר (ר"פ ויקרא) אות אמת. ולכן הי' ע"י הציץ נמשך גם בכנס"י בחי' פנים של אמת היפך מכזב שלא יהי' נפסק הביטול לאלקות. ולכן הי' מכפר על עזי פנים. ודוחה בחי' מצח אשה זונה כו' וכמ"ש (תלים קל"ב) אויביו אלביש בשת כאשר עליו יציץ נזרו. והנה עכשיו זהו"ע התפילין שנק' פאר. וגם טטפות הוא לשון תכשיט כמו הציץ. וגם כמו שארז"ל (מנחות ל"ו ע"ב) ק"ו מציץ כו'. הרי שהתפילין בבחי' ומדרגה שלמעלה גם מציץ. והיינו כי הציץ הוא רק עטרה דבינה. והתפילין הם כללות המוחין דג"ר. ובמד"ר בקהלת (פ"ג סי' י"א) ע"פ מה יתרון הטובה וצדיק באמונתו יחי' (חבקוק ב') אפי' צדיק חי העולמים באמונתו הוא חי כו' עד קדש לי כל בכור. מפרש המד"ר שהתפילין נק' חיים. והיינו כי חיים גימט' אהי' הוי' אהי' שהם המוחין מג"ר כה"ב שנמשכים בז"א. וכדאי' במא"ת חיים נק' המוחין והם חיי המלך :

ובכתבי האריז"ל (במא"א צ' י"ט) ציץ יסוד אבא לשון דכורא והיינו כי בג"ר בחי' דכר זהו חכמה שהבינה נק' אימא. וגם ציץ הוא לשון נץ החמה שהו"ע הבהקת זיו. וזיו הוא יסוד כידוע שאדם ישן הוא בגל' והדם אייר ביסוד ונק' הדם זיו. ואם כן ציץ הוא יס"א. ואין זה סותר לפי'

כו' דהיינו בחי' אתכפי'. והנה בחי' יעקב הוא לנגד שם אלקים היינו שמקבלים מבחי' אחרי הוי' שהוא בחי' מל' שם אלקים. משא"כ מבחי' פנים שם הוי' אין יכולים לקבל כלל. ע"ד הושיט. אצבעו הקטנה. בקרבתם לפני הוי' כו' (עכ"ל). וזה תקנתם שלא יחזרו כ"א לידבק ולהתקשר בבחי' זו דאחרי הוי'. וז"ש במרגלים כי שבתם מאחרי הוי'. ובכלב כתיב כי מלא אחרי כו'. ולנגדם הי' נושא הכה"ג את האפוד עם שמות בנ"י על שני כתפיו שהוא מאחוריו. דהיינו בחי' אחרי הוי'. וגם אפד עה"כ גימט' אלקים. וזהו ג"כ ענין חשב האפוד שהו"ע חגור וגם הוא לשון מח'. ומה שהתרגום על מעשה חושב הוא עובד אומן. כי האומן מחשב איך לעשות וכמ"ש לחשוב מחשבות לעשות בזהב כו'. והיינו כי מדרגות נשמות אלו שבבחי' האפוד כל ענינם הוא המח' שמה שבבחי' הנשמות שבבחי' פנים שהוא החשן הוא בפנימיו' המדות ובהתגלות לבבם הוא אצל נשמות אלו שבבחי' אחור בבחי' המח' היינו שמתבוננים ברוממות גדולת א"ס ב"ה ומולידים דו"ר שכליים. דהיינו שמתעורר אצלם אהוי"ר בתבונות מוחם ותעלומות לבם ומחמת זה הם מתנלהים כו'. וזהו ג"כ ענין החשב שהוא חגור. היינו שבחי' המח' חוגר ומקשר ומחבר את האהוי"ר שבתבונת מוחו כו' אל מעהמ"צ להיות להם בחי' גדפין לפרחא לעילא וכמ"ש בתניא בפי' מח' טובה הקב"ה מצרפה למעשה כי אורייתא בלא דו"ר לא פרחא לעילא. ותפלה ומצוה שלא בכוונה היא כגוף בלא נשמה. רק שמח' טובה שהוא האהוי"ר שבתבונת מוחו כו' הקב"ה מצרפה למעשה המצות כו'. וענין חשב האפוד למעלה הוא ג"כ בחי' מח' עליונה כמ"ש כי לא מחשבותי מחשבותיכם שלמטה מהמח' אין מתהוה כלום. ולמעלה כיון שעבמ"ה מיד נתהוה . והו"ע מח' דאנא אמלוך שהיא מח' הכללית אור כללי במקיף הכל. ובחי' מח' זו היא חוגר ומקשר גם בחי' כתם נשמות אלו שבבחי' אחור שלא יהי' נפרד מחלקות כי אעפ"י שהיא בחי' מקיף נמשך משם לשמור נשמות אלו. וכמו ימינו תחבקני שהוא ג"כ בחי' מקיף וחובק אפי' מאחוריו כו'. וז"ש רש"י ז"ל שהאפוד הי' נארג על כ"ח חוטין. זהו"ע כח אד' :

והנה הצווי בתורה להיות החשן מחובר להאפוד. למעלה ע"י שרשרות הקבועות במשבצות האפוד ולמטה ע"י טבעות ופתיל תכלת וירכסו את החשן כו' ולא יזח החושן וה"ז כאלו כל החשן תלוי על האפוד. שהרי לא בא הצווי בהיפך לחבר האפוד אל החשן שכן הי' צ"ל לכאורה. והענין כי זה שנת' מעלת החשן שהוא מדרגות גדולי חכמי ישראל וראשי אלפי ישראל שהם בחי' פנים מצד עבודתם בפנימיות המדות ובמוחין הנה כל השפע שנמשך להם הוא בשביל נשמות אלו שבמדרגת האפוד שהם סתם נשמות וכללות ישראל כדי שישפיעו להם השגת התורה וילמדום דעת וידיעת אלקות. וכמ"ש במרע"ה כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל. ושרש הענין הוא כי באמת יש מעלה בבחי' אתכפיא יותר מבאתהפכא. דבזה אין עבודה כ"כ שכבר נהפכו המדות ואין לו רצון. אבל באתכפיא הוא בבחי' עבודה שהוא ביטול הרצון מכל וכל. ועי"ז הם גורמים למעלה להיות בחי' אחרי הוי' שהוא להיות מתצמצם מבחי' המדות עליונות שיתהוה הדיבור עליון. וגם הם עושים וממשיכים להיות הרצון על המשכת שם הוי' ב"ה. כי למעלה רצון הו"ע ביטול הרצון כביכול ולא כמו באדם שהרצון עצמי'. וזהו"ע רצון אותיות צנור כו' כי מצד בעצה"ל הי' יכול להיות רצונות עד אין קץ ולא יהי' אצי' ע"ס וד' עולמות אבי"ע כמו שהוא עכשיו. כ"א שזהו ביטול הרצון. דהיינו הנחת עצמותו כביכול על הצד ונתצמצם בבחי' רצון על שם הוי' שהוא ע"ס דאצי' כדי להיות התהוות עולמות בי"ע ג"כ ויהי' ג"כ ג' אבות וי"ב שבטים כו'. וביטול רצון זה מעוררים למעלה ע"י בחי' אתכפיא דוקא שיש בזה ג"כ ב' דברים. הנחת עצמותו על הצד מבחי' ההתפשטות ברצונות וענייני עוה"ז ולצמצם עצמותו בדבר פרטי. היינו רצון ה' ותורתו ומצותיו. ועי"ז גורמים למעלה ג"כ ב' דברים אלו. שהו"ע להיות תוס' גילוי אוא"ס ב"ה בשם הוי' עד למטה מטה כו'. וזהו הטעם שכל קיום החשן הוא תלוי על האפוד דוקא ולא שהאפוד נתלה בחשן. שהרי בעבודת נשמות אלו הם ממשיכים תוס' גילוי אור בבחי' פנים עליונים מעצמות אוא"ס ב"ה. ועוד זאת שבזה דוקא נשלם יותר כוונת ורצון המאציל ב"ה שלא הי' בשביל המשכת שם הוי' לבד שהו"ע התהוות עולם האצי'. כ"א דוקא שיהי' עולמות בי"ע ונש"י למטה בגופים. שהרי עבר"ל אנא אמלוך דוקא. שהו"ע מלוכה על עם יש ודבר ויהיו בבחי' אתכפי'. ולא עבר"ל חו"ב וז"א כ"א אמלוך דוקא. נמצא שבזה נשלם יותר כוונת המאציל ב"ה כו' :

ועשית ציץ זהב טהור. הנה בענין הציץ יש ב' פי' בקבלה. הא' הוא בפרד"ס ערך ציץ שהביא מהרע"מ פ' שלח שהציץ הוא עטרה דבינה שנתעטר בו הכה"ג שהוא איש החסד כמ"ש (דברים ל"ג ח') תומיך ואוריך לאיש חסידך. והמכוון הוא שמבחי' בינה נמשך נזר ועטרה לכללות המדות. כי החסד הוא המדה הראשונה ונק' יומם לשון כללות כו'. וע"י שנתעטר אהרן כה"ר שהוא איש החסד בציץ הי' נמשך נזר ועטרה מבחי' בינה ע"י החסד לכללות המדות וז"ש (תלים קל"ב) ועליו יציץ נזרו. והשייכות להחסד דוקא עם הבינה הוא כמ"ש בזהר (ח"א פ"ד ע"א) ע"פ הלוך ונסוע הנגבה שירותא דעלמא עילאה כו' וע"ש. וידוע הפי' שנגבה הוא חסד והוא שירותא דעלמא עילאה בינה. ומ"ש שם סתימא עמיקא לעילא זהו התגלות עתיק שבבינה בחי' קדה"ק. וז"ש ג"כ באהרן כה"ר שהוא איש החסד ויבדל את אהרן להקדישו קד"ק (דה"א כ"ג י"ג) והיינו כידוע שהיכל קד"ק הוא בבינה וכולל כל הג"ר כו'. וז"ש בציץ ופתחת עליו כו' קדש להוי' (שמות כ"ח ל"ו) ולחד מ"ד (שבת ס"ג ע"ב) הי' קדש להוי' בחד שטה. והיינו כי קדש הם ג"ר שסודם קדש. לפי שמובדלים מהיות העולמות שהוא רק מז"ת כמ"ש (תלים כ"ה) רחמיך וחסדיך כי מעולם. והז"ת נק' קדוש לפי שהם בחי' המשכה והארה מבחי' קדש להיות קדוש. וז"ע שם הוי' כמ"ש (ישעי' ו') קק"ק הוי'. ופי' קדש להוי' היינו המשכת ג"ר בבחי' ז"ת. וכמ"ש (תלים קל"ד) שאו ידיכם קדש וברכו את הוי'. והנה הציץ הי' מכפר

על

רצו כי אני אני הוא שיתגלה אני ראשון בבחי' אני אחרון דוקא. שיוסרו כל המסכים ופרסאות שבקדושה (וכמ"ש ביום ההוא יהי') אזי תוסר גם הפרסא האחרונה שבין קדש לחול. ותצא ק"נ מחלאתה וטומאתה ותהי' ג"כ מרכבה ליחודו ית'. וזהו שיעור הפסוק ועבדתם את הוי'. שגוזר ומצוה המאציל עליון ב"ה על העבודה הנוגע לשם הוי' ב"ה. להמשיך תוספת אורות מעצמות המאציל בשם הוי'. אלקיכם זהו בחי' המגן ופרסא שבין אצי' לבי"ע. שמה שברא אלקים חסר בשלימות יהי' לעשות ולתקן. שיומשך גם בבי"ע גילוי אלקות ויחוד הוא"ס כבאצי'. ואזי וברך קאי על שם הוי' שיברך את לחמך ואת מימיך. זהו ההמשכה בתושב"כ ושבע"פ ובנפש האדם. ואח"כ לעת קץ כשיושלם כללות העבודה של נשמות ישראל שבהוי' אלקיכם אזי יהי' והסירותי מחלה כו'. שיוסר מכללות העולם המקור ושרש של חולי רעה הנ"ל. ויהי' ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר כו':

פרשה תצוה

ענין חשן ואפוד. בהחשן היו חקוקים שמות י"ב שבטים על י"ב אבנים כנגד לבו של כה"ג שהוא בחי' פנים של האדם. ובהאפוד הי' ג"כ חקוק שמות הי"ב שבטים על ב' אבנים על כתפות האפוד מלאחריו. והיינו כי הנה יש בכלל ב' בחי' ומדרגות בעבודת נש"י בחי' פנים ובחי' אחור. כמ"ש באברהם התהלך לפני. וביעקב אשר התהלכו אבותי לפניו. באור פניך יהלכון. בחי' יאר ה' פניו אליך. וכתיב אחרי הוי' תלכו. אחרי ה' ילכו. לכתך אחרי. ושרש הענין שלמעלה באלקות יש ג"כ בחי' פנים ובחי' אחור (ל' אדמו"ר נ"ע) שבחי' מל' דאצי' נק' אחרי הוי'. כי מלוכה שורה על כסא. מושיב מלכים לכסא. כמו"כ למעלה אד' יושב על כסא כו' המלך היושב על כסא. והנה עד"מ למטה על הכסא רק השפלת אחוריו כמו"כ למעלה בחי' מל' דאצי' שורה על כסה"כ דברי' היא רק בחי' אחרי הוי'. אחוריים וחיצוני' שם הוי'. והיינו כי בחי' מל' זהו דבור עליון. דבר מלך שלטון. והדבור שמקבל מהמדות הוא רק מחיצוני' והאחוריים של המדות לבד. ונק' ז' הבלים דעלמא אתקיים עלייהו שרק בחי' הבלים לבד נמשך מז' מדות לבחי' קיום ובנין הדבור עליון. משא"כ פנימיות המדות א"א לבא כלל לידי גילוי בהדבור. והראי' שכשאדם הוא בתוקף התפעלות המדות כמו כעס או שמחה אז א"א לדבר כלל. וזהו ענין בנין המל' מהגבורות שהה"ג הוא להעלים ולהסתיר פנימיות המדות ושיתצמצם ויומשך רק האחוריים וחיצוניות המדות לבד. והנה בחי' מל' נק' שם אלקים ושם אד'. ובחי' פנים למעלה הוא פנימיות ועצמיות ששה מדות דאצילות שאין נמשך כלל לבחי' דבור עליון. והוא בחי' שם הוי' הוי' אחד. אני הוי' לא שניתי. וזהו ענין קוב"ה סתים וגליא. שבחי' שם הוי' בחי' פנים היא סתים. ובחי' שם אלקים אחרי הוי' זהו גליא. וז"ש וראית את אחורי. ופני לא יראו. והנה כמו"כ יש בנש"י ג"כ שני מדרגות. בחי' יעקב ובחי' ישראל. שב' שמות אלו הם כנגד הב' שמות הוי' אלקים כמ"ש בזהר. והוא בחי' ישראל סתים וגליא. ישראל הוא גדולי ישראל חכמי ישראל ראשי אלפי ישראל. שעבודתם הוא בבחי' פנים היינו שכל עיקר פנימיות רצונם והשגתם ותשוקתם האמיתי הוא רק לאלקות ית' לבד. היינו שהאהוי"ר הוא בהתגלות לבם. שהם בבחי' אהבה ודביקות לה' תמיד וע"י אהבה זו הם עוסקים בתומ"צ וא"כ עבודתם בבחי' פנים. ומה שעוסקים בענייני עוה"ז הנצרכים הוא רק בבחי' אחור וקרירות כאלו כפאו כו'. והנה זהו בחי' פנים של המדות. ועוד עבודתם בבחי' פנים של המוחין דגדלות. כי עיקר פנים נק' המוחין כמ"ש חכמת אדם תאיר פניו ר"ת מלא כו' לשבו פניו. היינו יגיעה ועיון בתורה כמ"ש בזהר ע"פ יעשה למחכה לו. אילין דדחקין על מלה דאורייתא ומתכלן למנדע בורירו דמלה כו'. ועי"ז מחדשים חידושים בתו' בכי"ו כמ"ש בזהר לאפושי לה כו'. וגם בסתים דאורייתא הם יכולים לפרש ולגלות רזין דאורייתא. ולהשפיע ידיעת אלקות בנש"י. והנה אלו שעבודתם בבחי' פנים נק' ישראל. לי ראש מצד עבודתם בבחי' פנים של המוחין כנ"ל. ולשון כי שרית עם אלקים ואנשים הוא מצד התהפכות מדות הטבעים דנה"ב. והנה מדרגת בחי' ישראל שעבודתם בבחי' פנים. דמוחין ומדות. הם מקבלים (פני שכינה ממש) דהיינו מבחי' אור הפנים עליון פנימיות אלקות סתים דקוב"ה שהוא בחי' שם הוי' ממש. וע"ז מרמז החשן שנשא שמות בנ"י על לבו שהוא בחי' פנים (של הגוף). וזה"ע האורים והתומים כי הם מאירים דבריהם. שדיבורי תורה ומוסר שלהם מאירים בחי' חשך והסתר דנש"י ע"ד דברים היוצאים מהלב. בחי' פנים. נכנסים ללב בבחי' פנים כחרס של עכנאי (כעובדא דיוסי משיתא ויקום איש צרורות במד"ר תולדות פס"ה יעו"ש) ומתמימים דבריהם שיכולים הדיבורים שלהם לתקן ולהשלים הפגמים והחסרונות שבנש"י. אך כתה נש"י נק' בשם יעקב שעבודתם רק בבחי' אחור לבד היינו שעיקר פנימי' מדות הטבעיי' שלהם הוא מלובש בגשמיות. ומה שפועלים בתפלה ע"י יגיעת נפש ויגיעת בשר אה' להשי"ת נק' לעשותה לאהבה שמכריח א"ע לאהוב רק בחיצוניות הלב לבד כו'. ואחר התפלה גם זה חולף ועובר כו'. ומ"מ כתיב לכתך אחרי כו' אחרי הוי' תלכו. שיש הילוך שלם ועבודה תמה גם במדרגת בחי' אחור. דהיינו שע"י שיודע מפי ספרים ומפי סופרים ענין ההתבוננות באלקות היטב ומשיג במחשבתו היטב איך שאליו יאתה שתכלה אליו נפש כל חי ושצ"ל ביטול הרצון מכל וכל ממש עי"ז מתגלה גלהון גדול דקדושה. בחי' עם קשה עורף דלסבה. דהיינו עקשות הקדושה להיות כומ"ר בתפלות וע"ע בתפלות ולעמוד נגד כל המונעים ומעכבים אעפ"י שאין לו אהבה ודביקות לאלקות בהתגלות לבו. וזהו העבודה בבחי' אחור דהיינו בבחי' קשה עורף כו'

דחכמה לברר המ"ן כו' :

והסירותי מחלה מקרבך. זה הומר עלמות המהליל ב"ה שלמעלה משם הוי' והסירותי" כו'. וביהור ענין המחלה. ושהסברתה הוה ע"י עלמות המהליל דוקה. הנה כתיב (תלים ע"ז) והומר חלותי הוה שנות ימין עליון. ויש בזה ב' פי'. הה' שזה שחלותי פי' מה שכנס"י היה חולת החבה בזמן הגלות. וכדכתיב כמבוני כו' כי חולת החבה הני. ובת"ז (תכ"ה) שכינתה מרעה בגלותה. זהו מפני שנות ימין עליון. ר"ל השינוי שבימינו של הקב"ה. שבזמן הבית היה וימינו תחבקני. ובזמן הגלות כתיב השיב החור ימינו. הפי' הב' שמפני חלותי נעשה שנות ימין עליון. שהחולי של כנס"י גרם השינוי בימין העליון. ושני הפירושים המת. כי יש ב' מיני חולי. הה' הוה חולי ברוהגיות בקדושה בנפש החלקית. והיינו כמו עד"מ החולה ב"מ הינו טועס ומקבל שום תענוג ממהכלים ומטעמים. שהבריה מקבל תמיד תוס' היות ותענוג ממהכלים. והחולה ב"מ כל הוכל תתעב נפשו. כמו"כ הענין ברוהגיות ועבודה. שבזמן הבית כתיב (שיר ז' ז') מה יפית ומה נעמת החבה בתענוגים. שהי' בנשמות ישראל בחי' תענוג מהלקות. והיינו מפני שהי' וימינו תחבקני כו' שהיה יחוד העליון דקוב"ה ושכינתי' בגילוי בהיכל קדש הקדשים. ובוה כל ישראל לירהות הת פני ה'. כדרך שבה לרהות כך בה לירהות. היה נמשך בהם ג"כ הגילוי בבחי' רהי' ממש. ועד"מ מי שרוהה דבר החהוב ונחמד לו הוה מתענג מהד. כמו כן היה בנשמות ישראל בחי' החבה בתענוגים. הבל בזמה"ג דכתיב השיב החור ימינו. קוב"ה בגלותה סליק לעילה כו'. וכנס"י ותרד פלהים. וכתיב על משכבי בלילות בקשתי הת שהחבה נפשי בקשתיו ולה מלהתיו. הזלו מים מני ים. ונהר יחרב ויבש. ומהיות כן הותותינו לה רהינו הין עוד נביה והין התנו יודע. שהפי' הדעת בהלקות הינו דעת שלימה כ"ה כמ"ש היינו כחולמים (הרכבת ב' הפכים. שבתפלה מתבונן ומשיג הלקות וביטול העולמות. ולהחר התפלה משיג העולם והמדותיו) הזי כנס"י למעלה היה בבחי' חולת החבה. ולמטה הפי' לדיקים עובדי ה' בהמת ותמים הינם יכולים להגיע כ"ה למדרגת החבה היותר גדולה שהיה תשוקה ולמהון וחולת החבה ע"ד ויהל משה הלה משה כו' (מד"ר תשה פמ"ג סי' ד') עד כלוה"כ ממש. וכמו מי שלמה למים והין לו מים. הבל לה החבה בתענוגים. וזהו עד"מ החולה ב"מ שהינו מקבל טעם ותענוג ממהכלים. וזהו מה שחלותי היה מפני שנות ימין עליון. והפי' הב' שחלותי הוה הגורם לשנות ימין עליון. הוה כי יש חולי רעה. והוה ג"כ עד"מ ההפרש שבין בריה לחולה בגשמיות. שבבריה הילוך וסיבוב הדמים הוה על סדר נכון. מהחברים ללב. ומהלב לכל החברים. ובחולה ב"מ ע"י הם זר שנעשה בהיזה הבר. נעשה הועס בהותו החבר. ונמנע ונסתם הילוך הדם מהחבר ההוה ללב. ומהלב להחבר. והזי הוה חולה ב"מ. והנמשל הברים הם המלות כידוע שנקרהים הברים דמלכה. ולב היה התפלה שנקרה עבודה שבלב. והבריהות הוה כהשר מהחברים הולך הדם הל הלב. היינו כשלימות בקיום המלות כדבעי למהוי. הזי נמשך כח להתפעל בתפלה בהחבה כרשפי הש מתלהבת ומתלהטת עד שפיכת הנפש ממש. וזהו עד"מ הדם שהוה חם והוה סומק והדם הוה הנפש. ומהלב חוזר הל החברים. פי' שמההתלהבות ורשפי הש התשוקה שבתפלה נמשך הח"כ לעשיית המלות. להיות שמחה של מלוה. ששש ושמח שמחה גדולה להין קץ והין תכלית ממש מזה שקדשנו במלותיו ממש. התה קדוש שלמעלה מבחי' שמך קדוש. וחולי רעה הוה ענין הש זר. המימות ורשפי הש בתהוות ורלונות זרות. שמפני זה נעשה קלקול בהיזה הבר ר"ל שמבטל היזה מ"ע שהפשר לעשותה. והפי' דקדוק קל של דברי סופרים. הו שעובר על החת ממלות ה' השר לה תעשינה. הזי נמנע הילוך הדם מהחברים הל הלב. פי' שהין נמשך כח ממעשה המלות שלו לתפלה (כדכתיב ונר רשעים ידעך. הנר מלוה שלהם הינו מהיר) והין חוזר מתפלה לעשיית המלות לעשותם בשמחה וטוב לבב כו'. וחולי רעה זו הוה הגורם לשנות ימין עליון. שיהי' השיב החור ימינו. הך מהין בהה להדם חולי רעה זו. זהו ממ"ש יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל כו'. ויעש הלקים הת הרקיע ויבדל. שיש בחי' מסכים ופרסהות בקדושה שהע"פ שענין הפרסה להעלים. מ"מ להחר הפרסה מהיר ג"כ גילוי הור. והוה ענין המבדיל בין קדש לקדש. הבל להחר כל סדר ההשתלשלות דהבי"ע דקדושה. יש פרסה שבין קדושה לק"נ שהיה מעלים ומסתיר לגמרי שלהחר הפרסה דהיינו ק"נ היה חול גמור. ובזהר פקודי רכ"ז שע"ה הול להו היהו בסט' דקדושה כלל. וזהו שמבדילין במול"ש המבדיל בין קדש לחול (לפי שבשבת ק"נ נכללת בקדושה). ומחול זה דק"נ נמשך גם חולי. כי כמו עד"מ החולה הוה הממולע בין חיים למות. כמו כן כתיב רהה נתתי לפניך הת החיים והת הטוב הת המות והת הרע. וק"נ שממנה קיום והיות כל דברים הטהורים ומותרים בהכילה הוה הממולע בין חיים וטוב למות ורע. כידוע שק"נ נקרה להט החרב המתהפכת שנכללת בקדושה. דהיינו כשמשתמש ממנה רק מה שמוכרח ללורך קיום והיות גופו ובכוונה כדי לעבוד הת ה'. ולהיפך כשנמשך החר מותרות. הזי נכללת ברע גמור דג' קליפות הטמהות. ומן מותרות היתר הפשר לבה גם להיסור כמ"ש במ"ה. וזהו שרש החולי רעה שיוכל לידבק בהדם ה"ו כשהינו נשמר מלימשך החר מותרות כו' ע' ע"פ רהה וע"פ כי תבה. והעלה לעשות חולין על טהרת קדש. פי' שבששת ימים תעבוד ועשית כו' שהם ששת ימי החול (ע' על מהמר עלמה המהי קהי הסדרה דקדושה) ימשיך בהם מקדושת השבת (ע' ע"פ הני הנה בריתי התך) שהוה קדש בעלם. והיינו ע"י השר קדשנו במלותיו. שיקיים בכל יום מלות השייכות להיום. ק"ש ותפלה ליצית ותפילין לדקה ות"ת כו'. והזי מהחול דק"נ ר"ל מה שמשתמש ממנה במדה ושעור כפי מה שלריך רק לקיום גופו ובהילוכי' וקרירות כו'. הזי לה יבה לידי חולי רעה ח"ו. והנה והסירותי מחלה ר"ל מקור החולי שלה יהי' בעולם כלל מקור שהפשר לבה לידי חולי. זהו ע"י עלמות המהליל דוקה. דכתיב רהו עתה כי הני הני הוה כו' מחלתי והני הרפה. ובמד"ר (קהלת פ"ה) מפרש מחלתי לשון מחילה. מחילה שעשיתי בין עליונים לתחתונים שהעליונים חיים וקיימים ותחתונים מתים. הותה מחילה הני מרפה לעת"ל והוה ענין הפרסה שבין כללות סט' דקדושה שנקרה חיים (והתם הדבקים בה' כו' חיים) לק"נ שנק' מות הותה הני מרפה כו'. וזהו כשיהי'

שבע רצון. הב׳ כמ״ש שובע שמחות את פניך. שיש ב׳ בחי׳ שובע. שבע רצון ושובע שמחות. וביאור ענין שבע רצון. דהנה רצון העליון ב״ה יש בו שני בחי׳. הא׳ בחי׳ הרצון שמלובש בחכמה. פי׳ אעפ״י שרצון הוא בחי׳ כוח״ע כו׳. ענין שמלובש בחכמה הכוונה שהחכמה מנהגת את הרצון. שגילוי הרצון הוא במקום שיש חכמה. דהיינו בכל מקום שיש ביטול. שזהו מדרגת החכמה. יהי׳ איזה ביטול שיהי׳ אפי׳ רק ביטול היש אבל עכ״פ ביטול. לשם שורה ונמשך רצון העליון ב״ה. ובהשראת והתגלות רצון העליון (כדכתיב ואור פניך כי רציתם) אזי נגבהים כל העולמות בבחי׳ שמחה ותענוג כו׳ ומתמתקים כל הגבורות ודינים. ואזי הוא ריבוי ומילוי השפע בכל טוב ברוחניות להיות השגות וגילוי אלקות ומדות אהבה ויראה ובגשמיות בבני חיי ומזוני. אבל במקום שאין חכמה כלל. דהיינו כמ״ש הכסיל בחשך הולך. בשרירות לבו למלאות תאותו כל היום. אזי הוא הסתלקות הרצון. וממילא הוא צמצום ומניעת השפע בין ברוחניות ובין בגשמיות. וזהו שכל התורה הוא תנאים אם בחקתי תלכו כו׳ ונתתי גשמיכם. ונתנך עליון והיית למעלה. ואם לא תשמעו. אזי הוא וחרה אף כו׳. אז יעשן כו׳. וזהו שאלו לחכמה הנפש החוטאת כו׳ (ילקוט תלים סי׳ כ״ה ע״פ טוב וישר). וזהו ענין רצון אותיות צנור שהוא בחי׳ מזל הח׳ ונצר. אותיות רצון. ואותיות צנור. שהוא בחי׳ צנור שמצמצם הרצון להיות נמשך רק בחכמה. אבל יש בחי׳ עצמיות הרצון עליון ב״ה שאינו מלובש כלל בחכמה. פי׳ שהוא למעלה לגמרי מגדר התלבשות בחכמה. ולמעלה מצמצום והגבלת כלי החכמה. ובזהר (יתרו פ״ה ע״ב וכ״ד) נקרא רעוא דכל רעוין. פי׳ שמרוצה בכל פעם. וכמ״ש גבי ציץ תמיד לרצון. שאין שייך כלל היפך הרצון. וזהו ענין מנחה דשבת שאומרים ואני תפלתי לך ה׳ עת רצון. ובזהר שם כד רעדכ״ר אשתכח כדין כל בתי דינין אתכפיין. וזהו שאלו לחכמה כו׳. שאלו לתורה כו׳ יביא אשם. שהוא רק על שוגג. אבל למזיד אין שום תיקון עפ״י חכמה ורצון דתורה. אבל שאלו להקב״ה שהוא עצמיות רצון העליון ב״ה רעדכ״ר. יעשה תשובה ויתכפר. וזהו טוב וישר כו׳. וזהו פותח את ידיך יודי״ן. כידוע שיש בחי׳ ווי״ן ויודי״ן למעלה. דהיינו בחי׳ י״ג תיקוני דיקנא שהם שערות. שעצם השערה היא בחי׳ ו׳ והגומא שממנה יניקת השערה היא בחי׳ יו״ד שהוא ענין צמצום שנתצמצם דרך הפסק עצם הגלגלת. שאין נמשך כ״א מותרי מוחין כו׳. וזהו ענין מזל הח׳ ונוצר שהוא צמצום הרצון בחכמה כנ״ל. ופתיחת היודי״ן הוא ענין פתיחת הצמצומים שלא יהי׳ צמצום כלל. ע״ד מ״ש הפותח שער לדופקי בתשובה. ומ״ש פותח ידו. שיומשך עצמיות רצון העליון שלמעלה מהצנור. ואזי הוא ומשביע לכל חי רצון. פי׳ כל חי. חי הוא בחי׳ חי העולמים. יסוד. שמקשר החיות מעולם ועד עולם. ויש כמה בחי׳ חי. בכל עולם כו׳. וע״י פתיחת היודי״ן הוא משביע לכל חי רצון מבחי׳ עצמיות רצון העליון שלמעלה מהצנור כו׳. וזהו ענין וברך את לחמך שיהי׳ כמ״ש ואכלתם לחמכם לשובע. שבע רצון. והענין כי בחי׳ רעו״ד שנתבאר לעיל. שמבחי׳ הרצון שמלובש בחכמה. הוא רק לפעמים. ויש בה שינויים. אבל זה שיהי׳ הרעו״ד ורצון פשוט שלמעלה מהשכל בקביעות בהאדם ולא יגרע בשום פעם. זהו וברך את לחמך. וענין שובע שמחות. דאיתא בילקוט עתידים צדיקים לשבוע מזיו שכינה לע״ל. פי׳ זיו שכינה הוא הארת פנים דבחי׳ שכינה. כמו שנתבאר באריכות ע״פ ואהי׳ אצלו אמון. ועיקר הארת פנים דשכינה הוא כשיומשך בה מפנימיות עתיק. וזה יהי׳ רק לע״ל. וע״ז נאמר ישמח הוי׳ במעשיו לשון עתיד. ויצחק הוא ג״כ לשון עתיד. דאיתא בכתבי האריז״ל שכל הגילויים דעכשיו הוא רק מפנימי׳ א״א וחיצוניות עתיק. אבל פנימי׳ עתיק לא נגלה עדיין. וזהו שובע שמחות הוא את פניך דוקא. ושרש הענין כי בפי׳ רעוא דכל רעוין יש ב׳ ענינים. האחד שהוא רצון המקור לכל מיני רצונות. שכל הרצונות נמשכים ומסתעפים ממנו. וזהו בחי׳ גלגלתא שרש הנאצלים כתר הכללי שכל הכתרים הפרטים נמשכים ומסתעפים ממנו. וזהו בחי׳ שבע רצון שנתבאר לעיל. ויש פי׳ רעוא דכל רעוין שהוא הרצון של כל הרצונות. שכל הרצונות שבכל סדר השתלשלות הוא אליו לבד. ובספד״צ (רפ״א בזה״ב קע״ו ע״ב) נקרא רישא דכסופא דכל כסופין. שכל מיני כוסף וחמדה הוא לו. והיינו כמ״ש כולו מחמדים. שכל סדר ההשתלשלות מריש כל דרגין כו׳ הוא בבחי׳ חמדה ותשוקה. שבחיות המרכבה דבי״ע יש בחי׳ רצוא. וגם בחיון עילאין מרכבתא עילאה דאצי׳ יש בחי׳ רצוא. וע״ס בלי מה ודברו בהם ברצוא ושוב מעולמ״ע. וכ״ז שאין מתגלה מפנימיות עתיק אין מתרווה הצמאון והרצוא שבכל סדר ההשתלשלות. וזהו רישא דכסופא דכל כסופין שהכל נכספים ומשתוקקים אליו. ובהתגלות בחי׳ זו. אזי נשבע ונתרווה הכוסף והחמדה כו׳. וז״ש על לע״ל כוסי רויה כו׳. וזהו שובע שמחות את פניך. וכל זה הוא ענין הברכה וברך את לחמך. שיהי׳ ואכלתם לחמכם לשובע. שבע רצון ושובע שמחות. אך זהו כאשר ועבדתם את הוי׳ אלקיכם. להמשיך תוספת אור מעצמות המאציל בשם הוי׳ ע״י העבודה בג׳ קוין הנ״ל. שאזי הוא וברך כו׳ שנמשך אח״כ הברכה משם הוי׳. וכדכתיב שאו ידיכם קדש וברכו את הוי׳. ואח״כ יברכך הוי׳ מציון. ידיכם זהו ב׳ מס״נ למס״נ באחד ובכל נפשך. כי להגיע באוא״ס ב״ה קדש עליון אי אפשר כי אם ע״י מס״נ. כמו שאמר אביי (ברכות כ׳ ע״א) קמאי מסרי נפשייהו על קדוש השם. אעפ״י שפלפול התורה הי׳ בדורו של אביי יותר. מ״מ ר״י כד הוה שליף חד מסאנא אתא מטרא. ואנן צווחינן כולא יומא כו׳. והטעם לפי שקמאי מסרי נפשייהו כו׳. וזהו שאו ידיכם קדש וברכו את הוי׳. ואזי יברכך הוי׳. וכמו כן כאן ועבדתם את הוי׳ כו׳ ואזי וברך כו׳. ושרש הענין שע״י העבודה שנוגע בשם הוי׳ ב״ה נעלם מה שעלה ברצונו הפשוט כנ״ל. ולכן מתגלה בשם הוי׳ בחי׳ זו דכך עלה ברצונו כו׳. ולכן יכול להיות משם הוי׳ וברך את לחמך שיהי׳ שבע רצון ושובע שמחות:

ואת מימיך. זו תורה שבע״פ שנקרא׳ אילנא דטו״ר (ברע״מ פ׳ נשא קכ״ד ב׳ ובזה״א כ״ז ע״א) לפי שמברר את עץ הדעת טוב ורע. וידוע שיש בהבירורים שני בחי׳. מה שנקרא העמ״ן והמשכת מ״ד שהוא בחי׳ מים תחתונים ומים עליונים. זהו ענין מימיך. והברכה היא שיהי׳ הבירורים ע״ל השלימות. הבירור דהעמ״ן שיהי׳ מזוכך ונקי מכל שום תערובות סיג ופסולת. וכדכתיב גמלתהו טוב כו׳. וכמו״כ הבירור שני דהמשכת מ״ד שיהי׳ מבחי׳ היותר גבוה דעצמות מ״ה

דחכמה

וגאולה ורפואה. והו"ע תיקון האותיות דהיינו להפך הצירופים שיהי' סולח וגואל ורופא כו' שהאותיות יתהפכו לטובה כו'. וזהו"ע ועבדתם את הוי' אלקיכם ע"י ק"ש ותפלה ותומ"צ שהו"ע מלמטלמ"ע ומלמעלה למטה:

וברך את לחמך. כתיב לכו לחמו בלחמי וקאי על תורה שנקראת לחם. ויש בה מדרגות גבוה וגבוה מעל גבוה. יש תורה ויש תורה. ובכלל יש ג' המשכות ע"י עסק התורה וכולם נקראים לחמך. מה שיוכל האדם להמשיך בעסק התורה. ואח"כ הוא וברך את לחמך. ההמשכה הראשונה (מלמטה למעלה) שע"י עסק התורה. זהו ענין מה שאורייתא מחכמה נפקת. וירדה ונתלבשה בבחי' מדות עליונות. וזהו ענין חצבה עמודיה שבעה שספר במדבר נחלק לשלשה ספרים שהם ז' מדות. וזהו שכתוב בתורה כי מן השמים דברתי עמכם. שמים אש ומים. כללות המדות. וזהו ג"כ מ"ש השמים כסאי שמים אש ומים כללות המדות הם בחי' כס לבחי' אל"ף אאלפך חכמה כו'. ועיקר ההתלבשות הוא במדת התפארת וכמו שארז"ל (ברכות נ"ח ע"א) והתפארת זו מתן תורה. ובהשלשה דברים שהעולם עומד תורה היא בקו האמצעי. והטעם כי אעפ"י שהתורה ירדה ונתלבשה בכל הששה מדות. מ"מ עיקר ההתלבשות במדת התפארת. כי אורייתא מילא דימינא (זח"ג קע"ו ע"א) וכדכתיב מימינו אש דת. ופי' מילא דימינא הוא ענין הגבורה והכח דימין להתגבר על השמאל להיות שמאלא אתכליל בימינא תדיר. שזהו קוטב ויסוד התורה להיות מיתוק הגבורות בחסדים ולאכללא שמאלא בימינא. ולכן עיקר התלבשות התורה הוא במדת התפארת. שהוא התכללות הו"ג. ובפרדס שער המכריעין שת"ת נטייתו אל החסד ביותר. והיינו להיות הגבורה טפל ובטל אל החסדים. ומה שהמשכה זו היא בחי' לחם. זהו כמ"ש ולחם לבב אנוש יסעד. פי' אנוש הוא מדרגה נמוכה מכל. שיש בחי' אדם ובחי' איש. איש הוא כמ"ש אשרי איש ירא כו'. כגבור כאיש גבורתו. היינו שהנפש האלקית יש בה גבורה וכח להתגבר על הגוף ונה"ב לאכפייא לי' לפחות. ואנוש הוא חלישות הכח כמ"ש עקוב הלב מכל ואנוש הוא. היינו שהנה"א היא בבחי' חלישות. שאינה יכולה להתגבר על הגוף ונה"ב גם בבחי' אתכפייא וזהו מפני שהיא נפש נמוכה ממדרגות התחתונות דעשיה הוא בבחי' חלישות בעצם (וכמ"ש בתניא שיש לה נטיה ממש לעניני עוה"ז). והעיקר הוא כמ"ש כשל בעוני כחי. כחי הוא הנשמה שנקרא' כח כדפי' הבעש"ט נ"ע (וכ"ה בזח"א ק"ו ע"ב) ע"פ כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה. דס"ד וכי הותרה הרצועה ח"ו. אלא המכוון שבכל מעשה אשר יעשה צריך לחבר כח המחשבה והנשמה. וזהו בכחך עשה. ועוני אין המכוון העני ממש דוקא. כ"א עון הוא מלשון העוה דרכו. שנוטה מדרך הטוב והישר. והיינו כשמלבישים המוחין בצרכי הגוף ועניני עוה"ז. דהיינו אפי' במו"מ הצריך לאדם. אבל כשהוא בהתחכמות יתירה ותחבולות שונות. שמעמיק ומטריד המוחין ביותר נקרא עון שהעוה דרכו. או כשנמשך אחר ריבוי מותרות אפילו מדברים המותרים נקרא ג"כ עון. שעי"ז נכשל ונחלש כח הנה"א שלא יוכל להתגבר על הגוף ונה"ב לאכפייא לון. אך ולחם לבב אנוש יסעד שההמשכה הנ"ל שע"י עסק התורה נותן כח בנה"א להתגבר על הגוף ונה"ב לאכפייא לון. והענין כידוע שאין הדינים נמתקים אלא בשרשם. וכתיב לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו. שהיצ"ט נמשך מבחי' ימין וחסד. ולכן נקרא יצר טוב כדכתיב אך טוב וחסד. והיצה"ר נשתלשל ומתהווה מסיגי הגבורות שמקו השמאל. ולכן ע"י המשכת התורה כמו שנתלבשה במדות. והעיקר במדת הת"ת שזהו לפי שאורייתא מילא דימינא להיות שמאלא אתכלל בימינא כנ"ל. עי"ז נכנע היצה"ר שמקו השמאל ונעשה כפוף ובטל אל היצ"ט. וזהו ענין כל העוסק בתורה משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה (סנהדרין צ"ט ע"ב). פמשמ"ע זהו ב' הקוין חו"ג ופמשמ"ט זהו היצ"ט והיצה"ר. וההמשכה שניה שע"י התורה. זהו שרש התורה כמו שקדמה אלפים שנה לעולם. דהיינו עלמיות חו"ב. ומדרגת החכמה ידוע שהיא כח מה. אין וביטול בתכלית. ולכן שורה בה אוא"ס ב"ה. וכתיב ימותו ולא בחכמה שהביטול דהחכמה דוחה יניקת החיצונים. כי בבחי' המדות אפי' דתיקון יש לעומ"ז. אברהם שיצא ממנו ישמעאל. ויצחק שיצא כו'. אבל מחכמה אין שום יניקה. ואדרבה בחכמה אתברירו. שמ"ה דהחכמה מברר שבה"כ ומיתת זמ"ל דתהו. ובנפש ע"י המשכה זו נמשך כח בנה"א לברר ולהפך הבהמית דנה"ב לנהורא. לא בבחי' אתכפייא לבד. כ"א אתהפכא. בכל לבבך בשני יצריך. וזהו מדרגת אדם שלמעלה גם מאיש. וכדכתיב זאת התורה אדם. וזהו שנק' התורה עוז ותושיה שהיא עוז לנפש האלקית לברר ולהפך הבהמית לנהורא דנה"ב. וההמשכה הג' זהו מה שנקרא' התורה לחמי. שהוא בחי' לחם גם למעלה. והיינו כמו עד"מ הלחם מקשר היות הנפש בגוף. כן למעלה בחי' כמראה אדם ממכ"ע. שזהו מחכמה ולמטה. הוא עד"מ בחי' גוף. והתקשרות החיות מעצמיות רצון העליון ב"ה בחי' סוכ"ע בבחי' כמראה אדם דממכ"ע זהו בחי' לחמי. והוא גם כן על ידי התורה שהיא חכמתו ורצונו ב"ה. ובנפש זהו בחי' רצון פשוט למעלה מהשכל והטעם. שהביטול דחכמה זהו כפי מה שתוכל נפשו שאת אבל רצון פשוט למעלה מהשכל והטעם זהו בחי' בכל מאדך בלי גבול למעלה מכדי שתוכל נפשו שאת. כמו שרצון העליון ב"ה הוא בחי' סוכ"ע ובלי גבול. כן בנפש זהו בחי' רעותא דלבא בכל מאדך בלי גבול כו'. וכל ג' מדרגות אלו זהו בחי' לחמך שבמתן תורה ניתן הכח לכל אחד מישראל שיוכל ע"י עסק התורה להמשיך כל ג' המשכות אלו. המשכה הראשונה מבחי' החכמה שמלובש במדות כדי ליתן כח על אתכפייא. ולחם לבב אנוש יסעד. להיות בחי' איש כו'. והמשכה השניה משרש התורה כמו שהוא בעצמות חכמה. להיות בחי' אדם שלמעלה גם מאיש דהיינו בחי' אתהפכא כו'. וההמשכה הג' מבחי' רצון העליון סוכ"ע. להיות בנפש בחי' רעו"ד (שהוא בחי' גלגלתא. התקשרות בחי' אדם עם בחי' כי לא אדם הוא. כמ"ש בדרוש ומשה נגש):

ואח"כ הוא וברך את לחמך. הברכה היא ע"ד מ"ש ואכלתם לחמכם לשובע. וענין השביעה יש בזה ב' ענינים. הא' כמ"ש פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון. ולנפתלי אמר נפתלי

התחתונים שתחת הרקיע הוא המשכת החיות מאוא"ם ב"ה בעולמות בי"ע והוא בחי' חכ"ת מל' דאצי' ונק' מ"ת. והנה עולם האצי' הוא עולם האחדות דבה איהו וגרמוהי חד. אבל בי"ע הם ומשם יפרד מאד שבבי"ע נמשכים המים התחתונים שמהוים ע"ד שיהי' נראה יש ודבר נפרד. וענין המים תחתונים הוא מאד הרקיע שהו"ע הפרסא. וענין הרקיע כמ"ש ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם. אדם והוא הם זו"נ דאצי'. וענין כתנות עור וילבישם היינו לבוש החשמל מלדיהם ומנעל מתחת רגליהם (וקודם חטא עה"ד הי' אור באל"ף ואחר החטא נעשה עור בעיי"ן). והנה עד"מ על העור של הבע"ח או של האדם צומחים שערות. ואף שגידולם הוא מהדם ובשר. אבל הם צומחים ע"י הפסק העור. ולכן יכולים להפריד השערות ולא ירגישו שום כאב. ולמעלה שערות הו"ע אותיות. דכמו השערות מלבישים על היניקה מהמוח שבתוכן. כך אותיות מלבישים על השכל שמלובש בהאותיות. ולכן יכולים לומר האותיות בלתי יהיו משיגים השכל שבתוכם. ולמעלה הו"ע צירופי אותיות דעולם הדיבור עליון דבחי' מל' נק' שערות. והנה לא כל הצירופי אותיות דדיבור עליון נק' שערות. כי הדיבו"ע כמו שהוא באצי' הוא פי הוי' שמיוחד בתכלית היחוד עם שם הוי'. והיינו לפי שמקבל מהמדות דאצי' גילוי הכ"ע שבתוכה שורה אוא"ס ב"ה בחי' מים עליונים והוא מגלה הגילוי הזה בכל עולם האצי'. וזהו פי' פי הוי' שמגלה גילוי שם הוי'. ולכן אין נק' אז אותיות הדיבור עליון בשם שערות. משא"כ כשנשפל הדיבו"ע דמל' דאצי' בבי"ע. שאזי מקבל מהמדות דרך הפסק והעלם הפרסא. אזי הדיבור מהי' באופן שיהי' נראה יש ודבר נפרד ואז נק' האותיות בשם שערות שיכולין להפרידן ונק' מים תחתונים וזהו הכל מחמת הפרסא. וכמו שמבל יניקת השערות מהבשר ע"י הפסק העור. ובנמשל בשר היינו המדות דאצי' כו'. וענין שערות שיכולין להפרידן יובן במ"ש יהי רקיע ויהי מבדיל כו'. ואח"כ כתיב ויעש את הרקיע כו'. ולכאורה למה צ"ל יהי רקיע ואח"כ ויעש את הרקיע ב"פ (לא כמו בכל מע"ב). והענין דמ"ש יהי רקיע היינו הפרסות שבקדושה שמבדיל בין קדש לקדש שגם למטה מהפרסא יש שם ביטול והוא בכל עולמות בי"ע דקדושה. רק שכל מה שלמטה הוא קדושה קלה כו'. אבל ויעש את הרקיע היינו הפרסא המבדלת בין הקדושה לק"נ בחי' ההבדלה שבין קדש לחול שלמטה מהפרסא הוא יש ודבר נפרד לגמרי ונק' חול והלל שאין שם שום ביטול לאלקות ולא כמו בקדושה שגם הו"ע יש ובטל. וזהו"ע השערות שיכולין להפרידן. וזהו"ע העבודה והתיקון היינו לתקן בחי' הפרסא כתנות עור כמו עד"מ עיבוד עורות בגשמי' שיהי' אור באל"ף שיומשך התגלות אלקות ויחוד אוא"ס למטה מהפרסא כמו למעלה מהפרסא. ושרש הענין כי כל ההשתל' הוא משפה"כ דזמ"ל דתהו. ועולם האצי' הוא עולם התיקון שתקנו המאציל ית' בעצמו דאיהו וגרמוהי חד בהון. אבל בי"ע הוא קודם התיקון ומשם יפרד כו' דלאו איהו וגרמוהי חד בהון. וזה הניח על עבודת נש"י לתקן ולהשלים החסרון דעולמות בי"ע וז"ש השמים שמים להוי' והארץ נתן לבנ"א. השמים שמים הם קלא השמים דלעילא. בחי' בינה. וקלא השמים דלתתא. יסוד. והם להוי' שהמאציל ית' בעצמו תקנו. והארץ הוא בחי' מל' מקור בי"ע נתן לבנ"א שתיקון זה תלוי על עבודת נש"י. והיינו לפי שהוא ית' חפץ חסד ומרבה להיטיב לכן מה שהוא עיקר חפץ המאציל שנתאווה להיות לו דירה בתחתונים דהיינו בי"ע דוקא זה הניח על עבודת נש"י שלמטה. ונמצא שבאצי' יש לנש"י עבודה דהיינו רק להמשיך תוס' אורות בשם הוי' שיהי' הגדיל הוי' וכמ"ש הבו גודל לאלקינו. תנו עוז לאלקים. ובבי"ע העבודה הוא תיקון החסרון ממש. וזהו ועבדתם את הוי' אלקיכם שבשם הוי' העבודה להמשיך תוס' אורות. ובשם אלקים שהוא המגן והפרסא שם הוא העבודה תיקון ממש. כידוע בפי' עובד אלקים שמתקן את ההסתר דשם אלקים. וע"פ קבלה יש לפרש שבשני השמות דהוי' ואלקים שייך עבודה שהוא תיקון החסרון ממש. והיינו כידוע שיש חילוק בין שאומר משה הוי' אלקינו או הוי' אלקיכם. דהוי' אלקיכם זהו זו"נ דאצי'. והנה ידוע שז"א נאצל בסוד שרש רק ו"ק ומל' נאצלה רק נקודה אחת. וא"כ בז"א חסר ג"ר ובמל' חסר ע"ס. לכן העבודה להשלים החסרון שבזו"נ. דהיינו להמשיך ג"ר דז"א וע"ס דמל'. וזהו ועבדתם את הוי' אלקיכם. אך באמת ב' הפי' אמת דמה שמל' נאצלה חסר ע"ס זהו רק הבחי' מהמל' שנעשית מקור לבי"ע. וכן מה שז"א חסר ג"ר זהו המאליות שמתייחד עם המל' שמלובשת בתוך הפרסא שבין אצי' לבי"ע לצורך הגילוי בבי"ע. משא"כ בעצמות ז"א מה שנוגע לעצמותו אין שייך חסרון. כמשכ"ת במ"א בפי' מאמר הזהר שבוק אנת דידי דהא דידי מלה עמירא היא וכמ"ש כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם (העליון) כי על כל מוצא פי הוי' יחי' האדם:

והנה ועבדתם את הוי' אלקיכם העבודה הוא ע"י תורה ומצות ותפלה. ע"י תומ"צ ממשיכים גילוי שם הוי' מלמעלמ"ט. ותפלה הו"ע מלמטלמ"ע. והענין כי בתורה כתיב וירד הוי' עה"ס בחי' גילוי שם הוי' דאצי' עה"ס הגשמי. וכתיב ויהי קול מעל לרקיע שהוא המשכת מים עליונים דהכ"ע שלמעלה מהפרסא. וז"ש ותמלא כדה שהו"ע כ"ד ספרין דאורייתא שנמשכים מים העליון בחי' הכ"ע מים עליונים. וזש"א ועל תורתך (התורה דאצי') שלמדתנו שנמשכה בבי"ע הרי שענין התורה הוא המשכה מלמעלמ"ט. וענין המצות הם ג"כ המשכה מלמעלמ"ט כי המצות הם תר"ך עמודי אור כמו העמוד מחבר הגג עם הרצפה שהו"ע המשכת אורות עליונים מלמעלמ"ט. אכן עבודה זו א"א להיות כ"א ע"י העלאה תחלה מלמטלמ"ע היינו להיות מ"ת בוכין כו'. ועיקר ההעלאה הוא בתפלה היינו שמתבונן איך שכל הויות העולמות נמשך ע"י צמצומים רבים וצמצומים עצמו מספר כמ"ש אגידה ואדברה עצמו מספר וממילא העולמות רחוקים מאד מאלקות עד שלמטה נעשה הסתר אלקות לגמרי כמ"ש החשך יכסה ארץ. שנראה טבע עולם כמנהגו נוהג וכמ"ש אותותינו לא ראינו. ולזאת נעשה אצלו העלאה ותשוקה וצמאון לצאת מהחשך והסתר העולם ליכלל וליבטל בעצמות אוא"ס כמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו'. וזהו בחי' אה' דבכל מאדך בל"ג. וזהו מלמטלמ"ע ואח"כ הוא בתפלה ההמשכה. וזהו"ע שמבקשים סליחה ומחילה וגאולה

נוגה. וע"י יחוד הוי' ואד' נמשך גילוי האור למטה. וכשפוגמים בתומ"צ גורמים חסרון ומיעוט האור כמאמר קוב"ה בגלותא סליק כו' וכמאמר וכד אנת תסתלק כו'. וזהו ועבדתם את הוי' אלקיכם דוקא. וצ"ל מ"ש כי לי בנ"י עבדים וכ"מ שנאמר לי היינו זו כו' שמורה על עצמות אוא"ס ומשמע שהעבודה של ישראל נוגע גם בעצמות אוא"ס. ובאמת נת"ל שאין העבודה נוגע רק לשם הוי'. ויובן זה משני טעמים איך הוא כי לי בנ"י עבדים. דהנה מצינו כמ"פ בתורה דכתיב אני הוי' וכתיב אנכי הוי' אלקיך. מהו אני ומהו הוי'. והיינו שמצד כמו שהוא ית' בעצמותו שלמעלה מהתלבשות בע"ס אין שייך כלל לומר שם הוי' וכמ"ש בזהר דלא אתרמיז לא בשמא ולא בשום אות וקוצא כלל כ"א שנק' אני או אנכי. וכשמאציל א"ע להאיר בע"ס ע"י צמצומים רבים. ובכלל יש ג' צמצומים כמ"ש בע"ח ובהגהות לצמצום א"ס ולמלוי א"ק ולמלוי הדיקנא. אזי נק' הוי'. וא"כ אני הוי' כולא חד. רק החילוק בין כשהוא מעלים א"ע (שנק' אני) ובין כשמגלה א"ע (שנק' הוי'). וז"ש בזהר ארשב"י כל מה דאמינא בעת"י וכל מה דאמינא בז"א כולא חד כולא חד מלה. היינו שמצד עצמות אוא"ס שלמעלה מהתלבשות בע"ס כו' נק' עת"י המתנשא מימו"ע חד אריך. וכשהוא מגלה א"ע נק' זעיר אנפין. וא"כ כולא חד שהאוא"ס עצמו כשהוא מתגלה נק' ז"א. וא"כ קמי' כולא חד. ומשמע' דילן מתפרשין מלה שלגבי העולמות זהו נראה ב' בחי' שאוא"ס עצמותו נק' עת"י שאינו מתגלה וכמו שהוא מתגלה נק' ז"א. אבל באמת כולא חד. וזהו דהי' במד"ר המשל ע"ז ממראות גדולות וממראות קטנות שאותו האדם עצמו כשהוא מסתכל במרא"ת גדולות נראה גדול ובמראות קטנות נראה קטן והרי זה האדם עצמו הוא. כך כביכול למעלה כשהוא רואה את השמים ואת הארץ אני מלא וכשהוא רוצה מדבר עם משה מבין ב' בדי הארון. וא"כ מה שממשיכים גילוי שם הוי' זהו כמו שממשיכים עצמותו ממש כיון שכולא חד. וזהו ועשיתם אתם מעלה אני עליכם כאלו עשאני כו' היינו עצמותו ממש. וא"כ העבודה להמשיך גילוי שם הוי' זהו נחשב כאלו נוגע לעצמות אוא"ס ממש כי אני הוי' כולא חד. ולכן כתיב כי לי בנ"י עבדים שנחשב כאלו נוגע לעצמותו כי כולא חד. זהו טעם א'. טעם ב' כי אעפ"י ששם הוי' הוא רק הארה בעלמא מאוא"ס (אף שהוא שם העצם אבל עכ"ז הוא רק הארה בעלמא) וא"כ מה שממשיכים תוס' אורות בשם הוי' זהו רק בההארה בלבד. אך כיון שכך עבר"ל הפשוט שיאיר אורו ית' בהע"ס ובהן ועל ידן דהיינו ע"י יחוד ת"ת ומל' שבשמות הו"ע יחוד הוי' ואד' יומשך גילוי אוא"ס בעולמות הנבראים. וז"ש אני הוי' הוא שמי והי' במד"ר הוא שמי שהתניתי ביני לבין עצמי הוא שמי שהתניתי ביני לבין בריותי. ופי' התניתי בני לבין עצמי היינו גילוי שם הוי' באצי' וביני לבין בריותי היינו גילוי שם הוי' בבריאה. והו"ע הב' שמות הוי' דלעילא והוי' דלתתא. ובחי' כך עבר"ל זהו בעצמות המאציל ממש. וא"כ ע"י המשכת גילוי שם הוי' נשלם הבחי' כעבר"ל שבעצמות המאציל ממש. ולכן נחשב עבודה זו כאלו נוגע לעצמות המאציל ממש. וזהו הטעמים למ"ש כי לי בנ"י עבדים. אף שבעצמות

אור אין סוף ב"ה שלמעלה משם הוי' אין נוגע כלל העבודה. אבל משום דאני הוי' כולא חד ומשום שכך עבר"ל הפשוט להיות גילוי שם הוי' ע"כ העבודה להמשיך גילוי שם הוי' נחשב כאלו נוגע לעצמותו ית' בחי' לי ממש. ולכן בכל צרתם לו צר והכתיב באל"ף לא. והי' הקושיא בזהר וירא דק"כ דהם ב' הפכיים. ותי' דבבחי' הוא"ו נוגע ענין הגלות ממש כמו שנוגע לנש"י למטה שהרי השש מדות דז"א נק' ישראל דלעילא כי ישראל ע"ש כי שרית עם אלקים. ולמעלה זהו שם הוי' שליט ומושל על הצמצום והסתר דשם אלקים. ובשעת הגלות הוא למעלה בז"א עיבור ושינה וכמאמר וכד אנת תסתלק כו'. וז"ש בצאת ישראל (דלעילא) ממצרים. אח"כ בית יעקב (הם ישראל שלמטה) מעם לועז. אבל בבחי' אל"ף פלא כתר שם הוא לא צר שאין נוגע שם כלל ענין הגלות. ואעפ"כ על מה דכתיב באל"ף קרינן לו בוא"ו. והיינו דכיון שכולא חד באמת כנ"ל בפי' אני הוי'. וגם מצד שכך עבר"ל. לכן ע"י מה שנוגע בהוא"ו זהו נחשב כאלו נוגע בהאל"ף ממש. ובזה יובן ג"כ מה שפסוק זה ועבדתם את הוי' אלקיכם מצוה ואומר עצמות המאציל. היינו משום שעבודה זו להמשיך גילוי שם הוי' נחשב כאלו נוגע לעצמות אוא"ס מצד כי אני הוי' כולא חד ומצד שכך עברצוה"פ להיות גילוי שם הוי' ע"כ המצוה על העבודה הוא עצמות המאציל. ועוד הטעם לזה כי ידוע שכל קוטב ענין דמ"ת הוא שהאתעדל"ת של מצות גשמיים יעוררו בהאורות עליונים דאצי' ושבאמת אין ערוך כלל המצות גשמיים להאורות עליונים דאצי'. ועז"כ תען כו' כי כל מצותיך צדק. פי' שכל ענין זה של מעשה"מ שיהיו מעוררים בהאורות עליונים הוא רק צדקה וחסד של הקב"ה. ולכן כתיב יאמר נא ישראל כל"ח. רק שע"ז נמשך הכח בעת מ"ת שע"י התגלות בחי' כתר תורה שהוא בחי' עיגולים (כמבואר בתו"א) שזהו בחי' מקיף לאצי' ועשי' בשוה. ועי"ז יכול להיות שהמצות גשמי' דעשי' יעוררו בהאורות עליונים דאצי'. וזהו ג"כ ענין ועבדתם את הוי' אלקיכם שהמצוה הוא עצמות המאציל. והוא כמו שנת"ל בענין וידבר הוי' אל משה שהחיבור דאורות וכלים צריך להיות ע"י הכח מעצמות המאציל. וכמו"כ גם כאן בענין העבודה שיהי' החיבור של מצות גשמיים עם האורות עליונים דאצי' הוא מצד הכח מעצמות המאציל. ולזה המצוה הוא עצמות המאציל:

והנה עבודה זו היא רק להמשיך תוס' אורות בשם הוי' דאצי'. שהרי גם מצד סדר השתלשלות מאיר שם הוי' באצי' שהוא עולם התיקון. והעבודה היא רק להמשיך תוס' אורות באצי'. אמנם באמת עיקר פי' וענין עבודה הוא תיקון החסרון. כמו העבד לרבו מה שחסר לו דבר. והעבד מתקן ומשלים לו החסרון. וא"כ צ"ל איך שייך ענין עבודה זו כלפי מעלה הרי אנת הוא שלימותא דכולא וכלום חסר. והענין דכתיב אשר ברא אלקים לעשות ואחז"ל לעשות לתקן כל מה שנברא בשימ"ב צריך תיקון. והפי' אשר ברא את הבריאה חסר כדי לעשות לתקן. דהיינו שיהי' שייך עבודה תיקון החסרון. והענין דכתיב יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים. מים עליונים שמעל לרקיע הוא המשכת החיות מאוא"ס ב"ה בכל עולם האצי' ונק' מים עליונים בחי' ה"ע דאצי' שנמשכת בכל עולם האצי'. ומים

ועבדתם את הוי' אלקיכם וברך את לחמך ואת מימיך והסירותי מחלה מקרבך. וצ"ל שמתחלה נאמר בלשון נסתר ועבדתם את הוי' אלקיכם ואח"כ נאמר והסירותי לשון נוכח. והענין דכתב הרמב"ן ז"ל בהקדמתו לפי' התורה וז"ל לא כתב מרע"ה את התורה כמדבר בעד עצמו כמו שנאמר ביחזקאל ויהי דבר ה' אלי לאמר. וכן בירמי'. אבל מרע"ה דכתב וידבר הוי' אל משה ואם הי' המספר זה הסיפור הקב"ה בחי' הוי' הל"ל ודברתי אל משה ואם הי' משה הכותב הי"ל הי' דבר ה' אלי. או וידבר ה' אלי. אלא לא כתב את התורה אלא כשליחי המדבר לא הוי' ולא משה. וז"ש במ"ת ויהי ביום השלישי כו'. והיינו ג"כ מ"ש ועבדתם את הוי' אלקיכם דזה נכתב ג"כ כמו כל התורה כשליחי המדבר. דאם הי' המדבר שם הוי' הל"ל ועבדתם אותי או והייתם לי עבדים. וגם אין לומר שמשה הי' המדבר. שהרי תחלת הפרשה הנה אנכי שולח מלאך וגם סוף זה הפסוק והסירותי מחלה לא יאמר זה משה ע"ע. וצ"ל מהו משה והוי' ושליחי המדבר. הנה שם הוי' מורה על התלבשות אוא"ס בע"ס דאצי'. כי שם הוי' הוא שם העצם. פי' כי בע"ס דאצי' יש עצמות וכלים כמ"ש בפרדס. ושם הוי' הוא העצמות שמתפשט בהכלים דהיינו האוא"ס שמלובש בהע"ס. ולכן נאמר הוי' אורי שהוא האור. ולכן שם הוי' גדול מכל השמות. כי כל השמות הם בספי' פרטיי'. כמו שם אל בחסד אלקים בגבו'. אבל הוי' מורה על התלבשות אוא"ס בכל הע"ס (עי' בד"ה כי מי גוי גדול דכת' שם שהוי' הוא הארת אא"ס דלמאלמא"כ שלמעלה מהז' שמות שהם היות המדות לבד לצורך השפעה כו' ע"ש) יו"ד הכ' ה' בינה ו' מדות ה' אחרונה מל'. ומשה הוא בכמה מדרגות דמשה הוא בחי' חכמה כח מה ולכן אמר ונחנו מ"ה. וז"ש במשה וירא ראשית לו גם אמרו משה זכה לבינה נשע"ב נבראו בעולם מ"ט שערים נמסרו למשה בחייו. לבד לשעה"נ לא זכה בחייו. ועז"כ ותחסרהו מעט מאלקים. ולזה זכה במותו ויקבור כו' הר נבו נו"ן בו שעה"נ כו'. גם משה הוא בחי' דעת ולכן דורו של משה הי' דור דעה ומשה הוא הרועה כו'. ואתפשטותי' דמשה בכל דרא היינו השפעת הדעת כו' בנש"י. ודעת נק' מפתחא דכליל שית היינו ו"ק דז"א דאצי'. וכלת משה זהו פרצוף הפנימי' דמל' כמו שהיא באצי'. וא"כ משה שמקבל משם הוי' היינו הכלים דע"ס דאצי' הו"ב ודעת שכולל שית ו"ק דז"א כו' המקבלים גילוי האור בתוכן כו'. ופי' וידבר הוי' אל משה היינו המשכת והתלבשות האוא"ס בהכלים דע"ס. והמספר מעשה זו וידבר כו'. הוא עצמות המאציל שלמעלה משם הוי'. ולהבין ביאוה"ד למה צ"ל המספר סיפור זה עצמות המאציל דוקא. והענין כי התלבשות האור בהכלים דע"ס זהו ירידה גדולה לגבי האור שהרי האור מצ"ע הוא פשוט בתכלית ומחמת התלבשותו בהכלים נעשה בו התמונה להיותו נראה ונקרא אור החכמה אור הבינה אנת הוא חכים אנת הוא מבין כו'. ועז"כ כתיב ותמונת הוי' יביט כו'. ולכן כתיב כי הוי' אלקיך אש אוכלה. דכמו האש תשוקתו להסתלק מהפתילה וליכלל במקורו באש היסודי. כמו"כ תשוקת האור להסתלק מהכלים וליכלל בעצמות המאציל הפשוט. ומ"מ הוא מתקיים בהכלים ואין מסתלק מהם לגמרי (וז"ש בס"י ע"ס בלי מה כו' ברו"ש הרי שאחר הרצוא נמשך שוב כו'). והיינו מחמת ששרש הכלים גבוה מהאור. וזהו הכח שיש בהכלים לאחוז את האור ולקיימו שלא יסתלק מהם. וכח זה שיש בהכלים לאחוז את האור ולקיימו הוא מעצמות המאציל ממש שלמעלה מהאור שבכחו לחבר האו"כ וכמאמר אנת הוא דקשיר לון ומייחד לון. והיינו שכאשר האורות נמשכים ומתלבשים בהכלים דע"ס מתגלה בהאור שרש הכלים שלמעלה מהאור ועי"כ נשארים ומתקיימים בהכלים. וזהו שהאור רו"ש. והשוב שלאחר הרצוא אינו בדרך כפי' ומאסר ותפיסה ח"ו לגבי האור כ"א כמו שהרצוא שלו הוא בתשוקה ותענוג כמו"כ השוב שאח"כ הוא ג"כ בתשוקה ותענוג. וזהו הענין שהמספר סיפור זה דוידבר ה' אל משה הוא עצמות דוקא (ולכן דוקא בתורה כתוב כשליחי המדבר כו'). ועד"ז יתפרש כאן ענין ועבדתם את הוי' אלקיכם דהמלוה הוא עצמות המאציל והאומר שהעבודה ענינה הוא להמשיך הוי' שיהי' אלקיכם שיתגלה בכם בפנימי' והוא ע"י שתמשיכו גילוי שם הוי' מעצמות אוא"ס ב"ה. ועז"כ ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט צדקה הוא כללות המ"ע ומשפט הוא כללות מצות ל"ת ועי"ז עושים דרך הוי' היינו הילוך והמשכה מעצמות אוא"ס ב"ה בשם הוי'. והדרך הוא כמ"ש חנון ורחום הוי' וידוע שיגמה"ר נק' מכילן דרחמי פי' ששם הרחין כו'. ולכן הם בחי' דרך הוי' שעל ידם הוא ההילוך וההמשכה מאוא"ס ב"ה בשם הוי'. וזהו"ע ב' מזלות ונוצר ונקה שעל ידם נמשך האור בחו"ב שהם י"ה דשם הוי'. וכמ"ש גבי קרבנות (שהם עיקר עבודה כו') ריח ניחוח להוי'. ריח הו"ע העלאה מלמטלמ"ע באוא"ס שלמעלה משם הוי' ואח"כ ניחוח הוא מלשון נות דרגא והמשכה להוי' מעצמות אוא"ס ב"ה. וזהו ועבדתם (שכל העבודה של ישראל הוא) הוי' אלקיכם להמשיך גילוי שם הוי' מעצמות אוא"ס. וע"י יחוד הוי' ואלקים או אד' שהו"ע יחוד ת"ת ומל' יהי' גילוי הוי' בעולמות בי"ע:

וביאור הענין דהנה לפעמים מצינו שהעבודה נוגע למעלה כמארז"ל בזמן שישראל עושין רצונו ש"מ מוסיפין כח בגבורה של מעלה כמ"ש ועתה יגדל נא כח אד'. וכמ"ש הבו גודל לאלקינו. תנו עוז לאלקים. באלקים נעשה חיל. ובזמן שאין עושין רצונו ש"מ כביכול מתישין כח שלמעלה כמ"ש צור ילדך תשי. ולפעמים מצינו שאין העבודה נוגע כלל למעלה כמ"ש אם צדקת מה תתן לו ורבו פשעיך מה תעשה לו. ובתנחומא פ' שמיני וכי מה איכפת לי' להקב"ה כששוחט מן הצואר ואוכל או שוחט מן העורף כו'. הוי לא נתנו המצות אלא לצרף בהן את בנ"א. והענין הוא כי מצד עצמות אוא"ס שלמעלה משם הוי' שם באמת אין נוגע כלל העבודה דאין שייך כלל לומר שע"י קיום המצות יהי' ריבוי גילוי אור. וע"י פגמים יהי' מיעוט האור. זה אין שייך כלל. ועז"כ אם צדקת כו'. אבל מצד שם הוי' היינו כמו שאוא"ס ב"ה מתלבש בצמצומים רבים להאיר בע"ס שם נוגע העבודה שע"י קיום המצות ממשיכים ריבוי גילוי אור בהע"ס שהם כפי' מלשון בהירות שאינם מסתירים כלל על האוא"ס המאיר בתוכם. ועז"א מלאים זיו ומפיקים

נוגה

לנצר שהוא ג"כ אותיות ונצר שהוא מזל הח' מיגת"ד שיונק ממנו אבא עילאה. יו"ד של ש' הוי' ב"ה. והיינו שממשיך תוס' גילוי אור בבחי' יו"ד של ש' הוי' ב"ה מבחי' ישת חשך סתרו. וזהו"ע ערבים עלי ד"ס כו'. כי תושב"כ נק' ספר תורה. אשר ספר הוא בינה. כי אורייתא מחכ"ע ומתלבש באותיות דבינה. וזהו ה' חומשי תורה ה"ה דאימא. אבל ד"ס הם סופר שלמעלה מספר עצמיות ח"ע כמו שמקבלת מישת חשך סתרו. וזהו שתורה אור. ויהי אור רזא דחכמתא. אבל ד"ס הוא אור הנמשך מתוך החשך. דישת חשך. וזהו ג"כ יתרון מעלת ד"ס גם על מל"ת (שהם ג"כ בבחי' בעל רצונך כו') שמל"ת הוא יחוד י"ה. א"כ הגילוי הוא מהה'. אבל ע"י ד"ס הגילוי מעצם היו"ד שלא ע"י העלם הה'. וזהו"ע גוי קדוש כי יש ד' מדרגות. אחותי. רעיתי. יונתי. תמתי. אחותי הוא כשהמל' מקבלת היחוד מבחי' נה"י. רעיתי הוא כשמקבלת מחג"ת. יונתי הוא כשמקבלת מחב"ד. שזהו בחי' עיניך יונים להסתכלא ביקרא דמלכא. ותמתי כשמקבלת מכתר. זהו עלי' היותר עליונה. שלא יש עכשיו יותר מד' מדרגות אלו. וזהו גוי קדוש שנרמז כאן ג"כ כל הד' מדרגות. הג' הוא נה"י. והוא"ו הוא חג"ת שכלול בהם גם נה"י. והיו"ד ח"ע. וקדוש הוא כ"ע. שכמו הז"א נק' קדוש לגבי בי"ע כן נק' א"א קדוש לגבי אצילות. ומדרגה זו הוא ע"י והייתם לי. והי' במכילתא שתהיו קנוים לי לעסוק בד"ת ולא בדברים בטלים. שהו"ע שיפרוש האדם א"ע מכל רצונות הגוף ויהי' רק רצון אחד בעסק התורה. והו"ע קדש א"ע במותר. ועי"ז ממשיך תוס' גילוי אור מבחי' כ"ע בח"ע כנ"ל. ונמשך במל' ובכנ"י ג"כ מהחכ' לבד. שלא ע"י בינה ומדות. וזהו ההפרש בין סגולה וממלכת כהנים לגוי קדוש. שענין סגולה וממ"כ הוא שזה שבונה בשמים מעליותיו דהיינו המוחין שמעצמיות ג"ר שנמשכים בז"א יומשך מז"א במל' ובכנ"י ג"כ. והו"ע יחוד ו"ה. שזהו ע"י אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי רמ"ח מ"ע ש"ה כו'. ואיש כי יקח את אחותו חסד. אבל גוי קדוש זהו שהמל' מקבלת היחוד מהחכ' כמו שמקבלת תוס' אור מכ"ע ושלא ע"י בינה וז"א (הכוונה דרך מעבר לבד. שלא ע"י התלבשות בבינה ומדות. כ"א עצמיות המוחין דאבא מתגלים במל'). וזהו אלה הדברים אשר תדבר אל בנ"י. ופירש"י ז"ל לא פחות ולא יותר. שעכשיו בשמיעה זו לא יש עלי' יתירה מבחי' גוי קדוש שהוא א"א המלובש בחכ'. וכמ"ש קדושים תהיו ואחז"ל יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני קדושתי למעלה כו'. וקאי על בחי' עתיקא. שאין ממנו גילוי בשמיעה זו. כ"א להר סיני ואחד הרוב אז יהי' עבר אעברנו לך. ולתוס' ביאור בענין ד"ס שמגיעים בבחי' גבוה ביותר מד"ת. איתא בגמרא ביבמות (דע"א ע"ב) לא ניתנה מילות פריעה לאברהם. והי' בס בתוס' (ד"ה לא) שהיא הלל"מ ויהושע אסמכי' אקרא. שוב מול את בנ"י שנית. והענין שגבי מילה כתי' אני אל שדי כו'. ומשמעות הפסוקים ששם שדי נתגלה לו ע"י המילה. שמקודם לא הי' לו גילוי כ"א משם אלקים. וכתי' וארא כו' באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי. והענין כמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקים. ששם אלקים הוא בחי' מגן ופרסא המעלים ומסתיר על יחוד אמיתי דש' הוי' ב"ה. ואע"פ שלאחר הפרסא דש' אלקי' הוא ג"כ קדושה עצומה שרפים אומרים קדוש והאופנים והיוה"ק. מ"מ לגבי יחוד אמיתי דש' הוי' ב"ה שבאצי' הוא בחי' פרסא והסתר. וכענין והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש כו'. ומבחי' פרסא זו דש' אלקי' הוא שרש והשתל' כל מסכים ופרסאות שבכל עולמות בי"ע מעולם ועד עולם. עד שמשתלשל הפרסא שבין קדש לחול. דהיינו בין קדושה לק"נ שהיא חול גמור. ובזה יובן מה שמשם אלקי' הי' גילוי לאברהם גם קודם המילה. שהערלה היא ההבדלה שבין קדש לחול. וכיון שמבחי' ש' אלקי' משתלשל הבדלה זו. לכן אין ההבדלה הזו הסתר לגבי הגילוי דש' אלקי'. אבל ש' שדי הוא ביסוד שנמשך על ידו תוס' גילוי אור. שדי בברכותיו. די סיפוקא דכולא. די באלהותי לכל ברי'. והוא מלשון ברכות שדים. שכמו החלב מגדיל הולד. כן משם שדי הוא ריבוי הגדלת החיות בהכלים דמל'. ולכן כדי לקבל גילוי זה שהוא למעלה מהפרסא דש' אלקים הי' צריך להעביר הערלה כו' שהוא ההסתר הנמשך מש' אלקי'. ומ"מ פריעה שהיא העור הדק. שהוא כמו קליפת האגוז שנאכל עם הפרי. אינו הסתר לגבי גילוי זה. אך זהו רק לגבי הגילוי משם שדי שהוא גילוי ההעלם שבסדר ההשתל'. ברכות שדים מוחין דאי' מקור דסדר השתל'. אבל מ"מ וידעתם כי אני הוי'. מוחין דאבא. זה לא נודעתי להם. כי גם עור הפריעה מעכב זה. ועד"ז דוגמא שהי' בספרים שיש כמה נשמות בג"ע מכמה שנים ושצריכים לעלות למדרגה עליונה יותר מעניש' אותם על דברים שמתחלה לא היו נחשבים לחטא כלל. והוא כמ"ש וסביביו נשערה כו' ואחז"ל (יבמות קכ"א ע"ב) הקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה וכמאחז"ל (זח"ג קע"ט א') כל הכועס כאלו עע"ז. והיינו שבעולם עליון נחשב החטא כמו ע"ז. שמתקשר בנגו' קשות דנוק' דקליפה. והנה כתיב כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות (מיכה ז') והו"ע מ"ש (בראשית כ"ח כ"א) והי' הוי' לי לאלקי'. שע"י ש' הוי' יהי' גילוי מעצמות אוא"ס כו'. והו"ע גילוי פנימי' התורה שמתחיל הל"ב דחכ' ושע"כ דבינה. ולמעלה ממ"ת דעכשיו שהוא רק ממ"ע שע"ב כו'. ולגבי גילוי זה אפי' דברים המותרים הם הסתר. וכשראו חכמים כן הוסיפו לאסור גם דברים המותרים. כי לגבי גילוי זה א"צ קוס ועבה. כ"א להסיר המונע. וכמו"כ גם להתקדש אפי' במותר מד"ס. וזהו"ע וגוי קדוש:

ועבדתם

הזמן כמונו רחה בעתיד כמו בהוה ועבר. וכמו האריז"ל שהשיג ברבע בעה מה בנ"ל בדיבור פ' בנה כו'. והס' זו היה בחי' מתנה מלמעלה כמ"ש עבודת מתנה אתן את כהונתכם. בא"א להגיע לה מל"ע. שאינה אפי' בברם נפשו) :

וזהו שאי' בזהר (צו ל"ד סע"ב) ע"פ זאת משחת אהרן כו'. כד כנס"י מתברכא ע"י דכהנא אתקריאת על שמו. והכוונה שכל מי שממשיך היחוד עליון במל' נק' המל' על שמו. וזהו פי' הפסוק זאת ל' נוק' היא המל' שמקבל מזה אלי. זה הוי' כו'. משחת הוא שמן משחת קדש. משח רבות קודשא. עלמיות חכמה אצי' שבאצי'. מבהר האצי'. שבחכמה עלמה יש אבי"ע. ד"פ ח"י שבשם ע"ב. ומשחת קדש הוא אצי' שבחכ'. ונק' ראשית. וזאת שהיא המל' היא אחרית האצי'. וכתיב המגיד מראשית אחרית. שזהו כשנמשך היחוד במל' מעלמיות ראשית הכ'. וכ"ז הוא משחת אהרן כו' שהכהן הוא שודמ"ע. כמ"ש ואיש כי יקח את אחותו חסד הוא. וכתי' תומיך ואוריך לאיש חסידך. וכ"ז הו"ע ואתם תהיו לי ממלכת כהנים. ותוס' המ"ס בממלכת רומז על גדלות המלוכה. כמו למרבה המשרה. משרה הוא בררה בחי' מל'. ולמרבה המשרה הוא תוקף וריבוי הגדלת המל' שנעשית במדרגת הבינה ממש. כאמה בתה. וזהו מ"ס סתומה דלמרבה. ולשלום אין קץ. שלום הוא יסוד שממנו היחוד בכנס"י. כמ"ש ונתתי שלום בארץ. ולשלום א"ק הוא בחי' יסו"א. רק בעיקר גילוי בחי' זו יהי' לע"ל שהמל' תקבל בעלמה היחוד מהחכ' שלא ע"י בינה ומדות כלל. ועוד ממלכת הוא כללות מלך מלכי המלכים. הב"ד. כמבואר בלקו"ת. ובכ"ז יובן מה שאי' בילקוט שמעוני (יתרו רמז רע"ו) ראוין היו ישראל לאכול בקדשים ככהנים אלא שגרם חטא העגל. ולכאו' תמוה. והענין דכתי' ולא האכל יאכל כו' בשתי אכילות הכתוב מדבר א' אכילת כהנים וא' אכילת מזבח. פי' אכילת מזבח היא מה שהקרבן כלל בא"ס של מעלה ארי' דאכיל קרבנין. פנ"א אל הימין כולל כל המרכבה. והמרכבה נכלל במל'. והו"ע בירור דהעמ"נ. והא"כ אכילת אדם בגימט' מ"ה בירור שני דהמשכת מ"ד שנכלל באלקות ממש. ולולי חטא העגל היו כל ישראל ראויים לאכול בקדשים ככהנים. הכוונה שהאכילה של כל או"א מישראל הי' כמו אכילת כהנים שהוא בירור שני דהמשכת מ"ד. מה שעכשיו מחמת חטא העגל האכילה אפי' של צדיק ועובד ה' הוא רק כמו אכילת מזבח שהו"ע בירור דהעמ"נ. שנפש דעשי' מעלה הבירורי' בבחי' מל' דעשי' ורוח דיצי' במל' דיצי' עד מל' דאצי'. ואח"כ ע"י שעוסק בכח האכילה בתורה ותפלה הם מתבררים בירור אמיתי דהמשכת מ"ד. ולולי חטא העגל היו כל ישראל ממלכת כהנים. שמה שבונה בשמים כו' הי' נמשך גם בהם. שזהו שגם ב"ן נעשה כמו שם מ"ה כנ"ל. וא"כ הי' רק האכילה שלהם לבד ג"כ כמו אכילת אדם בגימט' מ"ה :

ועוי"ל ממלכת כהנים הבטחה שיהי' נשמות שיומשך בהם בעלמם היחוד עליון שלא ע"י המל' כלל. והו"ע נשמות כללי' כמו נשמת בנימין ובניהו שהם בעלמם כלים לקבל שפע המ"ד כמו המל'. לפי שמעוררים בהעלאת מ"ן שלהם עד א"ס ב"ה. ומ"מ אינו דומה למה שהמל' היא בחי' כלי אל היחוד עליון שהיא אלקות ממש. משא"כ הנשמות הם מעין אלקות בלמצום עלום. וזהו רבות בנות כו' ואת עלית על כולנה :

והנה ואתם תהיו לי ממלכת. זהו ע"י ושמרתם את בריתי. ברית הוא יסוד שיומא דגופא אות ברית קדש. והיינו כי ברית הוא התקשרות. ולמעלה זהו התקשרות ההמשכה משוכ"ע בממכ"ע שהוא ע"י יסוד וצדיק יסוד עולם. וכמ"ש (ישעי' ג' יו"ד) אמרו צדיק כי טוב כו' וכתיב (איכה ג' כ"ה) טוב ה' לקויו לנפש כו' שכל ההמשכות וההשפעות עליונות במל' הכל הוא על ידי יסוד ולכן נ"ל ושמרתם את בריתי. היינו על ידי ע"ע שלא לבטל מכל מה שאפשר לקיים ממ"ע. שאזי הוא כמ"ש בעת בה' ועשה טוב שממשיך בחי' אמרו לצדיק כי טוב שכן הרץ כו'. וגם ענין ושמרתם את בריתי הוא מלות מילה ושלא לפגום הברית. שכיון שע"י מדה זו הוא ההמשכה צריך לשמרה שלא לפגום בה. שאם פוגם א"א להמשיך היחוד דממלכת כהנים. וזהו שאי' בזהר (ע' זה"א נ"ג ע"ב ונ"ד ע"א וזח"ג דף י"ד ע"א) מאן דנטיר ברית אקרי מלכא היינו כמ"ש כאן ואתם תהיו לי ממלכת. וז"ש בכהונה ברית מלח עולם. וגבי פנחס בקנאו את קנאתי על פגם הברית הנני נותן לו את בריתי שלום. וזהו התילוק אם שמוע תשמעו כו' הוא צווי כללי לכל מה שיעשה האדם שיהי' בבחי' שמיעה וקבעומ"ש שעי"ז הוא ההתקשרות בבחי' המל' להיות בבחי' והייתם לי סגולה. ושמרתם את בריתי הו"ע שמירת הברית בפרט וכללות ע"ע שלא לבטל מכל מה שאפשר לקיים. שעי"ז ואתם תהיו לי ממלכת :

וגוי קדוש. במשנה ביבמות איסור מלוה ואיסור קדושה. ובברייתא שם ד' כ' ע"א איסור קדושה שניות מד"ס. שנק' איסור קדושה ע"ש קדש עצמך במותר לך. וזהו קוטב ויסוד כל הד"ס שהם תוס' על תושב"כ כשניות לעריות וע"ת וע"א ושבותים. שהמכוון הוא קדש א"ע במותר. וכיון שנאסר עפ"י חז"ל נעשה איסור ממש. ובכלל הו"ע בטל רצונך. לסלק רצונו מכל מה' אפי' של היתר. כל שאינה לה' וצריך תירתי כו'. וכן בדיבור אפי' של היתר שלא יהא דיבורו והרחבת פיו כרצונו (לבד הד' כתות שאינם מקבלים פני שכינה) וכ"ש במעשה וכן בכל קומת הנפש ראייה ושמיעה כו'. ועבודה זו הוא ע"י בחי' החכ' שהוא כח מה ביטול לגמרי. ובחכמה אתבררו. פי' שמפריד ומברר הטוב מן הרע ומעלהו. וכל מחדו"מ אפי' של היתר כיון שאינה לצורך עבודת ה' ה"ה ס"א לך הקליפה. ק"נ. וזהו קדש בחכ'. שלהיות קדש במותר הוא ע"י החכ'. וקדש לי כל בכר. יחודות עשירות מאות. נר"נ. מהדומ"ע. יהיו לי כו'. והנה בעבודה זו יש ב' דברים. סילוק עצמותו מכל הרצונות. ולמצום עצמותו בדבר אחד רצון ה' ועבודתו. ועי"ז גורם למעלה ג"כ סילוק עצמותו כבי' ולמצום עצמותו בבחי' יו"ד דש' הוי' ב"ה. כי מהיו"ד ולמטה הוא השתל'. אבל המשכת היו"ד דש' הוי' הוא שלא בדרך השתל' כ"א ע"י שמסתלק ומתעלם עלמיות רצה"ע בחי' רעדל"ר להיות בבחי' ישת חשך סתרו ויתצמצם בבחי' רצון אותיות

נגור

אתעדל"ע מכתר דתיקון. וע"י אתעדל"ת והעמ"כ מבירור נה"ב שברשה מעולם התהו שלפני מלוך מלך לבנ"י. מגיע ומעורר אתעדל"ע מכתר דתהו שהו"ע גילוי ריבוי אור דתהו בכלים דתיקון (ע' ע"פ כי מראש צורים נת' היטיב). אך מ"מ מי הוא המברר הנה"ב הוא הנה"א. שהנה"ב נפלה בשבה"כ משם ב"ן דתהו. והנה"א שרשה משם מ"ה. ובכל נשמה בירידתה למטה בעוה"ז מערבין בה מש' מ"ה שיהי' בה כח לברר הנה"ב. ועז"א (חגיגה ד"ד רע"א) איזהו שוטה המאבד מ"ה שנותנין לו. לכן עיקר הארץ חפץ הוא הנה"א בין מל"ע בין מה שעל ידו מתברר הנה"ב (שזהו כמו מים מלוחי' ומרים דתהום מתבררי' ע"י עפר הארץ כמו שנת'שם ע"פ הנ"ל). ועפ"ז יובן ג"כ פירש"י שפי' סגולה אוצר חביב של אבנים טובות. כי אבן א' ב"ן והיינו הנה"ב שנפלה בשבה"כ משם ב"ן כנ"ל. וא' הוא הנה"א שרשה משם' מ"ה במילוי אלפין שמברר להנה"ב כו' וגם כל בירורי נוגה מכללות דל"ח ע"י מזון לבוש בית ומעהמ"ל הוא הכל ע"י הנה"א. לכן נק' הנה"א אוצר חביב של אבנים טובות. וגם כמו האוצר הוא קיבוץ מדברים מפוזרים שמכנים לאוצר ממה שמפוזר ומפורד. כן הו"ע קיבוץ ואסיפת פיזור נילוצי הנפש מרבות מחשבות כו' להיות רק רצון אחד לאביו שבשמים. וגם שעי"ז נמשך ומתגלה מלמעלה מבחי' אוצר העליון. שכמו האוצר הוא מכוסה ונעלם מעין. כן הוא למעלה עצמיות רלה"ע אשר ישת חשך סתרו ובדכ"ם כו' ומתגלה ע"י העלאת הנה"א ובירור נה"ב. וזהו"ע והייתם לי סגולה כי לי כל הארץ. פי' כל הארץ. בין הארץ חפץ דנה"א שהיא בודאי לי ע"י ההה"ע כנ"ל. ואפי' מה שוהארץ היתה תהו שהוא הנה"ב שנפלה בשבה"כ בק"נ. מ"מ היא ג"כ לי ע"י הנה"א שמברר נה"ב. אך כ"ז הוא כאשר אם שמוע תשמעו בקולי. כי באמת זה שנת' שנש"י הם ארץ חפץ. מפני כח הצומח שבהם להצמיח ע"י זריעת התומ"צ כנ"ל. העיקר הוא בארץ העליונה כנס"י בחי' מל' שבה עיקר כח הצומח מזריעת התומ"צ. כי נתהב"ם. וכ"ע היהו כתר מל'. ובה הוא גילוי הכך עבר"ל כו'. וכן מה שע"י הבירורים מנה"ב וכללות ק"נ נק' הנה"א ארץ חפץ ג"כ הנה ידוע שכל העמ"כ שמבחי' בירורי' שמתבררים מלמטה נכללים בבחי' מל'. וא"כ צ"ל ההתקשרות בבחי' המל'. וזהו רק ע"י אם שמוע תשמעו שהו"ע שמיעה וקבלת הצווים מבחי' המל'. וכמ"ש (ש"א ט"ו כ"ב) שמוע מזבח טוב. היינו שבכללות עבודת האדם לא יהי' בשביל שום טעם ותענוג ואיזה תועלת לעצמו. כ"א מפני שהוא עול מלכות שמים כו'. ועי"ז מתקשר בבחי' המל' ונעשה בבחי' ארץ חפץ שהו"ע והייתם לי סגולה :

ועתה י"ל ענין ממלכת כהנים שהוא ע"י ושמרתם את בריתי. והענין כי כ"ז שנת' מעלת ומדרגת כנס"י ונש"י הוא מצד היותם ארץ חפץ שיש בהם כח הצומח שהו"ע והייתם לי סגולה. אגודה לעצמי. שאזי הבונה בשמים מעליותיו כנ"ל. ותוכן הענין שע"י אתעדל"ת שלהם נמשך אתעדל"ע המשכת מוחין דגדלות מעצמיות ג"ר בשמים עילאין. שהוא ז"א דאצי'. שמה שנה שמים לא זכו יהי' השמים מכפרים כו'. אבל ענין ואתם תהיו לי ממלכת כו'. זהו שמה שבונה בשמים כו' יהי' נמשך גילוי אורות והמשכות אלו גם בכנס"י למעלה ובנש"י למטה. וכדאיתא במד"ר (פקודי פנ"א סי' ג') משל למלך שנטל אשה והבבה יותר מדאי. כך הקב"ה חבב את ישראל יותר מדאי. שנא' ואתם תהיו לי ממלכת כהנים. מבואר מזה שענין ואתם תהיו לי ממ"כ הו"ע יחוד עליון. כי ממלכת הוא כמו מלכתא שיחוד המלך עמה בתמידי' ולא כפלגש שהוא רק באקראי. ומה שנק' ממלכת כהנים כי הכהן הוא שושבינא דמטרוניתא. אתה כהן לעולם על דברתי (תלים ק"י ד') דברת יו"ד ודברתי דיבור שלי שיהי' הדיבור עליון מיוחד עם הוא"ם ב"ה. כי פי הוי' דבר זהו ע"י הכהן (ע' ע"פ ראשית עריסותיכם). וביאור הענין יובן עד"מ בגשמיות הארץ יש בה כח הצומח ומ"מ הצמיחה היא מעולה הרבה מן הארץ שהיא רק עפר והצמיחה היא פרי שיש בה טוב טעם. או עד"מ אשה כי תזריע וילדה זכר. שאעפ"י שכח המוליד הוא בהאשה מ"מ הזכר הנולד ממנה מעולה הרבה ממנה כמעלת דכורא על נוק'. וכמו"כ יובן בנמשל ענין והייתם לי סגולה הוא רק מה שיש בכנס"י ובנש"י מל"ע כח הצומח להיות באתעדל"ת אתעדל"ע. אבל הצמיחה שהיא האתעדל"ע נעלה הרבה באין ערוך ממדרגת כנס"י מל"ע. וגילוי הצמיחה הוא רק בשמים שזהו הבונה בשמים מעליותיו. אבל שאותו גילוי עצמו יומשך ויתגלה ממש בכנס"י ובנש"י (והוא ענין כימי השמים על הארץ. וז"ש כימי העץ ימי עמי כו' כמ"ש במ"א). שבמשל א"א כלל להיות זה שהארץ תהי' כמו הפרי או שהאשה תהי' כמו הדכר. אבל למעלה אפ"ל זה שאעפ"י שהמל' היא בחי' נוק' מקבל. מ"מ כשנמשך בה שפע המ"ד מדכורא נעשי' גם היא דכורא. וכמ"ש במ"א בפי' היא העולה כו'. אילה שלוחה הנותן כו'. והו"ע ש' מ"ה וש' ב"ן. שמ"ה גימט' אדם. וב"ן גימט' בהמה. ובגשמיות א"א מבהמה אדם אבל למעלה כאשר יחוד מ"ה וב"ן. אזי גם ש' ב"ן נעשה כמו שם מ"ה. ותוכן החילוק כי נש"י שרשם מפנימי' הכלים פנימי' המל' מחשבה. ולא כמלאכים שהם רק מחיצוני' הכלים דמל' דיבור. ולכן נש"י הם סגולה שהם כלי להמשכת יחוד עליון ע"י תומ"צ. אבל מלאכים בקשו התורה ולא נתנה להם. ומ"מ יחוד אוא"ם שבהם הוא רק כמו יחוד איהו וגרמוהי. אבל ענין ואתם תהיו לי ממ"כ שהוא שמה שבונה בשמים מעליותיו מעצמיות ג"ר כנ"ל יומשך גם בהם א"כ ה"ז כמו איהו וחיוהי חד. ובעבודה זהו ההפרש בין אהבה דאברהם לאה"ר דאהרן כה"ר. ונת' היטיב באריכות ע"פ בסוכות ע"ש. (ומה שלא נז' שם הוא שאה"ע דאברהם זהו האה"ע הנ"ל. וידוע שהיא מסותרת וצריך להוציאה לגילוי ע"י התבוננות. ואעפ"י שלאחר יציאתה לגילוי היא בתוקף יותר מכפ"ע ההתבוננות ולמעלה מהטו"ד. מ"מ מכיון שהתחלת יציאתה לגילוי ע"י התבוננו' ה"ז כמו שמיעה כו'. ובענין אה"ר דאהרן נתמ' כאן שהרשפי אש שבאה' זו הוא שמחמת עריבות ומתיקות התענוג אין כלי הנפש מכילים כלל התענוג ונעשה כלוה"נ וכמ"ש הסבי עיניך מנגדי דמוקדין לי' כו'. ובענין באה' זו היא מלמעלמ"ע נה' כאן הדוגמא כמו נקוס ארון אינו מן המדה. וכמו שהראהו הקב"ה לאדה"ר דור דור ודורשיו כו' אעפ"י שהי' תחת

הזמן

הכי נעלה. כי בג"ר כח"ב מקור הג' קוין דז"א שם הוא אחדות והתכללות בתכלית. כידוע שג"ר השופות כחד ולכן נק' צרור החיים. ולכן גבי מאה ועשרים כתי' שנה ל' יחיד. ולכן ע"י האגודה וההתקשרות כהנים בעבודתם ולוים בדוכנם וישראל במעמדם על הקרבן. אשר הם משתלשלים מג' מדות חג"ת דז"א ע"ז מעוררים וממשיכים מבחי' צרור החיים דג"ר. מקור חיים. והחכמה תחי'. חלקי' חיים. שיתגלו בבחי' חג"ת דז"א שיהי' גם בהמדות אחדות והתכללות אמיתי כמו בג"ר:

ובזה"ז יובן איך סגולה זהו אגודה. כי סגולה הוא מענין סגול. ג' נקודות כשאחוזים וקשורים יחד כו'. דהיינו התקשרות כהנים לוים וישראלים שנמשכים מהג' קוין חג"ת כו'. וזהו ענין מאמר הרבות אני עושה אתכם אגודה לעצמי דהיינו כדי להיות הקב"ה מתעלה. הבוגה בשמים מעליותיו. (עכ"ל אדמו"ר נ"ע). ועכשיו שאין קרבנות הענין בעבודה בנפש האדם. שהאתעדל"ת והעלאת הנפש שמלמעלמ"ע יהי' מהתכללות ג' קוין אהוי"ר ורחמים דוקא. שאז הוא שלימות העבודה. אה' צ"ל כדאי' בזהר (ח"ג דרס"ז ע"א) לית פולחנא כפולחנא דרחימותא. שזהו יתרון מעלה במדת האה' על כל המדות שבה מגיע ומעורר אא"ס ב"ה. לפי שהיא התקרבות ודביקות הנפש באלקות. ומ"מ צ"ל גם יראה ורחמים כלול בה. כי קוב"ה לא שרי אלא באתר שלים (זח"ג נ' ב'. זח"א רע"ו ב'. ע' בלקו"ת ד"ה ביאו"ד ע"פ וידעת היום. ובמ"א בדרוש בהעלותך). ואזי נמשך מלמעלה מעלמיות ג"ר בהמדות. כמו ע"י כהנים בעבודתם כו'. רק שאז הי' הגילוי גם בהילוני' העולם. ועכשיו הגילוי רק בעבודה בנפש. וזה כמ"ש (מיכה ז' כ') אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם. אבותינו הם המדות הנמשכים מהשכל. וע"י ההתעדל"ת מהתכללות ג' מדות אלו נמשך בהם מימי קדם מדות שלמעלה מהשתל' קדמונו ש"ע. ובזה יובן מה שהסגול והאגודה הנ"ל נרמז בתיבת סגולה. והיינו כי זהו כמ"ש אשר נשבעת לאבותינו כו'. שזה שע"י האתעדל"ת מהתכללות הג' קוין יומשך מימ"ק שלמעלה מהשתל' הו"ע שבועה. כמו עד"מ שני בנ"א עושים ברית והתקשרות אה' בשבועה כו' כידוע. שהוא למעלה מהטו"ד רק מפני שכך עלה ברצונם. וזהו שנשבעת הוא תיבת שבע היינו ז' תיקונין דגלגלתא. ואשר הוא למעלה יותר. וזהו ג"כ ענין סגולה שהיא ג"כ למעלה מהטו"ד. רפואה היא עפ"י שכל וטעם. שחכמי הרופאים יודעי' טעם לזה. אבל הסגולה אין לזה טעם למה אבן זה מעלה חן ואבן זה דוחה עין הרע. כ"א שהוא למעלה מהטעם. לכן נרמז מה שע"י אתעדל"ת מהתכללות כהנים לוים ישראלים וג' מדות הג"ת נמשך מעלמיות ג"ר בפ' והייתם לי סגולה. ויובן עוד בתוס' ביאור ענין הסגולה. וגם מה שהסגולה שהיא ג"כ אגודה היא דוקא בארץ. כמ"ש ואגודתו על ארץ. אימתי בזמן שאגודתו על ארץ כו'. כי הנה התומ"צ נק' בשם זריעה כמ"ש זרעו לכם לצדקה (הושע יו"ד י"ב) וזרע לצדקות. והיינו כי כמו עד"מ בגשמיות שזורעין גרעין ונעשה צמיחה בתוס' וריבוי. והגרעין אין בו טעם ואילן עם פירות שיש בהם טוב טעם. וזהו מפני שהזריעה היא בארץ שיש בה כח הצומח להצמיח כ"ד. והכח הצומח שבארץ הוא כמו סגולה. שאין לזה טעם ואין מושג איך הוא (ע' ע"פ ויכל). כן הוא זריעת התומ"צ שהוא אור זרוע לצדיק הי' העולמים. לדיק ה' בכל דרכיו. מה שע"י התומ"צ נמשך גילוי אורות עליונים מאלי' ותוס' אור מעצמות המאציל ב"ה. זהו מפני שהם זריעה בארץ. היינו נש"י שנק' ארץ חפץ. לפי שיש בהם הסגולה שהוא כח הצומח. והו"ע אה' הטבעית שיש בכלו"א מישראל למעלה מהטו"ד למסו"נ על קדה"ש בפו"מ. ולמסו"נ באחד בק"ש בכח. והיא גם כן סגול היינו שהיא כלולה מג' קוין אהוי"ר ורחמים. וכשעוסקים בתומ"צ מחמת אה' זו. אזי נצמח ע"ז גילוי אורות עליוני' כו'. וזהו דוקא בנש"י המלובשי' למטה בגופים. שהגם שכמו שהנשמה למעלה יש בה ג"כ אה"ע לאלקות. מ"מ אינה בבחי' סגולה וכח הצומח. וכן המלאכים מקומם דוקא בשמים ממעל. אבל בארץ כתי' הנפילי' היו בארץ. כ"א דוקא נש"י שאעפ"י שיורדים לעוה"ז ומתלבשי' בגוף ונה"ב. ומ"מ יש להם אה"ע וכלולה גם מיראה ורחמים. ה"ה בבחי' ארץ חפץ שיש בהם הסגולה הזו שהאתעדל"ת שלהם מעסק תומ"צ יעורר אתעדל"ע מלמעלה מהשתל'. והו"ע אשר נשבעת כו' שכך עבר"צ כנ"ל. והנה באתעדל"ת זו מאה"ע הנ"ל יש שני בחי'. מי שכחו יפה מצד שרש נשמתו יוכל לעורר את האה' ולהוציאה מהעלם אל הגילוי להיות התגלות מדות בלבו אהוי"ר ורחמים. שהם עלם המדות. ויש מי שאין כחו יפה לעורר את האה' ולהביאה לידי גילוי בלב. מ"מ יש בו ג"כ סגולה זו בבחי' ענפי המדות נה"י. נלח הוא ענף החסד. היינו אעפ"י שאין לו אה' בהתגלות לבו. מ"מ הוא מתגלא למעלה מהטו"ד להיות בו"מ וע"ע בתכלית. והוד הוא אעפ"י שאין לו יראה בהתגלות לבו מ"מ הוא מודה על יראה. דהיינו קבלת היראה במוחו. וכן התקשרות במעהמ"ל אע"פ שאין לו שום תענוג. וב' בחי' אלו הו"ע מ"ש הללוהו בנבל וכנור הללוהו בתוף (ע' ע"פ אוסרי כו'). כנור הוא קול נעים מתיקות ותענוג בעבודה. ותוף הוא קול רעש ורעש בלבד ואין בו נעימות. וענינו במלחמה שכשהשוגא מורה חצים כו' שנעשה מורך הלב כו' מכים בתוף כו' ונעשה הרמת והגבהת הלב. וכמו"כ בעבודה יש מלחמה כאשר היצה"ר מפיל על האדם מח' רעות והרהורין בישין. ומתגבר עליו להפילו כו' חלילה. אזי צ"ל בעבודה ענין תוף שהוא נלהין הזק למעלה מהטו"ד בבחי' עקשות שמפנימי' ועלמיות הנפש כו' שלא להיות ניזוז ממקומו ולא יפול ממדרגתו. ולדחות כל המח' והרהורים שלא יזכרו ולא יפקדו כו'. וג' בחי' אלו דנה"י הו"ע שורק שהוא ג"כ ג' נקודות כמו סגול. רק שמרוחקים קצת ואינם בקיבוץ אחד. והם בעיקום. ועיקום הוא התרגום של עקשות. מעקש דרכי' התרגום מעקם כו' שהו"ע עקשות דקדושה שלשבח. שעז"נ כי עם קשה עורף ושלחת. וזהו"ע אוסרי לגפן עירה. גפן הוא סגול. ולשורקה בני אתונו. שורקה הוא בחי' שורק. וזהו שג' בחי' אלו הם ג"כ סגולה וכח הצומח כו'. ובכ"ז מובן ומבואר ענין הבונה בשמים מעליותיו. אימתי בזמן שאגודתו על ארץ יסדה. ובמ"א נת' שזה שנש"י נק' ארץ חפץ הוא ע"י בירור נה"ב. והכל אמת. כי מצד האתעדל"ת של הנה"א בעצמה באה"ע שבה ובהתכללות הג' קוין. מגיע ומעורר

אתעדל"ע

הוא מדות דאצילו' והמדות נק' שמים אש ומים תו"ג שזהו כללו' המדות ותיבת מים נכתב בשלימות ומאש נכתב רק הש"ן לבד כי ז"א דאצילו' רובו חסדים והגבורות טפלים ובטלים להחסדים כמ"ש בזהר (ח"ב רל"א א') שמאלא אתכליל בימינא תדיר. וז"ש (משלי ט"ו ט"ו) באור פני מלך חיים. אנפי דמלכא נהירין. גם נק' שמים לפי שהם בחי' מקיף וסובב לבי"ע כנ"ל בפי' קוב"ה. וענין הקב"ה מתעלה. היינו שיומשך בהמדות דז"א דאצילו' המשכת גילוי מוחין דגדלות מבחי' קדש עליון שלמעלה מבחי' קדוש. כמ"ש (תלים קל"ד ב') שאו ידיכם קדש וברכו את הוי'. כי שם הוי' הוא בחי' קדוש כמ"ש קדוש ק"ק הוי' צבאות. ולכן מבחי' קדש עליון נמשך ברכה בש' הוי' שנק' קדוש. והיינו כי קדוש הוא קדש ו' שרק המשכה והארה בעלמא מבחי' קדש עליון נמשך ומתלבש בששה מדות דאצילות להיות בחי' קדוש מקיף וסובב לבי"ע. אבל עצמיות ח"ע שבתוכה שורה אוא"ס ב"ה הוא בחי' קדש מלה בגרמי' (בזה"ג ל"ד ע"ב) בחי' אתה הוי' לבדך (נחמי' ט' ו'). ולכן ע"י שנמשך מוחין דגדלות מעצמות קדש עליון בהמדות עי"ז מתעלים המדות שנעשה בהם תיקון וזיכוך יותר וזהו ענין הקב"ה מתעלה. וזהו הבונה בשמים מעליותיו פי' מעליותיו הוא לשון עילוי ושבח כמו עילוי נכסים. לעילויי קמכוין. והיינו שע"י המשכת מוחין דגדלות מבחי' קדש עליון עי"ז נעשה עילוי ושבח בהשמים. דהנה כתי' ושמים לא זכו בעיניו (איוב ט"ו ט"ו) פי' שאינם זכים ובהירים עדיין לגבי עצמות המאציל. ולכן הוי' דז"א לגבי עתיקא כאלקים יחשב כו'. ולכן כתי' (משלי ג' י"ט) כונן שמים בתבונה. ל' הוה ותמידיות שתמיד מתקן ומזכך ע"י המשכת מוחין כו'. אך עיקר התיקון והזיכוך הוא ע"י המשכת מוחין דגדלות שני מבחי' קדש עליון ממש. ולכן אומרים בשבת השמים מספרים כו' ופי' בזהר (תרומה קל"ו ע"ב) מנהרין ומנצצין. לפי שבשבת כתי' (תשא ל"א י"ד) ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם. התגלות מוחין דאבא (וז"ש בזהר (תרומה קל"ה ע"ב) ואתתקנת למשרי עלה מלכא קדישא כו') ולכן אזי דוקא יש בהשמים בהירות גדול להיות מספרים מנהרין כו'. משא"כ בחול כו'. וזהו הבונה בשמים מעליותיו שהו"ע העילוי והשבח בהשמים דהיינו תיקון וזיכוך המדות ע"י המשכת מוחין דגדלות יותר כו'. וזהו פי' אחד מעליותיו ל' עילוי ושבח. ופי' הב' מעליותיו ל' על. דהנה כתי' (תלים ק"ח ה') כי גדול מעל שמים חסדך. ופי' בזהר (ויקרא דט"ו ע"א) לעילא מאתר דאקרי שמים. וכתי' (שם נ"ה כ"ג) השלך על ה' יהבך. והתפלל על הוי' (ש"א א' יו"ד) דהנה בני חיי ומזוני נשפע למטה דרך הג' מדות דאצי' חג"ת. חיי נמשך ע"י מדת חסד עליון. וזהו מכלכל חיים בחסד. כי טוב חסדך מחיים (תלים ס"ג ד'). מזוני נשפע ממדת גבו' עליונה. וזהו שולחן בצפון כי לחם הפנים שהוא השפעת מזון לכל העולמות נשפע מקו השמאל כי ע"י הגבורות הוא ריבוי התחלקו' החיות והשפע. וז"ש (איוב ל"ז כ"ב) מצפון זהב יאתה. בני נשפע מקו האמצעי ת"ת ויסוד גוף וברית כחדא חשבינן (זה"ג רכ"ג ב') שמהם נמשך היחוד במל' להוליד נשמות. אך זהו כשנמשך עפ"י סדר השתלשלו'. שאזי נמשך מהמדות. אך לפעמים צריך להמשיך מלמעלה יותר דהיינו מעצמיות ג"ר מקור הג' מדות. וזהו כי גדול מעל שמים חסדך. זהו בחי' ח"ע מקור קו הימין דחסד דז"א. דהיינו בחי' חסד דאבא שלמעלה מחסד דז"א. נק' מעל שמים חסדך. ובחי' על ה' יהבך והוא יכלכלך זהו בחי' עצמות בינה עילאה שלמעלה מגבו' דז"א. דאעפ"י שממדת גבו' דז"א יכול להיות הפסק בהשפע דמזוני אך השלך על הוי' יהבך (בחי' בינה עילאה) והוא יכלכלך. וכמו"כ ענין והתפלל על הוי'. לפי שהיתה עקרה שממדת ת"ת דאצי' לא נמשך לה בנים. לכן היתה צריכה להתפלל לבחי' על הוי' שלמעלה מבחי' ת"ת דז"א והיינו לבחי' כ"ע מקור קו האמצעי כו'. וזהו פי' וענין הבונה בשמים מעליותיו. שכל הג' בחי' על. בחי' מעל שמים חסדך. ובחי' על הוי' כו'. שהו"ע עצמיות ג"ר חב"ד יומשכו ויתגלו בהשמים עילאין ז"א דאצי'. ויש לבאר ב' הפירושי' כאחד שבחי' עילוי וזיכוך השמים עילאין הוא דוקא ע"י המשכת מוחין דגדלות מהג' בחי' על הנ"ל בחי' מעל שמים כו' שהוא עצמות ג"ר חו"ב עילאין. וי"ל שזהו גדלות ב' שנמשך מאו"א עילאין. משא"כ גדלות א' שנמשך מישסו"ת אין נק' מעל שמים. כי ישסו"ת שהוא נה"י דאו"א הרי הם נעשים מוחין לז"א שנכנסים בפנימיות בז"א. ורק בחי' או"א עילאין נק' דוקא מעל שמים כו'. ועי"ז הוא עיקר העילוי והשבח בהשמים דז"א כו'. ופי' ג' הבונה כו' מעליותיו היינו שבחי' מעל שמים גופא הוא בונה ומתקן מהם להיות בבחי' גבוה יותר. כי פי' על שמים הוא כתר דז"א בחי' כותרת ומקיף לז"א וע"כ נק' על שמים. משא"כ כתר דאו"א אין נק' מעל שמים שהוא גבוה יותר מהיות בחי' מקיף לז"א. והוא רק בחי' כתר ומקיף לאו"א עילאין כו'. וזהו פי' הבונה בשמים מעליותיו. שבונה את הבחי' מעל שמים ומתקן אותו שיהי' בבחי' גבוה יותר לאין קץ והיינו שיומשך הכתר דז"א מא"א ממש. מבחי' כ"ע דאו"א כו'. וביאור הענין כי כל כתר הוא רצון. וכתר דז"א היינו רצון המאציל על אצילות ז"א בחי' זעיר לצמצום וקטנות שיהי' בחי' מדות לשון מדה וגבול. שמגבילים את האור והחיות מא"ס ב"ה. ולכן נק' זעיר אנפין חד קציר כי החסד דז"א הוא חסד עולם. והגבו' דין ולצמצום משא"כ בא"א שם החסד הוא בחי' ורב חסד. והגבו' תגבורת האור מאד כו'. והרחמים נק' רחמים גדולים. ונק' חד אריך. וענין שיומשך הכתר דז"א מא"א היינו שיהי' רצון המאציל על עילוי ותיקון המדות דז"א שיהיו בהרחבה והגדלה כמו א"א כו'. ויש לבאר פי' זה לב' פי' הנ"ל. כי כדי שיהי' עילוי ושבח שהוא תיקון וזיכוך עצום בהשמים דז"א ע"י המשכת מוחין דגדלות שני מבחי' מעל שמים כו'. צריך שיומשך הכתר דז"א ממקום גבוה יותר. שיהי' רצון המאציל על עילוי וזיכוך זה כו':

ואימתי הבונה בשמים מעליותיו. בזמן שאגודתו על ארץ יסדה שע"י האגודה וההתקשרות כהנים לוים וישראלים על הקרבן. עי"ז מעוררים וממשיכים מבחי' קס"ק תלת רישין. ביאור הענין. כי כהנים לוים וישראלים נמשכים מהג' קוין חג"ת דז"א. והנה המדות הם ענפין מתפרדין כידוע מ"ש בזהר (חיי קכ"ג ע"א) ע"פ שבע בנים. ל' רבים. אילין אתפרשאן בדינא ורחמי מה דלא הוות הכי

וברך כו' היינו שלא יתפשט המחלה. אבל שלא יהי' המחלה כלל הוא דוקא מעצמות אור א"ס ב"ה. וז"ש והסירותי מחלה. וזה יהי' לע"ל כמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ (זכרי' י"ג ב'). בלע המות לנצח (ישעי' כ"ה ח'). ועד"ז הוא הפי' כל המחלה כו' לא אשים עליך. היינו כי מאחרי שהמחלה שהיא ק"נ יש בהכרח בהאדם מצד חטא עה"ד כנ"ל. ולכן זה שלא אשים דהיינו שלא יהי' כלל המחלה בהאדם. ה"ז נק' רפואה. שיתעקר המחלה לגמרי שתצא ק"נ מטומאתה וזוהמתה. והוא הרפואה. וזהו כי אני ה' רופאך ר"ת אריך שמשם נמשך ארוכה ורפואה. והענין דנת"ל דמחלה הוא מק"נ שנק' חול. כמ"ש (ויקרא י"ד י"ד) ולהבדיל בין הקדש ובין החול. והוא ג"כ לשון חולי. דחול הוא היפך מן קדש. דקדושה נק' כ"מ שיש ביטול לאלקות. הן שהביטול הוא במוחין או במדות אהוי"ר או אפי' במעשה שהוא סור מרע ועשה טוב. ואפילו הודאה דהודאה הוא ג"כ קדושה. וחול הוא שאין שם ביטול כלל רק יש ופירוד לגמרי ומזה נמשך החולי כנ"ל. והנה עפ"י סדר השתל' הרי נשתלשל גם ק"נ כמ"ש להבדיל בין הקדש ובין החול ובין הטהור ובין הטמא. רק ישראל עושים שיהי' חולין שנעשו על טהרת הקדש. היינו עד"מ האכילה הגם שהיא חול אך אם אוכל כמצות השי"ת ע"י נט"י וברכת המוציא וברהמ"ז ובכוונה לשם שמים שע"י האכילה יהי' לו כח ללמוד ולהתפלל ולקיים מצות כ"א לפי ערכו עי"ז נכלל האכילה בבחי' קדש. וגם ע"י המצות שעושים ביומין דחול נכלל החול בקדש. כמאמר אשר קדשנו במצותיו. אבל החול בהכרח ישנו כעת ומזה נמשך החולי. ולכן כשנתקן החול נתקן גם החולי. אבל שלא יהי' כלל חול וחולי בעולם. ע"ז אמר לא אשים עליך כי אני ה' רופאך. שלא יהי' חול וחולי כלל:

וזהו פי' הפסוק אם שמוע תשמע לקול הוי' אלקיך הוא במל' כמאמר הזהר (פ' בהר דק"ח ע"ב) דשמיעה בהאי אתר תליא. דכמו עד"מ למטה הנהגת המלוכה הוא על ידי הדבור שהמלך מצוה צווים והעם שומעים ומקבלים הצווים. כן עד"מ למעלה כתיב וידבר הוי' כו' צו את בני ישראל. וישראל שומעים ומקבלים הצווים. והו"ע קבלת עול מ"ש. היינו שלא לבקש שום טעם בקיום המצות ולא בשביל איזה תועלת לנפשו שלא ע"מ לקבל פרס. רק לקיים צווי ממ"ה הקב"ה. וכמ"ש הלא שמוע מזבח טוב. וזהו אם שמוע כו' לקול הוי' כו' הוא בחי' קול ודבור עליון. והישר בעיניו תעשה איתא בזהר (בשלח ד"ס ע"ב) דא צדיק בחי' צדיק יסוד עולם כמ"ש כי צדיק ה' צדקות אהב ישר יחזו פנימו (תלים י"א ז'). והוא ע"י קיום מצות מילה. וע"י שמירת הברית. והאזנת למצותיו דא נצח. היינו לקיים המצות במדת הנצח לעמוד נגד כל המונעים ומעכבים שנעשים לאדם בקיום המצות או בקביעות עתים לתורה ולדחות אותם. ושמרת כל חוקיו הו"ע שמירת מצות ל"ת. כמאמר כ"מ שנאמר השמר כו'. והוא בהוד. ועי"ז כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך. היינו שלא יהי' כלל המחלה. היינו שגם היצה"ר ישוב לאהבת ה'. וכמ"ש וה' ברך את אברהם בכל ואחז"ל (במד"ר חיי פ' נ"ט) שהשליטו ביצרו. וכמ"ש (משלי ט"ז ז') ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו:

פרשה יתרו

ועתה אם שמוע תשמעו בקולי. ושמרתם את בריתי. והייתם לי סגולה וגו'. ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש וגו'. הנה בפ' זו נא' ג' דברים צווי לישראל מה שיקיימו הם. ונגד זה ג' דברים שיומשך להם מלמעלה. אם שמוע תשמעו. ושמרתם את בריתי. והייתם לי. זהו ג"ד מה שיקיימו ישראל. ועי"ז יומשך להם מלמעלה שיהיו סגולה מכל העמים. (כי והייתם קאי למעלה לענין שפ"ע. וגם נמשך למטה. והיינו ע"י אם שמוע כו' יומשך מלמעלה להיות סגולה). וע"י ושמרתם את בריתי יומשך מלמעלה ואתם תהיו לי ממלכת. שהוא מדרגה יותר עליונה מבחי' סגולה. וע"י והייתם לי יומשך להיות וגוי קדוש והוא מדרגה עוד עליונה יותר. וסיום הפ' אלה הדברים כו'. ופירש"י לא פחות ולא יותר. וי"ל תחלה ענין והייתם לי סגולה. ויש בזה ב' פירושים. רש"י מפרש סגולה כמו וסגולות מלכים (קהלת ב' ח') אוצר חביב של אבנים טובות. וי"ל מהו זה שישראל יהיו להקב"ה אוצר חביב של אבנים טובות ובמד"ר פ' בא פי"ז ע"פ ולקחתם לכם אגודת אזוב כלומר אעשה אתכם אגודה לעצמי אעפ"י שאתם שפלים כאזוב. שנאמ' והייתם לי סגולה. מפרש המד"ר סגולה אגודה. וצ"ל איך הוא הפי' מסגולה אגודה. איזה שייכות הוא. וגם להבין פי' אגודה לעצמי. מה צריך לזה הקב"ה ומה נוגע למעלה. הנה אגודה הוא חיבור והתכללות ג"ד יחד. וכגירסת רש"י ורשב"ם באבות מנין אפי' שלשה כו' שנא' ואגודתו על ארץ. וכמו לולב בעי אגד שהוא לולב הדס וערבה שנאגדי' יחד. וכמו אגודת אזוב דאי' במשנה (פרה פי"א) אזוב שיש בו ג' קלחים. והנה יש להבין הפסוק הבונה בשמים מעלותיו. ואגודתו על ארץ כו' (עמוס ט'). ובמד"ר פ' אמור בפ"ל אמר הקב"ה יוקשרו כולם כאחד כו' (הג' מינים דלולב) ואם עשיתם כך אותה שעה אני מתעלה. שנא' הבונה בשמים מעלותיו (ל' עילוי) אימתי בזמן שאגודתו על ארץ כו'. וצ"ל ענין אני מתעלה דקאי על הקב"ה שהתחיל אמר הקב"ה כו'. (ל' אדמו"ר נ"ע) הנה הקב"ה נק' אוא"ס כמו שמלובש בשבעה מדות עליונות דאצילו'. שהוא קדוש ומובדל מעולמות הנבראים בי"ע. כי למעלה מהמדות אין שייך לומר גם קדוש ומובדל מבי"ע. כי ענין ובחי' קדוש זהו ג"כ המשכה להיות מובדל. כידוע בפי' וענין סוכ"ע שהוא בגדר עלמין עכ"פ להיות בחי' סובב ומקיף לעלמין כו'. והנה איתא בזהר ח"ג דרפ"ט ע"א ע"פ ואתה תשמע השמים. קוב"ה אקרי שמים. והיינו כנ"ל בקוב"ה

הוא

כתיב (משלי כ') נר הוי' נשמת אדם. וכמו עד"מ הנר הוא מתנועע תמיד לעלות למעלה וליכלל בהם היסודי. כן הנשמה היא תמיד ברצוא ותשוקה ברשפי אש התלהבות ליכלל בשרשה ומקור חוצבה בא"ס ב"ה. וכמ"ש רשפיה רשפי אש שלהבת יה (שיר ח' ו'). וזהו בנפה"א. והנה יש חום הטבעי בנפש החיונית והוא כח המתאווה שנה"ב שהוא מתאווה לאיזה דבר. וענין שהחום הוא במקום הצריך. היינו שהוא בבחי' אהבה להוי'. שהאהבה ברשפי אש והתלהבות והתלהטות היא לאלקות. כמ"ש ואל אישך תשוקתך (בראשית ג' ט"ז). ואהבת כו' בכל לבבך בשני יצריך. וכל ענייני עוה"ז הוא עושה בקרירות כאלו כפאו וכו' וזהו"ע בריאות בחום הטבעי הוא במקום הצריך ואינו יוצא ומתפשט במקום שאינו צריך. והוא מצד שהאברים והגידים שלו הם בשלימות. האברים הם המצות כמאמר רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא ושס"ה גידים הם שס"ה ל"ת. ופי' שהם בשלימות היינו שמקיים כל המצות שאפשר לו לקיים דאורייתא ודרבנן כמו נט"י וכדומה. ונזהר מלעבור על שום ל"ת דאורייתא ודרבנן. אז הולך הדם מן האברים אל הלב. הלב היא תפלה כמ"ש ולעבדו בכל לבבכם (דברים י"א י"ג) ואחז"ל (תענית ד"ב ע"ב) איזו עבודה שבלב זו תפלה. וענין הדם מהו בנפש. דהנה הדם הוא חם והחום הוא ענין התגבורת רשפי אש האהבה לה' בתפלה. והדם הוא הנפש. היינו שהתפלה הוא בבחי' שפיכת הנפש כמ"ש ואשפוך את נפשי לפני ה' (ש"א א' ט"ו) עד שבא לבחי' כלות הנפש כמ"ש כלתה נפשי (תלים פ"ד ג'). אליך הוי' נפשי אשא (תלים כ"ה א'). ברצוא ומשתוקק לגילוי אלקות. ואז הוא מקבל מזון ומאכל הוא התורה שנק' לחם. דכמו הלחם הוא מזון הגוף כן התורה היא מזון לנפש. שעי"ז היא משיג ביחודי דאורייתא איך דכולא קמי' כלא"ח. ומקבל נחת ועונג שמתענג מאלקות. ואח"כ הולך הדם מן הלב אל האברים. היינו שיהי' קיום המצות בשמחה. כי כאשר התפלה היא בבחי' שפיכת הנפש כנ"ל ורואה באמת התגלות אלקות. אז אח"כ כשמתבונן איך שע"י קיום המצות ממשיך עצמות אור א"ס ב"ה ממש שהרי הם מצותיו ממש שהקב"ה בעצמו מקיים כמאמר אשר קדשנו במצותיו אזי הוא מקיים בשמחה ובטוב לבב מרוב כל וזהו"ע בריאות הנפש. וענין חולי הנפש היא כשחום הטבעי יוצא ומתפשט במקום שאינו צריך ונעשה אש זר היינו שהרשפי אש שלו היא לתאוות עוה"ז אפי' בהיתר. כי אפילו תאוות היתר כשהאדם קובע עצמו לרדוף אחריהם הוא בל"ת דלא תתורו אחרי לבבכם כנ"ל. ומכש"כ כשנמשך ח"ו אחר תאוות איסור אף במחשבה כמו הרהורי עבירה קשים מעבירה. ומכש"כ בדבור ומעשה של איסור ח"ו. ואז הוא בחי' חולה והוא מפני שנתקלקלו האברים היינו שבטל מ"ע שהי' יכול לקיימה. או שנכתה איזה גיד ע"י שעבר על איזה ל"ת. ונפסק הילוך הדם מן האברים אל הלב היינו שאין נמשך מרמ"ח מ"ע רמ"ח אברי דמלכא. בחי' דם שהו"ע רשפי אש האהבה לבחי' עבודה שבלב הוא תפלה וכו'. וממילא הוא נעשה חולה שנעשה בו אש זר הנ"ל. ואינו יכול לקבל מזון היא התורה ואינו מקבל שום עונג מאלקות. כי מזון הוא שייך רק לבריא אבל חולה צריך לרפואה. והיא התשובה כמאמר (יומא דפ"ו) גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם. וכמ"ש ארפא משובתם:

והנה נת"ל דמחלה זו מרה היינו ק"נ שממנה הוא החולי. דכמו החולי הוא מפריש ומבדיל בין חיים למיתה ה"י. כן ק"נ היא מבדלת בין קדושה לקליפות. וקדושה הוא חיים. וקליפות וסט"א הם מות. כמ"ש (דברים ל' ט"ו) ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע. וכמו שענין החולה יש שעומד לחיים ויש כו'. כן ק"נ נכללת לפעמים בקדושה שהו"ע חיים ולפעמים נכללת בנק"ע שהם רע ומות. וכמו החולי לפעמים מעברת את האדם מן חיים למיתה ה"י. כן ק"נ היא מוליך ומעביר את הנפש מן קדושה לסט"א. וזהו לשון עבירה מלשון מעברות הירדן. שע"י העבירה הוא מעביר את הנשמה מן היכלות דקדושה להיכלות הקליפות וסט"א. כמ"ש (ש"א כ"ה כ"ט) והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים כו' ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע. וז"ש והסיר ה' ממך כל חולי ואיתא במד"ר פ' מצורע (פט"ז) ר' אבין אומר זה יצה"ר שתחלתו מתוק וסופו מר. פי' תחלתו מתוק הוא קודם שנמשך השוגג עליו. כמ"ש אשר אין נעשה פתגם מעשה הרעה מהרה ע"כ כו' (קהלת ח' י"א) וכמ"ש (משלי ה' ג') נופת תטופנה שפתי זרה. ואחריתה מרה כלענה. כשנמשך השוגג אז הוא מר. ואיתא עוד שם במד"ר א"ר אחא ממך הוא שלא יבואו חליים עליך. והוא כמ"ש במדרש איכה ע"פ מפי עליון לא תצא הרעות והטוב. אר"א משעה שאמר הקב"ה ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב כו' לא יצאה טובה לעושה רעה ורעה לעושה טובה. אלא טובה לעושה טובה ורעה באה מאליה לעושה רעה. וכמ"ש (איוב ל"ד י"א) פועל אדם ישלם לו. וגמול אדם ישיב לו. והנה שרש המחלה הוא משבה"כ שנאמר בהם וימלוך וימת כו'. ומאן דנפיל מדרגי' איקרי מית. דהנה כמו עד"מ באדם כשנעשה עיוורת וקלקול באיזה אבר מסתלק חיות הנפש מאותו האבר. כמו כשמתקלקל העין מסתלק כח הראי' וכן באזן מסתלק כח השמיעה. כן עד"מ ענין שבה"כ הוא מפני שהי' בבחי' יש שלכן נק' מלכים שהיו בבחי' רוממות כו' לכן נסתלק מהם האור. והכלים נשברו ונפלו למטה. וזהו דאיתא בכתבי האריז"ל דחולה הוא גימט' מ"ט היינו שחסר בו שער הנו"ן. דענין שער הנו"ן דבינה הוא שמחבר חו"ב היינו שמחבר האין ויש. שבחי' יהי' בחי' אין וביטול. וכשחסר זה היינו שמסתלק האין והביטול מן היש ונעשה בבחי' יש ופירוד אז הוא חולה:

והנה כתיב (שמות כ"ג כ"ה) ועבדתם את הוי' אלקיכם וברך את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך. וצריך להבין דכיון דכתיב וברך את לחמך כו'. הו"ע בריאות. ומהו עוד שאמר והסירותי מחלה. גם צריך להבין דתחלה כתיב ועבדתם את הוי' וברך כו'. וקאי ג"כ על שם הוי'. ואח"כ כתיב והסירותי מחלה מקרבך דקאי על עצמות אור א"ס ב"ה שלמעלה משם הוי'. אך הענין דענין שמחלה זה מרה שהיא ק"נ ישנה בהכרח אצל האדם. דהגוף וגם"כ הם ממשכא דחויא שהוא ק"נ. וגם תחלת הויות הגוף הוא ע"י תאוה. כמ"ש (תלים נ"א) הן בעון חוללתי ובחטא יחמתני אמי. ומק"נ הוא המחלה כנ"ל. והנה מצד סדר השתלשלות משתלשל גם ק"נ. ורק

מעין הוא שמקבל מהמקור הוא בחי' חכ' כמו שמקבל מבחי' אין כמ"ש והחכ' מאין תמצא (איוב כ"ח י"ב). והוא בחי' מקור גימט' שמו וגימט' רצון. ואז יתבטל בחי' נחש הנ"ל. כמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ (זכרי' י"ג ב'). בלע המות לנצח (ישעי' כ"ה ח'). ועד"ז יובן כאן בענין ויבואו מרתה שהוא מורה על קליפות דמר הוא ב' פעמים ק"ך. והם ק"ך צירופי אלהים אחרים שיונקים מק"ך צירופי אלקים דקדושה. וז"ש מלאכי שלום מר יבכיון (ישעי' ל"ג ז'). ומרתה הוא נוק' דקליפה. כמ"ש ואחריתה מרה (משלי ה'). וכמ"ש ברע"מ (פ' פנחס דרל"א ע"ב) בענין יותרת על הכבד. דכבד הוא דכר דקליפה ויותרת הוא נוק' דקליפה. ומרה הוא אחיז וקבור שם. כמאמר לא להכא הלך זרזיר אצל עורב (ב"ק צ"ב ע"ב). וע"י תורה שהיא ע"ח נמתקו הקליפות. דעץ חיים הוא חכמה. והחכ' מאין תמצא. והחכמה היא כח מ"ה שע"י בחי' מ"ה שבחכ' נתבררו הקליפות. והנה לפי' הזהר דהמתקת מים המרים הוא ע"י ע"ח תורה שהוא עץ מתוק. כמ"ש ומתוקים מדבש. זהו המתקת הגבו' בחסדים. דחכ' הוא מקור קו הימין. כמ"ש פיה פתחה בחכ' ותורת חסד על לשונה (משלי ל"א כ"ו). וז"ש דניאל (ט' י"ח) הטה אלקי אזנך ושמע פקח עיניך וראה. דהנה ידוע דאינו דומה שמיעה לראי' עד"מ כשאדם שומע איזה רחמנות ויודע ומבין זה בטוב ומתפעל מזה. ואעפ"כ כשרואה הדבר בעיניו עי"ז מתפעל הרבה ביותר. ולכאורה מה נתחדש לו בזה הלא ידע זה מתחלה. אך הוא רק מפני שע"י הראי' מתקרב הדבר להנפש יותר מע"י שמיעה. וזהו שבקש פקח עיניך וראה שיתקרב הדבר כו'. דהנה עד"מ מלך בו"ד שיש לו בן יקיר שהולך בדרך לא טוב. ומצוה לשריו ועבדיו ליסרו ביסורין כדי לתקנו. ואעפ"כ כשרואה היסורים שעושים לו הוא מתנחם ע"ז ומצוה שלא ליסרו עוד. דהגם דהיסורים הם כדי לתקנו. אך יכול להיות התיקון באופן אחר שלא ע"י יסורים רק ע"י חסדים. ע"ד מ"ש מחוק ברחמיך הרבים אבל לא ע"י יסורים וכו'. וזהו שבקש דניאל פקח עיניך וראה. דראי' הוא בחכ' כמ"ש וירא ראשית לו (דברים ל"ג כ"א). והחכמים נק' עיני העדה. והחכ' היא מקור החסדים כנ"ל. ויומתקו הגבורות ע"י חסדים. והנה לפי פי' המד"ר הנ"ל שהו"ע המתקת הגבורות בשרשן. היינו שהדינים הם מתעלים בשרשם. והוא שהאש זר דנה"ב נתעלה שיהי' רשפי אש אהבה לאלקות. היינו שרוצה ליכלל באלקות. אבל אינו נכלל עדיין. אבל לפי פי' הזהר הנ"ל שהו"ע המתקת הגבורות בחסדים היינו שהנשמה מתאחדת עם אלקות בבחי' יחוד ממש:

והנה מרע"ה אמר המים הללו למה נבראו מוטב הי' שלא נבראו (שמות רבה פמ"ג). והענין כי משה תמה למה הי' ענין שבה"כ שנפלו נצוצות בנוגה. כי הי' די שהי' הנפילה מאצילות לבי"ע דקדושה. והי' הבירור וההעלאה מעשי' ליצירה ומיצירה לבריאה וכו'. ובעבודה היו עליות ג"כ בקדושה שיהי' האהוי"ר יותר גדולים או ההשגה והביטול כו'. אבל מה הוצרך להיות הנפילה בנוגה שהוא מעורב טו"ר וצריך לברר הטוב מהרע. וע"ז השיב לו הקב"ה לא כך אתה אומר אלא עשה את המר מתוק והוא יותר טוב מן מתוק בתחלתו. והענין דהנה כתיב והנה טוב מאד וארז"ל (מד"ר בראשית פ"ט) טוב זה יצ"ט מאד זה יצה"ר. דהנה הנשמה היא נברא ובע"ג וע"כ האהבה שלה היא ג"כ מוגבלת. וע"י שמברר ומהפך את היצה"ר עי"ז נעשה האהבה שלה בבחי' מאד ובל"ג. דהנה ע"י חטא עה"ד ושבה"כ נפלו ניצוצות ונשמות וכלים דתהו בקליפות וע"י שמבררים אותם נתגלו הניצוצות דתהו שהם אורות תקיפין בלתי מוגבלים. והם מתגלים בהנשמה. לכן נעשה האהבה שלה בבחי' מאד בל"ג. וזהו שמן מר נעשה רם. כמ"ש רם על כל גוים הוי' (תלים קי"ג). רק שמקבלים מבחי' אחוריים והיצוניות ובדרך שבירה ונפילה. אבל ישראל ע"י שמבררים ומהפכים את המר למתוק מתגלה בהם מבחי' הפנימי' דבחי' רם ומתגלה בפנימיותם. כמ"ש (ישעי' נ"ז ט"ו) כה אמר רם ונשא כו' מרום וקדוש אשכון את דכא וכו'. היינו שמתגלה להם בחי' מקיפים דתהו. וז"ש (תלים קי"ג) מאשפות ירים אביון. שע"י ירידת הנש' בהיכלות הקליפות שנק' אשפות עי"ז ירים אביון שנתעלה הנש' בבחי' רם. וכמ"ש (משלי ל"ב ד') א"ח עטרת בעלה. והי' ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חצים אל הים הקדמוני (זכרי' י"ד ח') וזהו כל המחלה כו' לא אשים עליך כו'. דהנה איתא בגמרא (ב"מ ק"ז ע"ב) דיש פ"ג מיני חולי התלוים במרה וכולם פת שחרית במלח וקיתון של מים מבטלם. פי' פת היא תורה כמ"ש לכו לחמו בלחמי (משלי ט' ה'). ושחרית הוא כמאמר השכם כו'. וכדאיתא בשם הבעש"ט נ"ע שעיקר לימוד התורה לשמה הוא בבוקר. במלח הוא לימוד הקבלה סתים וטעמי התורה. כמו שמלח הוא מטעים את הבשר. וקיתון של מים הוא תושבע"פ כמ"ש בתו"א (פ' משפטים ד"ה ויראו את אלקי ישראל) עד"מ המים הם מוליכים את הדם בכל האברים ומרחיבים ומגדילים אותם. כן תושבע"פ הוא מגדיל תושב"כ. כי עיקר התגלות רצון העליון הוא בתורה שבע"פ. ועי"ז כל המחלה כו' לא אשים עליך כי אני ה' רופאך:

ועתה צ"ל פי' הפסוק כל המחלה כו' לא אשים עליך כי אני ה' רופאך. וצ"ל דכיון שלא ישים המחלה מה צורך לרפואה. הלא רפואה אינו שייך כ"א כשיש חולי. אך הענין דיש חולי הגוף וחולי הנפש. וענין חולי הגוף הוא. דענין הבריאות הוא כשהחום הטבעי שלו הוא במקומו היינו בכבד שהוא נק' תנור הגוף עד"מ. שהוא מחמם הקיבה שתעכל המאכל. ואינו יוצא ומתפשט חוץ למקומו. משא"כ אם יוצא ומתפשט חוץ למקומו ונכנס באיזה אבר כמו בראש ח"ו או בשאר אבר אז נעשה האדם חולה. שהאש זר הוא משחית ומקלקל את כל הגוף. ואז אינו יכול לקבל שום מזון ומאכל. דלאדם בריא המאכל הוא מוסיף כח וחיות, משא"כ החולה אינו יכול לקבל שום מאכל ומזון. ואינו מקבל נחת ועונג משום דבר. ומתוק הוא מר אצלו. וגם סיבת חולי הגוף הוא. דבריאות הוא כשהדם הולך מן האברים אל הלב ע"י הגידים ואח"כ חוזר והולך הדם מן הלב אל האברים אז הוא בריא. וע"ז מברכים אשר יצר את האדם בחכמה. משא"כ כשנעשה קלקול באיזה אבר ונסתם איזה גיד אז נעשה עיכוב לסיבוב והילוך הדם ונעשה אש זר כנ"ל. ומזה נעשה האדם חולה ה"י. והנה ככל המשל הזה יובן בענין חולי הנפש. דהנה

כתיב

והלב הוא תענוג. והוא בחי' מים מתוקין. ויש מים מרירין והם כל תענוגי עוה"ז כמו אכילה ושתי' ומשגל וכו' שהוא מה שנפל בשבה"כ מפסולת תענוג דקדושה וכמ"ש לחצוב להם בארות בארות נשברים (ירמי' ב' י"ג). והנה להמתיק בחי' מים המרים הנ"ל הוא ע"י בחי' עץ מר. והענין כמ"ש בתניא פל"ד מני' ובי' אבא לשדי בי' נרגא. היינו ע"י מרירות על ריחוקו מאלקות. והוא ע"י שהאדם הוא ממארי דחושבנא שעושה חשבון בנפשו מכל המח' דו"מ מכל היום שהוא רק בעניני עוה"ז בצרכי גופו וב"ב ותענוגים גשמיים וכל ימיו בהבל בא ובחשך ילך. אשר לא לזה הי' יצירת האדם כ"א כמ"ש ימים יוצרו ולו אחד בהם (תלים קל"ט ט"ז). היינו שיהי' דירה בתחתונים להמשיך גילוי הוי' אחד בכל יום. ועי"ז אח"כ נעשו הימים בחי' לבושים המאירים. כמו שיום הוא אור. שהנשמה משגת על ידם השגות בג"ע שתוכל לחזות בנועם הוי'. וכמ"ש בזהר ע"פ ויקרבו ימי ישראל. ויקרבו ימי דוד. אתקריבו יומין דילהון. היינו שע"י הימים יש להם התקרבות לאור א"ס ב"ה. וכ"ז כשכל הימים הם שלמים. משא"כ כשהיום הוא חסר הן בתפלה או בתורה או במעשה המצות וכן הוא ביום הב' והג' וכו' נמצא שהימים הם חסרים והלבוש חסר וכו' כמ"ש במ"א. והנה כשמתבונן האדם בכ"ז איך שכל ימיו הם חסרים ובפרט כאשר ידע אנש בנפשו מה שפגם ע"י מח' על איסור ומכש"כ ע"י דבור ומעשה על איסור ח"ו שע"ז נאמר רשעים בחייהם קרוים מתים (ברכות י"ח ע"ב) לא המתים יהללויה (תלים קט"ו). רשעים בחשך ידמו (ש"א ב'). נר רשעים ידעך (משלי י"ג ט') שהנר מאוה הוא קופץ מעליהם ואינו מאיר בהם. עי"ז יתמרמר לבו בקרבו וידע כי רע ומר עזבו את ה' ונעשה נבזה בעיניו נמאס עד שמואס בחייו ממש כי חייו אינם חיים. והנה הגם שעי"ז בא למרירות ועצבות שהוא מהקליפה. כי בקדושה אין שום עצבות רק ענוה ושמחה כמ"ש (ישעי' כ"ט י"ט) ויספו ענוים בהוי' שמחה. וכתיב (משלי יו"ד כ"ב) ברכות ה' היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה. אך מרירות הנ"ל הוא מהטוב בנוגה שהוא מופרד מהרע ע"כ יכול להמתיק את הרע דנוגה היינו ההתקשרות לתאוות אפי' דהיתר דמותרות הוא ג"כ רע. שהוא ל"ת בתורה ולא תתורו אחרי לבבכם וכו'. וע"י מרירות הנ"ל שהוא מהטוב בנוגה הוא ממתיק להרע דהיינו שיהי' נפרד מכל רצונות ותענוגי עוה"ז ויהי' הרצון שלו רק לאלקות. וזהו מני' ובי' לשדי ב' נרגא. וזהו כוונת המד"ר שע"י עץ מר ממתיקים המים המרים :

והנה עוד י"ל כוונת המד"ר דעץ מר זהו גבורות עליונות דקדושה. ושניהם צריכים. והוא כי הנה ידוע שאין הדינים נמתקים אלא בשרשן. ושרש הדינים הם גבורות קדושות והם נק' ג"כ מר. כמ"ש ואשלח את משה אהרן ומרים (מיכה ו' ד') ואיתא בזהר (ח"ג דקפ"א ע"ב) תלת אחין הוי. והם ג' קוין. משה הוא קו האמצעי. דמשה מלגאו ויעקב מלבר. ואהרן הוא קו הימין. ומרים הוא קו השמאל. ומרים הוא ל' מר. וכידוע בענין בני מררי נושאי קרשי המשכן שהם בחי' גבורות דקדושה. ונק' מררי. וכמ"ש וידי נטפו מור (שיר ה'). דהנה ענין מרירות הנ"ל שמטוב דנוגה הוא התחלת העבודה. אבל אח"כ צריכים לעורר גבורות קדושות. והוא ע"י התבוננות ברוממות אוא"ס ב"ה איך שהוא רם ונשא מגדר השכל'. כי כל השכל' וכל העליות שבהם הוא רק הארה והארה דהארה. אבל עצמות אור א"ס ב"ה הוא סתימא דכל סתימין. לית מחשבה תפיסא בי' כלל. וכמ"ש (מ"א ח' כ"ז) השמים ושמי השמים לא יכלכלוך. שאינם בחי' כלים לו ית'. וכמ"ש (איוב ט"ו) הן בקדושיו לא יאמין כו' וגם שמים לא זכו בעיניו. וכמאמר איהו תפיס בכולהו עלמין ולית מאן דתפיס בי'. הרי שכל ההשתלשלות הם רחוקים ממנו ית'. והנה מרירות הנ"ל בשם התניא הוא מחמת פחיתות נפשו איך שנתרחק מאלקות וכנ"ל. משא"כ ע"י התבוננות זו שהוא משיג איך שכל ההשתל' הם רחוקים ממנו ית' עי"ז בא לבחי' יראה עילאה. כמ"ש ואותו תיראו. ואין זה מרירות רק ביטול המהות. והוא בחי' ענוה ביטול ועי"ז נעשה בחי' כלי לאלקות. וכמ"ש במ"א בענין בטישו דבוצינא דקרדוניתא. ועי"ז נמתקו המים המרים הנ"ל. עד שאין לו רק רצון אחד לאלקות. וז"ש (מ"ב ב' כ') גבי אלישע ויאמר קחו לי צלוחית חדשה ושימו שם מלח וכו' וירפו המים. ופירש"י שם שהי' נס בתוך נס. דמלח הוא מקלקל מים. והוא כידוע דמלח בשרשו הוא גבו' דאבא. לכן עי"ז נתרפאו המים. וזהו ענין הנ"ל שבמרה שהי' הכנה למ"ת שנצטוו שם על מקצת דינים הי' שם ענין זה שהמים המרים נמתקו ע"י עץ מר. ואח"כ הי' מ"ת. כי ע"י תורה מתקרבים לאלקות. כמ"ש (תלים קמ"ה) קרוב הוי' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת ואין אמת אלא תורה (ברכות ה' ע"ב). וכתיב לבני ישראל עם קרובו (תלים קמ"ח). כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו (דברים ד' ז'). והוא ע"י מ"ת כי אורייתא מחכ' נפקת. ואיתא בע"ח דבחכ' מאיר אוא"ס בקירוב מקום. משא"כ בבינה בריחוק מקום ומבינה במדות הוא ע"י בחי' חלון ומז"א למל' דרך נקב. ולכן נק' חכ' חיוהי. ובינה ומדות הם בחי' גרמוהי. וקירוב א"א להיות כ"א שירגיש מתחלה הריחוק מאלקות ושיהי' לו מרירות מחמת ריחוקו מה'. והיינו שע"י שנמתקו המים המרים ע"י עץ מר הנ"ל. שעי"ז נעשו בבחי' ריחוק והי' להם תשוקה וצמאון להתקרב לאלקות אז ע"י מ"ת נתקרבו לאלקות :

ובזהר (בשלח ד"ס ע"ב) פי' ויורהו ה' עץ זהו תורה שנק' ע"ח כמ"ש ע"ח היא למחזיקים בה (משלי ג' י"ח) והוא עץ מתוק. והענין דהנה כתיב (יואל ד' י"ח) ומעין מבית ה' יוצא והשקה את נחל השטים. נחל השטים הוא מקום זנות שהוא מלשון שטי' והסרה כמ"ש כי תשטה אשתו (במדבר ה' י"ב). גם מלשון שטות כמאמר (סוטה ג' ע"א) אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות. דקליפות הסר מוח הדעת כמ"ש בעשו אין תבונה בו (עובדי' פ' ז'). ונחל הוא ע"ד מ"ש בקדושה כל הנחלים הולכים אל הים (קהלת א' ז') כן נחל השטים הוא יסוד דדכורא דקליפה שהוא המקור של תאוות זנות. והנה זה הנחל נשתלשל מן הד' נהרות דהגם שהם בקדושה. אך מהם נשתלשל ד' נהרות בלעו"ז שהם ד' מלכיות מצרים ובבל כו' ומהם נשתלשל נחל הנ"ל. ושרש שרשם הוא מבחי' ונהר יוצא כו'. אבל לע"ל כתיב ומעין מבית ה' יוצא

מעין

לצבאות הוא מלך הכבוד סלה. ולא כתיב גבור מלחמה כ"א מלך הכבוד סלה. והיינו לפי שבחי' מלך הכבוד זה הוא בחי' א"א שמלובש בל"ב נתיבות דכבוד עילאה ע"כ נק' מלך הכבוד סלה שהוא בחי' מלך מלכי המלכים. והיינו שא"צ למלחמה כלל שכל המלכים בטלים ומבוטלים לפניו כאין ואפס. וא"צ ללחום עמהם כלל. והוא בחי' מלך הכבוד סלה. אגוכטוס יושב כו' שהו"ע מנוחה ושלוה. ובחי' זו נתגלה בקי"ס. וזהו נכון כסאך מאז. וכמו שלע"ל כתיב (צפני' ג' ט') אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד. והיינו מחמת בחי' אז דוקא. וזהו אז אהפוך כו':

ועניו שבבחי' מלך הכבוד הב' כתיב ה' לצבאות הוא מלך כו'. הענין כי בחי' הוי' לצבאות שיהי' חד גם עם הצבאות כמו באצי' דאיהו וגרמוהי חד כו' (שיהי' הגילוי למטה כמו למעלה) צ"ל נמשך ממקום גבוה ביותר. ולכן ברבוא אומר ה' כו' אלקי הצבאות. אשר הם' מדרגות יחידות עשירות מאות אלפים רבבות הם נר"ן ח"י ה' פרצופים דאצי'. וא"כ מבחי' רבבות דכ"ע נמשך דוקא בחי' הוי' לצבאות כו'. וענין שאו שערים ראשיכם הא' זהו בחי' נודע בשערים כאו"א לפום מה דמשער כו' דמרכבתא תתאה. ולכן ההמשכה שע"י העלאה זו הוא בחי' מלך הכבוד דז"א שזהו נודע בשערים בעלה. אבל שאו שערים הב' זהו ההעלאה דמרכבתא עילאה לכן ההמשכה הוא מלך הכבוד דא"א:

ויאמר אם שמוע תשמע וגו' כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני הוי' רופאך (שמות ט"ו כ"ו). הנה לעיל מיני' כתיב ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם וילונו על משה וכו'. והנה בגמ' (ערכין ט"ו א') חשיב זה מן העשרה נסיונות שנסו אבותינו את הקב"ה שתים במים אחד במרה ואחד ברפידים. ובמד"ר (שה"ש א') ע"פ שחורה אני ונאוה שחורה אני במרה וילונו כו' ונאוה במרה ויורהו ה' עץ וכו'. הרי שהגמ' והמדרש חושבים זה חטא על ישראל מה שבקשו מים. ולכאורה א"ז מובן כלל הלא הלכו ג' ימים במדבר בימות הקיץ ולא מצאו מים וביום הרביעי מצאו מים ולא היו ראוים לשתיה. ומים הוא דבר הנוגע לחיי האדם וא"כ שאלו כהוגן שלא בקשו בשר ומעדנים כו' וא"כ מהו החטא. אך הענין דאיתא במד"ר (שמות כ"ג) הפי' ולא יכלו לשתות כו' כי מרים הם דקאי על העם שהם היו מרים כמש"ש א"ר לוי הדור הי' מר במעשיו. ומחמת זה לא יכלו לשתות וזהו החטא. ותחלה צריך להבין כללות הענין מה שתחלה הלכו ג' ימים בלא מים ואח"כ ביום הד' מצאו מים מרים. וזה הי' הכנה למ"ת (עי' בס' פנים יפות מס"ב ע"פ זה). דהנה הג' ימים הם נגד גקה"ע לגמרי ומים רומז על התורה כמ"ש (ישעי' נ"ה א') הוי כל צמא לכו למים וכמ"ש ותמלא כדה ותעל (בראשית כ"ד ט"ז) ואי' בת"ז (בהקדמה ובתיקון י"א) דקאי על כ"ד ספרין דאורייתא שהם עד"מ רק כמו כד מים החכמה. וענין התורה הוא כמ"ש להורות ולהבדיל כו' שהו"ע הבירורים לברר הטוב מן הרע וכמאמר בתכ' אתברירו. ומגקה"ע לגמרי אין שום בירור והעלאה. לכן לא מצאו מים בג' ימים אלו. גם מים רומזים על גילוי אלקות כמ"ש מקור מ"ח את הוי' (ירמי' ט"ז י"ג) וכתיב (בראשית ב' יו"ד) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן שהו"ע כל ההשגות שבג"ע. ונהר הוא בינה כו'. וגקה"ע הם מדבר נחש שרף ועקרב אשר א"א להיות בהם שום גילוי אלקות לכן לא מצאו בהם מים. ויום הרביעי הוא נגד ק"נ אשר היא מעורבת טו"ר ובה הו"ע הבירורים לברר הטוב מן הרע ע"י התורה לכן מצאו מים מרים להורות שצריכים להפך ממרירו למיתקא ע"י התורה. וז"ש שם שם לו חוק ומשפט. וישראל לא היו יכולים לברר הבירורים מצד תערובות הערב רב בהם. לכן הי' זה חטא גמור. וכמשיתל"ק או"ה בענין שאמר מרע"ה המים הללו למה נבראו וכו' א"ל הקב"ה לא כך אתה אומר אלא עשה את המר מתוק כי אז הוא משובח יותר מן המתוק בתחלתו וכמשי"ת:

ולהבין זה ע"ד העבודה. הנה בפי' ויורהו ה' עץ יש ב' פי'. פי' המדרש ופי' הזהר. במד"ר (בשלח פכ"ג) מביא על הפסוק כי אעלה ארוכה לך וממכותיך ארפאך (ירמי' למ"ד י"ז). שהרפואה היא מן המכה גופא. כמו שהי' במרה. שהמתיק המים ע"י עץ מר. ואפליגו התם תנאי ר"א המודעי אומר שהי' עץ זית. וח"א ערבה. וח"א הרדופני. ולדברי כולם הי' עץ מר ועל ידו נמתקו המים. הרי שממכותיך ארפאך. ולהבין זה. הנה בענין מים המרים יש כמה בחי'. דמים מורים על שכל. כידוע דיסוד האש הוא בלב ויסוד המים הוא במוח דבאלהות המים שבמוח בורא השכל בחי' חכמה שבנפש השכלית. וכמ"ש מים עמוקים עצה בלב איש ואיש תבונה ידלנה (משלי כ' ה'). וכמ"ש בגמרא (פסחים דף נ"ג סע"ב) מים עמוקים זה עולא וכו' ע"ש. ומים המרים הם הכ' חיצוניות כמו תכונה ופילוסופיא וחכמת הטבע שהם מה שנפלו בשבה"כ מן נובלות הכ' דקדושה ונק' מים המרים ע"ד מים המרים דגבי סוטה דכתיב (במדבר ה' כ"ח) ואם לא נטמאה כו' ונקתה ונזרעה זרע וכו'. ואם נטמאה כו' וצבתה בטנה כו'. כן אם האדם הוא טהור היינו שהוא רחוק מן הרע בתכלית והוא דבוק לאלקות אז יוכל לעסוק בחכמות הנ"ל ולא יזיקו לו כלום אדרבה יוסיפו לו כח והוזק בעבודת ה' וכמ"ש בתניא שזהו טעמם של הרמב"ם והרמב"ן ז"ל וסייעתם שעסקו בחכמות הנ"ל שזה גרם להם חיזוק בעבודת ה' שעי"ז נתברר להם ענין יחוד אלקות (לפי דעתם) והשגחה פרטיות וכו'. והוא מפני שחכ' הנ"ל הגם שהם בשבירה מ"מ יש בהם מעט טוב היינו הניצוץ אלקו' המחי' אותם. לכן כשמשתמשים בהם לעבודת ה' אז הטוב הוא מוסיף כח והוזק כנ"ל. וכ"ז הוא כשהאדם הוא טהור וכנ"ל. משא"כ אם האדם הוא טמא היינו שיש לו ספיקות באמונה וכו' אז אם יעסוק בחכמות הנ"ל יזיקו ויקלקלו כמ"ש בסוטה אם נטמאה כו' וצבתה כו'. גם מים מורים על מדות כי מים מצמיחים כו' ומדות הם בחי' צומח כמ"ש במ"א לכן הוי"ו דשם הוי' ב"ה שהוא וי"ו מדות דאצי' הוא נגד יסוד המים. וה' תתאה הוא נגד יסוד העפר. ומים הוא תענוג שהם מצמיחים כל מיני תענוג. ויש תענוג מאלקות כמ"ש ישבעו ויתענגו מטובך. אז תתענג על הוי' (ישעי' נ"ח). וכמ"ש כל חלב להוי' (ויקרא ג')

כביכול עומד היינו שמ"מ ההשפעה היא בבחי' העלם והסתר שנראה העולם כיש ודבר בפ"ע וזהו אלקים בגימט' הטבע. אבל ישיבה היינו ההשפעה מהגוף בחי' ת"ת שממשיך השפע מלמעלה מהשתל' כידוע שיסוד נק' דל ות"ת עשיר (זח"ב פ' תשא קפ"ז ב') עי"ז נמשך להיות גילוי אלקות בעולמות. וענין השפעה שמהגוף היינו בחי' לידה דבר חדש שיהי' התחדשות ושינוי גמור בסדר השתלשלות כמו קי"ס שמאתכסיא נעשה אתגליא כו' משא"כ עומד ההשפעה שע"י נה"י נק' בחי' מזון רק להחיות היש לבד כו'). וזהו"ע מה יש כבוד כו' היינו כשההשפעה ע"י נה"י הגילוי בבי"ע הוא רק כבו"ת ד"ת אבל כשההשפעה ע"י הג"ת אזי נמשך בבי"ע גילוי בחי' כבו"ע. וצ"ל תהלה מה שאנו אומרים בשבת. נתעלה וישב על כסא כבודו היכן נז' זה בתורה והענין כי החילוק שבין עומד ליושב. עומד נק' כשעומד לעשות איזו מלאכה ומעשה. שאזי הוא עומד ונמצא עמידה כינוי למעשה ומלאכה. אבל ישיבה מורה על מנוחה והשקט ושלוה כמ"ש (מ"א ב' י"ב) ושלמה ישב על כסא דוד אביו ותכון מלכותו מאד. וכתיב (דה"א כ"ב) הוא יהי' איש מנוחה. גם כמ"ש וישב יעקב. ופירש"י בקש יעקב לישב בשלוה כו'. וזה נלמד מן תיבת וישב. נמצא ישיבה מורה על מנוחה ושלוה כו'. והנה בשימה"ה כתיב ששת ימים עשה ה' כו'. נק' בשם עשי' ומלאכה. אעפ"י שבמאמר נברא כו'. אך לאו אורחי' דמלכא לאשתעי במילין דהדיוטא. וא"כ זהו השפלה אצלו ית' להתלבש בעש"מ וע"כ נק' זה בשם עשי'. וזהו ששת ימים ו' מדות עשה ה' כו'. שהמדות באו הם בבחי' עשי' והשפלה בעש"מ להוות העולמות ולהחיותן כו'. וא"כ בשימה"ה הוא כביכול עומד. וז"ש עמד וימודד ארץ. דקאי על שימ"ב. אבל בשבת כתיב (יתרו כ' י"א) וינח ביום השביעי. בחי' מנוחה ותענוג אז תתענג על הוי' (ישעי' נ"ח י"ד). וזהו בחי' כסא וישיבה שמורה על מנוחה. ולכן כסא הוא בחי' שביעאה בחי' שבת. כמ"ש (מ"א יו"ד י"ט) שש מעלות לכסא. שהשש מעלות הם שימה"ה ו"ק והם רק מעלות לכסא בחי' שביעאה (ע"ד מי שטרח בע"ש כו') כנ"ל. ומה שנק' כסא הוא ע"ש המנוחה (והתענגות באוה"ס ב"ה) וזהו נתעלה וישב על כסא כבודו כו'. והנה על קודם קי"ס כתיב (בשלח ט"ו) ה' איש מלחמה. שהי' צריך כביכול ללחום עם מצרים ופרעה. וכיון שהי' צריך למלאכת המלחמה ע"כ נק' כביכול עומד. וכנ"ל שעמידה כינוי לעשיית מלאכה. אבל כשנלחום ואחר קי"ס כתיב (שם) שמעו עמים ירגזון כו' תפול עליהם אימתה ופחד כו'. וא"כ לא הי' צריך ללחום עמהם כלל כ"א שממילא היו בטלים כו' וזהו בחי' מנוחה. ע"כ אזי נק' כביכול יושב על כסא כו' שהישיבה על כסא מורה על מנוחה שא"צ למלחמה כלל. וביאור ענין המלחמה מ"ש הוי' איש מלחמה. וכן מלחמה להוי' בעמלק (שם י"ז ט"ז) איך שייך לומר מלחמה לנגד שם הוי' כו'. הנה כתיב (שם י"ד י"ח) וידעו מצרים כי אני הוי'. ואחז"ל (במד"ר מקץ פ' צ' סי' ג') מן אני של פרעה אנו למדין אני של הקב"ה. מה שמן אני פרעה זכה יוסף לכ"כ גדולה. כש"כ לכשיבוא אני של הקב"ה שאמר אני הוי' נאמן לשלם שכר כו'. והענין דכתיב (תלים קי"ג) רם על כל גוים ה' על השמים כבודו. שמים כינוי לרוחניות שכליים נבדלים. ואומרים שההשפעה ממנו ית' נמשך רק למעלה בשמים אבל עזב ה' את הארץ. כי זהו השפלה אצלו ית'. וישראל אומרים המגביהי. למעלה מרם. ע"כ המשפילי בשמים ובארץ. כיון שגם בשמים הוא השפלה כמו בארץ ע"כ משפיל עצמו ית' להשפיע בארץ כמו בשמים ובמקום גדולתו כו'. וזהו מלחמה להוי' בעמלק. כי עמלק נחשבון רם שמגביה א"ע לקבל מבחי' רם כו' אשר שם כחשיכה כאורה ושלא יומשך גילוי ההשפעה בבחי' ארץ כו' (שאזי יונקים מב' הבחי'. מלמעלה מהבחי' דכחשיכה כו'. ומלמטה מבחי' ארץ כיון שאין נמשך בה היחוד מבחי' שם הוי' בחי' שמים ז"א כו' ע"כ מצד מיעוט האור וריבוי הצמצומים יונקים כו') וזהו ג"כ ענין פרעה אותיות הערף ושאמר לא ידעתי את הוי' כו' מי הוי' כו'. כי ענין שם הוי' הוא לחבר השפע מהבחי' שלמעלה מסדר ההשתלשלות שיושפע בבחי' ארץ דוקא. וכמ"ש (וארא ח' י"ח) כי אני הוי' בקרב הארץ. ולכן מלחמתם עם שם הוי' דוקא. וע"ז כתיב וידעו מצרים כי אני הוי' דקולא הד. ויש ב' פי'. א' דקאי על אני אחרון. והב' דקאי על אני ראשון והכל א' כי שם הוי' מחבר בחי' אני ראשון עם בחי' אני אחרון. וזהו וידעו מצרים כי אני הוי' (ואזי אין יכולים לינק מב' הבחי'). וע"ז כתיב הוי' איש מלחמה שבשם הוי' הוא איש מלחמה ללחום עם הסט"א ולהפילה. אך כיון שנצרך למלחמה ע"כ נק' כביכול עומד. אבל משאמרנו לפניך שירה על הים באז נתייצבה מלכותך כו'. פי' כיון שע"י קי"ס הי' התגלות בחי' אז. שלמעלה מסדר השתלשלות. בחי' זו נק' אגוסטוס יושב שנעשה בחי' ישיבה וכסא. שהו"ע מנוחה ושלוה שא"צ למלחמה כלל כ"א שכל הסט"א והקליפות ממילא בטלים ומבוטלים נגדו ית' וכאין ואפס נחשבו כו' שא"צ ללחום עמהם כלל. וכמ"ש אחר קי"ס שמעו עמים ירגזון כו' תפול עליהם אימתה ופחד כו'. וכמו החילוק שבין דוד לשלמה שדוד הי' צריך כל ימיו רק ללחום מלחמות. אבל שלמה הי' איש מנוחה שלא הי' צריך ללחום עם שום אומה כלל. כי כל המלכים מרחוק נתבטלו ממילא ובאו לשמוע חכמת שלמה והיו נכנעים אליו כו'. וזהו המלך עומד על הלות. מלכא הוא ז"א הוי' איש מלחמה ע"כ עומד. אגוסטוס יושב. בחי' מלך מלכי המלכים א"א שלמעלה מהשתלשלות שהוא בחי' אז כנ"ל ע"כ יושב. ישיבה וכסא בחי' מנוחה שא"צ למלחמה כלל כנ"ל. ובקי"ס שנתגלה בחי' אז ע"כ אגוסטוס יושב נכון כסאך מאז כנ"ל. וזהו ביאור סוף ל' המדרש מה יש כבוד בין מלך לאגוסטוס כו' ע"ש. דהנה יש שני בחי' כבוד. דכתיב (ישעי' ו') מכה"כ. ומלאכים אומרים אי' מקום כבודו. והענין שיש שני בחי' כבוד. כבוד עילאה וכבו"ת. כבו"ת הוא בחי' ל"ב אלקים שבמע"ב. ל"ב נתיבות תתאין דח"ת שזהו כבוד בגימט' ל"ב. וזהו ג"כ כבוד מה שהיש בטל. והו"ע הכבוד דמלוכה הביטול מנפרדים דוקא. וע"ז כתיב מכה"כ. ובחי' כבו"ע ל"ב נתיבות ח"ע שבחי' כבוד זה הוא איך שלמעלה הוא ולמטה אין כו'. ועל ב' בחי' אלו כתיב (תלים כ"ד) שאו שערים ראשיכם כו' ויבוא מלך הכבוד מי זה מלך הכבוד כו' ה' גבור מלחמה. והיינו בבחי' מלך הכבוד זה הוא ז"א שמלובש בל"ב נתיבות דח"ת כבו"ת. וע"כ נק' הוי' גבור מלחמה שצריך למלחמה וכנ"ל. ואח"כ כתיב עוד שאו שערים ראשיכם כו' ויבוא מלך הכבוד מי הוא זה מלך הכבוד. ה'

צבאות

ויולך ה' את הים ברוח קדים. ואמרז"ל (ב"ר פ"ה) וישב הים לפנות בוקר לאיתנו לתנאו תנאי התנה הקב"ה עם הים שיהי' נקרע לפני בנ"י שזהו מהמת שנתגלה בחי' איתן שרש נש"י נתבטל הים ונקרע כו'. וזהו לאיתנו לתנאו. וזהו ג"כ בזכות מילה נקרע הים דכתיב מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה וס"ת הוי' כי מילה למעלה מבחי' הוי'. וז"ש עד יעבור עמך הוי'. כי יש הוי' הוי' ופס"ע בינייהו. כי יש הוי' דלתתא והוי' דלעילא והפסיק שביניהם וזהו והבדילה הפרכת בין הקדש ובין קה"ק. וע"י המילה נסתלקו כל הפרסאות והפס"ע והי' התגלות הוי' דלעילא ע"כ מחמת זה הי' קי"ס כמו מצד שרש נש"י ולכן עברו למעלה משם הוי' דלתתא והשיגו בבחי' שם הוי' דלעילא. וזהו שמילה בשמיני כדי שיעבור עליו שבת אחת שהוא ג"כ בחי' אז שבת אחת הוא ז' והשמיני הוא בחי'. הגבוה מהז'. נמצא שבקי"ס הי' צ"ל ג' בחי' משה וישראל ומילה. משה הוא הממשיך שרש הנשמות. וישראל ס"ר נשמות שהם הגילוים שיומשך בהן מבחי' שרשן. ומילה ג"כ כי כדי שבהגילוי יתגלה השרש זהו מצד הסרת הערלה שעי"ז נסתלקו כל המסכים ופרסאות. ואז הי' יכול להיות התגלות השרש בכל גילוי בפרט כמו שהוא למטה. וכשבאו משה וס"ר נשמות אל הים נקרע הים לי"ב גזרים לי"ב שבטים. וזהו אז ישיר משה ובנ"י וידוע הקושיא דהול"ל ישירו. אלא הענין שנתחברו משה ובנ"י יחד (שהו"ע גילוי שרש הנשמה בהנשמה שמלובשת בגוף). וזהו אז ישיר. אז הוא בחי' משה כי אז הוא שרש הנשמות שייך למשה שהוא הממשיך השרש שלמעלה ומחמת זה נקרע הים. ושיר הוא לישראל כי הנשמות שהן למטה מהים וע"י הים נתעלו כשבאו בתוך הים שייך להם שירה כמארז"ל כל בעלי השיר יונקין בשיר ומשכין בשיר שכל העלאה לצאת מהכלי והנרתק הוא ע"י שירה כי שירה בפה וזמרה במנגן. במלאכים שהם מהילוניות הכלים שייך זמרה. ובנשמות שייך שירה בפה. הן למטה מצד הגונה"ב. והן למעלה שהם מפנימי' הכלים ויתעלו בהאורות הוא ע"י שיר דוקא. וזהו אז ישיר משה ובנ"י כו':

וזהו כמגדל דוד כו' שגדלך דוד במה שאמר לגוזר ים סוף לגזרים כל"ה. דהנה פי' לגזרים אפ"ל כי ישראל שהם מהולים נק' בל' ארמי גזורייא. וכן בלשון הגמ' (שבת ק"ל ב') ר' יהודה הגוזר לפי שהי' מוהל. והיינו שקי"ס הי' בזכות המילה כמשנת"ל. והנה השבח לגוזר ים סוף לגזרים זהו מה שנקרע הים מצד גילוי שרש נש"י. והנה ענין קי"ס שבין אצי' לבי"ע נת"ל כי הים הוא רק על י"ב בקר (דבריאה) כמ"ש י"ב בקר כו' והים עליהם מלמעלה. והעפ"י שעומד עליהם מלמעלה. אך מ"מ נק' ים סוף סודכ"ד בחי' מל'. אבל ע"י גילוי שרש נש"י שלמעלה מבחי' ים נמשך השפעה וגילוי הוא"ס בבחי' ים והיינו שיהי' לך הוי' הממלכה. פי' שיהי' התגלות ויחוד אוא"ס בבחי' מל'. וע"י גילוי זה נתבטל הים ונעשה קי"ס כו'. וזהו ג"כ בחי' המילה הסרת הערלה שעי"ז נתגלה העטרה ונמשך ה"ח עליונים מהמדות דאצי' ומזה נעשה קי"ס. וכן בענין קי"ס בין המאציל לאצי' כשנתגלה שרש נש"י אשר בבחי' מהה"ק אור כללי נעשה בחי' קי"ס באצי' בחי' יס החכ' יס הקדמוני כנ"ל. וכן ע"י המילה כנ"ל בפי' מי יעלה לנו השמימה מילה בר"ת והוי' בס"ת. וזהו לגזרים לנש"י שהם מהולים. ואמרז"ל עפ"ז שגדלך דוד שע"י גילוי שרש נש"י נתבטל הים ונקרע. וא"כ הים נתעלה. ואה"כ אמר והעביר ישראל בתוכו כל"ח זה קאי על בחי' נש"י שמלובשים בגוף שהם בבחי' ארץ יבשה. וא"כ עלי' גדולה להם מה שעברו בתוך הים כו'. ובתורה כתיב רק ענין הנס דקי"ס מה שבנ"י הלכו ביבשה כו' שהוא רק מה שנש"י נתעלו ע"י הים כו'. אבל דוד גלה איך ששרש נש"י למעלה מבחי' הים ושעי"ז נקרע הים כו'. ומצד בחי' זו הים נתעלה ולכן כמגדל דוד שגדלך דוקא. ומה שאין מבואר זה בתורה. כי תורה היא בחי' סופר וספר שהם הו"ב עלדאתכ"ס. ותלים הוא סיפור שהוא מל' דבו"ע עלדאת"ג. ולכן בתושב"כ עלדאתכ"ס אין מבואר רק היחוד דקי"ס שישראל נתעלו ע"י הים. אבל הטעם מפני מה הי' קי"ס מחמת שנתגלה שרש נש"י זה לא נתגלה בתורה רק ברמז בתיבת אז ובפסוק ויולך ה' כו' ברוח קדים כו'. כמו כל המצות שנכתבו בתורה רק ברמז כו'. אבל דהע"ה בתלים שהוא בחי' סיפור מל' עלדאת"ג גלה הכל כנ"ל. ובזה יובן מארז"ל (סוטה ב' א') קשה לזווגם כקי"ס. ומשמע שקי"ס הו"ע זווג. ולכן זווג קשה כקי"ס. ולכאורה א"ז מובן מהו"ע זווג בקי"ס. והענין ע"ד הנ"ל שהתורה נק' כלה ומאורסה. ונש"י נק' חתן. והיינו כי אורייתא מחכ"ע. וחכ' נק' ראשית ל' נקבה בחי' מקבל. אבל ישראל לי ראש. ראש הוא בחי' דכר שמשפיע בבחי' ראשית חכ'. ולכן נק' נש"י החתן והתורה כלה. וכמו"כ הו"ע שבת דכתיב זכור את יום השבת לקדשו. שהוי' בבחי' דכר ומשפיע לשבת כי שבת הוא גילוי מוחין דאבא. בחי' ראשית חכ'. אבל נש"י ממשיכים הגילוי מבחי' אשר אותיות ראש שהוא מקוה"ת בבחי' ראשית חכ' כו'. וזהו שאמר הקב"ה לשבת כנש"י יהי' בן זוגך (ב"ר פי"א) ומלשון בן זוגך משמע שנש"י הם בבחי' דכר ושבת בחי' נוק'. ועד"ז הו"ע קי"ס כי בחי' ים סוף או אפי' בחי' ים החכ' הכל הוא בחי' נוק' לגבי שרש נש"י שהוא בחי' אז כנ"ל שלמעלה מבחי' חכ"ע וענין קי"ס הוא ע"י גילוי שרש נש"י בבחי' ים. וא"כ הו"ע זווג והתחברות שרש נש"י עם בחי' ים ועי"ז נקרע כו' (וכ"מ בפע"ח סוף שער הנהמ"ל וז"ל וז' דפסח הוא קי"ס ואז מותר הזווג וכו' ורמוז בפסוק זה ובנ"י שהם הזכרים הלכו ביבשה בתוך הים היינו נוק' עכ"ל) (ע"כ מרשימה):

מבי"ק

והנה אחכ"ת איך שבקי"ס הי' התגלות בחי' שלמעלה מסדר השתלשלות ונק' אז. עפי"ז יובן ענין עומד ויושב. שקודם קי"ס הי' כביכול עומד אבל אחר קי"ס שאמרו לפניך שירה באז נתיישבה מלכותך ובאך נכון. וז"ש נכון כסאך מאז (בהכתב של אאזמו"ר נ"ע נת' ענין עומד היינו שההשפעה ע"י עשי' בחי' נה"י. וזהו ביאור ל' הרבות אעפ"י שמעולם אתה אלא כביכול עומד. פי' אעפ"י שמעולם אתה היינו אעפ"י שההשפעה שע"י נה"י הוא ג"כ בחי' עולם ונצחיות. שאין שום שינוי והפסק בהשפעתו ית' לעולם. ובטובו מחדש בכ"י תמיד מע"ב בלי הפסק כלל. אלא

כביכול

ועי"ז נעשה למעלה העברת כל הפרסאות ומסכים עד ראש המעלות גם הפרכת והמסך שבין קדש לקה"ק. וכמארז"ל (מד"ר במדבר פכ"א) כשאני מבקש איני מבקש אלא לפי כחכם שני כבשים ליום. ועומר שעורים רק א' לכל ישראל. ופ"א בשנה. וכשאני נותן אני נותן לפי כחי עומר לגולגולת ובכל יום כו'. וכך כאן מבקש לפי כחם הסרת הערלה כדי להעביר הפרסא ומסך דלמטה דק"נ ונותן לפי כחו שמעביר כל המסכים ופרסאות עד ראש המעלות עד שאפי' הפרכת שמפסיק בין הקדש ובין קה"ק ג"כ לא יהי'. וזהו בזאת יבא אהרן באיזה זכות נכנס אהרן לקה"ק זכות המילה נכנס עמו. ובזה יובן ג"כ מה שבזכות המילה נקרע הים. כי הנה מל' דאצי' שנק' ים נק' מסך כמ"ש ויסך בדלתים ים. וע"כ המקובלים הראשונים חשבו שמל' דאצי' היא הפרסא שבין אצי' לבי"ע. אך קבלת האריז"ל הוא שהפרסא שבין אצי' לבי"ע הוא מחיצוניות בינה השמל. ואעפ"כ גם קבלת הראשונים היא קבלה אמיתית מפי אליהו ז"ל שמל' דאצי' נק' מסך. והענין דכתיב והים עליהם מלמעלה בבחי' רוממות והסתלקות להיות רק בבחי' מקיף שלא יומשך גילוי בפנימיות כי האורות דמדות דאצי' היו מתפשטים ומאירים בבי"ע בבחי' גילוי גמור אך כשנמשכים כל האורות דאצי' בבחי' מל' אזי המל' גורמת בחי' רוממות והסתלקות באורות דאצי' היפך טבעם שלא יאירו בבחי' גילוי בפנימיות וכמו הים שמכסה על הנבראים שבתוכו לכן נק' המל' בשם מסך. ולכן ע"י המילה העברת הערלה מסך דק"נ כנ"ל נעשה העברת המסך דבחי' ים בחי' מל' דאצי' ונתגלו האורות עליונים דמדות דאצי' כפי טבעם בקירוב וגילוי. וזהו"ע קי"ס. ולכן ראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים. כי נבואה היא מעלמדאתכ"ס מדות דאצי' ע"י בקיעת המסך. אבל לא נתבטל המסך לגמרי. אבל בקי"ס הי' ע"י העברת והסתלקות המסך לגמרי. א"כ הי' הגילוי למעלה מסדר השתלשלות (פי' הגילוי מאצי' לבי"ע הי' למעלה מסדר השתלשלות לגמרי). ולכן ראתה שפחה מה שלא ראו נביאים. וכמו"כ הו"ע קי"ס בין המאציל לנאצלים. כי באצי' יש ג"כ ים ויבשה. כי ישמחו השמים ר"ת י"ה ותגל הארץ ר"ת ו"ה. י"ה נק' ים כי שמים שם מים כו'. ומכש"כ המים אשר מעל השמים בודאי נק' ים. ו"ה נק' ארץ. וז"ש הנסתרות להוי' אלקינו הוא בחי' י"ה נק' נסתרות עלדאתכ"ס. והנגלות ו"ה נגלות מדות שנגלו לנהל העולם נק' ארץ ועלמדאת"ג. ולכן נש"י שבטי י"ה יבג"א דמדות דאצי' הן בבחי' ארץ. וי"ה הו"ב שהן בחי' ים ועלמדאתכ"ס גבוה הרבה מנש"י שהן בבחי' ארץ ע"כ ע"י שנתחברו ישראל לבחי' ים ע"י קי"ס נתעלו נש"י עי"ז. וזהו מצד בחי' נר"נ שבנשמות שהן למטה מבחי' ים. אבל שרשן של נש"י הוא למעלה מבחי' ים כי בעבר הנהר ישבו אבותיכם. דהנה כתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. עדן הוא חכ' בחי' ח"ס דלא אתפתחא. ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן כו' שיומשך מבחי' ח"ס דלא אתפתחא לבחי' חכ' דאתפתחא שנק' ים. כי חכ' נק' ים החכ' ובינה ג"כ נק' ים הקדמוני ונש"י הם בעצה"כ למעלה מבחי' נהר. כי נש"י עבמחה"ק מחשבתן של ישראל קדמה כו' עם המלך במלאכתו ישבו שם במי נמלך בנש"ל. שנש"י עלו בבחי' מח' אחת שלופה ומגיע עד סוף כל הדורות בסקירה א' שגם נסקרים בסקירה א' כל העולמות ועליות נ' אלפים יובלות כו'. והנה בחי' ים שמקבל מבחי' נהר היוצא מעדן ח"ס עכ"ז נק' בשם עלמין. עלמין סתימין עלמדאתכ"ס. אבל מחה"ק היא למעלה מבחי' עלמין לגמרי כי נק' אור כללי. רק אור. ושם הוא שרש נש"י למעלה מבחי' ים החכ' ומבחי' נהר המקבל מבחי' ח"ס שנמשך ומתגלה בבחי' חכ' דאתפתחא כו' וע"כ כשנתגלה השרש שלהם ממחה"ק בבחי' ים נתבטל הים ונקרע לי"ב גזרים. והנה כתיב בוקע ים לפני משה שדוקא משה הי' יכול להמשיך שרש של נש"י בגילוי למטה. כי משה הוא בחי' דעת. ודעת הוא בקו האמצעי שעולה עד הכתר ויכול להמשיך שרש נש"י למטה. וכמ"ש כי תקנה עבד עברי וידוע הקושיא בת"א דמקודם כתיב ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם והל"ל כי יקנו ל' רבים. אלא הענין דכי תקנה קאי על משה. קנין הוא המשכה מהעלם אל הגילוי. ועבד נק' נשמות הנמוכות שהם בחי' נפש דנפש דעשי'. כמו העבד שמשועבד להאדון לכל דבר ואינו יכול לצאת לחירות עד שישחררו האדון. כך הנשמות הנמוכות כשיורדים למטה בגוף ונה"ב נעשים משועבדים להגונה"ב לימשך בתאוות גשמיים. ובזהר נק' כרכות הריאה. כמו הריאה שמרחפת בכנפיה על הלב לקרר חמימות הדם שבלב. וכמו"כ בנפש בלב הוא החמימות ורשפי אש זר דנה"ב. וכנפי הריאה הוא בחי' אהוי"ר שיש לנה"א לאלקות שהם גדפין כו' והם מקררים החמימות ורשפי אש זר דנה"ב שלתאוות עוה"ז. אבל נשמות הנמוכות נכרכים להגוף ונה"ב ע"כ הם משועבדים להגוף ונה"ב לכל דבר וע"כ נק' עבד. ועכ"ז הוא עברי ששרש כל הנשמות הוא בבחי' בעבר הנהר כנ"ל אפי' נשמות הנמוכות ג"כ וכשמתגלה השרש יוכל העבד ג"כ לעלות וליכלל באלקות וזהו ע"י משה דוקא שהוא בחי' דעת קו האמצעי ע"כ יוכל להמשיך בנש"י השרש שלהם מהעלם אל הגילוי. וזהו כי תקנה דקאי על משה. ובחי' משה יש בכאו"א כמ"ש ועתה ישראל מה הוי' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה והקשו בגמ' (ברכות ל"ג ב') אטו יראה מילתא זוטרתא ותירצו אין לגבי משה כו' וידוע הקושיא דהא שואל מעמך כתיב אלא הענין משום כי בחי' משה יש בכאו"א כו'. וז"ש בר"ה לקונה עבדיו בדין לרחם עמו ביום דין. עבדיו הם נשמות הנמוכות ובר"ה מתעורר הדין עליהם למעלה מחמת הקטרוגים שיש עליהם והעצה הוא לקונה כו' להמשיך עליהם בחי' קנין מהעלם אל הגילוי מבחי' שרשן בשם הוא רחמים וחסדים פשוטים לית שמאלא כו' ומשם נמשך לרחם עמו כו'. היוצא מזה שהתגלות שרש הנשמות הוא דוקא ע"י משה. ומצד זה נתבטל הים ונקרע כו'. וזהו שבקי"ס נאמר אז כי שרש נש"י נק' אז כי אז וקדם הכל א' וכמארז"ל כסה"כ קדמה לעולם דכתיב נכון כסאך מאז וכתיב קדם מפעליו מאז. כי א"ז הוא א' ז'. ז' הוא ז"מ עלמדאת"ג וא' הוא בחי' קדם שרש הנשמות שהוא מאז ומקדם. ולכן נק' איתן האזרחי ל' תושב כי כל השתלשלות העולמות נאצלים ונבראים ילודים ונעשים הוא התחדשות ונק' בשם גר. אבל נש"י נק' תושב כי שרשן למעלה מהתחדשות כנ"ל ע"כ נק' אזרחי בחי' אזרח ונק' ג"כ איתן (עד"ה ראה). ומצד גילוי שרש נש"י שהוא בחי' אז וקדם נבקע הים. וז"ש

ויולך

המהו' אותם. עד שאין נראה יש כלל. שאור וחיות האלקי שם בגילוי רב ועצום. אבל בבחי' עלדאת"ג הברואים שבהם היכלות ומלאכים ונשמות הם בבחי' יש ונפרדים אלא שהן בטלים ביטול היש לאין. והנה נש"י הם בחי' ארץ עלמדאת"ג כמ"ש (מלאכי ג') כי תהיו אתם ארץ חפץ. וכתיב (קהלת א') דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת. כי הארץ קאי על ארץ עליונה שמשפעת נשמות בכל דור ודור. כמו שהארץ הגשמי מוציא צמחים תמיד המוציא לחם מן הארץ כן הארץ עליונה מוציא נשמות בכל דור ודור. וזהו אין ב"ד בא עד שיכלו נשמות שבגוף. שים הדר העליון ששם כל הנשמות. וכתיב (ישעי' מ"ה) אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי. וכתיב (חבקוק ג') עמד וימודד ארץ ראה ויתר גוים. לגוים התיר הכל. אבל לישראל שהן בחי' ארץ עמד וימודד. הכל במדה. זה מותר וזה אסור. נמצא מובן מכל הנ"ל שישראל הם בבחי' ארץ עלמדאת"ג ולכן הים שהוא עלמדאתכ"ס למעלה מהם. וע"כ כשבאו ונתקרבו ונתחברו ישראל לבחי' הים עלמדאתכ"ס שבשם גילוי אלקות בגילוי רב ועצום וכמ"ש בתניא בקרבת אלקים והתגלות בעלמדאתכ"ס הוא ביתר שאת ויתר עז לאין קץ ותכלית על התגלות בעלמדאת"ג כמ"ש יושב בסתר עליון נתעלו ישראל ע"י הים עד שאמרו זה אלי כאו"א מראה באצבע כו'. וגם באו למעלת ומדרגות נבואה כמארז"ל ראתה שפחה כו'. כי נבואה הוא ג"כ מעלמדאתכ"ס כי הנביא מגלה הנעלם כי אמר מה שיהי' אחר אלף שנה שהוא בהעלם כמ"ש והי' ביום ההוא יתקע בשופר גדול כו'. והי' ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים. והי' ביום ההוא נכון יהי' הר בית ה' על ראש ההרים. ולכן ביונה שברח מנבואתו כתיב ויהי הים הולך וסוער. וכשהשליכו אותו אל הים נח מזעפו וכמ"ש בזהר (ר"פ חיי שרה) שדא בי' ימא ידא בדוכתאה. הרי מובן מזה בנבואה מעלמדאתכ"ס. לכן ע"י שישראל נתחברו אל הים כמ"ש ובנ"י הלכו ביבשה בתוך הים נתעלו ע"י הים ובאו לנבואה. הרי מובן מזה שהים הוא למעלה מנש"י. אך זהו מצד בחי' נר"ן של נשמות. אבל מצד שרשן של נש"י הם למעלה מהים כמ"ש בעבר הנהר ישבו אבותיכם ונהר הוא למעלה מבחי' ים (כמשיתל"ק אי"ה) מקור לבחי' ים. כי כל הנחלים הולכים אל הים. ולזה הנהר כשר למי חטאת ומי הים פסולים. וישראל הם בעבר הנהר למעלה מבחי' נהר. לזה כשבא משה וש"ר נש"י אל הים נתבטל הים מפניהם ונקרע לי"ב גזרים. וז"ש בוקע ים לפני משה. וביאור"ע כי הנה קי"ס הי' בכל עולם. ובכל עולם הי' ב' בחי'. מצד נשמות כמו שהן למטה נתעלו הנשמות ע"י הים כשנתחברו אל הים. ומצד שרש הנשמות כשנתקרבו אל הים נתבטל הים מפניהם ונקרע. ומתחלה נקדים להבין ענין קי"ס שבין אצי' לבריאה. דהנה כתיב י"ב בקר והים עליהם מלמעלה. י"ב בקר הם י"ב חיות המרכבה דבריאה והים הוא בחי' מל' דאצי' עומד עליהם מלמעלה למעלה מהשגתם כי מל' הוא ענין רוממות והתנשאות הסתלקות אור והיות בע"כ נקראים בשם בקר שהשגתם לגבי מל' דאצי' הוא כבהמה לגבי אדם. וזה דכתיב וצדקתך ירננו צדק מלכותא קדישא זהו רק השגתם בבחי' מל' שהיא בבחי' ארץ מקור לבי"ע. אבל בחי' עצמי' מדת מל' כמו שהיא באצי' זהו למעלה מהשגתם כי היא בבחי' רוממות כו' כנ"ל.

וי"ב שבטים הם ג"כ נגד י"ב חיות המרכבה דבריאה. ע"כ כשנתחברו אל הים נתעלו ע"י הים. וזהו בחי' הנשמות כמו שהן י"ב שבטים בעולם הבריאה. אך הנה כתיב ששם עלו שבטים שבטי י"ה. שבטים סתם הם י"ב בקר דבריאה. אבל שבטי י"ה זהו כמו שהן באצי' יבג"א דמדות דאצי' נק' שבטי י"ה שהם משם הוי' כו'. שז"ש בהם בעבר הנהר ישבו אבותיכם נהר הוא בחי' יסוד כמ"ש הנני נוטה אליה כנהר שלום. וכתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. עדן הוא בחי' חכ' ונהר יסוד מקבל מבחי' חכ' ומשפיע לגן הוא בחי' מל'. אבל שרש הנשמות הוא למעלה מבחי' נהר. בעבר הנהר הוא בחי' יבג"א דעצמיות המדות. וכשנתגלה השרש של נש"י נתבטל הים ונקרע מפניהם. הגם שכתבנו לעיל שהים עומד מלמעלה כו'. זהו לגבי בי"ע. אבל לגבי עצמיות המדות נק' ים סוף ים האחרון סודכ"ד. וכשבאו ס"ר ישראל ונתגלה שרשן של הנשמות ע"י משה כמשיתל"ק נתבטל הים ונקרע לי"ב גזרים לי"ב שבטים. וזהו שבקי"ס נאמר אז ישיר כי א"ז במוגה הוא כנגד ד' אותיות דשם הוי' וד"א דשם אד' כי הי' החיבור דהוי' ואד' ועי"ז הי' קי"ס. וזהו שכל הנסים שלמעלה מהטבע הוא ע"י אז כמ"ש אז ידבר יהושע שמש בגבעון דום כי נסים שלמעלה מהטבע הוא ע"י חיבור הוי' ואד' כי אד' הוא אדון עולם אלקים בגימט' הטבע. אבל ע"י חיבור הוי' ואד' יוכל להיות התגלות נסים למעלה מהטבע. וזשארז"ל (ילקוט בשלח רמז רמ"א) על מרע"ה פרקמטיא שלו באז כמ"ש ומאז באתי אל פרעה. ע"כ הי' הכל למעלה מהטבע. וזהו ג"כ משארז"ל בזכות יעקב נקרע הים (מ"ר בשלח פכ"א) כי יעקב הוא בחי' ת"ת עצמות שם הוי' שם העצם שם המיוחד. וקי"ס הי' דוקא ע"י חיבור הוי' ואד'. וזהו ג"כ מארז"ל (ילקוט בשלח) בזכות המילה נקרע הים. כי ע"י מילה הסרת הערלה נעשה התגלות העטרה בחי' עטרת יסוד ונמשך כל ה"ח עליונים היינו מבחי' עצמיות המדות ע"כ נתבטל הים כמו שע"י נשמות מצד שרשן ביבג"א שהם עצמיות המדות נתבטל הים כנ"ל. וביאור"ע הנה כתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש וארז"ל (ויק"ר פכ"א) זאת היא המילה כמ"ש זאת בריתי. והיינו דהלא כתיב והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קה"ק ואיך הי' יכול אהרן ליכנס לשם וע"ז תירץ זאת היא המילה שזכות המילה נכנס עמו. והענין דהנה כתיב ומלתם את ערלת לבבכם. ערלה נק' התקשרות בתאוות עוה"ז ביותר או באיסור ח"ו שזהו מחמת שיש על הלב אוטם וכיסוי עב כי באמת מצד השכל הי' צריך להרחיק התאוות שהם כלים ונפסדים מות ורע וכמ"ש ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע כו'. והאוטם וכיסוי זה נמשך מההבדלה דכתיב להבדיל בין הקדש ובין החול ובין הטמא ובין הטהור ומזה נמשך למטה חשכות על הלב כמ"ש לא ידעו ולא יבינו בחשכה יתהלכו. הלך חשכים ואין נוגה לו. שמאבד את שכלו ונמשך אחר התאוות גשמיים. וע"ז כתיב ומלתם את ערלת לבבכם הסרת הערלה. ויש ב' בחי' עור הערלה ועור הפריעה. עור הערלה כנגד גקה"ע ועור הפריעה היא כנגד ק"נ. וזהו ב' הבדלות בין קדש לחול ובין טמא לטהור. ועי"ז מסיר ההבדלה שלמעלה בין קדושה לק"נ ונוגה נכלל בקדושה.

ועי"ז

א"ת מורשה אלא מאורסה. וכנ"י נק' חתן. וא"כ כנ"י הם למעלה מהתורה. ולפעמים מצינו להיפך כמ"ש בזהר (ח"ג ע"ג א') ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא מתקשרא בקוב"ה. וא"כ כנ"י מקבלים מהתורה. והיינו כי על התורה כתיב (תלים ק"ד) עוטה אור כשלמה בחי' שלמה שבה מתלבש אוא"ס ב"ה. ולכן ע"י התורה יהי' התקשרות כנ"י באוא"ס. וע"ז ארז"ל (פסחים ס"ח ב') מעיקרא כי קעביד איניש אדעתי' דנפשי' עביד. פי' אדעתי' דנפשי' היינו כדי שיהי' התקשרות הנשמה שלו באלקות זהו ע"י התורה דוקא. ולכן א"ר ששת חדאי נפשאי לך קראי לך תנאי. ושארז"ל (במד"ר ריש פתיחתא דאיכה) הלואי אותי עזבו ואת תורתי שמרו שהמאור שבה מחזירם למוטב (פי' המאור שבה כי התורה היא בחי' עוטה אור כשלמה. והמאור שבה הוא אוא"ס שמלובש בהשלמה כו') ולכן נק' התורה עוז שנותנת עוז וכח בנה"א. וזהו ישראל סתים וגליא ואורייתא סתים וגליא (בזהר שם) והיינו כדי שיתקשר. סתים וגליא דישראל באוא"ס ב"ה דהיינו לבחי' סתים וגליא דקוב"ה הוא ע"י סתים וגליא דאורייתא. ומצד זה התורה למעלה מכנ"י וכנ"י מקבלים מהתורה. וז"ש (תלים כ"ז) לך אמר לבי בקשו פני דהיינו פנימיות הלב רעו"ד זהו ע"י את פניך הוי' אבקש דהיינו ע"י התורה שנק' פניך הוי' כמ"ש (קהלת ח' א') חכמת אדם תאיר פניו. אדם קאי על בחי' ועל דמות הכסא דמות כמרא"ד הוא מראה דמות כבוד הוי' (יחזקאל א') והתורה היא חכמת אדם תאיר פניו. אבל אח"כ התורה מקבל מכנ"י. והיינו ע"י עוסק בתורה לשמה. פי' לשם התורה עצמה. כי יש תורה למטה. ויש תורה למעלה ברוחניות. שהרי באורייתא ברא קוב"ה עלמא (זח"ב קס"א א'. ובח"ג ר"פ שמיני) והיינו בבחי' התורה שלמעלה כו' וכמו המחליף פרה בחמור שיש הלכה זו למעלה ברוחניות. או ד' רשויות לשבת. שיש למעלה ענין רה"י ורה"ר. רה"ר הוא עולם התהו. ורה"י עולם התיקון. וזהו עוסק בתורה לשמה לשם התורה עצמה היינו לשם התורה שלמטה להמשיך בה גילוי התורה שלמעלה. וז"ש (ויצא כ"ח י"ח) ויצק שמן על ראשה. שמן הוא המשכת גילוי ח"ע בתורה הגשמיות כו'. ועוד בחי' היותר גבוה בעוסק בתורה לשמה היינו גם לשם התורה שלמעלה. וכמו שאמרו (בזח"ג רכ"ב ב') דהע"ה הי' מחבר תורה שלמעלה בהקב"ה. כי אעפ"י שתורה שלמעלה היא בחי' חכ"ע מ"מ ח"ע לגבי עצמות אוא"ס ב"ה אין ערוך כלל. וזהו עוסק בתורה לשמה לשם התורה עצמה שלמעלה לחברה עם אוא"ס ב"ה. ואעפ"י שהתורה היא בחי' עוטה אור כשלמה. אך ה"ז כמו עד"מ לבוש המלך שיוכל להיות תלוי על הכותל. ועיקר מעלת הלבוש הוא כשיהי' מחובר לגוף המלך שהמלך יהי' לבוש בו. וכמו"כ אעפ"י שהתורה דמחכ' נפקת היא בחי' שלמה מ"מ צריכים להמשיך התחברות אוא"ס ב"ה שיתלבש בהשלמה. כי מה שאוא"ס ב"ה מלובש תמיד בחכמה זהו רק הארה לבד. וצריך להמשיך עצמות אוא"ס שיתלבש בהשלמה דתורה. ומצד בחי' זו כנ"י הם למעלה מהתורה. שהתורה נק' כלה וכנ"י חתן. והיינו כי אורייתא מחכ"ע אשר חכ' היא בחי' ראשית לשון נוק' בחי' מקבל. אבל ישראל לי ראש. ראש הוא בחי' דכר ומשפיע בבחי' ראשית חכמה כו' (והיינו ע"י שמתחלה מקבלים רעו"ד מהתורה להיות בבחי' רגל יכולים להיות אח"כ בחי' ראש. כי מצד הנשמה שמלובש בגוף. התורה יותר גבוה. ולכן ישראל מתקשראן באורייתא. אבל כשנעשה התקשרות הנשמה לאוא"ס ב"ה ע"י התורה אזי מגיע הנשמה לשרשה. אשר שרשה למעלה מהתורה. ולכן עוסק בתורה לשמה שהתורה בחי' מקבל כו'). וז"ש (תלים א' ב') כ"א בתורת ה' חפצו ובתורתו. וארז"ל (ע"ז י"ט א') מעיקרא תורת ה' ואח"כ תורתו. פי' שנק' תורתו ע"ד תורת משה לפי שמשה המשיך אוא"ס בתורה:

ובמו"ב הוא בענין המצות. שהרי אנו אומרים אשר קדשנו במצותיו. שכנ"י מקבלים המשכת קדושה עליונה ע"י המצות כי רמ"ח פיקודין איגון רמ"ח אבד"מ (ת"ז תיקון ל') בחי' המלך הקדוש. והיינו כי קדושה הוא אה"ר רעו"ד. קדש הוא מובדל מסדר השתלשלות ולמעלה היא בחי' ח"ע וכ"ע. ובנפש זהו בחי' רצוה"ע שלמעלה מהשכל. ובחי' קדושה זו מקבלים כנ"י מהמצות. כמ"ש (תלים ס"ה יו"ד) פקדת הארץ רמ"ח פיקודין כו'. ועי"ז ותשוקקיה כו'. וז"ש (משלי ט' ה') לכו לחמו בלחמי שכמו לחם גשמי ממשיך חיות להאדם כמו"כ המצות ממשיכים חיות להאדם מרצוה"ע. ומ"מ כתיב (אחרי י"ח ה') אשר יעשה אתם האדם. שכנ"י עושין וממשיכין את המצות שיומשך אוא"ס ב"ה להתלבש בבחי' רמ"ח אבד"מ ליור אדם. והיינו לפי ששרש המצות גבוה יותר. ולכן אנו אומרים בשבת קדשנו במצותיך. אעפ"י שכבר אמרנו בחול אשר קדשנו כו' לשון עבר. אלא לפי שבשבת מתגלה מצות עליונות יותר דהיינו שרש המצות שלמעלה מבחי' רמ"ח אבד"מ. וע"ז כתיב אשר יעשה אתם האדם כו'. שכנ"י ממשיכים שרש המצות (כמו שהם בבחי' תר"ך עמודי אור) שיתגלו ברמ"ח אבד"מ. ומצד בחי' זו כנ"י הם למעלה מהמצות שהמצות מקבלים מהם. וז"ש (שלח ט"ו ל"ט) וזכרתם את כל מצות הוי' כו'. שמתחלה המצות הם בבחי' זכרים ומשפיעים לכנ"י (להעלותם לאתאחדא בגופא דמלכא כו'). ואח"כ למען תזכרו שכנ"י הם בבחי' זכרים ומשפיעים להמצות. וז"ש ועשיתם את כל מצותי פי' מצותי של עצמות המאציל כמ"ש במ"א. ועוד יובן זה ממה שהמצות נק' בשם זריעה וזרעו כנ"י שהם בחי' ארץ. ארץ ל' רצון רעו"ד שעי"ז כנ"י הם בבחי' ארץ להצמיח המצות אורות עליונים שלמעלה מאצי' כו'. ומ"מ זה גופא שיהיו כנ"י בבחי' ארץ מקבלים כנ"י מהמצות. ועוד דוגמא להנ"ל מענין הארון שנושא את נושאיו (סוטה ל"ה א') והו"ע והחיות נושאות את הכסא שמתחלה הכסא בחי' מקבל שמתעלה מבי"ע לאצי' ע"י והחיות נושאות כו'. אבל אח"כ מנושאות עם כסא. שהכסא מעלה אותם יותר ויותר כו'.

ע"כ מבי"ק:

מרשימה

ועתה יובן עד"ז ג"כ בענין קי"ס. דהנה ים ויבשה הן בחי' עלדאתכ"ס ועלדאת"ג. כי כל מה שיש ביבשה יש בים. רק ההפרש שהברואים שבים הם מובלעים ומכוסים בהים והברואים שבארץ הם נפרדים מהארץ. וכמו"כ למעלה בעלמדאתכ"ס שהברואים שבעלמדאתכ"ס הם בתכלית ההעלם והביטול לאור וחיות אלקי'

 המהו'

ותעלות מ"ן הוא לבחי' יחו"ע. ג' שהאה"ר היא מלמעלמ"ט (ולא רק מלמטלמ"ע לבד) שזהו היחוד כו' שנמשך הגילוי למטה דוקא. והנה אה' זו נק' אה"ר דבכל מאדך. פי' בל"ג. היינו שהיא אהבה שלמעלה מהגבלת הכלים. שלא הלב ולא המוח יכולים להכיל ולהגביל אותה. והיינו לפי שנלקחה מבחי' מקיף דנשמה כנ"ל שנמשכה מחכ'. וחכ' היא בחי' חי' כמ"ש והחכ' תחי'. וח"י הם בבחי' יחוד כמ"ש והחכ' מאין כו'. ולבחי' ח"י אין כלים בגוף כמבו' בכ"מ. ונק' ג"כ אה' שלמעלה מהשתל'. כי נר"נ הם סדר השתל' בנפש לפי שהוא ציור אדם ראש גוף רגל. אבל ח"י הם למעלה מהשתל'. וזהו בחי' נשמה יתירה שמתגלה בשבת. כמ"ש בכ"מ. ולכן כתיב בשבת למען ינוח עבדך ואמתך. עבדך הוא הע"ע ואמתך אמה העברי'. שבששת ימי החול יש להם טורח ויגיעה. שהע"ע עושה התחלת הבירור. וגמר הבירור הוא ע"י האמה כנ"ל באריכות. ובשבת נחים שניהם לפי שמתגלה הנשמה יתירה ונעשה הבירור במדרגה יותר גבוה. ומה שנק' זה בשם יעוד הוא כמ"ש במ"א שיש שני בחי' ונועדתי ונודעתי. ונודעתי הוא כמ"ש נודע בשערים כו' ההתקשרות שע"פ שכל ודעת. ונועדתי הוא ההתקשרות עצמיות שלמעלה מהטו"ד. וז"ע יעוד האמה כו' הוא כמו ונועדתי:

ועתה יובן ענין קי"ס. כי ים עלמא דאתכסיא זהו בריאה. ויבשה עלמא דאתגליא זהו יצי' ועשי'. וקי"ס הפך ים ליבשה שמאתכסיא דבריאה נעשה אתגליא כמו יצי' ועשי'. זהו ע"י רוח קדים מבחי' קדמונו ש"ע שלמעלה מסדר השתל' דבי"ע. וא"כ כשהלכו בנ"י בים (לבד מה שעי"ז נתעלו גם בחי' רוח ונפש דיצי' ועשי' ע"כ וע"ע להיות במדרגת אמה העברי' דבריאה. עוד זאת כשהלכו בים) נשב עליהם גם הרוח קדים שלמעלה מהשתל'. ועי"ז השיגו בחי' רעו"ד בכל מאדך שמבחי' חכמה. דהיינו מבחי' חי' יחידה. וא"כ נעשה ע"י קי"ס ענין יעוד האמה שתהא ראוי' להיות כלה כו'. שיהיו יכולים לקבל התורה. ביום חתונתו. יחוד חו"כ. ובזה א"ש הלשון שארז"ל ראתה שפחה על הים כו'. מהו הל' שפחה דוקא. והיינו כי קי"ס הו"ע יעוד האמה להיות כלה. ולכן זהו ג"כ מה שלא ראה יחזקאל. כי ענין כלה הוא לקבל היחוד דמ"ת. ותורה למעלה מנבואה. כי נבואה מנו"ה ותורה מת"ת קו האמצעי. והת"ת זה מ"ת. ובכ"ז מבואר היטב ענין וסדר המדרגות הנ"ל שהם יצי"מ וקי"ס ומ"ת. שיל"מ שע"ז אמר הכתוב והפודך כו' מבית עבדים. הוא שממש שהיו תחלה עבדי פרעה שהוא כמו מדרגת ע"כ הגרוע הנ"ל שמושקע במהדו"מ מגשמיות. ועוד יותר גרוע מזה. שהרי היו שקועים במ"ט שע"ט דערות הארץ נוק' דקליפה. ויצאו להיות שנעשו עבדי הקב"ה בג' מדרגות עבדים הנ"ל. היינו ע"כ שלמעליותא וע"ע ואמה העברי'. וקי"ס הו"ע יעוד אמה העברי' כנ"ל שנעשית בחי' כלה הראוי' ליחוד. ומ"ת הו"ע ביום חתונתו הוא היחוד עצמו. שהקב"ה נק' חתן וכנ"י נק' כלה שמקבלת היחוד. היינו השפעת פנימי' הכ' ורלה"ע ב"ה בבחי' גילוי בפנימיות ממש. והנה בחי' כלה שע"י מ"ת זהו למעלה אפי' ממדרגת בנים המבואר לעיל. כי אע"פ שנק' בנים הם עצם א' עם אלקות. שאינם דבר נפרד כלל מאלקות. מ"מ אין יחודם אלא עם בחי' אור מאצי' הנשמו' שהוא בחי' אדם דנשמות כו' כידוע. אבל האדם דע"ס הוא גבוה ונעלה יותר שאין ערוך על אדם דנשמות כמבו' בכ"מ באריכות. וע"י התומ"צ נעשית הנשמה בחי' כלה שמתייחדת עם א"ס ב"ה כמו יחוד הע"ס עם א"ס ב"ה. ומה שגם אחר מ"ת נק' ישראל עבדים כו'. הענין כי בחי' כלה יחוד שנמשך בנש"י ע"י תומ"צ זהו רק שייך מחכ' ולמטה. שכנ"י מקבלת מעצמות ה"ע מוחין דאבא כו'. ובבחי' זו שייך כלה כו'. וז"ש אתי מלבנון כלה. לבנון הוא ל"ב נ"ה ונשע"ב. אבל עצמות א"ס ב"ה שלמעלה מהחכ' הוא למעלה מגדר בחי' יחודים ועז"א המלך המרומם לבדו. המתנשא על חיות הקדש. ובבחי' זו שייך רק עבד. וזהו כי לי בנ"י עבדים. לי קאי על עצמות א"ס. וזהו ע"ד משה עבדי. וזהו החפץ לה' כו' שמוע מזבח טוב. נמצא מבואר שיש ד' מדרגות. א' עבדים נשמות דבי"ע. ב' בנים נשמות דאצי' שהם רק מעין אלקות ואינם בערך עצמות הספי' דאצי'. ג' כלה יחוד שמתעלים ע"ד עצמות הספי' להשתאבא בגופא דמלכא. ד' לי בנ"י עבדים בחי' משה עבדי כו'. והאדון של מדרגת נשמות אלו הוא מלך מה"מ המלך המרומם לבדו כו'. וע"י קיום המצות בבחי' שמוע כו' כל ישראל יש להם התחברות בבחי' זו ע"ד עבד ואדון:

אז ישיר משה ובני ישראל וגו'. וארז"ל במד"ר (שמות ר"פ כ"ג) הה"ד נכון כסאך מאז (תלים צ"ג ב'). א"ר ברכיה בשם ר' אבהו אעפ"י שמעולם אתה. לא נתיישב כסאך ולא נודעת בעולמך עד שאמרו בניך שירה לכך נאמר נכון כסאך מאז. משל למלך שעשה מלחמה ונצח ועשו אותו אגוסטוס. אמרו לו עד שלא עשית המלחמה היית מלך ועכשיו עשינוך אגוסטוס. מה יש כבוד בין המלך לאגוסטוס. אלא המלך עומד על הלוח. והאגוסטוס יושב. כך אמרו ישראל באמת עד שלא בראת עולמך היית אתה ומשבראת אותו אתה הוא אלא כביכול עומד שנאמר (חבקוק סי' ג' פסוק ו') עמד וימודד ארץ. אבל משעמדת בים ואמרנו שירה לפניך באז נתיישבה מלכותך וכסאך נכון הוי נכון כסאך מאז באז ישיר עכ"ל המדרש. ולהבין זה. וגם צ"ל עוד מדרש (בשהש"ר פ"ד סי' ג') ע"פ כמגדל דוד (שה"ש ד' ד') שגדלך דוד במה שאמר לגוזר ים סוף לגזרים כל"ח (תלים קל"ו י"ג) דלכאורה א"ז מובן מהו שגדלך דוד דוקא הלא כבר כתוב בתורה. וצ"ל ענין קי"ס דלפעמים משמע שהים למעלה מנש"י. וגם שנ"י נתעלו ע"י קי"ס. שהרי בשעת קי"ס אמרו זה אלי כו' (בשלח ט"ו ב') וכמה נתחבט משה בבקשתו הראני את כבודך (תשא ל"ג י"ח). ובקי"ס זכו כל ישראל לזה. וגם זכו לנבואה ראתה שפחה על הים כו' (ילקוט בשלח רמז רמ"ד). ולפעמים משמע להיפך כמ"ש בוקע ים לפני משה שע"י שבאו משה וישראל להים נתבטל הים לפניהם ונקרע ממילא. וא"כ מזה משמע שנש"י הם למעלה מהים עד שהים נתבטל לפניהם כו'. והענין דכמו"כ מצינו בענין התומ"צ. דלפעמים התורה נק' כלה וכמ"ש (ברכה ל"ג ד') תורה צוה לנו משה מורשה וארז"ל (ברכות נ"ז א')

א"ת

וזהו שנק' שנד"ל. כמו הסנדל ונעל הוא לבוש הרגל. כן הוא לבוש לבחי' רגל ונה"י דמל'. שנשפע על ידו הביטול בכללות העשי' שהוא מרכבה דעשי'. אופנים דכתיב מראיהם ומעשיהם כאשר יהי' האופן כו' שמתגלגלים בשירות ותשבחות כו' שה"ע ביטול בעשי'. וכן הגלגלים שמסבבים ממזרח למערב. שהו"ע השתחוואה שלהם לשכינה שבמערב. וכמ"ש וצבא השמים לך משתחוים. שכ"ז הוא ביטול במעשה. ולכן נקרא ג"כ ע"כ. שהוא עבדות נמוכה כנ"ל. וגם שמכניע ומבטל כל בחי' עולם העשי' דקדושה לאלקות. ומפני זה יש בו ג"כ יתרון מעלה כנ"ל לפי שממשיך ביטול בעשי'. וכמו מעלת אלי' ז"ל לגבי מרע"ה שבבחי' פנימיות הי' במשה ביטול יותר מבאלי' שנאמר בו ונחנו מה כו'. מ"מ בחיצוניות הי' צריך למיתה וקבורה כמ"ש וימת שם משה כו' ויקבור כו'. ואלי' לא הי' בבחי' הפנימיות כמו משה. אבל בחיצוניות נזדכך גופו עד שעלה בסערה השמימה. ועד"ז הוא מעלת המלאך כנד"ל לפי שממשיך ביטול בעשי' והיצוניות. ולכן אי' שם בזהר שהמלאך הדרי' הוה דחיל למיקרב לגבי':

ובחי' ע"ע הוא נשמה דיצירה שנק' רוח. ובילי' מקנן חג"ת שהם עלם המדות דמל'. ולכן שם חיות שהם בוערות כו'. וכמ"כ נשמה זו העבודה היא בבחי' מדות. דהיינו אהבה כרשפי אש שלהבת מתלהבת ומתלהטת כו' בהתגלות לבו. וכן יראת ה' במוהו ופחד ה' בלבו בהתגלות. וגם התעוררות רחמים על כללות עולמות הנבראים שהם בבחי' ירידה וריחוק מאור פניו ית' ועל נפשו בפרט כו'. ולכן נק' ע"ע כי שרש המדות הוא בבחי' עבר הנהר. דהיינו למעלה מהבינה והדעת רק שעוברים ונמשכים דרך השכל. וגם שזהו ממדרגת האבות אברהם אוהבי ופחד יצחק כו'. ויתרון מעלת בחי' רוח זה דיצי' על הנפש דעשי'. הוא כמעלת הלידה לגבי עיבור. שבעיבור הולד מקופל ראשו בין ברכיו. והו"ע תלת כלילן גו תלת. הב"ד וחג"ת כלולים ונעלמים בנה"י. ובלידה מתגלה גוף שלם. כן בבחי' הרוח דיצירה הוא התגלות מדות כו' נוסף על שלימות המעשה שמבחי' נה"י. (ומובן בפשיטות כי גם המעשה שלו הוא באופן היותר שלם ומשובח וגם עולה למעלה יותר כמבואר בזהר ויקהל ר"י ע"ב). אך מ"מ זהו רק מדות. ומה שצ"ל קצת שכל וטעם שמהי' ומקיים המדה. אין זה נחשב מוחין כלל. ועד"מ הלב דיניקה שמגדיל רק אברי הולד. אבל אין התינוק יודע כו' עד שיטעום טעם דגן. כן המוחין שלצורך התהוות וקיום והיות המדות אין נחשב מוחין כלל לגבי עלם המוחין דגדלות. וקצת משל לזה כמו קיצור טעמי המשנה לגבי אריכות הטעם והסברא שבתלמוד ופוסקים. ולמעלה ע"ע הוא מלאך מט"ע שקושר כתרים לקונו מתפלותיהן של ישראל. שנק' כן לפי שאין זה עבדות נמוכה. וגם שהעלאת התפלות הוא בבחי' קושר כתרי'. דהיינו בעבר הנהר. והנה בחי' רוח זה דיצי' שנק' ע"ע הוא רק מדרגת הנה"א שיש בו מדות לאלקות. אבל מ"מ לא נעשה עי"ז בירור בילה"ר ונה"ב שיתהפכו גם המדות דנה"ב לאלקות. ורק כיון שזהו התגלות מדות דנה"א בלב ובשר הגשמי שמתפעל באה' להיות לבי ובשרי ירננו כו'. וכן פחד ה' בהתגלות לבו כמ"ש וכל הלבבות יראוך כו'. לכן נעשה עי"ז גם הנה"ב היינו שנכנע ונכפף ובטל להנה"א. שהמדות דנה"ב נכנעים ונכפפים לשעה כו'. וה"ז ג"כ כמשל הע"ע שמלאכתו הוא להביא מן השוק לבית מה שנצרך להאדון לאכילתו. אבל אינו ראוי עדיין למאכל אדם כמו שהוא. כ"א רק שנתקרב כו'. ואח"כ הוא מלאכת האמה העברי' לאפות ולבשל במים ואש. ונעשה מאכל אדם. כמ"כ ע"י הע"ע שהוא המדות דנה"א הוא רק התחלת הבירור דנה"ב שנפרד מהרע לפי שעה ונכנע כו'. וגמר הבירור זהו מדרגת אמה העברי'. שהיא נשמה דבריאה שנק' נשמה. ובבריאה בינה מקננא. ומלובש שם הב"ד דמל' דאצי'. ונק' בשם אמה העברי' כמ"ש הנה אמתי בלהה בא אליה. שהוא בחי' מילוי ה' תתאה. עלם הה' הוא בחי' המל' כמו שהיא באצי' (וזהו רחל). ומילוי הה' הוא בחי' המל' שמתלבשת בבריאה. וזהו אמתי בלהה. וע"כ נק' נשמה אמה העברי'. ונשמת שדי תבינם. היינו הבנת והשגת אלקות בהרחבה בבחי' מוחין דגדלות לידע ולהשיג כל סדר השתל' העולמות דבי"ע והתהוותן מאין ליש בכל רגע מאלקות ית'. והיך שהיש בטל לגמרי להאין כו' כמ"ש אל עולם כו' כנודע. וגם הב' דבינה היינו ראיית ההשגה כנ"ל. וזהו גמר הבירור דנוגה דיצירה שהן בחי' מדות דנוגה כי בהב' אתבירירו. אך ע"י הו"ב דבריאה יכול להתברר רק נוגה דיצי'. דהיינו המדות דנוגה. אבל לא נוגה דבריאה שהוא הו"ב דנוגה. מה שרואה ומשיג בשכלו גשמיות עוה"ז ליש ודבר. שרק בשעת התפלה שהעינים סגורות (ר"ל שמקשר המוחי' באלקות) מתקבל אצלו הביטול הנ"ל. אבל לאחר התפלה כשיוצא לחוץ הוזר ורואה העולם ליש ודבר. ונק' בחי' זו אם רעה בעיני אדוניה. עיני אדוניה הם הו"ב דבריאה שמלובש בהם הו"ב דמל' דאצי'. והו"ב דנוגה הוא הרעה אשר בעיני אדוניה. שמחמת זה הוא אשר לא יעדה. שאין יכולה להיות בחי' כלה. מצד ב' טעמים. הא' כי לא נתבררה מהרע דהו"ב דנוגה. ובכסאו של הקב"ה אין דבר רע נוגע. ע"כ אינה יכולה לקבל היחוד. ב' כי ההשגה והאה' כרשפי אש הוא לבחי' יחו"ת דמל' לבד. והיחוד הוא להיות גילוי יחו"ע דאצי' ממש למטה בבי"ע כמו למעלה. ע"כ צ"ל יעוד האמה כו' להיות כלה. והו"ע אה"ר שלמעלה מהבינה והדעת. והיינו מבחי' חכמה. ונמשכת מלמעלה. הכוונה כי בכללות בריאה הוא בינה. ואצי' חכמה. וא"כ זהו אה"ר שנמשך מהשגה דבחי' יחו"ע דאצי' איך שהוי' אחד. שהו"ק בטלים במציאות לגמרי ליחודו האמיתי כביטול זיו השמש בשמש כו'. ואה"ר זו היא כלה שארי כו' שמכלה כל בחי' יש ולגרמי'. דהיינו לא רק יש גשמי לבד כ"א גם יש רוחני דבי"ע. דהיינו ללאת מהיש ופירוד דבי"ע ואפי' מגעה"ת ואפי' מגעה"ע. וגם כיון שנמשך אה"ר זו מבחי' הכ'. א"כ השגה זו אינה רק השגה לבד כ"א גם ראיית ההשגה ע"ד הנ"ל בהו"ב דבריאה ולכן האה"ר היא מלמעלמ"ע שיהי' גילוי למטה. ולכן בחי' זו דוקא נק' כלה שראויה ליחוד. מב' טעמים. א' כי נתברר גם הרע דהו"ב דנוגה כי הו"ב דנוגה דבריאה רק לעו"ז נגד הו"ב דבריאה דקדושה. אבל לא נגד הו"ב דאצי'. שהוא ראיית ההשגה איך שאין עוד כו'. ב' כי האה"ר

והעלאת

שנק' כן בשם מל'. וכמו שהנשמה בחלי' שנק' אז בשם בנים. בחי' האב לנשמות אלו הוא ח"ע. כמו הבן שנמשך ממוח האב ככה נמשך נשמת כל איש ישראל נמשכה ממחשבתו וחכמתו ית'. והנה בבחי' עבדים יש ג' מדרגות בכלל. והם עבד כנעני. ועבד עברי. ואמה העבריה. ויש עוד בחי' רביעית. יעוד האמה להיות כלה. ובזה יבואר בכלל סדר המדרגות דיל"מ וקי"ם ומ"ת. יל"מ להיות עבדי הקב"ה זהו כל הג' בחי' ע"כ וע"ע ואמה העבריה. וקי"ם הו"ע יעוד האמה להיות כלה. כדי שיהי' אח"כ מ"ת ביום חתונתו יחוד חתן וכלה:

וביאור זה. הנה ע"כ הוא נשמה דעשי' שנק' נפש. וע"ע הוא נשמה דיצירה שנק' רוח. ואמה העברי' היא נשמה דבריאה שנק' נשמה. והנה בבחי' ומדרגת ע"כ דעשי' יש שני מדרגות. הא' ע"כ דנפש דעשי' דקדושה. שאין לק"נ דעשי' שום אחיזה בה כלל. וכשמתלבשת בגוף היא גוברת על הגוף ונה"ב שמק"נ דעשי'. והב' נפש דעשי' שהיא בבחי' שבירה ונפילה בק"נ דעשי' שמלובשת בבחי' גלות בהגוף ונה"ב שמק"נ דעשי'. והנה ק"נ דעשי' רובה רע ורק מעט טוב מעורב בתוכה. וע"כ גם הנפש הלזו היא רע במעשה. והיינו במהדו"מ. כי מחו"ד הם אותיות שהם דומם נק' ג"כ מעשה. וזהו מה שעבדא בהפקירא ניחא לי'. לימשך כה"י אחר תאות ורצונות זרות של הגוף. ואפי' תאות היתר כשאינם בכוונה לש"ש נק' קליפה. ק"נ. ובפרט אם קובע א"ע כה"י לרדוף אחר זה. הרי הוא עובר על ל"ת של תורה. ולא תתורו כו'. וה"ז איסור ממש. וגם מן ההיתר יוכל לבא אל האיסור. כי נוגה איננה יכולה להיות בפ"ע. כ"א או שנכללת בקדושה או שמתחברת לרע גמור דגקה"ע. וזהו שנק' להט החרב המתהפכת כו' כידוע. ומה שגם בק"נ דעשי' מעט טוב מעורב ז"ע רשע וטוב לו שמבואר בתניא. שהו"ע רשעים מלאים חרטות. אבל אין החרטה שלו כלום. שמתחרט ומיד הוא חוזר לסורו. ומה שהנפש עצמה היא קדושת העשי'. אשר נה"י מקנן בעשי'. מזה נמשך מעשה הטוב שלו. מה שגם פושעי ישראל מלאים מצות כרמון (בגמ' סוף חגיגה). שבכי"ו מתעטף בציצית ומניח תפילין. וגם מקיים שאר מצות. אבל הכל הוא בקרירות מאד. שעושה רק כמצות אנשים מלומדה. ואינו חושב כלל אפי' במחשבתו שזהו רצה"ע ב"ה. ושהוא עושה כן כדי לקיים רצון וצווי הקב"ה וכדי לקבל ע"ע עול מלכותו ית'. אינו חושב זה אפי' במה'. והעשי' היא לו עול ומשא וכל רצונו ליפטר כו'. וה"ז כמו הע"כ שמלאכת האדון היא לו יסורים גדולים ואעפ"כ הוא עושה בהכרת כו'. זהו הגלת דקדושה שבו. והסוד יש בו ג"כ כמ"ש יודוך ה' כל מעשיך. היינו שמודה שהמצות הם רצה"ע ב"ה. ועבירות הם תועבת ה' אשר שנא. וגם מודה בהשגחה פרטיות. אבל הודאה זו היא אצלו בבחי' מקיף מרחוק מאד. שאינו מתפעל להיות בו"מ וע"ע. ורק כמו גנבא אפום מחתרתא דרחמנא קארי. זהו מדרגת ע"כ שגרוע ושפל מאד. ועז"א בגמ' כתם עבדים פסולים כו'. והע"כ שהוא נפש דעשי' דקדושה ואין לק"נ דעשי' שום אחיזה בה. אזי כל בחי' נה"י שמקנן בעשי' הוא אצלו בשלימות המעשה. דהיינו שקודם עשיית כל מצוה הוא חושב תחלה במחשבה לפחות איך שהמצוה היא רצה"ע ב"ה. והוא עושה כדי לקיים רצון וצווי ממה"מ הקב"ה. וכדי לקבל ע"ע עומ"ש בעשי' זו. דהיינו שיומשך עליו גילוי מדת מלכותו ית'. שהוא אימה ופחד ממדת מלכותו ית' ואעפ"י שאינו מרגיש כלל שום יראה ופחד אפי' במוחו כו'. אבל הוא חושב כן לפחות במח' כו'. זהו הגלת. והסוד היינו שמה שמודה שהמצות הם רצה"ע ונח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני. ועבירה הוא היפך ונגד הרצון. אז יעשן אף ה'. וגם בהשגחה פרטי' על כל פרט. כמ"ש אני ה' חוקר לב כו'. הודאה זו היא בבחי' קירוב וגילוי אצלו. שמחמת הודאה זו הוא מתיירא לעבור גם על נדנוד איסור מד"ס. ויסוד שהוא מדת ההתקשרות והחשק הוא ג"כ אצלו בבחי' המעשה. שמה שעושה הוא לא בכבידות ועצלות כ"א בזריזות יתירה וכל כח הגוף וכל הרמ"ח אברים. וכן בדיבור התורה ותפלה הוא כמו שאמר דהע"ה כל עצמותי תאמרנה כו'. כי יסוד הוא כללות כל הרמ"ח אברים כנודע. ומ"מ נק' ע"כ. שכמו הע"כ מלאכתו הוא עבודות נמוכה. כמ"כ מדרגה זו כולה שהיא רק שלימות המעשה (מבלי שירגיש אהבת ה' ופחדו ויראתו אפי' במוחו ומחשבתו). היא עבודות נמוכה להשי"ת. וגם כנעני הוא ל' הכנעה. פי' שמכניע ומבטל כל בחי' המעשה לאלקות. שכמה שאפשר לטיות ביטול בעשי' הוא מביא זה בשלימות ומעט זה יש בו ג"כ מעלה יתירה. שכדי להמשיך ביטול בעשי' ובהילוני' לגמרי. צ"ל כח לזה ממקום עליון ביותר. כידוע שכל היותר רוחני הוא קרוב יותר לאין וביטול. וכל גשמיות ביותר קרוב יותר ליש ופירוד ולכן כדי להביא ולהמשיך ביטול בעשי' ובהילוני'. הכח ע"ז הוא ממקום נעלה יותר (וזהו אף עשיתיו). ומגיע למעלה יותר:

והנה למעלה יש ג"כ ב' מדרגות אלו דע"כ למעליותא ולגריעותא. לגריעותא זהו מה שיש מלאכים בעשי'. שהם ממוני ושלוחי השפע למטה בעוה"ז בגשמיות. שנשפע ע"י ע"ש דנוגה. שהם לבושי הטבע. שמתעלם ומסתתר עד שנראה רק מנהגו ש"ע ודרך הטבע. כמו בפרנסה שיוכל האדם לחשוב כחי ועוצם ידי כו'. וזהו שנק' אל אד' השולט בעולם העשי' גימט' לו ואין לו אלא ע"ז (וכמ"ש בלק"ת בדרושי יו"כ בפי' ולא נאמר עוד אלקינו למעשה ידינו). וגם כידוע מ"ש בפי' וכל קרבי את שם קדשו. דקאי על מלאכים שהם בבחי' קרביים ובני מעיים עד"מ. שמתברר על ידם המאכל והפסולת נדחה לחוץ. כמ"כ מלאכים אלו שנשפע על ידם השפע בגשמיות עוה"ז. אשר כללות שפע זו היא רק בחי' פסולת לגבי השפעה הפנימי' שבעולמות הרוחניים. וע"כ נקראים בשם ע"כ. כמו שע"י הע"כ עושים כל מלאכות הגרועות ביותר כו'. ומ"מ יש בהם ביטול לאלקות כמ"ש בלק"ת פ' פנחס בפי' הבו לה' בני אלים. דקאי על מלאכי' אלו דעשי' שהם אלמים כו' ע"ש. וע"כ שלמעליותא הוא המלאך סנד"ל שהוא מלאך קדוש ונורא. ואיתא שהוא במדרגה א' עם אלי' ז"ל. ובזהר בשלח (נ"ה ע"א) תנא סנד"ל עילאה הוא על חברי' מהלך ת"ק שנה כו' ע"ש. ועל ידו נשפע השפע בעשי' דהיינו ההשפעה הפנימי' מבחי' נה"י דמל' שמקנן בעשי' נשפע על ידו.

וזהו

הרי בחי' מל' מקור דבי"ע כמו שהיה כלולה בעצמיות מל' דאצי' כמו שהיא קודם הפרסא נק' בחי' חשך למעליותא לגבי בי"ע שהיא למעלה מהגילוי בבי"ע. ולגבי עצמיות מל' דאצי' נק' חשך ל' הסתר. ובחי' מל' דאצי' מקור בי"ע כמו שהיא לאחר הפרסא נק' בשם אור שהוא אור וגילוי בבי"ע. אך כ"ז הוא עפ"י סדר השתלשלות אבל בעת ק"ס נסתלקו כל הפרסאות שבין עילה לעלול. וזהו ויסע מלאך האלקים ההולך לפני מחנה ישראל. מחנה ישראל בשרשם הוא במחה"ק דא"ק כמארז"ל (ב"ר פ"א) נש"י עבמ"ח הוא בחי' מחה"ק דא"ק וכמארז"ל שני דברים קדמו לעולם תורה וישראל איני יודע איזה מהן קודם כו' הוי אומר מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר. וענין מלאך האלהים הוא בחי' הפרסא המפסקת בין עצמיות הקו לא"ק כי מלאך הוא בחי' לבוש כי מלאך לשון שליח שהם שלוחי השפע הרי הוא בחי' לבוש שמלבישים השפע אלקית. ומלאך אלקים הוא בחי' אלקות דמל' דאצי' שנק' בשם המלאך הגואל וכדאיתא בזהר (ח"ג קפ"ז א') כד איהי רכיב על תרין כרובין כדין אתקרי מלך וכד איהי שליח מלעילא כדין אתקריא מלאך ומה שנק' מלאך הוא גבוה מבחי' מלך. וכן למעלה יותר הארת הקו המלובש בא"ק כמו שהוא כלול ומיוחד בהקו לפני הפרסא נק' מלאך האלקים. ובשעת ק"ס נתגלה בחי' זו. ואעפ"י שהוא רק התגלות ההעלם של הגילוי מה שנחשב כלא לגבי עצמיות הקו כנ"ל מ"מ זהו גילוי גדול. ויובן עדמ"ש בתניא בענין זיו השמש כשהוא כלול במקורו גוף מאור השמש ה"ה אין ואפס ממש שאינו עולה בשם ומציאות זיו כלל. ולאידך גיסא כמו שכלול שם ה"ה מהות מאור ממש שאינו מחולק מהמאור. וכמו"כ הארה זו כמו שהיא לפני הפרסא כלולה ומיוחדת בעצמיות הקו ה"ה כמו עצמי' הקו ממש. וא"כ מה שנתגלה בחי' זו בק"ס זהו גילוי עצום. וזהו"ע ויסע מלאך האלקים ההולך לפני מחנה ישראל כו' ויסע עמוד הענן כו'. (ההפרש בין מלאך אלקים לעמוד הענן י"ל שמלאך האלהים זהו הפרסא שבמל' דא"ק שמבדיל בין עצמות האור הקו שבמל' דא"ק לבחי' ההארה מהקו שבמל' דא"ק שהו"ע רפיס רשימו לעת"י. ועמוד הענן זהו הפרסא שבעצמות א"ק דהיינו בו"ק דא"ק שלמעלה ממל' דא"ק (כידוע בפי' עמוד האש ועמוד הענן. שעמוד הענן הוא מת"ת שלמעלה ממל') שמבדיל בין עצמות הקו"ה ממש דהיינו פנימיות הקו"ה לבחי' ההארה מהקו"ה שמאיר בעצמות ו"ק דא"ק. והנה נש"י מושרשים במל'. וכמו"כ שרשם בא"ק. לכן גבי מלאך האלקים כתיב ההולך לפני מחנה ישראל. ובעמוד הענן כתיב ההולך מפניהם שהוא למעלה מהם). ויהי הענן והחשך ויאר כו' זהו עוד בחי' בפ"ע והו"ע מה שיש למעלה לבושי המקיפים. ויובן עד"מ שכל עמוק מאד שאפי' יאמר הרב את השכל בדיבור אינו בשם גילוי כלל לגבי התלמיד כ"א בחי' העלם ומקיף וכשיאמר אותו במשל ה"ז כמו לבושי המקיפים. וכמו"כ למעלה יש בחי' מקיפים עליונים ולבושי המקיפים כו'. וכאשר הי' ויסע מלאך האלקי' כו' ועמוד הענן כו' אזי ויהי הענן והחשך ויאר. היינו שהמקיפים ולבושי המקיפים האירו בבחי' גילוי בפנימי'. וכ"ז הי' ע"י ויולך ה' את הים ברוח קדים. קדים הוא מזרח מקור זריחת השמש וידוע בפי' ממזרח שמש עד מבואו שהוא מתחלת זריחת הקו בכתר דא"ק עד מבואו במל' דאצי' או מל' דמל' דעשי'. וקדים מקור זריחת השמש דהקו זהו רחבית הקו כמו שדבוק בעיגול הגדול ממש :

להבין ענין ק"ס שהוא הכנה למ"ת. הנה בגלות מצרים היו עבדי פרעה. ויצ"מ שיהיו בני חורין. ויהיו רק עבדי הקב"ה. כמ"ש כי לי בנ"י עבדים. עבדי הם אשר הוצאתי אותם מאמ"צ. וצ"ל שכל ענין יצ"מ הוא לזכות למ"ת ומ"ת נק' ביום חתונתו. וא"כ נק' נש"י כלה. ובמשל הרי עבד וכלה זהו שני דברים רחוקים. הנה לפעמים נק' נש"י בנים כמ"ש בנים אתם לה' אלקיכם. בני בכורי ישראל. והקב"ה נק' בשם אב כמ"ש כרחם אב על בנים רחם ה' כו'. כי הייתי לישראל לאב. ואם אב אני איה כבודי. ופעם נק' ישראל בשם עבדים. כדכתיב עבדי הם. אל תירא עבדי יעקב. והקב"ה נק' בשם אדון. כמ"ש את פני האדון הוי' אלקי ישראל. גדול אדונינו. ואם אדונים אני איה מוראי. נמצא מבואר שיש ג' מדרגות בנש"י. מה שנק' עבדים ובנים. וע"ז אומרים אם כבנים ואם כעבדים כו'. ויש בחי' כלה. ולהבין ביאור ענין ג' מדרגות אלו. הנה בנים נק' כל הנשמות כמו שהם באצי'. שכמו הבן הוא חלק ממש מהאב. והב' עצם אחד. כן כל נשמה כמו שהיא באצי' היא אלקות ממש. וזהו שאומרים נשמה שנתת בי טהורה היא. פי' כמו עצם השמים לטוהר. שאינה שום העלם והסתר על אלקות. וכמו הספירות דאצי' שנק' ספי' מלשון כמראה אבן ספיר בהירות. שאינן שום העלם והסתר על אא"ס ב"ה. לפי שהן אלקות ממש. כן הנשמה היא מעין אלקות ואינה העלם והסתר על אלקות ולכן נק' אז בשם בנים. ובירידת הנשמות לבי"ע שנעשים יש ודבר נפרד מאלקות. ואינם אלקות כלל. ורק שבטלים לגמרי לגבי אלקות במוחין ומדות. אזי נק' עבדים. כמו העבד שהוא מהות יש ודבר בפ"ע מהאדון. ומ"מ הוא בטל לאדוניו. ויש נשמות שגם בירידתן בבי"ע הם כמו באצי'. לפי שאין מסתיר עליהם עולמות הנבראים כלל. אך זהו רק נשמות גדולי הצדיקים כהאבות ומרע"ה וכל הנביאים. ועליהם אמר רשב"י ע"ה (סוכה מ"ה ב' סנהדרין צ"ז) ראיתי בני עלייה והמה מועטים. פי' בני עליי' שאינם בבחי' ירידה כלל. שהיש דעולמות בי"ע אין מסתיר עליהם כלל. וגם בירידתן לעוה"ז להתלבש בגוף וכה"ג לא נשתנו ממהותן ועצמותן שבאצי' וה"ה למטה כמו למעלה אך המה מועטים [בס' עמה"מ פי' בני עליה זהו מי שמאיר בו בחי' יחידה שלו. אשר יחידה זהו בחי' קוש"י כו'. ולכן נק' בני עליה בני על י"ה. ואיתא שם שבדורותינו אלה כמעט אין גם א' שיזכה אפי' לבחי' נשמה. ורלב"ש עשה אביו הרשב"י ע"ה כשודה כשזכה לבחי' נשמה]. ורוב הנשמות בירידתן לבי"ע משתנים להיות יש ודבר נפרד. ורק שבטלים כו' כנ"ל. ולכן נק' עבדים. והאדון לנשמות אלו הוא הארת אלקות המתפשט בבי"ע להיות מקור החיות לנבראים. ובלשון הקבלה הוא מל' דאצי' כמו שנעשית עתיק לבי"ע. והוא הארת אלקות ממש. ורק

שנק'

מלאך האלקים כו' ויסע עמוד הענן כו' ויהי הענן והחשך ויאר כו'. ולהבין זאת יל"ק הקדמה א'. הנה איתא בזהר (ת"ז תיקון ע') אור קדמון אור צח אור מצוחצח אוכם אוכם הוא קדם עה"ע הנה קדמון הוא בחי' א"ק שעצמי' אוא"ס אין לקרותו בשם קדמון להשתלשלות שמצד עצמי' אוא"ס כל ההשתלשלות אינם במציאות כלל אבל בחי' א"ק שנק' אדם דבריאה דכללות שייך להשתלשלות אלא שהוא קדמון להשתלשלו'. ואור קדמון הוא בחי' אור הקו"ח שמלובש בא"ק שהוא אור צח כו' כמשי"ת (וזהו ההפרש בין אדם קדמון לבחי' אור קדמון. דאדם קדמון זהו קדמון לכל הבחי' אדם דכל סדר ההשתלשלות (אדם דיצי' ואדם דעשי' ודמות פניהם פני אדם דע"ס דבי"ע) דהיינו להכלים דע"ס דאבי"ע. וא"כ זהו אדם קדמון עצמו דהיינו הגוף והכלים דא"ק. אבל אור קדמון פירושו קדמון לכל האורות דע"ס דאבי"ע. וא"כ זהו הקו"ח שמלובש בא"ק. שממנו נמשכים כל האורות ע"כ נק' אור קדמון). אוכם הוא קדם עה"ע שהוא בחי' מל' דא"ס קודם הצמצום. ופי' אוכם הוא עד"מ שרגא בטיהרא מאי מהני'. שרגא הוא נר שמאיר חשך הלילה. וטיהרא הוא תרגום לצהרים שאז תוקף בהירות השמש ולכן השרגא נחשב חשך ואפל לגבי טיהרא שהרי אינו מאיר אז. וכמו"כ יובן עד"מ המבדיל הבדלות לאין קץ למעלה. כי שרגא הוא בחי' הקו"ח דאוא"ס כמ"ש כי אתה נרי הוי'. הוי' קאי על הקו שרש האור נק' בחי' נר שמאיר החשך ואפל דהחלל ומקו"פ. וטיהרא הוא כדאי' בזהר (ח"א ט"ו א') גליף גליפו בטה"ע שהוא בחי' שקודם הצמצום. וכמו שהחלל נחשב חשך לגבי הקו כן אפי' גם אור הקו הוא בחי' חשך לגבי הטהירו. וזהו אוכם הוא קדם עה"ע. אבל זהו רק לגבי עה"ע. אבל לגבי עולם האצי' הוא אור צח ומצוחצח בכפל הלשון. כי שרשי האורות דאצי' הוא מעתיק. מה שמאיר אוא"ס בהו"ב הוא עתיק. ועל התהוות דבחי' עתיק איתא בכהאריז"ל מל' דא"ק נעשה עתיק. מל' דא"ק היא בחי' אחרונה דא"ק בחי' אותיות עד"מ. ולא כללות האותיות כ"א כמ"ש בזהר (ח"ג קכ"ח סע"ב) תי"ו רשים רשימו לעת"י שבבחי' אחרונה דאותיות דמל' דא"ק נעשה שרש ומקור להתהוות עתיק ורשים רשימו הוא כמו שחוקקים אותיות על אבן טוב שבמקום החקיקה נחשך וכהה בהירת והבהקת האבן טוב כמו"כ מה שבבחי' דמל' דא"ק נעשה שרש ומקור להתהוות עתיק נחשב זה השכות לגבי בהירת והבהקת דעצם מל' דא"ק שנק' בדרך השאלה מל' דא"ס ע"כ האור קדמון שהוא כללות האור שמאיר בעצמי' א"ק נק' אור צח אור מצוחצח לגבי עתיק. (וההפרש בין אור צח לאור מצוחצח י"ל כי מצוחצח הוא צח יותר מן צח סתם וכמ"ש והשביע בצחצחות נפשך צח אחר צח בגילוי יותר. וא"כ אור צח זהו אור הקו שמלובש בעצמות מל' דא"ק שהוא אור צח לגבי בחי' האחרונה דמל' דא"ק שהו"ע תי"ו רשים רשימו לעת"י. ואור מצוחצח זהו גבוה יותר דהיינו הקו"ח שמלובש בעצמות א"ק שלמעלה ממל' דא"ק). כמו למשל אור בהיר מאד שאין יכולים להסתכל בו כמו"כ בחי' עתיק אינו יכול להסתכל באור קדמון. ולפ"ז האור קדמון שהוא אור צח ומצוחצח זהו בחי' החשך שלמעלה מאור לגבי עתיק דאצי'. וצ"ל האיך מתהווה מבחי' חשך זה להיות בחי' אור דהיינו ע"י דאצי'. והענין דהנה בהשתלשלות עו"ע שהעלול מקבל מעילתו המשפיע הנה אם הי' אור העילה מתקרב אל העלול נעשה מזה ביטול במציאות בהעלול והוא אז למעלה מלהיות עילה ומשפיע אל העלול שלמטה הימנו ולא הי' יכול להיות סדר השתל' ע"כ צ"ל בחי' פרסא המפסקת בין העילה להעלול שע"י שאור העילה מאיר בהעלול ע"י העלם ולבוש עי"ז יכול העלול לקבלו שלא יתבטל במציאות ושיוכל להיות בחי' עילה ומשפיע להעלול שלמטה ממנו. והנה באמת הפרסא הוא בהעילה עצמו שעצמות העילה הוא למעלה מלהתגלות אל העלול ונק' בחי' חשך שלמעלה מגילוי אור כמו ישת חשך סתרו ומה שמתגלה בהעלול הוא רק בחי' אחרונה מהעילה ונק' בחי' אור שהוא אור וגילוי בהעלול. אך בחי' אחרונה דהעילה כלולה ובטלה בעצמיות העילה ע"כ צ"ל בחי' פרסא המפסקת בין עצמיות העילה לבחי' אחרונה דהעילה. וזהו מ"ש ויבדל אלקים בין האור ובין החשך שמתחלה נבראו האור והחשך אך האור הי' כלול בהחשך ואינו אור להאיר. אך ע"י ויבדל כו' שהפרסא מבדלת בין עצמיות העילה לבחי' אחרונה דהעילה עי"ז יוכל בחי' אחרונה דהעילה להיות בחי' אור וגילוי להעלול שיוכל לקבלו ולא יתבטל במציאות עד שיוכל להיות בחי' עילה להעלול שלמטה הימנו. וכדאי' בזהר (ח"א ל"ב ב') אית קרומא דפסיק במעוי דב"נ שיש קרום המפסיק בין אברי הנשימה לאברי המזון שאברי הנשימה הם כחות רוחניים ואברי המזון הם כחות גשמיים והיו הכחות הגשמיים נכללים ובטלים בכחות הרוחניים ע"כ צ"ל קרום המפסיק כו' הרי שהפרסא היא בהפרצוף אדם גופא. ונמצא שבבחי' אחרונה דהעילה גופא יש בחי' אור וחשך שבחי' אחרונה דהעילה כמו שכלולה בעצמיות העילה כמו שהיא קודם הפרסא נק' בחי' חשך לגבי העלול למעליותא שהוא למעלה מגילוי בהעלול. ולגבי עצמיות העילה נק' חשך אוכם כו' שכלול ובטל בעצמיות העילה. ובחי' אחרונה דהעילה כמו שהיא למטה מהפרסא נק' בחי' אור לגבי העלול. והנה בחי' פרסא זו ישנה עד רום המעלות כמבואר בכהאריז"ל שבין הקו לא"ק יש פרסא המפסקת שהקו מאיר בא"ק ע"י הפרסא מפני שעצמיות הקו הוא למעלה מהגילוי בא"ק. כי באמת הרי הקו לא נתרחק מכללות האור כידוע שהקו בראשיתו דבוק הוא להעיגול הגדול ושם הוא אוכם שהוא בתכלית הביטול ואינו יכול להיות אור לבחי' א"ק (וכמבואר במ"א בפי' וכל קומה לפניך תשתחוה. והוא שייך לכאן) ורק בחי' אחרונה מהקו הוא שמאיר בא"ק ע"כ צ"ל בחי' פרסא המפסקת בין עצמיות הקו לבחי' אחרונה דהקו. ונמצא שבחי' אחרונה דהקו כמו שהיא כלולה בעצמות הקו נק' בחי' חשך לגבי א"ק למעליותא שהוא למעלה מגדר גילוי בו. ולגבי עצמיות אוא"ס נק' החשך אוכם הוא וגם זה למעליותא שמה שהוא אוכם זהו מצד יחודו באוא"ס. ובחי' אחרונה דהקו כמו שהיא אחר הפרסא נק' אור שהוא אור וגילוי בבחי' א"ק. וכן בין א"ק לעקודים (או עתיק דאצי') יש ג"כ פרסא ויש ג"כ אור וחשך כנ"ל. וכן מעתיק לאצי' יש שם צמצום ופרסא. וכן מאצי' לבי"ע יש ג"כ פרסא כמ"ש בכהאריז"ל שבחי' מל' דאצי' בוקעת הפרסא ונעשית עתיק לבריאה.

הרי

לתלומים ושערות דיגת"ד כ"א שהי' גילוי עתיקא בחכמה בבחי' קירוב בדרך השתלשלות עו"ע וכמ"ש בזהר (ח"ב קע"ח ב') קוב"ה בעא לאוקיר לדיקנא ע"כ נעשה מזה הביטול בבחי' חכ' לגבי או"ס שלמעלה מהחכמה וע"כ לא היתה יכולה להעשות בחי' משפיע ע"י הדיבור ע"ד איידי דטריד כו' ככ"ל. ע"כ ואתם תחרישון. וזהו מ"ש הפך ים ליבשה דלכאורה אינו מובן מהו הלשון הפך ים משמע שטבע הים נתהפך לטבע היבשה ולכאורה ענין קי"ס היא מ"ש וישם את הים לחרבה שבתים נעשה דרך ומסילה לעלית בו ביבשה וכמ"ש בנהר יעברו ברגל ומהו הפך ים כו' היכן מצינו זה בתורה. אך הענין דהנה כתיב נצבו כמו נד נוזלים קפאו תהומות בלב ים שבקי"ס מלבד מה שבנ"י הלכו ביבשה בתוך הים עוד זאת שנצבו כמו נד כו'. שטבע המים הם שניידי ואזלי לכל צד וטבע היבשה שהוא בחי' דומם כמו אבנים ועפר הם בעמידה במקום א'. ובעת קי"ס נצבו כמו נד שהמים נעשו קשים כמו חומה של אבנים. ולמה הי' צריך לזה הלא הי' יכול להיות שיעשה דרך בים והמים יעברו לצד אחר. אך זהו מפני שברוחניות הי' כן כי למעלה ים ויבשה הוא בחי' משפיע ומקבל כמ"ש להוי' הארץ כו' כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה. וכמ"ש לרוקע הארץ על המים כו'. דהנה אנו רואים למטה שהארץ כולו מוקף ומלא ממים. שים אוקיינוס מקיף את כל העולם כחגורה. וכתיב כל הנחלים הולכים אל הים כו' אל מקום שהם הולכים שם הם שבים ללכת כו' דרך גידי הארץ וכ"ז הוא כדי שהמים ילחלחו את הארץ כדי שהארץ תוציא צמחה עשבים ותבואות ופירות הרי שהארץ מקבל מבחי' ים. וכמו"כ למעלה הו"ב נק' בשם ים כמ"ש ישמחו השמים ר"ת י"ה שנק' שמים שם מים שהוא בחי' ים עלמא דאתכ"ס וכמ"ש הנסתרות להוי' אלקינו כו'. ותגל הארץ ר"ת ו"ה שנק' בחי' ארץ עלמא דאת"ג וכמ"ש והנגלות ו"ה נגלות. ובחי' ו"ה מקבל מי"ה כי הו"ב נק' בשם או"א עד"מ לסבר את האזן וזו"נ נק' בשם בן ובת. וכן ובת מקבלים מאב ואם. וכן במדת מל' הרי מל' דאצי' כמו שהיא באצי' נק' בשם ים כמבואר במ"א הטעם. ומל' דאצי' כמו שהיא נעשית מקור לבי"ע נק' בשם ארץ. והרי הבחי' ארץ מקבלת מבחי' ים ועי"ז הוא הצמיחה כמ"ש תדשא הארץ דשא עשב הם ב' בחי' מלאכים יוצר משרתים ואשר משרתיו כולם עומדים כו'. עץ פרי הם נשמות כמ"ש כי האדם עץ השדה. ובדרך כלל בחי' חכ' נק' ים מקור ההשפעה ובחי' מל' נק' ארץ. וע"כ טבע המים שהם בחי' משפיע הם ניידי ואזלי לכל צד שהוא בחי' ההשפעה באורך ורוחב לכל המקבלים. וטבע היבשה שהוא בחי' מקבל הוא עמידה במקום א' לקבל השפע. וזהו דומם ל' אם לא שויתי ודוממתי שהוא בחי' שתיקה וביטול. ולכן בעת קי"ס שהי' גילוי עתיקא בחכמה בדרך השתלשלות עו"ע הרי בחי' חכ' שהיא עיקר בחי' ים מקור השפע נעשה בחי' יבשה ודומם ביטול דהמקבל ולכן לא הי' יכול להיות ממנה השפעת הדיבור ככ"ל ע"כ מלבד מ"ש בנהר יעברו ברגל שהו"ע מה שבנ"י הלכו ביבשה בתוך הים עוד זאת שהפך ים ליבשה. וכ"ז הוא מפני ששם נשמחה בו בבחי' שם שהוא מה שבתכלית ההעלם נשמחה בו שבא בריבוי התגלות שע"ז מורה ענין השמחה:

ובזה יבואר המאמר רז"ל ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל וישעי'. דהנה נבואת יחזקאל וישעי' גילוי הנבואה שהי' אצלם שהו"ע השגת המהות לא הי' רק בחיות המרכבה דיצירה או דבריאה שהם בבחי' התחלקות פני ארי' אל הימין ופני שור מהשמאל כו'. ושרשם באצי' הוא בבחי' מדות דאצי' שהם ג"כ בחי' התחלקות. חסד הוא בחי' דרום ימין. וגבורה הוא בחי' צפון שמאל. ושרש שרשן הוא בחו"ב שהם ג"כ בחי' מקור להתחלקות הקוין חכמה הוא מקור קו הימין ובינה הוא מקור קו השמאל. אבל בחי' כתר הוא למעלה מגדר התחלקות כי כתר מלשון כותרת ומקיף וכמו כתרו את בנימין שהוא סוכ"ע בשוה. ולכן בציור האילן נמשך מהכתר קוין וצינורות לכל הג"ר. כי מהכ' נמשך צינור לקו הימין לבד ומבינה לקו השמאל כו' אבל מהכתר נמשך לכל הג' קוין. ולכן בעת קי"ס שהי' גילוי הכתר הי' הגילוי לכולם בשוה. כמו שההעלם הוא מכל סדר ההשתלשלות בהשוואה אחת כמו"כ כשנמשך גילוי מבחי' זו הוא הגילוי לכולם בשוה כי לגבי בחי' זו מעומ"ע שוין השוה ומשוה קטן וגדול. ולכן ראתה שפחה כו' ואפי' עוברין שבמעי אמן אמרו שירה כו'. ולבאר זה יותר. הנה כתיב על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא נטוי על ראשיהם מלמעלה ויהי קול מעל לרקיע בעמדם תרפינה כנפיהן. חיות הן בחי' חיות המרכבה. וראשי החיות הם המוחין שלהם שהוא בחי' מקור השפעת השגת אלקות שלהם ובהמוחין שלהם יש התחלקות. ראש החי' דפני ארי' הוא המוחין דחסדים שהוא השגה שגורמת קירוב התלהבות והתלהטות רשפי אש אה' לאלקות כמ"ש והחיות בוערות כמראה הלפידים ומראיהם כגחלי אש. וראש החי' דפני שור הם מוחין דבחי' גבורות שהוא השגה שגורמת יראה ופחד כמ"ש והחיות זעות מחיל כסא. מתעלפות כו'. וראש החי' דפני נשר הם מוחין דבחי' ת"ת דהיינו להסתכלא ביקרא דמלכא ומזה נמשך התעוררות ר"ר על ריחוקא מיקרא דמלכא (יקר תפארת גדולת ורוממות או"ס) ולכן כתיב ראשי החיה. אבל הרקיע שעל ראשיהם שהוא מה שמבחי' זו נמשך בהם ביטול במציאות שלמעלה מהשגתם וכמ"ש בעמדם תרפינה כנפיהם שמחמת גילוי בחי' זו נתבטל כל המוחין והתוי"ר שלהם אין בבחי' זו התחלקות. ולכן רקיע א' ע"ג ראש כולם. וכן למעלה באצי' בחי' ד' חיות המרכבה פני ארי' הוא מדת חסד דאצי' ופני שור הוא בחי' גבו' דאצי' ופני נשר ופני אדם הוא בחי' ת"ת ומל'. ובדרך כללות יותר הם הד' פרצופים דאצי'. חכ' הוא פני ארי' אותיות ראי'. ובינה הוא בחי' פני שור. ודעת הנחלק לחו"ג ת"ת ומל' הם בחי' נשר ופני אדם. ויש ג"כ בהם בחי' ראשי החיות שהם ג"כ בחי' מקור התחלקות. אבל רקיע שעל ראשי החיות הוא בחי' כתר שלמעלה מגדר שרש דשרש להתחלקות שמבחי' זו נמשך ביטול במציאות בכל ההשתלשלות. ובחי' זו נתגלה בעת קי"ס ככ"ל ולכן לא הי' התחלקות בהגילוי שראתה שפחה כו' ואפי' עוברין כו'. הרי ששרש הגילוי דקי"ס הוא למעלה משרש נבואת יחזקאל כו':

והנה כדי שיהי' בחי' זו דקי"ס בכל הנ"ל הי' צ"ל מתחלה ויסע

מלאך

חיים. צבי צבון רצון וצבון מהירות. וכמו שמשיח נק' צבי לצדיק מלך שאתא לאתבא צדיקייא בתיובתא. וכמו"כ תושבע"פ שהיא בבחי' תשו"ע. וההמשכה שע"י התשובה היא ממקום גבוה מאד ובמהירות ע"כ כתיב ונתתי צבי בארץ חיים (והפ"ל בתושבע"פ מעלה יתירה על בחי' משיח. כי משיח נק' צבי לצדיק שההמשכה עליונה דבחי' צבי הוא בבחי' צדיק יסוד. אבל על תושבע"פ כתיב ונתתי צבי בארץ חיים. בחי' מל' מקור דבי"ע. שגם בבחי' מל' יתגלה ההמשכה עליונה דבחי' צבי. ולכן נק' ארץ הצבי). וזהו אני הוי' תושב"כ הוי' בחכ'. והבאתי אתכם אל הארץ טובה כו' תושבע"פ שבה התגלות רצוה"ע שלמעלה מהחכמה:

פרשה בשלח

ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמוד מאחריהם ויבא בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל. ויהי הענן והחשך ויאר את הלילה כו' ויט משה את ידו ויולך ה' את הים ברוח קדים כו' ויבקעו המים. וצ"ל מה שלא הי' יכול להיות ענין קי"ס אם לא שהמלאך האלקים הולך לפני מחנה ישראל והענן ילך מאחריהם. גם להבין ענין ויהי הענן והחשך ויאר. דמשמע שהענן והחשך עצמו האיר. איך יכול החשך להאיר. גם כי על הענן כתיב ויבא בין מחנה מצרים ובין כו' הרי שהענן הו"ע הבדלה ופרסא שמעלים ומסתיר ואיך שייך שהענן יאיר. ומשמעות הכתוב שע"י ויסע מלאך האלהים כו' וילך מאחריהם עי"ז האיר אח"כ החשך והענן. והמשמעות שכ"ז הוא הכנה לענין קי"ס שהכתוב מספר הסדר דקי"ס שמתחלה ויסע מלאך כו' ועי"ז ויהי הענן והחשך ויאר כו' ואח"כ ויט כו' ויולך כו' ברוח קדים כו' ויבקעו המים. גם כי ג' פסוקים אלו ויסע ויבא ויט הוא ג"פ שם ע"ב שעל ידו הי' קי"ס. ולהבין כ"ז יל"ק מארז"ל (ילקוט בשלח ע"פ ויהי לי לישועה) ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל וישעי'. דצ"ל היכן מרומז בתורה שהי' בעת קי"ס ריבוי התגלות אלקות כ"כ עד ששפחה ראתה מה שלא ראה כו'. כי במ"ת מפורש בקרא שהי' התגלות אלקות כמ"ש פנ"פ דבר כו'. וכל העם רואים כו'. כמפורש בדרז"ל רואים את הנשמע כו'. אבל בקי"ס לא מצינו כן. והענין דהנה בקי"ס כתיב מה תצעק אלי. וכתיב ואתם תחרישון. שלא הי' צריך אז ענין צעקה ותפלה שלא הי' שייך אז ענין אתעדל"ת והעמ"נ בדיבור. דהנה כתיב הפך ים ליבשה כו' שם נשמחה בו כו'. שם הוא ל' נסתר שמורה על בחי' שבתכלית ההעלם שדכ"ם שבעת קי"ס הי' התגלות הארה עליונה מאד נעלה שלפני אצי'. בחי' עתיקא. כדאיתא בזהר (בשלח נ"ב ב') ע"פ מה תצעק אלי בעתיקא תליא כו' שהוא אור הכתר. כי בכתר יש ב' בחי' חיצוניות הכתר ופנימיות. חיצוניות הוא בחי' שרש וראש לנאצלים שנק' בחי' אריך. ופנימי' הכתר הוא בחי' האחרונה שבמאציל ממש שנק' בחי' עתיקא ששם הוא עיקר בחי' דאני הוי' לא שניתי כמ"ש בזהר. שכל סדר השתלשלות אינו תופס שם מקום ואינו פועל בו שום שינוי שהוא למעלה מגדר עלמין לגמרי. ובבחי' זו אין האתעדל"ת והעלאת מ"נ בדיבור מגיע. כי אתעדל"ת אינו מעורר רק עד בחי' שרש הנאצלים שבחי' זו יש לה התקשרות עם סדר השתלשלות. אבל פנימיות הכתר שהוא בחי' האחרונה שבמאציל ממש אין האתעדל"ת מגיע לשם ע"כ ואתם תחרישון כו'. טעם ב' כי מצד התגלות עתיקא נמשך מזה ביטול במציאות בכל סדר השתלשלות וע"כ אינו יכול להיות הדיבור. וכמו עד"מ מי שעומד לפני מלך גדול אינו יכול לדבר אפי' דיבור א' כי ענין הדיבור הוא בחי' התפשטות ויש ומצד עוצם ביטולו לרוממות המלך אינו יכול להיות אצלו הדיבור. וגם העיקר כי מצד התגלות עתיקא נתבטל כל שרש הדיבור כי מקור הדיבור הוא בחכ' כמ"ש הוי' בחכ' יסד ארץ ופי' בזהר (ח"ג רנ"ו ב') אבא יסד ברתא. וכמו שאנו רואים למטה שהתינוק עד שאין מאיר בו אור השכל אעפ"י שיש אצלו המוצאות אעפ"כ אינו יכול לדבר וכשנכנס אצלו מוחין דינקות עכ"פ אז מתחיל לדבר שהשכל מצרף אצלו צירופי אותיות. ובעת קי"ס מצד שהי' גילוי עתיק בחכמה נמשך מזה ביטול במציאות בבחי' חכ' ולא הי' יכול להיות נשפע ממנה הדיבור. ואין זה ע"ד המבואר במ"א בענין שמו"ע שהוא צלותא בחשאי כי שם הוא מצד התגלות מקור הדיבור כי ברוך הוא בחי' יסוא"ב ע"כ הדיבור הוא בבחי' ביטול. אבל מ"מ שייך דיבור. אבל כאן נתבטל כל מקור הדיבור ע"כ לא שייך דיבור כלל. ובאוה"ע יובן עד"מ למטה שהתלמיד בעת שטרוד לקבל שפע השכלה מהרב אינו יכול אז לדבר. כמו להשיב לשואלו דבר או אפי' לדבר בפ"ע. כי ענין הדיבור הוא השפעה וגילוי לזולתו ומפני שהשכל והמחשבה שלו טרוד לקבל שפע ההשכלה מהרב אינו יכול לימשך ממנו השפעה ע"ד אידי דטריד למבלע לא פליט. וכמו"כ יובן עד"מ למעלה כי חכ' הוא מקור השפעת אור וחיות לכל סדר השתלשלות ע"י הדיבור. הדיבור כמו שהוא באצי' נמשך על ידו החיות לכל עולם האצי'. והדיבור שהוא יורד לבי"ע נמשך על ידו החיות לכל עולמות הנבראים בי"ע. וכמ"ש כולם בחכמה עשית. ולכן נק' בכהאריז"ל החכמה אור הנשמה דכללות אבי"ע. ומה שהחכ' נק' מקור ההשפעה. הרי גם החכ' מקבלת מעצמות אוא"ס שלמעלה מהחכמה. הוא מפני שהחכמה שמקבלת מלמעלה מהחכמה אין זה ע"ד סדר השתלשלות עו"ע שהעלול המקבל משיג עילתו המשפיע כ"א כמ"ש והחכמה מאין תמצא. כמו עד"מ מי שמוצא מציאה ואינו יודע מאין בא לו דבר זה. כמו"כ חכמה גופא אינה משגת מקורה שהוא אוא"ס שלמעלה מהחכ'. וע"כ נק' מה שלמעלה מהחכמה בשם אין שאינו מושג. ומפני זה יכולה החכמה להיות מקור השפעה לכל ההשתלשלות. אבל בעת קי"ס שהי' גילוי עתיקא בחכ' לא כמו שנתייסד עפ"י השתלשלות שהיא מקבלת ע"י

לצמצומים

למלאות החסרון לבד. דהנה אחז"ל (תענית ח' ב') שמש בשבת צדקה לעניים. ענין בחי' שיהא דללמג"כ שהוא בחי' חסד. ונק' דלי"ת ל' דלות ועניות והיינו כמ"ש מארת חסר בחוסר כל (ל' כללות. יסוד שבו הוא התכללות כל המדות והמשכות שמבחי' בינה ה"ה וה"ג כו'). ולכן צדקה די מחסורו כמ"ש ארץ לא תחסר כל בה. שיהי' מרוב כל. וזהו שמש בשבת צדקה לעניים שיהי' בחי' לא תחסר כל בה כו'. וזהו כל ענין ר"ח שהוא מולד הלבנה שמקבלת או"ת מהשמש הוא רק בחי' מילוי החסרון לבד שיאיר בה בחי' כל כו'. וזהו דלותי ולי יהושיע. שיו"ד הוא בחי' יסוד יו"ד סוד גם יו"ד עטרת יסוד ועי"ז מדלי"ת נעשה ה' כו'. אבל פי' ואיש כי יקח את אחותו חסד הוא היינו שיהי' החיבור בבחי' ככס"י עם בחי' אתה קדוש אנכי מי שאני שלמעלה מהשתלשלות והיבור זה נק' חסד שלמעלה מצדקה. וחסד הוא הפלגת הטוב בתים' וריבוי. מבחי' ורב חסד שלמעלה מהשתלשלות. ולכן גמ"ח בין לעניים בין לעשירים. וזהו יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב. כי בחי' כל הוא רק מילוי החסרון לבד. אבל ע"י תשובה ומע"ט ממשיכים בחי' חסד. ולכן בחדש ניסן שהוא חסד והחדש של גאולה אזי פתחי לי אחותי. (עי' מזה בד"ה מי יתנך פ"ד ה' בהגהות מענין ואיש כי יקח את אחותו חסד. שהוא ההמשכה מא"א. ולכן בין לעניים יסוד ומל'. ובין לעשירים ת"ת עמודא דאמצעיתא שנק' עשיר). רעיתי יונתי תמתי. ד' עליות המל'. אחותי היינו כשנמשך הכתר למל' ע"י נה"י. רעיתי נגד חג"ת. יונתי נגד חב"ד. תמתי נגד בחי' כתר שמקבלת אור הכתר בעצמו. וזהו ג"כ ענין ד' לשונות של גאולה. והוצאתי והצלתי כו' כבר נת"ל. וגאלתי קאי על קי"ס שנאמר עם זו גאלת. וגם דכתיב וגאלתי בזרוע נטויה ובקריעת ים סוף כתיב את היד הגדולה. ולקחתי אתכם לי לעם קאי על מ"ת. ולכן זהו בחי' תמתי כמו שכתוב ברבות (שה"ש פ"ה) שאזי נק' כנ"י תמתי שנעשו תמימים שאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע כו':

ואח"כ והבאתי אתכם אל ארץ טובה ורחבה בחי' תושבע"פ שבה עיקר התגלות רצוה"ע (והיא גבוה מתושבע"כ דמהכ"כ הוי' בהב' כו') ונק' ארץ הצבי. וכמ"ש (יחזקאל כ"ו) ונתתי צבי בארץ חיים כמ"ש באריכות בתו"א ע"ש. ובזוה"ע מה שנק' ארץ הצבי. הנה כתיב (ישעי' כ"ד) מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק. ואחז"ל (סנהדרין צ"ד א') בקש הקב"ה לעשות חזקי' משיח ולא זכה מפני שלא אמר שירה על מפלת סנחרב כו'. וזהו מכנף הארץ זמירות שמענו שאמרה הארץ לומר שירה. צבי לצדיק שחזקי' הצדיק יהי' משיח. וא"כ משיח נק' צבי וצ"ל זה. גם צ"ל מ"ש (משלי ג') יקרה היא מפנינים ואחז"ל (הוריות י"ג א') מכה"ג שנכנס לפני ולפנים שהכה"ג על ידו הי' כליאת העונות שנמשך מלמעלה מש' השתל' ותושבע"פ גבוה יותר. הנה אחז"ל משיח אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא. וצ"ל הלא צדיק אין בו שום דופי ולמה צריכים צדיקים לתשובה. והענין כמאחז"ל (ברכות ל"ד ב') במקום שבע"ת עומדים צ"ג אינם יכולים לעמוד שם. כי יתרון האור מהחשך דוקא ולכן הבע"ת שמתחלה היו ברע וחשך והי' במחשך מעשיהם. נולד שמהפכים החשך עי"ז נעשה יתרון אור מן החשך וממשיכים מבחי' דאסתלק לעילא לעילא בחי' ישת חשך סתרו כו'. אבל בחי' צדיקים הוא כמאחז"ל (חגיגה י"ב ב') עמוד אחד יש בעולם וצדיק שמו שעליו העולם עומד כמ"ש (משלי י"ד) וצדיק יסו"ע. כי העולם נברא מאהבה בעצמה בחי' אין מל' דבו"ע בחי' אחרונה שבאלקות כי הדיבור הוא מהבל הלב בחי' אחוריים והילוכיות המדות כו'. אבל הצדיק ממשיך היסוד והפרש בחי' עצמיות ממש דהיינו פנימי' המדות בחי' מוחין או"ס שבמדות כו'. ואזי העולם עומד. והיינו המשכת גילוי שם הוי' ע"י תומ"צ. וא"כ בע"ת גבוהים יותר. ולכן משיח אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא. שההמשכה שע"י בע"ת יהי' ג"כ בצדיקים וכמ"ש (תלים צ"ב) צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה. ארז בלבנון הוא בע"ת שמלבין עונותיהם של ישראל וכמ"ש (ישעי' א') כשלג ילבינו. וזהו צדיק כו' כארז בלבנון כו'. שגם בצדיקים יהי' הגילוי שע"י בע"ת. והיינו שיהי' בצדיקים ב' המעלות. כי המעלה דצדיקים שממשיכים הגילוי למטה שיהי' דירה בתחתונים. אך המשכתם הוא רק מבחי' יסוד ז"א שם הוי'. והמעלה דבע"ת שמעוררים במקום גבוה יותר בחי' בינה למעלה משם הוי' דז"א. אך הגילוי רק למעלה דוקא. וענין משיח אתא לאתבא. צדיק כו' כארז כו'. שיהי' ב' המעלות בצדיקים שגם ההמשכה דבחי' ארז בלבנון יומשך ע"י הצדיק בגילוי למטה. ולכן נאמר על משיח צבי לצדיק. דהנה כתיב (ש"ב ב') ועשהאל קל ברגליו כאחד הצביים. ואחז"ל (אבות פ"ה) רץ כצבי. שסגולת הצבי הוא במהירות גדול מאד. והענין שההמשכה שממקום גבוה מאד דהיינו מלמעלה מסדר ההשתלשלות היא נמשכת במהירות מאד עד למטה ממש בלי שום עיכוב כלל בשום עולם. משא"כ ההמשכה שאינה ממקום גבוה כ"כ מתעכבת מהיכל להיכל כו' מחמת דינים וקטרוגים המעכבים כו'. אך משיח כיון שאתא לאתבא צדיקייא בתיובתא וא"כ הוא ההמשכה דבחי' צדיק מבחי' ארז בלבנון שלמעלה מהשתלשלות ע"כ נק' צבי לצדיק. שההמשכה הוא במרוצה ומהירות גדול. ועפי"ז יובן ענין תושבע"פ שנק' ארץ הצבי. דהנה איתא בתד"א חטא אדם ונתחייב מיתה לשמים מה יעשה הי' רגיל לקרות דף א' יקרא שני דפין פרק א' ישנה שני פרקים כו'. וצ"ל איך יהי' תיקון להחוטא ע"י לימוד התושבע"פ יותר מרגילותו. והענין כי יש בחי' תשו"ע מלמעלמ"ע והיינו ע"י עסק התורה כמ"ש באגה"ת פ"ט ויו"ד ע"ש. כי תשו"ע הוא בבינה. ותושבע"פ ג"כ בבינה. ותושב"כ בבחי' חכ"ע. והנה ע"י שמעמיק א"ע בתושבע"פ בהבנת והשגת רצוה"ע. עי"ז נמשך מלמעלמ"ע בחי' התגלות רצוה"ע שבבינה לתקן הפגם שע"י החטא. ולכן הי' רגיל לקרות דף א' יקרא שני דפין והיינו כמשל חבל הנפסק וחוזר וקושרו שבמקום הקשר הוא כפול ומכופל כו'. וככה הוא בחבל נחלתו כו'. וכמ"ש באגה"ת שם ספ"ט. וזהו יקרה היא מפנינים מכה"ג שנכנס לפני ולפנים. כי הכה"ג רק פעם א' בשנה ובהיכל קה"ק יכול לכפר כו'. אבל ע"י עסק התושבע"פ יותר מרגילותו יכול בכל יום לתקן הפגם. לפי שעסק התושבע"פ הוא בחי' תשו"ע מלמעלמ"ע. ולכן נק' ארץ הצבי כמ"ש ונתתי צבי בארץ

מילוי החסרון ותיקון הפגמים. וגילוי בחי' זו בתשרי דוקא ולא בחדש אחר זהו מצד שהוא שביעי וכל השביעין חביבין. וגם המעלה בתשרי גם על ניסן. שמצד השפעה פנימי' נק' ניסן ראשון ותשרי הוא השביעי. ויש עוד בחי' ומדרגה גבוה בתשרי על ניסן. כי בניסן הי' עד שנגלה עליהם ממה"מ כו' אתעדל"ע מל"ע קול דודי הנה זה בא מעצמו מדלג שלא עפ"י אתעדל"ת דכיון שהיו משוקעים בערות הארץ מ"ט שע"ט לא הי' יכול להיות כ"א ע"י אתעדל"ע מל"ע. ולכן ביום ראשון ש"פ אומרים טל נפתחים ומתחילין לומר מוריד הטל שטל הוא בחי' אתעדל"ע מל"ע. והנה בחי' זו יש גם עתה בכל חדש ניסן אתעדל"ע לעורר כנ"י בתשובה לצאת מהרע ז"מ רעות דנה"ב בצאת ישראל ממצרים כו' וצדיקים מתעלים ומתקרבים בעבודתם לגילוי גבוה מאד ואפי' איש פשוט יוכל להתעלות ולהתקרב. אך זהו רק בניסן אבל בכל השנה צריך דוקא אתעדל"ת ע"י קיום תומ"צ. אך בר"ה ועשי"ת יש מעלה ומדרגה גבוה שע"י אתעדל"ת שבימים אלו מעוררים וממשיכים אתעדל"ע גבוה מאד. ואפי' צדיקים ע"י מס"נ ויגיעתם בתורה ועבודה ממשיכים אז מבחי' גבוה ביותר מבכל השנה. דהנה כתיב מי כהוי' אלקינו כו' בכל קראנו כו' ודרז"ל דקאי על תפלת הצבור שבצבור דוקא מעוררים אתעדל"ע בכל השנה אבל ביחיד דוקא בעשי"ת כמ"ש דרשו הוי' בהמצאו כו'. ומ"מ כתיב דרשו ל' רבים שאפי' רבים ע"י אתעדל"ת ממשיכים אתעדל"ע גבוה מאד וכדאי' ברמב"ם שאעפ"י שהצעקה והתשובה יפים לעולם אבל בעשי"ת מועילים יותר וכ"ז מצד שתשרי הוא שביעי וחביב. והנה מצד השפעה פנימי' בניסן נק' ראשון וזהו החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם כו' שאחר מ"ת מונין החדשים מניסן וזהו ראשון כו' דקאי על השפעה פנימי' שמבחי' אני ראשון עצמות אוא"ס שלמעלה מהשתל' את האבות אני הוא כו'. ולכן הי' יצ"מ בניסן דוקא כמשיתל"ק. וזהו בר"ה בטלה עבודה מאבותינו שמצד התגלות רוממות והתנשאות מדת מלכותו ית' בטלה העבודה. והיינו לפי שבתשרי שהוא ר"ה אזי הוא ית' מראה מלכותו שלכן קורין לו אז המלך. דהיינו התגלות רוממות והתנשאות מדת מלכותו ית' על הנבראים ובו תנשא מלכותך שאזי הוא ית' מתגאה ומתרומם עליהם וכמאמר המתגאה על חיות הקדש ונהדר בכבוד על המרכבה. ולכן השיר של ר"ה ה' מלך גאות לבש כו'. ולכן ר"ה הוא בחי' יראה ופחד בכל העולמות עליונים ותחתונים ולכן אומרים אז בפיוט ומוראך עליהם וז"ש חשף הוי' את זרוע קדשו ואי' בזהר כמה דחילו נגיה שריא בעלמא. וכמשל במלך בו"ד שבשמראה רוממות המלוכה אזי תפול אימה ופחד כו'. והנה מחמת התגלות רוממות מל' דקדושה אזי ממילא נופל ומתבטל הרוממות של שקר דמל' דקליפה כהמס דונג כו' כיון שהם כקוף בפני אדם כו'. ולכן אזי נתבטל הרוממות דפרעה מלך מצרים ערות הארץ שבטלה הסבלות מצרים דהיינו העבודה של ישראל ולא היו מתייראים כלל מפרעה וזהו והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים והצלתי אתכם מעבודתם. זה הי' בתשרי שהוא ר"ה. ומ"מ לא היו בני חורין עדיין עד ניסן שהוא חדש של גאולה כנ"ל שבניסן מאיר צירוף הראשון דשם הוי' שהוא בחי' חסד והתגלות כו' וזהו שהוא ראש חדשים לגילוי בחי' אני ראשון בחי' מלך מה"מ. אנכי ה' אלקיך. כדי להיות יצ"מ. שאזי נגאלו לגמרי להיות בני חורין ויצאו לגמרי ממצרים. ובעבודה היינו שע"י שהאדם מעמיק דעתו בתורה ועבודה וקבעומ"ש שום תשים עליך מלך כו' להמשיך ע"ע יראת ה' אימה ופחד מדת מלכותו ית' שנק' מלך ישראל. שהניח כל העליונים והתחתונים ומייחד מלכותו ית' רק על עמו ישראל בכלל ועליו בפרט כמשנ"ת בתניא פמ"ב. מחמת זה מתבטל סבלות מצרים של הג' שרי פרעה שבמיצר הגרון. דהיינו המדות רעות ורצונות זרות של ההתקשרות בתענוגי עוה"ז תאוות היתר ותאוות איסור ה' ישמרנו שמגבילים את האדם לימשך אחריהם כו'. ומחמת יראת מלכותו ית' מתבטלים ויוצא האדם משעבוד של הרע שלא לימשך אחריהם דהיינו שלא יתפשטו במחדו"מ ושיהי' מוח שליט על הלב. ומ"מ זהו רק בחי' אתכפיא לבד ולא יצא האדם מהם לגמרי שלא יהי' לו שום רצון כלל ולהיות מואס ברע. וזהו כמו שהיו ישראל עדיין במצרים והיו נק' עבדי פרעה עדיין. אבל בניסן שהוא חדש של גאולה שהוא גילוי מבחי' אנכי ממה"מ שמגילוי זה נעשה בחי' לידה והתגלות השמחה שהוא אהבה בתענוגים בלב שהלב יהי' מלא תענוג מגילוי אוא"ס אזי נעשה יצימ"ל לגמרי שיהי' בן חורין היינו יציאת הנפש מכל המצרים וגבולים של הרצונות זרות והתאוות להיות מואס ברע לגמרי:

והנה הגאולה היא בבחי' שכינה כמ"ש אל עליון כו' ומביא גואל כו' למען שמו באהבה. שהגאולה (שמבחי' אל עליון אנכי) הוא בבחי' שמו כמ"ש אשר פדה גוי ואלהיו. וכתיב (ש"ב ז') אשר הלכו אלקים לפדות לו לעם ולשום לו שם ודרז"ל (קה"ר פ"ז) מצינו שהלך הקב"ה מהלך ת"ק שנה כדי לעשות לו שם. פי' כי שם הוא בחי' מל' רק הארה בעלמא שהוא מקור ההתהוות דסדר ההשתלשלות בבחי' מצרים וגבולים. וענין לעשות לו שם היינו שיהי' התגלות עצמיות אוא"ס בחי' אתה קדוש בבחי' שמך קדוש כו' והו"ע יצימ"ל כו'. וע"ז כתיב (שה"ש ב') קול דודי מדלג אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת כנ"ל. וזהו פתחי לי אחותי כו'. דהנה אחז"ל (ב"ר פל"ט) שאברהם נק' אחותי שאיחה את כל באי העולם להקב"ה ויקרא שם אברם כו'. כי אחותי לשון איחוי אלכסנדרית שמחבר ב' דברים נפרדים כו'. וכמו"כ ביצימ"ל נק' כנס"י אחותי כי יצימ"ל הו"ע צוותא וחיבור עולמות הנבראים עם אוא"ס בחי' אנכי מי שאנכי. משא"כ מצד ברה"ע כתיב ומשם יפרד כו'. וזהו בן פורת יוסף (יסוד) אותיות תוספר. שתופר ומחבר שני דברים רחוקים זמ"ז מאד. כי כנס"י הם בבי"ע שעז"נ ומשם יפרד והי' בהם הגילוי מבחי' אנכי כנ"ל. וביאוה"ע מה שבניסן שהוא חסד וחדש של גאולה נעשה כנס"י בבחי' אחותי. הנה כתיב (ויקרא כ') ואיש כי יקח את אחותו חסד. ואי' בזהר (ת"ג ז' ב') ואיש זה הקב"ה. כי יקח את אחותו דא כנס"י. חסד הוא. שהחיבור הוא ע"י חסד עליון. והענין דאחז"ל (דברים רבה פ"ג) אברהם נתן לבניו שני אריכין צדקה ומשפט. והקב"ה זקף להם כנגדן חסד ורחמים. וא"כ חסד למעלה מצדקה. והיינו כי צדקה רק די מחסורו אשר יחסר לו. והחסד הוא בוויתור לא

למלאות

מבחי' אנכי מי שאנכי עצמותו ומהותו ית' ממש דלא אתרמיז בשום שמא ואתא וקוצא כלל. וכן מ"ת אנכי כו' ולכן מתחיל בא"ף ובר"ע בבי"ת והרי הא"ף גבוה יותר מהבי"ת. אך זה גופא צ"ל למה יצימ"צ נמשך מבחי' אנכי דוקא ובריאה מאין ליש שהוא רבותא יותר הוא משם אלקים. והענין כי מצרים יש גם בקדושה כי מצרים הוא המקור שגורם התהוות הגבול והם הכלים דע"ס דאצי'. כלים המגבילים כו' והוא בחי' שם אל שדי שאמר לעולמו די. ולכן כל סדר השתלשלות נק' בשם מצרים ל' מצרים וגבולים שכולם בבחי' מיצר וגבול מהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה עובי רקיע ת"ק בין רקיע לרקיע ת"ק כו'. וכן מלאכים יש שהם מהלך ת"ק שנה ויש שבשלים העולם עומד כו'. ואפי' געה"ע ג"כ במיצר וגבול כל צדיק נכוה מחופתו של חבירו כו' ועז"כ לכל תכלה (כלוה"כ שבג"ע) ראיתי קץ כו'. וא"כ פי' יצימ"צ היינו התגלות עצמיות אוא"ס ממש הבל"ג אין לו תחלה ואין לו תכלה. וזהו אנכי כו' אשר הוצאתיך מאמ"צ. ויצימ"צ דוקא לבנ"י אשר הוצאתיך כו' וכמ"ש וירם קרן לעמו כו' שכל העולמות רק מבחי' שמו כנ"ל בענין כי נשגב שמו כו' על ארץ ושמים. ובחי' שמו הוא מקור התהוות הגבול כנ"ל בענין שם שדי. אבל ישראל יש להם רוממות קרן שמקבלים מבחי' אתה קדוש כנ"ל ע"כ באים לבחי' יצימ"צ. ולכן ארז"ל (בהגדה. והרא"ש גורס כן במשנה דע"פ) עד שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה וגאלם כו'. מלכים הם שמשא וסיהרא כמארז"ל (חולין ס' ב') א"א לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד כו'. ומלכי הו"ב מקור שמשא וסיהרא. ומלך מה"מ הוא בחי' כ"ע. וזהו מלכותך מלכות כל עולמים. מלכות כל עולמים הו"ע מלכי המלכים. ומלכותך הוא בחי' ממה"מ. וא"כ יצימ"צ הוא גילוי ממה"מ מל' דא"ס. ובזה יובן מאמר הרבות הנ"ל משבחר הקב"ה בעולמו קבע בו ר"ח כו' וכשבחר ביעקב ובניו כו'. דהנה השרש של י"ב חדש הם י"ב חיות המרכבה ד' מחנות שכינה מכאל פני ארי' גבריאל פני שור כו' שכל מחנה כלולה מג' בחי' וביחד הם י"ב מלאכים. ומהם מקבלים הי"ב חדשים שהם ד' תקופות וכל תקופה כוללת ג' חדשים. וענין ד' מחנות שכינה למה צריכה השכינה למחנות היינו כי מלאכים הם שלוחי השפע שעל ידם נשפע החיות אלקות מבחי' שכינה מדת מל' ממכ"ע להחיות העולמות בע"ג. ובהם ועל ידם נתצמצם החיות ונתחלק בבחי' גבול גמור לכאו"א לפי ערכו ובכל עולם לפי ערכו. כי בחי' מל' אעפ"י שהיא בחי' מקור לגבול מ"מ היא מדה אלקית וזהו ישתבח שמך לעד מלכנו בחי' נאי' וא"ס בל"ג והיא כלולית בלי התחלקות כו'. וכדי שיהי' המשכה בגבול והתחלקות צ"ל ד' מחנות שכינה כו'. וגם כי מל' הוא רוממות והתנשאות וכדי שיהי' המשכת החיות בעולמות בפנימיות הוא על ידם. וזהו שנק' מרכבה כי להיות נמשך מבחי' מל' בחי' אלקות בעולמות ונבראים הוא על ידם. ולכן נק' י"ב בקר והים עליהם מלמעלה בשם בהמה כיון שעל ידם נשפע המשכת החיות בבחי' גבול דוקא. וגם כללות החיות דבחי' שכינה מדת מל' שמתלבשת בהם נק' ג"כ בשם בהמה לטעם זה כמ"ש (קהלת ג') ורוח הבהמה היורדת היא למטה. כיון שהו"ע לצמצם החיות בבחי' גבול. נמצא שד' מחנות שכינה מרכבתא תתאה מרכבה להתפשטות בחי' מל' בעולם וזהו רכב אלקים אד' בם כו'. וזהו משבחר הקב"ה בעולמו פי' בחר היינו עבר"צ כדאי' בזהר הלשון סליק ברעותי'. פי' בבחירת המאציל להוציא מדעת המחקרים שמכחישים חידוש העולם כו'. ומשבחר בעולמו היינו שעבר"צ להיות עולם ל' העלם עולמות בע"ג בחי' מצרים וגבולים. ע"כ קבע בו ר"ח פי' השרש של י"ב חדשים ד' מחנות שכינה י"ב בקר שעל ידם מתצמצם החיות בבחי' גבול. שהי"ב בקר מרכבה דבריאה הם מחברים בחי' מל' דאצי' עם העולמות כי מדת מל' היא בחי' רוממות מקיף. והם ממשיכים שיומשך גילוי בפנימיות כו'. אבל כשבחר הקב"ה ביעקב ובניו שיהי' יצימ"צ דהיינו שיתגלה אוא"ס הבל"ג. ע"כ קבע להם ר"ח של גאולה. פי' י"ב חדשים גבוהים יותר. כי הי"ב חדשים שמצד בר"ע נמשכים מי"ב אותיות של מילוי שם אד'. אבל יצ"מ שקבע לבנ"י הם בחי' י"ב צירופי הוי'. וכתיב אנכי הוי' אלקיך שע"י י"ב צירופי הוי' נמשך ומתגלה בחי' אנכי ממש שיהי' בבחי' אלקיך לנוכח כו'. וניסן הוא ראש חדשים כי בניסן צירוף שם הוי' כסדרן שהוא מעולה יותר ומורה על חסד. וזהו ראש חדשים ראש הבנין בחי' חסד (מדה הראשונה מז' ימי הבנין). ראשון הוא לכם לחדשי השנה אי' במד"ר (בא רפט"ו) דקאי על הקב"ה שנק' אני ראשון כו' שהוא עצמות אוא"ס שלמעלה מסדר השתלשלות. שיתגלה בחי' זו בכל חדשי השנה וכנ"ל. והנה קודם יצימ"צ ומ"ת הי' תשרי ראש. שעתיקייא הוו קרו לי' ירחא קדמאה. והיינו שבבחי' השפעת החיות מבחי' מל' להחיות העולמות בע"ג בבחי' זו ודאי תשרי הראש כי בר"ה הוא התגלות מדת מל'. וע"כ לשמיטין וליובלות שכולם הם מצד בר"ע שנמשך מבחי' מל' בחי' מצרים כו' ר"ה הוא בתשרי. אבל אחר יצימ"צ ומ"ת שנמשך השפעה מפנימיות אוא"ס בל"ג שיהי' יצימ"צ ע"י י"ב צירופי הוי' בבחי' זו ניסן ראש לכל החדשים. וכען אתקרי ירחא שביעאה שבעת המעלה דתשרי הוא מצד שביעאה שמ"מ יש בו מעלה יתירה על ניסן מצד שהוא חדש השביעי וכל השביעין חביבין כמו שבת לימים ערבות לרקיעים לרוכב בערבות כו'. והיינו כי ב' מעלות יש בתשרי מצד שביעי. הא' כי יצימ"צ הי' הכנה למ"ת כמ"ש בהוציאך את העם ממצרים תעבדון כו' על ההר הזה. ולכך דיבור הראשון מעשה"ד הוא אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ. והנה מ"ת הו"ע מ"ע ומל"ת התלוים בשם הוי' והם בחי' רצוה"ע שנמשך בשם הוי' וזהו"ע תרי"ג מצות כו'. וכ"ז הוא כשמקיים התומ"צ אם לא פגם בשם הוי'. אבל ע"י פגם ח"ו גורם מיעוט והסתלקות. ע"י ביטול מ"ע גורם הסתלקות האור מהכלים וע"י ל"ת גורם גם יניקת החיצונים ח"ו. וזהו המעלה דתשרי כי מצד השפעה הפנימי' בעת מ"ת בחי' רצוה"ע מלובש בתומ"צ וע"י קיום המצות ממשיכים כו' אבל ע"י עבירה ח"ו שהו"ע עוברי רצונו נעשה ח"ו הסתלקות הרצון שהוא בחי' אור וצמצום שבזה שייך פגם וחסרון כו'. אבל בתשרי בעשי"ת שאז ההתגלות מבחי' אנכי אנכי ב' פעמים אנכי שהו"ע רעדכ"ר רחמים פשוטים שבבחי' זו אין נוגע הפגם עי"ז הוא מוחה פשעיך. ועובר על פשע. מחילת העונות שנעשה מילוי.

הלב דוקא כמ"ש בשמחה ובטוב לבב. כי עיקר האדם הוא הלב. והיינו שההתבוננות שבמוח תבונתו יתגלה בלב. שהלב יתמלא אורה ושמחה בהתלהבות והתלהטות. שמחו צדיקים בהוי'. רננו צדיקים בהוי'. ישמח ישראל בעושיו. ואז ינצל האדם מכל הרהורין בישין ורצונות זרות. כי כשיש שמחה מאלקות ממילא יתפרדו כל פועלי און ואויבי הוי' שאינו רע כי אור דוחה חשך כמו שרואים בחוש שכשאדם מייגע א"ע בהתבוננות בתפלה ובלימוד התורה אפי' נגלה וכש"כ פנימיות התורה בשמחה עצומה הוא רחוק מאד מרע. אבל כשהשמחה אינה מתגלית בלב רק במוח תבונתו יכול האדם לימשך אחר רצונות זרות ותאוות גשמיים. וזהו"ע גלות מצרים היינו מיצר מי שלא תהי' הבינה בבחי' אם המולדת כ"א שיהי' בחי' עיבור. וזהו ע"י הגרון קנה ושט ורידין ג' שרי פרעה שר המשקים שר האופים ושר הטבחים. קנה הוא שר המשקים שממשיך לחלוחית המים מהמוח אל הלב להיות הריאה מקררת רשפי אש הלב. וגם כי בקנה יש גידין דקים מובלעים בו שהם רוחניים ממש ותועלת הגידים לא נודע לכל חכמי הרופאים. וענין תועלתם ופעולתם הוא שממשיכים עיון השכ' ממוח בלב כדי שתהי' ההתבוננות נתגלה בבחי' התפעלות המדות בלב ובלעו"ז הוא ריבוי התחכמות בענינים גשמי' אפי' דהיתר כמו מו"מ כו'. וגם כי מים מצמיחים כל מיני תענוג והו"ע התקשרות לכל תאוות גשמי' הוללות וליצנות כו'. ושט נק' שר האופים היינו התקשרות לתאוות אכילה ושתיה זוללי בשר וסובאי יין כו'. ורידין שר הטבחים הילוך הדם כעס ורציחה כו'. ופרעה בעצמו כנגדן בעורף עורף דקליפה עקשות הרצון זר להיות מושקע בגשמי' למעלה מהטעו"ד שאף שפוגע בו מדה"ד אינו ניזוז ממקומו וכמו בפרעה ויחדלו הקולות כו' ויוסף לחטוא. זהו בחי' מצרים מיצר מי נשע"ב שההתבוננות שבמוח תבונתו לא תתגלה בלב כו'. שמנת עבית כשית שנעשה כסוי ואוטם על הלב כו'. ולהיות יצי"מ שיתגלה השמחה גם בהמדות הוא ע"י קול דודי דופק קול התורה שמבחי' גרון דקדושה שנק' צואר כמגדל דוד צוארך בחי' הקל קול יעקב. יעקב אותיות יבקע יו"ד בקע שיו"ד הב' בוקע כו' וכמאמר האל הפותח דלתות כו'. דלתות הם הב"ד דבינה. ואל נהירו דחכמתא פותח בגורם פתיחה בהם שיהי' יצימ"ל מבחי' מיצר מי. ובוקע הצוני רקיע יסוד אימא שיהי' לידת המדות. וזהו מוציא חמה ולבנה זו"נ כו'. וזהו אני הוי' תושב"כ והוצאתי אתכם כו' והצלתי אתכם כו'. כמ"ש (ישעי' נ"א) ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך. שמהבל הדיבור דתורה לבד מה שממשיך בבחי' פנימיות עוד נעשה מזה בחי' צל ומקיף. וזהו והצלתי לשון צל כמ"ש (דברים כ"ג) כי הוי' אלקיך מתהלך בקרב מחנך להצילך ואחז"ל (ויק"ר פכ"ד) להיות צל על ראשך כו'. והנה תוכן המכוון בכל מה שנת' (בהדרוש דלכן אמור כו' שהקדמנו) שמפרש כל ענין יצימ"ל על התגלות השמחה של מצוה בלב. וצ"ל הלא יצימ"ל בנפש היינו לצאת מכל המצרים וגבולים שהם הרצונות זרות וההתקשרות שבתענוגי עוה"ז כו'. אלא הענין מבואר דכשהשמחה מתגלית בלב להיות הלב מלא חדוה ותענוג מגילוי אוא"ס ב"ה בעצמו כו'. אזי ממילא יצא האדם ממאסר הגוף ונעתק מכל הרצונות זרות ותענוגים גשמיים להיות מואס ברע כמ"ש בתניא פ' יו"ד דכל זמן שאין לו תענוג באלקות מוכרח שהתענוג מלובש בגשמיות כו'. וכן נת' בד"ה ואהי' אצלו אמון שכל זמן שאין לו תענוג באלקות אעפ"י שמעורר בנפשו בחי' רצון וכלות הנפש לצאת מלבושי נוגה ועמך לא הפלתי כו' מ"מ עדיין לא נתפשטה האהבה מלבושי נוגה והוא רק בחי' אתכפיא לבד כמשנ"ת בד"ה זכור בתו"א. אבל הבחי' הב' הוא בחי' כלה שהרי כו' בחי' שמחה ותענוג בהוי' ממש. והיא שמחה של מצוה כו' יעו"ש שבבחי' זו נעשה אתהפכא להיות מואס ברע. בחי' צדיק וטוב לו כו'. ולכן עיקר ענין יצימ"ל הוא ע"י שמחה ש"מ דהיינו אהבה בתענוגים כשמתגלית בלב. וענין מזכירין יצימ"ל גם בלילות (שהקדים בתו"א) ע"ד רננא ברמשא שבמדת לילה דהיינו כשהמל' מסתתרת ומתעלמת בבי"ע אזי תתרבה ותגדל האהבה והתשוקה לצאת מהחשך. וכמו"כ ענין יצימ"ל בלילות הו"ע הרצון והתשוקה לצאת מכל המצרים וגבולים כו' ונק' בחי' רצוא העלאה כו'. אבל עדיין לא יצאה הנפש מכל המצרים וגבולים לגמרי כו'. אבל ביום הוא עיקר יצימ"ל שאזי מתגלה בנפש גילוי אוא"ס ב"ה הבל"ג להיות נכלל ובטל ליחודו ית' האמיתי והו"ע התגלות שם הוי' בנפש איך אני הוי' ל"ש וכולא קמי' כל"ח כו' שאזי הוא יצימ"ל לגמרי. וזהו בחי' שמחה בצפרא דהיינו שמחת הנפש ואהבה בתענוגים שמתענג מגילוי אוא"ס ב"ה ע"י התומ"ל והו"ע שמחה של מצוה כנת"ל:

והנה ביצימ"ל יש ב' בחי'. הא' שבטל השעבוד וזהו והוצאתי והצלתי כו'. והב' גאולה שלימה וזהו וגאלתי ולקחתי כו'.

וזהו שארז"ל (ר"ה י"א א') בניסן נגאלו אבותינו ממצרים בתשרי בטלה עבודה מאבותינו במצרים כתיב הכא והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים וכתיב ביוסף (תלים פ"א) הסירותי מסבל שכמו. ויוסף יצא בר"ה מבית האסורים כמ"ש לעיל מיני' תקעו בחדש כו'. והיינו לפי שבתשרי הוא ר"ה התגלות רוממות מדת מלכותו וזהו המעלה דתשרי מה שעתיקיי' הוו קרו לי' ירחא קדמאה. ומחמת גילוי מדה זו בטלה עבודה מאבותינו. אך זהו רק סבלות מצרים אבל מ"מ היו נקראים עדיין עבדי פרעה ולא היו בני חורין. וא"כ בניסן שקבע הקב"ה אותו הדם של גאולה אזי יצאו לגמרי ונגאלו להיות בני חורין כו'. ולהבין זה הנה כתיב (שמות כ') אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ. וידוע קושית המפרשים למה לא כתיב אשר בראתי שמים וארץ שהוא יותר פלא מאין ליש כו'. והתירוץ בזה כי בריאה יש מאין הוא מבחי' הארה בעלמא מבחי' שמו כנ"ל בענין כי נשגב שמו כו'. וזהו בי"ה הוי' כו' רק בב' אותיות. וא' בס"ק שי"ה זה למטה משם הוי' היינו בבחי' מל'. ולכן כתיב יהללו את שם הוי' כי הוא צוה ונבראו וגם בלשון הז"ל עד שלא נברא"ע. דמשמע ממילא. ולכאורה איך שייך ממילא הלא כתיב בראשית ברא אלקים ל' נוכח. אך היינו כיון שההתהוות הוא רק מבחי' שם והארה מעצמותו. ולכן לגבי עצמותו ית' חשוב כאלו ממילא כו'. משא"כ לגבי שם אלקים כתיב בראשית ברא אלקים כו' כי ברא הוא כח הפועל בנפעל היינו דוקא שם אלקים. אבל לגבי שם הוי' הלא כתיב אני הוי' ל"ש כו'. אבל יצימ"ל הוא

מבחי'

ממש שלמעלה ממל' דא"ס שיומשך מתגו תוס' אור במל' דא"ס שהו"ע יחוד קוב"ה ושכינתי' כו'. כמלא נת' שענין מחשבה אחת הכוללת כו' היינו בחי' א"ק מחה"ק. וזהו רק הודו וזיוו של שמו מל' דא"ס. וישראל ע"י תומ"ל הם עם קרובו של עלמותו ומהותו בחי' אור שלא נגע בו הלמלום. וע"י התבוננות זו נמשך שמחה של מלוה מרוב כל כו':

אך יש לשאול בזה קושיא גדולה ועמוקה. כיון שכל שית אלפי שני וימותמ"ש ותחה"מ וכו"ן אלפים יובלות הכל נכלל במח' אחת הוד וזיו משמו ית'. וא"כ מה שע"י המלות ממשיך הגילוי מעלמותו ית' ממש מתי יהי' זה. ויש בזה ג' תירולים בג' פנים וכולם אמת. עיקר תירוץ זה ע"ד הפשוט נת' במ"א שדוקא עכשיו בעוה"ז שייך המשכה זו. ולא בדרך גילוי קיבול שכר כ"א בעבודה יוכל זה להתגלות. והענין כמ"ש (שה"ש א') לסוסתי ברכבי פרעה דמיתיך רעיתי כו'. כמו עד"מ הסוס של המלך שנושא קיבוטין של זהב ואבנים טובות הרי היפוי והעננג מזה הוא רק למלך לבדו והסוס אין מרגיש כלום. ומ"מ הוא הנושא זאת ועל ידו נעשה העננג להמלך. וע"כ יש איזה תועלת גם להסוס שנותנים לו מזונו בטוב יותר. כמו"כ מה שע"י קיום המלות נמשך יחוד קוב"ה ושכינתי' בשרש דשרש דהיינו תוס' אור מעלמותו ומהותו ממש במל' דא"ס. הנה המשכה וגילוי זה הוא רק במל' דא"ס לבד דלא ידע לי' בר איהו אלקים הבין דרכה והוא ידע את מקומה ונעלמה כו' ואהי' אללו אמון משחקת כו' שעיקר השחוק והתענוג לפניו דוקא וישראל עלמם אין יודעים מהמשכה זו. וזהו שארז"ל ע"פ אלה הדברים כו' ל' דבורה מה דבורה כו' כך ישראל כל מה שמסגלין תומ"ל אינו אלא רק לאביהן שבשמים כו'. ות"מ האדם הוא הממשיך זאת שזהו כמו במשל הסוס כנ"ל (רק שבזה אין המשל מכוון להנמשל כי הסוס אינו מרגיש מאומה. אבל להאדם יש איזה הרגשה בזה היינו כשעושה המלות זך וישר ובלי שום חטא אז נגלה בו גילוי מעלמות א"ס והגילוי הוא בשמחה של מלוה שמתמלא אורה ושמחה כמשי"ת). וא"כ דוקא בעוה"ז יש לו התחברות והתקשרות עם עלמותו ומהותו ית' ממש. וז"ש אשר אנכי מלוך היום פי' מלוך מקשר ומחבר אותך לעלמותי ומהותי ממש היום דוקא. ובבחי' זו היום לעשותם הוא למעלה מבחי' למחר לקבל שכרם כו'. וזהו יפה שעה אחת בתשומע"ע בעוה"ז מכל חיי העוה"ב. וזהו שהתפלל מרע"ה תקע"ו תפלות שיכנס לארץ וארז"ל וכי לאכול מפרי' הי' לריך אלא לקיים מלות התלויות בארץ כי רוב מלות תלויות בארץ ורלה לקיים המלות במעשה בגשמי' בעוה"ז אנכי מלוך כו'. ולפ"ז הירידה לנ"ע דוקא עכשיו בעוה"ז. וזהו עבדו את הוי' בשמחה כו'. שעיקר השמחה הוא בעבודה דוקא דהיינו בבחי' היום לעשותם כו' שבכאן יש לו התקשרות עם המשכת עלמותו ממש כנ"ל. וענין מה שיכול להיות גילוי מבחי' זו בעבודה היינו שמחה של מלוה שיהי' אורה ושמחה והדות ה' ביתר שאת לאין קץ לא לפ"ע השגתו בהמלוה ולא לפ"ע שרש נשמתו כלל כו'. ואין יודע כלל מאין בא לו זה כו'. ושמחה זו מקפת את כל הנפש מראשה ועד רגלה כו'.

וזהו שאמר דהע"ה בדרך עדותיך ששתי כעל כל הון כו'. וז"ש בזה"ק (לך לך נ"ד ע"ב) על ר' אבא זמין חד שבא לאתוקדא בנורא. ובמ"א בזהר דמוקדין לי' בשלהובא דרחימותא. והו"ע התלהבות והתלהטות פניו מלהטין מהדוה דאורייתא עריבות מתיקות נעימות לאין קץ בחי' שמחה של מלוה כו'. זהו תירוץ א'. ותירוץ הב' שע"י קיום המלות בהיום לעשותם בעוה"ז יהי' לעתיד תוס' אור מעלמותו לנש"י והיינו בדרך קיבול שכר. כי מ"ש שהגילויים מכל העליות ומדרגות חיי העוה"ב ימותמ"ש ותחה"מ וכל הנו"ן אלפים יובלות נכללים במחשבה אחת בחי' הוד וזיו של שמו שאינו ערך לעלמותו כלל כנ"ל. זהו שרש האור וקלבתו מה שנקלב כו' כמו ויטע הוי' אלקים גן בעדן כו' (שהוא עשי' לגבי' כביכול). אבל מ"ש ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה שהו"ע קיום המלות כידוע מזה נמשכים תוס' אורות מעלמותו ית'. וכן בימותמ"ש ותחה"מ שהוא בחי' יותר עליונה מג"ע היינו שהנשמות יהיו מלובשים בגופים ולא יהי' הגוף מסתיר כלל על הנשמה להשיג השגות אלקות. אך עכ"ז אינו ערך לתוס' אורות שיומשך מעלמותו ע"י קיום המלות בהיום לעשותם. וזהו פי' דע מאין באת ולאן אתה הולך. פי' מאין. האל"ף הוא פלא יחידו ש"ע. היו"ד הוא כל בחי' חיי העוה"ב כמ"ש ביו"ד נברא העוה"ב. והנו"ן הוא נו"ן אלפים יובלות. והיינו אין פי' שכל הנ"א יובלות שנמשכים מפלא יחידו ש"ע הם רק ע"י יו"ד שהוא למלום והסתר. ולאן הפי' שני דברים. א' אן פי' מקום כמו אנה פניך מועדות כו'. והוא בחי' מקומו ש"ע עיגול הגדול שסובב ומקיף את כל החלל ומקו"פ והקו"א. ועוד פי' אן א' נו"ן בלא יו"ד שההמשכה מהאל"ף יחידו ש"ע יהי' לנו"ן אלפים יובלות בגילוי בתוס' בלי למלום והסתר. וזהו אתה הולך פי' שע"י קיום המלות הם בבחי' מהלכים כמ"ש ונתתי לך מהלכים בין העומדים ויהי' תוס' אור מעלמותו בנו"ן אלפים יובלות שלא ע"י יו"ד למלום. וזהו בדרך קיבול שכר לעתיד. וזהו וירא את כל אשר עשה. פי' היינו היום לעשותם שהוא בעוה"ז קיום התומ"ל יהי' לעתיד בבחי' טוב מאד מעלמותו. ולפי שני התירולים נמלא שהעוה"ז הוא יותר נעלה הן מבחי' מח' אחת שהוא כל העליות שיהי' בימותמ"ש ועוה"ב ואפי' בעולם התהי' ואפי' מכל התוס' אור שיתגלה מעלמותו בנו"ן אלפים יובלות שהוא רק ע"י התומ"ל שבעוה"ז. ותירוץ הג' היינו מ"ש וכל אבר תתן לי עשר אעשרנו לך. ואי' הפי' בתו"א שכל העליות הוא רק ע"י עשירי. וזהו עשר אעשרנו היינו כל הגילויים בכל הנו"ן אלפים יובלות עד שיבוא לבחי' לך שהוא עלמותו ממש שלמעלה מבחי' תוס' אורות שנמשך מעלמותו בנו"ן אלפים יובלות:

וזהו מה יפית ומה נעמת אה' בתענוגים ב' מיני תענוג ושמחה. בחי' אז תתענג על הוי' הו"ע מ"ע נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רלוני. והב' התענוג ע"י דאתהפך ממרירו למיתקא שהו"ע התענוג ממה שמתברר מהפיך בחי' מל"ת. וזהו מ"ה יפית כו' שהקב"ה מטבח לנש"י בזה. כי האה' בתענוגים של ישראל גדולה יותר מכל השמחות. מרוב כל כו' כנ"ל. והנה שמחה נק' הבינה אם הבנים שמחה. פי' אם הבנים היינו כשמתגלה השמחה במדות

הלב

כולל דל"ב ויומים ונהרות וד' יסודות אדמ"ע כמ"ש השמים וכל צבאם הארץ וכל אשר עליה הימים כו'. כן יש בחי' שו"א רוחניים בעשי' וביצי' ובבריאה שנק' שמים וארץ תתאין. וכן יש בחי' שמים וארץ גם באצי'. ונק' שמים וארץ עילאין. ועל לע"ל כתיב שמים החדשים והארץ החדשה. וגם בפנימיות העולמות בחי' ג"ע ג"כ נק' שו"א. ג"ע האצי' בפנימיות העשי'. געה"ת בפנימיות היצירה. געה"ע בפנימיות הבריאה. הם ג"כ שו"א. כי כמו ארץ היא גשמי' ושמים הם רוחניים. כמו"כ געה"ת (וכש"כ האצי') נחשב לגבי געה"ע כמו גשמי' לגבי רוחניות וע"כ העלי' ע"י נה"ד שתשכח השגה שבגעה"ת כמ"ש במ"א. וכמו שהארץ מקבל משמים כן געה"ת מקבל מגעה"ע. גם שו"א הם אורות פנימי' ואו"מ כי שמים מקיפים והארץ פנימי'. וכ"ז הוא רק הוד וזיו של שמו. וגם עוד פי' שמו הוא שם הוי' וכמ"ש אני הוי' הוא שמי. ונשגב לבדו קדוש ומובדל. רק הודו על או"ש כמ"ש כי בי"ה הוי' צור עולמים. שהוי' צור עולמים ע"י י"ה ב' אותיות לבד ביו"ד נברא עוה"ב ובה' נברא עוה"ז. והיינו בחי' מל' שנק' י"ה. בחי' זיו והארה לבד משם הוי'. אבל וירם קרן כו' לבנ"י עם קרובו של מהוע"ל ממש. והיינו ע"י המצות אשר קדשנו במצותיו כמ"ש במד"ר שנק' מצותיו שהוא בעצמו מקיים אותם. הקב"ה מניח תפלין ד' מוחין. ציצית לבנ"ח. שבת להוי' מועדי הוי'. צדקה צדיק הוי' צדקות אהב. צדיק הוי' בכל דרכיו. שהו"ע צוותא והיכור מאוה"ס בחב' ומדות. וא"כ הם מהקב"ה בעצמו ולא מבחי' שכינה שנק' שמו כנ"ל. וגם למעלה מבחי' שם הוי' כמ"ש ושמי הוי' לא נודעתי. וידוע הקושיא דהכתיב כמה פעמים שם הוי' גבי האבות. והתירוץ דיש ב' שמות הוי' ופס"ע ביניהו. שהו"ע והבדילה הפרכת בין הקדש ובין קה"ק. וזהו ושמי הוי' לא נודעתי פי' שם הוי' דלעילא. והנה שם הוי' דלתתא הוא שם והארה. אבל ע"י מ"ת נתגלה שם הוי' דלעילא שהוא עצמיות ממש. והיינו כי יש אתה קדוש ושמך קדוש שלא נאמר אתה ושמך קדוש. כי בחי' שמך אעפ"י שהוא קדוש נמשך עכ"פ הוד וזיו ממנו כמ"ש כסה שמים הודו כו'. אבל אתה קדוש אפי' זיו והוד ממנו אין יכול להיות מאיר בעולמות ונק' ישת חשך סתרו כו':

וביאור ענין שמו והודו (דמאחר ששמו ג"כ הארה היאך יכולים לחלק עוד הוד וזיו משמו כו'). הנה אי' בזה"ק (ח"ב כ' א') דבמחשבה אחת ברא הקב"ה את כל העולמות כו'. והיינו שבחי' מח' אחת הכוללת כל שית אלפי שני וימוהמ"ש ותחה"מ וכל נו"ן אלפים יובלות היא רק הארה בעלמא דכל"ח לגבי כח המח' אשר כח המח' הוא רק התפשטות הארה בעלמא מעצמותו ומהותו ית'. כמו עד"מ בנפש שכח המח' הוא התפשטות והארה לבד מעצם הנפש. וא"כ כח המח' היא בחי' שמו. והבחי' מח' אחת היא בחי' הוד וזיו משמו. ולפ"ז כיון שבחי' הוד משמו היא בחי' מח' אחת הכוללת כל סדר ההשתלשלות וכל העליות דלעתיד א"כ זהו בחי' מהה"ק דא"ק שהוא בחי' רצון הקדום כתר דכללות כו'. והיינו מבנ"ת בד"ה ואולם חי אני הובא בלקו"ת בביאור דכי כארץ פ"ג בהג"ה בפי' ברוך כבוד הוי' ממקומו דכבוד היינו בחי' מחשבת אנא אמלוך (מהה"ק) ומח' זו נמשך עד"מ מכח המח' כו'. והוא הנק' מקום כבודו. פי' מקום ר"ל מקור ושרש המח' אחת הנ"ל והוא בחי' איה א"ס. והוא בחי' משארז"ל (בפדר"א פ"ג) עד שלא נברא העו' הוא ושמו בלבד דבחי' שמו זהו"ע אי' מקום כבודו (כח המח') ומשם נמשך להיות המח' דאנא אמלוך כו' והוא בחי' המלך הקדוש (מל' דא"ס) עכ"ל בביאור דכי כארץ הנ"ל. הרי מבואר משם לכאן שבחי' מח' אחת זהו א"ק וכח המח' הוא בחי' מל' דא"ס עצמו. וזהו"ע הוד משמו ועצמיות שמו כו'. וז"ש מלכותך מלכות כל עולמים. מלכות כל עולמים הוא בחי' מח' אחת מה שנק' הודו. ומלכותך הוא בחי' בעל המח' בחי' נשגב שמו לבדו כו'. אבל ע"י התומ"צ אנו עם קרובו של הקב"ה שממשיכים מהקב"ה עצמו עצמותו ומהותו שלמעלה מבחי' שמו. וזש"א קודם קיום המצוה לשם יחוד קוב"ה ושכינתי' והיינו כמשנ"ת בביאור ע"פ הוי' לי בעוזרי שבחי' קוב"ה ושכינתי' כמלא עד רום המעלות. ולפי מה שנת' כאן א"כ שכינה מל' דא"ס עצמיות שמו. וקוב"ה עצמותו ממש. ולפי קבלת מהר"י סרוג ז"ל הוא בחי' ת"ת הנעלם שלמעלה מבחי' מל' דא"ס. עד"ה קול דודי. והענין כי שכינה נק' מה שאלקות שורה על איזו דבר שאינו אלקות. והיינו מל' דאצי' ששורה בהיכל ק"ק דבריאה כמ"ב דבריאה שהם נבראים מאין ליש נק' זה שכינה. וקוב"ה הוא או"ס שמלובש בז"א דאצי' שהוא קדוש ומובדל לגמרי מעולמות בי"ע. וזהו שהמלאכי' אומרים ג"פ קדוש נגד ג' עולמות בי"ע. הוי' צבאות זהו האו"ס שמאיר בחג"ת נה"י דאצי' כו'. ולמעלה יותר נק' שכינה כללות התלבשות אוא"ס בע"ס דאצי' או"כ. כי הכלים דע"ס אינן בערך האור כלל וע"כ הכלים נק' גופין וכמה גופין תקינת לון. והאור אנת הוא נשמתא לגופא. שכמו שאין ערוך הגוף לגבי הנשמה כן אין ערוך הכלים לגבי האורות. גם שהכלים הם מהות מה מהות הכ' מהות חסד מהותים מחולקים והאור פשוט ולמכאמ"כ. וא"כ הבראת אוא"ס בע"ס הכ' וחסד כו' שהאור הוא א"ס ובל"ג ופשוט והכלים הם בחי' הצמצום והגבול שבא"ס. ואעפ"כ אוא"ס ובל"ג מתייחד עם הכלים עד דאיהו וגרמוהי חד בהון נק' זה שכינה. וקוב"ה נק' עצמות המאציל שלמעלה מהתלבשות בהע"ס. עתיק יומין המתנבא מימו"ע כו' בחי' אנת הוא חד ולא בחושבן. כי מה שמתייחד עם הכלים הוא רק הארת הקו אבל עצמי' הקו שמאיר בא"ק הוא קדוש ומובדל מהתלבשות בהכלים. ובדרך כללות יותר נק' שכינה מל' דא"ס מקור דקו"ח שהקו מתלבש בא"ק כו'. והנה א"ק נק' עפי"ק אדם דבריאה. הגם שזהו מהה"ק כתר דכללות. אך מאחר שנק' מח' ומח' היא בריאה יש מאין וע"כ מל' דא"ס שממנה נמשך אור הקו שבורה ומתגלה בא"ק נק' בשם שכינה. וקוב"ה נק' עצמותו ומהותו ממש שלמעלה מבחי' מל' דא"ס שלא הגיע בו הצמצום כלל. והנה כשנ"ל יחוד קוב"ה ושכינתי' מאצי' לבי"ע שנק' יחוד דזו"נ צ"ל יחוד זה עד רום המעלות שיומשך תוס' אור מעצמותו ומהותו שלמעלה מהצמצום במל' דא"ס מקור דקו"ח ותוס' אורות מהמאציל לנאצלים ואח"כ יוכל להיות יחוד זו"נ דאצי' שיהי' בבי"ע התגלות אוא"ס דאצי'. וזהו אשר קדשנו במצותיו מה שהקב"ה בעצמו כו' דהיינו שע"י קיום המצות ממשיך מעצמותו ומהותו

ממש

ותגבורת גדול בלב שאין יכול להיות נפרד מאלקות למעלה מהטו"ד ובבחי' זו יוכל לעמוד נגד כל מיני רע ולא יפול ממדרגתו כלל. וזהו הללוהו בתוף. תף גימט' לילית. שבזה מכניעים גם הנוק' דקליפה שלא ליפול בתענוגים רעים כלל כו'. וזהו ולשורקה בני אתונו. שורקה הוא בחי' שורק. שהג' נקודות הם בעיקום ועיקום הוא התרגום של עקשות כמ"ש (ישעי' נ"ט ח') נתיבותיהם עקשו להם ותרגומו עקמו. וכן מעקש דרכיו מעקם כו'. והיינו בחי' עם קשה עורף לשבח עקשות דקדושה בחי' תוף הנ"ל שעי"ז מכניעים גם הנוק' דקליפה. והנה לע"ל כשיהי' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ יהיו מראים לנש"י איך שהכניעו הס"מ' ונוק' ע"י עבודתם בעוה"ז. ולכן מי שעבודתם בבחי' גפן כנ"ל יהיו מראים להם איך שהכניעו הס"מ דכר דקליפה. וזהו אוסרי לגפן עירה שמבחי' עייר פרא אדם נעשה עיר אלקינו. וגדול הוי' בעיר. ומי שהי' עבודתם בבחי' שורקה יהיו מראים להם שהכניעו בחי' היותר חזקה בקלי' דהיינו גם האתון נוק' דקליפה. (היינו הטוב שנפל בהם מחמת חטא עה"ד ועוונות ואפי' הוק הנקלב להם) ואזי יהי' ואת רוה"ט אעביר מן הארץ ומלאה הארץ דעה כו' :

פרשה בא

החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה. לריך להבין כפל הלשון ראש הדשים וראשון כו'. הנה ארז"ל ברכות (בא פט"ו) ע"פ אשרי הגוי אשר ה' אלהיו העם בחר לנחלה לו. משבחר הקב"ה בעולמו קבע בו ראשי הדשים ושנים. וכשבחר ביעקב ובניו קבע ר"ח של גאולה. דהנה מנין י"ב הדשים הי' גם קודם מ"ת שתיכף אחר ברה"ע התחילו למנות הדשים ורק שהי' המנין מתשרי שתשרי הי' ראש הדשים. כי בכ"ה באלול נבה"ע ובא' בתשרי הי' ר"ה וכמ"ש בת"י ע"פ ויקהלו אל המלך שלמה כו' בירח האיתנים בחג הוא ההדש השביעי. עתיקייא הוו קרו לי' ירחא קדמאה וכען קרו לי' ירחא שביעאה. פי' עתיקייא דורות הקדמונים מברה"ע עד מ"ת. וכען זהו אחר מ"ת בנעשו בנ"י כו'. וזהו כשבחר הקב"ה ביעקב ובניו קבע להם ר"ח של גאולה שיהי' ניסן ראש חדשים וממנו יתחיל המנין. ונ"ל ההפרש בין הדשים של ברה"ע להדשים של גאולה דמשמע שהם ב' בחי' ומדרגות. גם להבין בכללות ענין יציאת מצרים שבכ"י יש יצימ"צ וע"כ אומרים בכ"י פ' יצימ"צ. למען תזכור את יום צאתך מאמ"צ כל ימי חייך כו'. וילה"ק הדרוש שבתו"א ע"פ לכן אמור לבנ"י (ובתוס' ביאור) שכתוב בפסוק זה ד' לשונות של גאולה והוצאתי כו' והצלתי כו' וגאלתי כו' ולקחתי כו'. וכנגד ד' לשונות אלו כתוב בשה"ש סי' ה' ד' לשונות בכנס"י פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי. ומקודם כתיב אני ישנה כו' קול דודי דופק. ואי' בזהר ויקרא פרשה אמור דף צ"ה ע"א ר' חייא פתח אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק כו' אמרה כנס"י אני ישנה בגלותא דמצרים דהוו בני בשעבודא דקשיו. ולבי ער לנטרא להו דלא יבתילון בגלותא. קול דודי דופק דא קב"ה דאמר (שמות ו') ואזכור את בריתי. קול דודי כו' מדלג שדילג את הקץ מת"ל שנים לרד"ו כו'. ויש להבין כ"ז. הנה כתיב (שה"ש ז') מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים וארז"ל (במד"ר עפ"ו) מה יפית במ"ע ומה נעמת במצות ל"ת. ועי"ז אהבה בתענוגים. ויש בזה ב' פי'. הא' שעי"ז הוא אה' בתענוגים להקב"ה אהבתי אתכם אמר הוי' כו'. והב' שע"י קיום המצות נעשים ישראל בבחי' אהבה בתענוגים כו'. כתיב עבדו את ה' בשמחה. וכתיב תחת אשר לא עבדת כו' בשמחה ובטוב לבב מרוב כל. משמע מזה שבעבודה דוקא דהיינו בקיום המצות גשמיים למטה צ"ל השמחה יותר מרוב כל (דלא נאמר שהשמחה הוא מהקיבול שכר) כל תענוגי עוה"ב שנק' רוב כל שיש שם ריבוי עליות לאין קץ. ופי' כל דכתיב כי כל בשמים ובארץ דאהיד בשמיא וארעא. שמים היינו געה"ע וארץ געה"ת ויש בחי' עמוד שמחברם וע"י העמוד עולים מגעה"ת לגעה"ע. ובד"פ יש ריבוי עליות לא"ק ותכלית כמ"ש ילכו מחיל אל חיל. וקדושים בכ"י יהללוך סלה. כ"מ שנאמר נס"ו אין לו הפסק. וכמ"ש כי גבוה מעל גבוה וגבוהים עליהם. וז"ש ולתבונתו אין מספר דקאי על העליות בבג"ע שמלד בחי' תבונה הם אין מספר וכל העליות הם ע"י בחי' עמוד שנק' כל. וזהו רוב כל ריבוי העליות שע"י ריבוי בחי' עמודים. וענין הג"ע הוא נשמות יושבין ונהנין מזיו שכינה להזות בנועם הוי' שמתענגים תענוג נפלא לאין קץ מהשגת מהות אלקות. וע"ז אמר שהשמחה של מלוה בעבודה צ"ל יותר מכל התענוגים שלמעלה בג"ע. וזהו יפה שעה אחת בתשומע"ע בעוה"ז מכל חיי העוה"ב (פי' שבחי' כל יסוד הוא חיי העוה"ב כנ"ל ומכל הוא מרוב כל). וז"ש וירא אלקים את כל אשר עשה (עשי'. מעהמ"ל) והנה טוב מאד. והענין דכתיב יהללו שם הוי' כו' כי נשגב שמו לבדו הודו על ארץ ושמים. שמו הוא בחי' מל' שכינה בחי' אלקות שסוכן בעולמות ובנשמות. כמ"ש ושכנתי בתוכם. זהו בחי' שם. וזהו ומביא גואל כו' למען שמו. והרי הגלות הוא בשכינה כמארז"ל (מגילה כ"ט) גלו כו' שכינה עמהם. אנכי ארד עמך מצרימה כו'. והגאולה ג"כ בשכינה. ועז"א למען שמו. והטעם שנק' שם ומל' כמו שם האדם שאינו נוגע לעלם האדם. וכמו התפשטות מדת המלוכה שכ"ז אין נוגע לעלמיות המלך כלל רק שמו נקרא כו'. וכמו"כ בחי' שכינה שהוא הבחי' מאלקות שסורה ושוכן בעולמות הן בשביל היות העולמות והן בשביל גילוי אלקות בעולמות הוא רק הארה בעלמא. ועז"כ כי נשגב שמו לבדו שגם שמו הוא בבחי' לבדו שאין נמשך להיות חיות בעולמות כמו שאוא"ס בעלמו הוא לבדו הוא כן בחי' שמו ג"כ בבחי' לבדו. וזהו ושמך קדוש שגם בחי' שמך קדוש ומובדל מעולמות. ורק הודו וזיוו של שמו נמשך להיות היות בעולמות. וזהו על ארץ ושמים. כללות ההשתלשלות נק' ארץ ושמים כמו שו"א הגשמי' כוללים כל הנמצאים כמו הארץ

אוא"ס ב"ה א"א להיות נמשך בעולמות כ"א בדרך רו"ש מול"מ. ב' כמו השיר הו"ע תענוג ועריבות להשומעים. כן המשכה זו היא מבחי' תענוג עליון דאא"ס ב"ה להיות שמחו צדיקים בהוי' כנ"ל. וגם הו"ע רננא דאורייתא שהוא טעמי תורה. שהם אותיות להמשכת התענוג. כמו שאותיות הכתב על ידם גילוי השכל. כן אותיות הטעמים על ידם גילוי התענוג. ג' כמו שנת"ל החילוק בין שירה לזמרה בהעלאה שמלמטלמ"ע. כמ"כ יש חילוק זה בההמשכה שמלמעלמ"ט. היינו שיש בחי' תענוג המלובש בכלי' דע"ס. ועז"א דוד המע"ה זמירות היו לי חוקיך (תלים קי"ט) וכנ"ל. ויש עצמות התענוג הפשוט שלמעלה מגדר התלבשות בכלים דע"ס. ובחי' זו הוא שנמשך ע"י השיר שמלמעלמ"ט. לכן נק' ג"כ שיר. ד' כמו שנת' בנפש שהשיר הוא גילוי האהבה המסותרת שהיא אור הגנוז בפנימי' הלב. כמ"כ ההמשכה מלמעלה הוא ג"כ התגלות אור הגנוז אה' המסותרת לנ"י בעצמות המאציל ב"ה. וכמ"ש אהבתי אתכם אמר הוי' (מלאכי א' ב'). אהבתי אני בעצמי. היינו המאציל עליון ב"ה. וממנו בא בבחי' אמירה והמשכה בש' הוי'. וז"ש (תצא כ"ג) ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע אל בלעם כו' כי אהבך הוי' אלקיך שבעצמות אא"ס ב"ה. רק שהיא בבחי' אור הגנוז מפני מדה"ד שבסדר השתל'. וע"י השיר שמלמטלמ"ע גילוי האה' המסותרת. נמשך מלמעלה שיר להיות גילוי אהבתי אתכם כו'. ה' כמו קול השיר כלול מאש מ"ר שעי"ז הוא מתגלה להיות נשמע לזולתו. כן המשכת התענוג עליון מאא"ס ב"ה להיות גילוי למטה. הוא ע"י כללות ג"ר כח"ב שהם בחי' אמ"ר. לפי שכל גילוי בנאצלים ונבראים הוא ע"י בחי' רקיע שהוא בחי' בינה. ובה כלול ההמשכה גם מחכ' וכתר היינו שנמשך גילוי הכתר ע"י החכ' בבינה. ואז מתגלה בעולמות. ו' שיר נק' ג"כ טבעת שהוא עגול. כמ"ש במשנה כל בעלי השיר יוצאין בשיר (שבת פ"ה). והיינו שההעלאה שמלמטלמ"ע היא מבחי' עיגול ומקיף שבנפש. וכמ"כ ההמשכה שמלמעלמ"ט היא מבחי' עיגול ומקיף. היינו עצמות אוא"ס ב"ה הסוכ"ע שסובב ומקיף כל השתל' בהשוואה א'. אבל לבחי' זו היא החמדה והתשוקה של כל השתל' העולמות. וזהו שיר השירים כנ"ל. ובהתגלות בחי' זו מתרווה למאון של כל ההשתל'. כי הרי נמשך הגילוי למטה כמו למעלה:

ובב"ז יובן הפסוק ובגפן שלשה שריגים. שפי' במד"ר ובגפן אלו ישראל שנמשלו לגפן. שיש בהם יין. היינו כמו שלמעלה כנסת ישראל שהיא כללות ומקור נשמות ישראל היא שכינתא תתאה שמקבלת משכינתא עילאה בינה בחי' יין המשמח. אם הבנים שמחה. כמ"כ יש בכאו"א מישראל בפרט שהוא ניצוץ מבחי' שכ"ת. כח ההתבוננות בבחי' סוד הוי' כו' ובחי' נכנס יין. כמ"ש שמע ישראל ודרז"ל הסכת ושמע (ברכות דט"ו ע"א). (ולא כמלאכים שרק וצדקתך ירננו). ועי"ז יצא סוד היא האה' המסותרת. שהיא השיר בעל היין. בהתכללות ג' גווני' אה' ויראה ורחמים. וז"ע השלשה שריגים. שארז"ל זה משה אהרן ומרים. מרים הו"ע מרירות כמארז"ל עיקר שעבודן של ישראל במצרים הי' משעה שנולדה מרים (מד"ר שה"ש פ"ב. דפיסקא קול דודי. ילקוט שמות בתחלתו). והוא פ"ו שנה גימט' אלקי'. שהוא בחי' גבו' ודין. ובנפש הוא מרירות על הריחוק וההסתר שמצד גבו' ודין דש' אלקי'. שהו"ע ריש ועוני הנ"ל. זהו שריג א'. ואהרן בהעלתך את הנרות. שמעלה נש"י שנק' נרות להיות בהם אה"ר אורה ושמחה וחדוות ה' מבחי' גילוי סוד הוי'. זהו שריג שני. ומשה הוא הממוצע מב' הבחי' יחד. הוא שריג השלישי:

ועתה יובן ג"כ פסוק אוסרי לגפן עירה וקאי על לע"ל. שלבחי' גפן דקדושה יהי' אסור וקשור העייר דכר דקליפה. כי הנה כתי' ועיר פרא אדם יולד (איוב י"א י"ב). (ל' רבינו נ"ע) ופי' בשל"ה דקאי על היצה"ר שנכנס ומתלבש באדם מיד בהוולדו כו' משא"כ היצ"ט בא לאחר י"ג שנה.] ופי' שנק' היצה"ר פרא אדם. היינו כשהמדות רעות הם בתקפם כתולדתם אזי הוא פרא מבחי' אדם. שאינו מקבל ע"ע הביטול דבחי' כמראה אדם שעל הכסא. שהוא תומ"ל. רמ"ח פיקודין רמ"ח אברין דמלכא. ושרש הכח של יצה"ר הוא מנחש הקדמוני. רכב ס"מ על הנחש. ולכן נק' הס"מ עייר פר"א שאינו מקבל ע"ע הביטול דבחי' כמראה אדם כי הוא הלעומ"ז דבחי' כמר"א דקדושה. ונק' אדם בליעל ז"א דקליפה דאצי'. וממנו באים כל המדות רעות של היצה"ר. ולכן על לע"ל כתי' אוסרי לגפן עירה. שבחי' עייר פר"א שהוא הס"מ דכר דקליפה יהי' קשור ונכנע כפוף ובטל לבחי' הגפן דקדושה שהוא בחי' יין המשמח כו' נכנס יין יצא סוד. שע"י שבחי' יין שהוא ההתבוננות מבחי' סוד הוי' נכנס בפנימי' מדות הלב עי"ז יצא סוד אהמ"ס שהו"ע העלאת המדות בה"ר שלמעלה מהטו"ד ליכלל וליבטל לגמרי כו'. וז"ע השיר שעל היין כו' בבחי' מתיקות ותענוג כו'. ועי"ז מתהפכים כל המדות רעות של היצה"ר מחשוכא לנהורא כו'. ולכן לבחי' גפן הנ"ל יהי' אסור וקשור העייר פר"א כו' שעי"ז מכניעים הס"מ כחו של היצה"ר כו'. וכמ"ש לא יחפץ כסיל בתבונה (משלי י"ח ב') כי אם בהתגלות לבו שהוא הילוכי' הלב. ולכן ע"י היין דבינה יהי' אוסרי לגפן. וזהו בחי' העייר פר"א דכר דקליפה. אבל האתון נוק' דס"מ (שבקלי' הנוק' חזקה יותר מהדכר כמ"ש בזהר (פנחס רל"א ע"ב) בפי' יותרת על הכבד) א"א להכניע ע"י הגפן דקדושה. כ"א שבחי' האתון נוק' דקליפה יהי' אסור וקשור ונכנע לבחי' שורקה דוקא. והענין כמ"ש הללוהו בתוף ומחול. כנור הוא מתיקות דקדושה דהיינו העלאה בבחי' אה"ר בתענוגים ליכלל ולבטל באא"ס ב"ה וזהו בחי' השיר שעל היין. ושם אחיו יובל אבי כל תופש כנור ועוגב שעי"ז מכניעים המדות רעות שמדכר דקליפה. אבל הנוק' דקליפה שנק' גפן נכרי'. מתיקות ותענוג ברע כו'. כמ"ש נופת תטופנה שפתי זרה כו' (משלי ה' ג'). לכה נרוה דודים (שם ז' י"ח). לכן אין מועיל לה ההתקשרות בבחי' אה' ותענוג לאלקות. כיון שהיא מפתה וממשיך לב האדם לרדוף אחרי תענוגים רעים כו'. ולכן צ"ל תוף כמ"ש בסידור שההפרש בין כנור לתוף שהכנור יש בו מתיקות יותר מכל כלי זמר כמ"ש כנור נעים כו' (תלים פ"א). משא"כ התוף אין קולו מתוק כלל. רק הוא קול רעש ורעם. ועיקרו בא לנשא ולהגביה הלב בבחי' גבו' וחוזק גדול לעמוד בחזקה ובלא ליפול מפוס דבר כמו במלחמה כו'. ובעבודה היינו בחי' נצחון חוזק

והגבורת

לגמרי מנוהותה שמתבטלים כל ההשגות עלומות והאהוי"ר שהי' לה בגעה"ת (ואינה זוכרם כלל) והיא רק בבחי' א' לבד דהיינו האה' והתשוקה לבחי' זיו השכינה שבגעה"ע. וזולת בחי' זו אינה יודעת שום דבר כלל. וז"ע שמתעלי' דרך חלל העמוד שגווני העמוד מקיפי' אותה מכל צד ממש וז"ע השיר של הנשמות. נמלא מתבאר מזה שהשיר הוא העלאה בבחי' ביטול לגמרי. ולכן בחי' נכנס יין יצא סוד דהיינו האה"ר שהיא ביטול לגמרי ליכלל בבחי' אני הוי' ל"ש ז"ע ההעלאה דבחי' שיר. ולכן הי' השיר על היין דוקא. (עכ"ל). והנה הלוים היו מעוררים על היין בשיר שהיו יודעים לכוין השיר. וכן כתי' בדהע"ה יודע נגן (ש"א ט"ז י"ח). ובאלישע כנגן המנגן (מ"ב ג'). היודע לנגן. והיינו כי ענין השיר שיהי' בו עריבות ותענוג לשומע הוא כאשר יש בו התכללות מכמה קולות הפכיים שמחה ומרירות וממוזיגתם ביחד. משא"כ קול א' לבד אינו ערב ותענוג כ"כ. וכמו קול השופר שהוא קול פשוט הוא מטיל חרדה. ואין בו ענג. וכ"ש בכ"ד אין שייך ענג כ"א מהתכללות ומזיגת הפכיי' דוקא. עד"מ במאכל. הנה לחם רק לבב אנוש יסעד. אבל אינו נאכל על השובע. משא"כ מרקחת מלגון עד"מ הממותק בדבש נאכל גם על השובע כמאמר רווחא לבסימא שכיחא (מגילה ז' ע"ב). וכמ"כ במראה היופי ותענוג הוא מהתכללות כמה גוונים. כמ"כ השירה שעל היין שהו"ע גילוי האהבה המסותרת הנ"ל צ"ל כלול בה גם יראה. כמ"ש ואהבת את שמורכב גם יראה. וגם רחמים. ואז מגיע ומעורר המשכת וגילוי תענוג עליון מאא"ס ב"ה. משא"כ אה' לבד אין מגיע כ"א ברלה"ע. וז"ש בזהר (ויחי רט"ז ע"ב) מאי מנגן כנגן המנגן תלתא זימני בגין לאתערא רוחא משלימותא דכולא. וכן העמוד יש בו התכללות מג' גוונין חוור סומק ירוק דוקא. (רק שממדה א' כהד עד"מ לבד מתבטל ג"כ הנפש לגמרי). ובאופן המזיגה וההתכללות דשמחה ומרירות יש ג"כ חילוקים. יש שמתענג וערב לו כאשר הקולות והתנועות של שמחה גובר על המרירות. ויש בהיפך כו'. וכמו"כ למעלה יש עת המשכת תענוג עליון ע"י שהעבודה למטה העיקר בשמחה שגובר על המרירות כו' ויש בהיפך. וז"ש עבדו את הוי' בשמחה (תלים ק'). בואו לפניו ברננה. רננה ברנשא הו"ע מרירות שגובר על השמחה הכלולה בה. מפני מדת ערב ולילה. וזהו ההפרש בין תמיד ש"ש לתמיד של בין הערבים. שעז"נ פסוק הנ"ל עבדו את ה' בשמחה כו'. שבבקר שהוא בוקר אור מדת החסד מאיר בעולם והעברת כל הדיני' והקטרוגים. אזי הי' צ"ל עיקר העבודה בשמחה. ורק מרירות כלול בה ג"כ. כדי לעשות יסוד דוק'. שיהי' כלי כו'. ובערב שהוא מדת לילה חשך והסתר והדינים מתגברים. הי' צ"ל עיקר העבודה במרירות שיגבר על השמחה. היינו המרירות על הריחוק וההסתר. והשמחה היא מההעלאה שיצא מן ההסתר כו'. וז"ע שהלוים היו יודעים לכוין השיר. ר"ל לפי העת שלמעלה המוכשר להמשכת תענוג עליון. אם ע"י שמחה. או ע"י מרירות. וזהו ג"כ בדוד הי' יודע נגן. לפי העת הי' ממשיך הקולות בכנור של שמחה או מרירות. וזהו ג"כ שנתייסד המנהג שבימים נוראים החזנים משמיעים קולות המחרידים ומזמרים במרירות. כדי לשבר לב העם ולהכניע. לפי שהם ימי דין. ובסוכות מזמרים ניגונים של שמחה להגביה הלב. לפי שהוא זמן שמחתינו. ובישראל כל תנועה ופעולה שעושים מעורר למעלה. (עד"ה את ה' האמרת בפי' ישראל גוי א' בארץ כו' ע"ש). ע"כ צ"ל הכל כדוגמא שלמעלה. וז"ש (בראשית ד') ושם אחיו יובל הוא הי' אבי כל תופש כנור. פי' יובל מלשון הנהגה והמשכה. והיינו מ"ע שע"ב שמתנהגים ונמשכים בז' מדות שכ"א כלול מז'. והו"ע נכנס יין הנ"ל. לכן הוא אבי כל תופש כנור. בחי' עליי' המדות לבחי' עת"י שבבינה. שהו"ע שיר. והנה יש פלוגתא בגמ' (ערכין י"א א'. סוכה נ' ע"ב) אם שיר הקרבן העיקר בפה או בכלי. והיינו שזהו ההפרש בין מזמור לשיר. שזמרה במאנא ועיקר שירה בפה. והחילוק הוא בין העלאת המלאכים להעלאת הנשמות. שבירת המלאכים נק' זמרה שבמאנא. לפי שמלאכים יש להם גוף כמ"ש וגוייתו כתרשיש. וז"ש עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש (תלים ק"ד). שמרוהני' ב' יסודות אלו הוא גוף שלהם. נמלא שעליי' כר"נ שלהם להתכלל בבחי' ביטול הוא העלאה מכלים. ועוד שלא מליכו במלאכים שיהיו נכללים ומתבטלים במליאות לגמרי כביטול הנר באבוקה. כ"א יוצר משרתים. אבל אשר משרתיו כולם עומדים. והיינו ג"כ לפי שיש בהם כלים. והכלי שהוא חומר הגוף שלהם מגביל הרצוא והתשוקה ומעכב מלהיות נכלל ומתבטל ממש כנר באבוקה. ועוד זאת שגם כל העלאתם באלקות הוא רק בבחי' ולדקתך ירננו. לדק מל' קדישא. שהוא בחי' דבר ה' אותיו' וכלים. לכן נק' זמרה שבמאנא. אבל הנשמות אין להם גוף. ולכן נק' קדושי' שמובדלי' מחומר הגוף. וא"כ אין העלאה שלהם מבחי' כלים. כ"א בחי' נשמה ואורות. ועוד שמתבטלים במליאות ממש ומתכללים כנר באבוקה. שנכללים בגופא דמלכא. לפי שאין להם חומר הכלי שימנע ויעכב ההעלאה ויגביל הרצוא והתשוקה. ומקום עלייתם הוא בפנימיו' הכלים דאצי'. שהם כלולי' ובטלי' ממש בהאור. ולא כחילוני' הכלים שהכלי מגביל קצת האור שמתראה לפי גוון הכלי. ופנימי' הכלים מגלה האור כמו שהוא. לכן נק' העלאת הנשמות בשם שיר (וע' ע"פ מזמור שיר ליום השבת. שזהו החילוק ג"כ בין העלאת הנה"א להעלאת נה"ב) :

והנה המשכת אור א"ס ב"ה שמלמעלמ"ע ע"י העלאה זו דבחי' שיר שעל היין. הוא ג"כ בחי' שיר כמ"ש שירה עמי (תלים מ"ב ט'). שירו של הקב"ה. והו"ע מ"ש שיר השירים. פי' שזהו שיר שתשוקת כל השירים שתאבים ומשתוקקים הוא לשיר זה. ובהתגלותו מתרווה למאון ותשוקת כל השירים. וכענין פי' רעדל"ר. שהוא בחי' שכל הרצונות מתאוים ומשתוקקים לגילוי בחי' זו. ובהתגלות בחי' זו מתרווה למאון ותשוקת כל הרצונות. ומה שנק' בשם שיר יש שמה טעמים ע"ז. הא' כי שיר הוא רו"ש. שכך הוא אופן ותנועת השיר שיהי' בו קולות שבדרך הרמה והעלאה. וקולות שבדרך ירידה והמשכה. כמ"כ המשכה זו שע"י השיר במלמטלמ"ע הוא מעצמות אור א"ס ב"ה. ואינו נמשך כ"א בדרך רו"ש שהו"ע מטי ולא מטי. ולא כמו בחי' ממכ"ע שהוא בדרך התיישבות בעולמות. והיינו לפי שהוא זיו והארה. אבל מעצמות

עליבו (זוהר שמיני דל"ט ע"א). אבל יין הטוב היינו שאין ממנו עליבו כלל. ובגשמיות הנה בכל יין יש שמרים. וכשם יין אינו כח ושקט על שמריו לעולם. כ"א לפעמים מגביהים א"ע השמרים ומתערבים בכל היין ומבלבלים טעם היין. משא"כ יין הטוב היינו שנח ושקט על שמריו לעולם. שלעולם השמרים מונחים בשולי החבית ואינם מערבים ומבלבלים טעם היין כלל. אדרבה הם גורמים תוס' חיזוק וקיום בהיין. וכדי להבין הענין למעלה יובן מבחי' יין שיש למטה ברוחני' בנפש בעבודה. הנה יין הוא שמחה מהתבוננות והשגת אלקות. שהנפש מלאה אורה ושמחה והודות ה'. ושמחה זו היא בחי' גבורות קדושות דוקא. דהיינו התלהבות רשפי אש השמחה והתענוג מאלקות עד אין קץ ועד אין תכלית מעין עוה"ב ממש (שאין כמוהו כלל דוגמתה וערכה בעוה"ז) וע"ז כתי' שמחו צדיקים בהוי' (תלים צ"ז י"ב). והנה כשרואה את מי שהוא היפך לגמרי מבחי' התבוננות ושמחה באלקות. כמ"ש עמי לא התבונן (ישעי' א' ג'). שעוסק כל היום רק בשמחה גשמיות הוללות וזלות קלי' פלשתים. אזי מגבורות קדושות דבחי' יין מסתעף דינים קשים גבורות קשות ממש. דהיינו שמתמלא עליו רוגז בבחי' קצף וכעס גדול לדחותו לגמרי כמארז"ל ולא כאלישע שדחפו לגחזי ולא כריב"פ שדחפו כו' (סנהדרין ק"ז ע"ב) הרי מבחי' גבורות קשות אלו אין נעשה שום תיקון. כ"א אדרבה יניקת החיצונים במה שדוחהו לגמרי ומפילו בקליפות כו'. וגם מצד ריבוי הדינים וכעס מתערב ומתבלבל אצלו ג"כ השמחה שלו מההתבוננות והשגת אלקות. וזהו כמשל השמרים שמתערבים בהיין ומבלבלים אותו כו'. וא"כ בחי' יין זה אינו נק' יין טוב. ועז"א שירותי' הדוה וסיפי' עליבו. משא"כ מי שיש לו מוחין דגדלות גבוהים יותר בבחי' שמחה מהתבוננות והשגת אלקות. אזי אעפ"י שבכל בחי' יין יש שמרים דהיינו בחי' גבורות שמאל דוחה כיון שמהות היין הוא בחי' גבו' קדושות כנ"ל. אך אעפ"כ בבחי' יין דמוחין דגדלות יותר שם השמחה באופן אחר לגמרי. דהיינו כשרואה ההיפך לגמרי מבחי' בינה ושמחה מאלקות כנ"ל. אזי אין מתמלא עליו כעס לדחותו לגמרי. כ"א שמעורר עליו מעט גבורות ושמאל דוחה לבטשו מעט לפעול בו הכנעת החומר וביטול היש. ואח"כ תיכף מקרבו בימין מקרבת להמשיכו ג"כ לבחי' שמחה מאלקות. וא"כ מבחי' גבורות אלו אין מתערב ומתבלבל אצלו השמחה מאלקות כלל. וגם אין מהם שום יניקה לסט"א כלל. כ"א אדרבה שמהם נעשה בירור ותיקון גם בההיפך מבחי' בינה דקדושה. דהיינו בבחי' עמי לא התבונן שיתברר ויתעלה ויוכלל בבחי' שמחה מהתבוננות אלקות. וע"י בירור זה נעשה תוס' ריבוי אורה ושמחה בבחי' מוחין דגדלות דיין דקדושה שלו שיהי' אצלו השמחה מהשגת אא"ס ביתר שאת ויתר עז לאין קץ ואין תכלית ממש. וזהו כמשל השמרים שגורמים תוס' חיזוק בהיין כו'. ובחי' יין זה נק' יין הטוב. וכמ"כ יובן למעלה שהנה יין הוא בבינה. ויין הטוב הוא במו"ס דא"א. כי בינה דינין מתערי' מינה (וזהו כמו שהם יין שירותי' הדוה וסיפי' עליבו). כי אעפ"י שמצד התגלות עתיק בבינה היא בחי' אם הבנים שמחה. ונק' עוה"ב עולם התענוג. ומצד זה הרי מבינה נמשך המתקת הדינ' ונק' אלקים חיים. אלוה סליחות. מלך מוחל וסולח. כמ"ש במ"א. מ"מ כנים התגברות ההיפך ולעומ"ז דבחי' בינה לגמרי כנ"ל. אזי מתערי' ומסתעפי' דינים מבינה והם דינים קשים לענוש ולדחות לגמרי כו'. וא"כ יש מגבורות קשות אלו יניקה להיצונים. ומצד התעוררות הדינים שבבינה נעשה מזה גרעון בהענג ושמחה דבינה גופא כו'. משא"כ מו"ס דעתיקא דלית שמאלא בהאי עתיקא (באד"ר קכ"ט ע"א). שגם הגבורות הם כמו חסדים ממש. ורק שמבחי' גבורות דמו"ס נמשך להיות התגברות על הדיני' והגבו' להמתיקם ולהפכם לחסדים גמורים. ועל ידם נעשה כל הבירורים גם מההיפך כו' לכן נק' יין הטוב דשקיט ושכיך. ונק' יין לבנון שמלבין עונותיהן של ישראל. דהיינו המדה"ד שנעשה מהעון שהוא גוון אדום יתהפך ללובן וחסד כו' (עכ"ל). וזהו ההוא יין משיך לי' יעקב דוקא. לפי שהוא קו האמצעי שעולה עד הכתר (זה"א קמ"ח ע"ב). מרהוק הוא מו"ס דעתיקא. הולך לדודי דא יצחק (זוהר שמיני דל"ט ע"ב) מקור קו השמאל. למישרים שיהי' שמאלא אתכליל בימינא. עד דמטי לדרגא דיוסף בחי' צדיק יסוד עולם. ובחי' זו היא בודאי המשכת מ"ד. ובנפש הו"ע שמחה ש"מ. אשר קדשנו במצותיו שקב"ה בעצמו אתה קדוש שלמעלה מבחי' שמך קדוש. והנה תחלה צ"ל ככנס יין כו' בעבודה בנפש. ואח"כ הוא כמו"כ למעלה נכנס יין להיות יצא סוד הוי' בכל העולמות. כי כך המדה באתעדל"ת דוקא אתעדל"ע (זוהר בדוכתי טובא). אם ישים אליו לבו מלמעלמ"ע. אזי רוחו ונשמתו אליו יאסוף מלמעלמ"ע. ועוד כי הגילוי מלמעלה הוא מבחי' עתיקא להיות שמחה ש"מ. וא"א להיות שמחה ותענוג מדבר. אא"כ יש רצון ותשוקה בזה. שאז במילוי הרצון מתענג. וזהו בהיות תחלה האה"ר הנ"ל. ועוד כי הגילוי הוא להיות שמחו צדיקים בה'. ולהבי ה' שנאו רע כו'. וא"א להיות כל זמן שיש שמץ רע בנפש. וע"כ צ"ל תחלה האה"ר הנ"ל בבחי' רשפי אש. שעי"ז נעשה אתהפכא חשוכא לנהורא דנה"ב שהוא הוס הטבעי ואש זר. שנעשה רשפי אש האה' לאלקות. ואזי נמשך הגילוי מלמעלה שמחו צדיקים בהוי':

ובב"ז יובן מארז"ל דאין אומרים שירה אלא על היין היינו כי (ל' רבינו נ"ע) ענין השיר הוא העלאה בבחי' ביטול לגמרי מכל וכל. שנעשה אין ואפס ממש ע"ד עלי' מגעה"ת לג"ע העליון ע"י שיר דוקא. כל בעלי השיר יוצאים מהגבלת הכלי שלהם ע"י השיר. וז"ע העמוד שבין געה"ת לגעה"ע שעל ידו עולים הנשמות מגעה"ת לגעה"ע. והענין כי העמוד הוא חלול וראש א' של העמוד בגג של געה"ת עד"מ. וראשו הב' בקרקע של געה"ע. והי' שבהעמוד יש גווני' הוור סומק ירוק כמ"ש בת"א. וא"כ גווני העמוד מקיפים הנשמה מכל צד. והנשמה מוקפת מהעמוד שבלולה ובטלה לגמרי בגווני העמוד. והענין כי גווני העמוד הו"ע מדות אהוי"ר כו'. והיינו שהאה' והתשוקה לחזות בנועם ה' המאיר ומתגלה בגעה"ע הוא בבחי' תשוקה נפלאה ועצומה מאד עד א"ק. עד שמוקפת הנשמה לגמרי מכל צד והיא מוקפת וכלולה ובטלה לגמרי באה' זו. דהיינו שמהמת עילת נעימות ומתיקות התשוקה לבחי' זיו השכינה שבגעה"ע היא מתבטלת

שהוא אור הגנוז בפנימי' הלב. והיא אהבה המסותרת. בחי' סוד. וכאשר נכנס יין אזי יצא סוד האהבה המסותרת מהעלם לגילוי. והיין הוא בחי' בינה שבנפש. שבבירור ההתבוננות בסוד הוי' איך שהי' והוה ויהי' כא' כו' ובהעמקת והתקשרות הדעת שיהי' נכנס יין בתוכיותו ופנימיותו. אזי יהי' לו אה"ר בתשוקה נפלאה למעלה מהטעם ודעת ליכלל באחדות הוי'. ועוד הוא היין שבנפש השגת פנימי' התורה. שכמו שקוב"ה וישראל סתים וגליא. כן אורייתא סתים וגליא. ופנימי' התורה הוא רזין דאורייתא שבאד"ר ואד"ז. הגם שאינן שייכים כלל לפי' וביאור המצות. וידיעת סדר השתל'. והתקשרות עולמות עם אלקות. מעשה בראשית ומעשה מרכבה. יחודי וזווגי המדות. תיקונא דעיינין ותיקונא דאודנין. גלגלתא וחוטמא. שכ"ז נק' יינה של תורה. שהגם שאינן שייכי' לפי' וביאור המצות. עכ"ז כשהאדם מקשר דעתו ומחשבתו בהן. הוא ג"כ נכנס יין שעי"ז יצא סוד. ועז"כ תנו שכר לאובד. ויין למרי נפש. ישתה וישכח רישו (משלי ל"א ו'). פי' ריש ענין עני ויותר מעני. שחסר כל. וגם ריש מלשון לענה ורוש. שהו"ע מרירות. והיינו כשהאדם מוצא א"ע בעירום ובחסר כל. שאינו מקבל במוח שום גילוי והרגשת אלקות. וכ"ש במדות. זהו"ע עוני וריש. ומחמת זה הוא במרירות עצומה שרע ומר לו עזבו את ה'. ונבזה בעיניו נמאס. עד שמואס בחייו. ואזי העצה תנו שכר לאובד. ויין כו'. שכשמקשר דעתו ומחשבתו בפנימי' התורה. עי"ז ישכח רישו כמש"ת. וזהו ג"כ מ"ש שתו ושכרו דודים (שיר ה' א'). פי' דודים היינו דמתפרשין. ובנפש הוא שפעמים מתקרב לאלקות ופעמים מתרחק. צ"ל שתו ושכרו. וז"ש הסך נסך שכר להוי' (פנחס כ"ח ז'). והו"ע יין המשכר. עד"מ השיכור מאבד השכל שלו. כמו"כ הנה השכל של הנה"א אינו משכיל ומשיג כ"א באלקות. שרואה האלקות בשכ"ד כמ"ש אל עולם כו'. ולעומ"ז השכל של הנפש החיונית השכלי'. שמשכיל ומשיג גשמיות העולם וחומריותו ליש ודבר ואזי השכל של הנה"א אינו בגילוי בגוף ועי"י יין הנ"ל הוא משכר. היינו שאובד השכל של הנפש השכלי' ומתגלה שכל של הנה"א להבין ולהשכיל בסוד הוי' ועי"ז יצא סוד האהבה המסותרת לגילוי להיות אה"ר למעלה מהטעם ודעת ברשפי אש ותשוקה וצמאון וכלות"כ ליכלל ביחודו האמיתי ב"ה. ועוד זאת הוא משכר שאח"כ אובד גם השכל של הנה"א. כי השכלת והשגת הנה"א הוא ביחודו האמיתי ב"ה בע"ס דאצי'. וכאשר העלאה בבחי' זו עדיין מתקיים הנפש במציאות עשר כחות. רק שנהפך מעשר כחות נבראים ונפרדים לע"כ אלקיים. אבל ע"י יין הנ"ל הוא משכר שנעשה לו אה"ר למעלה גם מהטעו"ד של הנה"א. דהיינו ליכלל בעצמות אוא"ס ב"ה שלמעלה מע"ס חד ולא בחושבן. שיהי' אין ואפס ממהות הנפש. היינו שיתבטל ממציאות עשר כחות לגמרי. ובחי' זו היא בנר"נ דאצי'. ובחי' הראשונה היא ג"כ למעלה מהטעו"ד לגבי נר"נ דבי"ע. ובניהם אמת שמתחלה הוא בא לבחי' הא' ואח"כ מגיע עוד יותר. וכ"ז הוא בדרך העלאה מלמטלמ"ע. ועי"ז גורם למעלה ג"כ להיות נכנס יין העליון בחי' בינה. ויצא סוד הוי' להתגלות בעולמות בי"ע מלמטלמ"ע. ובזה יובן מה שאיתא בספרי הקבלה שניסוך היין הוא העלאת מ"נ דנוק'. שהנוק' היא בחי' גפן כמ"ש אשתך כגפן (תלים קכ"ח ג'). כשיש בבתוליהם כגפנים (נדה ס"ד ע"ב). והעלאת מ"נ דנוק' הו"ע ניסוך היין. זהו הקבלה הפשוטה. וביאור זה ע"פ החסידות הוא (לי' רבינו נ"ע) כי הנה אהבת ותשוקת התלמיד לקבל מהרב א"ז נק' העלאת מ"נ דנוק'. כי השפעת שכל מהרב להתלמיד ע"י הדיבור הוא רק הארת השכל לבד ולא עצמיות השכל. וא"כ התשוקה של התלמיד להשפעת הרב הוא רק להארה בעלמא מהשכל. א"כ א"ז העלאת מ"נ דנוק'. כי ואל אישך תשוקתך הוא העלאת מ"נ לקבל השפעה עצמיות ממש. שהטפה נמשכת ממהו"ע מוח האב ממש. וכמ"כ יובן עד"מ ברוחני' למעלה שהאהבה לבחי' כי הוא חייך כו' הרי מה שהוא ית' חיי החיים לעולמות זהו רק הארה חיצוניות מאלקות שאין נוגע לעצמותו ומהותו ית' כלל. וא"כ בחי' לאה' את ה' כי הוא חייך זהו רק העלאה ותשוקת הנפש להארה חיצוני' מאלקות לבד. ע"כ בחי' אה' זו אין נק' העלאת מ"נ דנוק'. וכמ"כ אפי' עליות הנשמות בג"ע בתשוקה נפלאה עד א"ק ליהנות מזיו השכינה ג"כ אין נק' העלאת מ"נ דנוק'. כיון שהעלאה זו היא רק לבחי' זיו השכינה לבד שהיא הארה בעלמא (רק שהיא פנימי' ההארה). רק האה"ר שלמעלה מהטעו"ד ליכלל וליבטל בבחי' אני הוי' לא שניתי דכולא קמי' כל"ח ממש. כיון שהעלאה זו לעצמותו ית' נק' זה העלאת מ"נ דנוק'. ועי"י נכנס יין יצא סוד שהוא אהבה המסותרת אה"ר ליכלל בבחי' ש' הוי' ממש. וזהו פי' ניסוך היין. שע"י נכנס יין נעשה ניסוך ושפיכת הנפש ליכלל וליבטל באוא"ס עצמותו. ע"כ זהו העלאת מ"נ דנוק' (עכ"ל). והנה כתי' כי טובים דודיך מיין (שיר א' ב'). וקאי על מ"ת. שאז נמשך הכח בנש"י על העלאת מ"נ כזה. כי מ"ת נק' ביום חתונתו שהי' בחי' נשואין יחוד אוא"ס ב"ה עם נש"י בבחי' פנימי'. כב"פ כו'. וזה הי' היחוד הראשון. ועי"ז נמשך הכח בנש"י להיות בבחי' אבה ואל אישך תשוקתך כו'. והיינו כמו בגשמיות אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי. כי בועליך עושיך. דהיינו בביאה ראשונה ע"י רוחא דשביק בגווה עי"ז נעשה ואל אישך תשוקתך כו'. כמ"כ בנשמות יש בחי' ארוסה ונשואה ארוסה הוא שאין האה"ר עצמיות הללו כ"א לפי שעה ואח"כ חולפת. ונשואה הוא שיהי' האה"ר עצמיות ותמידי' בלי הפסק. וכח זה נמשך במ"ת שהי' יחוד הראשון כו'. וזהו כי טובים דודיך מיין:

והנה בזהר (פ' שלח ד' קס"ב ע"ב) אי' יוסף הוא דרגא רביעאה לנהורין עילאין ועד"ז כתי' ונסכו יין רביעית ההין. מובן שניסוך היין הוא המשכת מ"ד. שזהו בחי' יוסף הצדיק. וא"כ זה סתירה למש"ל בשם כהאריז"ל שניסוך היין הוא העלאת מ"נ דנוק'. והענין כי יש שני בחי' יין אדום ולבן. חמר חוורין. יין לבנון. וזהו בחי' אשה מזרעת אודם איש מזריע לובן. וכמ"כ למעלה יש שני בחי' יין. וז"ש בזהר (בלק קפ"ט ע"א) ע"פ ויבא לו יין ההוא יין מסיך לי' יעקב מרחוק כו' עד דיוסף צדיקא טעים לי' הה"ד כיין הטוב הולך לדודי למישרים. מבואר שיש בחי' סתם יין ויש יין הטוב. (לי' רבינו נ"ע) ולהבין החילוק. כי הנה סתם יין שירותי' הדווה וסיפי'

צלילו

דקדושה אסור וקשור. נכנע ובטל. בחי' עייר זכר דקליפה. ולבחי' שורקה יהי' קשור ונכנע בחי' אתון נוק' דקליפה. וביאור הענין י"ל הפסוק (וישב מ') ובגפן שלשה שריגים. ובמד"ר (וישב פ' פ"ח ע"פ זה) גפן אלו ישראל שנק' גפן ע"ש גפן ממצרים תסיע (תלים פ'). שלשה שריגים אלו משה ואהרן ומרים. ונמשלו ישראל לגפן מה גפן יש בו יין כך נש"י יש בהם יין. וענין היין שבנש"י הוא כמ"ש (שופטים ט') ותאמר הגפן החדלתי תירושי המשמח אלקים ואנשים. שהיין משמח. ומזה ארז"ל אין אומרים שירה אלא על היין (ברכות ל"ה ע"א). והענין כי בכ"ד יש פנימי' וחיצוניות. הפנימיות הוא העלם לגמרי. והחיצוני' מתגלה לזולתו. ועד"מ בנפש יש פנימי' וחיצוני'. פנימי' הנפש דבוק בשרשה ומקור חוצבה פני אדם שבמרכבה לקבל שפע וחיות לעצמה. וחיצוני' הנפש מתפשט להחיות הגוף. וכמו"כ הוא בכ"ד. מה שמשפיע לזולתו הוא רק בחי' חיצוני' שבו. והפנימי' דבוק בשרשו לקבל שפע וחיות לעצמו. וה"ז ריחוק הערך גדול שאעפ"י שהכל דבר א' מ"מ הפנימי' נעלם לגמרי ורק החיצוני' מתגלה. וכמשנ"ת בד"ה והיה לאות כו'. והנה שמחה הוא גילוי ההעלם. היינו גילוי הפנימי' שהוא בהעלם שיאיר ויתגלה כמו החיצוני'. וזהו"ע שיין משמח שממשיך גילוי ההעלם. ושארז"ל (סנהדרין ע' א') שהשותה יין פניו מאדימים כמ"ש אל תרא יין כי יתאדם (משלי כ"ג ל"א). היינו כי הדם הוא הנפש. ויש פנימי' הדמים שמלובש בהם פנימי' החיות. וחיצוני' הדמים מלובש בהם חיצוני' החיות. והיין גורם גילוי פנימי' הדמים כו'. ולכן פניו מאדימים. והיינו לפי שהיין הוא ג"כ גילוי ההעלם. שהי' כנוס בהענבים בהעלם ויצא לגילוי ע"י דריכה בגת. לכן בכ"מ שהוא. נמשך על ידו גילוי ההעלם. וענין שמשמח אלקים. היינו כי למעלה יש ג"כ פנימיות וחיצוניות. והו"ע מ"ש בזהר קוב"ה סתים וגליא (אחרי ע"ג ע"א). גליא הוא מדת מלכותו ית' שמתלבשת בעולמות ונבראים להחיותם בבחי' גילוי ממש. שמשיגים האור והחיות. והו"ע ש' אד'. אדון עולם. וסתים הוא עצמיות המדות דאצי'. אשר המל' חיצוניות מהם והם למעלה מגדר התלבשות אור וחיות בנבראים. ונק' קוב"ה. פני מלך חיים. ימינך חסד וזרועך גבורה ואור פניך ת"ת כו'. והו"ע ש' הוי' ב"ה. שפירושו הי' הוה ויהי'. ר"ל כאחד. הי' היינו קודם שנבה"ע שהי' הוא ושמו בלבד. יהי' לאחר שית אלפי שני דהוי עלמא שיהי' חד חרוב שיחזרו העולמות לאין ואפס כבתחלה ויהי' ונשגב הוי' לבדו ביום ההוא (ישעי' ב' י"א). והוה עתה במשך שית אלפי שני דהוי עלמא בהתהוות כל סדר ההשתל' ע"י צמצום ומקו"פ וכמה פרסאות. שבאמת ההוה הוא כמו הי' ויהי'. שאין עוד מלבדו ואפס זולתו. כי כולא קמי' כל"ח. כמ"ש אני הוי' לא שניתי (מלאכי ג' ו'). הוי' אחד. וזהו סוד הוי'. שגם הוי' ב"ה הוא בחי' סוד בעולמות הנבראים. ורק באצי' מתגלה. והיין משמח אלקים. שממשיך גילוי ההעלם. היינו ש' הוי' ב"ה שהוא בחי' העלם וסוד בעולמות בי"ע. שיתגלה בהם בבחי' גילוי ממש. וזהו נכנס יין יצא סוד (עירובין ס"ה א') בחי' סוד הוי'. והנה כתי' סוד הוי' ליראיו (תלים כ"ה). פי' בגילוי סוד הוי' הוא למי שממשיך עליו אימה ופחד ממדת מל' ית'. אשר מלכותך מכ"ע ומקבל עליו עומ"ש. וכמ"ש ג"כ וחסד הוי' מעולם ועד עולם על יראיו (שם ק"ג י"ז). פי' חסד הוי' הוא התגלות שם הוי' ב"ה הוא על יראיו דוקא. והטעם הוא לפי שמדה זו היא מקור התהוות וחיות כללות בי"ע מלאכים ונשמות ועולמות. דהיינו למ"ד כלים דמל' דאצי' שנעשים נר"נ לבי"ע. לכן דוקא ע"י מדה זו אפשר להיות נמשך גילוי אליהם. וא"כ צריך שיהי' לו התקשרות במדה זו כדי לקבל גילוי ממנה. והיינו ע"י שימשיך עליו אימה ופחד ויקבל עומ"ש. שיהי' מרכבה למדה זו עי"ז יומשך לו גילוי על ידה. אך זהו ע"י ובריתו להודיעם. ברית העליון הוא המקשר וממשיך גילוי סוד הוי' בש' אלקים מקור הנבראים. והוא בחי' יסוד. יו"ד סוד. יו"ד הוא כללות ש' הוי' ב"ה ועיקרו שממנו עושים הה' והוא"ו כו'. והנה כ"ז הוא כשנכנס יין דוקא. אזי יצא סוד הוי' ליראיו ע"י ובריתו להודיעם. והיינו כמ"ש בזהר בענין בצלאל. בצל אל ההוא דאקרי אל עליון (תרומה קנ"ב סע"א) פי' בצלאל הוא יסוד. ולכן תיקן המשכן שהוא מל' כמ"ש ושכנתי בתוכם (תרומה כ"ה ח'). ונתתי משכני כו'. שיסוד הוא המתקן למל' בכל הבחי' פנימי' ומקיפי'. והכח הזה ביסוד מפני שהוא בצל אל עליון. ופי' במק"מ שהוא עלמא עילאה בינה. וכ"ה משמעות הזהר שם. ולכאורה בכ"מ מפרשים אל עליון כתר עליון. והענין שבאמת הכח הזה ביסוד להמשיך גילוי סוד הוי' במל' ונבראים הוא מכ"ע שלמעלה מהשתלשלות דהכ'. ועד"מ כח התגלות השכל לזולתו הוא מעומק השכל שלמעלה משכל המושג. שהשכל המושג הוא רק לעצמו. וכשצריך לגלותו לזולתו צ"ל הכח לזה מעומק השכל. כמו"כ למעלה גילוי יחוד אמיתי דש' הוי' ב"ה איך שהי' הוה ויהי' כנ"ל אינו מתגלה בעלם רק באצי'. שהוא אחדות אחד עם א"ס ב"ה ממש. איהו וחיוהי וגרמוהי חד. לך הוי' הגדולה כו' הוא המדע כו'. שזה נק' לעצמו. כמ"ש במד"ר (חוקת פי"ט) ע"פ אני הוי' הוא שמי. שהתניתי ביני לבין עצמי. אבל כדי להיות גילוי יחודו האמיתי גם בעולמות הנפרדים דבי"ע. ע"י יסוד ומל'. שזהו כמו גילוי השכל לזולתו. צ"ל נמשך הכח מאל עליון שלמעלה מהשתל'. בחי' כ"ע עתיקא. אך המשכת כח זה מכ"ע ועתיקא ביסוד הוא ע"י בינה דוקא. שבה התגלות עתיק בערך הנאצלים ג"כ כו' כמ"ש במ"א. וזהו שמפרש המק"מ בצל ההוא דאקרי אל עליון עלמא עילאה בינה. וזהו שדוקא כאשר נכנס יין שהוא בחי' בינה שנק' אם הבנים שמחה כמו יין המשמח. אזי יצא סוד הוי' להתגלות בכל העולמות והנבראים דבי"ע. וזהו צאינה וראינה כו' בעטרה שעטרה לו אמו דוקא (שיר ג' י"א). וזהו תירושי המשמח אלקים מל' ואנשים מע"ע וכנ"ל:

והנה הגורם להיות נכנס יין למעלה כו' הוא כשנכנס יין בנש"י. שכמו שקוב"ה סתים וגליא. כך ישראל סתים וגליא. והו"ע יעקב וישראל. יעקב הוא בחי' עשר כחות הנפש שכל ומדות שבמוח ולב. שהם בחי' עקב ורגל לגבי עצם הנשמה שאין לה כלים בגוף. שלבחי' שלמעלה מהשכל אין כלים בגוף. שהרי הראש הוא משכן השכל והלב הוא משכן המדות. וזהו בחי' גליא שבנשמה. ועצם הנשמה הוא בחי' סתים. ומ"מ ישנה ג"כ. היינו

בהות

וזהו"ע מט"ע קושר כתרים לקונו מתפלותיהן של ישראל שהכתר עושים מאבנים והו"ע אותיות התפלה. שזהו ויקח מאבני המקום הוא בחי' מל' דבר הוי' שנק' הוא מקומו ש"ע וכמאמר ברוך המקום לפי שזהו החיות דבחי' המקום דכל ההשתלשלות לזאת נק' המל' מקום. וישם אותה מצבה אות ו' הו"ע ההמשכה בתורה שית סדרי משנה זהו וא"ו. אך ההמשכה בתורה הוא רק בהעלם וע"כ ויצוק שמן על ראשה פי' שמן הוא בחי' הכ"ע להיות גילוי בחי' חכ"ע ממש למטה בבחי' מצבה הנ"ל שהוא בחי' תומ"צ שמלובשים למטה בדברים גשמיים כו' עי' בתו"א. וכמארז"ל מה להלן באימה וביראה כו'. וכמ"ש ואשים דברי בפיך. ודברי אשר שמתי בפיך. אני המשנה המדברת בפיך. שבעת דיבורי תורה שהאדם מדבר יהי' מדבר הדיבור עליון מתוך פיו כו'. ולהיות גילוי כזה למטה הוא ע"י ההעלאה מלמטלמ"ע תפלה וכנ"ל. וזהו שת"א על וישם אותה מצבה ושוי' יתה קמה. והוא עדמ"ש ודבר אלהינו יקום לעולם וכמאמר ודבריו חיים וקיימים כו'. וכ"ז הו"ע העלאת האותיות דקדושה שמהי' בי"ע דקדושה. ועוד זאת העלה גם האותיות המלובשים להחיות הקליפו'. וזהו"ע וילך חרנה חרן עה"כ בגימט' גרון. והוא כמ"ש כחר גרוני. שהו"ע שאין כמעט הדיבור. כי האותיות המחיים בקדושה הרי נמשך שם ביטול לאלקות בשרפים וחיות ואופנים בכולם יש ביטול להחיות אלקו' שמהי' עד וצבא השמים לך משתחוים. רק שהביטול הוא רק ביטול היש וענין העלאתם הוא להיות בהם ביטול אמיתי. אמנם האותיות שמהי' בקליפה ובסט"א הוא ע"ד תכלית ההעלם שאין נרגש כלל החיות אלקי עד שאומרים לי יאורי כו' לא ה' פעל כל אלה. ויעקב העלה גם מבחי' חרן וזהו"ע העובדות שלו שהי' בחרן כמ"ש ויגל את האבן מעל פי הבאר שעשה זה בחרן להיות העלאת האותיות שיהי' בהי' בהמ"ח כו' (וכל כוונת הדרוש הזה הוא העלאה מבחי' בי"ע דקדושה וגם העלאה מקליפה ובסט"א וכנ"ל בב' הפי' בעקב. וזהו מ"ש בתו"א בענין ההעלאות הבירורים הלשון בבחי' אתכפיא ואתהפכא. וענין אתכפיא שייך רק בההעלאת הניצוצים מקליפה משא"כ מבי"ע דקדושה הרי שם בלא"ה יש ביטול כנ"ל. אבל בההעלאה מקליפ' שייך אתכפיא תחלה שהו"ע רצוא ותשוקה בהניצוצות לעלות מקליפה וה"ז רק תשוקה לבד ואח"כ כשמתעלי' בקדושה ה"ז אתהפכא כו'. וזהו ושבתי בשלום אל בית אבי כמשנ"ת זה בתו"א) :

והנה מ"ש אם יהי' אלקי' עמדי ושמרני כו' ונתן לי כו' והי' הוי' לי לאלקים ואין מובן לבון זה שהתנה התנאי אם יהי' כו' ושמרני כו' ואז והי' הוי' לי לאלקים (כמ"ש בבחיי) וכי אם לא יהי' כן לא ירצה ח"ו לעבוד את השי"ת. אך הנה כתיב (משלי י"ז) אבן חן השחד בעיני בעליו אל כל אשר יפנה ישכיל. ופירש"י דקאי על התשובה שע"י התשובה של האדם הוא כמו השחד שעי"ז אל כל אשר יפנה ישכיל. והנה באמת כתיב בתורה האל הגדול כו' אשר לא יקח שחד כו'. ופי' שאין הקב"ה לוקח שחד המצות בשביל העבירות שאם עבר אדם עבירה א' אף אם עשה אלף מצות אין הקב"ה לוקחם לשחד עבור העבירה. רק שעל העבירה מעניש את האדם ועבור המצות נותן שכר כו'. ואיך אמר כאן שהתשובה היא שחד כו'. אך הענין דארז"ל צדיקים מהפכים מדה"ד למדה"ר כמ"ש ויזכור אלקים את נח ויזכור אלקים את רחל. ורשעים מהפכים מדה"ר למדה"ד כמ"ש וה' המטיר כו' גפרית כו'. והענין דבאדם יש יצה"ט ויצה"ר. היצ"ט נמשך רק לאלקות אה' ותשוקה לאלקות וכתיב נר הוי' נשמת אדם כמשל הנר שנמשך למקורו כו'. והיצה"ר נמשך אחר רצונות גשמי' ותאוות עוה"ז דהיתר ואיסור ח"ו. והנה שעת צלותא שעת קרבא שהו"ע המלחמה בין היצ"ט ויצה"ר והמלחמה נ"ל תמיד וע"כ צריך האדם להתפלל בכל יום ללחום עם היצה"ר. אמנם צדיקים הגדולים שמתגברים על היצה"ר ומהפכים אותו לגמרי לאלקות כמ"ש בכל לבבך כו'. עי"ז גורמים למעלה שיתהפך מדה"ד למדה"ר. כי שרש היצ"ט הוא מקו הימין חסד כמ"ש אך טוב וחסד ירדפוני. והיצה"ר נשתלשל מסיגי ופסולת הגבו' דקו השמאל. וע"י שנעשה היצה"ר נכנע וכפוף ובטל להיצ"ט גורמים כמו"כ למעלה שמדה"ד יתהפך למדה"ר כו'. כי עי"ז מעוררים בבחי' עתיקא (עי' ע"פ מי מנה) דלית שמאלא כו' וכולו ימין ועי"ז נתהפך מדה"ד למדה"ר. וזהו ע"י צדיקים הגדולים. וכן ע"י בע"ת שמהפכים הרע לטוב. וע"כ ניחא מ"ש האל הגדול הגבור והנורא שזהו המדות דאצי'. אשר לא יקח שחד. שאינו נוטל שחד המצות בשביל עבירות כי המ"ע שרשם בה"ח והל"ת שרשם בה"ג. וע"כ אין המצות שחד על העבירות כי הה"ג הם כנגד הה"ח. אבל ע"י התשובה מעוררים בבחי' דלית שמאלא ממילא נתבטל מדה"ד לגמרי ונהפך לחסדים וע"כ התשובה היא שחד כו'. וזהו אבן חן השחד כו'. אבן הוא א' ב"ן. ב"ן הוא בחי' גבורות והא' הוא המשכת הביטול שהו"ע התהפכות הגבורות לחסדים וזהו בחי' שחד ממש כו':

וזהו"ע שאמר יעקב אם יהי' אלקים עמדי פי' ששם אלקים מדה"ד יהי' ג"כ עמדי היינו שישפיע לו כל השפעות טובות ושמרני כו' ונתן לי כו' הרי ששם אלקים מדה"ד יתהפך למדה"ר וכ"ז יהי' ע"י הבירורים ושבתי בשלום אל בית אבי בגמר ושלימות כל הבירורים (שלא יהי' עבירות כלל). והי' הוי' לי לאלקים. שהוי' בעצמו יהי' לו לאלקים שלא יהי' מדה"ד כלל כ"א כולו הטוב והחסד :

ויחי

אשרי לגפן עירה. ולשרקה בני אתונו. עייר הוא חמור זכר רך בשנים. ואתון נק' חמורה נקבה כמ"ש אתונות עשרים ועירים עשרה (וישלח ל"ב ט"ז). וכתי' ועיר בן אתונות (זכרי' ט' ע' ע"ש במגודות). והיינו דכר ונוק' דקליפה. ולע"ל יהי' לבחי' גפן דקדושה

מזרח שמש הוא בחי' בינה דכמו שהשמש זורח במזרח ומשם זורח בכל הרוחות כמ"ש הולך אל דרום סובב אל צפון. ולמעלה זהו בחי' בינה דאצי' שממנה נמשך גילוי בחי' שמש הוי' ישוא"ב בכל הו"ק דאצי'. וזהו ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה וכנ"ל. וכמ"ש צוה ישועות יעקב. ישועות הם ש"ע נהו"ע ובחי' יעקב מחבר וממשיך אותן למטה בבחי' עקביים ג"כ שהש"ע נהו"ע הם מלמעלה מהשתלשלות ולמעלה מהסכ' ויעקב ממשיך אותן למטה. כי ישועות הוא מלשון שעה כמ"ש וישע ה' אל הבל וגו' שהוא בחי' ירידת והמשכת אורו ית' למטה מטה כו'. והוא עד"מ מלך גדול ונורא שנפנה לאדם קטן פחות הערך ה"ז ירידה והשפלה עצומה כו'. כמו"כ מה שנמשך מרוממות דאוא"ס ב"ה הפנה אל הבל ואל מנחתו זהו"ע וישע כו'. וזהו צוה ישועות יעקב שיעקב ממשיך בחי' ישועות הנ"ל למטה כו'. ולהבין שייכות ענין הישועות ליעקב והלא נת"ל שיעקב ממשיך רק מבחי' יו"ד הכ'. דהנה כתיב ישועות פניו שהישועות נמשך מבחי' פניו. וגם כתיב ישועות יעקב. והכל א' דהרי כתיב מבקשי פניך יעקב. וגם בזהר (ח"ג נ"ג ע"א) מפרש הפסוק ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים. דילימ"ל הי' בזכות ג' אבות. בפניו זה יעקב. בכחו זה יצחק. הגדול זה אברהם. הרי יעקב נק' פניו. וע"כ שייך ענין ישועות פניו גם ליעקב. וביאור"ע הנה אי' בכהאריז"ל דישועות נמשכים מאורות אימא עילאה. וז"ש כי תרכב על סוסיך מרכבותיך ישועה. וסוס ב"פ ס"ג אשר שם ס"ג הוא בבינה. והענין דמצינו שגם למעלה שייך ענין ישועה כמארז"ל (מ"ר משפטי' פ"ל) ע"פ שמרו משפט כו' כי קרובה ישועתי לבוא ישועתכם לא נאמר אלא ישועתי שהישועה בישראל הוא ישועה גם למעלה כביכול. דהנה כתיב טוב לחסות בהוי' מבטוח באדם. וידוע הקושיא הלא כתיב ארור הגבר אשר יבטח באדם כו'. והענין דקאי על אדה"ע שעל הכסא. כי עיקר אדם הוא המדות עליונות דאצי' חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא ת"ת גופא. ובמדות יש זלעו"ז. דכמו שנאצלו ז"מ דקדושה כן נתהוו ג"כ ז"מ רעות דקליפה ונק' אדם בליעל לעומת אדם דקדושה. וע"כ מהמדות יכול להיות יניקת החיצונים. כמו למטה בהידים יש לפרנים שעומדין ליקלך. כמו"כ מבחי' חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא יוכל להיות יניקה. וז"ש שממית בידים תתפש וכתיב והידים ידי עשו כו' וכמארז"ל אברהם (חסד דאצי') יצא ממנו ישמעאל (חסד דקליפה) יצחק יצא ממנו עשו. וא"כ בהמדות צ"ל ישועה שלא יומשך מהם יניקה. וישועה זו נמשך ממקום שאין יכול להיות משם יניקה כו'. והיינו מהבינה שנק' יובל דרור עלמא דחירו. ולכן אי' בכהאריז"ל דישועות נמשכים מאורות אימא עילאה. אך צ"ל דהלא נת"ל בפי' ישועות שפרש התיבה הוא שע ש"ע נהו"ע. וכן הוא ע"פ האמת. כי בבחי' אדם יש זלעו"ז וע"כ צ"ל הישועה מבחי' כי לא אדם הוא בעיקר בחי' זו הוא בעתיקא שנק' עת"י המתנשא מימו"ע למכאמא"כ. וזהו ש"ע הש"ן ג"ר דע"י והע' ז"ת דע"י. כי המדות דאצי' מספרם יחידות כידוע בענין שבע שנים כו' ובג"ר מספר עשיריות. ובעתיקא המספר מאות כו'. והענין כי עיקר הישועה הוא מבחי' עת"י דוקא אך הארת עת"י הוא בחכמה (וזהו"ע הארת או"ם בחכמה)

וע"י החכמה הוא מתגלה בבינה. ולכן נק' חו"ב מעיני הישועה. וכתיב עזי וזמרת י"ה (חו"ב) ויהי לי לישועה. ומה דאי' בכהאריז"ל שהישועות מבינה ולמה לא מהחכמה שמשם עיקר הארת אוא"ס הוא מב' טעמים. א' לפי שהתגלות עתיק הוא בבינה דוקא. ובחכ' ההשראה הוא בבחי' העלם עדיין לגבי עולמות. אף שבחכמה עצמה הוא בבחי' גילוי. אבל לגבי עולמות כו'. והב' כי בישועות צ"ל ב' בחי' הו"ג כי ענין הישועה להציל הא' מזולתו הרודפו הרי צ"ל פעולת החסד לזה ופעולת הדין לזה. וכמו שהי' ביצימ"צ נגוף ורפוא נגוף למצרים ורפוא לישראל וה"ז פעולת ב' המדות הו"ג ביחד ולכן הוא ע"י הבינה דוקא שרש הגבורות דקו השמאל כו'. והגבורות הם ממותקים בחסדים כו'. ולכן נק' ישועות פניו לפי שנמשכים מבחי' י"ה הו"ב וכתיב חכמת אדם תאיר פניו. גם לפי שנמשכים מבחי' תרין תפוחין דעתיקא (עי' בלקו"ת בביאור ב' דמסעי רפ"ה בענין תתן אמת ליעקב. מתרין תפוחין נהירין אנפין דז"א שהוא בחי' ת"ת שנמשך לו ק"ן מהש"ע נהורין שבפנים דא"א) שהו"ע תיקון השביעי ואמת. ועז"כ ואור פניך כי רציתם. וכתיב יאר הוי' פניו ישא הוי' פניו אליך. ומה שנק' הישועות ע"ש יעקב הוא כמ"ש שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבא. והיינו כידוע שמשפט וצדקה הם הדרך להמשכת גילוי שם הוי' בחי' סוכ"ע לבחי' ממכ"ע שנק' אדם. וזהו שמרו משפט כו' כי קרובה ישועתי לבא. שע"י משפט וצדקה ממשיכים הישועה לבחי' אדה"ע מבחי' שם הוי' סוכ"ע עלמא דחירו כנ"ל. והנה כתיב משפט וצדקה ביעקב כו' לכן צוה ישועות יעקב. והענין לפי שיעקב בריח התיכון המבריח מבחי' קצה השמים דלעילא עלמיות בינה שמשם נמשכים הישועות עד בחי' קצה"ש דלתתא יסוד או מל' וכמ"ש ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם עד העולם הוא מבחי' עלמא עילאה בינה עד עלמא תתאה מל'. משא"כ מה שבכל המדות נמשך מוחין דבינה כמ"ש כונן שמים בתבונה הוא רק נה"י דבינה. וגם רק עד הוד אתפשטת אבל ע"י ת"ת נמשך מעלמיות בינה ועד יסוד ומל'. ולכן נק' המשכה זו דבחי' יעקב יו"ד עקב בשם ישועות. כי בין לפי' הא' דעקב הוא בקדושה ויעקב ממשיך מבחי' היו"ד הכ' הביטול בבי"ע דקדושה עד בחי' עקב דקדושה שהי' היחוד דאוא"ס ב"ה בבי"ע כמו באצי' זהו"ע ישועה דהפי' במדות דאצי' נת' שצ"ל ג"כ ישועה כנ"ל בענין ישועתי. ומכש"כ בבי"ע הו"ע ישועה. וכן להפי' דעקב בק"נ נק' ודאי ההמשכה בשם ישועה וכמ"ש גם בתניא ע"פ כי יעמוד לימין אביון (הוא היצ"ע) להושיע משופטי נפשו בחי' היצה"ר. ונק' זה ישועה כו'. וכ"ז נת' ענין ההמשכה דבחי' יעקב. והנה ידוע דלכל המשכה שמלמעלה צ"ל תחלה העלאה מלמטלמ"ע. וזהו מ"ש תחלה ויקח מאבני המקום היינו האותיות שנמשכים מבחי' ברוך המקום הוא מקומו ש"ע להחיות העולמות וכמ"ש באליהו ויקח שתים עשרה אבנים כמספר שבטי בני יעקב כו' וכתיב תחלה וירפא את מזבח ה' ההרוס (וכמ"ש בסה"ז כאן בענין י"ב אבנין עילאין ע"ש) ונת' זה בארוכה בתו"א ע"ש. ואח"כ ויפש הותה מלבה הוא בחי' אות וא"ו והו"ע ההמשכה שמלמעלמ"ע ע"י העלאה שמלמטלמ"ע. ובכלל הוא ההפרש בין תפלה לתורה. דענין התפלה הו"ע העלאת האותיות

וזהו"ע

שאומרים בברכת אלקי נשמה כו' המחזיר נשמות לפגרים מתים וקאי על עת השינה שהוא הסתלקות המוחין כו' ולא נשאר כ"א כח המדמה שזהו"ע החלום שיכול להרכיב שני הפכי' כאחד. לפי שכשהשכל בגילוי הוא מבחין ומפריד בין הפכיי'. אבל בשינה שמסתלק השכל ולא נשאר כ"א כח המדמה אזי הוא החלום. וכמו"כ יובן שהגלות נמשל לשינה כידוע וכתיב היינו כחולמים היינו שאעפ"י שמתבונן בתפלה באלקות וגם מתעורר באהבה לה' מ"מ לאחר התפלה הוא משיג ורואה גשמיות העולם כו'. והוא מפני שזה שמבין ומשיג באלקות בתפלה הוא רק כמו כח המדמה ואין זה עצמיות כלל אלו כו'. ולכן נאמר על זמן הגלות היינו כחולמים. וזהו שנק' ישראל בגלות שנמשל לשינה כו' בשם פגרים. וירד העיט הוא לטרוף אותם לגמרי כנ"ל. וישב אותם אברם בתשובה כי ע"י התשובה ממשיכים מבחי' נתיב לא ידעו עיט כמ"ש (ישעי' מ"ג) אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך ב' פעמים אנכי בשביל ב' דברים תיקון הפגמים ומילוי החסרונות. ונ"ל תחלה תיקון הפגמים מבחי' אנכי דעתיק להפריד אחיזת החיצונים ע"י המשכת בחי' מקיף עליון ואח"כ יכול להיות מילוי החסרונות מבחי' אנכי דא"א שרש הנאצלים (כמשנ"ת באריכות בהדרוש ראה האריך יעו"ש) וכל זמן שלא יהי' תיקון הפגמים א"א להיות מילוי החסרון שלא יה' יניקה יותר כו' כמ"ש במ"א. וזהו וישב כו' כמו ישב רוחו יזלו מים. וכתיב ורוח אלקים מרחפת ע"פ המים. וארז"ל (במד"ר בראשית פ"ב) רוח אלקים זה רוחו של מלך המשיח ע"פ המים בזכות התשובה שנמשלה למים שפכי כמים לבך (איכה ב'). וזהו ונתתי רוחי בכם וחייתם. מארבע רוחות בואי הרוח ופחי בהרוגים האלה ויחיו (יחזקאל ל"ז). והיינו כי רוח הוא בחי' עליונה מאד בחי' אויר שלמעלה גם מבחי' אור וע"י רוח תשובה והרוח תשוב אל האלקים כו' אזי מתגלה רוח העליון בחי' אחת רוח אלקים חיים (ס' יצירה) שעז"נ ונתתי רוחי בכם וחייתם וזהו"ע המחזיר נשמות לפגרים מתים ותחה"מ שיהי' בב"א:

פרשה ויצא

לד"ה ושבתי בשלום שבתו"א

בענין פי' יעקב הוא בחי' יו"ד עקב שהוא בחי' המשכת הכ"ע שהיא בחי' יו"ד כו'. הנה הכ"ע היא ראשית האצי' וזהו ראשית ההשתלשלות. שלמעלה מהחכמה הוא למעלה מהשתלשלות כמ"ש והחכמה מאין תמצא. וגם בחי' חכמה זהו בחי' מ"ה. שם מ"ה המברר כו'. וענין יו"ד עקב זהו המשכת הכ' למטה מטה בבחי' עקב. והנה עקב זה יתפרש בב' ענינים. הא' בקדושה. ב' בקליפה. ופי' עקב בקדושה הוא בחי' סוף השתלשלות העולמות דקדושה והוא בחי' עשי' דעשי' ונק' הודאה דהודאה זהו בחי' עקב דקדושה. וענין הודאה דהודאה. דהנה הודאה נמשך מהשגה כמאמר בינה עד הוד אתפשטת היינו כאשר האדם מתבונן בגדולת אוא"ס ב"ה אזי מודה הוא שכך יאתה שתכלה אליו נפש כל חי שאף שאין לו כלות הנפש בפו"מ בהתגלות הלב אמנם הוא מודה שצ"ל כלוה"נ ויראה כו'. וזהו גילוי גדול בנפש כו'. אמנם הודאה דהודאה הוא שאין לו השגה והתבוננות באוא"ס וממילא אין לו הודאה שמצד ההשגה כ"א שהוא מודה שצריך להודות. ובחי' זו דהודאה הוא בחי' סוף המדרגה דקדושה דמי שאין לו גם בחי' זו הוא בחי' קליפה וכע"א וכמארז"ל מאן דלא כרע במודים (הוא בחי' הודאה דהודאה) נעשה שדרתו נחש כו'. והנה בבחי' עקב זה צ"ל שמירה גדולה מאחר שקרוב מאד לקליפות. ועז"א עונות שאדם דש בעקביו שבעקב זה דשים על עונות. וכמ"ש עון עקבי יסובני שהעון סובב את העקב. וכמארז"ל נחש כרוך על עקבו כו'. וז"ש ואתה תשופנו עקב שיניקת הנחש מהקדושה הוא מהעקב. וענין יו"ד עקב המשכת הכ' בבחי' עקב זה הו"ע המשכת הביטול שלמעלה מהשגה שאעפ"י שאין לו התבוננות והשגה כו'. אעפ"כ יהי' בטל לאלקות למעלה מהשגה והטעם כו'. וגם בחי' רעו"ד רצון א' ליבטל במציאות באוא"ס ב"ה. וזהו שהיו"ד היא אות שחורה. היינו הביטול והרצון שלמעלה מהשגה והטעם. וזהו התיקון והשמירה בבחי' העקב. ועוד יתפרש העקב בקליפה ק"נ שנק' עקב שהיא לאחר סיום וסוף של כל ס' ההשתלשלות. שלמטה מטה מהקדושה. כי בק"נ הטוב שבה מעורב עם הרע לגמרי. וענין המשכת היו"ד בבחי' עקב זה זהו ויצא יעקב כו' חרנה בחי' נחר גרוני ק"נ כמשיתל"ק אי"ה. וזהו"ע הבירורים לברר משם כי היו"ד בחי' הכ"ע דאצי'. והנה עולם האצי' הוא עולם התיקון כידוע. משא"כ עולמות בי"ע נבראים ונפרדים שנראים יש. ואף שבטלים לאלקות הוא רק בחי' ביטול היש ועי"כ אינם מתייחדים עם אוא"ס. דלא כבאצי' שהביטול אמיתי ממש ועי"כ מיוחדים עם אוא"ס דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד אבל בבי"ע אין שם יחוד עם אוא"ס. ומכש"כ בק"נ שהטוב מעורב לגמרי עם הרע. וע"י המשכת היו"ד בחי' חכמה שם מ"ה המברר עי"ז נמשך בבי"ע הבחי' ביטול אמיתי ועי"ז מתייחדים עם אוא"ס ב"ה בבחי' איהו וגרמוהי חד כבאצי'. עד שירד גם למטה מטה בק"נ לברר הטוב מהרע ויתעלה למעלה בקדושה עליונה אלקות כו'. וזהו ויצא יעקב מבאר שבע כו'. שבחי' יעקב הוא הממשיך מבחי' באר שבע שהוא למעלה מעלה איהו וחיוהי וגרמוהי חד כו'. והיינו שבחי' יעקב המשכת הכ"ע דאצי' נמשך מבחי' באר שבע. והנה באר שבע יש בזה ב' פי'. הא' שהמל' נק' באר שבע בחי' באר הנובע משבע דרגין עילאין הם בחי' המדות דאצי' שמשפיעים במדת המל'. ופי' הב' באר שבע בינה עילאה שהיא הבאר המשפיע וממשיך בשבע מדות שלמטה הימנה. וכאן הכוונה בבאר שבע הוא בינה דאצי' וזהו הלשון בתו"א באר שבע שהיא למעלה מעלה איהו וחיוהי וגרמוהי חד. והענין שהמשכת והתגלות היו"ד הכ"ע הוא ע"י הבינה. וכמאמר האל הפותח בכל יום דלתות שערי מזרח ובוקע חלוני רקיע דענין

מזרח

נתיב העלין מהל"ב נתיבות שבמל' שהוא עיקר בחי' פנימיות המל'. ומה שבא נחש כו' הוא רק בבחי' פרצוף החיצון דמל' כמ"ש (משלי ל' י"ט) דרך נחש עלי צור שהו"ע קטנות דשמות אלקים (עד"ה ואם בשדה) אבל בבחי' הגדלות דהוי' סלעי כו' אין שם בוס אחיזה ויניקה. ועז"א (שה"ש ד' י"ב) גן נעול אחותי כלה כו'. ויובן ג"כ בנפש בעבודה שכשמתבונן באלקות בתפלה ואין נתפס ומתקבל היטב במוח. לפי שהוא רק ע"י יגיעת נפש כו' ואין המוח כלי לאלקות. וכמו"כ הוא בבחי' המדות שהוא רק לעשותה לאהבה כו'. אזי יכול הרע ג"כ להתאחז אחר התפלה כו'. אבל כשהוא בבחי' שמחה ותענוג מאלקות. לפי שאלקות הוא עלמיות אלו אין הרע יכול ליקרב וליגע כלל אל האדם. ולמעלה זהו"ע נתיב הל"ב דמל' ככס"י שבו התגלות הכתר ובחי' עתיק. שהו"ע תענוג ושמחה בככס"י (והיינו שבבחי' זו המל' היא במדרגת הבינה כאמה בתה אשר אם הבנים שמחה כו'). ולכן נתיב זה לא ידעו עיט דלא הכמי' ס"מ כו':

ולפי' עיט בקדושה יובן ענין נתיב לא ידעו עיט ע"פ מה שארז"ל (במד"ר בא ספט"ו) העוה"ז דומה לאירוסין העוה"ב דומה לנשואין. דלכאורה א"ז מובן איך נק' כללות העוה"ז רק אירוסין. הרי מ"ת הוא ביום חתונתו. ובבהמ"ק הי' גילוי היחוד תמיד כמ"ש בכרובים ופניהם איש אל אחיו. ובימי שלמה קיימא סיהרא באשלמותא. וגם אפי' עכשיו הרי יש יחוד עליון בשבתות ומועדים ור"ח ובכל יום בעמידה דשחרית. אך הענין כי ההמשכת מ"ד נק' יקר היפך ממה שבלעו"ז הוא קרי. וז"ש (תלים ל"ו) מה יקר חסדך. פי' החסד הוא היחוד כמ"ש ואיש כי יקח את אחותו חסד הוא. וזהו ג"כ מ"ש (מגילת אסתר ח') ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר. אורה ושמחה זהו ב' בחי' מהמל' וששון ויקר זהו ב' בחי' מהיסוד. והענין כי ההמשכה הוא מל"א נתיבות ח"ע ובכל נתיב יש ע"ס ויו"ד פעמים אל גימט' יקר. אבל נתיב הל"ב דחכ' אין מתגלה עכשיו כלל. ושרש הענין הוא כדאיתא בכהאריז"ל שכל הגילויים דעכשיו הוא רק מפנימיות א"א והילוכיות עתיק. אבל פנימיות עתיק אין מתגלה עכשיו (ונת' הטעם במ"א). כ"א לע"ל בימוהמ"ש ותחה"מ יהי' גילוי פנימיות עתיק. ונתיב הל"ב דחכ' שהוא עיקר פנימיות החכ' שחשוב כמו פנימיות עתיק א"א ג"כ להתגלות עכשיו. וז"ש כימי לאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות כ' פלאות שעה"כ דבינה כו'. והיינו לפי שכל הגילויים דעתה הוא רק מ"ע שע"ב ול"א נתיבות הכ'. וזהו שהיחוד דעכשיו שנק' יקר שהוא רק מל"א נתיבות הכמה העפ"י שבאמת נק' זה עתה נשואין ויחוד שהוא השפעה פנימיות ועלמיות ממה שאפשר להתגלות עכשיו. מ"מ לגבי הגילוי שיהי' לע"ל מפנימיות הכ' ופנימיות עתיק שהוא בחי' יקירא דיקירותא נק' רק אירוסין שאינו יחוד כלל. וז"ש והי' ביום ההוא לא יהי' עוד אור יקרות כו'. לפי שאז יהי' גילוי בחי' יקר על יקר כו'. וזהו שנתיב הל"ב דח"ע לא ידעו עיט. פי' לא ידעו הוא כמ"ש והאדם ידע ור"ל שאין מתגלה בבחי' היחוד דעכשיו. ומ"ש אח"כ ולא שזפתו עין איה ור"ל המלאכים שאומרים איה מקום כבודו. וקשה לכאורה כיון שאפי' העיט לא ידעו ממילא פשיטא שלא ישיגהו עין איה. והענין הוא כמ"ש כי לא יראני האדם וחי. והפי' האדם הוא האדה"ע שעל הכסא. וחי הוא חיות הקדש (מד"ר נשא ספי"ד). והרבותא הוא שאפי' המלאכים שהם בחי' מרכבה להגביה ולהעלות את האדם שעל הכסא לבחי' כי לא אדם. מ"מ הוא רק בפנימיות א"א והילוכיות עתיק כנ"ל ולכן כי לא יראני כו'. וכמו"כ יובן בפי' נתיב לא ידעו עיט כו':

ועתה נבוא לביאור הפסוק וירד העיט על הפגרים. ויש להבין מהו פגרים. הנה למטה בגשמיות כשמסתלק רוח החיים אזי נק' הגוף פגר. וא"כ למעלה זהו בחי' ז' מלכין קדמאין שהם ז' מדות דתהו. והמדות נק' גופין. וכשנסתלק מהם האורות ולא נשאר בהם כ"א ניצוצות שהו"ע הבלא דגרמי אזי נק' פגרים. ופי' זה מכוון עם מ"ש רש"י ז"ל ע"פ זה וירד העיט כו' זה דוד המלך ע"ה שרצה לכלות את כל האומות ולא הניחו הקב"ה. וידוע שהע' אומות והשרים שלהם אחיזתם ויניקתם הוא משבה"כ מז' מלכין קדמאין דתהו. ופי' וירד העיט כו'. להפי' עיט בקדושה שנת' שזהו בחי' יסוד. ה"ז ענין בירור הניצוצות ושבה"כ דתהו ע"י העיט. והיינו כידוע שיש ב' בחי' בירור. תחלה הוא בירור שם ב"ן מל'. ואח"כ הוא בירור אמיתי דשם מ"ה שהו"ע ההמשכת מ"ד שע"י יסוד. ועיקר הרמז הוא על זמן ביהמ"ק שאז הי' בירור הניצוצות ע"י הקרבנות. והכוונה וירד העיט הו"ע המשכת שם מ"ה דהכמה ביסוד לברר לגמרי הניצוצות ושבה"כ דתהו בשלימות בזמן בהמ"ק. וישב אותו אברם לפי שגמר ושלימות בירור כל הניצוצות א"א להיות עד ביאת משיח בב"א עד דמטו רגלין ברגלין. וז"ש לא גלו ישראל אלא כדי להוסיף עליהם כו' וזרעתיה לי בארץ כו' (פסחים פ"ז ע"ב). אבל בזמן בהמ"ק ע"י קרבנות לבד אעפ"י שהעיט הי' בכחו לברר הכל. אבל לא הי' השלימות בזה כ"כ (ר"ל כמו מצד הבירור דהעמ"כ). וזהו ג"כ הכוונה מה שדוד רצה לכלות את כל האומות ולא הניחו הקב"ה. ולפי' עיט בלעו"ז המכוון בהיפך וירד העיט למנוע בירור הניצוצות כנ"ל בפי' לסתיר עלה כו' ועל ידי מה שרגליהם לרע ירוצו. וישב אותם אברם כמשי"ת. ובמד"ר (בראשית פמ"ד) יש פי' דפגרים קאי על ישראל בגלות. והענין שכשהאדם אינו מקבל חיות מתומ"צ שהם בחי' חיים. התורה היא עץ חיים וחיי עולם כו'. והמצות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם (ויקרא י"ז ה'). והוא אין לו חיות מעסק התומ"צ. והיינו כמארז"ל (שבת ס"ג ע"א. פ"ח ע"ב) למשמאילים בה כו' כמו שמאל יד כהה הליבות. כן העסק בתומ"צ הוא בבחי' שמאל והליבות שמבטל כו' או שמתרשל לעיין היטב ולייגע בתורה היפוך ממ"ש בזה"ק (ח"א ק"נ ב') ע"פ יעשה למחכה לו אלין דדחקין כו' ודייקין למלין דאורייתא כו'. וכמו"כ מעהמ"צ הוא בקרירות ומצות אנשים מלומדה. אזי אינו מקבל חיות מהתומ"צ. ועוד יש בחי' גרוע מזה והוא מה שארז"ל (ברכות די"ח ע"ב) רשעים בחייהם כו'. כי לרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי כו' (תלים נ') כמ"ש במ"א באריכות. וגם אפי' בכל אדם שייך מצד הגלות להיות נק' פגרים כמו
שאומרים

עלה ותושיה. דהנה התורה היא למעלה מבחי' בריאת העולמות. והענין כי יש מעשה מרכבה ומע"ב. מע"ב זהו סדר השתלשלות שבע"ה ממל' דא"ס עד מל' דעשי'. והתקשרות העולמות זע"ז שהוא ע"י בחי' חיצוניות שבעליון שנמשך בתחתון נה"י דאבא נעשים מוחין לאימא כו' עד נה"י דמל' שנעשים מוחין בעולם הבריאה וכן מבריאה ליצירה כו'. אבל פנימיות עליון אין נמשך ומתגלה לתחתון כלל. וז"ש (שמות ל"ג) ופני לא יראו כו'. אבל מעשה מרכבה שלמעלה ממע"ב הו"ע הרכבת הכחות שהו"ע יחודי וזווגי המדות והספירות שיתאחדו ויתכללו זה בזה ממש והיחוד הוא השפעה מעצמיות ממש דהיינו שעצמי' ופנימיות העליון יומשך ויתגלה לתחתון ממש. ויחוד זה הוא ע"י יסוד (היסודות שבכל פרצופי המשפיעים שבסד' השתל'). וזהו לי עצה ותושיה דהיינו עצה עמוקה שיהי' יוכל לימשך ולהתגלות גם פנימיות עליון לתחתון. וזהו (מאמר כנס"י) כי שמחתני ה' בפעלך (זהו מעשה מרכבה) במעשה ידיך ארנן זהו מע"ב. כי בריאת העולמות נק' עשי'. מלאכתו אשר עשה. ששת ימים עשה ה'. וזהו על כל שבח מעשי ידיך. ידי יסדה ארץ כו' (כללות הבריאה). ובהמ"ק נק' פעולה מכון לשבתך פעלת תיקון העשי'. והיינו כי בהמ"ק הוא להיות יחוד עליון מקדש אד' כוננו ידיך. התחברות הב' ידות חו"ג. והוא ענין תיקון ומיתוק הגבורות על ידי יחודי וזווגי המדות ע"כ נק' זה פעולה ותיקון דמעשה בראשית כו'. לכן גבי פעלך כתיב שמחתני ע"ד שמחה בלא"ה שמחה פשוטה בלי שום תערובות מרירות ונק' מה נעמת אהבה בתענוגים. ובמעשה ידיך ג"כ ארנן פי' ע"י גילוי החיות בכל נברא כו' הוא בבחי' ביטול ועלי' בשיר. וזהו"ע כל פרק שירה. ברן יחד כל כוכבי בוקר כו' וצדקתך ירננו כו'. וזהו במעשה ידיך ארנן על המשכת חיות העולמות שהו"ע מע"ב. אבל הוא רק רננה ברמשא מדת לילה שיש גם תערובות מרירות. לפי כי ופני לא יראו כו'. ואח"כ מפרש ומבאר הכתוב ענין השמחה והרננה באמרו מה גדלו מעשיך מאד עמקו מחשבותיך. גדולה הוא התפשטות החיות בבחי' א"ס כמ"ש בר"ה. ומה גדלו מעשיך הוי' שגם מע"ב מה שחיצוניות עליון נעשה פנימיות לתחתון ג"כ גדלו שהו"ע התפשטות החיות בבחי' א"ס ממש להיות עולמות ונבראים עד אין קץ ותכלית שהוא מבחי' מל' שהיא ג"כ בבחי' בל"ג כו'. אך מאד עמקו מחשבותיך מח' הוא חשב מ"ה כמו חכמה כח מה. ועמקו מחשבותיך הו"ע עומק המח' דהיינו מו"ס דעתיקא שהיא העצה עמוקה דמעשה מרכבה שיומשך גילוי פנימיות אוא"ס ב"ה בעולמות זהו יותר גבוה. מאד עמקו כו':

ועתה יש להבין ב' הפי' בעיט בלעו"ז. הנה בת"י ע"פ נתיב לא ידעו עיט גלה קבלה עמוקה. וז"ל שביל אילן חייא דלא חכמי' ס"מ דפרח היך עופא כו'. שביל אילן חייא הוא שביל עץ החיים. ועפ"ז העיקר הוא בחי' כתר בחי' לבנון כו'. ופי' דלא חכמי' ס"מ דפרח היך עופא. הו"ע מ"ש (עובדי' א' ד') אם תגביהי כנשר כו'. וכתיב (משלי ל' י"ט) דרך הנשר בשמים. והיינו כי נשר הוא מדה"ר (זח"ב פ' ע"ב) שהיא מדתו של יעקב שנק' בריח התיכון שמבריח עד קצה השמים דלעילא. והס"מ שהוא הלעו"ז של יעקב כמ"ש (בראשית ל"ב כ"ה) ויאבק איש עמו כו' הוא מגביה א"ע כנשר הזה לקבל מבחי' הרוממות לפי ששם חשיכה כאורה. ולכן נק' עיט שהוא עוף הפורח במהירות הגבה למעלה. והפי' הב' עיט ל' עצה יש ג"כ בלעו"ז כמ"ש (בראשית ג' י"ג) הנחש השיאני שהפי' יעצני וכמארז"ל (שבת נ"ה ב') בעטיו של נחש פי' בעצתו. שכל עצת אחיתופל. וגם יש ערמה דקליפה כמ"ש והנחש הי' ערום (שם). ויובן עפמ"ש (ישעי' כ"ט ט"ו) הוי המעמיקים מהוי' לסתיר עצה. פי' שמעמיקים בעצה עמוקה שלהם לסתיר העצה של המאציל ב"ה איך שיומשך שפע הפנימיות בקדושה וגם שיהי' יחודי וזווגי המדות שהו"ע עת רצון מיתוק הגבו' בחסדים. וברשעים נאמר והי' במחשך מעשיהם (שם) ורשעים בחשך ידמו (ש"א ב' ט') שאין חפצים בבחי' בוקר שהוא מדת החסד וקו הימין להגביר על קו השמאל. כ"א שחפצים בבחי' חשך למנוס והסתר אלקות כו'. וכמו שאמר עשו ולמה זה לי. וכן המן אמר וכל זה איננו שוה לי כו'. וע"כ הם מעמיקים מהוי' לסתיר עצה כו'. עי' בד"ה יבא אדי' באריכות מענין זה. ובפ' אחרי ע"פ זמה היא תרגומו עצת חטאין כו'. והיינו שעיקר לסתיר עצה דבחי' לי עצה ותושיה שהו"ע יחוד מדותיו ושמאלא אתכלל בימינא הוא ע"י עצת חטאין דזנות דהיינו מה שמטיל הרהורי עבירה באדם. ויש בזה כמה מדרגות. יש הרהורי עבירה שאין אדם ניצול בכל יום (ב"ב קס"ד ע"ב) אך זהו רק לשעה שיכול לדוחם תיכף ואין מניחה רובצם אח"כ. אבל יש הרהורי עבירה כאש זר מאד עד שמלבים ומקיף את כל מוח האדם עד שאינו יכול לפשוט א"ע ממנה. והו"ע עבירה מלפפתו (סוטה ג' ע"ב). ועז"א (יומא כ"ט א') הרהורי עבירה קשים מעבירה כו'. שע"י מח' כזו עוקר את כל הנפש מקדושה לסט"א בפעם א' במהירות. וזהו"ע העיט דקליפה לשון עוף ולשון עצה. דהיינו כמו עוף הטורף מזונו ומפריחו במהירות עצומה מאד. כך ע"י עצת חטאין הנ"ל ח"ו הוא עוקר הנשמה ומבריחה מקדושה לסט"א במהירות ח"ו (ובזה יובן מש"ת בסוף הדרוש בפי' וירד העיט על הפגרים דוקא דהיינו כשאין חיות מתומ"צ אזי יכול להיות וירד העיט ע"ד הנ"ל. ולכן וישב כו' ע"י תשובה שהמשיך כח התשובה בכאו"א להיות וישב כו'):

ועתה יובן ענין נתיב לא ידעו עיט. ויבואר תחלה על העיט דלעו"ז. והיינו כי לעפ"י שמגביה א"ע כנשר לקבל מבחי' הרוממות שלמעלה מהשתלשלות אך זהו רק מבחי' חיצוניות בשם. אבל לא בבחי' הפנימיות כלל וכלל. והדרגה שבבחי' פנימיות שלמעלה מהשתלשלות כתיב (בשלח ט"ו א') כי גאה גאה סוס ורוכבו רמה בים. וכתיב (ישעי' כ"ו א') רמה ידך בל יחזיון. תרום ידך על צריך וכל אויביך יכרתו (מיכה ה' ה'). וזהו שבברכת המינין הכוונה בשם הוי' בניקוד קמץ שהוא בכתר שמשם נמשך להכרית יניקת החיצונים. וגם כפי מה שנת"ל בפי' נתיב כו' שקאי על המל' והרי ארז"ל (שבת קנ"ו א') בא נחש על חוה שהוא מל' דקדושה מ"מ יתכן נתיב לא ידעו עיט. כי הרי נת' שזהו

בשמות אלו אעפ"י שיש בהם תוקף הרצוא לעצמות אוא"ס ב"ה מ"מ הם שיש ג"כ בבחי' שוב לאחד להמשיך מלמעלמ"ע ולא כבני אהרן בקרבתם לפני הוי' וימותו כו' כידוע. וכמו"כ בבחי' ההמשכה מלמעלמ"ע אין מתעבה ומתעלם בשום שפי' והיכל שבוקע כל אוירים כו'. וגם הגילוי למטה כמו למעלה לפי שאין בא בדרך התלבשות כו' כ"א דרך מעבר לבד. וכשמקבל הגילוי בנפשו נעשה בריה חדשה ממש. כי הרי נמשך בו מוחין דגדלות ואהוי"ר שיותר גבוהים והדשים ממש שאין כמוהם בכל ס' השתל'. ובבחי' זו אין ענייני עוה"ז מפסיק כלל השתקשרות והדביקות באלקות וכמו יוסף הצדיק כו' כמ"ש במ"א. ולכן נק' בשמות אלו עופין כו'. וכמו"כ מצינו בתורה שהרוממות והגבהה במהירות נמשל לפריחת עוף במהירות כמ"ש ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי. כי מצרים היא ערות הארץ וישראל בגלות מצרים היו מושקעים שם במ"ט שע"ט דנוק' דקליפה. ובחמשים יום נתעלו ונתרוממו שזכו לקבל תורה ולשמוע הדיבור אנכי (שהי' מדבר עם כלו"ת) שהי' גילוי אנכי שהוא כ"ע כתר תורה שע"כ דקדושה. ה"ז עילוי שלא בהדרגה כלל מעומק תחת לעומק רום במהירות עצומה במשך קטן רק נ' יום וע"כ נק' ואשא אתכם על כנפי נשרים שהנשר הוא הפורח במהירות והגבה למעלה יותר מכל העופות. וכן כתיב כנשר כו' ישאהו כו' הוי' בדד ינחנו. פי' הוי' בדד הוא כמו אתה הוי' לבדך ונשגב הוי' לבדו כו'. ולע"ל יתעלו נש"י בבחי' זו לכן נאמר ע"ז כנשר כו' ישאהו על אברתו כו'. היוצא מזה שעיט הוא ההעלאה וההמשכה שבמהירות ובבחי' דילוג כו'. ועפ"ק בחי' עיט זהו בחי' יסוד ז"א דאצי'. כי עוף גימט' יוסף. שהיא בחי' צדיק יסו"ע. והענין כי ע"י היסוד נעשה העלאה והמשכה במהירות. כי היסוד נק' סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה שאעפ"י שמוצב ארצה מל' אעפ"כ וראשו מגיע השמימה. והיינו שכשהמל' מעלה מ"ן לבחי' יסוד. אזי מעורר היסוד בבחי' דעת. ובחי' דעת מקשר הו"ב עם המדות. והו"ב נק' שמימה לגבי ז"א. כי שמימה הוא כמו שמי השמים שהוא כתר. ות"ת דבינה נעשה כתר לז"א שהו"ע כותרת ומקיף כמו שמים מקיפים כו'. ות"ת דאבא נעשה עתיק לז"א מקיף למקיף זהו שמי השמים. וז"ש מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה. וכתיב ותשב באיתן קשתו. וזהו הכל בדרך העלאה. דהיינו שמעלה הענג דהעלאת מ"ן דמל' שנק' ארץ במהירות עצומה לבחי' שמימה שיתעורר מזה ענג למעלה באוא"ס ב"ה. ואח"כ גם המשכת מ"ד שמלמעלמ"ע הוא ג"כ במהירות עצומה כמ"ש (משלי י"ח) מגדל עוז שם הוי' בו ירוץ צדיק. וכתיב (תלים י"ט) והוא כחתן. ישיש כגבור לרוץ אורח. ענין הריצה במהירות היינו שהמשכת פנימיות שפע המ"ד שמבחי' שמימה לבחי' ארץ נמשך במהירות עצומה בכמו שהגילוי למעלה בהו"ב דאצי' כן יומשך הגילוי למטה בבי"ע כמו למעלה ממש כו'. ומטעם זה נק' היסוד ז"א דאצי' עיט. כמו עוף הפורח כו':

והפי' הב' עיט לשון עצה. הנה על התורה כתיב (משלי ח') לי עצה ותושיה. וכתיב (ישעי' כ"ח כ"ט) הפליא עצה הגדיל תושיה. פי' עצה הו"ע ובחי' חכ'. ותושיה הו"ע חריפות השכל והפלגת השכ'. ונק' ג"כ ערמה שהו"ע עצה עמוקה ותעלומות חכמה. וז"ש (משלי ח' ב') לדעת השכ' ומוסר כו' ואח"כ כתיב (שם פסוק ד') לתת לפתאים ערמה ובמדרש (משלי. והובא בילקוט רמז תתקכ"ט) מפרש זה הפסוק על שלמה המלך ע"ה שאמר זה כנגד עצמו פתי הייתי והקב"ה נתן לי ערמה (וחכמת שלמה הוא חריפות השכל והפלגת השכ' כמ"ש ותרב חכמת שלמה כו' ונאמר ע"ז ערמה). וזהו ג"כ מ"ש (משלי כ"ב ג') ערום ראה רעה ויסתר. והפי' שמי שמעמיק בשכ' ויראת ה' ראה רעה שרואה מקודם עונש העבירה שעתיד להיות ביום הדין ומפני זה הוא נמנע מלעשותה. משא"כ מי שאינו ערום ביראת ה' אינו רואה עונש העתיד כ"א ההנאה ההוה. וז"ש (שם ח' י"ב) אני חכ' שכנתי ערמה (עי' בהגהות לד"ה בחדש השלישי האריכות בזה יעו"ש). וא"כ חכמה היינו סתם חכמה זהו ח"ע דאצי' אבל תושיה שהוא ערמה הפלגת השכ' תעלומות חכמה זהו בח"ס דא"א שלמעלה מחכ' דאצי' וזהו לי עצה ותושיה היינו עצה עמוקה שבמסכת מח"ס כו'. ובמדרש מפרש פסוק זה (אני חכ') על הקב"ה כהערים מדה"ד והציל את נח ובניו מן המבול. ופי' וענין שמערים מדה"ד הו"ע כפיית הדינים. ונת' במ"א שעיקר ושרש כפיית הדין הוא מבחי' גבורה דעתיק המלובש במו"ס שהוא חכ' הנעלמה דא"ס ב"ה. וזהו ג"כ מ"ש (משלי י"ב כ"ג) אדם ערום כוסה דעת ופרש"י שאפי' בחכמתו הוא צנוע. והכוונה לצנוע בחכמה הו"ע תעלומות חכמה ולמעלה זהו מו"ס כנ"ל. והנה בגמ' (סנהדרין דכ"ו ע"ב) אי' פי' תושי' מענין יסוד. דאי' שם היכא אשכחן לצדיקים דאיקרו שתות דכתיב כי לה' מצוקי ארץ וישת כו' (ש"א ב' ח') ושתות הוא יסוד כמ"ש (תלים י"א ג') כי השתות יהרסון. אבן שתי'. וצ"ל לפמשנת"ל שתושיה הוא עצה עמוקה דמו"ס מה שייך זה לפי' הב' דתושי' לשון יסוד. ויובן זה כי הנה היסוד של כל דבר הוא שרשו של הדבר ולמעלה הינו כמו למטה שהיסוד והשרש הוא למטה כו' ולמעלה היסוד הוא למעלה. והו"ע יסוד ומל' שהמל' היא שם והארה כידוע ויסוד הוא השרש והעצמיות של זו ההארה וכנ"ל שיסוד ממשיך במל' ממוחו"ע המוחין דהו"ב אוא"ס השורה בהכ"ע שנק' בחי' מהותו ועצמותו לגבי בחי' מל' ע"כ נק' יסוד לגבי המל'. אך כח השפעה זו ביסוד (שיומשך על ידו השפעת עצמות ח"ע לבחי' מל') נ"ל נמשך מלמעלה מהשכ' דהיינו מח"ס (כמשנ"ת ההסבר ע"ז בביאור דאלה מסעי יעו"ש) עד"מ יש מי שהוא חכם לעצמו. ומ"מ לא יוכל להסביר לזולתו. ומי שהוא חכם גדול ביותר יוכל להסביר עומק חכמתו גם לזולתו ע"י אותיות ומשלים. והוא מפני שמשיג עומק נקודת השכ'. כמו"כ הכח הזה ביסוד להמשיך גילוי עצמיות ח"ע במל' א"א להיות מהשכ' בעצמה כ"א מבחי' עומק השכ' דהיינו מו"ס דעתיקא (וכמ"ש במ"א ע"פ מאמר הזהר ואתהגן ומשירותא וממשיכותא דמו"ס דעתיקא אשתכח ד' מוחין כו'). וז"ש ביוסף (ויחי מ"ט כ"ד) ותשב באיתן קשתו. איתן הוא בחי' משכיל כו' כמ"ש במ"א. וזהו"ע פי' הב' דתושיה שהיא עצה עמוקה של המאציל ב"ה מבחי' תעלומות חכמה דהיינו מח"ס שיהי' נמשך שפע הפנימיות ע"י היסוד גם במל' מקור בי"ע. וזהו שהתורה משבחת עצמה לי

עצה

נתיב הל"ב מלמעלמ"ע. זהו נתיב לא ידעו עיט. ואיתא שם (בתיקון כ"ב) עלי' כתיב במופלא ממך אל תדרוש. ועוד שם (בתיקון ל') כד אתי (פי' המל') בהאי נתיב כו' דאיהו סתירא מחיון דמרכבה. וזהו ולא שזפתו עין איה דר"ל המלאכים שאומרים איה מקום כבודו. ושני הפירושים אין סותרים זא"ז כידוע שחו"ב הם תרדל"מ. והרי זהו אפי' מה שנק' סתם חו"ב. ונתיב הל"ב דחכ' הוא עיקר פנימיות חכ' ושעת"כ דבינה הוא עיקר פנימיות בינה. ובבחי' הפנימיות הם בודאי אחדות והתכללות אחד ביותר ולכן יתפרש הפסוק על ב' הבחי'. ומעלת נתיב זה הוא מפני התגלות הכתר שבו וכדאי' שם בת"ז כ"ע איהו שלימו כו'. ובחי' הכתר הוא שדכ"ש. ולכן גם הנתיב לא ידעו עיט כו'. ובפרד"ס (שער הנתיבות פ"א) איתא בשם הגאונים שנתיב זה הוא מורכב מב' ספי' חכ' וכתר והיינו לא חכ' ולא כתר והוא נדמה למאציל. ויובן זה ע"פ מה שידוע שבכל ספי' יש ג' בחי'. בחי' התחתונה שבה שמשפיע לשלמטה הימנה. ועצם הספי' כמו שהיא לעצמה. ובחי' העליונה שבה שדבוקה בשרשה ומקורה לקבל שפע לעצמה. וכמו"כ הוא בספי' החכמה יש ממנה בחי' היותה משפיע לשלמטה הימנה שזהו"ע אורייתא מחכ' נפקת ונמשכת בבחי' מדות ודיבור תושב"כ ותושבע"פ. ועצם ספי' החכ' בבחי' היותה לעצמה. ובחי' העליונה שבה שדבוקה בבחי' הכתר כו'. וזהו נתיב העליון מהל"ב כ"א שהוא מורכב מחכ' וכתר והיינו לא חכ' ולא כתר כי הוא למעלה מהחכמה ולמטה מן הכתר. וגם הוא נדמה למאציל ממש היינו שלבד מה שיש בו התגלות הכתר שהוא בחי' שרש ורא"ש הנאצלים. דהיינו בחי' א"א. עוד זאת שהוא נדמה גם למאציל היינו בחי' עתיק שהוא בחי' תחתונה שבמאציל. כי זהו עיקר פנימיות החכ' אשר הוא הטוב כמו פנימיות עתיק כמ"ש בע"ח. ומ"ש בת"ז כד אתי בהאי נתיב כו' אפ"ל דקאי על המל' בעצמה ג"כ והיינו כי בבחי' המל' יש ג"כ ל"ב נתיבות שלכן נק' המל' לב כמ"ש (שה"ש ד' ט') לבבתני אחותי כלה. והענין שבלב מתגלים המוחין שהם ד' מוחין חו"ב ודעת הנחלק לחו"ג. ובכל מוח יש ח' נתיבות הוי' אד'. זהו"ע ל"ב נתיבות שבמל' שנק' לב וזהו"ע ל"ב אלקים שבמע"ב. וזהו שהאבנט של כה"ג שהי' חוגר על הלב הי' ארכו ל"ב אמה. וכמו שבחכ' בנתיב העליון יש התגלות הכתר. כן גם במל' בנתיב העליון שבה יש התגלות הכתר ולכן כד אתי בהאי נתיב כו'. ויש ראי' ע"ז ממ"ש בזה"ק בסיום האד"ז שעיקר בחי' קה"ק הוא מדרגת ציון. כי שם צוה ה' את הברכה חיים (תלים קל"ג). והטעם כי ציון הוא לשון סימן כמ"ש (ירמי' ל"א כ"א) הציבי לך ציונים והוא פנימיות יסוד דמל' שנרשם ונחקק בו כל האורות מכל הספי' העליונות ז"ת וגם ג"ר בבחי' עצמי' ממש וזהו שנק' ציון לשון סימן שהוא בחי' סימן על כל הבחי' ומדרגות עליונות ולא ככל הספי' שהם רק בבחי' א' פרטי'. וזהו"ע ציון המצוינת קדה"ק. קדשים הם חו"ב שמובדלים מהיות העולמות. שהוא רק מז"ת רחמיך וחסדיך כי מעולם המה. וקה"ק הוא בחי' הכתר. הרי שיש במל' התגלות אור הכתר ג"כ. וזהו במל' מל"ע. וגם מצד היחוד עליון שנמשך בה שהמשכת מ"ד שרשו ממו"ס. וכתר בחי' שדכ"ש.

וא"כ בנתיב העליון מהל"ב נתיבות שבמל' שהוא עיקר בחי' פנימיות המל' יש בודאי התגלות הכתר. ולכן יתפרש עליו ג"כ מ"ש נתיב לא ידעו עיט. וכדין איהי סתירא מכל חיון דמרכבה. זהו כמ"ש (ויקרא ט"ז י"ז) וכל אדם לא יהי' באהל מועד. וידוע הפי' מרז"ל (ירושלמי יומא פ"א הלכה ה') שאפי' וכל אדם אפי' מאותן שכתוב בהם ודמות פניהם פני אדם. הנה נת' ענין הנתיב בג' פנים. או שהוא נתיב העליון מהל"ב נתיבות חכ"ע או שעת"כ דבינה או נתיב העליון מהל"ב נתיבות דמל'. והכל במכוון אחד מפני התגלות הכתר שבהם:

ועתה יש להבין פי' לא ידעו עיט. הנה עיט יש בו שני פירושים הא' שהוא עוף הפורח במהירות כמ"ש בירמי' (סי' י"ב) העיט צבוע נחלתי לי. והפי' הב' עיט הוא לשון עצה כמ"ש בדניאל (ב' י"ד) עטה וטעם. אתייעטו כל סרכי מלכותא (שם ו' ח') ובישעי' (סי' מ"ו) קורא ממזרח עיט פירש"י שקאי על אברהם שקראו הקב"ה לילך בעצתו. ושני הפירושים הללו יתפרשו בעיט בקדושה וגם בלעו"ז כי זלעו"ז עשה האלקים. ותחלה י"ל ב' הפירושים בקדושה הנה אי' בפדר"א (פכ"ה) אין עיט אלא בן דוד שנאמר העיט צבוע נחלתי לי ומה שנק' משיח בשם עיט שהו"ע עוף הפורח במהירות הוא כמ"ש בעתה אחישנה (דלכאורה תמוה כיון שבעתה מהו אחישנה. ורז"ל פי' זכו אחישנה כו'. אבל פשוטו של מקרא שביאת משיח בעתה הוא ג"כ אחישנה). והענין כידוע שכל המשכה שממקום עליון ביותר היא באה במהירות שאין מתעכב בשום עולם. ולא כהמשכה שע"פ סדר השתל' שיש דין בכל עולם ולפעמים אין נמשך בגשמיות כלל כידוע. והנה נשמת משיח היא בודאי קדושה עליונה מאד כי משיח יזכה לבחי' יחידה דא"ק דאצי' שזהו למעלה מהשתלשלות דאבי"ע. וה"ה בודאי במדרגה זו שבאה במהירות וה"ה למטה כמו למעלה. וע"כ התגלותו מרום מעלה למטה מטה יהי' במהירות עצומה. ולכן נאמר ע"ז אחישנה. וזהו שנק' עיט שהוא עוף הפורח במהירות. וזהו שאיתא שהיכל המשיח הוא היכל קן צפור. וזהו ג"כ מה שהנשמות הנמשכים מיחוד או"א שהם אחים ורעים למקום נק' עופין. היינו שכמו עוף פורח מלמעלמ"ע ומלמטלמ"ע במהירות. כן נשמות אלו לפי שבירידתם למטה בעוה"ז אין משתנים להיות דבר נפרד מאלקות ואין העוה"ז מסתיר להם כלל ע"כ העליות נשמה שלהם הוא במהירות. דהיינו מתחלה ההפשטה מגשמיות הגוף דהיינו להפריד הכח המתאוה מכל הרצונות גשמיים לגמרי שהו"ע שפיכת הנפש המבואר במ"א ע"פ ואשפוך את נפשי כו' הוא אצלם בקל ובמהירות. וגם ההפשטה מכל החושים גשמיים הכל במהירות עצומה שזהו בנקל אצלם שאין חושים בזה כלל. וכן א"כ בעולמות הרוחניים ההעלאה מלמעלמ"ע מעולם ועד עולם בעילוי אחר עילוי עד רום המעלות הם עולים במהירות עצומה בלי שום עיכוב. שבוקע כל אוירים ואין מפסיק את הרצוא שלהם שום גילוי שבעולם היותר עליון כו'. כ"א הרצוא שלהם הוא לעצמות אוא"ס ב"ה לבד שלמעלה מגדר עלמין. ולא כמ"ש בראובן וימצא דודאים בשדה והפי' שהגיע בעולם המלאכים ונתעכב שם. וגם א"כ החזרתם מלמעלה למטה להתלבש בגוף כו' הכל הוא במהירות כמו עוף שפורח הגבה למעלה וברגע שב למטה. כן

בנשמות

והדרגה (ויותר מהירידה שלא בסדר והדרגה) :

והנה כאשר יש הבירור מ"כ ומ"ד. שהבירורים מתבררים בירור האמיתי ונכללים באלקות ממש. היינו כמו כלים דאצי'. וגם מתייחדים עם האור דתיקון. אזי הם מעוררים בשרשם אורות מקיפים דתהו שלמעלה מהשתל' שיתגלו ג"כ בכלים דתיקון. וזהו עיקר הפי' בפסוק כמראה הקשת כו' כן מראה הנוגה. וכמ"ש בזהר ע"פ וארח צדיקים כאור נוגה הולך ואור כו'. בפלגותא דשערי אזיל חד ארחא כו' פי' פלגותא דשערי הו"ע חוורתא דגלגלתא לבנונית שבכתר. כתר שבכתר. אזיל חד ארחא הוא בחי' יסוד דעתיק. וזהו בחי' וארח צדיקים. והיינו בחי' פנימיות א"א שמאיר בכתר דאצי'. אך כדי שיהי' הולך ואור כו' הוא ע"י מראה הקשת כו' שמלמטלמ"ע שהו"ע ההעמ"נ מבירורי נוגה. שהם מעוררים בשרשם או"מ דתהו כמו שנכללו בעצמות המאציל ב"ה. שהרי נסתלקו כו' (ע' בת"א ד"ה להבין ענין להם משנה). שיומשכו ויתגלו בפנימיות בתיקון. ואזי מתרחב ומתגדל הכתר דתיקון לקבל גם ריבוי גילוי א"ס דתהו שמעצמות המאציל. וזהו שנאמר בפסוק כמראה הקשת כו' ואראה ואפול על פני. ותחלה כשראה ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם לא כתיב ואפול ע"פ. והיינו לפי שבחי' כמראה אדם שהוא בחי' אורות בכלים יש לזה כלים בנפש ג"כ. אבל כמראה הקשת כן מראה הנוגה הוא בחי' אורות מרובים דתהו שלמעלה מגדר התלבשות והגלה בכלים. לכן ואפול על פני שנתבטל כל החושים וכל הרגשותיו בנעשה אין ואפס מכל מהות הנפש. שאפי' בחי' פנים שהוא מדרגה היותר עליונה בין בנפש בין למעלה אינן כלים לגילוי זה. וזהו פי' לקראת שבת כו' הוא בחי' ההעמ"נ דמל' במעלי שבתא. מראש הוא מקור ההשפעה בבחי' ראשית ההשתל'. כתר דתיקון. ומקדם הוא בחי' קדמונו ש"ע. ואלה המלכים אשר מלכו לפני כו'. זמ"ל קדמאין. כתר דתהו. וזהו ג"כ וראיתיה בגוונין נהירין כו' ברית עולם. הוא כמ"ש כי ההרים ימושו כו'. וברית שלומי לא תמוט. ההרים והגבעות הם חג"ת נה"י דאצי'. ויש שינוי והפסק להשפעתם. וברית שלומי לא תמוט. ברית הוא התקשרות. ויש ברית שבסדר ההשתל' שמקשר אצי' ובי"ע. ת"ת ומל'. שהוא יסוד ז"א. אבל ברית שלומי הוא התקשרות עצמות המאציל בנאצלים. ולכן לא תמוט. וזהו ג"כ ברית עולם. וזהו סדר והמשך הפסוקים. את קשתי נתתי בענן. הוא ירידת והתפשטות אור השכינה בכחב"ד דבריאה כדי להיות התהוות מאין ליש. שהוא קשה כו' כנ"ל. ואח"כ והי' בענני ענן הוא ההעמ"נ מבירורי נוגה ליכלל בקדושה דבי"ע. ונראתה הקשת בענן זהו ג' גוונין משמש הוי' שמתרשם בהם. להיות להם התפעלות מדות מבחי' שמש הוי'. ואח"כ והי' הקשת בענן זהו הקשת שמלמעלמ"ט. המשכת מ"ד מפנימיות ועצמיות ח"ע אצי' שבאצי' ע"י יסוד. להיות ירוק לדיק שלא יתעכב ולא יתעלם השפע ויהי' גילוי למטה כמו למעלה. וראיתיה בגוונין נהירין כו' שכשההעמ"נ בשלימות כדבעי אזי ע"י הבירור מ"נ ומ"ד ב' אלו הקשת. מעוררים אורות דתהו שמעצמות המאציל. וזהו ברית עולם כנ"ל. ומה שהי' זה אחר המבול. הנה המפרשים עמדו בזה שבגשמיות זהו דבר שמצד הטבע. ולמה נתחדש אחר המבול. ותירצו שקודם המבול היו העננים גסים ועבים ולא הי' אור השמש יכול לפעול בהם להתרשם. וע"פ המבואר כאן הענין שקודם המבול היו הגבורות דנוגה קשות ביותר. לפי שהשחית כל בשר את דרכו. ונשחתה הארץ. וגם ע"י דור אנוש כו'. הי' לק"נ אחיזה יתירה ברע גמור. ולא הי' ההעמ"נ מהבירורים כדבעי. ולא הי' מתרשם אור שמש הוי' בהענן שמהבירורים. והמבול בא לטהר את הארץ. ונתקן שיהי' ההעמ"נ מבירורי נוגה בגוונין נהירין כו'. ואפ"ל פי' בענני ענן שהוא רומז עוד העמ"נ גם מרע גמור דגקה"ט ע"י תשובה. שכשאדם נופל ח"ו במחדו"מ מאיסור ה"י אזי הוא נופל ונאחז ברע גמור דגקה"ט. וע"י תשובה עילאה מעומקא דליבא מתעלה גם משם. כמ"ש מחיתי כעב פשעיך וכענן כו'. שזדונות נהפך לזכיות. וזהו כמ"ש שלום שלום לרחוק ולקרוב. קרוב הוא ק"נ שסמוכה וקרובה אל הקדושה. ונוגה לו סביב. ורחוק הוא גקה"ט לגמרי שרחוקים לגמרי מגבול הקדושה. וע"י התשובה נעשה שלום גם לרחוק שנעשה קרוב. (הג"ה לשון רבינו נ"ע) והנה בעבודה בסדר התפלה אפ"ל כי פסוד"ז וברכת יוצר שהוא התפעלות מבחי' התהוות היש מאין וביטול היש לאין. א"כ זהו בחי' והי' בענני ענן על הארץ. ואד יעלה מן הארץ. שהוא לצאת מהיש ופירוד גמור דק"נ. וליכלל בקדושה דבי"ע. דהיינו בבחי' ביטול היש לאין כנ"ל. ואח"כ ק"ש התבוננות בבחי' הוי' אחד יחו"ע שמש הוי'. ולבוא לבחי' ואהבת את הוי' כו'. דהיינו להיות התפעלות מדות אהוי"ר ורחמים לבחי' ש' הוי' יחו"ע דאצילות. א"כ זהו בחי' ונראתה הקשת בענן. מה שמתרשם ג' גוונים דשמש הוי' בבחי' העלאת מ"ן כו'. ואח"כ שמו"ע ח"י ברכות כנגד ח"י חוליות השדרה זהו בחי' יסוד המשכת מ"ד מלמעלמ"ט יחוד עליון. וא"כ זהו בחי' הקשת שמלמעלמ"ט דבחי' יסוד כו'. וזהו מ"ש והיתה הקשת בענן. ואח"כ נפילת אפים זהו ע"י וראיתיה לזכור ברית עולם. בחי' וברית שלומי לא תמוט. שהוא ואורח לצדיקים כאור נוגה. כמראה הקשת כן מראה הנוגה. שע"ז כתיב אח"כ ואפול על פני. (עכ"ה) :

פרשה לך

וירד העיט על הפגרים וישב אותם אברם. כתיב (איוב כ"ח ז') נתיב לא ידעו עיט ולא שזפתו עין איה. ויש בזה ב' פירושים בת"ז. במקום א' איתא שנתיב לא ידעו עיט הוא שעה"נ דבינה. דאיתא שם (סוף תיקון כ"ב) כ"ע איהו שלימו דחמשין שע"ב (ר"ל שמשלים את שעה"נ דבינה) עלי' כתיב נתיב לא ידעו עיט. ובמקום אחר בת"ז (תיקון ל') פי' דקאי על נתיב העליון: מ"ב ל"ח שהוא נתיב

כי הארץ היא מד"י ארמ"ע. ומהכאת השמש בה עולים ממנה הרוחניות של הג' יסודות רוח מים עפר. וכשעולים למעלה הם נגלים ונעשים עננים. וכשהם דקים וקלושים ויש בהם ריבוי לחות אזי מתרשם בהם אור השמש ומתהווה הקשת. ולמעלה זהו"ע מ"ש ואלה המלכים כו' וימת. שהו"ע שבה"כ ומיתת זמ"ל קדמאין דתהו. שנפלו בנוגה דבי"ע שהוא בחי' יש ופירוד לגמרי. וידוע שהמל' שהיא ש' ב"ן יורד בבי"ע לברר בירורים והוא ע"י התלבשות שם מ"ה בשם ב"ן. וכשהבירורים עולים מהיש ופירוד דק"נ דבי"ע להכלל בקדושה זהו"ע ואד יעלה מן הארץ. כמו שמגשמיות הארץ עולה הרוחני' דהג"י רמ"ע כנ"ל. ואע"פ שזהו העלאה מבחי' יש ופירוד ליכלל בקדושה מ"מ נק' זה ענן שהוא כמו עד"מ הענן שמסתיר על אור השמש. כן העלאת הבירורים הוא עדיין רק מה שמתעלים מבחי' יש ופירוד גמור ליכלל בקדושה עליונה דבי"ע לבד. שהוא תחת ש' אלקים. ומ"מ הם עדיין בבחי' יש ודבר. וה"ה בחי' ענן והסתר לגבי אור שמש הוי'. רק שבענן זה מתרשם אור שמש הוי'. היינו שנעשה בהם התפעלות מדות לבחי' שמש הוי'. שזהו"ע ג' גווני הקשת לבן אדום ירוק. דהיינו אה"ר ליכלל בבחי' הוי' אחד ואני הוי' לא שניתי. וגם יראה כלול בה. והתעוררות רחמים על שרחוקים מיחוד זה. והו"ע ב' בחי' בהעמ"כ. שמתחלה עולים מהיש ופירוד דק"נ ונכללים בבי"ע דקדושה. זהו הענן. ואח"כ מתרשם בהם אור שמש הוי'. היינו להיות בהם גם בחי' התפעלות מדות רצוא ותשוקה ליכלל בבחי' ביטול ויחוד אמיתי דשם הוי' ב"ה. והנה זהו אתעדל"ת והעמ"כ ואח"כ נמשך המסכת מ"ד ממוחין דאבא שהוא עלמיות ח"ע שבה שורה אא"ס ב"ה. אלי' שבאלי'. וע"י המסכה זו הם מתבררים בירור אמיתי שנכללים באלקות ממש ומתייחדים עם האור. ולכן צ"ל ההמשכה מעלמיות ח"ע דוקא שבה עיקר השראת אוא"ס. אך ההמשכה הוא ע"י מדות עליונות. כמו עד"מ בגשמיות המשכת הטפה מהמוח הוא דרך כל רמ"ח אברים. כן למעלה ההמשכת מ"ד מעלמיות חכמה מוחא הוא ע"י המדות. שהם בדרך פרט רמ"ח אברים דמלכא כידוע עפ"ע ורת"ם כו'. ובד"כ הם נכללים בג' קוין חג"ת. שהם ג' גוונין חוור סומק ירוק בהמשכת מ"ד. כמו שנת' שההעמ"כ היא בבחי' ג' גווני הקשת. כן הוא אח"כ בהמשכת מ"ד. ובזה יובן מ"ש בזהר פ' נח שהקשת הוא ביסוד. וכמ"ש ביוסף ותשב באיתן קשתו. ויוסף הוא בחי' ולי"ע. וכאן אמרו שהקשת הוא מל'. אך כי זה שנת' כאן הוא הקשת שמלמטלמ"ע שבהעמ"נ. ומ"ש בזהר הכוונה על הקשת שמלמעלה למטה שבהמשכת מ"ד. שזהו ביסוד. כי הג' גוונין דהג"ת זהו כמו שהם עדיין בעלם המשפיע. ואח"כ מתגלים ביסוד שהוא חלק ההשפעה הנבדל למקבל. ובאמת צ"ל כן שיש ב' בחי' קשת מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט. כי הרי הקשת הוא רק חצי עיגול. וא"כ צ"ל חצי עיגול שני. אלא שהקשת שבההעמ"נ הוא חצי עיגול מלמטלמ"ע. ואח"כ בהמשכת מ"ד יש חצי עיגול מלמעלמ"ט. ונק' ג"כ קשת. שכמו עד"מ הקשת מורה חצים כמו"כ כתי' ונתתי מטר ארצכם בעתו יורה. ארצכם הוא המל'. ומטר הוא ההמשכת מ"ד והוא יורה כחץ כו'. וז"ש מגדול עוז שם הוי' בו ירוץ צדיק כו'.

וזהו ג"כ לשמש שם אהל כו' ישיש כגבור לרוץ אורח. פי' כגבור הו"ע תגבורת השפע והחיות (ע' ע"פ שלש פעמים בענין ואת בריתי אקים את יצחק. וע' ע"פ וה"ס עשן הענין מה שאחלי עיגול דקשת שמלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט הוא הולך ומתרחב). (הג"ה לשון רבינו נ"ע) וענין חצים הנה חץ גימט' חנס. היינו המשכה ממקום גבוה מאד שאין אתעדל"ת מגעת לשם כלל כ"א ע"ד ואתחנן כו' מתנת חנם כו'. ובקשת שמלמטלמ"ע ענין יורה חצים כו' י"ל כך כי עיקר הבירור שהוא ההפרדה מרע. הוא דוקא כשנתרשם בהענן דהעלאת מ"ן ג' גווני הקשת. שהוא הרצוא והתשוקה ליכלל בביטול אמיתי דבחי' יחו"ע דשם הוי' משא"כ בהבחי' הראשונה דהעלאת מ"ן שהוא רק ליכלל בבחי' ביטול היש. עדיין לא נפרד מהרע לגמרי. לכן עיקר העקירה והזילזה מהרע הוא ע"י הג' גווני דקשת כו'. וזהו ענין שזורק חצים כו' דהיינו העקירה והעליה מהרע ליכלל באלקות ממש. ולפי שהוא עלי' שלא בהדרגה זהו ע"ד זרקא דאזדריקת לעילא כו'. וענין חצים היינו הזילזה מבחי' חנם דלעו"ז כמ"ש בפע"ח ע"פ חנם נמכרתם (ישעי' נ"ב ג') דקאי על סט"א שנק' חנם דכל עובדהא למגנא כו' אין מהם שום תועלת כו'. וגם מה שמקבלים מהם השפעה לפי שעה הוא בקל ובלי טורח כ"א חנם. אבל זהו רק לשעה קטנה. משא"כ לקבל מקדושה הוא ע"י טורח רב של אתעדל"ת ודכיותא דגרמי כו'. (עכ"ה). וז"ש בזהר בראשית די"ח ע"פ כמראה הקשת כו' כן מראה הנוגה. כמראה הקשת. גוונין דאתחזיין דמתייחדן יחו"ת. כן מראה הנוגה. גוונין דלא אתחזיין דמתייחדן יחו"ע. ומפרש שם גוונין דאתחזיין על מכאל גבריאל רפאל שהם מרכבה למל'. שהוא בחי' הקשת שמלמטלמ"ע. דמתייחדן יחו"ת. כי גם מה שנתרשם בהם אור שמש הוי' הוא בחי' יחו"ת. כי הוא רק רצוא ותשוקה לצאת מבי"ע. אבל מ"מ הם נשארים במדרגתם. והוא גילוי בחי' אלי' שבבי"ע. היינו כמו שבבריאה מושג אלי' שהוא בחי' יחו"ת עדיין. כן מראה הנוגה. גוונין דלא אתחזיין דמתייחדן יחו"ע הוא מרכבתא עילאה דאלי' גווני הקשת שמלמעלמ"ט. והומר הפסוק שכמראה הקשת כו' כן מראה הנוגה. ר"ל שלפ"ע ההתעדל"ת וההעמ"כ שמלמטלמ"ע כן הוא ממש לפ"ע זה האתעדל"ע וההמשכת מ"ד מלמעלמ"ט. וזהו ג"כ פי' הפסוק וראיתיה לזכור ברית עולם. ופי' בזהר וראיתיה בגוונין נהירין כדקא יאות. כדין לזכור ברית עולם. והכוונה בוראיתיה לבון נוקבא קאי על המל'. בגוונין נהירין היינו שההעמ"נ הוא בשלימות כדקא יאות (ע' ע"פ ויכל וע"פ לך לך) כדין לזכור ברית עולם. הוא בחי' יסוד כיומא דגופא אות ברית כו'. ולזכור הו"ע מוח הזכרון דהיינו עלמיות ח"ע. שמפני זה הוא ברית עולם שאינו נפסק. היפך השכחה שיש הפסק כו'. ובכ"ז יבואר ענין הירידה לורך עליה. כי ע"פ סדר ההשתל' נה"י דז"א הם מוחין לנוק'. ונה"י דאימא מוחין לז"א. ונה"י דאבא מוחין לאימא. אבל ופני פנימיות חכמה לא ירדו אפי' בבינה כו'. וע"י ירידת המל' לברר בירורי נוגה נעשה העמ"נ ואח"כ המשכת מ"ד מעלמיות ח"ע כו'. וגם כמ"ש ותשב באיתן קשתו בהקשת דיוסף הוא מבחי' איתן שהוא בחי' משכיל מו"ס כו'. א"כ ה"ז עליה עצומה שלא בסדר

והדרגה

מבדע"ה אעפ"י שהי' מאלילות העליון אבל רק מבחי' לבושי הספי' כידוע). וזהו מאהז פני כסא פרשז עליו עננו. וזהו ג"כ ענין את קשתי נתתי בענן. הקשת הוא בחי' מל' דאצי' אור השכינה. והענן הוא כהב"ד דבריאה לבוש השכינה. והטעם שנק' קשתי הוא כי זהו בחי' אלקות שהוא ראשית הגילוי בנבראים. להוות ולהחיות מאין ליש בבחי' יש ודבר נפרד. וגם להיות נהנים ומתענגים בהשגתם והשכלתם בבחי' זו. והוא רק בחי' אחרונה מאלקות. שהוא זיו והארה בעלמא שאינו ערך ואינו נוגע כלל לגבי עצמותו ית' אא"ס ב"ה. וכמו זיו השמש כו'. ולכן נקרא הבריאה יש מאין. ולכאורה הרי ממך הכל. אלא שהוא מבחי' שנחשב אין ואפס וכלא חשיב לגבי עצמות האור. וזהו וימי תייהס הכל לפניך. פי' הכל הוא הארה מועטת ודבר שאין בו ממש. וזהו"ע ז' הבלים שאמר קהלת דפי' בזהר (תוריע מ"ז ע"ב) שהם נגד ז' ימי בראשית דאיגון קיומא דעלמא. והיינו ז' כתרים דמדות שבמל'. שנק' הבלים שאין בו ממש. וזהו תולה ארץ על בלי מה. ובין מה שנמשך מבחי' זו אור וחיות להוות ולהחיות עולמות בי"ע מאין ליש בבחי' יש ודבר נפרד. ואפי' מה שנמשך מבחי' זו ענג אלקי בנבראים ג"ע עליון ותחתון שזהו כמ"ש מטובה ומפואר עדי עד כו'. הכל הוא רק בחי' אחרונה וזיו והארה בעלמא שאינו ערך כלל. ולכן נק' קשתי כמו קשין דפירא שהם לבוש הטפל ובטל ואינו ערך כלל וכלל אל הפרי. שהפרי היא מאכל אדם והקש הוא מאכל בהמה. שאין ערוך חי למדבר. ויש קשין שאינן מאכל כלל כקליפי אגוזים וכדומה. וכמו"כ בחי' זו אין לה ערך כלל אל עלמות אא"ס ב"ה. ונק' קשתי ל' קש. ונ"מ הוא ג"כ קישותי. מוקש לי. כי הרי כללות האור הוא מעין המאור. שהוא התפשטות ההארה להוות ולהחיות עולמות וברואים עד א"ק ממש. וכמאמר בורא קדושים ישתבח שמך לעד. וכן מה שנמשך מבחי' זו גילוי ענג אלקי בנבראים הוא ג"כ בבחי' א"ס כמאמר וקדושים בכל יום יהללוך סלה. וכל מקום שנאמר נצח סלה ועד אין לו הפסק. ילכו מחיל אל חיל. כמלא שב' הענינים אמת שמצד התפשטות ההארה להוות נבראים בע"ג. וכן מצד הענג האלקי שנמשך לכ"א בפרט. הוא בחי' קשין דפירא. ומצד כח הא"ס ב"ה השופע בו להיות ההתפשטות בבחי' א"ס הוא מוקש לי. וזהו ג"כ שנקרא המל' שם. שהשם אינו ערך כלל אל האדם ואינו נוגע לו כלל. ויותר מאין ערוך האור אל המאור (עד"ה ביום השמע"צ). ומ"מ השם שייך אל האדם כמ"ש כל אשר יקרא לו האדם נפש חיה כו'. והיינו שבב' הבחי' אור ושם יש מעליותא וגריעותא. הגריעות הוא מצד ההמשכה וההתפשטות בנבראים בע"ג ונפרדים כו'. והמעלה הוא מצד כח הא"ס שבזה. והנה פירוש נתתי הוא שלא בסדר והדרגה (והרי זה הי' אחר המבול) והיינו כי ירידה והתלבשות זו דמל' בהיכל קד"ק שהוא כהב"ד דבריאה הוא שלא בסדר והדרגה ע"פ השתל'. כ"א מאין ליש (עבד"ה תקעו השני בלק"ת בהג"ה). וכמו עד"מ אור וזיו השמש. כשהוא כלול במקורו בשמש הוא בחי' אין לגמרי. וכמו עלם השמש שנקרא מאור למעלה מגילוי אור. וכשמתלבש במגן להיות מאיר לארץ ולדרים הוא בחי' יש. ונק' מאין ליש. כן בחי' זיו והארה זו דמל' כמו שהיתה כלולה ומיוחדת במקורה היתה בחי' אין כמו הא"ס ב"ה שנק' אין או אפס לפי שאינו מושג. וגם שהי' אין שאינו מציאות יש כלל. וירידת הארה זו להתלבש בכהב"ד דבריאה שהוא להיות מקור וכללות החיות דבי"ע. וגם להתחלק אח"כ בהתחלקות פרטיים רבים נבראים בע"ג. הוא מאין ליש ממש. ולא בסדר והדרגה. ולכן כתיב הלא כה דברי כאש. כי הוי' אלקיך אש כו'. שכמו טבע האש להסתלק למקורו. כן אור השכינה המלובש בכהב"ד דבריאה אינו מתיישב שם כ"א שהוא בבחי' רצוא והסתלקות ליכלל במקורו. וזהו את קשתי נתתי כו' שלא בסדר והדרגה. וזהו"ע פי' הג' קשתי ל' קשה. מה שקשה לי. כי בחי' ירידה זו היא קשה לגבי זיו והארה זו לפי שהיא שלא בסדר והדרגה כלל. ולכן אינו מתיישב כו' כנ"ל. וגם ענין הקושי הוא מה שאעפ"כ מתיישב אור השכינה בכהב"ד דבריאה ואינו מסתלק. והרי א"ז בדרך הכרח חלילה כמו מאסר ותפיסה. כ"א בבחי' חשק וענג. והיינו מפני ההתגוללות אור דכהב"ד דאצי' בכהב"ד דבריאה. שזהו בחי' שלמעלה גם מהמקור שהמל' כלולה שם שהוא רק בחי' ז"א כו'. ולכן כמו שיש בה התשוקה לעלות ולהתכלל במקורה. כן יש בה תשוקה וענג לירד ולהתלבש בכהב"ד דבריאה. וזהו"ע והחיות רו"ש. שכמו הרצוא לעלות ולהתכלל הוא בתשוקה וענג. כן השוב הוא ג"כ בתשוקה וענג מפני התגוללות הנ"ל. והתגוללות זו היא בודאי שלא כסדר השתל'. ולכן הוא קשה:

והנה ירידה זו שהיא כדי להוות מאין ליש. היא צורך עליה. שעי"ז נעשה מיש לאין. והוא ע"י עבודת נש"י בקיום התומ"צ שיסודם הוא ביטול היש הנעשה בגשמיות כמ"ש במ"א. וביטול היש לאין מגיע למעלה מאד. והיינו שעי"ז נעשה יחוד קוב"ה ושכינתי'. וכמו שאומרים קודם כל מצוה לשם יחוד קובה"ו. פי' שכינה הוא בחי' הארת אלקות המתפשט בבחי' ממכ"ע. וקוב"ה הוא עלמות אוא"ס ב"ה הקדוש ומובדל כו' בחי' סוכ"ע. וע"י ביטול היש דמעשה המצות נעשה יחוד קובה"ו. שבחי' אוא"ס הסוכ"ע נמשך ומאיר בגילוי בבחי' ממכ"ע. וממילא הגילוי בעולמות ונבראים ג"כ. שלכן נק' שכינה ע"ש ששוכנת בתחתונים. ויש בכלל מ"ע ומל"ת. מל"ת ענייגם כדי להפריד הרע שלא יהי' אחיזת החילונים. שבז"ז ביש במק אחיזה לרע א"א להיות המשכת היחוד שלא יהי' יניקה יתירה להילוני'. וע"ד דוגמא שקודם המילה הערלה שהיא ק"כ חופה על הברית עוצרת היסוד ומונע היחוד. ולזה ניתנה מצות מילה להעביר הערלה למנוע יניקת החילונים. וכמו"כ הוא כללות מל"ת להפריד הרע. בכ"ז ביש במק רע אין ממשיכים כלום ע"י עשה טוב. רק כשיש שלימות בסו"מ אזי נמשך היחוד ע"י ע"ט. וזהו או יחזק במעוזי יעשה שלום לי כו'. פי' יעשה הו"ע תיקון. שלום הוא יסוד המחבר קובה"ו. כמ"ש ונתתי שלום בארץ. וישם לך שלום. ביה שלום. והיינו ע"י סומ"ר בתכלית. ואח"כ שלום יעשה לי המשכת היחוד ע"י ע"ט. והנה עלי' זו הוא ע"י ביטול היש בעבודת נש"י בקיום התומ"צ. ויש ג"כ בחי' ביטול היש מה שע"י בחי' המל' עלמה. ויובן בביאור ענין הקשת והענן בפרט מהו למעלה. והוא עד"מ בגשמיות התהוות הענן והקשת הוא מחמת הכאת השמש על הארץ בכח יוצא ממנה אדים וקיטורים.

כי

לזה. מעלה ד' שביושר יש זווגים. ולא בעיגולים. שבכל הע"ח לא נזכר זווגים רק ביושר כו'. והיינו כי ענין זווג למעלה הוא תוס' אורות ומוחין חדשים בעילוי אחר עילוי כו'. ואין יכול להיות זה כ"א ביושר שהעליון מתלבש בהתחתון לפי ערך השגתו. וע"כ יכול להיות גם תוספת אורות ומוחין דגדלות יותר גבוהים בעילוי אחר עילוי עד אין שיעור. ובכלל יש מוחין דיניקה וגדלות ראשון ושני כנודע. אבל בעגולים שהתחתון כלול ובטל בהעליון הרי הוא קרוב למעלת העליון. וכל עצמו של התחתון הוא כמעט רק מה שהוא הארת העליון. וע"כ אם הי' נמשך תוספת אור מהעליון. הי' מתבטל לגמרי ממדרגתו. והי' נהפך למהות עליון. וע"כ אין זווגים בעיגולים רק ביושר. ונמצא מובן כי עיקר כוונת ורצון המאציל ב"ה הוא בבחי' יושר ולא בעגולים כמ"ש באריכות בדרוש יבא אדיר יעו"ש. וזהו פי' הפסוק יקוו המים אל מקום אחד. שיסתיים בחי' העיגולים. ותראה היבשה שיתחיל בחי' היושר. ובבחי' היושר שייך פי' הזהר יקוו באורח קו שיומדדו במדה ושיעור לפי ערך הכלים ויתמשכו ויתפשטו בבחי' קוין. ושני הפירושים אמת כ"א במקומו. והכל שריר וקיים:

פרשה נח

את קשתי נתתי בענן וגו' והי' בעננו ענן וגו' והיתה הקשת בענן וראיתיה וגו'. ובמד"ר פל"ה את קשתי קישותי דבר שהוא מוקש לי. פי' דבר הדומה לי. ומקשה שם ואפשר. פי' והא כתיב ואל מי תדמיוני כו'. מי ידמה לך. ואין דומה לך. אלא קשין דפירא. ר"ל זה שמוקש לי הוא רק כמו קש ותבן של הפרי. שאינו ערך כלל לגוף הפרי. כ"א שהוא לבוש הטפל כו'. והנה באמת יש לפרש בענין את קשתי ג' פירושים. הא' כמו שפירשו במד"ר מוקש לי לשון היקש ודמיון. והב' ל' קש. ויהי' זה ב' ענינים. הג' לשון קשה כמו נתקשה משה. ויש למעלה ג"כ מה שקשה כמארז"ל (סוטה ב' ע"א) קשה לזווגם כקרי"ס. וביאור זה להבין ג' ענינים אלו למעלה. איתא בזהר פ' משפטים (צ"ט ע"א) ע"פ ויבא משה בתוך הענן כמד"ת את קשתי נתתי בענן. ההוא קשת אשלח לבושי' מיני' ויהיב לי' למשה ובההוא לבושא סליק משה לטורא דסיני. מבואר מזה שהענן הוא לבוש אל הקשת. ובזהר הרקיע שם כתב ע"ז וז"ל סוד הדבר ענן הכבוד. ר"ל הרוחניו' של הדבר מהו למעלה. הוא כמו ענן הכבוד. הכבוד הוא כבוד תתאה בחי' מל' אור השכינה. וענן הכבוד הוא לבוש השכינה. שאור השכינה מתלבש בו. כמו"כ הקשת הוא בחי' מל' אור השכינה. והענן הוא לבוש השכינה. ובזה הלבוש נתלבש מרע"ה. נמצא שהי' מלובש בלבוש א' עם שכינה. ולכן בו עלה אל ההר. שהשכינה הי' בהר כמ"ש (ס"פ משפטים) ומראה כבוד ה' כאש כו' בראש ההר. ולהבין מהו הלבוש של השכינה. ומה צריך השכינה ללבוש. יובן ע"פ מה שנתבאר בתניא פנ"א וכ"ב עד"מ מאדם התחתון בגילוי כללות החיות מהנפש הוא במוח שבראש. שמתגלה שם תחלה בבחי' כלל. ואח"כ נמשך ומתחלק בדרך פרט לרמ"ח אברי הגוף. והטעם לזה הוא מפני ב' דברים. שהנפש עצמה היא אור וחיות פשוט. וכללות כחותיה כמו שהם כלולים בה הם ג"כ פשוטים עדיין. וכדי שיהי' מבחי' פשוט התחלקות צ"ל איזה ממוצע. והכלל הוא ממוצע בין פשוט להתחלקות. ולכן נמשך תחלה החיות מהנפש בכלל במוח שבראש. ומשם מתחלק לכל הרמ"ח אברים. ועוד כי עצם הנפש כמו שהיא פשוט היא למעלה מגדר חיות לגוף. לכן צריך להתעלם החיות מכמו שהוא. והוא ג"כ ע"י שנמשך תחלה בכלל במוח. שבזה הוא מתעלם קצת. וכמו"כ יובן למעלה שבחי' אלקות שהוא מקור וכללות חיות כל העולמות עליונים ותחתונים דבי"ע הוא בחי' מלכות שנק' בלשון הגמ' בשם שכינה ובל' הזהר ממכ"ע. וכדי שיומשך החיות בהתחלקות כו' צ"ל נמשך תחלה בדרך כלל וגם להתעלם כנ"ל במשל. וזהו"ע הלבוש דשכינה שאור השכינה מתלבש ומתעלם בו. ומהו הלבוש. הוא למעלה מבחי' אור השכינה. היינו בחי' רצונו וחכמתו ובינתו ודעתו של המאציל ב"ה. שכך עלה ברצונו שיהי' התהוות עולמות נבראים בע"ג יש ודבר. וזהו שנת' בתניא שם שהתורה היא הלבוש. כי התורה היא חכמתו ית' ובה מלובש רצה"ע (והאותיות התשב"כ הם בבחי' בינה. וכשר פסול כו' שבתורה זהו דעת הנחלק לחו"ג) ולכן בחי' רצונו וחכמתו כו' הם הלבוש להלביש אור השכינה. וזהו"ע היכל קדה"ק שבכל עולם ועולם. כמו בעולם הבריאה היכל קד"ק שבו שהוא בחי' כחב"ד דבריאה הוא בחי' כסה"כ שבו שורה ומלובש בחי' הכבוד. מל' אור השכינה. כמ"ש אד' יושב על כסא. המלך היושב על כסא. ולבוש זה דכחב"ד דבריאה הם עד"מ המוח שבראש. שבהם נמשך החיות מכל עולם הבריאה בכלל וגם מתעלם קצת. ואח"כ מתחלק לכל נברא ונברא בפרט. ואמרינו שכחב"ד דבריאה הוא כסה"כ ולבוש השכינה. ותחלה נתבאר שהלבוש הוא רצונו וחכמתו כו' של המאציל ב"ה. הענין כי כחב"ד דבריאה הם רק רגלי הכסא. ועצם הכסא שבו שורה ומלובש אור השכינה. שם מתנוצץ אור כחב"ד דאצילות. ולכן נק' כסא רם ונשא. ותוכן הענין כי עצם הלבוש להלביש ולהעלים הוא כחב"ד דבריאה דוקא שהם נבראים והרי הם מעלימים ומסתירים. אבל כחב"ד דאצילו' הם בהיר ביותר. ולא לבוש המעלים. רק שהכח שיהי' אפשר להעלים על אור השכינה. זהו מהתנוצצות אור כחב"ד דאצי' בכחב"ד דבריאה. וזהו ויבא משה בתוך הענן שנתעלה בכחב"ד דבריאה. (ואעפ"י שנשמת מרע"ה היא מבחי' אצי'. מ"מ נקרא זה עילוי מה שבא בתוך הענן כחב"ד דבריאה. לפי שכשנצרך לעלות לאיזה בחי' ומדרגה עליונה צריך לעבור כל הבחי' שלמטה ממנה. וכמו"כ כשנתעלה משה רבינו ע"ה לכחב"ד דבריאה הרי עבר כל עולם היצירה גם בחי' אצי' שביצי'. ובחי' אצי' שביצירה הוא למעלה ממדרגת נשמת

משרע"ה

קוין. וזהו ע"י עבודתם. שרפים עומדים ממעל לו ממעל לוא"ו שהרצוא שלהם הוא לאוא"ס עצמותו ב"ה בחי' קדש ועי"ז הם נושאים את הכסא והאדם שעל הכסא לאוא"ס בחי' קדש. ונמשך משם המשכה כו'. וזהו וקרא זה אל זה ואמר קדוש כו' קדש ו'. אך המלאכים בעבודתם ממשיכים זה רק מיחוד חיצוני דחו"ב. ואנו בעבודתנו תורה ועבודה וגמ"ח וקדושה שלנו ממשיכים כ"ז מיחוד פנימי דחו"ב שנעלה באין ערוך כו' כנודע :

והנה המשכה זו בבחי' קוין יש בה מעלה גדולה מאד. הא' שעי"ז הוא התחברות והתאחדות כל הע"ס כי בקו הימין חח"נ. הרי הנצח והחסד מתאחדים עם החכמה עילאה. ובקו השמאל ההוד והגבורה מתאחדים עם הבינה. ובקו האמצעי דת"י יסוד ות"ת מתאחדים עם הדעת והכתר. וה"ז בכלל התחברות והתאחדות ז"ת עם ג"ר חב"ד או כח"ב והרי זה עילוי גדול. כי בעצם אין ערוך ביניהם. שז"ת הם מקור חיות העולמות כנודע. וג"ר הם למעלה מגדר היות העולמות כנ"ל בענין תשובה קדמה לעולם. ועוד זאת כי ע"י קו האמצעי הוא התאחדות והתחברות השני קוין דימין ושמאל. ונעשה בהם התכללות האמיתי. ומאיר בהם עי"ז מבחי' שלימותא דכולא. והרי זה התחברות כללות האצילות עם המאציל ב"ה ממש. היינו שנמשך מע"ס הגנוזות במאצילן בע"ס דאצי'. וזהו כמים הפנים לפנים כו' כמ"ש בדרוש ע"פ זה. והנה זהו ענין יקוו המים. ה' מים. מים דנפקי מלעיל כו' היינו מים עליונים שמעל השמים. יתמשכו ויתפשטו בבחי' ג' קוין חג"ת דאצי'. זהו ההמשכה מעל שמים בשמים כנודע. ומתחת השמים זה השני בדי ערבות נו"ה דאצי' שהם תרין סמכי קשוט. והם כליות יועצות איך שיומשך השפע ביסוד ומל'. נצח הוא העצה מה להשפיע. והוד מה להעלים. וכשנבדל חלק השפע השייך למקבל זהו בחי' יסוד. וזהו אל מקום אחד. שביסוד נאסף ומתכנס השפע מכל המדות. וזהו בנענוע הלולב מערב הוא כנגד יסוד. שהוא לשון תערובות. שבו מתערב השפע מכל המדות. ומפני זה נקרא כל. ואזי ותראה היבשה. הוא ענין המשכת היחוד עליון במל'. שמה שמקודם היא יבשה לשון יבש כו' יהי' כמ"ש ויקרא אלקים ליבשה ארץ. וכתיב פקדת הארץ כו'. והנה בעבודה ענין יקוו המים כו'. זהו שהביטול אמיתי דבחי' ד"ע. ויחודו האמיתי ב"ה יאיר בכל הג' דברים דתורה ועבודה וגמ"ח. היינו שבין בעסק התורה ובין במעשה המצות יהי' הכל בבחי' ביטול אמיתי כו'. ואל מקום אחד זהו למס"נ באחד שבק"ש. שזהו העיקר. ותראה היבשה הוא ועד. קבלת עומ"ש ושום תשים עליך מלך. וזהו שהמאמר שאח"כ הוא תדשא הארץ. שמקודם כשהיתה יבשה אין שייך ממנה שום המשכה כמו שבגשמיות כשהאדמה יבשה אין ממנה שום צמיחה. רק כאשר ירד הגשם והרוה כו' והצמיחה. כן למעלה כשנפשנו יבשה אין כל. אין שייך שום המשכה וגילוי בבי"ע. רק כאשר יקוו המים כו' ואזי ויקרא אלקים ליבשה ארץ. שנמשך בה היחוד עליון ונעשית מלאה כל טוב אזי נאמר תדשא הארץ דשא ועשב ועץ עושה פרי. דשא הוא בחי' יוצר משרתים שבכל יום ויום נבראים אלף מלאכים ואומרים שירה ונכללים באין. והוא ענין מה שנתבררו ניצוצות דשבה"כ דתהו ע"י שם ב"ן ונכללים בו. שעז"נ מצמיח חציר לבהמה. ועשב הוא בחי' ואשר משרתיו כולם עומדים. משי"ב. שעליהם נאמר ועשב לעבודת האדם. שמהם נשפע השפעת אהבה ויראה בנשמות ישראל. שזהו ענין ברכת יוצר שלפני ק"ש. ועץ פרי הוא נש"י שנמשכים מעה"ח כמ"ש אני כברוש רענן ממני פריך (הושע י"ד) ופי' בזהר פ' פקודי רכ"ג ב' מאן הוא פריך אלו נשמותיהון דצדיקייא. והי' כעץ שתול כו' ועלה לא יבול. שנש"י נמשכים מעה"ח ויובל. שכ"ז הוא דוקא אחר מאמר יקוו המים כו' ותראה היבשה כו' ויקרא אלקים ליבשה ארץ שהו"ע המשכת היחו"ע במל' שמיבשה נעשה ארץ. אזי תדשא הארץ דשא ועשב ועץ עושה פרי. וזהו ג"כ מ"ש בזהר (ח"ג י"ב ע"א) שמאמר תדשא הוא כנגד דיבור זכור את יום השבת. והיינו לפי שעיקר המשכת היחוד עליון הוא בשבת. כדאי' שם בזהר :

ועתה יש להבין דלכאורה הפי' הפשוט דיקוו. שיתכנסו אל מקום אחד. ופי' הזהר שיומשכו ויתפשטו בבחי' קוין. שזהו היפך מקום אחד. א"כ הם כמו הפכיים וסותרים. אך באמת שניהם אמת. ויובן עפ"י הידוע שים ויבשה הוא בחי' עגולים ויושר ים הוא מל' דעיגולים. וארץ מל' דיושר. וכמו שאנו רואים בגשמיות שבים הולך כמה פרסאות מאד באין שינוי והבדל. הרי זה כמו עיגולים שאין בו התחלקות. וארץ אין פרסה שלא יהי' בה שינויים הרים ובקעות דשא ועשב צמחים ואילנות כמו היושר. והנה ההפרש למעלה בין עיגולים ליושר. בעגולים התחתון כלול ובטל בהעליון. א"כ זהו מלמטה למעלה. וביושר העליון מתלבש בהתחתון. הרי זה מלמעלה למטה. ויש מעלה בעיגולים כיון שהתחתון כלול ובטל. הרי זה הביטול כמו שהוא מצד העליון. והרי זה ביטול גדול. משא"כ ביושר שהעליון מתלבש בהתחתון הרי התחתון נראה ונגלה. רק העליון מתלבש בו להנהיגו. וכמו התלבשות השכל במדות. אעפ"י שהשכל מנהיג המדה מ"מ העיקר היא המדה והיא נראה ונגלה. והשכל הוא בהעלם. וא"כ הביטול אינו גדול כ"כ. ויש מעלה ביושר. שבעיגולים שהתחתון כלול ובטל בהעליון א"כ הביטול הוא במקום העליון לבד. אבל ביושר שהעליון מתלבש בהתחתון הרי הביטול הוא במקום התחתון. שכמו שהוא במקומו הוא בטל. וזהו עיקר המכוון. שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים. ועוד יש מעלות ביושר מה שאין בעיגולים. שבעיגולים אין מושג מהות הביטול. רק לפי שהעליון מקיף להתחתון מכל צד והוא מוקף ממנו כאשר יהי' האופן כו' הרי הוא בטל ממילא. וע"ד נוני ימא. כמבואר בדרוש הים ראה. וביושר שהעליון מתלבש בהתחתון לפי ערך השגתו. הרי התחתון משיג מהות הביטול ממש. והרי זה מעלה מה שהביטול מצד השגתו. ועוד יש מעלה ביושר מה שנתב"ם. שזה רק ביושר לבד. שהעליון מתלבש בהתחתון. והרי זה ירידה והשפלה לגבי העליון. וכדי שירצה העליון להתלבש בהתחתון ויהי' קיום הארתו בהתחתון. זהו מ"ש גם את המעשה אשר עשה האלקים מבלי אשר ימצא בו ראש וסוף. כי נעוץ תחלתן בסופן. וכשהעליון מוצא בהתחתון מעלה ומדרגה מה שאין בו. מפני זה הוא קיום הארתו בו. משא"כ בעיגולים שהתחתון כלול ובטל בהעליון. א"כ

לזה

ויאמר

אלקים יקוו המים מתחת השמים וגו'. ואח"כ כתיב ויאמר אלקים תדשא הארץ דשא וגו'. הנה פי' הפשוט מיקוו הוא לשון אסיפה וכינוס שיתאספו ויתקבצו כולם למקום אחד וממילא תראה היבשה. ובזה"ק (בראשי' י"ח ע"א) מפרש יקוו באורח קו כו'. ויש בזה ג"כ ב' פי'. הא' לשון קו המדה היינו שיומדדו המים במדה ושיעור. וכדכתיב מי מדד בשעלו מים. והפי' הב' הוא לשון קוין. היינו שיתמשכו ויתפשטו המים בבחי' ג' קוין וכמו שיתבאר. המים פי' (שם) בזהר ה' מים. מים דנפקי מלעיל מה' עילאה כו'. וביאור הענין כתיב יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים. ופי' (זה"ב קע"ה ב') בספד"צ פ"ה שזהו ענין מ"ש והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים. שהמים עליונים שמעל לרקיע הם בחי' קדש הקדשים. ומים תחתונים שמתחת לרקיע הם בחי' קדש. ובע"ח פי' שהוא ענין הפסיק טעמא שבין השני שמות הוי'. הוי' דלעילא הוא בחי' מ"ע. והוי' דלתתא הוא בחי' מים תחתונים. והענין כי מים יורדים מגבוה לנמוך ונמשכים ומתפשטים מלמעלה למטה. ולמעלה זהו כללות הוית שנמשך מאתו ית' להוות ולהחיות כל סדר ההשתלשלות עולמות עליונים ותחתונים עד למטה מטה הרי זה בחי' ירידה מגבוה לנמוך והמשכה מלמעלמ"ע. וזהו ענין שם הוי' ב"ה. שפי' שמהווה כל הויות. ומפני זה יש בכלל ד' עולמות אבי"ע. ובכל עולם ג"כ ד' מדרגות דלא"מ אדמ"ע. ובד' אותיות אלו מרומז אופן ההמשכה. יו"ד למלוס כו'. וע"כ נק' שם הוי' ב"ה בשם מים עד"מ. וגם לאלוהית המים הוא טבע החיים. שהמת הוא קר ויבש. ובכ"ד האלוהית הוא החיות. וע"כ אתרוג היבש פסול ופי' בירושלמי (סוכה פ"ג ה"א) הטעם כי לא המתים יהללו י"ה. וכמו"כ למעלה אי' כמיא דאשקי לאילנא. והוא נביעו איהו כנשמתא לגופא דאיהו חיים. וז"ש הוי' ממית ומחי'. והקשה בזהר שמא דא יהיב חייא לכל חיין ואת אמרת הוי' ממית. אלא ממית לסט"א סט' דמותא. ומחי' לסט' דקדושה. והיינו לפי שס"א הסיג וד"כ אינם כלים (לאלקות) ע"כ כשמאיר בהם גילוי הוי' נעשה בהם כליון והפסד. אבל בכל סט' דקדושה דכתיב ואתם הדבקים בהוי' אלקיכם חיים. הוא מחי'. טעם ג' כי מים אין להם גוון. ואעפ"י שנותנים אותם בכלים צבועים והם נראים כגוון הכלים. אין זה באמיתית. רק שנראים כן. כן אעפ"י ששם הוי' מאיר בהע"ס כפי אופן הספי' אור החסד אור הגבורה. זהו רק לאחזאה. אבל באמיתית הוא פשוט בתכלית. ואני הוי' לא שניתי. ומפני כ"ז נק' הוי' ב"ה בשם מים. והוי' דלתתא זהו כשנמשך להוות ולהחיות כל סדר ההשתלשלות עד למטה ה"ז ודאי בחי' מים. והוי' דלעילא זהו כשעלה ברצונו להיות ההתהוות שמיד נתהוה שם הוי' ה"ז ג"כ המשכה מבעל הרצון רעוא דכל רעוין. ה"ז ג"כ המשכה רק שהוא עדיין כלול ברצון. ע"כ נקרא ג"כ מים עליונים. ומ"ש כי הוי' אלקיך אש אוכלה זהו ענין אחר. דהמכוון שאעפ"י שהוי' ב"ה הוא מדת החסד והרחמים ומשוה ומחי' הכל מ"מ לעוברי רצונו ית' הוא אש להענישם כדמסיים אל קנא. קנא ונוקם כו'. ולא ידמו דלית דין ח"ו כו'. וגם כי ההיות רו"ש מול"מ. ע"כ מצד ההמשכה וההתפשטות הוא בחי' מים. ומצד הרצוא וההסתלקות הוא בחי' אש. ופי' ה' מים. מים דנפקי מלעיל מה' עילאה. הכונה לבאר דיקוו המים קאי על המים עליונים שמעל השמים. וזהו דנפקי מלעיל מה' עילאה שהיא בחי' בינה. וידוע שבינה הוא הבנה והשגה במהות אוא"ס מה שהוא למעלה מגדר חיי החיים לעולמות. וזהו תבונה קדמה לעולם. בטרם הרים כו'. תשב אנוש. וזהו ענין התגלות עתיק בבינה. ומזה נמשך עוד ענין רביעי מה שנקרא בשם מים. כמו מים מצמיחים ומגדלים כל מיני תענוג. כן מהתגלות עתיק שבבינה נמשך גילוי תענוג בג"ע התחתון וג"ע העליון. שזהו מבחי' תנה"י דבינה שנקרא תבונה. ומבחי' ו"ק ראשונות דבינה נמשך הגילוי שבעוה"ב ותחה"מ. כמ"ש במ"א בענין מ' וסת"ך. וע"כ נקרא מים. ויקוו באורח קו הוא מענין קו המדה. היינו שיומדד במדה ושיעור כמה שיהי' אפשר להתקבל בנאצלים ונבראים. וגם שיומשכו ויתפשטו בבחי' ג' קוין. היינו חסד דרועא ימינא. גבורה דרועא שמאלא תפארת גופא. שיומשכו מעל שמים בשמים שהם המדות הג"ת דאצי'. וזהו ע"י העבודה בג' דברים שהעולם עומד עליהם תורה ועבודה וגמ"ח. ע"י גמ"ח ההמשכה בקו הימין. וע"י עבודה בקו השמאל. וע"י תורה בקו האמצעי. וזהו ענין מ"ש זה הוי' קוינו לו (ישעי' כ"ה) פי' שאנו המשכנו אותו בבחי' קוין. כי מצד אוא"ס עצמותו הלא הוא רם ומתנשא רבבות מדרגות א"ק אפי' מבחי' חכמה וכ"ש מבחי' מדות. רק שאנו באתעדל"ת דתורה ועבודה וגמ"ח המשכנו אותו בבחי' קוין. וזהו טוב הוי' לקויו (איכה ג') שעל ידי שנמשך בקו הימין הוא כמ"ש אהבתי אתכם אמר הוי'. וע"י שנמשך בקו השמאל הוא גבור ומושיע אדון התושיע. וע"י שנמשך בקו האמצעי הוא חנון ורחום. ונתן לך רחמים ורחמך. שכ"ז צריך להמשיך. שמצד עצמו לאו מכל אינון מדות איהו כלל. וזהו ג"כ ענין סוד הקדושה שאנו אומרים בכל יום ג"פ קדוש. וכידוע שקדוש הוא קדש ו'. קדש הוא אוא"ס עצמותו שהוא לבדו. וממשיכים אותו בבחי' קו שהוא ו'. וג"פ קדוש הוא ג' המשכות מקדש בכל הג' קוין. וזהו ג"כ ענין השלש רגלים שהם מקראי קדש. פסח כנגד אברהם ההמשכה מקדש בקו הימין חסד לאברהם. וחג השבועות כנגד יצחק ששופר של מ"ת הי' מאילו של יצחק ההמשכה בקו השמאל. וסוכות ויעקב נסע סוכותה ההמשכה בקו האמצעי. והנה מלאכים יש להם ג"כ עבודה זו. כמו שאנו אומרים נקדישך ונעריצך כנועם שיח סוד שרפי קדש כו'. ושיח גימט' ג"פ קו היינו קדש ו' שממשיכים מבחי' קדש בכל הג'

מפתחות הדרושים מחלק ההוספות

הוספות
לספר
מגן אבות
והוא
חלק שביעי

דרושים יקרים. מאירים כספירים. מעוררים הלבבות לעבודת ה'. על סדרי פרשיות התורה. ופסוקי נביאים וכתובים ומועדים ודרושים לחתונה.

אשר נאמרו מפי

כ"ק אדונינו מורינו ורבינו החסיד והעניו נזר ישראל ותפארתו בקש"ת

מרנא ורבנא **שלמה זלמן** נבג"מ זיע"א

מקאפוסט.

בן

כ"ק אדונינו מורינו ורבינו ארי' דבי' עילאה חסידא ופרישא קדוש עליון אור עולם והדרו

בקש"ת מרנא ורבנא **יהודא ליב** נבג"מ זיע"א. מקאפוסט

בנו של

כ"ק אדונינו מורינו ורבינו הגאון האמיתי האלקי חסידא קדישא אור עולם מופת הדור נזר ישראל ותפארתו קדוש ה' מכובד בקש"ת מרנא ורבנא **מנחם מענדל** נבג"מ זיע"א. מליבאוויטש (בעל הצ"צ).

הובא לדפוס בעזהי"ת

על ידי **יהודא ליב שניאורסאן** בן אדמו"ר המחבר נ"ע זיע"א

ברדיטשוב

בדפוס של חיים יעקב שעפטיל

שנת **תרס"ב** לפ"ק

Дозволено Цензурою. Кіевъ, 9 Сентября 1901 г.

БЕРДИЧЕВЪ
Лито-типографія Я. Г. Шефтеля
1902

הוספות
לספר
מגן אבות
והוא
חלק שביעי

דרושים יקרים. מאירים כספירים. מעוררים הלבבות לעבודת ה'. על סדרי פרשיות התורה ופסוקי נביאים וכתובים ומועדים ודרושים להתונה.

אשר נאמרו מפי

כ"ק אדונינו מורינו ורבינו החסיד והעניו נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מרנא ורבנא שלמה זלמן נבג"מ זיע"א

מקאפוסט.

ברדיטשוב

בדפוס של חיים יעקב שעפטיל

שנת תרס"ב לפ"ק

МОГЕНЪ-ОВОТЪ

Объясненія къ разн. мѣстамъ въ Пятикнижіи

Соч. Раввина Ш. З. Шнеерсона

Томъ седьмой

ואנחנו כורעים ומשתחוים ומודים לפני מלך מה"מ הקב"ה כו'. הנה ד' מלכיות דאבי"ע היינו מה שמל' דאצי' האדם ממנה נעשה עתיק לבריאה וכן עד"ז במלכיות דבי"ע כו' נקראים מלכי המלכים (היינו עלמי' המל' בממנה נמשך בחי' מל' ועתיק דבי"ע כו'). אבל בחי' מל' דא"ס ב"ה הנעשית עתיק לעולם האצי' בחי' זו נק' מלך מלכי המלכים. והנה אעפ"י במל' דא"ס נעשה עתיק לאצי'. אך יש בזה ב' בחי'. ז"ת דע"י שהם מתלבשים בא"א ראבית ומקור האצי' חסד דע"י בגלגלתא וגבורה דע"י במו"ס. אבל עיקרו של אצי' מתחיל ממו"ס כמ"ש הרמ"ז. וע"י התלבשותו במו"ס ואה"כ ביגת"ד כידוע נמשך בחי' עתיקא שהוא הארת אוא"ס ב"ה ממש ומתלבש ממש בחכ"ע וע"י התלבשותו בחכ"ע מאיר אח"כ בכל הע"ס דאצי' והשמים מספרים כבוד אל (שמים ע"ש דז"א. אל נהירו דחכ"ע) להיות גילוי בחי' עתיקא אוא"ס ב"ה בכל עולם האצי'. וא"כ הרי מובן שבחי' ז"ת דע"י הוא בבחי' ממכ"ע. ולכן נקראים ימות עולם כמ"ש בד"ה והי' אור הלבנה בפ' נו. ולכן מבואר בד"ה ביום השמע"צ בשם הרמ"ז אשר סדר זמנים זהו בז"ת דע"י ע"ש. אבל בחי' ג"ר דעתיק אינם מתלבשים כלל אפי' בא"א וכ"ע כו'. והוא הארת עצם אוא"ס ב"ה הסוכ"ע שלמעלה מגדר גילוי בעלמין. וע"ז אמרו המלך המרומם לבדו המתנשא מימו"ע. ועי' בד"ה והי' הנ"ל. וע"ז ארז"ל קדושתי למעלה מקדושתכם. וזהו"ע ממה"מ הקב"ה. היינו שבבחי' ממה"מ שהוא בכללות מה שמל' דא"ס ב"ה נעשה עתיק כו' יש בזה ב' בחי' קדוש וברוך. בעלמי' מל' דא"ס אוא"ס הסוכ"ע ג"ר דעתיק נק' קדש ומובדל כנ"ל. והארת מל' דא"ס ב"ה שמתלבש בא"א ראבית האצי' בבחי' ממכ"ע בחי' זו נק' ברוך. וזהו ממה"מ הקב"ה כו'. והנה בעצמיות ע"ק שדכ"ם אוא"ס ממש בבחי' זו אין שייך שום השגה ותפיסא וע"ז הוא באמיתית למחתב"כ ואפי' ההודאה שמצד ההשגה אין שייך כלל וכלל רק בחי' הודאה דהודאה המבואר בביאור ע"פ אתה הלבת וע"ש בהגהות. כי הנה בבחי' ממכ"ע איך שאתה מחי' כו'. ואלו הי' מסתלק החיות כרגע הי' העולם בטל. בזה יכול להיות ראי' ממש ע"ד ומבשרי אחזה. ועי' בד"ה ונקדשתי כי זהו רק מה שהיש בטל כו'. אבל בבחי' סוכ"ע היינו שלמעלה היש ולמטה אין וכל העולמות הם כלא ובטלים במציאות ממש עד שאין עוד מלבדו ואני הוי' ל"ש. הנה בבחי' זו אין יכול להיות בחי' ראי' שהוא להשיג מהות הענין איך שהכל כלא. אך מ"מ בבחי' הארת החכ' שכל מתקבל זה (ויוכל לבוא לבחי' דעת ג"כ כידוע) שהוא להשיג בעומק ואורך ורוחב בענין ביטול הזה דיהו"ע. ואעפ"י שאין משיג כלל מהות ביטול זה מ"מ נמשך מזה בחי' הודאה וביטול שמודה על האמת כו'. וזהו הודאה שמצד השגה הוד דאימא. אך כ"ז הוא בבחי' אין עוד כו' יהו"ע דאצי' שברש בחי' זו הוא הכ' (היינו הארת הכתר בחו"ב. א"א). אך באמת יש מ"ש אפס בלתך לימוהמ"ש שהוא ביטול יותר מבחי' אין. היינו שלא יש קמי' ית' מציאות עולמות כלל וכאלו לא ברא עדיין. ועז"א אתה הוא עד שלא נבה"ע כו' הכל שוה ממש. הנה בחי' זו אינו מתקבל בשכל וחכמה של האדם כלל שישיג זה אפי' בהמציאות כו'. ומ"מ מודה על האמת שכך הוא כי כאו"א מישראל צריך לקשר נפשו בעצמותו ומהותו ממש דוקא. והנה בחי' הודאה זו אינו מצד ההשגה שהרי אינו משיג כלום רק מודה על הודאה והיינו מודה שצריך להודות ומתבטל ומשתומם ממש מגודל הפליאה והמראה הגדול והנורא (וז"ש והאים משתאה מהרים). והנה שרש ג' בחי' אלו הוא בחי' חכמה וא"א ועתיק. הב' ראי' היינו שיכול להיות עליות העולמות והנשמות בבחי' ח"ע לראות ממש מהות הביטול כו'. וא"א כ"ע נק' פלא ע"ד הודאה שמצד הבנת המציאות לבד. אבל בחי' עתיק ממש אוא"ס ב"ה אין יכול להיות כ"א הודאה דהודאה. וזהו"ע כורעים ומשתחוים ומודים לפני ממה"מ הקב"ה כנ"ל. נוטה שמים ויוסד ארץ זו"נ. ומושב יקרו בשמים ממעל מה שאוא"ס שורה בח"ע שהוא ממעל לשמים ז"א. ושכינת עוזו מל' דא"ס ב"ה בגבהי מרומים למעלה מבחי' כתר. גם י"ל ענין ושכינת עוזו בגבהי מרומים ע"ד שברדל"א הוא תביון עוזו ית' אור העצמיות ממש ית'. וע' בביאור שע"פ אתה הלבת הנ"ל מזה בהגהות. ועד"ז יובן היטב ענין ושכינת עוזו בגבהי מרומים. והוא רחום יכפר לנו:

סליק חלק ששי

ניתן יניקה לחיצונים וזהו ותמכור והגור נתנה לכנעני שעי״ז נותנת המל׳ חגור והומן אף לכנעני כו׳. והמכוון שאח״כ יתברר כו׳ כמשנ״ת בשה״ש ביאור מאמר הזהר תרומה ע״פ אתה הראת ע״ש. והנה השונמית דהתם בחליפא שאפי׳ הסדין שלו חליק דיהין כריהין דגנתא דעדן וא״כ גם מהסדין שלו לא הי׳ שום יניקה לחיצונים. ע״כ מזה הבינה שהוא מושרש למעלה מהמל׳ שהרי בבחי׳ מל׳ מהסדין שלה נמשך יניקה כנ״ל. אבל אלישע הי׳ מושרש בבינה שנק׳ דרור עלמא דחירו. לכן גם מהסדין שלו לא הי׳ שום יניקה לחיצונים כלל. ולכן אמרה הנה נא ידעתי כי איש אלקים קדוש הוא. וכן אי׳ בכהאריז״ל באלישע שרשו בבינה. וזהו אלישע אל ישע דהיינו ש״ע נהורין דא״א המתגלים בבינה :

באגה״ק סי׳ כ״ג ד״ה בגזירת עירין כו׳. הביא המשנה פ״ג דאבות מ״ג רחב״ת אומר שנים שיושבין ויש ביניהן ד״ת שכינה שרויה ביניהם כו׳. ומנין אפי׳ א׳ כו׳ שהקב״ה קובע לו שכר שנאמר ישב בדד כו׳. ופי׳ שם באגה״ק שלאחד לא מצאו סמך כו׳ אלא לקביעת שכר. אבל השראת השכינה הוא דוקא בשנים שעוסקין בד״ת. ופי׳ שענין קביעת שכר הוא הארה שמאיר בבחי׳ גבול כו׳. אבל שכינה שרויה הוא אור ה׳ המאיר בל״ג ותכלית כו׳ ע״ש. וצ״ל למה השמיט משנה ו׳ עשרה שעוסקין בתורה שכינה שרויה ביניהן כו׳. ומנין אפי׳ חמשה כו׳. ומנין אפי׳ שנים כו׳. ומנין אפי׳ אחד שנאמר בכל המקום אשר אזכיר כו׳. הרי שאין מחלק במשנה זו בין שנים לאחד דמשמע שגם אחד שכינה שרויה עליו כו׳. ובגמ׳ ברכות ד״ו ע״א הביאו רק משנה זו. ומקשו שם בגמ׳ וכי מאחר דאפי׳ חד תרי מבעיא. ומשני תרי מיכתבן מילייהו בספר הזכרונות. חד לא מיכתבן מילי׳ בס׳ הזכרונות. והקשו בתוס׳ הלא כל מעשיך בספר נכתבים וכש״כ מדה טובה. ותירוצם דוחק. והענין דגבי שנים הובא הפסוק אז נדברו יראי ה׳ כו׳ ויכתב בספר זכרון. דיש חילוק בין ספר סתם לספר זכרון. ספר נק׳ המל׳ כמ״ש בס״י בשלשה ספרים כו׳. א״כ נק׳ המל׳ ספר. והנה ידוע דכל מעה״ת העיקר נוגע רק בבחי׳ מל׳. ולכן וכל מעשיך בספר נכתבים שע״י שמטיב מעשיו נמשך תוס׳ אור בבחי׳ מל׳. ולהיפך ע״י חטא ועון גורם פגם והסרון האור במל׳ וכמ״ש בזהר אי בלקא אי נהתא בגינייהו אבל ספר זכרון נק׳ המל׳ כשנמשך בה גילוי או״א ב״ה ע״י יסוד ז״א שהו״ע יחוד העליון. כידוע בענין מלכיות וזכרונות שאומרים בר״ה. אשר ע״י יו״ד פסוקי מלכיות ממשיכים גילוי מדת מלכותו ית׳ ואח״כ ע״י זכרונות נמשך המשכה מאו״א ב״ה בבחי׳ מל׳ ע״י צדיק יסו״ע כמ״ש מכל מלמדי השכלתי. דוד הי׳ מרכבה לבחי׳ מל׳. והמלמד שלו הי׳ בחי׳ כל יסוד ז״א שמקבל מגפע״ב בגימט׳ כל ומלמד אותו גילוי דעה העליונה כו׳. וכשנמשך בבחי׳ מל׳ היחוד מאו״א ב״ה ע״י יסוד אזי נק׳ ספר זכרון כענין כד דכיר מלכא למטרוניתא כו׳. וזהו שנים מכתבן מילייהו בספר זכרון היינו שע״י שהם שנים עוסקין בתורה גורמים למעלה היחוד עליון שנק׳ יחוד קוב״ה. אבל חד לא מיכתב מילי׳ בספר זכרון כו׳ כ״א רק וכל מעשיך בספר כו׳ ספר סתם כנ״ל. ועפי״ז יובן מה שפי׳ באגה״ק שבשנים כו׳ שכינה שרויה ביניהם כו׳ זהו אור ה׳ המאיר בל״ג. ובאחד שרק קובע לו שכר זהו הארה שמאיר בבחי׳ גבול כו׳. דלכאורה מנין לו פי׳ זה. ועפ״י הנ״ל יובן דכיון שבשנים גורמים יחוד עליון שהו״ע המשכה מסוכ״ע בבחי׳ ממכ״ע אשר סוכ״ע הוא האור שמאיר בבחי׳ א״ס בל״ג משא״כ בחי׳ מל׳ ממכ״ע שנק׳ שכינה ע״ש ששוכנת בתחתונים בבי״ע הרי נתלמלם היות זה להיות מאיר בבחי׳ גבול דוקא. אך ע״י היחוד עליון נמשך גם בבי״ע התגלות בחי׳ סוכ״ע שהוא האור שבל״ג כו׳. אבל אחד כיון דלא מיכתב מילי׳ בספר זכרון כ״א רק ספר סתם שהוא בחי׳ מל׳ לבד שאין נעשה ע״י לימודו יחוד עליון. והרי בחי׳ מל׳ זהו בחי׳ ממכ״ע שהוא האור והחיות שמתלמלם להאיר בבחי׳ גבול. לכן נמשך לו רק קביעות שכר. והטעם מה ששנים דוקא גורמים יחוד עליון הענין דכשהם שנים שאחד מחדד את חבירו (כמ״ש במד״ר (ויגש פצ״ט) ובגמ׳ (תענית ז׳ א׳) ע״פ ברזל בברזל יחד ואיש יחד פני רעהו) ע״כ יש בהם משפיע ומקבל. וכשיש התחברות משפיע ומקבל נמשך עי״ז בחי׳ הגבוה מבניהם לייחדם כו׳ לכן עי״ז גורמים למעלה ג״כ היחוד עליון דקוב״ה ע״י בחי׳ הגבוה ביותר כמ״ש במ״א. אך לפי משנה ו׳ שאינו מחלק בין א׳ לשנים צ״ל שאחד ג״כ גורם יחוד כו׳ ואיך הוא זה. הענין כמ״ש בס׳ ע״ח שאפי׳ אחד כשעוסק בתורה יש בו ג״כ התחברות משפיע ומקבל. והיינו כי יש שני יצרין באדם וכל העוסק בתורה משים שלום בפמשמ״ע ובפמשמ״ט. ופי׳ פמשמ״ע היינו שע״י התורה מכניע רות הנה״ב. ומהברו להיות כפוף ובטל להנה״א. ולפ״ז צ״ל מ״ש בגמ׳ תרי מיכתבן כו׳ חד לא מיכתב מילי׳ בספר זכרון. הענין דפי׳ מיכתב כו׳ זהו ע״ד ויכתוב משה את מוצאיהם כו׳ ופי׳ בלקו״ת ד״ה אלה מסעי הנ׳ פ״ג ובהביאור פ״ד שהמשיך אותמו של הקב״ה אמת למטה בעשי׳ כו׳ כי אמת הוא איך קמי׳ כל״ח ואין עוד מלבדו. אך כשבחי׳ ביטול זה הוא בהעלם רק קמי׳ כו׳. אין שייך לקרות זה אמת כיון שאין ידוע האמת. אבל אמת הוא כשידוע האמת למטה כו׳ ע״ש. וזהו שנים מיכתבן מילייהו בספר זכרון. היינו שנמשך ההמשכה והגילוי שמבחי׳ סוכ״ע בבחי׳ ממכ״ע בבחי׳ פנימיות שיהי׳ הגילוי למטה בבריאה שהוא עיקר ענין יחוד העליון. אבל חד לא מיכתבן כו׳ היינו שאין נמשך על ידו היחוד בפנימיות כ״א רק המשכה בבחי׳ מקיף לכן אין נמשך הגילוי למטה בבריאה והגילוי שנמשך למטה בפנימי הוא רק בחי׳ קביעות שכר לבד דהיינו הארה מבחי׳ מל׳ לבד שמאיר רק בבחי׳ גבול. ולכן אין מחלוקת כלל בין המשניות כי במשנה ג׳ מדבר בההארה שנמשך בבחי׳ גילוי למטה לכן בשנים שכינה שרויה כו׳ ובאחד רק קביעות שכר. ובמשנה ו׳ שאין מחלק היינו שבבחי׳ מקיף למעלה נמשך גם לאחד (וענין מה שע״י שנים נמשך בגילוי למטה היינו למטה בבי״ע ומקבל הגילוי בג״ע. משא״כ עכשיו בעוה״ז רק בחי׳ מקיף כמשנ״ת באגה״ק) :

גדול העונה אמן יותר מן המברך (ברכות נ"ג ב'). כי אמן גימט' הוי' אד'. וצ"ל הרי המברך אומר ג"כ שם ומל' שהו"ע הוי' אד'. וכל ברכה שאין בה שם ומלכות אינה ברכה. וא"כ למה גדול העונה אמן דוקא. ויובן בהקדים מאמרז"ל (שם רפ"ו) בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים. ובזמן שאין עושין רצונו ש"מ מלאכתן נעשית ע"י עצמן שנאמר ואספת דגנך. וא"כ לפ"ז פ' והי' אם שמוע נק' עדיין אין ערש"מ. וידוע הקושיא דהכתיב והי' אם שמוע תשמעו אל מצותי. לאהבה כו' ולעבדו בכל לבבכם כו'. והתירוץ לפי שלא נאמר בכל מאדך. וצ"ל תחלה פי' ערש"מ. פי' מקום הוא מעלה ומטה וד' רוחות. והנה החיות אלקות בחי' ממכ"ע שמתלבש להחיות העולמות בבחי' מקום. דהיינו שיתהווה בחי' מקום. נק' חיות זה גופא מקום. וזהו ברוך המקום. ואמרז"ל (ב"ר פס"ח) הוא מקומו של עולם. לפי שחיות זה מהוה שיהי' בחי' מקום ע"כ נק' הוא דוקא מקומו של עולם. והיינו כי בחיות זה דבחי' ממכ"ע שייך בו מעלה ומטה. כמו השגה עליונה. והשגה נמוכה מזו נק' תחתון כו'. געה"ע וגעה"ת. הרי נק' עליון ותחתון. הרי שחיות זה דבחי' ממכ"ע נתלבש בבחי' גבול ומקום כו'. אבל בעצמותו ית' הסוכ"ע בחי' בלי גבול. כתיב הנה מקום אתי שגם מקום רוחני ו"ק כו' בטל שם במציאות כו'. וזהו פי' עושין רצונו של מקום להמשיך הגילוי מבחי' רצה"ע סוכ"ע שבלי גבול בבחי' מקום שיהי' בחי' ממכ"ע שנתלבש בבחי' גבול. ורצון אותיות צנור כמו צנור שמקלח מים כך יומשך מבחי' רצה"ע צנור שהוא המשכה וגילוי בפנימיות בבחי' ממכ"ע. וזה נק' עושין רצונו של מקום כמו עפ"י פשוטו. כי תשוקת חיות זה דבחי' ממכ"ע ליכלל בבחי' סוכ"ע. ע"כ כשממשיכים הגילוי מבחי' סוכ"ע בבחי' ממכ"ע בפנימיות זהו נק' עושין רש"מ. וזהו דוקא בפרשת שמע שנאמר בכל מאדך אהבה שבלי גבול שעי"ז דוקא ממשיכים מבחי' סוכ"ע שבלי גבול בבחי' ממכ"ע גילוי בפנימיות. אבל בפ' והא"ש נק' עדיין אין עושין רצונו של מקום אעפ"י דכתיב תשמעו אל מצותי. והרי תרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן הם תר"ך שהוא בחי' כתר רצה"ע. וא"כ ממשיכים רצה"ע. אך המשכה זו היא רק בבחי' מקיף עדיין על בחי' ממכ"ע. והמקיף הוא פועל כי או"מ מלאלא אגי' הכלי מבחוץ. וגם למטה באדם המקיף נותן כח שיהי' סור מרע וע"ט כו'. ולכן נק' עדיין אין עושין רצונו של מקום. כי אין עושין בחי' צנור מרצה"ע הסוכ"ע בבחי' ממכ"ע שיומשך בחי' גילוי בפנימיות ממש כ"א המשכה הוא רק בבחי' מקיף. ועד"ז יובן ענין גדול העונה אמן יותר מהמברך. כי המברך אעפ"י שאומר ברוך אתה הוי' מלך העולם שממשיך תחלה מבחי' אתה (עד"ה לא תביא) בשם הוי' ואח"כ בבחי' מלך העולם אך המשכה זו היא רק בבחי' מקיף על בחי' מל' שם אד'. אבל העונה אמן שהוא גימט' הוי' אד' היינו שמחבר הב' שמות הוי' אד' שיומשך הגילוי משם הוי' באד' בפנימיות ונק' יחוד כו' שהוא כענין ערש"מ שממשיך צנור משם הוי' באד'. ולכן הוא גדול יותר מהמברך. וז"ש פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים. שפותחין לו ב' שערי געה"ת מל' וגעה"ע בינה. והיינו לפי שע"י אמן שמחבר הוי' אד' הרי ממשיך היחוד והגילוי בשם אד' מל' געה"ת. וגם הכח על היחוד נמשך מבחי' כח אד' שלמעלה גם משם הוי' כנ"ל. וא"כ ממשיך תוס' אור גם בבינה געה"ע. ולכן פותחין לו הב' שערים כו'. וזהו והוי' בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ. הס הוא ג"כ כחשבון אד'. והיינו כשאור הוי' מאיר בהיכל שם אד' אזי משם אד' גופא נמשך להיות הס מפניו כל הארץ. היינו שיהי' הביטול דשם הוי' בכל הארץ:

זהר ח"ב ר"פ בשלח דמ"ד ע"א. ושם אשה גדולה כו' דכל בני דרא משתבחין בה. י"ל כך דארז"ל בגמ' ס"פ הזהב (נ"ט א') איתתך גוצא גחין ותלחוש לה כו'. ופי' המקובלים דהיינו כשהמל' כל קומתה הוא רק נגד נה"י דז"א אזי נק' אתתא גוצא. א"כ י"ל פי' אשה גדולה דהיינו כששוין בקומתן שהב"ד דמל' הוא כנגד חב"ד דז"א והשונמית היתה מבחי' מל' איך ששוין בקומתה ע"כ נק' אשה גדולה ולכן כל בני דרא משתבחין בה:

הנה נא ידעתי כי איש אלקים קדוש הוא. צ"ל הלשון ידעתי דמשמע שרק היא לבדה ידעה דוקא כו' וכמ"ש בזהר. הענין דפי' האריז"ל מארז"ל נשים דעתן קלה כו'. כי דעת כולל חו"ג תרין עטרין. ה' הויות חסדים וה' הויות גבורות שביחד עולים ר"ס. ובמל' נמשך רק עטרא דגבורה מהדעת לבד. דהיינו ה' הויות גבורות שעולים ק"ל. וזהו דעתן קל"ה כו'. והנה מבואר בת"א בד"ה ואלה המשפטים ובהביאור שע"י ג"פ קדוש נמשך הדעת במל' דהיינו גם עטרא דחסדים וזהו הנה נא ידעתי" שהמשיך בה אלישע הדעת בשלימות על כן ידעה כי איש אלקים קדוש הוא. שע"י בחי' קדוש נמשך הדעת במל' כנ"ל:

בזהר שם ולא אעבר זבובא בפתורי' כו'. אין מובן התירוץ לכאורה דא"כ היו הכל רואים סימן זה ומהו הנה נא ידעתי דמשמע רק היא לבדה ידעה וכמו שהקשה בזהר. והענין דאי' בב"ר פס"ע על יעקב כשהי' ישן והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים כו' (וקטרגו עליו כו'. מת"כ) כיון שנתגלה עליו הקב"ה ברחו מעליו משל לבן מלכים שהי' ישן באו זבובים כו' ע"ש. הזבובים הם קליפות שבנגה שיש כניסה למעלה בז"א יכולים לילך כו' לקבל איזה יניקה. וזהו ולא אעבר זבובא כו' היינו הזבובים שלמעלה שלא היו יכולים לינק מסעודתו כלל ולכן היא דוקא ידעה זאת ולא היה אחר כו':

עוד שם בזהר בוציפא חיורא זריקת לי' בערסי' כו'. כיון דקאים בר נש מערסי' סליק בוציפא דנאים בה ריחא מגוולא. והאי בשעתא דסלקת ההוא בוציפא מערסי' הוה סליק ריחין כריחין דגנתא דעדן. הענין כמ"ש סדין עשתה ותמכור וחגור נתנה לכנעני. סדין הוא הלבושים דמל' דאצי' שמתלבשת בהם בבי"ע שמלבושים דמל'

ניתן

אין שם שום התחלקות כלל כ"א הארה א' פשוטה כלולה ובטלה בעצמות הנפש הפשוטה בתכלית. והיינו כיון שכלולים בעצמות הנפש הפשוטה בתכלית ע"כ הוא ביטול מהות אותיות לגמרי ורק שרש האותיות בהעלם ודקות גדול מאד עד שאין שום התחלקות כלל וכלולים בעצמות הנפש כנ"ל. ועד"ז יובן גם למעלה שעיקר ההתחלקות הוא בדבור העליון לפי שהדבור עליון נפרד מיחוד א"ס ב"ה כו' והאותיות בבחי' יש והתגלות ע"כ הוא ריבוי ההתחלקות ומד' מוצאות נמשכים ד' מחנות שכינה מחנה מכאל קפ"ו אלף וכתיב וכנפיהם פרודות כו' ומה שמשתלשלים האותיות למטה מטה יותר נעשה רבוי ההתחלקות ביותר. אבל אותיות המחשבה עליונה שהם מתאחדים בא"ס ב"ה דאיהו וגרמוהי חד בהון ובטלים כו' ע"כ יש שם אחדות והתכללות כו'. וכ"ש שרש האותיו' כמו שהם כלולים בעצמות האור א"ס ב"ה דקמיה כלא חשיב ביטול במציאות לגמרי בלי שום התחלקות כלל כ"א הארה א' כלולה באור כו' ע"ד ביטול זיו השמש בשמש. וזהו הוי' אחד דקמי' כל"ח כו'. וזהו ביום ההוא יהיה הוי' אחד ושמו אחד. שמו אחד הוא האותיות דיהו"ת שהם בבחי' יש וברבוי התחלקות שיהי' נראה העולם ליש ודבר נפרד רק שהיש בטל כו'. והוי' אחד הוא האותיות דיהו"ע שהם בתכלית הביטול והתכללות אמיתי כו' כמו דקמיה כלא חשיב:

ה **ועתה** יובן ענין הנוגה איבר"מ בכל כחו. פי' שמיה רבא שמו הגדול היינו שרש האותיות כמו שכלולים בעצמות אוא"ס ב"ה. לעלם ולעלמי עלמיא לשון העלם הם ג' עולמות בי"ע שנדמה ונראה העולם ליש כו' מחמת הסתר דבחי' אותיות הדבור כנ"ל. אבל ע"י שיהי' שמיה רבא מברך לעלם כו' יהי' למטה ג"כ ביטול כמו למעלה כנ"ל. ופי' בכל כחו כ"ח אותיות דבראשית כח מעשיו כו' הנה כח הוא ב"פ יד דכתיב (ישעי' מ"ח י"ג) אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים ואז"ל (זח"ב כ' ע"א) נטה שמאלו וברא ארץ נטה ימינו וברא שמים והם ב' ידות יד הגדולה ויד החזקה חו"ג. אבל יש עוד בחי' ג' והוא יד הרמה והוא ענין שם מ"ב שבפ' ראשונה דק"ש שהוא הבנין ג"פ י"ד. והיינו ע"ד עושה שלום במרומיו מכאל שר של חסד וגבריאל שר של גבורה ב' הפכים וכדי שיתאחדו ויתכללו להאחדים כו' הוא ע"י שמאיר עליהם הארה עליונה מא"ס ב"ה שלמעלה משניהם ואין בו התחלקות שבה בטלים ההפכים עי"ז מתאחדים ומתחברים יחד כו'. וזהו ג' ידות. יד הגדולה הוא מדת חסד והשפעה להחיות העולמות. ויד החזקה הוא מדת גבורה ועלי' והסתלקות היפך ההשפעה. ויד הרמה הוא קו האמצעי שלמעלה משניהם והוא המחברם כו'. ודרך כלל הם ג' בחי' תורה ועבודה וגמ"ח. תורה קו האמצעי כי אורייתא מחכמה נפקת חכמה כח מה מקור הביטול וכתיב (איוב כ"ח) והחכמה מאין תמצא. אין הוא עצמות אור א"ס שמיה הגדול מקור התענוגים שמלובש בח"ע כו' כמ"ש (משלי ח') ואהי' שעשועים יום יום כו'. אך כדי שיומשך המשכה זו שע"י התורה בפנימיות צ"ל תחלה עבודה וגמ"ח. עבודה הוא ענין קרבנות שהבהמה גשמיות היתה נכללת באש שלמעלה. ועתה הוא ענין תפלה התהפכות הנה"ב ליכלל וליבטל בה' אחד. וזהו כל ענין התפלה פסוד"ז ויוצר אור הוא רק פי' וביאור על ק"ש וקרא המאריך באחד. כי ביוצר אומרים עבודת המלאכים אופנים וחיות ושרפים בביטול ואהבה ברשפי אש ליכלל ביחודו ית'. ואח"כ אומרים אה"ע אהבתנו חמלה גדולה ויתירה כו' והיינו כמ"ש בפ' עקב הן לה"א השמים ושמי השמים הארץ וכל אשר בה ורק באבותיך חשק ה'. פי' השמים ושמי השמים הוא המרכבה עליונה של המלאכים כו'. ורק באבותיך חשק ה' שעיקר החשיקה והתפילה הוא בעבודת נש"י שלמטה דוקא ליכלל וליבטל. וזהו חמלה גדולה ויתירה כו'. והנה כמים הפנים כו' יתלהב ג"כ באה"ר כרשפי אש למס"נ באחד ליכלל וליבטל במציאות באוא"ס ב"ה. וזהו ענין עבודה קו השמאל העלאה. וגמ"ח הוא המשכה אך בבחי' מקיף כמ"ש (ישעי' נ"א) ובצל ידי כסיתיך כו' וימינו תחבקני. ואח"כ ע"י התורה נמשך בפנימיות. וזהו פי' בכל כחו כי כח הוא ב"פ יד חו"ג וכל כחו הוא ריבוי והיינו להמשיך בחי' יד הרמה קו האמצעי שהוא מעצמות אוא"ס שלמעלה מהשתלשלות. והפרש"י בכל כוונתו הוא ענין עבודה תפלה העלאה כנ"ל. והיינו כי כדי להמשיך בחי' יד הרמה ע"י תורה צ"ל תחלה עבודה:

ומזה שפי' התוס' בכל כחו בקול רם דוקא. הענין כמ"ש (תלים ק"ג) וכל קרבי את שם קדשו. ופי' בספר חסידים שיאמר הברכה בקול רם דוקא ועי"ז מתנענעים הקרבים ויהי' להם ג"כ חלק בברכה וזהו וכל קרבי את שם קדשו. וזהו ג"כ כוונת התוס' כאן בכל כחו בקול רם כדי שיתנענעו הקרבים ויהי' וכל קרבי כו'. והענין כי יש אבר הכבד המבדיל בין אברי הנשימה לאברי המזון. ולמעלה הוא בחי' רקיע המבדיל בין מים למים שמים התחתונים ירדו בבחי' יש ומהם יניקת החיצונים. וע"י שאומרים בקול רם וכל קרבי את שם קדשו כו' מעלים גם מלמטה מהפרסא שיהיו מים תחתונים בוכים אנן בעינן למהוי קדם מלכא. וזהו כוונת התוס' שכדי שיומשך שמי' רבא מברך לעלם ולעלמי כו' שיבקע הפרסא שגם למטה תחת הפרסא יהי' הביטול ג"כ כמו למעלה צ"ל ההעלאה תחלה מלמטה מהפרסא וזהו בקול רם דוקא. ופי' גז"ד של ע' שנה. ע' שנה הם זמ"ל דתהו הכלולים מעבר ונפלו בשבה"כ ומזה הוא ג"כ ז' מדות רעות דנה"ב. אבל ע"י איבר"מ כו' קורעין לו גז"ד של ע' שנה שיהי' אתהפכא חשוכא לנהורא. וזהו בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו כו':

נקרא׳ שם. יובן מענין אותיות הנפש שיש אותיות המחשבה והם אותיות רוחניים ואח"כ משתלשלים עוד אותיות הדבור שהם אותיות גשמיים ממש בערך אותיות המחשבה. והנה אותיות הם המשכות והתגלות מהנפש. ואותיות המח׳ נמשכים ומתגלים מהנפש תמיד בלי הפסק שא"א להיות רגע א׳ בלי מחשבה. והנה כל ענין המשכות והתגלות האותיות הוא רק הארה בעלמא שאין נוגע כלל לעצמות ומהות הנפש. כי עצמות הנפש הוא למעלה משכל וכ"ש מאותיות כו׳. לכן אין שייך שום חסרון בנפש ממה שנמשכים ומתגלים ממנה אותיות המחשבה תמיד כיון שהוא רק הארה שאין נוגע להעצם כלל. וזהו שהאותיות נקראים שם בלשון הפסוק ואור בלשון הזהר. כמו אור השמש שאין שום שינוי כלל בשמש בין כשהזיו מאיר או שאינו מאיר לפי שכל ענין הזיו הוא רק הארה שאין נוגע לעצמות מהות השמש לכן אין שייך ריבוי ומיעוט בהשמש מהאור כו׳. והנה יש שרש האותיות כלול גם בעלם הנפש והיינו ההארה כמו שהיא כלולה בהעלם כו׳. וכידוע לכל הענין שאין המולאות עושין צורת האותיות כמו הכנור כו׳ שא"כ היו צריכין להתיישב איך להניע השפתים כו׳. וגם החרש אין יכול לדבר אעפ"י שיש לו כל המולאות כו׳. אלא הענין בשרש האותיות כלול בעלם הנפש ממש. ולכן החרש פטור מכל המצות שאין נקרא אדם כלל. לפי שנחסר אלו בנפש ממש כו׳. ומבחי׳ הארת האותיות הכלולות בהנפש נמשכים ומתגלים אח"כ בחי׳ אותיות המחשבה ואותיות הדבור כו׳. ועד"מ זה יובן גם למעלה שיש בחי׳ אותיות הדבור עליון כמ"ש בדבר ה׳ שמים נעשו והוא ענין עש"מ שבו נברא"ע וכתיב לעולם ה׳ דברך נצב בשמים שהוא בחי׳ התגלות אותיות הדבור עליון להוות העולמות. ויש למעלה ג"כ בחי׳ אותיות מחשבה רק דכתיב כי לא מחשבותי מחשבותיכם כו׳ אבל יש למעלה אותיות המחשבה שמהוה עלמין סתימין כו׳. ויש ג"כ שרש כל האותיות שכלול בעצמות אור א"ס ב"ה וע"ז ארז"ל עד שלא נברא"ע הי׳ הוא ושמו בלבד שבחי׳ האותיות הם רק הארה בעלמא שאין נוגע כלל להעצמות א"ס כו׳ ולכן נק׳ שמו. אך קודם שנבה"ע היו כלולים בעצמות וזהו הוא ושמו בלבד. וזהו ענין ויקרא הוי׳ הוי׳ ואי׳ בזה"ר (קל"ה ע"א) פסיק טעמא בינייהו והיינו שהוי׳ הא׳ הוא בחי׳ סוכ"ע שלמעלה מהשתלשלות והוי׳ הב׳ הוא בחי׳ ממכ"ע בחי׳ סדר השתלשלות. אעפ"י שהכל אותיות שוים כו׳ אך שם הוי׳ הא׳ הוא האותיות כמו שכלולים בעצמות אוא"ס ב"ה ואח"כ נמשכים ומתגלים בחי׳ אותיות וכלים כו׳ להיות סדר השתלשלות והוא ענין שם הוי׳ הב׳ :

ג **ובזה** יובן מ"ש (תלים קמ"ז) ולתבונתו אין מספר. וצ"ל דעל תבונה שייך לומר אין חקר וכמ"ש החקר אלוה תמצא (איוב י"א) והול"ל ולתבונתו אין חקר אבל לשון מספר אין שייך כלל בתבונה. והענין דאיתא בכתהאריז"ל תבונה הוא עלמא דאתי שהוא עוה"ב מה שצדיקים משיגים השגות אלקות ממש ולכן הוא עולם התענוג. כמו שהדם שעיקר התענוג מתגלה בהשגה דוקא ומי שאין לו שכל להשיג דבר מתוך כו׳ אין לו תענוג אמיתי כו׳. והנה ארז"ל (מנחות כ"ט ע"ב) ביו"ד נברא העוה"ב. שמבחי׳ אות היו"ד שהוא נקודה בעלמא בחי׳ לצמצום מזה נתהוה כל העוה"ב שהוא כל ההשגות שבג"ע כי זהו הכלל שבחי׳ אותיות שבעולם העליון נעשים מקור המוחין בעולם התחתון. וכמו שממאמר ואותיות דנעשה אדם נתהוה בחי׳ חכמה באדה"ר שהי׳ חכמתו גדולה יותר מכל המלאכים העליונים. ואח"כ מהאותיות דאדה"ר נעשה בחי׳ חכמה לשלמטה ממנו. ועפ"י קבלה הוא שמל׳ דאצי׳ בחי׳ דבור עליון שבאצי׳ נעשה כח"ב בבריאה. וזהו ביו"ד נברא העוה"ב כו׳. והנה כתיב (תלים פ"ד) ילכו מחיל אל חיל כו׳ שיש עליות אין קץ ממש ולכן מוטב דלדיינו׳ כו׳. דאעפ"י שבספרים נזכר רק שני בחי׳ געה"ע וגעה"ת זהו דרך כלל אבל בפרט יש עליות עד אין קץ ממש והכל הוא שמבחי׳ אותיות שבעליון נעשה מקור החכמה בתחתון. דהנה יש ג׳ בחי׳ עדן נהר גן. עדן הוא מקור החכמה. ונהר הוא ההשגה והבנה. וגן הוא האותיות. ומבחי׳ גן שבעליון נעשה עדן נהר גן בעולם שלמטה ממנו. ועד"ז יש עליות אין קץ והכל מבחי׳ אותיות. וזהו ולתבונתו אין מספר תבונה הוא אותיות בן ובת קול ודיבור בחי׳ אותיות שמזה נתהוה התבונה והשגה שבג"ע ולכן אין מספר להעליות שאין קץ והכל הוא שמבחי׳ אותיות שבעליון נעשה חכמה בתחתון ולכן אין מספר ממש. והנה כתיב (תלים מ"ו ט׳) לכו חזו מפעלות ה׳ אשר שם שמות בארץ. וארז"ל (ברכות ז׳ ע"ב) א"ת שמות אלא שמות כו׳. והענין כי כבל"ל עלי׳ ממדרגה למדרגה היותר עליונה מוכרח להיות בינתיים בחי׳ ביטול ושממה לגמרי שיפול לגמרי ממדרגה הראשונה ולמדרגה הב׳ לא בא עדיין כו׳. וזהו ענין העמוד שעל ידו עולים הנשמות מגן עדן התחתון לגעה"ע. ע׳ בד"ה יפה שיחתן כו׳. בסופו בענין והאיש משתאה לה מחריש כו׳. ובתו"א פ׳ וילא בד"ה והי׳ הוי׳ כו׳. ולכן ארז"ל (סנהדרין צ"ז ע"א) שתא אלפי שני הוי עלמא וחד חרוב שהו"ע ביטול העולמות וביטול הנשמות לגמרי והיינו כדי שיתעלו ליכלל בעצמות אוא"ס ב"ה. ונמצא שכל העליות הוא ע"י ביטול דוקא. וזהו ענין שמות לשון שממה שהוא כל העליות שיש בג"ע כו׳. וארז"ל א"ת שמות אלא שמות היינו שכל העליות הוא רק בבחי׳ שמות ואותיות המתגלים מא"ס ב"ה ככ"ל בענין ביו"ד נברא העוה"ב. אשר כל האותיות הוא רק הארה בעלמא דכלא חשיב כי אינו נוגע כלל לעצמותו ית׳. גם כי ביו"ד נברא העוה"ב ובה׳ נברא עוה"ז רק שתי אותיות. וכמו בנפש ביטול ב׳ אותיות לגבי כללות כח הדבור וכ"ש לגבי המחשבה וכ"ש לגבי עצמות הנפש. ולמעלה הוא הביטול יותר לאין קץ. וא"כ כולא כלא חשיב ממש :

ד **ועתה** יובן ענין המאריך באחד. פי׳ אחד הוא שגם בז׳ רקיעים והארץ וד׳ רוחות העולם הוא אחד ממש. ולכאורה אין זה מובן דהלא שמים וכל צבאם הארץ וכל אשר עליה שיש בהם התחלקות הנבראים לאין קץ ואיך שייך לומר שמ"מ הוא אחד ממש. והענין דהנה בנפש עיקר ההתחלקות הוא באותיות הדבור והיינו לפי שאותיות הדבור יוצאים ונפרדים מעצמות הנפש והם בבחי׳ יש והתגלות לכן יש התחלקות צירופי אותיות לאין קץ. אבל במחשבה שהאותיות מתאחדים עדיין בנפש והם בבחי׳ ביטול והעלם ע"כ יש בהם אחדות והתכללות יותר. וכ"ש האותיות כמו שהם כלולים בעצמות הנפש ממש

אין

יובן לפי' הזהר שמפרש שהשמים עולה במי שזהו ג"כ בר"ה. והו"ע בכסה שכתוב על ר"ה. שהו"ע התכסות והתעלמות המוחי' דז"א. שנק' שמי'. בליל ר"ה בבחי' מי. והו"ע מ"ש ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם שהי' בר"ה הראשון יום ברוא אדה"ר. ובכל ר"ה הוא חזרת הדברים לקדמותן כמו בעת בריאת העולם. וידוע שהשינה הו"ע הסתלקות המוחי'. וה"ז ג"כ כענין קוב"ה בגלותא סליק לעילא כנת"ל. שהו"ע עיבור. ורק שבגלות הוא עיבור מלשון עברה. מפני אריכות הזמן מאד. עד שיהי' כי חלה וגם ילדה כו' (ועכ"ז גם ע"ז אמר דהע"ה כי רגע באפו. שהו"ע מ"ש ברגע קטון עזבתיך. חיים ברצונו). ובר"ה הוא העמ"כ כדי להיות אח"כ המשכת מוחין דגדלות יותר גבוהים. וכמו עד"מ בשינה. שלאחר השינה מתחדשי' המוחין בעילוי יותר מכמו שהיו לפני השינה. ונק' ג"כ עיבור. כמו עד"מ בגשמי' העיבור הוא בשביל לידה. וכשיש עיבור אזי הוא בודאי לידה ג"כ. כמו"כ למעלה ע"י התכסות והתעלמות המוחי' בליל ר"ה. נמשך אח"כ ביום ע"י השופר מוחי' חדשי' יותר גבוהי' על כל השנה הבאה. בנשמות ומלאכים למעלה ובנש"י למטה. בכל תפלת שחרית בכי"ו. וזהו"ע שאי' ברמב"ם וטור על השופר שהו"ע עורו ישנים מתרדמתכם. וזהו מי עלה שמים וירד. ע"י מה. ע"י מי אסף רוח בחפניו. הו"ע רוח והבל השופר. וכדאי' בזהר ע"פ כי על כל מוצא פי הוי' יחי' האדם (עקב ח') דקאי על שופר. והיינו כי בכל השנה שההמשכה היא מהכלל אל הפרט. די ע"י רוחא דלעילא באורייי'. ובר"ה של"ל התחדשות כללי על כל השנה. צ"ל רוח והבל השופר. וז"ש אחר תקיעת שופר הוי' באור פניך יהלכון. והנה גם לפי' הזהר יתפרש היטב ע"ז הפ' עלה אלקי'. כי המדות הם בחי' גרמוהי וכלים. שהוא בחי' אלקי'. ובפרט שזהו כשמתמלאי' דין מלד גרעון מעשה הטוב בשנה העברה. ברוחא דלעילא באוריי'. אזי הם בודאי בבחי' אלקי'. וע"י העלוי' נמתק הדין. כמו שידוע שבעליי' המדה אל השכל. אפשר להשתנות ולהתהפך הסברא של חוב לזכות. כמו בדור המבול שתחלה כתי' וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום. ואח"כ כי יצר לב האדם רע מנעוריו. לימוד זכות. כן ע"י מי עלה שמים. בשמים עולה במי ונמתק הדין ונעשה עלה אלקי' ואח"כ וירד הו"ע הוי' בקול שופר. ונהפכים כל הגבו' ודיני' לרחמים וחסדים טובים :

ביאור מארז"ל

כל העונה אישר"מ בכל כחו קורעין לו גז"ד של ע' שנה. שנאמר (שופטים ה') בפרוע פרעות בישראל. בהתנדב עם ברכו ה'. (שבת קי"ט ע"ב). ופירש"י שבפרוע פרעות הו"ע ביטול הפורעניות. והוא ע"י התנדב עם ברכו כו'. והנה בפי' בכל כחו יש ג' פירושים. דרש"י ז"ל פי' בכל כונתו. וכ"כ הרר"י. והתוס' כתבו בשם פסיקתא פי' בכל כחו דר"ל בקול רם דוקא. ויש עוד פי' ג'. דהנה בפסוק ראשון דבראשית ברא וגו' יש ז' תיבות וכ"ח אותיות ואחז"ל (ר"ה כ"ע) בראשית נמי מאמר הוא שע"י כ"ח אותיות שבו נתהוו העולמות וזהו ענין כח מעשיו הגיד לעמו כח דוקא. אך כתיב יגדל נא כח אד' שצריך להמשיך הגדלה ותוס' וריבוי אור בבחי' כח הנ"ל דמע"ב. והיינו ע"י אישר"מ שיש בו ג"כ ז' תיבות וכ"ח אותיות כנגד פסוק ראשון דבראשית. והיינו שע"י אישר"מ ממשיכים תוס' וריבוי אור בבחי' כח דמע"ב וזהו בכל כחו. ולהבין כ"ז צ"ל מארז"ל (ברכות י"ג) כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו. פי' שנה הוא לשון שינוי. והיינו כי האדם בעבודה הוא עולה ויורד שיש בו שינויים ירידה ועליה כו'. והענין כי הנה מלאכים נק' עומדים לפי שעומדים תמיד במדרגה א'. ואעפ"י שזהו החסרון במה שאינם מתעלים להיות במדרגה היותר גבוה. אך מ"מ במדרגה זו שנבראו הם עומדים תמיד בלי שינויים שאין נופלים ממנה כלל. כמו מהנה מיכאל באהבה שאופן מדרגת האהבה א' הוא ואין בהם עליות ביתי' האהבה בגדלות יותר. אך מ"מ אהבה זו היא תמידיות אצלם ואין נפסקים מאהבה אפי' רגע א' כו'. אבל נש"י נק' מהלכים כמ"ש (זכרי' ג') ונתתי לך מהלכים בין העומדים שיש בהם עליות ממדרגה למדרגה היותר עליונה (וכידוע שאעפ"י שתחלת העבודה הוא רק בבחי' האהבה דבכל נפשך שהוא האהבה המוגבלת בכלי ונמשכת מהדעת והשגה באלקות (ע' בד"ה מי מנה ובהביאור פ"ב וד"ה כי תצא הב' פ"א וד"ה האזינו הא' פ"ג). מ"מ אח"כ יכולים לבא לבחי' אהבה דבכל מאדך שבלי גבול ולמעלה מן הדעת והשגה וזהו בחי' מהלכים (עד"ה ועתה יגדל נא פ"א בלקו"ת פ' שלח)). וכדי לעלות למדרגה היותר עליונה צ"ל ירידה תחלה ממדרגה הא' וכמ"ש (מיכה ז') כי נפלתי קמתי. וזהו ענין השינויים שבאדם בעבודה שהוא ענין ירידה כדי לבא למדרגה יותר גבוה. והנה תכלית כל העליות הוא להיות בחי' בשנותו טעמו שהוא אתהפכא חשוכא לנהורא שהרע דנה"ב יהי' נהפך לטוב ממש. לפני אבימלך. מלך הוא בחי' מל' מלכותך מלכות כל עולמים. ואבימלך הוא מקור בחי' מל' כו'. וזהו ויגרשהו וילך כו' לגרש הרע לגמרי כו'. וזהו פי' ימיו ושנותיו. כי יום הוא אור וגילוי כמ"ש ויקרא אלקים לאור יום והיינו הארת גילוי אלקות ממש כו'. ושנותיו הוא בירור והתהפכות המדות דנה"ב מרע לטוב לשון בשנותו את טעמו כו'. והיינו ע"י העלאה בבחי' אהבה דבכל מאדך בלי גבול שאזי נהפכים המדות דנה"ב כו'. וע"י העלאת מ"ן ובירור זה נמשך בחי' יום ואור גילוי אלקות ממש כו'. וכמו מגשמיות דלית יום בלא לילה כך מתחלה צריך להפוך התבן דנה"ב ואח"כ יוכל לימשך בחי' יום ואור הנ"ל וזהו ענין ימיו ושנותיו :

ב ולהבין ענין כל המאריך באחד. הנה כתיב (זכרי' י"ד) ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד. פי' שמו הוא האותיות כי ענין השם הוא צירוף מכמה אותיות. ולהבין מה שהאותיות

נקראו

היינו לפרעה במצרים וכמ"ש בסידור. אבל הגאולה הו"ע לידה והתגלות המדות מבחי' מי שיהי' ההנהגה ע"י המדות דוקא. וזהו מי יתנך כאח לי. שמבחי' מי יומשך הלידה וגילוי המדות להיות כאח לי (וזהו ויואילנו הוי' אלקינו כו' הו"ב) כמ"ש (תלים קל"ג א') מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. וזהו ענין כל המועדים בנק' אלה מועדי הוי'. כי המדות ופ"ו כחשבון אלה. אך אלה הוא לשון התגלות. והיינו להיות מי ברא אלה. שמבחי' מי יומשך הלידה והתגלות המדות עליונות. וזהו אלה מועדי הוי' והיינו שאזי הוא עת רצון למעלה שיומשך מבחי' מי הלידה וגילוי. פסח הו"ע לידה וגילוי מדת החסד ושבועות גבו' כו'. וזהו מי עלה שמים וירד שהשמים עילאין שהם המדות עליונות עולים לבחי' מי מלמעלמ"ע (והו"ע העלאת מ"ן דז"א בבחי' עיבור בבטן אימא תלת גו תלת והיינו שנתבטל ממהותו לגמרי. בחי' שקיעה. ונכלל באימא עילאה ממש. ועי"ז נמשך אח"כ המשכת מוחין חדשים בחי' מוחין דגדלות היותר עליונים. כ"כ בביאור ע"פ שימני כחותם. וזהו מי עלה שמים וירד. וע' ג"כ בביאור ע"פ ונקדשתי בענין הקדוש הראשון). ואח"כ וירד היינו שלא ישארו השמים בבחי' עיבור והעלם בבחי' מי כנ"ל כ"א שירדו ויתגלו אח"כ מבחי' מי מלמעלמ"ע בבחי' מוחין דגדלות היותר עליונים מאד. והנה ע"י מה נמשך הלידה והגילוי דבחי' שמים מבחי' מי מלמעלמ"ע להיות וירד כו'. זהו שכתב אח"כ מי אסף רוח בחפניו. רוחא דלעאן באורייתא (ע' זהר בראשית מ"ז סע"א). שע"י בחי' רוח והבל הדיבור בעסק התורה עי"ז ממשיכים להיות מי עלה שמים וירד. וירד דוקא. שיהי' לידה והתגלות השמים מבחי' מי. בתוס' וריבוי אור (דהיינו שגם כשירדו השמים ויתגלו מבחי' מי יאיר בהם ג"כ ההארה דבחי' מי מלמעלמ"ע). וביאור הענין איך הוא זה ע"י עסק התורה. הנה כתי' (ישעי' מ' י"ב) ושמים בזרת תכן. זרת רק חצי אמה. ובתורה כתי' (זכרי' ה' א') מגלה עפה ארכה עשרים באמה ורחבה עשר באמה. וכתי' והיא כתובה פנים ואחור (יחזקאל ב' יו"ד). וכיון שהיא כפולה הרי היא עשרים על עשרים. ולפי שהיא כתובה פנים ואחור. ע"כ היא ארבעים על עשרים כו' (ע' גמ' עירובין ד' כ"א ע"א). ושמים רק בזרת תכן. הם רק מבחי' חצי אמה. מהארבעים אמה דתורה. וביאור זה מה שהתורה היא ארבעים על עשרים. הנה תרי"ג מצות דאורי' וז' מצות דרבנן הם תר"ך עמודי אור שנמשכים מבחי' כתר עליון. עטרה. מקיף בחי' סוכ"ע. וזהו בחי' כ' שמורה על כתר (ע' בביאור הא' שע"פ יונתי בלק"ת בענין קומי לך כו' ולכי לך כו'). והנה בבחי' כתר יש ג"כ פנים ואחור כי שרש המצות שנמשכים מרצה"ע הנה רצה"ע הוא בחי' אחור עדיין בחי' חיצוניות. ופנימיות הרצה"ע הוא התענוג בחי' ואהי' שעשועים יום יום כו'. והוא מקור התענוגים שהוא בחי' פנים (כמ"ש ג"כ בביאור הנ"ל בענין אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה. בחי' כ' כו'. ובד"ה ואהי' אצלו אמון). והנה הכתר הוא בחי' כ' (כנ"ל כ"ף סוכ"ע). והב' בחי' אחור ופנים שבכתר ב"פ כ'. זהו ענין ארבעים על עשרים. והנה שמים בזרת תכן הוא רק חצי אמה. מהארבעים דתורה הנ"ל.

והנה חצי אמה בחי' נוקבא. וזהו (נחמי' ט' ו') את עשית את השמים. את חסר ה' הוא ל' נקבה (כמ"ש ע"פ אני ישנה כו'). והנה עפי"ז יובן איך שע"י עסק התורה ממשיכים הארה גדולה מאד בבחי' שמים. והיינו כי שמים מצד עצמם רק בזרת תכן. חצי אמה. אבל ע"י עסק התורה ממשיכים בהשמים מבחי' ארבעים על עשרים. שהו"ע פנים ואחור שבכתר כו'. וזהו מי עלה שמים וירד. הנה מי הוא שער החמשים דבינה כמ"ש בד"ה בשעה שהקדימו. ובכד"ה ביאור דהוקת. והנה שער הנו"ן דבינה הוא בחי' כתר עליון ממש כמ"ש בד"ה מטע תוס' ביאור ע"פ וספרתם בסופו ע"ש. וע' ג"כ בפ' שלח לך בסוף הביאור דעתה יגדל נא בפי' אד' מי. הובא בס' הרמ"ז מי בינה דעתיק כו'. ועכ"פ בחי' מי הוא כתר עליון (והוא בחי' ארבעים על עשרים דתורה שנת"ל) וע"כ כדי להיות מי עלה שמים ואח"כ וירד. שיאיר בהם הגילוי מבחי' מי מלמעלמ"ע שהו"ע מ' על כ' דתורה. הנה זהו ע"י מי אסף רוח בחפניו שהו"ע רוח והבל הדבור דעסק התורה כנ"ל. ואח"כ כתי' מי הקים כל אפסי ארץ. כי ענין מי עלה שמים וירד. הו"ע העלי' והתיקון רק דבחי' שמים ע"י עסק התורה. אבל אח"כ צ"ל מי הקים כל אפסי ארץ. שיומשך מבחי' שמים הגילוי אור הנ"ל לבחי' ארץ העליונה ושיהי' הגילוי למטה ג"כ. וכמ"ש (הושע ב' כ"ג) אענה את השמים והם יענו את הארץ. כדי שיהי' הגילוי גם למטה בעוה"ז הגשמי. וזהו מי הקים כל אפסי ארץ. מה שמו ומה שם בנו שהכל ע"י עסק התורה בבחי' מ"ה וביטול דוקא:

מכאן ע"ס הדרוש מרשימה

והנה גם פי' זה של הזהר שייך לר"ה. היינו שעיקר בחי' זו הוא בר"ה. ותחלה יש לבאר ע"פ פי' המד"ר שפי' מי עלה שמים זה הקב"ה שנא' עלה אלקי' בתרועה. וכ"ה ג"כ בזהר פ' יתרו. והענין דכתי' והוי' אלקי' אמת הוא אלקי' חיים. וצ"ל לכאורה דאלקי' הוא מדה"ד בכ"מ. וחיים הוא חסד כמ"ש מכלכל חיים בחסד ואיך יתכן יחד אלקי' חיים. והענין כי יש שני בחי'. אלקי' סתם. ואלקי' חיים. אלקי' סתם הוא במדת המל' כידוע שבגי' מה"ג שהו"ע לצמצום להעלים ולהסתיר על הוא"ס ב"ה. כדי שיתהוו נבראים בע"ג. ואלקי' חיים הוא בבינה שיש בה ג"כ ה"ג אבל אינן מעלימי' ומסתירי'. כ"א שממתקים את החיים עליונים שהם חסדים דאבא אשר הכל תחי'. שיהי' אפשר להתקבל בנאצלים ונבראים. וזהו והוי' שבתב' אלקי' בינה הוא ג"כ אלקים חיים. וזהו"ע שר"ה הי' עלה אלקי'. היינו שאלקי' סתם דמל' מתעלה בבחי' אלקי' חיים דבינה. כדי שיהי' זכרנו לחיים וכתבנו בספר החיים. וזהו למענך אלקי' חיים. והיינו בתרועה. ע"י גנוחי גניח וילולי יליל. לב נשבר ונדכה הכנעת הלב עי"ז נכנע מדה"ד דש' אלקים. ומתמתק מבחי' אלקים חיים דבינה שהם הדיני' מתוקים מאד (והו"ע מיתוק ה"ג בשרשן). ואח"כ הוי' בקול שופר הו"ע המשכת החיים חסדים דאבא מלמעלמ"ע לפי שהו"כ הם תדל"מ (והו"ע מיתוק ה"ג בחסדי'.) וזהו מי עלה שמים וירד. לפי' המדרש. וכמו"כ

ע"ש ולכן בחפניו דוקא). והנה גבי מעשר כתי' (דברים כ"ו ט"ו) השקיפה ממעון כו' וברך את עמך ישראל. ואחז"ל (בירושלמי סוף פ"ה דמע"ש) כל השקפה שבמקרא לרעה כמו וישקיפו ע"פ סדום. וישקף ה' אל מחנה מצרים. וגדול כח עושי צדקה שמהפכין הרעה לטובה להיות השקיפה וברך כו'. וצ"ל כיון דהשקיפה הוא לשון קללה. א"כ למה מבקשים שגם מלשון קללה יומשך הברכה. ולכאורה יותר טוב לומר ברך את עמך כו' לבד. שיומשך הברכה מלשון הברכה. והענין כי כשהקללה נהפך לברכה מלובש בזה כח עליון וגבוה ביותר. ויובן ע"ד טוב מאד זה מלה"ר. כי שרש הרע הוא מעולם התהו שהי' שם ריבוי אור ומחמת שלא יכלו הכלים להכיל נשברו ונפלו ברע וא"כ כשמהפכים הרע לטוב מתגלה בו הריבוי אור דתהו שלמעלה מאורות דתיקון כי יתרון האור מהחשך דוקא וזהו טוב מאד. כי הנה באדם הוא אותיות מאד. אבל מאד הוא הפנימיות שמלובש בבחי' אדם (שהוא מבחי' כי לא אדם ולכן נק' מאד). וזהו ג"כ ענין ברכה וקללה כי ברכה הוא להיות ברוך ה' כו' מן העולם ועד העולם. אבל קללה הוא ההפך (לווטין ולטרין ונק' מל' דנוגה. וברכה מל' דקדושה כשמקבלת מבחי' ברוך דאיהו ואיהי ברכה כו' (זח"ג רס"ד ע"ב) כמ"ש בדרוש דבהרת) ולכן כדי שהקללה יתהפך לברכה צ"ל ע"י כח עליון יותר. כמ"ש (דברים כ"ג ו') ולא אבה ה' אלקיך לשמוע אל בלעם. אבל כדי להיות ויהפוך הוי' אלקיך את הקללה לברכה זהו נמשך מש' הוי' דלעילא כמ"ש בלקו"ת ע"פ זה ע"ש. וביאור הענין כי אית חסד דאיקרי חסד עולם ואית חסד דאיקרי ורב חסד (בזח"ג קל"ג ע"ב). חסד עולם הוא שמוגבל בכלי כו'. ויש כנגדו מדה"ד המעכב ומנגד להשפעה במדת החסד כו'. אבל בחי' ורב חסד הוא לאו מכל אינון מדות איהו כלל. שאין שם הפכיים כלל. ולכן מגילוי בחי' זה נמשך שמדה"ד יתהפך למדת החסד. ע"ד דם נעכר ונעשה חלב. וכיון שמדה"ד הוא בחי' גבורה. וע"כ כשמתהפך לחסד. נמשך תגבורת האור והיות ריבוי שפע ביותר. כי גבורה גימט' ג"פ חסד. וזהו המעלה דהשקיפה וברך. שע"י התגלות בחי' ורב חסד נתהפך השקפה דמדה"ד לרחמים להיות וברך. וכיון שמדה"ד נעשה חסד אזי נמשך התגברות החסד וריבוי שפע ביותר (כענין וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק). ולכן מבחי' השקיפה כו' וברך יומשך רוב ברכה ביותר מאם הי' נמשך הברכה ממדת החסד לבד. ומה שנאמר זה גבי מעשר. משום כי מעשר ראשון ומעשר שני ותרומה הוא ריבוי צדקה למאד בויתור גדול. ועי"ז ממשיכים מבחי' ורב חסד להיות השקיפה וברך כנ"ל. וזהו פותח את ידיך. יודי"ך. יו"ד דהוי' ויו"ד דאד'. שנפתחי' היודי"ן. והיינו ע"י מעשר ראשון יו"ד דהוי'. ומע"ש יו"ד דאד'. וזהו מי אסף רוח בחפניו דוקא. שכדי שיתאסף ויתקבץ ההמשכה עליונה דבחי' רוח (שהוא רוחא דחיי מא"ת בחי' ורב חסד הנ"ל) בגילוי למטה דוקא הוא ע"י שנותן לצדקה בחפניו שהוא בויתור וכמו גבי מעשר שנמשך מבחי' ורב חסד להיות השקיפה וברך כו'. והנה אעפ"י שתפלה וקרבנות הם ג"כ העלאה והמשכה כנ"ל שנק' סולם כו' אך ההמשכה והתחברות דבחי' בו"א העיקר הוא למעלה דוקא. אבל כדי שיומשך כל הגילוי גם למטה ממש הוא ע"י הצדקה דוקא. וזהו מי עלה שמים וירד העלאה וההמשכה שע"י קרבנות הוא למעלה עדיין אבל מי אסף רוח למטה ממש הוא בחפניו לצדקה. שבזה יש יתרון מעלה להצדקה שעל ידה נמשך הגילוי למטה ממש. כמ"ש בלק"ת בד"ה שוש אשיש רפ"ו בענין ומעיל צדקה יעטני. ושם ענין הג' דברים. תשובה רק העלאה לבד. תפלה העלאה וא"כ המשכה. אך למעלה כנ"ל. וצדקה הוא ההמשכה והגילוי למטה ממש:

ד **והנה** כ"ז הוא לפי' המד"ר בפסוק מי עלה שמים כו'. אך בזה"ק (פ' ויקהל קצ"ו ע"ב) מפרש באופן אחר. דפי' מי עלה שמים. היינו שהשמים עילאין עולים תחלה בבחי' מי. מלמעלמ"ע. ואח"כ וירד. הוא הירידה והגילוי דבחי' שמים מבחי' מי מלמעלמ"ע (והירידה הוא בבחי' מוחין דגדלות יותר ותוס' אורות שמקבלים מחמת עליותם בבחי' מי כו'). והענין דכתי' (ואתחנן ה' כ"ו) מי יתן והי' לבבם זה להם ליראה אותי כו'. ואחז"ל (ברכות ל"ג ע"ב) ע"ז הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים. וצ"ל דא"כ האיך אנו מבקשים ויחד לבבינו לאהבה וליראה כו' וטהר לבנו לעבדך כו'. וכתי' (יחזקאל ל"ו כ"ו) ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם כו'. ועשיתי אשר בחוקי תלכו. והענין כי פי' בידי שמים. היינו המדות עליונות שנק' שמים אש ומים כמ"ש (ישעי' ס"ו א') השמים כסאי. ולפי שבמדות גובר בחי' חסד יותר (כי ז"א רובו חסדים) ע"כ נק' שמים שם מים. מים בחי' חסד. והנה כל הנהגות העולמות הכל הוא מהמדות עליונות. דכתי' (דה"א כ"ט י"א) לך הוי' הגדולה כו' והנצח וההוד. ה' מדות עלמיים. חסד השפעה בפ"ע וגבו' השפעה בפ"ע וכו'. ובחי' כי כל הוא מחבר השפעת כל הה' מדות לבחי' ארץ מקור דבי"ע. ונמצא שכל הנהגות העולמות הוא מהמדות. וזהו הכל בידי שמים. חוץ מי"ש שאין זה בבחי' שמים. שמהם הנהגות העולמות. כ"א הכח של בחי' י"ש הוא למעלה מבחי' שמים. והיינו בבחי' מי שהוא בחי' שאינו מושג כלל שאינו שייך להנהגות העולמות. ולכן כתי' (איוב י"ד ד') מי יתן טהור מטמא שמבחי' מי יוכל להיות מטמא טהור. כמשנ"ת בלק"ת בד"ה בשעה שהקדימו. ובד"ה זאת חוקת התו' בסופו. וזהו מי יתן כו' ליראה אותי כל הימים. והנה כתי' (שיר ח' א') מי יתנך כאח לי שזהו בקשת כנס"י בזמן הגלות. כי בזמן שבהמ"ק הי' קיים נקראו הקב"ה וכנס"י אחים ורעים. דכמו שהקב"ה הוא קדוש. כך היו כנס"י בחי' ואנשי קדש תהיון לי כו'. אבל בזמן הגלות קוב"ה סליק לעילא (זח"ג כ' סע"ב) כידוע שהגלות נק' עיבור. וגאולה בשם לידה כמ"ש (ישעי' ס"ו ח') כי חלה גם ילדה ציון כו'. דכמו העיבור שהולד בהעלם ואינו משמש כלום כמ"ש בת"א ד"ה וארא. כך כשהמדות עליונות הם בבחי' העלם. דהיינו כאשר מסתלק המוחין והארת אוא"ס ב"ה מהמדות. והנהגת העולמות הוא שלא ע"י מדות (עי' בד"ה ויגש ובד"ה דודי לי ועו"ש) כ"א מבחי' דכתיבה כאורח. זהו נק' שהמדות הם בבחי' עיבור כו'. כי מצד המדות כתי' ואוהב את יעקב ואת עשו שנאתי. משא"כ כשהנהגה שלא ע"י המדות אזי נשפע השפע להע"ש כו'. וזה הי' ענין גלות מצרים מיצר מי שהמדות היו בבחי' עיבור בבחי' מי כו' והשפע הי' נשפע מבחי' עורף דא"א אחר קמי' כהבינה כו'. ולכן הי' פרעה מקבל השפע. וזהו עבדים

היינו

ולמעלה במלאכים הטוב מובדל מהרע. ורק למטה בעוה"ז הגשמי שהטוב מעורב עם הרע ירדה התורה בחי' ש' מ"ה המברר כנ"ל. והנה כתי' מה שמו (הוי' צבאות שמו) ומה שם בנו (בני בכורי ישראל) שבכאו"א מלובש הכח מש' מ"ה כדי לברר הגוף ונה"ב. וכמ"ש בביאור ע"פ מי מנה בענין שמערבין בהנשמה האדם מש' מ"ה כשצריכה לירד למטה. וזהו איזהו בוטה המאבד מ"ה שנותנין לו כו' (חגיגה ד' ע"א). ולכן התשובה מועלת בעוה"ז דוקא. וענין תשובה תשוב ה'. ה' ג' קוין שמהי' בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. אך כתי' רגליה יורדות מות והיינו שרגל הה' נשפל לפעמים בבחי' גלות להחיות הקליפות (בחי' תוס' חיות יותר על הקצוב להם בגזירת עליון כו'). והיינו מבוש כי ישקב חבל נחלתו. וכשהאדם נמשך אחר התאוות במתדומ"ע של איסור ה"י גורם למע' להיות רגליה יורדות כנ"ל. ולכן צריך להשיב בחי' ה' זה ולהעלותה מלמעלמ"ע למקורה ושרשה כו'. וזהו בעוה"ז דוקא מלד כח ש' מ"ה כנ"ל. ונת' שתשובה הוא העלאה מלמטלמ"ע:

ב **ועתה** צ"ל ענין הקרבנות. שעתה הו"ע התפלה. אי' (בפייט) החיות נושאות את הכסא. וצ"ל שהרי הם נבראים ואיך יכולים להיות נושאות כו'. והענין כי כסא הוא בחי' מל' דכתי' (איוב ל"ו ז') ואת מלכים לכסא. וכתי' (תלים כ"ט) וישב הוי' מלך לעולם. והוא בחי' מלכותך מכ"ע. והנה אעפ"י שכל השגתם הוא רק עד המל' ולא יותר. וזהו מקדישים וממליכים את שם מ"מ כיון שמשיגים שהיא רק הארה בעלמא. מזה נעשה אצלם התפעלות בבחי' תשוקה ורצון ליבטל בעצמות אוא"ס. ועי"ז רצון זה הם נושאות את הכסא. ובכל אדם הוא בתפלה כשמתבונן איך יהללו את ש' הוי' כו' ואא"כ בק"ש הוי' אחד א' בז' רקיעים כו'. עי"ז הוא בא לבחי' ואהבת את הוי' אלקיך עצמותו ומהותו ית' דוקא כו'. וזהו ענין הקרבנות כי נפשות הבהמות נמשכי' מפני שור שבמרכבה. ע"ד ג' שותפין באדם (קדושין ל' ע"ב). ולכן ע"י העלאת נפש הבהמה למעלה שהוכלל בבחינה פני שור עי"ז הוא גורם להיות החיות נושאות כו'. וכמ"ש בזה"ק (ח"ג רמ"א ע"א) אתהנין מיסודא ועיקרא דלהון (ע' ביאור זה ע"פ ויטע אשל). ועתה הו"ע העלאת נה"ב שבאדם. ואח"כ ע"י הקרבן נמשך המשכה וגילוי אור מלמעלמ"ע. וזהו ריח ניחוח להוי'. ריח העלאה. וניחוח ל' נות דרגא ירידת והמשכת גילוי ש' הוי' למטה כו'. וזהו סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. בתחלה הוא העלאת הקרבן מבחי' ארץ (מל' שם ב"ן ונק' העלאת מ"ן לז"א הנק' שמים) לבחי' שמים מלמטלמ"ע. ואח"כ נמשך המשכה וגילוי מבחי' שמים לבחי' ארץ מלמעלמ"ע להיות חיבור ויחוד בחי' שמים וארץ. וזהו מי עלה שמים וירד. אעפ"י דכתי' (ישעי' נ"ה ט') כי גבהו שמים מארץ. מ"מ ע"י הקרבן נעשה תחלה להיות עלה שמים ואח"כ בחי' וירד. ועתה התפלה נק' סולם (שבתפלה יש כמה מדרגות כמו בסולם). שע"י התפלה יכול להיות ג"כ העלאה מלמטלמ"ע מבחי' ארץ מקור דבי"ע לבחי' שמים מדות עליונות דאצי' דאיהו וגרמוהי חד כו'. ואח"כ ח"י ברכות דשמו"ע הוא המשכה מלמעלמ"ע בחי' יחוד עליון. וזהו תפלה ל' חיבור כמו נפתולי נפתלתי כו'. וזהו החילוק שבין תשובה

לקרבנות ותפלה. כי התשובה אעפ"י שבמקום שבע"ת עומדים כו' אך הוא רק העלאה לבד. אבל קרבנות ותפלה הוא העלאה ואח"כ המשכה. וזהו מי עלה שמים וירד. להיות אח"כ וירד דוקא. וזהו הסולם דקרבנות ותפלה דוקא שהוא העלאה והמשכה משא"כ תשו' רק העלאה לבד. ולכן לבחי' תשובה היו צריכים ג"כ להביא קרבן וזהו ותשובה ותפלה. והנה אעפ"י שקרבנות באים על השוגג דוקא אך כיון שקדם תשובה הרי זדונות כשגגות. [ויובן היתרון מעלה דקרבנות ותפלה שיש בהם העלאה והמשכה. ע"פ מ"ש (מיכה ז') יכבוש עונותינו. ופי' רז"ל במס' ר"ה כובש עון. ופירש"י ז"ל (בערכין ה' ע"ב) כובש ומטמין העון תחת כסה"כ. ועון עצמו אינו נמחק. פי' מטמין העון כו' ר"ל המדה"ד שנעשה ע"י העון. מגביהו ומעלהו למקום גבוה. זהו כסה"כ. שהוא קדה"ק מכון לשבתך פעלת. ועי"ז לא יוכל לפעול פעולת הדין למטה. אבל מ"מ נשאר רושם דין למטה. שזהו מ"ש ועון עצמו אינו נמחק (כי דבר רוחני כשמסתלק אינו מסתלק לגמרי. כ"א שמניח רושם) ויכול לפעמים להתעורר. ע"ד מאריך אף וגבי דילי'. וכמ"ש (תשא ל"ב ל"ד) וביום פקדי ופקדתי. והיינו לפי שזהו ע"י תשובה שהוא רק העלאה. ונעשה עי"ז מיתוק הגבו' בשרשן. ובמעלי' הדין לשרשו מתרכך ונחלש ואינו פועל למטה. וזהו בכסה. שהדין והמקטרג מתכסה ומתעלם לבד. אבל אינו מתבטל לגמרי. אבל ע"י תפלה שהיא העלאה והמשכה הו"ע מיתוק הגבו' בחסדים. כי נת' שזהו"ע מי עלה שמים וירד. התחברות ארץ ושמים. וידוע שארץ הוא מל' שבנייתה מהגבו'. ושמים הוא ז"א שרובו חסדים. וכיון שתחלה הוא התחברות ארץ לשמים בדרך העלאה. ואח"כ וירד זהו התחברות שמים עם ארץ בדרך המשכה מלמעלמ"ע. כימי השמים על הארץ. ה"ז מיתוק הגבו' בחסדים. ועי"ז מתבטל הדין לגמרי. ולא נשאר גם למטה כלום (כטבע החסד לירד למטה מטה. ואזי הוא כמ"ש נשית כל חטאתם סלה. וכ"מ שנא' סלה אין לו הפסק). וע"כ צ"ל שני הדברים תשובה ותפלה. תחלה תשובה כדי להיות מיתוק הגבו' בשרשן. ואחר כך תפלה כדי להיות מיתוק הגבו' בחסדים ג"כ]:

ג **מי** אסף רוח בחפניו. פי' במד"ר (נשא שם) זהו שמהלך מעשרותיו בחפניו. כי רוח הוא המשכה עליונה מאד כמ"ש (ישעי' ל"ב ט"ו) עד יערה עלינו רוח ממרום. מה שבדור המבול נאמר זה לעונש לא ידון רוחי באדם (בראשית ו' ג'). ונשאר רק בחי' נפש שבחי' זו מוכרח לישאר כי עכ"פ בבחי' נפש הוא חיות העולם ובנה כו'. אבל בחי' רוח הוא המשכה מאוא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' חיות העולמות. ובד"י בע"ה נמשך מיסוד האב. ומדבר מיסוד הרוח כמ"ש לרוח ממללא (וא"כ באצי' בחי' ח"ע שבתוכה שורה אור א"ס ב"ה נק' רוח ובינה אם כו'). ופי' מי אסף רוח שיתאסף ויתקבץ הגילוי דבחי' רוח למטה דוקא הוא בחפניו ע"י שמהלך מעשרותיו בחפניו וכן ע"י צדקה בויתור ע"ד מארז"ל (סנהדרין ק' ע"א) אדם נותן לעני מלוה עומשו בעוה"ז והקב"ה נותן לו מלוה עומשו לעוה"ב וזהו בחפניו ע"ד מלוא עומשו. (והנה בחי' רוחא דחיי הוא מה"א וזהו מלוא עומשו של הקב"ה בחי' ורב חסד כמ"ש בביאור ע"פ ראה אנכי נותן

ע"ש

וב"ן. וע"ם דאצי' מעלים מ"ן לע"ם הגנוזות כמש"ל. וע"כ נק' ע"ם הגלויות דאצי' מים תחתונים וע"ם הגנוזות מים עליונים. גם כמשנ"ת במ"א בענין ב' שמות הוי' שהם מים עליונים ומ"ת בד"ה מים שלנו יעו"ש. ופי' א"ת מים מים. כיון שב' בחי' הע"ם הנ"ל הם כמים הפנים לפנים כו'. והרי הפנים שנראה במים עם הפנים המסתכל בהמים הכל אחד ממש. וכמו"כ למעלה דכיון שכפי הפנים תחתונים דע"ם הגלויות דאצי' שמסתכלים כו' כן נמשך ומתראה להם פנים עליונים דע"ם הגנוזות א"כ הכל חד ממש. פי' הנ' דאל תאמרו מים מים קאי על זווג ע"י דמני' ובי' כו'. דנשרש נק' עתיקא האוא"ס שלמעלה מהצמצום. ומים תחתונים זהו המ"ן דמני' ובי' דהיינו מה שעלה ברצוה"פ הענג מהעלאת מ"ן דע"ם שעתיד להיות כו'. וזהו נק' פנים תחתונים המסתכלים בהמים עליונים מלמטה. ומים עליונים זהו המ"ד דהיינו המשכת הרצון מבעהר"צ להאציל ע"ם הגנוזות. וכיון בזהו מני' ובי' א"כ זהו כולא חד ממש. ולכן א"ת מים מים ב' בחי' ח"ו. וזהו שגלה שהמע"ה בפסוק זה כללות היחוד אלקית שמה שרואים כמה שינויים בהפנים עילאין שמתגלים בעולמות כמו חול ושבת ומועדים פסח הגילוי באופן זה וסוכות באופן אחר. וכמו"כ בכללות זמן הבית שהיו ישראל ברום מעלה. ובגלות שהוא הסתר פנים. כ"ז הוא כמשל המים כו'. והשינוי הוא מצד שינויי ההסתכלות של פנים התחתונים והעיקר של האדם מישראל בעוה"ז.

אבל אני הוי' לא שניתי כו':

ה **והנה** ע"פ משנ"ת בדרוש זה אפשר לבאר ענין לילה ראשונה דפסח ושביעי של פסח שארז"ל מצה בלילה ראשונה חובה ובשביעי רשות ומה שביעי רשות כו'. והו"ע ב' בחי' מים הנ"ל. ענין מ"ת זהו מצת חובה דליל א' דפסח. ומ"ע הו"ע שביעי (של פסה) רשות. והענין י"ל כי התלבשות הארת הקו"ח בח"ע דאצי' שהוא מ"ת (כב' פירושים הנ"ל) נק' חובה מצד ב' טעמים. א' כי ההתעדל"ע שנמשך ע"י אתעדל"ת נק' חובה כיון שהאתעדל"ת מעורר וממשיך א"כ המשכת אתעדל"ע זו נק' חובה. ב' כי מצד התלבשות הקו בהע"ם א"א להיות כ"א ע"ם כו' וד' עולמות אבי"ע וא"כ חובה להיות הגילוי בהשתלשלות באופן זה דוקא ולא באופן אחר. וע"י מצה נמשך מוחין דאבא דאצי' א"כ זהו מים תחתונים חובה כו'. אבל מ"ע שהוא עלמות אוא"ס שלמעלה מהצמצום נק' רשות. א' שאין שום אתעדל"ת יכול לעורר שם כלל. והמשכה משם הוא רק בדרך אתעדל"ע מל"ע. ב' כי שם הרשות והחירות להאציל ספירות אין קץ ולא עשר דוקא. וקי"ם להיות הפך יש ליבשה שמאתכסיא יהי' אתגליא כו'. זהו דוקא ע"י הגילוי מעלמות אוה"ס ממש. וא"כ זהו בחי' מים עליונים רשות. והנה ענין קי"ם שמאתכסיא נעשה אתגליא בכל ההשתלשלות עד שרש כל השרשים. שענין ים ואתכסיא זהו ע"ם הגנוזות. ויבשה עלמדאת"ג זהו ע"ם הגלויות דאצי' (כמשנ"ת בד"ה ענין קי"ם). וא"כ פי' קי"ם הפך ים כו' שע"ם הגנוזות יתגלו כמו הע"ם הגלויות דאצי' ויהי' היבור דים ויבשה שיתחברו ויתאחדו הע"ם הגנוזות עם הע"ם הגלויות. וא"כ זהו"ע כמים הפנים לפנים שע"י מ"ע (שמעל לרקיע) שבשרש זהו עלמות אוא"ס שלמעלה מהצמצום נמשך ומתגלה הפנים עליון דע"ם הגנוזות לפנים תחתון דע"ם הגלויות שמאתכסיא נעשה אתגליא כו' (ואולי הכוונה שש"ר נש"י שמושרשים בבחי' כמרא"ד דע"ם דאצי' שהלכו בהים זהו הסתכלות פנים תחתונים דע"ם דאצי' בהמ"ע ועי"ז כמים הפנים לפנים מתראה ומתגלה בהמ"ע פנים עליון דע"ם הגנוזות. והו"ר יכפר כו'). והכח לזה הוא מבחי' רוח קדים קדמונו ש"ע אוא"ס שלפני הצמצום אשר שם הרשות וחירות לשנות סדר ההשתלשלות להיות הפך ים כו':

מי עלה שמים וירד. מי אסף רוח בחפניו וגו' מי הקים כל אפסי ארץ מה שמו ומה שם בנו כו' (משלי סי' ל' ד'). ובמד"ר (נשא פי"ב סי' י"ג) מי עלה שמים זה הקב"ה שנא' (תלים מ"ז ו') עלה אלקי' בתרועה. וירד. וירד הוי' על ה"ס. ולפ"ז יתפרש הפ' על ר"ה. שעלה אלקי' בתרועה הוא בר"ה. וגם וירד הוא בר"ה דהיינו מ"ש אח"כ הוי' בקול שופר. וכמו שארז"ל ג"כ עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים (במד"ר אמור פכ"ט סי' ג'). ועוד יש פי' דקאי על המזבח עפמ"ש במד"ר וילא (פס"ה סי' ט"ז) ע"פ סולם זה הכבש. מוצב ארצה זה המזבח. וראשו מגיע השמימה זהו הקרבנות שריחן עולה עד לשמים. נמצא שהמזבח נק' סולם שעל ידו הוא העלאה תהלה מבחי' ארץ לבחי' שמים. ואח"כ הירידה והמשכה מבחי' שמים לבחי' ארץ מלמעלמ"ע. ולכן ע"ז כתיב מי עלה שמים וירד כו'. וצ"ל ענין הקרבנות ועתה תפלה במקום קרבנות. הנה תשובה ותפלה וצדקה מעבירין כו'. וצ"ל מהו ההפרש בין תשובה לתפלה. כי התפלה צ"ל ג"כ בבחי' אהבה ורעו"ד. ואומרים סלח לנו. וגם תפלות כנגד תמידין כו'. והקרבן הוא בחי' תשובה שבא על החטא. וא"כ מהו בחי' תשובה שלבד תפלה וקרבנות. כתי' היום לעשותם. כי המלוה כו' אבר אגכי מלוך היום. שהתשובה דוקא בעוה"ז ולא בעוה"ב. כמ"ש באריכות בלקו"ת פנחס בדרוש הא' שע"פ לו כו' את קרבני לחמי ע"ש באריכות. והיינו כי בעוה"ז מעורב טו"ר כי באדם א' יש בו תרין יצרין. וכל מי שגדול מחבירו יצרו גדול (סוכה נ"ב ע"א). וז"ש בזח"א (ר"ד ע"א) אתגלגלו אתוון ט"ר כהדא. כי הט' שהוא טוב לא רצה להתחבר עם הרי"ש שהוא הרע. ולכן אתגלגלו. כי הטוב מוכרח להתערב עם הרע. והיינו כדי לבררו. ואזי יהי' טוב מאד. כמארז"ל (מד"ר בראשית פ"ט סי' ט') טוב זה יצ"ט. מאד זה יצה"ר. והיינו כשמהפכים את הרע אזי הוא טוב מאד. וזהו הטעם על תערובות הטו"ר כו'. והנה כיון שבעוה"ז הטוב מעורב עם הרע ע"כ מאיר בעוה"ז כח עליון יותר מבחי' סוכ"ע כדי לברר ולהפריד הטוב מהרע ולאהפכא מחשוכא לנהורא כו'. והוא בחי' שם מ"ה המברר כו'. וזהו ענין התורה שנתנה בעוה"ז הגשמי להורות ולהבדיל בין הטהור לטמא כו'. כי אורייי' מחכ"ג (זה"ב פ"ה ע"א) ובחכמה אתברירו. ולכן לא נתנה התורה למלאכים מטעם כלום יצה"ר יש בכם כו' (שבת פ"ע ע"א). והיינו כי התורה היא ש' מ"ה המברר.

ולמעלה

וגם צ"ל זה גופא איך ע"י פנים תחתונים של פרצופי הנ"ל המסתכלים (בשרש בשרש דבחי' מ"ע שמעל לרקיע. שהוא) בעצמות אוא"ס ב"ה שלמעלה מהצמצום מתראה ונגלה להם מאוא"ס ב"ה פנים כמו שהן דהיינו פנים עילאין דע"ס הגנוזות. הלא אין ערוך כלל ואיך יכולים פרצופי הנ"ל ע"י ההסתכלות שלהם לעורר בעצמות אוא"ס שלפני הצמצום. והענין דהנה ידוע מ"ש בע"ח דזווג עתיק הוא מני' ובי' דהיינו במ"ה וב"ן שבעת"י עצמו דלית נוק' בעת"י. כי בכל פרצופי הע"ס דאצי' מ"ה וב"ן הם שני פרצופים. מ"ה בחי' דכר משפיע. ב"ן בחי' מקבל שמעלה מ"נ. ובעת"י זהו פרצוף א' מני' ובי' כו'. וביאוה"ד הנה בכל הזהר לא נזכר למעלה מעתיק. וא"כ בשרש דשרש נק' עצמות אוא"ס שלמעלה מהצמצום. עתיק. עתיקא דעתיקין. והנה כשעלה ברצונו הפשוט להאציל ע"ס הגנוזות ומהם יהיו נאצלים אח"כ ע"ס הגלויות. הנה רצון זה הי' צ"ל שיומשך. כי הנה עצמות אוא"ס ב"ה שנק' בעשר"ל הרי הוא למעלה מגדר רצון לגמרי. הא' כי הנה עד"מ למטה רצון אינו שייך כ"א שחסר לו איזו דבר ואינו שלם בלא זה וע"כ הוא רוצה דבר זה והרצון משלים לו חסרונו א"כ הרצון הוא עצמיות הנפש. אבל למעלה הרי אנת הוא שלימותא דכולא וכלום חסר כו'. א"כ אין שייך כלל ענין הרצון. ב' שענין רצון על אצי' ע"ס ודאי לא שייך כלל בעצמותו ית'. כי א"ס אחד פשוט. ומה שיכול להיות נמשך ממנו כח להאציל כפי' הרי בכח זה להאציל רבוא רבבות ספי' לאין קץ ושיהיו הספי' חכמה חסד באופן אחר מכמו שהם עכשיו. וא"כ יכול להיות נמשך מא"ס ב"ה כמה רצונות דהיינו שיומשך רצון על אצי' ספי' באופן אחר. ולא ע"ס כ"א רבוא רבבות ספירות. וא"כ בחי' רצון על אצילות ע"ס דוקא ושיהיו הספירות כמו שהם עכשיו הרי רצון זה הי' צ"ל נמשך מבעשר"ל ע"י צמצום. וזהו רצון אותיות צנור. כמו מים שנמשכים ע"י צנור היינו שנתצמצמי' לימשך ע"י הצנור כן הרצון על אצי' ע"ס זהו צנור וצמצום שנתצמצם אוא"ס ב"ה ונמשך בבחי' רצון זה. והנה לכל המשכה צ"ל העלאת מ"נ תחלה לעורר ההמשכה כו'. וא"כ כשלא הי' עדיין שום נברא ונאצל כלל וכמ"ש ואדם אין אפי' בחי' א"ק כו'. וא"כ מי העלה מ"נ להמשכת רצון זה כו'. והענין ע"י שעלה ברצוה"פ הנחת והענג שעתיד להיות מאצי' ע"ס. בין מעלם אצילותם מה שהם ספי' לשון בהירות כו' שהכלים אינן מסתירים כלל על האור שמלובש בתוכן. ובין מיחודי הספי' והמדות דהיינו יחוד מדותיו שמאלא אתכלל בימינא כו'. ובין מצד העלאת מ"נ מהע"ס בהו"ע הסתכלותם במאציל. הנה ענג זה שעתיד להיות מהעלאת מ"נ של הע"ס שעלה ברצוה"פ הי' זה גופא העלאת מ"נ לעורר בעשר"ל שיומשך ממנו רצון על אצי' ע"ס. וזהו בחי' מ"ה וב"ן מני' ובי' כו'. דהיינו בחי' מ"ה זהו המשכת הרצון מבעשר"ל על אצי' ע"ס הגנוזות והגלויות. ובחי' ב"ן זהו מה שעלה ברצוה"פ הענג שעתיד להיות מהעמ"נ של הע"ס וא"כ זהו הכל מני' ובי' כו'. וזהו כמים הפנים לפנים (בשרש דשרש דבחי' מ"ע שמעל לרקיע שהוא אוא"ס שלפני הצמצום). פי' מים עליונים זהו עצמות אוא"ס ב"ה שלפני הצמצום. והפנים הנראים במ"ע זהו המשכת הרצון (מבעשר"ל) על אצילות ע"ס הגנוזות שזהו בחי' מ"ה שבו. והפנים המסתכלים מלמטה בהמ"ע אלו זהו מה שעברצוה"פ הענג מהעלאת מ"ן של ע"ס שעתיד להיות וזהו בחי' ב"ן שבו כו' כנ"ל. ואם כן א"ש מה שעל ידי הפנים המסתכלים בהמ"ע נראה ונגלה בחי' פנים מהמים עליונים. כיון שהפנים המסתכלים זהו ההעלאת מ"ן דמני' ובי' כו'. וכפי אופן שעלה ברצונו הפשוט הענג שעתיד להיות מהעלאת מ"ן דע"ס ככה נמשך מבעשר"ל המשכת הרצון על אצי' ע"ס באופן זה דוקא. וגם המשכת רצון זה אין זה שייך כלל בעצמות אוא"ס שנק' בעשר"ל כו'. כי רצון זה הוא רק צנור וצמצום וכנ"ל. וכמשל שהפנים שנראה במים א"ז באמיתיות בהמים כ"א שנראה כך להמסתכל כו' אבל בעצמות המים אין שייך שום פנים ח"ו. ומזה יובן גם בכן לב האדם התחתון דבי"ע אל האדה"ע דאצי'. שאעפ"י שאין ערוך כלל מ"מ ע"י ההסתכלות מתראה ומתגלה הפנים של המשכת מ"ד מאדה"ע. וכ"ז הוא כמשל המים כו':

ד **ובזה** יבואר מאמר רע"ק לתלמידיו כשתגיעו לאבני שיש טהור א"ת מים מים (חגיגה פ"ב) ואי' הפי' בכהאריז"ל אל תאמרו מים מים שהם שני בחי' מים. לפי שהכל א'. והענין כי אבנים הם אותיות. ויש אותיות הדיבור שעל ידם גילוי השכל. ואותיות המשל שהם העלם לגמרי על אור השכל. שמה שהתלמיד עומד על השכל מהמשל הוא התחדשות ממש כמ"ש במ"א. והיינו הפרסאות. שכמו באבן מתעלם מהות המים לגמרי אעפ"י שיש בהם מים כמ"ש אבנים שחקו מים מ"מ הם בהעלם בתכלית כן כל פרסא אעפ"י שמלובש בה אוא"ס אבל הפרסא מעלים לגמרי. ואבני שיש היינו שמנוקים מכל גשמיות יסוד העפר עד שנראים כמים כדאי' בגמ' ומתחזי כאדוותא דימא. ולמעלה זהו הפרסא שבין המאציל לנאצלים. שפרסא זו היא בחי' הכתר כדאיתא בכהאריז"ל. שלכן נק' ג"כ אבני שיש כידוע שבכתר יש ב' בחי' ש"י. ובכללות זהו הצמצום והרשימו והפרסא שבא"ק כמבואר בכ"מ שבכלל מא"ק עד אצי' נק' כתר ופרסא זו היא בחי' מטי ולא מטי. אבל בחי' מטי הוא בחי' גילוי אור. וזהו דאי' אתפרש חד פריסו פריש ולא פריש. וע"ז כתיב ורוח אלקים מרחפת כו' נוגע ואינו נוגע. ופי' כשתגיעו כו' היינו ע"י העלאת מ"נ בבחי' מס"נ ממש כו'. אזי אל תאמרו מים מים שני בחי' מים. כ"א כולא חד. ולפי הבנת הענין יתפרש בג' פירושים. הא' מ"ת הארת הקו שלמטה מהפרסא שבין הא"ס לאצי' שמלובש בי"ס דאצי'. ומים עליונים או עצמות הקו (שמלובש בא"ק) או עצמות האוא"ס ב"ה שלמעלה מהצמצום. ולפ"ז פי' וענין אבני שיש הוא כמשנת"ל בפי' יהי רקיע כו'. שבכלל הצמצום והרשימו והפרסא שבין א"ק לאצי' נק' הכל בכלל רקיע כו'. ולכן אל תאמרו מים מים שח"ו יש חילוק ושהם ב' בחי' כיון שגם מים תחתונים זהו הארת אוא"ס א"כ כולא חד ולא אשתני. פי' ב' מ"ת ע"ס הגלויות דאצי'. ומ"ע ע"ס הגנוזות. ומה שנק' מים י"ל ב' פי'. א' כנודע שחכ' נק' מים. א"כ מ"ת חכמה דע"ס דאצי' שהוא ראשית וכללות הע"ס. ומ"ע ח"ס הגנוזה כללות ע"ס הגנוזות. ב' כי מים תחתונים זהו מ"ן כידוע בפי' מ"ת בוכין אנן בעינן כו' ומ"ע זהו מ"ד. והו"ע מ"ה

וב"ן

ומזה נמשך בעבודה בחי' מבעטין לי' גופא דלא סלקא בי' נהורא דנשמתא מבעטין לי' דהיינו שהאדם מבעט א"ע (או שהאהבה היא בבחי' גבורות ורשפי אש הרצוא בחי' הסתלקות ועליות מלמטלמ"ע) כ"ז נק' העלאת מ"נ בבחי' גבורות. אזי מתראה ומתגלה מאדה"ע בבי"ע ג"כ פנים של גבורות כמ"ש חשף הוי' זרוע קדשו. ואי' בזה"ק (ח"ג רי"ד) בשעתא זמנא כמה דחילו שריא בעלמא. ובכלל זהו בחי' ר"ה שמאלו כו' ימים נוראים. כי הוא איום ונורא. והיינו המשכת בחי' יראה מלמעלה כמ"ש (מלאכי ב') ואתנם לו מורא כו'. ועו"ז נאמר (בה"ש ה') דודי צח ואדום. שלפעמים הוא צח היינו גוון לבן של חסד. ופעמים הוא אדום. וגם בחי' שנויי פנים אלו דהו"ג המתראה ומתגלה מאדה"ע בבי"ע זהו רק מה שמתראה לגבי אדה"ת דבי"ע. אבל באמיתיות ועצמיות בחי' אדה"ע דאצי' אין שייך פנים אלו כלל. דהיינו בעצמות כמרא"ד דז"א דאצי' הוא מופשט מבחי' פנים אלו דהו"ג שמתראה ומתגלה ממנו בבי"ע:

ב **וביאוה"ע** דהנה כתיב ועל דמות הכסא דמות כמרא"ד עליו מלמעלה כו' הוא מראה דמות כבוד הוי'. וכתיב אני הוי' ל"ש. והגם דכמרא"ד זהו המדות דאצי' חסד דרועא ימינא וכו' והרי ענין המדות חסד דין רחמים זהו לכאורה בחי' התפעלות ושינוי. אך באמת אין דמיון וערך כלל למהות המדות אפי' שבנבראים היותר עליונים. כמו מיכאל וגבריאל דבריאה. אל מהות המדות דאצי'. כי בנבראים אין מושג ואין שייך כלל לומר מדות כ"א התפעלות. אבל לומר מדות שאין שום התפעלות כלל זה אין מושג כלל בחוק הנבראים. אבל למעלה באלקות המדות גופא כיון שהם מדותיו ית' אין בהם בחי' התפעלות ושינוי כלל. וכמ"ש בתניא ח"ב ספ"ע שלכן נק' מדותיו ית'. שהן הספי'. בזה"ק רזא דמהימנותא שהוא אמונה שלמעלה מהשכל. שאין שכל נברא יכול להשיג כלל מהות ענין מדותיו ית'. שהם מדות ומ"מ אין בהם שום שינוי והתפעלות כלל (שזה כמו שני הפכים בנושא אחד שלפניו ית' לא נמנעו כל הנמנעות כו'). דכמו שהוא המדע והוא היודע והוא הידוע כו' שדבר זה אין ביכולת שכל נברא להבינו כו'. וכמו"כ הוא בכל מדותיו שמדת חסדו ומדת גבורתו ומדת רחמנותו הכל אחדות אחד בתכלית. וא"כ אין שייך בהם שום שינוי והתפעלות כלל. וכמ"ש בת"ז (תיקון ע') שינויים איהון במאני דגופא אבל בי' לית שינויא הה"ד אני הוי' ל"ש. פי' מאני דגופא הם הלבושים דז"א (דכמו עד"מ באדה"ת יש גוף ולבוש והיכל כו' כן באדה"ע כו') שהם לבושים להמדות פי' שעל ידם התפשטות והתגלות המדות בבי"ע שבהם יש שינויים וגוונים כו' חוור וסומק כו' מדוע אדום ללבושך כו'. אבל בעצמות גופא דז"א הוא בחי' ל"ש כו' ואין שייך התחלקות גוונים כו' שכולם אחדות אחד וכנ"ל. וז"ש ברע"מ פ' תצא (רפ"ח א') לא כשאני נכתב אני נקרא. והכתיב אני הוי' ל"ש בכתיבה לא אשתני אבל בקריאה אשתני. דכתיבה דאיהו אתרי' לא אשתני. בקריאה דאיהו לבר מאתרי' אשתני. פי' הקריאה זהו הגילוי והכתיבה זהו העצמות שבהעלם כו'. ומכ"ז יובן איך בעצמות כמראה אדה"ע דז"א דאצי' הוא מופשט מבחי' שינויי הפנים דהו"ג של המשכת מ"ד המתראה ומתגלה ממנו בבי"ע. ומכש"כ בהאוא"ס ב"ה המלובש בהמדות דהיינו מ"ש הוא מראה דמות כבוד הוי' ודאי לא שייך כלל שינויי פנים דהו"ג כו' של המשכת מ"ד. שהרי האור בעצם אעפ"י שמלובש בהמדות הוא פשוט בתכלית. וכמשל המים הנתונים בכלים צבועים כמ"ש הפרדס. והרי באמת כל הגילויים בעולמות הוא מהאוא"ס ב"ה המלובש בהספי' שפועל על ידם. א"כ מובן בודאי איך שאין שייך שום שינוי והתפעלות. וזהו שרמז שהע"ה בהמשל דכמים הפנים לפנים והנמשל דכן לב האדם כו' למטה בעוה"ז השפל. והיינו כי שלמה הי' הכ"ת כידוע. ומה שנאמר בו וידבר שלשת אלפים משל זהו נגד בי"ע. ולכן נחשב כללות בי"ע לגבי' עוה"ז. ולמעלה נהפוך הוא שכמים הפנים לפנים נצרך להבין מכן לב האדם אל האדם. והענין כמו שנת' שפרש דפרש מים עליונים הוא עצמות אוא"ס ב"ה שלפני הצמצום כו'. וכוונת הנמשל הוא שכמו אלו המים עליונים שמראים פנים לפנים התחתונים של כל פרצופי האצי' היינו עת"י וא"א והו"ב וזו"נ שמסתכלים בהמים עליונים. וההסתכלות שלהם הוא העלאת מ"נ. כד אסתכל ז"א כו'. כמו עד"מ עיניך יונים כו' שההעלאת מ"נ הוא בהסתכלות כו'. והיינו דכמו שיש רשפי אש הרצוא והצמאון בהרצון עד שיכול להיות כלוה"נ כמו"כ יש רשפי אש וכלוה"נ בתענוג כו' דהיינו כשהתענוג גדול מאד עד שאין שום כלי יכול להכילו אזי יכלה נפשו לגמרי בפו"מ מחמת עריבות נעימות מתיקות וכמ"ש בלוה"ח בענין בני אהרן בקרבתם לפני הוי' כו'. וזהו חכלילי עינים האדמומיות העינים דהיינו בחי' גבורות ורשפי אש וכלוה"נ שיש בהתענוג דהסתכלות כו'. וזהו"ע כד אסתכל ז"א כו'. וגם פי' שההסתכלות הוא רק מה שרואה. מבחוץ. בעיניו ולא שמשיג במוחו ושכלו מהות היופי והעילוי כו'. ואעפ"כ יש בו רשפי אש ותענוג בההסתכלות עד שנדבק שם. כן הסתכלות זו של כל פרצופי הנאצלים בהמים עליונים שהוא אור אין סוף ממש אין זה השגה שמשיגים המהות כו' ומכל מקום ע"י ההסתכלות שלהם מתראה ומתגלה להם פנים של המשכת מ"ד היינו ע"ס הגנוזות במאצילן. והנה זה ודאי פשוט וברור שהפנים הנראה אינו באמיתי' בהמים עליונים כו'. שהרי זהו אוא"ס שפשוט בתה"פ. וגם זה ממילא מובן שהפנים הנראה הוא ממש כמו פנים של המסתכל. ואעפ"י שאין ערוך ההסתכלות דהיינו ההעלאת מ"נ מכל פרצופי התחתונים לעורר בהמים עליונים. מ"מ מתראה ומתגלה מהמים עליונים פנים של המשכת מ"ד דהיינו ע"ס הגנוזות ע"י ההסתכלות כו':

ג **אך** צריך להבין דבשלמא לענין הב' ענינים. דהיינו מה ששינוי הפנים של המשכת מ"ד הוא רק מצד שינוי הפנים של העלאת מ"נ. ומה שהפנים הנראה נגלה אין זה שייך באמיתית באוא"ס הפשוט כו'. שני ענינים אלו מן המאליל לנאללים הדבר פשוט יותר. אבל ענין הראשון שבהמשל דהגם שמים אין להם גוון ומופשט מכל שום פנים. מ"מ כשאיזו פנים מסתכל במים מתראה בהמים דמות פנים כפי אופן הפנים שמסתכל. ובהנמשל דאעפ"כ שהעמ"נ אין ערוך כלל להמשכת מ"ד מ"מ ע"י העלאת מ"נ מעורר ונמשך המשכת מ"ד. הרי לענין זה יותר פשוט מאצי' לבי"ע שהרי יותר מבאין ערוך בי"ע לאצי' יותר הרבה אין ערוך אצי' לאוא"ס ב"ה.

וגם

(דהיינו בחי' חכ' שנק' אלא ל' גילוי לגבי כ"ע שנק' מי). וכתיב (ישעי' מ') מי ברא אלה שבחי' מי שעה"כ דבינה הוא המקור לכל הג' בחי' אלה. והנה על התושבע"פ כתיב ואשה בכל אלה לא מצאתי. שהיא למעלה מכל הג' בחי' אלה כי נמשכת מבחי' מי. וכמ"ש (משלי י"ב ד') א"ח עט"ב. וכתי' (שה"ש א' ב') כי טובים דודיך מיין. וארז"ל (ע"ז ל"ה א') ערבים עלי ד"ס יותר מיינה של תורה. כי התגלות רצוה"ב שלמעלה מכל הג' בחי' אלה הוא בתושבע"פ. וזהו אדם אחד מאלף כו' ואשה בכל אלה כו'. שההמשכה שע"י תורה הוא למעלה מבחי' אלף. וכמ"ש (דברים ל"ג ב') ואתא מרבבות קדש. רבבות הוא בבחי' עתיק כמ"ש (דניאל ז' ט') ועתיק יומין יתיב כו' אלף אלפין ישמשוני' ורבו רבבן קדמוהי יקומון. וזהו שנאמר על התורה דבר צוה לאלף דור שבחי' דבר שהוא ההמשכה שע"י התורה צוה וחיבר לאלף דור. כי דבר הוא למעלה מעלה מבחי' אלף דור. והיינו בחי' רבבות קדש וגם למעלה יותר. והיינו בחי' אנת הוא חד ולא בחושבן. ולכן יש דעה דקאי על המילה כי הצוואה וחיבור של בחי' דבר (מל' דא"ס) שהוא התורה לאלף דור הוא ע"י המילה בחי' ברית המקשר ומחבר. וזהו זכר לעולם בריתו דבר צוה לאלף דור. וכ"ז שייך לתחלת המזמור הודו להוי' כו' שקבעו לומר על ארון הברית. והנה לע"ל יאמרו ג"כ פסוק הודו להוי' כו'. דכמו שכעת ענין ארון הברית הוא שע"י הברית הוא יחוד הוי' ואד'. כמו"כ לע"ל יהי' בחי' זו למעלה יותר דהיינו ברית העליון יותר שמקשר ומחבר ב' שמות הוי' שלא יהי' פסיק טעמא בינייהו:

משלי

כמים הפנים לפנים וגו' (משלי כ"ז). הנה כתיב (בראשית א') יהי רקיע כו' ויהי מבדיל בין מים למים. והנה רקיע זה שבין מים עליונים למים תחתונים יש בכמה בחי' ומדרגות בכל סדר השתלשלות. בין אצי' לבי"ע. ובין המאציל לנאצלים והו"ע הפס"ע שבין ב' שמות הוי'. ויש ג"כ למעלה בחי' פרסא בא"ק היינו בין א"ק ובין עתיק דאצי'. והנה שרש דשרש דבחי' רקיע המבדיל בין מ"ע למ"ת הו"ע הידוע דקודם הצמצום שמבואר בע"ח לא הי' שום מקום פנוי כלל מגילוי אוא"ס. אלא הכל הי' ממולא מגילוי אוא"ס ב"ה. וזהו הנק' מים עליונים שמעל לרקיע דהיינו אוא"ס שלמעלה מהצמצום. ואח"כ כשהי' צמצום ונעשה מקו"פ דהיינו ריקן מגילוי אור ונשאר רק רשימו דהיינו עד"מ אותיות לבד בלי שום גילוי אור הרי בחי' הצמצום ורשימו נק' רקיע. כמו שהרקיע והמסך זהו הפסק כו'. כך המקו"פ והרשימו זהו הפסק לבחי' גילוי האוא"ס שהי' מקודם. ואח"כ האיר אור הקו"ח לתוך החלל ומקו"פ ונמשך אח"כ הארת הקו למטה מהפרסא שבין כתר לחכמה דאצי' ונתלבש בע"ס דאצי'. וזהו הנק' מים תחתונים שמתחת לרקיע. וא"כ שרש דשרש דבחי' מים עליונים שמעל לרקיע זהו עצמות אוא"ס שלפני הצמצום. ולפ"ז כמים הפנים כו' קאי גם על בחי' מ"ע היותר גבוה דהיינו אוא"ס שלפני הצמצום. וצ"ל איך שייך לומר כמים הפנים בעצמות אוא"ס ב"ה הפשוט בתכלית. והנה כשאמר שלמה המשל דכמים הפנים לפנים כיון בזה בכל בחי' מ"ע שמעל לרקיע עד שרש דשרש בחי' מים עליונים כו'. וגם כפשוטו דאין מקרא יוצא מידי פשוטו. רק שלמטה בעוה"ז השפל כמים הפנים לפנים זהו משל. וכן לב האדם כו' הוא כמשל. ולמעלה נהפוך הוא. שכמים הפנים לפנים הוא בבחי' עליונה יותר וזהו נמשל. וכן לב האדם הוא למטה במדרגה וזהו משל. וכוונת המשל דכמים הפנים לפנים הוא ג' דברים. הא' שהפנים הנראים במים הוא ממש כמו פנים המסתכל בהם. אם ראובן הוא המסתכל אזי מתראה ומתגלה פנים של ראובן ואם שמעון מסתכל מתראה ומתגלה פנים של שמעון. ששינויי הפנים הנראים מהמים הוא מחמת המסתכל. הב' שהפנים הנראים בהמים אינו קנוי בהם באמיתיות כי הם מושלל מכל גוון ומכל פנים. ורק שנראה כן להמסתכל. הג' שאעפ"י שהמים מצ"ע מושלל מכל שום פנים. מ"מ כשמסתכלים בהם אזי מתראה ומתגלה מהם פנים. נמצא בהמשל יש ג' ענינים. א' אעפ"י שמים אין להם גוון ומושלל מכל שום פנים לגמרי. מ"מ כשאיזו פנים מסתכל במים מתראה בהמים ג"כ דמות פנים. ב' שהפנים הנראה במים הוא ממש כפי אופן הפנים שמסתכל בהם. ג' שגם בעת שמתראה פנים בהמים זהו רק שנראה כך להפנים המסתכל. אבל באמיתיות גם אז אין בהם שום פנים כלל כו'. והנמשל מזה הוא כן לב האדם אל האדם. האדם זהו אדה"ת דבי"ע שהוא מרכבה דבי"ע פני ארי' אל הימין כו' ופני אדם לארבעתן שהוא כולל ומנהיג כל המרכבה וכל ההעלאת מ"ן מבי"ע הוא על ידם. ויש בחי' אדה"ע דאצי' כמ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם כו' הוא מראה דמות כבוד הוי'. ואעפ"י שאין ערוך כלל אדה"ת דבי"ע שהם בחי' נבראים ובע"ג לאדה"ע דאצי' שהוא אלקות ממש. איהו וחיוהי וגרמוהי חד. מ"מ ע"י אתעדל"ת והעמ"ן מאדה"ת דבי"ע ומעוה"ז נמשך אתעדל"ע והמשכת מ"ד מאדה"ע שעל הכסא. זהו כמו במשל המים שאעפ"י שמצ"ע הם מושלל מכל שום פנים מ"מ כשמסתכלין בהם מתראה ומתגלה מהם פנים. וכמו בהמשל ששינוי הפנים הנראים מהמים הם מחמת המסתכל בו. כן כל מה שאנו רואים שנויים בהמשכת מ"ד מאדה"ע דאצי' שלפעמים ההמשכת מ"ד בחי' חסדים דהיינו שמתגלה מאדה"ע (לאדה"ת דבי"ע) פנים של חסדים. ולפעמים ההמשכת מ"ד בחי' גבורות דהיינו שמתגלה מאדה"ע בבי"ע פנים של גבורות. זהו רק מצד השינויים שבההעלאת מ"ן מאדה"ת דבי"ע. דכשההעלאת מ"ן הוא בבחי' פנים של חסדים דהיינו בבחי' אהבה ושמחה. אזי מתראה ומתגלה מאדה"ע ג"כ פנים של חסדים דהיינו המשכת גילוי אהבה עליונה אלקית בחי' אה"ר בתענוגים. וכשההעלאת מ"ן הוא בבחי' פנים של גבורות דהיינו יראה פחד יצחק. או מרירות מריחוק אלקות.

ומזה

מורה על ב' עולמות. וצ"ל דא"כ למה לא כתיב באברהם כו'. והענין כי לע"ל יאמרו על יצחק כי אתה אבינו (שבת פ"ט ב') כי יצחק הוא ל' עתיד והיינו שהוא בחי' צחוק והתגלות הת"ע שיהי' לעתיד וכמ"ש ישמח הוי' במעשיו ישמח ל' עתיד. וזהו בחי' עוה"ב עלמא דאתי שהוא בחי' התגלות הת"ע. שהוא תענוג עד אין קץ כו'. והנה כתיב (בראשית כ"א ו') צחוק עשה לי אלקים. שבחי' גילוי התענוג שבעוה"ב נמשך ע"י שם אלקים המסתיר להיות יש וביטול היש. וכמו עד"מ המלך שמתענג מדבר חדש דוקא. וכמו"כ ביטול היש לאין זהו דבר חדש למעלה. כי שיתהווה מאין יש א"ז חידוש למעלה כ"א מה שנעשה מיש אין כו'. ועי"ז נמשך הצחוק וגילוי ת"ע בעוה"ב כו' וכמ"ש (תלים ק"ד) לויתן זה יצרת לשחק בו. וזהו"ע ב' עולמות עוה"ז ועוה"ב. כי עוה"ז נמשך משם אלקים בגימט' הטבע המסתיר להיות עולם כמנהגו נוהג. וע"י ביטול היש שבעוה"ז ממשיכים התגלות ת"ע בעוה"ב. וזהו"ע מי שמודה בפיו בשני עולמות. כי ישראל הם בעוה"ז תחת הסתר השם אלקים להיות בבחי' יש ופירוד. ומ"מ הם ישראל כי שרית עם אלקים להיות ביטול היש. לכן ע"י ביטול היש שבעוה"ז הם עושין וממשיכים העוה"ב. ויפה שעה א' בתשומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב (אבות פ"ד) כיון שמן העוה"ז עושים את העוה"ב והמצוה עצמה היא למעלה מבחי' גילוי התענוג שבעוה"ב. וזהו מופת נתתי למי כו' שהוא מודה בשני עולמות. כי המופת הוא גילוי מבחי' עלמא עילאה בעלמא תתאה דהיינו מעלמדאתכ"ס בעלמדאת"ג כמו קי"ס הפך ים ליבשה שמאתכסיא נעשה אתגליא. שגם בעלמדאת"ג שמבחי' שם אלקים בגימט' הטבע יהי' ההנהגה שלמעלה מהטבע ולכן דוקא מי שמודה בפיו בשני עולמות דהיינו שמחברים הב' עולמות שע"י הביטול היש שבעוה"ז הם עושים וממשיכים את העוה"ב. וזהו מופתיו ומשפטי פיהו. הפ"א הוא בחי' עלמדאת"ג ג' קוין מקור לבחי' בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. והוי"ו הוא המשכה מבחי' ה' עילאה עלמדאתכ"ס בה' תתאה. וזהו פיהו ל' רבים שני פיות כמ"ש (שה"ש א' ב') ישקני מנשיקות פיהו. וכמ"ש (תלים קמ"ט) וחרב פיפיות. דקאי על התורה שהוא התחברות הב' פיות פום ממלל רברבן. בינה. עם פום ממלל זעירן. מל'. וזהו זכרו נפלאותיו כו' מופתיו כו' זרע ישראל עבדו דוקא לפי שמודים בשני עולמות ע"כ יכולים הם דוקא להמשיך המופת:

ו **הוא** ה' אלקינו בכל הארץ משפטיו. ארז"ל (במד"ר נח פל"ז סי' ד' ועוד בכמה דוכתי) חמשה הוא אית לטובה. וחמשה הוא לרעה. הוא לטובה אברם הוא אברהם (דה"א א' כ"ז) הוא בצדקתו מתחלתו ועד סופו. והיינו שמאיר בהם בחי' הוא היינו כל הנעלם בשלימות מאיר בהם בבחי' גילוי ע"כ בצדקתו מתחלתו ועד סופו. וכמו"כ בחמשה הוא שלרעה כו'. אית לן חד הוא דעדיף מכולהון הוא ה' אלקינו כו'. והענין יובן ע"פ מארז"ל (שבת קי"ט ב') כל העונה אישר"מ בכל כחו קורעין לו גז"ד כו'. כח הוא ב' פעמים יד שהו"ע ב' ידות יד ימין ה"ח ויד שמאל ה"ג. ומזה נמשך הכ"ח עתים. י"ד עתים לטובה מבחי' יד ימין. וי"ד עתים לרעה מבחי' יד שמאל. וזהו"ע כ"ח ימי הלבנה י"ד ימים הראשונים מילוי הלבנה שמקבלת מבחי' ימין חסד. וי"ד ימים השניים חסרון הלבנה כו'. וכ"ז הוא מצד קבלתה מהב' מדות חסד ודין. אך פי' בכל כחו כח ו' שהוי"ו הוא ההמשכה מבחי' למכאמא"כ בהב' מדות והוא בחי' בריח התיכון כו' ועי"ז נעשה לאכללא שמאלא בימינא שיהי' הכל ימין כמ"ש (שמות ט"ו) ימינך הוי' נאדרי בכח ימינך הוי' תרעץ כו' ב"פ ימין. ועי"ז נעשו כל הכ"ח עתים לטובה כו' ולכן קורעין לו גז"ד. והנה ע"ס במספר עשר אצבעות חמש כנגד חמש (ס' יצירה ברייתא ג'). כתר חכמה חסד ת"ת נצח הם בחי' חסד. ובינה גבורה הוד יסוד מל' הם בחי' דין. כמ"ש בפרד"ס שער המכריעין שת"ת נטייתו אל החסד. ויסוד אל הגבורה. והנה מבחי' ה' ספי' שמבחי' ימין נמשך חמשה הוא לטובה. ומה' ספירות שמבחי' שמאל נמשך חמשה הוא לרעה. כי מבחי' שמאל נמשך יניקה לחיצונים מצד שמאל דוחה כמ"ש בלקו"ת בד"ה זאת חוקת ע"ש. אבל אית לן חד הוא דעדיף מכולהון הוא בחי' אדון יחיד כו' ולפני אחד מה אתה סופר (שם בס"י ברייתא ז') שאינו בחשבון הע"ס כלל בחי' לית שמאלא בהאי עתיקא (זח"ג קכ"ט א'). וז"ש אח"כ בס"י (שם) וברית יחיד מכוונת באמצע במלת לשון ובמלת מעור. שההמשכה דבחי' יחיד הוא ע"י בחי' ברית הלשון תורה. וברית המעור מילה. והנה הארון הוא ארון הברית. שע"י הברית נמשך ההמשכה מבחי' יחיד הוא ה' אלקינו בכל הארץ משפטיו. ע"כ כתיב על הארון הודיעו בעמים עלילותיו. כי ע"י המשכה זו נעשה לאכללא שמאלא בימינא. והנה אין הדינים נמתקין אלא בשרשן והיינו כי כשמתעלים הדינים לשרשן. אזי מבחי' הגבורות דקו השמאל נמשך דחיית החיצונים ביתר שאת מבחי' קו הימין. ואזי הודיעו בעמים עלילותיו דהיינו מה שהארון עשה פסקים גדולים לפלשתים כנ"ל:

ז **זכרו** לעולם בריתו דבר צוה לאלף דור. ויש בזה ב' פי' (ילקוט תלים עפ"ז רמז תתס"ג). הא' דקאי על התורה שנתנה לכ"ו דורות ותתקע"ד דורות כמוהו. והב' דקאי על המילה שניתנה לעשרים דור ותתק"פ כימוהו. ושניהם עולים בקנה א' כי ברית ותורה שייכים זל"ז כמו שארז"ל (ברכות מ"ח סע"ב) צריך שיקדים ברית לתורה בבהמ"ז. שהמשכת התורה הוא ע"י בחי' ברית דוקא כמ"ש (תלים קמ"ז) מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל (לפי שהם בני ברית) לא עשה כן לכל גוי כו'. והענין דכתיב (בראשית כ"ג) ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים. יחידות עשירות מאות בבי"ע כנ"ל. אבל על מרע"ה כתיב (קהלת ז' כ"ח) אדם אחד מאלף מצאתי (מד"ר קהלת פ"ז סי' מ"ט). אלפים הוא בחי'. ואשה בכל אלה לא מצאתי. אשה היא תושבע"פ כמ"ש (ברכה ל"ג ד') מורשה וארז"ל (ברכות נ"ז א') מאורסה. וכתיב (קהלת ט' ט') ראה חיים עם אשה אשר אהבת (עי' מד"ר שם פ"ט סי' ז'. ובגמ' קדושין ל' ב'). וכתיב (משלי י"ח כ"ב) מצא אשה מצא טוב. ופי' בכל אלה כו'. כי יש ג' בחי' אלה כמשארז"ל (רבות ר"פ ויקהל פמ"ה סי' ב') אלה תולדות השמים והארץ בזכות מי הם עומדים בזכות אלה שמות בנ"י. ואלה בזכות מי כו' בזכות אלה העדות כו'. אלה תולדות השמים והארץ הוא להיות בי"ע. ואלה שמות בנ"י הוא בו"ק דאצי'. כי אלה הוא ופ"ו. ובחי' אלה העדות הוא למעלה יותר

דהיינו

דהכ"ע. וכיון שמזמור זה מדבר בענין יחוד הוי' ואד' שהו"ע ייראוך עם שמש שהוא התחברות לב"כ דה"ע שיאירו בהתגלות בל"ב נתיבות דמל'. כי ב"פ ל"ב כשהם כלולים מעשר הוא בגימט' שמש. וא"כ זהו"ע התחברות בחי' לב עם כבוד ע"כ כתיב ישמח לב. השמחה בלב מה שנתגלה בו הכבוד דהיינו ל"ב נתיבות הכ"ע. ואעפ"י דכתיב (תלים ק"ד ל"א) ישמח הוי' במעשיו לשון עתיד ואחז"ל (מד"ר אחרי פ"כ סי' ב') שמחה לא נאמר כו'. מ"מ בעת עשיית המצוה או בעת התפלה יוכל להתגלות בחי' שמחה עליונה כדאמרינן בגמ' (ברכות ל' ע"ב) אביי הוי' לרבה דבדח טובא א"ל והלא אסור לאדם למלאות פיו שחוק בעוה"ז א"ל אנא תפילין מנחנא. הרי שבשעת עשיית המצוה יוכל להיות בחי' שמחה כו':

ד **דרשו** הוי' ועוזו בקשו פניו תמיד. א"ר יוסי לר' ישמעאל ברי' כשאתה רוצה ומבקש לראות פני שכינה בעוה"ז עסוק בתורה בא"י שנאמר דרשו ה' ועוזו בקשו פניו תמיד (שוח"ט רסי' ק"ה). וצ"ל תחלה מהו ענין שכינה. דהנה יש קוב"ה ושכינתי'. קוב"ה הוא בחי' קדוש ומובדל מגדר עלמין ולא כמו הנשמה שמחי' את הגוף שהנשמה עצמה מלובשת כו'. אבל שכינה הוא מלשון ושכנתי בתוכם וכתיב (ויקרא ט"ז ט"ז) השוכן אתם בתוך טומאותם. והיינו כמ"ש (נחמי' ט') אתה הוי' לבדך. את עשית את השמים כו'. ואתה מחי' את כולם. שבחי' הוי' אוא"ס ב"ה הוא לבדך כמו קודם שנברא"ע. ובחי' את עשית את השמים זהו הבחי' גילוי מאלקות שיהי' מקור החיות לעולמות. וזהו בחי' שכינה שהוא בחי' התגלות מאלקות שיהי' מקור החיות כו'. והנה בחי' שכינה עצמה זהו רק מקור החיות ורק זיו והארה מבחי' שכינה נמשך להחיות העולמות וכמאמר ושמך קדוש כו'. ולכן אבל בי עשרה שכינתא שריא ויודע שאלת המין (סנהדרין ל"ט א') כמה שכינתא אית לכו. אלא שרק הארה בעלמא מבחי' שכינה וכמ"ש בתניא. והנה התגלות בחי' שכינה בעולמות ושיהיו יכולים לסבול הוא ע"י לבוש דתורה וכמ"ש (תלים ק"ד) עוטה אור כשלמה. וכמו עד"מ הנשמה שמחי' את כל הגוף. כח המעשה ביד כח ההילוך ברגל. זהו רק המשכת החיות לבד כדי להחיות את הגוף. אבל הארת הנשמה בבחי' גילוי הוא במוחין. ומהמוחין נמשך אח"כ בכל הגוף. כמו"כ התגלות בחי' מהות אור השכינה הוא דוקא בחב"ד דתורה. וע"י חב"ד דתורה נמשך התגלות אור השכינה בעולמות. וזהו"ע היכל ק"ק שהוא כחב"ד דבריאה שבזה מתלבש מל' דאצי' והוא בחי' תורה. תלמוד בבריאה. והתורה היא למעלה מכחב"ד דבריאה כי היא חכמתו ורצונו העליון דאצי'. וא"כ שרש הלבוש למעלה גם מהאור דשכינה וכמ"ש בתניא פנ"ב. ולכן התורה מגינה ומצלא אפי' בעידנא דלא עסיק בה (סוטה כ"א א') לפי שבה מלובש השכינה ממש. וכמו ענין גלו לבבל שכינה עמהם גלו לאדום שכינה עמהם (מגילה כ"ט א') שהוא בשביל הגנה כדי להגן על ישראל כו'. וזהו כשאתה רוצה ומבקש לראות פני שכינה עסוק בתורה בא"י. ומה שבא"י דוקא לפי שבא"י יכול להיות ראי' ממש כמ"ש (דברים י"א י"ב) עיני ה' אלקיך בה. ומ"מ גם בחו"ל יכול להתגלות אור השכינה בבחי' הפנים ע"י הלבוש דתורה כנ"ל. וזהו דרשו ה' ועוזו היא התורה שנק' עוז כמ"ש (תלים כ"ט) ה' עוז לעמו יתן ועי"ז יכול להיות בקשו פניו תמיד. השכינה נק' פניו כמ"ש (במדבר ו' כ"ה) יאר ה' פניו אליך ות"א ינהר ה' ית שכינתי' לותך. ופי' בקשו כו' תמיד כי יש כמה מדרגות בבחי' פנים בעה"ע עד אין קץ כמו יאר ה' פניו כו' ישא ה' פניו אליך:

ה **זכרו** נפלאותיו אשר עשה מופתיו ומשפטי פיהו. הנה בתלים כתיב פיו. ובדה"י כתיב פיהו. והענין כי ספר תלים הוא בחי' למען יזמרך כבוד. שהוא השבחים דמל' שמשבחת לז"א בעלה כדי להמשיך גילוי אוא"ס למטה. ולכן בר"ה מקדימים הפסוקים דתלים לנביאים אעפ"י שנביאים הם למעלה מכתובים. אך לפי שתלים הוא בבחי' מל' ור"ה הוא עיקר בנין המל' ע"כ מקדימים אותם כו'. וכיון שתלים הוא השבחים דמל' לז"א. ע"כ כתיב פיו שאומרת שהמופתים הוא רק מבחי' פיו לבד דהיינו מאותיות שמבחי' דבר ת"ת. כי סיהרא ללמג"ב (זח"א קפ"א סע"א) וע"כ משפלת א"ע שא"ז מכחה כלל כ"א רק מבחי' פיו לבד. וכן כנ"י למטה משפילים עצמם לומר שהם אינם כלום. ורק שנמשך הכל מלמעלה כו'. אבל בדה"י כתיב פיהו כי ענין דברי הימים הוא כמ"ש (אסתר ו') בלילה ההוא נדדה שנת המלך שמתחלה הי' דורמיטא בז"א ואח"כ נדדה שנת המלך שנמשכו ונתגלו בו המוחין מאו"א. וע"כ אמר להביא את ספר הזכרונות דברי הימים. פי' דברי הימים היינו שיתחברו הב' בחי' יומין עילאין ויומין תתאין. יומין עילאין הוא בחי' המצות כמו שהם רמ"ח אבר"מ. ויומין תתאין הוא במל'. וספר הזכרונות הוא בחי' המחבר הב' בחי' יומין וכמ"ש (מלאכי ג' ט"ז) אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו כו' ויכתב ספר זכרון. ולכן דה"י מתחיל באדם אל"ף רבתי כי אדם הוא כללא דדו"נ כהדא (זח"ג קמ"ה ב') והיינו כשנמשכו בו מוחין דגדלות היותר עליונים מבחי' אל"ף רבתי. משא"כ ויקרא אל"ף זעירא. ולכן אחז"ל (מד"ר ויקרא פ"א סי' ג') דה"י לא ניתן אלא לדרש. וכיון שדה"י הוא בבחי' יומין עילאין דז"א כשמתייחדים עם היומין תתאין דמל'. ע"כ כתיב בדה"י מופתיו ומשפטי פיהו. ל' רבים. וגם שמקדים הה"א מל' להוי"ו ז"א. כי הקב"ה שהוא ז"א עושה עיקר מבחי' מל' כנס"י ואומר שכל ההמשכות הוא ע"י כחה ואתעדל"ת שלה דוקא. וכמו שאחז"ל (ברכות ו' א') תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ. שישראל למטה ממשיכים התפילין דמארי עלמא. דהיינו שיומשכו בו המוחין כו' (וכמ"ש במ"א בענין בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו דוקא. שהברכות שנמשכו בז"א מאימא עילאה הוא בשביל המל' דוקא. והו"ע אין נותנין פרנסה לאדם אלא בשביל אשתו (עי' גמ' ב"מ נ"ט א') ולכן בגלות הצדיק אבד (ישעי' נ"ז א') אבד לנוק' (זח"ג ס"ט א') ואבד מלקבל ברכאן מאימא עילאה (זח"ב ע' ב' י"א א') ולכן הקב"ה ז"א עושה עיקר מבחי' מל' דוקא):

והנה להבין מ"ש זכרו נפלאותיו כו' מופתיו כו' זרע ישראל עבדו. למה ישראל דוקא. הנה ע"ז אמרו במד"ר (ויקרא פל"ג סי' ט"ו) מופת נתתי למי שהוא מוציא מתוך פיו כל מי שהוא מודה בשני עולמות (בעוה"ז ובעוה"ב) יקרא לך זרע. וזהו כי ביצחק כו' הב'

מורה

בגימט' מ"ה נק' שיר. משא"כ השיר של המלאכים שהוא הביטול דבחי' בהמה שנק' פני ארי' ושור כו' ע"כ נק' זמרה כמו זמרה במאנא ולא בפה דאדם כו'. והנה בשבת כתיב (תלים צ"ב א') מזמור שיר ליום השבת. כי עיסקא דשבתא כפול. שבשבת יש ב' הבחי'. מעלי שבתא הוא סעודתא דחקל תפוחין קדישין שהוא בחי' עליות הנבראים דבי"ע בבחי' ביטול והתכללות במל' דאצי' זהו בחי' מזמור כנ"ל. ואח"כ יומא דשבתא הוא העלי' בבחי' שם הוי' דאצי' ממש זהו בחי' שיר. ולכן דוד נענש מה שקרא את התורה בחי' זמרה. כי התורה היא בבחי' פנימי' בחי' שיר שלמעלה מזמרה כו'. וזהו שירו לו זמרו לו. כי בכאן שמדבר בבחי' יחוד דהוי' ואד'. ע"כ יש ב' הבחי' זמרה מצד שם אד' ושירה מצד שם הוי'. שיחו בכל נפלאותיו. שגם השיחה יהי' בנפלאותיו. ע"ד כל היום היא שיחתי. והשיחה למטה מדיבור. כי דיבור נק' כשמדבר דברי חכמה. ושיחה הוא שיחת חולין. וזהו שיחו בכל נפלאותיו שגם בבחי' שיחה יהי' גילוי נפלאותיו:

ג **התהללו** בשם קדשו. וצ"ל דהתהללו הוא לשון נפעל שנעשה תהלה בנש"י ע"י שם קדשו. והי' צריך לכתוב יהללו את שם קדשו. והענין דכתיב (תלים ל' י"ג) למען יזמרך כבוד ולא ידום. ה' אלקי לעולם אודך. ואיתא בזהר שהו"ע נהו"ת קרי תדיר לנהו"ע ולא שכיך לעלמין (עי' זה"א קע"ה ב'. ח"ב קע"ב. רנ"ו ב'). ויש בזה ב' פי'. א' שע"י שמלמטה ה' אלקי לעולם אודך מעוררים למעלה בחי' למען יזמרך כבוד. וגם שע"י למען יזמרך כבוד שמלמעלה נעשה התעוררות למטה להיות ה' אלקי לעולם אודך. וביאור זה דהנה דוד אמר ספר תלים שכולו מלא שבחים. והיינו לפי שדוד הוא מרכבה למדת מל' דאצי'. וספר תלים הוא השבחים שנהו"ת דמל' משבח תדיר לנהו"ע. והנה בחי' מל' היא מקור נש"י ולכן ע"י בחי' יזמרך כבוד נעשה התעוררות גם למטה בנש"י שיבואו ג"כ לבחי' תהלה. וזהו התהללו בשם קדשו. ויובן עוד יותר ממ"ש וישרנה הפרות בדרך כו'. שאמרו הפרות שירה הודו להוי' כו'. ולכאורה תמוה איך אמרו הפרות שירה. אך הענין כי הפרות שנשאו את הארון הי' זה דוגמא לבחי' והחיות נושאות את הכסא. והנה איך יכולים החיות שהם נבראים להיות נושאות את הכסא. אך עז"א (בפייט דמוסף דר"ה) נושאות ומנושאות עם כסא. שהכסא נותן בהם כח הביטול שיוכלו לומר קדוש וברוך וזהו מנושאות עם כסא. וע"י ביטול זה יכולים להיות נושאות כו'. והיינו שההתחלה הוא מל"ע בבחי' ביטול ומתחילים להיות נושאות. אך כשיש אתעדל"ת מעט נמשך אתעדל"ע הרבה יותר. ועי"ז הוא עיקר הכח להיות נושאות כו'. והנה הארון מכוון כנגד כסה"כ. ולכן כשהפרות נשאו את הארון נשפע עליהם מבחי' והחיות נושאות את הכסא עד שאמרו שירה. ואעפ"י שבלא"ה שרשם בפני שור. אך הם רחוקים מאד משרשם. אבל ע"י הארון נשפע עליהם בגילוי משרשם כו'. וכמו ענין הצפצוף בעופות שמתעוררים מחמת שרשם שאומרים שירה כו'. וא"כ כש"כ בנשמות שמחמת בחי' למען יזמרך כבוד שמזמר ומשבח נהו"ת דמל' מקור נש"י לז"א בעלה ליכלל ביחודו ית' שעי"ז מתעורר גם בנש"י למטה ג"כ בחי' הילול בתשוקה נפלאה לצאת מהים וליבטל ביחודו ית'. וזהו התהללו בשם קדשו. ששם קדשו מפעיל בהם התהלה. תהלה הוא אהוי"ר. וזהו אד' שפתי תפתח כו'. וכמאחז"ל (ברכות י"ג א') השמע לאזניך מה שאתה מוציא מפיך. בחי' אתה" מהי' את כולם כ"ב אותיות וה' מוצאות הדיבור עליון מוציא בפיך התהלה ורק השמע לאזניך כו' כמ"ש כל ענין הנ"ל באריכות בלקו"ת בד"ה שה"ש הב' ע"ש. ולכן יש זמן לק"ש ותפלה. ק"ש עד ג' שעות ותפלה עד ד' שעות ולא יותר. והיינו לפי שהתהלה א"ז בכח האדם מעצמו ורק התהללו בשם קדשו שנמשך מלמעלה מבחי' למען יזמרך כבוד. וע"כ צ"ל בזמן שבחי' נהו"ת דמל' משבח ומהלל ליכלל ביחודו ית' כנ"ל שהוא רק עד ג' שעות כי י"ב צירופי הוי' הם י"ב שעות למעלה. וג' צירופים הראשונים דבחי' יו"ד דשם הוי' נק' ג' שעות ראשונות. אבל אח"כ שאין בחי' תהלה למעלה הרי האדם מצ"ע אין יכול לבוא לבחי' תהלה. והנה עיקר מצות ק"ש ותפלה הוא עם הנץ החמה וזהו ותיקים היו גומרים אותה עם הנץ החמה (ברכות ט' ב') כמ"ש (תלים ע"ב ה') ייראוך עם שמש. שצריך לחבר היראה וקבעומ"ש שבק"ש בפסוק שמע כו' הוי' אחד לבחי' שמש. ועי"ז מחברים מדת היראה שלמעלה בחי' מל' שנק' אשה יראת הוי' לבחי' שמש הוי'. בבחי' שמש הוי' יהי' מאיר בבחי' יראה דוקא וכמ"ש (מלאכי ג' כ') וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה כו'. וזהו ייראוך עם שמש שמיד שזורח השמש צריך לחבר היראה עם השמש. וע"ז אמרו בזהר (ח"א קצ"ה א') בגין לנטרא נהורא דשמשא. והענין כי מבחי' השמש בפ"ע יוכל להיות יניקה לחיצונים. וזהו"ע שאוה"ע מונין לחמה (סוכה כ"ט א') לפי שבלבנה יש שינויים אבל בחמה אין שינויים. שהשמש הוא בחי' אני הוי' ל"ש ואין הפסק להשפעתו (שו"ק דז"א קבועים שרש השפעת החיות בהעולמות משא"כ ע"ס דמל' אינן קבועים שמסתלקים וסלקא או נחתא ונעשית רק נקודה חדא) אך מה שמקבלים מהשמש הוא רק בחי' חיצוניות ואחוריים מה שנמשך ע"י המגן וק"כ צירופי אלקים עד שנמשך בק"כ צירופי אלהים אחרים. אבל השפעה פנימיות שמהשמש דהיינו האור אין נשפע כ"א בלבנה דוקא. וא"כ מה שישראל מונין ללבנה (שם) זהו למעלה יותר ממה שאוה"ע מונין לחמה. וכיון שמהשמש יכול להיות יניקה לחיצונים ע"כ צריך לנטרא נהורא דשמשא. והיינו שמיד שזורח השמש ממזרח. מזרח הוא חכמה ושמש הוא יסוד אבא. צריך לחבר היראה (בחי' מל') בהדי'. ועי"ז יומשך השפע בפנימיות דהיינו רק בקדושה כו'. וזהו ג"כ ענין הארון. כי ארון אותיות נורא. נורא הוא תפארת מקור היראה. והארון עצמו הוא בחי' מל' יראה שמקבלת מבחי' נורא. וע"י מה מחברים בחי' היראה לבחי' שמש. היינו ע"י קבעומ"ש שבק"ש הוי' אלקינו הוי' אחד וע"י שמו"ע. ולכן עיקר מצות ק"ש ותפלה הוא עם הנץ החמה דוקא. ייראוך עם שמש. וכיון שעיקר התפלה הוא לחבר השמש עם היראה ע"כ מתחילים בפסוק הודו להוי' קראו בשמו שהו"ע יחוד הוי' ואד'. ישמח לב מבקשי הוי'. הנה יש ב' בחי' לב וכבוד. שיש ב' פעמים ל"ב נתיבות במוח ולב. ולכן ת"ח צ"ל בו שמינית שבשמינית (סוטה ה' א') בהוא חלק ס"ד כו'. וזהו לב הוא ל"ב נתיבות דמל'. וכבוד הוא לב"ב

דחכ"ע

להתגלות שמש הוי' כו'. וזהו שהוליכו את הארון לבית שמש. כי על הארון כתיב (יהושע ג' י"א) הנה ארון הברית אדון כל הארץ. שהארון עצמו הוא בחי' שם אד' מקור התהוות הנפרדים והוא בחי' שם אלקים. אך מה שנק' ארון הברית היינו שבו מלובש הברית עליון שע"י התקשרות ההמשכה והגילוי משם הוי' ממש בשם אלקים. והיינו מה שמונחים בו לוחות הברית. שבלוחות כתיב (שמות כ') אנכי הוי' אלקיך. שמבחי' אנכי מי שאנכי נמשך להיות הוי' אלקיך. ולכן הוליכו את הארון לבית שמש שהארון שהוא שם אד' ואלקים יהי' כלי להתגלות ויחוד שם הוי' ממש. והיינו כמו החיות נושאות את הכסא. כסא הוא בחי' מל' שיורדת להחיות בי"ע כמ"ש (תלים קמ"ה) מלכותך מלכות כל עולמים ובי"ע הוא עולם הפירוד. וע"כ החיות נושאות את הכסא להעלותה בבחי' היחוד עליון דאצי'. וכמו"כ הארון כשהי' אצל הפלשתים הו"ע גלות השכינה שיורדת לברר מק"נ. וע"כ הפרות שנשאו את הארון לבית שמש הו"ע הגבהת ועליות המל' מק"נ ומבי"ע שתהי' בבחי' בית שמש. פי' בית הוא כלי לגילוי בחי' שמש הוי'. ע"ד כלי ריקן מחזיק שצריך להפשיט א"ע מכל וכל ורק לקבל השפע מהרב לבד. והוא בחי' עשיית יסוד דנוק' לקבל היחוד דשם הוי' כמ"ש בד"ה אלה מסעי כו' ויסעו מעציון גבר באריכות ע"ש. וזהו שקבעו לומר על הארון הודו להוי' קראו בשמו. פי' הודו לשון הודאה. כי הנבראים אין יכולים להשיג הביטול אמיתי דשם הוי' איך קמי' כל"ח כ"א רק בחי' הודאה לבד ונק' ביטול היש. וזהו הודו להוי'. ועוד פי' הודו לשון הוד וזיו כמ"ש (תלים ק"ד). הוד והדר לבשת. כסה שמים הודו (חבקוק ג' ג'). ונתת מהודך עליו. שע"י ההודאה וביטול היש שלמטה לשם הוי'. עי"ז נמשך בחי' הוד עליון מעצמות אור אין סוף בשם הוי' שיתהווה שם הוי'. כי שם הוי' הוא בחי' לבוש והתפשטות וכו' כדי שיתהווה עולמות. אבל עצמות אוא"ס ב"ה הוא למעלה מבחי' לבוש דשם הוי'. וכמארז"ל (מד"ר איכה פ"א ובילקוט פ' שלח) ע"פ ועתה יגדל נא כח אד' בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מוסיפין כח בגבורה של מעלה. דהיינו שממשיכין תוס' אור מעצמות אוא"ס בשם הוי'. וע"י גילוי זה שבשם הוי' עי"ז נמשך להיות היחוד והתגלות דשם הוי' בשם אלקים ואד'. וכמ"ש אנכי הוי' אלקיך. שמבחי' אנכי נמשך להיות הוי' אלקיך. קראו בשמו. ע"פ פשוט הוא כמ"ש (דברים ד' ז') בכל קראינו אליו. ההפך ממ"ש (תלים ע"ט ו') בשמך לא קראו. ועי"ז קוראים וממשיכים אותו בבחי' שמו. והיינו כי שמו של הוי' הוא בחי' מל' שם אד' שנק' שם הוי'. וזהו הודו להוי' שע"י ההודאה של הנבראים דבי"ע לשם הוי' עי"ז ממשיכים ההוד בשם הוי'. ועי"ז אח"כ קראו בשמו יחוד והתגלות שם הוי' בבחי' שמו מל' שם אד'. וכיון שבהארון הי' יחוד הוי' ואד'. ע"כ קבעו לומר עליו פסוק זה. הודיעו בעמים עלילותיו. קאי ג"כ על הארון כמ"ש בזהר (ח"ב ל"ה ב') ע"פ עת אשר שלט האדם באדם לרע לו (קהלת ח' ט') וסימנא ארונא דאתעכב בידי פלשתאי. שהי' לרע להם. ולכן לע"ל יאמרו ג"כ פסוק זה כמ"ש בישעי' (י"ב ד') ואמרתם ביום ההוא הודו להוי' קראו בשמו. כי עיקר יחוד הוי' ואד' יהי' לע"ל ולכן יהי' לעתיד התגלות אלקות למטה דירה בתחתונים. ע"כ יאמרו גם לע"ל פסוק זה. וכמו שהודיע בעמים עלילותיו ע"י הארון שהי' בגלות אצל פלשתים. ואח"כ עשה להם הארון נזקים גדולים. כמו"כ יאמרו לעתיד ג"כ הודיעו בעמים עלילותיו ע"י גלות השכינה דכעת אצל בבל ואדום כו'. וזהו שאומרים פסוק זה כעת קודם פסוד"ז וק"ש ותפלה. כי ענין ק"ש ותפלה הוא להיות יחוד הוי' ואד' כמ"ש בק"ש הוי' אלקינו. ובשמו"ע אומרים אד' שפתי תפתח ברוך אתה הוי'. וכמשיתל"ק בענין יראוך עם שמש. והנה בזהר (ח"ב קל"ו א') מבואר דשיר של השמש הוא הודו להוי'. וע"פ פשוט היינו כמ"ש (דברים ל"ג י"ד) וממגד תבואות שמש שכל ההשפעות שבעוה"ז נשפע רק מהשמש ועל ידו הנהגת כל הכדור וקיץ וחורף. ולכן טעו בימים הקדמונים שהיו עובדים להשמש. וע"כ השיר של השמש הוא הודו להוי' שהכל נשפע רק משם הוי'. והשמש הוא רק כגרזן ביד החוצב בו כו'. ובאופן יותר נעלה י"ל כך. דהנה כתיב לשמש שם אהל כו' והוא כחתן יוצא מחופתו (תלים י"ט) שהשמש הוא שם הוי'. וכדי שיהי' בבחי' חתן הוא דרגא בבחי' יחוד וגילוי למטה הוא יוצא מחופתו שהוא בחי' מקיף וסוכ"ע שלמעלה משם הוי'. ולכן השיר של השמש שהוא שם הוי' הוא הודו להוי' לבחי' סוכ"ע הוי' דלעילא דהיינו בחי' חופתו כנ"ל:

ב **שירו** לו זמרו לו. ארז"ל (סוטה ל"ה א') דוד זמירות קרית להו. ונענש ע"ז. וצ"ל דהכתיב (תלים מ"ב ט') ובלילה שירה עמי. וקאי על התורה כמארז"ל (חגיגה י"ב ב') כל העוסק בתורה בלילה כו'. והענין דיש חילוק בין שירה לזמרה. כי זמרה במנגן ושירה בפה. והיינו שהשיר של המלאכים נק' זמרה מזמור כו' ושל הנשמות נק' שיר כי המלאכים נלקחו מחיצוניות הכלים. ויש להם גוף כמ"ש (תלים ק"ד) עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט והשיר שלהם נק' מזמור מצד שהוא הזמר המלובש בהכלי פי' שהוא העלאתם בבחי' ביטול ותשוקה נפלאה שרוצים לצאת מהכלי שלהם (אבל מ"מ אין בהם הביטול האמיתי להכלל כנר בפני האבוקה מצד שהכלי שלהם מעכב) מצד הרגשתם בחי' מלכותך מכ"ע איך שמהווה בכל רגע מאין ליש כו'. ומזה נמשך השיר שלהם שרוצים ליכלל בבחי' מל' ית'. ובכל סדר השתלשלות עולמות הנבראים יש שירה עד שגם למטה יש פרק שירה שכל הברואים אומרים שירה. וזהו"ע לצפצוף העופות לפי שכל דבר יש לו שרש למעלה ע"ד אין לך עשב כו' (במד"ר בראשית פ"י סי' ז') וכן העופות יש להם שרש בפני נשר וכאשר שרשם למעלה אומר שירה עי"ז נעשה התעוררות גם אצלם ומצפצפים אף שאינם יודעים מה שהם אומרים. אבל הנשמות נלקחו מפנימיות הכלים שבטלים בתכלית להאור ואין להם בחי' כלי וגוף המגביל אותם ע"כ השיר של הנשמות שבג"ע הוא שיוצאין בשיר ונמשכים בשיר בביטול אמיתי כנר בפני האבוקה מצד שאינם מלובשים בבחי' חומר וכלי והביטול שלהם הוא לעצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' מל'. ולכן נק' שיר מצד שאינו מלובש בכלי וכמו השירה שלמטה הוא בפה ולא בכלי. גם כמו שלמטה עיקר שירה בפה היינו מה שהאדם משורר. כמו"כ למעלה השיר של הנשמות שהוא הביטול דבחי' אדם

 בגימט'

כענין אהד ועד. והנה כדי שיהי' ולא ולו אגהגו עמו ע"י עשה ול"ת זהו לפי כי הוא עשנו כו'. בואו שעריו בתודה כו' הודו לו. כענין מודים דרבנן. מודים על שאנו מודים שזהו הודאה ושבח על ההודאה דהיינו שצריך ליתן להקב"ה שבח על שבאים לבחי' הודאה. וזהו בואו שעריו בתודה הודו לו שצריך ליתן לו שבח על מה שיכולים לבוא שעריו בתודה כי הכח לזה נמשך מלמעלה. ולכן הודו לו כו' :

לדרוש הנ"ל

ושחט וגו' צפונה לפני הוי'. במד"ר (ויקרא פ"ב סי' יו"ד) עי"ז אני זוכר להם עקדת יצחק. כתיב עבדו את ה' בשמחה. בחי' אברהם מלמעלמ"ע. כי שמחה נק' שמה בעלם. בואו לפניו ברננה בחי' יצחק מלמטלמ"ע. כי רננה זהו שמחה עם בכי'. כמו ב' אחים שלא ראו זא"ז זמן רב. והו"ע תשובה שצ"ל ג"כ בשמחה והו"ע רננה. וזהו"ע הב' תמידין. שמחה בצפרא ורננה ברמשא. וצ"ל ענין ק"ק שחיטתן בצפון. והלא צפון הוא שמאל. והענין דכתיב (יואל ב' כ') ואת הצפוני ארחיק מעליכם. וקאי על יצה"ר שצפון ועומד בלבו של אדם ע"כ נק' צפוני. דהיינו כשאדם לומד ומתפלל יוכל לדמות בנפשו שהוא רחוק מרע כו'. ובאמת היצה"ר צפון בלבו להטעיאו כו'. וגם צפוני ל' צפון. שנלקח מצפון משיגי הגבורות דקו השמאל. והקליפות נק' כש' דשמאלא. וגם באדם יצה"ר בצפון. כי לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו. חלל השמאלי מלא דם ושם שוכן היצה"ר רתיחת הדמים. וע"כ צריך להפוך היצה"ר. תשובה בחילא יתיר. והנה ק"ק חטאת ואשם ועולה באות על חטא. עולה על הרהורי עבירה הקשים כו'. ולכן שחיטתן בצפון. דהיינו להפוך את הצפוני שהוא היצה"ר שנלקח מצפון. ועי"ז יומשך בחי' רב טוב אשר צפנת כו'. לשון ותצפנהו ג' ירחים. רב טוב הצפון לצדיקים לע"ל. וזהו ק"ק שחיטתן בצפון. כי ע"י תשובה ובירור נה"ב ממשיכים בחי' קה"ק שלמעלה מבחי' קדש עליון כו'. ועזארז"ל במקום שבע"ת עומדים כו'. וזהו צפונה לפני הוי' שע"י בירור והתהפכות הצפוני ממשיכים מבחי' לפני הוי' כו'. ולכן עי"ז אני זוכר להם עקדת יצחק. כי ענין העקדה ומס"נ דיצחק הי' לתקן בחי' צפון ושמאל שיהי' אכללא שמאלא בימינא. וכתיב (וירא כ"ב) ויעקוד כו' ממעל לעצים. דהיינו למעלה גם מבחי' ע"ח. עי' בהגהות לד"ה בכ"ה בכסלו פ"ה ופ"ו באריכות. והקוטב כי בחי' צפון קו השמאל הוא גבורות וצמצומים כדי שיהי' התהוות היש ויהי' ביטול היש. ועי"ז יתגלה ת"ע מעצמות אוא"ס. שזהו כל המכוון של התהוות כל ההשתלשלות מרכ"ד עד כוכ"ד. אך כיון שבחי' שמאל הוא גבורות לכן יש ממנו יניקת החיצונים ביותר כנת. אבל ודאי עיקר המכוון בעצמות אוא"ס הוא דוקא קו השמאל כדי שיתהווה יש כנ"ל. ולכן העבודה לתקן קו השמאל לאכללא שמאלא בימינא. וזה הי' עבודת הלוים והקרבנות העלאת מה שנפל מקו השמאל לשרשו פני שור מהשמאל. וזה הי' ענין עקדת יצחק. והנה באדם היצה"ר נק' צפוני שנשתלשל מצפון שיגי הגבורות. וע"י שמברר את היצה"ר. עי"ז עיקר התיקון בחי' צפון ושמאל שלמעלה ומתגלה עי"ז בחי' אשר צפנת כו' ישת חשך כו' רב טוב הגנוז שהו"ע ענג עליון מעצמות אוא"ס מביטול היש דוקא. ולכן שייך בחי' צפנת לצפון. כיון שמבחי' צפון קו השמאל גבורה מתהוה היש א"כ ודאי שבפנימיות הגבו' מלובש הכוונה שהוא בחי' ענג עילאה כנ"ל ורק שגנוז וצפון. אבל ע"י בירור הצפוני שהו"ע תיקון בחי' צפון שיושלם הכוונה כו' ע"כ מתגלה עי"ז בחי' אשר צפנת כו' :

הודו להוי' קראו בשמו וגו' (תלים ק"ה דה"א ט"ז). מזמור זה תיקן דהע"ה לאומרו בפני הארון בכל יום כשהביאו אותו מהפלשתים לבית שמש. ואח"כ בבהמ"ק היו אומרים אותו בתמיד של שחר עד ובנביאי אל תרעו ובתמיד של בין הערבים אמרו מן שירו להוי' עד והלל לה' כו' כמ"ש בב"י רסי' נ'. ולכן גם כעת אשר תפלות כנגד תמידין תקנום אומרים מזמור זה בתחלת התפלה. והנה כתיב (ש"א ו' י"ב) וישרנה הפרות בדרך על דרך בית שמש. וא"ר יוחנן (ע"ז כ"ד ב'. ובילקוט ע"פ זה) שאמרו שירה הודו להוי' קראו בשמו כו'. וצ"ל מה שייך מזמור זה להארון. ותחלה צ"ל ענין בית שמש. הנה כתיב (תלים פ"ד י"ב) כי שמש ומגן הוי' אלקים. שם הוי' הוא בחי' שמש כמו הזיו שמאיר מהשמש בעולם הוא רק הארה בעלמא מהשמש והוא בטל במציאות תוך גוף השמש ואין ואפס ממש. ומה שנראה לנו הזיו ליש ודבר. זהו לפי שאין נראה למטה גוף השמש. וכמו"כ מצד שם הוי' הוא ביטול במציאות דכולא קמי' כל"ח שההמשכה שנמשך משם הוי' להחיות העולמות הוא רק זיו והארה משם הוי' שבטל במציאות כביטול זיו השמש בשמש. ולכן כתיב (מלאכי ג' ו') אני הוי' ל"ש כמו שאין הזיו פועל שינוי בשמש בין שמאיר או שאינו מאיר כו'. ושם אלקים נק' מגן כמ"ש (תלים י"ט) לשמש שם אהל. בחי' אהל ונרתק לשם הוי'. בחי' צמצום והסתר. שכדי שיתהוו נפרדים ויהיו יכולים לקבל החיות משם הוי' ולא יבטלו במציאות. זהו ע"י שנמשך החיות דשם הוי' ע"י ההסתר דשם אלקים ואזי יכולים להיות יש ודבר נפרד. והנה כתיב (ואתחנן ד' ל"ט) וידעת כו' כי הוי' הוא האלקים שאין השם אלקים דבר נפרד משם הוי' כ"א הוי' הוא האלקים דכולא חד. והיינו בחי' שמש ומגן. שהשם אלקים הוא בחי' מגן וכלי שיהי' על ידו התגלות שם הוי' בעולמות ויהיו יכולים לסבול. וזהו"ע מצות היחוד שיומשך התגלות שם הוי' איך דקמי' כל"ח ע"י שם אלקים. וזהו פי' בית שמש שהשם אלקים הוא בית וכלי להתגלות שם הוי'. כי הנה יש שני בחי' ביטול. הא' ביטול במציאות שמצד שם הוי' איך קמי' כל"ח. והב' ביטול היש שמצד שם אלקים שיתהווה יש ויהי' בטל כו'. והנה ביטול היש הוא כלי להתגלות ביטול האמיתי כמ"ש (דניאל ב' כ"א) יהב חכמתא לחכימין. וכתיב (שמות ל"א ו') ובלב כל חכם לב נתתי חכמה. חכם לב הוא ביטול היש שבלב להיות ולא תתורו אחרי לבבכם כו'. ובבחי' חכם לב נמשך בחי' חכמה מלמעלה. וזהו יהב חכמתא לחכימין. חכ' הוא ביטול. ובבחי' חכימין וביטול היש שלמטה נמשך ביטול עליון כח מה שבו שורה אוא"ס. וזהו שםם אלקים נק' בית שמש. בית וכלי להתגלות

לברר ולהעלות בחי' המן שיהי' מאכל אדם ולא המזבח (והטעם פשוט כי המזבח מל'. והכהן חסד קו הימין ומקבל גילוי עלמיות ח"ע ע"י התודה כו'). ולכן גם בשתי הלחם הי' דוקא חמץ. כי שתי הלחם תושב"כ ותושבע"פ. וחמץ הוא יצה"ר עה"ד טו"ר. וכל עיקר התורה דמהכ"כ הוא רק לברר בחי' המן ועה"ד טו"ר ע"י עלמיות ח"ע ממש. ומה שבשבטים לא הי' אותיות ח"ע. לפי שהיו רחוקים מבחי' חמץ ובירור עה"ד טו"ר [כו'. וגם שבתודה ושתי הלחם שהוא תושב"כ ותושבע"פ לפי שבניהם הוא המשכת גילוי עלמיות ח"ע ממש ע"כ יכולים גם החמץ לברר. וזהו מזמור לתודה הריעו לה' כל הארץ. שע"י התודה וגם ע"י ההלכות הריעו לה' כל הארץ אפי' המן וגסות יוכל להתברר כו':

ג **ועתה** נ"ל ענין כל הקרבנות עתידים להבטל. אבל התודה אינה בטלה לע"ל. והענין כי כל הקרבנות יחיד (ככ"ל) באות על חטא כמו חטאת ואשם. ואפי' עולה באה על הרהור הלב כו'. והנה החטא אף בשגגה נמשך מהתגברות נה"ב שהוא מק"כ. והקרבן בא לתקן ולברר ק"כ ונה"ב. ולכן לע"ל כשיהי' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ. א"כ אין שייך בחי' קרבן זה כלל. וכן תפלה יתבטל לע"ל (במד"ר וילקוט הנ"ל) היינו כי התפלה במקום קרבנות לברר נה"ב. ולכן עיקר התפלה להכיר פחיתות ערכו. וזהו שאומרים סלח לנו וכל הוידוים אחר ק"ש דוקא כמ"ש במ"א. ולכן לע"ל יתבטל בחי' תפלה זו כו'. אבל התודה אינה בטלה גם לע"ל. כי התודה היא רק ענין הודאה וביטול. וכמו גם עכשיו התודה על הנס שמודה. ע"ד כי אל דעות הוי'. לבחי' מלמעלמ"ע איך קמי' ככ"ל. א"כ זהו רק ענין עליות. ולכן יהי' זה שייך גם לע"ל. והגם שלעתיד יתגלה הבחי' מלמעלמ"ע גם למטה. אך לגבי בחי' היותר עליונה יהי' ד"ע דעכשיו נחשב לבחי' מלמעלמ"ע. ובחי' מלמעלמ"ע יהי' יותר גבוה. וא"כ יהי' לעתיד ג"כ שייך הודאה. וכמו"כ גם הלכות אינן בטלות לע"ל כי הנביאים והכתובים עתידים להבטל. לפי שכל הנביאים נתנבאו בכה בחי' כדמותנו. ולעתיד יתגלה בחי' זה כמ"ש (ישעי' כ"ה ט') ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה. והנה משה נתנבא בזה. זה הדבר. שבחי' ח"ע נק' זה. ולכן הלכות שנמשכים מבחי' ח"ע בחי' זה. לא יבטלו לע"ל:

עבדו את ה' בשמחה. כי מזמור לתודה הנה ההודאה הוא לבחי' אין דהכמה ככ"ל. וא"כ כתיב עבדו את ה' בשמחה. זהו מצד בחי' יש והשגה דבינה. כי שמחה היא דוקא מצד השגה. ובחי' אין דהכ' אינו מושג כעת בהשגה כ"א בבחי' הודאה. ורק לע"ל יהי' מושג כו'. וכיון שכעת הוא רק בבחי' הודאה ע"כ אין שייך שמחה כ"א ביטול. אבל בבחי' יש דבינה דהיינו הביטול של סדר השתלשלות יוכל להיות מושג ולכן שייך שמחה. וזהו עבדו את ה' בשמחה. ובאמת נ"ל ב' הבחי' נקודה בהיכלא כמ"ש בד"ה ראה בלקו"ת:

ד **דעו** כי הוי' הוא אלקים כו'. כי מזמור לתודה הוא בבחי' הכמה. וא"כ עבדו את ה' בשמחה הוא מצד הבינה. וא"כ כתיב דעו כו' שיהי' בחי' דעת. ונ"ל מהו בחי' דעת. הנה ענין חב"ד. כי הכם הוא נק' כשמשיג הכ' שכבר כתובה. כמו שהיא. אעפ"י שאינו מוסיף עליה כלום. כמו כשלמד מסכת או הלכתא והשיגה היטב נק' חכם כמארז"ל (קדושין מ"ט ע"ב) ע"מ שהוא חכם (כל ששואלים אותו דבר הכ' בכ"מ ואומרה) הרי היא מקודשת. הרי שנק' הכם אעפ"י שלא הוסיף כלום. בינה נק' כשמבין דבר מתוך דבר ע"י שמדמה מילתא למילתא. ולכן נבונים לא אשתכח כו' (עירובין ק' ב'. נדרים כ' ב'). ודעת זהו כמארז"ל (חגיגה י"א ב') ולא במרכבה ביחיד אא"כ הוא חכם ומבין מדעתו שזהו יותר מנבון שאומרים לו דבר והוא מבין דבר מתוך דבר זה. אבל זה אין אומרים לו כלל עצם הדבר רק ברמיזא והוא מבין כל הדבר מדעתו כו'. נמצא ענין דעת נק' שמבין מדעתו. גם עוד נק' דעת. ע"ד ר"י נימוקו עמו (עירובין נ"א א') ופירש"י שמביא ראי' לדבריו. ויש עוד פי' ג' מהו דעת במד"ר (ויקרא ספ"א) שאמרו כל ת"ח שאין בו דעת נבילה טובה הימנו. ומבואר שדעת הו"ע מוסר וד"א. פי' שיתנהג ע"פ מוסר ודרכי התורה. משא"כ ת"ח שאין בו דעת היינו שאעפ"י שיודע כל התורה אבל אינו מתנהג למעשה ע"פ דרכי מוסר התורה. וביאור הענין כי יש ד"ת שמחבר שכל ומדות כי יכול להיות אעפ"י שמשיג אלקות במוח היטב. מ"מ יהיו המדות מלובשים בתאוות גשמי'. וזה נק' ת"ח שאין בו דעת. אבל הדעת הוא ל' והאדם ידע שיהי' התחברות והתקשרות ההשגה שבמוח בתוך מדת הלב שיתהפכו כל המדות ויומשכו אחר השכל וההתבוננות כו'. וזהו"ע פי' המד"ר שדעת הוא מוסר. וענין פי' הא' שדעת נק' מבין מדעתו היינו שאומרים לו רק שמע ישראל כו' אחד. ואני הוי' ל"ש. ואין אומרים לו כלל שצ"ל כלות הנפש מזה. והוא מבין מדעתו שצ"ל כלות הנפש וביטול במציאות ואהוי"ר כו'. ובא לידי כך כו'. (לכאורה י"ל שהוא ג"כ ענין א' עם דעת מוסר שהוא ד"ת שמקשר שכל ומדות. אך לפ"ז אינו מובן כ"כ ענין מבין מדעתו מהו ההבנה כ"כ וגם יותר מנבון. הלא הנביא קובל אני הוי' ל"ש ומ"מ ואתם כו' לא כליתם כמ"ש בד"ה מי אל כמוך ע"ש דמשמע שא"ל לזה הבנה כלל איך שנצרך להיות כלות הנפש. ורק שהרבותא מה שבא לידי כלות הנפש. שמקשר השכל ומדות. אך עוי"ל כי ענין דעת מוסר זהו ד"ת שמקשר השכל למדות. והיינו ההתבוננות בבחי' ממכ"ע שזה מושג בהשגה בשכל. ורק שהדעת ממשיך זאת ללב. אבל ענין מבין מדעתו הו"ע ד"ע שממשיך מלמעלה מהשכל. לשכל ומדות. והיינו כי ענין אחד ואני הוי' ל"ש זהו בחי' סוכ"ע שאינו מושג כלל בשכל. ומ"מ כשאומרים לו זאת הוא מבין מדעתו בבחי' הרגשת המציאות. תחלה בשכל וא"כ בלב ובא לידי כלות הנפש וביטול במציאות שלמעלה מהשכל. וא"כ נק' זאת בודאי מבין מדעתו גם עצם הענין וגם ממשיכו לידי גילוי גם בלב. וא"כ זהו בחי' ד"ע שממשיך התגלות הכתר בחו"ב וא"כ בז"א כו' כמ"ש בפ' תולדות בד"ה מים רבים ע"ש. אך יותר פשוט הוא הפי' הראשון). וזהו"ע דעו כי הוי' הוא אלקים שצריך להבין ממילא איך שהוי' ואלקים כולא חד. ובבחי' טבע יכול להיות למעלה מהטבע. ועי' בסידור. הוא עשנו. הוא נק' עלמא עילאה. וזהו הוא" עשנו. ולו אנחנו עמו. הכתיב בלא"ף והקרי בוי"ו. והו"ע עשה ול"ת. ע"י ל"ת אתכפיא וביטול ממשיכים לא באל"ף וע"י עשה לו בוי"ו. א' ו'

כענין

העלם בהעולם. וע"כ נק' העולם טבעת. והנה שרש הנהגה זו דבחי' טבע נמשך משם אלקים בגימט' הטבע. ובשימ"ב נאמר רק אלקים. וע"כ נק' טבעת. והחותם להטבעת הוא שבת. כי חותמו של הקב"ה אמת (יומא ס"ט ב') והוא שם הוי'. וכמ"ש (שמות ו' ג') ושמי הוי' לא נודעתי להם. ופירש"י לא נכרתי להם במדת אמיתי' שלי. כי אמת הוא שאין שינוי והפסק. ולכן בחי' אני הוי' ל"ש (מלאכי ג' ו') בין קודם שנברא"ע לאחר שנברא"ע לפי דכולא קמיה כלא"ח כנ"ל ע"כ נק' שם הוי' אמת. וגם אמת מורה על אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים (מד"ר דברים פ"א סי' ז') כמ"ש במ"א. וזהו החותם להטבעת בחי' חותמו של הקב"ה אמת. שיתגלה בחי' שם הוי' כו' שלמעלה מהטבע כו'. והתגלות זו היא בשבת. ולכן אשר ברא אלקים לעשות ס"ת אמת. והנה כל נס הוא שינוי הטבע. וא"כ זהו גילוי משם הוי' שלמעלה משם אלקים בגימט' הטבע. והיינו כיון דקמי' כלא"ח ע"כ יוכל לשנות הטבע. ולכן על נס צריכים להודות לבחי' שם הוי' שהוא ד"ע איך קמי' כלא"ח כנ"ל. וזהו ד' צריכים להודות כנגד ד"א שם הוי' שהד' נסים אלו נמשכים מד' אותיות הוי'. נס זה מאות יו"ד כו' ונס זה מאות ה' כו'. ולכן איתא בכהאריז"ל אשר מזמור לתודה הוא בהו"א דיצירה. היינו שע"י התודה נעשה יחוד הו"א. כי הו"ב נק' אין ויש. ומה שנמשך תמיד ההיות מחכ' לבינה מאין ליש תרדל"מ א"ז נק' יחוד. אבל ע"י ההודאה שלמעלה היש ולמטה אין עי"ז גורמים יחוד הו"א שיוכלל היש דבינה בבחי' אין דהכמה ממש. ויומשך גילוי בחי' יש האמיתי שנק' יקר בגימט' יש. וזהו ליהודים היתה אורה כו' ויקר (אסתר ח') ואז"ל (מגילה ט"ז ב') ויקר זה תפילין כי תפילין הוא המשכות מוחין עליונים קדש מוח החכמה. וכיון שהוא המשכה מבחי' ח"ע ממש ע"כ נק' יקר. וכמו"כ ע"י התודה וההודאה שנעשה עי"ז יחוד הו"א זהו גילוי בחי' יקר כו'. ונמצא מובן מכ"ז שהתודה היא המשכת שם הוי' בחי' הוי' בחכ' בחי' אוא"ס שבעצמיות ח"ע כו' (ומבחי' זו דוקא נמשכים הנסים לשנות הטבע וכמ"ש במ"א ע"פ שאל לך אות ע"ש):

ב **ועתה** צ"ל שייכות ענין הלכה לתודה. הנה אז"ל (עירובין י"ג ב') ב"ש וב"ה אעפ"י שאלו ואלו דא"ח הלכה כב"ה. והיינו לפי שהלכה נמשך משם הוי' שלמעלה מבחי' אלקים חיים. וכמ"ש גבי דוד וה' עמו (ש"א ט"ז י"ח) ואז"ל (סנהדרין צ"ג ב') שהלכה כמותו בכל מקום. וביאור הענין כי על התורה כתיב (תלים י"ב ז') מזוקק שבעתים. ואז"ל (שוח"ט י"ב) שנתנה במ"ט פנים טמא ומט"פ טהור. והיינו כמו שכל א' יוכל להיות בו נטי' לזכות ולחוב. וכמו"כ יש למעלה מ"ט שע"ב ונמשכים ומתלבשים בכל המדות. חסד ודין. ומבחי' חסד נמשך מט"פ טהור כו'. והנה אלקים שם מל'. אבל אלקים חיים הוא מ"ט שע"ב. וזהו ב"ש וב"ה או"א דא"ח. וב"ש לחומרא מצד התלבשות מ"ט שע"ב בקו השמאל כו'. וב"ה לקולא מקו הימין. אבל הלכה נמשך משם הוי' שהוא עצמות אוא"ס השורה בחכ"ע שלמעלה מבחי' אלקים חיים דבינה כמ"ש (משלי ג' כ') הוי' בחכמה. וזהו הלכה כדברי המכריע. להיות כי המכריע הוא כלול מב' הפכיים. והוא בחי' ת"ת שכולל חו"ג. והיינו ע"י שמאיר בו בחי' למכא"מ כו'. והוא בחי' שם הוי' אוא"ס שבחכ' וכידוע שבת"ת מאיר גם בהכלי שם הוי'. ומשם הוי' נמשך ההלכה. ולכן הלכה כדברי המכריע. גם הלכה לשון הילוך. הוא בחי' הילוך הלגור שהוא קו"ת דאוא"ס שנק' קו הישר. וע"ז כתיב (הושע י"ד יו"ד) כי ישרים דרכי הוי' כמ"ש בבה"ז פ' וישלח. והרי הלגור והקו"ת מלובש בח"ע דוקא. ולכן א"ש שההלכה שהוא שיומשך בדין זה הלגור דאוא"ס נמשך מבחי' חכמה דוקא. כי הוי' בחכמה. ולכן הלכה כב"ה אעפ"י שב"ש מחדדי טפי. לפי שנוחין ועלובין. כי הוי' בחכ' זהו לפי שהכ' כח מ"ה וביטול לגמרי ולכן לפי שהי' בהם שפלות וביטול אמיתי נמשך בהם אוא"ס שגורה בח"ע שמשם נמשך ההלכה כו'. א"כ מובן שהתודה וההלכה שניהם נמשכים משם הוי'. אוא"ס שבחכ"ע. ולכן שייך הלכה גבי תודה. וזהו הריעו להוי' כל הארץ ר"ת הלכה:

אך צ"ל מה שייך הלכה לענין הריעו. והריעו ל' תרועם בשבט ברזל. עי' הארוכות בסידור. והיינו כי כל התורה היא רק לברר כי בחכ' אתבירו. וענין הבירור הוא כמ"ש (ויקרא י"א מ"ז) להבדיל בין הטמא ובין הטהור כו'. ואז"ל (ילקוט ס"פ שמיני) א"צ לומר בין חמור לפרה כו'. אלא בין שנשחט רובו של קנה לשנשחט חציו. דהיינו שהבירור איכו מרע הגלוי כ"א מרע המעורב בטוב ויכול האדם לטעות ולדמות שהוא טוב ע"ז נצרך בירור לברר את הרע ולדחותו ממחדו"מ וכן בכל המדות לבררם מהרע כו'. ובירור זה הוא בהכמה דוקא. וזהו הריעו כו' ע"י הלכות שנמשכים מחכמה כו'. וביאור הענין הנה אז"ל (מנחות רפ"ה נ"ב ב') כל המנחות באות מצה חוץ מהתודה ושתי הלחם שבאות חמץ. וההפרש שבין חמץ למצה הוא בין חי"ת לה"א. והחי"ת יש לה פתח רחב למטה. והה"א יש לה למעלה פתח צר. והנה פתח הרחב רומז על ריבוי השפע שנמשך להרשעים (מבחי' כמה ארך אפים) בלי חשבון כלל. ומזה נמשך מ"ש (דברים ח' י"ד) ורם לבבך ושכחת כו'. וישמן ישורון ויבעט (שם ל"ב ט"ו). וע"ז כתיב (בראשית ד' ז') לפתח חטאת רובץ דהיינו לפתח הרחב של החי"ת. ולכן אותיות ח' ט' מורים על חטא וילה"ר. ובשבטים לא הי' אותיות ח"ט. אבל פתח צר של ה"א רומז לתשובה שהוא רק מן המצר כו' ובצר לך כו'. וע"ז כתיב (משלי ל"א כ"ו) פיה פתחה בחכמה. ונק' ה"א לחמא עניא (דהיינו שהכניסה בפתח הצר. ולהניה פתח הרחב זהו מצד הביטול כו'). ולכן אות ח' הוא בחי' חמץ. כי חמץ הוא הגבהה והתנשאות גסה"ר מקור כל מיני רע כו'. והשבירה הי' בשם ס"ג כו'. אבל מצה שהוא בחי' אתכפיא וביטול הוא בה"א כנ"ל. ולכן כל המנחות באות מצה. כי חמץ שהוא גסה"ר א"א להיות מזה העלאה כלל. כמ"ש (ויקרא ב' י"א) כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו. אבל התודה באה דוקא מחמץ. והיינו כי התודה היא המשכת גילוי הוי' בחכ' כנ"ל. ומצד אוא"ס שבחכ' יוכל גם חמץ להתברר כי בחי' היותר עליונה יוכל להאיר בחי' ביטול גם בבחי' היותר נמוך ושפל כמו גסות דחמץ. כי בחכ' אתברירו. ומ"מ לא הי' גם בתודה אכילת מזבח כ"א אכילת כהנים דוקא. ובעלים מתכפרים שגם בתודה דוקא הכהן יוכל

לברר

יהו"ע. עכ להם מן הארץ. נודה לך בחי' יהו"ת. וכמ"ש בת"א ד"ה להבין ענין לחם משנה:

גם השיר כפול מזמור שיר ליום השבת. והענין דיש חילוק בין זמרה לשיר. כי ארז"ל (ערכין י"א ע"א) עיקר שירה בפה ולא בכלי. משא"כ זמרה במאנא. והנה העלאת המלאכים מלמעלמ"ע בבחי' אהבה עזה לה' נק' זמרה. כי המלאכים נלקחו מחילוניו' הכלים דמל' דאצילו' ויש להם גוף כמ"ש (תלים ק"ד) עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש כו'. ע"כ השיר שלהם נק' מזמור היינו ע"ד שירה בכלי. ולכך לא ימלא בהם בחי' הביטול האמיתי להכלל במקורם כנר בפני אבוקה שהכלי שלהם מעכב כו'. וגם הביטול והשיר שלהם נלקח מבחי' ולדקתך ירננו שהוא מבחי' מל' שעד שם עלו השגתם וכמ"ש בת"א ע"פ רני ושמחי. ומל' דבר ה' היא בחי' אותיות וכלים. אבל שירה בלא כלי הו"ע שיר של הנשמות שבג"ע שיולאין בשיר ונמשכין בשיר כו'. כביטול נר בפני אבוקה. ע"ד לאשתאבא בגופא דמלכא. ולכן הוא בלא כלי. שהביטול והאהבה שלהם אין מוגבל בכלי כלל. והיינו לפי שנלקחו מפנימיות הכלים דז"א דאצילות. וע' בביאור ע"פ אדם כי יקריב בלק"ת שתכלית עליות המלאכים בבחי' מל'. ועליות הנשמות בז"א ע"ש. וזהו ג"כ ענין מזמור שיר. מזמור כענין מזמור לדוד. ושיר בחי' ישראל שיר אל. ע' ביאור ע"פ לא הביט. ובאדם בעבודה. מזמור בחי' אה"ע דנה"ב שרשה מפני שור. ושיר אה"ר דנה"א כמ"ש בד"ה תכליל בת"א. והנה המזמור והשיר שניהם הם לבחי' יום השבת. יום השביעי. בינה עילאה דאצילות. והיינו ששניהם מתעלים בבחי' יום השבת ושם מתחברים ומתכללים והיו לאחדים וכמ"ש בת"א בענין תכלילי כל חיך הטועם אומר לי לי. שהו"ע העלאת אה"ע ש' ב"ן ואה"ר ש' מ"ה בבחי' אהבה בתענוגים שם ע"ב ס"ג כו'. וכן הוא פי' מזמור שיר ליום השבת שהכל ענין א' כמובן. ומ"מ הגם ששניהם מתעלים ליום השבת. אך השיר למעלה מבחי' מזמור. וז"ש אח"כ טוב להודות להוי' ולזמר לשמך עליון. והיינו כי השיר הוא העלי' דנשמות בבחי' ז"א דאצילות. אבל בשבת השיר הוא לבחי' ח"ע ממש. וזהו טוב להודות להוי' כמ"ש הוי' בחכמה. ושם נק' להודות כי ח"ע למעלה מבחי' הבנה והשגה. ונק' טוב" להודות כו'. שבחי' הודאה זו נק' טוב אור וגילוי כו'. וגם פי' טוב להודות שההודאה והשיר הוא לבחי' האור כי טוב אור הגנוז פנימיות יסוד אבא בחי' ופני לא יראו כו'. והמזמור מתעלה-ג"כ בשבת להיות לזמר לשמך עליון. כי בכל ימי החול המזמור שהו"ע עליות המלאכים הוא רק בבחי' מל' כנ"ל. אבל בשבת הו"ע עליות המזמור בבחי' בינה. וזהו לשמך עליון. שם סתם נק' המל'. ושמך עליון נק' הבינה:

ולפי פירש"י דיום השבת קאי על אלף הז'. הענין כי מזמור שהוא ענין עליית המלאכים בבחי' מל' בחי' יהו"ת הו"ע מ"ת שנת"ל. ושיר שהו"ע עליית הנשמות ליכלל בז"א לאשתאבא בגופא דמלכא יהו"ע הוא ענין מים עליונים. והנה באלף הז' יהי' מים במים. שמ"ת יוכללו ויתחברו עם המים עליונים. וזהו ענין מזמור שיר ליום השבת:

מזמור לתודה. הריעו לה' כל הארץ. ר"ת הלכה. ול"ל מה שייך הלכה לתודה. הנה ארז"ל (מד"ר צו פ"ט סי' ג'. ובשוח"ט סי' ק') כל הקרבנות עתידים להבטל. אבל קרבן תודה אינה בטלה לע"ל. ומה שאנו אומרים בתפלה ושם נעשה לפניך את קרבנות כו'. היינו קרבנות ליבור תמידין ומוספין אבל קרבנות יחיד שבאים על חטא כמו עולה וחטאת ואשם ע"ז ארז"ל שיהיו בטלים לע"ל. אבל תודה הגם שהיא קרבן יחיד לא יבטל לע"ל. וגם ארז"ל (ירושלמי פ"ק דמגילה הלכה ה') הנביאים והכתובים עתידים להבטל. והלכות אין בטלות לע"ל. ולכן שייך הלכה לתודה. כי שניהם בבחי' א' במה שלא יבטלו לע"ל. והנה התודה מביאין על נס. והרז"ל (ברכות נ"ד ב') ד' לריכין להודות כו'. וענין ההודאה הוא דכתיב (ש"א ב') כי אל דעות הוי' כו'. ד"ת מלמעלמ"ע מלד בחי' מלכותך מכ"ע שהבריאה יש מאין ממש. ולא בדרך השתלשלות יש מיש כמו שכל ומדות וכו' כמ"ש במ"א. אבל מ"מ הוא יש ודבר כו'. וד"ע מלמעלמ"ע איך קמי' הוא שלמעלה היש והבריאה כלא ואין כו'. ובטל במליאות לגמרי. והנה אנו שוכני מטה שאין אנו משיגים כ"א ד"ת ולכן ההודאה הוא לבחי' ד"ע. אך ל"ל מה שייך זה לנס דוקא. הנה כתיב (בראשית ב' ב') ויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו כו' וידוע הקושיא שהי' ל"ל ביום הששי. ותירצו רז"ל במד"ר (בראשית פ' יו"ד סי' יו"ד) למלך שעשה לו טבעת והיתה חסירה חותם. כך הי' העולם חסר שבת. ול"ל מהו הדמיון דעולם ושבת לטבעת והותם. והענין ל"ל פי' טבע והלא כתיב המכסה שמים כו'. והיינו כי טבע הוא מלשון טובעו בים סוף. דהפי' שנשקעו בים סוף עד שלא נראו כלל. וכמו"כ החיות אלקות שמהי' עולמות כמ"ש (נחמי' ט' ו') ואתה מחי' את כולם. הוא מושקע בבחי' העלם בהעולם. כמ"ש (תלים ע"ד ט') אותותינו לא ראינו דהיינו האותיות אלקות שמחיים העולמות. כי בעש"מ נבה"ע. וכתיב (שם קי"ט פ"ט) לעולם ה' דברך נלב בשמים וכמ"ש בתניא (ח"ב פ"א). וכמו"כ בכל נברא בפרט. וגם אותותינו לבון אותות ומופתים כי באמת אופן היות העולמות שמהאותיות הנ"ל הם ג"כ נסים תכופים. אלא שהוסדו להיות כן תמיד. ונק' מנהגו של עולם. ואילו היינו רואים החיות אלקות היינו רואים נסים תכופים זה אחר זה עד אין חקר באופן חיות העולמות. וזהו אותותינו לא ראינו. והיינו שמושקע החיות אלקות בהעלם גדול עד שאין נראה כלל. ונק' מלך העולם ל' העלם. ולכן המסכת היות זה נק' בשם טבע לשון טובעו בים סוף. ולכן נק' העולם בשם טבעת ע"ש הטבע. גם טבעת היא עגולה. וכך השמים הם עגולים. והארץ כדורית עגולה. וגם החיות אלקות שמחי' השמים והארץ כיון שהוא בהעלם לגמרי בתוכם ה"ז נק' ג"כ בחי' מקיף כו'. וזהו שהעולם נק' טבעת דהיינו כמו הטבעת שהאלבע מושקע בתוכו. כמו"כ למעלה באלקות הנה אלבע מורה על גילוי כמ"ש (שמות ח' ט"ו) ויאמרו החרטומים כו' אלבע אלקים היא. וארז"ל (סנהדרין ל"ה ב') הושיט הקב"ה אלבעו הקטנה ביניהן ושרפן. פי' אלבעו הקטנה הוא התגלות יתירה מבחי' מלכותך מלכות כ"ע. וכתיב (תלים ח' ד') כי אראה שמיך מעשה אלבעותיך. אך בחי' האלבע אלקים הוא מושקע בבחי'

המים התחתונים מהמ"ע. ויתגלו למהות בפ"ע. דהיינו בבחי' שרש ומקור התהוות היש דבי"ע. וזהו ענין הרקיע והבדל שבין מ"ע למ"ת. כדי שירדו המ"ת ויתפשטו להיות עולמות הנבראים בבחי' יש ובע"ג כו'. ועז"א (ת"ז תיקון ה'. וע' במד"ר פ"ה סי' ג' ובע"י שם) מים התחתונים בוכים כו'. והנה אין המכוון מהרקיע וההבדל שיאמר כך. כ"א תכלית המכוון הוא שיעלו אח"כ המ"ת מלמטלמ"ע ויתחברו עם המ"ע והיו לאחדים ממש. וירידה זו לורך עליה היא כי אח"כ נק' מים חיים וכמ"ש (שיר ד' ט"ו) באר מ"ח כו'. והיינו כמו המים כשמתעלמים בעפר הארץ. ואח"כ כשבוקעים עפר הארץ ועולים דרך גידי הארץ מלמטלמ"ע ומתגלים ע"פ הארץ נק' אח"כ מים חיים. כמו"כ המים התחתונים כשיורדים ומתפשטים בבי"ע ואח"כ כשעולים מלמטלמ"ע ליכלל באצילות ופועלים בהנבראים דבי"ע ג"כ בחי' רצוא והעלאה מלמטלמ"ע ללאת מהיש ופירוד דבי"ע וליכלל בביטול במציאות דעולם האצילות הנה אזי נק' המ"ת בשם מ"ח דהיינו שבחי' הביטול והרצוא הוא בבחי' א"ס שאין מוגבל בכלי. שגם בבחי' המ"ת עצמם נעשה תוקף והתגברות הרצוא בחילא יתיר מכמו שהי' בהלי'. וכמ"ש בביאור שע"פ במדבר בענין ומדבר נאוה:

והנה כשעולים המ"ת מלמטלמ"ע מבי"ע לאצילות. בבחי' באר מים חיים הנ"ל. אזי נמשכים ומתגלים המ"ע מלמטלמ"ע ומתחברים עם המ"ת ונעשה יחוד עליון. והנה כמו שהמ"ת כשעולים מלמטלמ"ע נק' מ"ח כנ"ל. כמו"כ המשכות מ"ע אח"כ להתייחד עם המ"ת נק' ג"כ מ"ח. וכמ"ש בענין פרה אדומה מים חיים אל כלי. כי מ"ע מצד עלמן הן מבחי' ח"ע אך מה שנק' מים חיים זהו כשנובעים מהכתר ומאוא"ס ב"ה. ונמצא שע"י הרקיע וההבדל נעשה העילוי במ"ת שיהי' בחי' באר מ"ח מלמטלמ"ע כנ"ל. וגם במ"ע שיהיו בחי' מ"ח מלמעלמ"ע. שיומשך התגלות הכ"ע בח"ע. וזהו כל ענין התומ"ל שיתחברו הב' בחי' מים הנ"ל. ולכן התחילה התורה באל"ף דאנכי. כי א' הוא שני יודי"ן ו' באמצע שהו"ע קו המחבר הב' יודי"ן דהוי' ואד' שהו"ע מ"ע ומ"ת בחי' ח"ע וח"ת כו'. וזהו שאמר ר"ע (חגיגה י"ד סע"ב) כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים. כי שיש ב"פ יש תרי"ג מלות דאורייתא וז' מלות דרבנן הנמשכים מתר"ך עמודי אור דכ"ע. וע"כ אל תאמרו מים מים שהם ב' בחי'. אלא שע"י המלות מתחברים ומתאחדים לגמרי ונעשה הכל בחי' א'. ועוי"ל אל תאמרו מים מים כי הם בחי' אור שלמעלה ממים כו' (כי שרש ב' בחי' מים בכתר. שם הם בחי' אור כו'). ושני הפי' עולים בקנה אחד. כי ע"י התחברות הב' בחי' מים הנ"ל. מתגלה אח"כ בחי' אור שלמעלה מבחי' מים (והו"ע מים חיים הנ"ל המשכות החכמה מהכתר כו'):

ד **והנה** אותן אלף שנה שיחדש בהן הקב"ה את עולמו יהי' מים במים. והיינו שמ"ת יוחזרו להתבטל ולהתכלל לגמרי במ"ע כמו קודם שנבה"ע כו'. ואזי יהי' וחד חרוב. היינו שעולמות בי"ע (שהם יש ובע"ג) יחרבו ויתבטלו לגמרי. שבחי' ומדרגה זו לא יהי' כלל לע"ל. כי התהוות בי"ע וקיומם והיותם בבחי' יש ודבר. הוא רק מבחי' מ"ת וה"ת שנק' עלמא דאתגלי' והיא שרש בחי' היי החיים לכל הנבראים דבי"ע כמ"ש בד"ה כי אברהם הנ"ל. אבל כשיוחזרו המ"ת להתכלל לגמרי במ"ע ויהי' הגילוי רק מבחי' מים עליוני' וח"ע. אזי יהי' רק יחו"ע וביטול במליאות איך קמיה כו'. אבל עולמות דבי"ע שבבחי' יש כו' יחרבו ויתבטלו לגמרי ועל עולמות אלו אמרו וחד חרוב. וזהו כוונת רש"י ז"ל ג"כ שפי' העוה"ז בטל ואין אדם. עוה"ז בי"ע כידוע ענין שיו"ד נברא עוה"ב אצילות. ובה' נברא עוה"ז בי"ע. ואין אדם ע"ד שהוא עתה במהות יש. כ"א יהי' רק בחי' אצילו' שהוא ביטול במציאות לגמרי:

וצדיקים מה הן עושין יעשה להם הקב"ה כנפים כנשרים ושטים ע"פ המים. והיינו שהצדיקים יתעלו שיוכלו לקבל הגילוי דבחי' מים עליונים. גם פי' ושטים ע"פ המים. היינו בבחי' אור שלמעלה מבחי' מים כו'. אך כדי להיות עלייה זו צ"ל כנפים כנשרים. שנעשים ע"י המלות דוקא. כי במ"ת כתי' (שמות י"ט ד') ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי. דהנה כתי' (משלי ל' י"ט) דרך הנשר בשמים. נשר מבחי' קו האמלעי מבריח מן הקלה כו'. וע"כ עלייתו בשמים שהוא בחי' מקיף עליון שלמעלה מהשתלשלות (כמ"ש בפי' השמים כסאי) וזהו ואשא אתכם על כנפי נשרים ועי"ז ואביא אתכם אלי. לבחי' מהוע"ל ית' ממש שהו"ע הדיבור אנכי כו'. והנה תרי"ג מלות דאורייתא וז' דרבנן נמשכים מבחי' תר"ך עמודי אור דכ"ע. וע"כ נק' כנפים כנשרים שעל ידם יוכלו הצדיקים להיות שטים על פני המים כו'. ועתה יובן מה שאלף הז' נק' וחד חרוב. וגם נק' יום השבת תכלית העולם הבא כנ"ל. והיינו כיון שיהי' מים במים ע"כ יתבטלו עולמות דבי"ע לגמרי וע"כ נק' וחד חרוב כו'. ומה שהצדיקים יהיו שטים ע"פ המים זהו תכלית העולם הבא לקבל הגילוי מבחי' חכמה עילאה דאצילות. וגם בבחי' אור שלמעלה ממים שהוא ענין אז תתענג על הוי' למעלה מהיו"ד דשם הוי' כו':

ה **ועתה** נ"ל ענין מזמור שיר ליום השבת. נ"ל תחלה פי' הפסוק על יום השבת דעכשיו. גם מאחז"ל כל עיסקא דשבתא כפול. הנה ארז"ל (שבת קי"ח ע"ב) אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלין. והענין כי התפלה נק' סולם מולב כו'. ובסולם יש ד' שליבות והו"ע ד' תיקוני שכינתא שבתפלה כנגד ד' עולמות אבי"ע כידוע. והו"ע נר"ן ונשמה לנשמה והכל בדרך העלאה מלמטלמ"ע. והנה עליות התפלות של ימי החול הוא בשבת. והיינו במעלי שבתא שאז הוא זמן עליית הנבראים ליכלל באלקות ממש דהיינו בעולם האצילות (הכוונה במל' דאצי' כמו שהיא באצילו'). ואח"כ ביום השבת נמשך התגלות אור א"ס ב"ה מלמעלמ"ע ונעשה יחוד ממש כו'. וזהו כהלכתן ב' מיני הילוך כו'. ולכן ארז"ל כל עיסקא דשבתא כפול. פי' דהיינו התחברות העלאת מ"ן דנבראים עם אלקות ממש זה נק' כפול כו'. שהו"ע יחוד המ"ן ומ"ד כו'. וזהו שמור וזכור. שמור לנוק' הוא כללות העלאת מ"ן דבי"ע. וזכור לדכורא הוא המשכות גילוי אור א"ס ב"ה מלמעלמ"ע להתייחד עם בחי' שמור לנוק'. וזהו זכור ושמור בדיבור א' נאמרו. ולכן גם הלחם הוא כפול. השני להמים הוא התחברות לחם מן השמים. בחי' ברכה

שמירת ותיקון הברית כו'. כי אעפ"י שהתפירה ע"י חוט דתפלה ותורה. אך מ"מ צ"ל מי שתופר ע"י החוט. והתופר הוא בחי' יוסף צדיק יסוד שיומא דגופא אות ברית קדש. וע"כ מי שפגם בבחי' ברית א"א להיות במדרגת תופר ע"י החוט דתפלה ותורה. והנה אחר חטא עה"ד נכנס בהם תאוה ולכן כדי שיהי' ויתפרו כו' הוא ע"י ויעשו להם חגורות חגור חרבך כדי להיות נקי מפגם ברית ואזי יהי' בחי' תופר ומחבר :

וסוף הפסוק דחגור חרבך כו' הוא הודך והדרך. הוד בחי' משה וניתן ההוד למשה שנאמר (במדבר כ"ז כ') ונתת מהודך עליו. וההדר ליהושע שנאמר (דברים ל"ג י"ז) בכור שורו הדר לו (ילקוט רמז תתקנ"ט בשם הספרי). ופני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה (ב"ב ע"ה א') ואפ"ל שהו"ע יחוד שמשא וסיהרא ע"י הברית ולכן ע"י חגור חרבך על ירך עי"ז דוקא הודך כו'. גם כמ"ש (תלים ק"ד א') הוי' אלקי כו' הוד והדר לבשת. שהעולם נברא בלבושי' של הוד והדר. שעל ידם התגלות או"ס. כי העולם נברא קודם חטא עה"ד בבחי' גבוה מאד שהרי הי' דירה בתחתונים וג"ע הי' למטה בעוה"ז הגשמי ורק שאחר חטא עה"ד ירדו העולמות ונתקלקלו. וזהו"ע קלקלת עובדך. אבל במשיח כשיתוקן חטא עה"ד בשלימות כתיב (שם כ"א ו'). הוד והדר תשוה עליו. וכמו"כ ע"י חגור חרבך כו' שהו"ע תיקון חטא עה"ד. עי"ז זוכה להלבושים של הקב"ה שלבש קודם חטא עה"ד. וזהו הודך והדרך :

מזמור שיר ליום השבת וגו'. פי' רש"י בתלים דקאי על אלף השביעי שנק' יום השבת לפי שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים. וכ"ה באדר"נ (פ"א) העוה"ב (שהוא אלף הז') אין בו לא מו"מ ולא קנאה ותחרות כו'. אלא צדיקים יושבין ועטרותיהן בראשיהן ונהנין מזיו שכינה. ולכן נק' יום השבת. והנה בסנהדרין (צ"ז ע"א) ארז"ל שתא אלפי שני הוי עלמא וחד חרוב. ובמס' ר"ה (דל"א ע"א) פרש"י (מה שאלף הז' נק') וחד חרוב העוה"ז בטל ואין אדם. וה"ז סתירה למה שפירש"י בתלים ואדר"נ הנ"ל שאלף הז' הוא עוה"ב מנוחה והתענגות מאלקות שלכן נק' יום השבת. וכיון דפי' וחד חרוב הוא אין אדם. א"כ אי' ואיפוא הוא העוה"ב. ומהרש"א בח"א תי' כי יש עוד גמ' (סנהדרין צ"ב ע"ב) אותן אלף שנים שיחדש בהן הקב"ה עולמו יהי' מים במים לדיקים מה הן עושין יעשה להם הקב"ה כנפים כנשרים ושטים ע"פ המים. ובזה יתורצו ויתקיימו שני הגמרות הנ"ל דכיון שיהי' מים במים. א"כ הו"ע וחד חרוב. ומה שיהיו שטים ע"פ המים ע"ז אמרו שאלף הז' הוא עוה"ב ומנוחה לחיי העולמים. ולכאורה יפלא מהו העוה"ב בכך מה שיהיו שטים ע"פ המים. והנה ארז"ל (במד"ת רשי' צ"ב) כל עיסקא דשבתא כפול. העומר כפול שני עומר לגלגלת. קרבנו כפול שני כבשים. גם זכור ושמור. אף שירו כפול שנאמר מזמור שיר. וצ"ל מהו ענין כפול. הנה מצינו שהחכמה היא בחי' אור כמ"ש (קהלת ב' י"ד) והכסיל בחשך הולך. דמשמע שחכמה בחי' אור כו'. ובאמת החכמה בחי' מים כמ"ש במשה (שמות ב' יו"ד) כי מן המים משיתהו. ומשה נמשך מח"ע כו'. והענין כי פנימיות ח"ע נק' אור. וחיצוניות ח"ע נק' מים. דהנה משה בקש הראני נא את כבודך (שם ל"ג י"ח). שהוא התגלות ל"ב נ"ח עילאה והשיבו הקב"ה וראית את אחורי. רק חיצוני' חכמה. ובמשה כתי' כי מן המים משיתהו. הרי שחיצוניות חכמה נק' מים. ופנימיות חכמה נק' אור כו' :

ב **ולהבין** החילוק שבין פנימיות חכמה שנק' אור לחיצוניות ח"ע שנק' מים. הנה יש אור מים רקיע. אור הוא מקור החכמה שהוא עדיין פשוט בתכלית כו'. ומה שנאצל גילוי בחי' ח"ע נק' מים. ובינה נק' רקיע. כמ"ש ההסבר בסידור ע"פ הללו אל בקדשו. והנה זהו ההפרש שבין חיצוניות חכמה לפנימיות חכמה. שחיצוניות חכמה היינו כלי החכמה בחי' גילוי כו' זה נק' מים. ופנימיות חכמה דהיינו האור דחכמה שהוא פשוט נק' אור. עכ"פ מבואר שעצם מהות הח"ע נק' מים. וז"ש ונהר יוצא מעדן כו' שכל הגילוי שבג"ע הוא רק מבחי' מים דחכמה אבל בחי' אור דחכמה עילאה זהו ענין עדן עצמו. עין לא ראתה. ויתגלה רק לעת"ל כו'. והנה ארז"ל (מד"ר בראשית פ"ה סי' ב') עד שלא נברא העולם הי' מים במים. כי הנה יש שני בחי' חכמה. הא' חכמה עילאה והב' ח"ת. ח"ת היא מקור לעולמות הנבראים כמ"ש (תלים ק"ד) מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית. וכן ל"ב אלקים שבמע"ב הוא ל"ב נתיבות ח"ת. ונק' חכמה שבדיבור מקור העשרה מאמרות. וכמו שיש חכמה בעלם לה"ק. אשר חכמה זו היא רק כלי שיושג על ידה חכמת התורה כו'. והענין כי ח"ת נק' עלמא דאתגליא. והיא שרש ומקור שיתהוה עולמות דבי"ע בחי' יש ודבר ובע"ג. ונק' מים תחתונים. משא"כ ח"ע נה מ"ה וביטול לגמרי באור א"ס ב"ה שלמעלה מגדר עלמין. כמו עד שלא נבה"ע שהי' הוא ושמו בלבד. ונק' מים עליונים. וזהו ענין פותח את יודי"ך. יו"ד דהוי' ויו"ד דאד'. והנה עד שלא נבה"ע שהי' מים במים. היינו שמ"ת דח"ת הי' כלול במ"ע דח"ע. והנה ענין שח"ת הי' כלול בח"ע. יובן מענין אות יו"ד שהמילוי שלו ו"ד. הוי"ו הוא בחי' ששת ימים עשה ה' את השמים כו'. והד' הוא בחי' דיבור העליון. והנה המילוי כלול בהעלם בעלם היו"ד. והיינו שרש בחי' מדות ודיבור עליון כשכלול בעלמיות ח"ע. והנה המילוי הוא עיקר המכוון כמו הכם המדבר שעיקר הכוונה הוא מלפין תוך דיבורו כו'. כמו"כ המדות והדיבור הכלולים בחכמה הוא עיקר המכוון. לפי שהם שרש ומקור שיתהוה בי"ע יש ובע"ג. ומה שנאצלה בחי' ח"ע הוא רק כדי שיתגלה אח"כ זו"נ דאצילות מקור דבי"ע. וכמ"ש בת"א ד"ה כי אברהם לא ידענו. ועד"ז יובן ג"כ ענין קודם שנבה"ע שהי' מים במים. שמים תחתונים בחי' ח"ת הי' כלול במ"ע בחי' ח"ע כו' :

ג **והנה** כיון שהי' ח"ת כלול בח"ע. א"כ הי' הגילוי רק מבחי' ח"ע לבד אשר ח"ע כח מ"ה וביטול במציאות לגמרי. א"כ הי' רק יחו"ע וביטול במציאות ע"ד עולם האצילות איך דקמיה כל"ה ולא הי' יכול להיות התהוות בי"ע כלל. עד שאמר אלקים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים. והיינו שיפרדו

המים

שמלובשת כו'. וכמ"ש בזהר שכל דבר הדבוק באיזו דבר נקרא על שמו כו'. ובאמת תושבע"פ מקבלת רק מתושב"כ בחי' ע"ח וכמ"ש בגמ' מנה"מ דאמר קרא כו'. והנה חטא עה"ד הי' במה שהפריד את עה"ד מעה"ח. שאם הי' מחבר את עה"ד והי' נכלל בע"ח אזי לא הי' עה"ד טו"ר כלל. כי מה שנק' עה"ד טו"ר שיונק ממנה גם הרע כנ"ל הוא דוקא לאחר שנפרד מע"ח כו' (וכמ"ש במ"א פי' על מ"ש בכהאריז"ל שהחטא באכילת עה"ד מה שאכלו בע"ש ולא המתין עד השבת שאז הי' מותר לאכלו. ועוד איתא בכהאריז"ל שהחטא הי' מה שלא אכל תחלה מעה"ח שאזי הי' מותר לאכול אח"כ מעה"ד ג"כ. ולכאורה תמוה היכן נזכר רמז ע"ז בתורה שהרי מבואר בתורה בהם ומעה"ד טו"ר לא תאכל ולא נזכר כלל היתר לעולם. אך הענין לפי שבשבת מתאחד עה"ד עם עה"ח ונכלל בע"ח ממש ולא נק' בשם עה"ד טו"ר כלל. וא"כ הי' מותר לאכלו בשבת כי בתורה נאסר רק עה"ד טו"ר. וגם כשהי' אוכל תחלה מע"ח הי' מחבר עה"ד עם ע"ח אפי' בחול. משא"כ כשאכל תחלה מעה"ד שהתחיל מבחי' זו קוצץ בנטיעות והפריד עה"ד מע"ה). וא"כ חטא אדה"ר בעה"ד היינו לפי שהי' מפריד את עה"ד בחי' מל' שם אלקים משם הוי'. ולכן נק' תחת השמש. ובזה יובן מארז"ל (סנהדרין ל"ח ב') אדה"ר מושך בערלתו הי'. דלכאורה תמוה. והענין כי ערלת לבבכם השרש לזה הוא מההסתר דשם אלקים כשאינו מתייחד עם שם הוי'. וכיון שאדה"ר הפריד את שם אלקים משם הוי'. א"כ מזה נעשה למטה ערלת לבבכם כיסוי והסתר כו' להיות נמשך רק אחר תאוות גשמיות כו':

ב והנה לכן אחר חטא עה"ד כתיב ויתפרו עלה תאנה. ואיתא במד"ר קלקלת עובדך קח חוט וחייט. פי' שהחטא הי' במה שהפריד את התאנה בחי' עה"ד טו"ר מבחי' עה"ח. וע"כ כשעשה תשובה ובא לתקן את החטא כתיב ויתפרו עלה תאנה שהי' תופר את התאנה לחברה עם עה"ח. וכמ"ש פתחי לי אחותי (שה"ש ה' ב') וארז"ל (במד"ר שם פ"ה סי' ג') פתחי לי פתח קטן של תשובה כחודה של מחט ואני אפתח כו'. וא"כ פתח של תשובה נק' חודו של מחט שבו נמשך החוט לתפור כו'. ולכן כשעשה אדה"ר תשובה על חטא עה"ד כתיב ויתפרו כו'. וארז"ל קח חוט וחייט. והנה התפירה הוא ע"י יוסף כמ"ש (בראשית מ"ט כ"ב) בן פורת יוסף. פורת אותיות תופר. כי יוסף הוא בחי' צדיק יסו"ע ע"כ הוא תופר ומחבר שני דברים הרחוקים ומובדלים זמ"ז שיהיו לאחדים כו'. וזהו שארז"ל במד"ר (קהלת פ"ג סי' יו"ד) ע"פ ועת לתפור (קהלת ג' ז') שזהו מ"ש ביחזקאל (ל"ז ט"ז) קח לך עץ אחד וכתוב עליו ליהודה כו' ולקח עץ אחד וכתוב עליו ליוסף עץ אפרים כו' וקרב אותם אחד אל אחד כו' והיו לאחדים בידך ולא יחצו עוד לשתי ממלכות. והיינו כי יהודה הוא מלמטלמ"ע בחי' יחו"ת יש ובטל. ולכן נק' הודאה. כי הודאה היינו שאינו משיג עדיין כו'. ויוסף הוא מלמעלמ"ט בחי' יחו"ע שלמעלה היש ולמטה אין. וזהו וקרב אותם אחד אל אחד כו' כמ"ש בזהר (תרומה קל"ה א') למהוי אחד באחד. כשם שאין בלבך אלא אחד. יחו"ע. כך אין בלבנו אלא אחד. בחי' יחו"ת. ולכן וקרב אותם אחד אל אחד. שיתחברו ויתאחדו הב' עלים דיוסף ויהודה. וע"ז כתיב עת לתפור. וזהו ג"כ ענין ויתפרו עלה תאנה תפירת עה"ד לעה"ח לאחר שהפרידו אדה"ר בחטאו כו'. והנה התפירה ע"י החוט. והחוט הוא בחי' הקל קול יעקב. קול התורה כמארז"ל (חגיגה י"ב ב') כל העוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום. וקלא קדמאה חסר וי"ו הוא בחי' קול התפלה מלמטלמ"ע שהוא ג"כ בחי' חוט כי ח"י ברכאן כנגד ח"י חוליות שבחוט השדרה (ברכות כ"ח ב'. תנחומא ר"פ וירא. מד"ר ויקרא פ"א סי' ה'). והענין כמ"ש (שה"ש א' יו"ד) צוארך בחרוזים. פי' חרוזים הם אבנים טובות חלולים ומנוקבים שנכנס בהם חוט המחברם. היינו בחי' אותיות התפלה בבחי' ביטול ולבי חלל בקרבי. וארז"ל (חגיגה י"ג ב') מט"ט קושר כתרים לקונו מתפלותיהן של ישראל. שע"י העלאת אותיות התפלה בבחי' ביטול ולבי חלל כו' אזי נעשה מהם כתרים לקונו פי' שנמשך ומתגלה על ידם רצוה"ע שהוא בחי' עטרה וכתר. כידוע שענין התפלה הוא יהי רצון כו'. ובחי' רצוה"ע שנמשך על ידם זהו כמשל החוט שנכנס בחלל ונקב האבנים טובות ומחברם. וכמו"כ בחי' רצוה"ע מחבר פירוד האותיות שנפלו בשבה"כ דתהו שהו"ע שנתפרדו ונתפזרו האותיות כמ"ש בד"ה אל ברוך גדול דעה ובחי' רצוה"ע מחברם שיתאחדו ביחודו ית' (וחוט זה נק' חיבור מלמטלמ"ע. וע"י חוט של חסד דתורה חיבור מלמעלמ"ט). וקול הב' מלא וי"ו עסק התורה הוא המשכת בחי' חוט של חסד מלמעלמ"ט. ועי' בלקו"ת שה"ש ע"פ צוארך בחרוזים פ"ב.-וע"י ב' בחי' חוט דתורה ותפלה עי"ז הוא בחי' ויתפרו עלה תאנה לחבר התאנה עה"ד בחי' מל' עם עה"ח ז"א שהו"ע התחברות יחו"ת ויחו"ע כו' (עד"ה כי אתה נרי ב' פי' בארוממך כו'. וזהו ההפרש בין תורה לתפלה. כי תפלה חיבור בחי' מל' לז"א מלמטלמ"ע. וע"י תורה נמשך החיבור והיחוד מלמעלמ"ט. ולכן ויתפרו ע"י חוט דתפלה ותורה. לפי שהפריד ע"כ צ"ל התיקון והחיבור בכפל מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט ועד"מ כשמקשרים חבל הנפסק מקום הקשר עב ביותר דהיינו בכפל ב' קשרים כו'). ופי' ויעשו להם חגורות וגם צ"ל איך מרומז בויתפרו עלה תאנה ענין ציצית. הענין כמ"ש (במדבר ט"ו ל"ח) הכנף פתיל תכלת. ופי' התרגום חוטא דתכלתא. ולכן ע"י חוטא דתכלתא עי"ז ויתפרו עלה תאנה. והענין צ"ל תחלה ענין חגור חרבך על ירך זו המילה כנ"ל. הנה בירך הוא כל התאוות ומיני יצה"ר והו"ע פגם הברית. ופי' חגור חרבך על ירך ע"ד דע מה למעלה ממך היינו לידע ולהשכיל שיש למעלה חרב נוקמת נקם ברית (ויקרא כ"ו כ"ה) וכאלו חרב זה יהי' מונח על ירך כדי להכרית כל התאוות. וזהו"ע מילה הסרת הערלה. וזהו על ירך גבור. שעי"ז תהי' בבחי' גבור הכובש את יצרו. נמצא שע"י החרב באים לשמירת הברית שלא יפגום וגם מי שחטא בא לתשובה לתקן פגם הברית. וכמו"כ הו"ע חוט של תכלת כי תכלת אכיל ושצי (זח"ג קע"ה סע"א) והו"ע כורסייא דדינא שדנין בה דיני נפשות למעלה. וז"ש וראיתם אותו פי' החוט של תכלת עי"ז ולא תתורו אחרי לבבכם כו'. ולכן ויתפרו עלה תאנה שתפירת התאנה עה"ד לחברה עם עה"ח הוא ע"י יוסף בחי' ברית התופר ומחבר כנ"ל. ולכן זהו ע"י חוט של תכלת לפי שעי"ז הוא

שמירת

באחד ואהבת בק"ש. ולכן מקדימים שתים לפני'. כי אין הדינים נמתקין אלא בשרשן כמ"ש בת"א ד"ה מהלכים ע"ש. והנה כמו והחיות נושאו' את הכסא ובחי' כמראה אדם לבחי' כי לא אדם הוא כו' כמו"כ כשמתהפך הנה"ב היא מעלה את הנה"א שיבוא לבחי' תשובה. ויתעלה להתלבש בגופא דמלכא ממש שלמעלה מבחי' שרשו לגוף המה' כו'. ונמצא שע"י התפלה ובירור נה"ב מתעלה הנשמה להתלבש בגופא דמלכא. והנה בגופא דמלכא שם נמשכים הציורות כמ"ש ועל דמות הכסא כמראה אדם הוא מראה דמות כבוד הוי' דהיינו שבבחי' כמראה אדם שם הולכים הציורו' דאוא"ס ב"ה שהו"ע שם הוי' כנ"ל. אך מ"מ צ"ל קיום המצו' דוקא כי רמ"ח פקודין רמ"ח איברים דמלכא ע"י צדקה העלי' בחסד וע"י איזהו גבור הכובש יצרו העלי' בגבורה כו'. וכמו"כ ע"י בחי' נצח כו'. ות"ת כנגד כולם כי תו' גופא דמלכא ת"ת גופא כו'. ולכן ע"י תפלה ובירור נה"ב וגם ע"י קיום המצו' תתעלה הנשמה להתלבש בגופא דמלכא ושם נמשכים הציורו'. ועי"כ תוכל הנשמה לילך ולעלות דרך ציורו' ההם ליכלל בעצמות אוא"ס ב"ה. וזהו צדיקים ילכו בם כו':

תהלים

חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך. איתא בתנחומא (פ' לך ע"פ ויהי אברם) ירך זו המילה. וכמ"ש (בראשית כ"ד ב') שים נא ידך תחת ירכי. והגור חרבך על ירך כו' זהו כריתות הערלה. ועי"ז הודך בעוה"ז והדרך בעוה"ב. הנה כתיב (שם ג' ז') ויתפרו עלה תאנה ויעשו להם חגורות וגו'. דהנה רשב"י סובר עה"ד תאנה היתה ואי' במד"ר (בראשית פי"ט סי' י"א) ר' יצחק אמר קלקלת שובדך סב חוט והייט. וזהו ויתפרו עלה תאנה. ובזהר (ח"א כ"ח ב') איתא עוד ויתפרו עלה תאנה ויעשו להם חגורות זהו צילית. ויעש ה' כו' כתנות עור זהו תפילין רצועות של עור. וצ"ל איך מרומז בויתפרו עלה תאנה ענין ציצית. והנה בין לפי' הזהר ובין לפי' המד"ר מבואר איך שפסוק דויתפרו עלה תאנה הוא תיקון דחטא עה"ד. ולהבין זה. כתיב (משלי כ"ז י"ח) נוצר תאנה יאכל פריה. ואחז"ל בערבות (נשא פי"ב סי' י"א) נוצר תאנה קאי על התורה מה תאנה לקיטתה מעט מעט. שכל הפירות כמו גפן וזית לקיטתן כאחד משא"כ תאנים. ולכן תאנים פטור מפאה כמ"ש במשנה (פאה פ"א) כלל אמרו בפאה כל שהוא אוכל כו' ולקיטתן כאחד. וכמו"כ דברי תורה נקבלים ג"כ מעט מעט ביום א' הלכה א' וביום ב' שני הלכות עד שבא לידע כל התורה. וא"כ התורה נק' תאנה. וצ"ל הלא עה"ד תאנה היתה. הנה כתיב (קהלת א' ג') מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש. ואיתא בזהר (ח"ג קפ"ב א') חובה קדמאה דעלמא כו'. שכל עמלו הוא רק תחת השמש. ופי' תחת השמש זהו רק בחי' לבנה. ולא בחי' שמש כו'. והענין דכתיב (דברים ד' ל"ט) וידעת כו' כי הוי' הוא האלקים. וכתיב (תלים פ"ד י"ב) כי שמש ומגן הוי' אלקים. כי שם אלקים הוא מסתיר שיתהווה יש ודבר נפרד עד שיתהווה גשמיות העוה"ז שהוא הפך גמור שנראה רק טבע עולם כמנהגו נוהג. והנה בעולמות עליונים ההסתר מועט ובעולמות התחתונים ההסתר יותר עד שלמטה הסתר גמור. והיינו לפי שיש ק"כ צירופי אלקים והם משתלשלים מראש הבריאה עד סוף עולם העשי' וכולם הם העלם אחר העלם. וא"כ צירוף היותר תחתון הוא מסתיר ביותר. ולכן עולמות העליונים שמקבלים מצירופים עליונים דשם אלקים אין שם ההסתר כ"כ. ובעוה"ז התחתון שנמשך החיות משם הוי' ע"י צירופים האחרונים דשם אלקים לכן מעלימים ומסתירים לגמרי כו'. ושם הוי' הוא גילוי אוא"ס ב"ה יהודו האמיתי איך שהכל בטל במציאות לגמרי דקמי' כל"ח ולכן נק' שמש דהיינו כביטול זיו השמש בשמש. וצריך לידע כי הוי' הוא האלקים דכולא חד. כי אעפ"י ששם אלקים מסתיר מ"מ החיות הוא משם הוי' דוקא. וא"כ הרי כל"ח כו'. ועי"ז השיב הקב"ה למשה על טענת אד' למה הרעות כו' (שמות ה' כ"ב) וידבר אלקים כו' אני הוי' (שם ו' ב'). וכתיב (ישעי' מ"ד ו') אני ראשון כו' ומבלעדי אין אלקים. ששם אלקים אינו נפרד ח"ו משם הוי'. וכמ"ש (תלים י"ח ל"ב) כי מי אלוה. ר"ל נמצא. מבלעדי הוי'. ואפי' הנמצא היותר אחרון כמו בשאול תחתית עמקי הקליפות. ג"כ א"ז נמצא כלל וכמ"ש (שם קל"ט) ואציעה שאול הנך. גם חשך לא יחשיך ממך. וזהו כל עיקר העבודה להמשיך יחוד הוי' ואלקים בהתגלות בעולמות והיינו בחי' כי שמש ומגן הוי' אלקים. כמו המגן הוא כלי שעל ידו יכולים לסבול אור השמש. משא"כ בלתי מגן אין יכולים לסובלו. וכמו לע"ל שהקב"ה מוציא חמה מנרתקה רשעים נידונין בה כו' (נדרים ח') כמו"כ השם אלקים הוא בחי' מגן וכלי שיהי' על ידו התגלות שם הוי' בעולמות. וכמ"ש (תלים מ"ח ב') גדול הוי' כו' בעיר אלקינו דוקא. ובזהר נק' זה יחוד שמשא וסיהרא. ע"י ברית המקשר ומחבר. וזהו חובא דאדם קדמאה בחטא עה"ד מה שעמלו תחת השמש. שהפריד השם אלקים מבחי' שמש הוי'. ההפך מבחי' כי שמש ומגן כנ"ל. כ"א תחת השמש דוקא. וזהו"ע עה"ד טו"ר. דהנה עה"ד הוא גבוה מאד שהרי הי' ג"כ בתוך הגן. והיינו כי בחי' מל' נק' עה"ד טו"ר לפי שמתלבשת בבר העולם מע"ע ואזי נשפע ממנה השפע לסט' דטוב וגם לסט' דרע. ולא שהיא עצמה טו"ר ח"ו. והיינו לפי שיש ק"כ צירופי אלקים. ומבחי' צירופים האחרונים נמשך יניקה לבחי' אלהים אחרים ולכן בכל השמות לא נאמר אחרים כ"א בשם אלקים שיש גם אלהים אחרים. ועי"ז כתיב (משלי ה' ה') רגליה יורדות מות. וזהו עה"ד תאנה היתה. ולכן גם תורה שבעל פה נק' תאנה כנ"ל בפי' נוצר תאנה. כי תורה שבעל פה נק' בזהר אילנא דטו"ר. שהתורה שבכתב נק' ע"ח שנמשכת מת"ת. ותושבע"פ מבחי' מל'. מל' פה תושבע"פ קרינן לה. ובחי' מל' היא עה"ד טו"ר. והיינו שתושבע"פ מתלבשת לברר את עה"ד טו"ר ע"כ נק' ג"כ בשם עה"ד טו"ר ע"ש הלבוש

מי חכם וגו' כי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם (הושע י"ד יו"ד). וצ"ל מ"ש מי חכם כו' מה נצרך כ"כ חכמה בזה להבין איך שדרכי ה' הם ישרים. דלכאו' מי לא יבין זאת. ויש בזה ב' פי'. א' כמ"ש (ויצא ל"ה כ"ב) וישכב ראובן את בלהה כו' ויהיו בני יעקב שנים עשר ואחז"ל (שבת נ"ה ע"ב) כל האומר ראובן חטא אינו אלא טועה. שרק שבלבל אמו תבע. ומעלה עליו הכתוב כאלו שכב כו'. והיינו שבדקות שהוא בעולם היותר עליון זהו חטא כמו ששכב עמה. ועד"ז מארז"ל כל הכועס כאילו עע"ז (ע' זהר ח"ג דקע"ט ע"א) כל מי שיש בו גסות הרוח ראוי לגדעו כאשרה (סוטה ה' ע"א). ולכן נכתב בתו' וישכב את בלהה. להורות כוונה זו שבדקות זהו חטא כמו ששכב כו'. ואעפ"י שיש לטעות בזה ולדמות רק כפשט המקרא ששכב ממש. מ"מ לא שינתה התו' מלכתוב כך כדי שיהי' מושג הכוונה כנ"ל. ועז"כ צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם. דר"ל אעפ"י שפושעים יכשלו בם מ"מ צדיקים ילכו בם כי יבינו שבדקות גם חטא קל נכתב כחטא חמור. ויש עוד דוגמא לזה במ"ש (בראשית א' כ"ו) נעשה אדם בצלמנו כו' שארז"ל (מד"ר בראשית פ' ח') שא"ל משה להקב"ה נתת מקום לטעות. ורש"י פי' ללמד ד"א שיהי' הגדול נמלך בקטן. ועיקר הענין דבאמת צריך להיות כתוב דוקא נעשה ל' רבים והיינו לפי שהאדם כלול מכל העולמות אבי"ע ע"י נרנח"י. נפש מעשי' ורוח מילי' כו'. ולכן כתי' כולם מולב ארצה. זהו הנשמה שמלובשת בגוף. וראשו מגיע השמימה כו' כמ"ש במ"א. ועכ"צ"ל כתוב נעשה ל' רבים בשביל כוונה זו שהאדם כלול מכל הע"ס כו'. ואעפ"י שיש מקום לטעות הרבה בזה כו'. עכ"ז לא שינתה התו' מהכונת זה וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם כנ"ל:

ב **ובזהר** (ויחי קע"ה ע"ב) מפרש דרכי ה' הם אורחין דקב"ה. וצדיקים ילכו בם דכל מאן דאשתדל באורייתא איהו ידע ואזיל בהו דלא סטי לא לימינא ולא לשמאלא. ופושעים יכשלו בם כו' ע"ש. וצ"ל מהו ענין אורחין ושבילין למעלה. הנה ידוע שהי' צמצום בהאור וכו' שמו כי אור ושם ענין א'. הארה שאין נוגע לעצמותו ומהותו ית'. אך ההארה היא א"ס בלי גבול ועי"כ כדי להיות מקור המשכת החיות להשתלשלו' העולמות כו' הי' צמצום בהאור. דהיינו שנתצמצם רק הארה מהאור. וזהו ששם הוי' יו"ד תחלה נקודה וצמצום. וקודם היו"ד קוצ"י שהוא דק יותר דהיינו צמצום יותר. וז"ש (דניאל ז' ט') ועמ"י יתיב ושער רישי' כו'. כי היניקה מהמוח שנמשך לתוך חלל השערות. הוא רק מותרי מוחין לגמרי שאין נוגע לעצמיו' המוחין כלל. ולכן אין מרגישין כאב בחתיכתן מהראש. משא"כ אפי' בצפורני הרגל יש כאב כו'. וכך עד"מ מה שנתצמצם זיו והארה מהאור להחיות אבי"ע שאין נוגע כלל לעצמיו' האור נק' בשם שער רישי'. והנה מה שנתצמצם המשכת הארה להיות מקור החיות להעולמות נק' זה בשם צנור או אורח ושביל. והו"ע קו והוט כמ"ש בכה"ז. וזהו ענין הוי"ו דש' הוי' שהוא בחי' המשכת הקו. אחר צמצום היו"ד כו'. והנה רצון אותיות צנור כי כבר הקשו איך שייך ענין רצון למעלה שהמצות הם רצונו ועבירות נגד רצונו. ובאמת כתי' אם צדקת כו'. והענין כי זהו רצון אותיו' צנור שהרצון הוא בחי' צנור וצמצום עד שנתהווה בחי' רצון. כי בעצמו' אור א"ס אין שייך כלל בחי' רצון. וזהו רעדל"ר רצון לרצון שכך עלה ברצונו שיהי' צמצום ויתהווה בחי' הרצון והיינו כדי להטיב לבריותיו. שע"י שיהי' רצון עליון. עי"ז יומשך גילוי אלקות בעולמות. דהיינו ע"י המצות ימשיכו גילוי הרצה"ע שהוא כללות החיות של כל העולמות כמ"ש (משלי ט"ז ו') באור פני מלך חיים ורצונו כו'. וזהו ונוצר חסד שהצנור והרצון הוא חסד ה'. ובאמת ע"י המצות עושין למעלה בחי' הצמצום והצנור שיתהווה הרצון. כי כל המצות עניינם ביטול היש לאין. בטל רצונך. ועי"ז גורמים למעלה ג"כ ביטול הרצון שיתהווה בחי' רצון עליון. וזהו בשעה שהקדימו נעשה כו' קשרו להם שני כתרים (שבת פ"ח ע"א). ותרי"ג מצות דאורי' וז"מ דרבנן הם תר"ך שעי"ז עושין וממשיכים בחי' הכתר. וענין שהרצה"ע הוא בחי' צנור. זהו כמ"ש בכה"ז המשל דצנור המקוה מנהר גדול כו' ע"ש. וכך ע"י שנתהווה רצה"ע זהו בחי' צנור גדול שעל ידו יומשך החיות מאור א"ס לכל העולמות דאבי"ע. אך בהילוך הצנורות יש חכמה עמוקה שילכו למקום הנצרך דוקא כמ"ש בכה"ז. כך הצנור דרצה"ע מלובש בח"ע דאורי' מת"כ. וזהו כל עיקר ענין חכמת התורה לברר לאיזה מקום ילך הצנור הנ"ל. זה כשר וזה פסול כו'. וזהו משה עה"כ גימט' צנור ומשה הוא בחי' תורה ח"ע כו'. (גם באיזו אופן יהיו הצנורו' עצמן שיוכל לילך על ידם אפי' בקדושה). והנה רצה"ע הוא צנור גדול בחי' ו' ואח"כ מתחלק ממנו ו' צנורות קטנים שיומשך על ידם האור בו"ק דז"א וזהו ש"ס משנה זרעים הוא הצנור שיומשך בחסד ע' האריכות בכה"ז. והיינו שהחסד גשמי בתרומה ופיאה כו'. עי"ז נעשה צנור למעלה שיומשך בחסד. וכמ"ש (תלים קכ"א) ה' צלך על יד ימינך. כמו הצל שעושה מה שהאדם עושה. וז"ש (תלים מ"ב ח') תהום אל תהום קורא לקול צנורך. תהום אל תהום מזה למדו רז"ל בירושלמי (ברכות פ"ט) אין טפה יורדת מלמעלה אא"כ טפיים עולים כנגדן מלמטה וזהו תהום אל תהום שהו"ע העלאת מ"ת לבחי' מ"ע כמו חסד גשמי דתרומות ומעשרות שהוא עולה למעלה והעלאה זו הוא לקול צנורך כדי שיומשך הצנור מאוא"ס. וסדר מועד הוא המשכת הצנור בבחי' גבו' כו' כמ"ש בכה"ז. וזהו כל ארחות ה' חסד ואמת. שהצנורות הם חסד ה' כדי שיוכל לילך ההמשכה מאוא"ס בכל הספי' והמדו'. וגם ואמת. שנמשך רק במקום הראוי כו'. כמ"ש (תשא ל"ג ט"ז) ונפלינו אני ועמך:

ג **ועתה** צ"ל כיון שדרכי ה' הם צנורות ההמשכה מאוא"ס בכל הספי' והמדות אם כן איך תוכל הנשמה לילך בהם ע"י קיום המצות בגשמיות. וצ"ל תחלה ענין ירידה צורך עלי'. כי שרש נש"י עבמ"ה. מח' רק לבוש. לבושין תקינת לון דמנייהו כו'. והעלי' ע"י בירור נה"ב בתפלה. כי תפלה נגד קרבנות והקרבן ענינו העלאה של יסוד האש הגשמי שבבע"ח בשרשו יסוד האש אשר לאלקות שבמרכבה עליונה פני ארי' ושור חיות ובהמות שנא' בהם והחיות בוערות כמראה הלפידים. וכמו"כ הנה"ב שבאדם יש בו יסוד האש ולהב אחר התאוות והתענוגים גשמיים. ושרשו מבחי' יסוד האש שלמעלה במלאכים ששם הוא רק בחי' התלהבות וביטול לאור א"ס ב"ה. וזהו ענין התפלה להפוך יסוד האש דנה"ב שיהי' נכלל באהה.

היא אוצרו (והוא בחי' עת לעשות להוי' לאחר העת. מל'. לבחי' הוי' עת רצון) :

יז **ועוד** ענין יראת הוי' היא אוצרו. ארז"ל (ברכות ל"ג ב') אין להקב"ה כו' אלא אוצר של יראת שמים. ולהבין מהו"ע שיראת ה' היא האוצר כו'. הנה כתיב (ואתחנן ו') וזאת המצוה אשר צוה ה' לעשות בארץ וכתיב בתרי' שמע ישראל. וידוע הקושיא מה שייכים המצות של חובת הגוף להארץ. והענין כי הארץ היא יראה אמונה בחי' מל'. והנה בחי' מל' היא המחבר אלקות עם נבראים. כי אורות דאצי' אין להם התחברות כלל עם בי"ע אם לא ע"י בחי' מל'. כי מדת מל' נק' לבוש מל'. וע"י שמתלבשים האורות עליונים בלבוש והעלם דמל' אזי יוכלו אח"כ לימשך בבי"ע. וזהו כל ענין משלי שלמה. וארז"ל במדרש (שה"ש פ"א סי' ח') אל יהי המשל הזה קל בעיניך. [כי אעפ"י שהמשל הוא דבר גשמי וזר לגמרי אבל על ידו דוקא יכולים להשיג השכל עמוק של הנמשל. וכמו"כ כתיב (חבקוק ב') והוי' בהיכל קדשו. היכל כחשבון אד' בחי' מל' שהיא בחי' היכל ולבוש שעל ידה דוקא יכולים להשיג בשם הוי'. וזהו כל ברכה שאין בה שם ומלכות אינה ברכה כלל (ברכות מ' ע"ב) והיינו כי נעוץ תחב"ס. וכמו שהכתר מחבר אוא"ס באצי'. כך המל' מחבר' אלקות דאצי' עם בי"ע מצד הארת הכתר שבה. אבל בלא מדת המל' א"א כלל שיומשך איזה גילוי בבי"ע. כי מהבחי' עליונות בעצמם שלא ע"י המל' א"א לימשך שום גילוי בקדושה. והראי' מענין הנפילים שהיו נשמות גבוהות ורק לפי שנמשכו מזו"א לבד שלא ע"י המל' שלא נקלטו ברחם הנוק' עי"ז נפלו בקליפות. ולכן קודם כל מצוה צריכים לקבל עומ"ש להמשיך ע"ע מדת מל'. כי כל המצות והמשכות אורות עליונים נמשכים רק ע"י המל'. וזהו יראת הוי' היא אוצרו. שהאוצר והכלי לכל המשכות דאמונת עתך כו' ש"ס ו"ק דז"א הוא דוקא יראת ה' בחי' מל' ובה צריכים להמשיך ההמשכות של כל הו"ק דשם"מ. ואח"כ ע"י המל' יומשך הגילוי למטה. וזהו ועתה כו' מה הוי' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה כו' (דברים י"ד) שהעיקר הוא רק יראת שמים קבלת עול להמשיך ע"ע גילוי מדת מלכותו ית' והיא האוצר והכלי לכל המשכות אורות עליונים. והנה בגמ' (שם ל"ג) הקשו אטו יראה מילתא זוטרתי היא ותירצו אין לגבי משה כו'. וידוע הקושיא ע"ז הלא שואל מעמך כתיב. והענין כי נשמת משה מן המים משיתהו. מים עלדאתכ"ס ביטול במציאות ד"ע כו'. ולכן כשהספק יש ליבשה אמרו כל ישראל זה אלי. וכתיב וייראו את העם הוי' (שמות י"ד) כי הארץ היא עלמדאת"ג בחי' נפרד ולכן כתיב רק ייראו מהוי' כל הארץ (תלים ל"ג) אבל בבחי' ים ייראו את הוי'. ולכן לגבי משה בחי' ים בחי' ייראו את הוי' כו' ע"כ בחי' ייראו מהוי' יר"ת מילתא זוטרתי היא כו'. והנה כתיב (שם קל"ו) לרוקע הארץ על המים. שרקע הארץ על התורה. שנק' מים. מה מים מעלין האדם מטומאה לטהרה כך ד"ת אמרות ה' אמרות טהורות (שהש"ר פ"א סי' י"ט). וארז"ל (פתיחתא דאיכה סי' ב') הלואי אותי עזבו ואת תורתי שמרו המאור שבה הי' מחזירן למוטב. והיינו שהתורה נמשכה מבחי' מים עליונים. שהוא הביטול דעלדאתכ"ס ונמשכה בגילוי בבחי' ארץ עלמדאת"ג. נפרד. דהיינו שגם בבחי' ארץ יומשך הביטול דבחי' ים ע"י התורה. ולכן ע"י עסק התורה יוכל כל אדם לבוא למדרגת משה כי מן המים כו'. ולכן כל ת"ח שמקבל מבחי' הנ' נק' משה. כמו רבא. משה שפיר קאמרת כו'. והנה התורה בחי' זה ספר. זה אלי. יראו את הוי' דגבי קי"ס. ולכן היר"ת מלתא זוטרתי היא כו'. והנה סופר וספר. ספר תורה הוא בחי' ותו"א. אבל סופר הוא בחי' המאור שלמעלה מבחי' אור :

ופדויי הוי' ישובון כו' ושמחת עולם על ראשם. ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה (ישעי' ל"ה). פי' ופדויי הוי' כמ"ש כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכו כי הולך לפניכם הוי'. והיינו שהגאולה העתידה יהי' ע"י ש' הוי' בעצמו. וזהו כי הולך לפניכם הוי'. ול"ל והלא ביצ"מ כתיב ג"כ והוי' הולך לפניהם כו'. אלא כי והוי' הוא ובית דינו. ב"ד הוא ש' אלקים. והתלבשות ש' הוי' הי' בשם אלקים כמ"ש שמש ומגן הוי' אלקי'. וע"י ש' אלקי' הי' הגאולה וזהו והוי'. אבל לע"ל כתי' כי הולך לפניכם הוי' היינו שהפדות והגאולה יהי' משם הוי' בעצמו שלא ע"י התלבשות בשם אלקים כלל. וכמארז"ל לע"ל הקב"ה מוציא חמה מנרתקה. וזהו ופדויי הוי'. שיהיו פדויים משם הוי' בעצמו. ולא כמו ביצ"מ דכתי' והוי' הוא וב"ד. ושמחת עולם על ראשם. כי כמו שנבה"ע הוא נברא בשלימותו ובמילואו. כי אור שנברא ביום ראשון הי' מביט בו מסוף העולם ועד סופו. וגם שהי' התגלות אלקות בעוה"ז הגשמי כמו עתה בג"ע. ורק אח"כ מחמת החטא עה"ד ירדו העולמות ונתקלקלו כו'. אבל לע"ל שיזדכך העולם ושיהי' בו התגלו' אלקות זהו שמחה בהעולם עצמו. ושמחת עולם על ראשם שיוחזר השני עטרות דנעשה ונשמע. ופי' עולם ל' נצחיות. ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה. הנה שיר של יצ"מ הי' שיר נקבה. וכמו אשה שיולדת ואח"כ חוזרת ומתעברת ויולדת כו'. וכמו"כ אחר יצ"מ שהי' בחי' לידה נעשה אח"כ עוד עיבור שהו"ע גלות. והיינו לפי שהגאולה הי' מבחי' נוקבא הוא וב"ד כנ"ל. אבל לע"ל יהי' שיר זכר שלא יהי' עוד עיבור כלל. וזהו ששון ושמחה ישיגו הוא בחי' דו"נ דקדושה. ששון יסוד ושמחה מל' כו'. ונסו יגון ואנחה הם דו"נ דקליפה לעומת ששון ושמחה דקדושה. כי עתה אעפ"י שיש ששון ושמחה. מ"מ יש יגון ואנחה. ורק שאין מתערב עם ששון ושמחה. אבל מ"מ ישנם במציאות. אבל לע"ל ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ. לגמרי. ויתבטלו יגון ואנחה דקלי' לגמרי. וזהו ונסו יגון ואנחה. ויהי' רק ששון ושמחה דקדושה :

ופרש"י לא כמו עכשיו שיש יצה"ר וצריכים למשול עליו אלא שלא יהי' כלל היצה"ר. והענין צ"ל מה שביוהכ"פ כתיב (ויקרא ט"ז ל') כי ביום הזה יכפר כו' תטהרו. הלא יוה"כ הוא בחי' שבת שבתון. והנה שבת נק' קדש. ושב"ש הוא קה"ק. ולכן הכה"ג נכנס אז פ"א בשנה להיכל קה"ק. וא"כ למה נאמר בו רק תטהרו הלא טהרה למטה גם מבחי' קדושה. כי טהרה נאמר גבי לוים וקדושה גבי כהנים. וכ"ש מבחי' קה"ק. והענין כי פי' תטהרו הוא ע"ד מי יתן טהור מטמא (איוב י"ד ד'). כי כל הקרבנות שבבהמ"ק היו רק על שגגות אבל על מזיד אין שום קרבן. והיינו כי שגגות הוא רק בנוגה. והקרבנות הגם שממשיכים בחי' חכ' להיות בחכ' אתברירו אך הוא רק בירור והעלאת הטוב דנוגה. ודחיית הרע דגקה"ט לגמרי. ולא שמבררים מרע דג"ק כ"א רק שדוחים אותו (ומפילים אותו למטה מטה. וכמו ע"ש שיורד שלהובא דאשא ומפריד הרע דג"ק ומפילם בנוק' דתהומא רבא כמ"ש בפע"ח). אבל יוהכ"פ מכפר גם על המזיד שזדונות נעשו כזכיות ממש. וא"כ הוא הבירור מרע דגקה"ט לגמרי. והיינו שמבררים ממה שנפל בג"ק כו'. וזהו מי יתן טהור מטמא. כי טמא המ"ע הם מ"ע שע"ע דקליפה שנגד מ"ע שע"ב דקדושה. והאל"ף הוא נגד שעה"נ דקדושה. וא"כ כדי שיתהפך מטמא להיות טהור בירור זה צ"ל ממקום גבוה ביותר. והיינו דוקא ביוהכ"פ שאז הוא ההתגלות מבחי' קה"ק שלמעלה מבחי' קדש. והוא בחי' כתר. והנה כתר אותיות כרת שמכרית הרע דג"ק לגמרי. כי חכ' רק דוחה את הרע דג"ק. אבל בחי' כתר כיון שמברר הטוב שמגקה"ט לגמרי ומעלהו למעלה עי"ז ממילא נכרת הרע לגמרי ע"ד ואת רוה"ט אעביר מן הארץ. ולכן דוקא ביוהכ"פ נאמר תטהרו ע"ד רוח עברה ותטהרם (איוב ל"ז) שנטהרו השמים מן העננים. וכך מחיתי כעב פשעיך וכענן חטאתיך (ישעי' מ"ד כ"ב) וכתיב (שם נ"ט ב') עונותיכם היו מבדילים כו'. וביוהכ"פ נמשך הטהרה גם מהרע הגמור דגקה"ט להיות זדונות כזכיות. וזהו ג"כ מה שמבקשים וטהר לבנו. היינו שיצר הרע יהי' טהור ע"ד מי יתן טהור כו'. וזהו ודעת זה סדר טהרות. כי פי' טהרות ע"ד הבא לטהר כו' דהיינו לטהר הרע דגקה"ט לגמרי לברר הטוב ממנו והרע יוכרת ויתבטל לגמרי כאין ואפס. וזהו כל ענין המקוה שהטמא עצמו כשטובל א"ע במקוה נעשה טהור לגמרי. ואת רוה"ט אעביר כו'. בחי' זו צ"ל נמשך דוקא מדעת כי דעת נמנה כשאין הכתר נמנה וכנ"ל דכתר אותיות כרת. (והטעם כי טומאה וטהרה הם מקיפים. כי ענין הטומאה ע"י שנוגע זהו רק מקיף שאינו נכנס בפנימיות כו'. וגם הטהרה במקוה ג"כ רק ענין מקיף מה שמטהר כו'. וע"כ הטהרה הוא ע"י הכתר או הדעת שהם ג"כ בחי' מקיפים כו'). והנה עיקר פי' ודעת זה סדר טהרות שע"י הטהרות להיות ואת רוה"ט אעביר כו' עי"ז ממשיכים גילוי הדעת למטה בארץ. כי בבהמ"ק הגם שהי' גילוי אלקות השראת השכינה בהיכל קה"ק. ונק' בחי' יום ואור. אך זהו רק בבהמ"ק לבד. אבל בכל העולם לא הי' שום גילוי כלל. והיינו מפני שהרע שבעולם לא נתברר עדיין. ולא הי' העולם שייך כלל לבהמ"ק. שבבהמ"ק הי' גילוי אלקות ובעולם חשך כו'. אבל ע"י טהרות שיתברר הרע הגמור דגקה"ט מכל העולם להיות ואת רוה"ט אעביר מן הארץ עי"ז יומשך גילוי הדעת גם למטה כמו למעלה כמ"ש (ישעי' י"א ט') כי מלאה הארץ דעה את הוי'. וכתיב (ירמי' ל"א ל"ג) ולא ילמדו עוד איש את רעהו כו' כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם כו'. והיינו לפי שיומשך דעת הוי' בארץ כו' ע"י טהרת הרע מהעולם. והנה טהרות הוא בספי' יסוד. והיינו כי יסוד הוא התקשרות וממשיך מהדעת בארץ מל' ובזה"ע כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא ובארעא:

טז **יראת** הוי' היא אוצרו. הנה אהבה נק' בשם זכר. זכר חסדו. ויראה נק' בשם נקבה. אשה יראת הוי' כו'. והענין כי זריעת הטפה הוא באשה שבה דוקא יש כח ההולדה וכמו הזריעה בארץ שבארץ יש כח הצומח. כך בחי' יראת הוי' קבעומ"ש נק' אשה שבזה דוקא צ"ל הזריעה כמ"ש (הושע ב') וזרעתיה לי בארץ. דקאי גם על המצות שנזרעו בנה"י דוקא לפי שיש בהם יראה וקבעומ"ש ע"כ יש בהם כח הצומח וההולדה להצמיח אורות עליונים. משא"כ אם עכומ"ז יניח תפילין לא ימשיך כלום. ולכן נק' יראת הוי' בשם אשה דוקא. והוא בחי' ה' תתאה. וזהו יראת הוי' היא אוצרו. האוצר והכלי. כי אמונת עתך חוסן ישועות חכ' ודעת ששה סדרי משנה חג"ת נה"י זהו בחי' ו' וצריך לחבר הוי"ו לבחי' ה' שיהי' יחוד ו"ה. והו"ע שבע ביום הללתיך. וזהו יראת הוי' בחי' ה' תתאה מל' היא האוצר והכלי לבחי' הוי"ו. כי ו' הוא קו וצנור המשכה מאוא"ס ב"ה. ע"ד יחיד חי העולמים מלך שבחי' חי העולמים הוא המשכת הקו מאוא"ס ב"ה. וזהו"ע הוי"ו ורק שמתחלק לששה מדות. והו"ע הצנורות שהוא התחלקות המשכת האור מהקו לשש"מ כו'. אבל בכללות הוא ו' אחד המשכת הקו כו'. וז"ש (יהושע ב') ונתתם לי אות אמת. דא אות וי"ו (זח"ג ר"פ ויקרא). שהוא אות מבחי' אמת אני ראשון ואני אחרון כו'. ולכן הגאולה תלוי בוי"ו כמ"ש (ויקרא כ"ו) וזכרתי את בריתי יעקוב מלא בוי"ו. ובחי' וי"ו דשש"מ צריך לחברו לבחי' ה' תתאה אשה יראת הוי' כו' שהיא דוקא הכלי לזה ויש בה כח הצומח להצמיח תוס' אורות. כמו בסדר מועד. שיתגלה לע"ל יום שכולו שבת. וכן בכל הסדרים כו'. וזהו והי' אמונת עתך כו' יראת הוי' היא אוצרו שכל ההמשכות של הוי"ו דשש"מ צ"ל בבחי' יראת הוי' שהיא האוצר והכלי לזה. וזהו המשל המבואר במדרש משל לאחד שהי' לו אלף מדות של תבואה יין ושמן שהוא המשכה מגו"ר. שמן חכ'. ויין בינה. ותבואה כולל דעת. ואפ"ה אי איכא יראת ה' טוב. וא"ל אין לך כלום. וזהו מארז"ל (יומא ע"ב) זכה נעשה לו סם חיים. אבל לא זכה כו'. והיינו כשאין לו יראה וקבעומ"ש יראת חטא כו' שאזי אינו נמשך כל ההמשכות בבחי' מל'. יראת הוי' היא אוצרו. כ"א ח"ו למגנא כו' (סוד השפעה מדכר לבד שאזי מקבלים החיצונים ח"ו ה"י). וזהו סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא כו' כי זה כל האדם (קהלת י"ב). שיש כמה בחי' אדם. אדם דבריאה א"ק. ואדם דילי'. ואדם דעבי'. והמכוון מכל הבחי' אדם את האלקים ירא שיומשך השפע בבחי' יראת הוי'

היא

לעו"ז אדם דקליפה. אבל בינה עלמא דחירו כו' ומשם נמשך המשפט על ב' בחי' אדם. וזהו אלקים נלב כו' בקרב אלקים ישפוט. אלקים בינה ב"ד הגדול סנהדרי גדולה. וזהו ע"ד נברך בשלשה כי ברכה בינה. וזהו ג"כ כי יעמוד לימין אביון להושיע משופטי נפשו (תלים ק"ט ל"א). כי לב חכם לימינו. היל"ע שנמשך מבחי' חסד דרועא ימינא. ולב כסיל לשמאלו. הילה"ר שנמשך מבחי' גבורה דרועא שמאלא. ולכן זה וזה שופטן כו'. אבל כי יעמוד לימין אביון להושיע כו' הוא כמ"ש הושיעה ימינך. של"ל תחלה הישועה בבחי' ימין עליון שרש היל"ע והיינו מבחי' דלית שמאלא. ואח"כ נמשך הישועה למטה להושיע משופטי נפשו. וזהו הושיעה ימינך ואח"כ וענני. עי' בד"ה ושאבתם מים הא'. וזהו שמרו משפט כו' כי קרובה ישועתי לבוא שע"י המשפט בשלשה יכולים להמשיך הבחי' ישועה כו'. וזהו ישועות זה סדר נזיקין. כי יש כמה בחי' ישועות. בגדי ישע (עי' ביאור שוש אשיש). ויש בחי' כובע ישועה (עי' תו"א ד"ה הנ"ל ובביאורים דמשעי המתחיל הנה גבי מסעות פ"ד). והנה ע"פ וישע מתרגם והוה רעוא כו' נמצא שהישועה נמשך מבחי' רצון. ויש ב' בחי' רצון. א' ת"ת דאימא שנעשה כתר לז"א כמ"ש יפאר ענוים בישועה (עי' בסידור). והב' כתר דא"א. והענין כי הישועה נמשך מהבחי' שלמעלה מהתחלקות דהו"ג והיינו מבחי' רצון כתר כו'. ולכן יש כמה בחי' בישועות (כי יש כמה בחי' כתר כנ"ל). וז"ש כוס ישועות אשא. לבחי' ישועות שלמעלה יותר כו'. והנה בקליפות כתיב בבן אדם שאין לו תשועה (תלים קמ"ו). כי הישועה הוא להושיע מי שנופל ממדרגתו כו'. והנה בקליפות כשנופלים. נופלים לגמרי ואין להם ישועה עוד. כמ"ש בהמן אשר החילות לנפול. נפול תפול כו' (מג"א ו' ג'). אבל בקדושה כתיב שבע יפול לדיק וקם (משלי כ"ד ט"ז). והענין כי הישועות הם מה"ג הממותקות מה"ח. כי בישועות נ"ל התכללות חו"ג יחד להציל העשוק ולרדוף השונא כו' ע"ד נגוף ורפוא. ויושע ה' כו' את ישראל כו' וירא ישראל את מלרים מת כו' (שמות י"ד ל"א) עי' בד"ה ושאבתם הב' רפ"ג. והנה בחי' זו היא רק בקדושה לאכללא שמאלא בימינא. וכנ"ל בסדר מועד העלאה גבורה שבחסד שם מ"ב. אבל בקליפה רק שמאל לבד כו'. ולכן אין להם ישועה. והנה סדר נזיקין הוא בגלת. ושייכות ישועות לגלת ע"ד והגלה זה בנין ירושלים שבגלת מלובש כח עליון יותר. ולכן נו"ה נק' מעיני הישועה (מאו"א אות מ"ם סס"ד). וכמ"ש (ס"א ט"ו) וגם נלח ישראל לא ישקר כי לא אדם הוא להנחם. הרי שבגלת מאיר בחי' כי לא אדם כו' ומשם נמשך הישועה כנ"ל. וזהו ישועות זה סדר נזיקין והוא בגלת. והיינו אחר בחי' והי' אמונת עתך חוסן. תיקון עס"כ דקדושה ע"י זרעים מועד נשים חג"ת כנ"ל. צ"ל אח"כ ישועות סדר נזיקין להפריד הרע דעס"כ דקליפות כו'. ולכן בשני דרב יהודא כולהו תנויי בנזיקין הוה (ברכות כ' א') שהי' נשמה גבוה מללי מתלתין יומין כו' ע"כ הי' יכול להפריד הקליפות כו' והוא ע"י נלח מעיני הישועה. ופי' חוסן ישועות להיות חוזק בהישועות שיומשכו ממקום גבוה ביותר וכנ"ל שיש כמה בחי' בישועות וזהו"ע מגדיל ישועות שיהי' הגדלה בהישועות. ובשבת אומרים מגדול שהו"ע מגדל הפורח באויר שהוא גבוה יותר כמ"ש בשל"ה. והוכן זה ע"י קו האמלעי כו' כנ"ל:

יד **חכמת** זה סדר קדשים ודעת זה סדר טהרות. ופירש"י ז"ל דדעת עדיף מחכ'. והקשה המהרש"א ז"ל הלא קדושה גבוה מטהרה כי טהרה מביאה לידי קדושה ואם כן למה ודעת טהרות. ותירולו דחוק. והענין כי יש חילוק בין המלות דשארי סדרים להמלות דסדר קדשים. כי כל המלות מתחילים רק מבחי' לילה. כמו שבת ומועדים שמתחיל מלילה והיום הולך אחר הלילה. ומלות הקרבנות מתחיל רק מיום והלילה הולך אחר היום. כמו התודה ואיל נזיר שנאכלין ליום ולילה עד חלות הוא הלילה שאחר היום. וכן שלמים שנאכלין לשני ימים ולילה א' הכל הלילה שאחר היום. כי ההתחלה הוא רק מיום. ולכן מאימתי קורין שמע בערבית. פריך בגמ' למה לא התחיל בק"ש של שחר. אלא כברייתו ש"ע. ויהי ערב כו'. נמלא שהתחלת כל המלות הוא רק מלילה ואח"כ יום. ובקרבנות מתחיל מיום והלילה אחר היום. והענין ע"ד מארז"ל (שבת ע"ז ב') מ"ע עיזי משגן ברישא והדר אימרי כברייתו ש"ע כו'. אימרי כנס"י את ה' האמרת היום. בחי' יום. ועיזי העמים הקדמונים ע"ש. בחי' חשך. משגן ברישא. שובבים את הכשא. והוא ע"ד קליפה קדמה לפרי במתחלה גדל הקליפה ואח"כ נלמח בתוכה הפרי. וכמו החטים והקש שמתחלה לומח החילוניות הקש ואח"כ גדל החטים כו'. והו"ע יעקב ועשו שרש היל"ע והילה"ר. הלא עשו הוא הבכור. לפתח חטאת רובץ. שהילה"ר בא מיד בלאתו מרחם אמו. והיל"ע לאחר י"ג שנה. ולכן יחזקאל כשהי' לריך לראות המרכבה ראה תחלה רוח סערה כו' וענן גדול. שהוא דבר המסתיר. כי ענן הוא חשך והסתר. ואח"כ ונוגה לו סביב. מעט אור. ואח"כ ומתוכה כעין החשמל. ומתוכה דמות ארבע חיות כו'. נמלא ברייתו ש"ע הוא באופן הזה דוקא שמתחלה לריכים לעבור מדת לילה וחשך. ואח"כ יכולים לבוא לבחי' יום ואור כו'. ולכן כל המלות שבת ומועדים מתחילים רק מלילה וע"י מדת לילה באים אח"כ לבחי' יום. אבל מלות הקרבנות מתחיל מבחי' יום שהעיקר הוא מדת יום והלילה הולך אחר היום טפל ובטל. והענין כי חכ' זה סדר קדשים. וחכ' היא בחי' אור. דכתיב (קהלת ב' י"ד) הכסיל בחשך הולך. אבל חכ' היא אור. חכמת אדם תאיר פניו (שם ח' א'). יאר הוי' פניו כו' (במדבר ו' כ"ה). ולכן הוא"ם שורה רק בחכמה. כי הכ' איננה כלי (המסתיר) כ"א רק השראת אוא"ס. ולכן נק' החכ' היוהי ואור. והמשכה זו היא ע"י הקרבנות שהוא העלאה מלמטלמ"ע. שעי"ז נמשך המשכת מ"ד מבחי' ת"ע אור כו'. ולכן הקרבנות מתחיל מיום כי אעפ"י שיש לילה אבל הלילה טפל ובטל לבחי' יום ואור שהוא העיקר. והנה קדשים הוא בשפי' הוד. והיינו כמארז"ל (ברכות נ"ח סע"א) וההוד זו בהמ"ק. הוד לשון הודאה ביטול. וגם ל' אור. כסה שמים הודו (חבקוק ג' ג'). הודו על ארץ ושמים (תלים קמ"ח י"ג). נמלא שההוד הוא המשכת האור והזיו בחי' יום. ולכן כל המלות דסדר קדשים נתחיל רק מיום. עי' בד"ה באתי לגני הגהות על הלקו"ת ובד"ה ויחלק עליהם לילה:

טו **ודעת** זה סדר טהרות. והענין כי פי' טהרות הוא כמ"ש (זכרי' י"ג ב') ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ.

ופירש"י

גבורה כי עליות העולמות דשבת הוא ע"י גבורה שם מ"ב. וגם המועדים (שהוא המשכות אלקות מלמעלמ"ע) הוא ג"כ בחי' גבורה (כיון שנמשך ובא בהתחלקות כו') והיינו בחי' גבורה שבחסד כענין גבריאל גבר אל. וזהו והי' אמונת עתך. שע"י האמונה שמאמין בחי' העולמים וזורע נמשך הקיום ותיקון העתים כנ"ל:

יב **חוסן** זה סדר נשים. והענין כי סדר נשים הוא התיקון דבחי' נפש. דהנה כתיב (בראשית ה') זכר ונקבה בראם ויברך אותם כו'. שע"י נשים הוא ההולדה בדומה לו כו' וזהו הברכה. כי אפי' במלאכים אין בהם כח ההולדה להוליד בדומה לו רק פעולת עו"ע כו'. גם כי ההולדה הוא כח א"ס עד סוף כל הדורות כו' וזהו והתקין לו ממנו בנין עדי עד. והנה כל סדר נשים מיירי רק איזה אשה כשרה ומותרת והבנים יהיו כשרים כו'. וא"כ הוא התיקון דבחי' נפש. והענין בכלל שיהי' לידת נשמות חדשות כו'. וביאור"ע כי מבואר בפע"ח אשר סדר נשים הוא בת"ת. קו האמצעי מדתו של יעקב. והנה כתיב (שמות כ"ו כ"ח) והבריח התיכון בתוך הקרשים מבריח מן הקצה אל הקצה. שיש ב' בחי'. קצה"ש דלעילא בחי' אתה הוי' לבדך סוכ"ע. וקצה"ש דלתתא בחי' אתה עשית את השמים ממכ"ע. והבריח התיכון ממשיך מבחי' קצה"ש דלעילא סוכ"ע בבחי' קצה"ש דלתתא כו' והו"ע ת"ת שעולה עד הכתר. והנה כתיב (בראשית ל"ז ב') אלה תולדות יעקב יוסף. וצ"ל מהו יוסף דוקא הלא הי' לו י"ב בנים. והענין כי תולדות היינו להוליד בדומה לו. פי' שההמשכה שמבחי' קצה"ש דלעילא יומשך התגלות זו למטה ממש כמו למעלה. בחי' זו הוא דוקא ע"י יוסף. דכתיב (שם מ"ט כ"ב) בן פורת יוסף. פורת אותיות תופר. בחי' כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא וארעא כו'. גם פרת ל' פרי' ורבי'. שיומשך תוס' וריבוי אורות למטה במל' ובבי"ע. והיינו התגלות נשמות חדשות למטה כו'. כי בחי' יעקב ת"ת שעולה עד הכתר ממשיך התולדות דנשמות חדשות (כי בני כו' תליא במזלא כתר) אך רק בא"י. אבל כדי שיומשכו למטה בחי' זו הוא ע"י יוסף. וזהו פי' חוסן. כי בחוסן יש שני פי'. הא' לשון חוזק כמ"ש (עמוס ב' ט') ואנכי השמדתי את האמורי מפניהם אשר כגובה ארזים גבהו וחסון הוא כאלונים. וענין החוזק מובן כי לפי שהוא קו האמצעי שעולה עד הכתר שהוא עלמות א"ס ב"ה שאינו בגדר הגבלת הכלים דע"ס דאצי'. הרי משם שרש הכח והחוזק בבחי' בל"ג לגמרי כו'. אך עוד יש פי' בחוסן ל' ירושה כדפירש"י ז"ל. והענין דאיתא בזה"ק (ח"ג רנ"ח א' ע"ש) האי בן כו' ירותא דאו"א ירית תרין עטרין אחסנתי' דאו"א כו'. כי הנה כתיב (תלים פ"ט) מי כמוך חסין י"ה. פי' חסין י"ה. כי לפעמים אין השם שלם כמ"ש (שמות י"ז ט"ז) כי יד על כס י"ה כו'. כי י"ה הוא למעלה מבחי' עולמות לגמרי. ובי"ה מאיר אוא"ס ב"ה. אבל ו"ה הם שרש ומקור חיות העולמות כו'. וכשאין י"ה מאיר בו"ה זהו אין השם שלם. אבל פי' חסין י"ה היינו כשהוי"ו מקבל התגלות העצמיות די"ה ממש. וזהו"ע ירושה עליית פרצוף בחבירו. וכמו עליות דשבת שהתחתון מלביש העצמיות ממש של העליון כו'. ולא כמו מזון השפעה חלק עשירי מהעליון כו'. ואזי נק' הוי"ו בחי' ת"ת עמודא דאמצעיתא חסין י"ה שיורש כל העצמיות די"ה כו'. עי' בלקו"ת ד"ה תורה צוה פ"ד וכד"ה ועשית חג שבועות בענין ירושה אין לה הפסק כו'. וכן גם בנפש. זהו שיומשך הביטול דחו"ב בתוך המדות ועי"ז יהי' לידת המדות כו'. וזהו שת"ת נק' חוסן כב' הפי'. ל' חוזק לפי שעולה עד הכתר. ול' ירושה לפי שבו נמשך כל העצמי' דחו"ב ממש. ועי"ז נמשך תיקון דבחי' נפש. והיינו שיומשכו גילוי נשמות חדשות למטה. ולכן סדר נשים שהוא בת"ת נק' חוסן. היוצא מזה שג' סדרים דזרעים מועד נשים הם תיקון דבחי' עולם שנה נפש. ע"י בחי' חסד שהו"ע המצות זרעים כנ"ל הוא התיקון דבחי' עולם. וע"י בחי' גבו' שם מ"ב הוא התיקון דשנה עליית הזמן בלמעלה מהזמן. וגם המשכה מלמעלה מהזמן בהזמן הכל ע"י גבו' שבחסד כו'. וע"י ת"ת חוסן הוא התיקון דבחי' נפש. שיהי' הולדת נשמות חדשות כו' כנ"ל:

יג **ישועות** זה סדר נזיקין. כי יש עס"כ בקדושה וכנ"ל. אך זלעו"ז. ויש עס"כ גם בקליפה. וצריך להפריד עס"כ דקליפה מבחי' עס"כ דקדושה. וזהו"ע סדר נזיקין. והענין כי ד' אבות נזיקין הם ד' קליפות עון משחית אף חימה. ובשביל זה אנו אומרים והוא רחום יכפר עון. בחי' עון. ולא ישחית. בחי' משחית. והרבה להשיב אפו. בחי' אף. ולא יעיר כל חמתו. בחי' חימה. והיינו כדי להנצל מד' נזיקין הללו. כי בוהוא רחום יש י"ג תיבות שהו"ע המשכת יגמה"ר מבחי' והוא. עתיקא. וזהו והוא רחום כו'. ועי"ז הוא כפיית הדינים קשים דלעו"ז. נמצא המשכת יגמה"ר בוהוא רחום הוא כדי להציל אותנו מד' אבות נזיקין. וזהו"ע ישועות זה סדר נזיקין שצריך להמשיך בחי' ישועות כדי להנצל כו'. והמשכה זו היא בחי' וכובע ישועה בראשו (עי' בת"א בד"ה בכ"ה בכסלו מענין כובע ישועה כו'). וביאור"ע הנה כתיב (ישעי' נ"ו) שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא. פי' ענין שמרו משפט. כי אנו רואים החילוק שבין דיני ממונות להוראת או"ה. שהוראת או"ה אפי' איסור חמור שחייבין עליו כרת. כמו איסור נדה כו' מותר ליחיד להורות. אבל דיני ממונות דוקא בשלשה. יש שע"י ג' מומחין. ויש שדי ג' הדיוטות. והיינו כי בשלשה יש מעלה נפלאה. ע"ד בשלשה אומר נברך (ברכות פ"ז). כי יש מקור מעין ובריכה. וזהו נברך להמשיך הבריכה מהמקור כו' בחי' זו דוקא בשלשה. כי ביחיד אפי' מדע"ה מתחיל רק הזן כו' בחסד. שמתחיל רק מחסד. אבל בשלשה אומר נברך המשכת הבריכה מהמקור. ועפי"ז יובן ג"כ מה שהמשפט הוא ע"י שלשה. כי הם יכולים להמשיך המשפט ממקום גבוה מאד כי המשפט הוא בין אדם לחבירו. והיינו כמ"ש (קהלת ח' ט') אשר שלט האדם באדם. כי יש בחי' אדם בקדושה ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם. ולעו"ז יש בחי' אדם בליעל בקליפה. וענין אשר שלט האדם כו' היינו מה שאדם דקליפה רוצה לקבל תוס' יניקה מבחי' אדם דקדושה. עד"מ בשעה שהקדימו בענין לא תרצח. והמשפט היינו להציל בחי' אדם דקדושה שלא יומשך ממנו תוס' יניקה כו'. וע"כ צ"ל המשפט ממקום גבוה מאד. והיינו מבחי' כי לא אדם הוא. כי אדם התחלקות הקוין חו"ג. אבל בחי' כי לא אדם הוא היינו בחי' לית שמאלא בהאי עתיקא. ומשם נמשך המשפט לדחות האדם דקליפה כו'. ולכן המשכת משפט זה הוא דוקא ע"י שלשה כו'. גם כי ענין אדם למעלה הוא רק בז"א. מדות. (עי' ביאור דצאינה וראינה שמלאה דז"א הוא בחי' כי לא אדם כו'). ויש לעו"ז

שם הביאו בשם הירושלמי שמאמין בחי העולמים וזורע. ולכאורה אינו מובן למה צריך האמונה בזה. אלא זהו נוהג שבעולם שכשזורעים נצמח אח"כ. והענין דכתיב (בראשית כ"ו) ויזרע יצחק בארץ ההוא כו'. ואי' בתד"א (סא"ז פ"א ובפדר"א פל"ג) מה זרע. צדקה. כמ"ש זורע צדקות כו'. וכתיב (הושע י"ד) זרעו לכם לצדקה. אשריכם זורעי על כל מים (ישעי' ל"ב). וגם אור ז' הימים זרעו בג"ע. אור זרוע לצדיק (תלים צ"ז). וענין מה שהמצות נק' בשם זריעה היינו כמו שזורעין גרעין והוא נרקב בארץ. ואח"כ הכח הצומח שבארץ מצמיח ממנו צמיחה גדולה מאד שלא בערך הגרעין כלל. כמו"כ המצות נתלבשו בגשמיות וע"י קיום המצות ממשיכים אורות עליונים מבחי' תר"ך עמודי אור. והו"ע הצמיחה שלא בערך הזריעה כלל. וזהו זורע צדקות ועי"ז מצמיח ישועות אורות עליונים. וזהו כל ענין סדר זרעים תרומות ומעשרות חלה ובכורים ושביעית ופיאה ערלה. הכל הו"ע זריעת המצות. ולכן ע"ז אמרו שמאמין בחי העולמים וזורע שצריך לזה אמונה שע"י קיום המצות בגשמיות יומשך אורות עליונים מאד נעלה. וזהו אמונת זה סדר זרעים. ובפע"ח איתא בסדר זרעים הוא מבחי' חסד והיינו כי המצות הם מבחי' עמוד החסד כידוע:

יא **עתך** זה סדר מועד. והענין כי המועדים הם ממוצעים שיומשך גילוי אלקות בעולמות (עי' בלקו"ת פ' פנחס ד"ה ואמרת הב') ולכן נק' מועדים לשמחה. שמחה הו"ע גילוי אלקות. ולכן עיקר השמחה יהי' לעתיד ישמח הוי' במעשיו שאז יהי' עיקר ההתגלות כו'. ובמועדים נמשך מעין והארה מבחי' שמחה דלעתיד. וא"כ הצמיחה של זריעת המצות הוא ג"כ במועדים. והגם שעיקר הצמיחה יהי' לעתיד. אבל מ"מ במועדים נמשך הארה מבחי' הצמיחה וגילוי אורות עליונים שעל ידי קיום המצות. ולכן נקבעו כל המועדים על גמר צמיחת התבואה. דבפסח כתיב (שמות כ"ג ט"ו) למועד חדש האביב כי בו יצאת כו'. והיינו שאז נגמר צמיחת השעורים. קציר שעורים. ולכן הטעם העקרי בענין עיבור שנה לפי שלא נגמר עדיין צמיחת השעורים ובקרא כתיב למועד חדש האביב ע"כ מעברים השנה כדי שיהי' הפסח בעת קציר שעורים. ובשבועות הוא בעת גמר קציר חטים דוקא כמ"ש (שם ט"ז) וחג הקציר בכורי מעשיך כו'. וכתיב וחג שבועות כו' בכורי קציר חטים (שם ל"ד כ"ב). וחג הסוכות נקבע בזמן שמאספין התבואה מן השדה לבית כמ"ש (שם ט"ז). וחג האסיף בצאת השנה באספך את מעשיך מן השדה. שלכאורה אי"ז מובן כלל הלא המועדים הם מועדי הוי' כו' ומהו השייכות שיהיו נקבעים בעת גמר צמיחת התבואה כו'. רק זהו מפני שאז הוא הצמיחה דזריעת המצות כנ"ל ולכן נקבעו בזמן בישול התבואות למטה שענין בישול התבואות שביו"ע זה מורה על אופן ההתגלות שביו"ע זה. הנה"פ נקבע על זמן קציר שעורים היינו כי ראשית הצמיחה והגילוי שע"י המצות הוא המשכת והתגלות בחי' שעורה. שעור ה' (זח"ג קפ"ח ב') דהיינו התגלות ה' תתאה דשם הוי' בהשגת נשמות ומלאכים. כי מלמעלמ"ע הבחי' ראשונה היא מל' עלמדאת"ג ונצרך להמשיך התגלות מבחי' מל' בהשגת נשמות ומלאכים דבריאה כו' וזהו שעורה שעור ה' לכהו"ה לפוסע"ד. וענין בחי' זו בנפש היינו כמ"ש (תלים קי"ח כ') זה השער להוי' וגו'. שראשית העבודה צ"ל בבחי' יראה הנמשכת מבחי' מל'. דהיינו ע"י ההתבוננות איך בה' בראם כו' מלכותך מכ"ע שמבחי' זו מתהוים כל העולמות יש מאין בכל רגע. ולכן צריכים להמשיך התגלות בחי' ה' תתאה מל'. פי' שיומשך מהתבוננות זו יראה כו'. והתגלות בחי' ה' תתאה הוא בפסח דוקא. ולכן נקבע החג למטה בעת קציר שעורים דוקא. שזהו כל ענין החג שהצמיחה והגילוי בחג זה הוא בחי' שעורה כנ"ל. וזהו והבאתם כו' ראשית תבואתה. פי' תבואת ה'. כי תבואה נק' שעורים. משא"כ חטים יש דעה בגמ' (ברכות מ' א') מין אילן הם. עה"ד חטה היתה. אילנא דחיי בחי' ו'. אבל שעורים נק' תבואת ה' שנמשך מבחי' ה'. ושבועות נק' חג הקציר בכורי קציר חטים. והיינו שאז הצמיחה והגילוי היותר עליונה והיינו מבחי' חטה גימט' כ"ב. כ"ב אתוון דאורייתא (ת"ז תיקון ט"ז וי"ג. ועי' זח"ג קפ"ח) שתי הלחם תושב"כ ותושבע"פ. דעת הנעלם. מבחי' אבא חכמה כח מה ביטול לגמרי. וסוכות נק' חג האסיף שאז מאספין התבואה מן השדה לבית. כי אין הטבל מתחייב במעשר עד שיראה פני הבית דוקא (ברכות ל"ה ב'). כי שדה נק' המל' כשהיא נגד נה"י חקל תפוחין קדישין (מאו"א אות ש"ן סעי' יו"ד וכי"ג שם). וכדי שיתחייב במעשר בחי' יו"ד ה"ע. הוא דוקא עד שיראה פני הבית. בית הוא המל' כשהיא נגד חג"ת (כי ביתו זו אשתו (יומא רפ"א) וזהו"ע בית הוי' כשמתייחדת המל' עם ת"ת הנק' הוי'. וכ"כ במאו"א אות ב' סעי' י"ד אשר בית הוא כשהמל' נגד ב' שליש ת"ת) ואזי מתחייב במעשר שנמשך המ"ד מבחי' יו"ד מוחין דאבא. וזהו"ע חג האסיף לבחי' בית. וכדי שיתאסף מבחי' שדה לבית יש כמה עבודות והו"ע מאלמים אלומים בתוך השדה כמ"ש בת"א שיתחברו כולם יחד היפוך הפירוד וכו'. ואח"כ תסובנה אלומותיכם ותשתחוין לאלומתי ואזי מתאסף אל הבית ומתחייב במעשר כו'. (והסוכה שצריך לעשות אז הוא סוד מקיפים דאימא הסוככים על יחוד דזו"נ. עי' בפע"ח שער חה"ס פ"ד). ונמצא שסדר זרעים הוא הזריעה דמעשה"צ. וסדר מועד הוא הצמיחה דמצות. ומבחי' זרעים נמשך המועדים. והנה יש עוד. וסדר זרעים הוא התיקון דבחי' עולם כי קיום המצות הוא בזרעים שגדלים מהארץ וע"י הגשם שמן השמים גם ע"י השמש והירח כי דברים הצריכים חום לגידולם עיקר גידולם מהשמש והצריכים קור מהירח כו' וכיון שמקיימים בהם המצות עי"ז נעשה תיקון העולם. וסדר מועד הוא התיקון בבחי' שנה. ולכן בפרשת המועדים כתיב תחלה מצות שבת כי הכל ענין א' תיקון הזמן. ורק יש הפרש בין שבת למועדים. כי שבת הוא עליות העולמות מלמעלמ"ע. והתגלות דנשמה יתירה ג"כ ע"י עליית כר"ג לבחי' ה"י. וא"כ הוא עליית הזמן מלמעלמ"ע באוא"ס ב"ה שלמעלה מהזמן (עי' בביאור ע"פ ויאמר משה אכלוהו היום. ובד"ה ביוהשע"ל ענין מקדש ישראל והזמנים כי סדר זמנים הוא בו"מ דאצי' והם ששת ימים עשה ה' כו' ובשבת הם מתעלים לבחי' בינה שלמעלה מהזמן לגמרי. עי' בענין תשובה קדמה לעולם). ויו"ע אומרים מקדש ישראל והזמנים דהיינו המשכת אוא"ס שלמעלה מהזמן בבחי' זמן. וא"כ הוא תיקון הזמן מלמעלמ"ע. ולכן אי' בפע"ח בסדר מועד הוא

מל"ע הוא בחי' ראש ח"ע וישראל הוו בבחי' רגל. אך ע"י שהשפיע להם נמשך בו מבחי' אנכי. והו"ע הרגל שנושא את הראש כו'). וזהו בהמועדים נק' שלש רגלים כי במועדים הוא בחי' בנהר יעברו ברגל. נהר היוצא מעדן יובל שמו בעה"כ דבינה. והנהר עוברים אותו לבחי' עצמות אוא"ס ב"ה. וזהו שם נשמחה בו. בו ממש. ועלי' זו הוא ע"י הרגל דוקא שיש בהם כח ההילוך בחי' ונתתי לך מהלכים בין העומדים (עי' בד"ה מהלכים בהגהות מענין מעלת כח"י בחי' רגל שיש בהם כח ההילוך ושם נת' ג"כ ענין המועדים שנק' רגלים). והוכן הענין מה שהמצות נק' רגל שיש בהם כח ההילוך הוא מצד בירור הניצוצות. כי אעפ"י שבחכ' אתבררו מ"מ עיקר הבירור הוא במעשמ"צ דוקא. לכן מצד בירור הניצוצות דתהו נק' בחי' רגל ויש בהם כח ההילוך כו'. ועפי"ז יובן ג"כ בענין מצות ותורה שהם בחי' ראש ורגל שהרגל נושא את הראש. ולכן ע"י קיום המצות בבחי' אתכפיא עצומה וביטול היש לגמרי שזהו ביותר בשבע מצות הנ"ל עי"ז ממשיכים התורה ממקורה שלמעלה מן החכמה. להיות בחי' חכמה. ועז"א רז"ל כל שמעשיו מרובים מחכמתו חכמתו מתקיימת (אבות פ"ג). דהנה על התורה כתיב (איוב כ"ח) והחכ' מאין תמצא שנמשכה מבחי' אין. אבל החכמה בעצמה הינה בחי' אין. כי האין הוא למעלה מעלה אין קץ על בחי' החכמה. והנה כדי להמשיך גילוי האין בעצמו בחכמה הוא ע"י מעשה המצות. כי מעשה הוא כמו גט מעושה לשון עשוי והכרח דהיינו מה שכופה ומכריח עצמו בבחי' אתכפיא עצומה וביטול היש לאין. עי"ז ממשיך גילוי האין בהיש דהי"ב כו'. ולכן חכמתו מתקיימת. וזהו והי' אמונת עתך כו' חכמת ודעת שע"י אמונת עתך ממשיכים להיות בחי' חכמה ודעת:

ט **ועפי"ז** יש לבאר המדרש (רבות שה"ש) ע"פ האלף לך שלמה ומאתים לנוטרים את פריו (שה"ש ח' י"ב). ר"ח אמר הלומד תורה בצער נוטל אלף. שלא בצער נוטל מאתים בשכרו. ממי אתה למד כו' שבטו של נפתלי ע"י שהיו עוסקים ולומדים תורה בצער נטלו שכר אלף הה"ד ומנפתלי שרי אלף. אבל בני יששכר שהיו לומדים תורה שלא בצער נטלו שכר מאתים שנאמר ראשיהם מאתים. ר"י בשם ר' בון אמר הלומד תורה שלא במקומו נוטל שכר אלף. ובמקומו נוטל שכר מאתים. ממי אתה למד משבטו של נפתלי כו' ושל יששכר כו' ע"ש (ועוד שם פי' ראבין מי שמשלים תורתו לאחרים נוטל אלף. ומי שלומד רק לעצמו מאתים לנוטרים כו'). והענין כי על התורה כתיב שעשועים יום יום ואז"ל (ב"ר פ"ח סי' ב') אלפים שנה קדמה התורה לעולם הרי בשרשה בבחי' אלפים האלפך חכ' האלפך בינה (האלפך חכ' הוא המקור שמשם נמשך חכ' וכמו"כ האלפך בינה). אך התורה נק' נובלות חכמה שלמעלה תורה (שם פי"ז סי' ז') שלא כמו שהיא במקורה ושרשה נמשכה למטה כ"א רק בחי' מעשר לבד משרשה כו'. והנה בשרשה (חו"ב שבכתר) שם אלפים. אך הנובלות שנמשך בעולמות שהוא בחי' מעשר מאלפים לכן זהו מאתים (והיינו התורה כמו שנמשכה בחו"ב דאצי' שם הוא רק בחי' מאות. ואעפ"י שנת' בהדרוש שעל הזהר בפסוק ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה. שעשרים הוא בחו"ב דאצי'. י"ל זהו חו"ב מל"ע. אבל מצד המשכת התורה בחו"ב שהוא בחי' נובלות דחו"ב שבכתר לכן מאתים כו' ומשנ"ת שם דמאה בכתר י"ל הנ"ת דא"א שהוא רק מעשר מג"ר דא"א שהם בחי' אלפים כו'). ולכן הלומד תורה שלא מתוך הצער וכמו בני יששכר שהיו לומדים ועוסקים בתורה שלא מתוך הצער כתיב ראשיהם מאתים שמקבלים מחו"ב שהיא התורה כמו שנמשכה בהשתלשלות בחי' נובלות ומעשר לבד כו'. אבל כשעוסק בתורה מתוך הצער והדוחק כמארז"ל (בברייתא דק"ת) כך דרכה של תורה פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחיי צער תחי' כו' הרי באופן זה מתערב בחי' מעשה בעסק התורה. והנה מעשה נק' בחי' רגל כנ"ל והרגל נושא את הראש. לכן ממשיך התורה כמו שהיא בשרשה ומקורה. ושם הוא בחי' אלפים ולכן נוטל אלף בשכרו וזהו האלף לך שלמה. ועפי"ז יובן הלשון שמבואר בתו"א פ' בראשית בד"ה השמים כסאי וז"ל כאשר יתקן מעשיו נעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה עכ"ל. (ומה שנז' רק האלף י"ל כי אלפים הוא נגד תושב"כ ותושבע"פ וכאן כתיב רק שלמה חכמת שלמה תושבע"פ ולכן ע"י עסק התושבע"פ מתוך הצער והדוחק שהוא בחי' מעשה נמשך האלף לך שלמה שהוא גילוי הכ"ע במל'. וכמו"כ בתושב"כ. רק לבחי' תושבע"פ נמשך אלף א'. וענין מתוך הצער י"ל כמו שבמצות יש מעשה הצדקה ועבודת הצדקה שהוא בבחי' אתכפיא וביטול היש ביותר. כמו"כ בענין מצות לימוד ת"ת יש ג"כ ב' בחי' הנ"ל וכשלומד מתוך הדוחק זהו בחי' עבודה בעסק התורה. ויש להעיר מענין ויהי למס עובד שנת' בלקו"ת פ' ראה בביאור ע"פ אחרי כו' תלכו פ"ו ענין שונה פרקו מא"פ רק מ"ס סמ"ך או"פ והו"מ דסדר השתלשלות (ולכן גבי יששכר כתיב ויהי למס עובד. וע"פ משת נדבת ידך נת' בענין אחר במס עובד הוא מא"פ ואחד). אבל ע"י מאה פעמים ואחד שהוא עול תורה אתכפיא ביטול היש לגמרי עי"ז ממשיך מבחי' הא' שלמעלה מהמאה. שהוא בחי' אות הוא חד ולא בחושבן). וזהו ג"כ הלומד תורה במקומו נוטל שכרו מאתים דהיינו התורה כמו שנמשכה לבחי' מקום בסדר השתלשלות העולמות. אבל הלומד שלא במקומו ע"י הגלות ממשיך התורה ג"כ כמו שהיא בשרשה קודם שנמשכה לעולם. ולכן נוטל אלף בשכרו כו'. וזהו שלשה כתרים כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות. וכתר שם טוב עולה על גביהם. דהיינו בחי' מעשמ"צ. וענין פי' הג' שבמד"ר (שם) שמי שמשלים תורתו לאחרים נוטל אלף בשכרו. ומי שלומד רק לעצמו מאתים לנוטרים את פריו זה יובן ג"כ ממה שנת"ל גבי משה שזכה לדיבור רק ע"י ישראל:

י **ועתה** יש לבאר פי' הגמ' (שבת ל"א א') ע"פ זה. אמונת זה סדר זרעים. עתך סדר מועד. חוסן סדר נשים. ישועות סדר נזיקין. חכמת סדר קדשים. ודעת סדר טהרות. אפ"ה יראת הוי' היא אוצרו. ובמד"ר (שמות פ"ל סי"ח) אמרו משל לאחד שהי' לו אלף מדות של תבואה אלף של שמן ואלף של יין. א"ל יש לך אפותיקאות ליתן אותם בהם כו' הכל שלך ואם לאו אין לך כלום. וכך אי יראת הוי' היא אוצרו אין כו'. ותחלה צ"ל ענין אמונת זה סדר זרעים. ובתוס'

שם

וא"כ למי היא אומרת ישעך שהישועה לך היא. וכ"ל שיובן עם מש"ת ע"פ הגידה לי שאהבה נפשי בענין מאמר כנס"י לקוב"ה איכה תרעה כו' גם בענין הצדיק אבד מלקבל ברכאן מאימא עילאה לפי שאינו מתייחד עם המל'). ופי' באמת ישעך. כי אמת זהו דבר המתקיים פי' שיתקיים הישועה והיחוד במל' תמיד ושלא להיות עוד פירוד כו'. ובחי' ז נ"ל נמשך ממקום גבוה מבחי' אני הוי' ל"ש דהיינו פנימיות עתיק שמשם נמשך להיות היחוד במל' תמיד. כמ"ש (ישעי' ל"ג כ') עיניך תראינה ירושלים נוה שאנן אהל בל יצען כו' ופי' בזהר (ח"ג קל"ז כע"א) נוה שאנן לעת"י אתמר. ומבחי' זו נמשך אהל בל יצען בל יסע יתדותיו כענין ביום ההוא יהי' ב"פ י"ה שיהי' יחוד ו"ה הדיר כמו יחוד י"ה כו'. וכ"ז נק' ענני באמת ישעך (עי' בביאור ע"פ שובה עד שלא נדפס ובד"ה ולתתאן בענין פני משה כפני חמה כו' שלא נדפס). וזהו ג"כ ענין חוסן ישועות. פי' חוסן הו"ע קיום הישועות שיתקיים היחוד מבחי' שם הוי' במל' תמיד בלי שינויים כלל. ובחי' קיום זה נ"ל נמשך מפנימי' הרצוה"ע בחי' אני הוי' ל"ש. והנה כדי להמשיך בחי' חוסן ישועות. באמת ישעך. הוא ע"י והי' אמונת עתך כדפירש"י ז"ל דהיינו קיום המצות שתלויות בהעתים דהיינו דוקא מצות אלו כמארז"ל (ילקוט זכרי' רמז תק"ע) ע"פ ראיתי והנה מנורת זהב כולה ושבעה נרותיה עליה (זכרי' ד' ב') דהיינו ז' מצות אלו תרומות ומעשרות שמיטין ויובלות. מילה וכיבוד אב ות"ת כנגד כולם. שהם מצות כבדים ביותר כי הם יותר מרבע ממונו של אדם בכל שנה. ולכן צ"ל אמונה ביותר כדי לקיים מצות אלו. דהנה ארז"ל (ברכות ל"ה ב') בזמן שישראל עושין רצונו ש"מ מלאכתן נעשית ע"י אחרים. דהיינו בפ' ראשונה שנאמר בכל מאדך נק' עושין רצש"מ ע"כ לא נאמר בה ואספת כו' ובפ' שני' שלא נאמר בכל מאדך אין נק' ערצש"מ. והנה בגמ' (שם נ"ד א') אמרו בכל מאדך בכל ממונך. וצ"ל דבשלמא כשבכל מאדך קאי על אהבה שבלי גבול שייך שפיר לומר ע"ז עושין רצש"מ יותר מפ' ב' דק"ש. אבל לפי' הגמרא דבכל מאדך זהו בכל ממונך צ"ל איך נק' זה ערצש"מ. והענין דקאי על מצות הללו שהם ריבוי צדקה ביותר מדאי ע"כ נק' זה מאד בל"ג. ועל שמירת שביעית כתיב גבורי כח עושי דברו (תלים ק"ג כ') כמארז"ל (מד"ר ויקרא רפ"א). והענין כי אית חסד ואית חסד (זח"ג קל"ג ב'). אית חסד דאיקרי חסד עולם שהוא השפעה בבחי' גבול ומדה. ומבחי' חסד עולם נמשך מצות הצדקה במדה ושיעור כו'. אבל אית חסד דאיקרי ורב חסד שהוא השפעה בל"ג כלל. ומבחי' זו נלקחו כל המצות הנ"ל דתרומות ומעשרות שמיטין ויובלות שהוא ריבוי צדקה בלי שיעור כלל. ע"כ נק' זה עושין רצש"מ שממשיכין מבחי' ורב חסד שהוא הרצוה"ע שלמעלה מהחכמה. ולכן עי"ז ממשיכים בחי' עת רצון הנ"ל. דהנה כתיב (ישעי' מ"ט ח') בעת רצון עניתיך. ות"י בעידנא דישראל עבדין רעותא קדמי. פי' עבדין רעותא. דהנה יש כמה בחי' רצון כו' כמו חצות לילה נק' עת רצון. וגם מועדים לשמחה נק' עת רצון שהוא גבוה יותר מבחי' עת רצון דכל חצות לילה. והענין כי יש בד"כ שני בחי' רצון (עי' בלקו"ת ד"ה תקעו הא' פ"ב בענין כי הרצוה"ע יש לו שני בחי' ע"ש) הא' המלובש בהעולמות דהיינו הרצוה"ע שמלובש בח"ע. ויש בחי' רצוה"ע שלמעלה מהחכ' והוא בחי' רעדל"ר. וזהו"ע עבדין רעותא קדמי שהוא להמשיך העת רצון מבחי' רעדל"ר כו'. וזהו בעת רצון עניתיך. והיינו ע"י קיום השבע מצות שהם כבדים מאד שהם יותר מרבע ממון של אדם בכל שנה ושנה. וצריך לקיום מצות אלו אתכפי' עצומה וביטול היש לגמרי וכענין מס"נ. לכן ע"י ביטול רצונו לגמרי מכל וכל עי"ז ממשיך עת רצון מבחי' רעדל"ר להיות בעת רצון עניתיך בחי' ענני באמת ישעך. שיתקיים היחוד תמיד בלי שום שינוי כלל. כי הנה כתיב (ישעי' ל"ב מ"ז) והי' מעשה הצדקה שלום. ועבודת הצדקה השקט כו'. ועי' בהגה"ק. ושבע מצות אלו הוא עבודת הצדקה ולכן מגיע למעלה מאד בבחי' השקט כו'. וז"ש (מלאכי ג' כ') וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא כו'. פי' שמש צדקה הוא המשכת והתגלות שם הוי' במל'. ובחי' שמש צדקה נק' ומרפא. פי' הרפואה הוא מבחי' חולת אהבה של כנס"י בזמה"ג דליכא יחוד כו'. אבל ע"י מצות הצדקה שנמשך להיות ענני באמת ישעך לכן ומרפא כו'. ולכן והנה מנורה כו' ושבעה נרותיה עליה שעיקר המאירים אותה בקביעות הוא רק ז' מצות הנ"ל. וזהו והי' אמונת עתך פי' ע"י שאתה מאמין בהעתים שקבעו לך לתרומות ומעשרות כו' דהיינו ע"י ביטול רצונו לגמרי בכל העתים עי"ז מגביה העת דמל' לבחי' הרצוה"ע להיות עת רצון. והעיקר כנ"ל שזהו בחי' בכל מאדך עושין רצש"מ ע"כ עי"ז ממשיכים בחי' הרצוה"ע רעדל"ר שיומשך בבחי' עת. לתקן העת ע"ד עת לעשות. והתיקון שיהי' עת רצון. שהעת תקבל מרצוה"ע שלמעלה מהחכ' ע"י הצנור ואזי יהי' באמת ישעך שתתקיים הישועה וההארה במל' תמיד. וזהו בחי' חוסן ישועות שנמשך ע"י אמונת עתך כו':

ח **ולהבין** ענין שייכות והי' אמונת עתך שהו"ע קיום המצות שיומשך עי"ז חכ' ודעת. צלה"ק ענין שהתורה נק' בשם ראש. ומצות בשם רגל. התורה נק' בשם ראש כמ"ש (משלי ח' כ"ב) ה' קנני ראשית דרכו. כי נמשכה מבחי' ראשית חכ'. ועל המצות כתיב (ישעי' ס"ו) והארץ הדום רגלי בחי' רגל. והענין שיש מעלה ברגל שהראש מקבל ממנו. כמו שמקיז דם ברגל זהו רפואה לכאב בראש. או שמשימין הרגל במים חמין מושך הכאב מהראש. והרגל נשא את הראש. והיינו משום כי נעוץ תחב"ס. ולכן יש מעלה יתירה בהרגל על הראש. ולכן אמר משה שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו (במדבר י"א) הרי שהיו בבחי' רגל לגבי משה שהי' בבחי' ראש. ומ"מ אמר הקב"ה למשה כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל. לך רד. רד מגדולתך (ברכות ל"ב א'). ולכן כל אותן ל"ח שנים שהיו ישראל נזופין למקום לא נתייחד הדיבור למשה (עי' בת"א פ' שמות בד"ה מי שם פה לאדם. ובהגהות לד"ה באדם השליש. וע"פ כמגדל דוד צוארך. ובד"ה ואכלת ושבעת בפ' עקב. משם יובן ענין מדרגת משה מל"ע קודם שהשפיע התורה לישראל שאמר לא איש דברים אנכי. זהו רק מדרגת עצם החכ' לבד. ולכן כבד פה. וכבד לשון. שלא הי' יכול לישפל א"ע כו' וכענין מאין לי בשר כו'. אבל כשהי' צריך להשפיע התורה לישראל האיר בו בחי' אנכי מהוע"ל שלמעלה מהחכ' ומשם נמשך הפה לאדם. ולכן מיד התחיל לדבר דברים אלה הדברים אשר דבר משה. נמצא כי משה

שבת שבתון היא. לשון נקבה. ושב"ש הוא ל' זכר. ולכן ענין החוסן בהישועות היינו שיומשך מבחי' שב"ש הוא כו' שעי"ז דוקא יתקיים הישועות תמיד. (ובחי' זו בנפש כמארז"ל (אבות רפ"ד) איזהו גבור הכובש את יצרו, שצריך לזה גבורה. כמ"ש (משלי ט"ז ל"ב) טוב ארך אפים מגבור ומושל ברוחו כו' הרי שהרש גבורה זו למשול ברוחו נמשך מבחי' ארך אפים. וכח זה הוא ע"י עסק התורה שנק' עוז ותושי' שמתששת כח הנה"ב עד"ה כהדם הבלישי. ולכן שייך זה לבחי' הכ' ודעת שע"י עסק התורה נמשך להיות חוסן ישועות):

וב"ז לפי' הרד"ק והתד"א שבחי' אמונת עתך וחוסן ישועות זהו השכר. ושכר זה יהי' ע"י חכמה ודעת יראת ה' כו' דהיינו עסק התורה בתושב"כ ותושבע"פ והגדות. אבל רש"י ז"ל פי' שבחי' הכ' ודעת כו' זהו השכר. ושכר זה יהי' ע"י אמונת עתך שהו"ע קיום המצות התלויות בעתים שמיטין ויובלות תרומות ומעשרות כו' שהם מצות כבדות מאד יותר מרבע ממונו של אדם בכל שנה. והיינו כי פי' התד"א הנ"ל שהשכר הוא ע"י עסק התורה זהו ע"ד תלמוד גדול כו'. ופירש"י ז"ל שהשכר הוא ע"י קיום המצות זהו ע"ד מעשה גדול. וענין פירש"י ז"ל הוא מעין פי' הגמ' (שבת ל"א א') אמונת זה סדר זרעים כו' כי כל המצות הנ"ל מבוארות בסדר זרעים. וי"ל כי השכר דחוסן ישועות א"ש שהוא ע"י מצות הצדקה כמ"ש זורע צדקות ומצמיח ישועות. אבל מה שייך חכמה ודעת לקיום המצות:

ו הנה כתיב (תלים ס"ט י"ד) ואני תפלתי לך הוי' עת רצון. אלקים ברב חסדך ענני באמת ישעך. פי' ואני הוא כמ"ש (יחזקאל א') ואני בתוך הגולה. כי יש אני ואין. אין הוא או"א מהותו ועצמותו שאינו מושג כלל. אבל אני מורה על התגלות והוא בחי' עלמד"את"ג מלכותך מלכות כל עולמים מדת מל' שמלובשת להחיות העולמות והיא רק הארה בעלמא ונק' שם ומל' הכל להורות שהוא רק הארה כו'. והנה בחי' מל' מלובשת בגלות בע"ש כמארז"ל (מגילה כ"ט א') גלו לבבל שכינה עמהם. וזהו ואני בתוך הגולה ולכן ואני תפלה (תלים ק"ט ד') ל' התחברות היינו שתתחבר בחי' מל' עם מהוע"ל ית' ממש השוכ"ע דהיינו התחברות אני ואין. וזהו ואני תפלתי לך הוי' שתתחבר בחי' אני מל' עם שם הוי' להיות יחוד כו'. דהיינו שיהי' התגלות שם הוי' במל'. וכמ"ש אני הוי' שיהי' התחברות אני עם הוי' והיו לאחדים כו'. וזהו"ע התפלה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. שהתפלה נק' מטעם זה סולם שעל ידה הוא החיבור בחי' ארץ עם שמים כו' ואזי נק' עת רצון כי עת נק' מדת מל'. כי מלך מלך וימלוך עבר הוה ועתיד מקור הזמן. משא"כ בשם הוי' הי' הוה ויהי' כאחד למעלה מהזמן לגמרי. לכן נק' עת מקור הזמן. וזהו מצד ירידת המל' להחיות העולמות נק' עת. וגם מצד עלייתה בהעלי' להתייחד עם או"א ב"ה נק' ג"כ עת. כי יש עתים מיוחדים שהיא עולה להתיחד. מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו ובכל המועדים. ולכן יחוד י"ה שהוא תמיד נק' רעים דלא מתפרשין כו'. משא"כ יחוד ו"ה נק' דודים לפי שהיחוד רק לפרקים כו'. ולכן נק' עת. והנה בחי' ואני תפלתי לך הוי'. שהוא כשמתחברת המל' להתייחד עם שם הוי'. אזי נק' עת רצון. שהעת מקבל מבחי' רצון. כי רצון אותיות צנור שהיא המשכת הקו להאיר במל'. והיינו שהעת מקבל מבחי' רצון ע"י הצנור. וכענין יחיד חי העולמים מלך. שבחי' יחיד הוא או"ס מהוע"ל. ובחי' חי העולמים הוא המשכת הקו והגילוי בבחי' מלך. ובחי' חי העולמים הוא הצנור. כי ענין הצנור הוא המשכה והשפעה שיהי' אפשר להתקבל במקבלים. כמו צנור המקלח מהנהר שהנהר מל"ע שהולך בשטף א"א לקבל ממנו. אבל ע"י שנתמלא המים לימשך ע"י הצנור אזי באפשר לקבל כו'. וכך ענין הצנור למעלה הוא לצמצם והמשכת האור להאיר בגילוי במל' שתהי' יכולה לקבל כו'. והוא בחי' חי העולמים שממשיך מבחי' יחיד מהוע"ל כו' בבחי' מלך כו'. ופי' רצון אותיות צנור של"ל תחלה הרצון שימשך הצנור (גם הצנור להשפיע במל' נמשך דוקא מרצוה"ע שלמעלה מהחכמה כידוע בענין קונה הכל. ועי' בלקו"ת פ' עקב ד"ה ואכלת פ"ד) דהיינו שיהי' הרצון על היחוד שיתגלה שם הוי' ממש במל'. ושיתוקן מדת מל'. וזהו ג"כ מ"ש (תלים קי"ט) עת לעשות להוי'. פי' לעשות לתקן. היינו שבחי' העת צריכים לתקן ולחבר עם שם הוי'. ולכן צ"ל עת רצון שיהי' הרצון על בחי' תיקון ויחוד העת כו'. וכמו מועדים לשמחה פי' שמחה הוא גילוי אלקות. שבכל ימי החול מוסתר אלקות. אבל במועדים שנמשך גילוי אלקות נק' מועדים לשמחה. כמשל המלך דבלא בשעת שמחתו הוא טמון בהיכלו. ואימת מלך אין לו שיעור כו' שכל הנהגתו רק ברוממות שתפול אימה כו'. אבל בעת שמחתו יוצא מהיכלו ומתגלה לעבדיו. היינו שנעשה קרוב אפי' לעבדים כו'. והנה עיקר השמחה יהי' לעתיד ישמח הוי' במעשיו (תלים ק"ד ל"א) ולע"ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו (שבת פ"ט) שיתגלה הצחוק ות"ע כו'. ועכשיו במועדים לשמחה נמשך הארה מבחי' שמחה וגילוי דלע"ל. והיינו שבמועדים הוא עת רצון שיומשך השמחה והגילוי. וכמשל המלך שיש רצון וטעם הגורם שמחתו כו'. כלות המלחמה או שמחת בנו. וכך הוא מועדים לשמחה מפני שאז עת רצון (מצד טעם וענג) שיומשך השמחה כו'. וכך בחי' ואני תפלתי כו' הוא עת רצון שנמשך רצוה"ע שיומשך הצנור והיחוד במל' כו':

אלקים ברב חסדך כו'. צ"ל אלקים הוא מדה"ד. ואיך אומר ברב חסדך. והענין כי צדיקים מהפכים מדה"ד למדה"ר (ב"ר ע"ג סי' ג'). ולכן כשנמשך היחוד והתגלות שם הוי' במל' אשר יחוד זה הוא מצד הרצוה"ע שלמעלה משם הוי' אזי מתהפכים הגבורות דמל' לחסדים. וכמו ענין השקיפה כו' וברך את עמך ישראל כו' (דברים כ"ו ט"ו) וכל השקפה הוא מדה"ד (ירושלמי ספ"ה דמע"ש) ונמשך ממדה"ד גופא כל הברכות לישראל. והיינו שכשנתהפכו הגבורות לחסדים נמשך מהם השפעה מרובה יותר מבחי' החסדים. וזהו ברב חסדך רבוי החסדים (וכענין וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק):

ז ענני באמת ישעך. ישועתינו לא נאמר אלא ישעך כי הישועה היא למעלה דהיינו המשכת אורות עליונים במדת מל'. כי היחוד הו"ע ישועה (שאזי נפרד יניקת החיצונים ממנה גם עלייתה מבי"ע יהו"ת וגבול להתייחד עם או"ס יהו"ע ובל"ג זהו נק' ישועה. עוי"ל בעומק יותר כי פסוק זה אומרת כנס"י מל' ואני תפלתי כו'.

וה"ב

וימינו תחבקני הוא בחי' ימין מקרבת שיהי' כנש"י פב"פ. דהיינו שכל הפנים של האדם יהי' רק באלקות וכל עניני הגוף ועוה"ז יהי' רק בבחי' אחורים והילוכיות כאלו כפאו כו' (עד"ה כי ההרים ימושו. ומענין עת לחבק כו' בד"ה והי' אצלו אמון). וזהו עת לחבק. דהיינו כשמתגלה בחי' וימינו תחבקני. ויש עת לרחוק מחבק כמ"ש (איכה ב') השיב אחור ימינו שמסתלק ומתעלם בחי' ימין עליון. וההנהגה ע"י שמאל דוחה. ואזי כתיב (ישעי' ו' י"ב) ורחק הוי' את האדם. ומזה נמשכים הכ"ח עתים. והיינו שמבחי' עת לחבק נמשך הי"ד עתים שלטובה. ומבחי' עת לרחוק כו' נמשך הי"ד עתים להיפך. והנה כ"ח הוא ב"פ יד. היינו בחי' ימין ושמאל. שכשההשפעה הוא מבחי' יד ימין חסד דרועא ימינא אזי הוא עת לחבק כו'. ונמשך כל הי"ד עתים שלטובה. וכשההשפעה היא מבחי' גבורה דרועא שמאלא אזי עת לרחוק כו' ונמשך כל הי"ד עתים שאינן לטובה כו'. וזהו"ע כ"ח ימי הלבנה. י"ד ימים הראשונים הוא מילוי הלבנה. והיינו שמתקרבת אל השמש והולכת ואור כו' עד שבאמצע החדש מתקרבת הלבנה תחת השמש ממש ומתמלאת אור מהשמש בכל חלקיה. וי"ד ימים האחרונים מתחלת להתרחק מהשמש. ומתמעטת אורה עד שנתרחקה לגמרי שאין מאיר בה כלל אור השמש. ונעשית עלם השוך כו'. והיינו כי לבנה היא שם אלקים בחי' מל'. ושמש הוא שם הוי'. ובי"ד ימים הראשונים שההשפעה הוא מבחי' חסד דרועא ימינא אזי הוא התקרבות שיהרא לקבל האור והגילוי מבחי' שמש הוי'. ואזי נמשכים כל הי"ד עתים לטובה. ובי"ד ימים האחרונים שההשפעה הוא מבחי' גבורה שמאל דוחה אזי מתרחקת הלבנה לגמרי ואין מאיר בה שם הוי' כו'. וזהו יודעי בינה לעתים. דהיינו שמחברים וממשיכים התגלות הבינה בהעתים ועי"ז נמתקים כל הכ"ח עתים לטובה. וביאוה"ע כמ"ש (תלים קי"ג ט') אם הבנים שמחה. בנים הם המדות. ואמה ילדה שהם בנים. ואם הבנים היא בינה. ולכן נק' המועדים מועדים לשמחה כי במועדים הוא התגלות הבינה כמ"ש (ויקרא כ"ב כ"ז) והי' שבעת ימים תחת אמו. כי כל המועדים מדאורי' הם רק ז' ימים (ב' ימים דפסח. ראשון ושביעי. וב' ימים דסוכות ראשון ושמיני. ויום א' דשבועות. ויום א' דר"ה. ויוהכ"פ) והימים הם תחת אמו בינה. משא"כ בכל השנה הנהגת העולמות רק ע"י מדות. והנה עיקר התגלות השמחה דבינה יהי' לעתיד ולכן כתיב כע"ל (ישעי' נ"א י"א) ושמחת עולם כו' ונסו יגון ואנחה (הלעו"ז כל בחי' ששון ושמחה דקדושה). אבל מ"מ במועדים נמשך הארה ומעין כו' ולכן הם מועדים לשמחה. והענין כי בינה נק' עוה"ב עולם התענוג. כי עיקר התגלות התענוג הוא בהבנה. וכך בהבנה והשגה דבינה הוא התגלות עתיק כו' ולכן אם הבנים שמחה. עוז וחדוה במקומו כו' (דה"א ט"ז כ"ז). והנה כשממשיכים התגלות הבינה בהעתים דהו"ג אזי נמתקים כל העתים לטוב כו'. והיינו שמצד ריבוי התגלות התענוג נתבטל הדין כו'. וזהו יודעי בינה לעתים ר"ת יבל. יובל שעה"כ דבינה מקור התענוגים כו'. ובחי' זו בבני יששכר דוקא ע"י עסק התורה כמארז"ל (מד"ר ויגש פצ"ב סי' ה') יששכר יש שכר לפעולתך. קנה חכמה קנה בינה גימט' יש. והנה ענין יודעי בינה לעתים בעבודה היינו כי כאשר עמי לא התבונן אזי גם למעלה אין התחברות הבינה בהעתים הנמשכים מהמדות דהו"ג. אבל כאשר ממשיכים בנפש התגלות הבינה להיות מבין דבר מתוך דבר. תוך דבר הוא ממכ"ע ודבר הוא סוכ"ע. איך שהוי' אחד וכולא קמי' כל"ח. ומחברים התבוננות זו בהמדות שיתהפכו כל המדות לאלקות כו' עי"ז ממשיכים גם למעלה להיות יודעי בינה לעתים כו'. וזהו ג"כ ענין והי' אמונת עתך קיום והצלחת העתים ע"ד יודעי בינה לעתים. בחי' זו דוקא ע"י עסק התורה חכ' ודעת יראת ה' כו'. כי על התורה כתיב (משלי ח') ואהי' שעשועים יום יום משחקת לפניו בכל עת משחקת בתבל ארצו וגו'. כי פרשה בבחי' יום יום דהו"ב ששם התגלות עתיק תמיד עוז וחדוה במקומו. וזהו ואהי' שעשועים יום יום שע"י התורה נמשך התגלות ת"ע מאוא"ס ב"ה בבחי' יום יום דהו"ב. ואח"כ כתיב משחקת לפניו בכל עת. הנה השחוק ענינו התגלות התענוג לחוץ. וכך ע"י התורה נמשך התגלות הת"ע גם בכל עת דהיינו בכל הז"מ עליונות שמהם נמשך הכ"ח עתים. אך זהו לפניו עדיין דהיינו באצי'. ואח"כ כתיב משחקת בתבל ארצו. הנה תבל בגימט' ב"פ ארי' שבחיות ואופנים דהיינו שיומשך התגלות הת"ע גם בעולמות יצירה ועשי' להמתיק גם הדין שנשתלשל למטה מטה כו'. ולכן על ידי עסק התורה ממשיכים התגלות התענוג בהעתים ג"כ שיומתקו כו' ויהיו כולם לטובה כו'. וזהו ושעשועי את בני אדם. ועי"ז כתיב אברכה את ה' בכל עת. והנה סוף הפסוק ומבני יששכר יודעי בינה לעתים. לדעת מה יעשה ישראל ראשיהם מאתים. פי' לדעת מה כו' עדמ"ש (דברים יו"ד י"ב) מה ה' אלקיך שואל מעמך היינו שואל מעמך בחי' מ"ה וביטול. כי בבחי' מ"ה שורה אוא"ס ב"ה. וזהו לדעת מ"ה יעשה לו (שמות ב' ד'). והנה א"ת מה אלא מאה (זח"ג רנ"ד א') היינו שע"י ברכות ממשיכים ההתגלות דבחי' מ"ה וביטול בנפש. וזהו לדעת מה יעשה ישראל ראשיהם מאתים. כי יש אי"ק בכ"ר. בכ"ר למעלה מבחי' אי"ק והיינו שהוא בכפל. וכך עסק התורה גבוה יותר מבחי' הברכות שהם רק מאה ברכות. אבל התורה בחי' ואהי' שעשועים יום יום לכן זהו ראשיהם מאתים כו':

ה **חוסן** ישועות. כמו אמונת עתך שהעתים צריכים לבחי' קיום כנ"ל. כך בבחי' ישועות צ"ל חוסן וחוזק. כי הנה אחר גאולת מצרים הי' עוד גלות. והיינו שהגאולה הי' מבחי' נוק' כמארז"ל (מד"ר שה"ש פ"א סי' ל"ו) השירה הזאת שירה של נקבה כו'. ע"ד תשישות כח כנקבה. וא"כ לא הי' חוזק בהישועה אבל לע"ל יאמרו שיר זכר אז ישיר השיר הזה כו' וע"כ לא יהי' עוד גלות כלל. וזהו"ע חוסן ישועות. והוכן ההפרש בין אמונת עתך לחוסן ישועות. כי אמונת עתך היינו קיום המוחין מעלמי' ג"ר הב"ד בהעתים שהם הז"מ כנ"ל. וחוסן ישועות היינו כי ישועה הוא התגלות שלמעלה מבחי' מוחין הב"ד. כ"א מלמעלה מהשתלשלות דהיינו מהכתר ולמעלה יותר שמשם דוקא נמשך ישועות. וזהו ישועות שע"ה נהורין. והנה גם בבחי' זו צ"ל חוסן וחוזק שהרי גם שלמעלה מהכ' יש ג"כ

ושתים נתיבות פליאות חכמה כו' וברא עולמו בסופר וספר וסיפור. דהל"ב נתיבות הם עס"מ עם כ"ב אותיות שזהו רק המדות והחב"ד של המדות שהם העס"מ שבפדר"א. ומ"ש עוד בס"י וברא עולמו בסופר כו' הו"ע וכללן בשלשה שבפדר"א. כי ספר הוא תושב"כ אותיות דבינה. וסופר תושבע"פ ערבים עלי ד"ס כו' שהם מבחי' ח"ע כו'. וסיפור הוא דעת כמ"ש מפיו דעת כו'. שג' בחי' אלו הם המקור של העס"מ. (והנה איתא בכהאריז"ל דענין ג' ספרים שנפתחים בר"ה הוא ג"כ בחי' סופר וספר וסיפור. והיינו כי בר"ה מתחדש ההיות של העס"מ. וע"כ צריך להמשיך התחדשות ההיות מהמקור שהוא ג' ספרים הנ"ל שהם המולא ומקור של העס"מ כו'. והנה בגמ' (ר"ה ל"ב א') יש ג' דעות הני עשרה מלכיות דר"ה כנגד מי. ח"א כנגד עשרה הילולים שאמר דוד במזמור הללו אל בקדשו. וח"א כנגד עס"מ. וח"א כנגד עשה"ד. ופי' בפרדס ש"ב כי מאן דאמר כנגד עשרה הילולים היינו כנגד ע"ס שבמל' עצמה כי נצרך להמשיך ע"ס דמל' בעלם באמירת יו"ד פסוקים דמלכיות. ומ"ד כנגד עס"מ היינו להמשיך הע"ס דמל' מלמעלה יותר דהיינו מבחי' עס"מ שנת"ל שהו"ע המדות והחב"ד של המדות. ומ"ד כנגד עשה"ד היינו להמשיך מבחי' שלשה ספרים הנ"ל בחי' וכללן בשלשה שלמעלה מעס"מ כו'). ועתה יובן ענין לדיקים שמקיימין את העולם שנברא בעס"מ ע"י עשה"ד. היינו להמשיך בהעס"מ מבחי' המקור ושרש שהו"ע וכללן בשלשה עלמיות חב"ד שזהו עיקר התיקון והזיכוך של המדות דז"א שהו"ע עס"מ כנ"ל בענין השבת. כי מה שבעס"מ נשה"ע הוא גם בבחי' עלמיות ג"ר חב"ד. ואח"כ ע"י מיעוט הירח והטא עה"ד נסתלקו (ואח"כ חזרו ונמשכו מצד קדושת השבת) וא"כ נשאר בחי' העס"מ רק ז"מ וג' מוחין הב"ד של המדות כו'. ולכן ענין בוניך וקיום העס"מ שגם עלמות ג"ר הב"ד יתקיימו ויאירו בגילוי בז"ת בקביעות. וקיום זה הוא ע"י עשה"ד דוקא. כי קיום זה צ"ל נמשך ממקום גבוה ביותר מבחי' העס"מ עלמם ולכן קיום זה הוא ע"י התורה עשה"ד דוקא. כי עס"מ מתחילים בבי"ת חכ'. ועשה"ד מתחילים באל"ף פלא עליון והכ' מאין תמצא בחי' אין מקור התהוות החכמה. ומבחי' זו דוקא נמשך הקיום כמ"ש (ישעי' מ"ה) בי נשבעתי כו' דבר ולא ישוב. שבועת אמת כו' היפך הכזב ע"ד נהרות המכזבין שנפסקין פעם בשבוע אבל אמת הוא מה שאינו נפסק לעולם כו'. ושבועה זו להיות דבר ולא ישוב כו' נמשך ממקום גבוה מאד מבחי' אני הוי' ל"ש כו'. וזהו בי נשבעתי דהיינו מעתיקא שמלובש בפנימיות ז"א. וזהו"ע מקור מים חיים את הוי' (ירמי' י"ז י"ג) כא המקור שנובע ממנו מים חיים תמיד בלי הפסק כלל. וכך בחי' עלמותו ומהותו דוקא נק' מקור שיומשך הגילוי בתמידות בלי שינוים כלל ובחי' זו מלובש בתורה שנמשך בה האל"ף כנ"ל. וזהו היתרון מעלה של עשה"ד על עס"מ דאעפ"י שעשה"ד הם ג"כ מבחי' ח"ע דאורייתא מח"ע נפקת. אך בהתורה דמהכ"ל מלובש בה ג"כ בחי' אל"ף פלא עליון בחי' אין שלמעלה מהחכמה שמבחי' זו נמשך הקיום ולכן ע"י עשה"ד הוא הקיום דעס"מ. ולכן נק' התורה חיי עולם לשון נלחיות בלא הפסק כלל. ולכן אומרים על התורה אה"ע אהבתנו. וכדאי' בתדב"א (ח"א רפ"ו) אלו נאמר אה"ר הייתי אומר אהבה של מאה שנים כו' אבל כיון שנאמר אה"ע הוא לעד ולעולם. ובחי' זו רק בתורה. וזהו"ע סורתו אומנתו. כי פי' תורתו אומנתו היינו ע"ד ואהי' אצלו אמון. אומנא בוניך להיות קיום העולם. וזהו את הוי' האמרת היום (דברים כ"ו י"ז) שאתה המשכתו בעס"מ בתמידיות. וזהו"ע לדיקים שמקיימים את העולם. והיינו כדי שכל העס"מ שהו"ע ע"ס יהיו מאירים בהתגלות תמיד בהעולם בלי הפסק כלל. קיום זה ממשיכים לדיקים ע"י עסק התורה. כי התורה היא בחי' אומנא להיות בנין העולם כו'. ע"י שמאיר בה האל"ף פלא עליון מקור מ"ח כו'. שיהי' הגילוי בקביעות (והעיקר שגם ג"ר יהיו מאירים בקביעות בז"א ולא יסתלקו כו'). ולכן הם עוסקים בבנינו של עולם ונק' בוניך כו':

ד **וזהו** פי' והי' אמונת עתך. כי הנה עת נק' מדת מל'. לפי כי היא מקור הזמן מלך מלך וימלוך. משא"כ שם הוי' הי' הוה ויהי' כאחד שהוא למעלה מהזמן לגמרי. וענין אמונת עתך הוא קיום ונלחיות העת דמל' שלא יהי' בה שינויים כלל. עי' בלקו"ת בד"ה שובה ישראל עד פ"ה. וקיום זה נמשך ע"י חכ' ודעת יראת ה'. שהוא תושב"כ ותושבע"פ ואגדות שהם ג' ספרים סופר וספר וסיפור. דהיינו עלמי' ג"ר חב"ד כו' שמשם נמשך להיות אמונת עתך בבחי' קיום נלחי (כי עתה שמקבלת מבחי' ז"א ומוחין דז"א שהוא עס"מ. הרי יש בה שינויים שאין הארה זו מאיר בה בתמידי' רק לפרקים ועתים מזומנים כו' ונק' בשם דודים דמתפרשין כו'. אבל ע"י ההמשכה מעלמיות ג"ר שלמעלה מבחי' הב"ד דז"א אזי יהי' ההארה מאיר בה בקביעות. וזהו ביום ההוא יהי' שגם המל' תקבל מהיו"ד כמו הבינה בבחי' תרדל"מ כו'. ולכן ע"י חכ' ודעת כו' נמשך להיות אמונת עתך. והנה שרש הקיום ונלחי' נמשך מעת"י דוקא ששם בחי' אני הוי' ל"ש וע"ז ארז"ל (סוה"ט פי"ט. ויק"ר פ"ב) כ"מ שנאמר לי אינו זז כו'. ועי' בלקו"ת ד"ה הנ"ל. וי"ל לפי שבעלמי' ג"ר מאיר ע"י כידוע בפי' ממעמקים דקאי על פנימי' היסודות דאו"א ששם גנוז עת"י כו'. ועי' בלקו"ת בד"ה ביאור מעט ע"פ והרשתיך לי פ"ג וגם פ"ד בענין ל"י ד' יודי"ן דע"ב ע"ש ויובן כאן). וגם פי' אמונת עתך קיום העתים. כי העתים הם סדר זמנים. והוא בחי' ז"מ עליונות דאצי' עי' בביאור ע"פ ויאמר משה אכלוהו היום ובד"ה ביום השמע"צ ענין מקדש ישראל והזמנים. וקיום העתים שהוא הנלחת העתים כנ"ל היינו ע"י שכל עס"מ יהיו מאירים בהתגלות תמיד. והעיקר הוא שעלמי' ג"ר חב"ד יהיו מאירים בקביעות בז"מ דאצי'. וזהו"ע אמונת עתך קיום העתים. בחי' זו דוקא ע"י חכ' ודעת כו' תושב"כ ותושבע"פ דהיינו עסק התורה כנ"ל בענין לדיקים שמקיימים את העולם ע"י התורה. ובאוה"ע יובן עדמ"ש (דה"א י"ב ל"ג) ומבני יששכר יודעי בינה לעתים כו' כי יש כ"ח עתים י"ד לטובה וי"ד להיפוך. והיינו כמ"ש (קהלת ג') עת לחבק ועת לרחוק מחבק. עת לחבק הוא בחי' וימינו תחבקני שנמשך התגלות בחי' ימין ה' חסד עליון בבחי' חיבוק לכנס"י כאדם המחבק לחבירו שיעמוד עמו פב"פ ואין מניחו להפרד ממנו כו'. וכך בחי'

וימינו

ונלה ויסוד כו'. וגם בגשמי' השפעת הטפה עוברת ע"י כל הרמ"ח אברים (שהוא ג"כ התחלקות לעשר בדרך כלל עד"ה שאו ענין הדגלים). ועד"מ זה יובן למעלה שהתהוות העולמות מא"ס הוא ע"י עשר מדרגות. כמ"ש (משלי ג' י"ט) הוי' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה. בדעתו תהומות נבקעו. וכתיב (תלים פ"ט) כי אמרתי עולם חסד יבנה. והו"ע ע"ס. וע"י כל הע"ס נתהוו העולמות. וע"ז איתא בת"ז אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין וקרינן להון עשר ספירן (כדי) לאנהגא בהון עלמין. והיינו שכדי שיומשך מאוא"ס ב"ה שהוא בל"ג השפעת ההיות לעולמות בע"ג צ"ל נמשך ע"י כל הע"ס דוקא. וכמשל הנ"ל שכל השפעה צ"ל ע"י עשר בחי' והשרש לזה הו"ע הע"ס דאצי' שעל ידם נמשך ההשפעה מאוא"ס לעולמות בי"ע שהם בע"ג. עי' בת"א ד"ה כי אברהם לא ידענו בתחלתו. אך למעלה כל ספי' כלולה מעשר ופי' מאמר אחד הוא בחי' מל'. והנה במל' יש ג"כ ע"ס הכ' וחסד שבמל'. וכמו הדיבור שלמטה שכלול בו עשר בחי' שהרי יש חכמה שבדיבור. וגם מדות שיש לו רצון וחשק לדבר כו'. וא"כ אעפ"י שההתהוות צ"ל ע"י ע"ס. אך כיון שבמל' יש ג"כ ע"ס א"כ הי' יכול להיות כל ההתהוות ע"י המל' לבד (הגם שנת"ל כי מאמר אחד הוא כלל אך יש כלל ופרט וכלל. הכלל הראשון בכתר. והכלל האחרון במל'). ומ"מ נבה"ע בעש"מ היינו ע"י כל הע"ס. כמ"ש הוי' בחכ' כו' בבחי' עלמי' החכמה. והיינו שכל הע"ס האירו בהעולמות כי העולם נברא בלי קימוץ כ"א בויתור ונדיבת לב כו'. וזהו מארז"ל (ב"ר פי"ב סי' ה') כל תולדת שבמקרא חסר חוץ מאלה תולדות השמים והארץ בהבראם ואלה תולדות פרץ. והיינו כי העולם במילואו ושלימותו נברא. אור ז' הימים הי' אדם מביט בו מסוף העולם ועד סופו. והיינו שנבה"ע ע"י עש"מ שכל הע"ס האירו בהתגלות. גם ג"ר הב"ד היו מאירים בהתגלות. ואח"כ ע"י מיעוט הירח והטא עה"ד ירדו העולמות עד לע"ל שמחת עולם כו' ולכן תולדות פרץ מלא:

ג **ולהבין** ענין לדיקים שמקיימים את העולם שנברא ע"י עש"מ. הנה איתא בזהר (ח"ג י"א סע"ב) ע"פ עשרה עשרה הכף. שעשה"ד הם מכוונים כנגד עש"מ. ורק שגבוהים יותר כי הם מתחילים בא"ל"ף פלא ועש"מ מתחילים בבי"ת חכמה. וע"י עשה"ד הוא קיום העש"מ. וזהו וידבר אלקים את כל הדברים האלה זהו עשה"ד. לאמר שעל ידם יהי' קיום העשרה מאמרות. וצ"ל מהו קיום העשרה מאמרות ע"י עשה"ד. הנה איתא בפדר"א (פ"ג) בעש"מ נבה"ע וכללן בשלשה שנאמר ה' בחכ' יסד ארץ. כונן שמים בתבונה. בדעתו תהומות נבקעו. וצ"ל הלא החכמה והתבונה כו' שבפסוק ה' בחכמה כו' הם ג"כ מכלל העש"מ כדאי' בגמ' (חגיגה י"ב א') בעשרה דברים נבה"ע בחכמה כו' שנאמר ה' בחכמה כו' וא"כ מהו שאומר וכללן בשלשה. כיון שהם עצמם מכלל העשר כו'. והענין דהנה כתיב (בראשית ב' א') ויכולו השמים כו' ויכל אלקים ביום השביעי כו'. דמלשון הפסוק מבואר שכלה גמר השלמת השמים כו' ביום השבת גופא דהיינו שאיזה דבר נגמר ונשלם בשבת. מה שאין שייך לקרא זאת בשם מלאכה כו'. ובמד"ר (בראשית פ' יו"ד סי' י"א י"ב) אמרו הי' העולם חסר מנוחה בא שבת בא מנוחה. שזהו ג"כ גמר השלמת דבר כו'. דהנה בשבת אומרים השמים מספרים כו'. ופי' בזהר (תרומה קל"ו ב') מנהרין ומגלגלין. שהשמים גופא בשבת הם במעלה היותר עליונה שיש בהם הארה ואור גדול כו' משא"כ בימות החול. ולכן אין אומרים בחול השמים מספרים. והענין כי ששת ימים עשה ה' את השמים כו' שהם ששה מדות עליונות דאצי' שעל ידם נתהוו כל העולמות. והנה באמת לא הי' ההתהוות ע"י המדות לבד כ"א ע"י החכמה שנתלבשה בהמדות כמ"ש (תלים ק"ד) כולם בחכמה עשית. וכתיב ה' בחכמה יסד כו'. כונן שמים בתבונה. וא"כ למה כתיב רק ששת ימים דהיינו המדות לבד. והענין שההתהוות הי' ע"י החב"ד שבתוך המדות דהיינו המוחין של המדות בעצמן. דהיינו כפי קיום עצם המדות. ונק' עפי"ק מוחין דיניקה. שהם מוחין דקטנות. דהיינו כמו חלב דיניקה המגדיל רק אברי הגוף של הולד. אבל אין נמשך בו אז גילוי השכל כלל (עד שיטעום טעם דגן). וכך מוחין הב"ד אלו הוא רק קיום וחיות עצם המדות דז"א. וכמו שיש שכל וטעם של מדת האהבה למה יאהוב. ה"ז רק שכל של המדה. אבל אין ערוך לעצמיות מהות החכמה שלמעלה מהמדות. וכך בחי' הב"ד ומוחין דז"א בעצם אין ערוך לעצמי' ח"ע מה שאנת הוא חכים ולא בחכ' ידיעא כו'. ולקרב אל השכל קצת החילוק שבין החכמה של המדות לעצמיות החכמה עילאה אפ"ל משל מענין משנה וגמרא. כי בש"ס משנה מבואר רק הדינים כשר ופסול. ונמשכים משפה מדות. ומ"מ מבואר במשנה הטעם בקיצור. דהיינו שמבואר רק הטעם של עצם הדין בלבד. וגם זאת בקיצור. אבל בגמרא נכתב באריכות עומק החכמה והמקור של הטעם המבואר במשנה מהיכן הוא יוצא כדאמרי' מ"ע מנה"מ כו'. וע"כ יכולים ללמוד מהגמ' גם דינים אחרים משא"כ במשנה שהטעם מבואר בקיצור רק של עצם הדין לבד. וזהו משל על שאין החכמה של המדות ערוך לעצם ח"ע (וי"ל כי משנה בגירה. דו"ק בגירה. ורק הטעם של עצם הדין. משום כי אין נמשך בו"ק רק המוחין דהמדות. אבל תלמוד בבריאה שבה מאיר הב"ד. לכן בתלמוד מבואר מקור החכמה של הטעם המבואר במשנה). ולכן כתיב רק ששת ימים שנחשב רק ו"ק לבד כו'. אעפ"י שיש בהם מוחין הב"ד אבל הם נחשבים בכלל המדות כו'. והנה בשבת נמשך מוחין דגדלות בהמדות דז"א דהיינו מבחי' עלמי' ג"ר הב"ד בחי' עמקו מחשבותיך. ולכן בשבת השמים שהם המדות דז"א מספרין ומנהרין כו' אור גדול מאד כו'. והיינו משום כי בו שבת. השביתה מבחי' הדיבור. ונמשך החיות מבחי' מח"ע עמקו מחשבותיך עלם הו"ב כו'. וזהו בא שבת בא מנוחה. בינה עילאה נק' מנוחה כו'. וזהו ויכולו השמים כו'. שגמר השלמת השמים נשלם בשבת. דהיינו מה שנמשכו מוחין דגדלות מעלמי' הב"ד בהמדות שנק' שמים כו'. ועפ"ז יובן ג"כ הפדר"א בעש"מ נבה"ע וכללן בשלשה כו'. דמה שנבה"ע בעש"מ הוא מבחי' ז"מ דאצי' ומג' בחי' הב"ד המוחין דקטנות של המדות בעצם כו'. אבל ענין וכללן בשלשה בחכמה ותבונה ודעת. הוא בבחי' עלמי' ג"ר הב"ד כו' שלמעלה מעלה אין קץ על המוחין של המדות. וזהו ג"כ מאמר הש"י בשלשים

ובתים

והי' אמונת עתך חוסן ישועות חכמת ודעת. יראת ה' היא אוצרו (ישעי' ל"ג ו'). ופירש"י אמונת עתך. בזכות שאתה מאמין בהמצות התלויות בהעתים כמו תרומות ומעשרות שמיטין ויובלות ואתה מקיים אותם. עי"ז יהי' השכר חוסן ישועות חכמה ודעת כו'. ונמצא אמונת עתך הו"ע קיום המצות התלויות בהעתים וע"ד צדיק באמונתו יחי' (חבקוק ב' ד'). שע"י האמונה הוא הקיום כו'. והרד"ק פי' וכן אי' בתד"א (פי"ד) אמונת עתך. עתך הוא סדר הזמן ואמונת עתך הוא קיום הזמן ע"ד ותקעתיו יתד במקום נאמן (ישעי' כ"ב כ"ג) אמן כן יאמר ה' (מ"א א' ל"ו). ופי' ענין קיום הזמן הייני הצלחת הזמן. שיהי' שלום בארץ ושובע בעולם כו'. וגם תיכן ישועות דהיינו חוזק ישועות כ"ז יהי' ע"י חכמה ודעת יראת ה' כו'. חכמה הוא תושב"כ ודעת תושבע"פ. כי דעת עדיף יותר מחכמה כמ"ש (משלי ב') כי ה' יתן חכמה מפיו דעת. וכמשל המבואר במד"ר (שה"ש פ"א סי' ט"ז) אינו הפך אלא הפרוסה שבפיך כו' וזהו מפיו דעת. ולכן הוא תושבע"פ כמאחז"ל (עירובין כ"א ב'. ע"ז ל"ה א'. מד"ר שה"ש פ"א סי' י"ח) ערבים עלי ד"ס יותר מיינה ש"ת כו'. יראת ה' כו' זהו אגדות כמאחז"ל (אדר"נ ספכ"ט) כל מי שלמד הלכות ולא למד אגדות טעם טעם הכ' ולא טעם טעם יראת העת. וע"י עסק התורה בתושב"כ ותושבע"פ ולימוד אגדות יהי' אמונת עתך שהו"ע קיום והצלחת העתים. הנה כתיב (ישעי' נ"ד י"ג) וכל בניך כו' ורב שלום בניך ואחז"ל (ברכות ס"פ בתרא) א"ת בניך אלא בוניך. והיינו כי תיבת בניך באחר ורב שלום הוא מיותר לכן דורשים אותו בוניך. אלו ת"ח שעוסקים בבנינו ש"ע. וצ"ל מהו"ע עוסקים בבנינו ש"ע ומה שייך זה לת"ח. עסק התורה. הנה אחז"ל (אבות רפ"ה) בעש"מ נבה"ע והלא במאמר אחד כו' אלא כדי להפרע כו' וליתן שכר טוב כו'. וצ"ל כיון שהי' יכול לברוא במאמר אחד ורק שברא בעש"מ א"כ האיך יפרע מהרשעים בטענה זו כו'. והנה במד"ש פי' שמאמר אחד הוא בראשית ברא כו' כמאחז"ל (ר"ה ל"ב א') בראשית נמי מאמר הוא. וצ"ל כיון שהוא מאמר למה לא נאמר בו ויאמר כמו גבי הט' מאמרות. והענין דכתיב (ישעי' נ"ה) כי לא מחשבותי כו' שבאדם ממחשבה לא יהי' שום התהוות כ"א ע"י דו"מ כו'. אבל למעלה כאשר עבר"ל כו' נתהוו כל העולמות ע"י רצונו ומחשבתו לבד. וז"ש בראשית ברא ות"י בחוכמתא. וא"ת בקדמין שע"י רצונו וחכמתו ית' שהוא מח' עילאה נתהוו כל העולמו' בדרך כלל. ולכן אחז"ל (ב"ר פ"א סי"ט) את השמים כולל כל צבא השמים. ואת הארץ כולל כל צבא הארץ. וזהו"ע מאמר אחד שהוא בחי' הכ' מח' בחי' כלל. ולכן לא כתיב בו ויאמר כו' ואח"כ נתהוו כל העולמות בדרך פרט ע"י ט' מאמרות שמבחי' דיבור העליון. והענין כי אם הי' ההתהוות ע"י מאמר אחד מבחי' מח' לבד הי' רק ביטול. כיון שהיו העולמות מקבלים מן הא"ס רק ע"י ממוצע א' שהוא לבוש החכמה בלבד היו קרובים מאד לביטול כו'. כי פי' מאמר אחד הוא כמו הוי' אחד. שהחי"ת והדלי"ת כלולים בתכלית הביטול בבחי' האל"ף אאלפך חכמה שאין ניכר כלל ההתחלקות דו"ק וכמו"כ. כשנתהוו כל העולמות ע"י מאמר אחד שהוא בחי' חכ' היו כלולים בתכלית הביטול עד שלא הי' ניכר שום התחלקות ו"ק כלל. וכמו שיש עלמדאתכ"ס בחי' יש והמלאכים נק' נוני ימא שהם בתכלית הביטול ואין בהם שום פירוד כלל. והיינו לפי שמקבלים החיות מבחי' מח' וכמו המח' שמתאחדת עם האדם. ולכן משה ונחנו מ"ה ביטול. לפי כי מן המים משיתהו. שמקבל מבחי' יש עלמדאתכ"ס מח' כו'. וא"כ כש"כ כשהיו כל העולמות כלולים במאמר אחד מח' היו בתכלית הביטול יותר. והמכוין הי' שיתהוו נפרדים בבחי' יש כו'. ולכן נתהוו אח"כ כל העולמות בדרך פרט ע"י הדיבור עליון כמו הדיבור באדם שיוצא לחוץ ונעשה נפרד כמו"כ למעלה מבחי' דיבור עליון מתהוים נפרדים. וזהו עש"מ שנמשך החיות ע"י עשרה מדרגות. כדי שיהיו רחוקים מהביטול כו'. וגם כמ"ש בס"י שהיו האותיות מתגלגלין ברל"א שערים פנים ואחור שהו"ע חילופי אתוון ותמורות כמו א"ת ב"ש. שמחליפין הא' על ת' שהוא העלם גדול על האל"ף כמו משל על השכל. ונק' הארה. והארה דהארה כו'. וזהו"ע אחד בחילופי אתוון ועד (זח"ב קל"ד א'). והנה אחד ביטול אמיתי ובחי' ועד הוא רק ביטול היש לבד אעפ"י שהוא חילופי אתוון דאחד כו'. וזהו בעש"מ כו' כדי להפרע. והיינו כי אם הי' ההתהוות ע"י מאמר אחד לבד שלא הי' תערובות טו"ר ובחירה כלל. כ"א רק ביטול. וא"כ לא הי' שייך שכר ועונש. אבל עכשיו שנתהווה ע"י עש"מ שנתהווה עלמדאת"ג נפרדים ויש תערובות טו"ר ובחירה ע"כ שייך שכר ועונש. ולכן כדי להפרע כו'. וליתן שכר טוב כו'. והנה מה שנתהוה ע"י עש"מ הוא כדי שיהי' התהוות נפרדים. אבל אח"כ המכוון שיהי' ביטול אמיתי גם בנפרדים נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים (רבות במדבר פי"ג סי' ו'). וזהו"ע עוסקין בבניינו ש"ע להמשיך התגלות מאמר אחד הכולל עש"מ שיתגלה בהעש"מ. והיינו ע"י עסק התורה בחי' כלל וידבר כו' את כל הדברים האלה לאמר כו' בדיבור אחד נאמרו שהוא כלל כענין מאמר אחד הכולל כל העש"מ. ולכן וכל העם רואים כו' רואים את הנשמע ושומעים את הנראה (רש"י עפ"ז). כי מה שיש הבדל בין ראי' לשמיעה הוא בהתחלקות כחות הנפש להתלבש בגוף. אבל כמו שהם בהתכללות בעצם הנפש אין שום הבדל בין ראי' לשמיעה. ובשעת מ"ת האיר עצם הנשמה ה"י שלמעלה מהתחלקות הכחות. ולכן ע"י עסק התורה ממשיכים הגילוי דבחי' מאמר אחד בהעש"מ:

ב **ויש** עוד פי'. שעש"מ גבוהים יותר. וכ"מ פשט לשון המשנה דעכשיו שנבה"ע בעש"מ הוא גבוה ומשובח יותר מאילו הי' נברא רק במאמר אחד לבד. והמשל בזה כמו כשנותנים לאדם לשמור כלי שאינה יקרה אזי כשמאבדה אין העונש גדול וכששומרה אין השכר מרובה כ"כ. אבל כשנותנים לו לשמור כלי יקרה מאד אזי כשפושע בהשמירה העונש גדול מאד. וכששומרה כראוי השכר מרובה. וכמו"כ עכשיו שנבה"ע בעש"מ נתני לאדם לשמור דבר נקי ויקר ביותר. והענין כי באמת כל התהוות צ"ל ע"י עשר בחי' דוקא. וכמו השפעה מרב לתלמיד מוכרח להיות ע"י עשר בחי'. כי באדם יש ג' שכליים וז' מדות. והשפעת השכל צ"ל ע"י כל הג' שכליים חב"ד כידוע. וע"י כל המדות. אהבה שיהי' לו רצון להשפיע להתלמיד. וגם שייך יראה

ולא

אך גם הבירור הוא לברר מדרגות קטנות. רק מדרגות הפנימי' לבד דקליפה. ובלילית הפוחת לא יפחות מז' והמוסיף לא יוסיף על י"ג כמשנ"ת :

ועפי"ז יובן מה שהיל"ע בא ונכנס להאדם לאחר י"ג שנים דוקא. והענין כי הנה יל"ע פי' יצירה לטב. שהיצירה הוא בחי' טוב. וידוע שמדרגת הטוב הוא לברר את הרע. וזהו תכלית המכוון מהיל"ע לברר את היצה"ר להיות בכל לבבך בשני יצריך. ועפ"ק הו"ע מ"ה מברר ב"ן. כי הנה"א והנה"ב הם מ"ה וב"ן שבאדם. והנה בירור זה א"א להיות ע"י בחי' או"פ לבד דהיינו המדות דנה"א שמקבלים מהדעת דקדושה כי נגד זה יש לעו"ז דעת דקליפה עה"ד טו"ר. אשר כמו הדעת דקדושה כשמשכיל ומעמיק דעתו בגדולת או"ס ב"ה דכולא קמי' כל"ח עי"ז מוליד אהוי"ר לאלקות כו' ככ"ל. כמו"כ לעו"ז הדעת דקליפה שמשכיל את העולם ומלואו ליש ומציאות מוליד התפעלות והמדה לתאות עוה"ז וכיסופין בטלין דילה. והגם שיש יתרון כח לקדושה ונה"א על נה"ב מ"מ ה"ז מלחמה ולאום מלאום יאמץ. ואף ג"ז רק לאכפיי'. אבל לא אתהפכא ממש להיות בכל לבבך בשני יצריך. ותכלית המכוון מהיל"ע להיות מברר להיצה"ר. ופי' מברר הוא שליטה תדירית שיהי' היל"ע שליט ומושל תמיד שלא יהי' בחי' מלחמה כלל עד שיתהפך להיות בכל לבבך כו'. וזה א"א להיות ע"י האו"פ מאחר שיש כנגדם לעומת. כ"א ע"י שהיל"ע בא להאדם לאחר י"ג שנה באז נמשך בו כח המברר. והוא לפי שסרש בחי' מ"ה המברר הוא במלאך דא"ק שא"ק הוא בחי' כתר הכללי. אריך הוא רצון. ומלאך דא"ק הוא בחי' רעדכ"ר כו'. ובעבודה הוא בחי' אה"ר רצו"פ כלה שארי ולבבי בחי' יחידה שמקבלת מבחי' יחיד כו'. והוא נמשך מלמעלה ע"י בחי' יגת"ד שמהם נרש האה"ר ככ"ל. והארת יגת"ד מתגלה בהאדם לאחר י"ג שנה. לכן אז נכנס בו היל"ע. שע"י המקיפים דקדושה בחי' הארת יגת"ד הנ"ל עי"ז יוכל לברר להיצה"ר להיות שליטה תמידי' כו' כי לנגד בחי' זו אין לעו"ז כלל ביצה"ר ונה"ב. כי הגם שנת"ל שיש בחי' מקיפים דקליפה ג"כ שהם ג"כ למעלה מהשכל אצלם. אך באמת אינם לעומת כלל נגד המקיפים דקדושה. כי המקיפים דקדושה הם באמת בחי' למעלה מהשכל והחכ' שהם בחי' אורות מקיפים עליונים כו'. אבל המקיפים דקליפה נק' זקן וכסיל שבאמת הם למטה מהשכל. כי ענין המקיפים דקליפה נת"ל דהיינו שאינו שומע להשכל שאף שהשכל משכיל בעונש הדין ברוחניות או בגשמיות ואינו מרשהו לעשות אעפ"כ הוא עושה נגד השכל. וה"ז בחי' עקשות שלמטה מהדעת ואין שייך כלל לומר שהם למעלה מהשכל לפי שאין מקבלים מהשכל. כי העדר קבלתם מהשכל הוא רק שאין שכל מועיל להם לפי שהם מדות נמוכות וגסות מאד שאין יכולים לקבל שכל ע"ד שמדות דבהמה מתנהגים שלא עפ"י שכל שהם למטה מהשכל ואינם כלים לשכל. כך בחי' מקיפים דקליפה שלמעלה מהשכל כו' שתקיפים מהשכל שאין שכל מועיל להם לפי שהם נמוכים מחד והם למטה מהשכל כו'. אבל המקיפים דקדושה הם באמת בחי' למעלה מהשכל עד שגם בחי' חכ' דאצי' קצרה מהשיג מעלות אורות המקיפים כ"א הגילוי הוא בבחי' מו"ס דוקא. כענין מארז"ל (מנחות כ"ט ב') שתוק כעבמ"ח (שאין הפי' עקשות ח"ו כמ"ש במ"א) לכן לנגד בחי' זו אין שום לעומת בקליפה וילה"ר. לכך ע"י התגלות המקיפים יגת"ד בהיל"ע לי"ג שנה עי"ז יש כח בידו להיות מברר להילה"ר להיות שליטה וממשלה תמידיות ולהפכו שזהו המכוון מהיל"ע. לכן אז עם כניסת המקיפים נכנס גם היל"ע בהאדם לי"ג שנה דוקא. ואף גם בחי' התלבשות הפנימי' דיל"ע אין יכול להיות לפני י"ג שנה קודם כניסת המקיפים. כי ידוע שהילה"ר בא ונכנס בהאדם מיד בהוולדו עם הפנימי' ומקיפים שלו שלכן נק' מלך זקן ככ"ל. ואם הי' מהקדושה התלבשות הפנימי' לבד הי' יכול להיות נבלע ח"ו בהתגברות הפנימי' ומקיפים דקליפה עליו ושוב לא הי' מועיל כניסת המקיפים דקדושה לברר ע"ד שנה ופירש כו'. לכן היל"ע נכנס ובא להאדם לי"ג שנה דוקא שאז מתגלים המקיפים דקדושה בהאדם הארת יגת"ד או"מ דקדושה. שעי"ז כל המקיפים ופנימי' דילה"ר הי' כלא הי'. כי לגבי בחי' זו שביל"ע כל המדות דילה"ר בטלים ומבוטלים. ובזה יתורץ הקושיא ג"כ למה שהילה"ר מקדים טענותי' שלכאורה קשה לנלהו אח"כ. אך כ"ז אם הי' צ"ל בדרך מלחמה דהיינו שהי' תחלה התלבשות הפנימי' לבד דהיינו המדות שמקבלים מהשכל שצריך תחלה להתקבל השכל דקדושה בהאדם ועי"ז יתגלו מדות דקדושה כו'. א"כ מאחר שהילה"ר מקדים טענותי' בנפש השכלי' אין מתקבל השכל דנה"א בנקל כ"כ. אבל כיון שהיל"ע בא לי"ג שנה הפנימי' עם המקיפים דקדושה ביחד. שהמקיפים הם בחי' אה"ר שלמעלה מהשכל שלנגד בחי' זו אין שום לעו"ז בילה"ר לכן עי"ז מתבטל הילה"ר עם טענותיו והי' כלא הי' ולא שייך בחי' מלחמה כלל. ורק שצריך לבררו ולהפכו דרך בירור כו'. לכן יש כח בנה"א לברר כו'. ועז"כ (ישעי' מ"ג) עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו. פי' יצרתי לי הוא יצירה שהוא לי בחי' יל"ע הוא דוקא עם זו. זו גימט' י"ג היינו לי"ג שנה. כמ"ש בתשובת מהרי"ל על כניסת הפנימי' ומקיפים דקדושה שע"ז מורה ג"כ תיבת זו הז' או"פ והוי"ו מורה על המשכת או"מ ויש בזה כמה פי'. אך בכלל הו"ע המשכת פנימי' ומקיפים ועי"ז יצרתי לי שהיצירה הוא לי. דוגמא לזה הו"ע בירור מ"ה דתיקון שמברר לתהו שהתהו קדמה לתיקון. אך היינו קדימה זמניית אבל מפני שהתיקון בחי' רוח יש לו קדימה במעלה על התהו. בחי' נפש. לכן הוא מברר את התהו. וכמו שהתיקון מברר תהו. כך יש כח בנה"א ויל"ע מ"ה שבאדם לברר את הילה"ר ונה"ב הקודמין ליכנס שהוא בחי' ב"ן שבאדם ולהפכו לטוב:

כידוע שענין לבן ותכלת זהו אהוי"ר. ולכן אל יפחות משבע זהו בחי' אהבה זוטא שנמשכת משכל. והמוסיף לא יוסיף על י"ג שהוא האה"ר שלמעלה מהשכל בחי' או"מ. שהם הוא י"ג כנ"ל. והנה כתי' את זלעו"ז עשה האלקי' (קהלת ז' י"ד) שכמו שיש בקדושה ב' בחי' מדות שבע וי"ג או"פ ואו"מ. כך יש בשט"א ג"כ ב' בחי' אלו דשבע וי"ג. פנימי ומקיף דקלי'. וכמ"ש יצב גבולות עמים למספר בנ"י (האזינו ל"ב ח'). וזהו מה שבחה"ס מקריבים ביום ראשון י"ג פרים. ופוחת והולך עד שבע. והענין דהנה יש מדות היאה"ר שנולדים מהשכל. שהשכל דקליפה מחייב שמדה רעה כמו עד"מ כעס וגאוה. שהחכמה שלו עושה אותו ליש ודבר. גסות וגאוה. בעלי במות ארנון כנודע. וכתי' חכמים המה להרע (ירמי' ד' כ"ב). לכן השכל שלו מחייב שצריך לכעוס ולהתגאות כו'. או כשמלבש השכל שלו בהרהורי עבירה ומעמיק דעתו ברע. אזי נולד מזה בלבו תאוה כאש בוער לדבר עבירה. והנה מדות אלו של היאה"ר שנולדים מהשכל הם שבע. ונק' פנימי דקליפה. אבל יש ג"כ מדות רעות מאד של היאה"ר שלמעלה מהשכל. שאין נולדים מהשכל כלל. והם מקיפים דקליפה. וכמו עבר עבירה ושנה הותרה לו (יומא דף פ"ו ע"ב קדושין מ' ע"א). וצ"ל האיך הותרה לו. והענין שנעשית לו כהיתר בלי שום שום טעם כלל. לפי שהמשיך עליו מקיף דקליפה שמקיפו מכל צד ומושכו לדבר עבירה בלי שום טעם ויבוב דעת בשכל כלל. עד שדומה בעיניו כהיתר. דהנה כמו שבקדושה יש בחי' וימינו תחבקני שהוא בחי' ורב חסד מקיף עליון שלמעלה מהחכמה שמשם נמשך אה"ר מלמעלה על האדם בבחי' חיבוק ומקיף ומושך את האדם לאלקות בכלות הנפש ממש למעלה מהטעם כמ"ש משכני אחריך נרוצה (שיר א' ד'). והאדם אינו יודע מאין בא לו זאת (כי לא הכין עצמו בהתבוננות כלל). כמו"כ בלעו"ז יש ג"כ בחי' אלו. וכמאמרז"ל הבא לטמא פותחין לו (יומא ל"ח ב'). דהיינו נו"ן שערי טומאה כתרין מכראין מקיפים דקליפה. שמושכין את האדם לדבר עבירה בלי שום טעם והתעוררות בשכל כלל. אע"פ שלא חשב מתחלה כלל בהרהורי עבירה כו'. (וזהו והסירה שמלת שביה. מקיפים דקליפה. וע"ז כתי' כי ברע הוא (תשא ל"ב כ"ב) שמוקף מהרע כו'. וזהו ואת נפש אויבך יקלענה בתוך כף הקלע (ש"א כ"ה כ"ט) דהיינו למקום רחוק מאוד. מקיפים דקליפה). וגם עוד ענין מקיף דקליפה הוא אעפ"י שהשכל דקליפה של הנה"ב הי' מונע אותו מעבירה זו. או מצד גודל חומר העון. כמו אותן שיורדין לגיהנם ואין עולים כלל. או מצד שיענש בגשמיות מחוקי המלך שידונו למיתה עבור זה. אבל אינו שומע כלל ועושה את הרע בלי שום טעם כלל למעלה מהשכל שהשכל אינו מועיל לו כלל להסירו מהרע ועושה את הרע אעפ"י שיודע שיענש כו'. לפי שהמקיף דקליפה מושכו להעבירה למעלה מהטעם. והנה ע"ז כתי' האובדים בארץ אשור (ישעי' כ"ז י"ג). פי' אשור זהו הספך מבחי' אשר קדשנו במצותיו. שהוא בחי' עתיק דקדושה מקור התענוגים. ואשור זהו עתיק דקליפה עומק רע. וזהו נגע הספך מענג כו'. והנה עתיק דקדושה הוא עיקר בחי' מקיף עליון שלמעלה מהשתלשלות. כמו"כ להבדיל כו' עתיק דקליפה הוא מקיף דקליפה שמשם מושכין האדם לדבר עבירה בלי שום טעם ושכל. שהשכל אין מועיל לו כלל. ולכן האובדים בארץ אשור שמאבדים עצמן לדעת כו' כי מושכין אותו בע"כ. והנה מדות אלו של היאה"ר שלמעלה מהשכל מקיף דקליפה הם י"ג. וזהו שנק' מלך זקן וכסיל. פי' זקן. דכמו בקדושה זקן שקנה חכמה. כי חכמה כח מ"ה ביטול אמיתי. וע"כ נמשך בחכמה הגילוי מכל הי"ג מדות הרחמים שלמעלה מהחכמה (שהם בחי' מקיף על החכמה) והם י"ג תיקוני דיקנא קדישא עילאה. וזהו זקן שקנה חכמה. במ"ת נדמה להם כזקן כו'. וא"כ פי' זקן זהו המדות שלמעלה מהחכמה או"מ. והם י"ג ת"ד. וכך בלעו"ז נק' היאה"ר מצד המדות שלו שלמעלה מהשכל מקיף דקליפה מלך זקן כו'. והם ג"כ י"ג. דיקנא דקליפה זקן אשמאי כו'. והנה כתי' משא גי חזיון דקאי על ירושלים שכל החוזים מתנבאים עליה. וא"כ גי זהו בקדושה עליונה מאד. ויש גי בקליפה. גיהנם. הוא גי הנם. כמ"ש (דה"ב ל"ג ו') בגי בן הנום כו' (גיא ההריגה. גיא ללמות כו'). והיינו כנ"ל שכמו שיש בחי' י"ג בקדושה. כן יש בלעו"ז כו'. והענין כי גי הוא מקום מדרון ושפל. ובקדושה זהו כנס"י יסוד דנוק' דקדושה כו'. ופי' וענין זה בעבודה בנפש היינו כשהאדם הוא בחי' גי ומדרון לאלקות. דהיינו שמכניע ומבטל עצמו לגמרי לגבי אלקות. וכמארז"ל בטל רצונך מפני רצונו (אבות פ"ב מ"ד). ביטול הרצון מכל וכל כו'. שאזי הוא כלי קיבול אמיתי לאלקות. ולמעלה בכנס"י שנק' כוס ישועות כו' שהיא כלי שנמשכים בה כל האורות עליונים מכל המדות. הן מהמדות דאצי' שנק' עורי נהורא או"פ והם שבע. והן מהמדות שלמעלה מאצי' שנק' עורי חשוכא או"מ והם י"ג. ולכן נק' כנס"י שושנה. מה שושנה אית בה תליסר עלין אוף הכי כנס"י אית בה תליסר מכילן דרחמי. וזהו גי חזיון (ישעי' כ"ב). שנק' גי לפי שמאירין בה כל הי"ג מדה"ר שלמעלה מאצילות:

מכאן ע"ס הדרוש הוא מרשימה

ובמ"כ בנפש כשהאדם הוא בבחי' גי שפלות וביטול ומפשיט א"ע מכל מה' ורצונות זרים ואינו רוצה לקבל כ"א מאלקות אזי הוא כלי לכל הבחי' ומדרגות עליונות ושורים עליו כל הי"גמה"ר למי נושא עון למי שעובר על פשע לשארית נחלתו למי שמשים א"ע כשיריים. ולהיפוך בחי' גי דלעו"ז יסוד דנוק' דקליפה לבבכם ועיניכם אשר אתם זונים. כשמקשר א"ע בתאוות רעות ורצונות זרים אזי הוא גי בקליפה שנמשכים עליו כל המקיפים דקליפה שהם ג"כ י"ג כמו להבדיל בקדושה שהם יגמה"ר כו'. עכ"פ מבואר דכמו שבקדושה יש ז"מ בחי' פנימי'. וי"ג בחי' מקיפים כו'. כן הוא בלעו"ז יש ג"כ ז' וי"ג. והנה סדר הבירור לברר הקליפה. תחלה צריך לברר להסיר המקיף דקליפה. ואח"כ בנקל ג"כ לברר גם את הפנימי' דקליפה. ולכן פרי החג שהם בירור הע"ש. יום ראשון מקריבים י"ג פרים. מפני שביום ראשון הוא ענגא דאהרן בחי' חסד שבחסד דבינה בחי' הפנימי' והמקיף שלו כידוע. לכן אז יש כח לברר גם המקיפים דקליפה י"ג שלהם. ואח"כ פוחת והולך עד שביום האחרון מקריבים ז' לברר הפנימי' שלהם. והגם שאז הוא האורות מועטות בקדושה.

אך

זולתה עד שלא היתה יכולה לסבול שום התכללות ממדה זולתה. וז"ש (שם) וימלוך תחתיו כו'. הנה המלוך כו'. שכל מדה הפלה שתמלא רק היא לבדה כל מקום מדה זולתה. וע"ז אחז"ל ואל יהי קשה כארז (תענית כ' ע"א). וזהו ההפך ממש מבחי' משכן דתיקון כנ"ל. וע"כ נק' מלכים. וע"כ היצה"ר שהוא משה"כ דמדות דתהו נק' מלך. זקן. לפי שערשו ממלכין קדמאין דתהו שהם הזקנים שקדמו לעולם התיקון. וכסיל. לפי שהשבירה הי' רק בז"ת מדות לבד. וא"כ הוא חסר מוחין שמג"ר (כי רק אחוריים דחו"ב שבתוך המדות נפלו כו'). ובפרטיות הוא חסר מוח הדעת לגמרי כו' וזהו אשר לא ידע" להזהר:

ה **ועתה** צ"ל כיון שהיצה"ר מקדים להתלבש בגוף י"ג שנים וכמ"ש בזהר ר"פ וישב ובגין דאיהו אקדים עם בר נש כו' ובא לטעין טעינתי' כגוונא דא תגינן מאן הוא רשע ערוס דא הוא מאן דאקדים לאטעאה מילוי לקמיה דיינא עד לא ייתי חברי' כו' ודיק הראבון בריבו כו' יעו"ש. וא"כ הקושיא למה היתה כזאת מלפניו ית' שלא לחוש לדין במיעת טענת אחד מהשבע"ד קודם חבירו. דהא בינונים זו"ז שופטן כו'. ובפרט זמן רב כזה י"ג שנים. ואיך יהי' ביכולת היצ"ט אח"כ להכניעו כו'. וגם צ"ל טעם להזמן די"ג שנים. למה אחר י"ג שנים דוקא בא היצ"ט ולא מקודם. והנה יש בזה ב' טעמים. א' עפ"י קבלה (מבואר בהרמ"ז ר"פ וישלח). דהנה כשנולד האדם מיד נמשך בו נפש דקדושה. אבל רק נפש לבד שמבחי' מל' שנק' נוק' מקבל. דהיינו שם ב"ן מתברר כו'. וא"ז נק' יצ"ט. כי פי' יצר טוב זהו מדות דקדושה אהוי"ר כו' כמשנ"ת בתו"א בד"ה המגביהי לשבת יעו"ש. כי השכל הוא בריאה מאין ליש. שאין מושג שאדם כלל מהו למעלה מהשכל. וא"כ התהוות השכל מלמעלה מהשכל זהו יש מאין. ולידת והמשכת המדות מהשכל זהו רק מהעלם אל הגילוי ע"כ נק' יצירה. ולפי שהשכל של נס"א אין משכיל רק אנקות שאין לו השכלה אהרה כלל. ע"כ המדות שנמשך משכל זה הם רק לאלקות לכן נק' מדות אלו יצר טוב. וא"כ יצ"ט זהו רוח דקדושה (שלמעלה מנפש) ונמשך מת"ת כללות ז"א שנק' דכורא שם מ"ה מברר. אבל מיד כשנולד האדם שמתלבש בו רק נפש דקדושה א"ז יצ"ט עדיין. והנה היצה"ר בשלימות מתלבש שהאדם מיד שהולדו בכל המדות שלו. וזהו לפתח חטאת רובץ (בראשית ד' ז') חטאת ל' נקבה (כי חטא ל' דכר וחטאת ל' נקבה) ורובץ הוא לשון זכר. והיינו שרומז על כללות דו"נ דקליפה שמהם נמשך נפש ורוח דקליפה. ששניהם מתלבשים שהאדם מיד שהולדו. ולפי שבקליפה הנוק' גוברת והיא העיקר ע"כ כתי' חטאת רובץ כו'. וכל המדות של היצה"ר בין פנימיים ובין מקיפים דקליפה הכל מתלבש שהאדם תיכף שהולדו. ולכן נק' היצה"ר מלך זקן שמיד שהולדו הוא זקן שכל הקומה שלו הפנימי והמקיף נמשך הכל בבת אחת וע"ד דפירש"י בחומש פ' תולדות על עשו. שנק' כן לפי שנעשה ונגמר בשערו כבן שנים הרבה (שנולד עשוי ונגמר כולו כו') משא"כ על היצ"ט כתי' צדיק כתמר יפרח (תהלים צ"ב י"ג) דשליק לפי' שנין כסדר המדרגות שמיד שהולדו הוא ילד עדיין כו'. ואה"כ כתמר כו'. ואח"כ כארז בלבנון כו'. ואח"כ עוד ינובון בשיבה כו'. ושאחז"ל (במד"ר פ' לך פמ"ה) הקולין הללו לא מתגדלין ולא נזרעין מאליהן הן יולאין ומתמרים ועולים. החטים הללו כמה לער וכמה יגיעה עד שלא יעלו עכ"ל. ולכן כדי שיומשך ויתגלה היצ"ט להתלבש באדם לריך להשתהא י"ג שנים. דהנה כת"ל שיצ"ט הוא רוח דקדושה (שלמעלה מנפש) ונמשך מתפארת כללות ז"א. וידוע דבית ספירן מקנן ביצי'. וא"כ היצ"ט הוא מעולם היצירה והיינו מת"ת דיצירה. ולכן לריך להשתהא מקודם י"ג שנים שלימים. נגד ע"ס דעשי' ונה"י דיצי' (כידוע שנה"י של עולם העליון שייך לעולם התחתון). והיינו שמתחלה לריך להשתלם הנפש דקדושה שמעשי' (שמתלבשת באדם מיד שהולדו) מכל הע"ס דעשי' וזהו הי"ד שנים ואח"כ עוד ג' שנים להשתלם גם מנה"י דיצירה. ואח"כ בשנכנס יום א' בשנת הי"ד יוכל להתגלות היצ"ט שמת"ת דיצירה. זהו טעם א' מה שהיצ"ט בא לאחר י"ג שנים דוקא:

ו **וטעם** הב' (עפ"י הסידות) מה שהיצ"ט בא לאחר י"ג שנים דוקא יובן בהקדם להבין מאחז"ל (מנחות נ"ט א') גבי לולית תנא הפותח לא יפחות משבע והמוסיף לא יוסיף על שלש עשרה. דהנה יש ב' בחי' אהבה. הא' אהבה עזה לדבקה בו ית' הנמשכת משכל והתבוננות בגדולת אור אין סוף ב"ה איך שהוא סובב כל עלמין וממכ"ע וכולא קמי' כל"ח יוזהי אהבה זוטא. ונק' אור פנימי כפי שמושגת בשכל ויש לה התיישבות בשכל שמוגבלת בכלי המוח ולב כו'. והב' אה"ר שלמעלה מהשכל לגמרי. ליכלל וליבטל בעצמות אור א"ס ב"ה ממש אליו ולא למדותיו. אנת הוא חד ולא בחושבן. שבהתכללו שם יהי' אין ואפס מכל עבר בחי' הנפש כו'. ואה"ר הלזו נק' או"מ לפי שאינה מושגת בשכל כלל. שבוס שכל והכמה קודם מלהשיג אה"ר כזו. וגם שאינה מוגבלת בכלי המוח והלב. והיא בחי' בכל מאדך בלי גבול. ובחי' אה"ר הזו היא באה מלמעלה על האדם מבחי' ימין עליון שלמעלה מהשתלשלות ימין מקרבת. וע"ז כתי' ויתינו תתבקני (שיר ב' ו') עד"מ אדם החובק להבירו שלא יפרד ממנו שאין שבת הדיבוק הזה מחמת הנחבק. כ"א מחמת החובק. כך התעוררות אה"ר העליונה באה על האדם מלמעלה שמתלהב ומתלהט ליכלל כו' ואינו יכול ליפרד מזה כלל. ואינו יודע מאין בא לו זה. וע"ז כתי' אהבתי אתכם אמר הוי' (מלאכי א' ב'). והנה השרש לב' מיני אהבות אלו הוא. כי יש למעלה ב' בחי' מדות. דהנה כתי' לך הוי' הגדולה כו' עד לך ה' הממלכה. הם ז' מדות דאצי' שנמשכים מחו"ב. והם למטה מהחכ'. אכן יש מדות עליונות מאד שלמעלה מהחכמה שהם למעלה מסדר השתלשלות לגמרי. והם י"ג מדות הרחמים ורב חסד כו'. ונמלא שבשבע זהו המדות שבסדר ההשתלשלות. וי"ג זהו המדות שלמעלה מהשתלשלות כו'. וב' בחי' אלו נק' עורי נהורא ועורי חבורא. שבחי' שבע דהיינו המדות שלמטה מהחכמה נק' עורי נהורא או"פ ומהם נמשך בחי' אהבה זוטא הנ"ל. ובחי' י"ג שהם המדות שלמעלה מהחכמה נק' עורי חבורא או"מ. ומהם נמשך האה"ר הנ"ל. כי בחי' וימינו תחבקני זהו בחי' ורב חסד. וזהו ענין לולית הפותח אל יפחות משבע.

התורה שהיא חכמת הקב"ה. אזי דוקא יודע ומשיג יוקר הערך בגילוי רב לאין קץ של חכמה על הסכלות. והיינו דר"ה שבא כנ"ל. ושני הפירושים של הזהר אמת ויציב. כידוע בענין סדר הבירורים שמתחלה צריך להבדיל את הרע מן הטוב. וזהו ענין הגסירה בנפש. לנסר את הרע דנה"ב מן הנה"א. והו"ע אתכפייא. וזהו פרישות מביאה לידי קדושה. פי' פרישות לפרוש עצמו מכל מיני רע והו"ע סור מרע. וגם לפרוש עצמו מנותרות תאות היתר. והו"ע הגסירה. ואח"כ דוקא יכולים לברר את הרע ולהפכו לטוב דהיינו שיהי' ככלל הנה"ב בהנה"א להיות בכל לבבך בשני יצריך. נמצא צ"ל מתחלה הבדלת הרע מהטוב. ואח"כ יכול להיות בירור מהרע והתכללות בטוב ממש. והנה ר' יוסי ור"י מפרשים על הבדלת הסכלות מהחכמה בתחלה. וזה גורם רק יקר ונוי בחכמה להשיג היוקר והמעלה דחכמה. ולעיל בזהר פירשו על בירור הסכלות והתכללותה בחכמה שאזי נעשה יתרון וריבוי אור בחכמה בתוס' מרובה על העיקר כו'. עכ"ד בביאור מאמר הזהר הנ"ל בשינוי לשון מעט ותוס' ביאור באיזה מקומות:

ד **והנה** מכל הנ"ל יתבאר ענין הקדמת סכלות לגבי חכמה. מצד ג' טעמים. א' שעי"ז ניכר ביותר נוי ותפארת החכמה כדעת ר' יוסי ור' יצחק שבזהר. ב' שסכלות גורם ירידת והתפשטות גילוי החכמה לברר כנ"ל באריכות. ג' לפי שהסכלות נפל בשבירה מעולם התהו שקדם לתיקון. וע"ד קליפה קדמה לפרי כו' כמשנ"ת במ"א. וע"י בירור זה יומשך יתרון וריבוי אור בחכמה. ועפ"י ג' טעמים אלו יובן ענין הקדמת היצה"ר בגוף האדם על היצ"ט. כי היצה"ר נק' כסיל כו' והיצ"ט הוא מסכן והכם וא"כ זהו כענין הקדמת סכלות לגבי הכמה כנ"ל. וביאור הענין צריך להבין הפסוק טוב ילד מסכן והכם וגו'. פי' טוב לפי ששרש היצ"ט הוא מעולם התיקון וכתי' והארץ היתה תהו כו' והבך. זהו עולם התהו. ויאמר אלקים יהי אור. זהו עולם התיקון. וזהו ענין בריאה הבוכה והדר נהורה (שבת דע"ז ב'). לפי שבתיקון מאיר גילוי האור בתוך הכלים. וכתי' וירא אלקים את האור כי טוב (בראשית א' ד'). ילד לפי שהוא זעיר בי"ג שנים לגבי היצה"ר. מסכן לפי ששרשו מתיקון ששם מיעוט האור. כידוע ששם מ"ה דתיקון הוא הארה ממצאח דא"ק. ושם ס"ג דתהו הוא מאח"פ דא"ק. וידוע הה־פרש כי אח"פ הם צינורות פתוחים מהגוף שמהם יוצאים הבלים מהגוף ממש שיש בהם ממשות עצמי כו'. משא"כ שם מ"ה שמאיר דרך מצחה. הרי המצח מכסה על המוח לגמרי. וא"כ זהו רק כמו אור שמאיר דרך מסך שהוא רק הארה בעלמא. וע"כ נק' עולם התיקון בשם מסכן כמו העני יש לו רק דבר מועט. ע"ד כ"א אסוך שמן (מ"ב ד' ב'). ולרש אין כל כ"א כבשה א' קטנה (ש"ב י"ב ג'). כמו"כ לגבי ריבוי אור דתהו נק' מיעוט האור דתיקון בשם מסכן. וכמשנ"ת במ"א איך שמיעוט האור דתיקון אין ערוך כלל לגבי הריבוי אור דתהו. כי פי' מיעוט האור דתיקון היינו אור מוגבל בכלים דע"ס. ופי' ריבוי אור דתהו היינו אור בלתי מוגבל כלל בכלים. וזהו שיעקב נק' בנה הקטן לפי שיעקב הוא יו"ד עקב. פי' שמקבל רק מבחי' יו"ד נקודה קטנה דהיינו ע"י צמצום (כדי שיהי' מאיר בגילוי בפנימיות הכלים עד שיתייחדו עם האור כו'). וז"ש כי קטן יעקב ודל. וכתי' מי יקום יעקב כי קטן הוא כו' (עמוס ז' ב'). משא"כ עשו נק' בנה הגדול. יש לי רב כו'. שמקבל שלא ע"י צמצום אבל דרך שבירה ונפילה שהאור וההיות הוא מובדל ממנו לגמרי בבחי' מקיף מרחוק. גם עוד פי' מה בעולם התיקון דאצי' נק' מסכן ע"ד מה שכתוב בזה"ק (ח"א כ"ג ב') ובמד"ר (שמות פכ"א) בענין מעלת התפלה לעני שגבוה גם מתפלה למשה. לפי שתפלתו הוא בהכנעה ולב נשבר ועגוה עלומה. וכמו"כ ידוע מעלת עולם התיקון שהוא ע"ד מהרז"ל לעולם יהא אדם רך כקנה. פי' שהמדות דתיקון הגה כל מדה היה רך שיש בה הכנעה וביטול לגבי מדה שכנגדה. אעפ"י שהיא הפכית ממנה כמו הו"ג שהם אש ומים. ומ"מ מדת חסד יש בה הכנעה וביטול לגבי מדת גבורה עד שסובלת בתוכה התכללות ממדת גבו' שיהי' כלול גבורה גם בחסד. וכמו"כ מדת הגבורה יש בה הכנעה וביטול לגבי מדת חסד שכלולה ממדת חסד כו'. ולכן עולם התיקון נק' בכלל מ"ה. חסד דמ"ה. אברהם אבר מ"ה. בחי' ביטול ועגוה כו'. ולכן נק' מסכן כמו העני שיש בו עגוה והכנעה עלומה כו'. והכם. פי' עי"ז שהוא מסכן הוא והכם. בחי' חכמה כח מ"ה ביטול אמיתי. דהנה בתיקון יש ב' מיני התכללות (ע' מזה בלקו"ת פ' אמור בביאור דוהניף פ"ב ג' יעו"ש). הא' ההתכללות שבתיקון מצד עצמו. שחסד כלול מגבורה וגבו' כלולה מחסד שהו"ע רך כקנה הנ"ל. ומ"מ א"ז התכללות אמיתי. כי מדת חסד עיקר התגלותה הוא חסד ומדת גבו' כלול בהעלם. וכמ"כ במדת גבו' ההתגלות הוא גבורה וחסד כלול בהעלם. וא"כ מצד ההתגלות שייך בהם התחלקות. אך אח"כ נמשך ומאיר בהם שם מ"ה מעצמות ה"ע דאצי' כח מ"ה. ועי"ז נעשה ביטול והתכללות אמיתי בהמדות דאצי'. וזהו ש' מ"ה מלגאו דאיהו בקיא דאילנא כו' כמיא דאשקי כו'. כמו עד"מ המים מדבקים העפר להיות גוש אחד ממש שאינו בגדר התחלקות ומספר כלל. כמו"כ ע"י שם מ"ה דה"ע נעשה בהמדות דתיקון התכללות אמיתי והאחדות א'. ונק' אז עפר יעקב שאינם בגדר התחלקות ומספר כלל. שחסד אינו עולה בשם חסד כלל וכמו"כ כל המדות כו'. והנה עי"ז מאיר בתיקון גילוי אור א"ס ב"ה שאין בתהו כו' כמ"ש בזהר (ח"ג נ' ב') קוב"ה לא בריה אלא באתר בליש. שבמקום שיש התכללות אמיתי מאיר שם עצמות המאציל ממש אנת הוא שלימותא (ומבואר שם בלקו"ת ד"ה הנ"ל שזהו הגילוי בפקודים ממש). וזהו פי' וענין מסכן והכם. שע"י שהוא מסכן שזהו ההתכללות שבתיקון מצד עצמו. עי"ז הוא והכם שנמשך בו אח"כ שם מ"ה דעצמות ה"ע ממש. להיות התכללות אמיתי ממש. ועי"ז מאיר בתיקון הגילוי שלמעלה גם מריבוי האור דתהו דהיינו מפקודים ממש וכנ"ל. וכ"ז נת' שהיצ"ע לפי ששרשו מתיקון נק' טוב ילד מסכן והכם. ממלך זקן וכסיל. מה שנק' היצה"ר מלך. פי' בזהר (ר"פ ויצא) דאיהו אקרי מלך ושליט בעלמא על בני נשא. שכולם נשמעים לו. ועוי"ל דמה שנק' היצה"ר מלך הוא לפי ששרשו ממדות דתהו שנק' מלכים כמ"ש ואלה המלכים כו' (וישלח ל"ו ל"א). והיינו לפי שכל מדה דתהו היתה בבחי' רוממות והתנשאות על זולתה

השבירה שבחכמה לא הי' שבירה. כמ"ש ימותו ולא בחכ' (איוב ד' כ"א). ועיקר השבירה הי' רק בז"ת לבד. אך גם אחוריים דחכ' שבמדות. דהיינו בז"ת הנ"ל. נפל ג"כ בשבירה דק"נ. ומהם יונקים כל השבע חכמות חיצוניות. ולכן חכמות אלו גורמים יבות וגבות. בעלי במות ארנון. לפי שיניקתם משבה"כ דאחורי' דחכ' דז"ת שנפל בק"נ. אבל שרש חכמת התורה דאורייתא מח"ע נפקת. היינו מפנימיות ועצמות ח"ע כח מ"ה שלא הי' שם שום שבירה כי בחי' חכמה הוא כח מ"ה ביטול בחי' אין ממש. הנה בבחי' זו לא יוכל להיות שום שבירה ונפילה. ולכן חכמת התורה היא מבררת כל החכמות חיצוניות וע"ז אמרו בחכמה אתבריר. והיינו שכל החכמות חיצוניות כמו תכונה מתבררים כשנכללים בחכמת התורה וכמו הלכות קידוש החדש כו' שברמב"ם. והנה ידוע שבחי' התהו שנפל בשבירה גבוה במדרגה מבחי' התיקון דאצי'. כי השבירה היה בס"ג שלמעלה הרבה מבחי' מ"ה דתיקון. וא"כ לאחר שיתברר מה שנפל בשבירה מתהו. מתגלה אח"כ שרשן דהיינו הריבוי אור דס"ג דתהו. שלמעלה מעלה מבחי' מיעוט האור דתיקון. הרי עי"ז יבוא יתרון אור גדול בבחי' החכמה המברר אותם. וזהו שאמר לא נהיר חכמתא דלעילא ולא אתנהיר אלא בגין שטותא דאתער מאתר אוחרא. פי' לא נהיר היינו התפשטות גילוי אור ח"ע למטה בבי"ע. ולא אתנהיר היינו תוס' אור בח"ע עצמה. אלא בגין שטותא. דהיינו מפני הבירורים דחכמות חיצוניות שנק' סכלות יבוא יתרון אור בח"ע דאצי' המברר אותם. וכפל עוד ובגין שטותא אתנהיר ונהירין לי' יתיר כו':

ומ"ש כיתרון האור מן החשך. יש בזה ב' פירושים. הא' דהחשך זהו עצמות א"ס שבהעלם כמ"ש ישת חשך סתרו (תלים י"ח י"ב). והאור זהו מה שאחר הצמצום נתצמצם גילוי מעט מזעיר. וא"כ כשיתגלה בחי' החשך. דהיינו ההעלם עצמו. ודאי שמתרבה האור בכפלי כפליים לאין קץ. וכמ"ש בקי"ס ויהי הענן והחשך ויאר כו' (בשלח י"ד כ'). ופי' הב' דהנה בחי' החסדים נק' אור. כמ"ש כי טוב חסדך (תלים ס"ג ד'). וכתי' את האור כי טוב (בראשית א' ד'). והיינו לפי שממדת חסד עליון נמשך גילוי אלקות בעולמות מלמעלמ"ע. ע"כ נק' אור ויום. וכמ"ש באברהם שהוא חסד. וישכם אברהם בבקר (וירא כ"ב ג'). ובחי' הגבורות שהם מעלימים ומסתירים נק' חשך. ולכן בילחק שהוא גבורה כתי' (ח"ש כ"ד) ויצא יצחק כו' לפנות ערב. והנה בחי' אור חסד המאציל בעצמו לא הי' ביכולת הנבראים והנאצלים לקבלו כלל. כי הי' מתפשט בבחי' א"ס ממש. אך ע"י החשך דהגבורות שמצמצמים ומגבילים ומחלקים את אור החסד להלקים רבים אזי דוקא יכולים המקבלים לקבלו. וז"ש אתה פוררת בעזך ים (תלים ע"ד) פי' עזך הוא גבורות. ופי' ים הוא שפע החסדים. וע"י הגבורות שמחלקים ומפררים את החסדים זהו תיקונם שיהיו יכולים להתקבל במקבלים. וזהו ג"כ ענין תשר"ת שתקיעה הראשונה זהו חסד פשוט דאברהם. ואח"כ שברים תרועה הם גבו' דיצחק שמשברים ומחלקים את החסד לחלקים. ואח"כ התקיעה אחרונה בחי' יעקב ת"ת שממנו נמשך הגילוי לבחי' מל' כנס"י. וא"כ מהחשך דגבו' נעשה יתרון ותיקון בהאור דחסדים. ועד"מ דבר מתוק מאוד כדבש אין יכולים לאכלו. אך כשמערבין בו דבר חריף נעשה בו תיקון שיהי' מאכל ערב. וכמו לגון בדבש שזהו עיקר המרקחת. וגם כי גבורה גימט' ג"פ חסד דהיינו שגורמים תגבורת החסד. כי חסד נק' מים קרירות חליסת התגלות האור אבן ע"י התחלקות הגבורות גורמים גילוי פנימיות האור שהו"ע ריבוי השפעה ביותר כו'. וזהו פי' כיתרון האור מן החשך. שהחשך דגבורות עושים תיקון וגם יתרון וריבוי בהאור דחסדים. וכך יש יתרון לחכמה (דתיקון) מן הסכלות (דהיינו מבירור שבה"כ דתהו שנפלו בק"נ). כי ע"י בירור הסכלות מתגלה בחכמה הריבוי אור דתהו. וזהו כב' הפי' ביתרון האור מן החשך. כי כשנפלו הכלים דתהו והאורות נסתלקו הרי נשארו להיות בחי' מקיפים. וכמשנ"ת בתו"א פ' וישלח שהאור דתהו נק' מקיף כו'. וכשמתגלה האו"מ דתהו בהאו"פ דתיקון זהו כמו פי' הא' ביתרון האור מן החשך. וגם מה שמבירור הסכלות נעשה הרחבת והגדלת וריבוי כלים בתיקון שאזי יכולים לקבל הריבוי אור דתהו. מצד התחלקותו בריבוי כלים. זהו כפי' הב' ביתרון האור מן החשך. וז"ש (קהלת יו"ד) יקר מחכמה מכבוד סכלות מעט. פי' חכמה. היינו עצמות ח"ע. וכבוד גימט' ל"ב זהו ל"ב נתיבות דחכמה. דהיינו התפשטות החכ' למטה לברר כו' כנ"ל. ובשניהם נמצא בחי' היוקר מלמעלה דהיינו בתוס' אור מרובה על העיקר. וגם בחי' התיקון ביותר כנ"ל. ע"י בירור סכלות מעט. וזהו ולבי נוהג בחכמה ולאחוז בסכלות (שם ב' ג'). כדי שע"י בירור הסכלות יבוא יתרון האור בחכמה. ולכן הוה יליף ר"ה סבא פרקא דשטותא מקודש כו'. וז"ש ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם (מ"א ה' יו"ד). פי' שמבירור חכמת בני קדם שנפלה בק"נ שהו"ע סכלות הנ"ל הנה עי"ז נתרבה חכמת שלמה שהוא ה"ת דמל' דקדושה ביתר שאת כו' וכנ"ל בפי' שיש יתרון לחכמה מן הסכלות:

ג **ר'** יוסי אמר יקרא דחכמתא וגוי דילה ויקרא דכבוד דלעילא. סכלות מעט דאזי יקרא דחכ' כו'. וכגוונא דחוורא דלא אשתמודע אלא מגו אוכמא. ואמר ר' יצחק משל למתוק במר. דלא ידע טעמא דמתיקא עד דטעים מרירא כו'. וכ"ז המאמר הוא שמפרש באופן אחר ממאמר הנ"ל. דלעיל פי' הפסוק יקר מחכמה כו' סכלות מעט. על בירור הסכלות והתעלותה והתכללותה בחכמה שעי"ז נעשה יוקר שהו"ע יתרון ותוס' אור בחכמה. ואמר לעיל המשל לזה. כשמערבין דבר מר (כמו לגון) בתוך מתוק (דבש). שאזי דוקא נעשה התיקון בהמתוק ביותר כו'. ור' יוסי ור' יצחק מפרשים דוקא כשהסכלות מובדל מהחכמה. דהיינו כשבתחלה מבדילים את הרע מן הטוב. זה גורם נוי ותפארת בחכמה. ואמר ע"ז ב' משלים. א' שמי שלא טעם דבר מר מעולם ואכל רק מתוק אינו מבין כלל הטוב של מתוק כו'. אבל מי שאכל מתחלה דבר מר ונעשה מר לו מאד וא"כ מאכילין אותו מתיק אזי דוקא הוא יודע ומבין איך שמתוק הוא טוב. משל ב' חוורא לא אשתמודע אלא מגו אוכמא דהיינו מי שלא ישב בחשך מעולם וראה רק אור אינו יודע ומבין כלל היוקר והטוב והמעלה של אור אבל מי שישב בחשך וא"כ מכניסין לו אור אזי הוא יודע ומבין איך שהאור הוא טוב מאד. וכמו"כ כשרואה תחלה מעט סכלות דהיינו חכמות חיצוניות. ואח"כ חכמת

התורה

כיצד מרקדין לפני הכלה. צ"ל הלשון לפני הכלה. צ"ל דאיתא בגמרא תני ר' חייא אין אשה אלא ליופי. ולכאורה אין מובן כוונת ר"ח בזה. והענין כמ"ש הנך יפה רעיתי כו'. היופי הוא כשכלול מג' גוונין לבן אדום וירוק. גוון לבן הוא בחי' אברהם. וישכם אברהם בבקר. וישכם לבן בבקר. מדת האהבה. גוון אדום הוא בחי' יראה פחד יצחק. גוון ירוק הוא בחי' יעקב מדה"ר. והנה כנס"י כלולה מג' אבות. וכשמתגלים בכנס"י כל הג' מדות הנ"ל ביחד אזי נק' הנך יפה רעיתי. וזהו אין אשה אלא ליופי. פי' שיתגלה בה היופי הנ"ל. ותכלית המכוון הוא שעי"ז יומשך הגילוי מבחי' הנך יפה דודי בחי' גדולה וגבורה ותפארת. ועיקר היופי בתפארת שבו התכללות הו"ג יחד ולכן נק' מדה"ר הממתקת הדינים ונק' אות אמת. ושרש היופי וההתכללות בת"ת נמשך מהכתר כו'. והנה צ"ל מה שכל האמהות היו יפ"ת והיינו משום כי נעוץ תחב"ס והיופי דכ"ע מתגלה במל' דוקא וכמשל הג' אוירים כו'. אך זהו רק בהעלם וצריך להוציא בחי' יופי הנ"ל מהעלם אל הגילוי. וזהו מרקדין לפני הכלה. והריקוד ברגל בחי' ועמדו רגליו כו'. שהם אותיות עליונים מאד ועל ידם מתגלה היופי במל' שנק' כלה כו':

ענין מה שנותנים מתנות להחתן (ונק' דרשה גישיינק).

צ"ל ענין והוא כחתן ישיש כו'. ביום חתונתו זה מ"ת. דהנה קנה חכ' קנה בינה גימט' יש להנחיל אוהבי יש כי אל דעות כו'. ולהנחיל אוהבי יש כמו שלמעלה היש. נמצא מה שהקב"ה נקרא חתן מצד מתן תורה הוא רק המשכת הו"ב שהם בחי' יש ש"י עולמות. והנה מ"ט שערי בינה נמסרו למשה. ושער הנו"ן לא השיגו כו' כי הוא למעלה מאתעדל"ת. וראי' מספירת העומר שאין סופרים רק מ"ט יום כו'. וכמו כן מ"ת רק ממ"ט שע"ב ולכן מט"פ טמא ומ"ט פנים טהור כו' מזוקק שבעתים. והנה מהחכמה נתגלו רק ל"א נתיבות אבל נתיב הל"ב נק' נתיב לא ידעו עיט ולא שזפתו עין איה. דהיינו המלאכים שאומרים איה מקום כבודו. ונמצא נתיב הל"ב דחכמה עילאה ושער הנו"ן דבינה הם למעלה מאתערותא דלתתא. וזהו ענין ישיש ב"פ ש"י. כי מה שקנה חכמה קנה בינה גימטרי' יש זהו רק ל"א נתיבות הכ' ומ"ט שערי בינה. משא"כ יש העליון זהו נתיב הל"ב דחכ' ושער הנו"ן דבינה. והנה בחי' יש העליון אין נמשך ע"י אתעדל"ת כ"א רק בבחי' מתנה. וכן במשה שקבל התורה שהוא בחי' חתן זהו רק יש התחתון דחו"ב. ועל יש העליון כתיב לקחת מתנות באדם כו'. וזהו ענין שלהחתן נותנים מתנות בעת החתונה. והדרשה של החתן העליון הוא דבור אנכי הוי' אלקיך:

דרוש לבר מצוה

טוב ילד מסכן וחכם. ממלך זקן וכסיל וגו' (קהלת ד' י"ג). להבין בכלל ענין הקדמת היצה"ר (שנק' כסיל) בגוף האדם י"ג שנים קודם היצ"ט (שנק' וחכם). צריך להקדים בקצרה ביאור מאמר הזהר פ' תזריע (דמ"ז ס' ע"א) ע"פ וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות וגו' (קהלת ב' י"ג) וז"ל מן הסכלות ממש אתי תועלתא לחכמתא. דאלמלא לא אשתכח שטותא בעלמא לא אשתמודעא חכמתא וכו'. ת"ח רזא דמלה לא נהיר חכמתא דלעילא ולא אתנהיר אלא בגין שטותא דאתער מאתר אוחרא וכו' ובגין שטותא אתנהיר יתיר ונהירין לי' יתיר. הה"ד שיש יתרון לחכמה מן הסכלות. והיינו דרב המנונא סבא כד הוו ילפין מיני' הברייתא רזי דחכמתא הוה מסדר קמייהו (פי' מקודם) פרקא דשטותא כו' יעו"ש. וביאור הענין דהנה בהחכמה יש ב' מדרגות. א' בחי' העלם עצמות החכמה כמו שהיא. והב' בחי' התפשטות גילוי אורה. עד"מ איש החכם שיודע ומשיג חכמה עמוקה אם אין מגלה אותה לאחרים הרי נק' חכ' זו הבך והעלם לגבי האחרים. משא"כ כשמגלה אותה אז נק' אור לפי שמאיר חכמתו לאחרים. והנה סבת גילוי זה אינו בא רק כשרואה החכם שהאחרים משתבשין הרבה בהחכמה זו ואומרים בה סברות משובשות מאוד. אזי יתעורר לגלות להם החכמה. ולהביאם על השגת החכמה לאמיתתה. ונמצא שהטעות והשטות והשבוש שמאחרים בחכמה זו. זאת הי' דוקא הסבה והגורם שיתגלה חכמתו העמוקה לאחרים כו'. וכמו"כ יובן למעלה שבחי' ח"ע דאצי' שנק' חכים ולא בחכ' ידיעה הי' בבחי' העלם. למעלה באצי'. ולא הי' נמשך ממנה שום גילוי אור כלל בבי"ע. אלא רק ע"י סבת הסכלות שהוא בחי' ק"נ דבי"ע שנק' מלך זקן וכסיל. שמחמתם יבוא אור גילוי חכמה דאצי' כדי לברר כי בחכמה אתבררו דוקא כידוע דשם מ"ה דחכ' הוא המברר בירורי נוגה. וזהו דאתי תועלתא לחכמתא מן הסכלות. פי' תועלתא הוא בחי' התיקון כשמתקן דבר מה זולתו דוקא. וכמו שמסיים בסוף המאמר דהיא תקונא דחכמתא. דהיינו מה שמתקן ומברר חכ' דק"נ. וגם מה שמתפשט ומתגלה אור ח"ע דאצי' בבי"ע דקדושה זהו ג"כ תיקון לבחי' ומשם יפרד דבי"ע כו'. וסבת הגילוי הזה הוא מן הסכלות דהיינו חכ' דק"נ. וזהו שאמר דאלמלא לא אשתכח שטותא לא אשתמודע חכמתא בעלמא כו'. והיינו ענין פרקא דשטותא שהי' לומד ר"ה סבא קודם שלמד חכמת הקב"ה. דהיינו כל השבע חכמות חיצוניות כמו תכונה ופילוסופיא וכו' כולם נק' סכלות ממש לגבי חכמת התורה שהיא חכמת הקב"ה:

ב **ואח"כ** אמר לו ר"ש ת"ח רזא דמלה כו' לא נהיר כו'. דהנה לפי הפשט עדיין אין הפסוק הזה מדוקדק. דאם הכוונה רק כדי שיבוא גילוי אור התפשטות חכמה עילאה למטה לברר. אם כן מהו זה שאמר שיש יתרון לחכמה כו' דמשמע שמתרבה האור בהחכמה עצמה בתוס' מרובה על העיקר. ולזה אמר ת"ח כו'. שלפי סוד הענין יתפרש גם מ"ש שיש יתרון לחכמה כו' שמתרבה בה האור בתוס' מרובה. והענין דהנה ידוע בענין

השבירה

הנק' כלה יש ב' בחי' שיר וריקוד. וההפרש שביניהם הוא כי בחי' שיר התחתון שמלמטה דהיינו מכנס"י זהו האתעדל"ת דכנס"י. ואח"כ המשכת שיר העליון מלמעלה זהו אתעדל"ע. וידוע דאתעדל"ת אין ערוך כלל לגבי אתעדל"ע. וכק' ארץ ושמים כמו הארץ גרגיר חרדל לגבי שמים כמשנ"ת בתו"א בד"ה כי כאשר השמים החדשים. ולכן כשנמשך האתעדל"ע שהוא גילוי שיר העליון בכנס"י אזי שמחת כנס"י מחמת גילוי שיר העליון הי' בבחי' ריקוד. והריקוד דכנס"י הי' לפי אופן הניגון דשיר העליון שכלול מג' קוין. והיינו קבלת גילוי הבחי' מלמעלמ"ע של שיר העליון הוא בבחי' ריקוד בדרך קירוב. וקבלת הגילוי דבחי' מלמעלמ"ע של שיר העליון דהיינו הטעמים של בחי' עלי' אזי הריקוד בדרך ריחוק או בבחי' התרוממות כו' וכמשנ"ת במ"א בפי' אז תשמח בתולה במחול שהריקוד יש בו קירוב וריחוק וקירוב.

וזהו כנגד הג' קוין של התגלות שיר העליון מלמעלה כו':

ו **והנה** מה שעליית המל' מבי"ע לאצי' לקבל הגילוי דשיר העליון הוא בבחי' ריקוד דוקא (ולא די בבחי' שיר לבד כו') יש בזה כמה טעמים. א' כי ירידת המל' בבי"ע הוא במדת לילה והפך כו'. ולכן העלי' מבי"ע לאצי' הי' לצאת מההפך דמדת לילה כו'. וכמשל מי שיוצא מחשך לאור השמחה גדולה למאד (ומכש"כ גילוי שיר העליון עצמות תענוג הפשוט שזהו גילוי החשך העליון דבחי' ישת חשך סתרו שלמעלה מהאור דהכ' דאצי') ואזי הוא מרקד. כי כשהשמחה והלב וגם הקול דשיר קטן מהכיל השמחה אזי מתפשטת השמחה במעשה לרקד ברגל כו'. גם שעלה העלי' מבי"ע הוא עלי' שלא בהדרגה. ולכן עלי' זו הי' בבחי' ריקוד ודילוג שלמעלה מהילוך וכמ"ש בפע"ח בענין מדלגים שלש דילוגים בברוך עושך וכו' שהוא כנגד עליית המל' מג' עולמות בי"ע. והאומרים כשם שאני רוקד כנגדך כו'. טעם ב' כי הריקוד ברגל היינו להעלות נה"י דמל' כי רגליה יורדות מות כמו עד"מ רגל האדם הולך על טיט וצואה וקוצים כו'. כמו"כ נה"י דמל' יורדים ומתלבשים בהיכלות דק"נ לברר בירורים. וז"ש (שה"ש ז') מה יפו פעמיך בנעלים וכמ"ש במ"א. ולכן בכל ע"ש אחר הלוך כתיב (שם ה' ג') רחצתי את רגלי איככה אטנפם. וכיון שנה"י צריכים לצאת מהחשך דקליפות ושע"א לכן זהו והאי עלי' שלא בהדרגה כלל. וגם שהשמחה בהם ביתר שאת לאין קץ ולכן עלייתם הוא בבחי' ריקוד. מה גם שהיחוד שהוא גילוי שיר העליון דחתן הוא בבחי' נה"י דמל' דוקא בחי' רגל כו'. ולכן כדי לתקנם שיהיו כלי לקבל היחוד עליון הוא בהריקוד דוקא כי מה שהשמחה מאלקות גדולה יותר אזי יתפרד הרע ביותר עד שלא ישאר שום אחיזה להרע בנה"י דמל' ולהיות יתפרדו כל פועלי און ואזי יכולים להיות כלי לקבל היחוד עליון כי בכסאו של הקב"ה אין דבר רע נוגע (מד"ר בח פט"ו). טעם ג' כי הריקוד הוא לפי אופן השיר דוקא דהיינו שיהי' מורה הריקוד ברגלים על נקודת הכוונה של הניגון. ולמעלה זהו שיומשך ויתגלה השמחה של השיר העליון במעשה דהיינו בעשי' גשמי'. וכמ"ש (תלים ק"ד) ישמח ה' במעשיו. במעשיו דוקא שיהי' גילוי הביטול דיחו"ע של השיר שמלמעלמ"ע גם בעשי'. ולהמשיך הגילוי בעשי' זהו רק כח דבחי' מלכות שמתקנת גם את בחי' המעשה. שגם עשי' גשמיות יהי' בטל לאוא"ס ב"ה. וז"ש על שם אד' ואין כמעשיך כו'. גם לפי שעלה מדת מל' היא עשי' שבאצי'. ולכן צ"ל השמחה מגילוי שיר העליון במעשה דוקא דהיינו בריקוד ברגל ולא רק בשיר ודיבור לבד כו':

מרשימה

והנה ע"י הריקוד דמל' יתגלה לע"ל בחי' שיר עליון הגבוה ונעלה מבחי' השיר דעכשיו. כי בחי' שיר העליון דעכשיו הוא בחי' יין כנ"ל. אבל לעתיד נאמר ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים שיהי' הגילוי בבחי' שמן שגבוה מיין. שמן שצף כו'. כי יין מוליד חום ושמן מקרר ומרכך. והנמשל בעבודה יין נק' בינה שגורם התפעלות ורעש ונאמר לא ברעש ה'. ואחר הרעש אש כו'. ואח"כ קול דממה דקה תמן קאתי מלכא. קול דממה דקה הוא ביטול דחכ'. שבחכ' הוא הארת אוא"ס דהיינו שנחמת אמיתת הביטול דכלי החכ' הוא כלי להארת אוא"ס ב"ה עצמותו ומהותו שלמעלה מהש' השתלשלות. וזהו"ע שמן שצף ע"ג היין אינו חיבור כי הוא בחי' למעלה מהשתלשלות. וידוע מאדז"ל כל השירות לשון נקבה ולע"ל יהי' שיר חדש שיר זכר. כי הגם שהגילוי דמ"ת הוא בחי' שיר העליון תענוג הפשוט עתיקא ובעתיקא אין שם בחי' שני פרצופין גמורין מ"ה וב"ן. אעפ"כ יש שם דוגמת מ"ה וב"ן. והיינו כי חיצוניות עתיק הוא דוגמת ב"ן. וזהו הגילוי דעכשיו בחי' בינה שבה גילוי בחי' חיצוניות עתיק לבד. אבל לע"ל יהי' הגילוי דפנימי' עתיק בחי' מ"ה נק' שיר זכר. והו"ע אחד עם מש"ל שהוא גילוי בחי' שמן הח' כי פנימיות אבא הוא פנימיות עתיק כו'. ועפי"ק הנה השיר דעכשיו הוא בחי' טעמי תורה. והטעמים אפי' שע"ג האותיות טעמים העליונים הם מבחי' אזן דא"ק שהוא בחי' שמיעה בחי' בינה דא"ק שם ס"ג דא"ק. והגילוי דלע"ל יהי' בחי' שמן הח' ע"ב דא"ק שלמעלה משם ס"ג. כי כמו באצי' נק' בינה בריאה שבאצי' והח' אצי' שבאצי'. ובכללות ג"כ נק' בריאה בינה ואצי' חכ'. כמו"כ למעלה בא"ק מה שנק' א"ק אדם דבריאה הוא עד בחי' בינה דא"ק לבד אבל חכ' דא"ק נק' אצי'. כמו באצי' התחלת הכלים גרמוהי הוא מבינה. והח' נק' היולי שהוא בחי' אור ממש. דהיינו מבוש שהחכ' אינה שום הסתר והעלם על האוא"ס ב"ה המאיר ומלובש בה כו'. כמו"כ למעלה בא"ק כשקוראין לא"ק אדם דבריאה נק' אז הקו"ה אצי'. והח' דא"ק שאינה שום הסתר והעלם על עצמי' הקו שמאיר ומלובש בה ע"כ נק' גם הח' דא"ק אצי' בכללות כו'. וזה יהי' בחי' הגילוי דלע"ל. ובזה יובן מה ששמחת תורה הוא בשמע"צ ולכאורה הי' צ"ל שמחת תורה בשבועות זמן מ"ת. אלא מפני שלוחות הראשונות הי' ברעש ולא נתקיימו. והאחרונות נתנו בחשאי (בחי' שמן) וזה הי' ביוהכ"פ. והיחוד הוא בשמע"צ. כי ז' ימי החג הם ז' ימי המשתה. ולולב המשכת הדעת. ובשמע"צ הוא זמן היחוד ע"כ אז דוקא הוא שמחת תורה. וקבלת השמחה והיחוד הוא ע"י ריקוד. לכן נהגו כל ישראל לרקד בשמחת תורה.

ד והנה ע"י אמצעות ג' טעמים הנ"ל שהוא הנק' שיר העליון עי"ז יוצא ההעלם דפנימיות ענג המשכיל לידי גילוי. וזהו שיר השירים כו'. פי' שיר העליון של עצמות המשכיל אשר כל השירים שמלמטלמ"ע הוא רק לשיר זה ונק' רישא כיסופא דכל כיסופין כו' של הכוסף והשתוקקות של כל סדר השתלשלות הוא רק לשיר זה שמעצמות המשכיל. וע"י אתעדל"ת והעמ"נ דנש"י בשיר התחתון בג' בחי' כנ"ל עי"ז נמשך אתעדל"ע הנמשכת שיר העליון מלמעלה שכלול ג"כ מג' בחי' שהו"ע ג' טעמים. וזהו יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי וארז"ל (חגיגה י"ב ע"ב) כל העוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום. והיינו כי עסק התורה זהו העלאת מ"נ בשיר התחתון שכלול מג' בחי' שהם ג' בחי' אמ"ר כנ"ל. והתורה נק' רוח ממוצע בין בחי' אש ומים א"כ זהו קו האמצעי שבבחי' השיר שכולל ב' הקוין. ולכן עי"ז נמשך עליו חוט של חסד היינו שעי"ז מתעורר גם למעלה לאות ההעלם של עצמות אוא"ס לבוא לידי גילוי בשלשה אופנים אלו ימין ושמאל ואמצע. וביאור הענין מה שהחוט של חסד נמשך ג"כ ע"י ג' בחי' מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ע והממוצע שהו"ע הג' טעמים שבשיר העליון. דהנה מה שמהות כי חפץ חסד הוא עלה ברצונו הפשוט להאציל ולברוא זהו ענין המשכה מלמעלמ"ע. וזהו"ע שם אל בברם ובחי' ימין כו'. ואח"כ לצמצם עצמו שהו"ע הסתלקות האור במאור. זהו בחי' מלמטלמ"ע גבורה ובחי' שמאל. וזהו"ע שם אלקים בברם. ואח"כ נמשך הקו"ח להאיר בחלל ומקו"פ שהו"ע שתוף מדה"ר למדה"ד. וזהו שם הוי' בברם כו'. הנה הוא כלול מב' הבחי' דמלמעלמ"ע ומלמטלמ"ע. שהרי עצם ירידת והמשכת הקו"ח בחלל זהו בחי' חסד ומלמעלמ"ע ולכן נק' חוט של חסד. אך מה שנמשך דרך צמצום דוקא קו דק וחוט לבד (ומה שיותר על קו יסתלק ויוכלל במאור כו') זהו בחי' גבורה שמאל. מה גם שעצם המשכת הקו"ח הוא בבחי' מטי ולא מטי והיות רו"ש. וכמשנ"ת במ"א שנק' שרביט הזהב. דענין שיותו בחי' אורך דהיינו מלמעלמ"ע שלכן נק' שרביט אינו רק מלמעלמ"ע לבד כ"א שיש בו ג"כ בחי' מלמטלמ"ע רו"ש כו'. וזהו שרביט הזהב אשר זהב הוא מגולך כעין גחלי אש לוהבות שמתנענעים תמיד בבחי' רו"ש. וא"כ הקו"ח הוא כלול מב' הבחי' דמלמעלמ"ע ומלמטלמ"ע וע"ד שנת' כאן ענין הטעמים שבאמצע אותיות שהם ממוצע בין הטעמים של עלי' וירידה. ונמצא שחוט של חסד זהו המשכת בחי' שיר העליון שכלול מג' קוין ימין ושמאל ואמצע. ולכן ע"י ובלילה שירה עמי עי"ז יומם יצוה ה' חסדו דהיינו שע"י אתדל"ת בבחי' שיר התחתון עי"ז אתעדל"ע שיר העליון. והנה עפ"ז יובן מה שנמ"ת על כל דיבור פרחה נשמתן והחזיר להם הקב"ה ע"י טל תחי' (שבת פ"ח ע"ב) דל"ל למה הי' צ"ל פר"נ והחזרה כו' שבאופן זה דוקא היו צריכים לקבל הדברות כו'. והענין כי ביום חתונתו זהו מ"ת שהקב"ה הוא בחי' חתן וכנס"י בחי' כלה. ופי' חתן הוא דרגא בחי' ירידה זהו גילוי למטה כמ"ש וירד הוי' על הר סיני. והנה כתיב (תלים י"ט) והוא כחתן יוצא מחופתו. פי' שבחי' והוא ל' נסתר דהיינו עתיקא דכ"ס (תשנ"ג הפסוק כנ"ל) ימשך להיות כחתן הוא דרגא היינו להיות גילוי גמור למטה וירד הוי' על הר סיני. הוא יוצא מחופתו. שמהעלם עצמות המקיף עליון דעצמות אוא"ס ב"ה יוצא להאיר בבחי' גילוי. וירידה וגילוי זה הוא ע"י ג' בחי' שבשיר העליון כנ"ל בארוכה ג' טעמים מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ע והממוצע. ולכן הי' צ"ל האתדל"ת והעלאת מ"נ דכנס"י לגילוי זה ג"כ בדוגמא זו דהיינו בבחי' שיר התחתון שכלול ג"כ מבחי' עלי' וירידה דהיינו מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ע. ולכן הי' צ"ל פר"נ והחזרה. ונמצא שענין מ"ת ביום חתונתו והוא כחתן כו' זהו התגלות שיר העליון שמלמעלה. ובחי' שהי' שיתכלל פר"נ והחזרה זהו העלאת מ"נ בבחי' שיר התחתון שמלמטה כו'. וז"ש (שה"ש ב') הביאני אל בית היין וארז"ל (במד"ר נשא פ"ב ע"פ זה) זה הר סיני שנק' בית היין יינה של תורה. כי הנה אין אומרים שירה אלא על היין. שהשיר משמח הנפש וגורם גילוי ההעלם. וכך הו"ע היין שהי' בהעלם מתחלה בענבים ואח"כ נמשך ונתגלה. ולכן היין גורם ג"כ השמחה וגילוי הפנימיות מה שהי' כעלם (ועפ"י קבלה שיר העליון זהו ההמשכה מבחי' עתיקא תענוג הפשוט באמצעות ג' טעמים כנ"ל ועיקר התגלותו לגבי הנאצלים הוא בבינה שנק' יין כו'. וזהו שהשיר הוא על היין). ולכן מ"ת שהוא התגלות שיר העליון שעל היין ע"כ נק' הר סיני בית היין כו'. וזהו"ע כי באור פניך נתת לנו תורת חיים. כי הנה עיקר גילוי ההעלם שע"י השיר וע"י היין המשמח הוא בפנים דוקא ולא באבר זולתו. וכך עד"מ ענין מ"ת ביום חתונתו כו' והוא כחתן יוצא כו' גילוי והמשכת התורה שהוא בחי' שיר העליון הוא נמשך ומתגלה בבחי' באור פניך העליונים כו':

ה והנה עפמשנ"ת בענין מ"ת ביום חתונתו כו' זהו התגלות שיר העליון כו'. עפ"ז יובן מארז"ל כיצד מרקדין לפני הכלה ולא אמרו ג"כ לפני החתן כו'. והענין כי שמחת חתן הוא ע"י שיר. ושמחת כלה ע"י ריקוד. וביאור הדברים כי שמחת חתן הוא מלמעלמ"ע. כי חתן הוא דרגא ירידה שהו"ע גילוי מלמעלמ"ע. וע"כ כדי להיות יוצא מחופתו הנעלם להאיר בבחי' גילוי זהו דוקא ע"י השיר העליון בג' קוין שהו"ע הג' טעמים שבשיר העליון כנ"ל בארוכה. ושמחת כלה הוא כנגדו מלמטלמ"ע לכן היא בבחי' ריקוד. דהנה עד"מ כאשר ינגן המנגן אזי ירקד המרקד. והריקוד הוא דוגמת הניגון. אם בבחי' עלי' או ירידה. ואם בבחי' קירוב או בבחי' ריחוק. הכל לפי אופן אותו תנועת הקול שמנגן המנגן. ועיקר שלימות הריקוד הוא שלא ירקד בכל הקול של הניגון אלא לסוף כוונת הקול של הניגון הוא מרקד ברגל הנק' בל"א טאק. לכוון אל נקודת הכוונה דהיינו שהריקוד ברגל יורה על עצם נקודת הכוונה של הניגון ממש. ועד"ז יובן למעלה בכנס"י הנק' כלה בכל שה"ש. והיינו לשון כלתה נפשי להיות שיורדת ומשתהרת בבי"ע להיות רחם לבועלים ונק' מיעוט הירח. וע"כ בעלייתה מלמטלמ"ע מבי"ע לאצי' היא בבחי' ריקוד כמו המרקד ברגל וכמשיתל"ק אי"ה. והצדיקים הם מרקדין לפניה. ע"ד שנאמר בדוד בהעלותו הארון מבית עובד אדום לעיר דוד ודוד מכרכר בכל עוז כו' (ש"ב ו') מפזז ומכרכר לפני ה' (שם). ות"י על מפזז מרקד. ומבואר בזה"ב קל"ה שענין עליית הארון היינו עליית המל' מבי"ע לאצי'. וכ"כ בפע"ח דקכ"ב ע"ב וע"כ הוה דוד מרקד. כי עלי' זו היא ע"י ריקוד. וביאור הדברים דהנה בכנס"י

הנק'

דהיינו שגם בעת לימוד הלכות הגשמי' יהי' בו ג"כ הבחי' קירוב ודביקות לאלקות דבחי' הרלוא כו'. ולכן האתעדל"ת דכנס"י בג' מדרגות דתורה ועבודה וגמ"ח שהם בחי' אש מים רוח ר"ת אמר נק' כי אמרתי. וזהו ע"ד ליור ג' קוין ימין (מלמעלמ"ע) ושמאל (מלמטלמ"ע) ואמצע. שהאמצע הוא המחבר שניהם כו'. והנה כללות האתעדל"ת של כנ"י בכל הג' בחי' אמ"ר הנ"ל נק' ג"כ שיר התחתון שמלמטה דהיינו מכנס"י. והענין כי בניגון יש בו ג"כ דוגמת שלשה מדרגות הנ"ל. כי שלימות הניגון שיהי' ערב לנפש הוא כשכלול משלשה קולות. הא' קול של הרמה דרך עלי' למעלה מעלה. הב' קול של ירידה למטה מטה. והג' הממוצע המזוג בין שני הקולות שיהי' בו דרך הרמה ודרך ירידה ביחד כו'. וז"ש באלישע (מ"ב ג' ט"ו) ועתה קחו לי מנגן והי' כנגן המנגן כו' ופי' בזהר פ' ויחי (דרט"ז ע"ב) מאי מנגן תלת זימני לאתערא רוחא משלימותא דכולא. דהיינו כללות הג' קוין חג"ת ג' אבות. וכמ"ש (דברים י"ד ט"ו) ורק באבותיך חשק הוי' לפי שהאבות היו מרכבה בכל הג' קוין. וא"כ כללותם יחד כו' זהו עד"מ הניגון שכלול משלשה קולות הנ"ל שהוא שיר ערב לנפש. ולכן באבותיך חשק הוי'. וכמ"כ האתעדל"ת דכנס"י בכל הג' קוין בחי' אמ"ר הנ"ל זהו שיר ערב לקוב"ה שגורם ענג ושעשועים למעלה כו':

ג **והנה** ע"י האתעדל"ת דבחי' כי אמרתי הנ"ל שזהו השיר התחתון שמלמטה שכלול מג' בחי' כנ"ל עי"ז נתעורר ונמשך כמו"כ למעלה השיר העליון כמ"ש שה"ש אשר לשלמה ואחז"ל (שבועות ל"ה ע"ב) שיר למי שהשלום שלו. והו"ע ניגון הטעמים שבתורה. ומה שהמשכת אוא"ס ב"ה נק' בשם שיר זהו מלד ג' טעמים. א' לפי שזהו המשכת ענג העליון מעצמיות המאציל תענוג הפשוט ע"כ נק' שיר כמו השיר הוא עריבות וענג לנפש כו'. ב' כי השיר משמח וגורם גילוי פנימיות ההעלם כו'. וכעד"מ למעלה כדי לגלות מהעלם אל הגילוי פנימיות ענג המאציל שעשוע המלך בעצמותו זהו ע"י שיר העליון. ג' שכדי שילא מהעלם אל הגילוי פנימיות ענג המאציל תענוג הפשוט הוא ע"י ג' בחי' דוקא מלמעלמ"ע ומלמטלמ"ע והממוצע. שהוא ג' קוין. וזהו הג' קולות שבשיר כנ"ל. וזהו ג"כ ענין הג' טעמים שבשיר העליון כו'. דהנה בטעמים שבתורה יש בכלל ג' מיני טעמים מעלה ומטה ואמצעי. שיש טעמים שהם למעלה על האותיות כמו פשטא קדמא ואזלא פזר כו'. ויש טעמים שהם רק למטה תחת האותיות כמו מונח טפחא דרגא וכדומה. ויש טעמים שהם באמצע האותיות כמו פסקא באמצע. הטעמים שע"ג האותיות הוא אשר אין יכול לבוא בגוף האותיות מפני שהם למעלה מהשכל של האותיות. והיינו כי הטעמים זהו המשכת ענג הנעלם תענוג הפשוט שאין יוכל להתגלות בהכ"ע. כי מה שיש גילוי ענג בה"ע שנק' עדן כמ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות. ואחז"ל (מנחות כ"ט ע"ב) ביו"ד נברא העוה"ב. זהו רק בחי' גילוי התענוג שנק' תענוג המורכב. אבל ענג הנעלם תענוג הפשוט אין יכול להתגלות בהכ"ע. ולכן הטעמים הם ע"ג האותיות מלמעלה כו'. ומ"מ הטעמים שע"ג האותיות זהו ג"כ המשכה. אך ענין המשכה זו הו"ע להיות מרומם ומובדל. וכענין המלך המרומם כו'. אעפ"י שבחי' מלוכה הו"ע המשכה גדולה שיהי' נק' מלך כו' אבל המשכה זו הוא בדרך רוממות והתנשאות. וכענין שנת' בתו"א ע"פ קחו מאתכם תרומה בפי' כד אתכפי' סט"א לתתא אסתלק יקרא דקוב"ה לעילא כו'. שא"ז ענין סילוק האור דא"כ מאי מעליותא. אלא אדרבה זהו המשכת גילוי אוא"ס ב"ה רק שהוא גילוי אור הסוכ"ע שא"א שיהי' הגילוי בפנימיות כ"א בבחי' רוממות. ולכן נק' אסתלק כאלו האור מתגלה מעט ומסתלק. ועד"ז יובן ענין הטעמים שע"ג האותיות וכמ"ש (ברכה ל"ג ה') ויהי בישורון מלך. ישורון לשון שיר. שבבחי' שיר וטעמי תורה יש ג"כ בחי' מלוכה שההמשכה בבחי' רוממות כנ"ל. וא"כ גילוי זה הוא בדרך העלאה והסתלקות מלמעלמ"ע. וזהו"ע הטעמים של בחי' עלי' כו'. והטעמים שלמטה מהאותיות הן באים בתכלית הגילוי מן ההעלם להיות דבוקים גם למטה באחורי האותיות ע"ד וימינו תחבקני הנ"ל שנמשך ונשפל הגילוי למטה כ"כ שגם בהיות האדם במדרגת בחי' אחור וריחוק כו' יהי' בו ג"כ אז קירוב ודביקות לאלקות כו'. וא"כ טעמים אלו הם טעמים של ירידה מלמעלמ"ע. והטעמים שבתוך האותיות הם בחי' מטי ולא מטי קירוב וריחוק ביחד כו'. וכמו"כ טעמים אלו נגלים קצת בתוך האותיות שהרי עומדים באמצע דהיינו שוה להאותיות. ומ"מ אינן נכנסין לגמרי בתוך האותיות. אבל הם הממוצע המחבר שני הטעמים של העלי' וירידה ביחד כו'. והנה איתא בע"ח בשער נקת"א שהג' בחי' טעמים הנ"ל שרשם מאזן חוטם פה דא"ק כו'. הטעמים עליונים שרשם מהאזן. והאמצעיים מחוטם (שהחוטם הוא באמצע כו'). והתחתונים מפה דא"ק כו'. וביאור הענין כי הנקודות מורים פי' האותיות. כמו דבר לשון נסתר ול' עבר ולשון סיפר. דבר לשון נוכח ולשון עתיד ול' לווי כו'. וא"כ ע"י הנקודות נמשך גילוי שכל באותיות. ולכן שרשם זהו אורות הנמשכים בכלים. משא"כ טעמים שאין שייכים לפי' האותיות א"כ זהו אורות בלי כלים דהיינו שלמעלה מהתלבשות בכלים לגמרי. ולכן הם נמשכים מאח"פ דא"ק שהוא האור פנימי דא"ק (דהיינו הקו"ת מאוא"ס המלובש בא"ק) שבוקע ויוצא לחוץ דרך הנקבים דאח"פ. ויאר בע"ח שם וז"ל ודאי שזה האור היוצא הוא היותר גדול מבחי' כלים והגוף של א"ק וזה פשוט עכ"ל. וא"כ האורות דאח"פ דא"ק הם למעלה מבחי' כלים לגמרי דהיינו למעלה גם מבחי' הכלים דא"ק. ולכן מהם נמשכים הטעמים של תורה. והנה נת' בע"ח שהטעמים התחתונים שמתחת לאותיות נמשכים מפה דא"ק והוא עולם הנקודים. והענין כי האותיות הם כלים. ועיקר הכלים הוא בחי' ע"ס דאצי'. ולכן נק' אדם דאצי' בשם אדם דעשי' לפי שהוא בחי' כלים. משא"כ בעקודים אין שם בחי' כלים לכל הע"ס כ"א כולם עקודים בכלי א'. ולכן נק' אדם דבריאה או אדם דיצירה. אך עכ"ז הוא מקור ושרש לע"ס דאצי' ולכן מהם נמשך הטעמים התחתונים שבאים בתכלית הגילוי בהאותיות והכלים דע"ס דאצי'. משא"כ אורות דאזן חוטם שלמעלה גם מבחי' עקודים הם למעלה עדיין גם מבחי' כלי א' כו' לכן מהם נמשך טעמים עליונים והאמצעים כו' שאינם מתגלים לגמרי בהאותיות כו':

ואח"כ ע"י המחקק תתאה דיסוד ז"א נעשה החקיקה דאירופים הדבים באותיות הדיבור דמל'. וזהו לא יסור שבט מיהודה ומחקק כו' בהמשכה דכ"ע לבנות ולהפוך האירופים מדין לרחמים הוא ע"י ב' מחקקים כו'. וזהו באר חפרוה כו' במחקק. דכדי שיומשך הגילוי מדלי"א לעשות הכלי בכנס"י א"ל שינוי בסדר ההשתלשלות שלא יסתירו הצמצומים כו' כנ"ל בארוכות. ע"כ א"ל תחלה חקיקה באותיות דבינה. ואח"כ יהי' נעשה החקיקה גם באותיות וכלים דמלכות כו' וא"כ א"ל ע"י ב' מחקקים כו':

מרשב"ה

וזהו כי בועליך עושיך זהו בחי' יסוד שנק' מחקק. הוי' צבאות ידוע ששם זה הוא בנו"ה. שהם תרי פלגי גופא. לכן בהם בם ה' הוי' צבאות. ועל ידם הוא עשיית הכלי דכנס"י. כענין ומחקק מבין רגליו בנת'. ואח"כ אלקי כל הארץ יקרא שיהי' הגילוי גם בחילוני' העולם. כדכתי' על לע"ל כי עין בעין יראו. אך תחלה א"ל התיקון בכנ"י. ואח"כ בחילוני' העולם. וכמו שאומרים בכל הברכות תחלה אלקינו. ואח"כ מלך העולם. וכמ"כ הוא בפ' זה תחלה כי בועליך עושיך ואח"כ אלקי כל הארץ יקרא בב"א:

כיצד מרקדין לפני הכלה (כתובות ט"ז סע"ב). ופירש"י מה אומרין לפניה. וכתב מהרש"א הדרך לשורר בעת הריקוד וכדלקמן הכי משרו קמי כלתא כו'. ויש להבין למה לא הזכירו חז"ל גם לרקד לפני החתן. דלכאורה הריקוד הוא מחמת שמחה והרי בשמחה מברכין משמח חתן וכלה. והרז"ל (ברכות ד"ו ע"ב) כל המשמח את החתן כו' ולא אמרו את הכלה דמשמע שלענין השמחה החתן הוא יותר עיקר כו'. וענין ריקוד נזכר רק גבי כלה דוקא. ויובן בהקדם להבין מארז"ל (ברכות ז' ע"א) הקב"ה מתפלל כו' שנאמר (ישעי' נ"ו ז') ושמחתים בבית תפלתי. מאי מצלי יהי רצון שיכבשו רחמי את כעסי וכו'. ולהבין מה הוא יה"ר והלא הוא ית' כל יכול וכי לאיזה בקשה הוא צריך עד שמתפלל ע"ז. וגם שיש לו בית תפלה ע"ז. אך הענין הוא דכתיב (תלים פ"ט) כי אמרתי עולם חסד יבנה וכו'. כי הנה בא"ס ב"ה לא שייך בחי' מדות כלל בלא שייך כלל מדת החסד שהרי אין עוד מלבדו וא"כ על מי יהי' החסד. וזהו"ע ולאו מכאמח"כ. אלא ע"י ריבוי צמצומים עצומים נמשך או"ס ב"ה ומתלבש במדת החסד. בגם בחי' ורב חסד שלמעלה מאצי' נמשך ג"כ ע"י צמצומים שהרי הוא מיגמדה"ר שנק' ת"ד שערות הזקן שהו"ע צמצום כנודע ונק' זקן אהרן כו'. והנה בתחלת ברה"ע הי' המשכה זו שע"י צמצום מאליו ומעילא. וזהו"ע כי חפץ חסד הוא. והוא כשעלה ברצונו הפשוט לעולם ה"ע. וזהו"ע מ"ש (תלים נ"ו) אל אלקים הוי' דבר ויקרא ארץ. שמהמת בחי' אל שהוא חסד עליון כדכתיב (תלים נ"ב) כי חסד אל כל היום. ובשרם זהו בחי' כי חפץ חסד שמחמת זה לעולם ה"ע ע"י שם אלקים ואח"כ נמשך שם הוי' שתף מדה"ר. וכ"ז להיות ויקרא ארץ כו'. ועכשיו באתעדל"ת תליא אתעדל"ע שיהי' נמשך

או"ס להיות חפץ חסד שיהי' חסד יבנה. כי גם הרצון לבחי' חסד שהו"ע כי חפץ חסד הוא זהו ג"כ צמצום והשפלה קמי' ית' שהרי הוא ית' למעלה מהרצון. ולכן כללות ענין הרצון למעלה הוא ביטול הרצון. ולכן נק' כתר מלשון כתר לי זעיר שהו"ע שתיקה וביטול. וע"י אתעדל"ת של כנ"י עושים וממשיכים רצונו העליון ב"ה שיהי' לו רצון זהו"ע עושין רצש"מ שממשיכים הרצון עליון על הצמצום וההמשכה להתלבש במדות עליונות דאצי'. וזהו כי אמרתי עולם חסד יבנה. שע"י האמירה שלי דהיינו האתעדל"ת דכנס"י עי"ז נמשך הרצון עליון להיות חסד יבנה. וזהו"ע הקב"ה מתפלל יה"ר. כי הקב"ה הוא בחי' התלבשות או"ס בהמדות עליונות דאצי'. אך זהו רק הארה שנמשכה ע"י ריבוי צמצומים. שהארה זו מאירה בכל הקוין בשוה. ועי"ז יכול להיות מדת הדין מתנגד למדת החסד. לכן מתפלל יה"ר מלפני כו' שיומשך הרצו"ע דבחי' חפץ חסד הוא להאיר בהמדות בתוס' אור שיתגלה בחי' עתיקא דלית שמאלא כו' ומזה יומשך שיומתק מדה"ד לגמרי כו'. ופי' בית תפלתי הייני היכל קה"ק דאצי' שהיא בינה דאצי':

ב **והנה** פי' כי אמרתי שע"י בחי' אמר של כנס"י נמשך הרצון להיות חסד יבנה. ופי' אמ"ר ידוע שהוא ר"ת אש מים רוח שהן ג' מדרגות תורה ועבודה וגמ"ח. עבודה בזוא קרבנות זהו בחי' אש שכל הקרבנות היו ע"י אש שלמטה ואש שלמעלה ונק' לחמי לאשי. ועכשיו הוא תפלה ועבודה שבלב כנגד עבודת הקרבנות. והתפלה היא ג"כ בחי' אש. והיינו רשפי אש התשוקה בבחי' רצוא הוא הקירוב והדביקות לאלקות בעריבות מתיקות בעילוי אחר עילוי מלמטלמ"ע ליכלל בא"ס ב"ה כמ"ש (תלים כ"ה א') אליך הוי' נפשי אשא. ונק' שפיכת הנפש כמ"ש (ש"א א') ואשפוך את נפשי לפני הוי'. שהו"ע לאת הנפש מנרתקה כו'. וא"כ הרצוא בתפלה זהו בחי' אש כטבע האש שמסתלק למעלה כו'. ומדת היראה ופחד גורם הריחוק שדוחה עצמו בשפלות עצום לומר מי אנכי כי ערב לבי לגשת כו' וכמ"ש (שמות כ' י"ד) וירא העם וינועו ויעמדו כו' וכתיב גבי משה ויראו מגשת אליו (שם ל"ד ל') ומזה נמשך בחי' שוב בקיום מצות מעשיות בגשמיות להמשיך גילוי אלקות מלמעלמ"ט שיומשך למטה גילוי אלקות להיות דירה בתחתונים. וזהו בחי' מים שיורדים מגבוה לנמוך מלמעלמ"ט וזהו גמ"ח עמוד החסד כללות המצות כו'. והנה עבודה וגמ"ח שהם בחי' רו"ש אש ומים זהו שני הפכים לגמרי. שבשעת שמתגבר בחי' הרצוא א"א להשפיל עלמו בבחי' שוב כו' ובשעת בחי' שוב דהיינו בשעת לימוד הלכות גשמיות וקיום מצות גשמיות אזי מתרחק מהקירוב והדיקות לאלקות דבחי' הרצוא כו'. וצ"ל ממוצע ביניהם שיהי' בו מדרגות שניהם. בחי' מלמטלמ"ע של הרצוא ובחי' מלמעלמ"ט של השוב. וזהו"ע תורה קו האמצעי. ונק' רוח שכלול מאש ומים. ולכן יש רוח דרך ירידה מלמעלמ"ט ויש רוח דרך עלי' מלמטלמ"ע. וז"ש (ישעי' נ"ח ע"ו) על עסק התורה ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך דהיינו בחי' וימינו תחבקני שהוא בחי' אהבה עליונה שנשפלת ומחבקת את האדם מאחוריו. דהיינו גם כשהוא במדרגת בחי' אחור. בחי' הריחוק והשפלה דבחי' שוב כנ"ל, לעורר בו בחי' קירוב ודביקות

מרומז בינה כמו הלשון בינת הלב כו') וספיר הוא יס"א שהוא זהר מבהיק ומאיר כמו ברק וכנ"ל. וזהו לבנת הספיר היינו חקיקת האותיות דבינה הנעשה ע"י ספיר יס"א. ועוד פי' שם הה"מ נ"ע שלבנת הספיר הוא חקיקה שתחתונה דהיינו הקול החוקק הדיבור כו'. וזהו כפי' הפשוט בהיכל לבנת הספיר שכולל יסוד ומל'. וא"כ לבנת מל' ספיר יסוד. והענין כי לבנים הם עשוים בידי אדם וכמו"כ בחי' אותיות דס' ב"ן שמתבררים ומתעלים ע"י המל' זהו לבנה. ואח"כ ע"י בירור השני דיסוד (שהוא הבירור דמ"ד דמ"ה כו') מתבררים בירור אמיתי עד שמזדככים להיות בחי' ספיר כו' כמו הבהירות דספירות דאצי' דאיהו וגרמוהי חד בהון. ולפ"ז לבנת הספיר זהו חקיקת האותיות הדיבור עליון דמל' הנעשה ע"י יסוד ז"א. וזהו ותחת רגליו שהוא היסוד שהוא המחקק שבין רגליו כו' כמעשה לבנת הספיר שיש בזה ב' פירושים כנ"ל והכל נעשה ע"י היסוד או דאבא או דז"א. ולכן כתיב כמעשה ולא כמראה. לפי שזהו ענין החקיקה שזהו ודאי מעשה ומלאכה כו':

ז **ועתה** נבוא לביאור הפסוק לא יסור שבט מיהודה. ופי' המגיד נ"ע כי הצדיק הנק' ע"ש איש יהודה לא יסור שבט ומושל ממנו כו' יעו"ש. וכונתו כי היסוד דז"א שהוא בחי' צדיק יסוד עולם כו' נק' יהודה. ע"ש שהוא המקור המשפיע בחי' הודאה וביטול לכנס"י. וכמו מרדכי (שהוא ג"כ יסוד כו') נק' איש יהודי. פי' איש כמו איש ירושלים בחי' בעל ורצון שהוא השר והמקור המשפיע בחי' הודאה לכללות ישראל. גם י"ל מה שהיסוד נק' יהודה. כי יהודה הוא יחוד עליון. שזהו מבואר בגלוי בתיבת יהודה דהיינו יחוד יה"ו עם הד' מל' לשון עוני כיהרא ל"ל מגרמה כלום. וע"י יחוד זה נעשית אח"כ בחי' ה' שהוא המשכת היו"ד בחי' ח"ע בהדלי"ת ואזי היא מלאה כל טוב כו'. ויחוד זה נעשה ע"י צדיק יסוד עולם. ע"כ נק' יהודה. ופי' לא יסור שבט מיהודה. היינו שלא יסור לעולם בחי' השבט וממשלה מבחי' צדיק יסוד עולם. להיות צדיק מושל בירא' אלקים (ש"ב כ"ג ג'). אלקים הוא מדה"ד והיינו מדת מלכות שבגיים מהגבורות. ויראת אלקים זהו הגבו' ודינין תקיפין דמדת מל' שנתעורר בה כבלא אכבר דרי וכמ"ש בזהר (זהר ק"י ע"ב) דהא כדין נורא דליק ואוקיד עלמא בשלהובי כו'. וזהו נק' יראת אלקים כמ"ש והאלקים עשה שיראו מלפניו (קהלת ג' י"ד). אך צדיק מושל ביראת אלקים היינו במושל על הדינים תקיפים דמל' להמתיקם ולהפכם להסדים. וז"ש (תלים קי"ד) מלפני אדון חולי ארץ (יסוד ז"א דאצי' דרגא דיוסף כמ"ש ויוסף הוא השליט על הארץ). ההפכי הצור (גבורות קשות דמל') אגם מים (להסדים טובים). וכמ"ש צדיק ה' צדקות אהב (תלים י"א ז') וידוע דפי' צדקה היינו מיתוק הגבורות בחסדים. ובזהר ויחי דרמ"א ע"ב ע"פ צדיק ה' צדקות אהב דא מלהא בימא. היינו מיתוק הגבורות דמל' זהו ודאי צדקה גדולה כו'. וזהו לא יסור שבט מיהודה. שלעולם יהי' הצדיק בחי' שבט ומושל ביראת אלקים וכנ"ל. ובכלל זה שבכל דור יעמיד הקב"ה צדיק אחד שיהי' ביכולתו להמתיק דינים כו'. ומחקק מבין רגליו. הנה מחקק זהו ג"כ יסוד כנ"ל באריכות. ומה שמתחלה קוראו שבט. ואח"כ מחקק. הענין שמתחלה הוא צדיק מושל ביראת אלקים להמתיק הגבורות דמל' כי כל זמן שאין נמתקים א"א להיות היחוד עליון כי הם מונעים היחוד כו'. ואח"כ הוא מחקק. והיינו שאחרי שמכניע הגבורה שביסוד דמל' וממתיקם. אזי הוא מחקק לעשות הכלי דיסוד דמל' שיומשך היחוד עליון. וכ"ז הוא פי' המגיד נ"ע:

ופי' ב' בפסוק לא יסור שבט מיהודה הוא. דיהודה קאי על כנס"י (מלכות ב"ד וכתי' (מ"א א') עיני כל ישראל עליך) כללות ישראל שנק' יהודים ע"ש בחי' הודאה וביטול שיש בכללות כנ"י. והעיקר זהו הביטול והודאה דשמו"ע מודים אנחנו לך כו' שהוא ביטול אמיתי שלמעלה משכל המושג (ע' בתו"א פ' ויחי ע"פ יהודה אתה בג' פרשיות דק"ש זהו ראובן שמעון לוי. ובשמו"ע מודים כו' זהו בחי' יהודה). ובחי' הודאה וביטול דשמו"ע ממשיך יהי רצון. דהיינו רצה"ע שלמעלה מהחכמה דאצי'. וזהו מט"ע קושר כתרים לקונו מתפלותיהן של ישראל. וז"ש ששם עלו שבטים שבטי י"ה. עדות לישראל. להודות לשם הוי' (תלים קכ"ב ד'). פי' עלו שבטים היינו עליית השבטים דבריאה י"ב בקר דבריאה ביבג"א דז"א דאצילות ואזי נקראים שבטי י"ה. ואח"כ עדות לישראל שמתעלים עוד יותר להיות בהן המשכת גילוי אור הכתר עליון שלמעלה מבחי' י"ה. שנק' עדות ל' עדי עדיים קישוטין מקיפים. וכך הכתר הוא מקיף. גם עדות הוא על נסתרות כמו"כ הכתר הוא סדכ"ם. וכ"ז הוא ע"י להודות לשם הוי'. שע"י הביטול דבחי' הודאה ממשיכים גילוי בחי' עדות דכ"ע כו'. וזהו לא יסור שבט מיהודה. ויתפרש בב' פירושים ושניהם אמת. א' דשבט קאי על ישראל שנק' שבטים. ופי' לא יסור שבט מיהודה. היינו שבכל שבט ושבט מישראל יהי' בו שלימות הביטול דבחי' יהודה להודות לשם הוי'. ביטול שלמעלה משכל המושג. ופי' השני שבט הוא לשון ממשלה כדפירש"י שבט מושל. והיינו כנ"ל שע"י ההודאה וביטול אמיתי דשמו"ע ממשיכים יה"ר כתר עליון שבשם הוא עיקר הממשלה על הב' קוין דכמראה אדם. וע"ז כתיב המשל ופחד עמו (איוב כ"ה ב'). פי' עמו הוא כמ"ש כי עמך מקו"ח. כי עמך הסליחה. כי עם ה' החסד כו'. שהכל הוא בכ"ע שנק' עמך כו'. ושם הוא בחי' המשל ופחד להיות עושה שלום במרומיו דהיינו למשול על קו השמאל מדה"ד להפכו לחסד ורחמים. כי בכ"ע שם הוא ורב חסד בלי גבול חסד פשוט דלית שמאלא כו'. וזהו לא יסור שבט מיהודה היינו בתפלת כלו"א מישראל שזהו בחי' יהודה ימשיך השבט וממשלה דכ"ע להפוך כל הדינים לחסדים ורחמים. ומחוקק מבין רגליו. כי ההמשכה שמכ"ע צ"ל נמשך ע"י צירופי אותיות להיות גואל ישראל ורופא חולים ומברך השנים. וגם שיתהפך הצירוף. כמו מפשע לשפע ומנגע לענג. וכמו שיתרפא החולה צריך להפוך הצירופים דערש דוי. לבחי' עשר ויו"ד כו'. וכמ"ש כל משכבו הפכת בחליו (תלים מ"א ד') שמהפך הצירוף דערש דוי לבחי' עשר ויו"ד. בחי' חכמה מקור החסדים כו'. וא"כ צריך לבנות ולהפך הצירופי' מתחלה באותיו' המחשבה דבינה ואח"כ באותיות הדיבור דמל'. וע"כ צ"ל זה ע"י הב' מחקקים הנ"ל. ע"י מחקק העליון דיס"א נעשה חקיקת צירופי אותיות חדשים בחקיקת האותיות דבינה.

והיגון רמ"ח עכ"ל. והיינו כי ע"י שתיית יין הרבה יעבירו על דעת קונו ויבכה על רמ"ח פקודין דאיגון רמ"ח אברים דמלכא. ועוד יש לפרש גם על מדרגת יין דקדושה. כי המחקק הוא חכמה בחי' ביטול אמיתי שלמעלה הרבה ממדרגת יין דקדושה. כי היין הוא מבחי' בינה כו' ולכן בכהנים שהם מבחי' חכמה נאמר יין ושכר אל תשת. וזהו פן ישתה בחי' יין דקדושה שאומרים עליו שיר היינו בעושה השגשה לארמא קלא היתה בולט. ועל כן ישכח מחקק היינו הביטול דחכמה הותם שוקע כו'. אך ביאור הדברים איך היסוד נק' מחקק שהוא רמ"ח אברים. והענין כמ"ש בד"ה והי' לכם לציצית וז"ל אך כילד תהי' המשכת חכמה עילאה בבחי' גילוי למטה הנה הוא עד"מ כמו הטפה מוכרח להתפשט תחלה בכל האברים. כך צ"ל התפשטות המשכת החכמה ע"י רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא. דכמו שהאברים הגשמיים הם כלים לאור וחיות הנשמה שסורה במוח שבראש. כמו"כ רמ"ח מ"ע שהם רמ"ח אברים דמלכא הם כלים לאור וחיות או"ס ב"ה השורה בח"ע. והן הן הממשיכות גילוי בחי' ח"ע ביטול אמיתי לכללית נש"י. ולכן יס"א נק' מחקק גימט' רמ"ח לפי שהמשכת החכמה ע"י רמ"ח אברים דמלכא. וגם יסוד ז"א נק' מחקק גימט' רמ"ח לפי שהשפעת ח"ע מהמדות דז"א נמשך לכנס"י ע"י היסוד דז"א ובהמשכה זו יש גם כללות הרמ"ח אברים ע"כ נק' מחקק גימט' רמ"ח:

י **ולהבין** ביאור ענין באר חפרוה כו' במחקק. דיש בזה ב' פירושים. הא' דפי' מחקק הוא יס"א. והב' יסוד ז"א. מהו ענין הב' בחי' מחקקים כו'. הנה כתי' לא יסור שבט מיהודה ומחקק מבין רגליו (בראשית מ"ט יו"ד). ויש לבאר דברי הס"מ נ"ע בספר אור תורה פ' ויחי ע"פ זה יעו"ש שהעיר מפסוק ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר (שמות כ"ד יו"ד) שהו"ע אחד עם הפסוק ומחקק מבין רגליו. הנה אנו רואים שהדיבור נמשך מהלב לכנפי הריאה ומשם יוצא הקול ונעשה הדיבור. שהקול עצמו מתחלק בה' מוצאות הפה לכ"ב אותיות הדיבור כו'. דהיינו שבהקול עיפא נחקקים אותיות הדיבור. וכמו אותיות החקיקה שבאבן טוב שהם מגי' ובי' כו'. כך אותיות הדיבור לגבי הקול נק' אותיות החקיקה (משא"כ לגבי עצם הנפש גם אותיות השכל נק' רק אותיות הכתיבה ולא חקיקה כו'). וא"כ הקול היוצא מהבל הלב (שהם משכן המדות) הוא המחקק של אותיות הדיבור כו'. והנה בינה ליבא ובה הלב מבין. ובמוח בינה שם נחקקים אותיות המחשבה שנק' ג"כ אותיות השכל. דהנה אנו רואים שבמוח ההבנה והשגה דהיינו כשנתפס ונמשך השכל בהבנה והשגה אזי מתהווה שם ציור אותיות. משא"כ מוח החכמה הוא למעלה עדיין מהתהוות ציור אותיות כלל. מפני שחכמה היא למעלה מההשגה וע"כ מובלע שם מבחי' אותיות. כי בחי' אותיות לא שייך אלא כשכבר יש תפיסא והשגה והיינו דוקא במוח בינה. ומ"מ חקיקת האותיות במוח ההבנה והשגה הוא ע"י כח החכמה דוקא דהיינו ע"י בחי' ברק המבריק מכח השכל. שבחי' בריקת וסקירת השכל המאיר אל ההבנה עושה בה אותיות החקוקים בההשגה. שהם אותיות השכל. הנק' מחשבה כו'. וא"כ בחי' בריקת וסקירת השכל הוא המחקק של חקיקת האותיות המחשבה במוח בינה כו'. נמצא שיש בנפש ב' בחי' מחקקים. שבחי' הקול היוצא ממדות הלב שנק' קלא דאשתמע הוא המחקק של חקיקת אותיות הדיבור. ובחי' בריקת וסקירת השכל (שהוא ראשית הגילוי מכח המשכיל) שנק' קלא דלא אשתמע הוא המחקק של חקיקת אותיות המחשבה במוח בינה כו'. ועפי"ז יובן גם למעלה שבחי' יסוד ז"א דאלי' שעל ידו הוא כללות ההמשכה מכל המדות דז"א ונק' קלא דאשתמע הוא המחקק את אותיות הדיבור עליון דמדת מל' שנק' דבר ה'. וז"ש אספרה אל חוק (תלים ב' ז') דקאי על יסוד (שהוא כמו ספיר אבן טוב) שמחקק את בחי' מדת מל' דיבור עליון שנק' חק לשון חקיקה כו'. (ומ"ש במ"א בענין אבא יסד ברתא כו' שגרם הדיבור הוא מחכמה. היינו התלבשות השכל בהמדות ומהמדות נמשך הקול וע"י הקול נעשה הדיבור כו'). ובחי' יסוד אבא שהוא קלא דלא אשתמע הוא המחקק חקיקת האותיות בבינה. ולכן נאמר למשה שהוא יסוד אבא ופתחת עליו פתוחי חותם שהתורה נק' חותם כי חותמו של הקב"ה אמת. ואין אמת אלא תורה. וז"ש צור כו' חתום תורה בלימודי כו' (ישעי' ח' ט"ז). וכמו שבחותם נחקקים אותיות. כך כל התורה שבכתב היא רק אותיות מגויים וספורים ס"ר אותיות וכל הדקדוק הוא רק באותיותיה כו'. ולכן נק' התושב"כ פתוחי חותם. ואעפ"י שאורייתא מח"ע נפקת. וח"ע היא למעלה מבחי' אותיות. אך זהו רק שנפקת מח"ע וא"כ נתלבשה בבינה ששם התגלות בחי' אותיות וכלים. וזהו תורה שבכתב שנתלבשה בכתב ואותיות דבינה ונק' ספר תורה. כידוע בפי' סופר וספר כו' שספר הוא בינה. ולפי שבכח החכמה נחקקים האותיות בבינה לכן נאמר למשה ופתחת עליו פתוחי חותם כו'. והנה ענין ב' חקיקות הנ"ל בעבודה זהו ענין תפלה ותורה. כי התפלה בלחש קול דממה דקה זהו קלא דלא אשתמע. וגם ידוע שהתפלה עיקרה במחשבה ורעו"ד. והדיבור אינו אלא לעורר הכוונה. ועסק התורה עיקרה בדיבור דוקא זהו קלא דאשתמע. וכמש"נ במ"א בפי' הקל קול יעקב. קל קדמאה חסר ו' שהוא בחי' קלא דלא אשתמע זהו תפלה. וקול תניינא מלא ו' קלא דאשתמע זהו תורה. וע"כ ע"י בחי' קלא דלא אשתמע דתפלה הוא חקיקת אותיות דבינה. וע"י קלא דאשתמע דתורה הוא חקיקת אותיות הדבור עליון (יחוד זו"נ כו'). וזהו ומחקק מבין רגליו. וידוע כי נו"ה נק' רגליו ובין נו"ה הוא יסוד שהוא המחקק. וזהו ומחקק מבין רגליו. והנה אם יתפרש רגליו על נו"ה דחכמה. אזי פי' ומחקק הוא יסוד אבא. ואם יתפרש רגליו על נו"ה דז"א אזי פי' ומחקק מבין רגליו היא יסוד ז"א. והנה הרב המגיד נ"ע מחבר לפסוק זה הפסוק ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וז"ל כי ספיר הוא לשון זהר ובהירות. כמו ברק המבריק ומבהיק כו' יעו"ש. שלגודל הבהקת אורו אין יכולים להשיגו. וכמו בריקת וסקירת השכל בנפש כנ"ל. ולמעלה זהו יסוד אבא שנק' ברק כמ"ש והוי' עליהם יראה ויצא כברק חצו כו' (זכרי' ט' י"ד) שרואים אור גדול אבל אינו מושג בהשגה עדיין. וכמו עין המבהיק ומביט פתאום כהרף עין כך בחי' אור בהיר ומבהיק דיס"א הוא חוקק חקיקת האותיות בבינה וזהו לבנת הספיר. וא"כ מפרש לבנת זהו בינה (והיינו שבתיבת לבנת

כו'. (וכמו"כ למטה בנש"י שיוכל לומר אחד ואהבת בכל לבבך ובכל נפשך והעיקר בכל מאדך שהוא הרצון שלמעלה מהשכל שנק' אחד האמת כנ"ל). וזהו מקדש אד' כוננו ידיך. פי' ידיך הם ג' ידות. יד הגדולה חסד. יד החזקה גבורה. יד הרמה ת"ת. שהם מדרגות ג' אבות. שהם המכוננים את מקדש ה' כנס"י להיות כלי לגילוי אור א"ס ב"ה. והנה קודם התפלה יעשה האדם בעצמו כלי ריקן. וזהו"ע כובד ראש שקודם התפלה. שהו"ע הכנעה ושפלות להשפיל עצמו כאין וכאפס ע"י היותו ממארי דחושבנא כנ"ל. וזהו רק הכנה לבחי' כלי ריקן. ועיקר עשיית הכלי ריקן הוא מלמעלה מהקב"ה. והמשכה זו מרדל"א נמשך בתפלה על ידי י"ג מדה"ר ושלשה אבות. ולכן יש בתפלה פסוקים המעוררים רחמים. דהיינו שיעורר ר"ר על אחד האמת שהוא בבחי' גלות אלו. כי כל רצון אלקי שבנפש הוא נמשך מבחי' גלגלתא כ"ע. שהוא עיקר בחי' אחד האמת וכנ"ל. והוא בבחי' גלות ושביה בגוף ונה"ב. וכמ"ש וישוב אל הוי' וירחמהו (ישעי' נ"ה ז') דהיינו לעורר רחמים על חלק הוי' שבנפשו כו'. ואח"כ לעורר זכות שלשת אבות אהבת אברהם ופחד יצחק ורחמנותו של יעקב כו'. שעי"ז יומשך ההמשכה מרדל"א לעשות הכלי ריקן בכנס"י וכנ"ל באריכות:

ה **וזהו** באר הפרוה שרים. באר הוא הכלי ריקן הנ"ל. כי השרת רגבי העפר הגסים והדקים עד שנעשה כלי ריקן להיות תוך וחלל כו'. זהו ענין הביטול להיות כאין וכאפס וכאלו מקומו חלל כו' כנ"ל. וגם ולבי חלל בקרבי כו' דהיינו ריקן מרצונות גשמיים. להפשיט הכח המתאוה מרצונות גשמיים לגמרי כו'. ואח"כ מתגלה הרצון שבוע בלמעלה מהחכמה שזהו עיקר הכלי לאחדות האמיתי של אוא"ס ב"ה. זהו ענין הנביעו דמים חיים שבבאר. שהנביעה הוא בלי הפסק. ונתתא לעילא. וזהו מדרגת הרצון שלמעלה מהחכמה שאין לו שום הפסק לעולם. והוא מלמעלמ"ע ליכלל וליבטל אליך ה' נפשי אשא כו'. הפרוה שרים הם האבות שהם החופרים את הבאר דכנס"י לעשות בכנס"י הכלי שמעלה מ"נ ליחוד אור א"ס ב"ה. במחקק. הענין כמ"ש במ"א ע"פ אם בחקתי תלכו. פי' תלכו הוא בחי' ההה"ר רלה"ע שלמעלה מהשכל. וכדי שיבא לזה הוא ע"י בחקתי לשון חקיקה עד"מ החוקק באבן שעושה חלל ונעשה אותו המקום שוקע כך צריך לעשות חקיקה בנפש להיות ולבי חלל בקרבי. אך מה שנאמר בחקתי היינו שיש ב' חקיקות. עד"מ החקיקה הא' היא מבחוץ לתקנו ולהחליקו שיהי' תואר כלי מבחוץ. והב' היא החקיקה מבפנים שיהי' לו חלל וכלי קיבול. והנה החקיקה מבחוץ זהו ענין פסוד"ז שקודם ברכת ק"ש כי ע"י רוממות אל בגרונם נעשה בחי' וחרב פיפיות בידם היינו שעי"ז ממילא נופל הרע ולכן נק' פסוקי דזמרה לשון זמיר עריצים שהו"ע כריתה כו'. אך עכ"ז הוא עדיין החקיקה מבחוץ שנופל רק הילוניות וגסות הרע מחמת ההתבוננות ברוממות אל בפסוד"ז. אך כדי שיהי' כלי ריקן בפנימיות ולבי חלל בקרבי זהו ע"י חקיקה ב' והוא ע"י קיום המצות שנק' חוקים. כי יש מצות שגם עפ"י השכל הוא נכון כמו גניבה וגזילה וגם השביתה דשבת כי בו שבת כו'. אבן המצות שאין לשכל מבוא בהן כמו ציצית ותפילין וכיוצא וכ"ש שמעכו שנק' חוקים. והיינו שסרשן גבוה מאד מלמעלה מהחכמה כ"א מבחי' רלה"ע בחי' גלגלתא כתר שבכתר ע"כ אין להם התלבשות בשכל. ולהיות כן כחם גדול לעשות החקיקה גם בנה"ב. ועוי"ל ע"ד שנת' במ"א שמבחי' גילוי הותם בולט שמלמעלה נעשה למטה בנפש חותם שוקע. וכמו"כ יובן שע"י המצות הנק' חוקים עי"ז דוקא נעשה החקיקה בכנס"י. כי הנה ענין חקיקת כלי הנ"ל היא בחי' חותם שוקע שהו"ע יסוד דנוק' עפ"ק. כי השקיעה הו"ע הביטול בתכלית בחי' אין ממש שזהו בחי' כלי ריקן לקבל גילוי אור א"ס ב"ה שאינו שורה אלא במקום הביטול. ולכן איתא בזהר וירא דקי"ב ע"פ וגם אמנה אחותי בת אבי היא כו' דכשכנס"י מקבלת מבחי' בינה היא עדיין בחי' יש כי הבינה היא השגה ומזה נמשך האהבה ברשפי אש ולכן נא' אך לא בת אמי. כ"א כשמקבלת מבחי' חכמה הנק' אבי שהוא כח מה יר"ע ביטול אמיתי ואזי היא בחי' חותם שוקע שאינו תופס מקום כלל ולבי חלל בקרבי אזי דוקא ותהי לי לאשה שתוכל לקבל גילוי אלהותו ית' בפנימיות וכמ"ש (מ"א י"ט י"ב) לא ברעש הוי'. כ"א בבחי' קול דממה דקה כו'. והנה החכמה מקבל ג"כ כח השפעה זו מבחי' כתר. שהבינה שהיא באצילות קו השמאל שרשה מגבו' דע"י שבמו"ס. והחכמה היא קו הימין שרשה מחסד דע"י שבגלגלתא שנק' יד הגדולה. נמצא החוקים שסרשן מבחי' כתר שבכתר הן נק' חותם בולט ולכן מהם נעשה החקיקה בכנס"י שהוא חותם שוקע ביטול כו'. וזהו ענין באר הפרוה שרים במחקק. שרים הם האבות ג' מדות חג"ת דאצי'. במחקק. פי' במה שהם חופרים הבאר דכנס"י זהו ע"י שנמשך בהם ההמשכה עליונה מבחי' חוקים כו' בחי' כתר שבכתר גלגלתא. (ולעיל נת' שעיקר עשיית הכלי הוא מרדל"א דוקא. אך גם ע"י ההמשכה שמבחי' גלגלתא לפי שהוא מקיף היותר עליון שבכל סדר השתל' מקור כל המקיפים ובחי' חותם בולט שנק' יד הגדולה ע"כ נעשה עי"ז ג"כ חקיקה כו'. ובודאי יש מדרגות רבות באיכות אופן החקיקה. ועיקר שלימות החקיקה הוא מרדל"א). גם פי' במחקק יסוד אבא ה"ע דאצי'. כידוע ממשה שהוא חכמה נק' מחקק כמ"ש כי שם חלקת מחקק ספון. והיינו שמה שנת' שעשיית הכלי הוא מרדל"א (ומגלגלתא) היינו שיומשך ויתגלה הביטול אמיתי דה"ע גם בכנס"י שגם הצמצומים היותר אחרונים לא יסתירו על הביטול אמיתי דה"ע. וכיון שעיקר החקיקה הוא שיהי' הביטול דה"ע ממש בכנס"י וכנ"ל בפי' בת אבי היא כו' ע"כ נק' גם יסוד אבא מחקק. רק שהחכמה מקבל השפעת כח זה מגלגלתא ורדל"א. וזהו באר הפרוה שרים במחקק. שהאבות חג"ת דז"א דאצי' חופרים הבאר דכנס"י (דהיינו עשי' הכלי שמעלה מ"ן כו') ע"י במחוקק דהיינו בחי' חוקים שהוא ענין המשכה מגלגלתא ועל ידי יס"א שנק' מחקק כו':

והנה איתא בכהאריז"ל (במא"ת מ' פ"ג) מחקק נק' היסוד גימט' רמ"ח החסדים שבו והוא החופר וכורה באר יסוד דמל'. וזהו באר הפרוה כו' במחקק. ולהבין מה שהיסוד הן דאבא והן דז"א נק' מחקק גימט' רמ"ה. והנה מ"ש מחקק גימט' רמ"ח כן הוא ברבות סדר שמיני ס"פ י"ב. ע"פ שן ישתה וישכה מחקק. מחקק כתי'

והינו

בבחי' זאת כ"א האמת כמ"ש כי ממך הכל כו' (דה"א כ"ט י"ד) לפי שנמשך בבאו"א מיבראל ניצוץ אלקי ממש משרשו מרלה"ע שלמעלה מהשכ' דאצי' ע"כ יש בבאו"א פנימיות הרצון למעלה מהחכמה והטעם לידבק וליכלל באחד האמת. והנה כשיתבונן האדם היטב בעומק מחשבתו בזה איך שעיקר פנימיות רצונו באמיתיות הוא להיות דבוק באחד האמת ואעפ"כ הוא רחוק מאד מאחד האמת. מחמת שטרוד רק בצרכי הגוף ועושה מהם עיקר. ובהבל בא ובחשך ילך כו'. עי"ז נעשה נבזה בעיניו כמאס להיות כשיריים וכמותר בעולם עד שיהי' כאין ואפס ממש וכאלו מקומו פנוי וחלל שלא יש שם שום דבר כלל. וזהו ענין הכלי ריקן וחלל כו'. וגם עוד שעי"ז נעשה ולבי חלל בקרבי להיות חלל וריקן מרצונות גשמיים שלא יהי' שום התקשרות בשום רצון מרצונות גשמיים כלל. ואזי דוקא מתגלה בו הרצון פשוט שלמעלה מהחכמה. ואז הוא כלי אמיתית ליחוד אוא"ס ב"ה ממש. והנה זהו רק ההכנה שצ"ל מהאדם. אבל עיקר עשיית הכלי ריקן. לעשות מאני אין כו'. א"א להיות ע"י האדם. כ"א שהקב"ה בעצמו עושה ומתקן בכנס"י הכלי לגילוי יחודו האמיתי ית'. וז"ש מקדש אד' כוננו ידיך שהקב"ה בעצמו עושה את כנס"י להיות מקדש וכלי ליחודו האמיתי ית':

ד **והנה** בפע"ח שער ק"ש שעהמ"ע פ"ו נתבאר שסדר עשיית הכלי בכנס"י נמשך מבחי' רדל"א. דרך מזלא (ע"י ב' מזלות ונוצר ונקה יעו"ש). ולבאר הענין מה שעשיית הכלי בכנס"י ליחוד עליון דהיינו לעשות מאני אין צ"ל מרדל"א דוקא. הענין דהנה כח ההסתר להיות יש ומכ"ש יש גשמי זהו כח מבחי' כל יכול. שמשם דוקא נמשך הכח להעלים ולהסתיר אלקות. אבל הכח לעשות מיש אין שגם היש לא יסתיר דהיינו שגם הצמצומים היותר אחרונים לא יסתירו כלל וכלל זהו נמשך ממקום גבוה יותר דהיינו מהפנימיות דכל יכול (כידוע בפי' מאמרז"ל (כתובות ד' ה' ע"א) גדולים מעשה צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ. כי שו"א נתהווה מאין ליש. והם עושים מיש אין כו') שמשם דוקא נמשך הכח להיות גילוי יחודו גם בהיש הגשמי ע"י שעושה מהיש בחי' אין וביטול אמיתי עד שיהי' כלי ליחודו ית'. וכח זה שמפנימיות כל יכול הוא מרדל"א. והענין כי כת' בע"ח שרדל"א הוא מגולה שאין שום בחי' מלבישו כלל. כי גם ג"ר דא"א שרש דשרש הנאצלים מלבישים רק ז"ת דע"י (ולכן כתי' שראשי נמלא על שאין שום אתעדל"ת מגיע שם כלל). וא"כ רדל"א למעלה מכל הלבושים והצמצומים המעלימים. כי הנה הכתר דא"א הוא המלביש הראשון את הקו מאוא"ס ב"ה. דהיינו בחי' אתרוגה שבמאציל שנק' ז"ת דע"י. ולכן נק' הכתר חשך. ישת חשך סתרו. לגבי הנאצלים נק' חשך שלמעלה מגילוי אור. ולגבי המאציל נק' חשך כפשוטו כמ"ש בזה"ק (ח"ג רכ"ה ובת"ז תיקון ע' קרוב לסופו) כתרא עילאה אע"ג דאיהו אור נא כו' אוכם אוכם הוא קדם עה"ע. שמחשיך ומעלים הבהירות דמל' דא"ס ב"ה. ואח"כ מהכתר נמשך י"ג ת"ד שערות שהם צמצומים והעלמים (וגם יש בחי' השמל העליון שלמעלה מאצי' כמ"ש בכהאריז"ל שיש מסך בין א"ק לאצילות). ואח"כ הכלים והלבושים דע"ס דאצי'. והפרסות שבין אצי' לבי"ע. ובין בריאה ליצירה וכו'. שהכל הוא כדי להעלים ולהסתיר אוא"ס עד הצמצומים היותר אחרונים (דק"כ צירופי אלקים דעשי') שנתהווה יש גשמי שנראה דבר נפרד לגמרי כו'. אבל רדל"א שאינו מלובש כלל בשום בחי' גם לא בשרש הנאצלים. א"כ הוא למעלה מכל הצמצומים ולבושים כו' שלגבי בחי' זו בטלים כל הצמצומים וההעלמים. וזהו ונורא שמך (מל' דא"ס) ואין אלוה (צמצום) מבלעדיך כו'. ולכן מבחי' זו דוקא נמשך עשיית הכלי בכנס"י לעשות מאני אין. דהיינו שגם הצמצומים היותר אחרונים דעשי' לא יסתירו כלל עד שגם היש הגשמי יבא לבחי' ביטול ואין ממש. עד שיהי' כלי לגילוי יחודו האמיתי ית'. והנה המשכה זו מרדל"א לעשות הכלי בכנס"י נמשך ע"י יגמדה"ר כמ"ש בפע"ח הנ"ל. והענין כמ"ש במ"א בדרושי ר"ה מעלת הדיקנא על גלגלתא ומוחא. שע"י י"ג מדות הרחמים מתתקנים הפגמים שבגלגלתא ומוחא שרש התומ"צ. לפי שע"י הדיקנא דוקא. לפי שהם רחמים רבים כו' (ולצמצומים כו') נמשך מרדל"א ממש. וזהו כשמן הטוב (חכמה דעתיק) שעל הראש (פי' למעלה מהגלגלתא שאין מלובש כלל בגלגלתא כ"א רק בבחי' מקיף על הגלגלתא) יורד על הזקן י"ג ת"ד. וז"ש הללו אל בקדשו (רדל"א) הללוהו ברקיע עוזו (קרומא דאוירא) הללוהו בגבורותיו י"ג ת"ד. וזהו מן המצר קראתי י"ה ופי' בא"ד"ר (קל"ט ע"ב ובאדר"ז רנ"ה ע"א) אתר דשארי דיקנא לאתפשטא דהוא אתר דחיק. דהיינו בחי' כדכ"ם לית מחשבה תב"כ. דהיינו בחי' רדל"א. וזהו הטוב כי לא כלו רחמיך. ומבחי' זו הי' הדילוג בשעת יצי"מ. נגלה עליהם מלך מלכי המלכים מל' דא"ס דהיינו רדל"א. כדי לעשות בכנס"י בחי' כלי לגילוי אלקות. וכמשנ"ת במ"א בפי' ואראך מתבוססת בדמיך כו' ותרבי ותגדלי כו' שדים נכונו כו' (יחזקאל ט"ז ו') שנעשה הכלי שלא בהדרגה כלל כ"א בבת אחת כו' כי ואת ערום וערי' כו'. ולכן הי' צ"ל הדילוג כדי לעשות הכלי מרדל"א ממש שהוא בחי' מלך מה"מ כו'. והנה איתא בע"ח שער הירח פ"ג שאח"כ עלה עשיית הכלי בכנס"י בפועל כו' הוא ע"י הידים עליונים שהם ג' אבות ג' מדות חג"ת. ולכן כתי' ביצי"מ קול דודי כו' מדלג על ההרים כו' ואחז"ל (רבות שמות פט"ו) אין הרים אלא אבות. והענין כי הגם שסדר עשיית הכלי הוא מרדל"א ממש וההמשכה הוא ע"י י"ג מדה"ר (וזהו שאומרים בברכת יוצר אור המלך המרומם לבדו. מל' דא"ס ורדל"א. אלקי עולם ברחמיך הרבים רחם עלינו. זהו יגמדה"ר. שהם לצמצומים כו' וע"כ אומרים אלקי כו'). אך כדי להיות המשכה זו בבחי' גילוי בכנס"י. גם כדי לתקן הג' קוין דמל' לעשותם כלי כו' כנ"ל. צ"ל אח"כ ההמשכה ע"י ג' אבות ג' מדות חג"ת שהם ג' קוין דז"א. ולכן מדלג על ההרים דוקא. וזהו שאומרים (אח"כ) בא"ע בעבור שמך הגדול (מל' דא"ס רדל"א) ובעבור אבותינו שבטחו בך כו' (אבותינו דוקא. כי כן הוא הסדר מלמעלמ"ע). ולכן יסד הפייט ג"כ בעות אני באלה (י"ג מדה"ר) ובזכות שלשת אבות. כי ההמשכה מרדל"א הוא ע"י י"ג מדה"ר ואח"כ ע"י ג' אבות ג' קוין דז"א שעי"ז נעשה המשכה העליונה הלזו בבחי' גילוי לכנס"י וגם לתקן הג' קוין דמל' לעשותם כלי כו'

זה איני רוצה וזה איני יכול לעשות. והו"ע איך בלשון אשכנז. היינו הלשון אני שאומר בכל דבר. זהו כלי מלא שאין מחזיק שום השראת אלקות כלל. כי אין אני והוא יכולין לדור. אבל כלי ריקן שיש בו תוך וחלל כו' היינו שאין תופס מקום לעצמו כלל. שאין נחשב בעיניו ליש ודבר כלל. כ"א הוא כשיריים וכמותר בעולם עד שהוא כאין וכאפס ממש שלא יתפוס מקום כלל וכאלו מקומו שעומד הוא פנוי וחלל שאין שם שום איש כלל. והיינו לעשות מאני (איך בל"א) אין ממש. זהו כלי ריקן שיש תוך וחלל. דהיינו כלי קיבול המחזיק בתוכו השראת אלקות בתמידיות. ואין אנו יכולים לעשות כלי ריקן זה בעצמנו. ע"י שיחשב פחיתות ערכו ושפלות מדרגות נפשו איך שבהבל בא ובחשך ילך כו' ולכן הוא נבזה בעיניו נמאס ושפל ובטל בעיניו שאין תופס מקום כלל. כי אין זה נצחי וכריתות ברית שלא ישונה כי אם רק לשעה הוא בא לבחי' ביטול ואין. ואח"כ חוזר לישותו וגבהותו כו'. כי אפי' ההתבוננות והמארי דחושבנא שלו אינו אמת ואינו מחזיק השראת אלקות בתמידיות כ"א דרך עראי ומקרה לבד. וזהו מלאכתן קבע ותורתן עראי. שפעם שורה אלקות. ופעם אינו שורה לפי שחוזר לישותו כו'. וז"ש כי יקרא" קן צפור לפניך (תצא כ"ב ו') פי' דרך עראי ומקרה וכמ"ש בת"ז (ע' ת"ז תיקון שתי דכ"ג) אבל אלין כי יקרא קן צפור לפניך בהון שכינתא באורח מקרה זמנין פריח עליהון ואשכחת עמהון וזמנין לא אשתכחת עמהון עכ"ל. אלא מי הוא שעושה אותנו כלי ריקן להיות מחזיק השראת אלקות בתמידיות בלי הפסק הוא הקב"ה בעצמו. וכמ"ש מקדש אד' כוננו ידיך (שמות ט"ו י"ז) פי' שכנס"י נק' מקדש כמ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ואחז"ל (ע' של"ה שער האותיות אות למ"ד ד' ס"ט ע"א) בתוכו לא נאמר אלא בתוכם. וא"כ כנס"י עצמה היא מקדש דהיינו כלי להשראת אוא"ס ב"ה. ומשחרב ביהמ"ק אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה בלבד (ברכות ח' א'). וצ"ל שמפסוק ועשו לי מקדש משמע שהשראת השכינה הי' רק בביהמ"ק לבד. ומשחרב ביהמ"ק אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה. שהתורה היא עכשיו בחי' בהמ"ק. והלא הקב"ה ממכ"ע וסוכ"ע. וכמ"ש (ירמי' כ"ג כ"ד) את השמים ואת הארץ אני מלא. אך הענין כמ"ש (איוב י"ט כ"ו) ומבשרי אחזה אלוה. וכמשל האדם אעפ"י שהנשמה מתפשטת בכל אברי הגוף אפי' בצפרני הרגל שעומדין ליקצץ ועיקר התיקון הוא בהסרתן. מ"מ כשמחוברים אזי מתפשט גם בהם כח וחיות מהנשמה להצמיחם ולהגדילם. אבל עיקר התגלות הנשמה הוא במוח לבד. כן עד"מ כביכול בו ית' אעפ"י שהוא ממלא כל עלמין ומחיה את כולם ואפילו לרשעים ופושעים ומורדים שעליהם כתי' באבוד רשעים רנה (משלי י"א יו"ד) מ"מ כשלא נתמלא סאתם מתפשט גם בהם כח וחיות מאלקות להחיותם. אבל מ"מ עיקר התגלות אלהותו הוא בישראל כי פי' ישראל לי ראש דהיינו כמשל שהתגלות העיקרי של הנשמה הוא במוח שבראש כך עיקר גילוי אלהותו ית' הוא בכנס"י הנק' לי ראש. וכענין ראש השנה שנק' ראש לפי שאזי גילוי כללות החיות של כל השנה. וזהו בבחי' שנה. ובבחי' נפש זהו ענין ישראל לי ראש. ונמצא דכמו שהמוח שבראש הוא כלי לגילוי כללות החיות מהנשמה. כך ענין ישראל לי ראש. שהם עצמן בחי' מקדש וכלי להשראת אוא"ס ב"ה. והענין כמאחז"ל (ב"ר פ"א) ישראל עלו במח'. פי' מחשבה זו היינו מחשבה הקדומה שהוא בחי' מקור הרצון שנק' רעדכ"ר. כמו עד"מ כשעולה במח' לבנות בית ונעשה השכל ע"ז במוחו ומחשבתו. הנה השכל זה הוא מקור להרצון הנמשך ומתפשט אח"כ בגילוי. וכעד"ז הו"ע מחה"ק שקדמה להרצון הגלוי ונק' רעדכ"ר. ושם הוא שרש ומקור כנ"י שעלו במחשבה. וכמאחז"ל (שם) מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר דהיינו מחשבה הקדומה הנ"ל ומחמת זה יש בכל אחד מישראל רצון פשוט לאלקות למעלה מהטעם והדעת דהיינו למעלה מהחכמה לגמרי. וזהו ג"כ פי' וענין ישראל לי ראש גלגלתא ומוחא דהיינו הרצון וענג הכמוס שברצון והכל למעלה מהחכמה. והנה התורה היא ג"כ בבחי' זו. שהרי כל התורה היא רק לבאר רצה"ע שזה התנא אומר שכך הוא רצה"ע וזה אומר כך רצה"ע ולכן נק' התורה אמת. כמ"ש (תלים קמ"ה) קרוב ה' כו' לכל אשר יקראוהו באמת. ואחז"ל (ברכות ה' ע"ב) אין אמת אלא תורה. והיינו לפי שכל עיקר חכמת התורה היא רק להשיג רצון העליון. ואין שום דבר נק' אחד האמת רק הרצון עליון שהוא סוכ"ע שלמעלה מהחכ' דאצילות. ובו עיקר היחוד של אוא"ס ב"ה שהוא ורצונו אחד וכמ"ש הוי' אחד ושמו אחד (זכרי' י"ד ט') שמו בגימט' רצון. והיינו כמשנת"ל אות א' שעיקר התאחדות האמיתי דאוא"ס ב"ה הוא רק בבחי' כתר שהוא רצה"ע עד שבני הבחי' שבכתר נקראים (ספי' אחת. דהיינו ספי' כתר) כתר אחד כו' ולכן נק' כ"ע אחד האמת כי אחד מורה על התאחדות אוא"ס עם ריבוי בחי' שבטלים ליחודו ית' ומתאחדים להיות אחדות אחד כו'. ולכן גם היחוד דאוא"ס בו"ק דז"א דאצי' נק' הוי' אחד. אבל אחד האמת הוא בכתר דוקא. ולכן מצד שבכאו"א מישראל יש ניצוץ אלקות דה"י הנמשך מרצה"ע שלמעלה מהחכמה דאצי' שזהו פי' וענין עבמ"ה ומה שנק' ישראל לי ראש גלגלתא כו' שהוא רצון פשוט לאוא"ס ב"ה למעלה מהחכמה לגמרי ובחי' רצון זה הוא הכלי האמיתי ליחוד דאוא"ס ב"ה עד שמצד היחוד ברצון זה נק' הרצון אחד האמת כנ"ל. לכן נק' כנס"י מצד בחי' זו מקדש וכלי האמיתי' להשראת אוא"ס ב"ה. וכשמתגלה רצון זה בנש"י למטה בגוף זהו עיקר הכלי ליחודו האמיתי ית':

ג **והנה** כדי שיתגלה הרצון פשוט שלמעלה מהחכמה צ"ל כלי ריקן דהיינו שידע שהוא רחוק מאד מאחד האמת. מחמת היותו ממארי דחושבנא שרוב מהדומ"ע שלו הם לא לה' המה. ובחשך שמו יכוסה כו'. ואעפ"כ עיקר רצונו של האדם הוא לידבק באחד האמת (מצד הניצוץ אלקות דה"י שבו הנמשך מרצה"ע ממש שהוא אחד האמת). ואף שנראה לאדם לפעמים שאין רצונו ח"ו לזה שהוא רצון השי"ת זהו שקר ורוח שטות כו' כמאחז"ל (ברכות די"ז ע"א) גלוי לפניו שרצונינו לעשות רצונו ומי מעכב שאור שבעיסה כו'. ולא יחשוב האדם שיש לו מעלה ושבח ע"ז שרצונו כו' לעשות רצה"ע. אלא בהשי"ת מפאר ומשבח כנס"י בזה. וכמ"ש בשה"ש (ד' יו"ד) מה יפו דודיך אחותי כלה כו'. אבל אין אנו רשאין להחזיק את עצמנו

בבחי'

שההם מלובש ומאיר בגילוי הקו"ה מאוא"ס ב"ה ושיום גילוי הקו הוא במל' דאצי'. מה שיהו. דהנה בבחי' כמרא"ד דאצי' אמר במאמר דפתח אליהו שם מ"ה מלגאו כו' דהיינו הארת הקו"ה שנק' הוי' שם מ"ה לפי שגורם הביטול אמיתי בהכלים דע"ס. שיהו זהו הדיבור עליון בחי' מל'. ובפרט מל' דא"ס מקור הקו"ה נק' שיהו. וזהו מה שיהי בשיהו הוא בחי' מ"ה דהיינו שהקו"ה הנמשך מבחי' מל' דא"ס הוא גורם בחי' מ"ה וביטול אמיתי בהכלים דע"ס. ובעבודה בנפש ענין מה שיהו. הנה שיהו תושב"כ ושבע"פ שנשתלשלו וירדו ונתלבשו בענינים גשמיים ונמשכו מבחי' מ"ה הוא בחי' ביטול באוא"ס ב"ה רק שנמשכו כדי שגם האדם למטה יהי' שיהו בהם שיוכל לומר הפסוק וידבר הוי' כו' או הלכה א' כו'. שנמשך מבחי' מ"ה. והיינו ע"י יוצר הרים ובורא רוח שע"י התפעלות השמחה או המרירות רוח אייתי רוח כו' כנ"ל לכך יהי' אח"כ התורה שלומד בבחי' התדבקות לאור אין סוף השרוי בתוכה. ונמצא שיהי' שיהו בחי' מ"ה כו' כנ"ל :

כי בועליך עושיך ה' צבאות וגו'. בישעי' סי' נ"ד ה'. ואחז"ל בסנהדרין כ"פ כה"ג דכ"ב ב' אשה גולם היא ואינה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי שנאמר כי בועליך עושיך כו'. ומובן דכמו"כ בכנס"י שנק' אשה יראת ה' שענין עשיית הכלי בכנס"י הוא שעי"ז כורתת ברית להקב"ה. ופי' כריתות ברית הוא דבר נלהי שלא יבוגה. והאלה נ"ל ענין הכריתות ברית שמלמעלה דהיינו מהקב"ה לכנס"י. כמ"ש אנכי כורת ברית כו' (תשא ל"ד י"ד). וכתי' לעברך בברית כו' אשר הוי' אלקיך כורת עמך (נצבים כ"ט י"א). והנה בענין כריתות ברית שלא יבוגה לעולם יש ב' פירושים א' שהו"ע ההתקשרות שלמעלה מהשכל. כי ההתקשרות והאהבה שעפ"י שכל יוכל ליפסק במשך זמן כשיתבטל הטעם שגורם האהבה אבל כשההתקשרות הוא למעלה מהשכל והטעם אזי לא תופסק לעולם. ופי' הב' כמ"ש אשר כרתו את העגל ויעברו בין בתריו (ירמי' ל"ד י"ח). דכמו שבני האגלים הם גוף אחד. כך השני כורתי ברית יהיו כמו תרי פלגי דגופא ובהתאחדם הם כגוף אחד. וא"כ ענין כריתות ברית הוא להיות גוף אחד. וגוף אחד בלתי אפשר להתחלק בשום אופן כן לא יתחלקו השני כורתי ברית לעולם. ובאמת ב' הפירושים עולים בקנה אחד. כי התאחדות זו להיות גוף אחד ממש זהו בלמעלה מהחכמה דוקא דהיינו בכ"ע. כי הב' בחי' שבכתר דהיינו בחי' אתיק שבמאציל עם הנאצ' דהרש האגללים מתאחדים לגמרי עד ששניהם נק' ספירה אחת דהיינו ספירת כתר (כמ"ש בע"ח שהכתר כלול משני בחי' הנ"ל ובכללו נק' ספי' כתר כו') משא"כ למטה מהחכמה דהיינו בהו"כ דע"ס דאצי' (אעפ"י שנמשכים מהשני בחי' דכתר כי א"א שרש הכלים ומע"י נמשכים האורות כו') הרי האור לא נק' בשם הספירה כלל. כידוע דמה שנק' ספירת חכמה חסד זהו הכלי דוקא ולא האור. (כמ"ש במ"א שטעו בזה איזו מקובלים שסברו דמה שאומרים חכמה חסד זהו האור. והכלי מגביל את החכמה והחסד כו'. ובאמת אינו כן דבחי' חכמה זהו הכלי עצמה. והאור פשוט ואין שייך לקרותו בשם חכמה כו') ולכן היחוד דאו"כ דע"ס דאצי' נקרא נשמתא וגופא. כמ"ש בת"ז וכמה גופין תקינת לון חסד דרועא ימינא כו' חכמה מוחא כו' אנת הוא כנשמתא לגופא. וע"י הטא גורמים להיות וכד אנת תסתלק מנייהו אשתארו כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא. משא"כ בכ"ע שהשני בחי' דכתר הם עד"מ גוף אחד אין שייך שם עיבור ושינה והסתלקות כלל. וכמו עד"מ שגוף אחד בלתי אפשר להתחלק כו'. והנה מהברית וההתאחדות דשני בחי' דכ"ע משם נמשך הכריתות ברית עם כנ"י שיהיו אחדות אחד עם אלקות. אך זהו ע"ד התאחדות הנשמה עם הגוף שהם שני דברים רחוקים ונעשו דבר אחד (כמ"ש כי עזה כמות אהבה (שיר ח' ו') ופי' בזח"א ויחי רמ"ה ע"א כפרישו דרוחא מן גופא). וכריתות ברית זה הוא בין עם נשמות דאצי' ובין עם נשמות דבי"ע. כי נשמות דאצי' מוברשים רק בהלבושים דהע"ס (ולא בהכלים דהע"ס גופא) כמ"ש לבושין תקינת לון דמנייהו פרחין נשמתין כו' וכמו עד"מ לבוש הדבוק להגוף שמ"מ אינו בערך הגוף כלל. וז"ש ואתם הדבקים בהוי' אלקיכם (ואתחנן ד') שהרשם בהלבושים דע"ס דזו"נ דאצי' בדבוקים לגוף הכלים דע"ס (משא"כ מלאכים התהוותם מדבור לבוש החיצון לבוש הנפרד כו') ואינן בערך כלל לגוף הכלים דע"ס. והכריתות ברית הוא שיתעלו להשתאבא בגופא דמלכא דהיינו בבחי' היחוד דאו"כ דע"ס שהם בחי' נשמתא וגופא. וכמו עד"מ למטה שהנפש והגוף מתאחדים בתכלית כו'. והנה כדי שתתהפך הנשמה מבחי' לבוש ותתעלה להיות בחי' גופא ממש צ"ל הכה לכריתות ברית זה מלמעלה מהחכמה דוקא. וכמו"כ ממש נמשך הכריתות ברית עם נשמות דבי"ע. אעפ"י שהם נבראים מאין ליש ונפרדים. כמש"כ"ת בפי' הוי' צבאות שמתגלה שם הוי' ממש בהלבאות (דהיינו בנשמות דבי"ע) עד שנק' ע"ש הצבאות לפי שמתייחד עמהם בתכלית ע"ד שמתייחד עם הכלים דע"ס דאצי' דאיהו וגרמוהי חד בהון. ולכן אמרו במשנה (פ"ז דברכות מ"ג) לענין ברכת הזמון ברבוא אומרים הוי' צבאות וידוע שרבבות הם בכ"ע שמשם נמשך הכח על היחוד דהוי' צבאות לפי שמקיף אצי' ובי"ע בשוה כו'. הרי נת' שמכ"ע שלמעלה מהחכמה דוקא נמשך הכריתות ברית עם כנ"י. והנה כ"ז הו"ע הכריתות ברית מלמעלה שיאיר מלמעלה מהחכמה. וכמו"כ מה שהאשה היא כנס"י כורתת ברית הוא ג"כ בחי' ההתקשרות שלמעלה מהשכל כידוע שיש אהבה הנמשך ע"י התבוננות. ויכול להיות שתופסק כו'. ויש אהבה שהיא למעלה מהשכל המושג ונק' אה"ר בכל מאדך שהיא ג"כ מבחי' הרצון שלמעלה מהחכמה. והאהבה זו אין לה הפסק לעולם. וזהו ענין כריתות ברית מלמטה דבר נלהי שלא יבוגה כו' :

ב והנה עשיית הכלי בכנס"י הוא כדי להיות הכריתות ברית מכנס"י למעלה מהשכל דהיינו הרצון פשוט שלמעלה מהחכמה. וביאור ענין עשיית כלי הנה עד"מ כמו בכלי גשמי שכלי ריקן שיש בתוכו תוך מחזיק. מלא אינו מחזיק. וענין זה בנפש. כלי מלא היינו מי שתופס מקום לעצמו. שמחשיב עצמו ליש ודבר. ולכן הוא עסוק רק ברצונותיו הגשמיים לומר כך אני רוצה וכך טוב לי.

כמו שאויר מקור האור כך חכ"ע ראשית הגילוי אור כו'. וא"כ ה"ע נק' אור וכמ"ש ע"פ יהי אור. והנה כללות אצי' נק' חכמה ולכן בחי' רוחא דחיי הנמשך מת"ת דע"י להיות מקור דמקור ההיות לאצי' וה"ע נק' אויר. [וגם הוא דכיא משני טעמים. הא' שהוא למעל' מהשבירה והתיקון כי אצי' הוא עולם התיקון שנתתקן משבה"כ דתהו ושבה"כ הי' בבחי' הכתר ואפי' בבחי' עתיק. רק בחיצוניותו היינו ב"ן דעתיק שמשם יצאו הז' מלכין קדמאין דמיתו. אבל בפנימיות עתיק לא הי' שבירה ולא ביטול כלל. ובחי' רוחא דחיי זה שמת"ת דעתיק שהוא בחי' מ"ה דעתיק ופנימיות עתיק הוא למעלה מהשבירה ותיקון לכן נק' אוירא דכיא. ועוד כמו אויר דק וזך ביותר אינו נרגש כלל בעולם. כן בחי' זו הוא סתום ונעלם מכל סדר ההשתלשלות שאינו מורגש ונתפס בהם לכן נק' אוירא דכיא]. וזהו פי' לא ידון רוחי באדם כי כשהי' גילוי ההיות בנבראים מבחי' רוח פיו ית' בחי' אוירא דכיא היו מאריכים ימים הרבה כי כל המשכות שמבחי' כתר הוא בהתפשטות גדול בלי לגבולים כנודע בפי' ארך אפים וגדל חסד כו' שבכ"ע הוא מקום הוויתור להשפיע כל שפע יותר מדאי לפי שאין כלים המגבילים וכנ"ל. ומפני שבעטו מרוב השלוה אמר שלא יהי' נמשך להם ההשפעה מבחי' רוחי הנ"ל הנמשך מא"א מבחי' טורא חוורא. רק יומשך מבחי' רוח הנמשך מבחי' הרים סתם ולא מבחי' הרים הגבוהים. ולכן והיו ימיו ק"כ שנה כנגד ק"כ צירופי אלקים שהוא בחי' לגבולים כו'. שבמדות דז"א יש כלים המגבילים. ובכלל ידוע שהאורות הם שמות הוי' והכלים נק' שם אלקים ולכן והיו ימיו ק"כ שנה נגד הכלים דז"א שהם ק"כ צירופים. ולכן על משיח שיבוא בב"א כתיב ונחה עליו רוח הוי' רוח חו"ב כו' רוח דעת כו'. והיינו שיומשך מבחי' רוח העליון בחי' אוירא דכיא משם יתגלה בגילוי רב בבחי' רוח שלמטה שהוא בחי' מל' דאצי' שמשם שרש המשיח מלכות בית דוד וכדפי' באד"ר דק"ל ע"ב. ועי' בסידור בביאור דל"ג בעומר ענין מארבע הרוחות בואי הרוח כו'. ועי' בזהר ר"פ לך לך ענין רוחא דכל רוחין כו' שנמשך מבחי' הנ"ל. ונחזור לענינינו שמבחי' הרים הגבוהים הנ"ל נמשך אתעדל"ע להיות אתעדל"ת (שבחי' הרוח של העלאת מ"ן ואתעדל"ת צ"ל נמשך מבחי' רוחא דחיי ואוירא דכיא הנמשך מבחי' הרים הגבוהים טורי חוורא הררי קדם). וזהו שפי' בזה"א דרל"ה ע"א ענין הנבא אל הרוח מתתא לעילא ואמרת אל הרוח מעילא לתתא ופי' בזהר שם מתתא לעילא הוא בחי' העלאת מ"ן דנוק' שנק' רוח מבוע שהוא מבחי' רוחא דבדי בגום. ופי' ענין זה היינו ע"ד הנ"ל באתעדל"ת שבאדם שנק' רוח שמלמטלמ"ע הנמשך מבחי' הרים הו"ג שמחה ומרירות כו'. וזהו"ע מ"ן דנוק'. ואומרו הנבא אל הרוח היינו בחי' אתעדל"ע לעורר אתעדל"ת וכנ"ל שגם כדי שיהי' אתעדל"ת צריך שיהי' תחלה אתעדל"ע וזהו הנבא אל הרוח. ואחר שנתעורר בחי' המ"ן רוח שמלמטלמ"ע אז נמשך המשכת מ"ד מבחי' רוח שמלמעלמ"ט וזהו ואמרת אל הרוח כו':

ד **ועתה** נבוא לפי' הברכה שמח תשמח רעים האהובים. שבחי' הרים הגבוהים טורי דחוורא הנ"ל נקראים רעים האהובים. כי בחי' הרים סתם טורי דנהורא הם בבחי' פירוד והתחלקות כמו עד"מ למטה בנפש שיש מתפעל להיות שמחת הנפש ויש מתפעל להיות במרירות. הרי השמחה עם המרירות וכן האהבה עם היראה הם ב' הפכיים. ועד"ז גם למעלה שבחי' ז"מ דז"א דאצי' הם ענפין מתפרדין וכמ"ש בזה"ק ע"פ ויהיו חיי שרה מאה שנה כו' ושבע שנים. שבשבע כתיב שנים לשון רבים אלין מתפרשאן בדינא ורחמי בכמה ענפי מה דלא הוי הכי לעילא. משא"כ בבחי' הרים הגבוהים טורי חוורא שלמעלה מהחכמה שם הוא התכללות ויחוד גמור ע"כ נק' רעים האהובים. והנה כדי להיות מבחי' הרים הגבוהים שנק' רעים האהובים המשכה למטה בבחי' גילוי בבחי' הרים התחתונים צ"ל ע"י בחי' שמחה שהוא בחי' התגלות הפנימיות כו'. אך כיצד הוא סדר השתלשלות והמשכת גילוי פנימיות שיצא מההעלם אל הגילוי הוא כשמחך יצירך בג"ע מקדם פי' מקדם מקדמותו ש"ע למעלה מגדר עלמין ואינו לא בבחי' ממלא ולא בבחי' סובב ולא שייך בו בחי' חכמה כי כולם בהכ' עבית שנחשבת כעשי' גשמי' כו'. ואפי' רצון לא שייך עליו לומר שהוא בעהר"ל שאינו בגדר רצון כלל. ומשם נמשך השפעה ושמחה ליצירך בג"ע כו' ומשם לרעים האהובים ומשם נמשך להרים שלמטה להיות יוצר הרים ובורא רוח כו' שעי"ז יהי' אתעדל"ת:

ה **ועתה** יובן פי' הפסוק. כי הנה יוצר הרים זהו הרים סתם טורי נהורא. ולכן כתיב יוצר כמו צורה להורות גילוי ההעלם. כמו"כ טורי נהורא לגבי טורי חוורא. וא"כ יוצר הרים אדם דיצירה. וא"כ פי' ובורא רוח זהו הרים הגבוהים טורי חוורא דהיינו התהוות ההעלם דעלמות הג"ת שע"ז שייך לשון בורא כידוע שדוקא על התהוות חומר ההיולי שייך לשון בריאה. משא"כ גילוי הד"י מחומר ההיולי שייך רק לשון יצירה. וא"כ ובורא רוח זהו אדם דבריאה. ומ"ש רוח ולא הרים שהרי אדם דבריאה חג"ת שבהעלם נק' ג"כ הרים הגבוהים טורי חוורא. י"ל ב' טעמים. א' שרמז על אתעדל"ת שהוא הרוח של העלאת מ"ן דנבראים נמשך מבחי' הרים הגבוהים ע"כ כתיב ובורא רוח שמבחי' זו דוקא נמשך הרוח של העלאת מ"ן של נבראים. טעם ב' כי אדם דבריאה הרים הגבוהים טורי חוורא חג"ת דא"ק לפי שזהו התהוות העלם העלמיות ולפי שהם נעלמים לגמרי עד שאינן נרגשים ונתפסים כלל בסדר השתלשלות לבחי' הרים ע"כ אין לכנותם בשם הרים אשר הר זהו בליטה והגבהה המתגלה כ"א בשם רוח וכמ"ש בשה"ז פ' בשלח בפי' אוירא דכיא שהוא האויר שיותר דק וזך עד שאין נרגש כלל וכלל. וכמו"כ הו"ע א"ק. ולכן נק' בשם רוח. וזהו ובורא רוח. ומגיד לאדם כו'. פי' מגיד לשון המשכה וא"כ קאי על המשכת הקו"ה להאיר בג' מיני אדם. ועי' בדרוש ג' מיני אדם שאצי' דכללות אינו אלא הקו מאוא"ס ב"ה שהוא נמשך מעצמותו ית' בדרך אצי' (ולא בדרך בריאה ופרסא ח"ו כידוע שהקו בראשו הוא דבוק להעיגול הגדול). וע"כ כתיב הלשון ומגיד ל' המשכה כמו אצי' ויאצל גילוי ההעלם כו'. ופי' ומגיד לאדם היינו המשכת הקו"ה לכללות הג' מיני אדם. אדם דבריאה א"ק. אדם דיצירה ע"י וא"א. אדם דעשי' ע"ס דאצי'.

שבהם

לגמרי ורק שמצד טבע הטוב להטיב מצמצם עצמו ע"י רבוי צמצומים להאיר בעולמות וע"כ ע"י מדה"ד מחמת שלא אכשר דרי כו' גורם הסתלקות אוא"ס להיות קדוש ומובדל כו'. נמצא שהגבו' והדין להתרומם ולהסתלק זהו האמת כמו שהוא מצד אוא"ס הנק' קדוש גימט' גאות. ורק שאעפ"כ אתה מושל בגאות. ואח"כ יכול להיות אתה תשבחם שהוא מיתוק הגבו' בחסדים שנק' יחוד מדותיו דחו"ג דז"א שאז הגבו' עצמם נהפכים להיות חסדים טובים ממש. וזהו אתה (חסד דז"א) תשבחם (להגלים) שמתקנם לשבח ולעילוי. שאזי הגבורות מעולים הרבה יותר מהחסדים כי גבו' ג"פ חסד שכשנמתקים אזי יש מהן ריבוי השפעה ביותר. והנה אעפ"י שאתה תשבחם זהו חסד דז"א דאצי'. כי יחודים דהיינו יחוד מדותיו שייך רק באצי' ולא למעלה מאצי'. מ"מ שרש היחוד ומיתוק הגבורות בחסדים ע"י חסד דז"א זה נמשך מחסד דע"י שבגלגלתא שלמעלה מבחי' גבו' דע"י שבמו"ס. ולכן אתה מושל כו' זהו ממזלות דמו"ס שהם מאיר גבו' דע"י ושרש בחי' אתה תשבחם זהו מחסד דע"י שבגלגלתא. וז"ש (תלים ס"ה ט') משביח שאון ימים שמתקנם לשבח ולעילוי יותר מהחסדים. ולכן כתיב (תלים פ"ט) מי כמוך חסין י"ה. היינו הב' מזלות ונוצר ונקה שמהם מקבלים חו"ב דאצי' כידוע. וע"כ ב' מזלות אלו נק' חסין י"ה התוקף של י"ה שהם חו"ב. אתה מושל בגאות כו' שזהו הפלאת כח האדיר של המאציל להיות מושל בגאות הים ולהשביח שאון ימים וגליו כו' וכמארז"ל (יומא ס"ט ב') גבורותיו שכובש כעסו. וז"ש צהלי קולך בת גלים ופי' במד"ר איכה (ריש הפתיחתא) צהלי קולך בד"ת. ונק' כנס"י בת גלים ע"ד כל שאינו בהסתר פנים אינו מהם (חגיגה ה' א') ולכן צהלי קולך בד"ת כי עי"ז אייתי רוח ואמשיך רוח כו'. ושארז"ל (תענית ג' ב') כשם שא"א לעולם בלא רוחות כך א"א לעולם בלא ישראל שהם ממשיכים שלא יסתלק ההבל והיינו ע"י אתעדל"ת רוח אייתי רוח כו'. וז"ש בקרבנות נחת רוח לפני (זבחים מ"ו ב' ועיין ברש"י) פי' שהוא המשכת וגילוי הרוח עליון בעולמות כו':

ג **והנה** כמו שהרוח הגשמי נתהוה מהרים כאשר אד יעלה מן הארץ כמבואר בספרי המחקרים וכמ"ש יוצר הרים ובורא רוח כו'. כך אתעדל"ת זו דרוח אייתי רוח נמשך מבחי' הרים שהו"ע התפעלות הלב. ויש ב' בחי' הרים. כי יש מתפעל להיות שמחת הנפש בדביקותה באלקים חיים וקרבת ה' כו'. ויש מתפעל להיות מרירות הלב כו'. ועי"ז נמשך להיות רוח האדם העולה למעלה לדבקה בו ית' או לצעוק אל ה' בצר לו. אך כדי להיות המשכה מלמעלה לבחי' ומדרגת הרים אלו. כי הגם שבאתעדל"ת תלוי אתעדל"ע. מ"מ גם באתעדל"ע אתעדל"ת שיש אתעדל"ע שמעורר אתעדל"ת ורוח האדם העולה. והמשכה זו היא מבחי' הרים הגבוהים שהם נק' טורי חשוכא. כי האתעדל"ע שנמשך אחר אתעדל"ת. דהיינו ע"י אתעדל"ת. נמשך מבחי' הרים שהם. וזהו רוח פיו הבל העליון שנמשך מז"מ דז"א. אבל האתעדל"ע שנמשך קודם האתעדל"ת לעורר אתעדל"ת צ"ל נמשך ממקום עליון יותר דהיינו ממקום שאין אתעדל"ת מגיע כלל. והיינו מבחי' הרים הגבוהים דוקא (כן נת' בלקו"ת בשה"ש דכ"ב ע"ב בד"ה להבין הטעם למה שאתעדל"ע כו' פ"ה יעו"ש). כי בחי' חג"ת דאצי' נק' הרים סתם אבל הרים הגבוהים היינו חג"ת דא"א שהם המדות שלמעלה מהשכל. ולכן נק' טורי חשוכא. כי ראשית גילוי הכחות הוא רק משכל. אבל מה שלמעלה מהשכל אין מורגש כלל גם המציאות וא"כ זהו תכלית ההעלם. (ומה שחג"ת דא"א נק' הרים הגבוהים הוא מצד ב' טעמים. א' כי חג"ת דאצי' שלמטה מהחכמה הם מסדר השתלשלות. אבל חג"ת דא"א כיון שהם למעלה מהחכמה הם למעלה מהשתלשלות כי חכ' היא ראשית ההשתלשלות ע"כ נק' הרים הגבוהים. טעם ב' כמו עד"מ בהרים הגבוהים אין רואים קץ לגובה ההר כמו"כ בחג"ת דא"א שנק' הרים סתם הרי יש בהם כלים המגבילים את המדות להיות חסד מוגבל ונק' חסד עולם. אבל בהמדות שלמעלה מאצי' שאין שם כלים המגבילים הם בבחי' התפשטות עד א"ס בל"ג כלל. ונק' ורב חסד וגדל חסד שהחסד בריבוי ובהתפשטות גדול בל"ג כלל. ע"כ נק' הרים הגבוהים. ובנפש האה"ר שלמעלה מהשכל לא יכלה לעולם ולא יפסק כלל משא"כ האהבה הנמשכת מהשכל יכול להיות בה שינוי והפסק). ויש כמה בחי' הרים. כי יש חג"ת שבחכמה והם ג"כ למעלה מבחי' חג"ת סתם. וזהו"ע הר הקדש דהיינו שהאהבה היא בבחי' ביטול שהרי הוא חסד שבחכ' כח מ"ה. ויש בחי' חג"ת דא"א שהם עיקר בחי' הרים הגבוהים ליעלים לשון עלי' לבחי' ומדרגה יותר גבוה כו'. ובזה יובן מה שמצינו כמה בחי' הרים בפסוק. הררי אלף. הררי קדש. הם בבחי' מדות שבחכ' שנק' קדש ונק' ג"כ אלפים כנודע בענין אאלפך חכ' כו'. ויש בחי' הררי קדם והר הזיתים. שזית מקור לשמן שהוא חכמה וא"כ הר הזיתים מקור דמקור לחכמה (במ"א בענין ושנים זיתים עליה נת' שהם ב' מזלות ונוצר ונקה שהם מקור לחו"ב. וא"כ עצמות הכתר ומו"ס נק' הר הזיתים מקור דמקור לחכ'. ובחי' הרים הגבוהים הם הררי קדם הר הזיתים. ועיקר בחי' זו חג"ת דא"ק שזהו עיקר בחי' טורי חשוכא כמובן הכוונה בסוף הדרוש). והנה כמו שבבחי' טורי נהורא הנה הרוח נמשך מהם. כנ"ל בענין רוח פיו ית' המחי' בי"ע שנמשך מבחי' הרים דאצילות חו"ג. כי ההמשכה צריך להיות כלולה מבחי' אלו להיות צמצום והתפשטות והמשכה שיוכלו העולמות לקבל להיות יש וביטול היש כו'. כמו"כ מבחי' טורי חשוכא נמשך ג"כ בחי' רוח היותר עליון. וכדפי' בספד"צ פ"ה בענין לא ידון רוחי באדם לעולם כו' דשהוא רוחא דאתגנבא מתרין נוקבין דפרדשקא מניך לתתא. ומבואר שם בזהר (דקע"ו ע"ב) דבחי' רוחא זה הוא נמשך מבחי' אוירא דכיא שהוא בחי' ת"ת דע"י המלובש בקרומא דאוירא דא"א ונמשך עד חוטמא כו' וזהו נק' רוחא דפרדשקא. והיינו כמש"ל דכמו שת"ת דז"א נק' רוח שנמשך וכלול מחו"ג שנק' הרים ומתלבש במל' להיות וברוח פיו כל צבאם. כך מבחי' טורי חשוכא המדות דע"י נמשך בחי' ת"ת דע"י אוירא דכיא כו' ועי"ז הוא ההיות דכל עולם האצי'. וביאור ענין בחי' אוירא דכיא עי' בה"ז פ' בשלח ע"פ התוספתא שם ד"כ ע"א. ועי' בסידור ע"פ מארז"ל מזוזה מימין ענין אויר שהוא למעלה מבחי' אור שבחכ' נק' אור והכתר מקור החכמה נק' אויר אור יו"ד.

כמו

בחי' יש וביטול היש. והנה אופן ההתכללות הוא שהחסדים גוברים על הגבורות. שמאלא אתכלל בימינא. וכמ"ש (תלים קי"ח) ימין ה' רוממה. (גם שעצם ענין המשכת והתפשטות ההבל מלמעלמ"ט להחיות העולמות זהו ענין טבע החסד בחי' מים שיורדים מגבוה לנמוך. רק שהוא בדרך רו"ש ג"כ. וכמ"ש (ירמי' כ"ג כ"ט) הלא כה דברי כאש כו'. אבל מ"מ החסדים גוברים). והנה הבל אותיות להב וכמ"ש (תלים כ"ט) להבות אש. שתשוקת ההבל הוא להסתלק למקורו ושרשו כמו שהי' כלול בהמדות שאזי הי' מתאחד גם עם פנימיות המדות כדרך כל האש שתשוקתה ליכלל בעצמיות. ולהתאחד עם העצם. וכמו זיו השמש כשהי' כלול בשמש הי' מתאחד עם המאור. אך בתחלת בריאת העולמות הי' המשכת ההבל מלמעלמ"ט היפך טבעו מפני כי הפך חסד הוא. ואח"כ תלוי במעשה התחתונים שבזמן שיש בהם מע"ט אזי באתעדל"ת רוח אייתי רוח ואמשיך רוח שיתקיים ההבל ורוח פיו ית' למטה לקיום והוית העולמות. והיינו כשיש בחי' רוח של העלאת מ"נ מלמטלמ"ע דהיינו רוח והבל הדיבור של תפלה ותורה. וכן ההעלאת מ"ן שמקיום מצות מעשיות נק' ג"כ רוח. כמ"ש (שיר ג' ו') מי זאת עולה כו' כתמרות עשן כו'. דהיינו העלאת מ"ן מבירורי נוגה ע"י מצות מעשיות נק' בחי' עשן ורוח העולה מלמטלמ"ע. והנה כ"ז הו"ע רוח האדם העולה מלמטלמ"ע וע"י רוח והבל זה של העלאת מ"ן מלמטלמ"ע נמשך אתעדל"ע שהוא בחי' רוח פיו והבל העליון מלמעלמ"ט שיומשך ויתפשט ההבל להחיות העולמות. וכמ"ש אם ישים אליו לבו. רוחו ונשמתו אליו יאסוף (איוב ל"ד י"ד). אבל בזמן שלא אכשר דרי כשאין בחי' הבל ורוח של אתעדל"ת מלמטלמ"ע של תפלה ותומ"צ (דהיינו כשפוגמים בהבל הדבור של תומ"צ) ומכ"ש כשנופלים בבחי' הבלים דלעו"ז. כמ"ש (קהלת ו') זה הבל וחולי רע. זה הבל ורעות רוח (וכמשנ"ת ענינם בד"ה יבא הרי' יעו"ש) שהם כתירו דעלמא. אזי כביכול מסתלק ההבל העליון למעלה לשרשו ומקורו. והיינו דנת"ל שההבל העליון הוא כלול מחו"ג. והחסדים גוברים על הגבורות שיומשך ויתפשט ההבל מלמעלמ"ט ולא יסתלק. אבל כשאין בחי' רוח האדם העולה מלמטה למעלה. אזי נעשה בההבל ורוח פיו ית' התגברות הגבורות על החסדים ומסתלק ההבל לגמרי לשרשו ומקורו וזהו ענין הרוח סערה שנתהווה למעלה בההבל עליון ואזי מתגאים ומתרוממים הגלים דהיינו עת שליטת כחות הדינים ומקטרגים עד לאחד למעלה. ומזה נעשה למטה הגבהה שהוא שליטה וממשלה לרשעים על ישראל לגזור כמה גזירות קשות ה"י. וזהו שאון לאומים כשאון מים כבירים. שסיבת התגאות הגלים הוא רק מחמת הרוח סערה שנתהווה. וכמ"ש ויאמר ויעמד רוח סערה ותרומם גליו כו' וכל חכמתם תתבלע כו'. שאזי אין עצה ואין תבונה:

ד **אך** העצה לזה הוא כשישראל חוזרים בתשובה. וכמ"ש ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יוציאם. יקם סערה לדממה ויחשו גליהם (תלים ק"ז). פי' ויצעקו הוא לשון צעק לבם אל ה' (איכה ב' י"ח). דהיינו צעקת הלב מעומקא דלבא. ולשון ויצעק איש ישראל

(שופטים ז' כ"ג) שהוא מלשון אסיפה וקיבוץ. והא בהא תלי' שכשהצעקה הוא מעומק הלב. דהיינו מפנימיות נקודת הלב. אזי הו"ע אסיפה וקיבוץ כל הרצונות לרצון אחד לבד. כמו עד"מ כשיש לאדם רצון עמוק מאד מפנימיות נקודת לבבו. דהיינו בדבר שכל חיי נפשו תלוים בזה אזי מתפשט הרצון שהוא כללות כח המתאוה מכל הרצונות שלו לגמרי ומלובש כולו ברצון זה לבד. וזולת דבר זה אין לו אז שום רצון כלל (כמו אדם חולה מסוכן ח"ו ה"י שאין לו אז כ"א רק רצון אחד לחיי נפשו וזולת זה אינו רוצה שום דבר כלל). וכמו"כ הו"ע ויצעקו אל ה' בצר להם שמבחי' בצר להם נמשך צעקת עומק הלב שהוא אסיפה וקיבוץ מכל הרצונות לצאת הנפש מנרתקה לבושי נוגה לגמרי וכמ"ש (תלים ע"ג) מי לי בשמים כו' כלה שארי כו'. והנה בחי' רוח זה של תשובה כמ"ש (קהלת י"ב ז') והרוח תשוב כו' הוא ג"כ ענין רוח סערה מלמטלמ"ע שהוא הגבה מאד מבחי' הרוח של העמ"נ מלמטלמ"ע של תפלה ותומ"צ. ולכן כשנתהוה רוח סערה למעל' שהוא התגברות הגבורות ונעשה הסתלקות ההבל לשרשו. ומזה נתרוממו הגלים שהו"ע הדינים כחות הדין כו'. אזי כדי להשקיט הרוח סערה כו' אין מספיק הרוח של אתעדל"ת של תומ"צ כ"א ויצעקו כו' בצר כו' שהוא הרוח של העלאת מ"ן של תשובה דבחילא יתיר שהוא ענין רוח סערה של תשובה כו' אזי ממצוקותיהם יוציאם. יקם סערה לדממה ויחשו גליהם. כי הרוח שמלמטלמ"ע של תשובה דבחילא יתיר מעורר יגמה"ר שנק' י"ג ת"ד שערות קישין שיש בהם גבורה עצומה דהיינו תגבורת החסדים והרחמים להתגבר על כל הגבורות והדינין תקיפין של הרוח סערה לאכפייא לון. ואח"כ מתמתקים ומתהפכים לחסדים גמורים כו'. וז"ש (תלים פ"ט) בשוא גליו אתה תשבחם. ופירש"י תשפילם ותשקיעם ופי' בזהר פ' נח (דס"ט ע"ב) ע"י חוטא מסט' דימינא. והיינו כנ"ל שהגלים הם דינים תקיפים שמתרוממים כו'. ולכן ע"י גילוי והמשכת החסדים מלמעלה למטה להיות יחוד מדותיו ית' שיתמתקו הגבו' בחסדים ויתהפכו גם הם לחסדים טובים. עי"ז נשפלים ונשקטים הגלים כו' מחמת שנמתק ונח הרוח סערה כו'. וזהו אתה תשבחם. ופי' אתה ידוע דקאי על מדת חסד עליון (או דאבא או דז"א) כמ"ש אתה כהן לעולם. וכמ"ש בזהר (ח"ג קנ"ג ע"ב) אלא דוכתין איקרי אתה כו'. (וי"ל אתה מושל בגאות הים זהו חסד דאבא שמקבל ממזל השמיני ונוצר חסד. ולכן מושל היינו שהשערות קישין דדיקנא יש בהם גבורה עצומה להתגבר על תוקף התרוממות הדינים תקיפים ולאכפייא לון. שזהו פי' וענין מושל כמ"ש במ"א ההפרש בין ממשלה ומלוכה. וכמארז"ל (אבות פ"ד) איזהו גבור הכובש את יצרו שנאמר כו' ומושל ברוחו מלוכד עיר (משלי ט"ז ל"ב) וידוע דפי' הכובש את יצרו זהו מדרגת אתכפייא ועז"נ כתיב ומושל ברוחו כו'. וכמו"כ למעלה פי' מושל בגאות הים היינו כפיית הדינים. ופי' וענין שהתרוממות הדינים נק' גאות הים היינו כי מדה"ד יש לו תוקף גדול מאד לפי שהוא דין אמת. ולכן כתיב (תלים ק"ו) מי ימלל גבורות ה' כו' וכדפי' בזהר ויחי (רמ"ט ע"א) מאן איהו דיסלק ויעבר גזירה חדא מאינון גבוראן דקוב"ה. וזהו גאות גימט' קדוש. והענין דבאמת הרי או"ס ב"ה קדוש ומובדל מגדר ענין

בחי' מקיף דכתר עליון בהכ"ס שזהו בחי' עיגולא שלמעלה מרבוע דיושר כו'. וע"י מקיף זה נמשך הכח להיות יחוד חתן וכלה תושב"כ ותושבע"פ שיומשך ויתגלה בתושבע"פ מפנימי' ח"ע תושב"כ כו'. וזהו"ע כי על כל כבוד חופה (ישעי' ד' ה') בחי' חופה ומקיף דכתר שמחבר הב' בחי' כבוד כבוד עילאה וכבוד תתאה. וכמ"ש במ"א. אך זהו רק בחי' עיגול ומקיף לגבי או"פ דרבוע דיושר. ואין זה אמיתיות בחי' עיגול ומקיף כמבנת"ל גבי בחי' רלה"ע שהוא מכלל בחי' אדם יעו"ש. אבל מה שהכלה מקפת את החתן ז' פעמים. בחי' נקבה תסובב גבר (ירמי' ל"א כ"א) שהכלה ממשכת בחי' עיגול ומקיף על החתן. זהו גבוה יותר לאין קץ מבחי' מקיף דחופה. כי כלה נק' ג"כ כנס"י מל' דאצי' כללות ומקור נש"י. והנה עיקר מקום התפלה היא בבחי' מל' כנס"י דוקא. כמ"ש (תלים ק"ט ד') ואני תפלה כמ"ש במ"א. ויש כח בבחי' תפלה והעמ"כ דכנס"י להמשיך מבחי' בעל הרצון שהוא אמיתית בחי' מקיף הכללי עיגול הגדול. שלמעלה מבחי' עיגולים ויושר כו'. וזהו לבעל החוטם אני" מתפלל. אני הוא בחי' מל' כדפי' בזהר מה שאמר הלל אם אני כאן כו' אי שכינתא דאיקרי אני כו' (גם כל המתפלל הוא אז במל' כו'). וי"ל שזהו מה שהמל' משבחת עצמה שהתפלה שלה הוא מעורר בבחי' בעל החוטם דהיינו בעל הרצון כנ"ל בענין ענג עונג. וזהו ג"כ ענין מה שהכלה מקפת החתן כו':

וז"ש אז תשמח בתולה במחול. ופי' מחול הוא ג"כ לשון עיגול כידוע. והיינו כשיהי' לע"ל הגילוי מאמיתיות בחי' עיגול ומקיף הכללי שלמעלה מהכל. אזי יהי' עיקר הגילוי בבחי' מל' דוקא כנס"י לפי שהיא מעוררת וממשכת בחי' זו ע"י התפלה כנ"ל בענין ענג עונג. ולכן אז תשמח בתולה דוקא במחול. ומזה יובן ענין הריקוד לפני הכלה דוקא. וזהו ענין ברכה השביעית משמח חתן עם הכלה דקאי על לע"ל לכן עיקר השמחה יתגלה בהכלה תחלה כו'. ומכ"ז יובן מאה"ל (יציאת הש"ד ע"ה) למה היו אבותינו עקורים לפי שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים כו'. והיינו לפי שהתפלה של צדיקים הוא לבחי' בעל החוטם כו' שהוא הממשכת בחי' עיגול ומקיף דבחי' בעל הרצון. ועי"ז נעשה תיקון ועילוי רב בכל הספירות דאצילות כנ"ל לכן הקב"ה (שהוא בחי' יושב דכמראה אדם דאצי') מתאוה לתפלתן כו' שהוא הממשכת אמיתיות בחי' עיגול העליון שלמע' מבחי' עיגולים ויושר דסדר השתלשלות:

שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך וגו'. הנה כתיב בעמוס סי' ד' יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחו. והענין דכתיב (ישעי' י"ז י"ב) ושאון לאומים כשאון מים כבירים ישאון. שהרשעים נמשלו לגלי הים שכאשר הים הולך וסוער אזי הגלים מתנשאים ומגביהים את עצמן ומתרוממים למעלה. ואח"כ ברגע יקם סערה לדממה ויחשו גליהם ויעמוד הים מזעפו. וכך הנה כאשר רשעים מושלים בעולם מגביהים את עצמן ומתנשאים על ישראל לגזור עליהם כמה גזירות קשות (דהיינו המדות שהי' בימי קדם) וברגע הוזרים ונופלים ובמהרה תופר עצתם ותתבלבל מחשבתם. (וכן מבואר בגמרא סוף יבמות קכ"א ע"א על כל גל וגל שעבר עלי נענעתי לו ראשי כו' מכאן אמרו אם יבאו רשעים על אדם ינענע להם ראשו פי' רש"י ידחה מפני השעה כו' הרי שהרשעים נמשלו לגלים וידחה מפני השעה כי ברגע יחשו גליהם כו'). והנה כמו שהוא בכללות ישראל כך הוא בפרטיות בהתלבשות נפש האדם בגוף הגשמי בעוה"ז תחת קליפת נוגה ושם הוא משכן היצה"ר עת אשר שלט כו'. שמגביה א"ע כנשר כו'. הנה שליטה וממשלה זו דומה לגלי הים שמתנשאים ברוח סערה וברגע הוזרים ונופלים:

וביאור הדבר. כי הנה כמו שעיקר התנשאות הגלים הוא מחמת הרוח כשסוער כמ"ש ויאמר ויעמיד רוח סערה ותרומם גליו (תלים ק"ז). כך הנה כתיב (שם ל"ג) וברוח פיו כל צבאם. שהחבל העליון נמשך חיות לכל העולמות עליונים ותחתונים. וז"ש הבל הבלים אמר קהלת וגו'. ופי' בזח"ג מ"ז ע"ב שהו"ע ז' הבלים דעלמא אתקיים עלייהו. דהנה בריאת העולמות הוא ע"י דבור העליון. בעש"מ נברא העולם (אבות רפ"ה). וכמ"ש ויאמר אלקים יהי אור כו' ויאמר אלקים יהי רקיע כו'. והנה עד"מ למטה חיות הדבור הוא מהבל הלב. שההבל היוצא מהלב נעשה קול ומתחלק בה' מוצאות הפה להיות דיבור כו'. וא"כ הבל הלב הוא מקור חיות הדבור. ובהלב משכן המדות. וההבל הוא התפשטות האדם חיצוניות מהמדות שאין נוגע לפנימיות ועצמיות המדות כלל. ולכן כשמאיר פנימיות המדות כמו בשעת התפעלות עצומה כעס או שמחה אזי אין יכול לדבר כלל. וא"כ ההבל הוא דבר שאין בו ממש. וכעד"ז יובן למעלה שמקור חיות הדבור עליון הוא מבחי' הבל בעלמא שמהז' מדות עליונות דז"א דאצי'. דהיינו התפשטות האדם חיצוניות מהמדות שאין נוגע לפנימיות ועצמיות המדות כלל. וזהו ענין ז' הבלים דעלמא אתקיים עלייהו דהיינו ההמשכות מז' מדות דז"א דאצילות להיות מקורים וכתרים לז' מדות דמל' דבור עליון. וזהו את הכל ראיתי בימי הבלי (קהלת ז' ט"ו) שכל הז' הבלים שמהז' מדות נמשכים לבחי' מל' דבור עליון על ידי היסוד הנק' הכל כו'. וזהו וימי הייהם הבל לפניך. שחיות כל העולמות ומלאכים הוא רק מבחי' הבל בעלמא. ואפי' נשמות שהם היותר פנימיות מהכל כו' נמשכים ג"כ מבחי' הבל. וכמ"ש (בראשית ב' ז') ויפח באפיו נשמת חיים. רק מאן דנפח מתוכי' נפח כו' הבל פנימי. והנה ההבל הוא כלול מג' יסודות אש מים רוח. ולכן כשמתגבר היסוד האש יהי' הקול בלתי נשמע. כמ"ש (תלים ס"ט ד') נחר גרוני. ואם יהי' תגבורת יסוד המים יהי' ללילות הקול ביותר. וכמו"כ למעלה הבל העליון הוא כלול מב' המדות חו"ג אש ומים ע"י הת"ת בנק' רוח. כי אם הי' ההבל נמשך רק ממדת חסד לבד שהוא רק התפשטות וגילוי לא היו העולמות בי"ע יכולים לקבל כלל שהי' ביטול במציאות לגמרי כמו דקמי' כל"ח כו'. ואם הי' ההבל נמשך ממדת גבורה שהוא רק לצמצום והעלם הי' הים דבר נפרד לגמרי ולא הי' ביטול כלל. ע"כ צ"ל ההבל כלול מחו"ג יחד בכדי

ביהי'

כי אין נא אלא לשון בקשה. והנה ע"פ בחרבי ובקשתי שת"א בצלותי ובבעותי. נת' שם פי' בקשתי לשון בקשה. וענין שייכות בקשה ללשון קשת. היינו שאין מבקשים דבר אא"כ שחסר לו כו'. והו"ע משיכת הקשת לאחוריו דהיינו המרירות מעומק הלב מחמת רחוקו מה' וזהו החסרון שחסר לו. וכל מה שיבין יותר איך שהוא רחוק כו' וכל מה שיעמיק מרירות בלבו יותר. אזי יהי' התפלה ברעוד"ל יותר דהיינו באמיתיות בחי' בכל מאדך בלי גבול שהוא בחי' מקיף ועיגול שבנפש. וזהו ענין כל תפלתו של משה הי' בנא. דהיינו כשהי' התפלה שלו לבחי' בעל הרצון שהוא אמיתית בחי' עיגול ומקיף הכללי כדי להמשיך התגלות עצמי' בחי' כתר רלה"ע כנ"ל. אזי הי' התפלה בנא. במחמת השגת הריחוק מאא"ס ב"ה יהי' התפלה ברעוד"ל יותר שהוא בחי' עיגול ומקיף שבנפש. וזהו שכ"מ שהי' מתפלל בנא הוא על המשכת גילוי רלה"ע בחי' כתר שלמע' מהכ'. כמו סלח נא לעון כו'. הרי סליחה הוא מבחי' רעדכ"ר. ועתה יגדל נא כו' ארך אפים כו'. ואתחנן כו' אעברה נא כו'. וידוע מ"ש בזהר ע"פ אעברה נא שהו"ע ויעבור ה' על פניו כו'. אל נא רפא נא לה כו' כנ"ל. ודוד אמר ג"כ ויהיו נא אמריו לרצון כו'. דהיינו כנ"ל כשהתפלה בנא עי"ז מגיעים לבחי' התגלות עצמות רלה"ע שלמע' מהכ'. וענין השגת משה רחוקו מאא"ס ב"ה הו"ע ריחוק האצי' מהמאציל שאין הנאצלים ערוך אליו כלל. כמ"ש (תלים פ"ט ז') כי מי בשחק יערוך להוי' כו'. שחקים הם נו"ה. ובחי' מי בשחק. מי גימט' המשים. והיינו כשע"ב דבינה עד הוד אתפשטת. כי מי בשחק כו'. הנה כי. הכ"ף כתר. היו"ד הוא ה"ע יו"ד דשם הוי'. וא"כ מדבר הכתוב על כללות הע"ס דאצילו' איך שאינם ערוך אליו ית'. היינו להמאציל העליון ית'. כי גם כתרא עילאה כו' אוכם אוכם הוא לגבי עה"ע. וזה הי' ענוות משה להשיג איך שלגבי עצמו' המאציל כולם רחוקים ממנו ית' אצי' ועשי' בשוה כו'. ועי"ז הי' תפלתו של משה בבחי' רעוד"ל ובכל מאדך יותר. דהיינו בבחי' מקיף ועיגול שלמעלה מבחי' היה דאצילות. ועי"ז הי' מגיע ממש לבחי' רעדכ"ר שלמע' מאצילות:

ו **והנה** כל הנ"ל נת' ענין בחי' עיגולא שלמעלה מבחי' ריבוע. אך יש עוד ג"כ בחי' עיגולא שלמטה מרבוע. וכמ"ש בע"ח שיש בחי' עיגולים הנמשכים ומתפשטים מן היושר. ונמצא שיש בחי' עיגולים שלמעלה מהיושר. ושרשן הוא העיגול הגדול. ובחי' היושר הנמשך ומתפשט בתוך העיגולים נק' רבוע דלגאו כנ"ל בשם הזהר בראשית. וזהו בחי' עיגולא שלמעלה מרבוע. ויש עוד בחי' עיגולים שלמטה מהיושר. וזהו בחי' עיגולא שלמטה מרבוע. והיינו ע"ד מה שמפנימי' עליון נעשה מקיף לתחתון. והוא כמו עד"מ בהשפעה שמרב לתלמיד שמה שאצל הרב הוא מושג בהשגה. הנה לגבי התלמיד יהי' זה מקיף וסובב כו'. וכן כמו עד"מ מדבר וחי הנה נפש השכלית הוא במדבר בגילוי ולגבי בחי' חי הוא בחי' מקיף וכמ"ש במ"א. וכעד"ז יובן ענין בחי' המקיפים ועיגולים הנמשכים ומתפשטים מן היושר. והנה כמו שיש ב' בחי' בכללות השתלשלות כמו"כ יש ג"כ בכל בחי' בפרט וכנ"ל בענין סמ"ך ומ"ם דהסמ"ך בחי' עיגולא והמ"ם הוא בחי' רבועא ושניהם בבינה. שד' כפי' האחרונות נהי"מ דבינה (שהוא עד"מ התגלות והתפשטות השכל במדות הוא ע"י בחי' האחרונה שבשכל שהן כלי ההשפעה) שמתפשטים בפנימי' המדות עד שנעשים מוחין לז"א זהו מ"ם רבוע. ובחי' ו"ם ראשונות דבינה (שהוא עד"מ פנימי' השכל שאינו מתגלה במדות) שלמעלה מהתלבשות בז"א נק' סמ"ך שהוא בחי' עיגול ומקיף. וא"כ בחי' המ"ם בבינה הוא רבוע שלמטה מבחי' עיגולא. והנה מבואר בזהר פ' תצוה דף ק"פ איך כי בחכ' יש ג"כ מ"ם וסמ"ך. אבל בהיפך מבחי' בינה. שבחכ' המ"ם גבוה מהסמ"ך. שהמ"ם כהב"ד דאבא. והסמ"ך ו"ק דחכ' כו'. יעו"ש ובפה"ז. וא"כ בחי' סמ"ך שבחכ' זהו בחי' עיגולא שלמטה מבחי' ריבוע דמ"ם כו'. והטעם לזה כי בינה היא אם הבנים. וכידוע בפי' כונס במים בתבונה. ולכן יש מבינה בחי' הנמשך ומתפשט בפנימי' במדות והוא נהי"מ דבינה. וזהו בחי' מ"ם רבוע שיש לו התיישבות. ובחי' ו"ם ראשונות דבינה אשר עדיין הם למעלה מבחי' התלבשות בזו"נ אלא שורה עליהם בבחי' מקיף זהו סמ"ך בחי' עיגולא שלמעלה מרבוע דמ"ם. אבל ח"ע שנק' אבא שהוא כמו עד"מ בגשמיות שהתהוות הולד וגידולו הוא רק בבטן האם. אבל מהאב הוא בריחוק מקום. וכמו"כ עד"מ המבדיל כו' למעלה החכ' מאירה בבחי' ריחוק. וכמ"ש בע"ח שאורות דאבא מאירים בבחי' ריחוק ולא בבחי' קירוב. וכמ"ש (קהלת ז' כ"ג) אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני ע' בלקו"ת בד"ה ביום השמיני עצרת כניסין כו' פ"ג. וא"כ מח"ע אין שום בחי' שמתפשט ומתלבש בפנימי' בז"א. כ"א שמבחי' ו"ק דח"ע נמשך רק מקיפים לז"א וזהו בחי' ס'. ומקיפים אלו דו"ק דחכ' נמשכים ומתפשטים מן ד' ראשונות דח"ע כהב"ד. אבל ד' ראשונות דח"ע אין שייך להעריכם לגבי בחי' בינה כיון שהם למעלה עדיין גם מבחי' מקיפים לבינה. וא"כ אינן נערכים אלא בבחי' ומדרגת ח"ע עצמה. ובח"ע עצמה הם בחי' יושר. ולכן כהב"ד דח"ע זהו בחי' מ"ם רבוע ויושר שמהם נמשכים העגולים ומקיפים דז"א שמבחי' סמ"ך ו"ק דחכ'. וא"כ בחי' מ"ם וסמ"ך שבח"ע זהו בחי' רבוע ובחי' עיגולא שלמטה מריבוע:

ז **ועפ"ז** יובן ענין טבעת קדושין. שהוא בחי' עיגול ומקיף. וענין חופה שהיא ג"כ מקיף לחתן וכלה בשוה. דהנה למעלה ענין חתן וכלה הוא תושב"כ ותושבע"פ כמבכ"ת בדרוש תורה צוה בלקו"ת. תושב"כ בחי' ח"ע נק' חתן. ותושבע"פ בחי' מלכות ה"ת נק' כלה. וקדושין הוא מה שנמשך מהילוכיות בחי' חתן תושב"כ בחי' מקיף לבחי' כלה תושבע"פ מל' כדי שיהי' העלאת בחי' כלה תושבע"פ מל' מלמטלמ"ע לבחי' חתן תושב"כ ח"ע. ועי"ז נעשה תושבע"פ מאורסה לבחי' תושב"כ. והמשכת מקיף זה הוא מהילוכי' ח"ע דהיינו מבחי' ו"ק דחכ' כי מה שנמשך ונתגלה עתה בתושבע"פ הוא רק פי' וביאור המצות לבד מהו כשר ומהו פסול כו' שזהו מבחי' מדות דח"ע ו"ק. ונק' זה מקיף מצד שו"ק דח"ע הוא בחי' סמ"ך ועיגול כנ"ל. (וגם כי טעמי מצות לא נתגלו בתושבע"פ וא"כ המשכה זו נק' מקיף כו'). וזהו ענין הטבעת קדושין שהוא בחי' סמ"ך דחכ' כו'. שזהו בחי' עיגולא שלמטה מרבוע. ואח"כ מתעלים שניהם חתן וכלה תושב"כ ותושבע"פ תחת חופה ומקיף אחד לשניהם בשוה. זהו

בחי'

ועולמות באופן אחר מכמו שהם עתה כו'. ולכן בעל הרצון שהוא פשוט לגמרי מושלל מגדר התחלקות בחי' רצון כו' ע"כ זה נק' בחי' עיגול הגדול ומקיף הכללי שאין שייך בו שום התחלקות כלל כו'. כ"א הו בהוא ית' פשוט. או שיכול להיות נמשך רצונות לאין שיעור ותכלית כלל. ומכל הנ"ל ית' שענין התפלה יה"ר שיתגלה עצמות רצה"ע שלמע' מהצטור בנמשך בהשכ'. נ"ל נמשך מבחי' בעהר"ל דוקא. שהוא בחי' עיגול הגדול. וזהו"ע עג עוגה דמשה והבקוק וחוני המעגל. ועוי"ל ענין עג עוגה כו' (מה שהמתעלם עצמו בתפלה מעגל א"ע בעיגול כו') באופן אחר. דהנה ודאי גם מרצה"ע עצמו שלמעלה מהשכ' (ר"ל אפי' אם ע"י התפלה שלו מעורר רק בבחי' רצה"ע לבד ולא למעלה יותר) יכול להיות נמשך ג"כ תוס' וריבוי אור בהצינור שהוא מזל השמיני ונוצר חסד. לשנות הרצון המלובש בהשכ' שיתרפא החולה עד"מ וירד הגשם כו'. רק שנמשך דרך הדרגת השתלשלו' שעיקר התגלות תוספות אור מרצה"ע שלמעלה מהשכ' הוא רק באצי'. ואח"כ בבריאה מתעלם אור הרצון העליון וביצי' מתעלם יותר. עד שלמטה בעוה"ז הגשמי מתעלם לגמרי. דהיינו אף שנעשה שינוי גם למטה בגשמי' שנתרפא החולה ע"י תפלת הצדיק שהתפלל עליו. אך זהו בהדרגה שנתלבש בדרך הטבע שמתרפא לאט לאט כדרך הטבע כו'. וא"כ למטה בעוה"ז אין מרגישים שינוי בסדר השתל' כו' ואין משיגים כלל שום התגלות מרצה"ע עצמו שלמעלה מהשכ'. אבל כדי שיהי' התגלות רצה"ע עצמו גם בגשמי' שיראו גם לעיני בשר כו'. כמו עד"מ בחולה שאמדוהו למיתה וע"י תפלת צדיק מופלג מתרפא ברגע כמימרי' להיות כאחד הבריאים לגמרי. שלא בהדרגה ודרך הטבע כלל. כמו שמצינו בגמ' (ברכות דף ה' ע"ב) הב לי ידך. יהב לי' ידי' ואוקמיה. וככה עשה גם הבעש"ט נ"ע כמה פעמים כו'. וכ"ש וק"ו כמו אלישע שע"י תפלתו החי' את בן השונמית ואליהו בן הצרפתית כו'. הרי עי"ז משיגים ורואים התגלות רצה"ע למטה בגשמי' ממש. והמשכה זו צ"ל מבחי' עיגולי א"א שמקיפים אצי' ועבי' בהשואה א' ממש. שלמעלה מבחי' יושר דא"א. אך עיגולי א"א הם רק מקיפים. ולא גילוי. ובחי' יושר שהוא גילוי הרי נמשך ומשתלשל בדרך ס' השתל'. אבל כדי שבחי' יושר דא"א יהי' כמו עיגולים או שיהי' התגלות בחי' עיגולים דא"א דהיינו שהתגלות רצה"ע יהי' בעשי' כמו באצי' ממש. זהו צ"ל מבחי' בעהר"ל שמשם נמשך שיתגלו בחי' עיגולי א"א כמו יושר וזהו"ע עג עוגה כו' :

והנה כדי לעורר ולהמשיך מבחי' עיגול ומקיף הכללי כו' שהוא בעהר"ל צ"ל התפלה וההתעדל"ת ג"כ בבחי' מקיף דהיינו בחי' בכל מאדך בל"ג למעלה מכדי שתוכל הנפש שאת שאין לו בחי' כלים להכיל ולהגביל אור האהבה רבה שמבחי' רעוד"ל כו'. וזהו הטעמ"כ בבחי' מקיף כו'. וזהו"ע עג עוגה שהוא בחי' מאדך שבנפש בחי' מקיף ועיגול. ועי"ז מעורר מלמעלה האותיות בחי' עיגול ומקיף הכללי שהוא בעהר"ל כנ"ל :

ה **והנה** בילקוט פ' בשלח (רמז רל"ג) ע"פ מה תצעק אלי. יש שעה לקצר ויש שעה להאריך. אל נא רפא נא לה ה"ז לקצר. ואתנפל לפני הוי' ארבעים יום ה"ז להאריך עכ"ל. בשם המכילתא. א"כ משמע דתפלה זו דויצעק משה כו' עג עוגה כו' נק' תפלה קצרה. וכענין מה תצעק אלי דגבי קי"ס דבעתיקא תלי'. שלגבי בחי' זו צ"ל תפלה קצרה דוקא. והענין צ"ל מה שמצינו סתירה. דפעם מבואר בע"ח דכל מה שלמעלה יותר שם המספר מועט יותר. וכל מה שמשתלשל למטה מטה ביותר מתרבה החשבון והמספר. כמו בשמות דעלם שם הוי' הוא ד' אותיות פשוטים. אמנם כשמשתלשל במילוים ומילוי דמילוי ואחוריים מתרבה בחי' החשבון והמספר לאין קץ. ופעם מבואר להיפך בזהר ר"פ חיי שרה ע"פ ויהיו חיי שרה מאה שנים וגו' דהריבוי למעלה יותר וכל מה שיורד ומשתלשל למטה מתמעט החשבון והמספר. שמאה שנה בכתר ועשרים שנה בחו"ב ושבע שנים בז"א כו'. ודבר זה נת' התירוץ במ"א באריכות. איך החילוק הוא בין אורות לכלים. דבאורות כל מה שלמעלה יותר יש ריבוי אורו' יותר וכל מה שיורד למטה מתמעט מספר האורות. אבל בכלים נהפוך הוא. והטעם פשוט כי הכלים הן האותיות ריבוי הצירופים. וכל מה שהמקבל קטן יותר צריך לומר לו השכל בריבוי צירופים יותר. לכן בחוץ לארץ צ"ל שני יו"ט של גליות מה שבא"י די ביום א' מחמת כי שם יוכל האור להתקבל ביום א'. וד"כ יש ג' בחי' עש"נ. עולם ושנה בחי' כלים. ונפש בחי' אור. לכן בעולם שנה כל מה שיורד נעשה ריבוי יותר. שהרי כתיב (תלים צ' ד') כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול. נמצא מיום א' דאצי' נעשה למטה ריבוי עלום. אבל בבחי' נפש למעלה הריבוי יותר שהרי ישראל א' מע' באומות כו' עד מלאכים א' מע' בנשמות. הרי נשמות שבגופים מעוטים יותר מהכל. ונשמות בלא גופים רבים ביותר כו'. כי באורות למעלה הריבוי יותר. ודבר זה נראה ג"כ ממעין ונהר. שהנהר נמשך מן המעין ועכ"ז הנהר נעשה רחב ביותר והמעין קצר. ומ"מ אור וחיות יש במעין יותר ונק' מים חיים ואין שיעור לכח הנביעה שלו. וא"כ בכל שהוא דמעין יש ריבוי חיות יותר מבאורך ורוחב דנהר כו'. אעפ"י שהגשם והכלי שהוא כמות המים קטן ביותר. ועוד משל לזה מגוף האדם. דהנה הראש בו עיקר גילוי כללות חיות הנפש וריבוי החושים והכלי קטן. והגוף בו האור והחיות מועט מבראש והכלי גדול יותר. עד שברגלים החיות והאור מצומצם בתכלית והכלי גדול ביותר שהם כמעט חצי גופו של האדם. ועפי"ז יובן בנמשל למעלה שבכתר ריבוי האורות ביותר בבחי' אלפים ורבבות כו' והכלים מועטים ביותר ומה שמשתלשל למטה מטה נתמעטים האורות ומתרבים הכלים. אך ענין מיעוט הכלים שבכתר זהו מצד הביטול. דהיינו שכל ריבוי הכלים מתבטלים ומתכללים בנקודה א' ממש. ולכן בבחי' עתיקא צ"ל תפלה קצרה דהיינו מיעוט האותיות והכלים. אבל ריבוי האור והכוונה במאד. דהיינו בבחי' רעוד"ל ובכל מאדך בל"ג. שזהו הכוונה והאור של אותיות התפלה כו'. וזהו שענין התפלה דעג עוגה שהוא הטעמ"כ בבחי' עיגול ומקיף שבנפש בכל מאדך כדי לעורר ולהמשיך מבחי' עיגול העליון כו' צ"ל תפלה קצרה :

והנה בילקוט (ואתחנן רמז תתי"ו) בש' תנחומא אי' כל מה שהי' משה מבקש בנא הי' מבקש. שלח נא. אל נא רפא נא לה עכ"ל. והענין

כי

מהלב. וגם המח' והמדות כולם נכנסים ויוצאים דרך הפה שהרי בעת דברו בפה איזה אהבה או שנאה יש שם יציאה גם לגילוי השכל וטעם של האה' ואותיות המח' של האהבה כו'. ומיד שיוצא הפה הבל העולה שממנו חוזר ונעשה אותיות הדבור ומח' דהיינו מה שמדבר באותו דבר ואח"כ מחשב בה כו'. עד שנעשה אהבה ושכל לאותו דבר כו'. נמצא שהפה הוא רק בית שער להשכל לבד כו' ולא למעלה מהשכל כו'. משא"כ החוטם הוא בית שער להרצון שלמעלה מבחי' שכל דהיינו לעצמות כח הרצון והתענוג שכלול בעצם הנפש כו'. דהנה באדם התחתון אנו רואים שכאשר יקצוף ויכעוס על דבר שכנגד רצונו יבער כמו אש חמתו ויצא כמו עשן רותחי מן נחירי החוטם. כמ"ש (ש"ב כ"ב ט') עלה עשן באפו כו'. נמצא שהעלאת הדבר שהוא נגד רצונו שמתעלה זה בהרצון לגרום הסרת הרצון מחבירו בקצף וכעס זהו ע"י החוטם. ולהיפך ריח ערב בגורם התפשטות הרצון והתענוג זהו ג"כ ע"י החוטם כנ"ל :

ג **והנה** ההפרש בין חוטמא דז"א לחוטמא דא"א. היינו כי תרין נקבי החוטמא דז"א. הנה נקב הימין הוא חסד ונקב השמאל הוא דין. דהיינו כשהעלאה של מעשי התחתונים הוא טוב. שהמחדומ"ע הוא בתפלה ותומ"צ כדבעי למהוי כו'. אזי מתעלה זה ע"י נקב הימיני עד עצמות רצה"ע ממש וגורם אח"כ המשכת התגלות הרצון עליון ית' ע"י נקב הימיני כו'. דהיינו כמו עד"מ למטה במלך בו"ד כשנעשה אצלו התגלות הרצון להטב כו'. אזי הוא רוצה מאד בטובת ותיקון כאו"א לתקנו כו'. כמ"ש (משלי ט"ז ט"ו) ורצונו כעב מלקוש כו'. כעד"ז יובן למעלה עאכו"כ כשמתפשט ומתגלה הרצון עליון ית' ע"י נקב הימיני דחוטמא דז"א בכל העולמות דאבי"ע היינו שאזי הוא ית' רוצה בתיקון כל העולמות. ואז מתתקנים כל העולמות ומתעלים עילוי רב וכל העולמות הם בשמחה וחדוה עד אין קץ כו'. משא"כ כשהעלאה דמעשה התחתונים הוא לא טוב מאד ח"ו שאזי מתעלים כל המחדומ"ע שהם היפוך ונגד רצה"ע ית' ע"י נקב השמאלי ונעשה הסתלקות הרצון. כ"א היפך. וע"ז כתיב עלה עשן באפו כו'. ואזי מתמעט האור והחיות בכל העולמות. ונמשך יניקה וחיות לבעלי הדין כו'. עד שנעשה למטה פעולת הדין ח"ו. וזהו בחוטמא דז"א. אבל חוטמא דא"א. מחד נוקבא חיין. ומחד נוקבא חיין דחיין כו'. כי בא"א לית שמאלא וכלא ימין וזהו שערי כתר המיומן כו'. פי' חיין הוא המשכת רצה"ע להחיות העולמות עליונים ותחתונים בריבוי אור וחיות כו'. דהיינו מה שעלה ברצונו ית' להאציל ולברוא כו'. והנה למטה מהרצון אין מתהווה כלום אבל למעלה מרצון זה עצמו הוא התהוות כל העולמות וקיומם וחיותם בכל רגע מרכ"ד עד סוכ"ד כו'. וזהו חיצוני' הרצון אבל פנימי' הרצון דהיינו הענג והמכוון של הרצון אינו בשביל התהוות וחיות חיצוני' העולמות לבד. כ"א כמ"ש בע"ח להיטיב לברואיו שיכירו גדלו ותפארתו כו'. דהיינו שיאיר פנימי' א"ס ב"ה (שלמע' מבחי' חיות העולמות) בגילוי רב בכל העולמות בבחי' טוב' וריבוי אור יותר על הקצוב כו'. וזהו"ע חיין דחיין. וזהו"ע הארכות דחוטמא דא"א עד שנק' מארי דחוטמא כו'. היינו בב' בחי'. הא' שמתארך ומתפשט שפעו ואורו למטה מעט גם בעשי' כמו באצי'. ב' שנמשך השפע זמן רב ואין נפסק כלל כו'. וזהו ארך אפים מאריך אף כו' :

ובכ"ז יתבאר ענין חוטמא דא"א בחי' ריח שזהו התגלות עצמות רצה"ע ית' שלמעלה מחו"ב דאצי'. וא"כ פי' לבעל החוטא אני מתפלל. זהו לבחי' בעל הרצון עצמו. וענין הכפל לבעל החוטא אני מתפלל לבעל החוטא אני מתחנן. כי בחוטמא דא"א יש התגלות ב' בחי'. רצה"ע שנק' א"א. ות"ע שנק' עתיק (ואולי זהו תרין נקבי החוטמא דא"א כנ"ל בענין חיין וחיין דחיין. ולפי המשמעות מאד"ר שגם הבחי' חיין היינו גילוי התענוג עכשיו בג"ע. וחיין דחיין הוא הגילוי דלע"ל. וא"כ זהו חיצוני' עתיק ופנימי' עתיק ושכל א'. כי חיצוני' עתיק הוא פנימי' א"א כו'). וא"כ שייך לומר בעל הרצון ובעל התענוג (ע' בלקו"ת בד"ה אלה מסעי הב' פ"ב כו' שם בעל המח' בעל הרצון). וזהו"ע ב"פ לבעל החוטא אני מתפלל לבעל החוטא אני מתחנן כו'. וענין ההפרש בין מתפלל למתחנן. היינו כי תפלה הו"ע אתעדל"ת והעמ"כ שמגיע ומעורר בבחי' רצה"ע. והנה פעם הראשון לבעל החוטא היינו לבעל הרצון כדי שיומשך התגלות רצה"ע אשר בבחי' זו שייך אתעדל"ת ע"כ אמר אני מתפלל. אך למעלה מבחי' הרצון דהיינו בבחי' ת"ע דעתיקא שם אין מגיע שום אתעדל"ת כלל. וע"כ בפעם הב' אמר אני מתחנן לשון מתנת חנם. כמו שארז"ל (במד"ר דברי' פ"ב) ע"פ ואתחנן שהו"ע מתנת חנם אעפ"י שאינו כדאי. וזהו למען שמי אאריך אפי ותהלתי אחטם לך (ישעי' מ"ח ט'). פי' למען שמי היינו בחי' מל' כדכתי' (יחזקאל ל"ו) ואחמול על שם קדשי המחולל לפי שכל עיקר הפגם הוא רק במל'. והו"ע קידוש השם וחילול השם הכל רק בהשם. ולכן למען שמי דמל' אאריך אפי. אפי היינו חוטמא כמו ויפח באפיו כו'. ופי' אאריך אפי היינו שיומשך חוטמא דא"א. שזהו התגלות בחי' רצה"ע עצמו שלמעלה מהשכ'. וא"כ אומר עוד בחי' היותר גבוה הרבה ותהלתי אחטם לך. שהם תהלה נק' מל' דאצי' אך תהלתי זהו מל' דא"ס שנעשה עתיק לאצי' וא"כ עצמות מל' דא"ס זהו למעלה מבחי' עתיק כ"א מקור ושרש לבחי' עתיק (כמ"ש במ"א בענין תי"ו רשים רשימו לבחי' עת"י). ולכן זהו בחי' בעל הרצון. וזהו ותהלתי אחטם היינו שבחוטמא בחי' ריח רצה"ע יתגלה ג"כ בחי' תהלתי שהוא בעל הרצון :

ד **והנה** הרצון אפי' עצמות רצה"ע שלמעלה מגדר התלבשות בח"ע הוא ג"כ מכלל בחי' אדם ונק' גלגלתא דא"א בחי' אדם הגדול כו'. שהרי פרצוף אדם הוא ה' בחי' רצון שבכל מדות מחו"ד. ורק שהרצון הוא הבחי' היותר עליונה שבפרצוף אדם ע' מ"ש ע"פ ומשה נגש שם נת' היטב כו'. והנה פרצוף אדם זהו בחי' יושר. וא"כ אין זה בחי' עיגול עדיין. כ"א שזהו הרצון והמקיף לבחי' הע"ס דבחי' כמראה אדם. וא"כ הוא בחי' רצון ומקיף פרטי לבד דהיינו הרצון על אצי' ע"ס וד' עולמות כו'. אבל בחי' בעל הרצון זהו אמיתית בחי' מקיף עליון מקיף כללי. וזהו בחי' עיגול הגדול דהיינו שממנו ית' הי' יכול לימשך כמה וכמה רצונות לאין שיעור כו'. דהיינו רצון באופן אחר שיהי' בפירות הרבה יותר מעבר כו'

ועולמות

והן בבחי' שהיא נמלא בבחי' העלם ומקיף הוא ית' מקיף לעשי' כמו לאצי' בשוה ממש. דהיינו שמקיף כל העולמות בהשוואה א' לגמרי. וזהו ענין העיגול הגדול כו' כידוע. וענין שבחי' עיגול ומרובע זהו דו"כ שייך ג"כ בבחי' סוכ"ע וממכ"ע כידוע שב' בחי' אלו נק' קוב"ה ושכינתי' וז"ל יחוד סובב וממלא כו'. והנה ענין ב' בחי' אלו דעגולא ודיבוע באצי' הו"ע שמ"ך מ"ס בינה ותבונה. ד' שפי' אתוונין דבינה נהי"מ כ"א כלול מיו"ד זהו מ"ס. ו' שפי' דאתוונות דבינה זהו עולם ס'. ונהי"מ דבינה נכנסים תוך ז"א להיות מוחין לז"א. וזהו כמו מרובע שיש לו התיישבות. ומתחלקים לד' מוחין בז"א חו"ב ודעת הנחלק לשנים (והו"ע שי"ן של ד' ראשים). ומאירים בד' מדות חגת"מ. וזהו כמו מרובע שמתחלק לד' רוחות כו'. אבל ו"ס כח"ב חג"ת דבינה הם למע' מבחי' התלבשות בז"א כידוע שמת"ת דבינה נעשה כתר לז"א וכח"ב חו"ג דבינה הם עוד למע' יותר גם אפי' מהיות בחי' כתר לז"א כו'. וזהו כמו עיגול שאין בו שום התיישבות. וע"ז כתי' (תצא כ"ב ז') שלח תשלח את האם שאסור בהם גם השאלה כו'. ולכן אי' בכהאריז"ל שבינה שורש עוה"ב. ותבונה שרש ג"ע. כי ג"ע גילוי בחי' ממכ"ע. ועולם התחי' הוא מבחי' סוכ"ע כו'. ובשרש הו"ע עיגול הגדול והקו. כי העיגול הגדול שמקיף כל החלל ומקו"פ והקו"ת מראשו ועד רגלו בהשוואה אחת ממש זהו ס'. והקו שמתלבש בהכ' דא"ק ובינה תו"מ דא"ק זהו כמו מ"ס מרובע כו'. גם שמתלבש בד' עולמות אבי"ע:

ב **ועפ"ז** יתבאר ענין עג עוגה. דהנה כלל ענין התפלה הוא בקשת יהי רצון. פי' שיומשך ויתהוה רצון חדש. והענין כי רצוה"ע יש לו שני בחי'. האחד המלובש בהכ' שהתכ' מלבים ומגביל את הרצון שיתנהג ע"פ הכ' דוקא. דהיינו שבמקום שיש בחי' הכ' כח מ"ה ביטול שם דוקא יומשך הרצון להשפיע כל כו' משא"כ במקום שאין שם ביטול יהי' מצב הסתלקות הרצון העליון כו' ועפ"י הכ' אין מיתה בלא חטא ואין יסורים בלא עון שהעון גורם יסורים ח"ו. אבל ע"י התפלה יה"ר היינו שיומשך בחי' הב' שהוא עצמות רצה"ע שלמעלה מעלה מגדר התלבשות בהכ'. וענין מעלת בחי' הרצון העליון שלמעלה מהכ' היינו שלעולם הוא בבחי' רצון שאין שייך לומר בו שום דין כמו כעס או קפידא ח"ו כ"א הוא ית' מרוצה בכל פעם (ומבחי' זו הי' נמשך בהלל מה שהלל לא יקפיד כו'). וז"ש (תצוה כ"ח ל"ח) גבי ציץ לרצון להם לפני ה' ולכן הי' הציץ מרצה כו' מפני שבשם רחמים פשוטים. אך המשכה זו צ"ל נמשך מבחי' בעל הרצון דוקא שלמעלה מבחי' רצון לגמרי. והיינו כי מצד רצה"ע עצמו נמשך דרך ציור שיהי' התלבשות הרצון בהכ' דוקא שהוא ענין מזל השמיני ונוצר חסד שממנו מקבל ח"ע. והנה ונצר הוא אותיות רצון ואותיות צנור. כמו עד"מ בגשמי' הצנור הוא למלוא כי בלא צנור הי' המים הולכים בהתרחבות ושטף ורק שמתמלא לילך דרך הצנור למקום ידוע ונצרך. כך תיקון השמיני ונוצר כו' הוא צנור להמשכת והתלבשות הרצון בהכ' דוקא. וע"כ כדי שיומשך התגלות עצמות רצה"ע שלמע' מהגדר בה"ע צ"ל נמשך זה מבחי' בעל הרצון דוקא. וע"ז אמרו באד"ר דק"ל ע"ב רב המנונא סבא אמר לבעל החוטם אני מתפלל לבעל החוטם אני מתחנן. פי' כי חוטם שם הריח. והנה ריח מאיזו דבר איננו עצמות הדבר כ"א רק המשכה והתפשטות הארה בעלמא שאין נוגע לעצמות הדבר. והראי' מהדין דריחא לאו מילתא היא. שעצמות הדבר כמו חמץ בפסח הוא בכרת והריח ממנו משרש הדין אינו אסור כלל. ועוד ענין הריח כי ההפרש שבין טעם לריח שהטעם הוא פנימי והריח מקיף. שהרי טעם נרגש בחיך ע"י לעיסה ובליעה. ולכן הטעם כלה. משא"כ הריח מריחו ונהנה ממנו מרחוק. וא"כ הוא רק בחי' מקיף. ולכן הוא בשלימות שמריח וחוזר ומריח כמה פעמים. ועוד ענין הריח שמתפזר ומתפשט בריחוק שנת לכל צד כו'. ובנמשל למעלה יובן שבחי' ריח זהו רצה"ע ית' שעצמות רצה"ע הוא למעלה מהתלבשות בה"ע והוא רק בחי' כתר ומקיף כמ"ש (תהלים ה') כצנה רצון תעטרנו. וז"ש גבי משיח (ישעי' י"א) והריחו ביראת ה' וגו'. ופי' לא למראה עיניו כי ראי' היינו הכ' ולא למשמע אזניו שהוא בינה כ"א והריחו כו' דמורח ודאין. נמצא בחי' ריח זהו רצה"ע שלמעלה מגדר התלבשות בחו"ב כו'. וגם כמו הריח שמתפזר ומתפשט הרבה כך רצה"ע נמשך ומתפשט בכל סדר השתל' מעולם ועד עולם כמ"ש במ"א בפי' ומשביע לכל חי רצון. ולכן נק' ארך אפים ובקבלה אריך אנפין חד אריך לפי שמתארך ומתמשך למטה מטה עד אין שעור ותכלית כו'. וגם כמו שהריח אינו נוגע לעצמות הדבר כנ"ל כך המשכת רצון עליון מהמקור דהיינו מעצמותו ית' שנק' בעל הרצון כו' הוא רק המשכת התפשטות הארה בעלמא לגמרי שאין נוגע כלל לעצמותו ית'. שענין הרצון למעלה אינו כמו שיש למטה רצון ח"ו. שהרצון למטה באדם הוא מצד החסרון. שחסר לו איזו דבר ואיננו שלם בלא זה והרצון משלים לו החסרון. ע"כ הרצון עלמי' אללו. אבל למעלה הלא אנת הוא שלימותא דכולא וכלום חסר. ומה שייך רצון כלל. כ"א שהרצון הוא הארה בעלמא שנמשך ומתפשט ממנו ית' שאין נוגע לעצמותו כלל. ולכן שמו בגימט' רצון. כמו השם של האדם שאין נוגע לעצמות האדם כלל. כך למעלה הרצון הוא רק שם והארה בעלמא כו'. והנה ענין החוטם שהוא כלי להרגשת הריח בין מלמטלמ"ע ובין מלמעלמ"ט שהוא כמו בית שער שבו ועל ידו נכנס הריח ומתעלה עד עצמות כח הרצון והתענוג שכלול בעצם הנפש ממש שיהי' ערב לנפש כו'. שלכן מברכים על הבשמים במו"ש כדי להשיב את הנפש לשמחה כו'. ולכן הריח מעורר משינה. וגם מהתעלפות ח"ו. שאזי מסתלקים הכחות ומתכללים בעצם הנפש. וא"כ הריח מתעלה ומעורר בבחי' הכחות כמו שכלולים בעצם הנפש דהיינו בבחי' מקיף דכח הרצון והתענוג שכלול בעצם הנפש. והעלאה זו היא ע"י החוטם. וכמו"כ בהמשך ומתגלה אח"כ הכחות שכלולים בעצם הנשמה להתפשט בגוף הרי עיקר התגלות הכחות מעצם הנשמה הוא בחוטם כמ"ש (בראשית ב' ז') ויפח באפיו נשמת חיים וכתי' (נח ז' כ"ב) כל אשר נשמת רוח חיים באפיו כו'. וזהו ההפרש שבין החוטם להפה. שע"י הפה נכנס טעם ומאכל. והחוטם הוא בית שער לריח. וכן ברוחני' הפה הוא רק כלי לגילוי שכל ומדות ומה'. שכ"ז מתגלה ע"י הדיבור בשפה. כי כל יציאת ההבלים הוא דרך הפה דהיינו הדבור שנעשה מהבל היוצא

מהלב

סוכ"ע שאין בו התחלקות מעלה ומטה. (ולכן יהי' חיבור הנשמה הרוחניית בגוף הגשמי בלא מזון מטעם שאין בבחי' סוכ"ע התחלקות מעלה ומטה ורוחניות וגשמיות שניהם שוין). והנה על גילוי זה שמבחי' סוכ"ע שיתגלה לעתיד כתיב ברח דודי וכו' על הרי בשמים. בחי' ריח. כי מאכל הוא פנימיות שנכנס לתוך האדם בפנימיותו ולכן הוא כלה כו'. אבל ריח הוא בחי' מקיף ולכן אינו כלה ויכולין להריח אותו כמה פעמים כו'. ואעפ"י שהוא בחי' מקיף מ"מ הוא פועל באדם שמי שנתעלף מעוררים אותו ע"י הריח. וא"כ הריח היינו גילוי שמבחי' מקיף. ולכן הגילוי דבחי' סוכ"ע שלמעלה מהקו שיתגלה לעתיד שהוא בודאי מקיף. שהרי הוא למעלה מהקו שמתלבש בכלים כו'. ומ"מ יומשך ויתגלה לעתיד. וע"כ נקרא גילוי זה שמבחי' מקיף בשם ריח. וזהו ברח דודי כו' על הרי בשמים. וזהו ג"כ פי' העוה"ב כו' צדיקים יושבין ועטרותיהן בראשיהן. דהיינו שהגילוי שמבחי' סוכ"ע שיתגלה בכל צדיק וצדיק לפ"ע תורתו ועבודתו נקרא גילוי זה ועטרותיהן בראשיהן. עטרה הוא בחי' מקיף ע"ג הראש. כמו"כ גילוי זה דבחי' ריח הרי בשמים שהוא גילוי שבבחי' מקיף נק' בשם עטרה כו'. וכ"ז הוא ע"י שעכשיו הוא סב דודי כו' על הרי בתר. דהיינו ע"י קיום המצות שנתלבשו בגשמיות לברר מבחי' הרי בתר טורי דפרודא. ושרש המצות הוא בבחי' רצה"ע ומקור התענוגים בחי' סוכ"ע. ולכן עי"ז נעשה העלי' לעתיד ברח דודי כו' על הרי בשמים שיומשך התגלות מבחי' סוכ"ע שלמעלה מהשתלשלות דתהו ותיקון כנ"ל. אך כדי שיהיו יכולים הנשמות לקבל הגילוי דבחי' סוכ"ע צ"ל תחלה היושבת בגנים לקבל הגילוי דבחי' ממכ"ע כי צ"ל כסדר המדרגות כנ"ל:

דרושים לחתונה

להבין ענין טבעת קדושין שנת' בכתבים בענין טבעת קדושין שהוא דבר עגול שזה מורה על היות ההמשכה מבחי' סוכ"ע שהוא ג"כ בחי' מקיף. וזהו לשון קדושין בחי' קדוש ומובדל. וא"כ מה בין בחי' זו לבחי' חופה שהוא ג"כ בחי' מקיף. (והגם דמדינא אין צריך לקדושין טבעת דוקא שהרי מתקדשת בפרוטה או בשוה פרוטה. מ"מ מנהג ישראל שמקדשים בטבעת דוקא ופי' הטעם כנ"ל וכמ"ש במ"א ע"פ טוב לחסות. וגם הפרד"ס בערכי הכינויים הביא בשם הת"ז פי' וענין טבעת קדושין). והנה טבעת קדושין זהו בחי' עיגול ומקיף שנמשך מהחתן להכלה. והחופה הוא בחי' מקיף לשניהם לחו"כ בשוה כו'. ויש עוד מה שהכלה מקפת את החתן שבע פעמים דהיינו שמבחי' כלה נמשך בחי' עיגול ומקיף להחתן. וא"כ יש בענין נשואין ג' בחי' עיגול ומקיף. הא' טבעת זהו בחי' עיגול ומקיף שנמשך מהחתן להכלה. והב' חופה זהו בחי' מקיף לחו"כ כאחת. הג' מה שהכלה מקפת את החתן. ולהבין כ"ז יל"ק להבין ביאור הענין מה שארז"ל באדר"נ פ"ט ע"פ ויצעק משה כו' אל נא רפא נא לה (בהעלתך י"ב י"ג) באותה שעה עג משה עוגה קטנה ועמד בתוכה ואמר איני זז מכאן עד שתרפא את מרים אחותי עכ"ל. וענין עג עוגה מצינו במשנה פ"ג דתענית גבי חוני המעגל עג עוגה ועמד בתוכה ואמר איני זז מכאן עד שתרחם על בניך כו'. ופירש"י שם בגמ' דכ"ג ע"א עג עוגה שורה עגולה כמו עוגה שהיא עגולה עכ"ל. והנה בגמ' שם עג עוגה כו' כדרך שעשה חבקוק הנביא (כדמפרש בתרגום של תפלה לחבקוק) שנא' על משמרתי אעמודה כו' וע"ש ברש"י שעי"ז נק' חוני המעגל ר"ל שהי' מעגל עצמו בשורה עגולה עכ"ל. וצ"ל מהו ענין זה שהמתפלל עצמו בתפלה שלא יהא זז עד שיהא נענה הוא מעגל עצמו בעיגול כו'. וצריך לומר דהכוונה הוא לרמוז שיעורר וימשיך בבחי' עיגול שיש למעלה שממקום זה יהא נענה בודאי בלי ספק. הנה אי' בזוהר בראשית (בהקדמה) דף ה' ע"ב (בענין שבתותי תשמרו) דא עיגולא ורבועא דלגאו כו' יעו"ש. וזהו רזא דאתוון קדישין ס' ם' בחי' עיגולא ורבועא כו' (עי' זח"ב ק"פ א'). ולהבין ענין עיגולא ורבועא שיש למעלה. הנה יש ג' ענינים בהפרש שבין עגול למרובע. הא' כמ"ש בס' הבהיר שהו"ע דו"נ. משפיע ומקבל. וכענין שמים וארץ. שהשמים הם עגולים והארץ היא מרובעת בת ד' כנפות כמ"ש (איוב ל"ח י"ג) לאחוז בכנפות הארץ. וכמאמר וקבצנו יחד מארבע כנפות הארץ. והשמים הם משפיעים לארץ. והארץ מקבלת משמים. כמ"ש (הושע ב') אענה את השמים והם יענו את הארץ. וכתי' (עקב י"א) ארץ כו' למטר השמים תשתה מים. ב' מרובע יש לו התיישבות על מקום א'. ועיגול אין לו שום התיישבות. ג' מרובע יש בו התחלקות ד' רוחות. משא"כ העיגול אין בו שום התחלקות כלל. והענין כידוע שיש ב' בחי' סוכ"ע וממכ"ע. ממכ"ע הוא אור וחיות שמתלבש בהעולמות. והיינו שמאיר בגילוי בבחי' פנימי' בנבראים ויש להם תפיסא והשגה ממש בהאור כו'. וזהו כמו מרובע שיש לו התיישבות. ובחי' סוכ"ע זהו עצמות אוא"ס ב"ה שלמע' מס' השתל' שאינו בגדר עלמין כלל. והוא למעלה מגדר התלבשות בעולמות לגמרי. שאין לנבראים ולא לנאצלים שום תפיסא והשגה בו ית' כלל כמ"ש בת"ז לית מח' תפיסא בי' כלל. כ"א שהוא בחי' מקיף וסוכ"ע בשוה. ואין הפי' מקיף מבחוץ ח"ו כ"א שנמצא בכ"מ דלית אתר פנוי מני' ורק שהוא בבחי' העלם שאינו מושג כלל וע"כ נק' מקיף וסובב כו'. וזהו כמו עיגול שאין לו שום התיישבות כלל. וההפרש הב' הנ"ל. היינו כי בבחי' ממכ"ע יש ריבוי התחלקות המדרגות. שמאיר בכל עולם לפי ערכו. וזהו כמו במרובע יש התחלקות ד' רוחות. כן בחי' ממכ"ע שמאיר בהשגה כנ"ל הוא מתחלק לד' מוחין חו"ב ודעת הנחלק לב' מוחין חו"ג כו'. וגם מצד ההתלבשות במדות מתחלק ג"כ לד' בחי' חגת"מ. אהוי"ר ורחמים וקבלת עומ"ש. משא"כ בבחי' סוכ"ע אין שייך גדר התחלקות כלל בב' הבחי'. הן בבחי' שהוא מובדל מבחי' גילוי והשגה. הוא מובדל מבחי' גילוי מאצי' כמו מעשי' בשוה ממש.

מק"כ טורי דפרודא הרי בתר זהו שלא בהדרגה כלל וכמו"כ העלי' שנעשה ע"י המצות הוא ג"כ שלא בהדרגה כלל. וזהו סב ודמה לך דודי כו'. דודי הוא בחי' כמראה אדם וע"י הכח של המצות שנתלבשו בגשמיות נעשה העלי' להיות ודמה לך דהיינו לעצמותך ומהותך בחי' כי לא אדם הוא. ולכן העלי' זו של בחי' ודמה לך כו' נחשב לצבי או לעופר האילים שמרוצתו שלא בהדרגה כלל. על הרי בתר שבח עלייה זו הוא מהמצות שנתלבשו בהרי בתר טורי דפרודא דק"נ לברר הטוב מהרע כו'. ששרשו מעולם התהו שגבוה מתיקון כנ"ל:

ד **ועתה** נ"ל פסוק היושבת בגנים וגו'. הנה שרש ענין הג"ע הוא מ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. עדן הוא בחי' חכמה ששם מלובש ענג העליון דעתיקא בהעלם. ונהר הוא המשכה וגילוי (בחי' יס"א) שנמשך מעדן להשקות את הגן בינה. כי בינה נק' גן עדן ובבינה מתגלה ענג העליון בבחי' הבנה והשגה ומגילוי זה נמשך השגת פנימיות טעמי תורה שמשיגים הנשמות בג"ע. וזהו להשקות את הג"ן ג"ן סדרים דאורייתא. כי כמו שיש דיני התורה למטה בגשמיות כמו"כ יש גם למעלה ברוחניות כמו ד' רשויות לשבת שלמעלה נק' שם הוי' רה"י עולה עד לרקיע. ומהמשכה זו של נהר היוצא מעדן משיגים הנשמות פנימיות טעמי תורה מהו למעלה בחלוקות כל בחי' אלו כו'. וגעה"ע הוא השכר של עסק התורה. וגעה"ת שכר מצות מעשיות. אבל כל בחי' ג"ע הוא השגת המהות. והנה היושבת בגנים קאי על הנשמות שהם מקבלים תחלה המשכת בחי' נהר היוצא מעדן. שהוא גילוי ת"ע שבגן עדן. ואח"כ כתיב חברים מקשיבים לקולך הברים הם מלאכים שטפלים לגבי הנשמות כמו טפל לגבי העיקר. וזהו פי' הברים שמתחברים להנשמות כמו הטפל להעיקר. והיינו שאח"כ נמשך במלאכים גם כן מהמשכת גילוי תענוג עליון שנמשך לנשמות בגן עדן. וזהו מקשיבים לקולך. והטעם שנחשבים רק לבחי' טפל להנשמות לגבי גילוי זה. היינו כי גילוי זה שבג"ע הוא נמשך ע"י קיום התומ"צ. ולהמלאכים לא נתנה תורה כו'. והנה בקדושה אנו אומרים מלאכים המוני מעלה ועמך ישראל כו' יחד כולם קדושה לך ישלשו. שמלאכים ונשמות אומרים כאחת קדוש. ונ"ל הטעם מה שהמשכת ת"ע שבג"ע דהיינו בחי' נהר היוצא מעדן מקבלים תחלה הנשמות. ואח"כ נמשך במלאכים. וקדושה אומרים כאחד. והענין דנש"י נקראים בנים כמ"ש (דברים י"ד) בנים אתם להוי' אלקיכם. ונ"ל דהכתיב (קהלת ד' ח') יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו. והענין ידוע דמבחי' חכמה ולמטה היינו כאשר הוא"ס מתלבש בחכמה נק' נש"י בנים ממש. כמו הבן שנמשך ממוח האב כך נש"י נמשכו מעצמיות ח"ע ממש. משא"כ המלאכים שהתהוותם מהדיבור אין נק' בנים. כמו עד"מ גשמי הבן היינו שנמשך מעצמיות מוח האב ממש. ורק שמתגשם בטפה גשמיות. אבל בהדיבור מלובש רק הארה בעלמא מהשכל. ולכן מלאכים שנתהוו מדיבור עליון אין נק' בנים. כ"א נש"י שנמשכו מעצמיות ח"ע ע"י זווג גופני דהכלים דזו"נ נק' בנים כו'. אבל מלך עלמות אוא"ס שלמעלה מהחכמה גם בן ואח אין לו כו'. כיון שמעצמותו אין יכול להיות נמשך השפעה מעצמיות כ"א רק ע"ד הארה שאין נוגע לעצמיות ע"כ אין שייך שם בנים כו'. וכמו"כ יובן כאן שבהמשכה שבג"ע שהוא בחי' נהר היוצא מעדן דהיינו ההמשכה מבחי' ח"ע ע"כ נשמות הם העיקר ומקבלים תחלה הגילוי. והיינו כיון שנק' בנים לבחי' זו. ויש להם יתרון מעלה על המלאכים שאין נק' בנים. כי נתהוו רק מהארה כו' כנ"ל. ואח"כ מקבלים המלאכים בדרך טפל כו'. אבל אמירת קדושה אשר בחי' קדוש ומובדל הוא למעלה מהחכמה (שאין שם יתרון מעלה לנשמות על מלאכים) ונק' סוכ"ע שמעלה ומטה שוין ע"כ מלאכים ונשמות אומרים כאחד כו':

וכ"ז הוא פי' הזהר הפסוק חברים כו'. אבל במד"ר (שה"ש פ"ה סי' ט"ו) יש פי' חברים קאי על נש"י היינו אדלעיל היושבת בגנים. שכאשר נש"י הם חברים שמתחברים להיות אגודה אחת להתפלל בעשרה. תפלה בצבור. אזי הקב"ה וכנס"י מקשיבים לקולך ואומרים השמיעני. והענין כי בחיות המרכבה כתיב (יחזקאל א') חוברות אשה אל אחותה. כי הם ד' חיות פני ארי' פני שור כו'. אבל כשצריכים להיות נושאות הכסא אזי מתחברים הד' חיות ומתכללים יחד (כי מכאל בעצמו אין יכול להגביה הכסא כי מהגה מכאל היכל האהבה אין יכול להגביה כ"א רק חסד שבמל' לבד כו') וכשמתחברים יחד אזי הם עשרה. כי פני ארי' חכמה יו"ד דשם הוי'. פני שור בינה ה' עילאה. פנ"א ו' כולל ו"ק. פני נשר מל' ה' אחרונה. והמילוי דד"א הוי' הוא עשרה אותיות. ואזי דוקא הם נושאות את הכסא ובחי' כמראה אדם לבחי' כי לא אדם הוא. וזהו חברים כשנש"י מתחברים עשרה ביחד לתפלה אזי הם כמו חוברות דחיות המרכבה. שמגיעים לבחי' כי לא אדם הוא. וזהו השמיעני פי' אותי בעצמי שע"י שהם חברים נמשך גילוי מעצמותו בחי' כי לא אדם הוא:

ה **ועתה** נ"ל פי' הפסוק ברח דודי כו' על הרי בשמים. הנה ארז"ל (ברכות י"ז ע"א) העוה"ב אין בו אכילה ושתי' אלא צדיקים יושבין ועטרותיהן בראשיהן כו'. ונ"ל הלא עוה"ב קאי על זמן תחה"מ שיתלבשו הנשמות בגופים ואיך יהיו חיים וקיימים בלא אכילה ושתי'. ואפי' משה רבינו כשהי' בהר מ' יום לא אכל. והיינו שהי' ניזון מזיו שכינה כו' (במד"ר תשא פי"ז סי' ע'). מ"מ ארז"ל (שם סי' י"ב) שנלטער משה. אבל עוה"ב הוא עולם התענוג ואיך תוכל הנשמה להיות חי וקיים לעד בגוף גשמי בלא אכילה כו'. והענין כי מה שצריך האדם לקבל חיות מהמאכל צומח וחי שלמטה ממנו הרבה. היינו מפני כי שרשם מעולם התהו שלמעלה משרש האדם בעולם התיקון. ולכן כמו"כ למעלה חיות המרכבה שהם בחי' בהמה הם מעלים בחי' אדם לבחי' כי לא אדם הוא דהיינו ג"כ מטעם הנ"ל לפי ששרשן גבוה יותר דהיינו בעולם התהו. וכ"ז הוא עכשיו שההמשכה מסדר ההשתל' ע"כ נ"ל התיקון מקבל מאורות דתהו שגבוהים יותר. אבל לע"ל שיתגלה בחי' הוא ושמו בלבד דהיינו בחי' סוכ"ע שלמעלה מסדר השתלשלות. כי תהו ותיקון שניהם בסדר השתלשלות ונקרא עולם הנקודים ועולם הברודים אבל כאשר יתגלה בחי' סוכ"ע שתהו ותיקון שניהם שוין ע"כ לא יצטרך האדם שמעולם התיקון לקבל חיות מהמאכלים דתהו. כ"א שניהם יקבלו בשוה. מבחי'

סוכ"ע

ממכ"ע שאינה אלא הארה בעלמא. ומזה יבין בחי' דבר סוכ"ע דכולא קמיה כל"ח. שכל השתל' בטלים במציאות יותר מביטול טפה באוקיינוס. ומזה יבוא לבחי' וישעו אל ה' בצר לו. עי"ז שיבין שכל ההשתלשלות נק' בצר בחי' מיצר בכללות החיות הוא רק הארה מצומצמת מזה יבוא לבחי' וישעו בחי' אה"ר מרעו"ד ליכלל וליבטל באוא"ס. והנה ע"י הרחבת הדעת בהתבוננות כנ"ל לבחי' אה"ר עי"ז עושין למעלה בחי' ה' עילאה שמבחי' נקודה דיו"ד יומשך התפשטות אורך ורוחב דה'. דהיינו להיות בחי' סוכ"ע וממכ"ע. וז"ש (תלים מ' ו') נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אין ערוך אליך וגו'. נפלאותיך זהו הארה מבחי' סוכ"ע (שמאיר בהכ') ומחשבותיך הוא בחי' ממכ"ע. אין ערוך אליך. כי סוכ"ע וממכ"ע הוא רק שמות כנ"ל בענין ב' שמות הוי' בפק"ש. ושם הוא כמו אור. זיו והארה שאין נוגע כלל להעצמיות. רק בזה המשל דאור השמש אינו מכוון. כי בשמש הרי כל עצמיות מאור השמש תכליתו ושלימותו הוא להאיר אור שבשביל זה נברא כמ"ש (בראשית א') ויעש אלקים את שני המאורות הגדולי' כו' להאיר על הארץ. וא"כ אור השמש הוא הארה מעצמיות מאור השמש ממש. וזהו מלאים זיו ומפיקים נוגה. וגם שהתפשטות האור מהשמש הוא שלא עפ"י רצון ובחירה מהשמש כ"א שנברא כך ומוכרח הוא להאיר כו'. משא"כ למעלה האור אינו בערך כלל לעצמותו ומהותו ית'. והוא בחי' היותר שפלה ותחתונה לגבי עצמותו. וגם שהתגלות האור הוא רק כשעלה ברצונו. ובזה מכוון יותר המשל דשם. שהשם רחוק יותר לגבי העצמות מזיו השמש לגבי השמש (וגם מה שע"י השם נפנה לקוראו שמו הוא רק עפ"י בחירה ורצון). רק שע"ז אומרים המשל דאור השמש. כמו שאור השמש אינו פועל שינוי בשמש כלל. וזהו נפלאותיך ומחשבותיך סוכ"ע וממכ"ע אין ערוך אליך. אגידה ואדברה ריבוי הצמצומים כדי שיומשך בחי' נפלאותיך כו' עצמו מספר. (ובייחוד זה לבאן היינו כי בהאצי' זהו י"ה הו"ב שנמשכים מא"ס ע"י ריבוי צמצומים ע"כ צריך להמשיך שיהי' גילוי בחי' י"ה וזהו ע"י דו"ר כו'). והנה אחז"ל (זח"ג קי"ג סע"א) כאילו עשאני שע"י עושין שם הוי'. והיינו שע"י יר"ע בטל רצונך מס"נ עושים את היו"ד. וע"י התבוננות ואה"ר עושין את הה' כנ"ל. והוי"ו דשם הוי' הוא שבה מדות שנמשכים מבחי' י"ה. והוי"ו עושין ע"י עסק התורה כי התורה נתלבשה בשבה מדות כשר ופסול אסור ומותר טמא וטהור חייב וזכאי כו'. אך אחז"ל (ב"ר פי"ז סי' ז') נובלות חכ' שלמע' תו' בעצמיות ח"ע רמה ונשגבה מהמדות ומה שנתלבש בחי' ח"ע בהמדות בחי' תורה כנ"ל הוא רק נובלות מבחי' חכמה. ויש פי' שהנובלות שנמשך למטה מטה זהו ע"י כח עליון יותר וכמו ענין משלי שלמה כו'. וזהו ענין הו' שהוא קו ויו"ד שבראשו דהיינו בחי' נובלות חכמה שנמשך בהמדות. וע"י עסק התורה ממשיכים הגילוי מעצמיות ח"ע בהמדות. וזהו ענין על שלא ברכו בתורה. אך אורייתא בלא דו"ר לא פרחת לעילא (ת"ז תיקון י'). וצ"ל תחלה תפלה. בחי' יר"ע. בטל רצונך. ואה"ר. שעי"ז ממשיכים להיות גילוי בחי' י"ה. ואז אח"כ ע"י עסק התורה ממשיכים מעצמיות ח"ע בהמדות. וה' אחרונה הוא בחי' קיום המצות כי הה' יש בו ג' קוין כנגד מהדומ"ע (שמחי' בי"ע) והמצות נתלבשו בג' לבושים מהדומ"ע ולכן ע"י קיום המצות בבחי' קבעומ"ש בג' לבושים מהדומ"ע עי"ז עושין למעלה בחי' ה' אחרונה שיומשך מדת מלכותו ית' להחיות ג' עולמות בי"ע שהם בחי' מהדומ"ע. והנה יש דעה מעשה גדול. והיינו לפי ששרש המצות הוא למעלה מהתורה. כי אורייתא מחכ' והמצות שרשן ברצה"ע. כי אית רצון התחתון כתר דז"א שנמשך מחו"ב. ואית רצה"ע כתר עליון שלמעלה מהחכמה. וכמו"כ בבחי' תענוג עליון יש תענוג שמלובש בחכמה כמו למטה התענוג מורכב משכל. אך כמו שיש שכל בלא תענוג כמו"כ יש תענוג בלא שכל. והיינו בחי' עצם התענוג הפשוט שאינו מורכב משום דבר אך למטה אין אנו מבינים איך הוא זה אבל למעלה הוא בחי' מקור התענוגים שאינו יכול להתלבש כלל בחכמה ושם שרש המצות. וזהו אשר קדשנו במצותיו. אשר הוא בחי' תענוג. אך אשר קדשנו היינו בחי' מקור התענוגים שהוא בחי' קדוש ומובדל מהחכמה כו'. ולכן נשפלו המצות בעשי' גשמיות יותר מהתורה. וכמו"כ בשם הוי' התורה נתלבשה רק באות וי"ו. והמצות נתלבשו בה' אחרונה שיש בה ג' קוין כנגד בי"ע שמתלבשת גם בעשי' גשמיות כו'. והיינו מטעם ששרשן למעלה יותר מהתורה ונעוץ תחלתן בסופן דוקא. אך שרשן ברצה"ע מלובש בהם בבחי' העלם גדול. ולכן גדול תלמוד שמביא לידי מעשה שע"י התורה נמשך בהמצות גילוי שרשן (כמ"ש במ"א בענין החכ' תחי' בעליה כו' ע"ש). ולכן ע"י המצות שלמטה שנתלבשו בגשמיות מגביהים ומעלים בחי' המצות עליונות למעלה יותר. כידוע שיש במצות כמה בחי' שלפעמי' נק' מצות הוי' ולפעמים מצותי של עצמות המאציל. וע"י קיום המצות שלמטה בגשמיות מגביהים בחי' מצות הוי' לבחי' מצותי. והענין ע"ד והחיות נושאות את הכסא ובחי' כמראה אדם שעל הכסא. כי בחי' כמראה אדם הו"ע שהתחלקות לג' קוין חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא ת"ת גופא דהיינו בחי' מדות דז"א דאצי' שהוא עולם התיקון. הו"כ. והיות המרכבה שרשם בעולם התהו שבשם האורות מרובים ע"כ יש בהם רעש גדול ליכלל באוא"ס. ועי"ז הם נושאים בחי' כמראה אדם לעצמות אוא"ס בחי' כי לא אדם הוא. וכמו"כ הו"ע מצות מעשיות שנתלבשו בדברים גשמיים כי אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל כו' וגבוה מעל גבוה שומר שהמזלות מקבלים מע"ש והע"ש מאמרי האופנים עד חיות המרכבה כו'. וא"כ כל הדברים שרשם הוא מחיות המרכבה פני ארי' שרש לכל החיות פני שור שרש לכל הבהמות. והמצות שנתלבשו בצומח יש למעלה גם כן מלאכים שנקראים בשם צומח כמ"ש אז ירננו כל עצי יער כו'. ולפי שהמצות בגשמיות שרשם מחיות המרכבה ומשרש התהו ע"כ כמו שחיות המרכבה מגביהים בחי' כמראה אדם לבחי' כי לא אדם הוא כמו"כ המצות גשמיים מגביהים ומעלים בחי' מצות הוי' דהיינו רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא בחי' כמראה אדם לבחי' מצותי של עצמות המאציל בחי' כי לא אדם הוא. דהיינו רצה"ע שלמעלה מהחכמה כנ"ל. וזהו סב ודמה לך דודי לצבי כו' על הרי בתר. כמו שהצבי מרוצתו שלא בהדרגה כלל שדולג מהר להר כו' כמו"כ ההמשכה מרצה"ע להיות מלובש במצות גשמיות שנלקחים

לעולם כמ"ש וכל אשר יקרא לו האדם כו' הוא שמו (שאמר לזה נאה לקרות אדי כו'. ואיתא ברבות (בראשית פי"ז סי' ה') שאמר הקב"ה למלאכי השרת חכמתו גדולה כו'). והיינו כמו האור שהוא ג"כ מעין המאור. שהאור של השמש הוא אור היום. והאור של הלבנה הוא אור הלילה כו'. אבל מ"מ הוא רק הארה בעלמא שאינו פועל שינוי כלל בהשמש. כמו"כ השם הוא התפשטות החיות מהנפש אבל רק הארה שאינו נוגע לעצמות הנפש כלל. וזהו הוא ושמו בלבד. שמו היינו האור. הוא"ס. וקודם שנבה"ע הי' האור כלול בעצמותו :

ב **ועתה** צ"ל כיון שבחי' שמו שהוא הוא"ס הוא פשוט בתכלית כו' איך נתהווה ממנו ריבוי התחלקות המדרגות. כמו למטה דלא"ס ויש ריבוי מיני התחלקות בדומם וצומח וכו' ולמעלה ההתחלקות יותר. הלא כתיב אני הוי' לא שניתי (מלאכי ג'). ובפרד"ס תי' ע"ד אור השמש שזורח ע"י זכוכית אדומה נראה האור אדום. וע"י זכוכית ירוקה נראה האור ירוק. ובאמת אור השמש בעצם אינו משתנה כלל ע"י הזכוכית ורק שלנו נדמה ונראה כך מצד שינוי גווני הכלים. כמו"כ עד"ז למעלה. דהנה אנת הוא דאפיקת כו' וקרינן להון עשר ספירן לאנהגא בהון עלמין כו' ולאו מכל אינון מדות איהו כלל. כי המדות הם בחי' גוונים. חסד נק' גוון לבן. גבורה גוון אדום. ות"ת ממוצע בין ב' גוונים אלו כו'. אבל אור א"ס הוא פשוט כו'. אך כשנמשך האור להאיר ע"י המדות שהם בחי' גוונים מתראה האור ג"כ בבחי' התחלקות גוונים. ומתהווה עי"ז ריבוי התחלקות המדרגות. וזהו רק לאחזאה. אבל האור בעצם אעפ"י שמלובש בהמדות אינו משתנה כלל. ולכן אני הוי' לא שניתי. אבל תירוצו אין מספיק מפני שני קושיות. הא' כי אין המשל דומה לנמשל. שבמשל הרי הכלי זכוכית הם דבר בפ"ע זולת השמש. אבל למעלה הרי כי ממך הכל כתיב. וא"כ קשה איך נתהוו הכלים דהיינו המדות שהם בחי' גוונים מאור א"ס הפשוט כו'. והב' הלא איהו וגרמוהי חד בהון ופי' בתניא (ה"ב) דכמו מ"ש הרמב"ם הוא היודע והוא המדע כו' כן הוא בכל מדותיו הקדושות שהוא ית' ומדת חסדו וגבורתו ורחמנותו הכל חד ממש בתכלית היחוד. והרי המדות גורמים השינוי כי מדת חסד הוא היפך מדת הגבורה. ואעפ"י שהמדות שלמעלה אינן בערך המדות שלמטה כלל. אבל מ"מ כיון שנק' מדות והוא חד עמהם וא"כ איך לא שניתי. והענין כמ"ש (תלים פ"ד) כי שמש ומגן הוי' אלקים. הוי' הוא גילוי אור א"ס ב"ה ושם אלקים הוא בחי' הצמצום שנז' בקבלה דהיינו בחי' הפסק האור להיות חלל ומק"פ. וע"י הצמצום שנסתלק האור ונשאר רק רשימו כו' נתהוו הכלים כו'. וביאור הענין כי הוא"ס ב"ה הוא כל יכול. וא"כ כמו שמאיר בבחי' א"ס כמו"כ יכול להיות מאיר בבחי' גבול ג"כ. וזהו ענין הצמצום שנסתלק האור שמאיר בבחי' א"ס ונתגלה הכח שיכול להיות מאיר בבחי' גבול ג"כ ומזה נתהוו הכלים של הע"ס דהיינו המדות שהם בחי' גוונים כנ"ל. אך התגלות כח זה הוא ג"כ רק ע"ד הארה לבד שאינו פועל שינוי כלל. כמו התגלות ההארה שמאיר בבחי' א"ס שנק' הוא"ס שהתגלות זו מעצמותו הוא רק ע"ד הארה שאין פועל שינוי בהעצמיות כלל כמו"כ גם הכח שמאיר בבחי' גבול ג"כ רק ע"ד הארה לבד. ונק' הארת דהארה. (כי כח זה שנק' רשימו הוא בחי' האתערותא שבהאור. עד"ה להבין מ"ש באוצ"ח). ולכן איהו וגרמוהי חד ממש גם בהמדות. כי בחי' הכלים דהע"ס זהו ג"כ כח והארה מעצמותו כמו האורות. רק שהאורות זהו הכח שמאיר בבחי' א"ס. והכלים זהו כחו ית' שמאיר בבחי' גבול. ולכן אני הוי' לא שניתי כי השינויים וההתחלקות הוא רק מצד הכלים אבל לא מצד האור. וזהו ענין הג' שמות שבפסוק שמע ישראל. הוי' הא' זהו בחי' עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד דהיינו האור א"ס שקודם הצמצום. ובחי' אלקינו זהו"ע הצמצום שעי"ז נתהוו שרש הכלים דהיינו המדות שהם בחי' גוונים. והוי' הב' הוא האור שנמשך אחר הצמצום להאיר בהכלים דהיינו המדות כו'. וא"כ שם הוי' הא' הוא בחי' סוכ"ע. והוי' הב' הוא בחי' ממכ"ע ונק' הארת הקו. ובאצי' הוי' הא' זהו בחי' כתר סוכ"ע. והוי' הב' הוא בחי' חכמה ממכ"ע. האור שמאיר בהע"ס כו'. וז"ש הוי' אחד ולא כתיב יחיד. כי יחיד הוא מצד עצמותו ומהותו הפשוט כו'. אבל אחד היינו שהוא ית' אחד גם בבחי' התחלקות ריבוי מדרגות שבטלים ונכללים ג"כ באחדות הפשוטה כו'. וז"ש בגמ' אחד בז' רקיעים וארץ וד' רוחות. ז' רקיעים והארץ זהו ז' מדות דאצי'. וד' רוחות העולם הם ד' חיות המרכבה. אבל כשנמשך בהן הארת הוא"ס שהו"ע הוי' הב' אזי נעשה אחד שנכללים ג"כ באהס"פ דהוא"ס. וזהו כל עיקר ענין מצות ק"ש לייחדו כמ"ש ברמב"ם. כי לכאורה הייתי אומר שזהו באמת שני בחי'. כי מצד האור א"ס שקודם הצמצום הוא א"ס אה"פ בתכלי'. אבל מצד הארת הקו שאחר הצמצום שמאיר בהכלים דע"ס שייך באמת התחלקות וריבוי כו'. אבל האמת אינו כן. וזהו ענין מצות היחוד בק"ש לייחדו שהכל א' ממש. שגם מצד הארת הקו שאחר הצמצום שמאיר בהכלים דע"ס הוא ג"כ אחדות פשוט. והיינו כי אעפ"י שהכלים הם בחי' התחלקות המדרגות. אבל כשמאיר בהן הקו מאוא"ס ב"ה הם בתכלית הביטול האמיתי ומתייחדים עמו ונכללים באהס"פ דהוא"ס. וזהו הוי' אחד. ולמטה הו"ע יחוד הב' שמות דהוי' ואלקים שבאצי' ובי"ע. כי באצי' שמאיר שם הוי' הוא בחי' יחו"ע וביטול אמיתי. אבל בבי"ע מצד המגן דשם אלקים מתהווה להיות יש ודבר נפרד. ובאמת הכל חד ממש. שגם בי"ע שנתהוותם משם אלקים בטלים במציאות כמו אצי' שמאיר שם שם הוי'. ורק שאצלינו נדמה ליש כו' וכמ"ש (ישעי' מ"ד) אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים :

ג **ומעתה** יש להבין פי' וענין ד' אותיות הוי'. הנה בזהר (ח"ג קנ"ג ב' ות"ז תיקון יו"ד ותיקון ע') אי' י"ה נק' הנסתרו' במוחא ולבא בדחילו ורחימו. כי היו"ד הוא ראשית הגילוי מאוא"ס ולכן הוא רק נקודה א'. והיינו בחי' צמצום שמסלק עצמות האור שבבחי' א"ס להיות מאיר דרך צמצום היו"ד שיתגלה רק נקודה א' בחי' חכמה כו'. והנה ע"י בחי' יר"ע שזהו בחי' ביטול בטל רצונך למסו"כ באחד עושים למעלה אות יו"ד שיסתלק עצמות הרצה"ע להיות מאיר דרך צמצום באות יו"ד כו'. והה' הוא התפשטות לאורך ורוחב. והיינו מה שמרחיב דעתו בהתבוננות להבין דבר מתוך דבר. תוך דבר זהו בחי'

ממכ"ע

הלוכה על בחי' יוסף ובנימין שלמטה. כ"א על בחי' יוסף ובנימין שלמעלה שהם בחי' אלקות ממש שהו"ע היחוד דיסוד ומל' כנ"ל. וזהו הבקשה מי יתנך כאח לי דהנה כתיב יש אחד כו' גם בן ואח אין לו. כי אח הוא בחי' יעקב. וזהו פי' אחד אח ד'. דלי"ת כנס"י דלותי ולי יהושיע. ואח הוא בחי' יעקב ת"ת שהוא אח לכנס"י. אמנם יש אחד כו' גם אח אין לו. והיינו בחי' עלמות הוא"ס שלמעלה מסדר השתלשלות בחי' אנת הוא חד ולא בחושבן שלמעלה מבחי' יחודים כו' ואינו בגדר להיות בבחי' אח כו'. ובגלותא דקוב"ה סליק לעילא כו'. א"כ בחי' יעקב ת"ת בנק' אח נסתלק לעילא לעילא דהיינו לבחי' גם אח אין לו כו'. ולכן נק' אח רחוק כו'. וזהו הבקשה מי יתנך כאח לי דהיינו גם מהבחי' דסליק לעילא כו'. דשם גם אח אין לו שאינו בגדר בחי' אח כו'. גם משם יומשך להיות כאח לי. וע"ז אמרו במד"ר כאח יוסף לבנימין אשר שם היחוד והיחוד תמיד גם בזמה"ג כו' כנ"ל :

ב **ופי'** מ"י יתנך כו' נ"ל ענין במי נמלך כו'. כתיב אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון והרז"ל (מ"ר נשא פי"ב סי' ד') אפריון זה העולם. המלך שלמה מלך שהשלום שלו. מעצי הלבנון בעלת התורה המלובשת בדבריה. פי' המלובשת בדבריה כמ"ש אמרות ה' כו' מזוקק שבעתים והרז"ל (שוח"ט עפ"ו) שבע פעמים שבע. שהתורה נתנה במ"ע פנים טמא ומ"ע פנים טהור. והיינו כי התורה נמשכה ממ"ע שע"ב. ויש בחי' שעה"נ הכולל כל המ"ט שערים. ולכן נתנה בשבועות יום החמשים אחר מ"ט ימי הספירה. וזהו במ"י נמלך כו' שהתורה נקראת מי כי מי בגימט' נו"ן נשע"ב. כי הנמלך על ברה"ע נ"ל מהבחי' שלמעלה מבחי' עולם. כי עולם הוא ו"ק. אבל התורה אלפים שנה קדמה לעולם. ולכן במי נמלך היינו בבחי' מ"י התורה שנמשכת מנשע"ב. וזהו את מי נועץ. דהיינו את בחי' מ"י נועץ על בריאת העולמות. וזהו ג"כ מעצי הלבנון דהיינו שלקח עלה מהתורה המלובשת בדבריה. פי' שנמשכת מלבנ"ה ונשע"ב. וזהו מעלי הלבנו"ן. וזהו ג"כ ענין מי יתנך כאח לי. שע"י בחי' מ"י שהוא התורה יומשך להיות כאח לי. מהבחי' דסליק לעילא בשם אח אין לו כו' כנ"ל. והיינו לפי שהתורה מחבר אוא"ס שלמעלה מס' ההשתלשלות עם העולמות. וכמ"ש בזהר ר"פ ויגש אתת אורייתא קמי' אמרה האי אדם דאת בעי למברי זמין הוא לארגזא קמך. אלמלא לא תאריך רוגזא כו'. אמר לה הקב"ה וכי למגנא אתקריאנא ארך אפים עכ"ל. והיינו שכוונת התורה הי' בזה המאמר כדי שישיב לה הקב"ה. וכי למגנא כו'. כדי שיתגלה בחי' א"א שלמעלה מהשכ' וסדר השתלשלות. וא"כ התורה מחבר ההמשכה שמבחי' א"א שלמעלה מסדר השתלשלות בסדר השתלשלות ולכן ע"י התורה יומשך להיות כאח לי גם מהבחי' דסליק לעילא. וזהו מ"י יתנך כאח לי כו'. ולכן אחז"ל (סנהדרין נ"ט ב') כל העוסק בתורה משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה. שהוא ענין שלום לרחוק ולקרוב כו'. שגם בחי' אח רחוק יהי' קרוב כנ"ל :

היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך. ברח דודי כו' על הרי בשמים סוף שה"ש. ולעיל בסי' ב' י"ז כתיב סב דודי ודמה לך לצבי כו' על הרי בתר. נ"ל מה שבסוף כתיב על הרי בשמים ולעיל כתיב על הרי בתר. והענין כי הפסוק שבסי' ב' קאי על הזמן דעכשיו בעוה"ז שהשפעת החיות בעוה"ז הוא ע"י ריבוי השתלשלות ירידת המדרגות עד שמתלבש בק"נ שנק' הרי בתר עורי דפרודא לשון ויבתר אותם כו'. שנס"י הם בגלות בעוה"ז. וכן מקור נש"י. גלו לשבל שכינה עמהם. והפסוק שבסוף שה"ש קאי על זמן התה"מ שיומשך גילוי אלקות לנש"י. לכן כתיב ברח דודי כו' על הרי בשמים. שהגילוי שיהי' לעתיד הוא בחי' הרי בשמים כו'. ובין ב' מדרגות אלו הוא בחי' היושבת בגנים כו'. ופי' בזהר (ח"ג רכ"ב ע"ב) ב' גנים געה"ע וגעה"ת. שעכשיו בלאת הנשמה מהגוף מקבלת שכר דהיינו גילוי אלקות בג"ע דוקא משא"כ לעתיד יהי' הגילוי למטה בגוף דוקא כו'. וענין הב' גנים. געה"ת בעשי'. והראי' מאדה"ר שהיה המדור שלו בגעה"ת. כי געה"ת הוא תחלת העשי' דהיינו הממוצע בין עשי' גשמיות לעולם שלמעלה מעשי'. ולכן אומרים בר"ה זה היום תחלת מעשיך. שבר"ה מתחדש החיות בעשי'. והיינו געה"ת שהוא תחלת העשי' הממוצע היותר אחרון שבכל סדר השתל' העולמות. ולכן הוא רק זכרון בעלמא ליום ראשון. יום ראשון הוא הממוצע הראשון שבין א"ס ב"ה לראשית השתל'. (והיינו כמ"ש במ"א שיש ב"פ מאין ליש. הא' ראשית התהוות העולמות שנבראו' מא"ס. והב' מאין ליש גשמי. שכדי שיתהוה מעולם העשי' עוה"ז הגשמי הוא ג"כ יש מאין. משא"כ מבריאה ליצירה הוא סדר השתלשלות ולא יש מאין. ולכן געה"ת שהוא הממוצע היותר אחרין שיתהוה מרוחניות גשמיות שהוא מאין ליש הוא דוקא זכרון ליום ראשון כו'). וגעה"ע הוא בבריאה ששם מאיר בינה. להיות הבנה והשגת המהות באלקות ית'. והנה כדי שתוכל הנשמה לקבל הגילוי שיהי' לעתיד בזמן התחי' נ"ל תהלה יושבת בגנים. והיינו כי ג"ע שהוא השגת אלקות שרש גילוי זה הוא מבחי' חכמה דאצי' ממכ"ע. והגילוי דלעתיד הוא מבחי' סוכ"ע. וע"כ נ"ל כסדר המדרגות שמתחלה צריכה הנשמה לקבל הגילוי דממכ"ע שזהו ענין היושבת בגנים. ואח"כ תוכל לקבל הגילוי דבחי' סוכ"ע לעתיד שהו"ע ברח דודי כו' על הרי בשמים :

ולהבין זה נלה"ק מ"ש בפסוק שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד. למה כתיב הוי' הב'. והיינו כמ"ש לפני י"ג מדה"ר ב' שמות הוי' ופסיק טעמא בינייהו (זח"ג קל"ח ע"א) כמו"כ כאן השם אלקים שמפסיק בין ב' שמות ההוי' הוא כמו הפסיק טעמא. אעפ"י דכתיב אלקינו שהוא שלנו מ"מ הוא בחי' פסיק והפסק כו'. וכדי להבין ענין ב' שמות הוי' אלו נ"ל מ"ש אני מלא. דמשמע עלמותו. וכתיב מכה"כ רק זיו יקרי' כו'. הנה אחז"ל בפדר"א (פ"ג) עד שלא נברא העולם הי' הוא ושמו בלבד. ומה שבפדר"א ובפסוק נק' שמו זהו עלמו הבחי' שנק' בספרי קבלה אור א"ס ב"ה. כי אור הוא בחי' שאין נוגע להעצמיות כלל. כמו אור השמש שאינו פועל שינוי כלל בהשמש שכשנמשך מהשמש אין שום גירעון בהשמש. וכשאינו נמשך אין שום תוס' בשמש. כמו"כ השם של האדם ג"כ אין נוגע לעצמות האדם כלל. ומ"מ יש לו שייכות

להעלם

תפלה נק׳ קלא דלא אשתמע כי תפלה הוא בחי׳ ביטול הכלים כו׳ בחי׳ רוח האדם העולה למעלה בבחי׳ ביטול והתכללות היפך השפעה והגילוי למטה. אבל תורה היא בחי׳ המשכה וגילוי מלמעלה למטה ע״כ נק׳ קלא דאשתמע. והיינו כי בהדברים שאמרו אוכלין פירותיהם בעוה״ז אמרו ות״ת כנגד כולם. וכיון שנמשך גם למטה בעוה״ז הגשמי ע״כ נק׳ קלא דאשתמע ונשמע קולו. עכד״ה שום אשים. וזהו פעמון זהב ורמון. פעמון המשמיע קול הוא בחי׳ ההמשכה שע״י התו׳ קלא דאשתמע. אך צ״ל פעמון ורמון. והענין כי מטטרו״ן הוא ע״ע רמון. ע״ע הוא בחי׳ המשכה שמבחי׳ ח״י כי כל המשכה מאא״ס ב״ה נק׳ חי. כמאמר יחיד חי העולמים מלך. וכתי׳ ואולם חי אני. תפלה לאל חיי. והיינו כי ח״י זהו ט׳ ספירות דז״א מלמעלה מ״ע ומלמעלמ״ע זהו ח״י. או יסוד ז״א שנק׳ ג״כ ח״י לפי שעל ידו נמשך הגילוי מאא״ס במל׳. ורמון הוא עצם המלאך שהוא לבוש להמשכה זו. והנה כשמפרידים ע״ע מרמון אזי מבחי׳ רמון בפ״ע יכול להיות יניקה להע״ס. וזהו״ע פושעי ישראל מלאים מצות כרמון. ולכן צריך לחבר ולהמשיך בחי׳ ע״ע בבחי׳ רמון דוקא. וזהו ג״כ פי׳ מה יפו פעמיך בנעלים דוקא. דכמו למטה ע״י הנעלים נשמע קול ההילוך ביותר משא״כ בלא מנעלים אין נשמע ההילוך כלל. כמו״כ למעלה מה יפו פעמיך בחי׳ פעמון זהב קלא דאשתמע שע״י התורה בנעלים דוקא מטטרו״ן שנק׳ נעל שעל ידו דוקא נמשך ונתגלה ההמשכה גם למטה מטה בגשמי׳. והו״ע א׳ עם פעמון זהב ורמון. ותוכן הענין שע״י מט״ע נעל דבריאה נשמע ההילוך דהיינו ההמשכה והתגלות הקו״ת מאוא״ס ב״ה גם בחיצוני׳ העולמות. לפי שהוא שרו ש״ע. ולכן גם תהה״מ שהגוף גשמי יהי׳ ניזון מאלקות. אעפ״י שזה יומשך מפנימי׳ עתיק מ״מ יהי׳ זה ע״י מט״ע כמ״ש בזהר פ׳ ויחי באריכות. וזהו היתור ב׳ הפי׳ בפעמיך הא׳ ל׳ הילוך רו״ש שהוא התגלות הקו״ת. והב׳ ל׳ פעמון כו׳. והיינו שיהי׳ המשכת הקו״ת בבחי׳ קלא דאשתמע גם בחיצוניות העולמות בי״ע עד גם למטה בגשמיו׳ כ״ז הוא בנעלים דוקא מט״ע וכנד״ל כו׳. וע׳ ד״ה והי׳ מדי חדש בחדשו בענין מצות ראי׳ ברגלים שבכאו״א הי׳ בהנה״א כמו שמלובש בגוף גשמי׳ בחי׳ ראיה ממש באלקות. וא״כ הי׳ גילוי אלקות למטה בגשמיות ממש. ולכן מה יפו פעמיך דוקא בנעלים קאי על עולי רגלים שע״י הנעל מט״ע נמשך הגילוי בחיצוניות העולמות עד גם למטה בגשמיות להיות כדרך שבא לראות כך בא לראות:

מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי. במד״ר (שמות רפ״ה) כאיזה אח. אחי יוסף ליוסף שונאים היו אותו. אלא כאח יוסף לבנימין. וזהו יונק שדי אמי. וצ״ל איך מבקשים זה מהקב״ה שיהי׳ עם ישראל כמו את יוסף לבנימין הכתיב האנוש מאלוה יצדק כו׳ שא״א לאדם להיות צדיק יותר מבוראו. וא״כ איך אמרו כאח יוסף לבנימין כו׳ איך מבקשים זה. והענין דפסוק זה הוא מאמר כנס״י בזמה״ג. דהנה קוב״ה בגלותא סליק לעילא. פי׳ קוב״ה הוא ההמשכה והארה מאוא״ס ב״ה במדות עליונות דאצי׳ וזהו אות ו׳ דשם הוי׳ כי הוא״ו מורה על ב׳ דברים. הא׳ שהוא קו ארוך המשכה מלמעלמ״ע. וגם ו׳ הוא מספר ששה. והו״ע המשכת הארה מאוא״ס ב״ה בששה מדות עליונות דאצי׳ ואז נק׳ הקב״ה. קדוש הוא בחי׳ סוכ״ע דפי׳ מובדל. וברוך הו״ע המשכה בבחי׳ ממכ״ע בתוכיות ופנימיות העולמות להחיותם כו׳. וזהו דוקא כשנמשך הארה מאוא״ס ב״ה בהמדות עליונות אזי נמשך להיות בבחי׳ סובב וממלא. והנה בזמן הגלות נסתלק ההארה דאוא״ס מהמדות עליונות שהו״ע הסתלקות הוי״ו דבחי׳ קדוש בוי״ו להיות נכלל בעצמותו ומהותו ית׳ ממש שלמעלה מהשתלשלות אבל שם כחשיכה כאורה שוין לפניו. ומצד עצמיותו שלמעלה מהשתלשלות מקבלים או״ע השפעה כי קמי׳ כחשיכה כאורה וכתיב שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך ומזה נמשך הגלות. וע״ז כתיב למה הוי׳ תעמוד ברחוק. פי׳ שכאשר מאיר הארתו ית׳ בהמדות אזי כתיב אהבתי אתכם כו׳ ואוהב את יעקב ואת עשו שנאתי. וא״כ נק׳ קרוב לכנ״י משא״כ כשמסתלק הארתו ית׳ מהמדות ונכלל בעצמותו ומהותו אבל שם כחשיכה כו׳ שממית בידים תתפש כו׳ אזי נק׳ רחוק. וזהו למה הוי׳ תעמוד ברחוק. משא״כ בזמן בהמ״ק כתיב קראוהו בהיותו קרוב כו׳. וע״ז הבקשה מי יתנך כאח לי כו׳. דהנה כתיב טוב שכן קרוב מאח רחוק. ופי׳ בזהר ע״פ שלום לרחוק ולקרוב לרחוק זה יעקב ולקרוב יוסף. וא״כ אח רחוק נק׳ יעקב ושכן קרוב נק׳ יוסף. ופי׳ מה שיעקב נק׳ אח רחוק כי יעקב הוא בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה. ונק׳ נחלה בלי מצרים. והיינו מדת ת״ת שעולה עד הכתר. ונק׳ אות ו׳ כי ת״ת כלולת ז״א. ובגלותא דקוב״ה סליק לעילא שמסתלק בחי׳ הוי״ו בבחי׳ עיבור והעלם בעצמות אוא״ס אזי נק׳ יעקב אח רחוק כנ״ל בענין למה הוי׳ תעמוד ברחוק והיינו שהוא רחוק מכנס״י. אבל יוסף נק׳ שכן קרוב כי פי׳ שכן הוא שרש ענין ושכנתי בתוכם ואחז״ל בתוכו לא נאמר אלא בתוכם. שגם בגלות נמשך ג״כ השראת אלקות על נס״י וכמ״ש השוכן אתם בתוך טומאתם. והיינו כי גם בגלות ממשיכים המשכת אוא״ס ע״י תומ״צ. ומקור ההמשכה לבחי׳ כנס״י בזמה״ג הוא מבחי׳ יוסף צדיק יסוד עולם. ולכן הגלות נק׳ ע״ש יוסף כמ״ש נוהג כצאן יוסף. כי אעפ״י דקוב״ה סליק לעילא. זהו בחי׳ יעקב ת״ת אות ו׳. אבל מבחי׳ יוסף צדיק יסו״ע נמשך גם בזמה״ג. וההילוק גדול כו׳ כמ״ש בזהר ע״פ העשיר לא ירבה דא עמודא דאמצעיתא. והדל לא ימעיט דא צדיק כו׳. וכמ״ש על היחוד שבזמה״ג יתום ואלמנה יעודד שהיסוד נק׳ יתום מאמו כו׳ כמ״ש במ״א. אבל מ״מ טוב שכן קרוב מאח רחוק. וזהו מ״ש במד״ר כאח יוסף לבנימין שזהו״ע הנ״ל ממש. כי בנימין הוא צדיק התתון והיינו שמעלה האתעדל״ת שהוא העלאת מ״ן מבירורי המצות שמקיימים בזמה״ג. ויוסף הוא ההמשכה והאתעדל״ע בחי׳ המשכת מ״ד כו׳. ואעפ״י דכתיב (איוב י״ד) אזלו מים מני ים (דליכא יחוד פנימי דאו״א) ונהר יחרב ויבש (שגם בחי׳ יסוד אין מאיר במל׳) היינו לא כמו בזמן בהמ״ק אבל מ״מ נשאר ההארה דבחי׳ נהר באופן אחר קצת ומזה נמשך היחוד בזמה״ג (היינו מבחי׳ הספיחים). וא״כ ענין כאח יוסף לבנימין בחי׳ חיבור ויחוד זה הוא תמיד גם בזמה״ג. ועתה מתורץ הקושיא דהכתיב האנוש מאלוה יצדק. אך באין

הכונה

הגלגולי אתוון דהיינו החלופים ותמורות כו'. ונק' ג"כ גלגל חמה שממנו יונקים גם הע"ם דנוגה. והיינו שמצד ריבוי חלופים ותמורות ותמורות דתמורות שמתעלם האור והחיות מאד יכולים גם הע"ם לינק כו'. וזהו פי' אופן מרכבותיו שנק' כן המל' דאצי' מצד התלבשותה במט"ע שמצדו הוא כל הגלגולי אתוון כנ"ל. ולכן בשעת קי"ס הי' צ"ל ויסר את אופן מרכבותיו כו'. להתפשט מבחי' גלגול וחילוף האותיו' ותמורותיהן שמצד מט"ע כ"א שיהי' גילוי דבר הוי' האותיות והשמות עליונים כמו שהם בעלם וכמ"ש לע"ל (כשיתפשט הקב"ה מכנויין וחלופין כנ"ל) ורואו כל בשר כי פי הוי' דבר. ומזה נמשך הנס דקי"ס. ושנאבדו מצרים מהעולם לגמרי. דכיון שנסתלק בחי' מל' מהתלבשותה במט"ע ושגדל מנעלים דשכינתא בחי' אופן מרכבותיו. שעל ידם דוקא יונקים היותם וקיומם ההכרחי מתמצית הקדושה. אבל כאשר נסתלק המל' שלא להיות מלובש בהם כו' אזי נאבדו המצרים מהעולם לגמרי. עכ"ד הק' בתוס' ביאור. ומכ"ז ית' איך שקי"ס דעכשיו לא הי' בנעלים כלל. אך לע"ל כשיהי' ואת רוה"ט אעביר מן הארץ והרשעה כלה בעשן תכלה שלא יהי' רע בעולם כלל. אזי יהי' והדריך בנעלים. וכמו"כ בשת ויו"ט שהו"ע עליות העולמות מתעלים המנעלים ג"כ אחרי בחי' רחצתי את רגלי כו' (לבד בעליית המל' ביוכ"פ צריך לחלוץ את הנעל כו' וזה נת' במ"א). אבל בשעת קי"ס שהי' נצרך להאביד את מצרים לא הי' אפשר להיות בנעלים. כ"א ויסר את אופן מרכבותיו כו':

יג **בת** נדיב. בתו של אברהם אבינו שנק' נדיב שאמר מחוט ועד שרוך נעל והרז"ל שעי"ז זכו בניו לחוט של תכלת ולנעל של עולי רגלים. ופי' חוט הוא כמהרז"ל (חגיגה י"ב ב') כל העוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום. וענין חוט של חסד היינו כי אית חסד דאיקרי חסד עולם ואית חסד דאיקרי ורב חסד. חסד עולם זהו החסד שבס' השתל' שהוא חסד מוגבל לפי שיש בחי' כלי המגביל את החסד כו'. וגם יש כנגדו מדה"ד שמעכב התפשטות מדת החסד. אבל בחי' ורב חסד שלמע' מהשתל' היינו שהחסד הוא בריבוי בבחי' א"ס ממש בל"ג לפי שאין שם בחי' כלי המגביל כלל. וגם לית שמאלא בהאי עתיקא כו'. והנה חוט של חסד היינו שאין כנגדו מדה"ד כלל רק חסד לבד ובלי הפסק. והם כן זהו ההמשכה מבחי' ורב חסד שלמעלה מהשתלשלות. ובפרט זהו הקו"ה שנקרא חוט של חסד כי הצמצום שהיא הסתלקות האור ליכלל במאור מלמטה למעלה זהו גבורה. אבל הקו והוא שנמשך ויורד מלמעלה למטה להאיר תוך החלל ומקו"פ ומתפשט עד מל' דעשי'. לכן זהו חוט של חסד בודאי. וזהו ג"כ ענין חוט של תכלת. כי תכלת עמרא הוא בחי' ושער רישי' כעמר נקא שהוא בחי' ורב חסד הנ"ל. ורק שנצבע בגוון של תכלת היינו שנמשך במל' דאצי' ליתן כח על ביטול היש לאין שזהו"ע תכלת דאכיל ושצי היש והדבר נפרד ומביאו לידי בחי' אין וביטול היש וכנודע שכדי להמשיך ביטול במקום היש צ"ל נמשך ממקום גבוה דהיינו מבחי' יגמדה"ר שלמע' מאצי' שנק' י"ג ת"ד. וכמשנ"ת במ"א בפי' כי עמך הסליחה למען תורא. וזהו אם מחוט ועד שרוך נעל שבחי' חוט זה שהוא המשכת חסד עליון מא"ס ב"ה שלמע' מהשתל' יומשך בבחי' נעל מט"ע שהו ס"ע שנק' נעל דשכינתא. ולכן אמר הרימותי ידי אל ה' אל עליון קונה שמים וארץ. דלכאורה ע"פ פשוט שזהו שבועה שלא יקח ממלך סדום מאומה. וא"כ אינו מובן למה צריך שבועה גבוה כ"כ ולא די אם הי' אומר הרימותי ידי אל ה' סתם. אלא הענין שזהו המשכת חוט של חסד מעצמות המאציל שלמע' מס' השתל'. ולכן אמר אל עליון דוקא כו' אם מחוט כו'. וביאור ענין המשכה זו. צריך לבאר מה דאיתא במד"ר ע"פ מה יפו פעמיך בנעלים שנעל של עולי רגלים הי' נועל וסוגר בעד כל הצרות שלא יבאו על ישראל. כי נעל הוא כמו נעילת שערים דיוכ"פ דהיינו שנסגרים השערים. והענין כי הנעל הוא מט"ע שהו ש"ע והוא מקור הע"ס וממנו מקבלים כל הע"ס יניקה כו'. וכשנמשך השפע בהע"ס מזה נמשך הגלות והצרות מה שהע"ס מצירים לישראל כו'. אך זהו הנעל כשהוא בפ"ע דהיינו כשמקבל מהמדות דז"א ע"י צמצומים רבים כנ"ל. שאזי יונקים ממנו הע"ס כו'. וזהו אי לך ארץ שמלכך נער כו'. והיינו לפי שבז"א יש חסד ודין ולכן כשלא אכשר דרי ה"ו אזי מתעורר מדה"ד ונמשך ע"י הנער שהו ש"ע יניקה יתירה להע"ס ועי"ז יש להם שליטה וממשלה על ישראל. אבל ע"י אם מחוט ועד שרוך נעל שכשנמשך בבחי' נעל הגילוי מבחי' חוט של ורב חסד כנ"ל אזי כתיב על אדום אשליך נעלי שאזי ע"י בחי' נעל שהוא מט"ע נמשך הנקמה והפורענות על אדום ועל כל הע"ס. ולכן הנעל של עולי רגלים הי' נועל וסוגר בעד כל הצרות והיינו ע"י מה יפו פעמיך. פעמיך הוא בחי' והחיות רו"ש דקאי גם על כללות החיות שנמשך ממל' דא"ס ב"ה בהע"ס דאצי' שהוא בבחי' רו"ש מטי ולא מטי וכמ"ש בס"י ע"ס בלי מה ודברו בהן ברו"ש. פי' ודברו היינו הקו"ה שנמשך ממל' דא"ס (שנק' דברו של עצמות המאציל) שהמשכתו והארתו באצי' הוא בבחי' רו"ש אשר הקו"ה הוא בחי' חוט של חסד. וא"כ פי' מה יפו פעמיך בנעלים היינו שבחי' והחיות רו"ש דחוט של חסד דקו"ה יומשך ויתגלה בנעלים מט"ע ושגדל נעלים דשכינתא. וזהו עצמו ענין מחוט ועד שרוך נעל שנת"ל. והמשכה זו זהו ודאי עיקר בחי' הילוך כידוע שההילוך היינו הגילוי מלמע' מס' השתל'. ונמשך ע"י בירור נה"ב דיקא כנ"ל שעי"ז דוקא נעשה בחי' מהלכים. וזהו פי' הא' מה יפו פעמיך כו'. לפי שאת בת נדיב בתו של אברהם שנק' נדיב שאמר אם מחוט ועד שרוך נעל. היינו שהוא המשיך בחי' זו. ועי"ז נעשה הכנה וכח לעולי רגלים להיות מה יפו פעמיך בנעלים. דהיינו שיהיו יכולים להמשיך בחי' זו בכל רגל ממש:

יד **והנה** עוד י"ל פי' מה יפו פעמיך ע"ד שארז"ל במד"ר ברראשית פי"ח ע"פ זאת הפעם. זאת היא שעתידה להקיש עלי כזוג המד"א פעמון זהב ורמון עכ"ל. וכמו"כ י"ל פעמיך ג"כ לשון פעמון. והנה בפי' פעמון זהב ורמון יש ב' דעות. דעת רש"י ז"ל שהפעמון הי' אצל הרמון היינו בין רמון לרמון. ודעת הרמב"ן ז"ל שהפעמון הי' בתוך הרמון ממש. והפעמון הוא ענבל המקשקש בתוך הזוג וכמ"ש ונשמע קולו כו'. והענין שיש ב' בחי' תורה ותפלה.

דיקא יהי' בנעלים. משא"כ ק"ש של עכשיו לא הי' בנעלים. ולהבין זה נ"ל שאפשר לבאר זה ע"פ משנ"ת בכ"ק אאזמו"ר נ"ע בהגהותיו היקרים לד"ה עשה לך חרבות צורים. והעתיק דבריו הק' בהרחבת הל' לתוס' ביאור. דהנה בק"ש כתיב ויסר את אופן מרכבותיו. ופי' בזהר בשלח דמ"ע ע"א ע"פ זה וז"ל אעבר וסליק ההוא אתר קדישא עילאה דהוה מדבר לכל אינון רתיכין. וביאר הרמ"ז וז"ל ההוא אתר קדישא ר"ל בחי' מל' המשפעת גם לחיצוני' כמ"ש ומלכותו בכל משלה שהם ב"ן הפועלת בכל הוא הנותן קיום וכח לכל כו' עכ"ל. ועמ"ש מזה בתו"א פ' בראשית בד"ה ענין הברכות גבי מטעם ארוך צ"ל ג"כ הוא בברוך במטעמא דאתגליא יש יניקה כו'. וזהו"ע רבקה בת ב"ן מל' היתה אם יעקב ועשו. ובתו"א פ' יתרו בד"ה בחדש השלישי בענין אנשי יריחו שהיו כורכין את שמע ולא היו מפסיקין בבשכמל"ו לפי שמבחי' מל' יש יניקה כו'. ולכן נק' המל' עה"ד טו"ר היינו שתחתיה יש טו"ר. וכמ"ש בזהר (ח"א ל"ה ע"א) דינקא בתרין סטרין כו' דכמו שמשפעת עיקר החיות בהטוב. כמו"כ משפעת חיות ברע ג"כ. אך בחי' שמרים ופסולת השפע כו'. ולכן כתי' ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. בחי' מל'. ומשם יפרד והי' לד' ראשים שהם ד' נהרות דקדושה ד' מחנות שכינה ד' חיות המרכבה דקדושה. ואח"כ משתלשלים ג"כ ד' נהרות בלעו"ז. שם הא' פישון הוא נילוס נהר מצרים. שהם ד' חיות המרכבה דקליפה. ומבחי' מל' נמשך שפע וחיות גם לד' נהרות דלעו"ז. וזהו אופן מרכבותיו. דכמו הגלגל מוליך את המרכבה כן בחי' מל' היא בחי' אופן וגלגל שמנהיג כל המרכבות דקדושה דבי"ע. וגם משפיע חיות בהמרכבות דלעו"ז ג"כ בסוד ואתה מחיה את כולם. ולכן כשרצה הקב"ה להאביד את מצרים לגמרי כמ"ש (שמות י"ד) לא נשאר בהם עד אחד. שיש להם שרש ויניקה מהמל' כי משם יפרד והי' לד' ראשים כנ"ל. ע"כ הי' צ"ל ויסר את אופן מרכבותיו שלא יומשך כלל ההשפעה מבחי' זו שמשם שרש יניקתם. אך מה שבחי' מל' נק' אופן מרכבותיו יתפרש בב' פי' ושניהם אמת. הא' הוא כי מל' מקננא באופן ר"ל מל' דאצי' מתלבשת בעשי' שהם הוא בחי' אופן היינו והאופנים מתנשאים כו'. וכתיב והנה אופן א' בארץ שהוא כנ"ל כתר דעשי' שבו מתלבשת מל' דאצי' בעשי'. ולכן ת"י והנה אופן א' בארץ מלרע. ונת' הפי' בלקו"ת בד"ה האזינו הג' שהוא שרש ומקור שיתהוה ממנו רע כו' יעו"ש. והיינו כי כנ"ל הוא מנעל השכינה שהיא מתלבשת בו להחיות גם הקליפות. שע"י לבוש עב וגס כמו נעל של עור בהמה עד"מ נמשך השפע לחיצונים. והענין כי ע"י לבושים דקים כמו מצמר ופשתן ומשי יוצא על ידם משקה וכשעושים מהם מחיצה בפני אור הנר מאיר על ידם איזה אור של תולדה כו'. אבל ע"י עור של בהמה אין יוצא שום משקה כלל ואין מאיר שום אור כלל. כעד"ז שהמשכת החיות בקדושה הוא ע"י לבושים ופרסות שמאיר על ידם אור וחיות אלקות ולכן גם לאחר הפרסא יש ג"כ ביטול עצום בכל עולם מבי"ע דקדושה. אבל השפעת החיות לקליפות נמשך ע"י לבוש גס ועב שמעלים ומסתיר לגמרי את החיות אלקות עד שאינם מרגישים אותו כלל. ולכן הם נפרדים לגמרי לומר לי יאורי ואני עשיתני כו' וכדומה. ובחי' לבוש זה נק' נעל של עור עד"מ. ולכן הנעל מגין על עצם החיות דבחי' נה"י דמל' שלא יתאחזו בהם החיצוני' כלל כיון שמלבישים ומסתירים על בחי' נה"י לגמרי. רק תמצית השפע שמתעלם לגמרי בבחי' סנדל נעל דשכינתא זה נשפע להם לקיום וחיות ע"י הנעל (אבל שלא להיות יניקה יתירה מבחי' נה"י דמל' ע"ז מגין הנעל כנ"ל). נמצא מה שמל' נק' אופן מרכבותיו הוא מצד התלבשותה בעשי' בבחי' אופן א' בארץ שהוא סנד"ל נעל דשכינתא שמזה מקבלים הקליפות תמצית השפע בשביל קיומם וחיותם לבד. ולכן מצד בחי' זו נק' המל' אופן מרכבותיו וכמ"ש בזהר דמדבר לכל אינון רתיכין שמשפעת ומנהגת גם המרכבות דלעו"ז דקליפת מצרים בסוד ואתה מחי' את כולם. ולכן בשעת ק"ש הי' צ"ל ויסר את אופן מרכבותיו כו' שלא יומשך ע"י סנד"ל נעל דשכינ' כו'. שהוא בחי' מל' המקננא באופן. כדי להאביד את מצרים לגמרי שלא יומשך להם גם החיות עצמי שלהם. ופי' הב' מה שהמל' נק' אופן מרכבותיו כי הענין של האופן שהוא מתגלגל כמו האופן שבעגלה. וזהו עדמ"ש בזהר פ' מקץ דר"ג אתגלגלו אתוון ע"ר. וכן למעלה יותר הרי מבואר בס"י שהאותיות הם מתגלגלות ברל"א שערים כו'. והנה עיקר הגלגול הוא חלופי אתוון זה נק' גלגול שמתגלגל אות א' להתחלף באות אחרת כמו אחד מתחלף על ועד שמתגלגל אות הא' עד שמגיע להוי"ו ומתחלף עליו. והנה ענין חלופי אתוון הוא המעטת והעלמת האור של האותיות המתחלפות כמו אחד שמתחלף על ועד. אעפ"י שמה שאומרים ועד הוא בחילופי אתוון אחד והכוונה הוא על אחד מ"מ מתעלם הביטול דאחד באותיות ועד. שהביטול דאחד הוא יחו"ע ביטול האמיתי והביטול דועד הוא יחו"ת ביטול היש. וכמו ענין לא כמו שאני נכתב אני נקרא דאעפ"י שכשאומרים אד' הכוונה הוא על שם הוי' מ"מ מתעלם אור ש' הוי' בשם אד'. כי הוי' הוא הי' הוה ויהי' כא' למעלה מגדר זמן ומקום לגמרי. ואד' הוא אדון עולם שמשפיע חיות בבחי' זמן ומקום כו'. ולכן הנבראים שנבראו מחלופי אתוון הם פחותי המעלה הרבה בערך הנבראים מהאותיות עצמן. עד"מ ביום מאיר אור השמש בעצמו. ובלילה שמאיר הירח הרי הירח מקבל ג"כ מהשמש ורק כיון שמאיר אור השמש ע"י הירח משתנה ומתעלם אור השמש לגמרי עד שאור המאיר ע"י הירח הוא לילה ולא יום. ועד"ז יובן ענין העלמת והמעטת האור של חלופי אתוון. ולכן ש' הוי' כשמתחלף בא"ת ב"ש על אותיות מצפ"ץ נתמעט ונתעלם אורו הרבה מכמו שהוא בשם הוי' עצמו. וכמו"כ הג' שמות הוי' אלקינו הוי' שבפסוק שמע כשמתחלפים על כוז"ו במוכס"ז כוז"ו הו"ע העלמת אור הג' שמות הוי' אלקינו הוי' כו'. והנה מבואר בפרד"ס שער הצירוף כפ"ו בשם הת"ז כי ענין התמורות וחלופי האותיות והשמות הם מצד מט"ע כו'. ובזמן הגאולה יתפשט הקב"ה מכינויין וחלופין אלו יעו"ש. וזהו ולא יכנף עוד מוריך כו'. והיינו לפי שמט"ע הוא שרו ש"ע להיות בחי' העלם והסתר ולכן כשצריך ש' הוי' להתלבש במט"ע אזי מתחלף על אותיות מצפ"ץ או על אותיות אחרות כמו כוז"ו כו' שדוקא על ידי חלופים ותמורות מתלבש שם הוי' במט"ע. והם לבושי השם בזמן הגלות כו'. ולכן מט"ע נק' אופן וגלגל שמצדו ועל ידו הוא כל

הגלגולי

ולכן הפסוי' כו'. וזה נק' מה יפו פעמיך כו'. אך מה יפו פעמיך בנעלים דוקא. היינו שגם בבחי' נעל של עור בהמה דנה"ב יהי' ג"כ הרו"ש ולא רק בנה"א לבד שאזי נעשה הנה"א בבחי' מהלכים שיהי' הרו"ש גבוה יותר מהרו"ש של הנה"א מל"ע שנק' רק בחי' עומדים. וזהו כמו עד"מ בגשמי' ע"י הנעלים יהי' ההילוך בטוב יותר כו'. וגם יתפרש בנעלים על בחי' מנעלים דשכינתא מע"ע וכנ"ל שהם המלאכים שנמשך בהם ג"כ הרו"ש דבחי' מהלכים. וכמ"ש ונתתי לך מהלכים בין העומדים שע"י בירור נה"ב נעשה ההילוך גם במלאכים שנק' עומדים. והטעם דכיון שהתחלת בירור נה"ב הוא ע"י מלאכים שמהם נמשך הכח על תחלת הבירור שיפרד הנה"ב מרע לטעה ויתפעל בהא' לאלקות. וזהו"ע שתים לפניה שקודם ק"ש כדי שיתבונן הנה"ב בשרשו כו' כמשנ"ת במ"א. ולכן מה שע"י בירור ואתהפכא דנה"ב נעשה אח"כ העלי' בנה"א להיות בחי' מהלכים נמשך הילוך זה גם במלאכים. וזהו מה יפו פעמיך. ההילוך דנה"א ברו"ש (ע"י בירור דנה"ב) בנעלים דשכינתא שגם בהם נמשך ההילוך כו':

י **והנה** כמו"כ יתפרש הפסוק מה יפו פעמיך בנעלים על בחי' כנס"י דלעילא מדת מל' דאצי'. דכתיב והחיות רו"ש. וקאי גם על כללות החיות אלקות דבחי' מל' דאצי' שהוא בבחי' רו"ש. וזהו מי"פ דהיינו בחי' והחיות רו"ש דמל' דאצי' הוא בנעלים דוקא. שהרצוא שהוא עליית המל' מבי"ע לאצי' הוא בנעלים שגם המנעלים דשכינתא מתעלים עם המל'. וגם הטוב שהוא היחוד וגילוי שם הוי' בבחי' מל' מתגלה יחוד זה גם בהנעלים דשכינתא. וז"ש נער הייתי גם זקנתי דקאי על מט"ע שרו ש"ע. שהוא הנעל דשכינתא. שלפעמים נק' נער ולפעמים גם זקנתי. והיינו דכשהוא בעולם הילי' ומקבל מבחי' כי נער ישראל. ישראל זוטא. דרך למנומים רבים. אזי נק' נער. וזהו בימי החול. אבל כשמתעלה באצי' ומקבל מבחי' יש"ס ה"ע דאצי' וגם מבחי' עת"י כמ"ש בזהר בשלח (ס"ג ב') עתיקא כדכ"ם אשרי והכליל כולא בהאי עמיקא. דהיינו יסו"א שנק' עומקא דכולא. אזי נק' גם זקנתי. זקן שקנה חכ'. גם שמקבל מבחי' עת"י ככ"ל. והיינו בשבת דוקא. והנה ידוע בכהאריז"ל שתכלית עליית המל' בשבת הוא רק עד ח"ע דאצי'. וא"כ הרי הנעל דשכינתא שרו ש"ע מתעלה ג"כ עם בחי' מל' עד ה"ע עד שנק' גם זקנתי. והענין דהנה ארז"ל (ע"ז ג' א') מי שטרח בע"ש יאכל בשבת. פי' בע"ש היינו שבת ימים העבוד שזהו עבודת הבירורים לברר נילולות וכלים שנפלו בשבה"כ בק"כ דבי"ע. ועליית הבירורים בבחי' מ"ן באצי' זהו בשבת. ועי"ז נעשה עליית המל' ועליית העולמות בשבת. והנה ירידת המל' בחול לברר מק"כ הוא ע"י התלבשות במט"ע שרו ש"ע שהוא הנעל דשכינתא ככ"ל. ולכן מי בטרח בע"ש יאכל בשבת. שבשבת כשמתעלה בחי' מל' עם הבירורים למעלה באצי' מתעלים גם בחי' הנעלים דשכינתא. כיון שעל ידם הי' הבירורים בחול:

ועפ"ז יובן פי' הפסוק רחצתי את רגלי איככה אטנפם. דהנה כמו עד"מ למטה אעפ"י שע"י מנעלים יוכל הרגל לילך גם במקום טיט וגואה ולא יתלכלך הרגל כלל. מ"מ המנעלים עצמן בהכרח שמתלכלכים ומתטנפים קצת. וכעד"ז למעלה שרגליה יורדות מות שהו"ע ירידת כנ"י דמל' בהיכלות דק"כ לברר מהם שבה"כ דתהו. אעפ"י שהרגלים דמל' מלובשים בנעלים שהו"ע התלבשות השכינה במט"ע וסנד"ל ככ"ל. ולכן בהרגלים עצמן אין יכולים החיצונים להתאחז כלל. אבל מ"מ המנעלים דשכינתא יוכל להיות שמתטנפים מאחיזת החיצונים. ולכן ע"ז כתיב רחצתי את רגלי. פי' את רגלי היינו את הטפל לרגלים (כמו את בשרו) דהיינו המנעלים שע"ג הרגלים שהם צריכים רחיצה. וזהו בכל ע"ש כמ"ש בזהר תרומה כד עייל שבתא איהי אתפרשת מסט"א כו'. והעלי' מתחיל בע"ש מחצות היום. ולכן צ"ל רחצתי את רגלי מהטינוף דסט"א שבמנעלים כי המנעלים מתעלים ג"כ. וזהו כוונת רחילה בחמין בע"ש. וז"ש (ישעי' נ"ח) אם תשיב משבת רגליך. הרי נת' שהרצוא ועליית המל' באצי' בשבת הוא בנעלים כו'. וכמו"כ הוא בהטוב. וזהו מה יפו פעמיך הרו"ש דמל' דאצי' הוא בנעלים דוקא ככ"ל:

יא **ועתה** יובן מה שפי' רז"ל בגמ' ובמד"ר הפסוק מה יפו פעמיך בנעלים על עולי רגלים. והענין כי ענין יראה פני ה"א היינו לקבל הגילוי מיחוד דהוי' ואלקים בבחי' ראיה ממש. כמארז"ל (חגיגה ב' א') כדרך שבא לראות כך בא לראות ממש. והנה נת"ל שכדי להיות יחוד ה"א ששם אלקים לא יסתיר על שם הוי' צ"ל תחלה עובד אלקים. והיינו ע"י עיבוד ותיקון עור בהמה דנה"ב שבאדם שנשתל' משם אלקי' לשנות טבעה ושתהי' בבחי' נעל ולבוש להנה"א ככ"ל בארוכות שעי"ז דוקא הוא עובד אלקים לתקן ההסתר דשם אלקים בגימט' הטבע שיהי' בחי' לבוש לגילוי אור שם הוי'. וא"כ מובן שההילוך דעולי רגלים לראות פני ה"א הוא ע"י בירור ותיקון עור בהמה דנה"ב שתהי' בבחי' נעל לכן שפיר קאי מה יפו פעמיך בנעלים על עולי רגלים:

וביאור הענין כי ענין ההילוך דעולי רגלים הוא לבא לבחי' מהלכים כו' שזהו תכלית ירידת הנשמה בגוף ירידה צו"ע לבא מבחי' עומדים (שזהו מדרגת הנשמה קודם ירידתה) לבחי' מהלכים. וענין ההילוך הוא תוס' וריבוי אור מלמעלה מס' השתל'. והיינו מה שגר"כ דבי"ע יתעלו להיות במדרגת אצי' ממש לקבל הגילוי דפני ה"א יחוד הוי' ואלקי' זהו נק' הילוך. וגילוי בחי' הילוך זה הוא במועדים. ולכן נק' שלש רגלים ל' רגל. דלכאורה אינו מובן מה שייך מועד לרגל. והענין דכמו שההילוך הוא ע"י הרגל כמו"כ גילוי בחי' הילוך הנ"ל בנש"י הוא במועדים. והנה מה שנשמות באים למטה בעוה"ז לבחי' מהלכים זהו ע"י בירור נה"ב (כמשנ"ת בד"ה ונתתי לך מהלכים בתו"א יעו"ש) שהו"ע עיבוד ותיקון עור בהמה להיות בחי' נעל ככ"ל. ולכן מה יפו פעמיך ההילוך דעולי רגלים לבא לבחי' מהלכים בנעלים דוקא. וג"כ יתפרש בנעלים על מנעלים דשכינתא שבעליית ישראל לרגל לבא לבחי' הילוך הי' נמשך ההילוך ג"כ במט"ע שיתעלה להיות בחי' מהלך לפי שבו ועל ידו מקבלים ישראל הכח על התחלת בירור נה"ב ככ"ל:

יב **ועתה** צ"ל מ"ש על ענין ק"ס דלעתיד. והניף ידו על הנהר כו'. והדריך בנעלים. דמזה משמע שק"ס דלעתיד

דוקא

אלקים יהי' מאיר גילוי שם הוי'. ובחי' עבודה ותיקון זה בש' אלקים הוא ע"י ששונה פרקו מח"פ וא' שזהו יגיעה בתורה יותר מטבעו ורגילותו וע"י ביטול זה שמשנה ומבטל טבעו עי"ז הוא עובד אלקים שמתקן ההסתר דשם אלקים בגימט' הטבע. וביאור הענין איך ע"י שמשנה טבע הנה"ב יהי' עי"ז עובד אלקים. נ"ל ענין נעל של עור בנפש. שהו"ע עיבוד ותיקון העור בהמה להיות בחי' נעל ולבוש ברגל. דהנה אחר החטא עה"ד כתי' ויעש כו' כתנות עור וילבישם. עור בע'. והענין כי הנה נה"ב נמשך מפ"ש מהשמאל. אך בפ"ש גופא יש בשר גידין ועצמות. שזהו עצמיות דפ"ש. ויש בחי' עור שהוא חיצוני' ולבוש דפ"ש. כי בשר דפ"ש זהו יסוד האש אלקי רשפי אש לאלקות. וזהו עצמיות דפ"ש שבמרכבה. והעור הוא הלבוש המסתיר ע"ז אשר המלאכים צריכים להתגבר על הלבוש והסתר זה. והנה"ב נמשך ומשתלשל מהעור דפ"ש דרך שבירה ונפילה בק"נ. וזהו כתנות עור שהוא העור בהמה דנה"ב שמסתיר לגמרי על הנה"א כי טבע הנה"ב הוא רק לימשך אחר תאות גשמיי'. וע"כ אין הנה"ב נק' לבוש להנה"א כי לבוש נק' מה שהוא להנאת האדם ולצרכו כו' כמו בתי שוקים ומנעלים שהם נק' לבושי הרגל משא"כ שלשלאות וכבלים שע"ג הרגלים א"ז לבוש להרגל כ"א שהרגל אסור וקשור בהם כו' כמו"כ העור בהמה דנה"ב כמו שהוא בבחירה הוא היפך לגמרי מהנה"א. שהנה"א הוא נר הוי' כו' שנמשך רק לאלקות ואין לו שום רצון אחר כלל. והנה"ב הוא להיפך שנמשך אחר תאות גשמיי'. ואעפ"י שהנה"א מלובש בהנה"ב אך הוא מלובש בבחי' גלות. וה"ז כמו כלא ובית האסורים לגבי הנה"א. וע"כ צריך לתקן ולעבד את העור בהמה דנה"ב שיהי' לבוש להנה"א דהיינו לשנות טבעה על ידי אתכפיא ואתהפכא שיהי' בכל לבבך בשני יצריך שגם היצה"ר ישוב לאהבה את הוי'. וזהו ע"י יגיעה בתו' יותר מטבעו כו'. שהתורה נק' עוז ותושיה. שמוספת כח בנה"א ומתשת כח הנה"ב. והיינו שע"י יגיעה בתורה דוקא יותר מטבעו עי"ז ממשיכים מעצמות א"ס כמו שמקבלת מבחי' אין שלמעלה מהשכ'. ובחכ' אתבריר שיתברר וישתנה טבע הנה"ב. כי בחי' אין שבחכ' יוכל לברר גם היש דק"נ דנה"ב ולהביאו לידי אין. ואזי נק' הנה"ב נעל שהוא לבוש לבחי' עקב ורגל דנה"א שיהי' נשמר העקב דנה"א מעונות שאדם דש בעקביו. הכוונה שגם ע"י אתכפיא לבד מה שמרגיל את הנה"ב לשנות טבעו שיוכל להיות ביטול הרצון בבחי' אתכפי' עכ"פ אזי נעשה הנה"ב נעל ולבוש להנה"א. וזהו ההפרש בין המשכת יו"ד בעקב ע"י תפלה כנ"ל להמשכת בחי' יו"ד ע"י תורה. דאעפ"י ששניהם הוא בחי' הקל קול יעקב המשכת היו"ד בעקב. והיינו כי ע"י תפלה נמשך גילוי היו"ד רק בבחי' עקב דנה"א לבד. גם רק בשעת התפלה לבד. אבל אח"כ ע"י עסק התורה יותר מטבעו נמשך גילוי בחי' יו"ד ח"ע מבחי' היותר עליונה בחי' והחכמה מאין תמצא גם לברר ולשנות טבע הנה"ב שתהי' בבחי' נעל ולבוש להעקב דנה"א :

ובזה יתבאר מה שע"י ששונה פרקו מח"פ וא' הוא עובד אלקים. דהנה כתיב וייצר הוי' אלקי' כו' ופי' בת"י שבראו בתרין יצרין וכ"ה בגמ' ברכות דס"א ע"א. וע"ז רומז הב' יודין שבוייצר וכיון שכתוב אח"כ הוי' אלקי' הרי שהתרין יצרין נשתלשלו מהב' שמות הוי' אלקים הו"ג כמשנ"ת במ"א באריכות. ולכן ע"י יגיעה בתורה יותר מטבעו שמשנה ומתקן את הנה"ב שנשתלשל משם אלקי' שלא יהי' הסתר על נה"א כ"א בחי' נעל ולבוש להנה"א לכן עי"ז הוא עובד אלקים שמתקן את ההסתר דק"נ ניצוצי אלקי' שלא יסתיר על שם הוי' כ"א שיהי' ע"ד שמש ומגן שע"י המגן מאיר אור השמש כמו"כ יומשך ויאיר גילוי אור ש' הוי' ע"י ש' אלקי' וענין ש' אלקי' יהי' רק לבוש לש' הוי' דהיינו שיהיו יכולים לקבל על ידו גילוי אור שם הוי' ולא יבטלו במציאות לגמרי. ע"ד ויבא משה בתוך הענן. והרי כתיב וכבוד ה' נראה בענן שענן זה אינו הסתר כ"א ערפלי טוהר. רק שמ"מ נצרך להיות בחי' ענן ולבוש. וע"ד עליות הנשמות בגעה"ע לחזות בנועם ה' ע"י הלבושים שממעשה המצות שהם בחי' אספה"מ. כך עד"ז יהי' שם אלקי' לבוש לשם הוי'. וזהו מה יפו פעמיך בנעלים שגם פעמיך בחי' עקב שבנפש יש בו יופי ומדרגה גבוה מאד נעלה כנ"ל שעל ידו מתברר מל' דעשי' מהקליפות. אך היופי הוא כשהעקב והרגל הם בנעלים שע"י עול תורה שמשתנה טבע הנה"ב בבחי' אתכפיא עכ"פ להיות בחי' נעל ולבוש להעקב דנה"א עי"ז דוקא נשמר העקב מעונות שאדם דש בעקביו ועי"ז הוא עובד אלקים כנ"ל :

ט **גם** עוד פי' מה יפו פעמיך בנעלים. הנה פי' פעמיך הו"ע רו"ש. כי סדר ההילוך הוא שמגביה רגל א' ונח על רגל הב'. וחוזר ומגביה רגל הב' ונח על רגל הא'. וכן חוזר חלילה. והו"ע חני' ונסיעה רו"ש. דהנה הי' בס"י אם רץ לבך שוב לאחד. פי' רץ לבך הוא ע"י התבוננות באחד איך שהוי' אחד אני הוי' לא שניתי ואין ערוך אליך כו' וזולת קמי' כל"ח שעי"ז נעשה רצוא בנפש. כמ"ש מי לי בשמים כו' שלא יחפוץ בגעה"ת וגעה"ע כ"א ליכלל בעצמותו ית' דוקא. אך אם רץ לבך שוב לאחד דהיינו להמשיך הגילוי מעצמותו ית' למטה דוקא ע"י תומ"צ וכמ"ש בק"ש אחר בכל מאדך והיו הדברים האלה כו' וקשרתם כו' וכתבתם כו'. וזהו מה יפו פעמיך כי בחי' א' אין זה יופי כ"א היופי הוא כשכלול מכמה בחי' דהיינו כשיש ב' בחי' תחלה רצוא ואח"כ שוב וגם בהשוב הוא שוב לאחד נק' זה מה יפו פעמיך :

וביאור הדברים דכיון שמיד אחר הרצוא הוא שוב א"כ מוכרח לומר שגם הרצוא גופא כלול משוב ואינו רק רצוא לבד. וכמו עד"מ אור הנר שמסתלק רק למעלה ליכלל במקורו אינו רק הסתלקות לבד כ"א שכלול גם מירידה שהרי מתנענע בהסתלקותו דהיינו עולה ויורד. וכמו"כ נ"ל הרצוא בנר ה' נשמת אדם. וזהו ההפרש בין רצוא דתיקון לרצוא דתהו. שבתהו שהרצוא לא הי' כלול משוב הי' רק רצוא לבד ולא הי' אחריו שוב כלל. משא"כ בתיקון שהרצוא גופא כלול משוב. דהיינו שהרצוא הוא בשביל השוב כו'. וכמו"כ בהשוב כשיש בו גילוי אחד כמו בהרצוא ולא רק ירידה וריחוק לבד. זהו שהשוב כלול מהרצוא. ולכן יוכל להיות אח"כ מיד עוד רצוא וחוזר חלילה שתמיד הוא רו"ש שהרו"ש מחוברים יחד

ואינן

בזהר הרקיע (פ' ויקהל) דרי"ע ע"א שמל' דעשי' היא בעמקי הקליפות ואין יכולה לצאת מהקליפות עד עת קץ זולת ע"י קטרת הי' מתעלה מהקליפות לפי שעה. והטעם לזה היינו משום כי מל' דעשי' נעשה עתיק לק"נ שהוא המקיף שתחי' הע"כ דמסאבותא. וזהו לבונה זכה שהמקיף בעצמו הוא זך עדיין כי קדושה מל' דעשי' ורק שירד והושפל להיות מקיף לע"כ דנוגה וזהו בחוק הקלוב שמכיון שברצה הש"י נצרך לתת להם היות ונקלב להם בחי' זו לחיות ע"כ א"א ליטול מהם בחי' זו כעת. עד שיהי' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ. כי אין הקב"ה בא בטרוני' עם בריותיו. וזהו ביאור דברי האריז"ל מה שמל' דעשי' אינה עולה כעת מהקליפות. וזהו העקב דקדושה שהסט"א אחוז בו שניתן להם זאת לחיות כדכתי' ואתה תשופנו עקב. נחש כרוך על עקבו. ומזה יובן ביאור וטעם להאומר של עונות שאדם דש בעקביו שבזה מושך ע"ע העון כו' משום כי בהעקב יש להם אחיזה עצומה שניתן להם העקב לחיות עצמי. ולכן אם האדם דש בעקביו על עונות קלים כו' הרי הרע מתקשר ומתאחז בו. וזהו הוי מושכי העון כו' ויכול להיות אח"כ כעבות העגלה כו' ח"ו ה"י. והנה ע"י שומר האדם את העקב (מעונות שאדם דש כו') ואין נותן יניקה מהעקב שלו. עי"ז מברר ומעלה את העקב שלמעלה דהיינו שמעלה מל' דעשי' מהקליפות שמה שנעשה ממנה עתיק ומקיף לק"נ יתברר ויתעלה מק"נ ויתכלל בקדושה עליונה. וה"ז דומה ממש לענין הקטרת י"א שממנין כנגד י"א כתרין דמסאבותא דהיינו שע"י הקטרת הי' מתברר ומתעלה האחד עשר שבלעו"ז שהוא המקיף דלבונה זכה עתיק דק"נ שממל' דעשי'. וע"י בירור זה היו ממשיכים בקדושה שיתגלה הבחי' שלמעלה מהע"ס שאינה בחשבון הע"ס כלל חד ולא בחושבן שהוא בחי' עת"י המתנשא מימו"ע למכא"מ. וכמ"כ ממש ע"י שמירת העקב שמעלה את העקב מל' דעשי' שנעשה עתיק לק"נ להתכלל בקדושה עי"ז נמשך ג"כ הגילוי מבחי' עתיק דקדושה כמו ע"י קטרת. וזהו בשמרם עקב רב שע"י שמירת העקב ממשיכים מבחי' מה רב טובך כו' פנימי' עת"י. ולכן ביאת משיח בעתה הוא דוקא בהדורות שמבחי' עקביים כי שרש נשמת משיח הוא מפנימי' עתיק כמ"ש (ישעי' י"א) והריחו ביראת ה' מורח ודאין. ריח הוא מקיפים דכתר כו'. וזהו ויספת אלל האבן האזל. כי בחי' מל' שבכל עולם היא בבחי' דומם ונק' אבן. ומל' דעשי' נק' אבן האזל (ל' אזלו מים מני ים כו') שהלכה מהקדושה ונעשית עתיק לק"נ כו'. וגם אזל שע"י בירור מל' דעשי' מהקליפות נעשה מזה הילוך בקדושה ע"ד שנת' הפי' דמארז"ל (עירובין נ"ד א') האי עלמא דאזלינן מני' שע"י הירידה לעוה"ז נעשי' בחי' מהלכים. וידוע שבחי' עומדים זהו מלך בחי' ממכ"ע או"פ המלובש בכלים דע"ס דאצי'. ובחי' מהלכים הוא ע"י התגלות תוס' וריבוי אור מלמע' מבח' השתל' שלמע' מהתלבשות בע"ס אנת הוא חד ולא בחושבן שהוא בחי' עת"י. ולכן מל' דעשי' נק' אבן האזל כו'. וזהו ויספת אלל האבן האזל. ויספת הוא ל' עכבה כמו תשב הנערה אתנו ימים כו'. והנה מדוד נמשך נשמת משיח שנק' משיח בן דוד. ולכן א"ל יהונתן ויספת אלל האבן האזל שעיקר העיכוב של ביאת משיח יהי' עד שיתברר מל' דעשי' עקב דקדושה מהקליפות שאז דוקא יתגלה נשמת משיח כנ"ל בפי' עקבות משיחך כו':

ובזה"ז יתפ' פי' מה יפו פעמיך גם בנפש. שגם בהעקב שבנפש יש יופי עצום עד להפליא. והיינו דכמו למעלה יש יתרון מעלה בנה"י דמל' שנק' רגלים שהם דוקא הולכים ע"ג קרקע שמתפשטים בעשי' וגם יורדים לילך ע"ג קרקע חוץ לגבול הקדושה שהוא ירידת נה"י דמל' בהיכלות דק"נ דעשי' בחי' אף שבעשי' לברר מהם שבה"כ דתהו. אשר בירור זה א"א ע"י הב"ד הג"ת דמל' כ"א ע"י נה"י דוקא. ולכן מה יפו פעמיך כו' וכנ"ל. כמו"כ למטה בנש"י שמלובשים בגופים יש ג"כ יתרון מעלה בבחי' עקב שבנפש שע"י שמירת העקב דוקא מתברר ומתעלה מל' דעשי' מהקליפות ועל ידי זה נמשך הגילוי מפנימי' עתיק בשמרם עקב רב כנ"ל. וז"ש (קהלת ג') אשר לא ימצא האדם את המעשה כו' מראש ועד סוף כי אם נעוץ תחלתן בסופן דוקא. שעל ידי שמירת העקב הודאה דהודאה ממשיכים הגילוי מפנימי' עתיק. וזהו המעלה דל"ג בעומר הוד שבהוד. (ומזה יובן ענין קטנותם של חסידים מה שנופלים לפעמים בקטנות שאז העבודה אצלם רק בבחי' עקב הודאה שזהו הכל מלמעלה במכוון כדי שיעלו את העקב דקדושה מל' דעשי' מהקליפות. וע"כ כל עת הקטנות צריך שמירה עצומה):

ח **והנה** כמו שלמעלה כתי' מה יפו פעמיך בנעלים משום כי רגליה יורדות מות ע"כ צריכה לבחי' מנעלים כנ"ל באריכות. כמו"כ למטה בנפש האדם שהעקב שבנפש צריך לנעל לפי שעון עקבי יסובני כנ"ל וע"י הנעל של עור הוא השמירה של העקב. ומה שנת"ל שהשמירה של העקב הוא ע"י המסכת היו"ד בהעקב. והמסכה זו הוא בתפלה. הנה זהו רק בעת התפלה. אבל כדי שיתקיים המסכה זו ויהי' השמירה של העקב כל היום צ"ל בחי' נעל דוקא. ולהבין מהו"ע נעל של עור בהמה בנפש. הנה כתיב (מלאכי ג') ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלקים לאשר לא עבדו. וארז"ל (חגיגה ט' ב') תרווייהו צ"ג נינהו והינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מא"פ ואחד. שע"י בשונה פרקו מא"פ וא' נק' עובד אלקים. ופי' וענין עובד אלקים היינו כי יש ק"כ צירופי אלקי' שמשתלשלי' מראש עולם הבריאה עד סוף עולם העשי' ומ"ח צירופים אחרונים שמתפשטים בעשי' נק' אדמת בני חם שיש בהם אחיזת החיצוני' ביותר לפי שהם גבורות קשות שהוא העלם והסתר גמור שגם ע"ב צירופים הראשוני' מעלימים ומסתירים על אור ש' הוי' אבל מ"ח צירופי' האחרונים מסתירים ביותר. ולכן צ"ל עובד אלקים ע"ד עורות עבודים שהעיבוד הוא בב' דברים. הא' שמעביר הסרחון והריח רע מהעור. והב' שמתקן את העור עד שיהי' ראוי לנעל שהוא לבוש ע"ג רגל האדם כו'. וכך עד"מ המבדיל כו' הו"ע עובד אלקי' נ"כ ב' בחי'. א' להעביר ולהפריד יניקת ואחיזת החיצוני' משם אלקים. ב' לתקן אח"כ את ההסתר דק"כ צירופים שלא יסתירו כ"א שיהי' שמש ומגן. דהיינו שיזדככו הק"כ צירופי אלקים שיהיו לבוש לגילוי אור ש' הוי'. שע"י שם

בברתו מפני שאול כו'. ולהבין הלשון שאמרו דש בעקביו מהו העקב בנפש שבו יוכל להיות דש על עונות קלים. דהנה כתי' וידו אוחזת בעקב עשו. פי' בעקב עשו שעשו שהוא כללות השע"א ס"מ אחוז בעקב דקדושה לקבל יניקה מהעקב. וכמ"ש גבי נחש הקדמוני (שהוא הס"מ כדאי' בפדר"א רכב ס"מ על הנחש והוא שרו של עשו) ואתה תשופנו עקב. ואמרז"ל אפי' נחש כרוך על עקבו כו'. וזהו ג"כ ענין עון עקבי יסובני שהעון סיבב וכרוך על העקב דקדושה:

ו **ולהבין** מהו"ע עקב דקדושה בנפש. דהנה יש בנפש בעבודה ג' בחי' ראש גוף ורגל. וברגל עצמו יש ג"כ ג' פרקין (כמ"ש בשו"ע יו"ד רס"י כ"ה) והעקב הוא סוף פרק התחתון דרגל. בחי' ראש בנפש זהו כשהעבודה היא בבחי' מוחין דהיינו שמלבים כל המוחין שלו בתו' ותפלה ויש לו מוחין דגדלות בעבודה. דהיינו להרחיב התבוננות ברוממות אור א"ס ב"ה איך שאין ערוך אליו שכל השתל' הוא רק כטפה מאוקיינוס. וג"ז אין משל כו'. שנמשכו רק מבחי' קו"ה לבד. שהוא רק זיו והארה בעלמא מאא"ס ב"ה. וג"ז ע"י ריבוי צמצומים עצמו מספר כו'. והוא ית' יחיד ומיוחד אחר כל הצמצומים כמו קודם כל הצמצומים בשוה ממש. וגם יש לו מוח הדעת שיוכל לקשר דעתו בחוזק להכיר ולהרגיש היחוד האמיתי של כל העולמות עם א"ס ב"ה איך שאין דבר שחוץ ממנו ית' ומחמת זה הוא בא לבחי' ביטול בעצם שלמעלה מהתפעלות אהוי"ר. זהו נק' שהעבודה היא בבחי' ראש ומוחין דגדלות. והנה בבחי' זו אין הרע יכול לקרב וליגע כלל. וכמו למעלה באצילות ששם הביטול אמיתי דבחי' ה"ע כתי' לא יגורך רע. כמו"כ הוא בנפש כשהעבודה היא בבחי' ביטול בעצם דמוחין דגדלות. ויש שהעבודה היא רק בבחי' גוף וזרועות שבנפש שמתבונן רק בהתבוננות שגורם התפעלות המדות דהיינו שמתבונן בכל ס' השתל' מרכ"ד עד סוכ"ד איך שהם עולמות עא"ק ותכלית כלל. לפי שגם ההארה המתפשטת בכ' השתל' היא ג"כ א"ס ממש בל"ג ותכלית כלל. הן הילוני' שההארה שממנה נמשך התהוות והיות העולמות מתהווה ממנה עולמות עד א"ק והן פנימי' ההארה להיות עליות בהשגת אלקות יש עליות בעה"ע עד אין קץ ממש כדכתיב גדול הוי' ומהולל מאד. וכמאמר וקדושים בכ"י יהללוך סלה. שהו"ע עליות הנשמות ילכו מחיל אל חיל בעה"ע עד א"ס והכל רק בהארה לבד שמאיר מאא"ס ב"ה. ואח"כ מתבונן להבין דבר מתוך דבר כמשנ"ת הפי' בד"ה השמים כסאי. שמבחי' תוך דבר דהיינו דבר הוי' שהוא ההארה שמתפשט בתוך העולמות שההארה זו היא ג"כ א"ס כנ"ל. מזה יוכל להתבונן להבין בחי' דבר דהיינו רוממות הא"ס עצמותו איך שולגדולתו אין חקר נורא תהלות. ועי"ז בא לבחי' התפעלות מאלקות באהוי"ר בהתגלות לבו. וזהו נק' שהעבודה היא בבחי' גוף וזרועות שבנפש. והנה בבחי' זו הוא ג"כ רחוק מאד אפי' מחטא קל. וע"ז אמרו (סוכה נ"ב א') לצדיקים נדמה להם כהר כו' אפי' עון קל. ויש שהעבודה היא רק בבחי' רגל שבנפש דהיינו בבחי' נה"י. ובנה"י יש ג' פרקין חב"ד שבנה"י וחג"ת שבנה"י ונה"י שבנה"י. חב"ד שבנה"י היינו שמתבונן ומעמיק דעת בבחי' יחוד האמיתי דאא"ס ב"ה כנ"ל. אך אינו יכול לבוא לבחי' ביטול בעצם כ"א שבא לבחי' הודאה על ביטול בעצם. והודאה זו שמצד השגה והעמקת הדעת זהו בחי' גילוי בנפש שמצד הודאה זו יוכל לבטל א"ע מכל וכל כו'. ובחי' חג"ת שבנה"י היינו מי שקצרה דעתו לבא לבחי' הודאה שמצד השגה על ביטול בעצם דיחודו האמיתי כ"א שמתבונן בההתבוננות שגורם התפעלות מדות אהוי"ר ומצייר ליורי המדות אהוי"ר במוחו ומח' ומודה איך שאליו יאתה שתכלה נפש כל חי לאה' את הוי' ולירא' אותו. וזהו הכל ב' פרקין דנה"י ג"ר וג' אמצעים הב"ד הג"ת שבנה"י. אך העקב שהוא סוף פרק התחתון דרגל נה"י שבנה"י היינו שאינו מתבונן לבא לבחי' הודאה על ביטול בעצם וגם אינו מתבונן לבא לבחי' הודאה על אהוי"ר כ"א שמודה בכלל על ענין אלקות. איך שוהתה מחי' את כולם. ובטובו מחדש בכ"ת מע"ב. ונק' הודאה דהודאה. זהו נק' עקב דכמו העקב הוא סיום וסוף הרגל דאדם כך בחי' זו היא מדרגה היותר תחתונה שבקדושה שאין עוד אחריה מדרגה בקדושה כלל כידוע המאמר (ב"ק ט"ז א') מאן דלא כרע במודים נעשה שדרתו נחש. והנה בבחי' עקב זה יוכל האדם להיות דש על עונות קלים. וזהו הל' עונות שאדם דש בעקביו. אך בזה הוא מוסף ע"ע העון בחבלי השוא. ואח"כ יוכל להיות כעבות העגלה כו' ח"ו ה"י. וע"כ צריך העקב שמירה מעולה. והעצה לזה הוא כמ"ש וידו אוחזת בעקב עשו. וידו היינו יוד"ו בחי' יו"ד כי יעקב הוא יו"ד עקב שממשיך גילוי בחי' יו"ד עד בחי' עקב. יו"ד הוא חכ' כח מ"ה ביטול אמיתי שגם בבחי' עקב יהי' הביטול דבחי' יו"ד. ולכן וידו יוד"ו אוחזת בעקב כו' שלא יהי' יניקת החיצונים מהעקב. והמשכת היו"ד בבחי' עקב הוא ע"י הקל קול יעקב. קלא קדמאה חסר וי"ו הוא הקול דתפלה. וקול הב' מלא וא"ו הוא קול דתורה. ולכן בתפלה מתחילים הודו לה' בחי' הודאה לבד שזהו בחי' עקב כנ"ל. ואח"כ בפסוד"ז וברכת יוצר אור וק"ש מגיעים לבחי' אה'. ואח"כ בשמו"ע אומרים ה"י פעמים ברוך אתה הוי'. ברכה זהו המשכה גילוי שם הוי' בנפש בבחי' ראי' ממש. שזהו בחי' חכ' בחי' יו"ד. דהיינו שבבחי' הודאה שהוא בחי' עקב יומשך בחי' ברכה גילוי בחי' חכ' יו"ד. וא"כ ענין שמו"ע הוא המשכת היו"ד בבחי' עקב. ועי"ז הוא השמירה של העקב מהעונות שאדם דש בעקביו. ולכן אמרו בתפלה אפי' נחש כרוך על עקבו לא יפסיק כי בתפלה נמשך היו"ד בעקב ואזי אין יכול להיות יניקה מהעקב. וע"ז כתיב בשמרם עקב רב. שע"י השמירה ששומרים את העקב זוכים לבחי' מה רב טובך כו' רב טוב הצפון לצדיקים לע"ל. וכמ"ש עקב אשר שמע אברהם בקולי. ואחז"ל שנשמר מעונות שאדם דש בעקביו שהשכר הי' לו ע"י ששמר את העקב. וזהו ג"כ ענין עקבות משיחא שהתגלות נשמת משיח הוא בהנשמות שמבחי' עקביים דוקא והיינו ע"י שבומרים את העקב שעי"ז בשמרם עקב רב מה רב טובך כו' שמשם שרש נשמת משיח כמשי"ת:

ז **וביאור** הענין כי למעלה העקב הוא מל' דעשי' שהוא סיום וסוף הקדושה. והי' בס' שערי ג"ע דכמו שמל' דאצילו' נעשה עתיק לבריאה ומל' דבריאה נעשה עתיק ליצירה ומל' דיצי' לעשי' כן מל' דעשי' נעשה עתיק לק"נ. ויש ראי' לדבריו מכהאריז"ל דמבואר

בזהר

כי יש עוד פי' עקבות ל' הילוך כמו לאי לך בעקבי הצאן. שארז"ל דקאי על האבות. וכמו"כ פי' עקבות משיחך היינו ההילוך של משיח שהוא בבחי' עקביים דוקא. ולכן אדם ר"ת אדם דוד משיח. א"כ משיח רמוז בהמ' שהוא מעשה דוקא. ועולם העשי' מקבל החיות מבחי' עקב ורגלים דמל' כנ"ל. וכמ"ש והי' עקב תשמעון וארז"ל (מד"ר ר"פ עקב) מתן שכרי בעקב אני נותן לך. שבבחי' עקב דוקא תשמעון:

ד **ולהבין** ענין מעלת העקב. הנה אעפ"י שהלבוש שעל הרגל הוא מנעל של עור בהמה שמכסה על הרגל לגמרי. אך הנה על הרגל צריך להיות לבוש גם כזה ולא לבוש דק שהרי הגוף אינו הולך ע"ג קרקע כ"א הרגל. וצריך לילך גם לחוץ ע"ג קרקע במקום שיש שם קוצים ודרקנים וטיט וצואה. ואם הי' לבוש הרגל בלבושים דקים מצמר או פשתן היו קוצים נכנסים ברגלו ומזיקים אותו עד שלא יוכל לילך א"כ כלל וגם הי' מטנף את רגליו בטיט וצואה הנמצא בחוץ כו'. אך ע"י שלובש על הרגלים מנעלים של עור שהוא לבוש גס ביותר הוא מגין על הרגל. והיינו שמפסיק בין הרגל להקוצים וצואה שלא יוכלו ליגע ברגל כלל. וא"כ ע"י הנעל של עור דוקא שמסתיר לגמרי על הרגל יוכל לילך ע"ג קוצים ודרקנים וצואה ולא יזיקו ולא יטנפו את הרגל כלל. משא"כ ע"י לבוש אחר. וכמו"כ יובן הנמשל למעלה. דהנה כתיב רגליה יורדות מות. וקאי על בחי' מלכותך מכ"ע שמחי' עולם העשי' וכתי' אף עשיתיו כמשארז"ל (מ"ר בראשי' פ"ע סי' ב') ד' פתחו באף כו'. וא"כ אף הוא קליפות. וע"ז בקש דוד אל תט באף עבדך. וזהו אף עשיתיו שבעשי' יש בחי' אף עולם הקליפות (שהרי אצל בראתיו יצרתיו לא נז' אף כ"א אצל עשי' דוקא נא' אף עשיתיו). והיינו לפי שק"נ דעשי' הם קליפות קשים מאד כי ק"נ דבריאה רובה טוב ומיעוטה רע. ועז"א (ב"ב ט"ז א') בטן ופנימה לפ"ם נתכוונו. וק"נ דיצי' חצי' טוב וחצי' רע. משא"כ ק"נ דעשי' רובה רע ומיעוטה טוב לכן נק' אף. וכתיב ומלכותו בכל משלה שבחי' מל' נשפלת ויורדת להחיות גם הקליפות. וזהו רגליה יורדות מות שהו"ע ירידת המל' להשפיע חיות גם לקליפות שנק' מות. ופי' רגליה. דהנה במל' יש ע"ס כנ"ל. והב"ד שלה שנק' ראש מאירים בעולם הבריאה. והג"ת שלה שנק' גופא בעולם היצי'. ובחי' נה"י שלה בחי' רגלים כו' מתפשטים להחיות עולם העשי' שבעשי' יש אף קליפות קשים. ולכן רגליה נה"י שלה שבעשי' יורדות מות כו'. והיינו ענין ירידת המל' בהיכלות דק"נ כדי לברר מיתת המלכים דתהי דכתי' ואלה המלכים כו' וימלוך וימת. שהמיתה הו"ע שבה"כ דזמ"ל דתהו עד שנפלו בק"נ שנק' מות. וזהו רגליה יורדות מות כדי לברר ולהעלות הניצוצים והכלים דתהו מק"נ כו'. ולכן בחי' רגליה ונה"י דמל' צריכים לבחי' נעל של עור כו' שהוא לבוש גס המסתיר לגמרי על בחי' הרגלים ונה"י דמל'. דכיון שרגלי' יורדות מות ע"כ יכול להיות אחיזת החיצונים בבחי' הרגלים. אבל הנעל הוא מגין שלא יהי' יניקת החיצונים והיינו כיון שמסתיר לגמרי על הרגלים ומפסיק בינם לבין החיצונים עד שלא יוכלו החיצונים להתאחז ולינק מהרגלים דמל' כלל. וענין מנעלים דמל' הם בחי' מט"ע וסנד"ל שנק' מנעלים דשכינתא שבעולם היצירה מתלבשת המל' במט"ע ובעשיה בסנדלפון כנ"ל. וכמו עד"מ עור בהמה לפי שרחוק בערך מעצמות גוף האדם ע"כ הוא מסתיר לגמרי. כמו"כ למעלה ענין התלבשות השכינה במט"ע וסנד"ל אשר הם מלאכים נבראים שאינן בערך כלל לבחי' אלקות דמדת מל' ע"כ הם מסתירים לגמרי על אור נה"י דמל' שלא יהיו נראים כלל וא"כ אין יכולים החיצונים לינק כלל. ועל ידם דוקא יוכל להיות רגליה יורדות מות שהו"ע ירידת המל' בהיכלות דק"נ לברר שבה"כ דתהו. ומ"מ לא יהי' אחיזת החיצונים כלל מבחי' רגלי' שלה. וכמו עד"מ למטה שע"י המנעלים יוכלו הרגלים לילך במקום קוצים ודרקנים ולא יזיקו את הרגלים כלל. הרי נת' מעלת העקב ורגל שע"י בחי' נה"י דמל' דוקא יוכל להתברר אף עשיתיו דהיינו מק"נ דעשי'. וזהו כמשל שהרגל הולך דוקא ע"ג קרקע. וגם ע"ג קרקע שיש בו טיט וצואה עד"מ. אך מעלת העקב הוא דוקא ע"י הנעל כו'. וזהו מה יפו פעמיך. שהוא ירידת בחי' רגלי' של המל' בעשי' לברר בירורים. בנעלים דוקא שהוא ע"י התלבשות במט"ע וסנד"ל שנק' מנעלים דשכינתא. ויובן יותר פי' וענין מה יפו פעמיך כו' עדמ"ש בזהר (ח"ג ס"ע ב') לית דכי' אלא מאי דנפק מגו מסאבא וכמ"ש מי יתן טהור מטמא כו'. וכמו"כ הו"ע ירידת נה"י דמל' שנק' רגלים למקום טומאה ולבלוך דקליפות דעשי' לברר מהם שבה"כ דתהו. ומ"מ אין שום אחיזה להיצונים מנה"י דמל'. ע"כ זהו מה יפו פעמיך כו' שממקום טומאה ולכלוך דקנ"א הם מתעלים נקיים וטהורים מאחיזת החיצונים לגמרי:

ה **ולהבין** מהו בחי' רגל ומנעל בנפש בעבודה. ומהו המעלה דבחי' רגל ועקב בנפש. שעז"נ מה יפו פעמיך. הנה כתיב (תלים מ"ט) למה אירא בימי רע עון עקבי יסובני. וארז"ל במס' ע"ז די"ח ע"א עונות שאדם דש בעקביו בעוה"ז מסובין לו ליוה"ד כו'. וצ"ל החומר של העונות שאדם דש בעקביו. דלכאו' הרי הם עונות קלים. והענין דכתי' (ישעי' ה') הוי מושכי העון בחבלי השוא וכעבות העגלה חטאה. וארז"ל במס' סוכה דנ"ב. ע"א יצה"ר בתחלה דומה לחוט של בוכי' כו'. וביאור זה בה"ס שער השבון הנפש חשבון י"ד (הובא בר"ח שער היראה פ"ו) דהיינו כמו קורי עכביש שמתחלה יארג מהילה דקה וקלושה מאד שאין לקרות בשם מחילה כלל אבל כשמניחים אותו יוכל להיות שיארג אח"כ מחילה גסה ועבה שתסתיר אפי' אור השמש. כמו"כ היצה"ר בתחלה מסית את האדם רק לעונות קלים ואומר לו שא"ז חטא כלל. וזהו הוי מושכי העון בחבלי השוא. אבל הסוף יהי' כעבות העגלה חטאה שימשיכנו גם בעבירות חמורות שעליהם נאמר עונותיכם מבדילים. הכרת תכרת הנפש. וזהו"ע החומר של עונות שאדם דש בעקביו אעפ"י שהם עונות קלים אבל זהו מושכי העון בחבלי השוא וא"כ יוכל להיות כעבות העגלה ח"ו ה"י. וז"ש דוד למה אירא בימי רע מפני כי עון עקבי יסובני. שמפני עבירות המורות לא הי' מתיירא כלל. כ"א רק מעונות קלים שאדם דש בעקביו. ואף ג"ז בימי רע דוקא. דהיינו כשהי' עליו דינים וקטרוגים

בברהו

שמקבלים מבחי' נה"י עשי' שבמל'. אך בזה יתרון מעלתם על חיות דילי' שבאילני' אלא הביטול ביותר. וכענין מעלת אליהו על משה כמ"ש במ"א. ולכן ארז"ל בחולין דנ"א כע"ב ברוך אופנים הוא דאמרי לי' דמשמע מזה שהאופנים הם למעלה גם מהשרפים. והנה ג' עולמות אלו נק' עולם הנשמות ועולם המלאכים ועולם הגלגלים. עולם הבריאה ששם געה"ע נשמות יושבי' כו' נק' עולם הנשמות. ועולם היצירה נק' עולם המלאכים. ועולם העשי' כולל גם הגלגלים. ששם בחי' עשי' גשמי' כו'. והחיות אלקות דמדת מל' שמהי' ג' עולמות אלו נק' כמרא"ד:

ב **והנה** באדם יש ג' בחי' נשמה וגוף ולבוש על הגוף. שהבשר גידין ועצמות של האבר זהו גוף. והחיות מהנפש שמלובש בו נק' נשמה. ויש לבוש על האבר. וכמו"כ למעלה בבחי' כמראה אדם דמל' דאצי' יש ג"כ ג' בחי' אלו. כי בחי' כמראה אדם זהו גוף. וכמ"ש בת"ז הב' מוחא כו' כמו מוח הגשמי הוא רק כלי לבד שבו שורה השכל כך ח"ע נק' רק מוחא. ובינה ליבא. חסד דרועא ימינא וגבו' דרו"ש. שהמדות נק' גופין לגבי הוא"ם דלאו מכא"מ איהו כלל. ולמע' גם מהחכ'. ולכן כל הע"ס כו' רק גוף לבד. אך אעפ"י דלאו מכא"מ א"כ ולמעלה מעלה גם מהחכ' מ"מ הוא מתלבש בהו"ב ומדות וכמו למטה אעפ"י שהגוף אינו בערך הנשמה מ"מ מתלבשת הנשמה בהגוף. והנה הא"ס שמאיר ומתלבש בבחי' כמראה אדם דהע"ס נק' נשמה. וכמ"ש בת"ז אנת הוא כנשמתא לגופא. ויש ג"כ בחי' לבושים על הגוף דבחי' כמר"א. והיינו שהשפעת החיות בעולמות מבחי' כמר"א צ"ל ע"י לבושים דוקא כי מבחי' כמר"א בעצמו שהו"ע ע"כ או"כ א"א להעולמות לקבל כ"א ע"י הלבושים דוקא. כמו עד"מ בנפש השכל ומדות הן עצמות הנפש ויש להם ג' לבושים מחדו"מ. המח' לבוש להשכל שהרי אותיות המח' אינן מסוג וערך השכל כלל אך השכל בעצמו בלתי אותיות המח' אינו יכול לבא לידי גילוי כ"א שגילוי השכל הוא ע"י הלבוש דאותיות המח'. וכמו"כ הדבור לבוש להמדות שגילוי המדות לזולתו הוא ע"י הדבור. וכמו"כ יובן גם למעלה בבחי' כמר"א שהוא ע"ס הב"ד ומדות כו' הם עצמות אלקות. ולכן כדי שיומשך מהם השפעת החיות בעולמות צ"ל ע"י לבושים דוקא. והענין כי כדי שמבחי' עלם יהי' גילוי והתפשטות צ"ל ע"י לבוש להלביש ולהסתיר העלם וא"ל יהי' הכל עלם. גם כי כפי' הוא לבון בהירות שאינן מעלימים כלל על הא"ס ב"ה כ"א הוא מאיר ומתגלה על ידם ועולם הוא ל' העלם ע"כ מובן שעולמות א"א לקבל החיות מהספי' עצמן כ"א ע"י הלבושים דוקא שאינן בבחי' בהירות:

והנה יש ג' מיני לבושים. לבושי הראש ולבושי הגוף ולבושי הרגל. שלבושי הראש הם לבושים דקים ביותר. והיינו כמו שיש לבושים מצמר ופשתים. ויש עוד לבושים דקים ביותר כמ"ש ואלבשך משי. שהלבוש הדק הוא קרוב יותר להגוף ואינו מסתיר על הגוף. אבל לבוש הגס שהוא רחוק בערך יותר מהגוף הוא מכסה ומסתיר לגמרי על הגוף וכמו לבושי הרגל שהמנעלים הם מעור בהמה שהעור הוא דבר גס ביותר שהרי ע"י בגד צמר יוכל לראות איזו משהו אבל ע"י עור אינו יוצא כלום. וא"כ העור הוא דבר המסתיר לגמרי על הרגל עד שאין נראה כלל. וכמו"כ יובן גם למעלה בבחי' כמר"א דמל' שיש ג"כ ג' מיני לבושים אלו. יש לבושי המוחין חב"ד שנק' לבושי הראש הם לבושים דקים שאינם מסתירים על אור האלקות דבחי' חב"ד. שהרי הב"ד דמל' הם מאירים בבריאה ע"י הלבושים שלהם שלכן בבריאה יש גילוי אלקות כמ"ש שרפים עומדים ממעל לו. וא"כ ע"י הלבוש דהב"ד מאיר גילוי אלקות. ויש לבושי הגוף כי הג"ת דמל' שנק' גופא שמאירים בעולם היצי' הוא ע"י לבושים דוקא. אך לבושי הגוף הם ג"כ לבושים דקים שאינן מסתירים לגמרי. שהרי מלאכים דיצי' מקבלים בחי' התפעלות אהוי"ר מבחי' הג"ת דמל' ע"י הלבושים. וכמו באדם הדבור הוא גילוי המדות. אבל החיות שמתפשט להחיות עולם העשי' הם מבחי' נה"י דמל' שנק' רגל. ונמשך ג"כ ע"י לבושים. והיינו בחי' לבושי הרגל אשר הלבוש של הרגל הוא לבוש גס שמכסה ומסתיר לגמרי על בחי' אור וחיות דנה"י דמל'. וכמו באדם החילוק בין אותיות הדיבור לאותיות הכתב. שאותיות הכתב הם מסתירים לגמרי. ומה שמבינים דבר חכ' מהכתב זהו דוקא מי שהוא בר שכל מל"ע כו'. והנה כמו למטה עד"מ יש ג' פרקין ברגל (וכמבוא"ת לקמן א"ס). אשר בהב' פרקין עליונים הוא ג"כ לבושים דקים. ועיקר לבושים גסים כמנעלים הוא רק על פרק התחתון דרגל דהיינו העקב. וכמו"כ למעלה בודאי יש ג"כ מנה"י דמל' הרבה גילוי אלקות למעלה בעולם העשי' שהרי שם אופנים כו' אלא שזהו מב' פרקין עילאין דנה"י דמל':

ג **ועפי"ז** יובן פי' עקבות משיחא. דהנה בדורות הראשונים היו נשמות גבוהות מאד כמו הנביאים. וגם התנאים והאמוראים שהיו צדיקים מופלגים. משא"כ נשמות דורותינו אלה הם נשמות שפלות ונמוכות שאינן בערך נשמות דורות הראשונים כלל שהרי גם בזמן הגמרא אמרו (שבת קי"ב ב') אם הראשונים כמלאכים אנו כבנ"א ואם הראשונים כבנ"א אנו כחמורים כו' וכ"ש עתה כו' ובגמ' (חולין נ"ג ב') אמרו בתמי' אטו אכביר דרי. והענין כי הנשמות הם ציור אדם. ונשמות הראשונים היו מבחי' ראש ומוחין כו'. וא"כ היו נמשכים נשמות מבחי' גוף כו'. אבל נשמות דורותינו אלה נמשכים מבחי' רגל עקביים כו'. וכמו למשל באדם אעפ"י שהראש עם העקב הוא אדם אחד מ"מ העקב אין ערוך להראש. ולכן בנשמות הראשונים היו הנסים מצוים מאד כמו רשב"י באמר גיגאי חלוק לי מימך (שם ז' א'). והיינו לפי שנמשכים מבחי' ראש ומוחין והלבושין של המוחין הם לבושים דקים שיוכל להיות מאיר על ידם גילוי אלקות. אבל כעת שהנשמות הם מבחי' עקביים כו' שהחיות נמשך מבחי' עקב ורגל וע"י לבוש הרגל אשר לבושי הרגל הם לבושים גסים מעור בהמה שמסתירים לגמרי על הרגלים שלא יהיו נראים כלל. ולכן כתי' אותותינו לא ראינו אעפ"י שגם כעת יש אותות ומופתים אך לא ראינו מפני שההשפעה היא ע"י לבושי הרגל שמסתירים לגמרי כו'. וזהו עקבות משיחא שהם הנשמות נמוכות שנמשכים מבחי' עקביים דקדושה. אך מ"מ נק' עקבות משיחא שמשיח יבא ויתגלה בהדור של נשמות דבחי' עקביים דוקא.

כי

עבדים כו'. וע"כ היציאה ממ"ע שע"ע נק' בשם פטור שנפטרו מהרע דמ"ע שע"ע דקליפה. והפטור היו בחפזון ומרוצה ומהירות גדול כו'. וכן צ"ל בכל אדם בכ"י ליפטר מהתקשרות בתאוות דמהדו"מ דאיסור כו' להיות סור מרע. בחפזון ומרוצה כו'. ולכן מסיימים בק"ש אני הוי' כו' אשר הוצאתי כו' שאל יאמר לב האדם בדרך שפלות האיך יגיע למדרגת היחוד בתורה ותפלה מאחר שהוא עדיין אינו צומ"ר גמור כו' והיא עדיין בשלימות אלו. זאת ישיב אל לבו שה' הוא המוציא אותו מאמ"צ פי' שהוא מבדיל ומפריש בנפשו הטוב מן הרע הנפ"א מגה"ב כשהוא עדיין לא עשה רע בפו"מ. ואפי' רשע גמור הוא ממשיך בנפשו האלקית בעסקו בתורה רק שעליו נאמר ולרשע אמר אלקים מה לך" כו' פי' שאין תועלת לנפשו האלקית מפני שעליו נאמר ותשלך דברי אחריך שלא יוכל להמשיך בתוך פנימיותו וד"ל. ונחזור לענין הנ"ל שע"י אכילת מצה באו למדרגת ארץ העליונה. שהוא בחי' עלמדאת"ג בחי' שמו מל' ממכ"ע. ואח"כ אכלו המן להם מן השמים בחי' טל שהוא בחי' אתעדל"ע כדי שיוכל להיות הילך בתורתי מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ע. והיינו כדי שיבואו למדרגות עליונות יותר. מבחי' פנימי' אוא"ס כו'. וזהו משכני ע"י המן כדי שיהי' אחריך נרוצה מלמעלמ"ע. ואח"כ הביאני המלך חדריו מפתחות הפנימי' דהיינו ע"י אותיות התורה שהם המשכות מ בחי' כוכ"ע כו':

מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב. ודרשו רז"ל בסוכה דמ"ט ע"ב מה יפו פעמותיהן של ישראל בשעה שעולין לרגל. בת נדיב בתו של אברהם אבינו שנק' נדיב שנא' נדיבי עמים נאספו וגו'. אך אינו מובן מהו השייכות דמה יפו פעמיך בנעלים לבת נדיב. ובמד"ר לך לך (פמ"ג סי' ג') מבואר יותר שאמר שם בזכות שאמר אברהם אם מחוט ועד שרוך נעל וגו' זכו בניו להוט של תכלת ולנעל של עולי רגלים יעו"ש. ועפי"ז יובן השייכות דמה יפו פעמיך בנעלים לבת נדיב כי ע"י הנדיבות של א"א ע"ה מה שלא רצה לקבל ממלך סדום מאומה ואמר הרימותי ידי כו' אם מחוט ועד שרוך נעל עי"ז זכו בניו למה יפו פעמיך בנעלים. ובמד"ר בשה"ש ע"פ מה יפו פעמיך בנעלים אמרו שהנעל של עולי רגלים הי' נועל וסוגר בעד כל הצרות שלא יבואו על ישראל. וצ"ל מה שהגמ' והמד"ר שניהם מפרשים הפסוק דמה יפו פעמיך כו' על עולי רגלים. דלכאורה אינו מובן איך יתפרש הפסוק מה יפו פעמיך על עולי רגלים שהרי פשט הפסוק מה שמשבח יופי פעמיך דכנס"י הוא בנעלים דוקא. שהיופי הוא לפי שהם בנעלים ולא מצד עצמן בלבד. והלא בעולי רגלים עפ"י פשוט לא מצינו שום חיוב ולא מצוה שילכו בנעלים. ואם היו הולכים יחפי הרגל היו ג"כ מקיימים מצות ראי'. וא"כ אינו מובן איך יתפרש הפסוק דמה יפו פעמיך בנעלים על עולי רגלים. גם צ"ל מ"ש על לע"ל והניף ידו על הנהר כו' והדריך בנעלים דמשמע מזה שקי"ס דלעתיד שיהי' בנהר יהי' בנעלים. משא"כ קי"ס דעכשיו לא הי' בנעלים. וצ"ל ענין זה מהו. גם צ"ל מהו כעת ענין מה יפו פעמיך בנעלים בנפש בעבודה.

הנה כתיב (תלים פ"ט) אשר חרפו עקבות משיחך. שהדור של ביאת משיח (בעתה) הוא נשמות שמבחי' עקביים. וצ"ל שהרי משיח הוא מדרגה גבוה מאד א"כ למה יהי' התגלותו בהדור של נשמות נמוכות שמבחי' עקביים דוקא (עד שהם דוקא נק' עקבות משיחך). וכמו"כ יקשה על מה דאי' שאדם הוא ר"ת אדם דוד משיח. שמשיח רמוז בהמ"ם דוקא שהוא מעשה. וקשה שהרי כתיב ישכיל עבדי כו' ירום מאד ואי' בכהאריז"ל מאד אותיות אדם דהיינו כמו אדה"ר קודם חטא עה"ד כמבכ"מ בגלגולים להאריז"ל פמ"ע. וא"כ למה אדה"ר רמוז בהאל"ף (אאלפך חכמה) ומשיח רמוז בהמ"ם דוקא שהוא מעשה:

ולהבין כ"ז יש להקדים לבאר תחלה מ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. וצ"ל איך שייך לומר כמראה אדם. והענין שבחי' ממכ"ע נק' כמראה אדם. ותחלה צ"ל מ"ש בזהר ממלא כולא עלמין. מהו כולא עלמין. מי הם העלמין. דהנה כתי' (ישעי' מ"ג) ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו שהם ג' עולמות בי"ע. והנה בדרך פרט עולם הבריאה גופא כולל אלפים רבבות מדרגות עולמות עד אין קץ וכמו שכתוב בזה"ק בהאד"ר ענין ריבוי העלמין בגמלא למעלה אלף אלפים רבוא עלמין כו'. וכמו"כ עולם היצירה וכמ"ש ועלמות אין מספר. אבל בד"כ הם ג' עולמות בי"ע. וכתי' מלכותך מכ"ע שמדת מל' היא מקור החיות לג' עולמות אלו ונק' ממכ"ע. ולכן בחי' מל' נק' בחי' אדם כי אדם א'ד' מ'. הא' בחי' אאלפך הכ' בחי' מח' שמחי' עולם הבריאה. ד' דבור שמחי' עולם היצי'. כי בריאה ויצי' הם מהו"ד כמ"ש במ"א. המ"ם מעשה שמחי' עולם העשי'. ולכן בחי' מל' שמחי' הג' עולמות בי"ע נק' אדם:

וביאור הענין. דארז"ל (ויק"ר פ"ד סי' ח') מה הנשמה ממלא את הגוף כך הקב"ה ממלא את כל העולם כו'. והנה הנשמה שמחי' את הגוף מתחלק החיות בד"כ לג' מדרגות. שעיקר משכן הנשמה הוא בראש ששם מתגלה השכל והמח' וכל החושים כו'. השני' הב' בלב וגוף. שבלב משכן המדות. ובגוף דהיינו בידים הילוכי' המדות ימין מקרבת ושמאל דוחה. השלי' הג' ברגלים שאין שם כ"א כח ההילוך. והוא ענין כח העשי' ונק' נה"י שבנפש. וכמו"כ למעלה בבחי' מל' ממכ"ע שנק' כמראה אדם מתחלק ג"כ החיות לג' מדרגות. שבעולם הבריאה מאיר הכ"ד שלה. וזהו האל"ף דאדם בחי' אאלפך הכ' אאלפך בינה. ולכן בעולם הבריאה יש שם שרפים שמשיגים קדוש כו' ופנימי' עולם הבריאה הוא געה"ע נשמות יושבין ונהנין שמשיגים מהות אלקות דאצי'. ובעולם היצירה נמשך החיות רק מבחי' מדות הג"ת של המל'. וזהו הד' דאדם כי דבור נמשך מהמדות. ולכן שם חיות ומלאכים שעבודתם ברעש התפעלות המדות. ובעולם העשי' נמשך החיות רק מבחי' נה"י דמל'. אבל נה"י הם בחי' עשי' למעלה. וזהו המ' דאדם שהו"ע בחי' כח העשי' דנה"י דמל' שמחי' עולם העשי'. ולכן בעשי' שם אופנים דכתי' ומראה האופנים כאשר יהי' האופן כו' שענינם שמתגלגלים. ולכן הם נפש הגלגלים. וענין הגלגול והסיבוב הו"ע השתוקקות. וכמ"ש וצבא השמים לך משתחוים. אשר השתחואה זהו ביטול בהילוכי' בבחי' עשי' כו'. והיינו לפי

במקבלים

עשית את השמים חסר ה' קאי על בי"ע שאין מאיר שם ה' פרצופים. כי בינה מקננא בבריאה. אבל כתר וחכ' אין מאיר כלל. ובילי' גם בינה אין מאיר כ"א ו"ק כו'. ולכן ע"י ה' חומשי תורה ממשיכים בחי' אתה הוי' לבדך גם בבחי' את עשית את השמים). כתיב רוח האדם כו'. ורוח הבהמה כו'. אדם בגימט' מ"ה בחי' שם מ"ה שמאיר באצי' בחי' ביטול במציאות איך דקמי' כל"ח כו'. למעלה מבחי' ההשגה. כי השגה שייך רק כשיש עוד דבר בפ"ע. אבל כיון שאין עוד אין שייך השגה וכמו שאין שייך שהאדם יאהוב א"ע כו'. ורוח הבהמה בגימט' ב"ן שמחי' בי"ע שהם עולמות נבראים. והנה עולם לשון העלם והסתר שיהיו מלאכים נבראים בבחי' יש ודבר נפרד ע"כ שייך שם אהבה וכלות הנפש יש ובטל כו'. ומקור בחי' זו הוא שם ב"ן אותיות וכלים המעלימים שיהי' יש וביטול היש כו'. והנה מ"ה וב"ן דו"נ. ושי"ע לסוסתי ב' בחי' סוסים אתוון דכורין ואתוון נוקבין. וזהו אתה הוי' לבדך אתה בה' בחי' דכר הוא שם מ"ה שמאיר באצי' ולכן הוא הוי' לבדך כמארז"ל (פדר"א פ"ג) עד שלא נברא העולם הי' הוא ושמו בלבד. פי' קודם שנברא בי"ע הי' הוא בחי' אוא"ס ב"ה. ושמו שהם הע"ס שנק' רזא דשמא קדישא שם הוי'. בלבד. שכל המדרגות דע"ס חכמה וחסד כו' הם בתכלית הביטול לאוא"ס ב"ה עד שאין עוד מלבדו כו'. וזהו הוא ושמו בלבד. וזהו ג"כ אתה. הוא. הוי' לבדך. שבהמשכות החיות מאוא"ס ב"ה ע"י שם מ"ה שנק' אתה ל' זכר. הנה בחי' הוא אוא"ס עם שם הוי' לבדך כו'. וזהו בעולם האצי'. ואח"כ את עשית את השמים כו' מקור בי"ע חסר ה' בחי' נוק' שם ב"ן שע"י שם ב"ן נמשך בחי' יש ובטל כו'. נמצא שבי"ע מקבלים מבחי' עלמא דנוק' שם ב"ן. וזהו רוח הבהמה היורדת למטה. בהמה רבה שם ב"ן. ונק' ג"כ שעורה שעור ה' כו'. והנה מעלמא דנוק' לא יש קיום כנון. וכמו דוד שנמשך מבחי' מל' נוק' הי' בר נפלי (וזהו ג"כ אל תכזב בשפחתך שלא יומשך נשמה מעלמא דנוק' שיש לזה בחי' כזב והפסק ע"ד נהרות המכזבין כו'). וע"כ כדי להיות בחי' קיום בהעולמות ע"ד אני הוי' ל"ש צריך להמשיך מעלמא דדכורא שם מ"ה שבאצי'. והיינו מבחי' אתה הוי' לבדך בבחי' את עשית את השמים. והמשכה זו ע"י התורה ה' חומשי תורה נמשך בחי' אתה מלא בה' ולכן באורייתא מתקיים עלמא. וזהו"ע תגלי התגה כו' וענין וירם קרן כו'. ולכן נק' אותיות התורה סוסים שע"י האותיות נמשך הגילוי משם מ"ה בשם ב"ן להיות יחוד מ"ה וב"ן. ונק' ג"כ מקיפים ופנימי' סוכ"ע וממכ"ע. ולכן קיום העולם הוא ע"י התורה כו'. וזהו ואתא מרבבות קדש שרש אותיות התורה הוא בבחי' רבבות כו' למעלה מבחי' היי שפה ברורה מטרוניתא מל' מקור חיות העולמות. רק מבחי' מאה שנה כו'. והיינו כי אעפ"י שאותיות התורה הם שם מ"ה כנ"ל אך שרש שם מ"ה הוא ממלאה דא"ק עלמיות א"ק רעדכ"ר כו'. וזהו ואתא מרבבות קדש כו'. וזהו כשם שא"א לעולם בלא רוחות כו' (ע' בת"א ע"פ ויאמר משה אליהו) רוחות הנושבות. רוח ממרום כו' ורוח אלקים מרחפת כו'. ונחה עליו רוח הוי' (וכענין ואצלתי מן הרוח) המשכה מאוא"ס. בחי' י לא ידון רוחי כו' שמקודם הי' מאיר רוחא דחיי מא"א (אמיתי' חיי החיים ונשמת כל סדר השתלשלות נק' רוח. וכן גם ה"ע בחי' האור והנשמה דע"ס ונק' היושי כו' נק' ג"כ רוח. כי בינה וזו"נ אש מים עפר דל"ת. וה"ע מדבר רוח. לרוח ממללא כו') וצ"ל תחלה אם ישים אליו לבו כו' ואח"כ רוחו ונשמתו כו'. כי יש עס"ג. אבל שיומשך בחי' רוח כו' צ"ל העלאה לזה כי רוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו'. ורוח זה נמשך ע"י עסק התורה רוחא דלעילא באורייתא כמ"ש בזהר. כי התורה אותיות ושרש האותיות נמשך מאויר כמ"ש בת"א בד"ה מזוזה מימין. ואויר בחי' א' עם רוח כו'. והנה להמשכת התורה מלמעלמ"ע צ"ל העלאה תחלה מלמטלמ"ע. והו"ע התפלה להיות אתכפיא וביטול רצון כה"ב לאהבה את הוי' בק"ש בכל לבבך ובכל נפשך ממש ונק' בזהר לאשתאבא בגופא דמלכא כי לכן נאמר אכלתי יערי עם דבשי אכילה שנכלל באברים כמו המאכל שמתעכל ונהפך לדם הוא הנפש וכך צ"ל התהפכות הנפש לאלהות ממש (ועי' עוד בתו"א ע"פ ויאמר משה הנ"ל). וכדי להיות הילך בתורתי הליכות עולם מלמעלמ"ע ומלמטלמ"ע שיהי' אתעדל"ת וגם באתעדל"ת אתעדל"ע ככ"ל צריך להיות נמשך כח לזה. וזהו"ע המן בחי' על אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת. וזהו והמן כזרע גד לבן בחי' ויספם לבן בבקר שמאיר בבחי' וישכם אברהם בבקר. אתעדל"ע המעורר אתעדל"ת. כי בחי' לבן בקדושה הוא מ"ש ועת"י יתיב לבושי' כתלג חוור ושער רישי' כעמר נקא:

ב **ועתה** נבוא לענין שייכות בחי' על לפסח כמ"ש בת"י. כתיב ופסח הוי' על הפתח. פתח בחי' זה השער להוי'. מל' דאצי'. משמש כניסה ויציאה שעל ידה כל העלאת האתעדל"ת וכל המשכת האתעדל"ע כו'. אבל הגילוי דפסח שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה וגאלם הי' בבחי' אתעדל"ע מל"ע. ע"כ זהו בחי' ופסח הוי' על הפתח. בחי' דילוג על הפתח בהו"ע באתעדל"ת דוקא אתעדל"ע. וא"כ בחי' אתעדל"ע זו נק' על ככ"ל באריכות. ומ"מ כדי שיתגלה הבחי' על למטה כתיב ופסח הוי' על הפתח שהי' איזה פתח והתחלה פתחי לי כחודה כו'. ולכן היו צריכים לאכול מצה. מצה שפלות וביטול. לחם מן הארץ העליונה. והנה התרגום מתרגם על חג המצות חגא דפטירייא. ובכ"מ דכתיב מצות מתרגם פטירייא. והנה ענין תיבת פטור הוא הפטירה מאיזה דבר במהירות ומרוצה. וכמ"ש בדוד ויפטר מפני שאול (ש"א י"ט) כשרצה שאול להכותו בחנית. דהפי' ויפטר שנפטר וקפץ מעם שאול כו'. וכמו והאנשים שולחו המה וחמוריהם (בראשית מ"ד) דמתרגם וגברייא אתפטרו. שבכ"מ אין מתרגם על שילוח פטור כ"א כאן. לפי שנשלחו מעם יוסף ונפטרו מהעלילות אשר שם עליהם מרגלים אתם כו' ע"כ ענין השילוח הי' שנחפזו במרוצה ומהירות לילך כו'. ולכן מתרגם וגברייא אתפטרו. והנה כמו"כ ענין המצה הי' מפני שלא יכלו להתמהמה כי גרשו כו' ע"כ וישא העם את בצקו טרם יחמץ כו'. ולכן מתרגם על חג המצות חגא דפטירייא. דלפי שנפטרו בחפזון ומרוצה ע"כ אפו עוגות מצות. וביאור ענין הפטירה ממצרים בחפזון ומרוצה. כי מצרים ע"פ פשוטו הו"ע מ"ע שע"ע דנוק' דקליפה ונק' ערות הארץ והיו ישראל מקושרים שם. וזהו שנק' בית

עבדים

מדות איהו כללא. ע"כ צריך למאכל לחבר ההמשכה בע"ס כו' והיינו להמשיך מבחי' ח"ע בהמדות כו'. אך תחלה צריך להמשיך מעצמותו ומהותו ית' שיהי' בחי' חכמה וזהו ענין ריח דבר שהנשמה נהנה ממנו והיינו שעל ידו נמשך הגילוי מעצמותו ומהותו ית' בבחי' חכמה עילאה. וזהו ענין הקטרת שנק' ריח. ולכן הי' בהם י"א סממנים. כי עשר ולא אחד עשר שמנין הספירות מתחיל מבחי' חכמה עילאה אבל ע"י הקטרת ממשיכים מבחי' אנת הוא חד ולא בחושבן שיאיר בהתגלות בחכמה עילאה וזהו ענין י"א סממנים כו'. וזהו אריתי מורי עם בשמי. שהוא ענין ריח הקטרת שבמזבח הפנימי וכעת בעבודה הוא ענין פנימיות הלב למס"נ באחד כו'. ונקרא ריח דבר שהנשמה נהנה ממנו. והיינו שעי"ז נמשך מעצמות אור א"ס ב"ה אנת הוא חד ולא בחושבן תוספת אור וגילוי בחכמה עילאה. שהיא נשמת כל האצילות. ועוד יש לפרש ענין הריח על בחי' אתכפיא (ולא דוקא מס"נ ואתהפכא ממש כנ"ל) שנקרא ג"כ מס"נ כמארז"ל מה לי קטלא כו' (ע' ד"ה כי קרוב אליך בפ' נצבים). כי הנה יש מעלה באתכפיא שהרע עדיין בתקפו וגבורתו ומ"מ הוא מכניע אותו ומבטלו תחת הקדושה. וגם שהכנעה וביטול זה צריך להיות תמיד ע"כ נקרא ג"כ ריח כנ"ל. והנה יש ב' מיני אתכפיא. הא' ליזהר מל"ת דאורייתא ודרבנן. והב' ליזהר בקיום מ"ע בבחי' עול כמארז"ל (חגיגה ט' ע"ב) אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים כו' (ע' ביאור ע"פ אחרי ה' תלכו בסופו בפ' ראה). וזהו מורי לשון מרירות הוא ענין האתכפיא במל"ת ובשמי הו"ע האתכפיא במ"ע כו':

ד **אכלתי** יערי עם דבשי. הוא ענין הקרבנות שעל מזבח החיצון שהבהמה הגשמיות נכללה בהם שלמטה ואש של מעלה ע"כ נק' זה בשם אכילה. והנה באדם צריך המאכל להתברר בירור אחר בירור עד שנכלל להיות בגוף האדם ואז הוא ממוצע המחבר חיות הנפש הרוחני עם הגוף הגשמי. וכן למעלה צריך להיות עליות הקרבן למטה מעלה להתאחדא בגופא דמלכא. ואזי הוא בחי' מאכל המחבר ההמשכה והגילוי שמאור א"ס ב"ה בבחי' כמראה אדם חסד דרועא כו'. והנה עליות הקרבנות הוא תחלה ע"י המלאכים כמ"ש והחיות נושאות את הכסא בחי' מל' כו' ואח"כ הוא העליות ע"י הנשמות. וזהו ענין אכלתי יערי עם דבשי בחי' עלי שמים עומדים הוא ענין המלאכים שנקראים עומדים. ודבשי מתיקות אהבה בתענוגים הוא ענין הנשמות (יוצר אור וק"ש כו' כמ"ש במ"א) והיינו שעל ידם הוא עליות הקרבן בבחי' מ"ן להתאחדא בגופא דמלכא ואז נעשה מאכל להמשיך ההמשכת מ"ד מבחי' חכמה עילאה שבתוכה שורה א"ס ב"ה במדות דאצי' שנקרא גופין. שתיתי ייני עם חלבי. הנה ענין השתיה הוא שיתפשט החיות והדם בכל אברי הגוף. וכך למעלה היינו שיתגלה המשכה זו דחכמה עילאה גם למטה בעולם הבריאה. וזהו ייני יין המשמח אלקים. בחי' לגלות והסתר אור החכמה עילאה במדות עליונות והוא משמח אלקים היינו שיוצא מההעלם אל הגילוי. כי יין היה טמון בענביו ויצא מההעלם אל הגילוי ע"כ פעולתו כנ"ל. חלבי. הנה החלב מגדיל אברי הולד בכ"ד חדשי היניקה ולמעלה היינו המשכות מוחין דגדלות כו'. אכלו רעים היינו מ"ש והנותרת מן המנחה יאכלו אהרן ובניו ואם האוכל יאכל בשתי אכילות כו' ואחת אכילת אדם. היינו שנמשך הגילוי על הנפש ממש. והוא ענין אהבה ויראה עילאין אהבה רבה דביקה ויראה עילאה דחכמה עילאה מה שאין בכח הנפש לבא לבחי' אלו כלל. וזהו ענין אכלו רעים. אך זהו ההמשכה שבבעלי תורה שתורתם אומנתם ולכן נקרא רעים. שתו ושכרו דודים. הוא בעלי עסקים שמתפרנסין כו'. שגם בהם נמשך הגילוי והרבה בחילא יתיר וכמו בבע"ת. ויש ב' בחי' יין. יין לבן ויין אדום יין המשמח ויין המשכר וזהו שתו ושכרו. אני ישנה מבהמ"ק. קול דודי דופק הוא ענין התעוררות וכמו קול שופר עורו ישנים וכן במ"ת ויחרד העם. והיינו האתעדל"ע לעורר אתעדל"ת שיהיו כל הבחי' עתה בעבודה כו' כנ"ל:

אני ישנה וגו' קול דודי דופק. ע"י משה (שהש"ר פ"ה) פתחי לי כמ"ש ופסח הוי' על הפתח. שראשי נמלא טל כמ"ש בת"י שליל א' דפסח נפתחים אוצרות טל. ולכן קבל יעקב הברכות ויתן לך מטל השמים בערב פסח. הנה אי' בזהר ויצא (קנ"ז ב') שכשיצאו ישראל ממצרים היו צריכים תחלה לאכול מצה שהיא לחם מן הארץ העליונה כדי שיהי' להם הבנה תחלה בבחי' ארץ העליונה מל' ממכ"ע כו'. כי אין התינוק יודע כו'. והיינו כדי שידעו ויכירו בבחי' אבא. אתה הוי' אבינו אתה. כי אתה אבינו (ישעי' ס"ג). בחי' אוא"ס שבחכ'. כי ע"י המצה משיגים קטנות דאבא שמאיר במל' כו'. והנה ע"י המצה באו לבחי' ארץ העליונה. ואח"כ אכלו המן שהוא לחם מן השמים כדי שיבואו להשיג בחי' היותר עליונה שלמעלה מעלה מבחי' ארץ עליונה. וביאור כ"ז הנה כתיב הנני ממטיר לכם לחם מן השמים כו' למען אנסנו הילך בתורתי. ולהבין למה הקדים המן לקבלת התורה למען אנסנו אם יוכל להיות קבלת התורה ואיזה שייכות יש לנסיון זה על התורה וגם מהו לשון הילך בתורתי הל"ל היקיימו תורתי. אך הנה זאת התורה היא בחי' אותיות. ס"ר אותיות כנגד ס"ר נשמות. והענין כי אותיות מלשון אתא בקר שהוא לשון המשכה מלמעלמ"ט מבחי' סוכ"ע בבחי' ממכ"ע. כי לכן נק' אותיות סוסים כי תרכב על סוסיך כו'. הענין כי עיקר פסוד"ז המזמור הללו את ה' מן השמים שמבואר תחלה בריאת עולמות עליונים והתחתונים ובסוף מסיימים כי נשגב שמו לבדו הודו על ארץ ושמים וירם קרן לעמו כו' לבנ"י עם קרובו כו'. והיינו שקיום העולמות הוא ע"י ישראל דוקא וכמארז"ל (שבת פרק ט' דפ"ח א') תנאי התנה הקב"ה עם מע"ב אם יקיימו ישראל התורה כו' שבנ"י ע"י עסק התורה ממשיכים בחי' קיום ויסוד בהעולם. וצ"ל זה. כתיב אתה הוי' לבדך את עשית את השמים כו'. אתה הא' מלא ה' ואת הב' חסר ה'. ואתה בה' ל' זכר ואת בלא ה' ל' נקבה כמ"ש רש"י ע"פ ואת תדבר אלינו כו'. (אתה בה"א קאי על עולם האצי' שבשם מאיר ה' פרצופים כח"ב ת"ת ומל'. ומ"מ לבדך לפי שהכל בבחי' ביטול לגמרי. ואת

הטבע כי הטבע נמשך רק משם אלקים היות העולמות אבל לגבי השפעה הפנימיות אין הטבע מסתיר כלל כו'. וזהו שמעשיהן של צדיקים שהוא ענין בהמ"ק נק' יום לפי שבו הי' מאיר פנימיות אלקות בהתגלות. אבל מעשיהן של רשעים שגורמים הגלות נק' לילה שאין נמשך כ"א חיצוניות כנ"ל ולכן כתיב על זמן הגלות ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא:

ב **והנה** זהו בדרך כלל. ולהבין בדרך פרט מהו ענין הגילוי אלקות שבבית המקדש. הנה ידוע שיש למעלה ב' עלמין. עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא. והוא ענין שם הוי'. י"ה עלמא דאתכסיא. ו"ה עלמא דאתגליא. והנה למטה באדם המדות והדבור נקראים עלמא דאתגליא לפי שענין הדבור הוא רק ההתגלות לזולתו וההתחברות של האדם עם חברו הוא ע"י הדבור דוקא וגם המדות ניכרים ומתגלים בהדבור כי אם הוא בכעס על חברו גם הדבור נשתנה בקול רגזן וכעס כו' ואם הוא באהבה גם הדבור ניכר בו מדת האהבה כו'. וזהו שהמדות והדבור נקראים עלמא דאתגליא לפי שהדבור הוא רק ההתגלות לזולתו והמדות ניכרים בהדבור (וגם הדבור נמשך מהמדות ע"י קול הבל הלב כו') אבל השכל והמחשבה א"צ להיות מתגלה לזולתו ויכול להיות רק לעצמו לבד ע"כ נק' עלמא דאתכסיא. והנה למעלה ג"כ המדות עליונות והדבור עליון דאצי' נק' עלמא דאתגליא. דהנה אור א"ס לאו מכל אינון מדות איהו כלל ולכן כדי להיות התפשטות החיות בעולמות הוא ע"י התלבשותו בהמדות דוקא. וזהו כי אמרתי עולם חסד יבנה. ולכן ששת ימים עשה ה' לפי שכנ"ל החיות נמשך מששה מדות דוקא. והמדות נמשך בהדיבור בעשרה מאמרות נברא העולם. וכיון שעל ידם הוא רק התפשטות החיות בעולמות ע"כ נק' עלמא דאתגליא שהוא רק חיות העולמות וכנ"ל במשל מהאדם. אבל חכמה עילאה היא למעלה מבחי' חיות העולמות כי חכמה עילאה היא כמו שהוא לבדו הוא גם אלו לא ברא העולמות כלל כו' משא"כ המדות חסד דין רחמים אינו שייך כ"א כשיש עולם נשמות ומלאכים על מי שיחול החסד וכו'. והגם דכתיב כולם בחכמה עשית הוא רק החכמה שמלובש במדות והוא רק הארה מעלם החכמה עילאה כו' וכמ"ש החסד אל כו' והל הוא נהירו דחכמתא. נהירו דוקא הארה בעלמא. וזהו שי"ה נק' עלמא דאתכסיא שהוא למעלה מהיות העולמות ואינו מאיר בעולם כלל כו'. וזהו מאד עמקו מחשבותיך. עומק הוא בחי' בלי גבול והיינו במחשבותיך דהו"ב בורא האו"ס שבלי גבול שלמעלה מבחי' היות העולמות המלובש בהמדות שהוא מה שנתלמצם להאיר בבחי' גבול ומדה כו'. וזהו ממעמקים קראתיך ה' שאם פגמו בהעולם והיינו בשם הוי' דז"א היות העולמות ע"כ צריך לתקנו ע"י המשכת שם הוי' מבחי' ממעמקים ב' עומקים דהו"ב כו'. והנה בבית המקדש הי' מאיר הגילוי מבחי' י"ה עלמא דאתכסיא. והאלה צ"ל מהו ענין הבראת השכינה בבהמ"ק הלא מלא כל הארץ כבודו כו'. והענין ידוע עד"מ מהתפשטות חיות הנפש בכל הגוף ואפילו בצפרני הרגל שהוא רק חיות לבד וכמו בבע"ח יש חיות. אבל העצמיות של הנשמה מה שנקרא נפש המשכלת ומדברת שהוא מה שלמעלה מבחי' חיות לבד איננה שורה אלא במוח לבד כו'. כמו כן עד"ז יובן דמה שמכה"כ הוא רק התפשטות חיות העולמות לבד ונמשך מבחי' המדות עליונות כו'. אבל בבית המקדש הי' מאיר התגלות בחי' חכמה עילאה שלמעלה מבחי' חיות העולמות שמהמדות כו'. ולכן נק' קדש הקדשים קדש מלה בגרמיה הוא בחי' חכמה עילאה וקדש הקדשים הוא בחי' וחכמה מאין תמצא כו'. ועתה נתבאר היטב ענין שבבית המקדש הי' מאיר פנימיות אלקות והיינו בחי' חכמה עילאה י"ה עלמא דאתכסיא. וזהו באתי לגני כו'. והנה בגלות אין השם שלם כו' שאין מאיר בחי' י"ה. כ"א רק ו"ה חיות העולמות כו'. וזהו הסתר אסתיר פני ביום ההוא כו'. ומ"מ יוכלו להמשיך להיות באתי לגני ע"י עסק התורה כי הנה אלפים שנה קדמה תו' לעולם פי' אאלפך חכמה אאלפך בינה שהם למעלה מבחי' כי אמרתי עולם חסד יבנה. ומשם נמשכה התורה וכמ"ש בזה"ק (ח"ב פ"ה ע"א) אורייתא מח"ע נפקת. ואחז"ל (פסחים נ"ד ע"א) ז' דברים קדמו לעולם. ואחת מהן היא התורה שנאמר ה' קנני ראשית דרכו. ועי"כ ע"י התורה יוכלו להמשיך ג"כ הגילוי מבחי' עצמיות חכמה עילאה. וזהו משחרב בהמ"ק אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה כו':

ג **והנה** המשכה זו שבבית המקדש הוא ע"י ג' דברים אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי כו' שהוא ענין קטרת וקרבנות. והנה קטרת הי' על מזבח הפנימי. וקרבנות מפרים ואילים וכבשים הי' על מזבח החיצון. והנה המזבח נק' לב. לבא דכל עלמא. והיכל קדש הקדשים נקרא מוחא דעלמא. ולכן הי' פרכת ביניהם כו'. והנה ב' מזבחות היינו ב' לבבות חיצוניות הלב ופנימיות הלב. והוא ענין ב' פעמים מס"נ. למסו"נ באחד. ובכל נפשך. והענין דלמסו"נ באחד נמשך מההתבוננות בבחי' אנת הוא חד ולא בחושבן ובי"ס הוי' לור עולמים ב' אותיות רק הארה ולכן כולא קמיה כלא חשיבי ומזה נמשך המס"נ ליכלל וליבטל במציאות בעצמותו ומהותו ית' ומס"נ זו זהו ענין פנימיות הלב שלמעלה מהשכל כו'. והנה מס"נ זו א"א להגיע כ"א הנש"א לבד לפי כי ישראל עלו במחשבה וחלק הוי' עמו וכמ"ש כי נשגב שמו לבדו ורק הודו כו' אך וירם קרן לעמו לבני ישראל עם קרובו דוקא. שיש להם רוממות קרן להרגיש הביטול שלגבי מהותו ועצמותו ית' ולבוא לבחי' מס"נ ממש. אבל הנה"ב א"א לו להתפעל מהתבוננות זו כלל כ"א רק בהתבוננותו בבחי' בשכמל"ו שהוא החיות של העולמות ואיך שכולם בטלים לגבי האלקות המהוה ומהווה כו' ע"כ יתפעל באהבה עזה לדבקה בו ית' ושלא להסיק עוד בתענוגי עוה"ז וכיסופין בעלין דיליה כו' והוא ענין חיצוניות הלב. משא"כ מס"נ דנפש האלקית נק' פנימיות הלב והוא במקום קטרת שעל מזבח הפנימי. וזהו קטרת לשון קשר כחד קטירא אתקטרנא. וזהו אריתי מורי שהוא ענין ריח. והנה ריח הוא דבר שהנשמה נהנה ממנו ולא הגוף. כי מהמאכל נהנה הגוף שע"י שנכלל בגוף האדם הוא מחבר חיות הנשמה בגוף אעפ"י שרחוקים זה מזה רוחני וגשמי. אבל הריח ענינו שממשיך תוספת חיות בהנשמה כו'. והנה למעלה איתא וכמה גופין תקינת לון. חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא ת"ת גופא כו'. אבל או"א"ס לאו מכל אינון

מדות

דהנה דיבור הוא השפלה והתגלות לזולתו. ומ"מ מלינו שהדבור הוא בחי' גבוה מאד כמארז"ל ע"פ מרפא לשון עץ חיים. כשלא קבל משה את התורה אמר כבד פה וכבד לשון אנכי. ומשקבל מיד אלה הדברים אשר דבר משה. הוי ע"י התורה זכה לדבור הס"ד מרפא לשון כו'. וגם אמרו רז"ל הרבה קבלתי מרבותי ומתלמידי יותר מכולם. דהיינו ע"י הדבור. והענין דאנו רואים שכשמשכיל איזה שכל במחשבה ואח"כ מפרשו היטב בדבור אזי נתוסף התחדשות בשכל. מה שלא השכיל תחלה. והיינו כי הדבור שרשו מקדמות השכל. ולכן ע"י הדבור נתוסף מקדמות השכל גילוי חדש בשכל. והנה משה הוא עלמות ח"ע כח מה ולכן הי' כבד פה לגבי אורייתא דבעל פה בחי' דבור העליון וגם לגבי אורייתא דבכתב שמבחי' מדות עליונות אבל ע"י התורה שזכה לדבור (ע' בלק"ת פ' עקב ד"ה ויאכילך פ"ג) אזי ע"י הדבור נמשך הגילוי מלמעלה מהחכמה כו'. וזהו גדול הוי' בעיר. כי באמת כתיב אני הוי' הוא שמי הארה בעלמא. אבל עלמות אוא"ס ב"ה הוא למעלה משם הוי'. ולכן כתיב אנכי הוי' שמבחי' אנכי נמשך להיות הוי' ע"י למלום כו'. וז"ש גדול הוי' ומהולל מאד התגלות אורו ית' ברבוא רבבות עולמות אין קץ כו' אבל ולגדולתו אין חקר שגדולת עלמות אוא"ס ב"ה שלמעלה משם הוי' לית מח' תפיסא בי' כלל. והנה כדי שיומשך בשם הוי' תוס' אור מעלמותו ומהותו ית' בחי' ולגדולתו אין חקר זהו ע"י התלבשות וגילוי שם הוי' בעיר אלקינו דבור העליון אזי נמשך בו הגדולה מעלמותו ית' שלמעלה משם הוי'. וזהו גדול הוי' בעיר כו' כפי' הזהר הנ"ל. ולכן ארז"ל ע"פ ויושע הוי' ביום ההוא שהישועה הוא בשם הוי'. וכן ע"פ נרננה בישועתך בישועתינו לא נאמר אלא בישועתך והיינו להיות גדול הוי' שיומשך בו תוס' אור מעלמותו והו"ע ש"ע נהורין. וזהו כמגדל דוד. מגדל הוא השרש ומקור הגדולה אשר משם נמשך להיות גדול הוי'. והיינו עלמות אור א"ס ב"ה שבכתר עליון כו'. ומה שנק' מגדל דוד כי דוד הוא בחי' מלכות עיר אלקינו דבור העליון וע"י הדבור נמשך הגדולה בשם הוי' כנ"ל נעוץ סופן בתחלתן המל' בכתר ולכן כמגדל דוד. ופי' כמגדל דוד לואר כי בלואר יש ג' אלה קנה ושט וורידין. והנה הקנה על ידו עובר מקור המים והליחות שבמוח ללב. וגם ממשיך עיון חכמה ושכל התורה שבמוח להיות נחקק בלב כמ"ש והיו הדברים האלה כו' על לבבך וכן בעבודה כח מה דחכמה והשגה דבינה שבמוח להיות מתגלים בבחי' פנימיות במדות הלב. ועי"ז נמשך התלהבות ורשפי אש האהבה כלה שארי כו' או ביטול שלמעלה מאהבה ע"י גילוי מה דחכמה. וא"כ ענין הקנה שהוא מחבר מוחין ומדות מלמעלה למטה. וורידין הוא העלאת הדם מהלב למוח מלמטלמ"ע שר הטבחי' והו"ע הזיית הדם העלאת ובירור נה"ב. ווושט שר האופים כי להם בחי' תורה לכו לחמו כו' ממולא להיות העלאה והמשכה. ובדרך כלל וורידין תפלה. וושט תורה. קנה מלות. ג' קוין. וע"י ג' בחי' אלה ממשיכים מעלמות אוא"ס ב"ה שלמעלה מהשתלשלות (ע' ביאור דונקדשתי בתוך בענין ג"פ קדוש). וזהו כמגדל דוד לואר שע"י הלואר כנ"ל ממשיכים התגלות בחי' כמגדל דוד כו':

באתי לגני וגו'. אמרז"ל במד"ר שה"ש (רפ"ה) ע"פ זה לגני לגנוני למקום שהי' עיקרי מתחלה ועיקר שכינה בתחתונים היתה הס"ד וישמעו את קול ה' אלקים מתהלך בגן (וכתיב ויניחהו בג"ע) חטא אדה"ר ונסתלקה שכינה לרקיע הראשון כו' עד נסתלקה לרקיע הז' כנגדן עמדו לדיקים שבעה והורידוה למטה כו' עמד משה והורידה לארץ ואימתי שרה שכינה עליה ביום שהוקם המשכן שנאמר ויהי ביום כלות משה כו'. וזהו באתי לגני והיינו במשכן ובבהמ"ק. אריתי מורי עם בשמי זה קטורת הסמים וקומץ הלבונה. אכלתי יערי עם דבשי אלו אברי עולה ואימורי קדשי הקדשים. שתיתי ייני עם חלבי אלו הנסכים (והיינו שע"י ג' דברים אלו קטורת וקרבנות ונסכים שהיו בבית המקדש ממשיכים להיות באתי לגני כמו בתחלת הבריאה). אגי ישנה מבית המקדש ולבי ער לבתי כנסיות ובתי מדרשות עכ"ל המד"ר. והיינו כמארז"ל (ברכות ה' ע"א) משחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה הרי זה מעין והארה מבחי' בהמ"ק ולכן עכשיו יוכל להמשיך להיות באתי לגני ע"י עסק התורה. ובזהר (ח"א ע"ז א' וכ"ד) פי' פסוק זה על מה דקוב"ה אתי לאשתעשעא עם לדיקיא בגנתא דעדן בכל פלגות ליליא (אחר שזוכר על החורבן) וזהו באתי לגני. והוא ע"י קול התורה שלומדים אחר חלות לילה כמ"ש העומדים בבית ה' בלילות וכן ע"י התפלה כמארז"ל (ברכות כ"ו ע"ב) תפלות כנגד תמידין תקנום. ולהבין זה כתיב אמר שומר אתא בקר וגם לילה דקאי על הגאולה שנק' יום והגלות נקרא לילה. והנה כתיב ויקרא אלקים לאור יום וארז"ל (מד"ר בראשית פ"ג סי' יו"ד) אלו מעשיהן של לדיקים. והו"ע ביהמ"ק דכתיב מקדש אד' כוננו ידיך. ולחשך קרא לילה אלו מעשיהן של רשעים. שגורמים גלות כו'. והנה למטה אנו רואים הפרש גדול בין יום ולילה. כי ביום מאיר בכל אחד ואחד פנימיות החיות בהתגלות והוא השכל והמדות ואפי' בבעל עסק הרי הוא עסוק בשכלו ומדותיו. אבל בלילה זמן שינה מסתלק פנימיות החיות ונשאר רק קיסטא דחיותא וכן מהשכל נשאר רק כח המדמה. והנה יש ב' מיני השפעות מאלקות ית'. א' בחי' הילוניות. היינו בחי' ואתה מחיה את כולם שהוא החיות של כל העולמות אשר מחיה ומהווה אותם בכל יום תמיד וזהו רק בחי' חילוניות מאלקות. והנה חיות זה הוא נוסתר בהעולם בבחי' הסתר והעלם כמ"ש אכן אתה אל מסתתר. והב' הוא השפעה מפנימיות אלקות והיינו להיות התגלות אלקות בעולם. וכמו התגלות מהות אלקות שבג"ע אשר מתענגים הנשמות תענוג נפלא מהמת השגתם כו' ולכן כתיב בג"ע ויטע ה' אלקים ובכל מעשה בראשית כתיב רק שם אלקים והיינו רק השפעה חילוניות להחיות העולמות אבל בג"ע השפעה פנימיות שנמשך משם הוי'. והנה בבהמ"ק הי' ג"כ השפעות פנימיות אלקות בהתגלות כמ"ש יראה כו' פני' הוי' אלקיך פנימיות דהוי' אלקיך ולכן הי' בו נסים היפוך

דהיינו בבחי' ובטובו מחדש בכ"י תמיד מע"ב. ובחי' הב' שהיא פרלוף בלם בע"ם ועומדת בכל קומתה רק עד החזה דז"א בבחי' אחור כנ"ל. דהיינו שיהי' בחי' מוחין ומדות בבחי' השגת ביטול הנ"ל. ולא רק בחי' המוגה לבד. ובחי' הג' שעומדת גם נגד ה' ראשונות דז"א מאחורי' דהיינו באחור כח"ב חו"ג דז"א. י"ל דהיינו שיומשך ע"י בחי' אהורייס הנ"ל במל' בבחי' הילוכיות גילוי הביטול דבחי' יחו"ע דז"א איך בהוי' אחד שהו"ק בטלים ג"כ ליחודו ית' ואין עוד דקמיה כל"ח כו'. ואין גילוי זה בפנימיות כ"א שהמוחין ומדות דנש"י יהיו בטלים בבחי' אחור והילוכיות הרלון לבד. וזהו ענין בחי' מדבר בנק' לכתך אחרי המבואר בתו"א פ' תלוה בד"ה זכור ע"ש היטב בנק' זה שהעבודה בבחי' אחור והתכפיא שכופה א"ע ועושה בחי' רלון ליבטל ביחודו ית' ונקרא לעשותה לאהבה. ועי' בע"ה בער הנ"ל בבכל מכך המדבר הי' אב"א בבחי' ג' הנ"ל. וענין יחוד ממש פב"פ מבואר שם ג"כ בענין דבש מתיקות אהבה בתענוגים בחי' התהפכא ממש. והנה בתו"א בד"ה כי אברהם לא ידענו מבואר ההסבר מה שבזמן הגלות המל' מקבלת מוחין מאו"א עלמן שלא ע"י ז"א. וגילוי זה הוא רק בבחי' המוגה לבד. ומ"מ זהו והאי ע"ד לדיק באמונתו יחי' (ולכן א"ש מה שעי"ז נתקנת להיות פב"פ). והראי' מהנס דאסתר אעפ"י שנתלבש בטבע. מ"מ נראה בחוש שכל הסיבות היו רק למעלה מהטבע כמ"ש בתו"א ע"ש. והיינו שיהי' בנש"י המוגה שלימה באוא"ס שבה"ע שלמעלה מהביטול דז"א. ועי"י המוגה זו הי' התקשרות נש"י בעלמות א"ע ממש ע"ד שלמעלה ואני תפלה. ואח"כ כ' שעי"ז יוכל לבא לאהוי"ר בחי' פב"פ. ואין מובן למה כו'. אך היינו מ"ש בפע"ה בער הפורים בתחלתו בבחי' זו שהמוחין דאו"א ניתנין בנוק' שלא ע"י ז"א זהו אחר בחי' אב"א (בבחי' הג' הנ"ל) וצריכה לחזור להיות פב"פ לכן נמשכים מוחין דאו"א עלמן במל' ונתקנת פרלופה ועי"ז תוכל לחזור פב"פ. וזהו כוונת הלבון בתו"א כי כל נילוץ כו' אלקי אביו בעזרו אף קודם בנסנה בבחי' פנים ע"ם בתורה אור:

כמגדל דוד צוארך בנוי לתלפיות וגו'. פי' רז"ל בברכות דף למ"ד ע"א אל בכל פיות פונים בו שנאמר והתפללו דרך ארלם והתפללו אל הבית הזה כו' ע"ש. והיינו שהמתפלל לריך לכוון תפלתו כנגד א"י וירושלים וקדה"ק. ולהבין מהו כמגדל דוד. הנה ארז"ל בר"ה דל"א ע"א. בבני מה היו אומרים גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו ע"ש שחילק מעשיו ומלך עליהם ופירש"י ז"ל הבדיל רקיע בין עליונים לתחתונים ונתעלה וישב במרום דוגמת שכנו בעירו והר קדשו עכ"ל. פי' כי מתחלה הי' מים במים שמים עליונים ומים תחתונים היו מעורבים יחד ולכן כתיב ורוח אלקים מרחפת ע"פ המים. מרחפת דוקא ולא השראה גמורה אבל ע"י הרקיע שהבדיל המים עליונים להיותם מעל לרקיע ואזי נתעלה וישב בחי' השראה גמורה. וזהו חילק מעשיו ביום שני. ועד"ז ג"כ הבדיל וחילק הקב"ה את א"י מכל ארלות להיות עיקר השראת שכינת עוז ית' בא"י דוקא. וזהו גדול הוי' כו' בעיר אלקינו הר קדשו דוקא. ולכן היו אומרים מזמור זה ביום שני כו'. וביאור זה הנה מים מגדלים כל מיני תענוג. וכן במקור המים והליחות שבמוח שורש כח השכל וכח התענוג שבנפש. וכך למעלה מים עליונים הם מקור השפעת תענוג אלקות בג"ע (ע' בלק"ת פ' שלח ד"ה ענין הנסכים פ"ג והיינו בחי' ה"ע שממנה נמשך גילוי אוא"ס ב"ה בבחי' בינה. שהוא ענין הבנה והשגה בהאור ואזי הוא עיקר התגלות התענוג ובינה נק' עוה"ב שהוא התענוג מהשגות הארת אוא"ס ב"ה. וזהו ביו"ד נברא העוה"ב). ומים תחתונים הם מקור השפעת תענוגים הגשמיים (ע' בלק"ת פ' ואתחנן ד"ה שמע ישראל בתחלתו) והיו מעורבים יחד. עד"מ הבית של יין כשהיא מעורבת עם השמרים אין היין ללול והשמרים אינם גסים כ"כ. אבל כשהשמרים נופלים למטה אז היין נעשה ללול והשמרים נעשים גסים מאד. כך קודם ההבדלה הי' מים במים ואחר ההבדלה מים עליונים נתעלו בתכלית הרוחניות ומים תחתונים נתגשמו. ולכן קודם ההבדלה כתיב ורוח אלקים מרחפת. בבחי' מקיף. אבל אחר ההבדלה נתעלה וישב במרום ע"ד הוי' בחכמה שאור א"ס ב"ה שורה בחכמה עילאה בפנימיות כו' והוא ענין המים עליונים. וזהו ענין חילק מעשיו ביום שני. ועתה נ"ל ענין מה שחילק והבדיל א"י מכל ארלות. דהנה כתיב אי לך ארץ שמלכך נער אשריך ארץ שמלכך בן חורין. פי' הו"ל מקבל מבחי' נער. והוא מ"ש נער הייתי וגם זקנתי. וארז"ל שרו של עולם אמרו. ומה שנק' בחי' נער היינו כי בנער הוא אותן האברים כמו בגדול ורק שהם בקטנות וכן המוחים מלומלמים אלו מאד משא"כ באדם הגדול האברים גדולים יותר וכן המוחין שלו הם בתכלית הגדלות. והנה למעלה המדות דאצילות הם בלי גבול כי החסד הוא א"ס וכן הגבורה כו' וגם המוחין שבהם הו"ע התגלות עלמות אור א"ס ב"ה הבלי גבול (ע' וידבר) ולכן נקראים בחי' אדם. כמ"ש ועל הכסא דמות כמראה אדם כו'. אבל המדות דיצירה הם בבחי' גבול ממש וגם המוחין אשר מלובש בהם מלומלמים מאד (בבחי' ים ובטל ע"י העלם הפרסא) ולכן נקרא נער ושרו ש"ע על ידו הוא ההשפעה בבחי' גבול ממש וממנו מקבלים הע"ם אשר מהם נמשך ונשפע כל השפעת עוה"ז הגשמי. וזהו אי לך ארץ כו' כי לפי שההשפעה נמשך מבחי' נער ע"כ מסתתר השפע בהע"ב. עד שנראה רק טבע עולם כמנהגו כו'. וזהו אותותינו לא ראינו. אבל א"י מקבל ההשפעה מהמדות דאצילות שהם בחי' א"ס בלי גבול והו"ע שם הוי' כנודע. ולכן אין מסתתר השפע בהע"ם. ולכן הי' אותות ומופתים היפך הטבע כו'. וזהו אשריך ארץ שמלכך בן חורין (ז"א הוא בן הבינה שנק' עלמא דחירו). וזהו גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו דוקא שהוא ענין מה שהבדיל את א"י מכל הארלות שחו"ל מקבל ההשפעה רק מבחי' נער שרו ש"ע. אבל א"י מקבל ההשפעה משם הוי'. ולכן היו אומרים מזמור זה ביום שני:

ב **ובזהר** פי' גדול הוי' כו' בעיר. אימתי גדול הוי' כשהוא בעיר דוקא. כי עיר אלקינו הוא כללות הלירופי אותיות דיבור העליון וכשמתגלה אור שם הוי' בעיר כו' אזי נעשה גדול הוי' כו'.

דהנה.

דהו"ב הוא גילוי עתיקא כו'. ועי' בד"ה ביאור ע"פ אני ישנה). וע"י התעוררות בבחי' אהבה בתענוגים שמבחי' להשתכלה הוא עליית בנוק' בבחי' חב"ד דאצי'. ואז נק' יונתי ע"ש עיניך יונים כו'. וכמו שהוא בבחי' אהבה כך הוא בבחי' הביטול שהוא גילוי הביטול עליון שמראים דהו"ב כו':

ה **תמתי**. הנה אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. וא"כ יש פגם למעלה בכל הג' בחי' הנ"ל. ואפי' כשהוא שלם במחדו"מ. יכול להיות שאין ההתעדל"ת בשלימות כדבעי. וז"ש חבקוק שמעתי שמעך יראתי. כמבואר בארוכות ע"פ בהעלותך. וכדי להשלים כל הפגמים הוא ע"י המשכה וגילוי מבחי' אנת הוא שלימותא דכולא א"ס בעצמו שלמעלה אין קץ מבחי' ה"ע. וזהו ויעקב איש תם. והיינו ע"י שהוא בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה (ולכן יושב אהלים שמחבר הו"ב יחד). וזהו תמתי שעושה שלימות למעלה כביכול ע"י המשכה מבחי' שלימותא דכולא. ובעבודה להגיע לבחי' זו הוא ע"י רעו"ד בכל מאדך. והנה בזמן ביהמ"ק היו באים כנס"י לגילוי כל הבחינות הנ"ל. גם לבחי' תמתי. ע"י היכל קדה"ק שהי' שם התגלות אלקות וע"י שהיו עולים בג' רגלים בקידה והשתחואה השיגו גם בחי' רעו"ד בחי' תמתי (עי' בביאור דאלו פינו בסופו. ועי' ביאור שע"פ מהלכים בסופו דנשמת היכל קדה"ק הוא התכוללות כחב"ד דאצילות. ובסמיכת גאולה לתפלה הוא עלי' היכל קדה"ק דבריאה בהיכל קדה"ק דאצילות שהוא בינה הכולל ג"ר ע"ש. ולכן א"ש שהיו באים לבחי' תמתי שהוא המשכת גילוי מבחי' כתר עליון ע"י היכל קדה"ק כו'. ועי' ביאור ע"פ שבת שבתון בסופו. ועי' בלק"ת פ' ברכה בד"ה מזמור שיר חנוכת הבי'. גם בד"ה אשר יאמר כו' יראה כו'). אבל המרגלים בהטאם שלא רצו ליכנס לארץ ישראל היו צריכים לבא לבחי' הנ"ל על ידי המדבר דוקא. וזהו במדבר הזה יתמו. דהנה כתיב (דברים ה' ט"ו) המוליכך במדבר כו' נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים. פי' מים הוא המשכת והתגלות אלקות ע"ד שעלמא דאתכסיא שם התגלות אלקות נק' ים ועלמא דאתגליא נק' יבשה. ולכן משה שנמשך מעלמא דאתכסיא כתיב בו כי מן המים משיתהו. וז"ש (משלי למ"ד ט"ז) ארץ לא שבעה מים. וז"ש (ישעי' י"ב) ושאבתם מים בששון ואחז"ל (ירושלמי פ"ה דסוכה ה"א) שהיו שואבים רוח הקודש ונבואה שבחי' זו הוא המשכת וגילוי ה"ע ונק' בלשון הפסוק ושאבתם מים כו'. וזהו וצמאון אשר אין מים שאין שם גילוי אלקות כלל. והנה כתיב (תלים ס"ג) מזמור לדוד בהיותו במדבר כו' צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ ציה ועיף בלי מים. כמו עד"מ בגשמיות במקום שאין תקוה למים שם הצמאון גדול יותר. וכך באלקות דוקא במקום ההסתר לגמרי יהי' שם הצמאון גדול ביותר שאת. וע"ד דוגמא מענין צדיקים ובע"ת. שבע"ת שנפרש מהרע שלו וזדונות נעשו כזכיות הנה הוא בא להיות יתיר יותר מצדיק גמור. וז"ש (שיר ח') מי יתנך כאח לי כו' אשקך כו'. שבזמן ביהמ"ק הי' כאח לי כל הד' בחי' הנ"ל. משא"כ בזמן הגלות אשקך כשיקין פנימיות האהבה. וזהו ומדברך נאוה ל' דיבור וקאי על עסק התורה. ופי' מדבר היינו שנדבר ממילא בחי' ואבים דברי בפיך כעונה אחר הקורא. ועוד דקאי על דיבור התפלה. ומה שנק' מדבר ל' שממה וביטול היינו כי ביטול העולמות וביטול הנפש במציאות בהילא יתיר נק' זה מדבר וזהו ומדברך נאוה. וזהו איה ה' אלקיך המוליכך במדבר. שדוקא במדבר נמשך גילוי בחי' איה שהוא גילוי עצמותו ממש. עד"מ מלך בו"ד שמקרוב אינו מראה גדולתו כ"א ברחוק מקום יותר שם מראה התפשטות גדולתו יותר. וזהו שהתגלו' בחי' איה הוא במדבר דוקא ע"י ומדברך נאוה מלמטה למעלה כנ"ל. וזהו במדבר הזה יתמו שבחי' תמתי רעו"ד הנ"ל באים לזה ע"י המדבר. וזהו ג"כ מי זאת עולה מן המדבר. מי הוא עלמא דאתכסיא. וזאת הוא עלמא דאתגליא (מי ברא אלה ת"ת דאימא כתר דז"א). והתחברות מי לזאת הוא מן המדבר דוקא בחי' ומדברך נאוה:

וביאור הענין שהיו באים לבחי' תמים תהי' כו' ע"י א"י. בחי' זו בנפש הוא רעו"ד בכל מאדך כו'. ובחי' זו למעלה במל' הוא שתקבל המשכה וגילוי בחי' כתר כו'. וע"כ מה שהיו באים לזה ע"י א"י. הענין כמ"ש בע"ח שער מיעוט הירח פ"ב איך שבזמן בית ראשון היה בחול המל' פב"פ בבחי' ו' כו' ע"ש. דהיינו שהיתה פרצוף שלם מי"ם עומדת פב"פ נגד כל קומת ז"א גם נגד חב"ד שבו זולת הכתר שלו למעלה כו'. ומקבלת הארת הכתר ע"י ז"א כו'. וא"כ הו"ע ג' בחי' דאהותי רעיתי יונתי. שמבואר לעיל שהם ג' עליות דנוק'. הא' נגד נה"י דז"א. הב' נגד חג"ת דז"א. הג' נגד חב"ד. והא"כ ע"י שהיו עולי רגלים היתה מקבלת ג"כ הארת גילוי הכתר ביותר הרבה כו' (וקבלתה הוא ע"י ז"א דוקא כמ"ש בע"ח הנ"ל ע"ש) וגרם חטא המרגלים שהיו צריכים לבא לבחי' זו ע"י המדבר דוקא שהוא ע"י הגלות. כי מדבר הוא נחש שרף כו' שהמדבר עצמו הוא ק"נ שהיא מקור הג"ק הטמאות כו'. ולכן נק' צמאון אין מים שאין שם גילוי אלקות כלל. (באמת ענין הכוונה דבחי' אין מים קאי גם על בחי' המל' היורדת בבי"ע שלא יש בה היחוד אפי' עם נה"י דז"א והיא בבחי' דעת תחתון). ועל ידי ירידת המל' למטה בסוגה לברר כו' בזה לבחי' הצמאון בהילא יתיר בחי' בכל מאדך מצד העלאת מ"ן מהבירורים דתהו כו'. עי' בביאור ע"פ במדבר ובביאור ע"פ שחורה אני כו' ע"ש שאז נק' כלה. וע"י העלאת מ"ן מבירורים דתהו נמשך המשכת מ"ד גם מבחי' כתר עליון. וזהו ענין איה כו' ג"ר בחי' סגולתא כו' (ולכן זהו חטא שצריכה לבא לבחי' זו ע"י גלות דוקא שהוא הירידה למטה בק"נ. משא"כ בזמן הבית היתה העלי' מלמטלמ"ע. כסדר ל' הפסוק כנ"ל. גם בזהו ענין בע"ת. וע"י א"י הוא בחי' צדיקים גמורים שיש בהם מעלה יתירה. עי' ע"פ מי יתנך כאח בביאור ע"ש. והיינו שהצדיקים ממשיכים ע"י עבודתם ההתגלות למטה כו'):

ענין ג' בחי' שיש בבחי' אב"א המבואר בע"ח שער מיעוט הירח פ"ב. י"ל כך. בחי' הא' שהיא נקודה אחת דהיינו בחי' מל' שבה לבד עומדת תחת היסוד דהיינו באחור היסוד. זהו רק בחי' המוגס לבד בבחי' התהוות השפעת הוית העולמות תמיד מאין ליש

דהיינו

היא למעלה שאעפ"י שנעשה התעוררות הבינה שמאיר פנימיות אלקות שהוא התחברות ב' דעות הנ"ל מ"מ צ"ל עוד בחי' רעיתי פרנסתי כמארז"ל (זח"ג ז' ע"ב) ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים. וכתיב (משלי ט' ד') לכו לחמו בלחמי. שהתורה היא בחי' לחם למעלה. דהנה וכמה גופין תקינת לון דקאי אפי' על בחי' חכמה וחסד. וכמו שאין יחוד והתחברות לגוף הגשמי עם חיות הנפש הרוחני כך אין ערוך והתחברות בחי' הכ' וחסד אל אור א"ס ב"ה וצ"ל בחי' המחבר כו'. וזהו ענין התורה שנק' לחם שכמו שלחם מקיים חיבור הנפש בגוף. כך דיבור ועסק התורה מקיים התחברות אא"ס בהכלים שנק' גופין וכמארז"ל (ילקוט איכה רמז תתרל"ד) הקב"ה קורא ושונה כנגדו כו'. וזהו הקב"ה יושב ועוסק בתורה. שיכה הו"ע השפלה שמשפיל א"ע א"ס ב"ה ומתלבש בתורה בחי' חכמה וחסד. ונמצא שרעיתי פרנסתי הוא ע"י דיבור התורה :

יונתי. הנה יונים כל התענוג שלהם הוא ע"י הסתכלות דוקא כמ"ש עיניך יונים. ובחי' זו בנפש הוא כמ"ש עיני תמיד אל ה'. היינו שכל ענין ההתבוננות הנ"ל בתפלה. איך כי בי"ה ה' נור עולמים רק שתי אותיות כנ"ל. והכל בטל לגמרי כו'. יהי' התבוננות זו בבחי' ראי' ממש. כמ"ש (ישעי' מ') וראו מי ברא אלה. הרי ששייך ראי' בהתבוננות. רק שזהו בהתהוות העולמות מאין ליש בחי' יחו"ת וד"ת. וכמו"כ יכול להיות זה גם בבחי' יחו"ע וד"ע. שיותפש ויוקלט ההתבוננות כאלו רואה ממש. וז"ש ועיניו מאירות כשמש וכירח. שמשקיפים שיהי' ראי' בבחי' שמש יחו"ע כמו בירח יחו"ת. וזהו להסתכלא ביקרא דמלכא בראיה זו היא בחי' אהבה בתענוגים כו'. ובכלל זהו בחי' תפלה מחשבה. וההפרש בין בחי' זו דיונתי לבחי' אחותי. שנת"ל שההשגה והתבוננות שבק"ש יתקיים כל היום. אך זהו רק בבחי' במיעוט השגת המציאות. אבל בחי' יונתי שנת' כאן זהו ראי' והשגת המהות. והו"ע יחוד הו"ב כמ"ש בס"י הבן בחכמה וחכם בבינה. וכמו"כ יש הפרש באהבה. שהאהבה שמבחי' במיעוט והתבוננות היא אהבה כרשפי אש מלמטלמ"ע. והאהבה שמבחי' ראי' שהיא אה' בתענוגים היא מלמעלמ"ט :

והנה איתא בכתאריז"ל דג' מדרגות אלו דאחותי רעיתי יונתי היא ג' עליות במל'. אחותי העליה לבחי' נה"י. רעיתי נגד הג"ת. יונתי נגד חב"ד. והענין כי באצילות גופא יש בי"ע. נה"י זהו עשי' שבאצי' שהם בחי' כלים לבד כמשי"ת. ולכן העלי' של המל' נגד נה"י הוא ע"י מעשה המצות. והוא מב' טעמים. א' כי נה"י הוא עשי' דאצי' כנ"ל. והב' כי נה"י הם כלים. ומצות רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא גם כן בחי' כלים. ורעיתי בחי' קול ודיבור התורה עי"ז העליה של המל' נגד הג"ת יצירה שבאצי' כידוע דמחשבה ודיבור הם בריאה ויצירה העלם וגילוי. על כן ע"י הדיבור דתורה העלי' לבחי' יצירה שבאצי' שהוא הג"ת. כי דיבור נמשך מהלב בחי' מדות. יונתי בחי' מחשבה דתפלה העלי' דמל' נגד חב"ד בריאה שבאצילו'. והנה שנת"ל דרעיתי פרנסתי הו"ע ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים המשכת מוחין. אך זהו ההמשכה במדות דוקא. ועוד כי אף שנמשכים כל הג' מוחין אבל העיקר הוא מסבינה כמ"ש כונן שמים בתבונה. משא"כ יונתי העלי' לעצמיות חב"ד. וביאור הענין הנה בגלותא הרי כנס"י בחי' מל' דאצילות היא בבחי' ירידה והתלבשות במל' דבי"ע. וע"כ היא רק בבחי' יחו"ת ד"ת. שהוא איך שהיש בטל כו'. משא"כ למעלה בכלים וספירות עילאין דז"א דאצילו' הוא בחי' יחו"ע ד"ע אין וביטול לגמרי ורק למעלה הוא יש כו' וזהו"ע דאתתריכת אמא כו' וענין דליכא יחוד כו'. והנה כשמאיר במדת מל' גילוי ד"ע בחי' אין ממש כמו שהוא בכלים דז"א כו'. זהו"ע יחוד זו"נ וזה נק' בלשון הפסוק אחותי (ועפ"י ל' קבלה עליית הנוק' בנה"י דז"א כו'). ולהיות יחוד זה הוא ע"י עשיית המצות. והנה ידוע שיש אורות וכלים. והאורות הם בחי' הא"ס שבהספירות בחי' הפנימית דספי'. ועפ"י ל' קבלה הוא העצמות המתפשט תוך הספירות. והנה האורות המתפשטים הוא בחי' הארת החכמה בכלים כנודע כ"ז. ומובן שבודאי אין ערוך כלל בחי' אין וביטול שבכלים וספירות עצמן לבחי' האין וביטול שבהאורות בחי' ח"ע. וכמו שאין ערוך הגוף לנשמה. כי חכמה כח מ"ה אין אנותי. כמו קודש שנברה"ע כו'. והנה כיון שהאורות מבחי' ח"ע מלובשים בהכלים הרי ע"כ יש בהכלים גילוי הביטול העליון של האורות כנודע דאיהו וגרמוהי חד בהון. ובחי' מל' כשעולה ומתייחדת בכלים דז"א להיות מאיר בה האין שבכלים מ"מ לגבי האין של האורות שאין מאיר בה היא בבחי' יש וד"ת כו' ובבחי' פירוד. והנה ע"י קול ודיבור בתורה שממשיכים עי"ז גילוי והמשכת ח"ע עצמה בז"א. שאז נק' רעיתי פרנסתי כו'. עולה המל' עוד יותר שהוא להיות מאיר בה גילוי האין וביטול של האורות שהוא אור הבא עילאה. ועליה זו נק' עפ"י קבלה שהיא כנגד חג"ת דז"א. ומה שי"ל דענין עליה זו הוא רק להתייחד עם בחי' המוחין דז"א שהוא אור הבא שבז"א א"כ מה שייך עלי' זו להג"ת דוקא ולא לנה"י. כ"ל שיובן זה ממה שנת' בלקו"ת פ' משפטים ד"ה לבאר ענין המשכות רפ"ג. ענין שמו"ה נק' בדי ערבות שאין בהם טעם כו'. שהוא גילוי חכ"ע. כי עיקר גילוי חב"ד בחג"ת דוקא ע"ש. והנה ידוע דלא כל עצמיות ח"ע מתפשטת להאיר בחג"ת דז"א. כ"א רק בחי' נובלות לבד. ובפע"ח כת'. הובא בלקו"ת בביאור ע"פ שבת שבתון דיוכ"פ. שרק נר"נ דאבא מתלבשים בז"א משא"כ ח"י כו'. ומבואר שם בהתורה רפ"ב דלפי שהביטול דח"ע עצמה הוא נורא מאד וא"א להתגלות בשום כלי וספירה ע"ש. שהוא רק כמו בא"ס ב"ה הוא אחד האמת. וא"כ כמו שאין ערוך בחי' הביטול של הכלים דז"א להאורות דז"א שמבחי' נר"נ דאבא עד שזה גופא וזה נשמתא כו'. כן ויותר מכן אין ערוך הביטול שבנר"נ דאבא המתפשטים בז"א לעצמיות ופנימיות ח"ע בחי' ח"י כו'. שהוא בחי' סוכ"ע דאצי'. ולכן יש עוד עליה לנוקבא דאצי' שהוא כנגד חב"ד דאצי' עצמן. והנה ח"ע הוא בחי' ראיה ולכן הביטול דח"ע עליון על כל העולמות כמ"ש בד"ה להבין המאמר וכד אנת תסתלק כו' ע"ש. ובנפש הוא בחי' להסתכלא ביקרא כו' בחי' ראיה ממש איך שא"ס ב"ה הוא למעלה עד אין קץ כו'. ומראי' זו נמשכת אהבה בתענוגים כו'. שלמעלה מבחי' אה"ר (ועי' בד"ה משכני אה"ר בז"א. וא"כ אהבה בתענוגים בהו"א. לפי שבראיה

דהו"ב

ובעולם העשי' הוא ג"ע הארץ. שהוא ממוצע בין גשמיות לרוחניות. וא"כ עוה"ב היינו שפנימיות העולמות בכלל נקרא עוה"ב. ותענוג זה שרשו הוא רק אות יו"ד דשם הוי'. ועוה"ז כולל כל העולמות בחיצוניותן שמקבלים חיותן מחיצוניות אלקות שנמשך מאות ה'. כי בעולמות אפי' בעולם הבריאה הוא רק ידיעת והשגת המציאות הידוע מציאותו כו'. וג"ע הוא השגת המהות כו'. וע"כ הוא תענוג אין קץ כנ"ל. ונמצא שכללות השפעות הנ"ל דפנימיות וחיצוניות נמשכים רק משני אותיות דיו"ד ה'. והנה אנו רואים ביטול דשתי אותיות לגבי כללות כח הדיבור וכ"ש לגבי כללות כח המחשבה וגם המחשבה עצמה רק לבוש לעצמות הנפש. וכמו"כ יובן למעלה שב' אותיות די"ה אינן תופשים מקום ואין נוגעים כלל בעצמותו ומהותו ית'. וע"כ אף שיש שינוי בשם הוי' דלתתא שהוא בי"ה אין זה נוגע כלל לעצמות אוא"ס הוי' דלעילא. שהרי פסיק טעמא בינייהו. ולכן אני הוי' לא שניתי. וזהו לא יטוש כו'. שומר ישראל. ישראל הוא שם הוי' כי שרית עם אלקים וכדאיתא בזהר (וישלח קע"ד א') דב' שמות יעקב וישראל הם נגד השני שמות הוי' אלקים. ושומר ישראל הוא על הוי' בחי' מקיף הוי' דלעילא. ובבחי' זו הוא לא ינום ולא יישן :

ג **והנה** ע"י עבודת האדם למטה להמשיך התגלות אלקות בנפשו כמו"כ פועל למעלה שלא יהי' שינה כ"א התגלות פנימיות אלקות. כי אעפ"י שבגלות כתיב ואין אתנו יודע כו'. זהו שהדעת הוא בהעלם. אבל מ"מ ישנו בנש"י וע"י עבודה בק"ש התבוננות ודעת ה' איך שהוי' אחד דכולא קמיה כל"ח ורק שתי אותיות כנ"ל ובהעמקת הדעת בזה כמ"ש בתניא יגיעת הנפש ויגיעת בשר כו' יוצא הדעת מההעלם לידי גילוי להיות נמשך ומתפשט ללב שזהו עיקר המכוון כמ"ש והשבות אל לבבך ויהי' ואהבת כו' אהבה עזה כרשפי אש להכלל ולהבטל באחדותו ית' כו'. וזהו ענין אם כיון לבו יצא שצ"ל כוונת הלב דוקא (ע' ע"פ ותשב באיתן קשתו בענין בעלי חיים ע"ש) ונמצא שממשיך התגלות שכלו ודעתו במדותיו עד שיהיו כל מדותיו לה'. וא"כ בשמו"ע אומר ברוך אתה הוי' כו' עי"ז גורם למעלה להיות התעוררות מהבינה שיומשך התגלות מוחין שהוא גילוי פנימיות אוא"ס ב"ה בהמדות דז"ק ויהי' יחוד קוב"ה ושכינתי' כדי שיהי' עי"ז התגלות פנימיות אלקות בעולמות. וזהו ולבי ער ע"י תפלה. כי באמת כל המדרגות ישנם גם עתה בזמה"ג רק שבזמה"ב הי' מאיר הדעת אמיתי מלמ"ע בלי יגיעה ועבודה. והעבודה הי' אז רק בחי' עליות בבחי' גדלות המוחין כמ"ש ולתבונתו אין מספר. ועכשיו צריך לזה עבודה. וכתיב ולעבדו בכל לבבכם איזה עבודה שבלב זו תפלה. שע"י תפלה נמשך זה. וגם ע"ז נמשך כח מלמעלה וכמ"ש המעורר ישנים והמקיץ נרדמים. וזהו ג"כ מ"ש קול דודי דופק כו'. והו"ע מ"ש בזהר תרומה (קל"ד א') הכי מכרזי מאן בעי למחמי ביקרא כו' ע"ש ותרעין וכוון פתיחן וכ"ה באגה"ק סי' כ"ד. וזהו קול דודי דופק. קול הוא המשכה מהעלם אל הגילוי שהוא התגלות הפנימיות להיות פתחי לי אחותי כו' פי' אחותי הוא חיבור ל' איחוי אלכסנדרית ול' גדילים באחוה כנאמר על ערבה דפי' אחוה היינו ההתחברות וכך פי' אחותי הוא התחברות ההפכיים.

כי מה שבחלום יש שני הפכים בנושא א' הנה באמת הם הפכים לגמרי ואין מתאחדים כלל רק שמצד כח המדמה הם בנושא א'. אבל בעבודה הכוונה שיתחברו באופן שיתאחדו לגמרי שלא יהיו הפכים כלל. זהו ענין אחותי. וביאור ענין ההפכים מהו למעלה באלקות הוא עפמ"ש כי אל דעות הוי' ב' דעות שמלמעלה למטה איך קמיה הנה הוא ית' היש האמיתי ומה שלמטה הם כלא ואין שבטלים במציאות ומה שלמטה יותר הוא יותר כלא. ומלמטה למעלה שהוא הדעת דנבראים הנה למטה נראים העולמות יש ודבר ומה שלמעלה הוא אין שאינו מושג. וזהו ב' הפכים. ובכלל ד"ע הוא באצילות. וד"ת בבי"ע. וגם מל' מקור נש"י מצד ירידתה ע"י גבורות וצמצומים היא ג"כ בבחי' ד"ת רק ביטול היש לאין. אך התחברות ב' דעות שיהי' מלמטלמ"ע הדעת דנבראים ונש"י ג"כ כמו מלמעלמ"ט איך קמיה שלמעלה היש זהו ענין אחותי. ועי"ז ממילא הוא חיבור ב' הפכים דחלום הנ"ל להיות אחר התפלה כמו בעת התפלה. והנה כדי לעשות התחברות זו הנה הוא ע"י מעשה המצות. דהנה כל המצות שהם בגשמיות כמו ציצית ותפילין וצדקה הרי הם בבחי' יש ופירוד. ושרשם למעלה מה שהקב"ה עושה צדקה שהו"ע ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה שדרך הוי' זהו הצדקה שלו. וכן מה שהקב"ה מניח תפילין ומתעטף בציצית הנה הם אורות עליונים מבחי' יחו"ע וד"ע כמו שלמעלה היש ולמטה אין כו'. והנה כל המצות שלמעלה מלובשים המה ממש במצות שלמטה שהם בבחי' יש כו' שנתנו דוקא בבחי' ד"ת (עד"ה ביום השמיני שלח). הרי שבמצות יש התחברות דשני הפכים הנ"ל. והיינו לפי ששרש המצות הם תר"ך עמודי אור דכ"ע כמו העמוד שמחבר גג עם הארץ כו'. כך הם עמודים שמחברים מעלה ומטה כו'. והנה תר"ך הם ב"פ יש שהם שרש לב' דעות הנ"ל שיש העליון הוא שרש לבחי' ד"ע ויש הב' הוא שרש ומקור להתהוות דעה תחתונה כו'. ולמעלה בכ"ע כולא חד כו'. שכלולים שם יחד כו' ע"כ נמשך מזה הכח במצות להיות בהם ועל ידם התחברות דשני הפכים כו'. ולכן בחי' אחותי הוא ע"י קיום המצות מעשיות. וזהו בן פורת יוסף בן פורת עלי עין. פורת אותיות תופר שתופר ומחבר ב' דעות הנ"ל כי ההמשכה למטה הוא ע"י יוסף צדיק יסוד עולם כי כל בשמים ובארץ דאחיד כו'. שמים ז"א יחו"ע ד"ע ארץ מל' יחו"ת ד"ת והיחוד כי כל בחי' יוסף. וע"כ נק' תופר. וזהו עלי עין שההתחברות הוא מבחי' עלי עין. עין בעין נראה אתה וגו'. הוא ג"כ ב' דעות הנ"ל אשר עין שמלמעלמ"ט הוא עין דיחו"ע והעין שמלמטלמ"ע הוא עין דיחו"ת וע"כ התחברותם הוא מבחי' עלי עין. ופורת ג"כ אותיות פותר פתרון החלום שיתחברו ההפכים כו'. ונמצא שבחי' אחותי הוא ע"י מעשה. וזהו שארז"ל (מד"ר שה"ש פ"ה סי' ג') על פתחי לי אחותי פתחי לי כחודה של מחט כו'. שע"י מחט הוא תפירה והתחברות כו' :

ד **רעיתי**. הנה עד"מ כשמתעורר האדם משינתו שמאיר פנימיות הנפש מ"מ צריך למאכל להיות התחברות כחות הנפש הרוחני בהגוף כו'. שאם לא יאכל יום יחלש ואם לא יאכל משך זמן יסתלק לגמרי. וז"ש באיכה נתנו מחמדיהם באוכל להשיב נפש. וכך

הוא

המרגלים היו באים ומגיעים לבחי' תמים תהי' כו' ע"י ארץ ישראל. אבל בשביל שחטאו היו צריכים לבא לבחי' זו ע"י המדבר דוקא. וזהו במדבר הזה יתמו. וזהו ג"כ מי זאת עולה מן המדבר. וכדי להבין ענין בחי' תמים תהי'. גם מה שבאים לבחי' זו ע"י המדבר. צריך להקדים ביאור הכתוב (שיר ה' ב') אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי. ואיתא בזהר (אמור צ"ה ע"א) אני ישנה בגלותא. כמ"ש (תלים קכ"ו) היינו כחולמים. שהגלות (בבל ע' שנה) הוא בחי' חלום. דהנה ענין השינה למטה באדם הוא הסתלקות עצמות השכל ונשאר רק כח המדמה ולכן יכול להיות שני הפכיים בנושא אחד כמו שהוא כאן וגם במקום רחוק יותר מאלף מיל. כי כשמאיר השכל הנה הוא בחי' הבחנה שלא להיות שני הפכים. אבל בהסתלקות עצמות השכל ונשאר רק כח המדמה יוכל להיות שני הפכים כו'. וכך הוא בעבודת ה' למטה באדם ג"כ כמו ענין החלום. דהנה בשעת ק"ש כשמתבונן בהוי' אחד איך דכולא קמיה כלא חשיב כו'. נמשך מזה להיות ואהבת את הוי' אלקיך כו' כלה שארי ולבבי להבטל ביחודו ית'. ואחר התפלה יכול לימשך אחר תענוגי עוה"ז והבל לגרמיה בחי' יש וגסות כו'. שזהו היפך ממש מהיותו בשעת התפלה. שאז הי' משיג הביטול של כל העולמות ובבחי' אהבה לה' לבדו כו'. ואחר התפלה תופס כל עניני עוה"ז ליש. גם שהוא בבחי' גסות כנ"ל. והיינו לפי שההתבוננות וההשגה שבשעת ק"ש אין זה בדעת נכונה שאין זה ערוך כלל לכמו שצריך להיות התבוננות ודעת באלקות. והטעם לזה הוא לפי שבזמה"ג למעלה ג"כ בחי' שינה כביכול. דהנה בזמן ביהמ"ק שהי' אז התגלות אלקות פב"פ דבר הוי' כו'. גם למטה בעבודת האדם הי' ההתבוננות והבנה בדעת אמיתי כמו שצריך להיות באמת כו' ואזי גם אחר התפלה היה בוש כמו בשעת התפלה שכל פנימיות וחפץ הנפש הי' רק לה' לבדו כו'. ואף שהי' ג"כ עסק ומו"מ וכמ"ש בתורה ששת ימים תעבוד כו' אך שהי' בחיצוניות וקרירות מאד. מלאכתן הרעי. וגם באמת שהעבודה הי' באופן אחר והיינו שענין העבודה והעסק הי' רק העלאה (שהוא לברר ניצוצים כו'). משא"כ עתה בגלות באין ההתבוננות בדעת אמיתי כמו שנ"ל רק השגה בעלמא כמו עד"מ כח המדמה הנ"ל. יכול להיות אחר התפלה היפך לגמרי. ויובן ענין השינה למעלה באלקות. דהנה יש ב' מיני השפעות מאלקות. פנימיות וחיצוניות. חיצוניות הוא בחי' שמהוה עולמות ואתה מהוה את כולם. ע"ד סידור העולם בשימ"ב כו'. כמ"ש בראשית ברא אלקים. אלקים בגימט' הטבע אעפ"י שבטובו מחדש כו' אך היינו שבחי' אלקות מוסתר בלבוש הטבע וכמ"ש (ירמי' ל"ג כ"ה) חקות שמים וארץ. ואחז"ל (מד"ר בחוקתי פל"ה סי' ד') חקות בחקקתי בהם שו"א. היינו בענין הילוך המזלות וירידת הגשמים מהשמים וצמיחת הארץ שהכל ע"ד טבע. ולא נראה היות אלקות במהות כ"ז מאין ליש וע"ז אמרו בגמ' (ע"ז נ"ד ע"ב) עולם כמנהגו נוהג. ובחי' הב' הוא להיות היפך הטבע כמו קי"ס הפך ים ליבשה וכן כל העשר מכות כו'. וזהו התגלות אלקות שהמשכה וגילוי זה הוא מפנימיות אלקותו ית'. ע"כ יש בידו לשנות הטבע כו'. וכמו עד"מ באדם שכאשר הוא ישן שלא נשאר כ"א כח המדמה קיטעא דהיותא אזי כל האברים נחים ושקטים ואין יכול לשנותם אבל כשיתעורר משינתו והיינו שמאיר עצמות השכל אזי יכול לשנות ולהטות כל האברים זה לכאן וזה לכאן כו'. והנה בזמן הגלות הוא הסתלקות פנימיות אלקות כו' וההשפעה נמשכת רק מחיצוניות אלקות. וע"כ נקרא שינה. והנה חיצוניות אלקות שמהוה עולמות זהו (ע"י התעלמותו בבחי') ו"ק דז"א שנק' גוף למעלה. ופנימיות אלקות זהו המשכת מוחין בהמדות דו"ק כו'. וא"כ בזמן הגלות שאז הסתלקות פנימיות אלקות היינו הסתלקות המוחין. לכן זהו נק' שינה הסתלקות עצמות השכל וכנ"ל בנפש בעבודה כ"ה כביכול למעלה כו'. וזהו אני ישנה. וזהו אותותינו לא ראינו כו'. וכתיב (ישעי' מ"ה ט"ו) אכן אתה אל מסתתר. והנה ידוע שהמשכת המוחין הוא ע"י הדעת שמחבר מוחין ומדות. וא"כ בזמה"ג שהוא הסתלקות המוחין. הו"ע שהדעת הוא בבחי' גלות. וז"ש פרעה לא ידעתי את ה'. שידע שהדעת הוא בבחי' הסתלקות. וע"כ נאמר לו אח"כ למען תדע כי אני ה' כו'. וכתיב וידעו מצרים. וידע אלקים. וידעתם כי אני ה'. וז"ש בכתבי האריז"ל ע"פ וירא ה' כי סר לראות. שמרע"ה הי' סבור שהגלות יהי' ר"ד שנה. לפי שידע שהם נשמות שבאו בגלגול מדור המבול והפלגה. שהפגם שלהם הי' בדעת ובדעת יש תרין עטרין דחו"ג שהם ה"ח וה"ג. והם יו"ד הויות גימט' ר"ד. וזהו כי סר לראות. והקב"ה אמר לו שלא יהי' כ"א רד"ו שנה. כי האורות (שהם שמות הוי') נתקנו והפגם הי' רק בהכלים ולבושים שהם יו"ד אהי' גימט' רדו. עכ"פ מבואר שענין הגלות הוא בדעת. ולכן אחר יצי"מ שנאמר וידעתם ובפרט אח"כ בזמה"ב שהי' התגלות הדעת שעל ידו נמשך מוחין במדות והי' יחוד קוב"ה וכנס"י פב"פ כנ"ל ע"כ הי' אז גם בנש"י הדעת שלימה באלקות כמו שצריך ולא הי' שינוי לאחר התפלה מכמו בעת התפלה. משא"כ בזמה"ג שאין יחוד קוב"ה וכנ"י שהו"ע יחוד זו"נ כדאי' בזהר דאתתא אתתרכת מבעלה. והיינו מצד הסתלקות המוחין שנמשכים ע"י הדעת כנ"ל. וז"ש בזהר ח"ג כ' ע"ב קוב"ה בגלותא סליק לעילא. וידוע שהמוחין סודם קדש. וע"כ גם למטה בנש"י אין אתנו יודע. שהדעת באלקות אינו אמיתי כמו שצריך להיות והיינו כחולמים כנ"ל:

ב **והנה** צריך להבין הכתיב (מלאכי ג') אני ה' לא שניתי. וענין שינה הוא שינוי. וגם באמת יש כתובים הסותרים זא"ז. דכתיב (תלים מ"ד כ"ד) עורה למה תישן הוי'. וכתיב (שם ע"ח) ויקץ כישן הוי'. הרי שייך למעלה שינה כנ"ל וכתיב (שם קכ"א) הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל. והענין כי שינה שייך רק בשם הוי' דלתתא שהוא בס' השתלשלות. אבל בעצמות א"ס בחי' הוי' דלעילא הוא לא שניתי ועז"כ הנה לא ינום כו'. דהנה כתיב (ישעי' כ"ו) בי"ה הוי' צור עולמים ואחז"ל (מנחות כ"ט ע"ב) ביו"ד נברא העוה"ב ובה' נברא העוה"ז. שעוה"ב הוא ג"ע שהוא תענוג אלקות בתענוג זה הוא אין קץ. ומוטב דלידיינוה ולייתי לעלמא דאתי כו'. וא"כ זהו פנימיות העולמות שהרי הג"ע הוא הפנימיות של העולמות. וכידוע ההפרש שבין עולם הבריאה לג"ע שבו כו'. ובעולם הבריאה הוא געה"ע. ובעולם היצירה הוא געה"ת. שהוא הפנימי דעולם היצי':

ובעולם

ד **ועוד** י"ל באופן אחר ענין ויקחו להם איש שה לבית אבות. דהנה כתיב (בראשית ב' כ"ג) לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת. ואי' בזהר (ח"ב כ"ז א'. ח"ג ה' ע"ב. וכמה דוכתי) דכנס"י נק' זאת. בזאת יבא אהרן אל הקדש (אחרי ט"ז). ומה שנק' זאת הוא לפי שמקבלת מבחי' זה. והיינו כי שם הוי' נק' זה. זה אלי כו' (בשלח ט"ו). וכמו מזוזה שהיא ב' תיבות זו זה. ככנס"י נק' עם זו לפי שמקבלת מבחי' זה. ועד"ז ארז"ל (מנחות נ"ג) יבא זה ויקבל זאת מזה. וא"כ התורה נק' זאת לפי שנמשכה ומקבלת מהקב"ה שנק' זה. ומה שמשה נק' זה וגם הקב"ה נק' זה היינו שיש כמה מדרגות בבחי' זה (בחי' התורה שנק' זאת שנמשכה מזה זהו בחי' ה"ע שמקבלת מבחי' כ"ע שם הוי' דלעילא. וכנס"י שנק' זאת לפי שמקבלת מזה הוא מבחי' שם הוי' דלתתא כמ"ש במ"א). וענין מה שכנס"י מקבלת מבחי' זה הוא כי זה מורה על גילוי אלקות וכמ"ש לע"ל (ישעי' כ"ה ט') ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה. משא"כ הגלות נק' לילה והוא היפך מבחי' זה (כי ז"א בבחי' עיבור וקטנות תלת גו תלת). ובילימ"ל כתיב (בא י"ב מ"ג) הוא הלילה הזה שבחי' לילה נעשה בחי' זה כמ"ש במ"א. וזהו לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת. דהנה איש הוא בחי' זה כמ"ש (תשא ל"ב א') כי זה משה האיש. וכמו"כ הקב"ה שנק' איש הוי' איש נק' ג"כ זה. זה אלי. זה הוי' קוינו לו כו' (ישעי' שם). וזהו לזאת יקרא אשה שכנס"י נק' זאת לפי שמאיש לוקחה זאת שמקבלת מבחי' איש שנק' זה. ע"כ נק' זאת לפי שמקבלת מזה. וזהו ג"כ ענין ויקחו להם איש. היינו שיומשך ויתגלה בחי' הוי' איש שנק' זה. זה אלי. וא"כ פי' ויקחו להם איש היינו שיתגלה בחי' זה. ולכן הוא ע"י שה לבית אבות. דהנה בשמואל א' (י"ז ל"ד) כתיב גבי דוד ונשא שה מהעדר דהכתיב זה והקרי שה וא"כ על שה נכתב זה בפסוק וא"כ צריכים לומר שבשה שייך לבחי' זה. והענין כמ"ש (ישעי' ו') וקרא זה אל זה ואמר קק"ק כו'. דהנה כתיב (בראשית ה' א') זה ספר תולדות אדם ואמרו במד"ר (בראשית פכ"ד) דקאי על י"ב שבטים כמנין זה. והיינו כי י"ב שבטים שרשם י"ב בקר דבריאה שהם י"ב חיות המרכבה. וענין המרכבה היינו שהם תמיד בלי הפסק כלל בבחי' ביטול ותשוקה שיומשך גילוי שם הוי' למטה. וזהו"ע אמירת קדוש וברוך כו'. וכיון שהתשוקה שלהם הוא לגילוי שם הוי' ע"כ נק' ג"כ זה (שלמעלה מבחי' כה. דאעפ"י שמלאך עלם התהוותם הם מבחי' כה יהו"ת. אבל מגד שהם תמיד בבחי' תשוקה לגילוי יהו"ע שנק' זה ע"כ נק' ג"כ זה). וזהו וקרא זה אל זה. בבחי' זה שמלמעלמ"ע די"ב חיות המרכבה דבי"ע קורא וממשיך בו הגילוי דבחי' זה במלמעלמ"ע י"ב צירופי הוי'. וזהו ויקחו להם איש דהיינו שיומשך ויתגלה בחי' זה הוא ע"י שה לבית אבות כי שה הוא ג"כ בחי' זה במלמעלמ"ע וע"ד וקרא זה אל זה כנ"ל. בגם ע"י בחי' זה שמלמעלמ"ע שזהו רק בחי' רצון ותשוקה לבד לבחי' יהו"ע אעפ"י שמלך עלם הוא בחי' רוח הבהמה יש ובטל ולכן הקרי שה. מ"מ ע"י המס"כ ובחי' זה דשה עושין וממשיכין למעלה שיתהווה בחי' הוי' איש בחי' זה אלי כו' וכנ"ל. ופי' שה לבית אבות הוא אברהם ויצחק שהם נותנים כח על בחי' העלאה זו (שמבחי' כה לבחי' זה) כמ"ש שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני:

ה **ואח"כ** כתיב שה לבית. וצ"ל תחלה הפסוק (תלים ס"ח ז') מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושרות. פי' יחידים לשון שנים. דהנה הקב"ה נק' יחיד כמ"ש (ישעי' מ"ד ו') אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים. וכנס"י היא נק' ג"כ יחידה כמ"ש (שה"ש ו' ט') אחת היא יונתי כו'. שאין לה רק כ"א רצון אחד פשוט ליבטל וליכלל ביחודו ית'. וזהו בחי' יחידה שבטלה לבחי' יחיד. והנה בזמן הגלות מתרחקים זמ"ז ואין חיבור ביניהם. שהרי קוב"ה סליק לעילא לעילא לבחי' יחיד. וכנס"י היא בגלות בבחי' ותרד פלאים. ועז"כ מושיב יחידים ביתה שיתחברו הב' בחי' יחידים שיהי' יחוד עליון מבחי' יחיד עם כנס"י שנק' אחת היא יונתי. וכמו יחיד חי העולמים מלך שבחי' יחיד נמשך ע"י חי העולמים בבחי' מלך. וזהו מושיב יחידים ביתה. כי ביתה הוא הבחי' ששם היחוד עליון (היינו בחי' היכל ק"ק שנק' חדר המטות). וזהו ג"כ ענין שה לבית. כי מתחלה כתיב ויקחו להם איש שה לבית אבות. שע"י שה לבית אבות שהוא העלאה במס"נ עי"ז ממשיכים מבחי' אל הגבי ולא איש שיומשך ויתגלה בחי' הוי' איש. ואח"כ שה לבית הוא להמשיך היחוד והגילוי מבחי' הוי' איש בבחי' כנס"י כדי שיומשך הגילוי גם למטה כו'. וזהו שה לבית כמו מושיב יחידים ביתה כנ"ל. וזהו פי' שה הש"ן ג' קוין דאצי' וסה"א הוא בחי' בה' ברא"ה. ויש לו ג"כ ג' קוין לפי שהוא מקור לבחי' ברואתיו יצרתיו אף עשיתיו. והיינו שמבחי' ג' קוין דאצי' בחי' הוי' איש יומשך היחוד והגילוי בבחי' ה' תתאה מקור דבי"ע כדי שיהי' גילוי אלקות למטה דירה בתחתונים וזהו שה לבית (שהתחברות הש"ן ג' קוין דז"א עם הה"א בחי' מל' הוא בבחי' בית היכל ק"ק ששם היחוד). וזהו בחי' יעקב. דהנה ארז"ל (פסחים פ"ח א') לא כאברהם שקראו הר כו'. אלא כיעקב שקראו בית. והיינו כי בחי' בית שהוא היחוד עליון בבחי' ה' תתאה מקור דבי"ע זהו ע"י בחי' יעקב דוקא קו האמצעי גוף וברית כחדא וכמ"ש (וישב ל"ז ב') אלה תולדות יעקב יוסף וכמ"ש במ"א (משא"כ אברהם ויצחק הוא רק בחי' שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני שהו"ע שה לבית אבות שנת"ל). מוציא אסירים בכושרות. וארז"ל (סנהדרין כ"ב א') בכי ושרות. מן ויאנחו בנ"י ויזעקו כו' נעשה אח"כ אז ישיר משה ובנ"י. והענין דכתיב (בראשית א' ו') יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים. ועי"ז נפרדו המים תחתונים ונעשו בבחי' ים והבר נפרד. והזי מים תחתונים בוכים אנן בעינן למהוי קדם מלכא (ת"ז. מד"ר בראשית תוך פ"ה וע"ש בעץ יוסף). והנה ע"י המי בוכין נמשך ומתגלה המים עליונים להתייחד עם המים תחתונים ונעשה אח"כ שיר ותענוג. וכמו"כ בילימ"ל מן הבכי' דוקא נעשה אח"כ השירה כו':

מי זאת עולה מן המדבר. ארז"ל במד"ר (ע"פ זה פ"ג סי' ד') עילוייה מן המדבר וסילוקה מן המדבר כמד"א במדבר הזה יתמו. והיינו כדפי' בזהר (ח"ג קס"ג ע"ב) יתמו כמ"ש תמים תהי' עם הוי' אלקיך. שלהיות בבחי' תמים הוא ע"י המדבר שאלמלא לא חטאו המרגלים

ב **ועתה** יובן הב' פסוקים דלפעמים כתיב אל אני ולא איש ולפעמים כתיב הוי' איש מלחמה. והענין כי הוי' הוא בחי' איש ונק' כמראה אדם. ולכן גם באדם הגשמי דכתיב בו נעשה אדם בצלמנו (בראשית א' כ"ו) יש בו ג"כ תמונת שם הוי'. שהראש הוא ציור יו"ד. וה' אצבעות יד ימין בחי' ה' עילאה. וה' אצבעות יד שמאל ה' תתאה. והגוף הוא ציור ו'. אך זהו כשנמשך בחי' לידה והתגלות שם הוי' אזי נק' בשם איש כו'. והיינו כי איש והאשה הו"ע התחברות וכמ"ש (תרומה כ"ו ג') חמש יריעות חוברות אשה אל אחותה. וכמו"כ כשנמשך גילוי שם הוי' אזי יש לו התחברות עם נש"י. ולכן נק' הוי' איש וכנס"י נק' אשה כו'. אבל בשעת בחי' עיבור והעלם שם הוי' בעצמות אוא"ס שלמעלה משם הוי' שהוא בחי' כי לא אדם הוא אזי כתיב אל אני ולא איש כו'. וזהו הוי' איש מלחמה בכדי שמבחי' אל אני ולא איש יומשך להיות בחי' הוי' איש כדי שיתחבר עם נש"י שנק' אשה כנ"ל הוא ע"י מלחמה עם המקטרגים שמקטרגים ומונעים שלא יהי' גילוי בחי' הוי' איש כ"א שיהי' עיבור והעלם בבחי' אל אני ולא איש שאזי נמשך השפע בצ"ם כנ"ל. ועתה יובן ענין המד"ר כשהי' לו דבר כו' ויקחו להם איש כו' פי' כשרצה להביא לידי גילוי בחי' הוי' איש דהיינו שמבחי' אל אני ולא איש יומשך להיות גילוי בחי' הוי' איש. והיינו כי תכלית כוונת המאציל בבריאת העולמות הוא שיהי' דירה בתחתונים (במד"ר במדבר פי"ג) שיומשך גילוי אלקות לנש"י שלמטה המלובשים בגופים כו'. וכדי שיומשך גילוי אלקות לנשמות שהם בחי' אדם. א"א כ"א כשנמשך ומתגלה למעלה בחי' כמראה"ד שהוא בחי' הוי' איש כו'. אבל כששם הוי' הוא בבחי' עיבור והעלם שנכלל בעצמות אוא"ס בחי' אל אני ולא איש. הנה מבחי' זו א"א להיות גילוי למטה. וזהו היפך כוונת המאציל שיהי' גילוי אלקות למטה דוקא. ולכן זה שיומשך להיות גילוי בחי' הוי' איש. זהו נק' כשהי' לו דבר כו'. והיינו מ"ש ויקחו להם איש. כי בשעת גלות מצרים הי' בחי' עיבור שם הוי' בבחי' אל אני ולא איש. ולכן נאמר ויקחו להם איש שימשיכו מבחי' אל אני ולא איש בחי' לידה וגילוי בחי' הוי' איש. וזהו כשהי' לו דבר לא בקש אלא ממני כי נש"י דוקא ממשיכים שיומשך ויתגלה בחי' הוי' איש כמ"ש (ויקרא כ"ו) ועשיתם אתם. וארז"ל (בזה"ג קי"ג א') כאלו עשאני כו':

ג **וזהו** ויקחו להם איש שה לבית אבות. והיינו שע"י בחי' שה לבית אבות עי"ז ממשיכים גילוי בחי' הוי' איש. וצ"ל תחלה מארז"ל (ברכות י"ג א') למה קדמה שמע לוהיה אם שמוע כדי שיקבל עליו עומ"ש תחלה ואח"כ יקבל עליו עומ"צ. דהנה רמ"ח פיקודין אינון רמ"ח אבד"מ כמו ע"י האבר נמשך חיות הנפש כמו"כ המצות נק' אבד"מ שעל ידם נמשך אלקות בגילוי למטה. אך זהו אחר שנתהווה למעלה בחי' כמראה אדם דהיינו שנמשך אוא"ס להיות מאיר בבחי' הוי' איש כנ"ל אזי כדי שיומשך מבחי' כמראה"ד גילוי אלקות למטה בבי"ע עד למטה בגשמיות שיהי' דירה בתחתונים הנה המשכה זו היא ע"י המצות שנק' אבד"מ. ובש"ה ל"ת הם עוד גבוהים יותר שהם גידי האדם כי הדם הוא הנפש המשכת האורות כו'. אבל כדי שיומשך מעצמות אוא"ס ב"ה בחי' כי לא אדם הוא להיות בחי' כמראה"ד. המשכה זו א"א להמשיך ע"י המצות כ"א ע"י מס"נ דוקא. וזהו למה קדמה שמע כדי שיקבל עליו עומ"ש דהיינו בחי' למסו"נ באחד וע"י המס"נ ממשיך מעצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' אדם שיומשך ויתהווה בחי' כמראה"ד ואח"כ והא"ס קבלת עומ"צ שע"י המצות נמשך מבחי' כמראה"ד הגילוי למטה בבי"ע. וזהו ג"כ ענין ויקחו להם איש שמבחי' אל אני ולא איש יומשך להיות גילוי בחי' איש כמראה"ד כנ"ל הוא ע"י שה לבית אבות. והיינו כי שה הוא בחי' מס"נ וביטול שלמעלה מהשכל כמ"ש (וירא כ"ב ח') אלקים יראה לו השה לעולה בני. ועי' ברבות וירא פנ"ו בענין יראה לו השה שהלכו שניהם ע"ד למס"נ. וכמ"ש (תלים מ"ד כ"ג) נחשבנו כצאן טבחה. וכתיב (שם ל"ו ז') אדם ובהמה וארז"ל (במד"ר ויקרא פכ"ז) אדם אנחנו ונמשכים אחריך כבהמה. כי אדם הוא בחי' מוחין. וענין נמשך אחריך כבהמה הוא בחי' מס"נ ביטול שלמעלה מהדעת. וזהו שה לבית אבות שהכח על המס"נ הוא מהאבות. ולכן ע"י שה לבית אבות עי"ז יכול להיות ויקחו להם איש להמשיך מבחי' אל אני ולא איש גילוי בחי' הוי' איש כמראה"ד. ולכן נק' צאן עשתרות לאנך וארז"ל (חולין פ"ד ב') שמעשרות את בעליהן כי שה מקבל מבחי' קו האמצעי עמודא דאמצעיתא שנק' עשיר (זח"ג קפ"ז ב'). משא"כ פרה דקבילת משמאלא. ולכן כל השופרות כשרים חוץ משל פרה. וזהו עשתרות צאנך. שמעשרות את בעליהן. כי בעליהן הוא עמודא דאמצעיתא ת"ת שנקרא עשיר. אך כתיב העשיר לא ירבה והי' בזהר (שם) לא ירבה על עשר. אך ע"י הביטול דבחי' צאן שה לבית אבות כנ"ל. עי"ז ממשיכין בבחי' עשיר מלמעלה מבחי' ע"ס דהיינו מבחי' אנת הוא חד ולא בחושבן וזהו שמעשרות את בעליהן. ובזה יובן ג"כ המדרש הוא לי לאב ואני לו לבן. הוא לי לרועה ואני לו לצאן. והיינו כי שלא בשעת הגלות כשיש בחי' גילוי שם הוי' שנק' הוי' איש. כמראה"ד. אזי שייך אב ובן כמו הבן שנמשך ממוח האב כך נש"י נמשכו ממחשבתו וחכמתו ית'. וא"כ כשאוא"ס ב"ה מלובש בחכ"ע אזי נק' הוא ית'. כביכול בשם אב כי אתה אבינו (ישעי' ס"ג ט"ז) ונש"י נק' בנים. בני בכורי ישראל (שמות ד' כ"ג). אבל בשעת הגלות שאזי הוא בחי' עיבור והסתלקות שם הוי' בבחי' אל אני ולא איש עצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' כמראה"ד וחכ"ע. הנה שם כתיב (קהלת ד' ח') יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו. כיון שהוא למעלה מעלה מגדר בחי' ח"ע ע"כ אין שייך לומר בחי' אב ובן. ואזי נק' הוא לי לרועה ואני לו לצאן. שע"י הביטול דבחי' צאן שה לבית אבות כנ"ל עי"ז נמשך מלמעלה יותר דהיינו מהבחי' דסליק לעילא לעילא בחי' גם בן ואח אין לו שגם משם יומשך להיות הוא לי לרועה. וזהו והכיתי לה' המסתיר פניו מבית יעקב (ישעי' ח' י"ז). והיינו כי שם הוי' דסליק לעילא לעילא בזמה"ג אזי אין שייך בו בחי' כי הייתי לישראל לאב. אך עכ"ז נמשך ממנו אז להיות הוא לי לרועה שגבוה יותר כו'. וא"כ בחי' הוא לי לרועה ואני לו לצאן שבזמה"ג זהו גבוה יותר מבחי' הוא לי לאב ואני לו לבן. וכנ"ל בפי' ויקחו להם איש שה לבית אבות שע"י בחי' שה לבית אבות ממשיכים מבחי' אל אני ולא איש שיומשך להיות גילוי בחי' איש וכנ"ל :

וכמשארז"ל (ברכות כ"ה ב') בכל פרשת העיבור כו'. והגאולה נק' בשם לידה כמ"ש (ישעי' ס"ו ח') כי חלה גם ילדה ציון כו'. והענין כי בק"ש אומרים הוי' אחד וצ"ל למה אין אומרים יחיד שמורה יותר על האחדות. אך הענין כי יחיד הוא אוא"ס מצד עצמותו ומהותו ית' שלמעלה מגדר בחי' עלמין כלל. אבל אחד זהו ההארה מאלקות שמאיר בעולמות. אל"ף שמאיר בחי"ת וד' ז' רקיעים וארץ וד' רוחות להיות אחד בז' רקיעים כו'. שגם כשנתהוו ז"ר וארץ וד' רוחות מ"מ הם בטלים וכללים ביחודו ית'. כי הי' אפ"ל שאעפ"י שנתהוו מאין ליש מ"מ אחר שנתהוו הם בבחי' יש ודבר נפרד. ואעפ"י שגם לאחר התהוותם הוא מחי' ומהווה אותם תמיד מ"מ הוא מחי' אותם באופן שיהיו בבחי' יש ודבר נפרד היינו שהעולמות מצ"ע יהיו מסתירים שלא יוכל להתגלות בהן יחודו האמיתי איך שהוי' אחד כו'. אעפ"י דקמי' כל"ח אבל בעולמות אין יכול להיות גילוי זה כו'. אבל באמת אינו כן כ"א אחד בז"ר כו' דקמי' כל"ח ממש שבטלים במציאות. ורק שמצד ההסתר וההעלם נראה לעינינו כאלו הם יש ודבר כו'. אבל קמי' כל"ח. שבחי' מעומ"ע וד' רוחות שהוא בחי' המקום וכמו"כ הזמן הוא בטל במציאות לאוא"ס שלמעלה מהזמן ומקום. ושרש הענין הוא בחי' לך הוי' הגדולה והגבורה כו' ו"ק דאצי' שהם שרש התהוות בחי' המקום וזמן. והם בטלים וכללים ביחודו ית'. וזהו אחד שע"י ההמשכה מבחי' אלופו ש"ע דהיינו בחי' סוכ"ע וממכ"ע שמאיר בהמדות דו"ק דז"א שהם מעלה ומטה וד' סטרין עי"ז הם בטלים ומתכללים לגמרי ביחודו ית' עד שנעשה אחד בז' רקיעים כו' וזהו קמי' כל"ח כו'. וכשמתגלה ומאיר אוא"ס ב"ה בו"ק אזי מתגלה יחודו האמיתי ית' גם בהעולמות שבחי' ו"ק דעולמות הנבראים בטלים ומתייחדים ביחודו האמיתי ממש שיתגלה גם לעיני כל נברא איך שההתחלקות כל"ח ובטל לגמרי עד שאין שום התחלקות ו"ק כלל. והנה לע"ל כתיב (זכרי' י"ד) ביום ההוא יהי' הוי' אחד. כי לע"ל כתיב (ישעי' מ' ה') ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר. כי עין בעין יראו (שם נ"ב ח'). שיתגלה גם למטה ממש בחי' אחד איך קמי' כל"ח כו' שגם ו"ק הגשמיים יהיו בטלים ומתכללים ליחודו ית' האמיתי ע"ד הביטול והיחוד דו"ק דאצי'. משא"כ כעת הגילוי רק למעלה. משא"כ למטה נמשך ע"י בחי' ועד בחילופי אתוון דאחד. ולכן אומרים ב' פעמים בכל יום אחד שאעפ"י שא"ז בגילוי מ"מ צריכין לידע ולהבין איך שהוא ית' אחד כו' וכנ"ל. והנה ענין הגלות הוא הסתלקות ההארה מבחי' אחד לעצמותו ומהותו בחי' יחיד. וזהו קוב"ה שהוא ההארה שמאיר בהמדות להיות בחי' סוכ"ע וממכ"ע. וזהו קודש וברוך. ובגלותא מסתלק הארה זו לעילא לעילא דהיינו לבחי' יחיד. והנה כשמאיר בחי' אחד אזי הוא התגלות אלקות בנש"י דוקא כמאמר אתה אחד ושמך אחד ומי כעמך כישראל גוי אחד. לפי שנש"י ע"י שאומרים ק"ש שמייחדים אותו פעמים בכל יום איך שהוא אחד וקמי' כל"ח כו' עי"ז ממשיכים גילוי בחי' אחד. וזשארז"ל (ברכות ו' א') תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו ומי כעמך כישראל גוי אחד. כי תפילין דמארי עלמא זהו ג"כ ההארה שמאיר בהמדות. משא"כ כשמסתלק ההארה מהמדות לבחי' יחיד אשר שם כחשיכה כאורה שוין מזה נמשך הגלות.

וזהי"ע עיבור והעלם כו'. וזהו עבדים היינו לפרעה במצרים. מצרים מיצר מי להיות בחי' עיבור ונמשך ההשפעה ממקום עליון ביותר אזי מקבל פרעה השפע. וי"מ פרעה אותיות הערף שגם מבחי' שלמעלה מסדר השתלשלות א"א לקבל כ"א רק מבחי' האחוריים. אבל מבחי' פנים א"א לקבל וכמ"ש (נשא ו' כ"ה) יאר ה' פניו אליך דוקא. והנה בפע"ח שער חג המצות. א"מ. אין הדברים כפשטן שז"א עצמו חזר בסוד העיבור כו'. כ"א כל ענין העיבור הוא רק במוחין כו'. וצ"ל שאחרי הגלות נק' עיבור ושינה. ובמשל זהו שני ענינים מחולקים. שינה רק הסתלקות המוחין שהשכל מסתלק ונכלל בכח השכל. והגוף על מקומו. אבל עיבור הרי גם הגוף בהעלם כו'. והענין כידוע שיש כמה בחי' מוחין. מוחין דגדלות א'. וגדלות ב'. ומוחין דקטנות (שנק' מוחין דיניקה). גדלות ב' השגת המהות בבחי' יחיד. גדלות א' השגת המהות בבחי' אחד. קטנות א' לגבי הגדלות היינו רק ההכרה וההרגשה בבחי' אחד. והנה בזמן גלות מצרים נסתלקו מז"א כל המוחין אפי' דקטנות. וא"כ לא הי' ע"י המדות שום גילוי אלקות בעולמות. ולכן נק' זה עיבור כאלו גם גוף ו"ק דז"א מתעלמים לגמרי. והיינו כמו הולד גשמי כשהוא בעיבור שיש כל האברים בשלימות כמו בלידה רק שאין פועלים פעולתם כמ"ש בתו"א. וכמו"כ המדות דז"א כל עיקר הכוונה באצילותם הוא שיומשך על ידם גילוי אלקות דהיינו התגלות יחודו ית' בעולמות. וא"כ כשאין פועלים גילוי אלקות בעולמות ה"ז נק' עיבור שגם גוף ו"ק דז"א מתעלמים שאין פועלים פעולתם וכנ"ל במשל. ואעפ"י שבאמת הם במקומם באצי' (ולא שנתעלו לבינה כו') ונמשך על ידם השפעת חיצוניות להחיות העולמות בבחי' העלם והסתר. אך לא בשביל זה נאצלו המדות. כ"א עיקר המכוון שנאצלו כו' הוא שיומשך על ידם השפעה פנימיות דהיינו גילוי אלקות. והנה המוחין דגדלות הם שמות הוי' כמ"ש בפע"ח. ועפי"ז יובן כי שרש ענין עיבור ולידה הוא ב' שמות אהי' הוי'. כי בגלויות משה לבנ"י לא כתיב שם הוי' בתחלה כ"א אהי' שלחני כו'. והיינו דפי' אהי' שהוא עתיד להיות וכמ"ש בזהר (אחרי ס"ה ע"ב) זמינא לאולדא. כי בשם אהי' הוא העיבור ורק שעתיד להיות לידה והתגלות. וזהו שם אהי' הב'. אך שם אהי' הא' כמ"ש אהי' אשר אהי' הוא למעלה גם מבחי' אנא זמין לאולדא (ורק שמשם נמשך כח להיות אנא זמין כו' שמהכתר נמשך הכח שמעיבור יומשך לידה כענין ויוציאנו ה' אלקינו או"א ביד חזקה כו' הו"ג דא"א כי אהי' הא' בכתר והב' בבינה). משא"כ אחר יצימ"ל כתיב רק שם הוי' והיינו אחר שיהי' בחי' לידה וגילוי אזי נקרא שם הוי' ולכן מקודם אמר פרעה מי הוי' אשר אשמע בקולו כיון שבשם הוי' הי' עדיין בבחי' עיבור בבחי' אהי' שנק' מי כו'. וז"ש כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבליה כן היינו מפניך הוי' הרינו חלנו. שכדי להיות בחי' לידה והתגלות שם הוי' צ"ל תחלה בחי' עיבור וחבלי לידה כו' דהיינו מה שאנו סובלים צער העיבור וחבלי לידה ולכן מה שהרינו חלנו הוא רק מפניך הוי' כדי שיהי' לידה וגילוי בחי' שם הוי'. ונמצא ששרש העיבור הוא בשם אהי' והיינו ששם הוי' הוא בבחי' עיבור והעלם בשם אהי'. וזהו הוי' ממרום ישאג. מרום בינה אהי' והלידה הוא גילוי שם הוי' כו':

א"ס ב"ה. רק שבעי' ראה ע"י לבוש הבריאה. ויחזקאל ראה ע"י לבוש היצי'. וזהו אספקלרי' שאינה מאירה. ונק' כה כדמותנו. אבל מכל מקום הוא התגלות ח"ע ממש. ונבואה זו הי' נמשכת בזמן הבית. ואפי' כל או"א מישראל שלא זכה לנבואה ממש. מכל מקום הי' ג"כ התגלות אלקות ע"י שהיו עולים לרגלים כמ"ש שלש פעמים בשנה יראה כו' פני ה' כו'. ואחז"ל (חגיגה א') כדרך שבא לראות וכו'. וכיון שבזמן הבית הי' התגלו' אלקו' בחי' ח"ע הנים ולא בחכמה ידיעה. ובחב' מלובש אור א"ס ב"ה. ע"כ הי' האהבה בתענוג נפלא מגילוי א"ס ב"ה. אבל בזמן הגלו' שהוא הסתלקות בבחי' העלם גמור. שאין נמשך התגלות אלקות בחי' ח"ע. וכמ"ש אין עוד נביא כו'. ע"כ כנס"י בבחי' חולת אהבה מרוב החשק ואה"ר מפנימיות הלב להתגלות אלקו'. וזהו כאיל תערוג. תערוג הוא ל' צעקה מנקודת פנימיו' הלב ממש. על אפיקי מים היינו על מה שאין נמשך התגלות אלקות מים עליונים מבחי' ח"ע כו'. וצעקה זו מנקודת הלב ממש עד שנעשי' חולה כו'. והנה תערוג הוא ג"כ ל' תענוג כמ"ש להיו כערוגת הבושם. ערוגת הבושם הוא שיש בו ריח ותענוג נפלא. והוא בחי' תענוג עליון מא"ס ב"ה המתגלה בג"ע כו'. והיינו שהצעקה הוא על העדר התענוג. וזהו כן נפשי תערוג אליך אלקים כו':

ד **והנה** עיקר הרפואה לחולת אהבה זו אין יכול להיות עתה כ"א לע"ל כמ"ש ביום ההוא תקראי אישי (מה שעתה ואל אישך תשוקתך). וכתי' כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים. פי' דעה הוא יחוד וחיבור כמ"ש והאדם ידע. וכתי' ולא ילמדו עוד איש את רעהו. כי עתה הוא משפיע ומקבל. משא"כ לע"ל יהיו הכל מקבלים מאור א"ס ב"ה בכבודו ובעצמו ית' כמ"ש וכל בניך לימודי הוי' וכתי' כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם. וע"כ יהי' אז עיקר הרפואה לחולת אהבה זו. אך מ"מ גם בגלות יש סמך וסעד לחולת אהבה זו. וזהו סמכוני באשישות וגו'. ואחז"ל אשישות אלו הלכות כו'. והענין דהנה כתי' עוטה אור כשלמה דקאי על התורה. שיש בה אור ושלמה פנימיו' ולבושיו'. והיינו שפנימיו' התורה הוא כמו שהתו' היא למעלה בחי' ח"ע הנים ולא בחכמה ידיעה. שענין החכמה הוא השגה בא"ס. והיינו כנודע שהתגלו' אוא"ס הוא בחכמה. ולבושיות התו' הוא כמו שירדה למטה ונתלבשה בהלכות גשמיים. שנים אוחזין בטלית כו'. אלו כשרות כו'. שבאמת הוא ג"כ חכמתו ורצונו העליון ממש. רק שנתלבשה חכמתו בענינים גשמיי'. והנה כשלומד התורה ומשיגה היטב הרי הוא משיג מהות חכמתו ורצונו ית' ע"כ זהו סמך לחולת אהבה הנ"ל. כי מהו ענין חולת אהבה הוא להשיג א"ס. והרי ע"י התו' הוא משיג מהות חכמתו ורצונו ית' ממש. אך להבין החילוק שבין אשישות לתפוחי'. הלכות ואגדות. כי עיקר המאכל ומזון המשביע את האדם הוא הלחם. משא"כ תפוחים אין משביעים כלל. ויש מעלה *בתפוחים. כי הלחם אינו אלא במשביע רעבון. אבל לא יש בו טעם ותענוג. מה שאין כן בתפוחים יש תענוג באכילתם. וכך אגדו' הוא פנימיות התו' וכולל מדרש וזהר וקבלה שבכ"ז נק' אגדו' ופי' אגדו' הוא לשון המשכה כמ"ש נהר דנגיד כו'. והנה בלימוד הנגלו' הוא משיג מהות חכמתו ורצונו ממש. כי הוא חכמתו ית' שנתלבשה למטה בהלכו' גשמיות. ע"כ יכולים להשיג המהות ממש. משא"כ בלימוד הקבלה אינו משיג אלא המציאו' לבד. ומ"מ יש מעלה בלימוד הקבלה שהוא השגת מציאו' כל האורות עליוני' ואפי' א"א וע"י עד רום כל המעלו' כו'. וע"כ יש בזה תענוג גדול כו'. ולכן נק' תפוחים. ריחן וטעמן כתפוחים. והנה עיקר הסמך לחולת אהבה הנ"ל. שהוא להשיג כח אוא"ס הבלי גבול. אין יכול להיות מלמוד הקבלה אחר שאין משיג אלא המציאו' לבד. ורק לע"ל יהי' התגלו' פנימיו' טעמי תורה. משא"כ בלימוד הנגלות שהוא משיג מהות חכמתו ורצונו ית' העליון ממש. ורק שהוא חכמתו ית' המלובש בענינים גשמיי'. ע"כ זהו סמך לחולת אהבה. וכדי להיו' איזו תענוג הוא מלימוד הנסתר וזהו רפדוני בתפוחים. והנה תחלה צ"ל והסירותי מחלה מקרבך. מחלה גשמיו' שהוא אש זר של היצה"ר ונה"ב להרהור כל תענוגי עוה"ז כו'. וצריך להתרפאו' מחולי זה תחלה כו'. והיינו ע"י ועבדתם את ה' כו' בק"ש ותפלה. ואח"כ יוכל לבא לבחי' חולת אהבה דקדושה של נה"א. ולהיות סמכוני באשישות:

דודי לי ואני לו הרועה בשושנים. פסוק זה קאי על ילימ"ל דכתיב קול דודי הנה זה בא כו' שהי' אתעדל"ע מלמעלמ"ע. וזהו דודי לי שהוא התחיל ואח"כ ואני לו. ועל אלול ור"ה כתיב אני לדודי תחלה באתעדל"ת מלמטלמ"ע ואח"כ ודודי לי. ובמד"ר (שה"ש ספ"ב) ע"פ דודי לי כו' הוא לי לאב ואני לו לבן שנאמר כי הייתי לישראל לאב. כי אתה אבינו. ועל כנ"י כתיב בני בכורי ישראל. הוא לי לרועה ואני לו לצאן שנאמר רועה ישראל האזינה (תלים פ' ב') וכתיב ואתנה צאני צאן מרעיתי כו' (יחזקאל ל"ד ל"א). וצ"ל מהו הדמיון דרועה וצאן לאב ובן שזהו רחוק בערך כו'. והנה עוד איתא במד"ר (שם) כשהי' לו דבר לא בקש מכל אומה ולשון אלא ממני שנאמר (שמות י"ב) דברו אל בני ישראל ויקחו להם איש כו'. דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה (שם כ"ה). וכשהי' לי דבר לא תבעתי אלא ממנו שנאמר (שם ב') ויאנחו בנ"י מן העבודה ויזעקו ותעל שועתם אל האלקים מן העבודה כו'. וצ"ל דבשלמא כשהי' לי דבר א"ש משום כי בכל צרתם שבגלות כו'. אבל איך שייך לומר כשהי' לו דבר הלא אנת הוא שלימותא דכולא וכלום חסר ח"ו. וגם מהו ענין כשהי' לו דבר שהוא מ"ש ויקחו להם איש שה כו'. איך שייך לומר ע"ז כשהי' לו דבר מה זה נוגע לו. והנה בגמ' (סוטה מ"ז א') ובילקוט (בא רמז קנ"א) פי' ויקחו להם איש אין איש אלא הקב"ה שנאמר הוי' איש מלחמה (שמות ט"ו). וצ"ל דלפעמים כתיב (הושע י"א ט') אל אנכי ולא איש ולפעמים כתיב הוי' איש כו'. וצריך להקדים תחלה ענין מה שהגלות נקרא בשם עיבור כמ"ש (ירמי' כ"ה ל') ה' ממרום ישאג דהיינו כמ"ש בזה"ק (ח"ג כ' ע"ב) קוב"ה בגלותא סליק לעילא לעילא. וזהו (ירמי' ל"א י"ד) רחל מבכה כו' כי איננו בנו בנהא משום דסליק לעילא לבחי' מרום ולכן ה' ממרום ישאג. וזהו"ע העיבור למעלה.

וכמאחז"ל

מזה ניכר שאין זה אלא כח הא"ס שבלי גבול. כי אם הי' כח גבולי הי' מוכרח להיות שינוי והפסק בההשפעה. וכמו עד"מ בהנשמה המחי' את הגוף בהיות שכחותיה המתפשטי' להחיות הגוף המה כחות מוגבלים ע"כ יש שינויים שפעם מאיר השכל היטב ופעם לא. ועד"ז בכל הכחות שאין שום יום א' לחבירו כו'. משא"כ למעלה שאין שום שינוי באופן ההתהוות כו'. והיינו מצד כח השופע שהוא א"ס בלי גבול שאין תכלה וסוף להשפעותם. וז"ש מקור מים חיים את ה'. וביאור הענין מה שמקור מים חיים הוא משל לשם הוי'. כי נביעת מים חיים הוא טיפין טיפין במדה וקצבה. אך אנו רואים בענין הנביעה שנובעים תמיד שאינן כלים ונפסקי' אפילו רגע א'. והיינו לפי שהמקור השפעת נביעת המים הוא כח בלתי מוגבל שאינו כלה ונפסק לעולם כו'. ע"כ הוא נביעת המים בתמידות. וכך הוא ענין שם הוי' שהוא אלקותו ית' המהוה כל העולמו' שהוא אור אין סוף ב"ה בלי גבול ותכלית כלל לכן גם להשפעותו א"ס להיות התהוו' העולמות תמיד. והנה יש עוד משל לזה מאותיות הנפש. דיש ב' בחי' אותיות הדיבור ואותיות המחשבה שהדיבור יכול האדם לעצור אותו שלא לדבר כלל משא"כ המח' א"א לעצור כלל כ"א תמיד משוטטת כו'. ואעפ"י שעלם אותיו' המחשבה הם במדה וקצבה וכלא חשיב. מ"מ אנו רואים שנובעי' תמיד בלי הפסק כלל וכלל. והיינו לפי ששרש אותיו' המחשבה הוא בנפש עצמה שנק' נפש המשכלת והו"ע כ"ב אותיות הקבועים בנפש. שבקדמות השכל הנעלם כלול כח האותיו' כו'. וכח זה הוא בלתי מוגבל כלל. ע"כ נמשך מזה להיות נביעת אותיות המחשבה תמיד כו'. וכעד"ז יובן למעלה שענין התחדשו' העש"מ שבכל עולם מעולם עשי' עד עולם האצי' בעש"מ דמל' דאצי' שמקור ההתחדשו' הוא מבחי' מל' דא"ס אוא"ס ב"ה כו' שאין לו קץ ותכלי' כלל. ומזה נמשך להיות ההתהוות תמיד בלי שום שינוי והפסק כלל וכלל. ומשארז"ל (סנהדרין צ"ז ע"ב) שתא אלפי שני דהוי עלמא וחד חרוב. אין הענין שיש הפסק בההשפעה ח"ו. אלא שכך עלה ברצונו ית' להיות ההתהוות רק שתא אלפי שני. וגם ענין וחד חרוב הו"ע עליות העולמו' בבחי' ומדרגה היותר גבוה לאין קץ. כמ"ש (ישעי' ל"ד ד') ונגולו כספר השמים שמים דעכשיו יהי' נגולו כספר ויתגלו שמים חדשים וארץ חדשה כו':

ב **וזהו** פי' הפסוק שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה (שהוא כח א"ס שבלי גבול) המוציא במספר צבאם (פי' אעפ"י שכל ההתהוות הוא במדה וגבול) מרוב אונים ואמיץ כח (נמשך מזה להיות) איש לא נעדר. פי' אונים כמ"ש כחי וראשית אוני ל' כח. ורוב אונים הוא ריבוי כח והוא בחי' חכמה כח מ"ה שבה מלובש אור א"ס עצמותו ומהותו ית'. ואמיץ כח (שנעשה חזק) הוא בחי' בינה. כי ראשית ההתחדשו' מאין ליש הוא בחו"ב כמאמר ובטובו מחדש בכ"י תמיד מע"ב. בראשית הוא בחי' ח"ע כת"י בראשית בחוכמתא. ומעשה הוא בחי' בינה כמ"ש בזהר (ח"ג מ"ג ע"א) בפי' בחכ' עשית. והנה חכ' הוא אין" בלי גבול עדיין. וזהו פי' כח מה (ע"ד ע"ם בלי מה דקאי על האורות). ובינה הוא בחי' יש וגילוי שהוא גבול. והמשכה מחכ' לבינה הוא מאין ליש. ולהיות התחדשו' זו דאין ויש דחו"ב הוא ע"י אור א"ס עצמותו ומהותו ית' המלובש בחכמה שהוא כל יכול (כמ"ש באגה"ק). וזהו פי' מרוב אונים ואמיץ כח. שע"י כח אוא"ס שבלי גבול שמלובש בחכמה ומחדש מאין ליש בחו"ב מזה נמשך להיות איש לא נעדר. גם בכללות השתלשלו' עולמו' מרים כל דרגין עד סוכ"ד כו'. עד להיות התחדשו' כל נברא ונברא בפרט כו'. וזהו עיקר ענין התפלה להשיג בחי' א"ס המלובש בעולמות בע"ג. והנה כשמשיגים היטב איך שכח א"ס שבלי גבול מלובש ממש בעולמות הנפרדים ובע"ג להחיותם ולהוותם כו'. נמשך ונתעורר מדת האהבה בתשוקה נפלאה מעומקא דליבא לחפוץ ולחשוק בהתגלו' אור א"ס. כמו הבהמה שצריכה לאכול ואין נותנים לה מתאוית מאד עד שנהלית. וכמו"כ באדם שהוא בר דעת כשמשיג אוא"ס המלובש בעולם הגבול צריך להיות באהבה עזה ונפש שוקקה להיות התגלו' א"ס כו'. והנה אוא"ס הוא הידוע מציאותו ולא מהותו וכמאמ' לית מחשבה תפ"כ. ע"כ נעשה מזה חולת אהבה. פי' ענין חולת אהבה כי יש ב' בחי' אהבה וחשק. כמ"ש חשקה נפשו בבתכם. וכתי' כי בי חשק ואפלטהו. כי אהבה היא אעפ"י שרוצה ומתאוה באהבה גדולה מ"מ יוכל להסיח דעתו מאהבה זו. וחשק הוא האהבה שמפנימיות נקודת לבבו בתפלה וחשקה ותשוקה נפלאה עד שאינו יכול להסיח דעתו מאהבה זו כלל. וזהו ע"ד שארז"ל (סנהדרין ע"ה ע"א) מעשה בא' שהעלה בלבו טינא אמרו הרופאין שאין לו תקנה. והיינו לפי שהאהבה הי' בבחי' חשק שאינו יכול להסיח דעתו כלל. והנה האהבה והתשוקה להתגלות אור א"ס כו' הוא בבחי' חשק מנקודת לבבו כו'. וע"כ כשאין יכול להיות התגלו' א"ס כי לית מח' תפיסא בי' כלל נעשה חולת אהבה. וזשארז"ל על מכה החולה עצמו וכתי' חלו נא פני אל. וחלו הוא לשון חולה כו'. והנה בזמן הבית הי' בחי' אהבה בתענוגים. כמ"ש מה יפית ומה נעמת כו'. והיינו שלפי שנתרוה למאוכם מהתגלו' אלהותו ית' הי' בחי' אהבה בתענוגי'. משא"כ עתה בזמן הגלות שלא יש התגלו' אוא"ס הוא בחי' חולת אהבה:

ג **והנה** להבין מאחר שחולת אהבה הוא ממה שאין יכול להיות התגלות אוא"ס כי לית מחשבה תפיסא ביה כלל. א"כ למה זה דוקא בזמן הגלות ולא בזמן הבית ג"כ כו'. הנה כתי' כאיל תערוג על אפיקי מים כו'. פי' מים הוא המשכת והתגלות אלקות. כמ"ש (ישעי' י"ב) ושאבתם מים בששון. וארז"ל (מ"ר ויצא פ"ע סי' ה') שבשמחת בית השואבה היו שואבים רוה"ק ונבואה. וכמו שאמרו (ירושלמי פ' החליל ה"א) על יונה בן אמיתי שמשמחת בה"ש זכה לנבואה. והנה ענין נבואה הוא ראיה. כמ"ש בישעי' ויחזקאל וארא כו'. ואעפ"י דכתי' כי לא יראני כו'. תירצו בגמ' (יבמות מ"ט ע"ב) שזהו דוקא באספה"מ משא"כ ישעי' ויחזקאל ראו באספק"מ וכמארז"ל (בספרי פ' מטות) כל הנביאים נתנבאו בכה ומשה נתנבא בזה. פי' כה היא אספק"מ. שאין רואים המהות ועצמיו' ממש שזהו רק מדרגת משה אספה"מ. והיינו שנבואת משה הי' באצילות שהוא התגלות ח"ע שבה מלובש א"ס בלי שום לבוש כלל. אבל נבואת ישעי' ויחזקאל הי' בעולם הבריאה. והיינו ג"כ שהראי' הי' בח"ע דאצי' שבה מלובש

א"ס

הגשמיות. וקין הביא קרבנו מזרע פשתן. כי קרבן לשון קירוב. ורצה לקרב בחי' זו מה שהקב"ה רוצה להרחיק כו'. כי פשתן הוא ק"נ. ואעפ"י שבחי' בד בקדושה הוא גבוה מאד. שהרי הכה"ג נכנס ביוהכ"פ להיכל קדה"ק בבגדי בד דוקא. אך כשנופל למטה הוא בק"נ. וכמו שיש ב' בחי' לבן כו'. וקין שהביא קרבנו מזרע פשתן היינו שרצה לקרב הסט"א כו'. ולכן הי' עונו גדול מאד. ואל קין ואל מנחתו לא שעה. וזהו האזהרה של כלאים שלא לחבר צמר עם פשתן כי צמר רומז על קדושה בחי' גבוה מאד ושער רישי' כו' ופשתן הוא ק"נ וע"כ כשמחברים אותם יחד גורמים בחי' והוא אסור באזיקים וזהו כלאים ל' כלא. ולכן כשנשאו דשאים ק"ו ויצאו למיניהן שהרחיקו א"ע מכלאים שלא להתחבר עם הרע כלל. ע"כ בקש שר העולם ישמח ה' במעשיו שהגילוי שצ"ל לעתיד יהי' עכשיו. כיון שלא נתחברו עם הרע כלל. וזהו גילה ושמחה שך. כי משכני אחריך נרוצה זהו באלול כנ"ל. ואח"כ גילה בר"ה. וגילו ברעדה. ושמחה בסוכות זמן שמחתינו. והנה ע"י משכני אחריך נרוצה שהנה"ב מתהפך ג"כ לאהבת ה' כנ"ל. עי"ז יכול להיות אח"כ גילה ושמחה שך. פי' שך היינו באוא"ס עצמו. כי בסוכות מאיר מעין מבחי' ישמח ה' במעשיו. כמ"ש (ויקרא כ"ג מ"ב) כל האזרח בישראל ישבו בסוכות. פי' מה שעתיד להזריח בפנימיות נמשך עכשיו בסוכות בבחי' מקיף. וגם פי' ש"ך זהו הכ"ב ימים שמר"ה עד שמע"צ. גם ש"ך זהו כ"ב אותיות התורה:

סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני.

פי' חולת אהבה כמ"ש ויחל משה. ואחז"ל (מ"ר תשא פי' מ"ד) חלה משה. וכתי' (מלאכי א') חלו נא פני אל. וחלו הוא ג"כ לשון חולה שהו"ע חולת אהבה. כי יש עוד בחי' אהבה והוא מ"ש מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים ובחי' אהבה זו היה בכנס"י בזמן בהמ"ק. משא"כ עתה בזמן הגלות כנס"י בבחי' חולת אהבה. ולכן סמכוני באשישות כו' ואחז"ל (שהש"ר פ"ב סי' י"ד) אשישות אלו ההלכות המאוששות (פי' כמ"ש במלכים ויחלק לכל איש ישראל אשפר א' ואשישה אחת שהיא גלוסקא מקמח סולת והתו' נק' חטה כידוע). רפדוני בתפוחים אלו ההגדות שריחן וטעמן כתפוחים עכ"ל. וכדי להבין מהו ענין חולת אהבה צריך להקדים ביאור הכתוב (ישעי' מ') שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה. המוציא במספר צבאם מרוב אונים ואמיץ כח איש לא נעדר. וכוונת הפסוק הוא כשמביטים ורואים השמים והארץ צריכים לראות איך שמלובש בהם כח הא"ס בלי גבול ותכלית כלל. וזהו וראו מי כו' מרוב אונים כו'. וצ"ל הלא שמים וארץ הם בגבול ותכלית. כי מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה וכן בין כל רקיע ורקיע כו'. וגם רואים שיומם איך שהולכים וכלים כו'. ואיך יכולים לראו' שמלובש בהם כח א"ס בלי גבול. והענין דהנה בריאת העולמות מאין ליש הוא ע"י עשרה מאמרות. ויאמר אלקים יהי אור כו'. יהי רקיע כו'. תדשא הארץ דשא. ועש"מ הם בבחי' מלכות היינו שהם ע"ס דמלכות. וע"י עש"מ דמל' דעשיה נתהוה עוה"ז. שע"י מאמר יהי אור שהוא חכמה דמל' דעשיה נתהוה האור. וע"י מאמר יהי רקיע שהוא חסד דמל' דעשיה נתהוה הרקיע. וע"י מדת הגבו' דמל' נתהוה רקיע הב'. וכן כולם נתהוו ממדות דמל' דעשיה. ומבחינת מל' דמל' דעשיה נתהוה כדור הארץ וכל אשר עליה. שהוא מאמר תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע וגו'. וענין דשא ועשב היינו שדשא הוא מין עשב שגדל בכל יום וקוצרים אותו למאכל בהמה ולמחר גדל שנית בשלימות. ועשב הוא כולל כל התבואות חטים ושעורים כו' שהוא קיום יותר מדשא שקוצרים אותו בכל יום. ולמחר גדל מחדש כו'. והתהוותם הוא מבחי' מל' דעשיה. אך שרש שרשם הוא כי יש מלאכים שנקראו דשא ועשב כמ"ש בזהר (ח"א י"ח ע"ב) והם יוצר משרתים ואשר משרתיו. יש מלאכים שמתחדשי' בכל יום ואומרים שירה וכלים כו' (מ"ר בא פט"ו סי' ו') כמ"ש חדשים לבקרים כו'. וזהו יוצר משרתים כלומר שיוצר אותם בכל יום. ויש מלאכים שעומדים חיים וקיימים משית"ב כמו מיכאל וגבריאל חיות המרכבה שהם אופנים וחיות ושרפים כו'. וזהו אשר משרתיו. וזהו מצמיח חציר לבהמה ואיתא בזהר (שם ובפ' פנחס רי"ז ע"א) בהמה רבה דאכלה אלף טורין. ושתת לון בגמיעא חדא כו'. והיינו כמו ענין הדשא והציר שלמטה שקוצרים אותם בכל יום למאכל בהמה. כך בכל יום נבראים מלאכים שאומרים שירה וכלים ובטלים בבחי' מל' כו' וזהו מצמיח חציר כו'. וזהו ענין דשא ועשב למעלה והתהוותם הוא מבחי' מל' דיצירה. ועד"ז יש ג"כ למעלה בעולם הבריאה והתהוותם הוא ממל' דבריאה. כי כל הד' עולמו' התהוותם הוא מבחי' מל' שבהם. וכן יש ענין דשא ועשב למעלה באצי' שהוא בבחי' גבוה יותר לאין קץ. עשב הוא ע"ב ב"ן המשכת הדעת מס' ע"ב כו' (ע' בת"א ע"פ ואלה המשפטים) והיינו ע"י מלאכי' הגבוהים המושרשים באצי' והתהוותם הוא ממל' דאצי'. וזהו מה רבו מעשיך ה'. פי' אעפ"י שדשא ועשב כמו שהם למטה בגשמיו' עוה"ז זהו דבר קטן מאד כו' מ"מ שרש שרשם הוא למעלה מאד. והנה כדי שיתהוה מבחי' דשא ועשב שלמעלה בחי' דשא ועשב גשמי'. צריך להיות אלפים רבבות השתלשלו' המדרגו' בנתיים כו'. וזהו מה רבו כו'. והנה ובטובו מחדש בכ"י תמיד מע"ב. שבכ"י נמשך המשכה חדשה מאור א"ס לחדש כל העש"מ שבכל עולם כו'. כמו בעש"מ דמל' דבריאה וילי' להיות המשכת מוחין חדשים בב' מיני מלאכי' הנ"ל דשא ועשב כו'. עד שנמשך למטה בעש"מ דמל' דעשי' להיות בחי' דשא ועשב הגשמי כו'. כי חיות הראשון מסתלק וא"כ הי' צ"ל העולם בטל. וע"כ נמשך בכל יום המשכה חדשה מאוא"ס בכל העש"מ שבכל עולם להחדש העולמו' מאין ליש. וזהו כוונת הנביא שבשמים והארץ הגשמיי' וכל צבאם יכולים לראות איך שהכח השופע בהם להחיותם ולהוותם כו' הוא כח א"ס הבלי גבול. והוא כי אעפ"י שהתהוות היא בגבול ומדה ממש. וכן גם ענין דשא ועשב שלמעלה ואפי' עד רום המעלות הכל הוא בבחי' גבול ומדה. מ"מ כיון שבכל יום מסתלק החיות למקורו ושרשו ונמשך תמיד המשכה חדשה מאלקותו ית' לחדש העש"מ בכל עולם ועולם. וא"כ ממה שההתהוות הוא תמיד באין נפסק לעולם וגם בלי שום שינוי כתמול שלשום כו'.

מזה

והנה זהו ג"כ ענין חיבור אה"ר דנה"א עם אה"ע הנמשכת מבירור נה"ב ושהתחברות ב' האהבות יחד נמשך בחי' אהבה בתענוגים שלמעלה מב' השתי' כמ"ש בביאור ע"פ הכלילי עינים מיין. ויש לומר שזהו ענין הנזכר למעלה בשם התד"א שיש בחי' אהבת עולם שלמעלה מאהבה רבה והיא הנמשכת ע"י בירור אה"ע דשם ב"ן כו'. וע' בתניא ס"פ מ"ג נת' ג"כ בענין ב' אהבות הנ"ל דצ"ל שניהם דוקא ע"ש. וע' בתו"א פ' ויגש מזה. ופי' אחריך היינו כמ"ש ע"פ אחרי ה' תלכו כו' כי עמך מקו"ח שמקור חיים הוא רק עמך דבר שפל ובטל אלך ונק' אחוריים וההתבוננות והשגה א"א רק בבחי' אחריך בחי' עמך שם עלו השגות הנשמות ומלאכים להבין איך כי ביו"ד נברא העוה"ב ובה' עוה"ז משא"כ במהוע"ל לית מחשבה תפיסא כלל. ולכן כדי להיות נרוצה שנינו דהיינו שגם נה"ב תתפעל ע"י שכל המתבונן בגדולת ה' זהו רק בבחי' אחריך שבבחי' זו שייך ההתבוננות. וזהו אחרי הוי' תלכו שההליכה וההתפעלות נמשך מבחי' אחרי כו'. משא"כ מ"ש אח"כ הביאני המלך חדריו הנה הביאני לשון יחיד לפי כי פי' חדריו זהו ע"ד בחי' גוואי ג' ראשונות כח"ב מפתחות הפנימיות שהוא גילוי אור א"ס ב"ה שאינו בגדר עלמין כלל כמ"ש בד"ה כי תשמע בקול ושבחי' זו רק הביאני היינו נפש האלקית ע' בתו"א בד"ה רני ושמחי בענין מעלת נש"י על המלאכים וכ"ש על נה"ב וע' בד"ה בכ"ה בכסלו. וזהו אחריך נרוצה שנינו אבל הביאני לשון יחיד היינו חדריו בחי' גוואי כו'. וזהו ענין אלול ויוהכ"פ שבהם אלול אחריך נרוצה. בחי' אחרי ה' ילכו כארי' ישאג כמו בחי' פני ארי' שבמרכבה כו'. וכ"ז נמשך ע"י משכני ממש שבלקת שניתק מתוכיות בחי' ע"ב שמזה יומשך להיות אחריך נרוצה. אחריך דוקא כמשל הבן שהוא מרחוק אזי נתעורר בו תוקף האהבה כו'. ועי"ז אח"כ הביאני כו' לשון יחיד כי מלאכים מקבלים מחיצוניות יחוד דאו"א שמשם נמשך תידוש יש מאין אבל פנימיות יחוד או"א נמשך בנש"י. וזהו ענין שביוהכ"פ נאמר וכל אדם לא יהי' כו':

ה **הביאני** המלך חדריו. פי' עתה אומר טעם למה יהי' כ"כ כח באהבה המסותרת ליתן תוס' כח גם באהבה שע"י הדעת (ובפרט שתפעול האהבה גם בנה"ב והגוף) בתרון היא ג"כ. לזה אומר לפי שהביאני המלך חדריו. פי' הביאני לשון יחיד קאי על נפש האלקית לבדה שיש לה עוד דבר גדול המסייע לה להפוך רצון נה"ב. מלבד היותה חלק אלוה ממעל ויש בה אהבה המסותרת. עוד זאת דבר גדול ועצום יש לה והוא מה שהביאני המלך חדריו. פי' חדריו הן בחי' חדרי משנה כשר ופסול כו' כי חדר ר"ת חסד דין רחמים. מבחי' דחסד נמשך להיות כשר וטהור ומותר. שזהו בחי' חסד שידונו על הדבר שיוכל להתעלות לה' אחד. באכילה או ע"י לבוש. והאסור נמשך מבחי' הדין שיומשך להיות הדבר ההוא שלא יתעלה. ולכן ב"ש לחומרא לפי ששרשם ממדת הדין וב"ה לקולא ששרשם ממדת החסד. ובחי' מדה"ר מזה נמשך ההכרעה בין המדות כו'. ופי' הביאני כו' היינו ע"ד מאמרז"ל שהתינוק במעי אמו נר דלוק על ראשו ומלמדים אותו כל התורה כולה ופי' שלנשמת הולד (שזהו ענין תינוק במעי אמו שהנשמה בבחי' עיבור במל') מלמדים אותו הלכות ודינין שהן גילוי רצונו ית' שזה כשר וזה פסול שנק' חדריו. ומחמת זה גם כשהנשמה בגוף יש יכולת לימוד ההלכות בחי' כבר למוד כל התורה כולה במעי אמו להחזירו למוטב דהיינו שגם נפשו הבהמית תהי' בבחי' אחריך נרוצה (עכ"ל אאזמו"ר נ"ע):

ו **נגילה** ונשמחה בך. הנה כתי' (תלים ק"ד) יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו. ואחז"ל (חולין ס' ע"א) פסוק זה שר העולם אמרו. בשעה שאמר הקב"ה למינהו באילנות נשאו דשאים ק"ו בעצמם כו'. ויצאו ג"כ כל מין ומין בפ"ע שלא בערבוביא. והיינו שהרחיקו עצמם מכלאים. ועי"ז אמר שר העולם יהי כבוד כו'. וענין נשאו דשאים ק"ו פי' המהרש"א דהיינו המזלות של הדשאים כי אין עשב שאין לו מזל כו'. ובזהר (בראשית י"ח ע"ב) איתא שיש מלאכים שנק' דשא דהיינו בחי' יולר משרתים. ויש מלאכים שנק' עשב. בחי' ואשר משרתיו. ולפ"ז פי' נשאו דשאים ק"ו היינו השרש של הדשאים כי גבוה מעל גבוה כו' שנק' ג"כ דשאים. ופי' יהי כבוד הוי'. היינו כי יש ל"ב פעמים אלקים במע"ב בגימט' כבוד. ונק' כבוד תתאה. שבחי' כבוד זה היינו מה שמתהווה יש מאין. אבל כבוד הוי' זהו כבוד עילאה בחי' אני הוי' לא שניתי בין קודם שנבה"ע לאחר שנבה"ע דבולא קבל"ה שלמעלה הוא יש ולמטה אין. ועי"ז בקש משה הראני נא את כבודך כו'. וזהו הבקשה יהי כבוד הוי' לעולם. ישמח ה' במעשיו. ואחז"ל (במד"ר אחרי פ"כ סי' ב') שמח לא נאמר אלא ישמח. בעוה"ז אין שמחה בשלימות. והיינו מפני שבכ"ז שהרע יש בעולם אין יכול להיות שמחה בשלימות אבל לעתיד כשיהי' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ. אזי ישמח ה' במעשיו. וא"כ מה שאמר שר העולם ישמח ה' במעשיו. היינו שבקש שהגילוי שיהי' לעתיד יהי' עכשיו. ובקש זאת מפני שנשאו דשאים ק"ו ויצאו ג"כ למיניהן שהרחיקו א"ע מכלאים. וצ"ל מהו השייכות. והענין כי כלאים הוא מלשון כלא. שבקדושה הוא בחי' כלה לי כלה שארי כו' בחי' כלות הנפש וביטול באוא"ס ב"ה ונק' כלה שמכלה היש לגמרי ומביאו לידי אין. ובלעו"ז נק' כלא. היינו מה שאדם אסור במאסר הגוף לימשך אחר תאות גשמיים ואחר ישות כו' ואין יכול לצאת מהם כו' זה נק' כלא הלעו"ז של בחי' כלה דקדושה. וכמו"כ שייך בחי' כלא אפי' כלפי מעלה כמ"ש (ירמי' מ' א') והוא אסור באזיקים. ולפי פשוטו קאי על ירמיהו. אך במד"ר (פתיחתא דאיכה סי' ל"ד) אמרו שהוי"ו מרבה. הוא והוא כביכול הקב"ה אסור כו'. והיינו מה שמשפיע חיות לסט"א שלא ברצונו זה נק' והוא אסור באזיקים כו'. שנק' כלא הנ"ל. אך צ"ל מהו השייכות לכלאים שע"י כלאים גורמים בחי' כלא להיות והוא אסור באזיקים ח"ו והענין כי כל האזהרה של כלאים הוא שלא לחבר צמר עם פשתן. וזהו ענין קין והבל. הבל הביא קרבנו מבכורות צאנו. כי צמר הכבשים רומז על בחי' ושער רישי' כעמר נקא. שבחי' שער רישי' כו' זהו המשכות אוא"ס ב"ה. ומהם נשתלשל הלכות של תושבע"פ שנק' שערות כמ"ש (שיר ה' י"א) קווצותיו תלתלים. תלי תלים של הלכות (מד"ת ר"פ בראשית). והבל הביא קרבנו מן הצאן היינו כדי לקרב מה שמבחי' שערות שער רישי' נשתלשל למטה בהלכות גשמיים ולהעלותן לשרשן. ולכן נק' הבל שמהביל בכל

הגשמיות

מסותרת זו היא למעלה מהטעם ודעת לפי שנלקחה מלמעלה. שהוא ית' למעלה מן השכ' כו'. אמנם איך יוכל להיות ההמשכה מבחי' אהבה עליונה שהיא למעלה אפילו מבחי' חב"ע ואח"כ היא בחי' א"ס ממש ואיך יוכל להיות שתומשך ותאיר בנפש האדם שהיא בע"ג ותכלית. אך הענין שלזה הראה ליחזקאל המרכבה ועל הכסא כמראה אדם כו' שהוא מה שהוא ית' מצמצם א"ע כביכול כדי להאיר לנש"י. וע' בתני' ח"א פ' מ"ע בענין הפס' כמים הפנים כו' כן לב האדם כו'. דהנה ידוע המאמר לאו דאית לך צדק ידיעא דאיהו דין ולא משפט ידיעא דאיהו רחמי ולאו מכל אינון מדות כלל. רק אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין כו' לאחזאה איך אתנהג עלמא כפום עובדיהון דבני נשא. פי' דבאמת הוא ית' למעלה מעלה מבחי' וגדר חכמה ומדות כמו שאמר לאו מכל אינון מדות כלל. אבל בכדי שיהי' לנבראים התקרבות והתדבקות אליו הוא מצמצם ומתלבש בבחי' חב'. ונק' בחי' זו ציור אדם. חסד דרועא ימינא. בכדי שעי"ז יוכל להיות ואתם הדבקים בה' אלקיכם. ולדבקה בו. ואיך אפשר זה לידבק באוא"ס דלאו מכל אינון מדות כלל. ולזה מוכרח להיות התלבשות בבחי' כמראה אדם. דהיינו כמו בבחי' אדם התחתון יש ג' שכליים וז' מדות וג' לבושים מחשבה דיבור ומעשה. וזהו עיקר בחי' אדם כי הגוף נק' בשר אדם. וכן כביכול נתלבש הוא ית' בבחי' ע"כ שהם ג' שכליים חב"ד וז' מדות גדולה וגבורה כו' (ויש ג"כ בחי' לבושים) וזהו בחי' כמראה אדם. שעי"ז יוכל האדם התחתון להדבק בו. שכלו ומחשבתו בחכמתו ית' שבתורה כו'. וזהו לאחזאה כו' כפום עובדיהון דבני נשא. שהתלבשות זו הוא רק לאחזאה כמראה אדם בכ"ף הדמיון כי באמת לאו מכל אינון מדות כלל וזהו כי לא אדם הוא. והתלבשות זו להיות כמראה אדם לאחזאה. היינו בשביל לאתנהג עלמא כפום עובדיהון דבני נשא. שיהי' יכול להיות בחי' ואתם הדבקים כנ"ל. וזהו ענין אדם שעל הכסא ובחי' פני אדם דמרכבה. כי אדם התחתון זהו בחי' כללות הנבראים שיוכלו לידבק בא"ס ב"ה ע"י שנתצמצם להיות ג"כ בבחי' כמראה אדם. ולכן גם בבחי' פני ארי' כו' כתי' ופני אדם לארבעתן. היינו הגם שיש הרבה נשמות שהן מבחי' ארי' לבד אך בכולם יש מבחי' פני אדם ג' שכליים וז' מדות שעי"ז יוכלו לידבק בא"ס ב"ה. וזהו כרוב אחד מקצה מזה היא מה שמתצמצם בבחי' אדם עילאה כדי שיוכלו נשמות דאצי' לידבק בא"ס ב"ה. וכרוב אחד מקצה מזה זהו בחי' אדם תתאה כדי שיוכלו גם נשמות דבי"ע לידבק באוא"ס ב"ה. וזהו בחבלי אדם אמשכם שבאמת שרש ההמשכה באה מבחי' ואה"ע אהבתיך דעת"י וא"א כנ"ל אלא שנתצמצם ונתלבש בבחי' אדם וכנ"ל:

ד **אך** הנה אהבה זו המסותרת כיון שנמשכה מלמעלה לא תתכן עליה העבודה. ומצינו באהבה שנאמר לשון עבודה כמ"ש לאהבה את ה' אלקיכם ולעבדו. וכתי' ס"פ עקב לעשותה לאהבה. ובזהר מבואר לית פולחנא כפולחנא דרחימותא (רק במ"א ע"פ אני ישנה כת' איך שגם באהבה המסותרת שייך העבודה להוציאה מהעלם אל הגילוי. אמנם מ"מ אין זה נק' לעשותה לאהבה דמשמע שהאהבה עשויה ממש מחדש). אך הענין דיש ב' בחי' אהבה. הא' היא אהבה מסותרת שהיא בעלם למעלה מן השכל והטעם ונק' לכך אהבה הטבעיות כמ"ש בתני'. אמנם אהבה זו היא רק נוגע לנפש האלקית. שהיא חלק אלוה ממעל. ובה נמשך טבע זו. אבל כדי שגם נה"ב והגוף יתהפכו ג"כ לעבודת ה' הוא דוקא ע"י אהבה הב' והיא הנמשכת מצד הטעם והשכל המתבונן בגדולת ה'. כמ"ש כי עמך מקור חיים שמקור חיים הוא בחי' עמך ועי"ז ובחרת בחיים ולא לידבק בטפל כו'. והיא האהבה שיכול גם טבע הגוף להתהפך להיות גם נה"ב ג"כ בתשוקה לה' אחד כי השכל יעשה לו ג"כ הסכמה ורצון. ואהבה זו עבודה היא כמ"ש בזהר. בהיות כי על ידה אתכפייא סט"א ונהפך חשוכא לנהורא כו'. וגם הוא דבר חידוש וכמו שמביאין לפני המלך דבר חידוש כמו צפור המדברת דהגם שבני אדם מדברים בבינה יתירה אלא שזה אינו חידוש אבל זה שהצפור תדבר זהו דבר חידוש. כמו"כ אהבת הנפש האלקית אף שהיא אהבה רבה ונפלאה למעלה מאהבת נה"ב הבאה ע"פ ההתבוננות וכמ"ש ע"פ חכלילי עינים. כי אהבה זו הבאה רק מחמת ההתבוננות ועומק מחשבתו יש לה הפסק שאם לבבו פונה לדברים אחרים וטרוד במחשבתו בעסקי העולם אזי הולכת ועוברת ממנו כו' משא"כ שהאהבה שבשרש נפשו מצד מקור חוצבה אין לה הפסק הגם אם לבבו פונה לדברים אחרים הרי אין בזלעו"ז לעומת האהבה כזאת להטרידה ולהפסיקה ולזאת תשאר האהבה זו בבחי' רשימו להיות זכרונה תקועה בלב בל תמוט לעולם ועד. אך עכ"ז הוא לפי שהיא חלק אלוה ממעל כנ"ל בענין אהבתי אתכם אמר הוי'. אך הנה"ב שמק"נ שמושכת לתאוות גשמיות שתתהפך מקצה אל הקצה לאהבת ה' זהו דבר חידוש ועי"ז מעורר למעלה מצד החידוש כו'. ועמ"ש בתו"א פ' וישלח בד"ה ויקח מנחה. וזהו הנק' ולעבדו בכל לבבכם עבודה שבלב שהעבודה היא התהפכות והוא התהפכות נה"ב כו'. וזהו פי' הפסוק משכני אחריך נרוצה. פי' משכני לשון יחיד הוא ע"י אותה אהבה המסותרת בנפש האלקית שנמשכה מלמעלה. ולהיות שהנה"א מלובשת בחומר מחשך הגוף. ע"כ מבקשת משכני כלומר שיומשך מלמעלה התעוררות בנפש האלקית שתהי' נמשכת כלפי מעלה למקום שנחצבה משם. ועי"ז אחריך נרוצה לשון רבים. היינו שעי"ז ג"כ תתעורר הנה"א בכח עצמה את האהבה שע"י הדעת הנק' פולחנא דרחימותא לעשותה לאהבה ותתהפך הנה"ב והגוף ג"כ לאהבת ה'. ולכן אחריך נרוצה שהוא ל' רבים היינו ב' אהבות. דאף שאהבה זו שעפ"י הדעת מצד עצמה יש לה הפסק כנ"ל. אך ע"י משכני בגילוי אהבה מסותרת אזי תתן כח ג"כ באהבה השניה ולזה נרוצה שהוא יחדיו אהבה המסותרת ואהבה שע"י הדעת אחריך כו'. וגם עיקר פי' נרוצה לשון רבים כי בקדושה ע' נפש ל' יחיד משא"כ הנה"ב הוא מעורי דפרודא ולכן מה שתתהפך לקדושה זהו ענין ורב להושיע שמבחי' רב נכלל ביחיד. וזהו ענין כל רב מבבל. ועמ"ש ע"פ ורב שלום כו'. ואפ"ל לזה הראהו ליחזקאל המרכבה פני ארי' פני שור כו' היינו שעי"ז יומשך ג"כ האהבה בנה"ב. כי בחבלי אדם אמשכם זהו לנפש האלקית וכנ"ל אבל לנה"ב זהו ע"י מקורה ושרשה מפני שור כו' וכמ"ש בלקו"ת בד"ה כי תצא דרוש הראשון בפי' על אויביך.

והנה

שהאדם לוקח לעצמו מדת שמאל דוחה לבעש ולהשפיל א"ע איך שהוא רחוק מאלקות. ע"י נעשה הגבהה להיות תחת לראשי. דהיינו לבא לבחי' גילוי של מקור הנשמה שנק' ראשי ישראל לי ראש. והוא בחי' הכל מאדך. וז"ש ועבד הלוי הוא. ובכהן כתיב אתה כהן לעולם. אעפ"י שהכהן הוא קו הימין חסד ממשיך הגילוי רק מבחי' אתה עלמדא.ת"ג. והלוי שהוא קו השמאל בחי' מבעשין ליה הנ"ל מגיע לבחי' הוא שלמעלה מבחי' אתה. וז"ש ג"כ (ירמי' ל"א) רחל מבכה על בניה כי איננו. וידוע הקושי' כי אינם הול"ל כיון שמבכה על בניה. ופי' בזהר (ויגש דר"י ע"א) כי איננו בגו בנהא. דקאי על הוי"ו דשם הוי' דאסתלק לעילא לעילא. והיינו כי הוי"ו זהו ההמשכה להיות גילוי אלקות. והמשכה זו היא ממקום גבוה מאד. והנורא אל עליון. וכק' בזהר (ויקרא א' ע"א) הוא אמת שהוא ההמשכה מבחי' אני ראשון ואני אחרון כו'. ובגלות נסתלק בחי' זו ונכלל בבחי' העלם. ע"כ מזה נמשך להיות רחל מבכה על בניה הבכיה זהו התעוררות ר"ר וזהו ענין ממש שבלקת שכינתך מתוכינו אהריך נרולה. וזהו ג"כ שאחר ע"ב שהוא הסתלקות השכינה איכה ישבה בדד. הוא ר"ת אלול שמאירים יגמדה"ר להיות אהריך נרולה:

ג **והנה** פי' משכני. אשר המשיכה זו היא מבחי' אה"ע ומרחוק כנ"ל. זהו הכח בנה"א שהאמ"ס שנק' אה"ע רלון פשוע שלמעלה מהשכל יתגלה בנה"א. כי בכל נה"א יש ש' הוי' ומבחי' קולש"י נמשך האמ"ס כמ"ש בד"ה ולא הבה. אך איך יומשך אהבה עליונה ממקום גבוה כ"כ להתלבש בנה"א. (ל' כ"ק אאזמו"ר נ"ע) יש להקדים מ"ש התחלת נבואת יחזקאל ואני בתוך הגולה על נהר כבר נפתחו השמים כו'. והיינו שהראה לו הקב"ה את המרכבה ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם. וגם ראה בחי' פני אדם במרכבה דפני ארי' ופני שור דכתי' ופני אדם לארבעתן. וצ"ל דהכתי' כי לא אדם הוא להנחם. אין לו דמות הגוף. וגם צ"ל סמיכת הענין שהראה לו דמות אדם עילאה ואדם תתאה לפי שהי' בתוך הגולה. אך הענין שהראה הקב"ה ליחזקאל בגלות בבל איך יהיו דבוקים בה' ע"י שהראהו מרכבתא עילאה ומרכבתא תתאה. אדם עילאה אדם תתאה. וביאור הענין דהנה כתי' אהבתי אתכם אמר הוי'. והיא אהבה נפלאה וכמ"ש בשה"ש רבה ע"פ שימני כחותם בענין כי עזה כמות אהבה שאהבה זו גדולה מבחי' שימני כחותם כו'. ועז"נ הן על כפים חקותיך. והיינו מבחי' אותיות החקיקה. שהן עצמיות. וכמ"ש ע"פ אם בחקתי תלכו. וברבות וישלח פ' פ' בג' לשונות של חיבה כו' עוד תרתין כו' ענין חמשה חיבות י"ל כנגד ד' אותיות של שם הוי' וקולו של יו"ד וכן פי' בזח"ג פ' ואתחנן דרס"ז ע"ב. וזהו אהבתי אתכם אמר הוי' דוקא היינו כמו בשם הוי' עם שיש בו ד' אותיות עכ"ז כולו חד ממש. וזהו ענין אהבה דהיינו כענין אהבת אדם את עצמו. כך הוא ענין יחוד האלי' בהור א"ס ב"ה. הוא היודע והוא הדעה כו' ולכן כל האלי' נק' אהבה. וכמ"ש בר"ח שער האהבה רפ"ב. ושרש אהבה הוא אבה היינו רלה"ע קולש"י מקור הע"ס דאלי'. וכך מבחי' זו נמשך בחי' אהבתי אתכם. וזהו שעז"א כי עזה כמות אהבה. ר"ל כמו יחוד הנשמה עם הגוף כך הוא יחוד אורות עם הכלים. ומבחי' זו נמשך האהבה בנש"י. ועמ"ש ע"פ והקרבתם עולה אשה. שבחי' האהבה המסותרת בכל נפש מישראל להיות מיוחד בתכלית היחוד בה' ולא בבחי' אהבה ותשוקה (אפי' כאהבת הבן אל האב ואהבת אשה אל אישה הגם שנאמר ואל אישך תשוקתך) רק בבחי' יחוד כמו האדם עם הוית עצמו ממש וכמ"ש במ"א שזהו פי' ומל ה' את לבבך כו' למען חייך שיהי' האהבה ע"ד הנ"ל. וכן מרומז באג"ה סי' ד' והיינו באהבת הוית עצמו הוא בחי' יחוד בתכלית וגדולה מאשר אהבות וכמ"ש באיוב סי' ב' וגע אל עצמו ואל בשרו כו' ע"ש. ומהיכן יבא להם אהבה זו היינו להיות כי ישראל עלו במח' וחלק הוי' עמו וכמ"ש אחת היא יונתי. שמיוחדת בתכלית. וזהו אהבתי אתכם אמר הוי' כו' והיינו ע"ד ששם הוי' הוא בחי' אהבה שהגמשה פרלופי האלי' כתר הו"ב תו"מ המרומזים בשם הוי' כולם אחדות ממש. וכמ"ש בסידור שער בהמ"ז גבי ענין יעקב שנשא ב' אחיות כו' וע' בתניא ח"ב פ"ע. כך עד"ז ממש נמשך האהבה בכנס"י שיהי' אהבתם להוי' עד"ז ממש. ולכן אעפ"י שהאדם משועבד בעול פרנסה ויסורים לא יוכל ליפרד מאחדותו ית' מפני האהבה האלקית המסותרת בנפשו. והנה עד"מ האב האוהב את בנו כ"ז שהבן אצלו לא נגלית עוז אהבתו כ"כ אך כאשר יתרחק הבן מלפניו יתעורר ביותר עוז אהבתו אליו (מה גם כביודע האב שהבן נתעורר והפץ להתקרב ולראות פני אביו אז תתגבר בו ג"כ האה' והרחמנות) וכל שיומשך הזמן של הריחוק ביותר אזי יותר מתעורר בלבבו האהבה והרחמנות על הבן מנקודת לבו ממש וזהו ענין שאג ישאג על נוהו. כארי שואג כו' (וכן גם בהבן מחמת הריחוק נתעורר האה' יותר כמבואר במ"א בד"ה והרא אל אברהם בענין כי נער ישראל ואהבהו שזאת היא תכלית ירידות הנשמות לגופים כו') כמו"כ בהיות שגליטו מארליטו במשך הזמן מימות עולם דור ודור כל שהדור רחוק ביותר כמו דור עקבות משיחא יותר יתעורר עליהם עוז אהבת ה' ברחמנות גדולה ונגלית אז נקודת האהבה יותר מדורות הקודמים שהיו קרובים יותר כו'. וזהו שנאמר בהתחלת נבואת יחזקאל ואני בתוך הגולה שהיא ירידת השכינה בתוך הגולה להתלבש בבר של בבל. ובמא"ה הוא ג' ס"ה גלות שכינה הוא רדת מל' של כל עולם לעולם התחתון הימנה עד רדת מל' דעשי' לעולם הקליפות שתחתיה עכ"ל. והיינו בחי' עובדי כוכבים כמו בבל ואדום. והי"ל העיר מת"ש בפע"ח גבי פסח. ונלע"ד שהוא ממ"ש בענין מה נשתנה הלילה הזה כו' נגד עשי' שאין שם זווג כו' ובליל פסח כו'. שם פ"ו. וע' בהרמ"ז ר"פ תזריע בפי' הפסוק על משכבי בלילות כו'. ובע"ח שער סדר אבי"ע פ"ו שזהו ענין והי' שארית יעקב בחי' שיור הקדושה בעשי' בקרב עמים רבים כו' ע"ש. כטל מאת כו'. ואז הראהו המרכבה על הכסא כמראה אדם כו' הוא בחי' וימינו תחבקני בימין והאהבה העליונה חסד דרועא ימינא מחבקת את הנפש האלקית שבכל אחד מישראל בלתי יוכל להפרד מאחדות ה'. גם כשיהי' טרוד מאד בעניני פרנסה ועול. והיא היא האהבה מסותרת הנמשך מאהבה עליונה בחי' אהבתי אתכם כו'. באהבה

במה שיודע אלקות בשכל יהי' זה בבחי' התחברות והתקשרות אל תוך תוכו שיומשך מזה התפעלות במדות שכל המדות יומשכו אח"ז בבחי' כלות הנפש ממש. כידוע בענין בן ג' שנים הכיר אברהם את בוראו (נדרים ל"ב סע"א). וכן למעלה בחי' ד"ת היינו ההתחברות עם המדות. שע"י הדעת נמשך הגילוי בהמדות עליונות. והנה ידוע בענין כי אל דעות הוי' שיש ב' בחי' דעת. ד"ת מלמעלמ"ע שבהבריאה יש מאין. אעפ"י שנתהווה מאין מ"מ כשנתהווה הרי למטה הוא יש ותופס מקום ורק שנתהווה מאין שאינו מושג כו'. ודעה זו יש לה שרש ומקור למעלה באלקות והיינו בבחי' ד"ת הנ"ל שהוא מקור המדות שעל ידו נמשך התחברות אוא"ס עם המדות (אשר המדות הם שרש ומקור להיות של העולמות. כי המדות הינם שייכים כ"א כשיש עולמות ונבראים על מי שיחול החסד והדין כו'). וד"ע מלמעלמ"ע איך קמיה שלמעלה היש ולמטה אין וכל"ח שאין העולמות תופסים מקום כלל. ושרש בחי' זו הוא בבחי' ד"ע שלמעלה מעלה מהמדות הנ"ל שאין לו שום התחברות כלל עם המדות ואין נמשך מבחי' ד"ע שום גילוי והתפעלות בהמדות הנ"ל כלל. ובבחי' זו אמרו שאין הידיעה מכרחת את הבחירה כלל. שאעפ"י שגלוי וידוע למעלה. מ"מ הבחירה ביד האדם להיות צדיק כמשה רבינו או להיפך ח"ו. והיינו לפי שהידיעה היא בבחי' ד"ע שהוא למעלה מעלה אפי' מבחי' אור מקיף להמדות. כי בחי' או"מ הוא פועל שנמשך ממנו איזה גילוי והתפעלות. אבל ד"ע הנ"ל שהוא למעלה אפי' מבחי' או"מ ע"כ אין נמשך ממנו שום התפעלות כלל בהמדות והעולמות ולכן אין ידיעה זו מכרחת הבחירה כלל. וזהו מרחוק לדעה כו' שבחי' ד"ע הוא מרחוק. דהיינו למעלה מבחי' או"מ כ"א בחי' מקיף הרחוק. וא"כ הוא למעלה מסדר השתלשלות לגמרי כיון שאינו אפי' בחי' מקיף להעולמות. ולכן נק' מרחוק כו'. וזהו ג"כ ענין מרחוק ה' נראה לי ואה"ע אהבתיך. ששרש בחי' אה"ע נמשך מבחי' מרחוק. דהיינו מאוא"ס עצמו שלמעלה מבחי' סוכ"ע וממכ"ע שהוא בחי' ד"ע הנ"ל שנק' מרחוק לדעה. לפי שהוא למעלה אפי' מבחי' מקיף להעולמות. וממנו נמשך להיות ואה"ע אהבתיך ע"כ משכתיך חסד. ע"ד כי עם ה' החסד. חסד לבד שאין שם דין כלל. דלית שמאלא בהאי עתיקא קדישא. וענין משיכה זו שנמשך לנש"י מבחי' אה"ע ומרחוק כו' זהו המשכת כח עליון מלמעלה לנש"י על תשובה שכדי שיהיו יכולים לבוא לבחי' תשובה שלימה לפניך ממש צריכים לקבל כח זה מלמעלה. וע"ז אנו מבקשים והחזירנו בתשובה שלימה לפניך. לפניך ממש. דהיינו לפנימיותך ועצמותך שלמעלה מבחי' סובב וממלא. וזהו ענין י"ג מדה"ר שמאירים בחדש אלול שמעוררים נש"י לבא לבחי' תשובה שלימה. שהו"ע תשו"ע כו':

והנה כתי' בחבלי אדם אמשכם בעבותות אהבה. שאעפ"י שמשיכה זו היא מבחי' אהבת עולם ומרחוק. דהיינו בחי' אהבה עליונה שמאוא"ס ב"ה עצמו כנ"ל מ"מ צ"ל נמשך ומשתלשל אהבה זו למטה ע"י בחי' כמראה אדם דוקא. וזהו בחבלי אדם אמשכם. ואחז"ל (מד"ר ויצא פס"ח סי' י"ז) החבל הזה פחות משלשה אין מפקיעין אותו. והיינו ג' אבות שהן חג"ת ויעקב הוא ת"ת שכולל חו"ג ע"כ הוא כללות החבל כמ"ש יעקב חבל נחלתו. וזהו בחבלי אדם החבל הוא הג' אבות חג"ת ג' קוין דאצי'. ושרש החבל הוא באמת למעלה מעלה מבחי' אדם כמ"ש (יהושע כ"ד) בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם. כי בבחי' נהר כתי' (בראשית ב') ונהר יוצא מעדן כו' ומשם יפרד כו'. אבל האבות אעפ"י שנמשכו בג' קוין חג"ת דאצי' שלמטה מבחי' נהר כו'. אבל שרש שרשם הוא בעבר הנהר מעולם. דהיינו בבחי' עולם ל' נעלם (דהיינו בחי' ס' הוי' דלעילא שמאיר בעלמא עילאה כו'). וכיון ששרשם באמת למעלה מבחי' כמראה אדם. לכן בהן ועל ידן נמשך בחי' אה"ע אהבתיך ע"כ משכתיך חסד. וזהו בחבלי אדם אמשכם. ובאדם בעבודה ענין אין קורין אבות אלא שלשה היינו אהוי"ר ורחמים שבחי' אלו מוכרח להיות אצל כאו"א. וע"י שמעורר האדם אהוי"ר ורחמים בנפשו עי"ז נמשך אליו אהבה עליונה מאוא"ס להיות בחבלי אדם אמשכם. גם חבלי אדם הוא התקשרות הג' לבושים בתומ"צ. וזהו חבלי אדם א' מחשבה ד' דבור המ"ם מעשה. ועי"ז נמשך מלמעלה בחי' אה"ע אהבתיך:

ב **והנה** בשה"ש רבה (פ"א סי' כ"ה) ע"פ משכני פי' בו ב' פירושים. הא' ממה שהשרית שכינתך בתוכינו אחריך נרוצה. ורבנן אמרי הורי ממה שסלקת שכינתך מתוכינו אחריך נרוצה. והנה פי' ממה שהשרית כו' היינו שע"י השראת השכינה בחי' ושכנתי בתוכם שהי' בבהמ"ק עי"ז הי' נמשך לכאו"א כח הביטול שיהי' יכול לבטל א"ע בבחי' ביטול הרצון לגמרי. ולכן אנו אומרים וא"א יכולים לעלות ולראות ולהשתחוות לפניך. וידוע הקושי' דבשלמא לעלות ולראות אין אנו יכולים כעת. אבל להשתחוות למה אין יכולים כעת ג"כ. אך הענין שיש ב' בחי' השתחואה. הא' בגשמיות שכופף ראשו וקומתו. והב' השתחואה פנימיות ברוחניות בקומת הנפש. דהיינו בחי' ביטול בכל עצם בחי' הנפש שכל ומדות. לבוא לבחי' רעו"ד שלמעלה מהשכל. ולהשתחואה פנימיות זו היו באים כל נש"י ע"י שהיו עולי רגלים והיו משתחוים בעזרה שם קבלו הבחי' רעו"ד ביטול רצון למעלה מהשכל. ומה שהיו באים לבחי' השתחואה זו בבהמ"ק. היינו לפי שהי' הביטול ע"ד כנר בפני אבוקה כי בבהמ"ק הי' מאיר תוס' וריבוי אור מאור אין סוף ב"ה ונק' בחי' אבוקה. והטעם לגילוי גדול כזה היינו לפי שהיו כהנים בעבודתם ולוים בדוכנם וישראל במעמדם. שהם ג' קוין. וכל בחי' כלולה מג' בחי'. כה"ג סגן והדיוט. חח"ן. ובלוים יש גם כן ג' מדרגות גרשון קהת ומררי. בג"ה. וישראל יש גם כן ג' מדרגות ישורון וישראל ויעקב. דת"י. ולכן ע"י כהנים בעבודתם ולוים כו' וישראל כו' שהיו אגודה והתכללות הג' קוין יחד. המשיכו עי"ז תוס' וריבוי אור מאוא"ס ב"ה בחי' אבוקה. ע"ד בשלשה אומרים נברך כמ"ש במ"א. וע"כ כשהיו באים כל ישראל להשתחוות בבהמ"ק היו נכללים בבחי' ביטול לגמרי בבחי' גילוי אוא"ס ב"ה שהי' מאיר בבהמ"ק כנר בפני אבוקה. וזהו ממה שהשרית שכינתך בתוכינו אחריך נרוצה. אך להבין הפי' הב' ממה שסלקת שכינתך מתוכינו אחריך נרוצה. והענין כמ"ש (שיר ב') שמאלו תחת לראשי. והיינו ע"י

שהאדם

משכני

אחריך נרוצה וגו'. הנה ברבות פ' ויצא ר"פ פ"ו הביא ע"ז פסוק בחבלי אדם אמשכם בעבותות האהבה בהושע סי' י"א ד'. בחבלי אדם אמשכם אלו ישראל שנאמר משכני אחריך נרוצה. בעבותות האהבה דכתי' אהבתי אתכם אמר ה'. מלאכי סי' א'. ובתד"א ה"א רפ"ו משכני אחריך נרוצה כו' זו היא כנס"י שנמשכת אחר הקב"ה שנאמר (ירמי' ל"א) מרחוק הוי' נראה לי כו' ואהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד. אהבה רבה אהבתיך לא נאמר אלא אהבת עולם אהבתיך שמא תאמר אהבת הקב"ה שלש שנים או אהבת עשר שנים או אהבת מאה שנים (אם הי' נאמר אהבה רבה הייתי אומר כך. ישועות יעקב) לכך נאמר אהבת עולם אהבתיך. לכך נאמר משכני אחריך כו'. ובגמ' ברכות (י"א ע"ב) איכא מ"ד שאה"ר היא יותר מאה"ע. וכן איתא בכהאריז"ל שאה"ע היא במל'. ואה"ר בז"א. וזהו סתירה להתד"א. שהאריז"ל אומר מפורש שאה"ר היא יותר גבוה מאה"ע. והענין דהי' בזהר ויצא (קנ"ח ע"ב) ע"פ ברוך ה' מן העולם ועד העולם. שיש שני עולמות עלמא עילאה ועלמא תתאה שמקבלים משני שמות הוי'. עלמא תתאה מל' מקבל משם הוי' דלתתא ז"א. ועלמא עילאה בינה מקבל מש' הוי' דלעילא עתיקא. ולכן אה"ע שמבחי' עלמא תתאה היא למטה מבחי' אה"ר שבז"א כנ"ל. אבל אה"ע שמבחי' עלמא עילאה היא למעלה מאה"ר. ועפ"י הסידות היינו כי בפי' עולם יש ב' פירושים. הא' לשון עולם ע"ד עולם הבריאה עולם הילי' כו'. וכמאחז"ל (מד"ר בחקתי פל"ו סי' ד') עולמי עולמי כו' מי בראך כו'. וכמ"ש (תלים קמ"ה) מלכותך מלכות כל עולמים. הב' ל' נצחיות כמו ועבדו לעולם. ולעולמי עד. וא"כ אה"ע שלמטה מאה"ר זהו כפי' הא'. והיינו האהבה שנלקחה מהעולמות. ע"י ההתבוננות בשכל"נ. שהתהוות כל העולמות מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה. ויש ז' רקיעים. וכל רקיע מהלך ת"ק שנה. וכמו"כ כל עולמות העליונים שעד אין קץ ותכלית. הויתם וקיומם הוא רק מבחי' שם כבוד מלכותו הארה בעלמא שאין נוגע לעצמותו ומהותו כלל. כמו ענין המלוכה שרק שמו נק' עליהם כו'. ועי"ז יבא לואהבת פי' ואהבת הוא מלשון רצון שיהי' רצונך בהוי' יהי' אלקיך כו' בכל לבבך בשני יצריך כו' שיעקור רצונו מהבלי עוה"ז כו' כמשנ"ת בת"א בד"ה חכלילי. אכן אה"ר נמשך מבחי' סוכ"ע. פי' סובב אינו שמקיף מבחוץ שהרי כתי' (ירמי' כ"ג כ"ד) את השמים ואת הארץ אני מלא. רק פי' סובב היינו בחי' העלם שאינו מושג כלל בהעולמות כי אין ערוך אליו כלל. לכן נמשך מזה

אה"ר למסו"נ בפועל. ובחי' אה"ע שלמעלה מאה"ר נמשכת מבחי' עלמא עילאה ש' הוי' דלעילא. כי הוי' הוי' ופסיק טעמא בגווייהו (זה"ג קל"ח). היינו כי שם הוי' הא' הוא בחי' סוכ"ע. שבחי' סוכ"ע הוא בגדר עלמין. שמחיה העולמות בבחי' מקיף עכ"פ. אבל אור אין סוף ב"ה עצמותו שאינו בגדר עלמין כלל הוא למעלה מעלה מבחי' סוכ"ע וממכ"ע. ולכן יש פסיק בין שם הוי' דלתתא בחי' סוכ"ע לש' הוי' דלעילא שלמעלה מבחי' סוכ"ע. ומבחי' זו נמשך אה"ע שלמעלה מאה"ר. ונק' אהבה בתענוגים. ופי' אה"ע היינו עולם ל' נצחיות דהיינו שנמשכת מהוא"כ ממש שלמעלה גם מבחי' סוכ"ע. וכ"ז הוא מלמעלמ"ע. וכמו"כ מלמטלמ"ע בחי' אהבת עולם אהבתיך שלמעלה מאה"ר. היינו שהאהבה נמשכת מאור א"ס עצמותו ית' שלמעלה מבחי' סוכ"ע וממכ"ע. שמשם דוקא נמשך אה"ע ל' נצחיות עד עולמי עד שלא תופסק אור אהבתו לעולם. וזהו פי' התד"א אלו נאמ' אה"ר הייתי אומר אהבת ג' שנים. עשר. מאה. שלש שנים זהו מצד חיות אלקות שמלובש בג' עולמות בי"ע בזהו בחי' נה"י דאצי' (שנעשים מוחין לנוק' אבל מוחין דנוק' זהו כללות ומקור החיות דבי"ע) אשר בבי"ע יש שרפים שאומרים קדוש. ואופנים וחיות מתנשאים ברעש גדול. שזהו בחי' אה"ר כו'. ולכן מבחי' זו נמשך להיות אהבת הקב"ה שלש שנים. ועשר שנים נמשך מבחי' ע"ס דאצי' בלי מה. שבהשתלשלות למטה מטה נמשך מזה למטה אהבה של עשר שנים. ואהבה של מאה שנים נמשך מבחי' א"א שבש היו"ד כלולים מיו"ד. והנה יחידות עשיריות מאות זהו ב' הבחי' דסוכ"ע וממכ"ע. מבחי' ממכ"ע נמשך יחידות עשיריות. ומבחי' סוכ"ע נמשך מאות. אבל מאור א"ס ב"ה עצמו שלמעלה מבחי' סוכ"ע וממכ"ע משם דוקא נמשך להיות אהבת עולם אהבתיך. בבחי' נצחיות לעולמי עד כו'. כי בחי' נצחיות נמשך דוקא מהוא"ס עצמו. בחי' אני הוי' לא שניתי. וכמאחז"ל (מד"ר ויקרא פ"ב סי' ב') כ"מ שנאמר לי אינו זז לעולם. ובמלכות בית דוד נאמ' כי ראיתי בבניו לי מלך. וכמאחז"ל (מגילה י"ד ע"א) דוד שנמשח בקרן נתקיימה מלכותו. רמז קרני ולא רמה פכי. שהקרן מקבל מבחי' מרום שמשם נמשך הנצחיות. כמ"ש (תלים צ"ב) ואתה מרום לעולם ה'. מרום נק' הוא"ס שבכתר. כי הוא לבדו מרום וקדוש. ולכן מרום זהו הסבה הראשון של היו"ד שבתוס' דאלף ברוך נעימות יתנו. וז"ש (ברכות כ"ט ע"ז) שם הגדולה לאה כו' ואחז"ל (מד"ר ויצא פ"ע סי' ט"ו) גדולה במתנותיה. והיינו לפי שהיא ה' גדולה בינה שבה התגלות עתיקא. וכמו"כ יובן כאן ענין אהבת עולם אהבתיך. שנמשך דוקא מהוא"ס עצמו בחי' אני הוי' לא שניתי. וכן מוכח ריבי' דקרא מרחוק ה' נראה לי ואה"ע אהבתיך כו'. פי' מרחוק. כמ"ש (שמות ב') ותתצב אחותו מרחוק לדעה כו' ואחז"ל (סוטה י"א ע"א) אחותו זו כנס"י מרחוק בשביל מרחוק ה' נראה לי. לדעה דכתי' כי אל דעות הוי' שיש ב' בחי' דעת ד"ע וד"ת. ד"ת הוא מלובש להחיות העולמות כי הוא מקור המדות דאצי'. כי ענין דעת הוא ל' והאדם ידע התקשרות והתחברות. ולכן בקליפות אין להם מוח הדעת כידוע בענין אז תבהלנה שהיה נכים זוגות. שנים אינים מרגלים הרם. שאין להם כ"א ב' מוחין חו"ב. כי הדעת היינו

במה

מפתחות הדרושים לחלק ששי

ספר

מגן אבות

חלק ששי

דרושים יקרים. מאירים כספירים. מעוררים הלבבות לעבודת ה'. על מגלת שיר השירים ופסוקי נביאים וכתובים ומאמרי רז"ל ודרושים לחתונה.

אשר השאיר אחריו ברכה

כ"ק אדונינו מורינו ורבינו החסיד והעניו נזר ישראל ותפארתו כקש"ת
מרנא ורבנא **שלמה זלמן** נבג"מ זיע"א
מקאפוסט.

בן

כ"ק אדונינו מורינו ורבינו ארי' דבי' עילאה חסידא ופרישא קדוש עליון אור עולם והדרו
כקש"ת מרנא ורבנא **יהודא ליב** נבג"מ זיע"א. מקאפוסט

בנו של

כ"ק אדונינו מורינו ורבינו הגאון האמיתי האלקי חסידא קדישא אור עולם מופת הדור נזר ישראל ותפארתו
קדוש ה' מכובד כקש"ת מרנא ורבנא **מנחם מענדל** נבג"מ זיע"א. מליבאוויטש (בעל הצ"צ).

הובא לדפוס בעזהי"ת
על ידי **יהודא ליב שניאורסאן** בן אדמו"ר המחבר נ"ע זיע"א

ברדיטשוב

בדפוס של חיים יעקב שעפטיל

שנת תרס"ב לפ"ק

Дозволено Цензурою. Кіевъ, 9 Сентября 1901 г.

БЕРДИЧЕВЪ
Лито-типографія Я. Г. Шефтеля
1902

ספר

מגן אבות

חלק ששי

דרושים יקרים. מאירים כספירים. מעוררים הלבבות לעבודת ה'. על מגלת שיר השירים ופסוקי נביאים וכתובים ומאמרי רז"ל ודרושים לחתונה.

אשר השאיר אחריו ברכה

כ"ק אדונינו מורינו ורבינו החסיד והעניו נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מרנא ורבנא שלמה זלמן נבג"מ זיע"א

מקאפוסט.

ברדיטשוב

בדפוס של חיים יעקב שעפטיל

שנת תרס"ב לפ"ק

МОГЕНЪ-ОВОТЪ

Объясненія къ разн. мѣстамъ въ Пятикнижіи

Соч. Раввина Ш. З. Шнеерсона

Томъ шестой

לוח ראשי תיבות

שש"פ (שביעי של פסח). שפ"ד (שפיכות דמים). שמ"צ (של מצוה). שש"מ (שמחה של מצוה). ש"ת (של תורה. שמחת תורה):

ת.

תב"כ (תפיסה בי' כלל). ת"ד (תיקוני דיקנא). תדב"א (תנא דבי אליהו). תושב"כ (תורה שבכתב). תושבע"פ (תורה שבעל פה). תומ"צ (תורה ומצוה). תו"ע (תורה ועבודה). תו"מ (תפארת ומלכות). תומ"י (תיכף ומיד). ת"א (תורה אור. תרגום אונקלוס). ת"י (תרגום יונתן). ת"ז (תיקוני זהר). ת"ח (תא חזי). תחב"ס (תחלתן בסופן). תחה"מ (תחיית המתים). תמע"ב (תמיד מעשה בראשית). תנהי"מ (תפארת נצח הוד יסוד מלכות). תעה"פ (תענוג הפשוט). ת"ע (תפלת ערבית. תענוג עליון). תפ"ע (תפלת ערבית). תפהמ"נ (תפלת המנחה). תפ"ש (תפלת שחרית). תרדל"מ (תרין רעין דלא מתפרשין). תשומע"ט (תשובה ומעשים טובים). תשו"ע (תשובה עילאה). תשו"ת (תשובה תתאה). תשב"ר (תינוקות של בית רבן). תש"י (תפלין של יד). תש"ר (תפלין של ראש):

ל.

לבנ"ע (ל"ב נתיבות חכמה עילאה). לבנח"ת (ל"ב נתיבות חכמה תתאה). לה"ק (לשון הקדש. לשון הקבלה). ללמג"ב (לית לה מגרמה כלום). למחהב"כ (לית מחשבה תפיסא בי' כלל). למכאמא"ב (לאו מכל אינון מדות איהו כלל). למסו"נ (למסור נפשו). לעו"ז (לעומת זה). לפה"נ (לפי הנראה). לפושע"ד (לפום שיעורא דילי'). ל"פ (לא פסיק). לק"פ (לקבל פרס). ל"ש (לא שניתי):

מ.

מא"פ (מאה פעמים). מאו"א (מאורי אור). מ"ד (מיין דכורין). מדה"י (מדינת הים). מדה"ד (מדת הדין). מדה"ר (מדת הרחמים). מה"ת (מהיכי תיתי. מן התורה). מה"ט (מהאי טעמא). מה"ש (מלאכי השרת). מהוע"צ (מהותו ועצמותו). מהק"צ (מן הקצה). מו"ם (מותא סתימאה). מו"מ (משא ומתן). מזבה"ח (מזבח החיצון). מזבה"פ (מזבח הפנימי). מ"ח (מים חיים). מח"ז (מחשבות זרות). מחמ"ז (מחמת זה). מחו"ד (מחשבה ודבור). מחדו"מ (מחשבה דבור ומעשה). מחב"נ (מחכמה נפקת). מחה"ק (מחשבה הקדומה). מחה"ש (מחלית השקל); מחא"ח (מחיל אל חיל). מח"ד (מאמר חיקור דין). מט"פ (מ"ט פנים. מ"ט פעמים). מטולמ"ט (מטי ולא מטי). מי"פ (מה יפו פעמיך). מכה"כ (מלא כל הארץ כבודו). מלמטלמ"ע (מלמטה למעלה). מלמעלמ"ט (מלמעלה למטה). מכ"ע (מלכות כל עולמים). ממכ"ע (ממלא כל עלמין). ממה"מ (מלך מלכי המלכים). מ"מ (מגיד מישרים). ממ"י (מגיד מישרים ישן). ממ"כ (ממלכת כהנים). מ"נ (מיין נוקבין). מ"ע (מים עליונים). מעהמ"צ (מעשה המצות). מע"ב (מעשה בראשית). מעומ"ט (מעלה ומטה). מעו"ע (מעולם ועד עולם). מצ"ע (מצד עצמו. מצד עצמם). מקו"ח (מקור חיים). מקוה"ת (מקור התענוגים). מקו"פ (מקום פנוי). מ"ק (מספר קטן). מק"מ (מקדם מלך). מ"ר (מים רוח). מ"ש (מלכות שמים). משוה"ד (משורת הדין). מ"ת (מים התחתונים. מתן תורה). מהנ"ח (מתנת חנם):

נ.

נבה"ע (נבראת העולם). נבעוה"ז (נבראת עולם הזה). נה"א (נפש האלקית). נה"ב (נפש הבהמית). נה"ש (נפש השכלית). נה"ח (נפש החיונית). נה"ד (נהר דינור). נהו"ע (נהורא עילאה. נהורין עילאין). נהו"ק (נהורא קדמאה). נהו"ת (נהורא תתאה). נהי"מ (נצח הוד יסוד מלכות). נו"ה (נצח והוד). נ"ח (נר חנוכה). נח"ר (נחת רוח). נחה"ק (נחש הקדמוני). נל"נ (נשמה לנשמה). נעובת"ח (נעוץ סופן בתחלתן). נס"ו (נצח סלה ועד). נפ"א (נפילת אפים). נש"צ (נשמותיהן של צדיקים) נהתב"ם (נעוץ התחלתן בסופן):

ס.

סדב"ם (סתימא דכל סתימין). סה"ק (ספרי הקבלה). סוכ"ד (סוף כל דרגין). סודכ"ד (סופא דכל דרגין). סוה"ע (סוף העולם). סוכ"ע (סובב כל עלמין). סומ"מ (סובב וממלא). סו"מ (סור מרע). סובת"ח (סופן בתחלתן). סוכה"ד (סוף כל הדורות). ס"י (ספר יצירה). סכ"ס (סוף כל סוף). ספר"צ (ספרא דצניעותא). ספה"ע (ספירת העומר). ספמ"ע (ספורי מעשיות). ס"ק (ספרי קבלה). ס"ר (ס' רבות). סש"ב (ספר של בינונים):

ע.

עא"א (עילוי אחר עילוי). עאכו"כ (על אחת כמה וכמה). עא"ק (עד אין קץ). עא"ת (עד אין תכלית). עבמ"ח (עלה במחשבה). עבמחה"ק (עלה במחשבה הקדומה). עבר"צ (עלה ברצונו). עברצוה"פ (עלה ברצונו הפשוט). עבה"נ (עבר הנהר). עה"ד (עץ הדעת). עה"ח (עץ החיים). עה"כ (ערכו הכינויים. עם הכולל). עהכ"ם (על הכסא). עה"ע (עולת העולות). עה"ת (על התורה). עה"ס (על הר סיני). עו"ע (עילה ועלול). עומ"ש (עול מלכות שמים). עומ"צ (עול מצות). ע"ח (עץ חיים. עירובי חצירות. על חטא). עט"ב (עטרת בעלה). עטה"ק (על טהרת הקדש). ע"ט (עשה טוב). עה"י (עתיק יומין). עי"מ (עיבור יניקה מוחין). עיגוה"ג (עיגול הגדול). ע"כ (עשר כחות. עשר כתרין. עבד כנעני). עכ"פ (על כל פנים). עכדו"ד (על כל דבור ודבור). עלדאת"ג (עלמא דאתגליא). עלדאתכ"ם (עלמא דאתכסיא). עמה"מ (עמק המלך). ע"ע (עבד עברי). עפ"ק (על פי קבלה). ע"צ (על צד). עצמומה"ו (עצמותו ומהותו). ע"ק (עתיקא קדישא). ערצש"מ (עושין רצונו של מקום). עשה"ד (עשרת הדברות). עש"מ (עשרה מאמרות). ע"ת (עירובי תבשילין):

פ.

פ"א פנ"א (פני ארי'. פני אדם). פא"פ (פה אל פה. פנים אל פנים). פב"פ (פנים בפנים). פדר"א (פרקי דרבי אליעזר). פו"ר (פרי' ורבי'). פמשמ"ע (פמליא של מעלה). פמשמ"ט (פמליא של מטה). פסוד"ז (פסוקי דזמרה). פס"ט (פסיק טעמא). פע"ח (פרי עץ חיים). פר"א (פרת אדם). פר"נ (פרחה נשמתן). פרד"ם (פשט רמז דרוש סוד). פ"ש (פני שור):

צ.

צ"ג (צדיק גמור). צו"פ (צמר ופשתים). צו"ע (צורך עלי'). צי"ע צימו"ע (צדיק יסוד עולם). צי"א (צירופי אותיות. צירופי אלקים). ציא"א (צירופי אלהים אחרים). צלה"ק (צריך להקדים). צ"ע (צדיק עליון). צ"ת (צדיק תחתון):

ק.

קבעומ"ש (קבלת עול מלכות שמים). קבעומ"צ (קבלת עול מצות). קה"ק (קדש הקדשים). קדוה"ש (קדוש השם). (קה"ט (קליפות הטמאות). קוצש"י (קוצו של יו"ד). קו"ח (קו וחוט). קובהו"ש (קודשא בריך הוא ושכינתי'). קושנבה"ע (קודם שנבראת העולם). קי"ס (קריעת ים סוף). ק"נ (קליפת נוגה). קצה"ש (קצה השמים). קצה"ע (קצה העליון). קצה"ת (קצה התחתון). קק"ק (קדוש קדוש קדוש):

ר.

רדל"א (רישא דלא אתיידע). רו"ג (רוחניות וגשמיות). רו"ש (רצוא ושוב). רוה"ט (רוח הטומאה). רוה"ק (רוח הקדש). רוה"מ (רום המעלות). רו"נ (רוח ונפש). רחו"ד (רחימו ודחילו). ר"ח (רב חסד. רהבית חכמה). רב"ד (ריש כל דרגין). רמ"ע (רוח מים עפר). רע"ג (רעש גדול). רע"מ (רעיא מהימנא). רעו"ד (רעותא דליבא). רעדכ"ר (רעוא דכל רעוין). רצוה"ע (רצון העליון). רצוה"ת (רצון התחתון). רצו"פ (רצון פשוט). רצש"מ (רצונו של מקום). ר"ר (רחמים רבים). רת"ס (ראש תוך סוף):

ש.

ש"א (של אולם. של אדם). ש"ב (של ברכה). שב"ע (שבת עילאה). שב"ת (שבת תתאה). שבה"כ (שבירת הכלים). שה"ש (שמי השמים). שו"א (שמים וארץ). שופ"ג (שופר גדול). שושדמ"ל (שושבינא דמלכא). שושדמט"ר (שושבינא דמטרוניתא). שוה"ד (שורת הדין). שחל"ח (שבק חיים לכל חי). ש"י (של יו"ד. של יד) שימ"ב (ששת ימי בראשית). שיה"ח (ששת ימי החול) שימהמ"ע (ששת ימי המעשה). שב"ע (שכינתא עילאה). שב"ת (שכינתא תתאה). שמ"ע (של מעלה). שמ"ט (של מטה). שנא"י (שונאי ישראל). שמע"צ (שמיני עצרת). שמח"ת ש"ת (שמחת תורה). ש"ע (של עולם). שע"ב (שערי בינה). שעה"נ (שער הנו"ן). שע"ט (שערי טומאה). שעה"ק (שער הקודש). שעה"ת (שער התשובה. שער התפלה). ש"פ (של פסח).

לוח הראשי תיבות

א.

א"א (אריך אנפין). אא"כ (אלא אם כן). אא"ל (אי אפשר לומר. אי אפשר להיות). אב"א (אחור באחור). אבר"מ (אברי דמלכא). אבי"ע (אצילות בריאה יצירה עשי'). ארה"ג (אדם הגדול). אדה"ע (אדם העליון). אדה"ר (אדם הראשון). אדה"ת (אדם התחתון). א"ק (אדם קדמון. אין קץ). אד"ז (אדרא זוטא). אד"ר (אדרא רבא). אה"ז (אהבה זוטא). אה"ט (אהבה הטבעית). אהמ"ס (אהבה מסותרת). אה"ע (אהבת עולם. אמה העבריה). אה"ר (אהבה רבה). אהוי"ר (אהבה ויראה). אהק"צ (אל הקצה). או"א (אבא ואימא. אלו ואלו). או"ג (איהו וגרמיהי). או"מ (אור מקיף). או"פ (אור פנימי). או"ח (אור חדש. אור חוזר). או"י (אור ישר). או"כ (אורות וכלים). אוב"כ (אורות בכלים). אוה"מ (אהל מועד. אור המאיר). אוא"ס (אור אין סוף). או"ת (אור תורה). או"ש (ארץ ושמים. אכילה ושתיה). א"ז (אין זה). אח"פ (אזן חוטם פה. אחדות פשוט). אחה"פ (אחדות הפשוטה). א"ח (אשת חיל). אחשנ"ת (אחר שנתבאר). אחשנבה"ע (אחר שנבראה העולם). א"י (אין יכול). אישר"מ (אמן יהא שמי' רבא מברך). אכמ"ל (אין כאן מקומו להאריך). א"מ (אין מובן. אמר מאיר). אמ"ה (אלקינו מלך העולם). אנכנה"ג (אנשי כנסת הגדולה). אסה"מ (אספקלריא המאירה). אסשא"מ (אספקלריא שאינה מאירה). אק"ב (אשר קדשנו במצותיו). ארה"ח (ארץ החיים). ארה"ע (ארץ העליונה). ארמ"ע (אש רוח מים עפר). א"ת (אין תכלית. אל תיקרי). אתדל"ע (אתערותא דלעילא). אתדל"ת (אתערותא דלתתא) :

ב.

באמ"ח (באר מים חיים). באו"פ (באור פני). בב"א (בבת אחת). בב"ח (בשר בחלב). בבע"ג (בלתי בעל גבול). בבע"ה (בלתי בעל הכלים). בג"ה (בינה גבורה הוד). בה"ש (בין השמשות. בית השואבה). ביאוה"ד (ביאור הדבר). ביאוה"ע (ביאור הענין). בכה"מ (ברוך כבוד הוי' ממקומו). בכי"ת (בכל יום תמיד). בכ"מ (בכל מאדך). בכ"נ (בכל נפשך). בל"ג (בלי גבול). ב"מ (בר מינן). ב"נ (בר נש. בני נשא). בנה"א (בני האדם). בנ"ר (בורא נפשות רבות). בע"ג (בעל גבול). בעהמ"ח (בעל המחשבה). בעהר"צ (בעל הרצון). בע"ת (בעל הכלים). בפו"מ (בפועל ממש). ב"פ (ב' פעמים. ב' פרשיות). בוצד"ק (בוצינא דקרדוניתא). ב"ר (בית ראשון). ב"ש (בית שני). בשכמל"ו (ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד) :

ג.

ג"א (ג' אלפים). ג"ד (ג' דברים). גונה"ב (גוף ונפש הבהמית). גז"ד (גזר דין). גז"ש (גזרה שוה). ג"י (ג' יסודות). געה"ע (גן עדן העליון). געה"ת (גן עדן התחתון). גפ"ק (ג' פעמים קדוש). גקה"ט (ג' קליפות הטמאות). ג"ר (ג' ראשונות) :

ד.

ד"א (ד' אותיות. ד' אמות). דא"ח (דברי אלקים חיים). דבו"ע (דבור עליון). דב"ט (דברים בטלים). דבת"ח (דירה בתחתונים). דה"ט (דרך הטבע). דה"י (דברי הימים). דו"נ (דכר ונוקבא). דחו"ר (דחילו ורחימו). ד"י (ד' יסודות). ד"כ (דרך כלל. ד' כנפות). דכ"ד (דכל דרגין). דכ"ט (דכל טמירין). דכ"נ (דכל נהורין). ד"מ (דיני ממונות. ד' מראות). ד"נ (דבר נפרד. דיני נפשות). ד"ע (דעה עליון). ד"פ (דרך פרט. ד' פעמים. ד' פרשיות). דצח"מ (דומם צומח חי מדבר). ד"ר (ד' רוחות). דרה"ע (ד' רוחות העולם). דרו"ש (דרועא שמאלא). ד"ת (דעת תחתון). דת"י (דעת תפארת יסוד) :

ה.

ה"א (הוי' אלקים. הוי' אלקיך). הבוי"ת (הבורא יתברך). ה"ג (ה' גבורות). הו"ר (הושענא רבא). ה"ח (ה' חסדים). ה"י (ה' ישמרנו). הללמ"מ (הלכה למשה מסיני). ה"ס (הר סיני. הוא סוד). העמ"נ (העלאת מיין נוקבין). השוה"א (השמים והארץ) :

ו.

והא"ש (והי' אם שמוע). והד"נ (והדר נהורא). והמ"י (והמשכיל יבין). והרי"ע (והוא רחום יכפר עון). ו"מ (ו' מדות). ומ"ש (וכל מאמינים שהוא). ו"ס (ו' ספירות). וע"ד (ועל דא. ועל דרך). ו"ק (ו' קצוות) :

ז.

ז"א (זעיר אנפין). זא"ז (זה אל זה. זה אצל זה. זה אחר זה). זב"ז (זה בזה). זו"ז (זה וזה. זולת זה). זה"ח (זהר חדש). זה"י (ז' הימים). זה"ק (זהר הקדוש). זו"נ (זעיר ונוקבי'. זכר ונקבה). זל"ז (זה לזה). זלעו"ז (זה לעומת זה). ז"מ (ז' מדות). זמ"ז (זה מזה). זמה"ב (זמן הבית). זמה"ג (זמן הגלות). זמה"ז (זמן הזה). זמל"ק (ז' מלכין קדמאין). ז"ס (זה סוד. ז' ספירות). ז"ר (ז' רקיעים). ז"ת (ז' תחתונות) :

ח.

ח"ב (חד בהון). חב"ד (חכמה בינה דעת). חגת"מ (חסד גבורה תפארת מלכות). חה"ש (חוט השדרה. חילול השם. חג השבועות). חה"ס (חג הסוכות). חה"פ (חג הפסח). חהמ"צ (חג המצות). חו"ב (חכמה ובינה). חו"ג (חסד וגבורה). חו"כ (חתן וכלה). חוה"מ (חול המועד). חוש"מ (חולו של מועד). חו"צ (חומר וצורה). ח"ח (חפץ חסד. חד חרוב). חח"נ (חכמה חסד נצח). ח"י (חי' יחידה). חיוה"ק (חיות הקדש). חכ"ע (חכמה עילאה). חכ"ת (חכמה תתאה). ח"ס (חכמה סתימאה). חס"ע (חסד עולם. חסד עליון). חס"ל (חסד לאברהם). ח"ע (חכמה עילאה. חיי עולם). ח"ש (חיי שרה). חשל"נ (חשוכא לנהורא). ח"ת (חכמה תתאה) :

ט.

טה"ע (טהירו עילאה). טה"ת (טהירו תתאה). טה"ק (טהרת הקדש). טו"ד (טעם ודעת). טוד"פ (טורי דפרודא). טו"ר (טוב ורע). טמרכ"ט (טמירא דכל טמירין). טנת"א (טעמים נקודות תגין אותיות) :

יו"ד.

יב"ב (י"ב בקר). יבג"א (י"ב גבולי אלכסון). יב"ח (י"ב חדש). יב"צ (י"ב צירופי). יב"ש (י"ב שעות). יגמה"ר (י"ג מדות הרחמים). יגת"ד (י"ג תיקוני דיקנא). יה"ר (יהי רצון). יוה"ד (יום הדין). יחו"ע (יחוד עליון. יחודא עילאה). יחו"ת (יחודא תתאה). יח"ס (יחידי סגולה). ילה"ק (יש להקדים). ימו"ע (ימות עולם). ימ"ב (ימי בראשית). ימוהמ"ש (ימות המשיח). ימוה"ח (ימות החול). יסו"א יסוא"ב (יסוד אבא). יסוא"י (יסוד אימא). יסו"ע (יסוד עולם). יצי"מ (יציאת מצרים). יר"ע (יראה עילאה). יר"ת (יראה תתאה). ירושמ"ט (ירושלים של מטה). ירושמ"ע (ירושלים של מעלה). יש"ז (ישראל זוטא). יש"ס (ישראל סבא). ישסו"ת (ישראל סבא ותבונה) :

כ.

כבו"ע (כבוד עילאה). כבו"ת כ"ת (כבוד תתאה). כה"ד (כל הדברים). כה"י (כל היום). כלוה"נ כה"נ (כלות הנפש). כה"ע (כל העולם). כה"ק (כף הקלע). כה"ר (כהנא רבא). כה"ש (כל השנה). כ"ח (כל חי. כולא חד. כל חד). כחו"ח (כל חד וחד). כחב"ד (כתר חכמה בינה דעת). כל"ח (כלא חשיב. כי לעולם חסדו). כמרא"ד (כמראה אדם). כנס"י (כנסת ישראל). כסה"כ (כסא הכבוד). כעד"ז (כן על דרך זה). כעד"מ (כן על דרך משל). כ"ע (כתר עליון. כתרא עילאה). כעמ"נ (כעמר נקא). כקכל"ח (כולא קמי' כלא חשיבי). כר"ב (כריתות ברית) :

לבנ"ע

בגין דנטרי ברית. ולכן יבא כל בשר דוקא להשתחוות לפני שע"י שמירת הברית שנעשה מרכבה לברית העליון יסוד עי"ז יזכה לבחי' יראה פני ה"א שהו"ע היחוד עליון שנמשך ע"י בחי' ברית העליון. ופי' הב' בבשר הוא לגריעותא. דהנה כתיב (יואל ג' א') אשפוך רוחי על כל בשר ונבאו בניכם כו'. והענין דכתיב (בראשית ו' ג') לא ידון רוחי באדם בשגם הוא בשר. כי תחלת הבריאה היתה כדי שיהי' דירה בתחתונים. ואח"כ כתיב לא ידון רוחי באדם. ידון הוא ל' נדן ונרתק שהאדם לא יהי' נדן לגילוי שכינה מחמת בשגם הוא בשר. לפי שנמשך אחר לצרכי הגוף שנק' בשר לילך אחר תאוות גשמי'. וז"ש על המלאכים די מדרהון עם בשרא לא איתוהי (דניאל ב' י"א). פי' שאינם יכולים להתלבש בבחי' בשר דהיינו בגופים. ורק נשמות לפי שגבוהים יותר ממלאכים ע"כ הם דוקא יכולים להתלבש בבשר הגוף ולהפכו לה'. משא"כ המלאכים היו נפילים כמ"ש (בראשית ו' ד') הנפילים הי' בארץ. והנה לעתיד כתיב (יחזקאל ל"ו כ"ו) והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר. והיינו שיש ג"כ בחי' בשר בקדושה כמ"ש (נשא ז' פ"ז) כל הבקר לעולה וקאי על המלאכים י"ב בקר והיו עליהם. בע"ח הוא מיסוד האש. והיינו רשפי אש והתלהבות לאלקות זהו למעלה בחי' בשר. ולכן כל הבקר לעולה. פני ארי' פני שור בשר בהמה ולכן הם לעולה שיהי' על ידם עליית המל' מבי"ע לאצי'. והנה כתיב עצם מעצמי. שכינתא עילאה. ובשר מבשרי. שכינתא תתאה (זח"א כ"ו ע"א). וז"ש אלעתיד ונתתי לכם לב בשר ע"ד הבשר שלמעלה. וכן גם משה רבינו נק' בשר כמארז"ל (חולין קל"ט ב') ע"פ בשגם הוא בשר. בשגם זה משה. ומ"מ הי' בשרו באופן גבוה מאד שהרי הי' עם ה' מ' יום לחם לא אכל כו'. ולכן כתיב אשפוך רוחי על כל בשר היינו מה שבבחי' בשר דעכשיו כתיב לא ידון רוחי באדם בשגם הוא בשר. אבל בבחי' בשר דלעתיד כתיב אשפוך רוחי על כל בשר. בשפיכה דהיינו בריבוי מאד. ולכן ונבאו בניכם ובנותיכם שכולם יהי' נביאים. משא"כ לשעבר היו הנבואה רק ליחידים. וע"ז כתיב יבא כל בשר להשתחוות לפני השתחוואה הוא ג"כ המשכה וזהו אמר הוי' שימשיכו בשם הוי'. והיינו מבחי' שם הוי' דלעילא:

ו **ועפ"י** משנ"ת בדרוש זה יש לבאר ענין ובראשי חדשיכם. דפי' בזהר (פנחס רמ"ח ע"א) שכל אדם יש לו שני ראשים. תרין ראשין אית לה לסיהרא יעקב ויוסף. והענין כי בשבת כתיב ונככה ל' נקבה שהדיבור הוא בחי' מקבל מהמדות כי בשבת הוא היחוד עליון מבחי' סוכ"ע בבחי' ממכ"ע. ושארז"ל כל עיסקא דשבתא כפול. פי' כפול היינו ההתחברות דבחי' סוכ"ע וממכ"ע. ולכן אומרים בשבת טוב להודות. פי' טוב הוא בחי' צדיק שעל ידו ההתחברות דסוכ"ע וממכ"ע. והנה היחוד עליון מאוא"ס הסוכ"ע בבחי' מל' ממכ"ע נ"ל ע"י המדות דוקא. ועפי"ק נק' זווג זו"נ. פי' ז"א היינו מה שאוא"ס ב"ה מתצמצם ומתלבש בבחי' כמראה אדם כדי שיוכל להיות השפעת גילוי אוא"ס במקור הנשמות ובבי"ע כו'. ועד"מ למטה השפעת השכל שע"י הדיבור הוא רק הארה בעלמא מהשכל. אבל ע"י יחוד גשמי דדו"נ נמשך השפעה מעצמיות ומהות כח החכמה ממש ונעשה הולדה דבר חדש. וכמו"כ למעלה שע"י המדות דז"א שהם בחי' כלים נמשך השפעה מעצמיות אוא"ס בבחי' מל' להיות לידת נשמות חדשות. פי' נשמות חדשות היינו התגלות אור חדש בבי"ע. שהוא בחי' גילוי אלי' ממש בבי"ע. ולכן בשבת הדיבור מקבל מהמדות לפי כי בשבת הוא יחוד עליון והיחוד נ"ל ע"י המדות דז"א דוקא. והנה בר"ח יש בחי' שאינה בשבת. והיינו מה שהדיבור בחי' מל' מקבלת בעצמה מח"ע שלא ע"י ז"א. והיינו לפי כי בר"ח הוא יו"ט של הלבנה לכן אזי נמשך בהלבנה מעין כמו שהי' קודם מיעוט הירח דכתיב שני המאורות הגדולים שוין בקומתן. והנה בחי' זו דשבת שהדיבור מקבל מהמדות דהיינו היחוד עליון יש בר"ח ג"כ שהרי י"ב ר"ח הם כנגד י"ב צירופי הוי'. ולעיל נת' שהם ג"כ י"ב בקר דבריאה שהם מבחי' י"ב אותיות דמילוי שם אד'. והיינו כי ר"ח הו"ע יחוד הוי' ואד' שבכל חדש נמשך ומתגלה צירוף א' משם הוי' באד'. שהרי כל עיקר ר"ח מולד הלבנה היינו מה שהלבנה מקבלת אור מהשמש. ונק' ג"כ למעלה יחוד שמשא וסיהרא שהו"ע זווג זו"נ. וא"כ יש בר"ח ג"כ היחוד עליון שהדיבור מקבל מהמדות. ורק שיש בר"ח עוד בחי' (מה שאינה בשבת) שהדיבור בחי' מל' מקבלת מוחין מחכמה עצמה שלא ע"י ז"א (וא"ז נק' יחוד כו'). ודוגמא לזה מענין ברכת חתנים שבברכה הששית נאמר משמח חתן וכלה. שהכלה מקבלת השמחה מהחתן. והנה כלה היא כנסת ישראל כלתה נפשי כו'. וחתן הוא דרגא זהו בחי' יחוד העליון השפעה וגילוי אור אין סוף ב"ה בבחי' כנסת ישראל שנק' כלה. ואחר כך בברכה הז' דקאי אלעתיד נאמר משמח חתן עם הכלה. הכלה תחלה. שהכלה בעצמה מקבלת ממקום שהחתן מקבל. ומכל מקום כיון שנק' חתן וכלה הרי יש בחי' יחוד עליון גם כן שהכלה מקבלת מהחתן. ורק שיש עוד בחי' מה שהכלה תקבל בעצמה שלא ע"י החתן. וכמו"כ בר"ח יש גם כן שני הבחי'. וזהו ובראשי חדשיכם תרין ראשין אית לה לסיהרא בר"ח. יעקב ויוסף. יעקב יו"ד עקב זהו מה שנמשך בחי' יו"ד ח"ע עצמה בעקב שהיא המל' סופא דכ"ד שלא ע"י המדות דז"א. ובחי' יוסף צדיק עליון יסוד ז"א שעל ידו היחוד זהו הבחי' הב' דהיינו היחוד עליון שנמשך במל' שזהו הבחי' מה שהמל' מקבלת על ידי המדות דוקא. שהמדות נק' בשם דכר ומשפיע והמל' נק' בשם נוק' מקבל כו'. ולכן כתיב ובראשי חדשיכם תקריבו כו' פרים כו' שנים כו' זהו כנגד ב' הבחי' שיש במל' בכל ר"ח כנ"ל:

סליק ספר דברים

נחשבת. ורק שיהיו במדרגה היותר גבוה. שהלבנה יהי' כמו חמה דעכשיו. ואור החמה יהי' כאור ז' הימים. והיינו כי שמש וסיהרא הוא שני שמות דהוי' אלקים כמ"ש (תלים פ"ד) כי שמש ומגן הוי' אלקים. והנה לעתיד כתיב (זכרי' י"ד ט') והי' כו' ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד. ואחז"ל (פסחים נ' א') אטו האידנא כו'. אלא בעוה"ז נכתב בשם הוי' ונקרא בשם אד'. אבל לעתיד נקרא כמו שנכתב. כי אד' ואלקים הם השמות שיתהוה בחי' יש ודבר נפרד. וזהו נקרא בשם אד' שהקרי וההתגלות הוא אד' ולא הוי'. ונק' כינוי בחי' לבוש והעלם על שם הוי'. ורק במקדש היו אומרים ככתבו. אבל במדינה בכינויו (סוטה ל"ז סע"ב ול"ח רע"א). ולעתיד יהי' הקרי שהוא בחי' שם אד' ג"כ כמו שם הוי' ויהי' נקרא כמו שנכתב. וזהו"ע שמו אחד. וענין הוי' אחד היינו כי יש ב' שמות הוי' ופסיק טעמא בגווייהו. הא' שם הוי' דלתתא ממכ"ע. והב' שם הוי' דלעילא סוכ"ע. ועכשיו יש פס"ע בינייהו. אבל לעתיד יוסר הפסיק כו' ויתחברו הב' שמות הוי' וזהו הוי' אחד. וזהו והי' אור הלבנה כאור החמה. בעכשיו הלבנה שם אלקים מקבל מבחי' שמש הוי'. אבל לעתיד תתעלה הלבנה עד שתהי' בעצמה במדרגת שמש הוי'. ואור החמה בחי' שמש הוי' דלתתא יתעלה במדרגת שם הוי' דלעילא שנק' אור ז' הימים (ז"ת דעתיק). וא"כ כמו שכעת הוא יחוד הלבנה עם בחי' שמש הוי' דלתתא כך יהי' לעתיד יחוד הלבנה עם בחי' שם הוי' דלעילא. וזהו נק' חדש בחדשו ושבת בשבתו. כי חדש ושבת נת"ל ששניהם הוא גילוי בחי' שמש הוי'. אבל לעתיד שיתעלה הלבנה לקבל מבחי' שם הוי' דלעילא זה נק' חדשו של חדש ושבתו של שבת. וז"ש על לעתיד (ישעי' נ"ב י"ג) הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד. ואי' בזהר פ' וישב (קפ"א ב') ישכיל עבדי עלי' דסיהרא אתמר. ירום כו' וגבה מאד שתתייחד עם בחי' שם הוי' דלעילא בחי' קדיש עלמו. משא"כ ר"ח ושבת דעכשיו הוא רק פונה" קדיש שנמשך הכח מבחי' קדיש אבל היחוד הוא רק עם שמש הוי' דלתתא כנ"ל:

ד **ועתה** צ"ל מה שבעוה"ז רק ג"פ בשנה אבל לעתיד מדי חדש בחדשו. דהנה במצות ראי' ברגלים אחז"ל (חגיגה ד' ב') ע"פ יראה כל זכורך כו' (שמות כ"ג י"ז) כדרך שבא לראות כך בא לראות. וא"כ הי' בנפש שמלובש בגוף בחי' ראי' ממש באלקות. וזהו גילוי אלקות למטה בגשמיות. וצ"ל הטעם לגילוי זה ביו"ט דוקא ולא בשבת. והענין כי בשבת כתיב רק מנוחה. ובקבלה כתיב ענג. אבל במועדים כתיב שמחה ושמחת בחגך (ראה ט"ז י"ד) ולכן נק' מועדים לשמחה (הג"ה. שמחה בבינה. וזהו המדרגה מה שבבינה יש בחי' שלמעלה מהכל' כו' כמשכ"ת בענין ה' דאברהם. לפי שהתגלות עתיק בבינה דוקא. ולכן השמחה בבינה דוקא. ושמחה זו דבינה אין יכול להתגלות עתה כל זמן שיש רע כו' כ"א לעתיד כשיהי' ואת רוח הטומאה אעביר כו' (זכרי' י"ג ב'). אבל ביו"ט מתגלה בחי' בינה. ולכן היו"ט שהם בבינה בחי' שמחה שגורם הגילוי גם בהילוניות ע"כ הי' אז מצות ראי' כו'. אבל שבת הוא בחי' חכמה ביטול ההשגה שאין שייך בה שמחה. כי חכמה אינה מאירה בבחי' גילוי כמו הבינה כ"א בבחי' ריחוק. ע"כ הגם ששבת גבוה מיו"ט לא הי' בו מצות ראי' כו'. וכ"ז הוא עכשיו. אבל לעתיד כשיתגלה אוא"ס שלמעלה מהשתלשלות אזי יהי' גם החכמה מאיר בבחי' קירוב וגילוי כמו הבינה וא"כ גם בחכ' יהי' בחי' שמחה כמו עכשיו בבינה ולכן יהי' בחי' ראי' גם בשבת וחדש. כי חדש ושבת שניהם בחי' חכ' רק שבת ח"ע וחדש חכ"ת. ויש מעלה בחכ"ת כמשכ"ת בענין כי בזאת יתהלל כו'. ולכן לשעבר הי' בחי' ראי' רק במועדים שהם בבחי' בינה בחי' שמחה. אבל לעתיד יהי' התיחוד בגם בחדש ושבת בחי' חכמה יהי' ג"כ בחי' ראי' כנ"ל). והנה אחז"ל (מד"ר אחרי פ"כ סי' ב') עכשיו אין שמחה לישראל כ"א לעתיד שנאמר (תלים קמ"ט ב') ישמח ישראל בעושיו שמח לא נאמר אלא ישמח ל' עתיד. וכן כביכול הקב"ה לא שמח בעולמו עכשיו אלא לעתיד שנאמר (שם ק"ד) ישמח הוי' במעשיו. ישמח ל' עתיד. והיינו כי אעפ"י שגם עכשיו יש שמחה של מצוה. מ"מ אין השמחה בשלימות שלא יהי' בה נדנוד עצב (כ"א שמתערב עצב בה מצד הגוף כו'). וכן הקב"ה לא שמח בעולמו. אעפ"י דכתיב (דה"א ט"ז כ"ז) עוז וחדוה במקומו זהו למעלה דוקא אבל לא מצד העולמות כיון שעכשיו העלם והסתר שההנהגה הוא עפ"י מדה"ד שהוא מדת הצמצום וההסתר. אבל לע"ל ישמח הוי' במעשיו. וזהו ישמח אותיות משיח. אך היו"ט נק' מועדים לשמחה שיש מועדים שמתגלה בהם בחי' שמחה. והיינו שהמועדים הם כנגד ג' אבות שהטעימן הקב"ה בעוה"ז מעין עוה"ב שנאמר בהן בכל מכל כל (ב"ב ט"ז) ולכן בהמועדים מתגלה מעין בחי' שמחה שיהי' לעתיד. והנה עד"מ המלך שלא בשעת שמחתו הוא לפנים בהיכלו. אבל בשעת שמחתו מתגלה לעין כל. וכמו"כ ביו"ט שנק' מועדים לשמחה הנה השמחה גורם גילוי אלקות גם למטה בגשמיות עד שהאו"א הי' בנפשו בחי' ראי' ממש באלקות (משא"כ בשבת שהוא בחי' שמחה כ"א ענג). ולכן לעתיד שאז יהי' רק בחי' שמחה ישמח הוי' במעשיו. ע"כ יהי' מדי חדש בחדשו ושבת בשבתו ג"כ בחי' ראי' באלקות כמו עכשיו במועדים. ולכן לא כתיב מועדים בפסוק זה כיון שהמועדים א"ז רבותא שזה הי' גם קודם. כ"א החידוש והי' מדי חדש כו' ומדי שבת כו' יבא כל בשר להשתחוות לפני:

ה **יבא** כל בשר להשתחוות לפני. הנה בבשר יש ב' פי'. א' למעליותא שבשר הוא בחי' גבוה בקדושה. ע"ד שאחז"ל (סוטה ה' א') אדם לא כתיב בי' ונרפא. בשר כתיב בי' ונרפא. שבשר הוא רך מורה על רכות ענוה ושפלות. והנה כתיב (ישעי' ל"ג) ועוצם עיניו מראות ברע מלך ביפיו תחזינה עיניך. מלך ביפיו תחזינה כו' הוא בחי' יראה פני הוי' אלקיך. וצ"ל תחלה עוצם עיניו מראות ברע. וזהו בחי' בשר רך ועניו להיות סור מרע. וכמ"ש (איוב י"ט כ"ו) ומבשרי אחזה אלוה דקאי על אברהם. שמתחלה כתיב שם ואחר עורי נקפו זאת. שהוא המילה הסרת הערלה שהוא התקשרות בתאוות גשמי' ונשאר רק בשר רך ועניו. ואח"כ ומבשרי אחזה אלוה. נמצא שברית קדש יסוד נק' בשר שממנו נמשך גילוי אוא"ס במל' וזהו פי' ומבשרי אחזה אלוה. וזהו ועל בריתך שחתמת בבשרינו. ברית הוא בחי' התקשרות ההמשכה והגילוי מאוא"ס ב"ה בכנס"י. וא"כ בחי' בשר זהו שמירת הברית וכמ"ש (ישעי' ס') ועמך כלום לדיקים ואמרו בזהר (ח"א דנ"ט ע"ב)

בחול מותר במלאכה. אבל בשבת שמתעלה הדיבור שאין ההשפעה למטה מהדיבור וגם לא מהמדות. כ"א מבחי' קדש עליון חכים ולא בחכ' ידיעא לכן אין זה בחי' מעשה כי הכ"ע היא למעלה מגדר בחי' עולמות ולכן אסור במלאכה. וזהו טעם א'. טעם ב'. לפי שאומרים המבדיל בין קדש לחול. שהוא מסך והסתר גמור ולא כמו והבדילה הפרכת לכם בין הקדש לקה"ק. ולכן א"ז כעומד לפני המלך. ואעפ"י שקמי' א"ז הסתר כלל. אך כיון שאצלינו הוא מסך מבדיל ונק' פרגוד ופרסא לכן מותר בעשיית מלאכה. ובשבת שאין בחי' פרסא המבדיל ה"ז כעומד לפני המלך לכן אסור בעשיית מלאכה. ויש לבאר ב' הטעמים ששניהם ענין א'. דהנה כתיב מי ברא אלה. אלה הם ו"ק ופ"ו כחשבון אלה. ובחי' מי בינה ברא אלה. והנה בין בחי' מי לבחי' אלה יש פרסא מפסיק כמ"ש מבטן מי יצא הקרח הזה. בחי' ודמות על ראשי החי'. היינו עילאין. רקיע כעין הקרח. ובחי' פרסא זו הוא שרש לבחי' הפרסא המבדיל בין קדש לחול. והנה בששת ימי המעשה שההשפעה היא מהמדות והדיבור א"כ יש פרסא מפסיק שבין הבינה שנק' מי להמדות שנק' אלה. אבל בשבת שהגילוי הוא מבחי' חכים ולא בחכ' ידיעא זהו למעלה מהפרסא והרקיע שבין מי לאלה וע"כ אין העלם והסתר. והפרסא שבין קדש לחול ג"כ אין מעלים כ"כ כבחול וה"ז כעומד לפני המלך. וכן ביו"ט מועדים לשמחה ג"כ הגילוי ולמעלה מהפרסא ע"כ אסור בעשיית מלאכה:

ב **והנה** ר"ה ושבת יש להם דמיון א' בבחי' א' ששניהם הוא גילוי בחי' שמש. כמארז"ל (תענית ח' ב') שמש בשבת צדקה לעניים דכתיב (מלאכי ג' כ') וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה. ור"ה ג"כ התחדשות הלבנה שמקבלת אור מהשמש. וצ"ל תחלה פי' ומרפא כו'. כי ששת ימי החול הנה בחול יש ב' פי' הא' כפשוטו ל' חולין והב' ל' חולי. והענין כמ"ש (שה"ש ב' ה') סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני. וענין חולת אה' הוא מה שהיש הוא היפך האין. כי מצד האין (שממנו מתהוה היש) הוא ביטול במציאות דקמי' כל"ה כו'. והיש מתהוה להיות דבר נפרד והיינו מצד ריבוי הצמצומים וההסתרים כו'. ולכן שאהבה והתשוקה של היש בבחי' צמאון וכלות הנפש ממש לצאת מהצמצומים וליכלל בבחי' הביטול של האין ממש. וע"ז כתיב (שם ח' ה') מי זאת עולה מן המדבר מתרפקת על דודה. פי' דודה זהו הגילוי מאוא"ס ב"ה. והנה עד"מ מי שיש לו תשוקה וצמאון לאיזו דבר ואינו יכול להשיג נעשה מזה חולת אהבה. וכמו"כ כנס"י בשימה"ת היא בבחי' חולת אהבה כי התשוקה והצמאון של כנס"י הוא לצאת מהצמצומים של היש וליכלל באין ממש. וזה א"א בימי חול שאזי הוא הצמצומים דשם אלקים. אבל בשבת שנמשך ומתגלה בחי' שמש שם הוי' איך שלמעלה היש ולמטה אין ומתבטלים הצמצומים דשם אלקים. וכמו שאנו אומרים ויתענגו מטובך. כמ"ש (בראשית א' ד') את האור כי טוב. שבחי' טוב הוא המשך גילוי האור בחי' זריחת אור השמש פנימיות יסוד אבא שנק' אור הגנוז כי טוב לגנוז אזי כתיב וזרחה לכם כו' שמש צדקה ומרפא שזהו רפואה לחולת אהבה שבחול. כי בשבת הוא בחי' ויתענגו מטובך ענג שמרווה הצמאון. וזהו שמש בשבת צדקה לעניים. עני הוא בחי' סיהרא דללמג"כ. וכמו הצדקה היא להחיות רוח שפלים כמו"כ בחי' גילוי שמש הוי' זהו צדקה לבחי' עניי דסיהרא כו'. ומ"מ מי שטרח בע"ש כו' (ע"ז ג' א'). כי כדי להיות עליית בחי' סיהרא בשבת לקבל הגילוי מבחי' שמש הוי' צריך להמשיך כח מלמעלה על העלאה זו. וזהו"ע קבלת שבת לכה דודי לקראת כלה כו'. והנה תפלות החול הם הכנה להעליות דשבת. כי תפלות החול הם מעין שבת בחי' סולם מוצב ארצה כו'. וזהו שמש בשבת צדקה לעניים היינו ע"י צדקה לעניים ר"א יהיב פרוטה לעני והדר מצלי (ב"ב י' א'). וההפרש בין תפלת החול לתפלת השבת ע"ד בן כפר ובן כרך כו' כמ"ש כאן בלקו"ת. וכ"ז הוא בחי' שבת. וכמו"כ ר"ח ג"כ גילוי בחי' שמש הוי' (יסוד אבא) שהרי כל ר"ח נק' זה כמ"ש (יתרו י"ט א') ביום הזה באו מדבר סיני וארז"ל (שבת פ"ו ב') דקאי על ר"ח דכתיב (שמות י"ב ב') החדש הזה לכם. וזה מורה על גילוי כמ"ש (שם ט"ו ב') זה אלי והיינו בחי' גילוי אור שם הוי'. והנה כתיב (יחזקאל מ"ו א') שער החצר הפנימית הפונה קדים סגור יהי' ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח. והענין כי כדי להיות גילוי שמש הוי' שהוא בחי' יהו"ע ביטול במציאות למטה גם שהיש צ"ל המשכת הכח לגילוי זה מבחי' קדש שלמעלה מבחי' ראשית. הכ"ע נק' ראשית הע"ס וקדש הוא בחי' כ"ע. והנה ששת ימי המעשה הם בימ"ב שמקור ההשתלשלות הוא מבחי' ראשית חכמה. ע"כ נמשך ההיות ע"י הצמצומים דשם אלקים ולכן נק' ימי המעשה שמותר בעשיית מלאכה. אבל בשבת ור"ח שנמשך התגלות שם הוי' הוא מצד ההמשכה והגילוי דבחי' קדש שלמעלה מראשית. וזהו שער כו' הפונה קדים סגור יהי' ששת ימי המעשה. שהוא סגור בבחי' העלם והסתר בחול כדי שיהי' ששת ימי המעשה. ורק ביום השבת וביום החדש יפתח. וזהו שאומרים בשבת לשמש שם אהל בהם והוא כחתן יוצא מחופתו (תלים י"ט). אבל הוא בחי' מגן ונרתק כו'. וכדי להיות והוא כחתן הוא דרגא בחי' גילוי ויחוד הוא לפי שיוצא מחופתו בחי' מקיף סוכ"ע בחי' קדים הנ"ל. ומ"מ דוקא שבת אסור במלאכה. אבל ר"ח מותר. כי בשבת הוא עליית הדיבור בבחי' העלם וביטול בכ"ע. וכיון שאין אז גילוי בחי' דיבור ע"כ אסור במלאכה. אבל ר"ח הגילוי דבחי' שמש הוי' ה"ע הוא בהדיבור דוקא. וכמו באדם שלפעמים הדיבור מקבל מהחכמה בעצמה שלא ע"י המדות. וכיון שיש גילוי בחי' דיבור ע"כ מותר בעשיית מלאכה (והחילוק שבת ע"ד שילוב אד' בהוי' ששם הוי' גובר. ור"ח ע"ד שילוב הוי' באד' ששם אד' גובר). ומ"מ אינו נק' יום המעשה לפי שהדיבור אינו מקבל מהמדות כמו בחול כ"א שיש בו גילוי גדול שמקבל מעצמי' הכ"ע כו':

ג **וב"ז** הוא בחי' חדש ושבת סתם. אבל לעתיד כתיב והי' מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו. שהשבת דעכשיו יש עליו שבת שנחשב כחול לגבי שבת דלעתיד יום שכולו שבת. וכמו"כ הו"ע חדש בחדשו. חדשו של חדש. והענין דכתיב (ישעי' ל' כ"ו) והי' אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהי' שבעתים כאור שבעת הימים. ולפי פשט הפשוט יהי' לעתיד ג"כ בחי' שמש ולבנה שהלבנה תקבל

מהשמש

מאד ואיך יוכלו לעלות מדי שבת בשבתו. ותירצו ע"ד מי אלה כעב תעופינה (ישעי' ס' ח'). אלה הוא ו"ק דז"א ופ"ו. אלה תולדות השמים והארץ (בראשית ב'). חיות העולמות. מי הוא בחי' כתים. מי יתן טהור מטמא לא אחד (איוב י"ד ד'). וכשיהי' התחברות בחי' מי עם בחי' אלה אזי כעב תעופינה שיפרחו בעננים. ונ"ל ג"כ מה שמצות ראי' הי' רק ברגלים דוקא ולא בשבת. והלא שבת יותר גבוה מיו"ט שהמועדים נק' רק מקראי קדש ושבת הוא קדש בעצם. הנה כתיב (ש"א כ' י"ט) ובאת אל המקום אשר נסתרת שם ביום המעשה ות"י ביומא דחולא. וא"כ ר"ה אינו נק' יום המעשה בכתוב וצ"ל למה. הרי ר"ה מותר בעשיית מלאכה. כתיב (שמות כ' ט') ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך. ויום השביעי שבת כו'. וכתיב (שם כ"ג י"ב) ששת ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשבות ומשמעות הכתובים נראה בהדיא שזהו היתר על עשיית מלאכה בחול. ולכאורה א"ז מובן כלל. שצריך לכתוב רק איסור מלאכה בשבת. ולמה נצרך היתר על עשיית מלאכה בחול. והענין דכתיב (ירמי' כ"ג כ"ד) את השמים ואת הארץ אני מלא. דלית אתר פנוי מיני' כלל (ת"ז תיקון נ"ז). וכתיב (ישעי' ו' ג') מלא כל הארץ כבודו. וא"כ הרי אסור לעשות שום מלאכה כלל שהרי לפני המלך צריך לעמוד בביטול מכל וכל כו'. וכמו דאי' בגמ' (פסחים נ"ז ב') דאהוי בידי' קמי מלכא פסקי' לימיני' כו'. ומי שעושה מלאכה בפני המלך הוא כמרים יד במלך וחייב מיתה וא"כ כש"כ וק"ו בממ"מ הקב"ה במכה"כ ולית אתר פנוי מיני' כלל. ולכן נצרך לכתוב היתר על עשיית מלאכה בחול. והיינו לפי שגם הקב"ה עשה מלאכה בששת ימי החול שברא כל העולמות כמ"ש (בראשית ב' ב') וישבות כו' מכל מלאכתו אשר עשה. והענין כי במע"ב כתיב רק שם אלקים ל"ב פעמים אלקים. והנה שם אלקים הוא בחי' צמצום מדת ההעלם וההסתר כדי שיתהווה יש ודבר נפרד. ומצד שם הוי' הוא ביטול במציאות דכולא קמי' כל"ח והני הוי' ל"ש כלל. אך עיקר המכוון בבריאת העולמות הוא לפי שטעמ"ה אנא אמלוך. ואין מלך בלא עם נפרדים דוקא שעליהם שייך בחי' מלוכה. ולכן הי' ברה"ע ע"י שם אלקים המסתיר ומעלים על אור שם הוי' כמ"ש (תלים פ"ד) שמש ומגן הוי' אלקים (וזהו"ע המלאכה למעלה שההיות הוא משם הוי' דוקא ויומשך ע"י ריבוי צמצומים דשם אלקים העלם אחר העלם עד שיתהווה יש ודבר נפרד) שיהיו נראים העולמות ליש וד"נ. וכיון שברה"ע הוא ע"י העלם דשם אלקים ע"כ מותר בעשיית מלאכה כי אעפ"י דכתיב את השמים ואת הארץ אני מלא אך זהו בהעלם וגם הבחי' מכה"כ אינו בבחי' גילוי והיינו כיון שבחול יש פרסא מפסיק. אבל בשבת שהוא התגלות שם הוי' איך דקמי' כל"ח ע"כ אסור בעשיית מלאכה וחייב סקילה. וכן במועדים שנק' מועדי הוי' ומועדי כו' ג"כ אסור במלאכה. ורק מלאכת אוכל נפש מותר ביו"ט לפי שיש הבדלה בין קדושת שבת לקדושת יו"ט שהו"ע המבדיל בין קדש לקדש. והנה ענין ששת ימים תעבוד מהו"ע המלאכה והעבודה (דמשמע שהוא צווי ולא רק היתר לבד). הענין כמ"ש (יתרו כ' י"א) ששת ימים עשה הוי' כו'. וצ"ל דהי' יכול להיות הבריאה ברגע א' ומאמר א'. אך משום שהתהוות העולמות הוא מהמדות דוקא. כי אמרתי עולם חסד יבנה (תלים פ"ט). ולכן ששת ימים כנגד ששה מדות. ונק' שימ"ב ב' ראשית חכמה עילאה ותתאה. שבהמדות מלובש חכ"ע. ועיקר ההתהוות הוא ע"י ח"ת דוקא. ועיקר המכוון של ירידת החכ"ע והמדות הוא ירידה לצורך עלי' כי בחכ' אתברירו שע"י כח החכ' שבהמדות נתברר ונתעלה גם בחי' המעשה ליכלל בבחי' ביטול ממש. וכמו"כ הו"ע העבודה באדם בששת ימי המעשה בל"ט מלאכות. ואח"כ כשלומד ומתפלל מתעלה הכל בקדושה כו' כמ"ש בלקו"ת כאן. ועי"ז נעשה אח"כ עליות העולמות בשבת. למעלה מהצמצומים דשם אלקים. שיתעלה הכל בבחי' הביטול אמיתי דשם הוי' ממש. וז"ש (ישעי' נ"ח י"ג) ודבר דבר ואחז"ל (שבת קי"ג ב') שלא יהא דיבורך של שבת כו'. היינו כי דיבור ל' הנהגה והמשכה גם בבחי' המעשה. והדיבור עליון הוא בחי' עיר אלקינו שם אלקים המצמצם ומפריד כו'. וכמו הדיבור שיוצא לחוץ ונעשה נפרד. וזהו בששת ימי המעשה ואז מותר בעשיית מלאכה. אבל בשבת הוא עליית הדבור עליון בבחי' ביטול והתכללות בשם הוי' ה"ע. אך צ"ל דא"כ הי' צ"ל הדיבור בשבת אסור מדאורייתא שהרי השביתה למעלה הוא רק ממאמר דהיינו מעש"מ. ואינו אסור מדאורייתא כ"א ל"ט מלאכות. ומה שאמרו בירושלמי (שבת פט"ו ה"ג) מה הקב"ה שבת ממאמר אף אתה שבות ממאמר זהו רק מד"ס. והתירוץ בזה כי אחז"ל (שבת קי"ט ב') דיבורו של הקב"ה מעשה כמ"ש (תלים ל"ג) בדבר הוי' שמים נעשו. וז"ש (בראשית ט"ו) לזרעך נתתי את הארץ. והרי עדיין לא נתנה. אלא משום כי הדיבור שלו הוא מעשה. וכמו שנתנה דמי. ולכן אף שלמעלה השביתה מהדיבור אך הדיבור שלו הוא מעשה. משא"כ למטה באדם שמהדיבור לא יתהווה שום מעשה. ולכן למטה השביתה מדאורייתא הוא רק ממעשה דוקא ל"ט מלאכות. ומ"מ מד"ס מה הוא שבת ממאמר אף אתה שבות ממאמר כו':

והנה תוכן ענין היתר מלאכה בחול שנק' ששת ימי המעשה הוא מפני ב' טעמים. א' לפי שבחול ההשפעה למטה הוא מבחי' דיבור העליון שהוא מעשה כנ"ל. גם שהדיבור מקבל מהמדות שהמדות הם ו"ק שרש התהוות העולמות מעלה ומטה וד' רוחות. וזהו כשם שא"א לעולם בלא רוחות. ו"ק דז"א. גם שהמדות חסד דין רחמים נלה כו' אין שייכים רק כשיש עולמות על מי שיחול החסד כו'. משא"כ בחי' חכים ולא בחכמה ידיעא שייך אפי' אלו לא ברא העולמות כלל. וא"כ המדות הם ג"כ השפעת החיות בעולמות וזהו ששת ימים עשה ששה מדות והדיבור. וא"כ המדות נק' ג"כ בחי' מעשה כמו הדיבור. וזהו ששת ימים עשה. ומה שנק' ששת ימי בראשית זהו רק הארה מבחי' חכ"ע שמתלבש בהמדות כדי להיות בחכמה אתברירו שהמכוון מירידת המדות והדיבור הוא כדי לברר ולהעלות אפי' בחי' אף עשיתיו. ומ"מ כיון שהארה דחכמה עילאה מתלבשת בהמדות. והדיבור מקבל מהמדות. על כן מצד ב' הבחי' נק' ימי המעשה. א' שהדיבור עליון נק' מעשה. וגם המדות המשפיעים בהדיבור נק' גם כן בחי' מעשה לפי שענינם הוא רק השפעת החיות בעולמות. ולכן

בחול

עין הוא הבחי' שלמעלה מב' בחי' ראיה הנ"ל. והנה בז' ימי החג מקריבים ע' פרים כנגד ע' שרים והיינו מה שמבררים מע' שרים להיות בבחי' ביטול היש ומתגלה בהם בחי' ע' דקדושה ע' זקנים שהוא הראיה שלמעלמ"ע. משא"כ בשמע"צ אחר גמר כל הבירורים שנעשה בחי' ישורון ל' ראיה ולשון יושר לגמרי הוא בחי' ולא עמד איש אתו בהתודע יוסף אל אחיו והיינו שההתגלות הוא מעצמות אוא"ס ב"ה בבחי' ראיה העליונה להיות הראיה בבחי' היותר גבוה. וביאור ענין ג' בחי' אלו דיעקב וישראל וישורון לפי זה. הוא כך. הראיה שלמעלמ"ע הוא בחי' מל' מקור דבי"ע שנכלל בה כל הבירורים. וגם בי"ע עצמו. שהכל יהו"ת. והראיה שלמעלמ"ע הוא בחי' ז"א מדותיו של א"ס ב"ה. והם שני שמות הוי' ואלקים. והוא ג"כ ב' בחי' דיעקב וישראל. כי יעקב יו"ד עקב בחי' החכמה שנשפלת למטה בבי"ע ונתלבש בבחי' יהו"ת. וישראל שר אל הוא ז"א יהו"ע. והנה כשעולה המל' עם הבירורים בבחי' העמ"כ דיהו"ת יש ובטל. אזי מתגלה אור דז"א בחי' ישראל שהוא המשכת מ"ד לברר שנית כו'. היינו שיתגלה בהם ראיה העליונה דיהו"ע. והנה כ"ז הוא עתה באמצע הבירור. ולע"ל אחר תשלום כל הבירורים יומשך תוס' אור בבחי' ישראל ז"א שהוא ראיה העליונה. והתגלות זו יהי' מבחי' פנימיות אור אבא עילאה שהאיר דעצמות האצ' הוא באוא"ס ב"ה עצמו שלמעלה עד אין קץ על הראיה עליונה דז"א ישראל (והו"ע יחיד אחד) וזהו"ע ישורון דלע"ל והיינו שהכל יהי' מדרגת ישראל וההתגלות הוא תוס' אורות בישראל. ומובן שהתגלות זו דלע"ל אינו כמו התגלות דישראל עתה שהוא בבחי' יש ובטל. משא"כ התגלות דלע"ל יהי' בבחי' ביטול דיהו"ע שיתגלה ביטול היותר עליון. ומעין דלע"ל הוא עתה שמע"צ אחר ז' ימי החג ע' פרים עין בעין הנ"ל ואח"כ שמע"צ פר אחד איל אחד שאין בחי' יש כלל כ"א ביטול אמיתי דיהו"ע וההתגלות הוא תוס' אורות מפנימיות אבא שלמעלה מיהו"ע דז"א. ולפי שהתגלות זו איננה בהיש ובטל. ע"כ נאמר ולא עמד איש אתו בבחי' עמידה ויש דיהו"ת. כ"א הביטול דיהו"ע. בהתודע יוסף יסוד אבא ע"ד פנימיות אבא פנימיות עתיק. אל אחיו. אחיו ממש באצי' י"ב ג"א דז"א שבטי י"ה :

ח **הפי'** הד' ישורון הוא לשון שורות והיינו הדגלים שהיו כשורות. דגל מחנה כו' תימנה כו'. והנה כמו שהיו דגלים למטה בכנ"י כך יש למעלה בעולם המלאכים ג"כ דגלים דגל מחנה מיכאל כו'. והוא מרכבה שלמעלה. והנה עבודת הדגלים למעלה הוא כמ"ש והחיות נושאות הכסא. כסא הוא בחי' מלך ובעבודתם הם מרוממים ומעלים את בחי' מל' לעצמותו ית'. וכמ"ש ארוממך אלקי המלך. והיינו כי בחי' מל' מהי' עולמות בי"ע וכתיב ומשם יפרד בנעשים בבחי' פירוד מא"ס ב"ה והיינו לפי שנתהוו בבחי' יש ודבר כו'. משא"כ למעלה באצי' שהם ביטול בתכלית ע"כ איהו וגרמוהי חד כו'. והנה זאת היא עבודת המלאכים להמשיך התגלות בבי"ע כמו באצי'. והיינו להיות בחי' מלכות דאצי' מאירה בהתגלות גמור בבי"ע (ולא כמו שהיא בבחי' רוממות עי' ד"ה להבין המשנה רפ"ב. או י"ל ענין התגלות בחי' מל'. שהוא שלא להיות בבחי' כבוד ולבוש כו'. ע' בלקו"ת ד"ה האזינו הב' רפ"ג). ואיך תהי' בחי' מל' בהתגלות זהו ע"י שמרוממים ומעלים את המל' לעצמותו ית' והיינו להמשיך התגלות א"ע באצ"ת וזהי ענין השירה שר י"ה כו'. וזהו ענין הדגלים שבמלאכים. והנה הדגלים שבכנ"י הם גבוהים יותר. דהנה כתיב ששם עלו שבטים שבטי יה שהם י"ב גבולי אלכסון דז"א דאצי'. וא"כ הם באצי' ממש והו"ע האבות הן הן המרכבה. והו"ע מרכבתא עילאה. כי מרכבתא תתאה הוא בנבראים דבי"ע להגביה המל' כו' כנ"ל שהו"ע הדגלים. משא"כ מרכבתא עילאה הוא באצילות והיינו מה שז"א הוא מרכבה להעלות בחי' א"ע כו'. וביאור ענין זה הנה איתא בזה"ק (יתרו ס"ז ב') אית מלך לתתא ותחותיה משמש כהן. ואית מלך לעילא ותחותי' משמש כהן כו'. והיינו כי מלך לתתא הוא מל' דאצי' שמהי' עולמות בי"ע ותחותי' אית כהן היא מיכאל שממשיך שפע המל' בהתגלות כו'. וענין אית מלך לעילא. היינו כמו שיש מלוכה והתנשאות על הנבראים דבי"ע והו"ע מה שמל' דאצי' נעשה עתיק לבריאה. כמו"כ יש מלוכה על בחי' א"ע דאצילות. דהנה רבא יונק ממזלא בחי' שערות הארה מצומצמת מאד. אבל עצם אור א"ס ב"ה הוא בחי' מקיף שאינו מתגלה בא"ע. והיא בחי' מל' דא"ס עצמו. וזהו אית מלך לעילא. ותחותי' אית כהן הוא כה"ג שהוא בחי' ורב חסד. שע"י חסד עליון זה נמשך שפע וגילוי מל' דא"ס בא"ע כו'. והנה עבודת המלאכים היא להמשיך התגלות בחי' מלך לתתא שלא תהי' בבחי' עתיק ורוממות כ"א תהי' מאירה בהתגלות. אבל עבודת כנ"י הוא למעלה מעלה יותר. והיינו להמשיך התגלות בחי' מל' דא"ס בא"ע שהו"ע אית מלך לעילא כו'. וזהו ענין שהדגלים של כנ"י הם למעלה אין קץ על בחי' הדגלים של המלאכים. וזהו ויהי בישורון מלך בחי' אית מלך לעילא מל' דא"ס וזהו בישורון דוקא שהוא שורות ודגלים של כנ"י משא"כ בדגלי המלאכים הוא רק להמשיך התגלות בחי' אית מלך לתתא כנ"ל. וזהו ויסע את בנ"י מים סוף דרך מדבר שור. כי ים סוף הוא מקור נש"י עלו במחשבה. ומשם נשתלשלו וירדו להתלבש בגופים בעוה"ז בבחי' מדבר. והיינו שבעוה"ז דוקא נעשו דגלים ושורות גבוהים. משא"כ למעלה טרם ירידתן כו' וזהו מדבר שור (כי שור ג"כ ל' שורות). וע' מזה שבעוה"ז דוקא נעשו דגלים בד"ה שאו את ראש בנ"י כו'. ונמצא שלכל הפירושים בישורון שהוא ל' תענוג ולשון ראיה ולשון ישר ולשון שורות על כולם יש בחי' מלך שהוא מה שאינו נמשך בהתגלות :

והי' מדי חדש בחדשו וגו' (ישעי' ס"ו). כתיב (תהלים מ"ב ג') צמאה נפשי כו' מתי אבוא ואראה פני אלקים. ואחז"ל (ילקוט עפ"ז רמז תשמ"א) אמרה כנס"י מתי תחזיר לי הכבוד הראשון שהייתי עולה לרגל שלש פעמים בשנה. וזהו מתי אבוא ואראה פני אלקים שהו"ע יראה פני הוי' אלקיך. השיב לה הקב"ה בעוה"ז היית עולה רק ג"פ בשנה. אבל לעתיד כתיב והי' מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו וגו'. ובילקוט (ישעי' רמז תק"ג עפ"ז) הקשו והלא יש רחוקים

מאד

עולם העשי' ועוה"ז הגשמי. ולעפ"י שהאור והחיות שמחי' ומהוה היא ממל' דא"ס ב"ה דוקא (דהיינו מהקו"א שנמשך ממל' דא"ס) וזהו פי' מלכותך (ממש. מל' דא"ס) מלכות כל עולמים (היינו שמלובש בד' מלכות דאבי"ע) וזהו הממליך מלכים ולו המלוכה. אך התלבשות זו היא בבחי' הסתר והעלם שאין נראה הגילוי דבחי' מל' דא"ס עצמו. והטעם לפי שעכשיו יש רע בעולמות א"א להיות הגילוי ממל' דא"ס ב"ה עצמו וכמשנ"ת הטעם ע"פ ויאהב בא מבוא כו'. וע"כ נק' מלך מלכי המלכים. אבל לע"ל אחר גמר שלימות הבירורים שיהי' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ. אזי יתגלה אור מל' דא"ס ב"ה עצמו ממש בכל העולמות. כמו שאנו מבקשים גלה כבוד מלכותך". והופע בהדר גאון עוזך כו'. ע"כ כתי' על לע"ל והי' ה' למלך. ולא כמו שעכשיו נק' ממה"מ. כ"א שיהי' מלך לבדו. דהיינו שד' מלכיות דאבי"ע לא יסתירו כלל על האור דמל' דא"ס. וזהו שאומרים בעלינו לשבח. עכשיו ואנחנו כורעים כו' לפני ממה"מ כו'. היינו מל' דא"ס כמו שמוסתר ונעלם במלכיות דד' עולמות אבי"ע. אבל וע"כ נקוה לך כו' לראות מהרה בתפארת עוזך. איך שכל הנשמות מיוחדים בתכלי' עם אוא"ס ממש. להעביר גילולים כו' גמר ושלימות כל הבירורי' כו' עד כי המלכות שלך היא כו' ואזי והי' הוי' עצמו למלך על כל הארץ. וזהו ויהי בישורון מלך. שבבחי' זו דישורון לשון ישר יתגלה בחי' מלך עצמו שלמעלה מבחי' ממה"מ דהיינו התגלות מל' דא"ס ב"ה עצמו ית':

ז **הפי'** הג' בישורון לשון ראיה. כתיב (בראשית מ"ה) ולא עמד איש אתו בהתודע יוסף אל אחיו. ואיתא בזוה"ק (ויגש ר"ח ע"ב) היינו דכתי' ביום השמיני עצרת תהי' לכם. והענין דהנה בז' ימי החג מקריבים ע' פרים כנגד ע' אומות. ובשמע"צ מקריבים רק פר אחד שהוא נגד בחי' כנס"י לבד וזהו ולא עמד איש אתו כו'. והנה יוסף הוא ל' עתיד כמ"ש (בראשית ל"ד כ"ד) יוסף ה' לי בן אחר. והיינו תוספות אורות שיתגלו לע"ל. והענין דהנה כתי' (שם מ"ט כ"ב) בן פורת יוסף בן פורת עלי עין. ול"ל כפול הלשון ב"פ פורת. והנה כתי' (ישעי' נ"ב) כי עין בעין יראו כו'. שיש ב' בחי' ראיה מלמטה למעלה ומלמעלה למטה. והנה בחי' ראיה שמלמטה למעלה הוא כמ"ש (שם מ') שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה. שהתהוות היש מאין איך שבכל עת ורגע מתהוה מאין ליש כמאמר ובטובו מחדש בכ"י תמיד מע"ב. וא"כ היש בטל לגמרי לגבי האין אלקי המהווה אותו. וראיה זו איך שהיש בטל יכול להיות בנבראים כמ"ש אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים כו'. שניתן הכח מלמעלה להיות בחי' ראיה זו איך שהיש בטל. והנה ראיה זו שמלמטה למעלה נק' יחודא תתאה. אך הראיה שמלמעלה למטה הוא איך דכולא קמיה כלא ובטל במציאות ממש עד שאין עוד מלבדו. והיינו כי בי"ה הוי' צור עולמים ביו"ד נברא עוה"ב ובה' נבעוה"ז. שהיות כל העולמות הוא רק שתי אותיות לבד. והנה כמו שאנו רואים למטה בנפש האדם ביטול שתי אותיות לגבי כח הדיבור שיכול לדבר אותיות עד בלי מספר וכ"ש לגבי כח המחשבה וכ"ש וק"ו לגבי כח השכל כו'. שהם באמת כלא ואין. והנה אם שלמטה כן הוא פשיטא שלמעלה ודאי כן הוא שב' אותיות י"ה הוא זיו והארה שבטל במציאות לגבי עצמותו ית'. והנה ראיה זו שמלמעלמ"ע נק' יחודא עילאה. והנה כשמרגיל האדם א"ע בבחי' ראיה שמלמטלמ"ע לראות את הנולד ואיך שהיש בטל כו'. אזי יכול להיות שיתגלה בו בחי' הראיה שמלמעלמ"ע איך דכולא קמיה כלא כו' (ע' בת"א פ' תצוה בד"ה ואתה תצוה בסופו מזה). והיינו כמ"ש יצרנהו כאישון עינו. פי' כמו שכח הראיה שורה ומתגלה דוקא בשחור שבעין. כך כשמהפך את חשך העוה"ז לראות איך שהיש בטל כו'. בבחי' זו מתגלה ראיה העליונה שבאלקות. וזהו עין בעין פי' שעין שמלמעלה למטה מתגלה דוקא בהעין שמלמטה למעלה. והנה יש עוד פי' דעין הוא לשון ע' והיינו כמ"ש יצב גבולות עמים כו'. שיש בחי' ע' בקדושה והוא ע' סנהדרין כמ"ש אספה לי שבעים איש מזקני ישראל כו' ואצלתי כו'. דהנה משה הוא מבחי' אצילות ממש ולכן אמר ונחנו מה ביטול איך דכולא קמיה כו' שהוא ראיה העליונה כנ"ל. משא"כ ע' זקנים הם בבריאה. ופי' ואצלתי הפרשה והארה ממשה היינו להיות מאיר עליהם ג"כ אור האצילו' ממש שהוא הראי' שמלמעלה למטה. והנה זלעו"ז יש ע' שרים שרש ע' אומות. והנה ע' שרים הוא ממה שנפל בשבה"כ להיות יש ונפרד לגמרי. והנה כשמבררים מהע' שרים להיות בבחי' ביטול היש שהוא שם ב"ן. אזי מתגלה בהם אור הע' זקנים שהוא ראיה העליונה בחי' יהו"ע. וזהו ג"כ פי' עין בעין כו' כנ"ל. והנה כ"ז הוא רק עתה בזמן הגלות. משא"כ לע"ל לא יהי' בחי' זו. והענין דהנה יש ג' בחי' יעקב וישראל וישורון. יעקב הוא יו"ד עקב אתכפיא וביטול היש. ישראל הוא בחי' כי שרית עם אלקים. שבבחי' ההסתר והעלם דשם אלקים להיות ביטול היש. מאיר ומתגלה אור שם הוי' איך שלמעלה היש ולמטה אין שהוא בחי' עין בעין כנ"ל. ופי' עם אלקים ששם אלקים גופא מסייע כמרז"ל (יומא ל"ח ע"ב) הבא לטהר מסייעין אותו. והיינו שההסתר דשם אלקים אינו הסתר אמיתי כו'. ובחי' ישורון יהי' רק לע"ל. והיינו דישורון ג"כ ל' ראיה כמ"ש בנות צעדה עלי שור. וכתי' ומגבעות אשורנו. וישורון הוא ל' יושר. והיינו שהראיה שמלמעלמ"ע יהי' ממש כמו הראיה שמלמטלמ"ע. ויהי' הכל בחי' א'. ובחי' זו נק' ישורון ל' ראיה ול' יושר. כמ"ש ישר יחזו פנימו. וכתי' לעשות הישר בעיני ה'. והנה בחי' זו יהי' רק לע"ל. דהנה בשעת מ"ת אמרו רצונינו לראות מלכנו וא"כ תזכו ואמרו קרב אתה כו' ואל ידבר עמנו אלקים פן נמות. וא"כ כשבקשו עוד לראות השיבו אותם שזה יהי' רק לע"ל ישקני מנשיקות פיהו. וזהו מ"ש ולא יכנף עוד מוריך כו' והיו עיניך רואות כו'. וזהו ועתה ישראל משא"כ לע"ל ישורון. וזהו ויהי בישורון מלך. והענין דהנה שרש ראיה העליונה הוא בח"ע כמרז"ל (תמיד ל"ב ע"א) איזהו חכם הרואה כו'. והנה אעפ"י שח"ע היא בחי' ראיה מ"מ היא רק בבחי' זיו והארה לבד כמ"ש והחכמה מאין תמצא. אבל בעצמות אוא"ס כתי' ישת חשך סתרו ואין יכול להיות בחי' ראיה כלל. וזהו ויהי בישורון מלך שבבחי' ראיה העליונה דח"ע שיתגלה לע"ל יהי' בחי' מלך שהוא"ע הרוממות וההתנשאות ומקיף שאינו מתגלה בבחי' ראיה. וזהו בן פורת יוסף הוא ב' בחי' עין בעין הנ"ל. בן פורת עלי

המדרגות מתאוות מאס למטה רע. ועד"ז נק' מדה"ד יצרו. לפי שממדה"ד משתלשל אלהי הדין שהם רע גמור כנ"ל. אבל מ"מ מדה זו כמו שהיא באצילות זהו אלקות ממש ואיהו וגרמוהי חד כו'. והנה שרש הב' יצרין יצ"ט ויצה"ר הוא שנמשכים מהשני מדות חו"ג דאצילו' וזהו וייצר הוי' אלקי' שב' שמות אלו הם בחשני מדות חו"ג ומהם נשתלשלו התרין יצרין למטה. וקודם החטא עה"ד היו השני יצרין שבאדם כמו שהם למעלה בשרשם חו"ג דקדושה. היצ"ט נק' בשם טוב כמו שמדת חסד למעלה נק' טוב כמ"ש אך טוב וחסד. כי טוב הוא אור וגילוי כמ"ש את האור כי טוב. וממדת חסד עליון נמשך להיות אור וגילוי ע"כ נק' טוב. והיצ"ט כיון שהי' ע"ד מדת חסד עליון ע"כ נק' יצ"ט. והיצה"ר שנשתלשל ממדת גבורה עליונה דקדושה שמדה זו מצמצם ומעלים את האור ע"כ נק' יצה"ר כמו שמדה זו למעלה נק' יצרו כביכול כנ"ל. אבל באמת הי' גם היצה"ר רחוק ומובדל מן הרע ומכל התאוות כיון שהי' ג"כ בבחי' קדושה עליונה. ולהסביר הענין איך הי' בבחי' קדושה ומ"מ הי' נק' יצה"ר. והענין שהאהבה שלו הי' בבחי' לגרמיה. דהנה יש ב' מיני אהבות. בכל נפשך. ובכל מאדך. בכל נפשך הוא כמ"ש נפשי אויתיך בלילה. שלפי שאלקות הוא נפשי דהיינו חיות כל העולמות עליונים ותחתונים. והעולמות מצד עצמן הם מות ממש. ע"כ אויתיך שאהב ומשתוקק לידבק בו ית'. וכמ"ש לאהבה כו' כי הוא חייך. הרי שאהבה זו הוא בחי' לגרמיה כו' על מנת לקבל פרס כו' שלפי שהוא חפץ חיים על כן הוא משתוקק לדבקה בו ית' שהוא חיי החיים. ולכן כתיב נפשי אויתיך בלילה שזהו אהבה של מדת לילה וחשך עדיין. דהיינו שמצד הגבורות וצמצומים שמסתירים ומעלימים על עצמות אוא"ס ב"ה שלמעלה מגדר בחי' חיי החיים לעולמות כו' ע"כ שהאהבה רק לבחי' כי הוא חייך. אבל יש אהבה עליונה מזו שלא ע"מ לקבל פרס ונק' בכל מאדך בלי גבול היינו לעצמות אוא"ס ב"ה שלמעלה מגדר בחי' חיי החיים לעולמות שא"א להיות ממנו גילוי בכלים והבנה שהוא בחי' חיים כו'. כ"א ביטול הבנה וביטול הנשמה במציאות לגמרי בהתכללותה בעצמו' אוא"ס ב"ה. ואהבה זו היא של מדת יום ואור דהיינו שנמשכת מצד חסד עליון דאצי' שהוא גילוי אוא"ס שלמעלה מבחי' חיות העולמות. ואיתא בזהר (בראשית י"ט) דא קליפא לדא כו' וא"כ האהבה דבחי' נפשי אויתיך כיון שהוא לגרמיה ונמשכת מצד הגבורות וצמצומים שנק' מדת לילה הרי זהו בחי' קליפה דהיינו כיסוי והסתר על האהבה דבכל מאדך הנ"ל. והנה קודם החטא עה"ד היו התרין יצרין שבאדם שניהם בבחי' קדושה עליונה ממש ע"ד שרשם חו"ג כנ"ל. אלא שהאהבה של היצ"ט כיון שנמשך ממדת חסד עליון בחי' אור וגילוי מדת יום. הי' האהבה שלו בחי' בכל מאדך שלא ע"מ לקבל פרס כנ"ל. ולכן נק' יצ"ט. טוב הוא אור וגילוי מדת יום. משא"כ היצה"ר כיון שנשתלשל ממדת גבורה דקדושה בחי' צמצום והעלם מדת לילה. ע"כ הי' האהבה שלו רק בחי' נפשי אויתיך בלילה בחי' לגרמיה ע"מ לקבל פרס כנ"ל. ולכן הי' נק' יצה"ר כי האהבה דבחי' נפשי אויתיך הוא קליפה והסתר לגבי האהבה דבכל מאדך. ונק' אהבה של בחי' לילה וחשך עדיין כנ"ל. אבל מ"מ גם היצה"ר הי' בבחי' קדושה ומובדל מהרע לגמרי. גם שהי' כפוף ובטל להיצ"ט ולכן בתיבת וייצר אין נרגש כ"א רק יו"ד א'. ומ"מ הי' שייך עבודה להעביר את ההסתר דבחי' אהבה של מדת לילה שהוא חיצוניות הלב. ושיתגלה בגוף האהבה של היצ"ט מדת יום פנימיות הלב. וזהו אשר עשה אלקי' את האדם ישר אעפ"י דכתי' וייצר כו' בתרין יצרין אבל כיון שגם היצה"ר הי' בקדושה עליונה והיו שניהם רק ע"ד שרשם חו"ג דקדושה ע"כ זהו ישר כו':

והנה במד"ר בקהלת (פ"ז) ע"פ אשר עשה אלקים את האדם ישר אמרו. ישר הוא דכתיב הן האדם הי' כאחד ממנו כאחד ממלאכי השרת. דהיינו כדכתי' על מלאך גבריאל איש אחד לבוש הבדים. ואחד אחד גז"ש. וברבות בראשית (פכ"א סי' ה') ע"פ הן האדם הי' כאחד ממנו ר' יהודה בר סימון אמר כיחידו של עולם שנאמר ה' אחד. רבנן אמרי כגבריאל שנאמר והנה איש אחד לבוש הבדים. וצ"ל במאי קמפלגי. והענין דר"י בר"ס סובר דמאי דכתי' וייצר הוי' אלקי' כו' וכתי' אשר עשה האלקי' את האדם ישר היינו שהתרין יצרין היו ממש כמו שהם בשרש שרשם חו"ג דאצילות ולכן פי' כאחד ממנו כיחידו של עולם. ורבנן אין רוצים לפרש גבוה כ"כ כ"א שהתרין יצרין שבאדם היו ע"ד שיש חו"ג במלאך גבריאל. כי גבריאל הוא גבר אל. ואל הוא חסד כמ"ש חסד אל כל היום. וכל ענין מלאך גבריאל הוא להתגבר על הגבורות שלו. והיינו ע"י שם אל שיש בו. כי אעפ"י שהוא נברא יש מאין הוא מלאך גבוה מאד ביותר מבשם אגל"א שמרומז בר"ת אתה גבור לעולם אד'. וזהו שאמר גבריאל אין שבחו של מקום בכך אלא אלך ואגן בפנים ואקדיש מבחוץ (פכ"ת דפסחים). ולכן פי' כאחד ממנו כמו אחד לבוש הבדים שהיצה"ר הי' קודם החטא כמו הגבורות שבגבריאל. והיצ"ט כמו החסדים דשם אל שיש בו. וזהו עשה האלקים את האדם ישר. והנה כ"ז הי' קודם החטא עה"ד. אבל אח"כ ירד האדם ממדרגתו לגמרי ונעשה היצה"ר כפשוטו לימשך אחר הרע וכל התאוות כו'. וזהו והם בקשו חשבונות רבים. וע"כ אמר מיכה הנביא וישר באדם אין. והנה ע"י התומ"צ כי ישרים דרכי ה'. יתוקן האדם להיות ישר כמו קודם החטא עה"ד. ומצד זה נק' ישורון לשון ישר. וזהו ויהי בישורון מלך דקאי על משה לפי' המד"ר. שגם בבחי' זו דישורון ל' ישר הנה משה הוא בחי' מלך ע"ז. כי משה הוא שם מ"ה מקור הביטול כנ"ל וכמ"ש והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר ע"פ האדמה. ע"כ מה שאנו נעשה להיות בחי' ישר זהו בשלימות היותר נעלה לאין ערוך כו'. לכן מדרגת בחי' ישר דמשה הוא בחי' מלוכה ורוממות על מדרגות בחי' ישר דכל ישראל:

ולפירש"י דויהי בישורון מלך קאי על הקב"ה. היינו כדכתי' על לעו"ל והי' ה' למלך על כל הארץ. כי עכשיו נק' מלך מלכי המלכים שבחי' מל' דא"ס ב"ה שלמעלה מהשתלשלות הוא מוסתר ונעלם בד' מלכיות דאבי"ע שעל ידם הוא הנהגת העולמות דאבי"ע. שע"י מל' דאצי' הוא קיום והיות כל עולם האצי'. וע"י מל' דבריאה עולם הבריאה וכו' עד ע"י מל' דעשי' הוא קיום והיות כל עולם

דרגיה גו' מ"ב שנין. ומ"מ בבחי' מקיף נמשך עליו (בשעת ההשפעה) גם מעלה שבל השגת הרב שלכן לאחר מ' שנין קאים כו'. והנה מרע"ה למד חכמה ודעת אלקות לכל ישראל וגם נתן להם התורה בבחי' דעת והשגה כו' ומצד זה נק' רבינו שמשפיע בבחי' גילוי בפנימיות לנש"י. אבל עצם חכמת והשגת מרע"ה באלקות. וגם כמו שהוא קבל התורה עם מקורה ושרשה כו' זה לא נתגלה כלל לישראל בפנימיו'. כ"א זהו רק בבחי' מקיף על כל ישראל. ומצד זה נק' מלך מלכו של תורה שענין מלוכה הוא רוממות והתנשאות שהוא בחי' מקיף כו'. ובענ"ז יובן גם לפירש"י דויהי בישורון מלך קאי על הקב"ה. כי בחי' ישורון נק' כש"י מצד הגילוי דבחי' עקודים שלמעלה מתהו ותיקון כנ"ל. והנה נת' בתו"א בביאור ע"פ כאשר השמים החדשים כו' עומדים לפני. שפנימיות עתיק הוא בחי' עקודים שלמעלה מהבחירה והתיקון. והיינו כי מהילוכיות עתיק שהוא ז"ת דע"י ילאו הז' מלכים דתהו שמתו כו' ופנימיו' עתיק דהיינו ג"ר דעתיק הוא בחי' עקודים. וידוע שג"ר דע"י זהו נק' בזהר (ח"ג רפ"ח ע"ב) רדל"א (ולא ידע כו') פי' דלא אתיידע כלל לגבי הנאצלים (וגם לא לבחי' שרש הנאצלים). שכל השגת הנאצלים נמשך רק מז"ת דע"י שמתלבשים (בג"ר דא"א) בשרש ומקור הנאצלים. אבל ג"ר דע"י אין מלובש כלל אפי' בשרש הנאצלים. לכן שם הוא מקור התענוגים עלמות התענוג הפשוט שהוא בחי' עיגול כנ"ל. ולכן בחי' זו נק' ישורון. ל' שיר ועיגול כנ"ל. והנה ידוע פי' האריז"ל על הלבון רדל"א ולא ידע כלל שגם הרישא עצמו אין משיג הפנימיות שמלובש בהרישא. כי שם הבין עוזו. שפנימיות זו הוא מעלמות מל' דא"ק ממש שנק' מל' דא"ס (שלמעלה אין קץ על הבחי' ממל' דא"ק שנעשית עתיק לאצי' ג"ר וז"ת כו') וזהו ושכינת עוזו בגבהי מרומים כו'. ולכן בחי' פנימיות זו שמלובש בהרישא זהו הבחי' מלוכה גם על ישורון. דהיינו בחי' רוממות והתנשאות שהו"ע הסתלקות האור והגילוי כ"א להיות בבחי' מקיף כו'. וזהו ההפרש בין בחי' ויהי בישורון מלך לבין מ"ש כה אמר ה' מלך ישראל. כי ישראל אפי' ישראל סבא זהו חכמה דאצי'. והמלוכה שעל ישראל סבא הוא כ"ע דאצילו' שהוא בחי' עטרה ע"ג הראש דהיינו מקיף על ה"ע שלמעלה מהשגת החכמה כו'. והכתר אפי' גם פנימיו' הכתר דהיינו בחי' אחרונה שמלובש בשרש הנאצלים הוא ז"ת דע"י. וזהו הבחי' מלוכה שעל ישראל סבא. אבל ויהי בישורון מלך. המלוכה שעל בחי' ישורון הוא גבוה יותר לאין קץ וכנ"ל. וז"ש ויהי בישורון כו' בהתאסף כו' שבטי ישראל. ולעיל בפסוק תורה צוה כו' גבי מורשה כתי' קהלת יעקב. והענין כי בחי' מורשה. שהוא הירושה דריבוי אור דתהו. עיקר גילוי זה הוא בבחי' יעקב דוקא שם ב"ן כנ"ל באריכות. אבל בחי' ויהי בישורון כו' הגילוי דעקודים עיקר גילוי זה הוא בבחי' ישראל דוקא שם מ"ה דתיקון. העושה ההתכללות וההתאחדות דתיקון כו'. לכן יהי' בו הגילוי מבחי' עקודים בכלי אחד לגמרי כו'. ומ"מ צ"ל בהתאסף כו' יחד שבטי ישראל. שכדי להיות בחי' ישורון שהוא גילוי מבחי' עקודים ממש. צ"ל גם בישראל דתיקון גופא בחי' התכללות וביטול יותר מכמו שהוא בתיקון מצד עצמו. והפ"ל שהביטול והתכללות שבז"א דתיקון מצד עצמו הוא בחי' אחד. וכדי להיות גילוי בחי' עקודים צ"ל התכללות אמיתי יותר דהיינו בחי' יחיד שלמעלה מאחד. וזהו בהתאסף ראשי עם יחד" כו'. יחד היינו להיות היחוד דבחי' יחיד כו'. שבטי ישראל י"ב ג"א דז"א דאצי' שהם בבחי' אחד יתעלו להיות בבחי' יחיד:

ו **ופי'** הב' דישורון הוא לשון ישר. הנה כתיב (קהלת ססי' ז') אשר עשה האלקי' את האדם ישר. וזה קאי על אדה"ר קודם חטא עה"ד. ואח"כ נתקלקל. וזהו והמה בקשו חשבונות רבים. ולכן עתה כתיב (מיכה ז' ב') וישר באדם אין. וע"ז נתנה התורה לתקן את האדם שיהי' ישר כמו קודם חטא עה"ד. דהנה כתיב (הושע ססי' י"ד) כי ישרים דרכי הוי'. דרכי הוי' הם המצות שהם ארחין ושבילין ליגורות שיומשך על ידם גילוי אלקות בעולמות והם ישרים דהיינו שנמשך על ידם גילוי אלקות ואור א"ס ב"ה למטה כמו למעלה ממש שיהי' ישר יחזו פנימו. וע"כ ע"י קיום התומ"צ נתקן האדם ג"כ להיות ישר כמו קודם החטא. וז"ש (תלים י"ט) פקודי ה' ישרים משמחי לב. כי לב חכם לימינו זהו היצ"ט. ולב כסיל לשמאלו זהו היצה"ר שממנו נמשך העצבון דהיינו לימשך אחר הרע כו'. והמצות מתקנים את האדם שיהי' ישר כנ"ל וע"כ משמחי לב כו'. וזהו ישורון ל' ישר והיינו ע"י עסק התומ"צ. וצ"ל מ"ש אשר עשה אלקים את האדם ישר. והלא כתיב וייצר הוי' אלקי' כו' ואחז"ל (ברכות ס"א א') שברא בתרין יצרין ביצ"ט וביצה"ר וזהו השני יודי"ן דוייצר. וכיון שברא ביצה"ר ג"כ איך הוא ישר כו'. והענין כי היצה"ר קודם חטא עה"ד הי' באופן אחר לגמרי שהי' רחוק מהרע ומובדל מהתאוות לגמרי. ומ"מ הי' נק' יצה"ר. ויובן זה עפ"י מחז"ל (יומא ס"ט ב') גבורתו שכובש את יצרו. ופירש"י יצרו נק' מדה"ד. וא"ז מובן לכאורה הרי מדה"ד היא אחת ממדותיו אלקות ממש כמ"ש (תלים ע"ה) כי אלקים שופט כו' ואיך נק' זה יצרו. והענין שזהו לגבי מדת חסדו ית'. כי ממדה"ד נמשך להענים החוטאים וע"כ נק' מדה זו יצרו כביכול. ואעפ"י שמדה"ד הוא דין אמת שנמשך עפ"י חכמה. שנק' חותמו של הקב"ה אמת. שהחכמה מחייב שיומשך העונש על החוטא. וגם תכלית העונש הוא בשביל התיקון שיתוקן החוטא עי"ז. וכמ"ש ונקלה אחיך ואחז"ל (מכות כ"ג א') כיון שלקה הוא כאחיך כו'. וא"כ המכוון של מדה"ד הוא טוב וחסד. אעפ"כ כיון שממדה זו נמשך להענים החוטא נגד ה' ביסורים קשים ומרים. ע"כ לגבי מדת חסד עליון שמדת חסדו ית' הוא רק למחול ולוותר על הכל. וכמ"ש לו ישמעאל יהי' לפניך. וכ"ש לגבי בחי' ורב חסד שלמעלה מאלילות שאין שם דין כלל דלית שמאלא בהאי עתיקא נק' מדה"ד בשם יצרו כביכול. ועוד טעם כי ממדה"ד מסתעף סיגי הדין גבורות שמהם יונקים שלוחי הדין רצועה לאלקאה שהם רע גמור שנהנין רק מעצם פעולת הדין לבד. וע"כ מצד הסתעפות זו נק' מדה"ד בשם יצרו. וזהו ע"ד מ"ש בע"ח שהו"ג המגולים נק' עה"ד טו"ר. החסדים נק' טוב והגבורו' המגולים נק' רע לפי שבריבוי ירידת השתל'

המדרגות

טורי דפרודא לגמרי. וא"כ הבירור וההעלאה מהשבירה והפיזור דרפ"ח דק"נ ליכלל בקדושה רפ"ח נק' אסיפה וקיבוץ. וזהו קהלת יעקב דהיינו שאסיפת כל הניצוצים והכלים דתהו מהשבירה ופיזור. ליכלל בבחי' אחדות דכלים דע"ס דתיקון שהוא אמיתיות בחי' רשות היחיד. וזהו ע"י יעקב דוקא דהיינו מדרגת הנשמה שמלובשת בגוף. גם ענין הקהלה והאסיפה מלמעלמ"ט דהיינו מה שע"י בירור והעלאה הנ"ל נמשכים ומתגלים הריבוי אורות דתהו מלמעלמ"ט ונאספים ליכלל בתיקון עיקר גילוי זה של הריבוי אור דתהו הוא בבחי' יעקב דוקא בחי' ב"ן של הנשמה. ולא בבחי' ישראל מ"ה דנשמה. וכמו למעלה שאחר הבירור ב"ן למעלה ממ"ה. שכה"ב דתהו שלמעלה מכה"ב דתיקון מתגלים בבחי' מל' דוקא ולא בז"א. לפי שהמל' יורדת להיכלות דק"נ לברר שכה"ב דתהו. שזהו ענין רגליה יורדות מות דהיינו לברר ולהעלות מיתת הזמ"ל דתהו מק"נ. ולכן מצד האו"ה ומלמעלמ"ט הרי המל' דוקא בחי' כתר. וז"ש א"ח עטרת בעלה וכתי' והי' ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים (מל') אל הים הקדמוני (בינה). וכמו"כ הוא בהנשמה. וזהו קהלת יעקב דוקא. וזהו מורשה קהלת יעקב. דהיינו מה שהתורה היא מורשה לירש כל עולם התהו האורות והכלים שהוא ענין קהלת. הב' בחי' אסיפה דמלמעלמ"ט ומלמטלמ"ע. הוא בבחי' יעקב דוקא שהוא חלק הנשמה שמלובש בגוף דוקא:

ה **ועתה** נ"ל שייכות ענין הפסוק ויהי בישורון מלך אחר פסוק תורה צוה כו'. הנה בישורון יש ד' פירושים. הא' ל' שיר. ב' ל' ישר. ג' לשון ראיה כמו ומגבעות אשורנו. ד' ל' שורה. דהיינו שורות שורות שהוא ענין הדגלים. ותחלה נ"ל הפי' ישורון ל' שיר. ומצינו במשנה שגם טבעת עגול נק' שיר. כדאי' כל בעלי השיר יוצאין בשיר. ונ"ל השייכות דשיר וניגון לעיגול. והענין כי אופן תנועות הניגון הוא שהסוף יש לו קשר וחיבור עם ההתחלה. שכשמסיימים התנועה שבסוף הניגון שייך להתחיל מחדש תחלת הניגון. וזהו יודע נגן דהיינו שיודע לתקן הניגון שהסוף יהי' לו קשר וחיבור עם התחלת הניגון. וא"כ ענין הניגון הוא שאין בו ראש וסוף. והרי זה כמו העיגול שאין בו ראש וסוף דהיינו מעלה ומטה. ולמעלה יש ג"כ בחי' עיגולים כמ"ש בע"ח שער עיגולים ויושר. והיינו בחי' סוכ"ע שאין בו שום התחלקות מדרגות כלל ולא מעלה ומטה. כ"א שסובב ומקיף כל ההשתלשלו' בהשוואה אחת. זהו נק' עיגול למעלה. והנה בחי' סוכ"ע זהו הרצון עליון כמ"ש (תלים ה') כצנה רצון תעטרנו שהרצ"ע הוא בחי' עטרה וכתר שהו"ע מקיף. אך בהרצ"ע יש שני בחי' חיצוניות ופנימיות. ועיקר בחי' סוכ"ע עיגול כו' הוא פנימיו' הרצון עליון שהוא תענוג עליון והיינו בחי' מקור התענוגים דוקא שהוא עצמות התענוג הפשוט שעשוע המלך בעצמותו שהוא למעלה מגדר בחי' התחלקות מדרגות ולא מעלה ומטה כו'. דהנה יש למעלה ב' בחי' תענוג הפשוט ותענוג המורכב. תענוג המורכב היינו התגלות ת"ע מאוא"ס ב"ה בהע"ס דאצי'. עד"מ למטה בנפש בעבודה יש תענוג בבחי' ראי' לאסתכלא ביקרא דמלכא. ויש תענוג בבחי' התבוננות והשגת אלקות. ויש תענוג בבחי' אהבה. אהבה בתענוגים. ויש תענוג במדת נצח דהיינו הענג והשמחה ממה שמתגלה לאכפיי' לסט"א כו'. ויש תענוג בבחי' קבעומ"ש. לקבל עומ"ש בשמחה. וכעד"ז יובן למעלה שיש התגלות ענג עליון מאור א"ס בבחי' חכמה ובבחי' בינה ובכל המדות דאצי' כמ"ש בכהאריז"ל שבכל האצי' מאיר עת"י. וזה נק' תענוג המורכב. ובבחי' תענוג זה יש חילוקי מדרגות שאינו דומה התענוג שבחסד לגבי התענוג שבגבורה. וגם יש מעלה ומטה שהתענוג שבחו"ב נעלה מהתענוג שבמדות וכו'. אבל תענוג הפשוט הוא למעלה מגדר גילוי בע"ס דאצי' כי זהו מה שעצמותו ית' בעצמו הוא תענוג שעשוע המלך בעצמותו. לכן הוא למעלה מגדר התחלקות מדרגות ואין שייך בו מעלה ומטה כלל. וע"כ נק' בחי' עיגול כנ"ל. וזהו בחי' שיר ל' ניגון שהוא תענוג ול' עיגול והיינו תענוג הפשוט שהוא בחי' עיגול כו'. וזהו בחי' טעמי תורה רננא דאורייתא שע"ז כתי' ובלילה שירה עמי דהיינו בחי' שיר ועיגול הנ"ל שהוא בחי' שעשועים העצמיים שנת"ל. והנה לע"ל יתגלו טעמי תורה דהיינו שיתגלה בחי' שיר ורננא דאורייתא תענוג הפשוט. לפי שיהי' אז גמר ושלימות הבירורים דתהו. שכל הכלים וניצוצים דתהו יתבררו ויתעלו מלמטלמ"ע ליכלל באלקות דכלים דע"ס דתיקון דאצי' וגם הריבוי אורו' דאו"מ דתהו יומשכו מלמעלמ"ט להאיר בהכלים דתיקון שזהו ענין מורשה שנת"ל. והיינו שיהי' אז התחברות דתהו ותיקון. ועל ידי זה יתגלה אחר כך בחי' הגבוה משניהם. דהיינו בחי' שיר ורננא דאורייתא תענוג הפשוט בחי' עגולים כו' שזהו בחי' עקודים שלמעלה מתהו ותיקון. כי תהו ותיקון הוא אורות וכלים. והנה בתיקון שהאורות מלובשים בהכלים הנה מצד האו"פ ודאי שייך התחלקות מדרגות ומעלה ומטה. וגם מצד האו"מ ג"כ שייך התחלקות שמקיף דח"ע נעלה ממקיף דבינה וכו'. וגם בהאו"מ דתהו שנסתלקו מהכלים לגמרי שייך ג"כ התחלקות מדרגות ומעלה ומטה. שהרי זהו בחי' מקיף החוזר. שמתחלה נמשכו האורות להתלבש בהכלים ואח"כ מצד שהכלים לא יכלו להכילם יצאו ונסתלקו מהכלים להיות בבחי' מקיף כו'. וא"כ גם עתה כל אור שייך להכלי שלו. או"מ החוזר דחסד דתהו. אור מקיף דגבורה דתהו. ולכן אחר שנתקנו הכלים דתהו ונכללו בתיקון נתגלה ונמשך בהן כמתחלה היינו האורות דתהו שנסתלקו וכמו תחיית המתים שכל נשמה תתגלה ותתלבש בגוף שלה. כן כת' בלקו"ת פ' אמור בביאור דוהניף רפ"ד. אבל עקודים עקוד בכלי א' שלמעלה מגדר אורות וכלים אין שייך בם התחלקות מדרגות כלל ולא מעלה ומטה וע"כ שם הוא הגילוי דבחי' מקור התענוגים תענוג הפשוט שהוא בחי' שיר ועיגול שנת"ל ומחמת גילוי זה שיהי' בנש"י לע"ל נק' ישורון ל' שיר ועיגול. וזהו השייכות של הפסוק ויהי בישורון אחר הפסוק תורה צוה לנו כו' מורשה. ופי' וענין ויהי בישורון מלך מהו ענין ובחי' המלוכה שעל בחי' ישורון. נ"ל תחלה לפי' המד"ר דקאי על משה רבינו שנק' רב ומלך. כי רב הוא משפיע חכמה בפנימיות השגת התלמיד. וזהו רק הארה בעלמא דהיינו בחי' אחוריים מהשגת הרב. אבל עצם השגת הרב לא יוכל להתגלות בהשגת התלמיד. וע"ז אחז"ל (ע"ז ה' ע"ב) לא קאים איניש אדעתי'

דרביה

כנ"ל. אבל לע"ל יתגלו הטעמים של התורה. והיינו ע"י עסק התורה בעוה"ז שדומה ללילה שהוא הסתר אלקות לגמרי חשך כפול ומכופל. וע"כ ע"י אתהפכא חשוכא לנהורא ע"י ותורה אור. יהי' יתרון האור מן החשך שיתגלו טעמי תורה. גילוי מבחי' מקור התענוגים. וזהו ערב ל' וערבה לה'. שע"י התהפכות חשך הערב יתגלה בחי' עריבות ומתיקות טעמי תורה :

ד **והנה** כתי' תחת אשר לא עבדת כו' בשמחה. שכדי להיות שמחה של מצוה. וארז"ל (שבת למ"ד ע"ב) וכן לדבר הלכה שצ"ל ג"כ בשמחה. וכמאמר ושמח בדברי תורתיך דהיינו בחי' שמחה יינה של תורה. דהיינו כל ההמשכות שע"י תומ"צ. שמבחי' הדר מלכותו. ושעשועים העצמיים שמבחי' מקור התענוגים. צ"ל תחלה בחי' עבדת דוקא עבודת עבד. קבעומ"ש. דהנה מה שע"י מצות נמשך מקיפים מבחי' הדר מלכותו מל' דא"ס. וטעמים של תורה הם המשכות הגילוי מבחי' זו בפנימיות. זהו רק לפי שתומ"צ הם צוויים שמלובש בהם עומק חכמה הנעלמה דא"ס ושעשועים העצמיים ממש. וע"כ צ"ל שמיעה קבלת הצוויים שהוא ביטול הרצון למעלה מהטעם ודעת. ועוד שביטול הרצון שלמעלה מהשכל ממשיך מבחי' עצמותו ית' ממש. שלמעלה מעלה מהחכמה. וכמו שאמר שמואל לשאול הלא שמוע מזבח טוב. החפץ לה' בעולות כו' כשמוע בקול ה'. שאול הלך אחר הטעם. ולכן הביא ראשית החרם לזבוח לה'. והי' סבור שבזה קיים מלחמת עמלק יותר מדאי. והיינו כידוע ענין עמלק שנאמר בו כי יד על כס יה כו' ואמרז"ל (מד"ת פי' ט' ע"פ האויב תמו) אין השם שלם כו' לפי שמפריד למעלה בין יחוד י"ה ויחוד ו"ה כו'. והקרבנות ענינם לקרב ולייחד הכחות של מעלה וזהו פי' קרבן להוי' שגורם הקירוב והיחוד בשם הוי' להיות יחוד י"ה ויחוד ו"ה. והי' סבור שאול שכשיביא קרבנות מעמלק ויגרום עי"ז יחוד י"ה ויחוד ו"ה דשם הוי' יהי' קיום המצוה דמלחמת עמלק מן המובחר וע"כ אמר הקימותי את דבר ה'. ועי"ז הוכיחו שמואל מאסת את דבר ה'. כי בחי' שמיעה בקול ה' שהוא קבלת הצוויים צ"ל בבחי' ביטול הרצון שלמעלה מהטעם לגמרי. וגם כי כל הבירורים והעלאת מ"ן שע"י הקרבנות מגיע רק עד בחי' חכמה דאצי' שמשם נמשך כל היחודים עליונים שהו"ע שפע המ"ד לברר את המ"ן דב"ן שנק' יחוד מ"ד ומ"ן כו' או מ"ה וב"ן כו'. אבל הביטול הרצון שלמעלה מהטעם מגיע בעצמות אוא"ס שלמעלה מהחכמה. שהוא מקור התענוגים עצמו' התענוג הפשוט שלמעלה מגדר בחי' יחודים עליונים. וזהו החפץ לה' בעולות כו' פי' בלשון בתמיה הכי יש חפץ ה' שהו"ע פנימיות רצון העליון ועונג הפשוט בעולות וזבחים. כ"א בשמוע בקול ה'. שדוקא בבחי' שמיעה וקבלת הצוויים נמשך ומלובש בחי' חפץ ה' שהוא עצמות התענוג הפשוט. ולכן קודם מ"ת היו צריכים לומר נעשה ונשמע שהוא ביטול הרצון שלמעלה מהשכל. שזהו דוקא בחי' שמיעה וקבלת הצוויים דמצות. גם שביטול זה הוא לעצמותו ית' שלמעלה מהחכמה. שהיא עצמות התענוג הפשוט. והנה בברכת התורה אנו אומרים נותן התורה. ל' הוה. שבכ"י נמשך התורה מאדם. וזהו שבכ"י יהיו בעיניך כחדשים. וע"כ צ"ל הביטול דנעשה ונשמע ג"כ בכל יום. וזהו ענין קבלת הב' דברות אנכי ולא יהי' כו' בכל יום בפסוק ראשון דק"ש. כי אנכי זהו עצמותו ומהותו ית' שלמעלה משם הוי'. דהיינו למעלה מגדר בחי' ה"ע היו"ד דשם הוי'. וע"כ הקבלה והביטול לבחי' זו הוא דוקא בפסוק ראשון דק"ש למסו"נ באחד שזהו ביטול הרצון למעלה מהשכל. והנה בחי' שמיעה וקבלת הצוויים. שהוא ביטול הרצון מכל וכל למעלה מהטעם ודעת. זהו בחי' משה. כי בחי' משה הוא ונחנו מה. ביטול מכל וכל דהיינו ביטול במציאות לגמרי באוא"ס למעלה מהטעם ודעת. ומבחי' משה נמשך בחי' זו בכאו"א מישראל. וזהו שיעור הפסוק. תורה ל' הוראה להורות ולהבדיל דהיינו עומק ח"ס דא"ס ושעשועים העצמיים. צוה שזה נמשך ומתלבש בהצוויים דמצות גשמיים דוקא כנ"ל. לנו כדי שיתן הצוויים לנו וא"כ צ"ל בנש"י שמיעה וקבלת הצוויים ביטול הרצון מכל וכל. משה שע"י משה נמשך בחי' מ"ה וביטול הרצון בנש"י שיהי' בחי' שמיעה. מורשה ועי"ז מתחלה התומ"צ הם מורשה לירש על ידם כל הריבוי אור דתהו שהו"ע שרש המצות כמו שהם למעלה בכתר. וא"כ ויהי בישורון כו' זהו"ע שרש שרשן כמו שהם במאציל ית'. דהיינו שיתגלה בחי' חכמה הנעלמה ושעשועים העצמיים שמלובש בהצוויים שזהו בחי' ישורון שית' לקמן אי"ה שלמעלה מבחי' מורשה כו'. קהלת יעקב. דהנה יש ב' בחי' יעקב וישראל. יעקב יו"ד עקב זהו הנשמה שמלובשת בגוף. שהיא רק הארה ובחי' אחרונה מעצם הנשמה וע"כ נק' עקב ורגל. וישראל לי ראש זהו עצמות הנשמה בכללה שאינה מתלבשת בגוף כלל והיא רק בחי' מקיף לבד כו'. והנה עיקר הבירור הוא ע"י חלק הנשמה שמלובשת בגוף דוקא שהרי היא המקיימת כל המצות מעשיות ומלובשת בנה"ב לבררו (ורק שמקבלת כח הבירור מבחי' ישראל מקור הנשמה בשם מ"ה) ולכן כתיב קהלת יעקב. פי' קהלת הוא אסיפה וקיבוץ. דהיינו הבירור והעלאת מ"ן משבה"כ דתהו. כי השבירה של הכלים דזמ"ל דתהו מה שנשברו ונפלו אחרי שנסתלקו מהם האורות. הו"ע פיזור ופירוד האותיות והכלים. כמו עד"מ בתיבה שלימה מאיר עכ"פ מעט מן השכל כמו בתיבת אדון (עולם) מושכל ומושג ממנה ענין האדנות אבל כשנפרדו האותיות דתיבת אדון זה מזה להיות כל אות בפ"ע הרי לא יובן ממנו שום שכל דענין אדנות וממשלה שהי' מאיר בתיבה זו בתחלה כשהיו ד' אותיות אלו מצורפין יחד בתיבה א'. ועכשיו אפילו בכל הארבע אותיות אין מאיר שכל זה כלל. כיון שהם כל אות בפ"ע. א"כ נסתלקה השכלה זו לגמרי מהאותיות. רק מ"מ נשאר בחי' רשימו בעלמא בכל אות (שכך הו"ע רוחני שמניח רושם כו'). וכעד"מ זה יובן ענין שבה"כ שהכלים בשלימותן היינו שהם כלים לאורות (כמו עכשיו בתיקון) והוא כמו אותיות שהן תיבה א' או יותר שמלובש בהן אור השכל. אמנם שבה"כ היינו שנשבר כל כלי לכמה פירורים והוא כמו פירוד האותיות שבתיבה להיות כל אות בפ"ע. שאז נסתלקו מהן האורות עליונים דתהו רק שנשאר בהן רפ"ח ניצוצים. וענין ניצוצים אלו זהו כמשל הרשימו שנשאר באותיות בהסתלק מהן השכל. ועיקר הפיזור והפירוד יותר היינו כשנפלו א"כ בק"נ דבי"ע כנ"ל. שעם הוא רה"ר

עורי

בעלמא. אבל הוא אלקות ממש. וע"כ כדי שתוכל הנשמה שהיא נברא ובע"ג להשיג מהות אלקות הוא ע"י הלבושי') לפי שברש' הלבושים הוא ממקום גבוה יותר דהיינו מלמעלה מבחי' זיו השכינה. וכמו שע"י המשל יושג הנמשל לפי שהמשל נמשך מעומק המושכל דוקא. כמו"כ נמשך ע"י מעשה המצות בחי' לבושים ומקיפים גם לבחי' כנס"י דלעילא מדת מלכותו ית' והיינו ג"כ מלמעלה מעלה מבחי' מל'. כי מדת מלכותו היא רק זיו והארה בעלמא להחיות עולמות בי"ע. וע"י המצות ממשיכים מקיפים לבחי' מל' מבחי' מלך מלכי המלכים. שהוא מל' דא"ס. וכענין מלכותך מלכות כ"ע. ושיתגלה בחי' מלכותך בבחי' מל' כ"ע זהו ע"י המצות. והמשכת לבושים ומקיפים עליונים מבחי' מל' דא"ס לש"כ דמל' דאצי' (וזהו מארז"ל (במד"ר פ"פ ואתחנן) שעשרה לבושים עושים ישראל למעלה כנגד עשרה פעמים כלה הכלמ' בשה"ש דהיינו המשכות מקיפים לכל הע"ס דמל') זהו ענין הדר מלכותו. וז"ש ה' אלקי גדלת מאד הוד והדר לבשת. וגם בבחי' קוב"ה ממשיכים ג"כ לבושים ע"י המצות. דהנה ארז"ל (סנהדרין ל"ט ע"א) אלקיכם כהן הוא. וכה"ג נעשה ע"י שלובש ח' בגדים וע"י הלבושים יכול ליכנס להיכל ק"ק. וכמו"כ למעלה בחי' אלקות שמלובש בעולמות בחי' ממכ"ע דהיינו המדות עליונות נק' כה"ג. וזהו אלקיכם דהיינו אלקות שמלובש בעולמות כהן הוא. וע"כ כדי שיהי' עליית בחי' ממכ"ע ז"א דאצי' לבחי' קדה"ק. קדשים בחי' סוכ"ע הו"ב וקדש הקדשים הוא בחי' עתיק שלמעלה גם מבחי' סוכ"ע. זהו ע"י לבושים שנק' ח' בגדי כהונה. ולבושים אלו עושים וממשיכים למעלה ע"י המצות. וכ"ז הוא ענין הדר מלכותו. וז"ש (דברים כ"ח) תחת אשר לא עבדת כו' בשמחה ובטוב לבב מרוב כל. כל נק' העוה"ב כמארז"ל (ב"ב י"ז רע"א) על האבות שהטעימן הקב"ה בעוה"ז מעין עוה"ב שנא' בהן בכל מכל כל. בחי' כי כל בשמים ובארץ ולכן העמוד שמחבר געה"ת עם געה"ע שהם ג"כ בו"א נק' כל. ויש רוב כל כנודע. גם כל גימט' נשע"ב. שמהם נמשך כל ההשגות שבג"ע. אבל קיום המצות צ"ל בשמחה יותר מרוב כל. יפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב. כי בעוה"ב נמשך רק לבושים להנשמה ממעשה המצות כנ"ל. אבל בעוה"ז ע"י קיום המצות ממשיכים לבושים למעלה (לבחי' קוב"ה) מבחי' הדר מלכותו מה שאין יכול להיות מושג בשום ג"ע כו':

והנה ע"י המצות נמשך לבושים. מקיפים מבחי' הדר מלכותו שהוא מל' דא"ס . ועל ידי התורה נמשך מבחי' הדר מלכותו להיות גילוי בפנימיות ממש. ולהבין האיך המשכה זו בבחי' פנימיות ע"י התורה. הנה כתי' (איכה ב') קומי רוני בלילה וארז"ל (מד"ר תצא פמ"ז סי' ה') אין רנה של תורה אלא בלילה. וע"פ ובלילה שירה עמי דרשו רז"ל (חגיגה י"ב ב') כל העוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום. ויש בזה ב' פי'. א' דקאי על לילה ממש לפי שמעלת עסק התורה בלילה גדולה. והב' דרשו רז"ל גם כל העוסק בתורה בעוה"ז שדומה ללילה. וצ"ל מהו רנה של תורה ובזהר נק' ג"כ רננא דאורייתא. גם למה בלילה דוקא. והענין דיש בתורה ד' בחי' טנת"א. והנה כל מה שנמשך מהתורה בגילוי בהשגה הוא רק מהאותיות של התורה שהרי כל התושבע"פ בנוי רק על אותיות התורה שמהם כל הלימוד של הדינים. כמו מוא"ו דוכי ישאל נעשה כל פרק השואל. ומן דברים הדברים אלה הדברים למדו ל"ט אבות מלאכות במס' שבת. וכן כל הפירושים שעל התורה דהיינו פרד"ס התורה הכל הוא רק על האותיות. גם על נקודות יש מעט דרשות ולימוד כמו למה נקוד על אי"ו למה נקוד על ה'. וגם על תגין פי' ר"ע דורש על קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות. אבל על הטעמים של תורה אין עליהם שום לימוד דין ולא שום דרש. לפי שהם למעלה מהשגה לגמרי. ושרש הענין כי אותיות ונקודות הם בחו"ב עילאין דאצילו' כי אותיות הם כלים לגילוי שכל. וכן הבינה היא כלי לגילוי החכמה. שהתפשטות גילוי החכמה באורך ורוחב הוא בינה. וחכמה עצמה היא רק נקודה. שלמעלה מבחי' גילוי בהשגה. ולכן הו"ב נק' נקודה בהיכלא. וזהו שאותיות ונקודות התורה הם בחו"ב. ותגין הם כתרים דמדות דז"א דאצי' וממשיכים מת"ת דבינה שנעשה כתר לז"א. אבל הטעמים הם מעצמות התענוג הפשוט שנק' מקור התענוג שלמעלה מעלה מהחכמה דאצילו'. ולכן זהו למעלה מגדר גילוי בהשגה לגמרי כו'. והנה הטעמים הם ג"כ בחי' אותיות כו'. ואותיות הוא מלשון ואתא מרבבות קדש. שהו"ע הובאה והמשכה שכל המשכה והתגלות ממדרגה למדרגה הוא ע"י אותיות. ויש כמה בחי' אותיו'. יש אותיות של המדות שעל ידם הוא גילוי התפעלות המדות שלב האדם. ומכ"ש גילוי המדות לזולתו. שהוא ע"י אותיות דיבורי אהבה או שנאה. ויש אותיות השכל כו' ואותיות הרצון שהרצון כלול בעצם הנפש ולהיות גילוי רצון בשכל ומד' הוא ע"י אותיות. ויש גם אותיות התענוג שלמעלה מהרצון שממשיכים גילוי התענוג מהנפש. וזהו ענין הטעמים של התורה שהם אותיות התענוג. דהיינו שעל ידם נמשך הגילוי מבחי' מקור התענוגי' שהוא עצמות התענוג הפשוט להתלבש בחכמה של התורה כו' ע' בד"ה בה"ש פ"ב. וזהו ענין רנה של תורה. רננא דאורייתא. ובזה יובן מארז"ל (סוטה ל"ה א') שנענש דוד על שאמר זמירות היו לי חוקיך כו'. לפי שהתורה היא בחי' שיר (ובלילה שירה עמי) שלמעלה מבחי' זמרה. והענין דכתי' מזמור שיר ליום השבת. כי בכל שבת יש ב' בחי' שבת תתאה ושבת עילאה (שזהו ענין מארז"ל ב' שבתות כהלכתן). שבת תתאה נק' העלי' עד ח"ע דאצילו'. ושבת עילאה היא העלי' שלמעלה מהחכמה דאצי' עד א"ס ב"ה עצמו. והנה העלי' דשבת הוא בבחי' ענג כמ"ש וקראת לשבת ענג. ושבת תתאה הוא העלי' בהתענוג עליון שמלובש בכלים דע"ס דאצי' עד בחי' ח"ע ממש. ושבת עילאה הוא העלי' בעצמות התענוג הפשוט שלמעלה מגדר גילוי בכלים כו'. וב' בחי' אלו הו"ע מזמור שיר. כי זמרה במנא. ועיקר שירה הוא בפה דוקא בלא כלי. וא"כ מובן שמה שהתורה היא בחי' זמרה זמירות היו לי חוקיך. זהו רק מצד בחי' האותיות ונקודות שהם בחו"ב. אבל לא זהו עצמות מעלתה של התורה. כי טעמי תורה רננא דאורייתא שהם המשכת ממקור התענוגים שלמעלה מהחכמה זהו בחי' שיר שלמעלה מעלה מבחי' מזמור כו'. והנה עכשיו הוא מלובש בהעלם בתורה. שלא נתגלו הטעמים של התורה

כנ"ל

בגילוי טעם כלל. אזי הוא עיקר התגלות המלוכה. והיראה צריכה להיות לתועלת קיום הלבוש כו'. והנה יש ב' מיני לבושים. הא' מה שמושג הטעם של הלבוש להשרים והעם. כמו שלא לעשות כל א' עילה לחבירו וכדומה. והב' לבושים שאין מושג הטעם כלל. כמו הלבושים שנוגע לעניני מלוכה עצמה. שאין מושג להעם טעם הלבוש כלל. ויש בלבושים אלו ג' מעלות על הלבושים שמושג טעמם. הא' שבלבושים אלו מלובש חכמה עמוקה מה שאין מושג כלל לשום אדם רק להמלך עצמו. ב' שמלבושים אלו משתעשע המלך ומתענג מהם ביתר שאת כו'. שבלבושים אלו הוא עיקר שעשוע ועונג של המלך. ג' שעל לבושים אלו שאין מושג הטעם עליהם דוקא הוא עיקר התגלות המלוכה דהיינו שבקיום לבושים אלו ניכר התגלות המלוכה ביותר. וכמו"כ יובן למעלה שיש ג"כ ב' בחי' לבושים. הא' הלבושים של עשרה מאמרות. ויאמר אלקי' יהי אור. יהי רקיע. תדשא הארץ וכתי' ויהי כן. אעפ"י שבלבושים אלו מלובש ג"כ חכמה נפלאה מאלקות כמ"ש (תלים ק"ד) מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית. וכמאמר אשר יצר את האדם בחכמה. וזהו חכמה של מע"ב שלמעלה מגדר השגת שכל נברא. אפי' שכליי' נבדלים כו'. אבל עכ"ז אין מלובש בלבושים אלו דעש"מ מעומק חכמתו ית' כלל. וכנודע מ"ש (בזה"ג קמ"ט ב') לאו אורחא דמלכא לאשתעי במילין דהדיוטא. שיחת חולין. וכמאמר הפייט הוא שח ויהי. רק שבשיחת חולין שלו מלובש ג"כ חכמה נפלאה. והב' הוא לבושים דתומ"צ שמלובש בהן חכמה עמוקה הנעלמה דא"ס ב"ה עצמו דלא ידע בר איהו כו'. וז"ש מה גדלו מעשיך ה' דקאי על מע"ב שמלובש בהם ג"כ חכמה נפלאה אך חכמה תתאה. מאד עמקו מחשבותיך הוא חכמתו ורצונו העליון שמלובש בתומ"צ שהוא הח' עמוקה דא"ס ממש. והיינו לפי שהלבושים דתומ"צ אין מושג הטעם כלל. עד"מ מצות ציצית ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם. שד' כנפות הם ד' חיות המרכבה דבריאה. והטלית עצמה היא בחי' לבוש מלכות. ול"ב חוטי הציצית הם המשכות לב"נ ח"ע בבחי' ח"ת דמל'. שא"ז מושג כלל איך יהי' הטלית והציצית שייכים לבחי' אלו שלמעלה. ואיך יומשך על ידם המשכות אלו כו'. וכן מצות תפילין שד' בתים דתש"ר הם המשכת ד' מוחין דאצילו' חו"ב ודעת הנחלק לחו"ג. אשר משרע"ה בקש הראני נא את כבודך. ל"ב נ"ח שהו"ע ד' מוחין אלו דתפילין דמארי עלמא (כי כל מוח הוא ח' נתיבות). והשיבו הקב"ה וראית את אחורי. ואחז"ל (ברכות ז' ע"א) הראהו קשר של תפילין. ופני (עצם המוחין דתפילין) לא יראו. וכד' בתים דתש"ר גשמיים נמשך עצמות המוחין עליונים בחי' ופני לא יראו. וא"כ הלבושים של המצות הם לבושים שאין מושג הטעם כלל וכלל ולכן מלובש בהם עומק חכמה הנעלמה דא"ס ב"ה עצמו. שא"א להתגלות בבחי' השגה וטעם כלל. כ"א רק בבחי' לבושים. וזהו תורה צוה. פי' תורה הוא מלשון הוראה. כמ"ש (ויקרא י"ד) ולהורות את בנ"י כו' להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת כו' וכתי' (יחזקאל מ"ד) ואת עמי יורו כו' ובין טהור לטמא. ובמד"ר (במדבר פי"ג סי' ב') אמרו משל לרופא שנכנס לשני חולים כו' כך ישראל שעומדין לחיי עוה"ב ניתן להם התורה. אבל חכמת התורה מבדיל שזה כשר ויכול להתעלות וליכלל בקדושה עליונה. וזה פסול שאין יכול להתברר ולהתעלות כלל. ופוגם את הנפש ומונעו מלזכות לחזות בנועם ה' בעוה"ב. וזהו דוקא חכמת התורה. משא"כ החכמה דמע"ב שבבריאת העולמות לא הבדילה זאת כלל שהרי כתיב כירק עשב נתתי לכם את כל. אפילו דברים טמאים כו'. והיינו לפי שכח זה להורות ולהבדיל זהו דוקא בכח עומק חכמה הנעלמה דא"ס ב"ה עצמו דוקא. שזה מלובש בהלבושי' דמצות וכנ"ל. אבל בחכמה דמע"ב אין בה כלל הכח הזה להורות ולהבדיל כו'. וזהו תורה צוה. היינו שכח זה להורות ולהבדיל שבכח חכמה סתימאה דא"ס מלובש בלבושים דמצות דוקא. לפי שהם לבושים שאין מושג הטעם של הלבוש כלל. ועוד זאת שכמו בגשמיות בהלבושים שאין מושג הטעם הוא עיקר שעשוע ועונג של המלך כו'. כך כתי' על התורה ואהי' אצלו כו' שעשועים יום יום כו'. ופי' ואהי' אצלו כו' שעשועים. היינו שבתורה ומצות הוא התגלות בחי' מקור התענוגים שעשועים העצמיים דא"ס ב"ה שעשוע המלך בעצמותו. וע"ז כתי' (איוב כ"ח כ"ג) אלקי' הבין דרכה והוא ידע את מקומה. וכתי' (שם כ"א) ונעלמה מעין כל חי היינו גם מבחי' חי העולמים שמשפיע בח"ת דמע"ב. היוצא מזה שבלבושים דתומ"צ דוקא שאין מושג הטעם. מלובש בהם ח"ס הנעלמה דא"ס ובחי' שעשועים העצמיים כו'. ובזה יובן מה שלא נתנה התורה למלאכים. כי הם בקשו ההמשכה והגילוי של התורה בהשגה ותענוג. וזה א"א לפי שהיא חכמה הנעלמה ושעשועים העצמיים שאין יוכל להתגלות כלל כ"א להתלבש בלבושים גשמיים של מעשה המצות וזה אין שייך למעלה כ"א למטה דוקא. וזהו ג"כ מה שהקב"ה מייחד מלכותו על נש"י למטה דוקא. לפי שעיקר התגלות המלוכה הוא על לבושים שאין מושג הטעם כלל כנ"ל דהיינו הלבושים של מעשה המצות גשמיי'. ולבושים אלו אין שייכים למעלה כלל כ"א למטה דוקא. ובזה יובן מעלת התומ"צ שניתנו לנו על מה שהאבות קיימו כל התורה כולה עד שלא נתנה. שהאבות קיימו התורה ברוחניות ע"י כוונת הלב ויחודים עליונים. שזהו ע"י השגתם באלקות והאו"ר שהיו מרכבה ממש. ולא הגיעו עי"ז בחכמה הנעלמה ובשעשועים העצמיים דא"ס ב"ה שאינו מתגלה כ"א בלבושים גשמיים של המצות דוקא:

ג **ועפי"ז** יובן מ"ש כבוד מלכותך יאמרו כו' להודיע לבנה"א גבורותיו וכבוד הדר מלכותו. שמתחלה לא נאמר הדר מלכותו כ"א רק כבוד מלכותך לפי שקאי על מלאכים. אבל להודיע לבנה"א זהו נש"י שנק' בני האדם לפי שמקבלים ומקיימים התומ"צ שהוא בחי' אדם. כי זאת התורה אדם. אורייתא מה"כ. ורמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא. וע"כ כתי' הדר מלכותו. לפי שע"י תומ"צ נמשך בחי' חכ' הנעלמה ושעשועים העצמיים דא"ס ב"ה. שזהו בחי' הדר מלכותו. וביאור הענין. כי הדר מלכותו הו"ע בגדי מלכות. כמ"ש ותלבש אסתר מלכות. שהיא לבוש מלכות. שהלבושים גורמים יפוי והידור במלך. והענין דכמו שמהמצות נעשה לבושים להנשמה בג"ע כדי שתוכל ליהנות מזיו השכינה. (אעפ"י שהזיו הוא הארה

בעלמא

אור דתהו ולא כמו ריבוי ומיעוט שבמספר). ופי' מיעוט הכלים דתהו. היינו שבהכלים של המדות לא הי' שום התכללו' כלל שכלי החסד דתהו הי' רק נקודת חסד לבד. לפי שכל מדה בא בתוקף הגילוי ובתכלית הרוממות על זולתה דהיינו שיהי' גילוי אלקות רק עפ"י מדתה לבד. ולא יכלה לסבול שום התכללו' ממדת זולתה. וא"כ הי' האור והכלי שני הפכיים מהקצה אל הקצה ממש. לכן לא יכלו הכלים להכיל את האורות. ונסתלקו מהם האורות ונכללו במאציל. ונק' אורות מקיפים דתהו. לפי שחזרו ויצאו מהכלים שלא יכלו להגבילם ונשארו להיות בבחי' מקיפים והכלים נשברו ונפלו. ומתחלה נפלו בבי"ע דקדושה. ואח"כ נפלו עוד יותר בק"נ דבי"ע. ובק"נ דעשי' שם הם הע"ש. ולכן יש בהם קצת ביטול כמ"ש (יחזקאל א') ונוגה לו סביב שמאיר להם איזו הארה מהקדושה. ונקראו שרים לפי שהם משפיעים למטה בעוה"ז הגשמי כמו שר של ים שר של אש שר של מדבר. לפי שבעל ידם נשפע החיות לבחי' ים ואש גשמי כו'. והם מקבלים משבה"כ דזמ"ל דתהו שנפל בק"נ דעשי'. אשר בהכלים דתהו נפלו ג"כ רפ"ח ניצוצי אורות דתהו ומניצוצי אורות אלו והכלים דתהו מהם הוא קיום וחיות כל הדברים גשמים ע"י ע"ש שמק"נ דעשי' והע"ש הם רק כלותי השפע וכגרזן ביד החוצב בו כו'. ובזה יובן ענין המצות מעשיות שנתלבשו בדברים גשמיים. שע"י קיומם יהיו מעלים את עולם העשי' דהיינו לברר ולהעלות שבה"כ דזמ"ל דתהו שנפל בק"נ דעשי'. וסדר הבירורים הוא שמתחלה מתברר מק"נ דעשי' ומתעלה ליכלל בבחי' מל' דעשי' דקדושה. ואח"כ מל' דעשי' מעלה את הבירורי' בבחי' מ"ן עד מל' דיצי'. וכן מל' דיצי' עד מלכות דבריאה ומל' דבריאה עד מל' דאצי'. ומל' דאצילו' מעלה אותם בבחי' מ"נ להיות נכללים בכלים דאצילו' שהם אלקות ממש. רמ"ח אברים דמלכא ממש. וא"כ על ידי הבירורים והעלאת מ"ן שמלמטלמ"ע על ידי מעשה המצות מתברר ומתעלה הכלים דזמ"ל דתהו עם ניצוצי האורות ומתכללים ברמ"ח כלים דז"א דתיקון כו'. ונעשה ריבוי והגדלת הכלים בתיקון. ועי"ז מתעוררים הריבוי אורות דתהו דהיינו האו"מ דתהו ונמשכים מלמעלמ"ע להאיר בגילוי בפנימיות בריבוי והגדלת הכלים דתיקון (שנעשה מבירור שבה"כ דתהו). וזהו ענין שבמצות מעשיות שלמטה דוקא נמשכים ומתגלים שרש המצות שלמעלה כמו שהן בכ"ע ובמאציל. והיינו מה שע"י הבירור והעלאת מ"ן משבה"כ דזמ"ל דתהו שע"י המצות נמשך ומתגלה אח"כ גם האורות מקיפים דתהו להאיר בפנימיו'. שזהו ענין המצות שלמעלה שהם בכתר. כי אור מקיף זהו בחי' כתר מלשון כותרת ומקיף. וכל כתר הוא אור מקיף כידוע. וא"כ האו"מ דתהו זהו בחי' כתר. וגם כי כתר נק' תהו. כמ"ש הרמב"ן ע"פ והארץ היתה תהו שזהו חומר ההיולי. ונק' תהו לפי שמתהא מחשבת בנ"א שא"א לומר עליו שום דבר מה הוא. לפי שאינו מלביש עדיין שום צורה לא צורת אש ולא צורת מים כו'. אעפ"י שהוא המקור שממנו יצאו צורת הד"י. וכמו"כ יובן עד"מ המבדיל כו' שהכ"ע לגבי הע"ס שהם ד' פרצופים דאצי' (או"א וזו"נ ד"א הוי') הוא כמו חומר ההיולי לגבי הד"י. שאעפ"י שהוא ראש ומקור לנאצלים. אבל הכתר עצמו הוא עדיין פשוט. ונק' אין לפי שאינו מושג כלל מהו כו'. וע"כ הכתר נק' תהו. וא"כ המשכת גילוי אור מקיף דתהו שע"י מצות מעשיות זהו ודאי המשכת בחי' כתר. וגם שזהו הגילוי מכתר דתהו שלמעלה מכתר דתיקון. וזהו ענין המצות שלמעלה שהם בכ"ע ממש. ובזה יובן מה שהתורה נק' מורשה. כי אח עשו ליעקב. שיעקב הוא בעל עולם התיקון שהוא בחי' או"פ אורות בכלים ושרש עשו הוא באו"מ דתהו. וכמו שהוא למטה בשבירה הוא מקבל משבה"כ דכלים דתהו ורפ"ח ניצוצי אורות שנפלו עם הכלים כנ"ל. וע"י התומ"צ יורש יעקב בעל עולם התיקון את כל עולם התהו האורות והכלים דתהו. וכנ"ל שע"י העלאת מ"ן מבירורי נוגה שע"י מצות מעשיות מלמטלמ"ע מתבררים ומתעלים הכלים דזמ"ל דתהו עם ניצוצי האורות ונכללים בכלים דתיקון ונעשה מזה הרחבת והגדלת הכלים בתיקון. ואח"כ נמשכים מלמעלמ"ע גם האו"מ דתהו להאיר בפנימיו' בתיקון. וזהו את בכורתי לקח. וגם את ברכתי. ברכתי או"פ דהיינו בירור הרפ"ח ניצוצי אור שנפלו עם הכלים. ובכורתי זהו האו"מ דתהו. וז"ש (בראשית כ"ז) ותקח רבקה את בגדי עשו כו' שהוא בחי' מקיפים דתהו ותלבש את יעקב. עולם התיקון כו'. וזהו שאמרו בני לבן נטל כל אשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה. וטענתם אמיתית היתה שע"י שבירר והעלה מבחי' לבן לבן שנפל בשבירה נעשה כל כל הכבוד בעולם התיקון. שזו"ע הגדלת הכלים וגם המשכת ריבוי אור דתהו בתיקון כו':

ב והנה מדכתי' תורה צוה כו' מורשה משמע שע"י שתורה צוויים דוקא ע"ז היא מורשה לירש על ידה כל הריבוי אור דתהו כו'. וצ"ל מהו המעלה בצוויים דוקא. ויובן בהקדם ענין מה שהמלאכים בקשו התורה ולא נתנה להם מטעם כלום יצה"ר יש בכם. שלכאורה אין מובן התשובה שהם בקשו ההמשכה שע"י תומ"צ. ולא קיום תומ"צ בגשמיות. גם י"ל מה שמצינו בכתובים שהקב"ה מייחד מלכותו על ישראל דוקא. כה אמר ה' מלך ישראל. ויהי בישורון מלך. ולא מצא בכתוב שמייחד מלכותו על מלאכים. והרי מלאכים יש בהם הרבה יותר יראה וביטול. כי יראת האדם למטה היא מגושמת מאד. כמאז"ל (ברכות כ"ח ע"ב) יה"ר שיהא מורא שמים עליכם כמורא ב"ו. ואפי' יראת צדיק עליון אין ערוך כלל לגבי היראה שבמלאכים לא מני' ולא מקצתי'. וכמאמר הפייט זעות מחיל כסא. ומוראך עליהם. לפי שהאימה והפחד שנמשך עליהם מבחי' גילוי מדת מלכותו ית' לא יכיל הכלי שלהם כלל להיותו בא עליהם בבחי' גילוי גדול מאד לכך אין בכחם להכיל ולעצור כח מפני פחד הגדול והנורא הזה עד שהם זעות מחיל כסא כמו עד"מ למטה הזיעה נופלת דוקא כאשר כח האדם לא יוכל שאת את הפחד כו' וזהו ומוראך עליהם. פי' עליהם היינו בבחי' מקיף למעלה מהשגתם וגם שאין הכלי שלהם מכיל היראה כלל. וזהו אללם בתמידיות בלי הפסק. וא"כ יראתם ביתר שאת ויתר עז לא"ק על יראת נש"י למטה שמלובשים בגופים ולמה אין הקב"ה מייחד מלכותו עליהם. כ"א על נש"י למטה דוקא. אך הענין כי עיקר המלוכה אינה היראה שיראים ממנו לבד. כ"א עיקר התגלות המלוכה הוא בהצוויים שכשהמלך מצוה צוויים הרבה על העם והם מקיימים אותם בלי

בחינת

עקב כו'. וא"כ שמע"צ הוא התחברות הב' דעות. וזהו בחי' יוסף. ולכן ביום השמיני בחי' מלך השמיני הדר בחי' יוסף שלמעלה מהב' דעות לכן משה כמשך התחברות הב' דעות בחי' עצרת תהי' לכם. וא"כ שמע"צ הו"ע בהתודע יוסף אל אחיו. וכיון דשע"צ הוא בחי' יוסף לכן בשמע"צ נעשה התחברות הב' שמות הוי' כנ"ל גבי יוסף. ולכן אומרים בשמע"צ מוריד הגשם. דהנה כתיב יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים. והב' בחי' מים הם ב' שמות הוי'. והנה גשם הוא מבחי' מ"ע שמעל לרקיע כמ"ש כאשר ירד הגשם כו' מן השמים. ולכן על גשמים היו גוזרין י"ג תעניות לנגד יגמה"ר. וז"ש ונתתי מטר ארצכם כו' ואספת דגנך תירושך ויצהריך. שהוא מקרא משנה הלכות ואגדות כמארז"ל. והכל נמשך מבחי' מטר כו'. ולכן גשם הוא בחי' ואור החמה יהי' שבעתים כאור שבעת הימים. שבעתים הוא זפ"ז מ"ע. ושבעתים כאור שבעת הימים. הנה מע"פ ז' בגימט' גשם. וא"כ גשם הוא בחי' גבוה מאד. והיינו כי יש בחי' אור מים רקיע. וגשם שרשו בחי' אור שלמעלה ממים (עי' במד"ר בראשית פ' כ"ו סי' י"ח). והנה כיון שבשמע"צ נעשה התחברות הב' שמות הוי'. לכן אומרים אז מוריד הגשם. דהיינו שנמשך פירותיהן בעוה"ז. כי המשכת בחי' גשם למעלה הוא בחי' מ"ע בחי' אור משם הוי' דלעילא. ונמשך פירותיהן בעוה"ז מה שנתגשם להיות יורד גשם גשמי :

פרשה ברכה

תורה צוה לנו משה מורשה וגו'. ארז"ל במס' מכות דכ"ג סע"ב. תרי"א מצות כמנין תורה נאמר לנו מפי משה. וזהו צוה לנו משה. אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענום. והנה במד"ר פ' ואתחנן (פ"ב) אמרו אשר שמע ישראל הוא קבלה על הב' דברות אנכי ולא יהי' לך. הוי' אלקינו הוא קבלה על דיבור אנכי הוי' אלקיך. הוי' אחד הוא קבלה על לא יהי' לך. ולכן אומרים ק"ש בכל יום כדי לקבל הב' דברות בכל יום. וצ"ל מהו ענין קבלת הב' דברות שלבד כל התומ"צ שצוה לנו משה. גם צ"ל שייכות ענין הפסוק ויהי בישורון מלך לפסוק תורה צוה כו' שלפניו. ומהו ענין ג' מדרגות יעקב וישראל וישורון שכתוב בפרשה זו. ובפי' ויהי בישורון מלך יש שני פירושים. רש"י פי' דקאי על הקב"ה שהוא מלך על ישראל שנק' ישורון וכדכתי' (ישעי' מ"ד ו') כה אמר ה' מלך ישראל. וצ"ל שהרי הקב"ה הוא מלך על כל העולם. ומהו ויהי בישורון דוקא מלך. והענין דיש שני בחי' מלוכה וממשלה. מלוכה הוא ברצון וממשלה בע"כ. ולכן נה"י שמקבלים ע"ע עומ"ש ברצון שמבטלים עצמם לגמרי לרצה"ע בכומ"ר וע"ע נק' הקב"ה מלך עליהם אבל על עע"ז שאינם מקבלים עול מלכותו שייך רק ממשלה בע"כ כדכתי' ומושל בגוים (תלים כ"ב כ"ט) ובמד"ר (שמות פ"ב) פירשו בפסוק ויהי בישורון מלך דקאי על משה רבינו ע"ה שנק' מלכו של תורה כי דרכו של מלך לצוות. ובכל התורה כולה נאמ' וידבר ה' אל משה צו את בנ"י. ואעפ"י שכל הצווים נאמרו מפי הקב"ה למשה אבל ישראל לא שמעו מפי הקב"ה כ"א רק עשה"ד. וכל הצווים שמעו רק מפי משה. לכן נק' מלך. וצ"ל שהרי נקרא משה רבינו. ובחי' רב ומלך הם ב' ענינים. ומתחלה צ"ל מהו ענין מורשה איך שייך לומר שהתורה היא ירושה לנו מאבותינו. והלא כתי' כי את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה (נצבים כ"ט י"ד) שכל הנשמות שעתידים להתלבש בגופים עד סוף כל הדורות היו כולם במעמד הר סיני וקבלו בעצמם את התורה. וא"כ אינה ירושה לנו מאבות כ"א שקבלנוה בעצמינו. ולהבין זה יל"ק להבין ענין קיום מצות מעשיות. דהנה כל המצות שלמטה הם בעשיה גשמיות. שנעשים מדברים גשמיים. ציצית מצמר וכו'. ויש ג"כ כל המצות למעלה. ושרש שרשן למעלה הם במאציל ממש. כמו שאומרים בברכת המצות אשר קדשנו במצותיו. וכתי' ושמרתם את כל מצותי. ועשיתם את כל מצותי. ופי' מצותיו או מצותי היינו של המאציל ממש. וזהו אשר קדשנו. דהיינו בבחי' קדש העליון של המאציל העליון שלמעלה מסדר השתלשלו' שזהו הו"ע מצותיו. ולכן תרי"ג מצות דאורייי' עם ז"מ דרבנן הם ביחד תר"ך. לפי ששרשם בבחי' תר"ך עמודי אור דכתר עליון. וכתר הוא מלשון כותרת ומקיף דהיינו סוכ"ע שמקיף אלי' ועפי' בהשוואה א' ממש. וידוע שהכתר יש בו מבחי' האחרונה שבמאציל ממש. והנה המצות שלמעלה כמו שהם בכ"ע שיש בו מבחי' מאציל ממש נמשכים ומתגלים בהמצות שלמטה בעשי' גשמיי' דוקא. שכשמניחים תפילין ולובשים ציצית בגשמיות דוקא עי"ז ממשיכי' שרש מצות אלו שבמאציל. אבל כשלא יקיים המצות בגשמיו' אע"פ שיכוין כל הכוונות דתפילין וציצית אינו יוצא ידי חובתו ולא ימשיך כלום. וזהו ושמרתם מצותי ועשיתם אותם (נחמי' א' ט'). שבמעשה המצות גשמי' דוקא נמשך בחי' מצותי של עצמות המאציל. ולכאורה זה תמוה. איזו שייכות יש למצות מעשיות בגשמיות שעל ידם דוקא יומשך שרש המצות כמו שהם למעלה בכ"ע ובמאציל. והענין דכתי' (מלאכי א' ב') הלא אח עשו ליעקב והיינו ששרשו הוא אח ממש ליעקב בקדושה עליונה. דהנה כתי' (בראשית ל"ו) ואלה המלכים כו' לפני מלוך מלך לבנ"י. שהם ז' מדות דתהו שנק' מלכים לפי שכל מדה הי' בתכלית הרוממות והתנשאות על זולתה. כי בתהו הי' ריבוי אור ומיעוט הכלים. פי' ריבוי אור היינו שהי' מאיר שם בגילוי רב האור כמו שהוא בעצמותו ממש א"ס וכשוט. ופי' מיעוט האור דתיקון. אעפ"י שמאיר שם ג"כ אוא"ס בגילוי דאיהו וגרמוהי חד בהון אך שמאיר ע"י צמצומים ולבושים מסכים ופרסאות והעלמים שהאור מתלבש ומתעלם על ידם כפי שיוכלו הנאצלים לסובלו כו'. וזהו פי' וענין תיקון היינו שנתתקן לבושים והעלמים להאור כדי שיהיו יכולים לקבלו אבל בתהו נק' בשפד"ל עד לא אתתקן. שבתהו לא הי' פרסות ומסכים ולא צמצומים דת"ד כו' וא"כ הי' האור מאיר כמו שהוא בעצמותו ממש. (ולכן המיעוט האור דתיקון אין ערוך כלל להריבוי

אור

ולכן בתענית צריכים להמשיך ממקום גבוה מאד מבחי' יגמדה"ר כו'. והיינו ע"י ההכנעה והשפלות כו'. וזהו שמוסיפים שם ברכות על ח"י שבכ"י. כי הח"י ברכות שבכ"י הו"ע חי העולמים. שע"י בחי' זו נמשך היחוד מבחי' תושב"כ לתושבע"פ. שהוא בחי' מל'. וזהו חי העולמים מלך כו'. ומוסיף עליהם עוד שם זהו בחי' ו' שיהי' יחיד חי העולמים מלך. שבחי' ו' שהוא ההמשכה מבחי' יחיד יומשך ע"י חי העולמים בבחי' מלך. ולכן אמר שלמה כ"ד רננות. גם כי כ"ד אותיות דך. אל ישוב דך נכלם. שהוא בחי' תפלה לעני במעורר למעלה מאד. וע"י דך יומשך בחי' כ"ד ספרין דאורי' כו':

כיון שאמר זכרה לחסדי דוד עבדך מיד נענה שנפתחו השערים. והענין כי דוד הי' מרכבה לבחי' מל'. שכל ימיו היו כל עסקיו רק לבנות מדת מל'. ולכן נק' מלוכה על שמו. מלכות בית דוד. את למה דוד כו'. וז"ש (תלים קל"ב) זכור ה' לדוד את כל ענותו אשר נשבע לה' כו' אם אתן שנת לעיני כו' עד אמצא מקום לה' כו'. וכל המלחמות שעשה הי' רק בשביל בנין המל' כו'. והנה מל' תושבע"פ קרינן לה. כי עיקר המלוכה הוא שיהי' התגלות הרצון לצוות לוויס כו'. ובתושבע"פ דוקא מתגלה הרצה"ע ולא בתושב"כ. ולכן נק' תושבע"פ אשת חיל עטרת בעלה. וא"כ מה שכל עסק דוד הי' לבנות מדת מל' זהו תושבע"פ שיומשך בה היחוד עליון מפנימיות תושב"כ שהוא. בחי' שם הוי' וסוכ"ע. וזהו זכרה לחסדי דוד כו' ע"ד איזהו חסיד המתחסד עם קונו (זח"ג רפ"א ע"א) עם קן דילי' שהיא שכינתי' כו' (ת"ז בהקדמה) להמשיך בה היחוד עליון. וזהו חסדי דוד שהי' מתחסד עם בחי' מל' ותושבע"פ. וכיון שזה הי' כל עסקו שיומשך היחוד מתושב"כ בבחי' מל' ותושבע"פ לכן כיון שאמר זכרה לחסדי דוד כו' מיד נפתחו השערים והכניסו את ארון הברית להיכל ק"ק שיומשך תמיד היחוד מתושב"כ לתושבע"פ כו' כנ"ל:

וזהו ביום השמיני שלח את העם. דקאי על הקב"ה שבלה אותם שיהיו בבחי' עם. כי אין מלך בלא עם. אך צריך שיהיו בבחי' עם. דהיינו כמ"ש (תלים קמ"ד) אשרי העם שהוי' אלקיו. שיוכלו להמשיך היחוד מש' הוי' בש' אלקי' (סוכ"ע וממכ"ע תושב"כ ותושבע"פ שנת"ל). וכתי' (דברים ל"ג כ"ט) מי כמוך עם נושע בהוי' כו'. כי עם קדוש אתה להוי' אלקיך (שם י"ד ב'). וזהו שלח את העם שיהיו בבחי' עם כנ"ל. ואח"כ עי"ז ויברכו את המלך (פי' ז"א שהוא ש' הוי') כי בזמן שישראל עושין רצש"מ מוסיפין כח בגבורה של מעלה כו' (במד"ר איכה פ"א ע"פ וילכו בלא כח). על כל הטובה אשר עשה ה' לדוד עבדו. שכל זה הוא על ידי שהזכיר חסדי דוד עבדו כנ"ל:

להבין הענין מה שבשמע"צ אומרים מוריד הגשם. כתיב עד תאות גבעות עולם תהיין לראש יוסף כו'. ומשה אמר תבואתה לראש יוסף כו'. ופי' במד"ר פ' ויחי כי תהיינה הוא לשון קיום לעתיד וקאי על הקרן קיימת לעוה"ב. ומשה שאמר תבואתה היינו מה שנמשך פירותיהן בעוה"ז. כי תבואתה הוא ל' תבואה וכל הפירות נק' בשם תבואה כמו תבואת זית תבואת כרם כו'. אך צ"ל זה גופא למה יעקב אמר בברכתו רק בחי' הקרן קיימת לבד כו'. הנה ארז"ל (קדושין ל"ט ב') שכר מצוה בהאי עלמא ליכא. וצ"ל הלא כל טוב העוה"ז אין ערוך כלל לעוה"ב ולמה שכר מצוה בהאי עלמא ליכא. כתיב מן העולם ועד העולם שיש שני עולמות. בה' נברא העוה"ז וביו"ד נברא עוה"ב. ושרש ב' עולמות אלו הוא משני שמות הוי' דכתיב ויקרא הוי' הוי' ופס"ע בינייהו. הוי' דלתתא הוא מה שמהוה יש מאין ע"י צמצום והתפשטות כו'. והוי' דלעילא הוא כמו עד שלא נברא"ע הי' הוא ושמו בלבד. ולכן פס"ע כמ"ש והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קה"ק. וכתיב יהי רקיע ויהי מבדיל בין מים למים. והנה עלמא תתאה שהוא מקור שיתהוה גבול עד שיתהוה גם עוה"ז הגשמי מקבל מבחי' ש' הוי' דלתתא שהוא צמצום והתפשטות כדי שיומשך בבחי' עלמא תתאה. אבל עלמא עילאה שנק' עוה"ב ועתיד לבוא מקבל מבחי' שם הוי' דלעילא. והנה המצות הם המשכות מבחי' שם הוי' דלעילא. כי אשר קדשנו במצותיו. אשר הוא בחי' ת"ע מאוא"ס ממש. ולכן שכר מצות בהאי עלמא ליכא. שהרי יש פסיק בין ב' שמות הוי'. והמשכת שם הוי' דלעילא הוא רק בעלמא עילאה. כ"א רק הקרן קיימת לעוה"ב שיתגלה בבחי' עוה"ב שהוא עלמא עילאה שזהו הכלי לגילוי שם הוי' דלעילא. והנה יעקב אמר בברכתו רק תהיינה כנ"ל. כי יעקב הוא בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה. היינו מבחי' קצה"ש דלעילא (בינה עלמא עילאה) עד קצה"ש דלתתא (בחי' יסוד) הכל בבחי' שמים. אבל משה אמר על יוסף תבואתה לראש יוסף שיומשך לו ג"כ פירות בעוה"ז כנ"ל. היינו לפי כי יוסף הוא בחי' צדיק דאחיד בשמיא ובארעא שמחבר וממשיך הגילוי שמבחי' קצה"ש דלעילא גם בבחי' ארץ (בחי' עלמא תתאה. וכיון שמחבר הב' עולמות דעלמא עילאה ועלמא תתאה בינה ומל') א"כ הוא מחבר הב' שמות הוי' שלא יהי' פס"ע בגווייהו. וכיון שמחבר הב' שמות. לכן נמשך ג"כ פירותיהן בעוה"ז. ורק שעיקר הקרן קיימת לעוה"ב. וכמו המצות הנבחרים שמנו חכמים שאוכלין פירותיהן בעוה"ז הוא מה שטוב לשמים וטוב לבריות ב' פעמים טוב הוא כנגד ב' שמות הוי'. הרי לפי שב' פעמים טוב הו"ע חיבור ב' שמות הוי' לכן נמשך פירותיהן בעוה"ז:

ב **ובזה** יובן ענין מוריד הגשם שאומרים בשמע"צ. דהנה איתא בזהר ע"פ ולא עמד איש אתו בהתודע יוסף אל אחיו. היינו דכתיב ביוהשע"צ תהי' לכם. והענין דכתיב כי מלאה הארץ דעה את הוי'. ארץ הוא ד"ת ובחי' ארץ יתמלא מגילוי ד"ע דשם הוי' כו'. וזהו"ע בהתודע יוסף אל אחיו. כי אחיו הם בבריאה מרכבתא תתאה דבחי' מל' שנק' ארץ וד"ת. ויוסף הוא צדיק דאחיד בשמיא וארעא כנ"ל היינו שממשיך הגילוי דבחי' ד"ע בבחי' ד"ת. וזהו בהתודע יוסף אל אחיו שממשיך להם גילוי ד"ע. ולכן זהו"ע ביוהשע"צ תהי' לכם. כי שמע"צ הוא בחי' קליטה דבחי' אמת הוי' ד"ע בכנס"י שהם בחי' ד"ת. והו"ע תתן אמת ליעקב. המשכת גילוי בחי' אמת בבחי' יו"ד

עקב

שבחי' בכל מאדך שלמעלה מהשכל כו'. אך זהו העלאה מלמטלמ"ע. ועי"ז אח"כ בסוכות נמשך ומתגלה בחי' איתן מלמעלמ"ע. דהנה בחי' איתן נק' איתן האזרחי ל' עתיד. שלעתיד יתגלה בחי' איתן. וכתי' (ויקרא כ"ג מ"ב) כל האזרח בישראל ישבו בסוכות. דמה שעתיד להזריח בפנימיו' נמשך כעת בסוכות בבחי' מקיף. ולכן בסוכות נמשך בחי' איתן מלמעלמ"ע בבחי' מקיף והוא בחי' חופה. כי על כל כבוד חופה. יהלינב ומיניו הוא המשכת הדעת. ואח"כ בשמע"צ נעשה היחוד שהוא המשכה פנימיות. דהיינו שפנימיות התושב"כ בחי' כתיב שנק' כשמתא יתגלה בתושבע"פ ולא רק נובלות לבד. ע' ביאור דתו' לוה שפ"ג. ולכן הוא שמח"ת. אעפ"י שמ"ת הוא בשבועות. אך זהו בחי' אירוסין עדיין. אבל בשמע"צ הוא בחי' והאיתנים מוסדי ארץ שיהי' בחי' נשואין ויחוד עליון ממש. ואעפ"י שבחי' נשואין יהי' לע"ל כמ"ש (ישעי' נ"ד ה') כי בועליך עושיך כו'. היינו שאז יומשך ויתגלה בחי' כשמתא לכשמתא ועכשיו יוכל להיות נמשך היחוד רק מבחי' כשמתא לבד כו'. וזהו הנה ארון הברית כו'. הברית הוא לוחות הברית. תורה שבכתב. והארון הוא תושבע"פ שהיא הכלי לתושב"כ. ולכן נק' ארון הברית. ופי' הברית היינו כי ברית הוא ל' התקשרות כמו ברית בין הבתרים שהוא ענין התקשרות למעלה מן החכמה. וזהו ארון הברית היינו להיות התקשרות ויחוד תורה שבכתב ותושבע"פ. שיומשך הגילוי מבחי' כוכ"ע לבחי' ממכ"ע. שהתקשרות המשכה זו הוא ע"י בחי' ברית העליון. שהו מלובש הכה מבחי' משכיל שלמעלה מה"ע. וזהו ארון הברית שבבחי' ארון שהוא תושבע"פ מלובש הברית עליון. שיהי' התקשרות ויחוד דבחי' לוחות הברית שהוא תושב"כ עם הארון שהוא תושבע"פ:

ד **והנה** שלמה כשהי' צריך להכניס את ארון הברית להיכל קדה"ק. כדי שיהי' היחוד וההתחברות דתושב"כ ותושבע"פ. (ע' בהביאור דתו' לוה פ"ג שמשם יובן ענין הכנסת ארון הברית להיכל ק"ק שהוא מקור התורה כדי שיהי' היחוד דתושב"כ ותושבע"פ). והיינו ע"י בחי' ברית העליון. שיומשך הגילוי מבחי' סוכ"ע שהוא תושב"כ לבחי' ממכ"ע שהוא תושבע"פ. אזי דבקו שערים זב"ז. דהנה כתי' (משלי ל"א) נודע בשערים בעלה. שע"י השערים הוא היחוד והזווג שהוא המשכת הדעת כו'. ע' בלק"ת פ' מטות שד"ה עיני כל. ושד"ה שופטים ושוטרים בענין בכל שעריך. שכשהנשמע"ב מאירים בהמדות דז"א אזי דוקא נק' המדות בעלה של המל' דהיינו שנמשך מהם היחוד וזווג שהוא השפעת הדעת במל'. כי שערי בינה הם כמו שער שעל ידם עובר שפע טפת מ"ד דא"ע לתוך הז"מ דז"א (ע' בענין אבנין נקיבין הוו סתימאן (זח"ב בשלח) ומזה יובן פי' דבקו שערים כו'). ולכן דבקו שערים שלא יומשך היחוד העליון דתושב"כ ותושבע"פ ע"י השערים והברית עליון כו'. והיינו מחמת החטא. א' שעבר על מ"ש בתורה לא ירבה לו נשים. והוא אמר ארבה ולא אסור. בסמך על חכמתו דכתי' ויחכם מכל האדם כו'. ובאמת עתה כי נשיו הטו את לבבו. ב' שנשא את בתי' בת פרעה. דארז"ל (שבת נ"ו ע"ב) בא גבריאל ונעץ קנה בים ועלה שרטון כו'. ואעפ"י דכתי' ויביאה עיר דוד שגיירה כדין. מ"מ לגבי שלמה הי' זה נחשב לחטא גדול. ופגם בבחי' ברית העליון שעל ידו נמשך היחוד דתושב"כ ותושבע"פ כנ"ל. ולכן מחמת זה כשהי' צריך להכניס את ארון הברית לק"ק דבקו שערים כנ"ל. והנה יוסף שמר הברית כו' הי' קי"ם מלפניו. כמארז"ל (ב"ר פ' פ"ז סי' יו"ד ובוה"ט סי' קי"ד) הים ראה וינס מה ראה ארונו של יוסף דכתי' בי' וינס ויצא החוצה. דהנה ארז"ל (סוטה י"ג ע"א) כל מ"ם שנה שהיו ישראל במדבר היו הולכין שני ארונות זה אצל זה. היינו ארונו של יוסף אצל ארון הברית. ואם ישאל אדם כו' התשובה קיים זה מ"ש בזה. פי' כי יוסף שהי' במצרים מסר נפשו על שמירת הברית שלא רצה לפגום בבחי' ברית העליון כמ"ש ולא שמע אלי' לשכב אצלה כו'. וסבל יסורים קשים שהי' מחמת זה י"ב שנים בבית האסורים. ומחמת זה זכה ונעשה מרכבה לבחי' ברית העליון ממש שעל ידו נמשך היחוד דתושב"כ ותושבע"פ וזהו קיים זה כו' ונק' יוסף הצדיק כו'. ולכן ארונו של יוסף הי' כמו ארון הברית ממש. וז"ש בו ויישם בארון במצרים. שלא נז' ארון אפי' באבות ומרע"ה כ"א בו. והיינו לפי שזכה להיות מרכבה לבחי' ברית העליון. וזהו הב' יודי"ן דויישם. יסוד אבא ויסוד ז"א ברית עליון וברית תחתון. ובזה יובן מה שמחמת ארונו של יוסף הים ראה וינס כו'. דהנה ארון הברית נק' אדון כל הארץ אדון ל' זכר ואדני ל' נקבה. דכתי' והוי' בהיכל קדשו ש' אדני נק' היכל שמעלים ומסתיר על ש' הוי'. נכתב בש' הוי' ונק' בש' אדני. אבל כשאין בה אד' מסתיר ע"ש הוי' כ"א שמאיר התגלות ש' הוי' ע"י ב' אדני אזי נק' אדון ל' זכר. גם אדון שמושל ועושה כל אשר חפץ. וכמשארז"ל (ילקוט ע"פ זה) אדון כל הארץ כ"מ שנא' אדון עוקר דיורין ומושיב דיורין כו' עקר ל"א מלכים והושיב את ישראל כו'. ולכן נק' ארון הברית אדון כל הארץ שע"י הברית הוא יחוד עליון דתושב"כ ותושבע"פ. שיומשך התגלות בחי' סוכ"ע ש' הוי' בבחי' ממכ"ע שהוא בחי' ארון ע"כ נק' הארון גופא אדון כל הארץ כו'. והנה יוסף שזכה להיות מרכבה לבחי' ברית העליון. ע"כ הי' ארונו של יוסף בחי' ארון הברית אדון כל הארץ. ובקי"ם כתי' מלפני אדון חולי ארץ. אדון דוקא. ולכן נקרע הים מפני ארונו של יוסף. והנה יוסף שמסר נפשו על שמירת הברית ע"כ הי' מרכבה לבחי' ברית העליון שיומשך התגלות בחי' סוכ"ע ש' הוי' בחי' אדון כו' בבחי' מל' ולכן הים ראה וינס כו'. אבל שלמה שפגם בבחי' ברית העליון. ולכן כשבקש להכניס את ארון הברית להיכל ק"ק. שיומשך היחוד עליון כנ"ל. דבקו שערים וכנ"ל בפי' שערים כו':

ה **אמר** כ"ד רננות ולא נענה. ומזה למדו רז"ל (ירושלמי תענית פ"ב ה"ב. מ"ת ר"פ וירא) בתענית ג"כ לומר כ"ד ברכות. כמ"ש (במס' תענית ט"ו ע"א) ואומר ח"י ברכות שבכ"י ומוסיף עליהם עוד שש. כי תענית שעל הגשמים הוא ג"כ כענין המשכת היחוד מתושב"כ לתושבע"פ. שהתו' נק' גשם. והו"ע מוריד הגשם. וכתי' (דברים ל"ב ב') יערוף כמטר לקחי כו'. וז"ש (ישעי' נ"ה יו"ד) כאשר ירד הגשם מן השמים והרוה את הארץ והולידה כו' כן יהי' דברי אשר יצא מפי. שהוא השפעה פנימיות מתושב"כ שנק' שמים לתושבע"פ שנק' ארץ להיות יחוד כו' והשפעה זו נק' גשם (המשכת הטיפה כו').

ולכן

שבתושב"כ. ולכן תושב"כ נק' אדם בגימט' מ"ה שהוא ש' הוי'. ותושבע"פ נק' חוה כי חוה בגימט' המילוי של ש' הוי' שהוא עולה י"ט כי המילוי הוא גילוי ההעלם כו'. והנה כמו שחוה נבנית מאדם. כמ"ש (בראשית ב' כ"א) ויקח אחת מצלעותיו כו' ויבן ה' אלקי' את הצלע כו' לאשה. כמו"כ תורה שבעל פה שנק' חוה נבנה ומתהוה רק מתושב"כ שנק' אדם. כמו פרק השואל במסכת ב"מ נלקח מוי"ו דוכי ישאל איש כו' ו' מוסיף על ענין ראשון. והיינו כי כל ענין תושבע"פ הוא רק לבאר ולפרש כל פרטי תושב"כ. ולכן נק' ת"ח בונים שבונים תושבע"פ מתושב"כ. וז"ש (מיכה ו' ב') והאיתנים מוסדי ארץ איתנים אותיות תנאים שהם מיסדים תושבע"פ שנק' ארץ. ולכן נק' תושב"כ חתן. ותושבע"פ כלה. וזהו מאורסה שתושבע"פ שנק' כלה מאורסת ומקודשת לתושב"כ:

ב **והנה** בבחי' המשכה מתושב"כ לתושבע"פ יש בזה אירוסין ונשואין כמ"ש בלק"ת ד"ה תו' צוה. וביאור הענין הנה דוד אמר (תלים קי"ט) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתיך. וצ"ל מהו נפלאות דאין הכוונה שיבין הפשט יותר טוב. כ"א שהוא ע"ד מ"ש (מיכה ז' ט"ו) כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות. והענין דהתורה נק' אדם. וכמו שבאדם יש גוף ונשמה. ובנשמה יש דרך פרט ה' בחי' נרנח"י. ובדרך כלל נק' נשמה ונשמה לנשמה. ויש ג"כ לבוש על הגוף. כמו"כ בבחי' התורה שנק' אדם יש ג"כ בחי' גוף כמארז"ל (חגיגה יו"ד ע"א) הן הן גופי תורה. דהיינו עצם המצות. רמ"ח מ"ע נק' רמ"ח איברים דמלכא. ושס"ה ל"ת נק' שס"ה גידים. ויש שנק' לבושי תורה. שהוא כל הסיפורי מעשיות שכתוב בתורה. כמו פרשת ואלה המלכים כו'. שבחי' זה כפשוטו ח' מלכי אדום לפני מלך מלך לבנ"י. אך בחי' מלובש ומרומז בהם ענין זמ"ל דתהו. ומלך השמיני הדר כו' המתקן כו'. וכמו הלבוש שלובשים אותו לפי שעה ואח"כ פושטים אותו. כמו"כ לפי שעה הי' מלובש בהם כל ענין תהו ותיקון. ואח"כ מתו והיו כלא היו כו'. ומ"מ שרש הלבושים ממקום גבוה מאד כידוע בענין לבושים שורש מקיפים כו'. ויש ג"כ נשמתא דאורייתא. כמו מצות תפילין שהוא בחי' גופא כנ"ל. אך מה שע"י ממשיכים בחי' תפילין דמארי עלמא זהו בחי' נשמתא לגופא. וכידוע בזה בקש משה הראני נא את כבודך. והשיבו הקב"ה וראית את אחורי כו' קשר של תפילין כו'. ולכן הנגלה שבתו' נק' גופא והסתים נק' נשמתא. ויש ג"כ בחי' נשמתא לנשמתא (כענין רזא דרזין). וזהו שבקש דוד גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך. שישיג מהנגלה שבתורה. שהוא בחי' גופא. הסתים שהוא פנימיות התורה שנק' נשמתא לגופא. וזהו הנפלאות. וצ"ל רק גל עיני. כמארז"ל (במ"ר וירא פנ"ג סי' י"ט. ועי' במד"ת סי' קמ"ו ע"פ פוקח עורים) הכל בחזקת סומים כו' ולעתיד יפתח הקב"ה עיניהם כמ"ש (ישעי' ל"ה) אז תפקחנה עיני עורים. והראי' מהגר דכתי' ויפקח אלקי' את עיניה ותרא באר מים כו'. שהבאר הי' מקודם ורק שלא ראתה כו'. וזהו גל עיני כו'. ועפ"ז יובן ענין אירוסין ונשואין. כי כל ההמשכה והגילוי מתושב"כ לתושבע"פ שיבנה בחי' תושבע"פ. זהו רק מבחי' גופא דאורייתא לבד דהיינו מהנגלה שבתו' מהאותיות שבתורה שנק' חיצוניות התו'. ועי"ז כתי' וכדה על שכמה שהוא רק כד מים החכמה. ונק' נובלות חכ' שלמע' תו' כמ"ש בד"ה תורה צוה הנ"ל ובהביאור ע"ש ולכן נק' אירוסין. אבל בחי' נשואין הוא כמ"ש והאדם ידע את חוה שהו"ע יחוד והשפעה פנימיות. דהיינו שיומשך לבחי' תושבע"פ גילוי פנימיות התורה שנק' נשמתא כנ"ל. וביאור הענין. כי ההמשכה מבחי' גליא וגופא דאורי' בתושבע"פ היינו שיתגלו המצות הכתובים בתושב"כ לידע היטב איך לעשותם. והרי התורה נתבונה על שלשה עמודים זמן ומקום וכלים (ובלעדי ג' בחי' אלו אין שייך תו') כמ"ש בתשו' הרשב"א. ע' ביאור דארבין בסופו. וא"כ המשכה זו מתושב"כ לתושבע"פ הוא בדעת התחתונה דבחי' (תושבע"פ) ח"ת מל' שנק' ד"ת שנראה יש ודבר נפרד כו'. אבל המשכת הגילוי מבחי' סתים נשמתא דאורי'. היינו גילוי הרוחניות של המצות כמו שלמעלה הוא סוכה ולולב כו'. שהם אורות עליונים שמיוחדים בתכלית היחוד ביחודו האמיתי איך שהוא למעלה מגדר זמן ומקום. והוא לבדו הוא כו'. והמשכת היחוד וגילוי זה בבחי' תושבע"פ היינו שיתגלה איך שהזמן והמקום והכלים גשמיי' ג"כ בטלים ומיוחדים ביחודו האמיתי ית' ממש. ומה שנדמה ונראה העולם ומלואו ליש זהו מקח טעות לגמרי כו'. וז"ש לעיל (ישעי' י"א) כי מלאה הארץ דעה כו'. דהנה תושב"כ ותושבע"פ נק' ג"כ שמשא וסיהרא. שמים וארץ. תושב"כ נק' שמים שם מים בחי' מים עליונים שמבחי' ח"ע. ותושבע"פ נק' ארץ. והנה ארז"ל (חגיגה י"ד ע"ב) אל תאמרו מים מים. מים עליונים שמעל לרקיע זהו תורה שבכתב שנק' שמים כו'. ומ"ת זהו בחי' ארץ תושבע"פ. וצ"ל יחוד והתחברות הב' בחי' מים שהו"ע תושב"כ ותושבע"פ. וזהו כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים. ים הוא עלמדאת"כ שהם ביטול במציאות וכמו מכסה מן המים מציאותו. ויהי' גילוי ביטול זה גם בארץ שהוא תושבע"פ. וכמ"ש (ישעי' מ') ונגלה כבוד הוי' כו'. כי עין בעין יראו כו'. וזהו בחי' נשואין:

ג **והנה** כדי להמשיך בחי' יחוד זה מתושב"כ לתושבע"פ שנק' נשואין. דהיינו שפנימיות התורה הנק' נשמתא כו' יומשך ויתגלה בתושבע"פ. ע"ז כתי' והאיתנים מוסדי ארץ. איתן הוא בחי' משכיל שלמעלה משכל הגלוי כמ"ש (תלים פ"ט) משכיל לאיתן. דהנה ארז"ל (סוטה מ"ה ע"ב) איתן כמשמעו קשה. שהוא הביטול שלמעלה מהשכל. וכתי' (דברים ל"ב ט') כי חלק הוי' עמו. שבנשמות יש מבחי' יו"ד דש' הוי' שהוא ביטול במציאות שלמעלה מהשכל כו'. ועז"נ כתי' (שמות ל"ג ג') כי עם קשה עורף אתה. דלשבח קאמר כו'. וזהו בחי' איתן. וע"י ביטול זה ממשיכים מלמעלה ג"כ מבחי' איתן להיות יחוד דתושב"כ ותושבע"פ. (משכיל ע"ד ישכיל עבדי מו"ס כידוע. ובחי' זו נק' איתן. הנה בחכמתו זהו ח"ע כמו שהיא באצי'. בזאת יתהלל כו' התפשטות גילוי ח"ע בח"ת ובי"ע. השכל כו' שבח זה נמשך מבחי' משכיל לאיתן מו"ס. וכח זה דכתר מאיר ביסוד ז"א שמקשר ומייחד תושב"כ ותושבע"פ. וזהו והאיתנים מוסדי ארץ. ע' ביאור הדברים בהגהות לד"ה ואלה שמות בנ"י). והנה תשרי נק' ירח האיתנים שאז מאיר ומתגלה בנפש בחי' איתן. והיינו ביוכ"פ שאז הוא בחי' תשובה בבחי'

יעקב הוא עצם הוי"ו. ויוסף המילוי שלו. והיינו כנ"ל בענין אלה תולדות יעקב יוסף. שיעקב הוא עצם ההמשכה דבחי' ו' שנק' בריח התיכון שממשיך מעצמות אור א"ס ב"ה. אך המשכה זו היא רק למעלה באצילות. ובחי' יוסף הוא שיומשך גילוי המשכה זו דבחי' יעקב בריח התיכון גם למטה בבי"ע. ולכן בחי' יוסף זהו רק המילוי דבחי' יעקב ואינו בחי' בפ"ע כלל. ולכן נכתב בתורה סוכות ושמע"צ חג אחד. כי שמע"צ בחי' יוסף אינו המשכה חדשה בפ"ע. כ"א רק שיומשך בחי' ויעקב נסע סוכותה בבחי' גילוי בפנימיות. משא"כ הג' מועדים הרי כל רגל הוא בחי' בפ"ע. פסח גילוי מדת החסד בחי' אברהם. שבועות בחי' יצחק כו'. ולכן נקראו שלש רגלים. משא"כ שמע"צ הוא רק שאותן ההמשכות בעצמן שבחג הסוכות יומשכו בבחי' גילוי בפנימיות לכן נכלל בהם"ס שנק' חג אחד. ומ"מ בגמ' נקרא שמע"צ רגל בפ"ע כי זהו בחי' יוסף שנק' רביעי לנהו"ע ונקרא רגלא רביעאה דמרכבה. וז"ש בזהר פ' ויגש דף ר"ה ע"ב ע"פ ולא עמד איש אתו בהתודע יוסף אל אחיו. דקאי על שמע"צ ע"ש. והיינו כי בז' ימי הסוכות מקריבים ע' פרים שהוא העלאת ע' שרים. וזהו דוקא בסוכות. שהוא רק המשכות מקיפים. ע"כ יכולים להעלות הע"ם ג"כ שיקבלו מבחי' מקיפים אלו. אבל שמע"צ שהוא בחי' עצרת קליטה בפנימיות ע"י בחי' יוסף כנ"ל. לכן כתי' עצרת תהי' לכם לכם דוקא דהיינו בכנס"י לבד. ואין לע"ם חלק בזה היחוד כלל. וזהו ולא עמד איש אתו דהיינו הע"ם. בהתודע יוסף אל אחיו שהוא בשמע"צ. כי עצרת תהי' לכם. לכם דוקא:

ע' בכד"ה עפ"י מאמר הזה"ק היי שרה מאה שנה. שמפרש ענין מאה שנה ועשרים שנה על הא"ס יעו"ש. וי"ל דשמע"צ הוא ההמשכה מבחי' אנת הוא חד ולא בחושבן. שלמעלה אין קץ מהבחי' דמאה ועשרים כו'. והענין צ"ל מה שבהשלשה מוספים דר"ה ויוהכ"פ ושמע"צ הוא פר אחד. משא"כ בכל השלש רגלים. והענין כי בהשלשה זמנים הנ"ל דר"ה ויוהכ"פ ושמע"צ יש המשכה במלכות מאחדות פשוט דעצמות אור א"ס ב"ה. ולכן הם שווים בקרבן מוסף שבכולם רק פר אחד. דהנה בר"ה צ"ל בנין המל' דהיינו להמשיך תענוג במדת מלוכה. וכת' במ"א שא"א להמשיך מהבחי' גילוי התענוג שבסדר השתלשלות שהוא תענוג מורכב. תענוג שבחכמה תענוג שברצון. ולכן מבחי' זו א"א להמשיך תענוג במדת מלוכה. כי במדת מל' אין שייך תענוג כלל לפי שאין דבר שחוץ ממני וא"כ אין שייך על מי שיחול המלוכה. וע"כ צריך להמשיך התענוג במל' מבחי' מקור התענוג שהוא תענוג הפשוט שעשוע המלך בעצמותו. ולכן הקרבן מוסף שהוא התוס' אור במל' הוא פר אחד. וביוהכ"פ צ"ל ההמשכה מאחדות פשוט בשביל מילוי הפגמים. וזהו ענין ההזאות אחת למעלה ושבע למטה. וכמשכ"ת במ"א שבחי' אחת למעלה זהו בחי' אנת הוא חד ולא בחושבן. קדם דלא קיימא בחושבנא כלל. ומשם הוא ממלא כל הפגמים שבשבע למטה שהם הז"מ לפי שעיקר הפגם הוא בז"ת. וזהו ענין שהי' נכנס בבגדי בד כמשכ"ת בסוף ביאור השני דביום הזה יכפר שבלקו"ת. וענין ז' ימי הסוכות ושמע"צ זהו נמשך מהזאות דיוכ"פ. ולפי שבסוכות הוא המשכה מלמעלמ"ע. לכן מתגלים תחלה השבע ואח"כ מתגלה הבחי' אחת בשמע"צ. ומה שנצרך בשמע"צ להיות המשכה גבוה מאח"פ דעצמות אוא"ס הוא בשביל היחוד שנמשך במל' בשמע"צ שהו"ע עצרת תהי' לכם. והכח על היחוד נמשך דוקא מאח"פ. וכמ"ש אנת הוא חד ולא בחושבן כו' אנת הוא דקשיר לון ומייחד לון כו'. גם כי מה שנאצל רק ע"ס זהו לפי שכך עלה ברצונו הפשוט כו' וזהו באחדות פשוט דעצמות אור א"ס ב"ה. ותכלית המכוון דירה בתחתונים שהו"ע היחוד במל'. וכיון שנשלם המכוון מתגלה העונג הפשוט של עצמות המאציל. ולכן בשמע"צ רק פר אחד כו':

ביום השמיני שלח את העם וגו' על כל הטובה אשר עשה ה' לדוד עבדו וגו' (מ"א ח' ס"ו). ואחז"ל (שבת ל' א'. מ"ק ט' א') בשעה שבקש שלמה להכניס הארון להיכל קה"ק דבקו שערים כו'. אמר כ"ד רננות ולא נענה. כיון שאמר זכרה לחסדי דוד עבדך (דה"ב ו' מ"ב) מיד נענה. וצ"ל למה דבקו שערים כו' והלא שלמה בנה את בהמ"ק ז' שנים ברוב טורח ויגיעה עצומה. והנה במד"ר (ואתח' ר"פ ח') יש דעה ששכח שלמה ועשה את הארון עשר אמות. ושערי ההיכל יו"ד אמות ואין אמה נכנסת באמה. אך מלשון הגמ' דבקו שערים משמע שהי' יכול ליכנוס שעשה אותו כדין אמתים וחצי כו'. ורק שדבקו שערי' כו'. וא"כ הי' זאת מחמת חטא. וצ"ל מהו החטא. הנה כתי' (יהושע ג' י"א) ארון הברית אדון כל הארץ עובר לפניכם. דמשמע דארון הברית גופא הוא אדון כל הארץ. והענין כי ארון הברית הוא תשב"כ ותשבע"פ. הברית הוא לוחות הברית תשב"כ. והארון הוא תשבע"פ. שהיא הכלי לתשב"כ. שגילוי תושב"כ הוא בתושבע"פ דוקא. כמו ולטטפות בין עיניך. שאין ידוע כלל איך לעשות תפילין. או כמו שבת דכתי' ל"ת כל מלאכה. והייתי סבור שטלטול משא בבית ממקום למקום זהו מלאכה. ובתושבע"פ מבארים ומגלים הכל. שטלטול משא זהו מדרבנן. ומלאכות הוא ל"ט מלאכות. ולכן נק' תשבע"פ ארון הברית שהיא כלי לגילוי תושב"כ. וזהו ארון לשון אור וגילוי כו'. והנה כתי' (דברים ל"ג ד') תורה צוה כו' מורשה כו' א"ת מורשה אלא מאורסה (ברכות נ"ז ע"א) שהתורה היא בחי' כלה. וכתי' (שיר ג' י"א) ביום חתונתו כו' דמשמע שהתורה נק' חתן כו'. והענין כי תושב"כ ותושבע"פ נק' חתן וכלה. ויובן זאת מענין אדם וחוה. שרומזים ג"כ על תושב"כ ותושבע"פ. תושב"כ הוא בחי' אדם. זאת התורה אדם (במדבר י"ט י"ד). ותושבע"פ נק' חוה. כי חוה ל' גילוי. וז"ש (תלים י"ט) יום ליום יביע אומר. יום נק' תושב"כ כמארז"ל (במד"ר ס"פ תשא) על מה שכתי' בהר מ' יום. כשלמד עמו הקב"ה תושב"כ ידע שהוא יום. וכשלמד עמו תושבע"פ ידע שהוא לילה. וזהו יום ליום תושב"כ יביע כו' כמעין הנובע ממקורו שהוא הולך לד מאד רק נביעו בעלמא. ואין מתפשט לאורך ורוחב כו'. ולילה ללילה בחי' תושבע"פ יחוה דעת שבחי' גילוי לבאר ולפרש כל הדינים שבתושב"כ

ג"כ מי. ושם אלקים נק' אלה. דהנה כתי' יהללו את שם הוי' כי הוא צוה ונבראו. דמשמע ממילא. והרי כתי' בראשית ברא אלקים. והענין דגבי שם אלקים שהוא בחי' גילוי דהיינו הוית העולמות בחי' ממכ"ע כתיב ברא לנוכח. אבל גבי שם הוי' בחי' סתים סוכ"ע שמהווה יש מאין כתי' נבראו כאלו נבראו ממילא שאין להם ערך ויחס אליו ית' כלל. ואין מושג כלל המקור. כי אעפ"י שמהווה הוא מובדל מהם. ולכן שם אלקים נק' אלה לשון גילוי. אבל שם הוי' בחי' סתים נקרא מי שאינו מושג כלל. והנה היין שממשיך גילוי שם הוי' בשם אלקים זהו ענין התחברות מי ואלה. וזהו יין המשמח אלקים. כי אלקים מורה שבחי' מי דשם הוי' מוסתר באלה. אבל היין שגורם התחברות מי ואלה לכן נק' המשמח אלקים. ולכן הלוים אמרו שיר על היין. כי לוי הוא לשון התחברות דהיינו שיהי' התחברות בחי' מי ואלה :

ד **וב"ז** הוא ניסוך היין. אבל בסוכות הי' ניסוך המים בשמחה. והנה ניסוך היין הוא מלמטלמ"ע. וניסוך המים מלמעלמ"ט. והענין כי יין המשמח. הנה שמחה הוא דוקא מצד ההשגה. וכך יין הוא בינה דהיינו מה שאור אין סוף מתגלה בבחי' הבנה והשגה לכן הוא גורם שמחה. ולכן ניסוך היין נכתב בתורה שבכתב. בחי' ספר. בינה. אבל ניסוך המים אין מבואר בתורה שבכתב כ"א בתושבע"פ ערבים עלי דברי סופרים (ע"ז ל"ה ע"א) בחי' סופר ח"ע. וביאור הענין כי נכנס יין יצא סוד. שממשיך גילוי ההעלם דבחי' סוד הוי' כנ"ל. אך יש בחי' סדכ"ס. והיינו כי סוד הוי' זהו בחי' סוכ"ע. אבל או"ס שלמעלה מבחי' סוכ"ע נק' סדכ"ס רזא דרזין. בחי' כי גאה גאה. אדון הנפלאות. וזהו ענין ניסוך המים שהוא גילוי ההעלם מבחי' סדכ"ס. והנה בחי' זו היא למעלה מגדר השגה לכן אין שייך שמחה כ"א רק ביטול. אבל בסוכות הי' גם ניסוך המים בשמחה גדולה. והיינו לפי שקדם יוהכ"פ בחי' תשובה שעי"ז העלי' לפני הוי' תטהרו לכן נמשך גם מבחי' מים ג"כ שמחה. דהיינו שמבחי' סדכ"ס יומשך ג"כ איזה גילוי בבחי' השגה. ולכן הי' השמחה גדולה יותר מניסוך היין :

ה **והנה** בכל הנסכים כתיב ונסכיהם רביעית ההין. וגם בניסוך המים אמרו במשנה (סוכה מ"ח ע"א) צלוחית של זהב מחזקת ג' לוגין היה ממלא מן השילוח. וג' לוגין זהו רביעית ההין. ואיתא בזהר (בלק קפ"ב ע"ב) כי רביעית ההין זהו דרגא דיוסף. שהוא רביעאה לנהו"ע כי האבות נקראו נהורין עילאין. ויוסף הוא רביעאה להן. והיינו כמ"ש (וישב ל"ז ב') אלה תולדות יעקב יוסף. ואיתא במד"ר (וישב פ' פ"ד וילקוט ר"פ וישב) הקושיא הלא יעקב היו לו י"ב בנים ומהו יוסף דוקא. ותירצו שעיקר תולדות שלו נחשב רק יוסף לבדו. ולכן נק' יוסף דוקא רביעי לנהו"ע. ובמקום אחר אמרו בזהר שג' אבות הם ג' רגלי המרכבה ויוסף רגלא רביעאה (וזהו הקדמה להבין ענין שמע"צ רגל בפ"ע). ולכן היו הנסכין במוספים. כי כל המוספין הם ג"כ בחי' יוסף תוס' אור שנמשך מלמעלה ל' יוסיף ה' שנית ידו. והענין כי פי' אלה תולדות יעקב יוסף. היינו כי יעקב הוא בריח התיכון שמבריח מן הקצה אל הקצה. וז"ש הגדול הגבור בלא ו'. והנורא בוי"ו. שהוי"ו שהוא הממשיך מעצמות אור א"ס ב"ה נכתב אצל יעקב דוקא. לפי שהוא בריח התיכון. אך המשכה זו שע"י בריח התיכון דיעקב זהו רק למעלה באצילות. אבל כדי שיומשך המשכה זו בבחי' גילוי גם למטה בבי"ע זהו רק ע"י בחי' יוסף. שעל ידו נמשך גילוי ההשפעה למטה דוקא. וזהו שעיקר תולדות יעקב דהיינו שיומשך גילוי השפע דבחי' יעקב למטה זהו ע"י יוסף דוקא. ולכן נק' יוסף רביעאה לנהורין עילאין שמה שעל ידו נמשך גילוי השפע למטה זהו רק חלק רביע לבד. וכמשל השפעת הרב לתלמיד שצריך לצמצם רק חלק קטן לבד ולהלבישם בלבושים נמוכים לפי ערך השגתו של המקבל. משא"כ כשישפיע לו כפי השגתו בעצמו לא יוכל לקבל כלל. וכח השפעה זו נמשך מלמעלה מעלם השכל. וכמו"כ יובן למעלה שבחי' יוסף שעל ידו נמשך גילוי השפעה למטה זהו רק חלק רביע לבד. דהנה יש ד' עולמות אבי"ע וכמו"כ גם באצילות גופא יש אבי"ע. הכתר נק' אצילות. חו"ב קנה חכ' קנה בינה גימט' יש הם בחי' בריאה יש מאין. חג"ת יצירה שבאצילות. נה"י עשיה שבאצילות. וזהו שגילוי השפעה למטה בבי"ע ע"י בחי' יוסף הוא רק חלק רביע לבד. דהיינו בחי' עשי' שבאצילות נה"י. משא"כ אצילות בריאה יצי' שבאצילות אין יכולים להתגלות למטה. והנה אף שגילוי ההשפעה שע"י בחי' יוסף הוא רק חלק רביע. מ"מ כח ההשפעה נמשך ממקום גבוה ביותר דהיינו מלמעלה מהג' בחי'. כמ"ש המגביהי כו' המשפילי כו'. וזהו שכאן מפרש הזהר שמה שיוסף נק' רביעית ההין רביעאה לנהו"ע זהו למטה מהג' בחי'. כי רק חלק רביע כנ"ל. ובדרוש דמי מנה מפרשים שם פי' ומספר את רובע ישראל. שבחי' הרביעית הוא למעלה מהג' בחי' מהדומ"ע הב"ד הג"ת נה"י כי הוא בחי' רעו"ד כ"ע. והענין שביהם אמת. כי עלם ההשפעה דבחי' יוסף הוא רק חלק רביע לבד שלמטה מהג' בחי' דנהורין עילאין. עשי' שבאצי'. אבל כח ההשפעה הוא מעצמיות הכתר שלמעלה מהג' בחי' :

ו **ועתה** יובן ענין שמע"צ רגל בפ"ע. דהנה הג' מועדים הם בחי' ג' אבות. פסח בחי' אברהם חסד. שבועות מ"ת שע"י שופר אילו של יצחק. וסוכות הוא בחי' ויעקב נסע סוכותה. ושמע"צ זהו בחי' יוסף שנק' רביעאה לנהו"ע. והענין כי הג' מועדים שהם בחי' ג' אבות זהו רק המשכות בבחי' מקיף. אבל שמע"צ. הנה עצרת הוא לשון קליטה שיומשך כל ההמשכות דניסוך היין וניסוך המים (והמקיפים דסכך. והו"פ והו"מ דבחי' דעת שע"י הלולב) בבחי' גילוי בפנימי' בכנס"י. וגילוי השפעה בבחי' פנימיות שנק' בשם יחוד עליון זהו ע"י יוסף דוקא בחי' יסוד כנ"ל. ולכן שמע"צ זהו בחי' יוסף. ונקרא רגל בפ"ע. אך צ"ל מה שבתורה כתיב רק שלש רגלים. דשמע"צ נכלל ג"כ בחג הסוכות. ולא חג בפ"ע. והענין כי סוכות ושמע"צ זהו בחי' יעקב ויוסף. סוכות בחי' ויעקב נסע סוכותה כנ"ל ושמע"צ הוא בחי' יוסף. והנה יעקב ויוסף הם שני ווי"ן. והם רק ו' אחד ורק שהמילוי של וי"ו הוא עוד ו'. שבלתי אפשר לומר אות ו' כ"א שיאמרו עוד ו'

ויעקב

כו׳ לכן אומרים ע׳ תיבין. גם יין בגימט׳ ע׳:

ב **ולהבין** ענין יין המשמח כו׳. נכנס יין יצא סוד. מהו בנפש. הנה התורה נמשלה ללחם ויין. והיינו שחיצוניות התורה נק׳ לחם. וזהו תנא כ״ב אתוון דאורייתא. ופנימיות התורה נק׳ יין. יינה של תורה. והיינו כי פנימיות התורה הוא השגת אלקות להשיג איך דקמיה כל״ח שכל העולמות אין תופסים מקום כלל. כי אין ערוך אליו כו׳. וזהו יין. כי יין הוא בינה והיינו מה שמרחיב דעתו להתבונן באוא״ס ב״ה. וצ״ל נכנס יין. שההתבוננות יכנס בפנימיות. ולא שיתבונן דרך העברה בעלמא שאז כלום. וזהו דע את אלקי אביך כו׳ פי׳ שכל ההתבוננות והשגות באלקות יהי׳ בבחי׳ דעת והתקשרות אל תוך תוכו שיהיה הכרה והרגשה כו׳. וזהו נכנס יין. כי היין הוא בינה. ונכנס יין זהו ע״י הדעת כו׳. ואזי יצא סוד. כי בנפש יש ג״כ חיצוניות ופנימיות. דהיינו אהבה חיצוניות. ויש בחי׳ פנימיות אהבה. דהיינו אה״ר. שהוא בחי׳ התקשרות. למסו״נ באחד. שאזי נבטלים ממילא כל הרצונות זרות. אך בחי׳ פנימיות אה״ר זו היא בהעלם בנפש. וזהו ישראל סתים וגליא. אבל ע״י נכנס יין יצא סוד דהיינו בחי׳ פנימיות מהעלם אל הגילוי שהו״ע אה״ר למס״נ באחד כנ״ל. ולכן בנסכים הי׳ פסול יין לבן כ״א יין אדום דוקא. והענין כי יין לבן זהו בחי׳ שמחה הבאה מלמעלמ״ע. דהיינו בחי׳ שמחו לדיקים בהוי׳. שמחה של מצוה. וזהו המר חוורין עתיק שנמשך מבחי׳ עתיק יומין. אבל יין אדום הוא מלמטלמ״ע דהיינו מה שיצא מהעלם אל הגילוי בחי׳ פנימיות האהבה שבנפש. שהוא בחי׳ אה״ר למסו״נ באחד כו׳. וז״ש (ויחי מ״ט יו״ד) כבס ביין לבושו ובדם ענבים סותה שהוא ב׳ בחי׳ יין הנ״ל. והנה בנסכים הי׳ יין אדום דוקא כי העיקר הוא יציאה מלמטה בחי׳ פנימיות מהעלם אל הגילוי שיהי׳ העלאת הנפש מלמטה למעלה בבחי׳ אה״ר ליכלל ביחודו ית׳. וזהו נק׳ העלאת מ״ן. וע״י אתעדל״ת והעלאה זו דבחי׳ יין אדום שמלמטלמ״ע. נמשך אח״כ ממילא בחי׳ יין לבן שמלמעלמ״ע שהו״ע המשכת מ״ד:

ג **ולהבין** יותר ענין יין המשמח אלקים. צלה״ק הדרוש דאלה מסעי בקצרה. הנה יציאת מצרים הי׳ מ״ב מסעות. כי מצרים הוא מצר מי ההפך מבחי׳ מי ברא אלה. ותכלית ענין יצי״מ הוא להיות מי ברא אלה. ולכן הי׳ צ״ל מ״ב מסעות. שהם כנגד שם מ״ב דאנא בכח זפ״ו. שכל פסוק הוא רק ו׳ תיבין. דהיינו שכל מדה מהז׳ מדות כלול רק מששה. והנה בשרפים כתיב (ישעי׳ ו׳) שש כנפים כו׳ וקרא זא״ז ואמר קדוש כו׳. שהוא ג״כ בחי׳ שם מ״ב הנ״ל. ובאופנים כתי׳ (יחזקאל א׳) וארבע כנפים כו׳ ואומרים ברוך לעומת השרפים. וצ״ל תחלה ענין בריאה יש מאין הלא כי ממך הכל. אך הנה כתיב (תלים מ״ח ב׳) גדול הוי׳ כו׳ בעיר אלקינו. שכאשר נמשך ומתלבש בעיר אלקינו אזי שייך גדול הוי׳. שהגדולה הוא מה שמתהווה רבוא רבבות עולמות עד אין קץ. אבל לגבי עצמות אור א״ס כתי׳ (דה״א כ״ט י״א) לך הוי׳ הגדולה. שהגדולה דבחי׳ גדול הוי׳ בטלה במציאות ואין עולה בשם גדולה כלל. דכולא קמי׳ כל״ח. וזהו בריאה יש מאין. כי סדר השתלשלות מהעלם אל הגילוי נק׳ יש מיש. אבל כיון שלך הוי׳ הגדולה שבטל במציאות לגמרי שאין ערוך אליו. אין שייך לומר שנתהווה מהעלם אל הגילוי. כ״א רק יש מאין. וזהו מי ברא אלה. מי הוא בחי׳ אין שאינו מושג כלל מי הוא המקור כו׳. והנה אלה זהו המדות עליונות. ופ״ו כחשבון אלה. שהו״ע התהוות הגדולה דבחי׳ גדול הוי׳ כו׳. והנה המדות הם מקור להעולמות שמהם נמשך להיות סדר השתלשלות. אבל התהוות המדות שהוא בחי׳ גדול הוי׳ מאור א״ס ב״ה הוא שלא בדרך השתל׳ כ״א יש מאין כיון שלך הוי׳ הגדולה כנ״ל. וזהו מי ברא אלה. והנה השרפים שאומרים קדוש היינו שהשגתם הוא בבחי׳ מי. וזהו קדוש דפי׳ מובדל היינו שמובדל מגדר עלמין כנ״ל בענין לך הוי׳ הגדולה שהגדולה בטל במציאות לגמרי. והיינו שמשיגים ביטול המדות בבחי׳ לאו מכל איכון מדות כו׳. ולכן מדרגת השרפים הוא בחי׳ העלאה ליכלל בבחי׳ מי דהיינו באוא״ס שלמעלה מבחי׳ מדות. ולכן הם רק שש כנפים. כי בבחי׳ העלאה של המדות ליכלל באוא״ס ב״ה דלאו מכל אילין מדות כלל נחשב רק ו׳ בחי׳ לבד שהמל׳ שבכל מדה אין מתעלה כו׳. וע״י העלאה וביטול של השרפים בבחי׳ מי ע״ז נמשך אח״כ להיות מי ברא אלה. שמבחי׳ מי יומשך להיות הגילוי בבחי׳ אלה שהו״ע התהוות הגדולה דבחי׳ גדול הוי׳. ואזי האופנים מתנשאים כו׳ לעומת השרפים ואומרים ברוך. כי האופנים השגתם רק בבחי׳ אלה שהו״ע גדול הוי׳ כו׳ בעיר כו׳. אך בחי׳ זו צריך ג״כ להמשיך בגילוי למטה. דהיינו שיתגלה בחי׳ גדול הוי׳ בעיר אלקינו מל׳ וגם למטה בבי״ע. וזהו ברוך כבוד הוי׳ מל׳ כו׳. והנה גם באדם יש בחי׳ זו דשרפים והיינו להפוך כל ז׳ מדות שהוא בחי׳ העלאת המדות כמ״ש בדרוש הנ״ל באריכות. ועפי״ז יובן מה שביצי״מ הי׳ מ״ב מסעות. שכדי שמבחי׳ מצר מי יומשך להיות גילוי בחי׳ מי ברא אלה הי׳ צ״ל מ״ב מסעות שהוא כענין שש כנפים דשרפים הנ״ל. ובזה יובן בתוס׳ ביאור ענין יין המשמח אלקים. כי נכנס יין יצא סוד זהו בחי׳ סוד שרפי קדש. להיות העלאת הנפש מלמטלמ״ע ע״ד שש כנפים דשרפים ליכלל בבחי׳ מי. וע״י העלאה זו נמשך אח״כ מלמעלמ״ע הגילוי להיות מי ברא אלה כנ״ל. ולכן נקרא יין המשמח אלקים. כי אלקים הוא אותיות מי אלה. אך אלקים זהו בחי׳ דין ולמצוא שבחי׳ אלה הוא מוסתר בבחי׳ עיבור והעלם בבחי׳ מי. שאין נמשך להיות גילוי בחי׳ מי ברא אלה (שהו״ע עיבור המוחין דז״א או הו״ק). והיינו כי מ״ה צירופים אהרוניס דשם אלקים מעלימים לגמרי. וזהו איתות ים דשם אלקים שהוא בחי׳ מצרים מצר ים (שהו״ק הם במצר ים דבינה בבחי׳ עיבור. וכמו״כ אלקים הוא אותיות אלה ים שבחי׳ אלה ו״ק דז״א או המוחין של הו״ק הם בבחי׳ עיבור בים העליון דבינה). אבל היין משמח אלקים דהיינו להיות פלג אלקים שיתחלק לב׳ בחי׳ מי אלה. פי׳ שיתגלה בחי׳ אלה מהעיבור שיומשך להיות מי ברא אלה ויהיה התחברות מי ואלה שיהי׳ הגילוי מבחי׳ מי באלה. והיינו לפי כי נכנס יין יצא סוד בחי׳ סוד שרפי קדש בחי׳ שש כנפים דשרפים ליכלל בבחי׳ מי לכן ע״ז נמשך הגילוי מבחי׳ מי מלמעלמ״ע להיות מי ברא אלה. וזהו יין המשמח אלקים (שהוא בחי׳ העיבור דאלה במי כנ״ל). וגם למה שנת״ל ענין יין המשמח אלקים דהיינו שממשיך גילוי שם הוי׳ בשם אלקים. ה״ז ג״כ התחברות בחי׳ מי ואלה. כי שם הוי׳ נק׳

בעצמות המאציל ית'. אכן ע"י בחי' ובכל נפשך שהוא עסק התומ"צ ממשיכים להיות עצרת להוי' אלקיך שלא יסתלק כו'. ומ"מ התגלות זו היא רק למעלה בכלים דאצי'. והיינו לפי ששרש המסכה זו היא רק מקו ורשימו שרש אורות וכלים נמשך התגלות האורות בהכלים והם מגבילים ומלבישים שלא יהי' התגלות זו למטה כמו למעלה:

ג **ועתה** יובן מה שבשמע"צ נאמר תהי' לכם. והענין הוא ע"י בכל מאדך בל"ג כי יש אהבה שנכנסה בהכלי אבל יש אה"ר וכלות הנפש לגמרי שלמעלה מהכלי שהוא ליכלל בא"ס ב"ה כו' ונק' בחי' מקיף. והו"ע התשובה בחילא יתיר. שהנשמה כשהיתה למעלה היתה רק בבחי' בכל לבבך שהוא אהבה שבכלי. אבל ע"י ירידתה בגוף ונתלבשה בחשך הנה"ב תוכל לבוא לבחי' בכל מאדך שלמעלה מהכלי כי מצד ההסתר יהי' התגברות האהבה ביתר שאת כו' עד שלא תוכל לכלות הכלי כו'. וזהו"ע יוכ"פ יום התשובה. והנה ע"י אתעדל"ת בבחי' בכל מאדך מעוררים גם למעלה גילוי מאד העליון. שהוא מ"ש גדול הוי' ומהולל מאד וכן כתיב אלקי גדלת מאד. שהוא בחי' אוא"ס הסוכ"ע שלמעלה מהצמצום ומהקו שנמשך בהרשימו כו' והוא מקיף לכל הד' עולמות בשוה. וזהו"ע סוכות צל ומקיף וימינו תחבקני שמחבקו מכל צד (ועי' סד"ה שוש אשיש) ואין מניחו להפרד והוא אהבה עליונה אהבתי אתכם אמר הוי' (ועי' סד"ה אוא"ח מזה שהוא כנ"ל). והיינו ע"י שמחשך שלמטה באים לגילוי אור דבכל מאדך. יוכל להיות שמחשך שלמטה דאוא"ס הסוכ"ע יהי' אור וגילוי. ומזה נמשך עצרת תהי' לכם. והיינו כי מצד קו ורשימו נמשך להיות התגלות אורות בכלים דוקא. אבל מצד אוא"ס הסוכ"ע שמקיף לד' עולמות בשוה יכול להיות התגלות אלקות בעשי' כמו באצי'. וכמ"ש תען לשוני אמרתך. יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי. שבעסק התורה שלמטה יהי' התגלות דבר הוי' כמו למעלה. וזהו לכם (עי' בלקו"ת סוף התורה ויובן). וזהו והיו הדברים האלה אשר אנכי כו':

בגמ' (ר"ה ד' ע"ב. חגיגה י"ז ע"א) שמע"צ נק' רגל בפ"ע. ולכן אומרים ביום שמע"צ החג הזה. וצ"ל דהכתיב שלש רגלים. וכיון דשמע"צ הוא רגל בפ"ע הו"ל ד' רגלים. וצריך לומר אע"ג דשמע"צ הוא רגל בפ"ע מ"מ הוא רק שלש רגלים. וצ"ל איך הוא זה. כתי' (ישעי' י"ב י"ג) ושאבתם מים בששון כו'. בכל השנה הי' ניסוך היין ובסוכות הי' ניסוך המים. הנה כתיב (שופטים ט' י"ג) החדלתי את תירושי המשמח אלקים. וצ"ל איך היין משמח אלקים. והענין כי היין הי' מתחלה טמון בהענבים. וע"י הדריכה ושארי מלאכות שבגת הוא יוצא מהעלם אל הגילוי. ולכן הוא גורם שמחה כי שמחה הוא ג"כ מהעלם אל הגילוי. והיינו שבאדם יש חיצוניות החיות ופנימיות החיות. אשר פנימיות החיות הוא בהעלם. ובעת שמחתו יוצא פנימיות החיות מהעלם אל הגילוי. וז"ש אל תרא יין כי יתאדם (משלי כ"ג ל"א) שהיין מאדים הפנים. והיינו לפי כי הדם הוא הנפש שחיות האדם הוא מלובש בדם. ובעת שמחה יוצא פנימיות החיות שמלובש בהדם דהיינו פנימיות הדמים מהעלם אל הגילוי. ולכן הוא מאדים את הפנים. והיינו לפי שהיין בעצמו הי' מתחלה בהעלם ויצא מהעלם אל הגילוי לכן טבע היין שגורם שמחה. שפנימיות החיות יצא מהעלם אל הגילוי. וזהו יין המשמח אלקים. דהנה למעלה יש ג"כ חיצוניות ופנימיות. שחיות אלקות שמחיה כל העולמות עליונים ותחתונים כמ"ש (נחמי' ט' ו') ואתה מחיה את כולם זהו רק בחי' חיצוניות אלקות ונק' שם אלקים כמ"ש בראשית ברא אלקים. אבל הבחי' שלמעלה מחיות העולמות דהיינו שם הוי' זהו פנימיות אלקות וכמ"ש (נשא ו' כ"ה) יאר הוי' פניו כו'. וזהו קוב"ה סתים וגליא (זהר אחרי ע"ג ע"א) שהו"ע ב' שמות הוי' אלקים. שבחי' שם אלקים נק' גליא לפי שהוא חיות הקצוב בעולמות שאין בו שום שינוי וגרעון לא ריבוי ולא מיעוט. אבל בחי' פנימיות דהיינו ש' הוי' שלמעלה מחיות העולמות נק' סתים. וזהו יין המשמח אלקים שממשיך מהעלם אל הגילוי בחי' פנימיות. דהיינו שם הוי' שנקרא סתים. בשם אלקים. שיהי' התגלות פנימיות שם הוי' בשם אלקים. וכמ"ש (תלים ס"ז ב') אלקים יחננו כו' יאר פניו. שע"י שם אלקים יומשך התגלות בחי' פנימיות כו'. ולכן אין אומרים שירה אלא על היין (ברכות ל"ה ע"א). כי עבודת הלוים בשיר שלהם הוא כמ"ש (קרח י"ח כ"ג) ועבד הלוי הוא. דהיינו בחי' כי הוי' הוא האלקים. שבחי' הוא מחבר הוי' ואלקים (הו"ע ת"ת דאימא שנעשה כתר לזו"נ ומחברם כו' עד"ה כי על כבוד חופה). וזה הי' עבודת הלוים בשיר שלהם שהוא העלאה ליכלל בבחי' הוא כדי שיומשך להיות כי הוי' הוא האלקים. וכל עליות הוא ע"י שיר דוקא כענין כל בעלי השיר יוצאין בשיר (שבת נ"א ע"ב) פי' שיוצאין מהכלי שלהם כו'. ולכן היה השיר על היין דוקא. לפי שיין משמח אלקים שממשיך גילוי שם הוי' בשם אלקים. וזהו נכנס יין יצא סוד (עירובין ס"ה ע"א). דהנה כתיב (תלים כ"ה) סוד הוי' ליראיו כו' שבחי' שם הוי' הוא סוד. ובזהר נק' רזא. והיינו כי יש ב' דעות. שמלמעלמ"ע הוא הדעת שהבריאה מאין ליש. ומלמטלמ"ע דהיינו ד"ע שמצד שם הוי' הוא שלמעלה יש ולמטה אין דכולא קמיה כל"ח. וזהו סוד הוי' כו'. שבחי' ד"ע דשם הוי' הוא סוד שאינו מושג כלל בעולמות הנבראים. אבל נכנס יין יצא סוד. היינו שיתגלה סוד הוי' בחי' ד"ע גם בנבראים. ובמד"ר (וירא פמ"ט) איתא סוד הוי' כו' זהו ע' נפש בגימט' סוד. ושייכות ע' נפש לסוד. היינו כמ"ש (ויגש מ"ו כ"ז) כל הנפש הבאה ליעקב כו' ששים ושש. ואח"כ במצרים נתוסף ד' ונעשו שבעים נפש. ואיתא בזהר (שמות ד"ע סע"ב) שענין ששים ושש זהו שני ווי"ן. הא' ו' רברבא שכלול מיו"ד ולכן הוא ששים. והב' ו' זעירא שאינו כלול מיו"ד ולכן הוא רק שש. וזהו ששים ושש. ואח"כ שנתוסף הדלי"ת זהו בחי' מל' ה' אחרונה. ונק' דלי"ת כמ"ש (תלים קט"ז) דלותי ולי יהושיע. וזהו ע' נפש שהו"ע התחברות הב' ווי"ן עם בחי' מל' שנק' ד' כו'. וזהו ענין סוד כי הסמ"ך ו' דסוד זהו ענין ששים ושש. הב' ווי"ן. והד' הוא בחי' מל'. ולכן בקידוש על היין אומרים ע' תיבין גימט' סוד. והיינו כי קידוש על היין הוא כדי להמשיך גילוי הפנימיות דשם הוי' שהו"ע נכנס יין יצא סוד. בחי' סוד הוי' ע' נפש כו'

אינו ערך ומהות השמש כלל. והנה אפי' באור וזיו עצמו אינו דומה האור והזיו המאיר למטה ע"י המגן ונרתק כמ"ש לשמש שם אהל בהם. לעצמות האור והזיו כמו שהוא כלול במאור השמש ששם הוא באופן אחר נעלה יותר היינו בתכלית הדקות לאין קץ על התגלותו אח"כ להאיר. וכמו באור השמש שאינו נוגע כלל לעצמיות השמש כך הוא ג"כ בהיות אור הנפש בגוף. דהנה עצם הנפש מהותה ועצמותה היא פשוטה בתכלית ואין שייך לומר שמתחלקת לרמ"ח חלקים להחיות הגוף. כ"א אחרי שהנפש מתלבשת בגוף נמשך ממנה מאליה וממילא התפשטות אור וחיות להחיות הגוף. והתפשטות זו היא רק הארה ממנה ולא מעצמותה כו'. והנה כמו כן המשכה שנמשך מעצמותו ומהותו ית' להחיות כל העולמות אינו אלא זיו והארה בעלמא. ולא מעצמותו ית'. ולכן קראו חכמי הקבלה להמשכה זו אור אין סוף. ובפסוק נק' שם כי נשגב שמו לבדו. והכל כוונה אחת להורות שאינו נוגע כלל לעצמותו ית'. ולכן אני הוי' ל"ש כו'. והנה אוא"ס ב"ה נק' לפעמים בשם לבוש כמ"ש במד"ר (בראשית פכ"א) כהדין קמצא דלבושי' מני' ובי' (ובפסוק עוטה אור כשלמה) וצ"ל איך שייך לומר על אור זה שם לבוש. ולה"ק תחלה ענין המבואר בע"ח ענין הצמצום ומקו"פ ונשאר רק רשימו מהאור ואח"כ נמשך קו. וענין אורות וכלים. הנה פי' אור אין סוף ולא אין לו תחלה היינו כי אין לו תחלה שייך לומר על מי שאין לו מקור ומוצא כ"א מאליותו מעצמותו. אבל על מי שיש לו מקור ומוצא שנמשך משם אין שייך לומר אין לו תחלה. ולכן על אור אין סוף שהוא האור והגילוי מעצמותו ית' הרי יש לו מקור ומוצא. וכמו אור השמש שנמשך מהשמש כו'. על כן אין שייך לומר אין לו תחלה. כ"א אור אין סוף. והיינו שאין סוף להתפשטותו שהוא בלי קץ וגבול כו'. והנה העולמות והנבראים כולם הם בע"ג ורק שיש בזה מעלות ומדרגות כו'. וע"כ כדי שיתהוה מאוא"ס עולמות ונבראים צ"ל תחלה צמצום בהאור. שהוא הסתלקות אל הצדדין. ופי' וענין הסתלקות באוא"ס ב"ה. יובן עד"מ באדם שכח הראי' שבעין יש לו התפשטות למרחוק מאד לראות רחוק. והנה כשמעצים עיניו ואינו רואה כ"א בד' אמות. הרי כל כח הראי' שבעין נכלל במקורו ואינו מתפשט עוד וזהו"ע צמצום והסתלקות. והנה אין שייך לומר שאינו אז בהעין כלל. דהרי כשרוצה לראות למרחוק יותר יראה מיד בלי איחור כלל. אלא הענין שנכלל במקורו להיות בהעלם ולא בגילוי. והיינו שנמצא בהעין רק שהוא בהעלם. ויש עוד משל כמו אדם שלומד מסכת ובקי בכל סברותיה ופרטותיה. והנה כשלומד אותה וחוזר אותה הרי היא אז גלויה בשכלו ומחשבתו. אבל כשפוסק מלחזור אותה ולומד מסכת אחרת בשכלו ומחשבתו. הרי מסכת הראשונה אינה גלויה אז כלל בשכלו ומחשבתו. והיינו שנכללה בעצמות מקור השכל (והנה מקור השכל עם שכל הגלוי הכל במקום אחד והיינו שנמצא ג"כ בשכלו ומחשבתו רק בהעלם ולא בגילוי). ועד"ז יובן ענין הצמצום באוא"ס שהוא להיות נכלל בעצמות המאור בבחי' העלם כו'. ומ"מ נשאר רשימו מהאור. והוא בחי' אותיות. ולהבין איך שייך לומר אותיות באוא"ס. צ"ל תחלה ענין האותיות בנפש. דהנה יש ב' בחי' מחו"ד והם לבושי השכל. והנה אין אותיות המח' מתהווים מהשכל ואין אותיות הדיבור מתהוים מה' מוצאות הפה. דא"כ היו צריכים להבין איך המוצאות עושים האותיות. ואין אנו מבינים זה איך השפתים עושים אותיות בומ"ף. ועוד דא"כ הרי החרש יש לו כל המוצאות ולמה אינו יכול לדבר. ויש עוד הרבה ראיות ע"ז שאין התהוות אותיות הדיבור מהמוצאות. וכן אין התהוות אותיות המח' מהשכל כ"א שרשם ומקורם הוא בעצמות הנפש. והוא בחי' קדמות השכל שהוא כח השכל כמו שהוא כלול בעצם הנפש. ששם הוא שרש האותיות. ומשם נמשכים ומתגלים במחו"ד שהם לבושים להשכל. ולכן החרש אינו נחשב לאדם כלל לענין גיטין וקדושין והיינו שחסר אצלו כח המדבר כו'. והנה באמת שרש האותיות כמו שהמה כלולים בעצם הנפש שהוא כח השכל כו' הם שם רק הארה בעלמא ובחי' אחרונה שבכח השכל. שכח השכל עצמו הוא מהות אחר ורק נכלול שם שרש האותיות והוא בחי' האחרונה כו'. ועפי"ז יובן לנו שייכות ענין האותיות באוא"ס ב"ה. שהם בחי' כלים שעל ידם יכול להיות התגלות אוא"ס. וזהו כשמן הטוב כו' שיורד ע"פ מדותיו לשון מדו בד לבוש. והיינו שהאותיות הם בחי' לבושים לאוא"ס והלבוש הוא מני' ובי'. וכמו עד"מ בנפש כנ"ל. ופי' וענין שהאותיות הם בחי' כלים ולבושים. שרש הגבול. היינו כי א"ס הוא כל יכול והכל נמצא בו ית'. ויש בו ג"כ כח ושרש הגבול. וזהו"ע הרשימו ואותיות שהוא בחי' כח הגבול שכלול בא"ס ב"ה. ולכן נק' רשימו מהאור כמו רושם הדבר שאינו ערך עצמות הדבר. כך אין ערוך כח הגבול שכלול כו' לעצמות האור א"ס הבבע"ג. ולכן נק' רשימו. ואח"כ נמשך קו שהוא להיות התגלות אוא"ס בהרשימו ואותיות כו'. והנה רשימו זו היא שרש התהוות הכלים. כי הכלים הם מגבילים את האור אין סוף להיות אור החכמה אור החסד כו'. וכמו ע"ד משל כשואבים מים מהים בכלי הנה הכלי מגביל המים כו'. וכך כתיב ותמלא כדה כ"ד ספרין דאורייתא. שנשאבו מים החכמה שהוא הגבלה והם בחי' לבושין. וזהו לבושין תקינת לון דמנייהו פרחין נשמתין כו'. והיינו כי שרש נש"י עבמ"ח פנימי' הכלים. ומלאכים מדיבור חיצוניות הכלים. ולכן נתנה תורה לישראל דוקא שהמה יכולים לקבל האור. והנה אחר אצילות הכלים נמשכו עוד כלים ולבושים עבים יותר שמעלימים יותר כו'. עד שנתהוה בחי' אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם כו' שהוא לבוש המסתיר לגמרי כו' להיות יש ודבר נפרד בפ"ע. ומכ"ז יובן ענין אורות וכלים שהם קו ורשימו שרשי האורות וכלים וכמו השכל ומחשבה כו'. והנה ענין התומ"צ הוא להמשיך תוס' אורות להיות תוס' גילוי אוא"ס ב"ה בהכלים עד שיהי' למטה ג"כ התגלות. וזהו רמ"ח פיקודין רמ"ח אבד"מ. כמו האבר ממשיך חיות הנפש להיות שוכן בקרבו. כך התומ"צ ממשיכים התגלות אוא"ס ב"ה בהכלים. ועתה יובן ענין עצרת להוי' אלקיך. כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא כטבע האש שמסתלק למעלה. דהנה מים ועפר יורדין למטה משא"כ אש נכלל במקורו. וכך בחי' האורות מהאצילות רוצים להסתלק

בעצמות

המקיפים דסוכות שרשם נמשך מעצמות אא"ס שלמעלה מהקו. שהוא העיגול הגדול המקיף את כל החלל והקו בהשוואה א'. ולכן ע"י מצות סוכה נמשך רק מקיפים לבד. לפי שהמשכתם הוא ממא"ס שלמעלה מהקו. שהוא רק בחי' עיגול ומקיף לבד (ולא כמו הקו"ת שיש ממנו מקיפים ופנימיים כו'). ואח"כ בשמ"ע נמשך מבחי' אתה ה' לבדך מלא ה' לבחי' את חסד ה' מלמעלמ"ע. וזהו ענין ובחמשה עשר לחדש השביעי. ופי' בזהר (אמור ק"ג ע"ב) עשור מכנס"י והמשה דמלכא אינון. המשה דקיימי על עשר. והיינו המשכת גילוי ה' בחי' הנ"ל מלמעלמ"ע לבחי' עשר דכנס"י:

ט **ומזה** נמשך אח"כ ביום השמיני עצרת תהי' לכם. דהנה כתי' כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא. עד"מ כטבע האש שמסתלק לשרשו. כך עד"מ תשוקת האור להסתלק מהכלים דע"ס וליכלל בעצמות המאציל. ולכן המשכת גילוי האור בע"ס דאצי' נק' עצרת ל' ונעצרה נא אותך דהיינו לעצור ולעכב האור שלא יסתלק. והנה בשש"פ כתי' עצרת להוי' אלקיך. פי' שהמשכת גילוי האור שנק' עצרת הוא רק למעלה בהע"ס דאצי' לבד. דהיינו בהאור שמאיר בזו"נ דאצי' אורות בכלים שאור זה נק' הוי' אלקיך. וכשיומשך בהאורות דזו"נ תוס' אורות מאוא"ס ב"ה שלמעלה מאצי' נק' עצרת להוי' אלקיך. שעצרת זה הוא רק להוי' אלקיך בלבד. דהיינו תוס' אורות בכלים דע"ס דאצי' לבד. אבל בבי"ע אין מתגלה גילוי זה כמו שהוא למעלה באצי'. כ"א מעט מזעיר שלא לפ"ע הגילוי שבאצי'. והטעם לזה לפי שבחי' המשכת תוס' אור זה הוא מהקו שנמשך בהרשימו. וקו ורשימו הם שרש או"כ. ע"כ המשכת תוס' אור זה נמשך רק בהכלים דע"ס דאצי' והכלים מגבילים שלא יתגלה בבי"ע. גם עוד הטעם כי כללות אור הקו הוא בחי' את עשית כו' חסד ה' ומהמת זה מבתלבל גם מאצי' לבי"ע להיות את חסד ה' ככ"ל שאין מתגלים הה' בחי' בבחי' מא' מקור דבי"ע. לכן רק עצרת להוי' אלקיך. ולא לכם כו'. אבל בהס"ם שנמשכים מקיפים מעצמות מא' דא"ס שלמעלה מהקו ורשימו. בחי' אתה הוי' לבדך מלא ה'. ע"כ מזה נמשך עצרת תהי' לכם. דהיינו לכם ממש בבחי' מא' מקור נשמות דבי"ע שיהי' הגילוי למטה כמו למעלה באצי' ממש. שיתגלו כל הה' בחי' בבחי' מא' מקור דבי"ע להיות בחי' את עשית את השמים ג"כ מלא ה'. ומזה יובן שענין התעוררות ההמשכה מעיגול הגדול שלמעלה מהקו היא רק בשביל כנס"י דוקא. כדי שיהי' עצרת תהי' לכם. שהרי כדי להיות תוס' אורות בז"א דאצי' שנק' קוב"ה די שיומשך מהקו לבד. וכנ"ל שמהקו יכול להיות תוס' אורות בעילוי אחר עילוי עד אין קץ ממש. וז"ש אז תשמח בתולה במחול (ירמי' ל"א י"ב) בתולה היא כנס"י גן נעול כו' ומחול הוא עיגול. דהיינו כנ"ל שהתעוררת ההמשכה מעיגול הגדול שלמעלה מהקו הוא רק בשביל כנס"י. וזהו ג"כ יהללו שמו (מא') במחול. ולכן צ"ל השמחה בשמע"צ גדולה עד למאד:

ביום השמיני עצרת תהי' לכם. ובשביעי של פסח כתיב עצרת להוי' אלהיך. וכן גבי שבועות. וצ"ל זה מפני מה נאמר בשמע"צ תהי' לכם. הנה יש ב' בחי' רצוא ושוב. רצוא הוא העלאה מלמטלמ"ע ליכלל באלקות. ושוב הוא המשכת אלקות מלמעלמ"ע. ובחי' שוב נק' עצרת לשון עיכוב כמ"ש גבי מנוח נעצרה נא אותך שלא יהי' עולה בלהב אש. וכך כתיב כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא כטבע האש שמסתלק למעלה ליכלל במקורו. וע"כ המשכת אלקותו שיתגלה בעולמות נק' עצרת לשון עיצור ועיכוב שמעכבים אותו כביכול שיתגלה אורו. והנה כדי להבין מה שבשביעי ש"פ נאמר עצרת להוי' אלקיך ובשמע"צ נאמר לכם. צ"ל תחלה מ"ש ואהבת את הוי' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך. ואחז"ל (ברכות נ"ד א') בכל לבבך בשני יצריך. והיינו כמו בקרבנות שהבהמה גשמי' נכללה באש שלמעלה כך צריך להפוך את היצה"ר לעבודת ה' באהבה. וצ"ל איך יכול היצה"ר לבוא לאהבת ה'. הנה שרש היצה"ר הוא מאופנים. ושם הוא כח המתאוה ברעש ורשפי אש ליכלל ולידבק באור ה'. ואחרי ירידת המדרגות בבחי' נפילה למטה להתלבש בגוף גשמי בעוה"ז נעשה כח המתאוה לדברים גשמיים תאוות היתר ותאוות איסור. והיינו שנתלבש כח המתאוה בדברים גשמיים. אבל עצם מהותו אינו אלא כח המתאוה ויכול להיות כח זה ג"כ לאלקות (עי' בד"ה חוקת ובד"ה מי אל כמוך). וזהו"ע בכל לבבך בשני יצריך להפוך את היצה"ר להיות כח המתאוה לה' כמ"ש לאהבה את ה' ולדבקה בו. וזהו"ע יצימ"צ. פי' כי כשכח המתאוה מלובש בדברים גשמיים להשוק תענוגי עוה"ז זהו"ע מצרים וגבולים. אבל כשמהפך את הנה"ב להיות התלהבות האהבה לה' זהו יצימ"צ. וזהו בחי' בכל לבבך. ובכל נפשך הוא ג' בחי' מהו"מ שיקשר אותם בתומ"צ להיות התקשרות מח' במח' דיבור בדיבור כו'. והיינו המשכות אלקות מלמעלמ"ע ע"י עסק התומ"צ. וזהו"ע כל ז' ימי הפסח שהוא בחי' יצימ"צ בכל לבבך להיות כל עולם לבב הנה"ב לה' לבדו. ואח"כ וביום השביעי עצרת הוא בחי' בכל נפשך. וזהו עצרת ל' עיצור שיתגלה אורו ית'. והנה יש עוד בחי' בכל מאדך מאד בל"ג שהיא אהבה גדולה שאינה נתפסת בשום כלי והוא בחי' תשובה בהילא יתיר. ועאחז"ל (ברכות ל"ד ב') במקום שבע"ת עומדים כו'. והוא בחי' יוכ"פ יום התשובה. ואח"כ נמשך מזה הה"ס בחי' וימינו תחבקני להיות עצרת תהי' לכם מה שבשביעי של פסח נאמר עצרת להוי' אלהיך:

ב **והנה** להבין ביאור מאמ"ל איך שע"י בחי' בכל לבבך בשני יצריך שגם היצה"ר ישיב לאהבה את הוי' ולדבקה בו שהוא יצימ"צ בכל שבעת ימי הפסח ממשיכים אח"כ הגילוי להיות עצרת להוי' אלהיך. וע"י בחי' בכל מאדך בל"ג שלמעלה מהכלי' בכל ז' ימי החג ממשיכים אח"כ הגילוי להיות עצרת תהי' לכם. צלה"ק תחלה ענין אני הוי' ל"ש ולהבין פי' וענין אוא"ס. שקראו בזהר ובע"ח להמשכה שנמשך מעצמותו ית' להחיות העולמות בשם אור. בזהו משל גשמי. והענין דהנה אנו רואים למטה באור וזיו השמש המאיר למטה שאינו כלל בערך ומהות עצמות השמש. ולכן אינו נוגע כלל בעצם מאור השמש. דהנה יש השפעת מים בשואבים מהים ואפי' טיפה אחת היא עצם ומהות הים ממש. משא"כ ההשפעה שנמשך מהשמש שהוא אור וזיו להאיר על הארץ

אינו

גילוי הס' בחי' הנ"ל. ולא כמו שעתה הוא רק את עשית כו' חסד ה' שאין מתגלה בעולמות רק בחי' נפש לבד כנ"ל. שמחמת זה נמשך התהוות הנפרדים כו' שנראה בחי' יש ודבר כו'. כ"א שיתגלו הה' בחי' שזהו גילוי בחי' אתה הוי' לבדך. ועי"י העלאה בבחי' רצון ואה"ר בק"ש נמשך אח"כ בשמו"ע ברוך אתה הוי'. דהיינו המשכת והתגלות אתה ה' לבדך מלא ה'. שהו"ע גילוי הה' בחי' בבחי' מל'. שיתמלא הבריאה. וזהו ענין יהי רצון המשכת גילוי רצה"ע שהוא הראשית והמקור של הה' בחי' כנ"ל. והיינו שיהי' רצון על גילוי הה' בחי' במל'. ומכ"ז יובן ענין שתפלה היא מלמטלמ"ע. דהיינו שבחי' מל' כמו שהיא למטה בבי"ע היא מפשטת עצמה מכל הלבושים והלבושים שלה. ואח"כ היא עולה בבחי' למאון וביטול ממש לאוא"ס ב"ה. המאיר בז"א דאצי'. ועי"י העלאה וביטול זה נמשך לה הגילוי מבחי' ה' בחי' הנ"ל. וא"כ התגלות זה הוא ע"י העלאתה מלמטלמ"ע כו'. וכן באדם התחתון שע"י העלאתו מלמטלמ"ע באה"ר בק"ש נמשך אח"כ בשמו"ע ברוך אתה כנ"ל. אבל עסק התורה הוא מלמעלמ"ע. כי אורייתא מח"ע נפקת חכמה כח מה ביטול אמיתי. ובביטול זה שורה אוא"ס ב"ה ממש (ההפך מבחי' מל' שמעלמות על אוא"ס כנ"ל). ולכן עסק התורה צ"ל בבחי' ביטול לגמרי. כמ"ש (ישעי' ס' כ"א) ודברי אשר שמתי בפיך. וכתי' (תלים קי"ט קע"ב) תען לשוני אמרתיך. כעונה אחר הקורא. שדיבור האדם בטל לגמרי לגבי דבר ה' שמלובש בו כו'. ועי"כ יש בתורה התגלות כל ה' בחי' הנ"ל. וזהו ענין חמשה חומשי תורה שזהו המשכת הגילוי דבחי' ה' פרצופים דאצי' מא"א עד מל'. וזהו תורת הוי'. כי ד' אותיות הוי' עם הקוצ"י זהו ה' בחי' הנ"ל. ועי"כ ע"י עסק התורה נמשך גילוי הה' בחי' מלמעלמ"ע. ולכן התפלה נק' תפלה לעני. אבל התורה בשמאלה עושר כו'. וזהו תורת ה' תמימה משיבת נפש. פי' תמימה היינו שיש בה התגלות כל הה' בחי' בשלימות (דהיינו למעלה מבחי' היות העולמות בחי' את עשית חסד ה'). ועי"כ משיבת נפש בחי' נפש דעולם ושנה. שהיא בחי' את חסד ה'. ועי"י התורה נמשך התגלות ה' בחי' בבחי' מלכות שהוא נפש מלמעלמ"ע. ועי"כ משיבת נפש כו':

ז **והנה** מה שיש בכל יום בתפלה העלאת המל' בחי' את עשית כו' חסד ה' לבחי' אתה ה' לבדך. מלא ה' שיתגלו בה ה' בחי'. הנה בכ"י העלאה זו אינה לעצמות כל הה' בחי' שהם ה' פרצופים דאצי'. כ"א העלאה זו היא רק להמדות דז"א דאצי'. ועי"י ז"א נמשך לבחי' מל' הגילוי מה' בחי' הנ"ל. גם בהול עלייתה רק לה' בחי' רצון הו"ב תו"מ דז"א עצמו לבד. ורק שביו"ע עלייתה גם לבחי' אימא. ובשבת עלייתה במנחה גם לבחי' אבא עצמו כו'. ועי"י החכמה מקבלת הגילוי גם מהרצון עליון דכתר כידוע. אבל ביוהכ"פ מתעלה בחי' מל' שהיא בחי' את חסד ה' לבחי' אתה ה' לבדך מלא ה' ממש. דהיינו לכל עצמות ה' פרצופים דאצי'. עד שנעשלה מתעלה בחי' מל' לעצמות עתיקא ממש. וזהו ענין ה' עינויים וה' תפלות דיוהכ"פ כדי להעלות בחי' מל' את חסד ה' לבחי' אתה מלא ה'. וגם עוד יותר לאין קץ. שביוכ"פ נעשה ההעלאה לבחי' אתה ה' לבדך שלמעלה מהקו. דהיינו לעצמות מל' דא"ס. שהוא העיגול הגדול המקיף את כל החלל ומקו"פ והקו מראשו ועד רגלו (וכנ"ל בפי' הפני שנס על עלמות מל' דא"ס נאמר אתה ה' לבדך). ואה"כ העלי' עוד יותר. דהיינו לכללות האור שהוא עצמות אוא"ס שלמעלה ממל' דא"ס (שהוא עיקר הפי' דאתה ה' לבדך). ועליה הגדולה הלזו ביוהכ"פ נעשה ע"י התשובה של נש"י למטה. והענין דיש ב' בחי' אהבה. הא' אהבה עזה לבחי' אתה ה' לבדך. אך שמוגבלת בכלי המוח והלב. והב' אה"ר וכלות הנפש ממש. להיות כלה שאהי כו'. שהיינו מוגבלת בשום כלי. שאין שליט ברוח לכלוא. ונק' בכל מאדך. וא"כ אהבה זו היא בחי' מקיף שלמעלה מבחי' אור המוגבל בכלים. ואה"ר זו מתגלה בבע"ת דוקא. כי תשו' בחילא יתיר. דהיינו רעו"ד בכל מאדך הנ"ל. וכאו"א יוכל לבוא לבחי' תשובה הנ"ל אפי' אם לא חטא. כמשנ"ת במ"א שזהו כל ענין ירידת הנשמה למטה ירידה לורך עלי'. לבוא מבחי' לדיק לבחי' בע"ת. שכשהנשמה למעלה הי' האהבה שלה מוגבלת בכלי. ע"ד בכל לבבך. ועי"י ירידתה למטה הנה מלד החשך וההסתר דגוף ונה"ב. דהיינו מלד המנגד. תתגבר בה האהבה להיות בבחי' בכל מאדך:

ח **והנה** ע"י התשו"ע דבכל מאדך של נש"י מתעלה המל' שהיא כנס"י אימא תתאה מקור נש"י לבחי' מאד העליון. דהיינו לבחי' ה' אלקי גדלת מאד. ומאד העליון זהו דוקא בעצמות מל' דא"ס העיגול הגדול שלמעלה מהקו. והטעם כי הקו"ח נתצמצם להאציל ולהאיר אור והיות רק בע"ס וד' עולמות אבי"ע. ורק שיכול להאיר ממנו גילוים ומוחין חדשים בעילוי אחר עילוי גבוה מעל גבוה עד א"ס ממש. אבל מ"מ הכל רק בע"ס כו'. וזהו ענין אדם אותיות מאד. המאד שיש באדם דהיינו בהקו"ח שמאיר בא"ק ועו"ס דאצי' שנק' אדם כו'. אבל בעצמות מל' דא"ס שם יש הכח להאציל רבוא רבבות ספירות שונות זו מזו עד אין קץ ותכלית כלל. ע"כ נק' גדלת מאד. וא"כ מה שע"י תשו"ע דבכל מאדך מתעלה כנס"י מל' דאצי' לבחי' מאד העליון. זהו לבחי' אתה ה' לבדך מלא ה' שלמעלה מהקו כו' (וזהו ועניתם את נפשותיכם. בחי' נפש דעולם ושנה שהוא בחי' את חסד ה'. כדי להעלותה לבחי' אתה מלא ה'. והעלאה הגבוה הזו נק' עינוי לגבי בחי' נפש. כמשנ"ת ענין זה באריכות במ"א). והטעם שצריך להיות ביוהכ"פ עליה גבוה כזו. הענין כדי להמשיך בחי' סליחה. דהנה איתא בזהר (פ' אמור דף ק"א) כתי' כי עמך הסליחה. וכתיב כי עמך מקו"ח. וא"כ מובן מהזהר שהסליחה נמשכת מבחי' כי עמך מקו"ה. והיינו כי מקור חיים זהו כללות אור הקו כו'. ופי' כי עמך מקו"ה. זהו כמו שבחי' מקו"ח דקו"ח כלול עדיין בעצמות מל' דא"ס ממש. ומשם דוקא צ"ל הסליחה. ולכן כתי' אחר כי עמך הסליחה קויתי ה' כו'. שמשם נמשך אח"כ כללו' אור הקו. שהו"ע קויתי ה'. והטעם כי הקו"ח נמשך להאיר בתומ"צ. תורה אור"פ דקו. ומלות מקיפים דקו. ועי"כ כדי להיות מילוי הפגמים צ"ל מלמעלה מהקו. ולכן צ"ל העלי' דכנס"י ביוכ"פ לבחי' אתה ה' לבדך. שלמעלה מהקו. ומזה נמשך הה"ס בחי' לל ומקיף. וימינו תחבקני. כי סוכות הוא בבחי' א' עם יוכ"פ. ורק ביוכ"פ הוא העלאה מלמטלמ"ע. וסוכות נמשך משם ממש מלמעלמ"ע. וא"כ המקיפים

ה' לבדך אתה ה'. ורק על מל' דמל' דא"ס מקור המשכת הקו"ה כתי' את עשית כו' חסד ה'. ופי' וענין לבדך על עצמות מל' דא"ס. היינו שאין משם שום המשכה וגילוי בהשגה ומקו"פ לא בבחי' פנימי ולא בבחי' מקיף כו'. והנה ה' בחי' אלו אינן מאירים ומתגלים בעולמות כ"א ע"י אתעדל"ת כמ"ש (איוב ל"ד י"ד) אם ישים אליו לבו (אזי) רוחו ונשמתו (שלמעלה מבחי' נפש) אליו יאסוף. וז"ש אשר ברא אלקים לעשות. ואחז"ל לעשות לתקן. והיינו שהקב"ה ברא את כל העולמו' חסר ה' בחי'. והמשכת גילוי הה' בחי' יהיה על ידי עבודת האדם דוקא:

ה **וביאור** הענין מה שאין מאיר בעולמות ה' בחי' הנ"ל. דהנה כתיב מלכותך מלכות כל עולמים. וידוע שאין מלך בלא עם. היינו שיהיו נפרדים ומהות בפ"ע יש ודבר אזי שייך עליהם מלוכה. משא"כ על בנים אשר ברא כרעא דאבוה שבטל אליו כביטול הרגל לגבי הראש אין חל שם מלוכה כלל. וכך יובן למעלה דכשעלה ברצונו הפשוט הנה אמלוך הוא על נבראים דוקא שהם נפרדים ויש ודבר בפ"ע. לפי דעתם. והם בטלים אליו ית' בתכלית שע"ז חל בחי' מלוכה. שיהי' המהליל ית' מלך על עם. והנה כדי שיתהוו נפרדים דהיינו להיות נראים בחי' יש ודבר נפרד הוא ע"י העלם והסתר אוא"ס ב"ה. וזהו ענין מדת מל' דאצי' שנק' לבוש. כמ"ש ה' מלך גאות לבש. יבילו לבוש מלכות. דהיינו בחי' לבוש להעלים ולהסתיר אוא"ס ב"ה כדי שיתראו העולמות ליש ודבר כו'. ואעפ"י שבטלים לאוא"ס ב"ה באה"ר וכלות הנפש כמו מתנה מכלל כו'. מ"מ זהו יש ובטל. ולכן בחי' מל' הוא שם אלקים שנק' מגן ונרתק המעלים על שמש הוי' כו'. והנה התגלות אוא"ס הוא רק במה שבטל בתכלית ואינו שום יש כלל. ולכן אוא"ס שורה בחכמה. לפי שהחכמה כח מ"ה ביטול בתכלית. וא"כ מובן שמדת מלכות הוא בהיפוך מהתגלות אוא"ס ב"ה. כי אוא"ס אין שורה אלא בבחי' מ"ה וביטול לגמרי ובחי' מלוכה אין שורה כ"א על בחי' יש דוקא. שלכן מדת מלכות מעלמת ומסתרת על אוא"ס. וע"כ בחי' את עשית את השמים כתי' את חסר ה'. שאין מאירים בה כלל ה' בחי' הנ"ל. כי אתה מלא ה' הוא אתה ה' לבדך כו'. כמו שהוא ית' לבדו הוא ואין זולתו כו'. וזהו ענין עוני הלבנה מארת חסר. ולכן זהו ענין תפלה לעני. כמו העני שחסר כל לכן הוא מתפלל שימלא חסרונו. וכמו"כ בחי' מל' את חסר ה' שחסר בה כל הה' בחי' הנ"ל ע"כ היא עצמה בבחי' תפלה שימלא חסרונה. דהיינו שיתגלו בה כל הה' בחי'. וז"ש ואני תפלה פי' שבחי' מל' שנק' אני היא עצמה בבחי' תפלה. שיתגלו בה הה' בחי'. וכתי' ואשפוך את נפשי לפני ה'. שהעלאה זו דבחי' מל' לאוא"ס ב"ה נקרא שפיכת נפש. ולהבין ההפרש למעלה בין ואשפוך את נפשי לבחי' ואני תפלה. יובן מענין שפיכת נפש באדם בעבודה. דהנה נפש זהו הבחי' שמלובש ומקושר בתכלית עם הגוף כמ"ש (ויקרא י"ז י"ח) כי נפש הבשר בדם היא. והיינו כי נפש זהו הרצון. ונק' במדרש הנעלם נפש המתאוה. דהיינו רצון הנפש שמלובש ומקושר ברצונות גשמיים שמצד הגוף ונה"ב. ושפיכת נפש היינו להפשיט את נפש המתאוה שהוא כללות הרצון מרצונות גשמיים לגמרי שלא יהי' שום התקשרות ושייכות בהם כלל. וכשיתגבר בחי' זו דהיינו כשנעשה הפשטה לגמרי. אזי נהרס בנין הגוף ומתבטלים כל החושים עד שתגעל הנפש את הבשר. לשוב אל דודה להתכלל במקור חוצבה אוא"ס ב"ה בערבות ומתיקות נעימות עד אין קץ כו'. וזהו ואשפוך את נפשי כו' כמו ששופכין מים מכלי אל כלי עד שלא נשאר בכלי הראשון כלום. דהיינו שאין שייך שום עיכוב מצד הכלי הראשון כלל. כ"א כל המים שבכלי הא' נשפכים כולם לכלי הב'. כן כשאין שום עיכוב מצד הגוף והנה"ב כלל. דהיינו שלא נשאר מהרצון של הנפש שום חלק אפי' א' מאלף שיהי' קשור עדיין ברצונות זרות שמצד הגוף. כ"א שכל רצון של נפש המתאוה נפשט לגמרי מרצונות גשמיים שמצד הגוף. אזי נק' העלאה זו שפיכת נפש ואשפוך את נפשי לפני ה'. ולכן אמרה זאת חנה כשהתפללה על הבנים שזהו עיקר תשוקת וחמדת האדם בעוה"ז וגם שבא ע"י זווג גשמי שזהו התאוה הכלליות אך היא הסירה כל שום לגרמה ממנה. כמ"ש ונתתיו לה' כל ימי חייו וגו'. כל הימים כו' הוא שאול לה'. ע"כ אמרה ואשפוך את נפשי לפני ה'. דהיינו את נפש המתאוה כו'. ועד"ז יובן גם למעלה בבחי' מל' שנק' נפש של כללות בי"ע. הנה ירידתה והתלבשותה בבי"ע הוא ע"י ריבוי צלמים (כידוע בענין בנין המל' מהגבורות) ולבושים שונים לצמצם ולהעלים ולהסתיר אור עצמותה כדי להיות נפש והיות נפרדים כו'. והנה כשמתגבר בבחי' מל' הרצון והתשוקה והצמאון להסתלק מבי"ע לעלות לאצי' אזי מפשטת עצמה מכל הצלמים והלבושים שלה לגמרי. והעלאה והפשטה זו נק' שפיכת נפש. ואח"כ כשמתעלית לאצי' ומתחברת לז"א דאצי' נק' ואני תפלה לשון חיבור כמו נפתולי נפתלתי כו'. ואזי מאירים בה הה' בחי' ונתמלא חסרונה. וענין למען יזמרך כבוד ולא ידום זהו בתמידיות. אפי' כשהמל' מלובשת בהצלמים ולבושים דבי"ע מ"מ יש בה תמיד תשוקה לאוא"ס ב"ה המאיר באצי'. וכמ"ש אי' אלוה עושי הנותן זמירות בלילה (איוב ל"ה יו"ד) ולילה הוא זמן ירידת המל' בהיכלות דבי"ע. ומ"מ הכבוד מזמר בתשוקה נפלאה לאוא"ס ב"ה. אלא שתשוקה זו מוגבלת בהכלים ולבושים דבי"ע כו':

י **וב"ז** הו"ע התפלה למעלה בבחי' מל'. ולהבין ענין התפלה למטה באדם. הנה ידוע מ"ש בת"ז (תק"ה) ע"פ סולם מוצב ארצה וגו' דא צלותא. והנה בהסולם יש ד' שליבות. וכמו"כ בתפלה יש ד' מדרגות. מהודו עד ב"ש תפלת העשי'. דהיינו רק הודאה לבד בבחי' את עשית את השמים כו'. איך שמהוה בכל רגע מאין ליש והיש בטל לגמרי. ואח"כ פסוד"ז תפלת היצי'. היינו שיהי' מהשגה זו (דבחי' את עשית את השמים כו') התפעלות המדות אהוי"ר כו'. ואח"כ ברכות ק"ש וק"ש עצמה תפלת הבריאה. שענין ק"ש שמע ישראל כו' הוי' אחד התבוננות והשגה איך שהוי' אחד. ואני הוי' לא שניתי דכולא קמיה כל"ח. זהו השגה בבחי' אתה ה' לבדך כו'. ועי"ז בא לבחי' ואהבת את הוי' אלקיך. ושרש כל אהבה הוא אהבה היינו הרצון שבמוח. ואח"כ כשנמשך התפעלות מזה בלב נק' אהבה. שבא לבחי' אהבה רבה ועצומה בחשקה ותפלה שיהי' הוי' עצמו אלקיך. דהיינו שיתגלה בחי' אתה ה' לבדך בעולמות בחי' אתה מלא ה' שהוא

שם ואור זהו המשכה והתפשטות בקירוב וגילוי גמור. כמו מה שע"י השם הוא נפנה לזולתו הוא להיות קרוב אליו פב"פ. וכן גם אור השמש מתפשט ומאיר בקירוב מאד. אבל למעלה עיקר ההארה והתגלות הוא רק בבחי' מקיף לבד. רוממות והתנשאות. וע"י רוממותו והתנשאותו על העולמות מזה דוקא עיקר התהוותם וקיומם והיותם. לכן בזה אנו לוקחים משל ממדת המלוכה. שמלבד שזהו הארה שאין נוגע לעצמות ומהות המלך. עוד זאת היא בחי' רוממות והתנשאות וריחוק כו'. ולכן מכל הג' משלים דאור ושם ומלכות יובן מעט מזעיר למעלה ענין ההארה וההתגלות שנמשך ממנו ית':

ג **והנה** כדי שיתהוו עולמות מאוא"ס ב"ה הוצרך להיות צמצום באוא"ס כמ"ש בע"ח. והצמצום הי' במל' דא"ס דהיינו בבחי' האחרונה מהאור שנק' מל' דא"ס כמו בהע"ס דאצי' נק' מל' הבחי' האחרונה סודכ"ד. וא"כ כללות האור דהיינו עצמות אוא"ס הוא למעלה מהצמצום. כמ"ש באוצ"ח הלשון שלא הגיע בו הצמצום כלל. וע"כ על כללות האור כתי' אתה הוי' לבדך. כי את עשית את השמים ושמי השמים כו' הארץ כו' זהו מל' דא"ס שמבחי' זו נמשך הקו"ה להאיר בחלל כו'. והנה באור הקו יש ב' מיני השתלשלות. הא' דרך אור מקיף שנק' בשם עגולים כמ"ש בע"ח שהקו מתעגל וחוזר ומתעגל. והב' השתלשלות דרך או"פ הנק' יושר כו'. וזהו את עשית את השמים ושמי השמים. היינו מקיפים ומקיפים דמקיפים שמהקו כו'. הארץ בחי' יושר זהו או"פ דקו"ה כו'. ולכן על מל' דא"ס אין שייך כ"כ לומר לבדך כו'. כיון שבה הי' הצמצום והיא מקור המשכת הקו. שהוא או"מ ואו"פ להעולמות. גם כי עצמות מל' דא"ס זהו העיגול הגדול המקיף את כל החלל ומקו"פ בהשוואה א'. וע"ז ארז"ל הוא מקומו של עולם. שנושא וסובל בתוכו את כל החלל ומקו"פ כו'. דהיינו לפי שנתעלם גילוי האור בהעלם העצמות דמל' דא"ס להיות רק בחי' עיגול ומקיף עד"מ. ולהאיר רק דרך קו. עי"ז נתהוה בחי' מקום לעמידת העולמות דאבי"ע. אבל אלו הי' מאיר מבחי' ההעלם דעיגול הגדול מעט אור יותר מהקו הרי הי' מתבטל המקום דחלל ומקו"פ לגמרי. וא"כ בחי' המקיף דעיגול הגדול גורם שיתקיים כל בחי' המקום דחלל ומקו"פ. וזהו הענין שנושא וסובל בתוכו את כל החלל. ולכן הוא מקומו ש"ע. וכמשנ"ת דבר זה אגלי בארוכות ע"פ שלש פעמים בשנה יעו"ש. וע"כ העיגול הגדול דמל' דא"ס זהו כמו כוכ"ע שסובב ומקיף לעלמין. וא"כ א"ז לבדך כי אם עצמות אוא"ס שלמעלה ממל' דא"ס הוא בחי' אתה ה' לבדך כו':

ד **ולהבין** למה כתי' אתה ה' לבדך מלא ה'. ואת עשית את השמים כתי' חסר ה'. והענין כי התהוות העולמות מאוא"ס ב"ה הוא ע"י ה' בחי'. ע"ד מארז"ל ה' שמות יש לנשמה. נפש רוח נשמה חי' יחידה. וזהו בבחי' הויות האדם שהוא עולם קטן. וכמו"כ בכללות העולמות שהתהוותן וקבלת חיותן מאוא"ס הוא ע"י ה' בחי'. נפש הוא עשי' שבאצי' מל'. ורוח יצירה שבאצי' מדות דז"א. נשמה בריאה שבאצי' בינה. חיה אצי' שבאצי' חכמה. יחידה למעלה מאצי'. והיינו ה' בחי' רצון חו"ב מדות ודיבור עליון. והנה ה' בחי' אלו אינן מאירים ומתגלים בעולמות. ורק בחי' האחרונה בלבד בחי' נפש מתפשטת ומתלבשת בעולמות בי"ע להחיותן. וזהו מ"ש בס"י עולם שנה נפש. עולם הוא המקום. ושנה הוא הזמן דכללות עולמות הנבראים. ונפש הוא החיות אלקות שמתפשט בעולם ושנה דכללות בי"ע להחיותם. וגם בחי' נפש עצמה שהיא מדת מל' דאצי'. הנה העצמות דבחי' מל' היא רק באצי'. ומה שבחי' מל' יורדת ומתפשטת להחיות בי"ע כדכתי' מלכותך מלכות כל עולמים. זהו רק בחי' האחרונה מבחי' מל'. דהיינו מל' דמל' לבד. הרי שגם העצמות דבחי' נפש אין מאיר בעולמות. וא"כ חסר בעולמות כל הה' בחי' הנ"ל. וזהו אתה הוא הוי' לבדך. שבחי' אתה מלא ה'. דהיינו ה' בחי' הנ"ל. זהו לבדך שמיוחדים בתכלית היחוד עם אוא"ס ב"ה כמו שהוא ית' לבדו הוא. ואין מאירים בעולמות בי"ע כלל. את עשית את השמים ושמי השמים כו'. כתי' את חסר ה'. דהיינו רק בחי' האחרונה מבחי' נפש לבד (שגם העצמות דבחי' נפש אין מאיר כלל) מהווה ומחי' כל העולמות עליונים ותחתונים דבי"ע. השמים היינו עולם העשי' ושמי השמים בריאה ויצי' (ומה שכולל בריאה ויצי' ביחד. ועשי' נכתב בפ"ע זהו ע"ד בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. שתיבת אף הפסיק בין בריאה ויצירה לעשי'. וכמשנ"ת במ"א) התהוותם הוא רק מבחי' את חסר ה'. שכל הה' בחי' אינן מאירים בבי"ע כלל. והנה כמו שהוא לענין התהוות בי"ע מאוא"ס ב"ה שמאיר באצי' כמו"כ הוא בשרש התהוות א"ק ואצי' מא"ס ב"ה. כי פי' את עשית את השמים (בשרש דשרש כנ"ל) זהו מל' דא"ס שממנה נמשך כל המקיפים ופנימים דקו"ה (שהו"ע השמים ושמי השמים הארץ כנ"ל) ומל' דא"ס נק' ג"כ רק בחי' נפש לבד (כמו שמל' דאצי' נק' נפש באצי') וא"כ חסר בחי' רוח ונשמה ח"י. ואף שבאמת אין שייך כלל לומר בחי' אלו באוא"ס ב"ה. אך הכוונה דכיון שבחי' האחרונה מהאור נק' מל' דא"ס. כדי לשבר את האזן כנ"ל. א"כ אם הי' מתגלה מאוא"ס ב"ה בחי' עליונה יותר שלמעלה ממל' דא"ס. היינו קוראים זה ת"ת הנעלם כדי לשבר את האזן. וכשהי' מתגלה עוד בחי' עליונה יותר היינו קוראים זה בינה הנעלמה כו'. ועד"ז אפ"ל ה' בחי' גם באוא"ס ב"ה. וא"כ כיון שבחי' את עשית את השמים זהו רק מל' דא"ס לבד. ע"כ כתי' את חסר ה'. ועוד זאת שגם עצמות מל' דא"ס ב"ה אין מאיר בהקו כ"א רק עד"מ מל' דמל' דא"ס. שהרי הקו"ה הוא רק הארה בעלמא ממל' דא"ס. וא"כ חסר בהקו"ה כל הה' בחי' שאפשר להתגלות מאוא"ס ב"ה. ולכן כתי' את עשית את השמים חסר ה'. ואתה ה' לבדך מלא ה' זה קאי על כללות האוא"ס ב"ה שלמעלה ממל' דא"ס. ומ"מ יש לפרש והאי שאתה ה' לבדך קאי גם על עצמות מל' דא"ס. שהרי במל' דאצי' הנה עצם מדת מל' כמו שהיא באצי'. שנק' כלת משה. היא מיוחדת עם כל הה' בחי' הנ"ל. ורק שבחי' מל' דמל' שיורדת להחיות בי"ע זהו בחי' את עשית כו' חסר ה'. וא"כ כ"ש וק"ו במל' דא"ס שיש שם יחוד ביותר מבאצי' והאי בעצמות מל' דא"ס מיוחדת עם כללות האור א"ס. דהיינו מה שהיינו יכולים לקרות ה' בחי' גם בהאור א"ס. כדי לשבר את האזן כנ"ל. ולכן גם על עצמות מל' דא"ס כתיב אתה

ה'

לגש"י לקבל מזון מבחי' אין. וע"כ נק' סעודה קטנה. וזהו פר אחד איל אחד הכל בחי' אחד :

ביום השמיני עצרת תהי' לכם. להבין מה שבשמע"ל כתי' עצרת תהי' לכם. ובשש"פ כתי' עצרת להוי' אלקיך. נ"ל תחלה שרש ענין יוכ"פ וסוכות. דהיינו הסמיכות של סוכות ליוהכ"פ. שמיד אחר יוכ"פ הם ז' ימי הסוכות ואח"כ ביום השמיני עצרת תהי' לכם. הנה ידוע שיוהכ"פ וסוכות שיהם בבחי' א'. ורק החילוק שיוכ"פ הוא העלאה מלמטלמ"ע בבחי' זו. וסוכות הוא המשכה מבחי' זו ממש מלמעלמ"ט. והנה מה שיש בכלל. יש מעין זה בפרט בכל יום כו'. והיינו ענין תפלה ותורה. שתפלה היא העלאה מלמטלמ"ע. ועסק התורה הוא רק המשכה מלמעלמ"ט (וא"כ עסק התפלה ותורה בכ"י זהו מעין דיוכ"פ וסוכות ולכן קודם התפלה אסור לאכול וכמ"ש במ"א). וצריך לבאר תחלה ענין מה שתפלה ותורה הם ב' בחי' מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט. ואח"כ ענין יוכ"פ וסוכות. הנה שרש ענין התפלה הוא בבחי' מל' דאצי'. וז"ש תפלה לעני. וידוע שעוני הוא בבחי' שבה דלית לה מגרמה כלום. מארת הסר כו'. ולמטלה זהו מדת מל' שנק' סיהרא. לפי שאין לה אור מעצמה כ"א מה שמקבלת מהמדות דז"א דאצי' ונק' עני עניה ענתות (זה"א רמ"ט ב'). וזהו תפלה לעני. וז"ש בהגה ואשפוך את נפשי כו' נפש היא ג"כ בחי' מל' וכמש"ת לקמן אי"ה. וכתי' (תהלים ק"ט ד') ואני תפלה. אני הוא בחי' מל' כידוע. וכתי' (תהלים למ"ד) למען יזמרך כבוד ולא ידום. ופי' בזה"ק (ע' זח"ב דק"מ ע"ב, ובזח"א ע"ז פ"ו) נהורא תתאה קארי תדיר לנהו"ע ולא שכיך. וצ"ל ההפרש בין בחי' ואני תפלה לבחי' ואשפוך נפשי. שהכל הוא בבחי' מל'. מהו בחי' תפלה. ומהו שפיכת נפש. ומהו בחי' למען יזמרך כבוד כו' שהכבוד מזמר. ותחלה צ"ל מהו ענין החסרון למעלה במדת מל' שע"ז הוא התפלה שיתמלא החסרון. הנה כתי' (נחמיה ט' ו"ו) אתה הוא הוי' לבדך את עשית את השמים וגו'. אתה הראשון מלא ה'. ואת עשית כו' כתי' חסר ה'. הנה אנו אומרים שהבריאה יש מאין. וידוע הקושיא הלא כתי' כי ממך הכל כו' :

ב ובדי להבין כל הנ"ל צריך להקדים להבין פי' וענין אור א"ס ב"ה למה נק' אור. והענין דהנה עד"מ למטה יש עצם השמש וזיו השמש. עצם השמש נק' מאור כמ"ש המאור הגדול. והזיו נק' אור כמ"ש (בראשית א' ה') ויקרא אלקים לאור יום דהיינו האור המאיר לארץ ולדרים כו'. והנה התגלות האור מהשמש להאיר על הארץ הוא שלא עפ"י יגיעה והתפעלות בעצמות השמש כלל. ולא כמו התלבשות כח הפועל בהנפעל שאף שמה שמתלבש בהפעולה הוא רק כח חיצוני לבד אך התלבשות זו הוא עפ"י יגיעה והתפעלות עצמות הפועל עד שממשיך ומלביש כחו בהפעולה. והיינו לפי שכח חיצוני ובחי' אחרונה זו של הפועל דהיינו כח המעשה זהו כח חיצוני מעצם הפועל ממש שעצמות הפועל יש בו פנימיות הכחות וחיצוניות הכחות. וכח חיצוני זה הוא חיצוניות מעצמות הפיעל דהיינו שעצמות פנימיות הכח של הפועל הוא הפנימיות של חיצוניות הזו. וא"כ כח או שפע זה הוא חלק מעצם המשפיע. לכן גורם שינוי. אבל אור כמו אור השמש ענין הארה היינו שאין נוגע להעצמות כלל. ע"כ התגלות האור מהשמש הוא שלא עפ"י יגיעה והתפעלות בשמש כלל. ואין שום שינוי בשמש כלל מהארתו. ובין שמאיר ובין שאינו מאיר הכל שוה. ועד"ז המבדיל כו' יובן למעלה בענין אור א"ס ב"ה דקאי על ההארה והתגלות שנמשך ממנו ית'. והתגלות זו כולל שני בחי'. א' גילוי החיות להחיות העולמות. ב' גילוי ממש בהשגה כמ"ש בע"ה שיכירו גדלו ותפארתו כו'. והתגלות זו נק' א"ס דהיינו א"ס להתפשטותו. כי על עצמותו ית' ממש אין שייך הלשון א"ס. והנה הארה והתגלות זו שנמשך ממנו ית' א"ז נוגע כלל לעצמותו ומהותו. וע"כ עזבו המקובלים את הלשון שפע שנשתמשו בו המחקרים וקראו אור א"ס כמו אור השמש שאין נוגע לעצמות השמש כלל. וע"כ התגלות האור מעצמותו ית' הוא שלא עפ"י יגיעה והתפעלות כלל כו'. וכן גם בכתוב נק' אור כמ"ש (תהלים ל"ו יו"ד) באורך נראה אור. והנה מה שהמקובלים קוראים הוא"ס נק' בכתובים גם שם ומלכות. כמ"ש כי נשגב שמו כו'. מלכותך מלכות כ"ע. וכמאמר ישתבח שמך לעד מלכנו. ולהבין מה שנצרך כל הג' משלים דאור שם ומלכות. דהנה משל דאור אינו מכוון בשני דברים. הא' כי אור השמש אעפ"י שהוא רק הארה בעלמא מ"מ הוא הארה מעצמות השמש ממש. הכוונה שאף שעצמות השמש אינו בגדר השיג דאור וזיו שמאיר כו' מ"מ הרי עצמות השמש נק' מאור שתכליתו להאיר אור. כמ"ש שני המאורות. להאיר על הארץ. וכמאמר מלאים זיו ומפיקים נוגה. אבל למעלה חלילה לומר כן ח"ו. כ"א שכללות האוא"ס הוא הבחי' היותר תחתונה ושפלה מכל האפשר לומר כמ"ש בע"ה. ב' כי אור השמש מאיר מהשמש שלא עפ"י רצון ובחירה מהשמש כלל כ"א הוא טבעיות שנבראת כך ומוכרח הוא להאיר. משא"כ למעלה התגלות האוא"ס הוא רק כאשר עלה ברצונו כו'. ומקודם הי' האור כלול בהעלם בעצמותו. כידוע בפי' מארז"ל עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד (ולכן גם אחר אצי' העו"ס יש ג"כ הסתלקות האור כמ"ש בת"ז וכד אנת תסתלק מנייהו כו' והיינו לפי שהכל הוא כמו שעולה ברצונו ית'). ובשני דברים אלו מכוון יותר המשל דשם. כי השם רחוק יותר מעצם הנפש מהריחוק דזיו השמש מהשמש. כי השם אין שייך כלל לעצם הנפש. שאין שייך כלל לומר שכל עצם הנפש תכליתו השם כו'. גם מה שע"י השם הוא נפנה לזולתו הוא עפ"י רצון ובחירה כו' שאם לא ירצה לא יפנה אליו אעפ"י שיקראנו הרבה. ולכן בשני דברים אלו אנו לוקחים משל מענין שם כו'. ויש עוד שני דברים שצריך ליקח משל מאור השמש דוקא. א' כי ע"י השם נפנה ונמשך כל עצמות האדם עם עצם הנפש שמלובש בו. ב' שגורם שינוי והתפעלות ע"י שנפנה לזולתו. משא"כ באור השמש שרק האור לבד מתפשט ומאיר ועצמות מאור השמש אין נמשך כלל. וגם התגלות הזיו מהשמש הוא ממילא שלא ע"י שינוי והתפעלות בהשמש כלל. ובשני דברים אלו לוקחים משל מאור השמש. ומה שנצרך עוד המשל דמלכות כי בחי'

ויפר ה'. ע"כ יורה העלים כו'. וזהו וה' יאספני. שהאסיפה הוא מעלמו' אוא"ס מלמעלה מבחי' תו'. והנה זהו מי שפגם בתומ"ל. ומכל מקום על ידי תשובה יוכל להיות וה' יאספני. אם כן כל שכן מי שלא פגם שבודאי יוכל להיות בחי' וה' יאספני על ידי תשובה. וכמ"ש (ישעי' נ"ח ח') והלך לפניך צדקך. תורה ומצות. וכבוד ה' יאספך. שהאסיפה היא לעצמיות הוא"ס ב"ה כו'. דהנה כתי' (בראשית ב' יו"ד) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. הגן הוא בחי' ע"ה בתוך הגן תורה. גם ג"ן סדרים דאורי'. והנה כתי' (במדבר י"ג ד') היש בה עץ אם אין. עץ הוא בחי' ע"ה תורה שנמשכה מבחי' ח"ע. אם אין הוא הוא"ס שלמעלה מהחכמה. וזהו בחי' נהר שהוא בחי' כביעו דאשקי לאילנא. כי הוא ההמשכה מבחי' אין שלמעלה מהחכמה (עי' בדרוש וסוכה תהי' לצל). וזהו ענין חג האסיף שהוא אסיפת התו'. שמבחי' אדם וח"ע. לבחי' אין שלמעלה מהחכמה. והוא כענין והחיות נושאות את הכסא. ובחי' כמראה אדם. לבחי' כי לא אדם הוא כו'. וזהו דהע"ה הי' מקבל תורה שלמעלה מהקב"ה (זח"ג רכ"ב ע"ב). והו"ע האבות הן המרכבה (מ"ר לך פמ"ז) כמבו' בת"א פ' יתרו. להעלות תו"ב לעצמו' אוא"ס. והנה הג' ברכות יברכך כו' יאר כו' ישא כו' הוא כנגד הג' מועדים. יברכך בבחי' תבואת הארץ גילוי בחי' בעורה זהו בפסח. יאר ה' פניו זהו מ"ת בחי' חכמת אדם תאיר פניו זהו בשבועות. ישא ה' פניו שהו"ע העלאת בחי' חכמת אדם תאיר פניו שהוא התורה לעצמות הוא"ס שלמעלה מהחכ' זהו בסוכות שנק' חג האסיף. וזהו שלש רגלים תחוג לי. כי במלאכים כתי' (יחזקאל א' ז') ורגליהם רגל ישרה. שממשיכים המוחין מבחי' י"ה בהמדות שהם ת"ק שנה. ולכן נק' עומדים שאין להם כ"א ב' רגלים שהו"ע ע"ד בחי' פסח ושבועות. אבל נש"י נק' מהלכים שיש להם שלש רגלים שהו"ע חג האסיף. להמשיך מלמעלה מסדר השתלשלות כנ"ל. והנה הרגל הג' הוא בחי' כי כל בשמים ובארץ. להמשיך הגילוי למטה דוקא. שזה נ"ל ע"י המשכה מלמעלה מסדר השתלשלות. וע"ד המגביהי כו' המשפילי כו':

ד והנה בסוכות שנק' חג האסיף יש שמע"ל. אשר בשמע"ל כתי' עצרת תהי' לכם. מה שבשש"פ נאמר עצרת להוי' אלקיך.

דהנה בשש"פ הי' קי"ם הפך יש ליבשה. יש הוא עצמדאת"כ בחי' ביטול בתכלית. וכמו משה מן המים משיתהו ע"כ אמר ונחנו מה. ויבשה עצמדאת"ג בחי' יש ודבר נפרד. והנה השני שמות דהוי' ואלקים זהו שרש בחי' ים ויבשה. כי שמש ומגן כו'. הוי' הוא בחי' גילוי אוא"ס ב"ה והוא שרש בחי' ים. ושם אלקים הוא בחי' מגן המסתיר והוא שרש בחי' יבשה. אך כדי להיות הפך ים ליבשה נ"ל ע"י גילוי שלמעלה מהב' בחי' דהוי' ואלקים. והיינו מבחי' אנכי שמשם נמשך להיות הוי' אלקיך. פי' שהוי' יתגלה להיות בחי' אלקיך ממש. כענין הפך ים כו'. והו"ע ישראל מפרנסין לאביהם שבשמי' (זוה"ג ז' ב'). שמים הוא המדות עליונות בחי' ת"ק שנה. ואביהם שבשמים הוא החכמה שמתלבשת בהמדות. כענין המשכת י"ה בבחי' ת"ק שנה. אך החכמה נק' יו"ד נקודה והארה בעלמא וכמ"ש (ישעי' מ"ב ח') אני הוי' הוא שמי כו'. ובשש"פ נמשך גילוי מעלמו' אוא"ס שלמעלה מהחכ' שהוא בחי' אנכי בשם הוי' כדי להיות קי"ס. וזהו מפרנסין לאביהם שבשמים. וזהו עצרת להוי' אלקיך. פי' עצרת כו' (ואיך שייך לקרות בחי' פרנסה זו שמעצמות הוא"ס בשם הוי' כו' בשם עצרת להוי' כו'). הענין כמ"ש מגוה אל המלאך נעצרה נא אותך ונעשה לפניך גדי עזים (שופטים י"ג ט"ו) שבשביל הבשורה שבשר אותו שיולד לו בן עצר אותו על סעודה ומזון. כמו"כ בחי' עצרת להוי' אלקיך שלא יהיו בבחי' ירידה והתפשטות להיות העולמות דבחי' ים ויבשה. כ"א שמעצרים אותם שיהיו נכללים בבחי' ביטול באנכי. כדי שיומשך בהם הפרנסה מבחי' עצמות הוא"ס שלמעלה מש' הוי' ואלקים. וזהו עצרת להוי' אלקיך כענין והוא עודנו עצור בחצר המטרה שכ' בירמי'. דהיינו שבחי' עצרת זהו שמעצרים בחי' הוי' ואלקים על בחי' פרנסה ומזון מבחי' אנכי כנ"ל. ומחמת זה נעשה קי"ס. אך תחלה צ"ל ששת ימים תאכל מצות בחי' לחם עוני אתכפי' וביטול היש שמבחי' בעורה כנ"ל. ועי"ז אח"כ יכול להיות וביום הז' עצרת לה' אלקיך. והנה בשש"פ הבחי' עצרת הוא רק להוי' אלקיך. ולא לכנס"י. ושבועות נק' עצרת בל' המשנה כי שתי הלחם תשב"כ ותבע"פ בחי' העה מאכל אדם שהוא המשכה וגילוי מבחי' ח"ע בנס"י כענין ועל תורתך שלמדתנו. לכו לחמו בלחמי שמבחי' לחמי נמשך לחמו. וזהו ענין מ"ת שבהלכות גשמיו' יומשך גילוי ח"ע כו'. וכיון שבחי' המשכה וגילוי זה שמבחי' ח"ע נמשך בנס"י ע"כ נק' שבועות עצרת לכנס"י בל' המשנה. אבל בכתוב אין נק' עצרת כיון שההמשכה הוא רק מבחי' אדם וח"ע לבד ולא מבחי' אנכי ממש כמו בשש"פ. אבל בשמע"צ כתי' עצרת תהי' לכם. דהיינו מה שבשש"פ נאמר עצרת להוי' אלקיך. בשמע"צ נעשה בחי' עצרת זה לכנס"י ג"כ. והיינו שמתחלה סוכות שנק' חג האסיף. שבחי' האסיפה הוא מעצמות הוא"ס שלמעלה מהתו' וח"ע. ואח"כ בשמע"צ נמשך מבחי' זו הגילוי בפנימיות לכנס"י. וזהו עצרת תהי' לכם. אך בחי' לכם זה נמשך מבחי' האדם הזה לכם. שהוא בחי' האתכפי' וביטול היש דוקא. שמצד ההתבוננות בבחי' ההתהפות מאין ליש שמבחי' שעורה בעור ה'. וכידוע שבחי' אתכפי' מעורר למעלה מאד. ולכן מבחי' לכם דהדם. נמשך להיות עצרת תהי' לכם. ולכן נק' המשכה וגילוי זה לכנסת ישראל בשם סעודה קטנה כנ"ל. דהנה כתי' (שיר ה' ח') אחות לנו קטנה. וכתי' (איכה ג' כ"ג) רבה אמונתך. והענין כי בעליית כנס"י לקבל מאוא"ס ב"ה אזי היא בבחי' קטנה מצד הביטול. וכמו הכוכבים שנראים קטנים מאד. אעפ"י שיש מהם שגדולים כמו השמש. והיינו מצד קרבתם יותר לאלקות מהשמש ע"כ מתראים קטנים. ולכן ישראל נמשלו לכוכבים דוקא (במד"ר שמות פ"א סי"ג). וגבי סוכה שהכוכבים נראים מתוכה כו'. גם כמו מעין ונהר. שהנהר מתרחב הרבה. והמעין הולך צר וקטן מאד. ומ"מ הנהר אין ערוך להמעין. ומעין מטהר בכ"ש ומקוה במ"ס סאה. שבכ"ש דמעין יש יותר כו'. כי הוא בחי' יו"ד דשם הוי'. ועד"ז יובן ענין סעודה קטנה. לפי שבחי' עצרת תהי' לכם היא ההמשכה והגילוי מעצמותו ומהותו שלמעלה מבחי' אדם וח"ע שנעשה עצרת

לכנס"י

כו'. ולכן החילוק בין מצה לחמץ הוא באות ה'. שמחי"ת נעשה ה'. שהוא הבירור מהרצונו' והתאות. ולידבק בבחי' ה' מקור היות העולמות. וזהו חדש האביב. כי השעורה אביב. שהוא התקשרו' י"ב שבטי ישראל לבחי' כי אתה אבינו. וזהו בפסח על התבואה. כי השעורה נק' תבואת הארץ. ולכן חה"פ בזמן קציר שעורים. וזהו ענין שדה הלבן למעלה :

ב **ובעצרת** על פירות האילן. בחי' כי האדם עץ השדה וזהו קציר חטים. חטה כ"ב אתוון דאורייתא (ת"ז ע"ז וי"ג. זה"ג קפ"ח ע"ב. וע' בלק"ת מהאריז"ל ע"פ ארץ חטה). כי שעורה זהו האותיו' שמהוים העולמו' מאין ליש. אבל חטה הוא כ"ב אותיו' התו' שהוא המשכת ח"ע להיות ביטול בהעולמות. ונק' מאכל אדם. כי שעורה הוא מאכל בהמה. והגם כי השעורה אביב כנ"ל. אך י"ב שבטים נק' י"ב בקר. ובשם הוי' שעורה בחי' ה'. וחטה מין אילן הוא בחי' ו'. והוי"ו נק' אות אמת. כמ"ש (בזה"ג ב' ע"א) ע"פ ונתתם לי אות אמת. דהנה יש קדש וקדוש. כי אני הוי' לא שניתי. ואיך לא שניתי והלא נתהוו כ"כ עולמו'. אלא שנתהוו מבחי' שם והארה. אבל עצמותו ומהותו מובדל מגדר עלמין. וזהו ענין קדש עליון. וענין קדוש בוי"ו. היינו כי הוי"ו הוא המשכה מבחי' קדש העליון להיות סוכ"ע. ולכן נק' ג"כ קדוש. וע"ז אומרים המלאכים קדוש. כי מקדישים וממליכים את שם. שכל הנגלה הוא רק בבחי' שם מל' ה' תתאה. והנה פסח בחי' שעורה זהו בחי' ה' ממכ"ע. אבל אח"כ ע"י ספה"ע בירור נה"ב. הנה בשבועות שתי הלחם חטה מין אילן. כי האדם עץ כו'. זהו גילוי בחי' ו' דשם הוי' סוכ"ע. והנה תחלה צ"ל הגילוי מבחי' שעורה שעור ה' דוקא וזהו מצה לחם עוני. בחי' עוני הוא סיהרא דל"ל מגרמה כלום. ורק מה שמקבלת מהשמש. והאור מתמעט מאד. ומאירה אח"כ בלילה. וכמו דלית יום בלא לילה (זח"ב מ"ו ע"ב) שצ"ל תחלה לילה ואח"כ יום שמשא. כמו"כ ישראל מונין ללבנה בחי' ה' תתאה. וצ"ל תחלה הגילוי מבחי' זו דוקא. ואח"כ יוכל להיות הגילוי מבחי' שמשא ו' סוכ"ע. ומ"מ יש מעלה בבחי' לחם עוני דמצה. אעפ"י שהוא רק הגילוי מבחי' ה' כנ"ל. אך כיון שגילוי זה הוא גילוי הראשון מיד אחר הגלות מהפך כו' יש תענוג ושמחה יותר. וכמשל הש"מ כ"ע ע"פ ועיניו מאירות כשמש וכירח כמו עני המשתכר דינר א' יש לו שמחה ותענוג יותר מעשיר המרויח הון רב. וכך בבחי' ירח יש תענוג יותר כו'. (ולקמן ית' אי"ה עוד מעלה בבחי' זו דוקא כי בגילוי בחי' שעורה שעור ה' סיהרא כו' עי"ז נעשה רק בחי' אתכפי' וביטול היש לבד. ובבחי' אתכפי' יש מעלה יותר מבחי' אתהפכא. מצד ביטול היש ביותר שצ"ל בכל רגע). וזהו בשבועות הוא בזמן קציר חטים. וחטה מין אילן. והיינו שהוא מ"ת כ"ב אותיו' התורה שהוא המשכה וגילוי מבחי' כי האדם עץ השדה אילנא דחיי ו' דשם הוי' סוכ"ע. וזהו עיניך בשדה אשר יקצורון. דפי' עיניך הם סנהדרין שנק' עיני העדה או גם כללות ישראל מצד בחי' לאסתכלא כו' שיש בכ"א. ושדה הוא לבן כנודע. ומשדה זו קוצרי' תבואת הארץ. וגם פירות האילן פי' שכל המשכות וגילוים הוא מנגה ועל ידם וכמשכ"ת ע"פ שלש רגלים (ועי' ג"כ מכ"ז בזהר ויקהל רי"ה ע"א) ולכן נק' חג הקציר :

ג **וסוכות** נק' חג האסיף. שאז אסיפת התבואה מן השדה לבית. ואחז"ל (ב"מ פ"ז סע"ב) אין הטבל מתחייב במעשר עד שיראה פני הבית. והנה לעיל נת' שהתבואה היא תורה חטה כ"ב אותיו' התו' שהוא המשכה מבחי' אדם כנ"ל. וא"כ מהו ענין אסיפת התורה לבית ולאוצר. והענין דאחז"ל (שבת ל"א ע"ב) על ת"ח שאין בו יר"ש. חבל על דלית ליה דרתא ותרעא לדרתא עביד. וא"כ נק' התורה תרעא. והיראה דרתא. וכמ"ש (דברים ו' כ"ד) ויצונו כו' כל החוקים כו' ליראה. והלא אחז"ל (שם) ת"ח שאין בו יראת שמים דומה לגזבר שמסרו לו מפתחו' הפנימיו' ומפתחות החיצוני' לא מסרו לו כו'. וא"כ נק' יראה מפתחות חיצוניות. והתו' מפתחות הפנימיו'. והענין ע"ד אם אין יראה אין חכמה. אם אין חכמה אין יראה (אבות ספ"ג). דיש ב' בחי' יראה. הא' יר"ת הנמשכת מבחי' שעורה שה' ברא"ש. איך שמבחי' זו נתהוו עולמות ומלאכים אין קץ אלף אלפין ורבוא רבבן גדוד א'. ולגדודיו אין מספר. וכולם בטלים במציאות. ועי"ז נעשה בנפש יראה וביטול היש. אבל יש עוד בחי' יר"ע מצד עצמות אור א"ס ב"ה איך קמיה כלא ח' כו'. וזהו שבשם הוי' דחילו ורחימו. רחימו ודחילו. יר"ת בבחי' ה'. ויר"ע בבחי' יו"ד ביטול במציאו'. וע"ז אמרו אם אין חכמה אין יראה. שבחי' יר"ע היא הפנימיו' של ח"ע. וכל בחי' החכמה היא לבוא ליר"ע כו'. ולכן יר"ע זו נק' דרתא והתו' רק תרעא לדרתא זו. וע"ז אחז"ל (ברכות ל"ג ע"ב) אוצר של יראת שמים כו'. שבחי' יר"ע זו נק' אוצר ובית. דהנה כתי' (ישעי' ס"ו א') השמים (תי') כסאי. והארץ (מלית) הדום רגלי. ואיזה בית כו'. בית הוא בחי' מקיף עליון (שלמעלה מהשתלשלו'. ותומ"ל) ובחי' יר"ע נק' בית כו'. והנה ימים נוראים מתגלה בחי' יר"ע זו שהוא בחי' בית. ולכן אז הוא חג האסיף באספך את מעשיך. כמו בגשמיות שכל התבואה שערה וקצר בקיץ מאסף אח"כ לבית דהיינו לאוצר. כמו"כ כל התומ"צ שעסק בהן האדם כל השנה צריך לאסוף לבחי' בית ולאוצר. דהיינו לבחי' יראת ה' היא אוצרו. וזהו חג האסיף. וביאור הענין דהנה בברהמ"ז אנו אומרים ועל תורתך שלמדתנו. דהי' בקבלה. מקרא בעשי'. משנה ביצי'. תלמוד בבריאה. והיינו ירידת התו' בבי"ע. וע"ד מ"ש בשלמה (מ"א ה' י"ב) וידבר שלשת אלפים משל כו'. עד שנתפשטה למטה מטה ונתלבשה בגשמיות. אך יש שרש ומקור התורה כמו שהיא למעלה שהוא בחי' אלפים שנה קדמה כו' (ב"ר פ"ח) אאלפך חכמה כו'. וכתי' (משלי ח' למ"ד) ואהי' אצלו שעשועים יום יום. והוא בחי' והחכמה מאין תמצא. זהו התורה כמו שהיא למעלה. וזהו ועל תורתך שלמדתנו. תורתך זהו התו' כמו שהיא למעלה. ושלמדתנו זהו מה שירדה התורה למטה. וזהו ענין חג האסיף. שצריך לאסוף התורה. שירדה למטה. בשרש ומקור התורה כמו שהיא למעלה שנק' תורתך. והיינו ע"י שמתחלה עשי"ת בחי' תשו' ממעמקים קראתיך. ועי"ז נעשה אסיפת התורה. דהנה כתי' (תלים כ"ז) כי אבי ואמי עזבוני וה' יאספני. מוסר אביך ותורת אמך. תשב"כ ותשבע"פ. אך מי שפגם בתומ"צ ע"ז כתי' כי אבי ואמי עזבוני כמאחז"ל (ילקוט תלים סי' כ"ה ע"פ טוב וישר) שאלו לחכמה נפש החוטאת במה תתכפר ואמרה תמות כו'. שאלו להקב"ה אמר יעשה תשובה כו'. ועז"כ טוב

וישר

והוא מ"ה וביטול. וא"כ איך אמר אנא בימינא שהו"ע גילוי והתנשאות. אלא הענין שגילוי זה הוא יש דקדושה שהוא הגילוי שאלקו' כמ"ש ה' מלך גאות לבש (והוא בחי' המן לאחר הבירור). והוא בחי' ויגבה לבו בדרכי ה'. וזהו גוים בקדושה שהוא הגילוי והתנשאות בחי' מקיף. וכן לעו"ז הוא גילוי דקליפה שהוא ישות וגסות רוח כו' בחי' מקיף דקליפה וזהו שני גוים. ולאומים הוא כמ"ש עמי ולאומי. ואין מלך בלא עם. שהוא כששייך בחי' עבודה ובירור להפוך המדות והוא בחי' או"פ. וכן לעו"ז או"פ דקליפה נק' לאומים. וזהו הללו כו' כל גוים שהוא הבירור דמקיפים. ואח"כ שבחוהו כל האומים שהוא בירור והעלאת האו"פ. וכ"ז מפני כי גבר עלינו חסדו. היינו שהחסד עליון חזק מעלינו ובכחו יכול להיות כל הבירורים דאו"מ ואו"פ והוא חסד עליון בחי' ורב חסד המתגלה בז' ימי החג. להיות הללו כו' כנ"ל. ואמת ה' לעולם. היינו שתכלי' המכוון הוא להיות ואמת ה' מתגלה לעולם. דהנה כי אל דעות ה'. מלמעלמ"ע כולא קמיה כלא חשיבי. ומלמטלמ"ע הרי למעלה אין ולמטה יש. אכן בחי' ואמת ה' הוא להיות מלמטלמ"ע כמו מלמעלמ"ע. וגילוי זה הוא בשמע"צ. וזהו פר אחד איל אחד כו'. שמע' פרים נעשה פר אחד ביטול ואחדות בא"ס ב"ה בחי' ואמת ה' לעולם (וע' בד"ה ולא עמד איש אתו בסופו):

לשמיני עצרת

ביום השמיני עצרת תהי' לכם. הנה כל הג' רגלים נק' עצרת. בשב"פ כתיב עצרת לה' אלקיך. ושבועות נק' עצרת בל' המשנה. בעצרת על פירות האילן. ובשמע"צ כתי' עצרת תהי' לכם. ואחז"ל במד"ר (ס"פ פנחס) למלך שעשה סעודה לבני המדינה ז' ימים ואח"כ אמר לאוהבו בא אני ואתה ונגלגל כו'. וכך בז' ימי החג הקריבו ע' פרים כנגד ע' אומות. ובשמע"צ פר אחד איל אחד. שהוא בשביל כנס"י לבד. ונק' סעודה קטנה (סוכה נ"ה ע"ב). וזהו עצרת תהי' לכם. וצ"ל תחלה מה שכל המועדים נקבעו על זמן בישול התבואה. דכתי' שלש רגלים תחוג לי את חהמ"צ תשמור למועד חדש האביב כו'. בזמן קציר שעורים כי השעורה אביב. ובשבועות כתי' (שם ע"ז) וחג הקציר. זמן קציר חטים. ואחז"ל (ר"ה ט"ז ע"א) בפסח על התבואה בעצרת על פירות האילן. שעורה נק' תבואת הארץ. וחטה מין אילן היא. ולכן יש דעה (ב"ר פט"ו סי' ח') דעה"ד חטה היתה. ובסוכות כתי' וחג האסיף. שאז מאסיפין התבואה מן השדה לבית. והענין דכתי' (ירמי' ב' ג') קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. התבואה הוא תומ"צ. כמ"ש (בראשית ב' ח') ויטע כו' ועה"ח בתוך הגן. עלי הגן הם המצות. ועה"ח בתוך כו' זהו תו'. ולכן לעבדה ע"י רמ"ח כו'. ונק' בשם נטיעה. וצמיחת התבואה דתומ"צ הוא בארץ עליונה כמ"ש (תלים כ"ד) לה' הארץ ומלואה כו'. וזהו הארץ אשר נשבע הקב"ה לאברהם כו'. כי תבל נק' חו"ל שמקבל מבחי' אי לך ארץ שמלכך נער שרו ש"ע כו'. אבל א"י היא בחי' ארץ העליונה שמקבלת משם הוי' בעצמו. כמ"ש (קהלת יו"ד) אשריך ארץ (מל') שמלכך (ז"א שנק') בן חורין (כשמקבל מבינה. אי בן שמן כשמקבל מאבא). והנה כתי' גוי אחד בארץ ופי' בזוה"ק (אמור צ"ג ע"ב) שישראל עם הארץ ביחד נק' אחד. והענין כמ"ש (במדבר ל"ד) זאת הארץ אשר תפול לכם בנחלה. ואחז"ל (ילקוט מסעי ע"פ זאת הארץ) יבא שלי לשלי. וכמשנ"ת ע"פ לדוד מזמור. הענין כי ארץ היינו שזורעין בה. שבה דוקא יש כח הצומח כו'. והנה כתי' אור זרוע לצדיק. שבחי' צדיק יסוד עולם ממשיך אור זרוע במל' שנק' ארץ. וזהו ויוסף הוא השליט על הארץ. כי כל בשמים ובארץ כו'. והמצות נק' זריעה כמ"ש זורע צדקו'. והיינו שהם בחי' אור זרוע. כי המצות הם תר"ך אורות דכ"ע. ורק שנתגשמו וירדו למטה להתלבש בגשמיות. ציצית ל"ב נ"ת. תפילין ד' מוחין. וא"כ זהו ענין אור זרוע לצדיק. שכנ"י נק' צדיק כמ"ש ועמך כולם צדיקי'. והזריעה היא בארץ עליונה. שבה יש כח הצומח. והצמיחה היא בשביל ברכה כמ"ש ברוך ה' כו' מהעולם ועד כו'. שיהי' התגלות אלקו' למטה. ונמצא שיש ג' דברים. ארץ העליונה היא שבה מקום הזריעה. ובחי' אור זרוע הוא התומ"צ שנק' תבואת ה'. והזורעים הם כנ"י ועמך כולם צדיקים. ולכן ע"ז נקבעו כל המועדים דהיינו על הצמיחה של התבואה בחי' אור זרוע דתומ"צ. מהארץ עליונה. וענין ארץ בעבודה היא אמונה. ושפלות. נפשי כעפר כו'. וקבשימ"ב. ויש למעלה ג"כ שדה הלבן. ושדה האילן כו'. והנה כמו שלמטה תבואת הארץ זהו שעורה. והיא התבואה הראשונה המוכרחת להתקבל כו'. כמו"כ למעלה יש שעורה. שעור ה' (בזה"ג קפ"ה ע"ב). בה' ברא'. מקור דבי"ע. ונק' אתא קלילא כו'. ונק' שעור ה' לפי שבחי' ה' זה מאיר בבחי' שיעור ומדה בכל עולם לפי ערכו. בעולם הבריאה מאיר יותר ששם שרפים שמשיגים קדוש כו'. ובעולם היצי' מתמעט הגילוי וכו'. ונק' ממכ"ע. והיינו שבחי' ה' תתאה זהו עלמא דאתגליא דאלקו'. ולכן מתחלק הגילוי לכל עולם לפי ערכו וזהו שעור ה'. והנה בחי' הראשונה מאלקות מלמטלמ"ע. מה שהאדם יוכל לידבק באלקו'. זהו בחי' שעורה. דהיינו ההתבוננו' איך שבטובו מחדש בכ"י תמיד מע"ב. המוציא במספר צבאם כו'. מסדר הכוכבים במשמרותיהם כו'. וכמו"כ עולמות העליונים מתחדשים בכל רגע מאין ליש כו' והכל מבחי' ה' אתא קלילא כו'. וע"ז כתי' (ויקרא ט"ז ג') בזאת יבוא אהרן אל הקדש. זאת היא בחי' מל'. וכתי' (תלים קי"ח) זה השער להוי'. ולכן הקדימו ברכת יוצר לק"ש. כי בברכת יוצר ההתבוננו' איך שיש יוצר משרתים. ואשר משרתיו. וכולם נתהוו רק מבחי' שם מל' הארה בעלמא. ואח"כ דוקא יכולים לבוא לק"ש שהוא מדרגה עליונה יותר. והנה פסח הוא יצ"מ והיינו שהיו מושקעים במ"ט שערי טומאה והיו צריכים לצאת מהם. ולכן הבחי' הראשונה להתדבק באלקו' הוא בחי' שעורה שעור ה' כנ"ל. וכמו"כ עתה בכל אדם נק' יצ"מ לצאת מהמצוגו' זרות שמוגבל בהם

כו'

חכמים ע' סנהדרין שמאיר עליהם אור האצי' דמשה שהוא הראי' עליונה דחכמה כח מה נק' עיני העדה. ושרש הענין הוא כי ע' סנהדרין הם בבינה. כי בינה נק' ב"ד הגדול. והנה בינה בריאה שבאצי' (ומקננא בבריאה ממש) ובבינה מאיר גילוי אור החכמה אצי' שבאצי'. והנה החכמה היא ראיה בא"ס ב"ה איך שהוא יחיד כו'. ע"כ נק' הבינה עין היינו שהיא כלי לגילוי ראי' החכמה. וזהו שנק' חכמים עיני העדה (וע' ענין ראיה ושמיעה דהו"ב בשה"ש כדכד ובמש"ש). וזהו ענין שבעי' איש. וע' נפש כו'. וזהו ג"כ ע' רברבא דכמע שם ע'. פי' ע' הוא ז' מדות הכלולים מעשר. אך אלו המדות שנכללים במקורם ושרשם שהוא בינה עילאה נקראו שם ע' רברבא. וזהו פי' שם ע' להעלות השם להע'. והנה כ"ז הו"ע ע' בקדושה שבעים איש. אכן זלעו"ז הו"ע ע' שרים. דהנה כתי' יכרסמנה חזיר מיער. והע' היא תלויה. והיינו שז' מדות דתהו הכלולים מעשר שנפלו בשבה"כ נק' ע'. ולפי שהס"א אין יכולה לקבל ממנו כ"א בבחי' מקיף מרחוק. ע"כ נק' ע' תלויה כלומר שעומד עליהם בבחי' מקיף ומשפיע להם חיות. וכשמקבלי' היותן הו"ע יכרסמנה שנעשים נפרדים לגמרי (כמ"ש הענין בד"ה וכל בניך ובהביאור ע"ש). וזהו"ע ע' שרים לפי שמקבלי' היותן מהע' תלויה שהוא ז"מ דתהו הכלולים מעשר. וזהו יצב גבולות עמים למספר בנ"י וכנ"ל. ועתה יובן ענין בירור והעלאת ע' שרים שהוא ז"מ דתהו שנפלו בשבה"כ עד שנתלבשו בע' שרים. וצריך לבררם ולהעלותם להיות נכללים באלקות וזהו"ע הקרבת ע' פרים בחג:

ו **והנה** סדר הקרבת הע' פרים. שביום ראשון מתחילין להקריב י"ג פרים. וביום ב' שנים עשר וכו'. עד שביום הז' מסיימים בשבע. ולהבין הענין מה שמתחילין בי"ג ומסיימים בשבע. הנה אחז"ל (מנחות ל"ט) גבי ציצית הפותח אל יפחות משבע. והמוסיף אל יוסיף על י"ג. דהנה יש ב' מיני אהבה. יש אהבה עזה לדבקה בו ית' הנמשכת משכל והתבוננות בא"ס איך שהוא סוכ"ע וממכ"ע כו'. אכן יש אה"ר ליכלל וליבטל בעצמיו' א"ס ב"ה בבחי' אין ממש. ואהבה זו היא למעלה משכל לגמרי שעפ"י השכל לא יתכן כלל כלות הנפש וביטול זה. והנה ב' מדות אלו נק' א"פ וא"מ. שהמדות שנמשכו מהשכל הרי יש להם התיישבות בכלי השכל ע"כ נק' א"פ. משא"כ המדות שלמעלה מהשכל נק' א"מ. שאין להם שום התיישבות בכלי השכל. ועד"ז יובן למעלה. דהנה כתי' לך ה' הגדולה כו' והוא ז' מדות עליונות דאצי' שנמשכים ומתגלים ע"י הבינה. אבל יש מדות עליונות מאד שלמעלה מסדר השתלשלות לגמרי. וזהו"ע י"ג מדה"ר. והיינו כי שבע הוא המדות שבסדר השתלשלו'. אבל המדות דא"ס ב"ה שלמעלה מהשתלשלו' הם י"ג. וב' מדות אלו נק' עורי נהורא ועורי חשוכא. שהמדות שבסדר השתלשלו' נק' עורי נהורא וא"פ. משא"כ י"ג מדות שלמעלה מסדר השתלשלו' נק' עורי חשוכא אור מקיף. וזהו ענין ציצית הפותח אל יפחות משבע. שהו"ע לידת והתגלו' האהבה שנמשכת מהשכל. והמוסיף אל יוסיף על י"ג שהו"ע האהבה רבה שלמעלה מהשכל בחי' א"מ (כי ענין הציצית הוא המשכת אה"ר. כמ"ש בפ' שלח בכל הדרושי' ע"ש). והנה זלעו"ז עשה אלקים שכמו שיש בקדושה ב' בחי' שבע וי"ג א"פ וא"מ. כך יש בסט"א ג"כ ב' בחי' אלו דשבע וי"ג א"פ וא"מ. וכמ"ש יצב גבולות עמים למספר בנ"י וכנ"ל. דהנה יש מדות היצה"ר שנמשכים מהשכל. היינו כשמעמיק דעת ברע מחייב לו השכל להיות מדה רעה כמו כעס וגאוה. וכמ"ש חכמים המה להרע. שהשכ' עושה אותו יש ונפרד מאלקות. וכמ"ש בעלי במות הרצון. והנה מדות אלו שנמשכי' מהשכל נק' א"פ דנוגה והם שבע. אכן יש ג"כ בחי' מדות שלמעלה מהשכל והוא אור מקיף דקליפה. והיינו כמארז"ל (יומא פ"ו) עבר עבירה ושנה הותרה לו. וצ"ל איך הותרה לו. והיינו שהמשיך עליו המקיף דקליפה. שמקיפו מכל צד ודומה בעיניו כהיתר כו'. ורודף אחר התאוה בלי שום ישוב השכל ודעת כלל. וז"ש כי ברע הוא. וזהו ג"כ שמלת שביה מקיף דקליפה. והנה מדות אלו שלמעלה משכל והא"מ דקלי' המה י"ג. וזהו שקראו חז"ל ליצה"ר מלך זקן וכסיל. פי' זקן דהנה בקדושה זקן שקנה חכמה. כי חכמה כח מ"ה ביטול. ועי"כ נמשך בה גילוי כל הי"ג מדה"ר שלמעלה מהשתלשלו'. שהם י"ג תיקוני דיקנא וזהו זקן שקנה חכמה. וא"כ פי' זקן הוא מדות עליונות מאד שלמעלה מהשתלשלו' א"מ. וכך בזלעו"ז נק' היצה"ר מלך המדות שלו שלמעלה מהשכל א"מ דקליפה מלך זקן כו'. ונמצא מובן ג"כ ענין שבע וי"ג בקליפה שהו"ע א"פ וא"מ. שהא"פ המדות שמשכל המה שבע והא"מ בחי' המדות שלמעלה משכל המה י"ג. והנה זהו כלל גדול בענין הבירורין שכשמבררי' תחלה את המקיף דקלי' ומהפכי' אותו לאלקו' אזי נוח יותר לכבוש ולהפך את הא"פ דקליפה. וזהו ג"כ בענין הקרבת ע' פרים בחג. שהוא בירור והעלאת ע' שרים שמתחילין בי"ג שהוא לברר תחלה הא"מ דקליפה. ואזי נוח יותר לברר הא"פ וזהו מה שמסיימים בשבע. והנה כדי שיוכל לברר את הא"מ דקליפה בכל י"ג בחינותיו. הוא דוקא ביום א' דחג הסוכות שאז הוא התגלות חסד הראשון בחי' ורב חסד שלמעלה מהשתלשלו' ועי"כ כחו גדול להפך הא"מ דקליפה בכל י"ג בחינותיו. וא"א מתמעט והולך כו'. והנה בירור והעלאת ע' שרים הוא דוקא בחה"ס אחר יוכ"פ שהוא בירור והעלאת נש"י בב' הבחי' דא"פ וא"מ. כי הנה העיקר והפנימי' הוא נש"י. וכ"ז שלא נתבררו נש"י אין שייך בירור והעלא' דע"ש. ורק אחר שנתבררו נש"י ג"כ בב' הבחי' דא"פ וא"מ שזהו"ע יוכ"פ כי ביום הזה יכפר עליכם הוא בירור והעלא' א"מ דנש"י. וא"כ לפני הוי' תטהרו שהוא בירור והעלאת הא"פ דנש"י (כמ"ש הענין בפ' אחרי ע"פ זה ע"ש) אזי אח"כ היא התחלת בירור והעלאת ע' שרים ג"כ בב' בחינותיהם דא"מ וא"פ שהו"ע י"ג ושבע (עד"ה טוב ילד נת' כ"ז באריכות יותר):

ז **ועתה** יובן ענין הפסוק הללו את ה' כל גוים כו'. דהנה כתי' שני גוים בבטנך ושני לאומים כו'. והיינו שנש"י נק' ג"כ גוים כמ"ש ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ. ואוה"ע נק' גוים. וכן לאומים נק' ג"כ נש"י כמ"ש האזינה אלי עמי ולאומי. והענין דפי' גוים הוא גיים כמ"ש בגמ' (ברכות נ"ז ב'). דהנה רשב"י אמר אנא סימנא בעלמא (בזה"ק רכ"ה ע"א). וצ"ל דהנה רשב"י הי' נשמתו ממשה שאמר

ונתנו

כי מהמים שתחת לרקיע יש יניקת החיצונים וסט"א (וכמ"ש כרחל לפני גוזזיה כו׳) וזהו"ע מים מרירין. משא"כ מים העליונים אין שם יניקת החיצונים. כי איהו וגרמוהי חד בהון כו׳. וזהו"ע מים מתיקן. והנה אף שאין שם יניקת החיצונים (ומעמד ומצב הקליפו׳ דאצי׳ ג"כ בבריאה). מ"מ לפעמי׳ בשעת החטא ועון עולים הקליפו׳ ויונקים השפעותם גם ממים עליונים (וכמ"ש בע"ח שמ"א פ"ו גבי הסתלקו׳ החשמל ע"ש וכמ"ש בביאור דאני ישנה בסופו בענין הפושעי׳ בי בגופא דמלכא). משא"כ בעצמו׳ א"ס ב"ה שלמעלה מסדר השתלשלו׳ דאבי"ע אין יכול להיות שם יניקת החיצונים כלל. ושרש הענין הוא כי בכל מה שנופל בשבה"כ מעולם התהו יכול להיות יניקת החיצוני׳ (לא מבעי׳ מה שלא נתקן לגמרי שהו"ע מים מרירין הנ"ל. אלא אפי׳ מה שנתקן לגמרי והוא עולם התיקון דאצי׳ שמתכללי׳ באלקו׳ דאיהו וגרמוהי חד. מ"מ כיון שהוא ממה שנפל בשבה"כ יכול להיות עדיין איזו יניקה לסט"א לפעמים בשעת החטא). משא"כ בעצמו׳ א"ס שלמעלה מסבה"כ ועולם התיקון. שם אין יכול להיות יניקה לסט"א כלל. שאין יכולים לקבל משם בשום אופן. (ולפמ"ש בת"א פ׳ בראשית בביאור דכי כאשר השמים החדשים. הו"ע פנימיות עתיק שלמעלה מסבה"כ ע"ש. וא"ש שאין יכול להיות משם יניקה לסט"א ע"ד וברוב גאונך כו׳. תרוס ידך כו׳. כמו שמבואר באריכות בביאור ע"פ הוקת בהג"ה. וא"ש ג"כ לפי כוונת דרוש זה שהתענוג עליון שנמשך מהתשובה הוא נעלה יותר על התענוג עליון שנמשך ע"י מעשה המצות. ובאמת נת"ל פ"ב שהתענוג שע"י המצו׳ הוא ג"כ מבחי׳ ע"י שהו"ע עטרה בעוה"ב. אלא שת"ע הנמשך ע"י התשובה הוא מפנימי׳ עתיק. וע"כ ממלא כל הפגמי׳ שבתומ"ל). וזהו אך מעין ובור מקוה מים יהי׳ טהור. פי׳ מעין ובור הוא עצמו׳ א"ס ב"ה שלמעלה מסבה"כ דתהו. וע"כ יהי׳ טהור שאין מקבל טומאה ויניקת הסט"א כלל. וזהו ג"כ ענין סכך הסוכה שכל סכך שאפשר לו לקבל טומאה פסול. אעפ"י שעתה טהור הוא. אלא הסכך כשר הוא דוקא כשאינו יכול לקבל טומאה. וזהו ג"כ ענין וזרקתי עליכם מים טהורים. שאינם מקבלי׳ טומאה כלל. ובגמ׳ (תענית כ"ה ע"א) נק׳ תליסר נהרא דאפרסמונא דכיא (והיינו כמ"ש בביאור דכי כארץ פ"ב ענין מעלת יגת"ד בעשי"ת ע"ש ובהג"ה). והנה גילוי זה הוא ביוכ"פ ע"י קדימת התשובה בעשי"ת וע"כ אז נתקנים כל הפגמים שבי"ס דאצי׳ בי"ע ע"י החטא. כי בהיות גילוי זה הוא מעצמותו ית׳ שאין יכול להיות ממנו יניקת הסט"א ע"כ עי"ז דוקא נתקן כל הפגמי׳. והנה אחר שנתקן כל הפגמי׳ ונתמלא כל החסרונות. אזי מתקרבים כנס"י ועולים ומתייחדי׳ באוא"ס ב"ה ממש (ועי׳ ד"ה היום הזה בפ׳ תבא פ"ב בענין ישמח ישראל בעושיו בלי שום מניעה ובלבול). ובהיות שקירוב ויחוד זה הוא אחר הריחוק העצום מאד תהלה. ע"כ נמשך מזה שמחה עליונה עוז והדות ה׳ והגלות נגלות תענוג עליון מאור א"ס ב"ה בעצמו מקור כל התענוגים ביתר שאת על התענוג עליון שנמשך ומתגלה ע"י קיום המצו׳ (ועי׳ ביאור ענין זה בד"ה שוש אשיש ובד"ה ביום השמע"ל פ"ג גבי וכדי להבין כו׳ ע"ש). וזהו"ע סוכות אח"כ זמן שמחתינו. פי׳ ב׳ שמחות. ישמח ה׳ במעשיו. הגלות נגלות תענוג עליון כנ"ל. וישמח ישראל בעושיו להיות השמחה ותענוג מאלקו׳ בהתגלות לבו מקיום המצו׳ רלה"ע ב"ה שהוא התגלות המצוה עצמה (בחי׳ עטרה ומקיף) בעוה"ז הגשמי (והיינו שהשמחה מהתגלות תענוג עצמי דמהוע"ל ית׳ גורם ענוה ושפלות בבחי׳ התענוג דמעשה המצו׳ שהוא בחי׳ ז"ת דע"י להיות נמשך ומתגלה למטה ממש להיות שמחה של מצוה בתענוג כפלא). וזהו והי׳ אלו המון שעשועים יום יום. ואח"כ ושעשועי את בנה"א. שהוא ב׳ שמחות הנ"ל. וזהו זה היום. הוא התשובה. עשה הוי׳ להיות שם הוי׳ מחדש ע"י גילוי מים טהורים הנ"ל. ועי"ז יכול להיות נגילה ונשמחה בו. בו ממש שהוא שיתגלה המצוה עצמה בעוה"ז. ומתורץ קושיא הנ"ל:

ה **והנה** המלך כשהוא שמח עושה סעודה משתה ושמחה לכל בני המדינה. כך בהגלות שמחה עליונה דישמח ה׳ במעשיו נמשך מזה שיהי׳ בירור והעלאת ע׳ שרים שרש ע׳ אומות. וזהו"ע הקרבת ע׳ פרים בחג (ובזה יובן שייכות בירור והעלא׳ ע׳ שרים לסוכו׳ דוקא). ולהבין ענין בירור והעלאת ע׳ שרים. נ"ל תחלה למה הם ע׳. דהנה כתי׳ (דברים ל"ב) יצב גבולות עמים למספר בנ"י. שנש"י בקדושה הם ג"כ ע׳ והו"ע ע׳ נפש יוצאי ירך יעקב. וביאור זה הנה כתי׳ אספה לי שבעים איש מזקני ישראל ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם. פי׳ ואצלתי. דהנה החילוק שבין אצי׳ לבריאה. הוא שבריאה הוא התחדשות גמור (לא מבעי׳ בבחי׳ הכלים די"ם דבריאה שהוא ודאי התחדשו׳. כי באצי׳ לך הגדולה והכל א"ס. משא"כ התגלו׳ הכלים בבי"ע הוא גבול ממש. אלא אפי׳ בהאור ג"כ התחדשות כי באצי׳ מאיר אוא"ס הבלי גבול. איך דכולא קמיה כלא כו׳. משא"כ בבי"ע נתעלם ונתלבש (בלבוש הפרסא) להאיר בבחי׳ גבול ומדה ובבחי׳ שהיש בטל. יהו"ת). משא"כ אצי׳ הוא לשון הפרשה והדלקה כמו שמדליק מנר לנר. והכל אחד. איהו והיוהי וגרמוהי חד בהון שהכל אלקו׳ ממש. (והיינו שאעפ"י שנתגלו הכלים באצי׳. מ"מ הם א"ס ממש ורק כח המגביל כמ"ש בד"ה הטעם שאצי׳ נק׳ אדם. ואף שלמעלה מאצי׳ גם זה לא שייך. מ"מ אין שייך לומר על אצי׳ התחדשות. כמ"ש בד"ה ענין ב׳ ירידות בפי׳ לפני לא נוצר אל שבריאה והתחדשות נופל על חומר ההיולי. שהוא בחי׳ הכתר בכלל. כמ"ש בורא חשך. משא"כ אצי׳ מהעלם אל הגילוי ואין זה התחדשות. וז"ש יוצר אור כמ"ש בזהר יהי אור ה"ע). והנה רוב נשמות הם מבריאה כמ"ש ולכבודי בראתיו כו׳. משא"כ נשמת משה הי׳ מאצי׳ העליון ממש. ולכן אמר ונחנו מ"ה וביטול. כמו חכמה דאצי׳ כח מ"ה שבביטול זה שורה אור א"ס ב"ה בבחי׳ יחוד גמור. וזהו"ע ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם להיות עליהם ג"כ אור האצי׳ דמשה להיותם מתכללים באלקו׳ בבחי׳ מ"ה וביטול. וז"ש ואל אצילי בנ"י. כי אצי׳ ל׳ אצל וסמוך דאיהו וגרמוהי חד. ולכן גם השבעי׳ איש שנמשך עליהם אור האצי׳ דמשה נק׳ אצילי בנ"י ל׳ אצל כו׳. וזהו שנקראו חכמים עיני העדה. פי׳ עין הוא הכלי שבו מאיר ומתגלה כח הראיה. וכך

הכמים

וגמלא שענין הקנה הוא המשכה. ועד"ז יובן למעלה ענין קנה חכמה שהמשכה מאור א"ס ב"ה להיות חכמה ובינה נק' קנה. וזהו קנה חכמה קנה בינה גימט' יש. והענין דהנה יש תר"ך עמודי אור והוא בחי' כתר עליון הממוצע בין עצמות המאציל לנאצלים ובממוצע יש שני בחי'. בחי' התחתונה שבמאציל והבחי' הב' שרש הנאצלים והוא ענין שני מחצה. והנה ההמשכה מאור א"ס ב"ה בהו"ב הוא רק מבחי' שהוא שרש הנאצלים. וזהו ענין ב"פ קנה גימט' יש מחצה מתר"ך. וזהו ענין עוה"ב ש"י עולמות בחי' קנה חכמה קנה בינה. כי עוה"ז הוא כמ"ש ששת ימים עשה ה' שהם מדות עליונות. אבל בחי' קנה חכמה קנה בינה הוא אלפים שנה שקדמה לעולם. והנה אעפ"י בעוה"ב הוא ש"י עולמות כו'. שהיא המשכת אוא"ס בהו"ב בבחי' גילוי ממש. מ"מ מה שיוכל לבוא לידי גילוי והשגה הוא רק הארה מהמקור. אבל המקור עצמו אינו מתגלה כ"א בחי' מקיף. וכמו שאנו רואים למטה באדם שגילוי השכל והשגה נמשך מכח המשכיל. ולכן הבע"ח אין לו שכל לפי שאין לו משכיל. ומ"מ כח המשכיל עצמו אינו מושג מהו כ"א בחי' מקיף. וזהו"ע סוכה ולולב שלולב הוא המשכת הדעת גילוי בפנימיות. וסוכה הוא המקור עצמותו ומהותו ית' שאינו מאיר בפנימיות כ"א בבחי' מקיף. וכך יובן כמו"כ בענין ש"י עולמות במה שיוכל לבוא לידי גילוי והשגה אינו כ"א בחי' התחתונה. אבל המקור בעצמו שהוא אור א"ס בעצמו ית' אינו בא לידי גילוי כ"א בבחי' מקיף. וזהו"ע צדיקים יושבי' ועטרותיהם בראשיהם בעטרה שעל הראש הוא בחי' מקיף מאור א"ס ב"ה בעצמו. ובעבודה הו"ע דעת ואמונה. דהנה כתי' וידעת היום כו' וכתי' דע את אלקי אביך. דעת דוקא. וכתי' ויאמינו בה' כו'. והיינו כי דעת הוא הכרה והרגשה כאילו רואה. וזה אינו יכול להיות כ"א בבחי' ממכ"ע אבל בבחי' סוכ"ע כתי' ויאמינו בה' אמונה הוא עטרה מקיף. ויהיה לע"ל יהי' ג"כ אמונה כמ"ש במשיח והי' צדק אזור מתניו והאמונה אזור חלציו (ישעי' י"א). והנה עטרה עשוי מאבני' טובות. פי' שהוא הידוע שאבן הדומם יהי' בהיר וזך. והו"ע מעשה המצות בגשמיו' בבחי' ביטול וקבעומ"ש שאז נק' מע"ע מאירים ובהירים. והיינו שע"י המצות ממשיכי' התגלו' בחי' עטרה. כי תרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן הם תר"ך עמודי אור. והנה שמחה של מצוה הוא התגלות המצוה. דהנה כשעושה המצוה בלי שמחה הוא רק בחי' עטרה שעל הראש ומקיף לבד. אבל כשעושה אותה בשמחה ותענוג הנה הוא ענין התגלות המצוה עצמה בחי' העטרה כו'. וזהו מרוב כל. דהנה באבות כתי' בכל מכל כל. ואחז"ל (ב"ב ט"ז ב') שלשה הטעימן הקב"ה בעוה"ז מעין עוה"ב. ונמצא שעוה"ב נק' כל. פי' כל גימט' נ"ב. ויש רוב כל הו"ב דאצי' הו"ב דבריאה וכו'. אבל השמחה של מצוה שהוא התגלו' המצוה עצמה בחי' עטרה ומקיף הנ"ל שבא לידי גילוי. זהו טוב יותר מרוב כל:

ג **ועתה** צריך לשאול הקושיא כיון שבעוה"ב אינו יוכל לבוא בהתגלו' כ"א רק עטרה ומקיף. איך יהי' התגלו' זה בעוה"ז. והענין דהנה כתי' זה היום עשה ה'. והנה איתא בגמ' (סנהדרין צ"ח ע"א) שאל כו' אימתי קאתי מר א"ל היום אם בקולו תשמעו

וא"כ כ"מ דכתי' היום קאי על תשובה. ולכן יוכ"פ שהוא עיקר יום התשובה נק' יום כמ"ש כי ביום הזה יכפר. וא"כ פי' זה היום הוא התשובה שעי"ז עשה הוי' להיות נגילה ונשמחה בו ממש. והענין דהנה במלך בו"ד יש שני מיני תענוג. הא' כשעושי' רצונו ומקיימים צוויו. שמזה יש לו עונג גדול. והב' כשבנו יחידו נתרחק מאתו בארץ מרחק מאד והי' שם תפיס בשבים. וא"כ כשיצא מהשבי' ובא אל המלך אביו. הנה כראות המלך את בנו יחידו בא אליו נתמלא תענוג וחדוה סגיא מאד. ותענוג זה הב' הוא בפנימיות יותר וגבוה על תענוג הא' מקיום צוויו. וכעד"ז יובן למעלה. דהנה יש תענוג עליון באוא"ס ב"ה מקיום המצות בקבלת עול מלכות שמים וביטול היש כמאחז"ל (זבחי' מ"ו ע"ב) נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני (ושהוא בחי' עטרה הנ"ל בחי' עתיק). ויש עוד תענוג נעלה יותר בעצמו' אוא"ס ב"ה מבחי' התשובה. וכמשל בן המלך הנ"ל שע"י הקירוב שאחר הריחוק הנה תגדל התענוג מאד עד להפליא. כך הנה כנ"י נק' בנים כמ"ש בנים אתם כו'. וע"י חטא ועון נתרחקים מאד. והענין צ"ל מהו ענין תשובה. דבשלמא בשני בנ"א שייך שפיר שישוב אליו אחר שבתחלה הי' רחוק מאתו. אבל למעלה דכתי' את השמים כו' אני מלא ואתה מחי' את כולם א"כ איך שייך לומר רחוק כו'. אך הוא כמשל שני בנ"א שכשעומדים פב"פ היינו באהבה וחיבה וכל א' פונה לגבי חבירו בחפץ ופנימיות אז הם קרובים. אבל כשהם שונאים זא"ז וכל א' פונה לגבי חבירו בבחי' עורף וחיצוניות אז הם רחוקים בתכלית. ועד"ז יובן ענין קירוב וריחוק מהו למעלה. דהנה כשחפץ ופנימיו' של כנס"י הוא באלקות ומקבלים ההשפעה מפנימיות אוא"ס כמ"ש יאר ה' פניו אליך. והיינו ע"י קיום המצות. אז הם קרובים. אבל ע"י חטא ועון שאז אין מקבלים השפעה מפנימיו' אלקות כ"א בחי' חיצוניו' כו' אז נק' רחוקים. דהנה זלעו"ז כמו שהמצות בקבעומ"ש מגביה ומרוממים ומעלה את האדם מאד בבחי' גילוי אוא"ס שלמעלה מעוה"ב. כך להיפך החטא ועון מורידים את האדם למטה מטה מאד בהיכלות הסט"א וכל המהדו"מ בלו הכל כשפע ממש. וזהו ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע. ואף שאתה מחי' את כולם הוא רק בחי' חיצוני' כמאן דשדי בתר כתפי'. וזהו המשל מבן המלך שנתרחק בשבים כו'. וענין התשובה הוא להשיב את נפשו לה' אחד להיות נכלל ובטל באוא"ס. ויקבל ההשפעה מפנימי' אוא"ס כנ"ל ע"י קיום המצות. והנה ע"י עליית כנס"י מהשבי' בבחי' תשובה וקירוב לאוא"ס ב"ה. עי"ז נתעורר תענוג עוז וחדות ה' הוא עצמו' אוא"ס ב"ה מקור התענוגים:

ד **והנה** כדי להיות קירוב ויחוד כנס"י באוא"ס ב"ה ע"י התשובה צריך תחלה לתקן כל הפגמים שבי"ם דאצי'. וזהו"ע יוכ"פ כי ביום הזה יכפר כו'. והיינו מ"ש וזרקתי עליכם מים טהורים כו'. והענין דהנה כתי' (ויקרא י"א ל"ו) אך מעין ובור מקוה מים יהי' טהור. פי' יהי' טהור היינו שאין מקבל טומאה כלל. דהנה כתי' ויהי מבדיל בין מים למים. שמים עליונים הם מעל לרקיע ומים התחתונים הם מתחת לרקיע. ונק' מים מתוקין ומים מרירין. והיינו

כי

המים גבוה הרבה יותר מניסוך היין. גם ע"ד מ"ש ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים. כי הלוי ממשיך בחי' קדש. כמ"ש ועבד הלוי הוא. שבחי' הוא עלמא דאתכסייא שאינו בחי' קדש ומובדל מהעולמות. יתגלה בהעולמות. אבל מדרגת הכהן וניסוך המים זהו הגילוי מבחי' קה"ק. שמובדל גם מבחי' קדש דבינה כו'. ולכן הי' ניסוך המים בשמחה יתירה על ניסוך היין. וזהו ושאבתם מים בששון. שהמים דהכ' שלמעלה מהשגה נשאבים בהשגה והשגה דבינה שהיא בחי' שמחה. ואזי הוא בששון. והיינו כי הבינה מצד עצמה נק' שמחה. אבל כשמחברים גילוי הא"ס בהשגה דבינה אזי נק' השמחה בשם ששון. כמ"ש שמן ששון. והיינו כי ששון זהו השמחה בבחי' ביטול כו'. ולכן היו יורדין לשאוב מים ט"ו מעלות כנגד י"ה דהיינו להמשיך יחוד י"ה. ולכן בשמחה יותר גדולה מניסוך היין. כי נכנס יין יצא סוד. סוד הוי' כו'. אבל ניסוך המים זהו הגילוי מבחי' רזא דרזין כו' בחי' קדה"ק כנ"ל:

ממעיני הישועה. הנה דהע"ה אמר כוס ישועות אשא. כוס בגימט' אלקים. ודוד הי' מרכבה לבחי' שם אלקים מדת מל' דאצילות. וכל העסק שלו הי' רק להגביה בחי' מל' וזהו ענין כל ס' תלים שלו. ולכן אמר כוס ישועות אשא. היינו שיגביה בחי' הכוס דשם אלקים לבחי' אלקים חיים. בינה עילאה. ואזי יקבל הכוס ממעיני הישועה. והענין כי יש ב' בחי'. נהר. ומעין. נהר היינו כשנפרד ממקורו ומתפשט למרחוק כו'. משא"כ מעין זהו כשמחובר להמקור עצמו דהיינו שנובע מהמקור לכן הוא נובע בתמידיות בלי הפסק. והנה מה ששם אלקים נק' כוס ישועות היינו שמקבל הישועות מבחי' נהר. כמ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הג"ן. אבל כשיגביה בחי' אלקים סתם לבחי' אלקים חיים מדרגת בינה עילאה אזי יקבל מבחי' מעין. דהיינו כמו בחי' אלקים חיים בינה שמקבל מבחי' ח"ע שנק' מעין שנובע מהמקור בחי' כ"ע. וזהו ג"כ הפי' ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה. היינו שמה שתשאבו בחי' מים דח"ע להכרס לבחי' ששון דבינה כנ"ל. זהו ממעיני הישועה דוקא. דהיינו כשהו"ב נק' מעיני הישועה שנובעים מהמקור דהיינו כשמקבלים מב' בחי' אבי כנ"ל שמב' בחי' אבי נמשך להיות ניסוך המים בהמ"ש:

הללו את ה' כל גוים וגו'. י"ל כפל הלשון גוים ולאומים. וקושיא זו איתא (ילקוט תלים עפ"ז) ר' שמעון שאל את רבינו הק' מהו כל גוים ומהו כל האומים. ויש להקדים תחלה להבין ענין מה שמקריבים בז' ימי החג ע' פרים. ביום הראשון י"ג ובז' בשבע. ואח"כ ביום השמיני פר אחד כו'. ואחז"ל (מ"ר ס"פ פנחס) משל למלך שעשה סעודה של משתה ושמחה לכל גדולי המדינה ז' ימים. ואח"כ אמר לאוהבו בא אני ואתה ונגלגל במה שנמצא. והנמשל הוא שבז' ימי החג הוא משתה ושמחה לגדולי המדינה שהו"ע ע' שרים. ולכן מקריבים ע' פרים (ובזה"ק נק' אושפיזין. וכל מדרש מדבר בל' אחר) ואח"כ בשמע"צ הוא רק עלי' כנס"י לבד וזהו פר אחד. וזהו המשל שאמר לאוהבו בא ונגלגל כו'. וכדי להבין זה י"ל מה שסוכות נק' זמן שמחתינו והלא מועדים לשמחה הוא בכל יו"ט שמצוה היא מן התו' לשמוח ביו"ט. ולמה נק' רק סוכות לבד זמן שמחתינו. והענין כמ"ש ארץ אשר ה"א כו' עיני כו' מרשית השנה אותיות תשרי. שחדש תשרי נק' ראשית ל' ראש. והיינו כמו ענין הראש באדם הוא שכולל כל התחלקות הכחות פרטי' ראי' ושמיעה כו' שכולם הם כלולים בראש ומשם נמשכי' להתחלק. כך חדש תשרי כולל ג"כ כל פרטי עבודה שבכל השנה לכן נק' ראשית ל' ראש. והיינו כי בעבודת ישראל יש ג' בחי' א' יראה כמ"ש ואותו תיראו וכתי' את ה' אלקיך תירא והב' תשובה כמ"ש השיבנו כו' ואחז"ל (שבת ס"פ שואל) כל ימיו בתשובה הג' העבודה בשמחה כמ"ש תחת אשר לא עבדת בשמחה, וכתי' עבדו את ה' בשמחה והיינו שמחה של מצוה והנה כל הבחי' אלו נמשכים בחדש תשרי על כל השנה ולכן נק' ראשית. והיינו כי יום של ר"ה ממשיך יראה על כל השנה כי ר"ה קורין לו המלך וכמארז"ל (ר"ה ל"ד ע"ב) אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם. ואז אימת ופחד ממה"מ הקב"ה בכל העולמות. ע"כ נמשך ביום ר"ה בחי' יראה בנש"י על כל השנה. וביוהכ"פ נמשך בחי' תשובה על כל השנה. דהנה אם נפל א' מישראל בתאוות איסור ודבר עבירה ומ"מ יוכל לשוב אל ה' כבראשונה כח זה נמשך ביוהכ"פ שהוא יום התשובה. כי ביום הזה יכפר כו'. ובז' ימי החג נמשך בחי' שמחה על כל השנה. והיינו שלא להיות מצות אנשים מלומדה. כ"א יהי' בשמחה ובטוב לב. בחי' שמחה זו נמשך בסוכות ולכן נק' זמן שמחתינו. ובשמע"צ נמשך בחי' שמחה בתו' על כל השנה. דהנה עסק התו' אין צ"ל בקרירות כ"א ללמוד בשמחה ותענוג (בל"א קוועל) כמארז"ל (שבת ל' ע"ב) וכן לדבר הלכה. וכתי' פקודי ה' ישרים משמחי לב. ושמחה זו בתו' נמשך בשמע"צ. ולכן נק' שמחת תורה:

ב **וכדי** להבין הענין מה שבסוכות דוקא נמשך בחי' שמחה של מצוה על כל השנה. מה זה שייך לסוכות. צריך לבאר תחלה ענין שמחה ש"מ מהו. דהנה כתי' תחת אשר לא עבדת כו' מרוב כל. ואחז"ל (אבות פ"ד מ' י"ז) יפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב. וצ"ל איך המצוה גדולה יותר מעוה"ב. והנה ענין עוה"ב אחז"ל (ברכות י"ז ע"א) צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם. ופעם אחז"ל (סוף מס' עוקצין) ענין עוה"ב הוא שעתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק ש"י עולמות שנאמר להנחיל אוהבי יש. והענין ששניהם אמת שעוה"ב גופא הו"ע ש"י עולמות. ומ"מ יהי' עוד ועטרותיהם בראשיהם שהוא הבחי' היותר גבוה לאין קץ על ש"י עולמות. וזהו צדיקים יושבים והיכן יושבים היינו בעוה"ב שהוא ש"י עולמות. ועטרותיהם בראשיהם הוא בחי' עטרה על הראש שלמעלה מעוה"ב כנ"ל. והנה ש"י עולמות הוא ענין קנה חכמה קנה בינה וב"פ קנה גימט' ש"י. פי' קנה הוא המשכה. דהנה אנו רואים למטה באדם שבקנה אין נכנס שום מאכל ומשקה כלל. והכל נכנס לוושט. ולכן הקנה דוגמת עוה"ב שאין בו לא אכילה כו'. והוושט הוא דוגמת עוה"ז (כמ"ש במגיד מישרים להרב"י ע"ש). ורק בענין הקנה הוא שיש בו גידין דקים וע"י הגידים הולך השפע וההמשכה מן המוח אל הלב

וגמלא

לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה. וכתיב (תלים ק"ו) עבדו את ה' בשמחה. משמע שכאו"א יוכל לבוא לבחי' שמחה מאלקות שיהי' העבודה בשמחה. והרי כתיב (שם נ"ז) שמחו לדיקים בהוי'. משמע רק לדיקים לבד כו'. והענין דהתם כתי' עבדת כו' בשמחה. שהשמחה היא מהעבודה לבד שעושין עיקר מהעבודה. דהיינו שיקיים המצוה בבחי' עבודת עבד לקבל ע"ע עומ"ש לקיים הצווי. כמו העבד שעושה הצווי אעפ"י שאין לו תענוג והשגה ותשוקה כלל כו'. ומ"מ צ"ל העבודה בשמחה גדולה מאד יותר מרוב כל כו'. דהיינו ממה שבקיום המצות הוא בחי' עבד לממ"ה הקב"ה. וזהו ענין שמחה של מצוה שעי"ז זכה האריז"ל לכל ההשגות כו'. אבל מ"ש שמחו לדיקים בהוי'. הנה שמחה זו אינה מצד קיום המצות לבד כ"א השמחה היא גם מחמת גילוי השגת אלקות כו'. וע"ד שהבינה נק' אם הבנים שמחה. והנה מצות ניסוך היין כל השנה אעפ"י שהוא המשכת בחי' בינה. שנק' שמחה. אך המשכה זו היא רק איזה גילוי מבחי' בינה. והעיקר שיהי' השמחה גנוזה בעבודה בתומ"צ. עד"ה ה' לי בעוזרי פ"ג בהג"ה. וכמו שנתבאר שההמשכה היא עד הוד ואיהי בהוד. דהיינו ע"י המל'. שהו"ע קבעומ"ש. ולכן השמחה דבינה רק מהעבודה וקבעומ"ש בעסק התומ"צ כנ"ל. אבל ביו"ע שנק' מועדים לשמחה ענין ניסוך היין שהי' בהם הוא שמתגלה בחי' בינה עצמה בגילוי גמור. היינו שכאו"א יבא לבחי' שמחו לדיקים בהוי'. שיהי' השמחה מהשגת אלקות ממש. ע"ד שמחו לדיקים בהוי'. וההפרש שבין כל המועדים שנק' מועדים לשמחה לבחי' סוכות שנק' זמן שמחתינו. הוא כמו עד"מ אדם כשנתפעל ושמח מאיזה דבר אעפ"כ יכול להיות השמחה וההתפעלות הללו בהעלם מזולתו שיהי' תוכו רצוף חדוה ושמחה ואינו גלוי לעין כל. אבל כשנתפעל ושמח מאד מאיזה דבר אזי נראה שמחתו לעין כל ומרנן ומרקד ברגל ומטפח ביד שאינה יכולה להיות בהסתר מרוב גדלות השמחה. כך בכל השנה אף שנתפעל מאלקות א"ס ב"ה הממכ"ע וסוכ"ע אעפ"כ הוא בהעלם הללו שאור השמחה מתעלם בהכלי והכלי מגבילתו. אבל בחג הסוכות נראה שמחתו לעין כל שהאור בוקע הכלי מחמת רוב גדולת אור השמחה וריבוי גילוי ההעלם. ושמחה זו היא הרעש הגדול כמו שמרנן ומרקד כשבשמחה בגשמי' כן ויותר מכן הוא הרנון והרקוד ברוחניות שירות ותשבחות לפני ה' כמ"ש והאופנים ברעש גדול. זהו ענין ניסוך היין של כל השנה. וגם בסוכות היו מנסכים גם יין:

ב **וניסוך**: המים הוא היה בחג הסוכות לבד היו מנסכים יין בספל זה ומים בספל זה מערבי של מים כו'. וניסוך היין הוא בחי' בינה. וניסוך המים הוא בחי' חכמה והוא גבוה מאד נעלה מניסוך היין. והיינו כי בינה זהו בחי' גילוי אוא"ס ב"ה בבחי' הבנה והשגה וכמשכ"ת במ"א שלמעלה בחי' בינה והשגה הנה ההשגה היא בחי' גילוי. כי מהות השגה שלמטה היא השגת המליאות. אבל בחי' השגה למעלה בבינה עילאה הוא השגת המהות ממש. וענין ניסוך היין שהוא המשכת הגילוי מבחי' בינה למטה. היינו שגם למטה יהי' ההשגה בחי' גילוי גמור. והנה כל מה שיוכל לבא אוא"ס ב"ה לידי גילוי בהבנה והשגה זהו רק הארה וזיו לבד. אבל אוא"ס ב"ה מהוע"ל הוא למעלה מהשגה דלית מח' תפיסא בי' כלל. והתגלותו הוא רק בחכמה. לפי כי חכמה כח מה להשיג איך דלית מחשב"כ. וא"כ בחי' חכמה ביטול השגה. ובבחי' זו נמשך התגלות אוא"ס מהוע"ל שלמעלה מבחי' השגה כו'. ולכן ניסוך המים גבוה מניסוך היין. כי ניסוך המים זהו גילוי בחי' ח"ע שלמעלה מהשגה. שגם מח"ע יומשך איזו גילוי לתוך הבנה והשגה כו'. וזהו כמו שבת שלמעלה מיו"ע. כי היו"ע נק' מקראי קדש. הארה לבד מבחי' קדש העליון שנקרא ונמשך לידי גילוי בבינה. אבל שבת הוא קדש בעצם. גם כמו כהנים שלמעלה מבחי' לוים. כי כהנים בקו הימין כה"ג וסגן והדיוט הם בבחי' חכמה חסד נצח. אך להבין מאין יהי' הכח לבחי' ניסוך המים בחה"ס הלא בחי' ח"ע היא למעלה מגדר השגה. הענין כי ב' הבחי' דיין ומים בנפש זהו ב' בחי' שיש בפנימיות הלב. הא' עומקא דלבא. והב' תעלומות לב שבהעלם בתוך עומק הלב כמשכ"ת בד"ה כי המצוה ע"ש. והיינו כי בינה ליבא שהלב מקבל מבחי' בינה ומזה נמשך עומקא דלבא. אך לב בגימט' ל"ב היינו שמקבל ג"כ מבחי' ל"ב נ"ח ומזה נמשך תעלומות לב. והנה יין הוא בינה יין המשמח זהו בנפש בחי' עומקא דלבא. היינו בחי' התלהבות ורשפי אש ליכלל בבחי' ביטול במציאות באוא"ס ב"ה. אבל מים בחי' חכ' ראיה זהו בחי' תעלומות הלב. בחי' ביטול ולא גילוי בחי' התלהבות כו'. והנה ענין מדרגת התשובה הוא כמ"ש ממעמקים קראתיך דהיינו בב' עומקים שבלב. בחי' עומק הלב ופנימיות תעלומות הלב. וזהו תשובה תשוב ה"י במילוי יו"ד. הה"א הוא בחי' עומקא דלבא. ומילוי היו"ד שבתוך הה"א זהו בחי' תעלומות לב שבהעלם תוך עומק הלב. וזהו ענין התשובה בעשי"ת ויוהכ"פ. וע"י התשובה בב' עומקים אלו ממשיכים הגילוי מב' בחי' אנכי. כמ"ש (ישעי' מ"ג כ"ה) אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך. אנכי הא' זהו שרש המשכת התומ"צ כמ"ש (דברים ו') והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך. דהיינו בחי' סוכ"ע שמקיף כל העולמות דאבי"ע בהשוואה אחת כו'. ובחי' אנכי הב' זהו ההמשכה מעצמות אור א"ס ב"ה שלמעלה מגדר בחי' סוכ"ע. ולכן מגילוי זה נמשך מילוי הפגמים שבתומ"צ. והנה ידוע שבחי' פנימיות יסודות דאו"א נק' ממעמקים. ב' עומקים. יסוד אבא נק' עומקא דכולא. ויסוד אימא נק' עומקא דבירא. ומה שנק' עומקים היינו שבתוכם גנוז השפע מעתיק וא"א. ולכן ע"י התשובה עילאה של נש"י בב' עומקים דחו"ב שבנפש עי"ז נמשך בהב' עומקים שלמעלה דהיינו בחו"ב דאצי' הגילוי מב' בחי' אנכי. ולכן מזה נמשך בחה"ס ניסוך המים היינו שגם ח"ע יומשך לידי גילוי גמור בהשגה דהיינו מצד אנכי שלמעלה גם מבחי' סוכ"ע שמאיר בים"א שיוכל לשגות בחי' פרצוף אבא כו'. דהיינו שבחי' החכמה והיא רחוקה כו' יאיר בבחי' קירוב וגילוי כמו הבינה. וזהו ע"י התשובה לרחוק שנעשה קרוב כו'. ולכן הי' גם ניסוך היין בסוכות באופן היותר נעלה מבכל המועדים. דהיינו שמתגלה בחי' אור הבינה בגילוי רב. עד שאין הכלי יכולה להגביל כלל השמחה. ולכן נק' זמן שמחתנו. והיינו מצד אנכי דסוכ"ע שמאיר בבינה ע"י התשובה כנ"ל. ומזה יובן איך שניסוך

המים

א' הוא מלך גדול שבטלים להמאציל העליון א"ס ב"ה אין מתפשטים ומתגלים כלל ולכן יכולים להיות עקוד בכלי א' לגמרי ולכן נק' ענוי ארץ שמקטינים עצמן לגבי המאציל. אבל באמת יש בהם ריבוי אור וחיות להיות התכללות ריבוי הכלים במספר גדול יותר גם משתיקון כו'. וזהו ג"כ פי' וענין קטני ארץ שד' מינים שבלולב שרש המשכתן הוא מבחי' ע"ס דעקודים. ולכן על ידם המשכת הדעת להיות בחי' ביטול והתכללות אמיתי ממש גם בהתחלקות הו"ק דזו"נ דאצי'. עי' בסידור שער התפילין בד"ה ומשירותא וממשיכותא דמו"ס דעתיקא אשתכחי כו' עד ואתמשך ואתפשט בכולא דמהמשל שנת' שם יובן כך. שכדי לחלק השכל לחלקים פרטיי' להבדיל ולחלק כל פרט ופרט בפ"ע ולומר דבר דבור על סידורו להקדים המוקדם ולאחר המאוחר שבהשכל כו' זה צ"ל דוקא מעומק השכל כו'. אבל זהו רק לעצמו או לחבירו הדומה לו. אבל כדי להמשיך השכל בהתחלקות כזו ולהבינו גם לפחות וקטן הערך ממנו זה צ"ל עוד מלמעלה יותר. ובנמשל יובן שכדי שהו"ג דאו"א הכלולים בדעת (היינו שבהתכללות הו"ק שבדעת שם גילוי הביטול דבחי' יחיד שבחכמה. שלמעלה מאחד) יומשכו ויתחלקו בו"ק דז"א (היינו שגם בהתחלקות דו"ק דז"א יתגלה הביטול דבחי' יחיד שבחכמה) צ"ל הכח לזה מבחי' א"ס דא"א שלמעלה מחכ"ע דאצי'. אבל כדי שיומשך ויתגלה עוד למטה יותר דהיינו בבחי' מל' דיבור עליון מקור דבי"ע צ"ל הכח לזה עוד מלמעלה יותר. וי"ל דהיינו מאוירא שנק' מוח הסתום שכללות רדל"א ואזי נהורא בהאי אוירא. וזהו ארבעה הם קטני ארץ כמו ענוי ארץ ע"ס הגנוזות שהם בע"י וא"א. שמשם נמשך הכח להיות על ידם המשכת הדעת בו"ק דז"א. אבל מה שעל ידם נמשך הדעת גם לנוק' דז"א. שזהו"ע ההובאה כנגד הלב. זהו לפי ששרשן עוד גבוה יותר שהם חכמים מחוכמים בחי' מוח הסתום דאוירא ורדל"א כנ"ל:

ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה (ישעי' י"ב). הנה בכל השנה הי' ניסוך היין ע"ג המזבח. ובחה"ס הי' עוד גם ניסוך המים ע"ג המזבח. כל ז' ימי החג. ושאיבת המים הי' בשמחה גדולה. ע"ש ושאבתם מים בששון כו'. וצ"ל ההפרש בין ניסוך היין לניסוך המים. ומה שניסוך המים הי' רק בחה"ס. הנה כתי' (שופטים ט') החדלתי תירושי המשמח אלקים ואנשים. שיין הוא משמח אלקים כו'. והענין כי הנה בריאת העולמות הוא ע"י המדות עליונות. כמ"ש (יתרו כ' י"א) ששת ימים עשה ה' כו'. שהם ששה מדות דאצילות. אבל הבינה היא למעלה מבחי' עולמות ואינה שייכה כלל לבחי' חיות העולמות. כי בחי' בינה היינו השגה באור א"ס ב"ה שלמעלה מגדר עולמות כו'. ולכן נק' הבינה עלמא דאתכסיא. שאינה מתגלית בתוך המדות. ויש בחי' פרסא שמפסיק בין הבינה להמדות כמ"ש (יחזקאל א') ודמות על ראשי החיה (היינו חיון עילאין) רקיע כעין הקרח. והנה היו"ט נק' מועדים לשמחה. שבהם נמשך התגלות בחי' אם הבנים שמחה. השמחה שבבינה הוא מחמת ההשגה באור א"ס ב"ה. כי בבינה נמשך ומתגלה אוא"ס ב"ה בבחי' הבנה והשגה ממש לכן היא בבחי' שמחה. אך זהו רק במועדים. אבל עבודת הלוים הי' להמשיך בכל השנה ג"כ התגלות אור הבינה בהמדות והעולמות. וזהו ועבד הלוי הוא. להמשיך בחי' הוא עלמא דאתכסיא מהעלם אל הגילוי ולכן נק' לוי. לשון חיבור. היינו לחבר הבינה עם המדות דז"א שלא יפסיק הפרסא שביניהם כנ"ל. ועבודתם הי' ע"י השירה שלהם. ולכן שירה בגימט' תקט"ו. שר י"ה. היינו להמשיך בחי' י"ה דהיינו התגלות אור הבינה בה' מדות שהם ת"ק שנה כמשנ"ת במ"א. דהיינו מחסד עד הוד. וכיון שממשיכים בבחי' הוד א"צ להמשיך עוד יותר. והענין כי עיקר המכוון הוא להמשיך גילוי בחי' בינה למטה בנבראים. שגם בנבראים יומשך גילוי אלקות בבחי' השגה ממש. וע"כ צריך להמשיך גילוי הבינה בבחי' מל' דאצילות שהיא מקור דבי"ע. והנה ידוע דאיהו בגלא ואיהי בהוד. שהמשפיע הוא בגלא כי ההשפעה מאוא"ס ב"ה לבע"ג צ"ל ע"י מדת גלא דוקא. והמקבל דהיינו כנס"י היא בהוד. הודאה זהו שמודה אעפ"י שאינו משיג עדיין. וכשיש בהמקבל בחי' ביטול דהודאה אזי נמשך לו השפע מהמשפיע שבגלא. שיהי' הבנה והשגה ממש כו'. וזהו שירה בגימט' ת"ק י"ה דכיון שממשיכים גילוי אור הבינה עד הוד אזי נמשך בבחי' מל' מקור דבי"ע משום כי איהי בהוד. והשיר שלהם הי' על היין. כי יין משמח אלקים. הענין שבריאת העולמות הי' ע"י שם אלקים שמעלים ומסתיר על שם הוי'. ולכן כתי' סוד הוי' כו'. ששם הוי' הוא בחי' סוד מהעולמות כו'. אבל היין שממשיך גילוי ההעלם היינו שיתגלה בחי' סוד הוי' בשם אלקים שלא יסתיר על שם הוי' כו'. ולכן נק' משמח אלקים. נמצא שיין ממשיך גילוי שם הוי' בנבראים דהיינו שיהי' להם השגה בבחי' שם הוי' כו'. וזהו ענין ניסוך היין. כי הנה הנסכים הי' אחר העלאת הקרבן. כי הקרבנות זהו העלאה והנסכים הוא המשכה שאחר העלאה וכמארז"ל (ברכות י"ד סע"ב) כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאילו הקריב עולה בלא מנחה וזבח בלא נסכים. דימו ק"ש לעולה וזבח. ותפילין למנחה ונסכים. וידוע שק"ש הוא העלאת הנפש בבחי' התלהבות רשפי אש אהבה. ותפילין הוא המשכת אלקות מלמעלמ"ט. והיינו כי הקרבן זהו בירור והעלאת הנה"ב ליכלל בבחי' אהבה לה' כו'. ולכן היו הקרבנות פרים ואילים וכבשים כנגד חג"ת. דהיינו בירור והעלאת המדות שבהם הי' השבירה. ומנחה ונסכים. שמן וסולת ויין. זהו ג"ר חב"ד. היינו המשכת מ"ד מהמוחין שמבררים המדות כו'. ולכן אחר הקרבת הקרבן שהי' בירור והעלאת הנה"ב אח"כ הי' ניסוך היין להמשיך התגלות בחי' בינה למטה בנבראים. שגם הם יהיו יכולים להשיג אוא"ס ב"ה דהיינו שגם בנה"ב יומשך להיות השגה באלקות. וזהו שהיו שופכין היין לתוך השיתין. והשיתין היו מגיעים עד התהום. ששם הם מים התחתונים בוכין כו'. דהיינו שגם במ"ת יומשך גילוי בחי' בינה כו'. ולכן הי' ניסוך היין בשמחה. דהיינו שיר הלוים. כיון שהניסוך זהו המשכת גילוי בחי' בינה למטה. ובינה הוא בחי' שמחה כנ"ל. אך ההפרש שבין ניסוך היין שבכל השנה לבחי' מועדים לשמחה. ובפרט סוכות שנק' זמן שמחתינו. הענין דהנה כתיב (דברים כ"ח) תחת אשר

קלקלת עובדך שב חוט ותייט כו'. ולכן הלולב שהוא המשכת היחוד במדות ודיבור מקור הנבראים. א"כ הוא תיקון לחטא עה"ד. והנה נענוע הלולב הוא בסוכה. והענין כי הנה הדעת הוא בשם הוי' כמ"ש ודעת כו' כי הוי' כו'. והנה שם הוי' הוא ל' התהוות שמהוה עולמות וכמארז"ל בגמ' מנחות ביו"ד נברא העוה"ב ובה' נברא עוה"ז. ובבחי' זו יכול להיות בחי' דעת והכרה וכמארז"ל גבי אברהם הכיר את בוראו דוקא מה שהוא בורא ומהווה. והנה יו"ד למלוא האר"ה להיות גילוי בפנימיות. אבל עצמות אוא"ס הוא מקיף וסוכ"ע שלמעלה מהשגה לגמרי כו' ולמהתב"כ. וע"ז כתיב הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל. פי' כמו השומר שהוא עומד בחוץ ואין יודעים ממנו בפנים. כך בחי' לא ינום עינא פקיחא דלא נאים הוא שומר ומקיף מבחוץ. וכמו בנשמה יש ב' בחי' נתתה בראתה כו' ובחי' ואתה משמרה בקרבי מקיף שנק' מזליי'. וזהו הסוכה צל ומקיף מאוא"ס עצמו שלמעלה משם הוי'. והיינו על ידי שקדם יוכ"פ בחי' לפני ה' תטהרו. דהנה מ"ע בו"ה ול"ת בי"ה ואם פגם צריך להמשיך למעלה מי"ה ו"ה וזהו לפני הוי'. והוא ע"י התשובה צעק לבם אל הוי'. ואח"כ נמשך מזה הסוכות. וזהו שנענוע הלולב הוא בסוכה והיינו שכדי להיות המשכת הדעת ע"י הלולב צ"ל הכנה לזה מאוא"ס המקיף וסוכ"ע. וכמו עד"מ באדם שאותיות הם לבושים שעל ידם מתגלה השכל. והנה שרש האותיות הוא בעצמות הנפש. וע"כ יכול להיות על ידם התגלות השכל. וכן עד"ז קטן אינו בן דעת וכשהוא בן י"ג שנה אז הוא בר דעת והיינו אחר שנכנסו בחי' מוחין דגדלות בחי' עצמות. ועד"ז יובן למעלה שכדי להיות המשכת הדעת שהוא הגילוי בפנימיות צ"ל הכנה מלמעלה יותר. והוא מבחי' מקיף וסוכ"ע.

וזהו"ע חיבור הסוכה עם הלולב :

ג **וזהו** ארבעה הם קטני ארץ אלו ד' מינים שבלולב. דהנה אנו רואים שינוי בלולב מכל האילנות כי כל האילנות הם ענפין מתפרדין משא"כ בלולב כולם אגודים וקשורים יחד ודבוקים זב"ז. וכן בהדס תלתא בחד קינא. וכן ערבה גדילים באחוה. ואתרוג הדר באילנו משנה לשנה סובל קיץ וחורף ב' הפכיים. והיינו כי כל בחי' ביטול ואין הוא התכללות ואחדות בתכלית משא"כ כל יש ודבר הוא בבחי' פירוד והתחלקות יותר כמ"ש ונהר יוצא מעדן ומשם יפרד ומשם דוקא. אבל למעלה מזה שהוא אין וביטול לגמרי הנה שם הוא תכלית האחדות. ולכן התכללות שבד' מינים הוא מצד עוצם הביטול. וזהו קטני ארץ כמ"ש (שה"ש ח') אחות לנו קטנה שבזמן עליית כנס"י באוא"ס ב"ה נעשה מכל היש בחי' נקודה אחת וזהו ג"כ קטנותן של חסידים דוד הקטן כו'. וזהו קטני ארץ. ולכן על ידם דוקא המשכת הדעת איך קמי' כלא כו' גם בבחי' הבל הלב דיבור עליון עלמדאת"ג שנק' ארץ. וזהו ג"כ הפי' קטני ארץ שממשיכים הביטול דד"ע גם בבחי' ארץ. והנה אם קטנים הם בעיניכם גדולים הם בעיני הקב"ה. דהנה ר"י ברי' דריב"ל אמר שראה עליונים למטה ותחתונים למעלה (פסחים נ' ע"א) והיינו כענין הפלוגתא דב"ש וב"ה (חגיגה י"ב א') ה"א שמים קדמו וה"א הארץ קדמה כו'. והנה בסדר הבריאה והאי שמים קדמו ולכן כתיב ברא אלהים (כמו שנתהוו ע"י שם אלהים). את השמים ואת הארץ. כי שמים קדמו. וביום עשות הוי' אלקים. כמו שהם בשרשם. ארץ ושמים שאם ארץ קדמה. כי סוף מעשה במח"ת תחלה. והיינו כי כל השפעה ממשפיע למקבל צריכה להשתנות מה שבמשפיע ראשון יוצא אחרון. וכמו במהו"ד מה שבמח' עיקר המכוון יוצא אחרון ע"י שקדם הקדמה לה כו'. וזהו גדולים הם בעיני הקב"ה שבשרשם גבוהים מאד כי סוף מעשה במח"ת תחלה וארץ קדמה. וזהו והמה חכמים מחוכמים כמ"ש אל יתהלל חכם בחכמתו ח"ע דאצי' כ"א בזאת יתהלל השכל וידוע אותי. השכל הוא מקור ושרש החכמה שמזה נמשך הכח להיות בחי' דעת כנ"ל גבי סוכה ולולב והוא בחי' והחכמה מאין תמצא וכמ"ש (דברים כ"ט) ולא נתן ה' לכם לב לדעת אעפ"י שהיו דור דעה אבל לא הי' הדעת נמשך מלמעלה כו' וזהו והמה חכמים מחוכמים בחי' שרש ומקור החכמה. עי' בה"ז פקודי בפי' ענוי ארץ שזהו ע"ס הנגוזות. וי"ל שזהו ג"כ קטני ארץ שמבחי' עקודים נמשך הכח על המשכת הדעת בו"ק דזו"נ להיות גם בהם בחי' ביטול והתכללות אמיתי כו' :

ד **וענין** שע"ס דעקודים נק' ענוי ארץ. הנה ההפרש בין ענוה לשפלות. שפלות היינו שיודע ומכיר פחיתות מדרגת נפשו ושפלות מהותו ולכן הוא שפל ונבזה בעיניו. משא"כ ענוה מ"ש והאיש משה עניו מאד היינו שיש בו כל המעלות בשלימות היותר אפשר. הן במוחין תכלית מוחין דגדלות באלקות. והן במדות דגדלות אהוי"ר היותר גדולים כו'. אבל אינו מכיר ומרגיש זה כלל שיהי' חשוב בעיניו כ"א כל הבחי' ומדרגות דמוחין ומדות הם בתכלית הביטול שאינן נרגשים כלל. וזהו בחי' ענוה כו'. ולכן והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר ע"פ האדמה. אעפ"י שאמר שש מאות אלף רגלי כו' קראם כולם רק בחי' רגל לגבי' כו'. אלא שכל גדלות ההשגה שלו וגדלות מדותיו באהוי"ר היותר נעלים (גם מהאבות כו') לא היו נרגשים אצלו כלל. כ"א בתכלית הביטול כו'. ועד"ז יובן גם למעלה בהע"ס דעקודים שעקודים בכלי אחד. שא"ז מיעוט הכלים כלל. דהנה בע"ס דנקודים היו עשר כלים. רק שכל כלי וספירה הי' רק נקודה א' לבד. כמו כלי החסד דתהו הי' רק חסד ולא הי' בה שום התכללות משארי המדות כלל. וא"כ זהו מיעוט הכלים כו'. ובע"ס דברודים דתיקון יש עשר כלים ונק' פרצופים שכל כלי כלולה מכל העשר שכלי החכמה כלול בה גם בינה וגבורה כו'. ולכן זהו ריבוי הכלים. והנה בע"ס דעקודים אין בהם עשר כלים כ"א שכל הע"ס עקודים בכלי א'. ולכאורה הי' אפ"ל שזהו מיעוט הכלים ביותר גם מע"ס דנקודים. אבל באמת אינו כן שיש בהם ריבוי הכלים ביותר גם מבע"ס דברודים דתיקון דאצי'. דהיינו שיש בהספי' דעקודים ריבוי אור וחיות מאד שאם היו יוצאים בבחי' גילוי והתפשטות הי' בהם ריבוי הכלים ביותר מבתיקון. עד"מ חכ' דעקודים כשהיתה מתפשטת בגילוי הי' יוצא מהעלם אל הגילוי בחי' ע"ס הכלולים בה. ועוד יותר שגם היו"ד גופא היו כלולים מיו"ד והי' מבחי' חכמה לבד התכללות בחי' כלים במספר מאה. וכמו"כ בכל הע"ס דעקודים. ורק מה שעקודים בכלי א'.

העורף. דענין החו"ב הוא השכל וההשגה מה שמשיג ומתבונן ומבין. וענין הדעת הוא שיהי' התקשרות השכל וההשגה אל עצמותו ותוך לבבו. שיהי' השגתו דבוק בלבבו שיהפוך כך ולא יהפוך באופן אחר. זהו"ע הדעת כי דעת לשון והאדם ידע התקשרות והתחברות. ולכן קטן אינו בר דעת שאעפ"י שיש לו שכל והשגה אבל אין זה בהתקשרות אליו. ויכולים להטות אותו מהשגתו אל אופן אחר. והנה כתיב (דברים ד') וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקים. פי' כי הוי' הוא האלהים היינו שאתה מהי' את כולם. וכולא קמי' כלא"ח שאין עוד מלבדו ואין זולתו. ועל הבנה והתבוננות זו כתיב וידעת. בל"ל בחי' דעת בזה. היינו שיהי' דבוק וקשור בתוך תוך לבבו ענין זה איך שאין עוד מלבדו לאמר מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ שלא יהפוך בעוה"ז ועוה"ב כ"א ליכלל בא"ס ב"ה. כי ענין הדעת הוא הכרה והרגשה כמארז"ל (נדרים ל"ב א') גבי אברהם הכיר את בוראו. שמתחלה הי' בעל בכל היום אל השמש וכו' ואח"כ הכיר את בוראו שהקב"ה ברא שמים וארץ. ומבשרי אחזה אלוה. וזהו ג"כ וידעת היום. להיות בחי' דעת והכרה איך שאין עוד כו' ועי"ז יהיו כל מדותיו לה' באהבה ויראה וכו'. והנה כתיב (הושע ד' א') ואין דעת אלהים בארץ. ולא כתיב כי אין חכמת והשגת כו'. והיינו שאעפ"י שמשיג ומבין היטב אלקות מ"מ אין זה נוגע ללבו כלל ויכול להיות מדותיו מלובשים בעניני עוה"ז. והיינו שנחסר אצלו בחי' דעת. וכמאמר ענין הדעת הוא התחברות המוחין עם המדות. ולכן במנין ע"ס אין הדעת נמנה כי אינו בחי' בפ"ע כמו חכמה בינה רק שהוא מקשר וממשיך אור השכל במדות. וזהו עשה משפט ולדקה כו' הלא הוא הדעת אותי שהדעת הוא להיות משפט ולדקה. וזהו כל ענין הדעת. וזהו אל יתהלל חכם בחכמתו שהוא חכמה דאלקות. והגבור בגבורתו שהוא קו השמאל בחי' בינה השגה והבנה. והעשיר בעשרו הוא עמודא דאמלעיתא כו'. שהוא ג' קוין תלת מוחין דהיינו הדעת כמו שהוא במוח לבד. כ"א בזאת יתהלל כו' השכל וידוע אותי כו' עושה חסד משפט ולדקה. חסד דרועא ימינא בחי' אהבה. משפט הוא גבורה דרועא שמאלא בחי' יראה. ולדקה הוא הממוצע בין ב' הקוין. וזהו בזאת יתהלל השכל וידוע אותי בחי' דעת ה' כדי להיות גם המדות כולן להוי' בחי' חסד ומשפט ולדקה. וזהו ג"כ ואתה שלמה בני דע את אלהי אביך שצ"ל דעת באלקי אביך. בכל השגות שתוכל להשיג צ"ל העיקר דעת ה' ככ"ל. וזהו לפי' הראשון שענין הדעת הוא חסד ומשפט ולדקה. אך פי' הב' שהדעת הוא להיות ידע שמי הוא כמ"ש (ש"א ב') כי אל דעות הוי' ד"ע וד"ת. ד"ת הוא ממשיך אור השכל במדות ולמעלה הוא גילוי הו"ב בזו"נ. ודעת עליון הוא המחבר חכמה עם בינה. כי החכמה היא אין כח מה וביטול לגמרי. ובינה היא יש. והד"ע מחבר אין ויש דהו"ב. דהנה קוב"ה סתים וגליא אורייתא סתים וגליא ישראל סתים וגליא. קוב"ה סתים וגליא זהו ההארה מאוא"ס שמלובש בע"ס ועצמות אוא"ס כו' בחי' כ"ע. אורייתא סתים וגליא הוא פנימיות התורה והילוניותה שהילוניותה מושג לנו. ישראל ג"כ סתים וגליא. עשר בחי' הנפש שכל ומדות זהו גליא. ויש עוד בחי' שלמעלה מהשכל והוא הסתים. והנה הד"ע מחבר ג"כ סתים וגליא דקוב"ה ומפני זה נעשה חיבור סתים וגליא שבתורה וישראל. וזהו מ"ש שהדעת להיות ידע שמי (בחי' שמו הגדול) הוא בחי' ד"ע המחבר חו"ב:

ב **והנה** ענין הלולב המשכת הדעת זהו הדעת המחבר המוחין עם המדות שבחי' דעת ה' וידעת היום כו' הנ"ל יהי' גילוי שכלו והשגתו גם במדותיו שיהיו כל המדות לה'. ולכן אומרים אז למען דעת כל עמי הארץ כו' שהם הגוף וגה"ב שבכולם יהי' דעת ה' שאין עוד כו'. והנה נענוע הלולב הוא לששה קצוות כדי להיות ההמשכה בכל הששה מדות אהוי"ר ורחמים ונצח והוד ובכל צד מנענעים ג' פעמים. והיינו שיהי' התכללות המדות שלא תהי' מדת האהבה לבדה כ"א תהי' כלולה גם מיראה ורחמים. כי זלעו"ז ולעומת אהבה דקדושה ישנה אהבה זרה. ולכן צ"ל ג"כ יראה כלולה בה ורחמים כדי שלא יהי' עוד אהבה זרה. וכן עד"ז מדת היראה תהי' כלולה כו'. וזהו הנענוע דלולב ג"פ לכל צד. שבכל ג' בחי' שבכל מדה יהי' המשכת הדעת. והנה ע"י בחי' ההתכללות שלמטה נעשה כמו"כ גם למעלה בחי' התכללות והו"ע הוי' אחד אמליכתי' למעלה ולמטה ולד' סטרין. בחי' ו"ק עליונות. והנה חסד בחי' בפ"ע וגבורה מדה בפ"ע. אבל כדי להיות התכללות המדות זהו ע"י התגלות בחי' העליונה משניהם והוא הדעת הממשיך גילוי הו"ב שמפני הביטול נעשה התכללות. והנה בהנענוע צ"ל הולכה והובאה בכל פעם. הולכה להו"ק והובאה נגד הלב. והיינו כי לולב הוא לו לב. דהנה אנו רואים כשהאדם הוא בפתיחת הלב ובמוחה אז הוא מדבר הרבה. משא"כ כשהוא בעצבות וכווץ הלב שאז אינו מדבר כלל. הרי שהתהוות אותיות הדיבור הוא מהבל הלב. וכן הוא למעלה שהתהוות בחי' דיבור העליון בחי' דבר הוי' בעש"מ נב"ע הוא ג"כ מהבל לב העליון דז"א. והנה כתיב מי כמוך באלים וארז"ל (גיטין נ"ו ב') באלמים שהוא בחי' אלם כביכול. והיינו כי באמת הרי הדיבור עליון מהווה כל העולמות מאין ליש. אך כשהדיבור עליון מוסתר בעולם ואינו מתגלה כלל שאז נעשו העולמות יש ודבר בפ"ע זהו מי כמוך באלמים. וכמ"ש (ישעי' נ"ג) וכרחל לפני גוזזיה נאלמה. שערות הוא אותיות והם מפרידים השערות להיות נראה ליש ודבר בפ"ע. ולכן בכוונת הלולב להמשיך דעת צ"ל הובאה כנגד הלב שהוא להמשיך גילוי ד"ע בדיבור עליון. להיות ביטול גם למטה כו'. וכמ"ש כי פי הוי' דבר כמ"ש במ"א. ובכ"ז יובן מה שאתרוג הוא תיקון לחטא עה"ד כי אי' בזהר (ח"ג קפ"ב א') ע"פ מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש (קהלת א') דא הוא חובה קדמאה דעלמא כו' שגרם שיהי' העמל תחת השמש דשם הוי'. וא"כ הענין שהפריד שם הוי' משם אלקים. וזהו"ע עה"ד טו"ר. כי שרש עה"ד למעלה הוא גבוה מאד. שהמל' נק' עה"ד טו"ר דינקא בתרין סטרין שמשפעת חיות בטוב וגם רע מקבל חיות מהמל' כמ"ש ומלכותו בכל משלה. ואתה מהי' את כולם. אבל מהמדות עליונות אין שום המשכה ברע כי לא אל חפץ רשע כו'. וגק' עה"ח. אבל המל' רגליה יורדות מות. והחטא הוא שהפריד עה"ד מעה"ח. וזהו שאי' בכהאריז"ל שאם המתין עד שבת לא הי' חטא. כי בשבת נכלל עה"ד בעה"ח. וכן אם אכל העה"ח תחלה. וז"ש במד"ר (בראשית פי"ט סי' י"א)

קלקלת

התשובה וקטרת דיוהכ"פ שמעוררים במקור בחי' נהר כו' שיומשך בחי' נביעו דאשקי לאילנא. ובסוכות המשכה זו בבחי' צל ומקיף עדיין (עי' ד"ה האזינו הנ' ויובן קצת יותר). והנה אילן גימט' הוי' אד' זהו בבחי' אדם. כי הוי' הוא בחי' אדם כמ"ש דמות כמראה"ד הוא כו' כבוד הוי'. ובשם הוי' יש אד' ג"כ וכמ"ש (חבקוק ב' כ') והוי' בהיכל קדשו נכתב בשם הוי' ונקרא בשם אד'. אבל סוכה גימט' הוי' אד' הוא בבחי' כי לא אדם הוא. הוי' הוא הוי' הוי'. שם הוי' דלעילא. ואד' הוא בחי' כח אד'. שרש ומקור בחי' מל' כמו שעלה במחה"ק. ונק' אד' מי כמ"ש (תלים ק"ל ג') אם עונות תשמר י"ה אד' מי יעמוד וכמ"ש ביאור ע"פ ועתה יגדל נא. ולכן העושה סוכה תחת האילן פסולה :

ג **ועפי"ז** יובן ענין ושאבתם מים בששון. למה ניסוך המים בסוכות דוקא. והענין כי בכל השנה הי' ניסוך היין. יין המשמח אלקים שממשיך גילוי סוד הוי' בשם אלקים. והנה יין הוא אילן בורא פרי הגפן. והיינו כי אילן הוא הוי' אד' כנ"ל והיין ממשיך גילוי הוי' בשם אלקים ואד'. אבל ניסוך המים הוא בחי' כמיא דאשקי לאילנא שלמעלה מבחי' כי האדם עץ השדה. ולכן דוקא בסוכות. כי סוכות הוא הצל ומקיף מבחי' נהר היוצא מעדן בחי' נביעו דאשקי לאילנא כנ"ל. ורק שהסוכה הוא ההמשכה בבחי' צל ומקיף לבד. אבל ניסוך המים הוא שיומשך מבחי' זו בגילוי בפנימיות. והנה כתיב (שה"ש ב' ג') בצלו חמדתי וישבתי זהו סוכות. ואח"כ בשמע"צ ופריו מתוק לחכי. שנמשכים המקיפים להאיר בפנימיות. ולכן נק' סוכת שלומך סוכת שלום. אשר שלום זהו יסוד שממשיך הגילוי בפנימיות כמ"ש ונתתי שלום בארץ. והיינו כיון שמתחלה נמשך בבחי' מקיף יכול להיות אח"כ הגילוי בפנימיות :

ובזה יובן ג"כ מה שמתחילים אז לומר מוריד הגשם. כי הרי זהו המשכת הנביעו דאשקי לאילנא מנהר היוצא מעדן בבחי' פנימיות. וזהו"ע הגשם בגשמיות דכתיב (ישעי' נ"ה יו"ד) כי כאשר ירד הגשם כו' והרוה את הארץ והולידה כו' ובלשון רז"ל רביעה של גשמים. מיטרא בעלה דארעא (תענית ו' ב'). וגם גשם הוא מים עליונים כדכתיב כאשר ירד הגשם כו' מן השמים. ובזהר (בשפד"ל פ"ה) בפי' יהי רקיע כו' ויהי מבדיל בין מים למים שזהו הפס"ע שבין הוי' דלעילא להוי' דלתתא. וא"כ הגשם שהוא מ"ע ה"ז ההמשכה מהוי' דלעילא. וזהו שגשם גימט' שמ"ג. והו"ע שבעתים כאור שבעת הימים (ישעי' ל' כ"ו). וידוע דאור שנברא ביום ראשון הי' אדם מביט בו מסוף העולם ועד סופו (ב"ר פי"ב סי' ה') שלא הי' מוגבל הראי'. ועכשיו מאור השמש אין רואים כ"א תחום שבת או ב'. והיינו כי אור השמש דעכשיו שרשו משמש הוי' דלתתא שהוא בחי' אורות המוגבלי' בכלים. אבל אור שנברא ביום ראשון הי' מבחי' הוי' דלעילא. שאין שם כלים המגבילים. וע"כ היו רואים מסוף העולם ועד סופו. וזהו ג"כ הגשם שהוא שבעתים כאור ז' הימים. וזהו בצלו חמדתי וישבתי כו' ופריו מתוק לחכי בשמע"צ כנ"ל :

ד **והנה** בחי' וסוכה תהי' לצל יומם. זה יהי' לע"ל. וכמ"ש במד"ר (וירא הנ"ל) שפרעו בישוב ולע"ל. והיינו כי כעת ענני כבוד. שבחי' צל סוכה הוא רק בבחי' מקיף לבד. אבל לע"ל יהי' וסוכה לצל יומם. פי' יומם כי לעתיד יוציא הקב"ה חמה מנרתקה וזהו"ע וסוכה תהי' לצל יומם דלעתיד שע"י הצל סוכה יהיו יכולים לקבל הבהי' יומם שהו"ע פנימיות השמש חמה בלא נרתק והו"ע כצאת השמש בגבורתו כו' (שופטים ה' ל"א). וא"כ ע"י הצל יומשך הגילוי בפנימיות. אבל כעת צל סוכה הוא רק מקיף לבד כו'. (ביאור בחי' יומם שהו"ע כצאת השמש בגבורתו היינו בחי' ואור החמה יהי' שבעתים כאור ז' הימים. ופי' אור ז' הימים נת' בלקו"ת ד"ה והי' אור הלבנה שהוא ג"ר דע"י. וא"כ שבעתים כאור כו' זהו הבין עוזו שמלובש בההוא ריצא. כידוע פי' דלא ידע שהריצא עצמו אינו משיג מה שמלובש בו כו'. וא"כ בחי' סוכה דעכשיו דלרבא זהו בחי' רדל"א כמשנת"ל יהי' זה גופא בחי' צל ופרוכתא קליפתא שנק' אספה"מ לקבל על ידו הגילוי דבחי' יומם כו') :

ארבעה הם קטני ארץ והמה חכמים מחוכמים (משלי ל'). ואי' במד"ר (אמור פפ"ל) דקאי על ד' מינים שבלולב. אם קטנים הם בעיני אדם גדולים הם בעיני הקב"ה. הנה אי' בפע"ח בכוונת הלולב שהוא המשכת הדעת לז"א ומל' כו' ע"ש. והיינו כמו בגשמיות בחוט השדרה שנמשך ממוח הדעת שהוא לאחור בצד העורף ויורד ומתפשט בכל רמ"ח אברי הגוף. כך שדרו של לולב הוא ממשיך ד"ע כו' בכל המדות עליונות שהם רמ"ח אבד"מ. והתרוג שייך ג"כ להמשכת הדעת כמאחז"ל אד דעה במד"ר (בראשית פט"ו) דעה"ד אתרוג הי' שנאמר ותרא האשה כי טוב העץ למאכל כו' ונחמד להשכיל כו' ע"ש. ומה שאנו לוקחים אתרוג הוא בשביל תיקון על חטא עה"ד. כי בכלל כל הכ"ב יום שבין ר"ה לשמע"צ הוא לתקן חטא עה"ד בחטא אדה"ר ביום ר"ה. ובסוכות מתקנים חטא זה ע"י שלוקחים אתרוג המשכת הדעת דקדושה כו'. וזהו הענין שלולב ואתרוג שייכים להמשכת הדעת. אך צ"ל מהו"ע המשכת הדעת. הנה כתיב (דה"א כ"ח ט') ואתה שלמה בני דע את אלקי אביך ועבדהו. ועמדו המפרשים ע"ז באומר הכתיב דע ואינו מפרש מה ואיך לידע כו'. הנה בדעת יש בפסוקים שני פירושים. הא' כמ"ש (ירמי' כ"ב י"ו) ועשה משפט וצדקה כו' דן דין עני ואביון כו' הלא הוא הדעת אותי. נמצא שענין הדעת הוא רק משפט וצדקה. הלא הוא הדעת אותי. וכמ"ש (שם ט' כ"ב) אל יתהלל חכם בחכמתו כו' כ"א בזאת יתהלל כו' השכל וידוע אותי כי אני ה' עושה חסד משפט וצדקה כו'. הרי מפורש בקרא שדעת הוא חסד ומשפט כו' הכל תיקון המדות לאלקות. ועוד יש פי' בדעת כמ"ש אשגבהו כי ידע שמי יקראני ואענהו ואחז"ל (במדרש תלים עפ"ו) מפני מה ישראל צועקין ואין נענים מפני שאין יודעין לכוון בשם. ולכן כי ידע שמי ע"כ יקראני ואענהו. הרי שענין הדעת הוא להיות ידע שמי. הנה אחז"ל (גיטין כ"ג א'. ועוד בכ"ד) קטן אינו בר דעת. ואפי' אם הוא בר שכל ומשיג כל החכמות מ"מ עפ"י דין אינו בר דעת עד י"ג שנה. והיינו כי דעת אינו שכל והבנה. כי יש ג' חללי גלגלתא. מוח החו"ב לצד הפנים. ומוח הדעת לצד

העורף

מקיף. ועי"כ נק' רצון. ופי' אנת הוא עה"ע וסיבת הסיבות. דהנה הקו"ח מצד מה שנמשך ומתפשט ביושר הוא מקור לכל האו"פ ונק' עה"ע. ומצד מה שחוזר ומתעגל הוא מקור לכל המקיפים ונק' סיבת הסיבות. דאשקי כו'. וא"כ הנביעו זהו המשכה מבחי' כי לא אדם הוא בבחי' כמראה אדם. להיות כנשמה לגופא. ומה שנק' בשם נביעו דמיא כמו מים מגדלים האילן כמו"כ ע"י המשכה זו נעשה גדלות המוחין ומדות דהע"ס דאילנא דחיי כו'. גם כי טבע המים לדבק להיות גוש א'. כמו"כ ע"י במיא דאשקי לאילנא נעשה ביטול והתכללות אמיתי בהע"ס כמשכ"ת בביאור דוהניף. וכשנמשך הנביעו להתלבש באילנא דחיי הנ"ל זהו כמשל המים שבכלים צבועים שמתראים כפי גווני הכלים. אעפ"י שבעצם אין הגוון קנוי בהם כו'. וזהו פי' דמיון ודיוקנא. הכלים מהות מוגבל כו' נק' דיוקנא. והאורות רק דמיון. וזהו ובך (דהיינו בבחי' עה"ע עצמו שהוא עצמות הקו"ח מקור דבחי' נביעו כו') לית דמיון ודיוקנא מכל מה דלגאו (הנביעו) ולבר (הכלים דאילנא עצמם). ומזה ית' איך שבחי' עה"ע עצמו נק' נהר. א' לפי שהוא מקור דבחי' נביעו דאשקי לאילנא. ב' כי הנביעו דאשקי לאילנא זהו כמשל המים שבכלים שמתראה בהן גווני הכלים כו'. משא"כ עה"ע וסיבת הסיבות עצמו שע"ז אמר ובך לית דמיון כו' נק' נהר כמו המים שבנהר שאין להם גוון כו'. גם מים שאין להם סוף פי' בזהר (ח"ג רנ"ח) שהוא בכ"ע (ועפי"ק י"ל נהר יסוד דע"י שיוצא מעדן גבו' דעת"י שבמו"ס. גם בינה דע"י שיוצא מעדן הב' דע"י. וזה א"ש יותר לכוונת דרוש זה כמבו"ת) וזהו"ע הבחי' אנת הוא חד ולא בחושבן קדה"ק שנת"ל שבחי' זו דוקא נק' נהר כב' טעמים הנ"ל. ונהר זה הוא רק צל ומקיף על הע"ח. כי ע"ח הוא בחי' תורה וישראל מתקשראן באורייתא (זח"ג ע"ג א') אך צ"ל אורייתא מתקשרא בקוב"ה ממש וזהו ע"י נהר היוצא מעדן יובל שמו שהוא מקשר בחי' אורייתא שהוא ע"ח לעצמות הוא"ס. ולכן מבחי' נהר זה נמשך צל ומקיף על בחי' ע"ח. וזהו"ע צל סוכה שניתן לבניו. ולכן העושה סוכתו תחת האילן פסולה. כי רק במלאכים שכל השגתם הוא רק עד בחי' מל' לבד לכן נצרך להם להמשיך בחי' צל סוכה ומקיף מבחי' ע"ח. וזהו והשענו תחת העץ. אבל בנש"י אשר בלא"ה ישראל מתקשראן באורייתא שהיא בחי' ע"ח אילנא דחיי. וההתקשרות הוא בבחי' פנימיות. ע"כ צ"ל הצל סוכה מבחי' נהר היוצא מעדן יובל שלמעלה מבחי' ע"ח שיומשך משם מקיף על בחי' אילנא דחיי. ולכן צ"ל הסוכה תחת אויר השמים דוקא. ולא תחת האילן. וזהו עד עשרים אמה אדם יודע שיושב בצל סוכה. עשרים אמה הוא בחי' כ' דאנכי. כי ההפרש בין אני לאנכי הוא רק באות כ'. והנה אני הוא בחי' מל'. והמלות הם בבחי' מל' מלות המלך. אך אני כברוש רענן וכמ"ש בלקו"ת ד"ה שבת שבתון וד"ה לבאר ענין יוהכ"פ שמתעלה בחי' אני בבחי' אנכי והו"ע עליית המל' בכתר. והנה מבחי' עשרים אמה דכתר יכול להיות נמשך צל ומקיף אשר מהמקיף הוא הרבה פעולות גדולות כנ"ל שמגין ומציל. ומחבק ומושך את האדם ואין מניחו להיות נפרד. אבל למעלה מבחי' עשרים אמה דכתר. שהוא עצמות אוא"ס ב"ה שאינו בגדר עלמין כלל. אין אדם יודע שהוא יושב בצל סוכה. שמשם אין יכול להיות נמשך אפי' בחי' מקיף כי הוא למעלה גם מבחי' מקיפים. ודוגמא לזה מענין יחיד ואחד שנת' הקושיא בתו"א ד"ה וארא הא' למה אין אומרים יחיד. והענין כי יחיד זהו מצד אוא"ס עצמותו ומהותו שאינו בגדר עלמין כלל. אבל אחד הוא המשכת בחי' אל"ף פלא עליון בז' רקיעים וארץ וד' רוחות כו'. דהיינו שנמשך בבחי' סדר השתלשלות כו'. והנה לעתיד יהי' הוי' אחד משא"כ האידנא לאו אחד הוא. והיינו כי בגלותא מסתלק קוב"ה לעילא. מבחי' אחד בבחי' יחיד. ושם הוא למעלה מבחי' המשכה וגילוי כו'. הרי שמבחי' יחיד אין נמשך שום גילוי כלל. ומחמת זה נתהווה הגלות. ועד"ז יובן ג"כ איך שלמעלה מעשרים אמה דכ"ע אין אדם יודע שיושב בצל כו' שאין יכול להיות נמשך משם אפי' בחי' מקיף. כי המקיף הוא המשכה וגילוי גדול כנ"ל. והנה זהו דעת רבה בגמ'. אבל רבא סובר הלל סוכה תנן שהצל יהי' רק עשרים אמה דהיינו ב' פעמים ע"ס מלמעלמ"ע ומלמטלמ"ע אור ישר ואו"ח (ופי' הלל י"ל שהם כללות ההיות של ההלל ומקו"פ) שבכלל זה גם הכתר. והסכך יכול להיות למעלה מעשרים. והיינו כי המקיפים שע"י תומ"צ נמשך רק מהכתר אבל מקיפים דסוכה שנמשך ע"י התשובה דיוכ"פ נמשך מלמעלה מהכתר דהיינו מבחי' רדל"א. עי' ביאור כי כארץ בהג"ה גבי ובזה יתורץ יעו"ש. אבל כשהצל גבוה מעשרים הנה עשרים זהו כתר. והמעט שלמעלה מעשרים רומז על רדל"א שלמעלה מהכתר. וא"כ יהי' הסכך עוד יותר ולכן פסול. כי הנה למעלה מבחי' רדל"א הוא בחי' המלך המרומם לבדו שאין יכול להיות נמשך אפי' צל. וזהו בסוכות תשבו שבעת ימים (אמור כ"ג מ"ב). ז' ימים הוא ז' מדות עליונות. גם התורה שהיא בחי' ע"ח נתלבשה ג"כ בז"מ עליונות כמ"ש (משלי ט' א') חצבה עמודיה שבעה שבמדבר נחלק לג' ספרים. וצ"ל אורייתא מתקשרא בקוב"ה ע"י נהר היוצא מעדן. והנה הסוכה היא בחי' מקיף מבחי' נהר היוצא מעדן על ע"ח כנ"ל. וזהו בסוכות תשבו שבעת ימים. שהז' ימים הנ"ל ישבו בסוכות דהיינו שיומשך עליהם בחי' מקיף מבחי' ונהר יוצא מעדן הנ"ל (והוא בחי' אדה"ע שצ"ל יודע שיושב בצל סוכה כנ"ל). אך בחי' צל זה שהוא מקיף על בחי' אדם נמשך דוקא ע"י התשובה דיוכ"פ. כי בחי' כמראה אדם זהו תומ"צ זאת התורה אדם ורמ"ח פיקודין רמ"ח אבר"מ. שע"י צדקה ממשיכין בחי' חסד דרועא ימינא. וע"י איזהו גבור הכובש את יצרו גבורה דרועא שמאלא כו'. אבל כשאין מקיימים התומ"צ כדבעי ופוגמים בבחי' כמראה אדם שהו"ע ע"ס. ולכן גורמים שגם הנביעו דאשקי לאילנא מסתלק לעילא וכמ"ש (איוב י"ד) ונהר יחרב ויבש. ולזאת ע"י התשובה דיוכ"פ ממעמקים קראתיך ממשיכים ממקור בחי' נהר שיתוקן הפגמים ויומשך להיות כמראה אדם. וזהו בחי' לפני הוי' תטהרו. כי הוי' בחי' אדם כמ"ש (יחזקאל א') דמות כמראה אדם. הוא כו' כבוד הוי'. אבל ע"י לפני הוי' משם יומשך להיות בחי' אדם ושם הוי' כו'. וכיון שנעשה בחי' אדם שהוא בחי' אילנא דחיי צריך שיומשך אח"כ בחי' במיא דאשקי לאילנא. וזהו הצל סוכה שהוא המשכת המקיף מבחי' ונהר יוצא מעדן. והיינו ע"י

התשובה

ובז"ת. משא"כ בע"כ דמשאבותא הנה החיות דקדושה שנתי' אותם א"א להתלבש בהם כי הקדש אינו מתערב בחול כ"א שהוא רק בבחי' מקיף עליהם. וזהו לגבוה זכה שהוא בחי' קדושה. ומ"מ ע"י המקיף הוא מחי' אותם וזהו כל כחם כו'. והראי' ממרגלים שאמרו כי חזק הוא כו' (שלח י"ג ל"א) שיש להם מקיף גבוה מקדושה. וע"ז השיבם כלב (שם י"ד ט') סר צלם מעליהם לחמנו הם כו'. הרי שהכח והחוזק שלהם הוא רק מהמקיף דקדושה שעליהם כו'. וזהו"ע י"א סממני הקטרת. לברר ולהעלות מהם המקיף דקדושה שיוכלל בקדושה כו'. וע"י בירור והעלאה זו ממשיכים בע"ס דקדושה ג"כ בחי' מקיף. כי מה שבקדושה עשר ולא תשע כו' כנ"ל. זהו מלך בחי' ממכ"ע שהוא האור והחיות של הע"ס שמלובש בפנימיותם ומתאחד עמהם כנ"ל. אבל בחי' סוכ"ע שהוא אוא"ס עצמותו ונק' קדה"ק הוא למעלה מהתלבשות בע"ס דקדושה בבחי' פנימיות כ"א רק שנמשך ממנו מקיף לבד על הע"ס. וכמו להבדיל כו' שקדש אינו מתערב בחול. ולכן החיות דקדושה רק בבחי' מקיף עליהם. כמו"כ קדה"ק אינו מתערב עם בחי' קדש. ולכן ע"י בירור הקטרת ממשיכים על הע"ס דקדושה בחי' מקיף מעצמות אוא"ס. וזהו"ע יוכ"פ שהוא בחי' תשובה. ולכן היו מכניסים הקטרת לפנים. כי קטרת הוא ריח בוגדיו. ריח דבר חריף וחזק כי התשובה הוא בחילא יתיר בכל מאדך כיון שהוא מההפך כו'. ולכן הכניסו הקטרת לקה"ק וכמ"ש (ויקרא ט"ז ב') כי בענן אראה על הכפורת. שע"י בירור ענן הקטרת מעוררים וממשיכים מאור אין סוף עצמותו בחי' קה"ק. וז"ש ביוכ"פ (אחרי ט"ז ל') לפני הוי' תטהרו. למעלה משם הוי'. כי שם הוי' המילוי יו"ד אותיות שהוא ע"ס. אבל פי' לפני הוי' הוא בחי' אחת הוא חד ולא בחושבן. אך המשכה זו שמעצמות אוא"ס הוא רק בבחי' מקיף לבד. וזהו"ע צל הסוכה שנמשך ע"י התשובה דיוכ"פ. וזהו ונאוה אני ביוכ"פ. כאהלי קדר. כמו שאצלם החיות רק בבחי' מקיף לבד מטעם כי קדש אינו יכול להתערב בחול. כמו"כ גם על הע"ס דקדושה הנה ההמשכה שמאוא"ס עצמותו בחי' קה"ק הוא ג"כ רק בבחי' מקיף כנ"ל. אך מקיף זה פועל ומגין כו'. וזה יכולים אנו להבין ג"כ מבחי' אהלי קדר. כמו להבדיל המקיף שלהם מחי' אותם וכל כחם הוא רק מהמקיף ולכן כיון שסר צלם עי"ז אינם כלום ולא הי' בהם שום כח. א"כ כש"כ וק"ו במה שמעצמות אוא"ס נמשך בחי' מקיף על הע"ס שהוא מגין ופועל יותר ויותר לאין קץ כו'. וזהו (דברים כ"ג) כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך. להיות צל על ראשך (מד"ר אמור פכ"ד סי' ז') ועי"ז הוא להצילך כפשוטו. וגם ל' ויצללו את מצרים (שם במד"ר) דהיינו לרוקן את ההפך ולהעלות מהם הניצוצים. וענין להצילך כפשוטו. הוא כמו אורייתא מגינא ומצלא (סוטה כ"א א') להיות מציל עני מחזק ממנו. עני הוא היצה"ט שנק' ילד מסכן וחכם (קהלת ד' י"ג) והיצה"ר נק' חזק ממנו. וכ"ז הוא ע"י הצל שעל ראשך. הרי שמהצל הוא כמה פעולות. אך צ"ל ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך. וכמו להבדיל מה שסר צלם הוא לפי שהטאו הרבה ונתמלא סאתם. וכמו"כ יובן בענין צל סוכה שהוא המקיף שמעצמות אוא"ס בחי' אחת הוא חד כו' שנמשך על הע"ס דקדושה ע"י התשובה והקטרת דיוכ"פ (שנתברר מאחד עשר דלעו"ז) שבחי' צל זה הוא מגין ומציל כו' כנ"ל והאי שצריך מאד לשמרו אפי' מדבר קל ביותר. וזהו שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני (שה"ש ב' ו'). שמאלו הוא ר"ה ועשי"ת שמשפילים א"ע בכל הוידוים. ועי"ז נעשה תחת לראשי ביוכ"פ שבאים לבחי' בכל מאדך כנ"ל. ואח"כ בסוכות נמשך להיות וימינו תחבקני שהוא בחי' צל סוכה הנ"ל. שמחבק את האדם ואין מניחו להיות נפרד מאלקות וכמ"ש בד"ה שוש אשיש בענין בגדי ישע. וזהו ונאוה כאהלי קדר. שע"י ונאוה ביוהכ"פ ע"י תשובה נמשך צל סוכה שהוא כאהלי קדר כנ"ל שמגין ומציל כו' שמחבק את האדם ומקיפו ומושכו ואין מניחו להיות נפרד. כיריעות שלמה. שע"י המשכת בחי' מקיף מעצמות אוא"ס נעשה שלום בפמש"ע. הו"ג. מכאל וגבריאל. ובפמש"ע יצ"ט ויצה"ר שנשתלשלו מהו"ג. דהיינו שיהי' היצה"ר נכנע ובטל להיצ"ט. וזהו"ע סוכת שלומך כו'. וא"כ מהמקיף דצל סוכה הוא פעולה גדולה (עי' ביאור דהתורה. אהלי קדר חב"ד דעת"י. וי"ל מהם נמשך להצילך. מציל עני כו'. כיריעות שלמה מקיפים דחב"ד דעת"י מהם נמשך להיות ויצללו לרוקן ההפך היינו לברר כל כחות וניצוצות דנה"ב מחשוכא לנהורא. וזהו"ע השלום שכתוב כאן) :

ב **והנה** בזכות והשענו תחת העץ זכה לבחי' וסוכה תהי' לצל. ובזהר וירא (דק"ב ב') אי' תחת העץ בגין קוב"ה קאמר דאיהו אילנא דחיי. וכן פי' בא"ת. שזהו מ"ש ועה"ח בתוך הגן (בראשית ב' ט'). והענין דכתיב (תצא כ' י"ט) כי האדם עץ השדה בחי' כמראה אדם שעל הכסא הוא עץ דההוא שדה אשר ברכו הוי'. ע"ח אילנא דחיי. (ומה שהע"ס דבחי' אדם דתיקון נק' אילן. צ"ל הענין מה שהספי' דתהו היו נקודות. ובתיקון נעשה ספי' ופרצוף. ונת' זה בביאור ע"פ לו כו'. ובדרוש דמטה ושבט). והנה מלאכים רק מקדישים וממליכים את שם. שכל השגתם הוא רק בבחי' מל' שהיא בחי' שם והארה. אבל למעלה מבחי' מל' אין להם שום השגה. ומטעם זה נק' בהמה כי השגתם רק בבחי' מל' שם ב"ן בגימט' בהמה. ולכן על שם הוי' שהוא בחי' כמראה אדם ע"ח אומרים קק"ק שהוא מובדל מהם. אבל כיון שבא אברהם לעולם עשה עמהם חסד ואמר להם והשענו תחת העץ. דהיינו שהמשיך להם בחי' צל ומקיף מבחי' ע"ח שהוא שם הוי' כו'. וע"י שהמשיך להמלאכים בחי' סוכה מע"ח עי"ז זכה למצות סוכה. אשר צל סוכה הוא המשכת בחי' מקיף מבחי' ונהר יוצא מעדן יובל שמו. דכתיב (ירמי' י"ז ח') ועל יובל ישלח שרשיו. שהעץ חיים מקבל מבחי' יובל כי הוא שרש ומקור בחי' עץ חיים ומבחי' זו נמשך צל ומקיף על בחי' עץ חיים. וזהו ענין צל סוכה שניתן לבניו :

וביאור הענין צ"ל המאמר (תקו"ז) רבון עלמין אנת הוא עס"ע וכו'.

רבון עלמין הוא הקו"ה שנמשך מא"ס ב"ה בכל סדר ההשתל' שבחלל ומקו"פ. ונק' חי העולמים. וע"כ נק' ג"כ רבון עלמין. וגם אי' בכהאריז"ל דרבון גימט' ד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן ושם הוי' פשוט. וידוע שהשמות האלו הם הארת אוא"ס הנמשך בתוך הע"ס שזהו

ואינו נמשך כ"א בבחי' מקיף על נש"י ולא בבחי' גילוי בפנימיות. הטעם הד' הוא עד"מ האכסניא שא"ז מקומו של האורח. שאינו דומה כמו שהוא באכסניא לכמו שהוא בביתו ובהיכלו. כמו"כ ענין המשכת החסדים מבחי' ג"ר בבחי' מל' שיהי' נמשך מזה גילוי אלקות למטה א"ז מקומו כביכול ע"ד שבהמ"ק נק' ג"כ אושפיזא לגבורה כו'. דהיינו שבבהמ"ק הי' גילוי אלקות בהיכל ק"ק הגשמי' ונק' אושפיזא. דהנה עיקר מקומו הוא בעולם האצי' שבם איהו וגרמוהי חד עולם האחדות כו'. משא"כ בבריאה ומכש"כ למטה א"ז מקומו כביכול. כ"א שהוא כמו עד"מ אושפיז באכסניא. והוא עדמ"ש (מיכה א' ג') כי הנה הוי' יוצא ממקומו כו'. אלא שבם פי' להיפך שיצא מכסא רחמים לכסא דין. וענין אושפיזא הוא שיהי' עדמ"ש במ"ת (שמות י"ט) וירד הוי' על ה"ס. הנה במ"ת הי' בחי' ירידה על ה"ס הגשמי. שזהו ההפרש בין מ"ת למה שיהי' לע"ל גילוי פנימיות הוא"ס. דהנה במ"ת הי' וירד כו' שלא נזדכך ההר כלל אלא שהי' כח הפלא כו' מהוא"ס שהוא כל יכול. אבל לע"ל יהי' הזדככות החומר כו' שיהי' גילוי אלקות למטה כמו למעלה. נמצא ענין אושפיזא הוא שא"ז מקומו ומ"מ מתגלה בחי' זו. וכמו"כ המשכת המקיפים בבחי' מל' נק' אושפיזין כיון שההמשכה הוא מבחי' ג"ר. והם בחי' מאד עמקו מחשבותיך כו' שהם למעלה גם מבחי' מקור לעולמות כו'. וכשמאירים בבחי' מל' כנ"ל א"ז מקומו. משא"כ ז"ת הם מקור לעולמות כו'. והנה בנימין זכה להיות אושפיזכן לגבורה על שלא הי' במכירת יוסף. וביאור זה יובן ממה דאי' בשה"ק שענין מכירת יוסף הי' ממש דוגמת עון פגם הברית ה"י. דהנה יוסף הי' בחי' יסוד ולדיק יסו"ע. וענין המכירה הוא מ"ש על מכרם בכסף לדיק (עמוס ב' ו') שגרמו יניקה לסט"א מבחי' לדיק כו' כמ"ש במ"א. וכמו"כ ענין פגם הברית ה"י הוא הפגם שגורמים ח"ו למעלה בבחי' יסוד כיומא דגופא כו'. והנה אי' בזהר (ח"ב קנ"ב א') על בצלאל. בצל אל היית ההוא דאיקרי אל עליון כו'. והי' בגלגולים שבצלאל הי' נשמת יוסף והי' ממשיך מבחי' אל עליון דוקא. דהנה ענין לדיק למעלה הו"ע הצדקה כמ"ש (תלים י"א) לדיק ה' לדקות אהב ישר יחזו פנימו דהיינו להחיות רוח שפלים. ושיהי' ישר כו' שהו"ע המשכת היחוד במל' ע"י היסוד כו' שיהי' גילוי אלקות למטה כמו למעלה. זהו דוקא מבחי' אל עליון שהוא ג"ר. והוא מ"ש אל עליון גומל חסדים טובים. דהנה חסדים סתם התפשטותם רק באצי'. אבל חסדים טובים היינו שיהי' למטה כמו למעלה שהו"ע הצדקה הנ"ל. ונמשך מבחי' אל עליון כנ"ל. ולכך צריך לזה שמירת הברית שיהי' בחי' לדיק כו'. ולכן בנימין שלא הי' במכירת יוסף זכה להיות אושפיזכן כו'. וכמו"כ המשכת המקיפים הנ"ל לצורך היחוד שהו"ע האושפיזין שהוא ג"כ מג"ר וכמ"ש בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו כו'. שהו"ע היחוד שע"י בחי' יסוד כו'. צ"ל לזה דוקא שמירת הברית להיות נמשך עליו הצל והמקיף הנ"ל. ולכך אחר יוהכ"פ שאז כל ישראל עשו תשובה והם בחי' לדיקים אזי כל האזרח כו' ישבו בסוכות:

והנה הסוכה נק' סוכת שלום. כי ענין השלום הוא התחברות ב' דברים רחוקים והוא כמשנת"ל שענין הסוכה הוא התחברות ג"ר עם ז"ת. דהנה בז"ת מאירים אורות נאצלים משא"כ בג"ר מאיר האור מעלמי' המאציל. והם רחוקים בערך כמבואר במ"א בענין רקיע כעין הקרח כו'. אבל בסוכות נמשך השלום שיהי' התחברות ג"ר בז"ת. ואח"כ כשנעשה בנין המל' לקבל היחוד בחי' פב"פ עי"ז נמשך התגלות אלקות ויחוד אוא"ס למטה כמו למעלה ונעשה ג"כ התחברות אצי' עם בי"ע. וזהו סוכת שלום שבסוכות נמשך השלום מלמעלה להיות שלום בפמש"ע ובפמש"ע ב' פעמים שלום:

וסוכה תהי' לצל יומם וגו' (ישעי' ד' ו'). במד"ר (וירא פמ"ח סי' יו"ד) בזכות שאמר אברהם והשענו תחת העץ זכה שניתן מצות סוכה לבניו. ולעתיד לבהי' וסוכה תהי' לצל כו'. וצ"ל דהלא העושה סוכתו תחת האילן פסולה כאלו עשאה בתוך הבית (סוכה ט' ע"ב). וכיון דבשכר שאמר והשענו תחת העץ זכה למצות סוכה. א"כ למה לא יהי' כשר סוכה תחת האילן. גם איתא בכהאריז"ל (מאו"א א' סי' פ"א) דאילן גימט' הוי' אד' וגם סוכה גימט' הוי' אד' וא"כ שניהם ענין א'. ולמה העושה סוכה תחת האילן פסולה. וצ"ל תחלה מהו"ע צל סוכה. כתיב (שה"ש א' ה') שחורה אני ונאוה וגו'. ואי' במד"ר (שה"ש פ"א סי' ל"ו) שחורה אני בכל השנה. ונאוה אני ביוהכ"פ (עי' בלקו"ת בשה"ש ד"ה שחורה אני הב' ובהביאורים שע"ז מיוסד דרוש זה וכאן נרשם בקצרה). הנשמות כמו שהם למעלה הם בבחי' טהורה כו'. בהירות. וע"כ נק' בנות ירושלים שמקבלים יראה בשלימות. וכשיורדים למטה ע"י בראת יצרת נפחת בי כו'. הם בבחי' שחרות. וזהו שחורה אני כו' ואעפ"כ ונאוה כי ע"י שמהפכים הגוף ונה"ב הם בבחי' כלה ומתגלה ח"ע בלימוד הלכות הגשמיים כו'. גם ע"י קיום מצות ל"ת שמבחי' בהורות כעורב כמ"ש בלקו"ת באריכות. שע"י דהיית הרע שנעשה עי"ז אתכפיא סט"א. אסתלק יקרא דקוב"ה כו' (זה"ב קפ"ד א'). וזהו ונאוה כי ל"ת בי"ה ומ"ע בו"ה כו'. אך הנה אין לדיק בארץ כו' ופוגמים בתומ"צ ולכן שחורה אני בכל השנה. ונאוה אני ביוהכ"פ ע"י התשובה דיוכ"פ. כאהלי קדר כיריעות שלמה זהו צל הסוכה שנמשך ע"י התשובה דיוכ"פ. וסוכה נק' סוכת שלומך וזהו כיריעות שלמה. אך צ"ל איך נמשל צל סוכה לאהלי קדר כו'. ועל צל סוכה ארז"ל (סוכה ב') עד עשרים אמה אדם יודע שיושב בצל סוכה למעלה מעשרים כו'. וזהו דעת רבה בר עולא בגמ' עירובין (ד"ג סע"א) שהסכך לא יהי' למעלה מעשרים. אבל רבא סובר הלל סוכה הגן. שההלל לא יהי' גבוה מעשרים כ"א עד עשרים בצמצום והסכך יכול להיות למעלה מעשרים. וכן הלכה. וביאור הדברים. הנה בקדושה הוא עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר. ובסט"א הוא אחד עשר. ולכן בקטרת הי' י"א סממנים. כי קטרת הו"ע ריח בוגדיו בחי' תשובה לברר מההפך. ולכן ביוכ"פ שהוא יום התשובה. הנה עיקר העבודה הי' שהכניסו הקטרת לפני ולפנים כו'. ולכן י"א סממנים כדי לברר ולהעלות מסט"א שבם הוא אחד עשר. והענין כי בנ"ב דקדושה החיות אלקות מלובש בפנימיות ומתאחד עמהם דאיהו וחיוהי חד ואיהו וגרמוהי חד בהון. בג"ר

אימא. בת אבי ואמי לי לאשה. ועד יוכ"פ נק' בת אמי (ובסוכות היא בת אבי). וזהו סוכה מלשון יסכה שסוכה כו' שהו"ע רא' שנמשכת מבחי' חכ' דוקא. וצ"ל דהרי נת' בפע"ח שער הגה"ש ובזהר שהמקיפים שנמשכים בהגה"ש ע"י מצות סוכה הם מקיפים דהסדים דבינה. וצ"ל שב' הענינים ישנם. שהחסדים דאבא מתלבשים בהמקיפים דחסדים דבינה כדי להאיר בבחי' מקיף לבחי' כנס"י דלעילא ולנס"י למטה. וזהו"ע צל סוכה שהוא בחי' מקיף ע"ג ראש האדם. וא"כ זהו בחי' מקיף גם על השכל. [והיינו כי ההפרש בין חכ' לבינה ידוע שבינה היא שכל המושג בהבנה והשגה. וחכ' היא קדמות השכל שלמעלה משכל המושג ונק' משכיל. וע"כ בהגילוי בנפש יש ג"כ הפרש בין המשכת חסדים דבינה להקיף לנס"י להחסדים דאבא כו'. כי הנה החסדים המכוסים ביסוד אימא כשנמשך מקיפים לנה"א. הוא הה' שבבחי' מקיף. אבל עכ"פ זהו מדות שבשכל. פי' שהאהבה היא בבחי' מקיף על הלב. אבל עכ"פ במות יש הרגשה והתפעלות כו'. אבל מבחי' חסדים דאבא שהוא בחי' משכיל ככ"ל אין אפי' במות שום הרגשה והתפעלות. ומ"מ הוא מקיף את הנפש שמושך אותו ואין יודע מאין בא לו שאינו רוצה ואינו יכול להיות נפרד מאלקות וכמו החובק את חברו שמקיפו מכל צד ואינו יכול ליפרד אעפ"י שאינו יודע מי מחבקו. ותוכן הענין להבין בביאור יותר כי בינה הוא להבין דבר מתוך דבר שמבחי' ממכ"ע יבין גם בחי' סוכ"ע. ונמשך מזה התשוקה והתפעלות. אבל חכמה אינה הבנה והשגה כלל כ"א בחי' רא' איך בהוא יחיד כו' ולמעלה גם מבחי' סוכ"ע ולמהתב"כ. וע"כ א"א להיות מזה התפעלות ותשוקה כ"א ביטול לגמרי מכל וכל. וביטול זה מקיף את הנפש כו' ככ"ל. וזהו"ע המקיפים דסוכות שהו"ע חסדים דאבא שנמשכים ומתלבשים בחסדים דבינה ומקיפים לנס"י. ע"כ זהו בחי' וימינו תחבקני]. וזהו"ע ובחמשה עשר כו' היינו בחי' י"ה. גם יו"ד פעמים ה"א בהכאה גימט' צל. וזהו כמשנת"ל שבהמקיפים דבינה מלובש גם חסדים דאבא. עוד הי' שע"י צל סוכה ניצולים מבחי' צל מות. ויובן ג"כ עפ"י הנ"ל דלפי שהצל סוכה הוא מחסדים דאבא המלובשים במקיפים דבינה (ולא רק בינה לבד) ע"כ ניצולים מבחי' צל מות כי ימותו ולא בחכמה. שבחכמה לא הי' שבה"כ כלל כ"א רק בז"ת. גם בז"ת דה"ג דבינה הי' השבירה שנק' וימת. משא"כ בחכמה. ובעבודה י"ל כי מאן דנפל מדרגי' איקרי מית. וע"י צל סוכה נצולים מבחי' ירידות ונפילות בעבודה. גם צל סוכה מגין מפני החמה היינו מבחי' החום של מדה"ד. לפי שהוא מחסד דאבא מקור קו הימין הממתיק כל הגבו' דקו השמאל. ובפרט לפי מה שנת"ל שיש בו גם מבחי' מקור החסדים דכ"ע. בחי' א"ף הממתיק הדין דא"ד'. ובעבודה שמגין על החום דאש זר של יצה"ר הנמשך מחמה בישא כו':

ה **ובכ"ז** יובן ענין בסוכות תשבו שבעת ימים דקאי על הז' אושפיזין עילאין ז' חסדים דאבא שישבו בסוכות היינו בז' מקיפים דחסדים דבינה שבהמקיפים דבינה יהיו מלובשים גם חסדים דאבא וא"כ כמו שאנו יושבין בסוכה מלמטה. דהיינו תחת המקיפים דבינה. כן יושבים הז' חסדים דאבא בסוכה דבינה מלמעלמ"ע היינו שנמשכים ומתלבשים במקיפים דבינה שהו"ע הסכך דסוכה:

מכאן ע"ס הדרוש הוא מרשימה

והנה מה שנק' המשכת החסדים מבחי' ג"ר בחי' אושפיזין יש לזה ד' טעמים. הטעם הא' עד"מ האורח שבא לאכסניא שהוא פעם א' במשך זמן רב כמו"כ מה שנמשכו והאירו החסדים דבחי' חו"ב במל' הוא רק בז' ימי הסוכות משא"כ בכל השנה כיון שזהו רק לצורך בנין המל' להיותה בבחי' פנים ולצורך היחוד כו' ככ"ל. הטעם הב' עד"מ האורח שבא בפתע פתאום שמחים ומתעלסים עמו יותר ממה שהי' תהלה הזמנה והכנה לקבלו כו'. כמו"כ המשכת והארת בחי' החסדים מבחי' חו"ב הנ"ל הוא ג"כ פתאום דהיינו שלא ע"פ אתעדל"ת כלל. שזהו ההפרש בין סוכות לר"ה ויוהכ"פ. דהנה בר"ה ויוהכ"פ אז ההמשכה היא בחי' גשם. כידוע שהגשם הוא ע"י ואד יעלה כו' דהיינו ע"י התשובה באתעדל"ת. ועי"ז סלחתי כדבריך כו'. פי' שע"י אתעדל"ת מעוררים למעלה כו'. אבל בסוכות ההמשכה הוא בחי' טל והיינו אתעדל"ע מל"ע פי' שאין אתעדל"ת מגיע שם כלל ואין שייך שם בחי' הזמנה כלל. וזהו מה דאיתא בת"ז (בהקדמה יעו"ש) שענין הסוכות הוא עדמ"ש כי יקרא קן צפור שצילוה הקן הוא בבחי' בינה. והנה כמו שבשילוח הקן כתיב כי יקרא ודרז"ל פרט למזומן כמו"כ המשכת החסדים במל' שבז' ימי הסוכות הו"ע אתעדל"ע שלא ע"י הכנה והזמנה של האתעדל"ת תהלה. והענין הוא דהנה אתעדל"ת אין מגיע כ"א בבחי' כמרא"ד כמ"ש אדם אתם שבחי' אדם דנשמות מעורר רק בבחי' כמרא"ד והוא בבחי' כמרא"ד דז"א משא"כ ג"ר הוא בחי' כי לא אדם לגבי ז"א. כי ת"ת דאימא נעשה כתר לז"א וכמו שבחי' כתר דכללות הוא בחי' כי לא אדם כמו"כ ת"ת דאימא הוא כי לא אדם לגבי ז"א. ומכש"כ לפמ"ש לעיל שבבחי' מקיפים דאימא מלובש בחי' חסדים דאבא שנמשכים מבחי' מקור החסדים שלמעלה מהשתל' ושם ודאי הוא בחי' כי לא אדם. ע"כ ההמשכה משם הוא רק באתעדל"ע מל"ע כו'. וזהו שיום החמשים דספה"ע אין סופרים אותו שהו"ע שער הנ' דבינה שהוא בחי' כי לא אדם הוא שאין מעוררים שם בבחי' אתעדל"ת ע"י הספי' ונק' יובל דרור עלמא דחירו כו' כמבואר במ"א. וע"ד העבודה הוא בחי' אהבה בתענוגים שהוא שלא ע"פ אתעדל"ת שהוא עבודת מתנה כמבואר בלק"ת (ד"ה מה יפית כו') שהוא מתנה מלמעלה משא"כ לבחי' אה"ר יכול להגיע ע"י אתעדל"ת. ובסוכות נמשך מבחי' זו המשכת מקיפים כנ"ל לכך נק' אושפיזין. הטעם הג' הוא עד"מ האורח שהאכסניא היא לו רק דירת עראי כמו"כ ענין הסוכה. דהנה כתיב כל האזרח בישראל ישבו בסוכות פי' מה שעתיד להזריח לע"ל בבחי' פנימיות ישבו עתה בסוכות. דהיינו שלע"ל יהי' דירת קבע דהיינו שיומשכו החסדים דאבא בבחי' גילוי בפנימיות. וכמ"ש כי עין בעין יראו כו'. וזה יהי' ג"כ ע"י הרועים כמ"ש ונתתי לכם רועים (ירמי' ג' ט"ו) כו'. משא"כ עכשיו הוא רק דירת עראי ואינו

דבחי' נעוריך זהו למעליותא שמחמת המעלה דבחי' נעוריך האיר לה המאציל העליון את החסד דאבא לתקנה כנ"ל. וענין המעלה דבחי' נעוריך. יש בזה ב' פי'. א' דפי' וענין מעלת נעוריך הוא ע"ד המעלה דכרובים כרביא אנפי זוטרי דהיינו שמקטינים א"ע מצד הביטול שיהי' קטן מאד בעיניו ע"ד קטנתי. כי קטן יעקב כו'. וזהו ג"כ המעלה שיש בבחי' נעוריך דהיינו מה שמקטינים עצמם מאד. וזהו הבחי' שנק' כנס"י בחי' עני עניה עניות (בזה"א ויחי) תפלה לעני כו' (תלים ק"ב) קיימא ללמגר"כ. שזהו ביטול המקבל בתכלית כמו שצריך להיות ביודע שהוא רק מקבל שמצ"ע אין לו כלום ע"כ הוא בטל ושפל בעיניו שאינו שום מהות כו'. וזהו בחי' ענוה שיש בכנס"י ומצד זה יכולה לקבל אורות היותר עליונים דהיינו מכל הע"ס גם מג"ר דאצי' ולכן ע"י ביטול זה דבחי' נעוריך היא כלי לקבל בחי' חסד דאבא שהאיר לה כדי לתקנה. וזהו חנוך לנער כו' גם כי יזקין כו' (משלי כ"ב ו') שגם כי יזקין שיהי' לו מוחין דגדלות עכ"ז צ"ל בו המעלה והביטול דבחי' נער כבלא הי' לו מוחין שאז הי' בטל ושפל בעיניו. כדי שיהי' יכול לקבל מוחין דגדלות היותר גבוהים. ופי' הב' דבחי' נעוריך זהו אה"ע הנמשך מבחי' חסד לאברהם שהוא האהבה הטבעי' שבנפש הירושה לנו מאבותינו. ומה שנק' חסד נעוריך הוא מצד ב' טעמים. הא' לפי שאה"ע הלזו היא ישנה באדם מיד גם בעודו נער עדיין לפי שהיא באה בירושה מהאבות כו'. הב' כמשנ"ת ע"פ בנעוריה בית אביה שזה קאי על האהבה הראשונה אה"ע שהיא כאהבת הבן אל האב שהוא למקור יולדו שנלקח ממנו. כמו"כ האה"ע של הנשמה אעפ"י שהיא אהבה עצמיות לאלקות לא מחמת טו"ד. אבל האהבה היא רק לבחי' מאלקות שהוא שרשה ומקור חולבה של הנשמה דהיינו לבחי' חיי החיים כו'. וע"כ נק' אז בנעוריה בית אביה. וזהו ג"כ חסד נעוריך כו'. ונק' לכתך אחרי כו'. כי מה שהוא חיי החיים של העולמות והנשמות זהו רק בחי' אחרונה מאוא"ס ב"ה בחי' אחרי הוי'. אחוריים וחיצוניות. וצריך להיות תחלה האהבה דבנעוריה בית אביה לכתך אחרי ואח"כ נמשך החסד עליון דאבא לבחי' כנס"י לבנותה בע"ס של בחי' פנים דהיינו אה"ר לעצמות אוא"ס ב"ה ממש שלמעלה מבחי' חיי החיים כו' להיות בחי' כלה ויחוד פב"פ : אהבת כלולותיך. רש"י ומלודות פי' כלולותיך ל' כלה. ויובן עפמשנ"ת כי אהבת נק' החסדים דאבא ולפי שמתקנים את כנס"י שתהי' בבחי' כלה יחוד פב"פ ע"כ נק' אהבת כלולותיך. ולפי' הזהר דאשתכללו כו'. הנה בשכלול יש ג' פי'. הא' ל' יפוי. והב' ל' גמר והשלמת עלם הדבר. הג' השלמת היופי כו'. ענין פי' הא' ל' יפוי. הנה איתא במקובלים אחרונים ומהם בס' שערי ג"ע ד"ס ע"ג (ובכ"ק של כ"ק אדמו"ר נ"ע איתא בכ"מ בע"ה במקום אחד) שמה שמדת מל' נאצלה בסוד שרש רק נקודה א' לבד זהו בחי' המל' שבה לבד דהיינו מל' דמל'. והע"ס ראשונות שמכללם גם הכתר הן באים בסוד תוס'. והנה ידוע שמדת מל' היינו אמונה. וא"כ נקודה השרשית של בחי' פנים היינו אמונה פשוטה בפנימיות אוא"ס דהיינו ביחודו האמיתי. וזהו בחי' היסוד שבבחי' מל'. וכידוע מ"ש בזהר איהו אמת ואיהי אמונה בכל

עצמותה ומהותה דכנס"י הוא רק אמונה פשוטה באמת הוי' שאין עוד מלבדו. ולפ"ז צ"ל מה שפי' בזהר על אהבת כלולותיך דאשתכללו לך. ושכלול הוא ל' יפוי. למה צריכים החסדים דאבא לעשות היפוי בבחי' מל' הרי בחי' זו יש בה מעלמה שזהו נקודה השרשית שלה שאין מסתלקת לעולם כו'. אך הענין יובן מנפש האדם בעבודה. כי אעפ"י שבכאו"א מישראל יש בחי' אמונה. אבל האמונה היא מרחוק בבחי' מקיף עליו שאינו מתפעל מזה כלום ואין משנה ומבטל מדותיו מחמת האמונה. אבל פי' דאשתכללו לך היינו שיתגלה האמונה בגוף האדם ע"ד ולדיק באמונתו יחי' שמחמת האמונה ישנה ויבטל מדותיו לגמרי להסי"ת מכל וכל. וענין פי' הב'. היינו מה שנשלם במל' הע"ס של פנים ונעשית פרצוף שלם של ע"ס דבחי' פנים שיהי' מוחין ומדות בבחי' זו ולא רק אמונה פשוטה לבד (וכאן שייך לבאר הג' בחי' שיש בבחי' אב"א. והג' בחי' שיש בבחי' פב"פ. שבארתי זה בדרוש כי אברהם לא ידענו בעזה"י) וענין פי' הג' ית' ע"פ הזהר ח"ג פנחס (רנ"ו א') דמפרש כלולותיך זהו כשכנס"י כלולה מג' אבות דכתיב בהם בכל מכל כל. שאזי נמשכים ומאירים הג"ר דאצי' כענין בשלשה אומר נברך (ברכות מ"ט ב') וכענין כשאגודתו על ארץ. אזי הבונה בשמים מעליותיו (עד"ה ועתה אם שמוע כו'). ולפ"ז יתפרש אהבת כלולותיך שהחסדים דאבא מאירים עליך כשאתה כלולה מג' אבות. אך באמת כאן דמיירי שהחסדים נמשכים לבנותה כו'. א"כ הפי' אהבת כלולותיך שהחסדים דאבא בונים בכנס"י הע"ס של בחי' פנים באופן שיהי' בה התכללות הג' קוין חג"ת יחד. כמו קו הימין חסד של בחי' פנים שזהו בעבודה אה"ר ליבטל ביחודו האמיתי ית' יהי' כלול באהבה גם יראה ורחמים. ובחי' קו השמאל גבורה דבחי' פנים שהוא פחד ה' בלבו מחמת יחודו האמיתי ית' יהי' כלול ביראה גם אהבה. וא"כ זהו לא רק גמר והשלמת עלם הע"ס של בחי' פנים כ"א ג"כ גמר והשלמת היופי שיהי' בהע"ס של בחי' פנים התכללות הג' מדות חג"ת ביחד כנ"ל. וכ"כ למה בגין לכתך אחרי. שהי' רק בחי' אב"א. ע"כ האיר לה את החסד לבנותה בבחי' פב"פ :

ד **וב"ז** הקדים הזהר להבין ענין סוכות כי בר"ה הוא בחי' ויבן כו' את הצלע. שהוא בנין המל'. אך מר"ה ועד יוהכ"פ (שהוא בחי' שמאלו תחת לראשי) בנייה מהגבו' (ובנין זה אינו הע"ס של בחי' פנים) שאזי הוא רק אב"א. ומה שיש בר"ה ויוהכ"פ בבחי' מל' התגלות מפנימיות אוא"ס מדרגות גבוהות מאד נעלה זהו הכל בדרך עליות מלמעלמ"ע עד שבנעילה דיוכ"פ עלייתה בבחי' עתיקא ממש. ומיוהכ"פ עד סוכות הוא בחי' וימינו תחבקני שאזי נמשכים ומאירים החסדים בכנס"י לבנותה ולתקנה בבחי' פב"פ להיות נבנה במל' ע"ס של בחי' פנים. וזהו"ע ז' ימי הסוכות המשכת הז' חסדים לבנותה. ולאח"כ בשמע"צ הוא בחי' היחוד פב"פ. וא"כ בחי' זכרתי לך חסד נעוריך שנת"ל ישנו בכל שנה בחה"ס. זהו תוכן כוונת הזה"ק. והנה מבואר מזה שהמשכת הז' חסדים בסוכות הם חסדים דאבא דוקא שעל ידם הוא בנין הע"ס דבחי' פנים כנ"ל באריכות. וכמו"כ מבואר מהזח"ג (ד"ק ע"ב) אימתי זווגא דכנס"י בזמנא דנטלא מבי אבא דוקא ולא

מאימתי

בעבודת הפי"ת ע"י שמתבונן ומשיג במוחו היטב איך שהוי' אחד. אני הוי' לא שניתי דכולא קמי' כל"ה בטל במציאות לגמרי. שזהו רק בחי' שמיעה. עי"ז נעשה העלאת הנפש מלמטלמ"ע בבחי' תשוקה ולמאון וכלות הנפש ממש לצאת מבחי' החשך והסתר של העולמות המעלימים ומסתירים כו' וליכלל וליבטל ביחודו האמיתי ית'. וזהו פי' אהבת עולם מה שבבחי' עולם שהוא העלם (דהיינו רק בחי' שמיעה לבד כנ"ל) יכול להיות אהבה ליחודו האמיתי ית' הוא רק העלאה מלמטלמ"ע כמ"ש (חבקוק ג' ו') הליכות עולם לו. וזהו מדת חסד לאברהם. חסד דז"א דאצי' שמקבל רק מהבינה כונן שמים בתבונה (משלי ג' כ') שנה"י דאימא נעשו מוחין לז"א. ובינה בחי' שמיעה. וזהו לך הוי' הגדולה כו' (דה"א כ"ט י"א) שהו"ע העלאת המדות מלמטלמ"ע שנמשך מבחי' לך בגימט' נש"ב בחי' שמיעה. אבל אח"כ דאהרן אשר אהרן אותיות נראה. אשר עין בעין נראה כו' ועננך כו' (שלח י"ד י"ד) (עננא דאהרן) היינו האהבה הנמשכת מבחי' ראי' אשר אין דוגמתה כלל. וכמו עד"מ בגשמיות מי שרואה הדר תפארת היכל המלך אין שייך אז למאון ותשוקה. כ"א רק תענוג שמתענג אז. ומרווה למאונו. כמו"כ יובן בעבודה שכשיש בחי' ראיה חושיית ממש ביחודו האמיתי ית' איך שהוא יחיד ומיוחד ואין עוד מלבדו ממש. אזי אין שייך תשוקה ולמאון לצאת מהחשך וההסתר ולבוא לבחי' זו כיון שהוא בבחי' ומדרגה זו ממש בבחי' ראי' וביטול אמיתי ממש. כ"א בחי' אה"ר בתענוגים שמרווה למאונו ומתענג תענוג שאין לו קץ ותכלית כלל. ומ"מ שייך אז ג"כ בחי' התלהבות ורשפי אש האה"ר אך באופן אחר דהיינו מלמעלמ"ע שנמשך התגלות יחודו האמיתי ית' מלמעלמ"ע בעולמות שגם העולמות לא יסתירו ע"ז. שיהי' דירה בתחתונים ממש. וזהו"ע כהניך ילבשו צדק וחסידיך ירננו (תלים קל"ב ט') וידוע בזהר שכ"מ צדק הוא בחי' גבורות. וגם רננה הוא בבחי' גבורות כידוע בענין רננא ברמשא. והרי כהנים הם מבחי' קו הימין חסד אלא שזהו בחי' גבורות ורשפי אש האה"ר שבבחי' ראי' ותענוג דחכמה. ולכן נק' הכה"ג איש חסידך כמ"ש בת"ז (בהקדמה ד"ג וח"ג רפ"א) איזהו חסיד המתחסד עם קונו עם קן דילי' לייחדא קוב"ה בתחתונים. שעבודתו א"ז לצורך עצמו למלאות תשוקת נפשו הצמאה אחרי שהוא בבחי' ראי' ותענוג ממש ובבחי' ראי' ממש ביחודו האמיתי ית' שייך רק שני בחי' או ביטול אמיתי כענין ונחנו מה חכמה כח מה כו' או תענוג ממה שמרווה למאונו ואין שייך בבחי' זו למאון כלל כו'. ומה שיש בהם התלהבות רשפי אש ותעצומות האה"ר הוא רק מלמעלמ"ע שגם העולם לא יסתיר ע"ז. וא"כ כל עבודתם בבחי' גבורות ורשפי אש הלזה הוא רק בשביל שכינת עוזו ית' לייחדא קוב"ה בתחתונים ממש. ולכן נק' איש חסידך כו' וחסידיך ירננו כו'. ואה"ר זו נמשך מבחי' חסד דאבא. כי חסד הוא אהבה. וחכ' הוא ראי' איזהו חכם הרואה (תמיד ל"ב) וחכמים נק' עיני העדה. וא"כ פי' חסד דאבא היינו האה"ר הנמשכת מבחי' ראי'. והנה כמו בלמטה בנפש שאה"ע הנמשכת מבחי' שמיעה דבינה היא מלמטלמ"ע. ואה"ר הנמשכת מבחי' ראי' דחכמה היא מלמעלמ"ע. כמו"כ למעלה מבחי' מדות דבינה נעשה כל העלאות הגבוהות ביותר. עי' בתניא פ"נ בענין מדרגת האהבה העולה על כולנה כמעלת הזהב על הכסף שמבחי' בינה. אבל מבחי' חסד דאבא בחי' ראי' נמשך להיות בחי' מלמעלמ"ע דהיינו שיומשך התגלות אלקות ויחוד אוא"ס ב"ה בעולמות להיות דירה בתחתונים ממש. כי למטה בנפש מה שאה"ר הנמשכת מראי' זהו מלמעלמ"ע זהו רק בחי' רצון ותשוקה על מלמעלמ"ע. אבל למעלה חסד דאבא זהו עצם אלהותו ית' ממש ואוא"ס שורה בחכ"ע בחי' איהו וחיוהי חד כו'. א"כ מה שחסד דאבא הוא מלמעלמ"ע היינו להמשיך גילוי אוא"ס ב"ה מלמעלמ"ע בפועל ממש כו'. והנה התגלות אלקות בעולמות בי"ע צ"ל ע"י מדת מל' מקור דבחי' עולמות ומלאכים ונשמות דבי"ע. וכדי שיומשך ע"י מדת מל' התגלות אלקות בבי"ע נצרך לבנות בבחי' מל' ע"ם של בחי' פנים. דהיינו ע"ם שיהיו כלים שיומשך על ידם גילוי פנימיות אוא"ס בעולמות ע"י יחוד פב"פ. ולכן נמשך ונשפל מדת חסד עליון דאבא לבנות בכנס"י ע"ם של בחי' פנים ולתקנה להיות פב"פ. משא"כ מחסד דאימא אין יכול להיות בנין המל' בבחי' פב"פ לפי שבינה היא בחי' שמיעה שממנה נמשך להיות רק העלאות מלמטלמ"ע כנ"ל. וזהו פי' זכרתי לך חסד. שהחסד המתקנה לבנותה בבחי' פב"פ הוא מבחי' דכר דהיינו חסד דאבא. ולא מבחי' נוק' דהיינו מחסד דאימא. כמו עד"מ למטה שמיעה זהו בחי' מקבל שומע מזולתו. משא"כ ראי' היינו שרואה בעצמו. כמו"כ בחי' מוח בינה אינה עצם השכל וסברא. כ"א תפיסת והבנת השכל. ועצם השכל וסברא זהו בחי' חכמה שנק' אבא. ובינה היא רק בחי' נוק' מקבל מחכ'. ויובן עוד מה שחסד דאבא נמשך לכנס"י לתקנה. דהיינו מטעם שהוא הראשית של הח"ח דאבא והוא כוללם ונק' יומא דאזיל עם כולהו יומין (מאו"א יו"ד מ' ועי' בי"נ שם) כי לפי שהוא החסד הראשון שבחכ' ע"כ שרשו מבחי' מקור החסדים דכתר דלית שמאלא דהיינו מבחי' ורב חסד שמלובש בחכ' דהיינו שיש בו מבחי' ורב חסד ממש. ואור החסד אינו מתעבה. דהיינו כמו שהוא למעלה בעצמותו כמו"כ נמשך למטה מטה ממש. ולכן נק' חסד מים. כמו מים שיורדין מגבוה לנמוך. דכמו שהם למעלה במקום הגבוה יורדין בשלימותן ועצמותן למקום היותר נמוך בלי שינוי וגרעון כלל. כמו"כ אור החסד כמו שנמשך ממקורו למעלה כמו"כ הוא מתפשט ונמשך למטה מטה עד המקבל היותר אחרון בלי שינוי וגרעון כלל. ולכן דוקא חסד דאבא נמשך ומתפשט לבחי' מל' לבנותה ולתקנה. אעפ"י שח"ע היא ראשית האצי' ובחי' מל' היא אחרית באצי' סופא דכל דרגין. אך לפי שבחסד דאבא מלובש בחי' ורב חסד דכ"ע שאור החסד אינו מתעבה ע"כ כו'. גם לפי שיש בו מבחי' מקור החסדים דכתר שהוא בחי' אל"ף פלא הממתיק דין דאד' לכן על ידו נעשה מיתוק הגבורות והצמצומים דבחי' אב"א כו' שתחזור להיות פב"פ כו':

ג **ופי'** חסד נעוריך. דכמו שעפ"י פשוט שהחסד קאי על כנס"י החסד שעשית בימי נעוריך דהיינו מ"ש אח"כ לכתך אחרי כו'. וא"כ בחי' נעוריך זהו למעליותא. כמו"כ לפי' הזהר שמפרש החסד עליון דאבא שהאיר לכנס"י בימי נעוריך כו' ג"כ מובן ומשמע

דבחי'

ישבו בסוכות. פי' בחי' טל תחי' שעתיד להזריח לע"ל בפנימיות כעת בסוכות נמשך בבחי' לל ומקיף כו':

בסוכות תשבו שבעת ימים וגו'. בזהר פ' אמור (דק"ג ע"ב) ואמר ר' אבא כתיב בסוכות תשבו שבעת ימים ולבתר ישבו בסוכות. בקדמיתא תשבו (ל' נוכח) ולבתר ישבו (ל' נסתר). אלא קדמאה לאושפיזי. תניינא לבני עלמא. וקודם לזה שם אמר ג"כ ר"א שבעת ימים כתיב ולא בשבעת ימים כגוונא דא כתיב כי ששת ימים עשה ה'. והכוונה לפרש שהשבעת ימים עצמם הם נק' אושפיזין לפי שהם יומין עילאין ולא כז' ימי הפסח שהם יומין תתאין דמל' ולכן אין גומרין בהם ההלל. אבל בכל ימי החג גומרים ההלל לפי שהם יומין עילאין ולהם נאמר זה בסוכות תשבו את השבעת ימים. ומ"ש אח"כ כל האזרח כו' ישבו בסוכות זהו לבני עלמא הם כנ"י שלמטה וע"כ נאמר בלשון נסתר ישבו כו'. והנה כמו למטה הסוכה היא בפ"ע והאדם יושב בהן כמו"כ למעלה צ"ל ג"כ כן. שהסוכה היא מדרגה בפ"ע והאושפיזין יושבין היינו שנשפלים ומתלבשים בסוכה והוא מלמעלמ"ע. ולמטה בנ"י זהו מלמטלמ"ע. ולהבין ענין האושפיזין והסוכה. יל"ק הפסוק זכרתי לך חסד נעוריך וגו'. [שהקדים שם בזהר לפני פסוק זה דבסוכות ואמר שם דא ענגא דאהרן כו'. ונהירו עלך. אהבת כלולותיך דאשתכללו לך כו' ע"ש]. פי' נעוריך היינו כשהיו כנ"י בבחי' נער קטנות שזהו מיד כשיצאו ממצרים כדכתיב (הושע י"א א') כי נער ישראל ואהבהו וממצרים כו'. והי' העבודה רק בבחי' אחור דהיינו שכנ"י היו בבחי' אב"א. וזה הי' כל משך דור המדבר וזהו לכתך אחרי במדבר. ופי' חסד נעוריך היינו החסד עליון שהמשיך והאיר המאציל ית' לכנ"י בימי נעוריך כדי לתקנה להיות פב"פ. והנה כשכנ"י היא בבחי' אב"א אזי מהע"ס של בחי' פנים אין כ"א נקודה א' מה שבסוד שרש. וע"כ צריך לבנות בכנ"י ע"ס של בחי' פנים שתהי' פרצוף שלם של ע"ס דבחי' פנים. והנה בנין הוא ע"י מדת חסד דוקא כמ"ש (תלים פ"ט) כי אמרתי עולם חסד יבנה. וכתיב (ישעי' ט"ז ה') והוכן בחסד כסא. (ומה שמל' בנינה מהגבורות זהו הע"ס דבחי' אב"א שעל ידם השפעת החיות בעולמות בבחי' העלם והסתר. אבל בנין הע"ס דבחי' פנים כדי שיהי' יחוד פב"פ להיות גילוי אלקות בעולמות. בנין זה הוא ע"י חסד דוקא). והנה על המשכת חסד עליון לכנ"י לתקנה לבחי' פב"פ כתיב זכרתי לך כו'. ופי' זכרתי יש בזה שני פירושים. הא' כפשוטו לשון זכירה. ומה שייך על המשכה זו הלשון זכירה. הענין ע"ד מה שאמרה חנה (ש"א א' י"א) ה' צבאות (זהו נו"ה שנמשך על ידם פנימיות השפע במל' שנק' בשם יחוד) אם ראה כו' בעני אמתך וזכרתני. דהפי' כי חנה בשרשה למעלה זהו מל' דקדושה כנ"י ושיומשך יחוד עליון בכנ"י שלא תהי' עקרה כ"א שיהי' בחי' לידה כו' עד עקרה ילדה שבעה כו' (שם ב' ה') וזהו וזכרתני וכמ"ש (ויצא ל' כ"ב) גבי רחל ויזכור אלקים את רחל. וזהו אזכיר את שמי (יתרו כ' כ"ה) שמי הוא בחי' מל' והמשכת היחוד בבחי' מל' זהו אזכיר את שמי. וז"ש אח"כ אבוא אליך וברכתיך ע"ד והבואה אליה שמהיחוד עליון שבמל' יומשך אח"כ להיות יחוד או"ם בכנ"י למטה כו'. וזהו ג"כ ענין מלכיות וזכרונות. מלכיות זהו בנין עצם מדת מל' וזכרונות הו"ע המשכת היחוד במל'. כי יש זכירה ופקידה וזהו זכרוננו ופקדוננו זכרנו כו' ופקדנו כו'. וכן בר"ה במוסף כי תביא חוק זכרון להפקד כל רוח ונפש כו'. מתחלה זכירה ואח"כ פקידה. ובזהר (ח"א קט"ו ע"א) אי' זכירה בדכורא ופקידה בנוק'. כי זכירה היינו העלאת המקבל במחשבת המשפיע להשפיע למקבל. ואח"כ כשנמשך השפע להמקבל נק' פקידה. כענין וה' פקד כו'. חייב אדם לפקוד כו'. ובזהר איתא כד דכיר מלכא למטרוניתא. ולכן מה שהמאציל העליון המשיך והאיר מדת חסד עליון לכנ"י לתקנה לבחי' יחוד פב"פ נקרא המשכה זו בשם זכירה זכרתי לך חסד כו'. והפי' השני זכרתי לשון זכר היינו כי החסד המתקן אותה הוא אז בבחי' דכר ומשפיע לכנ"י. אעפ"י שמצד עצם מדת חסד עליון שהוא למעלה מעלה מבחי' מל' כמשי"ת אי"ה הוא למעלה מבחי' דכר ומשפיע לכנסת ישראל ורק שברצון המאציל העליון ית' נשפל ונמשך להיות בחי' משפיע לכנ"י. וזהו זכרתי לך חסד כו' שהמשכתי את החסד עליון שלמעלה מעלה מבחי' מל' להיות בחי' דכר ומשפיע לכנ"י כדי לבנותה ולתקנה כנ"ל. והנה לכאורה הב' פירושים הם כמו שני הפכיים. כי זכרתי לשון זכירה שייך רק על דבר קטן הרחוק מאד ריחוק הערך שאין ערוך כלל. ובנקל לשכוח ע"ז לגמרי ע"כ שייך זכרון לזכור ע"ז. ופי' הב' לשון דכר ומשפיע להיות יחוד כו' הרי אזי הוא כדבר אחד ממש דהיינו יחוד עלמין שנעשה כעצם א' ממש. וכמ"ש (בראשית ב' כ"ד) והיו לבשר אחד. אך הענין כי מצד המאציל העליון שלמעלה מגדר בחי' יחודים שייך רק זכירה. אבל ע"י הזכירה נמשך ונשפל אח"כ החסד עליון להיות בחי' דכר ומשפיע להיות יחוד עלמין ממש כו'. וזהו הרבותא דזכרתי לך חסד כו'. גם עוד הפי' שזה החסד יומשך מהבחי' העליונה יותר שנק' בשם זכר. וכענין שנת' במ"א היתרון מעלה בשבת שבתון הוא על שבת שבתון היא:

ב **ומתחלה** צ"ל ענין בחי' חסד זה. בזהר (שם) פי' דא ענגא דאהרן דנטיל בחמש אחרנין. והיינו חסד דאבא שהוא הראשית והכללות של כל הס"ח הנמשכים אח"כ עד בחי' חסד שבהוד דאבא. ומה שאהרן הוא חסד דאבא. ידוע כי בחי' כה"ג וכגן וכהן הדיוט הם בג' בחי' של קו הימין חח"ן. וא"כ הכה"ג הוא בבחי' חסד דאבא. וכדי להבין למה דוקא בחי' חסד דאבא הוא המתקן את כנ"י לבחי' פב"פ דהיינו לבנותה פרצוף שלם של ע"ס דבחי' פב"פ. צ"ל תחלה ההפרש בין אהבה דאברהם הנק' אהבת עולם ובין אהבה דאהרן (כהנא רבא) הנק' אה"ר. אה"ע זהו מלמטלמ"ע לפי שנמשכת מבחי' התבוננות שזהו רק בחי' שמיעה. שמע ישראל כו'. וכמו עד"מ מי ששומע ליור בנין מפואר של ארמון מלך. אעפ"י שמבין ומשיג היטב במוחו ומחשבתו הדר תפארת בניינו. אך עדיין לא ראה אותו. ע"כ כל מה ששומע ומשיג יותר תגדל ותתרבה אצלו התשוקה במאד לבוא אליו ולראותו. וכמו"כ

בעבודת

ומלבים עשר בחי' הנפש בתאוות גשמיות מעורר בלעו"ז כנ"ל. הנה לזה נתקנו עשרת ימי תשובה כנגד עשר בחי' הנפש. והיינו לתקן עשר בחי' הנפש ולהעלותם מלעו"ז שיתהפכו כל העשר בחי' לאלקות. ובכ"י נתקן בחי' א' מהנפש עד שביוהכ"פ נתקיים כל העשר בחי' שיהיו כולם לה' לבדו וזהו עיקר התשובה דיוהכ"פ בכל העשר בחי' הנפש. והכח לתשובה זו הוא ע"י שמאיר מלמעלה בחי' שמאלו תחת לראשי פי' תחת לראשי שע"י שמאלו נעשה הגבהת ראשי שהו"ע שכל ומדות מהתלבשותם בגשמיות. והנה ע"י בחי' שמאלו תחת לראשי שבאים לבחי' תשו"ע שיתהפכו כל עשר בחי' הנפש לאלקות עי"ז גורמים למעלה עליית המל' מקור נש"י בכל הע"ם עד בחי' הכ"ע כנ"ל שעשר בחי' הנפש יכולים לעורר בכל הע"ם כו'. וזהו בעשור להדש שהו"ע עליית המל' בבחי' כ"ע שנק' עשור כנ"ל כדי שיומשך משם סליחה ומחילה. ועלי' זו הוא מכנ' דכנס"י דהיינו ע"י התשו"ע בכל עשר בחי' הנפש על ידי בחי' שמאלו כנ"ל:

ד **ועתה** צ"ל ענין ובחמשה עשר להדש שלמעלה מבחי' בעשור. והנה בחי' ובחמשה כו' הוא בחי' ה' עילאה ובעשור הוא בחי' יו"ד. והנה אברהם קראו אותו בתחלה אברם. ואח"כ נתוסף לו ה' ונק' אברהם. ואה"כ בכל התורה נקרא רק אברהם בה'. וצ"ל כי אב רם הוא בחי' שכל הנעלם מכל רעיון בחי' ח"ע הכים ולא בחכמה ידיעה. ומה שנתוסף לו ה' זהו בחי' ה' עילאה. והרי היו"ד למעלה מהה'. והענין כי היו"ד בחי' ח"ע זהו עלם השכלת השכל לעצמו. אבל ה' בינה זהו הבנת והבנת השכל היטב כדי שיוכל להיות השפעת גילוי השכל לזולתו. ובחי' גילוי והתפשטות השכל גם לזולתו נמשך מלמעלה מבחי' עלם השכל כו'. וז"ש ומבני יששכר יודעי בינה כו' ואחז"ל אפי' בדורו של משה לא אשתכח כוותייהו. דכתיב ואקח מכם אנשים חכמים וידועים. ונבונים לא אשתכח. וביאור הענין למעלה הנה היו"ד יש בו ג' בחי'. קוץ העליון. ועלם היו"ד. וקוץ התחתון. אשר הקוץ התחתון נמשך ומתפשט לתוך הה"א. ושרש קוץ התחתון הוא בקוץ העליון. והנה החילוק שבין אות לקוץ. כי אות הוא כלי לאיזה גילוי כמ"ש בש"י שתי אבנים בונות ב' בתים שנק' בית כו'. וכן שמות מורים ג"כ על איזה גילוי. אבל קוץ אינו בחי' גילוי. כ"א רמיזא בעלמא ע"ד לחכימא ברמיזא כו'. והנה הארת או"ס שנמשך בסדר השתלשלות מתלבש ומתגלה באותיות ושמות כו'. אבל עצמות או"ס ב"ה שדכ"ם אין יכול להתלבש לא בשום אות וכלי כלל. כ"א רק בבחי' קוץ של היו"ד כו'. וא"כ הקוץ הוא רמיזה על בחי' עצמות או"ס שלמעלה מהחכמה שהוא בחי' עלם היו"ד. וכיון שקוץ התחתון נמשך מבחי' קוץ העליון א"כ מלובש בהה"א בחי' קוץ העליון שלמעלה מעלם היו"ד ועי"ז הוא הכח בה"א עילאה שיומשך ויתפשט גילוי החכמה למטה. ועפי"ק הוא ענין התגלות עתיק בבינה דוקא. ובחי' עתיק הוא מקור התענוג שלמעלה מבחי' ח"ע וכמ"ש אז תתענג על הוי'. למעלה מבחי' היו"ד דשם הוי'. ולכן שופר הוא בבינה דוקא בחי' ונהר יוצא מעדן. שהנהר הוא ההמשכה מבחי' עדן מקור התענוגים. וזהו המעלה בה' עילאה יותר מבחי' יו"ד. וזהו העלי' מאברם לאברהם. ולכן ה' הוא ה' בחי' נגד ד"א הוי' ובחי' החמישית קוצו של יו"ד דהיינו שבה' עילאה מתגלה גם בחי' החמישית דקוצו של יו"ד כו'.

והנה בתורה יש ג"כ המשכת בחי' ה' עילאה וזהו ענין חמשה חומשי תורה. וזהו שאמרו רז"ל בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע קשרו להם שני כתרים אחד כנגד נעשה והב' נגד נשמע. אשר הב' כתרים הוא ב' בחי' דכ"ע. רצון וגם פנימיות הכ"ע תענוג עליון מקור התענוגים. וא"כ בתורה מלובש גם בחי' פנימיות הכתר תענוג עליון שהוא ענין התגלות עתיק שבבינה ה' עילאה. והוא ענין ה' חומשי תורה. וזהו ענין סוכות בחמשה עשר להדש. אשר החמשה הם למעלה מבחי' בעשור. והיינו כי החמשה הם בחי' ה' עילאה. שלמעלה מבחי' בעשור שהוא בחי' יו"ד. כי בסוכות נמשך מקיפים מבחי' ה' עילאה. וזהו ענין הסכך שהוא בחי' וימינו תחבקני. ה' אצבעות הימין בחי' ה' חסדים דבינה ה' עילאה. ומ"ש בזהר המשה דמלכא איהו שהוא בחי' ת"ת היינו מצד אור הבינה שמאיר בת"ת. והנה ע"י עסק התורה נמשך ג"כ מקיפים מבחי' ה' עילאה. וז"ש ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך. שע"י הבל הדבור בתורה נמשך אור מקיף. וכמו סוכות וימינו תחבקני כמו"כ התורה נתנה בימין כמ"ש מימינו אש דת למו. אך צ"ל דהלא בחי' יוכ"פ שבעשור להדש הוא ענין עליית המל' בכתר שלמעלה מהחכמה כנ"ל א"כ איך בחי' בחמשה עשר להדש שהוא בחי' ה' עילאה גבוה יותר. והענין כי בכתר יש שני בחי' חיצונית ופנימיות. רצה"ע ותענוג עליון. ועליית המל' בכתר ביוהכ"פ הוא רק בבחי' רצה"ע חיצוניות הכתר. וזהו ארוממך לנוכח כו'. וע"י עלייתה ברצה"ע נמשך משם סליחה ומחילה כו'. אבל סוכות בחי' בחמשה עשר כו' הוא בחי' ה' עילאה אשר בה' עילאה הוא התגלות עת"י פנימיות הכתר. והיינו משום כי בעשור הוא מכנ' דכנס"י שהוא ע"י תשו' ואתעדל"ת מלמטה כו' ע"כ העלי' רק בחיצונית הכתר. אבל בחי' פנימיות הכתר הוא למעלה מבחי' אתעדל"ת. אבל סוכות הוא המשכה בבחי' אתעדל"ע מלמעלמ"ט. וזהו המשה דמלכא איהו כו'. ולכן נמשך גם מבחי' פנימיות הכתר בבחי' חיבוק ומקיף. והיינו ענין התגלות עתיק שבה' עילאה. ומ"מ יש מעלה גדולה יותר ביוהכ"פ על סוכות. כי ביוהכ"פ אעפ"י שהעלי' ע"י בינה הוא בחיצונית הכתר א"א אבל הוא בבחי' אור הכתר בעצמו ממש ולכן אין יוכ"פ מתייחס בפסוק לבחי' בינה כ"א לבחי' הכתר בעצמו וזהו בעשור וכנ"ל. ורק שהעלי' הוא ע"י בינה. אבל בסוכות אעפ"י שנמשך מבחי' פנימית הכתר עתיקא אך זהו מבחי' עתיקא שמתגלה בבינה. ולא מבחי' עתיקא עצמו ממש. לכן מתייחס סוכות לבחי' ה' עילאה בחמשה עשר כו'. וביאור הענין הוא כמארז"ל כנס"י באלה שלא כהוגן ויצא כגבס לגו. והקב"ה השיב כהוגן אהי' כטל כו'. יוהכ"פ הוא בחי' גבס באתעדל"ת אתעדל"ע. אבל סוכות הוא בחי' טל שלמעלה מאתעדל"ת כמ"ש באריכות בלק"ת בד"ה האזינו הא'. ובתורה יש ג"כ ההמשכה דבחי' טל. כמארז"ל טל תורה מחייהו. והנה כל האזרח בישראל

כו'. וגם התמשה הם אחד העשר. וא"כ הם למעלה מהעשר. וכיון שבחי' בעבור להדם דיוכ"פ הו"ע עליית המל' בכ"ע ובחי' התמשה עשר הוא רק בחי' ת"ת דז"א. וא"כ הרי בחי' בעשור למעלה הרבה מבחי' בחמשה עשר דסוכות. והתי' בדרך כלל דכתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. והנה מר"ה ועד יוכ"פ הוא בחי' שמאלו תחת לראשי. שמאלו הוא בחי' דין שמאל דוחה כו'. ולכן הם ימי דין. אך הדין הוא בחסד כי שמאלא אתכלל בימינא. והנה ע"י הדין דשמאלו נעשה התעוררות ביותר לבחי' תשובה באמת והיינו מלד היראה מהדין באים לתשובה. וזהו שמאלו תחת לראשי שע"י שמאלו נעשה גבהות ראש שבאים ביוהכ"פ לתשו"ע. והנה ע"י התשובה דכל כמ"י ביוהכ"פ עי"ז מתעלה בחי' מל' מקור נש"י לבחי' כ"ע ככ"ל שבחי' בעשור להדם הוא מסט' דכנס"י וא"כ בחי' בעבור להדם הוא ע"י בחי' שמאלו תחת לראשי. ואח"כ בסוכות הוא בחי' וימינו תחבקני. הסכך בחי' חיבוק ומקיף כו'. מבחי' ימינו. והנה בימין יש ה' אלבעות וכם"י ע"ם במספר עשר אלבעות המש כנגד המש. וא"כ בחי' וימינו תחבקני דסוכות הוא מבחי' ה' אלבעות שמלד ימין כו'. וזהו בחי' בחמשה עשר להדם. בחמשה הם ה' אלבעות דבחי' וימינו תחבקני (ה"ח דאימא ה' עילאה). ובזה יובן איך שבחי' בחמשה עשר הוא למעלה מבחי' בעבור להדם שהרי בחי' בעבור להדם הוא ע"י שמאלו תחת לראשי כנ"ל. ובחי' בחמשה עשר כו' הוא בחי' וימינו תחבקני. ובחי' ימין למעלה מבחי' שמאל. וזהו התי' בדרך כלל עפי"ק :

ב **ולהבין** ביאור הענין נ"ל תחלה ענין בחי' בעשור להדם שמסט' דכנס"י. דהיינו מהמת התשובה דכנ"י שע"י בחי' שמאלו כנ"ל. הנה כתיב שובו אלי ואשובה אליכם. כי קודם התשובה הוא בחי' אב"א וגק' ריחוק. והתשובה היא החזרת פב"פ. וצ"ל מהו ענין החזרת פב"פ ואיך יכולים לבא לבחי' תשו"ע זו. לריך להקדים הדרוש שבלקו"ת ע"פ כי ביום הזה יכפר דרוש הב'. ונרשים בקלרה. הנה נמנו וגמרו גדול תלמוד שמביא לידי מעשה. משמע שתלמוד מלד עלמו אינו גדול. ופעם אחרז"ל ות"ת כנגד כולם. ובירושלמי ע"פ כל הפלים לא ישוו בה כו' משמע פסק הלכה שת"ת מלד עלמו גדול יותר כו'. כתיב והיו הדברים האלה ודברת כו' כמשנ"ת הקושי' באריכות בלק"ת שם. והנה פי' אחד כמו אחד הי' אברהם שאין כיולא בו. שבדורו הי' אחד. ואח"כ הי' משה רבינו אחד בדורו. וכמו אחת היא יונתי. וכמו"כ נק' ה' אחד שהוא לבדו הוא ואין שום דבר בלעדו. וכמאמר אתה הוא עד שלא נבה"ע ואתה הוא משנבה"ע. דכולא קמי' כל"ח. כי בשכמל"ו. וכמאמר יחיד חי העולמים מלך. שמקור ההתהוות הוא רק מבחי' שם כבוד מלכותו. והנה מלד בחי' מלכותך מכ"ע נראים העולמות ליש ודבר אבל למעלה מבחי' מל' דהיינו קמיה ממש כל"ח שהעולמות בטלים במליאות לגמרי. וזהו אחד היינו איך קמיה. ועי"ז נעשה ואהבת רלון אחד ליכלל וליבטל למעלה מבחי' מלכותך והיינו בבחי' אחד איך קמי' ממש. אך זהו רק בעת התפלה. אבל כדי שיוכל להיות כל היום נכלל ובטל בבחי' אחד ממש ע"ז כתיב והיו הדברים האלה ודברת כו'. שע"י עסק התורה יוכל להיות כל היום כלול ובטל באחד. והענין דכתיב עוטה אור כשלמה שהתורה היא בחי' לבוש להקב"ה. וכתיב לבושי' כתלג חיור. ושער רישי' כעמר נקא. כתיב הנותן שלג כלמר כו' משליך קרחו. קרח מים הנגלדים וכן שלג ג"כ גליד כו' אך קרח קשה ביותר ושלג אינו קשה. והנה קרח מים בראש ומים בסוף ובאמלע קרח. והוא ענין משלי שלמה חכמה בראש וחכמה בסוף. ובאמלע מתעלם החכמה ע"י המשל. וכמו"כ למעלה כתיב ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח. שכדי שמבחי' ח"ע דאלילות יתהוו בחי' ראשי החיות דבי"ע הכמה דבי"ע הוא ע"י רקיע כעין הקרח בחי' הפרסא דאגלידו מיא דבחי' ח"ע דאלילות. ובחי' שלג היינו כמ"ש לבושי' כתלג כו'. שהתורה נק' לבושי' עוטה אור כשלמה. והנה התורה היא בחי' ח"ע ולכן כדי שיתהווה בחי' ח"ע מאוא"ס ב"ה שלמעלה מגדר הכמה כמ"ש והחכ' מאין תמלא הוא ע"י למלום והעלם דבחי' שלג. וזהו לבושי' כתלג. ועפי"ק הוא ענין אבא יונק ממזלא כו'. אך שלג הוא העלם היותר דק מבחי' קרח כו'. ושער רישי' כעמר נקא הם הלכות התורה כמשנ"ת בלק"ת. שבתורה יש ב' הבחי' לבושי' ושער רישי'. והנה יש מעלה בשער רישי' שהם בחי' עלמיות משא"כ לבושי' הרי הלבוש דבר נפרד מגוף האדם. ויש מעלה בבחי' לבושי' כתלג חור שיש בהם תוקף הלבנונית ביותר מבבחי' עמר נקא. והטעם כי מבחי' לבושי' כתלג חוור נ"ל כפיית הדינים א"כ יש בהם לבנונית יותר. והנה כיון שהתורה היא בחי' לבושי' כו' ושער רישי' כו' א"כ מלובש בתורה פנימיות אוא"ס ב"ה ממש איך קמיה כל"ח. ובחי' לבושי' ניתן לנו ע"י התורה. ולכן כשמלבישים מחו"ד של הנפש בתורה שהיא בחי' לבושו של הקב"ה א"כ הרי נכלל בבחי' אחד ממש. וכמו שנים שמתחבקין בגלית אחת. ולכן מלות תליים בזמן משום כי מלות המלך כו'. ובתורה כל העוסק בתורת עולה כו' כי התורה היא המשכה מבחי' אחד ממש שלמעלה מבחי' מקור הזמן כו' :

ג **והנה** ע"י עסק התורה יכולים לבא לבחי' תשובה עילאה מלמעלמ"ע בחי' החזרת פב"פ. והיינו כי התורה היא בחי' חכמתו ורלונו חכמה היא בחי' פנימיות חכמת אדם תאיר פניו. ולכן כשמקשר שכלו בתורה ממילא נמשך מלמעלה הגילוי מבחי' פנים עליון ח"ע ורלה"ע. וא"כ נעשה התקשרות הנפש בבחי' ח"ע ורלה"ע. ועסק התפלה ואהבת כנ"ל רלון אחד פשוט ליכלל באחד זהו תשובה עילאה החזרת פב"פ מלמעלמ"ע. וזהו הקדמה להבין החילוק בין יוכ"פ לסוכות. והנה זה לעומת זה עשה אלקים שכמו שיש עשר בחי' בקדושה כן יש עשר בחי' בלעו"ז. וכשמקשר ומעמיק שכלו בתורה עי"ז מעורר למעלה בחי' ח"ע. אבל כשמעמיק ומלביש שכלו בגשמיות ביותר מעורר הכמה דנוגה. ובאיסור ח"ו חכמה דג"ק. דהנה האדם הוא בעל בחירה. וכתיב בללם אלקים עשה את האדם. ולכן ניתן כח באדם שבשמקשר עשר בחי' הנפש באלקות יוכל לעורר למעלה בכל הע"ם עליונות דאלי' אפי' בבחי' ח"ע ורלה"ע. ע"י עסק התורה בבחי' ח"ע. וע"י אהבה בבחי' חסד עליון. וע"י איזהו גבור הכובש את ילרו בבחי' גבורה כו'. אבל כשפוגם

ומגנים

כו' כי איננו. רחל היא בחי' לבנה בחי' מל' כמ"ש ושם הקטנה רחל. ה' קטנה. כענין לכי ומעטי א"ע. המאור הקטן כו'. דהיינו לפי שנפלה להחיות בע"ג ונפרדים כו'. עי' סד"ה בכ"ה בכסלו. והנה כתיב כרחל לפני גוזזיה נאלמה שמחמת ריבוי האלמונים והסתר כו' שאין מאיר בה אוא"ס ב"ה היא בבחי' נאלמה שנמשך השפע בע"ס ומסתירים לגמרי כו'. וזהו רחל מבכה שהבכי' והצעקה שלה הוא על שאין מאיר בה אוא"ס. וזהו כי איננו שהו"ע הסתלקות בחי' ו' דזכורא כו'. וז"ש ותקנא רחל באחותה. כי שם ה' גדולה לאה היא בחי' ה' ראשונה דשם הוי' שהם איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד כו'. משא"כ בחי' ה' קטנה כנ"ל. והנה כתיב קול ברמה נשמע רחל מבכה כו' שהבכי' והצעקה שלה נשמעת ועולה למעלה ברמה כענין ואתה מרום לעולם הוי' שהוא בחי' קדה"ק כו'. וז"ש בחנה והיא מרת נפש ותתפלל על הוי'. חנה ורחל בחי' א'. ופי' מרת נפש הוא ג"כ מחמת הריחוק והסתר אוא"ס. וע"כ היא מעוררת ר"ר ברחמיך הרבים רחם עלינו. ולכן ותתפלל על הוי' שמגיע למעלה משם הוי' כענין קול ברמה נשמע. וזהו המעליותא דתפלה לעני. א' כי מתוך המיצר והדוחק ע"כ מתגלה בו בחי' פנימי' הלב ורעו"ד. ועוד כי מעורר למעלה בשרשו בבחי' עוני דסיהרא שיהי' רחל מבכה כו' בחי' ואשפוך את נפשי. והתפלה והצעקה של בחי' מל' מעורר וממשיך מבחי' רמה שהוא בחי' קדה"ק ובחי' על הוי' כו'. וזהו תפלה לעני כי יעטוף. שמעטיף קלתו אל קלתו. דהיינו מחמת שהצעקה שלו הוא מפנימי' הלב ורעו"ד שלמעלה מהשכל ע"כ הלב קטן מהכיל כו' ולכן מעטיף עצמו כו'. ועוד פי' כי יעטוף שממשיך בחי' ורוח מלפני יעטוף. מה שבדור המבול כתיב לא ידון רוחי באדם. כ"א רק עם"כ כו'. אבל ע"י תפלה לעני נמשך בחי' רוח מלפני יעטוף כו' שיהי' ידון רוחי באדם וכמ"ש כי ידין הוי' עמו ועל עבדיו יתנחם (כמ"ש ע"פ ציון (הנ') בסופו ע"ש). וזהו ולפני הוי' ישפוך שיחו למעלה משם הוי' כענין ותתפלל על הוי'. ולכן ארז"ל (חגיגה ט' ע"ב. מ"ר בחקתי פל"ה סי' ה') יאה עניותא לישראל כו'

וכתיב כי אתה עם עני תושיע שכל נש"י נק' עם עני מצד שרשם בבחי' עוני דסיהרא וכנ"ל. וזהו ועניתם את נפשותיכם לבוא לבחי' תפלה לעני כו' דהיינו שיהי' בחי' עני ע"י שישים ללבו המרירות מריחוקו מהוי' ואיך שהוא בבחי' חשך והסתר אלקות. שיהי' בו הכנעה ושפלות. ואז יהי' התפלה ע"ד תפלה לעני הנ"ל דהיינו בבחי' פנימי' הלב ורעו"ד. וזהו ג"כ מה שמתענים בעשי"ת ולא מבלימין שהוא רק עינויים וסיגופים כדי שיהי' הלב נכנע ונשבר ועי"ז יתגלה הבחי' רעו"ד וכנ"ל בענין המבעטין לי'. וזהו שבת שבתון כו' ועניתם כו' בתשעה כו'. שע"י בחי' תפלה לעני דוקא יכולים להמשיך בחי' שבת שבתון שהוא בחי' קדה"ק וכנ"ל בענין קול ברמה. וכמ"ש ואל זה אביט אל עני ונכה רוח שבחי' הבטה הוא ממקום גבוה מאד. בחי' לא הביט און ביעקב כו'. שאינו נמשך בתות"ל. שהו"ע השמים כסאי והארץ כו'. כ"א בבחי' עני דוקא. וזהו"ע השופר שממשיך מבחי' קדה"ק היינו ג"כ לפי שהו"ע מן המיצר ע"ד תפלה לעני. וזהו שבת שבתון כו' ועניתם כו' בתשעה כענין מי שטרח בע"ש יאכל בשבת. שבת הוא בחי' אכילה צדיק אוכל לשובע נפשו. צדיק ה' בכל דרכיו מה שאוכל מבחי' אכלו רעים המשכת ת"ע שבחו"ב הוא כדי לשובע נפשו מל' שיומשך מבחי' קדש בבחי' טהור כו'. וצ"ל מי שטרח בע"ש ע"י המצות כנ"ל באריכות. אבל שבת שבתון הו"ע באתרי' לאו אורחא למיכל ענג הפשוט כו'. ע"כ צ"ל בחי' מי שטרח ג"כ בבחי' עינוי וזהו ועניתם כו' בתשעה. וזהו"ע ה' עינויים דיוהכ"פ וה' תפלות לחבר ולהעלות בחי' ה' קטנה בבחי' ה' גדולה. ולכן ע"י בחי' תפלה לעני דוקא כנ"ל בענין קול ברמה כו'. והנה בפסח יש ג"כ לחם עוני ביטול היש. ובעשי"ת הוא בחי' תפלה לעני רעו"ד. וזהו ועניתם. והנה לחם עוני שעונין עליו דברים הרבה. עני' הוא ההמשכה כמ"ש ואני תפלתי כו' ענני באמת ישעך. הושיעה ימינך וענני. וכמו שאומרים עננו בסליחות. וכתיב ענה דודי כו'. אך בעיוכ"פ המצוה לאכול. כי קודש בחי' קה"ק שלמעלה מבחי' אכילה צ"ל בחי' קדש :

לחג הסוכות

ובחמשה עשר יום לחדש השביעי וגו' חג לה' וגו' (פנחס כ"ט). הנה יוכ"פ הוא בעשור לחדש וסכות בחמשה עשר. ואיתא בזה"ק (ח"ג ק"ב ב') עשור מסט' דכנ"י. וחמשה דמלכא איהו. בחי' קודב"ה שנק' המלך הקדוש. וכמו"כ חגה"פ בחמשה עשר. בעשור לחדש ויקחו להם שה כו'. כי קרבן פסח הוא בבחי' מל' ולכן בעשור לחדש וא"כ בחמשה עשר הוא יו"ט. ורק שסוכות הוא חמשה עשר בחדש השביעי שהוא למעלה יותר. והנה ענין יוכ"פ בעשור לחדש שהוא מסט' דכנ"י. היינו כי מלמעלמ"ע נק' בחי' מל' עשיראה דכולהו. שכתר או חכמה נק' ראשית. וכמו בנפש שיש עשר בחי' ג' שכליים ו' מדות והדבור הוא בחי' העשירי ומקבל מכל הע' בחי'. אך מלמטלמ"ע נק' כתר בחי' העשירי. וביוהכ"פ הוא עליית המל' בכתר דלה"ע כדי שיומשך סליחה ומחילה. וכמ"ש ארוממך אלקי המלך עליית המל' בבחי' רוממות עצמותו ית'. וזהו בעשור לחדש שהמל' שנק' עשיראה מלמעלמ"ע מתעלה בכתר שנק' עשור מלמטלמ"ע. אך כתר נק' עשור לשון זכר ולא עשירי. כי עשירי הוא פרט. חלק העשירי. אבל עשור הוא כללות כל העשר והוא בחי' כ"ע מקור הנאצלים שכולל בעצמו כל הע"ס. ולכן בעשור מסט' דכנס"י שעליית המל' בבחי' כ"ע הוא ע"י התשובה של כנ"י בעשי"ת ויוהכ"פ וכמו ארוממך כו'. מלמטלמ"ע. וענין חמשה דמלכא איהו הוא בחי' ת"ת דז"א דאצי' שהוא בחי' החמישית מלמטלמ"ע מל' נה"י ות"ת. וצ"ל דודאי החמשה הם למעלה מבחי' בעשור כו'. שהרי בעשור הוא מסט' דכנס"י והחמשה הם דמלכא

כו'

דפי כארץ בתהלתי ע"ש). וזהו שהתשובה נק' רפואה. וז"ש בורא רפואות. וצ"ל איך שייך לומר על רפואות בורא הלא השמים יבנה ישם פלוני רפואה לחולי פלונית ואיך בורא כו'. אך זהו כמ"ש בראתיו יצרתיו. בראתיו הוא ראשית התהוות הבריאה מאין ליש מהמקור. וכמו עד"מ באדם התהוות אותיות המח' נקרא בריאה. שלמעלה מהמח' אין שייך אותיות כלל. ולפי שנמשכים מהמקור בעצמו יזה תחלת התהוותם נק' בריאה. ואח"כ כשנמשך אותיות הדבור הוא רק מהעלם אל הגילוי ונק' יש מיש ונק' יצרתיו כו'. וממלא מובן מזה שכל המשכה מהמקור עצמו נק' בריאה. ולכן כתיב (בראשית ב') אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. ואחז"ל (ב"ר פי"ב) תולדות מלא בוי"ו שכל מע"ב במילואתן ובשלימותן נבראו. ורק שאח"כ אור זה"י גנזו והירח נתמעטה והשלמות נתקלקלו ע"י חטא עה"ד. אבל כמו שנבראו היו במעלה העליונה מאד מעין לע"ל (וכמ"ש יבשיל עבדי כו' וגבה מאד אותיות אדם כמו אדם קודם החטא עד"ה ושבתה) והיינו לפי שהי' מאיר המשכה מהמקור עצמו ית' לכן היו במעלה העליונה. וזהו אלה תולדות מלא בהבראם שהיו בחי' בריאה כנ"ל (עד"ה ושבתה הנ"ל לע"ל עלי עשור גילוי אור הכ"ע בעצמו בבחי' מל'. וכן בעשרה מאמרות נבה"ע בחי' עלי עשור גילוי הכ"ע. ורק בע"י חטא עה"ד נעשה מאמר אחד בחי' מל' דבר הוי'. והוי ג"כ המכוון שלכן תולדות מלא לפי שבהבראם. שהאיר גילוי המקור כו'). והנה ע"י תומ"צ אין נמשך כ"א משם הוי'. משא"כ ע"י תשובה בבחי' צעק לבם כו' נמשך מהוא"ס מהוע"צ ית' שלמעלה מעלה משם הוי' שלכן נק' רפואה. וע"כ המשכה זו שמהמקור בעצמו נק' בורא רפואות. ולכן ארז"ל (ב"ר פ"כ סי' יו"ד) לע"ל הכל מתרפאין. בהתגלות אור המקור כו'. כי לע"ל הוא קץ הימין בחי' קץ ותכלה לבחי' שנות ימין עליון ורק להיות ימינך הוי' נאדרי כו':

ד **ובזה** יובן ענין יוכ"פ וסוכות. דהנה סוכות הוא בחי' וצלל ידי כו' שהוא מ"ש וימינו תחבקני התגלות ימין העליון שם הוי'. אך הרי כתיב השיב אחור ימינו שאין יכול להיות התגלות ימין עליון מצד הפגמים כו'. וצ"ל תחלה הושיעה ימינך. לתקן כל הפגמים כו'. וזהו בחי' יוכ"פ תשו"ע. ועל שני בחי' אלו כתיב למען יחלצון ידידיך ואח"כ הושיעה ימינך. וזהו שנק' יוכ"פ שבת שבתון למעלה משם הוי'. והנה תורה נק' ג"כ רפואה כמ"ש (משלי ד') ולכל בשרו מרפא כו'. והיינו כמ"ש (הושע י"ד) שובה ישראל עד הוי' אלקיך שהוא בעצמות הוא"ס ב"ה והוא ע"י קחו עמכם דברים תומ"צ. ודברים תרי דיבור האדם ובחי' ואשים דברי בפיך דבר הוי' כו'. ועי"ז ושובו אל הוי' להמשיך המשכה בשם הוי' כו'. ולכן כתיב ועניתם את נפשותיכם. למעלה מבחי' מזון. כי בחי' מזון אכילה ושתיה הינו שייך כ"א בבחי' השתלשלות. אבל רפואה שהוא המשכה מהמקור העליון בעצמו ית' הוא למעלה מבחי' מזון וכמ"ש בזה"ק (ח"ג רמ"ב א') באתרי' לאו אורחי' למיכל (למעלה מבחי' או"כ). וזהי ה' עינויים כנגד ה' עילאה תשו"ע צעק לבם. ואח"כ נמשך מזה סוכות וימינו תחבקני ככ"ל:

ה **והנה** לעיל נת' שע"י קיום המצות בבחי' ביטול היש ממשיכים מעצמות הוא"ס להיות הוי' שהוא המשכת הוא"ס בע"ס עליונות דאצי' או"כ ומדות. והנה באמת גם בלא עשיית המצות מלובש ג"כ הוא"ס בע"ס שהו"ע או"כ. רק ע"י קיום המצות נמשך תוס' אורות. והיינו שבשמשך תוס' גילוי הוא"ס ב"ה בתו"ב נעשה יחוד או"א ואח"כ מיחוד דאו"א הולדת המוחין לזו"נ נשמת זו"נ שהוא להיות תוס' גילוי הוא"ס גם בז"א שנק' הוי' ואח"כ נמשך יחוד זו"נ יחוד הוי' אלקים שיתגלה כל אור הז"א בחי' שם הוי' בשם אלקים בחי' מל'. כנס"י מקור נש"י. וזהו אנכי הוי' אלקיך. והנה ע"י החטאים ועונות שפוגמים למעלה בכלים וע"ש דז"א. עי' כד"ה ביאור ע"פ אני ישנה בענין הפושעים בי בגופא דמלכא. אין היכולת להמשיך עוד ע"י קיום המצות הולדת מוחין לזו"נ תוס' גילוי הוא"ס בז"א כו'. כי קוב"ה לא שריא אלא באתר שלים אבל לא באתר פגים כו'. וזהו"ע הנז"ל שנות ימין עליון והשיב אחור ימינו שהוא הפגם בשם הוי' ז"א ולא נמשכו בו המוחין כנ"ל. והנה כדי לתקן זה צריך תחלה שיסתלקו האורות המלובשים בכלים דז"א ויוכללו בעצמות הוא"ס וגם פגמי הכלים יתוקנו כו'. ויומשך המשכות אורות חדשים. וזהו"ע התשובה שנק' רפואה המשכה חדשה מהמקור עליון עצמות אור הכתר כו'. וז"ש הושיעה ימינך כו' ועי' בלקו"ת ד"ה כי המצוה:

שבת שבתון הוא לכם ועניתם וגו'. (עי' בלקו"ת ד"ה שבת שבתון פ"ה). צ"ל איך ע"י ועניתם את נפשותיכם ממשיכים בחי' שבת שבתון. הענין כי ועניתם הוא ג"כ לשון עני. כי עוני ועינוי וענוה הכל ענין א'. דהנה אי' בזה"ק (ח"ג קצ"ה א'. ח"ב פ"ו ב') כתיב תפלה לעני כו' וכתיב תפלה למשה. ולגבי הקב"ה שקולים כו'. ולא עוד אלא שתפלה לעני כשמעת מקודם. דהנה כתיב בצר פקדוך. וכתיב מן המצר קראתי י"ה. והענין דאי' בזה"ק אכריז רב מתיבתא חטא דלא סליק בי' נהורא משמשין לי' ויגהיר. גופא דלא סליק בי' נהורא דנשמתא משמשין לי' ויסליק בי' נהורא דנשמתא. ולכאורה מהו הכוד בזה. והענין כי ע"י המשמשין לי' מתגלה בחי' פנימי' הלב רעו"ד כמ"ש לך אמר לבי בקשו פני כו'. וכתיב אחת שאלתי כו' רק רצון א' פשוט ליכלל באוא"ס ב"ה כו'. שבאמת בחי' זו יש בכלי"א ורק שהוא בבחי' העלם מחמת החיות ק"נ ונמשך אחר תאוות גשמי' ע"כ הוא מסתיר על בחי' זו כמ"ש שמנת עבית כבית לבון כשוי כו'. וישמן ישורון ויבעט. אך ע"י המשמשין לי' כו' יתגלה בחי' פנימיות הלב ורעו"ד שלמעלה מהשכל כו'. וזהו בסשמיעגו רב מתיבתא כו'. וזהו ג"כ בצר פקדוך דוקא ומן המצר כו'. ובזה יובן ענין מעליותא דתפלה לעני. דהיינו לפי שמתוך המצר והדוחק תפלתו עמוק יותר שמתפלל בבחי' פנימי' הלב ורעו"ד. ועוד זאת כי שרש בחי' עני היינו שמושרש למעלה בבחי' סיהרא דללמנ"כ וע"כ ע"י התפלה והצעקה שלו מעורר ג"כ בחי' תפלה וצעקה בשרשו שהוא בבחי' סיהרא כו'. דהנה כתיב רחל מבכה על בניה כו'

יהי' נכלל בחסד עליון. וע"י איזהו גבור הכובש יצרו יוכלל בגבורה עילאה. וע"י שמעורר רחמים יוכלל במדת הת"ת. וע"י התורה יוכלל בבחי' חכ"ע. וע"ז כתיב (ישעי' מ"ג) כל הנקרא בשמי כו' להיות נקרא בשמי שם הוי' ממש (ולא להיות יש כלל):

ב **והנה** ע"ז כתיב תמים תהי' עם הוי' אלקיך. שכדי להיות הוי' אלקיך. היינו שיהי' התגלות שם הוי'. צ"ל תמים בכל תרי"ג אברי הנפש. והיינו כי קיום ושלימות התרי"ג אברי הנפש תלוי ברמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת. והיינו להיות שלם בכל רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת. אבל אם בטל איזו מ"ע או שעבר על ל"ת הוא בעל מום ואין יכול להמשיך להיות אנכי הוי' אלקיך וכדכתיב כל אשר בו מום לא יקרב כו'. והנה להבין מהו המום שלא יוכל להיות הוי' אלקיך. הנה אי' בספרים ענין המום שהוא היפוך מתמים. והוא כמ"ש באברהם גבי מצות מילה התהלך לפני והי' תמים וא"כ ערלה הוא מום. ולהבין מהו"ע הערלה שהיא המום שעי"ז לא יוכל להיות הוי' אלקיך. כתיב (תלים פ"ד) כי שמש ומגן הוי' אלקים. פי' כמו תוקף אור השמש עצמו שאין יכולים להביט בו כלל (התגלות הזיו. שאינו יש כלל בשמש) ורק ע"י המגן ונרתק יוכלו להביט התגלות הזיו כו'. כך למעלה מצד אור שם הוי' בעצמו הי' רק ביטול במציאות ולא הי' יש כלל. אך מצד שם אלקים שהוא המגן ונרתק המסתיר על אור שם הוי' יוכל להיות התגלות העולמות בבחי' יש ודבר. ומ"מ כיון שאור שם הוי' מאיר בשם אלקים נמשך להיות ביטול היש כי אעפ"י שנתהוו בבחי' יש מ"מ יהיו ג"כ בבחי' ביטול. וזה נק' יחוד הוי' אלקים שתף מדה"ר כו' שהוא להיות הביטול גם ביש. והנה איתא בזה"ק חייביא עבדין פגימותא בדיוקנין דלעילא (עי' זה"ג רנ"ז א'). והיינו כמ"ש (דברים ד') וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקים. שע"י בחי' והשבות אל לבבך יוכל להיות אז כי הוי' הוא האלקים. דהנה יש ב' לבבות יצ"ט ויצה"ר. לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו. ונמשכים מב' שמות דהוי' ואלקים מדה"ר ומדה"ד ימין ושמאל. והנה כשהאדם מכניע היצה"ר תחת ממשלת הנה"א היינו שיבוא גם היצה"ר לאהבת ה'. וזה יהי' כל רצונו וחפצו לאהבה את ה' ולדבקה בו בקיום התומ"צ. אז הנה כמו שבנפשו אין היצה"ר מונע ומסתיר על התגלות אור נה"א (שמבחי' שם הוי'. להיות אהבה רבה וביטול כו') כך גורם ג"כ למעלה שלא יסתיר שם אלקים על שם הוי' ויאיר גילוי אור שם הוי' בשם אלקים כדי להיות ביטול היש כו' ונק' יחוד הוי' אלקים. אך כאשר היצה"ר פונה לאהבת עוה"ז ותענוגי' תאוות היתר ותאוות איסור ח"ו לחבוק בתענוגי עוה"ז הנה כמו שבנפשו אין היצה"ר נכנע תחת הנה"א ומסתיר עליו להיות נמשך אחר הגשמי' ח"ו כך גורם למעלה בשם אלקים שמסתיר לגמרי על שם הוי' שאין שם הוי' מאיר כלל. ומזה נמשך היש הנפרד בלא שום ביטול כו'. וזהו פירוד בין קובהו"ש שהוא הוי' אלקים. וע"ז כתיב (ישעי' מ"ד) מחיתי כעב פשעיך וכענן כו' שהעונות נק' עב וענן. כמו למטה הנה המגן הוא הכלי שעל ידו מאיר אור השמש משא"כ הענן מפסיק לגמרי על אור השמש. כך למעלה ששם אלקים נק' מגן שעל ידו מאיר שם הוי' כו'. אבל ע"י העוונות גורמים שיהי' בבחי' עב וענן להסתיר לגמרי. וזהו מה דאי' בספרים שמום גימט' אלהים. והיינו שע"י המום נמשך בחי' ק"כ צירופי אלהים בלעו"ז. כידוע דהמקטרגים נק' בני האלהים וכן כתיב אלהים אחרים. וכ"ז נמשך מצד הסתר שם אלקים. וזהו"ע מילה וערלה כמ"ש (דברים י"ד) ומלתם את ערלת לבבכם שגם היצה"ר ישוב לאהבת הוי' אז הוא תמים התגלות ברית העליון המשכה משם הוי' כו'. משא"כ ערלת הלב הוא כשנמשך אחר הגשמיות שאז הוא מום גימט' שם אלקים העלם והסתר לגמרי כו'. והנה במום יש כמה דרגין. יש בעל מום בעינים. כמ"ש פוקח עורים להיות שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה. משא"כ כשאין אצלו ראי' זו נק' עור ובעל מום. ויש מום ברגלים כמ"ש פוסח על שתי הסעיפים. ויש ב' בחי' פסח וצולע (לפמ"ש בד"ה יחיינו הוא ספיקות האמונה). ויש מום בפנימי' היינו כי סיבוב והילוך הדם מלב הוא אל כל האברים ואח"כ חוזר הדם מהאברים אל הלב. והיינו כי לב הוא התפעלות ורשפי אש באלקות בשעת התפלה. ואח"כ נמשך אהבה זו אל האברים רמ"ח מ"ע רמ"ח אברים. לקיימם באהבה כו'. זאת התורה אדם א' דם היות המצות (כוונה כנשמה לגוף). ומקיום המצות באהבה נמשך אח"כ אהבה עליונה מזו. והוא כמשל חזרת הדם מהאברים אל הלב. והנה כשיש קלקול באברים אין חוזר הדם ללב. כך כשפגם במעשה אין נמשך עוד אהבה בנפשו ונעשה לב האבן טמטום הלב שלא יוכל עוד להתעורר באהבה כו'. וזהו תמים תהי' עם הוי' אלקיך שכדי להמשיך התגלות שם הוי' ממש להיות אלקיך אלוה שלך כו' צ"ל תמים בלא מום. אבל כשיש איזה מום אין נמשך התגלות שם הוי' ע"י קיום המצות. ועתה יובן מ"ש חלותי היא שנות ימין עליון שע"י שנכנס בבחי' חולה הוא שנות ימין עליון שאין ימין עליון בהתגלות כלל. פי' ימין עליון הוא אור שם הוי' ב"ה:

ג **והנה** ע"ז ארז"ל גדולה תשובה שמביאה רפואה. וענין התשובה כמ"ש צעק לבם אל ה'. פי' כמ"ש (שופטים י"ב) ויצעק איש אפרים. והיינו שיאסוף ויקבץ כל כחות הנפש שכל ומדות אל מקום אחד להיות לב אחד ליכלל וליבטל באוא"ס ב"ה. וזהו בחי' יחידה שמקבלת מבחי' יחיד וע"ז כתיב אחת שאלתי והוא בחי' בכל מאדך שלמעלה מבחי' בכל לבבך. והנה החילוק שבין מזון לרפואה הוא שהמזון מקשר הנפש שכבר מלובש בגוף להיות מתפשט עוד להחיות הגוף ולא יסתלק. משא"כ הרפואה ממשיך חיות חדש מהנפש להתפשט בגוף כמו עד"מ שנתקלקל איזה אבר. שאינו פועל פעולתו. הוא מפני שנסתלק חיות הנפש מאותו אבר. וע"י הרפואה מחזירים אותו מחדש. וכך למעלה עסק המצות שנת"ל להיות הוי' אלקיך נק' מזון שהוא להמשיך גילוי אור שם הוי' להיות מתגלה גם למטה. אבל ע"י התשובה בבחי' צעק לבם כנ"ל ממשיכים המשכה חדשה מהמקור העליון שהוא אוא"ס מהוע"ל ית'. להיות שם הוי' מחדש. (שע"י החטאים והעונות נעשה פגם בשם הוי' וצריך לתקן הפגמים שבכלים דאצי' ושיומשכו אורות חדשים מא"ס ב"ה כמ"ש בביאור דאני לדודי רפ"ב ובביאור דלא אבה ובביאור

דכי

שלגבי הפנימי' דיוכ"פ נק' השבת בחי' חילוניות כו':

קצור ותוכן הדרוש

הנה בחול כל ההמשכה הוא בחי' חילוניות. היינו חילוניות המדות והו"ב כו'. כדי להחיות העולמות ע"י התלבשותם בע"מ בחי' דבר ה'. והנה בשבת עולה המל' והמדות והו"ב בעצמיות ח"ע שהוא אור א"ס מהותו ועצמותו בחי' יחיד שאין עוד מלבדו. וזהו מלך יחיד ושי"ן בת. והנה עליה זו הוא בבחי' פנימיות ה"ע. אך מי שטרח בע"ש כו' והיינו ע"י המצות בחי' אני כברוש רענן שמעלים אני אחרון לאני ראשון שוכ"ע יחיד כנ"ל. ועליית המצות הוא ע"י התפלה בבחי' אם שלמטה אה"ע ואם שלמעל' אה"ר. כה"א וכה"ב. שרפים ואופנים. וזהו כולם כו' ומלאכי אלקים עולים כו'. וא"כ ע"י התפלה וקיום המצות עושים השבת היינו עליית המל' בה"ע. אך אם עבר על מ"ע פגם בו"ה אם שלמטה ולכן אם עשה תשובה ומתחרט נמשך מבחי' י"ה למלאות הפגם דו"ה. אבל אם עבר על מל"ת פגם באם שלמעלה י"ה דשם כו'. צריך להמשיך מאור א"ס שלמעלה גם משם הוי' והוא בחי' צור. וזהו"ע יוכ"פ. אך המשכה זו הוא ע"י צעק לבם מבחי' רעו"ד ליכלל כו'. וא"כ מובן שלגבי הפנימיות דיוכ"פ נק' השבת בחי' חילוניות וריחוק כו'. וע' ביאור דשובה עד קרוב לסופו:

שבת שבתון הוא לכם ועניתם את נפשותיכם וגו'. הנה ארז"ל (יומא פ"ו א') גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם שנאמר ארפא משובתם. והענין דהנה כתיב (תלים ע"ז) ואומר חלותי היא שנות ימין עליון. חלותי הוא לשון חולה ולכן שנות ימין עליון. דהנה בקי"ס כתיב (שמות ט"ו) ימינך הוי' נאדרי בכח ימינך הוי' תרעץ כו' שהימין עליון הי' בהתגלות משא"כ עתה בגלות כתיב (איכה ב') השיב אחור ימינו שאין הימין עליון בהתגלות כלל. וזהו פי' שנות ימין עליון שנשתנה כביכול והיינו לפי שכנס"י בגלותא היא בבחי' חולה וכמ"ש בזהר (ת"ז תיקון כ"ה) שכינתא מרעא בגלותא וכתיב כי חולת אהבה. וזהו ואומר חלותי. ולכן נמשך מזה להיות שנות כו'. וע"ז ארז"ל גדולה תשובה שמביאה רפואה. ולהבין זה הנה כתיב (דברים י"ח) תמים תהי' עם הוי' אלקיך שכדי להיות הוי' אלקיך צ"ל תמים בלא מום. והענין כמ"ש אנכי הוי' אלקיך (שמות כ') ואין זה מובן דבשלמא באדם שרואים אותו שייך שיאמר ע"ע אנכי הוא זה. אבל למעלה בא"ס ב"ה שאינו מושג ולמהתב"כ איך שייך לומר אנכי. והענין דבאמת עצמות אוא"ס שאינו מושג כלל אין שייך לומר עליו שם הוי' רק אנכי כי ענין השם הוא הוראה על העצם כמו דכתיב (בראשית ב') וכל אשר יקרא לו האדם נפש חי' הוא שמו. דהפי' שהשם מהי' אותו נברא. כמו אותיות שור הוא החיות של השור. או אותיות ארי' הוא ג"כ חיותו וקיומו של הארי'. ועד"ז כל השמות הם מורים על העצם. ולכן אין שייך לומר שם הוי' כ"א בבחי' אוא"ס המהוה כל העולמות ששם הוי' מורה עליו ית' באיזה אופן הוא מהוה שתחלה הוא יו"ד נקודה ואח"כ ה'. והיינו כי העולמות הם במדה וגבול מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה. וע"כ צ"ל הכל בגבול ומדה. ואוא"ס עצמו הוא בל"ג. וע"כ כדי שיהי' נמשך אוא"ס הבל"ג להחיות הגבול צ"ל תחלה צמצום היינו שעצמות אוא"ס יהי' בהעלם והסתר ושלא יתגלה ממנו ית' כ"א זיו והארה לבד כדי שיוכל להחיות העולמות בע"ג. וע"ז כתיב (זכרי' ט') והוי' עליהם יראה ויצא כברק חצו כמו הברק שיוצא מן החשך של ענן. כך מבחי' ישת חשך סתרו שהכ"ס שלמעלה מכל בחי' גילוי נמשך זיו והארה בבחי' גילוי. וזיו והארה זו שנתצמצמה מאוא"ס ב"ה ע"ז מורה היו"ד נקודה וצמצום ואח"כ יכול להיות התפשטות האור בהתגלות גמור. וזהו"ע ה' של שם. ואח"כ נמשך ההמשכה בעולמות. וע"ז מורה הוי"ו וא"כ מובן מזה ששם הוי' אין שייך לומר כ"א על זיו והארה מאור אין סוף ב"ה שמהווה עולמות. אבל על עצמות אוא"ס ב"ה [שאינו מתגלה כלל שהוא ית' למעלה מבחי' התהוות אין שייך לומר עליו כלל שם הוי'. כ"א אנכי מי שאנכי דלמהתב"כ. והנה מאוא"ס מהוע"ל נמשך זיו והארה להיות שם הוי' וזהו אנכי הוי'. ופי' אלקיך היינו ע"י שיש אלקות בקרבך שאתה בטל אליו בתומ"צ וע"ע. עוצם עיניו מראות ברע. וכן כל קיום המצות הכל הוא ביטול היש שמבטל עצמו ורצונו לגבי רצוה"ע ב"ה. וע"י הביטול שמניח עצמו על הצד ורק שירצה מה שהוא רצוה"ע ב"ה. כך גורם למעלה בעצמות אוא"ס שינית עצמותו ית' הבל"ג על הצד ויצמצם זיו והארה שיוכל להתגלות בעולמות. וז"ש ומלאכי אלקים עולים כו' הם המצות שהם שלוחים מבחי' והי' הוי' לי לאלקים שיהי' התגלות שם הוי' מבחי' אנכי. וכידוע דיש מצות התלוים ביו"ד וה' כו'. וזהו פי' אנכי הוי' אלקיך שכדי שיומשך ויתגלה מאנכי שם הוי' הוא ע"י אלקיך ביטול היש בקיום המצות בומ"ר וע"ע. ועוד הכוונה בפסוק זה שכל מה שנמשך ונתגלה מאנכי להיות הוי' הוא בשביל שיהי' התגלות שם הוי' בנפש האדם שיהי' נכלל ובטל בשם הוי'. וזהו פי' אלקיך כדי שיהי' אלוה שלך שיתגלה בך. ובאמת זהו כל עיקר ירידת הנשמה בגוף ירידה צ"ע. דהנה ישראל עצמ"ח. והי' בת"ז לבושין תקינת לון כו'. והענין דכמו עד"מ באדם יש ב' בחי' מחו"ד שהם לבושי השכל ואין עצם השכל. כי שרש האותיות הוא כ"ב אותיות הקבועים בנפש. לנפש חי' לרוח ממללא. כי אין השפתים עושים אותיות בומ"ף וכן הגרון אותיות אחה"ע דא"כ הי' צריך להתיישב איך נענע השפתים ורק שיש כ"ב אותיות בנפש ומשם נמשכים. ורק שיוצאים ומתגלים ע"י השפתים ומכריחים השפתים לעשות האותיות כו'. וא"כ מובן שמכ"ב אותיות הקבועים בנפש נמשך ב' הבחי' מחו"ד להיות לבוש אל השכל. וכלבוש תחליפם כו' שבכל אחד יש לאומרו בב' מיני אותיות. ועד"ז יובן למעלה במח"ע ודיבו"ע שאינן רק לבושים לאלקות ורק שדיבו"ע לבוש הנפרד ולכן המלאכים שנמשכו מדבר ה' הם למטה מנש"י שנמשכו מבחי' מח' לבוש המחובר שדבוק באלקות כו'. ומ"מ אינן אלא לבושים. אבל ע"י ירידת הנשמה בגוף בקיום התומ"צ תתעלה להיות נכלל בשם הוי' כמ"ש בזהר ויתי לאשתאבא בגופא דמלכא בהוא עצם אלקותו ית' דאיהו וגרמוהי חד בהון. והיינו שע"י הצדקה והחד שעושה למטה עם עני

יהי'

הבריאה והב"ד מאיר בבריאה ויש שם ביטול ויראה ע"כ האה"ר וכלוה"כ שלהם בלא רעש. כי אין שם יש נפרד כ"כ כמו ביצירה וזהו שנק' שרפים שכבר נשרף היש שלהם והם בבחי' ביטול ויראה וכמו בגחלת שאין בה שלהבת והיינו לפי שכלה יסוד המים ממנה (ועי' בד"ה ועתה ישראל. עגוה בעלמדאתכ"ס לפי ששם גילוי אלקות וממילא הם בביטול. ולכן ארז"ל (ילקוט בהעלתך עפ"ו) עניו מכל האדם ולא ממלאכים ע"ש. והנה עלמדאתכ"ס הוא בריאה עולם המח'). והנה שרפים ואופנים הם שרש נה"א ונה"ב. שהנה"ב נמשכה ממטרי האופנים. והנה אהבת הנה"א הוא כמו אה"ר של השרפים. שהוא אה"ר העליונה הבאה מלמעלה בנפש ליכלל וליבטל לגמרי בא"ס ב"ה מצד ההשגה איך שאני הוי' ל"ש ואתה ה' לבדך. ואהבת נה"ב הוא כמו אהבת האופנים שלא באה מלמעלה כ"א נמשכה מהעולם שהוא מצד ההסתר ככ"ל כך אהבת נה"ב לדבקה בו הוא נמשך מהתבוננות בעולמות איך שמהדש בכ"י תמיד מע"ב וכל יש בטל להאין המקיימו כו'. ועתה יובן ענין אש שלמטה ואש שלמעלה. שאש של אופנים שנמשכה מהעולם ככ"ל נק' אש שלמטה. ואש של השרפים בנמשך ובא מלמעלה שלמעלה מבחי' עולם כו' זהו אש שלמעלה. וזהו שמצינו בזהר (ח"ג קכ"א ב') שמכהל כהן הדיוט. ולפעמים מצינו בזהר (ח"ב רל"א א') שמכהל הוא כה"ג. אלא מכהל שהוא בבריאה נק' כה"ג ע"ש גדול הוי' ומהולל כו'. ומכהל כמו שהוא ביצי' נק' כהן הדיוט ונק' נער הייתי כו' שרו ש"ע אמרו (עי' בעמ"כ לבעל כדה"ד אות מ' מט"ע יעו"ש) בחי' נער וקטנות. וזהו"ע התפלה אש שלמטה ואש שלמעלה שהוא אהבת נה"ב ואהבת נה"א. והנה מצוה להביא מן ההדיוט תחלה ואי' בזהר (ח"ג רע"ו א') מט"ע נק' הדיוט כי מט"ע הוא שרו ש"ע. והנה עולם הוא בע"ג אעפ"י שהוא גדול מאד מהלך לרקיע מהלך ת"ק שנה ובין כל רקיע כו' וכוכבים כו' מ"מ הוא בע"ג. והנה למטה שיהת הולין נק' מלין דהדיוטא לגבי שכל. ובייחס בגבול. משא"כ הגבול לגבי הבבע"ג אין ערוך כלל. ולכן הבחי' שמשפיע חיות הגבול והוא שרש הגבול ודאי שצריך לקרותו בשם הדיוט. וזהו"ע שמט"ע שרו ש"ע נק' הדיוט ונק' נער קטנות. ופי' צריך להביא מההדיוט תחלה. היינו כי תחלה צריך לעורר האהבה שנלקח מהעולם היינו מביטול היש של העולם לגבי אלקות המחי' וכמו שאנו רואים בעינינו איך שבכל יום יוצא השמש להאיר ונתחדש העולם והכל הוא ית' כי אין הדבר עושה א"ע כו'. ונמצא אנו רואים בעינינו חידוש העולם בכל יום. ועד"ז יבין שכמו"כ בעולמות העליונים כו'. ולכן נמשך מזה האהבה לדבקה בה' כי הוא חייך כו'. והטעם שצריך לעורר תחלה אהבה זו הוא מפני כי בביטול זה יכול להיות רחי'. ועוד שתכלית המכוון להיות דירה בתחתונים שהוא לראות ביטול היש ממש בעוה"ז הגשמי. וזהו צריך להביא מן ההדיוט תחלה. ועתה יובן ענין שעליית המצות הוא ע"י התפלה. כי ענין התפלה הוא אש שלמטה ואש שלמעלה אה"ע ואה"ר. וע"י אהבות אלו יכול להיות עליית המצות שהוא עליית המל' בשם הוי' סוכ"ע. וזהו סולם מוצב ארצה ומלאכי אלקים עולים כו'. ועתה יובן ענין לעבות את השבת כי ענין השבת הוא עליות הדיבור בחי' מל' באוא"ס מהוע"ל בחי' יחיד שהוא עצמות (אור) הא"ע כו'. והנה ארוממך אלקי המלך. ע"י קיום המצות וע"י התפלה באהוי"ר:

ה **והנה** ב' אבות הנ"ל אעפ"י שהם מעלים את התומ"ל כמשנת"ל מ"מ הם נמשכים ג"כ מתומ"ל שע"י תומ"ל נמשך הכח בב' אבות אלו. דהנה בתורה כתיב מימינו אש דת למו. וכתיב והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו הוי' באש. והיינו כמ"ש כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא. דהנה טבע המים להתפשט מלמעלמ"ט ממקום גבוה למקום נמוך. משא"כ טבע האש להסתלק ולעלות במקורו כו'. והנה בחי' חיות אלקות הממכ"ע ומתלבש בעולמות להחיותם נק' מים. משא"כ עצמות אלקות ית' הוא סוכ"ע ומובדל. ולכן נק' אש. והנה אש זה הוא למעלה מב' אבות הנ"ל שהם בעולמות הנבראים דבי"ע ורק שאש שלמטה הוא אש הנבראים עצמם. ואש שלמעלה הוא מה שנמשך ומתלבש בנבראים שהרת אלקות. אבל מ"מ מלובש הוא בנבראים. אבל מה שהוי' אלקיך אש אוכלה. הוא אש שם הוי' עצמות אלקות. ולכן ארז"ל (סנהדרין ל"ח) הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה ושרפן. עי' בד"ה יתקע בשופ"ג. והנה התורה היא תורת הוי' ולכן מימינו אש כו'. וכתיב אשר ירד ה' באש. וזהו שמתומ"ל שהוא אב של שם הוי' נמשך הכח לב' אבות שבנבראים. והיינו כי ו"ה מלובש ביצירה ועשי'. ויו"ד באצי'. וה' בבריאה. והנה שמי עם י"ה שס"ה זכרי עם ו"ה רמ"ח. וא"כ אש שלמטה שנמשך מו"ה הו"ע מצות עשה. ואש שלמעלה שנמשך מי"ה אדי' אור י"ה הכה לזה הוא מל"ת. וזהו עבר על מ"ע ופגם באש שלמטה מ"מ ע"י תשובה והרעה נמשך מבחי' י"ה למלאות הפגם ע"כ לא זז משם עד שמוחלין לו. עבר על מל"ת שהוא הפגם בי"ה שאין יכול להיות נמשך אש שלמעלה אין מועיל לזה תשובה אתעדל"ת. כי כדי למלאות הפגם די"ה צריך לעורר למעלה מבחי' י"ה. והענין דהנה כתיב ונצבת על הצור כו' עד ויקרא הוי' הוי' אל רחום כו'. פי' צור הוא מוצא ומקור האש בכח ולא בפועל (ונק' קרעמין בל"א) והיינו מה שיש במהותו ועצמותו שרש העשר ספירות דשם הוי' בכח ולא בפועל ומשם נמשך י"ג מדות הרחמים אל רחום כו'. והתגלות זו הוא ביוהכ"פ דכתיב כי ביום הזה יכפר עליכם כו' לפני הוי' תטהרו שהוא בבחי' צור הנ"ל שלמעלה משם הוי' והוא למעלה מבחי' אש. ומשם נמשך למלאות הפגם שבי"ה ו"ה דשם הוי'. ומ"מ צ"ל למטה בנה"א ג"כ בחי' שלמעלה משכל ומדות והוא בחי' תבו"ע לעק לבס כו'. והנה שם הוי' סוכ"ע וממכ"ע. וסוכ"ע ג"כ שייך לעלמין ובבחי' זו תופס מקום הפגם והעון וזהו"ע בם הוי' וזהו עונותיכם מבדילים ביניכם לבין אלקיכם פי' ששייך לעולמות. משא"כ עצמותו ומהותו ית' אינו בגדר סוכ"ע. ושם אין תופס מקום כלל הפגם והעון. ומשם נמשך להיות נושא עון. וזהו לפני הוי'. והתגלות זו ביוהכ"פ. וזהו הסירו בגדים הצואים כו' והלבש אותך מחלצות. פי' שע"י התגלות מהוע"ל ביוהכ"פ בחי' נושא עון נמשך להיות הסירו הבגדים הצואים. וא"כ והלבש אותך מחלצות הם מקיפים דסוכה. צילא דמהימנותא בחי' וימינו תחבקני. וזהו שבת שבתון. כי שבת קדש סוכ"ע. אבל שבת שבתון למעלה מסוכ"ע. וא"כ מובן

בנגבי

על כנס"י שהם המרוממים ומעלים את בחי' המל' מלמטלמ"ע. וכמו והחיות נושאות את הכסא. כסא הוא בחי' מלך. וע"י הרעש שלהם בהאוי"ר הם מעלים את הכסא עד עצמות אוא"ס ב"ה דכתיב בו כי לא אדם הוא. כך צריכים כנס"י למטה ג"כ להיות ארוממך אלקי המלך. וכמו שלמעלה החיות נושאות ומנושאות כו'. כך ג"כ בכנס"י ע"י בחי' ארוממך כו' נמשך בהם ג"כ גילוי האור כמ"ש שבת וינפש המשכת בחי' נשמה יתירה מבחי' ענג ה' כו'. ועתה יובן ענין שבת אותיות תשב שהוא בחי' תשובה ועלי' מהילוכיות לפנימיות אור אבא עילאה (והיינו כי בחי' מל' שמהוה עולמות נק' הילוכיות לפי שמקבלת מהילוכיות המדות והו"ב משא"כ שבת עליית המל' בפנימי' מלך יחיד וזהו תשובה):

ג **והנה** ע"ז כתיב ושמרו בנ"י כו' לעשות את השבת. שצריך לעשות את השבת ולהכין אותו בחול וכמארז"ל (ע"ז ג' א') מי שטרח בע"ש כו'. וכמו"כ בעוה"ז ועוה"ב שנק' חול ושבת ארז"ל (אבות פ"ד) התקן עצמך בפרוזדור כו'. ולהבין ענין לעשות את השבת וכמו ארוממך אלקי המלך כו' כנ"ל. הנה כתיב (בראשית כ"ח) סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. ומלאכי אלקים עולים ויורדים בו. ואי' בת"ז שסולם הוא התפלה. ומלאכי אלקים הם המצות שנק' שלוחים של מקום (בתנחומא פ' ויגש) וזהו פי' מלאכי אלקים. וביאור ענין מלאכי כו'. דהנה רמ"ח פיקודין הם למעלה רמ"ח אבר"מ. כמו אברי האדם ששורה בהם חיות הנפש ומתאחד עמהם. כך למעלה רמ"ח אבר"מ שורה בהם אוא"ס ואיהו וגרמוהי חד כו'. ואח"כ נשתלשלו בגשמי' ציצית ותפילין גשמי'. ולכן זה שנתלבשו בגשמי' נק' מלאכי אלקים. דהנה ידוע ענין המלאכים שכשצריך לבוא ולהתגלות בזה העולם הוא מתלבש בגולם ולבוש עד שיוכל האדם לראותו וכמו שלשה אנשים נצבים כו' וכך רמ"ח אבר"מ נשתלשלו וירדו למטה להתלבש בגשמיות כו' ולכן נק' מלאכי אלקים וכמשי"ת. והנה יעקב אמר (בראשית שם) ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש והי' הוי' לי לאלקים. פי' שהתורה נק' לחם כמו הלחם שמקשר חיות הנפש להיות מתפשט בגוף להחיותו. כך אורייתא דמחכ"כ היא ממשכת אוא"ס ב"ה להיות מאיר ומתגלה בכל עולם הגלי'. וז"ש לכו לחמו בלחמי. והמצות נק' לבושים כמ"ש וירח את ריח בגדיו ובזה"ק ריחא דלבושייכו שהוא מקיפים עליונים מאוא"ס הנמשכים ע"י המצות. וזהו"ע לחם לאכול ובגד ללבוש שהוא קיום התומ"צ. ואזי והי' הוי' כו'. כי הנה כתיב (תלים פ"ד) שמש ומגן הוי' אלקים. שמש הוי' מאיר ע"י שם אלקים המגן המסתירו ומעלימו. אבל שם הוי' בעצמו אינו מתגלה כלל. אבל ע"י קיום התומ"צ יוכל להמשיך התגלות שם הוי' בעצמו להיות במקום שם אלקים. וזהו והי' הוי' לי לאלקים. וזהו ג"כ ענין שהמצות נק' מלאכי אלקים היינו שלוחים מבחי' והי' הוי' לי לאלקים כו'. וממשיכים אותו להיות מתגלה כו'. וז"ש (הושע י"ד ט') אני כברוש רענן. הנה ברוש רענן הוא ארז הגבוה מאד. וכשהוא לא הזקין ועודנו לח יכולים לכפוף ראשו עד הארץ ונותנים עליו אבן. ואח"כ כשמניחים אותו הוא נגבה ועולה למעלה כבראשונה. ובחי' אני הוא כברוש רענן. דהנה כתיב (ישעי' מ"ד) אני ראשון ואני אחרון. אני ראשון הוא בחי' סוכ"ע שלמעלה מהשתלשלות כו'. ואני אחרון הוא בחי' ממכ"ע שמתלבשת בעולמות ונשפלת למטה מטה במצות מעשיות ציצית ותפילין כו'. והנה ע"י שישראל מקיימים המצות יכולים לבוא ולעלות לבחי' אני ראשון בחי' סוכ"ע. וזהו אני כברוש רענן שהוא עליית בחי' אני אחרון לבחי' אני ראשון (עי' בד"ה שב"ש פ"ב ענין שהחכמה היא בחי' סוכ"ע וענין שהמצות במל' ובשבת הוא זמן עליית המל' בעצמיות א"ע הסוכ"ע והו"ע המבואר כאן) וזהו חסידה ברושים ביתה. חסידה היא כנס"י המקבלת אה"ר וכלות"כ מחסד עליון. וע"י תומ"צ היא עולה למעלה מעלה בבחי' סוכ"ע. וזהו ברושים ביתה. והנה כמו שע"י קיום המצות שהם רצונו ית' הם מעלים את האדם לבחי' היותר עליונה כנ"ל כך בזלעו"ז ע"י חטא ועון ופגם הם מורידים את האדם ומשפילים אותו למטה מטה בעמקי הקליפות. ועז"כ (ש"א כ"ה) ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע. וזהו ורחק הוי' את האדם. והנה סוף הפסוק דאני כברוש הוא ממני פריך נמצא. והיינו כמ"ש (ויקרא כ"ג) ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר. פרי עץ הדר נק' כנ"י ונמשכים מבחי' אני ראשון סוכ"ע כמ"ש (דברים י"ד) בנים אתם כו' כמו הבן שנמשך ממוח האב כו' (וכמ"ש בתניא פ"ב) וזהו ולקחתם לכם ביום הראשון כו'. וכמו"כ הוא פי' אני כברוש רענן בחי' אני ראשון וממני פריך נמצא כו'. נמצא מובן מכל מה שנת' שע"י קיום המצות הוא העלי' בשם הוי' אני ראשון סוכ"ע והוא עצמות אור הא"ס כו':

ד **אך** הנה כתיב סולם מוצב ארצה כו' ומלאכי אלקים עולים כו' והיינו שעליית המצות הוא ע"י התפלה דוקא. וצ"ל ענין התפלה דכנגד תמידין תקנו. והנה בקרבנות הי' אש שלמטה תחלה ואח"כ הי' יורד אש שלמעלה. ומצוה להביא מן ההדיוט תחלה (יומא כ"א ב'). מהו"ע זה כנ"ע בתפלה. הנה כתיב ונתנו בני אהרן הכהנים אש על המזבח וצ"ל למה לא הי' נותן אהרן בעצמו האש. הנה הדרך כלל יש ב' מדרגות כה"ג וכהן הדיוט (ודרך פרט יש ג"כ סגן). ותחלה צ"ל ענין שרפים חיות ואופנים. דהנה השרפים אומרים קדוש בלא רעש. והיינו שמשיגים קדוש הוי' צבאות הוא בצבא שלו. אבל הוא ית' בעצמו קדוש ומובדל מהעלמין לגמרי ואני הוי' ל"ש דכולא קמי' כל"ח. ומהבנה זו שבא"ס ב"ה נמשך אצלם אה"ר וכלות"כ ליכלל וליבטל בא"ס ב"ה לגמרי. וכמ"ש שרפים עומדים ממעל לו (ופי' בזה"ק ממעל לשכינתי'. עי' ביאור ענין זה בד"ה ונקדשתי ובהביאור ע"ש ויובן). והנה אה"ר זו היא בלא רעש והיינו לפי שנמשכה מהשגות א"ס ב"ה והם בבחי' ביטול ויראה כו' ע"כ אין בהם רעש. אבל האופנים והחיות מתנשאים ברעש גדול והתלהבות עצומה ובוערים כמראה הלפידים. והיינו לפי שהחיות והאופנים הם ביצי' ועשי' ששם הוא הסתר אלהותו ית' ומשם מתחיל בחי' עה"ד טו"ר ואין מאיר שם ההשגה הגדולה שמשיגים השרפים בא"ס ב"ה איך שהוא קדוש כו'. ולכן הם ברעש ורעש על ההסתר. וכמו עד"מ כשמניחים עץ לחה בתוך האש יהי' האש בהתגברות גדולה לשרוף. והיינו לפי שיש שם מים היפך יסוד האש ע"כ תהי' התגברות יסוד האש בשלהבת גדולה כו'. וכך לפי שיש שם הסתר אורו ית' מזה נמשך הרעש והרעש כו'. משא"כ שרפים הם בעולם

הבריאה

שני בנ"א שעומדים זה אצל זה. והנה כשעומדים באהבה ואחוה וכל אחד פונה לגבי חבירו בכל הפנים שלו בחפץ ופנימי' אזי הם קרובים באמת. אבל כשהם ברוגז ושנאה שאין כל א' יכול לסבול את חבירו ואין חפצו ופנימיותו כלל אליו ומה שפונה אליו הוא בבחי' עורף וחיצוניות. הנה אעפ"י שהם קרובים שעומדים זא"ז מ"מ הם רחוקים באמת מאחר שכל א' מסלק חפצו ופנימיותו מחבירו. ועד"ז דוגמא זו יובן גם למעלה. דהנה כשכנס"י מקבלת השפעת אלקות מפנימי' אלקות וחפץ ה'. וכמ"ש (במדבר ו') יאר הוי' פניו אליך. והיינו ע"י שכל הפנים של כנס"י והפנים [מפנימיות לבבם הוא רק לדבקה בהוי' אחד (וכמו שהי' בעת מ"ת פב"פ דבר ה' וכן כל משך זמן הבית) זהו"ע קירוב שקרובים לה' אחד. אבל כשההשפעה נמשך מבחי' חיצוניות אלקות. דהנה ואתה מחי' את כולם ואפי' בשעת מעשה החטא והעבירה נמשך ונשפע לו ג"כ חיות אלקות לקיימו אז. ורק שהוא כמאן דשדי בתר כתפי' שנמשך מבחי' אחוריים וחיצוניות דאין ה'. אבל פנימי' וחפץ ה' מסולק ממנו לגמרי. הנה זהו"ע הריחוק ורחק הוי' את האדם כו'. וזהו שבזמה"ג שכל הפנים של כנס"י פונה לעוה"ז ותאוותיו. ומה שפונים לאלקות הוא בבחי' עורף וכמ"ש (ירמי' ב') כי פנו אלי עורף. כן נמשך מלמעלה ההשפעה מבחי' אחוריים וחיצוניות כו'. ופנימי' אלקות מסתלק בבחי' העלם (ועי' בד"ה כי ההרים ימושו). וזהו"ע התשובה להיות החזרת פב"פ שהוא להיות תהלה שיבו אלי בכל הפנים של הנפש מפנימי' הלב כו'. ואח"כ ואשובה אליכם להיות מאיר גילוי פנימי' אלקות בכנס"י. ונמצא ענין התשובה הוא העלי' מבחי' חיצוניות לפנימיות:

ב **והנה** שבת אותיות תשב. בחי' תשובה ועלי' מחיצוניות לפנימיות.

ויוכ"פ נק' שבת שבתון בלגבי קדושת יוכ"פ הנה השבת הוא בחי' חיצוניות לבד והעלי' בפנימיות הוא ביוכ"פ. ולהבין זה הנה תחלה צ"ל היטב ענין השבת. דהנה כתיב (שמות ל"א) ושמרו בנ"י כו' לעשות את השבת כו' ביני ובין בנ"י אות היא לעולם. שהשבת הוא אות ורושם ביני ובין בנ"י. והיינו כמ"ש (שם) כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ. ופי' עשה דברה תורה כלשון בנ"א. כמו עד"מ אדם העושה איזו מעשה כמו שמצייר ציור נאה או שעושה כלי. הנה מדותיו וגם שכלו מלובש בציור ומעשה זו. והנה באמת זהו השפלה לגבי שכלו שהוא בחי' העליונה של האדם ועיקר מעלת האדם הוא מצד נפש השכלית שיש בו. וענין השכל הוא להשיג ולהתבונן באלקות איך שהוא סוכ"ע וממכ"ע כו'. וע"כ כשמלבישו בציור ועשי' זהו השפלה גדולה לגבי השכל שמשפילו להיות מלובש בעשי'. ואח"כ כשגמר מלאכתו ושובת. הנה אז עולה השכל על מקומו לעצמותו להיות משיג ומתבונן באלקות. וכך הוא למעלה ששת ימים עשה ה' כו'. פי' ימים הם מדותיו ית' שעל ידם עשה ה' את השמים והארץ השתלשלות העולמות. והיינו לפי שהמדות עליונות הם מקור לעולמות וכמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה. וכמו שאנו רואים למטה באדם שענין המדות אינן שייכים כ"א כשיש זולת. כמו מדת החסד שהוא להשפיע ולהיטיב לכל אינו שייך ענין מדה זאת כ"א כשיש זולת להשפיע ולהיטיב לו. וכן מדה"ד שלא להשפיע כו'. וכן מדה"ר לרחם עליו אעפ"י שאינו הגון כו'. כולם אינם שייכים כ"א כשיש זולת. וכעד"ז הוא במדותיו ית'. שחסד עליון להיות השפעת גילוי אוא"ס ב"ה אינו שייך כ"א כשיש עולמות ונבראים שאז שייך לומר מדת החסד עליון כו'. וכן מדת הגבורה לצמצם ולהסתיר שלא יתגלה. וכן מדה"ר אינו שייך כ"א כשיש על מי לרחם כו'. ונמצא שבמדותיו הקדושות שייך יש של העולמות והנבראים. משא"כ באוא"ס ב"ה מהוע"ל שנאמר בו למכאמא"כ. והיינו לפי שאתה הוי' לבדך ואין עוד מלבדו כמו קודם שנב"ע כו'. ולכן המדות עליונות הם דוקא מקור להתהוות עולמות. וזהו ששת ימים עשה ה' שע"י ששת הימים עשה ה' אוא"ס ב"ה את השמים כו'. והנה כתיב בראשית ברא ות"י בחוכמתא והיינו שאור ח"ע מלובש ג"כ במדותיו ית'. וזהו השפלה שמשפיל בחי' ח"ע להיות מלובש במדות כדי שיוכל להיות התהוות העולמות (וענין ההשפלה הוא מיחוד לאחד כמשית"ל אי"ה ועי' בד"ה וארא הא'). והנה בעס"מ נקה"ע ואי' בזה"ק (בהעלותך) לאו אורחי' דמלכא לאשתעי במלין דהדיוטא. וביאור"ע מה שהעס"מ נק' מלין דהדיוטא. היינו כמ"ש מלכותך מכ"ע. פי' עולם הוא זמן עבר הוה ועתיד. וכן מקום בעל ו"ק מעומ"ע מזרח ומערב כו'. והנה כתיב מלך מלך ימלוך והיינו שבבחי' מל' הוא שרש הזמן כו' וזהו מלכותך מכ"ע. אבל למעלה מבחי' מל' בעצמות אוא"ס ב"ה השל"ג אין שייך לומר שום שרש כלל וכלל לזמן ומקום. ולכן נק' העס"מ דבחי' מל' בשם מלין דהדיוטא. והנה מדותיו ית' ובחי' ח"ע המלובש בהם נמשכים ונשפלים בבחי' מל' לומר עס"מ יהי אור כו' יהי רקיע כו'. כדי להיות ולהוות העולמות בבחי' זמן ומקום. וזהו כל ששת ימי החול. אבל אח"כ בשבת הוא עליית הדיבור והמדות ובחי' חכ"ע המלובש בהם לעצמות אור החכ"ע כמו שהיא למעלה באצי'. והנה מעלת אור אבא גדולה לאין קץ על מעלת מדותיו ית'. ומבשרי אחזה. דהנה ענין ומהות המדות אינם שייכים כ"א כשיש זולת כנ"ל. משא"כ ענין ומהות השכ' שייך לומר גם לעצמותו כמו שהוא בפ"ע בלי שום זולת. שייך ג"כ לומר השכ' ושכל כו'. וכך למעלה ענין מדותיו ית' אינם שייכים כ"א כשיש מציאות עולמות ונבראים משא"כ אור הח"ע דאי' בת"ז חכים ולא בחכמה ידיעא כו' שייך לומר אפי' מצד אוא"ס מהוע"ל ית' שהוא יחיד ואין זולתו (וכמ"ש הוי' בחכ'). וא"כ העלי' של המדות והיצוניות הכ' המלובש בהם לעצמות ופנימיות ח"ע היא עלי' גדולה באוא"ס ב"ה כו'. וזהו פי' שבת ש"ין בת (זה"ג רנ"ז א') כי בת היא המל' ונק' בת לפי שמקבלת ההשפעה מכל הע"ס. וש"ין הוא ג"ר כח"ב. וש"ין הוא בחי' אני הוי' ל"ש יחיד ומיוחד כו'. והוא עליית הבת בש"ין כו'. והנה העלי' בשבת הוא למעלה מעלה גם מחכ"ע והוא בבחי' ענג ה'. וזאז"ל (ב"ר פ"י) בא שבת בא מנוחה בחי' ת"ע מאוא"ס ב"ה. וזהו מלך יחיד כו'. שהוא עליית המל' בחי' עס"מ מלמטלמ"ע עד אוא"ס ב"ה מהוע"ל בחי' יחיד (שהוא פנימי' אבא. ועי' בפ' אחרי בביאור הפ' דכי ביום הזה יכפר בענין הוי' בדד יחיד כו' ושם מבואר שהוא בחי' עתיק סדכ"ס. וא"כ שייכות בחי' זו דיחיד בחכמה צ"ל בפנימי' אבא שהוא פנימיות עתיק כמ"ש בסוף הביאור דשוש אשיש). אך הנה כתיב ארוממך אלקי המלך דקאי
על

ועניתם כו' היינו להמשיך בחי' עונתה. בתשעה זהו יסוד שהוא תשיעי (מלמעלמ"ע). בערב שמערב חו"ג כו' שמבחי' יסוד נמשך היחוד במל' כו'. והקשה כ"ק האזמו"ר נ"ע שזהו היפך הגמרא דועניתם כו' הוא עינוי מתשמיש. וי"ל כי נפשותיכם כולל כללות המל' (בחי' נפש דעולם ובנה שזהו נה"י. ובחי' מקור נש"י שזהו פנימי' המל' כת"ב). והנה בבחי' נה"י יתפרש ועניתם ל' עינוי מבחי' עונתה כו'. ובבחי' כת"ב שמתעלים ומזדככים ע"ד הבינה יתפרש ועניתם ל' עונתה :

ה **ועפ"ז** יובן מ"ש בספד"ל (זח"ב קע"ז א') ויאמר אלקים תדשא הארץ דשא וגו' היינו דכתיב ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש בערב (ונת' זה בבוך ויקרא ע"פ שבת שבתון). ויש לחברו להדרוש הזה. דהנה יום שלישי הוכפל בו כי טוב. והיינו עבור יום שני שלא נאמר בו כי טוב. לפי שבו בחי' גבורה. ויהי מבדיל כו'. שנתעוררו בו הגבורות ביותר. וכמ"ש בזהר בראשי' (י"ז ע"א) כד אתער שמאלא ביום שני למע"ב אתער גיהנם כו'. שנתתקפו כל הגבו' קשות כו'. וא"כ ביום ג' ת"ת שנאמר בו ב"פ כי טוב היינו שע"י ת"ת שמייחד חו"ג נעשה המתקת הגבו' דיום שני. והפעם ב' כי טוב נאמ' גבי תדשא הארץ דשא. והנה עיקר ומקור וכללות המתקת הגבו' ביותר זהו ביו"כ דוקא. שע"י ה' עינוים מתלבן ה' זעירא בה' עילאה. שהאודם שהוא תוקף הדין נהפך ללובן וחסד כו'. שמבחי' כשנים נעשה כשלג ילבינו. וזהו פי' הדין שביו"כ לילו כיומו. שלילה המורה על גבורה ודין הוא כיומו חסדים כו'. וזהו כוונת הספד"ל שהמתקת הגבו' בחסדי' שבפסוק תדשא עיקר וכללות בחי' זו הוא ביו"כ ע"י ועניתם כו'. שע"י ה' עינוים מתלבן האודם דה' זעירא כו'. ועוד יובן כי גם ענין הפסוק תדשא הארץ דשא עצמו הו"ע מיתוק הגבורות בחסדים. כי הצמיחה שמהארץ נק' לידה כמ"ש והולידה והצמיחה. וירידת הגשם על הארץ נק' יחוד כמארז"ל (תענית ו' ע"ב) מטרא בעלה דארעא. וכמו רביעה של גשמים ל' הרובע ונרבע. וכמ"כ יובן למעלה בארץ העליונה בחי' מל' דאצי' שע"י היחוד עליון שנמשך במל' נמשך ממנה אח"כ לידת מלאכי' ונשמות. שז"ע הפ' תדשא הארץ דשא עשב ב' מיני מלאכים יוצר משרתים ואשר משרתיו כנודע. עץ פרי זהו נשמות שנק' פירות האילן שנמשכים מבחי' עץ חיים כי האדם עץ השדה כו'. והנה בהיחוד עליון צריך להיות תחלה העמ"נ מבחי' מל' וכל העמ"נ הוא רק מהגבורות דוקא אשר הגבורות הם בחי' רצוא עליות והסתלקות מלמטלמ"ע דוקא ליכלל וליבטל כו'. וע"כ כדי שיהי' יחוד מ"ן ומ"ד שיהי' בחי' לידה שהו"ע חסדים גילוי מלמעלמ"ט דוקא. היפך טבע הגבו' דהעמ"נ. וא"כ צ"ל מיתוק הגבורות דמ"ן דנוק'. שיהיו יכולים לקבל המ"ד דהחסדים שיומשך הגילוי מלמעלמ"ט. ולכן בפ' זה דתדשא הארץ כו'. שע"י היחוד עליון נמשך מבחי' מל' לידת מלאכים ונשמות כו'. זהו ע"י מיתוק הגבורות דמ"ן דנוק' כו'. אשר עיקר מיתוק הגבורות שיתהפכו לחסדים הוא ביו"כ דוקא ע"י ועניתם כו' :

עוד יובן כוונת הספד"ל. ע"ד שבזח"ג די"ב ע"א פי' שמאמר זה דתדשא הארץ מכוון עם דיבור זכור את יום השבת לקדשו. כי בשבת מתמלאת הארץ העליונה שפע הפנימי' מבחי' צדיק יסו"ע. כמ"ש (יחזקאל מ"ו) שער החצר הפנימי' (פנימי' היסוד) הפונה קדים (שמושך השפע מבינה ועת"י) כו' ביום השבת יפתח. וז"ע שמור לנוק' וזכור לדכורא בדיבור א' נאמרו. ולכן אזי דוקא תדשא הארץ דשא כו' עץ פרי. שנמשך מבחי' מל' לידת מלאכים ונשמות מבחי' פנימי' השפע. משא"כ בימי החול כו'. ועד"ז פי' כאן הספד"ל בחי' זו על בחי' גבוה יותר דהיינו שבת שבתון שאזי מקבלת ממקום גבוה יותר. דהיינו מיסוד דעת"י. ולכן אזי עיקר שלימות דשא ועשב הנמשכים מבחי' מל'. ועיין בסד"ה כי ההרים ימושו שע"י התשובה נאמר וברית שלומי לא תמוט. שהוא המשכת השפע במל' מבחי' יסוד דע"י. ועפ"ז אפשר לפרש ענין למיתה זו ע"ד שנת' (שם) בד"ה כי כארץ כו' וכגנה כו' שהוא הצמיחה שע"י מעשה המצות וגילוי זה הוא בשבת. כן אד' הוי' יצמיח כו' זהו הצמיחה שבר"ה ויוכ"פ ע"י התשובה. דהיינו ע"י ועניתם כו'. וזהו כוונת הספד"ל שמפרש הצמיחה זו שבפ' תדשא על יו"כ כו'. וההכרח לפי' זה הוא מ"ש עץ פרי. טעם עצו כטעם פריו. ופי' בשל"ה עץ זה הגוף כי האדם עץ כו'. ופרי זהו הנשמה. ושיהי' הגוף ג"כ קדושה וקרוב למדרגת הנשמה. וז"ע תחה"מ ועלמותיך יהלין שיזדכך הגוף קרוב למעלת הנשמה. ולכן לא יצטרך למאכל גשמי המחבר. וזהו עצו כפריו. משא"כ עתה אין עצו כפריו. שהנשמה קדש והגוף חול. ולכן נצרך למאכל המחבר. והטעם לזה כי גם למעלה בכל העולמות אין עצו כפריו. שהכלים דע"ס אינן בערך להאורות. שהכלים נק' גופין והאורות נשמתא לגופא. ולכן נצרך גם למעלה לבחי' שארה לחבר האורות עם הכלים. והנה ביו"כ ע"י ה' עינוים שמתלבן ה' זעירא בה' עילאה. שנעשה עליי' והזדככות הכלים דמל' לקבל מהבחי' שהאורות מקבלים. כנ"ל שהאותיות משם הוי' והאור מעתיקא. וא"כ זהו כמו לעתיד עצו כפריו. ולכן גם למטה ה' עינוים מכל הדברי' גופניים. שגם הגוף ניזון ביו"כ מרוחניות דה' קולות דה' תפלות כמו הנשמה. ולכן מפרש הספד"ל שבחי' זו דתדשא כו' עץ פרי זהו ביוכ"פ ע"י ועניתם כו' :

שבת שבתון הוא לכם וגו'. כמו מעלת וקדושת שבת על שאר ימי החול. כן הוא מעלת וקדושת יוהכ"פ על השבת. עד שלגבי שבת הוא שבתון והשבת נחשב כחול אצלו. הנה ארז"ל (יומא פ"ו א') עבר אדם על מ"ע ושב לא זז משם עד שמוחלין לו. עבר על מל"ת ושב תשובה תולה ויוהכ"פ מכפר. והנה ענין התשובה הוא כמ"ש (מלאכי ג') שובו אלי ואשובה אליכם. שקודם עשיית התשובה כתיב (ישעי' ו' י"ב) ורחק הוי' את האדם. וכתיב (שם נ"ז) שלום לרחוק כו'. אבל אחר התשובה שובו אלי אזי ואשובה אליכם. וצ"ל דבשלמא לגבי האדם הי' שייך שפיר ענין הריחוק כו'. אבל לגבי אלקות דכתיב (ירמי' כ"ג) את השמים ואת הארץ אני מלא ולית אתר פנוי מיני' איך שייך לומר רחק הוי' את האדם. אך הענין כמשל

שני

אבל בבחי' מל' דאצי' שנעשית מקור לבי"ע. שאמ"ד כלים דמל' דאצי' יורדים ומתפשטים בבי"ע. הרי אזי הכלים מתרחקים מהאורות. דלאו איהו וגרמוהי חד בהון. ולכן שייך תשוקה ורצוא בהכלים דמל' דאצי' להתחבר עם האורות שלהם כו'. וזהו אלוה עושי הנותן זמירות בלילה (איוב ל"ה י"ד) בלילה דוקא שאז זמן ירידת הכלים דמל' בבי"ע ומתרחקים מהאורות כו'. ואזי דוקא שייך זמרה למען יזמרך כבוד כו'. ומהקדמה זו יובן איך ששייך בחי' מזון למעלה לחבר האורות עם הכלים כו'. כמו שהמזון גשמי מחבר חיות הנפש עם הגוף. כמ"כ הכלים נק' גופין. והאורות הם כנשמה לגופא. וצריכים מזון לחברם. ותחלה י"ל המזון שבנבראים. היינו שהיא אותיות משמות אלקים שעל ידם נמשך אור וחיות בכל נברא להחיותו ולקיימו בבחי' העלם והסתר. וגם להיות להם ענג אלקי. כל' כהאי מזיו כו'. הכל הוא ע"י אותיות. ולכן נק' בשם מזון. כמו שבגשמיות המזון אינו החיות בעצמו שמחי' הגוף. כ"א שמחבר התפשטות חיות הנפש בגוף. וגם מחבר במדה ושיעור הראוי כו'. כמ"כ האותיות דשם אלקים שעל ידם נמשך אור וחיות אלקות בנבראים להחיותם ולקיימם בבחי' העלם והסתר. וגם על ידם נמשך ומתגלה ענג אלקי בנבראי' בבחי' השגה ממש. והאותיות הם מגבילי' החיות והענג לכל נברא לפי ערכו כדי שיוכל שאת כו'. לכן אותיות אלו נק' שארם. ובשארם מרומז כל השמות דאלקים. פשוט ובמילואו ובריבוע כמ"ש בפע"ח שער יוהכ"פ יעו"ש. ועד"ז יובן ענין שארה גם למעלה בבחי' מל'. דהנה הכלים דע"ס דמל' כיון שנאצלו הרי צריכים לקבל שפע וחיות מהמאציל לקיום אצילותם. וז"ע השמות אלקים שבמל' שאין זה השפי' עצמה. כי להשפי' אין רשאים לקרות ולבקש כמאחז"ל (בספרי) אליו ולא למדותיו. ולהשמות מותר לבקש כמ"ש (תלים פ"ט) הושיעני אלקים כו'. והיינו כי השם אלקים שבהכלים דמל' היינו האותיות שמחברים האור והחיות מהמאציל בהכלים להחיותם ולקיימם. וגם האותיות דש' אלקים מחברים האורות דמל' עם הכלים דמל' אשר האורות הם למעלה מהחיות של הכלים. כי האורות זהו השארה המאיר בבחי' א"ס כו'. ולכן אותיות אלו נק' שארה במל'. (וענין עונתה הוא יחוד וגילוי האור דמדת ת"ת במל'). וכמלא שארה זהו האותיות דשם אלקים שבתוכם מלובש האור והחיות משם הוי'. וזהו מזון הכלים בבחי' קיום עצם אצילותם ובבחי' התחברות האורות שלהם עמהם כו'. אבל ביוכ"פ שמתלבן ה' זעירא בה' עילאה שמתעלה המל' לקבל (לא מה' ספי' חג"ת כ"א דבינה עצמם. כ"א) מהאור והמוחי' שבפנימיותם. אשר המוחי' הם אותיות ושמות הוי'. והאור הוא מעתיקא שלמעלה משם הוי'. כי האותיות דשם הוי' נעשים בחי' אלקים לגבי עת"י. זהו מזון רוחני שהנשמה והאורות נהנים כו' ולא הגוף והכלים דמל'. לכן לגבי הכלים דמל' נחשב זה עינוי. וזהו תענו את נפשותיכם:

ד ועתה צ"ל כיון שנת' לעיל פי' וענין דמתלבן ה' זעירא בה' עילאה שהו"ע עליית והזדככות הכלים דמל' שיהי' בהם כ"כ בהירות כמו בהכלים דבינה עילאה עצמו כו'. וא"כ איך נחשב זה לעינוי. הרי בהכלים דבינה ענין התגלות עתיק בבינה ע"י האותיות ושמות הוי' זהו בחי' שמחה וענג בהכלי' דבינה. כמ"ש אם הבנים שמחה. ולכן נק' הבינה עוה"ב. וכיון שמתעלי' ומזדככים הכלים דמל' להיות כמו הבינה. איך נק' זה עינוי. (ל' כ"ק אאזמו"ר נ"ע) והענין יובן בהקדים להבין מה שיש סתירה ממ"ש בגמ' ר"ה ל"א ע"א באלף השביעי לא יהי' ישוב אדם ובהמה כו' ע"ש. למ"ש באדר"נ פל"א שהוא עיקר העוה"ב. צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם כו'. וי"ל דלא סתרי כי גשמיות העוה"ז יהי' חרוב. אבל בפנימי' יהי' עיקר הגילוי. וא"כ ע"כ גם השתי' הפועל בגשמיות עוה"ז שהיא המל' תתבטל השפעתה כמ"ש בשל"ה ובס' המערכת פי"ג וז"ל ותשבות הארץ שהיא העטרה מלפעול ותהי' עם יסוד ות"ת שם שהוא העוה"ב כו' ובו ינוחו כל המעשים ויתבטלו עכ"ל. והענין כי במל' יש הב"ד חג"ת נה"י. ועיקר פעולת וחיות העוה"ז נמשך מנה"י שבמל' שהוא הילוכי' המל'. משא"כ כח"ב הוא פנימי' המל' שמזה נמשך זיו השכינה שבג"ע. ולכן גם בר"ה שנאמ' מרבית השר א'. שמסתלק אור המל' עד אמרו לפני מלכיות כו' כמ"ש באג"ה סי' י"ד. עכ"ז חיות העולם קיים. היינו מבחי' נה"י שבמל'. וההסתלקות זהו פנימי' המל' כח"ב חג"ת. וזהו ענין וחד חרוב שתשבות הארץ שהיא העטרה מלפעול. ולכן יהי' חד חרוב. אבל פנימי' המל' כח"ב שבמל' המאיר בג"ע יאיר לע"ל ביתר שאת. ולכן מזה יומשך לצדיקי' יושבים ונהנים מזיו כו'. והנה יוכ"פ הוא מעין העולם הבא שהרי אין בו אכילה ושתיה וזהו לפי שאז מקבלת. המל' מהבינה שהוא העולם הבא שלא על ידי המדות דז"א שהם מקור השפע לעולם הזה על ידי נה"י כו'. וא"כ כמו שלע"ל תשבות העטרה מלפעול. כך מעין זה יש ביוהכ"פ. וזהו תענו את נפשותיכם פי' נה"י שבמל' הנק' נפש מתבטלים קצת מפעולתם. רק לא ע"ד וחד חרוב כ"א בבחי' עינוי. ור"ל שאין נמשך בהם שפע האותיות שבבחי' נה"י. כ"א הם נהנים ג"כ משפע הפנימי המאיר בכח"ב חג"ת שבמל'. ובחי' פנימי' זה אף שנה"י דמל' מקבלים חיות מזה להשפיע החיות בעוה"ז לכן אינו וחד חרוב ממש כמו לע"ל שלא יאירו נה"י כלל למטה כ"א כח"ב חג"ת. משא"כ עתה גם ביוה"כ נמשך החיות מנה"י שבמל' ולכן אינו וחד חרוב. אך עכ"ז כיון דנה"י אין מאיר אזי בחי' האותיות הנק' אכילה ושתי' כו' רק מבחי' פנימי' אשר הפנימי' אינו שייך כ"כ לשפע הגשמיות. לכן נק' זה תענו את נפשותיכם (עכ"ל אאזמו"ר נ"ע). וא"כ מובן שהעלי' וההזדככות שבהכלים דמל' ביוהכ"פ הוא בבחי' ו' ספי' ראשונות כח"ב חג"ת דמל' אבל בבחי' ג' אחרונות שהם נה"י דמל' אין נעשה בהם עילוי וזיכוך. כי אם הי' עלי' והזדככות גם בנה"י דמל' הי' בהם שביתה וביטול מפעולת השפעת חיות גשמיות עוה"ז. והי' חד חרוב לגמרי כו'. וא"כ לגבי הכלים דנה"י דמל' שלא נזדככו. הרי מה שמקבלים שפע מהאור דעתיקא ע"י האותיות דשם הוי' שזהו למעלה לגמרי ממזון הכלים הרי נחשב זה כמו עינוי לגבי נה"י דמל'. וזהו תענו את נפשותיכם דהיינו בחי' נפש שמלובש בעולם ובגוף. שהוא נה"י דמל'. אבל בבחי' פנימי' המל' כח"ב חג"ת הוא בחי' ענג ממש ולא עינוי. ועפ"ז יש לתרץ פי' תלמיד האריז"ל בפירוש הספד"ל שפי' דמ"ש

ועניתם

וזהו ביאור ל' הרע"מ תקינו בי' ה' עינוים בגין דתתלבן ה' זעירא בה' עילאה. היינו שיהי' במל' הנק' בהורה אני ג"כ בחי' לבנונית שהוא אור וגילוי א"ס כמו בבינה:

ב **ולהבין** הטעם מ"ש בזהר שע"י ה' עינוים וה' צלותין תתלבן ה' זעירא בה' עילאה. הנה כתי' (משלי י"א י"ז) גומל נפשו איש חסד. ופרש"י (במס' תענית י"א ב') ב' פירושי'. הא' גומל ל' ביום הגמל את יצחק. גמולי מחלב. שהוא ל' הפרשה מה שמפרישים התינוק מחלב האם. והב' ל' תגמול. גומלין. שמשלים נפשו לקונו. ומפרש דקאי על המתענה שמפריש נפשו ממאכל ומשתה כו'. ופי' ב' מפרש (רש"י שבת קכ"ז ב' בד"ה ה"ג הני נמי יעו"ש) דקאי על תפלה שעל ידי תפלה בכוונה הוא גומל נפשו ל' תגמול שמשלים נפשו לקונו. ובאמת בשניהם (בתענית ובתפלה) שייך ב' הפירושים (שפירש"י במס' תענית בפי' גומל כו'). והענין דפי' גומל ל' הפרשה א"ז קאי דוקא על המתענה לגמרי. כ"א גם מה שפורש א"ע אפי' ממותרות של היתר נק' גומל נפשו. שמפריש נפשו מרצונות גשמיים של תענוגי עוה"ז. וה"ז כענין נדרים שאוסר ע"ע דבר המותר בשר ויין כו'. ולכן נדרי' סייג לפרישות (אבות פ"ג) שפורש א"ע אפי' ממותרות של היתר ומניח רק די הכרח לקיום והיות נפשו לבד. והנה נדרים בבינה מצד ב' טעמים. א' כי התו' אסרה רק דברים האסורים. משום כי והנגלות כו' לעשות כו' דברי התורה הזאת. ו"ה נגלות להמשיך גילוי ו"ה. ולגבי יחוד ו"ה מתיר רק דברי' האסורי' אבל היתר אין מתיר. אבל לגבי הבינה מתיר גם היתר כו'. ולכן ע"י הנדר שפורש א"ע גם מהיתר עי"ז ממשיך גילוי הבינה. זהו טעם א'. טעם ב' כי להמשיך י"ה הוא ע"י מס"נ דוקא. ומה שפורש א"ע גם ממותרות היתר זהו כעין מס"נ ביטול הרצון. דמה לי קטלא כולא מה לי קטלא פלגא. ורק ע"י מס"נ ממש ממשיך יחוד י"ה. וע"י מס"נ שהוא אתכפי' וביטול הרצון דנדר ממשיך גילוי הבינה לבד. והיינו שמגביה ומעלה נפשו וגם מקור בחי' נפשו שהוא כנס"י דלעילא מל' בבחי' בינה. וזהו ב' הפי' דגומל נפשו. שע"י הנדר שמפריש נפשו גם ממותרות תענוגי היתר עי"ז משלים נפשו לקונו. שיאיר בבחי' מל' מקור בחי' נפשו גילוי אור הבינה כו'. וכמו"כ שייך ב' הפי' בתפלה. שעיקר התפלה הוא לבא למס"נ באחד. פי' נפש רצון. והיינו מסירת הרצון לגמרי. שלא ירצה בשום דבר גשמי ורוחני כלל. כ"א רצון א' פשוט ליבטל וליכלל באחד כו'. וזהו גומל נפשו שמפריש נפשו מכל הרצונות זרות לגמרי שלא יהי' להנפש שום קישור והיזה בהם. ונק' בתניא לאת הנפש מנרתקה לבושי נוגה לגמרי. ולכן נק' התפלה שפיכת נפש. ואשפוך את נפשי (רצון) לפני ה'. והרי עי"ז גופא הוא גומל נפשו ל' תגמול שמשלים נפשו לקונו. כי ע"י העלאת מ"נ בבחי' מס"נ מעורר יחוד י"ה. וא"כ מגביה ומעלה נפשו ומקור בחי' נפשו בבחי' מ"נ בבינה עילאה שיהי' יחוד חו"ב. וז"ש בהנה ותתפלל על ה'. פי' למעלה מש' הוי' (דת"ת דז"א). ואשפוך את נפשי לפני הוי'. וזהו גומל נפשו איש חסד. ע"ד איזהו חסיד המתחסד עם קונו (זה"ג רפ"א א') עם קן דילי' (ת"ז בהקדמה). פי' המתחסד יותר מהחיוב. כי העבודה והחיוב על נש"י הוא לייחד המל' עם ז"א שיהיו שוין בקומתן שיאיר בחי' בינה במל' כמו בז"א. והנה מה שמאיר בינה בז"א הוא רק תבונה. כמ"ש (תלים קל"ו) לעושה השמים בתבונה. כונן שמים בתבונה (משלי ג' י"ט). אבל גומל נפשו כו' הוא שיהי' במל' הגילוי מעלמיות בינה שלמעלה מהגילוי שבז"א זהו"ע המתחסד עם קונו. וז"ש דוד שמרה נפשי כי חסיד אני (תלים פ"ו) שכל השתדלות שלו ע"י ספר תלים הי' שיהי' העלאת מ"ן דמל' כמו הבינה כו'. ולכן כתיב (תלים י"ח) ועושה חסד למשיחו לדוד. וכתיב (ישעי' נ"ה) חסדי דוד הנאמנים. ולכן גומל נפשו איש חסד. והנה בכל השנה אין זה חוב כו' רק שכתוב פ' נדרים בתורה. אבל הרי כתיב (דברים כ"ג) וכי תחדל לנדור לא יהי' בך חטא. וכתיב (קהלת ה') טוב אשר לא תדור כו'. אבל ביוהכ"פ שנצרך שתתלבן ה' זעירא בה' עילאה לכן זהו עבודת חוב היום על נש"י להעלות ולזכך בחי' מל' בבחי' בהירות דעלמות בינה עילאה ממש. ולכן ה' עינוים מדאורייתא שיהי' גומל ומפריש נפשו מכל הה' תענוגים גופניים כדי להעלות מל' בעלמות ה' ספי' חג"ת נ"ה דבינה (מסא"כ ע"י נדר בכל השנה רק בעלמות נה"י כמו שהם בבינה. למעלה מכמו שנעשים מוחין לז"א). ומד"ס תקנו גם ה' תפלות. והרי עיקר בחי' רעו"ד למסו"נ באחד הוא ביו"כ יום התשובה. ולכן התפלות דיו"כ זהו ודאי בבחי' גומל נפשו כו':

ג **והנה** על ענין ובחי' עליית המל' בבינה עז"כ תענו את נפשותיכם. והנה במ"מ ישן מהב"י ז"ל פי' תענו את נפשותיכם על נפש הנפש. שהוא הנפש החיוני' הבהמית המלובשת בגוף האדם. אך בזהר (אחרי ס"ז א' ב') משמע שקאי למעלה על בחי' מל'. שהקדים ע"פ זה לפרש הפ' נפשי אויתיך כו' אף רוחי כו'. ופסוק כן נפשי תערוג. אשר נפשי הוא בחי' מל'. ורוחי הוא בחי' זעיר. ולכאו' אין זה מובן כלל איך שייך למעלה במל' עינוי. ויובן עד"מ באדם שהנשמה המלובשת בגוף מקבלת צער ועינוי מהעדר אכילה ושתי'. אע"פ שהנשמה רוחני' וחלק אלוה ממעל. ואפי' נשמת צדיק עליון מאד כמרע"ה שהי' בהר מ' יום לחם לא אכל כו' איתא במד"ר (תשא פמ"ז סי' י"ב) שנלטער מזה. והיינו לפי שמלובשת בגוף שהוא מכריח לאכילה ושתי' ע"כ יש לה צער ועינוי במניעת המאכל. ועד"ז יובן למעלה בבחי' המל' הנק' נפש שייך בה ג"כ עינוי ממניעת מזון. ותחלה י"ל מהו המזון שלמעלה במל'. ידוע בכהאריז"ל שיש ג' בחי' למעלה שארה כסותה ועונתה. שארה הוא בחי' מזון. וביאור זה. הנה כתיב (תלים למ"ד) למען יזמרך כבוד ולא ידום. כבוד הוא כבו"ת בחי' מל'. והוא תמיד בזמרה ותשוקה לא"ס ב"ה כמ"ש בזהר (תרומה ק"מ רע"א) לדך קארי תדיר לאספקלריא דנהרא ולא שכיך לעלמין. ולכאו' יש להבין זה. שהמל' היא אחת ממדותיו ית' שהיא אלקות ממש ואיך שייך באלקות ואא"ס תשוקה מקלתו אל קלתו. אך הענין כידוע שהע"ס הם או"כ. ואע"פ שגם הכלים הם אלקות ממש. מ"מ אינן בערך להאורות. כי הכלים זהו כח הגבול שיש בא"ס. מה שהוא ית' מצמצם א"ע להשפיע היות ולהאיר בבחי' גבול ומדה. והאורות זהו כח עצמותו כמו שמאיר בבחי' א"ס ממש. ולכן שייך בהכלים תשוקה להתחבר עם האורות. והנה בז"א דאלי' איהו וגרמוהי חד כו' שהכלים מיוחדים תמיד עם האורות.

אבל

שאו ידיכם קדש ב׳ הידות כו׳. וגם ענין כחו כח ו׳ הוי״ו הוא בחי׳ קול יעקב עסק התורה שהתורה היא סגולה להילה״ר כמארז״ל (קדושין ל׳ ע״ב) בראתי יצה״ר בראתי לו תבלין. וזהו כח ו׳ שהתחברות הב׳ ידות הוא ע״י עסק התורה. וזהו הטוגה אישר״מ בכל כחו קורעין לו גז״ד. כי הגז״ד נמשך משם אלקים בחי׳ שמאל מדה״ד. אבל ע״י בכל כחו גורם להכללה שמאלא בימינא כו׳. ויומשך המשפט משם הוי׳ מדה״ר ככ״ל באריכות. וזהו ג״כ ענין ותשובה ותפלה ולדקה מעבירין כו׳ :

ליום הכפורים

בחדש השביעי בעשור לחדש תענו את נפשותיכם (ויקרא ט״ז) ז״ל הזהר פ׳ פנחס (דרנ״ה ע״ב) תקינו בי׳ ה׳ עינוים בגין דתתלבן ה׳ זעירא בה׳ עילאה דאיהי ה׳ ללותין. לקיים בישראל אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו עכ״ל. הנה ענין דתתלבן ה׳ זעירא בה׳ עילאה הוא שני ענינים. א׳ דתתלבן מהאודם דהיינו תוקף הדינים והגבורות שנתעורר בבחי׳ מל׳ מחמת עונות בנ״י כמ״ש (ישעי׳ א׳ י״ח) אם יהיו חטאיכם כשנים כו׳. אשר מדה״ד נק׳ גוון אדום. ולריך שיתלבן האודם שהגבורות והדינים עלמן יתהפכו לחסדים ורחמים. ענין ב׳ בלובן כי שחרות מורה על חשך והסתר אא״ס ב״ה. ולובן מורה על אור וגילוי. וכיון שאומר הזהר דתתלבן ה׳ זעירא בה׳ עילאה. מובן שעיקר בחי׳ הלובן המורה על גילוי אור הוא בה׳ עילאה בינה כו׳. (ומה שהבינה נק׳ זהב עליון שלמעלה מהכסף. וזהב הוא אדום. זהו הגבורות דבינה. אבן החסדים כו׳ ככ״ל. וכידוע בפי׳ ארץ זבת חלב ודבש. שהחסדים דבינה נק׳ חלב. וחלב הוא לבן). והענין דהנה ע״ס הוא ל׳ בהירות. כמראה אבן ספיר. וענין בהירות אין שייך לומר על האור המאיר בהע״ס. כ״א על הכלים דע״ס דוקא. שהכלים הם בבחי׳ בהירות שאינן מסתירי׳ ומעלימים כלל על אא״ס ב״ה. כ״א אא״ס ב״ה מאיר ומתגלה על ידן כו׳. ואע״פ שכל הע״ס הם בבחי׳ בהירות. מ״מ עיקר הבהירות הוא בבחי׳ בינה דוקא. כמ״ש (דניאל י״ב ג׳) והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע. הרקיע בה׳ הידיעה (ע״ד ההפרש בין מה שאמר משה האזינו השמים כו׳ הארץ. וישעי׳ אמר שמים והארץ בלא הסי״ן כמ״ש בזהר (האזינו רפ״ו ע״ב)) היינו רקיע שע״ג היון עילאין בינה עילאה. אשר מלד גודל הלבנונית והבהירות שבבינה יולא ומזהיר מנגה זהר עלוס כו׳. וז״ש בלוים (בהעלותך ח׳ ז׳) וכה תעשה להם לטהרם. תנופת הלוים שמקו השמאל. היינו להעלותם לבינה. נק׳ זה לטהרם. הרי שטהרה שהו״ע בהירות. ע״ד כעלם השמים לטוהר. הוא רק בבינה כו׳. והענין כי בינה ל׳ הבנה והשגה שבכלים דבינה מאיר ומתגלה בחי׳ עת״י שהוא אא״ס ב״ה בעלמו בבחי׳ הבנה והשגת המהות ממש. שהכלים עלמן משיגים את האור כו׳. וז״ע הבהירות. שכל מה שיוכל להיות גילוי אא״ס בכלים והכלים לא יסתירו כלל הנה הבחי׳ עליונה יותר מכל האפשר הוא בבינה. ולמעלה מבינה אין שייך זה כלל. כי התחלת הכלים שנק׳ גרמוהי הוא רק מהבינה. משא״כ בח״ע אע״פ שיש שם התגלות אא״ס יותר. אבל אין זה בבחי׳ כלים. כ״א בבחי׳ ביטול הכלים דוקא. ומה שכל הע״ס נק׳ ג״כ ספירות ל׳ בהירות. הענין כי בכל ספי׳ יש פנימי׳ אמלעי׳ חילון. והסי׳ אתה סתר לי סת״ר ר״ת ראש תוך סוף. והם ג׳ בחי׳ נר״נ שבכל ספי׳. והנה הבחי׳ בהירות שבכל ספי׳ הוא דוקא מלד פנימי׳ הכלי בחי׳ נשמה. ונשמה היא מבינה כמ״ש (איוב ל״ג ח׳) ונשמת שדי תבינם. וא״כ הבחי׳ בהירות שבכל ספי׳ הוא באמת מלד בחי׳ מדרגת בינה שיש בכל ספי׳. ומ״מ ודאי אין זה דמיון וערך להבהירות שבבינה עלמה. והנה בחי׳ מל׳ היא הפך מבחי׳ בינה. כי מלכותך מלכות כל עולמים. שמבחי׳ מל׳ מתהווה עולם ל׳ העלם והסתר. כי אין מלך בלא עם. עוממות כו׳. והיינו לפי שבחי׳ מל׳ היא לבוש המעלים ומסתיר אא״ס ב״ה כמ״ש (תלים נ״ג א׳) ה׳ מלך גאות לבש כו׳. לבוש מל׳. וא״כ בחי׳ מל׳ היפך בחי׳ בהירות דבינה. וז״ש (שיר א׳ ה׳) שחורה אני כו׳ היפך בחי׳ לובן כו׳. ולכן ענין דתתלבן ה׳ זעירא בה׳ עילאה היינו להעלות ולזכך הכלים דמל׳ שיהי׳ בהם ריבוי בהירות כמו בבינה עילאה. ועי״ז גופא יתהפך האודם דמדה״ד ללובן וחסד. כי על בחי׳ מל׳ כתי׳ (משלי כ״ט ד׳) מלך במשפט יעמיד ארץ. ואד׳ אותיות דינא. דינא דמל׳ (בזח״ב קי״ח א׳). משא״כ הבינה נק׳ מלך מוחל וסולח. אלוה סליחות. והיינו לפי שהמל׳ היא בחי׳ לבוש להעלים ולהסתיר אא״ס ב״ה ע״כ בנייכה מהגבורות. וכל הגבו׳ דז״א נמשכים וניתנים בה כו׳. ולכן מלך במשפט. ומחמת עונות כו׳ נעשה גוון אדום כו׳ תוקף הדין וכמ״ש בזהר (ח״ג ק״י ע״ב) דהא כדין נורא דליק (גבו׳ דמל׳) ואוקיד עלמא בשלהובוי כו׳. משא״כ הבינה מלד הבהירות היותר נעלה שבכלים דבינה מאיר ומתגלה בהם עת״י מקור הטוב והחסד דלית שמאלא בהאי עתיקא (זח״ג קכ״ט) לכן הוא בחי׳ מלך מוחל. אלוה סליחות. וע״כ ע״י עליות והזדככות הכלים דמל׳ בבחי׳ בהירות דבינה. יתלבן האודם דמל׳ גופא. כי נעשה המל׳ בחי׳ מלך מוחל כמו הבינה. וזהו שארז״ל (יומא ל״ח סע״ב) בא לטהר מסייעין אותו. ולכאו׳ הי׳ ל״ל הבא ליטהר. לטהר משמע ד״א. אך המכוון (שהבא ליטהר ל״ל בא לטהר) כי איתא ב׳ הה״מ נ״ע כלל שבכ״ד בקשה שלריך האדם לבקש לא יבקש על עלמו לבד שיתמלא חסרונו. כי לא ישמעו לו כלל. כ״א שלריך האדם לדעת שע״י חטא ועון שלו נעשה למעלה פגם וחסרון במדת המל׳. ולריך להתפלל ולבקש שיתמלא הפגם והחסרון שבמדת המל׳. וממילא יתמלא חסרונו ג״כ. וזהו הבא לטהר ר״ל שבא לזכך את כלי המל׳ שיהי׳ בהם ג״כ ריבוי גילוי אא״ס ב״ה בכבודו ובעלמו כמו בבינה עילאה (כמ״ש בלק״ת בד״ה הוי׳ לי בעוזרי). וזהו ג״כ מ״ש ישתבח שמך לעד. פי׳ ל׳ שבח ככסי׳ ר״ל להיות תוס׳ עילוי בבחי׳ שמך שהוא המל׳ שיהי׳ בה תוקף גילוי אא״ס ב״ה כמו בבינה.

וזהו

שיחזיר רצונו אליו. כמו"כ ענין התפלה הוא הבקשה יהי רצון שיתגלה רצה"ע שלמעלה מהשכ'. שמשם יומשך כל הבקשות גאולה רפואה ברכה. אעפ"י שעפ"י השכ' אינו כדאי כמארז"ל (ילקוט תלים סי' כ"ה ע"פ טוב וישר) שאלו לחכמה נפש החוטאת כו'. מ"מ יומשך ע"י רצה"ע שלמעלה מהחכמה. ונמצא שהתפלה היא בחי' פיוס בחי' יוסף. ולכן ארז"ל בירושלמי ע"פ וקח טוב זהו התפלה שנתקנה י"ז ברכות בגימט' טוב וברכת את צמח דוד נתקן אחר החורבן. וא"כ התפלה היא בחי' טוב כמ"ש טוב וישר ה' כו' הטוב כי לא כלו רחמיך. שהוא בחי' טוב עליון שלמעלה מהחכמה כמארז"ל (בילקוט שם) שאלו להקב"ה אמר יעשה תשובה כו' הה"ד טוב וישר ה' כו'. והנה טוב הוא בחי' יוסף כמ"ש (בראשית ל"ז) יוסף בן שבע עשרה שנה בגימט' טוב בחי' אמרו לצדיק כי טוב. וכיון שהתפלה היא בחי' טוב א"כ זהו בחי' יוסף. בחי' פיוס כנ"ל. גם ח"י ברכאן הוא בחי' צדיק ח"י עלמין כו'. וח"י ברכאן כנגד ח"י חוליות השדרה שיוצאין ממוח הדעת. והיינו שהח"י ברכאן הם המשכת הדעת ע"י צדיק ח"י עלמין בבחי' גילוי בפנימיות במל'. וזהו שים שלום עפת יסוד. וא"כ התפלה היא בחי' יוסף אותיות פיוס. וכנ"ל שהפיוס הוא דוקא מבחי' יסוד לפי שממשיך גילוי ד"ע בפנימיות. וזהו והמפייסו בי"א לפי שהפיוס נמשך מבחי' ה' עילאה שלמעלה מהוי"ו. כי הוי"ו הוא בחי' קדוש וה"א עילאה הוא בחי' קדש עליון שלמעלה מבחי' קדוש וכמ"ש (תלים קל"ד) שאו ידיכם קדש וברכו את הוי' שמבחי' קדש העליון נמשך ברכה בבחי' הוי' שהו"ע קדוש בוי"ו כו'. ולכן מתברך בי"א ברכות כנגד הה' עילאה עם הוי"ו בעולה י"א. וזהו ר"א יהיב פרוטה לעני והדר מצלי. כענין הנותן פרוטה כו' והמפייסו. שמתחלה צריך להמשיך בחי' פרוטה שהוא המשכה בבחי' מקיף עדיין בחי' יעקב. ואח"כ מצלי שהו"ע הפיוס להמשיך הגילוי בפנימיות. תולדות יעקב יוסף. כי זהו הכלל שתחלה צריכים להמשיך בבחי' מקיף ואח"כ יומשך בפנימיות. והנה צלותא צ' הטייה כמ"ש בצריכות ע"פ צדק צדק. וזהו אני בצדק אחזה פניך שע"י צדקה שהוא נתינת פרוטה קודם התפלה יכול להיות אח"כ בתפלה אחזה פניך בבחי' גילוי בפנימיות. וכמו שלש פעמים בשנה יראה כו' פני הוי' אלקיך. ג' רגלים נגד ג' אבות. וכמו"כ גם כעת ע"י ג' תפלות שתקנום ג' אבות יכול להיות אחזה פניך. ופי' אחזה פניך. כי היות העולמות הוא מבחי' מל' שנק' אחרי הוי'. בחי' אחוריים משם הוי' כמ"ש בצריכות ע"פ הנ"ל. אבל ע"י צדקה ותפלה נמשך גילוי פנימיות דשם הוי' וזהו אחזה פניך. וזהו מדרגת הצדיקים שע"י צדקה ותפלה ממשיכים התגלות פנימיות שם הוי' למטה בבי"ע שיהי' דירה בתחתונים. ולכן נק' צדיק ע"ש שהוא בעל צדקה כנ"ל:

ג **ועתה** צ"ל ענין התשובה. שלמעלה מבחי' תפלה וצדקה. כתי' (מלאכי ג' ז') שובו אלי ואשובה אליכם. שמתחלה הי' רחוק ואח"כ ע"י התשובה נעשה קרוב. וצ"ל איך שייך רחוק וקרוב כידוע הקושיא. והענין כי קרוב נק' כשעומדים פב"פ. וכמו מ"ת שהיו נש"י עם הקב"ה פב"פ כמ"ש (דברים ה' ד') פב"פ דבר ה' עמכם. שאור מלמעלה בחי' פנים עליון. וגם נש"י הי' כל פנימיותם רק לה' שעל כל דיבור פרחה נשמתן כו'. זהו נק' קירוב. משא"כ בגלות כתי' (ירמי' ב' כ"ז) כי פנו אלי עורף כו'. וכמו"כ מלמעלה נמשך השפע רק מבחי' אחוריים וחיצוניו'. קוב"ה בגלותא אסתלק כו' (זח"ג כ' ע"ב). וזהו רחל מבכה על בניה כי איננו. שהוי"ו איננו (זח"א ר"י ע"א). והיינו שהוי"ו שהוא השפעה פנימיות נסתלק לעילא לעילא. והשפע נמשך רק מבחי' אחוריי'. וא"כ בגלות הוא בחי' אב"א וזהו תכלית הריחוק כו'. אבל ענין התשובה הוא החזרת פב"ב. ע"ד תורתן קבע ומלאכתן עראי (ברכות ל"ה ע"ב). פי' שעיקר החשק ורצון הנפש יהי' רק לה' וכל עניני עוה"ז יהי' בבחי' אחור וכאילו כפאו כו'. והיינו שלא יהי' כ"א רצון אחד לבד ליכלל באוא"ס ב"ה בחי' ועמך לא חפצתי. ועל בחי' תשובה זו כתי' (הושע י"ד) שובה ישראל עד הוי' אלקיך. והענין דכתי' (תלים צ"ו) יעלוז שדי כו' מלפני ה' כי בא לשפוט את הארץ. וידוע הקושיא מהו השמחה כ"כ מהמשפט. הלא ג' ספרים נפתחים כו' רשעים גמורים כו' (ר"ה ט"ז ב'). וארז"ל (נדה ל' ב') ואפי' כה"ע אומרים לך צדיק אתה הוי בעיניך כרשע. והתי' שהשמחה הוא מה שהמשפט נמשך משם הוי' שהוא מדה"ר ולא משם אלקים שהוא מדה"ד וכמבו"ת בצריכות היטב ע"פ צדק צדק הנ"ל. אך צ"ל הלא משפט שייך רק לשם אלקים שהוא בחי' דיין כו'. וש' הוי' הוא מדה"ר. וא"כ איך יכול לימשך המשפט מש' הוי'. והענין שהוא ע"י התשובה. דהנה יעקב אמר (בראשית כ"ח כ"א) והי' הוי' לי לאלקים. פי' דכתי' (תלים פ"ד) כי שמש ומגן כו'. שם אלקים הוא בחי' מגן ונרתק לשם הוי' שע"י צירופי אותיות וכלים דשם אלקים מאיר שם הוי' וכמ"ש (שם מ"ח) גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו דוקא. אבל יעקב אמר והי' הוי' לי לאלקים. והיינו ע"י שיעלה ויגיע לעצמות אוא"ס ב"ה שלמעלה משם הוי' אשר שם הוי' כאלקים יחשב. דהיינו שהוי' יהי' בבחי' אלקים לגבי עצמות אור אין סוף. כמו שעתה שם אלקים לגבי שם הוי'. וזהו שובה ישראל עד הוי' אלקיך שע"י התשובה מגיעים בעצמות אור אין סוף עד שהוי' נעשה בחי' אלקים. ואזי מלפני הוי' כי בא לשפוט כו'. אעפ"י שהמשפט הוא רק משם אלקים. אבל כיון שהוי' נעשה בחי' אלקים לגבי עצמות אוא"ס א"כ נמשך המשפט מש' הוי'. נמצא שע"י התשובה והחזרת פב"פ ממשיכים הגילוי מעצמות אוא"ס שלמעלה משם הוי'. וזהו החילוק שבין תשובה לתפלה וצדקה. שע"י תפלה וצדקה אעפ"י שממשיכים גילוי בחי' פנימיות הוא רק מש' הוי' והיינו בחי' יאר הוי' פניו אליך. אבל ע"י התשובה ממשיכים מלמעלה משם הוי' בחי' ישא הוי' פניו. וזהו דרשו הוי' בהמצאו. שאפי' לציבור מ"מ כדי להמשיך בחי' פנים שלמעלה משם הוי' ע"י תשובה הוא רק בעשי"ת באזי דוקא בהמצאו כו':

וענין ותשובה ותפלה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה. הענין דארז"ל (שבת קי"ט ע"ב) העונה איש"מ בכל כחו קורעין לו גז"ד כו'. פי' בכל כחו. כח גימט' כ"פ יה. לב חכם לימינו לב כסיל לשמאלו. וזהו ענין ב' ידות. והנה כח היינו התחברות הב' ידות שיהי' לאכללא שמאלא בימינא. שהשמ"ל יהי' בטל להימ"נ. וכמ"ש

שאו

ב **והנה** להבין עוד יותר ענין בחי' צדיקים. הנה כתי' אני בצדק אחזה פניך. ואחז"ל (ב"ב יו"ד סע"א) ר"א יהיב פרוטה לעני והדר מצלי שנאמר אני בצדק כו'. ועוד אחז"ל (שם ט' ע"ב) הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות והמפייסו בי"א. וזהו יהיב פרוטה והדר מצלי. שענין מצלי הוא ענין פיוס. שהפיוס הוא בדברים. והיינו ע"י דבורי התפלה. והנה ענין יהיב פרוטה והדר מצלי. עפ"י פשוט הוא כמ"ש (תלים מ"א) אשרי משכיל אל דל. דל נק' היצ"ט כמ"ש (קהלת ט' ט"ו) ומצא בה איש מסכן וחכם. ומה שנק' מסכן ודל. היינו לפי שהגוף ונה"ב הם לנגד לו. שנמשכים רק אחר תאוות גשמיות. והיצ"ט הוא מדות הנפש אלקית. וכמו שהמסכן דבריו אין נשמעים. כך הגוף ונה"ב אין שומעים להיצ"ט. וזהו איש מסכן וחכם. אעפ"י שהוא חכם שנמשך מבחי' חכמה כח מ"ה מ"מ הוא מסכן כו'. ולכן אשרי משכיל אל דל. היינו שממליך היצ"ט שנק' דל על היצה"ר (במד"ר בהר ר"פ ל"ד). והיינו ע"י התבוננות באוא"ס ב"ה איך שהוא סוכ"ע וממכ"ע וכולא קכל"ח. וזהו אשרי משכיל כו'. (אשרי הוא היפך מבחי' הוי). והנה כל עסק התפלה הוא להיות משכיל אל דל. להגביר היצר טוב על יצר הרע שיהי' בכל לבבך בשני יצריך. ולכן צ"ל תחלה יהיב פרוטה לעני. שעי"ז נמשך לו הכח שיוכל להיות משכיל אל דל כו'. ואמיתית הפי' עפ"י סוד ענין יהיב פרוטה לעני ואח"כ מצלי. הוא כי פרוטה אותיות טרף ו"ה. ה' הוא בחי' ה' תתאה דשם הוי'. ה' מוצאות הפה בחי' עולם הדיבור עליון שנק' עני וסיהרא דל"ל מגרמה כלום (זה"א קפ"א סע"א). כמו הדיבור באדם שהוא רק בחי' מקבל מכל הבחי'. כמו דיבורי אהבה. דיבורי יראה. דיבורי חכמה. ואח"כ נעשה הדיבור בחי' משפיע לזולתו כו'. וכמו"כ למעלה הדיבור עליון בחי' מקבל מכל הע"ס ולכן נק' סיהרא. עני כו'. והוי"ו הוא בחי' קול שהדיבור מקבל מהקול. וכשאין הקול נמשך בהדיבור כמ"ש נחר גרוני (תלים ס"ט ד') אזי אין הדיבור מתגלה. וכמו"כ למעלה כשהקול מאיר בהדיבור עליון אזי הדיבור עליון בבחי' גילוי. משא"כ בגלות כשאין היחוד דקול ודיבור עליון כתיב (שם ל"ט ג') נאלמתי דומיה החשיתי ר"ת נדה. והנה כתיב הקל קול יעקב וכתיב (שיר ב' ח') קול דודי הנה זה בא כו'. שהמשכה מאוא"ס ב"ה נק' קול. וזהו בחי' ו' שהוא המשכה בחי' קול העליון שנמשך בהדיבור בחי' ה' תתאה כנ"ל. וענין טרף ו"ה. כי טרף הוא מה שבא ממרחק דוקא כמ"ש (משלי ל"א) היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה כו' ותתן טרף לביתה. משא"כ מזון נק' מה שבא ממקום קרוב. וענין המרחק הוא כמ"ש אחכמה והיא רחוקה ממני (קהלת ז' כ"ג). מרחוק הוי' נראה לי (ירמי' ל"א). עצות מרחוק (ישעי' כ"ה). וזהו ענין טרף שהוא המשכה מבחי' אחכמה והיא רחוקה ממני שלמעלה מהשתלשלות. וע"ז כתי' (תלים קי"א ה') טרף נתן ליראיו וכו'. וזהו טרף ו"ה שהוי"ו שהוא בחי' קול העליון זהו המשכה מבחי' טרף שלמעלה מהשתל' ורק שנמשך ע"י הוי"ו וכענין קול דודי מדלג כו'. דילוג הוא שלמעלה מהשתלשלות. וזהו פרוטה טרף ו"ה שע"י נתינת פרוטה לעני ממשיכים מלמעלה ג"כ בחי' פרוטה שהוא המשכת בחי' ו' בחי' טרף בבחי' ה' אחרונה שהוא בחי' דיבור עליון שנק' עני כנ"ל. והנה בחי' ו' זה שנמשך בה' הו"ע קדוש בוי"ו. כי יש ב' בחי' קדש וקדוש. קדש עליון הוא למעלה מסדר השתלשלות. וקדוש בוי"ו הנה הוי"ו הוא המשכת בחי' קדש עליון להאיר בה' אחרונה ואזי נק' הקב"ה שבחי' קדוש הוא ברוך בבחי' מל'. ולכן הנותן פרוטה לעני מתברך מבחי' הקב"ה שש ברכות כנגד המשכת בחי' ו' שממשיך בה' אחרונה. והמפייסו בי"א הנה פיוס מצינו בלבנה כמאחז"ל (חולין ס' ע"ב) על מיעוט הירח שא"ל הקב"ה צדיקים יקראו על שמך דוד הקטן כו' חזי' דלא איפייסא אמר הקב"ה הביאו עלי כפרה על שמיעטתי את הירח. מבואר שהפיוס הוא מבחי' עלי. והענין כמ"ש (תלים נ"ה כ"ג) השלך על הוי' יהבך. וכתי' (ש"א ב') בחנה ותתפלל על הוי'. הוי' נק' ע"ש שמהוה העולמות יו"ד חכמה ה' בינה. אבל אוא"ס עצמותו ומהותו הוא למעלה מבחי' ש' הוי'. וע"ז כתי' (שמות ט"ו ט"ז) עד יעבור עמך הוי' למעלה מבחי' ש' הוי'. וזהו השלך על הוי' יהבך ותתפלל על הוי' פי' למעלה מבחי' שם הוי'. כי בני חיי ומזוני במזלא תליין (מו"ק כ"ח ע"א) בחי' כ"ע. וזהו ג"כ פי' הביאו עלי כפרה שהשעיר דר"ח ממשיך מבחי' עלי שהו"ע על הוי' כו'. ועי"ז הוא הפיוס. והענין דאיתא בספרים פיוס אותיות יוסף. כי עפ"י פשוט ההפרש בין הנותן פרוטה להמפייסו שע"י פרוטה קונה מעט מזעיר כדי להחיות הגוף ואח"כ זהו השפעה חיצוניות דהיינו בהגוף לבד. אבל המפייסו בדברים כי העני יש לו תרעומות הרבה כי יסורי עוני גרוע מכל היסורים וע"י הפיוס גורם לו נחת הדעת. ואח"כ זהו השפעה פנימיות כו'. וכמו"כ יובן למעלה איך שהפיוס נמשך מבחי' יוסף דוקא. דהנה כתי' (בראשית ל"ז ב') אלה תולדות יעקב יוסף דקשה מהו יוסף דוקא. והענין כי יעקב הוא בחי' ו' בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה. מבחי' אתה עשית את השמים ושמי השמים כו' דהיינו מבחי' קצה השמים דלעילא עד קצה השמים דלתתא. ואח"כ המשכה זו עדיין בבחי' חיצוני' ומקיף על בחי' ה' תתאה (שנק' ארץ כי מבריח מבחי' קצה השמים דלעילא בינה עד קצה השמים דלתתא יסוד). אבל יוסף הוא בחי' צדיק יסוד שממשיך ההשפעה בפנימיות. דהנה כתי' (תלים קי"ט) מכל מלמדי השכלתי. שבחי' כל הוא מלמדי כו'. והיינו כמ"ש (דה"א כ"ט י"א) כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא ובארעא שבחי' כל מחבר בחי' שו"א. והענין דכתי' (ש"א ב') כי אל דעות. ב' דעות ד"ע וד"ת. ד"ת הוא בבחי' מל' שנק' ארץ שלמטה יש ולמעלה אין. וד"ע בבחי' שמים עילאין שלמעלה יש ולמטה כלא ואין כו'. וזהו אין עני אלא בדעת (נדרים מ"א ע"א) בחי' ד"ת ועביר בדעת ד"ע. והנה בחי' כל מחבר הב' דעות דבחי' שו"א וזהו מכל מלמדי שבחי' כל הוא מלמד אותי בחי' ד"ע כנ"ל. וזהו אלה תולדות יעקב יוסף דוקא לפי שיוסף הוא בחי' יסוד שממשיך גילוי ד"ע בבחי' פנימיות במל'. ולכן פיוס אותיות יוסף שהפיוס הו"ע השפעה בפנימיות וגם ענין נחת הדעת כנ"ל. וכמו"כ מבחי' יוסף נמשך גילוי ד"ע בפנימיות. ולכן זהו פיוס על מיעוט הלבנה שהמיעוט הוא בחי' קטנות להיות בבחי' ד"ת עני בדעת. והנה תפלה ג"כ בחי' פיוס. כמו הפיוס מאדם לחבירו היינו

שיחזיר

ידינו (הושע י"ד). ודוי דברים כמ"ש (שם) קחו עמכם דברים. ולכן ע"י התשובה בשבעי"ת באים כל הס"י ביוכ"פ לבחי' הנה מקום אתי שהו"ע מקום קדשו. וזהו מי יעלה בהר ה'. כי בחי' ארץ שהוא בחי' מקום דממכ"ע הוא למטה משם הוי' ומקבלת משם הוי' כמ"ש להוי' הארץ כו'. אבל בחי' מקום קדשו שהוא בחי' הנה מקום אתי נק' הר ה' פי' למעלה משם הוי'. שהוא בחי' הוי' הוי'. וז"ש אח"כ זה דור דורשיו מבקשי פניך יעקב סלה. כי פניך הוא בחי' ויעבור הוי' על פניו. ולכן יעקב סלה שיעקב נק' פניך. כמ"ש (ויצא כ"ח כ"א) והי' הוי' לי לאלקים. והיינו ע"י התעוררות ר"ר ממשיך מלמעלה משם הוי' וכמ"ש (שמות י"ט ד') ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי. אלי ממש. וכמ"ש (ישעי' ב' ה') בית יעקב לכו ונלכה באור הוי' דהיינו באור המאיר בשם הוי'. ולכן ע"י יעקב (שהוא בחי' התעוררות ר"ר) נמשך פניך ממש:

י **ואח"כ** כתיב שאו שערים ראשיכם כו' ויבוא מלך הכבוד. זה קאי על סוכות שאז נמשכים ענני כבוד. וזהו ויבא מלך הכבוד שחולק מכבודו ליראיו (במד"ר שמות פ"ה סי' ב'). וביאור ענין ענני כבוד. דהנה משה בקש הראני נא את כבודך (שמות ל"ג י"ח) והשיבו הקב"ה וראית את אחורי וארז"ל (ברכות ז' א') שהראהו קשר של תפילין. ופני לא יראו. אך זהו בבחי' ראי' והשגה. אבל במעמ"ל ממשיכים פנימיות ועצמיות הכבוד עליון כמ"ש במ"א בארוכות. ולע"ל יתגלה עצמיות הכבוד עליון גם בבחי' ראי' כמ"ש (ישעי' מ') ונגלה כבוד הוי' וראו כו'. וז"ש (תלים ק"ד) יהי כבוד הוי' לעולם ישמח ה' במעשיו דקאי אלעתיד שמח לא נאמר אלא ישמח כו'. והיינו כאשר יתגלה כבוד הוי' לעולם אז ישמח ה' במעשיו. כי עכשיו לא כשאני נכתב אני נקרא אבל לע"ל יהי' נקרא כמו שנכתב (פסחים נ' ע"א) כמ"ש (זכרי' י"ד ט') והי' כו' ביום ההוא יהי' הוי' אחד. ולכן אלעתיד דוקא כתיב יהי כבוד הוי' לעולם. ועיקר ענין הכבוד היינו שיהי' התגלות אלקות בעולם מבחי' כבוד עליון שהוא ל"ב נ"ת עילאה. והנה סוכות נק' זמן שמחתינו. שמחה הוא גילוי התענוג. שנמשך ומתגלה ת"ע ע"י התשובה דיוכ"פ כמ"ש בסידור בד"ה להבין ענין הסוכות. ולכן אזי נמשכים מקיפים מבחי' כבוד עליון דלב"נ"ת וזהו ענני כבוד. דהיינו מה שלעתיד יתגלה בחי' הכבוד עליון בפנימיות. עתה בסוכות נמשך רק בבחי' מקיף לבד וכמ"ש במ"א. וזהו ויבא מלך הכבוד דקאי על סוכות (בהרמ"ז פי' מלך הכבוד א"א המלובש בל"ב נ"ת):

והנה אין כבוד אלא תורה. שע"י עסק התורה ממשיכים ג"כ המקיפים דענני כבוד. דהנה כתיב (ישעי' נ"א ט"ז) ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך. שמן עסק התורה בדיבור נעשה בחי' סוכה בחי' צל. כי ע"י עסק התורה בעיון ממשיכים או"פ. אבל ע"י דיבור התורה ממשיכים בחי' מקיפים כי מהבל הדיבור נעשה מקיף לנשמה. וזהו ואשים דברי בפיך. ועי"ז ובצל ידי כסיתיך כמשנ"ת בלק"ת בד"ה ביום השמיני עצרת הג' רפ"ה. ולכן סכה בלא וי"ו גימט' פה. שעל ידי הפה שהוא ענין דיבור התורה נעשה בחי' צל סוכה כנ"ל:

לשבת שובה

שובה ישראל עד הוי' אלקיך וגו' (הושע י"ד ב'). כתיב (ישעי' נ"ה ו') דרשו הוי' בהמצאו כו'. וכתיב בכל קראנו אליו. ותירצו בגמ' (יבמות מ"ט ע"ב) כאן ליחיד וכאן לציבור. ליחיד בהמצאו דוקא והיינו אלו עשי"ת. וצ"ל דהכתי' דרשו ל' רבים. והתירוץ כי ליחיד דוקא בהמצאו דהיינו בעשי"ת. ולציבור בכל קראנו. ומ"מ אפי' לציבור כתי' ג"כ דרשו בהמצאו. והיינו שאזי יכולים להגיע לבחי' עליונה יותר מבכל השנה. ולהבין זה. צ"ל ענין ותשובה ותפלה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה מהו ענין ג' דברים אלו. וצ"ל תחלה ענין צדיקים ובע"ת. דלפעמים משמע שצדיקים גבוהים יותר כמאמר (ב"ר פ"ח סי' ו') במי נמלך כו'. הנה צדיק נק' ע"ש שהוא בעל צדקה. ולכן כתיב (תלים קמ"ה) צדיק ה' בכל דרכיו. לפי שהוא בעל צדקה. והצדקה שלו הוא מה שמשפיע חיות לעולמות להחיות רוח שפלים. והנה כל המצות נק' בשם צדקה כמ"ש (דברים ו' כ"ה) וצדקה תהי' לנו כו'. ולכן המקיימם נק' צדיק. וענין מה שהמצות נק' בשם צדקה. כי הצדקה הוא להחיות רוח שפלים. וכתיב (בראשית י"ח י"ט) ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט. כמו שע"י הדרך הולכין מעיר לעיר. כמו"כ ע"י צדקה ומשפט עושין דרך להמשכת גילוי ש' הוי' למטה שיהי' דירה בתחתונים. (ופי' מעיר לעיר מבחי' ירושמ"ע בינה עלמדאת"כ. לבחי' ירושמ"ע מל' עלמדאת"ג). ופי' תחתונים איך שייך לומר לגבי א"ס ב"ה שאין בו מעלה ומטה. הענין ר"ל העולמות שהם בשפל המדרגה. כי עולם האצילות שהוא עולם האחדות דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד כו' נק' עליונים. ועולמות בי"ע שהם יש ודבר נפרד נק' תחתונים. וע"י המצות ממשיכים דירה בתחתונים שיומשך גילוי שם הוי' שבאצילות גם למטה בבי"ע. כי כל מצוה יש בה ג' בחי' מחדומ"ע. כוונת המצוה בחי' מחשבה. והברכה דיבור. ועצם העשי'. כדי להמשיך הגילוי בג' עולמות בי"ע שהם מחדומ"ע. ולכן נק' שם הוי' שמש. כמו שהשמש מאיר במקום החשך. כך גילוי אור שם הוי' הוא מאיר את בחי' החשך יכסה ארץ. וכמ"ש (תלים כ"ז א') לדוד הוי' אורי כו'. ונק' שמש צדקה. כמ"ש (מלאכי ג' כ') וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה כו'. ולכן נק' המצות בשם צדקה. לפי שממשיכים דירה בתחתונים. שיתגלה שם הוי' שבאצילות בתחתונים ובפנים דבי"ע. וכמו הצדקה שהיא להחיות רוח שפלים. והכח הזה במעשה המצות הוא לפי ששרשם תר"ך עמודי אור כוכ"ע שלמעלה מבחי' ש' הוי'. וזהו ענין צדיקים שממשיכים גילוי שם הוי' שבאצילות למטה בבי"ע ולכן נק' צדיק ע"ש שהוא בעל צדקה:

והנה

מעדן. והנה ז' עמודים דארעא סמיכא עלייהו הו"ע ז"מ דאצי' שהמל' מקבלת מכולם והוא ג"כ ענין ז' ימים שמקיפים את הארץ. והטעם שנק' המדות בשם ימים הוא כי המל' נק' ארץ יבשה עלדאת"ג מקור ההתהוות מאין ליש להיות יש ודבר נפרד. והיינו כי בנין המל' הוא מהגבורות כמ"ש (תלים קמ"ה י"א) כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו. פי' שהחיות מאוא"ס ב"ה שנמשך במל' הוא בבחי' גבורות וצמצומים בדרך ריחוק ודחי'. ר"ל שאין מושג מהות האור והחיות. לכן מתהווה מזה יש ודבר. אבל בחי' המדות. האור והחיות מאוא"ס ב"ה הנמשך בהם הוא בחי' קירוב וגילוי גמור. שמושג מהות החיות. כמו השתלשלות עו"ע שהעילה מקפת את העלול והעלול כלול ובטל בעילתו. ובהמשכת המדות זמ"ז הוא בדרך השתלשלות. ולכן הם בתכלית היחוד והביטול בא"ס ב"ה. ומטעם זה נק' ימים. כמו הים מכסה על הברואים שבו והם בטלים וכלולים בו. כן בחי' המדות הם בחי' עלמדאתכ"ס שהם בתכלית הביטול והתכללות באוא"ס ב"ה. ופי' כי הוא על ימים יסדה שהמאציל העליון ב"ה יסד את הארץ על הימים. אעפ"י שהארץ היא יבשה מקור התהוות היש. שיומשך בה הביטול מהמדות כדי שיהי' ביטול היש לאין שאל"כ הי' בחי' נפרד לגמרי. ועז"כ (ישעי' ט"ז ה') והוכן בחסד כסא שאעפ"י שבנין המל' מהגבו' מ"מ מתתקנת מחסד ג"כ. וגם כי בנין המל' הוא ממלכיות דע"ס דז"א והוא כדי שיהי' ביטול היש לאין. ועל לע"ל כתיב (שם י"א ט') כי מלאה הארץ דעה כו' כמים לים מכסים שיומשך במל' הביטול כמו במדות ממש. וזהו נתינת טעם על מ"ש לה' הארץ. שאיך אפשר שהארץ שהיא בחי' עלמדאת"ג יומשך בה גילוי הוי' אחד הנ"ל. לכן אמר כי הוא על ימים יסדה. שכך יסד המאציל עליון ב"ה בתחלת הבריאה שיומשך בהארץ ביטול הימים ג"כ. ועל נהרות יכוננה כמד"א ונהר יוצא מעדן הוא בחי' בינה שנמשך ג"כ במל':

ה **ואח"כ** כתיב מי יעלה בהר ה' כי לה' הארץ כו'. הנה ארץ הוא גן עדן התחתון ונק' חלק לעולם הבא כמארז"ל כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב שנאמר ועמך כו' לעולם ירשו ארץ. וכל ישראל זוכים לבחי' זו. אבל הר ה' זהו געה"ע מדרגת בן עוה"ב ולא כל אדם זוכה לבחי' זו כ"א רק מי שנק' בן עוה"ב. וזהו מי יעלה בהר ה' נקי כפים ובר לבב. פי' בר לבב שנעשה אצלו מדות אחרים לגמרי דהיינו שאין בהם שום תערובות יש כלל כ"א ביטול בתכלית. אשר לא נשא לשוא נפשו שאין בו שום פני' ולגרמי' כלל. ולא נשבע למרמה היינו השבועה דמשביעין אותו תהי צדיק כו':

והנה מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו קאי על יוכ"פ כנ"ל. שבחי' מקום קדשו הוא בחי' הנה מקום אתי ונצבת על הצור שמבחי' זו נמשך התגלות יגמה"ר ביוכ"פ להיות סליחת העונות. ויובן בהקדים תחלה מארז"ל רפ"ו דברכות (דל"ה ע"ב) בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים שנאמר (ישעי' ס"א ה') ועמדו זרים ורעו צאנכם. ובזמן שאין ישראל עושין רצש"מ מלאכתן נעשית ע"י עצמן שנאמר (עקב י"א) ואספת דגנך. אשר לכאורה תמוה דהא ואספת דגנך קאי על והי' אם שמוע כו' ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם וא"כ איך נק' עדיין אין עושין רצש"מ. והתירוץ (מהר"מ נ"ע) דכיון שלא נאמר בכל מאדך נק' עדיין אין עושין רצונו ש"מ. אבל בפ' שמע שנאמר בכל מאדך נק' עושין רצונו ש"מ. והענין דיש שני בחי' מקום. הא' כמו ברוך המקום שהוא ית' נק' מקום. והיינו בחי' מלכותך מכ"ע. בחי' ממכ"ע אשר בבחי' ממכ"ע שייך מעלה ומטה ע"כ נק' בחי' זו מקום. כי מקום הוא ו"ק מעומ"ט וד' רוחות. הב' מ"ש הנה מקום אתי. והוא בחי' סוכ"ע שמקיף כל העולמות בהשוואה א'. שגם בחי' זו נק' מקום. כי יש דעה שהמקום הוא הדבר המקיף את הגשם מבחוץ (כמ"ש בד"ה קול דודי ובד"ה והתהלכתי בשם העקרים) ולכן בחי' סוכ"ע שמקיף וסובל כל העולמות נק' ג"כ מקום הוא מקומו ש"ע (וזהו כפי' העמה"מ כמ"ש בד"ה הנ"ל ע"ש) ועל בחי' זו כתיב הנה מקום אתי שהמקום (שהוא ו"ק) בטל שם במציאות לגמרי. ונק' (בזהר ויקהל ר"ז א') מקום טמיר וגניז כו'. וזהו פי' עושין רצונו של מקום שממשיכים רצוה"ע הסוכ"ע מבחי' הנה מקום אתי והיינו ע"י בכל מאדך. ואזי ועמדו זרים ורעו צאנכם. כי לא יהיו נצרכים לעבודה ומלאכה דהיינו לברר בירורים מאחר שיהי' התגלות מסוכ"ע. וכמו שבת שביתה ממלאכה (עי' בד"ה והתהלכתי נת' שם יפה ענין זה). משא"כ בפ' והא"ש שלא נאמר בה בכל מאדך אעפ"י שנאמר בכל נפשכם עכ"ז היא האהבה הנמשכת מבחי' ממכ"ע ונק' עדיין אין עושין רצונו ש"מ כי ממשיכים הגילוי רק מבחי' ממכ"ע שהוא בחי' מקום כפשוטו ששייך מעומ"ט כו'. ובבחי' זו צ"ל עבודה ומלאכה דוקא כמארז"ל (אבות פ"ב מ"ב) כל תורה שאין עמה מלאכה כו'. ולכן נאמר ואספת דגנך שצריך לברר בירורים דוקא. והנה לה' הארץ כו' ארץ זהו בחי' ממכ"ע שנק' מקום. ובבחי' זו צ"ל עבודה ומלאכה לברר בירורין וכמו ארץ שיש בה עסק עבודת האדמה. ובחי' זו מתחדשת בכל ר"ה כנ"ל. ואח"כ כתיב מי יעלה כו' ומי יקום במקום קדשו. זהו בחי' הנה מקום אתי הנ"ל. ולכן על בחי' זו כתיב מי יעלה ומי יקום. אך זהו בכל השנה. אבל בעשי"ת ויוכ"פ באים כל ישראל לבחי' זו ע"י התשובה. דהנה ארז"ל (ברכות ל"ד ב') מקום שבע"ת עומדים צ"ג אין יכולים לעמוד שם. שבחי' הנה מקום אתי גם צ"ג אין יכולים לעמוד עליו. כי בפ' והא"ש נק' ג"כ צ"ג כיון שנאמר בכל לבבכם ומקיימים כל המצות כו'. ומ"מ נק' עדיין אין עושין רצונו ש"מ. שאין ממשיכים מבחי' הנה מקום אתי כו' וכמ"ש כאן מי יעלה ומי יקום. וארז"ל (במד"ר בראשית פנ"ט ופפ"ב. שמות רבה פ"ד) שרק אברהם יצחק יעקב ומשה זכו לבחי' מקום קדשו. אבל הבע"ת שזוכה לבחי' בכל מאדך כי תשובה הוא בחילא יתיר כו' ע"כ הוא דוקא נק' עושין רצש"מ שממשיך מבחי' הנה מקום אתי (עי' ג"כ ד"ה הנ"ל ביאור ענין זה בטוב) וזהו מקום שבע"ת עומדים. שהוא בחי' הנה מקום אתי כנ"ל. ולכן נגד ד' דברים שכתב כאן נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשו ולא נשבע למרמה יש בתשובה ג"כ ד' דברים. עזיבה כמ"ש (ישעי' נ"ה ז') יעזוב רשע דרכו כו'. חרטה ועקירת הרצון כמ"ש (ירמי' ל"א י"ח) אחרי שובי נחמתי כו'. קבלה אלהבא ולא נאמר עוד אלהינו למעשה

ידינו

התגלות שם הוי' בעולמות כנ"ל בענין אשר קדשנו במצותיו. ומה נעים גורלנו הוא מה שנתנה הארץ לישראל שהוא בחי' גורל. כי נש"י צריכים לבחי' ארץ העליונה. כי כדי שע"י קיום המצות יומשך המשכות אוא"ס ב"ה דהיינו התגלות שם הוי' הוא ע"י הזריעה בארץ העליונה דוקא שבה יש כח הצומח כנ"ל. וזהו ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ. גוי אחד זהו מה שממשיכים התגלות הוי' אחד בעולמות ע"י המצות והו"ע מה טוב חלקנו כנ"ל. ומ"מ בארץ דוקא. שכדי שע"י התומ"צ יומשך המשכה זו הוא דוקא ע"י בחי' ארץ העליונה שהו"ע מה נעים גורלנו כנ"ל. ולכן כל המצות תלוים בארץ דוקא ואפי' ק"ש. אעפ"י שק"ש הוא ואהבת כו' בכל מאדך שהו"ע מס"נ וביטול באוא"ס. מ"מ כדי שע"י מס"נ זו יומשך גילוי יחו"ע ויחו"ת הוא ע"י הארץ העליונה דוקא שמחמת עליות המס"נ בארץ העליונה אזי כו'. ואעפ"י שבאמת א"י לבד מכוון כנגד ארץ העליונה. אך ק"ש שחובת הגוף נוהג בחו"ל ג"כ. וא"כ צ"ל שכח ארץ העליונה יש בחו"ל ג"כ ומ"ש לעשות בארץ קאי על ארץ העליונה. וז"ש (שה"ש ה' א') אכלתי יערי עם דבשי שהו"ע ברכת יוצר וק"ש (זה"ג רכ"ו) הרי שק"ש נק' דבשי. וכתיב ארץ זבת חלב ודבש. ארץ דוקא:

ג **והנה** על בחי' ארץ זה כתיב ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה כו'. שבחי' ארץ העליונה שנק' ארץ החיים מתחדשת בכל ר"ה. והענין דכתיב (משלי ג' י"ט) הוי' בחכ' יסד ארץ כונן שמים בתבונה. שיסוד הארץ העליונה הוא מהמשכת והארת ח"ע שלמעלה מתבונה. והיינו משום כי בח"ע שורה אוא"ס ב"ה ועי"ז הוא הכח הצומח בארץ העליונה להצמיח ע"י קיום המצות בגשמיות המשכות אוא"ס ב"ה כנ"ל. (עיקר הכח הצומח הו"ע כך עבר"ל שיהי' באתעדל"ת אתעדל"ע וכמשכ"ת ע"פ לרוקע הארץ על המים. והוא רצו"ע שלמעלה מהחכמה. וזהו בחי' הגורל שנת"ל. וכח זה מלובש בהארץ העליונה משום כי נעוץ תחב"ם כמשנת"ל. ורק שהמשכת רצו"ע ואוא"ס ב"ה הוא ע"י התלבשותו בח"ע. ולכן הוי' בחכ' יסד ארץ. ולכן בכל ר"ה צריך להמשיך בחי' הרצו"ע דכך עבר"ל שיהי' באתעדל"ת אתעדל"ע כמשכ"ת ע"פ תקעו הא' בלקו"ת. והו"ע כח הצומח). והנה הארה והמשכה זו שמבחי' חכ"ע ואוא"ס ב"ה בהארץ העליונה מתחדשת באו"ת בכל שנה. שבכל ר"ה נמשך או"ח מבחי' חכ"ע ואוא"ס ב"ה והכל בחי' עליות דהיינו גילוי היותר עליון כיון שהוא בחי' א"ס וכמ"ש בהגה"ק ע"פ זה. ובתחלת ליל ר"ה רשית חסר א'. ואח"כ ממשיכים בחי' אל"ף האלפך חכ' ע"י השופר. או ע"י שבת נמשך ממילא כו'. (ר"ה מתחדשת הארץ עצמה. וגם בחי' כח הצומח שבה. ארץ עצמה זהו בחי' מל' אשר חיצוניותה הוא מקור היות העולמות והנבראים. ופנימיותה נק' כנס"י מקור נש"י. ולכן בחי' זו נק' ארץ פי' מקום זריעה של הנבראים. כי לבחי' זו מתחלקות יש להנבראים שייכות ויכולים לזרוע בה. ובחי' זו נק' מלך העולם ע"כ קיום המצות בקבעומ"ש מתעלה וזורע בבחי' מל'. אך כח הצומח שבה היינו בחי' כך עבר"ל שלמעלה מהחכמה שיהי' באתעדל"ת אתעדל"ע):

וזהו להוי' הארץ ומלואה. שהוא כענין אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם. שגם ההשפעה שנשפע למטה בגשמיות הכל הוא ממנו ית' לבד והם רק שלוחי השפע כנ"ל וזהו להוי' הארץ ומלואה תבל וכו'. והוא רבותא יותר ממה שהשמים הם לה' כו' כי רם כו' על השמים כבודו. ורק ישראל אומרים המגביהי כו' המשפילי כו' בשמים ובארץ (תלים קי"ג). והנה עי"ז נמשך להיות גוי אחד בארץ כנ"ל. וזהו ג"כ להוי' הארץ ומלואה דהיינו שנמשך להיות הוי' בחכ' יסד ארץ כנ"ל. ומלואה זהו נש"י. ומה שנק' מלואה היינו לפי שממשיכים בה להיות מכה"כ. וזהו שאנו אומרים בתפלת ר"ה מלוך על העולם כולו בכבודך. והנשא על כל הארץ ביקרך. יקר הוא התרגום של כבוד דהיינו שיומשך התגלות בחי' כבוד עליון בהארץ עליונה. וז"ש במזמור דלה' הארץ ומלואה ויבוא מלך הכבוד (א"א המלובש בלבכ"ח). וזהו שנש"י נק' מלואה כו'. תבל ויושבי בה. ארץ היא א"י ותבל הוא חו"ל. והנה לה' הארץ כו' היינו שא"י מקבלת ההשפעה משם הוי' בעצמו שלא ע"י ממוצעים. ואח"כ בבחי' תבל שהוא חו"ל נמשך השפע ע"י מלאכים. כמ"ש (איוב ה' יו"ד) נותן מטר ע"פ ארץ ושולח מים ע"פ חוצות. שא"י נותן בעצמו ובחו"ל ע"י שליח כו' (תענית יו"ד א'). וז"ש (קהלת יו"ד י"ז) אשריך ארץ שמלכך בן חורין זהו א"י שמקבלת משם הוי' שנק' בן חורין אי לך ארץ שמלכך נער זהו חו"ל. כמארז"ל (יבמות ע"ז ב') נער הייתי כו' שרו ש"ע אמרו כו'. והנה תבל בגימט' ב' פעמים ארי'. בחי' ארי' שבחיות ובחי' ארי' שבאופנים. יצירה ועשי'. כי ארי' הוא בחי' הראשונה שבמרכבה והוא מקור ההשפעה. ולכן אפי' קרבנות שור וכשב שנמשכים מפני שור היו ג"כ נכללים בבחי' ארי' דאכיל קרבנין. והנה תחלה נמשך השפע בבחי' א"י שהיא ארץ העליונה משם הוי' בעצמו וזהו להוי' הארץ ומלואה. ואח"כ נמשך השפע בבחי' תבל ע"י מלאכים כנ"ל. וזהו שאנו אומרים בתפלת ר"ה והנשא על כל הארץ ביקרך. ואח"כ והופע בהדר גאון עוזך על כל יושבי תבל ארצך. עוזך היינו הגבו' וצמצומים. גאון עוזך היינו תוקף עוז וכח של הגבורות והצמצומים להעלים ולהסתיר אוא"ס שזהו ג"כ בחי' כח דכל יכול. הדר גאון עוזך היינו ההידור של הצמצומים דהיינו כשיתגלה יחוד עליון איך שכל הצמצומים אינם צמצומים כלל באמת ורק להאציל כו'. וזהו ג"כ פי' וענין וע"כ נקוה כו' לראות מהרה בתפארת עוזך כו'. וכמ"ש בסידור האריז"ל תפארת עוזך ת"ת ומל' והיינו יחוד ת"ת ומל' וזהו כנ"ל. וידע כל פעול מבחי' מדרגות התחתונות דעשי' כו'. ויבין כל יצור שמעולם היצירה. והיינו כיון שנמשך בבחי' תבל שהוא ב' פעמים ארי' כנ"ל. ויאמר כל אשר נשמה באפו. אפי' שהנשמה רק באפו שאינה מתפשטת בגוף. שע"ז כתיב (ישעי' ב' כ"ב) חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו. יאמר ג"כ ה' כו' מלך כו'. והיינו כיון שנמשך תוס' אורות בבחי' ארץ העליונה יגיה האור ג"כ בבחי' תבל עד מדרגות התחתונות. וכמו האבוקה שמאירה למרחוק:

ד **כי** הוא על ימים יסדה כו'. ובגמ' (ב"ב ע"ד ב') א"ר יוחנן אלו ז' ימים שמקיפים את הארץ ובזהר (ח"א ס"ז א'. ח"ב כ"ג) אלין שבעה עמודים דארעא סמיכא עלייהו. ועל נהרות כמד"א ונהר יוצא

הוי' צבאות בעל שם הוי' אומרים קדוש שהוא קדוש ומובדל מהם. כי השגתם הוא רק בבחי' מלכותך מלכות כ"ע בחי' ממכ"ע. אבל כנ"י אומרים אשר קדשנו במצותיו שע"י המצות ממשיכים קדש העליון בבחי' גילוי. וזהו קדש ישראל להוי' כו' (ירמי' ב' ג'). וכתיב ישראל נושע בהוי' כו' (ישעי' מ"ה). ולכן אז"ל (ב"ב ע"ה) עתידים לדיקים שיאמרו לפניהם קדוש. כי עכשיו אומרים המלאכים קדוש על שם הוי'. אבל לעתיד שיומשך בכנ"י התגלות שם הוי' ממש ע"י קיום המצות. וכמ"ש (ישעי' כ"ה ט') ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה. שבחי' הוא דהיינו שם הוי' שהוא בבחי' העלם וקדוש ומובדל יתגלה לבע"ל בבחי' זה כו'. ע"כ יאמרו על כנ"י קדוש כו'. ועכשיו ממשיכים ע"י המצות הגילוי משם הוי' בעבודה. וזהו גוי אחד בארץ דהיינו שע"י המצות ממשיכים גילוי בחי' הוי' אחד כנ"ל. וזהו הדמיון דגוי אחד לבחי' הוי' אחד. וזהו גוי אחד בארץ כמו אחד הי' אברהם שאין כיוצא בו (מד"ר נשא פ' יו"ד סי' י"ב) שכנ"י לבד נמשכים משם הוי' וממשיכים גילוי שם הוי' בארץ ממש. כי תכלית ברה"ע שיהי' דירה בתחתונים היינו בארץ דוקא. כי השמים שמים לה' (תלים קט"ו ט"ז) ששם יש ביטול כי בשמים הם מלאכים שעומדים תמיד באימה ויראה כו' ושם הטו"ר אינן מעורבים כלל. משא"כ בארץ שטו"ר מעורב ויכול להיות נפרד גמור ע"כ עיקר הדירה בתחתונים הוא להמשיך התגלות שם הוי' בארץ דוקא. וזה ממשיכים כנ"י דוקא ע"י קיום המצות וזהו גוי אחד בארץ. אך המשכה זו הוא ע"י שהם אחד בארץ דוקא כמ"ש (משלי ג' ו') בכל דרכיך דעהו שבכל המעשים ועובדות הגשמי' (כמו באכילה ושתי' ומו"מ) אין להם כ"א רק רצון ה' ליבטל באוא"ס ב"ה. וא"כ נעשה העלאה גם מבחי' ארץ ליכלל וליבטל בבחי' אחד ע"י המס"נ בק"ש כשמתבונן איך שאין עוד כנ"ל בענין אתם עשיתוני חטיבה אחת כו'. ועי"ז א"כ ממשיכים ע"י המצות המשכת והתגלות שם הוי' ממש בארץ הלזו הגשמי' וכנ"ל בפי' גוי אחד בארץ כו':

ב **ועתה** צ"ל מהו גוי אחד בארץ. למה בארץ דוקא. הנה כתיב (מסעי ל"ד ב') זאת הארץ אשר תפול לכם בנחלה. ואז"ל במד"ר (במדבר פ"ג) הרבה דברים ברא הקב"ה ובירר לו א'. ברא הרבה ארצות ובירר לו א"י דכתיב (יתרו י"ט ה') כי לי כל הארץ. ברא ע' אומות ובירר לו ישראל דכתיב (בהר כ"ה נ"ה) כי לי בני ישראל כו'. וכיון שא"י לי וגם כנ"י לי· לכן זאת הארץ אשר תפול לכם בנחלה ואז"ל במדרש (תנחומא פ' מסעי ע"פ זה ובילקוט שם) אמר הקב"ה הארץ שלי וישראל שלי מוטב שאנחיל שלי לשלי זאת הארץ כו' לכם דוקא. ומ"מ כתיב (במדבר כ"ו נ"ה) אך בגורל יחלק את הארץ. וזהו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו. מה טוב חלקנו זהו מצד הנשמה כי חלק הוי' עמו. וכתיב (דברים י"ד א') בנים אתם להוי' כו'. ומה נעים גורלנו אומרים זאת על הארץ שנתנה לנו דכתיב בגורל יחלק את הארץ. והענין דכתיב (הושע ב' כ"ה) וזרעתיה לי בארץ. זורע צדקות. שהמצות הם בבחי' זריעה. וכמו הזריעה כלום אדם זורע קב אלא להוציא כמה כורין. וגם הצמיחה הוא שלא בערך הזריעה כלל. שמגרעין א' נצמח פרי שלם. כמו"כ ע"י קיום המצות בגשמיות נצמח ונמשך תוס' אורות מאוא"ס ב"ה. כי כל הג"ע נעשה ע"י קיום המצות. והג"ע נק' ג"כ ארץ כמשאז"ל (סנהדרין צ' ע"א) כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב שנאמר (ישעי' ס') לעולם ירשו ארץ. וכתיב (בראשית ב' ט"ו) ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה. לעבדה ע"י רמ"ח מ"ע (זח"א כ"ז א'). וג"ע הוא ת"ע יושבין ונהנין מזיו השכינה. שהוא ת"ע מהשגות אלקות שבזיו שכינה שהוא תענוג אין קץ מוטב דלידייעי' כו'. והמשכת תענוג זה בג"ע נמשך ע"י קיום המצות והדרגה ע"י המצות נמשך תוס' אורות בג"ע מעצמות אוא"ס ב"ה. וזהו ויניחהו בג"ע לעבדה כו'. דהיינו להמשיך בחי' ונהר יוצא מעדן להשקות הגן. והמשכה זו ע"י שופר שנק' יובל. או ע"י תפילין (שהם ד' מוחין או"א כו'). ולכן כמו הצמיחה בגשמיות הוא שלא בערך הזריעה. כמו"כ יותר ויותר אין ערוך שע"י קיום המצות בגשמיות יומשך תוס' אורות בג"ע מעצמות אוא"ס ב"ה (כמו שע"י מצות תפילין ממשיכין תפילין דמארי עלמא. וע"י סוכה מקיפים עליונים. וע"י לולב המשכת הדעת). ולכן קיום המצות הו"ע זריעה. אך הזריעה צ"ל בארץ לפי שבארץ יש כח הצומח להצמיח. וכמו"כ קיום המצות צ"ל בבחי' זריעה בארץ. ולהבין מהו הארץ שבה זריעת המצות. הנה בבהמ"ז אנו אומרים נודה לך כו' על שהנחלת לאבותינו ארץ חמדה. ומסיימים על הארץ ועל המזון. וצ"ל הלא ברכת הארץ היא דאורייתא. ולמה אנו אומרים כעת ברכת הארץ כיון שאין הארץ בידינו. והענין כמו שיש ירושלים של מטה וירושלים של מעלה. כמו"כ יש בחי' ארץ התחתונה. ויש בחי' ארץ העליונה ונק' ארץ החיים. וארץ התחתונה שהיא א"י מכוון כנגד ארץ העליונה כמ"ש (בראשית כ"ח י"ז) וזה שער השמים. וזהו עיקר השבועה שהשביע הקב"ה לאברהם ונתן לו הארץ ולזרעו אחריו שהוא בחי' ארץ העליונה. והנה זריעת המצות צ"ל בארץ עליונה לפי שנעוץ תחב"ם ע"כ יש בה כח הצומח להצמיח ע"י קיום המצות בגשמי' המשכות תוס' אורות מאוא"ס ב"ה. וכמו שבארץ הגשמי יש כח הצומח להצמיח חידוש יש מאין. משא"כ בשמים אין שום חידוש כלל. ורק חידוש היינו כמו שבכל יום מאיר השמש ובלילה ירח וכוכבים. אבל בארץ יש התחדשות יש מאין. וזהו והארץ נתן לבנ"א (תלים קט"ו). אדם הוא תומ"צ רמ"ח פקודין רמ"ח אבר"מ ושס"ה ל"ת שס"ה גידים דלמעלה. וכנ"י שמקיימים התומ"צ נק' בני אדם. וע"כ ניתן להם הארץ שכדי שע"י קיום התומ"צ בגשמי' יומשך תוס' אורות מא"ס ב"ה הוא ע"י שזריעה בארץ העליונה שבה דוקא יש כח הצומח כנ"ל. וזהו ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ. וצריך להבין כי צדיקים זהו לפי שמקיימים המצות ואם כן מהו לעולם ירשו ארץ וכי לנכסים הם צריכים. אלא לפי שזריעת המצות הוא בארץ העליונה ושם הצמיחה של המצות ולכן ירשו ארץ דוקא. וזהו אך בגורל יחלק את הארץ. גורל הוא למעלה מהטעם והדעת. והיינו כי כח הצומח שבארץ העליונה. שע"י קיום המצות מעשיו ; יומשך המשכת אוא"ס ב"ה. זהו בחינת למעלה מהחכמה. ונק' בחי' גורל. כי ע"פ טו"ד א"ז מושג כו'. והוא בחי' אמונה. וזהו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו. מה טוב חלקנו זהו מצד הנשמה וכה"א עצמו שנמשך משם הוי' כי חלק הוי'. גם שע"י קיום התומ"צ ממשיכים

התגלות

לר"ה כו'. והענין כי במזמור זה יש כל ענין ר"ה ויוה"כ וסוכות. לה' הארץ זהו בר"ה. כי הארץ כו' מראשית השנה. מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו זהו ביוה"כ. כי מקום קדשו הוא בחי' הנה מקום אתי ונצבת על הצור וקראתי כו' וחנותי כו' (שמות ל"ג) שמבחי' זו נמשכים ומתגלים יגמה"ר להיות נושא עון. והנה ביוה"כ באה סליחת העונות היינו לפי שמתגלים יגמה"ר מבחי' הנה מקום אתי. וזהו מי יקום במקום קדשו. שאו שערים ראשיכם ויבוא מלך הכבוד זהו סוכות שאז נמשכים מקיפים עליונים בחי' ענני הכבוד כמ"ש (אמור כ"ג י"ג) כי בסוכות הושבתי את בנ"י שהיו ענני כבוד. וזהו ויבוא מלך הכבוד. ונמצא שבמזמור זה יש כל ענין ר"ה ויוה"כ וסוכות. ולכן אומרים אותו בר"ה ויוה"כ. והענין דכתיב (עקב י"א) ארץ אשר ה' אלהיך דורש אותה וגו' מרשית השנה רשית חסר א' אותיות תשרי. שהארץ מתחדשת בר"ה דהיינו שבכל ר"ה נמשך המשכה והשפעה חדשה בבחי' ארץ. ולכן אומרים המזמור לה' הארץ ומלואה בר"ה. כי מזמור זה הוא השיר של הארץ מה שהארץ אומרת שירה כמ"ש בפרק שירה. והנה כתיב (דברים כ"ו י"ז) את הוי' האמרת כו' והוי' האמירך. ואחז"ל (ברכות ו' ע"א) אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם. הוי' אחד. אף אני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם גוי אחד בארץ. וצ"ל מהו הדמיון דבחי' הוי' אחד עם גוי אחד. וגם צ"ל מהו גוי אחד בארץ דוקא. כתיב (דברים ו') וזאת המצוה אשר צוה ה' לעשות בארץ וכתיב בתרי' (שם) שמע ישראל כו'. וידוע הקושיא הלא ק"ש היא קבעומ"ש וקבעומ"ל שזהו חובת הגוף ומה שייך זאת לארץ דוקא. וצ"ל תחלה מהו"ע ק"ש הוי' אחד. דלכאורה זהו ענין אחד עם אנכי ולא יהי' לך שכתוב תחלה. ובמנין המצות מנו ק"ש למ"ע בפ"ע לייחדו כו' (עי' ע"פ וזאת המצוה). והענין דהנה במד"ר (ואתחנן פ"ב סי' י"ט) אמרו דמה שאמר יתרו כי גדול הוי' מכל האלקים כו' לא טוב אמר. ומשה אמר יותר טוב וידעת היום כו' כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד (ואתחנן ד' ל"ט). וצ"ל דגם בתורה כתיב (דברים יו"ד י"ז) כי ה' אלקיכם הוא אלקי האלקים. והענין כי אלקים ל' כח. כמ"ש (משפטים כ"ב) ונקרב בעה"ב אל האלקים. ראה נתתיך אלקים לפרעה (וארא ז'). ועד"ז נק' המלאכים אלקים מפני שיש להם כח ההשפעה למטה כמו שרו ש"ע שר של מים שר של אש כו'. וענין אלקי האלקים היינו כי לגבי אלקות הם כלא. כי הם רק שלוחי השפע. וכמו ההשפעה שנשפע מהשמש שהוא רק שליח לבד ואינו יודע כלל מההשפעה כו' וכמו הארץ שמצמיח כו'. וכמו"כ המלאכים אין להם שום דעת ובחירה כלל בההשפעה והם רק שלוחים לבד. וגם מה שנק' אלקים זהו מצד הביטול שבטלים לגמרי לגבי הוית אלקות עד שאין נראה כ"א רק הוית אלקות לבד ולכן נקראים אלקים ל' אלקות מצד הביטול. וכמ"ש מבקשי פניך יעקב סלה. וצ"ל דהא מבקשי פניך אומרים להקב"ה ומהו יעקב סלה ואיך נק' יעקב פניך. והענין לפי שיעקב הי' מרכבה תכלית הביטול אמיתי עד שהי' דבוק לאלקות ממש. וכיון שהי' דבוק לאלקות ע"כ נק' בשם אלקות וכמ"ש (וישלח ל"ג כ') ויקרא לו אל אלקי ישראל. ואחז"ל (מגילה י"ח א') אלקי ישראל קרא ליעקב אל. וזהו מבקשי פניך יעקב סלה שיעקב נק' פניך ממש וכמביתל"ק הי"ה. וז"ש (דברים י"א ט"ו) ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואיך אמר משה ע"ע ונתתי כו'. אלא לפי שהי' בתכלית הביטול עד ששכינה היתה מדברת מתוך גרונו כו' לכן אמר ונתתי כי הי' נכלל באלקות ממש. וכמו"כ מצינו במלאכים שנק' בשם הוי' ממש. וכמ"ש (בראשית ט"ז י"ג) ותקרא שם הוי' הדובר אליה דקאי על המלאך. וכתיב (שם כ"ב ט"ז) בי נשבעתי נאום הוי'. והיינו לפי שהי' שליח ע"כ נק' ע"ש שולחו. והיינו שבשעה שליח משם הוי' הוא בטל במציאות לגמרי לגבי שם הוי' ע"כ נק' ע"ש הוי'. ועפ"ז יובן איך שהמלאכים נק' אלקים ל' אלקות ג"כ. לבד מה שנק' אלקים ל' כח. וכמ"ש ע"פ יודוך ה' כל מלכי ארץ. וזהו בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד. שגם ההשפעה שנשפע למטה בגשמיות ע"י המלאכים והשרים זהו רק כחו ית' לבד שהוא משפיע על ידם והם רק כגרזן ביד החוצב בו. ושארז"ל (במד"ר ואתחנן הנ"ל) על אין עוד שמו בהללו של עולם. דהיינו מה שע"י הצמצום נעשה חלל ומקו"פ שהו"ע ההסתר והעלם כדי שיהי' מעמד העולמות בבחי' מציאות יש כו'. והנה הצמצום והחלל כו' זהו רק לגבינו. אבל קמי' ית' הרי גם עתה הוא ממלא את כל החלל כמו קודם הצמצום. וכמ"ש (ישעי' מ"ד ו') ומבלעדי אין אלקים. שבחי' אלקים שהו"ע הצמצום וההסתר אינו בלעדו ח"ו. כי אני הוי' ל"ש כו'. וזהו ששמו בהללו ש"ע (אין עוד כו'). וזהו ההפרש בין יתרו שאמר כי גדול הוי' מכל האלקים. היינו רק ששם הוי' גדול ומושל כו' אבל מ"מ גם במלאכים והשרים יש בהם כח ויכולת בפ"ע. אבל משה אמר אין עוד ושמו גם בהללו ש"ע וכנ"ל. וזהו"ע לייחדו בק"ש כי מאנכי ולא יהי' לך אינו מוכרח זאת שאין בנבראים שום כח בפ"ע כלל. והייתי יכול לומר כמו שאמר יתרו. וכמו שלדעה א' יתרו הי' במ"ת וא"כ שמע הדברות דאנכי כו' ולא יהי' לך ומ"מ אמר רק כי גדול הוי' מכל האלקים. ורק משה שאמר אין עוד זהו כמו ק"ש הוי' אחד. ולזאת הי' מ"ע של ק"ש לייחדו שאין עוד. ולכן אחז"ל על הוי' אחד אתם עשיתוני חטיבה א' בעולם. שגם בעולם הוא חטיבה א'. וכמו בשמים כו' ועל הארץ כו' אין עוד:

אף אני אעשה אתכם חטיבה א' בעולם שנאמר (ש"ב ז' כ"ג) ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ. דהנה ארז"ל (ב"ר פ"פ סי' ו') בג' לשונות של חיבה חיבב הקב"ה את ישראל בדבקה חשקה וחפצה. ואתם הדבקים כו' (ואתחנן ד' ד'). רק באבותיך חשק הוי' כו' (עקב יו"ד ט"ו). כי תהיו אתם ארץ חפץ (מלאכי ג') דהנה כתיב (שם) אהבתי אתכם אמר הוי'. וכתיב (שה"ש ח' ו') כי עזה כמות אהבה. והיינו משום כי חלק הוי' עמו (האזינו ל"ב ט') שנש"י הם חלק משם הוי'. ועי"ז אנו אומרים מה טוב חלקינו. שבכאו"א יש שם הוי' כמ"ש בד"ה ראה אנכי נותן שהביטול שבנפש נמשך מבחי' יו"ד וההתבוננות מבחי' ה' והמדות מבחי' ו' דשם הוי'. וזהו הוי' אלקינו ששם הוי' הוא כחינו וחיותינו. ולכן אהבתי אתכם אמר הוי'. כי עזה כמות אהבה. כיון שנש"י הם חלק הוי' כו'. וזהו חטיבה אחת בעולם. כי ברה"ע הוא ע"י שם אלקים. וגם המלאכים שרשם רק משם אלקים. אבל נש"י נמשכים משם הוי'. ולכן המלאכים אומרים קק"ק הוי'

הוא חלק השפע ששייך להמקבלים דכל ס' ההשתל' דאבי"ע אזי כך' להפקד כל רוח ונפש רוח דכר ונפש נוק' והו"ע דו"כ שבכל ההשתל'. הרי נתבאר ענין זכרונות שהם בחי' דכר ומשפיע לבחי' מלכיות. וזהו כענין שמור לנוק' וזכור לדכורא. ועכ"ז הם רק בבחי' זכרון לבד לגבי א"ס ב"ה:

ח **והנה** ב' הבחי' דמלכיות וזכרונות ממשיכים על ידי השופר וזהו אמרו לפני מלכיות כו' זכרונות כו' ובמה בשופר. והיינו שעל ידי השופר נמשך ממקור התענוגים המשכת העונג. מתחלה על בחי' מלכיות להיות גילוי מדת מלכותו ית'. ואח"כ המשכת העונג על בחי' זכרונות דהיינו על המשכת היחוד בבחי' מלכות. ולכן תוקעין במלכיות ובזכרונות. ואח"כ שופרות הוא עלמי' בחי' שופר שמלבד ההמשכה שע"י השופר בבחי' מלכיות וזכרונות. וכמו שבשבת אומרים בכל הג' סעודות עתיקא קדישא אתא לסעדא כו' רק שהוא ענג דעתיקא המתגלה בבחי' שמור ובבחי' זכור. אבל סעודה שלישית הוא גילוי עלמות עתיקא רעדל"ר. וכמו"כ יש בחי' עלמי' שופר שהוא המשכת עלמי' מקור התענוגים שלמעלה מהמשכה שנמשך ע"י השופר במלכיות וזכרונות. ובחי' שופרות הוא כענין שמור וזכור בדבור אחד נאמרו. וזהו"ע מצות תקיעת שופר בר"ה. והרי נתבאר שכל הבחי' שיש בר"ה יש ג"כ בשבת וההמשכה שע"י השופר זהו בשבת בסעודה ג' כנ"ל. ולכן דחו מ"ע דשופר בשבת מצד גזירה דרבה שמא יעבירנו ד"א ברה"ר. וענין גזירה זו כי רה"י רחב ד' וגבוה יו"ד והו"ע שם הוי' רוחב ד' זהו ד' אותיות דש' הוי' וגבוה יו"ד זהו המילוי שלו יו"ד אותיות ונק' רשות היחיד שהוא רשות לבחי' הנת הוא חד ולא בחושבן דלאו מכל אינון מדות איהו כלל. וזהו רשות היחיד עולה עד לרקיע שהוא בחי' מקיף עליון שלמעלה מהשתלשלות אעפ"י שהוא רק גבוה יו"ד שהוא ע"ס אך זהו מצד הביטול ע"כ הוא רה"י. ובחי' זו בגב"י הו"ע אחת היא יונתי שמקבלת מבחי' אחד שאין להם רק רצון אחד פשוט ליכלל בבחי' הנת הוא חד ולא בחושבן ולכן זה נק' רה"י. וזהו ע' נפש ל' יחיד. אבל רה"ר הוא טורי דפרודא כענין נפשות עשו. והנה בשבת אסור לטלטל ד"א ברה"ר כי בשבת כתיב (בשלח ט"ז כ"ט) אל יצא איש ממקומו. איש זה הקב"ה. ממקומו הוא בחי' בכה"נ. ורק בתוך ד"א מותר גם ברה"ר כי ד"א שברה"ר הוא בחי' מלא כה"א כבודו. ומלכותו בכל משלה. וזהו שמא יעבירנו ד"א ברה"ר. דהנה לפני תקיעת שופר אומרים יבחר לנו את נחלתינו את גאון יעקב כו'. והענין כי שופר הוא המשכה ממקום גבוה מאד שלמעלה מתומ"צ שהרי הוא הגורם להיות אוריי' מתקשראה בקוב"ה כנ"ל. ושם הוא בחי' אם לדקת מה תתן לו כו' וזהו הבוחר בתורה כו' וזהו ג"כ יבחר לנו את נחלתינו כו' כיון דקמי' כחשיכה כאורה כו' ע"כ שייך הל' יבחר לנו כו'. וכיון שסופר הוא המשכה גבוה מאד שלמעלה מתומ"צ. ע"כ חשו חכמים שמא יעבירנו ד"א ברה"ר. פי' שיומשך ממנו יניקה ושפע לבחי' רה"ר טורי דפרודא. ופי' יעבירנו שההמשכה שע"י השופר הוא מבחי' ויעבור ה' על פניו שלמעלה מההשתלשלות ע"כ חשו חכמים שמא יעבירנו ג"כ ד"א ברה"ר כענין עוברי רצונו שנת' הפי' בתו"א ד"ה ויצא וד"ה בשלח ע"ש. ובזה יתורץ קושית התוספות (שם בר"ה ד"ה שמא) למה גזרו משום העברה ד' אמות ברה"ר ולא משום הוצאת רה"י לרה"ר. והתירוץ דבזה אין חשש כלל דכיון שיומשך ברשות היחיד אזי אין חשש כלל שמא יומשך מרה"י לרה"ר דכתי' (שיר ג' ד') אחזתיו ולא ארפנו כו'. ולכן בשבת שיש בלאו הכי המשכה זו שע"י השופר בסעודה ג' דמנחה ע"כ דחו מ"ע דשופר מצד חששה זו:

ט **ועתה** נ"ל כיון שההמשכה זו שע"י השופר ישנו בשבת ממילא א"כ למה מדאורייתא מצוה לתקוע בשופר גם בשבת. הענין דארז"ל (ר"ה כ"ו ע"א) בטעם שכל השופרות כשרין חוץ משל פרה שפסול משום חטא העגל שאין קטיגור נעשה סניגור. והקשו מבגדי זהב. ותרצו שהעבודה שבפנים דהיינו בקה"ק הי' באמת בבגדי לבן ושופר הגם שבחוץ אבל כיון דלזכרון קאתי כלפנים דמי. מובן מזה שהשופר מגיע ג"כ בבחי' קה"ק. ולכן פסול של פרה. והנה כתיב (תרומה כ"ו ל"ג) והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קה"ק. שכמו שהקדש מובדל מחול כך קדה"ק מובדל מבחי' קדש. והנה שבת הוא בחי' קדש כמ"ש (תשא ל"א י"ד) ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם ויוהכ"פ הוא בחי' קה"ק ולכן נק' שבת שבתון. ונ"ל מה ששבת המצוה לאכול בו ולענגו כו'. וביוהכ"פ נ"ל ועניתם את נפשותיכם דוקא. והענין כי שבת הוא בחי' קדש שהוא ת"ע המלובש בבחי' ח"ע וע"כ יכול בחי' תענוג זה להתלבש גם בענג המאכלים הגשמי' ולמעלה הוא ג"כ בחי' אכלו רעים דהו"ב כו'. אבל יוהכ"פ שהוא בחי' קדה"ק הוא המשכת ענג הפשוט מקור התענוגים שאינו יכול להתלבש בשום דבר וכלי כלל. והוא בחי' באתרי' לאו אורחי' למיכל. ע"כ נ"ל דוקא ועניתם כו'. והרי מובן ההבדל שבין שבת שהוא בחי' קדש ליוהכ"פ שהוא בחי' קדש הקדשים. והנה השופר הוא ממשיך ג"כ מבחי' קדש הקדשים. ולכן ארז"ל ע"פ כי עמך הסליחה. הסליחה מופקדת מר"ה. עמך הסליחה הוא כענין כי עמך מקור חיים מקור התענוגים תענוג הפשוט כנ"ל שבחי' זו נמשך בר"ה ע"י השופר. וזהו שמן התורה מצוה לתקוע בשופר גם בשבת. כי המשכת עדן נהר גן שבשבת הוא מבחי' קדש לבד. אבל ע"י השופר ממשיכים בחי' נהר היוצא מעדן מבחי' קה"ק כו'. והנה המשכה זו היא ממקום גבוה מאד. ובבית שני לא היו יכולים כ"כ להמשיך בחי' זו ע"י השופר כמ"ש בלקו"ת. גם כל החומרות והגזירות נתרבו בבית שני מצד שאז נתגברה יניקת החיצונים. וע"כ חשו אז שמא יעבירנו ד"א ברה"ר כמשנת"ל. ולכן דחו מ"ע דשופר בשבת. שבחי' עדן נהר גן שמבחי' קדש נמשך ממילא ע"י שבת. וגם כי בבית שני היו עושים ר"ה שני ימים ע"כ הניחו מקום השופר על יום הב' כו'. אבל בב"ר הי' ר"ה רק יום אחד:

לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה וגו'. נ"ל מהו ארץ ומהו תבל. ולמה גבי ארץ כתיב ומלואה. וגבי תבל כתיב ויושבי בה. והנה מזמור זה אומרים בר"ה ויוהכ"פ. ונ"ל כי לה' הארץ ומלואה וכו' זהו דבר אמת בפ"ע. אבל מה שייך זה

לר"ה

שהוא בבחי' ריחוק מקום מהאדם מאד כמו במדינת הים שמצד הריחוק יוכל נשכחה ע"ז. או גם על דבר שהוא אצל האדם ממש אבל הוא דבר קטן מאד פחות הערך ולכן מצד העדר תפיסת מקום בנקל לשכוח ע"ז. וכמו"כ שייך עד"ז למעלה זכרון על כללות השתלשלות וזהו אתה זוכר מעשי עולם כו'. לפי שכל ההשתלשלות נתהוו מאוא"ס ב"ה ע"י לצמצום ומקו"פ. שנסתלק האור לגמרי ונעשה חלל ומקו"פ. וא"כ הם רחוקים מאד מגילוי אוא"ס ב"ה עצמותו. וזהו עד"מ ריחוק מקום. וגם מה שנמשך אח"כ הקו"ה להאיר בתוך החלל ומקו"פ הוא רק הארה בעלמא מאוא"ס ב"ה שבטל לגבי עצמותו כביטול טפה באוקיינוס. וא"כ גם מצד המשכת החיות הם בבחי' ריחוק הערך כו'. ולכן שייך ע"ז ענין ובחי' זכרון מצד העדר תפיסת מקום כלל. אבל על בחי' היחוד עליון שהוא המשכה מפנימי' ועצמיות איך שייך ע"ז לשון זכרון (וכמו שאין בגדר שיכחה האדם ע"ע. ע"כ אין שייך זכרון ע"ע כו'). ויובן זה ע"פ מ"ש וזכרתי את בריתי יעקב (בחקתי כ"ו מ"ב) דקשה ג"כ הלא יעקב הוא קו האמצעי בריח התיכון המבריח מהקצה אל הקצה וא"כ איך שייך ע"ז לשון זכרון. וגם' בתו"א פ' וישב סד"ה בכ"ה בכסליו דמאחר שיש לו קצה ברא"ש וקצה בסוף הרי זה בחי' קטן לגבי אוא"ס ב"ה וכמ"ש מי יקום יעקב כי קטן הוא (עמוס ז' ב'). וביאור הענין דהנה בחי' הב' קצוות באצי' הוא דקצה העליון הוא כ"ע וקצה התחתון הוא מל' דאצי' סוהכ"ד וקו האמצעי הוא מבריח מהכתר עד המל' וזהו בריח התיכון באצי' שכולל כל האצי' כו'. ובכללות יותר ענין בריח התיכון זהו הקו"ה שנמשך מאוא"ס ב"ה שמבריח מהקצה עליונה כתר דא"ק עד קצה התחתונה מל' דמל' דעשי' וא"כ הוא כולל את כל החלל ומקו"פ. אך זהו רק לגבי הקו שייך לומר קצה העליון וקצה התחתון. דהיינו שלגבי הקו הנה הכתר דא"ק זהו קצה היותר עליונה לפי שמהקו שמלובש בא"ק אין יכול להיות גילוי היותר גדול מבכתר דא"ק. ומל' דמל' דעשי' נק' קצה היותר תחתונה סוף וסיום הקדושה עד שלפי' הגילוי שבילרה אין יכול להיות בעשי'. אבל מצד עצמות אוא"ס ב"ה אין שייך כלל הב' קצוות. כי כתר דא"ק אינו קצה העליון לפי שמעצמות אוא"ס יכול להיות גילוים היותר גבוה מבכתר דא"ק בעילוי אחר עילוי עד אין קץ. ומל' דמל' דעשי' א"ז קצה התחתון כי מצד עצמותו יכול להיות הגילוי בעשי' כמו באצי' ממש. וא"כ כללות הקו"ה שהוא הבריח התיכון הכולל כל החלל ומקו"פ הוא כל"ח לגבי עצמותו ית' ממש. והנה יעקב אותיות יבקע זהו הקו"ה שבוקע החשך דלצמצום ומקו"פ ומאיר כו'. וזהו הבריח התיכון דכללות השתל'. ולגבי אוא"ס ב"ה נק' קטן כמ"ש מי יקום יעקב כי קטן הוא. דכל"ח קמי' ית' כמו דבר קטן שאין תופס מקום כלל. ולכן כתיב וזכרתי את בריתי יעקב. שגם על בחי' יעקב בריח התיכון דכללות שייך זכרון כו'. והנה ידוע שהיחוד עליון הוא מקו האמצעי דבריח התיכון. וע"כ שייך זכרון גם על בחי' היחוד עליון. כי מה שיחוד עליון הוא המשכה מעצמותו ממש זהו רק מעצמות הקו"ה אבל לגבי עצמות אא"ס ב"ה שכללות הקו"ה נק' קטן וכלא חשיב כו' ע"כ שייך זכרון ע"ז. וזהו ענין זכרונות דהיינו

לזכור על בחי' המשכת יחוד עליון כו'. וזהו שאומרים בזכרונות וגם את נח באהבה זכרת. דהנה כתיב אלה תולדות נח נח ב' פעמים ואחז"ל נייחא עילאה נייחא תתאה (ע' מד"ר ר"פ נח). והיינו כי בענין נח והתיבה יש ב' פירושים. הא' כמ"ש בזהר (נח ד' נ"ט ב') מאן תיבה דא ארון הברית. והיינו בהתיבה היא מל' ונח יסוד ז"א. וזהו איש צדיק כו'. וא"כ זהו יחוד ו"ה דשם הוי'. ופי' הב' הוא כי התיבה הוא מ"ס סתומה בינה ונח יסוד אבא. ולפ"ז הו"ע יחוד י"ה. וא"כ נח ותיבה הוא כללות היחודים דב' הוי'. ולכן וגם את נח באהבה זכרת שעל כללות היחודים נאמר זכרון כו'. וביאור הענין מה שבחי' יסוד נק' נח. דהנה מצד ס' השתל' רק חיצוניות עליון נעשה פנימי' לתחתון ונק' נה"י שבעליון. וז"ש ופני לא יראו כפנימי' עליון אין מתגלה לתחתון. ועכ"ן יש בהתחתון דהיינו בהמקבל רצוא ותשוקה ולמאוה להעליון המשפיע שיתגלה פנימי' העליון. וז"ש הכו ממתקים וכולו מחמדים (שיר ה' ט"ז) שבכל ס' השתל' הוא רק בחי' רצוא ולמאוה מתחתון לעליון. אבל ע"י זווג היסוד נשפע גילוי פנימי' עליון לתחתון לכן נעשה מזה נייחא ועונג בהמקבל שנרווה התשוקה והצמאון ולכן נק' היסוד בשם נח שעושה הנייחא כו'. וז"ש על מי מנוחות ינהלני מיין דנייחא פנימי' השפע שע"י היסוד בדבו מיחוד הפנימי דחו"ב וכמ"ש בזהר (תרומה קע"א א'). ולכן גם את נח באהבה זכרת שכללות הנייחא ועונג שבכל השתל' ע"י זווג היסוד כו' נמשך פנימי' שפע הלזו מהמאציל ית' רק בדרך זכרון לבד כו'. וזהו שבזכרונות אומרים מתחלה אתה זוכר מעשי עולם כו' אתה זוכר את כל המפעל כו' זהו הכל הזכרון על ס' השתל' שנק' מעשה בראשית. ואח"כ אומרים כי תביא חוק זכרון להפקד כל רוח ונפש זהו הזכרון על המשכת פנימי' השפע דבחי' יחודים עליונים שנק' מעשה מרכבה. וזהו להפקד כל רוח דבר ונפש נוק' דהיינו היחוד דתפארת ומל'. ופי' וענין כי תביא חוק זכרון הפ"ל עפמ"ש בזהר (בראשית דט"ו ע"א) בריש הורמנותא דמלכא גליף גליפו בטה"ע וגו' במ"א שהו"ע מה שנחקק בטהירו עילאה אור החסד השפוע כי חפץ חסד הוא להטיב לברואיו שיכירו גדלו ותפארתו והודו ית' ולכן בחקיקת כי חפץ חסד הוא שבטה"ע בם נזכרים כל השתל' על המשכת פנימי' השפע דהיינו גילוי פנימי' אוא"ס ב"ה (שהו"ע כל היחודים דאצי') בסדרי זהו כל ענין הבחי' דכי חפץ חסד הוא ולכן חקיקת כי חפץ חסד הוא שבטהירו עילאה נק' חוק זכרון כו' שבבחי' חקיקה זו דגליף גליפו כו' נזכרים כל השתל'. ופי' כי תביא חוק זכרון כו' יתפרש בב' פירושים ושניהם אמת. הא' דקאי על החוק זכרון עצמו שבכל ר"ה מתחדש בחי' חקיקת כי חפץ חסד הלזה מבעל המחשבה ובעל הרצון כו'. ופי' הב' דכי תביא כו' קאי על הבאת כל הגלגלים והנבראים כו' מלמעלמ"ע בבחי' חוק הזכרון הזה שהו"ע עליית כל השתל' בעלם מחשבת המשפיע דבחי' כי חפץ חסד הוא. שנזכרים שם דרך כלל על המשכת פנימי' השפע בס' השתל' אבל לא נגמר עדיין במחשבתו למעשה כו'. ולאח"כ כשנגמר במחשבת המאציל שיומשך פנימי' השפע של היחודים דהשתל' ונמדד שיעור ומדה כמה יומשך ויושפע כו' ונחלק במחשבת המאציל שהוא בהבחי' דכי חפץ חסד

הוא

פשוט שמטיל אימה שהוא קול חרדה כו'. לפי שממשיך מבחי' מקור התענוג שלמעלה מגדר בחי' גילוי ענג. ובחי' זו היא למעלה גם מבחי' קדם. כי בחי' קדם קדמונו ש"ע הרי שייך בחי' עולם עכ"פ רק שהוא קדמון כו'. והנה שרש מדת מל' הוא בבחי' רצון הקדוש שעלה במח' הקדומה אנא אמלוך. וז"ש (איכה ב' י"ז) בצע אמרתו אשר צוה מימי קדם כו'. וע"כ כדי שיומשך רצון ועונג מחדש בבחי' מל' צריך להתחדש גם מח' הקדומה ורצון הקדוש דאנא אמלוך. והתחדשות זו צ"ל מבעל הרצון ומבעל המח' הקדומה. וא"כ זהו מבחי' אחד ויחיד שלמע' מבחי' קדמון כו'. ולכן גבי שופר דר"ה כתיב יום תרועה יהי' לכם דהיינו בבחי' מל' מקור כנ"י. משא"כ השופר דמ"ת הוא רק המשכת בחי' נהר היוצא מעדן בעץ חיים לבד כו':

ו **ועתה** צ"ל מה שדחו מ"ע רמה ונשאה זו דשופר בשבת ונתבאר בכל הדרושים שבכל המשכות שממשיכים ע"י השופר ישנו ממילא בשבת. והיינו כי ענין השופר הוא המשכת בחי' נהר היוצא מעדן. ובשבת כתי' (ישעי' נ"ח י"ג) וקראת לשבת ענג ר"ת עדן נהר גן שמאיר בהשלשה סעודות דשבת. וא"כ אין צורך לבחי' שופר בשבת. וביאור הדברים ע"פ השכל. דהנה כל מה שיש בר"ה מלכיות זכרונות ושופרות. יש בחי' אלו בשבת ג"כ. והו"ע שמור. וזכור. ובחי' שמור וזכור בדבור אחד נאמרו. שמור הוא בחי' מעלי שבתא. וזכור הוא יומא דשבתא. ומנחה דשבת הוא בחי' זכור ושמור בדבור אחד נאמרו. והענין כי מעלי שבתא הוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע. כמ"ש (בראשית ב' ב') וישבות כו' מכל מלאכתו אשר עשה. כמשל האדם שעושה מלאכה הוא מוריד שכלו ומחשבתו במעשה המלאכה שעושה ואח"כ כששובת ממלאכתו מתעלה שכלו ומחשבתו לעצמי' שכלו כו'. כמו"כ ששת ימים עשה ה' כו' (יתרו כ' י"א). שבששת ימי המעשה הוא ירידת הדבור עליון להחיות הנבראים שזהו"ע העש"מ כו' ודבורו של הקב"ה מעשה. כי הוא אמר ויהי (תלים ל"ג ט'). וירידה זו היא ע"י צמצומים ולבושים רבים מסכים ופרסאות דבי"ע. ושבת הוא שביתה מהדיבור דעש"מ כו'. והיינו שנפשט הדבור עליון מהצמצומים ולבושים דבי"ע ומתעלה באצי' ונעשה כלי מוכן לקבל היחוד עליון דהיינו גילוי פנימיות אוא"ס המלובש בפנימי' ז"א כו'. וזהו במעלי שבתא. ואזי נק' הדבור עליון שהוא מדת מל' בשם שמור כמ"ש בזהר (בראשית מ"ו ע"ב. אמור צ"ב ע"ב) שמור לנוק'. ופי' שמור יש בזה ב' פירושים. הא' כפשוטו שצ"ל שמירה מהדברים הפוגמים ומונעים העלאה זו דבחי' מל'. דהיינו ל"ט מלאכות דאוריי' ושבותים דרבנן. ופי' הב' שמור לנוק' מלשון ואביו שמר את הדבר. מה שהמקבל ממתין ומצפה על השפעת השפע מהמשפיע. וכמו"כ בחי' מל' כשמתעלית מבי"ע לאצי' ונעשית כלי מוכן לקבל היחוד עליון מאוא"ס ב"ה אזי נק' שמור לנוק' שממתנת ומצפת על השפעת פנימי' השפע מהמדות דז"א דאצי'. אך זהו רק במעלי שבתא שאזי מפשטת המל' עצמה מכל הצמצומים והלבושים דבי"ע עד שנעשית כלי קיבול לגילוי אוא"ס אזי דוקא נק' שמור. דהיינו שאין שום מניעה ועיכוב כלל מצד המקבל. ורק שממתין ומצפה על השפעת השפע מהמשפיע אזי דוקא נק' שמור כו' (משא"כ בימי החול שהמל' יורדת לבי"ע ומלובשת בהצמצומים ולבושים דבי"ע אין שייך לקרותה אז בחי' שמור כו' שאינה מוכנת אז כלל לקבל שפע הפנימי' דבחי' יחוד עליון). ולא בחי' מל' לבד כ"א שנעשה התיקון והעלי' בכל פנימי' העולמות דבי"ע דהיינו בהנשמות ומלאכים שיהיו מוכנים לקבל מבחי' היחוד עליון שיומשך במל'. וזהו פי' ושמרו בני ישראל את השבת דהיינו קדושת מעלי שבתא שאזי כל העולמות מתתקנים ומתקשטים להיות בבחי' שמור לנוק' והוא ענין תקוני כלה. ואח"כ ביומא דשבתא הוא בחי' זכור לדכורא. שאזי נמשך היחוד מלמעלמ"ט בבחי' מל' דהיינו שמפנימי' המדות נשפע גילוי פנימי' אוא"ס בבחי' מל' וע"כ נק' זכור לשון זכרון. מה שהמשפיע צריך לזכור על המקבל להשפיע לו. ולשון דכר ומשפיע. והיינו שאזי כל התיקונים הוא בבחי' דכורא דהיינו בהמשפיע עצמו איך להשפיע כו'. ומנחה דשבת הוא בחי' זכור ושמור בדבור אחד נאמרו. כי בחי' דו"כ שייך רק בציור אדם כמ"ש זכר ונקבה בראם כו' ויקרא שמם אדם (בראשית ה' ב'). כי בבחי' אדם. הוא חכמה כו' ומדות כו' שהם הע"ס דאצי'. שייך בחי' יחודים שהו"ע זכור ושמור. והמקבל בחי' שמור הוא רחוק בערך מהמשפיע בחי' זכור. אבל בבחי' כי לא אדם הוא שלמעלה מבחי' יחודים לגמרי. הרי אין שייך שם החילוק בין שמור לזכור כלל. ושם שניהם שוים לגמרי. וכמ"ש כולם בחכ' עשית (תלים ק"ד כ"ד) שה"ע כעשי' נחשבת כו'. וא"כ שם הו"ע זכור ושמור בדבור אחד נאמרו. והתגלות זו היא במנחה דשבת:

ז **ועתה** יובן איך שג' בחי' הנ"ל דשבת. זהו גם כן ענין מלכיות וזכרונות ושופרות דר"ה השנה. דהנה מלכיות הוא המשכת גילוי מדת מלכותו ית' על העולמות. והעיקר הוא גילוי פנימיות מדת מלכותו ית' על נשמות ישראל. וזהו שתמליכוני עליכם. ולכן אחז"ל (ר"ה ל"ב ע"א) שעשרה מלכיות הם כנגד עש"מ. ועש"מ הם הע"ס דבחי' מל' דבור עליון. וזכרונות הוא למעלה מבחי' מלכיות שמשם נמשך השפעת גילוי אור בבחי' מל'. והוא כענין שיש עשה"ד ועש"מ. שעשה"ד גבוהים יותר מעש"מ. כי עש"מ מתחילים בבי"ת בחי' חכ'. ועשה"ד מתחילים באל"ף אנכי כ"ע. ומעשה"ד נמשך גילוי אור בעש"מ כמשנ"ת במ"א. וכמו"כ עשרה זכרונות גבוהים יותר מעשרה מלכיות. כי מלכיות הוא רק המשכת גילוי מדת מלכותו ית' להיות מלך על עם. שזהו רק בחי' יחו"ת ביטול היש לאין. שיש בחי' עולם ועם כו'. והיינו לפי שבחי' מל' נק' שם הוי' בחי' שם והארה בעלמא וע"כ על הארה זו העולמות מעלימים להיות נראה יש. אבל זכרונות הוא המשכת היחוד בבחי' מל' שהוא השפעה עצמי' דהיינו שיומשך הגילוי מעצמותו ית' ממש בהשם והארה דבחי' מל' ולגבי עצמותו ית' אין העולמות יכולים להסתיר כלל. וע"כ אזי מתגלה בהעולמות בחי' יחו"ע וביטול אמיתי דבחי' אחד. איך דקמי' כל"ח כו'. וא"כ מובן שענין מלכיות וזכרונות זהו כמו הב' בחי' דשמור וזכור בשבת כו':

אך צ"ל כיון דזכרונות הו"ע המשכת יחו"ע האיך שייך ע"ז לשון זכרון. כי הנה עד"מ למטה ענין זכרון שייך רק על דבר

שהוא

רק בעניים גשמיים זהו בחי' מים. וגם כי בתושב"כ יש ב' הבחי' אש ומים רו"ש. כי יש מצות שהם בחי' רצוא והעלאה כמו תרומה. ויש מצות שהם בחי' שוב המשכה כמו תפילין וציצית צדקה כו'. ולכן תורה בגימט' רו"ש. וגם מה שהתורה נק' עץ חיים זהו ג"כ רו"ש. כי עץ חיים. הנה חיים הוא ב' מדות חו"ג כמ"ש כי טוב חסדך מחיים. וכתיב יראת ה' (מדת גבו') לחיים וכנ"ל. והאוי"ר זהו רו"ש כו'. ולכן ע"י תושב"כ ותושבע"פ וע"י קיום המצות שהם בחי' אש ומים רו"ש יוכל כל אדם לבוא לבחי' רו"ש כמו ואברם הלוך ונסוע כו'. והנה הרו"ש הם ב' הפכים לגמרי שהרי הם אש ומים. וע"כ צ"ל חיבור והתכללות הרו"ש שיהי' אחר הרצוא שוב ואחר השוב רצוא. וזהו המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו (איוב כ"ה ב'). כי גבריאל בחי' אש זהו מדה מלמטלמ"ע לעלות וליכלל כו' ומיכאל בחי' מים זהו מדה מלמעלמ"ע להמשיך גילוי אלקות למטה בעולם דוקא. ושרשם הוא בב' מדות חו"ג דאצי'. וא"כ הם שני הפכים לגמרי אך ע"י שמאיר הגילוי מבחי' לאו מכל אינון מדות איהו כלל. אזי נבטלים שניהם ממהותם ומתאחדים לאחדים כו'. וביאור הענין כי מדת חסד מלמעלמ"ע שרשו רק בבחי' ח"ע דאצי' מקור קו הימין. ומדת גבו' מלמטלמ"ע שרשו בבחי' בינה מקור קו השמאל. והנה מה שע"י מדת חסד נמשך גילוי מלמעלמ"ע הוא רק מבחי' אוא"ס ב"ה השורה בח"ע. ומה שע"י מדת גבורה הוא העלאה מלמטלמ"ע הוא רק עד בחי' בינה. אבל מעצמות אוא"ס שלמעלה מהתלבשותו בחו"ב אין יכול להיות ע"י מדת חסד המשכה וגילוי משם מלמעלה למטה. ולא ע"י מדת גבורה העלאה מלמטלמ"ע. וא"כ אין שייך שם בחי' אש ומים דחו"ג דאצי' כלל. ומצד בחי' ביטול זה מתבטלים ההפכים דאש ומים דחו"ג ומתחברים ומתכללים לאחדים. וזהו המשל ופחד עמו שהוא המשכת הביטול מבחי' לאו מכל אינון מדות איהו כלל. והנורא אל עליון. עי"ז עושה שלום במרומיו. ולכן הי' צריך להיות שופר במ"ת. כי תורה בגימט' רו"ש אש ומים. וכן עץ חיים. הנה חיים זהו חו"ג רו"ש כו'. ולכן צריך להמשיך בבחי' אש ומים דתורה וע"ח ביטול היותר עליון מעצמות אוא"ס שלמע' מבחי' אש ומים דמדות דאצי' כדי שיהי' חבור הב' בחי' אש ומים דתורה ועץ חיים כו'. והמשכה זו הוא ע"י השופר. שצדו הא' קצר וצדו הב' רחב ע"ש מן המצר קראתי י"ה כו'. פי' מיצר מקום צר שהיינו מושג כדכ"ש ומשם קראתי י"ה חו"ב מקור הב' קווין דחו"ג אש ומים. וע"י המשכה זו שמן המצר שע"י השופר נעשה חבור ויחוד דבחי' י"ה מקור בחי' אש ומים כו'. גם מה שהשופר נק' יובל. בחי' ועל יובל ישלח שרשיו זהו בחי' אין שלמעלה מעץ חיים. ובחי' זו הוא ענין פחד יצחק שממעל לעלים כו' שלמעלה מעץ חיים וע"י פחד זה נעשה החבור וההתכללות בבחי' חו"ג אש ומים דעץ חיים:

ה **ועתה** צ"ל ענין השופר דר"ה. כי בכל ר"ה צריכים להמשיך מחדש בחי' נהר היוצא מעדן. והיינו משום כי כל עסק הג"ע. ומ"ש ונהר יוצא מעדן כו'. הי' הכל בר"ה יום ו' לבריאה אחר שנברא אדם הראשון. כמ"ש וייצר הוי' אלקים את האדם כו' ויטע כו' ויצמח כו' ועה"ח בתוך הגן. ונהר יוצא מעדן כו'. וע"כ צ"ל מתחדש בכל ר"ה. דהיינו להמשיך מחדש בחי' נהר היוצא מעדן על כל השנה. וא"כ בר"ה הוא התחדשות כללות בחי' ע"ח שהוא המשכת חיי אלוה בנש"י. וזהו משפט לאלהי יעקב. שהמשפט בר"ה הוא על המשכת חיי אלוה לכללות נש"י כו'. והנה בכל השנה ממשיכים זה על ידי תומ"צ כמ"ש ונהר יוצא כו' ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה. ואחז"ל לעבדה ע"י רמ"ח מ"ע ולשמרה ע"י שס"ה ל"ת. אך זהו כשכבר נמשך בר"ה ההמשכה כללית דנהר היוצא מעדן ורק שצריך אח"כ להמשיך מהכלל אל הפרט. כמו בשבתות ומועדים וראשי חדשים כו' ובכל יום. ע"כ יכולים להמשיך זה ע"י תומ"צ. אבל כדי שיומשך כללות ההמשכה דנהר היוצא מעדן ממקורו על כל השנה זהו דוקא ע"י השופר. וכמו במ"ת שכשהי' צ"ל נמשך מחדש בחי' נהר היוצא מעדן יובל שמו הי' ע"י השופר שנק' יובל. ולפ"ז השופר של ר"ה הוא בבחי' אחת עם השופר דמ"ת. אך הנה יש עוד ענין שני בשופר של ר"ה. דהנה המשכת נהר היוצא מעדן הוא ע"י תומ"צ בכל השנה כנ"ל בענין לעבדה ולשמרה. אבל כשפוגמים בתומ"צ בכל השנה אזי כתיב ונהר יחרב ויבש (איוב י"ד). ועד"מ בגשמי כשנחרב הנהר ונפסק מהמעין אזי העצה לחפור בעומק יותר דהיינו עד המקור ממש שלמע' מהמעין. וכמו"כ יובן למעלה שצריך להמשיך הנהר היוצא מעדן מלמעלה יותר דהיינו מן המקור. כי נהר הוא בינה ויוצא מעדן ח"ע שנק' מעין. והנה כתיב ויטע כו' גן בעדן מקדם. בחי' קדם הוא למעלה מעדן וכמו המקור עצמו שלמע' מהמעין. והיינו חכ' סתימאה דלא אתפתחא כו'. ולכן כשנהר יחרב ויבש כו' צריכים להמשיכו מלמעלה יותר דהיינו מבחי' קדם שלמעלה מעדן. והמשכה זו הוא ע"י השופר שהו"ע תשובה. מן המצר קראתי כו'. ויצעקו כו' בצר כו'. שע"י המצר שצר לו מאד ריחוקו מהשי"ת עי"ז נעשה הצעקה מעומקא דלבא ממש. וזהו הקול פשוט דשופר שלמעלה מהתלבשות בדיבור כו'. ועי"ז ממשיכים מבחי' מצר העליון שדכ"ש בחי' ח"ס דלא אתפתחא כו' שזהו בחי' קדם קדמונו ש"ע שלמעלה מבחי' עדן. ומשם יתמלאו כל הפגמים והחסרונות מה שנהר יחרב ויבש כו'. ויומשך מחדש בחי' נהר היוצא מעדן להשקות את הג"ן סדרים דאוריי'. נמצא לפי"ז השופר דר"ה גבוה יותר משופר דמ"ת. כי השופר דמ"ת הוא לבחי' צדיקים שהרי במ"ת היו כל ישראל במדרגת צדיקים גמורים והקדימו נעשה לנשמע כו' ובמד"ר (ויקרא פי"ח) אמרו שעל אותה שעה של מ"ת נאמר כולך יפה רעיתי ומום אין בך. וא"כ הבחי' יובל דשופר דמ"ת הוא רק ונהר יוצא מעדן. מבחי' עדן לבד. אבל השופר של ר"ה הוא לבע"ת למלאות הפגמים שגרמו ונהר יחרב ויבש כו' ע"כ הוא נמשך מעומק יותר דהיינו מבחי' קדם שהוא המקור בעצמו שלמע' מהמעין שנק' עדן כו'. ועוד ענין שלישי בשופר של ר"ה עוד גבוה יותר. דהנה ידוע שבר"ה הוא בנין המל' שצריך להמשיך מחדש רצון ועונג במדת המלוכה כידוע. והנה ידוע שהמשכת התענוג במדת מל' א"א להיות מבחי' גילוי התענוג שהוא תענוג המורכב. מטעם כי במדת מל' אין שייך תענוג כלל שהרי אין דבר חוץ ממנו ואין על מי שיחול בחי' מלוכה כלל. וע"כ צ"ל המשכת התענוג במדת מל' מבחי' מקור התענוג עצמו שהוא תענוג הפשוט. וזהו"ע השופר קול

שרוח האדם עולה למעלה כו'. והשיבו הקב"ה אנכי אהי' עם פיך שמבחי' אנכי שהוא מהוע"ל ית' שלמעלה מהחכ' משם יומשך לו הכח על בחי' דבור והשפעה. וזהו שארז"ל (במד"ר דברים פ"א) ע"פ מרפא לשון ע"ח. עד שלא קבל משה את התורה כתי' לא איש דברים אנכי. ומשקבל את התו' התחיל לדבר דברים (שנעשה מדבר) דכתיב אלה הדברים אשר דבר משה. הוי מרפא לשון עץ חיים דקאי על התורה. כי אצל השתלשלות הרי ע"ח רק מהלך ת"ק שנה אבל ע"י מ"ת שנמשך מבחי' אנכי כו' נעשה בע"ח בחי' יסוד. שיהי' גילוי והשפעת ע"ח למטה מטה גם בעשי' גשמי'. וירד הוי' על ה"ס כו'. ולכן מרפא לשון עץ חיים כו':

ג **והנה** כתיב (ירמי' י"ז ח') והי' כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו שבחי' יובל שהוא נהר היוצא מעדן הוא שרש ומקור המשכת החיות לבחי' עץ חיים. דכתי' (תלים ל"ו יו"ד) כי עמך מקו"ח שהבחי' חיים שהוא עץ חיים יש להם מקור ושרש. שנק' מקור חיים או חיי החיים. וזהו בחי' יובל נהר היוצא מעדן. והענין כי אילנא דחיי שהוא ענין חיי עולם חיי אלוה. שלמעלה מגדר חיי הנבראים (דהיינו השגה אלקית. ממש להשיג מהות אלקות ואהבה ויראה עילאין כו') הנה בחי' חיים אלו צריכים להתחדש בכל יום ובכל שעה ורגע כו'. וההתחדשות הו"ע עליות בעילוי אחר עילוי. וזהו עד"מ כמו צמיחת אילן גשמי שמתחדש הצמיחה והיות שלו בכל רגע. וזהו מהשרשים שלו דוקא ובהפרדו מהשרשים יפסד ויכלה לגמרי. כמו"כ התחדשות צמיחת אילנא דחיי בכל רגע כנ"ל הוא דוקא משרשו ומקורו בחי' חיי החיים מקור חיים. והיינו מאוא"ס עצמותו שלמעלה מעלה מגדר בחי' ח"ע (שנק' ע"ה). שהוא סדכ"ס ולית מח' תפיסא בי' כלל. וזהו בחי' אין שלמעלה מהחכ' ועץ חיים. כמ"ש בזהר (שלח קנ"ה ב') ע"פ היש בה עץ אם אין. ובחי' אין זה שרש בחי' עץ חיים הו"ע יובל נהר היוצא מעדן. גם עוד ענין השרש שעל ידו התחברות האילן בארץ שהוא ענין הנטיעה כו'. כמו"כ יובן למעלה שענין בחי' חבור ויחוד דעץ חיים עם הארץ העליונה זהו ע"י שנעשה בחי' יסוד בעץ חיים. והנה נת"ל שע"ח אצל עצמו רק מהלך ת"ק שנה וכדי ליטע ולעשות בחי' יסוד בע"ח זהו דוקא מבחי' אנכי שלמעלה מהחכ'. ובחי' אנכי זהו שרש ע"ח. ולכן והי' כעץ שתול כו' ועל יובל ישלח שרשיו שבחי' עץ חיים צריך להיות בו ההמשכה והגילוי משרשו ומקורו בחי' יובל. שעי"ז הוא ב' הענינים. הא' התחדשות צמיחת אילנא דחיי בכל רגע. והב' שנעשה בחי' יסוד בעץ חיים להיות נטיעת העץ חיים בארץ העליונה שהו"ע היחוד עליון להיות גילוי ע"ה גם בבי"ע וכנ"ל. והנה התורה היא בחי' ע"ח כנ"ל. וענין מ"ת הוא כדי שיתקשרו ישראל בבחי' עץ חיים. שיהי' להם למטה בחי' חיי עולם שנק' חיי אלוה ממש כנ"ל. דהנה אחר חטא עה"ד כתי' ויגרש את האדם כו' אבל על הר סיני בשעת מ"ת פסקה זוהמת הנחש הקדמוני כו' וניתן להם התורה בחי' ע"ח כו'. אך צריך להמשיך בע"ח מהמקור והשרש בחי' ועל יובל ישלח שרשיו וכנ"ל שהו"ע הנהר היוצא מעדן שארז"ל יובל שמו. ולכן הי' צ"ל השופר שנק' יובל בשעת מ"ת שעל ידו נמשך הגילוי דבחי' ועל יובל ישלח שרשיו כו'. כי נותן בעין יפה נותן ולכן הי' מ"ת שהוא עץ חיים עם שרש ומקור בחי' ע"ח כו'. וגם עוד ענין מה שצריך שופר למ"ת. דהנה ידוע בפי' מארז"ל (נדרים דפ"א ע"א) על שלא ברכו בתורה. דהיינו להמשיך בחי' ברכה והמשכה מעצמות אוא"ס ב"ה בהתורה. להיות אורייתא מתקשרא בקוב"ה. וזהו"ע דוד המלך ע"ה הי' מחבר תורה שלמעלה בהקב"ה. והנה ענין מ"ת שניתן בחי' עץ חיים לישראל הוא שיהיו ישראל מתקשרין באוריי'. אך צ"ל ג"כ אורייתא מתקשרא בקוב"ה שהוא להיות הגילוי בעץ חיים ח"ע שלמע' מע"ח דהיינו משרש ומקור דע"ח ולכן הי' השופר במ"ת שנק' יובל. שהוא בחי' ונהר היוצא מעדן יובל שמו. דפי' יובל הוא לשון לך יובילו מלכים שי (תלים ס"ח למ"ד) שמוביל ומעלה למעלה מעלה בעצמות אוא"ס ב"ה. ולכן עי"ז יהי' אורייתא מתקשרא בקוב"ה. דהיינו שיהי' הגילוי בע"ח מבחי' חיי החיים מקור חיים שלמעלה גם מבחי' חיי אלוה דבחי' ע"ח כו'. וזהו (מה שיסד הפייט בסלח נא אשמות) ויחיו ממקור עמך כו':

ד **ולהבין** עוד ענין השופר במ"ת. צ"ל ענין קיים אברהם אבינו ע"ה כל התורה כולה עד שלא נתנה. וא"כ מהו החידוש דמ"ת. ונרשים בקצרה מדרוש דוכל העם רואים שבתו"א. כתיב ואברם הלוך ונסוע. שזהו בחי' והיות רו"ש. וענין רו"ש למעלה הוא ב' בחי' אש ומים. וזהו"ע מיכאל שר של מים גבריאל שר של אש. כי רצוא רץ לבך מיסוד האש שבלב והשוב הוא מיסוד המים שבמוח. ופי' רץ לבך כי בינה ליבא ע"י שמתבונן איך שאני הוי' לא שניתי שכל ההשתל' נתהוו רק מהארה בעלמא. ביו"ד נברא עוה"ב ובה' נברא עוה"ז. רק שתי אותיות. ובאמת הוא רק אות אחת. בחי' יו"ד כי הה"א עושים מיו"ד כו' (וזהו שנז' בקבלה שהאלפין הי' ביו"ד אחרונה דס"ג). וא"כ גם החיות דכללות ההשתל' הוא כאין ואפס לגבי עצמותו. ומכ"ש שכל העולמות שנתהוו מחיות זה הם אין ואפס לגמרי ובטלים במציאות ממש ורק שהעולם מעלים ומסתיר. ולכן מההתבוננות זו נמשך בחי' רצוא לצאת מההעלם דעולמות וליכלל בעצמותו ית'. וזהו בחי' אש שמתנענע ועולה רק למעלה. ואח"כ צ"ל בחי' שוב כי א"א להיות רק בבחי' רצוא. וכמו במלאכים כתיב והחיות רו"ש. שאם היו מאריכים מעט יותר ברצוא היו נבטלים במציאות לגמרי. וע"ד הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה ביניהם כו'. לכן הם אח"כ בבחי' ושוב. והשוב הוא בחי' מים להמשיך גילוי אלקות בעולם מלמעלה למטה ע"י תומ"צ. והנה אברהם הי' בו רו"ש מאד שנשמתו הי' גבוה מאד מבחי' חסד דאצי' וז"ש (יחזקאל ל"ג כ"ד) אחד הי' אברהם. שהי' מרכבה ממש כו' והי' תמיד בבחי' ביטול לאחד בבחי' רו"ש כנ"ל. אך כדי שכל אדם יבא לבחי' רו"ש. זהו"ע מ"ת. כי תורה שבכתב היא בחי' שנתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה. אש שחורה זהו אהבה המסותרת פנימית הלב רעו"ל. ואש לבנה זהו גילוי' הלב. וז"ש שמכוני באשישות (שיר ב' ה') בשתי אשות. ואעפ"י שבגילוי אין בה בחי' אש אך זהו ע"ד הצור שיש בו כח האש ולא בפועל. ועי"ז מוציאים ממנו אח"כ אש בפועל. כמו"כ התושב"כ נותנת כח לאדם הקורא בה שיבא לבחי' אש. ותורה שבע"פ שמדבר

חיים זהו חסד וגבו' כמ"ש כי טוב חסדך מחיים (תלים ס"ג ד') וכתיב יראת ה' (גבורה) לחיים (משלי י"ט כ"ג) וכמאמר אתה גבור כו' מחי' כו'. ופי' הב' כי עץ הוא ל' עצה כמ"ש לי עצה ותושיה (שם ח' י"ד) וא"כ זהו חב'. וגם חיים הוא הב' כמ"ש החכ' תחי' (קהלת ז' י"ב). וא"כ לפ"ז ע"ה הוא ח"ע דאצי'. והענין כי המדות דז"א דאצי' כשנמשכים ומאירים בהם מוחין דאבא דוקא אזי נק' עץ חיים. ולכן נמשך מעץ חיים ב' המשכות. הא' גילוי בחי' מוחין והשגה אלקית ממש בנבראים שיהי' בהם בחי' מ"ה וביטול אמיתי. והב' גילוי בחי' מדות אהבה ויראה עילאין שהם אלקות ממש. וא"כ מע"ח נמשך שיהי' בהנבראים חיי אלוה ממש. וז"ש בישעי' ס"ה פסוק כ"ב כי כימי העץ ימי עמי ות"י ארי כיומי אילן חייא יומי עמי. והו"ע חיי עולם ממש כמ"ש ואכל וחי לעולם. שאין בגדר להיות שינוי וגרעון ולא שום התישנות כלל כמאחז"ל (יבמות דט"ז ע"ב) מי איכא זקנה קמי' קוב"ה. וז"ש באיוב (כ"ט ב') כימי אלוה ישמרני דהיינו ימי העץ עץ חיים שהם ימי אלוה ממש. וז"ש למען ירבו כו' כימי השמים על הארץ. ואי' בזהר (האזינו רפ"ו ב') דקוב"ה איקרי שמים כמ"ש ואתה תשמע השמים (מ"א ח' ל"ו) דהיינו מדות דז"א דאצי' שנק' שמים. וא"כ ימי השמים היינו יומין עילאין דמדות דאצי' שהם ימי אלוה. ימי העץ שהוא יומי אילן חייא. וז"ש בזהר (פנחס רמ"ט ב') ע"פ משכו וקחו כו' שע"י התורה שנק' עץ חיים עי"ז משכו יומין עילאין דבחי' ימי השמים שהם ימי אלוה ממש לגבי יומין תתאין דבי"ע שהם חיי הנבראים. שיומשך בהנבראים חיי אלוה ממש. וזהו משכו יומין עילאין ליומין תתאין. והוא ענין כימי השמים על הארץ:

ב **והנה** כתיב (בראשית ב' ח') ויטע ה' אלקים כו' ועה"ח בתוך הגן ואחז"ל (במד"ר קדושים פכ"ה) מתחלת ברייתו ש"ע לא נתעסק הקב"ה אלא במטע תחלה: ולהבין ביאור ענין זה מה שנתעסק הקב"ה במטע דהיינו ליטע בחי' עץ חיים. הנה איתא בכתבים מאדמו"ר הזקן נ"ע וז"ל. להבין ענין מלאך שהוא מהלך ת"ק שנה ולא ת"ר שנה. כי הם כלולים רק מה' מדות חג"ת נ"ה. אבל בחי' ששית דהיינו יסוד לא נשתלשל בהם. והטעם כי הם בחי' ולבא השמים לך משתחוים שהם תמיד בבחי' ביטול למעלה לבחי' ואתה מחי' את כלם. ולכן א"א להיות בו בחי' יסוד אשר זו היא בחי' שנשפע כולו למקבל וניתן לו הכל (דהיינו שעצם המשפיע יורד להמקבל ומשפיע לו כל עצמיותו כו') והי' יכול המלאך ח"ו להשתלשל ולהתהוות יש גמור (פי' שמחמת ירידתו בעצמותו ומהותו ממש להמקבל שהוא למטה הרבה ממנו במדרגה כמ"ש כי גבוה מעל גבוה שומר כו' (קהלת ה' ז') הי' יכול ליפול ממדרגתו לגמרי ח"ו ולהתהוות יש גמור כו') וכוונת הבריאה הוא כמ"ש ולכבודי בראתיו כו' (ישעי' מ"ג ז') שיהי' הבע"ג ונברא בבחי' ביטול היש לאין והאופנים כו' ברעש גדול כו'. ולכן לא נשתלשל בג' עולמות בי"ע בחי' יסוד וכו'. (במ"א נת' שיש בהם פעולת זו"ע כו' אבל לא כח ההולדה דבחי' יסוד כו'. ובזה יתורץ שהרי יש כמה השפעות ע"י מלאכים והם שלוחי השפע למטה (ומ"מ אין נופלים ממדרגתם ח"ו אדרבה נק' משרתיו עושי רצונו כו') אך זהו רק דרך זו"ע שרק בחי' האחרונה נשפע מהם לשלמטה הימנו כו'. ובזה ידוקדק הלשון שכתוב לעיל שנשפע כולו להמקבל וניתן לו הכל. דהיינו שרק בחי' זו דוקא אין יכול להיות בהם) רק באצי' שם יש בחי' יסוד לפי ששם גם בחי' מל' המקבלת מיסוד איהו וגרמוהי חד הכל בחי' א"ס אקרי תדיר ומיוחדת כו'. אבל בעולמות בי"ע שהם בע"ג ונפרד לא הי' יכול להשתלשל ולהיות נשפע גם בהם בחי' הששית שהוא יסוד אשר הוא לבר מגופא שהוא רק ההשפעה למקבל וניתן כולו להמקבל שאם הי' נשפע מדה זו בבחי' בע"ג הי' יכול ליפול בבחי' יש ודבר בפ"ע (מחמת ירידתו והשפעתו כולו להמקבל שהוא למטה הרבה ממנו כנ"ל). ולא בבחי' השתחואה וביטול. לכן לא נשתלשל רק ת"ק שנה שיהי' בו ה' בחי' ה"ה שבחג"ת נ"ה ולזה ולבא השמים לך משתחוים בבחי' ביטול תמיד כי החמשה בחי' הנ"ל הם עדיין בכלל גופו עכ"ל והגהותי מעט. ועד"ז י"ל גם בענין ע"ח דאיתא ברבות בראשית פט"ו אמר ר' יהודה בר' אלעאי ע"ח מהלך ת"ק שנה. כי ע"ח נק' המדות דז"א דאצי' כשמאיר בהם מוחין דאבא כנ"ל שהוא עצמיות א"ע ממש שבא"ע שורה אוא"ס ב"ה. ואזי המדות הם בתכלית הביטול והיחוד האמיתי עם אוא"ס השורה בא"ע כמ"ש לך הוי' הגדולה כו'. והנה ע"ז כתי' רוח בני האדם העולה הוא למעלה (קהלת ג' כ"א) כי אדם בגימט' מ"ה ביטול אמיתי לבחי' מ"ה דחכ' (שבז"א בחי' ע"ח) ולכן הוא רק עולה למעלה בבחי' ביטול והתכללות במקורו היפך בחי' ירידה והשפעה למטה שזהו בחי' יש ולא מ"ה משא"כ רוח הבהמה ב"ן בחי' יש יורדת למטה להשפיע לבי"ע. ולכן גם ע"ח רק מהלך ת"ק שנה (ולא יותר). שאין בו בחי' הששית דיסוד להשפיע לבי"ע לפי שרוח האדם עולה למעלה. (במלאכים א"א להיות יסוד כדי שלא יפול ממדרגתו כנ"ל. אבל בע"ח שהוא אלקות אין שייך זה כ"א מה שאין בחי' יסוד בע"ח הוא רק לפי שרוח האדם העולה הוא למעלה כו'). ומה שיש גם באצי' בחי' יסוד כנ"ל היינו להשפיע חיצוני' השפע שבנצח והוד דז"א בבחי' מל' מקור בי"ע בשביל קיום וחיות העולמות והנבראים דבי"ע בפנימי' ובחיצוני' כנ"ל בענין תבואת הארץ ומחיצוני' השפע הלזו שבנצח והוד (שפרשו מיחוד חיצוני' דחו"ב) נמשך ע"י היסוד כל העולמות בבחי' מל' ולא כמו בבי"ע שלא נשתלשל בחי' יסוד. אך מה שנתעסק הקב"ה במטע כו' ויטע כו' וע"ח בתוך הגן היינו ליטע ולעשות בחי' יסוד גם בע"ח שגם מבחי' שפע הפנימי' הלזו דע"ח יומשך ג"כ ע"י צדיק יסוד עולם. דהיינו ע"י פנימי' היסוד. היחוד דמל' שיהי' הגילוי דעץ חיים גם בבי"ע וכמבנת"ל שיהי' גם בהנבראים דבי"ע חיי עולם דבחי' עץ חיים שהוא חיי אלוה ממש. והנה כדי ליטע ולעשות בחי' יסוד בע"ח צ"ל נמשך מלמעלה מהחכ'. ויובן זה ממה שאמר משה (שמות ד' י') לא איש דברים אנכי כבד פה (לגבי אורייתא דבע"פ) וכבד לשון (לגבי אורייתא דבכתב) והשיבו הקב"ה מי שם פה לאדם כו' אנכי אהי' עם פיך. כי משה שאמר ונהגו מה שרשו מבחי' חכ' כח מ"ה. ומצד הביטול אמיתי דבחי' ח"ע אינו יכול להשפיל עצמו בבחי' דיבור והשפעה (במדות והדבור עליון זו"נ דאצי' שהוא ענין תושב"כ ותושבע"פ) וכנ"ל בענין עץ חיים מהלך ת"ק שנה. לפי

שרוח

שמהם מתמתקים הגבו' ונהפכים לחסדים ואזי יוכל להתקבל השפע בנאצלים ונבראים. וזהו"ע הג"פ ושכן ג"פ ע"ב בר"ה. כי ענין אמירת המלכיות היינו להמשיך בנין המל' מהמקור. ובנייה הוא ע"י ב' מיני ה"ג כנ"ל באריכות. לכן אומרים ג"פ ושכן ישר קודם השוך וישר אחר השוך שעי"ז נעשה המתקת הג' בחסדים וכמו ענין התקיעות כדי לאתקנא כנ"ל. וענין ושכן הרביעי זהו מ"ש באסתר ושכן אבוא אל המלך כו'. כי כללות ענין שכן גימט' ע"ב היינו המתקת הגבו' בחסדים. וענין הג' הם ג"כ לצומים והסתרים על אוא"ם ב"ה. וענין מיתוק הג' בחסדים היינו שלא יעלימו הג' והצמצומים ושיהי' התגלות אלקות שיומשכו נסים. ובכלל יש ב' מיני נסים. הא' נסים נגלים כמו קי"ס. הב' הנסים המתלבשים בלבושי הטבע כמו נס דאסתר. ויש בכ"א מעלה. נס דקי"ס למעלה מהטבע לגמרי זהו התגלות אלקות ביותר. אבן המעלה בנס דאסתר שנס הטבע גופא אין מכיר כו' וכמ"ש במ"א (בד"ה יודוך ה' כל מלכי ארץ) בפי' כי בדבר אשר זדו שמזה נתפעל יתרו ביותר ממה שהטבע גופא אין מכיר אלמעלה מהטבע כו': ע"ב מבי"ק

נחמה

והנה ר"ה הוא עיקר ענין המתקת הג' להיות התגלות אלקות למטה שהוא בב' אופנים הנ"ל ע"ד קי"ס וע"ד נס דאסתר. לזה הוא ד"פ ושכן. ג' נגד הג"פ ע"ב שבנס קי"ס. והרביעי נגד ושכן שבנס דאסתר. והנה ושכן גימט' חסדו. ומצינו נכתב חסדו ד' פעמים בתלים (קי"ח) הודו להוי' כי טוב כל"ח. יאמר נא כו'. ופי' בשל"ה במס' פסחים שלו דהני ד"פ כל"ח הוא נגד ד' עולמות אבי"ע. והיינו שהמשכת החיות בכל העולמות הוא רק מצד חסדו ית'. דכמו שהמשכת החיות בעוה"ז מה שזן מקרני ראמים כו' הוא בחסדו הגדול כן גם בעולמות העליונים. שאין לבוש נברא ונאצל אצלו ית' כלום כ"א רק כל"ח. וזהו ד"פ כל"ח נגד ד' עולמות אבי"ע. ופי' כי טוב כל"ה אין טוב אלא תורה שע"י עסק התורה ממשיכים גילוי מאצי' בבי"ע. ומתחלה צ"ל המשכת אור באצי'. וזהו כי טוב כל"ח הראשון. המשכת תוס' אור באצי'. ואח"כ יאמר נא כו' ההמשכה מאצי' בבי"ע. וכמו"כ הו"ע ד"פ ושכן גימט' חסדו. וזהו ושכן הראשון יתקדש שמך כו' זהו ההמשכה בע"ס דאצי'. שנק' רזא דשמא קדישא. הוא ג"כ רק מצד חסדו לבד כי אין ערוך אליו כמ"ש במ"א בפי' כי מי בשחק יערוך כו'. רק שזהו חסדו ית' להאיר בע"ס דאצי'. וג"פ ושכן הם נגד בי"ע. והמכוון שגם בבי"ע יהי' הגילוי כמו באצי':

יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה (משנה פ"ד דר"ה כ"ט ע"ב). ובגמ' (שם) משום גזירה דרבה שמא יעבירנו ד"א ברה"ר. וצ"ל האיך דחו מ"ע דשופר משום גזירה זו. צ"ל תחלה ענין השופר במ"ת דכתי' וכל העם רואים כו' ואת קול השופר (יתרו כ' י"ח). הנה השופר נק' יובל כמ"ש במשוך היובל וגו' (שם י"ט). ועל נהר היוצא מעדן אמרו רז"ל (בכורות נ"ה ב') יובל שמו. וא"כ השופר הוא בחי' א' עם נהר היוצא מעדן. ולכן הי' נצרך השופר במ"ת. והענין כי התורה היא בחי' עץ חיים כמ"ש עץ חיים היא למחזיקים בה (משלי ג' י"ח). וכמו דגבי עץ חיים כתי' ואכל וחי לעולם (בראשית ג' כ"ג) כמו"כ התו' נק' וחיי עולם נטע בתוכינו. וכמארז"ל (שבת יו"ד ע"א) מניחים חיי עולם כו'. וזהו מכל עץ הגן אכל תאכל (בראשית ב'). פי' עלי הגן הם המצות. ועה"ח בתוך הגן דפי' בתרגום במציעות גנתא זהו התורה כמארז"ל (משנה פאה פ"א) ות"ת כנגד כולם. ולכן ארז"ל (ר"ה ט"ז ע"א) בפסח על התבואה בעצרת על פירות האילן. לפי כי שבועות הוא מ"ת בחי' ע"ח. ולהבין מהו ענין בחי' עץ חיים. דהנה למטה ההפרש שבין תבואת הארץ לפירות האילן הוא שתבואה זהו מזון המוכרח בשביל קיום וחיות האדם. אבל פירות האילן הם לעידון ולתענוג. שהוא תוס' חיות ועונג רב. וכמו"כ למעלה יש תבואת הארץ. כמ"ש (יהושע ה' י"ב) ויאכלו מתבואת ארץ כנען. והיינו שמדת מל' דאצי' מקור בי"ע נק' ארץ העליונה. ומה שנשפע מבחי' מל' השפעת חיות העולמות דבי"ע בשביל קיום וחיות העולמות והנבראים זהו נק' תבואת הארץ מזון המוכרח כו'. והנה בבחי' תבואת הארץ יש ג"כ שני בחי' חיצוני' ופנימי'. הא' השפעה חיצוני' שמבחי' מל' בשביל קיום וחיות חיצוניות העולמות והנבראים. והב' השפעה פנימי' מבחי' מל' דהיינו השפעת גילוי אלקות בנבראים במוחין ומדות שיהי' בהם מוחין ומדות לאלקות אך הגילוי הוא רק לפי ערך השגת הנבראים כפי ששכל נברא יוכל להשיג אלקות. וא"כ השגה זו של המלאכים מתהוה מאלקות דהב' ובינה דמל' דאצי' יש מאין ממש דרך פרסא כו' ולא דרך השתלשלות עו"ע. וכמו"כ התהוות אהוי"ר של מיכאל וגבריאל מאלקות דהו"ג דמל' הוא יש מאין. דכמו שהתהוות גוף חומר המלאך הוא בריאה מאין ליש כמו"כ ההשגה והאהוי"ר שלו מתהוה ג"כ יש מאין ממש. ולכן כשמאיר עליהם גילוי אלקות ממדת מל' דאצי' מעט יותר מכפי הצמצום וההגבלה אזי מתבטלים לגמרי לאין ואפס וזה שארז"ל הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה כו'. וא"כ כל ההשגות והאהוי"ר של המלאכים זהו רק חיי הנבראים ולא חיי אלוה. ולכן גם השפעה זו הפנימי' שמהארץ העליונה נק' רק תבואה מזון המוכרח בשביל חיי הנבראים דהיינו שיהי' קיום וחיות ההשגה והאהוי"ר של המלאכים כמו שנבראו. ונק' ג"כ חיי שעה כי ההשגה והאהוי"ר שלהם הוא מוגבל בזמן ומקום רוחני' דבי"ע. ועי"כ יפול בהם שינוי וגרעון לפעמים וכמ"ש וגם במלאכיו ישים תהלה (איוב ד' י"ח). וגם התייבשות ובחי' שינה כו'. כי אין זה בגדר וסוג כלל דבחי' חיי עולם שנק' חיי אלוה. וזהו הכל תבואת הארץ למעלה. אבל ע"ח ממנו נמשך תוס' אורות שהוא התגלות אלקות ממש בנבראים שלא כסדר השתל'. דהיינו שיתגלה בנבראים השגה אלקית ממש. דהיינו השגת מהות אלקות ממש שלמעלה מגדר השגת שכל נברא. והשגה וידיעה עילאין שהם אלקות ממש ע"ד אהוי"ר של האבות שהיו מרכבתא עילאה כו'. וזהו נק' חיי אלוה ממש שלמע' אין קץ מגדר בחי' חיי הנבראים. דהנה בפי' ע"ח י"ל ב' פירושים. הא' דקאי על מדות דז"א דאצי'. כי עץ הוא נוטה מקטנות לגדלות. וזהו בחי' מדות שיש בהם קטנות וגדלות. וגם

חיים

של כל סדר ההשתלשלות שיהי' לאחר הצמצום. וזהו בריש הורמנותא דמלכא היינו קודם שעבר"ל כו' ולא הי' אז שום הטעמ"כ כנ"ל גליף גליפו בטה"ע שנחקק ונמשך בחי' חפץ חסד. והי' ההטעמ"כ לזה הענג בעתיד להיות מנשמות הצדיקים וכנ"ל. והנה כ"ז הי' בתחלת הבריאה מפני כי ח"ח הוא. ועכשיו באתעדל"ת תליא. ובכל ר"ה צריכים להמשיך מחדש רצון על מלוכה. וזהו אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם. פי' אמרו הוא ל' שבח כמו את הוי' האמרת כו'. והיינו שצריכים לשבח את המלכיות. ויובן זה. עד"מ ממלך בו"ד שהוא טרוד בעצם רוממות גדולת מלכותו ובתענוגים גדולים וכששריו ועבדיו רוצים שיפנה להתענג מאיזה דבר קטן ופחות הערך. אזי הם משבחים לפניו מאד את הדבר ההוא ומגביהים ומעלים אותו. ועי"ז הוא ב' פעולות. א' שנפנה מהתענוגים הגדולים. והב' שנפנה להתענג מהדבר קטן ההוא. וככה הוא ג"כ למעלה שע"י שמשבחים לפניו ית' מדת המל'. שע"י התגלות רוממות והתנשאות מדת מלכותו ית' נמשך יראה וביטול בכל העולמות והנבראים כמאמר ומוראך עליהם. וזאת מאיר כשא וכמ"ש וצבא השמים לך משתחוים. והעיקר מהתגלות מלכותו ית' על ישראל. שנש"י ירדו בעוה"ז הגשמי שבו החשך עב כפול ומכופל ונתלבשו בגוף ונה"ב שממשכא דחויא וק"נ. והאדם מגביר הנה"א על הגוף ונה"ב ומקבל ע"ע עומ"ש בכו"מ וע"ע. זהו עיקר השבח של מלכיות. וזהו ויהי בישורון מלך. מלך ישראל וגואלו. ועי"ז כביכול הוא נפנה מן השעשועים העליונים בשעשועים העצמי' בחי' שעשוע המלך בעצמותו ומסלק עצמו מהם ונמשך שיהי' לו רצון וענג ממדת המל'. וזהו זה היום תחלת מעשיך. פי' מעשיך הוא בחי' המל' שבי' שבאצי' כנ"ל. ותחלת מעשיך זהו הכתר מל' היינו הרצון וענג במדת המל'. וממשיכים זה מחדש בר"ה. זכרון ליום ראשון. יום ראשון הוא בחי' כי חפץ חסד הנ"ל. ובתחלת הבריאה נחקק ונמשך בחי' זו במל'. ועכשיו מעוררים זו הבחי'. והוא רק זכרון כו':

והנה בתפלת ר"ה אומרים ג"פ ובכן. כן הוא הנוסחא הישנה. והאריז"ל הוסיף עוד פעם רביעי. ובזהר פ' בשלח (נ"ב א') אשכחנא ברזא דא בתקיעותא דרב בבבל תלת ובכן ובכן ובכן לקבלי הני תלת. שהם נגד הג' פסוקים ויסע ויבא ויט שנאמר בקי"ס. שהם ג"פ ע"ב ישר והפוך וישר. והענין ישר הוא חסד. והחסד נמשל למים. כמו מים יורדים מגבוה לנמוך וכמו שהם בשלימותם ועצמותם במקום הגבוה כן הם יורדים ונמשכים למקום הנמוך בלי שום שינוי. כן אור החסד אינו מתעבה שחסד המאציל ב"ה יורד ונמשך עד למטה מטה למקבל היותר אחרון בלי שום שינוי ומיעוט כלל. ואם כן לא הי' יכול להתקבל אפי' לשום נאצל ומכל שכן לנבראים ויצורים ונעשים. והפוך הוא בחי' גבורה שהוא בחי' אש. כמו שטבע האש הוא בחי' העלאה והסתלקות כן ענין הגבו' הוא בחי' העלאה והסתלקות מלמטלמ"ע. וההעלאה היא לבחי' אור היותר עליון. כי בחי' ההעלאה מלמטלמ"ע יכול להיות בעילוי אחר עילוי עד תכלית העילוי. וההפוך צ"ל אחר הישר דוקא. כי מצד בחי' הגבו' וההעלאה יכול להיות הסתלקות לגמרי. אבל כשהוא אחר הישר אזי הוא עפ"י חסדים. היינו שההעלאה אינו הסתלקות כ"א כדי שיהי' אח"כ המשכה יותר גבוה. וענין הישר הב' שאחר ההפוך יש בו ב' מעלות. הא' הוא שההמשכה שאחר ההעלאה הוא מבחי' גבוה ביותר. היינו מאותו מקום שהגיע ההעלאה לשם. וכמ"ש המגביהי כו' המשפילי כו'. והב' הוא שע"י שהישר הוא אחר ההפוך. היינו שהחסדים הם גם ע"פ גבורות. עי"ז מקבלים גם הגבורות מהחסדים ונעשו גבו' ממותקות ומחלקים את החסדים לחלקים קטנים כדי שיוכלו להתקבל במקבלים כמ"ש אתה פוררת בעזך ים (עד"ה טוב ילד). והנה ידוע שכדי שיהי' קי"ס הפך ים ליבשה הי' צ"ל ויולך ה' את הים ברוח קדים קדמונו ש"ע. בחי' עתיקא קדישא לכן הי' צ"ל ע"י ג"פ ע"ב הנ"ל. והנה כמו בקי"ס לפי שהי' צ"ל הגילוי מבחי' עתיקא לכן הי' צ"ל ע"י ג"פ ע"ב כנ"ל. כמו"כ בר"ה: ע"כ מרשימה

מכי"ק

והנה מבואר בד"ה ענין קי"ס שב' ימים דר"ה הו"ע בנין הב' בחי' מל' בחי' ים ובחי' יבשה שהו"ע ב' הבחי' שבהממוצע יעו"ש באריכות (וגם י"ל ב' בחי' מלוכה יש בחי' מלוכה על עלמין סתימין ויבשה הוא בחי' מלוכה על עלמדאתג"ל) וקי"ס שהו"ע חיבור הב' בחי' להיות הפך ים ליבשה זה צ"ל ע"י רוח קדים כנ"ל ובמשכ"ת שם. משא"כ בנין המל' בב' בחינותיה. להיות ים בחי' בפ"ע ויבשה בחי' בפ"ע. א"צ לזה. והנה בכל השנה המשכה זו לבחי' מדת מלכותו ית' בב' הבחי' הנ"ל הוא רק מבחי' רצוה"ע שמלובש בחכ"ע ומדות דאצי' כמשכ"ת בד"ה תקעו הא'. אבל בר"ה צ"ל בנין המל' מחדש צ"ל מהמקור דוקא דהיינו מבחי' רעדכ"ר שלמעלה מהשתלשלות מבחי' הרצון דאנא אמלוך בעצמהס"ק. וזהו רוח קדים כמו להיות קי"ס. ולכן צ"ל ג"כ ע"י ג"פ ע"ב ישר והפוך וישר כמו קי"ס. וזהו"ע התקיעות תר"ת. כי תקיעה חסד ישר. אח"כ תרועה מדה"ד יללי יליל זהו הפוך. העלאה מלמטלמ"ע. אח"כ תקיעה ב' ישר. וביאור הענין כי בר"ה צ"ל הסתלקות ועליית כללות ההיות של שנה העברה מלמטלמ"ע ליכלל במקור כו'. והסתלקות ההיות הוא עם כללות קיום התומ"צ והתפלות של כללות נש"י בשנה העברה הכל מתעלה ליכלל במקור הא"ס ב"ה והסתלקות זו זהו בחי' גבורה. ולכן צ"ל הסתלקות והעלאת גבורות אלו עפ"י חסד. היינו שעליית ההיות עם כל התומ"צ יהי' בשביל ירידת החסדים שיומשך אור והיות כללי על השנה דלהבא ממקום הגבוה ביותר. וגם שמגבורות אלו לא יתעורר דין ח"ו אעפ"י שלא אפשר דרי כ"כ ואין כ"כ שלימות בקיום התומ"צ מ"מ יהי' העלאת הגבו' ע"פ מדת החסד שלא יעוררו דין ח"ו. כי הרבה לימוד זכות יש מגודל המיצר והדוחק צוק העתים וטרדת הפרנסה כידוע בענין הגדים באמ"צ. וזהו"ע תקיעה הראשונה שהוא ישר חסד כדי שאח"כ תרועה מדה"ד גבו' הפוך יהי' העלאת הגבו' ע"פ מדת החסד. ואח"כ תקיעה הב' ג"כ חסד ישר זהו המשכת אור החסדים שנמשך ע"י העלאת הגבו'

שמהם

דהיינו אל אימא כו' ושם הדינים מתוקים. מבואר שתנופת הלוים זהו מיתוק הגבורות בשרשן. וא"כ הי' יכול להיות מ"ש בפ' קרח (י"ח ב') וגם את אחיך מטה לוי כו' וילוו עליך וישרתוך כו'. שיהיו טפלים לכהנים שהו"ע שמאלא אתכלל בימינא. המתקת הגבורות בחסדים (כמבכ"ת בד"ה קרח בבוך במדבר ע"ש). וכמו"כ איתא בענין תנופת העומר כי עומר שעורים שעורה בשור ה' ה' גבורות דמל'. והתנופה להעלות הגבורות דמל' לשרשם בבינה. כמש"נ בלקו"ת בד"ה ביאור על והניף את העומר. וזהו"ע מיתוק הגבו' בשרשן. וא"כ יוכל להיות ספה"ע המשכת החסדים דבינה מלמעלמ"ט (כי נ' שערי בינה זהו ה"ח כ"א כלול מיו"ד) להיות המתקת הגבורות בחסדים כמו בנת' בלקו"ת בביאור ע"פ והי' אגלו המון פ"א שספה"ע הו"ע מיתוק הגבורות בחסדים יעו"ש היטב. ולבאר קצת מהו ענין כפיית הדינין ע"י מיתוק הגבורות בשרשן. ומהו ענין התהפכות הגבורות לחסדים ע"י מיתוק הגבורות בחסדים. י"ל כפיית הדינים היינו שנמשך ביטול היש ולא יסתירו הגבורות על האור והיות שמהווה ומחי'. והמתקת הדינים בחסדים בנק' יחוד היינו שלא יסתירו על הביטול דיחודו האמיתי אעפ"י שבהתלבשות יהי' נראה יש מ"מ היש גופא לא יסתיר על אין האמיתי. וז"ש אחר תקיעת שופר אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון (תלים פ"ט). פי' אעפ"י שהם עם לשון עוממות ולשון עמיה כנ"ל ע"י ב' בחי' ה"ג כנת"ל. אך לפי שהם יודעי תרועה. תרועה ילולי יליל זהו מדת הדין כמ"ש בזהר. ופי' יודעי כו' ע"ד מ"ש וידע בהם אנשי סוכות היינו שיודעים להמתיק דינים ע"י השופר שנעשה ב' הבחי' מיתוק הגבורות בשרשן והמתקת הגבו' בחסדים. ועי"ז (גם בחי' עם) הוי' באור פניך יהלכון. שמתגלה פנימיות שם הוי' ממש שהוא גילוי יחודו האמיתי כו' גם בבחי' עם עוממות:

ב ר ש י מ ה

והנה בר"ה אנו אומרים זה היום תחלת מעשיך כו'. והו"ע המשכת עיקר שרש בנין המל' דהיינו בחי' גלגלתא דנוק' הנק' ראש השנה כידוע. וצ"ל ענין זה מה שצריך להמשיך בחי' כתר דנוק' בר"ה דוקא. וגם מהו זכרון כו'. וצלה"ק מאמר הזהר ר"פ בראשית (דט"ו ע"א) בריש הורמנותא דמלכא גליף גליפו בטה"ע. ופי' שם בדרך אמת ובמק"מ. הורמנותא דמלכא הוא רעות ורצון המלך. והיינו התגלות הרצון על מלוכה שעבר"ל הפשוט אנא אמליך. ופי' בריש הורמנותא היינו בתחלת עליית הרצון קודם שעבר"ל כו'. והענין דהנה ידוע שלכל המשכה מלמעלמ"ט צריך שיהי' תחלה העלאה מלמטלמ"ע דבאתעדל"ת אתעדל"ע כמבואר בזהר בדוכתי טובא דכשיש העמ"נ אז נמשך המשכת מ"ד. והנה קודם שעבר"ל שלא הי' עדיין שום נאצל ונברא כו' ולא הי' מי שיעורר אתעדל"ת א"כ מה גרם המשכת הרצון דאנא אמלוך. אך ע"ז אחז"ל (ב"ר פ"ח) במי נמלך בנשמותיהם של צדיקים. והי' הפי' (מאמ"מ נ"ע) דהיינו שעבר"ל ית' הנה"ר והענג שעתיד להיות מעבודת הצדיקים היינו מתפלתם בכ"י במס"נ ומקיום התומ"צ שלהם שעי"ז ימשיכו התגלות אלהותו ית' למטה שע"ז אמרו (רבות נשא פי"ג סי' ו') נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים הנה זה הי' הגורם ומעורר להיות המשכת הרצון על מלוכה. וזהו במי נמלך" כו'. וזהו ג"כ בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית (ילקוט ר"פ בראשית). ובאמת ג"ז צ"ל איך שייך לומר שהענג יהי' נחשב ותופס מקום שיהי' זה העמ"נ. דהלא ידוע שכללות כל ההשתלשלות הם בטלים במציאות ממש דהתהוות העולמות הי' ע"י צמצום ומקו"פ ונמשך רק בחי' קו"ה ומהארת הקו והארה דהארה נתהוו כל העולמות. וא"כ הרי מובן שהיות של כללות השתלשלות העולמות מרכ"ד עד סוכ"ד בטל במציאות ממש בעצמות אוא"ס כביטול זיו השמש בשמש. ומכש"כ העולמות שנתהוו מההארה הם בודאי בטלים במציאות. ולכן כתיב אני הוי' ל"ש דכמו עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד כן הוא גם עתה לאחר הבריאה ג"כ הוא לבדו ואפס זולתו שהוא יחיד ומיוחד לאחר הבריאה כמו קודם ממש בלי שום שינוי. וגם לגבי הארת הקו אין שום שינוי (עי' בלקו"ת בדרוש דאול"ה) דכל הצמצומים ומסכים ופרסאות הם רק לגבי הנבראים אבל קמי' ית' אין שום צמצום והסתר כלל וכמ"ש ומבלעדי אין אלקים. ולכן כל העולמות בטלים ומיוחדים באורו ית'. וא"כ איך שייך שיהי' נחשב הענג כו' עד שיהי' לו רצון למלוכה והוא עד"מ כמו שאין שייך לומר באדם שהוא מלך על רמ"ח אברים שלו כו' כנ"ל. אך הענין שזהו כן רק בידיעתו ית' בחי' ד"ע של המאציל. אבל בידיעת הנבראים בחי' ד"ת שהנבראים הם נפרדים כמ"ש ומשם יפרד ומ"מ הם בטלים ומקבלים עומ"ש. א"כ מצד ידיעתם שייך ענין מלוכה עליהם. וכדי שענג זה שמצד ידיעת הנבראים יהי' בחי' העמ"נ לגרום המשכת הרצון כו'. ע"כ נמשך תחלה בחי' כי חפץ חסד שמצמצם ומשפיל א"ע. כיון שלפ"ד הנבראים שייך שיהי' זה נחשב ענג ע"כ יהי' זה העמ"נ לגרום המשכת התגלות הרצון על מלוכה (וזהו רק מפני כי חפץ חסד הוא ולא מפני שהשתלשלות העולמות תופסים מקום בעיניו). וזהו גליף גליפו בטה"ע פי' ביה טה"ת שהוא בחי' הרשימו שלאחר הצמצום. וטה"ע הוא קודם הצמצום. שהאותיות רל"א שערים (המבואר בארוכות בס' עמה"מ) דבחי' עולם המלבוש היו מלאים ריבוי גילוי אור. שכללות האור הי' מאיר בגילוי באותיות אלו והם בחי' מלבוש לכללות האור. כהדין קמצא דלבושי' מיני' ובי' (ב"ר פכ"א). וזהו בחי' הוא ושמו בלבד. הוא היינו כללות האור. ושמו הוא בחי' הרשימו בחי' אותיות. ונק' עטירו מלבון כעצם השמים לטוהר וכמ"ש הוד והדר לבשת. היינו באותיות אלו אינם שום הסתר על האור שלפני הצמצום. ובבחי' זו הוא שנחקק אור חסד פשוט בחי' כי חפץ חסד מצד טבע הטוב להטיב כדי שיכירו גדלו ותפארתו. והו"ע הקיקה מיני' ובי' שאפי' מצד בחי' זו דכי חפץ חסד ג"כ הוא לבדו הוא ואפס זולתו שכל סדר ההשתלשלות אין תופס מקום לשום מציאות לגבי בחי' זו שהוא קודם הצמצום עדיין. ולכן בחי' זו דכי חפץ חסד נק' הקיקה מיני' ובי' שאין זה בחי' שנתחדש ונאצל אצילה. ומ"מ נק' ג"כ חקיקה עד"מ אותיות החקוקים באבן טוב שמחשיך בהירת האבן טוב במקום החקיקה. כן בחי' כי ח"ח זה שנחקק בטה"ע מחשיך בהירות עצם עה"ע לפי שבבחי' זו נחשב עכ"פ ההבנה והביטול

של

פני התוקע שהוא ענין תרין תפוחין דע"י יעו"ש). וקול היוצא מהתוקע ע"י השופר זהו ההוא קול דהשתלשלת מעמיקא עילאה דהיינו המשכת הגילוי מבחי' חג"ת דע"י ע"י הבינה. ונמצא מבואר מזה שענין תר"ת שהם ג' אויר זהו המשכת שרש האבות שמבחי' בעבר הנהר רק בנשמות ומתגלים ע"י נהר היוצא מעדן שהוא השופר כנ"ל. וא"כ המיתוק שנעשה ע"י הקולות של השופר זהו ודאי המתקת הגבורות בחסדים היותר מעולים כו' (כי בע"י לית שמאלא כו'). ומה שצריך להיות ב' הבחי' מיתוק הגבורות בשרשן (שע"י השופר עצמו). והמתקת הגבורות בחסדים (ע"י הקולות תר"ת). נ"ל שאפשר לבאר עפ"י משנ"ת בתו"א בד"ה מהלכים בעבודה בנפש בענין הקדמת שתים לפניה קודם ק"ש. וז"ל ואין הדינין נמתקים אלא בשרשן. ולכך א"א להכניע ולכפות את רוח הנה"ב תחת ממשלת הנפה"א כ"א ע"י שרשה של הנה"ב כו' שבמרכבה פני ארי' פני שור כו' עכ"ל. כי נפה"א ונה"ב שבאדם זהו ג"כ חו"ג. נה"א יל"ע. טוב וחסד שנשתלשל ממדת חסד קו הימין לב חכם לימינו. ונה"ב נק' יצה"ר שנפל בשבה"כ מקו השמאל לב כסיל לשמאלו. ונפילתו בגבורות קשות דק"נ (ע' בביאור דהגלו אמון בתהלתו מבואר כן להדיא). כי בשרשו גבו' דקדושה שבמרכבה העליונה היינו רשפי אש והתלהבות לאלקות. כמ"ש (יחזקאל א') והחיות מראיהם כגחלי אש בוערות כמראה הלפידים. ומפסולת הגבורות דקדושה שנפלו בק"נ נתהווה מזה הנה"ב שהוא חוש הטבעי דכח המתאוה ואש זר לתאוות עוה"ז וזה נק' גבורות קשות דק"נ. והנה התחלת הבירור של הנה"ב דהיינו שכח המתאוה ואש זר דנה"ב שמגבורות קשות דנוגה יופרד קצת מתאוות גשמיות ויתפעל לפי שעה באהבה לאלקות. זה א"א להיות ע"י הנה"א שנק' יל"ע וחסד כו' כ"א דוקא ע"י הגילוי משרש הנה"ב. דהיינו כשנפש השכלית הבהמית משכלת ומתבוננת בשתים לפניה בשרשה ומקורה גבורות דקדושה ששם הוא רשפי אש והתלהבות רק לאלקות. עי"ז נמשך לה גילוי משרשה שיומתקו הגבורות קשות דנוגה שלה שיופרד האש זר דכח המתאוה מגשמיות ויתפעל באהבה לה' לפי שעה. וזה נק' בעבודה מיתוק הגבורות בשרשן. אך זהו רק בחי' אתכפיא לבד. אבל אח"כ בק"ש יוכל הנפה"א שנק' יל"ע וחסד לברר ולהפוך המדות רעות דנה"ב שמגבורות קשות דנוגה לגמרי מחשוכא לנהורא. שכח המתאוה ואש זר יתהפך לגמרי לאהבת ה'. ויהיה לב אחד ממש. וכמו שאומרים בק"ש בכל לבבך ופי' רז"ל (ברכות דנ"ד ע"א) בשני יצריך כו'. וזהו הנק' המתקת הגבורות בחסדים. וכמו"כ יובן גם למעלה שכשמתעוררים הגבורות והדינים הם תקיפין וחזקים מאד וכמ"ש ביונה ויהי סער גדול בים. כי יונה כבש נבואתו לטובת ישראל. ונבואה נמשכת מבחי' מל' כמו שהיא באצילות שנק' ים כו'. ולכן נתעורר בבחי' ים דמל' דאצילות גבורות ודינים עליו. וזהו כי הים הולך וסוער. כי הם חזקים מאד שסוערים ורועשים. ולכן א"א להחסדים למתקן. וז"ש (תלים ק"ו) מי ימלל גבורות הוי' כו'. לשון וקטפת מלילות. דהיינו מי יוכל לרכך אותן ולהמתיקן. וכתיב (שם צ') מי יודע עוז אפך כו'. פי' יודע הו"ע שבירת הדינים ע"ד וידע בהם את אנשי סוכות (שופטים ח' ט"ז). ולכן צ"ל תחלה מיתוק הגבורות בשרשם. וז"ש בתו"א כי אין הדינים נמתקים אלא בשרשן דוקא. וכן הוא בהדיא בפע"ח בכוונת השופר וז"ל והענין יהי' בידך הקדמה אחת כי כל המתקת הדינים אינם אלא ע"י שרשם ממש כו' עכ"ל. משמע שזהו כלל לעולם כו'. ובגמ' מגילה די"ח ע"א למי נאה למלל גבורות ה' למי שיוכל להשמיע כל תהלתו. דלכאורה א"ז מובן מי יוכל להשמיע כל תהלתו. שהרי כתיב לך דומי' תהלה (תלים ס"ה ב'). אך הענין דאיתא במאו"א אות ת' ע"ז שב' תהלות הן מל' ובינה. וע' בכוונת תהלות לאל עליון גואלם. וביאור הענין. כי תהלה לשון שבח ולשון אור. והיינו השבח שמצד ההשגה. והנה ההלל ושבח שמצד השגה בנשמות ומלאכים דבי"ע נמשך מבחי' מל' דאצי' מקור דבי"ע כי עד שם עולה השגתם ולא יותר. אך ההלל והשבח שבאצי' הוא מבחי' בינה עילאה ששם מאיר ומתגלה אוא"ס ב"ה בהבנה והשגה ממש. וזהו שבכלל רק ב' תהלות הן. כי למעלה מהבינה אין שייך הלל ושבח שמצד השגה. כ"א רק הודאה ביטול ההשגה. ובזה יובן כוונת הגמרא מי יוכל למלל דהיינו לרכך ולהמתיק גבורות הוי' הדינין תקיפין דז"א. מי שיוכל להשמיע כל תהלתו. דהיינו מי שיוכל להעלות מ"ן לבינה שהוא בחי' הב' דתהלה שלמעלה מעלה מבחי' תהלה דמל' וזהו כל תהלתו. וע"י שרש הדינים שבבינה ששם הם מתוקים מאד כנ"ל. עי"ז נמתקים הדינים דלמטה:

והנה זהו רק מדרגת צדיק מופלג מהנשמות שנק' אחים ורעים להקב"ה כמו האבות ומרע"ה שעליהם כתיב (ש"ב כ"ג ג') צדיק מושל יראת אלקים. אבל ע"י מצות שופר שניתן לנו שהוא המשכת בינה יוכל כאו"א להמתיק הדינים וזהו"ע מ"ת מתנה מלמעלמ"ע. ובזהר פי' מי דבינה ימלל וירכך גבורות הוי' כו'. וכן יש לפרש מי דבינה יודע עוז אפך. דהיינו שבירת וכפיית הדינים כו' ונייחין קצת ממה שהיו סוערים ורועשים בתחלה. אך זהו רק כפיי' לבד. וזהו הלשון שבפע"ח ע"י שרשי הדינין אנו כופין את הדין כו'. וכן אח"כ כתב עוד בדין העליון העיקרי לכל הדינין בו נכפים הדינים עכ"ל רק אתכפייא לבד. ועי"ז אח"כ יוכלו לקבל המיתוק מהחסדים שהדינים עצמן יתהפכו לחסדים ורחמים כו'. ולפ"ז המתקת הגבורות בחסדים גבוה יותר. והיינו כי זה נקרא יחוד עליון. יחוד המדות. ויחוד זה הוא ע"י קו האמצעי דוקא ע"י שבו מאיר אוא"ס דלאו מכל אינון מדות איהו כלל כו'. (משא"כ מיתוק הגבורות בשרשן זהו רק ע"י שרש קו השמאל. וכ"מ שנדבר הבל קו האמצעי גבוה יותר באין ערוך כלל). וכמ"ש בתניא פ"מ בהג"ה היחו"ע כו' יחוד מדותיו כו' ונמתקות הגבורות בחסדים ע"י עת רצון העליון א"ס ב"ה המאיר ומתגלה בגילוי רב ועצום כו' עכ"ל. וזהו (תלים קי"ד ח') מלפני אלוה יעקב ההופכי הצור (גבורות עצומות דמל') אגם מים. חלמיש (מוצא האש) למעיני מים. פי' ההופכי היינו כנ"ל שיתהפכו הגבורות עצמן לחסדים גמורים. נמצא צ"ל תחלה מיתוק הגבורות בשרשן ואח"כ יוכל להיות המתקת הגבורות בחסדים. וע' רמ"ז פ' בהעלותך דקנ"א ע"ב בענין תנופת הלוים. וז"ל הטעם לתנופה שהי' אהרן מניף את הלוים שמגבורות דז"א להעלותם למקורם

דהיינו

עוממות היינו שבחי' שלהבת י"ה המאיר בע"ס דאצי' (בחי' יהודו ית' האמיתי שלמעלה מגדר אור והיות לעולמות) זה נתעלם ואין מתייחד בע"ס דבי"ע. אבל האור והחיות אלקות שמחי' ומהווה לא נתעלם כו'. והנה באמת גם לגבי הילוכיות האור וחיות אלקות שמהווה ומחי' ג"כ הנבראים בטלים במציאות לגמרי כביטול זיו השמש בשמש. וכמ"ש בשער היחוד והאמונה רפ"ג אלו כו' לא הי' גשמיות הנבראה והומרו ומששו נראה כלל. וזהו אל עולם שאלו הי' כתיב אל העולם הייתי אומר שאלקים הוא בפ"ע והעולם דבר בפ"ע. אבל כיון דכתיב אל עולם היינו שאל ועולם הכל אחד. דהיינו שהכל אלקות ממש. כי גדר עולם הוא מקום דהיינו ו"ק מעלה ומטה וד' רוחות. והעיקר הוא הרוחניות והחיות אלקות שמחי' המקום שהוא ו"ק דמדות דמל' דאצי'. ומה שנראה ו"ק העולם זהו רק התפשטות החיות אלקות דבחי' ו"ק דמל' דאצי'. וזהו אל עולם. ואלו היינו רואים החיות אלקות דו"ק דמל' דאצי' לא הי' גשמיות המקום נראה לים כלל. וכמו"כ בכל הברואים. כמו אבן. שאם היינו רואים הצירוף אבן לא הי' גשמיות האבן נראה כלל. ועי"ז אחז"ל (ב"ר פנ"ג סי' ח') הכל כסומים נגדו ית' ולע"ל יפקח הקב"ה עיניהם. כנאמר (ישעי' ל"ה ה') אז תפקחנה עיני עורים כו'. וזהו פי' עם לבון עמיה דהיינו הביאות שבעין שגם האור וחיות אלקות שמלובש בהם להחיותם אין רואים כו' שאם היו רואים הי' בטלים במציאות לגבי החיות אלקית שמהווה ומחי' כו' ולא הי' שייך מלוכה. (והחילוק כי ביטול זה היינו שהנבראים עצמם אינם כלום. כ"א רק שהכל אלקות. אבל מצד אלקות שייך עולם ומקום. רק שאל עולם. אבל הביטול שמצד שלהבת י"ה יחודו האמיתי שבאצי' היינו שאינו בגדר עולם כלל. שגם החיות אלקות שמחי' עולם הוא בטל במציאות לגמרי לבחי' לאו מכל אינון מדות איהו כלל. ואין שייך עולם כלל. והוא לבדו הוא). וזהו ענין הב' בחי' ה"ג. הא' שצורך עצמותה. דהיינו להסתיר ולהעלים פנימיות אור א"ס שבאצי' בנק' שלהבת י"ה יחודו האמיתי. ועי"ז נעשה עם עוממות. ובחי' ה"ג הב' שצורך בינה דהיינו להעלים ולהסתיר גם הילוכיות האור והחיות כמבנת"ל. ועי"ז נעשה בחי' עם לבון עמיה. ואזי כשנתהווה בחי' עם לבון עוממות ולבון עמיה. ומ"מ הוא בטל ומקבל עליו עומ"ש. על בחי' עם זה שייך מלוכה:

ג **והנה** מה שאמרו בזהר פ' אמור (דצ"ט ע"ב) בכוונת התקיעות לאתקנא לכורסייא (לבון אדמו"ר האמצעי נ"ע והדרוש מרבינו הזקן נ"ע בד"ה להבין ענין הגסירה) א"א לומר שרצונו בזה על בחי' הגבורות והצמצומים הנ"ל דאיך שייך ע"ז לומר לבון אתקנא בתיקון אור ובפט מאחר שהוא בחי' צמצום האור והסתלקותו כו' אלא הכוונה היא על האור דחסד עליון שעל ידו הוא בחי' המתקות הגבורות והצמצומים הנ"ל. וזהו הנק' תיקון דהיינו שיהיו הגבורות ממותקים בחסדים. ואזי הוא תיקון הגבורות דנוק'. וזהו לאתקנא לכורסייא פי' לתקן בנין הנוק' הנק' כורסייא. שנבנית מבחי' הגבורות. ולמתק אותן הגבו' שיהיו נק' גבורות ממותקות כו': **וביאור** דבר זה. ידוע להיות כי ע"י סיבת הצמצומים הנ"ל הי' יכול להיות בריבוי השתלשלות בבחי' ריחוק האור האלקי כו' מציאות פירוד גמור בעולמות הנפרדים הנ"ל. דהיינו שלא יהי' נמצא בהם בחי' ביטול והכנעה כלל להכיר את בוראם. ולא כמו עכשיו שנאמר בהם ולבא השמים לך משתחוים דאעפ"י שהם בבחי' נפרד מיחוד האלקי דאצי' כנ"ל מ"מ הם משתחוים בבחי' ביטול המציאות כו'. ובחי' ביטול והשתחוואה זאת נמצא בהם מצד בחי' אור חסד עליון שיורד ומאיר בהם מאברהם איש החסד דאצי' לאתקנא לכורסייא פי' להמתיק בחי' הצמצום של הגבורות דנוק' ולהאיר בה אור עליון ביתר שאת היפך ההסתרה. ואזי ממילא ימצא בחי' ביטול והשתחוואה במלאכים ונשמות מפני בחי' הקירוב מאור האלקי מבחי' אור חסד עליון ואז נקראו כללות הגבורות דנוק' בשם בחי' גבו' ממותקות כו'. והוא כאשר הנבראים הם בבחי' הפירוד מצד בחי' הגבורות ועכ"ז יש בהם בחי' ביטול מצד אור החסדים הממתקן כו' (עכ"ל בד"ה להבין ענין הגסירה הנ"ל). וכן משמע בזהר ד"ק רע"א כדין אהדן תרווייהו (ר"ל אברהם ויעקב) בילחק כו'. והרי אברהם ויעקב זהו חסד ורחמים. וא"כ מיתוק הגבורות שע"י השופר זהו המתקת הגבורות בחסדים. ובפע"ח (שער השופר פ"א) בכוונת השופר מבואר להדיא שהוא מיתוק הגבורות בשרשן דוקא וז"ל כי כל המתקת הדינים אינם אלא ע"י שרשם ממש כי הדינים עליונים (ר"ל שרש הגבורות) אשר הם נמתקים הם עצמם מכפים את הדינים (שלמטה). וממתיקין אותם כו'. עד ע"י שרשי הדינים אנו כופין הדין ומבסמין אותו. והנה תכוין בשופר כו' עכ"ל יעו"ש. והענין כי בתקיעות שופר יש ב' הבחי' ביחד. מיתוק הגבורות בשרשן. והמתקת הגבורות בחסדים. כי השופר נק' יובל ונהר יוצא מעדן יובל שמו (בכורות נ"ה ב') בינה. ובינה מינה דינין מתערין (זה"ג יו"ד ע"ב) מקור הגבו' דקו השמאל. אך בשרשם דהיינו בבינה שם הדינים מתוקים מאד. וזהו"ע דבש. דין דגדלות כו'. ולכן נק' הבינה אלקים חיים. אעפ"י שאלקים הוא מדה"ד גבו'. אך שם הגבורות תגבורת החיות כו'. ונק' ג"כ אלוה סליחות. דלכאורה אלקים הוא דין. וסליחה זהו תכלית הרחמים. ואיך אלוה סליחות. אך כי אלקים שבבינה שם הגבורה והכח להתגבר על תוקף הדין לאכפייא למדת הדין ולהמשיך סליחה ומחילה שהיא תורת הרצון ע"י תשובה שמקים שגרמו הסתלקות הרצון ולכן דוקא אלוה סליחות. ומזה יובן מ"ש בע"ח שבבינה הדינים מתוקים מאד. וזהו מלך מוחל וסולח שזהו ג"כ בבינה. משא"כ בבחי' מל' כתיב מלך במשפט יעמיד ארץ (משלי כ"ט ד'). וא"כ ע"י המשכת הבינה שרש הגבורות שע"י השופר עי"ז נעשה כפיית הדינים דלתתא וממתקים כו'. אך ענין הקולות שיוצאים ע"י השופר דהיינו התקיעות תר"ת זהו ג' אבות. וכיון שיוצאים ונמשכים ונתגלים ע"י השופר זהו שרש האבות אשר בעבר הנהר כו' למעלה מנהר היוצא מעדן והיינו חג"ת דא"א וע"י. ע' זח"ג דף וא"ו ע"ב בפי' השני דקול שופר הוא קול גדול ולא יסף. שהוא המשכת והתגלות עתיק שבבינה. וע' בביאור שע"פ יתקע בשופר גדול מכ"ק אאזמו"ר נ"ע על לבון הזהר ויהי והוא קול אתגלה מאתר עמיקא עילאה. שמבאר שם שהשופר עצמו הוא בינה והתוקע במדרגת עתיקא. שהוא בחי' עמיקא עילאה. (שכן משמע בפע"ח בשער השופר גבי שיתאדם

פני

הע"ס הנגוזות הם שרש האורות. אך לדעה זו הרי אין האורות פשוטים לגמרי שיתכן גם בהם שם ספירה כו'. כמו בעתיק שממנו נמשך האורות הרי אומרים חכמה דעתיק חסד דעתיק כו'). וכיון שהע"ס דאצילות הם התפשטות ממש מהמאציל וא"כ הם אלקות ממש רק שזהו כחו ית' שמשפיע בבחי' גבול ומדה. ולכן אין תימה אם הם מתאחדים עם או"ס שהוא כח עצמותו שמאיר כמו שהוא א"ס כו'. כיון שהכל אלקותו ית'. וגם בחי' אותיות מחדומ"ע דאצי' שנק' לבושי הספירות אעפ"כ הם בחי' אצי' ממש. רק שהם אצילות מהכלים שמהכלים דמדות דאצי' כאלו בחי' אותיות מחשבה שהם למטה ממדרגות הספירות ונק' לבוש להספי'. אבל מ"מ נמשכו בדרך אצילות מהכלים כו'. והנה אותיות מחשבה עליונה כאלו מפנימיות הכלים דהמדות דאצי' ואותיות הדבור עליון כאלו מחיצוניות הכלים. והם רק לבוש להלביש חיצוניות המדות בחי' נה"י כמ"ש במ"א. אבל כיון שהם אצילות לכן הם מתייחדים עם המדות ותו"ב דאצי'. והם עד"מ כמו באדם התחתון המחדומ"ע בשעת שחושב ומדבר ועושה כנ"ל שמיוחדים הם עם המדות והשכל כו'. משא"כ הע"ס דבריאה שאינם אצילות שהוא התפשטות מהמאציל כ"א בריאה יש מאין התהוות ממש. וא"כ הם נבראים ולא אלקות. דהיינו שהם הווים ונפסדים ובע"ג. אין או"ס ב"ה מתייחד עמהם. ונק' ומשם יפרד כו'. ולפעמים הם בתכלית הפירוד אפי' נבראים היותר עליונים כידוע בענין אפקוהו למט"ע ומחיוהו ס' פולסין דנורא (חגיגה דט"ו ע"א) שזה הי' מלד חטא כו'. ומה שבי"ע נק' מחדומ"ע כידוע זהו כמשל באדם המחשבה לאחר שחשב שנפרדת ממנו. והדבור כמו שיצא לחוץ ונעשה נפרד ממנו. וכח המעשה לאחר שגמר ועשה שכחו שנתלבש במעשה נפרד ממנו לגמרי כו'. אעפ"י שבאמת אין לך דבר חוץ ממנו. אך שלהנבראים נדמה כאלו הם נפרדים:

ב **אך** צריך להבין כיון שהדבור עליון דמל' דאצילות נמשך ומתפשט להוות ולהחיות בי"ע והדבור עליון מיוחד עם המדות ותו"ב דאצי' א"כ איך מתהווה בי"ע שיהיו נפרדים אך זהו הענין מה שבנין המל' הוא מהגבורות דוקא. וביאור הדברים. צריך לבאר קצת מה שבמל' נמשך ב' מיני ה"ג. הא' ה"ג שלאורך עצמותה. הב' ה"ג שלאורך בינה. והיינו כמו עד"מ רב גדול שמשפיע לתלמיד קטן פחות הערך צ"ל ב' מיני צמצומים. הא' לצמצם ולסלק לגמרי עצמיות שכלו הרחב שאין זה שייך כלל להשפעה ולהניח רק בחי' אהרונה משכלו שהוא חיצוני' שכלו. ואח"כ צ"ל עוד צמצום שגם בחי' אהרונה משכלו ששייך להשפעה להמקבל צריך לצמצם ולהגביל ולחלק בריבוי התחלקות לירופי אותיות ומשלים עד שיובן להמקבל. וכמו"כ נתבאר ב' צמצומים אלו בסידור בד"ה אד' בענין קול ודבור. ועד"ז יובן גם למעלה. שמתחלה צ"ל ה"ג לצמצם ולסלק פנימיות או"ס שמאיר בהמדות עליונות (שלמעלה מגדר אור וחיות לעולמות בי"ע כו') מהאותיות והכלים דדבור עליון דמל' דאצי'. וביומשך בהאותיות רק חיצוניות האור והחיות מא"ס ב"ה. מה ששייך להחיות בי"ע. ואזי נק' מל' דאצי' מקור בי"ע ושרשם שבאצי'. דהיינו מה שאלקות הוא שרש חיי החיים לעולמות ונבראים בע"ג ותכלית. וזהו נק' ה"ג שלאורך עצמה. דהיינו שיתהווה בחי' מל' מקור בי"ע באצילות. ואח"כ צ"ל עוד ה"ג לצמצם ולהסתיר גם חיצוניות החיות והאור שיתחלק ויתעלם בריבוי התחלקות לצרופי אותיות וכלים מכלים שונים חילופים ותמורות עד שיתהוו הנבראים דבי"ע שיהיו יש ודבר נפרד. וה"ג אלו הם שלאורך בינה דהיינו כדי שיהי' התפשטות והתגלות מדת המלוכה להיות מלך על עם כו'. וביאור ענין ב' מיני ה"ג אלו. הנה ידוע שכל מה שנתהוו סדר השתלשלות הוא משום שעלה ברצונו הנה אמלוך. ואין מלך בלא עם. ופי' וענין עם יש בו ב' פירושים. הא' לשון עוממות. שיש גחלים לוחשות ויש גחלים עוממות. גחלים לוחשות הוא שהאש מלהט בגילוי על הגחלים. וגחלים עוממות היינו שהאש מתעלם בהם ואינו נראה ונגלה מבחוץ. ולמעלה ע"ס דאצי' נק' גחלים לוהשות. דהנה איתא בס"י ע"ס בלי מה כשלהבת הקשורה בגחלת. שהארת או"ס המאיר בכלים דע"ס דאצי' נק' שלהבת. כמ"ש (שה"ש ח' ו') רשפיה רשפי אש שלהבת י"ה. כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא (דברים ד' כ"ד). כמו עד"מ טבע האש אף שנאחז בפתילה ועצים ונעשה בו גוונים אוכם וחוור כו'. מ"מ הוא מתנועע תמיד להסתלק למקורו אש היסודי שהוא עלם חשוך עדיין ולמעלה מבחי' גוונים. כמו"כ הוי' אלקיך כו' שהוא האור הנמשך ומתלבש להאיר בהע"ס דאצי'. אעפ"י שמאיר כפי אופן הכלים דהע"ס להיות חכים בחכמה ומבין בבינה. ואח"כ כשנמשך ומתלבש בהמדות נעשה בו גוונים. שנק' חסיד במדת חסד וזהו גוון לבן. וגבור במדת הגבורה שזהו גוון אדום כו'. מ"מ אין האור מתעלם בבחי' אלו כו'. כי לא נפרד האור לגמרי ממקורו המאור ולא נשכח מהאור עילוי המאור הפשוט בתכלית כו'. ולכן התשוקה דהאור ליכלל בהמאור כו' שלמעלה מבחי' גוונים כו'. והנה ע"ס בלי מה כשלהבת הקשורה בגחלת. היינו שהשלהבת י"ה דאו"ס ב"ה מאיר עליהם בתוקף הגילוי ומתייחד עמהם שהכלים בטלים לגמרי להאור. ר"ל דכמו גחלים לוחשות שהאש מלהט עליהם בגילוי הרי יש בהגחלים ג"כ הבחי' התנועעות דשלהבת כו'. כמו"כ בהע"ס דאצי' שמתייחדים עם האור היינו שיש בהכלים ג"כ הביטול של האור לגבי המאציל. כידוע בפי' לך הוי' הגדולה כו' שהמדות בטלים לגמרי לבחי' לאו מכל אינון מדות איהו כלל עד שאינן עולים בשם מדות כלל. וא"כ הביטול והיחוד דשלהבת י"ה לגבי המאציל יש ג"כ בהכלים דהע"ס ולכן נק' גחלים לוחשות כשלהבת הקשורה בגחלת. והנה על בחי' ע"ס דאצי' אין שייך מלוכה. כמו שאין שייך באדם מלוכה על רמ"ח אברים שלו כיון שזהו הוא בעצמו. כמו"כ ע"ס דאצי' מיוחדים בתכלית היחוד כנ"ל. וגחלים עוממות הו"ע ע"ס דבי"ע. שנאמר ומשם יפרד עלמא דפרודא. שבחי' שלהבת י"ה דאצי' שנמשך בבי"ע אינו מתייחד בהם והכלים נפרדים מהאור שהוא בתכלית ההעלם. ולכן עליהם שייך מלוכה. וזהו"ע עם לשון עוממות. ופי' הב' עם לשון איכה יועם זהב. שהוא לשון כיהות. ועל כהה התרגום עמיא. וכתיב במשה לא כהתה עינו וכן בילחק כתיב ותכהין עיניו. וכמו"כ פי' עם לשון עמיא דהיינו הכיהות שבענין מה שנדמה ונראה העולם ליש ודבר אעפ"י שבאמת אין עוד מלבדו. וההפרש שבין ב' הפירושים כי עם לשון

עוממות

בשופר. ועניין זכרונות הוא ב' בחי'. א' שיזכור על העונג דבחי' מלוכה כו'. ועי"ז יומשך הרצון במלוכה להיות בנין עלם מדת מל'. ב' עניין זכרונות הו"ע המשכת יחוד עליון בבחי' מל' וזה כת' בלקו"ת ד"ה והי' ביום ההוא יתקע בשו"ג ספ"ב בהג"ה. וא"כ זכרונות ומלכיות הו"ע ב' גלוי אורות א' דס דבחי' אדם שנת"ל. ובר"ה צריך שיומשך הרצון מחדש על בחי' יחוד זה דבחי' א' דס כנ"ל. והמשכה זו ג"כ ע"י השופר. והנה בביהמ"ק הי' היחוד עליון דבחי' זו"נ דאצי' בגילוי. וזהו ענין הכרובים ופניהם איש אל אחיו כו' שהוא יחוד פב"פ אפי' בימי החול. ואפי' בבית שני שחסרו הכרובים ולא הי' יחוד פב"פ בימי החול. מ"מ בשלש רגלים הי' בחי' יראה את פני הוי' אלקיך. שהוא הגילוי מבחי' יחוד דזו"נ כו'. ולכן הי' צ"ל החצוצרות ג"כ עם השופר. ורק חצוצרות מקצרות שהעיקר הוא השופר. כי בר"ה נמשך רצון מחדש על בחי' כמראה אדם א' דס. והמשכה זו הוא ע"י השופר דוקא. משא"כ בגילוי שאין היחוד דב' הגי' אורות בגילוי. וכ"ש עתה בזמן הגלות דליכא יחוד ועיקר המשכת הרצון בגילוי הוא על בנין עלם מדת מלכות לבד. ולכן ע' תקיעות כדי להמשיך ע"ס במל'. ע"כ אין שייך החצוצרות עם שופר כיון שאין יחוד זה דב' הגי' אורות בגילוי כעת. כ"א רק שופר לבד. וזהו לפני המלך ה' הוא דבעינן חצוצרות עם שופר. והיינו שבביהמ"ק שהי' היחוד פב"פ בגילוי אז היו כלולים כש"י לפני המלך הוי' כידוע בפי' מלכה קדישא שהוא ז"א דאצי' למעלה מבחי' מל'. משא"כ בגלות דסליק לעילא כו':

זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון. פי' תחלת מעשיך כי המל' היא בחי' עשי' שבאצי'. ותחלת מעשיך היינו כתר דנוק' שהוא תחלת בחי' עשי' הנ"ל. כן פי' בלקו"ת ד"ה להבין המשנה פ"ב. וצ"ל מה שצריך להמשיך כתר דמל' דוקא (יותר מכל הכתרים דע"ס דאצילות). גם למה בר"ה דוקא. גם מהו זכרון ליום ראשון. דמשמע רק זכר לבד. ומתחלה הוא אומר שהוא תחלת מעשיך ממש כו'. והנה ידוע שבנין המלכות מהגבורות דוקא. ואיתא בכהאריז"ל שנמשכים במל' ב' בחי' ה"ג. הא' לצייר עצמותה. וה"ג הב' לצורך בנינה. כמ"ש בסידור בד"ה אד' שפתי תפתח. וי"ל שזהו"ע ב' הפסוקים כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך. להודיע לבנה"א גבורותיו וכבוד הדר מלכותו. ולהבין ענין ב' בחי' ה"ג אלו. צריך להקדים תחלה להבין ההפרש שבין עולם האצי' לעולם הבריאה. דכתיב (בראשית ב' יו"ד) ומשם יפרד והי' לארבעה ראשים דקאי זה על ד' מהות שכינה דבריאה. שעולם הבריאה הוא עלמא דפרודא. אבל אצי' הוא עולם האחדות. איהו וחיוהי חד בהון. איהו וגרמוהי חד בהון. וצ"ל שהרי אצי' הוא בחי' כמראה אדם שעל הכסא שהוא ג"כ התחלקות ע"ס כמו ע"ס דבי"ע והמאציל או"ב ב"ה הוא פשוט בתכלית. וא"כ איך איהו וגרמוהי חד בהון. ומהו ההפרש בין ע"ס דאצי' לע"ס דבי"ע דלאו איהו וגרמוהי חד בהון. וביאור זה יובן עד"מ מאדם התחתון שיש בו ג' שכליים וז'

מדות וג' לבושים מחדומ"ע. ואעפ"י שהם עשר כחות מחולקות ועלם הנפש הוא פשוט מ"מ הם מתאחדים עם הנפש ממש. ונחשבים מעצמיות הנפש כמ"ש בתניא. כמו שכל מתאחד עם הנפש בתכלית עד שהנפש עצמה נק' נפש המשכלת. והמדות מתאחדים עם השכל ממש. ואעפ"י שיוצאין ונמשכים מהשכל להיות מהות מובדל מ"מ הרי המדות נמשכים למה שהשכל מחייב. וגם צ"ל הטעם והשכל מלובש בהמדות ואם יופסק הטעם והשכל יתבטלו המדות לגמרי. וא"כ המדות מתאחדים עם השכל. ועי"ז השכל מתאחדים המדות גם עם עלם הנפש ממש שהנפש עצמה נתפס בהמדה לפעמים. וגם הג' לבושים מחדומ"ע בשעת שחושב ומדבר ועושה הרי גם הם מיוחדים בהמדות ושכל כו'. והטעם לכ"ז (ר"ל למה שהעשר כחות מתאחדים עם הנפש ממש) לפי שהם המשכה והתפשטות מהנפש ממש. ונק' כחות נפשיות כענפים היוצאים מהאילן אעפ"י שעיקר אילן חד הוא והענפים רבים ומובדלים זמ"ז מ"מ הם יוצאין ומסתעפין מהאילן עצמו. ולכן מתאחדים עם האילן. וכמו"כ יובן בדוגמא למשכיל למעלה בבחי' ע"ס דאצי' שמתאחדים עם עצמיות המאציל ממש. כי אצילות לשון ויאצל כו' הפרשה והתגלות הארה מהמאציל. והיינו שהע"ס דאצילות הם המשכה והתפשטות מהמאציל ע"ד שהעשר כחות הם התפשטות מהנפש וכמו ענפים שיוצאים ומסתעפים מהאילן. וביאור הענין כי אצי' הע"ס מבחי' שרשי הכלים שהוא מע"ס הגנוזות במאציל הוא רק מהעלם אל הגילוי. ואעפ"י שאין זה מהעלם אל הגילוי ממש כמו מדות משכל. שמהות מדות ממש כלול בהעלם בשכל. כ"א רק כמו שמוציאין אש מאבן החלמיש שאין שם מהות אש כלל אפילו בהעלם. כמ"ש בפרדס שער סדר האצי' פ"ד. או כמו מהחומר ההיולי נתהווה הד' יסודות כמ"ש בע"ח. מ"מ הרי כלול בו (בהאבן) כח האש. והחומר ההיולי הוא חומר מוכן לקבל צורת הד"י. ולכן ג"ז יתכן לקרות המשכה והתפשטות מהעלם אל הגילוי. וא"כ מבחי' שרשי הכלים הם ודאי התפשטות והמשכה. ואפילו לגבי אוא"ס ב"ה שהוצרך להיות לצמצום ומקום פנוי (וא"כ זהו יש מאין ולא התפשטות). אך כיון שהקו"ח שנמשך מאוא"ס ב"ה סובב הע"ס ומתייחד עמהם כו'. ואור הקו אעפ"י שנמשך אחר הצמצום ר"ל דרך הפסק החלל ומקו"פ. אך מ"מ זהו כמו הטפות ביונקים מהמוח דרך הפסק עלם הגלגולת. וז"ש באד"ר (דקל"ד ע"א) הד טיפה יקירה קדישא דכל שערי כו' תליין בי' כו'. וא"ל שמלבון זה יש גילוי על ענין הצמצום ומקום פנוי שגלה האריז"ל. שהרי דימו ענין החוט להשערות. והיינו כמו השערות ביונקים מהמוח ע"י הפסק עלם הגלגולת. כמו"כ הקו"ח נמשך אחר הפסק האור לגמרי ע"י הצמצום שנעשה חלל ומקו"פ לגמרי וא"כ נמשך אור הקו. והשערות הם ודאי המשכה והתפשטות מגופו של אדם שהרי כשמושכין בשערה מרגיש כאב עלום. וא"כ אור הקו ודאי המשכה והתפשטות מעצמות האור א"ס ב"ה (ומכ"ש לפמ"ש בע"ח שהקו בראשו דבוק להעיגול הגדול). והע"ס דאצילות מתייחדים עם הקו"ח. ולכן גם הם נק' אצילות והתפשטות מאוא"ס ב"ה ממש. (ומכ"ש לפמשנ"ת במ"א בע"ס הגנוזות במאציל זהו בבחי' הקו"ח עצמו. ואף שלפי דעה זו הע"ס

המכוון של כך עלה ברצונו של המאציל שהוא בחי' עתיקא דעתיקין כו' וא"כ מגיע גם בבחי' לא בא"ק פלא עליון דעתיקא ומשם נמשך להיות ונשמתם. כי מה שיש זלעו"ז הוא רק לגבי בחי' כמראה אדם. אבל לגבי בחי' כי לא אדם הוא אין שייך שום לעו"ז כלל ע"כ משם דוקא נמשך הישועה להכרית הצר הצורר. וכמ"ש (שמות ט"ו) וברוב גאונך תהרוס קמיך כו'. עכ"ה) :

ח **ובזה** הו"ע החצוצרות ב' חצאי צורות שייך הכל כשהוא בבחי' אדם. אכן בר"ה צ"ל המשכת חיות אדם ממקורא דכולא לאמר מאמר נעשה אדם שזה המאמר נעשה בר"ה והוא הנק' תחלת מעשיך (הג"ה. כי באמת זהו ירידה גדולה ולמאיס עלום להתלבש בבחי' כמראה אדם מדות דאצילות שנק' זעיר אנפין להתייחד עם הו"ק דאצילות שהוא הביטול דאחד. שהרי מצד עצמותו ומהותו ית' הוא יחיד ומיוחד ואין שייך לומר גם אחד כו' כנ"ל. אלא שזהו כך עלה ברצונו הפשוט שיתלבש ויומשך בבחי' כמראה אדם כדי שעי"ז יהי' שייך אחדות אחד עם האדם התחתון שיהיו ב' חצאי צורות משא"כ מצד עצמותו בחי' יחיד אין שייך כלל יחוד של כנ"י עם אוא"ס ב"ה שיהיו ב' חצאי צורות. כי הוא ית' למעלה מגדר בחי' אלו לגמרי כו' וכמשנ"ת במ"א בפי' גם בן ואח אין לו (קהלת ד' ח') שאין לו חיבור בבת זוג כו' יעו"ש. עכ"ה) וכמ"ש ע"פ את ה' האמרת היום שפעלת להמשיך גילוי מאמר נעשה אדם. בלקו"ת ר"פ תבא בד"ה היום הזה. ובזה"א כ"ב ב' דעילות העלות אמר לכתר נעשה אדם כו'. א"כ המשכה זו שיהי' בחי' אדם נמשך מבחי' כי לא אדם הוא. ולהמשיך בחי' זו א"א ע"י חצוצרות הנ"ל שהמשכה זו היא מבחי' אדם העליון. משא"כ בחי' הנ"ל. אלא זהו ע"י התעוררות מבחי' שלמעלה מהשכ' ע"י אדם אותיות מאד בכל מאדך בלי גבול. והו"ע עומק רצון שלמעלה מהשכל כנזכר בד"ה תקעו. (הג"ה. וזהו הבחי' מאד שיש באדם כדי שיהי' התקשרות האדם עם בחי' כי לא אדם הוא. דהיינו שע"י בחי' זו יהי' יכול לעורר ולהמשיך מבחי' כי לא אדם כו'. וביאור ענין בחי' עומק רצון זה למעלה מהשכל. אעפ"י שנת"ל שבחי' אני צורה דבחי' אדם דהיינו בחי' דם זהו ג"כ רצון פשוט שלמעלה מהשכל ליכלל וליבטל כו'. אך שם הכוונה שבחי' עשר בחי' של הנשמה ג' שכליים וז' מדות שהם יש ודבר נפרד יתבטלו במציאות לגמרי ויוכללו בבחי' היחוד דע"ס דז"א דאצי' שאינם דבר נפרד כלל מאלקות דאיהו וגרמוהי חד בהון. אבל מ"מ יש מציאות ע"כ שכל ומדות כו'. ורק עבד בחי' שמיוחדים בתכלית היחוד האמיתי כו'. ובחי' רצון זה זהו אני צורה דבחי' אדם א' דם כו'. ומה שנק' רצון שלמעלה מהשכל. היינו למעלה משכל נברא כו'. אבל כאן הכוונה דבחי' מאד שיש באדם היינו עומק הרצון שלמעלה מכל גדר בחי' הנ' לגמרי דהיינו ליכלל וליבטל בעצמות אוא"ס ב"ה ממש שלמעלה מגדר ע"ס דאצי'. אנת הוא חד ולא בחושבן. אליו ולא למדותיו. אשר יתבטל כל קומת הנפש בבחי' אין ואפס לגמרי ולא יהי' מציאות עבד בחי' כלל אפי' בהעלם דהעלם כו'. עכ"ה). ולבא לזה הוא דוקא ע"י מן המצר קראתי כו' כנזכר בד"ה עלי באר ממשל המים כשעוברים דרך עפר הארץ אזי דוקא נעשו מים חיים כו'. וזהו"ע התשובה מאמת כי צר לו מאד מההיפך כו'. בד"ה ולא אבה. ולכן אחר שנאמר מן המצר כו' ה' לי. כ' טוב לחסות בה' מבטוח באדם שזהו למעלה מבחי' ההתדבקות באדם העליון ע"י שתי חצוצרות כנ"ל. כי זהו לחסות בהוי' ממש. שגם א"ק נק' בריאה יש מאין כו'. וזהו"ע השופר שצדו אחד צר ע"ש מן המצר כו'. ועי"ז ברוחו שמים שפרה (איוב כ"ו י"ג). שמשפרת את הולד להיות נעשה אדם כו'. (הג"ה. וזהו כמ"ש בלקו"ת מהאריז"ל שתשרי גלגלתא דז"א. דהיינו שצריך שיתאדם גם בחי' כתר דז"א שהוא הרצון על אצילות ו"ק דז"א. ושבועות שנמשך ג"כ הכתר דז"א מא"א היינו רק ענין גדלות דז"א. שיהי' הרצון על עילוי ותיקון ז"א יותר כו'. אבל בר"ה צריך שיומשך הכתר מאדם לגמרי כו'. עכ"ה). ועוד כשפוגם בבחי' אדם שהו"ע מאדומ"ע וכענין במדבר אשר לא ישב אדם שם. מדבר הוא מחשבות ודבורים שאינן לה' כו' ונק' לא ישב אדם שם כמ"ש בלקו"ת פ' ראה בד"ה אני לדודי. ונק' בזה"א י"ב בלאדן פי' שאינו דמות אדם. וזהו כל אדם כ"א דמות כלב. וכמ"ש בזה"א פ' נח דף ע"א א' איך ע"י עון נפגם בחי' בצלמו בצלם אלקים כו'. ועמ"ש במ"א שזהו"ע שופך דם האדם באדם (נח ט' ו'). וזהו"ע ונוקב שם הוי' (ויקרא כ"ד ט"ז). הפושעים בי (ישעי' ס"ו כ"ד). ע"כ א"א לו להמשיך חיות מבחי' אדם העליון. ולכן צריך להמשיך ממקורא דכולא בחי' טוב לחסות בהוי'. וזהו כי אבי ואמי. שהם בחי' אדם. עזבוני. ועכ"ז וה' יאספני. ועז"כ אדם ובהמה תושיע הוי' (תלים ל"ו ז') שבבחי' זו אדם ובהמה שוין. ע' בד"ה את שבתותי תשמרו. ובד"ה יתקע בשופר גדול. והיינו ע"י השופר מכבשים לעורר ר"ר ע"ד ואתנה צאני צאן מרעיתי כו' (יחזקאל ל"ד ל"א). דהיינו שישים א"ע כבהמה בבחי' שלמעלה מהשכל. וזהו בהמה רבה. והו"ע השופר גנוחי גנח ילולי יליל כדרך החולים וכו'. שהרי הבריאות זהו כשהוא בחי' אדם משא"כ כשפגם ברמ"ח אברים א"כ הוא חולה ואינו אדם כו'. וצריך להמשיך חיות מאדם שיהי' בחי' אדם. והיינו ע"י ר"ר מים תהומים בוכים כו'. וזהו"ע השופר שבו גם עבדים יוצאים להורות שהוא בחי' יובל תשובו איש אל אחוזתו שישוב לשרשו ומקורו. וזהו והעברת שופר תרועה ע"ד ויעבור ה' על פניו כו'. ועמ"ש בפ' בהר ע"פ והעברת שופר וכו'. וזהו תקעו בחדש שופר ולא נזכר איזה חדש. וא"כ פי' בכסה ליום חגנו שהוא ר"ה. כי בכל ר"ח תוקעים בחצוצרות להמשיך יחוד ו"ה. אבל בר"ה צריך להמשיך יחוד י"ה שלמעלה מבחי' ו"ה כו'. כי י"ה הו"ב בחי' יובל שער החמשים מחבר הו"ב. וזהו ע"י השופר :

ט (כולו הג"ה) **ועתה** צ"ל ענין שבמקדש הי' ג"כ חצוצרות עם השופר בר"ה. היינו כי ענין מלכיות זכרונות שופרות הוא.

כי מל' היינו בנין עצם מדת מלכות לבד שיומשך רצון וענג במדת מלוכה להיות מלך על עם. וביהי' ענג מבחי' קבעומ"ש וביטול היש של כנ"י. ובר"ה צ"ל נמשך רצון זה מאדם דהיינו מהמקור בחי' עלה ברצונו אנא אמלוך והמשכה זו היא ע"י השופר כו'. וזהו ובמה

בשופר

דבור מלכות נק' רק דם לבד. כמו עד"מ דם הוא רק כלי לבד לגילוי אור והיות הנפש וא"כ דם בפ"ע הוא רק חצי צורה וכנ"ל. וכמו"כ בחי' מל' שמעלה את עולמות בי"ע בבחי' העלאת מ"נ ליכלל בכתר דנוק'
י שהוא רצון אחד פשוט ליכלל וליבטל ביחודו ית' האמיתי דז"א דאצילות (ואו"ז אין בהם שום בחי' רצון והפך כלל לא מוחין ולא מדות כ"א בכל הבחי' מוחין ומדות דבי"ע מתעלים וכללים בנקודת הרצון כנ"ל) זהו רק בחי' כלי לבד לגילוי יחודו ית' שבו"ק דז"א. אבל המשכת גילוי יחודו ית' בו"ק דעולמות בי"ע נמשך דוקא משפה מדות דז"א דאצילות שבהם ועל ידם דוקא נמשך גילוי יחודו ית' גם בו"ק דעולמות הנפרדים שגם הם יבטלו ויתאחדו בתכלית היחוד עם אוא"ס ב"ה שיחי' הוא ית' אחד בהם כמו בו"ק דאצי'. ולכן בחי' דבור מלכות נק' דם חצי צורה. וכמו"כ בחי' אל"ף לבד שהוא אלופו של עולם בחי' מאחרי' דעלמא שהוא מלך התלבשותו ית' בו"ק דז"א דאצילות (גם בז"א שם מ"ה במילוי אלפי"ן) הוא ג"כ כביכול רק חצי צורה כמשנת"ל כי מז"א לבד שלא ע"י בחי' מל' א"א להיות הגילוי בבי"ע. ואעפ"י שענין ובחי' ז"א הוא התגלות יחודו ית' בו"ק דאצי' להיות הוי' אחד גם מלד התחלקות ו"ק כו'. אך ידוע כי אצילות והתגלות מדותיו ית' בבחי' אצי' לא הוצרך אלא בשביל בי"ע. כי באצילות בלא"ה עולם האחדות ואין שם דבר נפרד מאלקות כלל. ומה שנאצלו שבה מדות דאצי' שהם ו"ק. המכוון אינו בשביל עצמן כ"א בעל ידם יומשך ויתגלה יחודו ית' האמיתי גם בבחי' התחלקות ו"ק של עולמות הנבראים ונפרדים דבי"ע. וזה א"א להיות מז"א לבד שלא ע"י בחי' מל'. וא"כ בחי' אל"ף לבד ג"כ רק חצי צורה. ורק כשמתחבר בחי' אל"ף עם דם נעשה צירוף אדם. שאזי דוקא הוא צורה שלימה בתכלית. וזהו תמתי דקאי על כנס"י מל'. שהיא מאמנת השלימות למעלה בקוב"ה. ויובן יותר ענין תמתי. עפ"י משנ"ת ע"פ גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו (תלים מ"ח ב'). ואמרו בזהר (ויקרא דף ה' ע"א) אימתי איקרי קוב"ה גדול בזימנא דכנס"י אשתכחת עמי' כו'. מלכא בלא מטרוניתא לאו איהו גדול וכו'. דיש בזה ב' פירושים. הא' גדול הוי' היינו התפשטות והתגלות בחי' יהו"ע דשם הוי' בעולמות בי"ע הוא ע"י עיר אלקינו מל' וכנ"ל. הב' שבחי' גדול הוי' בעצם הוא ג"כ ע"י עיר אלקינו. שע"י היחוד דהוי' ואלקים להיות הגילוי גם בבי"ע כמו באצילות עי"ז נמשך בשם הוי' דז"א מוחין דגדלות ותוספות אורות מעצמות המאציל שלמעלה משם הוי'. להיות הגדיל הוי'. הבו גודל לאלקינו. (מה שמל"ע נק' זעיר אנפין וכנ"ל). ולכן נק' כנס"י נהלתו. כמו שע"י נחלה מתפרנס האדם. ונק' רעיתי. מפרנסתי. נמלא שהיבור ו"ק דאצי' עם המאציל זהו גם כן על ידי כנס"י. וזהו תמתי שאתה משלים אותי. שבין חבור אצילות עם בי"ע. ובין חיבור אצילות עם המאציל הכל הוא ע"י כנס"י דוקא. ולכן גם אל"ף לבד נק' ג"כ כביכול רק חצי צורה :

ו **ועתה** יובן איך שעל ידי בחי' אדם העליון א' דם יכול גם האדם התחתון להתדבק ולהתאחד עם אלופו ב"ע ביטוי' אחדות אחד עם הקב"ה ממש שמלד זה נק' אדם. שבחי' דם מתדבק ומתחבר לבחי' אל"ף. והיינו ע"י שמביא האדם א"ע לבחי' הזדככות גדולה. שמתחלה יפריש ויפשיט עצמו לגמרי מלבושי נוגה שהו"ע לאת הנפש מנרתקה. דהיינו להפשיט הכח המתאווה מרצונות גשמיים של תענוגי עוה"ז הגשמי לגמרי שלא יהי' לו שום רצון כלל בגשמיות. וכמ"ש (תלים צ"ז יו"ד) אוהבי ה' שנאו רע. וזהו ענין פי' הראשון דאדם אל"ף דם בעבודה. שהאל"ף שהוא הנה"א מלובש בהדם שהוא הנה"ב ומבררו כו'. לעקור הרצון מעוה"ז הגשמי לגמרי ולא מעוה"ז לבד כ"א גם מעולמות העליונים הרוחניים ג"כ שלא יחפוץ לא בגעה"ת ולא בגעה"ע כמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפלתי בארץ (שם ע"ג כ"ה). כ"א רק רצון א' ליכלל וליבטל ביחודו האמיתי שבו"ק דאצילות שזהו בחי' הוי' אחד. ואו"ז אין רוצה שום דבר כלל. הנה עי"ז הוא עולה ונכלל בבחי' כתר דנוק' דאצי' דבור מלכות בחי' דם (דאדם העליון). והיינו שע"י רצון זה הוא רק כמו חצי צורה לגבי הקב"ה דכמו דם הגוף לבד הוא רק חצי צורה ואין לו שלימות כלל בלא הנשמה לפי שאין לו שום חיות כלל בלא הנשמה. כמו"כ כשהאדם אין לוקח לעצמו שום חיות משום דבר לא מגשמיות ולא מתענוגים רוחניים דבי"ע כלל כ"א רק רצון אחד ליחודו האמיתי הרי אזי האדם בחי' חצי צורה לגבי הקב"ה. ולכן עי"ז מתעלה בבחי' דם העליון דבור מלכות שהוא כתר דנוק' שזהו הכלי האמיתי' לגילוי ויחוד אוא"ס ב"ה בחי' הוי' אחד. וא"כ מתחבר ומתייחד עמו בחי' אל"ף אלופו ש"ע דהיינו אור א"ס המאיר בו"ק דז"א דאצי' להיות גילוי יחוד אוא"ס דבחי' הוי' אחד בנפש בבחי' ראי' חושית שיבוא לבחי' ביטול דיחו"ע בעצם שלמעלה מהתפעלות אהבה כו'. ואזי נעשה אחדות אחד עם הקב"ה וזהו עיקר קריאת שם אדם :

(מכאן עד סוף הדרוש הוא לבון כ"ק אדמו"ר נ"ע בד"ה בהעלותך והגהותי ע"ז בבני הגאי עיגול) :

ז **ובזה** יובן מ"ש (במדבר יו"ד ט') וכי תבאו מלחמה בארצכם כו' והרעותם בחצוצרות ונזכרתם כו'. כי ע"י החצוצרות כביכול הם ב' חצאי צורות. א"כ בכל צרתם לא"ו צר ממש. קרי וכתיב לו בוא"ו ולא באל"ף. ופי' בזה"ה ס"פ וירא דק"ך ע"ב דפי' לו בוא"ו היינו ז"א דאצי' שהוא עמהם בצרה ממש. כי ע"כ אין גילוי האור בז"א בשלימות שאל"כ לא הי' האויב יכול להציק לישראל. המוכרפים בז"א הנק' ישראל. ולכן לו צר ממש. וע' בזה"ג פ' אחרי דע"ז ב'. אך לא באל"ף היינו ע"ק שכ"ע שבשם אין שייך זה כי אני הוי' לא שניתי. ועכ"ז גם לא"ו צר שמגיע עד שם. וכמ"ש במדרש תלים ע"פ יענך ה' ביום צרה הובא בילקוט שם משל לאשה עוברה בתי' לה כעס עם אמה כו' ע"ש. ואפ"ל דהיינו ע"י שהם חצי צורות א' דם הרי אלופו ש"ע בחי' אל"ף שלא נמשך ומתלבש בבחי' דם האדם. (הג"ה. והיינו כי בפנימיות ז"א מלובש ע"ק ממש. והיינו כמשנת"ל בפי' דז"א בעתיקא תליא יעו"ש. ועוד כי כך עלה ברצונו הפשוט של עצמות המאציל שיתגלה בחי' כמראה אדם למעלה כדי שיהי' התאחדות האדם התחתון עם אוא"ס ב"ה שמלובש בבחי' אדם העליון וא"כ ע"י שהם ב' חצי צורות אל"ף דם. הרי נעלם

שרש הגלגלים מה שיש בו ע"ס שהעלם ודקות גדול חכמה דא"א אחד דא"א הכל בבחי' א"ס ממש כנ"ל שפי' א"א לכן נק' עולם הא"ס. משא"כ באצילות שהע"ס עצמן אין א"ס ממש לכן מחולקים זאת לב' מדרגות. אבל מצד הפנימיות דהיינו מה שמתגלה יחוד אוא"ס ב"ה ממש גם אצי' נק' מעולם הא"ס. שהרי גם באצי' ואפילו בהמדות דאצי' מתגלה אוא"ס ממש דלאו מכל אינון מדות איהו כלל ומתייחד עמהם בתכלית. לכן גם ז"א הוא עולם הא"ס אלא שז"א נק' סוף עולם הא"ס לפי שהוא הביטול היותר נמוך מבחי' יחו"ע. כי בג"ר דאצי' שם הביטול דבחי' אין ממש. שהוא הביטול דבחי' יחיד שלמעלה מאחד ולמעלה מאצי' שם הביטול דבחי' אפס שלמעלה גם מבחי' אין כו'. משא"כ בז"א שהביטול הוא דבחי' אחד היינו גילוי יחוד אמיתי דאוא"ס שלמעלה מגדר עלמין גם בבחי' עולם התחלקות ו"ק וכנ"ל להיות קמי' כל"ח. אלא שכ"ף הדמיון. אבל עכ"ז זהו ג"כ קמי' ממש כו'. ולכן נק' סוף עולם הא"ס שלמטה מבחי' זו אין שייך לומר עוד בחי' ומדרגה דיחו"ע. כ"א במבחי' יחו"ע דעולם הא"ס זהו המדרגה היותר אחרונה ויותר נמוך. לכן גם מצד בחי' זו נק' ג"כ זעיר אנפין. והנה אעפ"כ שרש בחי' ז"א הוא למעלה גם מא"א כמ"ש בזהר (ח"ג רנ"ב) הו"ה במזלא אתכליל ז"א בעתיקא תליא ואחיד. והיינו כי בחי' זו דיחוד אוא"ס ב"ה בבחי' עולם התחלקות ו"ק שיהי' הוא ית' אחד בתכלית האחדות גם מצד ההתחלקות דו"ק בחי' זו נ"ל נמשך ממקום הגבוה ביותר דהיינו מבחי' עתיק יומין דוקא שהוא עיקר בחי' יש האמיתי וכמשנ"ת בד"ה לבאר מאמר הזהר בגלת אר"י כו' ועביד יומא כמוסין כו' פ"ה יעו"ש. כי בחי' היחוד וביטול דאחד זהו רבותא יותר ופלא יותר מהביטול דבחי' יחיד. כי יחיד אעפ"י שהוא הביטול גבוה יותר מאחד. אך זהו מצד אוא"ס עצמותו ומהותו. אבל מ"מ הי' אפ"ל שהעולם הוא יש ודבר בפ"ע. הכוונה שהעולם אין יכול להתגלות יחודו ואחדותו ית'. שגם העולם לא יסתיר ע"ז. אבל אחד היינו התגלות יחודו ואחדותו ית' בבחי' עולם ממש התחלקות ו"ק שגם העולם גופא לא יסתיר ע"ז שבהתחלקות דו"ק יבינו ביטולם עד שהם גופא יבטלו ויתאחדו ביחודו ית' עד שנעשה אחד גם מצד התחלקות דו"ק זהו כח פלא יותר מהביטול דיחיד שבהו"ב. וצ"ל נמשך מעתיקא דוקא וזהו ז"א בעתיקא תליא ואחיד :

ד **ובוי'** המשולש מצד הנבראים הוא בחי' נוק' דז"א שהוא בחי' המל' דאצי' להיותה מקור כל הנבראים כידוע פי' מלכותך מכ"ע. וענין המשולש שבנוק' דז"א היינו מה שמעלה כל העולמות עמה בבחי' העלאת מ"ן. ולכן דוקא מל' לפי שהיא מקור בי"ע יכולה להעלות עולמות דבי"ע בבחי' העלאת מ"נ. אבל ז"א דאצי' שהוא למעלה מגדר בחי' מקור לבי"ע א"י להיות על ידו העלאת מ"נ דבי"ע. וענין העלאת מ"ן הוא בחי' רצון ותשוקה וצמאון לצאת מהיש ופירוד דבחי' מקום וזמן דבי"ע ליכלל וליבטל במציאות בבחי' ביטול אמיתי דיחו"ע שבשם הו"ק שרש בחי' מקום וזמן בטל במציאות לגמרי ומתייחדים באור א"ס ב"ה שלמעלה מבחי' מקום וזמן כו'. והיינו שהמוחין והמדות דנשמות ומלאכים נפשטים לגמרי מבי"ע ונכללים רק בבחי' נקודת הרצון ליכלל וליבטל באוא"ס ב"ה כנ"ל. ובחי' זו נעשה בהם ע"י בחי' מל' דוקא מקודם ובפרט וכמ"ש בזהר ח"א ויחי (דרכ"ט רע"ב) בפי' משכני אחריך נרוצה כד סלקא כולהו סלקין אבתרה וזהו"ע בתולות אחריה רעותיה מובאות לך (תלים מ"ה ט"ו) וכענין שהחיות הם ג"כ מנושאות עם הכסא וכמו בענין הפרות שנשאו את הארון לבית שמש כמבואר בזה"א פ' חיי דקכ"ג סע"ב והאי ארונא דעל גבייהו עביד להון לזמרא כו'. והנה אז יוכלו הנבראים לקבל מבחי' אוא"ס שבז"א שיהי' המשכת מ"ד דז"א כידוע. ואם לא העלי' של מל' לא הי' אפשריות להיות בחי' ירידה מאוא"ס כ"כ למטה גם ע"י המדות דז"א. והיינו מצד ב' טעמים. א' שכל בחי' אתעדל"ע וגילוי אוא"ס ב"ה ובפרט גילוי יחודו ית' ממש א"א להיות כ"א ע"י אתעדל"ת והעלאת מ"נ לזה תחלה. וכמ"ש אם ישים אליו לבו (איוב ל"ד י"ד). ב' כי מז"א עצמו שלא ע"י בחי' מל' א"א להיות גילוי יחו"ע בבי"ע וביחוד בי"ע. כ"א שהיו העולמות בי"ע בטלים במציאות לגמרי ולא הי' בחי' בי"ע כלל כ"א הכל אצי'. אבל כשנמשך ע"י המל' מקור התהוות היש אעפ"י שנמשך גילוי הביטול אמיתי דשם הוי' בהיש דבי"ע מ"מ מתקיים היש בקיומו. וזהו עיקר המכוון של המאציל ית' בדירה בתחתונים שגם היש לא יסתיר על האין. וזהו כמשל שני בנ"א א' למעלה וא' למטה שזה יורד כל מה שביכולתו וזה עולה כו'. ואז יכולים להתחבר יחד כו'. כי מצד בחי' מל' עצמה לבד שלא ע"י ז"א אעפ"י שהיו עולים העולמות דבי"ע בבחי' העלאת מ"נ והיו נכללים בכתר דנוק' דז"א שהוא הרצון פשוט ליכלל וליבטל ביחודו ית' האמיתי אעפ"כ לא הי' יכול להיות גילוי יחודו ית' בהם שלא ע"י ז"א דאצי'. כי למעלה מז"א הוא למעלה מבחי' גדר גילוי אור בבי"ע כלל. דהיינו לפי שבג"ר שם הביטול דבחי' יחיד ממש שלמעלה מבחי' אחד שהוא הביטול דבחי' אין ממש שאין שייך לומר כלל ו"ק שבטלים במציאות כ"א אחרי ירידת והתלבשות אור א"ס בו"ק דז"א שהו"ע גילוי יחודו ית' בבחי' עולם דוקא ו"ק. שגם התחלקות דבחי' עולם ו"ק בטל בתכלית ליחודו האמיתי עד שהוא ית' אחד בהם. אזי יכול להיות הגילוי גם בבי"ע. דהיינו שיתגלה יחודו האמיתי גם בבחי' התחלקות ו"ק של עולמות הנבראים דבי"ע שגם הם יבטלו ויתאחדו ביחודו האמיתי דבחי' יחו"ע דאצי'. וזהו תוכן ענין המשל שני בנ"א כו' זה יורד כו' וזה עולה כו'. היינו שאור א"ס יורד ומתגלה בחי' יחודו ואחדותו בבחי' עולם דהיינו ו"ק דז"א דאצילות שיהי' אחד גם בבחי' ו"ק דאצילות. והנבראים עולים בבחי' מ"נ ונכללים בכתר דנוק' דז"א שהוא הרצון ליכלל וליבטל בבחי' יחו"ע דז"א דאצילות. ואזי נעשה היחוד שיתגלה יחודו האמיתי גם בבחי' ו"ק דעולמות הנבראים דבי"ע. וזהו"ע יחוד זו"נ דאצי' שעי"ז נמשך דירה בתחתונים דוקא:

ה **וזהו** אדר אל"ף דר. דר ר"ת דבור מלכות. כי במל' יש ב' בחי' או"פ ואו"מ. כמו עד"מ למטה דבר מלך זהו התפשטות וגילוי להעם. ורוממות המלוכה זהו בחי' הסתלקות וריחוק. ובחי' דבור

כלל. כמ"ש כי לא אדם הוא כו' (ש"א ט"ו כ"ט). וזהו ג"כ הטעם שנק' בשם ז"א כמו עד"מ ציור שאדם מצייר עיר גדולה מאד או ציור המפה שכל ישיבת כדור הארץ מימים וארצות מצויירים בו דגם שהציור הזה הוא קטן הכמות מאד ומה שמצייר בו קו א' קצר כחוט השערה הרי בשטח כדור הארץ הנה הוא ים ונהר ארוך ש' פרסאות וכיוצא. עכ"ז יש בו ציור מכללות כל מה שיש בארץ באריכות השטח רק שבמפה מצויר בקצרה מאד ולא נעדר אפי' דבר א' שיש בארץ פרטי דומם וצומח עיר שדה ונהרות ימים שלא יהי' מצויר בהמפה כו'. רק שמהצמצם כל דבר שם מאד מאד. והנמשל מזה יובן ג"כ למעלה בבחי' מדות דאצילות הנק' זעיר פי' קטן הכמות להיות כי אורות עליונים של העצמות דאוא"ס שקודמין לפני אצילות הרי הן בבחי' א"ס שכל הבחי' ומדרגות העליונות שלמעלה מאצילות הכל הוא בבחי' א"ס ממש בלי גבול ובלי תכלית. כמו מה שיש מדת חסד למעלה מאצילות הרי הוא נק' ורב חסד וגדל חסד דהיינו שהחסד הוא בריבוי גדול מאד שמתפשט בבחי' א"ס ממש לפי שלא יש שום כלי המגביל כלל את מדת החסד. גם לית שמאלא כלל שיגרום הפסק להשפעת מדת החסד כו'. וכן מדת הגבורה שלמעלה מאצילות אינה דין וצמצום כ"א תגבורת גילוי האור והחיות מאד. שלכן גבורה זו גימט' עומק שהוא רי"ו ג"פ חסד. וכן מדה"ר נק' רחמים רבים. רחמים גדולים. פי' שמתפשטים בלי גבול בא"ס להתפשטותן. הטוב כי לא כלו רחמיך. דהיינו שאין שום מדה"ד יוכל לעמוד לנגדם כלל כ"א שיכולים לכוף כל תוקף מדה"ד ולהפכו לחסד ולרחמים וכמבכ"ת במ"א ע"פ אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו כו'. וזהו ז"ת. וכן גם ג"ר שלמעלה מהאצי' הרי החכ' נק' ח"ס או חכמה דא"ס כמו עד"מ בנפש שבחי' כח המשכיל דהיינו קדמות השכל שהוא כח השכל שכלול בעצם הנפש הוא בחי' א"ס שיוכל להשכיל כמה מיני שכליים עד אין קץ. משא"כ ראשית הגילוי מכח המשכיל דהיינו בחי' נקודה דחכ' ברק המבריק כו'. הרי זה גילוי מושכל פרטי. רק שיוכל לבא לידי גילוי והתפשטות לאורך ורוחב דהבנה והשגה בכמה אופנים כו'. ובחי' הכתר שהוא הרצון נק' רצון העליון רעוא דכל רעוין כו'. ולכן כל בחי' ומדרגות אלו שלפני האצילות נק' אריך אנפין. לפי שהם בבחי' אריכות להתפשט בבחי' א"ס ממש בלי שום הגבלה כלל וגם ירידתן והשתלשלותן למטה באצילות בג"ר דאצי' הב"ד עדיין יש בהם ג"כ מבחי' א"ס כידוע שאו"א מלבישים לחו"ג דא"א ומקבלים הגילוי גם מג"ר דא"א ע"י שיונקים ממזלות ונוצר ונקה כו'. והנה במדות דאצי' נאצלו ונתגלו ג"כ כל הבחי' ומדרגות שיש לפני האצילות רק בבחי' צמצום וקטנות ולכן נק' זעיר אנפין. כמו מדת החסד דאצי' נק' חסד עולם שהוא חסד מוגבל מצד שיש בחי' כלי המגביל את החסד. וגם יש כנגדו מדת הדין שגורם הפסק להשפעת מדת החסד. ומדת גבורה הוא בחי' דין וצמצום. שמאל דוחה שמצד העלי' והסתלקות ליכלל נמשך ונשפע רק בדרך דחי' וצמצום כי איידי דטריד למבלע לא פליט כו'. ומדת הרחמים שבאצי' נק' רחמים סתם. ולא רחמים גדולים. כי לעפ"י שמדה"ר כובש את מדה"ד. אך כשיש תוקף ותגבורת מדה"ד אזי אין יכולת מדה"ר דאצי' להמתיקו. והו"ע קוב"ה מצלי יה"ר מלפני שיכבשו רחמי את כעסי (ברכות ז' ע"א). וכן גם הג"ר דז"א נק' ג"כ חכמה דז"א שהוא המוחין של המדות דצמצום וקטנות דז"א. כמו עד"מ למטה השכל והטעם של המדה. שהוא רק חיות והגדלת עצם המדה לבד. וכן גם הרצון וכתר זהו הרצון על אצילות בחי' ומדרגות אלו דז"א. ולכן כל בחי' אצילות ומדרגות אלו נק' זעיר אנפין. ועיקר ענין הקטנות והצמצום היינו מה שע"י מדות אלו דז"א הוא מקור להתפשטות החיות בעולמות בע"ג בבחי' מקום וזמן כידוע שמדות אין שייכים כ"א כשיש על מי שיחולו המדות. כי הששה מדות שהם ו"ק הם שרש ומקור להתהוות בחי' מקום בכל העולמות שהוא בחי' ו"ק. וגם נק' סדר זמנים שכל מדה היא בחי' יום שכולל אלף שנה:

ג **וזהו** מה שנק' זעיר אנפין מצד הילוכיות ז"א. וגם מצד פנימיות ז"א שהוא מה שנמשך גילוי יחודו האמיתי של עצמות אוא"ס ב"ה דלאו מכל איכון מדות כלל. בהמדות דו"ק דאצי' עד שהמדות גופא בטלים במציאות לגמרי לבחי' לאו מכל איכון מדות כו' כמ"ש (דה"א כ"ט י"א) לך הוי' הגדולה כו' ומתייחדים עמו ית' בתכלית היחוד דאיהו וגרמוהי חד בהון. הנה גם מצד בחי' זו יתכן ג"כ לקרות ז"א כו'. כי כל בחי' גילוי יחוד זה הוא איך שהתחלקות גופא אין זה התחלקות כלל עד שהוא ית' אחד בשם דהיינו גם בהתחלקות דששה מדות דאצילות. הרי שייך לומר שיש איזו בחי' (התחלקות ו"ק) שבטל במציאות (בא"ז התחלקות כלל). וא"כ זהו בחי' כלא בכ"ף הדמיון ולא לא ממש (משא"כ למעלה מהמדות שם הביטול גבוה יותר לאין קץ. דהיינו בחי' אין (לא ממש) וגם בחי' אפס שלמעלה גם מבחי' אין. ובחי' אלו נכלל הכל בבחי' יחיד שלמעלה מהביטול דאחד כו'). והיינו כי ז"א זהו גילוי יחוד אוא"ס בעולם (דהיינו ו"ק) ולכן ז"א הוא סוף מדרגות עולם הא"ס. ופי' עולם הא"ס נק' מה שמתייחד עם עצמות אור א"ס ב"ה שלמעלה מגדר מדות ועולמות כו' שנכלל נק' זה בשם יחו"ע. משא"כ עולמות הנבראים דבי"ע נק' יחו"ת לפי שכל בחי' ביטולם ויחודם עם אלקות הוא רק לבחי' הארה שמתפשט להחיות העולמות בבחי' מקום וזמן. אבל כל מה שבטל ומיוחד בתכלית עם עצמיות אור א"ס שלמעלה מגדר עלמין נק' הכל יחו"ע. וא"כ הרי גם המדות דז"א דאצי' בטלים לגמרי לעצמות אוא"ס דלאו מכל איכון מדות איהו כלל ומיוחדים עמו. ולכן גם הם מבחי' יחו"ע דעולם הא"ס. ובזה א"ש מה דאי' הלשון בכהאריז"ל שז"א הוא סוף עולמות הא"ס. ובמ"א בפי' הזהר (בפ' שלח קס"ט ע"א) תלת עלמין כו' כת' בהרמ"ז (שם) שהם הא' עולמות הא"ס. שלמעלה מאצי'. והב' אצי'. והג' בי"ע. ולפ"ז הרי כללות אצילות אין נק' עולם הא"ס. וא"כ איך ז"א דאצילות הוא סוף עולם הא"ס. והענין כי מצד הילוכיות דהיינו מצד אצילות הע"ס עלמן שהם בחי' מהות מוגבל. ובע"ח איתא שהכלים הם בבחי' גבול ותכלית. לכן מחלקים זאת לב' מדרגות. כי למעלה מאצי' הכל א"ס ואין שם בחי' גבול כלל. כי גם א"א

שרש

גשמי' על המסכת דבחי' אין שלמעלה מע"ח בע"ת. וגם ההולכה והובאה זהו עוד ענין עשי' גשמי' שמורה בגילוי על המסכת הדעת לזו"נ ויחוד זו"נ שהו"ע יחוד דזכרונות ומלכיות (גם שופר הוא חי ולולב לומח כו'). ולכן בכסה ליום חגנו :

בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה' (תלים צ"ח ו').

ובגמרא מסכת ר"ה דכ"ז ע"א לפני המלך ה' הוא דבעינן הצוצרות וקול שופר אבל בעלמא לא. דבגבולין מקום שיש שופר אין הצוצרות כו'. וצ"ל ענין ההפרש שבין מקדש לגבולין. וגם למה הי' נצרך במקדש בר"ה הצוצרות עם השופר. הרי עיקר מצות היום הוא בשופר דוקא. הנה כתיב ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם כו'. וצ"ל איך שייך ענין כמראה אדם למעלה. והענין כי אדם הוא אל"ף דם. דהיינו אם דם יש לו התחברות עם האל"ף שהאל"ף מלובש בדם אזי דוקא נק' אדם צורה שלימה. משא"כ דם לבד הוי צורה. וכמו"כ אל"ף לבד. והיינו כי דם הוא כלי ומשכן להתלבשות חיות הנפש כדכתיב (אחרי י"ז י"א) כי נפש הבשר בדם היא. וא"כ דם לבד הוא כלי בלא אור וחיות. וכן גם אור וחיות הנפש לבד כשאינו מלובש בדם אין לו שום כח ופעולה בגשמיות כלל כמו הילוך מישוש דיבור ראי' וכו'. וכמו"כ יובן ברוחניות בעבודה. הנה הנה"ב לבד נק' רק דם. כי דם הוא אדום וגם יש בו חמימות שכ"ז הוא מדת גבורה כו'. והיינו כי עלם נה"ב שנק' יצה"ר הוא רק חום הטבעי שהוא כח המתאווה בהנאות רשפי אש זר אהר תאוות עוה"ז הגשמי בלי דעת כלל כ"א רק מדות לבד כבהמה כו' (עד"ה השיבין ישראל) ולכן נק' רק דם לבד. והנה"א שנמשך נפש מ"ה במילוי אלפי"ן ובטל בעלם לאלופו ש"ע (למעלה מהטעם ודעת) נק' אל"ף. וכשאדם יש לו התחברות לאל"ף היינו שהנה"ב הוא כפוף ונכנע ובטל להנה"א והוא כלי ומכון להתלבשות הנה"א והאל"ף שהוא הנה"א מלובש בהדם לבררו ולהפכו מחשוכא לנהורא שכח המתאוה דנה"ב גופא יתהפך לבחי' התלהבות רשפי אש אהבה לאלקות אזי נק' אדם צורה שלימה. כי הנה"א לבד ג"כ רק חצי צורה. היינו שאין לו השלימות דבחי' כח המברר וגם אינו יכול לחשוב ולהתבונן במוח גשמי באלקות ולהתפעל בלב גשמי בההוי"ר ולעשות ולקיים מצות מעשיות בלא הנה"ב כו'. ולכן נק' רק אל"ף לבד בלא דם היינו שהוא בטל בפ"ע אבל לא פעל בחי' בירור וביטול בדם שהוא נה"ב. משא"כ כשהאל"ף שהוא הנה"א מלובש בדם שהוא הנה"ב ומבררו להיות לב אחד שגם הנה"ב ישוב לאהבה את ה' וכמ"ש בכל לבבך ואחז"ל (ברכות נ"ד ע"א) בשני יצרך כו' אזי דוקא נק' אדם. ועוד מה שאז נק' אדם היינו לפי שמתדבק ומתאחד עם הקב"ה אלופו ש"ע. וזהו אדם אל"ף דם. שיהי' בבחי' דם. דהיינו כלי ומשכן לבחי' אל"ף אלופו של עולם דהיינו שיהי' אחדות אחד עם הקב"ה ממש :

וביאור ענין זה. דהנה המאציל העליון אור א"ס ב"ה למצא ח"ע בכמה מיני צמצומים אין קץ כדי שיהי' אחדות אחד עם האדם דהיינו שיהיו יכולים נש"י להתאחד עם אור א"ס ב"ה ממש. וז"ש (יחזקאל א') ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה הוא מראה דמות כבוד הוי'. והיינו ע"י התלבשותו בהע"ס דאצי' שנחלקים לג' קוין ליור אדם אעפ"י שבאמת הוא כי לא אדם הוא אלא שע"י ריבוי צמצומים עצמו מספר נמשך ונתלבש בבחי' כמראה אדם דאצילות. והמכוון כדי שיתאחד עם נש"י שהם בחי' ליור אדם. והנה בחי' אדם העליון שעל הכסא הוא ג"כ אל"ף דם. דם לבד הוי צורה. וכמו"כ אל"ף לבד. ובהתחברותם יחד אזי נק' אדם צורה שלימה כו'. והנה דם הוא ר"ת דבור מלכות. שבחי' זו נק' רק עד"מ דם לבד. ובחי' ו"ק ששה מדות דז"א נק' אל"ף. והתחברותם יחד נק' אדם צורה שלימה. וכמש"נ"ת במ"א בפי' תמתי דקאי על כנס"י מל' דאצילות. ופי' תמתי היינו שאתה מתמם ומשלים אותי להיות בחי' אדם צורה שלימה :

ב **וביאור** הענין צ"ל מהו ענין יחוד זו"נ דאצי'. ותחלה י"ל מהו בחי' ז"א ומהו בחי' נוק' דז"א. דהנה באמת הלא אין ערוך כלל בין הנבראים לגבי אוא"ס ב"ה. שהנבראים הם בבחי' גבול ממש ונתהוו מאין ליש. ואוא"ס ב"ה הוא בלתי מוגבל כלל שאין לו תחלה ואין לו תכלה כו'. והנה על התהוות הנבראים מאוא"ס ב"ה לא יקשה כלל איך נתהוו נבראים בע"ג מאוא"ס הבלי גבול שזהו כח הבורא ית' הכל יכול לברוא דבר מלא דבר יש מאין. אך מה שיפלא לכאורה הוא על ענין גילוי אלקות הנמשך בנבראים דהיינו יחוד אוא"ס ב"ה ממש עם נבראים שיומשך ויתגלה אוא"ס הבלי גבול בנבראים בע"ג. שזהו קוטב ענין יצי"מ ומ"ת כידוע בפי' אנכי כו' אשר הוצאתיך מאמ"ל שהמכוון שלא יהיו תחת המצרים וגבולים של עולמות כי"ע אלא שיומשך בהם גילוי אוא"ס בחי' אנכי הוי'. וכמו ענין הגילוי בשעת מ"ת אשר פב"פ דבר הוי'. וע"ז הוא הקושיא איך יהי' גילוי אוא"ס בנבראים שהן בעלי גבול כו'. אך צ"ל ע"י בחי' ממוצעים דהיינו שיהי' אחד ממוצע מצד אוא"ס ואחד יהי' ממוצע מצד הנבראים. כדמיון יחוד והבור חתן וכלה שצריך להיות ב' ממוצעים הנק' שושבינים אח' מצד החתן ואחד מצד הכלה זה מוריד החתן לגבי הכלה וזה מעלה הכלה לגבי החתן. והנמשל מזה למעלה ג"כ הנה בחי' הממוצע להוריד אוא"ס למטה מטה ביותר הוא הנק' בחי' ז"א דאצילות. כי נחשב לבחי' אחרונה סוף כל המדרגות באוא"ס. להיות כי ידוע בפי' ז"א שהן בחי' מדות דאצי' חו"ג וכיוצא. וע"כ נק' בשם מדות ע"ש המדה והצמצום למדוד שיעור ומדה בבחי' גבול להארת אור א"ס למטה שמצמצמים ומגבילים את אור וחיות אין סוף ב"ה שיהי' שיעור ומדה להתפשטות האור והחיות. וכמשנ"ת במ"א בענין שיעור קומה של יוצר בראשית רל"ו אלפים רבבות פרסאות שהוא מצד הגבלת הכלים דו"ק דז"א דאצילות. ואם לא שיהי' אוא"ס מתלבש בבחי' המדות דז"א הללו המגבילים ומצמצמים אורו במדה וגבול לא היו המקבלים יכולים לקבל אור שפעו הבלתי מוגבל. אך ע"י מדות הללו מתקבלים במקבלים. לכך נק' בשם מדותיו של המאציל כדמיון מדות של אדה"ת שמגבילים אורו ושפעו העצמיות כו'. ואמנם מצד עצמיות אוא"ס הרי אמרו לאו מכל אינון מדות

כלל

שיקת השופר שלדו א' קצר כו' רומז לדיקנא. שלמעלה הוא צר ולמטה רחב וכמו"ש באד"ר ע"פ מן המצר מאתר דבאדרי דיקנא לאתפשטא דהוא אתר דחיק כו'. פי' מקום צר היינו שאינו מושג כלל שלמעלה מכל ההשגות שדכ"ם כו'. ולכן צ"ל התרועה שהיא יבבא (בכי') בשופר דוקא. וזהו תקעו בחדש שופר. בחדש היינו התחדשות מלכיות וזכרונות דהיינו יחודים עליונים דע"ס דאצי' כנ"ל. וכללות התחדשות פנימי' השפע של היחודים הוא מפנימי' ענג המאציל שמלובש בינת"ד אשר זהו השופר שע"י השופר מתעורר ונמשך יגת"ד. ולכן תקעו בחדש שופר. וזהו כי חק לישראל כו' חק ל' חקיקה. והרי השופר נק' יובל שהוא דרור וחירות. וצ"ל מהו שייכות ענין החירות לבחי' וענין החקיקה. אך זהו כענין הלוחות דכתי' והמכתב כו' חרות על הלוחות. ואחז"ל (אבות פ"ו) א"ת חרות אלא חירות דהיינו שהחירות הוא בחי' חרות חקיקה דוקא. ועד"ז גם השופר נק' כי חק לשון חקיקה וגם יובל וחירו כו'. והענין כי אותיות הכתב למעלה זהו ע"ס דאצילות או"כ (וכמשנ"ת הסבר בלקו"ת בביאור דבחקתי ובהביאור ע"פ זאת חקת התורה יעו"ש) שיש בהם כלים המגבילים את האור כו'. וזהו בחי' מצרים דקדושה דהיינו מצרים וגבולים של הכלים דע"ס וההיכלות דקדושה בכל עולם לפי ערכו כו'. ולכן כל עולם הוא מיצר וגבול רק בבחינתו שאין נמשך בו הגילוי של עולם העליון ממנו. גם עוד בבחי' זו דאותיות הכתב דהיינו הע"ס דבמו"ה דאצי' יש זלעו"ז ויכול להיות לפעמים עת אשר שלט האדם באדם. וא"כ א"ז חירות כלל. אבל בבחי' אותיות החקיקה שהו"ע ע"ס הגנוזות במאצילן כו' שהם למעלה מבחי' כלים המגבילים ע"כ משם דוקא נמשך ענין החירות בקדושה שהוא יצי"מ לצאת מכל המצרים וגבולים של ס' השתל' שיהי' גילוי אא"ס ב"ה למטה בבי"ע כמו למעלה באצי' ממש. וגם כיון שאותיות החקיקה הוא בבחי' כי לא אדם הוא שאין שייך שם זה לעו"ז כלל. וע"כ משם דוקא נמשך להיות חירות מיניקת החיצונים. וזהו"ע חרות וחירות שהחירות. הן בקדושה עצמה והן חירות מיניקת החיצונים. זהו בבחי' חרות אותיות החקיקה. ולכן גם על השופר כתי' כי חק כו' ל' חקיקה. וגם במשוך היובל בחי' דרור וחירות בהכל ענין א' ממש:

ז **בכסה** ליום חגנו. הנה בפי' בכסה י"ל שני פי'. הא' כמ"ש ברע"מ פ' שופטים (ער"ה א') דמכסי סהרא דהיינו המקטרג שע"י קטרוגו שאין מקבלים עומ"ש כדבעי ונמצא שאין גילוי מדת מלכותו ית' למטה כדבעי כו' עי"ז הוא מכסי סיהרא מל' ומונע היחוד דזכרונות ומל'. כי כ"מ שנא' זכרונות צ"ל מלכיות עמהם. משא"כ כשאין קבעומ"ש כדבעי כו'. אבל ע"י השופר כי חק חקיקה וחירות מיניקת החיצונים שאין שייך שם לעו"ז כלל משם נמשך העברת המקטרג כו'. ופי' הב' כדאיתא במד"ת כסית כל חטאתם כו' מכסה אני על עונותיכם. כי ע"י השופר נתמלאים כל הפגמים כו'. גם מחמת גילוי העונג כנ"ל. על כל פשעים תכסה אה' ושמחה כו'. ופי' וענין בכסה ליום חגנו פי' בלק"ת בד"ה בוא אשים דבכסה קאי על ר"ה ליום חגנו קאי על חג הסוכות. והיינו שכל ההמשכות שנמשך ע"י השופר בר"ה הוא בבחי' בכסה דהיינו בהתכסות עדיין ובחג הסוכות מתגלה ההמשכה שע"י השופר לעין כל כו'. ונת"ל שההמשכה שע"י השופר הוא שני ענינים הא' העברת המקטרג כו' והב' המשכות פנימי' השפע של היחודים דזכרונות ומל'. וצ"ל איך המשכה זו שע"י השופר נתגלה בחג הסוכות לעין כל עד שע"ז כתי' בכסה ליום חגנו. והענין יובן ע"פ מאמרז"ל במד"ר אמור פ"ל ע"פ שובע שמחות את פניך נעימות בימינך נצח. שובע שמחות אלו שבע מצות שבחג כו' ד' מינים שבלולב וסוכה וחגיגה ושמחה כו'. משל לשנים שנכנסו אצל הדיין ולית אנן ידעין מאן הוא נצח אלא מאן דנסיב באיי' בידי' אנן ידעין דהוא נצוחייא. כך ישראל נכנסים לדין בר"ה כו' והמקטרגים באים ומקטרגי' לפני הקב"ה בר"ה ולית אנן ידעין מאן נצח. אלא במה שישראל כו' לולביהן ואתרוגיהן בידן אנן ידעין דישראל נצוחיי'. וזהו נעימות בימינך נצח אם קיימתם מצות לולב שבימין שנק' נעים כו' עכ"ל. מבואר מהמד"ר שמפרש נעימות בימינך נצח על הלולב ומיניו שאוחזין בימין. והענין כי הד' מינים הם מבחי' אין ביטול לגמרי שיש בהם ביטול יותר מבכל האילנות שכל האילנות הם ענפין מתפרדין. משא"כ הד' מינים הם באחדות גמור שהרי הלולב הוא כפות וערבות גדלים באחוה והדס תלתא בחד קינא כו' וזהו לפי שהם בחי' אין וביטול. וכיון שהם בחי' עץ ועכ"ז הם בחי' אין לכן על ידם ממשיכים מבחי' אין שלמעלה מע"ה בע"ת. דהיינו מבחי' ועל יובל ישלח שרשיו יובל שער הנו"ן כ"ע כנ"ל אשר המשכה זו אנו ממשיכים בר"ה ע"י השופר. רק שבר"ה הוא בכסה עדיין. ואעפ"י שלולב הוא המשכת הדעת אך דעת נמשך מהכתר כידוע. שהו"ע שער הנו"ן. וזהו נעימות בחי' מתיקות ועונג דשע"נ דבינה כו'. בימינך היינו בלולב ומיניו שבימין. והעיקר מה שבימינך קאי על הלולב זהו לפי שהלולב ומיניו הם ו"ק דז"א כידוע וז"א רובו חסדים. וגם בפע"ח איתא שהלולב ומיניו הם החסדים המתפשטים בו"ק דז"א (ולא הו"ק עצמן) וע"כ א"ש מאד מה שהלולב נק' ימינך. וע"י נעימות שנמשך בימינך עי"ז נצח העברת המקטרג כו' שלא להיות בכסה כנ"ל. וזהו המכוון של המשל שבמד"ר. וגם עוד עיקר הנצח כי ההולכה של הלולב ומיניו הוא המשכת הדעת בו"ק דז"א עצמן (שהו"ע ההמשכה מבחי' ועל יובל בע"ה) ואח"כ ההובאה כנגד הלב הוא שיומשך מהו"ק דז"א המשכת הדעת שהוא היחוד (כמו והאדם ידע כו' להיות ומלאה הארץ מל' דעה כו') בנוק' דז"א העומדת בחזה כו'. א"כ זהו היחוד דזכרונות ומלכיות כו' ההיפוך ממה שהמקטרג גורם בכסה ומונע היחוד כנ"ל. וזהו נעימות בימינך נצח דידן נצח כו'. ומזה יובן ענין בכסה ליום חגנו:

ההפרש שבין שופר ללולב. אעפ"י ששניהם הם המשכה מבחי' שע"נ דבינה שהוא כ"ע. אך בשופר לא יש רמז במעשה גשמיות על ההמשכה בזו"נ. כי הקולות תר"ת שיוצאים מהשופר אף על פי שהם תג"ת. וגם ע' קולות רומז על ע' ספירות דמל'. אך הקולות הם רוחניים והשופר עצמו רומז רק על המשכות דיקנא כו' או יובל דבינה כו' משא"כ לולב ומיניו שהם בחי' עץ ובבחי' אין כו' זהו רמז במעשה

גשמי'

כו' יראת ה' היא אוצרו. ששה דברים שנזכרו בפ' זה הם ש"ס מבנה שבו"ק דז"א. והכלי לזה היא יראת הוי'. הטעם הב' לפי שזהו עיקר המכוון כי עבמ"ה אנא אמלוך שיהי' מלך על עם עוממות שנקרא בחיצוני' ליש ודבר. ובפנימי' הוא בטל. ובבחי' זו דוקא יומשך הזכרונות שהוא גילוי פנימי' אוא"ס הסוכ"ע יחודו האמיתי כי נתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים. וע"כ צ"ל גם המלכיות בשלימות שיהי' גם בחי' זו דמלך על עם כו'. ולכן כ"מ שנא' זכרונות יהי' מל' עמהם דהיינו שלא יתבטל בחי' מלכיות מלך על עם. שאם יהי' רק זכרונות לבד א"כ זהו רק מדרגת אצי' לבד. כ"א שצ"ל הגילוי דזכרונות במלכיות דוקא שבחיצוני' יהי' נראה ליש ודבר שיהי' בו כח לקבל עליו עול מלכות שמים בקיום מצות גשמיות ולא יתבטל מכל וכל גם בחיצוני'. בכדי שיהי' הבחי' מלכיות בשלימות ובבחי' זו דוקא יהי' הגילוי דזכרונות שאזי הוא ענין דירה בתחתונים. הטעם הג' כי על ידי היחוד דזכרונות ומלכיות נמשך בבחי' זכרונות דהיינו בהמשפיע עצמו ז"א דאצי' תוס' אורות מלמעלה יותר כמ"ש בעטרה שעטרה לו כו' ביום חתונתו כו' וכמשנ"ת ענין זה בדוכתי טובא. ועי"ז יתקיים הגילוי דזכרונות וכמשנ"ת במ"א בענין דכשהאור העליון מוצא בהתלבשותו והארתו בהתחתון בחי' שלמעלה הימנו זהו קיום הארתו בהתחתון שלא יסתלק ממנו דאל"כ הרי טבע האור להסתלק לשרשו כמ"ש כי ה"א אש אוכלה הוא כו'. וכמו"כ לפי שע"י המלכיות נמשך תוס' אורות בהזכרונות זהו גורם קיום הזכרונות לעד. וע"ז כתיב סמוכים לעד לעולם עשוים באמת וישר. וע"כ כ"מ שנא' זכרונות יהי' מלכיות עמהם שעי"ז יתקיים הזכרונות :

ה **והנה** גבי ר"ה כתיב ג"כ והי' לכם לזכרון. ואמרז"ל פ"ג דערכין ד"מ ע"א זכרון א' עולה לכאן ולכאן. והתוס' הביא שם הירושלמי חג שהחדש מתכסה בו שאין מזכירין של ר"ח בר"ה. וא"כ היינו שהזכרון דר"ח מתכסה בהזכרון דר"ה. והענין דכתיב שער החצר הפנימית הפונה קדים כו' וביום החדש יפתח. חצר על ידו התגלות המלך לחוץ. וכמו"כ למעלה נק' חצר הספי' שעל ידם נמשך השפע מאצי' לבי"ע שנק' עלמא דפרודא כמ"ש ומשם יפרד . חצר החיצונה נק' מדת מל' שעל ידה השפעה חיצוני' דלהחיות העולמות. מלכותך מכ"ע. וחצר הפנימי זהו יסוד ז"א שעל ידו נמשך פנימי' השפע. וע"ז כתי' שער החצר הפנימי' כו' וביום החדש יפתח כו'. ולכן נק' ר"ה ביום הזה כי מל' נק' כה כדמותנו. ויסוד ז"א נק' זה שעל ידו גילוי עצמות ומהות כו'. וע"כ נא' זכרון בר"ה כמשנת"ל באריכות שזכרון ל' זכירה ולשון זכר הוא ביסוד ז"א כו'. ולכן אומרים בר"ח יעלה ויבא כו' זכרוננו כו' לטובה. אך זהו רק ממה שכבר נמשך פנימי' השפע בהמדות דז"א דאצי' י"ב ג"א. ובכל ר"ח נמשך מבחי' א' של הי"ב ג"א שהוא צירוף א' מהי"ב צירופי הוי' דז"א ע"י היסוד. שנק' חצר הפנימי. לבחי' כנס"י מל'. אבל בר"ה מתחדש כללות פנימי' השפע מעצמות המאציל ית' שהוא מאוא"ס הסוכ"ע שלמע' מהשתל' לבחי' ח"ע דאצי' ראשית השתל' מקור בחי' ממכ"ע והיינו לבחי' יסוד דאבא שעל ידו נמשך פנימי' השפע לכל האצי' כו'. וא"כ זכרון ובחי' זה (היום תחלת מעשיך) דר"ה זהו התחדשות כללות פנימי' השפע בבחי' יסו"א. ע"כ זכרון דר"ח מתכסה בו ע"ד שרגא בטיהרא כו':

ו **והנה** בר"ה כתיב זכרון תרועה שכדי להמשיך זכרון זה צ"ל תרועה. וי"ל בזה ב' פי'. הא' ע"פ מאמרז"ל במד"ר הנ"ל זכרון תרועה זה יצחק. והנה כתי' וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור. ולא נא' זכירה ביצחק ופירש"י שא"צ זכירה כי אפר של יצחק נראה לפני צבור ע"ג המזבח. והענין כי הנה ענין הזכירה שייך על דבר שאפשר לשכוח עליו (וכצ"ל שכן הוא לגבי המאציל ית') והיינו על יחוד דזו"נ דאצי' שנק' שמות שם הוי' בת"ת ושם אדני במל'. והשם אין ערוך לגבי עצמות. ע"כ ע"ז שייך שצריך זכירה. ולכן גם על תומ"צ שממשיך יחוד ז"ה שייך זכירה. וזהו וזכרתי את בריתי יעקב שהו"ע תומ"צ כמ"ש ויקם עדות ביעקב ותו' שם בישראל. אבל מס"נ מגיע למעלה מהתומ"צ דהיינו בעצמות אא"ס ממש שאין המצות מגיעים שם ולכן יצחק שנעקד ע"ג המזבח שהוא מס"נ א"צ זכירה כלל. וזאמרז"ל זכרון תרועה זה יצחק שע"י יצחק שנעקד כו' שא"צ לזכירה כו' עי"ז נמשך הזכרון בר"ה על בניו. וזהו ועקידת יצחק לזרעו היום תזכור שבקשה לזרעו דוקא שעי"ז יומשך הזכרון לטוב לזרעו. אבל יצחק עצמו א"צ לזכירה. ופי' הב' בזכרון תרועה כי תרועה הוא יבבא. והענין כי כדי שיומשך הזכרון על המשכת פנימי' השפע יש ע"ז יום הדין אם ראוים כו' כי כ"מ שנא' זכרונות יהי' מלכיות עמהם וע"כ תלוי אם הי' קעומ"ש בשלימות כדבעי למהוי וע"כ צריך להמתיק הדין וע"י יבבא ובכי' מעוררים ר"ר. דהנה כתיב רחל מבכה על בניה כו' מבכה הוא פועל יוצא דהיינו שמבכה את בחי' יעקב ת"ת מדה"ר דאצי' כמ"ש ויבך כאשר ראה יעקב את רחל וישא קולו לבחי' אב הרחמים ח"ע דאצי' שמקבל מבחי' מזל השמיני ונוצר חסד. והו"ע במסתרים תבכה נפשי כו'. מסתרים זהו הו"ב שנק' הנסתרות כמ"ש במ"א בד"ה יבא אדני יעו"ש. וע"ז כתי' קול ברמה נשמע כו' רמה הוא הבינה. וא"כ ע"י רחמים דיעקב מתעורר אח"כ ר"ר שלמעלה מאצילו'. וזהו ותתפלל על הוי' ובכה תבכה שע"י הבכי' שמבכה גם את בחי' יעקב ובחי' רמה כו' כנ"ל עי"ז מגעת לבחי' על הוי' להיות בכל צרתם לו צר דהכתי' לא באל"ף פלא עליון דכתר ונקרי באו"ו ת"ת דאצי' והיינו שע"י הוא"ו מגיע גם באל"ף להיות גם באל"ף לו צר. והנה ע"י הבכי' שמעוררים ר"ר דהיינו י"ג מדה"ר שלמע' מאצי' עי"ז הוא פועל בני פעולות. א' שממתיק מדה"ד ואזי יהי' הזכרון לטוב כו'. והב' שבי"ג מדה"ר מלובש פנימי' ענג העליון מהמאציל ממש ומשם מקור התחדשות המשכת כללות פנימי' השפע של היחודים דאצי' שהו"ע זכרונות כנודע שע"י ב' מזלות ונוצר ונקה משם נמשך יחוד פנימי דהו"ב דאצי'. וזהו"ע השופר שנק' יובל כי יובל שנת החמשים הוא שער הנו"ן דבינה שהוא כ"ע ממש. וא"כ השופר מעורר בבחי' כתר שמשם נמשך יגה"ד. גם כי השופר שצדו א' קצר וצדו הב' רחב רומז לדיקנא. כמ"ש בפע"ח בכוונת השופר ועוד נתעורר הדיקנא ע"י

כמשך מבחי' ליון ומ"מ כתיב ע"ז בזכרנו כו'. ובזח"ב פ' ויקהל (קנ"ו א') כדין אתער קוב"ה בדרגוי ובטש ברקיעין ואזדעזעו תריסר אלפין עלמין וגעי ובכי דכתי' ה' ממרום ישאג כו' שאג ישאג על נוהו ואדכיר לון לישראל כו' עכ"ל. ובמ"א בזהר כד דכיר מלכא למטרוניתא כו'. הרי שבענין הזכירה יש שני ענינים. יש זכירה שגם אחר הזכירה אינו מתפעל מזה כלל בפנימי' כו' כי נזכר על דבר שאין נוגע לו כו'. אבל יש זכירה שכשנזכר ע"ז הוא מתפעל ע"ז בפנימיותו ותוך תוכו עד שכל מחשבתו קשורה בזכירה זו וא"א לו להפסיק מחשבתו מזכירה זו לפי שנזכר על דבר שנוגע לעצמות היותו ממש כו'. כענין בזכרנו את ליון. והנה בעצמות המאציל ענין זכירה על היחודים דע"ס דאצי' א"ז בדרך התפעלות כלל וכמו שנז' על דבר שאינו נוגע אליו כלל. שהרי כל היחודים דאצי' א"ז נוגע כלל לעצמות המאציל. אבל בהע"ס דאצי' דהיינו בהיסודות דע"ס המשפיעים כמו יסו"א או יסוד ז"א שם ענין הזכירה הוא בדרך התפעלות וכמ"ש בזה"ק ויקהל הנ"ל כמו שנז' על ענין הנוגע לכל היותו ממש. ששם נוגע ענין היחודים ממש נמשך העצמיות ממש. וע"י היחודים נמשך בהם גופא תוס' אורות מעצמות המאציל. וכמ"ש בזהר (ח"ב נ"ז ב' וכ"ד) אדליק אבד למטרוניתא ואבד מלקבל ברכאן מאימא עילאה. וזהו שהיסודות דע"ס המשפיעים נק' זכרון ל' זכירה ול' דכר ומשפיע כי שם שייכים ענין א' ממש. ומצינו בגמ' כתובות דס"ג ע"א שאמר רבא לר' יוסף בנו יונתך נזכרת כו'. ובזה יובן שכל ענין הזכרון שאנו מבקשים כמו זכרנו לחיים כו'. נזכר ונכתב. זכרנו כו' לטובה. הכל הוא ביסוד ז"א או ביסוד אבא ששם אנו נזכרים בפנימי' ועצמי' ממש. וז"ש זכרתי לך חסד כו' שע"י הזכירה שמהמאציל ית' נשפל א"כ החסד העליון שלמעלה מאצי' ע"י לצמצומים רבים להיות בחי' דכר ומשפיע ע"י היסודות דע"ס דאצי'. וז"ש ויזכור את בריתו. ואזכור את בריתי זוכר הברית כו':

ג **ועפי"ז** יובן מה שאומרים בתחלת פסוקי זכרונות וגם את נח באהבה זכרת. נח נק' היסוד. או דאבא או דז"א.

שנמשך על ידו היחוד. והטעם כי מצד ס' השתל' רק הילוכי' עליון נעשה פנימי' לתחתון דהיינו כה"י שבעליון נעשה מוחין לתחתון. וז"ש ופני לא יראו. שפנימי' עליון אין מתגלה לתחתון. ולכן יש בהתחתון דהיינו בהמקבל רצוא ותשוקה ולמאון להעליון המשפיע שיתגלה פנימי' העליון. וז"ש חכו ממתקים וכלו מחמדים שבכל ס' השתל' הוא רק בחי' רצוא ולמאון מתחתון לעליון. אבל ע"י זווג היסוד נשפע גילוי פנימי' עליון לתחתון ועל כן נעשה מזה נייחא ועונג בהמקבל שמרווה התשוקה והצמאון ולכן נק' היסוד בשם נח שעושה הנייחא כו'. וז"ש על מי מנוחות ינהלני ופי' בזהר (ח"ב קע"א א') אילין מיין דהנהו דהיינו פנימי' השפע שע"י היסוד שסרשו מיחוד פנימי' דהו"ב. ולפי שעל ידו נעשה נייחא ועונג ע"כ נק' מי מנוחות וכמ"ש בזהר (ח"א מ"ע ע"ב) ע"פ וישבות ביום השביעי וינח ביום השביעי דקאי על היסוד הנק' שביעי. וכמשנ"ת זה במ"א. ולכן גם את נח באהבה זכרת שכללות הנייחא והעונג שבכל ההשתל' ע"י זווג היסוד כו' נמשך פנימי' השפע הלזו מהמאציל ית' רק בדרך זכרון לבד כו'. ויש ב' בחי' זכירה ופקידה. עי' בד"ה וה' פקד את שרה אות ה' יעו"ש. וזהו כי תביא חוק זכרון להפקד כל רוח ונפש. ופי' ענין חוק זכרון אפ"ל עפמ"ש בזהר (שם ט"ו ע"א) בריש הורמנותא דמלכא גליף גליפו בטה"ע וגו' במ"א שהו"ע נוה שנחקק בטה"ע אור החסד הפשוט כי חפץ חסד הוא להטיב לברואיו שיכירו גדלו ותפארתו והודו כו'. ולכן בחקיקת כי חפץ חסד הזה שבטה"ע שם נזכרים כל ההשתלשלות על המשכת פנימי' השפע דהיינו גילוי פנימי' אור אין סוף ב"ה (שהוא ענין כל היחודים דאצי') שהרי זהו כל ענין הבחי' דכי חפץ חסד הוא. ולכן הקיקת כי חפץ חסד הוא שבטה"ע נק' חוק זכרון כו' שבבחי' חקיקה זו דגליף גליפו כו' נזכרים כל ההשתל'. ופי' כי תביא חוק זכרון כו' יתפרש בב' פי' ושניהם אמת. הא' דקאי על חוק זכרון עצמו שבכל ר"ה מתחדש בחי' חקיקת כי ח"ח הלזה מבעל המח' ובעל הרצון כו'. ופי' הב' דכי תביא כו' קאי על הבאת כל הנאצלי' והנבראי' וכו' מלמטלמ"ע בבחי' חוק זכרון הזה שהו"ע עליית כל ההשתל' בעלם מחשבת המשפיע דבחי' כי חפץ חסד הוא שנזכרים שם בדרך כלל על המשכת פנימי' השפע בס' ההשתל' אבל לא נגמר עדיין במחשבתו למעשה כו'. וא"כ כשנגמר במחשבת המאציל שיומשך פנימי' השפע של היחודים דהשתל' ונמדד שיעור ומדה כמה יומשך ויושפע כו' ונחלק במחשבת המאציל. שהוא בהבחי' דכי חפץ חסד הוא. חלק השפע ששייך להמקבלים דכל סדר השתל' דאבי"ע. אזי נק' להפקד כל רוח ונפש. רוח דכר ונפש נוק' והו"ע דו"נ שבכל ההשתל':

ד **אך** הנה ארז"ל פ"ד דר"ה דל"ב ע"א ע"פ והי' לכם לזכרון כו' אני הוי' אלקיכם זה בנה אב כ"מ שנא' זכרונות יהי' מלכיות עמהם. והענין כי מלכיות זהו בחי' ממכ"ע ועשרה פסוקים מלכיות הם כנגד עס"מ (כמארז"ל) שהם המל' דע"ס שנמשכים במל' דאצי' להיות ע"ס דמל' כדי להיות בחי' ממכ"ע שהרי המאמרות מלובשים תוך העולמות להחיותם כו'. וא"כ המלכיות זהו בחי' ממכ"ע ולשם דוקא נמשך הזכרונות כיון שזכרונות הוא להיות יחוד זומ"נ וע"כ צ"ל מלכיות עמהם. והכוונה כי סובב מאיר ע"י ממלא דוקא. וע"כ אף שזכרונות הוא להיות מאיר פנימי' סובב בגילוי בפנימי'. שלמעלה מעלה מבחי' ממלא. אך הגילוי מסובב בפנימי' א"א כ"א ע"י ממלא דוקא. ולכן כ"מ שנא' זכרונות יהי' מלכיות עמהם. ולבאר זה ע"פ הסודות י"ל בזה ג' טעמים. הא' ע"פ מ"ש לעברך בברית כו' שהו"ע זכרונות כמ"ש ויזכור את בריתו למען הקים אותך כו' לעם. והו"ע מלכיות מלך על עם. שתכלית הזכרונות הוא בשביל מלכיות. והענין כי זכרונות שהם המשכת הגילוי מע"ס דז"א ע"י היסוד שנק' זכרון. הנה הכלי לכל המשכות הללו הוא דוקא מלכיות היינו במקום שיש גילוי מדת מלכותו ית' קבלת עול מלכות שמים אימה ופחד מדת מלכותו ונק' יר"ת. שבחי' יראה זו דקבעומ"ש הוא ביטול הנפש לגמרי בחי' אין לכן זהו דוקא כלי לכל ההמשכות דזכרונות. וכענין חותם שוקע שמלמטה זהו כלי להותם בולט שמלמעלה כו'. וז"ש והי' אמונת עתך כו'

כל החסדים יגת"ד מדה"ר ומכל האמת תיקון השביעי והנה שכולם מאירים באבא וע"כ קטנתי כו' :

תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו וגו'. להבין מה שנאמר בחדש סתם ולא פי' באיזה חדש. וי"ל בזה ב' פי'. הא' כי כל החדשים נק' בכתוב חדשי השנה. ותשרי נק' חדש סתם. והענין כי שרש היב"ת למעלה הם י"ב בקר דבריאה שבחי' א' מי"ב בקר הוא כולל היות של חדש א' שלמטה. ובחי' והים עליהם מלמעלה שזהו בחי' מל' דאצי' כללות ומקור הי"ב בקר דבריאה נק' שנה כללות יב"ח. וזהו תשרי ר"ה. ולכן כל החדשים נק' חדשי השנה דהיינו שמהשנה בחי' והים עליהם מלמעלה נמשך ומתחדש בחי' א' מהי"ב בקר דבריאה חיות כללי על חדש א'. אבל תשרי שהוא ר"ה אזי מתחדשת השנה עצמה כללות הי"ב חדש דהיינו בחי' מל' דאצי' עצמה בחי' והים עליהם מלמעלה כללות הי"ב בקר דבריאה לכן נק' חדש כתם דהיינו חידוש כללי של השנה עצמה. ופי' הב' ע"פ מ"ש ברבות (אמור פפכ"ט) ע"פ ועשיתם עולה כאלו היום נעשיתם לפני בריה חדשה. והיינו כי בר"ה הוא יום ברוא אדה"ר שכולל כל הנשמות ולכן בכל ר"ה מתחדשת נשמת אדה"ר דהיינו כללות כל הנשמות לכן נאמר בחדש כתם דהכוונה ביום שמתחדש בו כללות כל הנשמות דהיינו יום ברוא אדה"ר. והספרש בין ב' הפי'. כי לפי פי' הא' הוא התחדשות כללות החיות בבחי' מדת מל' ית' שנק' שנה כנ"ל. ולפי' הב' שהוא התחדשות נשמת אדה"ר כללות כל הנשמות שמושרשים בבחי' כמראה אדם כו' כדכתיב אדם אתם כו' (משא"כ שרש המלאכים הוא בבחי' מל' שם ב"ן גימט' בהמה) א"כ זהו התחדשות כללות האור והחיות דהיינו המוחין בבחי' ו"ק דז"א עלמן שלמעלה מהמל' כו'. ושני הפירושים אמת כמשי"ת לקמן אי"ה שזהו"ע הב' בחי' זכרונות ומלכיות שמתחדשים בכל ר"ה כו'. והנה התחדשות כללות החיות בבחי' ז"א ומל' דאצילות בר"ה (כב' הפי' הנ"ל) צ"ל נמשך מהמקור דוקא דהיינו מבחי' סוכ"ע. וכמו עד"מ למטה באדם נמשך תחלה כללות החיות בהראש ואח"כ מתחלק בכל אבר בפרט. והיינו לפי שעלם הנפש הוא פשוט בתכלית וגם הכחות כמו שכלולים בעלם זהו רק הארה א' פשוטה וע"כ כדי שמפשוט יומשך התחלקות שזהו ב' קלוות הפכיים לגמרי צ"ל תחלה ממולע. והיינו הכלל שהוא כמו ממולע בין פשוט להתחלקות. וע"כ מעלם הנפש הפשוט נמשך תחלה כללות החיות בהראש ואח"כ מתחלק כו'. וכמו"כ יובן למעלה שהמשכת החיות מאוא"ס הסוכ"ע הפשוט בתכלית הפשיטות נמשך תחלה בדרך כללית דהיינו חיות כללי לכל השנה ואח"כ מתחלק לחדשים ושבועות וימים כו'. וא"כ התחדשות כללות החיות שבר"ה הוא מהמקור בחי' סוכ"ע:

ב **ולבן** צ"ל בר"ה מלכיות וזכרונות ושופרות. כי הנה ר"ה נק' יום הזכרון בתורה כמ"ש זכרון תרועה כו'. ועי' בגמ' פ"ק דר"ה די"א סע"א גבי ואתי זכירה מר"ה. ובתפלה חותמין מקדש ישראל ויום הזכרון. והענין כי נת"ל שהתחדשות כללות החיות של השנה צ"ל נמשך מהמקור מסוכ"ע. וההמשכה שמבחי' סוכ"ע לבחי' ממכ"ע דהיינו להיות ראשית הגילוי דכללות בחי' ממכ"ע צ"ל ע"י זכרון דוקא. והיינו לפי שהמשכה זו הוא ע"י למלומים רבים ועלומים עלמו מספר וא"כ המשכה זו כל"ח ובטל לגבי עלמותו ית' יותר מביטול טפה א' בים אוקיינוס. וע"כ צ"ל זכרון על המשכה זו כמו עד"מ מי שלריך לזכור על דבר קטן שאינו תופס מקום כלל. ואעפ"י שזכרונות א"ז רק ההמשכה מסוכ"ע להיות בחי' ממכ"ע לבד כ"א שעיקר ענין זכרונות הוא להיות יחוד סומ"ת דהיינו שמפנימי' סובב יומשך להאיר בממלא. והרי יחוד זהו השפעה מעלמיות ממש ועל עלמיות אינו נופל ענין שכחה כמו שאין שייך שהאדם ישכח על עלמו. וא"כ איך נק' זה רק זכרון לבד. גם זכרון הוא ג"כ ל' זכר בחי' דכר ומשפיע. והרי ב' ענינים אלו הם ב' הפכים כי זכירה שייך רק על דבר קטן מאד שנקל לשכוח עליו ולשון דכר ומשפיע להיות יחוד כו' אזי הוא כדבר א' ממש. דהיינו יחוד עלמי שנעשה כעלם א' ממש וכמ"ש והיו לבשר אחד. והענין כי כללות ההמשכה מסוכ"ע לבחי' ממכ"ע נמשך רק בדרך זכרון לבד הן ההמשכה חילוניות להיות גילוי בחי' ממכ"ע והן ההמשכה פנימיות להיות יחוד סומ"ת כיון שגם ההמשכה פנימי' שמפנימי' אוא"ס נמשך ג"כ ע"י ריבוי למלומים מאד כידוע בענין אבא יונק ממזלא שיחוד הפנימי' דהו"ב נמשך מיחוד הב' מזלות ונולר ונקה כו' שהם רק שערות מותרי מוחין מו"ס כו'. וא"כ אין המשכת פנימי' שפע זו נק' יחוד לגבי המאליל ית' כיון שרק הארה דרך למלום. ויחוד הוא השפעה מעלמי' דוקא. וא"כ לגבי המאליל גם השפעה פנימי' נמשך רק דרך זכרון לבד. וגם כי עוד ענין היחודים שבשני מדות שוות כמו הו"ג דז"א עלמו שא"ז כמו יחוד ת"ת ומל' שנק' משפיע ומקבל ממש דו"נ. וכמו"כ גם יחוד הו"ב ונק' או"א. משא"כ הו"ג דז"א הם ב' מדות של המשפיע עלמו. ומ"מ שייך בהם יחוד שהו"ע מיתוק הגבורו' בחסדים. הנה גם ענין בחי' יחוד זה שייך רק בהספי' והמדות ובהשמות דהוי' ואלקי'. משא"כ בעלמות אוא"ס ב"ה דלמכא"מ איהו כלל והוא אחד פשוט בתכלית הפשיטות שלמעלה מגדר בחי' שמות שם לא שייך זה כלל. וא"כ כל ענין ובחי' יחודים לא שייך כלל בהמאליל. ורק שאח"כ באלי' נמשך להיות יחודי הספי' יחוד הו"ב יחוד תו"מ. שפנימי' השפע מסובב הנמשך בע"ס דאלי' דרך למלום הנה באלי' נק' שפע זה בשם עלמיות ממש לגבי חילוני' השפע כו' ולכן השפעה חילוני' שמחכ' לבינה נק' מזון והשפעה הפנימי' נק' יחוד. וא"כ מזכירה זו של המאליל נעשה אח"כ באלי' בהיכודות של הפרלופים המשפיעים כמו אבא וז"א דאלי' להיות כל יסוד דאבא או דז"א נק' בשם זכרון לשון זכירה ולשון זכר דכר ומשפיע יחוד עלמי. דהנה בזכירה גופא יש ב' ענינים. הא' זכירה על דבר קטן פחות הערך שאינו נוגע לעלמותו כלל. והב' זכירה על דבר הנוגע לעלמותו ממש שכל חיותו ועונג שלו תלוי בדבר זה שגם ע"ז נופל ל' זכירה. כמ"ש על נהרות בבל כו' בזכרנו את ליון. ולִיון הוא פנימי' המל' שכל רוממות ישראל תלוי בבחי' זו שאזי היו ישראל במעלה העליונה ברו"ג שכל פנימיות החיות ופנימי' העונג של כש"י

נמשך

מלמטלמ"ע. להיות יחוד. הוא בקול שופר קול פשוט צעקה מעומקא דליבא ליכלל וליבטל כו' (כמשנ"ת בדרוש נלבש ובד"ה להבין הטעם ובד"ה יתקע בשופ"ג ע"ש). וזהו באחד לחדש זה אברהם זכרון תרועה זה יצחק מקרא קדש זה יעקב. והיינו כי אברהם ויצחק הוא בחי' יחוד קוב"ה המשכת סוכ"ע בממכ"ע. ורק שאברהם הוא איש החסד מלמעלמ"ט ויצחק בחי' גבורה מלמטלמ"ע. ויעקב הוא הבחי' העליונה שלמעלה גם מסוכ"ע שכדי להיות משם היחוד הוא ע"י ב' הבחי' יחד כנ"ל. וזהו מקרא קדש בחי' המלך הקדוש קדושתי שלמעלה מקדושתכם. קדושתכם הוא בחי' אשר קדשנו במצותיו המשכת סוכ"ע. יחוד קוב"ה. אך קדושתי שלמעלה הוא עצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' סובב. וזהו מקרא קדש זה יעקב בריח התיכון כו':

ועתה נבוא לביאור הפסוק תקעו בחדש שופר. חדש השביעי כל השביעין חביבין. שלמעלה משבעה ימים בחי' יומין עילאין שמשם ממשיכים כל השנה להיות יחוד קוב"ה. וחדש השביעי הוא למעלה מזה. היינו בינה. ולכן הוא עליית המל' בחי' שם אלקים כנ"ל. והוא כמשל שעולה התחתון כמה מדרגות כפי יכולתו. ואח"כ צריך לירד העליון כמה מדרגות מלמעלמ"ט. וזהו"ע תקעו בחדש שופר שצריך להמשיך גילוי אוא"ס ב"ה בבחי' חדש השביעי. והמשכה זו הוא ע"י השופר כמ"ש הוי' בקול שופר כנ"ל. ופי' תקעו כמ"ש (ישעי' כ"ב) ותקעתיו יתד במקום נאמן. דהנה כתיב (שם נ"ד) כי ההרים ימושו כו' וברית שלומי לא תמוט. פי' הרים הם אבות מדות הא"ג' ימושו. וברית שלומי הוא המשכה מעצמות אוא"ס ב"ה (בחי' יסוד דע"י) וזהו"ע ותקעתיו יתד. המשכה מעצמות אוא"ס ב"ה. במקום נאמן הוא כמ"ש הנה מקום אתי שבטל לגמרי וכענין איהו אמת ואיהי אמונה. ועי' בד"ה אחת שאלתי. וזהו ג"כ תקעו בחדש:

ג **בכסה** ליום חגנו. הנה בכסה י"ל שני פירושים. הא' ל' זמן כמו ליום הכסא יבא ביתו (משלי ז' כ') וכך י"ל בכסה ליום חגנו דהפי' לזמן המוגבל שהוא ר"ה חג. והב' כפשוטו ל' התכסות כמרז"ל (ר"ה ח' ב') איזהו חג שהחדש מתכסה בו הוי אומר זה ר"ה. כי כל החגים כמו פסח הוא ט"ו ניסן וסוכות ט"ו תשרי שהיא עת מילוי הלבנה אבל ר"ה הוא חג וגם בכסה שאז הוא מולד הלבנה נקודה חדא. ותחלה י"ל פי' הא' ל' זמן. והיינו כי מה שנקבע ר"ה לדין לדון בו את העולם הוא לפי שבו ביום עמד אדה"ר בדין וזכה בדין ע"כ נקבע אותו היום לדין לכל העולם. וביאור ענין מה שזכה אדה"ר בדין כמ"ש זכור רחמיך הוי' וחסדיך כי מעולם המה. שהקב"ה א"ל כי ביום אכלך ממנו מות תמות שהמכוון ביומו של אדה"ר וא"כ באותו היום הי' צריך למות ומ"מ הי' חי אח"כ עד אלף שנה. והיינו שנהפך מיומו של אדה"ר ליומו של הקב"ה שהוא אלף שנה כמ"ש כי אלף שנים בעיניך כיום. והיינו שנתקיים מאמרו של הקב"ה כי ביום אכלך כו' אך שהוא ביומו של הקב"ה. וזהו"ע שתף מדה"ר למה"ד. כי מצד מדה"ד הי' צ"ל כי ביום אכלך ממנו כו' ביומו של אדה"ר. ומצד מדת החסד הי' צ"ל מחילת העון לגמרי. ושתף מדה"ר היינו שיהי' מקום למדה"ד ומ"מ הוא מדת הרחמים להיות יומו של הקב"ה. וזהו מארז"ל (ב"ר פכ"ב) שויתי תשובה ונתפשרתי. היינו ל' פושרין עירוב חמין בצונן שהוא שתף מדה"ר. והנה לפי שאז הי' המתקת הדין ע"כ נקבע אותו יום לדון את כל העולם. וזהו בכסה ליום חגנו לזמן המוגבל שהוא בר"ה. והנה ענין זה הוא שנתעלו היומין תתאין ליומין עילאין עד להיות יומו של הקב"ה. וא"כ הוא ע"י המשכת היומין שלמעלה מסדר השתלשלות דיומין עילאין ותתאין כו'. וזהו פי' בכסה שהוא ענין אחד עם חדש השביעי. ובשניהם צ"ל תקעו כו' כנ"ל:

ד **ועתה** צ"ל פי' הב' בכסה ל' התכסות והתעלמות הלבנה להיות רק נקודה חדא. דהנה כתיב ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים. והיינו כמ"ש גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו שבבחי' צירופי אותיות דשם אלקים הוא גדול ומאיר שם הוי' בהתגלות רב. וזה הי' בתחלת בריה"ע ולכן כתיב שני המאורות הגדולים. ואח"כ הי' מיעוט הירח ונעשית נקודה. והיינו כשאין מאיר אור שם הוי' בשם אלקים רק הארה בעלמא. וזהו מארת חסר ו' שהוא המשכת שם הוי'. והנה כששם הוי' הוא גדול ומאיר בשם אלקים אז אין יכול להיות יניקת החיצונים כי אור דוחה חשך. משא"כ בבחי' מיעוט הירח יכול להיות יניקת החיצונים. והנה ענין המועדים הוא להיות גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו שיתגלה אור שם הוי' בהתגלות רב כו'. וזהו פי' חג לשון אחוי לי' במחוג. ולכן הם בעת מילוי הלבנה. משא"כ כשהלבנה בבחי' נקודה אין יכול להיות חג. משא"כ ר"ה הוא חג בכסה בעת התכסות הלבנה בבחי' נקודה חדא שאין מאיר בה כ"א נקודה לבד ומ"מ הוא חג גדול. והיינו שנקודה זו היא למעלה מכל גילוי אור שם הוי'. דהנה יעקב אמר קטנתי מכל החסדים ומכל האמת. והוא לפי דכולא קמי' כלא"ח כל הקרוב קרוב יותר קמי' הוא יותר כלא ואין. והיינו מצד גילוי החסדים והאמת של הא"ס ב"ה שאין עוד מלבדו ואין זולתו אין יכול להיות התפשטות כלל ורק בחי' קטנתי נקודה חדא וביטול. ועד"ז יובן שבחי' נקודה המאיר בר"ה הוא למעלה מכל גילוי אור והתפשטות שם הוי' להיות גדול ומהולל כו'. ולפי שקרוב קמי' עצמותו ומהותו ית' ישת חשך סתרו כו' ע"כ היא בבחי' נקודה. והו"ע יו"ד של שם הוי'. דהה"א הוא התפשטות אורך ורוחב (והיינו התפשטות בחי' בינה והתגלותה. וכן הוא בהאור שמתגלה ומתפשט להיות סוכ"ע וממכ"ע) משא"כ היו"ד רק נקודה וכו' בזהר נקודה בהיכלא והיו"ד היא למעלה מבחי' ה'. ומה שהוא יו"ד הוא מצד הביטול בהתגלות אוא"ס מהוע"ל יחיד כו' ונקודה זו מאיר ומתגלה בר"ה. ולכן הוא בכסה וגם חג. וכדי להיות גילוי נקודה זו הוא ע"י שישראל מונין ללבנה. בבחי' נקודה וביטול שמבטלים עצמן מכל וכל כו' (וזהו פי' תקעו בחדש שופר להיות חג בכסה ודו"ק):

עוד יובן זה עפ"י המבואר בכ"ק כאאזמו"ר נ"ע בפי' המד"ר ה"א גן גדול וה"א עדן גדול. והיינו שבהכלים גן גדול (ופי' גן בינה נהר יסוד אבא עדן אבא) ובאורות עדן גדול. וע"כ מיעוט הכלי נקודה כו'. וזהו ג"כ קטנתי מכל החסדים ומכל האמת כו' ע"ד כל תשא עון כד"ה שובה עד בחי' ורב חסד דע"י כו'. א"כ

כמ"ש הכמת אדם תאיר פניו ויעבור הוי' על פניו שהוא למעלה מבחי' פניו והיינו אוא"ס עצמו שאינו בגדר סוכ"ע כלל. לכן ויעבור הוא צירוף ע"ב רי"ו שם ע"ב הוא חסד ושם רי"ו גימט' גבורה. ותיבת ויעבור אותיות עירוב היינו חיבור והתכללות ב' השמות דע"ב רי"ו. וזהו ג"כ ענין עירב המין בלונן (שנת' בד"ה בהדש השביעי). והיינו כי שם ע"ב שהוא חסד הוא בחי' יחוד קובהו"ש מלמעלמ"ע (וכענין מכאל אמר שהש) ושם רי"ו שהוא גבורה הוא יחוד קובהו"ש מלמטלמ"ע (וכענין גבריאל אמר ישפה. עי' ביאור דכדכד בסופו בהג"ה). אך בבחי' על פניו שהוא אוא"ס מהוע"ל צ"ל ב' הבחי' מלמעלמ"ע ומלמטלמ"ע (שהו"ע כדין וכדין) שזהו"ע ויעבור עירוב ע"ב רי"ו. וזה"ע אי' שופר אי' שוקל. שיש מתקלא למעלה שלפ"ע התשובה והעלי' כך יהי' ההמשכה שהו"ע העירוב והמזיגה דע"ב רי"ו. אך משקל זה נמשך מבחי' איה כו' עי' תו"א פ' שמות. וז"ש שובו אלי מלמטלמ"ע ואשובה אליכם מלמעלמ"ע שצ"ל ב' הבחי' דוקא (ולפמשנ"ת בד"ה בהדש השביעי הנז"ל הוא שלא יהי' ההנהגה במדה"ד ויראה לבד ע"ש) ובדרך כלל זהו תורה ותפלה. כי בתורה כתיב והתהלכתי בתוככם ב' מיני הילוך מלמעלמ"ע ומלמטלמ"ע. משא"כ תפלה היא המשכה עליונה שלמעלה מהתורה ולכן צ"ל ב' הבחי' יחד. וזהו כורע בברוך וזוקף בשם (וכמשנ"ת בד"ה יפה שיחתן בענין עמל שיהא שלמעלה מעמל תורה ע"ש ובביאור ע"פ ונקדשתי בענין למסו"נ באחד). ולכן נתקנו עשי"ת. כי ימים הוא מדות עליונות והוא בחי' קוב"ה. ובכל השנה ממשיכים הגילוי מהם ע"י תומ"צ. אך כשיש פגם בלתי אפשר להמשיך עד שיתמלאו כל החסרונות ויתוקנו הפגמים. והיינו ע"י התגלות בחי' העליונה שלמעלה מסוכ"ע. וזהו פי' ימי תשובה פי' ששבים הימים עליונים על מכונם ונתקנים (וי"ל עוד ימי תשובה שהוא ימים עליונים שלמעלה מבחי' הימים דסוכ"ע קוב"ה. ועפי"ק ע"ם דאימא. והנה תשובה בבינה. עד"ה מי אל כמוך בהג"ה. וזהו ימי תשובה. והנה כל יום מעשי"ת נמשך יום אחד שלמעלה מסוכ"ע לתקן הימים דסוכ"ע. ועי' בד"ה ולא אבה בסופו ובהביאור) :

ב **וזהו** עלה אלקים בתרועה הוי' בקול שופר. פי' התעלות שם אלקים שהוא שכינתי' מדת מל' ממכ"ע שבלגנה מהגבו' מלמטלמ"ע. וענין ההתעלות הוא בשביל שני דברים. הא' להיות הזדככות הגבורות והצמצומים דשם אלקים זיכוך אחר זיכוך כפי שיכול להיות בהם זיכוך עד שיהיו בבחי' בהירות לגמרי. והב' בשביל המתקת הדינים שכל מה שעולה הדין למעלה יותר הוא נמתק יותר. ולכן צ"ל העלי' דבחי' גבורות דמל' לשרשן ומקורם בבינה. דהיינו בחי' עליית אלקים שהם לבחי' ומדרגת אלקים חיים דבינה. וזהו עלה אלקים. לבחי' אלקים חיים. ועי"ז נתקנים שני ענינים הנ"ל כי בבינה הדינים מתוקים מאד ונק' דבש דין דגדלות. וגם שם בבינה הגבורות אינם מסתירים כלל. כ"א אדרבה שמאלקים האור לאלקים כדי שיוכל המקבל לקבל הגילוי. וזהו אלקים חיים. ועלי' זו היא בתרועה. גנוחי גניח וילולי יליל שהוא הבכי' והתעוררות רחמים. שע"י הבכי' יכול להיות עלה אלקים. וענין הבכיה הוא כמארז"ל (ת"ז תיקון ה') מ"ת בוכין אנן בעינן למהוי קדם מלכא. ובאדם הוא על ירידת נשמתו מאיגרא רמה כו' ירד ירדנו. א' מבחי' טהורה לבחי' בי"ע. הב' בעוה"ז ונתלבשה בגוף בתכלית ההעלם והסתר. וכדי להבין מה שע"י בכי' בדמעות גורמים להיות עלה אלקים. הנה אי' בכתאריז"ל מי שאינו בוכה בר"ה ויוהכ"פ אין נשמתו שלימה. והענין דהנה כתיב ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה כו'. וצ"ל דבפסוק נזכר זה למעליותא מה שעיני ה' אלקיך בה. והלא כתיב המביט לארץ ותרעד. וא"כ מהו המעלה כו'. והנה פי' ארץ הוא ל' רצון כמארז"ל (ב"ר פ"ה סי' ז') למה נק' שמה ארץ שרצתה כו'. והיינו שהרצון של כנס"י כללות ישראל הוא להוי' דוקא. ולז נק' הארץ הדום רגלי פי' כמו שהרגל בטל אל הראש עד שאינו יש בפ"ע כלל. כך השכל והרצון של ישראל כשהוא רק לאלקות נק' הדום רגלי. והיינו שאין להם רצון אחר רק מה שהוא רצוה"ע ב"ה. וזהו פי' ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה בחי' והארץ הדום רגלי (ולז מה שתמיד עיני הוי' אלקיך בה הוא מעלה). אך זלעו"ז. כמו שיש ארץ בקדושה שהוא ביטול הרצון לאלקות ית' כך יש ג"כ ארץ בלעו"ז שהוא הרצון והחשיקה לרדוף בתענוגי עוה"ז ויש בזה תאוות היתר ותאוות איסור ה"י. ורצון זה נק' ארץ אופל ארץ גזרה. ועז"כ רגליהם לרע ירוצו (ואזי הוא מ"ש המביט לארץ ותרעד כו'). והנה כדי לבוא לבחי' ארץ אשר ה' אלקיך דורש שהוא להיות כל הרצון והחפץ להשי"ת הוא דוקא ע"י בכי' בדמעות במר נפשו על עולם ריחוקו מהוי' לילך בשרירות לבו שהוא ארץ אופל ארץ גזרה. ועי"ז משליך ממנו לגמרי הארץ אופל. והיינו שע"י עיניך יונים שהוא בחי' להסתכלא ביקרא דמלכא הדר תפארת גדולתו ית' ברבוא רבבות עולמות עד אין מספר וכולא קמי' כלא שכולם בטלים נגדו ית' ובהסתכלו בקביעות בכ"ז באריכות תגדל המרירות והבכיה מאד מנקודת לבבו על עולם ריחוקו מהוי' א"ס ב"ה. ואז ע"י הבכי' בדמעות נמשך אח"כ להיות תמיד עיני ה' אלקיך בה. דהנה ב' עינים עין ימין הוא בחי' חסד עליון ועין שמאל בחי' גבורה מדה"ד והצמצום המסתיר כו'. והוא בחי' הוי' ואלקים או"כ או ז"א ומל'. והנה ע"י הדמע שיוצא מהעינים ממתיקים העינים שלמעלה להיות התחברות ב' העינים כו'. והיינו המתקת הגבורות של עין שמאל שלא יסתירו כו' ואדרבה כו'. וזהו ארץ אשר הוי' אלקיך דורש אותה שכל הרצון רק לה' והיינו ע"י מרשית השנה שרשה בתחלתה דלות ושפלות בחי' בכי'. ועי"ז תמיד עיני ה' אלקיך בה. ב' עינים. שגם עין שמאל שהוא גבורות המסתירים נמתקים ג"כ להיות על ידם גילוי אלקות והו"ע לעשות הישר בעיני כו' עד"ה כי תשמע בקול (ומי שאינו בוכה אין נשמתו שלימה שלא יוכל לבוא לאמיתי' ארץ דקדושה כו'). ועתה יובן ג"כ ענין עלה אלקים בתרועה שהתעלות שם אלקים מלמטלמ"ע שלא יהי' עוד בחי' לבוש המעלים ומסתיר להיות בחי' יש. אדרבה יזדכך להיות בבחי' בהירות וכלי שיתגלה אור שם הוי' איך דכולא קמי' כלא. שזהו פי' עלה אלקים. הוא בתרועה ילולי יליל שהוא בכי' בדמעות על הריחוק מאלקות להיות בחי' יש. ועי"ז הוא המתקת הגבורות דעין שמאל להיות עלה אלקים. הוי' בקול שופר פי' שהמשכת גילוי אוא"ס ב"ה בעצמו

מלמעלמ"ע

מלכותו הממכ"ע. ואחז"ל (ויקרא רבה ספ"ד סי' ח') מה הנשמה ממלאה את הגוף כך הקב"ה כו'. דאעפ"י שהנשמה מחי' את הגוף ומ"מ היא מוסתרת ונעלמת. שאין אדם משיג מהות הנשמה שבו. ויש בחי' ראש וגוף עד שנמשך ג"כ לצפרנים שהמה מותרות. וגם נמשך פסולת היוצא לחוץ. וכך בחי' ממכ"ע הוא אלקות שמוסתר בתוך העולמות עד שנמשך התגלות יש וריבוי השתלשלות נמשך ג"כ העוה"ז שהוא יש הנפרד לגמרי שמים וארץ מסתירים להיות נראה עולם כמנהגו כו' וזהו בחי' שכינתי' שוכן בתחתונים. וקוב"ה הוא בחי' א"ס הקדוש ומובדל מהעלמין ונק' סוכ"ע. וכולא קמי' כל"ח. וענין יחוד קוב"הו"ש הוא המשכת גילוי סוכ"ע בממכ"ע. היינו שבמדת מלכותו ית' שם אלקים המסתיר להיות יש יהי' נמשך גילוי בחי' סוכ"ע להיות ביטול דכולא קמי' כלא. וזהו פי' לשם יחוד קוב"הו"ש. פי' שיחוד קוב"ה איך שהוא יחיד יתגלה ג"כ בשכינתי'. וזהו"ע יחוד הוי' אלקים שתף מדה"ר כו'. והנה באופן היחוד יש שני מדרגות. וכמו למשל שני בנ"א אחד עומד למעלה ואחד עומד למטה. וכדי שיתייחדו הוא בשני אופנים. או שהתחתון יעלה למעלה אל העליון להתייחד עמו. או שהעליון יורד למטה. וכך יש ב' אופנים אלו למעלה באלקות ביחוד דקוב"הו"ש. דהנה לפעמים כתיב וירד הוי' על הר סיני הרי שהי' נמשך התגלות אלהותו ית' מלמעלמ"ע שהוא כענין ירידת העליון כו'. ולפעמים כתיב ומשה עלה אל האלקים וכתיב (מ"ב ב' י"א) ויעל אליהו בסערה השמים. זהו כענין שהתחתון עולה למעלה. והיינו כי וירד הוי' עה"ס הוא המשכת בחי' קוב"ה סוכ"ע מלמעלמ"ע אל בחי' שכינתי' הממכ"ע. וענין ומשה עלה כו' הוא עליית בחי' שכינתי' הממכ"ע מלמטלמ"ע אל בחי' קוב"ה סוכ"ע להיות יחוד כו'. והנה להבין איך שייך בא"ס מטומ"ע שבאמת אינו בגדר מקום כלל. הנה הוא עד"מ באדם יש שכל אנושי והוא שכל גשמי ובו יכול להשיג ולתפוס מהות גשמי. אבל א"א לשכל אנושי לתפוס ולהשיג מהות רוחני. וכדי שיהי' אפשר לשכל האנושי להשיג במהות רוחני הוא דוקא ע"י הזדככות שיזדכך השכל אנושי מחומריותו וגסותו להיות דק ורוחני יותר עד שיהי' כלי ממש להשיג רוחניות כו'. וזה נק' עלי' מלמטלמ"ע. היינו דמה שיש חיבור ויחוד שכל גשמי עם רוחני הוא דוקא ע"י הזדככותו לגמרי להיות שוה קרוב לרוחני כו' ונמצא היחוד במקום הרוחני דוקא. ועד"ז הוא עליית העולמות בשבת. יצירה עולה בבריאה. היינו הזדככות עולם היצירה להיות במעלה העליונה בבחי' כלי לקבל גילוי אור הבריאה ובריאה באצי' כו'. וכ"ז נק' מלמטלמ"ע. והיינו כי בחי' הנמוכה במדרגה נק' תחתון. והבחי' הגבוה נק' עליון. והתחברותם הוא דוקא ע"י שנזדכך התחתון שוה לעליון ואז מתחברים. וא"כ זהו מלמטלמ"ע. ועד"ז ענין יחוד קוב"הו"ש מלמטלמ"ע היינו שבחי' שכינתי' שם אלקים שהוא מדת הצמצום והסתר כפשט מבחי' יש ונזדכך ממש להיות בבחי' כלי שיאיר בו גילוי אור הוי' (והו"ע שילוב אד' בהוי' יהו"ע) ופי' יחוד קוב"הו"ש המשכת סוכ"ע בממכ"ע מלמעלמ"ע היינו שנמשך התגלות אלקות בעולמות כמו שהם בבחי' יש ודבר. וזהו"ע מ"ת וירד הוי' עה"ס באפי' בעוה"ז הגשמי תכלית ההסתר והפירוד נמשך ג"כ התגלות אלקות כי הוא ית' כל יכול (והיינו שבחי' מלמעלמ"ע נמשך מבחי' עליונה יותר וכמ"ש ביאור דכדכד). וזהו ג"כ יחוד קוב"הו"ש מלמעלמ"ע כמו ששם אלקים במדרגתו להעלים ולהסתיר ומ"מ נמשך שם גילוי בחי' סוכ"ע להיות ביטול (ונק' שילוב הוי' באד' יהו"ת. ועי' ביאור דשובה). והנה בבחי' יחוד קוב"ה סוכ"ע וממכ"ע יכול להיות היחוד בשני אופנים אלו. או מלמעלמ"ע. או מלמטלמ"ע. אבל בבחי' שלמעלה מסוכ"ע צ"ל היחוד בשניהם דוקא. וכמו במשל כשיש מרחק רב בין העליון לתחתון כגון שזה עומד ע"ג הר גבוה עד השמים וזה בעומק עמוק מאד א"א להיות יחודם ע"י אחד מהם שהוא מלמעלמ"ע שירד העליון כו' או מלמטלמ"ע שיעלה התחתון כו'. כי בלתי אפשר להעליון לירד כ"כ למטה מטה. ובלתי אפשר לתחתון לעלות כ"כ למעלה מעלה. אז יחודם ע"י שניהם יחד היינו שעולה התחתון מלמטלמ"ע כמה מדרגות לפי מה שיכול לעלות. ואח"כ ירד העליון מלמעלמ"ע כמה דרגין ואז באמצע יהי' יחודם. וביאור ענין זה למעלה. הנה בחי' סוכ"ע הוא ג"כ רק הארה לבד. אבל אוא"ס מהוע"ל ית' הוא למעלה עד אין קץ מבחי' סוכ"ע. וע"כ כדי שיהי' יחוד וגילוי בחי' אוא"ס שלמעלה מסוכ"ע בבחי' שכינתי' הממכ"ע צ"ל דוקא ע"י שני הבחי'. שיהי' עלי' לבחי' שכינתי' כל מה שיכולה לעלות. ואח"כ יהי' המשכת גילוי אוא"ס מלמעלמ"ע להיות היחוד כו'. וז"ש לעברך בברית הוי' אלקיך למען הקים אותך להיות לו לעם. שהוא עליות נש"י מלמטה למעלה עד שרשם מח' עילאה. ובזו השפיל עצמו להיות לך לאלקים מלמעלה למטה ועד"ה אתם נצבים וסוף הביאור דכי כארץ. וז"ש גם כן במרע"ה ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלקים. הנה הגם דכתיב וירד הוי' עה"ס מלמעלמ"ע. מ"מ צ"ל ג"כ ומשה עלה. והיינו שאעפ"י שכל ישראל קבלו התורה מ"מ משה קבל התורה בבחי' העליונה יותר היינו עם מקורה ושרשה. וע"כ צ"ל תחלה ומשה נגש אל הערפל. מלמטלמ"ע. אשר שם האלקים. (ועד"ה ומשה נגש ספ"א. ערפל בינה. שם האלקים עתיק. וא"ש מאד לכוונת דרוש זה). וזהו"ע במקום שבע"ת עומדים אין צ"ג יכולים לעמוד שם. כי צ"ג הוא עסק התומ"צ אשר קדשנו במצותיו המשכת סוכ"ע בממכ"ע מלמעלמ"ע או מלמטלמ"ע כנ"ל. אבל בע"ת משכין לי' בחילא יתיר להיות יחוד אוא"ס בעצמו ובכבודו ית' עם בחי' שכינתי'. וא"כ הוא דוקא ע"י ב' הבחי' יחד. מלמטלמ"ע וגם מלמעלמ"ע (כי מקום היחוד דזו"נ שגורמים הצדיקים הוא בהיכל ק"ק. או באצי' שהוא מקום האמצעי בין אוא"ס למקור בי"ע כו'. אבל מקום היחוד של בע"ת הוא דוקא בינה הנה מקום אתי שלמעלה מבחי' עולם. ופי' מקום זהו בחי' הוא מקומו ש"ע ואין העולם מקומו. כי ז"א נק' עולם בעל ו"ק. משא"כ בינה). והיינו לפי שע"י החטאים והעונות עושים פגם למעלה וא"א להם להמשיך מהבחי' שממשיכים הצדיקים. וע"כ צריכים להמשיך בחי' העליונה כדי לתקן הפגמים ולמלא החסרונות כו'. (ועי' בתורה שובה ישראל עד הוי' אלקיך ורק שעה א' לבד אבל אח"כ ושובו אל הוי' ע"ש פ"ד). וע"ז כתיב ויעבור הוי' על פניו ויקרא הוי' הוי' אל רחום כו' פי' פניו הוא שרש התורה

ודבר. ואח"כ כשנמשך שם הוי' בשם אלקים כדי להיות ביטול היש זה נק' עשי' ותיקון. וזהו ביום עשות הוי' אלקים. וזהו ע"ד עושה שלום במרומיו בין מיכאל וגבריאל חו"ג שהתחברותם והתכללותם יחד נק' עשי' ותיקון וכך התחברות ויחוד הוי' אלקים נק' ג"כ עשות. תיקון. ולכן נק' ר"ה תחלת מעשיך כי בר"ה שתף מדה"ר בחי' עשי' ותיקון. ולכן כתיב תחלה ארץ דכל המכוון בשביל ביטול היש שבעשי' ועוה"ז:

ד **והנה** ארז"ל (ב"ר פי"ב סי' ב') אלה תולדות השמים כו' אלה פסל הראשונים כו'. ויובן זה ע"פ מארז"ל (רבות ויקהל רפמ"ח) אלה תולדות בזכות מי הן עומדין בזכות ואלה שמות בנ"י. ואלה שמות כו' בזכות אלה העדות כו'. דהנה כתיב (ישעי' מ') וראו מי ברא אלה. מי הוא בחי' סתים שאינו מושג עלמדאתכ"ס סוכ"ע. אלה הוא בחי' ההתגלות וממכ"ע. והנה למטה בחי' שמים וארץ ומלואם נראים ליש ודבר בפ"ע. וזהו אלה. משא"כ אלקות המהוה אותן מאין ליש שאינו מושג נק' מי. והנה פי' אלקים אותיות מי אלה היינו שמי מוסתר באלה. וצ"ל מי ברא אלה להיות מושג גילוי אלקות הסוכ"ע שמהוה מאין ליש ואיך שהיש בטל. וזהו פלא אלקים שלא להיות מי מוסתר באלה. והנה בראשית ברא אלקים היינו שמי מוסתר באלה ואינו מתגלה כלל ולכן נראה העולם יש ודבר בפ"ע כו'. אך פי' אלה תולדות כו' שהו"ע פלא אלקים מי ברא אלה איך שהיש בטל. ופי' בהבראם שהמשכה זו בה' אחרונה. ובהבראם באברהם והיינו שהמשכה זו מבחי' מי מלמעלמ"ע הוא ע"י אברהם איש החסד. וזהו שארז"ל (מד"ר נשא פי"ב סי' ע"ז ובזח"ב ר"כ ב') כל מה שנאמר בבריאת עו"א נאמר במשכן. נאמר כאן אלה תולדות כו' ונאמר התם אלה פקודי המשכן. והיינו כי משכן הוא כמ"ש ושכנתי כו' השראת גילוי אלקות בחי' סוכ"ע. ופי' אלה כו' היינו שמבחי' אלה נמשך להיות פקודי המשכן המשכת סוכ"ע בממכ"ע. והו"ע פלא אלקים. וזהו אלה פסל הראשונים. דכתיב בראשית ברא אלקים. וכתיב אח"כ והארץ היתה תהו ובהו וחשך כו'. שהם הקליפות שרוצים לקבל יניקה כו'. והיינו לפי שברא אלקים. לפי' הא' היינו שמצד מדה"ד הנה כשאין היראה כדבעי נמשך שלוחי הדין והם רע גמור. וגם לפי' ב' הנ"ל היינו כי. זהו הכלל דכל מקום שיש התגלות אלקות אין הקליפות יכולים לינק. כי התגלות אלקות הוא דוקא במי שבטל כו'. משא"כ כשמתעלם בבחי' העלם והסתר יוכלו גם הקליפות לקבל. וז"ש (ישעי' נ"ג) וכרחל לפני גוזזיה נאלמה. פי' כשמתעלם בבחי' שערות כו'. וזהו שמצד ברא אלקים נמשך והארץ היתה תהו כו'. אבל כשנעשה אלה תולדות כו' מי ברא אלה שתף מדה"ר גילוי שם הוי' באלקים אזי אין הקליפות יכולים לינק כו'. וזהו אלה פסל כו'. וזהו פי' בחדש השביעי. דהנה במד"ר (שם פכ"ט סי' ט') אמרו כל השביעין חביבין. דהנה ששת ימים עשה ה' כו' הוא מדות עליונות שנסתרים ונעלמים בשם אלקים משא"כ בשבת ויכל אלקים שנעשה כליון וסוף לבחי' אלקים והיינו שמאיר שם הוי' לפי שהעלי' הוא בבחי' יום השביעי. שית יומין מתברכאן מיומא שביעאה (זח"ב ס"ג ב'). ושם מאיר ומתגלה שם הוי'. וכמו שהוא בימים כך הוא בחדשים.

ניסן חסד גילוי אלקות יצ"מ כו'. סיון ת"ת ותפארת זו מ"ת. תמוז ואב נו"ה. ולכן סי' חורבן בהמ"ק. הוד דוה ויגע בכף ירכו. אלול יסוד והי' ביום הששי והכינו הוא מכין לשבת. וכך אלול מכינה תשובה. וזמן יגמדה"ר. ותשרי הוא בחי' חדש השביעי בחי' שלמעלה מכל המדות עליונות. ועוד יש לפרש שביעי לשון שובע כמ"ש פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון. דהנה ענין הרעבון הוא שיש לו עוד רצון ותשוקה משא"כ השובע הוא כשאין לו עוד שום רצון ותשוקה. וכך כאשר נמשך מבחי' רעדכ"ר מקור כל הרצונות אזי ומשביע לכל חי רצון. וזהו פי' חדש השביעי ל' שובע המשכה מרעדכ"ר ומשביע כו' (והיינו שע"י העלי' בשביעי נמשך אח"כ השובע מרעדכ"ר). באחד לחדש זה אברהם דהנה ארז"ל (ב"מ פ"ז א') עד אברהם לא הוה זקנה שנאמר ואברהם זקן. דהנה ועת"י יתיב (נעתק ומובדל מכל יומין עילאין כנ"ל) לבושי' כתלג חוור בחי' ר"ר יגמה"ר. והנה עשרה דורות מאדם ועד נח ומנח עד אברהם וניזונין בחסדו כו' אפי' דור אנוש. ומ"מ הי' המבול. וגם בדור אנוש הציף שליש העולם. והנה אברהם הי' איש החסד מאכיל לכל גם לשאינם ראויים. וזהו דאי' במד"ר (ח"ש פנ"ה) א"ל הקב"ה אתה תפשת אומנתי בוא ולבוש לבושי כו' פי' תפשת אומנתי שעשה חסד עם הכל ע"ד כולם ניזונין בחסדו כו' ולכן בוא ולבוש לבושי. לבושי' כתלג חוור יגמה"ר. וזהו ואברהם זקן כמארז"ל (קדושין ל"ב ב') שקנה חכמה. אב הרחמים. דהנה בינה מינה דינין מתערין בסופה. אעפ"י שבינה בעצמה גבוה מאד ונק' אלקים חיים כו' מ"מ יש שלוחי הדין דין גמור. משא"כ חכ"ע נק' אב הרחמים כי חכמה כח מ"ה ביטול ולכן נמשך בה כל היגמה"ר. וזהו זקן שקנה חכמה. והנה אברהם הממשיך הזקנה להיות שתף מדה"ר להיות גילוי שם הוי' בשם אלקים. וזהו באחד לחדש. זכרון תרועה זה יצחק פי' ילולי יליל בכיה והמתקת הגבורות זהו ע"י יצחק. כי אברהם הממשיך רק יגמה"ר גילוי הוי' באלקים אבל מ"מ הגבורות לא נמתקו ובחי' יצחק הוא להמתיק הגבורות כו' (מלמטה למעלה). מקרא קדש זה יעקב המשכה מבחי' המלך הקדוש קדושתי שלמעלה כו'. דהנה אין מלך בלא עם יש ודבר ומ"מ צ"ל ג"כ עם קדוש שיקבל מבחי' סוכ"ע. וזהו המלך הקדוש וזו הבחי' הוא יעקב בריח התיכון כו':

תקעו בחדש שופר בכסה וגו' כתיב בחדש השביעי באחד לחדש וגו'. וצ"ל מה שר"ה נק' בפסוק בשם חדש השביעי. וברבות (ויקרא פכ"ט סי' ט') ארז"ל כל השביעין חביבין. וכמו שבת יום השביעי. וגם ברקיעים רקיע השביעי הוא למעלה מכולן. וכן הוא בחדשים כו'. וא"כ הרי החדש בעצם בחי' עליונה וגבוה. ומ"מ צ"ל עוד תקעו בחדש כו'. ולהבין זה. הנה ארז"ל מתחלה עמ"ח לברוא העולם במדה"ד כו' שתף מדה"ר. והנה מדה"ד הוא שם אלקים שהוא מדת הצמצום והסתר כדי להיות התהוות היש ודבר. ואח"כ שתף מדה"ר הוא גילוי שם הוי' בשם אלקים כדי להיות ביטול היש. והו"ע יחוד הוי' אחד. וז"ש לשם יחוד קוב"ה ושכינתי' פי' שכינתי' הוא מדת

מלכותו

הבל. ועי"ז כתיב (איוב ל"ה) אם צדקת מה תתן לו ורבו פשעיך מה תעשה לו. דלפי שקמי' כלא ואינו תופס מקום כלל יוכלו לקבל אפי' עוברי רצונו. וזהו פי' ישתמש בצונן היינו בבחי' לבושי' כתלג כו' יתקלקלו והיינו שיהי' הטיין כגיהין. וגם שלא יהי' קיום כלל. וכמו עשרה דורות מאדם עד נח היו ניזונין בחסדו הגדול ארך אפים. ומ"מ הי' המבול כו'. מה עשה עירב צונן בחמין היינו שיתוף מדה"ר למדה"ד. דהנה כתיב (שה"ש ב' ו') שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. פי' וימינו תחבקני היינו ע"י קיום המצות דכמים הפנים לפנים כן לב האדם. שעל הככה. אל האדה"ת. שע"י קיום המצות רמ"ח אבר"מ נמשך ימינו של הקב"ה חסד עליון הס' וקירוב. והנה כמשל אדם המחבק את חבירו בגופו אבל לא את ראשו. כך מבחי' ימינו תחבקני נמשך התגלות מדת האהבה בלב. וכמ"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך על לבבך. להיות גילוי מדת האהבה בלב כו'. אבל שמאלו תחת לראשי. פי' ע"י שלוקח מדת שמאל. להשפיל עצמו עד עפר בזכרו כל מחשבותיו והו"מ שלא לה' המה ונעשה נבזה בעיניו ונמאס. וזהו מדת שמאלו שמאל דוחה. עי"ז יוכל להיות תחת לראשי. ראש הוא עיקר הפנימי'. היינו לבוא לבחי' יר"ע. וזהו כמשל הנז' בזהר (ח"ג קס"ה א') אגא דלא סליק בי' נהורא מבטשין לי' (עד"ה מי אל כמוך קרוב לסופו יעו"ש). וז"ש אל גנת אגוז ירדתי דקאי על ירידת הנשמה בגוף. כמו האגוז כשמשברים הקליפה אז מתגלה הפרי הגנוז בתוכה. כך ע"י שמאל דוחה שמשבר עצמו ומשפיל כו' יוכל להתגלות בחי' יראה העליונה בנפשו. והנה שרש היראה הוא למעלה מאהבה. כי ד"א הוי' דהו"ר רהו"ד. וא"כ שרש היראה בבחי' יו"ד של שם הוי'. וא"כ יובן שעיקר העלי' הוא דוקא ע"י מדה"ד. וזהו"ע עירב צונן בחמין להיות ב' הבחי' שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני (והכוונה שעל ידי מדת האהבה יהי' ג"כ בבחי' כוס ישועות). ועי"ז כתיב (משלי כ"ה י"ג) כצנת שלג ביום קציר. פי' תוקף חום של מדה"ד. שצננו השיתוף של מדה"ר לבושי' כתלג חוור כו'. וזהו חד אריך וחד קציר וחד ביעוני. חד אריך הוא בחי' ורב חסד לבושי' כתלג כו' אריכות המשכה גם לשאינו ראוי. וחד קציר כנ"ל גבי ושמים לא זכו בעיניו כו'. וחד ביעוני עירוב צונן בחמין שיתוף מדה"ר. ועתה א"ש למה עבמ"ה לברוא העולם במדה"ד הלא הוא ית' מקור החסד. כי באמת מדה"ד היא בחי' עליונה מאד יר"ע ועיקר העלי' על ידה דוקא (ואז הוא אמיתי' הכוס וכלי וכמו הוי' בחכמה. עד"ה את שאלתי) :

ג **ועוד** יש לפרש מאחז"ל בתחלה עבמ"ח לברוא העולם במדה"ד ואח"כ שיתף מדה"ר. עפמ"ש (תלים פ"ד) כי שמש ומגן הוי' אלקים. הנה בעצם מאור השמש אין הזיו בהתגלות כלל להיות בחי' יש ורק כלול בבחי' אין ואפס. ומה שאצלינו הזיו בהתגלות ליש ודבר גדול המאיר לארץ הוא לפי שיש מגן ונרתק המכסה על השמש. ועל כן לפי שאין אנו רואים עצם מאור השמש כלל נראה הזיו בהתגלות ליש ודבר כו'. אבל אם היינו רואים עצם השמש לא הי' הזיו בהתגלות כלל. וכך הנה למעלה שם הוי' הנקרא שמש. אעפ"י שמהווה כל ההויות. מ"מ אין העולמות בהתגלות כלל להיות יש ודבר כ"א בבחי' ביטול במציאות לגמרי עד שאין עוד מלבדו. וכידוע שהמדות עליונות והיכלות דאצי' שנתהוו משם הוי' הם בבחי' לך הוי' הגדולה כו'. וע"כ אם הי' ההתהוות ע"י התגלות שם הוי' לא הי' יכול להיות התגלות העולמות בבחי' יש ודבר כ"א ביטול במציאות. אך שם אלקים הוא המגן ונרתק המסתיר ומעלים על אור שם הוי' כדי שיהי' התגלות העולמות בבחי' יש ודבר. והנה בכל נברא ומציאות יש ב' בחי' אלו דהוי' אלקים. וכמו למעלה במלאכים שיש להם חומר וצורה גוף ונפש. הנה השתלשלות הנפש ונשמה שלהם נמשך מבחי' אור שם הוי'. ומצד הנשמה שלהם היו בבחי' ביטול לגמרי. והתהוות הגוף שלהם הוא משם אלקים. וע"כ מצד הגוף המסתיר על אור הנשמה שלהם הם בבחי' יש. וכן באדם הנשמה נמשך משם הוי' כמ"ש (משלי כ') נר הוי' נשמת אדם. ומצד הנשמה הי' בטל לגבי רצוה"ע. ושרש התהוות הגוף מק"כ צירופים דשם אלקים. והנה תכלית הכוונה מה שנתהוו העולמות בהתגלות ליש ע"י שם אלקים הוא כדי להיות בחי' מלך היינו שיהי' המאציל ית' מלך על עם נפרד ויש. כי התגלות מדת המלוכה הוא ברחוק דוקא. כי עיירות הסמוכות אל המלך ומתייראים ממנו א"ז רבותא כ"כ לפי שרואים גדלו ופחדו כו'. ורק כשמדינות הרחוקים שבקצוי ארץ מבטלים עצמם לגבי המלך אז הוא התגלות המלוכה. וכך הנה כה אמר ה' מלך ישראל. שהתגלות מדת מלכותו ית' הוא למטה דוקא על בנ"י. משא"כ למעלה אין התגלות המלכות כ"כ. ולכן לא נתנה תורה למלאכי השרת אעפ"י שיש להם יראה יותר לאין קץ מיראת בנ"י למטה וכמאמר זעות מחיל כסא. וכמו באדם הנה הזיעה יוצאת ע"י הפחד ורעדה. וכמאחז"ל (חגיגה י"ג ב') נה"ד יוצא מזיעתן כו'. מ"מ לא נתנה התורה להם כי מתניתא מלכתא זה כשר וזה פסול כמלך הגוזר כו'. והתגלות מדת המלוכה הוא למטה דוקא על בנ"י שהם רחוקים כו' ונתהוו בבחי' יש ודבר בפ"ע ומ"מ מקבלים עליהם עול מלכותו ית' לעשות רצונו. וזהו"ע התגלות העולמות בבחי' יש ודבר ע"י שם אלקים כדי להיות בחי' מלך עליהם (משא"כ למעלה באצי' דאיהו וגרמוהי חד לא שייך מלך). אך הנה מצד העלם והסתר שם אלקים הי' יש ודבר נפרד בלא ביטול. וזהו שתף מדה"ר שהוא להיות גילוי שם הוי' ע"י שם אלקים להיות ביטול היש. וזהו פי' מאחז"ל מתחלה עבמ"ח כו' במדה"ד שהוא שם אלקים המעלים ומסתיר והיינו כדי שיהי' התהוות היש. ראה שאין העולם מתקיים שהיש אינו בטל כלל אזי ושתף מדה"ר שהוא גילוי שם הוי' בשם אלקים להיות ביטול היש. וזהו שגבי שם אלקים כתיב ברא. בראשית ברא אלקים. וגבי שם הוי' כתיב לעשות. ביום עשות ה' אלקים כו'. והענין דפי' ברא הוא עצם התהוות הבריאה. ופי' עשות הוא עשי' ותיקון הבריאה. וז"ש (ישעי' מ"ג ז') בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. כמו עד"מ אומן העושה כלי ואח"כ מייפה אותה ומתקנה וזהו בח' עשי'. וזהו יוצר אור כו' עושה כו' ובורא את הכל. לפי שעשיה היא עיקר גמר הבריאה. וכך מתחלה נתהוה הבריאה משם אלקים להיות בבחי' יש

ודבר

קדם זה יעקב. ולהבין זה. גם מה שלא נמצא בפירוש ר"ה בתורה רק חדש השביעי. הנה אנו אומרים זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון. וצ"ל הלא בכ"ה באלול נברא עולם ור"ה יום ו' למע"ב ובו נברא אדה"ר. וגם אחז"ל בראשית נמי מאמר. והיינו שכולל כל המע"ב ורק שאח"כ נפרטו. וא"כ מאמר נעשה אדם הי' ג"כ בדרך כלל בכ"ה באלול. ואיך נק' ר"ה תחלת מעשיך. הנה כתיב בראשית ברא אלקים. ואח"כ כתיב ביום עשות הוי' אלקים כו'. ואחז"ל בתחלה עמ"ה לברוא את העולם במדה"ד ראה שאין העולם מתקיים חזר ושתף מדת הרחמים למדת הדין (רש"י בחומש ע"פ ברא אלקים. ובפרש"י ע"פ ביום עשות הוי' אלקים. בשם המדרש. והוא מהמ"ר שיובא בסמוך). וצ"ל איך עלה בתחלה לברוא במדה"ד הלא הוא ית' מקור החסד ומקור הרחמים ונקרא רב חסד. והתירוץ ע"ז מבואר במד"ר (בראשית פי"ב סי' ט"ו) משל למלך שהי' לו כוסות דקים יתן לתוכן חמין ישתברו יתן לתוכן צונן יתקלקלו. מה עשה עירב צונן בחמין ועמדו. והנה חמין הם משל למדה"ד וצונן למדה"ר. וצ"ל זה. גם מהו"ע הכוסות. כתיב (תלים קט"ז) כוס ישועות אשא. דקאי על כנס"י כללות נש"י שנק' כוס ישועות. והיינו כמ"ש זורע צדקות ומצמיח ישועות. פי' כל המצות בסומ"ר וע"ט. שמבטל עצמו בבחי' ביטול היש. נק' צדקות. כמו הצדקה בפרט שיגע ע"ז כל היום ואח"כ נותן לעני הלא זה ביטול היש לגמרי. וכך כל מה שמבטל עצמו בסומ"ר וע"ט נק' צדקות. ועי"ז מצמיח ישועות. ובתיבת ישועות יש שני פירושים. א' ל' שע"ה כו"ע (והיינו אוא"ס ב"ה כמו שהוא למעלה מסדר השתל'). והב' ישועות ל' ויפע ה' אל הבל. פי' הפנה. כמו אדם הפונה עצמו למהות נמוך כך המשכת אוא"ס ב"ה שלמעלה מסדר השתלשלות בסדר השתלשלות נק' ישועות ל' ויפע (היינו כלשון המבואר במ"א שמניח אורו הגדול על הצד כו'. עד"ה ולא אבה בע"י ביטול היש וסילוק עצמו' מכל רצונות כמו"כ נמשך מלמעלה סילוק אורו הגדול כו'). וזהו כוס ישועות שכנס"י הם בחי' כוס וכלי לקבל הישועות שהוא המשכת אוא"ס. והנה הכוס מקבל בתוכו מים ויין. וכך כנס"י מקבלים ג"כ ב' בחי' אלו דמים ויין. דהנה ה"ע נק' מים. כמו מים שיורדין מגבוה לנמוך. כך ה"ע ירדה ונתפשטה למטה מטה ונתלבשה בהלכות גשמי' כשר ופסול טמא וטהור. אך פנימי' התורה שלא ירדה כלל למטה להתפשט בעולמות נק' יין ייכה של תורה נכנס יין יצא סוד. והנה יש עוד בחי' שלמעלה מב' הבחי' דמים ויין כמ"ש (שה"ש א') כי טובים דודיך מיין והוא תושבע"פ כמאחז"ל (ע"ז ל"ה א') ערבים עלי ד"ס יותר מיינה של תורה. וזהו מ"ש בזהר (ח"ג קפ"ט ב') דארמי מיא לגו חמרא והיינו בחי' מים עליונים דעלמות ח"ע כו' (ענין ג' בחי' אלו הוא. א' מוחין דז"א שהו"ע תושב"כ. עד"ה השמים כסאי. וזהו מים תתאין דהב' כו'. הב' בינה שהו"ע יין ייכה ש"ת. הג' תושבע"פ ד"ס שופר ה"ע עצמותה ומהותה כנ"ל). ובנפש מים העליונות הלב אה' הנמשכת כמים מבחי' חכ' ושכל כו'. יין בינה ליבא רעו"ד ופנימי' הלב אהמ"ס יצא סוד כו'. וזהו מאחז"ל (ברכות נ"א א') עשרה דברים נאמרו בכוס של ברכה. עשרה דברים הוא עשס"ד שיש בהם תר"ך אותיות והיינו שכוללים תרי"ג מצות דאורייתא וז' מצות דרבנן. ולמעלה הוא ע"ס עליונות דאצי' שמלובש בהן אוא"ס ב"ה ואיהו וחיוהי חד. כמ"ש אנכי הוי' אלקיך (ועי' בד"ה שבת שבתון הב'). וכל הע"ס עליונות נמשכים ומתגלים בכנס"י שנק' כוס ישועות. וזהו עשרה דברים נאמרו בכוס של ברכה. וזהו ג"כ פי' כוס של ברכה. ברוך הוא המשכה וגילוי (עי' ביאור דשובה עד בהג"ה ברוך יסוד אבא. ובתוכו גנוז אור עתיק). והנה עשרה דברים הוא ג"כ יו"ד הכחות כח מ"ה ביטול בכל עשר בחי' הנפש שעי"ז הביטול יוכלו להיות בבחי' כוס. וזהו ג"כ פי' עשרה דברים נאמרו בכוס של ברכה:

ב **וזהו"ע** הכוסות הנזכר במדרש היינו כנס"י ע"י קיום התומ"צ הם בבחי' כוס ישועות לקבל המשכות אוא"ס ב"ה (בגילוי). ועי"ז אמרו יתן לתוכן חמין ישתברו. צונן כו'. הנה מה שמשלו מדה"ד בחמין יובן עד"מ באדם שכל החמימות והתפעלות הוא בלב משא"כ המוח הוא מצנן ומקרר כל ההתפעלות (עד שלא ירגישו בו אם הוא בהתפעלות) והיינו לפי שיסוד האש הוא בלב ולכן הבל אותיות לבב מבא"כ יסוד המים במוח. וכמו שהוא באדם שהחמימות והתפעלות הוא מצד האש. כך אנו רואין בחוש בחמין שהחמימות הוא תולדת האור כו'. והנה ידוע דבחי' גבו' עליונה נק' אש (והיינו כמו שטבע האש לעלות כך ידוע דכל עיקר מדת גבורה הוא רק העלאה ליכלל כו'). ולכן נק' לפעמים מדת גבורה ג"כ בשם חמין תולדות האור. וכמו שמצינו בפסוק אלה תולדות נח שם וחם ויפת והם ג' גווני הקשת. שם הוא חסד וחם גבורה. הרי דלפי שנשתלשל ממדת הגבורה נק' חם ל' חמימות. ומכ"ז יובן מה שמדה"ד נק' במדרש חמין ומדה"ר צונן. פי' כי הנה איך וע"י מה יהיו בבחי' כוסות לקבל בתוכן גילוי הישועות. אם שההנהגה יהי' במדה"ד וכפי מה שיוצדק עפ"י מדה"ד שיהיו כוסות כו'. וזהו פי' ישתמש בחמין. ישתברו שלא יוכלו לעמוד. דהנה מדה"ד נק' אמת. והיינו שלא יוכלו לקבל המשכת וגילוי אוא"ס ב"ה להיות כוס ישועות כ"א שיהי' הירא' והביטול כמו שמצד הא"ס ב"ה שאז ישרה בהם א"ס. אבל אם יחסר קצת מהביטול לא יוכלו לקבל גילוי אוא"ס. וזהו שמצד מדה"ד כתיב (איוב ט"ו) ושמים לא זכו בעיניו. ובמלאכיו ישים תהלה (שם ד'). והיינו שמצד מדה"ד צ"ל הירא' והביטול איך שקמי' כל"ח ובטל במציאות ממש שאין עוד מלבדו. והנה אין סברא להיות שנבראים בחי' יראה זו לפי שנבראו בבחי' יש ודבר. וע"כ אין יכולים לקבל יר"ע זו ולכן שמים לא זכו. וגם במלאכיו ישים תהלה (וזהו כי לא יזכו בעיניך בדין). ולכן מצינו (חגיגה ט"ו) מהיותו למט"ע שיתין פולסין דנורא. והיינו לפי שאין הביטול כדבעי כו'. וא"כ אם יהי' ההנהגה במדה"ד הרי אין העולם יכול לעמוד וישתברו לגמרי. ישתמש בצונן היינו שיהי' ההנהגה ע"פ מדה"ר יתקלקלו היינו שהכל יוכלו לקבל ההשפעה אפי' מי שאינו ראוי. דהנה כתיב (דניאל ט') ועתיק יומין יתיב לבושי' כתלג חוור. הנה יומין הן מדות העליונות חסד דרועא ימינא ונק' ימו"ע. כמ"ש ששת ימים עשה ה' את השמים כו'. אבל עצמותו ומהותו ית' נק' המתנשא מימו"ע שמרומם ומובדל מהם בערך. וזהו ג"כ פי' ועת"י שנעתק מהיומין (ל' המעתיק הרים) ולכן לבושי' כתלג חוור בחי' חסד עליון של א"ס שנק' ורב

חסד

כי שם הוי' הוא בחי' אני הוי' ל"ש. וכתיב סוד הוי' כו' שהוא בחי' סוד מוסתר ונעלם מהעולמות ובשבת הוא מתגלה להיות אז תתענג על הוי'. ומה שמלוה לענגו בגשמיות זהו לפי שענג הגשמי הוא כלי להשראת ענג העליון. והנה ענין תרועה יבבא שהוא בכי' ויללה זהו ע"ד עוברי בעמק הבכא מעין ישיתוהו. והבכי' שלהם אינו על העונשים דגיהנם שח"ז תיקון להם. כ"א הבכי' היא על ריחוקם מגילוי זיו השכינה שבג"ע. וזהו דוקא כשמעמיקים להם גיהנם שזהו סוף המירוק שאזי מתלבנת מתוהא כפרזלא דאתלבנת בנורא. ואזי יכולים לבכות על ריחוקם מאלקות ועי"ז הם עולים מגיהנם. משא"כ מקודם כשמלובשים בלבושים צואים של העונות עבירה מלפפתו אזי אין יכולים לבכות על ריחוקם מאלקות. ואם כן הוא הבכי' על הריחוק מזיו השכינה שבג"ע שהוא רק זיו והארה. זיו תורתן ועבודתן. כש"כ שיש לבכות יותר על מה שפוגמים בתומ"ל ונעשים רחוקים מעצמותו ומהותו ממש. וזהו הבכי' ויללה דשופר. ולכן הייתי אומר שזהו אסור בשבת כיון ששבת הוא רק בחי' תענוג כו'. ולכן צריך לימוד יום תרועה כו' ואפי' בשבת. אך זה גופא צ"ל דא"כ מפני מה מותר. והענין דכתיב שבת שבתון הוא לכם ועניתם כו'. והיינו כי יוכ"פ הוא בחי' עוה"ב שאין בו אכילה ושתי'. דהנה כמו שיש למטה אכילה כמו"כ יש למעלה ג"כ אכילה. וכמ"ש בזהר (ח"ג ד' ע"א) אכלו ריעים נעילא. אך הנה כתיב באתי לגני. דוקא. אזי אכלתי כו'. אבל באתרי' לאו אורחי' למיכל (שם רמ"ב א'). כי אכילה הוא מחבר הנשמה עם הגוף. והיינו לפי שהגוף אינו בערך הנשמה כלל. ע"כ צריך למאכל המחבר. משא"כ לע"ל דכתיב (ישעי' נ"ח) והשביע בצחצחות נפשך ועצמותיך יחליץ שיזדכך הגוף עד שיהי' קרוב למדרגת הנשמה ע"כ לא יהי' נצרך למאכל המחבר. וכמו"כ למעלה יש כמה מדרגות שבבחי' ע"ם דאצי' שהכלים אינן בערך האור ע"כ נצרך לבחי' אכילה כו' אבל למעלה מאצי' שאין שם התחלקות או"כ (שהכלים כמו האור. והו"ע ע"י וא"א שנחשבים לכתר א') ע"כ הוא למעלה מבחי' אכילה. והנה ביוכ"פ מאיר פנימיות הת"ע שלמעלה מבחי' אכילה ע"כ ועניתם כו'. כי שבת הוא הילוכיות לגבי יוכ"פ (כי שבת הוא המשכת והתגלות התענוג שבשם הוי' וכמ"ש שבת להוי' היינו גילוי התענוג שבסדר השתלשלו' שהו"ע אורות המוגבלים בכלים. וע"כ מלוה לענגו באכילה שהענג הגשמי הוא כלי לענג הרוחני. אבל יוכ"פ הוא המשכת תענוג הפשוט מקור התענוגים למעלה מגדר או"כ וע"כ אין בו אכילה כו'). והנה כתיב (תלים ק"ל) כי עמך הסליחה. ואחז"ל (ילקוט עפ"ז בשם הפסיקתא. מ"ר אמור פ"ל סי' ז') הסליחה מופקדת אצלך מר"ה. וגילוי' ביוהכ"פ. וזהו למען תורא. וא"כ בר"ה מאיר ג"כ בחי' שבת שבתון. וזהו"ע באחד לחדש זה אברהם שנק' האדה"ג בענקים. שיש אנפי רברבא ואנפי זוטרא. ואדה"ג הוא בחי' אנפי רברבא. והיינו כי אית חסד דאיקרי חסד עולם. ואית חסד דאיקרי ורב חסד וזהו האדה"ג. ומבחי' ורב חסד נמשך סליחת העונות להיות נושא עון. וכיון שבחי' זו מאיר בר"ה שזהו באחד לחדש ולכן אחז"ל שהסליחה מופקדת מר"ה. והנה כמו ביוכ"פ שהוא בחי' שבת שבתון ע"כ ועניתם כו'. כמו"כ בר"ה שמאיר ג"כ בחי' זו לכן מותר בבכי' ואפי' בשבת. לפי שהמשכת בחי' מלכותך שע"י השופר הוא מקור התענוגים עצמות התענוג הפשוט שלמעלה מגילוי הענג ולכן הקול שופר מטיל חרדה. וגם כי הבכי' זהו תשובה שמגיע למעלה מבחי' שבת. ולכן יום תרועה כו' ואפי' בשבת. ועוד יובן ענין יום תרועה כו' ואפי' בשבת. דהנה זכרון תרועה זה יצחק כי יצחק הוא מדה"ד. וע"כ צ"ל תרועה בכי' ויללה כדי להמתיק מדה"ד דיצחק. כי כיון שיש מדה"ד צריך תיכף לעורר מדה"ר להמתיקו כו'. וזהו מים תחתונים בוכין כו'. כי יהי רקיע ויהי מבדיל כו'. וכיון שהם בוכים על הבדל הרקיע כו' עי"ז מעוררים רחמים עליונים שיומשך להם גילוי כו'. ולכן יום תרועה ואפילו בשבת. כי נצרך להמתיק מדה"ד דיצחק. וזהו"ע השברים לשבר ולפרר אותו לחלקים כדי שיוכלו להמתיקו כו':

ה**ועתה** צ"ל ענין מ"ש יום תרועה אצל ועשיתם עולה כדי ללמוד שהשני מתקיע מה שייך תקיעות למוספין. הנה במוסף דר"ה אומרים ט' ברכות. משא"כ בשחרית רק ז' ברכות. וכן תקיעות מדינא דאורייתא הוא רק ט' תקיעות ג"פ תר"ת. והענין כי בר"ה הוא בנין המל' מהמקור דהיינו שמבחי' מלכותך יומשך בבחי' מלכות כל עולמים. והמשכה זו צ"ל נמשך ע"י ט' ספי' שלמעלה מבחי' מל'. וזהו"ע ט' ברכות ט' תקיעות כדי להמשיך מבחי' מלכותך בבחי' מכ"ע. וזהו ג"כ ענין בעש"מ נבה"ע והלא במאמר א' יכול להבראות (אבות רפ"ה). והיינו כי מאמר א' זהו בחי' מל' שכלולה מעשר ולכן הי' יכול ע"י בחי' מל' לבד ג"כ להיות התהוות העולמות. ומ"מ נברא בעש"מ כדי שע"י ט' בחי' העליונות יאיר גילוי עצמות אוא"ס ב"ה. כי העולם נברא על אופן גבוה מאד כמו לעתיד. ולכן אחז"ל (ב"ר פי"ב סי' ה') כל תולדת הסר חוץ מאלה תולדות השמים והארץ ואלה תולדות פרץ כו'. ולכן הט' תקיעות וברכות הן במוסף. כי כל המוספים שייכים לבחי' יוסף. דהנה כתיב אלה תולדות יעקב יוסף. כי אעפ"י שיעקב הוא אותיות יבקע כנ"ל בריח התיכון. מ"מ הגילוי למטה הוא ע"י יוסף דוקא. כי יוסף הוא לשון יוסיף ה' שנית ידו בחי' תוס' וריבוי אור גם למטה שיהי' דירה בתחתונים. ותוספותיו של הקב"ה מרובות על העיקר (שהוא בחי' מל'). וז"ש יוסף בן שבע עשרה שנה בגימט' טוב שממשיך מבחי' הטוב כי לא כלו רחמיך מקור יגמה"ר. ע"כ נמשך על ידו הגילוי למטה במל' ובבי"ע. ולכן נק' טוב כפשוטו שמשפיע למטה. והוא בחי' צדיק ה' בכל דרכיו. ולכן הט' תקיעות והט' ברכות שהוא להמשיך במל' מהמקור זהו במוסף דוקא בחי' יוסף שעל ידו נמשך הגילוי במל'. וזהו מקרא קדש זה יעקב. אך אלה תולדות יעקב. יוסף דוקא. לכן יום תרועה ט' תקיעות. כדי להמשיך במל'. נכתב אצל ועשיתם עולה קרבן מוסף. שבמוסף דוקא צ"ל הט' תקיעות כנ"ל:

בחדש השביעי באחד לחדש זכרון תרועה מקרא קדש וגו' (אמור כ"ג כ"ד). ואחז"ל (במד"ר בש פכ"ט סי' ו') באחד לחדש זה אברהם אחד הי' אברהם. זכרון תרועה הוא יצחק. מקרא

קדש

בבחי' העומקים דע"ש. וגם ע"י הביטול שלו שהי' בתכלית כמ"ש ואנכי עפר ואפר. ולכן הי' בעל חסד גדול לפי שהי' מחזיק עצמו רק כשיריים ומותר בעולם ולכן הכל טובים ממנו. וע"י הביטול שלו הגיע לעצמות אוא"ס ב"ה דכולא קמי' כל"ח. וכיון שהי' כל"ח ע"כ הי' קמי' ממש כו'. וגם ע"י החסד שלו שמצד הביטול האיר בו בחי' ורב חסד שמצד הגדולה בחי' וגדל חסד. וזהו האדם הגדול כו'. וזהו בחדש השביעי באחד לאדם זה אברהם שלפי שהוא חדש השביעי ע"כ מתגלה בו בחי' באחד לאדם מדרגת אברהם בחי' האדה"ג בענקים שמעניק השמש שלמעלה משם הוי' כו'. גם אחד גימט' יג"ת"ד אחד הי' אברהם. ואברהם זקן. וע"י גילוי זה הוא מילוי הפגמים שבשם הוי' כנ"ל. והנה כתיב ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ. כמו אחד הי' אברהם. כי מדרגות האבות הוא ירושה לבנים כי בחי' האבות מוכרח להיות אצל כאו"א. וא"כ כאו"א מישראל יכול לבוא לבחי' א' הי' אברהם בחי' באחד לאדם. והיינו ע"י שופר תקיעה קול פשוט בחי' עומקא דליבא שלמעלה מהשכ' כנ"ל שעי"ז ממשיכים בחי' אחד הי' אברהם האדה"ג בענקים שלמעלה מבחי' א"ע שנק' אדה"ר. וזהו שתקיעה הוא כנגד אברהם כנ"ל. וזהו תקעו בחדש שופר שע"י השופר הוא בחי' תקעו בחדש פי' לתקוע ולהמשיך בחדש השביעי גילוי בחי' באחד לאדם כנ"ל. וזהו שלח לנו אבינו כי חטאנו דלכאורה אינו מובן מהו כי חטאנו וכי זה הוא נתינת טעם אל הסליחה והול"ל שלח לנו אבינו על אשר חטאנו אך עם הנ"ל יובן שלפי שחטאנו וחסרנו המשכת השתלשלות אוא"ס ב"ה במצותיו ותורותיו לכך שלח לנו לעורר מקור הרחמים והסליחות הוא גילוי רצוה"ע ב"ה שלמעלה מסדר השתל' כדי למלאות כל החסרונות. והיינו בחי' רעדכ"ר שבחי' זו נמשך ע"י השופר. והענין כי רצוה"ע יש לו ב' בחי'. הא' המלובש בחכ' שהוא רצבית ההשתלשלו' שבחי' רצון זה נמשך ע"י תומ"צ שהן הן רצוה"ע ב"ה המלובש בחכמה דאורייתא מחכ' נפקת והוא נמשך ע"י מעלת ומדרגת צדיקים גמורים המקיימים תומ"צ כל ימיהם מעולם ולא פגמו בהם ח"ו. והב' הוא בחי' רצוה"ע שלמעלה מעלה מסדר ההשתלשלות ואינו מלובש כלל בבחי' חכ' והוא בחי' גלגלתא עד"מ דג' חללי דגלגלתא הם משכן חו"ב ודעת. ועצם החופף על כל המוחין שאינו משכן המוחין כלל הוא נק' גלגלתא. כך עד"מ בחי' רצון זה הוא למעלה מעלה ממשכן חב"ד. והוא המתגלה בבע"ת ע"י עומקא דליבא שהוא ג"כ בחי' רצוה"ע בנפשו דהיינו למעלה מכדי שתוכל נפשו שאת והוא בחי' רעו"ד שע"י רצון זה העליון למעלה מעלה מהשתלשלות המתגלה בנפשם מתמלא כל החסרונות והפגמים שבביטול מ"ע שיסודתם בהררי קדש מחכ"ע. וכמשל הנהר הנחרב ויבש שכשרוצין למלאותו חופרין בעומק במעין ומקור הנובע שעי"ז חוזר ומתמלא הנהר כך ע"י גילוי בחי' רצוה"ע ב"ה שלמעלה מעלה מסדר ההשתלשלות מתמלא ומשלים כל החסרונות והפגמים. וזהו ממעמקים קראתיך הוי'. שע"י בחי' ממעמקים. קראתיך להיות המשכת הוי'. מאחר שנתגלה בחי' המקור והמעין הנובע:

ג **במקרא** קדש זה יעקב. דהנה כתיב (ישעי' כ"ט) כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם. וכתיב וזכרתי את בריתי יעקב וכו' נכתב יעקב תחלה. ובמד"ר (בחוקתי פל"ו סי' ד') רבנן אמרי כל עצמו של אברהם לא נברא אלא בשביל יעקב. ולכאורה תמוה הרי אברהם נק' האדה"ג בענקים ואיך שייך לומר שנברא רק בשביל יעקב. ואיתא במד"ר (שם) תירוץ ע"ז כי כל מעלת אברהם הוא מ"ש כי ידעתיו כו' ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט. וכתיב משפט וצדקה ביעקב כו'. והענין כי פי' דרך הוי' הוא כמו ממעמקים קראתיך הוי' שמבחי' עומק העליון דאוא"ס יומשך גילוי שם הוי'. ואעפ"י שהגילוי הוא מבחי' עומק העליון מ"מ צ"ל הגילוי ע"י צמצום היו"ד דשם הוי'. כי הצמצום תכליתו חסד כו' וכמו"כ פי' דרך הוי'. כי הוי' זהו בחי' גילוי להאיר למטה. אבל פי' דרך הוי' זהו ההמשכה מעצמות אוא"ס בשם הוי'. וגם שיהי' דרך להמשכת גילוי שם הוי' למטה שיהי' דירה בתחתונים שיומשך הגילוי מרכ"ד עד סוכ"ד. וזהו לעשות צדקה. כמו הצדקה הוא להחיות רוח שפלים שעני חשוב כמת. וכמ"כ בחי' דרך הוי' שהוא המשכת בחי' חיי עולם מעצמות אור אין סוף. וכמו עולם התחי'. וכמ"ש אלה המצות כו' וחי בהם. זהו ודאי בחי' צדקה. וע"י הצדקה שלמטה ממשיכים הבחי' צדקה שלמעלה שהו"ע דרך הוי'. ולבחי' צדקה זו צ"ל משפט. כי בההשפעה שמבחי' חיצוניות המל' אין שייך משפט שהכל יכולים לקבל. אבל בהשפע שמפנימיות המל' כתיב עונותיכם מבדילים כו' לכן המשפט אם הוא ראוי לקבל פנימיות השפע. דהיינו אם למטה המשפט כדבעי ע"ד צדיקים יצ"ט שופטן כו'. משא"כ בינונים זו"ז שופטן. והנה המשכה זו דבחי' צדקה ומשפט שהמשיך אברהם זהו רק למעלה (בג"ר. וזהו בחדש השביעי באחד לאדם. שבחי' באחד לאדם זה אברהם מתגלה רק בחדש השביעי. בינה) וא"כ להיות מקרא קדש שיומשך הגילוי למטה זהו ע"י יעקב דוקא. דהנה יעקב אותיות יבקע. וכתיב (ישעי' נ"ח) אז יבקע כשחר אורך. כמו השחר שבוקע חשך הלילה להיות אור. כמו"כ כתיב ישת חשך סתרו. שאוא"ס שלמעלה מהשגה בחי' אתה הוי' לבדך ולמחשב"כ זהו בחי' חשך העליון. ויעקב זהו הבקיעה. שמבחי' חשך העליון דישת חשך סתרו יומשך בחי' אור וגילוי למטה. ובכל עולם הוא בחי' יעקב אותיות יבקע שבוקע את החשך להיות מאיר גילוי אלקות דירה בתחתונים כו'. וזהו משפט וצדקה ביעקב כו' שבחי' משפט וצדקה דאברהם נמשך בגילוי למטה ע"י יעקב דוקא. וזהו באחד לאדם זה אברהם מקרא קדש זה יעקב. שבחי' קדש העליון דאברהם בחי' האדה"ג בענקים יהי' בבחי' קריאה והמשכה בגילוי למטה זהו ע"י יעקב דוקא. ולכן נכתב יעקב אצל אברהם דוקא:

ד **יום** תרועה יהי' לכם. ואחז"ל (ר"ה כ"ט) ואפי' בשבת. וצ"ל מהו הרבותא אלא תקיעת שופר חכמה ואינה מלאכה. וא"כ מה צריך לימוד ואפי' בשבת. והענין כי תרועה מתרגמי' יבבא שהוא בכי' ויללה כו'. והנה שבת הוא בחי' וקראת לשבת עונג. שהוא בחי' תענוג. ענ"ג ר"ת עדן נהר גן שכל אלו הבחי' מתגלים בשבת ולכן הוא תענוג מאלקות ישבעו ויתענגו מטובך. והיינו להיות שמחה של מצוה בשמחה ובטוב לבב מרוב כל. ע"י שמתבונן איך שיפה שעה אחת בתשובמע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב. וגם התענוג משבת

כי

העולמות בבחי' הסתר אין בזה שינויים וא"צ להמשיך ע"י אתעדל"ת. וענין המשכת גילוי מלכותו ית' ע"י אתעדל"ת זהו המשכת פנימיות המל' כדי שיהי' גילוי אלקות בעולמות. וכמ"ש בקי"ס ה' ימלוך לעולם ועד (שמות ט"ו) שאז דוקא נתגלה פנימיות מדת מלכותו. והיינו כשהי' גילוי אלקות להיות הפך ים ליבשה. ואמרו זה אלי כו'. וכמו המלך שעוקר את זה ומיישב את זה כו'. והנה בכל ר"ה צריך להמשיך מחדש גילוי פנימי' המל' מהמקור. וזהו אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם. עליכם דוקא מבוס שזהו המשכת פנימיות על נש"י לבד. ובמה בשופר. דהנה ארז"ל (ר"ה ח') באחד בתשרי ר"ה לשנים לשמיטין וליובלות. וענין יובל כתיב וקדשתם את שנת החמשים כו'. שיש מ"ע שע"ב ובחי' שע"נ שלמעלה מהם. וכמ"ש (בת"ז סוף תיקון כ"ב) כ"ע דא איהו שלימו דהמבין שע"ב. נמצא בשע"נ זהו בחי' כ"ע ממש. ולכן נק' יובל לשון לך יובילו מלכים שי. והיינו שמוביל ומעלה לעצמות אוא"ס ממש. והנה השופר נק' יובל כמ"ש במשוך היובל המה יעלו בהר. וא"כ השופר ממשיך ג"כ מבחי' שע"נ שהוא כ"ע ממש. וזהו ובמה בשופר שע"י השופר ממשיכים גילוי מדת מלכותו ית' מהמקור בחי' כ"ע מלכותך כנ"ל :

ב **ולהבין** ביאור ענין זה מה שהשופר נק' יובל שמעורר וממשיך מבחי' כ"ע. הנה כתיב (תלים ק"ל) ממעמקים קראתיך הוי'. ממעמקים שיש ב' עומקים עומקא דכולא ועומקא דבירא. עומקא דכולא הוא מלמעלמ"ע ועומקא דבירא מלמטלמ"ע. דהיינו ע"י שצועק בלבו ענין המרירות מחמת ריחוקו מה'. עי"ז בא לבחי' עומקא דליבא בחי' פנימיות הלב שלמעלה מהחכמה והדעת. כי חיצוניות הלב נמשך מהחכמה והדעת. ולכן יכול להתלבש באותיות הדיבור כי הדיבור שרשו מהחכמה. אבל פנימיות הלב שלמעלה מהחכמה אין יכול להתלבש באותיות הדיבור כ"א שנעשה צעקת הלב כמ"ש צעק לבם בחי' קול פשוט. וזה נק' עומקא דבירא כמו הבאר"ה שנובע מלמטלמ"ע. כמו"כ בחי' עומקא דליבא הוא מלמטלמ"ע ליכלל וליבטל בא"ס ב"ה. ועי"ז נמשך אח"כ עומקא דכולא מלמעלמ"ע שהוא בחי' עומק העליון שלמעלה מבחי' הכ"ע. וכמו עשרה עומקים. כי יש ע"ס. אך בחי' הע"ס כמו שהם כלולים בעצמות אוא"ס בחי' עד שלא נברא העולם הי' הוא ושמו בלבד זהו ענין העשרה עומקים. וזהו ממעמקים קראתיך הוי' כי בשם הוי' נעשה פגמים וכמו אם פגמתי באות יו"ד כו' ולכן כדי להיות מילוי הפגמים בשם הוי' צריך להמשיך מבחי' אנת הוא שלימותא דכולא. וזהו ממעמקים קראתיך הוי' שע"י עומקא דבירא שמלמטלמ"ע נמשך עומקא דכולא מלמעלמ"ע להיות קראתיך הוי' מחדש כו'. וזהו"ע השופר תקיעה קול פשוט שהוא בחי' עומקא דליבא עומקא דבירא בחי' קול פשוט שאין יכול להתלבש בדיבור שעי"ז נמשך מבחי' עומק העליון דעצמות המאציל למלאות הפגמים שבשם הוי'. ולהמשיך מבחי' מלכותך מל' דא"ס ב"ה רצון ועונג בבחי' מלוכה דבחי' מלכות כ"ע. וזהו הענין שהשופר נק' יובל לפי שממשיך מבחי' כ"ע מלכותך :

והנה תקיעה תרועה תקיעה הי' בזהר (ח"ג רל"ב א') שזהו בחי' ג' אבות אברהם יצחק יעקב. וצ"ל מה שייך תקיעה לאברהם. הנה כתיב בחדש השביעי באחד לחדש ואמרו ברבות (אמור פכ"ט סי' ט') כל השביעין חביבין. והראי' משבת שהוא יום השביעי ע"כ הוא שבת להוי'. וכתיב ויברך אלהים את יום השביעי. וכן משה שהוא דור שביעי לאברהם ע"כ ומשה עלה אל האלהים. וכמו"כ תשרי לפי שהוא חדש השביעי הוא גבוה יותר. אעפ"י שניסן הוא חדש של גאולה יצימ"צ. אך כל ענין יצימ"צ הוא רק כדי לבוא למ"ת. וז"ש בעשה"ד אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ. וענין מ"ת הוא התגלות שם הוי' ממש. וז"ש וארא אל אברהם כו' באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם. וע"י יצימ"צ זכו למ"ת שהוא גילוי שם הוי' כי רמ"ח מ"ע בו"ה ול"ת בי"ה. וזהו"ע ניסן התגלות שם הוי' ע"י תומ"צ. אך כשפוגמים בשם הוי' וצ"ל מילוי הפגמים מלמעלה משם הוי' זהו"ע תשרי חדש השביעי שאז מתגלה בחי' ממעמקים להיות קראתיך הוי' מחדש ע"י תשובה. כי תשובה מגיע למעלה יותר מתומ"צ כמארז"ל (ע"ז י"ז א') יש קונה עולמו בשעה א' כו'. ולכן מעלת תשרי שהוא חדש השביעי זהו גבוה יותר מניסן. כי בתש לפי שהוא שביעי מתגלה בו בחי' עומק העליון דעצמות אוא"ס כדי למלאות הפגמים בשם הוי'. וזהו באחד לחדש. וארז"ל זה אברהם שנאמר אחד הי' אברהם. והנה איתא במד"ר (בראשית פי"ד סי' ו') שאברהם נק' האדם הגדול בענקים והוא גבוה יותר מאדם. שנקרא רק אדם הראשון. ומקשים שם ברבות דא"כ למה לא נברא אברהם להיות אדה"ר ותירצו שם כדי שאם יחטא אדה"ר יהי' אברהם מתקן אותו. כי אברהם תיקן חטא דעה"ד. וצ"ל מה שאברהם נק' האדה"ג בענקים. והנה רש"י פי' על בני ענק שמעניקים את השמש בגבהותן. שנראה כאלו הם נוקבים את המגן של השמש. אך זהו בלעו"ז שנק' נפילים שנפלו בשבה"כ. אך להבין בחי' זו באברהם. הענין דכתיב כי שמש ומגן הוי' אלקים. שם הוי' נק' שמש כמו השמש מאיר רק זיו ממנו ולכן אין שום שינוי בעצם השמש כלל. כמו"כ שם הוי' הוא בחי' אני הוי' ל"ש כי מה שמהווה הוא רק ע"י הארה בעלמא. ושם אלקים נק' מגן ונרתק המסתיר כו'. וזהו האדה"ג בענקים שמעניק השמש היינו לפי שממשיך מלמעלה יותר מבחי' שמש הוי'. ולכן הוא גבוה מאדה"ר. ראשון זהו בחי' חכמה שנק' ראשית הב' ויש לזה שני ושלישי כו'. בחי' סדר השתלשלות. והיינו בחי' שמש הוי' מקור ההשפעה שמאיר בעולמות. שמש הוא יסוד אבא. אבל האדה"ג בענקים. שנק' גדול ומעניק השמש. זהו למעלה מבחי' הכ"ע שנק' ראשית דהיינו למעלה מסדר השתלשלות. עי' זח"ב דקפ"ע ע"ב מאן ראש ההרים דא אברהם סבא ופי' הרמ"ז ה"ע שנק' סבא (כי עתיקא נק' סבא דסבין) וכמשנ"ת בפי' וגשא משע' דאברהם. ולפמשנ"ת כאן י"ל למעלה מהתב' כי בחי' אדה"ג בענקים הוא א"א שמלובש בו עתיק יומין וזהו אברהם סבא. וזכה לזה אברהם לפי שנתנסה בעשרה נסיונות ועמד בכולם. שהם כנגד ע"ס עליונות. וא"כ ע"י שעמד בכל העשר נסיונות הגיע למעלה מבחי' ע"ס דהיינו

אמרו באחד לאדם זה אברהם דכתיב אחד הי' אברהם (יחזקאל ל"ג). זכרון תרועה זה יצחק שנאמר (בראשית כ"ב) וירא והנה איל. שהשופר של איל אילו של יצחק. מקרא קדש זה יעקב שנאמר (ישעי' מ"ח) שמע אלי יעקב וישראל מקוראי. וא"כ בפ' פנחס דכתיב מקרא קדש אחר באחד לאדם היינו שנכתב יעקב אצל אברהם. וצ"ל זה. והנה ארז"ל (סוף פכ"ת דר"ה) אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם כו' ובמה בשופר. וצ"ל ענין המשכת בחי' מל' ע"י שופר דוקא. הנה כתיב (תלים קמ"ה) מלכותך מלכות כל עולמים. פי' עולם לשון העלם. דהנה ארז"ל (פדר"א פ"ג) עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד. פי' עד שלא נבה"ע היינו קודם שנברא עולם הבריאה הי' הוא עצמיות המאציל ושמו היינו שם הוי' כללות הע"ס דאצי' בלבד שלא הי' שום דבר נפרד מאלקות. כי באצי' הכל אלקות ממש. וכדי שיתהוו עולמות הנבראים דבי"ע שיהי' נראה יש ודבר נפרד הוצרך להיות צמצום והעלם בשפע או"ס ב"ה שלא יהי' רק גילוי מדת מלכותו ית' לבד. דהיינו שלא יתגלו בחי' העליונות שלמעלה מבחי' מל' כ"א רק מדת מל' לבד. שאם הי' הגילוי מבחי' ח"ע כח מ"ה הי' רק ביטול בתכלית ולא הי' מתהוה כלל בחי' עולם ו"ק. וכשהי' מתגלה מדת חסד עליון שהוא עד"מ למטה בנפש אהבה השפעה בבחי' קירוב בדרך עו"ע אעפ"י שהי' מתהוה בחי' עולם ו"ק אך היו בטלים במציאות כמו דקמי' כל"ח כו'. ולכן כדי שיתהוו ו"ק דעולמות הנבראים שנראה ליש ודבר נפרד הוצרך להיות צמצום שלא יתגלו הע"ס העליונות שלמעלה מבחי' מל' כ"א רק מדת מל' לבד שמדה זו היא רק הארה בעלמא ונק' שם ה' כו'. וגם הארה זו היא בבחי' רוממות והתנשאות שהו"ע הסתלקות האור והגילוי לא להאיר בפנימיות כ"א רק בבחי' מקיף והעלם. לכן מבחי' זו יוכל להתהוות יש מאין דבר נפרד כו'. והנה צמצום והעלם זה אינו אלא לגבי העולמות אבל לגבי הקב"ה אין שום שינוי ח"ו וכמ"ש גם חשך לא יחשיך ממך. דהיינו החשך דמדת לילה. כי אצי' נק' מדת יום שמש מאיר בשם הוי' איך הוי' אחד כו'. ובי"ע נק' מדת לילה שהם העלם והסתר בשם הוי' כו'. והנה העלם זה הוא רק לגבי העולמות שנק' עולם ל' העלם אבל קמי' ית' גם החשך דמדת לילה דבי"ע אין מחשיך כלל. כי מיוחדים עמו בתכלית היחוד כמו אצי' ממש שאין שום דבר נפרד מאלקות כלל. וז"ש לך יום אף לך לילה וארז"ל (ב"ר פ"ו סי' ג') מה היום ברשותך כך הלילה ברשותך. דלכאורה א"ז מובן כלל מהיכא תיתי לומר שהיום ברשותו יותר מלילה. אלא הענין כי מדת יום זהו עולם האצי' עולם האחדות דאיהו וגרמוהי חד בהון. ומדת לילה זהו בי"ע דכתיב ומשם יפרד. עלמא דפרודא. ולכן לך יום אף לך לילה. שגם הלילה ברשותך. דהיינו שקמי' ית' גם בי"ע מיוחד עמו בתכלית היחוד כו'. כמו אצי'. ועוד הו"ע גם חשך לא יחשיך ממך כמ"ש (תלים ק"ד) תשת חשך ויהי לילה בו תרמוש כל חיתו יער. וארז"ל במס' ב"מ (פ"ג ע"ב) תשת חשך ויהי לילה זה העוה"ז שדומה ללילה. בו תרמוש כל חיתו יער אלו רשעים שבו שדומין לחיות שביער. ופירש"י שמניחין להם יכולת להלוך ברשעם. וכמ"ש בתניא (פ"ו) שמעשה עוה"ז קשים ורעים והרשעים גוברים בו. והנה ענין תשת חשך כו' זהו כמ"ש בתניא שהשפעת החיות בעוה"ז הוא ע"י לבושי ק"נ שנק' לבוש שק המחשיך ומסתיר אלקות לגמרי עד שאין נראה כלל החיות אלקות כ"א שנראה רק טבע עולם כמנהגו נוהג. וזהו גם חשך לא יחשיך ממך דהיינו בחי' תשת חשך ויהי לילה כו'. שגם החשך היותר אחרון דעוה"ז הגשמי אין זה חשך והעלם כלל קמי' ית'. וכמאמר אתה הוא ראשון ואתה הוא אחרון. אתה הוא ראשון הוא התגלות יחודו האמיתי ית' בבחי' כ"ע. ואתה הוא אחרון היינו סיום התלבשות אור הקו בבחי' מל' דמל' דעשי' שמהוה עוה"ז הגשמי. שגם במל' דמל' דעשי' מלובש אור הקו. וקמי' ית' גם מל' דמל' דעשי' מיוחד עמו בתכלית כמו כ"ע. וזהו אתה הוא ראשון ואתה הוא אחרון בשוה ממש. ומבלעדיך אין לנו מלך שגם מל' דמל' דעשי' אין זה מבלעדיך ח"ו. כ"א הכל מיוחד עמך בתכלית. וזהו המלך המרומם לבדו מאז. פי' שהוא בבחי' לבדו כמאז וקודם שנבה"ע. אעפ"י שמלכותך מלכות כל עולמים. אך הענין שיש הפרש בין מלך למלכות. מלכות הוא התפשטות רוממותו והתנשאותו על המדינה להיות שמו נקרא עליהם. ומלך או מלכה הוא עצם גוף המלך בעצמו. וכמו"כ עד"מ המבדיל כו' גם למעלה נק' מלך אור אין סוף ב"ה המלובש במדות עליונות דז"א דאצילות שלמעלה מגדר התפשטות אור והיות בבי"ע (כמ"ש בזה"ג ר"ל ע"א איהו מלך כו'). ולכן המלך המרומם לבדו גם עכשיו כמו עד שלא נברא עולם הבריאה שהי' הוא ושמו בלבד כו'. ומה שנמשך גילוי מדת מלכותו ית' הוא כמ"ש הוי' מלך גאות לבש שנתלבש בלבוש גאות להיות מלך שמו נקרא שכך עבר"ל ית' להעלים ולהסתיר אור ושפע א"ס ב"ה בכדי שיתהוו עולמות הנבראים להיות נראה יש ודבר נפרד. ובירידות והשתלשלות העולמות ממדרגה למדרגה עד שישתלשל ויתהוה עוה"ז הגשמי שהוא תכלית החשך כפול ומכופל. הסתר אלקות לגמרי. והנשמות ירדו למטה לעוה"ז להתלבש בגופים גשמיים. לקבל עליהם עומ"ש ועומ"ל בעוה"ז הגשמי. בכדי שיהי' חל עליהם בחי' מלוכה ויהי' המאציל ית' מלך על עם כמ"ש כה אמר ה' מלך ישראל. וזהו כשעלה ברצוה"פ אנא אמלוך שזהו באמת רצוה"ע ב"ה למעלה מעלה מגדר בחי' חכמה וטעם. כי עפ"י חכמה אין שייך כלל רצון ועונג מבחי' מלוכה כיון שקמי' ית' כל"ח ואין שום צמצום והעלם כלל. והוא לבדו הוא כמו עד שלא נבה"ע בשוה וכנ"ל. רק כיון שלפי ידיעתינו שלנו נדמה ונראה יש ודבר נפרד וכש"כ מצד החשך דעוה"ז הגשמי. ע"כ לפי ידיעתינו ודאי שייך וחל עלינו בחי' מלוכה להיות הקב"ה מלך ישראל. ע"כ עבר"ל ית' אנא אמלוך שיומשך רצון ועונג בבחי' מלוכה כזה כו'. והנה בתחלת בריאת העולמות הי' המשכת הרצון לגילוי מדת מלכותו ית' בדרך אתעדל"ע מצ"ע מצד כי חפץ חסד. ועכשיו באתעדל"ת תליא כו'. וזהו"ע ר"ה שצריך להמשיך בנין המל' מחדש. דהיינו שיומשך רצון ועונג בבחי' גילוי מדת מלכותו ית' מהמקור ושרש דהיינו מבחי' מל' דא"ס ב"ה מה שעצמתה"ק אנא אמלוך. וזהו מלכותך מלכות כל עולמים שצריך להמשיך גילוי מדת מלכותו ית' מהמקור דהיינו מבחי' מלכותך. עד"ה קול דודי. אך זהו המשכת פנימיות המל'. כי חיצוניות המל' שמחי' חיצוניות

העולמות

כתיב (נחמי' ח' יו"ד) חדות ה' היא מעוזכם דקאי על ר"ה. ומ"מ נפסק הדין בשו"ע שלא להזכיר בהם שמחה וצ"ל למה. והענין דכתי' (תלים צ"ז) שמחו צדיקים בהוי'. רננו צדיקים בהוי' (שם ל"ג א'). כי צדיקים ע"י קיום התומ"צ ממשיכים בחי' ונהר יוצא מעדן הנ"ל שהוא בחי' העמוד שצדיק שמו. וע"י נהר זה הוא המשכת והתגלות שם הוי' ממש. וזהו מלוה אותיות שם הוי' כי מ"ל בא"ת ב"ש י"ה (ת"ז תכ"ט). ובגילוי שם הוי' שייך שמחה. ולכן רננו צדיקים בהוי'. שמחו צדיקים בהוי'. ולכן המועדים שנק' מועדי הוי' שבהם מאיר התגלות שם הוי' אנו אומרים בהם מועדים לשמחה ע"ד שמחו צדיקים בהוי'. אבל בימים נוראים כתיב (אחרי ט"ז ל') לפני הוי' תטהרו. למעלה משם הוי'. דהנה כ"ז הוא כשמקיימים התומ"צ וממשיכים בחי' ונהר יוצא מעדן כי' וכמ"ש מרוב כל שמאיר בחי' כל. אבל כשאינם מקיימים התומ"צ ופוגמים כתיב (איוב י"ד) ונהר יחרב ויבש. וכמ"ש (דברים כ"ח) ועבדת את אויביך בחוסר כל. וע"כ צריך להמשיך תיקון הפגם ומילוי החסרון מבחי' לפני הוי' כו'. וזהו"ע ימים נוראים. ובבחי' זו אין שייך שמחה וכמשי"ת אי"ה. והענין דכתיב (בראשית ב') ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם וכתיב בתרי' ונהר יוצא מעדן כו'. נמצא שיש בחי' עדן נהר גן. ויש עוד בחי' קדם שלמעלה גם מבחי' עדן. וזהו גן בעדן מקדם. והיינו כי יש בחי' ראשית וקדם. ראשית הוא בחי' ראשית ההשתלשלות אבל בחי' קדם הוא למעלה מהשתלשלות. וכמ"ש (בראשית י"א) ויהי בנסעם מקדם ואחז"ל (ב"ר פל"ח סי' ז') שהסיעו עצמן מקדמונו ש"ע. וקדמונו ש"ע הוא למעלה מכל סדר ההשתל' העולמות כו'. וזהו בחי' והחכ' מאין תמצא. בחי' ראשית הוא בחי' ח"ע ראשית ההשתל'. ובחי' קדם זהו בחי' אין בחי' כו"ע שלמעלה מהשתל'. והנה עדן הוא בחי' ח"ע. כי ביו"ד נברא העוה"ב מקור המשכת ח"ע בג"ע וע"כ נק' עדן. והנה הנהר יוצא מעדן כנ"ל. אבל כשפוגמים בתומ"צ שאזי כתיב ונהר יחרב ויבש. אזי א"א להמשיך עוד הנהר מבחי' עדן כ"א שצריך להמשיך תיקון הפגם ומילוי החסרון מבחי' קדם שלמעלה מבחי' עדן. וכמשל הנהר שנחרב אין העצה לחפור בנהר גופא. כיון שנחרב שם. אלא צריך לחפור בעומק מתחת לארץ עד שמגיעים להמקור ומשם יומשך למלאות הנהר כמו שהי'. וזהו"ע התשובה להמשיך מבחי' קדם. וז"ש (איכה ה') השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם. מבחי' קדם דוקא. ולכן אחז"ל (פסחים נ"ד. ב"ר פ"א) תשובה קדמה לעולם שצריך להמשיך מבחי' קדם שלמעלה מהשתלשלות העולמות. וזהו בחי' לפני הוי' תטהרו למעלה משם הוי'. וזהו"ע עשי"ת שהם יו"ד עומקים שמאיר מבחי' ימי קדם. ולכן נק' ימים נוראים. נורא הוא בחי' והנורא אל עליון. והנה בבחי' זו אין שייך שמחה. והעבודה רק בשופר שמטיל חרדה. והענין דכתיב (ישעי' ס"א יו"ד) שוש אשיש בהוי'. תגל נפשי באלקי. ההפרש בין שמחה לגילה. שמחה הוא כשמגלה השמחה לעין כל. וגילה הוא כשמטמין ומצפין השמחה בפנימיותו. כמ"ש (תלים ב') וגילו ברעדה. שהגילה מכוסה ברעדה. וכמשל העומד לפני מלך שעומד בפחד ורעדה. ובודאי שהוא שמח אז. אלא שהשמחה מכוסה ברעדה. וזהו החילוק בין המועדים לימים נוראים. כי במועדים הוא התגלות שם הוי' ע"י קיום התומ"צ כנ"ל שנק' מועדי הוי'. ובגילוי שם הוי' שייך שמחה בהתגלות. ע"ד שמחו צדיקים בהוי'. ולכן אומרים בהם מועדים לשמחה. אבל בימים נוראים הוא גילוי בחי' לפני הוי' בחי' קדם שלמעלה מהשתלשלות. ובגילוי בחי' זו אין שייך שמחה כ"א גילה. בחי' גילה ורעדה. שמבחוץ הוא חרדה ורעדה מפחד ה' ומהדר גאונו. ובפנימיותו ותוך תוכו הוא שש ושמח מאד. וכמ"ש וכל הלבבות ייראוך וכל קרב וכליות יזמרו לשמך. שבבחי' לב הוא יראה ופחד. אבל עמוק עמוק מהלב דהיינו בקרב וכליות שם הוא בחי' הזמרה והשמחה. וע"כ נק' ימים נוראים ואין אומרים בהם מועדים לשמחה. כיון שהוא רק בחי' גילה שהשמחה מכוסה בחרדה ורעדה. ולכן א"ש שאין הפי' כיון שהם ימי תשובה אין שייך שמחה. דאדרבה בבעה"ת שייך יותר שמחה ע"ד מי שיוצא מאפילה לאורה ורחוק שנעשה קרוב. אלא שהשמחה והחדוה מכוסה ברעדה. נמצא שגם בתשובה צ"ל שמחה. אלא שהוא בחי' גילה וגילו ברעדה תגל נפשי באלקי:

וזהו ארי' שאג וגו' כי במד"ר (יתרו פכ"ט סי' ז') אמרו על דיבור אנכי כו' ארי' שאג כו'. והיינו כי ארי' גימט' גבורה וגימט' עומק. ובחי' זו למעלה היינו תגבורת הכח והחוזק שבחי' א"ס ממש הכל יכול. וזהו דוקא בבחי' כ"ע דאצי' שבחי' פנימיות הכתר עת"י נמשך ממל' דא"ק. ולכן אמרו על דיבור אנכי ארי' שאג כו'. והנה בר"ה ויוה"כ ההתגלות מבחי' לפני הוי' בחי' קדם שלמעלה מהשתלשלות שבבחי' זו שרש הכח והחוזק. ולכן נק' ארי' שאג. והנה המועדים שהם מועדי הוי' נק' מועדים לשמחה. אבל בר"ה ויוה"כ ארי' שאג. אנכי שלמעלה משם הוי'. מי לא יירא. ולכן נק' ימים נוראים ורק בחי' גילה תגל נפשי כו':

לראש השנה

ובחדש השביעי באחד לחדש מקרא קדש וגו' יום תרועה יהי' לכם ועשיתם עולה וגו'. בפ' פנחס כ"ט א'. ובפ' אמור כ"ג כתיב בחדש השביעי באחד לחדש וגו' זכרון תרועה מקרא קדש. וצ"ל השינוי. שבפ' פנחס כתיב יום תרועה אחר מקרא קדש. ובפ' אמור כתיב מקרא קדש אחר זכרון תרועה. ואי' בירושלמי (פ"ד דר"ה ה"ה) כדי ללמד שבר"ה השני מתקיע. דהיינו בתפלת המוספין. ולכן בפ' פנחס דכתיב אח"כ ועשיתם עולה שהוא קרבן מוסף כתיב יום תרועה לבסוף אצל ועשיתם עולה. משא"כ בפ' אמור שלא נאמר אח"כ ועשיתם עולה כתיב זכרון תרועה מקודם ואח"כ מקרא קדש. וברבות (אמור פכ"ט סי' ו') אמרו

אוא"ס ב"ה (עי' בתו"א פה"ש בד"ה יפה שעה א'. ובלשון אדמו"ר נ"ע) וכיבוס זה הוא ע"י יין ושמחה של מצוה. והשמחה הוא מצד ההתבוננות מזה עצמו איך שהמצות הם המשכות מאוא"ס ב"ה עצמו. והו"ע ישמח ישראל בעושיו (תלים קמ"ט) כמ"ש בתו"א ע"פ אוסרי לגפן עירה ע"ש. והנה ע"י השמחה של מצוה נמשך מלמעלה ג"כ בחי' שמחה כמ"ש (תלים קכ"א ה') ה' צלך על יד ימינך. כמו הצל שפונה אחר האדם וכמו"כ כו'. וענין השמחה למעלה הוא גילוי ההעלם מבחי' פנימיות וסתים כו'. והשמחה הוא ממתיק כל הדינים. לא כמו במדה שאדם מודד מלמטה מודדין לו מלמעלה (סוטה ח' ב'). כי השמחה הוא התגלות הפנימיות שלמעלה מבחי' מדה כו' ולכן ממתיק כל הדינים. וזהו"ע אתם נצבים שאמר להם משה כששמעו צ"ח קללות והוריקו פניהם שאמר להם אעפ"כ אתם נצבים (ילקוט ר"פ נצבים) והיינו שיש בחי' שלמעלה מבחי' במדה שאדם מודד מודדין לו כו' ומצד בחי' זו אתם נצבים. וזהו"ע השמחה למעלה שמתגלה בחי' זו ולכן ממתיק כל הדינים. והנה ע"י גילוי השמחה מלמעלה אזי נמשכים ג"כ לבושי המצות שיהי' בכל עת יהיו בגדיך לבנים. כי בחי' זו שהלבושים יהיו שלמים בלא שום פגם זה הי' רק בהאבות שהיו מרכבה כמ"ש (ח"ש כ"ד א') ואברהם זקן בא בימים. ופי' בזהר (ויחי וחיי שרה) אשלימו יומין כו' דהיינו לבושי המצות כמ"ש במ"א. משא"כ בכל אדם כתיב אין צדיק כו' (קהלת ז' כ') ובלתי אפשר שלא יפגום בשום יום כו'. וא"כ עפ"י קו המדה במדה שאדם מודד כו' א"א לו להשיג ע"י הלבושים כו' כיון שנפגמו כו'. אך ע"י שמחה של מצוה שממשיכים שמחה מלמעלה מבחי' קו המדה מתתקנים ומתתקנים הלבושים שיהיו בגדיך לבנים זכים ובהירים כו' וזהו כבס ביין לבושו. ונמצא שמחה שנ"ל הוא מתקן המצוה דהיינו הלבוש של המצוה. וזהו עבודה שבלב זו תפלה. כי התפלה הוא לשון חיבור שהו"ע התחברות הנשמה לשרשה ליכלל באלקות ממש. וצ"ל בשמחה. והו"ע שמחה של מצוה. ולכן נק' עבודה ותיקון להמצות כנ"ל (יין בינה שבה התגלות עת"י שלמעלה מבחי' יומין עילאין דז"א שרש לבושי המצות שתלוים בימים. לכן משם נמשך להיות כבס ביין לבושו. ובינה נק' תשובה קדמה לעולם. וכמו"כ המתקת דינים ע"י התגלות עת"י שבבינה) :

ד **והנה** בבחי' תורה יש ג"כ עבודה כמ"ש (מלאכי ג' י"ח) ושבתם וראיתם כו' בין עובד אלקים לאשר לא עבדו. ואחז"ל (חגיגה ט' ב') תרוייהו צדיקים גמורים נינהו ואינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה מאה ואחד. וצ"ל כיון דתרוייהו צ"ג נינהו. א"כ מקיימים כל המצות וממשיכים בחי' העמוד שצדיק שמו שעליו העולם עומד כנ"ל וא"כ מהו עוד ענין עובד אלקים ואשר לא עבדו. ואיך השונה פרקו מאה פעמים נק' לא עבדו כו'. והענין כי מה שצדיקים ע"י קיום התומ"צ ממשיכים בחי' העמוד שצדיק שמו הוא בחי' ונהר יוצא מעדן כמשנת"ל. והנה יש ג' בחי' עדן ונהר וגן. וזהו וקראת לשבת ענג (ישעי' נ"ח י"ג) ענ"ג ר"ת עדן נהר גן. והו"ע הג' סעודות דשבת סעודתא דמעלי שבתא בחי' שמור לנוק' הוא בחי' גן מלכותך מלכות כ"ע כנ"ל. וסעודה שניה זכור לדכורא הוא המשכת בחי' נהר. וסעודה שלישית הוא המשכת בחי' עדן עצמו. והנה כתיב (ישעי' ס"ד) עין לא ראתה אלקים זולתך. ואחז"ל (ברכות ל"ד ב') דקאי על בחי' עדן. ועל יין המשומר בענביו מששת"ב. כי כל ההמשכות שממשיכים ע"י התומ"צ הוא רק בחי' נהר שהוא רק המשכה והארה מבחי' עדן שיומשך בגן. אבל בחי' עדן עצמו מקור התענוגים הוא למעלה מעלה מבחי' נהר ועז"נ עין לא ראתה. עין י"ל המדות דז"א שנק' שבעה אלה עיני ה'. אלקים זולתך י"ל הבינה שנק' אלקים חיים והיינו לפי שהו"ב תרדל"מ. והנה ע"י העבודה והיגיעה בעסק התורה בבחי' אתכפי' יותר מרגילותו וכחו כו'. עי"ז ממשיכים התגלות בחי' עדן עצמו שלמעלה מעלה אין קץ על בחי' נהר. עד"ה האזינו הג' פ"ז בענין יעשה למחכה לו בשם הזהר דקאי על יגיעה בתורה בעיון ועומק גדול. וזהו פי' עובד אלקים שממשיך בחי' עין לא ראתה אלקים זולתך כו'. ולכן אעפ"י שתרוייהו צ"ג שממשיכים בחי' העמוד שצדיק שמו. הנה זהו רק בחי' נהר לבד. אבל ע"י יגיעה בתורה נק' עובד אלקים שממשיך בבחי' נהר התגלות בחי' עדן עצמו. ונמצא שבעסק התורה יש ג"כ בחי' עבודה ותיקון שהו"ע עובד אלקים. וכמו"כ במעשה המצות. יש ג"כ בחי' עשיית המצות בפועל. ובחי' עבודה. כמ"ש (ישעי' ל"ב ט"ז) והי' מעשה הצדקה שלום. ועבודת הצדקה השקט ובטח. וכמשנ"ת באגה"ק ע"פ זה. ונמצא שבכל הג' קוין דתורה ועבודה וגמ"ח יש בחי' עבודה וזהו תחת אשר לא עבדת כו' בשמחה ובטוב לבב מרוב כל. שמחה הוא בחי' מלמעלמ"ע מדרגת הכהנים. ובטוב לבב הוא בחי' מלמטלמ"ע מדרגת הלוים ועבד הלוי הוא. כל הוא מחבר ב' הבחי'. והו"ע ג' קוין דתורה ועבודה וגמ"ח. ובכולם צ"ל עבדת את ה' אלקיך כנ"ל שבכל הג' קוין צ"ל בחי' עבודה ר"ל תיקון יותר מהחיוב לא רק לצאת י"ח לבד. והענין כמו שע"י תפלה קו השמאל נמשך תבונה ע"י הנהר כנ"ל. שיוצא י"ח בהמשכת הארת הבינה לבד ע"י הנהר שאזי אין מתגלה בינה עצמה כלל. אבל ענין העבודה ותיקון בקו השמאל היינו שע"י שמחה שבתפלה כנ"ל יומשך התגלות עצמות בינה ע"י הנהר כו'. וכמו"כ מה שע"י התורה קו האמצעי ממשיכים מחב"ע שנק' עדן יוכל לצאת י"ח בהמשכת הארה לבד מעדן ע"י הנהר. אבל ע"י עבודה בתורה שנק' עובד אלקים ממשיך התגלות בחי' עדן עצמו ע"י הנהר כו'. וכן מה שע"י גמ"ח וצדקה מעוררים וממשיכים מדה"ר לייחד הו"ג להיות שלום בפמ"ע ושלמטה כמשנ"ת באגה"ק. זהו רק ממדת ת"ת דאצי'. אך ענין עבודה ותיקון בבחי' זו לעורר ולהמשיך מבחי' יגמה"ר שלמעלה מאצי' שנק' רחמים גדולים שנמשכים ממו"ס ומאוירא כו' (גבורה ות"ת דע"י) ומשם נמשך להיות השקט ובטח. והמשכה זו ע"י עבודת הצדקה:

ה **ועתה** צ"ל כיון שנת"ל שבכל הג' קוין צ"ל בחי' עבודה בשמחה. א"כ מהו"ע ימים נוראים שהם ימי תשובה בבכיה ותחנונים ואומרים אשמנו בגדנו. היפך בחי' השמחה. ולמה לא יהי' גם בהם עבודה בשמחה. ולמה נק' ימים נוראים. והנה בפוסקים ראשונים יש מחלוקת אם לומר בהם מועדים לשמחה. כיון דכתיב (בהעלתך יו"ד יו"ד) וביום שמחתכם כו' ותקעתם כו' וגם כתיב

כמ"ש (שה"ש ב') וימינו תחבקני. הכל כאשר לכל זהו רק טוב עליון והבד גמור עמנו. והנה כאשר ישים המשכיל כ"ז ללבו אזי ממילא כמים הפנים לפנים כו' יתלהט ברוח נדיבה כו' לאהבה את ה' בכל לבו ונפשו ומאדו כמ"ש בתניא ספמ"ט ע"ש. וזהו הערה והתעוררות על עבודה. (שיהי' העבודה ע"ד מדרגת החסיד המתחסד עם קונו לא רק לצאת ידי חובתו לבד כ"א יותר מהחיוב לפמש"ה"ד):

ב **ועתה** צ"ל איך שייך עבודה לגבי מעלה. הלא אנת הוא בלימותא דכולא וכלום חסר כו' וא"כ מה שייך עבודה ותיקון כו'.

כתיב (בראשית ב' ט"ו) ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה בשני הפי"ן. דהפי' לעבוד ה' כו'. שהעבודה והתיקון שייך בבחי' ה' תתאה דשם הוי'. דהנה איתא בס' הבהיר (סי' מ"ד) עמוד א' יש כו' וצדיק שמו כו' והוא סובל העולם (שעליו העולם עומד) וכשיש צדיקים בעולם (היינו בזמן שישראל מקיימים כל המצות כמ"ש (ישעי' ס' כ"א) ועמך כולם צדיקים אזי) העמוד מתגבר ואם לאו מתחלש כו' ע"ש. והענין כי מלכותך מלכות כל עולמים (תלים קמ"ה י"ג) שמקור חיות כל עולמות הנבראים הוא מבחי' מל' שהוא רק הארה בעלמא כמ"ש (ישעי' ב' ד') בי"ה הוי' צור עולמים רק בתי אותיות (עי' ע"פ אחרי כו' כאשרי ישאג מה שהמל' נק' י"ה) אבל העמוד שצדיק שמו ממשיך המשכה והארה מאוא"ס ב"ה עצמותו ומהותו בבחי' מל'. ולכן נק' צדיק יסוד עולם (משלי יו"ד כ"ה) יסוד הוא דבר שיש בו ממש. שלא כמו המל' ברק הארה כו'. וזהו שעליו העולם עומד. כי מצד ברא ומקור החיות שמבחי' מל' בחי' נוק' תשישות כח כנקבה אין בה קיום נכון ואמיתי וכמ"ש ג"כ בלקו"ת פ' בלק בד"ה מה טובו. ועיקר הקיום הוא על ידי בחי' צדיק יסוד עולם וכמ"ש במ"א. וזו"ע ויגוהו בו ישראל מקדשי שמך. שמך היא בשמל"ג. והם ממשיכים מבחי' אתה קדוש בשמך קדוש. והמשכה זו הוא ע"י העמוד שצדיק שמו. ולכן נק' צדיק. כי צדיק הוא ע"ש שהיא בעל צדקה והצדקה היא להחיות רוח שפלים. והנה רוח שפלים זהו בחי' מל' שמתי' בי"ע שנעשים כפרדים כו' עד שנשפלת להיות למטה בגשמיות שהיא בחי' חשך והסתר לגמרי כמ"ש (ישעי' ס' ב') החשך יכסה ארץ. והצדקה היא להמשיך הגילוי מאוא"ס עצמותו ומהותו בבחי' מל'. וכיון שהמשכה זו הוא ע"י העמוד ע"כ צדיק שמו. וע"ז כתיב (בראשית ב' יו"ד) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. גן הוא בחי' מל'. כמו הגן היא רק מקבל שכשזורעין בו והורשין ומשקין אותו אזי דוקא צומח בו כו'. וכמו האשה נק' שדה של הבעל בגמ' (כתובות י"ב ב') לטעם זה. כמו"כ בחי' מל' ללמג"כ (זה"א קפ"א א') ורק מקבלת מלמעלה כל מיני שפע. כידוע בענין שאשה כסותה ועונתה כו'. גם כמו הגן בו צומח דשאי מיני עשב. מינים ממינים שונים. כמו"כ מבחי' מל' נמשך גילוי שונה העליון בג"ע העליון והתחתון. ומתחלק לרבוא רבבות מדרגות עד אין קץ. אבל ח"ע שנמשך מקור ההשפעה במל' לפי שבהכמה שורה אוא"ס עצמותו ומהותו. מקור המשכת התענוג בגעה"ע. לכן נק' עדן. ונהר הוא להיות נמשך המשכה מעדן בבחי' גן. ובחי' נהר זה הוא העמוד שצדיק שמו (וזהו כפי' המק"מ ר"פ נח שיסוד ז"א נק' נהר). וי"ל ההפרש בין כשנק' עמוד לכשנק' נהר. כי עמוד שעליו העולם עומד זהו רק סמך וקיום בההארה שמחי' עולמות שלא יהי' שינויים והיינו ע"י ההמשכה שמעצמותו ית' בבחי' מקיף על מל'. אבל כשנק' נהר שמשקה הגן היינו כשנמשך ע"י יסוד היחוד שהוא גילוי בפנימיות ממש כמו והרוה כו'. והנה כשועמך כולם צדיקים אזי העמוד מתחזק כו'. כי רמ"ח פיקודין הם רמ"ח אבר"מ (ת"ז תיקון ל' מ"ד) שממשיכים בחי' ועל דמות הכסא כו' כמראה אדם. כמו האבר שממשיך חיות הנפש. ולכן אחז"ל (זח"ג קי"ג א') ע"פ ועשיתם אתם כאילו עשאני כו'. ולכן העמוד מתחזק כי העמוד הוא התקשרות ההמשכה מבחי' כמראה אדם בבחי' מל'. כי מה שנז"ל שממשיך מעצמותו ומהותו ית' במל' היינו מעצמותו שמאיר בבחי' כמרא"ד דאצי'. וכן גם מה שנק' נהר שממשיך מעדן. הכ"ע. מ"מ ההמשכה צריך לימשך דרך רמ"ח אבר"מ עד"מ הטפה נמשכת דרך רמ"ח אברים כמשנ"ת בד"ה והי' לכם לציצית. וזהו ויניחהו בג"ע לעבדה כו' לעבוד ה'. ה' תתאה הוא בחי' מל'. והעבודה הוא להמשיך בחי' ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. כנ"ל שבחי' נהר הוא העמוד שצדיק שמו שממשיך מעצמות אוא"ס בבחי' מל'. (כי כל פרצופים דאצי' תיקון אותם המאציל העליון בעצמו להיות איהו וחיוהי וגרמוהי חד בהון. משא"כ המל' הניח על עבודה ותיקון של נש"י מצד כי חפץ חסד הוא. אף שזהו עיקר רצונו ית' להיות דירה בתחתונים. והתיקון היינו שימשיכו נש"י הגילוי שבג' מדות דז"א גם בבחי' מל' שיהיו שוין בקומתן כמו קודם הנא עה"ד. והמשכה זו זהו חובה עלינו אך ידוע שהארת אוא"ס בחג"ת דז"א הוא ע"י ג"ר חב"ד. וזהו"ע המשכת מוחין שבע"ת. ע"י בינה מאיר בגבו'. וע"י חכ' בחסד. והנה מה שמאיר בינה בגבו' דז"א א"ז עצמיות בינה כ"א רק תבונה כו'. ולכן המשכת עצמיות ופנימיות בינה במל' זהו נק' עבודה ע"ד החסיד המתחסד עם קונו יותר מהחיוב). ולכן לעבדה ע"י רמ"ח מ"ע כנ"ל. ולשמרה ע"י שס"ה ל"ת שהוא השמירה מן הפגמים כו':

ג **ועתה** צ"ל מהו העבודה. הנה בדרך כלל ענין העבודה שייך בכל המצות כענין מצות צריכות כוונה (ר"ה כ"ט) דהיינו שיכוון בעשייתו כדי שיקבל עליו עומ"ש בקיום מצוה זו ויבטל רצונו לגבי רצוה"ע והו"ע עול מצות. וזהו ג"כ ענין עבודה דהיינו ביטול היש וקבעומ"ש. ושייך בכל המצות. אך אחז"ל (תענית ב' א') ע"פ ולעבדו בכל לבבכם (עקב י"א י"ג) עבודה שהיא בלב כו' זו תפלה. דהנה כתיב תחת אשר לא עבדת כו' בשמחה כו' וזהו עבודת התפלה. כי תפלות כנגד תמידין תקנום (ברכות כ"ו ב') כבשים בני שנה שנים ליום (פנחס כ"ח ג') ובפי' כבשים הביא בילקוט (פנחס רמז תשע"ו) בשם המד"ר. כבשים ל' כיבוש שמכבשים עונותיהם של ישראל. דהנה כתיב (בראשית מ"ט י"א) כבס ביין לבושו. דקאי על המצות שמהמצות נעשים לבושים. והיינו המשכות מסובב כל עלמין בחי' מקיפים. והלבושים צריכים לכבסם כמ"ש (קהלת ט' ה') בכל עת יהיו בגדיך לבנים דקאי על המצות כמאחז"ל (שבת קנ"ג א'). דהנה גם פושעי ישראל מלאים מצות כרמון (חגיגה כ"ז ב') ואעפ"כ את פושעים כמנו שלבושי המצות שלהם הם עדיין בבחי' חשך והסתר אלקות. אבל הכיבוס הוא שיהיו לבנים דהיינו שיאיר על ידם התגלות

הוא"ם

ומורא עליהם. זצות מחיל ככח. עונים באימה ואומרים ביראה כו'. והב' בחי' דבר מלך שעי"ז הוא התהוות אלקות עם עולמות. ובר"ה ממשיכים ב' הבחי' שיתלבש בלבוש מל' כנ"ל. וגם ממשיכים אותו בבחי' אמירה ודיבור וזהו"ע ב' יו"ט של ר"ה. וזהו שאומרים בר"ה ודברך מלכנו אמת וקיים לעד כו':

ה **ועתה** צ"ל ענין וסוי' האמירך כו' גוי אחד בארץ שאין כיוצא בו. הענין כי ישראל לבד קיום המצות הנה גם עניניס הגשמיים שלהם ג"כ מעורר למעלה עד רום המעלות. וכמו ענין כנוהין דכלה בלא ברכה אסורה לבעלה כו'. והטעם כי זווג החתן וכלה של ישראל הם דוגמת החתן וכלה שלמעלה שהו"ע היחוד דסוכ"ע וממכ"ע. כלה לשון כלתה נפשי זהו בחי' ממכ"ע. וחתן הוא דרגא זהו ההמשכה והיחוד מבחי' סוכ"ע בממכ"ע. ושבע ברכות למעלה הוא המשכות מכל הז"מ להכלה העליונה כדי שתוכל לקבל היחוד כו'. וכיון שזווג החתן וכלה שלמטה מעורר למעלה ע"כ צ"ל למטה ג"כ שבע ברכות כו'. ועוד יובן ממה שאנו מברכים על הלבשת מנעל שעשה לי כל צרכי ולכאורה אין זה מובן מה שקבעו ברכה ע"ז. אך ע"י הלבשת נעל למטה מעוררים למעלה להיות מה יפו פעמיך בנעלים שהו"ע מע"ע שנק' נעל דשכינתא. וזהו שישראל הם גוי אחד בארץ. שאין כיוצא בו בשום אומה בעולם שגם כל ענינים הגשמיים שלהם יהי' הכל מעורר למעלה. וכ"ש קיום המצות. דהנה כתיב (ירמי' ב' כ"א) ואנכי נטעתיך שור"ק בגימט' תר"ו. יותר על ז' מצות שנצטוו בני נח. והענין כי עם נח הי' כריתות ברית על קיום העולם. כמ"ש (בראשית ח' כ"ב) עוד כל ימי הארץ כו' לא ישבתו. והיינו על השפעת חיצוניות החיות להחיות העולמות שנמשך רק מחיצוניות המל'. וגמ"כ נצטוו ז' מצות כנגד שבע מדות. ובמאו"א איתא כנגד ז' מלכים דתהו שנפלו בשבה"כ. וזהו ענין הע' תלויה בפסוק יכרסמנה חזיר מיער. שהיא השפעת החיות מחיצוניות המל' שנמשך בבחי' מקיף ע"י הע' תלויה. ולכן נצטוו רק ז' מצות. אבל בנ"י ניתן להם תרי"ג מצות דאורייתא וז' מצות דרבנן שעולה תר"ך כדי להמשיך מבחי' כתר עליון בבחי' מלכות. והיינו בחי' פנימיות המל' דכ"ע איהו כתר מל'. וא"כ בנ"י שמקבלים מבחי' פנימיות המל' זהו ההמשכה מבחי' כ"ע ממש. וז"ש (דברים ל"ד ט"ו) ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב וגו'. דהנה כתיב יהי רקיע כו'. כמו באדם יש אגר הכבד שמפסיק בין אברי הנשימה לאברי המזון. ולמטה מהקרום המפסיק יש רק פסולת שיוצא לחוץ. כמ"כ עו"כ מקבלים מבחי' פסולת השפע שלמטה מהפרסא להיות רק קיום העולם. שע"ז הי' הכריתות ברית עם נח. אבל בנ"י מקבלים פנימיות השפע מלמעלה מהפרסא שהוא מהות"ש עצמו. וזהו גוי אחד שאין כיוצא בו כו'. גם כמ"ש הנה הטהה ירושלים. ואיתא במד"ר (איכה פ"א סי' ל"ז) וכי כל האומות אין חוטאים אלא אעפ"י שחוטאים אינן כלום. והיינו לפי שמקבלים רק חיצוניות השפע שע"ז הי' הכריתות ברית עם נח. ולכן אעפ"י שחוטאים אין נפסק השפעתם כלל. אבל ישראל שמקבלים מפנימיות השפע. לכן כמו שע"י מצוה ממשיכים ממקום גבוה מאד. כמו"כ להיפך ע"י עבירות פוגמים מאד למעלה וגורמים שיופסק פנימיות השפע. ולכן חטא חטאה ירושלים דוקא. ובכ"ז יובן ענין גוי אחד שאין כיוצא בו. וזהו וה' האמירך היום להיות לו לעם סגולה כמו הסגולה שאין זה עפ"י טעם. כמו"כ מה שבנ"י ממשיכים ע"י קיום המצות זהו למעלה מסדר השתלשלות וטעמים דה"ע. סגולה כמו סגולתא שהנקודה למעלה זהו כתר ע"ג הו"ב:

→⁂←

ארי' שאג מי לא יירא (עמוס ג' ח'). ואיתא בשל"ה הקדמונים נתנו סימן הרי"ה ר"ת אלול ר"ה יוכ"פ הושענא רבה שנק' ימים נוראים וזהו מי לא יירא. וצ"ל מהו הענין שבימים האלו ארי' שאג. גם צ"ל ההפרש שבין מועדים לשמחה לימים נוראים. כתיב (דברים כ"ח מ"ז) תחת אשר לא עבדת כו' בשמחה ובטוב לבב כו'. והנה הפי' הפשוט לא עבדת בשמחה. ר"ל בזמן היותם בשמחה וטוב לבב דהיינו בשעת שהיו בתכלית השלום. ובזח"א (דקצ"ז א') פי' בשמחה בזמנא דכהני הוי קריבין קורבנין כו'. וטוב לבב אילין לוואי. מרוב כל אילין ישראל דנטלי ברכאן מכל סטרין כו'. ופי' זה הולך ג"כ ע"ד הנ"ל בפי' הפשוט דהיינו בשעת שהיו הכהנים בעבודתם ולוים בדוכנם וישראל במעמדם כו'. והאריז"ל פי' לא עבדת בשמחה אעפ"י שעבדת אך לא בשמחה. לכן בא העונש. כי אין נדיק כו' והשמחה ממתיק הדין לגמרי כו'. וא"כ לפי' האריז"ל כתוב בתורה שהעבודה צ"ל בשמחה וטוב לבב. דהיינו לא רק לצאת י"ח לבד. כי כשיהי' העבודה בשמחה וטוב לבב אזי יהי' העבודה לפנים משוה"ד יותר מהחיוב. וע"ד מדקדקים עד כזית כו'. ועבודה זו היא מדרגת החסידים ע"ד איזהו חסיד המתחסד עם קונו כו' (זח"ג רפ"א. ת"ז ג') דהיינו שהעבודה בבחי' חסד יותר מהחיוב. וצ"ל לפי' האריז"ל קשה איך יוכל כל אדם לבוא לזה שיהי' העבודה ע"ד מדרגת חסיד המתחסד עם קונו בבחי' חסד יותר מהחיוב. וכמו שאמרו בירושלמי (נדרים פ"ט ה"א) לא דייך מה שאסרה תורה כו'. הנה בתניא (פמ"ו) מבואר הערה והתעוררות על עבודה ע"ד כמים הפנים אל הפנים (משלי כ"ז י"ט) כו' ע"ש. ויש לבאר יותר כי למטה אין נמצא אהבה שיהי' חסד לגמרי. כמו אהבת האב לבן זהו טבעיות שהבן חלק ממנו. ואפי' האהבה והשפעת טוב שמעשיר לעני (שאינו מקבל ממנו בחזרה כלום) א"ז ג"כ חסד לגמרי. שהרי יש בזה טובת עצמו ביותר כדי שיזכה לעוה"ב ויאכל פירותיהן בעוה"ז. וכמ"ש ברות (ב' י"ט) האיש אשר עשיתי עמו. שהעני עושה חסד עם העשיר יותר כו' (כמ"ש במד"ר ויקרא פל"ד סי' יו"ד). גם כל מיני אהבה והשפעת חסד מאדם לחבירו. הרי חבירו ג"כ אדם כמותו ממש. הרי שלמטה אין נמצא חסד לגמרי. אבל למעלה הוא חסד גמור כמו בריאת העולמות דכתיב (תלים פ"ט) כי אמרתי עולם חסד יבנה. שבריאת העולמות וחיותן וקיומם הוא רק נדבה וחסד גמור ממנו ית'. שאין לו ית' שום צורך בזה כלל ח"ו. וכמו"כ ההתקרבות עצומה והאהבה הגדולה שאהב ה' אותנו והוליאנו מארץ מצרים ערות הארץ. ואח"כ נתן לנו התורה שהיא בחי' נשיקין והתדבקות רוחא ברוחא ממש. וגם ע"י כל המצות שהוא מחבק אותנו חיבוק גמור בדביקה חשיקה וחפיצה

כמ"ש

כי קטן הוא. אבל השפעה חיצוניות. שלא ע"י לבוש הנ"ל דשם הוי'. אינו שייך להם כלל. משא"כ ע"ש שהם החיצוניות היותר אפשר בכל עולם כו'. ולכן כאשר נשפעה השפעה חיצוניות מלמעלה מהשתלשלות שלא ע"י הלבוש דשם הוי' אזי מקבלים הם השפע הנ"ל. ומזה נמשך הגלות. אך השפעה זו כיון שלא נמשכה ע"י לבוש דשם הוי' אינה מאירה בגילוי כלל. כ"א בבחי' מקיף והעלם. וכמ"ש (תלים קי"ג) רם על כל גוים ה' כו'. הנה נת' אשר שרש הנהגה דבחי' אפילה וחשך דהיינו מה שנמשך השפע ע"י הע"ש לבוש הטבע נמשך ממקום גבוה מאד. ובזה יובן מה שעו"כ בחרו להם הע"ש דוקא. כי הנה כדי לקבל מבחי' הוי' אורי שהוא התגלות אלקות שע"י שם הוי' ששרש שפע זו הוא מפנימיות דלה"ע ב"ה א"א לקבל כ"א ע"י ביטול במציאות. כי יש ג"כ שם הוי' בנפש כמ"ש בד"ה ראה. וכשיש גילוי שם הוי' שבנפש אזי יכולים לקבל משם הוי'. אבל הם רוצים לילך בשרירות לבם ואעפ"כ יומשך להם כל טוב. ע"כ בחרו להם ההנהגה דבחי' אפילה וחשך שמבחי' ע"ש כי מבחי' זו אפשר לקבל בלא ביטול כלל. כיון ששרש המשכה זו נמשך מלמעלה מהשתל' שלא ע"י לבוש שם הוי' אשר שם אין תופס מקום כלל מעשה התחתונים. אבל הי' שם פקח אחד אמר הנה כתיב מלכא דכולהון מתחלפין ומלכא אינו מתחלף. והיינו כי הבין שההשפעה חיצוניות הנ"ל שנמשך ע"י הע"ש זהו רק לפי שעה בעת הגלות. והמכוון כדי לברר מהע"ש כו'. אבל אח"כ יופסק ההשפעה חיצוניות הנ"ל. ויומשך השפע פנימיות דלה"ע וע"י הלבוש דד"א הוי' דוקא. וכמו שהי' בעת יצי"מ שהלבישו או"א לזרועות דא"א. ועז"נ כתיב (שה"ש ב' י"א) כי הנה הסתיו עבר הגשם חלף הלך לו כו'. וזהו דכולהון מתחלפין. וכמ"ש (בראשית א' ב') והארץ היתה תהו כו' שבה"כ. ואח"כ ויאמר אלקים יהי אור דתיקון. הרי שההנהגה דבחי' חשך ואפילה הינה רק לשעה. ומלכא שהוא שם הוי' אינו מתחלף ח"ו לעד אפי' לע"ל שיהי' ההתגלות למעלה יותר משם הוי' אבל מ"מ יהי' כל ההתגלות ע"י שם הוי' דוקא. וזהו חלקי הוי' אמרה נפשי וכמ"ש (תלים ט"ז) הוי' מנת חלקי וכוסי. כוס גימט' אלקים שהוא מסתיר. אבל הוי' מנת חלקי וכוסי ע"ד כי הוי' הוא האלקים כו'. כי כל העמים הקדמונים אמרו עזב הוי' את הארץ. וההנהגה הוא רק משם אלקים לבד. אבל ישראל אומרים הוי' הוא האלקים שההנהגה משם הוי' בעצמו ע"י שם אלקים. וזהו הוי' מנת חלקי וכוסי. וגם פי' [הוי' מנת חלקי וכוסי]. להיות יחוד הוי' ואלקים בחי' הוי' אורי כנ"ל. והיינו דוקא ע"י הביטול ומס"נ בק"ש לבחי' אנת הוא חד ולא בחושבן. שעי"ז ממשיכים השפעה פנימיות הנ"ל שיומשך בשם הוי' דוקא. וזהו את הוי' האמרת כפ"י דוקא. כי העכו"ם אומרים רם כו' על השמים כבודו ואינם מאמינים שיוכל להיות התגלות אלקות למטה כיון שהוא השפלה אצלו. ורק על השמים כבודו. ולכן קרו לי' אלקא דאלקייא. שהם קורין להע"ש אלקות. כי בדעתם הם פועלים בעצמם השפעה גשמיות כו'. וזהו רם כו' שנותנים לו ג"כ רוממות. אבל זהו רוממות של שקר. כי הם נותנים עולמות העליונים ערך אליו. אבל ישראל אומרים כי גאה גאה המגביהי כו' המשפילי כו' יותר מרם. כי להיות התגלות אלקות בעולמות עליונים זהו ג"כ השפלה כמו למטה בגשמיות כיון דאנת הוא חד ולא בחושבן וכנ"ל באריכות. ע"כ יכול להיות התגלות גם למטה בגשמיות. וזהו את הוי' האמרת. שאתם נותנים לו רוממות ושבח של אמת. דהיינו השבח דק"ש הוי' אחד אנת הוא חד ולא בחושבן. והיום קאי על ר"ה כנ"ל שבר"ה הוא בנין המל' מחדש. לכן אומרים פסוקים של מלכיות שהוא שבח ורוממות להקב"ה והיום הוא הוי' אחד שהוא עיקר הרוממות והשבח כנ"ל:

ד **ובנ"ז** פי' א' דהאמרת הוא לשון רוממות ושבח. ופי' הב' דהאמרת הוא לשון לבוש היינו כמ"ש (תלים צ"ג א') הוי' מלך גאות לבש. וכתיב (אסתר ו' ח') יביאו לבוש מלכות. שמדת מלכות היא לבוש לשם הוי'. והיינו כי הוי' אחד וכולא קמי' כל"ח. וע"כ מדת מל' על יש ודבר נפרד זהו רק לבוש לשם הוי'. וכמו לבוש שמסתיר על גוף האדם. ולכן צריך להמשיכו בלבוש זה. כי העולמות אין יכולים לקבל כ"א ע"י לבוש מלכות. וכמו נשמות בג"ע יושבין ונהנין צריכים ללבוש הנעשה מתומ"צ. וכך להיות המשכות אלקות בעולמות מלמעלמ"ע הוא רק ע"י לבוש מל' הנ"ל ולבוש זה ממשיכים ע"י קיום המצות בקבעומ"ש. ועז"נ כתיב (שיר ב' יו"ד) יפתי שעושים לבושים נאים להקב"ה. דהנה לפעמים כתיב (ישעי' נ' ג') אלביש שמים קדרות ושק כו'. והיינו גלות השכינה כשהמל' מתלבשת בע"ש שהם לבוש שק שמסתירים לגמרי שיתראה העולם דבר נפרד לגמרי כו'. משא"כ על בחי' מל' עצמה הרי אנו מבקשים גלה כבוד מלכותך כו'. וכן בר"ה מלוך כו' וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כו'. וא"כ בחי' מל' עצמה היא לבוש נאה וזך שנמשך על ידה התגלות אלקות בעולמות. וכמ"ש (תלים ק"ד) הוד והדר לבשת. כי יש כמה מדרגות בבחי' לבושים. וכמו באדם בגדי חול ובגדי שבת. לא יהא מלבושך של שבת כו' (שבת קי"ג ע"א). והיינו כי למעלה ג"כ בחול בחי' מל' מלובש בעשי' לבוש גס. אבל בשבת מתעלה המל' מעשי' ויצירה כי בו שבת השביתה מדבור ונמשך החיות רק ע"י לבוש המחשבה לבד. וזהו יפתי שעושים לבושים נאים דוקא להקב"ה. וזהו שארז"ל (ר"ה ל"ד ע"ב) אמרו לפני מלכיות כו' פי' אמרו לשון שבח דהיינו להמשיך בחי' מלכיות של שבח. וכמו שאומרים ותמלוך אתה הוא הוי' לבדך. בכל הבחי'. אתה. הוא. הוי' כו'. יהיו נתגלים ע"י בחי' מל'. וזהו את הוי' האמרת היום. היום קאי על ר"ה שהמשכת אותו בלבוש מל':

ופי' הג' לשון אמירה ודיבור הוא ג"כ בבחי' המל'. כי בענין המלוכה יש ב' בחי'. הא' רוממות והתנשאות של מדת המלוכה שעי"ז הוא מטיל אימה על העם. והוא ע"י שמתנשא ומרומם על העם שהו"ע הסתלקות. והב' בחי' דבר מלך שהו"ע הגילויים שעי"ז הוא הנהגת המלוכה. ועי"ז הוא התחברות המלך עם העם. וכמ"ש פרעה ליוסף ועל פיך ישק כל עמי רק הכסא אגדל ממך. והיינו שהנהגת המלוכה נתן ליוסף. ורוממות המלוכה לא נתן לו. וכמו"כ יובן למעלה שיש ב' בחי'. הא' בחי' רוממות המל' הוא בחי' כתר מל' שמזה נמשך אימה ופחד על כל העולמות והנבראים וכמאמר

ומוראך

אותם כו׳. וזהו כולו לרוכב בערבות שהשבח הוא לעצמות אוא״ס אליו ולא למדותיו. וזהו פי׳ הגמ׳ את הוי׳ האמרת היום העיבה אחת בעולם הוי׳ אחד שאין כיולא בו בעולם שקאי על הרוממות ושבח של אמת שישראל נותנים להשי״ת בק״ש כו׳ כנ״ל. וזהו להיות לך לאלקים כי אלקים זהו כח ההשפעה למטה דוקא. דהנה אליהו אמר (מ״א י״ח) אם הוי׳ הוא האלקים לכו אחריו. ואם הבעל כו׳. עד אח״כ אמרו כולם ב׳ פעמים הוי׳ הוא האלקים. והיינו כי אלקים זהו כח ההשפעה למטה. וענין ע״ז שלהם הי׳ שאמרו כי אני הוי׳ ל״ש כו׳ ע״כ רם כו׳ ועזב הוי׳ את הארץ ביד ממולעים. ואמרו שהבעל הוא ממולע. או שהי׳ בדעתם ענין שיתוף כו׳. ולכן אח״כ כשחזרו בתשובה אמרו הוי׳ הוא האלקים שכח ההשפעה למטה הוא רק מאת הוי׳ בעלמו וכל המלאכים הם רק שלוחי השפע וכגרזן ביד החולב בו. וזהו את הוי׳ האמרת היום שהוא השבח דאחד שאין כיולא בו וכנ״ל. להיות לך לאלקים שכל ההשפעה למטה ואפי׳ מה שאין אדם נוקף אלבעו אא״כ מכריזין עליו מלמעלה (חולין ז׳ ב׳) נמשך הכל מאת הוי׳ בעלמו. לפי שאין כיולא בו. שאעפ״י שהוא למעלה מגדר זמן ומקום מ״מ הוא נמשך ומתלבש בזמן ומקום כו׳ :

ג **והנה** להבין מ״ש את הוי׳ האמרת. כש״י דוקא. וכמאחז״ל אתם עשיתוני העיבה אחת בעולם. מהו ישראל דוקא. הנה כתיב חלקי הוי׳ אמרה נפשי ואחז״ל במד״ר איכה (פ״ג סי׳ כ״ב) למלך שנכנס למדינה והיו עמו דוכסין ואיפרכין כו׳ והיו גדולי המדינה יושבים באמלע המדינה ת״א אנא נסיב דוכסין לגבי וכו׳ וכו׳. הי׳ פקח אחד לשם אמר אנא נסיב למלכא דכולא מתחלפין ומלכא אינו מתחלף. כן עובדי כוכבים מהן עובדין לחמה כו׳ וכו׳ אבל ישראל אינן עובדין אלא להקב״ה הה״ד חלקי הוי׳ אמרה נפשי עכ״ל ע״ש. וצ״ל מהו הפקחות בזה דאדרבה להיפך זהו סכלות ליקח דוכס ולא את המלך בעלמו ועכל״ל שיש איזה סברא אשר טוב יותר לקבל השרים מהמלך בעלמו :

הנה אחז״ל (שבת ע״ז ע״ב) מ״ע עיזי כו׳ כברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא. וגם אחז״ל (ב״ר פ״ב סי׳ ד׳) מתחלה הי׳ העולם מתנהג באפילה. כיון שבא אברהם התחיל להאיר. מי העיר כו׳. והענין ע״ד קליפה קדמה לפרי. כמו בגידול התבואה מתחלה גדל הקש והתבן. ואח״כ בסוף נומחים החטים. וכן באילנות מתחלה יולא האילן עם עלין. ובסוף גדלים הפירות עליו. וכמו״כ בענין לידת האדם מתחלה נולרה השליא ואח״כ הולד. וכן בהשפעה רוחניות מרב לתלמיד מתחלה אומר לו משל ואח״כ אומר לו הנמשל. אעפ״י שעיקר המכוון הוא הנמשל. וכשמבין הנמשל א״ל כלל להמשל. מ״מ המשפיע מוכרח לומר תחלה המשל עם הלעות והקדמות. כי זהו הכלל כחותם המתהפך מה שבמשפיע ראשון ועיקר המכוון הוא יולא אחרון. והו״ע יעקב ועשו שבאמת יעקב הבכור כו׳. וכמו״כ אנו מולאים בתורה. שאר״י לא הי׳ לריך להתחיל אלא מהחדש הזה לכם שהיא מלוה הראשונה. וזהו עיקר המכוון. ומ״ע פתח בבראשית משום כח מעשיו הגיד לעמו כו׳ (ילקוט בא רמז קפ״ז) שזהו כמו הקדמה. שמתחלה מודיע איך שברא השו״א והמאורות שמש וירח. וישראל מונין ללבנה. ואח״כ נכתב המכוון שהו״ע המלות כו׳. וכעד״ז הו״ע ברישא חשוכא. אעפ״י שהעיקר הוא והדר נהורא. מ״מ המכוון בא לבסוף דוקא כנ״ל. וזהו שמתחלה הי׳ הנהגת העולם באפילה. ואח״כ כשבא אברהם הי׳ הנהגת העולם באורה כו׳. ולהבין זה הנה בענין השפעת חיות אלקות בעולמות יש שני הנהגות. הא׳ מה שאמרו בגמרא (ע״ז נ״ד ע״ב) עולם כמנהגו נוהג. וכן מנהגו של עולם משמע שהעולם יש לו מנהגו. והיינו כמ״ש בראשית ברא אלקים. שבריאת העולמות הי׳ ע״י שם אלקים. אשר שם אלקים הוא מסתיר על השפעת החיות משם הוי׳. ושם אלקים בגימט׳ הטבע. כי משם אלקים נמשך השפעת החיות ע״י ע״ש שהם לבושי הטבע. שיתראה רק טבע. אעפ״י שבאמת כתיב המכסה שמים כו׳ המכין לארץ כו׳ המלמיח כו׳ שהכל נשפע מאתו ית׳. ובכל רגע מתחדש החיות מ״מ כיון שנמשך ע״י הע״ש הם מסתירים שיתראה רק כמו טבע. והנה הנהגה זו שמשם אלקים וע״י הע״ש נק׳ אפילה. כיון שהוא הסתר אלקות לגמרי. אבל יש עוד הנהגה שנק׳ בשם אור. והיינו כמ״ש (תלים כ״ז) לדוד הוי׳ אורי וישעי כו׳. ואחז״ל (מד״ר אחרי ר״פ כ״א) אורי על הים כמ״ש ויאר את הלילה. וישעי על הים ויושע ה׳ כו׳. והיינו שעל הים הי׳ בחי׳ הוי׳ אורי. כיון שהי׳ התגלות אלקות היפך הטבע להיות הפך ים ליבשה. וגם שאמרו זה אלי כו׳ וראתה שפחה על הים כו׳. והנהגה זו הוא משם הוי׳ בעלמו שלא ע״י הסתר דשם אלקים ע״כ נמשך התגלות אלקות בעולמות שלא יסתירו כלל. והנהגה זו נק׳ בשם אור. הוי׳ אורי. והנה באמת שרש הנהגה דבחי׳ אפילה שע״י התלבשות בהע״ש נמשך ממקום גבוה מאד דהיינו מבחי׳ ישת חשך סתרו. וכמאחז״ל (אבות פ״ה) עשרה דורות מאדם כו׳ וכולם מכעיסין ובאים להודיע כמה ארך אפים לפניו. הרי ששרש הנהגה זו שע״י ע״ש נמשך מבחי׳ ארך אפים מאריך אף כו׳. דהיינו מלמעלה מסדר השתלשלות אשר שם כחשיכה כאורה ע״כ נמשך השפע ע״י הע״ש דוקא. וזה הי׳ ענין גלות מלרים עבדים היינו לפרעה. לפי שההשפעה הי׳ נמשך ממקום גבוה מבחי׳ עורף דא״א. ע״כ הי׳ נמשך כל השפע לפרעה. וכמ״ש (במדבר י״א ה׳) אשר אכלנו במלרים חנם. בלא מלות (רש״י בשם הספרי). אך באמת צ״ל, דכחשיכה כאורה זהו תירוץ מה שיכולים הע״ש ג״כ לקבל השפע כמו נשמות ישראל. אבל עדיין אינו מובן כלל למה נמשך השפע דוקא להע״ש ולא לישראל כלל. שמזה נמשך הגלות. ויש מתרלים כיון דהכל שוה והם הרבים ע״כ מקבלים הם השפע. אבל זהו דוחק כו׳. והענין כי בלמעלה מהשתל׳ יש שני השפעות. א׳ השפעה הילוניות מרלה״ע. והשפעה זו נמשך שלא ע״י למלום הע״ש דשם הוי׳. ויכול להיות נמשך השפעה זו גם במי שהוא יש ודבר נפרד לגמרי ואינו בטל כלל כו׳ משום כי אם לדקת מה תתן לו כו׳. אך ההשפעה נמשך בבחי׳ מקיף ורוממות. והב׳ הוא השפעה מפנימיות רלה״ע. והשפעה זו נמשך דוקא ע״י הלמלום דשם הוי׳. דהיינו שיאיר אור א״ס ב״ה בהתגלות ובמקום הביטול דוקא. והנה נש״י הם הפנימיות בכל עולם. ולריכים לקבל דוקא השפעה פנימיות ובבחי׳ גילוי דוקא. והיינו ע״י הלמלום דשם הוי׳. ולפ״ע הביטול כך יהי׳ המשכת האור. וכמ״ש (עמוס ז׳ ב׳) מי יקום יעקב

כי

וא"כ מהו ושנותיך. והרשב"א ז"ל תירץ שהוא רק כדי לשבר את האזן. שהאדם אין משיג כלל למעלה מהזמן רק ע"י שמסבירים לו המשך שהוא בל"ג. והוא כמו אזני הוי'. תהיינה אזניך קשובות (תלים ק"ל). עיני הוי' כו'. שהוא ג"כ רק לשבר את האזן. אך תירוץ זה אינו מספיק דמ"מ אין מובן הלשון ושנותיך איך שייך בו ית'. וכדי לשבר את האזן הי' לו לומר בלשון אחר כמו אתה הוא ראשון וכו'. אבל התירוץ האמיתי הוא באופן אחר. ויובן בהקדים מה שאנו אומרים בק"ש הוי' אחד ולא יחיד וכמבואר הקושיא בתו"א ד"ה והנה ע"ש. ונת' שם התירוץ כי יחיד הוא מצד מהוע"ל. אבל אחד היינו שמתלבש בהי' אלופו ש"ע בז' רקיעים וארץ וד"ר העולם כדי שהו"ק יהיו נכללים ג"כ בבחי' ביטול לגמרי ליחודו ית' דקמי' כל"ח ע"ש האריכות. ונמצא אעפ"י שאוא"ס ב"ה הוא למעלה מגדר מקום מ"מ הוא נמשך ומתלבש בבחי' ו"ק שהו"ע אחד. ואזי המקום נכלל ג"כ בבחי' ביטול. ועד"ז ענין ושנותיך לא יתמו. דהנה זמן מצינו למעלה בבחי' מל' מלך מלך וימלוך עבר הוה ועתיד שזהו קוטב הזמן. והיינו לפי שאין מלך בלא עם שבחי' מלך יש לו התחברות עם העם. וכיון שהעם הם נפרדים ותחת הזמן. ע"כ מוכרח להיות בבחי' מל' ג"כ שרש להתהוות הזמן. משא"כ אוא"ס שלמעלה מבחי' מל' הוא למעלה מגדר זמן לגמרי ונק' שם הוי' הי' הוה ויהי' כאחד כו'. וכמרז"ל (יבמות ע"ז ב') מי איכא זקנה קמי' קוב"ה. והנה אעפ"י שאוא"ס הוא למעלה מגדר זמן מ"מ הוא נמשך ומתלבש בבחי' זמן ג"כ שיהי' השפעתו בבחי' זמן דוקא כו'. דהנה איתא בספר עבה"ק כיון שאוא"ס הוא כל יכול שלימות מבלי שום חסרון מוכרח לומר שכחו הוא גם בגבול שאם אתה אומר שהוא רק א"ס ואין לו כח בגבול הרי אתה מחסר שלימותו. וכח הגבול שלו זהו"ע הכלים דע"ס דאצי'. ועז"א בפרקי היכלות שיעור קומה של יוצר בראשית רל"ו אלפים רבבות פרסאות כמנין ורב כח. וכמו"כ אם נאמר שהוא רק למעלה מהזמן ואינו יכול להתלבש בבחי' זמן כלל זהו חסרון השלימות אלא עכצ"ל שאעפ"י שהוא למעלה מגדר זמן לגמרי מ"מ הוא נמשך ומתלבש בבחי' זמן ג"כ. וזהו יחוד הוי' ואד'. אד' לשון אדון זהו בחי' מל' שרש הזמן ושם הוי' הוא אוא"ס שלמעלה מגדר זמן. ומ"מ נעשה יחוד עליון דהוי' ואד'. ומזה נמשך החילוקים שיש למטה בין שבת לחול. שהו"ו ימים הם ימי החול. ושבת הוא בחי' וקראת לשבת עונג. ושמרתם את השבת כי קדש היא. קדש הוא בחי' הכ"ע מוחין דאבא שהוא למעלה מהזמן. ועונג הוא בחי' עת"י המתנשא מימו"ע כו' שהוא למעלה מגדר הזמן לגמרי אפי' מסדר זמנים. ומ"מ הרי גילוי זה נמשך בבחי' זמן ביום השביעי דוקא כו'. וכמ"ש (יחזקאל מ"ו) שער החצר הפנימית הפונה קדים יהי' סגור ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח כו'. וכמו"כ במועדים נמשך ג"כ גילוי אלקות שלמעלה מהזמן. בפסח קטנות דאבא. ובסוכות מקיפים דאימא. וביוכ"פ סליחה ומחילה שהוא מיגמה"ר שלמעלה מהזמן. ומ"מ הוא מאיר בזמן דוקא. בעשור לחדש יוכ"פ. ובחמשה עשר הוא סוכות כו'. (וכן בכל חצות לילה הוא עת רצון כו' מחמת התגלות רצוה"ע שלמעלה מהזמן. ומאיר ומתגלה בזמן דוקא). והיינו משום שאוא"ס ב"ה נמשך ומתלבש בבחי' זמן ג"כ. וזהו ואתה הוא ושנותיך כו'. כי אנו אומרים בתפלה אתה הוא ראשון ואתה הוא אחרון. והוא ע"ש הפסוק אני ראשון ואני אחרון כו'. דפי' אני ראשון היינו ראשית ההמשכה מאוא"ס שנעשה כתר דאצי' שהוא בחי' סובב ומקיף. ואני אחרון הוא בחי' מל' כוהכ"ד בחי' ממכ"ע שנמשך החיות לעולמות הנבראים בע"ג עד למטה מטה כמאמר הקב"ה יושב וזן מקרני ראמים עד כו'. ואתה מחי' את כולם. ומלכותו בכל משלה. וכמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים. מלכותך הוא בחי' מל' דא"ס שנעשה כתר ועתיק דאצי'. ומלכות כל עולמים הוא מל' דאצי' ממכ"ע. ובבחי' אתה הוא אחרון מל' דאצי' יש ג' בחי'. אתה. הוא. ושנותיך. אתה הוא בחי' מקור הזמן. היינו כי בעצם מדת מל' אין שייך עדיין זמן רק שהיא מקור הזמן עד"מ מקור השכל שאינו שכל עדיין או כמו מקור מעין וכאשר שהמקור הוא כח רוחני למים ואינו מים. כן בחי' אתה הוא רק מקור הזמן ואינו זמן. והוא ושנותיך הוא החיות של הזמן בבחי' מקיף ובבחי' פנימי כידוע שכל נברא יש לו ב' מיני חיות. האחד בבחי' מקיף והב' בבחי' פנימי. וזהו הכל יודוך והכל ישבחוך. שבח הוא מצד השגה וזהו בא"פ. ובאו"מ שייך רק הודאה. וכמו"כ בזמן יש ב' בחי' חיות הנ"ל. הוא לשון העלם בחי' העלם המקיף של הזמן. כי מל' דאצי' היא בחי' מקיף וסובב לגבי בי"ע. ושנותיך הוא החיות הפנימי של הזמן שמתחלק לעתים וזמנים ושנים. וכמו ר"ה הוא כולל החיות של כל השנה. ואח"כ הוא מתחלק לי"ב חדשים ושבועות וימים ושעות ורגעים. והו"ע צירופים. כי יש צירוף שכולל החיות של כל השנה. ויש שכולל החיות של החדש. ועד"ז בשבועות וימים. ובכל יום הוא י"ב שעות וכל שעה מתחלקת לתתר"ף חלקים לרגעים תשהגנו שכל רגע מסתלק הצירוף ונמשך צירוף אחר. וזהו כל הנשמה תהלל י"ה על כל נשימה ונשימה כו' והחיות רו"ש. ופי' לא יתמו היינו שמצד אוא"ס שלמעלה מהזמן הנמשך ומתלבש בבחי' מל' מקור הזמן יחוד הוי' ואד' אזי נעשה נצחיות בהזמן שיומשך לעד ולא יפסוק כלל. לעדי עד ימלוך כו'. וזהו הוי' אחד שאין שיוצא בו פי' שזהו שאין שיוצא בו שאעפ"י שהוא למעלה מגדר מקום וזמן לגמרי מ"מ הוא נמשך ומתלבש בבחי' מקום וזמן ג"כ שזהו"ע פי' אחד כו' כנ"ל. ועז"א (מגילה ל"א א') במקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו. והנה יש ב' מיני יחודים בחי' יחו"ע ויחו"ת. יחו"ע הוא שהמקום והזמן הם בטלים במציאות וכמו שהי' בבהמ"ק מקום ארון אינו מן המדה. וכן היו עומדים צפופים ומשתחוים רווחים. הרי ראו איך שהמקום הוא בטל. וכן בזמן הראה לו הקב"ה לאדה"ר דור דור ודורשיו כו'. וכמ"ש על האריז"ל שהשיג ברגע שעה מה שצריך לאמרו בשמונים שנה כו'. ויחו"ת הוא שהזמן הוא זמן ממש כמו זמן שלנו. רק שהוא נצחי' כו'. וזהו פי' רוכב שמים כו'. וכתיב סולו לרוכב בערבות. פי' רוכב הוא עד"מ מי שרוכב על המרכבה שהוא מנהיג אותה לכל צד שירצה. כן הוא ית' רוכב שמים הם המדות וכן רוכב בערבות הוא ת"ת התכללות חו"ג שהוא מנהיג

אותם

כו'. והיינו ענין קווי ותשוקה שיהי' רולה בחמת ליפרד מהרע לגמרי ורק ליכלל וליבטל בא"ס ב"ה חזי דוקח נמשך עליו בחי' מקוה ישראל הוי' לטהרו כו' ככ"ל. וזהו אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרים. מי הוא בינה ולפני מי הוא חכ'. ואשריכם הוא התגלות התענוג. ועי"ז אתם מטהרים. ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים. שמים הוא אש ומים מדות עליונות. ואביכם שבשמים הוא הו"ב שבמדות. שלמטה נמשך הטהרה על ידם. וזהו ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים כו':

פרשה תבא

את הוי' האמרת היום להיות לך לאלקים וגו' ולשמור חוקיו ומצותיו וגו'. והוי' האמירך היום להיות לו לעם סגולה וגו'. הנה בהאמרת יש ג' פירושים. הא' לשון רוממות ושבח והוא מה שישראל נותנים לו רוממות ושבח של אמת בק"ש שאומרים הוי' אחד וכמארז"ל בגמרא (ברכות ד"ו ע"א) ובמד"ר (נשא פי"ב סי' ד') את הוי' האמרת כו' אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד. פי' הב' לשון לבוש כמ"ש בלע אמרתו וארז"ל (איכה רבתי פ"ב סי' כ"ו) בזע פורפירין דילי'. פורפירא הוא תרגום של לבוש. ופי' הג' כפשוטו לשון אמירה ודיבור. והנה כ"מ שנאמר היום קאי על ר"ה. וכלהפי' שייכים לר"ה. הפי' ל' שבח הו"ע פסוקי מלכיות שאומרים בר"ה כמאמר אמרו" לפני מלכיות כו' ומסיימין בפסוק שמע ישראל כו'. שבר"ה הוא בנין המל' עולם הדבור עליון והוא ע"י השבח של פסוקי מלכיות ממשיכים אותו שיתלבש בלבוש מל' ובחי' אמירה ודיבור. ותהלה י"ל פי' הראשון של הגמ' דקאי על השבח של ק"ש. הנה בק"ש תהלה קבעוה"ש בפ' שמע כו' ואח"כ קבעוה"ל בפ' והא"ס. וכמו"כ בפסוק זה כתיב ג"כ להיות לך לאלקים כו' ולשמור כל מצותיו. והנה בפי' אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם שהו"ע ק"ש הוי' אחד הביא הערוך בשם המדרש (מד"ר נשא פ"י סי' י"ג) דענין השבח של הוי' אחד הוא שאין כיולא בו. והוא כמו הפי' דלבאות אות הוא בלבא שלו. שניכר ומובדל מהלבאות עד שאין להם שום התחברות אליו ית' כלל. לא כמו מלך בו"ד שמתערב עם הלבאות שלו עד שלא יכירו אותו כלל. וצריך לשאול מי הוא המלך. אבל הקב"ה ניכר ומובדל כמ"ש קק"ק הוי' לבאות שהוא קדוש ומובדל מהלבאות כו'. ועד"ז הו"ע השבח דהוי' אחד שאין כיולא בו. ולכאורה אין זה מובן מהו השבח בזה מה שאין הנבראים כיולא בו להבורא ית'. והענין ע"ד אגת הוא חד ולא בחושבן. החשבון הו"ע ערך. והנה החשבון וערך שייך רק בסדר השתלשלות. כי ענין סדר השתלשלות הוא כמו המספר יחידות עשירות מאות אלפים וכו'. שהמספר הקטן הוא מעשר מהמספר הגדול וכל סדר המספר מגדול לקטן הוא בדרך ערך כו'. וכמו"כ ענין השתלשלות בנפש שכל ומדות ומחדו"מ. שכאשר מתבונן בשכלו נולד אהבה הנה לא כל השכל מתלבש בהאהבה כ"א רק חלק עשירי. ועד"ז גם סדר השתלשלות העולמות שהעולם התחתון הוא מעשר של עולם העליון ממנו. והנה התחלת סדר השתלשלות הוא מעולם האצי'. כי אצי' הוא לשון ויאצל כו' הפרשה והתגלות האור מא"ס ב"ה. דהיינו ע"ס. כי כדי שיהי' מאוא"ס ב"ה היות לנבראים צ"ל ע"י עשר בחי'. ומל' דאצי' מדה העשירית נעשית מקור לבריאה. וכעד"ז מל' דבריאה עתיק ליצירה. והנה כל סדר השתלשלות יש להם ערך זל"ז. ואפי' שכל אנושי שהוא קטן מאד יש לו ערך אפי' לבחי' חכמה עילאה דאצי' שהיא מקור כל ההשתלשלות כיון שהוא נמשך משם ע"י ריבוי השתלשלות המדרגות. וכמו יודע לשער כמה טיפין בים הרי טפה באוקיינוס יש לה ערך וכמו מספר אחד לגבי רבוא רבבות. ועד"ז יש ערך גם לשכל אנושי עם הכ"ע כו' הגם ששכל אנושי הוא רחוק מאד אפי' מהב' שבמל' דמל' דעשי' ומכש"כ מהכ"ע דאצי' שכדי שישתלשל שכל אנושי מהכ"ע דאצי' הוא ע"י רבוא רבבות השתלשלות מדרגות עד אין ביעור מ"מ נק' כיולא בו כיון שמ"מ נשתלשל מהכ"ע. ולכן נק' האדם כללא ושלימותא דכולא (זה"ג מ"ח א') כמ"ש ורדו בדגת הים כו'. תמשילהו במעשי ידך כו'. וכ"ז הוא בסדר השתלשלות אבל לגבי עצמות אוא"ס הרי כללות כל ההשתלשלות מרכ"ד עד סוכ"ד אין ערוך כלל כי אפי' ע"ס דאצי' הגם שנק' אצי' מהעלם אל הגילוי ולא בריאה יש מאין כי ע"ס דאצי' הם אלקות מ"מ הם רק הארה בעלמא ואינם ערוך כלל לגבי עצמות אוא"ס יותר משאין ערוך שכל אנושי להכ"ע שאעפ"כ איזה ערך יש לו ונק' כיולא בו ככ"ל. אבל כללות סדר ההשתלשלות מרכ"ד עד סוכ"ד אין ערוך כלל לעצמות אוא"ס ב"ה אפי' לא כטפה באוקיינוס. ושכל אנושי והכ"ע הם שוים לפניו ית' כמ"ש בחכמה עשית שהכ"ע נק' עשי' גופניית כו' וכתיב כ"י מ"י בשח"ק יערוך להוי' כו' כמ"ש במ"א. וזהו אגת הוא חד ולא בחושבן. וזהו הפי' אין כיולא בו שאין הכוונה שאין בדומה לו בעולם דא"ז רבותא. רק הכוונה שאין ערוך אליו כלל. כי כיולא בו הו"ע ערך כמו טפה באוקיינוס או שכל אנושי לגבי חכ"ע נק' כיולא בו כו'. אבל בחי' חד ולא בחושבן שאין ערוך כלל זהו"ע אין כיולא בו. וזהו הוי' אחד שהוא אחד לגמרי שאין כיולא בו. ואפי' אצילות ע"ס שהו"ע הארה (וגילוי ההעלם) ולא כמו בריאה יש מאין כ"א אלקות ממש. מ"מ הארה זו אין ערוך כלל. וזהו"ע חטיבה אחת. והו"ע את הוי' האמרת היום כו':

ב **והנה** זהו פי' השבח דאין כיולא בו לגבי עצמות אוא"ס שלמעלה מהתלבשות בעולמות. ובאמת גם מצד הארתו והתפשטותו בעולמות הוא ג"כ אין כיולא בו. ויש להבין תחלה הפסוק (תלים ק"ב) ואתה הוא ושנותיך לא יתמו. שאין מובן כלל איך שייך לומר ושנותיך כו' הלא א"ס ב"ה כמו שהוא למעלה מגדר מקום שהמקום נברא בשעת ברה"ע ומקודם לא הי' כלל. כמו"כ הזמן הוא ג"כ בריאה מאין ליש ואוא"ס הוא למעלה מגדר זמן. וא"כ

ונלכה באור הוי' ופי' בלק"ת (ק"ל ע"א) שהוא האור המאיר בשם הוי' כו'. והיינו מבחי' אוא"ס ב"ה עצמותו ומהותו שלמעלה מבחי' שם הוי' דאצי'. וזהו"ע אור ז' הימים שלמעלה מבחי' שמש. כי השמש הוא בחי' שמש הוי' דאצי'. אבל אור ז' הימים הוא מעצמיות אוא"ס שלמעלה משם הוי'. ובז' ימי בראשית האיר אור זה ע"י שם הוי' בעולמות (מענין אור ז' הימים עי' בלק"ת פ' צו בד"ה והי' אור הלבנה ובהביאור ויובן). ואח"כ הבדילו לעצמו היינו שיאיר רק בשם הוי' עצמו וכמ"ש באור הוי' אבל לא יאיר ויתגלה ע"י שם הוי' בהעולמות. כ"א בעולמות יאיר רק אור שם הוי' ע"י שם אלקים. אפי' כשנעשה יחוד הוי' אלקים הוא רק גילוי אור שם הוי' לבד. וזהו ונהורא עמי' שרא. פי' נהורא קדמאה מעצמות אוא"ס רק עמי' שרא ואינו מאיר בהעולמות. ולכן כשהי' משה עם הוי' כו' קבל ג"כ בחי' ונהורא עמי' שרא. ושייכות בחי' זו לתורה כי אור ז' הימים גנזו בתורה כו' והמשיך משה שיאיר ויתגלה אור ז' הימים ע"י שם הוי' בהדס ע"י עסק התורה. (ענין החסד והאור שהוא רק עם הוי' ומשה המשיך שיאירו ויתגלו ע"י שם הוי' כו'. הנה החסד הוא בחי' ורב חסד דא"א שמלובש בחכמה כנודע. וזהו רק מדות דא"א. והאור הוא מבחי' ג"ר דא"א מו"ס (כמו באגי' הקב' נק' היוצר ואור כו') שהו"ע אבא יונק ממזלא שהמזלות הם המשכות מבחי' ג"ר דא"א כו'. א"כ בהשערות עצמן הם נק' יגמה"ר ורב חסד נוצר חסד. והאור שבפנימיות השערות שמבחי' גבו' דע"י שמאיר במו"ס זהו"ע נהורא קדמאה אור ז' הימים כו'. וב' בחי' אלו זהו יודי"ן ווי"ן שבשערות ת"ד דא"א כו'. והנה ב' בחי' אלו מאירים רק בהכ"ע עצמה שהוא שם הוי' דע"ב במילוי יודי"ן. וזהו כי עם הוי' החסד. ונהורא עמי' כו'. ומשה המשיך שיאירו ע"י החכמה בעולמות ע"י עסק התורה. והיינו ענין פותח את ידיך יודי"ך יודי"ן ווי"ן דת"ד וממילא עי"ז נפתחים הד' יודי"ן דע"ב שיומשכו ויופתחו בבחי' ה' עילאה אורך ורוחב דבינה להיות יחוד י"ה ע"ב ס"ג יחוד פנימי דאו"א. ומזה נמשך התגלות עתיקא בבינה. ולכן ע"י הביטול דבחי' ושם ימותו המשיך מבח בחי' אלו שלמעלה מהשתלשלות. והנה בכל שנה ושנה במ"ש יום אלו מאירים האורות אלו שהמשיך משה ע"י ויהי שם עם ה' ארבעים יום כו'. ולכן במ"ש יום אלו נפתחים הד' יודי"ן דע"ב שיאירו ע"י האור והחסד בה' עילאה ונעשה עי"ז התגלות ת"ע מאוא"ס ב"ה כמשי"ת לענין מקוה דהיינו הק (ובהי' כי עמך הסליחה י"ל זהו מבחי' ההרונה שבמאציל שלמעלה מבחי' האור דג"ר דא"א) ולכן הם כמו מקוה מ' סאה שמד' יודי"ן דע"ב שמטהרים את כל ישראל כו') :

ז **ועתה** יובן ענין שהרבעים יום אלו הם בחי' מקוה ישראל הוי'.

והענין כי ענין המקוה מ' סאה הוא משם הוי' במילוי יודי"ן (שם ע"ב) שהמילוי (שהוא מה שהעליון כולל בעצמו כל העולמות שלמטה ממנו. עי' בדרוש המילויים) ג"כ יו"ד חכמה כח מ"ה וביטול כו'. והנה ענין המקוה היינו כי המים הם בחי' חכמה. והמקוה עצמה שהיא הדפנות הם בחי' בינה נקודה בהיכלא. ובבינה הוא התגלות עתיק. ויובן עד"מ שראשית הגילוי מכח המשכיל הוא רק נקודה בעלמא. וזהו בחי' מוח חכמה. ואח"כ נמשך ומתפשט נקודה זו במוח בינה בהשגה והבנה לאורך ורוחב כו' ואז דוקא מתגלה התענוג. משא"כ בנקודת החכמה נעלם עדיין הענג. וכמו"כ יובן למעלה איך כי התגלות עתיק הוא דוקא בבינה ולא בחכמה. ולכן במקוה מים שהוא גילוי והתפשטות החכמה בבינה יש התגלות התענוג מעצמות אוא"ס ב"ה. אך להבין מה שייך ענין התגלות הת"ע שבמקוה לשיוכל עי"ז ליטהר הטמא כו'. ויובן זה עפ"י הקדמה מ"ש בזהר פ' אמור (דק"ה ע"ב) בענין תענית חלום שמהני בשבת יותר דקשה והלא שבת אסור להתענות ואיך מהני אז התענית יותר. והתירוץ הוא כמו עד"מ המלך בעת שמחתו כשמביאים לפניו אסור בבית האסורים או עני מדוכא ביסורים אינו יכול לראות צערם כלל ומצוה להסירם מהצער לגמרי. וזהו דוקא בעת שמחתו משא"כ שלא בעת שמחתו הרי מלך במשפט יעמיד ארץ ומצוה לאסור החייב בבית האסורים. וכן עד"ז יובן למעלה לפי ששבת הוא בחי' מנוחה לחיי העולמים התגלות הת"ע בכל העולמות ולכן אזי דוקא כשמתענה ומצטער אין יכולים למעלה לראות צערו כלל ומוחלין לו וקורעין לו גז"ד. ולכן מהני התענית חלום בשבת יותר. ועד"ז יובן ג"כ ענין המקוה שמטהר הטמאים היינו מי שרוצה ליטהר מטומאתו שרוצה ליפרד מהרע ורע ומר עזבו את הוי' שנגע עד הנפש ממש אזי נמשך עליו הטהרה מחמת גילוי הת"ע מאוא"ס ב"ה שבמקוה כנ"ל. כי אין יכולים לראות צערו כלל ומטהרים אותו מלמעלה. ועפי"ז יובן ג"כ ענין ארבעים יום שמר"ח אלול עד יוהכ"פ שהם כמו בחי' מקוה מ' סאה שאז נטהרים כל ישראל מחטאים ועונות. והיינו כמ"ש אני לדודי ודודי לי ר"ת אלול וס"ת ד' יודי"ן שהו"ע מ' סאה שיעור מקוה כי אז הוא פתיחת היודי"ן שמאירים ד' יודין דשם הוי' דע"ב כו'. אשר היודי"ן הם המשכה מעולם התענוג (היינו מעצמות אוא"ס ב"ה מקור התענוגים כמ"ש בכל הדרושים שאלול מאירים יגמה"ר ונק' י"ג נהרי דאפרסמונא דכיא שנמשכים מבארא עמיקא דכולא אוא"ס כדכ"ם רעדכ"ר וע"ז נאמר פותח את ידיך שנפתחים היודי"ן שהוא מקור הנובע שאינו מובג רעדכ"ר מקור התענוגים כמ"ש בד"ה יתייגו מיומים. והגם כי שם קאי על עשי"ת אך זה שייך ג"כ בחדש אלול לפמש"ת בהדרושים דאני לדודי ובד"ה כי תהיינה להים. רק שיש הפרש כמ"ש בד"ה ובמתי כדכד ובביאור ע"פ אני לדודי הראשון שלא נדפס) ולכן מ' יום אלו הם בחי' מקוה שאזי מטהרים מלמעלה את כל ישראל מחטאים ועונות מחמת התגלות הת"ע ע"י פתיחת היודי"ן. וזהו החילוק בין מ' יום אלו למ"ש יום דמבול שהי' ג"כ בחי' מקוה וטהרה אך של דין שלהחוטאים לא הי' שום תיקון כלל והיינו שנמשכה מעולם התהו. אבל מ' יום דאלול כו' יש להרע גופא תיקון ע"י תשובה שזדונות נעשו כזכיות והיינו לפי שנמשך טהרה זו מעולם התיקון ד' יודי"ן דע"ב. וזהו מקוה ישראל הוי'. (ומ"מ אלו מ' יום הם ימי חול אעפ"י שיו"ע הוא רק מקרא קדש מוחין דאימא ואעפ"כ הוא יו"ע וכאן ההארה מלמעלה מבחי' קדש ולמה הם ימי חול. הענין הוא לפי שאין הגילוי למטה כ"א שמאירים למעלה בשביל ענין זה לבד שיוכל להיות סליחת העונות). והנה במקום יש עוד פי' לבון קוה קויתי אל הוי'. קוה אל הוי' כו'

כי ימות באהל ואחז"ל (ברכות ס"ג ב') אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה. פי' ממית הוא כמארז"ל (באבות בברייתא דס"ה) פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחיי צער תחי' שהעיקר הוא שילטער דהיינו שיבטל כל רצונותיו הגשמיים ויהי' לו רק רצון א' לקשור נפשו בתורה כו'. וזהו"ע ממית עצמו עליה שהוא ביטול כל הרצונות לגמרי. כי חי הוא בעל תנועה שמתנענע ממקום למקום. וכמו"כ ברוחניות הנה ע"י הרצון לאיזו דבר נעשה מרוצת הנפש בנמשך ומתפשט ומתפזר ניצוץ מהנפש למקום הרצון ושם התאוה היא כו'. וברבות רצונות נעשה פיזור הנפש במקומות רבים וכמ"ש (דברים ל') אם יהי' נדחך בקצה השמים כו'. ולכן מצד התפשטות רבוי רצונות זרות נק' חי ובעל תנועה בגשמיות ממקום למקום. אבל ביטול כל הרצונות זרות נק' ממית עצמו שאינו בעל תנועה להתנענע ממקום למקום בגשמיות כו' (וכן גם ביטול כל הרצונות הרוחניים אפי' בחי' נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות הוי' כו'. כ"א רק רצון א' ליכלל ביחודו ית' האמיתי כו'). והנה משה כשהי' צריך לקבל את התורה (במ"ש יום אלו) לכן כתיב ויהי שם עם ה' שם דוקא ושם ימותו. כי אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה כו' שהוא ביטול כל הרצונות לגמרי. כי קיום נמשך דוקא מאוא"ס עצמו שלמעלה מהשכ' ע"ד כמשכ"א לי אינו זז כו' ולכן כדי להיות התורה מתקיימת צריכים להמשיך התורה דמהשכ"כ מאוא"ס ב"ה שלמעלה מהשכ'. ולהמשיך מעצמות אוא"ס ב"ה הוא ע"י מס"נ דוקא. ולמעלה ע"י תורה הוא המשכת מוחין דז"א. אך כדי שיתקיימו המוחין בתמידיות שלא יהי' שינה ועיבור זהו"ע תורה מתקיימת. וצריך להיות מעצמות אוא"ס ב"ה דוקא. והנה משה הי' צריך להמשיך שיהי' התורה מתקיימת כי לוחות הראשונות לא נתקיימו וע"כ הי' צריך להמשיך לוחות האחרונות שיהי' תורה מתקיימת לכן הוצרך להיות בחי' מי שממית כו'. ולכן לחם לא אכל ומים לא שתה אעפ"י שאכילתו הי' גבוה מאד נעלה מ"מ כשהי' צריך לקבל את התורה הוצרך להיות בו בחי' מי שממית עצמו עליה דוקא (עי' ביאור דמי יתנך פ"ו ביאור ענין מי שממית עצמו שהוא בחי' מס"נ לגמרי כנ"ל שע"י בחי' זו דוקא אפשר להמשיך התורה ולכן ויהי שם דוקא בחי' ושם ימותו ע"ש ויובן יותר).

ה **ועניין** ויהי שם עם הוי'. פי' בבחיי ע"ד כי עם הוי' החסד. וכתיב ונהורא עמי' שרא. וכיון שהי' משה עם ה' קבל ב' הבחי' כי עם הוי' החסד ונהורא עמי' שרא. ופי' כי עם הוי' החסד מהו החסד דוקא. הלא יש ז' מדות לך הוי' הגדולה והגבורה. והענין כי הנה בהשתלשלות יש חסד ודין אבל למעלה מהשתלשלות הוא רק חסד בלא שום דין כלל. לית שמאלא בהאי עתיקא. וכמ"ש (שמות ט"ו) ימינך הוי' נאדרי בכח ימינך הוי' תרעץ אויב שהכל ימין כו'. וזהו כי עם הוי' החסד. כי שם הוי' הוא בבחי' סדר השתלשלות ויש בה שני בחי' חסד ודין. דכתיב וארבע הידות יהי' לכם. והחמישית לפרעה. ארבע הידות הם ד' אותיות הוי' ב' פעמים ימין ושמאל חו"ג כו'. והחמישית לפרעה הוא בחי' לית שמאלא בהאי עתיקא (ופי' לפרעה קאי על בינה והו"ע התגלות עתיק בבינה). וזהו

כי עם הוי' החסד שהוא החסד שלמעלה מהשתלשלות בחי' ורב חסד שאין שם דין כלל. שבפנימי' שם הוי' מלובש בחי' ורב חסד שלמעלה מהשתלשלות. והענין כי למעלה מסדר ההשתלשלות החסד הוא רק מצד הגדולה כמ"ש ארך אפים וגדל חסד. והיינו מחמת כי ולגדולתו אין חקר שכל השתלשלות העולמות אין תופסים מקום כלל ונעשה באוקיינוס ויותר מכן כו' לכן אפי' מי שהוא יש ודבר נפרד ואינו בטל יוכל לקבל ג"כ השפעה מבחי' ורב חסד. והיינו מפני עולם רוממות גדולתו ית' אין מעשה התחתונים תופסים מקום כלל שיומשך הדין על מי שאינו בטל. והיינו רק השפעה חיצוניות מבחי' ורב חסד. אבל השפעה פנימי' מבחי' ורב חסד הוא נמשך דוקא בבחי' חסד דמ"ה כו' דהיינו במקום שיש ביטול וכמשי"ת (ובס' השתלשלות נמשך הדין על מי שאינו בטל ומקבל עליו עומ"ש כדבעי כי שם תופסים מקום מעשה התחתונים) ולכן כי עם הוי' החסד בלא שום דין כלל. אך זהו רק למעלה. אבל למטה הנה החסד הוא מצד הביטול דוקא וכל מי שהוא בטל יותר יוכל להשפיע חסד יותר וכמו אברהם שאמר ואנכי עפר ואפר לכן הי' אצלו החסד גדול למאד משא"כ מי שהוא יש ודבר אין יכול להשפיע חסד כלל כמ"ש לעלוקה שתי בנות הב הב הכל לגרמי' כו'. והנה כשלמטה הוא החסד מצד הביטול עצום דוקא נמשך עי"ז החסד שלמעלה שמצד הגדולה והיינו השפעה פנימיות מבחי' גדל חסד. ואזי גם השפעה חיצוניות שמבחי' ורב חסד נמשך ג"כ בקדושה (ולכן מי אל כמוך בחי' ורב חסד לשארית נחלתו דוקא כנודע). וזהו ויהי שם עם הוי' שע"י הביטול העצום דבחי' ושם ימותו קבל בחי' כי עם הוי' החסד שהוא בחי' ורב חסד שלמעלה משם הוי' ששם הוא החסד מצד הגדולה דוקא כנ"ל. והיינו שהמשיך עצמיות ורב חסד כמו שמלובש בחכמה. ולכן צ"ל הביטול דבחי' שם דוקא. משא"כ המשכת ורב חסד בחסד דמ"ה דז"א הוא ע"י צדקה וחסד דמ"ה שלמטה כו'. אך להבין מה שייכות בחי' חסד עליון הזה לקבלת התורה במ"ש יום אלו כו' היינו כמ"ש (משלי ל"א) פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה. שכל ענין התומ"צ היינו שיהי' באתעדל"ת אתעדל"ע הנה זהו רק חסד פשוט שע"י אתעדל"ת במעשה המצות גשמיות יוכל להמשיך אתעדל"ע מרצוה"ע ב"ה. ולכן אי' בילקוט (תלים ק"ח) ע"פ הודו להוי' כי טוב כל"ת דקאי על מ"ת. ועוי"ל דקאי על המשכת החיות להחיות כל העולמות שהוא רק מצד אתעדל"ע לבד כי חפץ חסד הוא ואח"כ כתיב יאמר נא ישראל שממשיכים שפע הפנימי' ע"י תומ"צ באתעדל"ת אתעדל"ע כו' ואמר ע"ז ג"כ כל"ת והיינו כנ"ל. ולכן הי' צריך משה לקבל בחי' כי עם הוי' החסד:

ו **ועניין** ונהורא עמי' שרא. הנה אחז"ל (ב"ר פי"ב סי' ה' ופ"ג סי' ז') אור ז' הימים הי' מביט בו מסוף העולם ועד סופו ראה שאין העולם כדאי לו הבדילו לו. פי' לעצמו. (וגם אחז"ל גנזו בתורה). וצ"ל מהו"ע אור ז' הימים שלמעלה מבחי' אור השמש שמאיר עתה. הנה כתיב (תלים פ"ד) כי שמש ומגן הוי' אלקים. כמו שהשמש מאיר אורו ע"י המגן. כך השפעת שם הוי' בעולמות הוא ע"י שם אלקים דוקא. והנה כתיב (ישעי' ב') בית יעקב לכו

ונלכה

אבל ארבעים יום שמר"ח אלול ועד יוהכ"פ הם בחי' מקוה וטהרה של חסד שלהועלים גופא יש תיקון שזדונות נעשו כזכיות והיינו לפי שטהרה זו נמשכה מהתיקון בחי' מקוה ישראל הוי' כו'. והיינו כי המ"ם יום דאלול הוא מבחי' מילוי ד' שמות הנ"ל וגם הם מ' בשלימות היינו כאשר הא"ף הוא ממתיק הדין שבהם ולכן באלול הוא זמן התיקון גם על חייבי כריתות ומיתות ב"ד ולא חייבי לאוין לבד כמו מלקות. וגם בזה יש מדרגות. שהרי אחז"ל (יומא פ"ו ע"א) עבר על כריתות ומיתות ב"ד תשובה ויוהכ"פ תולים ויסורין ממרקין והרי מבקשים ג"כ אבל לא ע"י יסורים וחלאים רעים. וכשמבקשים מסתמא יכול להיות זה. והיינו כי זה שיסורים ממרקין הוא כמ"ש (ירמי' ב') תיסרך רעתך כו'. וע"י היסורים מתבטל הרע כמו העלוקה שמוללת הדם ומתה. וזהו מבחי' מדה"ד דתיקון שיש בזה ג"כ התכללות הכד. ולכן מתתקן החוטא בעצמו. וגם אחז"ל (ערכין ע"ז) היכי דמי יסורין כו'. אבל ע"י מיתוק מדה"ד במדת החסד אלא מדת הת"ת שעושה התכללות חו"ג או אלא המשכת ר"ר שלמעלה מהשתלשלו' יכול להיות שלא ע"י יסורים כ"א כשיעשה האדם תוכחת מוסר בנפשו ע"י שיבטש וישפיל ויכניע א"ע מפני כי רע ומר לו עזבו את הוי' ונוגע לו עד הנפש ממש עד שמואס בחייו שהיו אינם חיים כו' עי"ז נפטר מן היסורים שמלמעלה כו'. וזהו"ע המ"ם יום דאלול. אך צ"ל למה מ"ם יום אלו דוקא ולא אחרים. ותחלה צ"ל מ"ש ויהי שם עם ה' כו' (דלכאורה תיבת שם מיותר דהול"ל ויהי עם ה'). הנה בגמ' (סוטה י"ג ב') יש דעה דמשה לא מת כתיב הכא וימת שם משה וכתיב התם ויהי שם עם ה' מה שם עומד ומשמש במרום אף כאן כו'. ולכאורה אי"ז מובן האיך אפ"ל דמשה לא מת הכתיב וימת שם משה (ומה מועיל הגז"ש כו'). וצ"ל שהוא מפרש וימת באופן אחר ולא מיתה בגשמיות. והענין דהנה כתיב (במדבר י"ד) במדבר הזה יתמו ושם ימותו. ופי' בזהר (ח"ג קס"ב ב') יתמו שבאו לבחי' ומדרגת תמתי תמים תהי' עם הוי' אלקיך. וענין תמים היינו שתוכו כברו. פי' ברו הוא העבודה בחיצוניות לבד כמ"ש (תלים ע"ח) ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו כו' (אעפ"כ) והוא רחום יכפר עון כו'. בפיהם ובלשונם הוא דיבור התורה והתפלה שבדיבור הוא אומר אחד ואהבת ומבקש ברוך אתה הוי'. ולבם לא נכון עמו שבלב אין זה בגילוי כלל. ועכ"ז כיון שבחיצוניות יש לו ביטול כו' יש לזה מקום ושרש למעלה. וכמו מאן דלא כרע במודים לא קם כו' (זח"ב ק' ע"א) אבל אם כרע קם אעפ"י שכריעה זו היא רק ביטול בחיצוניות כלי הגוף לבד. וזהו ולבם לא נכון עמו אעפ"כ והוא רחום יכפר עון. והיינו כיון במ"מ בחיצוניות הוא בטל כו'. ושרש בחי' זו דחיצוניות הוא מבחי' ק"כ צירופי אלקים שנק' למעלה בחי' חיצוניות שמהם הוא הנהגת העולמות. וזהו"ע ברו. אבל תוכו הוא שיהי' והכן לבבם אליך וכמ"ש ונקדשתי בתוך בנ"י פי' ונקדשתי הוא בחי' קדוש ומובדל ואני הוי' ל"ש דכולא קמי' כל"ח יגע זה בתוך תוכיות ופנימיות נקודת הלב. דהנה הנביא קובל אני הוי' ל"ש ואתם בני יעקב לא כליתם (מלאכי ג'). והיינו לפי שהתבוננות זו אין נוגע רק בחיצוניות. אבל כשיהי' ונקדשתי בתוך כו' יהי' כלוה"כ לגמרי ליכלל וליבטל באוא"ס ב"ה. וזהו"ע תוכו כברו דכמו בברו דהיינו בדיבור אומר אחד כו' ברוך אתה הוי' כן יהי' זה בגילוי בתוך פנימיות לבבו כו' עד שיהי' כלוה"כ ממש מבחי' התבוננות זו דאני הוי' ל"ש וכשאומר ברוך אתה הוי' יבקש זאת מפנימיות עומק לבבו ממש. וזהו תמים תהי' עם הוי' אלקיך שעי"ז יהי' הוי' אלקיך ממש שהו"ע יחוד השמות דהוי' ואלקים שנק' ג"כ למעלה תוכו וברו. כי קוב"ה סתים וגליא. שם אלקים הוא בחי' גליא דקוב"ה שמזה מקבלים העולמות חיותן. ועז"כ וראו מי ברא אלה. אחזה אלוה. ולכן נק' ברו. אבל תוכו דהיינו האור והחיות שבתוך צירופי אותיות דשם אלקים הוא בחי' שם הוי' והוא נק' סתים סוד הוי'. שאי"ז מושג בנבראים איך הוי' אחד כו'. וענין יחוד הוי' אלקים היינו שתוכו שהוא שם הוי' סתים יהי' בבחי' גליא כמו ברו שם אלקים. ובאו לבחי' זו ע"י המדבר דוקא כמ"ש (שה"ש ח') מי זאת עולה מן המדבר שכל עליות של כנס"י הכל הוא ע"י המדבר שממה. והיינו ע"י שבירר את המדבר לאהפכא חשוכא לנהורא. וכמו"כ כל ענין ירידת הנשמה בגוף ירידה לצ"ע הוא ג"כ ע"י בירור הגוף ונה"ב בחי' מדבר שעי"ז דוקא יהי' העלי' בנה"א כו'. וזהו במדבר הזה יתמו כו'. ושם ימותו פי' בזהר שם כמה דהמיתון דעבדין בכל יומא. וא"כ זהו"ע נפילת אפים שענינו שמוסר עצמו למיתה (זח"ג ס"פ במדבר) והיינו כי הביטול דנפילת אפים הוא עליון יותר כמ"ש אליך הוי' נפשי אשא שהו"ע ביטול והתכללות לגמרי בעצמות אוא"ס ב"ה (עד שנעשה אין ואפס מכל מהות הנפש. כי קיום מהות הנפש בעצר בהיותה באיזה מציאות עכ"פ לא יתכן כ"א רק בהתכללותה בגופא דמלכא שהוא ע"ס דז"א דאצי'. אבל בעצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' ע"ס דז"א כו' הרי שם יתבטל מהות הנפש לגמרי בבחי' אין ואפס וזהו הביטול דנפילת אפים ולכן נק' שמוסר עצמו למיתה כו'. משא"כ בחי' יתמו שהוא בחי' תוכו כברו שיהי' כלוה"כ כנ"ל הוא רק לאשתאבא בגופא דמלכא אעפ"י שהוא בחי' יהו"ע ביטול במציאות כו' מ"מ יתכן שם קיום הנפש באיזה מציאות עבר בהיות כו'). וזהו ושם ימותו שע"י הביטול דנפילת אפים הוא העלי' וההתכללות בבחי' שם שהוא עלמדאתכ"ס. אבל ע"י יתמו בחי' תוכו כברו הנה עלי' והתכללות זו הוא רק בבחי' עלמדאת"ג וזהו במדבר הזה יתמו הזה דוקא (פי' עלמדאת"ג ועלמדאתכ"ס כאן הוא בינה וז"א כידוע בענין מי ברא אלה שבינה נק' מי עלמדאתכ"ס וז"א נק' אלה עלמדאת"ג). ועתה יובן ענין וימת שם משה לפי הדעה דמשה לא מת דקשה מהו וימת כו'. אלא הענין כנ"ל בפי' ושם ימותו שהמיתה היא ביטול והתכללות הנפש לגמרי בעצמות אוא"ס שלמעלה מהשתל' עד שנעשה אין ואפס מכל מהות הנפש ולכן וימת שם. שם דוקא. ובאמת ענין וימת שם דמשה הוא [למעלה גם מבחי' ושם ימותו. כי הרי משה השיג בהיותו מ"ט שע"ב שהוא עלמדאתכ"ס. אלא ענין וימת שם היינו בבחי' שעה"נ דבינה כו'. משא"כ ענין ושם ימותו דכלל ישראל הוא רק בבחי' מ"ט שע"ב כו':

ד **ועתה** יובן ענין ויהי שם עם ה' כו' שהוא ג"כ ע"ד ושם ימותו כנ"ל. דהנה כתיב (במדבר י"ט) זאת התורה אדם

כי

אבל מ"מ הם מטרידים ומבלבלים. וכמו שמי המבול נקראים ג"כ מים רבים כמ"ש (בראשית ז') נבקעו כל מעינות תהום רבה. וכמו שבמבול כתיב ותלך התיבה ע"פ המים. כמו"כ בעבודה יש בחי' תיבה הו"ע תיבות התפלה שכשהוא בתוך התיבה הוא חוצץ בפני המים רבים הנ"ל ואדרבה שנעשה האהבה בתגבורת יותר כמ"ש ותרם התיבה (עי' בתו"א). וזהו"ע שהמים רבים שהוא ענין המבול בנפש נק' מי נח לשון נייחא. לפי שנעשה על ידם תגבורת האהבה ביותר :

ב **ועתה** צ"ל מה שמי המבול (בגשמי') נק' מי נח שהו"ע נייחא. דלכאורה אין מובן התירוץ שבת"א. כי הלא החוטאים נימוחו לגמרי מהעולם ולא הי' להם שום תיקון. והארץ עצמה מה חטא שייך בה. וא"כ למי הי' הטהרה ע"י מי המבול. אך הענין דמ"ש וירא אלקים את הארץ והנה נשחתה קאי על ארץ העליונה ארץ החיים מקור נש"י שנעשה בה התגברות יניקת החיצונים למאד ע"י חטא דור המבול. שהשחית כל בשר דרכו על הארץ שהו"ע פגם הברית וגרמו עי"ז להיות התגברות אחיזת החיצונים במל' דקדושה. שמל' דקליפה הלבישה מל' דקדושה כולה. והו"ע ושפחה כי תירש גבירתה. והרסו כל בנין המל' לגמרי (וז"ש אח"כ ויבן נח מזבח שהוצרך לבנות כל בנין המל' מחדש). וגם גרמו להיות מעין בא נחש על חוה כו'. שהוא מה שבמשפיע יש תענוג מן המקבל. מקבל זה התענוג הס"מ ז"א דקליפה. וממילא לא הי' אפשר להיות היחוד עליון במל'. כי היחוד הוא המשכת גילוי אוא"ס בפנימי'. ואם הי' נמשך במל' כאשר החיצונים נאחזים בה הי' מזה הוס' יניקה להם. וה"ז כמו עד"מ ה' דמים טמאים שיש באשה שמונעים היחוד והריון. ולמעלה הו"ע ה"ג קשות הנאחזים במל' ומונעים היחוד. וזהו הארץ והנה נשחתה כי המכוון בכל התומ"צ הוא להמשיך היחוד במל' הנק' ארץ כמ"ש וזאת המצוה כו' לעשות בארץ. בעת כו' שכן ארץ. וימלא כבוד הוי' את כל הארץ. כי מלאה הארץ דעה כו'. ולכן הי' בא המבול מים שהוא מבחי' עולם התהו דין קשה דתהו (כי ב' אלפים הראשונים הי' תהו. ובאלף הראשון הי' הנהגת חסד כמ"ש שהיו ניזונין בחסדו הגם שהיו מכעיסיו. ובאלף הב' הי' גבורה ודין) לטהר את הארץ והיינו להפריד יניקת החיצונים ממנה (ע"י כליון הרשעים והחוטאים שנאבדו לגמרי מהעולם). ועי"ז נעשה אח"כ הנייחא לארץ העליונה הנ"ל שנמשך בה היחוד עליון כו' מבחי' מי מנוחות כו'. אבל מקודם מחמת התגברות יניקת החיצונים לא הי' יכול להיות היחוד עליון כו' כנ"ל. ולכן נק' המבול מי נח שע"י שטיהרו את הארץ העליונה נמשך בה אח"כ הנייחא כנ"ל. אעפ"י שהמבול עצמו הי' דין קשה מאד אבל אח"כ נמשך הנייחא לארץ העליונה. ע"ד באבוד רשעים רנה. ולכן נק' מי נח. ודוגמא לזה הו"ע ל"ט מלאכות. דהנה כתיב (שמות כ') ששת ימים תעבוד כו' וביום השביעי שבת כו'. אשר שבת הו"ע מנוחה גילוי ת"ע. וצ"ל תחלה ששת ימים תעבוד. מי שטרח בע"ש כו'. שהו"ע ל"ט מלאכו' בג' דברים מזון ולבוש ובית והכל הו"ע בירורים מנוגה וע"י העלאת מ"נ מהבירורים דל"ט מלאכות נמשך אח"כ השבת שהוא הנייחא. עוד דוגמא מענין ל"ט מלקות שהוא דין אך עי"ז נעשה אח"כ תיקון להחוטא. כמארז"ל ע"פ ונקלה אחיך כיון שנקלה ה"ה כאחיך כו'. וכמו"כ הו"ע היסורים שנותנים לאדם בשביל תיקון איזה חטא כמ"ש (זוה"ג קס"ח א') חטא דלא סליק כו' גופא דלא סליק בי' נהורא דנשמתא מבטשין לי'. תבירו דגופא ותוקפא דנפשא (זח"ג קס"ח א'). ועד"ז יובן גם ענין מ' יום דמבול שהוא דין קשה דתהו אך עי"ז נטהרה הארץ ונמשך אח"כ הנייחא כו' ולכן נק' מי נח כנ"ל. והנה שרש הל"ט מלאכות והל"ט מלקות הוא משרש א' עם ארבעים דמבול כי במלאכות אמרו ג"כ ארבעים חסר אחת וכן במלקות כתיב ארבעים יכנו. והיינו שהשרש הוא ג"כ מבחי' ארבעים כמו במבול. ורק שבמלאכות ובמלקות פיחתו א' אינו דין גמור. כי מנוחת השבת באה ע"י מלאכה שגם שהוא דין. כמ"ש וישלחהו לעבוד את האדמה ולולי שחטא אדה"ר לא הי' זה. אבל אין זה דין גמור. שהמלאכות הוא ענין בירור והרי יש תיקון לגוף הדבר שמתברר ונכלל באלקות. וכן המלקות הם תיקון לגוף החוטא. ועד"ז היסורים כו' כנ"ל. ובמבול הי' כל הארבעים בשלימות זו האות שקול הרבה לכן הי' דין קשה ביותר שנאבדו לגמרי. ושרש הענין עפי"ק הוא כי הנה הל"ט מלאכות הוא מל"ט קללות שנתקללו אדם וחוה והנחש והארץ כמ"ש וקוץ ודרדר כו'. ואי' בזהר שזהו ממילוי ד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שעולה ל"ט שכולם היו בדין. וכן זהו ג"כ שרש הל"ט מלקות. ור"י ס"ל במלקות ארבעים שלימות הוא לוקה הוא כמ"ש ברמ"ז שלפעמים במילוי הו"ו שבשם ב"ן יש ג"כ א' וס"ל לר"י שהאל"ף ג"כ בדין על החוטא ולכן הוא לוקה ארבעים בשלימות. אך כ"ז הוא ד' שמות דתיקון. ובמבול הי' הדין ממילוי ד' שמות הנ"ל שבתהו והאל"ף הי' ג"כ בדין לכן הי' דין גמור. ויובן ע"ד שארז"ל (זח"ב כ"ז א') כשהקב"ה דוחה לישראל הוא דוחה בשמאל ומקרב בימין. ולכן אין הדחי' דין גמור. כי שמאל היא יד כהה. וכשדוחה לאוה"ע הוא דוחה בימין. שבימין הוא עיקר הכח והגבורה לכן הדחי' דין גמור. וכמ"ש לבקרים אצמית כל רשעי ארץ. ועפי"ז יובן שכשנמשך במבול הדין גם מהאל"ף שבשם ב"ן דתהו שאל"ף הוא פלא בחי' כתר שכולו ימין לכן הי' דין גמור ועצום מאד. ועכ"ז נק' מי נח כנ"ל. ומזה יובן גם עכשיו בעבודה איך שהמים רבים שהוא טרדות הפרנסה ומה"ז נק' מי נח שכשמקשר האדם דעתו ומחשבתו להיות מלובש בתיבות התפלה אזי גורמים המים רבים תגבורת האהבה בהילא יתיר מגו בירור ניצוצות דתהו שנפלו במים רבים הנ"ל. ולכן נק' מי נח שאח"כ נעשה מהם נייחא כו' :

ג **והנה** כתיב (ישעי' נ"ד) אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ. כי אעפ"י שהם בחי' מקוה וטהרה כנ"ל אך טהרה זו היא בבחי' דין קשה שהחוטאים נמוחו ונאבדו מן העולם לגמרי ואפי' בתחה"מ לא יעמדו הגופים (כ"א הנפשות נתקנו ע"י הצער שסבלו אז ובגלות מצרים כו') והיינו לפי שנמשכה מעולם התהו לכן לא בכל פעם צריך טהרה כזו. וע"כ נשבעתי מעבור מי נח עוד כו'.

כו'. וז"ש אח"כ ואין מושיע לה פי' בחי' אין מושיע לה. כמו אין מזל לישראל שהפי' שבחי' אין הוא מזל לישראל מזל הוא כמו ונוזלים מן לבנון בחי' כתר. כמו"כ בחי' אין הוא מושיע לה ע"י התשובה. וזהו אם יגאלך טוב יגאל ואם לא וגאלתיך אנכי. פי' טוב הוא ח"ע כמ"ש אמרו לצדיק כי טוב ע"י תומ"צ. ואם לא וגאלתיך אנכי בחי' אנכי מי שאנכי ע"י תשובה כו':

אר"ע אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרים ומי מטהר אתכם כו'. ואומר מקוה ישראל הוי' מה מקוה מטהר את הטמאים כך הקב"ה מטהר את ישראל מגנה סוף יומא (דפ"ה ב'). ובפי' מקוה ישראל הוי' יש שני פירושים. הא' לשון מקוה מים כו'. ופי' הפסוק הוא שהוי' ב"ה הוא כמו מקוה מים לישראל כמו שהמקוה מטהר מכל הטומאות אף החמורות כנדה כו' (לבד זב ומצורע שטעונין מים חיים דוקא). כן שם הוי' ב"ה הוא כמו מקוה מים לישראל לטהרם מכל חטאים ועונות שמתלכלכים בהם. והב' כפשוטו שהוא לשון תקוה וכמ"ש (תלים מ') קוה קויתי אל הוי' כו' שהתקוה של ישראל הוא אל הוי' ב"ה. ולמה ישראל לבד (ר"ל והלא הכל צריכים לקוות אל הקב"ה ולא לזולתו חלילה. אך זהו מפני שכתוב כאן הוי' דוקא) והיינו כי משם אלקים לפעמים יכולים לקבל כל הגוים ועמ"ש בלהם כמ"ש (תלים מ"ז) מלך אלקים על גוים. וגם אפי' המלאכים עליונים מקבלים רק משם אלקים לבד ולכן נקראים אלקים ובני האלקים. אבל ישראל הם חלק הוי' ב"ה לבד ולא בשאר שמות אל אלקים שדי וכמ"ש כי חלק הוי' עמו. חלקי הוי' כו' (איכה ג'). וז"ש וקרבתנו מלכנו לשמך הגדול. ומה תעשה לשמך הגדול (יהושע ז'). ולכן התקוה שלהם לבד הוא אל הוי' ב"ה לבד. וז"ש (ישעי' מ"ה) ישראל נושע בהוי'. אשריך ישראל כו' עם נושע בהוי' כו' (דברים ל"ג). ובאמת ב' הפי' אחד הם כי הא בהא תליא ע"י שהתקוה והיחול של ישראל אל הוי' ב"ה ע"כ הוא להם כמו מקוה מים לטהרם מכל חטא ועון. וכמ"ש קוה קויתי אל הוי' ויט אלי כו' ויעלני מבור שאון כו'. ולהבין זה ששם הוי' ב"ה הוא כמו מקוה מים לישראל. הנה כתיב (שמות ל"ד) ויהי שם עם ה' ארבעים יום כו'. והוא כנגד שיעור מקוה מ' סאה שמטהר הטמאים וכך ארבעים יום אלו מר"ח אלול עד יוהכ"פ מטהרים את ישראל מחטאים ועונות והיינו בחי' מקוה ישראל הוי' כו'. והנה כתיב (ישעי' נ"ד ט') כי מי נח זאת לי כו'. והקשה בתו"א פ' נח למה נק' מי המבול מי נח שהו"ע נייחא. ותירץ כי המבול הי' בא לטהר את הארץ דכתיב (בראשית ו') וירא אלקים את הארץ והנה נשחתה וכתיב כי מלאה הארץ חמס שנתקלקלה מאד ולכן הי' המבול ארבעים יום בכדי לטהר את הארץ וכמו ענין מקוה מ' סאה. וצ"ל ההפרש בין מ' יום דמבול שהו"ע מקוה וטהרה לבחי' מ' יום מר"ח אלול עד יוהכ"פ שהם ג"כ בחי' מקוה ישראל הוי' כנ"ל. ותחלה צ"ל מהו"ע המבול בנפש כי התורה היא נצחי' כו'. וגם ענין הטהרה של הארץ מה היא. הנה כתיב (שה"ש ח' ז') מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה כו'. פי' מים רבים הוא טרדות הפרנסה כו'. או טרדות המח"ז גם ביושב אהל. ועכ"ז לא יוכלו לכבות את האהבה שיש בנש"י. הא' הטבעי'. מצד שרשה שעלו במח'. והיינו לפי ששרש אהבה זו נלקחה ממקום גבוה מאד כמ"ש שם רשפיה רשפי אש שלהבת י"ה ופי' בת"י דרשפי אש הוא גומרין דנורא שהוא גחלת. והענין דאיתא בס"י ע"ס בלי מה כשלהבת הקשורה בגחלת. כי השלהבת כשהיא בהעלם תוך הגחלת עדיין איננו מהות אש המאיר ואין שם שום התחלקות גוונים. ורק אח"כ כשהשלהבת יוצא מן הגחלת לחוץ אז הוא מהות אש המאיר ויש בו התחלקות הגוונים אוכם וחוור וסומק כו'. וגם מתנועע להסתלק למקורו אש היסודי כו'. וזהו ע"ס בלי מה כשלהבת כו'. והיינו כי הע"ס כשהם כלולים במאציל הוא"ס ב"ה. אזי הם למעלה מגדר ומהות גילוי בעולמות. וגם הם בתכלית הביטול וההתכללות לגמרי ואין בהם שום התחלקות הקוין כו' ואזי אין נקראים בשם אש כלל. ורק כשנאצל גילוי ע"ס דאצי' אז הם מהות אור המאיר שהרי נק' הכים כו'. וגם יש בהם התחלקות ג' קוין כו'. ואזי נק' בשם אש כמ"ש (דברים ד') כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא. והיינו כי האש אין לו התחברות עם הג' יסודות רמ"ע שכולם דרך ירידה מלמעלמ"ע אבל האש בטבעו מתנועע מלמטלמ"ע להסתלק וליכלל במקורו. וכך בחי' ע"ס דאצי' שהם אלקות ממש בחי' א"ס בל"ג אין להם התחברות כלל עם בי"ע שהם עולמות הנבראים בע"ג. ולכן יש בהם בחי' רצוא והסתלקות ליכלל בעצמות המאציל הפשוט בתכלית הפשיטות כו'. וז"ש כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא. משא"כ הע"ס כמו שהם כלולים בעצמות המאציל בבחי' אחדות פשוטה כו' אין שייך בם אש והסתלקות כו' (כי האש הוא רק כשיש ג' גוונים התחלקות אזי שייך רצוא ליכלל בעצמות המאציל הפשוט כו' משא"כ הע"ס כמו שהם כלולים במאציל למעלה מבחי' גוונים כ"א הם בתכלית הביטול והאחדות האמיתי אין שייך בחי' אש ורצוא כו'). וזהו רשפיה (שהוא רשפי אש האהבה דנש"י נמשך מבחי') רשפי אש (שהוא גחלת שאינו מהות אש עדיין והיינו הע"ס הכלולים במאציל) ושלהבת י"ה הוא מה שנאצלו גילוי בחי' ע"ס באצי' שאזי נק' שלהבת י"ה וכנ"ל. וכיון שהאהבה של נש"י נלקחה ממקום גבוה הזה לכן המים רבים לא יוכלו לכבותה. כי מים רבים הנ"ל יכולים לכבות רק אש שלמטה (דהיינו של הנבראים שהאש ורצוא אין זה עצמי' אצלם. עד"ה וכל העם) אבל לא אש שלמעלה שהוא אלהות ממש דהיינו שלהבת י"ה. וכש"כ במקור האהבה נמשך מבחי' רשפי אש. שלמעלה גם ממהות אש שלמעלה. כי למטה אנו רואים ענין המים שמכבים רק אש נגלי אבל האש כשהוא בכח והעלם כמו באבן החלמיש שמוציאין ממנו אש (בגמ' קדעמין) אין מים יכולים לכבותו כלל. וכמו"כ בחי' אהבה של נש"י שנמשכה מבחי' ע"ס דאצי' שלהבת י"ה ושרש שרשה מבחי' רשפי אש שהוא ע"ס הכלולים במאציל שלמעלה גם מבחי' שלהבת י"ה ונק' נור. נור היינו. מקור ומוצא האש כו'. לכן מים רבים לא יוכלו לכבותה כלל. ואדרבה ע"י מים רבים הנ"ל יוכל להיות האהבה בהתגברות יותר. והנה מים רבים הנ"ל זהו"ע המבול ברוחניות בנפש. שאעפ"י שלא יוכלו לכבות

אבל

ועניו בא נחש על חוה היינו כשהדבר דקליפה מתחבר בהשפעה בשמות אלקים אזי גורם להיפוך ממש מהקצה אל הקצה. דהיינו שמשפע זו יומשך יניקה לסט"א ח"ו שיהי' השפעת חכמה דקליפה בעולם. כמו חכמה דקליפה של כהן מדין שהי' יודע הקטרה לכל מערכת הכוכבים איך מקטירים לכוכב פלוני. ואיך מקטירים לכוכב פלוני (כמ"ש בזהר באריכות) שהוא חכמה דקליפה לידע הורדת הכחות מהכוכבים למטה ועי"ז יכולים לידע קצת עתידות בדברים קרובים. וזהו שאמרו הנשים שהיו מבכות התמוז ומן אז חדלנו לקטר למלכת השמים כו' חסרנו כל (ירמי' מ"ד י"ח). שתלו הכל במערכת השמים. והתפשטות חכמה זו בעולם גורם כפירה באמונת הבורא ית' ובהשגחה פרטיות. אשר באמת הוא ית' מסדר את הכוכבים במשמרותיהם ברקיע כרצונו. פי' שמסדר המערכה להיות בהם ועל ידם הנהגת הטבע וזהו מסדר כו' במשמרותיהם. וגם שבגבורה הוא ית' משדד ומנהיג את המערכה להיות ההנהגה למעלה מהטבע לגמרי וזהו מסדר כו' כרצונו. וגם עוד ענין השפעת חכמה דקליפה הוא כמו התגברות והתפשטות פלוסופיא וחקירת ארסטו באמונת הקדמות ולהכחיש חידוש העולם אשר היו כמה שטעו אחריו. וגם התפשטות שארי חכמות חיצוניות יותר מדאי שגורמים ביטול לעסק התורה והעבודה. והנה ידוע שהקליפה מצד עצמה אין בה שום חיות כלל. וצריכה לקבל הכל רק מהקדושה בדרך גלות ונפילת האור כו' כידוע. ולכן גם שיתפשט השפעת חכמה דקליפה ח"ו בעולם הוא דוקא ע"י כח יניקתה מהקדושה בדרך שבירה ונפילה כו'. וע"כ מה שע"י האחיזה של הדבר דקליפה בשמות אלקים דעיבור שבז"א דקדושה גורם שמשפע שנמשך משמות אלו לבחי' מל' דקדושה יומשך מזה כח ויניקה להשפעת חכמה דקליפה ח"ו בדרך שבירה ונפילה (ובחי' גלות ממש כו') זהו ענין בא נחש על חוה והטיל בה זוהמא. וזהו ענין הלבון של כהאריז"ל ובאותו הפעם טעמה מר ממות כו'. וזהו תחת עבד כי ימלוך שבחי' עבדא בישא דמריד במארי' שהוא אל אחר דבר דקליפה מתחבר לבחי' מל' דקדושה. ולכן ע"ז רגזה הארץ ממש:

ה ועפ"ז יובן ענין הפרשה ואם בשדה ימצא האיש את הנערה המאורשה. דכמו שנת"ל על בחי' נפש האדם למטה. כמו"כ יובן פי' וענין זה גם על בחי' מל' כנס"י דלעילא מקור נש"י. שבהיותה בשדה אזי יוכל האיש למוצאה. דהיינו כשגרמו העונות להיות בחי' מלך לשדה נעבד שהו"ע נפילת המל' דקדושה בבחי' שדה טריפה דלעו"ז. אזי יוכל האיש למוצאה ח"ו. והיינו כי האיש הוא הס"מ דבר דקליפה כחו של עשו ונק' בכתוב ויהי עשו איש שדה. בפ' תולדות. פי' איש שדה היינו שהוא מתגאל ומתעסק תמיד בהשדה שלו. וכמ"ש בזהר חויא קטיר לרגלוהי דנוקבי' שהדבר דקליפה הוא כרוך תמיד וכפוף ובעל לנוק' דקליפה ואינו זז ממנה. ההפך ממה שבקדושה הוא ואל אישך תשוקתך והוא ימשול בך. ולכן כשמצא את בחי' מל' דקדושה בהשדה טריפה שלו אזי הוא מתאחז בבחי' מל' דקדושה ונעשה בא נחש על חוה. וזהו ואם בשדה ימצא האיש את הנערה כו'. כי בשדה מצאה כו'. דהיינו לפי שמצאה בשדה שלו כו'. וזהו שנאמר את הנערה המאורשה. כי הנה נערה המאורשה אירושין הוא בחי' מקיף לבד. דהיינו כשענין ידיעת אלקות אצלו הוא רק בבחי' אמונה מרחוק בבחי' מקיף לבד שאין נוגע לו בפנימיות כלל. וכמו גנבא אפום מחתרתא רחמנא קרי'. דאעפ"י שמודה ומאמין ביכולת רבש"ע ומ"מ עושה היפך ממש. והיינו מפני שידיעה זו הוא רק בבחי' מקיף לבד שאין נוגע לו כלל שיתפעל מזה. וזהו ענין נערה המאורשה. ולפי שרק בחי' מאורשה לבד וגם שמצאה בשדה שהיא מדבר כנ"ל ע"כ והחזיק בה ושכב עמה. ופי' והחזיק בה ושכב עמה היינו כמו עד"מ המוצא מציאה שמחזיק בה להיות שלו כמו"כ כשהאיש שדה מוצא את האדם בשדה שלו שהיא מדבר ושממה אזי הוא מחזיק בו לתופשו במצודתו ח"ו ולהשפיע לו רע בפנימיות. דהיינו תאוות רעות. וזהו ושכב עמה. ולמעלה הו"ע בא נחש על חוה כנ"ל:

והנה עז"כ ומת האיש ההוא לבדו. פי' האיש שדה שהוא הס"מ שרו של עשו והוא השטן והוא היצה"ר הוא ימות ויכלה מהעולם לגמרי לע"ל כשיושלם כל בירורי הניצוצות דשבה"כ דתהו. וכמ"ש ואת עשו שנאתי ואשים את הריו שממה (מלאכי א' ג'). ופי' לבדו דלכאורה תיבת לבדו הוא מיותר. כיון דכתיב אח"כ ולנערה לא תעשה דבר. והענין כי גם מהאיש מרמה ועולה גופא יתברר ויוציאו ממנו כל הניצוצים דקדושה שהיו בו. וגם חיות עצמי שלו שמהקדושה יוציאו ממנו. וז"ש מי זה בא מאדום חמוץ בגדים כו' (ישעי' ס"ג) ופירש"י שיהיו בגדיו של הקב"ה צבוע מדמו של ס"מ. דהיינו שגם החיות עצמי שלו יתברר ויתעלה ממנו. וישאר רק עצם הרע שבו לבד. וכמ"ש יתפרדו כל פועלי און (תלים צ"ב). והרע לבד אין לו שום קיום וחיות כלל. ע"כ יתבטל ויכלה מהעולם לגמרי. וזהו ומת האיש ההוא לבדו דהיינו הרע שבו לבד. וכל הטוב יתברר ויתעלה ממנו:

מכאן ע"ס הדרוש הוא מרשימה

ולנערה לא תעשה דבר כו'. פי' דבר הוא עונש משפט מות הנק' דבר ר"ל. כמ"ש אז ידבר אלימו באפו כו'. לפניו ילך דבר כו'. וזהו ולנערה לא תעשה דבר. והטעם כי בשדה מצאה שהיא שדה של היתר ומפני מה יש לחייבה משפט מות. ומכש"כ בחי' נערה שלמעלה שהיא בחי' מל' בודאי אינה חייב' כלום כי מה הי' לה לעשות ובפשעכם שולחה אמכם כתיב. וגם כ"א מישראל הוא עוסק בקימת המל' כמ"ש חצות לילה אקום להודות לך כו' שע"י הלימוד בתורה בלילה נעשה קימת המל' כי עד חצות הוא ירידת המל' ואח"כ בחצות הוא עליית המל' כמ"ש קומי רוני בלילה לראש אשמורות. ראש אשמורות הוא בחי' מל' שאז הוא מתחיל קימת המל' עד שבתפלה הוא העלאה כו'. וכמו"כ בכל שבת ובכל ר"ח כמ"ש והי' מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו כו'. צעקה הנערה הוא בחי' צעקת הלב בחי' תשובה. ולמעלה הו"ע צעקת השכינה שהיא קובלנא שהשכינה קובלת לפני הקב"ה כמ"ש אלקים אל דמי לך אל תחרש כו' שפטני אלקים כו' למה קודר אתהלך בלחץ אויב כו'

טריפה לגמרי כנ"ל. דהנה המקובלים פירשו הפסוק ובשר בשדה טריפה לא תאכלו דקאי זה על עון פגם ברית. כי בשר נק' אבר המילה לפי שאין בו עצם. ושדה טריפה זהו בחינת אמורות שנמשכים מנוקבא דקליפה. ואכילה כינוי אל הזווג כמו אכלה ומחתה כו'. וזהו ובשר בשדה טריפה לא תאכלו כו'. כי עי"ז נשקעים ונטרפים בנקה"ע לגמרי עד שא"א להעלותן. וזהו לכלב תשליכון אותו נוק' דקליפה. הפך בחי' בכל דקדושה וה' ברך את אברהם בכל כו'. ואחז"ל בת הי' לאברהם ובכל שמה (ב"ב ט"ז ב'). דהכוונה מל' דקדושה שנק' בת נדיב כמ"ש במ"א. שלשם נכללים כל הנשמות דקדושה בבחי' העלאת מ"ן כמ"ש והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים כו' (ש"א כ"ה כ"ט) וכתיב (ישעי' נ"ח ח') וכבוד הוי' (נוק' דז"א דאצילות) יאספך. ועי"ז מתעלים אח"כ לאסתכלא בגופא דמלכא ממש. וכמ"ש זה השער להוי' כו' (תלים קי"ח). משא"כ כשנטרף בשדה טריפה ה"ו אזי לכלב תשליכון אותו במקום שנתקבר שם כו':

והנה מודעת זאת כי כל נפש מישראל אפי' נפש דעשי' יש בו ניצוץ אלקות ממש מבחינת מל' דאצילות בבחינת עוזו ית' שנק' כנס"י כללות ומקור כל נש"י. ולכן אם הוריד והשפיל ח"ו את ניצוץ אלקות שבנפשו בבחי' שדה שהיא מדבר ממש כנ"ל. וכ"ש כשנפל אח"כ בבחי' שדה טריפה. אזי מוריד ומשפיל גם מקור בחי' ניצוץ אלקות שבנפשו דהיינו בחי' מל' דקדושה להיות מלך לשדה נעבד (כי יעקב חבל נחלתו. וכמשל החבל כנודע כו'). שההשפעה דבחי' מל' דקדושה יומשך לבחי' שדה טריפה מל' דקליפה. וכמ"ש ושפחה כי תירש גברתה (משלי למ"ד כ"ג). וענין זה יובן ממצות מילה בקודש המילה הערלה דבוקה והופפת על ברית קדש. דהיינו שמל' דקליפה חופפת ואוחזת ביסוד דקדושה. ויכולה לינק ולקבל מהשפע הפנימיות שנמשך מבחי' צדיק יסוד עולם לבחי' מל' דקדושה. וע"ז נתנה לנו מצות מילה להסיר הערלה ולהעבירה כו'. וענין ושפחה כי תירש כו' זהו כשהערלה חופפת על בחי' יסוד דקדושה לקבל השפע כו'. ואזי מלך לשדה נעבד בבחי' מל' דקדושה נעשה משועבד כביכול לבחי' שדה טריפה כו':

ד **וביאור** הענין איך ע"י מלך לשדה נעבד נעשה ושפחה כי תירש גבירתה. לינק גם מהשפע דבחי' יסוד דקדושה שלמעלה מהמל' (דלכאורה כיון שגרם והוריד בחי' מל' דקדושה להיות מלך לשדה נעבד זהו רק מל' לבד ואיך נעשה עי"ז יניקה גם מהיסוד שלמעלה מהמל'). והענין כי שם אלקים הוא במל'. וה' אותיות דשם אלקים הו"ע ה"ג שמהם בנין המל' כידוע שבנייה מהגבורות. ובפרטיות יש ק"כ צירופי אלקים שיורדים ומשתלשלים מראש עולם הבריאה עד סוף עולם העשי' שעל ידי למצומים אלו הוא ירידת והתפשטות החיות אלקות להחיות כל העולמות דבי"ע. והנה כשבנ"ל העלאת המל' מבי"ע לאצילות אזי עולים הק"כ צירופי אלקים מלמטלמ"ע מירידתן והתפשטותן ונכללים ביסוד דמל' דאצילות בשביל העלאת מ"ן כדי שתוכל בחי' מל' להעלות מ"ן להיחוד עליון באצילות. והיינו כי כל העלאת מ"ן הוא מהגבורות דוקא. לפי שמשם הוא בחי' עליות והסתלקות מלמטלמ"ע ליכלל וליבטל כו'. וכללות הק"כ צירופי אלקים שהם ה' אותיות היינו ה"ג שמהם ג"כ המ"ן דנוק' כידוע כו'. והנה כשעונות גורמים ח"ו להיות מלך לשדה נעבד כנ"ל אזי הק"כ צירופי אלהים אחרים שבמל' דקליפה מתדבקים ומתאחזים בהק"כ צירופי אלקים קדושים שבמל' דקדושה. ולכן כשק"כ צירופי אלקים דקדושה עולים ליכלל ביסוד דמל' בשביל העלאת מ"ן אזי נתאחזים בהם הק"כ צירופי אלהים אחרים דמל' דקליפה ומגביהים א"ע ג"כ לעלות לבחי' יסוד דמל' דקדושה. וזהו האומרים ערו ערו עד היסוד בה (תלים קל"ז). וזהו אלקים באו גוים בנחלתך טמאו את היכל קדשך כו' (שם ע"ט). ואעפ"י שאין נכנסים ביסוד דנוק' דקדושה ושאינם צריך עכ"ז יונקים בסוד הכללית דהיינו כשנמשך שפע המשכת מ"ד מבחי' צדיק יסוד עולם לבחי' ק"כ צירופי אלקים דמל' דקדושה אזי מקבלים הק"כ צירופי אלהים אחרים (שנאחזים בק"כ צירופי אלקים קדושים) שפע זו. וזהו ושפחה כי תירש גבירתה. והנה כשבחי' מלך לשדה נעבד. שגרמו העונות נפילת המל' דקדושה בבחי' שדה טריפה מל' דקליפה להיות ושפחה כי תירש גבירתה. אזי נעשה עוד ענין אחד להיות עבד כי ימלוך שע"ז כתיב (משלי למ"ד כ"ב) תחת שלש אלה רגזה הארץ תחת עבד כי ימלוך. והו"ע מאחז"ל (שבת קמ"ו ע"א) בא נחש על חוה והטיל בה זוהמא. שהדכר דקליפה מתחבר ומתערב בההשפעה בנשפע לבחי' מל' דקדושה. והענין דכמו שיש ק"כ צירופי אלקים במל' כידוע שבכלל שם אלקים הוא בבחי' מל'. כמו"כ יש ק"כ צירופי אלקים בז"א דאצי' ג"כ והיינו מוחין דקטנות שהם בשמות אלקים. ויש בחי' מוחין דקטנות דיניקה שהם נקראים מוחין עכ"פ. אבל בחי' מוחין דקטנות דעיבור הם דינים גמורים ואין נקראים בשם מוחין כלל כמ"ש בפע"ח ובע"ח. וזהו ענין עיבור יניקה מוחין. וכשהעונות גורמים אזי הדכר דקליפה שהוא הס"מ עולה ויונק משמות אלקים שבז"א דאצילות וכשנעשה זווג למעלה באותו זמן ח"ו אזי בא נחש על חוה שיש כח לדכורא דקליפה להדבק כו' ולהתערב בההשפעה (כיון שיש לו דיבוק ואחיזה בהשמות אלקים דעיבור דז"א דאצי' המשפיעים בבחי' מל') ואזי נטמא המל' דקדושה מר ממות ח"ו (כן איתא בביאור האד"ר בספר קול ברמה והוא מהע"ח יעו"ש). וכמשאחז"ל הטיל בה זוהמא. וענין השפעה זו היינו כי היחוד עליון דקדושה הו"ע השפעת גילוי ח"ע. ועד"ז אחז"ל (במשנה סוף תענית) ביום חתונתו זו מ"ת. כי מ"ת הוא המשכת והשפעת גילוי חכמתו ורצונו למטה לנש"י כו'. וענין השפעת חכמה דקדושה היינו שיומשך ויתגלה בחי' חכמה ודעת אלקות למטה דהיינו בחי' ד"ע איך קמי' כל"ח שלמעלה יש ולמטה אין לגמרי. ובכלל השפעה זו הוא המשכת מוחין דגדלות בנש"י בתורה וגם להשיג סודות ורזין דאורייתא. וגילוי השפעה זו למטה הוא דוקא ע"י בחי' מל' דקדושה מקור דבי"ע ומקור נש"י. והנה עכשיו היחוד רק באצילות ולע"ל יתגלה היחוד עליון בבי"ע וגם למטה בעוה"ז הגשמי כדכתיב (ישעי' י"א ט') כי מלאה הארץ דעה את ה' כו' וכנ"ל בענין היחוד הוא התחברות הב' דעות ד"ע וד"ת. כידוע בפי' כי אל דעות הוי'.

אשר לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם (ירמי' ב' ו'). ושדה הוא ממוצע בין מדבר לבית. כי בשדה אין שם דירת אדם אבל מהשדה מכניסין אח"כ לבית. וזהו באסםך. חג האסיף. שאז מאספין התבואה מהשדה לבית. והנה מתחלה צ"ל ענין ג' בחי' אלו למעלה בכנס"י דלעילא. ואח"כ יובן בחי' אלו בנס"י למטה. בית נק' מלכות מקור נש"י כשהיא בבחי' יחוד פב"פ שמקבלת הגילוי מפנימיות ועצמיות כמראה אדם אזי נק' בית מושב לבחי' אדם העליון. ונק' ג"כ בית הוי'. דהיינו בית וכלי לבחי' גילוי אור שם הוי'. וע"ז בקש דוד ושבתי בבית ה' לאורך ימים (תלים כ"ג) שיתקיים היחוד במל' תמיד. והי' כן בימי שלמה שאז הי' יחוד פנים בפנים בחול כמו בשבת כו'. ובחי' מדבר חרבה זהו ההיפך לגמרי מבחי' בית דהיינו שזה הי' בשעת חורבן ביהמ"ק שאז ירדו הע"ס דמל' ונתלבשו בקליפות ונשאר רק בחי' נקודה א' לבד מל' שבמל' וגם נקודה זו הי' רק אב"א ולכן בחי' זו נק' מדבר אשר לא ישב אדם שם. ושדה זהו בחי' מל' כשהיא פרצוף שלם מע"ס אב"א ומוכנת להיות פנים בפנים. וז"ש לכה דודי נצא השדה. וכמו כן יובן ענין ג' בחי' אלו למטה בנפש האדם. בית זהו כשהג' לבושי הנפש מחדומ"ע מלובשים כל היום בתפלה ותומ"צ. המחו"ד בתפלה ותורה והמעשה במעשה המצות. ואזי המחדומ"ע של האדם הם בית מושב לדירת אדם דהיינו בחי' וזאת התורה אדם שנמשכת מפנימיות כמראה אדם כו'. רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא ושס"ה ל"ת הם שס"ה גידי הדם עד"מ. ובחי' מדבר אשר לא ישב אדם שם זהו כשהמחשבה ודבור ומעשה מלובש בענינים גשמיים של הבלי עוה"ז. וא"צ לומר אם פגם במחדומ"ע של איסור. אלא אפי' עניני היתר רק מה שאין בהם שום צורך לעבודת הש"י כלל. נק' זה מדבר אשר לא ישב אדם שם בחי' וזאת התורה אדם שנמשכ' מבחי' פנימיות כמראה אדם שעל הכסא. ובחי' שדה שממוצע בין בחי' מדבר לבחי' בית היינו מחדומ"ע של עניני היתר הצריכים לעבודת הש"י כמו עסק מו"מ שצריך להרויח ולהתפרנס שיהי' לו להם לאכול ובגד ללבוש כדי שיהי' יכול ללמוד ולהתפלל. הנה מחדומ"ע אלו כשלומד ומתפלל אח"כ הם מתבררים ומתעלים ונכללים במחדומ"ע של תומ"צ שהם בחי' בית וכלי לבחי' כמראה אדם שעל הכסא. וזהו כמו שמהשדה מכניסין אח"כ לבית כו'. והנה לפעמים נאמר שדה והפי' מדבר. כ"כ הרד"ק בשרשים ובמכלול. כמו פן תרבה עליך חית השדה (דברים ז' כ"ב) הרי שדה זו היא מדבר ושממה מקום שהולכים שם חיות רעות. והיינו כנ"ל שאפי' מחדומ"ע של עניני היתר רק שאין בהם שום צורך כלל לעבודת ה'. לא דוקא מחשבות של איסור דהיינו הרהורי עבירה ח"ו או דבורים של איסור דהיינו מד' כתות שאינם מקבלים פני שכינה כת לצים כת שקרנים כו'. אלא אפילו רק מחשבות בטילות בעלמא בענינים שאין מהם שום תועלת כלל. וכמו"כ דברים בטלים ושיחות נאות כו' של מה לך ושל מה בכך כו'. וכ"ש כשעוסק כל היום רק בצורכי גופו למלאות תאותו אפי' בהיתר כמו בזוללי בשר וסובאי יין כו' וכדומה לזה אעפ"י שהם עניני היתר ונקרא שדה. אך שדה זו היא מדבר ושממה ממש

אשר לא ישב אדם שם כו'. ולכן על בחי' שדה זו שהיא מדבר ממש כתיב ואם בשדה ימצא האיש את הנערה. האיש זהו עשו שנק' איש שדה. דהיינו הס"מ שרו של עשו שהוא השטן והוא היצה"ר. ובשדה זו יוכל היצה"ר למצוא את האדם ולתופשו במצודתו ח"ו. דהיינו להכשילו במחדומ"ע של איסור ה"י. ואעפ"י ששדה זו היא עניני היתר ולא איסור. אך באמת הנה כתיב קדושים תהיו ופי' הרמב"ן ז"ל בפירוש החומש שזהו צווי על קדש א"ע במותר לך. וז"ל ר"פ קדושים בת"כ אמרו קדושים תהיו פרושים תהיו. והענין כי התורה הזהירה בעריות ובמאכלים האסורים. והתירה ביאת איש באשתו ואכילת הבשר והיין. א"כ ימצא בעל התאוה מקום להיות שטוף בזמת אשתו כו' ולהיות בסובאי יין ובזוללי בשר וידבר כרצונו כו' ויהי' נבל ברשות התורה כו' לפיכך בא הכתוב כו' ולוה בדבר כללי שנהי' פרושים מן המותרות כו' עכ"ל יעו"ש כי טוב הוא. וע"ז כתיב ג"כ אל תהיו כסוס כפרד אין הבין במתג ורסן (תלים ל"ב ט') והיינו שגם מדברים המותרים א"צ האדם להשתמש מהם כ"א רק כפי צורך ההכרחי. וג"ז גופא צ"ל קדש א"ע במותר לך שיהי' הכוונה לש"ש כו'. וגם אם קובע האדם א"ע ח"ו לרדוף בתמידיות אחר תאוות גשמיים אפי' של היתר הרי הוא עובר גם על הל"ת של ולא תתורו אחרי לבבכם כו'. וא"כ מובן שבשדה זו שהיא מדבר אעפ"י שהיא עניני היתר. מ"מ יש בזה ביטול מ"ע דקדושים תהיו ועבר על ל"ת דולא תתורו כו'. ולכן בשדה זו יוכל היצה"ר למצוא את האדם. ע"ד עבירה גוררת עבירה וכמארז"ל (יומא ל"ט ע"א) אדם מטמא א"ע מעט מלמטה מטמאין אותו מלמעלה הרבה. דהיינו מהיכלות הטומאה. וכמ"ש הוי מושכי העון בחבלי השוא. וכעבות העגלה חטאה (ישעי' ה' י"ח). שלכתחלה מושכין העון בחבלי השוא. כמו קורי עכבים שאין בהם ממש והיא מחילה דקה וקלושה שאינה עולה בשם מחילה כלל. אבל כשמניחים זאת יכולה לעשות אח"כ מחילה עבה שתסתיר גם אור השמש. וכמו"כ כשהאדם נמשך אחר מותרות של תאוות היתר אעפ"י שזהו הבלי השוא דהיינו שהם עניני היתר ולא איסור אבל (כיון שיש בזה ביטול מ"ע ול"ת כנ"ל) בזה מושך ע"ע העון. ולבסוף יוכל להיות כעבות העגלה חטאה שיכשל גם בעבירות המורות ה"ו. וע"ד בן סורר ומורה שנידון רק ע"ש סופו. שלע"ע לא עבר עבירה שחייב מיתה. רק כיון שהוא בזוללי בשר וסובאי יין אפי' של היתר וגנב משל אביו וקנה תרטימר בשר ושתה חצי לוג יין הון לרשות אביו דינו ליסקל. והיינו כי גלוי וידוע לפני הכמתו ית' שסופו להרוג את הבריות ולבטול עריות כו'. ומזה יוכל כל אדם ליקח היקש לעצמו איך שצריך להשמר גם ממותרות של תאוות היתר כו':

ג **וזהו** ואם בשדה ימצא האיש כו'. היינו כשנמשך אחרי מחדומ"ע שאין בהם שום צורך כלל לעבודת ה'. רק למלאות תאוותו אפי' בהיתר. זהו שדה שהיא מדבר ושממה ממש. ולכן בשדה זו יוכל האיש שדה. שהוא היצה"ר למצוא את האדם ולתופשו במצודתו ח"ו. דהיינו להכשילו גם במחדומ"ע של איסור שנק' שדה

למה שלמעלה הוא בחי' עני כו'. וא"כ הנותן פרוטה משפיע לו רק חיות בהגוף. אבל המפייסו שמניח דעתו זהו השפעה בפנימיות דהיינו בנפש כו'. ולהבין ענין פיוס. הנה פיוס מצינו בלבנה כמארז"ל (חולין ס' ע"ב) על מיעוט הירח שאמר לה הקב"ה לדיקים יקראו על שמך כו' חזי' דלא איפייסה אמר הקב"ה הביאו עלי כפרה על שמיעטתי את הירח. והענין כי פיוס אותיות יוסף. וכתיב (בראשית ל"ז ב') אלה תולדות יעקב יוסף. יעקב הוא בחי' ו' דשם הוי' אילנא דחיי כנ"ל. ומ"מ תולדות יעקב הוא יוסף דוקא. והיינו כי הוי"ו הוא רק המשכה בבחי' מקיף לבד. אבל יוסף בחי' יסוד ממשיך ההשפעה בפנימיות. והיינו כי יוסף הוא תוס' אורות מבחי' ה' עילאה שלמעלה מבחי' ע"ח. בחי' יובל. וכמ"ש (ירמי' י"ז ח') והי' כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו. וכענין היש בה עץ אם אין (שלח י"ג כ') בחי' אין שלמעלה גם מע"ח. וכמ"ש (בראשית כ"ב ט') ויעקוד את יצחק בנו כו' ממעל לעצים כו'. וזהו פיוס אותיות יוסף שהפיוס נמשך מבחי' יוסף. שעל ידו המשכת תוס' אורות מבחי' ה' עילאה מקור בחי' ע"ח. כי ע"י המשכה זו נמשך הגילוי בפנימיות. ושארז"ל על מיעוט הירח חזי' דלא איפייסה אמר הקב"ה הביאו עלי כפרה. כי הקב"ה הוא בחי' ז"א ו' דשם הוי'. ולכן כדי להיות פיוס אמר הביאו עלי פי' מבחי' על הוי' דהיינו מבינה שלמעלה משם הוי' דז"א כו'. וזהו והמפייסו בי"א ברכות. כי הנותן פרוטה לעני שממשיך בחי' ו' ע"ח ע"כ מתברך בשש כו'. אבל המפייסו אשר הפיוס הוא מבחי' ה' עילאה. ע"כ מתברך בי"א ברכות כנגד הה"א עילאה עם הוי"ו שעולה י"א :

פרשה תצא

ואם בשדה ימצא האיש את הנערה וגו'. כי בשדה מצאה וגו'. הנה אורייתא כתיב וגלי' וצ"ל ענין פ' זו עפ"י נסתר מהו. גם צ"ל מ"ש אין לנערה חטא־מות כו' דמשמע שחטא מות אין בה. אבל איזה חטא יש בה כו'. ואי' בזה"ק פ' חיי שרה (דקכ"ב ע"ב) וז"ל ד"א מלך לשדה נעבד מלך דא אשה יראת ה' שדה דא אשה זרה כו' בגין דאית שדה ואית שדה ע"ש. והיינו כי באשת חיל כתיב זממה שדה ותקחהו (משלי ל"א ט"ז). בחי' שדה אשר ברכו הוי' ותרגומו חקל תפוחין קדישין. ויש בחי' שדה דלעו"ז כמ"ש גבי עשו איש שדה וארז"ל (ב"ב ט"ז ע"ב) שבא על נערה המאורסה כתיב הכא איש שדה וכתיב התם כי בשדה מצאה. והרי שדה זו שנעשה בה עבירה חמורה כזו ודאי שהיא שדה בישא דלעו"ז. והיינו כמ"ש ובשר בשדה טרפה לא תאכלו (משפטים כ"ב ל"ד). ולכאורה הי' צריך לכתוב ובשר טרפה בשדה כו' אלא הפי' דטרפה קאי על השדה. דיש שדה שנק' שדה טרפה בחי' שדה דלעו"ז. וע"ז כתיב בעשו איש שדה כו'. והענין כי מל' דקדושה היא בחי' שדה דקדושה. ומל' דקליפה היא בחי' שדה דלעו"ז. דהנה כתיב כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו (תלים קמ"ה) שבנין המל' מהגבורות. והיינו שהשפעת החיות מבחי' מל' בעולמות הוא ע"י גבורות וצמצומים והיינו כדי שיתהוה בחי' יש. אך המכוון מהצמצום דמל' הוא שיהי' ביטול היש והיינו שיתהוה בחי' יש ומ"מ יהי' היש בטל בתכלית. והנה מל' דקליפה מתדמה ג"כ למל' דקדושה כקוף בפני אדם. שמשפעת ג"כ ע"י צמצום. אך בקליפה רבוי הצמצומים מאד עד שנעשה כפרדים לגמרי שיהי' היפוך ונגד אלקות כמו שאמר פרעה לי יארי ואני עשיתני (יחזקאל כ"ט ג'). ולכן מל' דקדושה היא בחי' שדה אשר ברכו הוי' שבה זריעת כל המצות. כי בהיש המתהווה מבחי' מל' דקדושה יש ביטול היש ויכול להיות קבעות"ש וקבעות"ל שהרי התורה לא נתנה למלאכים מטעם כלום יצה"ר כו' ונתנה למטה דוקא אעפ"י שיש יצה"ר. אך כיון שיורדת מל' מקור נש"י בהיש הגשמי יוכל להיות ביטול היש כו' (עד"ה ויהיו חיי שרה) ולכן בשדה זו דקדושה היא זריעת כל המצות ואת"כ הצמיחה היינו אתעדל"ע המשכת אורות עליונים שנמשך ונתגלה בבחי' שדה אשר ברכו הוי' ע"י קיום המצות. וז"ש לכה דודי נצא השדה (שיר ז' י"ב) דהיינו שאימא עילאה אומרת כן לז"א דאצי'. ולכן שדה מורה על יחוד עליון הש"ן הוא ג' ספירות נה"י והד' היא ת"ת וכשנמשך היחוד מד' ספירות תנה"י במל' ועמה ביחד זהו ה'. אבל במל' דקליפה שנוטלים היש לעצמן לאמר לי יאורי כו' אין יכול להיות שם זריעה כלל ונק' שדה טרפה. פי' מה שיש שם לפעמים תוס' יניקה והיות אינו על ידי זריעה וצמיחה כמו בהשדה דקדושה כ"א ע"י שטורף נפשות דקדושה ומכשילן באיסור עי"ז מקבלים תוס' יניקה מהקדושה דרך שבירה ונפילה כו':

והנה שדה דקדושה נק' אשת חיל דכתיב בטח בה לב בעלה כו'. אבל שדה דלעו"ז נק' אשת זנונים. דהנה כתיב ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם (שלח ט"ו ל"ט). כמו הזונה שמקבלת מאחר. כמו"כ כשהאדם נמשך אחר תאוות גשמיות תאוות היתר וכ"ש תאות איסור אזי נק' זונה והיינו שמקבל מאשת זנונים מל' דקליפה שממנה נמשך כחות והיילות להטות לב בני האדם לזנות אליה לרדוף אחר התאות כו'. ולכן נק' שדה טריפה שטורפת נפשות מהקדושה ע"י שמפתה אותן ומכשילן במהדו"מ של איסור ועי"ז גופא היא מטרפת את הנפשות דקדושה שנטרפים ונעשית הנפש טרפה ממש כמ"ש בזהר (תצוה דקפ"ב) ע"פ טורף נפשו באפו (איוב י"ח ד'). וזהו מלך לשדה נעבד וכמ"ש בזהר והאי מלך זמנין דאיהו נעבד להאי שדה. פי' שבחי' מל' דקדושה נעבד לפעמים לבחי' שדה טרפה דקליפה :

ב **ולהבין** איך גורמים ע"י חטא להיות מלך לשדה נעבד. צריך להקדים שיש ג' בחי' בית ושדה ומדבר. בית זהו שיש שם דירת אדם כמ"ש כתפארת אדם לשבת בית (ישעי' מ"ד י"ג). ומדבר הוא ההיפך לגמרי מבחי' בית. כי מדבר חרבה הוא לית ישוב

ישוב

בסנהדרין של מעלה שבהיכל הזכות שנמשך משם אלקים ג"כ אין יכולים לדון אותו. ולכן בקש מלפניך משפטי יצא שהוא מבחי' שם הוי'. וזהו יעלוז שדי וכל אשר בו וכו' מלפני הוי' כי בא לשפוט את הארץ. שהשמחה הוא מה שהמשפט נמשך משם הוי' שהוא מדה"ר שאז מובטחים שיצא דינם לטוב כו'. וסיום הפסוק ישפוט תבל בצדק והיינו כמ"ש (תלים ט' ט') והוא ישפוט תבל בצדק הוא דא עתיקא (זה"ג קע"ה ב') (בחי' עלמא עילאה והיינו התגלות עתיק שבבינה). והנה ארז"ל (במד"ר וירא פנ"א) הוא וב"ד. אך כיון שבחי' הוא ממקום גבוה מאד מאד מצילא הב"ד ג"כ גבוה מאד (והיינו שהב"ד הוא ז"ת דבינה ע' רברבא שנק' ב"ד הגדול. וזהו והוא. עתיקא. ישפוט תבל בצדק. בינה שנק' צדק עליון כנ"ל בשם הבהיי) וזהו קישור הפסוק מלפני הוי' כי בא לשפוט ישפוט תבל בצדק שהמשפט הוא משם הוי' ובחי' צדק עליון :

ו **אך** צ"ל מ"ש ישפוט תבל בצדק מהו תבל דוקא. הנה ארז"ל (זח"א ל"ט סע"ב. מד"ר אמור פכ"ט. אדר"נ פל"ז סי' ט') ז' שמות יש לארצות. ארץ אדמה ארקא כו'. ותבל הוא שם השביעי. וארז"ל (במד"ר שם פכ"ט סי' ט') כל השביעין חביבין. בימים שבת. ובחדשים בחדש השביעי כו'. וברקיעים רקיע הז' נק' ערבות שהוא למעלה מכולם וכמ"ש (תלים ס"ח) סולו לרוכב בערבות בי"ה שמו. ובארצות תבל שהוא שם השביעי חביבה מכולם. ולכן ישפוט תבל דוקא בצדק. ויש מפרשים תבל א"י. אך הענין כי תבל בגימט' ב"פ ארי'. דהנה יש שני בחי' ארי'. בחיות ובאופנים. ארי' הוא בחי' שאגה לאלקות כמ"ש (הושע י"א יו"ד) אחרי הוי' ילכו כארי' ישאג. והנה בחי' ארי' שבחיות הוא השאגה בבחי' טו"ד מחמת השגתו כי קדוש הוי' צבאות איך שהוא קדוש ומובדל כו'. אבל האופנים הם בעלי' שאין להם בחי' טו"ד והשגה גדולה כאוא"ם ואעפ"כ הם מרעישים בבחי' שאגה גדולה מחמת אה"ע שלהם. וכמו"כ גם בעבודת האדם למטה. אעפ"י שאין דעתו רחבה בהשגות אלקות אעפ"כ יוכל לבוא לבחי' כארי' ישאג (מחמת אה"ע) כו'. וזהו בחי' תבל ב"פ ארי'. ולכן ישפוט תבל דוקא בצדק. והנה המשכת בחי' מלפני הוי' כי בא לשפוט ישפוט תבל בצדק זהו ע"י התורה כמ"ש תען לשוני אמרתך. כי כל מצותיך צדק. שע"י התורה נמשך בחי' צדק עליון להיות ישפוט תבל בצדק. וכמ"ש (משלי ח' ל') על התורה ואהי' אצלו אמון בשעשועים יום יום כו' משחקת לפניו בכל עת משחקת בתבל ארצו. השחוק הוא גילוי ת"ע שמבטל כל הדינים. וע"י התורה נמשך השחוק גם בתבל ארצו בחי' ישפוט תבל בצדק. וזהו צדק צדק תרדוף למען תחי'. בחי' אני בצדק אחזה פניך. ובחי' כי כל מצותיך צדק שהוא צדק עליון ישפוט תבל בצדק. כדי למען תחי' בר"ה כמו שאנו מבקשים זכרנו לחיים וכתבנו בספר החיים :

ז **וירשת** את הארץ. הנה כתיב (דברים י"א י"ב) ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה כו' מרשית השנה ועד אחרית שנה. וצ"ל דא"כ דורש אותה לעולם ולמה כתיב מראשית כו' ועד אחרית כו'. והענין דכתיב (משלי ג' י"ט) הוי' בחכמה יסד ארץ. בחי' ארץ העליונה מדת מל' שיסוד ארץ העליונה היא בח"ע. והנה בהע"ה אמר אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני (קהלת ז' כ"ג). וכתיב (מ"א ה' י"א) ויחכם מכל האדם. והיינו כי יש שני בחי' חכמה. חכ"ע וחכ"ת. ועל בחי' חכ"ע כתיב אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני. וז"ש (שמות ב') ותתצב אחותו מרחוק וכתיב (ירמי' ל"א) מרחוק הוי' נראה לי. והנה בכל ר"ה נמשך המשכת או"ה מבחי' ח"ע בארץ העליונה. ולכן אומרים אז כל הוידוים ומפילים א"ע. כי כדי להמשיך מבחי' אחכמה והיא רחוקה כו' הוא ע"י שמשפיל א"ע איך שהוא רחוק וא"כ עושים תשובה ונעשים מרחוק קרוב לכן עי"ז נמשך בר"ה שמבחי' אחכמה והיא רחוקה יומשך להיות בחי' קירוב וגילוי. ולכן כתיב מרשית השנה ועד אחרית שנה כי בכל ר"ה נמשך המשכת או"ה מה שלא הי' מאיר כלל בר"ה העבר כו'. וזהו וירשת את הארץ היא בחי' ארץ העליונה כמ"ש ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ. וזהו צדק צדק תרדוף למען תחי' בר"ה כנ"ל ועי"ז וירשת את הארץ כו' :

והנה המגיד נ"ע פי' ב"פ צדק צדק. הא' כנגד סור מרע. והב' נגד ועש"ט. וא"כ י"ל פי' תרדוף כמ"ש (תלים ל"ד) סור מרע ועש"ט בקש שלום ורדפהו וכמו"כ פי' צדק צדק תרדוף. שהרדיפה הוא בחי' שלום כדי לחבר הב' בחי' צדק שהם צדק תחתון וצדק עליון. מל' ובינה כנ"ל :

לדרוש הנ"ל

להבין מאמרז"ל (ב"ב ט' ב') הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות. והמפייסו בדברים בי"א ברכות. וזה שייך למאמרז"ל על ר"א יהיב פרוטה לעני והדר מצלי. ותחלה צ"ל פי' פרוטה. פרט ו"ה (כנ"ל) ו"ה הוא קול ודיבור כלל ופרט. כמו באדם הקול הוא פשוט ונק' כלל. וע"י הדיבור הוא מתחלק לפרטי פרטיות עד אין שיעור כו'. וכמו"כ למעלה המשכת הוא"ם ב"ה שבאצי' נקרא קול ונק' כלל. כי ההמשכה שבאצי' ע"י ו' דשם הוי' הוא למעלה מבחי' התחלקות עדיין ע"ד רואים את הנשמע ושומעים את הנראה כו'. וכשנמשך הקול בהדיבור עליון נעשה בבי"ע ריבוי התחלקות עד אין קץ. וזהו פרוטה פרט ו"ה שהמשכת הוי"ו נפרט ע"י הה"א לפרטי פרטיות. אך צ"ל איך נמשך היחוד דו"ה קול ודיבור כלל ופרט ע"י נתינת פרוטה לעני. והענין דכתיב (הושע ב' כ"א) וארשתיך לי בצדק כו' וארז"ל (קדושין ב' א') האשה נקנית בפרוטה. והשיעור של פרוטה הוא דהי' בכריתות (דף יו"ד ע"ב) שבפרוטה היו קונים בימיהם עבירית האיפה. וא"כ פרוטה הוא כדי שיעור חיות. וא"כ כשנותן פרוטה לעני שמשפיע חיות במקום שאין חיות. עי"ז נמשך מלמעלה ג"כ המשכת הגילוי מבחי' אילנא דחיי שהוא בחי' ו' דשם הוי' ת"ת דאצי' כלולות ז"א בבחי' עני דסיהרא שהוא בחי' ה' תתאה דשם הוי'. ולכן פרוטה פרט ו"ה וכנ"ל. וזהו הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות. כנגד המשכת בחי' ו' דשם הוי'. והמפייסו בי"א. ענין הפיוס הוא הנחת הדעת שמניח דעתו שלא יתרעם על מה שהוא עני. ע"י שאומר לו איך שיש בחי' עני גם למעלה בחי' סיהרא. וז"ש דוד (תלים פ"ו א') כי עני ואביון אני. וא"כ הוא דוגמא

למה

שיומשך רצוה"ע בקיום מצותיו. ועבירה יהי' היפך רצונו כו'. וזהו בחי' צדק עליון שהוא המשכת רצוה"ע ע"י התומ"צ. והחילוק כי בחי' אני בצדק אחזה פניך זהו מלמטלמ"ע והיינו ע"י ההכנה והתעוררות אהוי"ר מלמטה תחלה. ואח"כ נמשך הגילוי מלמעלמ"ע מההיכלות עליונים. אבל בחי' כי כל מצותיך צדק זהו מלמעלמ"ע. ועז"כ צדק צדק תרדוף. ולהבין יותר ענין בחי' צדק עליון דתורה בחי' כי כל מצותיך צדק. הנה כתיב (תלים צ"ו) יעלוז שדי וכל אשר בו אז ירננו כל עצי יער לפני ה' כי בא לשפוט הארץ ישפוט תבל בצדק. ולכאורה מהו השמחה כ"כ משום כי בא לשפוט את הארץ. שהרי משפט הוא דין ואין יודעים אם יצדקו במשפט. וכמו שאומרים מי יצדק לפניך בדין. והנה אי' במד"ר (ויקרא פ"ל סי' ד') כי בא לשפוט כו' אימתי כי בא בר"ה ויוהכ"פ. אך הענין דאיתא בטור או"ח הלכות ר"ה (סי' תקפ"א) ע"פ מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו (דברים ד' ז') שיודעים אופי' של אלהיהם כו' עד אבל ישראל לובשים לבנים ואוכלים ושמחים ויודעים שהקב"ה עושה להם נס עכ"ל. וצ"ל מהו הלשון שהקב"ה עושה להם נס מה שייך נס לכאן. והי' צ"ל שהקב"ה ייטיב להם המשפט כו'. וגם צ"ל למה ר"ה ויוכ"פ הם ימי דין. הלא הם יו"ט גבוהים מאד. ר"ה מלכיות זכרונות ושופרות. וגם חדות ה' היא מעוזכם (נחמי' ח' יו"ד) קאי על ר"ה. ויוהכ"פ הוא יום הסליחה. וא"כ למה הם ימי דין. והענין דכתיב (שה"ש ב' ו') שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. וארז"ל (זהר פנחס רי"ד ב') שמאלו תחת לראשי בר"ה ויוהכ"פ. וימינו תחבקני בחג הסוכות. והנה אעפ"י שמאל הוא בכל מקום דין שמאל דוחה. אבל בפסוק זה אין לומר כן שהרי כתיב אח"כ וימינו תחבקני. וגם פסוק זה קאי על זמן הבית שאז היו כנ"י במעלה עליונה מאד. וגם פי' שמאלו תחת לראשי היינו שמגביה את כנ"י שנק' ישראל לי ראש. והענין כי כדי שיהי' וימינו תחבקני. אשר חיבוק הוא קירוב ויחוד פב"פ שיומשך הארת פנימיות או"א ב"ה בגילוי בבחי' פנימיות כנ"י. צ"ל תחלה בחי' שמאלו שהוא בחי' דין לדחות ולבער הרע. משום דכתיב (תלים ה' ה') לא יגורך רע כי א"א להיות יחוד פב"פ כשיש עדיין רע קצת כמשל דירת המלך שצריך לנקותה תחלה מכל לכלוך וטינוף. וע"כ כשצ"ל קירוב פב"פ צ"ל תחלה בחי' שמאל ודין להיות ובערת הרע כו'. וזהו"ע ר"ה שנמשך המשכת או"א מאוא"ס ב"ה בבחי' ארך העליונה מקור כנ"י בבחי' גילוי בפנימיות כו' כמ"ש ע"פ ארץ אשר כו' מרשית השנה כו' וכמשיתל"ק אי"ה. ע"כ אז דוקא בחי' דין לדחות ולהעביר הרע כדי שיוכל להיות הגילוי בפנימיות. ולכן ג' ספרים נפתחים בר"ה רשעים גמורים נכתבים לאלתר למיתה (ר"ה ט"ז א') כי רשעים גמורים היינו שאינם עושים תשובה כלל. והם הסיגים והפסולת משבה"כ דתהו (שנאחזים בבחי' מל') והם מעכבים את הקירוב שלא יהי' יכול להיות הקירוב פב"פ בבחי' מל'. ולכן נמשך עליהם הדין לאלתר להעבירם כדי שיוכל להיות הקירוב כו' ועליהם כתיב (משלי י"א יו"ד) ובאבוד רשעים רנה שאז דוקא יכול להיות היחוד עליון כו'. ומ"מ ישראל שמחים בר"ה. כי בכנ"י יש בחי' שכולם צדיקים ונכתבים לאלתר לחיים כמ"ש (ישעי' ס' כ"א) ועמך כולם צדיקים. והיינו ע"י מצות מילה ושמירת הברית כמ"ש בזהר (ח"א נ"ט ב') בגין דנטרי ברית. וזהו יעלוז שדי וכל אשר בו כו' מלפני הוי' כי בא לשפוט כו' וארז"ל אימתי כי בא בר"ה ויוהכ"פ. והיינו משום כי המשפט והדין דר"ה הוא בשביל שיהי' קירוב פנים בפנים כו' ולכן יעלוז שדי כו'. ועוד משל על זה כמו אב המסתיר פניו מבנו שאינו הסתר אמיתי. כ"א רק כדי שיחפשנו בנו ויתגלה חכמת הבן שיבין שההסתר הוא רק בשביל שיחפשנו ואזי ישתעשע האב בבנו ויראה לו פנים לטובות ביותר כו'. כמו"כ הדין דר"ה הוא בחי' כיסוי והסתר פנים. שהרי מי שהוא בהארת פנים עם חבירו אינו יכול להראות לו אז דין. ולכן נק' ר"ה בכסה התכסות והסתר פנים. אך תכלית המכוון מכסוי והסתר זה הוא רק בשביל החיפוש של כנ"י שיעשו תשובה כמ"ש (דברים ד') ובקשתם משם את הוי' אלקיך ומצאת. ולכן אומרים המזמור לדוד אורי כו' לך אמר לבי בקשו פני את פניך הוי' אבקש (תלים כ"ז). וע"י החיפוש והתשובה יתגלה אח"כ בחי' פנים עליון יותר מפנימיות ועצמיות אוא"ס ב"ה. ובכ"ז יובן מ"ש יעלוז שדי כו' כי בא לשפוט כו' וכנ"ל:

ה **אך** עוד יובן יותר מהו השמחה כ"כ מהדין והמשפט דר"ה. והוא עפמ"ש מלפני הוי' כי בא לשפוט. והענין דכתיב (שמות ג' י"ג) ואמרו לי מה שמו מה אומר אליהם. ואי' במד"ר (שמות פ"ג סי' ו') שא"ל הקב"ה שמי אתה מבקש לידע. לפי מעשי אני נקרא. כשאני דן את העולם אני נקרא אלקים. וכשאני תולה את החטאים אני נק' שדי וכשאני מרחם על הבריות אני נק' הוי' וכמ"ש הוי' רחום וחנון. נמצא שהדין ומשפט נמשך משם אלקים. כי שם אלקים הוא בחי' דיין. דין אמת. אך לפי שהוא דין אמת אין יכולים לסבול את הדין. וזהו שאמת אמר אל יברא שכולו מלא שקרים כו' (ב"ר פ"ח סי' ה') אבל שם הוי' הוא רק מדה"ר. והנה בר"ה כתיב (תלים מ"ז ו') עלה אלקים בתרועה. הוי' בקול שופר. והיינו שהתחלת הדין הוא משם אלקים שהוא בחי' דיין כנ"ל. דין אמת. אבל ע"י תרועה והתעוררות ר"ר גורמים להיות עלה אלקים שיתעלה בחי' ש' אלקים מלמעלמ"ע ויומשך ויתגלה שם הוי' מלמעלמ"ע וזהו הוי' בקול שופר. שע"י קול שופר שהוא בחי' תשובה ורעו"ד קול פשוט נמשך ויורד שם הוי' מלמעלמ"ע. והיינו שיומשך המשפט משם הוי' ולא משם אלקים. וזשארז"ל (במד"ר ויקרא פכ"ט סי' ג') על ר"ה שעומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים. ועזארז"ל הובא בטור כנ"ל אוכלים ושמחים כו' ויודעים שהקב"ה עושה להם נס. פי' שזהו נס גמור. כי הדין והמשפט נמשך רק משם אלקים. ושם הוי' הוא מדה"ר. אבל בר"ה עושה להם נס שיומשך הדין משם הוי' בעצמו. ואז יהי' הדין באופן אחר טוב מאד. והדוגמא לזה ממ"ש באדה"ר כי ביום אכלך ממנו מות תמות (בראשית ב' י"ז) והנה ע"פ מדה"ד שמשם אלקים הי' הפי' באותו יום ממש ואעפ"כ חי אח"כ תשע מאות ושלשים שנה והיינו לפי שעשה תשובה והמשיך הדין משם הוי' ונעשה מיום אלף שנה שמה שא"ל הקב"ה כי ביום אכלך כו' יהי' זה ביומו של הקב"ה שהוא אלף שנה. וע"ז בקש דהע"ה (תלים י"ז ב') מלפניך משפטי יצא. כי המלך אין דנין אותו בסנהדרין (סנהדרין י"ח א') וכמו"כ

סנהדרין

לבחי' אתוי"ר האמיתי' שבאים מלמעלה ע"י ההיכלות כו'. מהיכל האהבה נמשך בחי' אהבה מלמעלה. ומהיכל הרצון נמשך שיהי' לו התקשרות הרצון לאלקות כו'. ואח"כ בסמיכות גאולה לתפלה שהוא מכוון כנגד היכל ק"ק נמשך בנפש האדם בחי' השתחואה פנימיות ביטול הרצון ועמך לא הפלתי כנ"ל. והיינו מגילוי בחי' פני הוי' אלקיך שמאיר בהיכל ק"ק. ולכן מיד אומרים שמו"ע שהו"ע כריעות והשתחואות. והנה השתחואה הוא ביטול וגם המשכה שהרי מרכין ראשו עד ירכין. שהוא המשכה מבחי' הל' בחי' ראי' בנפש. וזהו פי' ברוך. כי יש ב' בחי'. ברכה והודאה. הודאה הוא בחי' אמונה מרחוק. אבל ברכה הוא המשכה וגילוי בבחי' ראי' ממש. והנה תחלת התפלה הוא בהודו. רק בחי' הודאה. ואח"כ בא"ע וק"ש היכל האהבה כו'. ואח"כ בשמו"ע אומרים ברוך. שבאים לבחי' ראי' וע"י הראי' נמשך השתחואה פנימיות בשמו"ע וכמו ההשתחואה שבבהמ"ק ע"י בחי' יראה פני הוי' אלקיך. ותפלה תקנו עיני העדה שהי' מדרגתם מבחי' ראי' כו' ולכן נאמר על התפלה אחזה פניך :

ג **אך** להבין מ"ש אני בצדק אחזה פניך וארז"ל ר"א יהיב פרוטה והדר מצלי 'והענין כי התפלה נק' צלותא. ופי' צלותא היינו הטי' כי על לא תטה משפט (דברים ט"ז י"ט) התרגום לא תצלי דין ובלשון הגמ' (ביצה י"ד א') אצלי ודוך. והנה פי' הטי' הוא שמטה ומשפיל עצמו למקום נמוך מאד. כמ"ש (דניאל ט' י"ח) הטה אלקי אזנך ושמע שכביכול יטה אזנו משמי מרומים לשמוע תפלת אדם גשמי כו'. וכמו"כ התפלה נק' צלותא והטי'. שההיכלות עליונים יהיו נמשכים למטה מטה שיהיו מאירים גילוי אור ה' למטה על נפש האדם שמלובש בגוף גשמי כו'. וגם נת' במ"א ע"פ תבנה ותכונן עיר סיחון. ענין שהתפלה נק' שיחה והזזה כו'. כי ענין התפלה הוא יה"ר להמשיך בחי' הרצון. כי באמת מצד עצמות אוא"ס ב"ה אינו שייך כלל רצון שהרי אנת הוא שלימותא דכולא. וכדי שיומשך בחי' רצון צ"ל צמצום מתחלה. וזהו רצון אותיות צנור. וזהו שמבואר בקבלה שממל' דא"י נעשה כתר לבריאה. פי' כתר היינו בחי' רצון על המשכת ההיות לעולמות הנבראים דבי"ע שהם בע"ג ובחי' יש ודבר נפרד כו'. והנה באצי' הוא בחי' א"ס וביטול אמיתי כו'. ולכן צ"ל צמצום והשפלה שיומשך מבחי' אצי' בחי' רצון על בי"ע. וזהו שהמל' דאצי' בוקע המסך והפרגוד ונעשית עתיק לבי"ע. ושרש-המשכת הרצון וכתר לבי"ע נמשך דוקא ממקום גבוה ביותר כענין יחיד חי העולמים מלך. שנמשך מבחי' יחיד ע"י חי העולמים בבחי' מלך. וע"י המשכת הרצון זה נעשה התחברות דאצי' ובי"ע. וזהו שהתפלה נק' שיחה הסחה והזזה ממקום למקום. וזהו ג"כ ענין צלותא והטי' שמטה עצמו בבחי' רצון לבי"ע כו'. וע"י המשכת הרצון יכול להיות נמשך אח"כ כל הבקשות גאולה רפואה ברכה כו'. וזהו"ע סמיכות גאולה לתפלה שהוא בחי' היכל ק"ק שע"י היכל ק"ק נעשה התחברות אצי' ובי"ע. והיינו שבהיכל ק"ק נמשך ומאיר בחי' מל' דאצי' להיות כתר ורצון לבי"ע. ולכן מבחי' היכל ק"ק נמשך בנפש ג"כ בחי' השתחואה פנימיות ביטול הרצון שיהי' רק רצון פשוט ליכלל בא"ס ב"ה בחי' ועמך לא הפלתי. והנה כדי להמשיך בחי' הטי' זו זהו ע"י צדקה אני בצדק אחזה פניך. שע"י צדקה אחזה פניך בתפלה. כי צדקה הוא התעוררות ר"ר כמ"ש (בראשית י"ח י"ט) ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה שע"י הצדקה עושין וממשיכין דרך שיהי' שם הוי' והיינו בחי' חנון ורחום הוי' (תלים קי"א ד') שמבחי' חנון ורחום יומשך בחי' הוי'. וכתיב (משלי ט"ז ל"א) עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא. עטרת תפארת שיבה הו"ע יגמה"ר יגת"ד שמאיר בחדש אלול. וע"י המשכת ר"ר עליונים שע"י הצדקה עי"ז יכול להיות בחי' הטי' זו שע"י התפלה שהו"ע המשכת הרצון לבי"ע שיהי' התחברות דאצי' ובי"ע. וכמ"ש (תלים י"א ז') צדיק הוי' צדקות אהב ישר יחזו פנימו כו'. גם עוד מה שע"י צדקה נמשך להיות אחזה פניך. כי הנה יש למעלה בחי' אחור ופנים כמ"ש (דברים י"ג ה') אחרי הוי' כו' תלכו. דכתיב (תלים קמ"ה) מלכותך מלכות כ"ע. שמדת מל' היא שרש ומקור היות כל העולמות. ואיתא מושיב מלכים לכסא. שבחי' מלוכה שורה על הכסא דוקא. וזהו כסה"כ שעליה שורה מדת מלכותו ית'. והנה כמשל היושב על הכסא שהוא רק השפלת אחוריו. כמו"כ מדת מלכותו ית' ששורה על כסה"כ כדי להחיות כל העולמות היא רק בחי' אחוריים והילוכיות לבד וזהו אחרי הוי'. בחי' אחוריים דשם הוי'. וזהו לכתך אחרי במדבר. אבל בחי' פנים הוא עצמיות ופנימיות אוא"ס ב"ה שמאיר בז"א דאצי' שזהו בחי' שם הוי' כו'. וכמו למטה באדם בפנים השכל וכל החושים כו'. וזהו החילוק שבין כל העולם לבהמ"ק. שבכל העולם נמשך החיות רק מבחי' מל' אחרי הוי' אבל בבהמ"ק מאיר בחי' פנים עליון וזהו יראה פני הוי' אלקיך. והנה צדקה הוא להחיות רוח שפלים. ועי"ז ממשיך כמו"כ מלמעלה. כי רוח שפלים הם עולמות בי"ע. משום כי עני חשוב כמת (נדרים ס"ד ב'). ועולמות בי"ע הם משבה"כ של מיתת המלכים דתהו. ובחי' מל' מקור דבי"ע נק' ג"כ עני בחי' סיהרא דללמג"כ (זה"א קפ"א הע"א). מבא"כ עולם האצי' דאיהו והיוהי וגרמוהי חד בהון הוא עולם התיקון ונק' עץ חיים אילנא דחיי כו'. והנה ע"י הצדקה שמחי' רוח שפלים וממשיך חיות בעני דל"ל חיות. עי"ז נמשך מלמעלה ג"כ הגילוי מבחי' אילנא דחיי שבאצי' בבחי' עני דסיהרא ורוח שפלים דבי"ע שיאיר בחי' פני הוי' שבאצי' למטה בבי"ע ויתחברו אצי' ובי"ע. וזהו אני בצדק אחזה פניך (וזהו ג"כ ענין צלותא והטיי' שנת"ל וד"ל). גם פי' אני בחי' מל' וע"י צדקה אחזה פניך. פני הוי' יחוד עליון והכל א' וד"ל. אשבעה בהקיץ תמונתיך כי כעת רק אחזה פניך. אחזה אחוריים ותרגום של ראי'. אבל בהקיץ היינו בתחה"מ. כמ"ש (דניאל י"ב ב') ורבים מישני אדמת עפר יקיצו. אשבעה תמונתיך בחי' ותמונת הוי' יביט שכתוב במשה :

ד **והנה** כ"ז הוא בחי' אני בצדק אחזה פניך שנמשך ע"י תפלה ולדקה. שהו"ע עבודה וגמ"ח שהו"ע צדק תחתון.

ועתה צ"ל ענין בחי' צדק הב' שנמשך ע"י התורה כמ"ש תען לשוני אמרתיך כי כל מצותיך צדק שהוא בחי' צדק עליון. והענין דפי' כי כל מצותיך צדק היינו שמה שנמשך רצוה"ע ע"י התומ"צ זהו גופא צדקה ממנו ית'. כי באמת כתיב (איוב ל"ה ז') אם צדקת מה תתן לו ורבו פשעיך מה תעשה לו. אלא שזהו צדקה ממנו ית' שמצמצם א"ע

בצדק אחזה פניך. ואחז"ל (ב"ב יו"ד סע"א) ר"א יהיב פרוטה לעני והדר מצלי דכתיב אני בצדק כו'. וא"כ בחי' אני בצדק אחזה פניך הוא כולל ב' בחי' צדקה ותפלה. אך יש עוד בחי' צדק כמ"ש (תלים קי"ט קע"ב) תען לשוני אמרתך כי כל מצותיך צדק. ותען לשוני אמרתך קאי על עסק התורה ונאמר ע"ז כי כל מצותיך צדק. וא"כ יש עוד בחי' צדק שנמשך ע"י עסק התורה. והיינו כי על ג' דברים העולם עומד תורה ועבודה וגמ"ח (אבות פ"א משנה ב'). והנה בחי' אני בצדק אחזה פניך הוא מה שנמשך ע"י עבודה וגמ"ח. כי צדקה זהו גמ"ח ותפלה הוא בחי' עבודה כמארז"ל (תענית ב' א') ע"פ ולעבדו בכל לבבכם. ובחי' כי כל מצותיך צדק זהו המשכת בחי' צדק היותר עליון שנמשך ע"י התורה. וזהו צדק צדק תרדוף בחי' אני בצדק אחזה כו' שנמשך ע"י עבודה וגמ"ח שהוא בחי' צדק תחתון. ובחי' כי כל מצותיך צדק שנמשך ע"י התורה והוא בחי' צדק עליון. ועי' בביאור שהב' בחי' צדק הם מל' וב"נה. ולהבין ב' בחי' אלו. גם מ"ש למען תחי' וירשת את הארץ. נ"ל תחלה בחי' אני בצדק אחזה פניך דקאי על התפלה. הלא התפלה היא רק בקשות. ואיך שייך לקרותה בשם אחזה פניך כו'. הנה אנו אומרים ואין אנו יכולים לעלות ולראות ולהשתחוות לפניך כו'. וצ"ל דבשלמא לעלות ולראות אין אנו יכולים. אבל להשתחוות לפניו ית' למה אין אנו יכולים גם כעת. והתירוץ כי הדקדוק הוא בתיבת לפניך שלהשתחוות לפניך דוקא זה אין אנו יכולים כעת. והענין שיש שני מיני השתחוואות. הא' השתחוואה פנימיות. והב' השתחוואה חיצוניות. השתחוואה בחיצוניות הוא כמו העבד שמשתחוה להאדון. שהשתחוואה הוא רק בגופו ובחיצוניותו לבד דהיינו שמבטל את גופו לעשות רצון האדון ופקודתו. אבל בפנימיותו הוא מהות בפ"ע ואינו בטל אליו כלל. וכמו"כ בעבודת ה' יש השתחוואה חיצוניות בהגוף לבד להיות סור מרע וע"ט. דהיינו שמבטל את כל רמ"ח אבריו שלא יפגום בהם ע"י חטא ועון. ולהמשיך בהם הגילוי מבחי' רמ"ח אבד"מ ע"י קיום רמ"ח מ"ע. וא"כ הביטול שלו הוא רק בג' לבושי הנפש מחדו"מ. שהוא מה שנוגע למעשה בסו"מ וע"ט כו'. אבל בפנימיות מדת הנפש אינו בטל כלל ויכול להיות לבו מלא תאוות. אבל השתחוואה פנימיות היינו בבחי' קומת הנפש ג"כ שיבטל כל שכלו ומדותיו לגמרי שלא יהי' לו שום רצון אחר כלל כ"א רק רצון ה' ליכלל וליבטל באוא"ס ב"ה. בחי' ועמך לא חפצתי. והיינו ע"י ההתבוננות איך כי בי"ה הוי' צור עולמים ביו"ד נברא עוה"ב ובה' עוה"ז רק שתי אותיות לבד. ולכן כולא קמי' כלא ואין לגמרי ועי"ז יבוא לבחי' מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ. שלא יחפוץ לא בגשמיות ולא ברוחניות אפי' בחי' שמים געה"ע כ"א רק רצון ה' ליבטל בעצמותו ומהותו ית' ממש. וזה נק' מס"נ שהו"ע מסירת הרצון ע"ד אין נפשי כו' (ירמי' ט"ו א'). וע"י שמבטל רצונו לגמרי ממילא נבטלים השכל ומדות כי הם נמשכים רק אחר הרצון כו'. וזהו"ע השתחוואה פנימיות שמבטל בחי' הרצון שבנפש וכל הקומה של הנפש ג' שכליים וז' מדות כו' שלא יהי' כ"א רצון ה' בחי' ועמך לא חפצתי. וכמו המשתחוה בפישוט ידים ורגלים שמבטל גם הראש שבו משכן הרצון והשכל כו':

ב והנה לבחי' השתחוואה פנימיות זו היו נש"י באים בזמן הבית ע"י מצות ראי' ברגלים. שהיו משתחוים בעזרה בפישוט ידים ורגלים. והענין דכתיב שלש פעמים יראה כל זכורך את פני הוי' אלקיך. פי' פני ה' אלקיך היינו הפנימיות שנמשך בשם הוי' כו'. וזהו בחי' הטראת אוא"ס שבהיכל ק"ק. כי קה"ק היינו שמובדל גם מבחי' קדש שהו"ע פני הוי' אלקיך שלמעלה מבחי' שם הוי' עצמו. והנה ארז"ל (חגיגה ב' א') כדרך שבא לראות כך בא ליראות שהי' נמשך הראי' מלמעלמ"ע מבחי' פני הוי' אלקיך שמאיר בהיכל קה"ק כו'. ועי"ז הי' נמשך הפנימיות של נש"י ג"כ לבחי' אלקות. דהיינו שיהי' השתחוואה פנימיות ביטול הרצון ועמך לא חפצתי כנ"ל. וכמשל ביטול הנר בפני האבוקה. וכך לפי שהי' מאיר מלמעלה בחי' אבוקה שהו"ע שעה"ח נהורין. עי"ז הי' הביטול בבחי' נר הוי' נשמת אדם שבכל א' שיבואו לבחי' השתחוואה פנימיות. והנה גדולי הצדיקים הי' אצלם בחי' ראי' והשגה ממש בבחי' פני הוי' אלקיך. וגם כלל נש"י אע"ג דאינהו לא חזי מזלי' חזי כו' (מגילה ג' א') וע"כ הי' נמשך הביטול גם בבחי' חלק הנשמה שמלובש בגוף כו'. וג' רגלים כנגד ג' אבות בחי' עיקר המדות שהם רק ג' חג"ת. והיינו שיהי' הביטול בכל המדות. וכל רגל ממשיך הביטול על כל השנה. והנה אעפ"י שאין לנו בהמ"ק אעפ"כ כתיב (יחזקאל י"א ט"ז) ואהי להם למקדש מעט שהוא בהכ"נ מקום התפלה שאכל בי עשרה שכינתא שריא (סנהדרין ל"ט א') וגם ג' תפלות ג' אבות תקנום כו' בחי' ג' רגלים. וא"כ בחי' יראה פני הוי' אלקיך שבג' רגלים יש כעת מעין זה בתפלה. ולכן נאמר על התפלה אחזה פניך. וא"כ גם כעת ע"י התפלה יכולים לבוא לבחי' השתחוואה פנימיות. והענין דאיתא בזהר (פקודי ר"ס ע"ב) שבברכת יוצר מתחילים ההיכלות ועד סמיכות גאולה לתפלה הם כל הז' היכלות. עד אל ברוך הוא היכל לבנת הספיר. ואל ברוך הוא היכל עצם השמים. אה"ע היכל האהבה. אמת ויציב היכל הרצון. ולכן יש שם ט"ו ווין. כי ווין הו"ע התקשרות הרצון כו' בווין תתקטר. ואח"כ סמיכת גאולה לתפלה הוא היכל קה"ק. ולכאורה אינו מובן מה שייך התפלה להההיכלות של מעלה. שהרי אין אנו יודעין כלל את ההיכלות. אך הענין הוא דכתיב (שמות ט"ו) מכון לשבתך פעלת הוי'. שבהמ"ק שלמטה הי' מכוון כנגד בהמ"ק של מעלה. שכמו שלמעלה מכאל עומד ומקריב נשמות ע"ג המזבח. כן הי' למטה מזבח שעליו מקריב הכהן קרבנות. וכנגד היכל ק"ק שלמעלה הי' למטה ג"כ כו'. וכן היכל לשכת הגזית הי' מכוון כנגד היכל הזכות שלמעלה שיושבים שם ב"ד שלמעלה כו'. והנה עי"ז היו מאירים ההיכלות עליונים בבהמ"ק והיו מקבלים נש"י השפעת אלקות ע"י ההיכלות. והנה אנשי כנה"ג תקנו את התפלה במקום בהמ"ק וקרבנות. ולכן תקנו ג"כ עד"ז שנוסח התפלה יהי' מכוון כנגד כל הז' היכלות עליונים. וכשהאדם מתפלל בכוונה פי' המלות כו' הנה כיון שהתיבות מצ"ע הם מכוונים כנגד ההיכלות מאירים ההיכלות בהתיבות שמכוונים כנגדם. לכן עי"ז מאיר מההיכלות גילוי אור ה' על נפש האדם בשעת התפלה שיבוא לבחי' אהוי"ר אמיתי'. כי מה שהאדם מעורר בנפשו אהוי"ר זהו רק הכנה

לבחי'

על אשת חיל כו' כנס"י. ובעלה זהו קוב"ה כמ"ש כי בועליך עושיך כו'. ולכאורה קשה דהא אוא"ס הוא כדכ"ם ולמתחב"כ ופשט הפסוק דנודע בשערים הוא אדרבה תכלית הגילוי ומושג לכל. וקושיא זו הקשה בזהר. אכן הפי' שערים הם המדות עליונות כמו עד"מ השער הוא שעל ידו יוצא המלך ומתגלה לחוץ מהיכלו כו' כמו"כ ע"י המדות הוא ההשפעה בבי"ע הן שפע החיות בעולמות והן גילוי אלקות בבי"ע הכל ע"י המדות ולכן נק' שערים. ועיקר בחי' השער הוא היסוד של המדה כמ"ש וזה"ש שער השמים כו'. כי מכל מדה השפעה אחרת מחסד אור ומים ומגבו' רקיע ומת"ת תדשא הארץ כו' וכל השפעה מהמדה ע"י היסוד שלה כו' ולכן נק' שער. ויש במדות גבוה מעל גבוה ולכולם יש שערים ובריחים לשערים. גם נק' שערים מלשון שיעור ומדה שנמדד כמה יומשך בבי"ע כו' והוא ע"י המדות שהם לשון מדה וגבול כו'. והנה מדות דאצי' נק' שערים לגבי בי"ע. וכמו"כ יש שערים בין המאציל לנאצלים והם נשע"ב שעל ידם השפעת אוא"ס מהמאציל להמדות דאצי'. והמדות הם זפ"ז מ"ט וכנגדם הוא מ"ט שע"ב ושער"נ כולל כל המ"ט שערים. וז"ש נודע בשערים בעלה שקוב"ה מתגלה ע"י השערים כו'. והנה כמו"כ יש באדם מוח בינה ויש שע"ב. מוח בינה היינו כשהאדם מתבונן באוא"ס הסוכ"ע איך שהוא סובב ומקיף כללות השתלשלות בהשוואה אחת וכולא קמי' כל"ח ועשי' ואצי' שוין וההתבוננות אינה נכנסת ללב אז הוא בחי' מוח בינה. ואח"כ כשנמשך ללב עד שמתפעל במדות אהוי"ר ורחמים כו' זהו שע"ב כנ"ל. ופי' לשון נודע בשערים ענין נודע הוא עפמ"ש בלקו"ת פ' מטות (בד"ה עיני כל) דיש בחי' כל ובחי' כלה בחי' אירוסין ונשואין. היינו כשאין ההתבוננות נמשך ללב רק בבחי' מקיף שלפרקים מתפעל זהו בחי' אירוסין בחי' כל. אבל כשההתבוננות נמשך ונקלט בלב בתוכו ותוך תוכו עד שנתעלס בו האהבה אז הוא בחי' כלה כמ"ש כלה שארי ולבבי כו' כלתה נפשי כו' וז"ש נודע בשערים שע"י השערים נמשך בחי' דעת ויחוד כו'. והנה כתיב וארשתיך לי כו' במשפט כו' וידעת את הוי'. שכדי להיות וידעת את הוי' צ"ל ברוח משפט וברוח בער כו' והיינו שמתחלה צריך לבער הרע מקרבו כמ"ש ובערת הרע מקרבך. דהנה ארז"ל בכסאו של הקב"ה אין דבר רע נוגע לא יגורך רע כו'. ובעבודה באדם בחי' כסאו של הקב"ה הוא כשההתפעלות נקלט בפנימיות הלב עד שהלב ובשר הגשמי נתפעל באה' כו' כמ"ש לבי ובשרי ירננו כו' זהו הכסא לבחי' קוב"ה סוכ"ע. כמו למעלה ועל דמות הכסא כו' כמרא"ד בחי' יהו"ע כו' כמו"כ באדה"ת כשההתבוננות בעצמות אוא"ס הסוכ"ע נקלט בו ה"ז יחוד ממש מאוא"ס בנפשו והיא אז הכסא כו'. ולכן צ"ל ובערת הרע מהמוח והלב שכל זמן שיש שמץ רע ח"ו אינו נקלט ההתבוננות כו' וזהו"ע המשפט כו' שצריך להיות בהשערים. דהנה זלעו"ז עשה אלקים כמו בקדושה מוח בינה ונק' שע"ב כמו"כ בקליפה מוח בינה ונשע"ב דקליפה שעל ידם נמשך בז"מ דיצה"ר והו"ע ז' שמות של היצה"ר וז' היכלות הטומאה וז' מדורי גיהנם. ובשרש נפלו מז' מלכים דתהו והו"ע ז"מ רעות כעס וגאוה והתפארות וניאות כו'. והשערי טומאה הם המקורים להמדות. וזהו"ע הרהורי עבירה קשים מעבירה וסימנך ריחא (יומא דכ"ט) ולכאורה הא גם בקדושה הרהור לאו כדיבור דמי. אך הטעם לפי שהמח' הם מקור המדות רעות ולכן הם קשים מעבירה שהיא נמשכת מהמדות. משא"כ ההרהור הוא מקור להמדה. ולא כמו שהעולם סוברים שמח' אינה כלום. ובאמת גם כשפוסק מלהרהר מ"מ המח' נשארת כו'. וז"ש וסימנך ריחא דההפרש בין טעם לריח שטעם פוסק אבל ריח חוזר ומריח ומתקיים זמן מרובה. וזהו"ע המשפט שצ"ל בהשערים כו' לדחות השע"ט ושיהי' רק שערים דקדושה. וזהו"ע חזק בריחי שעריך כו' :

עוי"ל כמ"ש בס"י ז' שערים בגוף בראש האדם תרין עיינין תרין אודנין תרין נקבי האף והפה שבכלל הם הד' חושים ראי' ושמיעה ריח דיבור ובכולם צ"ל שופטים שיהי' רק בקדושה. בראי' להיות עוצם עיניו מראות ברע ולא תתורו כו' כי עינא וליבא תרין סרסורין דעבירה העין רואה והלב חומד כו'. וצ"ל אדרבה שאו מרום עיניכם וראו כו' עיני תמיד אל הוי'. אליך נשאתי את עיני. לאסתכלא ביקרא דמלכא כו'. ובשמיעה כמארז"ל ויתד תהי' לך על אזנך שלא יכנסו דב"ע באזניך וכש"כ דבורים האסורים כ"א שיהי' השמיעה כמ"ש אשרי איש שישמע למצותיך. והי' אם שמוע תשמעו כו'. ובנקבי האף צ"ל השמירה מכעס עלה עשן באפו כ"א לכעוס על היפך מאלקות. ובפה צ"ל השמירה מד' כתות שאין מקבלים פני השכינה ובכולם הפגם בדיבור כו' לצים חנפים שקרנים מספרי לה"ר כ"א הדיבור יהי' בתורה ובתפלה. על כן צריך לשום שופטים עליהם לשמרם מכל דבר רע כו' כנ"ל. וזהו שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך. שופטים הו"ע המשפט הפרדת הרע ושוטרים פירש"י הרודים במקל שישמעו לדברי השופט. והענין בעבודה הו"ע הביטושים שיבטש האדם א"ע כמ"ש בזהר אכריז רב מתיבתא בג"ע כו' גופא דלא סליק בי' נהורא כו' מבטשין לי' וינהור. שענין הביטושים הוא כמארז"ל לעולם ירגיז אדם יצ"ט על יצה"ר היינו שיטיל עליו אימה ופחד מהעונשים שיכול להיות בעוה"ז ובעוה"ב ועי"ז ישבר לבו בקרבו שיהי' רוח נשברה לב נשבר ונדכה נבזה בעיניו נמאס ואז יפרד היצה"ר ממנו שזהו"ע המשפט הפרדת הרע ממנו ובערת הרע מקרבך כו'. ובאתעדל"ת אתעדל"ע יומשך עי"ז ה"ג קדושות בבחי' ציון להיות חזק בריחי שעריך שלא יומשך יניקה לסט"א כ"א בשע' דקדושה. ושיוכל לימשך כל המשכות גבוהות הנ"ל בפנימי' המל' כנס"י ובנס"י למטה עד הנותן שלג כצמר בר"ה ויוהכ"פ כנ"ל :

צדק צדק תרדוף למען תחי' וירשת את הארץ. צ"ל כפל הלשון צדק צדק. וע"ד הפשוט הוא כמארז"ל (נדה ל' ע"ב) ואפי' כל העולם כולו אומרים לך צדיק אתה הי' בעיניך כרשע. וזהו ב' פעמים צדק. שאעפ"י שהוא צדיק ואוחז במדת צדק מ"מ א"צ לעמוד בבחי' זו. כ"א הי' בעיניך כרשע בכ"ף הדמיון. וצריך לחפש ולבקש עוד בחי' צדק היותר גבוה. והענין דכתיב (תלים י"ז ט"ו) אני

בצדק

יאדימו כתולע כצמר יהיו. והענין כי ההפרש בין שנים לתולע. תולע הוא עצם האדמימות אדום בעצם. ושני היינו תולעת שני הוא בעצם חוטין לבנים ורק שנצבע להיות אדום מאדמימות התולע. ונמצא שהאדמימות א"ז העצמי' שלו כי עצמותו לבן ורק שנלבש בצבע אדום. והענין כי הרע הגמור דסט"א וג"ק הט' לגמרי זהו נק' אדום וע"ד ויצא הראשון אדמוני כו' וארז"ל במד"ר הוא אדום לבושו אדום תבשילו אדום. היינו שאין בו שום בחי' טוב וחסד כלל רק תכלית הדין הקשה גבו' קשות כו'. והנה כשנכשל אדם במח' של איסור או אפי' בדיבור של איסור או אפי' במעשה כו' אבל העצמי' של הנפש היינו עצם המדות עדיין טוב כו' (וא"כ שב בתשובה ומתחרט כו' עד שהיו אינם היום כו') רק שנכשל ונתלבשו עצמיות המדות שהם טוב במחדו"מ של איסור זהו נק' שני. שעצמותו עדיין לבן רק שנצבע בצבע אדום. אבל כשנמשך כ"כ ברע כו' עד שכולו נהפך להיות רע ח"ו בשרירות לבו ילך רק רע כל היום והרע עצמיות הללו זהו"ע תולע שהוא עצם האדמימות. והנה אם יהיו חטאיכם כשנים שהרע הוא רק לבוש בעלמא ולא עצמיותו. כשלג ילבינו שנמשך הכפרה מבחי' כשלג כו'. אבל אם יאדימו כתולע שהרע נעשה עצמיות הללו כנ"ל. כצמר יהיו שאז צ"ל נמשך תיקון הפגם מבחי' כצמר כו'. ולהבין ביאוה"ד מהו"ע שלג וצמר. הנה כתיב ועתיק יומין יתיב לבושי' כתלג חיור ושער רישי' כעמ"נ. שלג הו"ע מים הנגלדים שמציון המים נקרשו ונתעלמו בהשלג. אך יש קרח שהו"ע למטה והעלם יותר משלג כי הקרח הוא עב וגם מאד גם הוא קשה הרבה כו' שהמים נתעלמו ונתכווצו עד שנעשו גשם עב ונשתנו ממהות המים לגמרי. והענין למעלה דכתיב ועל ראשי החי' רקיע כעין הקרח הנורא נטוי כו'. כי חיות הם חיון תתאין מרכבתא תתאה דבי"ע שהם נבראים נפרדים בבחי' יש ודבר ובע"ג ותכלית והביטול הו"ע ביטול היש לאין יתו"ת כו'. וכדי שיהי' התהוותם מאוא"ס ב"ה הבל"ג הוא ע"י הרקיע כעין הקרח הפרסא שבין אצי' לבי"ע. כי מים הו"ע המשכת גילוי אוא"ס שבאצי' ששם הוא עולם האחדות שאין שם שום דבר נפרד מאלקות והם בבחי' ביטול אמיתי יחו"ע כו'. ואם הי' השפעה וגילוי זה גם בבי"ע לא היו יכולים להתהוות בבחי' יש ודבר ובע"ג. ע"כ צ"ל נמשך ונתלבש האור ברקיע כעין הקרח שהו"ע הפרסא ועי"ז נתעלם האור העלם גדול ונעשו נבראים נפרדים כו'. והנה גם למעלה יותר כדי שיתהוו מאוא"ס ב"ה ממש בחי' אורות נאצלים דע"ס דאצי' אור החכ' אור החסד כו' הוא ע"י התלבשות ביגת"ד דמו"ס והוא בחי' יגמה"ר שהוא בחי' לבוש וצמצום בהתצמצם ונתעלם שם האור א"ס ב"ה ולבוש וצמצום זה הוא כמשל השלג שהוא גליד דק ורך עדיין ואינו כמו הקרח שנגלדו ונתעלמו המים לגמרי כו'. אך בחי' ושער רישי' הוא גבוה יותר כי הוא עצמות ממש ולא לבוש כו' ע"ד מעלת השערות על לבושים כו' (עי' ביאור דוכל העם כו' שבחי' לבושי' כתלג חיור הוא יגת"ד דמו"ס שמשם יונקים הו"ב דאצי' שהוא כללות ע"ס דאצי' וכידוע דאבא יונק ממזל השמיני ונוצר חסד כו'. ושער רישי' הוא מבחי' גלגלתא דא"א כתר שבכתר שבו מלובש חסד דעת"י. ובכלל ענין לבושי' כתלג חיור היינו מה שהוא שרש וראש לנאצלים. ושער רישי' כעמ"נ זהו בחי' אחרונה שבמאציל ולכן נק' שער רישי') כי השערות מחוברים ממש לעצמיות וכשנמשכים בהשערות מרגיש כאב כו' הרי הם יותר עצמיות כו'. ויגת"ד נק' לבושים עד"מ לבוש האדם נפרד ונבדל בעצם מהאדם. כמו"כ מה שעת"י נמשך להיות שרש וראש לנאצלים הוא רק עד"מ כמו לבוש לעת"י אבל בחי' אחרונה שבמאציל המלובש בגלגלתא כתר שבכתר זהו עצמי' עת"י בערך היגמה"ר שנק' רק לבושים. וזהו אם יהיו חטאיכם כשנים שהרע רק לבוש בעלמא כו' נמשך תיקון הפגם מבחי' לבושי' כתלג חיור שהם בחי' לבוש לא"ס כו'. אבל אם יאדימו כתולע שהרע נעשה עצמיות ממש צ"ל התיקון מבחי' עליונה יותר דהיינו מבחי' ושער רישי' עצמות א"ס כו' וזהו כצמר יהיו כו'. אך צ"ל כיון דשער רישי' הוא גבוה מבחי' שערות דדיקנא שהוא רק בחי' לבוש כנ"ל א"כ איך אמר לבושי' כתלג חיור ושער רישי' כעמר כו' הרי לובן דשלג הוא יותר עזה מלובן דצמר וכל שהוא יותר לבן הוא מורה יותר על חסד ורחמים. והענין כי בחי' שערות דדיקנא באים לאכפיי' לדינא וזהו שערי דדיקנא קשישן אינון ותקיפין ושערי דרישא רכיכין כמבואר בזהר. דהיינו שבחי' תיקוני דיקנא הם קשישן שיש בהם בחי' גבורה להתגבר על כל תוקף הדינין שבסדר השתלשלות לאכפי' לון ולהמתיקן שיתהפכו לחסד ורחמים. וזהו אתה גבור לעולם אד' אדני הוא אותיות דינא. ואתה הוא גבור לעולם על מדה"ד דשם אד' שאפי' בשעת תוקף ותגבורת הדין הוא גבור לאכפיי' לדינא. שזהו בחי' יגת"ד שיש בהם הגבורה להתגבר על כל תוקף הדינין שבסדר השתלשלות. משא"כ בחי' שער רישי' הוא הגבה למעלה מעלה מלהיות משם כפיית הדינין בסדר השתלשלות רק שם הוא רחמים פשוטים. נמצא שענין תיקון הפגמים והמתקת כל הדינין להיות סליחה ומחילה הוא דוקא מבחי' שערות דדיקנא יגמה"ר לבושי' כתלג חיור. אך מבחי' לבושי' כתלג חיור בחי' שלג נמשך הסליחה ומחילה רק אם יהיו חטאיכם כשנים אבל לא כשיאדימו כתולע. ע"כ צ"ל ב' הבחי' דהיינו שיתגלה יגמה"ר לבושי' כתלג חיור להיות משם סליחה ומחילה ותיקון הפגמים ובהם יאיר מבחי' שער רישי' להיות סליחה ומחילה גם אם יאדימו כתולע. וזהו הרבותא הנותן שלג כצמר שהוא ית' נותן גם בשלג ההארה עליונה דבחי' צמר. והיינו ע"י השופר כי ענין השופר הוא מן המצר אל המרחב מן המצר קראתי יה כו'. ומצר הוא אותיות צמר שעי"ז ממשיכים גם מבחי' שער רישי' כעמ"נ בבחי' לבושי' כתלג חיור יגמה"ר להיות סליחה ומחילה ותיקון הפגמים גם אם יאדימו כתולע כו'. ולפי שכ"ז הוא המשכות עליונות מאד ע"כ צריך לשמור את השער שלא יכנס בזה מי שאינו ראוי לכך ושלא יומשך כ"א בקדושה וביטול כנ"ל ועי"כ צ"ל השמירה ע"י גבורות. וזהו הללי אלקיך ציון כי חזק בריחי שעריך כו' כנ"ל:

ד **והנה** האתדל"ת לזה הוא שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך כו'. ענין שעריך דהנה כתיב נודע בשערים בעלה [illegible]

מהוע"ל ית' כתיב כחשיכה כאורה. פי' אורה הוא בחי' עליונה שבכל סדר ההשתלשלות והוא בחי' הכ"ע דאצי' שנק' אורה כי בה נאמר איהו וחיוהי חד כי בה בורא או"ם וגם הכלי בטל בבחי' מ"ה עד שאין מסתיר על האור כלל. ולכן כולו אור בחי' חיוהי כו' (משא"כ למטה מהחכ' שם יש גרמוהי כו') ונק' ראשית (ומל' נק' אחרית וז"ש המגיד מראשית אחרית כו'). והחשך הוא מה שלמטה מטה מאד במדרגה שמסתיר לגמרי על אלקות וע"ד דוגמא עשי' גשמי' דכתיב כי הנה החשך יכסה ארץ כו' ואותותינו לא ראינו כו'. וקמי' כחשיכה כאורה הכל שוה אור היותר עליון והחשך היותר תחתון. שברצון המאציל יכול להתגלות אלקות גם בעוה"ז הגשמי. וגם הכ"ע היא חשך לגבי' כי כל נהורא מתחשכא קמי'. וז"ש כולם בחכ' עשית שהכ"ע נחשבת כעשי' גשמי' כו' ששניהם רחוקים בערך בשוה קמי'. ולכן הרי אפי' חיצוני' וסט"א יוכלו לקבל המשכה עליונה כזו כי אם צדקת מה תתן לו כו'. ולכן צ"ל לחומה זו דלתים ובריח בחי' ה"ג קדושות שמעלימים על המשכת השפע שנמשך מאו"ם הסוכ"ע במל' כדי שלא יומשך כ"א במקום הקדושה והביטול דוקא (שע"י הדלת נמשך בפנימי' בקדושה. והבריח סוגר שלא יומשך לחיצונים סט"א שהם יש ודבר נפרד לגמרי כו'). וכמו ענין החותם דיוכ"פ כי לפי שביוכ"פ נמשך המשכות עליונות מאד מבחי' יגמה"ר להיות נושא עון ועובר על פשע שאז אין העון והפשע תופס מקום כלל. וע"כ כדי שלא יומשך גם לחיצונים ע"ז הוא החותם. וכמו שחותמים האגרת שלא יקרא איש זר. והיינו המשכת היגמה"ר שלא יומשך כ"א במקום הביטול דוקא. ואז הוא כמארז"ל מנקה לשבים כו' ואין יוכ"פ מכפר אלא לשבים כו' למי נושא עון למי שעובר על פשע וגם לשארית נחלתו למי שמשים עצמו כשיריים כו'. וזהו ג"כ ענין חמשה בריחים שהי' במשכן כי במשכן כתיב ושכנתי בתוכם שהוא השראה וגילוי מבחי' סוכ"ע גם בעשי' הגשמי' דירה בתחתונים (וע"כ מוכרח ששרש הגילוי נמשך ממקום גבוה מאד אשר שם כחשיכה כאורה וגם החשך לא יחשיך כו') ע"כ הי' צ"ל נמשך ועובר המשכה זו ע"י ה"ג דוקא (והם ה' אותיות דשם אלקים כו') והו"ע חמשה בריחים. ועוד הו"ע שה"ג להיות תגבורת השפע בקדושה שיומשך גילוי או"ם בכנ"י בבחי' גילוי בפנימיות שזהו ג"כ ע"י גבו' דקדושה כו'. וזהו ג"כ הללי אלהיך ציון כי לפי שציון היא פנימיות המל' שממנה תצא תורה שהוא המשכה עליונה בחי' הכ"ע ואו"ם הסוכ"ע המלובש בה ע"כ צ"ל נמשך ע"י אלקיך דוקא ה' אותיות דשם אלקים שהם ה"ג קדושות מב' טעמים הנ"ל. הא' כי חזק בריחי שצריך למנוע השפע מחיצונים וסט"א שלא יקבלו יניקה. שלא יומשך כ"א בקדושה וביטול כו'. והב' ברך בניך בקרבך ע"ד וכל בניך לימודי הוי' שמקבלים הביטול דשם הוי' בפנימי' ממש (כתלמיד מרב המשכה פנימי') וזהו ע"י גבורות (משא"כ בחסדים כתיב וימינו תחבקני בחי' מקיף לבד כו'). אח"כ מבאר ענין המשכת התגלות אלקות מה שנמשך ע"י בחי' ציון. השם גבולך שלום חלב חטים ישביעך. פי' השם גבולך שלום ע"ד ולא יראה לך חמץ ושאור בכל גבולך. כי הנה שכל ומדות הם העלמי' (כמו נפש השכלי' נפש המתאוה) הם כמו בית לעצם הנפש. וגוהדו"מ הם לבושי' העלמי' של הנפש והם התפשטות של העלמיות ע"כ נק' גבולך (ועד"מ בית שם דר עצם האדם והחצר נק' גבול התפשטות האדם בתשמיש כליו כו') החמץ ושאור הוא היצה"ר כמארז"ל מי מעכב שאור שבעיסה כו'. וצריך לבערו מכל הלבושים דמחדו"מ (ובפסח נמשך הכח לבער גם מן הבית כו'). והנה למעלה אצי' נק' בית ובי"ע נק' גבולך ע"ד הנ"ל (כי אצי' עולם האחדות איהו וחיוהי וגרמוהי חד שגם הכלים הם עצם אלקות ממש ואוה"ס מתייחד עמהם וזהו אצי' ל' אצל וסמוך נק' בית הוי' משא"כ בי"ע ומשם יפרד נק' חצרות הוי' כו'). ופי' השם גבולך שלום הו"ע עושה שלום במרומיו שבחי' שלום שבעולם האצי' יהי' נמשך ומתגלה גם בהגבולים בי"ע. ענין השלום שבאצי' כי חו"ג הם ב' הפכיי' שמדת החסד הוא שיהי' השפעת גילוי מלמעלמ"ט בעולם שיומשך גילוי אלקות למטה למקום התחתון כמו שהוא למעלה שיהי' דירה בתחתונים ומדת הגבו' להיפך בחי' עליות והסתלקות מלמטלמ"ע שהתחתון יזדכך ויתעלה עד שיהי' נעשה בחי' כלי להמשכת הגילוי מלמעלה וא"כ הם ב' הפכי'. אבל כשמאיר עליהם המשכה עליונה מאוה"ס ב"ה דלמעלמ"כ שבעצמות אוה"ס אין שייך כלל הב' אופנים דשני מדות הנ"ל שכ"ז הוא רק בהארת אוה"ס המלובש בחו"ב מקור הקוין. משא"כ עצמותו שלמעלה מהחכ' שהוא למעלה מגדר גילוי בעולמות כל נהורא מתחשכא קמי' ואין שייך כלל שום בחי' כלי לאורו ית' גם אחר כל העליות והזדככות וכמ"ש גם שמים לא זכו בעיניו הן בקדושיו לא יאמין כו'. וכשהוא מאיר ומתגלה בהמדות אזי נבטלין המדות ממהותן לגמרי שהחסד מתבטל ממהות חסד וכן הגבו' ואז מתכללים והיו לאחדים לגמרי כו'. ועד"ז גם בבי"ע בחי' ומשם יפרד מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש ומ"מ אין מכבין זא"ז והיינו ע"י המשכת הביטול מאוה"ס בהן כו'. וזהו השם גבולך שלום שהביטול אמיתי והמשכה עליונה דציון יומשך גם בגבול דבי"ע שהם נפרדים להיות שלום במרומיו. וכן גם למטה באדם להיות התחברות נה"ב ונה"א כו' כי שרש היצ"ט נשתלשל מקו הימין חסד אך טוב וחסד. ושרש היצה"ר נמשך (בדרך נפילה כו') מפני שרש מהשמאל גבורות (וכמ"ש לב חכם לימינו הוא היצ"ט ולב כסיל לשמאלו הוא היצה"ר). ואחז"ל יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום כו'. וע"י השלום נעשה היצה"ר נכנע וכפוף ובטל כו' ויחד לבבינו לב אחד כו'. ושיהי' התהפכות היצה"ר והתכללות ביצ"ט נק' ג"כ שלום. וע"ז ארז"ל כל העוסק בתורה משים שלום בפמ"ע ובפמ"ט כו'. חלב חטים ישביעך כי יש בתורה בעור ה' הוא בחי' דיבור עליון המשכת החיות אלקות מבחי' ה' תתאה דשם הוי' ע"י שיעורים וגבולים. וחטה הוא גימט' כ"ב שהוא כ"ב אתוון דאורייתא דמהכ"כ. אבל חלב החטים הוא פנימיות התורה. דאורייתא סתים וגליא. וע"י בחי' ציון נמשך גם חלב החטים פנימיות וסתים דאורייתא כו':

ג **הנותן** שלג כצמר. הנה שלג וצמר הו"ע יגמה"ר המאירים באלול והוזדים ומתגלים בעשי"ת ויוכ"פ. וענין הנותן שלג כצמר. הנה כתיב אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו אם יאדימו

כו'. והענין שדבר הוי' קאי על החיות אלקות שמהי' עולמות והוא נמשך מבחי' ירושלים. דהנה כתיב גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו ואדז"ל בזהר אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו. כי פי' גדול הוי' היינו מצד התפשטותו להחיות עולמות ונבראים עליונים ותחתונים לאין קץ ותכלית כמ"ש אלף אלפין ישמשוני' ורבוא רבבן כו' ואדז"ל זהו מספר גדוד אחד ולגדודיו אין מספר כו' ומחמת זה נק' גדול בבחי' א"ס כו'. ועד"מ מה שנזכר בש"ק הלשון א"ס שאינו עצמותו ממש כי עליו שייך יותר לומר הלשון אין לו תחלה. אך החיות שנמשך ממנו ית' להחיות כל סדר השתלשלות מרכ"ד עד סוכ"ד נק' אוא"ס א"ס להתפשטותו כו'. וכמו"כ יובן ענין גדול הוי' שאין הכוונה על רוממות גדולת עצמותו. כי באמת על גדולת רוממות א"ס שמצד מהותו ועצמותו ית' כתיב ולגדולתו אין חקר דלמחשב"כ שדכ"ס. רק פי' גדול הוי' ומהולל מאד מה שהנבראים יוכלו להשיג גדולתו ית' הוא מחמת התפשטותו להחיות העולמות ונבראים עא"ק ותכלית. ולכן אדז"ל אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו היינו כאשר מתלבש אורו ית' בעיר אלקינו דוקא עולם הדבו"ע. עד"מ עיר הוא מקובץ מכמה בתים וכל בית הוא מהצטרפות כמה אבנים יחד. וכמו"כ יובן למעלה ענין עיר אלקינו שהוא בחי' עולם הדבו"ע כללות התחלקות צירופי האותיות דעש"מ דבר הוי'. שהאותיות נק' אבנים דומם מחמת שאין בהם הגדלה. והמדות נק' צומח שיש בהם קטנות וגדלות (וכמו שאנו רואים למטה באדם שהאותיות שבנפש הם בחי' דומם שבנפש והמדות הם בחי' צומח שבנפש שיש בזה קטנות וגדלות כו'). וצירופי האותיות נק' בשם בתים וכמ"ש בס"י שתי אבנים בונות שתי בתים כו' (כי בהצירוף מלובש השכלה כמו בבית שורה אדם כמ"ש כתפארת אדם לשבת בית כו') וכללות כל הצירופי אותיות נק' עיר. וזהו עיר אלקינו שהוא כללות עולם הדבו"ע צירופי אותיות דבר הוי' כו' שיש התחלקות הצירופים לאין קץ כמש"ש בס"י מכאן ואילך צא וחשוב מה שאין הפה יכול לדבר כו'. ומחמת זה נמשך התחלקות החיות מאוא"ס ב"ה לריבוי רבבות עולמות לאין קץ. וזהו גדול הוי' כו' בעיר אלקינו דוקא. כי הוי' הוא בחי' שם העצם כו' ומצד עצמותו הוא אחדות פשוט למעלה מגדר התחלקות ואיך נמשך התחלקות כו' זהו ע"י עיר אלקינו. דהיינו שהאור והחיות הוא משם הוי' שע"י התלבשותו בריבוי התחלקות צירופי האותיות דשם אלקים עולם הדבו"ע הוא מהי' ומהוה רבוי רבבות התחלקות העולמות ונבראים עא"ק ותכלית כו'. וזהו ודבר הוי' מירושלים שאותיות הדבו"ע המתלבשים בכל נברא בפרט להחיותו (ובאותיות אלו מלובש הארה אלוקיות מאוא"ס ב"ה) נמשך זה מירושלים שנק' עיר אלקינו כללות עולם הדיבור. ולכן נק' ירושלים יראה שלם שנמשך מזה היראה והביטול בשלימות כשמתבוננים איך שבחי' אותיות לבד הם מקור החיות של כל העולמות. וגם ע"י התבוננות איך שהחיות צריך להתחדש בכל רגע כו' ובהסתלקו הי' חוזר לאין כו' נמצא שכל נברא נחשב באמת (גם עתה) לאין ואפס לגבי הצירוף מעש"מ המהווה אותו תמיד ומוציאו מאין ליש (כמ"ש בתניא ח"ב). וז"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה כו' וכתיב האותי לא תיראו כו'. אבל מציון תצא תורה. פי' כי אורייתא מחכ"ע שבחכ' שורה אוא"ס ב"ה השוכ"ע ולכן כתיב והיו הדברים האלה אשר אנכי כו' אנכי מי שאנכי סוכ"ע. כי דבר הוי' הוא סודכ"ד ונק' אחרית והוא רק המשכה חיצוניות להחיות העולמות. אבל תורה היא המשכת חכ"ע שבה מלובש פנימיות אוא"ס ממש שלמעלה מהחיות העולמות. והמשכה פנימי' זו נמשכה מציון פרצוף הפנימי דמל' שבשם פרש התומ"צ כמאמר מצות המלך דרכו של מלך לצוות כו'. וענין ציון כמ"ש הציבי לך ציונים שהוא ל' סימן המורה על איזה דבר. כן כל המצות הם ציונים וסימנים להמצות שלמעלה שהם אורות עליונים מאוא"ס. דלמעלה יש לבושי' כתלג חוור ושער רישי' כעמ"נ ולמטה הטלית והחוטין הם סימן לזה. וכן למעלה ד' מוחין חו"ב וחו"ג ולמטה הסימן לזה הוא ד' בתי תפילין גשמיים. ועז"נ נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. אדם הם רמ"ח פיקודין רמ"ח אבד"מ כו'. והמצות כמו שהם למעלה נק' בצלמנו ממש ונק' אדם אדמה לעליון ממש. והמצות שלמטה נק' כדמותנו. וגם"י למטה כשהם שלמים בקיום התומ"צ מעשיות נק' ציון וסימן שמלובש בהם כל המצות כמו שהם למעלה כמ"ש ולאמר לציון עמי אתה כו'. וכמו"כ למעלה פנימי' המל' (שבשם פרש התומ"צ) נק' ציון כי בה נחקק ונצטייר כל האורות עליונים דע"ס דאצי' שלמעלה מהמל' פנימי' אור החסד פנימי' אור הגבורה וכן חג"ר פנימי' אור הבינה והח' וכתר. וזהו כי מציון תצא תורה אורייתא מחכ"ע. שהמשכה הפנימי' מחכ"ע ולא רק חכ"ע לבד כ"א גם האוא"ס שלמעלה מהחיות העולמות שבתורה ומלובש בה בחי' סוכ"ע כ"ז הוא מציון. ודבר הוי' חיות העולמות שנמשך רק מבחי' חיצוניות אוא"ס זהו מירושלים חיצוניות המל' כו':

ב **ועתה** צ"ל כיון שבחי' ציון הוא למעלה מירושלים כי הוא המשכה עליונה מאוא"ס ממש שלמעלה מחיות העולמות למה נאמר גבי ציון הללי אלקיך דוקא וגבי ירושלים נאמר שבחי את הוי'. והענין כי התירוץ ע"ז מבואר בפסוק שלאחריו כי אח"כ כתיב כי חזק בריחי שעריך ברך בניך בקרבך השם גבולך שלום חלב חטים ישביעך הנותן שלג כצמר כו'. שמחשב כל הגילויים שנמשך ע"י ציון שלזה צ"ל חזק בריחי שעריך וכ"ז הוא ע"י שם אלקים דוקא. דהנה במשכן כתיב ועשית חמשה בריחים לקרשי צלע המשכן כו' שלהמשכן הי' צ"ל בריחים וגם ה' בריחים דוקא. כי הנה יש ג' בחי' חומה גבוה דלתים ובריח כמ"ש ויבן אותה חומה גבוה דלתים ובריח. והבריח הוא הסוגר השער כו'. כי החומה מצ"ע מקיף את העיר אבל אינו מגין עדיין (מאחר שמוכרח להיות שער) כ"א ע"י דלתים ובריח דוקא שהבריח סוגר את הדלת ואינו מניח לכנוס למי שאינו רצוי כמו האויב והשונא. והענין למעלה דאדז"ל אני חומה זו תורה כי ע"י תורה נמשך המשכה עליונה מאוא"ס ב"ה השוכ"ע בשוה כמ"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך אנכי מי שאנכי כו' ע"כ נק' חומה ומקיף כו'. ולהמשכת גילוי בחי' סוכ"ע צ"ל בחי' דלת ובריח. כי לגבי

מהוע"ל

לקבל אפי' בלא שום ביטול. משא"כ משם הוי' שהוא בחי' גילוי אוא"ס שמאיר ע"י צמצום היו"ד כו' א"א לקבל אלא ע"י ביטול דוקא. אבל הפקא הבין בהנהגה זו שמבחי' דהשיבה כאורה זהו רק לפי שעה בזמה"ג והמכוון כדי שיתברר ע"ז שבה"כ דתהו. אבל אח"כ יופסק השפעה זו ויומשך פנימיות השפע מפנימי' רצוה"ע ע"י שם הוי' לנש"י דוקא. וזהו דכולהו מתחלפין ומלכא שהוא ז"א שם הוי' לא מתחלף. וזהו חלקי הוי' אמרה נפשי דהיינו שנש"י בחרו להם לקבל משם הוי' דוקא וע"י ביטול דוקא. וזהו ג"כ פי' הוא לי לאלקים. וענין ואני לו לעם הנה בבחי' הוא לי לאלקים שייך ואני לו לעם כי עם הוא בחי' ביטול בעל רצונך. אבל בבחי' שנק' הוא ית' מלך ישראל ואין מלך בלא עם הרי העם צ"ל בדומה לו כדי שיחול עליהם מלוכה משא"כ על בהמות וחיות כו'. ולכן ביום ו' לבריאה שנברא אדה"ר אמר השיר ה' מלך גאות לבש כו'. משא"כ קודם בריאת אדה"ר לא הי' שייך בחי' מלוכה. וא"כ צ"ל למעלה איך שייך לומר בחי' עם בדומה לו כו'. אך ע"ז כתיב (דברים כ"ח) למען הקים אותך היום לו לעם. והענין דכתיב (ישעי' נ"א) ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך לנטוע שמים וליסוד ארץ ולאמר לציון עמי אתה. ואמרו בירושלמי (פ"ד דתענית ה"ב) הזכרו על כל המקרא ולא מצינו שנק' ישראל ציון אלא בפסוק זה. כי ציון הוא לשון סימן. והיינו כשנש"י הם בבחי' בצלמנו כדמותנו אזי נק' ציון. וזהו דוקא ע"י הג' דברים תורה ועבודה וגמ"ח שבפסוק זה. כי רמ"ח פיקודין הם רמ"ח אבר"מ בחי' ועל דמות הכסא דמות כמראה"ד כו'. וע"י קיומם מתעלים בבחי' כמראה"ד להיות בצלמנו כדמותנו וע"ש זה נק' ציון. ואזי נק' בחי' עם בדומה לו. וזהו ולאמר לציון עמי אתה. גם כמאחז"ל (ב"ב ע"ה ב') עתידים צדיקים שיקראו על שמו של הקב"ה שנאמר כל הנקרא בשמי. ופירש"י שיהי' שמם הוי'. והיינו ע"י קיום המצות מתעלים נש"י להשתאבא בגופא דמלכא. בחי' כמראה"ד הוא מראה דמות כבוד הוי'. ולכן יהי' שמם הוי'. וכיון שע"י קיום התומ"צ מתעלים נש"י בבחי' זו שיהי' שמם הוי' ע"כ נק' עמו בדומה לו. וזהו ואני לו לעם:

ד **והנה** דודי לי ואני לו זהו"ע פסח ושבועות שמתחלה דודי לי ואח"כ ואני לו. אבל אח"כ צ"ל אני לדודי תחלה. וזהו כל ענין חדש אלול שמוכן לתשובה. ואח"כ ודודי לי בר"ה ויוה"כ וסוכות כו'. והנה אני לדודי ודודי לי ר"ת אלול אזי הרועה בשושנים. ופי' וענין רועה הנה ארז"ל במד"ר (שם) הוא לי לאב כי אתה אבינו. ואני לו לבן בנים אתם להוי' אלקיכם. הוא לי לרועה שנאמר רועה ישראל. ואני לו לצאן שנאמר ואתן צאני כו'. וצ"ל הלא אין ערוך כלל הדמיון דרועה וצאן לאב ובן. אך הענין כי יש ב' שמות הוי'. הא' שם הוי' שבבחי' ממכ"ע בחי' כמראה"ד שם שייך לומר אב ובן. שאוא"ס ב"ה המלובש בהכ"ע נק' אב כידוע שפי' אבינו שבשמים אור אבא שמלובש בז"א. דהיינו כמו הבן שנמשך מעצמיות מוח האב כך נש"י נמשכו ממח' וחכמתו ית' ממש. אבל בחי' שם הוי' דלעילא הוא בחי' כי לא אדם הוא ע"ז כתיב יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו (קהלת ד') פי' ואין שני לו היינו שאין לו חיבור בבת זוג. כי יחודים לא שייך כ"א בע"ס וע"כ שייך שם בן ואח כידוע שיש נשמות שנק' בנים למקום ויש שנק' אחים כו' כמ"ש בנים אתם להוי' אלקיכם זו"נ. ומה שמשה לא כלל א"ע ג"כ שלא אמר בנים אנחנו היינו שמשה נמשך מיחוד או"א ולכן בק"ש שהוא יחוד או"א אמר הוי' אלקינו וע"כ הוא בחי' אח לזו"נ דאצי' ולא בחי' בן כו'. אבל אוא"ס ב"ה עצמותו הוא למעלה מזווגים ויחודים. כי יחוד היינו השפעה מעצמיות וזה יכול להיות בהע"ס. אבל מעצמותו אין יכול להיות נמשך השפעה מעצמיות. וזהו יש אחד ואין שני היינו שאין לו חיבור בבת זוג. ובזהר (בראשית כ"ב ב'. בהר ק"ט ב') ע"פ כי אני כו' ואין אלקים עמדי דהא לעילא לית תמן נוק'. היינו שאין שום בחי' כלל שיוכל לקבל השפעה מעצמיותו ממש. כ"א רק ע"ד אור שהוא גילוי הארה וזיו (כמו הזיו שמאיר מהשמש) א"כ א"ז נק' יחוד. וכיון שהוא למעלה מזווגים ויחודים. ע"כ שם אין שייך לומר הוא לי לאב כו'. רק הוא לי לרועה ואני לצאן. לכן זהו ביטול שלמעלה מהדעת כצאן שבהמה כו'. וז"ש טוב לחסות בהוי' מבטוח באדם. מבטוח הוא לשון ועת את הבית דיבוק והתקשרות ממש. שבבחי' כמראה"ד שם הוי' דלתתא יש התקשרות והתחברות עצמי כמו אב ובן כנ"ל. אבל בשם הוי' דלעילא הוא רק מרעה והזיון מרחוק. ומ"מ בחי' זה דהוא לי לרועה טוב יותר. וזהו טוב לחסות בהוי' מבטוח באדם. וענין הרועה בשושנים שהמרעה משם הוי' דלעילא הוא בשושנים יגמה"ר. ובזהר (ח"ג כ' ב') אמרו א"ת שושנים אלא ששונים בהלכות. והיינו כי התורה נדרשת בי"גמ שנמשכים מיגמה"ר כמ"ש הה"מ כ"ע ע"פ ואביה ירוק ירק בפניה הלא תכלם שבעת ימים שארז"ל (ב"ק כ"ה א') ק"ו לשכינה י"ד יום אלא דיו לבא מן הדין להיות כנדון. דצ"ל מה שייכות יש כאן דוקא להיות ק"ו. אלא הענין כי משה אמר אל נא רפא נא לה שבקש לשם אל תיקון הראשון דיגת"ד אשר משם אל נמשך מדת ק"ו שהוא המדה הראשונה מיג"מ שהתורה נדרשת. וכיון שנתגלה שם אל נתגלה מדת ק"ו. ולכן יש ללמוד מכאן שכמו"כ ע"י יג"מ שהתורה נדרשת מתגלה יגמה"ר:

פרשה שופטים

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך. יש להבין הלשון בכל שעריך מהו השערים שצריך להם שופטים. כתיב שבחי ירושלים את הוי' הללי אלהיך ציון. וצ"ל מה שהלל ירושלים נזכר שם הוי' והלל ציון נז' רק שם אלקים. ולהבין זה צ"ל תחלה ענין ירושלים וציון. הנה כתיב כי מציון תצא תורה ודבר הוי' מירושלים. ולכאורה הלא כל התורה הוא ודבר הוי' כו'

ואח"כ הז"ת זהו בחי' התחתונה של הממוצע דהיינו שהם מקור בי"ע והכלים של הז"ת הם בבחי' גבול ותכלית. ועז"א בפרקי היכלות שיעור קומה של יוצר בראשית רל"ו אלפים רבבות פרסאות. ומ"מ איהו וגרמוהי חד שהכלים דז"ת הם ג"כ אלקות רק שזהו מה שהוא ית' מצמצם א"ע להאיר בבחי' גבול דוקא. אבל הג"ר זהו בחי' העליונה של הממוצע מה שכלול מהעליון. דהיינו שבהם מאיר אוא"ס בל"ג ותכלית. ונק' איהו וחיוהי חד שהארה זו הוא מה שמאיר בבחי' א"ס כו'. וזהו רבות עשית אתה ה' אלקי דהיינו שהתהוות כל העולמות וחיותן הנמשך להן מא"ס ב"ה הוא רק מז"ת דאצי' (שזהו פי' רבות עשית כנ"ל) שזהו רק מה שמאיר בבחי' גבול ותכלית אבל נפלאותיך ומחשבותיך דהיינו ג"ר דאצי' שזהו ההארה מה שמאיר בבחי' א"ס זהו רק אלינו דוקא לנש"י לבד. וביאור הענין דהנה בברה"ע נז' רק שם אלקים לבד. ורק שאחר שבת נזכר שם הוי' ביום עשות הוי' אלקים. ואצל אאע"ה אחר מצות מילה נאמר לו שם שדי כמ"ש אני אל שדי התהלך לפני כו' וכן גבי יעקב אל שדי נראה אלי בלוז וגו'. אבל שם הוי' לא נתגלה גם לאבות כמ"ש וארא אל אברהם כו' באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם. ורק ע"י יצי"מ ומ"ת נתגלה שם הוי'. ונמצא שיש ג' בחי'. הא' שם אלקים שעל ידו הוא התהוות וחיות העולמות. הב' שם שדי שנתגלה לאבות. הג' שם הוי' שנתגלה ע"י מ"ת. והענין כי שם אלקים הוא מדת הצמצום וההסתר להיות רק מנהגו ש"ע. בחי' ובטובו מחדש בכ"י תמיד מע"ב. ונק' הנהגת הטבע. אעפ"י שהם באמת נסים תכופים זה אחר זה ורק שהורגלו להיות כן תמיד בלי שינוי. מ"מ זהו מנהגו ש"ע שנראה רק כמו טבע כו'. וענין שם שדי ושם הוי' ביאר הרמב"ן ז"ל בפי' התורה כי יש שני מיני נסים. הא' נסים נסתרים. והב' נסים נגלים. וכן הוא בזהר ר"פ ויקרא ע"פ שאל לך אות כו' העמק שאלה או הגבה למעלה. נסים נסתרים זהו כמו הנס דפורים שנתלבש בדרך הטבע שע"י אהבת אסתר נתהפכה הגזרה. ואעפ"י שאמרו בגמרא (מגילה י"א א') שעז"נ (תלים צ"ח) ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלהינו שזהו נס מלמעלה מהטבע שהקדים הקב"ה רפואה למכה. מ"מ לא הי' בזה שום דבר יוצא מהטבע כו'. וע"כ נק' נסים נסתרים. ובכלל זה הם הנסים שאמרו (ילקוט ובשוח"ט) ע"פ לעושה נפלאות גדולות לבדו (תלים קל"ו) שאין בעל הנס מכיר בנסו. ונסים אלו נמשכים משם שדי. ולכן אמרו על שם זה שדי באלהותי לכל ברי' היינו כיון שגם נסים יכול להיות משם שדי ע"כ הוא די לכל ברי'. ושם שדי נתגלה לאאע"ה אחר המילה ע"י העברת הערלה שהו"ע הסרת המסך מק"נ החופפת על בחי' זו כו'. ונסים נגלים זהו כמו הנס דיצי"מ וקי"ס שיוצא לגמרי מהטבע. ונסים אלו נמשכים משם הוי'. וזהו נפלאותיך ומחשבותיך אלינו. דהיינו ב' מיני נסים הנ"ל. מחשבותיך קאי על נסים הנסתרים. כי לא מחשבותי מחשבותיכם. שבאדם לא תפעול המח' מאומה. אבל למעלה מתהוה מהמח'. ואדרבה מה שמתהוה ע"י המח' זהו למעלה יותר ממה שמתהוה ע"י הדיבור. ולכן ע"י שמחשבותיך אלינו נעשה לנו נסים אך נסתרים כמו המח' שהיא בהעלם מזולתו כו'. ונפלאותיך זהו נסים נגלים שזהו דבר הפלא ופלא לעין כל כו'. ועפי"ק נסים נסתרים נמשכים מיסוד. ונסים נגלים מת"ת. והיינו כי היסוד נק' דל לפי שמקבל רק מבחי' חכמה ולמטה ולא מלמעלה מהחכ'. אבל הת"ת נק' עשיר לפי שמקבל מהכתר. וא"כ מובן ההפרש שבין יסוד לת"ת אין זה מצד עצמן לבד כ"א כשהנס הוא מיסוד אזי שרש ההמשכה רק מחו"ב ולכן הנס מוסתר. אבל כשהנס הוא מת"ת ששרש ההמשכה הוא מהכתר לכן הנס הוא בהתגלות שיוצא לגמרי מהטבע. וא"כ נפלאותיך ומחשבותיך שהם ג"ר. מחשבותיך חו"ב. ונפלאותיך הוא הכתר שנק' פלא כו'. מהם נמשך ב' מיני נסים הנ"ל. וזהו רבות עשית אתה ה' אלהי שבעולמות מאיר רק ז"ת שנק' אלקי' בחי' כלים מקור הגבול. אבל נפלאותיך ומחשבותיך שם שדי ושם הוי' שזהו הגילוי מג"ר דהיינו ההארה שמאיר בבחי' א"ס להיות נסים שהוא גילוי אלקות זהו רק אלינו. וזהו מה שארשב"י אלוה אני לכל באי עולם אבל לא יחדתי שמי אלא עליכם. אלקי ישראל. פי' אלוה אני לכל באי עולם זהו רק שם אלקים. שממנו נמשך חיות לכל העולמות כענין רבות עשית אתה ה' אלקי. אבל לא יחדתי שמי בחי' שם המיוחד דהיינו שם הוי' שנק' שם העצם פי' מה שהוא מאיר בבחי' עצמותו דהיינו בבחי' א"ס אלא עליכם דוקא כענין נפלאותיך ומחשבותיך אלינו. משא"כ מה שאלוה אני לכל באי עולם זהו רק שם אלקים מה שמצמצם א"ע בבחי' גבול. והוא רק כינוי כו'. ולכן אומרים אלהי אברהם קודם הגדול הגבור כו'. והיינו כי הגדול הגבור כו' זהו חג"ת דאצי' שעל ידם חיות העולמות. אבל אלהי אברהם מה שנתייחד אלקות לאבות ע"י שהיו מרכבה ולבניהם אחריהם זהו בחי' עליונה וגבוה יותר כנ"ל. וזהו ג"כ ע"ד ההפרש בין טוב הוי' לכל ובין בחי' טוב הוי' לקויו דוקא כידוע. וזהו ג"כ פי' דודי לי שארז"ל הוא לי לאלקים דהיינו שעצמותו ממש שבבחי' א"ס הוא לי לאלקים וכמ"ש והי' הוי' לי לאלקים שגם הוי' עצמו הוא לי לבחי' אלקים דהיינו לבחי' כח וחיות. וזהו ג"כ פי' הוי' אלקינו שהוי' ממש הוא כחינו וחיותינו. וזהו"ע שיש כ"ח אותיות בפסוק בראשית שהו"ע הכח והחיות שמלובש בהעולמות שכח זה הוא משם אלקים. וכ"ח אותיות שבפסוק וידבר דעשה"ד זהו הכח והאור שמאיר בנש"י שכח זה הוא משם הוי':

ג **עוד** יובן פי' הוא לי לאלקים עדמ"ש (איכה ג') חלקי הוי' אמרה נפשי. וידוע מ"ש ברבות (איכה פ"ג סי' כ"ב) משל למלך כו' עד הי' שם פקח אחד אמר אנא נסיב מלכא דכולהו מתחלפין ומלכא לא מתחלף כו'. ולכאורה מה הפקחות בזה. אך המכוון כי שרש השפע שנמשך לע"ש הוא ממקום גבוה מאד כמו דור אנוש שהיו ניזונים בחסדו של הקב"ה שהוא בחי' ורב חסד שלמעלה מהצמצום דהיינו למעלה מאתעדל"ת ואתעדל"ע דשם כחשיכה כאורה. וזהו בחי' מדות דתהו שהיו האורות מרובים והכלים מועטים. ומבחי' זו נמשך השפע דרך העלם והסתר ועז"א (ב"ר פ"ב) עד מתי תתנהג העולם באפילה. ולכן מבחי' זו אפשר

לקבל

ע"כ נק' רבות. ובחי' רבות אלו נמשכו ונתפשטו עד למטה מטה בעשי' גשמי'. וזהו רבות עשית" כו'. והיינו דכדי שיתהוו עולמות בע"ג צ"ל נמשך התהוות זו מא"ס ב"ה ע"י המדות דאצי' דוקא וכמאמר אליהו אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין כו' לאנהגא בהון עלמין. וז"ש (שם ח') כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך דקאי על הע"ס כמ"ש בס"י ע"ס במספר עשר אצבעות חמש כנגד חמש. דהיינו כמו שע"י האצבעות מחלק האדם איזה דבר לחלקים קטנים. כמו"כ ע"י הע"ס נמשך להיות התהוות עולמות בע"ג וריבוי התחלקות. כמו מהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה. וכמו"כ במלאכים כל מלאך הוא במדה וגבול. ומובדל במדרגה מחבירו כו'. והנה לבד הכח מא"ס ב"ה הסובב שמהוה את הנבראים יש מאין עוד זאת נמשך לכל נברא חיות אלקות שמתלבש בבחי' פנימיות כו'. וא"כ חיות זה שמתלבש בנבראים בע"ג בבחי' פנימיות צ"ל מתצמצם להיות מאיר רק בבחי' גבול ומדה כדי שיוכל להתלבש בפנימיות כו'. ולכן צ"ל התהוות הנבראים מאין ליש והיותם מא"ס ב"ה (עי' לקמן בהג"ה ויובן לשון זה) ע"י הע"ס דאצי' דהיינו ז"מ עליונות בהם בחי' כלים המגבילים כו' (משא"כ ג"ר אין בהם בחי' כלי המגביל כמש"ל א"ה) פי' שהם אלקות ממש לברוא על ידם יש מאין. ורק שזהו מה שא"ס מצמצם א"ע להאיר בבחי' גבול ומדה דוקא. ולכן יכול להיות בהן ועל ידן התהוות יש מאין (משא"כ ע"י מלאכים ונשמות אפי' ע"י נשמות דאצי' א"א להיות התהוות יש מאין לפי שאינן אלקות ממש. אבל הע"ס דאצי' הם אלקות ממש) וההתהוות יהי' בבחי' גבול וריבוי התחלקות ועיקר ההתהוות הוא רק ע"י כח הא"ס ב"ה שהוא לבדו בכחו ויכולתו לברוא יש מאין. ורק שא"ס מהוה ע"י המדות דאצי'. וכמו מה באצבעות האדם מחלקים כל דבר לחלקים קטנים באמת זהו רק כח הנפש שמחלק ע"י האצבעות. וזהו רבות עשית אתה ה' אלקי. שמה שבחי' רבות אלו שהם ז"ת דאצי' נמשכים ומתפשטים עד למטה מטה בעשי' גשמי' להוות יש מאין זהו הכל אתה ה' אלקי שהכל הוא רק כח הא"ס ב"ה הכל יכול ורק שמהוה על ידי המדות כו'. ולכן כתיב ששת ימים עשה הוי' כו'. ולכאורה הרי כל המאמרות היו יכולים להיות בשעה א'. אלא משום שההתהוות הוא על ידי המדות. שהדיבור עליון דעש"מ מקבל מהמדות שהם בימ"ב שכל יום הוא מדה אחת לכן הי' צ"ל התהוות בששת ימים דוקא. יום ראשון נגלית מדת חסד עליון ונתלבש במאמר יהי אור כו'. וביום ב' מדת גבורה כו'. ובזה יובן ענין אני הוי' חוקר לב ובוחן כליות כו' (ירמי' י"ז) וכתיב (שם ל"ב) עיניך פקוחות על כל דרכי בנ"א שהו"ע השגחה פרטי' ומ"מ אין זה גורם ריבוי ושנוי למעלה באחדותו ית' והיינו לפי שהשגחה זו הוא ע"י הכלים דאצי' שעל ידם יכול להיות ההשגחה על ריבוי התחלקות לאין שיעור. כמו שעל ידם מתהווה ריבוי התחלקות כנ"ל. והכלים מעלים השגחה זו להאוא"ס המלובש בתוכן ע"ד גלוי וידוע ולא ע"ד התלבשות ח"ו כמו הכלים דע"ס. ולכן אין זה גורם ריבוי ושינוי כלל באוא"ס ב"ה וכמשנ"ת בד"ה ארדה נא פ' וירא. (ובזה יובן מה שנת' בלקו"ת בשה"ש בד"ה ששים המה מלכות הב' שפ"א שכל העולמות הנבראים אינן ערוך כלל לגבי החיות הנמשך להן ממחשבתו ית' המחי' ומהווה אותן כו' ע"ש ולכאורה כיון שהתהוות מכלים דאצי' אשר הכלים הם בבחי' גבול ותכלית רל"ו אלפים רבבות פרסאות כמ"ש בהגה"ק ד"ה איהו וחיוהי וא"כ יש להן ערך עכ"פ כטפה באוקיינוס. אך לפי הנ"ל יובן שהכח המהוה ומחי' אותן הוא א"ס ב"ה הבל"ג ורק שמהוה ע"י הכלים דאצי' ולכן לגבי א"ס אינן ערוך כלל. ומה שנת' בהביאור שם כפ"א ופ"ב שמכלים דע"ס דאצי' נמשך החיות לבי"ע דרך השתלשלות עו"ע ולעיל נת' שהתהוות הנבראים דבי"ע מכלים דאצי' הוא בדרך דילוג יש מאין ע"י כח הא"ס דוקא. י"ל דלא פליגי אהדדי כי בודאי התהוות החיצוניות דבי"ע דהיינו ההיכלות דבי"ע וגופות המלאכים ואפי' הכלים די"ס דבי"ע נתהוו יש מאין מכלים דאצי'. אבל הפנימיות דהיינו האורות די"ס דבי"ע ונשמת המלאכים שהם נמשכים מלמ"ד כלים דזו"נ דאצי' שנעשים כר"ן לבי"ע. זה נמשך בדרך השתלשלות עו"ע. והיינו שבין התהוות החיצוניות דבי"ע דהיינו גופות המלאכים ובין הפנימיות דבי"ע דהיינו נשמת המלאכים אין זה מהכלים דאצי' לבד כ"א שניהם הם מא"ס ב"ה עצמו ע"י הכלים דע"ס דאצי'. ורק החילוק הוא שהתהוות גופות המלאכים יש מאין נמשך מא"ס ב"ה דרך מעבר הכלים דע"ס דאצי' והיינו משום כי התהוות יש מאין צ"ל דוקא ע"י כח א"ס בל"ג. אבל נשמת המלאכים שהוא החיות אלקות שמתלבש בפנימיות הנבראים בע"ג הרי צריך חיות זה להתצמצם בבחי' גבול דוקא ע"כ הוא נמשך מא"ס ב"ה דרך התלבשות הכלים דאצי' כדי שהכלים יגבילו האור והחיות ואזי נמשך החיות דהיינו נשמת המלאכים מהכלים דאצי' בדרך השתלשלות עו"ע כו' (וזהו כוונת הלשון שכתוב לעיל ולכן צ"ל התהוות הנבראים והיותם מא"ס ע"י הכלים כו'). אך לכאורה צ"ע לומר כך על נשמת המלאכים דהא אפי' האורות דנפש ורוח די"ס דבריאה הם נבראים ורק באור הנשמה די"ס דבי"ע הוא אלקות. ועי' בתניא בהגה"ק בד"ה להבין מ"ש בפע"ח דבזמה"ז עיקר הבירור ע"י התפלה). וזהו שיעור הפסוק רבות הם המדות שהם גדולים ונוראים מאד. עשית שנמשכים ומתפשטים בעשי' ועוה"ז כדי להוות גבול והתחלקות בעוה"ז. אתה הוא אוא"ס עלמותו ממש. הוי' בחי' סוכ"ע. אלקי בחי' ממכ"ע. הכל הוא אתה ממש רק שהוא ע"י המדות כמשנ"ת:

ב **ונפי'** נפלאותיך ומחשבותיך אלינו כו'. הנה ידוע מ"ש איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד. וצ"ל ההפרש בין חיוהי לגרמוהי. והענין דנת"ל איך שהע"ס דאצי' הם ממוצעים בין המאציל א"ס ב"ה להנבראים בע"ג דבי"ע. וידוע שהממוצע צ"ל ב' בחי'. א' מה שהוא כלול מהעליון. ובחי' הב' מה שהוא כלול מהתחתון. וענין ב' בחי' אלו בהע"ס זהו ז"ת וג"ר. כי המדות הם שייכים להעולמות כי מדות חסד דין רחמים אין שייך כ"א כשיש עולמות ונבראים על מי שיחול החסד או הדין משא"כ באוא"ס ב"ה עצמו לא שייך מדות אלו וא"כ המדות הם מקור להעולמות והנבראים כו'. אבל ג"ר בחי' חכמ' ולא בחכ' ידיעא מבין ולא בבינה ידיעא שייך אפי' כמו שהוא ית' לבדו הוא גם אלו לא ברא העולמות כלל.

וא"כ

ממש. וזהו"ע מאמר הרבות (שה"ש א' ד') ע"פ משכני אחריך נרוצה. ממה שהשרית שכינתך בתוכינו עי"ז אחריך נרוצה. וכמו"כ מה שביסוד דז"א יש התוקף תגבורת אה"ר להשפיע גילוי פנימיות או"ס בבחי' מל' הי' אה"ר הלזו גם לנש"י שלמטה ממש שנכללו ביסוד דמל' דאצי'. הרי שבשלש רגלים היו מתעלים ונכללים כל ישראל בבחי' ידידות משכנותיך ממש. דהיינו בבחי' תוקף האה"ר שבשיסודות דזו"נ דאצי'. וזהו שלש פעמים יראה כו' פני הוי' אלקיך (ובפ' כי תשא כתיב את פני האדון הוי' אלקי ישראל. דהפי' אלקי ישראל הוא בחי' מל' והאדון הוא כמ"ש ביהושע ארון הברית אדון כל הארץ שהוא בחי' יסוד כו'):

וזהו וביום שמחתכם ובמועדיכם ותקעתם בחצוצרות. שתי חצי צורות. דהיינו לפי שהיו מתעלים כל ישראל בבחי' ידידות משכנותיך ממש. שבחי' יסוד דמל' הוא רק תגבורת הרצוא ולמאון לקבל גילוי או"ס. ובחי' יסוד ז"א הוא תגבורת אור אה"ר וההשפע מלמעלמ"ע להשפיע הגילוי כו'. ובבחי' זו היו מתעלים כל ישראל ממש כנ"ל. א"כ הרי היו כנ"י והקב"ה כמו שתי חצאי צורות שכל א' רק חצי צורה וביחד הם צורה שלימה ולכן ותקעתם בחצוצרות. ומה שבחול היו ג"כ חצוצרות בכל יום. אך בחול היו הלוים תוקעים כמ"ש בחינוך פ' בהעלתך בשם הרמב"ם יעו"ש. וברגלים היו הכהנים דוקא תוקעים בחצוצרות. והכהן הוא בחסדמ"ע. שעל ידו הי' עיקר היחוד עליון. ע"כ מובן שאין דומה החצוצרות שבחול להחצוצרות שבשלש רגלים:

מכאן ע"ס הדרוש הוא מרשימה

ובכל האמור יש לבאר ג"כ ענין מחצית השקל. שענין שקל הקדש זהו מה שבחי' קדש העליון נשקל להיות בבחי' ב' חצאים. קדש עילאה וקדש תתאה. קדש תתאה הוא בחי' מלכותך מלכות כל עולמים בחי' ממכ"ע. וקדש עילאה הוא קוב"ה שהוא בחי' סוכ"ע. ותחלה הי' קדש תתאה כלול בבחי' קדש עילאה וזהו"ע שקל א' שלם ונשקל לב' חצאים ובכל מחצית יש עשרה גרה. היינו ע"ס דמל' וע"ס דז"א. ומ"מ כ"א לבדו הוא רק מחצית לפי שאין לא' שלימות לבדו היינו כנ"ל שבמל' יש תוקף תגבורת הרצוא לקבל. וכמו"כ בקוב"ה יש ג"כ תוקף תגבורת האה"ר להשפיע גילוי הפנימיות. ועז"ב הצווי בתורה זה יתנו כו' מחה"ש הוא בחי' המחצית דקדש תתאה שזה מוטל חיוב על כ"א מישראל לעשות ההעמ"כ דמל' שאעפ"י שנת"ל שיסוד דנוק' הוא ההעלאה בבחי' רשפי אש כו'. מ"מ צריך לעשות זה ג"כ ע"י עבודה מלמטה. ואזי ממילא נשקל ונמשך מחצית העליון דבחי' קדש עילאה לפי שיש בו תגבורת האה"ר להשפיע. וע"י מה יוכל האדם לעשות ההעמ"כ דמל' הוא כי יש בנפש ג"כ עשר כחות ג' שכליים וז"מ. וצריך שיתן אותם שיהיו כולם לה' לבד. שהמוחין יהיו בהשגת ועיון התורה ובהתבוננות אלקות בתפלה. והמדות יהיו ג"כ כולם לה' לבד ע"י אתכפיא ואתהפכא. ועשר כחות אלו שבנפש הם מבחי' ע"ס שבמל'. לכן עי"ז יוכל להעלות המחצית השקל דבחי' קדש תתאה שיהי' בו ההעמ"כ כו' כנ"ל. כי אזי הרי האדם הוא רק בבחי' מחצית לבד. היינו שאינו רוצה לקבל כ"א מאלקות לבד. והו"ע מ"ש נפשי אויתיך כו' כמו שהגוף תאב ומתאוה לחיי הנפש כו' וכמ"ש במ"א באריכות. נמצא שהוא רק מחצית. ועי"ז עושה ההעמ"כ דמל' שהוא ג"כ מחה"ש. וממילא נשקל ונמשך מחה"ש העליון דבחי' קדש עילאה כנ"ל:

אני לדודי ודודי לי ר"ת אלול הרועה בשושנים. ולעיל מיני' כתיב דודי לי ואני לו. ובמד"ר שה"ש (פ"ב סי' ל"ד) עפ"ז. הוא לי לאלקים ואני לו לעם. וז"ל מהו לי לאלקים הלא אלקי עולם ה'. ובמד"ר יתרו (פכ"ט סי' ג') אמר רשב"י א"ל הקב"ה לישראל אלוה אני על כל באי עולם אבל לא יחדתי שמי אלא עליכם. אלקי ישראל. וז"ל מהו"ע יחדתי שמי הנה כתיב (ירמי' יו"ד) בכל חכמי הגוים כו' מאין כמוך. ופי' בזהר בסבא דמשפטים (דצ"ו ע"א) שבח זה דאין כמוך נתפשט גם בין הגוים שכולם יודעים שאין כמוך וכמ"ש רם על כל גוים הוי'. אך שאומרים שרק על השמים כבודו ועזב הוי' את הארץ שאינו משגיח למטה. כי הם סוברים שהתהוות העולמות מאלקות הוא דרך השתלשלות עו"ע והעילה מתלבש בהעלול ומקבל שינוי ממנו. כמו השכל כשמתלבש במדה אזי נעשה בו שינוי שאינו יכול להשכיל אז השכלות אחרות. וכמו הרב כשמשפיע לתלמיד אזי מצמצם שכלו בהשפעה זו ובלתי אפשר לו להשכיל אז השכלות עמוקות יותר כו'. ולכן כשיהי' ההשגחה למטה ע"י ריבוי התלבשות המדרגות עו"ע ה"ז יגרום שינוי וריבוי באלקות ית'. ולכן אומרים שאינו משגיח למטה והשגחתו רק למעלה ברוחניות ששם בערכו כו'. אבל כנ"י אומרים המגביהי כו' המשפילי לראות בשמים ובארץ. המגביהי הוא למעלה מרש. שהתהוות כל העולמות אין זה בדרך עו"ע כ"א בדרך דילוג כידוע שהי' צמצום באוא"ס. שהוא הסתלקות האור לגמרי ונשאר רק רשימו. וזהו ביו"ד נברא העוה"ב. והיינו כיון שהתהוות הוא מאוא"ס ב"ה אפי' אם הי' רבוא רבבות מדרגות עו"ע עד אין מספר לא הי' אפשר שיומשך מא"ס ב"ה התהוות עולמות בע"ג אפי' ברוחניות ופשיטא בגשמיות שהרי אפי' שיתהוה אור גשמי מאור רוחני דהיינו מבחי' חכמה שנק' אור א"א להיות בדרך השתלשלות עו"ע כ"א יש מאין. אלא שכל ההתהוות אפי' עולמות עליונים הוא רק בדרך דילוג ונק' יש מאין. ולכן א"ז גורם שינוי למעלה כלל וכמ"ש (מלאכי ג') אני הוי' ל"ש כו'. ולכן לא יקשה על ההשגחה למטה בגשמיות יותר מעל התהוות הגשמיות כו'. דכיון שהתהוות הגשמיות אין זה פועל שינוי למעלה כלל. כמ"כ שההשגחה על הגשמיות לא יפעול שום שינוי. וז"ש (תלים צ"ד) היוצר עין הלא יביט כו'. אך צ"ל כיון שההתהוות הוא מא"ס שהוא בל"ג ואח"פ. איך מתהוה ממנו עולמות בע"ג וריבוי התחלקות עד אין קץ. הנה עז"א הכתוב רבות עשית אתה ה' אלקי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אין ערוך כו'. פי' רבות כל דבר שהוא רב ועצום (כמו רבות בנות. זעקת סדום ועמורה כי רבה) והיינו ז"מ עליונות דאצי' שבפסוק לך הוי' הגדולה והגבורה כו' כי כל כו' לך הוי' הממלכה שהם בחי' גדולות ונוראות

ע"כ

אם הרצון שבמל׳ להתעלות לאוא״ס ב״ה אזי אין יוכל להיות מבחי׳ מל׳ שום השפעה וגילוי למטה בבי״ע כלל. וזהו שהורה אגי כו׳ (כ״ב ה׳ ה׳) ואיתא בזהר (בלק קצ״א א׳) מגו דאיקו דרחימו דלא יכלה למיסבל אזעירית גרמה ואתעבידת נקודה חדא אוכמא דלית בה הוורא כלל. פי׳ שנסתר ונתבטל כל פרצוף של ע״ס דמל׳ ונשאר רק נקודה חדא שהוא כתר מל׳. והיינו שבחי׳ חב״ד חג״ת נה״י שמהם ההשפעה בבי״ע (מחב״ד בבריאה ומחג״ת ביצירה וכו׳) נכללו בבחי׳ העלם וביטול בשפי׳ הכתר דמל׳ שהוא הרצון לעלות וליכלל במאצילה כו׳. הרי נת׳ מעט מזעיר ענין תוקף האה״ר שביסוד דמל׳ מלמעלמ״ע לקבל הגילוי מאוא״ס ב״ה :

ועתה נ״ל ענין תוקף האה״ר שביסוד דז״א מלמעלמ״ע. דהנה כתיב (בראשית י״ז) ואת בריתי אקים את יצחק. וכתיב והוא כחתן כו׳ ישיש כגבור וגו׳. ופי׳ הרמ״ז הוא סוד הקמת הברית בכח הגבורה. והיינו כמ״ש בפרד״ס שיסוד נטייתו אל הגבורה. ולכאורה א״ז מובן שהרי היסוד הוא השפעת השפע. וגבורה הוא למנוע ומניעת השפע. והענין כי מדת יסוד נק׳ ברית עליון כמ״ש בת״ז יסוד סיומא דגופא אות ברית קדש. והיינו לפי שעל ידו התקשרות ויחוד דסובב וממלא. כי ממכ״ע זהו האור והחיות שמאיר בגילוי בבחי׳ פנימיות ממש. ובחי׳ סוכ״ע זהו עצמות אוא״ס שלמעלה מגדר גילוי כ״א להיות רק בבחי׳ העלם ומקיף כו׳. והיחוד דסוכ״ע עם בחי׳ ממכ״ע היינו שע״י בחי׳ ממכ״ע יומשך ויתגלה גם סוכ״ע בגילוי גמור בבחי׳ פנימיות ממש כמו ממכ״ע ויחוד זה נעשה ע״י היסוד לכן נק׳ ברית עליון. והנה עד״מ התקשרות שכל האב עם שכל בנו בשעת לימודו עמו הוא מחמת החשק והתענוג שיש בהאב בהתקשרות והשפעה זו. וכל מה שהחשק והתענוג גדול יותר כך יהי׳ ההשפעה והלימוד ביותר כו׳. כעד״מ המבדיל כו׳ יובן גם למעלה שמחמת תוקף תגבורת אה״ר העליונה והחשק והתענוג גדול שיש למעלה במאציל אוא״ס ב״ה להשפיע גילוי פנימיות הורו הא״ס ב״ה לנש״י בבחי׳ פנימיות ממש וגילוי גמור. והוא מצד טבע הטוב להיטיב כי חפץ חסד הוא. ועיקר הטוב והחסד היותר אמיתי הוא שיתגלה פנימיות אור אין סוף ממש בנבראים דוקא שיכירו גדלו ותפארתו והודו כו׳. והאהבה רבה העליונה הלזו היא בבחי׳ חשק ותענוג כמ״ש (דברים י׳ ט״ו) רק באבותיך חשק ה׳. ובמד״ר (בראשית פ׳ פ׳) אמרו בשלשה לשונות של חבה חבב הקב״ה את ישראל בדבקה בחשקה בחפצה וכולן נלמד מפרשתו של אותו רשע כו׳. והענין חשק הוא תענוג שבגבורה דוקא. דהנה עד״מ למטה יש ב׳ מיני תענוג. הא׳ תענוג שבבחי׳ חסד כמו הטיול באויר צח ובין אילני המד שתענוג זה הוא בקרירות ונחת כו׳. והב׳ תענוג שבגבורה עד״מ שמחת ועונג האב מחתונת בנו או ממה שהרויח הון עצום שתענוג זה הוא בבחי׳ חום שמוליד תנועה והתפעלות שכחותיו אינם נחים כ״א כמו שמתנענעים וגם בגשמיות מרוב השמחה מתנענע א״ע ונק׳ גבורה שבתענוג. ועד״ז הו״ע ששוש המלך בעלמותו. כי ענין השעשוע הוא בחי׳ תנועה והתפעלות מחמת תענוג שבגבורה דוקא כנ״ל. וכעד״ז המבדיל כו׳ ע״י שעצמ״ח הקדומה הענג שעתיד להיות מביטול נשמות הצדיקים כו׳ ומהמשכת דירה בתחתונים עי״ז נעשה השעשוע שהוא בחי׳ תנועה כביכול דהיינו ענין הצמצום שמצמצם עצמו באמצע האור שלו ונעשה חלל ומקו״פ כו׳. ועפ״ז יובן שהאה״ר העליונה והחשק והתענוג שבמאציל להשפיע גילוי אוא״ס הוא בבחי׳ גבורות. וכמ״ש בזהר (בחקתי קי״ד ב׳) סליק אגרין ונהית כותלין תבר גוזוי דברדא כו׳ שהו״ע העברת הצמצומים והמסכים היותר תחתונים כדי שיתגלה אלהותו ית׳ גם למטה בנבראים השפלים שבעוה״ז שכולם ישיגו גדלו ותפארתו והודו. וכמאמר יכירו וידעו כל יושבי תבל כו׳. וידע כל פעול כו׳. ובחי׳ זו זהו״ע גבורות דיצחק כי יצחק הו״ע צחוק ות״ע. והיינו גבורה שבתענוג. וכשמתגלה תגבורת אה״ר העליונה הלזו והחשק והתענוג דבחי׳ גבו׳ דיצחק ביסוד. אזי נעשה ע״י היסוד ההתקשרות והיחוד דסובב וממלא וזהו ואת בריתי אקים את יצחק :

יא **והנה** פשט הפסוק מה ידידות משכנותיך כו׳ קאי על בהמ״ק והיינו לפי שבהיכל ק״ק שבבהמ״ק הי׳ בו הגילוי דבחי׳ ידידות משכנותיך ממש שזהו״ע הכרובים כרוב א׳ מקצה מזה וכו׳ ופניהם איש אל אחיו (שמות כ״ה). ועפי״ז יובן ענין מצות ראיה ברגלים יראה פני הוי׳ אלקיך. דהנה כרוב א׳ מקצה מזה הוא יסוד דמל׳ דאצי׳ ובחי׳ זו זהו כנס״י כללות ומקור נש״י. שכל נשמה היא ניצוץ פרטי מבחי׳ מל׳. ולכן בבוא כל ישראל לראות והיו משתחוים בעזרה היו מתעלים ונכללים בבחי׳ תוקף תגבורת רשפי אש הרצוא שביסוד דמל׳ דאצי׳ שבורה בהיכל ק״ק. דהיינו שגם בנפשם המלובשת למטה בגוף הי׳ ג״כ תוקף תגבורת רשפי אש הרצוא ליכלל וליבטל ביחודו האמיתי ע״ד כמו שהוא ביסוד דמל׳. והרי זהו כמו עד״מ כשמקרבין נר קטן אל אבוקה גדולה אזי האבוקה מושכת אליה את הנר בנכלל ומתבטל הנר בהאבוקה ממש. כמו״כ פרטי הנשמות הם נרות כמ״ש נר ה׳ נשמת אדם (משלי כ׳ כ״ז) וכנס״י היא בחי׳ אבוקה כמ״ש (שה״ש ג׳ ו׳) מי זאת כו׳ מכל אבקת רוכל. לכן כשהיו באים לראות והיו מתקרבים להאבוקה דבחי׳ מל׳ מקורם ושרשם היו ממילא נכללים ובטלים שם דהיינו בבחי׳ תגבורת רשפי אש הרצוא שביסוד דמל׳. וזהו״ע ההשתחואה שמורה על ביטול קומת הנפש דהיינו עבר כחותיה לגמרי. דכשהאדם עומד הראש למעלה מהגוף והגוף למעלה מהרגל. ובהשתחואה בפישוט ידים ורגלים אזי מתבטל הקומה לגמרי ונעשה הכל בשוה. והיינו דוגמת מה שהמל׳ בשעת תגבורת הרצוא אזי נסתר ונתבטל כל פרצופה ונעשית רק נקודה חדא כנ״ל דהיינו שהע״ס חב״ד חג״ת נה״י (ראש גוף רגל) מתבטלים לגמרי ונכללים בהעלם הכתר כו׳ נמצא שברגלים על ידי מצות ראיה הי׳ נעשה התחדשות בהעלאת מ״נ דמל׳ מבכל השנה. שבכל השנה הי׳ התוקף רשפי אש הרצוא שביסוד דמל׳ מבחי׳ מל׳ עצמה לבד כו׳. וברגלים הי׳ התוקף תגבורת רשפי אש הרצוא שביסוד דמל׳ לאוא״ס ב״ה לא מבחי׳ מל׳ לבד כ״א מנש״י שלמטה המלובשים בגופים גשמיים שנכללו ג״כ בבחי׳ תגבורת הרצוא שביסוד דמל׳

ממש

אלא תולדות נח וע"פ בן פורת יוסף. והיינו שהמשכת מוחין מחו"ב לז"א לצורך לידת הנשמות נמשכים מעתיק שלמעלה מעלה מהחכ'. שבהמוחין מלובש ג"כ מבחי' פנימיות ענג עליון דעתיקא. כדי שיהי' בהנשמות הבנה והשגה באלקות וגם בחי' תענוג להתענג על ה' אה"ר בתענוגים. ולכן רואה דכל רוחין שהוא הכתר דאצי' אריס בשימו דנשמתא שמאציל מתיקות הנשמה מהבינה שיהי' בהנשמה השגה ממש באלקות וגם בחי' מתיקות וענג. שזהו מבחי' מוחין דבינה ומבחי' עתיק המתגלה בבינה. וע"כ אמר ומתמן נפק קלא דקליא שכולל ב' פירושים הנ"ל. דהיינו מוחין דאימא שנמשכים בז"א שזהו פי' הא' וגם מבחי' עתיקא ממש (שלמעלה מבחי' התגלות עתיק שבבינה כנ"ל בענין ז"א דוקא בעתיקא תליא כו') שזהו פי' הב' בקלא דקליא. ומבחי' שפע הפנימיות הלזו דהיינו מהמשכת מוחין שמחו"ב וגם מבחי' עתיק ממש. מזה נמשך תולדות הנשמות דוקא. וענין שבחי' רואה דכל רוחין אריס בשימו דנשמתא. היינו כמו שבענין שפע היות העולמות צ"ל דוקא תערובות אש ומים שהוא התכללות הו"ג ע"י רואה עילאה כנ"ל. כמו"כ צ"ל בענין שפע הפנימיות שלצורך תולדות הנשמות כמ"ש בפע"ח שער הגהמ"ל פ"א וז"ל ואמנם כל הנשמות הם באים בחסדים וגבורות. אשר הם מסוד הדעת אשר שם הוא תלוי מציאת הזווג וידע אדם את חוה כו' עכ"ל. וצ"ל ג"כ התכללות הו"ג בבחי' תולדות הנשמות. וזהו"ע מקולי ב"ש ומהומרי ב"ה שב"ש שהם מגבורות אמרו ג"כ לקולא מצד התכללותם מקו הימין חסד כו':

ט **הוילין** אתבדר לארבע סיטרי עלמא. זהו סדר המשכת המוחין לצורך תולדות הנשמות שמתחלה מתפשטים ומתחלקים לד' רוחות ז"א כמ"ש הפי' במק"מ יעו"ש. חד סליק לסטר חד פי' גלה דבינה מתפשט ומתלבש בקו הימין חח"ן דז"א. חד נחית להאוא סטר זהו הוד דבינה שמתפשט בקו השמאל דז"א בג"ה. חד עייל בין תרין זהו יסוד דבינה שמתפשט בקו האמצעי דזעיר. והוא בין תרין דהיינו בין הנו"ה דאימא כו'. עד תלת עיילי בהד. פי' נה"י דז"א שנכנסים בבחי' מל'. דהיינו שמהם נמשך פנימיות השפע הנ"ל בבחי' מל' כדי להיות אח"כ מבחי' מל' לידת הנשמות מאצי' לבי"ע. וזהו שהתחיל ר' יוסי בפסוק מה ידידות משכנותיך הוי' צבאות (דלכאורה תמוה שהתחיל בפסוק זה ולא פירש עליו כלום). והענין כי הוי' צבאות פי' בזהר ויקרא (די"א ע"ב) ובאדר"ז (דרנ"ו ע"א) צבאות אינון נו"ה. והיינו לפי שמנו"ה נמשך השפע במל' שיתהווה צבאות דהיינו נשמות ומלאכים דבי"ע ע"כ השם הוי' צבאות הוא בנו"ה. והנה יש פלוגתא (שבועות ל"ה ב') בין ר"י לרבנן בענין הוי' צבאות. דר"י ס"ל דצבאות הוא חול ונמחק. וטעמו דכתיב ויכולו השמים כו' וכל צבאם. וכתיב וצבא השמים כו'. צבאות בנ"י כו'. הרי שהנבראים נק' צבאות. והקב"ה נק' אלקי הצבאות שמהוה הצבאות וזהו פי' הוי' צבאות. והנבראים עצמן הם יש ודבר נפרד מאלקות. ואעפ"י שעומדים בא"ר וכלות הנפש לאלקות כמו מהנה מבאל כו' מ"מ הם יש ודבר נפרד מאלקות ר"ל שאינן אלקות כלל ב"א בטל לאלקות. ולכן צבאות אינו שם כלל. כי ז' שמות שאין נמחקין שם אל בחסד כו'. הרי הכלים דע"ס דאצי' ג"כ אלקות ממש ואיהו וגרמוהי חד בהון. משא"כ מ"ש הוי' צבאות דהצבאות קאי על הנבראים ה"ז חול. ורבנן סברי שכשכתיב הוי' צבאות אזי הצבאות ג"כ שם והוא קדש ואין נמחק כלל. וקיי"ל כרבנן לענין שבועה שם בספ"ד דשבועות. והענין שכשכתוב הוי' צבאות ששם הוי' מתייחס ונק' על שם הצבאות היינו שנמשך גילוי שם הוי' ממש בצבאות עד שהוא ית' אחד ממש עם הצבאות. והיינו שנמשך להיות יחוד אוא"ס עם נבראים כמו שמתייחד עם הכלים דאצי' דאיהו וגרמוהי חד בהון. ואזי הצבאות גופא שם ואין נמחק. ולכן איתא בספא דמשפטים (נ"ו ב') שמשם הוי' צבאות נמשך ענתה (ענתה הוא בגימט' הוי' צבאות) שענין ענתה הוא להיות לידה בדומה לו ממש והיינו שיומשך ממל' דאצי' לידת נשמות דאצי' ממש בבי"ע ושיתלבשו אח"כ למטה בגופים גשמיים דהיינו שגם בירידתן למטה בעוה"ז לא נשתנה מהותן כלל להיות דבר נפרד שהם למטה כמו שהם למעלה באצי' ממש ואזי נק' לידה בדומה לו. שהם בחי' זרע אדם. אדמה לעליון. צדיקים דומין לבוראן כו'. ולכן משם הוי' צבאות שבנו"ה דז"א נמשך למעלה במל' בחי' עונתה. נמצא דמה שנו"ה דז"א נקראו הוי' צבאות זהו דוקא כשנמשך על ידם פנימיות השפע (שמפנימיות מוחין דאימא וגם מפנימיות ענג עליון דעתיקא כנ"ל) במל' שנק' בשם יחוד עליון כדי להיות מבחי' מל' לידת נשמות ומלאכים דאצי' ממש בבי"ע שיהי' איהו וגרמוהי חד בהון בבריאה יצירה עשיה כמו באצי' ממש אזי דוקא נק' הנלא והוד דז"א הוי' צבאות. ולכן לפי שמפרש כאן הזהר באריכות סדר המשכת שפע הפנימיות היותר משובח שלצורך תולדות הנשמות עד שמגיע השפע לנלח והוד ומהם נשפע אח"כ במל' שהו"ע תלת עיילי בחד כנ"ל ע"כ התחיל בפסוק מה ידידות משכנותיך הוי' צבאות:

י **ופי'** וענין מה ידידות משכנותיך כו'. הנה הוי' צבאות זהו נו"ה דז"א. והיסודות דזו"נ דאצי' נק' משכנותיך של הוי' צבאות. שנו"ה כל עיקרם הוא שהם משפיעים ליסוד דז"א ומשם יומשך ליסוד דמל' ולכן נק' היסודות דזו"נ משכנותיך כו'. ופי' מה "ידידות" משכנותיך כו' הו"ע שהפסוק מפליא תוקף האהבה שיש למעלה בהיסודות דזו"נ דאצי' שאעפ"י שמצד סדר השתלשלות יש ביניהם ריחוק הערך מאד. שיסוד ז"א הוא קצה השמים דלתתא סוף עולם הא"ס שבו מסתיים גילוי ויחוד הקו"א מאוא"ס ב"ה. ויסוד דמל' הוא מקור בי"ע. דהיינו מקור החיות לנבראים בע"ג. וה"ז ריחוק הערך. עכ"ז יש בהם האהבה והידידות לאין קץ ממש. וזהו מה ידידות משכנותיך כו'. וביאור הענין הנה ביסוד דמל' הוא תוקף תגבורת רשפי אש האה"ר ורצוא לקבל הגילוי מפנימיות אוא"ס ב"ה כמ"ש (שה"ש ח' ז') מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה. מים רבים זהו בינה דאצי' ונהרות הם המדות דז"א דאצי'. ולא יספיקו לרוות את רשפי אש הצמאון שביסוד דמל'. וע"ז כתיב (שם ג' ו') מי זאת עולה מן המדבר כו'. כמו עד"מ המדבר מצד תוקף חום השמש אינו מגדל שום צמח כלל. כ"א רק שממה. כמו"כ מצד תוקף תגבורת המימות רשפי

 אש

מ"ה שבת"ת עושה ומקיים ההתכללות חו"ג בעצם המדות דחו"ג דהיינו בעצם המשפיע. כן הוא עושה ומקיים התכללות חו"ג גם בענפי המדות שהם נו"ה שהו"ע כח ההשפעה. וזהו ואינון שמכין לא קיימין אלא בההוא רוחא:

ז **ובשעתא** דההוא רוחא מסתלק כולהו מרפפין וזעין וכו'. דהיינו בליל ר"ה שאז מסתלקים כללות המוחין והארות של השנה שעברה (כדי להיות אח"כ המשכת מוחין חדשים ביותר עליונים ע"י השופר). או מלך גרעון מעשה התחתונים כבלא אכשר דרי. אזי ההוא רוחא מסתלק. דהיינו ששם מ"ה שהוא הביטול האמיתי שמצד עצמות אוא"ס דלמעלה"כ מסתלק ומתעלם מהמדות ואזי כולהו מרפפין וזעין היינו שנעלם ומתבטל התערובות אש ומים התכללות חו"ג. בין בעצם המדות ובין בענפי המדות. וזהו מרפפין כנגד חו"ג וזעין כנגד נו"ה כמ"ש שיזועו שומרי הבית (קהלת י"ב ג'). וממילא כאשר אין התכללות חו"ג במדות אזי מסתלקים המוחין והארות מהמדות. ועלמא אירתת. זהו המל' עלמא תתאה דנוק'. כה"ד המרגיז ארץ ממקומה ועמודיה יתפלצון (איוב ט' ו'). ארץ היא המל'. ממקומה הוא כסה"כ היכל ק"ק דבריאה כתב"ד דבריאה שזהו מקומה של המל' כמ"ש אד' יושב על כסא כו' (ישעי' ו' א'). היושבת על הכסא הוא להיות מקור השפעת ההיות לכל העולמות דבי"ע. אבל המרגיז ארץ כו' היינו שאין יוכל להיות נמשך השפע מבחי' מל' לכל חיילין דילה. וזהו לפי שעמודיה שהם נו"ה דז"א הסומכין שלה יתפלצון דהיינו ענין רתת. וממילא המל' הנסמכת עליהם אין לה עוד שום תיקון. וכולא קאים על אורייתא. ר"ל בין המשכת רוחא עילאה שם מ"ה לקיים ההתכללות חו"ג בעצם המדות. ובין המשכת רוחא עילאה לקיים ההתכללות חו"ג בענפי המדות. הכל הוא נמשך ע"י עסק התורה. כי אורייתא מח"ע נפקת. מוחין דאבא. מקור דשם מ"ה. ולכן ע"י רוח הבל הדיבור של האדם ההוגה בתורה ממשיך עי"ז בחי' רוח עילאה שם מ"ה שנמשך מהחכמה בבחי' כמראה אדם למעלה. בין בחו"ג ובין בנו"ה. ורק שיש חילוק כי המשכת רוחא עילאה דשם מ"ה לעשות התכללות חו"ג בעצם המדות דז"א זה נמשך ע"י רוח והבל הדיבור דתושב"כ. והמשכת רוחא עילאה דשם מ"ה בענפי המדות שהם נו"ה כדי להיות ההשפעה למטה בבי"ע שזה צ"ל נמשך מבחי' כ"ע רלוה"ע שלמעלה מהחכמה כידוע בענין אל עליון גומל חסדים טובים. לכן המשכה זו הוא ע"י הבל הדיבור דתושבע"פ דוקא לפי שבתושבע"פ הוא התגלות רלוה"ע יותר מתושב"כ. וזהו אשת חיל עטרת בעלה (משלי י"ב ד'):

ח **עוד** שם בזהר בשעתא דרוחא דכל רוחין אריש בסימו דנשמתא. עד כאן דבר בבחי' קיום אצילות ותיקון המדות דז"א וקיום ותיקון מדת המל' שהכל הוא ע"י רוחא עילאה. ועתה בא לפרש שבחי' קיום ותיקון המשכת שפע הפנימיות שלצורך תולדות הנשמות באצי' ובבי"ע הוא ג"כ ע"י רוח אך ע"י בחי' רוחא דכל רוחין. ופי' רוחא דכל רוחין. רוח סתם הוא שם מ"ה שבת"ת כנ"ל באריכות. ורוחא דכל רוחין הוא מקור ושרש דשרש דשם מ"ה כמו שהוא בכתר (עי' בלקו"ת פ' בלק בביאור ע"פ מי מנה פ"ב באריכות מזה שעיקר שם מ"ה הוא בכתר דוקא). וגם שת"ת הוא בקו האמצעי ונק' בריח התיכון המבריח כו'. ועי"כ הכתר שרש קו האמצעי הוא רוחא דכל רוחין אריש בסימו דנשמתא. היינו שבחי' רוחא דכל רוחין בא להאציל מתיקות הנשמה ממקום הבינה דאצי' כמ"ש ונשמת שדי תבינם (איוב ל"ב ח') דכמו הבינה הוא הבנה והשגה ממש במהות אוא"ס ב"ה לכן הבינה היא בחי' אם הבנים שמחה עולם התענוג עליון ונק' עלמא דאתי וכו'. כמו"כ בחי' נשמה דאצי' שנאצלה מבינה יש בה ג"כ הבנה והשגה באוא"ס. וההשגה היא בבחי' מתיקות ועונג רב עד אין קץ ממש. וזהו"ע בסימו דנשמתא. דפירושו מתיקות הנשמה שגם בנשמה דאצי' הנאצלת מהבינה שאינה ערוך כלל לעצם הספירה דבינה. שהספי' דבינה גם הכלי היא אלקות ממש. והנשמה דאצי' אינה מהות אלקות ולכן אמר אריש בסימו דנשמתא רק אצילות והפרשת הארה בעלמא מהבינה כו'. ומ"מ יהי' בהנשמה ג"כ מתיקות ועונג רב מהשגת אוא"ס ב"ה:

ומתמן נפיק קלא דקליא. פי' ומתמן י"ל ב' פירושים ושניהם אמת. הא' דפי' ומתמן הוא ממקום אצילת הנשמה דהיינו מהבינה. הב' דפי' ומתמן כוונתו על רוחא דכל רוחין שהוא הכתר. וכמו"כ יש לפרש בקלא דקליא ג"כ ב' פירושים. כי קול נק' המדות שהתהוות הקול הוא מהבל היוצא מהלב ששם משכן המדות. וגם הקול כלול מג' יסודות אש מים רוח כידוע שזהו כללות הג' מדות חג"ת. והנה יש ב' בחי' מדות. הא' מדות שבלב דהיינו התגלות המדות בהתפעלות מורגשת בלב ממש. והב' מדות שבשכל התפעלות בשכל. דהיינו נטייה בשכל. והמדות שבשכל נמשכים אל הלב להמשיך את הלב ג"כ לאלקות באין זה התפעלות ממש עדיין בלב כ"א רק להמשיך לבו לאלקות. ואח"כ נעשה התפעלות מדות בלב ממש. וא"כ המדות שבשכל הם בחי' הפנימיות והמוחין של מדות שבלב וע"כ נק' קלא דקליא. ולפ"ז פי' ומתמן נפיק כו' קאי על הבינה דהיינו מה שמו"ק דבינה נמשכים מוחין לז"א. והפי' הב' בקלא דקליא כי בלב יש חיצוניות ופנימיות. חיצוניות הלב זהו המדות הנמשכים מהשכל. ופנימיות הלב הוא למעלה מעלה מהשכל. כי אעפ"י שהמוח שבראש שבו משכן השכל הוא למעלה מהלב. מ"מ יש בהלב בחי' עומק שלמעלה מהשכל והוא בחי' רעו"ד שזהו הבחי' בל"ג שיש בנפש. והנה חיצוניות הלב יוכל להתלבש באותיות הדיבור. אבל פנימיות הלב א"א לבוא כלל בדיבור כ"א צעקה בקול פשוט הלוך וגעו וזהו"ע הקול פשוט דשופר. אך יש עוד בלב עומק אחר עומק ונק' תעלומות לב שבהעלם תוך עומק הלב. שאינו יכול לבוא ולהתגלות אפי' בבחי' צעקה וקול פשוט כ"א הוא עמוק עמוק בתוך תוכו כו'. ונק' קלא פנימאה דלא אשתמע. ובאמת הוא קול גדול ולא יסף שבחי' קול זה הוא בל"ג שאין לו הפסק כלל (ולמעלה הו"ע עתיקא שמלובש בפנימיות ז"א. וע"ז אמרו בזהר ([illegible]) ז"א בעתיקא תליא ואחיד שלמעלה מבחי' או"א דבמזלא אתכלילן) וזהו"ע קלא דקליא. ולפי זה יתפרש ומתמן נפיק קלא כו' על בחי' רוחא דכל רוחין שהוא כ"ע עתיקא כו'. ושני הפירושים עולים בקנה א'. כי תולדות הנשמות הוא מבחי' פנימיות התענוג דוקא כמשנ"ת בביאור מאמר הזהר ע"פ

אלה

בהמדות. אבל מקור חיים הוא עמק. דהיינו מקור השארה כמו שכלול ובטל בעצמותו עדיין דלמעלה מא"כ וע"י הגילוי מבחי' מקו"ה כמו שהוא עמק מתבטלים המדות ומתכללים זע"ז והיו לאחדים וזהו המשל ופחד עמו. עמו דוקא. ובכ"ז יובן ענין שם מ"ה העושה והמתקן שיהי' תערובות אש ומים שהוא התכללות חו"ג גם בהכלים דז"א. לפי ששם מ"ה נמשך מחכמה כח מ"ה. ובחכמה שורה עצמות אוא"ס ב"ה דלמעלה מא"כ. שאעפ"י שאוא"ס ב"ה הוא למעלה מעלה מגדר בחי' חכמה. מ"מ הוא שורה ומתגלה בחכמה מצד הביטול האמיתי שבחכמה. וז"ש (איוב כ"ח י"ב) והחכמה מאין תמצא שבחי' אין דכתר שלמעלה מהחכמה שורה בח"ע. שזהו הגילוי מבחי' כי עמק מקו"ה המשל ופחד עמו כנ"ל. ומבחי' שם ע"ב שבחכמה נמשך שם מ"ה בת"ת. כי ת"ת אינו כמו המדות חו"ג שכל אחד הוא מדה פרטיות והם ב' הפכיים אבל ת"ת מדה"ר כלול מחו"ג יחד. לכן התלבשות שם מ"ה בת"ת דוקא כדי שיהי' על ידו ההתכללות גם בחו"ג. כי מילוי האלפ"ין שבוא"ו דשם מ"ה הוא נמשך מבחי' פלא עליון דכתר וזהו בחי' עתיק המלובש בז"א כידוע בפי' כי נשבעתי. שזהו הגילוי מבחי' המשל ופחד עמו כדי להיות עושה שלום כו'. ולכן נק' ת"ת והנורא כו'. ומכ"ז יובן ענין ולבתר אגלידו ברוחא עילאה. והנה פי' אגלידו נת"ל דהיינו מה שנעשה התערובות אש ומים בהכלים. שהכלים נק' גליד לגבי דקות ורוחניות המוחין והאורות וכנ"ל. אך עוד הוא פי' אגלידו כמו מים שנגלדו ונעשו קרח היינו שנתצמצמו ונתכווצו בעצמותן. היפך ממה שהיו תחלה ניידו ואזלו ומתפשטין לכל צד. כמו"כ הוא למעלה בהמדות עליונות ענין אגלידו היינו שנתצמצמו בעצמותן היפך ההתפשטות. וזהו מצד הביטול שנעשה בהמדות ע"י רוחא עילאה שם מ"ה שמתחלה הי' כל מדה בבחי' התפשטות רב. מדת חסד בבחי' מלמעלמ"ע. ומדת גבורה בבחי' מלמטלמ"ע. וזהו מצד בחי' יש וגילוי המדה וע"כ היו שני הפכיים. אבל ע"י הביטול דשם מ"ה מתצמצמים ומתכווצים בעצמותן להיות בבחי' העלם וביטול ועי"ז יכול להיות התכללות המדות. וזהו קרח אותיות הרק. נקודה ביטול דחכמה. ולכן נקרא קרח הנורא:

ו **ומתמן** שתיל עלמא לקיימא על סמכין. פי' מתחלה כשאמר כד ברא קוב"ה עלמא ר"ל עלמא דדכורא ו"ק דז"א דאצי'. וכאן מדבר בבחי' עלמא דנוק' ו"ק דמל' ששם מקור התהוות ו"ק דבי"ע עד ו"ק גשמיים ממש. לקיימא על סמכין הם נו"ה דז"א שנקראים תרין סמכי קשוט. שכל בחי' המל' בכללה נסמכת עליהם. בין בנין עצם פרצוף המל' שתהי' פרצוף שלם כלולה מע"ס אחר בסוד שרש היא רק נקודה הדא כתר מל'. והע"ס באים לה בסוד תוס' מע' מלכיות דז"א בסוד ויבן ה"א את הצלע. וזה נמשך לה ע"י נו"ה שבעל ידם היא נבנית כו'. וכן גם אח"כ המשכת מוחין למל' וגם המשכת היחוד בבחי' מל' הכל הוא ע"י נו"ה ע"כ נק' תרין סמכי קשוט. ועוד יובן ענין שהם סמכין כי בינה עד הוד אתפשטת (זח"ג רכ"ג ב') ובינה הוא בחי' סמ"ך להיות סומך ה' לכל הנופלים. כי עיקר הסמך והשמירה הוא מבחי' המקיף דוקא ובינה היא מקור כל המקיפים. וע"כ בינה היא בחי' סמך סומך ה' לכל הנופלים. פי' נופלים בנפש הוא כשנופל במחשבות והרהורין רעין ומכש"כ דומ"ע של איסור ה"י. והסמך להנופלים הוא מבחי' המקיף שכאשר המקיף של הנשמה הוא טוב שהוא בקדושה אזי הוא מהפך את האו"פ מרע לטוב ומוציאו מהקליפה ומחזירו אל הקדושה. וזה הי' ענין ראב"ד שכל ימיו הי' בהיפך לגמרי. ולבסוף בשעה א' נעשה צדיק גמור שזהו מפני המקיף שלו שהי' בקדושה. משא"כ כאשר המקיף נופל ברע אזי היא גובר על האו"פ ומפילו ג"כ ברע כיוחנן כה"ג כו'. כי העיקר הוא המקיף לפי שחובקו ומקיפו מכל צד כו'. ואם המקיף בקדושה ע"כ אינו מניחו בשום אופן ליפרד מאלקות. וכמו בגשמיות כצרור אבן במרגמה שכח הזורק היוצא מיד האדם מלביש ומקיף את האבן מכל צד ומעלהו ומגביהו למעלה בגובה האויר היפך טבעו לגמרי. ועד"ז יובן גם למעלה במדת מל' דאצי' שבזמן הגלות היא בבחי' נפילה. ונק' סוכת דוד הנופלת והיינו ירידתה למטה בהיכלות דק"נ לברר בירורים (ואפי' בזמן הבית שהיתה יורדת רק לעולם הבריאה. לכי ומעטי א"ע כו'. זהו והאי ג"כ בחי' נפילה). וצריכה לבחי' סמך ממקיפים שנמשכים מהבינה. ולפי שבינה עד הוד אתפשטת וע"י נו"ה נמשך מהבינה הסמך לבחי' מל'. ע"כ נק' תרין סמכי קשוט. גם כמ"ש ועלו מושיעים בהר ציון (עובדי' א' כ"א) דקאי ג"כ על נו"ה שנק' מושיעים. מעיני הישועה שמהם נמשך גם הבחי' ישועה להמל'. וע"כ נק' הנו"ה סמכין דמדת מל'. וזהו ומתמן שתיל עלמא לקיימא על סמכין. ואינון סמכין לא קיימין אלא בההוא רוחא. פי' שבחי' רוחא עילאה שם מ"ה מתחלה קיים התערובות אש ומים שהוא התכללות חו"ג בעצם המדות. ואח"כ מקיים התערובות אש ומים התכללות חו"ג בענפי המדות שהם הסמכין של המל'. ולכן ואינון סמכין לא קיימין (דהיינו שיתקיים בהם התערובות אש ומים) אלא בההוא רוחא. וביאור הענין מה שנצרך להיות התכללות חו"ג גם בנו"ה ענפי המדות. דהנה ענין נו"ה הוא כמו עד"מ רב המשפיע לתלמיד. הנה עצם ההשכלה כמו שהוא אצל הרב לא יוכל התלמיד לקבל כלל. וע"כ צ"ל בהמשפיע עצות איך להשפיע. דהיינו מה שיוכל להשפיע לו. כי יהי' באפשרו לקבל זאת ומה שלא יוכל להשפיע לו. וזהו"ע נו"ה כליות יועצות. נצח ענף החסד זהו העצה וההסכם מה להשפיע לו. פי' שבחי' נצח מודד בהשכל של הרב כמה שיוכל לימשך להמקבל. וגם עוד ענין הנצח הוא העצה איך להשפיע לו אחר המדידה הנ"ל היינו באיזו צירופי אותיות יאמר לו ההשכלה ובאיזו משלים כו'. והוד ענף גבורה זהו העצה מה להעלים מהמקבל דהיינו במודד ומשער החלק משכל הרב מה שזה בודאי לא יוכל לקבל. וגם עוד ענין ההוד הוא העצה איך להעלים זאת כו'. והנה הנו"ה הם ב' קוין ימין ושמאל. ולכן צ"ל מכריע על גביהן. וזהו ענין ת"ת שעל נו"ה (דהיינו בשליש התחתון של ת"ת) שמכריע ביניהם. כי יכולים להיות שני הפכיים ממש. שבמה שבחי' נצח הוא ההסכם להשפיע לו זאת. יהי' מדת ההוד מנגד לזה שעפ"י העצה דמדת הוד נצרך זאת להעלים מהמקבל. וע"כ צ"ל ת"ת מכריע ביניהם לעשות בהם התכללות שלא יהיו הפכיים. ואחרי הכרעת הת"ת נבדל חלק שפע הרב מה ששייך למקבל זהו"ע יסוד שמקבל מנו"ה ומשפיע במל'. ומזה יתבאר שכמו ששם

מ"ה

ומה שגם מ"ה נק' רוח הוא מצד ג' טעמים. א' לפי שהזהר ממשיל התערובות אש ומים שהוא התכללות חו"ג בהכלים לגליד. ע"כ גם מ"ה העושה התכללות זה בהכלים נק' רוח. כמו עד"מ בגשמיות שהרוח מגליד. טעם ב' כי אש ומים הם שני הפכיים. אש הוא חם ורק מלמטלמ"ע. ומים קר ומלמעלמ"ט. אבל רוח כלול משניהם שיש רוח דרך ירידה מלמעלמ"ט ויש רוח דרך עליה מלמטלמ"ע. ויש רוח קר שמתולדות מים. ויש רוח חם שמתולדות האש. לכן גם מ"ה העושה ההתכללות דאש ומים נק' רוח. טעם ג'. כי רוח הוא אויר. שכל קיום והיות האדם ובע"ח הוא מאויר שבלא אויר אין יכולים להיות כלל. והנה באמת הנשמה מחיה את האדם ולא האויר כמ"ש ויפח באפיו נשמת חיים (בראשית ב' ז') שבלא נשמה אין מועיל האויר כלום. כ"א שענין האויר הוא שעל ידו מתקיים התקשרות חיות הנשמה בהגוף. וכמו"כ הו"ע שם מ"ה כמ"ש בת"ז מלגאו איהו שם מ"ה כו' והוא נביעו איהו כנשמתא לגופא כו' דהיינו בהתחברות וקיום האורות מא"ס ב"ה בהכלים דע"ס דז"א דאצי' הוא ע"י שם מ"ה העושה ומתקן שיהי' התכללות חו"ג גם בהכלים כנ"ל. ועי"ז יכולים האורות להתלבש בהכלים כנ"ל. וא"כ זהו כמו רוח ואויר שעל ידו מתקיים התקשרות חיות הנשמה בהגוף:

ד **ולהבין** ביאור הענין ע"פ הסבר מה שגם מ"ה עושה התכללות חו"ג גם בהכלים של המדות. הנה כתיב המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו (איוב כ"ה ב') ופי' רז"ל (במד"ר שה"ש ג' סי' כ') שמיכאל שר של מים וגבריאל של אש ואין מכבין זא"ז. והנה ענין מים ואש למעלה ברוחניות הו"ע הב' מדות חו"ג כנ"ל. וביאור הדברים. היינו כמו עד"מ למטה מים ואש הם שני הפכיים לגמרי. שמים יורדים ונמשכים רק מלמעלמ"ט ובמקום היותר נמוך דהיינו למטה ביותר לשם נמשכים ביותר. כמו"כ מדת חסד עליון הוא בחי' ירידת והמשכת והתפשטות השפע מאלקות בעולמות להיותם מלמעלמ"ט עד למטה מטה בתכלית וכמ"ש וחסד ה' מעולם ועד עולם (תלים ק"ג י"ז) שהרי כל מה שיהי' התפשטות השפע למטה יותר זהו מדת חסד ביותר. וכמו"כ בענין פנימיות השפע להיות גילוי אלקות בעולמות ג"כ ענין מדת החסד הוא מלמעלמ"ט להיות דירה בתחתונים דוקא שיהי' הגילוי למטה דוקא. דהיינו שלא יהי' עליית והזדככות העולמות עד שיהיו כלים ממש לגילוי אלקות דא"כ אין הגילוי בבחי' מטה כלל. שהרי ע"י עליית והזדככות נעשה המטה כמו מעלה ממש וא"כ הגילוי בבחי' מעלה ולא בבחי' מטה כלל. וזהו היפוך מדת החסד שיהי' גילוי אלקות למטה דוקא להחיות רוח שפלים דוקא. ולכן מדת החסד הוא שיומשך התגלות בעולמות כמו שהם בבחי' מטה דוקא ואעפ"כ יתגלה בהן אלהותו ית'. וזהו מה שאור החסד אינו מתעבה. דהיינו שגם לבחי' מטה מטה ביותר הוא נמשך ומתגלה כמו בעולמות העליונים. לפי שכל מה שיתגלה אלקות למטה מטה ביותר זהו חסד יותר. ולכן מדת חסד נק' מים. ומדת גבורה נק' אש מלמטלמ"ע. לפי שבחי' ומדת גבורה הוא הסתלקות ועליית השפע בעצם המשפיע. ומה שנמשך איזו השפעה ממדת גבורה הוא דרך דחי' וצמצום וזהו"ע שמאל דוחה וכל מה שיומשך השפע למטה מטה ביותר מתמעט השפע לפי שכל מה שהמקבל רחוק ביותר מהמשפיע בא השפע מהמשפיע בדרך דחי' וצמצום ביותר. וזהו בענין השפעה חיצוניות להחיות העולמות. וכמו"כ להיות גילוי אלקות בעולמות הנה ענין מדת גבורה הוא רק מלמטלמ"ע דהיינו שיהי' עליות והזדככות העולמות זיכוך אחר זיכוך עד שיהיו בבחי' כלים ממש לגילוי אלהותו ית' עד שבחי' עולמות היותר תחתונים ובחי' מטה מטה ביותר יזדכך ג"כ ויתעלה להיות בבחי' מעלה. והרי שני מדות אלו דחו"ג הם שני הפכיים ממש כמים ואש וביותר לאין קץ מההפכיים דאש ומים שלמטה כי למעלה האש בתוקף הרבה יותר לאין ערוך על האש שלמטה שהרי אש שלנו א' מס' בגיהנם כו'. וכמו"כ בחי' מים כו'. והנה כשנצרך למעלה שיהי' התכללות המדות דחו"ג שיתחברו ההפכיים ויהיו לאחדים. הוא ע"י התגלות מעצמות אוא"ס דלאו מכל אינון מדות איהו כלל. אשר קמיה שני המדות כלא חשיבי שבטלים במציאות לגמרי עד שאין שייך כלל לא מים ולא אש וע"י שבטלים לגמרי עד שאינן הפכיים כלל עי"ז מתאחדים והיו לאחדים ממש כו':

וביאור הענין כי מה שהמדות חו"ג הם שני הפכיים זהו רק מצד קבלתם משרשם. חסד מחכ' דז"א וגבורה מבינה דז"א. אשר מצד גילוי אוא"ס שבחכ' דז"א יכול להיות מלמעלמ"ט שיומשך התגלות אלקות בעולמות כמו שהן ולא יתבטלו לאין ואפס לגמרי ומצד הגילוי שבבינה דז"א יכול להיות מלמטלמ"ע עליות והזדככות עד שגם העולמות היותר תחתונים יכולים ג"כ ע"י ריבוי הזדככות להיות כלים ממש לגילוי האור שבבינה דז"א. וע"כ המדו' דחו"ג הם שני הפכיים ממש. אבל כאשר מתגלה עצמות אוא"ס דלמעלה מה"כ היינו מה שלמעלה מגדר גילוי בחו"ב דז"א אזי שני המדות בטלים לגמרי. כי במדת חסד דז"א מצד ההשגה והמוחין שנמשך בה מבחי' חכ' דז"א אין מושג כלל איך אפשר להיות הגילוי מעצמות אוא"ס ב"ה מלמעלמ"ט ולא יחזרו העולמות לאין ואפס לגמרי. כ"א שמצד גילוי זה יתבטלו כל העולמות במציאות לגמרי ויחזרו לאין ואפס. וא"כ אין שייך כלל מלמעלמ"ט. והרי מתבטל מדת החסד ובחי' מים לגמרי. וכן במדת גבורה מצד המוחין וההשגה שנמשך בה מבחי' בינה אין מושג כלל איך אפשר להיות מלמטלמ"ע לגבי עצמות אוא"ס ב"ה. שהרי אפי' אם יהי' עליות והזדככות עד אין קץ א"א להיות שום כלי לגבי עצמותו ית' ממש כמ"ש (מ"א ח' כ"ז) השמים ושמי השמים לא יכלכלוך (ואף שמצד עצמות אוא"ס ב"ה הכל יכול יכול להיות הגילוי מבחי' עצמותו ג"כ מלמטלמ"ע. ושיהי' בהעולמות כח לסבול הגילוי. אבל בהמדות דז"א עפ"י השגתם והמוחין שנמשך בהם מבחי' חו"ב דז"א אין מובן כלל איך אפשר להיות זה כו'). וא"כ הרי מתבטל בחי' מדת גבורה ואש לגמרי שאין שייך כלל מדה זו לגבי עצמות אוא"ס ב"ה. והנה כשמתבטלים המדות לגמרי אזי אינן הפכיים כלל ועי"ז מתייחדים והיו לאחדים:

ה **וזהו** המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו. פי' עמו הוא כמ"ש כי עמך מקור חיים (תלים ל"ו י"ד) חיים זהו המוחין דז"א גימט' אהי' הוי' אהי'. דהיינו כמו שנעשים מוחין לז"א שנכנסים ומתלבשים בחב"ד דז"א ממש. וידוע דפי' מוחין הוא הארת אוא"ס

בהמדות

שמאיר ומפריש ממנו הפרשת התגלות האור בהעולמות. והנה עיקר שם מאיר הוא לפני האצי' דוקא שהאיר את כל האצי'. ומה שלמעלה מזה לא יתכן עוד לומר מאיר (לפי שלמעלה מאצי' אין שייך לומר נאצלים כלל). ומ"מ גם באצי' יתכן לומר מאיר וקוב"ה והיינו בחו"ב דאצי' שנק' מאיר לגבי המדות דאצי' כידוע שהמדות דאצי' נאצלו מחו"ב דאצי'. והנה ידוע מ"ש בכתבי האריז"ל שמת"ת דאו"א נעשה הכתר דז"א מת"ת דאימא אריך דז"א ומת"ת דאבא עתיק דז"א. וידוע כי א"א שרש הכלים ועתיק נמשכים האורות. וא"כ בינה הוא המאיר של הכלים דמדות דז"א דאצי'. והח' המאיר של האורות דז"א. אך אין הכוונה על הכלים דחו"ב כ"א על האור המלובש בהם כו' שהוא המאיר של החו"כ דז"א דאצי'. וא"כ מ"ש בזהר קוב"ה הכוונה על חו"ב דאצי'. (ובזה יובן מה שבכתב (מאדמו"ר נ"ע) פי' קוב"ה (ומאיר) הכ'. ובשם המק"מ הביא דפי' קוב"ה קאי על בינה). ולפ"ז הפי' כד ברא קוב"ה עלמא. הנה עלמא קאי על המדות שהם דוקא נק' בחי' עולם באצי' (משא"כ חו"ב הם למעלה מבחי' עולם גם באצי'). והטעם שנק' עלמא הוא כי גדר עולם הוא ו"ק כו'. והששה מדות הם ג"כ התחלקות לבחי' ו"ק כידוע שחו"ג הם דרום וצפון. ת"ת ויסוד מזרח ומערב. נו"ה מעלה ומטה. ולכן הזהר כד ברא קוב"ה עלמא אעפ"י שהמדות הם אצי' ולא בריאה היינו כלשון הפסוק (ישעי' מ' כ"ו) מי ברא אלה וידוע הפי' שבחי' מ"י נשע"ב ברא הו"ק דז"א שנק' אלה ו' פעמים ו' כחשבון אלה דכתיב ג"כ הלשון ברא. וכמו"כ הוא לשון הזהר כד ברא כו'. והטעם כי לגבי הכלים דחו"ב הם בחי' אצילות לשון ויאצל רק מהעלם אל הגילוי. אבל לגבי האוא"ס הבורא בחו"ב הם כמו בריאה יש מאין. שהרי בין חו"ב להמדות יש בחי' פרסא. כמ"ש ודמות על ראשי החי' רקיע כו' (יחזקאל א' כ"ב) כנודע. ולכן כאן בזהר שהכוונה בתיבת קוב"ה הוא על האור שמלובש בחו"ב ולא על הכלים עצמן כנ"ל. ע"כ אמר הלשון כד ברא קוב"ה עלמא:

ב **עביד** שמיא מאש וממיא מתערבין כחדא. פי' שמיא קאי ג"כ על המדות דז"א דאצי' כי אש ומים זהו חו"ג. ומה שמתחלה קורא את המדות עלמא. ואח"כ שמיא. היינו שמצד התחלקותן לו"ק קוראם עלמא. ומצד כללותן שהם מחו"ג (כי נצח ענף החסד. והוד ענף הגבורה ות"ת ויסוד הם התכללות חו"ג) נק' שמים. כי שמים היינו שכלול מאש וממים. ולא הוו גלדי. פי' שכוונת הזהר לבאר איך שמתחלה נאצלו המדות דתהו שקדם לתיקון וזהו עביד שמיא מאש וממיא מתערבין כחדא ולא הוו גלדי. דכמו שארז"ל במד"ר (בראשית רפ"ד) על השמים הגשמיים לחים היו מעביהם (שעדיין לא נקרשו) ובשני קרשו דהיינו שהתערובות אש ומים דהשמים הי' עדיין בדקות ורוחניות. עד אח"כ גלדו וקרשו כו' שנתגשם התערובות דאש ומים בגשמיות הרקיע ממש. כמו"כ מפרש הזהר בדרש דשרש דבחי' שמים שהוא במדות דאצי'. שבחי' אצילות המדות דתהו לא הוו גלדי כו'. היינו שהתערובות אש ומים שהוא התכללות חו"ג הי' רק בדקות ורוחניות עדיין דהיינו בהאורות כבד שמצד האורות הי' יכול להיות התכללות כמבי"ת. גם בהג"ר דתהו (שנק' ג"כ מוחין ואור לגבי הז"ת) הי' התכללות כמשי"ת. אבל לא הוו גלדי הכוונה שהתערובות של אש ומים התכללות חו"ג לא הי' זה בהכלים דתהו. שבחסד לא הי' שום התכללות מגבורה ובגבורה לא הי' שום התכללות מחסד לפי שכל מדה הי' בתוקף ההתגלות עד שלא הי' יכול להיות כלול מזולתה. דהיינו שמדת החסד דתהו בא בתוקף הגילוי שיהי' המשכת אוא"ס ב"ה בעולמות רק עפ"י מדת חסד לבד. וכמו"כ מדת גבו' כו'. ולכן נק' מלכים. ואלה המלכים כו' (בראשית ל"ו ל"א). שכל מדה הי' בבחי' רוממות והתנשאות על זולתה כו'. וא"כ זהו בחי' יש של כל מדה שלא תוכל להכניע א"ע לסבול ג"כ מדה ההפכיות כו'. והאורות דתהו הי' בהם רבוי אור. דהיינו שבתהו לא הי' צמצומים דבחי' ת"ד וגם לא בחי' החשמל ופרסא. וא"כ הי' האור מאיר כמו שהוא בעצמותו א"ס ופשוט לכן הי' האור והכלים שני הפכיים מהקצה אל הקצה. וע"כ לא יכלו הכלים לסבול האורות. ונסתלקו האורות מהם והכלים נפלו בשבירה כו' וזהו פי' לשון הזהר עביד שמיא מאש וממיא מתערבין כחדא ולא הוו גלדי. דמשמע שהיה תערובות אש ומים אך שלא נגלדו. והכוונה שבבחי' דקות ורוחניות דהיינו בהאורות הי' התכללות חו"ג. דכיון שבתהו היו האורות יותר פשוטים מבתיקון א"כ בודאי היה האור דחסד יכול להיות כלול במדת גבורה. גם עוד הפי' עביד שמיא כו' מתערבין דקאי גם על הג"ר דתהו שבודאי הי' בהם התכללות כי מה שבס"ג דבינה הי' השבירה זהו רק בז"ת דס"ג ולא בג"ר וא"כ בג"ר דבינה הי' התכללות. וכמ"כ בחכמה דכתיב וימותו ולא בחכ'. שבחכמה לא הי' שום שבירה. וא"כ בחכ' הי' התכללות גם בז"ת דחכמה. גם מה שבדעת נפל בשבירה הוא רק ו"ק שבדעת. וא"כ בהג"ר דתהו הי' בהם התכללות חו"ג שהם אש ומים. והג"ר נק' רוחניים לגבי הז"ת שהרי המוחין שמג"ר זהו האורות של הז"ת. וזהו פי' עביד שמיא מאש וממיא מתערבין כו'. שבבחי' דקות ורוחניות דהיינו בהאורות וג"ר דתהו הי' התכללות כו'. אך ולא הוו גלדי. פי' שהתערובות אש ומים שהוא התכללות חו"ג לא הי' זה בהכלים דמדות דתהו שהכלים נק' גליד לגבי המוחין והאורות:

ג **ולבתר** אגלידו וקיימו בההוא רוחא עילאה. היינו שאח"כ נאצלו המדות דתיקון שנעשה תערובות אש ומים שהוא התכללות חו"ג גם בהכלים. שכלי החסד כלולה מגבורה והוד. וכלי הגבורה כלולה מחסד ונצח. ומצד ריבוי מזיגות והתכללות המדות נעשה ריבוי הכלים בהמדות דתיקון. ואזי יכולים האורות להתלבש בהכלים ומתקיימים בהכלים באין מסתלקים. וזהו אגלידו וקיימו שנתקיימו האורות והכלים במדות דתיקון. בההוא רוחא עילאה. זהו שם מ"ה המתקן את עולם התיקון. והיינו ששם מ"ה הוא העושה שיהי' התערובות אש ומים התכללות דחו"ג גם בהכלים של המדות וכמ"ש ברוחו שמים שפרה (איוב כ"ו י"ג). שפרה לשון שפר קדם דריוש. דהיינו היופי והתיקון בהשמים שהם המדות. וענין היופי כו' הוא התכללות המדות חג"ת יחד. כידוע בגוון א' אינו יופי. כ"א היופי זהו התכללות ג' גוונין ביחד. ויופי זה נעשה בהשמים ע"י רוחו דהיינו שם מ"ה (וא"כ גם כלשון הפסוק נק' שם מ"ה רוח).

ומה

קול דודי בשם הרמב"ן ז"ל שענין השראת השכינה שבבהמ"ק אין הפירוש רק השראת המל' לבד דא"כ א"ז יחוד. אלא ודאי האור והגילוי נמשך גם מת"ת בחי' דכר ע"י המל' בחי' נוק' וזהו שכתוב לכבוד ולתפארת כו' יעו"ש. וזהו שכתוב יראה כו' פני האדון כו'. אדון לשון דכר הוא שם הוי' אבל אד' הוא לשון נוק'. ולכן נק' בהמ"ק זבול לשון יזבלני אישי כי שם הי' היחוד והחיבור דשם הוי' ושם אד' ת"ת ומל' יחוד זו"נ דאצילות כדי שיהי' דירה בתחתונים. ולכן יראה כל זכורך הזכרים דוקא שנולדו ונמשכו מבחי' מל' שנק' כנס"י ואימא תתאה שעי"ז דוקא נמשך בבחי' מל' הזבול והחיבור מבחי' דכר שהו"ע שם הוי' ת"ת דז"א שנק' אדון כו' וכמו שלאה יזבלני אישי כי ילדתי לו ששה בנים זכרים דוקא. ויובן יותר לפמש"נ"ל שההשתחואה של עולי רגלים היו צריכים לגרום ולעורר השתחואה מלמעלמ"ע בבחי' יבג"א דז"א דאצי' לבחי' מל' אשר השתחואה זו הו"ע המשכה והשפעת היחוד בבחי' מל' כנ"ל. ולכן זכרים דוקא יכולים לעורר בשרשן יבג"א דז"א דאצי' שנק' עלמא דדכורא אבל הנקבות גם בשרש שרשן באצי' מושרשים רק במל' לבד שנק' עלמא דנוק':

ועתה נ"ל ענין זכורך דוקא שיהי' זכרך וזכורך דוקא מאן דנטרי ברית. והענין דהנה כתיב וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור (ויקרא כ"ו מ"ב). פי' ברית היינו כמו כריתות ברית שהוא התקשרות שלמעלה מהשכל והטעם וכמו"כ התקשרות ההמשכה מבחי' כי לא אדם הוא בבחי' כמראה אדם שאין ערוך כלל נ"ל ברית על זה ההתקשרות שלא יופסק כלל. והנה האבות הם הג' קוין דבחי' כמראה אדם דאצילות חג"ת ובכל א' מהג' קוין נ"ל בחי' ברית שהוא התקשרות ההמשכה מבחי' כי לא אדם הוא. ולכן נכתב ג"פ ברית. בריתי יעקב. בריתי יצחק כו' (וזהו ענין ההפרש בין זכות אבות לברית אבות. שההמשכה מהמדות דאצילות עצמן נק' זכות אבות שזכו לזה ע"י עבודתם שנעשו מרכבה ממש להמדות דאצילות. אבל ההמשכה מעצמות אוא"ס דלאו מכל אינון מדות איהו כלל. בחי' כי לא אדם הוא. בבחי' כמראה אדם חג"ת דאצי' זה נק' ברית אבות). ואח"כ כתיב והארץ אזכור הוא עוד בחי' ברית תחתון. שיהי' התקשרות ההמשכה והגילוי מבחי' כמראה אדם דאצי' בבחי' ארץ מל' מקור דבי"ע שג"כ אין ערוך כלל. ולכן כדי להיות יחוד זה שהו"ע התחברות אוא"ס עם נבראים נ"ל ע"י בחי' ברית והתקשרות שלמעלה מהטעם כו' (כידוע בכוונת קונה הכל בשרש היסוד דז"א הוא מהכתר דוקא). והנה הג' מועדים הם כנגד הג' אבות. פסח כנגד אברהם דהיינו שבחג הפסח נמשך הוס' גילוי אוא"ס ב"ה בבחי' קו הימין מדת חסד עליון בחי' אברהם ואח"כ נמשך מבחי' חסד עליון היחוד והגילוי בשכינת עוזו מדת מל' אשר כללות המשכה זו הוא ע"י בחי' ברית שנת"ל ברית עליון שיהי' התקשרות ההמשכה מבחי' כי לא אדם הוא בבחי' קו הימין דכמראה אדם דאצי'. ואח"כ ברית תחתון יסוד ז"א שיומשך על ידו התקשרות ההמשכה והגילוי ממדת חסד עליון בבחי' מל' שיהי' והארץ אזכור. וא"כ בפסח צריך לעורר ולהמשיך בחי' בריתי אברהם ואח"כ ברית תחתון להיות והארץ אזכור כנ"ל. ובשבועות בריתי יצחק כו'. ובחה"ס בריתי יעקב. והנה נת"ל שע"י מצות ראי' והשתחואה של נש"י מלמטלמ"ע עי"ז מעוררים וגורמים בשרשם יבג"א דאצי' השתחואה מלמעלמ"ט אל בחי' מל' דהיינו המשכת והשפעת גילוי א"ס ע"י המדות לבחי' מל' כבו"ת אשר המשכה זו נ"ל ע"י ברית תחתון יסוד ז"א להיות והארץ אזכור. והמשכת א"ס בבחי' יבג"א דמדות דאצי' עצמן נ"ל ע"י ברית עליון בריתי אברהם בריתי יצחק כו'. ולכן יראה כל זכורך לשון זכרון דקאי על שמירת הברית דוקא. דמאן דנטרי קיימא קדישא הם דוקא יכולים ע"י השתחואה שלהם לעורר השתחואה מלמעלמ"ט שהוא המשכה והשפעה בבחי' מל' ע"י יסוד שיומא דגופא אות ברית קדש. משא"כ מי שפגמו בברית קדש ודאי שאין יכולים לעורר כלום כו'. ולכן כתיב זכורך דוקא. וגם אפי' כל הג' בחי' השתחואות שמלמעלמ"ט שמצד השראת השכינה שהוא הגילוי מבחי' מל' כנ"ל ג"כ אימעטו כל מי שפגמו בברית קדש. כמ"ש בזהר ויחי (דרי"ט ע"ב) דלא אמאן אפי שכינתא כלל יעו"ש. ולכן זכרך וזכורך דוקא. וז"ש יבא כל בשר להשתחוות לפני. בשר נק' אבר המילה לפי שאין בו עצם כמ"ש המקובלים ע"פ ובשר בשדה טריפה כו'. ופי' כל בשר היינו שהבשר שלו בשלימות שלא פגם בו כלום. וז"ש (איוב י"ט כ"ו) ואחר עורי נקפו זאת דקאי על כריתות הערלה. ואח"כ ומבשרי אחזה אלוה שהו"ע יראה פני הוי' אלקי' בשלש רגלים ע"י שמירת הברית דוקא. וכתיב עולם עיניו מראות ברע מלך ביפיו תחזינה עיניך דהיינו יראה פני הוי' אלקיך כו'. ולכן בהמ"ק הי' עומד על מעשה דוקא שהרי בימי תנאים ואמוראים שהי' אז תורה במעלה העליונה ומ"מ לא הי' אז בהמ"ק. וזהו שנכתב בתורה ג"פ הפסוק שלש פעמים יראה כו' נגד ג"פ ברית. בריתי אברהם בריתי יצחק בריתי יעקב שהו"ע השלש רגלים כו':

שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני הוי' אלקיך.

פי' פני הוי' אלקיך. היינו בחי' פנימיות של הב' שמות הוי' ואלקים. ונק' פני כו' בחי' פנים לפי שבבחי' פנים הוא עיקר גילוי פנימיות כידוע. ובחי' פנים של הב' שמות הוי' ואלקים הם בבחי' חיבור ודביקות ויחוד גמור כמ"ש גבי כרובים (שרומזים על זו"נ דאצי') ופניהם איש אל אחיו (תרומה כ"ה כ'). וע"י מצות ראי' ברגלים היו מתעלים כל ישראל בבחי' פני הוי' אלקיך ממש. היינו בבחי' החיבור והיחוד דבחי' פני הוי' אלקיך. ולהבין זה יש להקדים מאמר הזהר פ' לך לך (דע"ז ע"א) ר' יוסי פתח מה ידידות משכנותיך ה' צבאות. דכד ברא קוב"ה עלמא עביד שמיא מאש ומיא מתערבין כחדא ולא הוו גלדי ולבתר אגלידו וקיימו ברוחא עילאה. פי' עלמא קאי על עולם האצי'. וא"כ פי' קוב"ה הוא המאציל ית' שהאציל את כל האצי' כי פי' קוב"ה שמצד עצמותו הוא קדוש דהיינו מובדל מגדר עולמות לגמרי ואעפ"כ ברוך הוא שנמשך ממנו אור להיות מאיר בעולמות. וכמו"כ ממש הוא פי' וענין מאציל שמצד עצמותו הוא ישת חשך סתרו סדכ"ס. ורק

במאציל

שנת"ל ענין המדרגה ג' בהשתחואה שבפישוט ידים ורגלים הוא רק מחמת גילוי המל' לבד דהיינו מה שבבחי' מל' מלד עלמה שנעשית עתיק לבריאה יש לזה שרש עד עתיק דאצי' ולמעלה יותר. דמ"מ רחוקה מאד מהשרש. אבל משנ"ת כאן ע"ד מ"ת א"כ ע"י המל' כבו"ת מאיר הגילוי מעלמות הכ"ע וכ"ע ממש וא"כ זהו הגילוי מבחי' ה"ע וכתר ממש רק שמאיר ע"י המל' ולכן הי' ההשתחוואה שמלד גילוי זה שמלמעלמ"ע ע"ד פרהס כמתן דמ"ת דהיינו הפשטת הגשמיות לגמרי שאין הגוף יכול להכיל כלל כי ה"י אין להם כלים בגוף. משא"כ כל הג' בחי' השתחוואות הנ"ל זהו הכל מה שמתקבל בנר"ן ובכלי הגוף שמכיל זאת כו'. והנה הגילוי מבחי' כבוד עילאה בכבוד תתאה שהו"ע יחוד עליון זהו"ע ההשתחואה שמלמעלמ"ע שהוא המשכה. ועי"ז נתגלה גם בנפש בחי' מזלייהו ח"י :

ט **אך** כדי להיות וכבוד ה' מלא את המשכן נ"ל תהלה יריעות המשכן. ובענין יריעות יש בדרך כלל ב' פירושים. הא' לשון התחברות כמו עלי פלשת התרועעי (תלים ס') דפירש"י התחברי כו'. והב' כפשוטו יריעה ומסך כו'. ולפי' הא' יתפרש על ע"ס שבכתר (וזהו ואת המשכן תעשה עשר יריעות) שמחבר המאציל עם הנאצלים. גם כי ענין הכתר עצמו להיות כותרת ומקיף לאבי"ע כוכ"ע זהו גופא ענין התחברות להעולמות להיות סובב ומקיף לעלמין כו'. כי מצד עצמותו ומהותו ית' אינו בגדר גם בחי' סובב כו'. גם כי בכתר בש המדות אינן בבחי' התחלקות כלל כ"א בבחי' התכללות אמיתי ממש כו'. ולכן נק' הע"ס שבכתר בשם יריעות. ולפי' הב' יריעה ומסך. ע"ד נוטה שמים כיריעה. היינו ענין המסך והפרסא שבין אצי' לבי"ע. ובני הפירושים עולים בקנה אחד כי באמת שרש הפרסא הוא מהכתר דוקא. וע"ד שהמשל שהוא הלבוש להלבים ולהעלים השכל נ"ל נמשך דוקא ממקום גבוה יותר מהשכל עצמו. דהיינו מעומק השכל. וזהו השמים ככלי שמבחי' שמים מקיף עליון דכתר (כמו השמים מקיפים ד"י הרמ"ע כמו"כ הכתר מקיף ד"א הוי') משם נמשך הכח להיות ככלי כם אל"ף שהוא הפרסא כסוי והסתר על בחי' אל"ף כמראה אדם כו'. וזהו נוטה שמים מקיף דכתר כיריעה שיתגלגל ממנו היריעה והמסך שבין אצילות לבריאה. וזהו כסא כבוד מרום מראשון (ירמי' י"ז י"ז) מרום קאי על אור הכתר מראשון הוא או"ס ב"ה עצמו אני ראשון. והנה כדי להיות וכבוד ה' מלא את המשכן נ"ל יריעות תהלה. ולפי' הא' שהיריעות הם בכתר היינו כדי שיתחברו הב' בחי' כבוד. כבוד עילאה וכבוד תתאה. נ"ל הכח על בחי' חיבור ויחוד זה מאור הכתר כמ"ש בת"ז אנת הוא דקשיר לון ומייחד לון כו'. וז"ש כי על כל כבוד חופה (ישעי' ד' ה') שהוא בחי' מקיף עליון דכתר שמחבר ומייחד הב' בחי' כבוד הנ"ל. וכמ"ש ג"כ כי אל דעות (ש"א ב' ג') שבחי' אל (תיקון הא' דיגת"ד) שלמעלה מהב' דעות הוא דוקא כולל ומייחד הב' דעות. ולפי' הב' שהיריעות זהו הפרסא שבין אצי' לבריאה. היינו שכדי שהב' בחי' כבוד דאצי' יומשכו להאיר בהיכל ק"ק דבי"ע עד למטה בהיכל ק"ק הגשמי שבבהמ"ק צריכים להיות נמשכים ועוברים דרך הפרסא. כי אעפ"י שאין הפרסא מעלים כלל כמשנת"ל בענין כל בחי' השתחוואות כו'.

דהיינו ודאי שבוקעו הפרסא. אבל מ"מ נ"ל עובר דרך הפרסא וזהו פעולה שיוכל להיות מהות גילוי בבי"ע. ויובן עדשנ"ת בהגה"ק בסופו (ד"ה להבין מ"ש בפע"ח) בענין יו"ע שהגילוי מחסד דבריאה למטה ומ"מ נ"ל נמשך דרך מעבר יצירה ועשי' דאל"כ לא הי' פועל בגשמיות עוה"ז כלל יעו"ש. נמלא דאעפ"י שהיצירה והעשי' אין מעלימים כלל עד שנק' הגילוי ע"ש חסד דבריאה עצמו מ"מ מה שנמשך דרך מעבר יצירה ועשי' זהו פעולה שיוכל לפעול הגילוי בגשמיות עוה"ז. וכמו"כ יובן גם כאן. שהב' בחי' כבוד דאצי' כבו"ע וכבו"ת כמו שהם בעצמם ומהותם הם למעלה מעלה מגדר בחי' אור וגילוי בבי"ע (ועד"מ שמאור רוחני מה שלמעלה נק' אור. דהיינו חכמה. אין זה בגדר שיהי' מזה גופא למטה אור בגשמיות). וע"י שעוברים דרך מעבר הפרסא אעפ"י שבוקעים הפרסא מ"מ זהו פעולה שנעשים בגדר בחי' אור וגילוי גמור בבי"ע עד למטה ממש כו'. ולכן כדי להיות וכבוד ה' מלא את המשכן נ"ל יריעות תהלה כו' :

י **והנה** אחר שנת"ל שעיקר המכוון בהשתחואה שהיו ישראל משתחוים בעזרה בשלש רגלים הי' שיגרמו עי"ז השתחואה מלמעלמ"ע דהיינו בברכן יבג"ה דמדות דז"א דאצי' אבר שש ענין ההשתחואה מלמעלמ"ע אל המלכות היינו המשכת והשפעת גילוי ה"ע כבו"ע בבחי' מלכות כבו"ת שהו"ע יחוד העליון כו'. הנה עפי"ז יובן ענין הפסוק שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך וגו'. והיתה בזה"ג (דקס"ה ע"ב) דייק רב מתיבתא זכורך ולא זכרך דהא זכר כתיב ולא זכור (פירוש דאם כוונת הכתוב הי' רק למעט נקבות ממצות ראיה ותו לא מידי הי' כתיב זכרך בלא וי"ו ולמה כתיב זכורך בוי"ו) אלא כל אינון דנטרי קיימא קדישא ולא הבאן בי' אינון הוו בני מלכא דבכל יום משתבח בהו ודכיר לון תדיר וע"ד זכורך ההוא כו' דדכיר לון מלכא בכל יומא כו' עכ"ל. וא"כ מפרש הזהר דקאי גם על שמירת הברית. שיהי' זכרך (זכרים ולא נקבות) וזכורך דוקא דנטרי ברית ולא פגמו בו (ואימעטו גם מהזכרים מי שיש בהם עון פגם ברית ח"ו). ותהלה נ"ל ענין זכרך הזכרים דוקא. והענין כמ"ש (בראשית ל' כ') הפעם יזבלני אישי כי ילדתי לו ששה בנים ופירש"י יזבלני עיקר דירה שלו יהי' אצלי. והנה בהמ"ק נק' זבול כמ"ש בנה בניתי בית זבול לך (מ"א ה' י"ג) ומה שנק' זבול הוא מלשון יזבלני אישי כי בבהמ"ק הי' דירה בתחתונים והיינו לפי שהי' יחוד קוב"ה ושכ"י ומיחוד זה הי' נמשך דירה בתחתונים היינו גילוי אלקות למטה. אך בחי' דירה והתגלות אלקות בבהמ"ק היו ממשיכים זה כנ"י ע"י מצות ראיה שהיו עולים ברגל. וכמו בלאה מה שיזבלני אישי הוא לפי כי ילדתי לו ששה בנים וכמו"כ גם בכנ"י יראה כל זכורך הזכרים דוקא שהם דוקא ממשיכים הבחי' זבול להיות יזבלני אישי שהו"ע יחוד והתגלות שם הוי' בבחי' שם אד' שנק' שכינה שבורה בבהמ"ק שהיא בחי' נוק'. והיינו כי השכינה היא כנס"י ואימא תתאה והיא ילדה ס"ר כשמות בנים זכרים של ישראל ולכן כשבאים ס"ר כנ"י הזכרים לעלות לרגל אזי גורמים שיומשך בשכינת עוזו ית' הבחי' זבול כנ"ל וכמו בלאה כנ"ל. דהנה היתה בשיאור ע"פ

הוליות הבדלה עד ירכין כו'. כמו"כ ענין ה"י ברכאן דשמו"ע הוא המשכת והשפעת ח"ע ע"י ה"י מדרגות עליונות. שהם ע"ס דז"א מלמעלמ"ע ומלמטלמ"ע הם ה"י. אל המל' שנק' ה"ת. וברכת רלה ומודים הם נו"ה תרין ירכי קשוט. ושים שלום הוא יסוד שממנו נמשך השפעת ח"ע אל המל'. וזהו"ע כריעות הרלש שבשמו"ע כורע בברוך יסוד אבא שהוא מלמעלמ"ע דהיינו המשכת והשפעת ח"ע דרך ח"י בחי' לבחי' מל' ה"ת. ובאמת הא בהא תליא שע"י ההשתחואה שמלמטלמ"ע בחי' ביטול עי"ז גורמים ההשתחואה מלמעלמ"ע שהוא המשכה. וזהו תסובינה אלומותיכם יתשתחוין לאלומתי (וישב ל"ז ז') שע"י ההשתחוואה והביטול של הי"ב שבטים י"ב בקר דבריאה מלמטלמ"ע לבחי' יוסף יסוד ז"א דאלי' עי"ז גרמו השתחואה מלמעלמ"ע שיומשך השפע מהכתר ע"י הדעת ביסוד ז"א שיהי' נקרא המבורך כו'. וכמו"כ יובן גם בבהמ"ק בשלש רגלים. שע"י הארת השכינה שהוא ההתגלות מג' בחי' דמל' דאצילות או"פ ואו"מ ומקיף למקיף. עי"ז באו כללות נש"י לבחי' ג' מדרגות השתחואה הנ"ל שבכלל זהו מלמטלמ"ע ביטול לבחי' מלכות כו'. אך עי"ז גרמו השתחואה מלמעלמ"ע שהוא המשכה דהיינו שיומשך הגילוי מבחי' ח"ע בבחי' מל' מלמעלמ"ע. וביאור הענין כי יש ב' בחי' שבטים כמ"ש בשם עלו שבטים שבטי י"ה (תלים קכ"ב ד') דהיינו שהשבטים עצמן כמו שהם למטה הם י"ב בקר דבריאה מרכבתא תתאה שהם רק מרכבה לבחי' מל' אך שרש שרשן באצי' הם י"ב ג"א דז"א דאצי' שלמעלה מהמל' שמשם מקור ההשפעה לבחי' מל'. וזהו שבטי י"ה. והנה הי"ב שבטים כמו שהם למטה י"ב בקר דבריאה השתחואה שלהם הוא מלמטלמ"ע דהיינו הביטול לבחי' מלכות. אך יעקב חבל נחלתו (כמשל החבל כשמנענע קלהו התחתון מתנענע ממילא גם קלהו העליון) לכן עי"ז גורמים ומעוררים ההשתחוואה בשרשן י"ב ג"א דז"א דאצילות ושם ענין ההשתחואה לבחי' מל' הוא מלמעלמ"ע דהיינו המשכה והשפעה בבחי' מל' שהו"ע יחוד עליון כו'. כמשל העליון שמרכין עלמו להשפיע להתחתון כו'. ועפי"ז יובן שעיקר המכוון מההשתחוואה שהיו נש"י משתחוים בעזרה הוא שיגרמו ויעוררו בשרשם י"ב ג"א דז"א דאלי' השתחואה מלמעלמ"ע שהו"ע המשכת היחוד והגילוי מבחי' ח"ע בבחי' מל'. וזהו"ע ב' הפירושים בפי' ושכנתי בתוכם. הא' השראת השכינה מל'. ועי"ז באו כללות נש"י לבחי' ג' מדרגות השתחוואה הנ"ל והכל מלמטלמ"ע ביטול לגבי בחי' מל'. אך עי"ז גופא גרמו השתחואה מלמעלמ"ע לבחי' מל' שהו"ע הפירוש הב' דושכנתי בתוכם ע"ד כי בועליך עושיך כו'. שהו"ע יחוד העליון כנת"ל. נמלא דב' הפירושים בפי' ושכנתי בתוכם אמת וקיים. והא גורם הא כו':

ח **ולהבין** מהו ענין הגילוי דבחי' השתחואה שמלמעלמ"ע בנפש. לריך להקדים מ"ש הרמב"ן ז"ל בפירוש החומש. שעיקר הכוונה בעשיית המשכן הוא שהכבוד העליון שהיה שוכן על הר סיני בשעת מ"ת כמ"ש (שמות כ"ד ט"ז) וישכון כבוד ה' על הר סיני וכתיב (שם י"ז) ומראה כבוד ה' כו' בראש ההר לעיני כל ישראל (ואחר מ"ת נסתלק הכבוד) יהי' שוכן במשכן (ובמקדש) בקביעות בתמידיות. ולכן כתיב וכבוד ה' מלא את המשכן (ס"פ פקודי) שהוא ממש כמ"ש וישכון כבוד ה' על הר סיני. והנה עפ"י יסוד קבלת הרמב"ן ז"ל יתבאר שהגילוי אלקות שהי' בשעת מ"ת הי' במשכן ובמקדש בקביעות (רק בהעלם תוך יריעות והאל כו'). והנה בשעת מ"ת הי' על כל דיבור פרחה נשמתן (כדאי' בגמ' שבת דפ"ח ע"ב). והענין דאית רצון ואית רצון. יש רצון הנמשך מהבינה ודעת. כמ"ש (משלי ל"ח כ"ג) נודע בשערים כו' כל חד לפום"ע"ד (זח"א ק"ג ב'). אבל אית רצוה"ע שלמעלה מהשכל דהיינו רצון פשוט ליכלל וליבטל במציאות באוא"ס ב"ה לגמרי למעלה מהטו"ד. ולבחי' רצון זה באו כל ישראל ע"י עשה"ד ולכן פרחה נשמתן. כי ענין עשה"ד וידבר אלקים כו' אנכי. אלקים הוא בחי' מל' כבוד תתאה. ובחי' זו הי' רק המדבר כו'. אבל עצם הגילוי שהי' ע"י הדיבור דשם אלקים הוא אורייתא דמח"ע נפקת כבוד עילאה. ובח"ע מלובש גם רצון העליון ואוא"ס ב"ה שלמעלה מעלה מהחכמה. עד"מ נפש המשכלת שהנפש עלמה מתאחדת עם השכל כו'. וזהו וידבר אלקים כו' אנכי כו'. שע"י שם אלקים כבוד תתאה האיר הגילוי דבחי' כבוד עילאה ח"ע ורצון עליון שלמעלה מהחכ' שהוא בחי' אנכי כו'. וא"כ בשעת מ"ת הי' הגילוי דבחי' כבוד עילאה ח"ע וכ"ע בבחי' כבוד תתאה שזהו הגילוי מבחי' ח"י בנר"ן. כמו על דרך משל בנפש דנר"ן יש להם כלים בגוף שמתלבשים בהם. נשמה במוח רוח בלב נפש בכבד. אבל חי' יחידה אין להם כלים למטה בגוף. והם רק מקיפים כו'. וכמו"כ למעלה ענין התלבשות האורות בכלים דבינה וזו"נ דאלי' נק' נר"ן. נשמה בבינה רוח בז"א נפש במל'. אבל חכ"ע וכ"ע הם למעלה מבחי' כלים. שהרי גם החכמה נקרא היוהי ואור שהגלי בטל בתכלית כמו האור ממש. ולכן הם רק מקיפים ונק' ח"י. וא"כ בשעת מ"ת שע"י עשה"ד הי' הגילוי מבחי' כבוד עילאה ח"ע וכ"ע בבחי' כבוד תתאה זהו הגילוי מבחי' ח"י בנר"ן לכן כמו"כ האיר עי"ז בנש"י ג"כ הגילוי משרש הנשמה ח"י בנר"ן ולכן פרחה נשמתן שהו"ע ביטול והתכללות נר"ן בח"י. כי ח"י אין להם כלים בגוף להכילם ולהגבילם כו'. והנה גילוי זה שבמ"ת הי' במשכן ומקדש ג"כ (רק בהעלם) וז"ש במשכן וכבוד ה' מלא את המשכן ב' פעמים ס"פ פקודי. דהנה כתיב מלא כל הארץ כבודו (ישעי' ו' ג') וכתיב ברוך כבוד ה' ממקומו (יחזקאל ג' י"ב). והענין ידוע שיש שני בחי' כבוד. הא' כבוד תתאה. הב' כבוד עילאה. כבו"ת הוא בחי' מל' כבוד מלך שהוא הכבוד דבחי' התהוות היש מאין וביטול היש לאין וזהו דעת תחתון. וכבוד עילאה הוא בחי' הכ"ע וכ"ע שזהו הכבוד איך קמי' שלמעלה היש ולמטה אין ואפס לגמרי וזהו בחי' ד"ע. ובמשכן האירו ב' בחי' כבוד בגילוי ולכן כתיב ב' פעמים וכבוד ה' מלא את המשכן. נמלא שבמשכן ובמקדש האיר ג"כ הגילוי דבחי' כבוד עילאה ח"ע וכ"ע ח"י ע"י בחי' כבוד תתאה כמו שהי' בשעת מ"ת. וא"כ גם בנש"י הי' הגילוי מבחי' מזלי' ח"י בנר"ן ולכן ההשתחואה שהי' בבהמ"ק הי' ע"ד פרחה נשמתן שבשעת מ"ת. ומובן למשכיל כי מה

בנת"ל

מה שאינו יכול להאיר ולהתלבש בבחי' פנימיות בא"ק כ"א רק מאיר בבחי' מקיף עליו ונק' בשם לבוש וסובב. אך זהו רק עיגולי ומקיפי א"ק לבדו. וכ"ז הוא מאתו שנמשך ממל' דא"ס שאקו"ה הוא רק הארה בעלמא מבחי' מל' דא"ס ב"ה. אבל עצמות מל' דא"ס שהוא אוא"ס ב"ה שנק' בע"ח העיגול הגדול הסובב ומקיף את כל החלל ומקו"פ כתר דא"ק ומל' דעשי' בהשוואה א' ממש. ה"ז מקיף הרחוק ומקיף כללי לכללות החלל ומקו"פ בשוה. לכן בחי' זו נק' עד"מ בית כמו מקיף כללי דבית שמקיף אדם וכלים מדבר ודומם בשוה ממש. וע"ז ארז"ל (מד"ר ויצא פס"ח) הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו. כמו עד"מ המבדיל הבדלות לאין קץ שבענין מקום גשמי יש דעה בעיקרים שעיקר המקום הוא אויר השיטח המקיף הגשם מבחוץ מסביב אשר בתוך הקיפו עומד הגשם (ולא הפנוי והריקות שתחת הגשם) כמו"כ העיגול הגדול שבתוכו החלל ומקו"פ והרשימו והקו. ע"ז ארז"ל הוא מקומו ש"ע. דהיינו המציאות המקיף עליון מקיף הכללי המקיף לכל העולמות בשוה. והוא נושא וסובל את כל החלל ומקו"פ דהיינו בחי' המקום של כל סדר השתלשלות. וביאור הענין דהנה ידוע שמתחלה הי' א"ל למלוס בהאור שנסתלק האור אל הצדדין פי' נסתלק מבחי' הגילוי אל ההעלם שנתעלם גילוי האור בהעלם העצמות כו' עד שנשאר חלל ומקום ריקן לגמרי מבחי' גילוי האור ועי"ז נתהוה בחי' מקום לעמידת העולמות דאבי"ע כמ"ש בע"ח דהיינו בחי' מקום דסדר השתלשלות דאבי"ע שכל עולם הוא בחי' מקום ו"ק כמ"ש במ"א. ואח"כ נמשך קו"ה קו דק לבד. דהיינו שמבחי' ההעלם דעיגול הגדול מאיר גילוי אור בהחלל ומקו"פ דרך למלוס קו דק לבד. ועי"ז יוכל להיות גילוי אור בהחלל ומקו"פ ולא יתבטל המקום דחלל ומקו"פ במציאות. אבל אלו הי' מאיר מבחי' ההעלם דעיגול הגדול מעט אור יותר מאשר הרי הי' מתבטל המקום דחלל ומקו"פ לגמרי. וא"כ בחי' המקיף דעיגול הגדול דהיינו מה שמתעלם כל גילוי האור בהעלם העצמות להיות רק בבחי' עיגול ומקיף לבד (ולהאיר בבחי' פנימי רק דרך קו דק לבד) ה"ז גורם שיתקיים כל בחי' המקום דחלל ומקו"פ. ונושא וסובל בתוכו כל החלל ומקו"פ. ולכן הוא ית' דוקא מקומו של עולם דהיינו העיגול הגדול דוקא. ולכן בחי' זו נקרא בית ומקיף כללי כמו עד"מ המבדיל כו' הבית נצרך להאדם להיותו שמגין ומחסה מקור ומחום כו'. כמו"כ העיגול הגדול שנושא וסובל בתוכו כל החלל ומקו"פ שעל ידו הוא קיום המקום דחלל ומקו"פ. ע"כ נק' בית לכללות אבי"ע. והנה כמו שממל' דא"ס לא"ק יש ג' המשכות דמזון ולבוש ובית כמו"כ ממל' דא"ק (שנק' ג"כ מל' דא"ס בדרך הפלאה) לאצי'. דהנה התלבשות אוא"ס בחכמה וכל הע"ס דאצי' להיות איהו וגרמוהי חד בהון ה"ז בחי' או"פ ונק' מזון וממכ"ע. ומה שנמשך ממל' דא"ק להיות בחי' כתר לאצי'. כותרת ומקיף. בחי' רצוה"ע כצנה רצון תעטרנו זהו בחי' לבוש ומקיף לאצי' ונק' סוכ"ע. מקיף הקרוב. כי בחי' זו היא שרש הנאצלים. ומה שנמשך ממל' דא"ס להיות עתיק לאצי' ונק' בחי' האחרונה שבמאציל זהו בחי' בית מקיף הרחוק ומקיף כללי לכללות אצי' בשוה. (משא"כ בבחי' מקיף דלבוש שמשרש הנאצלים. בזה הספי' היותר גבוה קרובה יותר. כמו חכמה קרובה יותר לבחי' שרש הנאצלים מבחי' חסד כו'. ולכן המקיף דלבוש דחכ' גבוה יותר מהמקיף דחסד כו'). וכמו"כ יובן ג"כ ממל' דאצי' לבי"ע שמה שנמשך מבחי' מל' דאצי' חיות אלקות בבחי' התלבשות בתוכיות ופנימיות הנבראים כח הפועל בנפעל כמ"ש אלקי בקרבי כו' (וילך ל"א י"ז) זהו בחי' מזון וממכ"ע. ומה שנמשך מבחי' מל' דאצי' חיות להנבראים בבחי' סובב ומקיף. כידוע שכל נברא יש לו ב' מיני חיות כו'. זהו בחי' לבוש ומקיף הקרוב כו'. אך מה שמל' דאצי' נעשית עתיק לבריאה זהו בחי' מקיף הרחוק ומקיף כללי שנק' בשם בית. והנה ידוע שכל הכתרים יש להם שרש אחד. וא"כ בחי' עתיק דבריאה שממל' דאצי' שנק' בית ומקיף כללי לכללות בי"ע יש לזה שרש והתקשרות בבחי' עתיק דאצי' שממל' דא"ק שנק' בשם בית ומקיף כללי לכללות אצי'. עד בחי' עתיק שלמעלה מא"ק. ועד בחי' עיגול הגדול שממל' דא"ס ב"ה שנק' בית ומקיף כללי לכל החלל ומקו"פ כנ"ל. ועפ"ז יובן איך שע"י השראת השכינה שהי' בבהמ"ק שזהו הגילוי מבחי' מל' דאצי' שנעשית עתיק לבריאה יכולים לבוא לבחי' השתחוואה בפישוט ידים ורגלים שהוא הביטול שלמעלה מגדר התחלקות שמצד עיגול הגדול שלמעלה מהקו. מצד כי בבחי' עתיק דבריאה יש התקשרות עם עתיק דאצי' עד גם למעלה מא"ק. ולכן ע"י הגילוי מבחי' מל' דאצי' שנעשית עתיק דבריאה יכולים להכיר ולהרגיש הביטול שמצד עיגול הגדול שאין שייך כלל מעלה ומטה ואצי' ועשי' שוין ממש וכנ"ל. ובזה יובן איך שג' מדרגות השתחוואה בנת"ל זהו הכל ע"י השראת השכינה דהיינו ע"י הגילוי מהג' בחי' דמל' דאצי'. בחי' או"פ ואו"מ ומקיף למקיף. שע"י הגילוי מבחי' או"פ דמל' שהוא בחי' כח הפועל בנפעל ע"ד וידע כל פעול כי אתה פעלתו. עי"ז באו לבחי' השתחוואה הא' הנ"ל להיות בטל רצונך כו'. וע"י הגילוי מבחי' האו"מ דמל' שהו"ע התגלות אור אצי' ממש בבי"ע כי אצי' זהו סובב דבי"ע לכן ע"י גילוי זה באו לבחי' השתחוואה ב' בנת"ל יבא כל בשר להשתחות לפני. וע"י הגילוי מבחי' מקיף דמקיף שהוא מבחי' מל' דאצי' שנעשית עתיק לבריאה ונק' בית מקיף כללי עי"ז באו לבחי' מדרגת השתחוואה ג' הנ"ל העולה על כולנה:

ז **והנה** השתחוואה כוללת ב' בחי'. הא' בחי' ביטול שבטל ומשתחוה כו' כמו וצבא השמים לך משתחוים שהם מתבטלים כו'. הב' הוא ענין המשכה שמרכין ראשו וממשיכו למטה. ולכן כל הג' מדרגות השתחוואה שנת"ל בדרך כלל זהו מדרגה א' דהיינו בחי' ביטול. אכן יש עוד בחי' השתחוואה שהוא המשכה. והענין כי ההשתחוואה שמהתחתון להעליון דהיינו מלמטלמ"ע זהו בחי' ביטול. אבל השתחוואה והרכנת הראש שמהעליון אל התחתון שהוא מלמעלמ"ט זהו בחי' המשכה. ויובן בחי' זו מענין כריעות והשתחוואות שבשמו"ע. כורע בברוך כו'. כריעת הראש שמרכין ראשו עד ירכין עד"מ. והיינו לפי שהשתחוואה זו דשמו"ע היא המשכה מלמעלמ"ט. דהנה ארז"ל (ברכות דכ"ח ב') הי"ח ברכאן כנגד הי"ח חוליות השדרה. כמו עד"מ הטפה גשמי' שמעלמי' מוח האב ממש נמשך ע"י ק"י

בחי' יבא כל בשר להשתחוות לפני. והענין כי דא"מ הם כנגד ד' יסודות ארמ"ע. ובעלי חיים עיקרם מיסוד האש. ולכן כמו"כ למעלה בחי' יסוד האש האלקי המתלהב ומתלהט תמיד לאלקות דהיינו השרפים שהם תמיד בבחי' התלהבות ורשפי אש ליכלל בבחי' קדוש וכן החיות דכתיב מראיהם כגחלי אש כו' וכו' שהם בע"ח כמ"ש פני שור בקר כו' ופני נשר עליהם מלמעלה (מ"א ז' כ"ה) שזהו י"ב היות המרכבה דבריאה כידוע פני אריה פני שור. אך בחי' השתחוואה זהו ביטול במציאות לגמרי שלמעלה מבחי' רשפי אש והתלהבות. כמ"ש (שם י"ט י"ב) ואחרי הרעש אש לא באש הוי'. ופי' בת"ז (בהקדמה) רעש זהו והאופנים ברעש גדול. אש הוא השרפים. שאין יכול להיות גילוי ויחוד שם הוי' בהרשפי אש של השרפים. מפני שזהו בחי' יש עדיין. ואחרי האש קול דממה דקה. ביטול במציאות לגמרי. תמן קאתי מלכא. וזהו יבא כל בשר בחי' יסוד האש דבריאה. להשתחוות לפני לבחי' ביטול אמיתי דאצי'. ולכן אחז"ל ברבות (בראשית נ"ו) התורה לא נתנה אלא בזכות השתחוואה שנאמר והשתחויתם מרחוק. והיינו כי התורה זהו המשכת והתגלות אצי' ממש בבי"ע. ולכן בזכות השתחוואה דוקא. וזהו ג"כ ענין ההשתחוואה שהי' בבהמ"ק ע"ד יבא כל בשר להשתחות לפני בחי' ביטול במציאות דאצי'. שלמעלה מבחי' רשפי אש והתלהבות דבריאה. וא"כ מובן שבחי' השתחוואה זו היא עלי' גדולה גם לגבי הנה"א עצמו. כי רוב הנשמות הם מבי"ע נשמה מבריאה רוח מיצירה ונפש מעשי' ועל נשמות דאצי' אמרו (סוכה דמ"ה ע"ב) ראיתי בני עלי' והם מועטים כו'. ולבחי' השתחוואה זו באו ג"כ ע"י השראת השכינה שהוא גילוי מל' דאצי' ממש. ומהמת גילוי אור האצי' בבי"ע יבא כל בשר יסוד האש דבריאה להשתחוות לפני פנימיות מל' דאצי' שנק' פני ה' כו':

ה **והנה** עוד מדרגה ג' הי' בהשתחוואה שבבהמ"ק (בשלש רגלים) העולה על כולנה והיינו כי כשהאדם עומד בקומה זקופה אזי הגוף גבוה מהרגלים והראש גבוה למעלה גם מהגוף. אבל כשמשתחוה בפישוט ידים ורגלים הרי אז הראש והגוף והרגלים שוים ממש וזה מורה על ההשגה והגילוי בנפש כי הב"ד הג"ת נה"י שוין ממש. והנה חכמה מקנן באצילות. ובינה בבריאה. חג"ת ביצי'. נה"י בעשי'. והיינו שאצי' ועשי' שוין ממש. וא"כ השתחואה זו בפישוט ידים ורגלים הוא בחי' ביטול שלמעלה מגדר התחלקות לגמרי שאצי' ועשי' שוין לגמרי כו'. והנה ביטול זה הוא גבוה מאד נעלה דהיינו דוקא מצד העיגול הגדול שלמעלה מהקו. כי בבחי' אור הקו"ה שייך סדר השתלשלות מעלה ומטה שהרי עלמות הקו"ה מלובש ומאיר רק בא"ק לבדו. ובאצי' אין מלובש עלמות הקו כ"א רק הארת הקו שמבחי' זו דהארת הקו לבד הוא כל ענין היחוד והגילוי דאוא"ס באצי' להיות איהו וגרמוהי חד בהון. מכא"כ עלמות הקו אין מתגלה באצי'. ובבי"ע נמשך רק הארה דהארה מהקו וג"ז מתלבש ומתעלם בהמסך שבין אצי' לבי"ע. ולכן בבי"ע לאו איהו וגרמוהי חד בהון כו'. ונק' ומשם יפרד. וזהו מ"ש בזהר פ' שלח לך (דקנ"ט ע"א) תלת עלמין אית לי' לקוב"ה. שכללות ההשתלשלות מתחלקים בדרך כלל לתלת עלמין. הא' עולמות הא"ס שלמעלה מאצי' דהיינו מא"ק עד אצי' (ולא עד בכלל) שהם מלובש עלמות הקו. הב' עולם האצי' שבו מאיר ומתגלה רק הארת הקו ביחוד גמור. הג' בי"ע עלמא דפרודא שהם מלובש רק הארה דהארה מהקו. וג"ז מתלבש ומתעלם בהפרסא ואינו מתייחד עמהם כו'. וא"כ הרי נת' איך שמצד הקו"ה שייך מעלה ומטה התחלקות המדרגות. אבל בהעיגול הגדול שלמעלה מהקו שהוא אוא"ס ב"ה עצמו הרי הוא מקיף את כל החלל ומקו"פ גם הקו"ה מראשו ועד רגלו בהשוואה א' ממש. וע"ז אמרו בזהר הדש (פ' יתרו) הא"ס ב"ה למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית פי' למעלה ולמטה אין זה קאי על האור דכיון שהוא א"ס אין שייך בו מעלה ומטה כלל. כ"א דקאי על ההשתלשלות והקו"ה שבהחלל ומקו"פ. דהנה ראשית גילוי והתלבשות הקו"ה הוא בכתר דא"ק וא"כ מצד אור הקו נק' כתר דא"ק מעלה שהם הגילוי היותר גבוה שאין עוד גילוי יותר גבוה מבכתר דא"ק. ומל' דמל' דעשי' שמהוה עוה"ז הגשמי נק' מטה שהם תכלית וסיום הקו שמצד סדר השתל' בעפ"י הקו אין יכול להיות בעשי' גשמי' שום גילוי אלקות כלל שאפי' הגילוי מעולם העשי' שלמעלה ג"כ אין יכול להיות בעוה"ז הגשמי וא"כ זהו בחי' מטה לגמרי וכמ"ש בתניא (פל"ו) בפי' דירה בתחתונים שעוה"ז נק' תחתון שאין תחתון שימנו במדרגה כלל. וזהו הכל מצד הקו. אבל הא"ס ב"ה למעלה עד אין קץ. פי' למעלה היינו בבחי' מעלה (של סדר השתלשלות) שמצד הקו. דהיינו בבחי' ראשית גילוי הקו שבכתר דא"ק אשר מצד הקו זהו מעלה שאין עוד גילוי גבוה יותר. אבל הא"ס ב"ה הוא למעלה עד אין קץ שאין שייך כלל מעלה כ"א שיכול להיות עוד גילוים גבוה מעל גבוה בעילוי אחר עילוי עד אין קץ. וא"כ המעלה שמצד הקו"ה אינו מעלה כלל. ולמטה עד אין תכלית. פי' ולמטה היינו בבחי' מטה שמצד הקו. שהוא סיום הקו שבמל' דמל' דעשי' אשר מצד הקו זהו בחי' מטה היותר תחתון עד שאפי' הגילוי שבעולם העשי' אין יכול להיות בעוה"ז הגשמי. הנה אוא"ס ב"ה הוא מאיר שם עד אין תכלית פי' שאין שייך כלל תכלית וסוף כי מצד אוא"ס ב"ה יכול להיות גילוי אלקות ויחוד אוא"ס בעשי' גשמי' כמו באצי' ממש בשוה. וא"כ המטה אינו מטה כלל. ומכ"ז יובן אשר מדרגת השתחואה בפישוט ידים ורגלים שהוא הביטול שלמעלה מגדר התחלקות לגמרי שאצי' ועשי' שוין ממש ואין שייך כלל מעלה ומטה הנה ביטול זה הוא דוקא מצד עיגול הגדול שלמעלה מהקו:

ו **אך** צ"ל איך באו לבחי' השתחוואה זו ע"י השראת השכינה שהוא רק הגילוי מבחי' מל' דאצי' לבד. ולהבין זה צריך להקדים הקדמה אחת. דהנה אנו רואים למטה שכל חיי האדם תלוים על ג' דברים. מזון. לבוש. בית. מזון הוא פנימי. לבוש מקיף כל אברי הגוף בשוה. ומ"מ הוא פועל בגוף שמחממו ומתקנו. אך הלבוש הוא מקיף פרטי להאדם לבד. בית הוא מקיף הרחוק ומקיף כללי שהבית מקיף אדם וכלים מדבר ודומם בהשוואה אחת. וכמו"כ יובן עד"ז בבחי' אדה"ע בכל סדר השתלשלות. מבחי' מל' דא"ס לא"ק. וממל' דא"ק לאצי' וממל' דאצי' לבי"ע. דהנה התלבשות הקו"ה בא"ק ה"ז בחי' אור פנימי ונק' בשם מזון וממכ"ע. אך הקו הוזר ומתעגל ונעשה ממנו עיגולי א"ק דהיינו

לא שניתי שמשם דוקא נמשך להיות הינו זו כו' :

ב **וכ"ז** הנ' ענין ועשו לי מקדש. ואח"כ כתיב ושכנתי בתוכם. ופי' וענין ושכנתי בתוכם יובן עדמ"ש (ישעי' נ"ד ה') כי בועליך עושיך ה' צבאות. ואחז"ל (בסנהדרין כ"ב ב') אין אשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי. וכך כי בועליך עושיך כו'. והענין דכתיב מקדש אד' כוננו ידיך. מקדש אד' הוא בחי' כנס"י דלעילא והידים העליונים שהם ג' ידות יד הגדולה יד החזקה יד הרמה ג' מדות חג"ת דאצילות הם העושים ומתקנים את כנס"י שיהיו כלי קיבול לאלקות. דהיינו שעושים בכנס"י הכלי שמעלה מ"ן ליחוד הוא"ם ב"ה וז"ש באר חפרוה שרים (במדבר כ"א י"ח) שההעלאת מ"נ נק' באר מים חיים. כמו מים חיים הוא נביעה מתתא לעילא והנביעה בתמידיות בלי הפסק כלל. כמו"כ העלאת הנפש מלמטלמ"ע בבחי' אה"ר בכל מאדך בל"ג ליכלל וליבטל באוא"ס ב"ה עלמו אליך הוי' נפשי אשא. ואהבה זו יהי' בתמידיות בלי הפסק כלל. זהו נק' באמ"ה העלאת מ"ן לאוא"ס ב"ה. וכדי שיהי' בכנס"י למעלה ובכנ"י למטה העלאת מ"נ זו בתמידיות הוא ע"י המשכת הכח מלמעלה מהג' ידות הג"ת כו'. וזהו ושכנתי בתוכם דהיינו השראה עליונה מאוא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' מקדש אד' בבחי' מקדש אד' שהיא כנס"י דלעילא וגם בכנ"י למטה לעשות הכלי שמעלה מ"נ בתמידיות כו'. ע"ד כי בועליך עושיך כו'. ובגמ' כתובות דס"ב ע"ב משמע דענין ושכנתי בתוכם הוא כענין יחוד החתן וכלה דהיינו המשכת מ"ד שאחר העלאת מ"ן :

ג **אך** הפי' הפשוט דושכנתי בתוכם הוא השראת השכינה בחי' מל' דאצילות. ולפ"ז צ"ל מהו ההפרש בין ועשו לי מקדש בנת"ל שהו"ע מקדש אד' שיהי' מאיר תמיד ברוחניות גם עכשיו כו'. ובין ושכנתי בתוכם דלכאורה שניהם בחי' א' גילוי מבחי' מל' דאצי'. אלא עכצ"ל שיש בהגילוי מבחי' מל' דאצי' מדרגות רבות אחד זה למעלה מזה כו'. ולהבין זה צ"ל תחלה מעט מזעיר ענין השראת השכינה שהי' בבהמ"ק מהו גילוי זה בנפש בעבודה. הנה אנו אומרים ואין אנו יכולים לעלות ולראות ולהשתחוות לפניך. וידוע הקושיא בשלמא לעלות ולראות אין אנו יכולים כעת. אבל להשתחוות למה אין יכולים גם עכשיו. והענין שיש ב' מיני השתחוואות. הא' השתחוואה חיצוניות. והב' השתחוואה פנימיות. השתחוואה חיצונית הוא כמו העבד שמשתחוה להאדון שכופף קומתו ראשו וגופו ומשתחוה. הרי ההשתחוואה רק בחיצוניות דהיינו בקומת הגוף לבד. שמבטל גופו לעשות רצון ולווי האדון. אבל בפנימיות דהיינו בקומת הנפש הוא מהות בפ"ע ואינו בטל כלל. וכמו"כ בעבודה השתחוואה חיצוניות היינו בקומת הגוף לבד ובג' לבושי הנפש מחדומ"ע להיות כומ"ר וע"ע בתכלית שמבטל כל גופו שלא לפגוס באחד מאבריו בשום ל"ת דאורייתא ואיסור דרבנן ולקיים באברי הגוף שלו כל המ"ע שאפשר לקיים עכשיו כו'. אבל בפנימיות בקומת הנפש דהיינו בשכל ומדות אינו בטל עדיין כלל. שהשכל אינו משכיל ומשיג אלקות כלל. והמדות דנה"ב הם בתקפם כתולדותם ורק שאין מניחם להתפשט במחדו"מ. וזהו כל מדרגת הבינוני שבתניא. רק השתחוואה חיצוניות לבד. אך השתחוואה פנימיות היינו בכל קומת הנפש רצון שכל ומדות שיהפך ויבטל כל שכלו ומדותיו הטבעיים דנה"ב לאלקות והעיקר גם בחי' הרצון עצמו שלא יהי' לו שום רצון כלל בגשמיות רק רצון אחד לאהבה את הש"ת ולדבקה וזולת אלקות אין רוצה שום דבר כלל. ולבחי' השתחוואה פנימיות זו היו באים כל כנ"י ע"י מצות ראיה ברגלים שכשהיו משתחוים בעזרה בפישוט ידים ורגלים לא הי' זה רק השתחוואה חיצוניות בקומת הגוף לבד. כ"א גם השתחוואה פנימיות בכל קומת הנפש ג"כ. דהיינו בהרצון וג' שכליים שבורה בהראם. ובכל המדות שמשככם בלב כו'. ובאו לבחי' השתחוואה זו ע"י השראת השכינה שהי' בבהמ"ק. כי פי' שכינה הוא לשון ושכנתי בתוכם. דהיינו מה שאלקות שורה ומתגלה על איזה דבר זה נק' שכינה. והיינו מה שמל' דאצי' נעשה עתיק לבריאה ששורה בהיכל ק"ק דבריאה נק' זה שכינה. ובבהמ"ק ירדה בחי' זו בהתגלות למטה להיות שורה בהיכל ק"ק הגשמי שבבהמ"ק. והנה בחי' מל' היא כנס"י כללות ומקור נש"י ולכן ע"י גילוי זה נתבטלו ממילא כל הגילולי נשמות פרטי' ובאו לבחי' השתחוואה פנימיות הנ"ל. והמשל בזה כנר דולק בבית ומכניסים אבוקה סמוך להנר. אזי האבוקה מושך אליו את הנר להיות נכלל בהאבוקה. וכך שכינה היא כנס"י כללות ומקור נש"י זהו כמו אבוקה. ופרטי הנשמות נק' נרות נר הוי' נשמת אדם (משלי כ' כ"ז). ולכן ע"י השראת השכינה שהוא גילוי האבוקה נתבטלו ממילא הנרות פרטים דנש"י ובאו להשתחוואה פנימיות כנ"ל. והנה ענין השתחוואה פנימיות זו היינו שמבטל הרצון והשכל ומדות שלא יהיו מלובשים בהבלי עוה"ז כלל כ"א שיהי' רק רצון א' לאלקות לדבקה בו ית'. וא"כ מובן שעיקר ההידוש מהשתחוואה זו הוא רק בנה"ב שהשכל ומדות דנה"ב הם רק לגשמיות כו'. אבל הנה"א גם מצד עצמו אין לו כ"א רק רצון א' לאהבה את ה' ולדבקה בו כדכתיב נר הוי' נשמת אדם כו' כשלהבת העולה מאליה בטבעה. ורק שהנה"א מלובש בבחי' גלות והסתר בתוך הגוף ונה"ב. וע"י השראת השכינה יצא הנה"א מבחי' העלם והסתר. כי נעשה הבירור בנה"ב ממילא בלא ע"י מלחמה. שמצד נה"א מל"ע שהוא ניצוץ פרטי מבחי' שכינה מל' אעפ"י שיש בו כח לברר ולהפוך את הנה"ב אך הבירור הוא ע"י מלחמה שעת ללותא שעת קרבא. ופעמים זה גובר כו'. אבל מצד השראת השכינה שהי' בבהמ"ק הנה מצד רבוי אור נתבררו הגילולים שנפלו בבה"כ בנה"ב ממילא בלא ע"י מלחמה. ולכן מטעם זה נק' בהמ"ק מנוחה. ועי"כ מובן שעיקר ההידוש שנעשה ע"י השתחוואה הנ"ל הי' רק בנה"ב שנהפך מחשוכא לנהורא. שהרצון שכל ומדות שלו יצאו מהבלי עוה"ז ונהפכו לאלקות. ובנה"א הי' הענין רק שיצא מבחי' גלות והסתר שהי' מקודם בגוף ונה"ב :

ד **אמנם** עוד הי' מדרגה ב' גבוה מזו בבחי' השתחוואה שהיו משתחוים בעזרה בשעת שהיו עולים לרגל כמ"ש והי' מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחוות לפני (ישעי' ס"ו כ"ג) דמלשון הפסוק מבואר שהחידוש שיהי' לע"ל היינו שיהי' מצות ראי' והשתחוואה גם בחדש ושבת מה שעכשיו הי' רק בשלש רגלים. וא"כ ההשתחוואה שהי' בבהמ"ק בשלש רגלים הוא

בחי'

יכול לברר ולהעלות מ"נ מבירורי נוגה דהיינו מבירורי נוגה שמגוף ונה"ב ומדל"ה דכללות עוה"ז ע"י מזון לבוש בית. וע"י מצות מעשיות שמלובשים בדברים גשמיים שמק"נ. כמ"ש בע"ח שירידת הנשמה למטה הוא דוגמת גלות השכינה לברר ניצוצין. ומארץ העליונה נמשך הכח גם עכשיו בהנשמה שתוכל לברר ולהעלות מ"ן ולכן ברכת הארץ בזמן הזה דאורייתא. ועד"ז יובן גם בענין מקדש איך שגם עכשיו אינו זז בעוה"ז. דהנה כתיב מכון לשבתך כו' מקדש אד' כו' (בשלח ט"ו י"ז) דהיינו שמקדש העליון שנק' מקדש אד' היה מחובר ממש למקדש התחתון שהי' בגשמיות דהיינו שהיה מאיר בו ממש. ולכן גם עכשיו אעפ"י שמקדש התחתון הגשמי נחרב מ"מ מקדש העליון שנקרא מקדש אד' מחובר גם עכשיו לבחי' מקדש שיש ברוחניות בנפש בעבודה. כי כל ענין המשכן קרשים ויריעות ומזבחות וגם כללות ענין האהל ומשכן ישנו כ"ז ברוחניות בנפש בעבודה. וביאור ענין קרשים בנפש. הנה הקרשים שהיו עלי שטים עומדים זהו ע"ד שרפים עומדים כמ"ש בזהר (תרומה קס"ט ע"א וקע"א ע"א) ובמד"ר (ס"פ תרומה ובה"ש ח"פ נאינה וראינה). (ועי' בלקו"ת פ' נשא דרוש הראשון פ"ב). וענין עמידה היינו לעמוד מההילוך. והנה הילה"ר נק' הולך כמ"ש (ש"ב י"ב ד') ויבא הלך לאיש עשיר. והיינו מצד התפשטות הרצון בתאוות גשמיות. ורצון לשון רץ שגורם מרוצת הנפש שנמשך ומתפשט ניצוצות וכחות מהנפש ונדבק בהדבר שהוא רוצה וחושק כו'. וברבות מחשבות ורבוי רצונות זרות נעשה פיזור הנפש מאד. וז"ש אם יהי' נדחך בקצה השמים משם יקבצך כו' (נצבים ל' ד') וידוע הקושיא שרישי' דקרא לשון יחיד וסי' ל"ל משם ישיבך. משא"כ קיבוץ ואסיפה הוא ממקומות רבים ושייך על רבים. והענין שגם מאיש אחד יוכל להיות פיזור הנפש מאד שיהי' מפוזר ומפורד בד' כנפות הארץ. והיינו כנ"ל שע"י הרצון נדח ומתפזר כחות מהנפש ונדבק באותו דבר שהוא חושק. אפי' אם אותו דבר הוא במדינה אחרת או בקצה השמים. כי רוחניות אעפ"י שנתפש במקום אבל אינו בגדר מקום ואין ריחוק מקום מפסיק כלל. והראי' מגדולי הצדיקים שיודעים ויכולים לבוא להפשטת הגשמיות ואם בשני צדיקים מחשבה ורעיון א' אזי מתקרבים ומתדבקים המחשבות של שניהם ואחד יוכל לידע מחשבת חבירו אעפ"י ששם בשני מדינות רחוקות זמ"ז (כידוע מהמכתב של הר"פ מקארעץ ז"ל להר"י מדובעווין ז"ל). וכן גם בהיפוך ח"ו ע"י הרצון והתאוה לאיזו דבר נדח ומתפזר ניצוצות מהנפש באותו דבר אעפ"י שהוא במדינה אחרת. ובריבוי רצונות זרות לדברים זרים שבהרבה מקומות נעשה פיזור והתפשטות כחות הנפש בד' כנפות הארץ ממש. וזהו שאומרים במוסף דיו"ט וקרב פזורינו מבין הגוים. זה קאי על פיזור הגוף. ונפוצותינו כנס מירכתי ארץ. קאי על פיזור הנפש. וזהו"ע כף הקלע שמוליכין בכ"א לאחר פטירתם בהרבה מקומות אעפ"י שלא היו שם בחייהם. אלא דהיינו שמצד הרצון והמחשבה שהיו שם נעשה שם פיזור הנפש כו'. וקוב"ה כל דיוני קבוע כו'. וזהו שנק' הילה"ר הלך. שע"י התפשטות רצונות זרות נעשה הולך בכל העולם להיות פיזור הנפש בד' כנפות הארץ כו'. והנה ראשית העבודה צריך לעמוד מההילוך דלעו"ז של הילה"ר דהיינו למנוע התפשטות הרצון בגשמיות לגמרי. בטל רצונך כו'. וזהו"ע הקרשים בנפש עלי שטים עומדים. גם אין עמידה אלא שתיקה ביטול. להיות בטל רצונך כו'. ולבוא לזה הוא ע"י שימשיך האדם ע"ע אימה ופחד מדת מלכותו ית' כמ"ש בתניא פמ"א בתחלתו ע"י ההתבוננות איך שעצמ"ה אנא מלוך דוקא והניח הקב"ה העליונים ומייחד מלכותו על עמו ישראל למטה בכלל. ועליו בפרט. וכתיב אני ה' חוקר לב בוחן כליות (ירמי' י"ז י"ד) אם עובדו כראוי. דהיינו אם מקבל עליו עומ"ש כדבעי כו'. ועי"ז יוכל לבוא לבחי' עמידה מההילוך דלעו"ז למנוע התפשטות הרצון בגשמיות לגמרי. וכ"ז הוא ענין קרשים בנפש. ואח"כ יוכל להיות יריעות המשכן. שהיו מתכלת וארגמן ותולעת שני ושש כו'. תכלת זהו כלות הנפש לאלקות. ותולעת שני אהבה כרשפי אש. שש משזר זהו אה"ע שהיא אהבה פשוטה כמ"ש במ"א. והיינו שזהו ההילוך בקדושה ע"י מדת האהבה. כמ"ש באברהם הלוך ונסוע. התהלך לפני. ובנח איש צדיק בחי' חשק והתקשרות לאלקות כתיב ג"כ את האלקים התהלך נח. והיינו כמ"ש בזהר (ח"ג רס"ז א') לית פולחנא כפולחנא דרחימותא שבזה יש יתרון מעלה במדת האהבה. שלהיות התקרבות ודביקת הנפש באלקות ממש הוא רק ע"י אהבה דוקא. וז"ש (דברים י"א כ"ב) לאהבה את ה' ולדבקה בו (משא"כ יראה גורם שוב ריחוק. ויראו מגשת. וירא העם כו' ויעמדו מרחוק). ולכן אחר בחי' קרשים שהוא עמידה מההילוך דלעו"ז יוכל להיות יריעות שזהו ההילוך בקדושה. וענין מזבחות בנפש. מזבח החיצון חיצוניות הלב. ומזבח הפנימי פנימיות הלב. וכללות ענין אהל ומשכן בנפש זהו עסק התורה כמארז"ל ע"פ אל בית אמי זה תושב"כ ואל חדר הורתי זה תושבע"פ (עי' בלק"ת אני לדודי הא') והיינו כמו שבמשכן שהוא בחי' מקיף עליון הנותן כח על כל ההעלאות שם דוקא הי' יכול להיות ענין הקרבנות והקטרת ע"ג המזבחות כמו"כ כתיב אדם כי יקריב מכם שבחי' אדם דתורה נותן כח בנפש האדם על בירור והעלאה דנה"ב וכללות ענין בירורי נוגה כמשנת"ל. (והחילוק שבין ארץ שהוא כח על בירורים כנ"ל ובין מקדש נת' במ"א אכ"מ בטוב). נמצא שכל ענין המשכן ומקדש יש ברוחניות בנפש בעבודה. והנה כמו שמקדש עליון מקדש אד' הי' מחובר למקדש התחתון שהי' למטה בגשמיות. כמו"כ מחובר גם עכשיו למקדש התחתון שיש ברוחניות בנפש. כי ענין הקרשים ויריעות ומזבחות שבנפש היינו מה שהאדם מצד עצמו עושה בחי' אלו בנפש. אבל מה שמקדש העליון מקדש אד' מחובר ומאיר בהמקדש שבנפש היינו שיומשכו בחי' אלו מלמעלה מבחי' אלקות ממש דמדת מל' דאצילות. כי גם במקדש אד' יש בחי' קרשים ויריעות ומזבחות כו'. ומה שנמשך מלמעלה דהיינו מבחי' מקדש אד' בנפש זהו אלקות ממש. כמו קרבים בחי' יראה ופחד מדת מלכותו ית' יומשך זה מלמעלה כמ"ש (מלאכי ב' ה') ואתנם לו מורא וייראני ומפני שמי נחת הוא כו'. וכמו"כ יריעות אהבה יומשך בחי' אהבה עליונה אלקית מלמעלה מבחי' יריעות שבמקדש אד' למעלה כו'. ועד"ז כל הבחי'. ומכ"ז יובן איך שהמקדש גם עכשיו אינו זז בעוה"ז. והיינו לפי שנאמר ועשו לי כו'. כידוע דפי' לי הוא גבוה מאד בבחי' אני הוי'

ואד' אלקים בשופר יתקע וע"ד דבמ"ת ויהי קול השופר הולך כו' וא"ל רק לשמוע כו'. ואח"כ בסוכות הוא בחי' וימינו תחבקני. ולכן כתיב תחת ראשי ולא לראשי. כי ראש זה הוא בחי' גלגלתא דא"א כנ"ל. והנה נעילת יוהכ"פ הוא בחי' ובו תדבקון. כמו כפילת אפים שבכל השנה. והיינו כי בנעילה הו"ע החותם ע"ד שימני כחותם על לבך. דיוקני אשתאר בך כו' (זח"ב קי"ד א'). וכמו שמדביקים החותם על השעוה. והנה בנפ"א אומרים אל יעלנו אויבי לי כנ"ל משום הגילוי דב"פ ימין כנ"ל ונמשך להיות ימינך הוי' תרעץ אויב. וכמו"כ בנעילת יוהכ"פ נמשך להיות ימינך תרעץ כו'. והיינו מצד החותם דה"ג נמשך שגם מהבחי' דכתשבה כלורה כו' יהי' תרעץ כו'. וזהו חותם אותיות תחום. ולכן אח"כ נמשך שמע"צ. כי תרעץ אותיות עצרת. שיהי' עצרת תהי' לכם בבחי' פנימיות כו':

תוכן הדרוש עם מעט הוספות

כל ענין התפלה הוא שמבחי' אחרי כו' שהוא כשהוא רחוק עדיין כנ"ל שאפי' שפת אמת אין בו יבוא לבחי' ובו תדבקון:

אחרי תלכו. תרין דרועין דילה. תיראו ותשמרו תרין דרועין דילי'. ואותו תעבודו קו האמצעי יחוד. ובו תדבקון כפ"א. כנ"ן המתלבשים בגוף נק' יעקב יו"ד עקב רגל. שרש הנשמה שדבוק בז"א נק' ישראל לי ראש. ע"ד השמים כסאי השפלת ראשו וגופו. והארץ מל' מקור בי"ע הדום רגלי כה"י דז"א מוחין דילה. וב' בחי' אלו הו"ע אהבת בכל לבבך ובכל מאדך:

ענין עליית הנוק' בתרין דרועין דילה כנגד תרין דרועין דילי'. שזהו"ע ב' נרות דשבת א' כנגד שמור לנוק' וא' כנגד זכור לדכורא. נר גימט' רמ"ח עם תרין דרועין. הנה השמאל של הנוק' כנס"י היינו מה שדוחה ומשפיל עצמו מאד להיות בעיניו כרשע מריבוי התקשרותו בעוה"ז שמפני זה הוא רחוק מאלקות. וע"י השפלות ומרירות מהריחוק יבוא אח"כ לתשו"ע בכל מאדך ליבטל במציאות ממש באוא"ס. וזהו הימין של הנוק'. וע"י העלאה זו דכנס"י מקבלת מתרין דרועין דילי'. היינו כי תחלה מקבלת מקו השמאל גבורה שהוא גילוי רוממות אוא"ס ב"ה. איך שא"א להכילו בשום כלי (רק בדרך עליות והתכללות כטבע הגבורות). וע"י גילוי זה נופל יראה ופחד (וכמו הסוד דהיות המרכבה שהו"ע היראה. וכמו וירא כו' וינועו ויעמדו מרחוק). ואח"כ מקבלת הנוק' מקו הימין דז"א בחי' ח"ה להיות המשכת גילוי אוא"ס בכנס"י. אך בבחי' מקיף לבד שזהו"ע החיבוק. ועי"ז כמים הפנים כו' נקבע בכנס"י אהבת בכל מאדך בקביעות. אך א"ז יחוד כי החיבוק הוא רק מקיף לבד וגם האהבה לא שייך כ"א בדבר נפרד. והנה כ"ז הוא רק ימין ושמאל תפרולי. אבל היחוד שמקבל אוא"ס בפנימיות ממש. היינו שיהופך המהות ממש להיות בטל במציאות ממש ולא שייך אהוי"ר. זהו ע"י קו האמצעי דת"י. וזהו ואת ה' תעריצו:

עוד לדרוש הנ"ל

ענין כובד ראש למעלה. היינו כשהיו"ד זעירא. שהחכ' אינה מקבל' תוס' אור מא"ס ב"ה שלמעלה מהחכ' כ"א לצמצום ומיעוט ואזי אין החכמה יכולה להשפיע למטה וזהו נור ילדך תשי ביו"ד זעירא. כמלא ענין הכבדות מה שאינה יכולה להשפיע. וגם מה שאינה מקבלת מלמעלה מהחכ'. והסיבה לזה לפי שלמטה אין בחי' ישראל לי ראש שאינם בבחי' רגל ביטול כל הרצונות. ובנפש משכן הנשמה בראש. ופי' כובד ראש שאינה מאירה בהתגלות בלב רוח ונפש. לפי שגם בנשמה אין מאיר הגילוי מנשמה לנשמה שהו"ע ניצוץ אלקות שלמעלה מהשכל. והסיבה לזה כתיב כי עונותי עברו ראשי. שנעשה מחילה מבדלת. כמשא כבד שהלב נעשה כבד ע"ד כבד לב כו' שהו"ע ההתקשרות בתענוגי עוה"ז. ומטמטום הלב נעשה טמטום המוח שאין מאיר בנשמה מבחי' ח"י כו'. ולכן אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש. תשו"ת הכנעה ושפלות לב נשבר להסיר בחי' הכובד מהלב. וגם התעוררות ר"ר. ועי"ז יכול להיות שאו את ראש כו'. שהפך מבחי' כובד ראש. להגביה בחי' ראש העליון ח"ע לבחי' לגלגלתם גלגלתא כ"ע שיהי' יו"ד רבתי ואזי יגדל נא כח ריבוי ההשפעה למטה. וכן בנפש שיאיר בנשמה מבחי' ח"י שהוא הרצון שלמעלה מהשכל. ואזי יכול להיות ג"כ התפשטות הנשמה ברוח ונפש ההפך מבחי' נשמה באפו שהו"ע כובד ראש. ולכן אין עומדין כו' תשובה תתאה כו':

שליש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני הוי' אלקיך.

צ"ל למה נכתב פסוק זה ג"פ בתורה. גם צ"ל כללות ענין מצות ראיה. הנה כתיב (תרומה כ"ה) ועשו לי מקדש וגו'. ואחז"ל (ברכות ויקרא פ"ב ובשוה"ט פי"ט) כ"מ שנאמר לי אינו זז לא בעוה"ז ולא בעוה"ב במקדש ועשו לי מקדש בקרבנות להקריב לי כו'. וצ"ל איך אינו זז בעוה"ז הרי עכשיו ליכא מקדש וקרבנות. ויובן זה מהא דברכת הארץ גם בזמן הזה מדאורייתא. דלכאורה קשה הרי הארץ עכשיו אינה בידי ישראל. והענין כי הכריתות ברית שעם אאע"ה על נתינת הארץ. כמ"ש (לך ט"ו י"ח) ביום ההוא כו' לזרעך נתתי את הארץ. א"ז על נתינת ארץ התחתונה בגשמיות לבד. כ"א העיקר מה שנתן לו גם הכח דארץ העליונה ברוחניות. ולכן אעפ"י שארץ התחתונה בגשמיות אינה בידינו. אבל הכח דארץ העליונה ברוחניות מאיר גם עכשיו. ולכן ברכת הארץ גם בזמה"ז דאורייתא. כי הארץ העליונה נק' ג"כ ארץ כנען לשון סוחר. כמו הסוחר שמתחלה עושה משיכה מרה"ר לרה"י ואח"כ נותן הכסף. כמו"כ ארץ העליונה מדת מל' דאצי' שמבררת שבה"כ דתהו שנפלו בק"נ שנק' עורי דפרודא רה"ר תכלית היש והפירוד. הנה ההעלאת מ"נ שהוא הרצוא והתשוקה שבהבירורים לצאת מהיש ופירוד דק"נ וליכלל בבחי' ביטול והאחדות אמיתי דאצי' זהו משיכה מרה"ר לרה"י. ואח"כ ההמשכת מ"ד שהוא גילוי אלהותו ית' בהניצוצים שמתבררים (שיתייחדו עם אלקות ממש) ה"ז מדת חסד עליון שנק' כסף למעלה. והנה גם עכשיו מאיר הכח דארץ כנען העליונה ברוחניות בכל ניצוץ אלקי שבנפש כאו"א מישראל. שיהי' יכול

ג **ובקולו** תשמעו הוא ע"י עסק התורה. כי רמ"ח פיקודין רמ"ח אברין דמ"ה. אברים החיצונים. ותורה אברים הפנימים בחי' מוח שכל החיות תלוי בו כו'. ולכן ויתר כו' ולא ויתר על עון ביטול תורה. וזהו ובקולו תשמעו. קול ממשיך גילוי שכל בדיבור. והקול יוצא ע"י הקנה. וזהו קנה חכמה שעל ידו המשכת הכ'. וכמו"כ למעלה המשכת גילוי ח"ע אורייתא מחכ"כ הוא ע"י קול. והנה הקול כלול מאש מים רוח ולמעלה זהו ת"ת שכלול מחו"ג. ועי"ז כתיב (דברים ה' כ"א) ואת קולו שמענו מתוך האש כו'. ותשמיעם את הוד קולך כו'. והנה הקול הוא למעלה מהפרסא שמפסיק בין אברי הנשמה כו'. וכמו"כ כתיב (יחזקאל א') ויהי קול מעל לרקיע כו'. דהיינו המשכת עלמות הכ"ע שזהו למעלה מהפרסא שמפסיק בין ג"ר לז"ת כידוע בפי' מבטן מי יצא הקרח כו'. וכמו"כ הגילוי אח"כ בבי"ע מלמעלה מהפרסא שבין אצי' לבי"ע. וזהו ובקולו ממש תשמעו. בחי' ויהי קול מעל לרקיע. תשמעו כענין השמע לאזנך מה באתה" מוצא מפיך. בחי' אתה הוי' לבדך. הוי' אלקי אתה ארוממך כו':

ואותו תעבודו הוא קו האמצעי. והיינו כי עבודה הוא תפלה ח"י ברכות כנגד ח"י חוליות השדרה. שמקשרים ההשפעה מן המוח לירכין. וכמו"כ בשמו"ע מתחילים אלקינו ואלקי אבותינו בחי' ראש ומוחין עליונים דאצי' ואח"כ בשים שלום הוא ירידת ההשפעה גם בבחי' נה"י בחי' רגל כי שים שלום עפת יסוד. וענין שלום הוא שלום בפמבמ"ע שיומשך הביטול גם בנה"ב שתהי' בטל לגמרי לגבי נה"א כו'. וההפרש שבין ובקולו תשמעו ובין ואותו תעבודו. כי ובקולו תשמעו זהו המשכת גילוי ח"ע ע"י קול ודיבור עליון שהם כמו עד"מ הקול ודיבור שלמטה שהם רוחניים כו'. ולכן זהו כמו זווג נשיקין אתדבקות רוחא ברוחא כו'. עד"ה ורהיתי אני וע"פ ע"כ יאמרו המושלים בסופו בלקו"ת. אעפ"י שנמשך מעלמות ח"ע שלמעלה מהפרסא. אבל רק הארה מעלמות הכ'. אבל ואותו תעבודו דשמו"ע הוא להמשיך יחוד גופני דזו"נ שזהו השפעת עלמות ח"ע מהותה ועלמותה ממש. ועוד ההפרש כי ע"י זווג נשיקין ההשפעה רק ברוחניות העולמות דהיינו בפנימי' העולמות. אבל ע"י זווג גופני שהוא ע"י כלים החיצונים דזו"נ עי"ז נמשך גילוי יחודי האמיתי גם בחיצוניות העולמות שזהו עיקר דבת"ח. ולכן נק' זה ואותו תעבודו תיקון החסרון לתקן ומשם יפרד שיהי' הגילוי בבי"ע כמו באצי':

ואח"כ ובו תדבקון. כמ"ש (דברים ד') ואתם הדבקים בהוי' אלקיכם. שיהיו דבקים ומתאחדים בתכלית באלקות שיהיו דבר א' ממש כו'. והוא בחי' נפילת אפים שאחר שמו"ע. כי אעפ"י שבק"ש משיגים ומתבוננים בהביטול ובשמו"ע הוא המשכת גילוי הביטול בנה"א כו' מ"מ זהו רק בחי' גילוי בהנפש אבל מ"מ לא נתייחד הנפש לגמרי בביטול זה כו'. והמשל בזה מתלמיד המקבל שכל מהרב ומשיגו היטב עכ"ז זהו עדיין שכל הרב. ולא שכל שלו ממש. משא"כ כשמשכיל בעצמו איזה שכל זהו שכל שלו ממש. וזהו"ע ובו תדבקון. והנה ע"ז ארז"ל (ב"ר פ' פ' סי' ו') בשלשה לשונות של חיבה חיבב הקב"ה כו' בדביקה בחשיקה וחפלה. וכולן למדנו מפרשתו של אותו רשע ותדבק נפשו בדינה כו'. ולכאורה א"ז מובן למה צריכין ללמוד מאותו רשע. אלא דהכוונה להבין ענין דביקות באלקות שיהי' התאחדות גמור. ע"ד ותדבק נפשו כו'. ומדרגה זו היא בנפילת אפים. ולכן אומרים אז המזמור אליך הוי' כו' אלקי בך בטחתי. ל' בטחון ול' ועת את הבית טיחה והתדבקות. וע"ז כתיב טוב לחסות בהוי' מבטוח באדם. לחסות זהו מרחוק. ומבטוח הוא מקרוב בבחי' התדבקות ממש באדם המבטיחו על הטוב ההוא אשר יעשה עמדו. ומ"מ כתיב טוב יותר לחסות בהוי' מבטוח באדם. אבל כאן כתיב ה' אלקי בך". וגם בטחתי בבחי' קירוב והתדבקות לגמרי. וא"כ בחי' ובו תדבקון הוא בחי' היד החמישית ששם הכל ימין. וע"ז כתיב ימינך הוי' נאדרי בכח ימינך הוי' תרעץ אויב ב' פעמים ימין. ולכן אומרים בך בטחתי אל יעלצו אויבי לי משום שנמשך בחי' ימינך תרעץ כנ"ל:

ד **והנה** עוד יש לפרש ענין ב' פעמים שמאלו תחת לראשי. שהו"ע והרבעה הידות כנ"ל. כי הנה ר"ה ויוהכ"פ הוא בחי' שמאלו תחת לראשי כי ר"ה ויוהכ"פ ימי הדין כו'. ואח"כ מיוהכ"פ עד אחר סוכות הוא בחי' וימינו תחבקני. וזהו בחי' שמאלו כו' וימינו כו' הבאים ומתגלים מלמעלה כו'. וההכנה לזה בחדש אלול הוא בחי' שמאלו כו' וימינו כו' של כנס"י מלמטלמ"ע. והנה תחלה כתיב תחת לראשי. ואח"כ כתיב תחת ראשי. ולהבין שינוי הלשון הנה כתיב שאו את ראש כו' לגלגלתם. והענין דכתיב שני פעמים לא יעקב יאמר עוד שמך כ"א ישראל יהי' שמך. הא' מה שאמר לו המלאך. והב' מה שא"ל הקב"ה בעצמו. והנה ישראל לי ראש. וצ"ל מה שהוכפל שני פעמים ענין ישראל לי ראש. והענין כי ראש הוא המוחין חב"ד והגלגולת החופף כו' שהוא הרצון החופף על השכל והטעם וכמו שיאמר רק הרצון ויעלים טעמו של הרצון. והנה זהו רק הרצון שלמטה מהשכל. והנה אית רצון ואית רצון שיש בחי' רצון שלמעלה מהשכל. וגם שם יש טעם כמוס להרצון רק שהטעם הוא למעלה מהחכמה שא"א להתגלות בחכמה וכמ"ש בביאור דבחקתי ובביאור דאני הוי' אלקיכם הב' בלקו"ת פ' שלח לך. וזהו"ע ונועדתי אותיות ונודעתי. דנודעתי הוא הרצון שנמשך מהדעת והשגה משא"כ ונועדתי הו"ע הרצון שלמעלה מהדעת. וזהו עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו. וזהו"ע ב' פעמים ישראל לי ראש. הא' מה שא"ל המלאך שהמלאך הוא רק עפ"י השגה ע"כ א"ל רק בחי' ראש ומוחין שבבחי' דעת והשגה הנמשכים מבחי' ח"ע כו' שהוא למעלה מבחי' יעקב יו"ד עקב. אבל מה שהקב"ה קראו ישראל לי ראש הוא בחי' גלגלתא רצו"ע שלמעלה מהחכ"ע. והנה בחדש אלול הו"ע התעוררות כנ"י בתשובה בבחי' אהוי"ר הנמשכים מהשכל והשגה. וזהו שמאלו תחת לראשי וא"ז עלמיות הראש כ"א רק לראשי כו'. ואח"כ בר"ה ויוה"כ וסוכות הוא התגלות בחי' שמאלו כו' וימינו כו' דבחי' ראש העליון גלגלתא שלמעלה מהו"ב דאצי'. ר"ה הוא בחי' שמאלו חשף הוי' זרוע קדשו. חשף ל' התגלות כמו ויחשוף יערות. זרוע קדשו הוא בחי' שמאל שלמעלה מחכ"ע גבורה דע"י בשמו"ס. וא"כ הוא בחי' שמאל שמלמעלה. ולכן אומרים לשמוע קול שופר. דהיינו רק לשמוע הקול שמלמעלה. דבאמת כתיב (זכרי' ט') ואד'

פעמים שמאלו כו' שבשה"ש. ותחלה צ"ל ענין שמאל של המקבל. הוא ע"ד מארז"ל (ברכות רפ"ה) אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש. שהוא בחי' הכנעה ושפלות מה שמשפיל עצמו מפני היותו רחוק מאלקות. וזהו בחי' שמאל דוחה של המקבל. שאעפ"י שעושה מצוה ולומד מ"מ הוא רחוק כו' ואיך הוא זה. והיינו משום דכתיב (משלי י"ב י"ט) שפת אמת תכון לעד כו'. וכתיב (תלים קמ"ה) קרוב ה' כו' לכל אשר יקראוהו באמת כמ"ש בסידור (עפ"ז). והענין דכתיב ויכל אלקים ביום השביעי. וידוע הקושיא והלא ברה"ע נגמרו בששת ימי המעשה ושבת הוא יום השביתה. וארז"ל ברבות בראשית ס"פ יו"ד למלך שעשו לו טבעת והי' הסירה חותם כך מה הי' העולם חסר שבת. והענין כי חותמו של הקב"ה אמת (יומא ס"ט ב') ע"ש אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים (מד"ר דברים פ"א סי' ו') כידוע הפי'. והיינו משום דקמי' כולא כל"ח ובטל במציאות לגמרי כו'. והנה העולמות נתהוו מאין ליש דהיינו בבחי' יש ודבר נפרד כו'. וזהו"ע חסר חותם בחי' חותמו של הקב"ה אמת. וענין המשל מטבעת לפי שהעולם הוא עגול. כי הארץ כדורית. וכן הרקיעים עגולים. ואוקיינוס מקיף כדור הארץ כחגורה. והנה שבת אותיות תשב בחי' תשובה ביטול במציאות ומאיר בחי' חותמו של הקב"ה ואמת הוי' לעולם ולכן ויכל אלקים ביום השביעי ומתורץ קושיא הנ"ל. ולכן כל האומר ויכולו כו' כאלו נעשה שותף כו' (שבת קי"ט ב'). והנה יש ב' בחי' ביטול. ביטול היש וביטול אמיתי. וזהו"ע שפת אמת ואמת בעצמו (וע"ז כתיב קרוב ה' כו' לכל אשר יקראוהו באמת שבבחי' אמת זה קרוב ה') והו"ע ד' אותיות אד' וד"א הוי' וזהו"ע ד"פ אמת שקודם עזרת וד"פ אמת שאחר עזרת. והנה גם שפת אמת תכון לעד. ולכן כאשר בשעת התפלה הוא מתבונן ומתפעל מבחי' ביטול היש כו' ואחר התפלה חולף ועובר א"ז אפי' שפת אמת. ולכן הוא רחוק מאלקות לגמרי. ומפני זה הוא משפיל עצמו מאד. וזהו בחי' שמאל דוחה של המקבל. וזהו אחרי ה' כו'. להתבונן רק איך שהוא אחרי ה' כו' דהיינו בבחי' ריחוק לגמרי כנ"ל. ועי"ז תלכו. כי כל המשפיל עצמו הקב"ה מגביהו כו' (עירובין י"ג ב'). אב נבלת בהתנשא כמ"ש בסידור (שם) שזהו ומתחת זרועות עולם דהיינו שאז מקבל מבחי' זרועות עולם סוכ"ע. וע"ז ארז"ל (חולין פ"ט א') אין העולם עומד אלא על מי שמשים עצמו כמי שאינו כמ"ש במ"א. הרי עליו דוקא העולם עומד. עי' ע"פ עפר יעקב. וזהו לשארית נחלתו למי שמשים עצמו כשיריים (ר"ה י"ז ב'). והנה יש ב' בחי' שירייס. הא' כפשוטו מה שמשים עצמו כשיריים ומותרות בעולם. והב' בחי' שיריים שמלמעלמ"ט שהוא בחי' המקיף שא"א להאיר בהכלים בפנימיות וע"י בחי' שיריים שמלמטה בא לבחי' שיריים שמלמעלמ"ט כו'. וזהו עלי עשור ועלי נבל. שמבחי' מה שמנבל ומשפיל עצמו הוא בא לבחי' עלי עשור. וזהו שמאלו תחת לראשי שהוא גורם הגבהה ונשיאת ראש. וזהו תלכו בחי' וימינו תחבקני של המקבל. ויש עוד פי' דאחרי הוי' כו' הוא בחי' וישב הוי' מלך לעולם. על הכבא הבפלת אהיריו. בחי' מל' מלכותך מכ"ע בב והארה הילוניות. וזהו אחרי הוי'. ונק' בחי' שמאלו כנ"ל לפי כי בנין המל' מהגבורות כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו. וע"ז נקבע כל ענין ברוך שאמר כמ"ש בסידור באריכות להתבונן שכל העולמות מרכ"ד עד סוכ"ד נתהוו רק מבחי' מל' הנק' אחרי הוי'. ומזה נמשך להיות תלכו בבחי' אהבה מדרגא לדרגא וכמ"ש הלוך ונסוע מדרגא לדרגא עד שבא לבחי' הנגבה והו"ע ק"ש ואהבת כו' בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך. וזהו תלכו בחי' הימין של המקבל. והנה אחרי הוי' כל פסוד"ז כנ"ל תלכו פרשה ראשונה דק"ש. והכל בחי' שמאל וימין של המקבל :

ב **ואח"ב** ואותו תיראו בחי' שמאל של הקב"ה שהיינו שמאל דוחה. כ"א שמלד גילוי רוממות אוא"ס ב"ה איך שהוא רם ונשא מגדר עלמין שכל סדר השתלשלות אין ערוך אליו כמ"ש (תלים פ"ט) כי מי בשחק יערוך כו' ידמה להוי' כו'. לא ערך ולא דמיון כמ"ש במ"א. מזה נמשך יראה ופחד. והנה שמאל דוחה של המקבל הוא רק להכיר שפלות עצמו פחיתות מדרגת נפשו. איך שהוא מנ"ע אינו כלום. ולכן זהו שמאל דוחה. אבל בחי' שמאל של המשפיע דהיינו של הקב"ה הוא איך שמלד רוממות אוא"ס ב"ה מושג שפלות המדרגה של כל ההשתלשלות דכולא קמי' כל"ח. קמי' דוקא. שכל העולמות הן עולמות הנבראים והן עולמות הנאצלים אינן יכולים להיות כלים לקבל ולהכיל גילוי פנימי' אוא"ס ממש כ"א שהוא רם ומתנשא עליהם רק בבחי' מקיף כמ"ש (מ"א ה' כ"ז) השמים ושמי השמים לא יכלכלוך ולכן מזה נמשך יראה ופחד כמ"ש וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק. וכמ"ש (שמות ב') ותתצב אחותו מרחוק. אחותו היא כנס"י. וכמ"ש (ירמי' ל"א) מרחוק הוי' נראה לי. דהיינו מלד עולם גילוי רוממות א"ס ב"ה שא"א להכילו בשום כלי. וזהו ואותו תיראו פי' אותו לשון אות ורושם כמו אות הוא בלבא דילי' שאינו מתערב עמהם כ"א קדוש ומובדל מהם לגמרי וכמו"כ הוא פי' ואותו כו' דהיינו מה שהוא למעלה מגדר התחברות עם העולמות כ"א קדוש ומובדל רם ומתנשא כו'. וזהו פ' ב' דק"ש והי' אם שמוע תשמעו בחי' יראה כמ"ש (חבקוק ג') ה' שמעתי שמעך יראתי. וכך אם שמוע תשמעו נמשך מזה יראה. וזהו ואותו תיראו מלד בחי' שמאלו של הקב"ה:

ואת מצותיו תשמרו. בחי' וימינו של הקב"ה תחבקני. ונק' מצותיו שלו ממש. דהנה יש פלוגתא אם מצות צריכות כוונה (ר"ה כ"ח ב'). וצ"ל דעת האומר א"צ כוונה. ולכאורה אין זה מובן כי המצות הם דבר גדול מאד. ומפני שעבר אדה"ר מצוה א' נקנסה מיתה עליו ולדורות כו'. והענין כי פי' כוונה הוא שבעשייתו הוא מכוון להמשיך גילוי אור. והיינו ענין אתעדל"ת. ובאמת המצות הם למעלה מאתעדל"ת ונק' מ"ת מתנה הבאה מלמעלה כי כל המצות הם למעלה הקב"ה מניח תפילין הקב"ה מתעטף בציצית. ונתנו בבחי' מתנה למטה. וזהו דעת האומר מצות א"צ כוונה כי הם למעלה מאתעדל"ת וגם בעשייתו בלי שום כוונה כמו התוקע לשיר נמשך ג"כ המשכת אור כו'. ומ"ד צריכות כוונה משום שנתלבשו בגשמי' וע"כ כדי להיות כלי להמשכות האור נצרך לזה כוונה כו'. ולכן נק' מצותיו שלו ממש שלמעלה מאתעדל"ת ולכן זהו וימינו בחי' ימין והסד של המשפיע שהרי זה חסד גמור כו':

וקולו

יצ"ט מאד זה יצה"ר. והיינו כי היצה"ר מצד עצמו הוא רע אך כשמהפכים את הרע לטוב עי"ז נעשה טוב מאד. והיינו כי שרש הרע הוא מעולם התהו ורק שנפל למטה מאד בשבה"כ וכענין ארי' ושור כידוע כו'. לכן כשמהפכים את הרע לטוב ונתקרב לשרשו עד שמתגלים בו אורות דתהו שגדולים יותר לאין קץ על אורות דתיקון אזי נק' טוב מאד כו'. וזהו ברכה וקללה עולם התיקון ועולם התהו. והוא ע"ד מארז"ל במקום שבעלי תשובה עומדים כו'. והנה התשובה מועלת בעוה"ז דוקא אבל לא בעוה"ב. והטעם כי עוה"ז הוא קודם הבירור שמעורב בו טו"ר וגם שורה כח הא"ס הסוכ"ע הכל יכול להפוך הרע שיוכלל בטוב ממש עד"ה לו ואמרת כו'. אבל עוה"ב הוא עולם התיקון שהרע מובדל שם כו'. וזהו היום ברכה וקללה היום דוקא שהברכה שמבחי' אנכי על ידי מעשה המצות הוא היום דוקא כנ"ל. וגם הקללה שהוא לברר את הרע ולהפכו עד שמתגלה בו שרשו כו' הנעלה מאד כנ"ל הוא ג"כ היום דוקא :

את הברכה אשר תשמעו אל מצות הוי'. כענין דבר כי שומע עבדך שהוא ענין הביטול מכל וכל ורק לשמוע מה שמדבר כו' וכן הלא שמוע מזבח טוב כי שאול הלך אחרי הטעם לברר מעמלק כו' והוכיחו שמואל ע"ז כי לשמוע שהוא הביטול הפשוט שלמעלה מהטעם טוב יותר. וזהו אשר תשמעו אל מצות הוי' שצריך לקבל עליו עומ"ש עול דוקא להיות בטל לרצה"ע להיות סור מרע וע"ט בלי שום טעם דוקא רק לקבל על עצמו עול מלכות שמים. והנה המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית שנעשה האדם בריה חדשה בכל יום ע"כ צריך בכל יום לקבל עול מלכות שמים מחדש כו' וזהו אשר תשמעו אל מצות ה' תשמעו דוקא כו' :

ג **ועפי"ז** י"ל פי' הפסוק יחיינו מיומים ביום השלישי יקימנו כו'. פי' יחיינו הוא התגלות מבחי' סוכ"ע כ"ע בשעת התחי' כו' והוא בחי' מלוא עומקו של הקב"ה בחי' ורב חסד כו'. והתגלות זו יהי' מיומים דוקא בחי' יום יום דהו"ב אאלפך חכמה אאלפך בינה בחי' ע"י עולמות ההיכלות דלע"ל שיהיו מבחי' חו"ב שהם דוקא הכלים שבהם יוכל להתגלות בחי' מלוא עומקו גילוי סוכ"ע כו' וזהו יחיינו מיומים דוקא. ופי' ביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו שהוא למעלה מבחי' יחיינו מיומים. אעפ"י שהוא התגלות מלוא עומקו של הקב"ה מבחי' סוכ"ע וכ"ע ומהו עוד ביום השלישי כו' שלמעלה מגילוי זה כו'. הנה ארז"ל העוה"ב צדיקים יושבין ונהנין מזיו שכינה ועטרותיהם בראשיהם. פי' עטרה ומקיף היינו אמונה שלמעלה מהשגה וגילוי בשכל וכמ"ש וירא ישראל את היד הגדולה כו' ויאמינו בהוי' והיתה הקושיא אית בר נש דחמי ולא מהימן. וכיון דכתיב וירא כו' מהו ויאמינו. אלא כי הראי' וההשגה הוא רק בבחי' היד הגדולה לבד אבל בבחי' שם הוי' דלעילא לא השיגו ולכן ויאמינו בהוי'. ונמצא שאמונה הוא למעלה מהשגה. והיינו בבחי' שאין יכול להתגלות בהשגה כ"א באמונה כו'. ולכן ארז"ל בא חבקוק והעמידן על אחת וצדיק באמונתו יחי' כו'. ואפי' גבי נביא כתיב והי' צדק אזור מתניו והאמונה אזור חלציו. כי אעפ"י שאז יהי' התגלות בחי' סוכ"ע בהשגה כו' מ"מ לא הכל יוכל להתגלות ויהי' בחי' שלא יוכל להתגלות בהשגה כ"א בבחי' אמונה. וזהו צדיקים יושבין ונהנין כו' היינו התגלות בחי' מלוא עומקו שמבחי' סוכ"ע וכ"ע בבחי' השגה ממש ע"י ההיכלות דחו"ב כנ"ל. אך התגלות זו הוא רק בחי' ש"י מזלא התחתון דכ"ע המתגלה בחו"ב בבחי' גילוי גמור. אבל עצמי' סוכ"ע פנימי' כ"ע שהו"ע מזלא העליון בחי' זו לא יוכל להתגלות בבחי' פנימי' והשגה כ"א בבחי' מקיף ועז"ארז"ל ועטרותיהם בראשיהם כו'. ומ"מ המקיף מאיר ג"כ וע"ד ואתה משמרה בקרבי שמבחי' המקיף נמשך עיקר השמירה והקיום (של הפנימי בגוף כו') וכתיב ה' שומרך כו' כי באלקות הרי מבחי' סוכ"ע בשוה הוא עיקר קיום העולמות כו'. וזהו ביום השלישי יקימנו שהוא התגלות עצמות הסוכ"ע פנימי' כ"ע בבחי' מקיף שממנו נמשך הקיום וזהו יקימנו (עי' בדרוש זה בלקו"ת פ"ד במ"ש בשם הרמ"ז פ' תצא ובשם הזהר ח"א פ' ויחי ע"פ מי יקימנו כמד"א מ"י ירפא לך ע"ש) ונחי' לפניו ממש ע"ד וצדיק באמונתו יחי' כו' :

לדרוש הנ"ל

עי' בלג"ק ע"פ ארץ כו' מראשית השנה כו' דהתחדשות האור והחיות בר"ה הוא מבחי' חכ' תתי'. דהיינו התחדשות המשכה כללית דבחי' מוחין על כל השנה ונמשכים מחו"ב היינו מבחי' חכ' תתי' ומבחי' בינה שנק' אלקים חיים. וזהו יחיינו מיומים היינו מב' ימים של ר"ה וגם מבחי' יומים דחו"ב שבר"ה נמשך התחדשות החיים שהם המוחין אהי' הוי' אהי' גימט' חיים מבחי' יומים דחו"ב. ופי' יחיינו היינו שמבחי' יומיים דחו"ב נמשך החיים באופן מדרגה שלנו דהיינו בהמדרגה של עולמות ונבראים. אבל ביום השלישי יוכ"פ עבור כ"ע יקימנו ונחי' לפניו היינו בבחי' באופן מדרגת חיים היותר עליונים דהיינו בבחי' חי החיים שלפניו דוקא שא"ל לאכילה ושתי' מעין עוה"ב באתרי' לאו אורחי' למיכל. וכמו"כ תחה"מ בארז"ל העוה"ב אין בו אכילה ושתי' כו'. וא"כ הפי' דביום השלישי על יוכ"פ הוא כמו פי' המד"ר דקאי על תחה"מ שהכל מדרגה א' :

אחרי הוי' אלקיכם תלכו ואותו תיראו ואת מצותיו תשמרו ובקולו תשמעו ואותו תעבודו ובו תדבקון. הנה ואת מצותיו כו' ובקולו כו' ואותו תעבודו הו"ע שלשה דברים שעליהם העולם עומד תורה ועבודה וגמ"ח. ומקודם כתיב ב' דברים תלכו תיראו. ואח"כ כתיב ובו תדבקון. ותחלה צ"ל מה שהוכפל הפסוק שמאלו תחת לראשי כו' שני פעמים בשה"ש. הנה כתיב נר מצוה כו' רמ"ח עם תרין דרועין ימין ושמאל (זח"ב קס"ו ב'). וכתיב נר הוי' נשמת אדם ג"כ רמ"ח אברי הנשמה עם כללותם תרין דרועין. והיינו כי יש ימין ושמאל בהמקבל בחי' כנס"י. ויש ימין ושמאל בהמשפיע קוב"ה כו'. והו"ע ב' פעמים נר כנ"ל וזהו ג"כ ב'

פעמים

ההיות יותר מבחי' ובחי' מבלומת כו'. אך זהו שם הוי' הא' ונק' שם ה' י' דלתתא. אבל שם הוי' הב' דלעילא הוא בחי' סוכ"ע וע"ז ארז"ל עד שלא נברא העולם הי' הוא ושמו בלבד שהי' כלול במהותו ועצמותו כו' ונק'. בחי' סובב כמו העיגול שאין בו התחלקות מעלה ומטה כך סוכ"ע בשוה. ופי' ויקרא ה' ה' היינו שע"י המצות ממשיכים התגלות בחי' שם הוי' דלעילא הסוכ"ע בשם הוי' דלתתא הממכ"ע כו' ולכן כתיב גבי מצות אשר אנכי מצוך כו'. וזהו בתרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן הם תר"ך עמודי כו'. אותיות כתר. כמו הכתר והעטרה שע"ג ראש המלך שנעשים מאבנים טובות כך המצות ירדו בגשמיות אך כשמבררים ומעלים אותן שיוכללו בקדושה האלקי' אזי נקראים מעשים טובים הנה ע"י נמשך מהם בחי' הכתר והעטרה כו' שע"ג הראש בחי' ה"ע כו'. ומזה יובן מה שעיקר הקיבול שכר של המצות הוא לע"ל בגוף דוקא. כי עוה"ב היינו תחה"מ שיתלבשו הנשמות בגופים כמארז"ל ואלו שאין להם חלק לעוה"ב האומר אין תחה"מ מה"ת מדה כנגד מדה כו'. ואפילו הנשמות שבג"ע יצטרכו להתלבש בגופים ולקבל השכר כו'. וצ"ל דבג"ע שהם מופשטי' מהגוף יוכלו להשיג יותר ולמה צריכה להתלבש בגוף דוקא. והענין דכתיב ונהר יוצא מעדן כו' שמקור ההשפעה והגילוי אשר מאיר בג"ע בחי' זיו השכינה הוא מבחי' ה"ע שם הוי' דלתתא ממכ"ע וע"כ אין יכול להיות גילוי והשגה זו כ"א בנשמות שמופשטי' מהגוף. אבל לע"ל בתחה"מ שיתגלה השכר מצות מבחי' כ"ע הסוכ"ע הנה קמי' רו"ג שוין והדרגה כל מה שלמטה ביותר יוכל להתגלות שם אור עליון ביותר כו'. וזהו מארז"ל גדולים מעשה צדיקים. ע"י קיום המצות. ממעשה שמים וארץ כי שמים וארץ נתהוו מאין ליש אין הארה בעצמה אבל הצדיקים ממשיכים התגלות שם הוי' דלעילא הסוכ"ע כו'. וזהו שבקש משה ליכנס לארץ לקיים מצות התלויות בה כי ג' חלקים א"א לקיים כ"א בא"י דוקא ורק חלק רביע יוכל לקיים בחו"ל ולכן בקש ליכנס לארץ כדי שיומשך עליו התגלות כ"ע הסוכ"ע. והנה א"י היא במעלה ומדרגה גבוה מחו"ל ע"כ יוכלו שמה לקיים כל המצות כו'. וע"ז אמרז"ל עתיד הקב"ה ליתן לכל צדיק מלוא עומסו. דהנה אנו רואים שביד יש התלבשות החכמה ושכל. שע"י היד כותבין השכל וכל התורה נכתבה ע"י היד כו' כי ביד יש ג' פרקין זרוע וקנה ופיסת היד. והוא הב"ד חג"ת נה"י שבה. ופיסת היד הוא עיקר היד (ויש בה י"ד פרקין). הב"ד שבה יש בה התלבשות שכל והיינו שע"י היד נעשה התחברות והתלבשות השכל על דיו ונייר גשמי. והנה למעלה הוא בחי' חסד דרועא ימינא שבו מתלבש ח"ע ועל ידו נמשך גילוי הח"ע בכל העולם. וזהו שחסד נק' אל כמ"ש חסד אל כל היום ואל הוא נהירו דחכמתא כמ"ש בזהר. וזהו אברהם אבר מה כי אברהם הוא בחי' חסד וע"כ הוא האבר והכלי שבו מתלבש בחי' מ"ה דחכמה כח מ"ה כו'. וזהו אלה המצות אשר צוה ה' ביד משה. פי' שאורייתא דמהכ"ל נתלבשה בנשמת משה והוא למדה לכל ישראל ע"כ נקרא ביד משה. וזהו ג"כ ענין מלא עומסו כי קיבול שכר המצות שהוא משם הוי' דלעילא בחי' כ"ע הסוכ"ע צריך להתלבש בבחי' ורב חסד כדי שיומשך אח"כ הגילוי גם לנשמות בגופים. וע"ז מקשה הגמרא והמלא עומסו גופא היאך אפשר לקבל הכתיב וגם שמים בזרת תכן. ומשני שעתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק ש"י עולמות. דהנה כתיב ראשית חכמה קנה חכמה ובכל קנינך קנה בינה. פי' חו"ב הם תושב"כ ותושבע"פ מוסר אביך ותורת אמך. ופי' קנה היינו כמו הקנין שקונה האדם שמלובש בזה כל החפץ והחפץ שלו והיינו שהדבר אהוב וחביב בתוך תוכו כו' וכמו"כ צ"ל התורה נקנה בתוך תוכו ועומק תבונת מוחו ולבו כו'. והנה ב"פ קנה גימט' יש וזהו ענין ש"י עולמות שהם עולמות הנמשכים מבחי' ש"י דחו"ב וע"י עולמות אלו יוכלו לקבל את המלא עומסו (כי העולמות וההיכלות דעתה הם מבחי' המדות משא"כ ההיכלו' דלע"ל יהיו מבחי' חו"ב ע' בד"ה דרשו את ה' בהמצאו). וזהו פי' יום יום יעמס לנו שבבחי' יום יום דחו"ב כנ"ל בענין אלפים שנה קדמו כו' נמשך ומתגלה הבחי' מלוא עומסו שמבחי' ורב חסד שם הוי' דלעילא. ומה שהת"י פי' פסוק זה על היום לעשותם. דיום יום הוא התורה. יעמס לנו שמעמיס עלינו להיות עסוק בה בכל כחנו ולהוסיף הידוע בה בכ"י. יובן עפ"י מארז"ל יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי העוה"ב. כי חיי העוה"ב הם מבחי' קנה חכמה קנה בינה גימט' יש והוא רק מאלה מתר"ך אורות דכ"ע והיינו בחי' אלי התחתון דכ"ע המתגלה בחו"ב ועל ידם נמשך גילוי זה גם לנשמות שבגופים כנ"ל. אבל בחי' אלי העליון דאור הכ"ע אינו נמשך ומתגלה כלל (בבחי' פנימיות). אבל בעוה"ז שמקיימים כל התרי"ג דאורייתא וז' דרבנן הרי ממשיכים כל התר"ך אורות כו' ורק שהמשכה זו הוא בהעלם אבל ודאי שממשיכים כו' וא"כ יש בבחי' היום לעשותם מעלה יתירה מבחי' למחר לקבל שכרן. וזהו ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה. היום דוקא. ולכן פי' הת"י פסוק הנ"ל על היום לעשותם. וע' במ"א ע"פ הללו את ה' כל גוים נתבאר שבעוה"ב יש ב' בחי' שהגילוי וההשגה ממש בפנימיות הוא מבחי' קנה חכמה קנה בינה גימט' יש מאלי' התחתון שרש הגלגלים אבל בבחי' מקיף על הנשמה נמשך מבחי' מאלי' העליון ג"כ וע"ז ארז"ל צדיקים יושבין ועטרותיהם בראשיהם. ולכאורה כיון שבעוה"ב נמשך הבחי' דאלי העליון גם כן בבחי' מקיף עכ"פ. א"כ מאי מעליותא בבחי' היום לעשותם מה שבעוה"ז נמשך בהעלם ומקיף כל התר"ך. וצ"ל כפמש"ת שם בסוף שבעוה"ז יש התגלות כל בחי' התר"ך והוא ענין שמחה של מצוה שמהמצוה עצמה. ורק שהתגלות זו הוא רק בעבודה להיות שמח ומתענג מרב כל. וע"כ יש מעליותא בהיום לעשותם עד"ה ה' לי בעוזרי פ"ג בהג"ה ופ"ד. והגמ' פי' על למחר לקבל שכרן כי עתה כל ההמשכות הם בהעלם אבל הגילוי הוא רק לע"ל וגם רק ש"י לבד. וזהו ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה. שהברכה נמשך מבחי' אנכי ממש שם הוי' דלעילא בחי' סוכ"ע.

והיינו על ידי מעשה המצות וכנ"ל :

ב **ועניין** ברכה וקללה איך שייך לומר נותן לשון מתנה גם על הקללה. והענין דכתיב יוצר אור ובורא רע. וצריך להבין דכתיב ובערת הרע מקרבך וכתיב לא יגורך רע ולמה בראו כו'. ויובן על פי מארז"ל על פסוק טוב מאד טוב זה

וביאור הענין אך המשכה זו בתורה דוקא. דהנה יש שני בחי' בתורה גשם וטל. כמ"ש יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי. גשם בחי' מים שיורדין מגבוה לנמוך וזהו הבחי' בתורה מה שעל ידה נמשך האור והגילוי במעשה המצות שמתבררים כו'. ובחי' טל תורה זהו הבחי' שלמעלה מההמשכה והגילוי שע"י העלאת מ"נ מבירורים דמצות מעשיות. וכמו שיש תורה שנוגע למעשה. ויש תורה שאין נוגע כלל למעשה כמו לימוד הקרבנות עכשיו שאין בהמ"ק. וטל הוא בחי' אור כמ"ש (ישעי' כ"ו י"ט) כי טל אורות טליך. והיינו בחי' אור שלמעלה מבחי' מים. וטל בחי' זו אחז"ל (כתובות קי"א ע"ב) אור תורה מחייהו. ובחי' טל תורה זהו עצמו בחי' טל תחי' שעתיד להחיות בו את המתים ונת"ל שתחה"מ יהי' ע"י התגלות תוס' אור מלמעלה מבחי' מל' דא"ס וזהו"ע הטל תחי' כו'. וא"כ התגלות זה הוא בתורה שהו"ע טל תורה שלמעלה מבחי' גשם דתורה. וזהו כל הנקרא בשמי ולכבודי כו'. וביאור ענין הספרים שבין גשם לטל הוא ע"פ מאחז"ל (תענית ד' ע"א) כנס"י שאלה שלא כהוגן ויבא כגשם. והקב"ה השיבה כהוגן אהי' כטל לישראל. ונת' זה בד"ה האזינו הא' בלקו"ת יעו"ש. ותוכן הענין בקיצור כי גשם זהו האתדל"ע והמשכה שע"י האתדל"ת והעלאה במלמעלמ"ע. משא"כ טל הוא אתדל"ע שלמעלה מאתדל"ת שאין אתדל"ת מגיע שם כלל. וזהו"ע טל תורה שיתגלה לע"ל. והגילוי דעכשיו ע"י תורה הוא רק מבחי' גשם דתורה. וזהו"ע כל התנאים שבתורה. אם תשמעו כו'. לפי שבבחי' גשם דתורה שהאתעדל"ע הוא רק לפ"ע ההתעדל"ת ע"כ שייך תנאי. אבל בחי' טל תורה שיתגלה לע"ל בחי' אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת אין שייך שם תנאי כלל. וזהו עצמו בחי' איתן שלמעלה מתנאי. והנה ויששב הים לאיתנו. לתנאו. שע"י קיום התנאי דתורה שזהו המשכה מבחי' גשם דתורה יתגלה לע"ל בחי' טל תורה בחי' איתן שלמעלה מתנאי כו':

ועפ"ז יובן מה שתשרי נקרא ירח האיתנים. כי ר"ה ויוהכ"פ הוא בחי' ויבוא כגשם לנו שע"י האתדל"ת והעלאה מלמטלמ"ע בבחי' תשובה עי"ז נמשך ההתעדל"ע מלמעלמ"ט התגלות רצון העליון ב"ה להיות סליחה ומחילה כו'. ולפי ערך התשובה וההעלאה שמלמטה למעלה לפ"ע זה נמשך הסליחה מלמעלמ"ט. כמשנ"ת בד"ה האזינו הנ"ל בפי' סלחתי כדבריך יעו"ש. ואח"כ הח"ם הוא בחי' טל אהי' כטל לישראל כמשנ"ת שם. וזהו כל האזרח בישראל ישבו בסוכות דהיינו בחי' טל תחי' (תוס' אורות מבחי' איתן האזרחי כנ"ל) שעתיד להזריח לע"ל בפנימיות נמשך עתה בחג"ס בבחי' מל ומקיף. והיינו שאחר ר"ה ויוכ"פ שהוא המשכת בחי' גשם אתעדל"ע שע"י אתעדל"ת שהו"ע קיום התנאי באתדל"ת בבחי' תשובה נמשך אח"כ בסוכות בחי' טל אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת בחי' איתן שלמעלה מתנאי כו':

עוי"ל שהתשובה דר"ה ויוהכ"פ ברעו"ד זהו האתדל"ת בבחי' איתן שבנפש מלמטלמ"ע. ואח"כ בחה"ס כל האזרח בישראל ישבו בסוכות נמשך בחי' איתן מלמעלמ"ט. ולכן נקרא תשרי ירח האיתנים:

ראה אנכי נותן וגו' ברכה וקללה. וצ"ל דאיך שייך לומר על קללה לשון נותן שהוא ענין מתנה. והנה אחז"ל (סנהדרין ק' ע"א) עתיד הקב"ה ליתן לכל צדיק מלא עומסו שנאמר ברוך ה' יום יום יעמס לנו ומקשה וכי אפשר לקבל מלא עומסו של הקב"ה ומשני שעתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק ש"י עולמות שנאמר להנחיל אוהבי יש כו' וע"י הש"י עולמות יוכלו לקבל את המלא עומסו כו'. והנה בת"י פי' על פסוק דיום יום יעמס לנו טען לנא מוסיף פקודיא עלוי פקודיא. והיינו שע"י עסק התורה בהתקשרות ועומק גדול משיגים בכ"י התחדשות בתורה וזהו ענין מוסיף וכמ"ש בזהר בגין לאפושי לה בכל יומא. ודרך כלל בכל הדורות נעשה תוס' וחידוש בתו' כמו תחלה היו הנביאים ובני הנביאים שעיקר הלימוד הי' נבואה. ואח"כ נתחדש לימוד המשנה. ובימי האמוראים נתחדש ונתוסף לימוד הגמרא. וכעד"ז בכל דור שנתוסף חידוש בתורה. ולכאורה פי' הת"י הוא היפך הגמרא שפי' על קבול שכר לעתיד כו'. והענין כי יום יום הוא יומו של הקב"ה אלף שנה והוא ענין התורה דאלפיים שנה קדמה לעולם כמ"ש ואהי' שעשועים יום יום. והנה יש היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם. וע"כ הת"י פי' על היום לעשותם שהוא עסק התורה עכשיו בעומק גדול לחדש ולהוסיף כו' וזהו יום יום הוא התורה יעמס לנו שיעמיס עלינו לעסוק בה ולהוסיף כו'. והגמרא פי' על למחר לקבל שכרן שהוא המלא עומסו כו'. והענין דכתיב ויקרא הוי' הוי'. ואיתא באדרא שהם ב' בחי' סוכ"ע וממכ"ע. דהנה הבריאה היא מאין ליש ולא דרך השתל' עו"ע כמו שכל ומדות ומהדומ"ע שהשכל היו כלולי' בו תחלה המדות בהעלם ורק שיצאו מהעלם אל הגילוי. וכן המחשבה הי' כלולה בהעלם תוך המדות. והדבור הרי האותן האותיות עצמן הי' בהעלם המחשבה. אבל למעלה הרי כל העולמות אינן ערוך אליו ית' כלל ואין שייך לומר שהיו כלולים בהעלם תחלה כ"א שהוא התהוות הדשה לגמרי מאין ואפס ממש וזהו מאין ליש. והנה ראשית השתל' הוא בחי' חכמה דאצילות כמ"ש כולם בחכמה עשית ומחכמה ולמטה הוא ענין השתלשלות עו"ע כנ"ל בענין שכל ומדות כו'. אבל התהוות הח"ע מהמאציל א"ס ב"ה אינו דרך השתלשלות עו"ע מהעלם לגילוי כ"א יש מאין ממש כמ"ש והחכמה מאין תמצא. וזהו ענין שם הוי' שמהוה מאין ליש והיו"ד מרמז על שהוא מהוה בחי' חכמה עילאה מאין ליש כי חכמה כח מ"ה ורק נקודה כו' ע"כ נרמזת באות יו"ד. וזהו בחי' ממכ"ע שמתלבש ממש בעולמות להיות מחיה ומהוה. ולכן מרומז שם הוי' בכל הנבראים. כמו באדם ה' אצבעות היד הם בחי' ה' עילאה. והגוף הוא בחי' וי"ו דשם. וה' אצבעות הרגל ה' תתאה. והראש בחי' יו"ד דשם כו'. וכן בכל אבר יש בשר גידין ועצמות ועור שמרמזים ג"כ על ד' אותיות. לוכן שמן האב שממנו עצמות בחי' ה"ע יו"ד כו'. ובשר בינה ה'. גידין ו'. עור ה' תתאה כו'. ובכלל יש ד' מדרגות דאצ"מ וד"י אדמ"ע שהכל מרמז על ד' אותיות הוי' המתלבש בהם. ולכן בשם הוי' זה יש התחלקות דבעולם היותר עליון מאיר גילוי גדול יותר כו' וכמו שבגשמיות הלי במדבר יש גילוי

הוית

אבל באתרי' היינו ג"ר איהו וחיוהי חד לאו אורחא למיכל שא"צ שם בחי' מזון כלל לחבר האו"כ כי בג"ר הכלים אין מובדלים כלל מהאור כו'. וזהו והבדילה הפרכת לכם בין הקדש (ז"ת דאצי') ובין קה"ק ג"ר דאצי'. כנ"ל שבז"ת הכלים רחוקים בערך מהאור וצריך מזון כו' לחמי לאשי כנ"ל. ובג"ר שם הכלים אינן רחוקים מהאור וא"צ מזון. וזהו המעלה לבחי' איהו וחיוהי חד על בחי' איהו וגרמוהי חד כנ"ל. והנה מקור התהוות והיות העולמות הוא מז"ת דאצי' כו' ולכן נק' ז' ימי הבנין. וכתיב (תלים פ"ט ג') כי אמרתי עולם חסד יבנה. ולכן בכל העולמות דבי"ע בין בחי' או"כ דע"ס דבי"ע ובין בחי' נשמה וגוף דמלאכים נתהוו באופן כזה שמדרגת בחי' כלים וגוף אינן בערך כלל לבחי' האור והנשמה עד שלמטה בעוה"ז הגשמי הריחוק הערך ביותר שהנשמה היא רוחניות וחלק אלוה ממעל והגוף גשמי ונלקח ממשכא דחויא ק"נ. ועי"כ צריך להיות בחי' מזון לחבר הנשמה וגוף כו'. והנה לע"ל כתיב (זכרי' י"ד ט') ביום ההוא יהיה כ"פ י"ה שבחי' ו"ה ז"ת גרמוהי יהי' כמו בחי' י"ה ג"ר חיוהי. והיינו שיתעלה בחי' גרמוהי להיות כמו חיוהי ממש שגם בהמדות יהיו הכלים קרובים בערך להאור עד שהכלים יהיו כמו האור ממש ולכן גם בחי' איהו וגרמוהי חד לא יהי' צריך למזון כלל כמו בחי' איהו וחיוהי חד. ועי"ז יהי' ממילא עליית העולמות. שבכל העולמות יזדככו הכלים והגוף להיות שוה למדרגת האור ונשמה כו' עד שגם למטה בעוה"ז הגשמי יהי' ג"כ הזדככות הגוף הגשמי שיהי' שוה למדרגת הנשמה ממש ולא יצטרכו למזון כו' כ"א שיהי' חיבור הנשמה והגוף בעצם שלא ע"י מזון. וזהו שלעתיד לבוא יהי' טעם עצו ופריו שוה דהיינו בבחי' כי האדם עץ השדה יהיו האו"כ במדרגה א'. וכמו"כ למטה באדה"ת יהיו הנשמה והגוף במדרגה א' שזה נקרא עצו ופריו שוה כו'. וזהו מ"ש (דניאל י"ב ג') והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע כו'. בינה. ככוכבים לעולם ועד. גילוי החסדים דאבא. דהיינו כמו ג"ר שא"צ שם מזון כלל כו':

יט **אך:** כדי שיהי' לע"ל עליית גרמוהי כמו חיוהי וכמו"כ בכל ההשתלשלות שהכלים והגוף יהיו בערך א' עם בחי' האור והנשמה. הנה כ"ז יהי' לע"ל ע"י התגלות תוס' אור במל' דא"ס מעצמות אוא"ס שלמעלה מהצמצום כנ"ל שזהו בחי' כל הנקרא בשמי. כי הגם במל' דא"ס הוא בחי' עיגול הגדול שלמעלה מהקו"ה אך מ"מ במל' דא"ס הי' הצמצום ומקו"פ. ואח"כ נמשך ממל' דא"ס הקו"ה ע"י לבושים ופרסות כו' עד שנעשה והבדילה הפרכת כנ"ל בבחי' איהו וגרמוהי חד שלמטה מהפרסא שם הכלים אינן בערך להאור וצריך בחי' מזון כנ"ל. אבל לע"ל כשיתגלה תוס' אור מעצמיות אוא"ס שלמעלה ממל' דא"ס שהוא למעלה מהצמצום לגמרי שלא הגיע בו הצמצום כלל אזי יבטלו כל המסכים והפרסות ויתעלו ויזדככו להיות בחי' איהו וגרמוהי חד כמו בחי' איהו וחיוהי חד כו'. ועלי' והזדככות זו יהי' בכל סדר ההשתלשלות עד שיגיע הזדככות זו גם למטה בגשמיות וכמשל האבוקה הגדולה שמאירה למרחוק מאד כו'. וזהו"ע בחי' איתן שיתגלה לע"ל וכמ"ש (תלים פ"ט א') משכיל לאיתן האזרחי לשון עתיד מה שעתיד להזריח כו'. והענין כי כל בחי' איתן הוא יסוד וכמ"ש ביוסף (שהוא בחי' צדיק יסו"ע) ותשב באיתן קשתו. והיינו כמו עד"מ יסוד הבנין או יסוד ושרש האילן שהוא איתנו ותוקפו של הבנין והאילן. וכמו"כ יובן למעלה בבחי' יסוד ומל' דאצי'. ורק שרוחני היפוך הגשמי שהגשמי יסודו למטה והרוחני יסודו למעלה שהרי היסוד הוא למעלה מהמל'. ומה שנק' יסוד הוא כמו עד"מ יסוד בגשמיות. כי בחי' מלכות מלכותך מכ"ע היא בחי' שם והארה בעלמא. ולכן נק' הבריאה יש מאין שמקור ההתהוות הוא בחי' אין והארה בעלמא דבר שאין בו ממש אתא קלילא דלית בי' מששא. ובחי' יסוד זהו המשכת עצמות אלקות ממש היינו בחי' עצמותו של המאיר דמל' אשר בחי' מל' היא רק הארה ממנו ולכן זהו היסוד והשרש של בחי' מל'. ועי"כ נק' היסוד איתן שהוא בחי' איתן ותוקף של המל'. ועוד זאת שבכל המשכת תוס' אורות במל' הוא ע"י יסוד. ותוספותיו של הקב"ה מרובה על העיקר. וכעד"ז יובן למעלה יותר במל' דא"ס ב"ה הוא בחי' שמו. בחי' היותר אחרונה ושפלה מכל האפשר שבא"ס ב"ה. ובחי' כל הנקרא בשמי דלע"ל זהו המשכת תוס' אור מעצמות אוא"ס ממש (שלא הגיע בו הצמצום כלל) בבחי' מל' דא"ס. וא"כ המשכה זו במל' דא"ס זהו ע"י בחי' (אם הי' אפ"ל בא"ס) יסוד הנעלם שלמעלה ממל' דא"ס (כ"ה בזהר הרקיע פ' בראשית על המאמר ברים הורמנותא יעו"ש) ולכן בחי' יסוד הנעלם הזה נק' איתן האזרחי מה שעתיד להזריח לע"ל. והוא שרש דשרש של כל בחי' איתן ויסוד שבכל סדר ההשתלשלות. ונקרא יסוד היסודות כו':

כ **והנה:** המשכת גילוי תוס' אור זה לע"ל הוא ע"י העבודה דעכשיו בבחי' רעו"ד וכדאי' בזה"ק אע"ג דלית מחשב"כ ברעו"ד תפים. והענין דיש ב' בחי' חיצוניות הלב ופנימי' הלב וכמשנת"ל. ופנימיות הלב הוא הר"ר מעומקא דליבא למעלה מהשכ' שהשכ' אין מכיל ומשיג כלל הר"ר זו כו'. וזהו רעו"ד ונק' בכל מאדך בל"ג. ועי"ז מעוררים למעלה בחי' מאד העליון ה' אלקי גדלת מאד. שהוא אוא"ס שלמעלה מהצמצום (ואח"כ הוד והדר לבשת זהו עולם המלבוש כו') וזהו ברעו"ד תפים כו'. ובחי' זו ישנה בכאו"א מישראל כי בנים אתם כו' כמו הבן נמשך ממוח האב שבו מלובש עצמות כל כח השכל ממש כמו"כ נש"י נמשכו מעצמות ח"ע דהכ"ס ולא בהש' ידיעה. ולכן יש בכאו"א כח הביטול ומס"נ למעלה מהטעם ושכל כנ"ל. וגם בחי' רעו"ד רצון פשוט שלמעלה מהשכ'. והיינו כי והחכמה מאין תמצא (איוב כ"ח י"ב) שבח"ע מלובש גם בחי' אין שלמעלה מהחכמה. ופנימיות אבא הוא פנימיות ע"י כו'. ומחמת בחי' אין שבח"ע יש בנש"י שנמשכו מח"ע גם בחי' רעו"ד. וזהו ג"כ בחי' איתן שבנפש וכנ"ל. וזהו כל הנקרא בשמי דהיינו ע"י העבודה עכשיו ברעו"ד בחי' איתן שבנפש שעי"ז נקרא ונמשך בשמי מל' דא"ס תוס' אור מעצמות אוא"ס ב"ה ממש ע"י בחי' איתן האזרחי כנ"ל. אך פי' ולכבודי היינו תורה כי אין כבוד אלא תורה כי אין אור בלי כלי והכלי להתגלות תוס' אור שלמעלה מהצמצום היא תורה דוקא שהתורה היא כלי ולבוש לעצמות אוא"ס ממש:

בשבת ויו"ט ור"ח וזהו"ע תפלת המוספין כו' ומ"מ נצרך להיות חיבור נשמה וגוף על ידי מזון דוקא. והענין דכתיב (ישעי' מ"ג ז') כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו וגו' וקאי על לע"ל שעולם התחי' שיהי' אז בראתיו יצרתיו כו' מחדש דהיינו בריה חדשה כו'. וזה יהי' על ידי כל הנקרא בשמי דוקא שמבחי' זו יומשך להיות בראתיו כו' באופן אחר מעכשיו שיהי' חיבור לנשמה עם הגוף בלא מזון כו'. וביאור ענין כל הנקרא בשמי. הנה ידוע מארז"ל (פדר"א פ"ג) עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד. הוא קאי על עצמות אוא"ס ב"ה ממש. ושמו זהו כח ההתגלות שכלול בעצמותו להיות התגלות אוא"ס בכל סדר השתלשלות וכמו שם האדם עד"מ שעל ידו נפנה ומתגלה לזולתו. ונק' ג"כ מל' דא"ס. דכמו בהאצי' שבחי' דיבור עליון להיות התגלות אלקות מאצי' לבי"ע שזהו בחי' האחרונה שבאצי' שודכ"ד נק' בחי' זו מל' דאצי'. כמו"כ גם בשרש ומקור שבחי' כח ההתגלות שכלול בעצמותו שזהו שבחי' היותר אחרונה ושפלה מכל האפשר לומר בא"ס נק' בחי' זו בשם מל' דא"ס. והנה בבחי' שמו מל' דא"ס הי' הצמצום ומקו"פ. ואח"כ המשכת הקו"ה (ממל' דא"ס) שמלבישים אותו כמה בחי' כלים ולבושים ומסכים ופרסות שבסדר השתלשלות עד שנתהווה סדר השתלשלות באופן כזה שהתחברות בחי' או"כ נשמה וגוף בכל העולמות צ"ל ע"י בחי' מזון דוקא. אבל ענין בחי' כל הנקרא בשמי הוא ע"ד מקדשי שמך כו' [דהיינו שיהי' נקרא ונמשך הגילוי בבחי' שמי. והיינו שיתגלה בבחי' שמו מל' דא"ס תוס' אורות מעצמות אוא"ס ממש שלמעלה ממל' דא"ס והוא למעלה מהצמצום לגמרי דהיינו מאור העצמות שלא הגיע בו הצמצום כלל. ועי"ז יהי' שינוי והתחדשות בכל סדר השתלשלות עד גם למטה שחיבור הנשמה והגוף יהי' בעצם שלא ע"י מזון כו'. וגם הגוף גשמי יהי' ניזון מגילוי אלקות כמו הנשמה כו':

יח **ולהבין** זה צ"ל תחלה שרש ענין חיבור בחי' או"כ נשמה וגוף למעלה ע"י מזון. הנה כתיב (שה"ש ה' א') באתי לגני כו' אכלתי יערי עם דבשי. יערי זהו ברכת יוצר שבה העלאת וביטול המלאכים ליכלל באלקות (זח"ג רכ"ו סע"א). ודבשי הוא ק"ש מס"נ וביטול הנשמות באוא"ס ב"ה. והעלאה זו נקרא בשם אכילה אכלתי יערי כו'. ויובן זה מענין הקרבנות שנק' אכילה למעלה כמ"ש (פינחס כ"ח ב') את קרבני לחמי כו'. כי ענין הקרבנות הוא בירור והעלאת נפש הבהמה ליכלל בשרשה פני שור שבמרכבה ואח"כ נתעלה יותר ליכלל בשכה"כ בחי' מל' דאצי' עצמה. וע"י בירור והעלאה זו נעשה והחיות נושאות את הכסא ובחי' כמראה אדם שעל הכסא לעצמות אוא"ס ב"ה בחי' כי לא אדם הוא. והו"ע חיבור ויחוד המדות חסד דרועא ימינא כו' עם אוא"ס ב"ה דלמכלמא"כ. וזהו לחמי לאשי. דהיינו לבחי' הוי' איש. בחי' כמראה אדם שלמעלה. שלבחי' זו הקרבנות הם בחי' לחם ממש. דכמו הלחם ע"י שמתברר ונהפך לדם עד שנכלל בגוף האדם אזי הוא מחבר הגוף גשמי עם הנשמה רוחני' שאינם בערך כלל כמו"כ הבירור והעלאת מ"נ דקרבנות שמתעלה ונכלל בבחי' כמראה אדם זהו בחי' מזון לחבר וליחד המדות עליונות שנק' בחי' גוף עד"מ למעלה. כמ"ש בת"ז וכמה גופין תקינת לון כו'. עם אוא"ס ב"ה שהוא בחי' נשמתא לגופא. שיותר משאין ערוך הגוף גשמי לגבי הנשמה הרוחניות יותר אין ערוך כלל המדות לאוא"ס ב"ה דלמכלמא"כ. והנה עכשיו תפלה במקום קרבנות כי בתפלה הוא בירור והעלאת נה"ב שבאדם גופא והיינו בברכת יוצר וק"ש. כי התחלת הבירור דנה"ב הוא בברכת יוצר ע"י התבוננות בעבודת המלאכים כנודע ואח"כ בק"ש הוא עיקר הבירור וההעלאה דנה"ב ליכלל באלקות וזהו אכלתי יערי עם דבשי. שבירור והעלאה דנה"ב ליכלל באלקות (בברכת יוצר וק"ש) זהו אכילה ומזון למעלה לחבר האו"כ במדות דאצי' כמו הקרבנות שבזמן בהמ"ק שנק' לחמי לאשי כו'. ובזהר (ח"ג דרמ"ב ע"א) אמרו ע"פ באתי לגני אכלתי כו' באתרי' לא אכיל כו'. ויובן זה בהקדים ההפרש שבין איהו וחיוהי חד לבחי' איהו וגרמוהי חד בהון. חיוהי הוא ג"ר כח"ב או חב"ד. כי כתר נק' מקור חיים ועל בחי' חכמה כתיב (קהלת ז' י"ב) החכמה תחיה ובינה נק' אלקים חיים. והדעת הוא נשמת המדות. ע"כ נק' ג"ר חיוהי. והטעם לזה כי ג"ר דאצי' הם למעלה מעלה מהתגלות בחי' כלים המגבילים אור והיות לעולמות שאין שם עדיין התגלות בחי' כלים כלל ע"כ נק' חיוהי. ואוא"ס ב"ה אעפ"י שהוא למעלה מעלה מהחכ' כמ"ש (תלים ק"ד כ"ד) כולם בחכמה עשית שהחכ"ע נחשבת כעשי' גשמיות לפניו אעפ"כ איהו וחיוהי חד בהון שמתייחד עם ח"ע עצמה בלי שום ממוצע ומזון כלל. לפי שהחכמה כח מ"ה שהכלי בתכלית הביטול לגמרי לגבי האור עד שהכלי אינה בבחי' ריחוק הערך מהאור שהכלי מצד הביטול שלה אינה מובדלת כלל מהאור כ"א שבטלה כ"כ עד שהיא שוה למדרגת האור. וזהו בחכמה. והו"ב הם תרדל"מ שהיא דבינה מתבטל ונכלל באין דחכמה. ובחי' דעת הוא רק אור ונשמה שאין בו כלי כלל כמ"ש בפע"ח. ולכן הוא נמנה תחת הכתר כו'. וא"כ בכל הג"ר הכלים אינן בבחי' ריחוק הערך מהאור עד שגם הכלים נק' חיוהי ואור כו'. ולכן איהו וחיוהי חד בעצם שא"צ למזון המחבר כו'. משא"כ איהו וגרמוהי חד הנה גרמוהי זהו ז"ת דאצי' שבהם התגלות בחי' כלים להגביל אור והיות לעולמות. וא"כ הכלים דמדות דאצי' אינן בערך כלל לגבי האור. ולכן בחי' או"כ דז"א דאצי' נק' נשמה וגוף שהכלי היא כמו הגוף שאינו בערך להנשמה כלל (משא"כ בג"ר נק' או"כ ולא נשמה וגוף) כמו"כ שהמדות הכלים רחוקים בערך מהאור. ולכן כדי להיות איהו וגרמוהי חד בהון צ"ל ע"י בחי' מזון המחבר והיינו בירורים והעלאת מ"נ דקרבנות או בירור והעלאת מ"ן דנה"ב שבאדם בתפלה ובירורים והעלאת מ"ן דמצות מעשיות. וגם עסק התורה היא בחי' לחם למעלה כמ"ש (משלי ט' ד') לכו לחמו בלחמי כו'. שכ"ז הוא בחי' מזון למעלה בהמדות דז"א דאצי' לחבר שם האורות והכלים כו'. וזהו שחילקו בת"ז לב' בחי' ולא אמרו בלשון אחד איהו וחיוהי וגרמוהי חד כו'. והיינו משום דלא דמי כלל וכנ"ל. וזהו באתי לגני אכלתי. גני זהו מל'. ובאתי לגני זהו היחוד בבחי' מל' (כמו והבואה אליה. הבא על יבמתו) שהיחוד הוא ע"י המדות דז"א דאצי' שבהמדות צ"ל בחי' אכילה ומזון לחבר האורות וכלים.

אבל

כו'. וזהו יג"מ שהתורה נדרשת בהן לפי שנמשכת מיגת"ד כו' בחי' שערות והילוכיות כו'. כמלא בענין מ"ת דעכשיו הוא מהילוכיות המשפיע ובבחי' מקיף על המקבל כו'. ולכן נק' אירוסין. אבל פנימיות התורה שיתגלה לע"ל הוא כמ"ש (שה"ש א' ב') ישקני מנשיקות פיהו שיתגלו טעמי מלות כו' בבחי' השגה בפנימיות נש"י ממש. וגם כל הסיפורי מעשיות שבתורה יתגלו סודם וענינם ואיך שהם תורה שלימה כו'. והמשכה זו הוא מפנימות או"ס ב"ה כמ"ש (ישעי' נ"ב י"ג) על משיח ישכיל עבדי כו' בחי' עלמות מו"ס שבה מלובש פנימיות עתיק. כי שרש בחי' משה שהמשיך גליא שבתורה הוא מאחורייס דאבא והילוכיות ע"י כמ"ש (שמות ל"ג כ"ג) וראית את אחורי כו'. אבל משיח שיתגלה על ידו פנימיות התורה סתים דאורייתא שרשו מפנימות אבא ופנימיות עתיק כו'. ולכן נק' זה נשואין שזהו השפעה מעלמות המשפיע ממש ובפנימיות המקבל. והנה יש תגלי' באירוסין ואין תגלי' בנשואין. והיינו שענין תגלי' שייך רק במ"ת דעכשיו שהוא בחי' אירוסין אבל בבחי' פנימיות התורה שיתגלה לע"ל שהוא בחי' נשואין אין שייך תגלי' כלל. והענין כי שרש התגלי' נמשך מב' קוין חסד ודין אם בחקתי תלכו כו' ונתתי גשמיכם כו' ריבוי ברכות שנמשך ממדת החסד. ואם לא תשמעו כו' עונשין וקללות שמתעורר ממדה"ד. ושרש שרשם הוא בבחי' חו"ב חכמה מקור החסדים ובינה מקור הגבורות. וזהו שכל תגלי' שבתורה הוא באם. אם בחקתי תלכו כו' אם שמוע תשמעו כו' אם לא תשמעו. דהנה איתא בזהר תרומה (קל"ו ע"ב) בפי' אם שהוא חו"ב. הא"ל הוא אאלפך חכמה והמ"ם סתומה בינה. לפי שמחו"ב מקור הב' קוין משם נמשך התגלי' כו'. ולכן תגלים שייך רק בתורה דעכשיו שנרשה מחו"ב. תושב"כ בבחי' חכ"ע ותושבע"פ בינה כו'. אבל בפנימיות התורה שיתגלה לע"ל שהוא בחי' נשואין לפי שנמשכת מפנימיות מו"ס ופנימיות עתיק שם אין שייך תגלי' כלל כי היא למעלה מבחי' תגלי' לגמרי. שע"ז כתיב (תלים ק"ל ז') כי עם הוי' החסד. דלית שמאלא בהאי עתיקא שכולו הטוב והמטיב כו'. וצ"ל תחלה לדיקים בבחי' התגלי' דתורה. ועי"ז יתגלה לע"ל פנימיות התורה שלמעלה מבחי' תגלי. וזהו אבריכם שתתקיימו כו' דהיינו שעל ידי קיום התגלים דתורה יתגלה לע"ל בחי' אשר ת"ע פנימיות ע"י שלמעלה מתגלי' כו'. והנה תגלי' אותיות איתן. דהיינו שעל ידי קיום תגלי' יתגלה בחי' איתן. ועפ"י דקדוק אותיות איתן משמשות לבון עתיד. ואיתא הטעם בשם הה"מ נ"ע משום כי בחי' איתן יתגלה לע"ל. ולכאורה א"ז מובן שהרי נת"ל באריכות איך שגם עכשיו נמשך ומאיר איתן שהוא יו"ד דשם הוי' ח"ע שבאו"א מישראל על ידי מ"ת. והענין כי גם בח"ע דאצי' עלמה יש ג"כ אבי"ע. וכמו שלגבי בי"ע ממש נק' כללות אצי' בשם איתן כנ"ל באריכות ומ"מ עיקר בחי' איתן באצי' גופא הוא חכמה דאצי' לפי שעד בחי' ח"ע נק' בי"ע באצי' וח"ע היא אצי' שבאצי'. וכמו"כ יובן שבחכ"ע גופא שיש ג"כ אבי"ע א"כ בחכ"ע גופא עיקר בחי' איתן הוא רק אצי' שבחכ' לבד שהוא בחי' מוחין דאבא ופנימיות אבא שהשוב כמו פנימיות עתיק. ובחי' זו אינו מאיר עכשיו כלל כ"א שיתגלה לע"ל. ולכן איתן אותיות תגלי' שע"י קיום התגלי' דתורה יתגלה לע"ל בחי' איתן.

והארה מבחי' זו מאיר בשבת ולכן כתיב (תלים נ"ב א') מזמור שיר ליום השבת טוב להודות. בחי' האור כי טוב. דהנה שם ע"ב שבחכ' הוא גימט' ד"פ ה"י. שזהו ד' בחי' אבי"ע שבחכ'. ובחי' הד' שהוא אצי' דשם ע"ב מאיר רק בשבת וזהו טוב עם הכולל גימט' ה"י כו' ולכן אומרים בשבת שירו להוי' שיר חדש. אך זהו רק הארה ומעין כו' אבל עיקר בחי' איתן יתגלה רק לע"ל ע"י קיום התגלי' דעכשיו וזהו אבריכם שתתקיימו כו'. ולהבין הלשון שאמרו במד"ר אמר הקב"ה אשרי ואבריכם. מהו אשרי כו'. והענין דארז"ל (פסחים ד"נ ע"א) בעוה"ז על שמועות טובות כו' אבל בעוה"ב כולו הטוב והמטיב. כי הנה כתיב הוי' הוי' ופסיק טעמא בגווייהו. הוי' דלתתא שמאיר באצי' יש בו ב' קוין חסד ודין כו' ולכן יש שמועות טובות והיפך. דלפעמים כתיב והרס אף הוי' כו'. אבל בשם הוי' דלעילא בחי' עתיקא אין שום דין כלל דלית שמאלא בהאי עתיקא וע"ז כתיב כי עם ה' החסד כו'. והנה עכשיו הרי יש פס"ע בין ב' שמות הוי' כו'. אבל לע"ל כתיב (זכרי' י"ד ט') ביום ההוא יהי' הוי' אחד שיתאחדו ב' שמות הוי' בתכלית האחדות ואז יהי' כולו הטוב והמטיב מה שעכשיו צ"ל קוב"ה מגלי יה"ר מלפני שיכבשו רחמי כו' (ברכות ז' ע"א) וזהו אשרי כו' דהיינו כשיתגלה בחי' אשר ת"ע שהוא ענין גילוי הוי' דעתיקא בהוי' דז"א אזי יהי' אשרי שגם בהוי' דז"א יהי' כולו הטוב והמטיב כמו בעתיקא. וזהו את הברכה אשר תשמעו לבון ודאי. כי ענין ספק אינו שייך כ"א בבחי' אם חו"ב מקור הב' קוין דחו"ג שהו"ע מ"ת דעכשיו שנמשכה מחו"ב שבבחי' זו יש תגלי' כו'. אבל ע"י קיום התגלים דתורה יתגלה לע"ל בחי' אשר ת"ע מפנימיות עת"י שלמעלה מבחי' תגלי. ולכן כתיב אשר תשמעו לבון ודאי שבבחי' אשר אין שייך ספק כ"א ודאי. ואזי אשרי ואבריכם:

יז **והנה** אחרי שנת' שעיקר בחי' איתן יתגלה לע"ל ושלכן אותיות איתן משמשות לעתיד. עתה צ"ל דא"כ איך נקרא תשרי בפסוק ירח האיתנים כיון שבחי' איתן יתגלה רק לע"ל א"כ מה שייך תשרי לבחי' איתן עד שנק' בשם ירח האיתנים. ויש להקדים תחלה להבין בתוס' ביאור ענין התגלות בחי' איתן לע"ל. הנה ארז"ל (ברכות י"ז א'. אדר"נ פ"א מ"ה) העוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתיה כו' אלא לדיקים יושבין כו' ונהנין מזיו השכינה. עוה"ב היינו עולם התחי' כשמות בגופים. וצריך להבין איך יהי' חיבור להנשמה עם הגוף בלא אכילה ושתיה. כ"א שבניהם שיהד יהי' ניזונים רק מגילוי אלקות לבד כו'. כי ג"ע עכשיו שהם ג"כ נשמות נהנין מזיו השכינה הוא רק עולם הנשמות. נשמות לבד בלי גופים ואחרי כל ההזדככות בגיהנם ונה"ד וכמה בחי' עמודים כנודע כו'. אבל עוה"ב שהוא עולם התחי' שהנשמות יהיו מלובשים בגופים א"כ יהי' בני דברים. א' שיהי' חיבור הנשמה והגוף בעלם בלי מזון. ב' שהגוף יהי' שוה ממש למדרגת הנשמה להיות ניזון רק מהשגת אלקות לבד ולא יצטרך למזון אחר כו'. וצ"ל מאין יהי' התחדשות זה. והענין כי בתחה"מ יתגלה תוס' אורות מעלמות או"ס ב"ה ממש שלמעלה מסדר השתלשלות ולכן יהי' שינוי והתחדשות בכל סדר השתלשלות עד למטה בעוה"ז הגשמי ג"כ כו'. וצ"ל הרי גם עתה יש המשכת תוס' אורות

בשבת

חסד דע"י לבד כו'. כ"א צ"ל בהצעקה ורצון פשוט הנ"ל גם בחי' בושה יראה בושת ולכן בושה אותיות בו שה כו'. שאז ב' בחי' אלו דתשו"ע דהיינו הרצון פשוט והבושה זהו ממש דוגמת בחי' כ"ע (גלגלתא) ובחי' מה שכ"ע אוכם הוא קדם עצ"ע כו'. ולכן עי"ז דוקא יכול לעורר בבחי' עלמות עתיקא קדישא וכנ"ל. והנה בחי' תשו"ע כזו זהו האתעדל"ת לעורר המשכת מקיף עליון דעלמות ע"ק. אך כדי שיהי' אח"כ ירידת והמשכת מקיף גבוה הזה דע"ק למטה מטה בבחי' חיצוניות והאחוריים של הכלים דע"ס דקדושה למחות עונות ולהעביר פשעים כו'. דהיינו להעביר אחיזת החיצונים מחיצוניות הכלים דקדושה. צ"ל עוד אתדל"ת מהאדם לזה בתשובתו. והיינו הוידוי דברים למחות גוף הקליפה כנ"ל שעי"ז ממשיך מלמעלה להיות אנכי אנכי מוחה פשעיך כו'. והנה גם אפילו ע"י תשו"ע זו דבחי' רצון פשוט ובחי' יראה בושת כדי שיהיו יכולים לעורר מבחי' עלמי' עתיקא עז"כ דרשו את הוי' בהמצאו. ולפמ"ש בזה"ב (דקע"ז א') בספד"צ קאי זה על שם הוי' דעתיק ו"ס ז"ת דעת"י י"ה ג"ר דעת"י. ופי' דרשו היינו בחי' תשובה. כמ"ש גבי תשובה כי תדרשנו בכל לבבך (דברים ד' כ"ט) וכתיב בכל לבי דרשתיך (תלים קי"ט יו"ד). וזהו דרשו את הוי' בהמצאו דוקא אלו עשי"ת. דהיינו מה שע"י תשובה יהיו יכולים להמשיך מבחי' ש' הוי' דעתיק דהיינו גם מג"ר דעתיק זהו בהמצאו דוקא בעשי"ת שהם ימי הרצון כו'. משא"כ בשאר ימות השנה אין שום אתדל"ת והעלאת מ"נ גם היותר מעולה יכול לעורר רק עד ז"ת דע"י שעד שם יש אחיזה להשתלשלות. ע"י שבי"ע מלבים בחי' מל' דאצי' ומל' מלבים לז"א וז"א לאו"א ואו"א לא"א וא"א לז"ת דע"י כמשנ"ת בביאור ע"פ אני ישנה שלא נדפס. משא"כ בג"ר דעתיק שאין מלובשי' כלל אפי' בג"ר דא"א הרי אין להשתלשלות שום שייכות כלל בבחי' זו וע"כ אין שום העלאת מ"נ יכול לעורר שם. ורק בעשי"ת שהם ימי הרצון שאז מתגלה ומאיר גם בחי' רדל"א ע"י אתעדל"ת דבחי' תשו"ע כנ"ל כו'. ולפ"ז פי' דרשו את הוי' קאי על שם הוי' דלעילא דעתיקא. אך עוד יש לפרש דרשו את הוי' דקאי על שם הוי' דלתתא. ופי' בהמצאו היינו כשמתגלה המוצא ומקור של שם הוי' דלתתא והיינו שם הוי' דלעילא דעתיקא. אך פי' בהמצאו הוא מלשון כמוצא מים כו' שההמשכה והגילוי רק בדרך מוצא ומקור עדיין (ויומתק יותר לפי' הראשון. ומ"מ גם לפי' הב' יתכן ג"כ ודו"ק) דהיינו רק בבחי' מקיף לבד על חיצוניות הכלים (כמו המקור של מעין שהמקור הוא בחי' מקיף דהיינו העלם מהות מים עדיין ולא גילוי) וע"י בחי' מקיף זה נעשה העברת אחיזת החיצונים מחיצוניות הכלים דע"ס כנ"ל. ואח"כ קראוהו בהיותו קרוב היינו ענין בחי' הב' הנ"ל מה שהמקיף עליון דעתיקא נמשך להאיר בבחי' או"פ אורות בכלים ממש וזהו בהיותו קרוב דהיינו מה שאח"כ המקיף עליון דעתיקא מתקרב אלינו שהו"ע חזרת האו"כ להאיר בבחי' או"פ ממש שאז הוא קרוב הוי' כו':

טז **את** הברכה אשר תשמעו. כי אנכי נותן כו' היום זהו עכשיו בעוה"ז כנ"ל. ואת הברכה אשר תשמעו קאי על לע"ל. ואחז"ל במד"ר (ויקרא פל"ה) אברי ואבריכם כשתקיימו כל התנאים הללו. והענין יובן ע"פ מאחז"ל (במד"ר בראשית פ"ה) ע"פ וישב הים לפנות בוקר לאיתנו (שמות י"ד כ"ז) לתנאו. תנאי התנה הקב"ה עם הים שיהי' נקרע לפני ישראל. וכשקיים תנאו בא לאיתנו ותוקפו. וכמו עד"מ כשנותנים לאדם איזו חפץ על תנאי שעיקר קיום וגמר הדבר הוא כשמקיים התנאי. כמו"כ הים כשקיים תנאו אזי דוקא בא לאיתנו. דהיינו לבחי' איתן. וצ"ל הרי נת"ל שאיתן הוא בחי' גבוה מאד ומה שייך הים לבחי' זו. והענין כי שרש בחי' ים למעלה הוא בינה עילאה דאלי' ה' עילאה דשם הוי' שנק' עלמא דאתכסיא. ועי"ז כתיב (דברים כ"ט כ"ח) הנסתרות להוי' אלקינו כו' ולכן בחי' זו נק' ים. ושרש בחי' יבשה הוא בחי' ו"ה דשם הוי' והנגלות ו"ה נגלות כו' בחי' עלמדאת"ג . וקי"ס חיבור בחי' ים ויבשה היינו עלמדאתכ"ס ועלמדאת"ג . ועי"ז נתגלה בחי' איתן משכיל לאיתן מוחין דאבא שלמעלה מבחי' ים ויבשה כו'. כי בחי' ים בינה זהו ההעלם של סדר השתלשלות וע"י קי"ס שהוא התחברות בחי' העלם וגילוי שבסדר השתלשלות נתגלה בחי' מוחין דאבא שהוא גילוי ההעלם שלמעלה מסדר השתלשלות בחי' איתן וזהו וישב כו' לאיתנו. דהנה כתיב בשוא גליו אתה תשבחם (תלים פ"ט יו"ד) ואי' בזהר (ח"א דש"ע ב') ע"ז מאן דכסיף אע"ג דלא יכיל כו'. וקאי גם על בחי' ים העליון דבינה שמתרוממים תמיד בבחי' העלאה ותשוקה לבחי' איתן ולא יכיל כי בחי' איתן זהו מוחין דאבא שלמעלה מהשתלשלות. אבל ע"י קי"ס בא הים לבחי' איתן. וזהו וישב הים לאיתנו אותיות לתנאו שע"י קיום התנאי בא לבחי' איתן. ועד"ז יובן מ"ש במד"ר אבריכם כשתקיימו כל התנאים הללו. שע"י קיום התנאים של תורה יתגלה בחי' אבר כו'. והענין דאיתא במד"ר (שמות פט"ו) העוה"ז הוא אירוסין כו' וארשתיך כו' (הושע ב' כ"א) והעוה"ב הוא נשואין כי בועליך עושיך כו' (ישעי' נ"ד ה'). וקאי על מ"ת שמ"ת דעכשיו הוא בחי' אירוסין ופנימיות התורה שיתגלה לע"ל יהי' בחי' נשואין ממש. והיינו כי אירוסין הוא השפעה חיצוניות ובבחי' מקיף כי הטבעת קדושין הוא דבר נבדל מגוף החתן והוא בבחי' מקיף על המקבל. וא"כ תוכן ענין אירוסין הוא השפעה חיצוניות דהיינו מחיצוניות המשפיע ובבחי' מקיף על המקבל. אבל נשואין הוא השפעה ממהות ועצמות המשפיע ממש ובפנימיות המקבל. ועד"ז יובן שמ"ת דעכשיו הוא בחי' אירוסין כי התורה היא בבחי' מקיף עלינו שאינה מושגת לנו כלל כי טעמי מצות לא נתגלו כמו בב"ח חידוש הוא שכ"א לבדו מותר ותערובתם אסור או שעטנז צמר ופשתים יחדיו אסור כו'. וכמו"כ כל המצות שופר סוכה לולב אינם מושגים לנו כלל טעמם וענינם כו'. וה"ז כמו שנותנים לאדם חפץ ואינו יודע מה הוא כו'. וכש"כ הסיפורי מעשיות שבתורה שאינם מושגים כלל. כמו ותמנע היתה פלגש שזהו תורה שלימה כמו פסוק שמע ישראל כו'. והרי א"ז מושג כלל. ונמצא שהתורה אעפ"י שנתנה לנו אבל היא בבחי' מקיף עלינו שאינה מושגת לנו כלל. וגם שרשה למעלה הוא מבחי' חיצוניות כי נובלות חכ' שלמעלה תורה (ב"ר פי"ז סי' ז') שהו"ע אבא יונק ממזלא. אבא הוא ח"ע תובב"כ מוכר אביך כו' יונק דק ממזלא בחי' שערות שנמשכים ממותרי מוחין דמו"ס וא"כ זהו חיצוניות לגבי פנימיות מו"ס כו'

נן התאוה שבלב ועתה בעקירת רצונו ותאותו הרי מוליא נפשה כו'. אך כדי למחות גופה של הקליפה לגמרי זהו ע"י וידוי דברים דעקימת שפתיו הוי מעשה. ולכן עי"ז שמזכיר את החטא שזהו שם המקטרג (שמו כשם החטא) בחרטה גדולה עי"ז ממית גוף הקליפה לגמרי שיהי' לה ביטול והעברה מהעולם לגמרי. ומ"מ ארז"ל (יומא פ"ו ע"ב) איזהו בע"ת זה שבא דבר עבירה לידו ובאותו מקום ובאותו פרק כו'. כי אז המעשה שעשה למחות גוף הקליפה שוה ממש להמעשה שעשה את גופה כו' בעברו העבירה. ועתה כשמונע א"ע מעשות זה הרי הורג גופה לגמרי. אך אעפ"כ מחסדי השי"ת להשוות מעשה דעקימת שפתיו של הוידוי למעשה גמור למחות גוף הקליפה כו'. וזהו סוד שתקנו חז"ל לומר בכל יום וידוי בא"ב אשמנו כו'. אך זהו כשאומר הוידוי בחרטה דוקא וכנ"ל (עכ"ל בפי' המצות). והנה בספרי התשובה נת' רק שענין החרטה הוא עקירת הרצון מהרע. אך באמת עוד זאת בכלל החרטה היינו חזרת הרצון לאלקות ית' בכל לבו כו'. כמו עד"מ מי שתועה בדרך עקלתון צריך תחלה לחזור ולשוב מדרך העקלתון ואח"כ צריך לילך בדרך הישר. כמו"כ ענין ודרך תשובה הורית כו' היינו ג"כ ב' דברים. א' עקירת הרצון מרע. והב' חזרת הרצון לאלקות ית'. ושניהם נכללים בבחי' החרטה כו'. אך החזרת הרצון לאלקות צ"ל רצון פשוט מעומקא דליבא לעצמות אוא"ס דוקא שלמעלה מסדר השתלשלות כי בסדר השתלשלות כבר פגם וגרם שם הסתלקות הרצון כו'. והנה ע"י רצון פשוט זה שלמעלה מהטעם ודעת הוא מעורר בעצמות אוא"ס ב"ה שיומשך ב' בחי' מקיפים הנ"ל. דהיינו בחי' מקיף האמיתי דעתיקא להעביר אחיזת החיצונים. וגם בחי' מקיף הב' המקור לאו"פ להיות חזרת האורות שכבר נסתלקו כו':

יד **והנה** תשובה הוא אותיות שובה. שובה אותיות בושה כו'.

והענין כי בבחי' התענוג שבמאציל שנק' עתיק כנ"ל יש ב' בחי'. הא' בחי' עתיק שמלובש בא"א. והב' עצמות עתיקא כו'. בחי' הא' היינו התלבשות העונג ברצון. שהוא התענוג עליון שמלובש ברצון המאציל. והנה א"א זהו הרצון על המשכת אורות בכלים כדי להיות גילוי אלקות בעולמות עד גם למטה ממש שיהי' דירה בתחתונים ובחי' עתיק שמלובש בא"א זהו העונג של המאציל מרצון זה כו'. כמארז"ל (במד"ר במדבר פי"ג) נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים. ובחי' הב' דהיינו עצמות עתיקא שאין מלובש כלל בא"א זהו עצמות התענוג הפשוט שעשוע המלך בעצמותו. וזהו שבעתיק יש ב' פי'. א' מלשון המעתיק הרים (איוב ט' ה') כו' שהו"ע העתקה והבדלה לגמרי גם מבחי' מקור לסדר השתל' וכנ"ל. והב' מלשון אשר העתיקו אנשי חזקיה (משלי כ"ה א') שהוא מלשון העתקה מספר לספר. ופי' זה הוא ממש בהיפוך מפי' הראשון דהיינו העתקה מן אור העצמות לימשך ולהאיר בסדר השתלשלות. אלא הענין שב' פי' אלו הו"ע ב' בחי' עתיק הנ"ל. כי בחי' עצמות עתיקא דהיינו ג"ר דעתיק שאין מלובש כלל בא"א נק' עתיק מלשון המעתיק הרים כו'. ובחי' ז"ת דע"י שמלובש בא"א נק' עתיק לשון אשר העתיקו כו' דהיינו שנעתק מבחי' עצמיותו שהוא עצמי' התענוג הפשוט שעשוע המלך בעצמותו ונתלבש ברצון דבחי' א"א דהיינו שיתענג מהרצון דבחי' דירה בתחתוני' וכנ"ל. ובזה יובן ההפרש מה שפעמים אמרו בזה"ק עתיקא קדישא ופעמים עתיק יומין (ופעמים עתיקא דעתיקין כו'). כי עתיק יומין היינו ז"ת דעתיק שנעתק ומובדל מבחי' יומין עילאין ז' מדות דז"א דאצי'. וגם מבחי' מדות דא"א שנק' ג"כ יומין רק יומין אריכין ועז"א יום שכולו ארוך. שמלובשים בחו"ב דאצי'. ובחי' ז"ת דע"י הם מובדלים מבחי' יומין עילאין אלו לגמרי. אבל מ"מ הם מלובשים בג"ר דא"א (וע"י יגת"ד נמשך מהם גם בחו"ב דאצי'). אבל עתיקא קדישא פירושו שנעתק ומובדל גם מבחי' קדש עליון (ולא רק מבחי' יומין לבד כו') והיינו ג"ר דעתיק רדל"א שאין מלובש כלל אפי' בג"ר דא"א כו'. ולכן נק' עתיקא קדישא שנעתק גם מבחי' קדש עליון דמו"ס וגלגלתא דא"א (כידוע שג"ר כודס קדש כו'). (ועתיקא דעתיקין י"ל הבוין עוזו ית' דהיינו אור העצמות שמתעלם ברדל"א בגם רדל"א עצמו אין משיגו אעפ"י שמלובש שם כו'. וכמשנ"ת בלקו"ת בסוף הביאור דשבת שבתון יעו"ש כו'. וזהו עתיקא דעתיקין שגם מבחי' עתיק אפי' מג"ר דעת"י הוא נעתק ומובדל לגמרי כו'). והנה ב' בחי' אלו זהו שרש ענין הותם בולע והותם בוקע למעלה כו'. כי הותם בוקע למעלה היינו האור שמלבישו בחי' כלי ולבוש כו' ושרשו הוא ז"ת דעת"י שמתלבשים בג"ר דא"א וביגמה"ר כו'. אבל בחי' ג"ר דעתיק רדל"א שאין מלובש כלל בשום בחי' אפילו גם לא בג"ר דא"א א"כ זהו האור כמו שהוא בעצם למעלה מגדר הלבשה לגמרי. ע"כ זהו נק' הותם בולע כו'. וזהו כ"ע אע"ג דאיהו אור נה כו' אוכם אוכם הוא קדם עה"ע (ת"ז תיקון ע' קרוב לסופו) ופי' הה"מ כ"ע בזהו ירדה בושת. וענין הבושה בכ"ע היינו כי מה שכתר עליון הוא המלביש הראשון את הקו"ה מאוא"ס ב"ה היינו דוקא לז"ת דעת"י אבל לבחי' ג"ר דעתיק רדל"א גם כ"ע אין יכול להלביש כלל. וע"ז כתיב (מ"א ח' כ"ז) השמים ושמי השמים לא יכלכלוך. השמים הוא ז"ת דא"א בהם מקיפים לאצי'. ושמי השמים ג"ר דא"א בהם מקיפים דמקיפים לא יכלכלוך אינם יכולים להיות כלים להלביש בחי' רדל"א כו'. ולגבי בחי' זו גם כ"ע אוכם הוא כו' בחי' בושת. וע"י בחי' זו שהכתר מתבייש מאוא"ס ב"ה דבחי' רדל"א עי"ז גופא יוכל להאיר ולהתגלות איזו גילוי בכ"ע גם מבחי' רדל"א כידוע שע"י הותם בוקע מלמטה נמשך גילוי הותם בולע מלמעלה כו'. והנה המשכת המקיף עליון ע"י התשובה כנ"ל הוא דוקא מג"ר דעתיק שזהו אמיתיות המקיף עליון. גם כי בחי' ז"ת המלובש בא"א זהו העונג עליון דאוא"ס שמלובש ברצון דתומ"ל להיות דירה בתחתונים כנ"ל שבחי' רצון זה נסתלק ע"י הפגמים שפגם בתומ"צ. וכדי להיות חזרת הרצון צ"ל ממקום גבוה יותר דהיינו מבעה"ל בזהו מלמעלה מז"ת דע"י:

טו **והנה** כדי לעורר ולהמשיך מבחי' זו דרדל"א כו' ע"י תשובה אינו מספיק גם הרצון פשוט מעומקא דליבא שלמעלה מהטעו"ד שהרי שרש בחי' זו למעלה זהו גלגלתא דא"א שמלבים רק

חסד

א"א והוא הנק' אנכי מי שאנכי כו'. ויש בזה אור המקיף ב' מדרגות ע"ד הנ"ל והוא שנחלק לב' אופן. העליון ממנו הוא בחי' עתיק שהוא בחי' תחתונה שבמאציל. והתחתון ממנו הוא בחי' א"א שהוא שרש וראש לכל הנאצלים (כמבואר בע"ח בהיכל השביעי דמה שבחי' כתר לפעמים נמנה עם ע"ס ולפעמים לא הוא לפי שב' מדרגות יש בו והוא בחי' עת"י וא"א ובחי' עת"י אינו נמנה כו' יעו"ש) והיינו בחי' כ"ע בכלל. אך שנחלק לב' פרצופין עת"י וא"א כנ"ל. והנה ביאוה"ד ידוע דפי' עתיק הוא מלשון נעתק כמו המעתיק הרים כו' וענין פי' מלת מעתיק ידוע עד"מ שקורין למעתיק איזה ספר מכתב לכתב אחר בשם מעתיק. שהוא לפי שנעתק הספר ממקומו הא' ובא לכתב אחר כי ענין ההעתק הוא ע"ד ענין ההעברה וההסרה ממקום למקום כמו אילן שהעבירוהו ממקומו למקום אחר יקרא בשם נעתק שנעתק ממקומו כך גם בהעתקת ספר לפי שהעביר הדבר הכתוב מכתב הראשון לכתב אחר כו' נק' מעתיק. וכענין המעתיק הרים שנעתקו ממקומם כו'. וכך יובן למעלה דלהיות שבחי' עת"י הוא בחי' התחתונה שבמאציל עדיין ע"כ לא יחשב בערך א' עם ענין האצי' גם להיות להם לבחי' מקור ושרש אלא מובדל הוא בערך לגמרי וכאלו נעתק והועבר מהם לעולם בחי' ההבדל הגדול בערך כו'. ולכך נק' עת"י פי' יומין הוא בחי' אצי' בכללות ובחי' עתיק הוא קדוש ומובדל ומרומם מבחי' יומין דאצי' בתכלית וכמ"ש המתנשא מימו"ע. פי' שמתנשא ומובדל ומועתק מהם. וזהו עת"י כלומר שנעתק ונבדל מבחי' יומין לעולם הרוממות כו' וד"ל. והנה בחי' זו דעת"י הוא בחי' פנימיות כ"ע והוא חלק העליון מאו"מ הכללי דאצי' אבל אינו מתלבש כלל וכלל באצי'. ולכן נק' עת"י כנ"ל מפני שאינו מתלבש כלל ביומין דאצי'. רק הוא היורד להאיר מלמעלה מרחוק על בחי' היומי' הכלים לזככם מיניקת החיצונים כנ"ל. אבל בחי' א"א הוא חלק השני ממנו שנכנס באצי' קצת והוא להיות להם לראש ומקור כנ"ל ואינו נק' עת"י לגמרי להיותו רחוק יותר מעצמות המאציל כו' וזהו שרש האצי' מתחיל שרשו מהארת והשפעת א"א דוקא וכידוע המאמר דאור אבא שהוא אור הראשון דאצי' יונק מן בחי' מזל השמיני דא"א והוא מזל ונוצר חסד ונק' בשם מזל העליון. ומדרגה השניה שבאצי' והוא אור אימא יונק ממזל הי"ג דאריך והוא מזל ונקה ונקרא בשם מזל התחתון כידוע. והאורות הללו דאו"א שמקבלים ממזלות דא"א הן הם שרשי כל האצי' כידוע. והנה פי' יונק הוא בבחי' או"פ כמשל היונק שמקבל לפי ערכו ע"י צנור כו' והאור וההשפע מתלבש בתוכו ממש ולא בהעלם עליו כו' וגם כאן שאור אבא יונק ממזל הח' ענינו הוא שמקבל בבחי' או"פ בגילוי השפע. וזהו דוקא מבחי' א"א הוא שמקבל כך. אבל מבחי' עת"י לא יוכל לקבל להיותו נק' עת"י שנעתק ונבדל בערך כנ"ל וד"ל. וא"כ מובן דמה שע"י התשובה ומע"ע בכלל נתקנו ב' דברים הנ"ל הענין הוא כך דע"י התשובה מעומקא דליבא. כמ"ש ממעמקים כו' וכמבו"ת בסמוך. מעורר למעלה בחי' המשכת או"מ דאנכי מי שאנכי כו' שהוא בחי' עתיק הנ"ל להיות יורד למטה להעביר החיצונים. ואח"כ יורד חלק השני והוא בחי' א"א להיות שרש וראש לנאצלים בבחי' יניקה ממש כמו או"א שמקבלים ממזלות דא"א וכיוצא ונמשך האור וההשפע עד"ז לכל האורות והכלים דאצי' וישכנו שם בלתי הסתלקות וגרעון האור ח"ו והוא ע"י המצות מעשיות כנ"ל וד"ל. וזהו אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך. פי' ב' פעמים אנכי. אנכי הא' בחי' אור דעתיק שמובדל לגמרי ונק' אנכי מי שאנכי והוא שיורד ע"י התשובה למחות העוונות ולהעביר הפשעים שלא יקבלו החיצונים יניקה מהם מטעם הנ"ל. ואח"כ יורד האור מבחי' א"א להאיר את האורות דאצי' כנ"ל והוא בחי' אנכי הב'. וע"י המצות שניהם נמחל העון. וזהו שמסיים למעני למען השם הוי' דאצי' בכלל שיקבל מא"א וגם למען העברת החיצונים לזה ירדו ב' אנכי כו'. משא"כ בשעת מ"ת שלא הי' צריך שם אלא ענין א' בלבד והוא כדי שיאיר אור כ"ע דא"א בנאצלים כו' ע"י המצות שנק' בשם הוי' כמ"ש ארחות הוי' כו' לכך לא נאמר שם אלא אנכי א' והוא אנכי הוי' אלקיך פי' בחי' א"א שמאיר בזו"נ שנק' ה' אלקיך ע"י ב' מזלות הנ"ל אבל א"צ לאנכי דבחי' עת"י אלא למצות התשובה דוקא מטעם העברת החיצונים כנ"ל וד"ל (ובא"א עצמו יש הבדל ב' מדרגות אלו והוא בחי' י"ג חוורתא כו' שהוא בחי' הלבנונית כו' ונק' תליסר ארחין כו' שהוא ממדרגת בחי' עתיק למעלה משרש המצות. ובחי' השערות דא"א מהן מתחיל שרש המצות והוא באנכי דמ"ת כידוע וד"ל) עכ"ל אדמו"ר האמצעי נ"ע בביאור ע"פ כי המצוה:

יג **ועתה** צריך לבאר מהו האתעדל"ת דבחי' תשובה לעורר ולהמשיך ב' בחי' מקיפים דב' פעמים אנכי הנ"ל. הנה בשל"ה בהלכות תשובה ביאר ג' כללים שהם מעיקרי התשובה. חרטה. וידוי. עזיבת החטא. ולהבין מה שצריך וידוי דברים עם החרטה. והענין דאחז"ל (אבות פ"ד מי"א) העובר עבירה א' קונה לו קטיגור א' והיינו שנתהווה קליפה ממש ממעשה העבירה שלו. וזה גופא הקטיגור שלו (לשון כ"ק אאזמו"ר נ"ע בטעמי מצות שלו) כי הקליפות הם נפש וגוף. והתהוותם ע"י חטא הוא שע"י המעשה מתהווה הגוף הן אם העבירה היא במחשבה. הרהורי עבירה ר"ל. הנה מהאותיות של ההרהור כו' מתהוה גוף הקליפה. וכן אם העבירה בדיבור לה"ר ושקר ושבועת שוא כו'. וכש"כ במעשה. שמזה מתהוה הגוף של הקליפה. ומהתאוה רעה של המחדו"מ של איסור שתאוה זו היא החיות של המחדו"מ הנה מזה נוצר ונולד הנפש של הקליפה. וכ"ז הוא לפי שהאדם מושרש למעלה בע"ס דקדושה וע"כ ע"י התאוה והמעשה שלו ממשיך להם נפש וגוף מיניקה שמי"ם דקדושה כנ"ל. וזהו סוד וחטאתי נגדי תמיד (תלים נ"א ה') שהוא הקליפה שהאדם עושה ע"י החטא שלו עומדת נגדו תמיד (כשאינו שב כו') לאמר לו ברו"ג. וכמ"ש (ירמי' ב' י"ט) תיסרך רעתך. וכתיב (איוב ל"ד י"א) פועל אדם ישלם לו. כדאי' בזהר (ח"ב ל"ג א'. ח"ג קע"ז א'). והנה כששב מחטאו אזי צריך להמית את הקליפות שריבה כו' ולהעבירם מן העולם לגמרי כדכתיב (ישעי' מ"ד כ"ב) מחיתי כעב פשעיך. וזהו ע"י החרטה עם הוידוי. כי הנה ע"י החרטה שהוא עקירת הרצון מן החטא בזה מוציא הנפש מן הקליפה שתולדתה הי'

מן

ובינה קטנות וגדלות משא"כ בג"ר שם מאיר אוא"ס ב"ה בתמידות ואין שייך שם שינוי והפסק ח"ו וזהו הודאי שמו זהו בשם י"ה דוקא ולכן נק' שמי' רבא ושיומשך בחי' זו גם בז"ת זהו יהא"ר מברך כו'. ובנפש היינו במדות שבלב כנ"ל בענין כאל איתן. וא"כ לעלם מחשבה ולעלמי דיבור עלמיא מעשה שאפילו במחו"ד דתושבע"פ יהי' נמשך ג"כ גילוי י"ה בחי' איתן. כי מה שנמשך ומאיר בחי' י"ה בתוך המדות שבלב בשעת התפלה בשעה שמתבונן באלקות אינו רבותא כ"כ. ולכן אין נק' זה עלמיא לשון העלם כ"א רק (שמיה רבא מברך". אבל שיומשך גילוי בחי' י"ה כל היום גם בשעת עסקו בלימוד הלכות גשמי' דתושבע"פ שהם אוחזין בטלית בה"ז כלל התבוננות באלקות ולכן נק' גילוי זה לעלם ולעלמי כו' ל' העלם שגם בבחי' העלם דמחו"ד דלימוד הלכות גשמיים יאיר ויתגלה ג"כ בחי' י"ה. ואפילו בבחי' עלמיא שהוא העלם היותר אחרון בחי' מעשה המצות גשמיים יומשך ג"כ גילוי בחי' איתן י"ה בחי' שמיה רבא כנ"ל. ומכ"ז יובן פי' אנכי נותן כו' ברכה מה שהמשכת גילוי שם הוי' נק' ברכה היינו שיהי' ע"ד יהא"ר מברך לעלם וכו' וכנ"ל שיומשך גילוי בחי' יו"ד דשם הוי' שהוא בחי' איתן בבחי' ה' עילאה ובבחי' ו' כאל איתן. ואפילו במחו"מ דתושבע"פ ומעשה המצות שבשם בה' אחרונה. והיינו לפי שנמשך מבחי' אנכי דוקא שלמעלה משם הוי' לכן משם נמשך באופן שיהי' יחוד בחי' יו"ד עם כל הג' אותיות וכמ"ש במאמר דפתח אליהו אנת הוא דקשיר לון ומייחד לון כו' :

יא **והנה** כ"ז הוא במ"ת שכתוב פ"א אנכי כו'. אבל גבי תשובה כתיב ב' פעמים אנכי כמ"ש אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך כו' (ישעי' מ"ג כ"ה). וצ"ל מה שהמשכת שם הוי' ע"י תומ"צ די בפ"א אנכי. ולהמשכת שם הוי' מחדש ע"י תשובה צ"ל ב' פעמים אנכי דוקא. וצריך להקדים תחלה להבין שרש ענין פגם העבירות מה הן פוגמים (לשון אדמו"ר האמצעי נ"ע בביאור ע"פ כי המצוה) דהנה ידוע שמחיצוניות ואחוריים של הכלים דע"ס דקדושה יש יניקה לחיצונים ג"כ (שלכן נק' אלהים אחרים כו') אך גם זאת בא להם במדה וקצבה ושיעור מוגבל כפי המדה הקצובה מהמאציל עליון מבחי' קו המדה הנק' בוצינא דקרדינותא כו' שמודד גם כמה יהי' יניקת החיצונים מבחי' אחוריים כו'. והנה במעשה העבירות שהם רעות יש. הא' והוא דבר קטן. דהיינו מה שע"ז נתוסף להם שפע אלקי' יותר מכפי הצמצום המדה שלהם ושיעורם המוגבל מקו המדה כו'. וזהו דבר קטן וכלא"ה ממש. שהרי מבחי' קו המדה שבמאציל נמדד מדה לכל פרטי השתלשלות דאבי"ע דהיינו עד כמה יומשך אור האצי' שיהי' בחי' הגילוי דאצי' ולהיות משם והילך בחי' נפרד מאלקות כמ"ש ומשם יפרד כו' והוא עולמות הנפרדים בי"ע כידוע וגם כמה יהיו העולמות הללו בבחי' או"פ ומקיפים וכמה יהיו משם גם בבחי' חיצוניות ואחוריים כו'. ולפ"ז שיעור זה שייך ליניקת החיצונים מבחי' אחוריים וחיצוניות ובפרט כמו דרך לפרטי' ובערות שהן רק בחי' אחוריים דאחוריים ה"ז דבר קטן ומועט בערך מאד לגבי עיקר הפנימי' שבבריאה ומכש"כ לגבי האצי' כו'. וא"כ גם כשנתוסף לחיצונים קצת יניקה יותר מכפי המדה המצומצמת להם אינו תופס מקום כלל וכלל וכלא ממש חשיב כו' ע"כ נק' פגם זה פגם קטן. אבל פגם הגדול שע"י עבירות הוא ענין אחר. והוא מה שהאורות עליונים דאבי"ע מסתלקים מן הכלי בסיבת רבוי יניקת החיצונים. כי לא יגורך רע כתיב וטהור עינים מראות ברע כו'. ובחי' הסתלקות האורות זהו גרעון גדול מאד לגבי המקבלים שהן העולמות וההיכלות עליונים כו' שהרי האורות הן בחי' אלקות ממש ועל ידי הסתלקות האור למעלה ממילא נפגם העולם מצד העדר האור. זאת הרעה הרבה יותר מרעה הראשונה בתוס' היניקה לחיצונים בכפלי כפליים כו' וד"ל. ואחר הקדמה הנ"ל יובן שלצורך התיקון לפגם העבירות צריך ב' דברים לתקן. הא' להעביר תוס' היניקה של החיצונים מאחוריים של הכלים די"ס דאבי"ע כו' בכדי שיוכל אור העליון לשכון בו. ואחר שהעבירו יניקת החיצונים מכל וכל ולא נשאר להם רק כפי המדה בלבד מראשית ההשתל' הנה עוד עדיין חסר העיקר והוא להמשיך האורות בכלים לשכון בהם ולא יסתלקו עוד כבראשונה והו"ע החזרת האורות שנסתלקו. והנה במה יתקן ב' דברים הנ"ל הענין הוא כך דכדי להעביר יניקת החיצונים צריך תחלה להמשיך בחי' או"מ דוקא כידוע דאור המקיף הוא מסמא עיני החיצונים כו'. כי נשגב רוממות מעלתו לא יוכלו להסתכל בו וכמ"ש במ"א. וידוע ג"כ בע"ח דאו"מ מוכך חצי הכלי מבחוץ כו' ואין לחיצונים יניקה שם באחוריים דכלים כי יאבדו ויפלו למטה מחמת אור המקיף שמאיר עליהם מלמעלה כו' וכמ"ש ביאור דבר זה במ"א וד"ל. ואחר שנמשך המקיף להעביר היניקה מחיצוני' הכלים. אזי תאו"מ זה נמשך אורות עליונים בבחי' או"פ להיות יורדים ונמשכים למטה בכלים ולא יסתלקו עוד כבראשונה כנ"ל. וא"כ מובן שהמקיף הזה נחלק לב' חלקים חלק העליון ממנו הוא שיורד להאיר למטה על חיצוניות הכלים לבטל ולבער את החיצונים. וחלק השני התחתון ממנו יורד להיות בבחי' או"פ לאורות העליונים כו'. ולפ"ז או"מ זה שמעביר החיצונים ירד תחלה קודם שירד חצי השני באורות כו' דאם הי' יורד חצי השני תחלה להיות בבחי' או"פ הרי עדיין היו החיצונים ג"כ מקבלים יניקה בתוס' כמקודם והי' בסברה להם להסתלק למעלה. אלא מטעם זה ירד או"מ העליון תחלה כדי לעשות למטה העברת החיצונים מן הכלים תחלה בכדי שיהיו ראויים אח"כ לקבל המשכת האורות בהם ולא יסתלקו האורות עוד משם. ואחר שנתקנו הכלים למטה אח"כ ירד חצי השני מן המקיף להיות על ידו המשכת האורות בכלים גם בבחי' או"פ ויתקיימו שם כי כבר נתבער הרע דחיצוני' כו' וד"ל. ולהבין ביאור ענין או"מ זה שנחלק לשנים כו' יובן בהקדים בתחלה שיש בחי' או"פ ואו"מ בכל עולם ועולם לפ"ע. דהיינו כמו בעולם הבריאה האור המקיף דבריאה הוא רק לפ"ע העולם והאו"פ דבריאה כו'. ועד"ז בעולם האצי' ג"כ בחי' המקיף דאצי' הוא לפ"ע האצי' כו'. ובכ"מ פי' המקיף הו"ע אותה הארה שאינה מתלבשת כלל בכלים וגם לא בא בהשגה שהוא בחי' או"פ כידוע אלא נשאר למעלה כו' וכמ"ש במ"א וד"ל :

יב **והנה** בחי' או"מ הכללי דאצי' ידוע שהוא בחי' עתיק וגם בחי'

ויעלימו כלל. עד שנעשה גם העברת בחי' פרסא שמבדיל בין הקדש לקה"ק. וזשארז"ל במד"ר (במדבר פכ"א סי' כ') כשהוא מבקש אינו מבקש אלא לפי כחן דהיינו להעביר הפרסא היותר תחתונה שבין קדושה לק"נ. וכשהוא נותן נותן לפי כחו שיוסרו כל הפרסות בכל סדר השתלשלות עד גם שרש והתחלת כל הפרסות שהוא בחי' פרסא יוסר ג"כ שלא יבדיל כלל. ובזה יובן איך על ידי ומלתם את ערלת לבבכם בימול ויעביר התקשרותו ברצונות זרות ותאוות גשמיות לגמרי זהו"ע העברת הערלה דק"נ. כי באמת איך יש רצון לתאוות גשמיות כלל שהרי כל התאוות הם קיא צואה ומות ורע כו' ואיך רוצים בזה כו'. אך שזהו על ידי הפרסא דק"נ שמעלמת ומסתרת לגמרי על אלקות בכדי שיתראה רק גשמיות עוה"ז והומריותו ליש ודבר נפרד לגמרי עד שיהי' רצון ותאוה לחמדת עוה"ז וכיסופין בטלין דילה. וא"כ על ידי ומלתם את ערלת לבבכם שלא יהי' לו שום התקשרות בתאוות גשמיות כלל הרי עי"ז הוא מעביר מעליו המסך דק"נ לגמרי שלפניו א"ז מסתיר כלל. ועי"ז נעשה העברת והסרת כל המסכים והפרסות שבכל סדר השתלשלות שלא יסתירו כלל עד שיוסר גם הפרסא המבדיל בין קדש לקדה"ק ויאיר ויתגלה בחי' י"ה בו"ה שהו"ע יחוד י"ה עם בחי' ו"ה בתכלית כו'. דהנה תיקון כל העולמות עליונים ותחתונים תלוי בנפש האדם. כי באמת כל המסכים והפרסות שבין עולם לעולם צריכים להיות. שהקב"ה עשה אותם וצריך להיות בסדר השתלשלו' כל הפרסות עד שאפי' הפרסא היותר תחתונה דהיינו הפרסא דק"נ שמעלים ומסתיר אלקות לגמרי כדי שיתראה גשמיות העוה"ז לדבר נפרד לגמרי ושיהי' רצון ותאוה בגשמיות צ"ל ג"כ עפ"י סדר השתלשל'. ולכן ירדה הנשמה לעוה"ז ונתלבשה בגוף ונה"ב שממשכא דחויא כדי להפוך הסתר זה כו'. אך אם האדם ממשיך ומוריד את נפשו ח"ו בהתקשרות ברצונות זרות ותאוות גשמיות אפי' דהיתר יותר מכפי המדה ההפך מקדש א"ע במותר לך כו'. כ"א שהוא עוסק רק בצרכי גופו למלאות תאוותו אפי' בהיתר. הרי עי"ז ממשיך ע"ע ההסתר של הפרסא דק"נ יותר מכפי סדר ההשתל' (כי מצד הפרסא דק"נ כמו שהיא נתהוה בסדר השתלשלות יכולים להיות קדש א"ע במותר לך. ואין הכרח ח"ו כלל להיות להוט אחר התאוות כו'). ועי"ז גורם הסתר בכל העולמות. היינו שהפרסות שבכל העולמות יעלימו ויסתירו ביותר מכפי סדר השתלשלות עד שגם בין י"ה לו"ה שגם בדרך השתל' הוא רק בחי' פרסא המבדיל כו' אבל פרסא זה הוא אפפה"מ שאין מסתיר כלל כנ"ל. וע"י העוונות נעשה גם שם בחי' כס י"ה שמכסה ומסתיר לגמרי על בחי' י"ה שלא יאיר כלל בו"ה והו"ע אין השם שלם כו'. וא"כ מובן איך האדם על ידי השפלותו בתאוות עוה"ז הוא מוריד ומשפיל כל העולמות ממדרגתם. אך ע"י ומלתם את ערלת לבבכם שלא יהי' לו שום התקשרות ברצונות זרות כלל עי"ז הוא מעביר מעליו ההסתר של הפרסא דק"נ שעפ"י סדר השתלשלות עד שלפניו א"ז הסתר כלל כיון שאין לו שום התקשרות בגשמיות ועי"ז הוא מתקן ומעלה כל העולמות שיוסרו כל המסכים והפרסות שעפ"י סדר השתלשלות שלא יעלימו כלל. ויהי' גילוי רב מעולם לעולם יותר מכפי סדר ההשתלשלות. כמו

אור האצי' יאיר בבריאה בגילוי רב שלא כסדר השתלשלות כיון שנעשה העברת והסרת הפרסא שמפסיק בין אצי' לבריאה. וכמו"כ מבריאה ליצירה כו' עד שיוסר ויתבטל גם הפרסא שבין הקדש לקה"ק ויאיר י"ה בו"ה בגילוי רב ועלום שיהי' יחוד י"ה עם ו"ה בתכלית היחוד. וז"ש (קהלת ג' י"א) גם את העולם נתן בלבם. פי' בלבם של בני אדם שירידות ועליות כל העולמות תלוי הכל על האדם התחתון וכנ"ל. וזהו כי זה כל האדם (שם י"ב י"ג) ואחז"ל (ברכות ד"ו ע"ב) כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה והיינו לפי שע"י עבודת האדם הוא תיקון העולם בעילוי רב. ומכ"ז יובן איך ע"י ומלתם את ערלת לבבכם נמשך ומל הוי' אלקיך את לבבך כו' שיתגלה פנימיות הלב שמתאחד עם עצמות המוח דהיינו בחי' י"ה בחי' איתן שמתגלה בתוך המדות והיינו לפי שגם למעלה נמשך התגלות י"ה בו"ה שלא יפסיק הפרסא כנ"ל וממילא עי"ז נעשה הגילוי גם למטה באדם להיות בחי' נחל איתן המשכת והתגלות בחי' איתן י"ה גם בתוך המדות :

י והנה את לבבך ואת לבב ר"ת אלול. וצ"ל מה שייך ומל ה' את לבבך כו' שהוא חיבור ויחוד י"ה עם ו"ה לחדש אלול.

והענין דכתיב ויקהלו כו' בירח האיתנים בחג (מ"א ח' ב') ואחז"ל (ר"ה י"א א') שזהו חדש תשרי שנק' ירח האיתנים שבו נולדו איתני עולם. וצ"ל הרי נת"ל שבחי' איתן הוא ה"ע יו"ד דשם הוי' כמ"ש משכיל לאיתן ומה שייך זה לתשרי. והענין דכתיב (קהלת ז' כ"ג) אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני שבחי' הכ"ע מאירה בבחי' ריחוק דוקא ולא בקירוב וגילוי וכמ"ש (שמות ב' ד') ותתצב אחותו (בחי' אמור לחכמה אחותי את) מרחוק. וע"ז כתיב (ירמי' ל"א ב') מרחוק הוי' נראה לי ואיתא בע"ח שאורות דאבא מאירים (בעולמות) בבחי' ריחוק. וזהו שבקש משה אעברה נא ואראה את הארץ (דברים ג' כ"ג) כי משה הוא בחי' הכ"ע כמ"ש (שם ל"ג כ"א) וירא ראשית לו בחי' ראשית חכמה ורצה להמשיך אורות דאבא בבחי' ראי' מקרוב בארץ העליונה מל' דאצי' ולא פעל רק עלה ראש הפסגה כו' וראה דהיינו בבחי' ראיה מרחוק דוקא. ומ"מ מרחוק הוי' נראה לי שגם מבחי' המקיף לבד נמשך ג"כ הרהורי תשובה להאדם אעפ"י שלא התבונן כלל תחלה. והנה בתשרי בעשי"ת כתיב (ישעי' נ"ה ו') דרשו הוי' כו' קראוהו בהיותו קרוב דמשמע שמה שבכל השנה הוא בבחי' ריחוק נעשה בעשי"ת בחי' קרוב. והיינו בחי' הכ"ע שבכל השנה מאיר רק בבחי' ריחוק ובעשי"ת מאיר בבחי' קירוב וגילוי. וזהו שבו נולדו איתני עולם דהיינו לידה והתגלות בחי' איתן בבחי' פנימיות ולכן נק' ירח האיתנים. וההכנה לזה הוא חדש אלול שהוא מוכן לתשובה שלא יכנס אדם מלוכלך ומטונף ח"ו ליום הדין. והיינו להיות ומלתם את ערלת לבבכם ועי"ז יומשך אח"כ בתשרי להיות ומל ה' אלקיך את לבבך שהו"ע יחוד וגילוי בחי' י"ה בו"ה שזהו לידת וגילוי בחי' איתן ממש ירח האיתנים. ובכ"ז יובן פי' יהש"ר מברך כו' שם י"ה רבא יהי' מברך ונמשך בבחי' ו' ששה מדות עליונות דז"א דאצי'. וענין שם י"ה נק' רבא. יובן ממ"ש בסידור האריז"ל בכוונת הודאי שמו שבחי' יו"ד ה"א במילואו אותיות הודאי. והיינו כי בז"ת יש שינויים עיבור

ובינה

גילוי שם הוי' כו'. הנה אנו אומרים יהא שמיה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא. ופי' בתוס' (בשם מחזור ויטרי. ברכות ד"ג ע"א. ועי' בלקו"ת כאן ס"ד) שם י"ה רבא כו'. והענין דארז"ל (מד"ת פי' ע' ע"פ האויב תמו כו') בזמן הגלות אין השם שלם כדכתיב כי יד על כס י"ה (בשלח י"ז ט"ז). והיינו שנעשה כיסוי והסתר למעלה על בחי' י"ה שלא יומשך ויתגלה בו"ה. שנעשה פירוד למעלה בין המוחין להמדות. ולמטה בנפש זהו שאין ההתבוננות והביטול הנ"ל נמשך לתוך המדות לברר ולהפכם כו' כ"א שאעפ"י שבשכל הוא מתבונן ומשיג אלקות ועושה השכל במוחו ומחשבתו על ביטול ומש"כ למעלה גם מהשגתו אך אין מתגלים במדות שבלב להיות אהבה ופחד הוי' בלבו כו'. כ"א שהמדות נמשכים אחרי גשמיות כו'. ועי"ז כתיב (דברים יו"ד ט"ז) ומלתם את ערלת לבבכם. דכמו שהערלה חופפת ומכסה על ברית קדש. כמו"כ יש גם בחי' ברית בלב כמ"ש בלקו"ת פ' תבא ד"ה ענין ר"ה שיש יסוד גם בחזה כו' והו"ע ברית הלב. דהיינו שכל המדות שבלב לאלקות אהוי"ר ורחמים יהיו בבחי' התקשרות דוקא. שהאהבה יהי' מתוכו ותוך תוכו עד שיהי' האהבה בבחי' התקשרות דוקא דהיינו שיהי' מקושר תמיד בבחי' אהבה לאלקות ואין יכול להסיח דעתו מהאהבה כלל וכמו"כ הוא בכל המדות וזהו"ע בחי' ברית שיש בלב יסוד שבחזה כו'. ועל בחי' ברית הלב יש ערלה החופפת והיינו ההתקשרות ברצונות זרות ותאוות גשמיות אפילו דהיתר זהו ערלת הלב שמכסה ומסתיר על הלב דהיינו המדות שאין יכול להיות נמשך בהן הביטול וההתבוננות דהו"ב כנ"ל. ועי"ז גורם גם למעלה להיות כס י"ה וכנ"ל. ולכן צ"ל ומלתם את ערלת לבבכם דהיינו שלא יהי' לו שום התקשרות ברצונות זרות כלל אפי' תאות היתר. ועי"ז ומל הוי' אלקיך את לבבך (נצבים ל' ו') ולא כתיב ערלת לבבך דהיינו שימול ויעביר בחי' חיצוניות הלב ושיתגלה בחי' פנימיות הלב שנק' תעלומות לב שמתאחד עם עצמות המאור בחי' חכמה שהוא בחי' איתן כנ"ל ועי"ז נעשה גם למעלה העברת בחי' כס י"ה ושיתגלה בחי' י"ה בו"ה:

ט **ולהבין** בתוס' ביאור איך ע"י ומלתם את ערלת לבבכם נעשה למעלה העברת כס י"ה ושיהי' יחוד י"ה עם ו"ה.

הנה במד"ר (ויקרא פכ"א) ע"פ בזאת יבא אהרן אל הקדש אמרו זכות המילה נכנסה עמו זאת אות בריתי כו' (בראשית י"ז). והענין דכתיב והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קה"ק (שמות כ"ו ל"ג). והנה פי' וענין קדש הקדשים היינו כי קדשים זהו חו"ב שהם בחי' קדש ומובדל מבחי' התפשטות החיות בעולמות שאינם שייכים כלל להיות העולמות. ונק' קדשים תרי דהיינו ששניהם שוים כמ"ש בזהר (ח"ג ר"צ ב') או"א תרדל"ת כחדא שריין וכחדא נפקין כו'. וכ"ע נק' קה"ק שהוא קודש ומובדל גם מבחי' חו"ב שנק' קדשים שהוא מקיף שניהם בהשוואה אחת. וכמו שחו"ב נק' שתימין הנסתרות להוי' אלקינו וכ"ע נק' סדכ"ס. וזהו"ע סגולתא ב' נקודות שוים זהו בחי' חו"ב ונקודה האמצעית שע"ג ב' הנקודות הוא בחי' כתר. הרי נתבאר שבחי' קה"ק הוא כללות ג"ר כח"ב. והו"ע י"ה דשם הוי'. י"ה הוא חו"ב וקוצו"י הוא בחי' כ"ע. והקדש צ"ל לפ"ז שהוא בחי' ו' דשם הוי' מדות עליונות שנק' קדש לגבי בי"ע. כידוע שמקור החיות דבי"ע הוא רק מבחי' מדת מל' לבד משא"כ המדות דז"א דאצי' הם קדוש ומובדל לגמרי מבי"ע. וענין והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קה"ק היינו שיש בחי' פרכת ופרסא המפסיק בין ג"ר כח"ב בחי' י"ה לבחי' ז"ת ו"ה. והנה פרכת זה אינו ע"ד כס י"ה ח"ו. כי כס י"ה נעשה בזמן הגלות ע"י עונות כו'. והפרכת הוא בסדר השתלשלות שכך צ"ל סדר ההשתלשלות שיהי' פרכת זה שהרי במשכן צוה הקב"ה והבדילה הפרכת לכם בין הקדש כו'. והיינו כי פרכת זה הוא ע"ד מ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקים (תלים פ"ד י"ב) כמו שהמגן מכסה ומסתיר על אור השמש כמ"ש (שם י"ט ה') לשמש שם אהל כו' אך אינו הסתר גמור שהרי מאיר ע"י המגן אור גדול מהשמש שכל אור היום הוא ע"י המגן. ולא כמו הלבנה שמקבלת ג"כ אורה מהשמש אך היא מסתרת ומעלמת לגמרי על אור השמש עד שמשתנה ממהותו לגמרי שנעשה לילה כו' משא"כ על ידי המגן מאיר אור השמש. כמו"כ מה ששם אלקים הוא מגן ונרתק לשם הוי' אינו מסתיר לגמרי ח"ו רק בו ועל ידו מאיר שם הוי'. ויש ב' בחי' אספה"מ ואספקא"מ. אספקא"מ הוא שילוב שם הוי' בשם אלקים ואד'. ואספה"מ הוא שילוב שם אלקים ואד' בשם הוי' שאז הוא בחי' יהו"ע שאין השם אלקים מסתיר כלל. והנה אפי' בחי' אספקא"מ אינו מסתיר על שם הוי' שהרי כל הנביאים ראו באספקא"מ ומ"מ אמרו כה אמר הוי' שנתגלה להם שם הוי'. ובדרך כלל שם אלקים זהו הפרסא שבין אצי' לבי"ע ונק' אספקא"מ. אך הפרכת שבין קדש לקה"ק הוא בודאי אספה"מ. ומ"מ צריך להיות פרכת שזהו איזה מחילה והפסק עכ"פ כי שלא ע"י אספקלריא כלל בלתי אפשר לראות כלל. והנה מבחי' פרכת זה שבין ג"ר לז"ת דאצי' משתלשל כל הפרסות שבכל סדר השתלשלות אבי"ע מעולם ועד עולם. כי גם באצי' התחלת בחי' עולם נחשב רק משבעה מדות שהם בחי' ו"ק לכן בחי' פרכת שבין או"א שבג"ר לבין ו"ק דעולם האצי' הוא שרש והתחלת בחי' פרסות שבין עולם לעולם עד שאח"כ משתלשל בחי' שם אלקים האספקא"מ שהוא הפרסא שבין אצי' לבריאה ואח"כ הפרסא שבין בריאה ליצירה עד עשי' כו'. והנה כל הפרסות שבקדושה אינן מסתירים לגמרי כ"א שמאיר גילוי אור כו' דרך העלם הפרסא כו'. שהרי למטה מהפרסא שבין אצי' לבריאה הוא עולם השרפים שמשיגים קדוש כו'. ולמטה מהפרסא שבין בריאה ליצירה שם חיות הקדש שבוערות כמראה הלפידים. עד שגם למטה כתיב וצבא השמים לך משתחוים. אבל הפרסא שמבדיל בין קדש לחול. דהיינו בין קדושה לק"נ. הנה פרסא זו מסתרת ומעלמת לגמרי שאין מאיר על ידה שום גילוי אור אלקי כלל. עד שלמטה מהפרסא הוא חול גמור היפך הקדושה דהיינו ק"נ שהיא בתכלית הפירוד לגמרי מאלקות. והנה מילה הסרת הערלה הו"ע העברת המסך ופרסא דק"נ ויש עור הערלה ועור הפריעה שהם ב' מיני הבדלות. ולהבדיל בין הקדש ובין החול ובין הטמא ובין הטהור (ויקרא יו"ד י"ד). ועי"ז נעשה העברת והסרת כל המסכים והפרסות בקדושה בכל העולמות שלא יסתירו ויעלימו

לב וכמשנת"ל בבחי' י"ה דנה"א שבמוח שצ"ל תחלה הבנה והשגה באלקות ואח"כ יהי' הביטול ומש"כ למעלה מהשגתו כו' וכמו"כ הוא במדות שבלב. ומכ"ז יתבאר פי' וענין נחל איתן שבחי' איתן יהי' בבחי' נחל והמשכה גם לתוך המדות שבלב שאזי הוא בחי' פנימיות הלב שנקרא תעלומות לב שעי"ז יכולים להפוך המדות דנה"ב. וז"ש מנחל בדרך ישתה על כן ירים ראש (תהלים ק"י ז') ופי' בכתבי האריז"ל דקאי על הוי"ו דשם הוי' כשהוא שותה מהנחל העליון נחל עמיקא אזי יש לו יו"ד בראשו וזהו ע"כ ירים ראש. והענין דיש ו' זעירא ויש ו' רברבא. ו' זעירא הוא כשאין יו"ד בראשו. ו' רברבא זהו כשיש לו יו"ד בראשו. דהנה ו' מרמז רק על ו"ק דהיינו המדות כשאין מלובש בהם רק מוחין דקטנות לבד שנק' מוחין דיניקה שע"י מוחין אלו הוא רק קיום וחיות והגדלת עצם המדות לבד שאזי נחשבים רק ו"ק לבד ומוחין דיניקה נמשך מבינה כמ"ש (שה"ש ח' א') יונק שדי אמי כו' ולכן אין לו יו"ד בראשו כ"א רק ו' לבד. אבל כשנמשך בהשש מדות מוחין דגדלות דאבא שהם מוחין גמורים שלמעלה מבחי' מדות עצמן אזי יש להוי"ו יו"ד בראשו שמורה על המשכת מוחין דגדלות מבחי' ח"ע יו"ד דשם הוי' ונק' ו' רברבא כו'. וזהו מנחל בדרך ישתה כו' נחל עמיקא נק' הבינה שמקבלת מיסוד אבא והוא בחי' נחל איתן דהיינו שהוי"ו מקבל ג"כ מהמשכת בחי' איתן שבבינה אזי ירים ראש שיש לו יו"ד בראשו. וזהו אנכי הוי' אלקיך כו' שמבחי' אנכי נמשך גילוי שם הוי' באופן שיהי' יחוד וחיבור בחי' יו"ד בחי' איתן בבחי' ה' עילאה וגם בהוי"ו כו':

ז **ועניין** ה' אחרונה דשם הוי'. הנה הש"א הוא ג' קוין ב' קוין מחוברים ורגל הג' הוא מופסק שזה מורה על בחי' מהדו"מ כידוע. והיינו מהו"ד דתושבע"פ ובחי' מעשה המצות במקומם בה' אחרונה דוקא כידוע שהמצות נק' מצות המלך. ותושבע"פ שרשה ג"כ בבחי' מל' כמ"ש בת"ז מלכות פה תושבע"פ קרינן לה. וצריך שיומשך הנחל איתן שהוא המשכת הביטול דבחי' יו"ד גם בה"א אחרונה דהיינו גם במחדומ"ע דתושבע"פ ומצות כו'. ולהבין איך יומשך זה כו'. הנה איתא בס' יצירה הבן בחכמה וחכם בבינה. דלכאורה הי' צ"ל הבן בבינה וחכם בחכמה. והענין כי תושב"כ נק' מוסר אביך שרשה מבחי' אבא ח"ע דאצי' שלמעלה מבחי' בינה והשגה ולכן גם תושב"כ היא למעלה מהשגה לגמרי שכל הסיפורי מעשיות שבתורה כמו ותמנע היתה פלגש או ואלה המלכים כו' שזהו תורה שלימה כמו הפסוק הוי' אחד. ואין זה מושג כלל איך זהו תורה שלימה כו'. ואפי' המצות שנכתבו בתושב"כ ג"כ אין מבואר ומושג כלל האיך לעשות ציצית ותפילין וכדומה כו'. ולכן צ"ל הבן בחכמה דהיינו להמשיך שיהי' בחי' מדרגת בינה גם בח"ע דתושב"כ. שגם בחי' חכ"ע יתגלה בהשגה כו'. וזהו"ע כל המדרשים וזה"ק וספרי הקבלה שמבארים פסוקים מתנ"ך כמו בפסוק ואלה המלכים כו' ביאר וגלה האריז"ל כללות ענין שבה"כ דתהו ועולם התיקון דאצי' הרמוז במלך השמיני הדר כו' כידוע. שזהו"ע הבן בחכמה שבבחי' ח"ע דתושב"כ יהי' בחי' ומדרגת בינה ממש. שיתגלה בבחי' הבנה והשגה כו'. וחכם בבינה הוא עד"מ שבהאריכות ההסבר וההבנה דבינה צריכים להמשיך הסקירה והבריקה כללי' דנקודה דחכמה כדי שעי"ז יעמוד על עצם המכוון לבוא לעומק המושג כו'. ובהנמשל היינו שיומשך גילוי הביטול אמיתי דבחי' ח"ע דתושב"כ גם בתושבע"פ שמבינה כו'. וז"ש (מיכה ו' ב') והאיתנים מוסדי ארץ איתנים אותיות תנאים ואי' בזהר (ח"ג ק"י ע"ב) ובת"ז (תיקון כ"א) לגבי תושב"כ נק' איתנים והיינו לפי שהיו סמוכים שקבלו איש מפי איש עד מרע"ה שהוא בחי' ח"ע עיקר בחי' איתן כנ"ל. ולגבי תושבע"פ נק' תנאים דהיינו שמשפיעים וממשיכים בתושבע"פ גילוי בחי' איתן דח"ע ממש שזהו"ע חכם בבינה. וזהו מוסדי ארץ שמייסדים את ארץ בחי' מל' תושבע"פ שיומשך ויתגלה בחי' ח"ע בחי' איתן. וזהו"ע ה' אחרונה דשם הוי' שהוא המשכת הביטול דבחי' יו"ד בחי' איתן גם במהו"ד דתושבע"פ ואפילו גם במעשה המצות גשמי' כסוכה כו' ותפילין וציצית יתגלה ג"כ בחי' איתן בעשי' זו ממש וזהו ע"י צדקה כמ"ש (עמוס ה' כ"ד) וצדקה כנחל איתן כי צדקה הוא התעוררות רחמים והרחמים גורם ענוה ושפלות ולכן עי"ז יהי' נמשך ונשפל גילוי בחי' איתן גם במעשה המצות. וזהו הכל לפי שאנכי ה' אלקיך דלפי שהמשכת גילוי שם הוי' הוא מבחי' אנכי כו' לכן נמשך באופן שיהי' יחוד וחיבור בחי' היו"ד עם כל הג' אותיות עד גם במהדו"מ דה' אחרונה כו':

ולהבין לכאורה מהו החידוש שנתגלה שם הוי' בפנימיות נש"י בשעת מ"ת דוקא הלא גם בנש"י מצ"ע יש בהם כל הבחי' הנ"ל שנמשכים מד"א הוי' וכדכתיב (דברים ל"ב) כי חלק הוי' עמו כו'. שבחי' נשמה לנשמה הוא בחי' יו"ד ביטול שלמעלה מהשגה. ובחי' נשמה ונשמת שדי תבינם זהו בחי' ה' עילאה בינה. רוח שש מדות זהו ו' כו'. וא"כ אין מובן לכאורה מה נתחדש ענין המשכת שם הוי' בשעת מ"ת אפי' לגבי נשמות דבי"ע כש"כ לגבי נשמות דאצי' כמו נשמת רשב"י כו'. והענין כי המשכת גילוי שם הוי' שבמ"ת הוא גילוי שם הוי' דאצילות כמו שהוא באצילות ממש והרי זה חידוש גדול כי השגת נשמה דבריאה מצ"ע זהו רק השגת בחי' נברא כמו שהנברא יוכל להשיג אלקות כו' וא"ז בערך ודמיון כלל לגבי השגת הבינה דאצי' איך שבינה עילאה דאצי' משיג או"א ב"ה. וכמו"כ בחי' נשמה לנשמה דבריאה זהו ביטול שלמעלה מהשגת נברא כו'. אבל בחי' יו"ד דשם הוי' ח"ע זהו ביטול שלמעלה מהשגת בינה דאצי'. ואפילו לגבי נשמות דאצי' זהו ג"כ חידוש גדול. כי אין ערוך כלל השגה וביטול ההשגה של הנשמות דאצי' לגבי השגה וביטול של הספירות הו"כ דאצי'. וענין גילוי שם הוי' במ"ת היינו המשכת גילוי שם הוי' דאצי' ממש גם בנר"נ דבי"ע. וזהו"ע החידוש דמ"ת. וזהו אנכי נותן לפניכם היום ברכה שבחי' אנכי שלמעלה משם הוי' נותן בפנימיות נש"י היום היינו בעוה"ז ברכה פי' המשכת גילוי שם הוי' ממש:

ח **ועתה** צ"ל בתוס' ביאור לשון ברכה דקאי זה על המשכת גילוי שם הוי'. מהו הענין שנכתב ע"ז הלשון ברכה כו' דלכאורה א"ז מובן איך יש בתיבת ברכה במשמע דקאי על המשכת

גילוי

הכלי דח"ע מצד עצמה לבד יחודה עם או"א ב"ה. ולכן עיקר בחי' איתן הוא בח"ע דוקא בין מצד הכלי עצמה ובין מצד יחודה עם האור כו'. כי מה שהכלים דהע"ס מצד עצמם נתרחקו בבחי' ריחוק הערך משרשם ומקורם ע"ם הגנוזות במאצילן ולכן הם בחי' התהוות שנתחדשו כו' כנ"ל זהו שייך בכל הע"ס. משא"כ בבחי' ח"ע לא שייך זה כ"כ כי גם כלי החכמה מצד עצמה היא בבחי' ביטול לגמרי עד שאינה עולה בשם כלי כלל וא"כ לא נתרחקה מהמקור בבחי' ריחוק הערך. כ"א הביטול שבחכ"ע כמו שהיא באצי' קרוב למדרגת הביטול כמו שהי' כלולה בשרשה כו'. וא"כ גם מצד הכלי דח"ע שייך לומר בחי' איתן וכאלו לא נתחדשה כלל כו'. וגם מה שכל הע"ס דאצי' נק' בחי' איתן מצד יחודם עם עתיק יומין כו' שמצד זה נת' בכהאריז"ל שבכל האצי' מתפשט אור עת"י. דהכוונה שכל האצי' הוא בחי' עתיק ואיתן כמו מאז ומקדם כו' וכנ"ל. הנה גם בזה יש יתרון מעלה נפלאה בחכמה עילאה על כל הע"ס כידוע דיחוד אור אין סוף ב"ה עם כל עשר ספירות נק' איהו וגרמוהי חד. ויחוד או"א עם ח"ע נק' איהו וחיוהי חד שהוא יחוד נפלא ועצום ביותר כו'. דהיינו שאינו דומה כלל בערך מה שמתייחד עם הכלים למה שהמאציל' מתייחד עם האורות כו'. ולכן או"א שורה בחכמה דוקא שזהו עיקר הארת עתיקא כו'. ולכן באצי' גופא עיקר בחי' איתן הוא ח"ע דוקא. וזהו משכיל לאיתן. וזהו"ע ב' הפירושים דאיתן לשון חוזק ולשון ישן שבייכים בחכמה דהא בהא תליא שמצד הארת אור עת"י שהוא א"ס בח"ע שלכן נק' איתן לשון ישן היפוך ההתהוות כו' נק' ג"כ איתן לשון חוזק דהיינו שהביטול שנמשך מהחכמה היא בתכלית החוזק באופן שאינו מבחינה יפסק כלל. כ"א הוא בבחי' א"ס ממש כו'. וזהו כמו שבעתיקא גופא יש ב' פירושים לשון ישן ולשון חוזק כמו עתקו וגם גברו כו'. דהיינו לפי שהוא בחי' תחתונה שבמאציל ממש שלמעלה מגדר התהוות כ"א מאז ומקדם לכן יש שרש הכח והחוזק בבחי' א"ס ממש שבל"ג הכל יכול. אך בעתיקא בחי' זו הוא בעלם. ובחכ"ע דאצי' זהו מצד יחודה עם עת"י בתכלית היחוד דאיהו וחיוהי חד כו'. ומכ"ז יובן בתוס' ביאור איך שבחי' ח"ע יו"ד דשם הוי' נק' איתן כמ"ש משכיל לאיתן:

ה ועתה צ"ל ענין ה' ראשונה של שם הוי'. ידוע שה"א עילאה היא בינה שנק' רחובות הנהר (זה"ג קמ"ב א') שממנה נמשך בחי' נשמה ונשמת שדי תבינם שהוא התבוננות והשגה באלקות. משא"כ חכ"ע הוא ביטול באוא"ם ב"ה שלמעלה מגדר השגה כנ"ל. והנה ב' בחי' אלו נק' בזהר (ח"א ד"ו רע"א וד"כ ע"א. ות"ז ריש תיקון ה') נקודה בהיכלא שהן תרדל"מ (זח"ג ד' ע"א) שצריך להיות ב' השתי' ביחד דוקא. כי יש מעלה בבחי' התבוננות והשגת אלקות מצד הגילוי כו' כי זהו גילוי בנפש. וכל מה שמתבונן ומשיג ביותר אזי מתגלה אלקות בנפשו יותר. ולכן נבונים לא השתכח בימי משה כ"א בבני יששכר כתיב (דה"א י"ב) יודעי בינה לעתים ואחז"ל (עירובין ק' ב'. נדרים כ' ב') אפי' בדורו של משה לא הוה כוותייהו כו'. כי בחי' חכמה כיון שאינה השגה רק ביטול לאור ה"ז בחי' מקיף ולא גילוי בפנימיות בכלי כו'. ומ"מ מצד הביטול החכ' גבוה יותר הרבה מבינה.

ולכן כתיב (קהלת ז' י"ב) החכמה תחי' שהחכמה דוקא היא בחי' חיות ואור. דהיינו שהארת או"ם הוא בהביטול דחכמה דוקא ולא בהשגה דבינה. וע"כ הביטול דבחי' ח"ע אין בו שינוי והפסק כלל שהוא מצד הארת אוא"ס בח"ע ולכן נק' החכמה אמת היתמי של הקב"ה אמת. ולכן צ"ל ב' בחי' אלו ביחד דהיינו התבוננות והשגה באלקות ושיהי' בחי' ביטול ומס"נ למעלה מהשגה כו'. והנה ב' בחי' אלו הם אין ויש ב' הפכיים כי בינה נק' יש כמ"ש (משלי ח' כ"א) להנחיל אוהבי יש. והח' נק' אין כמ"ש (איוב כ"ח י"ב) והחכ' מאין תמצא. וע"כ צ"ל החיבור והיחוד ע"י בחי' הגבוה משניהם. וזהו"ע קוץ התחתון של היו"ד שפונה ונמשך לתוך הה"א וממשיך ומחבר היו"ד בה"א. ושרשו הוא מקוץ העליון שעל היו"ד שהוא כ"ע לשון כותרת ומקיף שמקיף האין ויש דהו"ב בהשואה אחת. וזהו אגבי הוי' אלקיך שמבחי' אנכי שלמעלה משם הוי' שהוא בחי' כ"ע נמשך שיהי' גילוי ש' הוי' בפנימיות כש"י באופן שיהי' יחוד י"ה חו"ב אין ויש כו':

ו ובחי' ו' דשם הוי' הוא בחי' נהל איתן כמשנ"ת בלקו"ת (כאן) שיהי' בחי' נהל והמשכה מבחי' איתן דהיינו שיומשך בחי' איתן גם בבחי' מדות שבלב כי עיקר המכוון הוא להמשיך הביטול וההשגה דבחי' י"ה בתוך המדות דוקא. שלא יספיק האדם במה שמתבונן ומשיג אלקות במוח ועושה השכל חזק במוחו ומחשבתו על ביטול ומס"נ למעלה מהשגתו כ"א שיתגלה בהמדות שבלב דוקא. כי עיקר הרע דזה לעו"ז הוא בהמדות דוקא מטעם שעיקר שבה"כ הי' רק בהמדות כידוע ולזה ירדה הנשמה לעוה"ז להתלבש בגוף ונה"ב כדי לברר ולהפוך ע"י המדות דנה"א את המדות דנה"ב שזהו כל עיקר ענין הירידה לורך עלי' לאכפי' ולאהפכא חשוכא לנהורא. והנה במדות שבלב דנה"א יש ב' בחי'. חיצוניות הלב ופנימיות הלב. חיצוניות הלב זהו המדות הנולדים ונמשכים מהשכל דהיינו ע"י שמתבונן בגדולת או"ס איך שהוא ממכ"ע וסוכ"ע וכולא קמי' כל"ח מזה נולדה אלו מדת האהבה ותשוקה לאלקות ופחד ה' בלבו. והנה ע"י חיצוניות הלב לא יוכל עדיין להפוך המדות רעות דנה"ב דכמו שיש שכל של נה"א שמשיג רק ביטול העולמות לאלקות ית' ומזה נולדים מדות לאלקות כמו"כ יש לעו"ז נפש השכלי' הבהמית שמשכיל רק גשמיות העוה"ז ליש ודבר ומשכל זה נולדים מדות לתאוות עוה"ז וא"כ הם זלעו"ז ולכן ע"י מדות דנה"א הנולדים מהשכל לא יוכל להפוך המדות דנה"ב ורק לאכפי' לון כי בעלמ הקדושה כחה חזק יותר כיתרון האור על החשך אבל מ"מ הרע ישנו עדיין רק שהוא בבחי' שינה בשעת התפלה וא"כ יוכל להיות הוזר וניעור כו'. ולכן צריך לעורר ולהוציא מהעלם אל הגילוי בחי' פנימיות הלב שמתאחדת עם המוח ממש כי המוחין כשנמשכים במדות אזי הם מתקצרים ומתמעטים בהמדה אבל פנימיות הלב מתאחד עם המוח ממש דהיינו עם חכמה מוחא עלאי' חכ' כח מה ביטול שלמעלה מהשגה בחי' איתן הנ"ל שאין בחי' זו בלעו"ז כלל כו' ועי"ז יהפך המדות רעות דנה"ב לגמרי מחשוכא אל הקדושה. וצ"ל תחלה חיצוניות הלב המדות שנולדים מהתבוננות ואח"כ יתגלה פנימיות הלב שמתאחד עם בחי' חכמה מוחא שזהו בחי' תעלומות

ממש כלולים במח' ורק שאז היו אותיות מחשבה כו'. וכן התגלות המדות מהעלמם בשכל. שעלם מהות המדה ממש היתה כלולה תחלה בשכל ורק שהי' התפעלות שכליות ונק' מדה שבשכל והתגלותה בלב הוא להיות התפעלות מדה מורגשת בלב. ולכן זהו נק' מהעלם אל הגילוי. אבל ענין יציאת האש מאבן החלמיש הרי בהאבן אין שם מהות אש כלל אפי' לא בהעלם. כ"א רק כח על אש. אבל לא מהות אש כלל וכלל. וא"כ ענין יציאת האש מהאבן החלמיש זהו התהוות גמור ולא רק מהעלם אל הגילוי. ורק שג"ז אמת שא"ז יש מאין כי הכח שבלול באבן החלמיש הוא עכ"פ כח מיוחד על אש ולא על דבר אחר כו'. והמשל השני שבע"ח מענין התהוות ד' יסודות מהחומר ההיולי ג"כ א"ז מהעלם אל הגילוי. כי בחומר ההיולי אין שייך לומר צורת אש או צורת מים וכו' אפי' בהעלם. כ"א שהוא רק חומר פשוט מוכן לקבל צורת הד"י. וע"כ ה"ז יש מאין אבל גם לא מהעלם אל הגילוי. והנה עד"ז יובן עד"מ המבדיל הבדלות לאין קץ. שבנמשל הוא בודאי יותר אין ערוך כו'. וא"כ כיון שנתרחקו הע"ס ממקורם ריחוק הערך הרי א"ז מהעלם אל הגילוי לגמרי כ"א כמו התהוות כו'. ורק שגם אין שייך לומר יש מאין כ"א דרך אצילות ולא בדרך בריאה כו'. אבל כיון שגם ע"ס דאצי' לגבי שרשי הכלים הוא ג"כ ענין התהוות כו' א"כ אינו מובן איך נק' ע"ס דאצי' איתן לשון יתן היפוך מהתהוות כו'. ולכאורה הי' אפשר לתרץ בדרך פשוט. דמה שהע"ס דאצי' נק' איתן זהו רק לגבי בי"ע שבי"ע הוא בריאה יש מאין לגמרי לגבי למעלה מהבריאה דהיינו לגבי אצילות. הכוונה שאין שום בחי' כלל באצי' שיהי' אפשר לומר שלגבי בחי' זו אין בי"ע יש מאין. משא"כ ע"ס דאצי' לגבי למעלה מהאצילות דהיינו לגבי שרש הכלים אינם יש מאין עכ"פ וכנ"ל בארוכות אף על פי שלגבי אור אין סוף הם ג"כ יש מאין אבל עכ"פ יש בחי' שלמעלה מהאצילות שלגבי בחי' זו אינם יש מאין ולכן יתכן לקרות העשר ספירות דאצילות בשם איתן לגבי בי"ע. אך באמת ידוע שהע"ס דאצי' הם עלם אלהות ממש. וכמ"ש בס' עבוה"ק חלק היחוד פ"ד שהוא הם והם הוא כו' ובומעין אך לקרב הע"ס לגבי המאציל ית' ולא לרחק כו' (אעפ"י שאין שייך לומר שום דמות ספירה בא"ס ח"ו). והענין כי אעפ"י שמצד עלם הספי' דאצי' לא היינו קוראים אותם איתן לגבי המאציל אוא"ס ב"ה. אבל מצד בחי' יחודם עם בחי' עת"י שהוא הארת אוא"ס ב"ה ממש שמאיר בכלים דע"ס דאצי' ומתייחד עמהם בתכלית היחוד כנלא ועלום דאיהו ואיהי חד בהון וגם איהו וגרמוהי חד בהון כידוע עד שהוא ית' הם והם הוא כולא חד ממש. לכן גם הע"ס דאצי' נק' איתן באמת גם לגבי המאציל ית' בין מצד הכלים ובין מצד האורות. מצד הכלים שהרי כשמיוחדים עם האור הם כלולים אז בתכלית הביטול האמיתי לאוא"ס ב"ה דלמכאמא"כ עד שאין עולים בשם כלים ומדות כלל. כידוע בפי' לך הוי' הגדולה כו' שמדת גדולה בעלה ונכללת באוא"ס ב"ה עד שאינה עולה בשם גדולה כלל כו'. ומצד האור ודאי הוא בחי' איתן. כי האור עם היות שמלובש בכלים דאצי' מ"מ הוא פשוט בתכלית ומה שמתגלה אור החכמה אור הבינה כו' הוא רק לאחזאה. וכמשכ"ת המשל בפרד"ס מהמים שמתראים בגוונים משונים מצד הכלים. שהמים בעלם הם פשוטים מכל שום גוון כו'. ולכן איתא בפרדס כי הע"ם הגנוזות במאצילן הם רק שרשי הכלים ולא שרשי האורות. שעל בחי' כלים שייך לומר שרש אבל על האורות אין שייך לומר שרש כלל. כי הכלים דהע"ס נתרחקו ריחוק עלום ממקורם. וכמשל הגשמת האש לגבי היותו כלול באבן החלמיש כו' וכנ"ל. ולכן שייך לומר שרש וענף כו' שהשרש דק ונעלם יותר הרבה כו'. אבל האורות לא נתרחקו כלל ממקורם. כיון שגם כשהם מלובשים בהכלים הם פשוטים בתכלית לגמרי. ולכן אין שייך כלל לומר שרש לגבי האורות. ולכן האור שמלובש בהע"ס נק' עת"י לשון ישן היפך מחדש כו'. שלא נתחדש בו שום דבר ח"ו כ"א הוא ית' כמו מאז ומקדם כו'. ובחי' אור עתיק מתייחד עם כל הכלים דע"ס דאצי' עד דאיהו וגרמוהי חד בהון ממש לכן מצד יחודם עם בחי' עת"י נק' כללות הע"ס דאצי' איתן. ובזה יובן מ"ש בכהאריז"ל שבעל עולם האצי' מתפשט ומתגלה אור עתיק כו'. דהכוונה שמצד היחוד כו'. הרי כל הע"ס דאצי' מיוחדים בבחי' זו דעתיק ואיתן היפוך מהתהוות כו'. והנה להבין ענין היחוד עליון של הע"ס עם אוא"ס ב"ה איך הוא כו'. שהרי נתבאר שהכלים לגבי האוא"ס הם יש מאין ממש שהאור הוא פשוט בתכלית וא"כ איך מתייהדים כו' דכל זמן שיהי' שייך לומר איזו בחי' כלי הרי לא יתכן היחוד עם אור א"ס הפשוט בתכלית ואם לומר שהכלי מתבטל לגמרי באוא"ס ב"ה בבחי' אין ואפס לגמרי כו' א"כ אזי אין שום כלי כלל כו' ואין שייך לומר יחוד כי במה מתייחד כו'. אך באמת נק' יחוד זה רזא דמהימנותא קדישא (זח"ב קס"א ב') . שאין ביכולת שום שכל נברא להשיג כלל סוד היחוד העליון איך הוא (ועדמ"ש הרמב"ם הוא המדע והוא היודע כו'. ודבר זה אין ביכולת שכל האדם להבינו כו') וכמ"ש בזהר (ח"ג דפ"ו ע"א) ע"פ אתם עדי כו' למען תדעו ותאמינו כו' כי אני הוא (ישעי' מ"ג יו"ד) אנא הוא איכון ממש. היינו בחי' אתם עדי ועבדי כו' יעקב ודוד ת"ת ומל' מדות ודיבור עליון דאצי' דאיהו וגרמוהי חד בהון. ולבחי' דעת והכרת יחוד זה נצרך בחי' אמונה שאין יחוד זה יכול להיות מושג בשכל נברא כלל. וזהו למען תדעו ותאמינו כי אני הוא כו':

ד **והנה** יש להבין דלפי מה שנת' הרי כללות ע"ס דאצי' נק' איתן ולמה כתיב משכיל לאיתן דמשמע שבחי' משכיל דוקא ח"ע יו"ד דשם הוי' הוא בחי' איתן. והענין כי באצי' גופא עיקר בחי' איתן הוא רק בחי' חכמה עילאה והיינו כי באצילות יש גם כן אבי"ע. בינה וזו"נ הם בי"ע שבאצילות וחכמה עילאה היא אצילות שבאצילות. ולכן כמו שלגבי בריאה יצירה עשיה נק' אצי' איתן כנ"ל. כמו"כ לגבי בי"ע שבאצי' עיקר בחי' איתן הוא רק אצי' שבאצי'. וביאור הענין כי בחי' גרמוהי מתחיל מבינה. שמבינה הוא התחלת התגלות בחי' כלים להגביל האור. משא"כ ח"ע גם מצד הכלי נק' הויה בחי' היות והור שהכלי מצ"ע היא בבחי' ביטול בתכלית שאינה עולה בשם כלי כלל עד שהכלי הוא כמו האור ממש כו'. וזהו מדרגת

הכלי

שזהו רק בחי' נשמה לנשמה לבד שנק' חי'. משא"כ בחי' יחידה כנ"ל. ובזה יובן מ"ש אבל תרדה גדולה נפלה עליהם משום דמזלייהו חזי. דפי' מזלייהו כאן הכוונה שהי' הגילוי בבחי' נשמה לנשמה שנמשך מחכ' שנק' ראי'. משא"כ בחי' נשמה שנמשך מבינה הוא רק בחי' שמיעה לבד. וזהו מזלייהו חזי. אשר בחי' נשמה לנשמה מתקשרת ומתחברת עם הנשמה שמלובש בגוף כנ"ל לכן מצד שמזלייהו חזי נפלה תרדה גדולה גם על הנשמה שמלובש בגוף. ועפ"ז יובן ענין בכל יום ב"ק מכרזת שובו בנים שובבים דקשה מהו הפעולה מהכרוז מי שומע אותו. והענין כי בבחי' מזלי' של הנשמה דהיינו בבחי' נשמה לנשמה שם נשמע היטב הכרוז (כי יש בחי' מה שבבחי' נל"נ שמבחי' ח"ע ג"כ אין שייך ראי' כ"א שמיעה). ולכן כמו ממה דמזלייהו חזי בחברי דניאל נפלה תרדה גדולה גם על הנר"ן שמלובשים בגוף כנ"ל. כמו"כ ממש ממה שבנשמה לנשמה נשמע הכרוז של הב"ק פועל הרהורי תשובה גדולה גם בהנשמה שמלובש בגוף. אעפ"י שהיא בעצמה אינה שומעת הב"ק. משום כי נשמה לנשמה יש לה התקשרות וחיבור עם נר"ן בדרך השתלשלות ממש וכנ"ל. וזהו"ע הרהורי תשובה שנופלין לאדם בפתע פתאום בלתי נודע לו כלל מאין בא לו כו' כי לא התבונן כלל בתחלה ועכ"ז נופל לו הרהורי תשובה בלעקה מעומקא דליבא כו'. אך זהו מפני שבחי' נשמה לנשמה חכ' שבנפש שומע הכרוז של הב"ק כו'. ומפני שבחי' חכ' היא למעלה מהשגה לכן א"צ להתבוננות כלל כו'. ובחי' זו נק' איתן לשון חוזק כי הביטול שנולד ונמשך מהתבוננות הוא רק לפי ערך ההתבוננות דכשההתבוננות בגדלות אזי הביטול בגדלות וכשהשכל והתבוננות בקטנות אזי גם הביטול מתמעט ומתקטן כו'. ולפעמים כשאינו יכול להתבונן כו' אזי יופסק הביטול לגמרי. וא"כ בהביטול שנמשך ע"פ שכל יש בו שינוי והפסק כו'. אבל הביטול שמבחי' חכמה יו"ד דשם הוי' נשמה לנשמה שהוא ביטול שלמעלה מהשגה אין בו שינוי והפסק כלל. בבחי' א"ס ממש. ועיקר הטעם ית' לקמן אי"ה לפי שבביטול זה שורה הארת אוא"ס ב"ה לכן מזה נמשך הנלהיות בהביטול שלא יופסק ולא ישתנה כלל כו' ולכן נק' איתן לשון חוזק. וזהו משכיל לאיתן כו':

ג **ועתה** נ"ל ענין פי' הב' דאיתן לשון ישן כו'. הנה כתיב (דה"א ד' כ"ג) עם המלך במלאכתו כו'. ואחז"ל (ב"ר פ"ח) במי נמלך בנש"ל. והיינו כי העולמות ומלאכים דבי"ע הם בריאה יש מאין מבחי' דיבור העליון אבל נש"י עבמ"ה (ב"ר פ"א) שלמעלה מבחי' דיבור וא"כ היו גם קודם בריאת העולמות דהיינו שלא נתחדשו בבחי' בריאה כלל כ"א שהיו גם מקודם. ומצד בחי' זו נק' איתן לשון ישן להוציא מחידוש כו'. כי בי"ע שהם בריאה יש מאין זהו התחדשות גמור כי פי' יש מאין היינו שלא היו כלולים תחלה אפי' בהעלם ואפי' לא בדרך כח היולי כו' כ"א שנבראו יש מאין ואפס המוחלט ממש וא"כ זהו התחדשות גמור. אבל נש"י שעבמ"ה פי' מחשבה היינו פנימיות הכלים דע"ס דאצי' וזהו טהורה היא לשון כעצם השמים לטוהר. כי פנימיות הכלים דע"ס דאצי' נק' ספירות לשון בהירות שאינן מסתירים ומעלימים כלל על אוא"ס ב"ה. ורק שאח"כ נמשכה הנשמה בבחי' בריאה ג"כ וזהו אתה בראת כו'. והנה אצילות א"ז התחדשות גמור כמו בי"ע. כי אצי' פירושו לשון ויאצל כו' שהו"ע הפרשה והתגלות הארה. והתגלות הוא רק גילוי ההעלם שהע"ס היו כלולים תחלה בהעלם במאציל. והו"ע פ"ס הגנוזות במאצילן. ומה שנאצלו ונמשכו ונתגלו באצי' הו"ע גילוי ההעלם ואינו התחדשות גמור. ולכן עולם האצי' נק' איתן לשון ישן לאפוקי מהתחדשות שהרי הע"ס היו כלולים במאצילן מאז ומקדם:

כל אות ג' זהו דברים כהווייתן אשר שמעתי מפ"ק אאזמו"ר נ"ע זיע"א קיץ תרע"ז תורה ברבים ודבריו הקדושים לריכים ביאור קלת. דהנה מ"ש שאצי' הוא גילוי ההעלם זהו רק לגבי שרש הכלים שגם היו כלולים תחלה בהעלם. וזהו פי' ע"ס הגנוזות במאצילן היינו בבחי' המאציל של הכלים אשר שרשם ומקורם הראשון הוא בחי' הרשימו שנשאר לאחר הצמצום כידוע. אבל לגבי הארת הקו"ח מאור אין סוף ב"ה גם הע"ס דאצי' הם יש מאין. וכמ"ש (איוב כ"ח י"ב) והחכמה מאין תמצא. ולכן מבואר בכמה דרושים שיותר מאין ערוך בי"ע לגבי אצילות. אצילות לגבי אוא"ס הוא אין ערוך ביותר. ואיך הוא זה מאחר שאנו אומרים שאצי' הוא גילוי ההעלם ובריאה הוא התחדשות גמור. אלא הענין דמה שאצי' הוא גילוי ההעלם הוא לגבי שרשי הכלים. אבל לגבי אוא"ס הם יש מאין על ידי צמצום ומקום פנוי לגמרי. משא"כ התהוות בי"ע מאצי' הוא רק דרך פרסא כמסכ"ת במ"א. ולכן א"ש מה שאצי' אין ערוך יותר כנ"ל. ולפ"ז גם אצי' הוא בחי' התחדשות לגבי אוא"ס ב"ה כמו בי"ע ויותר כו'. ולכן בחי' כ"ע דאצי' שהוא ממוצע בין המאציל לנאצלים והוא כלול מב' בחי'. הבחי' א' הוא שרש הנאצלים והבחי' הב' בחי' אחרונה שבמאציל ממש. הנה ב' בחי' אלו נק' בע"ח א"א ועת"י. הרי שבחי' שרש הנאצלים שהע"ס דאצי' כלולים שם בהעלם ודקות גדול מאד כמ"ש בע"ח לא נק' עתיק לשון ישן כו' כ"א שרק בחי' התחתונה שבמאציל שזהו באמת רק הארת הקו"ח מאוא"ס ב"ה בכתר והוא שרשי האורות כו' בחי' זו דוקא נק' עתיק יומין שלא נתחדש כלל כ"א הוא ית' מאז ומקדם כו'. משא"כ בחי' שרש הנאצלים שבכתר זהו דבר שנתחדש לאחר הצמצום כו'. וא"כ אינו מובן כלל איך יתכן לקרות כללות הע"ס דאצי' איתן לשון ישן לאפוקי מחידוש כו'. ועוד כי אפילו לגבי שרשי הכלים שנת' שאצי' הוא גילוי ההעלם הנה באמת א"ז גילוי ההעלם לגמרי שהרי הע"ס דאצי' נתרחקו ממקורם שלמעלה מהאצי' בבחי' ריחוק הערך מאד. כי על אופן אצילות ע"ס מהמאציל נת' ע"ז ב' משלים בפרד"ס ובע"ח. בפרד"ס שער סדר האצי' פ"ד נת' משל לזה כמו שמוציאין אש מאבן החלמיש (שנק' קרעמין). ובע"ח שער דרושי אבי"ע פ"ג מבואר המשל כמו המשכות ד' יסודות מהחומר ההיולי כו' יעו"ש. והנה ב' משלים אלו אינם ענין מהעלם אל הגילוי אעפ"י שגם א"ז יש מאין. כי מהעלם אל הגילוי נק' מה שאותו דבר כמו שהוא בגילוי הי' כלול תחלה בהעלם כמו הולד בהיותו בעיבור ויולא. אח"כ בלידה זהו מהעלם אל הגילוי. או כמו המשכת דיבור ממחשבה ומדות משכל זהו ג"כ מהעלם אל הגילוי כי אותיות הדבור היו אותם האותיות

ממש

כמארז"ל (סנהדרין צ"ז ע"ב) אם ישראל עושין תשובה נגאלין ולכן שייך ספק שמא לא יעשו תשובה כשיהיו כל ישראל צדיקים גמורים. אבל גבי ברכה כתיב אשר תשמעו כו' לשון ודאי דהיינו שהברכה תבוא בודאי סוף כל סוף ממ"נ או כשיהיו כל ישראל צדיקים ואם לאו ע"י תשובה כו'. והתירוץ הב' איתא במד"ר פ' בחקתי (פ"ה) אשרי ואשריכם לכשתקיימו כל התנאים הללו שהתניתי עמכם עכ"ל שהקב"ה אומר כך לישראל (כמ"ש במת"כ שם) ולכן כתיב כאן תיבת אשר את הברכה אשר תשמעו דהיינו כשיקיימו כל התנאים שבתורה אזי יתגלה בחי' אשר ואז אשרי ואשריכם. וצ"ל מהו"ע גילוי זה דבחי' אשר שלמעלה מבחי' אם דהיינו למעלה מתנאי שבבחי' זו לא שייך תנאי כ"א ודאי כו'. וי"ל תחלה פי' אנכי נותן לפניכם היום ברכה. הנה היום קאי על עוה"ז היינו כללות שיתא אלפי שני דהוי עלמא שנק' היום כמ"ש היום לעשותם ועוה"ב נק' מחר כמארז"ל (עירובין דכ"ב ע"ב) למחר לקבל שכרן. ופי' אנכי נותן לפניכם הוא כמ"ש (רות ד' ז') וזאת לפנים בישראל זאת קאי על התורה כמארז"ל (מנחות נ"ג ע"ב) יבא זה ויקבל זאת וכמ"ש (ואתחנן ד' מ"ד) וזאת התורה שנמשכה ונתנה בפנימיות נש"י ממש. וקוטב ענין מ"ת מבואר בדיבור הראשון אנכי הוי' אלקיך שמבחי' אנכי נמשך גילוי שם הוי' בפנימיות נש"י עד שיהי' אלקיך בבחי' גילוי גמור. וזהו אנכי נותן לפניכם היום ברכה שע"י מ"ת בחי' אנכי נותן בפנימיות נש"י ממש היום בעוה"ז ברכה היינו המשכת גילוי שם הוי' ממש. וצ"ל ב' דברים. א' למה צריך שהנותן יהי' אנכי דוקא כיון שעצם הגילוי הוא משם הוי' למה לא יהי' הנותן ג"כ שם הוי' כ"א שהמשכת גילוי שם הוי' צריך שיומשך מבחי' אנכי דוקא שלמעלה משם הוי'. ב' מה שהמשכת גילוי שם הוי' נקרא ברכה כו':

ב ויש להקדים תחלה ביאור ענין גילוי ד' אותיות הוי' בנפש.

הנה היו"ד דשם הוי' הוא חכמה (זח"ב קכ"ג ב'). והנה חכמה היא מקור שיומשך ממנה שכל הגלוי אבל חכמה בעצם היא למעלה מהשכל הגלוי ונקרא משכיל מקור השכל. וכמו מאור מקור האור כו'. ועל בחי' זו כתיב (תלים פ"ט) משכיל לאיתן האזרחי שבחי' משכיל הוא ה"ע יו"ד דשם הוי' הוא בחי' איתן. ואיתן יש בו ב' פירושים. א' שהוא דבר קשה וחזק כמארז"ל (סוטה דמ"ה ע"ב) איתן כמשמעו קשה. וכתיב (במדבר כ"ד כ"א) איתן מושבך ושים בסלע קנך. והב' לשון ישן כמ"ש (מ"א ח' ב') בירח האיתנים ות"י ירחא דעתיקייא. פי' עתיקייא היינו הישנים שהם דורות הקדמונים שקודם מ"ת. וכמו חמר חוורין עתיק דהיינו יין ישן. וצ"ל שייכות ב' הפי' דאיתן לבחי' משכיל. הנה ארז"ל ב"ק מכרזת בכל יום שובו בנים שובבים (מד"ר איכה בפתיחתא תנו כבוד. זח"ג קכ"ו א') וידוע הקושיא מהבעש"ט ז"ל מהו הפעולה מהבת קול כי מי שומע אותו. ויובן עפמ"ש והאנשים כו' לא ראו את המראה אבל חרדה גדולה נפלה עליהם (דניאל יו"ד ז') וארז"ל (מגילה ג' ע"א) אע"ג דאינהו לא חזי מזלייהו חזי. הנה מבואר מזה ב' דברים. א' שיש בחי' מזל ומקיף של הנשמה שאינה מלובשת בגוף והיא למעלה מחלק הנשמה המלובשת בגוף שהרי אינהו לא חזי ומזלייהו חזי. ב' שבחי' מקיף הנשמה פועל פעולה גם בהנשמה שמלובשת בגוף שהרי מחמת שמזלייהו חזי נפל חרדה גדולה גם על הנשמה שמלובש בגוף כו'. וצ"ל מהו בחי' זו שפועל כ"כ על הנשמה שמלובש בגוף. הנה ארז"ל (מד"ר בראשית פי"ד. דברים פ"ב) ה' שמות יש לנשמה נר"ן ח"י. ובזהר בכ"מ חשבו רק ד' מדרגות נר"ן ונשמה לנשמה. כנגד ד' אותיות הוי'. וכ"א בסדר הנשמה ג"כ רק ד' מדרגות טהורה כו' בראתה יצרתה נפחתה בי. וצ"ל למה בגמ' חשיב ה' בחי' ובאמת יש ה' בחי'. ובזהר ובסדר הנשמה לא נחשב רק ד' בחי'. הנה ענין נשמה הוא כמ"ש (איוב ל"ב ח') ונשמת שדי תבינם שענין נשמה הוא רק הבנה והשגה באלקות והביטול שלה ג"כ ע"פ השגה והיינו לפי שנמשכה מבינה שבינה היא הבנה והשגה באוא"ס. רק שאינה דומה כלל השגת הנשמה להשגת הספי' דבינה אף שנמשכה מבינה. אך לפי שנמשכה מבינה מדרגתה ג"כ בחי' הבנה והשגה. ולכן מי שזוכה לנשמה הוא בעל השגה אפי' נשמה דבי"ע מאיזו עולם שהיא. רק אם נשמה. הרי היא נמשכת מבחי' בינה שבאותו עולם. נשמה דבריאה מבינה דבריאה ונשמה דיצירה מבינה דיצירה כו'. ולכן כל ענינו הוא רק השגה שמשיג גליא שבתורה או סתים (כפי אופן המשכתה מבינה אם מפרק הימין או מפרק השמאל כמ"ש בגלגולים להאריז"ל). רק למעלה בספי' בינה הוא השגת המהות ממש ולמטה בהנשמה הוא רק השגת המציאות ומ"מ ההשגה הוא בחיות ועונג רב שכל החיות והתענוג של הנשמה הוא ההשגה שמשגת אלקות כו' והיינו לפי שנמשכה מבינה. אבל נשמה לנשמה היא למעלה מבחי' הבנה והשגה והביטול שלה הוא למעלה מהשגה כי היא בטלה באוא"ס ב"ה דלמהתב"כ וא"א להשיגו כו'. והיינו כי נשמה לנשמה נמשכת מבחי' ח"ע אשר החכמה היא למעלה מהשגה דבינה כו'. והנה נר"נ הם פנימיים שיש להם כלים בגוף נפש בכבד רוח בלב נשמה במוח. אבל בחי' נשמה לנשמה אין לה בחי' כלי בגוף כלל. והיא רק מאירה בבחי' מקיף על הגוף. ועכ"ז היא מתקשרת ומתחברת עם נר"ן שהנשמה עצמה היא כלי לבחי' נשמה לנשמה כו'. והטעם לזה הוא מלד כי בשרשם הו"ב דאצילות הרי מחכמה לבינה הוא סדר השתלשלות. חכמה נק' ראשית ההשתלשלות ומחכמה לבינה נמשך כדרך השתלשלות ונק' תרדל"מ שיש ביניהם חיבור וקישור עצמי כי זהו ד"א הוי' שביחד הם שם אחד שם העצם כו'. כמו"כ למטה בחי' נשמה לנשמה שנמשכה מחכ"ע יש לה התקשרות וחיבור עם בחי' נר"ן ע"ד השתלשלות ממש (ואעפ"י שהיא בחי' מקיף על הגוף אבל מ"מ עם בחי' נשמה יש לה התקשרות ע"ד השתלשלות ממש). אבל בחי' יחידה שרשה מבחי' הכתר שלמעלה מהחכמה. ומה שלמעלה מהחכמה הוא למעלה מסדר השתלשלות לגמרי. ומה שנמשך משם לבחי' חכמה הוא ע"י דלוג דפערות שלא כדרך השתלשלות. ולכן כמו"כ בחי' יחידה שנמשכת מהכתר היא בחי' מקיף שאינה מתחברת כלל עם נר"ן בדרך השתלשלות כ"א היא למעלה מהשתלשלות לגמרי לגבי נר"ן. וזהו שבזהר חשבו רק ד' מדרגות כי הזהר לא חשיב רק מה שמתחברת ומתקשרת עם הנר"ן שמלובשים בגוף עד שיש ממנה גילוי בגוף

שזהו

מאכל כו' צריך ג"כ להמשיך גם שרש בחי' ע"ה ולכן צריך להמשיך הוי"ו מבחי' י"ה. ולכן ה' ווי"ן. וזהו כל המשמח את החתן זוכה לתורה שנתנה בה' קולות כי החתן הוא דרגא הוא בחי' וי"ו שהוא ירידת והמשכת האור בבחי' ה' אחרונה שנק' כלה כו'. ועי"כ צ"ל משמח את החתן היינו להמשיך מבחי' והאי' שעשועים יום יום בבחי' ו' שנק' חתן חות דרגא כו'. ועי"ז זוכה לתורה שנתנה בה' קולות שהוא המשכה מבחי' שע"כ בחי' ו' שלמעלה מאצי' כנ"ל:

ז **והנה** ע"פ כל הנ"ל יובן ענין ב' פעמים שמאלו תחת לראשי כו' הנאמר בשה"ש. דהנה בשה"ש נכפל ענין היצוב החתן וכלה שני פעמים. הא' קאי על זמן ילימ"ל שכנס"י נק' כלה והקב"ה נק' חתן. ועי"ז אומרת כנס"י על הקב"ה שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. וכמו שת"י דקאי על המן וענני כבוד כו'. ואח"כ כתיב (שם ג') על משכבי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי שזה מיירי על זמן משך הגלות. ואח"כ כתיב עוד בסוף שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני שזה קאי על גאולה העתידה בב"א. ולהבין ענין ב' פעמים וימינו תחבקני כו'. הנה אית חסד ואית חסד (זח"ג קל"ג ב'). אית חסד דאיקרי חסד עולם שהוא בבחי' גבול ומדה ובבחי' חסד זה יכול להיות שינוים מצד מדה"ד שכנגדו כו'. ולכן אעפ"י שבילימ"ל הי' התגלות בחי' וימינו תחבקני מ"מ אח"כ הי' גלות משום דכתיב השיב אחור ימינו שנסתלק בחי' ימין עליון מלהאיר לכנס"י. ועי"ז אמר דהע"ה (תלים ע"ז) בעד כנס"י ואומר חלותי היא (משום כי) שנות ימין עליון שנעשה שינוי בהימין עליון. והיינו מצד מדה"ד כו'. ועי"ז כתיב (קהלת ג') עת לרחוק מחבק. שהוא בחי' וימינו תחבקני. וכתיב ימין הוי' רוממה. והו"ע קוב"ה בגלותא סליק לעילא כמ"ש בלקו"ת בד"ה ושבתם הא' פ"ב ובד"ה והאי' אלו המון פ"ד ע"ש. והנה ע"י הסתלקות בחי' ימין עליון עתה בזמה"ג עי"ז יתגלה לע"ל בחי' וימינו תחבקני שלמעלה מהשתלשלות שהוא בחי' ורב חסד דלית שמאלא בהאי עתיקא כו'. ועי"ז כתיב (תלים ע"ד) וימינך מקרב חיקך כלה כו'. ואז לא יהי' עוד שינוים כלל. ולכן נק' הקץ קץ הימין. שיש קץ שאז יהי' התגלות בחי' ימין עליון שלמעלה מהשתלשלות. ולכן אומרים בנעילת יוהכ"פ שערי כתר המיוחן שהכל בחי' ימין דלית שמאלא כלל. והנה כבר נת"ל שיש ב' ווי"ן. הא' בחי' יעקב ת"ת דאצי' שנק' וי"ו אות אמת. והב' בחי' יעקב מלא וי"ו שוי"ו זה הוא מלמעלה מהשתלשל' ונק' אמת לאמתו. וזהו ג"כ ענין ב' בחי' וימינו תחבקני. הא' מה שנתגלה בעת ילימ"ל זהו בחי' ימין שבאצי'. אעפ"י שהוא אמת מ"מ יש שם התחלקות הו"ג ורק שמתכללים כו' ע"כ א"ז עדיין אמת לאמתו שהרי נעשה שינוים אח"כ כנ"ל. אבל בחי' וימינו תחבקני דלעתיד זהו מה שיעקוב מלא וי"ו שהוא מלמעלה מהשתל' שנק' אמת לאמתו שאין יכול להיות שינוי והפסק כלל להשפעותו כי הוא בחי' ורב חסד דלית שמאלא כנ"ל. וזהו אחרי כו' תלכו שהוא המשכת הב' ווי"ן מבחי' ע"ו דו"ה כנ"ל בענין ה' קולות. ועי"ז אח"כ ובו תדבקון ואתם הדבקים התאחדות אמיתי כו'. והתדבקות זו יהי' ובו תדבקון בו ממש דהיינו בפנימי' הכתר. כמ"ש בסוף הביאור דאחרי כו' תלכו בלקו"ת. דהיינו בבחי' עתיק המאיר בא"ת שזהו למעלה גם מבחי' ורב חסד. וגם י"ל ובו בפנימי' הוי"ו דוהנורא אל עליון שהוא ורב חסד ובפנימי' וי"ו זה הוא הוא"ס ממש בחי' עתיק שלמעלה מא"א שרש הנאצלים (והמתקת הענין בפי' הפסוק הוא כי בפסוק זה מבואר ארבע הידות ב"פ שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני כמ"ש בסידור בשעה"פ (ולקמן בד"ה אחרי). וא"כ ובו תדבקון הוא בחי' היד החמישית. וא"כ לפמש"כ"ת (שם) דב' פעמים שמאלו כו' הם הו"ג דז"א והו"ג דא"א. א"כ בחי' ובו תדבקון שלמעלה מהו"ג דא"א הוא בחי' פנימי' הכתר עתיק בחי' אחרונה שבמאציל ממש):

ח **ועפ"י** כ"ז יובן השייכות דמלכיות זכרונות שופרות להתחדשות הארץ בר"ה. כי ארץ העליונה זהו בחי' מל' שנק' אדמה או ארץ. לפי שהיא יסוד האחרון באצי' והיא מקור בי"ע בחי' ד"ת ביטול היש. וזהו בחי' שפת אמת שנת"ל. ובכל ר"ה מתחדש בחי' זו כדי להיות מלוכה מלך על עם. ועי"כ צריך להיות כי תבאו אל הארץ. ועי"כ אומרים עשרה מלכיות להמשיך בנין ע"ס דמל' בחי' ארץ כו' (גם בנין עולם הדיבור עליון כמו עד"מ על ידי דיבור גילוי לזולתו כמו"כ על ידי דיבור עליון יומשך הגילוי מאצי' לבי"ע). וא"כ בר"ה הוא בחי' כי תבאו אל הארץ כו'. ועכנ"ל ונטעתם כל עץ מאכל נטיעת האילן בארץ. וזהו זכרונות ע"ס דז"א המשכת היחוד מבחי' כי האדם עץ כו' ע"ה בבחי' ארץ העליונה להיות ועה"ח בתוך הגן. דהיינו המשכת היחוד וגילוי מבחי' וי"ו אות אמת שיהי' ואמת הוי' לעולם. וכיון שנמשך בנין עולם הדיבור בחי' ארץ על ידי עשרה מלכיות. יכול להיות אח"כ על ידי זכרונות גילוי ואמת הוי' לעולם. וגם צריך להמשיך בע"ה מבחי' אין שלמעלה מע"ה בחי' אמת לאמתו שהו"ע יובל שרש ע"ה וזהו על ידי שופרות כו':

פרשה ראה

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה. את הברכה אשר תשמעו וגו'. וצ"ל מ"ש אשר תשמעו כו' לשון ודאי והרי בכ"מ בתורה כתיב אם תשמעו שהוא לשון ספק כמ"ש אם בחקתי תלכו כו' ונתתי גשמיכם כו'. והי' אם שמוע כו' ונתתי מטר כו'. ובפ' כי תבא כתיב ג"כ והי' אם שמוע כו' ובאו עליך כל הברכות כו' וכאן כתיב את הברכה אשר תשמעו לשון ודאי. ויש ע"ז ב' תירוצים. הא' איתא בספר פנים יפות משום דכתיב (ש"ב י"ד י"ד) וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח שבסוף כל סוף יתעלו כל ישראל להיות במדרגת צדיקים גמורים ממש לכן כתיב אשר לשון ודאי. ומ"ש היום אם בקולו תשמעו לשון ספק היינו כי היום אם כו' קאי על התשובה

אמת לאמתו כו'. וע"ז נאמר תתן אמת ליעקב שהוא המשכת בחי' אמת לאמתו מבחי' אין שלמעלה מהח"ע בבחי' יעקב. והיינו שיומשך בע"ה מבחי' ועל יובל ישלח שרשיו כו' נהר כו' יובל שמו שמשקה את הע"ח. וזהו"ע יעקוב מלא בוי"ו. כי יעקב בעצמו הוא הוי"ו ת"ת דאצי' בנק' אות אמת. אבל מה שהוא מלא וי"ו. הנה וי"ו זה הוא המשכה מלמעלה מאצי' דהיינו בחי' אמת לאמתו. והנה אמן ואמן גימט' יעקוב מלא בוי"ו. והענין כי אמן גימט' הוי' אד' שהו"ע היחוד וההמשכה משם הוי' באד' והוא בחי' עץ מאכל. מאכל ג"כ גימט' הוי' אד'. והיינו כמ"ש (משלי י"ג) צדיק אוכל לשובע נפשו. דהנה כתיב (שה"ש ה') באתי לגני אכלתי כו' לגני דוקא כדי שיומשך במל' ע"כ אכלתי כו' משא"כ באתרי' שהוא או"ס בעצמותו לאו אורחי' למיכל. וזהו צדיק אוכל לשובע נפשו. בחי' צדיק הוי' בכל דרכיו. צדיק חי העולמים. מה שאוכל הוא כדי לשובע נפשו בחי' נפש הנ"ל אשר כלתה נפשי בבחי' השתוקקות וצמאון. והאכילה כדי להשביע הצמאון והתשוקה כו' (וכנ"ל שהע"ה הוא רק מהלך ת"ק שנה שאין בו בחי' השבית דיכוד. וא"כ מה שצדיק אוכל גם שהבחי' דע"ה הוא רק כדי לשובע נפשו כו'). וזהו עץ מאכל כענין ועה"ה בתוך הגן כו'. והו"ע המשכה וגילוי מבחי' ו' אות אמת ד"ע בבחי' שם אד' מל' ד"ת כו'. וזהו אמן הראשון. כי אמן הוא קיום האמת כו'. ואמן הב' הוא ההמשכה בבחי' אות אמת מבחי' אמת לאמתו כנ"ל וכענין יעקוב מלא וי"ו כו'. וזהו ב' פעמים אמן בחי' אמת ובחי' אמת לאמתו. ולכן בגימט' יעקוב מלא וי"ו כו'. ולכן ואמן בוי"ו דוקא כו'. הנה נת' שייכות ענין הווי"ן בפסוק אשרי כו' תלכו שהו"ע ונטעתם כל עץ מאכל. דהיינו שעה"ח הוא המשכת בחי' ו' אות אמת ד"ע בהעולמות שנתהוו מבחי' אדמה מל' בבחי' ים כו':

ה **ועתה** נ"ל ענין הה' ווי"ן שנטל יעקב במשכון מאליהו כנ"ל הנה איתא במ"מ ישן להב"י ז"ל בשם המגיד. אשר באליהו הנביא יש השם הוי' בשלימות. ורק שהה' אחרונה הוא בתיבת הנביא וא"כ הוא מרוחק מאותיות יה"ו דאליהו כו'. והענין דכתיב שלח אורך ואמתך (תלים מ"ג ג') ואחז"ל (זוה"ע וילקוט עפ"ז ובפרש"י עפ"ז) אורך זה מלך המשיח שעליו כתיב שמן למאור (מד"ת תצוה) ואמתך זה אליהו. והנה מה שאליהו נק' ואמתך דמשמע האמת שלך בחי' אמת לאמתו הנ"ל היינו כי ענין אליהו הנביא הוא להמשיך יחוד והתגלות י"ה עילאין בהוי"ו והוי"ו כשמקבל מבחי' י"ה יומשך להאיר בהתגלות בבחי' ה' אחרונה ההפך ממה שבגלות אין השם שלם שאין י"ה מאיר בו"ה. ולכן כתיב (מלאכי ג') הנה אנכי שולח לכם את אלי' הנביא כו' והשיב לב אבות על בנים. בנים נק' ו"ה בן ובת. ואבות נק' י"ה או"א (זה"ג רנ"ו א'). והיינו שימשיך התגלות הוי"ו מבחי' י"ה בה' אחרונה כו'. והנה הוי"ו מצד עצמו נק' אות אמת כנ"ל. וכאשר ימשיכו מבחי' י"ה יסודות דאבא ואימא שנק' ממעמקים שבהם גנוז פנימי' עתיק זהו מבחי' אמת לאמתו שהוא ההמשכה מבחי' אין בע"ה. וההמשכה זו יהי' בה' אחרונה (שנק' שפת אמת ד"ת כנ"ל) ע"כ נק' אליהו ואמתך כו'. מקור האמת אמתתו של אמת כו'. וז"ש (בראשית ב') ואדם אין לעבוד כו' ואחז"ל (ב"ר פי"ג סי' ה') ואדם אין כאליהו כו'. והיינו שהי' אדם שמאיר בו מבחי' אין שלמעלה מבחי' ע"ה שהוא המשכה מבחי' כי לא אדם הוא בבחי' כי האדם עץ כו' דהיינו מבחי' אמת לאמתו כו' וע"כ הוא אדם שמבחי' אין ולכן נק' ואמתך כו'. ולכן יעקוב מלא וי"ו היינו בחי' וי"ו שלמעלה מאצי' (וי"ו דוהגורא אל עליון כו') בחי' אמת לאמתו בחי' זו לקח במשכון מאליהו כי ענין הוי"ו דאליהו הוא ג"כ הוי"ו שלמעלה מבחי' אצי' בחי' ואמתך כנ"ל. וזהו כל תולדות שבמקרא חסר וי"ו דהיינו שנכתב רק בוי"ו א'. לבד מאלה תולדות השמים כו' ואלה תולדות פרץ דקאי על משיח שהוא מלא בשני ווי"ן דהיינו שאז יהי' התגלות הוי"ו שלמעלה מאצי' בחי' אמת לאמתו. והגילוי בה' אחרונה יהי' ע"י אליהו הנביא כו' כנ"ל:

ו **ועתה** נ"ל מהו"ע ה' ווי"ן דוקא. הנה אחז"ל (ברכות ו' ב') כל המשמח את החתן זוכה לתורה שנתנה בה' קולות. והנה קול הוא המשכה כמו וי"ו. וה' קולות כענין ה' ווי"ן כו'. והנה איתא בכהאריז"ל פרת בגימט' ה' פעמים קול. דהנה כתיב ונהר יוצא מעדן כו' ומשם יפרד והי' לארבעה ראשים שם האחד פישון כו' והנהר הרביעי הוא פרת ואחז"ל (בכורות נ"ה ב') הוא דמעיקרא דהיינו בחי' ונהר יוצא מעדן ואחז"ל (שם) יובל שמו. שעכ"כ דבינה. ומשם יפרד והי' לארבעה ראשים דהנה יש שי"ן של ג' ראשים כנגד הג' אבות חג"ת. ושי"ן של ד' ראשים כנגד האבות עם דוד חגת"מ כו'. והיינו שמשעכ"כ דבינה נמשך בכל המדות עד המל' והנה פרת הוא המל' ואחז"ל הוא דמעיקרא שמשם מאיר בחי' שעכ"כ ביותר כו'. וזהו"ע פרת ה"פ קול שהוא ההמשכה משעכ"כ בד' נהרות שביהד הם המשה כו' (עי' בד"ה בן פורת יוסף שעם הגהות פ"ה ויובן לכאן היטב. וענין יפר"ד הוא פשט רמז דרוש סוד. שעלם התורה הוא בחי' סוד. יסוד יו"ד סוד. עד"ה והגיף בלק"ת). והנה כתיב הקל קול יעקב קל הראשון חסר וי"ו והשני מלא. כי הקל הראשון הוא הקול דתפלה שהוא העלאת הנפש מלמטלמ"ע. וכן למעלה בחי' ואני תפלה שהוא העלאת בחי' מל' בנק' נפש מלמטלמ"ע. בחי' כלה כלתה נפשי. וענין שהקל חסר וי"ו היינו כי עתה אין להכלה בחי' קול כי כל ההמשכות הנ"ל הוא רק למעלה ואין נמשך בגילוי במל' עד לע"ל דכתיב מהרה כו' ישמע כו' קול חתן וקול כלה שהה' ווי"ן הנ"ל יומשכו בהתגלות במל' ואז יהי' הקל הראשון ג"כ מלא וי"ו בחי' קול כלה כו'. וזהו"ע ה' ווי"ן כענין ה' קולות שבאמת הוא וי"ו א' המשכת בחי' שעכ"כ בחי' כ"ע אמת לאמתו ורק שמבינה עד המל' ה' אחרונה יש ה' קולות ולכן ה' ווי"ן כנ"ל. ולכן הה' ווי"ן הוא בפסוק אשרי כו' תלכו שיש בו ע"ו תיבין שמרמז על י"ה. היינו שהווי"ן צריכים להמשיכן מבחי' י"ה שעכ"כ דבינה כנ"ל כי י"ה הנסתרות להוי' אלקינו עלמדאתכ"ס והנגלות ו"ה עלמדאת"ג ע"כ צריכים להמשיך הווי"ן מי"ה דוקא. כי אשרי הוי' אלקיכם תלכו הוא מה הקב"ה נתעסק במטע תחלה והרי כתיב ויטע כו' ונהר יוצא כו' להשקות כו'. וא"כ נמשך בע"ה גם מברכו בחי' יובל אמת לאמתו ע"כ מה שגם אתם כו' ונטעתם כל עץ

מאכל

והשפעתו כולו להמקבל שהוא למטה הרבה ממנו) ולא בבחי' השתחוואה וביטול לכן לא נשתלשל רק ת"ק שנה שיהי' בו ה' בחי' ה"ח שבחג"ת כ"ה ולזה ולצא השמים לך משתחוים בבחי' ביטול תמיד כי החמשה בחי' הנ"ל הם עדיין בכלל גופו עכ"ל. ועד"ז י"ל בענין ע"ח מהלך ת"ק שנה. כי ע"ה נק' המדות דז"א דאצי' כשמאיר בהם בחי' מוחין דאבא שהוא עצמות ח"ע ממש שבחכ"ע שורה אוא"ס ב"ה ממש. והמדות הם בתכלית הביטול והיחוד האמיתי עם אוא"ס השורה בח"ע כמ"ש לך הוי' הגדולה כו'. ועי"ז כתיב רוח האדם בגימט' מ"ה ביטול אמיתי לבחי' מ"ה דחכמה (שהוא שם מ"ה שבז"א) העולה למעלה בבחי' ביטול והתכללות במקורו היפך בחי' ירידה והשפעה למטה שזהו בחי' יש ולא מ"ה. משא"כ רוח הבהמה ב"ן בחי' יש יורדת למטה להשפיע בבי"ע. ולכן גם ע"ח רק מהלך ת"ק שנה שאין בו בחי' השפית דיסוד להשפיע לבי"ע לפי שרוח האדם עולה למעלה כו'. ומה שיש באצי' בחי' יסוד היינו להשפיע אילוניות השפע שבנו"ה בבחי' מל' מקור בי"ע בשביל קיום והוית העולמות ונבראים דבי"ע בפנימיות ובאילוניות וכנ"ל בענין תבואת הארץ. ומאילוניות השפע הלזו נמשך ע"י היסוד כל העלמות כו' ולא כמו בבי"ע שלא נשתלשל בחי' יסוד כו'. אך מה שנתעסק הקב"ה במטע ויטע הוי' אלקים כו' ועה"ח בתוך הגן היינו ליטע ולעשות בחי' יסוד גם בע"ח שגם מבחי' שפע הפנימיות הלזו דע"ה יומשך ג"כ ע"י צדיק יסו"ע והיינו ע"י פנימיות היסוד שיתוד במל' שיהי' הגילוי דע"ה גם בבי"ע וכמשנ"ת שיהי' גם בהנבראים דבי"ע חיי עולם דבחי' ע"ה שנק' חיי אלוה ממש. וע"ז אומר המדרש אף אתם לא תתעסקו אלא במטע ונטעתם כל עץ מאכל. מאכל גימט' הוי' אד'. אדמה מל' הוא שם אד'. ע"ח כמראה אדם שם הוי'. והיינו ע"י עסק התורה להמשיך מבחי' ע"ח וע"כ וחיי עולם נטע בתוכנו. נטע דוקא כו'. ולכן על ידי זה אחרי הוי' אלקיכם תלכו. וזהו שכתוב במד"ר וכי אפשר להלוך אחר הקב"ה אותו שכתוב בו בים דרכך היינו בחי' מל' בהיותה באצי' שנק' ים עלמדאתכ"ס ולא בהבחי' מל' כשנעשית מקור לבי"ע שנק' אדמה וארץ. ושבילך במים רבים בינה דאצי'. ועקבותיך לא נודעו היינו בעלמדאת"ג שהוא בחי' ארץ או אדמה שם לא נודעו. אבל ע"י ונטעתם כו' הו"ע נטיעת אילנא דחיי גם בארץ עלמדאת"ג :

ד **והנה** בפסוק אחרי כו' תלכו כו' יש חמשה ווי"ן. ונ"ל כי ענין אחרי כו' תלכו נת"ל שהוא להתעסק במטע להמשיך מבחי' ע"ח תוס' אורות והתגלות אלקות בהעולמות. א"כ מה זה שייך לווי"ן וגם לחמשה ווי"ן. ל"ל ענין חמשה ווי"ן שנטל יעקב מאליהו במשכון ושזהו"ע יעקוב מלא בוי"ו כו'. הנה כתיב ונתתם לי אות אמת. ופי' בזהר (ר"פ ויקרא) אות אמת דא אות וי"ו. כי הוי"ו הוא ת"ת עמודא דאמצעיתא שכלול מחסד ודין ע"כ נק' אמת. כי מדת החסד אעפ"י שמכלכל חיים בחסד עכ"ז אינה אמת ע"פ מדה"ד שמנגד למדת החסד כו'. וכן מדה"ד היא אמת בפ"ע אבל אינה אמת ע"פ מדת החסד כמ"ש בביאור הא' דוידעת כו' ע"ש. אבל מדה"ר שאחר מדה"ד ענינה שהגם שראוי לענשו אעפ"כ יומשך לו שפע מצד הרחמים הרי מדה זו היא אמת גם עפ"י מדה"ד ע"כ נק' הוי"ו אות אמת לפי שכלול משתיהן. וזהו במלך שלמה מלך שהשלום שלו ששרש הייחוד דחו"ג בת"ת נמשך ממקום גבוה מאד. והנה יעקב נק' איש תם ונ"ל אטו אברהם אינו אמת ח"ו. והענין כי אברהם שרשו בחסד שהוא אמת בפ"ע ויצחק בגבו' אבל יעקב שרשו בת"ת בחי' וי"ו אות אמת שמדה זו אמת גם עפ"י ב' המדות דחו"ג ע"כ נק' איש תם. והנה כתיב תתן אמת ליעקב. ונ"ל כיון שיעקב בעצמו הוא בחי' ו' אות אמת א"כ מהו עוד תתן אמת ליעקב. והענין כי יש ג' בחי'. שפת אמת תכון לעד כו'. ואמת עצמו. ויש עוד בחי' אמת לאמתו וכמארז"ל (שבת יו"ד א') כל דיין הדן דין אמת לאמתו ונק' אמתתו של אמת כו'. וביאור זה דהנה כתיב כי אל דעות הוי'. ד"ת הוא שלמטה יש ולמעלה אין ורק שהיש בטל לאין שהוא ביטול הנבראים לגבי החיות אלקות המהוה אותן שהם אין ואפס לגמרי לגבי החיות אלקות המהוה אותן. שאין שום דבר זולת החיות אלקות כמ"ש במ"א בפי' אל עולם כו' שמציאות היש של הנבראים הוא רק מצד הכח השופע מאלקות בתוכן וגשמיות הנברא וממשו הוא אין לגמרי כו'. וזהו נק' שפת אמת כמו שפת הבגד. דהיינו התחלת האמת שעי"ז יכולים להמשיך אח"כ אמת עצמו כמו שע"י שפת הבגד נמשך כל הבגד כולו. וכדכתיב יהיב כו' ומנדעא (ד"ע) ליודעי בינה דהיינו ד"ת. אבל בחי' ד"ע שלמעלה יש כמ"ש להנחיל אוהבי יש ולמטה אין דכולא קמי' כלא"ח ובטל במציאות לגמרי היינו שאין שייך מציאות יש של עולמות כלל לפי שגם החיות עצמו בטל ע"ד זיו השמש בשמש וזהו בחי' אמת בעצמו. וזהו"ע יעקב בחי' וי"ו ת"ת שנק' אות אמת דהיינו כללות מדות דאצי' ד"ע. וזהו עוד פי' באמת לבד פי' רז"ל באות אמת ושניהם עולים בקנה א' והמשכיל יבין. ובחי' וי"ו אות אמת זהו ע"ח דהיינו המדות דז"א דאצי' כשמקבלים מבחי' חכ"ע והחכ' תמצ' וזהו"ע הוי"ו שיש לו יו"ד בראשו. אבל בחי' אמת לאמיתו היינו כמ"ש היש בה עץ אם אין. עץ הוא בחי' עס"ה ה"ע לבון לי עלה כו'. דהנה ע"ה נת"ל שיש בו ב' פירושים. א' דקאי על המדות דז"א דאצי' כי עץ הוא לומה וידוע דהמדות הם בחי' לומה שבאצי' שיש בהם קטנות וגדלות. ופי' הב' דקאי על חכמה דאצי' עץ ל' עלה וה"ס כי והחכ' תמצ'. והענין דהיינו ז"א דאצי' כשמקבל מבחי' והחכ' תמצ' זהו ע"ח וע"כ יתפרש ע"ה על חכ"ע ונק' בחי' יש היש בה עץ. וכמ"ש והחכ' מאין כו' שחכ' עצמה יש. אם אין הוא אוא"ס שלמעלה מעלה מגדר החכ' כו' שגם החכ"ע נחשבה בבחי' יש מאין מבחי' זו כו'. ופי' שחכמה נק' יש עדיין היינו כמ"ש במ"א בפי' כי הוי' הוא האלקים שבחי' יהו"ע דאצי' נחשב לבחי' יהו"ת עדיין לגבי עת"י שלמעלה מאצי' והיינו שהביטול דיהו"ע דאצי' הו"ע האחד והביטול שמצד עצמות אוא"ס שלמעלה מאצי' הוא יחיד. וזהו אמת לאמתו. ובחי' אין זה שנק' אמת לאמתו זהו השרש של בחי' ע"ה. וכמ"ש והי' כעץ כו' ועל יובל ישלח שרשיו. יובל שער הנו"ן כתר עליון כו'. ואם כן ע"ה הוא בחי' אמת. כי חיי עולם נצחי' שאין לו הפסק שזהו אמת. והשרש של ע"ה הוא

אמת

האדם עץ השדה בחי' ועל דמות הכסא דמות כמרא"ד כו'. אדם אדמה לעליון רמ"ח אבר"מ. מלכא הוא או"ס ממש (כמ"ש במ"א החילוק בין מלכא למלכות). ובחי' אדם זה הוא עץ השדה בחי' עץ חיים אילנא דחיי כו'. השדה זהו הבחי' דמל' הנק' אדמה שממנה נשפע רק השפעת חיות העולמות שנק' פרי האדמה כנ"ל. אבל עץ השדה היינו דגבי ע"ה כתיב וחי לעולם. והיינו שממנו נמשך בהשדה דמל' חיי עולם כו'. גם עוד החילוק כי אדמה וארץ שממנה תצא להם שהוא מזון המוכרח. אבל פירות האילן הם לעידון ותענוג שהוא תוספות חיות ועונג רב. כמו"כ למעלה אדמה נק' בחי' מל' שממנה השפעת מזון וחיות העולמות המוכרח בשביל קיומן והיותן כו'. דהנה בתבואת הארץ יש ג"כ שני בחי' חיצוניות ופנימי'. הא' השפעה חיצוניות שמבחי' מל' בשביל קיום והיות חיצוניות העולמות והנבראים. והב' השפעת גילוי אלקות בנבראים במוחין ומדות שיהי' בהם מוחין ומדות לאלקות. אבל הגילוי הוא לפ"ע הכנת הנבראים כפי שכל נברא יוכל להשיג אלקות. וא"כ השגה זו של המלאכים מתהוה מאלקות דהו"כ דמל' דאצי' יש מאין ממש דרך פרסא כו' ולא דרך השתלשלות עו"ע. וכמו"כ התהוות אהוי"ר של מכאל וגבריאל מאלקות דהו"ג דמל' דאצי' הוא יש מאין דכמו בהתהוות גוף חומר המלאך הוא בריאה יש מאין כמו"כ ההשגה והאהוי"ר שלו מתהוה ג"כ יש מאין ממש. ולכן כשמאיר עליהם איזו גילוי מאלקות דמל' דאצי' מעט יותר מכפי הצמצום וההגבלה אזי מתבטלים לגמרי לאין ואפס כמארז"ל (סנהדרין ל"ח) הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה ושרפן כו'. וא"כ כל ההשגות והאהוי"ר של המלאכים זהו רק חיי הנבראים ולא חיי אלוה. ולכן גם השפעה זו הפנימי' שמהארץ עליונה נק' רק תבואה מזון המוכרח בשביל חיי הנבראים דהיינו בשביל קיום והיות ההשגה והאהוי"ר של מלאכים כמו שנבראו כו'. ונק' ג"כ חיי שעה כי ההשגה והאהוי"ר שלהם הוא מוגבל בזמן ומקום רוחני דבי"ע ועי"כ יפול בהם שינוי וגרעון והתיישנות בעבודתם כי א"ז בגדר וסוג כלל דבחי' חיי עולם הנ"ל. אבל ע"ה ממנו נמשך תוס' אורות והתגלות אלקות ממש בעולמות הנבראים שלא כסדר השתלשלות דהיינו שיתגלה בנבראים השגה אלקית ממש שלמעלה מגדר השגת שכל נברא. ואהוי"ר עילאין שהם אלקות ממש ע"ד האבות הן המרכבה מרכבתא עילאה כו'. שזהו נק' חיי אלוה ממש שלמעלה אין קץ מגדר בחי' חיי הנבראים. דהנה בפי' וענין ע"ח יש בו ב' מובנים. המובן הא' כי עץ הוא צומח וזהו בחי' מדות שצומחים מקטנות לגדלות כו'. והמובן הב' כי עץ הוא לשון לי עצה ותושי' והיינו הוא כדכתיב והחכ' תחי' והיינו המדות דז"א דאצי'. שהם בחי' צומח שבאצי' כשנמשכים ומאירים בהם מוחין דאבא דוקא שאזי נק' ע"ח. ועי"כ מע"ה נמשך ב' המשכות. הא' גילוי בחי' מוחין והשגה אלקית ממש שמחמת זה יהי' בחי' מ"ה וביטול אמיתי. והב' גילוי בחי' מדות אהוי"ר עילאין דהיינו אהבה אלקית ממש. וא"כ מע"ה נמשך שיהי' בהנבראים חיי אלוה ממש. וז"ש בישעי' ס"ה (פ' כ"ב) כי כימי העץ ימי עמי ות"י הרי כיומי אילן חייא יומי עמי. והו"ע חיי עולם ממש כמ"ש ואכל וחי לעולם. וז"ש באיוב כימי אלוה ישמרני. דהיינו חיי אלוה ממש וכנ"ל.

וכתיב למען ירבו כו' כימי השמים על הארץ. ואי' בזה"ק דקוב"ה איקרי שמים כמ"ש ואתה תשמע השמים והיינו מדות דז"א שנק' שמים כו'. וע"פ משכו וקחו כו' אי' בזהר שעל ידי התורה שנק' ע"ח עי"ז משכו יומין עילאין דבחי' ימי השמים שהוא ימי אלוה ממש לגבי יומין תתאין דבי"ע שהם חיי הנבראים כו'. והנה בעצרת מ"ת אורייתא מחכ"ע ורמ"ח פיקודין רמ"ח אבר"מ א"כ זהו המשכת הגילוי מבחי' כי האדם עץ השדה שלמעלה מבחי' אדמה מקור חיות העולמות ע"כ אז"ל בעצרת על פירות האילן. ועתה יובן החילוק בין בחי' שלשה שהי' להוציא אחר האדמה שהוא לגבהי' לבחי' מה שנתעסק הקב"ה במטע תחלה ואף אתם כו' כנ"ל. דהיינו שמה שהיו להוציא אחר האדמה הוא שכל מגמתם הי' רק להמשיך מבחי' מקור חיות העולמות לבד שנק' אדמה השפעה החיצוניות כדי שיומשך החיות בריבוי בהעולם כמו שהוא במקום וזמן וזהו ויחל נח איש האדמה. ויחל ל' חולין כמו ששת ימי החול שהוא רק המשכת חיות העולמות מבחי' מדת מל' לבד. אבל מה שנתעסק הקב"ה במטע כו' הוא כמ"ש ויטע הוי' אלקים כו' שיומשך הגילוי מבחי' ע"ה אילנא דחיי שאינו שייך כלל לחיות העולמות ורק שיומשך תוס' אורות והתגלות אלקות בעולמות כו' שיהי' התגלות או"ס שלמעלה מהזמן ומקום לגמרי. דהיינו אעפ"י שברא העולמות ע"י בחי' מל' שנק' אדמה שיהיו בבחי' מקום וזמן אבל אח"כ נתעסק במטע שיומשך מבחי' עה"ח התגלות או"ס שלמעלה מהזמן כו' בהעולמות וזה נק' בשם נטיעת האילן בארץ כו':

ג **ולהבין** ביאור"ע מה שנתעסק הקב"ה במטע ויטע כו' ועה"ח בתוך הגן. הנה איתא בכתבים מאדמו"ר הזקן נ"ע וז"ל להבין ענין מלאך שהוא מהלך ת"ק שנה ולא ת"ר. כי הם כלולים רק מה' מדות חג"ת נ"ה. אכן בחי' ששית דהיינו יסוד לא נשתלשל בהם. והטעם כי הם בחי' וצבא השמים לך משתחוים שהם תמיד בבחי' ביטול למעלה לבחי' ואתה מחי' את כולם ולכן א"א להיות בו בחי' יסוד אשר זו היא בחי' שנשפע כולו למקבל וניתן לו הכל והי' יכול (המלאך) ח"ו להשתלשל ולהתהוות יש גמור וכוונת הבריאה הוא ולכבודי בראתיו שיהי' הבע"ג ונברא בבחי' ביטול היש לאין והאופנים כו' ברעש כו' ולכן לא נשתלשל בג' עולמות בי"ע בחי' יסוד וכו' (במ"א נת' שיש בהם פעולת עו"ע כו' אבל לא כח ההולדה דבחי' יסוד כו'. ובזה יתורץ שהרי יש כמה השפעות ע"י מלאכים והם שלוחי השפע למטה. אך זהו רק דרך עו"ע שרק בחי' האחרונה נשפע מהם כו' לשלמטה הימנו כו'. ובזה ידוקדק הלשון שכתוב לעיל שנשפע כולו למקבל וניתן לו הכל שרק בחי' זו דוקא אין בהם כו') רק באצי' שם יש בחי' יסוד לפי ששם גם בחי' מל' המקבלת מיסוד הוא איהו וגרמוהי חד הכל בחי' א"ס קארי תדיר ומיוחדת כו' אבל בעולמות בי"ע שהם בע"ג ונפרד לא הי' יכול להשתלשל ולהיות נשפע גם בהם בחי' הששית שהוא יסוד אשר הוא לבר מגופא שהוא רק ההשפעה למקבל וניתן כולו להמקבל שאם הי' נשפע מדה זו בבחי' בע"ג הי' יכול לישאר בבחי' יש ודבר בפ"ע (מחמת ירידתו

והשפעתו

המלאך אל תמר בקולו כו' כי לא ישא לפשעכם (שמות כ"ג). אבל על ידי שמדקדקים ע"ע כו' ונושאים לי פנים שממשיכין בבחי' הפנים דזעיר אנפין גילוי הפנים דעתיקא אזי כתי' ישא ה' פניו כו' לפנים משוה"ד. ולכן שיורי מצות מעכבים הפורענות (סוכה ל"ח ע"א). כענין והי' עקב תשמעון בזכות שנאמר מצוות שאדם דש בעקביו. וזהו ערבים עלי ד"ס כו' (ע"ז ל"ה ע"א) שכולם גדרים וסייגים. כענין דקדוקי מצות שהו"ע נושאין לי פנים כנ"ל:

ארץ אשר הוי' אלקיך דורש אותה וגו'. מראשית השנה. שבכל ר"ה מתחדשת הארץ עליונה מדת מל' כדפי' באגה"ק ע"פ זה. והנה בר"ה א"ל מלכיות זכרונות ושופרות. ונ"ל כי ענין ר"ה הוא שמתחדשת הארץ עליונה שיהי' בחי' ארץ ומה שייך לבחי' ארץ מלכיות וזכרונות ושופרות כו'. הנה כתיב (דברים י"ג ה') אחרי הוי' אלקיכם תלכו וגו'. הנה בפסוק זה יש ע"ו תיבות (וכן בברכת כהנים. וכן בפסוק את הוי' האמרת היום. גם ע"ו שבחים דישתבח שהם כנגד ע"ו שיר המעלות). להבין מהו"ע ע"ו. וגם בפסוק זה דאחרי יש חמשה ווי"ן ואותו כו' ואת מצותיו כו'. וענין חמשה ווי"ן מצינו בתנ"ך יעקוב מלא וי"ו ה' פעמים ואלי' גבי גאולה וזכרתי את בריתי יעקוב וכנגד זה נכתב אליהו ה' פעמים חסר וי"ו ופירש"י שזהו משכון מאליהו הוי"ו כדי שיבשר את בניו. ונ"ל זה. גם מהו השייכות ה' ווי"ן בפסוק אחרי הנ"ל. וגם שייכות הה' ווי"ן לע"ו תיבות כנ"ל. הנה אחז"ל במד"ר (קדושים פכ"ה סי' ג') ע"פ אחרי הוי' אלקיכם תלכו וכי אפשר להלוך אחר הקב"ה אותו שכתוב בו בים דרכך ושבילך במים רבים. אלא מה הקב"ה מתחלת ברייתו ב"ע לא נתעסק אלא במטע תחלה שנאמר ויטע הוי' אלקים גן בעדן כו' אף אתם כשתכנסו לארץ לא תתעסקו אלא במטע תחלה הה"ד כי תבואו כו' ונטעתם כל עץ מאכל. והמדרש אינו מובן כלל איך על ידי ונטעתם כל עץ מאכל יוכל להיות אחרי הוי' אלקיכם תלכו כו'. והנה במד"ר נח פל"ו איתא שלשה הי' להוטים אחר האדמה קין דכתיב ויהי קין עובד אדמה. וכן נח דכתיב ויחל נח איש האדמה. ועוזיהו מלך יהודה דכתיב (דה"ב כ"ו יו"ד) כי אוהב אדמה הי'. וכולן לגנאי. ונ"ל איך אומר המדרש הנ"ל אף אתם לא תתעסקו אלא במטע ובעי"ז יהי' אחרי הוי' אלקיכם תלכו. והלא שלשה שהי' להוטין אחר האדמה זהו לגנאי. ונ"ל מהו"ע לא תתעסקו אלא במטע כו' ונטעתם כל עץ מאכל. הנה בברכת התורה אנו אומרים וחיי עולם נטע בתוכינו. ואמרו (שבת יו"ד א') מניחים חיי עולם שהוא התורה ועוסקים בחיי שעה שהוא התפלה. ונ"ל מהו השייכות דחיי עולם דתורה לנטיעה. ותפלה ל"ל מהו חיי שעה. הנה שעה נק' המל' מקור הזמן מלך מלך וימלוך. וזהו מלכותך מכ"ע בחי' מקום. וממשלתך בכל דור ודור בחי' זמן. וזהו עש"נ. עולם הוא המקום ו"ק. ושנה הוא הזמן. ונפש הוא החיות אלקות שמתפשט להחיות העולם והשנה שהוא המקום והזמן כי נפש למעלה הוא הבחי' אחרונה מה שמחי' העולמות דבי"ע וכמו למטה באדם נק' נפש רק מה שמחי' הגוף לבד כמ"ש כי נפש כל בשר בדם הוא. דהיינו מה שמתלבש בדם להחיות הגוף זהו נפש. משא"כ בחי' נשמה אינה שייך כלל לחיות הגוף כמ"ש ונשמת שדי תבינם שענינה רק השגה באלקות. וכן גם בחי' רוח הוא רוח החיים שבלב ג"כ אינה שייך כלל לחיות הגוף. רק בחי' נפש לבד. וכך למעלה מה שמחי' העולמות זהו בחי' נפש לבד. ולכן בבחי' נפש זה כתיב כלתה נפשי כו' שיש בבחי' זו השתוקקות ליכלל בבחי' ביטול במקור אוא"ס ב"ה. וכמ"ש אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף. שעל ידי העלאת בחי' נפש מלמטלמ"ע נמשך עי"ז אח"כ המשכת בחי' רוחו ונשמתו מלמעלמ"ט. רוחו בחי' זו"ע ונשמתו למעלה גם מבחי' זו"ע. וענין רוחו יובן ממ"ש בדור המבול לא ידון רוחי באדם. שמקודם הי' מאיר בהעולם בחי' רוח ע"כ הי' אריכות ימים עד אלף שנה כו'. ואח"כ על ידי החטא נסתלק בחי' רוח ונמשך החיות רק מבחי' נפש לבד. ומזה נמשך להיות והיו ימיו מאה ועשרים שנה. וענין חיי שעה הוא להמשיך האור והחיות בבחי' מדת מלכותו ית' שנק' בחי' נפש לבד כנ"ל כדי שיומשך ויתפשט מדת מלכותו ית' להחיות העולמות בבחי' מקום וזמן. ונק' רק המשכת מדת מל' ית' להחיות העולמות כמו שהם בבחי' זמן ומקום. וזהו"ע התפלה שנק' חיי שעה. אבל התורה נק' חיי עולם. כי עסק התורה הוא המשכת אוא"ס ב"ה ממש שלמעלה מהזמן לגמרי כו'. כי התורה היא תורת הוי' הי' הוה ויהי' כאחד כו'. וע"כ נק' חיי עולם ל' נצחיות. כי עולם זה אינו כמו עש"נ דשם הפי' עולם ע"ש המקום ו"ק וכאן הפי' עולם ע"ד כ"מ שנאמר לי אינו זז לעולם כו' (דמלמעלמ"ט העולם למעלה מהשנה ונפש בהיפוך מן מלמטלמ"ע כמ"ש במ"א). וא"כ פי' חיי עולם היינו המשכת גילוי אור שם הוי' שהוא גילוי אוא"ס בו"ק דז"א שבש הוא חיי עולם נצחיות. ובעבודה בנפש היינו בכל המשכת גילוי איזו בחי' כמו אהבה או יראה לא יהי' בזה שום הפסק ושום גרעון ולא התיישנות ח"ו שזהו באמת חיי אלוה שאין בשוג וגדר חיי הנבראים כלל. וזהו מצד המשכת מוחין דז"א שנק' חיי עולם וכמאחז"ל (יבמות ע"ז ב') מי איכא זקנה קמי' קוב"ה. וע"כ מי שתורתו אומנתו פטור מהתפלה שנק' חיי שעה לפי שנמשך ממילא:

ב **והנה** וחיי עולם נטע כו' שנק' בשם נטיעה. ולא כמו שלשה שהיו להוטין אחר האדמה. כי הנה כמו שלמטה מהארץ תצא להם ומזון לכל חי כמו"כ למעלה הבחי' אחרונה (בחי' נפש הנ"ל) שממנה השפעת החיות לכל העולמות נק' אדמה וארץ. והשפעת החיות שממנה נק' פרי הארץ או פרי האדמה. וזהו בפסח על התבואה. דהנה כתיב (ירמי' ב') קדש ישראל להוי' ראשית תבואתה פי' תבואת ה'. בחי' בה' בראם בחי' נפש. והשפעת החיות ממנה בהעולמות נק' תבואת ה'. אך בכלל יש ב' בחי' בתבואה. שעורה וחטה. ועיקר התבואה הוא שעורה משא"כ חטה יש דעה שמין אילן היא ועפ"ד חטה היתה (ברכות מ' א'). והנה בפסח הוא ראשית הגילוי מלמטלמ"ע דהיינו בחי' שעורה שעור ה' תבואת הארץ. וזהו בפסח על התבואה. אבל בעצרת על פירות האילן. דהנה כתיב כי

האדם

שייכים כלל בבחי' השפעה בבי"ע. כיון שענינם הוא רק שהם תמיד בבחי' העלאה וביטול לצאת מהיש דבי"ע וליכלל באצילות. ולכן נק' אבי אם כלי שהוא מה שבבי"ע יש אם לעלות וליכלל באצי' וזהו שרפים כו') וזהו קדמוהי יקומון. וכל ההעלאות הוא על ידם דוקא כמו מה שיש העלאות הבירורים מעוה"ז ע"י התפלות והמצות וכן כל ההעלאות שבעולמות העליונים שצריך להתעלות וליכלל בבחי' ביטול באלקות הכל הוא ע"י השרפים. וזהו קדמוהי יקומון כו'. וכנגד ב' מיני מלאכים אלו הי' במשכן קרשים ואדנים. הקרשים עצי שטים עומדים זהו בחי' שרפים עומדים. והאדנים נגד בחי' האופנים שנק' אדונים כמשנ"ת. וזהו אלקי האלקים ואדוני האדונים. שבחי' השרפים שעומדים ממעל לו והם תמיד בבחי' ביטול בתכלית לאור א"ס ב"ה נק' אלקים. ובחי' האופנים ששייכים להשפעה כו' שעל ידם נמשך כל ההשפעות בעולמות ע"כ נק' אדונים כמו האדון שמנהיג ומשפיע כו'. גם שם אד' מקננא באופן כו'. והוא ית' הוא אלקי האלקים ואדוני האדונים וכמשנת"ל שלגבי אלהותו ית' אינן נחשבים לכלום כו':

י **האל** הגדול הגבור והנורא אשר לא ישא פנים וגו'. ובשמו"ע אומרים ג"כ שבחים אלו לבד. והנה הגדול הוא בחי' לך ה' הגדולה שהוא מדת חסדו ית'. כי למעלה נק' החסד גדולה. שלמטה הנה החסד הוא מצד הביטול דוקא וכמ"ש (בראשית י"ח כ"ז) באברהם ואנכי עפר ואפר ע"כ הי' בעל חסד גדול. אבל למעלה נמשך החסד מצד הגדולה דוקא. משום כי לגדולתו אין חקר שכל ההשתלשלות אינן תופסים כלום נגדו. וכמשל המלך שלפי רוב גדולתו גם הפירורי הפקר שלו הם דבר גדול מאד. והנה ע"י קיום מצות הצדקה למטה. שבחי' חסד זה הוא מצד השפלות וביטול. עי"ז ממשיכין מלמעלה הגילוי מבחי' לך ה' הגדולה שהחסד הוא מחמת כי לגדולתו אין חקר כו'. וכמ"ש בלקו"ת ע"פ ארץ הרים ובקעות. וזהו צדקתך כהררי אל שהצדקה וחסד שלך הוא כהררי אל שנמשך מבחי' לך ה' הגדולה. וזהו הגדול. הגבור הוא בחי' ומשפטיך תהום רבה. והנה ש"ת לא יקח שוחד הוא אחד. שאין דן יחידי אלא אחד. אך פי' הגבור זהו גבורת גבורתו שכובש את כעסו. דהיינו מה שמתגבר על מדה"ד וממתיק הדינים כמ"ש באריכות ע"פ תורה צוה. והמשכה זו הוא ע"י איזהו גבור הכובש את יצרו לאכפי' ולאהפכא כל המדות רעות והתאוות עי"ז גורמים וממשיכים מלמעלה בחי' הגבור (שיכבוש יצרו. שמדה"ד נק' למעלה יצרו כמשנ"ת ע"פ הנ"ל). והנורא הוא מדה"ר. והנה כללות המשכות ג' מדות אלו זהו ע"י תורה ועבודה וגמ"ח. גמ"ח הוא המשכת בחי' הגדול. עבודה קרבנות וכעת תפלה במקום קרבנות להעלות הנה"ב והעלאה הוא בבחי' הגבור כו'. ותורה קו האמצעי הוא בחי' והנורא. נורא אותיות ארון שבו היו מונחים הלוחות:

והנה ד' שמות אלו האל הגדול הגבור והנורא הם מקור ההשפעה להד' חיות המרכבה שהם ד' פנים. פני ארי'. פני שור. פני נשר. פני אדם. שהד' פנים של הד' חיות הם רק כלים לבד לקבל השפעת האור והחיות מד' שמות הנ"ל. ואח"כ מהד' פנים נמשך ונשפע כל ההשפעות לכל העולמות עד למטה בעוה"ז הגשמי. שכל ההשפעות נמשך רק מהד' פנים הנ"ל. כמו כל נפשות הבהמות נשפעות מפני שור. והחיות מפני ארי'. והעופות מפני נשר. וכל נפשות האדם מבחי' פני אדם כו'. וכל ההשפעות שמבחי' ד' פנים אלו זהו כאשר נמשך כללות האור והחיות מבחי' ד' שמות הנ"ל דהאל הגדול הגבור והנורא בד' פנים כנ"ל אזי דוקא נמשך ונשפע מהן כל ההשפעות למטה. והנה בהמשכות האור והחיות מהד' מדות עליונות של אוא"ס ב"ה שהוא בחי' האל הגדול הגבור והנורא (חגת"מ) להתצמצם ולהתלבש בהד' פנים של הד' חיות הנ"ל אזי כתי' האל הגדול כו' אשר לא ישא פנים. שכאשר מלובש בבחי' זו אין יכול להיות בחי' נשיאות פנים לפנים משוה"ד. כ"א ההנהגה רק עפ"י שוה"ד אם זוכים כו':

ז **והנה** ארז"ל (ברכות כ') באמרו מה"ש לפני הקב"ה כתי' בתורה אשר לא ישא פנים והאיך אתה נושא פנים לישראל שנאמר ישא ה' פניו אליך. אמר להם הקב"ה האיך לא אשא פנים לישראל שהם נושאים לי פנים. כתבתי ואכלת ושבעת וברכת. והם מדקדקים ע"ע עד כזית כו'. וצ"ל מהו שהם נושאים לי פנים. והענין כי יש כמה בחי' פנים. כי הד' פנים של הד' חיות הנ"ל זהו אנפי זוטרי. והנה כתיב (תלים קמ"ה) ארך אפים וגדל חסד. שהוא בחי' אריך אנפין. וזהו והם נושאים לי פנים. שממשיכים לי פנים היותר עליון מבחי' אריך אנפין כו'. והיינו על ידי מה שמדקדקים ע"ע כו' שזהו מורה חיבוב המצוה שמחבבין אותה חיבוב גדול מאד ונושאין לה פנים לקיימה לפנים משוה"ד. כי מי שאין רוצה רק לצאת הצווי והחוב לבד אין חייב לברך כ"א על כדי שביעה. אבל כשמחבב המצוה מאד נושא פנים ומקיימה יותר ויותר מהחיוב דהיינו אפי' עד כזית והוא לפנים משוה"ד. וכמו"כ על ידי כל חיבוב ונשיאות פנים לתומ"צ. וברהמ"ז זהו רק דוגמא לבד. וכמו בעסק התורה. אם אינו רוצה כ"א רק לצאת י"ח יוכל לצאת בפרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית. אבל מי שמחבב התורה ואהב ומשתוקק לה שנושא לה פנים ורוצה לקיימה באמת הוא מקיים מצות והגית בה יומם ולילה. אפי' רגע לא יפסיק כו'. והנה עי"ז ממשיכין מלמעלה ג"כ בחי' נשיאות פנים ישא ה' פניו כו'. שהוא המשכת פנים היותר עליון. דהנה כתי' (משלי כ"ז י"ט) כמים הפנים לפנים. דקאי על התורה. דכתיב (קהלת ח' א') חכמת אדם תאיר פניו. שעל ידי חכמת התורה נמשך בבחי' אדם העליון הארת פנים מלמעלה מבחי' אדם. וזהו כמים הפנים לפנים שהתורה נק' מים הפנים לפנים שיומשך הגילוי מבחי' פנים עליון דעתיקא בהפנים דז"א. וכמו"כ על ידי המצות (כשמקיים בנשיאות פנים כנ"ל) כמ"ש (משלי ט"ז ל"א) עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא. תפארת שיבה הוא בחי' הדרת פנים מבחי' עתיק יומין כו'. וזהו ואיך לא אשא פנים והם נושאים לי פנים. שממשיכים לי הגילוי מבחי' פנים דעתיקא שלמעלה מהשתלשלות. וזהו האל הגדול כו' אשר לא ישא פנים. כי בהמשכות האור והחיות מבחי' פני אדם דז"א להתצמצם ולהתלבש בבחי' הד' פנים של החיות דבי"ע אזי לא ישא פנים. כ"א ההנהגה עפ"י שורת הדין לבד כו'. וכמ"ש גבי

המלאך

צדיקים שמקיימים התומ"צ ומהפכים החשך דנה"ב יהי' שמש הוי' דוקא כנ"ל. וזהו שמעה עמי ואדברה ישראל ואעידה בך אלקים אלקיך אנכי. שאעפ"י שאתם בחי' אלקים מצד העלי' בבחי' איהו ואיהי חד מ"מ אלקיך אנכי דעו שאנכי על גביכם. כי העלי' בבחי' איהו ואיהי חד הוא רק בבחי' ח"ע לבד. אבל לגבי עצמות אוא"ס כתי' (תלים ק"ד) כולם בחכמה עשית שהח"ע כעשי' גשמיות נחשבת. וזהו אלקיך אנכי. וזהו קדושתי למעלה מקדושתכם כמ"ש במ"א:

ג **וזהו** כי ה' אלקיכם הוא אלקי האלקים. דהנה כתי' (שם) מה רבו מעשיך ה'. וכתי' (שם צ"ב) מה גדלו מעשיך. מה רבו זהו השבח מה שברא ריבוי נבראים מאד בגשמיות. מינים ממינים שונים לאין קץ. וגם כל מין נברא נמצא רבוא רבבות פעמים בסדר השתלשלו' כמו שממלאך גבריאל ישתלשל תרנגול גשמי יש בזה רבוא רבבות מדרגות ממוצעים לאין קץ כו'. וא"כ אנו רואים כח א"ס מצד ריבוי התחלקות לאין קץ שזה א"א להיות כ"א מצד א"ס דכיון שמא"ס נמשך ונתהווה התחלקות מתהווה התחלקות לאין קץ כו'. ומה גדלו כו' זהו השבח מה שברא בריות גדולות מאד. שכל בריה בפ"ע גדולה עד מאד. וכמו הרואה הים הגדול מברך ברוך שעשה את הים הגדול כו' (ברכות נ"ד ע"א). וא"כ מה גדלו קאי על הנבראים שבעולמות העליונים. שהם המלאכים. וזהו הודו לאלקי האלקים. שהמלאכים נק' אלקים בכתוב. והיינו כי יש שני בחי' מלאכים. הא' יוצר משרתים שמתהוים בכ"י (חגיגה י"ד ע"א. מד"ר בראשית רפע"ח). והב' שנק' אשר משרתיו כו' שמאושרים ומהוללים מאד. שעומדים משית"ב. כמו מיכאל וגבריאל שאינן מתחלפין כלל. שהקב"ה ברא אותן מאין ליש. אך שנתן בהם בחי' נצחיות שיהיו חיים וקיימים לעד כו'. ומלאכים אלו נק' אלקים בדרך השאלה מצד הנצחיות שלהם. כמ"ש (תלים פ"ב) אני אמרתי אלקים אתם כו' אכן כאדם תמותון. שבחי' הוי' והפסד זהו ההיפך מבחי' אלקים. אבל במלאכים לפי שאין בהם כליון והפסד וקיימים לעד ע"כ נק' אלקים. וגם לפי שהם בעלי כח ויכולת גדול והם ממונים על השפעה כו' שר של ים שר של אש כו'. גם שהם בריות גדולות למאד. כמארז"ל (חגיגה י"ג ע"א) מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה עוביו של רקיע מהלך ת"ק שנה בין כל רקיע מהלך ת"ק שנה כו' ויש עד"ז שבעה רקיעים. ורגלי החיות כנגד כולם קרסולי החיות כנגד כולם. קרני החיות כו'. הרי שכל הז' רקיעים והארץ אינן תופסים מקום נגד רגלי החיות. והשרפים הם עוד למעלה מהחיות כו'. ומצד עוצם הפלגת גדלותם למאד עד שכל ז' רקיעים והארץ אינן תופסים כלום אפי' נגד רגליהם. גם מצד הנצחיות שנתן בהם הקב"ה. והם בעלי כח ויכולת גדול למאד כידוע שבטיסה א' עשים מהלך ת"ק שנה. ע"כ נק' בשם אלקים:

ד **וזהו** כי ה' אלקיכם הוא אלקי האלקים. שאמר שבח זה בשביל התבוננות בגדולת הבורא ית'. כי באמת אין אנו יכולים להתבונן ולהשיג גדולת הבורא ית' בעצמו אלא מצד הנבראים שברא יכולים אנו להתבונן רוממות גדולתו ית' שאין לו שיעור כו'. כי כיון שברא נבראים מחודשים מאין ליש (שהם המלאכים) ושיהיו בחי' אלקים. וכיון שיוכל לברוא נבראים שיהיו בחי' אלקים א"כ כמה גדול עוצם רוממות גדולת אלהותו ית' בעצמותו ומהותו. ותוכן התבוננות גדולת הבורא ממלאכים הוא שני דברים. א' כח הפלא של כל יכול אשר בנברא ומחודש נתן הוא ית' נצחיות כו' (שזהו שני הפכי' כי כל שיש לו תחלה יש לו תכלה כו') וגם כח ויכולת עצום. הב' שמזה אנו מבינים איך שלגדולתו אין חקר כי השבח דנצחיות וכח ההשפעה א"ז שבח כלל קמיה ית' כיון שנתן בחי' אלו במלאכים א"כ לגדולתו העצמי אין חקר. וזהו השבח כי ה' אלקיכם הוא אלקי האלקי'. ודוגמא לזה אמר דוד השמים מספרים כבוד אל. ואחז"ל במדרש תלים (סי' י"ט ע"פ זה) לגבור שנכנס במדינה אין אנו יודעים גבורתו. מן האבן שיושב עליה אנו מכירים עוצם גבורתו. כך מבחי' השמים כשאי יכולים להבין גדולתו וגבורתו ית'. וזהו השמים מספרים כבוד אל. אך משה אמר שבח טוב יותר שהוא אלקי האלקים כנ"ל כיון שברא נבראים בבחי' אלקים מזה יכולים אנו להבין יותר גדולת אלקותו ית' איך שאין לו שיעור וכמ"ש ולגדולתו אין חקר. ופי' אלקי האלקים כי מה שנק' המלאכים אלקים בדרך השאלה זהו לגבינו. אבל לגבי אלהותו ית' הנה המלאך עם הדומם גשמי כעפר הארץ (ועם נמלה קטנה) הכל שוה לגמרי. וכמ"ש האלשיך בפי' כי כל אלהי העמים אלילים. כי זהו הכל כחו ית' שנתן בהם אבל המלאך מצד עצמו אינו כלום ואין בידו לא להוסיף ולא לגרוע לא להיטיב ולא להרע כו' והוא רק שליח לקיים גזירת הש"י בלבד. ולכן אמר משה רבינו אח"כ עושה משפט יתום. פי' לא כמו דקרו לי' אלקא דאלקי' (מנחות דק"י) שהנהגת העולם הוא מהמלאכים והשרים לבד כו'. אלא הקב"ה בעצמו עושה משפט יתום ואלמנה ואוהב גר כו'. והמלאכים הם רק שלוחי השפע וכגרזן ביד החוצב בו כו'. וזהו ג"כ שמעה עמי ואדברה. ישראל ואעידה בך אלקים. אלקיך אנכי. שאעפ"י שאתם בחי' אלקים ממש מצד העלי' בבחי' איהו ואיהי חד. מ"מ אלקיך אנכי. שהוא כענין אלקי האלקים. כי לגבי עצמות אוא"ס ב"ה גם ח"ע כעשי' גשמיות נחשבת. וזהו קדושתי למעלה מקדושתכם:

ה **ופי'** אלקי האלקים ואדוני האדונים. דקאי על ב' מיני מלאכים. יש שנק' אלקים. ויש שנק' אדונים. דהנה כתי' (דניאל ז' יו"ד) אלף אלפין ישמשוני' ורבוא רבבן קדמוהי יקומון. אלף אלפין ישמשוניה הם המלאכים שעל ידם נמשך ועובר השפעת החיות בעולמות עד למטה בגשמיות. וזהו ישמשוניה. והם האופנים שאומרים ברוך כה"מ. ברוך זהו המשכה מבחי' מקומו דהיינו מבחי' הוא מקומו של עולם. שיומשך ממנו החיות להחיות העולמות. והאופנים משפיעים החיות למטה בעוה"ז ע"י הגלגלים כי הגלגלים המה עגולים ולכן מקבלים מהאופנים שהם ג"כ בחי' עיגולים כמ"ש (יחזקאל א' ט"ז) מראה האופנים כו' כאשר יהי' האופן בתוך האופן כו'. ורבוא רבבן קדמוהי יקומון זהו השרפים שאין שייכים כלל להשפעה בעולמות. כ"א רק כמ"ש (ישעי' ו' ב') שרפים עומדים ממעל לו שעומדים תמיד בבחי' העלאה וביטול לאור א"ס ב"ה (שלמעלה מבחי' החיות דבי"ע להיות בבחי' יש ופירוד. ולכן אין

שייכים

השבר כל בה. ועי"ז יומשך האור והגילוי גם במדת לילה כמו במדת יום. ולכן על ידי מה שנותנים די מחסורו לעני הגשמי עי"ז נמשך מלמעלה הצדקה לבחי' עני דסיהרא למלאות חסרונה. שיהי' מרוב כל. כדי שיומשך דירה בתחתונים. והנה כתי' (תלים ל"ד) כי אין מחסור ליראיו. שבחי' אין מקור החכמה הוא משלים החסרון. ע"ד כל המצורך עלי. והיינו דכדי שיומשך דירה בתחתונים שיהי' הגילוי למטה צריך שיומשך הגילוי ממקום עליון ביותר מלמעלה מהשתלשלות. ולכן בחי' אין דוקא משלים החסרון כו'. כי יש שני בחי' ממכ"ע וסוכ"ע. ממכ"ע הוא האור והחיות שמלובש בכל סדר השתלשלות ומאיר בכל עולם לפי ערכו. ע"ד הנשמה שמחיה את הגוף שיש בחי' ראש ורגל כו'. וכמו"כ מצד בחי' ממכ"ע יש מעלה ומטה. עד שלמטה עוה"ז הגשמי מסתיר לגמרי וא"א להיות בה גילוי אלקות. וכמו שא"א שיהי' הגילוי שבראש גם ברגל כך א"א שהגילוי שבעולמות עליונים יהי' למטה בגשמיות. אבל מצד בחי' סוכ"ע שלמעלה מהשתלשלות. שהוא בחי' עיגול שאין בו מעלה ומטה. מבחי' זו דוקא יומשך להיות דירה בתחתונים שיהי' בעוה"ז הגשמי הגילוי כמו למעלה. וזהו לדקתך כהררי אל. כי הצדקה שלמטה הוא רק די מחסורו לבד. אבל עי"ז נמשך מלמעלה הצדקה שהוא כהררי אל. דהיינו להעלות עולמות התחתונים שיהי' דירה בתחתונים והתגלות אלקות כמו בהררי אל. ולא רק די מחסורם בלבד. כי הררי אל הם טורי דאפרסמונא דכיא שהם יג"מ הרחמים שהם הוא התגלות עצמות אור א"ס ב"ה. והיינו שהצדקה להיות דירה בתחתונים הוא נמשך מבחי' הררי אל שלמעלה מהשתלשלות ע"ד כי אין דוקא מחסור כנ"ל. וא"כ בהמשכת גילוי שם הוי' (ח"ע דאצילות) בבי"ע מאיר גם מעצמות אוא"ס שלמעלה מש' הוי' כו'. משא"כ גילוי ש' הוי' באצי' הוא גילוי מש' הוי' לבד כו':

ב **ועתה** צ"ל מהו דירה בתחתונים דוקא. כי מצד בחי' סובב כל עלמין שאין בו מעלה ומטה יכול להיות הגילוי גם בתחתונים ממש כמו בעולמות העליונים אבל למה דוקא בתחתונים. ויובן בהקדים ענין ירידת הנשמה בגוף ירידה צורך עליה. בשביל שיהי' דירה בתחתונים. דקשה ג"כ כיון שהיתה הנשמה תחלה בעולמות עליונים ושם מאיר אלקות בגילוי וא"כ למה ירדה בתחתונים כדי שיהי' דירה בתחתונים כו'. והענין כי שרש נש"י עצמ"ח. מלאכים נתהוו מהדיבור עליון שהוא בחי' נפרד. כמו הדיבור שבאדם שהוא רק הגילוי לזולתו. וכמו"כ למעלה מבחי' דיבור עליון נתהוו העולמות. אבל מחשבה מתאחדת עם האדם. ולמעלה בחי' מחשבה מיוחדת עם עצמיות אלקות. ונק' איהו וגרמוהי חד. והעלי' על ידי ירידתה לגוף לבא לבחי' איהו וחיוהי חד. שהו"ע יחוד אוא"ס בחכמה שהחכמה נק' חיוהי כמ"ש (קהלת ז' י"ב) החכמה תחיה. כי בחי' איהו וגרמוהי חד המחשבה רק בחי' לבוש. אותיות וכלים. ורק לבוש המתאחד. אבל בחי' איהו וחיוהי חד. שבחי' הח"ע היא עצמיות אלקות ממש. לכן הוא יחוד נפלא ונעלה ביותר באין ערוך. והיינו לפי שהחכמה כח מ"ה שהכלי אינה בחי' מובדלת מהאור כו'. ועלי' זו הוא על ידי ב' בחי'. על ידי עסק התורה דמח"כ. ועל ידי אתכפי' ואתהפכא מחשוכא לנהורא דנה"ב. כי יתרון האור מהחשך דוקא. ולכן מלאכים בקשו התורה ולא נתנה להם מטעם כלום יצה"ר כו' (שבת פ"ח). כי בירור נה"ב שהוא מרפ"ח ניצוצי' דתהו נק' העלאת מ"ן שיומשך אח"כ ע"י עסק התורה המשכת מ"ד מעצמיות ח"ע ממש שהו"ע היחוד דאיהו וחיוהי חד. וזהו ובמדבר אשר ראית אשר נשאך ה' אלקיך (דברים א' ל"א) שעל ידי שבררו את המדבר עמים והפכו החשך לאור עי"ז נתעלו לבחי' איהו וחיוהי חד שבחכמה מאיר אוא"ס בבחי' ראיה. וזהו אשר ראית. וכמו הראיה דוקא בשחור שבעין. וכמו"כ בכל אדם בחי' מדבר זהו הגוף ונה"ב ועל ידי שמהפכים כל המדות ותאות דנה"ב מחשוכא לנהורא עי"ז באים לבחי' הראיה דחכמה. וזהו אשר נשאך. ואחז"ל (מד"ר דברים ספ"ז סי' י"ב) שנשא אותן ועשאן אלקות. דהיינו שע"י עלייתם לאשתאבא בגופא דמלכא שהוא ליכלל בעצמות אלקות ממש בבחי' היחוד דאיהו וחיוהי חד ע"כ נעשים אלקות ממש כו'. וזהו אני אמרתי אלקים אתם כו'. וזהו ג"כ ישראל ואעידה בך אלקים. שמתעלים להיות בבחי' אלקים על ידי עלייתם בבחי' היחוד דאיהו וחיוהי חד. והיינו כמ"ש (בראשית ל"ג כ') ויקרא לו אל אלקי ישראל. ואחז"ל (מגילה י"ח ע"א) אלקי ישראל קרא ליעקב אל כי יעקב בחיר שבאבות שהאבות הן מרכבתא עילאה. שנכללו באלקות ממש. וגם אברהם גימט' ה"פ אל. ויצחק גימט' ח"פ הוי'. וזהו לדקתך כהררי אל שהאבות נק' הררי אל. ועד"ז כל נש"י ע"י עלייתם לאשתאבא בגופא דמלכא נק' אלקים כמו האבות שנק' הררי אל. וזהו שמעה כו' ישראל ואעידה בך אלקים כו'. ועפי"ז יובן מאחז"ל הנ"ל עתידים צדיקים שיהי' שמם הוי' כנ"ל דהיינו שיתעלו בבחי' היחוד דאיהו וחיוהי חד שגם בהיותם מלובש למטה בגוף יהי' בהם הביטול אמיתי דבחי' ח"ע ממש ויהי' בהם יחוד אוא"ס ב"ה ממש כמו בח"ע שהוא היחוד דאיהו וחיוהי חד. הרי שיהיו בחי' אלקות ממש וזהו אמיתית הדירה בתחתונים. דהיינו שיתגלה יחודו ית' בתחתונים כמו בח"ע. שגילוי ויחוד אוא"ס שבראשית האצי' יהי' זה בתחתית העשי' כו'. ולכן יהי' שמם הוי'. וכמו בח"ע שגם הכלי דחכמה נק' הוי'. כידוע שגם בת"ת הכלי שם הוי' וכ"ש בח"ע. והיינו לפי שגם הכלי דחכמה היא כמו האור ממש מצד הביטול ולכן גם הכלי נק' הוי'. וכיון שלע"ל יהי' דירה בתחתונים ובצדיקים יהי' בהם למטה הביטול כמו בח"ע ממש ע"כ יהי' שמם הוי'. דהיינו שמצד עצם נשמתם לבד יהיו נק' הוי' לבד מה שאוא"ס ב"ה מתייחד עמהם בבחי' איהו וחיוהי חד. ולכן יאמרו לפניהם קדוש. כי עכשיו אומרים קדוש על ש' הוי' שהוא מובדל מבי"ע כו'. ולעתיד שיהי' שמם הוי' כנ"ל יאמרו לפניהם קדוש כו'. והגם שלעתיד יתעלו המלאכים דבי"ע בבי"ע שבאצי' בבחי' איהו וגרמוהי חד כו'. אך כמו שעכשיו אומרים קדוש על שם הוי' דאצי' כמו"כ לע"ל לאחר עלייתם בבי"ע שבאצי' יאמרו קדוש על נשמות שיתעלו בבחי' איהו וחיוהי חד אצי' שבאצי'. ובכ"ז יובן ענין הדירה בתחתונים דוקא. כי העלי' בבחי' איהו וחיוהי חד זהו דוקא ע"י בירור הגוף ונה"ב בבחי' אתהפכא מחשוכא לנהורא כו'. ולכן

צדיקים

ולכן א"א להמשיך על ידי דיבור כ"א על ידי קולות קלא פנימאה דלא אשתמע :

ג **ועתה** צ"ל מאמרז"ל לגבי משה מילתא זוטרתא היא. דהנה אהבה הנמשכת מצד גדלות ורוממות ה' שמהם בא מצות לפי שקדשנו כו' ידוע שהאהבה שרש לרמ"ח מ"ע. ויראה שרש לשס"ה ל"ת. והנה שמי עם י"ה שס"ה. זכרי עם ו"ה רמ"ח. הרי ל"ת בי"ה ולמעלה מעשה כו'. וכמו"כ יראה שרשה בבחי' י"ה ואיך מילתא זוטרתא. והענין דהנה כתיב והאיש משה עניו מכל האדם כו'. והנה משה ידע שלא קם עוד נביא כמשה כו' ואיך הי' עניו מכל כו'. והענין כמארז"ל (שהש"ר פ"א סי' ט') מה שעשתה חכמה עטרה לראשה עשתה ענוה סנדל לעקבה דכתיב (תלים קי"א) ראשית חכמה יראת ה'. וכתיב (משלי כ"ב ד') עקב ענוה יראת ה'. והיינו כי מדת ענוה נמשך מצד עצמות אוא"ס דקמי' כל"ח. ובי' ח"ע עם עשי' כו'. ולכן מצד זה אינו מולא מעלה בירא‍תו הגדולה על כל א' מישראל. דכולא קמי' כלא כו'. והדרגה ברגל יש מעלה שאינו בראש כי הרגל נושא את הראש וכך מצד עצמותו ממש ית' יכול להיות הסוף ראש. זהו ענוות משה ולכן יראה מילתא זוטרתא היא כו'. והנה הקב"ה שאל דבר א' הכולל כו' כי עיקר היא היראה ואז יהי' נמשך ממילא ללכת ולעבוד כו'. וכנגד זה שאל דוד שבתי בבית הוי'. היא התורה שנק' בית כמ"ש בתו"א בפי' הון ביתו. שכמו בבית מצניעים הכל כך איתא בזהר דבאורייתא כל מלין גניזין מה דהוה ועתיד להיות. וע"ז כתיב (איוב כ"ח) לא ידע אנוש ערכה. גם אי' (בזהר ומד"ר) באורייתא ברא עלמא. גם אור ז' הימים שנגנז והוא בחי' מה רב טובך אשר צפנת היכן גנזו בתורה. והנה נועם הוי' הוא תענוג עליון ונמשך ממילא מבחי' שבתי בבית הוי'. ועתה יובן שייכות שאלת דוד אל שאלת הקב"ה. והיינו כי הקב"ה שאל בחי' מ"ה וביטול. וכנגד זה שאל דוד שבתי בבית כו' בחי' מה רב טובך :

כי ה' אלקיכם הוא אלקי האלקי' וגו'. צ"ל כי בפ' ואתחנן (ד' ל"ט) כתי' וידעת כו' כי הוי' הוא האלקי' אין עוד. ובפ' האזינו (ל"ב ל"ט) אמר ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקי' עמדי. וכמ"ש בישעי' (מ"ד ו') אני ראשון וכו' ומבלעדי אין אלקים. ולמה אמר כאן אלקי האלקים. כתי' (תלים נ' ז') שמעה עמי ואדברה ישראל ואעידה בך אלקים אלקיך אנכי. ופי' במד"ר (פתיחתא דרות סכי' א') ישראל ואעידה בך אלקים. שישראל גופא נק' אלקים. כמ"ש אני אמרתי אלקים אתם ובני עליון כולכם. והיינו בשעת מ"ת ולולי חטא העגל היו נשארים ומתקיימים במדרגה זו. ומ"מ אלקיך אנכי דעו שאנכי על גביכן. וזהו כמארז"ל (מד"ר ויקרא פ' כ"ד סי' ב') ע"פ קדושים תהיו יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני קדושתי למעלה מקדושתכם. וצ"ל איך הם ישראל בבחי' אלקים עד שצ"ל אלקיך אנכי כנ"ל. והנה ארז"ל (ב"ב ע"ה ע"ב) עתידים צדיקים שיקראו על שמו של הקב"ה כמ"ש (ישעי' מ"ג ז') כל הנק' בשמי. ופירש"י שיהי' שמם הוי'. ולכן ארז"ל (שם) עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש. דהיינו כמו שעכשיו אומרים המלאכים קדוש ע"ש הוי'. ולעתיד שהצדיקים יהי' שמם הוי' ע"כ יאמרו לפניהם קדוש. וצ"ל מהו הענין שיהי' נק' שמם הוי'. ותחלה צ"ל ענין צדיק מהו. דפי' צדיק הוא ע"ש שהוא בעל צדקה. כי צדקה הוא הפעולה שלו. ולכן נק' הקב"ה צדיק כמ"ש (תלים קמ"ה) צדיק ה' בכל דרכיו. כי דרכיו הם לעשות צדקה כמ"ש (בראשית י"ח י"ט) ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה כו'. שיש בזה כמה דרכים למעלה כדי שיומשך הצדקה. ונק' כל ארחות הוי'. וזה בקש משה (שמות ל"ג י"ז) הודיעני נא את דרכיך. וכתי' (תלים ק"ג ז') יודיע דרכיו למשה. ולכן נק' צדיק ה' בכל דרכיו. וז"ש (ישעי' ס' כ"א) ועמך כולם צדיקים. לפי שמקיימים המצות שנק' בשם צדקה כמ"ש (דברים ו' כ"ה) וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה הזאת. והענין כי צדקה היא להחיות רוח שפלים. וכמו"כ למעלה שיהי' דירה בתחתונים זהו להחיות רוח שפלים. כי כל העולמות דבי"ע נק' רוח שפלים. וכמו עני חשוב כמת שאין בו חיות כו' כמו"כ בבי"ע אין מתגלה מהות החיות אלקות שנאצל כ"א רק הסגת המציאות כו'. וכ"ש שבחי' יחוד אוא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' חיות העולמות ודאי אין מתגלה שם. משא"כ באצילו' מתגלה מהות החיות אלקות בבחי' הכלים דע"ס וההיכלות והנשמות. וגם שם מאיר יחוד אוא"ס שלמעלה מחיות העולמות. וע' בתני' פנ"ה גילוי אלהותו ואוא"ס ב"ה כו'. וזהו ענין הצדקה למעלה אצל הקב"ה. ולכן ברא הקב"ה עניים ועשירים כדי שעשירים יתנו צדקה להעניים ועי"ז יומשך מלמעלה הצדקה שיהי' דירה בתחתונים. כי שרש בחי' עני הוא בסיהרא דל"ל מגרמה כלום (זה"א קפ"א סע"א) רק מה שמתהוות בכל ר"ח שמקבלת אור מהשמש. ולכן ישראל מונין ללבנה משום כי יאה עניותא כו' (חגיגה ט' ע"ב) וכמ"ש (בת"ז תמ"ד) סיהרא רזא דמסכני ושמשא רזא דעתירין. וזהו וצדקתך אלקי' עד מרום שגם במרום יש צדקה מעשיר לעני שהוא מה שהשמש משפיע אור בלבנה. ושרש הענין כי שמש ומגן הוי' אלקי'. והו"ע מדת יום ומדת לילה. בחי' שמש הוי' נק' מדת יום כי על ידי שם הוי' נמשך אור וגילוי אלקות ממש. ומבחי' סיהרא מל' שם אלקים נמשך מדת לילה בחי' חשך והסתר אלקות עד בחי' עוה"ז הגשמי שהוא חשך כפול ומכופל. ולכן עיקר בחי' לילה הוא עוה"ז כמארז"ל (חגיגה י"ב ע"ב) כל העוסק בתורה בלילה בעוה"ז שדומה ללילה. וענין הצדקה מבחי' שמש הוי' בירח הוא שיהי' יחוד שמשא וסיהרא. שיתגלה אור שם הוי' ממש בסיהרא מקור דבי"ע כדי שיהי' התגלות אלקות למטה כמו למעלה כיון שבחי' מל' שם אלקי' הוא מקור דבי"ע ולכן על ידי יחוד הוי' אלקי' נמשך דירה בתחתונים. ונמצא שענין הצדקה משמשא בסיהרא הוא כדי להיות דירה בתחתונים. והיינו על ידי מה שנותנים למטה צדקה לעניים. ולכן הצדקה דוקא די מחסורו כדי שיומשך מלמעלה למלאות חסרון הלבנה מארת חסר. בחוסר כל. שבחי' כי כל. שבי"ע צדיק ה' בכל דרכיו כנ"ל. חסר ממנה. ועי"ז נעשית מדת לילה כנ"ל. ומילוי החסרון היינו ע"ד מרוב כל כו'. וכמ"ש (דברים ח' ט') לא

שנק' ורב טוב היינו שהוא רב בעלם לפי שעל ידי בחי' טוב זה נמשך הגילוי כמו שהוא בעצמותו (למעלה מהשתלשלות) א"ס ממש בל"ג שלמעלה מהגבלת הכלים דע"ס. משא"כ בחי' טוב כמה שבסדר השתלשלו' הלא כל ההתגלות הוא רק מהאור שמלובש ומוגבל בהכלים דע"ס. וע"ז כתיב מה רב טובך אשר צפנת כמארז"ל (בגמ' חגיגה י"ב א' ובמד"ר בכ"מ) אור ז' הימים הי' אדם מביט בו מסוף העולם ועד סופו ראה שאין העולם כדאי לו גנזו. והוא האור שלמעלה מהשמש שמאיר עתה. והיינו כמ"ש (תלים פ"ד) כי שמש ומגן הוי' אלקים שהשם הוי' נקרא שמש. והנה יו"ד הוא צמצום נקודה כו' שנתצמצם זיו והארה לבד מא"ס ב"ה אבל אוא"ס ב"ה עצמו הוא למעלה משם הוי' וזהו האור שלמעלה מהשמש. וע"ז ארז"ל שגנזו עד לע"ל. וזהו ג"כ מה רב טובך שהוא המשכה כללית מעצמות אוא"ס שלמעלה מסדר השתלשלות אשר צפנת דוקא. וזהו פי' הב' שבתיבת מה לשון גדולה ורוממות היינו בחי' עצמות אוא"ס שנק' מה רב טובך (וזהו מה שמו. שבחי' שמו שהוא התגלות האור מהמאור שהוא אוא"ס הוא בחי' מה הפלגת הגדולה שהוא א"ס ממש בל"ג ובלי תכלית מה אדיר שמך). אמנם הפי' הא' בתיבת מה שהוא בחי' אין שאינו תופס מקום כלל. הנה כתיב (משלי ג') הוי' בחכמה כו'. ואי' בע"ח שאין אוא"ס ב"ה שורה אלא בחכמה. והענין כי חכמה הוא כח מ"ה ביטול במציאות. ולכן משה קבל התורה ונק' על שמו זכרו תורת משה כי במשה כתיב ונחנו מה ע"כ הוא קבל דוקא אורייתא דמחכ"כ כח מ"ה. ולכן נק' החכ' אמת בחי' לא שניתי. וזהו שאוא"ס שורה בחכ' דוקא כי מהו גילוי א"ס הוא איך שקמי' כל"ח אתה הוי' לבדך אין עוד מלבדו אני הוי' ל"ש וכמו עד שלא נבה"ע שהי' הוא ושמו בלבד כו' וע"כ במה שהוא בבחי' יש ומציאות אין יכול להיות התגלות זו דא"ס ב"ה. ורק בחכמה כח מ"ה אין וביטול הוא דוקא הכלי שישרה בה אוא"ס ב"ה. וכן בעבודת האדם כתיב ג"כ מי אל כמוך כו' לשארית נחלתו וארז"ל (ר"ה י"ז) במי שמשים עצמו כשיריים. דהנה יש כמה בחי' בעבודה אהוי"ר כו' וכ"ז הוא בחי' יש ואין יכול להיות בזה התגלות אמיתי' אוא"ס ב"ה. כמ"ש וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב. בחי' מדות. באל שדי. ושמי הוי'. אוא"ס. לא נודעתי. שהתגלות א"ס הוא דוקא במי שבטל אליו וע"כ למשה נתגלה ג"כ שם הוי' לפי שאמר ונחנו מה. וזהו ג"כ מי אל כמוך שהוא התגלות אוא"ס ב"ה בעצמו ובכבודו. והתגלות זו הוא במי שמשים עצמו כו'. ביטול. אעפ"י שאינו אדם גדול כ"כ. וזהו הוי' בחכמה. יו"ד הוא המשכת אוא"ס בחכמה. ועפי"ז יובן שב' הפי' הנ"ל בתיבת מה ישנם בחכמה דלפי שהחכמה כח מ"ה ביטול במציאות שהוא פי' הא' בתיבת מה ע"כ שורה בה אוא"ס ב"ה בעצמו שהוא בחי' מה רב טובך (ועי' ביאור דשוש אשיש בענין פנימי' אבא שהוא פנימי' עתיק) וזהו מה שמו שהוא בחי' חכמה. ופי' וענין מה שם בנו. הנה נש"י נמשכו מבחי' ח"ע כמ"ש בנים אתם כו' כמו הבן נמשך ממוח האב כך נש"י נמשכו מחכמתו ית'. וא"כ יש בנשמת כאו"א מישראל בחי' מ"ה וביטול דחכ'. וזהו ותתצב אחותו מרחוק לדעה מה יעשה לו (שמות ב'). פי' כמ"ש (ש"א ב') כי אל דעות הוי'. ד"ת שלמטה הוא בחי' יש ודבר ולמעלה הוא אין שאינו מושג. וד"ע הוא שלמעלה היש ולמטה כולא קמי' כל"ח ובטל במציאות. וזהו לדעה מה יעשה לו להמשיך בחי' ד"ע כדי להיות גילוי וביטול כו'. וזהו אם כבנים אם כעבדים. פי' ברא כרעא דאבוה. כמו שהרגל בטל לגמרי גבי הראש כך הוא ביטול הבן לגבי אביו שאינו יש בפ"ע כלל. וכשמאיר בנש"י בחי' ד"ע שהוא מה דהחכמה איך קמי' כלא אזי נק' בנים שאינם בבחי' יש כלל. ויש נשמות שנק' עבדים. היינו כי העבד הוא נפרד ויש בפ"ע ורק שמקבל עליו עול רבו ומבטל עצמו נגד רבו כו' והיינו נשמות שהם בבחי' יש ובטל הם נק' עבדים (וע"ז כתיב כי חוק לישראל. משפט לאלקי יעקב). וזהו פי' ומה שם בנו שגם בנש"י שנק' בנים בני בכורי כו' יש ג"כ בחי' מ"ה וביטול. ובזה יובן מארז"ל (ר"ה ל"ד ב') אמרו לפני מלכיות שתמליכוני עליכם ובמה בשופר. כי מה שממשיכים בחי' מלכיות אינו על ידי האמירה בלבד רק על ידי בחי' הביטול במציאות וזהו ובמ"ה. והנה בחי' מ"ה זה נמשך על ידי השופר כמ"ש אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו וכתיב ויהי קול השופר הולך וחזק כו' ויחרד כל העם כו' כי שופר הוא שרש היראה וזהו ובמה בשופר:

ב **והנה** כ"ז הוא מצד שרש נש"י שנמשכו מבחי' ח"ע יש בהם בחי' מ"ה (וכמשארז"ל דע מאין כו'). אבל כשנמשכו להתלבש בגופים ובנה"ב נתעלם ונסתתר בחי' המ"ה וביטול לגמרי (עד"ה מי אל כמוך פ"ה) ורק במרע"ה גם בגופו הי' מאיר בחי' מ"ה וביטול ולכן כתיב כי מן המים משיתהו. וע"ז קבעו חז"ל מאה ברכות כדי להמשיך בחי' מה מההעלם אל ההתגלות כו'. והנה כתיב (דה"א ט"ז) ברוך ה' כו' מן העולם ועד העולם. דהנה יש ב' עלמין. עלמין סתימין בחי' סובב כל עלמין. ועלמא דאתגליא בחי' ממכ"ע. והיינו כי עלמין סתימין נתהוו מבחי' מח' עליונה כמ"ש כי לא מחשבותי כו'. כי באדם אפי' יחשוב כמה וירצה הרבה לא יהי' שום התהוות מזה משא"כ למעלה כשעלה ברצוה"פ ובמחשבתו נתהוו עולמות תומ"י וכלולים במחשבתו ית'. והיינו שכלולים בבחי' העלם וביטול ואינם יש כלל כי אעפ"י שנתהוו עולמות ונעשה בחי' מלך עליהם אבל אינם יש כלל. וא"כ כשנמשכים מבחי' דבר הוי' אז נעשים נפרדים ומתגלים ליש ודבר. והמשל בזה הוא מענין ים ויבשה כידוע (וגת' במ"א באריכות). והנה מצד ההתהוות נתהוה עלמא דאתגליא בבחי' יש ודבר. אבל אעפ"כ צ"ל ביטול היש לגמרי וזה"ע הברכה והמשכה מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא להיות גם למטה בחי' מ"ה וביטול כו'. וזהו מ"ש לע"ל ומלאה הארץ דעה את הוי' כמים לים מכסים שגם בעלמא דאתגליא יהי' התגלות בחי' דעה העליונה דעלמין סתימין. וזהו ובכן תן פחדך ה' על כל מעשיך ואימתך על כל מה שבראת שהוא ביאור ענין המלכיות להיות פחד ויראה כו'. וזהו ותמלוך אתה הוי' לבדך כו'. וזהו ועתה ישראל מה כו' שואל מעמך היינו להיות התגלות בחי' מ"ה שישנו בהעלם בכל א' מצד שרש נשמתו כנ"ל. ולכן ארז"ל א"ת מה אלא מאה שעל ידי מאה ברכות ממשיכים גילוי בחי' מ"ה בכל עשר בחי' הנפש. ובר"ה ממשיכים זה על ידי מאה קולות כי בר"ה צריך לעשות בנין המל' עולם הדיבור

ולכן

כו' ע"י בחי' גבו' דשפי אש עכ"ל וע' בהביאור דתו' לוה שזהו גבו' דעת"י שבמו"ס. ולכן זהו בלור ירוממני כי לור מקור מולא האש והוא בחי' גבו' דעת"י ע' בביאור ע"פ כי ביום הזה יכפר שלא נדפס :

אחת שאלתי מאת הוי' אותה אבקש שבתי בבית הוי' כו'.

ואיתא בילקוט ובמדרש תלים ע"פ זה אמר הקב"ה לדוד אתה אמרת שאלה אחת (ר"ל מ"ש שבתי בבית הוי') ואתה מבקש שאלות הרבה שהוא לחזות בנועם הוי' ולבקר בהיכלו. והשיבו דוד ממך למדתי בתחלה אמרת ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה כו'. ואח"כ פתחת להם מלות הרבה שנאמר ללכת בכל דרכיו כו'. והענין דהנה באמת שאל דבר אחד לבד שהוא מ"ש שבתי בבית הוי' ושאר הדברים לחזות בנועם הוי' ולבקר כו' מסתעפים אחר שבתי בבית הוי' שהוא כוללם. וצ"ל זה. גם צ"ל מהו התחברות ושייכות שאלת דוד להיות שבתי בבית הוי' אל שאלת הקב"ה מה כו' שואל מעמך כ"א ליראה כו' דמשמע מזה שע"י היראה יוכלו לבוא לבחי' שבתי כו'. והנה בגמ' (ברכות ל"ג) פריך אטו יראה מילתא זוטרתא היא. אין לגבי משה מילתא זוטרתא כו'. ובאמת א"ז מובן כלל דהקב"ה מבקש זה מישראל ולא ממרע"ה ולגבי ישראל רבא היא כו' ומהו כ"א ליראה. ועוד דהלא כתיב אח"כ עוד הרבה מדרגות לעבוד ולאהבה כו' ואיך אפשר דכל הני מילתא זוטרתא היא לגבי משה דא"כ מהו הבחי' העליונה והגבוה יותר. הנה ארז"ל חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום שנאמר ועתה ישראל מה הוי' אלקיך שואל מעמך (מנחות מ"ג ב') א"ת מה אלא מאה (עי' רש"י שם) וצ"ל האיך משמע זה בפסוק דקאי על מאה ברכות (ויש מפרשים לפי שבפסוק זה יש צ"ט אותיות ועם הכולל הרי מאה. אך עדיין אין מובן מנין דקאי על ברכות). הנה כתיב (משלי ל') מי עלה שמים וירד כו' מה שמו ומה שם בנו. ואי' בזהר (ח"ב קל"ז ב') ובמד"ר (במדבר פי"כ סי' י"ג) מי עלה שמים זה הקב"ה שנאמר עלה אלקים בתרועה. וירד כמ"ש וירד הוי' על הר סיני. מה שמו ה' צבאות שמו. ומה שם בנו אלו ישראל שנק' בנים כמ"ש בני בכורי ישראל. ולהבין כ"ז נקדים להבין פי' וענין תיבת מה דיש בזה שני פי'. הא' דמה הוא אין שאינו תופס מקום. כמ"ש ואהרן מה הוא כי תלינו עליו. וכמו שארז"ל (חולין פ"ט א') גדול מה שנאמר במשה כו' דאלו באברהם כתיב ואנכי עפר ואפר שהוא איזה יש ומציאות ורק שא"ז נחשב כו' משא"כ במשה כתיב ונחנו מ"ה שהוא אין לגמרי ואינו תופס מקום כלל. וזהו פי' תיבת מה. והב' י"ל דמה הוא עלם הגדולה דוקא והוא כמ"ש מה רב טובך אשר לפנת ליראיך דהפי' כמה גדולה ורבה מדת טובך אשר לפנת דוקא כמארז"ל (ברכות ל"ד ב') כל הנביאים לא נתנבאו אלא לימוהמ"ש אבל לעוה"ב עין לא ראתה כו'. וזהו מה רב טובך אשר לפנת. והוא כמ"ש בזהר (בהקדמה א' ע"ב) מה פשפשת מה ידעת הא כולא סתים כו' שהוא בחי' דלמתתב"כ. וא"כ לפ"ז פי' מה הוא עלם גדולת א"ס ב"ה מהוע"ל.

וכדי להבין חיבור ב' הפירושים אלו שבתיבת מה נקדים להבין פסוק זכר רב טובך יביעו וצדקתך ירננו. הנה איתא בת"ז לדק מלכותא קדישא והיינו כמ"ש מלכותך מכ"ע. פי' עולם הוא זמן עבר הוה ועתיד. ומקום ו"ק כו'. ובחי' מל' היא מקור הזמן ומקום כמ"ש מלך מלך וימלוך. אבל למעלה מהמל' שם הי' הוה ויהי' כאחד וכן הוא למעלה מהמקום לגמרי. וז"ש אני הוי' ל"ש שאינו בגדר הזמן ומקום כלל. ולכן כדי להיות נמשך מאוא"ס ב"ה בחי' מל' שהוא מלך מלך כו' בדש הזמן והמקום זהו השפלה גדולה וצריך לזה אתעדל"ת כדי להמשיך בחי' מל'. וזהו לדור ודור המליכו לאל. פי' לדור ודור הוא הזמן ומקום וצריך להמשיך להיות מדת המל' בדש הזמן כו'. ובזה יובן מה שהמל' נק' לדק. והיינו לפי שהשפלה זו באוא"ס ב"ה משפיל עצמו להיות התגלות בחי' מל' להחיות רוח שפלים דבי"ע נק' זה לדקה וכמו הלדקה שנותנים לעני דללמג"כ. וזהו ולדקתך ירננו דקאי על המלאכים שהרינה והשבח והתפעלות והרשפי אש של המלאכים הוא מהשגתם בבחי' ולדקתך שהוא מדת מלכותו ית' המהוה מאין ליש כו'. וז"ש (הושע י"א י') אחרי ה' ילכו כארי' ישאג. פי' שהשאגה שלהם נמשך מבחי' אחרי הוי' שהוא מדת מל' (ועי' בד"ה אתם נלבים פ"ג גבי הילוכיות הלב ע"ש) אבל בבחי' רב טובך אינם משיגים כלל ורק יביעו וגם זה אינו אלא בזכר כו'. פי' רב טובך. דהנה יש לדק ולדקה. והיינו כמ"ש (תלים מ"ח) לדק מלאה ימינך שבבחי' לדק נמשך התגלות הימין והסד עליון מאוא"ס ב"ה ואז נק' ג"כ לדקה שמדלי"ת נעשה ה' המשכת ה"ח כו'. והנה המשכה זו מאוא"ס ב"ה בבחי' מל' הוא על ידי מדת טוב שבאלקות כי טוב נקרא התקשרות משפיע במקבל היינו שישפיע לו השפעה שהוא מלד הטוב שיש במשפיע. וז"ש (בראשית א') וירא אלקים את האור כי טוב פי' שהתגלות האוא"ס הוא על ידי בחי' כי טוב (ובפרדס בשע"כ טוב נק' היסוד). והנה יש למעלה כמה בחי' ומדרגות דא לעילא מן דא. בחי' עו"ע. וכל המשכה מבחי' העליונה למדרגה שלמטה הימנה הוא על ידי בחי' טוב. וא"כ לפי ערך ריבוי המדרגות כך יהי' ריבוי בחי' טוב. וזהו רב טובך (ועפי"ק יסוד דז"א ויסודות דאו"א ויסוד דא"א כו' וכ"ז בבחי' סדר השתלשלות). והנה השגת המלאכים אינה אלא בבחי' מל' דאצי' שהוא אלקות המהווה אותם מאין ליש כו' כנ"ל. משא"כ למעלה בבחי' אצי' בהתגלות אוא"ס ב"ה אין להם שום השגה ורק שמביעים הזכר מזה כלומר שיודעים ריבוי בחי' טוב שיש למעלה אבל אינם משיגים זה כלל. וכמו עד"מ כשאומר אדם מספר אלף אלפים ורבוא רבבות אין זה אלא שאומר החשבון אבל לא ספר עדיין כו' (ועי' בסידור) וזהו זכר רב טובך יביעו. והנה עוד יש לפרש רב טובך כמ"ש (ישעי' ס"ד) ורב טוב לבית ישראל. כי כל מה שנת"ל בפי' רב טובך שיש ריבוי בחי' טוב הוא בבחי' אוא"ס המלובש בסדר השתלשלות. אבל אוא"ס מהוע"ל ית' הוא למעלה מסדר השתלשלות ולמתתב"כ. וזהו ורב טוב היינו בחי' ומדת טוב שיש בעלמות אוא"ס ב"ה שבעל ידו נמשך כללות ההמשכה מעלמות אוא"ס שלמעלה מסדר השתלשלות בסדר השתלשלות ומה

שנק'

וזהו ונתנה תוקף כו' נורא ואיום כו'. ולכן אז ומלאכים יחפזון שלא תוכל הכלי להגביל היראה שיש בהם בר"ה. והנה כאשר יתבונן האדם בכ"ז איש איש כפי שכלו ודעתו והתבוננותו בעומק תבונתו אזי יכנס מורא השכינה בנפשו כמ"ש ובמורא גדול והרז"ל זה גילוי שכינה ותקבל הנפש מורא גדול עד שיתבושש ויהי' דבר נמנע אצלו לעבור ח"ו רצון ה'. והנה יראת הרוממות זו לאו כל מוחא כו' ואיך אפשר לבקש זאת מכל אדם. והענין שיש יראה ממוצע ביניהם. והוא שיבין וישכיל איך העבירות עצמם ממשיכים בעצם הרע והעונש על האדם (ולא שזהו דרך נקמה כמו למטה במלך בו"ד) כמ"ש תיסרך רעתך כו' תמותת רשע רעה שהרעה גופא שנמשך אחריה מיסרתו שנעשי' רצועה לאלקאה אוי לרשע רע כי גמול ידיו כו'. וזהו העונש בעוה"ז. וכן בעוה"ב על ידי שהתהוה תאוה זו של היצה"ר בשעת העבירה מזה גופא נתהוה האש של גיהנם ששורף ומכלה הרשעים. וסער מתחולל על ראש רשעים יחול (ירמי' כ"ג). והמצות עצמם ממשיכים בעצם הטוב. וזשארז"ל שכר מצוה מצוה. דהיינו שהשכר נמשך מהמצוה עצמה כי תרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן הם תר"ך עמודי אור דכ"ע והוא בחי' נועם ה' המתגלה בגעה"ע שהוא תענוג שעד אין קץ ותכלית. וז"ש (נצבים ל') ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע. פי' הרע היינו כל הל"ת מעשה הרע כמ"ש ויעש הרע בעיני ה'. תועבת ה' אשר שנא. שמהרע דהיינו מהעבירות נמשך המות. וא"כ הרע גרוע מהמות אחר שהוא מקור וסיבה למות. ואת החיים ואת הטוב היינו שממעשה הטוב שהוא כל קיום רמ"ח מ"ע ועסק התורה ותפלה נמשך החיים רוחניים וגשמיים. וא"כ הטוב עדיף מהחיים אחר שהוא מקור שממנו נמשך חיים רוחניי' וגשמיי' וע"ד מקו"ח חיי החיים. ולכן אעפ"י שיראה זו היא ג"כ יראת העונש (והגמול) מ"מ היא מורכבת ג"כ מיראת הרוממות דהיינו מהשגת רוממות אל של גדולת מלכותו ית'. איך שעל ידי קיום מצותיו מצות המלך נמשך רב טוב הצפון. ולהיפך על ידי עבירות נמשך מהם להיות ואת נפש אויביך יקלענה כו'. וכמו עד"מ ההפרש בין יראת ההמון ליראת צדיק כמו ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה. ויראה זו נמשך מבינה. כמו מי שמבין גדולת הרב או הצדיק הוא ירא ממנו כו'. לכן יראה מקו השמאל בג"ה שעל ידי שמבין נמשך גבורה גימט' יראה. והנה מה כו' שואל כ"א ליראה כו'. דמשמע שיראה זו מילתא זוטרתא היא. והענין כי לכאו"א מישראל היראה הנ"ל שנק' יר"ת נקל להשיגה מחמת ששרש כל נש"י הוא בבחי' מל'. וקודם ירידתם למטה אתה בראת יצרת נפחת כו' היו כולם כלולים בבחי' עיבור במדת מל'. ושם הי' בהם היראה בשלימות כמו שהיא במדת מל' עצמה. כידוע בפי' בנות ירושלים שאז היו מקבלים היראה בשלימות כמו במדת מל'. ולכן גם אח"כ בירידתם למטה בעוה"ז ומתלבשים בגופים הנה מצד שרשם הם מוכנים שיחול עליהם היראה שממדת מל' גם יראת הרוממות. וע"כ בנקל להם להשיגה על ידי הרחבת התבוננות. וע"ד מאמר החוקרים המוכן אל הדבר תספיקהו הקלה שבסיבותיו:

ג **ואח"כ** כתיב דברים הרבה ללכת כו' ולאהבה ולעבוד. הענין דכתיב יראת ה' היא אוצרו. שהמל' נק' אוצר של י"ש. ולמשל אוצר של מלכים גנוז וטמון בו דברים יקרים וחשובים מאד כן במדת המל' שהיא מדרגת יראה גנוז בה כל המדות עליונות וחכ' וגם האורות שלמעלה מהחכמה. וכמ"ש מצא אשה מצא טוב ואי' בזהר עיינו דעת"י. אשה היא אשה יראת ה'. וכתיב אל יתהלל חכם בחכמתו זהו חכ'. גבור בגבורתו הוא בינה מקור קו השמאל. עשיר בעשרו כו'. כ"א בזאת כו' השכל כו'. זאת היא המל'. השכל זהו ח"ס שמלובש בזאת דוקא. וכמ"ש ג"כ מה רב טובך אשר צפנת ליראיך. צפנת גימט' כתר. ואשר צפנת ליראיך ס"ת כתר והוא ב' בחי' שבכתר שרש הנאצלים ובחי' תחתונה שבמאציל. וכ"ז הוא ליראיך. וגם על ידי היראה בא לחיים כדכתיב יראת ה' לחיים. וכתיב ואתם הדבקים בהוי' אלקיכם (בחי' המל' כנ"ל) חיים כולכם. דמש"ל שנק' תכלת דאכיל ושיצי זהו לים ודבר נפרד לגמרי. אבל ישראל הם הדבקים בה' חיים. ולכן אי' בס' משלי ח"י פעמים יראה. דהמכוון עדמ"ש יחיד חי העולמים מלך שעל ידי בחי' חי נמשך לבחי' מלך. שהוא בחי' יראה. מבחי' יחיד. וז"ש סוף דבר כו' את האלקים ירא כי זה כל האדם. פי' כל האדם כידוע שיש כמה בחי' אדם. אדם דאצי' שנק' אדם דעשי' בכללות. וכתר הוא אדם דיצירה כו'. וכל בחי' אדם הם נמשכים ע"י היראה. וז"ש אשרי איש ירא כו' כי כן יבורך גבר ירא ה'. כי שם צוה ה' את הברכה. לכן הוא שואל כ"א ליראה וממילא יבוא לכל המדרגות שכתוב אח"כ. ולכן בר"ה בנין המל' המשכת יראת ופחד מדת מלכותו ית' ובזה נמשך אח"כ כל ההמשכות העליונות שבכל חדש תשרי יוכ"פ וסוכות ושמע"צ. וזהו אחת שאלתי כו' שבתי בבית ה'. הנה ידוע שמדת מל' נק' בית ה' (ביתו זו אשתו אשה יראת ה') בהמ"ק נק' בית ה' כמ"ש בנה בניתי בית זבול לך. ששם השראת השכינה מל'. וזהו בר"ה המשכת יראת מדת מל' על כל השנה ואח"כ נמשך מזה לחזות בנועם ה' הוא ביוהכ"פ. כי יוכ"פ מעין עוה"ב שהוא עולם התענוג מצד התגלות ע"י בינה. וביוכ"פ העלי' בבינה (ועל ידי הבינה כל העליות יותר) כידוע. ע' בד"ה היום הזה בפ' תבא אות ב' וז"ל האהבה בטלה ונכללת ברוב השמחה והתענוג כו' וזהו ענין יוכ"פ שהוא עוה"ב עולם התענוג כו' ופי' שכל ישראל מתעלים בו עילוי רב כו' ואז ישמח ישראל בעושיו ומרוב התענוג נכללה ובטלה מדת האהבה עכ"ל. וא"כ שייך אז לחזות בנועם ה'. ולבקר בהיכלו ג"כ ביוהכ"פ שאז נכנס הכה"ג בהיכל קדה"ק ד' פעמים. כי יצפנני בסוכו זהו בחגה"ס. ביום רעה יסתירני בסתר אהלו ביום הו"ר להנצל מהגז"ד. כי על ידי צל סוכה ניצולים מצל מות כל השנה. ומי שקיים מצות סוכה כראוי כו' אזי מגינים עליו המקיפי' דסוכות כל השנה להצילו מצל מות וזהו ביום רעה יסתירני בסתר אהלו וע' בזח"א ד' קל"ה ע"ב ע"פ למה אירא בימי רע וע"ז כתי' ביום רעה יסתירני. בצור ירוממני בשמע"צ ע' ד"ה ביום השמיני שלח פ"ג שבשמע"צ הוא ישלח דברו וימסם כו' תוקפא דדרום בדא מיא (שיתהפך הקרח וימס למים כו') דהיינו ע"י התגבורת רשפי אש כו' וזהו ענין גבורות גשמים כו'

ע"פ שום אנשים. כאו בניך. והב' שיומשך התגלות קוב"ה מבחי' דסליק לעילא להיות יחוד קובה"ו. וזהו נחמו נחמו עמי. עמי י"ל עמי. וזהו ב' הנחמות. שיהיו עמי ולא בגלות ח"ו. וגם עמי שלא יהי' סליק לעילא. וזהו מתנחמים בכפליים. ומ"מ באמת זהו נחמה א' שיומשך גילוי קוב"ה ומפני זה ממילא יפדו מהגלות כו'. והנה גדול יהי' כבוד הבית האחרון. לפי שיומשך מבחי' דסליק לעילא כמ"ש בד"ה מי יתנך:

פרשה עקב

ועתה ישראל מה הוי' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך. פי' הבחי' מאלקות שבורה ומתייחד על נשמות ישראל למטה כו'. כמ"ש (תרומה כ"ה ח') ושכנתי בתוכם. ונתתי משכני בתוככם (בחקתי כ"ו י"ב). השוכן אתם (אחרי ט"ז י"ז). והיינו מדת מלכותו ית'. כי עבמהה"ק הנה המלוך והגיה הקב"ה עליונים ותחתונים ומייחד מלכותו על עמו ישראל למטה דוקא כמ"ש מלך ישראל. ולכן כשנברא אדה"ר אמר השיר ה' מלך כו' שאז דוקא נתגלה מדת מלכותו ית' ונשלם הרצון אנא אמלוך. גם עוד פי' ה"א שמדת מל' היא שרש כל נש"י ונק' כנס"י דלעילא. ופי' ליראה כו' היינו יר"ת קבעומ"ש להמשיך עליו אימה ופחד מדת מלכותו ית' להיות בומ"ר וע"ע בתכלית. וביאור הענין מה שואל כ"א ליראה כו'. מה זה נוגע למדת מל'. דהנה נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים (מד"ר בראשית פ"ג במדבר פי"ג) שבחי' יחודו האמיתי שבאצי' יתגלה גם למטה בעשי' גשמיות. וכדי להיות דירה זו הוא על ידי יחוד עליון יחוד ו"ה. שבחי' יהו"ע שבוי"ו מדות דאצי' יתגלה על ידי ה' תתאה גם בבי"ע עד למטה ממש. ועל ידי יחוד זה נעשה התיקון בה' תתאה מדת מל' שנק' כבוד ה' כבו"ת שיתגלה בה כבוד עילאה. והנה תיקון ויחוד זה בבחי' מל' העיקר הוא על ידי יראה תתאה. והענין כי ה' תתאה מדת מל' נק' בזה"ק (בראשית דנ"א ע"א) נהורא אוכמא. ובחי' וי"ו ששה מדות דאצי' נק' נהורא חוורא. פי' נהורא אוכמה כי אע"פ שמדת מל' היא אור שמאיר אלקות למטה בעולמו' הנבראים בי"ע שישיגו בעולמות הנבראים ג"כ יחוד העולמות וביטולן לאלקות. אך זהו היחוד והביטול לגבי ההיות אלקות במהי' ומהווה כו' ונק' יהו"ת וביטול היש כו'. ולכן נק' נהורא אוכמא. שהוא כמו אור הנר המאיר בלילה שאעפי"כ הוא לילה והשך שאין ערוך כלל לאור היום. ושחרות מורה על השך מדת לילה. כידוע שבי"ע נק' מדת לילה וכמ"ש (תלים נ"ב) ואמונתך בלילות כו'. ובחי' ו' דשם הוי' שהוא אור המאיר באצי' שנק' מדת יום יהו"ע ביטול אמיתי ע"כ נק' נהורא חוורא שבחי' לובן מורה על אור (וגילוי) היום. והנה כמו עד"מ בנר גשמי שתיקון דנהורא אוכמא הוא משני לדדים. א' מכליון הפתילה. ב' מנהורא חוורא שבורה אח"כ על הנהורא אוכמא. והנה נהורא אוכמא מכליון הפתילה שנכלה באש. וע"כ צ"ל הפתילה מדבר שנוהה להתאכל באש. וכשנתהווה הנהורא אוכמא מכליון הפתילה אזי אח"כ שורה עליה הנהורא חוורא. ועד"ז יובן בהנמשל שמדת מל' זהו נהורא אוכמא שבורה על נש"י. ונש"י הם כדמיון הפתילה. דהנה על ידי שממשיך האדם על עצמו יראה ופחד מדת מלכותו ית' עי"ז נעשה בומ"ר בכל הג' לבושים מחדומ"ע. במח' לדחות כל הרהורין בישין לגמרי. ובדיבור להיות בומ"ר מד' כתות שאין מקבלים פני שכינה שכולם הפגם בדיבור. וכ"ש במעשה כו'. ואח"כ גם בהמדות שבלב לבטל כל המדות רעות בל יעלו על לב כו'. וא"כ על ידי יראה וקבעומ"ש נעשה ביטול היש בכל עשר בחי' הנפש והג' לבושים זהו כמשל הפתילה שנכלה באור הנר כו'. ואזי דוקא נק' המל' נהורא אוכמא שמכלה היש ומביאו לידי אין כו'. ואח"כ ע"י התיקון דנהורא אוכמא נמשך ושורה עליו נהורא חוורא דבחי' ו' דשם הוי' להיות יחוד ו"ה. וא"כ עיקר התיקון והיחוד בבחי' מל' כבוד תתאה הוא רק ע"י יראה תתאה קבעומ"ש. וזהו שואל כ"א ליראה את ה' אלהיך כו':

ב **והנה** בבחי' כ"א ליראה את ה' אלקיך יר"ת יש ב' בחי' יראת העונש ויראת הרוממות. יראת העונש הוא על ידי שממשיך עליו פחד מדת מלכותו. מלך במשפט יעמיד ארץ כו' (משלי כ"ט ד'). הד' אותיות דינא. ונק' ג"כ תכלת (דומה לכסה"כ כו') נהורא תכלא דאכיל ושצי. וכמ"ש ונתנו על ציצית הכנף (חוטי לבן הסד) פתיל תכלת מורה על דין ונק' בזה"ק (שלח קע"ה א') כורסייא דדינא דדנין בה דיני נפשות למעלה. אני ה' נאמן ליפרע כו' אני ה' נאמן לשלם שכר כו' (זה"ג ע"ח ב'). וענין יראת הרוממות הוא להמשיך עליו פחד ואימת המלך הקב"ה מחמת הרהבת ההתבוננות בבחי' רוממות גדולת מדת מלכותו ית'. מלכותך מכ"ע למעלה עד אין קץ ולמטה עד א"ת. וכן בבחי' זמן ה' ימלוך לעולם ועד. והנה יראת המלאכים הוא מחמת השגת רוממות מדת מלכותו כאו"א לפי ערכו. וידוע שיראת המלאך גדולה מאד שאפי' לדיק היותר גדול הנה היראה שיש בו אין זה מעין וסוג ולא בערך יראת מלאך. כי כל גוף אין בגדר יכולתו לכבול יראת מלאך כו'. והנה היראה בנמשך ממדת מלכותו במלאכים הוא מלומלם ומוגבל בכל מלאך כפי שיוכל שאת. ואם הי' מתגלה בו היראה מעט למעלה מהצמצום לא הי' יכול לקבל כלל והי' מתבטל לגמרי והי' נעשה אין ואפס. וזהו הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה ביניהן ושרפן (סנהדרין ל"ח) וא"כ היראה שבמלאכים אין ערוך כלל להיראה כמו שהיא בעצם במדת מלכותו ית' כמו שאין ערוך הבע"ג לגבי א"ס הבל"ג. כי מדת מל' היא א"ס וא"כ גם היראה שמבחי' מל' ג"כ א"ס בל"ג. וכל מלאך הוא בע"ג כו' והיראה שיש בו מוגבלת. וזהו ומוראך עליהם בבחי' מקיף למעלה מהשגתם זעות מחיל ככא. וז"ש בר"ה ומלאכים יחפזון וחיל ורעדה יאחזון. שזהו בר"ה דוקא. והיינו כי בכל השנה היראה שלהם מוגבל בכלי כו' משא"כ בר"ה התגלות היראה ממדת מלכותו יותר מבכל השנה. שלכן אומרים אז המלך כו'.

וזהו

כתיב וה' האמירך היום שבחי' זו נק' יום אור וגילוי אלקות. הג' כי שהם רחלים לבנות שזהו בחי' יופי וכמ"ש ורחל היתה יפ"ת כו' שכל עבר בחי' הנפש הם רק לאלקות לבד. ולכן בצדיקים שכל העבר בחי' דנה"א מתגלה אצלם בגוף לכן נק' אמרי רחלים ורחל היתה יפ"ת. הד' שהכבשים יש להם צמר שמרמז לבחי' ושער רישי' כעמ"נ והו"ע הלכות התורה שנק' שערות כמ"ש כשמן הטוב כו' יורד על הזקן שלפי שההמשכה ממקום גבוה מאד ע"כ א"א לימשך כ"א על ידי שערות מותרי מוחין כו'. אבל בע"ת נק' גדיא כי שהם עזים שחורות ומורה על חשך ולילה כמ"ש בגמ'. היינו שקודם התשובה הי' בחשך והסתר אלקית לגמרי לעשות נגד רצוה"ע ע"ד והי' במחשך מעשיהם. וממילא שלא הי' בו היופי דיפ"ת כ"א כמ"ש חשך משחור תארם כו' שאין מתגלים בו עשר בחי' הנה"א ואדרבה כל השכל ומדות מלובשים בהבלי עוה"ז ואין נשאר כ"א רק אמונה (וג"ז בקטנות מאד). וגם כמו בשערות העזים כתיב שערך כעדר העזים שגלשו כו' שצריך להיות גליחת השערות. והיינו שבע"ת צריך להסיר כל המותרות כמ"ש בפי' וגלחה את ראשה בלקו"ת ד"ה כי תצא הב' שהצדיק יכול להעלות גם מעט מותרות ע"ד שארז"ל ע"פ ועלהו לא יבול שיחת חולין של ת"ח צריכין לימוד לפי שיכול להלבישם בהם חב' עמוקה. וגם כמ"ש ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת לפי שהצדיק יכול להעלות גם בגדי כבוד ותפארת. אבל הבע"ת צריך ליזהר בכ"ז. ע"כ זהו כמו שערות העזים שנ"ל שגלשו כו'. והנה מלכתא אמרה אמרא יהי כי בודאי בבחי' להמשיך דירתו ית' בתחתונים שהוא להיות גילוי יחודו ית' בבי"ע כמו באצי' בחי' זו זהו דוקא על ידי צדיקים ולא על ידי בע"ת כמ"ש בד"ה מי יתנך באריכות. וע"כ מלכתא שאין בה היחוד בתמידיות כי יורדת לבי"ע ע"כ אומרת אמרא יהי כו'. אבל מלכא אמר גדיא יהי כי בבחי' תוס' אורות ממקום עליון וגבוה יותר זהו על ידי בע"ת דוקא כי במקום שבע"ת עומדים כו' כי בז"א איהו וגרמוהי חד ואין נוגע כ"כ ענין דירה בתחתונים כמו במל' ע"כ אומר גדיא יהי. והנה בזמן בהמ"ק שהיו מקריבין הכבשים שנים ליום אז היו כל ישראל בבחי' אמרי כי הקרבנות גורמים הקירוב ויחוד עליון שמזה נמשך גילוי אלקות בעולמות בחי' והדר נהורא יום ולכן בקדשים הלילה הולך אחר היום עד"ה אמונת עתך. גם שאז נק' כנס"י רחל ורחל היתה יפ"ת ויפ"מ. ע"כ נק' אמרי לבנות בחי' אור ויופי כו'. גם שהתמיד של שחר הי' מכפר על עון ביטול תורה של לילה. ותמיד של בין הערבים על ביטול תורה של יום. וכיון שעי"ז לא הי' בהם עון ביטול תורה לכן נק' אמרי שיש להם צמר בחי' ושער רישי' כעמ"נ. משא"כ עכשיו שאין בהמ"ק כו' נק' כנס"י בשם אסתר הסתר אסתיר. בבחי' חשך והסתר. וכתיב שחורה אני כו'. וע"כ נק' בשם עזים אשר שהם עזים הם שחורות. והנה יתרון האור מתוך החשך דוקא שמתגלה בחי' אם שחורה שנמשך מבחי' ישת חשך סתרו שהוא הרצו"ד שלמעלה מהדעת והשגה והיינו שבגלות באים לבחי' בע"ת ואז מה קול גדיא כו'. וזהו למעלה מהקרבנות שבבהמ"ק על מזבח החיצון הילוכיות הלב כו'. וזהו שחורה אני כו' כיריעות שלמה שחורה מבחוץ ולבנה מבפנים. וזהו ורעי את גדיותיך דקאי על ישראל שבגלות נק' גדיים שחורות כו' בע"ת ואזיל לשיטתי' דס"ל גדיא יהי. על משכנות הרועים פי' למעלה מבחי' משכנות הרועים. ב' משכנות בית ראשון ובית שני. כי נת"ל דבית ראשון הוא בחי' ה' עילאה דשם הוי' ובחי' הנהר הוא בחי' נהר היוצא מעדן דהיינו יסוד אבא שמאיר ביסוד אימא. והו"ע יחוד י"ה. נמצא כי רועה ישראל שבבית ראשון הוא היו"ד. ובית שני הוא ה' תתאה. ולכן חסרו ה' דברים בבית שני. ובחי' נהר הנמשך בבית שני הוא מבחי' ו' להיות יחוד ו"ה. וא"כ הרועה הוא הוי"ו כו'. והנה נשבע ה' שלא יכנס בירושלים של מעלה עד שיכנס בירושלים של מטה (תענית ה' א'. זה"ג קמ"ז ב') דהיינו כמ"ש ביום ההוא יהי'. ב"פ י"ה. וכתיב (ישעי' ס"ו) הנני נוטה אליה כנהר שלום שיהי' נהר א' לבני השי"ן כו'. וע"ז נאמר (חגי ב') גדול יהי' כבוד הבית האחרון. היינו כיון שיומשך על ידי כח התשובה שבכל משך הגלות שאזי נק' כנס"י גדיא כו' ע"כ יומשך הגילוי ממקום עליון יותר. דהיינו מלמעלה מהשתלשלות. שמחמת זה יהי' ב' פעמים י"ה. נהר א' לשניהם. שיהי' המל' כמו הבינה כו'. ופי' הבית האחרון ע"ד שת לי אלקים זרע אחר והיתה במד"ר (בראשית פכ"ג סי' ז') הבא ממקום אחר דהיינו ממה שמתברר מסט"א כו' וכך ע"י התשובה שבכל משך הגלות מתבררים מבחי' אחר דהיינו מע"ש שישראל גלו לשם כמארז"ל (פסחים פ"ז ע"ב) לא גלו ישראל אלא כדי להוסיף כו'. וזהו ורעי את גדיותיך שעל ידי קול גדיא שהוא בחי' תשובה שבגלות יומשך הבית דלע"ל מלמעלה יותר מב"ר ומבית שני וזהו על משכנות הרועים כי ב"ש הגילוי בה' תתאה הוא רק מבחי' ו' יסוד ז"א וזהו הרועה ישראל בב"ש. ובב"ר הי' הגילוי בה' עילאה מבחי' יו"ד יסו"א וזהו הרועה כו'. אך בבית דלע"ל שיומשך בה' תתאה גילוי היו"ד זהו שלא כסדר השתלשלות וא"כ המשכת גילוי יו"ד דשם הוי' בה' תתאה יומשך מלמעלה מהשתלשלות דהיינו מעצמות אוא"ס ב"ה שלמעלה מש' הוי' שיהי' מאיר על ידי היו"ד בה' תתאה וא"כ זהו למעלה גם מבית ראשון. וזהו גדול כבוד הבית האחרון שעל ידי הבירור מסט"א ואתהפכא חשוכא לנהורא בזמן הגלות יומשך חשך העליון שלמעלה מבחי' אור בגילוי :

ועתה נ"ל ענין לקו בכפליים. דלכאורה הלא א"ז ממדותיו של הקב"ה לשלם בכפליים ח"ו. דהנה כתי' רחל מבכה על בניה מאנה להנחם כי איננו. וידוע הקושי' בזהר (ח"ג כ"ט ע"ב) דהול"ל כי אינם אלא הפי' כי איננו בגו כנסת. דסליק לעילא כו'. והיינו כי הא בהא תליא. כי אלו הי' הוי"ו דשם הוי' מאיר בגילוי בבחי' ה' תתאה להיות יחוד קובה"ו אזי לא הי' יכול כלל להיות הגלות בשום אופן אבל כיון דקוב"ה סליק לעילא נמשך מזה שיהי' בניה בגלות. נמצא שהם שני דברים. הא' דבניה בגלות. והב' דקוב"ה סליק לעילא. ומ"מ זהו דבר אחד כי הא בהא תליא וזהו ענין לקו בכפליים. וענין מתנחמים בכפליים היינו כמ"ש (זכרי' ט' ט') הנה מלכך יבוא לך צדיק ונושע שיומשך התגלות הוי"ו דש' הוי' בבחי' ה'. ואדרבה כיון שיומשך מהבחי' דסליק לעילא לעילא אזי יומשך הוי"ו מלמעלה מהשתלשלות כו' ומפני זה ממילא יצאו בניה מהגלות. נמצא שהם שני נחמות. הא' כמ"ש במד"ר (שה"ש פ"א סי' ל"א)

ע"פ

ואעפ"י שנק' אספא"מ. אך מ"מ מובן שבחי' נבואה הממ' רק אספקלריא שרואים על ידה המדרגות עליונות שלמעלה מהממ'. ולכן מהיחוד עליון נמשך ג"כ נבואה. וזהו שבזמן בהמ"ק שהי' יחוד קובה"ו הי' נמשך נסים מופלאים ונבואה. היינו שנבואה לא הי' כ"א ביחידים. וברוב העם הי' רוה"ק. ודהע"ה הי' הראש לכל בעלי רוה"ק. ובכללות העם הי' דעת אלקות. דכתי' נודע בשערים בעלה. היינו כשהמדות נק' בעלה שמשפיעה היחוד במל' אזי נודע קוב"ה בשערים לכאו"א לפום שעו"ד (זה"א ק"ג ב'). כי היחוד הוא כי אל דעות היבור הב' דעות ד"ע וד"ת. וכתי' שאו שערים ראשיכם. ופי' בת"ז תרעא דבי מקדשא. מל'. ויבא מלך הכבוד. ז"א כשנמשכים בו מוחין דגדלות דאבא ל"ב נתיבות חכמה גימט' כבוד. ופי' ויבא ע"ד בכל המקום כו' אבא אליך. שהוא היחוד ע"ד ואבואה אליה. ובמד"ר (בהעלתך פט"ו סי' ה') אמרו מלך הכבוד שחלק מכבודו ליראיו. היינו שמשפיע מבחי' ל"ב כ"ח מוחין דגדלות ודעת באלקות ליראיו שמקבלים עליהם עומ"ש (כיון שנמשך הגילוי במל'. ע' תורה אור). אבל בגלות אותותינו לא ראינו כו' ע"כ ולא אתנו יודע שאין נמשך גילוי הדעת בנש"י. וע"ז משיב לה הקב"ה אם לא תדעי לך. שזהו מה שנוגע לכללות נש"י. ופי' לך היינו שרק אין נמשך בהתגלות לך. אבל בבחי' העלם הרי יש עתה ג"כ אותות ומופתים רק כמ"ש לעושה נפלאות גדולות לבדו. אין בעל הנס מכיר בנסו כו'. וכן הדעת נמשך בהעלם ורק שבגילוי אינו נמשך. וזהו אם לא תדעי לך באעפ"י שאינו נמשך לך אבל למעלה הוא נמשך. ולע"ל כתי' כי מלאה הארץ דעה כו' כי כולם ידעו אותי כו'. וזהו היפה בנשים גימט' תק"ב כמנין שני האבות שהיו תק"ב. והענין כי אברהם אוהבי שעיקר מדרגתו הי' מדת האהבה הלוך ונסוע ואעפ"י שהי' כלולה בו מדת היראה אבל העיקר הי' אהבה. ויצחק הי' מדרגתו בחי' פחד יראה וביטול. וכלול בו מדת האהבה. ויעקב אמר אלקי אבי אברהם ופחד יצחק הי' לי כי מדת הרחמים כלולה מב' המדות אהוי"ר. וכיון שכנס"י נק' היפה בנשים גימט' שני הג' אבות היינו שכלולה מכל הג' מדות אהוי"ר ורחמים ולכן נק' היפה בנשים כי עיקר היופי הוא התכללות מג' גוונים. ובת"ת מאיר הכתר שמשם נמשך היופי כו'. וזהו אהבת כלולותיך כי בהאבות נאמר בכל מכל כל והמל' שכלולה מכל הג' אבות נק' אהבת כלולותיך. והנה פי' אם לא תדעי לך היפה בנשים שבבחי' דעת והתגלות אין כך אבל באמת יש כך בהעלם בחי' היפה בנשים היפך ממאמר כנס"י בפסוק הקודם שחורה אני כו'. וי"ל המכוון כיון שאין הדעת נמשך בהתגלות ע"כ ממילא אין היופי בגילוי. כי הדעת מקור המדות חג"ת:

ז **וזהו** תשובת הקב"ה צאי לך עיטא לאי לך בעקבי הצאן הם האבות שהיו מרכבה אעפ"י שלא הי' עדיין כ"כ ענין הקרבנות. והיינו על ידי התפלה. כי הנה (פ"ד דברכות דכ"ו ע"ב) ר"י בן חנינא אמר תפלות אבות תקנום. וריב"ל אמר תפלות כנגד תמידין תקנום. והענין דלא פליגי כלל. כי מאן דאמר כנגד תמידין כו' הוא מגד שבתפלה מקריבין הנה"ב שבאדם וה"ז כמו הקרבנות שהיו מקריבים בהמה גשמיית ע"ג המזבח והיתה מתעלה וכלל בשרשה פני שור וכמו"כ העלאת נה"ב שבאדם שבחי' אתהפכא מתעלה ג"כ בבחי' פני אדם שבשור. ועל ידי הקרבנות וכמו"כ על ידי התפלות בבחי' זו גורמים העלאת המרכבה להיות והחיות נושאות כנ"ל. ומ"ד תפלות אבות תקנום זהו מגד העלאת הנה"א בתפלה. ובחי' זו גבוה יותר. כי האבות היו מרכבתא עילאה חג"ת דאצילות והם מרכבה לבחי' חו"ב להעלותם לבחי' עת"י. משא"כ העלאת הקרבנות שרשה העלאת המרכבה תתאה שנושאים את הכסא בחי' מל' להברה לז"א דאצילות. וזהו כבש שאין בלבן. יעקב ת"ת ובלבן בינה. אלא אחד עת"י יחידו ש"ע. אך השבטים מרכבתא תתאה. ובלבנו מל'. אלא אחד ז"א. כי בבי"ע א"א להשיג עת"י בעלם כ"א על ידי התלבשותו בז"א. משא"כ בבינה התגלות עת"י בעלם. ובנפש הוא למס"נ באחד. מצד נה"א. שע"ז אמרו תפלות אבות תקנום. ובחי' למס"נ בובכל נפשך הנמשך מבשבכמל"ו. שהוא המס"נ דנה"ב. שע"ז אמרו תפלות כנגד תמידין תקנום. וזהו שעל ידי לאי לך בעקבי הצאן הבחי' תפלה דנה"א שאבות תקנוה וגם הבחי' תפלה דנה"ב שכנגד תמידין שעי"ז תוכל גם עתה להיות רעיתי מפרנסתי כמו בזמן ביהמ"ק על ידי הקרבנות. רק שעל ידי קרבנות הי' הגילוי גם בחיצוניות. עולם ובנה. ובתפלה הוא רק בבחי' הפנימיות דהיינו בבחי' נפש. והנה פי' עקבי הצאן פירש"י בשבת דל"ג ע"ב אבות הראשונים שהיו רגלי הצאן והיזוקן. והיינו כי פי' עקביים כאן הוא למעליותא דפי' מדריך ומהליך הצאן בדרך ישרה כו'. והענין כי יש מעלה ברגל כמ"ש שקר אין לו רגלים ולכן הנחש קצצו רגליו אבל קושטא קאי. נמצא רגל הו"ע קיום והעמדה בחי' אמת. ולכן בקדושה וכולם עומדים. ולע"ל כן יעמוד זרעכם כו' בבחי' קיום. הסיפך מבחי' נופלים ה"ו. והו"ע שלש רגלים שיהי' בבחי' רגל וקיום. וגם שברגל יש כח ההילוך אבל עכ"פ יהי' בבחי' קיום שלא יפול כו'. וע"כ נק' האבות רגלי הצאן שהן בחי' אמת וקיום. ובזה"א ד"ב ע"כ אות שי"ן אות קשוט דאבהן אתייחדו ביה. דהיינו התכללות חג"ת יהדיו בחי' אמת תתן אמת ליעקב. וכתיב ואנכי נטעתיך שורק כולה זרע אמת. ע"כ לאי לך בעקבי הצאן להיות ג"כ בבחי' רגל וקיום כו':

ח **ורעי** את גדיותיך כו'. כי הנה מלכא אמר גדיא יהי ומלכתא אמרה אימרא יהי (פסחים נ"ז סע"א). ואחז"ל (שבת ע"ז ע"א) מ"ט עיזי מסגן בריטא והדר אמרי כבריתו של עולם בריטא הבוכא והדר נהורא. ופירש"י שתם עזים שחורות ושתם רחלות לבנות. והענין כי אמרי הוא בחי' לדיקים. וגדיא הוא בע"ת. אמרי הוא לדיקים מד' טעמים. א' ע"ד מה שאמרו בגמ' באמרי הם לבנות מורה על בחי' והדר נהורא יום. וכמ"כ לדיקים שמקיימים תומ"ל ממשיכים גילוי אלקות בעולם שזהו בחי' אור ויום. הב' כי אמרי ל' נפעל בנעשה אומר ממילא. והיינו מ"ש וה' האמירך היום שבחי' אמירה ודיבור עליון מתלבש ומתגלה בדיבור האדם בשעת עסק התורה ואזי דיבור האדם בטל במציאות לגבי דיבור העליון ורק כעונה אחר הקורא וזהו שנק' הלדיקים אמרי. ונכלל בזה גם טעם הא' שהרי

כליך לעילא כו' זהו הסתלקות ועליית האורות לבד דהיינו המוחין. משא"כ הכלים דז"א נשארים בא"לות (כי עליית הכלים ג"כ ה"ז מעלת השבת ויוהכ"פ ואיך יתשב זה לגלות וכמ"ש בהגה"ק). ולכן נק' הגלות בשם שינה כמו השינה שמסתלקים רק המוחין אבל הגוף הוא כמקדם (נ"ע שהרי הגלות נק' ג"כ עיבור וענין עיבור היינו שגם הגוף הוא בהעלם שאין נראה כלל. וא"כ גם למעלה היינו שגם הכלים דז"א מסתלקים בבחי' עיבור בא"מא עילאה בזמן הגלות. ונת' בביאור ע"פ אני ישנה שלא נדפס שהוא ע"ד לבתר דינקת לון אתעברת מנייהו ונק' עיבור שני כו'. וג"ל לתרץ עפמ"ש בפע"ה שער הגהמ"ל בתחלתו בהג"ה ד"ה א"מ אין הדברים כפשטן שז"א עצמו הזר בסוד העיבור כו' כ"א שאין בו מוחים כלל אפי' דקטנות. כמו בזמן העיבור. ולכן נק' עיבור. ובזה יתורץ הקושי' שבהג"ה דביאור אני ישנה הנ"ל. ועמ"ש ע"פ דודי לי) וכמ"ש בת"ז וכד אנת תסתלק מנייהו אשתארו כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא. שנשארים כגופא עכ"פ דהיינו הכלים לבד כדי להחיות העולמות. עכ"פ כיון שגם בז"א נשאר מה שאין מתעלה (למקום שלמעלה מבחי' יחודים). דהיינו הכלים שנשארים בא"לות ששם הוא בחי' יחודים דוקא. א"כ אין אנו יכולים לתרץ שאין נוגע לו ענין היחוד לפי שנתעלה למקום שלמעלה מבחי' יחודים. שהרי מצד הכלים שלא נתעלו שייך בחי' יחוד. ולכן אחז"ל (מד"ר איכה פ"א רסי' ג') כאלמנה שהלך בעלה למדה"י ודעתו לשוב אליה. וא"כ ישאר הטענה של כנס"י היכה תרעה. ולכן צריכים לפרש הפירוש דידי מלה עמירא דלא אתיידע באופן אחר. והוא כמ"ש (דברים ח' ג') כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם. והענין כי הנה בבחי' אדם העליון יש לו שני בחי' המשכות החיות מאור אין סוף ברוך הוא. הא' על ידי אתעדל"ת של העלאת מ"ן מהבירורים דתהו שהמל' מבררת ומעלה מ"ן נמשך עי"ז אתעדל"ע גילוי אורות עליונים דתהו. שהוא מבחי' כי לא אדם הוא. בבחי' אדם העליון. והב' הוא המשכת החיות מלמעלמ"ע מבחי' אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת שאין האתעדל"ת מגעת לשם כלל. והיינו בחי' אורות דעקודים שלמעלה מתהו ותיקון כו'. ולכן אעפ"י שהחיות לבחי' אדה"ע מאורות דתהו שעל ידי העלאת מ"ן של המל' נפסק בזמן הגלות מ"מ נמשך בו החיות מלמעלמ"ע מבחי' אורות דעקודים. וזהו כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם. כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם. משא"כ בבחי' מל' שנק' כנס"י אין נמשך בחי' זו דאתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת כ"א דוקא אחר שיש אתעדל"ת ואתעדל"ע שעל ידי אתעדל"ת אזי דוקא נמשך ומתגלה ממילא גם הבחי' העליונה יותר. ומה שיש המשכה מבחי' העליונה גם קודם האתעדל"ת הוא רק מהילוכיות בחי' זו והיינו כדי לעורר אתעדל"ת. אבל הפנימיות מבחי' אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת אין מתגלה במל' כ"א כשיש אתעדל"ע שעל ידי אתעדל"ת דוקא. והיינו לפי שבחי' מל' מקור דבי"ע היא תלויה רק על עבודת מעשה התחתונים. וז"ש והארץ נתן לבנ"א. וכמ"ש בזהר (ח"ג קנ"ה סע"ב) או כלקא או נהרא בגיניהון דישראל. משא"כ ז"א הוא סוף עולם הא"ס. ולכן אעפ"י שנמנע ממנו המשכות האורות שעל ידי מעשה התחתונים. נמשך ומאיר בו אוא"ס ב"ה מלמעלמ"ע מבחי' שלמעלה מאתעדל"ע ואתעדל"ת וכנ"ל. וזהו דידי מלה עמירא:

ו **ובאה** התשובה מקוב"ה רק במה שנוגע לה לכנס"י לבד. וזהו אם לא תדעי לך היפה בנשים. לך לגרמך. הא לך עיצא. צאי לך בעקבי הצאן. ופי' אם לא תדעי. מה שבאה התשובה על מניעת היחוד בלשון אם לא תדעי כו'. הוא כי הנה כתי' (תלים ע"ג) אותותינו לא ראינו אין עוד נביא ולא אתנו יודע עד מה. דמשמע לפי שאין נמשך התגלות אלקות אין נמשך הדעת ג"כ. והענין דהמשכן וביהמ"ק נק' אהל מועד. והוא לשון ונועדתי לשון יעוד והיבור כמ"ש (עמוס ג') הילכו שנים יחדיו בלתי אם נועדו. כי הנה המלכים נועדו. שהוא חיבור להיות השראת השכינה בביהמ"ק. וגם יחוד וזווג דקוב"ה ושכינתיה. ומה שבזמן ביהמ"ק הי' אותות ומופתים בהתגלות נסים מופלאים שלמעלה מהטבע וגם נבואה. וממילא הי' נמשך דעת אלקות בנס"י. הכל הי' מצד היחוד עליון דקוב"ה ושכינתי' שהי' אז. והענין כי כל נס צריך להיות על ידי יחוד קוב"ה דוקא. לפי שהשכינה בחי' מל' ממכ"ע. שמתלבשת ומאירה בכל עולם לפי ערכו. בבריאה הגילוי יותר. וביצירה מתמעט הגילוי. ובעשיה מתמעט עוד יותר. עד השפעת החיות למטה בעוה"ז הוא על ידי התלבשות במל' דעשי' ובלבוש הטבע דע"ש. וא"כ כדי שיהי' נס שלמעלה מהטבע הרי א"א להיות מבחי' שכינה עצמה ממכ"ע. כ"א כשנמשך יחוד קוב"ה שהוא תוס' גילוי אור מבחי' סוכ"ע בממכ"ע אזי יכולה מל' דעשי' לצאת מלבוש הטבע כו'. וא"כ מהיחוד עליון שבזמן בהמ"ק היו נמשכים הנסים. וזהו ל' נס לשון הרמה ע"ד ארוממך כו' שילוב הד' בהוי'. וזהו אותותינו לשון אותות ולשון אותיות. כי הנסים נמשכים ג"כ מהאותיות ע"ד שאל לך אות כו'. ורק ע"ד היפך הצירופים מגגע לענג (ומערם דוי לעבר ויו"ד) מי שאמר לשמן וידליק כו'. וזהו ג"כ על ידי היחוד עליון. וכמו"כ הנבואה נמשך ג"כ מיחוד עליון. כמ"ש (בראשית כ"ט) באר בשדה. מל'. ושלשה עדרי צאן רובצים כו'. נה"י. כי מן הבאר ההיא ישקו כו'. ואמרו במד"ר (ויצא פ"ע סי' ה') דקאי על ביהמ"ק שמשם היו שואבין רוה"ק ונבואה. והיינו כשהג' ספירות דנה"י רובצים על הבאר וממלאים אותו מים. דהנה כתי' על זמן הגלות כאיל תערוג על אפיקי מים ופי' במא"ת אפיקי מים נו"ה שמהם נמשך מימי החסד למל'. פי' שהחסד נק' מים היינו כמו מים שיורדין מגבוה לנמוך. וגם אותן המים בעצמן כמו שהן במקום גבוה כן מתפשטים ונמשכים כל עצמותן ומהותן למטה במקום הנמוך. כמו"כ מדת חסד עליון היינו התפשטות והתגלות אלקות למטה כמו למעלה ממש. כידוע שאור החסד אינו מתעבה כו'. והנה מימי החסדים דבינה כמו שהם בנו"ה מתפשטים ומתגלים במל' דיבור עליון וזהו אפיקי מים. ומזה נמשך הנבואה. כי הנבואה הוא קול עליון (דמדות) דאצי' נמשך ומתגלה בבחי' מל' דיבור עליון וא"כ מתלבש ומתגלה למטה בדיבור של הנביא כו'. וא"כ הנבואה אינה מבחי' מל' לבד כ"א מה שנמשך לבחי' מל' מבחי' נו"ה שלמעלה מהמל' ולכן אומר הנביא כה אמר הוי'.

ואעפ"י

נאום ה' (יחזקאל ל"ד ע"ו). כמו גשמים שהולכים בעת השרב הרי הם משקיטים החום. כמו"כ בחי' גשם נדבות כו' דתורה. כאשר ירד הגשם כו'. ונתתי גשמיכם בעתם. שהבחי' גשם דתורה משקיע החום של חמה בישא דס"מ. וע"ז אמרז"ל (כתובות קי"א ע"ב) אור תורה מחייהו כו'. וי"ל שע"י הרבילה של גשם דתורה זהו תיקון לדחות בחי' לפתח חטאת רובץ. אבל בגלות שאין נמשך הבחי' גשם דתורה כ"א רק ע"ד ושולח מים ע"פ חוצות ע' בד"ה בחקתי (שלא נדפס). א"כ איכה תרבץ בצהרים. כי היחוד עליון הוא השפעת מ"ד שמעלמות הכמה שנק' אבא עילאה. וזה נק' גשם מ"ע שמועל לרקיע וע"ד מטרא בעלה דארעא. וכדכתי' (ישעי' נ"ה) כאשר ירד הגשם כו' והולידה כו'. והנה הכמה כח מ"ה ביטול בתכלית שלמעלה מבחי' התפעלות רשפי אש האהבה כו'. ולכן זהו משקיע ומקרר החום דחמה בישא כו'. וזהו הרבילה דגשם נדבות. ולכן בזמן הגלות בהעדר היחוד שאין נמשך המ"ד דגשם נדבות לכן איכה תרבץ. ולפי שחמה בישא דס"מ ז"א דקליפה זהו הלעו"ז של בחי' שמש הוי' לכן זהו מוטל על קוב"ה להשקיע:

ד **שלמה** אהי' כעוטיה על עדרי. חבריך. פי' עדרי חבריך פי' בת"י דקאי על הע"ש שמתחברים א"ע בבחי' שיתוף לך.

דקרו ליה רק אלקא דאלקיא (וגם קאי על עכומ"ז שמחברים הכוכבים לך לומר שהכוכבים ג"כ אלקות ח"ו). והענין כי כל הלווי בקדושה הוא וידעת כו' כי הוי' הוא האלקים. וכתי' אתה הראת כו' כי הוי' הוא האלקים. והאזהרה לא יהי' לך אלהים אחרים על פני. כי אלקים הוא לשון כח דהיינו כח השפעת החיות בבחי' פירוד והתחלקות וגם למטה מטה בגשמיות שהוא על ידי ריבוי התחלקות צירופי אותיות ותמורות דשם אלקים. ושם הוי' הוא כללות האור והגזות מאור א"ס ב"ה שהוא אהדות פשוטה כו'. ולכן הלווי לידע איך כי הוי' הוא האלקים דכולא חד. שמאח"פ דשם הוי' נמשך הריבוי וההתחלקות דשם אלקים. ולכן נק' אלקי האלקים כי אין שם אלקים בלעדו ח"ו. וזהו אין עוד מלבדו שאין שום דבר בלעדו שהכל הוא ית' הפועל כל ההשפעה על ידי ריבוי הילופים ותמורות האותיות דשם אלקים. וכן גם מה שנשפע למטה כל הדברים גשמיים מהשמש והירח הם רק שלוחי השפע ואין יודעים כלל מההשפעה כו'. רק שהחיות אלקות פועל על ידם בגשמיות. וזהו כל האזהרה לא יהי' לך אלהים אחרים ע"פ שלא לעשות ממולעים. והנה כל השפעות גשמים נשפע למטה הכל על ידי הע"ש כידוע. ולכן כשעובר ונמשך השפע על ידי הע"ש עושים עצמם ליש ומשתפים עצמם לבחי' אלקות לומר שהם פועלים ההשפעה בגשמיות. כי אומרים שהוא השפלה קמיה ית' להשפיע השפעות גשמיות. ורק השפעותו בעולמות העליונים. וכל ההשפעות שלמטה בגשמיות אעפ"י שהחיות נמשך מאלקות אבל הם פועלים שיהי' השפעה גשמיות. ולכן נק' חברים שמחברים ומשתפים עצמם לך כו'. וקרו לי' רק אלקא דאלקיא. אבל באמת הנה הוא ית' והקדוש בשמים ובארץ שגם בעולמות העליונים הוא השפלה גדולה ומעלה ומטה שוין קמיה ורק במקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו. וא"כ הוא ית' פועל למטה בגשמיות כמו בעולמות העליונים (ומה שנמשך על ידי הע"ש הוא בשביל הסתר והעלם שהם לבוש הטבע כו'). וזהו היתברך ככא הוות. פי' כסא שבור. בלשון בתמיה. אם ח"ו יש לכסא הוות איזה חיבור לך. ורק כגרזן ביד החוצב. וזהו ענין עדרי חבריך דקאי על הע"ש. ופי' שלמה אהי' כעוטיה על כו' עוטי' ל' מעטה דפי' מעוטף. וכמו תפארת עטה ליום המנוחה. כי בששת ימי החול השפעת החיות מאור א"ס ב"ה הוא על ידי לבושים מבי"ע אבל בשבת הוא על ידי לבושים מאצילות ולכן נק' תפארת עטה שהוא מעוטף ומלובש בבגדי תפארת דאצילות כו'. והנה בחי' מלכות היא מקיף לבי"ע בחי' לבוש. אבל גלות השכינה שמתלבשת להחיות הע"ש נק' כעוטיה על עדרי חבריך שהיא בבחי' מקיף ולבוש על הע"ש להשפיע להם כו'. אך י"ל דהול"ל למה ומהי שלמה. והענין דכתי' עוטה אור כשלמה. שלמה הוא בחי' ה' מלך גאות לבש לבוש מל' שמדת מלכות היא לבוש המסתיר ומעלים על יחודו ית' האמיתי כדי שיהי' מלך על עם כו' ושרש לבוש זה נמשך ממקום גבוה מאד גאות לבש. גאות גימט' קדוש. אך על התורה נאמר עוטה אור כשלמה. דהנה התורה נמשכה מח"ע. הכמה כח מ"ה ביטול במציאות לגמרי ולכן אור א"ס שורה בחכמה. ונק' חיותי ואור. וזהו בחי' אור ההפך מבחי' ה"ת דמל' שמסתרת ביתרא העולמות ליש שנק' שלמה. אך מ"מ התורה דמח"ע נפקת נתלבשה בה"ת מקור בחי' יש כי בכל התורה נאמר רק לו כו' וענין הלווייש הו"ע מדת המלוכה. ונמצא שע"י התורה הוא התחברות האור והשלמה שמאיר ח"ע בה"ת וזהו עוטה אור כשלמה. אבל ההפך מזה הוא אהי' כעוטיה על עדרי חבריך שמלבד שהאור אינו מלובש בהשלמה עוד זאת שהשלמה היא בבחי' עוטיה על ע"ש. וזהו ענין שמה"ת וע"ב. שמה"ת שבתורה היא שמחה היינו מחמת בחי' עוטה אור כשלמה שהאור דח"ע מאיר בהשלמה דמל'. עד"ה ביום השמע"צ כניבין כו' בשופו. אבל ע"ב הוא בחי' אהי' כעוטיה על עדרי חבריך. אהי' כתר. אך אהי' כעוטי' על עדרי חבריך הוא גלות השכינה להיות כתר לק"כ:

ה **א"ל** קוב"ה שבוק אנת דידי דהא מלה עמירא היא דלא אתידע (זח"ג י"ז ב'). והי' אפ"ל הפי' כמ"ש (קהלת ד') יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו. ואחז"ל (מד"ר קהלת פ"ד סי' י"ג) אלא בתבב כו' וקראן בניס כו'. וגת' זה במקומות רבים שכל מה שנמצא יהודים למעלה זהו רק בהאצי' ע"ס. יחוד או"א. יחוד זו"נ. גם יחוד או"פ ואו"מ שנק' ג"כ דו"נ. אבל למעלה מהע"ס דאצי' דהיינו באוא"ס ב"ה הוא למעלה מבחי' יחודים. כי אין שייך שם השפעה מעצמיות כ"א רק ע"ד הארה וכמ"ש אני הוי' לא שניתי. והנה בזמן הגלות דקוב"ה סליק לעילא לעילא. וכמ"ש בזהר (אחרי ע"ה רע"ב) החילוק שבין הוי' לאוי. כי אוי זהו כשההסתלקות של הוי"ו הוא לבחי' אל"ף פלא עליון כתר כו'. וא"כ הסתלקות זו הוא בבחי' שלמעלה מבחי' יחודים וזהו דידי מלה עמירא כו'. וא"כ אין כאן קושיא כלל איכה תרעה כו' כיון שבזמן הגלות מתעלה ז"א למקום שלמעלה מבחי' יחודים כו'. אבל האמת אינו כן. כי מה דקוב"ה בגלותא

שליק

שביהמ"ק קיים שעל ידי הקרבנות הי' הפרנסה למעלה וגם למטה בכנ"י (שבג' רגלים היו משיגים הרעו"ד ע' ד"ה הרם את מטך) וכמ"ש בתו"א בד"ה וישב יעקב שמגילוי אור א"ס בהיכל קדה"ק כל זמן שבהמ"ק קיים הי' נמשך בכנ"י הרעו"ד. וזהו משכני אחריך נרוצה ופי' במד"ר (שה"ש פ"א סי' כ"ה) ממה שהשרית שכינתך בתוכינו אחריך נרוצה. ולכן ע"ז אומרת כנ"י בזמן הגלות שבטלו הקרבנות איכה תרעה. ופי' בזהר איך תזון גרמך. דהיינו עיקר הקושי' על בחי' גרמוהי שהם הכלים דז"ת כנ"ל. כי איך יומשך להיות איהו וגרמוהי חד. והיינו כי עיקר הגלות נוגע בז"א שיש בו עיבור ושינה כו'. משא"כ בבחי' ג"ר שנק' חיוהי. שם תמיד איהו וחיוהי חד. ורק הענין שאין נמשך תוספות אורות כו'. ולכן עיקר הקושי' הוא איך תזון גרמך מעמיקא דנהלא היינו מהו"ב. וגם איכה תרעה ותפרנס את כנ"י כיון שלך בעלמך אין נמשך הפרנסה מעמיקא דנהלא כנ"ל :

ויובן זה בביאור יותר. איך שבקשת הגידה לי שהו"ע המשכת היחוד עליון דקוב"ה ושכינתי' נוגע זה מאד גם לקוב"ה. עפמ"ש גדול הוי' בעיר. אימתי הוא גדול כשהוא בעיר. עיר אלקינו זהו בחי' מלכותו. וכאשר נמשך גילוי ההשפעה מב' הוי' להיות מאיר בבחי' מלכותו. שהו"ע יחוד כו'. אזי דוקא נק' הוי' גדול. שנמשכים בשם הוי' תוס' אורות מעצמותו ומהותו. כי כל מקום שיש התחברות משפיע ומקבל שורה עי"ז בחי' היותר גבוה משניהם. ולכן על ידי צדקה שהעשיר נותן להעני ממשיך עי"ז אור עליון בנפשו. וכמ"ש (משלי כ"ט) רש ואיש תככים נפגשו מאיר עיני שניהם ה'. וכמ"ש ברות האיש אשר עשיתי עמו. וז"ש זכר ונקבה בראם ויברך אותם כו'. וענין שעל ידי היחוד דוקא נק' הוי' גדול היינו מה שנמשכים מוחין דגדלות בז"א לצורך היחוד. גם מה שנק' הוי' אחד הוא דוקא בזימנא דכנס"י אחידת ביה בקוב"ה משא"כ קוב"ה לחוד לאו אחד. והענין כי מה שאומרים אחד ולא יחיד (כמ"ש בתו"א בד"ה וארא. וקושי' זו מקשה הזהר ג"כ. והתי' ע"ד התי' שבתו"א הנ"ל) כי אחד הוא שגם בז' רקיעים וארץ וד' רוחות הוא אחד. היינו שגם בחי' התחלקות ו"ק העולם מזרח ומערב כו' ו"ק רוחניים וגם ו"ק גשמיים כולם נכללים ובטלים ליחודו ית' האמיתי. ולכן בחי' אחד הוא דוקא בזימנא דכנסת ישראל אשתכחת עמיה שעל ידי בחי' מל' מקור דבי"ע נמשך התגלות יחודו ית' גם בבחי' ההתחלקות ו"ק של עולמות התחתונים דבי"ע שגם הם יהיו בטלים ליחודו האמיתי. וזהו אחד את דלי"ת. אח זהו מקור השפעה מאור א"ס ב"ה כמ"ש מי יתנך כאח לי. והדלי"ת זהו כנס"י שמתלבשת בד' מחנות שכינה להחיות בי"ע כו'. ולכן הוי' אחד שהוא שם הוי' הב' הוא גבוה יותר משם הוי' שכתוב מקודם ה' אלקינו והיינו שעל ידי היחוד דבחי' אחד את ד' נמשך בחי' עליונה גבוה מאד. גם כדי שיומשך הגילוי למטה בבחי' ו"ק של עולמות הנבראים צריך להיות מקור ושרש הגילוי ממקום הגבוה ביותר. וזהו טענת כנס"י על זמן הגלות שנפסק היחוד עליון איכה תרעה עצמך להיות בבחי' אחד. כי פי' הראשון איכה תרעה הוא שהטענה על תוס' אורות שאין נמשך בז"א בזמן הגלות. ולפי' הב' איך יהי' בחי' אחד היינו שהטענה שגם עצמיות שרש בחי' ז"א אין בו שלימות בלא בחי' מל'. כי כל מה שנאצלו ו"ק דז"א א"ז בשביל עצמן ביטול דיחו"ע דאצי' כ"א כדי שיתגלה יחודו בבחי' ו"ק של עולמות דבי"ע. והיינו שיהי' אחד בז' רקיעים וד"ר העולם דוקא. וכמ"ש בתו"א ד"ה כי אברהם לא ידענו בתחלתו. והתגלות מדותיו באצי' לא הוצרך כלל אלא בשביל בי"ע. וביאור הענין כי ז"א נאצל בסוד שרש רק ו"ק. והג"ר באין בו בסוד תוספות. וא"כ הפי' הא' באיכה תרעה על הסוד תוס' שבהעדר היחוד הרי הוא חסר הג"ר שאין נמשך בו כ"א לצורך היחוד. והפי' הב' באיכה תרעה שגם מה שבסוד שרש שהוא ו"ק אין בהם שלימות בלא מל'. ובזה מדוקדק יותר לשון הזהר איך תזון גרמך. גרמוהי זהו הכלים דו"ק. שבסוד שרש. שגם בבחי' זו אין שלימות בלא מל' וכנ"ל הטעם :

ג **איכה** תרבין בצהרים. הנה בפסוק זה נמשלו כנס"י לצאן וכמ"ש (יחזקאל סי' ל"ד) ואתן צאני צאן מרעיתי כו'. ע"כ אומרת השכינה איכה תרבין כו'. כי צהרים הוא עת צרה לצאן שהחמה מצערתן מאד. והנה זלעו"ז עשה האלקים כו'. כי יש בקדושה כחום היום היינו תוקף התגברות חום השמש. בחי' כי שמש ומגן הוי' אלקים. שעי"ז נמשך רשפי אש והתלהבות האהבה להיות כלה שארי כו' רשפי אש שלהבת י"ה. וכמ"ש (שיר א') ששזפתני השמש בחי' שמש הוי'. דמוקדין לי' בשלהובין דרחימותא. כמו חום השמש השורף פני האדם ומשחירו כמו"כ תוקף תגבורת גילוי אור שם הוי' איך שאני הוי' לא שניתי וכו' שורף את הנה"א להיות שחורה אני כו' נקודה חוכמא דלית בה חוורא. כי לבנונית מורה על הגילוי למטה. אבל שחרות וחשך מורה על תוקף תגבורת הרצוא והצמאון רק ליכלל וליבטל באוא"ס ב"ה ולא ליבאר למטה כו'. שהוא רק בקו אחד רצוא לבד ואין יכול לפנות מרצון זה ולרצות אופן אחר כו' שיהי' בבחי' יש ויומשך לו גילוי למטה כו'. וכמו"כ הוא למעלה בבחי' מל' כנס"י דכתי' אל תראוני שאני שחרחורת וכדפי' בזהר (בלק קצ"א ע"א) לא תהמון בי כלל. שאומרת כן להיילין דילה נשמות ומלאכים דבי"ע שמבקשים השפעתם מבחי' מל' והיא משיבה להם אל תראוני לפי שאני שחרחורת שהוא ענין תוקף תגבורת הרצוא והצמאון ליכלל באצי'. והיינו מפני ששזפתני השמש. שאור שמש הוי' מאיר בי בתוקף גדול. אבל יש חמימות האש בתאוות גשמיים הנמשכים ג"כ מבחי' חמה בישא דלעו"ז בחי' ז"א דקליפה עשו וישמעאל מקור כל התאות. שע"ז כתי' (ישעי' סי' כ"ד) וחפרה הלבנה ובושה החמה. אשר מבחי' חמה זה נמשך להיות חמימות האש של היצה"ר לימשך אחר כל התאות כו'. ונמשך זה מבחי' חמה בישא השורף את האדם ומשחירו להיפך בחי' בבחי' שחרות וחשך והסתר אלקות לגמרי שאין בו שום נקודה לבנונית דהיינו שאין יכול להביא בנפשו שום גילוי אלקות לא במדות ולא בשכל. שגם בשכל שבמוחו אין מתיישב כלל אלקות. והיינו לפי שחרפו והשחירו החמה בישא כו' (וענין וחפרה הלבנה בחי' קרירות באלקות). ולכן נאמר איכה תרבין להשקיט החום. דהנה כתי' בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות כו'. וכתי' ואני ארביצם

נאום

גומל דלים. כי גומל הוא מקור השפעה. אל עליון גומל חסדים טובים. שנמשך משה"י אל עליון שהוא כתר או בינה. וכתי' (ישעי' ס"ג ז') חסדי ה' כו' כעל כל אשר גמלנו. וכן גאולה שפרש שהמשכה הוא ממקום גבוה מאד מתחיל בגימ"ל. כמ"ש שגימ"ל הוא מקור ההשפעה. והד' הוא כנס"י בחי' מל'. דלותי ולי יהושיע. ארוממך ה' כי דליתני. שיהא ל"ל מגרמה כלום כו'. והיו"ד שבשיך הגימ"ל הוא ההשפעה שנשפע מהג' אל הד' ולכן נק' גומל דלים. ע' בשה"ז פ' בלק ע"פ ומספר את רובע ישראל באריכות מזה. כמ"ש (תלים מ"א) אשרי משכיל אל דל שמהבר בחי' משכיל דלתתא יסוד אל דל מל'. ובחי' יו"ד זה הוא יו"ד זעירא דפיהם שנהגו לו עבור שנקט נקט ברית כו' (זה"ג ר"כ ע"א.) והוא בחי' והטוב בעיניך עשיתי. שסמך גאולה לתפלה. וזהו דפי' ואגדה הוא רזא דהכמתא שהוא השפעה הפנימיות שנשפע אל המל' על ידי גימ"ל ד' כנ"ל. וזהו הגידה לי שיומשך היו"ד שהוא השפעת טפת ח"ע מהגימ"ל יסוד אל הד' מל' ואזי נעשית אח"כ ה' ועי"ז יהי' שאהבה נפשי. כי אהבה מסותרת נמשכה מהיו"ד וקוצ"י כנ"ל. וז"ש (במדבר י"א ז') והמן כזרע גד הוא. ואחז"ל (יומא ע"ה ע"א) כאגדה המושכת לבו של אדם. והיינו כמ"ש בספרי ע"פ ולדבקה בו ואיך אפשר לידבק בו אלא למוד דברי אגדה שמתוך כך אתה מכיר כו' הרי שעל ידי בחי' אגדה נמשך להיות ולדבקה בו והיינו כי אלא קמרין כו' ועל ידי הסתים שבתורה תתקשר הסתים שבנפש בסתים דקוב"ה כמ"ש בלקו"ת ד"ה כי קרוב בפ' נצבים. והיינו משום כי דברי אגדה הוא השפעה פנימיות אל המל' על ידי ג' ד' לכן עי"ז תתגלה ג"כ בנפש הרעו"ד להיות ולדבקה בו. עד"ה ויאמר משה אכלוהו היום (שלא נדפס). לכן והמן כזרע גד כו'. כי המן הוא בחי' טל כמ"ש (במדבר י"א) וברדת הטל כו' והטל הוא אתעדל"ע המעורר אתעדל"ת כמ"ש (שיר ה' ב') שראשי נמלא טל. שעי"ז פתחי לי כו' רעיתי כו'. וכמו"כ המן הוא כח שיהי' אתעדל"ת לקבלת התורה כמ"ש (שמות ט"ז) למען אנסנו הילך כו'. ולכן הוא כמו אגדה המושכת כו'. כי המן הוא גם כן להם מן השמים פנימיות התורה. משא"כ כ"ב אתוון דאורייתא הטה להם מן הארץ. וזהו הגידה לי כדי להיות שאהבה נפשי בחי' רעיתי מפרנסתי. והטעמה ע"ז דאל"כ איכה תרעה. פי' איכה תרעה. כי הנה כנס"י נק' רעיתי מפרנסתי (מד"ר שה"ש פ"א סי' ו'). וכמאחז"ל ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים (זה"ג ז' ע"ב). והיינו על ידי הקרבנות שמקריבין שני תמידין בכ"י וכמ"ש לחמי לאשי. ולכן בזמן הגלות שנתבטל הקרבנות אומרת כנס"י איכה תרעה (גם איכה תרעה קאי על ישראל שהרי הקב"ה נק' רועה ישראל ה' רועי כו') וכמ"ש בזהר (ח"ג י"ז ע"ב) איך תזון גרמך מעמיקא דנהלא. ולהבין מהו ענין הפרנסה בקוב"ה על ידי הקרבנות. הנה ידוע דיש שני בחי' ממכ"ע וסוכ"ע. ממכ"ע הוא מלובש בכל עולם להחיותו לפי ערכו כו'. ודרך כלל מתחלק החיות לג' עולמות בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. בריאה עולם הנשמות שם מאיר בינה. יצירה עולם המלאכים אין מאיר כ"א ו"ק. ובעשיה מל' כו'. הרי שמאיר הגילוי בכל עולם לפי ערכו כו'. וגם בכל עולם יש התחלקות הנבראים לאין קץ ותכלית ולגדודיו אין מספר והחיות אלקות מחיה כאו"א לפי ערכו. וזהו בחי' ממכ"ע דהיינו בחי' כמראה אדם ע"ש דאגלית חכמה כו' וחסד כו'. כי מתלבשים בבי"ע ומאירים בכל עולם לפי ערכו כנ"ל. אבל אור א"ס מהוע"ל ית' לית מחשבה תפיסא ביה כלל אפי' מחשבה עילאה חכמה אינה תפיסא בי' כלל. כי לאו מכל אינון מדות איהו כלל שאינו בגדר חסד כו'. וכתי' כולם בחכמה עשית שגם החכמה כעשיה גשמיות נחשבת כו'. ולכן נק' סוכ"ע שהשוואה אחת ממש כו'. והנה כדי לעשות התחברות שיומשך האור והגילוי מסוכ"ע בבחי' כמראה אדם ממכ"ע הוא על ידי העלאת הקרבנות ולכן נק' לחמי לאשי כו' כמו המאכל שפעולתו היא לחבר הנשמה בגוף כי אנו רואים שהוא כאשר לא יאכל האדם יום א' נהלם מוחו ושכלו נעשה מבולבל מאד וכשלא יאכל ג' ימים אזי יהי' הנשמה רחוק מהגוף לגמרי וא"כ פעולת המאכל שיהי' הנשמה מאיר בגוף כמו"כ עד"מ למעלה בחי' ממכ"ע נק' גוף כמ"ש וכמה גופין תקינת לון חסד דרועא ימינא כו'. שהחסד עליון אעפ"י שהוא מקור השפעת החיים לכל העולמות כמאמר מכלכל חיים בחסד עכ"ז הוא בחי' גוף לגבי אור א"ס ב"ה. ויותר מאין ערוך הגוף הגשמי לגבי הנשמה הרוחנית יותר אין ערוך החסד עליון לאוא"ס ב"ה. והתלבשות אוא"ס ב"ה להאיר בחסד עליון נק' כנשמתא לגופא כו'. וכמו"כ בכל הז' מדות כו'. והנה איתא בת"ז איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד. גרמוהי בחי' כלים הוא בז"ת שבהם הוא התגלות הכלים להגביל האור כו'. ויחוד אוא"ס בז"ת נק' איהו וגרמוהי חד. וחיוהי נק' ג"ר שהם בתכלית הביטול לאור א"ס ב"ה ע"כ נק' בשם חיוהי ואור כו'. אבל מ"מ אור א"ס ב"ה שנוע בתכלית כו' ואינו בגדר חכמה כלל כו'. ע"כ יחוד אור א"ס בג"ר נק' איהו וחיוהי חד ונק' נשמתא לנשמתא. וכדי להמשיך יחוד אור א"ס ב"ה בע"ס ממכ"ע להיות כנשמתא לגופא הוא על ידי הקרבנות שנק' לחמי לאשי כו'. והיינו שעל ידי הכהן המקריב ומעלה נפש הבהמה שהוכלל בשרשה פני שור שבמרכבה עי"ז גורם להיות והחיות נושאות את הכסא ובחי' כמראה אדם שעליו לבחי' כי לא אדם הוא כו' שיהי' התחברות המשכת האור והגילוי משה' סוכ"ע בבחי' ממלא כל עלמין. וזהו שכנסת ישראל נק' רעיתי מפרנסתי. ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים. שמים אש ומים ב' מדות חו"ג. ואביהם שבשמים הוא החכמה המלובשת במדות. והפרנסה הוא שיומשך אור א"ס הסוכ"ע להאיר בחכמה ומדות בחי' ממכ"ע. והנה עי"ז נמשך אח"כ הגילוי למטה בנס"י. שהקב"ה נק' רועה ישראל. ה' רועי לא אחסר כו'. וכמ"ש לכו לחמו בלחמי שמבחי' הפרנסה שלמעלה נמשך אח"כ הפרנסה למטה בנס"י וכמ"ש אכלתי כו' בעלמי ואח"כ אכלו רעים שתו ושכרו דודים דקאי על נס"י שיש שנק' רעים ויש שנק' דודים כו'. וכמשל שממה שמתחזק המוח נמשך אח"כ הכח גם ברגל כו'. וכך על ידי ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים בחי' ראש ומוחין דז"א עי"ז נמשך אח"כ הגילוי גם בנס"י שהם בחי' רגל בראש כרעא כו'. וענין הגילוי בנס"י הוא שיהי' האהבה בהם בהתגלות. דהיינו בחי' רעו"ד שלמעלה מהדעת והבנה כנ"ל. וזה היה כל זמן

בביהמ"ק

על ידי העלאת מ"ן ממעשה התחתונים דוקא. וביאור זה. כי באוא"ס ב"ה יש פנימיות וחיצוניות. חיצוניות היינו מה שנמשך ממנו ית' אור וחיות לעולמות. והנה כשחיצוניות האור הוא בח"ע עדיין (דהיינו בחיצוניות חכמה) אזי האור למעלה עדיין מבחי' גילוי אור וחיות לעולמות ולכן נק' אין. אבל כשנמשך ומתפשט לאורך ורוחב בבינה אזי נעשה גילוי אור וחיות לעולמות בבחי' או"מ ואו"פ סובב וממלא כו' ולכן נק' יש. וזהו יחוד חיצוני דאין ויש. ויחוד פנימי דאין ויש היינו כי פנימיות אוא"ס ב"ה שורה ומתגלה בפנימיות ח"ע אינו בבחי' השגה כ"א בבחי' ביטול ההשגה שהחכמה בטל ונכלל באוא"ס ב"ה ולכן נק' אין. ובפנימיות בינה נמשך ומתגלה מפנימיות אוא"ס (שלמעלה מגדר חיות העולמות) בבחי' הבנה והשגת המהות ולכן נק' שם האור בשם יש מהות מושג כו'. אך מה יוכל להיות מושג זהו רק מה שמתלמלם זיו והארה לבד מאין דחכמה. אבל עצמיות אוא"ס שורה בחכמה הוא למעלה מגדר השגה לגמרי דלית מחת"כ. ואח"כ זהו מאין ליש (ולא יחוד אין ויש). אך ענין יחוד אין ויש דפנימיות הו"ב הוא בשני אופנים. או שהאין דחכמה עצמו מתגלה בבחי' יש והשגה דבינה. או שהיש דבינה מתבטל ונכלל בהאין דחכמה. וזהו ע"ד שיש בבחי' יחוד הוי' אד' ב' בחי'. הא' ע"ד שילוב הוי' בשם אד' ששם אד' גובר. והב' שילוב אד' בהוי' ששם הוי' גובר. וכמו"כ יש ב' בחי' אלו בבחי' יחוד פנימי דאין ויש דהו"ב. וענין שבינה גובר שעצמות אין דחכמה מתגלה בבחי' יש והשגה דבינה זהו ע"ד ידיעת השלילות שנת' בלקו"ת בביאור דפקודי. שקודם היחוד מדרגת בינה רק הבנה והשגה. ואח"כ נתגלה בבינה איך שאוא"ס מושלל מגדר השגה. וזהו ג"כ השגה גדולה כמבואר שם שעל ידי ריבוי ידיעת השלילות מתקרב מעט אל העצם. וענין הב' היינו שבכלי הבינה נעשה ביטול השגה ע"ד חכמה. ואז שורה ומתגלה עצמות אוא"ס שבחכמה בבינה ג"כ. ויחוד זה הפנימי בב' פנים הנ"ל אינו תדירי. לפי שהוא תלוי במעשה תחתונים. וזהו שארז"ל (סנהדרין צ"ט ע"ב) כל העוסק בתורה משים שלום בפמשמ"ע ובפמשמ"ט. פשמ"ע הוא ו"ה לפי ששם מקור החיות דבי"ע. ושלום בפשמ"ע הו"ע יחוד י"ה. ונק' שלום חיבור ב' הפכים דאין ויש כנ"ל. הרי שצריכים לעשות חיבור זה ע"י התורה. וזהו ונהר יחרב בבית ראשון. היינו שנסתלק בחי' נהר פנימיות יסוד אבא שנמשך מעצמיות אבא שנק' מעין שנובע מהמקור כמ"ש והח' מאין תמצא ואין נמשך עוד גילוי בחי' אין דחכמה עילאה בהיש דבינה. ולכן הי' הגלות שאחר חורבן ב"ר ע' שנה. דהיינו שכיון שנסתלק היו"ד מהה"א אזי נסתלק גם ה' עילאה מלהאיר בהז' מדות. כי בחי' בינה נק' אם הבנים כמו שאנו רואים באדם שההתבוננות הוא מקור המדות ומתחלה כלולים המדות בהעלם בהתבוננות ואח"כ מתגלים בלב. וז"ש (אמור כ"ב) שבעת ימים תחת אמו. שהז' מדות צ"ל אימא רביעא על בנין כו'. והיינו שגם לאחר בחי' לידה וגילוי המדות בלב צ"ל נמשך ומאיר מההתבוננות בתוך המדות בשביל קיום וחיות המדות וגם להגדילם. ונק' מוחין דיניקה או דגדלות. והנה ההתפשטות דאורך ורוחב דבינה הוא מן נקודה דחכמה. ולכן כשנקודה דחכמה אין נמשך במות בינה אזי אין מה שיומשך מבינה להאיר בהמדות. וה"ז כמו נהר ומעין ומקור שכשנפסק המעין מהנהר אזי אין הנהר נמשך עוד כו' וכלה המשכותיו כו'. ולכן בחורבן בית ראשון נסתלק גם אור הבינה מהז' מדות שכלולים מיו"ד לכן הי' עונש הגלות ע' שנה כנגד ז' מדות הכלולים מיו"ד שנסתלק מהם אור הבינה שכולם היו בבחי' דין ומכל הז' מדות הכלולים מיו"ד נמשך העונש. וענין ויבש בב"ש. הנה ב"ש הוא בחי' ה' תתאה כמ"ש בזהר (ח"א נ"ן ע"ב) בענין שני בתי ישראל. ב"ש הוא בית לישראל זוטא וב"ר ה' עילאה בית לישראל סבא. וזהו שנק' בית שני כי הה' תתאה הוא בית וכלי לבחי' ו' דשם הוי' שהוא המשכה וגילוי השני מאור א"ס ב"ה. כי גילוי הא' הוא במוחין להיות נק' חכים ומבין. וגילוי הב' במדות להיות נק' חסיד גבור רחמן כו'. והנה בחי' נהר שנמשך בב"ש דהיינו בחי' יסוד ז"א שנמשך בבחי' מל' כידוע הנה באמת מקור המשכתו הוא ג"כ מבחי' היו"ד ח"ע ורק שנמשך על ידי הוי"ו לבחי' מל' שהוי"ו הוא קו וראשו יו"ד. והו"ע יסוד ז"א שבתוכו מלובש יס"א. ובזמן הגלות נסתלק בחי' נהר זה מבחי' מל'. ונק' נהר כבר שכבר הי' בה בחי' נהר משא"כ עכשיו אין נמשך בה בחי' נהר זה. ומ"מ נשאר רשימו מבחי' נהר ההוא. שניכר עכ"פ שכבר הי' בה נהר כו'. ומבחי' זו מקבלת המל' כל זמן הגלות. וכאשר נסתלק בחי' נהר שהוא הנביעו דבחי' יו"ד מהמל' אזי ירדה בחי' אני מל' להיות בתוך הגולה כו'. גלו לבבל שכינה עמהם. וכמו"כ הוא בפרטיות בנה"א שבכאו"א שנסתלק הנביעו דבחי' יו"ד דשם הוי' שמאיר בנה"א ולכן הנה"א בגלות בגוף שאין מתגלה האהמ"ס באדם מחמת שנסתלק ההארה דבחי' יו"ד שאין מאיר עוד בנה"א. והיינו כי ענין האהמ"ס הוא כמו אהבת הבן אל האב שהוא התקשרות אהבה חזקה שלמעלה מהדעת. כמשנ"ת בד"ה וספרתם שבפ' במדבר פ"ב בענין אין התינוק יודע לקרות כו' שהדעת שנתחדש לו על ידי החטה הוא מבחי' דעת הנעלם כו' יעו"ש. וכמו"כ האהמ"ס שהיא בחי' אהבת הבן אל האב. עד"ה ואתה כי תדור. היא ג"כ למעלה מהדעת. וכמשנ"ת בד"ה ולא אבה שנלקחה מבחי' קוצו של יו"ד. היו"ד הוא בחי' ח"ע וקוצ"י הוא רדל"א שלמעלה מהחכמה ומשם נלקחה האהמ"ס. ולכן בזמן הגלות שנהר יחרב ויבש שנסתלק הנביעו דבחי' יו"ד וקוצ"י מבחי' כנס"י בכלל ומכל נפש"א בפרט ע"כ האהמ"ס אינה מתגלית באדם. וזהו הבקשה הגידה לי שיומשך בחי' נהר די נגיד ונפיק מעדן כו'. שהוא נביעו מבחי' יו"ד וקוצ"י. בבחי' מל'. ועי"ז יהי' שאהבה נפשי שיומשך האהבה בהתגלות. וכמ"ש משכני ועי"ז אחריך נרוצה :

ב **ויל"ל** שהגידה לי גופא הו"ע בקשה (שיומשך בחי' הגדה) שעל ידי הגידה לי יהי' שאהבה נפשי שיומשך האהבה בהתגלות. והענין כי יש חילוק בין דיבור להגדה. כמ"ש בזהר שהגדה הוא רזא דחכמתא לכן אמר יעקב האספו ואגידה כו' זח"א ויחי דרל"ד ע"ב ע"ש. וכמו"כ הוא פי' הגידה לי. והיינו על ידי הגימ"ל והדלי"ת שבתיבת הגידה. והנה ג' ד' אמרז"ל (שבת ק"ד ע"א)

גומל

קודמין לי"ה. דהנה י"ה נק' עלמא עילאה דאתכסי' שמם הוא רק גילוי אור א"ס. ונק' הנסתרות להוי' אלקינו כו' שאינם שייכים כלל אפי' להיות מקור לבי"ע. ובחי' ו"ה נק' עלמא תתאה והנגלות כו' ו"ה נגלות (ת"ז תיקון יו"ד) שהם בחי' מקור ושרש להתהוות בי"ע בחי' ומשם יפרד כו'. והנה כתיב ישמחו השמים ותגל הארץ ישמחו השמים ר"ת י"ה ותגל הארץ ר"ת ו"ה. שי"ה שהם בחי' עילאין ע"כ נק' שמים. ובחי' ו"ה שהם תתאין נק' ארץ. כי ארץ היא מקור התהוות היש ועלמא דפרודא כו'. והנה כמו שלעתיד יהי' ארץ קדמה ככ"ל. כמו"כ יהי' בחי' ו"ה קודמין לי"ה. והיינו כי לעתיד שיהי' דירה בתחתונים זהו על ידי שיתעלו בחי' ו"ה להיות בבחי' ומדרגת י"ה דהיינו שיתגלה אור א"ס ב"ה בו"ה כמו בי"ה (ויהיו ג"כ תרדל"מ) ואזי יהי' ו"ה קודמין לי"ה כיון שזהו עיקר המכוון שיהי' גילוי אור א"ס ב"ה כדי שיהי' דירה בתחתונים. ולכן כ"מ שנאמר והיה אינו אלא שמחה. שהשמחה היא מחמת שנשלם המכוון להיות דירה בתחתונים. ישמח הוי' במעשיו. משא"כ ויהי אינו אלא לער. כי וי מורה על בחי' העלם כו'. ועפ"ז יובן מה שכשהש' ד' רבתי נאמר להיות אשמה שם דשמע ואח דאחד. והיינו כי שם ע' זהו עליית המל' בחי' ה' אחרונה בבחי' ע' רבתי ז"ת דבינה. ובחי' אח דאחד. אח הוא בחי' מי יתנך כאח לי ע"ם דז"א שהוא בחי' ו' דשם הוי'. וכיון שמתייחד עם הד' רבתי בחי' מהבנה מל' דתבונה ונעשה בחי' משפיע למל' דתבונה אשר התבונה היא למעלה מבחי' ז"א שהרי כונן שמים דתבונה שמתבונה נמשך מוחין לז"א. א"כ עכצ"ל שמתעלה בחי' א"ח ע"ם דז"א שהוא ו' דשם הוי' בבחי' ח"ע וכ"ע ולכן נעשה בחי' משפיע לבחי' ד' רבתי מל' דתבונה. וא"כ זהו עליית ו"ה להיות בבחי' י"ה. שם ע' הוא עליית ה' תתאה בה' עילאה. ואח דאחד הוא עליית הו' בבחי' יו"ד ולכן זהו צירוף אשמה. כמו והיה אינה אלא שמחה מחמת עליית ו"ה בי"ה. והנה אשמה לכון הוה ולשון עתיד שעיקר השמחה יהי' לעתיד כשיהי' דירה בתחתונים ומ"מ ג"כ ל' הוה כי גם כעת על ידי עליית ו"ה בי"ה בק"ש שזהו מעין בחי' דירה בתחתונים מתגלה ג"כ בחי' שמחה עליונה דאור א"ס ב"ה. והיינו על ידי בחי' וראו מי ברא אלה בא לבחי' ואהבת שהוא העלאה מלמטלמ"ע ואח"כ והיו הדברים האלה כו' על ידי תומ"צ נמשך מלמעלמ"ע הגילוי מבחי' י"ה בו"ה הוא ג"כ בחי' אשמה כו'

נחמו נחמו עמי וגו'. אמרז"ל (מד"ר איכה ס"פ א') לקו בכפליים כו' ומתנחמים בכפליים. נחמו נחמו כו'. להבין מהו בכפליים כו'. לריך להקדים הפסוק (שיר א' ז') הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ וגו' ב"פ איכה כנגד חורבן בית ראשון וחורבן ב"ש. והנה פי' שאהבה נפשי ל' עבר. כי בכל נפש מישראל יש אהמ"ס לאלקות. כמ"ש (ישעי' כ"ו ט') נפשי אויתיך. אהבה עלמיות ממש. והיינו לפי כי חלק הוי' עמו. והנה ד"א הוי'. ה' בינה ליבא. ו' הוא המדות שנמשכים מהדעת והשגה דבינה כו'. אבל יו"ד הוא נקודה חוכמא דלית בה חוורא כו'. ומחובר לקולו כו'. והיינו ביטול הרצון למעלה מהדעת והשגה ונק' אש טהורה. ומבחי' היו"ד וקולו נמשך אהבה שלמעלה מהדעת והשגה בכל נפש מישראל. וז"ש (משלי כ') נר הוי' נשמת אדם. כמו הנר שנמשך לעלות למעלה בטבעו. ולכן כתי' ואהבת את הוי' אלקיך. ולכאורה איך שייך לווי על אהבה. אלא הענין משום שיש אהבה בכל נפש מישראל ורק שהיא מסותרת ולכן שייך לווי. וזהו שאהבה נפשי. גם פי' שאהבה נפשי ע"ד עש"נ. נפש היא הבחי' האחרונה מאלקות שמחיה העולם והשנה כו'. ולכן כתי' כלתה נפשי שבחי' נפש זה יש לה השתוקקות ליכלל בא"ס ב"ה. וכמ"ש במ"ת וה"ס עשן כולו מפני כו' בהם. כמו שעל ידי האש יוצא מהעץ עשן שהוא העלאת הנ"י רמ"ע ליכלל במקורם כו'. וכמו"כ למעלה רמ"ע הוא בי"ע. ועל ידי התגלות האש מבחי' אצילות נעשה וה"ס עש"ן כו' שהוא העלאת עולם שנה נפש בבחי' עשן כו'. וזהו ענין שבת שאומרים לכה דודי לקראת כלה כי בשבת ימי החול הו"ע ירידת המל' להחיות העולמות ובשבת העלאת בחי' נפש בבחי' כלה כלתה נפשי. וכן בכאו"א הניצוץ אלקות שבו בחי' נר הוי' נשמת כו'. וזהו שאהבה נפשי. נפשי דוקא. ועיקר הבקשה הגידה לי כו' קאי על זמן הגלות. שהנה"א היא בבחי' גלות בגוף ונה"ב. ואזי האהבה מסותרת מאד ונעלמת שאינה מתגלית באדם. כמ"ש בתניא פי"ע יעו"ש. והיינו כמ"ש ואני בתוך הגולה על נהר כבר. אני הוא בחי' מל' מקור נש"י ובחי' אני היא בתוך הגולה. והסיבה לזה הוא על נהר כבר. שבחי' נהר היוצא מעדן להשקות את הגן פסק מימוי ומבועי בזמן הגלות ונק' נהר כבר שכבר הי' בחי' נהר ועכשיו אין בו מים וכמ"ש (איוב י"ד י"א) ונהר יחרב ויבש. יחרב בב"ר ויבש בב"ש. וכיון שנפסק המשכת נהר זה מכנס"י זהו סיבה שיהי' ואני בתוך הגולה. וכמו שהוא בכללות מקור נש"י כמו"כ הוא בפרטיות נה"א שבכאו"א שהוא בבחי' גלות בגוף כו'. וביאור ענין יחרב בבית ראשון ויבש בב"ש. הנה בית ראשון הוא בחי' ה' ראשונה דשם הוי' שהיא בבחי' בית וכלי שמקבל הגילוי מבחי' יו"ד. כי היו"ד הוא מקור ההמשכה. והיינו שכדי להיות ראשית הגילוי מאוא"ס ב"ה צ"ל על ידי צמצום שיתגלה רק בחי' נקודה כו'. וא"כ פי' בית ראשון היינו הבית והכלי לבחי' ראשית הגילוי מאוא"ס. וזהו ענין יחרב בב"ר שנסתלק הנהר שהוא הנביעו דבחי' יו"ד מבחי' ה' עילאה. והענין כי היו"ד בחי' חכמה נק' אין וכמ"ש (איוב כ"ח י"ב) והחכמה מאין תמצא שבחי' ח"ע היא למעלה מהשגה עדיין ונקרא אין שאינו מושג. ובחי' ה' עילאה בינה נק' יש כמ"ש (משלי ח' כ"א) להנחיל אוהבי יש. שזהו מה שנמשך בבחי' השגה והבנה כו'. וענין שנסתלק היו"ד מבחי' ה' עילאה היינו מה שאין מאיר עוד בחי' אין בבחי' יש בפנימיות. ואעפ"י שהחיבור דאין ויש לריך להיות תמיד ונקרא תרדל"מ זהו יחוד חיצוני דהו"ב כדי להחיות העולמות. שהתהוות כל העולמות מאין ליש תמיד הוא תלוי על חיבור אין ויש דחיצוניות הו"ב שאם הי' נפסק רגע א' היו כל העולמות חוזרים לאין ואפס כו'. אבל יחוד פנימי דאין ויש דפנימיות הו"ב אינו תמיד ונפסק לפעמים. כי יחוד זה הוא

בבחי' הכרה והרגשה בנפשו כאלו רואה נק' ג"כ והוא עד כו'. ולכן בק"ש ע"י שמע ישראל כו' להיות וראו מי ברא אלה ואח"כ ואהבת כו' שבא לידי אהבה ליכלל בבחי' מי ככ"ל אזי נק' גש"י והוא עד או ראה כו' וכמ"ש אתם עדי נאום ה'. והנה כתיב אתם עדי ואני אל ואחז"ל (ילקוט ישעי' רמז שי"ז) בזמן שאתם עדי אני אל אין אתם עדי אין אני אל. ולכאורה תמוה. והענין כי פי' אל הוא לשון גילוי כמ"ש (תלים קי"ח כ"ז) אל הוי' ויאר לנו. וכתי' (בלק כ"ד ח') אל מוציאו ממצרים. דהיינו כשאלקות מאיר בבחי' גילוי כמו בשעת יצ"מ וקי"ס אזי נק' אל לשון גילוי. וגם אל לשון תוקף וכח ויכולת. היינו שאזי מתגלה תוקף וכח ויכולת הא"ס ב"ה. כמו על ידי העשר מכות שעשה במצרים וטביעת המצרים בי"ס ובנ"י עברו ביבשה כו'. משא"כ כשאלקו' בבחי' העלם אזי אין מתגלה כח וגבורה של א"ס ב"ה וכמ"ש מי כמכה באלים ואחז"ל באלמים (גיטין נ"ו ב') גוים מרקדין בהיכלו והוא שותק אי' גבורותיו כו' (יומא ס"ט ב'). והנה בזמן שאתם עדי ככ"ל אזי אני אל וכמאחז"ל (במד"ר איכה פ"א ע"פ וילכו בלא כח) בזמן שישראל עושים רצונו של מקום מוסיפין כח בגבורה של מעלה. ופי' אל לשון גילוי שהו"ע אל הוי' ויאר לנו הוא מ"ש כי אל דעות הוי' ולו נתכנו עלילות. שיש ב' דעות. ד"ע הוא שהוא ית' היש האמיתי וכל העולמות הם כלא ואין ובטלי' במציאות לגמרי. וד"ת הוא שלמטה היש ורק שמתהווה מאין ולכן היש בטל להאין כו' אבל מ"מ הוא יש כו'. ושם אל הוא למעלה מהב' דעות והוא תיקון הראשון מי"ג מדה"ר אל רחום כו' ולכן הוא כולל הב' דעות ומחבר אותם ביחד. דהיינו שיומשך ויתגלה בחי' ד"ע גם בד"ת. וזהו ענין אל לשון גילוי. אל הוי' ויאר לנו. שמחבר גילוי ד"ע גם למטה בד"ת. וזהו בזמן שאתם עדי דהיינו בחי' והוא עד או ראה או ידע ככ"ל בחי' וראו מי ברא אלה או אתה הראת לדעת כי הוי' הוא האלקים שמקרב אלקות בבחי' גילוי בנפשו שהוא גילוי הביטול דבחי' ד"ע בבחי' ראיה או דעת כו' אזי אני אל. שכמו"כ נמשך מלמעלה בחי' אל הוי' ויאר לנו לחבר הב' דעות שיומשך התגלות שם הוי' ד"ע בבחי' שם אלקי' ד"ת. אבל כשאין אתם עדי כו' שאין בחי' ראי' וגם לא בחי' דעת כ"א רק אמונה לבד. ואמונה נק' עטרה ומקיף שאלקות הוא רחוק מאצלו עדיין ורק בבחי' מקיף. אזי גם למעלה אין אני אל. פי' שאין נמשך ההארה בבחי' גילוי שנק' אל כ"א שנשאר הנהגת העולמות להיות בבחי' העלם והסתר. אך בק"ש על ידי שמ"ע וכו' ואהבת כו' שהוא בחי' והוא עד או ראה או ידע ככ"ל אזי נמשך מלמעלה ג"כ להיות ואני אל. וזהו ענין ע"ד רבתי שהו"ע עד הוי' בכם כמ"ש בזהר. והיינו שעל ידי שאתם עדי מלמטלמ"ע נמשך אח"כ מלמעלמ"ע להיות עד הוי' בכם. והענין כי התומ"צ נק' עדות כמ"ש (תלים י"ט) עדות ה' נאמנה אלה העדות כו' (ואתחנן ד' מ"ה) וכתיב בדרך עדותיך ששתי כעל כל הון (תלים קי"ט) דקאי על המצות שנק' עדות והנה עדות הוא על דבר המוסתר ונעלם. וכמו"כ המצות שלמטה הם עדות על בחי' המצות שלמעלה בחי' אשר קדשנו במצותיו. מצותיו הוא לשון נסתר. דהיינו שמצות ציצית הוא עדות על בחי' ושעד ריסי' כו'. והתפילין שלמטה כשמניחם בכוונה לשעבד מוחא ולבא כו' הם עדות על בחי' תפילין דמארי עלמא שהו"ע ד' מוחין עליונים כו'. והשבת שלמטה הוא עדות על השבת שלמעלה כמ"ש (תשא ל"א י"ז) ביני ובין בנ"י אות היא. והיינו שהמצות הם עדות שכל המצות שלמעלה ממשיכים נש"י על ידי קיום המצות שלמטה כו'. ולכן בתפילין דמארי עלמא כתי' ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ (ש"ב ז' כ"ג). דהיינו שמעיד שהתפילין שלו שהו"ע המוחין ממשיכין זה נש"י על ידי קיום מצות התפילין שלמטה בגשמיות. וזהו ענין עד הוי' בכם פי' שמעיד שנש"י ממשיכים כל האורות עליונים למטה על ידי קיום המצות. ושהם בצלמנו כדמותנו. וזהו העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ (נצבים למ"ד י"ט) שמים תו' וארץ מצות. והיינו שתומ"צ הם עדים שנש"י ממשיכים כל ההמשכות על ידי קיום התומ"צ ולכן ע"ד רבתי דשמע ואחד הוא עד הוי' בכם דהיינו על ידי שבק"ש הוא אתם עדי והוא עד או ראה כו' ובא לבחי' ואהבת כו' עי"ז אח"כ עד הוי' בכם מלמעלמ"ע שממשיכים נש"י כל האורות עליונים בגילוי למטה ע"י התומ"צ. וככ"ל בענין כשאתם עדי אזי אני אל. ומה שהע"ד הוא אתוון רברבין היינו שהעדות מה שעד הוי' בכם הוא שנש"י ממשיכים הגילוי מבחי' אתוון רברבין ע' רבתי (וא"כ על ידי ההעלאה שבק"ש בחי' אתם עדי עי"ז נעשה העלאת בחי' שם לבחי' ע' רבתי מלמטלמ"ע כו'. ואח"כ ענין עד הוי' בכם. פי' בכם שרש נש"י שהוא בחי' מל'. היינו מה שאח"כ נמשך על ידי המצות המשכת גילוי בחי' ע' רבתי בבחי' שם מלמעלמ"ע. וזהו עד הוי' בכם מלמעלמ"ע. וכ"ז הוא ענין לעשות לו שם שנת"ל) :

ד **ועתה** נ"ל מה שבשהע' ד' רברבין אזי אשתארין אתוון אחרנין אשמה. והענין דאחז"ל (מד"ר פתיחת' דאסתר) כ"מ שנאמר והי' אינו אלא שמחה שנאמר והיה ביום ההוא יצאו מ"ח כו' והיה ביום ההוא יתקע בש"ג כו'. והנה והיה הוא צירוף שם הוי' רק שו"ה קודמין לי"ה. וצ"ל מה שייך זה לשמחה. ויובן בהקדים ענין בש"א שמים קדמו שנאמר בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ ובה"א ארץ קדמה שנאמר ביום עשות הוי' אלקים ארץ ושמים (חגיגה ד' י"ח ע"ב). והענין ששניהם אמת. שעפ"י סדר השתלשלות הבריאה ודאי שמים קדמו ככ"ל שארץ מקבל משמים ונחשב רק כגרגיר הרדל לגבי שמים כו'. וזהו בראשית ברא אלקים כמו שנתהווה הבריאה משם אלקים ודאי שמים קדמו. ומה שבה"א ארץ קדמה היינו שבשרש ומקור כמו שעצמ"ת הקדומה שם ודאי ארץ קדמה כי עיקר המכוון הוא רק שיתהווה בחי' ארץ ויהי' דירה בתחתונים. ולכן התו' נתנה בארץ דוקא. ומלאכים בקשו תנה הודך על השמים ולא נתנה להם. והנה במחשבה הקדומה שם עלה תחלה עיקר המכוון דהיינו בחי' ארץ. וזהו סוף מעשה במחשבה תחלה. והנה לעתיד כשיומשך להיות גילוי אלקות למטה בארץ דירה בתחתונים ויושלם המכוון אזי יהי' ארץ קדמה כמו בשרש ככ"ל. וז"ש (תלים ק"ד) ישמח הוי' במעשיו. במעשיו דוקא. כשיומשך גילוי אלקות בעשיה. וישמח לשון עתיד. כי עתה לא נשלם המכוון. אבל לעתיד כשיושלם המכוון ויהי' ארץ קדמה אזי ישמח הוי' במעשיו. וזהו ג"כ ענין והיה ו"ה

קודמין

סוכ"ע. וזהו הכ"ף דאנכי שהוא בחי' כתר. וכמו"כ אתוון זעירין זהו האותיות שעל ידן נמשך החיות מבחי' ממכ"ע בבחי' צמצום והסתר. אבל אתוון רברבין מרמזים על אותיות גבוהים יותר שהם המשכות מאוא"ס בחי' סוכ"ע. וזהו ענין ע' רבתי. כי ע' הוא בחי' ז"מ הכלולים מיו"ד כנ"ל. אך אית חסד ואית חסד. ולכן סתם ע' הוא בחי' חסד עולם דז"א. אבל ע' רבתי הוא בחי' ורב חסד דהיינו מדות עליונות מאוא"ס שלמעלה מהשתלשלות. וזהו ענין שם ע' דשמע שהוא העלאת בחי' שם מל' לבחי' ע' רבתי בחי' מדות שלמעלה מהשתלשלות ועי"ז יומשך אח"כ ע"י השם גילוי אלקו' בעולמו'. כי כששם מקבל מבחי' ע' סתם ז"מ דז"א. ומקבל רק הארה מהמדות לכן הוא מסתיר כו'. אבל ע"י העלאת בחי' שם לקבל מבחי' ע' רבתי יומשך ע"י השם התגלות שם הוי' בעולמות. נמצא שענין הכונה דשמע שם ע' הוא ענין לעשות לו שם (כנ"ל) בכל יום כו':

ב **אך** להבין איך ומה נעשה העלאה זו דשם ע' כנ"ל. הנה שמ"ע ר"ת שאו מרום עיניכם. וראו מי ברא אלה כו'. וצ"ל מהו שאו מרום עיניכם דוקא. והלא גם על-בריות דלא"מ שבארץ שייך ג"כ לומר וראו מי ברא אלה. והענין כי הארץ מקבל משמים שכל הבריות שבארץ יש להם שרש בשמים שמקבלים ממנו. דהנה יש הרבה מיני עשבים לאין שיעור ואחז"ל (במד"ר בראשית פ' יו"ד) אין כל עשב ועשב שאין לו ברקיע מזל שמכה אותו ואומר לו גדל. והיינו כל מין עשב יש לו מזל או כוכב למעלה ברקיע המכה בו כו'. וכמו"כ כל הבריות של בע"ח יש להם ג"כ שרש ומזל למעלה ברקיע. וזהו ענין פרק שירה העכבר אומר שירה דהיינו השרש והמזל של העכבר כו'. והנה המזלות הם ברקיעי' הגשמיים שלנו. והמזלות מקבלים ג"כ מלמעלה יותר כמ"ש (קהלת ה' ז') כי גבוה מעל גבוה שומר כו' שמקבלים מע"ס וע"ס משמרי האופנים עד שרש ומקור הכל הוא בבחי' מלכות. כנאמר מלכותך מכ"ע. כי בחי' מל' הוא עש"מ ריבוי התחלקות צירופי אותיות ולכן נמשך מהם התהוות ריבוי התחלקות הנבראים לאין שיעור. וכל נברא יש לו צירוף אותיו' מעש"מ דבחי' מל' שמחיה אותו כמו אריה שור כו'. וזהו שאו מרום עיניכם כו' המוציא במספר צבאם לכולם בשם יקרא כו' שכל א' יש לו שם דהיינו בחי' צירוף אותיות מעש"מ שמחיה אותו. איש לא נעדר. עפ"י פשוט קאי על אישי השמים שאין בהם מיתה כו' משא"כ למטה כו'. אך עוד הפי' כמ"ש (בירושלמי ברכות פ"א ובהפי' פנ"מ שם) ע"פ אלה תולדות השו"א בהבראם. אדם שעושה כלי אפי' מברזל חזק נעשה בה שינוי אחר זמן שיעלה חלודה כו'. אבל מה שברא הקב"ה צבא השמים כתי' בהבראם דהיינו שבכ"י הם כיום הבראם ממש. שאין בהם שום השתנות כלל. שאין שייך לומר שנחלש קצת גלגל חמה אעפ"י שזה יותר מה' אלפים ות"ר שנה שנברא הרי עתה בכחו כמו שנברא ממש וכן בכל צבא השמים וכמ"ש ויעמידם לעד לעולם שברא אותן באופן שיכולי' לעמוד לעד לעולם ולא יהי' בהם שום השתנות כלל. והנה באמת הרי הם בע"ג כמונו. שגודל הירח הוא רק חלק ארבעים מן כדור הארץ. וגודל גלגל חמה הוא ק"ע פעמים כמו הכדור. ושארי הכוכבי' לא יש כוכב קטן מהירח. ולא גדול מהשמש כו'. והנה כל בע"ג הוא בעל הפסד הווה ונפסד ובעל שינוי כו'. וגשם הגלגל הוא ג"כ בע"ג כמו חומר הגלגל. א"כ למה אין בהם שום השתנות כלל ויכולים לעמוד נצחיות בלי שום שינוי. אלא הענין כי אע"פ שהם עצמן בע"ג מ"מ מלובש בהן כח האור א"ס הבלי גבול. דהיינו כח המניע את הגלגל הוא כח א"ס בלתי מוגבל כלל. ולכן לא יהי' בהם שינוי וחלישות כלל אפי' אם יעמדו לעד כו'. ולכן נק' הקב"ה מקור מים חיים את הוי' כו'. כמו המקור אעפ"י שהנביעה היא טיפין טיפין מ"מ לא תופסק הנביעה לעולם מצד שכח הנובע הוא כח בלי גבול כמו"כ אעפ"י שהתהוות הנבראים הוא שיהיו בעלי גבול מ"מ כיון שמקור ההתהוות הוא מאור א"ס הבלי גבול וכח זה מלובש בהם לא יהי' בהם שינוי והפסק לעד כו'. וזהו שאו מרום דוקא עיניכם וראו מי ברא אלה. מי הוא בחי' והחכמה מאין תמצא. דהיינו בחי' אין שלמעלה מהשתלשלות נק' מי שהוא אור א"ס ב"ה. וזהו וראו מי ברא אלה. שיכולים לראות ממש איך שכח אור א"ס ב"ה ישנו מלובש בגשמיות מערכת השמים כוכבים ומזלות כו'. וזהו המוציא במספר צבאם לכולם בשם יקרא. דהיינו שהמה מוגבלים בתכלית. אך מרוב אונים ואמיץ כח דהיינו כח האוא"ס שמלובש בהם מחמת זה איש לא נעדר. פי' שאין בהם העדר וחסרון ושינוי כלל. שבכחם יעמדו לעד בלי שום השתנות כלל כנ"ל. ומחמת זה בבריות שבארץ ג"כ איש לא נעדר דהיינו המין. שכל מין ומין שנברא בשית"ב אין נחסר כלל גם עתה הן בדומם או בצומח או בחי כו'. והיינו לפי שמקבל מאישי השמים שבהן מלובש כח א"ס כנ"ל. והנה למטה הוא רק המין. אבל למעלה כל כוכב בפ"ע הוא איש לא נעדר כנ"ל. והנה על ידי התבוננות זו וראו מי ברא אלה שרואים ומשיגים איך שאור א"ס מלובש בגשמיות צבא השמים אבל אין משיגים כלל מהו כו'. דהיינו שאין משיג כלל המהות דאוא"ס כ"א רק המציאות שנמצא מלובש גם בגשמיות. וכיון שמשיגים שישנו מלובש בגשמיות ומ"מ אין משיגים כלל מהותו כו' מזה נעשה בחי' אהבה ברשפי אש ותשוקה וצמאון ליכלל ולהבטל באוא"ס עצמו דהיינו בבחי' מי כו':

ג **וזהו** ענין ק"ש שמע ישראל שמ"ע ר"ת שאו מרום עיניכם להיות וראו מי ברא אלה איך שבחי' מי בחי' אין אוא"ס ממש מלובש גם בגשמיות ואין משיגים אותו כלל מהו כו' עי"ז בא לבחי' ואהבת בבחי' תשוקה וצמאון ליכלל וליבטל במציאות בבחי' מי כו' ועי"ז הוא מעלה את בחי' שם מל' לבחי' ע' רבתי בינה שהוא בחי' מי כו'. וזהו ענין ע' ד' רבתי שהוא עד דהיינו שבק"ש ע"י וראו מי ברא אלה ובאים לבחי' ואהבת כו' ליכלל בבחי' מי כנ"ל נעשו נש"י עדים על הקב"ה. כמ"ש והוא עד או ראה או ידע. או ראה הוא בחי' וראו מי ברא אלה כנ"ל. ובמד"ר או ראה אתה הראת לדעת כי הוי' הוא האלקים כו' והכל ענין א' שהוא להיות בחי' ראי' איך שבחי' הוי' אוא"ס עצמו הוא מלובש בשם אלקי' וכולא קמיה כל"ח כו'. או ידע שאפי' אין בו בחי' ראיה כ"א רק בחי' דעת דהיינו העמקת הדעת בבחי' התקשרות עד שיהי' בבחי'

ולכן ויכל ביום השביעי. וענין שהעולם נק' טבעת הוא כי העולם הוא מבחי' עיגולים שהארץ כדורי' עגולה וגם הרקיעים עגולים והע' גלגלים הם ע"ש דעגולי' דמל' דעשי'. אך עוד זאת. כי טבעת מורה על ממשלה. ולכן ויסר פרעה טבעתו כו' ויתנה ליוסף (מקץ מ"א) ועי"ז נתן לו ממשלה כמ"ש (שם) ובלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו. וכן אחשורוש הסיר טבעתו מהמן ונתנה למרדכי. והיינו כי טבעת ל' טבע. פי' טבע הוא מה שאלקו' מנהיג העולם בהדרגה וסדר הכל באופן א'. ובגמ' (ע"ז נ"ד ע"ב) נק' מנהגו ש"ע. ושרש הנהגה זו נמשך משם' אלקים בגימט' הטבע. ובאמת זהו נסים תכופים. כמ"ש בתשו' ח"ל סי' י"ע. וזהו טבעת שהוא הממשלה וההנהגה דש' אלקים ע"ד טבע כו'. והנה כל מע"ב הכל רק על ידי שם אלקים כמ"ש ויאמר אלקים. וזהו העולם משל לטבעת. אך מבחי' זו יוכל להיות נפרדים ע"כ נצרך הטבעת להותם והו"ע הותמו של הקב"ה אמת (יומא ס"ט ע"ב) בחי' אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים (מד"ר דברים פ"א סי' ז') והו"ע התגלות ש' הוי' כמ"ש (תלים קי"ז) ואמת הוי' לעולם. וז"ש (שמות ו' ג') ושמי הוי' לא נודעתי. ופירש"י ז"ל לא נכרתי להם במדת אמיתית שלי. ונמצא שבחי' ההותם הוא ש' הוי' הותמו של הקב"ה אמת ושבת הוא התגלות ש' הוי'. שבת להוי' כו'. ולכן שבת הוא ההותם להטבעת. היוצא מזה שענין הוי' ואלקים הוא כמו טבעת והותם שהכל א' והעיקר הוא ההותם. וזהו כי הוי' הוא אלקים דכולא חד וזהו ענין ליהדו כו':

⸻

בזהר (ח"ג פ' פנחס דרל"ו ע"ב) פתח ר"ש ואמר שמע ישראל הוי' אלקינו וגו'. שמע ע' רבתי ד' אוף הכי. וסימנא דא עד הש"ד עד הוי' בכס. אשתארון אתוון זעירין שי"ן מ"ס דשמע א"ח דאחד כו' וסימן אשמת הש"ד (תלים ק"ד) אנכי אשמח בהוי' כו' דא יהודא קדישא דשפיר איהו כו'. אשכחנא בספרא דרב המנונא סבא כל מאן דמייחד יחודא דא בכל יומא חדוה זמינין ליה מלעילא מרזא דאתוון אילין (דאשמח) עכ"ל. ול"ל מה שאמר הסימן על ע' ד' רבתי עד הוי' בכס. הלא נש"י הם עדים שמעידים על הקב"ה שהוא אחד וכמ"ש אתם עדי נאום ה'. וכתי' אתם עדי ואני אל. וכן ארז"ל ברבות (ויקרא פ"ו) ע"פ והוא עד או ראה או ידע. והוא עד זהו נש"י שנאמר אתם עדי. או ראה כמד"א אתה הראת לדעת כי הוי' הוא האלקים. או ידע כמד"א וידעת היום כו'. וק"ש זהו ענין אתם עדי שנש"י מעידים בק"ש על הקב"ה שהוא אחד. וא"כ מהו הסימן עד הוי' בכס. גם מהו ענין שהוי' הוא עד על נש"י. ומהו השייכות לבחי' עד הוי' בכס שיהי' מאתוון רברבן דוקא כו'. ותחלה צ"ל ענין שמע שם ע'. הנה שם הוא מקור התהוות העולמות שהוא רק בחי' שם והארה בעלמא ונק' שם ע' שבחי' מל' הוא שם והארה מן הע' שהו"ע ז' מדות הכלולים מיו"ד. כי שרש התהוות העולמות הוא מן המדות עליונות וזהו ענין ששת ימי בראשית ושבת יום השביעי. אך עצמות המדות עליונות אין מתפשטין להחיות העולמות כ"א כלולים ובטלים באוא"ס ב"ה כמ"ש (דה"א כ"ט י"א) לך הוי' הגדולה והגבורה. ורק בחי' שם והארה מן המדות נמשך להיות מקור לעולמות דבי"ע. וזהו ענין שם ע'. והנה כתי' (ש"ב ח' י"ג) ויעש דוד שם. שצריכים לעשות בחי' שם זה כו'. וזהו ג"כ ענין שם ע' דק"ש דהיינו לעשות ולתקן בחי' שם שהוא מקור התהוות העולמות. והענין דארז"ל (מד"ר קהלת פ"ז) מצינו שהלך הקב"ה מהלך חמש מאות שנה לעשות לו שם. שנאמר אשר הלכו האלקים לפדות לו לעם ולשום לו שם. דהנה לע"ל כתיב (זכרי' י"ד ט') ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד וארז"ל (פסחים נ' ע"א) בעוה"ז נכתב בשם הוי' ונקרא בשם אד' שנכתי' דהיינו ההעלם הוא שם הוי' בחי' אני הוי' לא שניתי כו'. דכולא קמיה כל"ח. אבל הקרי שהוא ההתגלות הוא שם אד'. ושם אד' הוא כינוי לשם הוי' כמארז"ל (סוטה דל"ח רע"א) במדינה בכינויו וכינוי זהו בחי' לבוש והיכל שמעלים ומסתיר על שם הוי' כדי שיתראו העולמות ליש ודבר נפרד וזהו ענין שם אד' בחי' אדון הוא על מה שהוא יש ודבר. אבל לע"ל יהי' התגלות שם הוי' גם למטה כמ"ש (ישעי' מ' ה') ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר. וזהו ענין שמו אחד שעל ידי שם אד' יומשך התגלות שם הוי' ממש. וזהו ג"כ ענין שארז"ל על יצ"מ שהלך הקב"ה מהלך ת"ק שנה. שהוא ההילוך משמים (ז"א ה' מדות העצמיים שהם ת"ק שנה) לארץ (מל'). לעשות לו שם. דהיינו שיתגלה שם הוי' בעולמות. כי בריאת העולמות הוא משם אלקים מדת הצמצום וההסתר כדי שיתהווה בחי' יש כו'. ולכן משם אלקים ידעו הכל אפי' מצרים ופרעה כו' אבל משם הוי' לא ידעו כלל כי הי' מוסתר ונעלם תוך שם אלקים. אבל ענין יצ"מ הוא כדי לעשות לו שם שיתגלה שם הוי' על ידי שם אלקים וז"ש (בשלח י"ד ד') וידעו מצרים כי אני הוי'. וכתי' (יתרו כ') אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מא"מ. וזהו ג"כ ענין הכונה בק"ש שם ע'. לעשות ולתקן את הבחי' שם מקור התהוות העולמות. והיינו להעלותו לבחי' ע' רבתא. כי בחי' שם מל' הוא רק הארה בעלמא מז' מדות. ולכן נמשך ההיות בעולמות בבחי' העלם והסתר. שאין מתגלה כלל בחי' שם הוי' איך שאני הוי' לא שניתי כנ"ל. אבל על ידי המס"נ והביטול דק"ש שנעשה העלאת בחי' שם לבחי' ע' רברבא עי"ז יומשך ע"י השם גילוי אלקו' בעולמות דהיינו התגלות שם הוי' כנ"ל. וענין ע' רבתי. כי יש ג' א"ב בתורה. אתוון זעירין. ואתוון בינונים. ואתוון רברבין. אתוון זעירין הם האותיות שהם היות העולמות. כמ"ש בהבראם ה' זעירא. והיינו לפי שאותיות שהם מקור היות העולמות הם בבחי' צמצום וקטנות כדי שיהי' הסתר וזהו אלקים בגימט' הטבע. ולכן נק' אתוון זעירין. אבל אתוון רברבין זהו האותיו' שהם המשכות וגילוי מבחי' אוא"ס סוכ"ע. שיהי' גילוי אלקות בעולמות כמו האותיות שעל ידן נעשים נסים ונפלאות גדולות כמו יו"ד מכות וקי"ס כו'. וזהו כמו ההפרש שבין אני לאנכי. שבניהם הפי' שוה ורק כשמדבר בלשון שפלות אומר אני. אבל כשמדבר בלשון הגבהה ורוממות אזי אומר אנכי וכמו שאמר שאול (ש"א ט' י"ט) אנכי הרואה כו'. והיינו כי אני זהו בחי' ממכ"ע. אבל אנכי שהוא ל' רוממות קאי על בחי'

סוכ"ע

עוד ענין מעלת המעשה שממשיך הגילוי ממקום עליון ביותר. דהנה ארז"ל (גיטין ל"ב ע"ב) גבי גיטין אתי דיבור ומבטל דיבור ולא אתי דיבור ומבטל מעשה. הרי שבמעשה יש כח גדול יותר מבדיבור. וז"ש וה' פקד כו' וה' הוא וב"ד. ויעש ה' כו'. עשי' לעילא. שנמשכה משם הוי' בעצמו. ולכן ארז"ל במד"ר (בראשית פ' ד') ע"פ ויעש אלקים את הרקיע זהו א' מן המקראות שהרעיש בן זומא דהלא בו"א במאמר נבראו ולמה כתי' ויעש. דלשון ויעש משמע שעשה גדול כו' ולא רק במאמר לבד. ולע"ל כתי' (ישעי' ס"ו כ"ב) כאשר השמים החדשים כו' אשר אני עושה. וידוע שבחי' שמים חדשים דלעתיד יומשכו ממקום עליון מאד נעלה כמ"ש בתו"א לכן כתי' אני עושה. וז"ש (ישעי' ס"ד ג') עין לא ראתה כו' יעשה למחכה לו. וכתי' (תלים ל"א כ') מה רב טובך כו' פעלת לחוסים בך. וכתי' (שם קל"ו) לעושה נפלאות גדולות כו'. דגבי נפלאות גדולות נז' ל' עשייה. גם בבהמ"ק כתי' (שמות ט"ו י"ז) מכון לשבתך פעלת כו'. כי שרש השראת השכינה למטה נמשך מלמעלה מהשתלשלות ע"כ נז' ל' עשי'. הרי שבכ"מ שנז' ל' עשי' זהו על ההמשכה עליונה מאד נעלה וזהו מעשה גדול משני טעמים. א' שממשיך הגילוי למטה דוקא כנ"ל. והב' שממשיך ממקום עליון ביותר. והא בהא תליא. והדעה דתלמוד גדול הייתו כי אעפ"י שעיקר ההמשכה מלמעלה מהשתלשלו' הוא על ידי מעשה המצות מ"מ הגילוי נמשך דוקא בתו' דמה"כ. וח"ע כח מ"ה ביטול איך קמיה ממש. ד"ע. ולכן נק' החכמה אין. ובינה יש. וע"כ ח"ע דוקא הכלי להתגלו' אוא"ס שעל ידי המצות. וכמו שעיקר משכן הנשמה הוא במוח ומהמוח נמשך בכל הרמ"ח איברים. ולכן משחרב בהמ"ק אין להקב"ה בעולמו (שיסרה בגילוי מעין בהמ"ק) אלא ד"א של הלכה (ברכות ח' ע"א) כנגד ד"א הוי' כו'. ונמנו וגמרו גדול תלמוד שמביא לידי מעשה. הייתו כי כדי שיהיו המעשי' טובים לקיימם בבחי' אתכפי' וביטול הרצון באמת ולא ע"ד מצות אנשי' מלומדה הנה ביטול זה במעשה המצות נמשך על ידי עסק התו' דמה"כ כח מה. וזהו ל' תלמוד. ע"ד אני ה' מלמדך להועיל (ישעי' מ"ח י"ז). ופי' בת"י כמו מלמד הבקר שנק' דרבן. שדוקר משני צדדי הבהמה ומכריחה שתלך ביושר כמו"כ בחי' חכמה דתו' מכריחה את האדם לבטל רצונו כו'. ולכן תלמוד מביא לידי מעשה. ועפי"ק זהו ש' מ"ה שמברר ב"ן:

ובפ' השני' שנאמר תהלה וקברתם והא"כ ולמדתם כו' מדבר על העתיד שיהי' מעשה גדול כמ"ש באריכות בדרוש דושננתם. כי עכשיו תלמעלמ"ע והמעשה מקבלת מהחכמה. אבל כאשר יתברר בחי' המעשה אזי יומשך מהמעשה תוס' אורות בבחי' חכמה וע"ד ראה מעשה ונז' הלכה (סנהדרין פ"ב ע"א) שנתגלה החכמה מתוך המעשה וכמ"ש (זכרי' י"ד ח') והי' כו' יצאו מ"ח מירושלים הלים אל הים הקדמוני. וכללות ענין התומ"צ להמשיך גילוי בחי' הוי' אחד למטה. וז"ש ואהבת כו' והיו הדברים האלה כו' וקברתם כו'. שמתחלה צ"ל ואהבת דוקא כמ"ש (תלים קמ"ה) קרוב כו' לכל אשר יקראוהו באמת. ואח"כ על ידי התומ"צ יומשך גילוי בחי' הוי' אחד למטה לע"ל:

ד **ועתה** יובן ענין לשבות בארץ. דקאי על ק"ש שאינו מובן דהלא ק"ש היא מצוה התלוי' בדיבור ואיך נק' בשם מעשה.

והענין משום כי כל מעלות מעשה המצות דמעשה גדול הוא מהמת האתכפי' וביטול הרצון שעי"ז נמשך ממקום עליון ביותר. והנה ק"ש עיקר ענינה היא למס"נ באחד מסירת הרצון לגמרי כנ"ל ונק' קבעומ"ש ועומ"ל. ולכן על ידי המס"נ שבק"ש נמשך ג"כ מעצמות אוא"ס שלמעלה מהשתלשלו' כמו על ידי מעשה המצות. וזהו לשבות בארץ. ארץ היא עוה"ב כמארז"ל (סנהדרין צ') כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב שנאמר ועמך כו' ירשו ארץ (ישעי' ס') ופי' לשבות בארץ היינו להמשיך בחי' עין לא ראתה כו' יעשה למחכה לו. ומ"מ נ"ל ק"ש בדיבור. וה"ז כמו מעלת התו' דתלמוד גדול מצד הגילוי כנ"ל. ולכן יש בק"ש ב' המעלות כו':

וזהו וזאת המצוה וגו'. דהנה כתי' (ירמי' ט' י"א) מי האיש החכם ויבן את זאת כו' על מה אבדה הארץ כו' ויאמר ה' על עזבם את תורתי. וארז"ל (נדרים פ"א ע"א) דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים ולא פירשוה עד שפי' הקב"ה בעצמו. וצ"ל דלכאורה מהו החכמה בזה שבאו"א יוכל להבין שמצד עזיבת התו' בא העונש כ"כ. וצ"ל התלה מה שהתו' נק' זאת כמ"ש וזאת התורה כו'. וזהו ויבן את זאת. כי זאת הוא כמו זה. ורק דזה הוא ל' זכר וזאת היא ל' נקבה בחי' מקבל מזה. והייתו כי אורייתא מחכמה נפקת והחכמה נק' ראשית ל' נקבה בחי' מקבל מבחי' ראשון או ראש כמש"כ בתו"א בד"ה זכור כו'. וזהו ג"כ מארז"ל (מנחות נ"ג ע"ב) יבא זה ויקבל זאת מזה. שהתו' נק' זאת וצריך לקבלה מבחי' זה שהוא בחי' ראשון הנ"ל. וזהו ויבן זאת שצריך לדעת שהתו' דמה"כ היא עדיין בחי' מקבל. והעיקר צריך להמשיך אוא"ס בתו'. שהוא בחי' אני ראשון שמשפיע בבחי' ראשית חכמה. ולכן אמרו רז"ל על שלא ברכו בתו' תחלה כנודע. וזהו פי' וזאת המצוה שעל ידי למס"נ באחד ממשיכים גילוי והתחברות הוי"ו בבחי' זאת. כי הוי"ו הוא ו' דוסמרא אל עליון בחי' אות אמת אני ראשון ואני אחרון כו'. והו"ע יעקוב מלא וי"ו. והייתו המשכת הקו"ה מאוא"ס בחכמה. וזהו ענין רחל מבכה כו' כי איננו. שנסתלקו' הוי"ו (זה"א ר"י ע"א). קוב"ה סליק לעילא. ולעתיד כתי' תולדות פרץ מלא שבני ווין. ו' א' הוא המשכת הקו"ה בחכמה. ו' הב' הוא ההמשכה במל' כו'. ולכן נק' ק"ש וזאת המצוה שעל ידי המס"נ דק"ש ממשיכים גילוי הקו"ה בח"ע שנק' זאת והו"ע חיבור זה עם זאת. וזהו ענין וזאת התורה וזאת הברכה והייתו כנ"ל כי ק"ש יש בה ג"כ המעלה דמעשה גדול להמשיך ממקום עליון ביותר כו':

ה **ולהבין** עוד ענין ליהדו. כתי' (בראשית ב' ב') ויכל אלקים ביום השביעי. וצ"ל דמשמע שעשה איזה מלאכה בשבת. ולכן ע' זקנים שהעתיקו התו' לתלמי המלך כתבו ויכל אלקים ביום הששי (מגילה ט' ע"א) ובמד"ר (בראשית פ' יו"ד סי' יו"ד) תירצו זאת ואמרו העולם משל לשבעת והיתה השבעית חסירה הותם. כך הי' העולם חסר שבת בא שבת נשלם העולם.

זה ידוע בכתבי האריז"ל ענין הצמצום ומקו"פ והיינו שהי' העלם והסתר האוא"ס שנתעלם והסתר זה יכול להיות מעמד כל סדר ההשתלשלות באופן שהם נראים ליש ונפרד. וכיון שהצמצום הו"ע העלם א"כ מובן שזה רק לגבי הנבראים אבל לגבי מהותו ועצמותו ית' כמו שהוא קמיה אין הצמצום אמיתי כלל וכמ"ש ומבלעדי אין אלקים. וכל החלל ומקו"פ עם כל סדר השתלשל' שבו מריש כ"ד עד סוף כ"ד מכתר דא"ק עד רגלי א"ק שמסתיימי' בעשיה וכללות הקו"ה מראשו ועד רגלו הכל כלול ובטל במציאות במאור באוא"ס כביטול זיו השמש בשמש ר"ל כאלו לא יצאו כלל מהתכללות המאור. וכמו זיו השמש שאין נראה ליש אלא למטה לפי שאין כאן גוף השמש אבל בשמש עצמו אין הזיו ניכר כלל במציאות וה"ה אין ואפס ממש. כמו"כ זה בהעולמות נראים לאיזה מציאות הוא בידיעתם שאין מאיר להם גוף המאור אוא"ס ב"ה בגילוי ובערך הקו"ה ה"ה בבחינת איזה מציאות יש ושייך ענין הצמצום. אבל קמיה ית' שהוא ממלא כל מקום החלל גם עכשיו כמו קודם א"כ הכל בטל במציאות כאלו לא יצאו כלל מהתכללותם. ולכן בבחינת אתה הוא עד שלא נבה"ע ומשנבה"ע שוה כמו קודם שנבה"ע הי' הוא ושמו בלבד כן הוא גם עתה. וזהו קדוש אתה ונורא שמך כו' פי' אתה מהוע"ל ית' קדוש שהוא אינו בגדר ומהות גילוי כלל. ושמך שהוא כח התגלות שלו והוא בחי' מל' דא"ס הוא ג"כ נורא כי אין אלוה מבלעדיך שהצמצום אינו כלל קמיה. כי כל הצמצומים והמסכים והפרסות שנעשה מזה התחלקות מדרגות מעלה ומטה שייכים רק בערך מקור וכללות הוית העולמות שהוא הקו שהוא הארה מבחי' מל' דא"ס. אבל בבחי' מל' דא"ס כל הצמצומים כאלו אינם כלל א"כ הגילוי במבחי' שמך הוא ג"כ נורא שוה למטה כמו למעל' וכמבס"ת זה במ"א באריכות. וזהו שמשרע"ה שאמר אין עוד שמו בהללו ש"ע היינו בבחי' החלל ומקו"פ שבבחינת גם עתה הוא ממלא כל מקום החלל כמו קודם הבריאה ממש. אבל רחב שייחה בהללו ש"ע שלא אמרה אין עוד. שזה הודית כשאמרה כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת שהוא ית' לבדו מנהיג ומחיה ומהווה כל ההויות למטה בעוה"ז הגשמי כמו בעולמות הרוחניים. וגם זה הבינה שבין שהתהוות כל העולמות הוא מאין ואפס המוחלט ובכל עת ורגע צ"ל האין שופע בהם להתהוותו ולקיימו א"כ הם בתכלית הביטול אל האין השופע עד שאינו במציאותו כלל. וכמ"ש בתניא שאלו ניתנה רשות לעין לראות ולהשיג את הכח והחיות אלקות כו' לא הי' גשמי' הנבראה וחומרו וממשו נראה כלל כ"א החיות אלקי המחיה אותו וכמ"ש אל עולם שאל ועולם הכל א'. אבל זה לא השיגה קודם שנתגיירה שנאמר שגם הצמצום והחלל אינו אמיתי כלל וא"כ גם החיות רוחני כלול ובטל במקורו כאלו לא יצא כלל מהתכללותו זה לא השיגה והאמרה שבין שהי' צמצום הרי הוא אמיתי גם קמיה ית' והחיות רוחני כל העולמות הרי הוא במציאות ומצדו שייך גם מציאות העולמות וזהו שייחה בהללו ש"ע. וזהו שבקשה ונתתם לי אות אמת והחייתם כו' ואי' בזהר (ח"ג -) שבקשה את קו האמצעי אות אמת דא את וי"ו. היינו לא כשאר הגרים שנק' גרי הצדק מלכותא קדישא ונכנסים תחת כנפי השכינה הו"ג שבמל' (זח"א י"ג ב') אשר השד הוא התפשטות והתגלות החיות מאוא"ס ב"ה שהי' נראה איך שהעולמות בטלים. אבל כנגד זה מדת הגבורה המצמצם ומעלים ומסתיר על אוא"ס שלא יתראה ביטול העולמות במציאות. אבל קו האמצעי הוא התכללות חו"ג שגם לאחר הצמצום יהי' התגלות אא"ס ב"ה שקודם הצמצום ויהי' נראה איך שהעולמות והחיות בטלים במציאות לגמרי. וזהו שרש ישראל בקו האמצעי. ובקשה רחב ג"כ שיהי' מקומה בקו האמצעי ויומשך גילוי זה בכל משפחתה. וזהו"ע אות אמת. אמת א' הוא אני ראשון כמו קודם שנברה"ע הי' הוא ושמו בלבד. ותי"ו ואני אחרון שיהי' ונשגב הוי' לבדו. והמ"ם הוא ומבלעדי באמצעיתא ג"כ אין אלהים. נמצא שיש ג' דעות דעת יתרו שאמר כי גדול הוי' מכל האלהים והוא לא יפה אמר שנתן ממש בע"ז היינו ענין השיתוף שמשפיעים בזה ממזלות ליהדו כמבכ"ת. ודעת רחב שהוא לבדו מנהיג ומחיה ומהווה למטה כמו למעלה וגם שבכל העולמות בטלים לגבי האין המחיה אותם אבל בענין הצמצום סברה שהוא אמיתי וזהו שייחה בהללו ש"ע. ומשרע"ה שמו גם בהללו ש"ע. והנה זהו"ע מצות ק"ש לייחדו כי הח' מורה על שהוא א' בז' רקיעים והארץ שהו"ע בשמים ממעל ועל הארץ מתחת. והד' מורה על ד' רוחות העולם שהו"ע הללו ש"ע שאין עוד. והיינו כי עיקר הפי' אחד היינו שאחר שנתהווה התחלקות ו"ק מעומ"ע וד"ר שהו"ע ו"ק רוחני' פני אריה אל הימין. וגם ו"ק גשמי'. הם בטלים במציאות לגמרי ביחודו האמיתי שהוא לבדו הוא שההתחלקות אינה התחלקות כלל לפי שהם בתכלית הביטול והתכללות באחדותו הפשוטה והוא ית' מתאחד בהם בתכלית היחוד. וזהו"ע אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם הוי' אחד. פי' בעולם שהוא התחלקות ו"ק הוא גם כן אחד:

ג **והנה** עכשיו גילוי היחוד דש' הוי' רק בבחי' דעת לבד כמ"ש וידעת היום כו'. כי העולם מסתיר. אבל לעתיד יהי' דירה בתחתונים שיתגלה בחי' הוי' אחד גם בעוה"ז הגשמי כמ"ש (ישעי' מ' ה') ונגלה כבוד הוי' כו'. וגילוי זה שיהי' לעתיד ממשיכים כעת על ידי מעשה המצות. כי רמ"ח מ"ע הם רמ"ח איברים דמלכא. בחי' ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם הוא מראה דמות כבוד הוי'. והכח הזה במעשה המצות להמשיך הגילוי למטה ממש שיהי' דירה בתחתונים שהרי מצד כמראה אדם הגילוי דשם הוי' הוא רק בהע"ס דאצי' ולא בבי"ע שיש ש' אלקים המסתיר. הענין שזהו כי כל המצות הם בחי' אתכפי' וביטול הרצון לגמרי. ועי"ז גורם ג"כ למעלה בחי' ביטול הרצון שיניח אורו הגדול על אגד ויתצמצם א"ע להאיר תוס' אור בבחי' אדם ושם הוי' כו' כדי שיהי' דירה בתחתונים. ועז"א רז"ל (בזח"ג ק"ג) ע"פ ועשיתם אתם מעלה אני עליכם כאלו עשאני וכמ"ש בד"ה ובנתם הנ"ל. וזהו מעשה גדול. כי על ידי מעשה נמשך הגילוי למטה ממש. משא"כ בחי' דיבור העליון יוכל להיות עדיין הדיבור עומד למעלה ולא יומשך למטה. וכמ"ש (תלים קי"ט) לעולם ה' דברך נצב בשמים. וכמו ההבטחה שהבטיח הקב"ה לאברהם הי' עומד' למעלה רד"ו שנה עד שנמשך ונתגלה למטה כמ"ש (נחמי' ט' ח') ותקם את דברך כו'. גם

עוד

מצות. אנכי. ולא יהי' לך. ומצות היחוד שבק"ש היא מ"ע בפ"ע. והראי' ממה שפסק רמ"א בש"ע א"ח סי' קנ"ו שבני נח אין מצווים על השיתוף אעפ"י שנצטוו על ע"ז שהוא הדיבור דלא יהי' לך כו'. ורק ישראל נצטוו על היחוד. וזהו ענין המ"ע דק"ש לייחדו כו' כדי להוציא משיתוף כו'. והענין כי פי' אחד ע"פ פשוט הוא אחד בז' רקיעים וארץ וד' רוחות העולם. והיינו כי משמים וארץ נשפע כל ההשפעות בעוה"ז כמ"ש (דברים ל"ג י"ד) ממגד תבואות שמש וממגד גרש ירחים. וגם הכוכבים והמזלות והגלגלים הם ג"כ ממונים על השפעות עוה"ז כמארז"ל (מד"ר בראשית פ"י סי' ז') אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל כו'. וכן כל כוכב יש לו השפעה בפ"ע מה שהוא משפיע למטה. וכן הגלגלים. וכמו שר של שלג. שר של ים. שר של הרים כו'. וכן הארץ מצמחת כל מיני צמחים וכו'. וזהו פי' אחד בז' רקיעים וארץ כו'. שכולם בטלים אליו ית' לגמרי והוא ית' לבדו משפיע על ידי השמש והירח והכוכבי' כו' כל ההשפעות שבעוה"ז והם אינם יודעים כלל מההשפעה. ורק כגרזן ביד החוצב בו וכו'. וכמו מה שהארץ תוציא צמחים הרי היא בחי' דומם ואין שייך לומר שיש לה דעה ובחירה בצמיחתה. כ"א שכח הצומח הוא המאמר דתדשא הארץ דשא כו' שמלובש תמיד בהארץ ונותן בה כח בכל רגע שתצמיח כו'. ולכן כתי' (תלים קמ"ז) המצמיח הרים חציר. וכמו"כ כל ההשפעות מה שנשפע למטה מצבא השמים כנ"ל כמו השמש והירח כו' אין להם שום דעה ובחירה בההשפעה כלל. וכמו השמש שכאשר יוצא על הארץ הוא מחמם העולם מאד אין לו שום בחירה כלל שלא לחמם כ"א שמוכרח הוא לחמם כו'. והיינו מפני שהוא ית' לבדו משפיע על ידם כל ההשפעות והם רק כגרזן כו'. וזהו שכתוב (שם) המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר המצמיח כו'. וזהו ענין היחוד לייחדו בפסוק הוי' אחד ולהוציא מדעת השיתוף כמ"ש ברמב"ם ענין דור אנוש ודור הפלגה כו' שאמרו שצריך לחלק כבוד לדוכסין ודימו צבא השמים לדוכסין דהיינו כמו הדוכסין שמסייעי' את המלך כי המלך בעצמו א"א לו להנהיג כל המדינה והדוכסים מנהיגים בדעה שלהם ובבחירתם. וזהו ענין השיתוף שאומרים שצבא השמים נותנים לו עזר וסיוע בההשפעה וע"כ צריך לחלק להם כבוד. ולכן היו משתחוים לצבא השמים. אבל לפי האמת אינם כמו דוכסין לפי שאין להם דעה ובחירה כלל בההשפעה ורק כגרזן כו' ואין שייך כלל לחלק להם כבוד כמו לגרזן כו'. וזהו פי' הוי' אחד שהוא ית' אחד בז' רקיעים והארץ והוא לבדו ית' משפיע על ידם כל ההשפעות ואין עוד מלבדו שאין לו שום עזר וסיוע ח"ו כלל. וזהו הפי' לייחדו בפסוק ראשון. וכ"ז הוא הפי' דאחד עפ"י פשוט. וכמו"כ יתפרש הפי' דאחד בז' רקיעים וארץ העליונים שבכל עולם. כי בכל עולם נמשך השפעת החיות מבחי' שמים וארץ. עד בחי' ז' מדות עליונות דאצי' שנק' ג"כ שמים וארץ עילאין כו' והם מקור ושרש השפעת החיות לכל סדר ההשתלשלו'. ומ"מ הם בטלים לגמרי לגבי אוא"ס ב"ה. וזהו ג"כ פי' אחד בז' רקיעים כו'. כמ"ש (דה"א כ"ט י"א) לך הוי' הגדולה והגבורה כו' עד לך ה' הממלכה. הגדולה הוא מדת חסד עליון התפשטות החיות לכל העולמות ע"כ נק' גדולה. והגבורה בחי' התגברות. כמו גבור בארץ. גבורות גשמים. והו"ע אתה גבור לעולם אד'. וכולם בטלים לגבי אוא"ס דלאו מכל אינון מדות איהו כלל. דהיינו שאוא"ס ב"ה מתלבש בהן ומשפיע על ידם כל ההשפעות וההשפעה נשפע רק ממנו ית' לבד ולא מהמדות. ורק שהוא משפיע על ידי המדות. וזהו פי' אחד בבחי' שמים וארץ עילאין דאצי'. וע"ד שנת"ל פי' אחד כפשוטו. וזהו ענין מצות היחוד דק"ש לייחדו גם באצי' כו':

ועפ"ז יש לתרץ דעת המקובלים בענין לשם יחוד קוב"הו"ש. שהגאון בעל נו"ב האריך בתשובתו לסתור זאת שלא לומר לשם יחוד כו'. והענין כי קוב"הו הוא השני שמות הוי' אלקים. כי שם הוי' שהוא בחי' אני הוי' לא שניתי הוא קדוש ומובדל בחי' סוכ"ע ונק' קוב"ה. ושם אלקים בחי' ממכ"ע התלבשות הצירופים בתוך העולמות להחיותם נק' שכינתא. ולכן גבי שם הוי' כתי' (תלים קמ"ח) יהללו שם הוי' כי הוא צוה ונבראו דמשמע ממילא על ידי הויתו רק בחי' מקיף לבד כו'. וגבי ש' אלקים כתי' ברא אלקים לנוכח שהוא על ידי התלבשות כח הפועל בנפעל. והנה כתי' (דברים ד' ל"ט) וידעת כו' כי הוי' הוא האלקים. דכולא חד. דהיינו שסוכ"ע וממכ"ע אין זה שני רשויות ח"ו. כ"א שכאשר הוא ית' מצמצם עצמו ומאיר על ידי הצמצום דשם אלקים זהו בחי' ממכ"ע ונק' שכינתא. וכמו שהוא מאיר בבחי' א"ס שלא על ידי הצמצום דשם אלקים נק' שם הוי' סוכ"ע ולא שניתי כו'. וכמו שנתבאר במד"ר (בראשית פ"ד) המשל ממראות גדולות ומראות קטנות. ולכן כשהוא רוצה את השמים ואת הארץ אני מלא. וכשרוצה הי' מתצמצם לדבר עם משה מבין שני בדי הארון. ונמצא שאותו האור דשם הוי' הוא בעצמו אותו הבחי' דשם אלקים ורק שנצמצם כו'. וזהו כי הוי' הוא האלקים כולא חד. וזהו וידבר אלקים כו' אנכי הוי' אלקיך (שמות כ' א') שהמדבר הי' ש' אלקים (כמ"ש בבחיי באריכות) ואמר אנכי הוי' כו' דהיינו שבחי' אנכי שהוא עצמות אור א"ס ב"ה עם שם הוי' שהוא האור המאיר בע"ס ועם שם אלקי' בחי' מל' ככ"ל הכל א' כו' וזהו פי' לשם יחוד קוב"הו. וזהו ענין מצות היחוד דק"ש לייחד אור א"ס ב"ה בכל המדות וא"כ המדות עם בחי' מל' שהו"ע יחוד קוב"הו. ונמצא תוכן ענין היחוד דק"ש הוא איך שכל העולמות והספירות בטלים לגמרי לגבי אוא"ס ב"ה. וע"ז ארז"ל בספרי מי כהוי' אלקינו בכל קראנו אליו. אליו ולא למדותיו. דקאי על ק"ש (כי בשמו"ע אמרו לכוין בשם כמ"ש במ"א) והיינו כי ק"ש היא מצות היחוד עד רום כל המעלו' והוא בחי' מס"נ וביטול בעצמות אוא"ס ב"ה:

ב **וכ"ז** הוא הפי' דאחד כמו שהוא עפ"י פשוט. אמנם עיקר הפי' דאחד עפ"י עומק יסוד כונת הבעש"ט ז"ל יובן בהקדים מארז"ל במד"ר (ואתחנן פ"ב סי' י"ט) ההפרש בין רחב שאמרה כי הוי' אלקיכם הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת רק שלא אמרה אין עוד ובין משרע"ה שאמר אין עוד. וארז"ל שמשה שמו בחללו של עולם אבל רחב שיירה בחללו של עולם. וביאור

אוא"ס בבחי' ראי' ממש כמו שאורה אוא"ס בגילוי בבחי' הנ' שנק' ראי' כי רשב"י הי' ניצוץ משה רבינו ממדרגתו שבלוחות האחרונות (זח"ג קל"ב ב') ובמשה כתיב (ברכה ל"ג כ"א) וירא ראשית לו כו'. וכיון שהי' בבחי' ראי' ממש ע"כ לא שייך בחי' צמאון והעלאה אחרי שהוא רואה ממש. כ"א רק שהי' דבוק ממילא בבחי' ביטול באוא"ס ממש. ולכן אמר בחד קטירא אתקטרנא כו' ולא הי' צריך לבחי' תפלה כלל ולכן לא הי' מפסיק לתפלה. גם הנה עסק התפלה הוא בבחי' מלחמה בעת צלותא בעת קרבא. ופעם זה גובר כו'. אבל בחי' תורתו אומנתו של רשב"י שהי' ממשיך התגלות אוא"ס מלמעלמ"ט בבחי' ראי' ממש הנה על ידי גילוי בחי' האהבה זו דאוא"ס ב"ה ממילא עולים הניצוצים מהרע ומתבטלים ונכללים באוא"ס ב"ה שלא על ידי מלחמה כלל. וכמו לע"ל שיהי' ונגלה כבוד הוי' כו' (ישעי' מ') כתיב (שם ב' י"ט) ובאו במערות צורים כו' מפני פחד הוי'. שלא יהי' מלחמה עמהם כלל. והנה עסק התורה בבחי' זו נק' שלום כמ"ש (שם כ"ז ה') או יחזק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי. ב' פעמים שלום בפמש"ע ובפמשמ"ע. שגם למטה ממילא מתבטל הנה"ב ומתהפך לאהבת ה' שלא על ידי מלחמה כלל:

ו **ועתה** יובן ענין בקשת משה ואתחנן כו' לאמר כו' ואראה את הארץ. פי' שרצה ליתן בכאו"א מישראל בחי' תורתו אומנתו של רשב"י ממש. שבכאו"א בבחי' אמירה ודיבור התורה שלו יומשך ויתגלה אליו אור אין סוף ב"ה מלמעלה למטה בבחי' ראי' ממש שלא יצטרכו לבחי' העלאה תחלה. וזהו ואתחנן כו' לאמר. כמ"ש (דברים כ"ו י"ז) את הוי' האמרת היום. להמשיך אותו שיתגלה בבחי' אמירה ודיבור התורה. וזהו ואראה את הארץ כו'. שיהי' בחי' ראי' ממש כמו והביטה נפלאות מתורתיך. כי משה הי' מקור בחי' ראי' כמ"ש וירא ראשית לו. ולכן אמר מי יתן והי' כל עם ה' נביאים (במדבר י"א). נבואה הוא בחי' ראי' ולא שמיעה כו'. ועיקר קיום התומ"צ הוא בארץ. ולכן ואראה את הארץ דוקא. והנה מאחר שלא פעל זאת אמר ועתה ישראל שמע אל החוקים. דאעפ"י שלא יוכלו לבוא לבחי' ראי'. יוכלו להגיע על ידי התורה לבחי' שמיעה עכ"פ. ויובן בהקדים ענין הפלוגתא דב"ש וב"ה (כתובות י"ז א') בש"א כלה כמות שהיא ובה"א כלה נאה וחסודה. אפי' היא חגרת או סומא. והענין כי כלה הוא בחי' התחברות נש"י עם אלקות בדרך העלאה מלמטלמ"ע בתשוקה וצמאון. כמ"ש (תלים פ"ד) נכספה וגם כלתה נפשי כו'. צמאה נפשי כו' לאל חי (שם מ"ב). ולכן ב"ש אומרים כלה כמות שהיא שלפי ערך שהוא סור מרע הנה לפ"ע ריחוקו מהרע יוכל לבוא לבחי' כלה שהו"ע העלאה מלמטלמ"ע. ואח"כ לפ"ע ההעלאה יהי' ההמשכה. כי ב"ש ל' שומא ושם דרך כו' (שם נ' כ"ג) כל השם אורחותיו כו' (מו"ק ה' ע"א). וב"ה אומרים כלה נאה כו' אפי' חגרת כו' כי אעפ"י שא"א להיות המשכה בבחי' גילוי בפנימיות אם לא שיהי' העלאה תחלה. מ"מ על ידי עסק התורה יוכל להמשיך המשכת הכח מלמעלה על הנפש שיבוא לבחי' כלה העלאה מלמטלמ"ע בתשוקה וצמאון כו'. ואפי' חגרת או סומא שאינו סור מרע עדיין בדקות מ"מ יכול להיות כלה נאה וחסודה על ידי המשכת הכח מלמעלמ"ט על ידי עסק התורה. והנה ע"ז כתיב (ישעי' מ' י"ב) ושקל בפלס כו' וגבעות במאזנים. כמו מאזנים שלפי ערך ירידת כף הא' מלמעלמ"ט על ידי אבן המשקולת כמו"כ הוא עליית כף השני מלמטלמ"ע. כמו"כ על ידי המשכת גילוי אור בנפשו מלמעלמ"ט על ידי עסק התורה נעשה עי"ז העלאת הנפש בבחי' אהבה גדולה דבחי' גבעות מלמטלמ"ע. עד"ה נצבים. וזהו ועתה ישראל שמע אל החוקים כו' כי אעפ"י שלא פעל שיהי' גילוי אוא"ס מלמעלמ"ט על ידי עסק התורה בבחי' ראי' ממש שהוא מדרגת רשב"י מ"מ יוכלו לבוא על ידי התורה לבחי' שמיעה שהיא ג"כ מדרגה גדולה. והיינו שעל ידי עסק התורה יומשך הכח שיוכל להיות בחי' העלאה מלמטלמ"ע בבחי' כלה כו' כלה שארי ליכלל וליבטל במציאות בחי' בכל מאדך (שהוא מדריגת חסידים הראשונים כנ"ל). וזהו אמר הנני מלמד אתכם לעשות ע"ד גדול תלמוד שמביא לידי מעשה (קדושין מ' ע"ב) בכוונת הכח בהמעשה שתוכל לעלות למעלה כו'. והנה על ידי העלאה זו יומשך אח"כ המשכה וגילוי מלמעלמ"ט על ידי עסק התורה מבחי' הגבוה ביותר ממה שבקש משה ואראה את הארץ שיומשך בתחלה באתעדל"ע מל"ע כו' כמ"ש אשה כי תזריע וילדה זכר שגם מבחי' אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת נמשך מבחי' עליונה ביותר כשיש אתעדל"ת תחלה כמ"ש בביאור דלאיטה ורהיטה. והנה תורה ותפלה הם בחי' ומקבלין דין מן דין שהתפלה מקבלת מהתורה כדי שיוכל להיות ההעלאה דבחי' תפלה כו'. ואח"כ התורה מקבלת מהתפלה שיומשך ההמשכה ממקום עליון ביותר כנ"ל:

וזאת המצוה אשר צוה ה' לעשות בארץ וגו'. וכתי' בתריה שמע ישראל. וצ"ל הלא ק"ש חובת הגוף ומהו לעשות בארץ דוקא. ע' בלקו"ת. גם צ"ל כי ק"ש היא מ"ע התלוי' בדיבור. לקרות ק"ש כו'. ואיך כתי' לעשות כו'. והנה בק"ש יש רמ"ח תיבין כנגד רמ"ח מ"ע. וי"ח אזכרות כנגד י"ח ברכות שבשמו"ע. וא"כ ק"ש כללות כל המצות. וצריך להקדים הדרוש ושננתם כו'. שבפ' ראשונה כתי' תחלה ודברת בם וגו' ואח"כ וקשרתם וגו' שזהו ע"ד תלמוד גדול. ובפ' שני כתי' תחלה וקשרתם אותם כו' ואח"כ ולמדתם את בניכם כו' וזהו ע"ד מעשה גדול. ותחלה צ"ל ענין המ"ע של ק"ש שהוא לייחדו כו'. כי לכאו' הי' אפ"ל שהיחוד דק"ש הוא ענין א' עם אנכי ולא יהי' לך. ורק שיש בזה עשה ול"ת. וכמו במצות שבת יש ג"כ עשה ול"ת. וכ"מ מהמד"ר פ' ואתחנן (פ"ב סי' כ"ג) שאמרו דשמע ישראל הוא קבלת השתי דברות אנכי ולא יהי' לך כו'. הוי' אלקינו הוא קבלה על אנכי ה' אלקיך. ה' אחד הוא קבלה על לא יהי' לך כו'. אך הרמב"ם והחינוך והסמ"ק מנו זאת לג'

מצות

כבר נתנה. ומשה מסרה ליהושע. וא"כ למה לא יכול להיות המשכה זו על ידי התורה לבד כו'. הנה כתיב (איכה ג' ו') במחשכים הושיבני. ואחז"ל (סנהדרין כ"ד א') זה תלמוד בבלי. וצ"ל איך נק' זה במחשכים. ויובן בהקדים ענין ר"ז כד סליק מבבל לא"י יתיב מאה תעניתא כי היכי דלשתכח תלמוד בבלאה מיני' כו' (ב"מ פ"ה א). והיינו ע"ד עליות הנשמות מגעה"ת לגעה"ע שצריכים לטבול בנה"ד כדי לשכוח השגה שהשיגו בגעה"ת מפני כי ההשגה שבגעה"ת היא כל"ה לגבי געה"ע וע"כ ההשגה שבגעה"ת מבלבל שלא יוכלו להשיג בגעה"ע לכן צריכים לשכוח כו'. וכמו"כ גם כי היכא דלישכח תלמוד בבלי. והענין כמאחז"ל כל רב מבבל כל רבי מא"י (תו"ז תיקון כ"א ע"ש ועי' רש"י כתובות מ"ג ב') שבא"י נק' רבי בתוס' יו"ד. כי יש בחי' יו"ד ה'. יו"ד הוא בחי' ח"ע כח מה ביטול שלמעלה מהשגה. ולכן בחכ' שורה אוא"ס. והה"א הוא בינה השגה והבנה. וזהו החילוק שבין רב לרבי. דהנה אחז"ל (עירובין י"ג ב') אעפ"י שאו"א דא"ח הלכה כב"ה. אלקים חיים זהו בחי' מ"ע שע"ב. וענין מ"ע שע"ב. כי יש ז' מדות כ"א כלול מז' וביחד הם מ"ע וב"ה להקל ממדת החסד וב"ש להחמיר ממדת הגבו'. ומ"ע שע"ב הו"ע הסברא והטעם לכל מדה ומדה למה יהי' המדה כך וכך כו'. וזהו או"א דא"ח. שב"ש וב"ה שניהם יש להם סברא וטעם שבחי' אלקים חיים דמ"ע שע"ב. אבל הלכה נמשך משם הוי' שלמעלה מבחי' אלקים חיים כמ"ש גבי דוד וה' עמו (ש"א ט"ז י"ח) ואחז"ל (סנהדרין צ"ג ב') שהלכה כמותו בכ"מ. פי' הלכה הוא הסילוק וההמשכה מאוא"ס ב"ה הוא נמשך דוקא מבחי' ח"ע שלמעלה מבחי' בינה. וזהו החילוק שבין יו"ד לה"א. שמבחי' ה' נמשך להיות או"א דא"ח אבל מבחי' יו"ד נמשך בחי' הלכה. וזהו כל רבי בתוס' יו"ד מא"י. כי בא"י היו סמוכים איש מפי איש עד משה רבינו שהוא בחי' ח"ע ממש. וא"כ כל המשניות והלימוד דא"י הוא עפ"י הביטול דבחי' ח"ע ממש. שהו"ע הלכה כנ"ל. ולכן אמר אביי אנן הדיוטות אנן (גיטין פ"ח ע"ב) כי לגבי הסמיכות שבא"י שהוא מבחי' ח"ע שנק' קדם העליון היו הם בבחי' הדיוט וחול כו'. ולכן נק' תלמוד בבלי במחשכים הושיבני לפי שאין שם בחי' הלכה ברורה כ"א רק במחלוקת שנויים הללו מטמאין והללו מטהרין והיא בחי' או"א דא"ח. משא"כ הלימוד דא"י בחי' הלכה שנמשך מח"ע היא בחי' אור כו'. הרי נת' שיש כמה מדרגות חלוקות בעסק התורה :

ה **והנה** עפי"ז יובן ענין רשב"י שתורתו אומנתו הי' מפסיק לק"ש אבל לא לתפלה. וצ"ל הלא אחז"ל (ברכות ל"ב ב') על חסידים הראשונים שהיו שוהים תשע שעות ביום לתפלות. תורתן מתי נעשית אלא מתוך שחסידים הם תורתן משתמרת בקרבן. וצ"ל למה לא הי' רשב"י ג"כ מפסיק לתפלה. ולמה לא הי' יכול שתהא תורתו משתמרת כו'. וצ"ל תחלה מדרגת חסידים. חסד הוא בחי' אהבה. והנה יש ג' בחי' אהבה. בכל לבבך. ובכל נפשך. ובכל מאדך. ומדרגת חסיד הוא אהבת בכל מאדך בל"ג. וזהו מתוך שחסידים הם כו' פי' שהם מבחי' מדות שמעולם העליון. שלמעלה מהתורה שלנו. ע"כ התורה שלנו שהיא מעולם שלמטה מהם מגולה משתמרת בקרבן. דהנה אנו אומרים ועל תורתך שלמדתנו שהיא בחי' התורה כמו שירדה למטה בעולם הבריאה. וזהו בראשית ב' ראשית שהתורה שלנו היא תורת הבריאה. ובחי' חסידים שעסק התפלה שלהם הוא בבחי' אהבה דבכל מאודך בל"ג הם מבחי' מדות דאצי' כו' לכן התורה שלנו דבריאה ממילא משתמרת כו'. כי בחי' התחתונה שמעולם העליון כולל כל ריבוי המדרגות שבעולם התחתון. וע"ד בכלל מאתים מנה כו'. ועד"ז אחז"ל (ב"ר פ"ס סי' י"א) יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים כו'. אך ענין רשב"י שהי' תורתו אומנתו ולא הי' מפסיק לתפלה. הענין כי הנה מצינו ברשב"י בחי' רמה וגבוה מאד נעלה. דהנה כתיב על הקשת זאת אות הברית אשר אני נותן כו' לדרת עולם (נח ט' י"ב) ואחז"ל (מד"ר בראשית פל"ה) דרת חסר שיש דורות שלא הוצרכו לקשת כלל. דורו של חזקי' ודורו של רשב"י. דהנה ענין הקשת הוא בחי' אתעדל"ת והעלאת מ"ן מלמטלמ"ע. כמ"ש (יחזקאל א' כ"ח) כמראה הקשת אשר יהי' בענן ביום הגשם כו'. והענין דכתיב (הושע ו' ד') ויבוא כגשם לנו כמו הגשם שמתחלה ואד יעלה מן הארץ שעולה הענן מלמטלמ"ע ואח"כ נמשך ויורד בו הגשם מן השמים מלמעלמ"ט כמו"כ כשיש תחלה בחי' תשובה ואתעדל"ת בבחי' תשוקה וצמאון שנמשך גילוי אוא"ס ב"ה עי"ז נמשך אח"כ ההמשכה והגילוי מלמעלמ"ט ויבוא כגשם לנו כו'. והנה הקשת הוא בענן דוקא. והיינו שהאתעדל"ת והעלאת מ"ן צ"ל בבחי' ג' גווני הקשת אהוי"ר ורחמים כו'. והנה דורו של רשב"י לא הי' צריך לבחי' קשת ואתעדל"ת. כי רשב"י הי' ממשיך בעסק תורתו גילוי אוא"ס מלמעלמ"ט בבחי' אתעדל"ע מצ"ע שלמעלה מבחי' גשם (כ"א בחי' טל תורה כו'). וזהו תורתו אומנתו שעל ידי עסק התורה לבד הי' ממשיך התגלות אוא"ס בבחי' רחמי' ממש. ולכן לא הי' צריך לקשת כלל. והיינו שעסק תורתו הוא כמ"ש (תלים קי"ט) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתיך. פי' נפלאות כמ"ש (מיכה ז' ט"ו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. פנימיות התורה שלמעלה מבחי' אתעדל"ת. וא"כ רשב"י הי' למעלה מבחי' חסידים הראשונים. כי הם בחי' מדות דעולם העליון דאצי'. אבל רשב"י שהי' תורתו אומנתו זהו בחי' תורה של עולם העליון שלמעלה מהמדות כו'. וכענין וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב (שהם בחי' מדות דאצי') באל שדי. ושמי הוי' לא נודעתי להם שהו"ע מ"ת שלמעלה ממדרגת האבות כו'. ולכן לא הי' מפסיק לתפלה. דהנה חסידים הראשונים היו שוהים ט' שעות לתפלה כדי שיכוונו לבם למקום אבל רשב"י אמר בחד קטירא אתקטרנא. והיינו כי תפלה היא בחי' רשפי אש וצמאון ליכלל וליבטל באוא"ס ב"ה כמ"ש (תלים מ"ב) צמאה נפשי כו' לאל חי. ולכן כל הבקשות שבתפלה היא רק ברוך אתה הוי' שנמשך בבחי' גילוי וכ"ז הוא מדרגת חסידים שהיו רק בבחי' שמיעה שהו"ע השגה והבנה ע"כ שייך תפלה רצוא והעלאה בבחי' בכל מאדך כנ"ל. והיו צריכים לשהות ט' שעות כדי שיכוונו לבם. שיבואו לבחי' אמיתי' הרצוא דבכל מאדך. אבל רשב"י בחי' תורתו אומנתו שהמשיך בעסק תורתו התגלות

הוא"ס

קרבן לשון קירוב שממשיך להיות קרוב הוי'. והיינו על ידי העלאת הבהמה לשרפה כי שור מהשמאל ועי"ז נעשה בחי' חיות נושאות את הכסא להגביה ולהעלות הכסא מלמטלמ"ע שיהי' הקירוב ויחוד כו'. ועתה תפלה במקום קרבנות להקריב הלב זה דנה"ב על ידי אש של מטה ואש של מעלה שיש בעבודה כו'. והנה על ידי בירור והעלאת נה"ב עי"ז גורמים גם כן למעלה בחי' ואני תפלה. אני הוא בחי' מל' מלכותך מלכות כ"ע שיורדת למטה ומתלבשת להחיות העולמות בי"ע. והנה בחי' מל' נק' שם האדם בעצמה. וזהו ואני תפלה שהו"ע העלאת מדת מל' מבי"ע שהיא רק שם והארה לבד שתתחבר עם עצמיות אוא"ס ב"ה שיומשך שם הגילוי מעצמיות ממש. וזהו שאומרים בתפלה הרוממך אלקי המלך וחותמין בפסוד"ז מלך יחיד כו' שהוא העלאת בחי' מל' שם והארה מלמטלמ"ע לעצמותו ומהותו ית'. ולמטה בנפש האדם הו"ע העלאת הנשמה שמלובשת בגוף לשרש ומקור הנשמה בחי' מזלי' כמאמר טהורה כו' ואח"כ אתה בראתה. והעלא' והתחברו' זו היא בק"ש שמע ישראל כו'. כמ"ש ע"פ קומי לך כו'. ונמצא בענין התפלה הוא התחברות הנשמות עם אלקות בדרך העלאה מלמטלמ"ע כמשל עליית התחתון למעלה. אבל עסק התורה הוא להמשיך גילוי אלקות מלמעלמ"ט כמו מ"ת וירד הוי' על הר סיני. וז"ש (דברים ל"ג ב') ואתא מרבבות קדש. שעל ידי אותיות התורה נמשך הגילוי מבחי' סוכ"ע למטה ממש. והנה הרז"ל (יבמות ק"ט ב') כל האומר אין לי אלא תורה אפי' תורה אין לו אלא תורה וגמ"ח. והיינו כי תפלה בכלל גמ"ח כמ"ש (משלי י"א י"ז) גומל נפשו איש חסד פי' שעל ידי התפלה נק' גומל נפשו כו'. שמחבר הנפש לשרשו כנ"ל. וענין שצריך לעסק התורה תפלה דוקא. הוא כמ"ש (יחזקאל א') והחיות רצוא ושוב שא"א להיות בחי' שוב שהוא המשכה וגילוי אלקות מלמעלמ"ט אם לא שיהי' תחלה בחי' רצוא והעלאה מלמטלמ"ע בתשוקה וצמאון להמשכה וגילוי זה כו'. וכמ"ש בק"ש שמע ואהבת והיו הדברים האלה שע"י התבוננות באים לבחי' ואהבת שיהפוך שאמת מקרב איש ולב עמוק שנמשכת גילוי אוא"ס ואח"כ יכול להיות והיו הדברים האלה שהוא ההמשכה והגילוי שע"י התורה. וזהו והחיות רו"ש דוקא. וזהו אלא תורה וגמ"ח שהו"ע התפלה כנ"ל. אך לפ"ז צ"ל איך רצה משה להמשיך ע"י עסק התורה שיהי' הגילוי רק מלמעלמ"ט בלי קדימת הרצוא תחלה כו'. והענין דפי' הנ"ל בפסוק והחיות רו"ש הוא מלמטלמ"ע דקאי על חיות המרכבה. לכן צ"ל תחלה רצוא ואח"כ שוב. אך יש עוד פי' דוהחיות רו"ש הוא מלמעלמ"ט והיינו כללות החיות מאוא"ס ב"ה שמאיר בע"ס דאצי' שהוא בדרך רו"ש ונק' מטי ולא מטי. והנה בבחי' זו הרי תחלה השוב ואח"כ הרצוא כי מלמעלמ"ט א"א להיות העלאה בלי המשכה תחלה. ולכן תחלה השוב שהוא ההמשכה והגילוי בחי' מטי ואח"כ הלא מטי שהו"ע הרצוא. והנה משה רצה להמשיך בחי' זו בעסק התורה. ואח"כ אין צריך בחי' רצוא בתחלה. כ"א שהעיקר יהי' ההמשכה והגילוי ועי"ז יהי' אח"כ ממילא ההעלאה כו'. וזהו ואתחנן אל הוי' כו' ואתחנן ל' מתנת חנם והיינו אעפ"י שלא יהי' בחי' רצוא והעלאה שהו"ע אתעדל"ת להמשיך גילוי זה מ"מ יומשך מל"ע מלמעלמ"ט. וזהו ג"כ ואתחנן לשון חן כמו ונח מצא חן בעיני ה' (ס"פ בראשית) והרז"ל (בב"ר רפכ"ט) שלא הי' כדאי. וכתיב (אסתר ב') ותהי אסתר נושאת חן כו' והרז"ל (מגילה י"ג א') אסתר ירקרוקת הי' אלא שחוט של חסד משוך עלי'. לכן כתיב נושאת חן. שעת היא לאמר שהמשכה זו יהי' על ידי האמירה והדיבור של תורה. וזהו פני משה כפני חמה, שמדרגתו הוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט :

ג **אך** צ"ל והלא יש מעלה דוקא בלבנה. וישראל מונין ללבנה דוקא (במד"ר בראשית פ"ו סי' ג'). והענין דהנה אנו אומרים ועינינו מאירות כשמש וכירח דקשה כיון שאומר כשמש א"כ למה עוד וכירח הלא הירח אין ערוך להשמש. אך המעלה דסיהרא הוא בחי' עוני דסיהרא ללמג"כ. וגם האור שמאירה היא מקבלת מהשמש וא"ז אור עצמה (זה"ב רל"ב ב') וזהו"ע העוני. ועוני הוא שרש דענוה שפלות וביטול כיון שגם מה שמאירה א"ז אור עצמה כלל לכן היא בבחי' ענוה ושפלות כו'. וזהו המעלה דעני. ולכן כתיב (תלים ק"ב) תפלה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו. וכתיב (ישעי' ס"ו) ואל זה אביט אל עני ונכה רוח. וזהו ישראל מונין ללבנה. שכל עבודתם ועסק תורתם צ"ל בבחי' דללמג"כ שנמשך לו השגה רק מלמעלה אבל מצ"ע אין לו כלום (לא השגה ולא ביטול. כי הכל נמשך לו השגה מלמעלה). ויהי בחי' עני וענוה שפלות וביטול בתכלית. משא"כ השמש שיש לו אור עצמי ואינו מקבל משום דבר. לכן הוא בחי' עושר ולכן ישראל מונין ללבנה דוקא. והנה מרע"ה הגם שהי' בחי' שמש שהוא בחי' יום ואור עצמי גילוי אור אין סוף בחי' יהו"ע. ביטול בעצם. דלפי בחי' ביטול בעצם על כן הי' שורה בו אור אין סוף בקביעות על דרך השראתו במדות דאצי' דאיהו וגרמוהי חד בהון. ומ"מ כתיב (בהעלתך י"ב ג') והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר ע"פ האדמה. וא"כ הי' בו בבחי' ירח ג"כ שהו"ע ענוה ושפלות (מאמת דללמג"כ) והיינו משום דכולא קמי' כל"ח. וכל הקרוב יותר קמי' הוא יותר כל"ח. והיינו שמבין ביותר איך שמדרגתו אין נחשבת לכלום. ואעפ"י שהוא בחי' שמש ואור עצמי מ"מ אוכם הוא וחשך לגבי עצמות אוא"ס ב"ה ממש (שלמעלה מבחי' שמש הוי' כו'. וגם כ"ע הוא בחי' אוכם וחשך לגבי עה"ע (זה"ג רכ"ה א')) ולכן הי' ענו מאד מכל האדם. וא"כ הרי גם בבחי' ומדרגת שמש יכול ג"כ להיות בחי' ומעלת ירח שהו"ע עוני וענוה כו'. וזהו יפה כלבנה ברה כחמה (שה"ש ו' י"ד) אעפ"י שברה כחמה מ"מ יפה כלבנה. וזהו ועיניו מאירות כשמש וכירח כו'. וזהו שרצה משה שיהי' עסק התורה רק בבחי' מלמעלמ"ט בחי' שמש. ומ"מ יהי' ג"כ המעלה דבחי' לבנה ע"ד ועיניו מאירות כשמש וכירח וכנ"ל. ולכן אלו הי' משה מכניסם לארץ בחי' שמש גילוי אלקות מלמעלמ"ט ואח"כ הי' ממילא ביטול בתכלית ולא היו באים לידי חטא כלל ולא הי' חורבן כלל. והיו מתקיימים בא"י קיום נצחי כו' :

ד **והנה** צ"ל כיון שעסק התורה הוא להמשיך הגילוי מלמעלמ"ט בחי' אתעדל"ע מל"ע. א"כ מה שייך למשה דוקא שמה שיכניסם לארץ. או במה שבקש ואראה את הארץ. הלא התורה

כבר

מעומקא דליבא ורעו"ד. ולא"כ בעשי"ת ויוכ"פ מאירים יותר להיות סליחת עוונות נושא עון ועובר על פשע. והנה כמו שנת"ל שבקשת משה שיתגלה בחי' ע"ה והעיקר בחי' לבנון (בחי' עתיקא שהוא הפנימיות דע"ת ע"ד שבפנימיות ז"א מלובש עתיקא ממש כמ"ש במ"א) א"א להיות עתה כשלא נתברר עדיין עה"ד טו"ר שירדו ונפלו שם כללות כ"י על ידי ע"ז כדי שלא יהי' להרע קיום כלל. כ"א לאחר שיושלם הבירור דעה"ד טו"ר בשלימות בכל משך הגלות אזי יתגלה לע"ל בחי' ע"ה ובחי' לבנון ממדרגה יותר עליונה שבקש משה כנ"ל. כמו"כ בכל שנה על ידי השבי' והמרירות מהריחוק והנפילה בעה"ד טו"ר שבמ"ש יום מי"ז בתמוז עד אלול שעי"ז נעשה מעט בירור מעה"ד טו"ר שנפרד ממנו הרע בבחי' אתכפיא עכ"פ אזי אח"כ במ"ש יום מר"ח אלול עד יוכ"פ מאירים יגמה"ר שזהו ודאי בחי' לבנון ליתן כח על תשובה. משא"כ כשלא הי' נפרד הרע קצת במ"ש יום של ירידה לא הי' אפשר שיתגלו יגמה"ר משום כי בבחי' נושא עון שם העון אין תופס מקום ויכול להיות גם להרע קיום ח"ו. וע"ד שבקש משה ונפלינו אני ועמך (כבד"ה יגמה"ר). והנה הארת יגמה"ר באלול ועשי"ת אין זה בשביל גילוי כ"א לעורר וליתן כח על תשובה ולהיות סליחת העונות. אבל אח"כ בחגה"ס נמשכים יגמה"ר בשביל התגלות אור כמ"ש בלקו"ת בד"ה שוש אשיש דמ"ת ע"ג מלך שהמשכת שמחה זו מיגמה"ר כו' יעו"ש. וכן כת' בד"ה יסובבנהו. ובסוכות רק הגילוי בבחי' חיבוק ומקיף לבד. ולא"כ בשמע"צ נמשך הגילוי בפנימיות ממש בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי. וא"כ הגילוי במ"ש יום דאלול ועשי"ת ולא"כ בסוכות זהו מעין הגילוי דלע"ל לאחר שיושלם הבירור דעה"ד וכמ"ש במ"א בפי' כל האזרח בישראל ישבו בסוכות. וזהו זכר עשה לנפלאותיו חנון ורחום הוי'. שהנפלאות שיהיו ויתגלו לע"ל עשה עכשיו זכר מהם. וזהו מצד מדת חנון ורחום שלו כו'. ולכן בכל שנה יש מעין כל הג' בחי'. והעיקר שיש גם מעין הגילוי דלע"ל בב"ה:

ועתה ישראל שמע אל החוקים וגו' אשר אנכי מלמד אתכם לעשות וגו' למען תחיו וגו'. במד"ר (יתרו ספכ"ז) מביא הפסוק שמעו ותחי נפשכם (ישעי' נ"ה) הקב"ה נותן רטי' לאזן ועי"ז מתרפא כל הגוף וזהו שמעו ותחי כו'. והנה לעיל מיני' כתיב ואתחנן כו' ואראה את הארץ. והיתא במדרש וספרים דמה שבקש משה שיכנס לא"י הוא שאלו היו משה מכניסם לארץ הי' קיום נצחי ולא הי' חורבן כלל. כי פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה (ב"ב ע"ה). ובשמש לא יש שינוים כלל. משא"כ בלבנה כו'. והענין כי בהתחברות אלקות עם כ"י יש שני אופנים. כמו למשל א' עומד למעלה על הגג וא' למטה על הארץ. אופן התחברותם הוא. או שעולה התחתון מלמטלמ"ע על הגג ונמצא שהתחברותם הוא למעלה דוקא במקום העליון. או שהעליון יורד מלמעלמ"ט על הארץ וההתחברות הוא למטה במקום התחתון. ולהבין ענין זה באלקות. הנה זהו החילוק שבין עוה"ב שהוא עולם הנשמות לתחה"מ כמאמר אין ערוך כו' ואין זולתך מלכנו לחיי העוה"ב אפס כו' לימוהמ"ש ואין דומה כו' לתחה"מ. והיינו כי עוה"ב הוא געה"ע נשמות יושבין ונהנין מזיו השכינה וצריכה הנשמה להזדכך תחלה בגיהנם וה"ד עד שתוכל לעלות מלמטה למעלה לגן עדן העליון לקבל שם גילוי זיו השכינה שהוא גילוי מהות אלקות ממש. ונמצא שענין ואופן גילוי אלקות לנשמות בעולם הבא הנה הגילוי הוא למעלה דוקא בגעה"ע וצריכה הנשמה לעלות לגעה"ע ושם תתחבר עם אלקות וה"ז כמשל עליית התחתון למעלה. אבל ימוהמ"ש ותחה"מ הוא להיפך ממש שיהי' הגילוי מלמעלמ"ט שהנשמות יתלבשו בגופים ואפי' הנשמות הגבוהות שהמה כבר בגעה"ע יעמדו בתחה"מ להתלבש בגופים דוקא. והיינו משום שיהי' התגלות אלקות דוקא למטה בעוה"ז הגשמי כמ"ש (ישעי' מ') ונגלה כו' וראו כל בשר כו'. וכתיב (שם) קול קורא במדבר. שהוא עוה"ז. פנו דרך הוי'. וא"כ יהי' התחברות אלקות עם כ"י למטה דוקא בעוה"ז הגשמי וה"ז כמשל ירידת העליון למטה. והנה החילוק שבין עוה"ב לתחה"מ הוא כיון שעוה"ב הוא מלמטלמ"ע שהגילוי הוא דוקא למעלה בגעה"ע והנשמה צריכה לעלות לשם הרי כתיב ע"ז (תלים כ"ד) מי יעלה בהר ה'. שהוא געה"ע. נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשו ולא נשבע למרמה. שיש בזה כמה תנאים ולא כל הנשמות יכולים לעלות לגעה"ע שיש הרבה נשמות שאין זוכים כלל להיות בגעה"ע ונשארים רק בגעה"ת. וכמשל בעליית התחתון למעלה על הגג אין הכל שוים בזה כי נצרך לזה גבורה וכח מסוגל כו'. וע"ז כתיב (הושע י"ד י') כי ישרים דרכי הוי' צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם. פי' דרכי הוי' הם הארחין שהנשמות עולין על ידם לגעה"ע. רק צדיקים ילכו בם. אבל פושעים יכשלו בם. פי' פושעים אין הכוונה על בעלי עבירות כ"א על העוסקים בתורה שלא לשמה כמ"ש בגמ' (נזיר כ"ג א' רבב"ח בשם ר"י). משא"כ תחה"מ שהגילוי הוא מלמעלמ"ט כמשל ירידת העליון למטה הרי ארז"ל במשנה (סנהדרין צ' ע"א) כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב שנאמר (ישעי' ס' כ"א) ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ. וקאי גם על כל בעלי עבירות שנכתב תחלה. לבד אותם שמנו החכמים בפירוש שאין להם חלק לעוה"ב כו'. ועוד משל לב' אופנים אלו מענין השמש ולבנה שר"ח הוא מולד הלבנה ואז מקבלת האור מהשמש. וקודם ר"ח היא חשך לגמרי כו'. והנה מהשמש אין מניעה כלל שתמיד הוא מאיר כ"א המניעה מצד הלבנה. והיינו מפני שמקודם היא מתרחקת מהשמש ובר"ח היא מתקרבת להשמש. וסיבת הריחוק או הקירוב הוא מצדה שלא תוכל לסבב לכוון כנגד השמש בכל עת כ"א פ"א בחדש. משא"כ מצד השמש אין שום מניעה בכל עת וזמן להיות מאיר בהירה כו'. וזהו פני משה כפני חמה שמדרגת משה הוא בחי' שמשא מלמעלה למטה וכמו מתן תורה וירד הוי' על הר סיני. ופני יהושע כפני לבנה שההתחברות עם אלקות הוא דוקא שיהי' העלאה מלמטה למעלה תחלה כו':

ב **והנה** ב' בחי' אלו בעבודה הו"ע תפלה ותורה. כי תפלה כנגד תמידין תקנום (ברכות כ"ו ב'). והנה הקרבנות

קרבן

מצה כ"א על ידי תשבע"פ דוקא. והנה תושבע"פ נק' ברע"מ (נשא קכ"ד ע"ב) עה"ד טו"ר. פי' לא שהיא עצמה בחי' עה"ד טו"ר ח"ו אלא שיורדת ומתלבשת בעה"ד טו"ר לברר את הטוב מהרע ע"כ נק' בשם עה"ד טו"ר ועי' באגה"ק סי' כ"ו באריכות. וכמו והשבטים הפריד יעקב פי' הפריד שהמשיך אותם לעולם הפירוד. ידוע שבט הוא בחי' גבורות מאד כ' כתר ש' מדות דא"א ב' הו"ב. וא"כ איך שייך לומר והשבטים הפריד כו'. אלא דהפירוש שהמשיך אותם למטה לעולם הפירוד כדי לברר ולהעלות את עולם הפירוד עד שנעשים עולת תמיד את הכבש אחד תעשה בבקר כו'. וע"כ נק' הפריד. וכמו"כ נק' תושבע"פ עה"ד טו"ר לפי שמתלבשת לברר את עה"ד טו"ר. אבל תושב"כ נק' ע"ח שאינה מתלבשת כלל בעה"ד טו"ר. וזהו עלה ראש הפסגה. פסגה פס ס"ג. כי מל' פה תושבע"פ קרינן לה. והיא מבררת את הבירורים שנפלו משם ס"ג ע"כ נק' פסגה כו'. ובירורים אלו שנפלו משם ס"ג היא מבררת אותם מבחי' ע"ס שנק' הרי בתר עוד"פ שזהו פי' ראש הפסגה לשון פירוד כנ"ל. וזהו התשובה למשה כי משה בקש שיכניסם הוא לארץ כי מדרגת משה הוא בחי' משא ע"ח ורצה להמשיך הגילוי מלמעלמ"ע בבחי' אתעדל"ע מל"ע. וזהו העיקר מה שבקש להמשיך בחי' לבנון שמלבין עונותיהם של ישראל שהוא בחי' גבוה מאד שלמעלה מאתעדל"ת שאין האתעדל"ת תופס מקום שם כלל כו' ועי"ז היו מתקיימים קיום נצחי שלא הי' גלות כלל. ועי"ז השיבו הקב"ה עלה ראש הפסגה שא"א לבוא לבחי' זו כ"א על ידי בחי' ומדרגת תושבע"פ שהוא בירור עה"ד טו"ר דוקא. שנצרך תחלה לברר מה שנפל בבחי' הרי בתר עוד"פ שהם הע"ס (וא"כ יצטרכו ישראל לבוא בגלות בע"ס כדי לברר מהם). וזהו עלה ראש הפסגה שהיא בחי' ומשם יפרד שנשתלשל מבחי' זו בחי' הרי בתר כנ"ל. שנצרך לברר את הטוב מהם תחלה (וזהו"ע קבורתא דילי' משה איהי שבחי' משה שהוא בחי' ע"ח גנוז וצפון בבחי' משנה דוקא שא"א לבוא לבחי' זו כ"א על ידי המשנה שהוא בירור עה"ד טו"ר). והדוגמא לזה הוא מ"ש ועתה פן ישלח ידו ולקח גם מעה"ח ואכל וחי לעולם (בראשית ג') דלכאורה אין זה מובן כלל מאי איכפת לי' בזה הרי כל מה שצוה לו שלא לאכול הוא ג"כ כדי שלא ימות. א"כ אדרבה יאכל עתה מעה"ח ויחי'. והענין כי ע"ח הוא בחי' חיי עולם בחי' נצחיות. והנה כשהי' אדה"ר כולו רק בבחי' טוב הי' ראוי שיאכל מעה"ח כדי שיהי' להטוב קיום נצחי. אבל אחר חטא עה"ד שנתערב בבחי' עה"ד טו"ר אזי א"ל שיאכל מעה"ח כי לא יגורך רע כתיב. ולכן אם הי' אוכל מעה"ח לאחר שאכל מעה"ד הי' להרע קיום נצחי שהוא היפך כל התורה שיהי' ובערת הרע כו'. ולכן כתיב ויגרש כו' וישלחהו לעבוד את האדמה עבודת הבירורים כמו ששת ימים תעבוד והיינו לברר את עה"ד טו"ר להפריד הטוב ולהעלותו למעלה. והנה כתיב (הושע ו') והמה כאדם עברו ברית. ואחז"ל (פתיחתא דאיכה סי' ד') כמו אדה"ר לויתיו ועבר על צווי ודנתיו בגירושין ובשילוחין. כמו"כ על שעת מ"ת כתיב אני אמרתי אלקים אתם כי על ידי יצימ"ל ומעמד הר סיני פסקה זוהמתן לגמרי. ואם היו נשארים בבחי' ומעלה זו ודאי הי' ראוי שיכניסם משה לארץ שהוא בחי' משא וע"ח ולהמשיך בחי' לבנון שיהי' הגילוי מלמעלמ"ע בבחי' אתעדל"ע כדי שיהיו מתקיימים קיום נצחי. אבל על ידי חטא העגל ואח"כ שעבדו ע"ז ועברו על הצווי וא"כ ירדו בבחי' עה"ד טו"ר ע"כ צריכים לברר תחלה את הטוב מהרע. וזהו עלה ראש הפסגה שרמז לו שנצרך לברר מבחי' הרי בתר עוד"פ. וע"כ א"א שיכניסם משה לארץ ישראל. וכמו אדה"ר אחר שאכל מעה"ד א"א שיאכל מעה"ח. וז"ש ויתעבר ה' בי למענכם. למענכם דוקא. כ"א אח"כ על ידי בירור הטוב מהרע (ויצטרכו לבוא בגלות כו') אזי יזכו למעלת בחי' משה. וכמ"ש אחר פסוק עד שיפוח היום כו' ברח דודי כו' על הרי בשמים. וכבר אמר הקב"ה לאברהם שיצטרכו לבוא בגלות בד' מלכיות כדי לברר מהם. וזהו עלה ראש הפסגה דוקא. וא"כ צ"ל תחלה אתעדל"ת והעלאת מ"ן ולא כמו שרצה משה להמשיך בחי' אתעדל"ע מל"ע שהוא בחי' לבנון. וזהו עלה כו' וראה כו' בלא פעל שיכנס לתוכה ויראה אותה מקרוב כ"א ראי' מרחוק והוא אתעדל"ע על אתעדל"ת. ומ"מ יש מעלה כשיהי' אתעדל"ת תחלה. שגם האתעדל"ע שלמעלה מהאתעדל"ת יומשך אח"כ מבחי' גבוה ביותר. וז"ש שקר החן. ואחז"ל (סנהדרין כ' ע"א) דורו של משה. אשה יראת ה' היא תתהלל דורו של ר"י בר אלעאי. שהי' אתעדל"ת. וכמו מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה. ומ"מ מי שטרח בע"ש דוקא. על ידי ששת ימים תעבוד כנ"ל:

ז **ועפי"ז** יובן ג"כ ענין הג"פ מ"ס יום שבכל שנה שמז"ל. והיינו כי שבועות מ"ת הנה תושב"כ הוא ע"ח כנ"ל. ובמ"ת נמשך הגילוי מכתר (בחי' לבנון) וזהו הדיבור אנכי כו' וקשרו להם שני כתרים כו'. ולכן כמו"כ בכל שנה בשבועות נמשך התגלות הכתר כו' ונמשך עילוי זה עד י"ז בתמוז. ואח"כ מתחיל מ' יום של ירידה. ודנתי אותם בגירושין. וענין הירידה למעלה בכנס"י אין די באר כמ"ש ותרד פלאים כו'. נפלה עטרת ראשינו. ירידת ונפילת השכינה עד שנתלבשה בגלות בע"ס ושט"א. והיינו התלבשות הע"ס שלה בקליפות לא נתמלאה צור כו'. וגדע בחרי כו' עבר קרנות כו' (מד"ר איכה פ"ב) ולמטה בנפש היינו שהשכל נפל בגשמיות עוה"ז להשכיל העוה"ז לים ודבר. והביטול כו' אין מתיישב בשכל כלל. וגם המדות מלובשים בהבליות עוה"ז כשופין בטלין דילה. ונשאר רק נקודה הפנימית אמונה פשוטה. קולה כנחש כו' רישא שכיבת לעפרא וזנבא כליך כו' (זח"ג קי"ט ב') דהיינו שנשאר רק אמונה פשוטה לבד כו'. וירידה זו זהו הנפילה בעה"ד טו"ר. ולכן מקוננים איכה הבכי' על הריחוק כמ"ש (ירמי' ב') ודעי וראי כי רע ומר עזבך כו' דהיינו מרירות עצומה על שנתערבו ברע. ורוצים לצאת מהרע. ועי"ז הוא הבירור מעה"ד טו"ר שנפרד הרע מהאדם. ועוד שע"י הבכי' והתעוררות רחמים במ"ס יום אלו מתפתחין באלול היודי"ן מקורות של יגמ"ר ומהיודי"ן נמשך ווי"ן שהוא האדרת והמשכת יגמה"ר להאיר באלול. וז"ש הרועה בשושנים אחרי הס"ת ד' יודי"ן כו'. והנה יגמה"ר נושא עון כו' זהו ודאי בחי' לבנון שמלבין עונותיהם. והארתם באלול הוא ליתן כח ולעורר כנ"י על בחי' תשו"ע

מעומקא

מאדך. והיינו על ידי שמתבונן איך כי בי"ה הוי' אור עולמים שהיות כל העולמות הם רק שתי אותיות י"ה שהם כלא וכאין ממש לגבי עצמותו ית'. דהנה כללות ההשתלשלות נחלקו בדרך כלל לג' מדרגות כמ"ש בזהר (ח"ג קנ"ט א') תלת עלמין אית לי' לקוב"ה. דהיינו הא' עולמות הא"ס שמא"ק ועד אצי'. הב' אצי'. הג' בי"ע. וכללות היותם הוא רק משתי' י"ה לבד. הקוצ"י רומז על המשכת החיות שלמעלה מאצי'. והיו"ד ה"ע זהו האור והחיות שמתפשט בכל האצי'. והה' ב' קוין מחוברים וקו א' מופסק זהו החיות לבחי' בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. וא"כ פי' בי"ה הוי' אור עולמים זהו כללות החיות של כללות ההשתלשלות מא"ק ועד עשי'. דהיינו שכללות אור הקו שמלובש בא"ק. ורגלי א"ק מסתיימים בעשי'. נכלל בבחי' ב' אותיות דבי"ה. ועל ידי התבוננות זו בא לבחי' בכל מאדך בל"ג. בחי' מי לי בשמים כו'. שלא יחפוץ לא בגשמיות ולא ברוחניות כ"א ליכלל וליבטל בעצמות אוא"ס ב"ה ממש. וא"כ התפלה היא הרמת והעלאת הנפש ליכלל באוא"ס. ועי"ז גורם למעלה בחי' ארוממך אלקי המלך שהו"ע רוממות והגבהת מדת המל' שתתעלה בעצמות אוא"ס ב"ה כענין מלך יחיד עליית בחי' מלך בבחי' יחיד. וזהו פסגו ארמנותיה להגביה ע"ס דמל' לבחי' ע"ס דא"א שנק' ע' היכלין דלאו אינון היכלין כו' (זח"ב פקודי רכ"ו א') וכענין הע' ברכות שממשיכים הע"ס דמל' מבחי' כ"ע כנ"ל. וזהו פסגה שהו"ע רוממות והעלאת המל' שעל ידי התפלה. אך פי' ראש הפסגה. דהנה פסגה היא הר גבוה מאד שגבוה משאר הר וכענין הר ההר. ופי' הר ההר זהו בינה. אך זהו רק מ"ע שע"ב שלשם הי' הסתלקות אהרן. וזהו"ע פסגה פה ס"ג דהיינו בינה שם ס"ג. אך הסתלקות משה הוא בהר נבו נ' בו דהיינו שער"נ דבינה שהוא מדרגת כ"ע ממש. וזהו ראש הפסגה. והנה כל הכתרים שרשם מעיגול הגדול שלמעלה מהקו וע"כ כמו שבאצי' נק' הכתר ראש הפסגה כנ"ל כמו"כ בשרש דשרש העיגול הגדול נק' ראש הפסגה. וההתבוננות הנ"ל שבתפלה איך כי בי"ה כו' הרי זהו כללות הקו"ת. וא"כ ההעלאה והכלוה"כ שבתפלה הוא להעיגול הגדול שלמעלה מהקו. ולכן על ידי התפלה שהתפלל משה שהתפלה שלו הי' בודאי כמו מדרגת התפלה של חסידים הראשונים וגם הי' בודאי בבחי' קול גדול שמגיע ומעורר בבחי' כ"ע כנ"ל ע"כ עי"ז דוקא נאמר לו עלה ראש הפסגה:

ועתה נ"ל פי' הב' דפסגה הוא לשון פירוד. והענין כמ"ש (שה"ש ב') עד שיפוח היום ונסו הצללים סב כו' על הרי בתר. פי' הרי בתר הם טורי דפרודא. דהנה ארז"ל (מגילה כ"ט א') גלו לבבל שכינה עמהם. גלו לעילם שכינה עמהם ושמתי כסאי בעילם. גלו לאדום שכינה עמהם. שכשישראל הם בגלות בע"מ נמשך ג"כ השראת השכינה על ישראל. והיינו שמסתתרת ומתלבשת בהע"מ בשביל ישראל כדי שיוכלו לברר מהע"מ הטוב שנפל בהם כו'. וזהו"ע ברית בין הבתרים שהשביע הקב"ה לאברהם שיומשך השראת השכינה על ישראל גם בהיותם בבחי' הרי בתר. וזהו הלשון ברית בין הבתרים. וזהו עד שיפוח היום ונסו הצללים. פי' עד שיבוא משיח ויהי' הגאולה שהוא יום. כעת סב דודי כו' על הרי בתר שהשראת השכינה מלובשת בהע"מ כדי לברר את הטוב מהם כו'. וזהו ראש הפסגה שהפסגה לשון הר וגם ל' פירוד כנ"ל והיינו בחי' הרי בתר עוד"פ. אך פי' ראש הפסגה הוא המקור ושרש שמשם נתהוה בחי' הרי בתר כו'. דהנה כתיב (בראשית ב') ונהר יוצא מעדן כו' והי' לארבעה ראשים וגו' שהם ד' מחנות שכינה כו' שנק' ומשם יפרד כו' כמ"ש (יחזקאל א') וכנפיהם פרודות. מחנה מיכאל באהבה מחנה גבריאל ביראה כו'. שבאו"א הוא בחי' מובדלת מחבירו. וזהו ומשם דוקא יפרד כי למעלה באצי' דאיהו וגרמוהי חד בהון ע"כ הכל באחדות דכמו שנ"ר הוא היודע והוא המדע כו' כמו"כ הוא בכל מדותיו דהיינו גם שז"ת שמדת חסדו ומדת גבורתו הכל אחדות א' ממש. משא"כ בי"ע דלאו איהו וגרמוהי חד ע"כ נעשה בחי' ומשם יפרד. והנה אעפ"י שבחי' ומשם יפרד והי' לארבעה ראשים זהו בקדושה גבוה מאד ד' מחנות שכינה מ"מ הם שרש ומקור שבריבוי השתלשלות וירידת המדרגות נתהוה בחי' ד' נהרות שלעו"ז שהם ד' מלכיות ד' גליות. והם הכולל של ע"מ. אשר ד' נהרות אלו הם עוד"פ שהם נפרדים לגמרי הסיפק מבחי' רצוה"ע כו'. וזהו פי' ראש הפסגה שבחי' ומשם יפרד שבקדושה שהוא השרש ומקור שבריבוי ירידת השתלשלות המדרגות נתהווה מזה בחי' עוד"פ ממש (שהם ד' מלכיות הכולל כל הע"מ) בחי' זו נק' ראש הפסגה (והיינו שבחי' זו שנק' ראש הפסגה היא המלובשת בבחי' הרי בתר עוד"פ כדי לברר מהע"מ כנ"ל ולכן נק' ג"כ ראש הפסגה על שם שמלובשת בבחי' הרי בתר. וכמו שנק' עה"ד טו"ר כמשיתל"ק אי"ה) :

ו **אך** נ"ל לפי פי' זה א"כ מהו הענין שנאמר לו עלה ראש הפסגה נ"ל תחלה ענין בקשת משה מה שבקש ואראה את הארץ הטוב הזה והלבנון ולא פעל ומ"מ פעל מעט והוא מה שנאמר לו עלה כו' וראה כו' וא"כ כתיב ועתה ישראל שמע כו' שמיעה דוקא ולא ראי'. גם מ"ש ויתעבר ה' בי למענכם דמשמע שמצ"ע הי' פועל ורק מה שויתעבר בי הוא רק למענכם (ובאמת אלא הי' זה מצד חטאו כמ"ש יען לא האמנתם כו'). ועיקר הסכסוך של משה עם הקב"ה הי' בבחי' לשון דוקא כדאי' במ"מ יען להרב"י ז"ל. דהנה איתא בזח"ק (ח"א כ"ז סע"ב) על משה קבורתא דילי' משנה איהו. כי משנה אותיות משה עם נ'. פי' נ' כי ארז"ל (במדרש תלים י"ב) התורה נתנה במ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא. והיינו שנמשכה מבחי' מ"ט שע"ב. וע"ז ארז"ל (עירובין י"ג ב') ב"ש פוסלין וב"ה מכשירין או"א דא"ח. והיינו כי מבחי' מ"ט שע"ב נמשך להיות מט"פ טהור ומט"פ טמא. אך הלכה היא למעלה מבחי' או"א דא"ח ונמשך מבחי' שער"נ שלמעלה ממ"ט שע"ב כו'. וזהו קבורתא דילי' משנה איהו. כי הקבר נק' מה שטמון וגנוז שם. כמו שאמרו גבי לידה עד שיפתח הקבר. שלפי שהולד טמון שם נק' קבר. והנה משה הוא בחי' תושב"כ. ובתושב"כ אינו מתגלה הרצו"ע כ"א בתושבע"פ דוקא. וזהו קבורתא דילי' משנה איהו שהרצוה"ע דתושב"כ שהוא בחי' משה הוא טמון וגנוז כולו בשלימות בתושבע"פ דוקא. וזהו משנה משה נ' שבחי' משה גנוז שהנו"ן שהו"ע או"א דא"ח שנמשך ממ"ט שע"ב ובחי' הלכה שנמשך משער"נ. וא"כ א"א לבוא לבחי'

שהמשיכו הע"ס דמל' מהמקור שהוא מהכ"ע שלמעלה מהתהוות כו' :

ד **והנה** אריז"ל (ר"ה א') באחד באלול ר"ה למעשר בהמה ר"ה ור"ש אומרים באחד בתשרי. כי הנה כתיב (ירמי' ל"א) וזרעתי את בית ישראל זרע אדם וזרע בהמה. זרע אדם היינו כשמות דאצי' הנמשכים מבחי' כמרא"ד שם מ"ה. וזרע בהמה היינו כשמות דבי"ע הנמשכים מבחי' מל' שם ב"ן בגימט' בהמה. והענין הוא כי כל נשמות דבי"ע דעתם והשגתם באלקות הוא רק בהיות אלקות המחי' ומהוה והוא בחי' יחו"ת ביטול היש. אבל על כן אינו נחשב השגתם להשגה ודעת לגבי יחודו האמיתי של אוא"ס איך שאינו הוי' ל"ש. הוי' אחד. דכולא קמי' כל"ח בחי' יחו"ע. ע"כ נק' בשם בהמה. וענין המעשר בהמה הוא עדמ"ש העשירי יהי' קדש כו'. שהו"ע העלאת וביטול כל הט' כחות הב"ד הג"ת נה"י בנקודה א'. שהוא הרצו"פ שלמעלה מהתהוות ליכלל וליבטל ביחודו האמיתי יחו"ע שזהו בחי' כמרא"ד. ובאחד באלול יכולים כל בחי' נר"ן דבי"ע לעלות ולהגיע לבחי' ומדרגה זו כי באלול הוא התגלות רצה"ע י"ג מכילן דרחמי כמ"ש אני לדודי כו' הרועה בשושנים. ור"א ור"ש אומרים שעיקר גילוי הרצו"פ ורעו"ד בנפש הוא דוקא באחד בתשרי אבל באלול ענין התגלות יגמה"ר הוא רק לבטול הסכה בנפש לר"ה. דהיינו להפריד את הרע דנה"ב. כמו מעשר דגן שצריך להפריד המוץ תחלה ואין הטבל מתחייב במעשר עד שיתמרח. והענין כי בענין שושנה יש במד"ר (שה"ש פ"ב סי' ט') ב' פי'. הא' מה שושנה זו אינה אלא לריח כו'. כי ענין הריח הוא בחי' מקיף. כמו"כ ע"י התגלות יגמה"ר אלו נמשך בנפש התגלות הרצו"פ בכל מאדך שהוא בבחי' מקיף למעלה מהכלים דהלב והמוח. והפי' הב' מה שושנה ניכרת בין העשבים כך ישראל ניכרים בין האומות. עדות לישראל. כל רואיהם יכירום כו'. שהו"ע הארת פנים יפ"מ בחי' רעו"ד. וההפרש בין שני הפי' הוא כי הריח הוא דבר הנקלט מבחוץ ואינו עצמיותו. אבל המראה הוא עצם האדם שהוא עצמיותו והיותו המתגולך בו. וזהו ג"כ ההפרש בין התגלות הרעו"ד ע"י יגמה"ר שבאלול לר"ה. שבאלול הוא רק לפרקים ועת רצון בשעת התפלה ואינו מתעלם בחי' אה"ר זו בנפש עדיין. אבל בר"ה התגלות בחי' רעו"ד בנפש הוא בבחי' עצמיות שנתעלם בחי' זו אצלו עד שלא יופסק כל היום כו'. וע"כ סוברים ר"א ור"ש שבאחד בתשרי הוא ר"ה למעשר בהמה. ולכן בר"ה ממשיכים מעצמות רצוה"ע שלמעלה מהתהוות להיות בנין המל' מחדש. רק שבר"ה נמשכים הע"ס במל' להיות בנין המל' בבחי' אחור דהיינו התגלות מדת מלכותו. מלך על עם. מלך ישראל. ואח"כ בעשי"ת הוא בנין המל' בבחי' פנים עד יוכ"פ שאז כל הע"ס דמל' נבנה בבחי' פנים. דהיינו שיהיו ע"ס דמל' מקור בי"ע כלים לגילוי פנימיות אוא"ס שהוא התגלות יחודו האמיתי יחו"ע. ועד יוכ"פ הוא בדרך העלאה מלמטלמ"ע. ואח"כ בסוכות וימינו תחבקני הוא בנין המל' בבחי' פנים מלמעלה למטה. וכמו כן בנפש שראש השנה הוא התגלות רעותא דליבא שהוא הרצון פשוט אבל הט' כחות שבנפש אינם בבחי' ומדרגה

ז (רק שהם כלולים ובטלים בהרצון פשוט) ואחר כך בעשרת ימי תשובה הוא התגלות הרעו"ד בכל הט' כחות שבנפש. דהיינו שבשכלו ישיג בהשגה ממש בחי' יחודו האמיתי יחו"ע הוי' אחד. והמדות יהי' האהבה להוי' אחד יחו"ע וכן היראה פחד הוי' בלבו. וזהו שנק' ימי תשובה שהו"ע החזרת פנ"פ. והו"ע התשובה ששייך גם בצדיקים. ועוד הו"ע ימי תשובה כפשוטו תיקון הפגמים מפני שאז הוא התגלות יגמה"ר נושא עון ועובר על פשע ע"כ אז הוא תיקון הפגמים ומילוי החסרונות במל' מקור כנ"י ובכנ"י למטה והוא ג"כ על ידי תשובה בחילא יתיר בבחי' רצון שלמעלה מההתהוות קול גדול עי"ז ממשיכים מעצמות רצוה"ע שלמעלה מהתהו' במל' להיות תיקון הפגמים. ולכן נהגו בר"ה ויוהכ"פ להגביה קולם בתפלה כי התפלה דר"ה צ"ל בבחי' קול גדול (כנ"ל בפי' באחד בתשרי ר"ה למעשר בהמה) כדי להמשיך בנין המל' מהמקור דהיינו מהרצוה"ע שלמעלה מהתהוות שזהו הבחי' קול גדול שמלמעלמ"ע. וזהו שנהגו כל ישראל בלעקתם על כל צרה שלא תבא לקרות בקול גדול. והטעם כי כל דיבור והדיבור הוא נפש באויר וצריך לעלות דרך כל הרקיעים והאוירים וע"כ צריך להגביה קולו שעי"ז הוא בוקע כל הרקיעים. וביאור זה כי כשהאדם הוא נקי ובר מכל לכלוך חטא ועון אזי כל הדיבורים היוצאים ממנו הם זכים והם עולים בדרך סלולה מסילה העולה בית אל למעלה מעלה דרך כל הרקיעים והאוירים כו' עד שמתכללים באלקות דמל' דאצי' ממש. אבל כשאינו נקי מחטא ועון אזי לא יוכלו האותיות והדיבורים לעלות ונשארים למטה. וזהו שאנו מבקשים אבינו מלכנו פתח שערי שמים כו' כי יש מלאכים הממונים על השערים ועל ידי חטא ועון ננעלים השערים ואין בכח המלאכים לפתוח ע"כ אנו מבקשים אבינו מלכנו אתה פתח כו'. דהיינו עצמות אוא"ס שלמעלה מהשתלשלות. וזהו ג"כ שצועקין בקול גדול כדי לבקוע כל הרקיעים כי על ידי בחי' קול גדול שמלמעלמ"ע מעוררים קול גדול מלמעלמ"ע מעצמות אוא"ס שלמעלה מהשתלשלות דהכמה להיות תיקון הפגמים ועי"ז יבקעו כל הרקיעים ונפתחים כל השערים. ועפי"ז יובן שענין התפלה דהסידים הראשונים שהיו שוהים ט' שעות בכל יום כדי להמשיך בכל יום הע"ס דמל' מהמקור דהיינו מהכתר רצוה"ע שלמעלה מהתהו"ע דאצי' זהו התפלה בבחי' קול גדול כנ"ל באריכות. ובחי' תפלה כזו גבוה יותר מעסק התורה שהוא רק המשכת ח"ע כנ"ל. ועד"ז הי' ג"כ תפלת מרע"ה ואתחנן כו' למעלה מכל התומ"ל שלו. שכל מעשיו של משה לא עמדו לו. ועי"י התפלה דוקא נאמר לו עלה ראש הפסגה :

ה **ויעתר** צ"ל מהו"ע עלה ראש הפסגה שע"י התפלה נאמר לו זה. והנה בפסגה יש ב' פי'. בתרגום פי' ריש רמתא וכן פירש"י בתלים (מ"ח) ע"פ פסגו ארמנותיה פסגו לשון גובה. ובמדרש (בלק פ"כ סי' י"ז) פי' פסגה לשון פרצה ופירוד כמו שלשון המשנה (פרה פי"א) אזוב שיש בו ג' קלחים מפסגו. דהפי' שמפרידו ומחלקו לג'. ועל ויפתר אותם בתוך פי' בתרגום ופסיג יתהון. וא"כ פי' פסגה ל' פירוד והתחלקות. ותחלה צ"ל פי' הא' לשון הגבהה ורוממות. והיינו דקאי על התפלה כי ענין התפלה הוא הרמת והעלאת הנפש מלמטלמ"ע בבחי' בכל

מאדך

הרצון שע"פ סדר ההשתלשלות גבוה יותר מבחי' תורתו אומנתו. כי תפלה זו היא המשכת בחי' רצוה"ע כתר שלמעלה מהחכמה כו'. כי תורתו אומנתו הוא המשכת בחי' כ"ע כמו שמלובש בחו"ב אבל תפלה זו שהיא המשכת עצמי' כ"ע שלמעלה מהתלבשות בחכ"ע גבוה גם מבחי' תורתו אומנתו. וזהו"ע חסידים הראשונים שהיו שוהים ט' שעות ביום לתפלות. כי ענין ט' שעות הוא כמו ט' ברכות דר"ה. דל"ל שבחול אומרים י"ח ברכות ובשבת ז' ברכות ולמה בר"ה אומרים ט' ברכות ג"ר וג' אחרונות ומלכיות זכרונות ושופרות. והענין כי בר"ה הוא בנין המל' שיתהוה בחי' דיבור העליון כמ"ש עושי דברו. שצריך לעשות בחי' דבר הוי'. בחי' בעש"מ נבה"ע. דהנה כמו בנפש יש עשר בחי' ג' שכלייה ושפה מדות ודיבור. וא"כ הדיבור בחי' העשירית שמקבל מהט' בחי' דשכל ומדות. כמו"כ למעלה יש ע"ס והדיבור עליון הוא מדה העשירית. והוא נבנה מהט' כפי'. כי הדיבור נאצל בסוד שרש רק נקודה א'. ואחרי הט"ס בא"ס בסוד תוס'. דהיינו שע"י הט"ס עליונות נבנה בחי' הדיבור עליון שיהי' פרצוף שלם כלול מי"ס. והנה כללות בנין המל' הוא בר"ה. לכן אז דוקא אומרים ט' ברכות כדי להמשיך במל' ט' בחי' עליונות יותר. כי בנין מדת המל' בר"ה צריך שיומשך מבחי' רצוה"ע שלמעלה מהחכמה בחי' עבר"ל אנא אמלוך כו'. וא"כ הט' ברכות דר"ה הוא המשכת ט' בחי' עליונות מאד מלמעלה מהחכמה (והיינו ע"ס דא"א כמ"ש במ"א). והנה חסידים הראשונים היו בכל יום בבחי' זו דעושי דברו דהיינו להמשיך בנין המל' מהמקור בכל יום כמו בר"ה. ולכן היו שוהים ט' שעות ביום לתפלות כדי להמשיך הט' בחי' במל' מלמעלה מהחכמה כו'. הרי נת' שעסק התפלה של חסידים הראשונים הי' כדי להמשיך מבחי' כ"ע שלמעלה מהחכמה. ולכן תפלה כזו היא למעלה ג"כ ממדרגת תורתו אומנתו של רשב"י. וע"ז אחז"ל יפה שעה אחת בתפלה יותר מכל מע"ע שכל מעשיו של משה לא עמדו לו ובדבר הזה נאמר לו עלה ראש הפסגה כו'. דאעפ"י שמשה הי' בודאי תורתו אומנתו מ"מ לא פעל כ"א ע"י התפלה דוקא ואתחנן כו':

ג **ולהבין** ענין בחי' תפלה זו שלמעלה מתורה. הנה מצינו בתפלת אנשי כנה"ג כתיב ויזעקו בקול גדול אל ה' אלהיהם. נחמי' סי' ט'. ואחז"ל ביומא (ס"ט ב') שאנשי כנה"ג החזירו העטרה ליושנה שאמרו הגדול הגבור והנורא. דהיינו שכתר מל' נתפשט בג' קוין תה"ן בג"ה דת"י. כי בזמה"ג נסתלקו כל הע"ס מהמל'. וז"ש (איכה ב') גדע כו' כל קרן ישראל. ולכן ירמי' ודניאל שהיו בשעת החורבן לא אמרו הגבור והנורא איה גבורותיו כו' שנסתלקו בבחי' איה ג"ר כח"ב כו'. אבל אנשי כנה"ג בתחלת בית שני המשיכו כל הע"ס דמל' מחדש דהיינו מהמקור שהוא כתר. והמשכה זו הי' ע"י התפלה בקול גדול דוקא. וכן בתשובת אנשי נינוה כתיב (יונה ג') ויקראו אל האלהים בחזקה ות"י בתקוף. ובתענית דע"ז ע"א פירש"י בכח. וכן מצינו נאמר (דברים כ"ז) וענו הלוים כו' קול רם. מכ"ז מבואר שיש מעלה בתפלה בקול דוקא. ובר"ה ויוהכ"פ נהגו להשמיע קולם בתפלה. וצ"ל שהרי אחז"ל (ברכות כ"ד ב') המגביה קולו בתפלתו ה"ז מנביאי השקר כו' ה"ז מקטני אמנה כו'. אך הענין דהנה ידוע שיש בתורה אתוון זעירין אתוון בינונים ואתוון רברבין. אתוון זעירין הם במל' כי פי' זעירין היינו שהאותיות מצמצמים ומסתירים על האור והחיות המלובש בתוכן להיות נבראים בע"ג ותכלית. ואתוון בינונים הם בז"א. ואתוון רברבין בבינה. הרי מה שהאות גדול יותר מורה שהוא בבחי' עליונה יותר אף שהכל תמונה א'. וכמו"כ הוא בבחי' הקול שהוא המשכת האור והחיות מאוא"ס ב"ה המלובש בהאותיות. יש ג"כ בחי' קול סתם שהוא בז"א. וקול גדול והוא בבינה. וז"ש במ"ת קול גדול ולא יסף (דברים ה'). ויש לפרש כמו שאחז"ל (ירושלמי סוטה פא"ג) ע"פ וענו הלוים כו' קול רם קולו של רם. וכמו"כ קול גדול היינו קולו של גדול. גדול נק' א"א ועת"י דאצי'. וע"ז כוונו במד"ר (ויקרא פכ"ג סי' י"ג) ע"פ ויעש אברהם משתה גדול. גדול העולמים הי' שם. ולפי שההמשכה והגילוי שבבינה הוא מעת"י כידוע שהתגלות עת"י הוא בבינה ע"כ נק' קול גדול כו'. וזהו בענין הקול וההמשכה במלמעלמ"ע. אך כמו"כ י"ל בענין הקול וההעלאה במלמטלמ"ע. והיינו כי הקול נמשך מהבל הלב. ובהלב יש חיצוניות ופנימיות. והם ג"כ ב' בחי' מדות. הא' המדות שלמטה מהשכל. והב' המדות שלמעלה מהשכל. והנה הקול הנמשך מחיצוניות הלב והמדות שע"פ שכל נק' קול סתם. אבן קול גדול זהו כשנמשך מהמדות שלמעלה מהשכל שנק' אה"ר. ונק' בשם מאד בל"ג. וע"כ זהו קול גדול. וכן בינה ליבא שהוא פנימיות הלב. שע"י שמתבונן בעצמות אוא"ס ב"ה איך שהוא עת"י כמאמר המתגבה מימו"ע כנודע כו' שאין ערוך אליו כו' כי מי בשחק יערוך להוי' כו' דלמכאמא"כ עי"ז יגיע לאה"ר ליכלל וליבטל באוא"ס ב"ה למעלה מהשכל והטעם. דהיינו שאין השכל משיג כלל מהות אה"ר הלזו. וגם אין כח בשכל להכיל את האה"ר במוהו כו' כ"א שנעשה בחי' כלוה"נ לגמרי כמ"ש כלה שארי ולבבי כו'. וע"כ נק' אה"ר הלזו קול גדול לפי שהאהבה היא בבחי' א"ס ממש. וגם כמו שמדות שבשכל נק' גדולים יותר לגבי מדות שבלב וכש"כ המדות שלמעלה מהשכל. ומ"מ גם זה אמת כפשוטו של הפי' דקול גדול דלפי שנמשך מפנימי' הלב ממש ע"כ צועק בקול גדול מאד. וכמ"ש במרדכי ויזעק זעקה גדולה כו'. וזהו ע"ד והאופנים כו' ברעש גדול כו'. וכענין מעלת התשובה על הצדיקים שהוא בחילא יתיר כו'. אך העיקר מה שנק' קול גדול הוא מאמת שאה"ר זו היא בבחי' א"ס בכל מאדך בל"ג. והו"ע רעו"ד רצו"פ שלמעלה מהשכל ועי"ז דוקא מעוררים וממשיכים מעצמיות רצוה"ע שלמעלה מהחכמה. ולכן בר"ה מגביהים קול בתפלה לפי שתפלת ר"ה הוא להמשיך בנין המל' מהמקור שהוא מעצמות רצוה"ע שלמעלה מהחכמה. ומה שאחז"ל כל המגביה קולו בתפלתו כו'. הכוונה כי בסדר מדרגות התפלה מלמטלמ"ע אזי שמו"ע זהו אצי' ביטול בעצם בחי' מ"ה דחכמה שלמעלה מהתפעלות ורשפי אש האהבה כו' וכמ"ש (מ"א י"ט) ואחרי האש (הק"ש) קול דממה דקה. שמו"ע בחשאי. ולכן המגביה קולו בתפלתו כו' כי צ"ל בעצם בחי' ביטול והוא אינו כן. אבל התפלה דאנכה"ג בקול גדול זהו הבחי' רעו"ד רצו"פ שלמעלה מהביטול דמ"ה דחכמה כו'. ועי"ז דוקא החזירו העטרה ליושנה

מבי"ק

והנה כתיב נער הייתי גם זקנתי. שגם בבחי' נער יכול להמשיך בחי' זקן ואדם הגדול. ופסוק זה אמרו ר"א ב"ע כשנעשה נשיא ונתמלאו לו י"ח דרי שערי חוורתי. כי נער הוא קטנות השכל. וזקן הוא בחי' חכמה כמארז"ל זקן שקנה חכמה. והנה אורייתא מחכ"ע ולכן על ידה יוכל להמשיך בחי' אדם הגדול דחכמה. וזהו והמכתב מכתב אלקים חרות כו'. א"ת חרות כו' אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה. ולכן כתיב על התורה לקח טוב בחי' הארץ הטובה הנ"ל. ועיקר בחי' זו ע"י תושבע"פ שבה גילוי רצה"ע היטב ועי"ז נמשך גם בנפש האלו"ע ורצו"ד כו'. ועי"כ גם בכל השנה ובחו"ל יכול להיות ההעלאה דבכל מאדך בחי' ובריך בעת כו'. והיינו ע"י התורה ע' שד"ס וירד הגבול בסופו שלקו"ת פ' מסעי. ואז נמשך ההמשכה ג"כ בחי' מלכך בן חורין התגלות פנימיות אלקות כו'. וזהו כי זה כל האדם ע"ד משה נתנבא בזה חכמה ראי' ואדם רמ"ח פקודין רמ"ח אברים כו':

לפסוק עלה ראש הפסגה וגו'

להבין מה שבכל שנה יש תחלה שבועות מתן תורה. ועד י"ז בתמוז הם מ' יום שנש"י אז במעלה עליונה של קיום התומ"צ. ואח"כ מי"ז בתמוז עד ר"ח אלול הם מ' יום של ירידה כו' ומקוננים איכה. ואח"כ מר"ח אלול עד יוה"כ הם מ' יום גבוהים מאד כעלה שנק' ימי רצון. וצ"ל מהו"ע ג' בחי' דמ"ם יום אלו בכל שנה. ויל"ק תחלה להבין הפסוק עלה ראש הפסגה וגו' ואחז"ל (ילקוט עפ"ז בשם הספרי) מכאן אחז"ל יפה שעה אחת בתפלה יותר ממע"ט שמכל מעשיו של משה לא נאמר לו עלה ובדבר זה נאמר לו עלה עכ"ל. והיינו ע"י התפלה שהקדים תחלה ואתחנן כו' וצ"ל מעלת התפלה. הנה אחז"ל (ברכות ל"ב ב') חסידים הראשונים היו שוהים ט' שעות ביום לתפלות כו'. תורתן מתי נעשית כו' אלא מתוך שחסידים הם תורתן משתמרת בקרבם. וצ"ל שאחרי אחז"ל (שבת י"א א') מי שתורתו אומנתו מפסיקין לק"ש ואין מפסיקין לתפלה. ונפסק כך הלכה. ולכאורה קשה ע"ז מחסידים הראשונים שהיו שוהים ט' שעות כו'. ועוד מרע"ה בודאי הי' תורתו אומנתו ומ"מ ע"י זכות תורתו לא הי' יכול לפעול בחי' עלה ראש הפסגה וראה כו' כ"א דוקא ע"י התפלה ואתחנן כו' כנ"ל דמזה משמע ג"כ כמו החסידים הראשונים שהתפלה היא למעלה אפי' מבחי' תורתו אומנתו כו'. והתירוץ בזה ע"פ פשוט כי ענין התפלה היא בקשת צרכיו כמו רפואה פרנסה כו'. והנה כשאין נצרך לו שום דבר שאין חסר לו כלום ורק שמתפלל נוסח התפלה כתיקון אנשי כנה"ג אזי בחי' תורתו אומנתו גבוה מעסק תפלה זו ועי"ז אמרו שאין מפסיק לתפלה אבל מי שחסר לו ונצרך לבקשת רחמים ומתפלל שיושלם מחסורו הנה תפלה כזו אפי' בחי' תורתו אומנתו מפסיק ג"כ לתפלה כזו. ולכן דעת הרמ"ק דמה שתפלה דרבנן היינו כשא"צ לכלום ורק שמתפלל סדר התפלה. אבל כשמתפלל על בקשת צרכיו אזי התפלה מדאורייתא. והענין דאחז"ל (שם יו"ד ע"א) שהתפלה היא חיי שעה והתורה חיי עולם כמו שאנו אומרים וחיי עולם נטע בתוכנו. פי' חיי עולם כי עולם לשון נצחיות ושרש הנצחיות נמשך ממקום גבוה מאד כמ"ש (תלים צ"ב) ואתה מרום לעולם הוי' שמבחי' מרום נמשך להיות לעולם הוי' כו'. מרום הוא כ"ע דוקא. כי הכ"ע אעפ"י שהיא בחי' מקיף וסובב לבי"ע. אבל באצי' היא מאירה בבחי' פנימיות. אבל כ"ע הוא בבחי' רוממות ומקיף לכל ההשתלשלות דאבי"ע שאוה ע"כ נק' מרום. ומבחי' מקיף נמשך נצחיות לפי שאינו מוגבל בשום כלי. משא"כ האו"פ מוגבל בכלי כו'. ושארז"ל (ויק"ר פ"ב סי' ב') כ"מ שנאמר לי אינו זז לעולם. ופי' לי ידוע שהוא עצמות אוא"ס ב"ה בחי' אני הוי' ל"ש. ולכן מבחי' זו דוקא נמשך להיות לא זז לעולם. ובחי' זו היא ג"כ בכ"ע כי בחי' התענוג שבמאציל מתלבש בשרש הנאצלים דהיינו בחי' עת"י שמלובש בא"א. וז"ש שם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל. ואחז"ל (ב"ר פ"ע סי' ט"ו) רחל קטנה שמתנותיה יוסף (משכן שילה) ושאול רק לפי שעה. לאה גדולה שמתנותיה הכהונה לעולם ומלוכה של בית דוד לעולם. והיינו כי פי' הקטנה רחל ה' קטנה שמקבלת רק מהמדות דאצי' שנק' ז"א שיש שם כלים המגבילים. וא"כ ההשפעה שממדת חסד דז"א יש לה גבול והפסק מצד הכלי. גם שבמדות דז"א יש חסד ודין ויכול להיות הפסק בהשפעת מדת החסד מצד מדה"ד המעכב. ולכן רק לפי שעה שנפסק מצד מדה"ד כו'. אבל הגדולה לאה זהו ה' גדולה בחי' ה' עילאה שבה התגלות אוא"ס ב"ה דהיינו התגלות ע"י שבבינה בחי' וגדל חסד ורב חסד ע"כ נק' ה' גדולה. ולכן משם נמשך הנצחיות כמו מל' בית דוד אעפ"י שהי' בדוד החטא דבת שבע מ"מ לא נפסק ממנו המלוכה וכמ"ש (יחזקאל ל"ז) ועבדי דוד מלך עליהם לעולם. ועי"ז כתיב (ישעי' נ"ה) חסדי דוד הנאמנים. והנה חמשה חומשי תורה נמשכים מבחי' ה' עילאה לכן זהו בחי' חיי עולם. אבל התפלה נק' חיי שעה כי כל הבקשות שבתפלה כמו רפואה ופרנסה זהו רק בזמן. וא"כ הם נמשכים מבחי' ה' קטנה שמקבלת מהמדות שנק' חיי שעה כנ"ל. ולכן מי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה כי כיון שממשיך בחי' חיי עולם שמבחי' ה' עילאה ע"כ ממילא יש בזה ההמשכה דבחי' חיי שעה שמבחי' ה' תתאה. וכמו בכלל מאתים מנה:

ב אך מדרגת חסידים הראשונים הוא שיש בחי' תפלה שגבוה גם מבחי' חיי עולם דתורה והו"ע הבקשה יהי רצון דהיינו שאף שעפ"י סדר ההשתלשלות דהיינו ההנהגה שעפ"י תורה. שהו"ע הרצו"ע שנתלבש בבחי' חכ"ע. הנה אין מיתה בלא חטא ואין יסורים בלא עון וא"כ מוכרח להיות כך כו'. אך לזה הו"ע הבקשה יה"ר שיתגלה בחי' רצו"ע שלמעלה מהחכמה מה שאינו מלובש כלל בבחי' חכמה דתורה לשנות הרצון שעפ"י חכמה כמו שיתרפא החולה כו'. ועי"ז אחז"ל (חגיגה י"ג ב') מט"ע קושר כתרים לקונו מתפלותיהן של ישראל. הרי שהתפלה היא הממשכת בחי' כתר שלמעלה מהחכמה. ובחי' תפלה כזו גבוה יותר ממדרגת תורתו אומנתו. כי בחי' תפלה של חיי שעה שהוא להמשיך רק זיווג העולם הוא למטה מבחי' תורתו אומנתו. אבל בחי' התפלה שעל בקשת רחמי' דהיינו לשנות

הרצון

שההעלאות מלמטלמ"ע וכל ההמשכות שמלמעלמ"ט הכל הוא על ידי מט"ט ודרך התלבשות ממש. וזהו שמלכך נער כו'. ובא"י כל ההעלאות וכל ההמשכות הכל ע"י המל' בעצמה ורק דרך מעבר מט"ט. ושרש הענין הוא מפני שמלכך בן חורין כנ"ל. ותוכן החילוק הוא שבשהעמ"כ מלמטלמ"ע הוא דרך התלבשות במט"ט אזי אין ההעלאה למקום גבוה כ"כ. וכן ההמשכה שמלמעלמ"ט אינה ממקום גבוה כ"כ. והעיקר שכשבא למטה הוא ע"ד העלם והסתר. כמו שהוא בזמה"ג אותותינו לא ראינו כו'. וכשההעמ"כ הוא ע"י המל' בעצמה ודרך מעבר מט"ט כו' אזי ההעמ"כ מגיע בבחי' היותר עליונה ומשם נמשך המשכת מ"ד. והעיקר שהגילוי הוא למטה כמו למעלה. שגם בבי"ע הוא גילוי אלקות ויחוד או"ם כמו באצי'. ובחי' זו היא דוקא בא"י שהיא בחי' אשריך ארץ שמלכך בן חורין. וזהו שנק' ארץ ישראל כמו כנסת ישראל. בתו"א בד"ה זכור. וז"ש וזאת המצוה אשר צוה ה' לעשות בארץ דאפי' כללות המצות הנוהגות בכל אדם ובכ"מ ובכ"ז עיקר מעלת ושלימות קיומם הוא בארץ כי הרי נת' הפרש גדול בין חו"ל לא"י בכל ההעלאות שמלמטלמ"ע וכל ההמשכות שמלמעלמ"ט. וא"כ כמו"כ במעשהמ"צ בין מאד עלם מעלתן שהם תר"ך עמודי אור דכ"ע דתיקון שנמשך זה ע"י הקבעומ"ש וי"ת שבנפש האדם שנ"ל נכלל בבחי' מל' עכ"פ ומשם מגיע בבחי' אין דכ"ע כנ"ל יבין מה שע"י המצות הוא בירור והעמ"כ משבה"כ דתהו. שנמשך מי"ז או"ח מכח"ב דתהו. שיש ג"כ ההפרש הנ"ל בין קיום המצות בחו"ל שכל ההעלאות וההמשכות הי' ע"י התלבשות במט"ט כו' ובין קיומם בא"י כו':

וז"ש מרע"ה אעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן. שא"י נק' ארץ הטובה. דהנה איתא בכתבי[illegible] שמל' נק' עה"ד טו"ר כשמתלבשת במט"ט. ואין הכוונה שהיא בעצמה טו"ר ח"ו. כ"א שנמשך ממנה שפע וחיות לטוב היינו עיקר ופנימיות השפע. וגם ברע נמשך שפע וחיצוניות החיות. ולכן נק' עה"ד טו"ר שיש בה אחיזה ויניקה לרע. וזהו דוקא כשמתלבשת במט"ט כו'. אבל מדת המל' בעצמה כשאינה מלובשת במט"ט אין שום אחיזה ויניקה לרע ממנה (עמ"ש ע"פ מה יפו פעמיך בנעלים בענין אופן מרכבותיו) וכמאחז"ל (מד"ר בא פט"ו סי' כ"ו) בשבאו של הקב"ה אין דבר רע נוגע. וכתיב כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע. אל הוא המל'. ואתה הוא ג"כ מל'. ולא יגורך רע. וזהו ג"כ שנק' א"י ארץ הטובה. משא"כ חו"ל אינה ארץ הטובה. לפי שבחו"ל הבירור וההעלאה שמשבה"כ דתהו שע"י מעשהמ"צ הוא דרך התלבשות מט"ט שאז נק' המל' עה"ד טו"ר לפי שיש לרע אחיזה ויניקה בה. וא"כ הבירור אינו מזוכך כ"כ ויש קצת אחיזה ויניקה עדיין להרע מהבירורים שאין נבדלים ונפרדים לגמרי מרע. אבל בא"י הבירור הוא ע"י מעבר מט"ט לבד ואז ההעמ"כ והבירור מזוכך בתכלית שאין שום אחיזה ויניקה לרע וכמ"ש גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה. ובזהר (ח"ג מ"ב ע"ב) זמינת טב ולא ביש. מ"ט בגין ימי חייה דנהרין עלה. דעה"ח שדר לה חיין. כי גם על ההעמ"כ והבירור מקבלת המל' הכח מז"א. ע' בלקו"ת פ' עקב. ושרש הענין דהי' בספרים מט"ט הוא ט"ט רמון. והט"ט הוא בין המ' לרו"ן. והענין כי רמון הוא גוף המלאך. וט"ט הוא נשמת ופנימי' המלאך שמט"ט דמל' שמלמעלמ"ט ומלמטלמ"ע הוא ט"ט ח"י. וז"ש ר"מ רמון מצא תוכו אכל קליפתו זרק (חגיגה ט"ו ע"ב). כי העיקר מה שממט"ט יש יניקה לע"ש כו' זהו מבחי' חיצוני' דהיינו גוף ולבוש המלאך שהוא הרמון ולא מבחי' פנימי' שבו ח"י. והי' ג"כ בספרים שרמון גימט' רצוא היינו מה שהארץ היא רצות. שהוא מה שע"י ירידת המל' בבי"ע יש בה בחי' רצוא כנ"ל הוא כדי לברר הרמון שיהי' בו ג"כ בחי' רצוא. ולא יהי' ממנו יניקה יתירה. ויש בזה חילוק בין כשהבירור הוא ע"י המט"ט לבד. שהוא מה שמהמל' נמשך ונתלבש בבחי' פנימיות במט"ט להיות נשמת המלאך. אז אין הבירור בשלימות עדיין ויוכל להיות עדיין איזה אחיזה ויניקה. אבל כשהבירור הוא ע"י המל' בעצמה אז הבירור בשלימות מעולה ומזוכך שאין שום אחיזה ויניקה כלל גם מהרמון. ודוגמא לזה למטה בנפש האדם הוא כמו החילוק בין מדרגת צדיק וטוב לו למדרגת צדיק ורע לו שבתניא פי"ד. ונתבאר ג"כ בכמה מקומות. וזהו הארץ הטובה אשר בעבר הירדן דוקא. וזהו מעלת הארץ מצ"ע שההעמ"כ הוא בשלימות כדבעי למהוי. וא"כ ההר הטוב זהו בחי' אמרו צדיק כי טוב מה שע"י יסוד נמשך המשכת מ"ד כו' ואזי נעשה גם המל' בחי' דכורא כמ"ש במ"א. ולכן ההר הטוב ל' זכר. והזה הוא בחי' ת"ת זה הוי'. או י"ל טוב נק' היסוד גם שלא נגד בשפע הפנימי' כמ"ש טוב ה' לכל. והזה הוא יסוד שנמשך על ידו שפע הפנימי' שנק' יחוד שאז נק' היסוד זה שממשיך גילוי מהות ועצמות. כמו משה נתנבא בזה. ובזה נעדרה בהם. והלבנון זהו מה שנת"ל שכל קוצא ויסוד התומ"צ הוא להיות על ידם גילוי בחי' אני ראשון בעולמות. ועיקר בחי' אני ראשון הוא בחי' לובן העליון חוורתא דגלגלתא בחי' חד ארחא כו'. וזהו והלבנון ל"ב נו"ן מה שמבחי' חד ארחא נמשך ע"י ל"ב נ"ח ונשע"ב בבחי' גלגלתא דז"א תרי"ג ארחין. ותרי"ג ארחין אלו בז"א הם ג"כ תיקונין כו'. והיינו ממלאים התללים דגלגלתא כו'. ולכן אעפ"י שהם תרי"ג ארחין ושם הוא חד ארחא. מ"מ הם כלים לגילוי בחי' חד ארחא. וזהו הארץ הטובה שהוא בחי' ארץ שמלכך בן חורין. והלבנון מה שיוכל להיות נמשך ומתגלה עי"ז בחי' אני ראשון כו'. כמו בלמעלה התרי"ג ארחין דז"א הם כלים לגילוי חד ארחא:

ובכל האמור יש לבאר הפסוק ארץ אשר הוי' אלקיך דורש אותה כו' מראשית השנה. שהמכוון שגם בחו"ל יוכל להיות ארץ שמלכך בן חורין. וזהו ארץ אשר הוי' אלקיך דורש כו'. ומראשית השנה א' הוא בחי' אלופו ש"ע כמו"א בחי' מלכך דא קוב"ה וגם א' פלא בחי' בן חורין. וע"י השופר ממשיכים הא' כמ"ש בסידור שהברת קול שבוע דשופר הוא א'. היינו כי ג' תקיעות תר"ת הם חג"ת. והם שלש של שלש שלש. היינו ט' תקיעות. להמשיך ט"ס במל'. והם יוצאים מהשופר בחי' יובל דרור וחירות. ה"ז כמו ארץ שמלכך בן חורין:

ע"כ מרשימה:

ותנה

בגדולות ובנפלאות כו'. אם לא שויתי ודוממתי כו'. והבחי' הב' בארץ הוא כי ארץ לשון רצוא כמארז"ל (מד"ר בראשית פ"ה סי' ז') למה נק' שמה ארץ שרצתה. ובחי' זו במל' דאצי' הוא כשיורדת לבי"ע דוקא שאזי היא בבחי' רצוא וצמאון לאוה"ס ב"ה המאיר באצי'. ועיקר בחי' זו במל' הוא כשמבררת ומעלה מ"ן מק"כ כמ"ש מזמור לדוד בהיותו במדבר כו' צמאה לך נפשי כו' בארץ ציה כו'. והנה ההמשכה דאו"י דכתר דתיקון מלמעלמ"ט שע"י המצות זהו ע"י הביטול של קיום הצווי דוקא ככ"ל שזהו הבחי' הא' דארץ כו'. וההמשכה דאו"ה דכח"ב דתהו שע"י המצות זהו ע"י העלאת מ"ן מהבירורים שזהו בחי' רצוא וא"כ זהו הבחי' הב' של הארץ. ונת"ל שלמעלה בארץ העליונה יש ב' הבחי' ולכן וזאת המצוה כו' לעשות בארץ. [היינו עם בחי' ומדרגת ארץ. דומם ענוה וביטול. וגם ארץ ברצתה כו' ככ"ל] :

מי שיבוה

אך: להבין הרי זהו מעלת ומדרגת ארץ העליונה מל' דאצי'. ומה זה שייך לארץ ישראל הגשמית דוקא. ויש להקדים הפסוק (קהלת יו"ד) אשריך ארץ שמלכך בן חורין ושריך בעת יאכלו. אי לך ארץ שמלכך נער כו'. וקאי על ארץ ישראל וחוץ לארץ. שבארץ ישראל מלכך בן חורין. ובחוץ לארץ מלכך נער. והענין דכתיב ועל הכסא דמות כמראה אדם כו'. וכתי' וירכב על כרוב. יושב הכרובים. וכרוב הוא כרביא. והיינו כי ההפרש בין אדם גדול לקטן. הוא בקטנות וגדלות. שהקטן יש בו ג"כ כל האברים כמו בגדול. רק שהם בקטנות. והמוחין הם מוחין דקטנות שמשיג דברים קטנים. ובגדול האברים גדולים. והמוחין הם מוחין דגדלות שמשיג דברים גדולים. וכמו"כ יובן למעלה שבחי' כמר"א שעל הכסא הוא בחי' אדם הגדול ואנפי רברבי. והיינו מדות עליונות דאצי' (שמה שנק' זעיר אנפין זהו לגבי כתר דאצי' א"א) שהם בדרך פרט רמ"ח אברי' דמלכא עפ"ע כו'. וה"ה בחי' אברי' גדולים היינו שהם בבחי' א"ס. חסד שהוא מלמעלמ"ט הוא ירידת והתפשטות השפע למטה מטה עד א"ס. וכן גבורה שהיא מלמטלמ"ע הוא הילוך ועליות בעה"ע לאין קץ. ומה שהם בבחי' גבול הוא רק מה שזה חסד וזה גבו'. וכ"ש מלד יהודם עם האורות. והמוחין הם אנפי רברבי מבחי' הב"ד דאצילות ההשגה והביטול דבחי' יחו"ע איך שכולא קמיה כל"ח. ובחי' כרוב כרביא ואנפי זוטרי הוא בחי' מ"ט נער הייתי כו' שרו של עולם. שהוא מט"ט שהוא בבחי' ו"ק דיצירה והוא מקור השפעת שפע וחיות בעולמות מוגבלים. והיינו מפני כי ו"ק דיצירה אעפ"י שיש בהם כל ציור אברים כמו בגדול עד"מ היינו שיש בהם ג"כ התכללות המדות כבאצי'. אבל הכל הוא בבחי' גבול גמור. החסד מוגבל. וכן הגבו'. שיש הפסק להשפעתם. והמוחין הם אנפי זוטרי דהיינו ההשגה בבחי' יחו"ת ובביטול ויחוד העולמות עם בחי' אלקות שמחי' ומהוה אותם. והנה על בחי' נער זה נאמר אי לך ארץ שמלכך נער כי הנער מט"ע צריך להיות רק שר. שרו של עולם. שהשר הוא רק שלית השפע שעובר על ידו רק דרך מעבר.

ואינו מעלים ומסתיר כו'. אבל כשהוא מלכך היינו שהשפע וחיות אלקות מסתתר ומתעלם בו ואין מושג בעולמות החיות אלקי הנשפע על ידו. שנק' השפע על שמו ואין מושג המקור המשפיע לגבי העולמות. אזי הוא אוי לפי שאז נמשך יניקה לחיצונים ומקבלים ע' שרים שהם לבושי הטבע. ונראה למטה רק מנהגו ש"ע ודרך הטבע. וזהו אי לך ארץ (חו"ל) שמלכך נער. ושריך בבקר יאכלו. בקר הוא מדת החסד והוא כענין מארז"ל (אבות פ"ה) עשרה דורות מאדם כו' להודיע כמה א"א כו'. והיו ניזונין בחסדו של הקב"ה. היינו שמקבלים מבחי' א"א חיצוניות השפע ע"ד העלם והסתר. אשריך ארץ שמלכך בן חורין. פי' בזהר (ח"א נ"ה ע"ב) מלכך דא קוב"ה. היינו ו' של שם הוי' ב"ה. בן חורין שמקבל מה' עילאה בינה שהיא בחי' יובל דרור וחירות. שמשם הי' יצ"מ שזהו שנז' בתורה חמשים פעמים יצ"מ כנגד חמשים שע"ב שמשם הי' הגאולה (כדאי' בזהר יתרו פ"ד רע"א). והיינו כידוע שיש מצרים בקדושה. והו"ע מ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקים. שם הוי' מסתתר ומתעלם בצירופי אותיות וכלים דשם אלקי' המגבילים ומסתירים. ונמשך היכלות ועלמין כו' ויש ק"כ צירופי אלקי' שהם צירוף אחר צירוף והעלם אחר העלם עד שמקבלים ע"ש לבושי הטבע ונמשך גלות מצרים כו'. אבל ע"י גילוי ה' עילאה יוצא ש' הוי' דז"א מהגבלת והסתר הק"כ צ"א כו' ומגילא הוא יצ"מ. וזהו בצאת ישראל דלעילא. ש' הוי' כי ברית עם אלקים. ממצרים היתה יהודה לקדשו ישראל ממשלותיו. לפי שנתבטל כח יניקת הע"ש. ולכן הי' אז בכלל ההנהגה למעלה מהטבע. מכת בכורות. קי"ס. מ"ת. בהר. מן. ענני כבוד. וזהו אשריך ארץ (א"י) שמלכך דא קוב"ה ו' של ש' הוי'. וגם בן חורין שמקבל מה' עילאה. ושריך בעת יאכלו. פי' בת"י בעת כד' שעות שהוא זמן תמיד של שחר. והיינו כידוע ענין הקרבנות שור כשב ועז שרשם מפני שור שבמרכבה. וע"י הקרבן הם מתעלים לשרשן ומוסיפים כח בחיות המרכבה להיות והחיות נושאות את הכסא. וגורמים עליית המל' מבי"ע לאצי'. ועולת תמיד הוא כמ"ש בזהר (ר"פ צו) בפי' היא העולה שליקו וקטירו דכנס"י לעילא ודיבוקא דילה בעלמא דאתי. שהוא בחי' ה' עילאה בינה. ואה"כ ריח ניחוח להוי' כו' המשכת גילוי ש' הוי' למטה. וזהו פי' בעת יאכלו על ידי אתעדל"ת והעמ"כ של הקרבנות או תפלה שבמקום קרבנות. היפך מבחי' בבקר יאכלו. וגם פי' בעת הוא המל' שנק' עת לפי שהוא מקור הזמן מלך מלך וימלוך. כל עתים וזמנין הם במל'. ואפי' המשכת שפע הפנימיות במל' שזהו"ע מ"ש עת לעשות להוי'. שהעת מתחבר אל שם הוי' ב"ה. וכמ"ש ואני תפלתי לך הוי' עת רצון. פי' שנמשך בחי' רצה"ע ב"ה אל העת כדי להתחבר העת עם ש' הוי' ב"ה. הנה כ"ז הוא בעת וזמן מיוחד דוקא. היינו שבתות ומועדים ור"ה. ובכל עמידה דשחרית יש יחוד כמוך. וכ"ז הו"ע בעת יאכלו. פי' בזמן שהעת אוכל. שהעמ"כ מלמטלמ"ע שנכלל במל' נק' אכילה כמ"ש אכלתי יערי כו'. וההמשכת מ"ד נק' ג"כ אכילה כ"א הלחם אשר הוא אוכל כו'. ובזמן שהעת שלמעלה אוכל אזי יאכלו גם השרים עליונים. פי' שמקבלים ג"כ משפע המ"ד הנמשך במל'. וכ"ז הו"ע החילוק שבין א"י לחו"ל. שבחו"ל כל ההעלאות

ולכן בחי' אין זה ממלא כל חסרון שנעשה בסדר השתלשלות על ידי חטא ופגם. והחסרון הו"ע מארת חסר כו' בחסר כל. וגהר יתרב ויבש. אבל בחי' אין זה כיון שהוא למעלה מסדר השתלשלות ע"כ הוא ממלא כל החסרון שבהשתלשלות ע"י גילוי תוס' אורות. והנה בבחי' אין גופא יש בו שני בחי'. הא' מה שהוא מקור התהוות היש כו'. והבחי' הב' כמו שכלול בעצמותו עדיין בחי' יש האמיתי. וזהו ענין הי' הוא ושמו בלבד שזהו בחי' שמו כמו שכלול בעצמותו עדיין ואחר כך נתגלה בחי' שמו להיות שרש הנאצלים. וזהו עצמו ענין הב' בחי' שבבחי' אין כנ"ל. ולכן בחי' הב' של האין כמו שכלול בעצמותו עדיין יכול למלאות כל החסרון שבסדר השתל'. אך כדי להמשיך בחי' אין זה ע"ז כתיב יראו את כו' כי אין כו'. שעל ידי היראה ממשיכים בחי' אין לפי כי מהות היראה הו"ע ביטול ואין שבנפש כו'. והענין כי זהו הב' פירושים שבמצוה ל' צווי ולשון צוותא. דהיינו שע"י קיום הצווי דוקא ממשיכים הצוותא כו'. כי בקיום המצות יש שני אופנים. א' כמו עבד שעובד ומתקן לרבו והנה מזה שמתקן לו תיקון. והיינו כשמתבונן איך ע"י קיום המצות ממשיך אורות עליונים מאד נעלה כמו ע"י ציצית ל"ב נ"ת וע"י תפילין ד' מוחין דאצילות וכו' וע"י המשכות אלו נמשך דירה בתחתונים להיות גילוי אור א"ס ב"ה למטה כמו למעלה שזהו כל עיקר רצון וחפץ המאציל בנתאוה להיות לו דירה בתחתונים ודירה זו ממשיכים אנו ע"י קיום המצות שזהו"ע העבודה ותיקון שבייך לגבי הקב"ה. ומהתבוננות זו הוא שש ושמח שמחה גדולה מאד כמ"ש (תלים קי"ט) בדרך עדותיך ששתי כו'. הנה עכ"ז אין זה עיקר שלימות העבודה. כ"א שתהלת עשיית המצוה צ"ל שעושה רק כדי לקיים הצווי של הקב"ה. שלא יבקש שום טעם במצוה. ולא להפיק שום תועלת לנפשו. כ"א רק שמקבל עליו עומ"ש לקיים הצווי של ממה"מ הקב"ה. ובאופן הזה הוא ביטול הנפש ביותר. דהיינו בחי' אין ממש. וזהו ענין יראה דהיינו קבעומ"ש של קיום הצווי שזהו בחי' יראה ובחי' אין של הנפש. ולכן ע"י קיום הצווי (שהוא בחי' אין שבנפש) ממשיך הצוותא שהוא בחי' אין שלמעלה מהשתלשלות שמחבר או"ס עם העולמות. דהנה יש ג' בחי' יש ואין ויש. עולמות הנבראים דבי"ע הם יש ודבר נפרד. ובחי' מל' דאצילות שמהוה היש דבי"ע נק' אין. לגבי בי"ע נק' אין שאינו מושג כו'. ולגבי אצילות נק' אין שהיא הארה בעלמא דכל"ה קמיה כו'. ועצמות אלקות שמאיר באצילות נק' יש האמיתי שממנו נמשך האין דמל' שמהוה היש דבי"ע. נמצא שבחי' אין דמל' מחבר בחי' יש האמיתי שמאיר באצילות עם יש המדומה דבי"ע. וכמו"כ למעלה יותר הרי ח"ע ראשית האצילות היא בחי' יש מאין לגבי או"ס ב"ה כמ"ש והחכמה מאין תמצא. ובחי' הכ"ע שממנו נמשך האצילות דח"ע נק' אין כנ"ל. ועצמיות אור א"ס ב"ה ממש שלמעלה מהכתר נק' יש האמיתי. והאין דכתר מחבר ההמשכה והגילוי מעצמות או"ס יש האמיתי עם בחי' חו"ב דאצי' קנה חכמה קנה בינה גימט' יש כו'. כידוע שהכתר הוא הממוצע שמחבר או"ס עם הנאצלים. ולכן האין דכתר נק' בחי' צוותא וחיבור שמחבר המאציל עם הנאצלים. והמשכת צוותא זה דבחי' אין דכתר נמשך ע"י קיום הצווי דוקא. שזהו הבחי' אין של הנפש. וזהו ענין הב' פירושים שבמצוה ל' צווי ול' צוותא. וזהו אשר קדשנו במצותיו וצונו: שהמשכת בחי' אני ראשון (שזהו ענין אשר קדשנו) זהו התגלות בחי' מצותיו ממש ובחי' מצותיו היינו ל' צוותא וחיבור (ולא ל' צווי שאין שייך צווי כלפי מעלה ח"ו כנ"ל) שזהו בחי' אין דכתר שעל ידו הצוותא והיבור של המאציל עם הנאצלים. והנה התגלות בחי' מצותיו שהו"ע צוותא הוא ע"י וצונו דוקא דהיינו ע"י עשיית המצות בבחי' קיום הצווי דוקא. וכנ"ל שע"י קיום הצווי דוקא נמשך הצוותא שהו"ע הב' פירושים שבמצוה כו':

ד **אך** הנה מצות צריכות כוונה. שהוא העלאה. דהנה במצות יש ב' בחי'. הא' שתרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן הם המשכת תר"ך עמודי אור דכתר עליון דתיקון מלמעלה למטה. ונק' אור ישר כנודע. והמשכה זו הוא על ידי הקבלת עול מלכות שמים דקיום הצווי שממשיך הצוותא דבחי' אין דכתר כנ"ל. וע"ז ארז"ל נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני. והב' מה שע"י קיום המצות בדברים גשמיים שהיותן מק"נ מתברר עי"ז שבה"כ דתהו שנפל בק"נ ונעשה העלאת מ"ן מהבירורים ועי"ז נמשך אח"כ משרשן ומקורן כח"ב דתהו. ונק' אור חוזר מלמטלמ"ע. דהיינו שההמשכה זו הוא ע"י העלאת מ"ן מהבירורים מלמטלמ"ע. והנה בחי' הב' של המצות ודאי צריך העלאה. לברר ולהעלות מק"נ. דהיינו בירור והעלאת מ"ן. וגם הבחי' הא' צריך ג"כ העלאה. שכדי שהקבעומ"ש של קיום הצווי יעורר וימשיך הצוותא דאין דכ"ע צריך להתעלות הקבעומ"ש ליכלל במל' דאצי' ממש ואזי יעורר ההמשכה מהכתר כו'. והנה הקבעומ"ש של האדם למטה הוא מגושם מאד וע"כ כדי שיוכלל באלקות דמל' דאצי' ממש צ"ל העלאה להעלות את הקבעומ"ש עד שיוכלל באלקות דמל' דאצילו'. ולכן ארז"ל (ר' זירא ר"ה כ"ט) מצות צריכות כוונה דהיינו העלאה. והנה כללות ההעלאה של המצות הוא ע"י תפלה דוקא. כמ"ש סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והיתה (בת"ז תיקון מ"ה ובהשמטות זח"א) סולם דא צלותא. ופי' מוצב ארצה שהתחלה הוא הודו כו' הודאה בעשיה. ואח"כ וראשו מגיע השמימה זהו ק"ש למס"נ באחד. אנת הוא חד ולא בחושבן כו'. וע"ז ארז"ל (בספרי) אליו ולא למדותיו וזהו בחי' שמימה. כמו שמי השמים מקיפים דכ"ע. וכיון שהתפלה היא סולם כו' שעל ידה הוא ההעלאה מבחי' ארצה לבחי' שמימה כו' לכן ע"י התפלה הוא העלאת כל המצות. ועיקר ההעלאה הוא בק"ש למס"נ באחד. ואהבת כו' בכל מאדך. שעי"ז מגיעים לבחי' שמימה כ"ע לכן בק"ש נעשה העלאת המצות לבחי' תר"ך דכתר עליון. ולכן כתיב על ק"ש וזאת המצוה לפי שק"ש היא כללות ההעלאה של כל המצות ולכן יש רמ"ח תיבין בק"ש נגד רמ"ח מ"ע. ופי' וזאת המצוה כו' לעשות בארץ. מהו בארץ דוקא. דהנה בארץ יש ב' בחי'. א' ארץ בחי' דומם. שויתי ודוממתי. שתיקה וביטול לגמרי. וזהו הביטול והענוה דבחי' מקבל שיש למעלה בבחי' מל' דאצילות (ועיקר בחי' זו במל' הוא דוקא בעת שמקבלת האורות עליונים מהע"ס דאצי' ובפרט כשמקבלת מהכתר ששם הוא עיקר הענוה). ולמטה בנפש היינו שלא לבקש שום טעם כלל בהמצוה כ"א רק לקיים הצווי. וז"ש (תלים קל"א) לא הלכתי

בגדולות

האור עפ"י קו המדה דרך ת"ד ופרסא כו'. שנמדד האור בשיעור ומדה שהכלים דע"ס יהיו יכולים להכיל האור ולהגבילו. ע"כ נקרא זה תיקונין לגבי הנאצלים שאין יכולים לקבל באופן אחר. וכמו"כ יובן למעלה יותר מה שבחי' עתיק מנהיג את הגלגלתא רעדכ"ר איך שיומשך משם הרצון וטעם הכמוס דמו"ס ובאיזו אופן יהי' המשכתו זה כך' ודאי תיקוני גלגלתא. שעי"ז דוקא יהי' יכול להתקבל המשכת גילוי הרצון עליון בכל ההשתלשלות. ופי' הב' בענין ז' תיקוני גלגלתא. דהנה הגלגלתא שזהו רעדכ"ר כיון שהוא מקור להמשכת הרצון שלמעלה מהחכמה א"כ זהו שייך לסדר השתלשלות דהיינו שייך בהגלגלתא מציאות כסדר השתלשלות העולמות וא"כ נתרחק הגלגלתא מעצמות אוא"ס ב"ה שהוא לבדו הוא יחיד ומיוחד כמו קודם שנבה"ע בשוה (ולכן אי' בת"ז (תיקון ע' קרוב לסופו). כתרא עילאה (היינו גלגלתא) אע"ג דאיהו אור לא אור מלוהלא אוכם אוכם הוא קדם עה"ע. ופי' הה"מ כ"ע דאוכם הו"ע יראה בושת. מה שהכתר מתבייש לגבי אור א"ס ב"ה) אבל ז"ת דע"י זהו גילוי מקור התענוגים דהיינו מה שא"ס ב"ה בעצמו הוא תענוג שעשוע המלך בעצמותו (והיינו מצד חסד דע"י. שנק' יומם דאזיל כו'. וגם הוא שירותא דעלמא עילאה כמו שבאצי' החסד הוא שירותא כו' כנודע. משא"כ גבורה דע"י שמאיר במו"ס בפנימיות זהו הענג שבהרצון וטעם הכמוס שלמעלה מהחכמה) וע"י גילוי זה נעשה תיקון בהגלגלתא שתתאחד עם עצמות אור א"ס ב"ה ממש כו'. ולכן נקרא זה חוורתא כי גוון לבן הוא עצמיות ולא מורכב. דהיינו הגילוי מה שעצמותו ית' הוא תענוג שנק' מקור התענוגים. וא"כ ודאי בז' תיקוני גלגלתא שבכתר זהו עיקר בחי' אני ראשון. דהיינו הבחי' היותר גבוה שבבחי' אני ראשון. והנה מה שע"י המצות נמשך בחי' אני ראשון היינו המשכת אני ראשון בשלימות. דהיינו כל הבחי' דאני ראשון. שזהו ענין מתן תורה. נותן בעין יפה נותן. וכתיב ראה אנכי נותן כו'. דמה שאנכי דכ"ע נותן כו' המשכת בחי' אני ראשון ע"י המצות. כמ"ש את"כ את הברכה אשר תשמעו אל מצות הוי'. הוא נותן בעין יפה. דהיינו כל הבחי' דאני ראשון בשלימות כנ"ל. וזהו פירוש הברכה אשר קדשנו במצותיו. קדשנו בחי' קדש עליון זהו מו"ס חכמה שבכתר. כמשנ"ת בלקו"ת בהביאור דכי כארץ תוציא צמחה. אשר אותיות ראש זהו גלגלתא. ואשר ל' באשרי כי אשרוני כו' שהו"ע תענוג זהו עתיק שמאיר בהגלגלתא שנק' ז' תיקוני גלגלתא. וא"כ מבואר בברכת המצות איך שכל הבחי' דאני ראשון בשלימות הכל נמשך ע"י המצות. וז"ש (משלי ד') ואורח צדיקים (שמקיימים המצות כו') כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום. ופי' באד"ר (זה"ג קכ"ט ע"א) שהו"ע בפלגותא דשערי אזיל חד אורחא כו' דהיינו חוורתא דגלגלתא שזהו הבחי' היותר עליונה שבאני ראשון כו'. (וי"ל הפי' ואורח צדיקים היינו שבחי' אורחא הנ"ל מאיר בחי' יסוד דע"י שנק' צדיק. כאור נוגה זהו נגה דע"י ע"ד שהיכל נוגה הוא בנגה. עד נכון היום הוא חסד דע"י כי חסד נק' יום. ונק' ג"כ יומם דאזיל עם כולהו יומין). ובזה יומתק פי' ברכת המצות. אלקינו מלך העולם. שהיות העולמות הוא משם אלקים מדת מל' לבוש המעלים. כי אע"ג דכתיב אני ראשון וכו' ומבלעדי אין אלקים זהו לגבי אני ראשון אין השם אלקים מסתיר כלל וכנ"ל בארוכות. אבל לגבי העולמות השם אלקים מסתיר ומעלים שיהי' נראה העולם יש ודבר נפרד כו'. אשר קדשנו במצותיו. היינו שע"י המצות ממשיכים הגילוי מבחי' אני ראשון בשלימות בעולמות. דהיינו שגם מהבחי' היותר עליונה שבבחי' אני ראשון נמשך ומתגלה בעולמות. אשר לגבי בחי' אני ראשון כו' הוא ומבלעדי אין אלקים. וכיון שמתגלה בחי' אני ראשון בעולמות ע"י קיום המצות עי"ז יהי' הגילוי בעולמות ג"כ איך שמבלעדי אין אלקים. היינו שגם לגבי העולמות לא יהי' השם אלקים מסתיר כלל. כ"א שיתגלה בעולמות ג"כ איך שגם עתה הוא לבדו הוא יחיד ומיוחד כמו אני ראשון ואני אחרון כו'. וכמ"ש (תלים קי"ז) ואמת הוי' לעולם. אמת זהו הגילוי דאני ראשון כו' ומבלעדי אין אלקים כנ"ל שיתגלה האמת הלזה גם בעולם כו':

ג **ופירוש** במצותיו. היינו מה שהקב"ה בעצמו מקיים המצות כמאמר רז"ל (ברכות ו') הקב"ה מניח תפילין. הקב"ה מתעטף בציצית. והנה במצותיו אין שייך לשון צווי כי מי יצוה עליו כו'. כ"א פירוש מצותיו הוא לשון צוותא וחיבור דהיינו התחברות אור א"ס ב"ה עם הע"ס דאצילות מה שנמשך להאיר בע"ס. כמו הקב"ה מניח תפילין הוא התחברות המשכת אוא"ס בד' מוחין דאצילות. וענין הגויל הלבן המקיף זהו גלגלתא דא"א שהוא לבנונית. והאותיות הן שערות דא"א שהן מקור ההמשכה בד' מוחין דאצי'. ומצות ציצית היא ההמשכה בל"ב נתיבות ח"ע שהו"ע הל"ב חוטין למעלה. כי יש כמה בחי' בהחכמה דאצי'. יש בחי' בחכמה שנק' מוחין ותפילין. ויש בחי' בחכמה שנק' ל"ב חוטי ציצית. וז"ש ושמרו דרך הוי' וגו'. כי מצותיו למעלה הוא דרך הוי'. היינו הילוך ההמשכה מאור א"ס ב"ה בשם הוי' שכולל הע"ס דאצילות. וזהו אשר קדשנו במצותיו. דמה שאנו ממשיכים ע"י המצות מבחי' אני ראשון זהו ענין מצותיו ממש שהוא צוותא וחיבור של המאציל עם הע"ס כו'. ולונו פי' שההמשכה דאשר קדשנו במצותיו הוא ע"י וצונו דוקא. דהיינו ע"י מה שאנו מקיימים הצווים של המצות מעשיות בגשמיות דוקא שהו"ע ביטול היש הנעשה בדברים גשמיים. דהוקשה כל התורה כולה לתפילין. שכותבים אהד ואהבת על קלף גשמי ונעשה הקלף הגשמי בטל לבחי' אחד כו'. וכמו"כ ענין הנחת התפילין על המוח ועל הזרוע כנגד הלב כדי לשעבד הלב והמוח הגשמי לאחד שהוא ביטול היש לגמרי. ועד"ז הוא בכל המצות כמו לדקה שנותן הייו ויגיעו לזולתו מחמת שהוא רלה"ע ב"ה כמ"ש (דברים ט"ו) פתוח תפתח את ידך כו' לעניך כו'. וביטול היש שנעשה בגשמיות ע"י הצווים גשמיים זה מעורר למעלה מאד כמשנ"ת במ"א בענין עשי' לעילא. אך להבין בביאור יותר ענין ולונו דמשמע שעלם קיום הצווי מעורר למעלה מאד. יש להקדים להבין מה שבפי' מצוה יש ב' פירושים הא' ל' צווי כפשוטו והב' ל' צוותא וחיבור. דהנה כתיב (תלים ל"ד) יראו את הוי' קדושיו כי אין מחסור ליראיו. מחסור פירושו שמשלים וממלא החסרון ע"ד בורא נפשות רבות וחסרונן. ובחי' אין היינו מ"ס והחכמה מאין תמצא שבחי' אין שלמעלה מהחכמה הוא למעלה מהשתלשלות לגמרי.

ולכן

שם אלקים שבכל ההשתלשלות נמשכו מאתו ית' א"כ ומבלעדי אין אלקים. שאין השם אלקים מסתיר כלל קמיה והוא לבדו הוא יחיד ומיוחד אחר שנברא העולם כמו קודם שנברא"ע:

ב **וזהו** פי' הברכה אלקינו מלך העולם. שהיות העולמות הוא משם אלקים מדת מל' שהי' לבוש ופרסא כדי שיתהווה בחי' עולם העלם והסתר שיהי' נראה יש ודבר נפרד. אשר קדשנו במצותיו שע"י המצות נמשך בחי' קדש עליון שלמעלה מהשתלשלות כמ"ש בזהר אמור קדש מלה בגרמיה. כי קדוש פי' מובדל וא"כ שייך לומר שיש עולמות ורק שהוא מובדל מהם. ובחי' זו שייך גם במדת מלכותו כמאמר ושמך קדוש כו'. שיש מבחי' מל' ב' המשכות א' שמתלבש בפנימיות בעולמות ונק' ממכ"ע. והב' שבבחי' מקיף וסובב כו'. אבל קדש הוא עצמות אוא"ס שלמעלה מגדר עלמין לגמרי שאין שייך לומר קמיה בחי' עלמין כלל. וא"כ זהו בחי' אני ראשון כו' ומבלעדי אין אלקים. שע"י קיום המצות נמשך ומתגלה בחי' אני ראשון כו' בעולמות. דהנה במצוה הראשונה שנאמרה למשה רבינו. ע"ה כתיב החדש הזה כו' ראשון הוא לכם כו' דלכאורה זהו כפל הלשון שמתחלה כתיב ראש חדשים. ופי' רז"ל במדרש רבה (בא רפט"ו) כביכול הקב"ה שנק' ראשון שנאמר אני ראשון כו'. וע"פ ולקחתם לכם ביום הראשון כו' אחז"ל (מד"ר אמור ספ"ל) בזכות זה אני נגלה לכם ראשון. וכתיב ראשון לציון. ציון נק' כנס"י מצד קיום המצות כמ"ש ואשים דברי בפיך (זהו תורה) ובצל ידי כסיתיך (זהו גמ"ח מצות) לנטוע שמים כו' (זהו עבודה קרבנות כמארז"ל) ועי"ז ולאמר לציון עמי אתה. שע"י הג' קוין דתורה ועבודה וגמ"ח נק' כנס"י ציון ל' אות וסימן דהיינו להיות בצלמנו כדמותנו כו'. וכתיב ראשון לציון שע"י קיום המצות נמשך בחי' אני ראשון. והנה ההפרש בין ראשון לראשית. ראשית נק' שחכמה דאצי' כמ"ש ראשית חכמה. כי החכמה היא ראשית ההשתלשלות. ותיבת ראשית בתי"ו מורה על לשון נקבה. כי ראש או ראשון הוא ל' דכר שמשפיע בבחי' ראשית. וכמו"כ בחי' חכמה שנק' ראשית היא בחי' מקבל מבחי' אני ראשון. אך ההמשכה שמבחי' ראשון בבחי' ראשית חכמה הוא שלא כדרך השתלשלות. וכמ"ש והחכמה מאין תמצא שהמשכת והתהוות החכמה ממקורה הוא כמו עד"מ המוצא מציאה שאין יודע כלל מאין בא לו וכמו"כ המקור שממנו נמשך השפע בבחי' חכמה הוא למעלה מגדר בחי' חכמה עד שנק' אין שאין מושג כלל בחכמה. וא"כ מה שע"י המצות נמשך מבחי' ראשון זהו נלמעלה מסדר השתלשלות לגמרי. וז"ש תתן אמת ליעקב. אמת הוא בחי' אני ראשון ואני אחרון כמ"ש ברבות ויצא פ' פ"ה. וכן בבהמ"ק נאמר כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו. ופי' כסא כבוד היינו בינה שהוא כסא לחכמה שנק' כבוד. מרום הוא כתר. מראשון היינו א"ס. ור"ל הכתר שבו מאיר מל' דא"ס. וכ"ז נמשך אל מקום מקדשנו. כי יחוד קוב"ה ושכי' בביהמ"ק שהו"ע היחוד דכי הוי' הוא אלקים זה נ"ל נמשך מבחי' אני ראשון כו' ומבלעדי אין אלקים. והנה גבי מקדש נאמר ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ואחז"ל בתוכו לא נאמר אלא בתוכם והיינו כמארז"ל (כתובות ה') גדולים מעשה צדיקים כו' שנאמר מקדש אד' כוננו ידיך כו'. ופירש"י שהמקדש מעשה ידיהן של צדיקים. ומעשה ידיהן של צדיקים היינו קיום המצות שעי"ז ממשיכים גם עכשיו בחי' כסא כבוד מרום מראשון כו'. וזהו ענין אשר קדשנו במצותיו שהוא המשכת בחי' אני ראשון בהעולמות. וביאור הענין איך מרומז בתיבות אשר קדשנו המשכת בחי' אני ראשון. דהנה בכלל נקרא הכתר אני ראשון שההמשכה מבחי' ראשון דכ"ע בבחי' ראשית חכמה הוא שלא כסדר השתלשלות. אכן בפרט יש בבחי' אני ראשון דכתר כמה בחי'. כי בחי' חכמה שבכתר נקרא ג"כ ראשון שלמעלה מהשתלשלות לגבי ראשית חכמה דאצילות כי ח"ע דאצי' נק' חכמה דאתפתחא בל"ב שבילין וחכמה שבכתר נק' חכמה סתימאה דלא אתפתחא כלל וכמשנ"ת במ"א בפי' שתוק כך עלה במ"ה לפני שהו"ע טעם הכמוס שברצון שלמעלה מהחכמה שבלתי אפשר להיות מושג כלל בח"ע דאצילות עד שלגבי חכמה דאצילות נק' זה למעלה מהחכמה והטעם לגמרי. וא"כ ודאי ח"ס שבכתר נק' אני ראשון. אבל עצמיות הכתר דהיינו כתר שבכתר שנקרא גלגלתא דחפיא על מוחא זהו עוד למעלה יותר מבחי' חכמה שבכתר (כנ"ל בית קדוש מפסיק) והוא עיקר בחי' אני ראשון. והענין כי מו"ס זהו טעם הכמוס שברצון שלמעלה מהחכמה. אבל גלגלתא זהו עצמיות הרצון עליון שנק' רעדל"ר דהיינו רצון על רצון (וטעם הכמוס) שלמעלה מהחכמה. ויש עוד בחי' שלמעלה גם מהגלגלתא והיינו ז' תיקוני גלגלתא ונק' חוורתי דגלגלתא שהו"ע ז"ת דעתיק המאירים בגלגלתא. ופי' וענין תיקוני גלגלתא י"ל ב' פירושים ושניהם אמת. הא' עפמשנ"ת בלקו"ת פ' מטות בביאור דהללו פ"ב בענין אוירא בע"ג קרומא דמו"ס וז"ל כי הנה עד"מ כשאדם משכיל ומחדש איזו השכלה חדשה זהו המשכה שנמשך ממקור השכל הנק' משכיל. ולפעמים אין נופל לו שכל מלמעלה מהשכל. א"כ בהכרח לומר שיש דבר שלמעלה מבחי' המקור השכל המשכיל שהוא המקשרו ומחברו לבא לידי גילוי בשכל לפעמים כך ולפעמים כך. והנה מקור השכל הנק' משכיל זהו הנקרא ח"ס. והבחי' שלמעלה מזה זהו בחי' אוירא בעל קרומא דחפיא על מו"ס שהוא המקשר ומחבר ח"ס לבא לידי גילוי כו' עכ"ל. וכמו"כ י"ל למעלה יותר דהיינו בבחי' גלגלתא ומו"ס. שבחי' מו"ס זהו רצון וטעם כמוס שלמעלה מהחכמה. אך מ"מ זהו המשכת רצון פרטי. והגלגלתא זהו רעדל"ר מקור כל הרצונות דהיינו רצון על רצון שלמעלה מהחכמה כנ"ל. וא"כ צ"ל עוד בחי' הגבוה יותר גם מהגלגלתא שמנהיג את הגלגלתא. דהיינו שמרעדל"ר יומשך הרצון שלמעלה מהחכמה. וגם איך ובאיזו אופן יומשך ממנו הרצון. וזהו ענין ז"ת דעת"י המאירים בגלגלתא. שבחי' עתיק מנהיג את הגלגלתא. שיומשך מהגלגלתא המשכת רצון פרטי ואיזו רצון. ובאיזו אופן יהי' המשכתו כו'. ולכן נק' תיקוני גלגלתא. ע"ד שהע"ס דתיקון דאצילות נק' תיקונין. כמ"ש במאמר דפתח אליהו אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין וקרינן להון עשר ספירן כו'. כי בע"ס דתהו שלא הי' בחי' נמצאים דדיקנא ופרסא כו'. כ"א הי' מאיר ריבוי אור שלא עפ"י קו המדה. הרי הי' שבה"כ שלא יכלו הכלים לסבול האור הרב. משא"כ בע"ס דאצילות דתיקון שמאיר בהן

[ואעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן ההר הטוב הזה והלבנון. וצריך להבין דמשמע שהארץ שבעבר הירדן דהיינו א"י היא ארץ הטובה. והו"ל רק איננה ארץ הטובה. ובאמת חו"ל איננה ארץ כלל. פי' מה שהיא בחי' ומדרגת ארץ למעלה זהו דוקא א"י ולא חו"ל. גם להבין מ"ש הארץ הטובה ל' נקבה. ואח"כ ההר הטוב ל' זכר. וגם הזה ל' זכר. ומהו בחי' והלבנון. יש להקדים להבין מה שנתאוה מרע"ה כ"כ ליכנס לארץ. כידוע מארז"ל (מ"ר ברכה י"א) שהתפלל תקפ"ו תפלות כמנין ואתחנן. ואמרו ע"ז וכי לאכול מפירותיה הוא צריך אלא כדי לקיים מצות התלויות בה. ואין הכוונה רק על המצות שאינן נוהגות אלא בארץ. כ"א על כללות המצות הנוהגות בכל אדם ובכל מקום ובכל זמן. שתלויות ג"כ בארץ. והיינו שעיקר מעלת ושלימות קיומם הוא בארץ דוקא. ותדע דכתיב וזאת המצוה אשר צוה ה' לעשות בארץ וכתי' בתרי' שמע ישראל. ומצות ק"ש היא חובת הגוף ונוהגת בכל מקום ובכל זמן ומכל מקום כתי' לעשות בארץ. והיינו מפני שעיקר תכלית ושלימות קיום המצות כולם הם בארץ דוקא. דהנה כתיב (קהלת י"ב) סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם. פי' שזה כל האדם הוא קיום המצות בבחי' יראה דוקא]. ע"כ הוא מרשימה:

וצ"ל תהלה. פי' וענין ברכת המצות. אלקינו מלך העולם אשר קדשנו וכו'. פי' מלך העולם שהוית כל העולמות והנבראים עליונים ותחתונים אעפ"י שהם עולמות ונבראים עד אין קץ אלף אלפין כו' ורבוא רבבן גדול ה' ולגדולתו אין מספר. עכ"ז מקור התהוותן והויתן הוא רק מבחי' מדת מלכותו ית' לבד כמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים. וכתיב ה' מלך גאות לבש. שמדת מלכות היא לבוש אצלו ית' ולא עצמותו ממש. וכמו בנפש מחדומ"ע רק לבושי הנפש ולא עצמיות כלל. כמו"כ למעלה שרש מדת מל' שהוא מה שעצמ"ה אנא אמלוך הרי מחשבה זו רק לבוש לבד לגבי בעל המחשבה ובעל הרצון. וביאור הענין מה שמדת מל' היא לבוש. הנה כתי' (ישעי' מ"ד) אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים. אני ראשון היינו קודם שנברא העולם שהי' הוא ושמו בלבד. ואני אחרון קאי על אחר גמר כל העולמות שכל העולמות יחזרו לאין ואפס כמו ערם שנבראו שאז יהי' ונשגב ה' לבדו כו'. ומבלעדי היינו עתה באמצעות ב' בחי' הנ"ל שנתהוה סדר השתלשלות העולמות ע"י שם אלקים כמ"ש בראשית ברא אלקים וגם מה שעתיד להיות דהיינו ימות המשיח ותחה"מ ואלף הז' וכ' אלפים יובלות ג"כ אין אלקים. שהשם אלקים שעל ידו נבראו ונתהוו כל סדר השתלשלות וכל העליות דלעתיד אינו מבלעדי הב' בחי' הנ"ל כ"א שעכשיו ג"כ הוא לבדו הוא כמו אני ראשון ואני אחרון. והענין כי שם אלקים שהוא דין היינו מדת הצמצום וההסתר ולכן השם אלקים הוא במדת מלכות שבחי' מל' היא לבוש והעלם כמו הלבוש שמכסה ומסתיר על גוף האדם עד שאין נראה כלל כמו"כ מדת מלכות היא לבוש המעלים ומסתיר על יחודו האמיתי כדי שיהיו נראים העולמות והנבראים ליש ודבר נפרד כו' עד שלמטה בעוה"ז הגשמי מתלבש לבוש הטבע שנראה עולם כמנהגו נוהג כו'. דהנה נע"ל דכתיב כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה כו'. דפי' אני עושה היינו עצמות המאציל ית' ממש שלמעלה ממדת מלכותו ית'. אזי יהיו שמים וארץ חדשים לגמרי דהיינו שלא יסתירו על אלקות כלל. כמ"ש (ישעי' מ') ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר כו'. אבל בריאת שמים וארץ דעכשיו הרי הם מסתירים על אלקות וכמו בענין הפרנסה שבאמת הכל נמשך מלמעלה מסבת כל הסבות וכמ"ש (דברים ט"ו) וברכך ה' בכל אשר תעשה. ומ"מ מתעלם ומסתתר השפע עד שיוכל האדם לטעות ולומר כחי ועוצם ידי כו'. והיינו לפי ששמים וארץ דעכשיו נבראו ע"י שם אלקים מדת מל' לבוש והסתר. ולכן נשתלשל למטה לבוש הטבע. וזהו אלקים בגימט' הטבע. והנה הלבוש וההסתר דשם אלקים יש בכל העולמות. כי בין עולם האצילות לעולמות דבי"ע השם אלקים והסתר דלבוש מל' זהו הפרסא שבין אצי' לבי"ע שהפרסא מעלים על בחי' יהו"ע דאצי'. וכנודע שמקובלים הראשונים קוראים למדת מל' בשם כסא ומסך כו'. וגם למעלה יותר דהיינו בין המאציל לנאצלים יש ג"כ שם אלקים והו"ע החשמל העליון שלמעלה מאצילות וזהו קרומא דאוירא (שבכתר) דהפיא על מו"ס שמפסיק בין מו"ס הכמה שבכתר שרש ועיקרו של אצילות (כמבו' בת"א דמה שיש דעות במקובלים שכתר נמנה עם הע"ס הכוונה על הכמה שבכתר) לבין גלגלתא דא"א (כתר שבכתר) שנחשב מעולם הא"ס כמ"ש הרמ"ז ר"פ אמור. ע' בלקו"ת פ' אחרי בד"ה ביאור הדברים בענין לטהר תטהרו פ"א בהג"ה. ובביאור ע"פ ואתחנן בתחלתו. ובשרש השרש ענין ובחי' דשם אלקים הו"ע הצמצום שנסתלק האור לגמרי ונשאר רק רשימו דהיינו אותיות לבד בלי שום גילוי אור כלל. והרשימו זהו המלבוש של האור. שמתחלה הי' מאיר אוא"ס ב"ה בגילוי בהלבוש שהו"ע האותיות רל"א שערים כו' ואחר הצמצום שנתעלם מהם האור לגמרי אזי יתכן לקרות כללות בחי' האותיות של הרשימו בחי' שם אלקים לבוש שמעלים (כמו החשמל ופרסא שבאצי' ובי"ע כנ"ל). וזהו שרש כל הלבושים ומסכים ופרסות שבכל ההשתלשלות. שכל לבוש ופרסא שבכל עולם נק' שם אלקים. והשרש לכולם הוא שם אלקים דבחי' הרשימו. והנה כל ההסתרים שמצד הלבושים והפרסות שמשם אלקים הוא רק לגבי העולמות לבד. אבל קמיה ית' א"ז מסתיר כלל כמ"ש כי הוי' הוא האלקים דכולא חד ממש שמאוא"ס ב"ה גופא נמשך הלבוש וההסתר דשם אלקים וכמארז"ל (מד"ר בראשית פכ"א סי' ה') כהדין קמצא דלבושי' מני' וביה. וכמו עד"מ הרב שאומר שכל עמוק ומלבישו במשל גשמי אעפ"י שלגבי המקבל המשל הוא לבוש והעלם על השכל אבל לגבי הרב א"ז שום העלם כלל כיון שממנו דהיינו מכח שכלו גופא נמשך המשל והלבוש. כמ"ש למעלה המבדיל כו' בכללות בחי' הרשימו (שהוא השרש דשם אלקים שבכל ההשתלשלות) זהו לבושא דמיניה וביה ממש שבחי' האותיות שבאור זהו המלבוש הרשימו. ומהרשימו נתהוו ונאצלו אח"כ הכלים דע"ס דאצילות כידוע. ומהכלים דע"ס נאצלו החשמלים כמ"ש בע"ח שמנה"י דבינה נמשך להיות החשמל ומנעל שהוא פרסא כו'. שהוא לבוש הנאצל מהספירות נה"י דבינה (והו"ע כתנות אור באצ"ק). וכיון שכל הלבושים דשם

מדות איהו כלל. ומ"מ ע"י השבחים שמשבחים לפניו המדות שלו. מדת גדולתו כו'. מדת גבורתו כו'. עי"ז ממשיכים המדות עליונות מהעלם אל הגילוי דהיינו שמבחי' לאו מכל אינון מדות יומשך להאיר בהמדות כו' (ר"ל מבחי' ע"ס הגנוזות יומשך הגילוי בבחי' ע"ס דאצילות). ועפי"ז יובן ענין האמירה זכור ה' כו'. כי ע"י מה שאנו זוכרים חסדי ה' ונפלאותיו אשר פעל בימי קדם עם ישראל דוקא. דהיינו כשהי' מאיר אור הפנים שהאיר אורו לישראל דוקא. משום כי בבחי' אור הפנים שהוא פנימיות המדות כתיב אהבתי אתכם דוקא וכנ"ל. הנה ע"י אמירה וזכירה זאת חוזרים ומעוררים בחי' אור הפנים הנ"ל שיומשך משם איזה הארה לישראל דוקא. ואעפ"י שבגלות נסתלק אור הפנים. והו"ע קוב"ה סליק לעילא (זה"ג ד"כ ע"ב) שנעשה רחוק מאתנו כביכול. וכמ"ש (תלים יו"ד א') למה ה' תעמוד ברחוק תעלים כו'. הנה מ"מ גם מהבחי' רחוק יוכל לימשך איזה גילוי. וכמ"ש (שמות ב' ד') ותתצב אחותו מרחוק. ואיתא בזה"ק (שמות י"ב סע"א) אחותו היא בחי' חכמה כמ"ש (משלי ז' ד') אמור לחכמה אחותי את. ופי' מרחוק כמ"ש (ירמי' ל"א) מרחוק ה' נראה לי. כמלא שענין ותתצב אחותו מרחוק הוא בשביל איזה גילוי דהיינו כדי להיות מרחוק ה' נראה לי. ולכן אעפ"י שפנימיות המדות נסתלק לעילא לעילא בהו"ב. כפי' המק"מ. ובחי' זו נק' רחוק. מ"מ יוכל לימשך איזה גילוי גם מבחי' רחוק. גם ענין ההסתלקות הוא להיות בבחי' מקיף. כמ"ש (דברים ל"א י"ח) ואנכי הסתר אסתיר פני. בבחי' ביום ההוא. וכיון שישנו עדיין בבחי' מקיף עלינו הרי מבחי' אור מקיף יוכל להיות ג"כ איזה השפעה. וכמ"ש כי הוי' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך (שם כ"ג ט"ו) ואחז"ל (מד"ר קדושים פכ"ד סי' ז') להיות צל על ראשך. הרי שמבחי' צל ומקיף נמשך פעולה גדולה דהיינו השמירה להצילך כפשוטו. וזהו ענין הבקשה שלנו זכור ה' מה כו' הביטה וראה. שאין הבקשה שיתגלה אור הפנים בגילוי גמור כמו בזמן הבית. שזה א"א עתה בגלות. כ"א הבקשה שגם מבחי' רחוק ובחי' מקיף יומשך איזה הארה וגילוי מבחי' אור הפנים. וזהו הביטה וראה. הבטה מרחוק. כמ"ש (תלים ל"ג) משמים הביט ה'. וע"י הבטה זו יהי' פעולה גדולה ושמירה גדולה לישראל כנ"ל בענין להצילך כו'. וזהו וזכור את בוראך בימי בחורותך. דפי' במד"ר כ"ז שבית הבחירה קיימת. כי בעוד שביהמ"ק קיים שהי' בחי' יום שהי' מאיר אור הפנים יאר ה' פניו אליך. וזה נק' ימי בחורותך. כי בימי הבחרות מאיר אור הפנים. ע"כ בקל הי' מועיל ע"י התעוררות הזכירה מלמטה וזכור את בוראך כו' להוסיף אור הפנים שיהי' יאר הוי' כו' ישא ה' פניו כו'. שיש כמה מדרגות זה למעלה מזה בבחי' גילוי אור הפנים כמ"ש (תלים פ"ט) באור פניך יהלכון. משא"כ כעת בגלות שהוא בחי' לילה. ובעונותינו נמשך השפע רק מבחי' אחוריים לבד כו'. ע"כ קשה מאד להזור ולעורר אור הפנים. וזהו וזכור את בוראך בימי בחורותך דוקא. ומ"מ גם כעת נעשה פעולה גדולה ע"י הזכירה כנ"ל:

ד **הביטה** וראה את חרפתינו. כתיב (ישעי' נ"ד ד') וחרפת אלמנותיך לא תזכרי עוד. וזהו חרפתינו. והנה אחז"ל (מד"ר איכה פ"א סי' ג') ע"פ היתה כאלמנה כאלמנה שהלך בעלה למדינת הים ודעתו לחזור כו'. ואלמנה אחז"ל (כתובות יו"ד ע"ב) שכתובתה מנה. ול"ל דאלמנה משמע שאין לה מנה. הנה כתיב (בראשית כ"ו י"ב) ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא מאה שערים. ובפדר"א (פל"ג) מה זרע צדקה שנאמר (הושע יו"ד י"ב) זרעו לכם לצדקה. וצריך להבין דא"כ מהו מאה שערים כי לא מצינו רק כ"א נ' שערים כמאחז"ל (ר"ה כ"א סע"ב) חמשים שערי בינה נבראו בעולם ומ"ע נמסרו למשה. והענין דכתיב (דה"א כ"ט י"א) לך הוי' הגדולה כו' כי כל כו'. לך גימט' חמשים. וא"כ כי כל בשמים כו' כל ג"כ גימט' נ'. והיינו כי לך הוי' הגדולה הוא ע"ד לעולם יסדר אדם שבחו של מקום. היך שבחי' המדות עליונות בטלים אליו. הגדולה זה מע"ב (ברכות נ"ח). מדת חסד עליון התפשטות החיות בעולמות. והגבורה זה יצי"מ. והת"ת זה מ"ת. והנצח זה בנין ירושלים (שם). ומ"מ הם בטלים אליו לגמרי. והנה עי"ז השבח גורמים העלאת המדות מלמטלמ"ע להתכלל בבחי' ביטול בנשע"ב. וזהו לך גימט' המשים. וא"כ נמשך המשכת גילוי נשע"ב בהמדות מלמעלמ"ט. וזהו כי כל בשמים ובארץ. וזהו נודע בשערים בעלה (משלי ל"א). שע"י שמתגלים השערים דבינה בהמדות אזי נק' המדות בעלה של המל' שמשפיעים בה היחוד כו'. והיינו ע"י נודע בשערים כו'. שכל אחד ואחד משער בלבו ענין שבחו של מקום כנ"ל בענין לך הוי' הגדולה. ועי"ז גורמים העלאת המדות מלמטלמ"ע להתכלל בנ' שערים דבינה וא"כ המשכת נשע"ב בהמדות מלמעלמ"ט. וזהו ענין מאה שערים. דהיינו מה שהמדות כלולים תחלה בנ' שע"ב בדרך העלאה וא"כ נמשך בהן גילוי נ' שע"ב בדרך המשכה מלמעלמ"ט. וזהו ענין כתובתה מנה דהיינו המדות כשהם כלולים ב"פ מנשע"ב כנ"ל. אך פי' אלמנה. דמשמע שאין לה המנה. היינו בעת הגלות שמסתלקים המדות עליונות לעילא כו' כמ"ש ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא. ונק' בשם עיבור שיכנס בבחי' העלם לעילא כו' אבל אין נמשכים ומתגלים במל'. וזהו כאלמנה שהלך בעלה למדינת הים. שההסתלקות בבחי' עיבור הוא במדינת הים. ים החכמה. (ומדינת הים י"ל בינה כנודע שעיבור היא בבינה). וכמשאחז"ל (מדרש משלי סי' ו'. מ"ר קהלת פ"א) העוה"ז נק' יבשה ועוה"ב נק' ים. כמ"ש (ישעי' י"א) ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים (מים לים הו"ע הו"ב כמ"ש ע"פ ושלשת בענין אזלו מים מני ים). גם אלמנה אותיות נאלמה. שמחמת שנסתלקו המדות מלהאיר להדבור. שהוא ענין קול אתפרש מדיבור. אזי אין הדבור בבחי' גילוי כלל. ונק' נאלמה. כי בזמן הבית שהמדות היו מאירים בגילוי אזי הי' הדבור בבחי' גילוי. ע"ד ידבר עמים. שעיקר ההנהגה והממשלה הי' ע"י הדבור. וזהו וחרפת אלמנותיך. שהחרפה היא מה שנסתלקו המדות מהדבור ונעשית אלמנה כנ"ל חסר מנה. וגם נאלמה. וזהו הבקשה הביטה וראה את חרפתנו. דהיינו שאעפ"י שנסתלקו המדות לעילא מ"מ יומשך משם איזה גילוי לבחי' מדת מלכותו ית'. ויוסר קלת חרפת אלמנותינו כו'. וזה"ע מאה ברכות שאומרים בכל יום. דהיינו כדי להמשיך בחי' כתובתה מנה כנ"ל:

מפנימיות האהבה והחסד דהיינו להיות התגלות אלקות בעולמות אזי נמשך השפע רק לישראל לבד כמ"ש יאר ה' פניו אליך. והיינו משום דמצד פנימיות המדות כתיב (מלאכי א' ב') אהבתי אתכם אמר הוי' וכתיב ואוהב את יעקב ואת עשו שנאתי. וגם ההשפעה שמפנימיות האהבה היא להיות גילוי אלקות בעולמות. וזה א"א להם לקבל כלל. אבל כאשר מסתלק בחי' פנים וההשפעה הוא רק מבחי' אחוריים לבד אזי נמשך השפע לעו"ם ולאוה"ע כנ"ל. ומזה נעשה גלות. וזהו הבקשה זכור ה'. דהזכירה היא מבחי' פנים דוקא אשר בבחי' פנים הוא אהבתי אתכם כו' ועי"ז משם יומשך הזכירה עלינו. ונמצא תוכן ענין הבקשה זכור ה' הוא שיאר ה' פניו אתנו. שיאיר לנו אורה העליונה מבחי' פנים דוקא :

ב **וענין** מה הי' לנו. דהנה כתיב (דברים י"ד י"ב) ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה כו'. והקשו בגמרא (ברכות ל"ג ע"ב) אטו יראה מלתא זוטרתא היא. אין לגבי משה מלתא זוטרתא היא. וידוע הקושיא דהא שואל מעמך כתיב. והענין כי בחי' משה הוא ונחנו מה. ביטול במציאות. דהיינו שהי' בטל במציאות לגמרי איך דקמי' כל"ח. דכתיב (ש"א ב') כי אל דעות הוי'. דעת תחתון מלמטה למעלה הוא מאין ליש ביטול היש. ודעת עליון הוא איך קמי' ממש. היינו שכל העולמות הם כלא ואין לגמרי. ובחי' הביטול דמשה הוא איך קמי' ממש. וזהו משה נתנבא בזה יהו"ע. וכל הנביאים נתנבאו בכה יהו"ת רק ביטול היש. וענין ביטול היש הוא אתכפיא בכל הרצונות ובמהדומ"ע. ולכן בחי' יר"ת וביטול היש היא מלתא זוטרתא לגבי משה שהי' בחי' מה וביטול בעצם ומה שהבקשה היא בחי' יר"ת וביטול היש דוקא. היינו כמ"ש (בראשית כ"א ו') צחוק עשה לי אלקים. שמבחי' אלקים מדת הצמצום וההסתר שיתהווה בחי' יש וביטול אח"כ ביטול היש עי"ז יתגלה לע"ל בחי' צחוק ותענוג עליון מעצמות אור א"ס ב"ה. וזהו לויתן זה יצרת לשחק בו. וזהו כ"א ליראה לפי שעיקר התענוג עליון הוא מבחי' זו דוקא דהיינו מה שהיש בטל. אך צ"ל דהא שואל מעמך כתיב ואיך היא מלתא זוטרתא בכל אדם. הענין דכתיב (משלי ל' ד') מה שמו. ומה שם בנו. ואחז"ל במד"ר (נשא פי"ב סי' י"ג) מה שמו ה' צבאות שמו. ומה שם בנו בני בכורי ישראל. והיינו כי באצילות מאיר שם מ"ה כמ"ש בת"ז שם מ"ה דאיהו אורח אצילות דהיינו שם מ"ה במילוי אלפין שעל ידו מאיר אור א"ס בכל האצילות ולכן מ"ה שמו ממש. ומה שם בנו היינו שגם שרש ומקור נש"י נמשך ג"כ משם מ"ה. כי אתם קרויים אדם (יבמות דס"א ע"א) ואדם בגימט' מ"ה. כי ישראל עלו במחשבה. חשב מה (זח"א כ"ד ע"א). וכמו שהם בשרשם מה' עליונה יש בהם ג"כ הביטול דשם מ"ה. ורק שבהנשמה המלובשת בגוף מוסתר ונעלם הביטול דבחי' מ"ה. אבל בשרש ומקור הנשמה ודאי שמאיר האורה מבחי' הביטול אמיתי דשם מ"ה. וזהו מאחז"ל (מגילה ג' ע"א) מזלי' חזי. פי' חזי ע"ד משה נתנבא בזה. ולכן ומ"ה שם בנו. ולכן תקנו מאה ברכות שהוא המשכת תוספות אורות מבחי' מקור ושרש דשם מ"ה (כמ"ש בזהר חיי שרה (קכ"ג ע"א) קוב"ה דאתכליל מאתר עילאה סדכ"ם ברזא דמאה ברכאן) כדי שיומשך ויתגלה הביטול דבחי' מ"ה שבשרש הנשמה גם בהנשמה שמלובשת בגוף. וזהו א"ת מה אלא מאה כו' (זח"ג רנ"ד א'). ולכן כיון שמ"ה שם בנו וע"י מאה ברכות ממשיכים גילוי בחי' מ"ה גם בהנשמה שבגוף ע"כ יראה מלתא זוטרתא לכל אדם כמו לגבי משה כנ"ל. והנה זלעו"ז כו'. וכמו שיש אדם בקדושה. כך יש אדם דקליפה. וצ"ל הלא אדם בגימט' מ"ה ואיך שייך זה בקליפות. והענין דכתיב (בראשית כ"ב כ"ד) ופלגשו ושמה ראומה. פי' ראו מ"ה. ראו איך שאני בטל. שמרגשת הביטול ועושה יש ודבר מהביטול. ובחי' זו היא בחי' שרש ומקור והתחלה לקליפות כי הקליפה בשרשה היא עדיין דקה מאד. דהיינו מה שמרגשת הביטול. אבל אח"כ בריבוי השתלשלות נעשים קליפות גמורים כו'. וכמו שמצינו בדרז"ל (ב"ב ט"ז ע"א) שאמרו שטן ופנינה לש"ש נתכוונו. ופעם אמרו (יומא ס"ט ע"ב) נתן עיניו במקדש ראשון והחריבו במקדש שני כו'. והיינו כנ"ל. ולכן בחי' אדם דקליפה באצילות הוא ענין ראו מ"ה. וזהו מה הי' לנו. שבחי' ראו מ"ה דקליפה מושלת עלינו. וביאור הענין דכתיב שופך דם האדם באדם כו' (בראשית ט' ו'). שעפ"י פשוט אין מובן הפסוק מהו באדם. והענין דכתיב (ישעי' ס"ו) הפושעים בי. ואמרו בזהר (יתרו פ"ה ע"ב) בגופא דמלכא. כי רמ"ח מ"ע הם רמ"ח אברים דמלכא ושס"ה ל"ת הם שס"ה גידים. וזהו בחי' אדם שעל הכסא כלול מתרי"ג כו'. והיינו אורות וכלים. כי רמ"ח מ"ע הם בבחי' כלים. ושס"ה ל"ת גידי הדם הוא המשכות האורות עליונים כו'. והנה כשנעשה למטה באדם נקב באיזה אבר יוצא ממנו דם שהוא החיות. וכמו"כ כשפוגמים במ"ע נעשה פגם ונקב בבחי' הכלי דע"ס השייך למצוה ההיא. וז"ש (ויקרא כ"ד ט"ז) ונוקב שם הוי'. וכש"כ כשעובר על איזה ל"ת כו'. וע"י הנקב יוצא דם שהוא בחי' האור והחיות מבחי' אדם העליון דקדושה ונמשך לבחי' אדם דקליפה. וזהו שופך דם האדם באדם. ועי"ז נעשה עת אשר שלט האדם באדם. ומזה נמשך הגלות למטה. וזהו טיטוס גידר הפרוכת ויצא ממנו דם (גיטין נ"ו ע"ב) שהי' זה נס. והיינו שהראו לו מלמעלה שמה שהי' לו כח ליכנס לביהמ"ק ולהחריבו אין זה כח שלו כ"א שמחמת שגרמו ישראל בחטאם להיות שופך דם האדם באדם עי"ז ניתן לו הכח מלמעלה כו'. וזהו מ"ה הי' לנו. שבחי' ראו מ"ה דקליפה שהוא ענין אדם בליעל מושל עלינו מחמת עונותינו שגרמנו להיות שופך דם האדם באדם. ועי"ז נעשה להיות שלט האדם באדם. וזהו מ"ה הי' לנו. והיינו כמשנת"ל שבחי' פנים מסתלק למעלה וההשפעה רק מבחי' אחוריים ונמשכת השפע בבחי' אדם דלעו"ז. ראו מ"ה. ולכן מ"ה הי' לנו :

ג **ועתה** צריך להבין ענין מה שאנו אומרים זכור ה' מה הי' לנו. זכור עדתך קנית קדם כו'. מהו הפעולה מאמירה זאת מה שאנו אומרים זכור. ויובן בהקדים מאחז"ל (ברכות ל"ב ע"א) לעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואח"כ יתפלל. והענין כמו עד"מ שמשבחים לאדם הסדן במדת החסד שלו איך שהוא חסדן גדול. אעפ"י שבטבעו הסיה הוא רחוק ממדה זו. מ"מ פעולת השבח שמתפעל עי"ז ומתגלה אצלו המדה ההיא. וכן כשמשבחים לאדם איך שהוא חכם גדול כו'. ונמצא פעולת השבחים שממשיכים מהעלם אל הגילוי. וכמו"כ יובן למעלה. כי הוא"ס ב"ה הוא לאו מכל אינון

לעשות את השבת. וכתי' (יתרו כ' ח') לקדשו. והיינו כי שבת מלך שלמו הוא בחי' ח"ע בחי' ראשית כנ"ל ונק' קדש. וענין לעשות את השבת ולקדשו היינו להמשיך הגילוי מבחי' רא"ס וקדה"ק בבחי' קדש. כי קדש עם קדה"ק יוכל להתחבר כו'. וזהו זכור את יום השבת. שכנס"י יהיו בבחי' דכר ומשפיע לשבת. והיינו לפי שכנס"י נק' ציון. בחי' ראשון לציון וקדה"ק. וע"כ הם משפיעי' בשבת שהיא רק בחי' קדש וראשית לשון נקבה כנ"ל. וזהו כנס"י יהי' בן זוגך כו'. והיינו אם נפרש שבת בבחי' מל' ש' בת אזי נק' ציון יסוד. ואם נפרש שבת בבחי' ח"ע אזי נק' ציון קדה"ק. ולכל הפירושים יהי' ציון בן זוג לשבת כו' :

ב **ועתה** נבוא לענין ציון במשפט תפדה. כתי' (דברים ל"ב ל"ו) כי ידין ה' עמו ועל עבדיו יתנחם. ופי' הת"א ארי ידין ה' דינא דעמיה. והיינו מה שישפוט את האומות. אבל על עבדיו יתנחם. כענין וינחם ה' על הרעה כו' (שמות ל"ב י"ד). והענין דהנה בדור המבול כתי' (בראשית ו' ג') לא ידון רוחי באדם וגו' והיו ימיו מאה ועשרים שנה. כי עש"נ. נפש הוא חיות העולם ושנה. בחי' ממכ"ע. אבל רוח הוא בחי' עליונה מאד שלמעלה מחיות העולמות בחי' סוכ"ע. וז"ש במשיח (ישעי' י"א ב') ונחה עליו רוח ה' וגו' וכתי' (שם ל"ב ט"ו) עד יערה עלינו רוח ממרום. והיינו שנאמר והיו ימיו ק"כ שנה. כי מקודם הי' אריכות ימים עד אלף שנה לפי שהי' מאיר רוחא דחיי מא"א. וגם לעת"ל יהי' מבחי' רוח זה כמ"ש (יחזקאל ל"ז י"ד) ונתתי רוחי בכם וחייתם. וזהו לא ידון רוחי באדם (היינו גם באדם העליון) ומזה נעשה עת אשר שלט האדם באדם ונעשה למטה גלות ממש. כמשכ"ת ע"פ טוב לחסות בה' מבטוח באדם. וזהו כי ידין ה' עמו להיות ידון רוחי באדם היינו שיאיר בחי' רוחא דחיי הנ"ל ההפך ממ"ש בדור המבול לא ידון כו' ומזה נמשך המשפט על ב' בחי' אדם היינו שלא להיות אשר שלט האדם כו' כנ"ל. וע"כ המשפט הוא מלמעלה מבחי' אדם. והיינו מבחי' ידון רוחי באדם. וזהו כי ידין ה' עמו וממילא נמשך מזה הבחי' יתנחם כו'. וזהו ציון במשפט תפדה כי בחי' ציון ממשיך מבחי' ראשון וקדה"ק כנ"ל. וע"כ ממשיכים המשפט מלמעלה בחי' כי ידין ה' עמו כנ"ל. והנה פי' משפט אינו דין כ"א שיהי' מסודר כל דבר על מקומו ומדרגתו זה נק' משפט. וכמ"ש (שמות כ"ו ל"ד) והקמות את המשכן כמשפטו. וכי יש משפט לעצים אלא קרש שזכה להנתן בצפון וכו' (ירושלמי שבת פי"ב ה"ג). וכמו חשן המשפט בסידור האבנים ביושר לפי שבטי בנ"י נק' זה משפט. מסודר וישר. ולכן גם התו' נק' משפט. כדמתרגם כמשפט הראשון כהלכתא קדמייתא. והיינו כי הלכות התו' הוא שלא להתערב כשר בפסול. כ"א כשר יהי' בפ"ע ופסול בפ"ע כו'. ולכן ארז"ל (ויק"ר פ"ז) אין הגליות מתכנסו' אלא בזכות המשניות כו' כי יתנו בגוים כו'. וז"ש (מ"א ח' נ"ט) לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל כו' פי' משפט עמו שיהי' ישר דכמו שלמעלה בשרש הרי ישראל לי ראש ושבמ"ה יהי' גם למטה כך (ולא יהי' גלות והיינו שלא יהי' יניקה לאדם בליעל מאדם דקדושה) והמשכת משפט זה מלמעלה מבחי' כי ידין ה' עמו כו' הוא ע"י שגם למטה באדם שלם המשפט בעבודה. כמ"ש (בראשית י"ח י"ט) ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט. דהיינו שיהא שלם בכל הג' קוין הנ"ל. ולכן ציון דוקא במשפט תפדה :

ג **ושביה** בצדקה. הנה ארז"ל (ילקוט תלים רמז תש"ב) שאלו לחכמה נפש החוטאת במה תתכפר אמרה תמות. שאלו לנבואה כו' שאלו לתו' כו'. שאלו להקב"ה אמר יעשה תשובה ויתכפר הה"ד טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך. כי כל המדרגות הנ"ל דחכמה ונבואה ותו' הוא מבחי' חכמה ולמטה כו' וע"כ ע"פ חכמה אין מועיל תשובה ושאלו להקב"ה שהוא בחי' טוב עליון שלמעלה מהשתלשלות בחי' טוב ה' לכל נמשך שיועיל תשובה. וביאור הענין דארז"ל (במד"ר בראשית פ' כ"א) אין ועתה אלא תשובה וכ"מ שנאמר ועתה כמו ועתה ישראל כו' קאי על תשובה. והענין כי המצות תלוים בזמן וכמ"ש בזה"ק (ח"א קכ"ט ע"א) ע"פ ואברהם זקן בא בימים. כי כל יום מתקנים לבוש א' כו'. משא"כ תשו' בשעתא חדא ורגעא חדא. יש קונה עולמו בשעה א'. מה שעפ"י התומ"צ נצרך לזה כ' שנים כו'. ולכן נק' תשו' עתה כו'. והיינו לפי שהתשובה נמשך מבחי' טוב עליון שלמעלה מהשתלשלו' ע"כ יכול להיות בשעתא חדא כו'. וזהו ושביה בצדקה שבע"ת נצרכים לצדקה דוקא. שיתקנו בשעתא חדא מה שנצרך לזה כ' שנה. וכמ"ש (מלאכי ג' כ') וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא כו'. אבל ציון אפי' ע"פ משפט תפדה :

זכור ה' מה הי' לנו וגו'. ע' זח"ג ר"פ בחקתי. ע"פ עמי זכר נא מה יעץ בלק וגו'. ומה ה' דורש ממך כ"א עשות משפט כו' והצנע לכת כו' ולפי שישראל לא קיימו זכירה זאת ע"כ אנו אומרים זכור ה' מה הי' לנו. וצ"ל דאין שכחה לפני כסא כבודו ית' ומהו זכור. כתיב וזכור את בוראך בימי בחורותך. ופי' במד"ר (פתיחתא דאיכה סי' כ"ג) בימי בחורותך. כ"ז שבית הבחירה קיימת. וצ"ל למה דוקא בימי בחורותך. והענין כי יש למעלה בחי' פנים ואחור. דכתיב (במדבר ו' כ"ה) יאר ה' פניו אליך ובזמן הגלות כתיב (דברים ל"א י"ח) ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא. ונמשך השפע רק מבחי' אחוריים. והיינו כמו עד"מ למטה באדם פנים הוא עיקר גילוי החיות ובעורף החיות רק מעט מזעיר. כמו"כ למעלה יש בחי' אחוריים כמ"ש (שם י"ג ה') אחרי הוי' תלכו לבתר אחרי. והוא בחי' מל' בחי' שם והארה בעלמא. וזהו בריאה יש מאין שהמקור הוא הארה בעלמא בחי' אין. כי מה שהמל' מקבלת מהמדות הוא רק מבחי' חיצוניות ואחוריים של המדות לבד. ולכן בחי' מל' זהו בחי' אחוריים למעלה. אבל למעלה מבחי' מל' דהיינו עצמיות המדות עלומות זהו בחי' פנים. והנה בזמן הגלות כתיב ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא. שהו"ע עליות והסתלקות פנימיות המדות עליונות. וההשפעה הוא רק מבחי' אחוריים לבד. דהיינו מבחי' מל' כמו שמקבלת מחיצוניות המדות. ומזה נמשך הגלות. כמ"ש עבדים היינו לפרעה. שכשההשפעה הוא מבחי' עורף אזי יורד השפע לאה"ע וישראל הם בגלות אצלם. דהנה כשמאיר בחי' פנים דהיינו פנימיות המדות עליונות. שההשפעה היא

מפנימיות

ומשיח שיבוא בב"א :

ועפמשנ"ת בדרוש זה יובן ג"כ ענין שמע"צ. שתחלה הוא ז' ימי הסוכות ומצות לולב. ואין זה עצרת עדיין. רק דוקא ביום השמיני אז עצרת תהי' לכם. דאי' בזהר בהקדמה (ד"ו א') עפ"ז על רזא דהכמתא קא אתא כו' ומרמז פסוק זה ההמשכה דלולב וסוכה ושמע"צ. דהנה ענין הלולב הוא המשכת הדעת וזהו"ע הנענועים שמנענעים בו"ק היינו לעורר ו"ק שבדעת. בדרום הוא חסד שבחסד שבדעת. ובצפון הוא חסד שבגבורה שבדעת. ובמזרח הוא חסד שבת"ת שבדעת כו'. וממשיכים בו"ק דז"א בד' מינים שבלולב. והנה הכוונה להמשיך המדות שבדעת עם המוחין שבהם. לכן מנענעים בכל צד ג"פ שהוא להמשיך בכל מדה גם הג' מוחין חב"ד היינו המדה כמו שהיא כלולה גם מחב"ד. וזהו"ע ובניהו שיש בו צירוף יה"ו. גם יהוידע (ל' דעת) יש בו ג"כ צירוף הנ"ל. וצירוף זה הוא בחי' חב"ד כי היו"ד הוא חכ' וה"א בינה והוא"ו הוא דעת מפתחא דכליל שית. רק שיש בזה שנה צירופים כידוע. וכללות כל הנענועים הוא ה"י. לפי שהם נמשכים כולם ביסוד שהו"ע הלולב. כמ"ש צדיק כתמר יפרח. לכן הוא ה"י שביסוד נמשך כללות השפע והוא בחי' חיי עולם שהוא בחי' ד"ע. וההמשכות הם כנגד הלב להמשיך כל ההמשכות בבחי' המל' שנק' לב שהו"ע ל"ב אלקים דמע"ב. וכמ"ש בסידור להמשיך במוק' דז"א העומדת בצד הזהדז"א. ומל' היא בחי' ד"ת. וההמשכות בע"י הלולב הוא מנד"ע. כמלא שנעשה הזיבור דד"ע בד"ת. והנה ביחי' הזיבור דב' דעות הנ"ל ע"י הלולב הוא ע"י מצות סוכה. כי בז' ימי הסוכות נמשכי' ז' מקיפים דבינה היינו מז"ת דבינה. ביום ראשון חסד שבבינה כו' עד הושע"ר הוא מל' שבבינה והו"ע צל סוכה והוא כמ"ש בזהר דרגא עילאה דאיקרי אל עליון. והו"ע בגלאל שידוע שהוא כמות יוסף שהוא בחי' יסוד וממשיך השפע מבינה. וזהו"ע צל שדי ששדי הוא יסוד. וכמאמר הלץ בסתר צלל שדי. ובינה הוא התגלות עתיקא הוא בחי' אל הנ"ל. ומזה נמשך הכח להצר ב' הדעות הנ"ל ע"י הלולב. ומ"מ אינו עדיין עצרת בחי' קליטה שהוא רק הגילוי דד"ע בד"ת. והוא לפי שבסוכות הוא רק ז"ת דבינה שבהם הוא רק התגלות הארת עתיקא. ואינו עיקר בחי' אל. אבל ביום השמיני שאחר ז' ימי הסוכות מאיר עלמי' בינה בחי' שע"כ דבינה שהוא בחי' כתר כמאמר כ"ע איהו בלימו דהמבין שע"ב. לכן אז התגלות עיקר בחי' עתיקא שהוא עיקר בחי' אל הנ"ל לכן הוא עצרת בחי' קליטה יחוד עליון שנתעלם בחי' ד"ע בכנס"י על כל השנה. וזהו ובניהו בן יהוידע בן איש חי מרמז על מצות לולב. ומקבצאל מרמז על סוכה ושמע"צ :

ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה. שביה הם מדרגת הבע"ת שהיו בשביה. ולכן בצדקה כו'. אבל בחי' ציון במשפט תפדה. וה"ל לצדקה. דהנה כתי' (ישעי' מ"ו י"ב) שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה ופירשו רז"ל (ברכות י"ז ע"ב) שהם צדיקים הגדולים. שכל העולם ניזונים בצדקה והם ניזוני' בזרוע. ופרש"י ז"ל בזכותם שא"ל לצדקתו של הקב"ה. וזהו הרחוקי' מצדקה. וי"ל כי ציון הוא מדרגת צדיקי' גדולים הנ"ל. דאיתא בירושלמי (פ"ד דתענית סוף ה"ב) חזרנו על כל המקרא ולא מצינו שנק' ישראל ציון אלא בפסוק זה ואשים דברי בפיך וגו'. ולאמר לציון עמי אתה. והנה בפסוק זה מבואר כל הג' דברים שעליהם העולם עומד כו'. ואשים דברי בפיך זהו תורה. ובצל ידי כסיתיך זהו גמ"ח. בצל החכמה בצל הכסף. גם כל המצו' הם בחי' מקיפים ונק' צל כו'. לנטוע שמים וכו' זהו עבודה קרבנות שעל ידם מתקיימים בו"ה. והו"ע המעמדות שהיו בבהמ"ק. ולכן נק' לנטוע כו' וליסוד כו'. ואזי נק' ישראל ציון. היינו כאשר הם שלמים וכלולים מכל הג' קוין דתו' ועבודה וגמ"ח אזי דוקא נק' ציון. כי ציון הוא ל' סימן. וכתי' (בראשית א' כ"ו) נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. וכנס"י הם בבחי' אדם להיות בצלמנו כדמותנו ממש דהיינו ע"י שהם שלמים בג' קוין הנ"ל אזי נק' ציון ל' אות וסימן כו'. ולכן ציון זהו מדרגת צדיקים הגדולים שנק' אבירי לב הרחוקים מצדקה. ולכן במשפט תפדה שא"ל לצדקה כו' משא"כ שביה בצדקה דוקא ולא עפ"י משפט. והענין דכתי' ראשון לציון (ישעי' מ"א כ"ז) וידוע מש"נ בתו"א ע"פ זכור הראשון שה"ע נק' ראשית ל' נקבה בחי' מקבל ובחי' אין מקור החכמה נק' ראש ל' זכר. או ראשון כמ"ש (שם מ"ד ו') אני ראשון כו'. והוא בחי' עת"י מקור התענוגים. וזהו אשר קדשנו במצותיו. אשר הוא אותיות ראש. והנה ישראל אותיו' לי ראש. והיינו שכנ"י ממשיכים בבחי' ראשית חכמה כו' הגילוי מבחי' ראש. וזהו בשעה שישראל אומרים איבר"מ הקב"ה מנענע בראשו (ברכות ג' ע"א) שהוא בחי' ראש הנ"ל. וזהו ראשון לציון שבבחי' ציון כנס"י מאיר בחי' ראשון הנ"ל. והיינו כי ציון נק' דוקא כשיש התכללו' מכל הג' קוין דתו' ועבודה וגמ"ח כנ"ל. והתכללות הג' קוין הנ"ל זהו בחי' סגול. וידוע שכאשר יש התכללות הג' קוין מאיר עוד בחי' היותר עליונה. והיינו בחי' סגולתא. וכענין ברכת הזימון שבשלשה דוקא אומרים נברך כו'. וענין סגולתא הוא בחי' קדש הקדשים כי סגולתא היינו שנקודה האמצעית היא עליונה ולמעלה משאר נקודות. וזהו קדש הקדשים. כי קדשים תרי זהו חו"ב. אבל קה"ק שהוא מובדל ומרומם מהקדשים דחו"ב זהו בחי' כ"ע. נמצא שבבחי' ציון שהוא כשיש בכנ"י התכללות כל הג' קוין דתו' ועבודה וגמ"ח מאיר בחי' סגולתא קדה"ק שהיא בחי' כ"ע. וזהו שאומרים בהושענות ציון המצויינת קדש הקדשים. וזהו ראשון לציון שבבחי' ציון מאיר בחי' אני ראשון כנ"ל. ובזה יובן המד"ר (בראשית פי"א סי' י"א) אמרה שבת לפני הקב"ה לכולם נתת בן זוג א"ב ג"ד ה"ו. ולי לא נתת בן זוג. והשיב לה הקב"ה כנס"י יהי' בן זוגך ולכאו' א"ז מובן מה נצרך שבת לבן זוג. וגם התשובה כנס"י יהי' בן זוגך. משמע שכנס"י יהי' בחי' דכר ומשפיע לשבת. שזהו לשון בן זוגך. והענין כמ"ש (שמות ל"א י"ד) ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם. קדש הוא ח"ע. כי תכלית עליו' דשבת הוא עליות הדיבור בחי' מל' בבחי' ח"ע. והנה שבת ימי החול. הם הילוכיו' ו"ק דאצי' שיורדים ומתלבשים בבי"ע. ולכן נק' ימי החול וזהו לי לא נתת בן זוג. כי הקדש אינו מתערב עם החול בשום פנים. והנה כתי' (שם ט"ו)

לעבות

ולכן גם כעת אעפ"י שאין בהמ"ק יכולים להמשיך דירה בתחתונים שהו"ע חיבור הב' דעות כנ"ל. והיינו ע"י התומ"ל. וזהו בן איש חי רב פעלים שהוא ההמשכה שע"י התומ"ל. ולכן הוא הכה את שני אריאל כו':

והנה ע"ז כתיב ציון במשפט תפדה. ציון ל' סימן. דהנה כתיב (בראשית א' כ"ו) נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. והנה ציון הוא מחבר ב' הבחי' דצלמנו כדמותנו ולכן נק' ציון לשון אות וסימן כמ"ש בתו"א פ' מקץ בד"ה רני ושמחי הב' ובהביאור ע"ש היטב. והנה חיבור זה דצלמנו כדמותנו הו"ע חיבור הב' דעות כנ"ל. והיינו כי ציון הוא בחי' נר הוי' נשמת אדם שממשיך בחי' כי אל דעות שיתחברו הב' דעות כנ"ל בארוכות (נקודת ציון היא כנס"י שכונסת ואוספת לתוכה האורה וגילוי מבחי' ישראל דלעילא כמ"ש בתו"א ע"פ זכור ע"ש. ובנפש הוא בחי' פנימיות הלב שמתפעל מבחי' ד"ע איך קמי' כל"ח כנ"ל להיות כלה שארי כו' ליבטל במציאות באוא"ס ב"ה כו'. והו"ע והשבות אל לבבך בנמשך מבחי' וידעת היום כנ"ל. ונת"ל שעי"ז הוא בחי' נר הוי' שמחבר הב' דעות. לכן א"ש שבחי' ציון מחבר הב' בחי' דצלמנו כדמותנו). אך בחי' זו בהעלם והסתר וצריך להוציאה מהעלם אל הגילוי לכן כתיב ציון במשפט תפדה הוא עסק התורה כמ"ש בלקו"ת. ושביה מהדומ"ע שהם שבוים באיסור כו' צריך להוציאם ולהעלותם על ידי צדקה והתעוררות ר"ר כו':

ה **ולהבין** יותר ענין הוא הכה את שני אריאל מואב. הנה כתיב (ישעי' י"א) ואריה כבקר יאכל תבן. והענין כי בבהמ"ק הי' ארי' דאכיל קורבנין וא"כ הי' האריה אוכל בשר בהמה. אבל לע"ל ארי' כבקר יאכל תבן. והענין כמו העלאת התפלות של נש"י שצ"ל ע"י המלאכים דוקא כמארז"ל (חגיגה י"ג ב'. ועי' זהר"ג רע"ח א'. ובלקו"ת ד"ה מי"פ. ובתו"א ד"ה מזוזה) מט"ע קושר כתרים לקונו מתפלותיהן של ישראל. וזהו אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך (מגילה ט"ו א') ופי' בזה"ק (ח"ג רע"ו א') שמט"ע אעפ"י שהוא ברו ב"ע נק' הדיוט לגבי מארי'. וברכת הדיוט זהו מה שמעלה תפלות נש"י. אל תהי קלה בעיניך שהרי קושר כתרים לקונו כו'. והיינו כי אותיות דיבורי התפלה הם אותיות גשמיים. ולכן כדי שיוכל להתעלות ליכלל באלקות צריכים מלאכים לזככם כו' עי' הארוכות בתו"א ד"ה כ"ח ובלקו"ת ע"פ וארי' כבקר. ולכן כמו"כ הקרבנות צריכים להתעלות ע"י המלאכים דוקא. ולכן ארי' דאכיל קורבנין. וא"כ הי' האריה ניזון מהקרבנות בשר בהמה. וזהו ארי' טורף. טרף רפ"ה עה"כ. ופני שור לא הי' אוכל הקרבן. אבל לעתיד לא יהיו צריכים נש"י למלאכים ואדרבה עתידין לדיקים שיאמרו לפניהם קדוש (ב"ב ע"ה ב') וא"כ יתעלו התפלות נש"י בעצמן. ולכן כמו"כ הקרבנות דלעתיד יתעלו ביושר ולא ע"י פני ארי' כו' וכמ"ש בשמה (שמיני ט' כ"ד) ותצא אש מלפני ה'. ולכן ארי' כבקר שפני ארי' יהי' שוה עם פני שור ושניהם לא יאכלו בשר בהמה דקרבנות רק תבן שהוא השפעה שנמשך משעורים. וזהו ובניהו כו' איש חי כו' שמע"י קיום כל התומ"ל כעת בגלות אשר יעשה האדם וחי בהם עי"ז יזכו לעתיד לבחי' גבוה יותר ממקדש ראשון ושני והוא שיתעלו הקרבנות שלא ע"י פני ארי' כ"א שיתעלו ביושר ליכלל באלקות. וזהו הוא הכה את שני אריאל שלא יצטרכו לבחי' פני ארי' כמו שהי' בשני המקדשות:

מכאן ע"ס הדרוש הוא מרשימה

מואב שבשאו דוד שבא מרות המואביה. הנה מואב הוא שמקבלת מהאב. ולמעלה בחי' מל' נק' בת כמ"ש רני ושמחי בת ציון וכמאמר לא זז מחבבה עד שקראה בתי. לא זז מחבבה עד שקראה אחותי. שנק' בת ואחות לשון' דז"א. והיחוד הוא קדושה עצומה מאד. רק למטה הוא קליפה גמורה עריות. והטעם כי למעלה הוא הכל אחדות א'. מדת חסדו וגבורתו ומדת מלכותו. וכמו שהוא המדע והיודע והידוע כן הוא במדותיו ית'. רק שלמטה הוא ההתחלקות באופן ההתגלות מהם. שמבחי' זו ההתגלות ביותר. ומבחי' אחרת ההתגלות פחות. אבל למעלה אין שום התחלקות לית תמן קיצוץ ופירוד ח"ו. וזה הי' טעותו של אחר שקיצץ בנטיעות. לכן למעלה היחוד הוא גילוי גדול וקדושה עצומה. אבל למטה שהוא התחלקות ופירוד גמור זה היחוד הוא קליפה גמורה. והוא ע"ד שהארי' הוא למטה הי' טמאה. משא"כ השור שנשתלשל מפני שור שבמרכבה שהוא למטה מפני ארי' יכול להשתלשל בגוף טהור ומותר. והארי' לפי שלמעלה הוא גבוה יותר אינו יכול להשתלשל בגוף טהור רק בא למטה בדרך נפילה ושבירה ולכן הוא למטה הי' טמאה. ועד"ז בענין היחודים הנ"ל אין להם למטה כלי בהיתר וקדושה רק הוא קליפה גמורה. והנה למעלה הוא שהמל' מקבלת מחכ' שהוא עלי' גדולה. והוא רק בשבת במנחה שעה קטנה ורק בפנימי' העולמות. והעיקר יהי' לע"ל כמ"ש רני ושמחי בת ציון כי הנני בא ושכנתי בתוכך. וכמ"ש והי' ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חציים אל הים הקדמוני היינו שיהי' נמשך מן המל' אל הבינה. והוא לפי שהמל' תתעלה בחכ' וכמ"ש ביום ההוא יהיה ב"פ י"ה. שבחי' ה' תתאה תקבל ג"כ מהיו"ד. וכמ"ש במשיח הנה ישכיל עבדי. עבדי הוא מל' ויתעלה בבחי' ישכיל שהוא חכ'. אבל עכשיו מואב הוא קליפה. והנה על בנות לוט יש ב' תירוצים. הא' שהי' זה קודם מ"ת. אך א"ז עיקר התירוץ. והעיקר הוא שכוונתם הי' לש"ש. כי הם סברו שהי' חורבן כל העולם כמו במבול. וז"ש ואיש אין בארץ כו'. והנה דוד בא ממואב. והענין דהקליפות כשנופל להם איזו נשמה גבוה אינם רוצים להוציאה לפי שהם נהנים וניזונים ממנה. וכתיב מי יתן טהור מטמא לא אחד. שהקב"ה מוציא אותה מהם וכמ"ש בע"ח שער האוגאה. והוא כשמוציאים איזה מקום פגום ומגונה ביותר מוציאים אותה לפי שהם סבורים שכשתתלבש בגוף גשמי יהי' יותר טוב להם. וכידוע שע"י חטא אדה"ר נפלו הרבה נשמות גבוהות בעמקי הקליפות. גם נשמת אברהם היתה בתחלה בנפילה כמאמר מתחיל בגנות מתחלה עע"ז היו אבותינו. אך אח"כ נתברר כמארז"ל בן ג' שנים הכיר אברהם את בוראו. ויקרא שם אברם בשם הוי' אל עולם. ועד"ז הי' נשמת רות בנפילה ונתבררה משם שהיתה לדקניות גדולה כמ"ש כי באת לחסות כו'. וממנה בא מלכות ב"ד

ומגיה

זמן. ולכן כל הג' אותיות יה"ו (ומכש"כ היסוד לבד) נק' חיי שעה. אבל השנק' חי (כתס ולא חיי שעה) כדכתיב והולם חי אני הכוונה חי לעולם. וכן תפלה לאל חיי כו' זהו כשהיסוד ממשיך השפע מבחי' אנכי שלמעלה מיו"ד דשם הוי' שאזי נמשך גם במל' ובבי"ע חיי עולם שלמעלה מהזמן לגמרי כו'. וזהו בן איש חי ע"ד וחי לעולם כו'. והיינו שע"י שקיים כל התומ"צ המשיך מהכתר. אנכי. ביסוד ז"א ואזי נק' היסוד איש חי שנמשך ממנו השפע במל' ע"ד חיי עולם):

ב **רב** פעלים. דהנה ובטובו מחדש כו' מע"ב. שבאידוס מע"ב מאין ליש יש ג"כ בחי' ובטובו כמ"ש (תלים קמ"ה ט') טוב ה' לכל. שע"י בחי' ובטובו עי"ז מחדש. עי' ביאור דואתחנן. ולכן אחז"ל (ב"ר פ"כ סי' כ"ב) גדולה פרנסה כו' שנאמר פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון ולא כתיב ומשביע כו' מזון. והיינו שפרט השפעת מזון והיות העולמות ע"י בחי' כל חי נמשך מבחי' רצוה"ע. וזהו פותח את ידיך פתיחת היודי"ן כמ"ש במ"א. אבל יש בחי' טוב הוי' לקויו (איכה ג') וזהו בחי' חי שממשיכין ע"י קיום התומ"צ הוא בחי' טוב עליון שלמעלה מעלה יותר. והוא בחי' טוב ה' לקויו ונק' רב טוב כמ"ש (תלים ל"א כ') מה רב טובך. ורב טוב לבית ישראל (ישעי' ס"ג). והחפרש כי השפעת מזון דהיינו היות העולמות נמשך מרצוה"ע ע"י צמצום היו"ד דוקא. ולכן זהו ג"כ ע"י בחי' ובטובו לצמצם עצמו. אך ע"י תומ"צ נמשך פנימיות השפע דהיינו מפנימיות ועצמות אוה"ס שלמעלה מהצמצום דיו"ד. ולכן נק' זה ורב טוב כו'. שזה מדת טוב לצמצם עצמו וכאן המדת טוב להיות מאיר בריבוי. וזהו רב פעלים פעולה הוא בחי' גבוה מאד כמש"ש מה רב טובך כו' פעלת. ובבהמ"ק כתיב (שמות ט"ו י"ז) מכון לשבתך פעלת כו'. אבל במע"ב לא נזכר פעולה כ"א רק עשי' ומלאכה כו'. וזהו בן איש חי רב פעלים כי בחי' ובטובו מחדש כו' הוא רק שיהי' בריאת העולמות מאין ליש בבחי' העלם והסתר אבל בחי' חי שממשיכים ע"י התומ"צ. שנק' רב טוב. רב פעלים. הוא להיפך שיהי' התגלות אוה"ס בעולמות ולא יסתירו. וזהו פעולה שלמעלה מעשי' כו' (מלאכה למטה היינו ריבוי הצמצומים איך להעלים ולהסתיר. ופעולה היינו המשכות ריבוי אורות כדי שלא יסתירו הצמצומים. דאעפ"י שיהי' הצמצומים בכדי שבאילוכיות יהי' נראה ליש. אך הצמצומים גופא לא יסתירו כלל על יחודו ית' שיהי' מושג איך שהכל בטל במציאות לגמרי כו'):

ג **מקבצאל**. הנה כתיב (תלים קי"ח) אל הוי' ויאר לנו. וכתיב (משלי כ' כ"ז) נר הוי' נשמת אדם. והיינו כי במקום החשך מכניסים שם נרות להאיר החשך כך העוה"ז הוא חשך כפול ומכופל ולכן ירדו הנשמות לעוה"ז כי הם בחי' נרות נר הוי' כו' להאיר החשך דעוה"ז הגשמי' שיתגלה שם הוי' למטה ממש. ול"ל איך הנשמה נר הוי'. הנה כתיב (ואתחנן ד') וידעת היום כו' כי הוי' הוא האלקים וגו'. והוא מצות היחוד לייחדו שהוא מצוה רמה ונשאה מאד. ולכאורה הרי ידיעה זאת הכל יודעים שהוא אלוה א' ואין עוד כו'. והענין דכתיב (ש"א ב') כי אל דעות הוי'. ד"ע וד"ת. ד"ת שלמטה יש ולמעלה אין. וד"ע שלמעלה יש ולמטה כלא ואין ובטל במציאות לגמרי. וב' דעות אלו הוא סוכ"ע וממכ"ע. והנה האמת הוא כמו ד"ע. ולכן ד"ת נק' רק בהמה. כידוע שהמרכבה נק' פני ארי' ושור כו'. ואעפ"י שיש בהם דעת באלקות. כמ"ש (יחזקאל א') ופניהם פני אדם. זהו רק אדם שבבהמה והוא בחי' ד"ת. אבל לגבי ד"ע דבחי' אדה"ע דקמי' כל"ח נק' רק בהמה כו'. והנה כי אל דעות שגם אל הוא למעלה מהב' דעות והוא כולל הב' דעות ומחבר אותם שיתגלה אמיתי' בחי' ד"ע בבחי' ד"ת והוא פרט ענין דירה בתחתונים. אך איך ממשיכים בחי' כי אל דעות כו'. זהו"ע וידעת כו' שיהי' בחי' דעת איך כי הוי' הוא אלקים אין עוד דקמי' כל"ח ובטל במציאות לגמרי. והוא בחי' ד"ע. ולא יהי' בבחי' דעת לבד כ"א והשבות אל לבבך. שיתגלה בחי' ד"ע גם במדות שבלב. שיהי' בחי' כלה שארי ולבבי ליבטל במציאות באוה"ס. כי העיקר הוא מה שמתגלה בלב כו'. והנה ע"י שממשיך גילוי ד"ע במדות שבלב עי"ז גורם ג"כ למעלה להמשיך בחי' כי אל דעות כו' שיתגלה ד"ע בבחי' ד"ת. ועתה מובן איך הנשמה נק' נר הוי'. והיינו ע"י וידעת היום והשבות אל לבבך שעי"ז ממשיך מלמעלה בחי' כי אל דעות כו' שיתגלה בחי' ד"ע בבחי' ד"ת אבר ד"ע הוא גילוי אור שם הוי' ממש למטה בעוה"ז הגשמי. ולכן נק' נר הוי' כו'. וזהו אל הוי' ויאר לנו שבחי' אל דעות מאיר גילוי שם הוי' למטה כו' (י"ל כי אל תיקון הא' שכולל כל היגת"ד והוא למעלה מהם. דהנה יגת"ד שהם שערות הם פרט בחי' הלבושים ומסכים ופרסאות שבסדר השתלשלות כמסנ"ת בד"ה בהעלתך הא' בפ"ד. אך תיקון השביעי ואמת נק' פנים שפנוי משערות שהוא למעלה מההעלם דשערות. וממנו נמשך גילוי אוה"ס בעולמות בלא יסתירו הלבושים וההעלמים כו'. ובחי' זו הוא בודאי בתיקון הא' שם אל. וכמ"ש הפייט הוחילה לאל אחלה פניו לכן אל כו' ויאר לנו). וזהו מקבצאל. ופי' בזהר (ח"א ד"ו סע"א) דרגא סתימאה דעין לא ראתה כו'. ופי' מקבצאל הוא כמו אל עליון. פי' עליון שהוא למעלה מסדר השתלשלות לגמרי כמ"ש בד"ה אתם נצבים ע"ש. והוא בחי' אל דעות שלמעלה מהב' דעות שמחבר הב' דעות. וזהו אל עליון גומל חסדים טובים כו"ה וקונה הכל יסוד כו' למען שמו. שכל המכוון כדי להמשיך בבחי' שמו ד"ת גילוי ד"ע כו'. וזהו בן איש חי רב פעלים מקבצאל. שמקבץ ומאסף ההשפעה דבחי' אל עליון הנ"ל אל דעות. כדי להבר הב' דעות:

ד **הוא** הכה את שני אריאל דקאי על מקדש ראשון ושני. והיינו כי עיקר המשכת דירה בתחתונים והתגלות אלקות למטה הי' בבהמ"ק ע"י הקרבנות. כי קרבן לשון קירוב שיהי' קרוב הוי' כו'. והנה מה שנק' בהמ"ק אריאל הוא ע"ש ארי' דאכיל קורבנין (עי' בזהר הנ"ל ע"ב). ואעפ"י שהקרבנות שור כשב ועז הם מפני שור. אך פני שור מהשמאל. ושמאל דוחה. ולכן כדי שיתעלה הבהמה גשמי' למעלה הוא דוקא ע"י פני ארי' אל הימין שהוא בחי' חסד וימין מקרבת. ולכן הארי' דוקא הי' מקבל את הקרבנות. ופי' אריאל ארי אל. שע"י שארי' מעלה הקרבנות הנה ע"י העלאת הקרבנות נמשך המשכה וגילוי מבחי' אל. אל דעות. אל עליון כנ"ל. לחבר הב' דעות שיהי' דירה בתחתונים. והנה אחז"ל ע"פ ושכנתי בתוכם. בתוכו לא נאמר כו' (עי' של"ה שער האותיות אות ל').

ולכן

ציון

במשפט תפדה וגו׳ (ישעי׳ א׳ כ״ז). כתיב (ש״ב כ״ג כ׳) ובניהו בן יהוידע בן איש חי רב פעלים מקבצאל הוא הכה את שני אריאל מואב. ואחז״ל (ברכות י״ח ב) שלא הניח כמותו לא במקדש ראשון ולא במקדש שני. וזהו הוא הכה את שני אריאל. כי בהמ״ק נק׳ אריאל כמ״ש (יחזקאל מ״ג ט״ז) והאריאל שתים עשר אמה כו׳ וקאי על המזבח. ומה שנק׳ אריאל הוא ע״ש ארי׳ דאכיל קורבנין. מואב שנגלו דוד שבא מרות המואבי׳. וצ״ל לפ״ז מהו אלבין הוא הכה את שני כו׳. גם מהו שיהם שבא ממואב. ותהלה צ״ל מה שנק׳ בן איש חי. ובתרגום פי׳ גבר דחיל חטאין. והיינו לפי שהי׳ שלם בתו״מ ומ״ע וקיים כל התומ״צ לכן נק׳ איש חי כמ״ש אשר יעשה אותם האדם וחי בהם. כי התומ״צ נק׳ חיי עולם כמאמר וחיי עולם נטע בתוכינו. ואחז״ל (שבת י״ד א׳) מניחים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה. הנה ידוע המאמר ובטובו מחדש בכ״י תמיד מע״ב וצ״ל מהו מחדש והלא כל הימים שוים. גם צ״ל ענין בריאה יש מאין והלא למעלה היש ולמטה אין כו׳. והענין דיש בחי׳ שנק׳ סדר השתלשלות. ויש בחי׳ שלמעלה מסדר השתלשלות. סדר השתלשלות הוא כמו בנפש שבנ׳ ומח׳ ומדות ודיבור ומעשה שהוא רק מהעלם אל הגילוי ונק׳ יש מיש. וה״ז כמו השלשלת שהטבעות אחוזים זב״ז. המח׳ שהשכל והדבור בהמח׳ כו׳. וכמו״כ השתלשלות העולמות וריבוי ירידת המדרגות הכל רק מהעלם אל הגילוי ע״ד עלמין סתימין ועלמין דאתגליין. והנה בנפש יש רק ה׳ מדרגות כנ״ל ולמעלה יש ריבוי מדרגות בהשתל׳ העולמות עד אין קץ כו׳ אבל הכל רק בדרך העלם וגילוי ונק׳ יש מיש. ומ״מ שייך ברכה בסדר השתלשלות. והיינו שהברכה והמקור שבהעלם יומשך ויתגלה למטה כענין ברוך ה׳ מהעולם ועד העולם כו׳ (תלים מ״א י״ד). והנה כ״ז הוא שנתהוו העולמות הם בבחי׳ סדר השתלשלות המדרגות בהעלם וגילוי. אבל תחלת התהוות ראשית ההשתלשלו׳ מאוא״ס א״א להיות בדרך השתלשלות עו״ע דהעלם וגילוי כי איך יתכן להיות בחי׳ כח עלמותו לצאת מהעלם אל הגילוי שיהי׳ מזה עולמות בע״ג אחרי שהבע״ג לגבי הא״ס אין ערוך כלל. אלא בריאת העולמות הוא התחדשות גמור יש מאין שלא הי׳ מתחלה כלל אפי׳ העלם דהעלם כו׳. וזהו בריאה יש מאין ולא מהעלם לגילוי כמו בסדר השתלשלות שנק׳ יש מיש. וזהו ובטובו מחדש בכ״י תמיד מע״ב שנעשה דבר חדש ממש מאין ליש. וע״ז כתיב (תלים קמ״ח) יהללו שם הוי׳ כי הוא צוה ונבראו. והנה בשם הוי׳ תחלה יו״ד שהו״ע צמצום שמסתלק ומתעלם עצמות האוא״ס ולא יתגלה רק נקודה קטנה (לכאורה א״ז מובן כי איך יו״ד מורה על צמצום אחרי שנשאר עכ״פ נקודה אין זה הסתלקות לגמרי. אך הכונה כמו עד״מ אות יו״ד הרי גם נקודה יותר אפשר המציאות כמו עד״מ חלק אלף מגרגיר החרדל ה״ז ג״כ יו״ד. א״כ ממה מתהווה אות יו״ד. הרי שקודם אות יו״ד אין שום תפיסת דבר מה לגמרי (ולא כמו כל האותיות שעושים תחלה נקודה ומהנקודה דיו״ד יכולים להמשיך אח״כ איזה אות שנצרך כו׳) ובנמשל שכדי שיתהווה יו״ד ה״ע הוא ע״י הסך והעלם אוא״ס לגמרי ואח״כ מתהוה בחי׳ יו״ד יש מאין וגם הגילוי רק נקודה קטנה לבד). וע״י צמצום זה נמשך אח״כ ה׳ שהוא בחי׳ התפשטות שיהי׳ סדר השתלשלות. והיינו מקור התהוות עלמין סתימין. ואח״כ ו׳ יש יו״ד בראשו שהו״ע צמצום והמשכה שיומשך ה׳ תתאה מקור התהוות עלמדאת״ג כו׳. אבל תחלת התהוות בחי׳ ה׳ עילאה מקור סדר השתל׳ הוא ע״י צמצום היו״ד. והיינו שלא בדרך השתלשלות כ״א יש מאין. וזהו ג״כ פי׳ בריאה יש מאין שמקור הבריאה הוא בחי׳ אין היינו יו״ד דשם הוי׳ נקודה קטנה והארה בעלמא דאין ואפס. והנה כ״ז הוא בחי׳ ובטובו מחדש כו׳ מע״ב. אבל על התומ״צ כתיב (דברים ו׳ ו׳) והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום. שהוא נותן ודיבור מבחי׳ אנכי מי שאנכי מהוע״ל ממש שלמעלה משם הוי׳ שהוא רק בחי׳ יו״ד נקודה כנ״ל. וזהו היום דוקא. כמ״ש (שם ז׳ י״א) היום לעשותם שעוה״ז דוקא הוא עולם המעשה. כי יתרון האור הוא מתוך החשך דוקא. ולכן אעפ״י שמה שלמעלה מהצמצום דיו״ד דשם הוי׳ הוא בחי׳ ישת חשך סתרו שלמעלה מגדר גילוי אור אך ע״י אתכפיא ואתהפכא חשוכא לנהורא ע״י קיום מצות מעשיות ממשיכים מבחי׳ אנכי עצמות אוא״ס שלמעלה משם הוי׳ ישת חשך כו׳ להיות בבחי׳ אור וגילוי. וזהו שהתורה נק׳ חיי עולם ותפלה חיי שעה. כי פי׳ שעה הוא מקור הזמן והיינו בחי׳ מל׳ מלך מלך וימלוך בחי׳ ה׳ תתאה דשם הוי׳ וחיי שעה זהו בחי׳ יה״ו דשם הוי׳ שהו״ע צמצום והתפשטות והמשכה כדי שיומשך בחי׳ ה׳ תתאה מקור הזמן כי לאחר הצמצום דיו״ד דשם הוי׳ הרי מג׳ אותיות יה״ו א״א להיות בה׳ תתאה מקור דבי״ע וכמ״כ בבי״ע עלמין התגלות אוא״ס ב״ה כמו שהוא א״ס ולמעלה מגדר זמן לגמרי ולכן כל הג׳ אותיות יה״ו נק׳ רק חיי שעה. אבל חיי עולם ל׳ נצחיות דהיינו שיומשך במל׳ ובבי״ע התגלות אוא״ס שלמעלה מהזמן וזהו ע״י ההמשכה מעצמות אוא״ס ממש שלמעלה מהצמצום דיו״ד דהיינו מבחי׳ אנכי ממש שלמעלה משם הוי׳. וע״כ התומ״צ בהם המשכה וגילוי מבחי׳ אנכי ממש נק׳ חיי עולם. וזהו וחי בהם. פי׳ וחי בהם הוא כמ״ש (בראשית ג׳ כ״ב) ואכל וחי לעולם שהוא המשכה מבחי׳ חיי עולם שהוא בחי׳ אנכי כנ״ל. וזהו ובניהו בן יהוידע בן איש חי. ופי׳ הת״י גבר דחיל חטאין. והיינו שע״י שקיים כל התומ״צ בשלימות הוא ממשיך בחי׳ חי. כמ״ש (במדבר י״ד כ״א) ואולם חי אני כו׳. אשר בחי׳ חי זהו ההמשכה מבחי׳ אנכי ממש שנק׳ חיי עולם כנ״ל. וע״ז כתיב (תלים מ״ב) צמאה נפשי לאלקי׳ לאל חי. וכתיב (שם) תפלה לאל חיי (פי׳ דכשפרש ההמשכה היא רק מבחי׳ צמצום דיו״ד דשם הוי׳ אזי נמשך האור והחיות במל׳ בבחי׳

זמן

מפתחות הדרושים מס׳ דברים

ספר

מגן אבות

על ספר

דברים

דרושים יקרים. מאירים כספירים. מעוררים הלבבות לעבודת ה'. על סדרי פרשיות התורה ומועדים. שלש רגלים. ראש השנה ויום הכפורים. חנוכה ופורים.

אשר השאיר אחריו ברכה

כ"ק אדונינו מורינו ורבינו החסיד והעניו נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מרנא ורבנא **שלמה זלמן** נבג"מ זיע"א

מקאפוסט.

בן

כ"ק אדונינו מורינו ורבינו ארי' דבי' עילאה חסידא ופרישא קדוש עליון אור עולם והדרו כקש"ת מרנא ורבנא **יהודא ליב** נבג"מ זיע"א. מקאפוסט

בנו של

כ"ק אדונינו מורינו ורבינו הגאון האמיתי האלקי חסידא קדישא אור עולם מופת הדור נזר ישראל ותפארתו קדוש ה' מכובד כקש"ת מרנא ורבנא **מנחם מענדל** נבג"מ זיע"א. מליבאוויטש (בעל הצ"צ).

הובא לדפוס בעזהי"ת

על ידי **יהודא ליב שניאורסאן** בן אדמו"ר המחבר נ"ע זיע"א

בערדיטשוב

בדפוס של חיים יעקב שעפטיל

שנת **תרס"ב** לפ"ק

Дозволено Цензурою. Кіевъ, 9 Октября 1901 г.

БЕРДИЧЕВЪ
Лито-типографія Я. Г. Шефтеля
1902

ספר

מגן אבות

על ספר

דברים

דרושים יקרים. מאירים כספירים. מעוררים הלבבות לעבודת ה'. על סדרי פרשיות התורה ומועדים. שלש רגלים. ראש השנה ויום הכפורים. חנוכה ופורים.

אשר השאיר אחריו ברכה

כ"ק אדונינו מורינו ורבינו החסיד והעניו נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מרנא ורבנא **שלמה זלמן** נבג"מ זיע"א

מקאפוסט.

ברדיטשוב

בדפוס של חיים יעקב שעפטיל

שנת **תרס"ב** לפ"ק.

МОГЕНЪ-ОВОТЪ

Объясненія къ разн. мѣстамъ въ Пятикнижіи

Соч. Раввина Ш. З. Шнеерсона

Томъ пятый